EPITOME
ANNALIVM
ECCLESIASTICORVM
CÆSARIS BARONII
S. R. E. CARDIN. BIBLIO-
thec. Apoſtol.

AB IOAN. GABRIELE BISCIOLA
Mutinenſ. Societatis IESV, *Confecta,*
EIVSDEM AVCTORIS CONCESSIONE,
Tomus Secundus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud Antonium Hierat, & Ioan. Gymnic. ſub Monocerote.

ANNO M. DC.IV.

Cum priuileg. Summi Pontif. Cæſareo, Regio, Reip. Venetæ, & aliorum Principum.

REVERENDISS. ET ILLVSTRISS. Dn. D. LOTHARIO ARCHIEPISCOPO TREVERENS. S. R. IMP. PER

Galliam Regnumq; Arelatense Archicancellario, Principi Electori, Administratori Prumiensi perpetuo, &c. Domino suo Clementissimo.

LTER iam annus agitur, Reuer.^me & Illustr.^me Princeps, quòd sub nomine & luce R.C.T. in lucem ediderimus Primum tomū Epitomes Annalium Ecclesiasticorum Illust.^mi Cardinalis BARONII ab R.P. Ioanne Bisciola fideliter ac feliciter concinnatum. Quem si gratum fuisse R.C.T. cognouissemus, pollicebamur tum, quamprimum, nos secundum eiusdem Epitomes tomum eidē quoque R.C.T. consecraturos. Itaque absoluto iam opere, cum nihil de suâ erga nos beneuolentia dubitemus, non potuimus non liberare fidē nostram, & affectum nostrum seruiendi R.C.T. denuò contestari, offerendo item hunc secundum instituti operis tomum. Ex quo si libuerit, non minus licebit R.C.T. commodorū haurire, quàm ex primo iam esse potuit consecuta. Nam cum

certiſſimo & plusquam Ariadnæo filo ſeriem exactiſſimorum iſtorum Annalium perſequatur, fieri non poteſt, quin multa paſſim notatu digniſſima occurrant, quæ ad communem Eccleſię ſtatum, ad omnes Eccleſiaſticos ordines, ad politicā etiam poteſtatē pertineant; Quorum cognitio cū ad omnē vitæ vſum, præſertim Eccleſiaſtici Principis, accōmodatiſſima eſt; tū vero incredibilē quoque voluptatē habet adiunctā. Atque hæc omnia, cū exiguo quodam faſce hęc Epitome complectatur, & vno quaſi intuitu conſpicienda proponat, nō poteſt non quibuſque occupatioribus, ac præſertim Principibus viris, eſſe commendatiſſima. Nam, vt alias iam huius rei vtilitates reticeamus, quas alibi ferè nos commemoraſſe meminimus, hoc imprimis ſubſidij cōfert, vt minimo cum diſpendio temporis, (quod Democrit. apud Plutarch. in Anton. verè iuxtà ac eleganter Græcus ille ἀνάλωμα πολυτελέστατον appellauit) res longè maximæ ac grauiſſimæ perdiſcantur. Quâ tamen aſſertione nihil omninò derogatum volumus (vt & alias proteſtati ſumus) luculentiſſimis ipſis Annalium tomis, quos omnibus optamus, quā fieri poteſt, eſſe maximè cōmendatos. Nam aliud eſt viam ac rationē oſtendere, quâ illi, qui alias nullo modo poſſent, commodorum iſtorum, quæ ex diligenti multarum

lectio-

lectione historiarum percipiuntur, reddantur aliquo saltē modo participes: aliud riuulos æquare fontibus, & ita compendia cōmendare, vt ipsa in discrimen opera adducātur; quod certè nullo modo nobis propositum est: Præsertim cùm non ignoremus multos, qui nō satis firmo iudicio, nec sat exacti ingenij sunt, compendijs abuti, & quæ non nisi communi bono elaborata sunt, in suam perniciem vertere.

Te verò R^me. & Ill^me. Præsul, vt ab his immunē periculis esse cōfidimus; ita hos typographicos labores nostros, bono publico desudatos I.C.T. libenter ac meritò consecramus: nihil dubij, quin & hoc studium nostrum gratissimū futurum sit I.C.T. & nos vicissim sub alis Protectionis suę sit libentissime complexura. Ita Ill.C.T. nobis ac toti Germaniæ, quin & vniuerso Christiano orbi, cuius non exiguum columen est, Deus opt. max. Protector omnium sperantium in se, diu conseruet incolumem.

Coloniæ, ex officina nostra Typographica. 15. die mensis Septembris. M.DC.III.

R^ma. & Illust^ma. Celsit. T. obsequentiss^mi.

Anton. Hierat & Ioannes Gymnicus.

AD LECTOREM.

VM accepissem optimum, & eruditissimum CAR. BARONIVM non progressurum in Annalibus, vltra Decimum Tomum; ego item eorum epitomen, quam faciebam, in duos partiri tomos statueram, ac propterea vnum, Priorem inscripserã. Accidit postea, vt edito decimo Tomo, vir ad publicam vtilitatẽ, & Catholicæ Eccles. dignitatẽ natus, siue sponte sua, quod magis arbitror, siue etiam forte multorum & magnorum virorum hortatu, meliore consilio, animum intenderet longius, ad Annales deducendas vsque ad nostra, vel nostris proxima tempora. Ea de causa nobis quoque, assectantibus eius vestigia, longo quamuis interuallo, fuit cogitandum de pluribus Epitomes conficiendis Tomis, saltem tribus; ideoque alterum hunc secundum inscripsimus.

Hoc volui te admonuisse lector, ne vnius trium Prioris inscriptionem mirareris, & vt tibi ipsi, atque adeo omnibus rerum Ecclesiasticarum studiosis, gradulareris: denique ut pijs ad Deum votis, ingentes optimi & doctissimi viri conatus, assidue, in hac sua, etiam extrema ætate, pro omnium commodis laborantis, prosequereris.

Ego

Ego Bernardinus Rosignolius Præpositus Societatis IESV in Prouincia Veneta, facultatem concedo, vt Epitomes Annalium Ecclesiasticorũ Illustrissimi Cardinalis Baronij Tomus II. opera P. Ioan. Gab. Bisciolæ Theologi Societatis nostræ conflatus, imprimi possit, ita consentiente, & committẽte admodum Reuerendo in Christo P. N. Claudio Aquauiua Pręposito Generali eiusdem Societatis. Dat. Forliuij. 2. Iunij. 1603.

Bernardinus Rosignolius.

ANNALIVM Ecclesiasticorum

CÆSARIS BARONII S.R.E. CARDINALIS;

Confecta

AB IOAN. GABRIELE BISCIOLA MVTIN. SOCIETATIS IESV.

Tomus Secundus,

Christi Annus	*Siluerij Pap.*	*Iustiniani Imp.* II. / *Vitigis Reg.* 1.	*Post Consul. Belisarij.*
537.	1.		

A BELISARIVS Romam cogitãs, Neapolim, dura 20. dierum obsidione in deditionem accipit, & humanissime tractat, vt Procopius habet: at vero, vt est in Miscella, ob nimiam cædem ibi perpetratam, à Siluerio Rom. Pont. cum Roma potitus est, acriter reprehẽditur & pœnitẽtiam agere compellitur. Gothi tanti præsidij amissione consternati, & tantæ ignauiæ sui Regis pertæsi; quem etiã proditionis suspectum haberent, Vitigem Ducem exercitus è Dalmatia antea euocatum, virum strenuum, Regem acclamãt. Theodatus Roma profugus interficitur, filius Theodegisclus à nouo Rege B in carcerem conijcitur. Vitiges publicas de sua creatione ad omnes Gothos dat litteras (apud Cassiodor. [a]) ad eos sibi conciliandos. imparem se sentiens, vt se opponeret Victori Belisario, Roma cedens, relictis ibi quatuor millibus selectissimorum militum, sub Duce Leudere; Pontifice, & Senatu hortatis, vt Gothis de omnibus bene meritis fideles persisterent; cum ceteris, ad reparandas vires & res componendas Rauennam profectus est. Missis quoque Legatis ad suos Gothos qui in Gallia erant, & ad Francos, vt eos sibi socios iungeret, cessit illis, quod in Gallijs Gothorum erat, & pactam à Theodato pecuniam persoluit. Interea veriti Romani ne putarentur, quæ passi erant Neapolitani, suadente (vt Procopius ait) Rom. Pont. Belisarium euocant, qui ad v. Idus Decembr. anno sexagesimo quam ab Herulis capta fuit (vt est apud Euagr. [b]) Vrbe potitus, claues vrbis, tanquam victoriæ insigne, & Leuderem Ducem captiuum (qui capi potius quam fugam capessere cum alijs C Gothis voluit) Constantinopolim misit. Vitiges legatione & litteris tentat Iustinianum de pace, [c] in qua sic de Amalasunthæ filia ait: *si commendatio diuæ memoriæ Amalasunthæ Reginæ præ oculis habetur, eius debet filia cogitari, quam iussio vestrorum omnium perducere decuisset ad Regnum, vt cũcta gentes potuissent cognoscere vicissitudinem vos gratia tanto pignori reddidisse.* eam sibi, inuitam licet, matrimonio copulasse, ait Procop. ita vt sanguinis Regij, vel ex coniugis saltem parte, regnum ipsum minime expers esset. Aliæ tres Epistolæ eiusdem legationis occasione datę, sunt apud Cassiod. [d] occasione huius festinatæ profectionis Gothorum

Neapolis Belisario deditur.

[a] *Var. 10. epist. 31.*

[b] *4. ca. 18.*

Roma recepta ann. 60. quam ab Herulis capta.

[c] *Epist. 37. li. 10. apud Cassiod.*

[d] *33. 34. 35.*

è Latio Rauennam, referenda videntur admiranda quædam quæ S. Gregorius, probè sibi cognita, in Dialogis narrat contigisse. S. Bonifacius [a] Ferentinæ ciuitatis Episcopus duobus Gothis ad se hospitalitatis gratia diuertentibus, Vasculum ligneum vino plenum, manu sua præbuit; de quo bibentes Rauennam vsque, & post, per aliquot dies, vsque ad reditum ad Sanctum virum, nunquam vinum defecit, quasi in eo non augeretur, sed nasceretur. Accidit item, vt dum duo Gothi [b] ad Rauennam properantes, duos paruulos pueros de possessione Tudertinæ Ecclesiæ raperent, & Fortunatus Episcopus, re cognita, sæpius, euocatos Gothos rogasset, oblato quouis pretio, vt dimitterent, nec illis vllo modo acquiescentibus, & eo maxime qui prior esse videbatur: cum is iam abiret in equo, ante S. Petri Ecclesiam, equi lapsu, confracta coxa, in hospitium redire coactus sit, qui virtute diuina agnita, pueros remisit, & Episcopi opem implorauit, qui per eius Diaconum, aspersus aqua benedicta, statim conualuit, & iter repetijt. A B

a 1. dial c. 9 Miraculũ.

b lib 1. c. 9. Miraculũ.

Paulus Episcopus Alexandrinus Orthodoxus, incautè agens, homicidij reus constitutus, atque damnatus, in exilium eijcitur, subrogato in eius locum Zoilo, & ipso Orthodoxo. rem fusius narrat Liberatus. [c]

c breu c. 23.

Sub hoc Paulo Patriarcha Alexandrino mirum quid recitatur in Prato spirit. de puella Gentili, quæ cum vidisset quendam, sibi laqueum innectentem, ob egestatem, & ingens æs alienum, habe potius, inquit illa, omnia bona mea (erat enim opulenta) & ne tibi vim afferas. Quod cum factum esset, & ipsa ad egestatem delapsa, fornicari cœpisset, vt se sustentaret; aliquamdiu post ægrotauit, & compuncta, petijt baptizari, omnibus illam, vt meretricem contemnentibus: astitit illi Angelus in specie hominis cum quo misericordiam fecerat, & comperto, quod verè baptizari vellet, per alios quoque Angelos, assumpta forma personarunt quarundam illustrium, re procurata, apud Clericos, pollicentes pro ea, ad Ecclesiam detulerunt, baptizari curarunt, albis induerunt, domum retulerunt, & penitus euanuerunt. Cùm vicini inquirerent, cur ita albis induta, à quo, & quomodo baptizata, re tota per Episcopum diligenter peruestigata, inuentum est hoc totum fuisse opus Dei; hæc ibi latius. Quod ad Zoilum attinet Episcopum Alexandrin. testatur Agatho Papa in epistol. ad Impp. Constantinum, Tiberium, & Heraclium, ad eundem scriptum fuisse à Iustiniano Imper. Edictum pro fide Catholica aduersus Acephalos: quod exscriptum idem Agatho Papa ad dictos Augustos misit non extat. C D

Cap. 207. Liberalitatis fructus.

Plures hoc anno Constitutiones à Iustiniano editæ, vna kalend Septembr. qua in cunctis monumentis voluit apponi nomen Imper. Consulum & Indictionis. [d]

Allæ de permutandis Ecclesiasticis rebus. [e]

Item alia, quæ vetuit in priuatis domibus sacra fieri. [f]

Aliæ etiam ad funera defunctorum spectantes. [g]

d Nou. 47. *e Nou 54. 55.* *Nou 58.* *g 49 59. 60 & seq.* Nou. 13. cap. 49.

Christi annus	*Siluerij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 12. / *Vitigis Reg.* 2.	*Ioanne atque Volusiano.* Coss.
538	2		

VItiges Rex Gothorum, reuocatis in Italiam Gothis, qui apud Francos erant, comparato exercitu (vt auctor est Procopius) cētum & quinquaginta millium militum, aduersus Belisarium veniens Romam mense Martio obsidere cœpit. reliqua multa præclara facinora bellica, lege apud Procopium. Sed hic prætermitti non debet, quod ait, de parte quadam muri à solo ad summum fastigium scissa, & sic inclinata, vt cętero muro extrinsecus partim prominentior esse appareat, partim retractior, quam cum demoliri Belisarius niteretur, & iterato ædificare, obstitere Romani, Petrum Apostolum, pro E

Obsidetur vrbs à Gothis.

Res mirãda, ad hũc vsq; diem.

indu-

A indubitato se comperisse, asseuerantes, eius loci tuendi curam eum suscepturum. Quod vtique Romanis ex voto successit, quandoquidem toto obsidionis tempore hostilis vis nulla ad hunc locum peruenit. Quæ res cum miraculi postea loco sit habita, ne sarcire quidem in posterum quisquam nec de integro restituere ausus est, sed ad hunc diem seiunctus permanet murus. Ex Procopio cernitur etiam nunc ipse paries ab alio diuisus, & quasi iam iam casurus deorsum inclinatus, vt qui nesciat, timeat illac pertransire. Extant & ibi proximæ venerandæ imagines, indices veteris eiusdem loci sacri cultus. Sed illud maioris miraculi obtinet locum, quod cum per annum, & amplius, vrbe obsessa, in suburbijs moram fecerint Barbari, ijque Arriani atque Romanæ Ecclesiæ hostes, nihil B tamen contumeliæ damnive intulere ipsis Apostolorum Basilicis extra vrbem positis, sinentes illic, Catholico ritu, libere sacra peragi. Procopius, Quanto recentes hæretici detestabiliores, sacra Deo dicata vbique Sanctorum monumenta rapinis incendijsque vastantes. Sed in vrbe ipsa, parcentibus foris barbaris, patratum est facinus longe maximum, & horrendum. Belisarius Dux ille laudatissimus, ad imperium Theodoræ Augustæ, hæreticæ nequissimæ, sub prætextu, quod Vrbem Gothis prodere vellet, Siluerium Papam correptum in Græciam transmittit; & Vigilium Diaconum, ex condicto creari curat Pontificem: hæc paucis cum Procopio, quæ apud Anastasium, & Liberatum, pluribus narrantur. Belisarius post, pœnitentia tanti sceleris ductus, ad expiandum immane C facinus, vt offensum diuinum Numen conciliaret, mox Romæ Ecclesiam erexit, cui præ foribus eiusmodi inscriptionem lapidi incidi voluit, patrati facinoris pœnitentiæ, perpetuum monumentum.

Basilicæ Apostolorū per obsidionem, extra muros semper intactæ.

Detestabile Belisarij facinus, Papa capto.

Belisarius pœnitētia ducitur.

HANC VIR PATRICIVS BELISARIVS VRBIS AMICVS
OB CVLPAE VENIAM CONDIDIT ECCLESIAM.
HANC IDCIRCO PEDEM SACRAM QVI PONIS IN AEDEM
VT MISERETVR EVM SAEPE PRECARE DEVM.

IANVA HAEC EST TEMPLI DOMINO DEFENSA POTENTI.

D Ecclesia quidem non extat, demolita forte à Gothis, in odium Belisarij, cum vrbem receperunt, sed extat inscriptio in pariete Ecclesiæ Cruciferorū, inter Pincium montem, & Quirinalem. Sed infelix Belisarius, qui tanto patrato scelere putauit sibi deuincire, per Theodoram, Imperatorem, Deo vlciscente, eundem expertus postea est aduersarium, ab eodemque ipse, qui tot victorijs gloriosus, toto conspicuus orbi fuit, in ordinem redactus est, & ad extremam deuenit calamitatem, exemplum posteris factus, quanto suo quis damno in Christum Domini manus violentas inijciat. Siluerio veniente Pataram, venerabilis Episcopus ciuitatis ipsius, venit ad Imperatorem, & iudicium Dei contestatus est, de tantæ Sedis Episcopi expeditione; quem audiens Imperator, reuocari Romam Siluerium iussit, & de litteris illis confictis, nomine Siluerij, ad Gothos de prodenda vrbe iudicium fieri; E vt si probaretur ab ipso fuisse scriptas in quacunque ciuitate Episcopus degeret; si autem falsæ fuissent approbatæ, restitueretur suæ sedi: agnouit enim Iustinianus Roman. Pont. etiam conuictum errasse, non habere iudicem, & Rom. Episcopum omnino permanere; sed ob periculū prodendæ vrbis velle eum alibi manere. Pelagius verò Diaconus relictus CP.[li] ab Agapeto Apocrisarius, & Legatus, instigante eum Augusta, voluit impedire, ne Siluerius reuerteretur, sed præualente Imperatoris iussione, ad Italiam reuersus est, cuius aduentu territus Vigilius, ne Sede pelleretur, Belisario mandauit; *Trade mihi Siluerium: alioquin non possum facere quod à me exigis (de duobus tradendis auri centenarijs promissis,*

Rom. Pōt. non habet iudicem in terra.

vt est apud Liberatum cap.22. & hæreticis reuocandis, quod cum Imperatrice couenerat.) A
Ita Siluerius traditus est duobus Vigilij defensoribus, & seruis eius. Qui in Palmariam Infulam adductus (siue Pontianam illi proximam) sub eorum custodia defecit inedia. Ex Liberato.

22. Bren

Hæc quidem passus Siluerius, non desijt esse, quod erat, Rom.Pont. eoque viuente, Vigilius nonnisi intrusus fuit, spurius, & illegitimus, cuius extat Epistola quædam, quæ etiam si verè ipsius esset, nullum tamen præiudicium afferret Apostolicæ Sedi, cuius ipse esset inuasor, sed plura sunt, quæ illam arguant de impostura, quæ tu vide apud Annales, vt & alia ex Liberato, parum sibi consentanea; in sexta quidem Synodo hæc habentur, Act.15. *Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse à Vigilio ad Iustinianum & Theodoram*, &c. Sed quantumuis veri essent, nó esset mirum, si homo nequam, schismati, quo nullum hactenus turpius & detestabilius extitit, addidisset hæresim. Agens igitur Pontificem, quantumuis spurius, & illegitimus, acceptis litteris consultationem ad Siluerium, ipse scripsisse reperitur ad consultationem Eutherij, qui videtur fuisse Episcopus alicuius ciuitatis extremæ Hispaniæ, Lusitaniæ, aut Galliciæ, egregia est epistola, & habet aliqua de excellentia Roman. Ecclesiæ. Interrogatus item per Legatum à Theodeberto Rege Francorum quæ pœnitentia esset iniungenda, ob incestuosas nuptias, scribens ad Cæsariũ Arelatensem Episcopum, eius relinquit æstimationi; extat epistola in Appendic. prætermissorum. Pelagius Apocrisarius Rom. Sedis, profectus superiori anno (vt ex Liberato constat) cum Patriarchis Ierosolymitano, & Antiocheno, & cum Episcopo Ephesino in Palæstinam ad depositionem Pauli Alexandrini, & creationem zoili, interpellatus ab Orthodoxis Palæstinæ Monachis, aduersus Origenistas, eosdem CP.[lim] secum duxit, & vna cum Menna Episcopo CP.[no] egit cum Imperatore, vt iuberet fieri quod illi Monachi supplicabant, vt Origenes damnaretur, cum excerptis erroribus, idque etiam in odium Theodori Cæsareæ Cappadociæ Episcopi Origenistæ & Acephali. Quo annuente dictata est in Origenem, & eius errores anathematis damnatio, conuenientibus, pro Occidentalibus, Pelagio Apostolicæ Sedis Apocrisario, & pro Orientalibus Menna, & ipso vices agente Roman. Pontific. vna cum alijs Orthodoxis Episcopis: qui tum CP.[li] reperti sunt: quæ tamen Imperatoris nomine edita damnatio est, quasi ad Mennam Constitutio 1. vt aliàs plerunque est factum, quo petulantes hæretici, Ecclesiæ Catholicæ iudicium & Anathema contemnentes, coercerentur, ea subscripta ab Episcopis, Romam ad Vigilium missa est, & per Orientem ad Patriarchas, vt per eos Metropolitanis innotesceret. Ex Liberato. [a] Quæ Constitutio cum diutissimè latuisset, ab auctore Annalium, ex antiquo scripto codice, Antonij Augustini nunc primum in lucem profertur, Legenda in annalibus, cum longior sit, quam vt huic compendio inserenda videatur. Ad eius finem monet Mennam Imperator, vt Synodum habeat Episcoporum & præfectorum Monasteriorum, curetque vt omnes subscribant in damnationem tum Origenis, tum errorum eius. *In posterum autem, ne aliter* (pergit ibi) *ordinentur Episcopi, aut Monasteriorum Hegumeni, nisi prius cum alijs omnibus hæreticis, qui de more, in libellis anathematizantur, id est Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutychete, Dioscoro, Timotheo Aeluro, Petro Mogo, Anthimo Trapezuntio, Theodosio antea Alexandriæ, & Petro, qui Apameæ præfuit, & Seuero, qui Antiochiæ, prædictum etiam Origenem, qui Paganorum, Arianorumque insania laborauit, vna cum execrabilibus, impijsque eius dogmatibus anathematizent*, &c. *Hæc porro eadem*, Inquit, *scripsimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum Papam senioris Romæ, & Patriarcham Vigilium, & ad cæteros*, &c. subduntur horrendæ Origenis blasphemiæ, & earum anathematismi.

Damnatur Origenes cum erroribus ipsius.

c.28. Bre

B C D E

Ex his porro quæ scribit de Anthimo anathematizando cum alijs hæreticis, satis colli-

ligitur,

A gitur, ea omnia, quæ molita sit Theodora cum Vigilio de eo reuocando, ipso Imperatore inscio facta fuisse. Ex eo etiam, quod vocat Vigilium Rom. Pont. obserua cum putasse Siluerium Papam, quem audisset relegatum in insulam, iusta sententia damnatum, & Vigiliũ ei legitima ordinatione suffectum. Cum tamen longe contra se res haberet, sic plane, in rebus grauissimis contingit Principes falsa relatione sæpissime falli.

Principes falsis relationibus in rebus grauissimis interdum decipiuntur.

Ex occasione huius damnationis Origenis, Theodorus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, dilectus & familiaris Principum, secta Acephalus, Origenis defensor acerrimus, & Pelagij æmulus, dolorem eius damnationis vt vlcisceretur, facinus molitus est detestabile, quo vniuersa penè Ecclesia pessundata est. Et publicè ipse Theodorus aliquando clamita-
B uit, se, & Pelagium viuos incendendos, per quos hoc scandalum introiuit in mundum, hæc pluribus Liberatus (quæ suis locis & temporibus, distinctè recensebuntur) finem imponẽs Breuiario suo, de causa Nestoriana & Eutychiana, collecto.

Iustinian' quidem in Siluerio vix dignus excusatione.

Imperator totus in condendis sanctionibus, quasi in summo otio, cum Roma obsideretur à Gothis, & Africa, in maximo discrimine, rebellantibus Arianis, versaretur, Kalend. Maij, Sanctionem promulgat, ne quis, præter voluntatem Episcopi domos oratorias fabricaret: insuper de Episcopis qui in suis Ecclesijs non residerent; ac de alienatione rerum Ecclesiarum immobilium.[a]

Aliam rursum de clericis subrogatis, & emolumentis eisdem præstandis, necnon de iu-
C re præsentandi, quod ijs competat, qui in ædificandis ecclesijs ius sibi patronatus retinere voluerunt.[b]

Item aliam de bonis eorum, qui ingrediuntur Monasterium.[c]

Hoc eodem pariter anno duodecimo Imperatoris, & Belli Gothici 3. Dacius episcopus Mediolanensis vitæ sanctitate insignis, cum aliquot primarijs ciuibus, legatione functus ad Belisarium, suppliciter petijt modicum ad se vt præsidium mitteret quo satis se posse asseuerarent, non modo Mediolanum, sed Liguriam omnem à Gothis Imperatori recuperare, ex Procop. ex quo intelligas episcopos non mereri calumniam, neque inuidiam, qui ne sub hæretico Principe degant, laborant, & satagunt.

[a] Nou. 67. & Auth. col 5. tit 17
[b] Nou. 57. & Auth. co. 5. tit. 16
[c] Nou. 76

Episcoporum est curare ne sub hæreticis Principibus agatur.

D

Christi Annus	Siluerij Pap.	Iustiniani Imp. 13.	Apione aliàs Apio & Arione Aegyptio Conf. absq. collega.
539.	3.	Vitigis Reg. 3.	

Siluerius Papa in Palmaria Insula relegatus, ex cõuentu quatuor episcoporum, qui eum conuenerant, Terracinensis, Fundani, Firmani, & Minturnensis, fert sententiam Anathematis in Vigilium inuasorem Romanæ Cathedræ, eamque illi mittit.

Siluerius episcopus Vigilio.

E

Multis te transgressionibus irretitum, Sacerdotalis iam dudum nouit generalitas. Et qui scruentis, humano sanguine, manibus, decessoribus nostris pertinacia tua subripiens, Leuiticũ præsumpseris excubare ministerijs, plerique nouerunt fidelium. Nam quia contra Iura Canonica, temporibus sanctæ mem. Bonifacij Papa ipso viuente, successor eius designari conabaris, nisi tibi amplissimi Senatus obuiasset iustitia: tunc prouidentia Pastorali, ac Pontificali auctoritate, tua execranda iam debuerant auspicia detruncari. Sed dum paruum vulnus in te neglectum est, insanabile accreuit apostema, quod nisi ferro altius abscindatur, fomentorum sentire non potest medicinam. Quippe qui nequissimi spiritus audacia, ambitionis phrenesim concipiens, in illius Apostolici medici, cui animas ligandi soluendiq́; collata, concessaque potestas est, versaris contumeliam, nouumq́; scelus erroris in Apostolica Sede rursus

Sententia dãnationis Vigilij intrusi à Siluerio Papa ab exilio.

niteris inducere; & in morem Simonis, cuius discipulum, te ostendis operibus, data pecunia, me que repulso, qui fauente Domino tribus iam emensis temporibus ei praesideo, tempora mea niteris inuadere. Habeto ergo cum his, qui tibi consentiunt poena damnationis sententiam; sublatumque tibi nomen, & munus ministerij sacerdotalis agnosce sancti spiritus iudicio, & Apostolica à nobis auctoritate damnatus, sic enim decet fidem Sanctorum Patrum in ecclesia seruari Catholica, vt, quod habuit, amittat, qui improbabili temeritate, quod non accepit, assumpserit. Data 8. Kal. Iul. A

COELIVS SILVERIVS PAPA VRBIS ROMAE, HVIC DECRETO ANATHEMATIS IN VIGILIO PERVASORE FACTO AD OMNIA STATVTA CONSENSVM PRAEBENS, SVBSCRIPSI.

Pariter, & quatuor episcopi subscripserunt. Interea verò congemuit vniuersus Catholicus orbis ad vniuersalis ecclesiae praesulis ignominias, communicans ipsius vinculis (vt licuit) scriptis epistolis, quarum vnicum, quod superest hic tibi reddimus monumentum, breuem epistolam Amatoris episcopi, (forte Augustodunensis, qui hoc tempore, sanctitate claruit) cum triginta argenti libris, *ad vestram*, inquit, *vestrorumque sustentationem*. Extat ad eundem Amatorem reddita Siluerij nomine Epistola ab aliquo ocioso, ex Anastasij scriptis consarcinata, planè conficta. B

Conditio temporum, duriorem Siluerij statum effecit, cum Roma foris obsideretur à Gothis, intus ab exercitu Belisarij, qui pro Vigilio contra Siluerium stabat, vt nemo auderet ei ferre auxilium. Mouerunt etiam aduersariorum inuidiam, obsequia illa à diuersis episcopis impensa, & auxit in eum odium Anathema in Vigilium recens illatum, vt arctiori custodiae traderetur. Sed quantis haec Deus illata in summum Pont. mala; immissis coelitus cladibus, vindicarit, vix credi potest quae à Procopio, tum scribente Historiam, referuntur, Hunnis, ingenti cum exercitu Istrum transeuntibus, & omnem ferè Europam peruadentibus, & deuastantibus, idque non semel, sed bis, & ter, cum dicat semel in patriam reuersos, cum multa Gaza, & centum viginti millibus captiuorum, quibus tradit annuam pollicitum esse Imperatorem pecuniam, sicut & Sarracenis, eum Imperatorem, qui haud pridem, cum Dei amicus esset; Vuandalos, Gothosque inuictos superasset. C

Deus vlciscitur indignam Vicarij sui relegationem.

Cosrhoes Persarum Rex rumpit foedus, quod perpetuum fuerat cum Romanis sancitum, solicitante eum etiam per legatos, Vitige Rege. His quidem malis Orientale Imperium hoc anno exagitatum constat. In Occidente verò post fatigatam Italiam, diuturno Gothico bello, postque longam Vrbis obsidionem, ingenti penuria laboratum est, exinde lues grassata. D

Durauit obsidio annum vnum, & dies nouem, vt ait Procopius, quae mense Martio obsideri coepta erat, qui de quibusdam ait, *ex veteri superstitione Iani templum aperire tentarunt*, *cum* omnino de Romanis dicat. Sed Christianae fidei *disciplinam si vspiam alij vnquam*, *Romani praecipuè sunt venerati*. De fame narrat mirum quiddam: fuere qui fame cogente alterni se esitarent, feminas enim duas fuisse tunc tradunt, quae viros septemdecim ad se diuertentes, dormientes interficerent, & in cibum absumerent, quas decimus octauus subito experrectus, correptas, re cognita, ipsas obtruncarit. E

Esus humanarum carnium.

Sed & de eadem fame, historia Miscella, sed male sub 19. Iustiniani anno, vt Cedrenus sub nono; Tanta siquidem per vniuersum mundum eo anno, maximeque apud Liguriam fames excreuerat, vt (sicut vir beatissimus Dacius Mediolanensis Antistes retulit) pleraeque matres, infelicium natorum comederent membra.

Huius occasione penuriae verisimile est contigisse quod B. Gregor. narrat, [a] quod in magna Campaniae indigentia, cum triticum in Monasterio S. Benedicti non esset, & non plus quam quinque panes ad refectionem fratrum, extarent, Venerabilis Pater contristatos

[a] 2. Dialog. c. 21.

mode-

A modesta increpatione correxerit, & rursum promissione subleuarit, sequenti autem die ducentos farinæ modios ante fores cellæ in saccis inuentos esse, quos omnipotens Deus quibus deferentibus transmisisset, nunc vsque inquit, manet incognitum, &c.

Sub eodem quoque anno quarto belli Gothici, recenset idem, qui supra, Procop. cladẽ Mediolanensem; & post eam fusius narratam, breui epilogo, subiungit, Mediolanum vero amplissimam vrbem solo æquatam delent (Gothi) in eaque virorum trecenta millia, sine vllo ætatis respectu, trucidant, feminas vero seruitiorum in morem abductas, Burgundionibus dono dant, vt promeritas his gratias redderent, pro inita secum belli societate. Reparatum verò, qui ad Romanos defectionis causa fuerat, inuentum, comprahensumque & minutatim concisum, vorandum canibus obiecere; Birgentius tamen non eiusdem expers noxæ (nam & is Mediolani tunc aderat) fugiens, in Venetos abijt, indeque, sequentibus suis in Dalmatiam venit, & ex ea prouincia ad Imperatorem se Byzantium contulit. hæc Procop. quæ quidem facta sunt à Mundila Gothorum Duce fœdifrago. Mediolani excidium à Gothis.

B

Dacius quoque episcopus Mediolanensis, fuga lapsus, euasit manus cruentorũ Gothorum, de quo S. Gregor. [a] Eiusdem quoque inquit Principis tempore (nempe Iustiniani) cum Dacius Mediolan. vrbis episcopus causa fidei exactus (id quidem ille putauit quod Gothi Ariani essent) ad CPnam. vrbem pergeret Corinthũ deuenit, vbi hospitatus in domo, quam dicerent homines illi infestam esse Dæmonibus, & nocte audiri immensis perstrepere vocibus, & variorum animalium voces imitari, exurgens ille fideliter, & exprobans illis eorum superbiam, & casum miserabilem, ad eius increpationes, & exprobrationes sic immundi spiritus erubuerunt, & confusi sunt, vt nunquam amplius eam domum infestarint. [a] Dialog. 4.

C

Christi Ann. 540.	Vigilij Pap. 1.	Iustiniani Imp. 14. Vitigis Reg. 4.	Iustino & Paulino Iun. Coss.

Ex Actis 3. Conc. Aurelian.

Hoc anno quinto belli Gothici, Siluerius Papa in Insula Palmaria relegatus, ærumnis confectus, consumptusque inedia. 12. Kalend. Iul. martyr migrat in cœlum. Liberatus, Anast. in Pontia dicit, quæ Palmariæ est vicina, *Sepultus est*, inquit, *in eodem loco 12. Kalend. Iulij, ibique occurrit multitudo languentium, & saluantur*, sed ann. tres, & 4. inchoauit, cessauit episcopatus dies sex. ex quibus colligitur verbis, Vigilium, Sede male occupata, descendisse, forte confisum, fore vt per studia Belisarij, legitime eligeretur. Tum Clerus, & Senatus in magnis angustijs positus, assiduis consultationibus, quid agendum sibi esset disquirebant, primumque abhorrentes ab eligendo homine tot criminibus publicè contaminatissimo, contra sacros Canones, qui periculum esset, ne Sedem Apostolicam (quod nunquam antea acciderat) si non hæresi, saltem communicatione cum hæreticis inita, macularet, ab eius electione se magis, magisque exhibuit alienum. Contra vero, rem accuratius expendentes, manifeste cernebant, si quemcunque alium eligerent summum Pontificem, scindendam mox fore ecclesiam, intruso rursum, per Theodoræ Imperatricis, & Belisarij potentiam, Vigilio, qui ad se tuendum in Sede, ad eorum gratiam obtinendam, simul cum Schismate hæresim induceret. Cumque præterea cognoscerent Vigilium re vera Catholicum, sed ambitione flagrantem, cuius causa se Theodoræ turpissime vẽdidisset, salubre consilium inierunt, vt ipsum quoquo modo possent, ab Imperatrice redimerent, impenso illi honore, quem cuperet; ibique ita hominem vindicarent, duplicem se inde consecuturos esse vtilitatẽ, videntes, nempè & ab imminente Schismate, & ab irreptione Perdifficilis consultatio in eligendo Pontifice. Salubri consilio eligitur Vigilius ahoqui ea Sede indignissimus.

D

E

hæresi,

Professio catholica exigitur ab eligendo in Pontificem.

hæresi,ecclesiam Rom.reddendam fore securam. Sic igitur diuinitus inspirato consilio A
(vt exitus declarauit)communi sententiæ inhærentes,more maiorum,solemnibus ritibus rem agentes,accipientesque ab ipso Vigilio Catholicæ fidei professionem,vna cum hæresum,hæreticorumque omnium execratione,euehunt ipsum in Pontificium thronũ, creantque Pont.4.Kalend.Iul.

Electio hæc Vigilij,improbi hominis, diuino consilio videtur fuisse permissa, ne quis contemnendum putet,si quem viderit, non meritis, sed nomine tantum referentem Petrum,sedere super Apostolicam Sedem,Pontificem,memor,& vmbræ Petri, immensam à Deo præstitam esse virtutem: nam & si quid inane esse vmbra prorsus appareat, corpus tamen ipsum sole illustratum ostendit;sicque ex diuina facta Petro promissione, qui vmbra tantum eius corporis,sua imbecillitate videri possent creati Pontifices,eosdem tum nõ B
esse Apostolicæ virtutis expertes;vt euentus statim,quod magis mirandum est, in Vigilio declarauit,nam planè mutatus est in alterum virum.

Vigilius electus Pont. Rom. statim mutatur in alterum virum.

Hoc igitur anno,simulac de legitima electione Vigilij Constantinop.nuncius perlatus est,Imperator Legatum Romam ad Vigilium Papam mittit, Dominicum Patricium V. C.eique ad eundem litteras dat, fideiq; Catholicæ confessionem adijcit, præstitit idipsum obsequium & Mennas.non extant illæ quidem litteræ,sed ex redditis à Vigilio, satis constant.in quibus,prædecessoribus suis inhærens,pronunciauit anathema in hæreticos,& nominatim in Anthium & socios,quos omnes æque damnauit.De priuilegijs Eccl. Rom.nõ minuendis monet Iustinianum,& secreta quædam Legato committit. Hæc omnia Vigi- C
lius disertissime contra hæreticos,omnem spem adimens Theodoræ Augustæ,nihil veritus eius insidias, & Belisarium,ad eius nutum armatum. Sed fidei Catholicæ causa, vitam ipsam,si opus esset,prodigendam:ex Petra,velut grandi miraculo, petræ soliditate percepta,iam firmiter conceperat.

Can.de Iudæis, vt quatriduo à publico abstineant.

TERTIVM CONCILIVM AVRELIANENSE anno 26. Childeberti Reg. Francorum,Consulatu Paulini Iunioris,celebratum, (cui addendus Iustinus ex Fastis) viginti quinque Episcoporum,sanctitate insignium.triginta duo canones in eo sanciti; in quibus 29.de Iudæis, *Quia Deo propitio sub Catholicorum Regum dominatione viuimus, Iudei à die cœna Domini,vsque ad secundam Sabbati in Pascha,hoc est ipso quatriduo, procedere inter Christianos, ne-* D
que Catholicis populis se vllo modo,vel quacunque occasione miscere præsumant.cui accessit edictum ipsius Regis,quod citatur in Concilio Matisconensi primo cap.14. *Secundum edictum bonæ recordationis Domini Childeberti Regis per plateas aut forum*(illo quatriduo scilicet) *quasi insultationis causa deambulandi licentia denegetur.Et vt reuerentiam cunctis Sacerdotibus Domini,vel Clericis impendant,nec ante Sacerdotes,consessum,nisi ordinati,habere præsumant.Qui hoc facere fortasse præsumpserit à Iudicibus locorum(prout persona fuerit)distringatur*. Sed & memoria dignum illud in hoc eodem Concilio statutum esse constat can 31.*vt Clericus,cuiuslibet gradus,sine Pontificis sui permissu,nullum ad seculare iudicium præsumat attrahere,neque Laico, inconsulto Sacerdote,Clericum in seculari iudicio liceat exhibere.* E

Clericorũ immunitas.

Atque hæc quidem illi PP. haud dubiè annuentibus ipsis Francorum Regibus, quibus cum fide Catholica immunitas Ecclesiastica cordi erat.

S. Albinus Andegauensis.

Quod autem, vna cum alijs, huic Synodo S. Albinus Episcopus Andegauensis interfuisse reperiatur,vir,ob egregiam sanctitatem vbique spectatus:quid ipsi acciderit,cum noluit excommunicato benedictionem impertiri, eius vitæ Acta declarant. in quibus, inter alia,hæc leguntur.

Apud Sur. 1.Mart.

Præter labores reliquos,etiam per Synodos,pro ipsa causa(incestarum scilicet nuptiarum,quarum auctores damnauerat)sæpius excitatus,excurrens,ad postremum compluribus

Epis-

A Episcoporum iniunctione, vt excommunicatas à se personas absolueret, vi fratrum coactus est. Et cum rogaretur, vt Eulogias, quas reliqui Antistites ad personam, communione suspensam, dirigentes, benedicerent, & ipse signaret; ait ad Sacerdotale Concilium: *etsi ad imperium vestrum ego signare compellor, dum vos causam Dei recusatu defendere, ipse potens est vindicare.* Quo facto, antequam Eulogias, excommunicata persona, susciperet, expirauit, & priusquam portitor peruenisset, sermo Sacerdotis obtinuit. Qui ad B. Cæsarium Arelatensem Præsulem, pro eadem causa consulturus occurrit. hæc Acta. Est enim ad hæc spectans, eiusdem Concilij Aurelian. can. 10. de incestis coniunctionibus.

Interfuit & Iniuriosus Turonensis Episcopus, magni nominis, de cuius, in redarguendis Regibus, constantia & libertate, hæc habet memoria digna S. Gregorius eiusdem Ecclesiæ Episcopus, de Gest. Franc.[a] Clotharius Rex indixerat, vt omnes Ecclesiæ Regni sui tertiam partem fructuum fisco soluerent. Quod cum, licet inuiti sancti Episcopi cōsensissent, atque subscripsissent, viriliter hoc B. Iniuriosus respuens, subscribere dedignatus est, dicens *si volueris res Dei tollere, Dominus regnum tuum velociter auferet: quia iniquum est vt pauperes, quos tuo debes alere horreo, ab eorum stipe tua horrea repleantur. Et iratus contra Regem, nec vale dicens, abscessit.* Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem S. Martini, misit post eum, muneribus veniam petens, & hoc quod fecerat, damnans, simulque rogans, vt per virtutem B. Martini Antistitis, exoraret. hæc Gregor. qui, & de alijs ab eodem piè sancteque factis, inferius meminit.[b]

B (margin: Iniuriosus episcopus Turon. — [a] lib.4.c.2. — Libere & vere dictu episcopi ad Regem Ecclesiastica appetentem. — [b] cap.31.)

C Childebertus Rex, cum Patruele Theodoberto, in fratrem Clotharium insurgit, sed Chrotilde matre satagente apud Deum, pernoctans ad Sepulcrum B. Martini, (inquit Gregorius[c] de Gest. Franc.) ne inter fratres fieret ciuile bellum, horrenda tempestate coerciti sunt, cum super Lotharium ne signum quidem apparuerit horroris huiuscemodi, reddunt se fraternæ paci. Sigebertus.

(margin: [c] lib.3.c.28. — Diffidentes fratres per matris preces, ex miraculo concilian tur.)

Theodobertus Rex Francorum, cum ferre non posset Iustinianum vsurpare nomen FRANCICI, quasi eorum debellator, quos ne attigisset quidem, magno animo inuadens Italiam, magnum in Picenum vsque duxit exercitum, qui lue exagitatus, admodumq; debilitatus, re infecta, redire ad propria cogitur. Agath. hist. 1. qui vindicat eos à Procopij calumnia, dum de illis sic scribit.

D *Sunt quippe hi omnes Christiani & rectissimæ, inter ceteros, opinionis, habent præterea per ciuitates Antistites, Sacerdotesq́; festos insuper, haud secus, ac ipsi nos, peragunt dies. Et sanè hi mihi, & si cetera barbari, moribus tamen videntur, quam optimis prædrti, & maximum in modum ciuiles, nec quidquam habere, quod à nobis hos faciat alienos, præter vestitus barbariem, & vocis mutatæ sonumq; linguæ. Quos quidem cum ob eorum virtutes, tum ob in cæteros æquitatem, interque se concordiam, mirum in modum admiratione ac laudibus prosequor.* hæc Agath. Hoc 14. Iustiniani & belli Gothici quinto anno, diuino fauore, nulla ducum virtute, Rauenna ciuitas ipseque Vitiges Rex Belisario deditur. Procop. latius. Pauci Gothi Regem sibi deligunt Theodobaldum.

E (margin: Rauenna, & Vitiges Rex Goth. se dedunt Belisario.)

Res Orientales magnam inclinationem accipiunt, & in Syria funditus pereunt. Cosrhoes enim Rex Persarum, rupto fœdere, Romanum, nullo aduersante, inuadit Imperiū, & per Mesopotamiam descendens in Syriam omnia vastat, pluribus vrbibus captis, etiam Antiochia internecioni tradita; cum Antiochenæ duæ, ex clarioribus feminis, ne quid indecens paterentur à Persis, sese sponte in Orontem fluuium demersere. qua vrbe incensa, vix parcitum est Ecclesiæ, pretio redemptæ, ad preces Legatorum, quam tamen prius expilauerat. Huius autem Antiochenæ horrendę cladis tempore, accidisse credi potest, vt in de Romam translatum fuerit corpus S. Ignatij eiusdem ciuitatis Episcopi. hæc pœna diui-

nitus inflicta, ob tot monstra hæresum quæ aluit Oriens, Nestorianorum, Eutychianorũ, A
& aliorum. At quis tandem belli finis? Magna ignominia, cum Cosrhoe hoc transactum per Legatos est, persolutis quinquaginta millibus nummum, & pactis, tributi nomine, alijs totidem, in singulos annos, sicque pax constituta. Procop. itemque Euagrius, (qui puer præsens affuit.)[a] refert de Apamensibus, exercitum Persarum aduenientem pertimescentibus, rogantibusque Episcopum suum Thomam, vt lignum Crucis, cubitali magnitudine, quod apud se habebant, illis ad venerãdum ostentaret, cum ille sublatum in altum circumferret, ingentem flammam ignis splendentis, non ardentis, de loco ad locum consecutam, quæ res salutem, quæ postea Apamensibus contigit, significauit. De quo Thoma refert idem Euagr. eum non recusasse spectare certamen equorum in Circo vna cum Rege B
Cosrhoe, (licet hoc ecclesiæ Canon vetaret) quo omnibus modis Regis furorem molliret. Cui & percontanti an se libenter in sua ciuitate visurus esset, libere negauit, cuius admiratus Rex liberam vocem, in honore habuit.

a li.4.c.25 — *Prodigiũ.*

Vides vt omnia prospera Iustiniano, antequam in Siluerium violentæ manus inijcerentur cesserint, post vero violato Christo Domini, vt omnia retro prolapsa sint, maximè in Oriente, vbi ipse degebat.

In Africa hoc anno male pugnatum cum Mauris, præcipuo Romano Duce interfecto. Procop. In quo prælio, miles quidam, cum barbarum in se hastam vibrantem intueretur, & se Deo commẽdans, vitam in Eremo solitariam promitteret, si saluaretur, repente barbaro illo euanescente, & ille, inquit, quidam Patrum, venit in hanc Lauram Lepathã, mansitque in spelunca, Dei protegente gratia, annis triginta quinque[b]. C

b Pr.spirit. c.20.

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.15.*	*Basilio Iun. sine collega Conf.*
541.	2.	*Theodobaldi Reg.1.*	

Nec post amplius Consules additi Fastis, licèt non omnino defierint, sed Chronologia ad annos Imperatorum redacta, quibus adnexus semper sit Consulatus. Inuidiose quidem hoc constituit Iustinianus, [c] an quod maluerit proprio, quam alieno nomine tempora notari: an quod immoderatos sumptus in ingressu Consulatus fieri solitos, tollere voluit: an Triboniano adscribendum, quod amplissimam dignitatem, quam ipse Ethnicus consequi non poterat, alijs inuidit? D

c Nou.105. de Coss. & Auth. de Coss. col. 4. tit.3.

HOc anno sexto belli Gothici, suspensis adhuc & dubijs rebus, Belisarius ob ingentem sibi partam gloriam, Rauenna & Vitige Rege in potestatem redacto, ab æmulis passus inuidiam, in suspicionemq; adductus affectatæ tyrannidis CP.[bm] reuocatur, quo, cũ Vitige Gothorumq; optimatibus cum Theodobaldi tunc regnãtis liberis, pecuniaq; omni, & regia pretiosaque cætera supellectile deuectis, venit, Ildigere, Valeriano, Martino, & Herodiano Præfectis sequentibus ingenti cum gloria & nominis celebritate, nec tamen triumphare permissus. ex Procopio, qui eius laudes sanè egregias, lib.3. belli Gothici persequitur, sanè cuiuis Duci exercitus maxime æmulandas, vigilantiam, sobrietatem, continentiam, magnificentiam in milites, indulgentiam, & prouidentiam in agricultores & agrestes homines, & alios planè inter felicissimos Duces numerandus, nisi impiæ Theodoræ A.nimis obsequens, eius causa impia in Pont. max. attentasset. E

Belisarius Tyrannidis suspectus reuocatur.

In Prouincia Byzacena Africæ celebratũ est hoc anno Concilium, ex quo Legatio missa est ad Iustinianum Imperatorem. Constat ex eius Rescripto ad Dacianum Metropolitanum. Datum prid. Non. Octob. CP.[li] Imperij D.N. Iustin.15. Alterum extat ad eundem datum anno sequenti; in quo de antiquitate seruanda, nec nouis priuilegijs vsurpandis, multa[d]. *Nos tutores tantum sumus vetustatis & vindices. Nec deerit Ecclesiastica vindicta vel nostra in*

d In collect. Iuliani prope finem

A *eos, qui aut ambitiosa superbia, aut subreptitijs postulationibus antiquitatem temerasse docebuntur. Quoniam ad diuinitatis tendit iniuriam qui SS. Patrum constituta contemnere, aut violare non metuit, &c.*

Aliam hoc anno, edidit Constitutionem mense Februarij [a] hoc tit. De sanctissimis Episcopis ac Deo amabilibus, & Romanis Clericis & Monachis: qua Imperator agit se vindicem Canonum, quos cum videret aliquando conculcari ab illis, qui minus deberent, Episcopis scilicet, in illos commotus, trāsiens suos terminos, Præfectos iubet accurrere Prouinciarum, qui eiusmodi Episcopos coërcerent, eius generis fuit Constitutio, quam hoc anno ipsis Kalend. Februar. edidit de Appellationibus. [b] Vt scilicet Episcoporum iudicia B per Præfectos voluerit exerceri, & ab ipsis ad maiores appellari Præfectos: & si opus esset ab ipsis ad Imperatorem prouocare. Itaque dum se Canonum vindicem præfert, Canones ipse conculcat. non enim sæcularium est iudicare causas Ecclesiasticorum, sed Episcoporum & Synodorum, & si sit ab his appellandum, non ad Imp. sed ad maiores Sedes, ac denique ad ipsum Romanum Pontificem, recurrendum, docent Sanctorum PP. regulæ, Traditio ostendit, vsusque probauit. Porrò hæc ipsa videntur esse ab eodem Imperatore correcta, siquidem nulla eius Sanctio reperitur, qua Episcoporum causas à Præfectis cognosci voluerit, & ab ijs ad alios item seculares iudices appellari.

[a] Nou. 137. edit. Godofr. apud Oseand. vero 123.
[b] Nou. 115.

Dū Iustin vindicare vult canones, conculcat Canones.

Aliam ipsis Kalend. Maij 44. distinctam capitibus.

C De ordinatione Episcoporum, cap. 1.
De accusationibus Episcoporum, cap. 2.
De Episcopis qui ante ordinationem, Ecclesiæ res suas obtulerint. Et quid pro Cathedratico dari conueniat, cap. 3.
Vt Episcopatus à seruili, & ascriptitia fortuna hominem liberet, cap. 4.
De Presbyt. & Diaconis, & Subdiac. cognationis iure ad tutelam, vel curam vocatis, c. 5.
Vt Clerici à muneribus personalibus & negotijs sæcularibus abstineant, c. 6.
Ne Episcopus dicendi testimonij causa euocetur, cap. 7.
Ne propter quamlibet causam Episcopus ad sæcularem iudicem trahatur, c. 8.
D Ne Episcopi proprias Ecclesias relinquant, cap. 9.
Vt Archiepiscopi & Patriarchæ sæpius in annis singulis Cōcilia, & Synodos celebrēt, c. 10.
Ne quis ante causæ exitum excommunicetur, cap. 11.
Quales esse debeant, qui in Clericos ordinantur, cap. 12.
De ætate Presbyterorum, & cæterorum Clericorum, cap. 13.
De vxoribus Clericorum, ne videlicet Diaconus, vel Subdiaconus quis ordinetur, nisi antea pollicitus sit, absque vxore, continentem vitam ducere, c. 14.
Quibus causis Curiales Clerici ordinari possint c. 15.
Vt ordinationes gratis fiant c. 16.
E Quomodo seruus ordinari possit, aut ascriptitius c. 17.
De ædificationibus Ecclesiarum c. 18.
Vt omnes Clerici res suas in sua potestate habeant c. 19.
Quibus pœnis subijciantur Clerici, qui falsum tulerint testimonium c. 20.
Vt Clerici apud proprium conueniantur Episcopum c. 21.
Vt Episcopi apud proprium conueniantur Metropolitanum c. 22.
Vt Oeconomi & similes apud proprium Episcopum conueniantur c. 23.
Vt Episcopi, illic, vbi deliquerint, conueniantur c. 24.
De Apocrisarijs c. 25.
Ne Episcopi, legationis nomine conueniantur c. 26.

Vt Monachi, per Procuratorem se defendant, & de quantitate sportularum c. 27. A
De modo sportularum in persona Clericorum c. 28.
Ne Clerici mulieres superinductas in proprijs domibus habeant c. 29.
De Diaconissis c. 30.
De his qui in Ecclesia Episcopo, vel alijs Clericis iniuriam inferunt c. 31.
Ne Laici faciant Litanias, sine Episcopo & Clericis & Crucibus c. 32.
De Monasterijs & Monachis c. 33.
Vt Abbas non tam antiquitate, quam bona æstimatione censendus sit, & eligendus c. 34.
De Monachis non statim vestiendis c. 35.
Vt Monachi in vno Conclaui habitent c. 36. B
Conditionem nuptiarum vel liberorum non extare, si quis Monasteriũ ingrediatur ca. 37.
Vt qui Monasteria ingrediuntur se, suaque dedicent Monasterio. c. 38.
Vt solutis sponsalibus per Monasterij ingressum, simplæ tantum Arrhæ reddantur c. 39.
Si Vir aut Vxor ingrediatur Monasterium c. 40.
Non licere parentibus exhæredare filios, qui ingrediuntur Monasteria, velut ingratos cap. 41.
De Monacho Monasterium deserente c. 42.
De raptoribus Sanctimonialium c. 43.
Ne liceat Laicis, & Scenicis vti Monachi Schemate c. 44. C

Eodem mense aliam, cuius hoc est exordium. De regulis Ecclesiasticis, & priuilegijs, alijsque capitulis ad Sacrosanctas Ecclesias & reliquias, venerabiles domos, præsentem proferimus legem [a] Moxque de quatuor Synodis sancit. Prædictarum, inquit, quatuor Synodorum dogmata sicut sanctas scripturas accipimus, & Regulas, sicut leges obseruamus. Et de Sede ÇP.na vt primum locum teneret, post Romanam ita constituit. *Ideoq; sancimus, secundum earum definitiones, Sanctißimum Senioris Romæ Papam primum esse omnium Sacerdotum, Beatißimum autem Archiepiscopum CP.li nouæ Romæ secundum habere locum post Sanctam Apostolicam Senioris Romæ sedem; alijs autem omnibus sedibus præponatur.*

[a] Nou. 131.

Atque hoc quidem contra definitiones Patrum, nam cum ex CP.no & Chalcedon. vendicare id sibi conatus esset Episcopus CP.nus aduersatus est S. Leo Papa volẽs rata, & firma esse, quæ Concilio Nicæno, de sedibus Metropolitanis & Patriarchalibus, statuta essent. Subijcit his de alijs plurimis ad Ecclesias & pia loca pertinentibus. Vbi notandum obiter fieri mentionem ab Imperato. celeberrimi hospitalis Mariæ Sanso, seu potius (vt Cõtius legendum magis putat) celeberrimæ memoriæ Sansonis, de quo Procop. lib. 1. de ædif. Iustin. Erat hospitale, inquit in quo recipiebantur languidi & infirmi, superioribus annis, à religioso quodam viro, cui Sanson nomen erat, extructum; restabant quædam vestigia, neque gregarijs militibus satis commoda: cetera perierant, vna cum templo exusta & collapsa. Instaurauit illud nobile Hospitale Iustinianus, structura splendidiore magnificentius, & mansionum multitudine multo amplius. hæc Procop. ex quibus corrigendus auctor vitæ Sansonis, scribens erectum, non restitutum, cuius, & tempore eundem Sansonem vixisse putauit & Cedrenus, qui penultimo anno Iustiniani ponit idem xenodochium conflagrasse. Celebris est Sansonis huius memoria 21. Iunij apud Græcos, & Latinos. D E

Hospitale Sansonis restauratur à Iustiniano.

Noua Constitutione antiquauit priuilegium concessum Ecclesiæ Romanæ, cẽtum annorum præscriptionis, quod videlicet esset litium Seminarium, satis fore existimans 40. annorum periodum, vt Ecclesia, sua sibi valeat vindicare.

Item, qui aduersus Samaritanos Christianorũ hostes, leges scripserat, monitus à Sergio

Epis-

A Episcopo Cæsariensi, qui eos ad meliorem frugem restitutos, fidem fecit; noua edita sanctione, pœnas in eos sancitas antiquat. *Nou. 129. col. 321.*

Aduersus hæreticos quoque, hoc anno edidit sanctiones. [a] Ne priuilegijs datis fruerentur hæreticæ fœminæ. [b] Vt hæretici omnes velut ingrati à parentibus essent exhæredandi, Catholicis tantùm filijs ab eis hæredibus institutis. *[a] Nou. 132. Auth. co. 9. ti. 12. Nou. 109. [b] 115.*

Anno 15. Iustiniani Imperatoris, Adadus Auximitarum Rex bellum illaturus Damiano Hebræo Regi, quod negotiatores Christianos interfecisset, vouit se Christianũ fore, si Homeritas (quibus ille imperabat) vicisset. Et quidem commisso prælio vicit eos, auxiliante Deo, victumque Regem eorum Damianum in potestatem redegit potitusque est B Regno, & Regia. Itaque gratias Deo agens misit ad Iustinianum, ab eo sibi Episcopos mitti petens. Ita tota regio Christi fidem amplexata est, Cedrenus. Miscella refert in sequentem annum, paulo fusiùs explicata. *Auximitæ Christiani fiunt.*

Hoc eodem anno à Gordiano ponitur consummatũ martyrium Sanctorum Placidi, & sociorum in Sicilia à Piratis illatum, & quidem antiquiores Ecclesiæ tabulæ titulo martyrij eos adscriptos habent, die 5. Octobr. quo eorum anniuersaria memoria celebratur; tamen ab auctore, qui sub nomine Gordiani eam conscripsit historiam, multis ipsa reperitur erroribus deprauata, vt quod habet, hos affectos martyrio à Mamuca duce, eodemque Agareno Pirata misso ab Abdala Agarenorum Rege, in Hispania regnante; cum tum non C Abdala, sed Theudis regnaret in Hispan. non Agarenus, sed Gothus. *SS. MM. Placidus, & Socij. Eorũ hist. deprauata.*

Eiusdem quoque sunt generis epistolæ apud Leonem Ostiens. in Appendice Chronici Cassinensis, extant ibi suppositæ Epistolæ nomine Iustiniani & Theodoræ ad Placidum Nepotem suum; & falsum eiusdẽ Iustiniani priuilegium, quod multipliciter probari potest. Non indigent sancti his mendacijs, & ementitis nobilitatis titulis.

Aruernense Concilium.

Aruernis in Gallia celebratur Concilium anno 27. Theodoberti Regis, cui etsi pauci numero, meritis tamen excelsi quindecim interfuerunt Episcopi; quorum nõnulli D egregia claruerunt sanctitate.

Præerat Aruernensi Ecclesiæ ille, magni nominis, Gallus, sanctitate cõspicuus, tenuitque in sessione secundum locum, idemque haud imparis meriti S. Auiti successor, quem eundem Gallum patruum suum fuisse Gregor. Turonens. gloriatur [c] de quo etiam complura admiratione quidem digna conscripsit, ex quibus vnum breuiter accipe. Cùm Auernensis ciuitas maximo incendio cremaretur, & hoc sanctus comperisset, ingressus Ecclesiam diutissime Dominum ante sanctum Altare cum lacrymis exorauit: surgensq; Euangelijs comprehensis, apertisque obuiam se igni obtulit; quo obtemperante, protinus ad aspectum eius ita omne incendiũ est extinctum, vt nec fauillæ quidem in eo ignis remanE sissent. *S. Gallus Auer. Episcopus. [c] a. deglo. mart c. 13. Miraculũ.*

Tertius ponitur ordine Gregorius Lingonensis Episcopus æque sanctitate clarus, qui cum interfuerit Concilio Epaunensi, dicendum est creatum fuisse Episcopum anno Domini 509. & cum 32. annos sederit, ex Epitaphio eius scripto à Fortunato [d] dicendum est pariter hoc anno viuere desijsse, cui suffectus est S. Tetricus. *S. Gregor. Lingo. Episcopus. [d] li. 4. Car*

Quarto loco subscribitur Hilarius Episcopus Gabalitanus, qui & ipse sanctitate insignis 25. Octobr. in Ecclesia colitur, quo à terrenis ad superna fuit euocatus. Hunc sequitur ordine Ruricius Episcopus Lemouicensis, quem præter egregiam morum præstantiam, auita etiam nobilitas, qua Anicianæ familiæ iunctus erat, reddidit clariorem, de quo Fortunatus, inter cætera carmina Epitaphij, hæc habet. *S. Hilarius Gabal. Episcopus. S. Ruricius Lemouic. Episc.*

Hic sacra Pontificum toto radiantia mundo.
Membra sepulchra tegunt, Spiritus astra colit.
Ruricij, gemini flores, quibus Aniciorum
Iuncta parentali culmine Roma fuit.
Accumulante gradus prænomine sanguine nexi,
Exultant pariter hinc auus inde nepos.

A

Quem Seniorem Ruricium virum doctrina insignem non alium puta quam eum, ad quem plures extant Sidonij Epistolæ. [a] subdit Fortunatus:

[a] 14 lib. 4. 15. lib. 1 ep. 10. lib. 8.

Tempore quisq; suo fundans pia templa patrono,
Hic Augustini condidit, ille Petri, &c.

B

S. Nicet. Treueren. Episc. Flauius Rem. Episc.

Sed & qui hunc in subscriptione, subsequitur Nicetius Episcopus Treuerensis, & ipse his temporibus Gallias sanctitate & miraculis illustrauit, relatusque inter sanctos iugi memoria in Ecclesia perseuerat. Scripsit autem præclaras ab eo res gestas Gregor. Turon. cuius opera factum, vt Theodebertus Rex ad meliorem frugem conuerteretur. Qui verò nonus ordine recensetur, Flauius est, Remensis Episcopus. Non igitur S. Remigius eiusdem Ecclesiæ Episcopus peruenit ad A.D. 545. cum & hunc Flauium præcessisse ponatur Romanus, eiusdem S. Remigij primus successor, inualuit ea opinio, quod Gregor. Turon. de glor. conf. [b] ait, sedisse annos 70. & amplius; & Hincmarus 74. cum creatus habeatur Episcop. ann. Dom. 471. Sed acta Synodalia maiorem sibi vendicant fidem, ex quibus liquet, ne ad annum quidem 70. peruenisse. C

[b] cap. 79.

Desiderat.[*] Virdunen. Episcop.

[c] lib. 3. c. 34.

Qui verò penultimo loco scriptus ponitur. Desideratus Episcopus Virdunensis, ipse est de quo plura Gregor. Turon. habet de Gest. Fr. [c] & inter alia, quod cum à Theodorico Rege omnibus suis bonis spoliatus esset, ac post multa exitia (an exilia) damna & ærumnas, ad libertatem propriam & Episcopatum suum Virdunensem redijsset, videns habitatores eius vrbis valde pauperes, & destitutos, cōmotus fama beneficentiæ Theodeberti Regis, rogauit eum, vt pecuniam ad negotiandum suis ciuibus præstaret, reddendam, cum vsuris legitimis. Tunc illum pietate cōmotum, septem millia aureorum præstitisse, quibus inter ciues distributis, illi diuites effecti sunt, & cum debitam pecuniam Theodeberto restitueret, eum recusasse satis sibi esse dicentem si eius ciues per suam largitatem essent releuati. Cum autem eiusdem Theodorici Regis tempore illud iniquū germen cœpisset pullulare, inquit Greg. in vita S. Galli, vt sacerdotium aut venderetur à Regibus, aut compararetur à Clericis, aduersus hunc, & huiusmodi abusus, aliquot canones hi Patres, consentiente Theodeberto statuerunt; & alios, pro Ecclesiastica disciplina conseruanda. D

Christi annus	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 16.	*Post Consul.*
542.	3.	*Totila Reg.* 1.	*Basilij.*

SEptimus hic annus belli Gothici, quo, occiso Theodobaldo Rege, & paucos post menses etiam Ararico; Totilas, Theodobaldi nepos, in flagellum Græcorum in Occidente dominātium, euehitur in regnum, qui hoc ipso anno non amplius, quam quinq; millium Græcorum collecto exercitu, bis, collatis signis, ad Fauentiam in Aemilia primum, inde apud Florentiam, in Tuscia, Romanorum exercitum superauit. Procop. Antiochia ab Imperatore Iustiniano restituitur. Vbi etiam Dei genitrici ingens templum dedicauit, cuius splendorem, & magnificentiam oratione æquare impossibile est, ait Procopius. Præterea Michaeli Archangelo magnam admodum ædem consecrauit, addit de Nosocomijs, Xenodochijs, &c. Procop. de ædif. 2. E

Childe-

A Childebertus, & Clotharius Francorum Reges, in Hispaniam, ducto exercitu, victores Cæsaraugustam vsque perueniunt, eamque obsident, de tempore fidem facit Sigebertus: Childebertus quidem maximè pius, consulto S. Eusichio Eremita, responsum de victoria lætus accepit,& nihilominus Basilicam vouit.(ex Greg.)& aliam, si intercessione B. Auiti, in suum regnum rediret. ex script. Vitæ apud Sur. 17. Iun. ciues ad pœnitentiam, & preces conuersi circumlata etiam per muros B. Vincentij martyris tunica, cum psalmodia, diuinam opem implorant, quo hostes cognito, obsidione soluta, cum magnis spolijs in Gallias redeunt. Ex Gregor. 3. de Gest. Fr. c. 29. qui videtur hæc referre ad tempora Amalarici, cum tamen regnaret tum in Hispania Theudis. Addit Aimoinus [a] in Fr. hist. eosdem B Reges accito Episcopo, in redemptionem obsidionis, tunicam B. Vincentij petijsse, & obtinuisse, qui & ipse in eo fallitur, dum ait hæc facta sub Germano Parisien. Episcopo, qui longe post sedit. Porrò non tunicam tantum S. Martyris, sed & alias sacras sanctorum reliquias constat acceptas, de quibus post, cum eas honorificè, erecto templo, condidit. Apud tamen Chron. Isidori, hæc leguntur. Iste (Theudes) Franc. Reges quinque Cæsaraugustam obsidentes, omnemque Tarraconensem prouinciam bello depopulantes, misso Duce Theudisco, fortiter debellauit, atque à regno suo) non pace, sed armis exire coëgit quæ cum aduersentur veteribus historicis, nec probabilia sint (qui sunt enim hi quinque Reges?) ab alio potius apposita ad Isidorum, quam eum mentitum esse, affirmandum est.

[a] lib. 2. c. 19

C

Christi Annus	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 17.	*Post Basilij*
543.	4.	*Totila Reg.* 2.	*Conf.* 2.[a]

TOtilas, hoc suo secundo anno, Campania potitur. Quid autem ei acciderit, cum Romam versus proficisceretur, vbi Narniam venit, narrat S. Gregorius, [b] quod scilicet Cassium Narniensem Episcopum occurrentem, cui ex conspersione semper facies rubere consueuerat, putans quod ebrius, ex potatione, esset, despexit; *at Deus, vt ostenderet quem despexisset, permisit spatharium eius, coram omni exercitu, occupari, & crudeliter à maligno spiritu vexari. Qui cum, ante Regis oculos, ad venerandum virum Cassium fuisset adductus: hunc ab* D *eo vir Domini, oratione facta, signo crucis, expulit: Qui in eum ingredi vlterius non præsumpsit, sicque factum est, vt Rex Barbarus seruum Dei ab illo iam die veneraretur ex corde, quem despectum valde iudicauit ex facie.*

[b] 3. Dialog. cap. 0.

S. Cassius Narniens. Episcop. à Rege despectus, à Deo honoratur, cum Dæmoniacum liberasset.

Narnia, progredienti Totilæ ad Vriculanam vrbem, Fulgent. Episc. Regi, quem sibi sciebat infensum, per Clericos, Xenia misit, vt eum mitigare tentaret: *quem, vt ille vidit, spreuit, & militibus mandatum, vt eum sub omni asperitate constringerent, eiusque examini seruarẽt, quem feroces Gothi corripientes, circulo in terra designato inclusum stare præceperunt, cumque vir Dei in sole nimio æstuaret, repente coruscationes tonitrua, & tanta vis pluuiæ erupit, vt qui eum custodiendum acceperant, immensitatem pluuiæ ferre non possent, eum tamen intra circulum in quo ille conclusus esset, ne vna quidem gutta descenderet, quod cum Regi crudelissimo nunciatum esset, ad magnam* E *eius reuerentiam versus est.* ex Gregor. [c] & ibidem [d] aliud quid mirabile narrat, *fuit*, inquit, *quidam in Campania partibus, intra* 40. *Rom. vrbis milliarium, nomine Benedictus, equidem ætate iuuenis, sed moribus grandæuus, & in sanctæ conuersationis regula se fortiter stringens. Quem Totilæ Regis tempore, cum Gothi reperissent, hunc incendere cum sua cella moliti sunt, ignem namque posuerũt, sed in circuitu arserunt omnia, cella verò eius, igne comburi non potuit. Quod videntes Gothi magisque sæuientes, atque hunc ex suo habitaculo trahentes, non longe aspexerunt succensum Clibanum, qui coquendis panibus parabatur, eumque in illũ proiecerũt, clibanumque clauserunt, sed die altero ita illæsus inuentus est, vt non solum eius caro ab ignibus, sed neque extrema vllo modo vestimenta cremarentur.*

[c] Dialog. 3. cap. 12.
[d] cap. 18.

Mirum de Monacho Benedicto Iunio.

Mira de S. Benedict.

Ingens fama sanctitatis, & miraculorum Benedicti senioris etiam trucem barbarum Totilam in summum verticem Castini Montis attraxit, & ad explorandum, an, quod audierat, haberet prophetiæ spiritum, cum præmisisset, qui nunciaret se venturum, ornatu, & comitatu suo submisit spatharium suum. Quem viuentem conspiciens sanctus vir, cum iam ab eo audiri potuisset, clamauit dicens: PONE FILI, PONE HOC QVOD PORTAS, NON EST TVVM. Qui protinus in terram cecidit, & quia tanto viro, illudere præsumpsisset, expauit, omnesque pariter, qui cum eo venerant, terræ consternati sunt. Surgentes autem ad eum appropinquare minimè præsumpserunt, sed ad suum Regem reuersi nunciauerunt trepidi, in quanta velocitate fuerint deprehensi. *Tunc per se idem Totila ad Dei hominem accessit, quem cum longe sedentem cerneret, non ausus accedere, sese in terram dedit, cui cum vir Dei bis, terue diceret, surge · sed ipse ante eum de terra erigere se non auderet, Benedictus Iesu Christi famulus per semetipsum dignatus est accedere ad Regem, prostratumque de terra leuauit, & de suis actibus increpauit, atque in paucis sermonibus, cuncta quæ illi erant ventura prænunciauit, dicens: Multa mala facis, multa mala fecisti: iam aliquando ab iniquitate conquiesce. Equidem Romam ingressurus es, mare transiturus, nouem annis regnans, decimo morieris.* Quibus auditis Rex vehementer territus, oratione petita recessit, atque ex illo iam tempore minus crudelis fuit, & non multo post Romam adijt, ad Siciliam perrexit, anno autem Regni sui decimo, omnipotentis Dei Iudicio, regnum cum vita perdidit. hæc ex S. Gregor.[a] & subdit idem S. Gregor. de Episcopo Canusino ventitante ad Dei famulum, & aliquando dicente: *Per hunc Regem* (Totilam) *ciuitas ista (Roma) destruetur, vt iam amplius non inhabitetur. Vir Domini,* inquit, *respondit, Roma à Gentibus non exterminabitur, sed tempestatibus coruscis, turbinibus, ac terræmotu fatigata in semetipsam marcescet. Cuius prophetiæ mysteria nobis iam facta sunt luce clariora; qui in hac vrbe dissoluta mœnia, euersas domus, destructas Ecclesias turbine cernimus, eiusque ædificia longo senio laxata, quia ruinis crebrescentibus prosternuntur, videmus.* Et ca. 31. de Galla, vno ex Totilæ ducibus Ariano, eoque immanissimo, narrat, quod cum quendam rusticum torqueret, vt sua sibi proderet, & ille præ timore & dolore ea se benedicto Dei famulo commendasse dixisset; ille rusticum vinculis constrictum, ante se agens, ad eum se duci imperauit, quem ante ingressum cellæ solum, sedentem reperit, & legentem. *Ad quem Barbarus, surge, surge, inquit, inclamat, & res istius rustici redde, quas accepisti. Ad cuius vocem vir Dei protinus oculos leuauit à Lectione, eumque intuitus, mox etiam rusticum, qui ligatus tenebatur, attendit, ad cuius brachia, dum oculos deflexisset, miro modo tanta celeritate ceperunt illigata brachijs lora deuoluere, vt dissolui tam concite nulla hominum festinatione potuissent. Cumque is, qui ligatus venerat, cœpisset subito astare solutus, ad tantæ potestatis vim tremefactus Galla, ad terram corruit, & ceruicem crudelitatis rigidæ ad eius vestigia inclinans, se orationibus illius commendauit. Vir autem sanctus à lectione minimè surrexit: sed vocatis fratribus eum introrsus tolli, vt benedictionem acciperet, præcepit. Quem ad se reductum, vt à tantæ crudelitatis insania quiescere deberet, admonuit, qui fractus recedens nil vlterius petere à rustico præsumpsit, quem vir Domini, non tangendo, sed respiciendo soluerat.* Et cap. 2. lib. 1. dialog. de Libertino narrat, viro Dei, qui pro vtilitate Monasterij carpebat iter: *Cuius Caballum Gothi Ducis milites, eo deiecto, abducebant, quibus ille & flagellum obtulit, seque in orationem dedit, at illi rapido cursu ad Vulturnum cum venissent, nulla vi equos adigere potuerunt, vt transmearent; donec agnita culpa, retrogressi, Libertino quem orantem offenderunt, caballum suum reddunt, accipere renuenti, sed eo in caballum imposito, ad Vulturnum recurrunt, quem nullo negotio transeunt, sicque factum est, ait B. Gregor. vt cum seruo Dei vnus caballus suus redditur, omnes à singulis reciperentur.*

[a] 2. dialog. c. 14. & 15.

S. Libert. Monach.

Totilas Beneuentum occupat & muros diruit: Neapolim obsidet, & in deditionem accipit, Brutios & Lucanos subijcit; Apulia & Calabria potitur. Ex Procop. *De sancto Sa-*

A *bino Episcopo Canusino, qui pluribus Legationibus perfunctus, iam senio confectus, & cæcus, prophetiæ spiritu pollebat, narrat S.Gregorius,* [a] *quod experiri voluerit, vt de B.Benedicto fecerat, an ita esset. A se igitur inuitato ad prandium, loco pueri, ipsemet Rex poculum præbuit. Quo, per spiritum agnito, dixit, viuat ipsa manus.* De quo verbo, Rex lætatus, erubuit.

[a] *Dial. 2. c. 5.*

Secundo iam rupto fœdere, Rex Persarum in Roman. Imperium immisit exercitum, aduersus quem missus Belisarius, nihil ferè dignum memoria gessit, quasi Deo pro Persis aduersus Romanos pugnante, ægritudine penè consumpto exercitu. Ex Procopio res latius prosequente. [b]

[b] *2. libr. de bel. Pers.*

Christi Annus	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 18. *Totilæ Reg.* 3.	*Post Consul. Basilij* 3.°
544.	5.		

B Totilas hoc anno, nono Gothici belli, mouens exercitum ad Vrbis obsidionem, in causa est, vt petente Vigilio, Iustinianus Belisarium in Italiam remittat, adhuc fortissimè insistentibus Persis: quo anno Arianismi suspecti, Vrbe pelluntur, ne eam Gothis item Arianis, proderent. Procop. [c]

Belisarius remittitur in Italiã.

[c] *3. de bel. Goth.*

Arator Romanæ subdiaconus Ecclesiæ nobile carmen de Actis Apostolorum Vigilio Papæ solenniter offert, & literatis petentibus, vt iuberet recitari, in Ecclesia S.Petri ad Vincula, ipso Aratore recitante, ambo libri in septem vicibus sunt auditi, cum vnius medietas libri tantummodo legeretur, propter repetitiones assiduas, quas cum fauore multiplici C postulabant. Vaticanus Cod. eiusdem carminis.

Arator Subdiac. R. E. Act. Apost. carmine scribit, & publicè recitat cum plausu.

Tertia expeditio Cosrhois Persarum Regis in Romanos, cum Sergiopolim tentauit, quæ præsidio S.Sergij munita eiusque patrocinio defensa (apparentibus miraculo armatis, magno numero super muros, qui nulli erant) illæsa permansit, Cosrhoe ad ostentum obstupescente. Procop. *quem Cosrhoem ferunt,* inquit Euagrius, *sub extremum ætatis tempus, diuino regenerationis lauacro tinctum fuisse.*

Sergiopolis à Sergio mart. seruatur.

[d] *Li. 4 l 27.*

Hoc eodem anno pestis grauissima ab Aegypto inchoans per Angelos malos immissa, vniuersum orbem, per quinquaginta annos depasta est. Procop. [e] in eo corrigendus, quod biennio eam ipse ponat post Antiochiam à Persis captam. Euagrius quidem de annis 50 D testatur.

Pestis orbẽ peruagatur per an. 50.

[e] *4. c. 28.*

Quod verò non amplius quam tribus mensibus ciuitatem CP.[lim] ea pestis occupauit, miraculo tribuitur, quod licèt neque à Procopio, vel Euagrio recenseatur, tantum tamen beneficium solemni die festo in honorem Dei genitricis Mariæ instituto, anniuersaria die in Ecclesia repetendo, remansit posteris perpetua memoria cõsignatum, cum videlicet idem Hypapanti est nominatus, nempe humilis occursus Simeonis, cum Deipara suum filium Dominum nostrum Iesum Christum in templum intulit; cuius festi diei in Occidente Gelasius Papa fundamenta iecit, cum Lupercalia abstulit. De qua festiuitate E præter sacras tabulas, alij tum Græci, tum Latini auctores meminere. Nicepho. [f] Cedren. Miscellan. an. 15. Iustiniani. Sigebert. in Chron. an. 542.

[f] *Li. 17. c. 10.*

Hoc anno defuncto S.Cæsario Episcop. Arelaten. in locum eius Auxanius substituitur, cuius audita promotione Vigilius Papa per Legatos ipsius, Romam missos ad petendum pallium, litteras dedit, quæ extant in editione Veneta Conciliorum.

Christi Annus	*Vigilij Papæ.*	*Iustiniani Imp.* 19. *Totilæ Reg.* 4.	*post Basilij Cons.* 4.
445.	6.		

De bello Goth. lib. 3 TOtilas Tibur obsidens,& per proditionem eo potitus,ciues omnes cum ciuitatis Præsule, immanissimè trucidat; anno belli decimo. Procop. A

Belisarius reuersus in Italiam, nec tamen ita copijs instructus,vt posset cum Totila congredi, mittit, qui Romam tueantur. Procop.

Idem (vt habet Anastasius) obtulit B.Petro Apostolo,per manus Vigilij Papæ,crucem auream cum gemmis, pensantem libras centum, in qua scripsit victorias suas: cerostrata argentea deaurata maxima duo, quæ sunt vsque hodie ante corpus B.Petri Apostoli, sed & multa alia dona, & eleemosynas pauperum,. Quod verò de Xenodochijs in via lata, & Flaminia, & iuxta ciuitatem Ortas, Monasterio S.Iuuenalis,cui possessiones, & multa alia largitus est, constat ex Procopio, hæc referenda ad primum eius aduentum in Italiam Quod Miscella ait ipsum Romam venisse, & per Vigilium crucem obtulisse; Vuandalis deuictis, sibi non constant, nam modo, ex Procopio, Romam non venit, deuictis verò Vuandalis; Vigilius non erat Papa. Eodem anno petente etiam Childeberto Francorum Rege, Vigilius pallium dedit Auxanio Episcopo Arelatensi eidemque cum suas vices delegauisset, commonitorias litteras scripsit, quæ sunt in Append.pag.694. vt & aliæ, de cognoscenda causa prætextati Episcopi. B

Quartam hoc anno expeditionem parat Rex Persarum, non iam in Romanos, sed in Deum Romanorum, obsessa Edessa ciuitate, iactans se falsa esse conuicturum, quæ de ea ciuitate omnium fidelium ore, ac sermone celebrarentur, nempe Edessam nunquam ab hostibus subiugandam fore, Dei scilicet præsidio munitam. Ingenti igitur ad mœnia comportato aggere, ex quo in vrbem ingredi posset, oppidani alijs frustra remedijs adhibitis, sanctissimam imaginem diuinitus fabricatam, (quam non hominum manus effinxerant, sed Christus Deus Abagaro, quando quidem eum videre cupiebat, miserat) proferunt, eaque aqua conspersa, ex ea aqua struem lignorum ab hostibus extructam inspergunt, qua, contra naturam, concipiente ignem, tota conflagrat, & in cinerem redigitur. Cosrhoes igitur re desperata, confusus recedit. Hæc ex Euagr. [a] qui, ea quæ de imagine habet, à Procopio se dicit accepisse, sed modo apud eum non extant, vt necesse sit locum illum esse intercisum & mutilum, cùm reliqua, & plura ea de obsidione apud eum legantur. C

a li 4 c. 26

Hoc eodem anno, cum Græci, tum Latini Historici tradũt, de Paschatis tempore Iustiniani Imperatoris edicto in Oriente erratum esse. Ita planè permisit Deus, vt cum sacris se immiscent Principes, &, quæ sunt Sacerdotum, sibi vsurpant, in errorem labantur. D

In Miscella, hæc ita narrãtur. *Anno Imperij Iustiniani 19. facta est inopia frumenti, vini, & olei, ac pluuia magna, & factus est terræmotus magnus CP.* [b] *& euerso die sancto Pascha, cœpit vulgus abstinere à carnibus mense Februa. die 4. Imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi, & omnes carnium venditores, occiderunt, & apposuerunt, & nemo emebat, aut edebat. Porrò Pascha factum est, vt Imperator iussit, & inuentus est ieiunans Hebdomada superflua.* eadem habet Cedrenus.

In Occidente etiam, de Paschatis die, anni huius, exortam controuersiam intelligi potest ex *Concilio quarto Aurelianensi*, his temporibus celebrato, in quo Primus Canon est huiusmodi. Placuit igitur vt sanctum Pascha, secundum Laterculum Victoris, ab omnibus Sacerdotibus, vno tempore celebretur: *Quæ festiuitas annis singulis ab Episcopo, Epiphaniorum die in Ecclesijs denuncietur. De qua solennitate, quoties aliquid dubitatur, inquisita vel agnita per Metropolitanos à Sede Apostolica sacra Constitutio teneatur.* Hæc Canon, aduersus Iustiniani Imperatoris edictum, sibi, quod suum non esset, arrogantis, inque eius edictum, quo vna hebdomada augebatur. Quadragesimæ ieiunium. Sequentes enim quæ à Patribus statuta esse videntur, ista mox addiderunt. *Hoc etiam decernimus obseruandum, vt Quadragesima ab* E

omnibus

A *omnibus Ecclesijs aequaliter teneatur. neque Quinquagesimam, aut sexagesimam ante Pascha quilibet Sacerdos praesumat indicere. Sed neque per Sabbatha, absque infirmitate, quisquam soluat quadragesimale ieiunium, nisi tantum die Dominico prandeat: quod fieri specialiter Patrum statuta sanxerunt. Si quis autem hanc sacram regulam irruperit, tanquam transgressor disciplinae à sacerdotibus censeatur.* Haec sanctissimi Episcopi Gallicani aduersus temeritatem, vt apparet, Iustiniani Imperatoris pro arbitrio sacra miscentis.

Victor hic, qui commemoratur, Episcopus fuit Capuanus, qui his ipsis temporibus, vt Beda testatur, vixit doctrina, & sanctitate celebris, cuius Natalis in Ecclesia agitur 16. kal. Nouemb. scripsisseque dicit Beda (de sex aetat. sub Iustiniano) Cyclum suum ad confutandum Cyclum Victorini Aquitani, qui scripsit tempore Hilari Papae, vt ex Gēnadio liquet. B Porrò non hoc anno, sed post Consulatū Basilij nouies, ex Victoris seu Victorini Cyclo, obortam esse controuersiam, idem ipse Beda testatur [a].

De anno QVARTI CONCILII HVIVS AVRELIANENSIS, non constat, sed omnino his temporibus celebratum fuisse, Episcopi ijdem qui in tertio quoque affuerunt indicant.

[a] de temp. rationе, ca. 49.

Areobindus maritus filiae sororis Imperatoris missus in Africam, à Gontharide sibi subiecto Duce, sub quo aduersus Mauros Vuandali militabant, iam effecto tyranno, necatur, sub fide praestita Reparato Episcopo Carthaginensi. Qui tyrannus post 36. dies & C ipse dolo necatur ab Artabane Duce, quem conuiuio exceperat. Atque hic finem Procopius historiae de bello Vuandalico, in hunc vsque diem conscriptae, quod faelicissimè inchoatum, ac pene absolutum, denuo restauratum, difficillimumque in dies redditum est, crebris defectionibus populorum, emergentibus nouis tyrannis, postquam Imperator, siue eius ministri in Insula Rom. Pont. mori impiè coegerunt.

Vuandal. hist. Proco. hic desinit

Christi Annus	Vigilij Pap.	Iustinianus Imp. 20. Totila Reg. 5.	Post Cons. Basil. 5.
546.	7.		

D ANno vndecimo belli Totilas Spoleto in deditionem accepto, & Perusio septimo obsidionis mense (non anno, vt mendosè est in Codice Dialog. S. Gregor.) [b] dolo occupato, sanctissimum Herculanum Episcopum obtruncari mandat, & populum trucidari. Post dies 40. Episcopi corpus planè integrum repertum est, &, quod est adhuc magna admiratione venerandum, ita caput vnitum fuerat corpori, vt nulla vestigia sectionis apparerent.

[b] li. 3 c. 13.

S. Herculanus epis. obtruncatur.

Inde ad Vrbem obsidendam profectus, cum octo tantum milliaribus procul abesset, de sancto Cerbonio Populonij Episcopo, spectaculum truculentum populo exhibuit.

E *Hic vir sanctissimus Cerbonius cum hospitalitatis studio valde esset intentus, & quadam die transeuntes milites hospitio acceptos à superuenientibus Gothis abscondendo seruasset, re cognita, & ad Totilam delata, deductum ad locum vbi ipse cum exercitu sedebat, Merulis dictum, eum in spectaculo populi vrsis ad deuorandum proijci iussit. emissus igitur ex cauea immanissimus Vrsus, vt ad Episcopum peruenit subito sua ferocitatis oblitus, deflexa ceruice, summissoq; humiliter capite, lambere Episcopi pedes caepit. Ex quo populus magno clamore in admirationem est versus, & ipse quoque Rex, qui praesens aderat, permotus, à fera humanitatem didicit.* Extant adhuc, inquit Gregor. [c] *qui se praesentes vidisse testantur.*

S. Cerbon. episc. Vrsis expositus, liberatur.

[c] dial c. 11.

Pelagius S. R. E. Diaconus functus munere Apocrisarij apud Iustinianum Imp. CP. li accepto successore Stephano, Romam redit. Ex Procop. Huius absentiae nactus occasionem Iustinianus Imperator promulgat edictum, aduersus tria capitula sacrosancti Cōcilij

Iustin. deceptus ab Arch. Cęs damnat 3.

cap. Cōcil. Chalced. quod ingentium malorum causa fuit.

Chalcedonens. ex sententia Theodori Archiepiscopi Cæsariæ Cappadociæ, qui in odiū Pelagij, cuius opera, vt dictum est, damnatus fuerat Origenes, cū suis erroribus, Imperatori suggessit de damnando Theodoro Mopsuesteno, cum epistola Ibæ, & scriptis Theodoreti, aduersus 12. Cyrilli capitula, ex hoc fore pollicitus, vt omnes Acephali, aduersarij Concilij Chalcedon. illud mox suscepturi essent. Cùm enim resistente Pelagio id facere, haud integrum fuerit Imperatori, eo CP.li recedente, illud à Theodoro conscriptum edictum, suo nomine, promulgauit per vniuersum sibi subiectum Imperium. Ex liberato & Facundo Hermianensi in Africa Episcopo, res sui temporis scribente, & ex sententia Vigilij Papæ aduersus ipsum Theodorum 2. Tomo Concil. in Vigilio. Hoc est edictum illud, quod falso titulo extat non suo loco, in Ioanne Papa in Tom. 1. Concil. veter. edit. quasi Catechismus, & plena instructio de sanctissima Trinit. & Domini Incarnatione. Quod autem sciret Imperator huiusmodi de fide constitutiones nullarum esse virium, nisi ab Episcop. subscriptione auctoritatem acciperent, tentatum Stephanum Apocrisarium maximè sibi sensit aduersantem, vt & Dacium Episcopum Mediolanensem, qui tunc item erat CP.li qui Vigilium monuerunt Roman. Pontif. absentem. Orientales verò Episcopi; alij blanditijs, alij terroribus compulsi, magna ex parte Imperatori cesserunt, quantumuis agnoscerent, & faterentur hæc fuisse ad destructionem Concilij Chalcedonensis machinata, & subscribentes vim protestarentur, & libellos de ea vi & protestatione sua ad Vigiliū mittendos Apocrisario darent. B

De fide sācita ab Imperat. vim non habēt nisi subscripta ab Episcopis.

Oriēt. episcopi adiguntur repugnātes ad subscribendum.

Pelagius, & Anatolius R.E. Diaconi rem, vt erat grauissima, æstimātes, litteris Ferrandum Carthaginens. Diaconum excitarūt, vt eam diligentius examinaret; qui, omnes eius sententiæ inuenit Africanos Episcopos, ne Imperatoris decretum in aliquam acciperetur auctoritatem, nec quidquam penitus de ipso Chalcedonensi Concilio pertingendum. Ex Facundo. Pontianus vnus ex Africanis Episcopis ad Imperatorem scribens, hæc habet: *In extremo Epistolæ vestræ cognouimus, quod nos non mediocriter remordet, debere nos Theodorum, & scripta Theodoreti, & epistolam Ibæ damnare. Eorum dicta ad nos vsque nunc minimè peruenerūt. Quod si & peruenerunt; & aliqua ibi apocrypha, quæ contra fidei regulam sint legerimus dicta, possumus respuere, non auctores iam mortuos præcipiti condemnatione damnare. Quod si adhuc viuerent, & correcti errorem suum non condemnarent, iustissimè damnarentur. Nunc autem quibus restabitur sententia damnationis nostræ? quod in eis corrigatur, non est. Sed timeo, piissime Imperator, ne sub obtentu damnationis istorum, Eutychiana hæresis erigatur, &, dum minima indicia non spernimus, ad maiorem hæresim collisionemq́; veniamus. Et quid nobis cum mortuis inire bellum, vbi nulla munitur in congressione victoria? Apud iudicem verum iam tenentur, à quo nullus appellat. Per ipsum, in quo nos honoratis, & diligitis, supplicamus clementiam tuam, vt pax permaneat temporibus tuis; ne dum quæris damnare iam mortuos, multos inobedientes interficias viuos, & exinde compellaris reddere rationem ei, qui venturus est iudicare viuos & mortuos.* Hactenus Pontianus. Et verisimile est omnes Catholicæ fidei professores, simul vndique aduersus huiusmodi nouitatem insurrexisse, vindicesque se Concil. Chalcedon. exhibuisse. C D

Afric. Episcop. Imp. Decretum negligunt. Libera epistola Africani episc. ad Imp.

At Imperator cernens primarum sedium Orientalium Episcoporum, præcipuè verò Mennæ CP.ni Episcopi suspensam esse sententiam, ad Vigilij Papæ arbitrium, existimauit sibi necessarium ipsum Romanum Pontificem CP.lim euocare; quod fecit hoc anno, ipsum summa celeritate venire rogans. Qui hoc item anno profectus ab vrbe in Sicilia hyemauit. hinc mendacij rearguitur Anastasius causas alias afferens, quā quæ constant ex Facundo & Procopio huius temporis scriptoribus. Interim Vigilius, contestantibus multis prouincijs præmisit CP.lim ne quid innouaretur, & innouata retractarentur. Cæterùm Vigilij Papæ CP.lim profectionem magnum intulisse Catholicæ Ecclesiæ damnum, decla- E

Primarum sediū Epis. Orient. ad Papam respiciūt. Imp. Papā CP. euocat.

A rarunt euenta, quæ & significarunt, quam prudentissimè egerint Prædecessores Rom. Pontif. vt S. Leo, & alij, qui vocati sæpè ab Orthodoxis licet Imperatoribus in Orientem, nunquam passi sunt ab ipsa fixa Romæ Sede diuelli. Obfuisse haud modicum, vsu rerum reperitur, Pontificum ab Vrbe profectio ad Comitatum; cum Imperatorum siue blanditijs, siue minis, contrarijs hisce ex aduerso pugnantibus ventis, exposita sæpè noscatur magno periculo Petri nauicula fuisse, cuius clauum immobilis sedens, Rom. Pont. tutius teneat. Non expedire Papam Roma recedere, experientia docuit.

Ex Sicilia Vigilius frumẽtum obsessæ, & laboranti inopia Vrbi nauibus submisit, quod ab hostibus, in portu Romano interceptum est, Valentinum Episcopum, quem fuisse Syluæ Candidæ Anastasius tradit, & Vicarium in Vrbem missum, in illis nauibus compreheB nsum, & mendacij conuictum Totilas vtraque manu mutilat, cæteros obtruncat. Procop. Hoc eodem anno cum Auxanius Arelaten. Episcopus ex hac vita migrasset, in locum eius subrogatus est Aurelianus, quem Vigilius suum decreuit esse Vicarium, extat Epistola ad eum & alios Episcopos Galliæ, quos illi parere monet.

Hoc ipso anno Petrus Ierosolymorum Episcopus vita functus est, & Macarius secundus in eius locum suffectus Euagr. & Nicephor. cui Petro ante sex menses prædicta mors à sancto Monacho fuit, de quo mirabile quiddam legitur in Prat. Spirit. Erat, inquit, quidam Abbas in Sancto Monte Sina, nomine Georgius, miræ virtutis, & abstinentiæ vir, cui magno sabbathi die in cellula sua venit desiderium faciendi sacrum diem Resurrectionis in Sancta Ciuitate, & sumere veneranda mysteria in Sancta Christi Dei nostri ResurreC ctione. Per totum ergo diem senior huiusmodi cogitatione solicitabatur, & orabat. Cum autem aduenisset tempus Sanctæ Communionis in Sancta Resurrectione, inuentus est senex propè Archiepiscopum B. Petrum, qui præbuit tum illi, tum presbyteris Sanctam cõmunionem, cui, admiratus quod eum viderat ibi, per Assessorem suum mandauit ne recederet, velle enim secum vt sumat cibum, qui senex respondit, voluntas Dei fiat, & adorato Sancto monumento, inuentus est in cellula sua. Ecce autem discipulus vocauit eum dicẽs, Veni Pater vt communices. qui cum eo profectus in Ecclesiam, iterum sumpsit veneranda mysteria. Archiepiscopus verò contristatus quod illi inobediens fuisset, post solennitatem misit, vt Abbatem ad se mitterent, & Abbas purgauit ei se per litteras, dicens, Absit à D me, mi Domine sanctissime, vt Sanctum Angelum vestrum contempserim. Vt sciat autem beatitudo vestra, post sex menses Christo Domino, & Deo nostro simul occursuri sumus, & illic adorabo vos. Dicebant autem & ad Archiepiscopum B. Petrum, quod 70. ferme annos habebat senex ex quo de monte sancto Sina non exierat: ille autem afferebat testes, qui tunc affuerant, Episcopos & Clericos dicentes. Verè nos senem vidimus, & omnes osculo sancto illum salutauimus. Postquam igitur impleti sunt sex menses, requieuerunt in pace senex & Patriarcha, iuxta scilicet ipsius senis prophetiam. huc vsque ibi, se paulo latius. quibus videas his innouata antiqua signa Habacuc, & Philippi Diaconi, qui in momento translati sunt de loco ad locum. voluntatem enim timentium se facit Dominus, & E desiderium pauperum exaudit. Macarius hic secundus in sedem Ierosolymit. suffectus, in suspicionem adductus est hæresis, adeo vt multi ab eius se communione separarint, vt patet ex eodem Sophron. Pr. spir. c. 19. verum id potius ex leuitate, quam ex veritate factum ostendunt, quæ ab eodem auctore narrantur inferius cap. 96. de quo Macario prolixa & honesta pariter mentio fit in vita S. Gregorij Episcopi Agrigentini, apud Sur. 23. Nouemb. eidem spiritus prophetiæ tribuitur, ab eoque ipsum Gregorium fuisse Diaconum ordinatum, auctor affirmat.

Cap. 117.

Res admiranda.

Christi Annus	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp. 21, Totila Reg. 6.*	*Post Consul. Basilij 6.*
547.	8.		

A

PElagius S. R. E. Diaconus (is qui diu CP.li cum fuisset Apocrisarius, maxima vi pecuniæ secum relata, in obsidione (magnam beneficentiæ, & Christianæ largitatis gloriam retulit) Legatus ad Totilam missus, ab eoque perbenignè susceptus, nihil tamen impetrauit. Dira fame pressis Romanis, ita vt iam sordidissima quæque deficerent, & multi mortui conciderent: Isauri milites Vrbem Totilæ produnt, anno belli 12. Romani qui perpauci in vrbe remanserant, alij cum militibus diffugiunt, alij in templa perfugium habent, alij Gothis obuiam facti, procedente Totila oratum ad Templum S. Petri, obtruncantur. Totilas Gothis suis, ad se conuocatis, ita disseruit, vt reuocaret illis in memoriam centum olim millia ipsorum à septem millibus Græcorum deuicta, & imperio spoliata: nunc verò vltra viginti millia Græcorum, à nobis nudis, calamitosis, & ignauissimis omnium deuicta. *Atque hoc quidem*, inquit, *quia maiores nostri æquitate posthabita & inter se ipsos, & in Romanos subditos indigna quidem patrabant, quibus, vti par erat, permotus & ita succensus Deus, pro hostibus, & contra nos depugnabat, ac propterea suadet, vt de cetero æquitatem tueantur. Non enim Deus sine vllo delectu*, inquit, *vel temere humano generi, vel priuatæ cuique rationi ferre præsidium consueuit. Sed his quam maxime fauet, apud quos æquitatis ratio habeatur, & illi quidem haud quaquam difficile est ad alios bona transferre, vt qui rerum omnium habeat potestatem. Illud itaque nobis pernecessarium fore asseueauerim, iustitiam vt inuicem, & in subditos quoque seruetis, hoc est, vt perpetuam vobis adipisci animi felicitatem.*

Vrbs Totilæ proditur.

B

Totilæ oratio ad milites, vt maxime cordati hominis.

C

Pelagium Diaconum, & vnum de Rectoribus vrbis præcipuum, Theodorum, legat CP.lim Totilas, cum litteris de pace, iureiurando adactos, suas vt partes amice, ac beneuole tuerentur, & in Italiam reditum accelerarent, ne cogeretur patricijs interfectis, Romam diruere.

Auditos Oratores Imperator statim responso dato dimisit, & Totilæ rescripsit; Belisarium se rebus bellicis præfecisse, & liberam habere hanc potestatem, quæ ad Totilam pertinent, pertractandi. Quibus exasperatus Totilas tertia murorum parte diruta, vrbē prorsus delere, & in ouium pascua redigere in animo habuit: sed Belisarij litteris sapienter id dissuadentibus, sæpius lectis,ª consilio destitit. Ab vrbe profectus cum Romanis in Lucania, & Calabria pugnauit.

Totilas pacem expetit ab Imp. nec impetrat.

D

Belisarius Vrbem ingressus, tumultuario opere mœnia extrūxit, & ita muniuit, vt venientem Totilam sæpius repulerit, qui Tibur se contulit. Ex Procopio.

Vigilius Papa hoc ipso anno exacta hyeme è Sicilia solués, venit CP.lim, cui obuius fuit Imperator, & osculantes se cœperunt flere; & plebs illa psallebat ante eum vsque ad ecclesiam S. Sophiæ, dicens, ECCE ADVENIT DOMINATOR DOMINVS, &c. ex Procopio, & Anastasio.

Vigilius P. CP.lim adit.

E

Circa tria Capitula, de quibus tanta fuit contentio, & ob quæ vocatus est Papa ab Imperatore CP.lim notandum est, primum illa tria fuisse: De damnatione Theodori Mopsuesteni. De damnatione epistolæ Ibæ. De damnatione scriptorum Theodoreti episcopi Cyrensis, contra Cyrillum. Deinde certamen de his non fuisse inter hæreticos, & Catholicos, sed inter Catholicos tantum ipsos, qui omnes saluum vellent Chalcedonense Concilium, neque ex diuersa causa conflatum certamen, sed plane eadem: siquidem tam qui ista tria volebant damnari capitula, quam qui defendi, id se facere dictitabant, vt in omnibus consultum esset Concilio Chalcedonen. ne illorum occasione ipsum labefactari ab hæreticis posset: sic igitur eorum negatio vel assertio pro tuēdo Chalcedon. Concilio facta vel

Qualis contentio de trib. Capitulis.

præ-

A pretensa, nisi aliud quidpiam erroris admisisset, non constituebat quemquam hæreticũ sed esse schismatici conuicti sunt; qui diuersam à Rom. Pont. in his decernendis sententiam sectati essent; nam de personis & non de fide quæstionem fuisse Gregor. Magnus affirmat. a magna fuit ista in ecclesia tentatio, cum miserando modo inter se Catholici ita conflixerunt. Quid igitur singulis annis de hac quæstione factum sit, deinceps obseruandum est. *a li. 3. ep. 37* Cum diu expectatus Vigilius, hoc anno CP.lim venisset. primum Zoilum Alexandrinum episcopum de subscriptione in damnationem trium capitulorum redarguit, atque etiam alios; Deinde cum videret episcopos inter se dissidentes, & periculum imminere grauissimi Schismatis, medium se interponit arbitrum contentionum, & secum Synodum adhi B bet triginta episcoporum, in qua, cum acrius vtrinque contenderetur, mandauit, vt quilque scripto suam proferret sententiam cum rationibus, quibus moueretur. Tum Facundus Hermianensis in Africa episcopus, ex opere quod conscripserat pro tribus Capitulis ad Imperatorem, duodecim libris, septem diebus excerpsisse se ait responsionem suã quae excederet tria millia versuum. ipse in præfatione. His igitur ab vnoquoque exactis, eas post aliquot dies, tradidit parti damnanti tria Capitula, reseruandas, quare in suspicionem venit defendentibus 3. capitula, quod illis adhæreret, in præiudicium Concilij Chalcedon eoque magis quod de quæstione, etiam cum altera illa parte conuenit, tacendum esse vsque ad proximè cogendam Synodum generalem, patientia agendum putans, ne ecclesia scinderetur, quod plerique non aduertentes, in Vigilium, vt desertorem, & præuaricatorem C insurrexere, quod eum cum aduersarijs communicare viderent. Sed excusandus videtur omnino Vigilius, & prudenter egisse iudicandus; quod cum Schisma impendere videret totius Orientis ab Occidente, nec contentio esset de fide, sed de personis, nec posse silentio sopiri, vel sepeliri, quod magis oportuisset, tacendum indixit, vsque ad generale Concilium; vt interim contentionis ille ardor deferuesceret, & pax maiori cum tranquillitate tractaretur; ad quam conciliandam, sicut tempore fœderis, sunt concessa commercia, ita Vigilio placuit omnibus concedendam esse communionem. Quod autem hoc consilium in deteriorem partem fuerit acceptum, & ab aduersarijs aduersus eum conclamatũ, quod ob timorem Imperatoris ad eius gratiam promerendam à cœptis continuo resilierit, at D hæc omnia excusanda satis illud superque esse potest, quod summæ constantiæ specimen edidit, cum aduersus hæreticos sibi agendum fuit, cum quibus sciret non esse dissimulandum, mox auctoritate Pontificia; nullo habito respectu Imperatoriæ potestatis in ipsam Theodoram Augustam, diutissime, magno ecclesiæ detrimento, toleratam, excommunicationis sententiam inflixit, & in hæreticos omnes Acephalos, & Eutychianos; vt locuples testis est S. Gregorius 2. ep. ad Hibernos episcopos Schismaticos.

Vigilius in suspicionem venit defendentibus 3. capit.

Prudens Vigilij cõsilium in deteriorẽ partem acceptum.

Christi Ann.	*Vigilij Papa*	*Iustiniani Imp.* 22	*Post Consul.*
548.	9.	*Totila Reg.* 7.	*Basilij* 7.

E

Decimo hoc tertio anno belli, nouis cladibus, in Italia, diuersis in locis Roman. exercitus afficitur Procop.

Sclauini, transmisso Istro, Illyricum occupant. Procop. Romanæ ecclesiæ Diaconi, Rusticus, atque Sebastianus CP.li apud Vigilium agentes, cum vidissent ipsum summum Pontificem minimè condemnasse, vt in votis erat, qui damnauerant tria illa capitula; imò, & ipsum cum illis communicasse; ab Africanis maxime episcopis impulsi, tractis etiam in eandem societatem Vigilij Subdiaconis, Defensoribus atque Notarijs, aduersus Romanum Pontificem; ad diuersos episcopos, in diuersas Prouincias, litteras dedere. quibus sibi

Domestici deficiunt à Vigilio Papa.

præ-

Episcoporum sensus varij erga Vigilium. Rustici Diaconi disputatio de 3. capit. Liberatus & Facundus cōtra Vigilium.

A prætextu defendendi Concilij Chalcedonen. maximum fuit in ecclesia Dei Schisma conflatum; Et Vigilius Papa magnis calumnijs exagitatus, quasi fautor accesserit impugnantibus ipsam sacram Synodum, episcoporum alij, ob hæc se à communione Rom. Pont. separarunt, alij ad tempus, dum res sibi magis explorata fieret, ab eius se consuetudine temperauerunt; alij prudentiores in tanta re, ad eam cognoscendam nuncios CP.lim misere, & ad ipsum Vigilium scripsere. Hæc ex libello damnationis Rustici Diaconi, qui ad confirmandam suam, pro trium capitulorum defensione, sententiam, commentarium, per Dialogismum, scripsit aduersus Acephalos; ad cuius finem posita fuit de tribus capitulis disputatio, quæ deest, cum liber extet, & sane viro docto dignus. Liberatus quoque eccl. Carthagin. Diacon. Facundus episcopus Hermianensis, in libris, pro tribus capitibus, cum iam aduersaretur Vigilio, & ad Schismaticos transisset, & in libello præsertim contra Mocianum B edito, & Victor episcopus Tumuensis contra Vigilium stylum exacuerunt, de quibus Isidorus; sed corruptè Secundum, pro Facundo habet.

Theudis Rex Gothorum in Hispania occiditur, cum regnasset annos 17. & m. 5. Isidor. sed corrupti sunt apud eum numeri.

Quatuor episcopi fratres florent.

Florent his temporibus in Hispania quatuor fratres, ex eadem matre geniti, omnes episcopi, omnes scriptorum monumentis illustres, Iustinianus Valentinus episcopus, qui scripsit libros responsionum ad Rusticum quendam; Iustus Orgelitanus, Nebridius, & Helpidius, sed omnia eorum monumenta perierunt. Isidor. de vir. ill. c. 20.

S. Laurianus Martyr.

Laurianus Pannonius genere, ecclesiæ Mediolanensis presbyter, inuectus zelo fidei in C perfidum Totilam Arianum Principem, ab eo quæsitus ad necem, fuga lapsus, Hispaniam ad latebras delegit; vbi cum, virtutum præstantia, qualis esset, cito innotuisset, delectus est Hispalensis episcopus, post Maximum, quod cum Totilas cognouisset, barbarica obstinatione, per Gentilem suum, Theudem Regem, illum necandum curauit. Qui diuino monitu fugam rursus captans, Romam se contulit, cum nondum Vigilius esset profectus in Orientem, à quo honorifice exceptus est. Sed cum reuersurus in Hispaniam, peruenisset in Gallias, mira sagacitate ab exploratoribus Totilæ, singula eius vestigia affectantibus, repertus apud Massiliam, capite, gladio Ariano, truncatus est, cuius corpus Eusebius episcopus Arelatensis, qui præcessit Aurelianum, sepeliendum curauit, caput vero in suam delatum ecclesiam, populum fame, pesteque laborantem, vt prædixerat, liberauit; & paulo post oc- D cisus est Theudis. Scriptores rerum Hispanicarum. Eius memoria quotannis renouatur 4. Non. Iul. Martyrolog. Rom. Theodegisclus assumitur in Regnũ, qui post annum, & menses sex, inter epulas, à coniuratis consoditur; ob pœnam, vt Gregor. Turon. [a] existimauit offensi numinis, dum curiosius diuina disquirere, & illi detrahere laborauit. Rem miram verbis ipsius Gregor. licet paulo longius, quam pro ratione compendij, ob eius admirabilitatem, hic inserere non piguit. *Est & illud illustre,* inquit, *miraculum de fontibus Hispaniæ; quos Lusitania prouincia profert. Piscina namque est apud Osen campum antiquitus sculpta, & ex marmore vario in modum crucis miro composita opere: sed & ædes magnæ claritatis, ac celsitudinis desuper à Christianis constructa est. Igitur cum dies sacer, post curriculum anni antecedentis, aduenerat, quo Dominus, confuso proditore mysticam discipulis præbuit cœnam: conueniunt in locum illum cum Pontifice* E *ciues, iam odorem sacri præsentientes aromatis. Tunc data oratione sacerdos, ostia templi simul iubet muniri signaculis, aduentum virtutis Dominicæ præstolantes. Die autem tertia (quod est Sabbati) conuenientibus ad baptizandum populis, adueniens episcopus cum ciuibus suis, inspectis signaculis, ostia reserat clausa, ac mirum dictu, piscinam quàm reliquerant vacuam, reperiunt plenam, sed ita cumulo altiore refertam, vt solet super ora modiorum triticum aggregari, videasq; huc illucq; latices fluctuare, nec partem in diuersam defluere. Tunc cum exorcismo sanctificatum, conspersum desuper Chrisma; om-*

[a] de glor. mart. c. 24 & 25.

In gens miraculum.

nis po-

A *nis populus pro deuotione haurit, & vas plenum domum, pro saluatione deportat, agros vineasq; aspersione saluberrima tutaturus. Et cum exinde multitudo amphorarum, sine collecto numero, hauriatur, nunquam tamen vel cumulum minuit: licet vbi infans primo tinctus fuerit, mox aqua reducitur, & baptizatis omnibus, lymphis in se reuersis, vt initio producuntur nescio, ita, & fine clauduntur ignaro. Cuidam verò ex hæreticis Deum non metuenti, neque venerationem præstanti huic loco sancto, neque credenti corde miraculum, quod in eo Dominus ad corroborandam suorum fidem præstare dignatus est, quid uenerit, non silebo. Venit cum turba equorum, solutisq; impedimentis, iussit in Basilica poni, equisque in ea præsepia præparari, irridens miser, quæ de hoc loco narrabantur ab incolis. Igitur media nocte prætereunte à febre corripitur, ac penè exanimis, & tardius, quam debuerat, pœnitens, exclamat equites ab æde expelli, erat enim sub Rege, licet, magna eius in ea regione potestas. Expulsisq; à Basilica sancta equitibus, ad se conuersus cœpit dentibus propriis lacerare corpusculum, nec prorsus retineri à suis, ob* Miraculũ.
B *nimiam poterat debacchationem, tandemq; oppressus inter suorum manus, spiritum exhalauit. Demq; Theodegisclus huius Rex regionis cum iam vidisset hoc miraculum, quod in his sacratis Deo fontibus gerebatur, cogitauit intra se, dicens. Quia ingenium est Romanorum (Romanos enim homines vocitant nostra religionis) vt ita accidat, & non est Dei virtus. Veniens verò ad annum sequentem, ostium cum sigillis suis, cum episcopi sigillo muniuit posuitq; custodes in circuitu templi, si fortè aliquem deprehendere posset fraudis alicuius conscium, per cuius ingenium in fontibus aqua succresceret, similiter & alio fecit anno. Tertio verò conuocata hominum multitudine, fossas in circuitu basilicæ fieri iussit, ne forte locis occultis Lympha deducerentur in fontem, fueruntque fossæ in profundum vicenum quinum pedum, in latitudine verò quindecim, sed nihil abditum potuit reperiri. Tamen finem vitæ faciens, & credo, pro huius inquisitionis temeritate, annis sequentis diem, quo hoc mysterium celebrabatur, vide-* Catholicos hæretici Romanos vocant.
C *re non meruit, eo quod arcanum virtutis diuinæ vestigare præsumpsit. habentur autem in ea reliquiæ Sancti Stephani Leuitæ.* hactenus de his Gregor. quibus haud vulgarem conciliant fidẽ quæ eiusdem generis in vnum congesta miracula, superioribus annis sunt enarrata.

Macarius Ierosolymorum Episcopus cum sedisset annos duos, ex suspicione dogmatum Origenis, pellitur, & succedit Eustochius; sed, postquam damnauit Origenem, restituitur, & sedet annos quatuor. Ex Euagr.[a] & Nicephoro.[b] [a] 4 c.36. [b] 17.c. 26.

Vixere per hoc tempus viri planè diuini, qui multis in locis magna edebant miracula; & quorum gloria vbique peruagata fuit. Barsanuphius propè Gazam; quia quinquaginta annis quo ingressus est ædiculam, neque à quoquam visus, neque quidquam alimenti, vel aliarum rerum in terra cepisse. Quibus rebus cum Eustochius Episcopus Ierosolymitan. minimè fidem adhiberet, & ædiculam perfodere constituisset, parum abfuit, quin ignis ex ea erumpens, omnes qui cum eo illuc venerant, combussisset. Ex Euagr.[c] Barsanuphius celebris Anachoreta [c] li.4.c.32
D

Viuebat tunc, & in Palæstina miræ sanctitatis vir Mirogenes, qui cum hydropisi laboraret, & Ierosolymit. Episcopus Eustochius vellet ad eum mittere quæcunque erant necessaria, ille nunquam ab eo quidquam consensit accipere, hoc solum illi significans, Ora pro me Pater, vt liberer ab æterno cruciatu. Ex Prato Spirit. c.8. Mirogenes.

Fuit Emesæ vir quidam nomine Simeones, qui ab omni inanis gloriæ cupiditate adeò fuit alienus, vt licet sapientia cuiusque generis & diuina gratia plenus esset, tamen sic se gerebat, quasi qui delirus & stultus haberi vellet, atque in eo gloriaretur, vnde etiam cognomen tulit, vt Salus, id est, stultus diceretur, de eo Euagr.[d] Res porrò ab eo præclare gestas fusius scripsit Leontius Neapolis Cypri Episcopus, vt Acta Nicænæ posterioris Syn. fidem faciunt, Act. 4. Simeõ Salus, id est stultus cognomẽto. [d] l.4 c.33. Acta extant apud Sur. 1. Iul.
E

Theodora Augusta hæretica Seueriana, ad euersionem fidei Orthodoxæ solum intenta, moritur, cum imperasset annum vnum, & viginti, & tres menses. Nota eam Anathema Theodora A. impia femina

moritur à Vigilio Papa excom.

te à Vigilio percussam, haud diu, vlciscente numine, superstes fuit. Ex Procopio de bello Goth. A
Cum non extent libri Vituperationis Iustiniani, & Theodoræ, nec non Belisarij, & eius coniugis, quos Procopium scripsisse, auctor est Suidas, non habemus, quid aliud de Theodora impia femina dicamus.

Ioannes Cappadox Patriciorum potentissimus, & Præfectus Prætorio, semperque primarius apud Iustinianum, ob suspicionem, magistratu deiectus & Clericus fieri compulsus, publicatis bonis, sic tamen vt ditissimus remaneret, in Cyzici suburbanum relegatus, vana adhuc aliquando imperandi opinione deceptus, vitam cum licentia & luxu degebat. Accidit autem vt Episcopus, cum quo erant Ioanni dissentiones, interficeretur, ex quo in suspicionem vocatus, nudus vt latro constitutus, auctores cædis dicere cogitur, & bonis B eius direptis, breui eum linea tantum contectum veste in nauim imponunt & circumductum, per totum Aegypti iter, ad Antinoi Vrbem, necessitate coactus ab obuijs stipem petere, tres ibi annos in custodia seruatus est, nec tamen vnquam imperandi spem dimisit. Post decem itaque annos à Ioanne malæ administratæ Reipub. pœna exacta. Ex Procopio in fine de bello Pers. Præclarum exemplum instabilitatis humanæ.

Christi Ann.	*Vigilij Papa*	*Iustiniani Imp.* 23	*Post Consul.*
549.	10.	*Totilæ Reg.* 8.	*Basilij* 8.

Belisarius ex gloriosissimo, ingloriosus. Franci Galliæ potiuntur cedentibus illis Imper. Franci cudunt pecuniã auream sua imagine. Persarũ Reges auream pecuniam cum sua imagine non cudunt.

Belisarius, ob violentas impiè manus iniectas, licet alieno imperio, in Siluerium Christi Vicarium, non amplius ille prudens, fortis, felix Belisarius, qui fuerat, cum Africam vno anno debellat, post Siciliam occupat, Rauenna & Roma atque adeo penè tota Italia potitur, euerso Gothorum regno, cum post, per quinquennium in Italia nihil gerit non modo memorabile, sed multa amittit, & hoc demum anno 14. belli, coniugis precibus reuocatus, inglorius redit, & ociosam degit vitam. ex Procop. C

Longobardi à proprijs sedibus super Istrum positis excitati, Pannoniam, & finitimas regiones inuadunt, grassantesque in Dalmatiam & Illyricum, Epidaurum vsque cuncta depopulantur. ex Procop. qui hæc latiùs, 3. de Bel. Goth.

Interim totius Occidentis Imperio barbari potiuntur. Franci (quos Procopius Germanos appellat) Galliarum partem eam, quam illis Gothi initio huius belli cesserant non D se tuto possessuros arbitrati, nisi & Imperator eam suæ ditionis futuram perpetuo confirmasset, vltro id illis eam permittente, sibi habent, Massiliam, & cætera circa mare loca tenent, & totius eius oræ maritimæ imperio potiuntur. ex Procop. qui ad Francorum gloriam addit Aureum nummum natiuo, & Galliarum metallo cudunt non Rom. Imperatoris, vt ceteri solent, imagine, sed sua impressa. Persarum si quidem Imperator, etsi ad arbitrium argenteum numisma facit, auro tamen non illi fas est suam vt imponat imaginem, nec barbarorum Princeps alius quisque id facere ausit.

Franci interea pleraque sibi, & nullo iure, in Venetijs occupant loca, cum nec Romani ea tueri iam possint, nec Gothis tantum virium sit, vt his vtrisque bellum inferant, E Procop.

Artabanes, qui Guntharidem tyrannum occiderat in Africa, vna cum Arsace cognato suo atque alijs nonnullis proceribus, conspirat in Iustinianum Imperatorem quod fore in quæstionibus de religione nimis occupatus, negligeret Imperium; cum & Arsaces dixisse referatur: *Ad multam noctem hic sedet circumstantibus sacratis quibusdam, & effœta ætatis, Christianorum scripta miro studio reuoluendo intentus*; sed detectæ moliriones sunt. Ex Procopio, qui addit, post multa, Vigilium Roman. Pontif. & alios Italicos & priores vi-

A ros, & Gothicum, præ ceteris maxime, virum patricium, qui ea de causa venerat, suppliciter & enixius postulasse, vt Italiæ omnibus viribus in potestatem redigendæ vacaret. Qui Italiam sibi curæ fore respondit, & nihilominus, dum curiosius, quam Imperatorem decet, dogmata scrutatur, vniuersum pessundedit Imperium. Videant ergo Politici Nouatores quanta cum iactura, quæ sunt Pontificum, arrogent sibi Principes, quamuis, sicut Iustinianus, ex sacrarum legum præscripto cuncta se facere profiteantur: Regum namque est, ex Ecclesiastica disciplina accipere ab Episcopis leges, non quouis colore præscribere, sed sancitas ab ipsis ipsorumque maioribus illibatas seruare, & pro illis aduersus hæreticos decertare. Intelligant illud insuper vel ex ipso rerum vsu, quanto cum Imperij detrimento, B regnandi iuris inani prætextu peccent Principes in Sacerdotes: recolant Siluerium Papam abductum ab Vrbe, eo colore ne proderet ipsam Gothis, & ab iisdem Gothis vrbem iterum captam, & Italiam amissam, & vniuersos demum Barbaros, velut impellente numine, ad cladem Romani conspirasse Imperij.

Principũ est accipere leges ab Ecclesia, non dare vllo prætextu.

Christi Annus	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp. 24*	*Post Consul.*
550.	11.	*Totila Reg. 9.*	*Basilij 9.*

C Cvm Schismatici, scriptis litteris, vbique vulgassent, Vigilium Papam, tria damnando capitula, impugnare Chalcedon. Concilium, & complures ab ipsius communione resilirent, prudentiores ad ipsummet Vigilium scripserunt; in quibus fuit Valentinianus Tomitanus in Scythia Episcopus Metropolitanus, ad quem Vigilius rescripsit [a] se vestigijs maiorum inhærentem, sacras quatuor Synodos probare & venerari, & vt caueat à communione Schismaticorum monet.

Aurelianus quoque Arelatensis ad eundem Vigilium Romanum Pontif. scripsit, quærens, an verum esset, aduersus Chalcedon. Concil. aliqua ab ipso esse tentata, cui rescribit Vigilius [b] de sua veneratione erga quatuor Synodos, & cæt. monens, vt vniuersis Episcopis, vt Sedis Apostolicæ in Gallia Vicarius, significet, vt nullis, aut falsis scriptis, D aut mendacibus verbis, aut nuncijs, qualibet ratione turbentur, & cæt. *Et glorioso filio nostro*, inquit, *Childeberto Regi, quem Christianitatis studio venerationem integram Sedi Apostolicæ cognouimus exhibere, supplicare non desinas, quatenus in tanta rerum necessitate circa Ecclesiam Dei solicitudinem (sicut & confidimus) Christiana deuotione persoluat, vt quia Gothi, cum Rege suo, Ciuitatem Romanam perhibentur ingressi, hoc ei dignetur scribere, ne se in Ecclesiæ nostræ præiudicio (quippe velut alienæ legis) immisceat, & aliquid faciat, aut fieri, qualibet ratione permittat, vnde Catholica possit Ecclesia perturbari.* & c. Porrò hic Aurelianus claruit sanctitate, agiturq; eius celebritas annua die 16. Iunij. Martyrol. Rom. Hoc eodem anno 15. Belli Gothici, rursus Isaurorum proditione vrbs Gothis cessit, Romanis cæsis, his exceptis, qui in Ecclesias se E recepissent; quibus cum, cæteris abire iussis, etiam habitatoribus destitutam vrbem desolatam relinquendi cum Totilas consilium inijsset, quo minus id faceret, requisitus per Aurelianum à Vigilio, opportuna oblata occasione destitit, nempè cum Totilas à Childeberto filiam in matrimonium petijsset, & eo prætextu recusaret ille, quod vrbem, caput Imperij, destitutam, hostibus relinquens, se humana gloria pariter spoliaret; factum est vt ciues alio migrare iussos, reuocarit in vrbem, quam & nouis ædificijs muniuit & illustrauit. Procop.

[a] Vigil. ep. 6 Tom. 2. Epis. Rom. Pont. & Act. 7. 5. Syn.

[b] Ep. 4.

Vigil. implorat auxilium Reg. Fräc.

Vrbs proditur Gothis.

Post Liberium Patriciũ, magno cum exercitu missus est Germanus in Italiam à Iustiniano, cum iam Totilas Siciliam inuasisset.

Sclauini iterum Istro transmisso, Illyricum, & Thraciam deuastant, & exaturati sanguine, & præda onusti, ad propria remeant. Procop. A

Vigilius Rom. Pontifex à suis Clericis compluribus Schismaticis exagitatus, collectis qui ibi tunc erant Italię Episcopis sententiam depositionis ab omni gradu & ordine, & excommunicationis fert in eos, maxime verò in Rusticum & Sebastianum Diaconos. extat sententia, (epist. eius 5. num.) in qua longa narratione multa habet ad totius eius causæ cognitionem pertinentia.

Vigilij sententia damnationis in Schismaticos.

Nec tamen propterea conflatum Schisma est sedatum, sed magis excitatum, vtraq; parte aduersus Vigilium commota, nimirum & capitulorum defensoribus, ob damnata tria illa capitula, atque etiam ob non damnatos aduersarios, & impugnatoribus Trium capitulorum, eo quod silentium ab ipso Vigilio de illis esset indictum, ex sententia in Theodorum, sequenti anno ponenda. B

Ad tanta sedanda dissidia, cum vnicum illud esset excogitatum remedium, vt vniuersalis Synodus haberetur, quæ sibi ad suam sententiam probandam conducere possent, Iustinianus parare solicitus, Mopsuestenam Synodum agi curat, vt aliqua inde Patribus de damnatione Theodori Mopsuesteni olim facta afferret. extat Actor. 2. Quintæ Syn. cum Synodali ad Vigilium, Consilio & opera Iustiniani missa, ne in futura generali Synodo Theodorum ipse damnare aliquo modo detrectaret, quem sciret fuisse iam antea damnatum.

Ad hunc vsque annum produxit Iordanus, siue Iornandes, Gothorum Episcopus, Cōmentarium de Regnorum, ac temporum successione, ad Vigilium quendam alium à Romano Pontifice, iungens ei aliud volumen de origine & actu Geticæ gentis, *legens ergo*, ait in præfatione, *vtrosq; libellos scito quod diligenti mundum semper necessitas imminet. Tu vero ausculta Ioannem Apostolum*[a] *qui ait, charißimi nolite diligere mūdum, neq; ea, quæ in mundo sunt: quia mundus transit, & concupiscentia eius: qui autem fecerit voluntatem Dei, manet in æternum.* C

Iornandis commentatus ad hunc vsq; annū producitur.

[a] 1. Io. 2.

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imp.* 25.	*Post Basilij*
551.	12.	*Totilæ Reg.* 10.	*Consul.* 10.

Hic annus 16. belli fuit Ecclesiæ & Imperio funestissimus. D

Germanus insignis Ductor exercitus, in quo omnis spes recuperandæ Italiæ sita erat, improuisa morte subtrahitur. Classis Imperatoria naufragiū patitur in ostijs Hadriatici maris, contra Calabriam. Sclauini Barbari iterum grassantes, apud Hadrianopolim Romanum profligant exercitum, victoresque progressi vsque ad Murum Longum, qui vnius diei spatio distat Constantinopoli, vix repulsi ad propria remeant. Pluribus ista Procop.[b] pro hostibus pugnante Deo, cum à Principibus in Religione peccatur. Pergit Iustinianus, labens semper in deterius. Instigante namq; rursum Theodoro Cæsariensi, omnium malorum auctore, contra præcedentis Synodi decretum, & emissam sponsionem de seruando, vsque ad Concilium vniuersale, silentio, contra tria illa capitula publice appendi iussit edictum: quod, nec rogante per suos Vigilio, reuocare voluit, imo & præter minas, vim quoque adhibuit, suis mandans satellitibus, nimium sui oblitus, & à Sathana exagitatus, vt in ipsum Vigilium, Apostolicæ Sedis Episcopum, manus inijciant. quod cum audisset Vigilius, fuga sibi consuluit ex domo Placidiana, vbi degebat cōfugiens ad proximè iunctam Ecclesiam S. Petri, vbi & Ecclesiastica tractans, ad aliquod temporis spatium mansit, in aduersarios sententiam ferens.[c] E

[b] Lib. 3. de Bello Gothico.

Iustinian. vim mandat adhiberi Vigilio Pont.

[c] Ep. 7. Vigilij T. 1. Ep. Rom. Pont.

Theodorus Cæsariensis Episcopus, intolerabili audacia, & impudentia. Imperatoris gratia & potentia fretus, Zoilum Alexandrinum Episcopum, quod dānare tria capitula

Theodo-

A renuisset, deponit, & Apollinarem subrogat; Vigilium Rom. Pontif. contradicentem, ne edicto Imperatoris consentiret, contemnit, & eodem interdicẽte, Missas celebrare audet, & alia intolerabilia patrat. ob quæ Vigilius infracto animi vigore, & verè Apostolico spiritu, quantumuis profugus, & in terra aliena, conuocatis quos potuit, Latinis Episcopis, accerrimam excommunicationis, & depositionis sententiam in eum intorquet. Post igitur enumeratos Theodori excessus, *Ideoque*, inquit, *Vigilius Episcopus Ecclesiæ vrbis Romæ, ex persona, & auctoritate B. Petri Apostoli, cuius, licet exigui, nos locum gerimus, cum Dacio Mediolan. & alijs 12. Latinis Episcopis, hac Theodorum Cæsareæ Cappadociæ ciuitatis quondam Episcopum, sententiæ promulgatione, tam sacerdotali honore, & communione Catholica, quam omni officio Episcopali seu potestate spoliatum esse decernimus: nullis te vacare vlterius rebus, nisi pœnitentiæ lacrymis censentes, quibus percepta remissione culparum locum communionemq; tuam, aut à me, aut, post obi-*
B *tum meum à successore meo (si merueris) indulgentiam recipias. Teq; Mennam. CP.ⁿᵃ ciuitatis Episcopum* (addit) *qui non dissimili culpa constringeris, cum omnibus Metropolitanis, & Micropolitanis Episcopis ad tuam Diœcesim pertinentibus, sed & tuos Orientales, vel diuersarum prouinciarum, maiorum minorumq; ciuitatum Episcopos, qui his excessibus, pro quibus Theodorum, Cæsareæ Cappadociæ quondam Episcopum, condemnauimus præbuistis assensum, humaniore sententia, pro Dei consideratione, tamdiu à sacra communione suspendimus, donec vnusquisque vestrum errorem suæ prauaricationis agnoscens, culpam apud nos propriam competenti satisfactione diluerit.* Digna sententia quæ legatur: continet enim narrationem certam eorum quæ arrogantissimè à Theodoro facta erant. Nec tamen eam statim promulgauit, vt ipse indicat circulari Epistola sequenti ann.
C data, num. 7. *Paginam ipsius damnationis proferre noluimus; quoniam & Clementissimum Principem pro tali ac tanto scandalo ea quæ facta sunt, diuini consideratione iudicij; reuocare cõfidimus, omnibus oportebat nos spatium pœnitentiæ reseruare, imitãtes B. Petrum cuius sedem tenemus immeriti. Chartam verò ipsam excommunicationis, atque damnationis cuidam Christianæ personæ tradidimus conseruandam, vt, si forsitan hi, qui excesserãt, nullis modo corrigere voluissent, aut si nobis vis aliqua irrogaretur, siue qualibet inquietudo fieret, vel certe humana sorte transitus de hac luce contingeret, mox eam in celeberrimis locis proponeret; quatenus eius notitia Christianis omnibus patefacta seruetur in posterum.*

Inter Episcopos qui Vigilio affuerunt; vnus nominatus Primasius Adrumetinus, forte
D solus ex Africanis, hunc illum esse, credibile est, qui scripsit in Paulum & in Cantica, & floruit tempore Cassiodori (diuin. lect. cap. 9.) quem Trithemius falso putauit fuisse Episcopum Vticensem, & Scholiastes floruisse temporibus Theodosij, & ipse deceptus, cum tempore Iustiniani vixerit.

Christi Annus 552. *Vigilij Pap.* 13. *Iustiniani Imp.* 26. *Totilæ Reg.* 10. *Post Consul. Basilij* 11.

E MEnse Februario (25. Iustiniani Imperij, qui finiebatur mense Martio) [a] sancit aduersus Iudæos, qui suos prohiberent sacræ legis libros alia tradi docerique lingua, quam Hæbraica quo fiebat, vt simplicioribus, quos vellẽt Magistri, magno illorum damno propinarent errores; vult igitur & præcipit vt quacunque lingua siue Græca, siue alia vulgari lex Iudæis tradi possit.

Vigilius Papa non sibi visus tutus à violentia sacrilegi Imperatoris, ante oculos eius positus, trans mare quæsiuit effugium, & in Basilica S. Euphemiæ, apud Chalcedonem cum suis habitare disposuit. Tunc (inquit Athanasius, omnia confundens, antequam scilicet ab Ecclesia S. Petri recederet) dedit alapam in faciem eius quidam, dicens, Homicida, ne-

Theodorus Cæsar. impotẽter, agit cõtra Bonif. Ro.

Sententia depositionis & excõmunicationis in eum & Mẽnam CP.num Episcop.

Primasius Afric. Episcopus.

[a] Nou. 146

Vigil. secedit Chalcedonem.

ſcis quid loqueris: quia Silverium Papam occidiſti, & filium mulieris viduæ ad calce & fuſtes interfeciſti. Tunc fugiens in Baſilicam S. Euphemiæ, tenuit columnam altaris; cætera ſuo loco dicentur. A

Quæ ſecuta ſint, ex epiſtola Encyclica Vigilij, certa habentur.

Dum, inquit, Sancta Euphemia Baſilica graui laborantes ægritudine, teneremur, pijſſimus, atque clementiſſimus Imperator, Dominico, id eſt, Kaland Ianuar. glorioſos Iudices ſuos ad nos deſtinare dignatus eſt (quos plures nominat Patricios, Exconſules, & Palatinos Magiſtratus) *qui nobis dicerent, vt ſacramenta percipere deberemus, & de S. Euphemia Eccleſia ad ciuitatem Regiam remeare. Quibus tale dedimus, Deo adiuuante, reſponſum, dicentes: Nos quidem in hanc Baſilicam pro nulla pecuniaria, vel priuata cauſa confugimus, ſed pro Eccleſiæ tanto ſcandalo, quod iam toti mundo, pro peccatis inoleuit. Et ideo ſi cauſa Eccleſiæ ordinatur, vt pacem eius, quã ab auunculi ſui, pijſſimus Princeps, fecit temporibus, & modo reſtituat: ego Sacramentis opus non habeo, ſed ſtatim egredior; ſi cauſa finita non fuerit, ijſdem Sacramentis opus non habeo, quia nunquã de ſancta Euphemia Eccleſia exire diſpono, niſi ſcandalum ab Eccleſia Dei fuerit amputatum. Nam poſteaquam edicta ſua,* &c. (pergit narrare quæ geſta ſunt anno ſuperiori, quæ ſuo loco poſuimus, quibus recenſitis, iſta ad poſtremum addit.) B

Dum hæc autem præfatis Iudicibus diceremus, rogauimus eos, reuocato omnipotentis Dei iudicio, & clementiſſimo Imperatori hoc quoque, ex nomine noſtro ſuggererent. Quia illis, qui à nobis excõmunicati ſunt, in quibus, & is, quem prædiximus, eſt damnatus, communicare non debet, ne graue, quod abſit, peccatum incurrat. His ita ſe habentibus, per Magnificum virum Petrum Referendarium pridie (an poſtridie) *Kalend. Februar. quadã charta nobis allata fuit, quam à clementiſſimo Principe nullo modo credinimus deſtinatam, quia nec fuerat pietatis eius manu ſcripta; & dum memorato referendario diceremus, vt in ea ſcriberet diem, & quomodo ab ipſo fuerat oblata pariter ſignaret.* Huc vſque in Codice, reliqua deſunt, magno præiudicio hiſtoricæ veritatis. Cæterùm ex his quæ dicentur, conſtat ceſſiſſe tandem Vigilio Papæ Imperatorem atque appenſa amoueri iuſſiſſe à ſe prolata, de tribus capitulis, edicta, & ex ſententia ipſius Vigilij nihil de illis tractari voluiſſe ante Synodum generalem, quam ex eiuſdem Pontificis deſiderio & voluntate conuocari fecit. Ex his igitur complura conuincenda ſunt ſcriptorum mendacia, vt Anaſtaſij in Vigilio omnia confundẽtis, & permiſcentis: & Nicephor. [a] nihil enim certius his, quæ ex circularibus litteris vniuerſo populo Chriſtiano ſcriptis, habentur. C D

Iuſtin. tandem cedit Vigilio de appẽſis edictis tollendis.

a li. 17. c. 26.

Porrò turbata in hunc modum Eccleſia, quid mirum rerum etiam naturam eſſe turbatam? hoc ipſo anno Græciæ ciuitates plures terræ motu exciſæ, hiatu terræ multa loca abſorpta, portentoſæ maris æſtuationes factæ, à Sclauinis & Hunnis nouæ irruptiones in Imperium Romanum conſecutæ, à Gothis Corſica & Sardinia captæ, vtque CP.li, ita aliæ Orientis Eccleſiæ, ob diſſidia dogmatum, tumultibus agitatæ, & in ſe inuicem ſeditionibus colliſæ. Ex Procopio. Sed magna planè vis Cathedræ Petri, & ingens mutatio dexteræ excelſi, Theodorus malorum omnium auctor pœnitens, & humilis, libellum ſupplicem Vigilio Papæ offert, quo & rectam fidem profitetur, & quatuor ſacra Concilia comprobat, non in his tantum quæ ſpectant ad fidem, ſed & cuncta, quæ in eis eſſent acta, rata, firmaque habenda eſſe pariter comprobat, quæſtione etiam à ſe primum excitata, de tribus capitulis ſilentio obruta; & denique, de irrogatis in ipſum ſummum Pontificem probris, & contumelijs eodem libello veniam petit. Idipſum præſtat & Mennas CP.nus Epiſcopus, libello ſupplici oblato, pariter profeſſus libellum quendam in Vigilium ſcriptum, non eſſe ſuum. E

Libro 3. de bel. Goth.

Theodor. Cæſarien. reſipiſcit.

Sic igitur, præmiſſa tali ſatisfactione, Vigilius eoſdem in communionem accepit, redditaque eſt Eccleſiæ pax: quæ ex optato, ſed ex inſperato cunctis innoteſcens, eo iucun-

A dior atque gratior facta est, quo magna secum bona vexit quæ dicentur. Porrò hæc omnia habentur in Vigilij Papæ constituto de quo suo loco.

Bona hæc pacem Ecclesiæ consecuta: Gothiè Sicilia, præter omnem spem, expulsi, belloque nauali victi, missoque in Italiam Narsete, res Gothorum in deterius labi cœptæ. Vt planè perspicue fuerit demonstratum, pro statu rerum Ecclesiasticarum, res Imperij à diuinitate disponi. Pacem Ecclesiæ plura bona cōsecuta.

Inspirante iam populo, & optata pace lætante, Mennas CP.[nus] Episcopus Basilicam Apostolorum dedicat, magna celebritate, à Iustiniano instauratam, repertis corporibus Apostolorum, Andreæ, Lucæ, & Timothei. Procop. lib. 1. de ædif. Iustin. & Niceph. [a]

B Hoc eodem anno moritur Mennas, fœliciter reconciliatus Ecclesiæ, cum sedisset annos sexdecim. sub Menna narrat Euagr. [b] grande miraculum contigisse CP.[li] de puero Iudæo, qui cum alijs pueris Christianis participarat de particulis puri, & immaculati corporis Christi Dei, (nam quot superfuissent, dabantur huiusmodi puerulis absumendæ) & à patre vitriario, in rei odium, in fornacem coniecto, & post tres dies à matre viuo reperto, quem cum matre Iustinianus baptizandū curauit, patrem verò obstinatum in perfidia cruci suffigendum.

[a] 17. ca. 26.

[b] 4. ca. 35.

QVINTA SYNODVS AVRELIANENSIS celebratur anno Childeberti Regis Francorum 38. occasione trium capitulorum, cuius Canone primo (de tribus, & viginti
C in ea statutis) damnantur hæreses Nestorij & Eutychetis. Præfuit, & primo loco subscriptus habetur sanctus Sacerdos Episcopus Lugdunensis, cuius anniuersaria commemoratio celebratur prid. Id. Septemb. Interfuit eidem Aurelianus Arelatensis, de quo supra. Item Agricola Episcopus Cabilonensis, cuius Natalis dies est 16. kalend. April. Interfuit inter alios, sanctitate celebres, etiam Tetricus Lingonensis, de quo mira hæc narrat Greg. Tur. [c] dum mortem Pappuli successoris scribit. *Anno octauo*, inquit, *Episcopatus sui, dum diœceses & villas Ecclesiæ circumiret, quadam nocte dormienti illi apparuit B. Tetricus vultu minaci. Cui ita: Quid tu*, inquit, *hic, Pappule? vt quid sedem meam polluis? Vt quid Ecclesiam peruadis? Vt quid oues mihi creditas dispergis? cede loco, relinque sedem, abscede longius à regione. Et hæc dicens: Virgam quam habebat in manu, pectori eius, cum ictu valido, impulit. In quo ille euigilans, dum cogitat*
D *quid hoc esset, fixe in loco illo defigitur, ac dolore maximo cruciatur, abhorret cibum potumque, & mortem iam sibi proximam præstolatur. Quid plura? tertia die cum sanguinem ore proijceret, expirauit.*

Insignes sanctitate Episcopi eius ætatis.

[c] 4. hist. Fr. lib. 5. c. 5.

Grāde miraculum.

Ornauit etiam tantam Patrum Coronam S. Eleutherius Antisiodori Episcopus, & ipse inter sanctos adnumeratus 16. August. item S. Firminus Viennensis, S. Gallus Aruernensis, Isichius Viennensis, Lauto Constantiensis: Nicetius Treuerensis: Prætextatus Rhotomagens. atque Quintianus Rutenensis, quos omnes colit Ecclesia, sacris tabulis asciptos, omnes verò fuere, num. 50.

Theodebertus Rex inuadens Italiam, moritur, filio Theodebaldo regni successore re-
E licto, & paterni instituti prosecutore. Procop.

Franci Parthenium, cui regni à Theodoberto cura commissa erat, ob tributa imposita odio habentes, persequuntur, & Arca in Ecclesia inclusum, extrahunt, & omni contumelia affectum lapidibus obruunt. Ex Greg. Turon. [d]

[d] 3. hist. ca. 36.

Christi Annus	Vigilij Pap.	Iustiniani Imp. 27.	Post Cons.
553.	14.	Theias Rex.	Basilij 12.

EVtychius Monachus, ab Amaseno Episcopo, morbo detento CP.[lim] ad Synodum, suo nomine, missus, cum Imperatore ex disputationibus aduersus tria capitula, iam

tuisset, & probatus esset, ex visione quadam ipsi ostensa Principis Apostolorum indicantis Eutychium, dicentisque; Fac vt hic sit Episcopus, omnibus approbantibus, ordinatur Episcopus CP.nus cuius diuinam quandã visionem, qua designabatur futurus Episcopus, Eustachius, qui res ab eo gestas prosecutus est, narrat. In cuius consecrationis descriptione, quod ait: Ouis errantis typum, super humeros tollit, quid significet, Isidorus Pelusiota [a] de hac re interrogatus, respondit: Pallium illud, quod decoris gratia super omnia indumenta superinducitur Sacerdoti, significare deperditam ouem illam, quam pastor ille Euangelicus super humeros imponit suos. A

Apud Sur. 8. April. Pallium Episcop. quid signi ficet. [a] epist. 136 lib. 1.

Eutychius simulac est initiatus, fidei suæ professionem, more maiorum, Vigilio Rom. Pont. obtulit, extat in Quinta Synodo coll. 1. & inter epist. Vigil. tom. 1. epist. Rom. Pontif. vt & responsio Vigilij, quæ est epist. 8. B

Apollinaris item Alexandrinus Episcopus, qui eiecto Zoilo, illegitime intrusus fuerat, post eodem mortuo, legitime electus, fidei Catholicæ professionem edidit Vigilio, atque ab eo in communionem est receptus: sic itaque animis iunctis, restitutoq; in pristinam dignitatem atque honorem ipso Romano Pont. indicta est Oecumenica Synodus, diu à Vigilio expetita, ad mensem Maium.

Oecumen. Concil. à Papa indicitur.

Agnosce iam sancita in Ecclesia pace, quanta mox Imp. Rom. bona prouenerint. Gothorum Classis Orientem infestans redire cogitur, cum ignominia. Tarentum à Gothis captum, recuperatur. Narses cum exercitu, præter opinionem obstructis, & obseruatis itineribus à Francis, & Gothis, Rauennam peruenit incolumis; ac tandem Rubiconem fluuium, ab hostibus custoditum, occiso Gothorum Duce, transiens, in Tuscia occurrentem cum ingenti exercitu Totilam, collatis signis, profligat, & occidit; ac cum alijs nobilissimis Italiæ ciuitatibus, tum Roma breui tempore potitus, cuius claues mittit CP.lim, factumque est, vt diuini compensata lance Iudicij, posteaquam Imperator cum suis Orientalibus obsequentem se præbuit Rom. Pont. ipse vrbe potiretur, eiusque claues acciperet, cum Petri claues in Vigilio recognouit. Adde vero, & Theiam Gothorum fortissimum electum in Regem, & res Gothorum reparare satagentem, cũ impressionem Romanorum militum diu fortiter sustinuisset, & ipsum occidi. hæc latius Procop. hactenus suam historiam Gothicam prosecutus, qui belli fuit 18. C

Sancita in Eccles. pace Imp. effloreſcit. Totilas ceditur cum exercitu à Narsete. Hactenus suã histor. prosequitur. Procop. de bel. Goth.

Sed vnde tantæ vires Narseti semiuiro? ex patrocinio in primis B. Virginis, cuius erat vt est apud Euagr. [b] studiosissimus cultor. porrò & ipsum fuisse æqui amantissimum Procopius ostendit, cum de dimissis Longobardis agit, quod ædificia cremarent, stuprumque feminis, & vim inferrent, in sacras ædes refugientibus, quibus magna pecunia donatis, & deductis vsque ad fines Rom. Imp. iniunxit, vt sine iniuria pertransirent, qui delegit potius robore fortissimorum carere militum, quam Deum, eorum perperam factis, offendi. Procop. 3. de bello Goth. D

[b] li. 4. c. 23.

Ecclesia his dissensionum fluctibus agitabatur, ad quos sedandos cogenda Synodus videbatur. Oriens, & maxime Palæstina, ob damnatum Originem, tumultuabatur, vt est apud Euagr. [c] Eutychiani (vt est apud Leontium de sectis, Act. 6. qui tunc viuebat) non cõmunicabant Ecclesiæ Catholicæ, non ob defensionem erroris, sed nolle dicebant amplecti Synodum Chalced. eam ob causam, quod quædam in eius Actis essent corrigenda, tribus illis Capitulis compræhensa. Atque hi, hæsitantes, non Eutychiani nominabantur, quos adduci ad recipiendam Synodum Theodorus Iustiniano dolose persuaserat, si tria illa Capitula damnarentur. porro hæsitantes, aduersarios qui negabant damnanda capitula, quod derogabat Concilio Chalcedon. Synoditas appellabant: è conuerso Catholici, hæsitantes huiusmodi occultos Eutychianos, & Seuerianos, Ad hos vniendos Iustinianus E

[c] l. 4. cap. 37. Hæsitãtes Synoditæ. qui.

publica-

A publicauit edictum de damnatione trium capitulorum, sed nec propterea illi sunt vniti Cathol. Eccles. sed potius, ex Catholicis defensoribus Concilij, existimātibus, ex tribus capitulis damnatis, maximā irrogatam esse eidem Concilio contumeliam, multi sese ab alijs Catholicis separarāt, vt inter alios, cōplures Africani Episcopi, sed & cum inter hæc, pars alia, nec illis, nec istis inhærens, Synodum expectandam esse diceret, quæ ambages omnes istas solueret, & quid de his agēdum esset, summa auctoritate decerneret, bene consultum fuit, vt ex Vigilij Papæ sententia Synodus Oecumenica ageretur.

Acquieuit igitur sententiæ Vigilij tandē Imp. illud interim moliens, vt omninò in Concilio tria capitula damnarentur, conatus fautores huius sententiæ conuocare ad Synodum A omissis cæteris: nam cum hoc præuidēs Vigilius, instaret, vt Concilium haberetur in Occidente, in Sicilia, vel aliquo alio opportuno omnibus loco, non obtinuit. cum vero suaderet de conuocandis ex Italia, & Africa Episcopis, ne se præteritos querentes nouū schisma suscitarent, assensus est, sed ea conditione, vt exæquato numero Episcoporum, qui siue ex Italia, siue ex Africa conueniant, non plures essent, quam qui ab ipso Imp. ex diuersis Orientis Ecclesijs CP. lim conuocarentur.

Quintæ Synodi acta corrupta, & decurtata haberi ex plurib. probatur; & plura inserta prorsus indigna Oecumenica Synodo, quæque Oecumenica dici non meruit. dum Romanus Pont. per se vel suos, noluit interesse.

C Quod ad actiones (siue collationes, dixeris, seu sessiones) pertinet, duas dumtaxat Nicephorus numerat, alteram aduersus tria capitula congregatam; alteram aduersus Origenis errores. Verum, quæ extant, Quintæ Synodi Acta, octo continent Collationes, de quibus singulis breuiter agetur.

Prima collatione, qua conuenerunt, sine capite membra, nec tamen omnia membra simul, prima die Maij, cum vocatus Vigilius ad Synodum non venisset, lectus est libellus Iustiniani Imperatoris de studio suo erga pacem Ecclesiarum, pro qua tria capitula damnanda procurarit, &c. Lectæ item litteræ professionis fidei Eutychij ad Vigilium Papam, & Vigilij ad eum: Vigilium solemni accersendum esse vocatione, quem cum vocassent viginti Metropolitani, præter tres Patriarchas, retulerunt illum causatum esse corporis D ægritudinem, scriptis tamen se Synodo satisfacturum, & quid de tribus capitulis sentiret palam facturum. Coll. 1.

Secunda collatione ad 8. Id. Maias, cum ijdem rursum Episcopi vocassent Vigilium, retulerunt eum prætexuisse, quod non adessent Occidentales Episcopi, nisi perpauci admodum, quod cum ad Imperatorem retulissent, & ipsum suos cum Episcopis, Patricios misisse, qui retulerunt Vigilium iterum inducias postulasse, quo suam sententiam scriptis depromeret. Coll. 2.

Tertia collatione ad 7. Id. Maias Synodus publicè fidem Catholicam profitetur. Coll. 3.

Collatione quarta lectæ sunt horrendæ blasphemiæ Theodori Mopsuesteni, aduersus quas, magna fuit detestatione exclamatum in Synodo. Coll. 4.

E Collatione quinta recitata sunt quæ sancti Patres aduersus Theodorum scripserant, sancita item Imperatorum aduersus eum, & quæ Hesychius presbyter Ierosolymitanus, nobilis Historicus, de eo scripserat; Sextilianus item Episcopus legatus missus à Primoso Carthaginensi Episcopo, atque à Concilio Carthag. ex S. Augustino nonnulla attulit loca, quibus ille sæpe profitetur aliquem posse damnari post mortem: quod etiam roboratum fuit exemplis aliorum, ac præsertim Rom. Pont. qui Dioscorum schismaticum, post mortem damnauit, atque adeo ipsius Vigilij, qui damnarat Origenem, sed hæc acta ab ipsis Episcopis cum desiderentur in Synodo, vtique eam haud haberi integram, sed decurtatam Coll. 5. Aliquem posse damnari post mortem.

atq; deprauatam ab aliquo Origenista, nemo iure negarit. Vigilium seorsum, Pontif. decreto damnasse Origenem, etiam Cassiodor. testatur, Institutionum diuinarum lect. libr. 1. ca. 1. Recitata item Acta Synodi Mopsuestenæ. Transitum inde ad causam Theodoreti, cujus inter alia, recitata est epistola in Cyrillum Alexandrinum iam defunctum, quæ quidem multis modis conuincitur esse supposita, & conficta, vt inde satis colligatur Acta huius Synodi non esse germana, sed deprauata. Desideratur autem in ijsdem publicis Actis Synodalibus Vigilij Papæ libellus oblatus Synodo, quem ipse constitutum appellat, quod idem est, ac decretum, quia ipse est, quem de sua sententia, ab Imperatore interpellatus; idem Vigilius pollicitus fuit se missurum, suo tempore, ad ipsum Imperatorem, atque ad Synodum, vt & ingenue præstitit, quem elaborauit, vt vniuerso orbi Catholico notum fieret, & vt omnia quæ à sanctis Patribus in Chalcedon. Synodo definita essent firma consisterent, nec vlla, quouis prætextu, possent calumnia labefactari. Restituit hic illud constitutum in suum locum, Annalium auctor, ex Vaticana bibliotheca depromptum, nunquam ante hæc impressum.

Vigilij Decretū Imp. & Synodo oblatum.

A

B

In qua quidem scriptione, in primis videtur fuisse consilium Vigilij Papæ, ne scilicet tria illa, pro Chalcedon. Concilio defendens Capitula, in suspicionem vel leuem ab aduersarijs adduci posset, defensionis errorum Nestorij, ob indemnatum Theodorum Mopsuestenum, primum omnium incubuit in damnationem omnium illorum errorum, qui in eius scriptis dicebantur inuenti, ne redargui posset ab aduersarijs, fauisse Theodoro, si eum anathemate damnare detrectaret, ita vt promptus fuerit in damnandis erroribus, in damnandis autem auctoribus, quos scisset in Catholica communione defunctos, minime præpropere agendum putarit. Est autem in hoc constituto certa narratio multorum, quæ in ea causa contigerunt. Præmissis igitur in eo fidei Catholicæ professionibus: & sexaginta capitibus errorum Theodori Mopsuesteni damnatis, accedit ad tria capitula eaque variè & multipliciter ostendit, & definit non esse damnanda, & postquam ex B. Leonis epistolis & Simplicij, ostendit quam firma, & stabilia, & immutabilia haberi debeant quatuor Synodorum decreta, & definitiones, sic concludit. *His igitur à nobis, cum omni vndique cautela atque diligentia, propter seruandam inuiolabilem reuerentiam prædictarū Synodorum, & earundem venerabilia constituta, dispositis, memores scriptum esse, terminos Patrum nostrorum nos transcendere non debere: statuimus & decernimus nulli ad ordines & dignitates Ecclesiasticas pertinenti licere quidquam contrarium his quæ præsenti asseruimus, vel statuimus constituto, de sæpe dictis tribus Capitulis, aut conscribere, vel proferre, aut componere, vel docere, aut aliquam, post præsentem definitionem, mouere vlterius quæstionem. Si quid verò de ijsdem Trib. cap. contra hæc, quæ hic asseruimus vel statuimus, nomine cuiuscunque ad ordines, & dignitates Ecclesiasticas pertinenti is factum atque conscriptum est, vel fuerit, & à quolibet, vbicunque repertum; hoc modis omnibus ex auctoritate Sedis Apostolica, cui, per gratiam Dei, præsidemus, refutamus*, subscriptiones, ipsius Vigilij, decem & septem Episcop. ferè Italicorum, & duorum Diaconorū Rom. Ecclesiæ. Datum prid. Id. Maij imperāte D.N. Iustiniano perpetuo A. an. 27. post Cons. Basilij V.C. an. 22. in CP.na ciuitate. Porrò eiusmodi Vigilij decretum ante conscriptum, ad Imper. primum datum, ab eodem ad Synodum missum esse, ex sequenti collatione sexta Synodi Quintæ, possumus intelligere, in qua, allata ab ipso Vigilio, pro defensione Ibæ Epistolæ, nempe interlocutiones Episcoporum in Concilio Chalcedon. confutantur.

C

D

E

Coll. 6.

Collatio Sexta ponitur celebrata 14. kal. Iun. in qua de Epistola Ibæ, vno de tribus capitulis, disputatum est, quæ collata fidei professioni petitæ ex Concilio Chalcedonens. in multis comprobata est hæretica, ob idque ab omnibus condemnata, nec tamen hæc contradicunt Actis Synodi Chalcedonens. in quibus interlocutione Apostolicæ Sedis Lega-

torum

A torum & aliorum allertis verbis dictum est, ea lecta Epistola, Ibam auctorem eius probari esse Catholicum; nimirũ quia in fine eius habetur Epistolæ eius auctorem Ibam, pacem in Ecclesia initam esse testari, seque ostendere ex eo lætari, pacique consentire, dum de restituta concordia gratias agit: cumque ea conditione transactio illa facta fuerit, vt Nestorius atque eius pariter condemnarentur errores, Synodusq; Ephesina prior, & in ea decreta reciperentur: planè ex necessaria proueniebat assumptione, vt & (quod Catholici esset hominis) Ibas Nestorium condemnarit, Synodumq; Ephesinam professus sit. Et hoc planè fuit, quod interlocutus est Eunomius Episc. ipsam Epistolam in principio apparere hæreticam, in fine verò inuentam esse Catholicam. Non prętermittenda hic fraus illorum Græcorum. qui addiderunt verba illa, (de quibus sub Hormisda sæpius fuit altercatum) Concil. Chalced. Vnum de sancta Trinitate, qui, dum confertur Epist. Ibæ cum Concilij B Chalced. professione, hæc recitant Synodi verba; Chalced. sancta Synodus in definitione, quam de fide fecit, Prædicat Deum verbum incarnatum, hominem factum esse, addideruntq; Synodi verbis, hæc: QVI EST DOMINVS DEVS NOSTER IESVS CHRISTVS, VNVS DE SANCTA TRINITATE, quod sub Hormisda non obtinuerant; quod absq; additamento Synod. rectè consisteret, de qua controuersia suo loco dictũ est. *Synodo Chalcedo. fraudulenter additũ.*

Collatio Septima, ad 7. kal. Iun, vbi suggestione Imperatoris lecta sunt singula quæ Vigilius ad diuersos scripsisset de tribus capitulis, vt posset ipsum arguere præuaricationis, quasi antea 3. cap. damnasset, quæ postea defendisset. Ad postremum recitantur acta Antiochena, de Nestorianis vindicantibus sibi Theodoretum, vt suum, eiusq; imaginem super C currum, cum triumpho, ducentibus. *Coll. 7.*

Vltima demum collatio habita legitur 4. Non. Iunij in qua recitata est sententia contra Theodorum Mopsuestenum, Ibæ Epistolam, & Theodoreti scripta, aduersus Cyrillum & ad finem positi 12. Anathematismi contra Nestorij, & Eutychetis hæreses & aduersus 3. capit. quæ omnia, secuta est subscriptio Episcoporum 165. De Vigilio Papa aliqua proloquuntur in sententia, quod licet tam solemniter vocatus ad Synodum venire recusauerit, propterea se permotos ad ea definienda de tribus capitulis. Quod verò scirent nullam tam numerosam Synodum esse, quæ infringere posset Rom. Pont. decreta, silentio potius voluerunt omittere eius constitutum & decretum, quam contrarijs niti viribus. Vt igitur exhibent D Acta, tantùm abest, vt Oecumenica Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata dici possit, vt nec priuatæ Synodi mereatur nomen, vt quæ resistente Rom. Pont. fuerit congregata, & contra ipsius Decreta, sententiam tulerit. At quomodò eadem post Oecumenicæ obtinuerit nomen, post dicetur. *Coll. vlt.* *V. Synod. absente Pont. illegitima.*

An verò propterea Eutychiani, qui hæsitantes dicebantur, propter quos indictum fuit Concilium, & damnata tria illa capitula; Synodum Chalcedon. receperunt? nequaquam: vt hinc posteris relictum sit exemplum, nihil contra fas hæreticis concedendum, sub spe vel specie conuersionis illorum. Legatur Leontius de Sectis Act. 6. & 7. qui citatur à Damasceno lib. 3. de fide Orthodoxa, cap. 11. At non hæretici tantum non sunt conuersi, sed E & Catholici schismate sunt diuisi: & Iustinianus, qui semper Christianissimus videri voluit, persecutionem non leuem in eos qui damnationem capitulorum non reciperent, excitauit, exilijs eos afficiens. Liberat. Breu. cap. vltimo Isidor. de vir. Ill. cap. 18. & 25. Immunes à persecutione illi tantum fuere qui sub eius Imperio non essent, vt Venetæ, eique adiacentium regionum Episcopi, qui sub Francis agentes, contra Quintam Synodum Aquileiæ Concilium congręgauerunt, cuius meminit Beda. Vigilium ipsum quoque Papam cum his, qui cum ipso erant, exilio deportatum, habet Athanasius. demũ verò rogatu Narsetis ab exilio omnes pariter reuocatos. *Nihil contra fas hæreticis indulgendũ, sub spem conuersionis illorũ.*

Porrò si in exiliũ actus est Vigilius, quomodo consensit damnationi de tribus capitulis, B
affirmant illud quidem nonnulli de Graecis, quod scirent absque eius assensu cuncta irri-
ta cassaque ipso iure esse. Euagrius [a] Niceph. [b] Eustathius in vita Euthychij, Cedrenus,
[a] 4. cap. 37 [b] 17. ca. 27. Zonares atque Photius, de septem Synod. apud Euthymium, in Panoplia, [c] sed non est
& 28. verisimile nec pendente Synodo, nec statim vt absoluta est, assensisse, tum ex his quae ha-
[c] p. 2. ti. 24 bentur de exilio, tum quia litterae illae ipsius, quibus praebuisse assensum affirmant, fuissent
summo studio & industria actis intextae, & per omnes Orientis & Occidentis Ecclesias
euulgatae, non secus ac epistola Leonis Papae, quod ex illis validarentur quae à Synodo san-
cita, ipso contradicente, essent inualida, quae tamen nusquam apparent. Vnde ergo illi no-
men, & auctoritas Oecumenicae Synodi? ab assensu proculdubio, & approbatione ipsius B
Vigilij, vel Pelagij eius successoris, & aliorum Romanorum Pontif. De approbatione ve-
[d] li. 1. ep. 24 rò ipsius quintae Synodi S. Gregor. [d] ad Ioan. CP. num Episcopũ haec habet. QVINTVM
QVOQVE CONCILIVM PARITER VENEROR, &c. Non verò in pari veneratio-
ne habita est haec Synodus, vt aliae quatuor, quia in illis praecipua fidei Christianae stabilita
sunt dogmata; In hac verò non de fide actum est, sed de personis. Hinc S. Gregorius ad
[e] li. 3 ep 37. Constantium Episcopum Mediolanensem. [e] *Nunc ita facimus*, inquit, *sicut nobis placuit, vt*
quatuor Synodos solummodo laudaremus. De illa autem Synodo, quae in CP.li postmodo facta est, quae
à multis Quinta nominatur: scire vos volo, quia nihil cõtra quatuor sanctissimas Synodos constituerit,
vel senserit; quippe quia in ea de personis tantummodo, non autem de fide aliquid gestum est, & de his C
personis, de quibus in Chalced. Concilio nihil continetur, sed post expressas Synodos seu Canones facta
contentio, & extrema actio de personis ventilata est. Quae appendix potius videretur ad ipsam
Synodum. Idem S. Gregorius saepius illud repetit, per Quintam Synodum, nihil deroga-
tum, Synodo Chalcedon. nihil infirmatum, nihil imminutum, ad Theodolindam [f] ab
[f] 3. li. ep. 4. Sabinum [g] ad Secundinum. [h] Idem scribens ad Hibernos Episcopos, mittit ad illos librũ
[g] 2. epist. 10 Pelagij decessoris sui, pro Quinta Synodo [i] quem librum, nomine Epistolae, Paulus Diac.
ind. 11. 3. de gest. Longobard. cap. 10. dicit fuisse conscriptum ab ipso Gregorio, cum esset Diaco-
[h] li. 7. ep 53 nus. Nec Greg. tantũ cum praedecessoribus, sed & successores omnes Quintam Synodum
ind. 10. recepisse & confirmasse noscuntur, vt Leo secundus ad Constantium Imperatorem, cuius D
[i] li. 3 ep. 36. Epistola in 6. Synodo recitatur: & Hadrianus in epist. ad Nectarium. Itemque in alijs Oe-
cumenicis Synodis postea celebratis eadem quinta Synodus Oecumenica cognita est at-
que probata. Quod ad haec autem tempora pertinet, occasione Vigilij constituti, complu-
res Catholici Episcopi quintam Synodum minimè receperunt, vt Africani, Itali, Prouin-
ciae Venetae, atque Liguriae, Epirotici, Illyrici, & illis finitimi, & se ab alijs diuiserũt, quod
malum progressum fuit vsque ad Hibernos.

In hac tam graui conflictatione de tribus Capitulis, illud semper habendum prae oculis,
vtramque partem pugnasse pro Concilio Chalcedo. illique prospectum maximè voluis-
se, & quae fidei essent, salua, & intacta permanere, quo posito fundamento, si nouis emer-
gentibus causis, & periculis schismatis, nunc ex vna parte, nunc ex alia, Vigilius sẽtẽtiam
saepè mutarit, haud est arguendus leuitatis, &, si quae, per constitutum damnarat, ad vnien- E
dum Ecclesiae Romanae Orientem, schismate diuisum, rursum probaret, atque ita recipe-
ret Quintam Synodum: atque eadem ratione Pelagius successor eandem Synodum pro-
bandam putauit. Sed longe praestitisset controuersiam nunquam motam fuisse, quae tan-
tum dissidiorum induxit in Ecclesiam, quod totum, ac tantum malum debetur Iustinia-
no, dum sibi, quae Episcoporũ sunt, arrogantius arrogat, & ab adulatoribus sinit se decipi,
proponentibus, ea trium capitulorum damnatione, adunari totam Ecclesiam in vnum,
quod nullus antea, cum multi tentassent, perfecisset.

Plura

A Plura deesse Quintæ Synodo perspicuum est. Constat enim plurium testificatione in eadem Synodo damnatos esse Origenem, Didymum, & Euagrium, vna cum ipsorum erroribus, scriptosque aduersus eos decem Anathematismos, quos Nicephor.[a] recitat, Cedrenus quoque affert ex epistola Iustiniani ad Synodum data, de erroribus Origenis, & alia plura, quæ desiderantur. vt & longum illud Edictum ad Mennam, in quo plures Origenis errores confutantur, de quo superius; quod insertum ipsum quoque in ea fuisse credibile est. Nec vero mirum aut voluisse aut potuisse hæc ad libitum præstare, qui Synodo præsidebant, aut magna eius pars erant, Origenistæ, & Theodorus in primis Cæsariensis. ob hanc ipsam eius damnationem, omnium harum turbarum auctor. Desunt & acta illa
B quibus Ecclesia Ierosolymitana erecta est in Patriarchatum, de quibus habetur in bello sacro à Gulielmo Tyrio.[b] Et tunc primum Cæsariensis Ecclesia, hactenus Metropolis totius Palæstinæ, subiecta est Ierosolymit. Ecclesiæ. obtinuerat id quidem & Iuuenalis Ierosolymit. Episcopus in Concilio Chalced. Sed Leo Papa se opposuit, nec ratum vllo modo habere voluit. quam quidem Cæsariensem Ciuitatem Iustinianus voluit ex altera parte nobilitare, constituens eam Proconsularem, vt iam antea fuerat.

Rursum aliena addita quintæ Synodo à Monothelitis, detectum est à Legatis Apostolicis in 14. Act. Sextæ Synodi, in qua dictum est anathema in eos, qui quoquomodo Quintam Synodum corruperunt.

C Anno 27. Imper. Iustiniani factus est terribilis terræmotus CP.[li] & per alias vrbes, qui tenuit dies 40. & paulatim homines compuncti sunt, Litaniam agentes, & frequentantes atque in Ecclesias commeantes. Cumque multa misericordia Dei facta fuisset, homines ad peiora delapsi sunt. Fit autem memoria huius terræmotus per singulos annos in campo Litaniam populo agente. Inter alias ciuitates solo æquatas, ponitur Berytus in Phœnicia, contremuisseque etiam Alexandriam Aegypti (quod magno miraculo factum est) terræ motibus minimè soli natura subiectam. Præsagium hoc fuit horrendæ illius Ecclesiarum concussionis, quæ per tot annos durauit, Catholicis ipsis inter se collidentibus, & qui adhærebant Synodo de trium capitulorum damnatione præualuerunt in Oriente; qui vero,
D Constituto Vigilij, pro eorundem defensione in Occidente. hi autem, congregatis diuersis Concilijs, quæ CP.[li] acta sunt damnauere, memores ea tantum de Synodis in Ecclesia esse recepta, quæ Apostolicæ Sedis Antistites suo calculo comprobassent, & hactenus quidem dum quæ caput Ecclesiæ Vigilius improbabat, & ipsi improbauere, digni laude fuerunt; post vero Vigilio probante Synodum, & succedentibus deinceps Rom. Pont. item probantibus, ob bonum pacis, salua fide & Concilij Chalcedon. integritate ipsi persistentes durius, improbando, & damnando, improbe egere, & turpi Schismate se à visibili Ecclesiæ capite seiunxere.

E Eo tempore CP.[li] diues quidam cum ægrotaret, mortemque timeret, triginta libras argenti in pauperes erogauit: restitutus autem, præter spem suam, bonæ valetudini, fraude Diaboli eo inductus est, vt facti ipsum pœniteret, hocque fideli cuidam suo amico aperiret. Monet ille hominem ne huic malæ assentiatur cogitationi, Deumque irritet, qui propter istam largitatem miseratus, sanitatem donarit, alioqui fore, vt subita morte, nondum mutato facto, pereat. Cum non moueretur ille, sed magis magisque irritaretur, amicus: Quando, inquit, salutare consilium non admittis, aliud tibi subijciam, poscenti: vere misericors ille, agedum, ait, ad templum vade, & non te sed me in pauperes elargitum pecuniam istam dicito: ipse statim triginta libras reddam. Consentiens infelix ille, ad templum abijt, ita vt alter præceperat, locutus est, & aurum recepit. Vnde egrediens, ad ipsam templi portam mortuus concidit. Clericis de rei nouitate stupentibus, omnibusque alijs

Plura desunt V. Synodo.
[a] 17. c. 27.
[b] lib. 14. c. 2.
Const. 103 de Procons. Palæst.
Aliena addita V. Syn.
Terræmotus ingens CP. per dies 40. Miscella hist. item Agath. li. 2.
Deus promissa exigit.

qui forte aderant, iubentibus alterum pecuniam recipere suam: ille non obtemperauit, sed inter egenos omnem diuisit, quod diceret Deum non pati sannas. Promissa enim Deo, non tantum pecuniam, sed verba voluntatemque obligant. Et quidquid homo Deo pollicitus fuerit, id præstare opus habet, Virgo Virginitatem, continens continentiam, &cæt. Cedrenus sub huius anni periodo. A

Crotildis Regi. obitus.

Crotildis Regina plena dierum bonisque operibus prædita, apud Vrbem Turonicam obijt, tempore Iniuriosi Episcopi quæ Parisios magno cum psallentium præconio deportata, in sacrario Basilicæ S. Petri, ad Latus Clodouei Regis sepulta est, à filijs suis Childeberto atque Clothario Regibus. nam Basilicam ipsa construxerat, in qua & Genouefa beatissima est sepulta. Gregor. Turon. [a] Sigeb. in Chron. & alij. eius memoriam celebrat quotannis Ecclesia 3. Iulij. Martyrol. B

[a] *hist. 4. c. 1 & 10. c. 31.*

Christi Ann.	*Vigilij Pap.*	*Iustiniani Imper.*	*Post Basilij Consul.*
554	15.	28.	13.

Clerus Romanus, vna cum Narsete Duce, rogat Imperatorem vt Vigilium, & qui de Clero cum eo in exilium deportati erant, restituantur, & impetrat, vt ait Anastasius; & tunc accidisse putandum est, vt Vigilius Papa ad tollendum schisma obortum, occasione trium capitulorum, abrogato, quod pro illis ediderat, constituto, Quintam Synodum Apostolica auctoritate receperit, & probarit, œcumenicamque dixerit: cuius postremam sententiam, cum posteri omnes Romani Pontifices sint secuti, vniuersa Dei ecclesia, paucis exceptis schismaticis (in quibus Liberatus Diaconus Carthaginensis in Breuiario, vt colligitur ex fine, capit. 22. & Facundus, & alij) eandem Synodum, vt œcumenicam semper nouit, & prædicauit, cuius exemplaria in Roman. Ecclesiæ Archiuis authentica collocata, misisse ad Theodelindam & filium eius Adulouualdum, extremo tempore sui Pontificatus scribit S. Greg. Epist. 2. lib. 12. quæ tamen incorrupta non esse conseruata, quæ modo extant satis probant. Vigilius liber dimissus ad suam redire Ecclesiam, impetrat ab Imperatore promulgari sanctionem toti Italiæ profuturam, quæ extat capitibus viginti septima distincta [b]. *Pro petitione Vigilij Venerabilis antiquioris Romæ episcopi quædam disponenda censuimus ad vtilitatem omnium pertinentia qui per occidentis partes habitare noscuntur.* C D

[b] *Nouell. Iulian. edit. in fine.*

Cosrhoes Rex Persarum in Colchorum regione, Iustiniano mouens bellum, eius exercitum turpiter profligat. [c] Agathias.

[c] *Agath. lib. 2.*

Christi Religio omnibus sanctior.

Pertæsi celebres quidam Gentiles Philosophi Christianam Religionem, & eam colentium mores, ad Persas, quos acceperant esse modestiores, proficiscuntur, apud eos habitaturi: verum falsa decepti fama; vbi Persarum fœdissimos inuenerunt mores, mox redire ad pristinos lares, & cum Christianis reliquum vitæ tempus degere censuerunt. Inter redeundum inhumatum cadauer recens mortui hominis inuentum, ex humanitate sepeliunt. quorum vni in somnis apparet quidam iubendo monendoque huiusmodi inclamans: *Noli inhumatum humare, permitte canibus lacerandum. Terra vniuersorum mater matris corruptorem hominem non suscipit.* (hæc idcirco, quod Persis in more esset, filios cum matribus commisceri) qui expergefacti, cadauer resossum inueniunt. hæc idem Agath. ibidem. E

A

Christi Annus	Pelagij Pap.	Iustin.Imp.	Post Consul.Basilij 14.
555.	16	29.	

Vigilius Papa in Italiam veniens,Syracusis in Sicilia,ex calculo,moritur, corpus delatum Romam ad S.Marcellum sepelitur,via salaria.ex Anastasio.

In eius Pontificatu permisit Deus Apostolicam sedem adeo fluctuare,& in tantum discrimen adduci,vt ab omnibus intelligeretur non humanis, sed diuinis illam fulciri præsidijs.eiusdem quoque Vigilij summam ambitionem, & Principibus placendi studiũ Deus egregie vltus est,per eos ipsos,quibus gratificari studuit,misere exagitatus & vexatus,sic vt nullus alius magis à Christiano Imperatore; & nihilominus Apostolicæ Sedis auctoritas, quo magis in eo fuit concepta,eo amplius in eodem fuit illustrata.

B Quod Iustinian.ab Agapeto,& Siluerio impetrare non potuit,vt prima Iustiniana, natale solum,à se mirifice illustrata,non episcopatus solum, sed Metropolitanæ Sedis augeretur dignitate,id à Vigilio extorsit.Id quidem à Vigilio Papa decretum, vt eius Episcopus pallio ornaretur,vicemque gereret Apostolicæ Sedis, idem Iustinianus in Constitutione Nouella 131.c.3.profitetur. *Iustiniana prima Iustiniani patria in Metropolitanam sedẽ engitur.*

Sanctissimus Vigilius Papa,inquit Hadrianus Papa ep. ad Carolum M. in Lateranensi Patriarchio basilicam faciens pulcherrimis eam decorauit picturis,tam in historijs, quam in sacris imaginibus.

Idem Arelatensi Monasterio, quod Childebertus Rex Francorum erexit, & petijt ab eo Sedis Apostolicę immunitatibus communiri per litteras Apostolicas ad Aurelianum *Reges petunt à Papa immunitates Monasterijs.*

C Episcopum datas,priuilegia concessit,vt asserit B. Greg.[a] ad Vigil. Episcop. Arelat. Hæc, quod non haberent certum locum,ad finem eius sunt relata. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrem presbyt.46.Diac.16.Episcopos per diuersa loca 81.cessauit episcopatus eius menses tres,& dies quinque.Pelagij 1. *[a] lib. 7. ep. 115.*

Subrogatus est in locum Vigilij, Pelagius Archidiaconus, fauente illi Iustiniano, qui quantumuis Vigilij constituto subscripsisset,pro tribus cap. tamen postremam eius sententiam,probantem,Quintam Synodum secutus est,cum probe nosset nullum præiudicium per id generari Catholicæ fidei,& alioqui pacem sanciri. De eo mirum, quod narrat Anastasius, *cum non essent,inquit, Episcopi, qui eum ordinarent, inuentos duos,Ioannem de Perusio, & Bonum de Ferentino,& Andream Presbyterum de Ostia,& ordinauerunt eum Pontificem.* Cum autem suspectus esset de morte Vigilij, ob idque plerique se ab eius communione subtraherent,per Euangelium & crucem se purgauit,& satisfactio accepta est à populo; statuit statim vt ab Ostiario ad vltimum ordinem nullus per aurum neque per alias promissiones proficeret,quod est Simoniacum. Ex Anastas.

D *Sãcit cõt. Simoniã.*

Alemanni & Franci, militantes sub Theodebaldo, inuadunt Italiam septuaginta duo millia electorum militum,ducibus Germanis duobus Alemannis Leuthare.& Bucellino, (quem Bultinum Agathias vocat)qui progressi in Campaniam,Lucanos, & Brutios, omnesque interiacentes regiones populantur.Franci,Duce Bucellino,vt veræ fidei cultores, & non secus ac Romani sacrificantes (inquit Agathias,) erga sacra,pietate & reuerentia vtebantur:de quibus tamen S.Gregorius scribit, *Eodem vero tempore in Campaniæ partibus Bucellinus cum Francis venit,qui ad famam,quod S.Libertinus multas pecunias possideret,muasserint Monasterium eius,Libertinum inclamantes, in quem impingentes,videre non poterant,sicq́; sua cæcitate frustrati à Monasterio sunt vacui egressi.* *Alemanni & Franci vastantes Italiã profligantur, & varie intereunt. Dial.g. li. 1.ca.2.*

E

Alemanni verò sine delectu sacra,& profana miscentes omnia diripiebant, & contaminabant, qui onusti spolijs domum repetentes circa Venetiæ loca ad Cenedam vrbem,

omnes,

omnes, alij alijs morbis interiere, Duce ipso in furorem verso, suasque ipsius carnes lacerante. A

Bucellinus verò cum Narsete confligens ad internecionem cum suis cæsus est, sic vt quinque tantum, de tanto numero superfuerint, quod tribuit Agathias iniustitiæ quod alienas terras inuaderent, & pro Arianis cōtra Catholicos pugnarent. hæc latius Agathias.[a]

a lib. 2.

Rom. male pugnāt cum Persis.

Interim male pugnatum cum Persis, fugatis à tribus eorum millibus, quinquaginta millibus Romanorum, vlciscente Deo (vt omnibus iactabatur) innocentem sanguinem Regis Colchorum, Christiani maxime pij à Romani exercitus Ducibus, fraude necati, Agathias.

b 4. cap. 9.

Theodebaldus, dum à suis pugnatur in Italia, moritur adolescens ac penè puer (inquit Agath.) Greg. tamen Turon.[b] vxorem ait duxisse, annoque regni septimo decessisse. Hæreditas ad consanguineos deuoluta, Childebertum, & Clotharium, & cum hæreditate oborta est discordia. *Regnum (inquit Gregorius) Clotharius accepit, copulans Vuldetradam vxorem eius strato suo, sed increpitus à Sacerdotibus, reliquit eam dans ei Gariualdum Ducem, &c.* B

Vigebat quidem Gallicanorum Episcoporum Sacerdotalis vigor his temporibus in incestuosos, contra quos plures extant Canones Cōciliorum, per hæc tempora habitorum. Sane quidem & aliud id genus crimen eiusdem Clotharij idem Gregor. refert, nimirum duas sibi in matrimonium coniunxisse sorores, ex quibus septem suscepit filios.

c lib. 4. c. 3.

Iudæi, & Samaritæ Cæsareæ trucidantes Christianos, ab Imp. variè puniūtur.

Anno 29. Imperij Iustiniani seditionem concitauerunt Iudæi & Samaritæ Cæsareæ Palæstinæ, & facti quasi in ordine Prasino, & Veneto, irruerunt in Christianos eiusdem ciuitatis, & multos interfecerunt. & Ecclesias combusserunt, & Stephanum ipsius ciuitatis Præfectum, in Prætorio peremerūt, & substantiam eius diripuerunt. Vxor verò illius fugiens in Vrbem, adijt Imperatorem. Qui iussit Adamantio magistro militum descendere in Palæstinam, & occisionem exquirere Stephani. Qui veniens, eorum, quos reperit, alios suspendit, alios decollauit, alios vero debilitauit, & publicauit, & factus est timor magnus in omnibus partibus Orientis. Auctor Miscellæ. C

Christi Annus	Pelagij Pap.	Iustin. Imp.	Post Consul. Basilij
556.	2.	30.	15.

D

DEbellatis Francis, Alemannis sic consumptis, & Gothis in deditionem acceptis, à bellis tandem Italia quieuit: cum tamen viguerit bellum Ecclesiasticum ex comprobatione V. Synodi factæ à Vigilio, & post à Pelagio, ad retinendam Orientalem Ecclesiam vnitam cum Occidentali, plerisque Occidentalibus Episcopis resilientibus à communione Romani Pont. & Catholicis ipsis, qui nunquam defecerunt, nec Synodum V. damnarunt, eam silentio prætereuntibus, & sufficere putantibus quatuor profiteri Oecumenicas Synodos, in his quæ spectant ad Catholicam fidem, cum in quinta constet actum esse de personis. sic Cassiodorus fecisse cognoscitur,[d] & aliquando etiam Sanctus Gregorius Papa.[e] E

d lib. 1. Inst. diu. lect. c. 11. & 17.
e 3. ep. ep. 33. & 37.

Pelagius Papa impellit Narsetem ad cogendos episcopos ad vnitatē cum eccle sia Rom.

Pelagius impigre laborat pro Quinta Synodo, & pro tollendo schismate, reuocandis ad Ecclesiæ vnitatem Italiæ Episcopis, maximè Venetiæ, Istriæ, atque Liguriæ, quæ hactenus Francis subditæ fuerant, impellens Narsetem pluribus litteris ad eos vi & potestate comprimendos, quod fieri legitime posse & debere, varie probat. At Episcopi quidem sere in schismate perdurabant, populi vero communionem cum Romano Pontifice retinebant, Episcopos auersantes. Pelagij Epistolę ad Narsetem plures extant:[f] de duobus tamē præcipuis, Paulino Pseudoepiscopo Aquileiensi & alio Mediolanensi Episcopo laborat, quos instat ab eo, ad Principem, sub diligenti custodia mitti.

f 2. 3. 4. 5.

A Quæ verò gesta sint per Narsetem Pelagij impulsionibus, ex scriptorum inopia latent; & profectum tamen aliquid per eum, vt videlicet nonnulli Italiæ Episcopi, veluti membra capiti subderentur, Aquileiensi tamen Episcopo, & aliquot ipsi inhærentibus obstinatissimis permanentibus, adeo vt Ecclesia illa vsque ad Sergij tempus in schismate diuisa permanserit, ad centum fermè annorum spatium, licèt omnes successores Pelagij in eo nauiter laborauerint, vt eam cum alijs, ad Catholicam vnitatem reducerent. Hoc eodem anno idem Pelagius susceptis Legatis à Childeberto Francorum Rege, & Sabaudo, siue Sabaudio Episcopo Arelat. ad eosdem rescripsit. in primis ad eũdem Episcopum litteras dedit, quibus eidem suas delegauit vices, & impertitus est pallium. Scripsit alias ad eundem
B post illas, 19. Kalend. Iun. mittens reliquias à Rege postulatas, non per Legatos, *sed necesse habuimus*, inquit, *hominem bonum, Subdiaconum de Clero nostro dirigere, qui eas, vsque ad fraternitatem vestram cum reuerentia deportaret*. aliæ litteræ eiusdem ad eosdem extant, omnino legendæ, ad cognitionem illorum temporum.

Extant etiam eiusdem Pelagij litteræ ad Episcopos Tusciæ Annonariæ, qua eos arguit de separatione à Sede Apostolica, & suam integram fidem profitetur, & circularibus litteris eam palam omnibus manifestat.

Regnum Francorum in maximum discrimen adductum est; ex bello ciuili conflato inter fratres, Reges Childebertum, & Clotharium, ob diuisionem bonorum Theodibaldi Regis defuncti: cui, & domesticum bellum accessit, cũ Chramnus, Clotharij filius, con-
C tra patrem arma mouit, quo tempore idem Clotharius aduersus Saxones rebellãtes in expeditione esset. Agath. lib. 2.

Diuina vltio aduersus sacrilegos his temporibus non semel progressa narratur. Leo Pictauiensis vnus de incentoribus Chramni, Fertur (inquit) Gregor. [a] aliquando dixisse, quod Martinus, & Martialis confessores nihil fisci iuribus vtile reliquissent, & statim percussus à virtute Confessorum, surdus, & mutus effectus, amens est mortuus. Venit enim miser ad Basilicam sancti Martini Turonos, celebrauitque Vigilias, & dedit munera; sed non eum respexit virtus consueta, cum ipsa enim, qua venerat, infirmitate regres-
D sus est.

[a] li. 4. c. 10.

Complures alios, his ciuilium discordiarum temporibus, iniecisse manus in bona ecclesiastica, nonnulla alia exempla diuinæ vltionis in eos immissa, demonstrant, quod testatur primus Canon Concilij Parisiensis, post annum sequentem habiti: sed & præter hos bonorum ecclesiasticorum inuasores, regij quoque ministri, eadem fisco addicere consueuerũt: cuius rei gratia sanxerunt Canonem secundum: *Perpetuo anathemate feriatur, qui res ecclesiæ confiscare, aut competere, aut peruadere periculosa infestatione præsumpserit.*

Austrapius Dux Chramnum metuens, in Basilicam S. Martini confugit, eum ibi ita Chramnus obseruari iussit, vt nihil illi, ne aqua quidem præberetur, vt necessitate compul-
E sus egrederetur de Basilica; & cum tamen quidam ei semiuiuo vasculum aquæ præbuisset, custos accurrens de manu eius in terram effudit, sed is ea ipsa die correptus à febre nocte media expirauit, post quod miraculum omnes ei opulentissime, quæ erant necessaria detulerunt. Gregor. Turon. [b] Vide reuerentiam perditissimi hominis Chramni, erga sancta loca, vt obsidione potius, quam inuasione capere voluerit inimicum.

[b] 4. c. 18. Quanta omnium reuerentia esset sanctorum locorum.

In ipso territorio, quinque eius milites oratorium Iciacense expilarunt, & partiti inter se spolia, cum mox quatuor in seditione interfecti sunt, quintus tota præda domum relata excæcatus, vouit, se omnia restituturum, si visum reciperet, recepit, retulit. Greg. de glor. Mart. cap. 66.

Romanus exercitus ingentem insperatamque victoriam de Persarum exercitu refert,

Christi Annus 557. *Pelagij Pap.* 3. *Iustiniani Imper.* 31.

dum, qui sacrificij causa, Iustinus Dux, cum equitatu abesset, reuersurus in munitionem, A
hostes, quibus occurrit, fugauit. Agath. lib. 3.

Christi Annus 557. *Pelagij Pap.* 3. *Iustin. Imp.* 31. *Post Consul. Basilij* 16.

Lib. 3. RVsticus, & Ioannes Duces exercitus, ob necem illatam Cholcorum Regi Christiano, Romani Imperij socio, capite damnati. Agath.

Prospere pugnatum aduersus Mesianos qui defecerant à Rom. ad Persas. Superbissimus Persarum Dux exercitus, ob rem male gestam, à Cosrhoe excæcatur.

Ingens terræmotus. CP.[li] Lib. 3. CP.[lis] nouis ingentibusq; terræmotibus quatitur, immenso cū pauore, & horrore hominum, & ædificiorum strage: populus per aliquod tempus ad meliorem frugem conuertitur. De illis latè Agathias. B

Sumptuosissimum Sophiæ Templū CP.[li] a. l. 4. c. 30. Iustinianus instaurandis ædificijs intentus: cum multas sacras ædes pulcherrimo artificio elaboratas, Deo & sanctis erexit, tum insigne illud, & præ cæteris eximium, amplissimum dico Sophiæ templum extruxit, quod quidem tale fuit, quale non aliquando ante visum fuisset, quodque ornatu, & splendore adeò excelluit, vti nulla dicendi vi facilè explanari posset. Euagr.[a] qui pergit illud describere. Procop. quoque lib. 1. ædific. Iustin. In orbem hanc habuit inscriptionem TVA DE TVIS TIBI OFFERIMVS SERVI TVI CHRISTE IVSTINIANVS, ET THEODORA. EA TV PROPITIVS ACCIPE FILI DEI VERBVM. QVI NOSTRI CAVSA CARNEM ASSVMPSISTI, ET CRVCI AFFIXVS FVISTI, AC NOS IN TVA RECTA FIDE CONSERVA, ET QVAM NOBIS COMMISISTI REMP. EAM AD TVAM GLORIAM AVGE, ET TVERE, C INTERCEDENTE SANCTA DEIPARA VIRGINE MARIA.

Christi Ann. 558 *Pelagij Pap.* 4. *Iustiniani Imper.* 32. *Post Consul. Basilij* 17.

Pestis CP.[lim] inuadit. ANnus peste & bello CP.[li] miserrimus. *Eodem anno* (inquit Agath. lib. 5.) *vere iam ineunte de repente, & iterato vrbem pestilens morbus inuasit, & infinitam sustulit multitudinem, haud tamen prorsus cessauit, ex quo tunc primum anno, Iustiniani Imperij quinto, irrepere hanc nostram regionem occœpit.* & inferius: *Interibant autem repentina morte quam multi, tanquam apoplexia morbo correpti; qui plurimum resistebant, ad quintum vix diem vita defungebantur.* D

[b] Nou. 77. Ad hæc auertenda mala pestis, & Terræmotus, Iustinianus sanctionem [b] edidit ad populum CP.[num] inuitans ad rectam vitam, deterrens à Luxurijs, blasphemijs, iuramentis. PROPTER TALIA ENIM, inquit, DELICTA, ET FAMES, ET TERRAEMOTVS, ET PESTILENTIAE FIVNT, &(quia de barbarica grassatione nihil, credibile est hoc anno latam ante Hunnorum aduentum) & pœnas proponit in delinquentes irrogandas. Glycas & Cedrenus scribunt inuentos illicitis vtentes amplexibus, ciues, magnates, Senatores, Pontifices, eosdemque nudos, veretris amputatis, & calamis acutis in meatus genitalium infixis, per vrbem, quasi in triumpho circunductos misere perijsse. Flagitia acerbissime vindicata.

Hunnorū inuasio. Superuenit Hunnorum peruasio, & incursio, omnia populantium ferè vsque CP.[lim] E nullo, qui resisteret obuiam procedente; vt iam etiam in Vrbe omnia pauore complerentur, dum timent calamitates obsessarum vel iam captarum vrbium. Quem miserum rerum statum deplorat Agathias, cum nec exercitus, vt solebat, alerentur, & militaria stipendia in aurigas, & huiusmodi homines effeminatos, & seditiosos effunderentur, cui consentanee, & Euagrius horum ipsorum temporum scriptor, quod vix credibile sit, narrat, Iu- Iustinian' desipit studio aurigarum.

stinia-

A stinianum in alteram factionem Aurigarum, qui Prasini dicuntur, ita insane animo propendisse, vt impune possent ipso meridie in ciuitate aduersarios trucidare; & non modo non pœnas metuerent, verum etiam dignarentur honoribus;& si qui magistratus illos cohibere molirentur, suo periculo & magno malo id facerent; si quidem eorum vnus per mediam vrbem circumductus, fuit loris grauiter cæsus, alter etiam in crucem actus, ad tantam insaniam,& immanitatem magnus ille Legislator deuenerat. Sed præstat legere Agathiam;[a] & Euagr.[b]

[a] lib. 5. [b] li. 4. c. 31.

Excitatus tamen aliquando Imperator, Belisarium olim clarissimum Ducem, iam præ senio incuruum, in hostes emittit, quod illi vltimum certamen fuit. quomodo verò non B sine labore, atque periculo eiusmodi tandem ab vrbe propulsauerit infestos Barbaros; ac demum quo pacto reliquos Hunnos per Thraciam, Græciamque grassantes, non armis, sed auro penso, annuoque pollicito, vt ad propria redirent, tributo, persuaserit, atque alios Hunnos quibus antea idem Imperator tributum pendebat, astuto consilio in hos concitauerit, idem Agath. hoc fusius prosequitur.

Hoc eodem anno magnus ille ecclesiæ Narniensis Antistes S. Cassius, ex coniugio vocatus ad episcopatum, migrat in cœlum. vetus Epitaphium ad eius sepulchrum de quo S. Gregor.[c] *Vir vita venerabilis Cassius Narnien. Episcopus, qui quotidianum offerre consueuerat Deo sacrificium, seq; in lacrymis inter ipsa sacrificiorum arcana mactabat; mandatum Domini, per cuiusdam sui* C *visionem presbyteri, suscepit, dicens, Age quod agis; operare quod operaris, non cesset pes tuus, non cesset manus tua, Natali Apostolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Qui post annos septem, ipso Natalitio Apostolorum die, cum Missarum solemnia peregisset, & mysteria sacra communionis accepisset è corpore exiliunt.*

[c] 4. dialog. c. 56.

S. Cassij Narni. episcopi è vita migratio.

Hoc eodem anno magnus ille Ioannes Silentiarius cognomento, ex episcopo, Anachoreta facto, ex hac vita migrauit annos natus 104. ex assertione Cyrilli eius discipuli; qui præclara eius pro fide certamina, alios dicit scripturos, quæ tamen non extant, magno detrimento eius temporis historicæ veritatis. celebris eius anniuersaria memoria in ecclesia tum Orientali, tum Orientali recolitur.

S. Io. Florentianus migrat ad Dominũ.

D Christi Annus	Pelagij Pap.	Iustiniani Imper.	Post Consul.
559.	5.	33.	Basilij 18.

Pelagius Papa, vbi sedisset annos 4. m. 10. d. 18. ex hac vita migrauit 2. Martij, ex Anastasio M.S. in Biblioth. Vaticana. De quo Hadrianus Papa in ep. ad Carolum M. de imaginibus: *Multo amplius verò eius sanctissimi successores Domnus Pelagius, & Domnus Io. miræ magnitudinis ecclesiam Apostolorum, à solo ædificantes, historias diuersas tam in musiuo, quam in varijs coloribus cum sacris pingentes imaginibus, & nunc vsque hactenus à nobis venerantur.* Eandem Basilicam à Pelagio cœptam à Ioanne perfectam, eamque titulo Philippi atque Iacobi Sanctorum Apost. consecratam, affirmat Anastasius.

Basilica Apost. Romæ à quo ædificata.

E Extat, præter supradictas, eiusdem nomine, epistola prolixa ad Vigilium quendam episcopum, quam imposturæ suspectam facit Consulatus Narsetis atque Ioannis adscriptus, cũ numeratum sit, post Consulatum Basilij vicies semel repetitum, vt est apud Cassiodor. de computo Paschali, nec alij Consules creati.

Suspectum Pelagium Catholicæ fidei violatæ, quod probaret Quintam Synodũ, Childebertus Rex Francorum misso Rufino Legato rogauit, an Catholicæ Leonis Tomum aduersus Eutychetem sequeretur. Pelagius respondit librum illum ecclesiæ probari, ipseque, vt Rex postularat, nouam fidei formulam scripsit. extat epistola ad Childebertũ, qua

Pelagius Papa satis facit Fràc. Regi, percontanti de sua fide.

Papyr. Ann. Fr. lib. 1.

se Catholicum probat: Professio item fidei. Obserua quod cum in dubium venit Pontif. Rom. fides Catholica, exploratur à fide tradita à prædecessoribus, quibus si consentiat, nihil dubitandum; secus, si contra. B

Vacat episcopatus menses tres, & dies 25. ex Anast. sicque 27. Iunij subrogatus est in locum eius Ioannes cognomento Catellinus ex patre Anastasio, viro illustri.

Parisiense Conciliũ in eo sancitum pro immunitate ecclesiæ.

S. Euphronius creatur Turonensis episcopus ex Gregor. lib. 2. miracul. S. Martini ca. 32. PARISIENSE igitur CONCILIVM, cui ipse Euphroni⁹ subscripsit, non antea potuit haberi. In eo sancitum de vsurpantibus bona ecclesiastica; vel per Reges dignitates inuadentibus ecclesiasticas, de incestuosis coniugijs; ne Reges ecclesijs episcopos dare præsumant: ne quid Regibus liceat, præter ius. B

Cum autem huic Concilio Parisiensi minimè subscriptus reperiatur Saphoratus, eius ciuitatis episcopus, qui Aurelian. V. habito A. D. 552. interfuit, dicendum videtur posterius quod habetur Conc. Paris. in quo idem Saphoratus depositus legitur, ante præsentem Synodum celebratum esse, inuersumque fuisse ordinem, vt & quia huic habetur Germanus subscriptus, ipse sit sanctissimus ille Dei Sacerdos Germanus Parisiensis, quem Eusebio successisse, post depositum Saphoratum, Aimoinus tradit.

S. Germã. episcopus Parisiens.

S. Germanus ex Abbate Monasterij S. Symphoriani sanctitate vita, dignis moribus, & miraculorum editione præstans, præcedentibus prophetijs vocatur ad regimen Parisiensis Ecclesiæ. Fortunatus Pictauiensis episcopus, qui res præclare, atque mirifice ab eo gestas scripsit, apud Sur. 28. Maij. C

Quantum sub hoc Sancto Antistite Childibertus Rex pietate profecerit, multa sunt quæ probant. Inter cætera, *Quæ, inquit, Fortunatus, eleemosynæ tam de rebus Ecclesiæ quam pop. oblatione, vel regio munere, per manus eius sanctificata sint, solus ille, qui omnia scit, nouit, & numerat.*

Ingentia miracula à S. Martino edita. Lib. 1. c. 23

Euphronij Episcopi Turonensis tempore grandia à S. Martino edita sunt miracula. Chramnus sæpius eatenus ad inuocationem S. Martini, catenis disruptis sæpius solutus est. Gregor. de Mir. S. Martin.

Interfuere eidem Concilio sanctitate celebres S. Prætextatus Rothomagensis: Chalactericus Carnotensis; Leontius Burdegalensis, & Paternus Abrigensis, qui annua memoria celebratur 16. April. Acta extant apud Sur. Samson. in Minori Britannia, 28. Iulij, omnes num. 15. Canones sunt numero nouem, sed virtute pollentes. D

a *li. 9. c. 39.*

Recitata habetur apud Gregor. [a] in historia Franc. epist. subscripta à nonnullis denominatis Episcopis, & alijs præterea duobus Victorio, & Domnolo, altero Redonensi, Cęnomanensi altero, sanctitate clarissimis ad S. Radegundem Reginam, de seruanda institutione Monastica, quam miro animi ardore susceperat, & cum Regijs alijsque nobilissimis Virginibus, Pictauij excolebat. ne qua ex illis, quę ex horum diœcesibus ad dictum Monasterium Deo dicandæ Virgines conuolassent, post promissionem Deo factam ad propria redire posiit, vel nubere, sub diri anathematis pœna. E

Christi Ann.	*Ioannis Papa*	*Iustiniani Imp.*	*Post Consul.*
560.	1.	34.	*Basilij* 19.

IVstiniano ægrotante, cum vulgo mortuus iactaretur, quasi in interregno, CP. [lis] ea passa est quæ in vrbis direptione ab hostibus fieri censuerunt. Sed quomodo ex insperato ope sanctorum Martyrum conualuerit, cum alij, tum Procoplus narrat.

Lib 1. de ædif.

Hinc morbus succrescens medicorum operam euicit. Interim audiens inuentas esse reliquias, 4. Sanctorum militum legionis 12. quæ apud Melitenam Vrbem Armeniæ olim erat collocata (de qua

A *inuentione idem antea) relicta ope humana, ad has fidem conuertit, & vera opinione in his, quæ maximè necessaria erant vsus est. Postquam enim lancem reliquiarum sacerdotes genibus Regis (ijs enim letaliter laborabat) imposuerunt, euanuit dolor, corporibus, quæ Deo seruierunt, cedens. Quod profectò Deus nolens esse dubium, magnum signum ostendit eorum quæ acta erant. Nam ex Sanctis illis reliquijs subitò oleum manauit, & arculam perfundens, pedes & totam purpuream vestem Regis imbuit & humectauit. Quamobrem vestis hoc modo humectata asseruatur in regijs receptaculis, in eorū quæ tunc sunt facta testimonium.* Alias etiam idem Iustinianus ope sanctorum MM. Cosmæ, & Damiani à mortis faucibus est ereptus. Eum enim iam à Medicis desperatum, & inter cadauera pene iacentem, isti sancti per somnium & visum, apparentes, curauerunt, cuius A beneficij memor, templum quoddam eorum, elegantia, magnitudine, & splendore illustrius restituit. Iustinian. miraculo sanatur. Per Sāctos collatæ sanitates.

Sed innumera sunt per omnem ætatem, Dei ope, per Sanctorum reliquias, edita miracula, quæ earum cultum comprobant; vt & vsum sanctarum imaginum semper in Ecclesia viguisse, innumera exempla attestantur. Et hoc anno non vulgare extat apud Sigebertum. *Hoc tempore*, inquit, *Iudæus quidam imaginem Saluatoris de Ecclesia furtim deponens, cum telo transfixit, & eam clam in domum suam deferens, cum vellet flammis exurere, se sanguine imaginis cruentatum videns, præ stupore eam abscondit. Quam Christiani requirentes, & per vestigia sanguinis inuenientes, eam sanguinolentam receperunt, Iudæum verò lapidauerunt.*

C Sueui Reges Ariani hactenus Galliciam tenuerāt, vsque ad Theodomirum, (qui * Gregorio Turonensi Chararicus dicitur, idemque Miro, vt etiam filius, quorum prænomina Theodo, & Aria videri possunt, & in Concilio Bacharensi Ariamirus, per errorem fuit appellatus, quod filij nomen fuit) hic igitur ex huiusmodi occasione ad rectam fidem est conuersus, filio eius ad mortem ægrotante, audita fama miraculorum S. Martini, *si vera sunt hæc*, inquit, *discurrant vsque ad eius templum fideles amici mei; multa munera deportantes, & si obtinent filij mei medicinam, inquisita fide Catholica, quam ille credidit, credam. pensato ergo auro argentoq; ad filij pondus, transmisit ad venerabilem locum sepulchri.* Profecti cum muneribus orant pro ægroto. Et reuersi nunciant, se multas vidisse fieri ad beati tumulum virtutes, cur autem eius filius sanatus non fuerit, se ignorare. At ille intelligens non antea sanari filium D posse, nisi æqualem cum Patre crederet Christum, in honorem beati Martini fabricauit Ecclesiam, miroque opere expedita proclamat, *si suscipere mereor viri iusti reliquias, quodcunque sacerdotes prædicauerint, credam.* Missis itaque alijs Legatis cum pluribus muneribus, partem pallij serici pensatam super beatum sepulcrum posuerunt, & vigilata vna nocte, retulerunt grauius pensantem, multo quam ante, quod signum erat impetrationis, atque hæ reliquiæ dicebantur, quibus leuatis cum triumpho & psalmodia, carcere inclusi audientes reliquias B. Martini transmitti in Galliciam, Inuocato eius auxilio, custodibus diffugientibus, repagulis diffractis, omnes ad sacra pignora inspectante populo, accurrunt, osculantur, gratias agunt. Tunc, obtentis per sacerdotem à Iudice culpis, incolumes dimissi sunt. Gestatores læti ad propria redeunt, Rex & populi sacra pignora cum veneratione exci-E piunt, fidem miraculis firmāt, filius Regis sanus properat in occursum, Martinus quidam Sacerdos Dei monitu de regione longinqua aduenit, Sacerdotalis gratiæ accipit principatum, Rex cum omni domo sua, veram confessus fidem, baptizatur & chrismatur, squalor lepræ quo regio illa infecta erat à populo pellitur, sic vt non amplius quenquam contigerit, totque ibi tum factæ sunt virtutes per B. Martinum, vt enarrare perlongum sit, & populus in Dei amorem mirificè est incensus. Ex Greg. Turon.

* *libr. 1. de miracul. S. Mart. c. 14.* *lib. 4. c. 7.* Sueui Reges Ariani in Hispan. per miracula S. Mart. Catholici fiunt. Ingentia miracula ad reliquias S. Mart.

Porrò hæc omnia contigisse ipsius Theodomiri Regis exordio, satis ex eo colligitur, quod tertio anno Regni, totius suæ ditionis conuocari fecit Episcopos, & Concilium

Brachari celebrari. Isidorus in Chronol. breuiter attingit hanc conuersionem. A

Per hoc ferè tempus Vltrogotha Francorum Regina, magna pietate peregrinationem suscepit ad S. Martinum, ieiunijs, vigilijs, & largissimis eleemosynis præmissis, ac post vigilatam noctem in orationibus, & lacrymis, dum Missas audit, subito tres cæci, longo tempore lumine priuati, illuminantur, accurritur vndique, accurrit Regina, omnes stupent, Deum laudant & beatum Martinum. Ex Gregor.

li.1. mirac. S. Martini ca.12.

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustiniani Imp.*	*Post Consul.*
561.	2.	35.	*Basilij* 20.

DOmnus Ioannes Episcopus Antiochenus moritur cum sedisset annos 14. subrogatur in eius locum Anastasius, ex Monacho montis Sinai, ex eo cognominatus Sinaita. B

Post Eustochium Ierosolymorum Episcopum, substituitur Ioãnes, cuius sedis tempus, & res gestæ obscuræ mansere. Licet alij Macarium iterum restitutum dicant.

Belisarius in crimen cõiurationis vocat. redigitur in ordinẽ.

Detectis insidijs in Iustinianum A. Belisarius in crimen adductus, bonis & dignitate exutus est, Miscellæ auctor, Zonar. Glycas, Cedrenus, Cõstãtinus Manasses. Excæcatum quoque mendicare stipem fuisse coactum, Latini nonnulli recentiores habent, Crinitus, Volaterranus, Pontanus, alij: restitutũ tamen suis dignitatibus fuisse idem Miscellæ auctor affirmat. Hoc certum est apud omnes in coniurationis suspicionem adductum à Iustiniano Imper. redactum fuisse in ordinem, de reliquis variant auctores. Græci de restitutione nihil. Ioannes Græcus, his Iambis omnia complectitur. C

Iste Belisarius Imperator Magnus,
Iustinianeis existens temporibus, Imperator,
Ad omnem quadrantem terra, cum explicuisset victorias,
Postea inuidia excacatus (ô fortunam miserabilem.)
Poculum ligneum detinens clamabat plebi in stadio,
Belisario obulum date Imperatori:
Quem fortuna quidem clarum fecit, excacauit inuidia,
Alij dicunt Chronici, non excacatum fuisse hunc, D
Ex honoratis autem infamem profecto factum esse,
Et iterum ad reuocationem æstimationis venisse prioris.

Cedrenus adeo ait eum aliquando fuisse acceptum Iustiniano, vt is percusso nummo in altera parte se, in altera Belisarium armatum effinxerit, cum inscriptione hac, BELISARIVS ROMANORVM DECVS; post calamitatem verò superuixisse biennium ait, & CP.[li] defunctum.

Constantinus Manasses in annalibus declamat pro Belisario, inuectus in inuidiam. Alciatus in Parergis [a] pro suo Iustiniano pugnans, & his quæ in Belisarium dicuntur repugnans, nullum præterea argumentũ affert, quam de re tanta Procopij, & Agathiæ silentium. Sed Procopius ad hæc tempora non perduxit historiam suam, & liber Vituperationis Iustiniani & Theodoræ, Belisarij & ipsius Cõiugis, vt testatur Suidas, in quo ratio argumenti, ea fuisse tractata, cogit existimare, non extat. Historia quoq; Agathiæ annum 32. Iustiniani non excedit, cum hæc 35. contigerint. Sed nos in his nihil fortunæ, nihil inuidiæ tribuentes, agnoscamus diuinam prouidentiam, & iustum iudiciũ Dei in persequendo temporalibus pœnis impium illud facinus, cum ad nutum Theodoræ A. iniecit manum in sanctum Domini, sanctum Silueriũ Pontif. Childebertus Francorum Rex anno Regni E

a li. 4. c. 24.

sui qua-

A fui quadragesimo octauo extructa à se Ecclesia S. Vincétij martyris, Parisijs pragmaticam sanctioné edit de bonis à se illi donatis, pro requie animæ suæ, cuius B. Vincentij reliquias ex Hispania se dicit asportasse, ceu & S. Crucis, & S. Stephani, & S. Ferreoli, & S. Iuliani, & beatissimi S. Georgij, Protasij, Nazarij, & Celsi pueri, quorum, inquit, reliquiæ sunt ibi consecratæ. Extat apud Aimoinum. [a] Ad hanc eandem spiritualibus muneribus locupletandam Basilicam, ipse S. Germanus ad loca sancta inuisenda in Orientem profectus, expetitas à Iustiniano Imperatore reliquias de D. N. Iesu Christi corona spinea, reliquias sanctorum Innocentium, brachium S. Georgij martyris, reuersus, in Ecclesia S. Crucis, & S. Vincentij condidit. Aimoinus. [b]

[a] li. 2. c. 20. [b] li. 3. c. 9.

Viguit magnopere, non in Hispanijs tantum, vbi passus est, sed & in Gallijs cultus reliquiarum S. Vincentij, & plures eius nomine erectæ Basilicæ, miraculis celebres. Fortunatus in suis Epigram. & Turonens. de glor. Mart. Reliquiarum cult⁹.

B

Christi Annus	Ioannis Pap.	Iustiniani Imp.	Post Consul.
562.	3.	36.	Basilij 21.

Religiosissimus Francorum Rex Childebertus sanctis operibus clarus, moritur, anno Regni 49. Aimoin. [c] & Papyrius. Childeb. R. obitus.

Præter nobilissimam Basilicam S. Vincentij, Parisijs, hospitalem domum pauperibus extruxit Lugduni, cuius est mentio in Concilio Aurelianens. 5. cap. 15. celeberrimum Monasterium Arelate, de quo B. Gregor. [d] Modoalense in quo S. Carilephus vna cum suis Monasticam vitam summa excoluit diligentia, vt eius acta significant, apud Sur. 1. Iul. & alia plura, quæ ignorantur.

C

[c] li. 2. c. 9. [d] l. 7. ep. 111.

Clotharius, Childeberti filiabus eiectis, solus totius Francorum Regni Monarchia potitur. Aegrotans sanatur à S. Germano Episcopo Parisiensi. Fortunat. in Vita. 28. Maij, apud Sur.

Clotharius Monarchiam Galliarum adeptus, cum alios sanctos viros, tum præcipuè S. Maurum à S. Benedicto missum in Gallias, ad vitam Monasticam propagandam coluit, & multa erga eius Monachos exhibuit pietatis officia. acta S. Mauri. Clotar. S. Maurum colit.

D Chramnus à Clothario patre receptus in gratiam, & rursum deficiens, profugus latet, cum vxore, in Britannia. [e]

[e] Greg. lib. 4. ca. 20.

Ciuitate Turonica ante annum igne consumpta, & Ecclesijs desertis, hoc anno Basilica S. Martini per Vuillicarium & coniugem, soceros Chramni, qui ad eam confugerunt, incensa, statim mandante Clothario restaurata, & stanno cooperta est. Greg. [f]

[f] li. 4. c. 20.

Scribebat hoc anno Paschalem computum Cassiodorus, & de Indictione adinuenienda currente, ac de Epacta, alijsque ad Paschalis temporis computum spectantibus. In quibus singulis disponendis, quam ad amussim in omnibus idem ipse nostræ consentiat Annalium Chronographiæ, ipsum audi ista dicentem: Si nosse vis quotus annus est ab Incarnatione Domini nostri IESV Christi; computa 36. per 15. sunt 540. his semper adde 12. & fiunt 52. adde & Indictionem anni cuius volueris, vtputa decimam, Vicies semel post Consulatum Basilij, Iun. sunt 562. &c. ac paulò post. si vis scire, quota est Indictio, vtputa vicies semel post Cõsulatum Basilij Iun. sume ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi, id est, 562. his semper adijce tria, fuit 565. Hæc partire per 15. remanent 10. decima est Indictio. hæc ipse. Ratio inueniendæ Indict. currentis.

E

Nos igitur ab eodem Cassiodoro, hæc accurate tractante, accepto hoc anno tradito, Indictionis inueniendæ, numerandæque modo, singulos post hæc annos Indictionis nota

signaturi

Tempora cœpta numerari per Indiction. signaturi sumus, deficientibus enim iam nos consulibus, opus est per Indictionum periodos deducere temporum supputationem. In quo illud monendum, quod & si numeret Cassiodorus ab Incarnatione, nos verò à Natali Domini, vnus idemq; annus Domini est, cum nouem tantum menses intercedant ab Incarnationis tempore, vsque ad Natalem ipsius diem, idemq; annus sit sub Cōsulatu Basilij vicies semel signatus, vt etiam eum numeratum vide, à Cassiodoro, de quo quidem Cassiodoro pauca dicenda videntur, de multis, quæ de tanto homine dici possent. A

De Aurel. Cassiod. Aurelius Cassiodor. decus Romanæ nobilitatis, vir doctissimus æque ac sanctissimus, à tempore Theodorici Amali Regis Italiæ, vsq; ad Vitigem, florentissime, maioribus semper auctus honoribus, eorum regna, administrauit. Is, post eorum casum, ad optatæ tranquillitatis portum, in Monasterium à se extructum, quod ipse appellat Viuariense siue Castellense, se recepit, qui locus putatur fuisse apud ciuitatem Scyllitanam, in extrema Calabriæ parte, vbi famosus Scyllæ contra Cahrybdim scopulus imminet, quod colligi posse videtur ex S. Gregor. [a] de quo ipse de diuin. Lect. cap. 29. sic loquitur, quasi Viuariense aptum esset Cœnobitis, Castellense Anachoretis, vt vnius Monasterij duo essent nomina, & quasi membra distincta, cuius describenda sibi putauit esse vtensilia, & in primis artificiosas lucernas quasdam, & Horologia. B

[a] lib. 7. Ind. 1. epis. 32. & 33.

Præclaram ibi instituit bibliothecam, quam duobus libris Institutionum diuinarum lectionum descripsit. Præter autem Sanctorum Patrum varia scriptorum monumenta, recentiorum etiā lucubrationes recenset auctorum, vt Dionysij Exigui, Epiphanij, Bellatoris, Eugipij, Primasij, meminit & Mutiani viri disertissimi, cuius se opera vsum tradit, vt 34. hom. S. Io. Chrysost. in epist. Pauli ad Hebr. Latinitate donaret. Agit & de quodam Petro Abbate Tripolitanæ in Africa prouinciæ, cuius scripta dum recenset, S. Pauli Epist. inquit, exemplis opusculorum S. Augustini subnotasse narratur, vt, per os alienum, sui cordis declaret arcanum, quæ ita locis singulis competenter aptauit, vt hoc magis studio B. Augustini credas esse profectum (an perfectum.) Mirum est enim sic alterum ex altero dilucidasse, vt nulla verborum suorum adiectione permixta desiderium cordis proprij complesse videatur. Extat opus, sed Bedæ nomine. De Eusebio quodam sic meminit: De Didymo quod ferebatur (inquit Instit. lect. cap. 5.) mihi impossibile videbatur esse, cum legerem, nisi de patribus Asiæ quendam ad nos venire Eusebium nomine contigisset, qui se infantem quinque annorum excæcatum esse narrabat, &c. *Hic tantos auctores, tantos libros in memoria sua bibliotheca condiderat, vt legentes probabiliter admoneret, in qua parte codicis, quod prædixerant, inuenirent. Disciplinas omnes & animo retinebat, & expositione planissima lucidabat. & post, alia,* de eius lucubrationibus, *Quem tamen adhuc Nouatianæ prauitatis errore detentum misericordia Domini suffragante, rectæ fidei credimus illuminatione complendum, vt quem scripturas suas animo fecit discere, iubeat Catholicæ fidei integritate pollere.* C D

Cōment. ex Augu. in epistola Paul. nomine Bedæ, alterius esse videtur.

Sed iam Ipsius recenseamus Cassiodori lucubrationes, quas in eadem collocauit bibliotheca, & quo ordine scriptæ fuerint, pernoscamus. E

Panegyricos Regibus atque Reginis dixit, in præf. Variarum.

Chronicum perbreue, vsque ad Ann. Domini 519. id Theodorico Rege petente.

De rebus Gothicis lib. 12. Var. præfatione idipsum, & Iordanus, qui eos in compendium redegit.

Variarum epistolarum, lib. 12. collegit.

De Anima, præfatione eiusdem libri.

Psalmos, hortatu summi Pontif. interpretatus est in præfatione.

Item prouerb. Salomonis, in fine Psalm. & cap. 5. diuin. lect.

Insti-

A Institutiones, quemadmodum diuinæ & humanæ deberent intelligi lectiones, libros 2.
Expositionem in epist. ad Roman.
Artem Donati cum commentis, & librum de Etymologijs, & alium librum sacerdoti de schismatibus collegit.
Memoriale diuinæ scripturæ.
Breues explanationes in epist. Apost. Act. Apost. & Apoc.
De Orthographia anno ætatis 93.
De Grammatica: De Rhetorica, breue compendium.
De Dialectica, copiosius volumen.
B De Arithmetica, De Musica, De Geometria, & Astronomia.

De Paschali ad extremum computo, hoc anno. An autem post hæc aliquid scripserit quantumque superuixerit incompertum, sed propè centenarium ex hac vita migrasse, ex dictis possumus opinari. Præterea autem historiam Ecclesiasticam ex Socrate Sozomeno, Theodoreto tripartitam contexuisse, ijsdem auctoribus, vt ipse affirmat, ab Epiphanio in Latinum versis, ante 12. Variarum libros, testatur. Addidit de schematibus, & Tropis libros duos, quos habes ante libros de orthographia positos, sic qui vegetiorem ætatem in optima regni gubernatione vtiliter honorificeq; consumpsit, nec in decrepita senectute, labores, ad res diuinas conuersos, vel minimum intermittens, in suo Monasterio tandem C sancto fine quieuit, ad Monasterij curam duobus præfectis Abbatibus viris sanctissimis Chalcedonio scilicet atque Gerontio, quorum alter Viuariensibus Cœnobitis, Castellensibus alter præesset ibidē iunctis anachoretis. Atque hæc de Cassiodoro, paulo latius quam pro more, quod minus cognita, & minus obuia sint.

Christi Annus 563. | *Ioannis Pap.* 4. | *Iustiniani Imp.* 37. | *post Conf. Basil.* 22. *Ind.* 11.

D Noui de fide tumultus Ecclesiam Constantinopolit. perturbant, & Iustinianus, quæ sunt Pontificum, arrogāter sibi sumens, in hæresim miserè præcipitatur. Quomodo id contigerit deinceps exponetur. Vbi semel pacis, & concordiæ Ecclesiæ ineundæ velamento cœpit Iustinianus Imper. cum hæreticis habere consuetudinem, quos procul pellere, & more Catholicorum Imperat. in exiliū mittere debuisset, plane accidit, vt eorum venena minus cautè vitarit: dumque aduersantes sibi, Romanos Pontifices (vt vidimus) auersari cœpit, & persequi, factum est, vt tum maiorem fiduciam conciliaret hæreticis, tum etiam aduersus eos clamantium ora orthodoxorum obstruxerit, ex quibus partes hæreticorum redditæ fuerint firmiores. Sed & quod ijdem essent inter se conflictantes hæretici, ab inuicem separati, æque factū est, vt (quod consueuit in ludis Circensibus) alteri E ipsorum parti aduersus alteram, fautorem se Imperator addixerit, sicut magnis animis, summoq; conatu aduersus Venetos, Prasinis stulte studuisse meminimus. Vtraque pars ex Eutychianorum secta progrediebatur, quarū altera corrupticolarum, seu Seuerianorum & Theodosianorū, dicebatur, quæ affirmabat Christum habuisse carnem corruptibilem, & passionibus, ex necessitate obnoxiam: altera aphthardocitarum, siue incorruptibilium, vel Phantasiastarum, aut Gaianitarum dicebatur, quæ sic incorruptibilem, & passionum expertem penitus Christi carnem dicebat, vt tamen si voluisset, eandem subijcere passionibus valuisset. Catholica autem Ecclesia asserit; ita assumptam à Deo carnem passionibus absque peccato fuisse obnoxiam, vt tamen si voluisset, vel quando voluisset, ab eisdem se liberum reddere potuisset, ac propterea huiusmodi naturales in Christo affectus non pas-

Consuetudo cū hæreticis quā periculosa.

Alterne factioni prauæ sententiæ addictus Iusti. labitur in hæresim.

Duplex hæretica opinatio.

Catholica sententia.

ſiones, ſed pro paſſiones Theologi nominauerunt, nempe, vt cum vellet ipſe, tantum inſurgerent, & ſi nollet, nequaquam ipſi dominarentur. A

Monothelitarum hæreſis vnde exorta.

Ex opinãtibus Chriſti corpus incorruptibile deducebatur illud abſurdum, vt vna tantum eſſet in Chriſto voluntas, ex qua ſententia exorta fuit hæreſis Monothelitarum, quæ poſt Eccleſiam diu multumque vexauit. Ex ſentientibus eſſe corruptibilem, Catholica aſſertio ſequebatur, vt ſicut prædicantur in Chriſto duæ eſſe naturæ, ita pariter & duæ voluntates aſſirmarentur. Quod autem hi ex neceſſitate Chriſtum ſubiectũ paſſionibus ſentiebant, & ignorantiæ paſſionem ita illi inhæſiſſe putabant, vt quod neſciret ſui natura, eadem noſſe minime poſſet: (in quo à Catholica ſententia diſcrepabant) hinc Agnoitæ, dicti ab ignorantia, qua æque, ac nos, iudicij diem, Chriſtum ignoraſſe ſtultè aſſirmarent. B

Iuſtin. ſibi arrogans quæ ſunt Epiſcoporum, fit hereticus.

Iuſtinianus igitur, vt ſemel imbibit de incorruptione ſententiam, ita ebrius factus eſt, vt mente motus, non more maiorum orthodoxorum Imperatorum conſulendam, ſibi putarit Apoſtolicam ſedem, aut ſaltem Concilio aliquo Prouinciali explorãdam Epiſcoporum ſententiam; ſed quid de ea vellet ſentẽtia, vt vniuerſa Catholica ſentiret Eccleſia, ſcripſerit edictum, de quo iſta Euagr. [a] *Iuſtinianus edictum ſcripſit, quo aſſeruit corpus Domini non fuiſſe obnoxium internecioni, neq; affectionum illarum, quæ naturaliter inſitæ ſunt, inque nullam incurrunt reprehenſionem, particeps eſſe, & Dominũ eodem modo ante paſſionem comediſſe, quo poſt reſurrectionem comedit, & corpus eius ſanctiſſimum nullam conuerſionem mutationemúe, vel ex formatione quæ in matrice facta eſt, vel ex volũtarijs naturalibuſúe affectionibus accepiſſe, imò ne poſt reſurrectionem quidem.* Hæc ex eius promulgato edicto ſummatim eſt complexus Euagrius. *Quibus* (inquit Euagrius) *opinionibus, vt Sacerdotes, & Epiſcopi vbique aſſentirentur, compellere inſtituit. At omnes ſe Anaſtaſij Epiſcopi Antiochiæ ſententiam expectare reſpondendo, primum illius conatum* depulerunt. Deſcribit autem ibi Athanaſium Euagr. magnum planè quendam, & admirabilem virum ſanctitate, & doctrina ſpectatiſſimum; qui Iuſtiniano per literas libere, & apertè contradixit, & tum perſpicue, tum diſerte oſtendit Apoſtolos, & Sanctos Patres confeſſos eſſe, atque adeo tradidiſſe corpus Domini internecioni obnoxium eſſe, & affectionum, quæ ſunt natura in animis impreſſæ, quæque reprehenſione carent, participem. eodem modo etiam Monachis maioris, & minoris Syriæ de hac re ſciſcitantibus ſententiam, reſpondit: omnes confirmauit mentes, ad certamen ineundum præparauit: In Eccleſia denique lectitauit quotidie illam Pauli, vaſis electionis, ſententiam: *Si quis vobis euangelizauerit, præter id quod accepiſtis, etiam ſi Angelus de cælo ſit, anathema eſto.* Quibus omnes, paucis exceptis, aſſenſi, ſimile ſtudium erga fidei defenſionem declararunt. At Iuſtinianus exilium omnibus Epiſcopis contradicentibus comminatur. *Idem verò Anaſtaſius* (pergit Euagrius) *cum accepiſſet Iuſtinianum velle ipſum in exilium mittere, ſcripſit ad Antiochenos orationem, qua eorum animos in fide confirmaret; quæ certè cum ob ſermonis elegantiam, tum ob crebritatem ſententiarum, tum ob teſtimoniorum à ſacris litteris petitorum, frequentiam, tum denique ob hiſtoriam, quæ tam commodè in ea narrata eſt, optimo iure ſane permagnifacienda eſt,* hactenus Euagrius. At egregium tanti viri opus hactenus latere dolendum eſt. At Deus Imperatorem de tanto lapſu non prætermiſit aliquo admonere flagello, ſi quidem CP.[lis] hoc ipſo anno cõflagrauit, eodemque incendio, præcipuè domus Hoſpitalis Samſonis, & complura alia ædificia ac monaſteria, & Eccleſiæ conflagrarunt, iamque tertio trium annorũ ſpatio, hoc paſſa. Cedrenus.

[a] li. 4. c. 38.

cap. 39. Anaſtaſius Epiſcopus Antioch. qualis, & quantus vir.

C D E

Dum Imp. in Oriente fide deficiens Catholica orthodoxos perſequitur, in Occidente, qui erat hæreticus, ad fidẽ conuerſus, Rex colligit Cathol. Epiſ. per quos Concil. celebrat, quo damnẽtur hæreſes cum hæreticis, ſi quidẽ hoc ann. 3. Theodomiri BRACHARENS. CONCIL. PRIMVM in Gallicia celebratur, cui Epiſc. octo ſubſcripſere. Can. 40. ſtatuti.

A Præfuit Synodo Lucretius Bracharensis Episcop. qui successit Profuturo, præcessit autem Martinū: in ea omnia acta, & definita, ex præscripto, & instructione Sedis Apostol. epistola data à Rom. Pontif. ad Profuturum, quæ ibi extat. Primum omnium damnata est hæresis Priscillianistarum, & aliarum hæresum errores capitibus decem, & septem: & 22. cap. quæ ad Ecclesiasticam spectant disciplinam statuta. Inter cætera cap. 22. Item placuit vt eodem ordine Missæ celebrarentur ab omnibus quo Profuturus quondam huius Metropolitanæ Ecclesiæ Episcopus ab ipsa Apostolicæ Sedis auctoritate accepit scriptum, & cap. 32. Item placuit, vt quicunq; in Clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda suspicione Priscillianæ hæresis, vel olera cocta cum carnibus tamen prægustare cogantur, B Quod si contempserint, secundum quod de talibus sancti Patres antiquitus statuerunt, necesse est pro suspicione huius excommunicatos ab officio omnimode remoueri.

Et ex cap. 36. obserua hactenus perseuerasse veterem vsum, ne in Ecclesijs corpora defunctorum sepelirentur, sanctorum tantummodo Martyrum, vel Confessorum sepulturæ Ecclesiæ tum temporis seruabantur.

Christi Annus 564. *Ioannis Pap.* 5. *Iustiniani Imp.* 38. } *post Basilij Cons.* 23. *Indict.* 12.

C IVstinianus à Theodoro illo nequissimo Cæsareæ in Cappadocia Archiepiscopo Origenista, & Eutychiano, & orthodoxū mentiente, eo inquam, qui Tragœdiam de tribus capit. in Ecclesiam inuexit, in errorem inductus, & specioso, & perhonorifico incorruptibilis nomine deceptus, quasi dignius esset Christi corpus asserere incorruptibile, quā corruptibile, execrabilem & detestabilem hæresim in Ecclesiam inducere omni conatu, & molimine nitens, cum videret omnes sibi Patriarchas & multos Episcopos resistentes, minis, exilijs, & proscriptionibus eos aggreditur in suā trahere sententiam. Eutychium igitur in primis Episcop. Constantinop. ab Ecclesia sua abstractum in alia ac alia loca, ac demum Amaseam in suum Monasterium relegat, per quem Deus, & in itinere, & ibi plurima, & ingentia edit miracula, non tam ad eius comprobandam sanctitatem, quam ad fidei Ca-D tholicæ veritatem quam tuebatur, & pro qua patiebatur, testificandam, quæ rerum eius gestarum scriptor, eius Minister Eustathius luculenter describit.

Iustin. trahitur in hęresim.

In eādem trahere molitur Patriarch. & Episco. per exilia, & proscriptiones.

Eutychio subrogatur Ioannes cognomento scholasticus, ex Apocrisario Ecclesiæ Antiochenæ, homo plane seruus gloriæ & nundinator rerum sacrarum, quippe pretio adulationis eam mercatus est dignitatem.

In Occidente Chramnus cum Clothario patre, Rege Francorum, confligens, captus, strangulatur, & in casula cum vxore, & filiabus incenditur, digna illas quoque pœna prosequente, quæ eum ad rebellandum impulerant, & quarum occasione incensa fuit Turoni Basilica S. Martini, ex Turon. [a]

Confligūt Pater & filius.

[a] *de gest. fr. c. 20.*

E In reditu ex Britannia, Clotharius sanctum Medardum Nouiomensem Antistitem celeberrimum ægrotantem inuisit, cui defuncto, mox eorum certissimo qui aderant testimonio cæli aperti sunt, & diuina luminaria ferè per duarum horarum spatium ante sancti apparuere præsentiam, de tenebris eum transitorijs ad lucem designantia pro certo transijsse perpetuam. Extulit eum Rex Clotharius feretro humeros subijciens, & Suessionem transferendum curauit, nobilem illi ædificaturus Basilicam, Monasterium, quod, eo mortuo, filius eius Sigebertus perfecit, quod caput & primum totius Galliæ sanctus Gregorius esse voluit, & priuilegia à Ioanne Papa collata confirmauit, & alia addidit. [b]

Clothar. piè S. Medardū humeris effert tumulandum.

[b] *ep. 32. lib. 12.*

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustiniani Imp.*
564.	5.	38.

De egregia sanctitate S.Medardi, atque miraculis, Fortunatus, qui res eius gestas persecutus est, apud Sur. 8.Iun. & in Carm. elegiaco de eodem. A

Eodem die excessit ex hac vita S.Gildardus Episcop.Rothomagensis, eius frater: quos eodem die natos, sacratos, & sepultos, testatur Martyrolog. 6. Ianuar. & Audoenus hoc carmine:

HI SVNT GILDARDVS, FRATRES GEMINI, ATQVE MEDARDVS
VNA DIES NATOS VTERO, VIDITQVE SACRATOS;
ALBIS INDVTOS, ET AB ISTA CARNE SOLVTOS.

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustiniani Imp.*	*Ind.13.*
565.	6.	39.	

B

IVstinianus Imperator antequam edictum illud promulgaret, cum Anastasio Episcopo Antiocheno, & eius sacerdotibus exilium indixisset, ex improuiso perculsus, cum 38. annos, & menses octo regnasset, ex hac luce migrauit: & cũ omnia turba, & tumultu compleuisset, mercedem his debitam, in extremo vitæ suæ tempore reportasset, ad supplicia, iusto Dei iudicio, apud Inferos luenda, profectus est. Ex Euagr. [a] Nicephorus *autem, qui longe post vixit, Iustinian.* inquit, *cum Anastasij Sacerdotumq; eius, qui eodem cum illo ardore flagrabant, exilij bellum dictaret, visibili ictus plaga, ex hac vita excessit*; illum tamen extremo illo spiritu facti pœnituisse, iussisseq; Eutychium ab exilio reuocari tradit. C quod ex eo forte argumento deduxit, quod non, sicut aliorum hæreticorum, eius nomen abrasum fuit è sacris tabulis, siue quod Patres sextæ Synodi, & alij elogio Catholico homine digno, & pietatis titulo reperiuntur eius memoriam prosecuti. nam S.Gregor.Papa cum eundem nominat, Imperatorem piæ memoriȩ Iustinianum appellat: [b] Sed accipe de eodem Imp. in Synodo Rom. ab Agathone Papa pronunciatũ præconium: In epist. enim ad Heracliũ & Tiberium Imperatores, post recitatos sanctos orthodoxos Episcop. qui aduersus hæreticos pro fide Cathol. certamen inierunt, mox de Iustiniano hæc subdit: *Et præ omnibus æmulator veræ & Apostolicæ fidei, piæ memoriæ, Iustinianus Augustus, cuius fidei rectitudo quãtum pro sinceræ confessione Deo placuit, tantum Rempublicam Christianam exaltauit. Et vtique ab omnibus gentibus eius religiosæ memoria veneratione digna censetur, cuius fidei rectitudo per augustißima eius edicta in toto orbe diffusa laudatur: quorum vnum, quod ad Zoilum Alexandrinum Præsulem aduersus Acephalorum hæresim missum est, pro Catholicæ fidei rectitudine satisfacere sufficiens, cum hac nostra humilitatis suggestione, vestræ tranquillißimæ Christianitati dirigentes offerimus*, &c. D extat recitata in Synodo 6. Act. 4. Et in alia rursus epist. ad eosdem Augustos, Roma ex Synod. 125. Episcopor. missa, vbi Theodosij Magni atq; Marciani, fidei Catholicæ præstantiam prædicauit, hæc de Iustiniano mox infert, cum præfert isdem: *Sicut extremi, præstantißimi tamen omnium Magni illius Iustiniani, cuius vt virtus, ita & pietas omnia in meliorem ordinem restaurauit: cuius instar fortißima vestræ clementiæ principatus, virtutis quidem conatibus Rempublicam Christianam tuetur, & restaurat in melius pietatisq; studijs Catholicæ succurrit Ecclesiæ.* E Hæc ex Agathone.

[a] 4. ca. 40. & 5 c. 1. lib 17. c. 31

[b] li 2. ep 10 li 3. ep 4. li 7. ep. 126.

Elogium Iustiniani.

Quod enim quæ de eius hæresi iactarentur, nullis constarent edictorum ipsius publicis monumentis (nam etsi scripsit, non tamen, vt vidimus ex Euagrio, promulgauit de hæresi Imperator edictum) & cõtra, eiusdem Imperatoris fides Catholica plurimis promulgatis sanctionibus probaretur, nil præterea de eo sentiendũ, quam suis ipsius scriptis reperiretur expressum, idem Romanus Pontif. existimauit. Cuius sententia, non ex populari clamore, sed potius ex certa scriptorũ testificatione proferri debet, sed nec irrogata in orthodoxos

A exiliorum supplicia, eum omnino conuincebant hæreticum, etsi iniustum arguebant, atque sacrilegum: sicut nec cum Vigilium Papam eadem pœna multauit. præsertim vero cũ de exilio Eutychij Episcopi culpam visus fuerit deleuisse, dum eum ex testamento, (vt Niceph. ait) reuocandum constituisset. propterea igitur eius memoria haudadeo infamis posteris, sed honorifica mansit. Nam audi eundem de his Nicephorum.

Ioannes Chalcedonij filius Episcopus CP.nus Alexij Comneni ætate, in ipso Sophiæ templo quot annis magnificè memoriam eius celebrauit, pop. vniuerso ad rem diuinam coacto. Memoria eius Ephesi quoq; in Ecclesia S. Ioan. culta, quam Ecclesiam Iustinianus ipse construxerat. [a] *In magnifico monumento ab ipso lapide Sardio in Apostolorum templo constructo, sepultus est ad dexteram in ædem ingredienti partem.* [a lib. 17. ca. 31. & 33.] B Veruntamen secundum irreuocabilem illam Dei sententiam, quæ de omnibus reperitur pronunciata defunctis, OPERA ENIM ILLORVM SEQVVNTVR ILLOS, eadem ipsa quæ hinc secuta sunt Iustinianum, perpetuum fere bellum Ecclesiasticum, quod nutriuit, & accensum reliquit, sacrilegiorum immensitas, in Vigilium præcipuè Romanum Pontificem, & Eutychium CP.num Episcopum; crudelitas in ciues innoxios, & immensa quædam & inexplebilis auaritia, vehementer clamant in eum. Et de innumeris Ecclesijs, & alijs locis pijs quibus orbem fere repleuit. sic Euagr. *ea sanè* inquit, *pia Deoq; accepta essent, si modo vel ille, vel alij, qui talia moliuntur de suis ipsorum bonis efficiend. curarent, suaq; vitæ actiones vacuas à sceleris labe, tamquam hostiam Deo offerrent.* De turpi, & absurda eius auaritia C legendus est ipse Euagr. eius ipsius temporis scriptor: cui consensisse videtur & Procop. qui quem sæpe ante laudarat, postea scripto volumine, tam ipsum quam Theodoram coniugem magnopere vituperauit, vt apud Suidam notatum habetur,

[Quæ opera dãnant Iustinianum.] [b l. 4 c. 29] [Ad finem c. 29. lib. 4. Procopij vituperatio Iustiniani & Theodoræ AA.]

Cæterum, quæ ab eo iuste pieque restituta vel sancita reperiuntur, vt Dei munus, Christianitas non refugit; sicut nec Ethnicorum, eorundem Christianorum persecutorum leges iuste decretas. Hinc Gregorius Rom. Pontifex, in moderandis etiam rebus Ecclesiasticis, vtitur eiusdem Imperatoris Constitutionibus easque citat, sicut & aliorum Christianorum, atque etiam Gentilium Imperatorum & Iureconsultorum. Quæ vero præter ius fasq; idem Iustinianus suis sanctionibus obseruãda præcepit, Catholica Ecclesia respuit, vt D quæ sibi super Ecclesias personasque Ecclesiasticas arrogare præsumpsit, quæve de vsuris constituit. Sed in his consulendus Alciatus Parergon 6. cap. 20. cui tamen non in omnibus videtur assentiendum.

Quod verò spectat ad ipsius Imperatoris scripta, seu potius aliorum lucubrationes, suo ipsius nomine promulgatas; præter illa, quæ sunt recensita de fide edicta, Isidorus de eodem ista habet. *Iustinianus Imperator quosdam libros de Incarnatione Domini edidit, quos etiam per diuersas prouincias misit. Condidit quoque Rescriptum contra Illyricanam Synodum, & aduersus Africanos Episcopos, in quo tria capitula damnare contendit,* &c. ca. 18. Sed ne quis ex ijs redarguat Suidam, qui illum imperitum literarum, ac plane analphabetum fuisse (quod sane permi-E rum est, affirmarit) tot scriptorum auctorem; Nam sicut Triboniani fuerunt ciuiles leges, ita & Theodori Cæsariensis scripta, quæ suo nomine vulgari voluit.

Iustiniano defuncto, Iustinus ex sorore, Vigilantia nomine, & patre Dulcissimo, nepos, cuius vxor Sophia, Theodoræ neptis erat, ex Curopalata & Cæsare iam ante dicto, capessit Imperium. Ex Victoris Tunensis Chronico, & Corippo Africano Grammatico, qui Iustini laudes carmine cecinit. Illi Eutychius Episcopus ante ferè triennium imperaturum eum prædixerat (vt ait Eustathius in vita S. Eutychij, cuius tamen tardius, quam par erat, est recordatus, non ante duodecim annos, reuocans illũ ab exilio, cum iam intrusus Ioan. Scholasticus mortuus esset.

Iustinus, non prius insignia accipit Imperij, quam ad templum progressus, pias fudisset [Apud Sur. 6. Apr.]

Iustinus tarde recordatus Eutychij, qui illi prædixerat Imper. Iustiniani auaritia confirmatur. preces, post benedictus à Patriarcha Ioanne & Coronatus, & in solio collocatus, acclamationibus absolutis, orationem habiturus ad populum frontem cruce signat. conquesto populo de iniustis exactionibus, & debitis non solutis, Iustinus sua cuique reddenda præcipit, & æs alienũ Iustiniani dissolui iubet. quæ omnia confirmant ab Euagrio dicta de eius auaritia. Præter hæc etiam de cauendis delictis Iustinum populum admonuisse tradit, vt alia, Corippus in poemate; sed nec prætermisisse quæ ad Ecclesiarum statum pertinere videbantur, testatur Euagrius, qui, vbi plura præcedentibus consentientia narrauit, hæc addit: At primum dat mandatum, vt omnes Episcopi & Sacerdotes, qui ex omnibus locis in vnum CP.lim conuocati erant, ad suas ipsorum dimitterentur Sedes, vti consuetos cultus Deo sancte religioseque adhiberent, monens ne quisquam, quod ad fidem pertineret, nouare moliretur, atque istud quidem eius factum in laude ponendum est. hæc Euagr. B

Iustiniani funus. Describit deinceps idem Corippus Iustiniani funus curatum solemni in primis & celebri pompa luminarium, præcedentibus Leuitis, cum psalmodia, quæ insinuant veterem Ecclesiæ Catholicæ consuetudinem, in celebritate funerum fidelium defunctorum, per singula tempora, vsque in præsens, religiosissime propagatam. Sed de funere Imperatoris, ad aliud Regis funus transeamus.

Clotharius moritur. Clotharius Rex Frãcorum, visitato S. Martini sepulcro, cum multis muneribus & cum grandi gemitu implorata per S. Confessoris intercessionem, de replicatis suis culpis, diuina misericordia, regressus, anno quinquagesimo primo Regni sui, post vnum decurrẽtis anni diem, quo Chramnus eius filius fuerat interfectus, Compendij, ex febre moritur, & à quatuor filijs, Suessionis sepelitur, ad Basilicam S. Medardi, quam post Sigebertus filius eius extruxit. Ex Gregor. Tur. [a] qui ait eum dixisse, cum grauiter vexaretur à febre: Vah quid putatis? qualis est ille Rex cœlestis, qui sic tam magnos Reges interficit? C

[a] 4. c. 21.

Quatuor fratres, Regnum inter se partiuntur. Defuncto Clothario quatuor eius filij inter se partiti sunt regnũ, Charibertus regni Sedem tenuit Parisijs: Chilpericus Suessionis: Gũtheramnus Aureliarũs: Sigebertus Rhemis. Porrò horum omnium religiosissimus habitus est Sigebertus, qui statim ab exilio reuocauit S. Nicetium à Clothario in exilium amandatum, quod ille vni Diacono se sequenti, & professo se eum nunquam deserturum, cum ab omnibus alijs Episcopis & Clericis destitutus esset, reuelauit. *Quia, inquit, hæc dixisti, dicam tibi, quæ Domino reuelante cognoui. Cras enim in hac hora, & honorem recipiam & Ecclesia mea restituar. Hi autem qui me dereliquerunt cum magno pudore ad me confugient.* quod & ita euenit. Ex Greg. de Vita S. Nicetij. D

Hoc eodem anno (quo nimirum Iustinianus Imperator est mortuus) pestis illa vehemens, inguinaria dicta, vniuersam inuasit Italiam, peruasitque etiam regiones Boreales, de qua magna, & horribilia habet Paulus Diaconus de Gest. Longobardorum: [b] hæc plane pestis illa fuit, cuius S. Gregorius Papa meminit in Dialogis. [c] De eadem grassante in Gallijs meminit & Greg. Turon. [d] qui in primis, quomodo Rhemensis ciuitas fuerit liberata, describit, cum lues inguinaria populos primæ Germaniæ deuastaret, & omnes in terrore essent. Rhemenses cum cereis & psalmis ad Sepulchrum S. Remigij per totam excubãt noctem, remedium flagitantes, mane hoc addunt amplius, Deo reuelante, assumpta palla de Beati Sepulchro, compositam in modum feretri, accensisq; super cruces cereis, cantantes circumeunt Vrbem cum vicis, nec prætereunt vllum hospitium, quod non hac circultione concludant. Quid plura? non post multos dies fines eius ciuitatis lues aggreditur memorata, nec tamen intra terminos, quo eius beati pignus accesserat, ingreditur, imò etiã, quæ in principio peruaserat huius virtutis repulsu reliquit. E

[b] l. cap. 4.
[c] 4. ca. 26.
[d] De glor. Conf. c. 79.

Et de Treuerensi ciuitate per S. Nicetium item liberata, idem Gregor. in eius vita. *Cum autem lues inguinaria Treuericum populum in circuitu ciuitatis valde vastaret, & sacerdos Dei, pro*

A *quibus commissus Domini misericordiam implorarent assiduè: factus est sonus de nocte magnus, tanquam tonitruum validum super pontem amnis, ita vt putaretur Vrbs ipsa abscerberi. Cumq; omnis populus exterritus in lectulis resedisset, letiferum sibi interitum operiens: audita est in medio vox vna ceteris clarior, dicens Et quid hic, ô socij facimus? Ad vnam enim portam Eucharius sacerdos obseruat, ad aliam Maximinus excubat, in medio versatur Nicetius: nihil hic vltra praualere possumus, nisi sinamus hanc vrbem eorum tuitioni. Hac audita voce statim morbus quieuit, nullusq; ab eo vltra defunctus est. Vnde non ambigitur virtute memorati Antistitis fuisse defensam.*

Quomodo etiam precibus S. Galli episcopi pop. Aruernensis sit liberatus, ea peste circumquaque sæuiente, prosequitur Greg. in hist. Francorum, [a] & in vita S. Galli. [a] 4. cap. 5.

B Columbanus presbyter, & Abbas de Hibernia veniens in Britãniam, Pictones septentrionales verbo, & exemplo ad Christi fidem conuertit, vnde & præfatam Insulam ab eis in possessionem Monasterij faciendi accepit, vbi & ipse post 30. annos, quam in Britanniam venerat, sepultus est. Ex eo Monasterio, quod Insulanum dictum fuit, & alio, quod reliquerat fundatum in Hibernia, plurima alia propagata sunt, in quibus omnibus Insulanum, in quo ipse requiescit, principatum tenet. Habere autem solet ipsa Insula Rectorem semper Abbatem presbyterum, cuius iuri & omnis prouincia, & ipsi etiam episcopi, ordine inusitato, debeant esse subiecti, iuxta exemplum primi Doctoris illius, qui non episcopus sed presbyter extitit, & Monachus, de cuius vita, & verbis nonnulla à discipulis eius feruntur scripta haberi. Ex Beda in Hist. Angl. [b] [b] lib. 3. c. 4.

C

Christi Ann.	*Ioannis Papa*	*Iustiniani Iun.*	*Iustino Consul.*
566.	7.	*Imp.* 1.	*Ind.* 14.

INtermissum iam diu Consulatum in se renouans, populum exhilarauit, donatiuo dato, Kal. Ian. more maiorum, Templo adito, preces & vota persoluit: ingentia donaria obtulit, & fidei professionem, pro more, edidit. Ex Corippo 2. de laud. Iustini.

Ad stabiliendum Imperium Edictum de fide Catholica edidit, in cuius fine, *hortamur vos omnes*, inquit, *imo vero etiam obsecramus, vt in vnam eandem Catholicam, & Apostolicam ecclesiam coalescatis*, (& paulo post) *& nemo de reliquo vllas de causa vel de personis Trinitatis, vel de vla syllaba in ea comprehensa digladietur*, &c. Ex Euagr. [c] qui pergit. Huic edicto quamquam omnes consensere omnes, illudq;, sicut vera fides poscit, editum dixere, membra tamen ecclesiæ, quæ opinionum varietate distracta erant, minimè fuerunt ad concordiam reducta; propterea quod edictum plane, & apertis verbis significarit vnam consuetudinem in ecclesijs firmam, & minime nouatam hactenus mansisse, & in posterum temporis mensuram. Stabilimentum Imperij Catholicæ fidei professio. [c] li. 5. c. 4.

D

Facto tam præclaro Imperij fundamento, edicto fidei Orthodoxæ, ingenti concepto animo, barbaros ingruentes non extimuit, & Gagani Auarum Regis legatos missos ad exigendum annuum tributum à Iustiniano pendi solitum, ne Romanos vexarent, nô modo dare renuit, sed bello etiam eos se persecuturum minatus est, si quid contra Imperium tentarent. Vetæ fidei professio magnos animos addit.

E

Photius in sua Bibliotheca, dum agit de Theophanis Byzantij historia, inter alia, mentionem habet de legatione Turcarum missa vna cum donis ad Iustinum ipsum, qua peterent, ne susciperet Auaros barbaros ipsis infestissimos. aitque de Turcis, fuisse populum habitantem apud Tanaim, versus Euri partem, eosdemque antiquitus appellatos Massagetas, à Persis ipsorum lingua Chermichiconas. Hæc Photius ex Theophane. Turcarum mentio qui & Massagetæ.

Idem ad sedandos obortos Alexandriæ tumultus, occasione diuersarum sectarum inter sealtercantium, Photinum Belisarij priuignum misit, simulque munera ecclesijs offerenda dedit sumptuosa. Miscellæ auctor.

a *5. cap. 1.* Praui Iustini mores. Præclara hæc, & magna laude digna, sed tanto indigniora, quæ de eo habet Euagr. [a] Verum quod ad vitæ eius rationē attinet delicijs reuera defluxit, & mollicie in voluptatibus obscœnis volutatus, alienæ pecuniæ adeo ardenter appetens, vti omnia iniqui quæstus gratia diuenderet: imò vero etiam ipsa sacerdotia, diuinum numen minime reuerens, plebeijs hominibus venalia palam exponeret. hæc Euagr. A

Improbæ Iustini sanctiones. b *Iustini Nou. Const. 3. apud Iul.* Porrò incontinens animi primum illud, publica lege sancita, hoc anno Kalend. Ianuar. dedit indicium, dum pœnas Iustiniani legibus aduersus illicita coniugia contrahentes, sancitas, silere voluit, atque ita coniunctos ab inuicem minimè separauit. [b] Sed his etiam deterior Constitutio, hoc eodem anno, mense Septembris lata, qua communi coniugum consensu dissolui matrimonium posse sanciuit. Extat ipsa Constitutio male inter Iustiniani Nouellas relata 140. Apud editionem quidem Antecessoris suo auctori Iustino tribuitur. B

Mirum quidem est, quomodo episcopi non restiterint tam indignæ legi Christiano homine. Quid porro Ioannes Romanus Pontifex egerit, non constat, cum omnia ferè eius rerum gestarum monumenta perierint, nisi quod à suis maioribus minimè degenerasse credibile est.

Cum in Concilio Parisiensi statutum esset, neminem admittendum ad episcopatum, quem Regis auctoritas, absque Canonica electione, intruderet; sed quem Clerus eligeret, & episcopi prouinciales vna cum Metropolitano probarent: Leontius Burdegalensis episcopus, COLLECTO COLLEGARVM CONCILIO SANTONIS, inter alia decreta, C Emerium episcopum Santonensem à Clotario Rege eo modo in episcopatum, regia auctoritate intrusum, Sede priuauit; quod cum Chariberto Regi nunciatum esset, ira fremēs, nuncium presbyterum à suis conspectibus extrahi iussit, & plaustro spinis suppleto imponi desuper, & in exilium protrudi præcepit, dicens. *Putas ne, quod non est desuper quisquam de filijs Clotarij Regis, qui patris facta custodiat, quod hi episcopum quem voluntas Regis elegit, absque nostro iudicio proiecerunt?* & statim electis viris religiosis episcopum loco restituit; dirigens etiam quosdam de Camerarijs suis, qui exactis à Leontio mille aureis, reliquos iuxta pos-
c *li. 4. c. 26* sibilitatem damnent episcopos, & sic patris vltus est iniuriam. Ex Gregor. [c] Atque hæc quidem Tyrannicè Rex. Permansisse quidē Emerium in Santonensi episcopatu eundemque reconciliatum fuisse Leontio colligi videtur ex carmine Fortunati de Basilica S. Bibiani Santonensis lib. 1. Carm. D

Leontius ex coniugato eps Burdeg. Hic Leontius 13. numeratur à Fortunato lib. 1. Carm. Burdegalensis episcopus, qui nobilissimo ortus genere, diuitijsque pollens, & egregijs animi virtutibus exornatus, coniugatus licèt, inuitus, ad eius ecclesiæ episcopatum assumptus est, nomen coniugis Placidina, ex Imperatorio stemmate procreata, quæ optimis composita moribus, etsi diuisa corpore à Sancto Viro, inhæsit tamen ipsi in bonis operibus comes indiuidua. Extitit vero, & Placidinæ virtutis æmula, soror ipsius, nomine Archima, quæ & ipsa iuncta coniugio, Apol-
De glor. Mar. c. 65. linari viro suo, vt episcopus crearetur indulsit, pariterque ad construenda sanctis Martyribus templa se contulit, vt ex Gregor. habetur, vbi agit de S. Martyre Antoliano. In actis quoque sancti Maclouij episcopi in Britania, frequens est mentio de eodem Leontio. Apud Sur. 15. Nou. ca. 21. ad 25. Quæ superius dicta sunt de ipso, & Placidina, habentur ex Fortunati carminibus; qui & præclarum eius sepulchro Epitaphium affixit. Hic Iunior Leontius dicendus est, respectu alterius item Burdegalensis episcopi æque nobilitate, & vitæ sanctitate conspicui, cuius epitaphium extat apud Fortunat. lib. 4. nouæ editionis à Theodosio scriptum, eo forte de quo apud Sidonium mentio. [d] E

d *li. 6. ep. 3. et l. 7. ep. 6* Dolo Schismaticorum, falso ad Hibernos rumore perlato à Quinta Synodo peccatum

A esse in sacrosanctum Chalcedon. Cócilium, quasi, Trium damnatione Capitulorum damnasset pariter quæ in eadem Synodo statuta essent, ardentissimo zelo, sed non secundum scientiam, insurgunt omnes episcopi, & recedentes à Romana ecclesia, quam etiam V. Synodum comprobasse acceperant, schismaticis se iungunt, & pro defensione trium capitulorum acerrime pugnant; &, vt in remotissimis degentes partibus, ad quas suæ veritatis nó facile perueniret, vsque ad sancti Gregorij M. Pontificatum in schismate perseuerant. Ex epist. S. Gregor. 36. lib. 2.

Anno 163 (inquit Gregor. Turon. de miraculis S. Martini) post assumptionem sancti, & prædicabilis viri Beati Martini Antistitis, regente ecclesiam Turonensem sancto Eu- Lib. 1. c. 32. & 33.
B phronio episcopo, anno septimo, secundo anno Sigeberti gloriosissimi Regis (concordat Miracul. S. Martini
his optimè posita Chronographia ab obitu sancti Martini, quem decessisse diximus A. D. 402. quibus si addas ann. 163. exactos, efficies 565. exactos, inchoato sexagesimo sexto) pergit narrare ipse Gregorius, cum grauiter ægrotans, inuocato Beato Martino, aliquantum conualuit, & suscepta peregrinatione ad eius sepulcrum, cum in via recidisset in morbum, & ad reditum comites hortarentur, ægrè tamen, ad illud bona spe cõfirmatus animo, peruenit, & tertia nocte, quàm illuc peruenerant, vigilata, sanus & incolumis, non ipse solum, sed & Armentarius vnus è clericis ipsius, qui omnem sensum perdiderat, sic vt nihil penitus aut intelligere, aut agere posset, euaserit. Pergit cap. 34. referre, quod cum tres cereolos pro benedictione beati Sepulcri portassent, multas per illos virtutes Deum super phrene-
C ticos, & alios infirmos effecisse; & vnum è multis miraculum profert, quod cum de sancta illa cera posuisset super arborem in agro, quem quotannis grando vastare consueuerat nũquam amplius illum attigerit, & cap. 35 *fide commouente*, inquit, *quidam ex nostris lignum venerabile de cancello lectuli à Monasterio sancti, me nesciente, detulerat, quod in Hospitiolo suo pro salutatione, retinebat. Sed cum cepisset familia eius ægrotare, in dieśq; labi in deterius, nec penitus sciretur quid esset, homini per visum dictum est, lignum, quod de lectulo Domini Martini tulisti, negligenter hic retines, ideo hæc incurristi; sed vade, mone, & defer illud Gregorio Diacono* (ipsemet qui scripsit hæc) *& ipse secum retineat. quod ego summa veneratione collectum, loco digno reposui, & sic omnes in domo eius sanati sunt.*

D Vigebat maxime per hoc tempus in Gallia sacrarum reliquiarum cultus, præcipue vero Sancti Martini cuius miracula collegit Gregor. & quatuor libris distinxit. Venantius vero lib. 10. Carminum ad Childebertum & Brunechildem Reginam scribit, famam eius Reliquiarum cult. in Gallijs.
miraculorum totum occupasse orbem. Et cum huiusmodi Thesauris Gallia abundaret, aliunde tamen studiose perquirebant. Hinc est quod diximus Sanctum Germanum Episcopum Parisiensem in Orientem profectum, his diuitijs locupletatum domum redijsse: sed & S. Regina Clotarij Regis quondam coniux clarissima, Radegundis, his ipsis temporibus sæpius legatos misisse reperitur in Orientem, ad perquirendas sanctorum reliquias, vt est in eius vita à Bandoninia virgine fidelissime scripta, quæ cum ea in Monasterio coa-
E luit, apud Surium 13. Aug. Ea igitur incensa desiderio Sanctarum reliquiarum, cum audisset Ierosolymis S. Mamantis, seu Memetis Martyris sacros artus quiescere, legatum ad Patriarcham misit, qui peteret. *Eius preces*, inquit Bandoninia, *vir Dei benigne admittens, orationes populo indixit, cupiens nosse Dei voluntatem. Tertio die missa celebrata ad Beati Martyris sepulcrum, cum omni populo accessit, altaque voce, & plena fide dixit, obsecro te, confessor, & martyr Christi, si vera est ancilla Dei, Beata Radegundis, innotescat gentibus potentia tua, permittasq; de pignoribus tuis mentem fidelem accipere, quod poscit. Oratione completa cum populus omnis respondisset Amen, venit ad S. Sepulcrum semper beatæ fidem pronuncians, contrectat sacra membra, scire cupiens quanam ipse Martyr beatissimus Dominæ Radegundi donari velit. Tangit manus dexteræ singu-*

los digitos vbi ad minimum ventum est, leni attactu manu amotus est, vt beata Reginæ desiderio satis- B
faceret. Eum verò digitum, vir Apostolicus eo, quo par erat honore, Beatæ Radegundi misit. Ab Ierosolymis vero Pictauos vsque in eius honorem semper diuinæ laudes promebantur. Quis vero pro dignitate explicet quam ardenti animo, quam fida deuotione tantum illa munus expectans, sese abstinentiæ manciparit? Postquam autem hoc cæleste donum cum multa animi alacritate accepit, tota hebdomada cum vniuersa congregatione psallentium, vigilijs et ieiunijs se accomodauit, Deum benedicens quod tale munus consequi meruisset.

Rursum de alia missa legatione in Orientem ad Imperatorem, pro ligno Sancto Crucis accipiendo, eadem Baudonima refert pluribus; Imperatoremque, & Beatum lignum crucis domini auro, & argento ornatum, multasque Sanctorum reliquias, quas Oriens obtinebat, ei, per legatos transmisisse, vna cum Euangelijs, auro gemmisque decoratis; eas vero reliquias Sanctorum Apostolorum & Martyrum esse asseruit Gregorius. Accidit autem nescio qua instigatione Diaboli, vt nec Episcopus, nec ipsa Ciuitas sacrum crucis lignum vellent in ciuitatem inferri, vt oportuerit Regem pro sua auctoritate agere, vt per Turonensem Euphronium Episcopum in ciuitatem Pictauos, & in Radegundis Monasterium inferretur. Tunc temporis vero à Venantio Fortunato eiusdem S. Radegundis studiosissimo (vt ex plurimis ad eam scriptis carminibus constat) nobilis ille conscriptus est sacer hymnus, qui ab vniuersa Occidentali Ecclesia, vt in honorem Sanctissimæ Crucis sæpe caneretur vsu receptus est, sicque incipit: B C

Vexilla Regis prodeunt,
Fulget Crucis mysterium,
Quo carne, carnis conditor
Suspensus est patibulo, &c.

Et ille alter.

Pange lingua gloriosi prælium certaminis
Et super Crucis trophæum dic triumphum nobilem:
Qualiter redemptor orbis immolatus vicerit, &c.

Sed & præclarum de Cruce Epigramma, quod videtur integrum describendum, vt minus notum: D

Crux benedicta nitet, Dominus qua carne pependit,
Atque cruore suo vulnera nostra lauat.
Mitis, amore pio, pro nobis victima factus
Traxit ab ore lupi, qua sacer agnus oues
Transfixus palmis, vbi mundum à clade redemit,
Atque suo clausit funere mortis iter.
Hic manus illa fuit, clauis confixa cruentis,
Quæ eripuit Paulum crimine, morte Petrum.
Fertilitate potens, ô dulce, ô nobile lignum, E
Quando tuis ramis tam noua poma geris.
Cuius odore nouo defuncta cadauera surgunt:
Et redeunt vitæ, qui caruere die.
Nullum vret æstus, sub frondibus arboris huius,
Luna nec in nocte, sol neque meridie
Tu plantata micas, secus est vbi cursus aquarum,
Spargis & ornatas flore recente comas.

A *Appensa est vitis inter tua brachia, de qua*
Dulcia sanguineo vina rubore fluunt.

Exultauit autem Sancta Dei Virgo cum omni congregatione de tali sibi cælitus dono collato, ligno, scilicet veneranda Crucis; quod statim suam diuinam virtutem prodidit. Ibi inquit diuina agente virtute, cæcis redditur lux, aures surdorum patescunt, mutorum linguis suum restituitur officium, claudi ambulant. Dæmones profligantur. Quid multa? Quisquis morbo laborans, (quicunque tandem ille sit morbus) ex fide eò accedit, per Sancta Crucis virtutem, recedit incolumis. &c. Narrat Greg. de glor. Martyr. ca. 5. *sexta feria ante Sanctum Pascha cum in Vigilijs sine lumine pernoctarent, apparuisse ante altare lumen paruulum in modum scintillæ; deinde ampliatum huc illucque comas fulgoris spar-*
B *gens cœpisse gradatim in altum conscendere, effectumque Pharum magnam, obscuræ nocti, vigilantique plebeculæ lumen præbuisse supplicanti, Illucescente quoque cælo paulatim deficientem, data terris luce ab oculis mirantium euanuisse.* Addit idem durum se fuisse ad credendum quod sæpius audiebat, *de oleo sic exundante in Lychnis ante sacra pignora vt suppositum vas impleretur, quod post aliquando suis ipsis oculis vidit Lychnum in modum ollæ feruentis in ignis fluctibus exundare, ac per oram ipsam vndis intumescentibus superfluere, & vt credo, ad incredulitatem meam arguendam, magis ac magis augeri, ita vt in vnius horæ spatium plus quam vnum sextarium redderet vasculum, quod quartarium non tenebat admiratusque filui, ac virtutem adorandæ crucis deinceps prædicaui.*

Miracula per lignũ Crucis, illatum in Monasterium S. Radegundis.

Legatos misit S. Radegundis ad gratias Imperatori agendas, de tanto munere, qui, cum
C in reditu, per dies 40. iactati horrenda tempestate, nihil aliud expectarent, quam vndis absorberi, S. Radegundis opem implorantes, consecuta tranquillitate, mirabiliter euaserunt.

Victor Tumuensis, siue Tunnensis Ecclesiæ Africanæ Episcopus, à principio mundi vsque ad primum Iustini Iunioris Imperatoris annum, perbreuem, per Consulũ annos, bellicarum Ecclesiasticarumque rerum nobilissimam promulgauit historiam, laudẽ & notatione illustrem ac memoria dignam &c. Isidor. de vir. ill. cap. 25. Hic à Iustiniano in exilium deportatus, ac demum CP.^lim reuocatus, detrususque in Monasterium in defensione trium capitulorum perstãs, diem clausit extremum. Quod verò apud ipsum Isidor.
D in lib. Origenum; dicitur Victor Turonensis Episcopus, locus est corrigendus.

Histor. ab Orig. Mũdi ad Iustinum Imp.

Christi Ann.	*Ioannis Papæ*	*Iustini Imp.*	*Ipso Consul. sine collega Ind. 15.*
567.	8.	2.	

IVstinus Imperator, Iustinum cognatum suum, rebus præclarè gestis, in bello Persico clarissimum, ad limites Danubij tum excubantem cum exercitu, ne Abari in fines Romanorum irrumperent, euocatum, & transportatum Alexandriam, necari mandat. Ex Euagr. qui rem plenius persequitur, cui Miscella, & Eustathius in vita S. Eutych. con
E sentiunt, vt minus sit probabile, quod Cedrenus scribit, referens ad annum sextum Iustini.

Lib. 5. ca. 1. & 2.

Aetherius & Addæus Senatores Clarissimi, qui principem locum diu tenuerant apud Iustinianum, seu veris seu confictis criminibus, vt est apud Euagr. obtruncantur. Sed quod videtur ignorasse Euagr. non ignorauit Eustathius in vita S. Eutychij, quod & ipsi confessi sunt, ob sacrilegium ab vtroque perpetratum in ipsum Eutychium Episcopum CP.num, cum eum trudentes in exilium, pessimè habuere, indignationem Dei in ipsos recidisse.

Sacrilegi Senatores in Episcopum CP. diuinam sentiunt vltionem.

Paulus Diaconus de Gestis Longobardorum [a] refert querelas delatas à Romanis contra Narsetem ad Iustinum Imperatorem; quem, contra eum indignatum, reuocasse ait

[a] lib. 2. c. 5

Narsetem contumeliosè reuocatum ex Italia, euocasse Longobardos, falsû

de Italia, successoremque ei Longinum misisse: atque adeò Sophiam Augustam contumeliosis illis eum verbis irritasse, cum dixisset, *reuocari, vt eum puellis in Gynaceo lanarum pensa diuideret*. Narsetem vero respondisse. *Talem se ei telam orditurum, qualem ipsa, dum viueret, detexere non posset*; & indignatum Romanis, Neapolim secessisse, vnde, per Legatos, Longobardos ad occupandam & possidendam Italiam inuitarit, quibus consentanea scribit Anastasius: Io. Romanum Pontificem Neapolim sequestrem pacis inter eos accessisse, eumque Romam reduxisse. qui, non multo post sit mortuus. Hæc quidem illi qui longius à Narsetis ætate vixerunt. At Corippus Grammaticus Africanus, qui Iustini laudes scripsit, Narsetem iam ante præsentem annum reuocatum CP.lim magnumque honorem apud Iustinú Imperatorem consecutum docet, dum ait ipsum præsentem fuisse anno superiori, quo Iustinus adijt Consulatum, inhæsisseque præ cæteris, lateri ipsius Imperatoris, cum audiuit Legatos missos ab Auaribus barbaris, nec vero dici potest reuersum fuisse in Italiam, cum Longinum suffectum omnes consentiant, superiora igitur illa Pauli sponte corruût de vocatis ab eo, ex dicta causa, Longobardis.

Prodigia inuasionê Longobard. præmonstrantia.

Prodigia quidem illa quæ Longobardorum inuasionem antecesserunt, quorum meminit Paulus, sic recenset D. Gregor. homil. 1. in Euangelia. *Priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in cœlo acies vidimus, ipsumque, qui postea humani generis fusus est, sanguinem coruscantem.* Sed quæ ante hæc, ostensa de his sint S. Redempto Ferentinæ Ciuitatis Episcopo, eadem S. Greg. narrat in Dialogis [a] cum recumbenti in æde S. Martyris Eutychij & somno grauato S. Martyr astitit. *ter* dicens, FINIS VENIT VNIVERSAE CARNIS. *Et mox terribilia illa signa*, inquit, *secuta sunt, vt hastæ atque acies igneæ ab Aquilonis parte viderentur. Mox effera Longobardorum gens de vagina suæ habitationis educta, in nostram ceruicê grassata est, atque humanum genus, quod in hac terra præ nimia multitudine, quasi spissæ segetis more succreuerat, succisum aruit: nam depopulatæ vrbes, euersa Castra, concrematæ Ecclesiæ, destructa Monasteria virorum, & feminarum, desolata ab omnibus prædia, atque ab omni cultore destituta, in solitudine vacat terra, nullus hanc possessor inhabitat, occuparunt bestiæ loca, quæ prius multitudo hominum tenebat. Et quid in alijs mundi partibus agatur, ignoro; nam in hac terra, in qua nos viuimus, finê suum iam non nunciat, sed ostendit.* &c.

[a] 3. ca. 38.

Clades Italiæ per Longobard.

At ne quis putet mendax fuisse oraculum, de fine vniuersæ carnis prædictum; sciat hisce verbis non seculi consummationem significatam, sed gentis Italicæ cladem, quæ quidem tanta & tam immanis fuit, vt Sanctus Gregorius, vir tantus, iam nouissimum diem instare existimarit.

Gothi Hispaniæ & Franci Galliæ per coniugia fœderantur.

Defuncto Athanagildo Rege Gothorum in Hispania, cum cessasset regnum menses quinque, Liuba ei præficitur, 2. qui sui Regni anno sibi collegam asciuit Leouuigildum fratrem. Isidor. Chron. Fuerunt Athanagildo duæ filiæ, quarum maior natu Gelesuintha, Chilperico Francorum Regi, Suessionis; minor Brunichildis, Sigiberto Francorum Regi, Rhemis sedem habenti, vxores datæ. Quibus nuptijs sancita pax inter Gothos, & Francos. Vtraque soror breui ex Ariana reddita Catholica. De Brunichilde Fortunatus lib. 6. inter alia carmina.

Rex pie, Reginæ tanto de lumine gaude,
Acquisita bis est, quæ tibi nupta semel.
Pulchra, modesta, decens, solers, pia, grata, benigna,
Ingenio, vultu, nobilitate potens.
Sed quamuis tantum meruisset sola decorem,
Ante tamen homini, nunc placet ecce Deo.

Gelesuintha per Chilperici concubinas, quas plures habebat, & maxime per Fredegundem

A dem (quas tamen se dimissurum omnes pollicitus erat) vexata, sæpiusque cum viro conquesta, cum verbis ab eo deliniretur, petijt tandem, vt relictis thesauris, quos ingentes secum detulerat, libere redire permitteretur ad patriam; quod ille dissimulans, ad extremum eam suggillari iussit à puero, mortuamque reperit in stratu. Ex Gregor. Turon. [a] repentina morte abreptam deplorauit Fortunatus, sic enim vulgatum fuit. Hoc tamen lucrata fuit Hispana virgo, vt ex Ariana in Gallia Catholica redderetur, ac planè sancta moribus efficeretur. quod autem accidit ad eius sepulcrum eius sanctitatis indicium, refert Gregor. & canit elegantius Fortunatus:

[a] cap. 28.

Ducitur, ornatur, deponitur, vndique fletur,
B *Conditur & tumulo sic peregrina suo.*
Nascitur & subito rerum mirabile signum,
Dum pendens Lychnus lucet in obsequium.
Decidit in lapidem, nec vergit, & integer arsit,
Nec vitrum saxis, nec perit ignis aquis.

Et paulò post, ex eodem arguit auctor miraculo, quod anima eius lucidas cum sanctis sedes acceperit:

Vitæ signa tenet, vitreo cum vase cadente,
Non aqua restrinxit, nec petra fregit humi.

C Post paucos dies Fredegundem Rex accipit in matrimonio, cuius fœminæ causa Gelesuintham Reginam necatam agnoscentes fratres eum de regno deijciunt.

In Hispanijs etsi non amplius aduersus Francos, coniugij fœdere sociatos, Gothis certandum esset; aduersus tamen Græcos, ascitos socios, sed conuersos in hostes, iugiter pugnandum fuit, *aduersus quos* (ait Isidorus) *post obitum Athanagildi, huc vsque confligitur, nam frequentibus ante prædys cæsi, nunc autem multis casibus fracti & diminuti sunt.* Ad hæc spectant quæ S. Gregor. scribit ad Recharedum Regem [b] requirentem capitula ac pacta illa conuenta cum Iustiniano Imperatore, quem hortatur ad pacem, verum non pace, sed gladio, finem bello impositum, Græcis profligatis idem Isidor. affirmat.

[b] lib 7. epi.

D Sub hoc anno 2. Chilperici, Clotarij filij, Regis Francorum consignatæ leguntur præclaræ res gestæ S. Launomari Abbatis, qui his temporibus in Gallia, egregia sanctitate, atque miraculis refulsit; extant ipsæ omni fide conscriptæ ab æquali ipsius, apud Sur. 19. Ianuar. qui de eo refert, quod cum hoc ipso anno cœpisset ædificare Monasterium, vastissimam quercum recisam, quam 40. homines vix portassent, vi precum, quo illi collibitum fuit, transportauit. Addit de quodam nobili Ermoaldo, qui, ad extrema perductus, 40. solidos viro Dei misit, obnixe rogans, vt suis precibus sibi obtineret sanitatem, quam ille pecuniam renuerit accipere, sed instante latore, receperit tamen, & ingressus oratorium, imponensque altari, & multo studio singulos appendens, & manu reuersans nummos, crebroque flectens genua, & orans Dominum, ad extremum, nonnisi vnū, ex omnibus retinuit sibi solidum, quem per spiritum cognouit non rapina, sed iure partum esse, reliquos autem restituens, mandauit vt diceret Domino, pecuniam illam de iniquitate conflatam esse, proinde vt esset pro anima sua solicitus, iniusteque ablata restitueret, nouerit q́; hoc morbo se vitam amissurum temporariam. reliqua vide apud Auctorem.

S. Launomar. Abbas.

Iniquę oblationes respuendæ.

E

Christi Annus	Ioannis Pap.	Iustini Imp.	Iustino A. 2m
568.	9.	3.	Conss. Ind. prima.

Alboinus Rex Longobardorum è Pannonia, quam ex Scandauia (an Scandinauia) Insula progressus cum suis, occupatam, per 42. annorum spatiū tenuerat, in Italiam

[a] Lib. 2. c. 6. magnis potens viribus ingreditur. Paulus Diac. [a] cuius sententia de tempore confirmatur à S.Gregorio lib. 4. epist. 34. & lib. 11. epist. 43. A

Hic Alboinus Chlotosindam Clotharij filiam in vxorem duxerat (Gregor. Turon. 4. cap. 35.) vt esset quatuor Regum Francorum cognatus. Hunnis erat etiam fœdere coniunctus, quibus Pannoniam libere possidendam precario cócesserat. Accedebat ad tanta hæc, quod & alios complures barbaros nactus esset auxiliares, Saxones, Gipedas, Bulgaros, Sarmatas, Pannonios, Sueuos & alios. Paulus Diac. [b] Atque his amicitijs, & affinitate, & copijs reddebatur Romanis formidabilis. Sed & solum nomé Longobardorum exterrebat hominum animos, quos superioribus bellis, cum pro Romanis, aduersus Gothos, pugnarét, experti erant truces, & immanes; cum, vt est apud Procopium, ad ceteram vitæ factorumque impietatem, & scelus, vel ædificia ipsa, in quæ fortè diuerterant, iniustè cremarent, stuprumque fœminis, & vim inferrent, sacras in ædes refugientibus, vt necesse fuerit magna pecunia donatos ad propria remittere. B

[b] 2. cap. 12. 5

Alboinus Rex ad conciliandos sibi Italorum animos, benignum se præbuit, vt testatur Paulus Diaconus. Igitur Alboinus (inquit) [c] cum ad fluuium Plauem peruenisset, ibi ei Felix Episcopus Taruisanæ Ecclesiæ occurrit; eique, vt erat largissimus, omnes Ecclesiæ suæ facultates postulanti, concessit, & per suum pragmaticum postulata firmauit. Hunc illum, tradit Paulus, esse Felicem necessarium Venantij Fortunati, cuius meminit in fine vitæ S.Martini his versibus: C

[c] 2. cap. 9.

Illustrem socium Felicem, quæso, require,
Cui mecum lumen Martinus reddidit olim.

Cum scilicet laborans oculis, oleo lampadis, ad imaginem S.Martini incensæ, sanatus est, cuius beneficij memor, pro gratiarum actione, res eius gestas 4. libris carmine heroico concinuisse voluit.

Hic itaque Fortunatus vir venerabilis & sapientissimus (ait idem Paulus, occasione huius Felicis) *ortus quidem in loco, qui Duplabilis dicitur, fuit, qui locus haud longe à Cenetensi Castro, vel Taruisana distat ciuitate: sed tamen Rauennæ nutritus & doctus in Grammatica, Rhetorica, & Geometria, clarissimus extitit. Is cum oculorum dolorem vehementissimum pateretur, similiter & Felix præfatus socius eius, eorundem dolore laboraret,* &c. curationem eorum recenset, de quo & ista subdit. *Fortunatus in tantum beatum Martinum veneratus est, vt relicta patria, paulo antequam Longobardi Italiam inuaderent, ipsius sanctissimas reliquias in Gallia sitas visitare decreuerit, quod iter suum per flumina, montes, valles, oppida, pagos, ipse in carminibus suis dilucide describit in Præfatione ad Gregorium. Qui postquam Turonos, iuxta votum proprium peruenit, Pictauos transiens, illic habitauit, & multorum ibi sanctorum gesta partim prosa, partim metrica oratione conscripsit: nouissimeque, in eadem ciuitate primum presbyter, deinde Episcopus ordinatus est, atque in eodem loco digno tumulatus honore quiescit.* hactenus Paulus de Fortunato. D

De Narsete certiora Græci, quã Latini prodidere.

De Narsetis fine, cum admodum varient scriptores; Latinis quidem Paulo, & Anastasio referentibus, præter supra dicta, de prodita barbaris Italia, Longobardis, eos euocando; eoque in Ioanne Papa Romam reuerso, & facti pœnitentiæ, vita functo; corpus eius loculo plumbeo collocatum, vna cum ipsius thesauro CP.^lim esse translatum: Græcis verò prodentibus eum CP.^lim esse reuersum, & post reditum 6. anno Iustini sumptuosa ædificia construxisse. quod astruit Cedrenus. Miscella quoque consentiente Græcis de reuersione eius CP.^lim, & Corippo ipso poeta, de quo supra; videtur potius Græcis assentiendum, & quæ de proditione, & euocatione barbarorum feruntur, vana, & fabulosa esse, sed nec illud quod habet Miscella, & Græci, par est credere, de Narsete, cuius E

pietas

A pietas plurimum laudatur, quod in Cisternam desoderit Thesaurum, conscijs interfectis, ne proderent. Porro laudatur eximie Narses à Procopio, Agathia, ipso Paulo Diacono. Euagr. [a] & Nicephoro, [b] qui vterque hæc de eo, repetitis verbis: *De Narsete, qui familiariter cum eo vixere, illud perhibent, ita ipsum ex diuino munere pependisse, atque id omnium generis pietate coluisse, & Virginem, eandemquè Dei genitricem ita veneratum esse, vt illa manifesto ei apparens, quando prælium committendum esset, præciperet: neque illum facile prius in aciem descendisse, quam tempus opportunum ab ea cognouisset.* Et Paulus, *erat*, inquit, *vir pijssimus, in religione Catholicus, in pauperes munificus, in reparandis basilicis multum studiosus, vigilijs & orationibus in tantum studens, vt plus supplicationibus, quam armis bellicis victoriam obtineret.* [a] 4. ca. 23. [b] lib 17. ca. 11 in fin. Narsetis Elogia.

B Talis quidem vir celebratur sub Mauritio Imperatore, Narses nomine, Patricius, Romani exercitus Præfectus, summa pietate præditus, domi forisque spectatus, vt nisi idem sit cum hoc nostro, qui adhuc ad annos triginta vitam propagarit, permirum sit duos, eodem fermè tempore, eiusdem nominis, ordinis, dignitatis, probitatis, & victorijs insignitos, belloque spectatos Duces exercitus vixisse Narsetes. Sed & alias coniecturas subtiliter expendit auctor Annalium aduersus ea quæ à Paulo & Anastasio feruntur, vt nec sibi ipsi constare videantur. Quod verò idem Paulus refert de Narsete, *cuius*, inquit, *studium ad omnia vigilabat, Vitalem Episcopum Altinæ ciuitatis, qui ante annos plurimos ad Moguntiam*, ad Regnum Francorum profugerat, comprehensum, apud Siciliam exilio damnasse, id hortante Pelagio Ioan. huius antecessore factum, est credibile, propter schisma, quo non mo- C do Aquileiensis, sed & Altinensis Ecclesia laborabat.

Sophia Augusta, tertio anno, accitis omnibus, qui ære alieno obstricti erant, debita eorum creditoribus dissoluit, & pignora suis auctoribus reddidit. Cedrenus, & Miscella.

Cum pauperes à potentibus opprimerentur, nec Imperator monitis, & rescriptis, proficeret, & querelis vndiq; premeretur, conuocatis aliquando in Curiam potentibus, orationem ad eos habuit, cuius ea conclusio fuit: Quod si præceptis suis parere nollent, sed suis obsequi cupiditatibus, alium sibi, suo arbitrio, diligerent Imperatorem. *Ego enim*, inquit, *contumacibus, iniustis, & aliena violantibus, imperare nolo.* Libera vox Imperat.

D Ibi quidam procerum libertate dicendi sumpta, ita Imperatorem alloquitur. Constitue me coram omnibus, Præfectum vrbis, mandaque ne cuiusquam rationem potiorem iustitia habeam, vtque mihi te de rebus necessarijs monituro semper aditus pateat; recipio me effecturum intra mensem, ne vlla sit vel illata in vrbe, vel accepta iniuria, quod si quis proferat culpam, quam mihi indicatam, non punierim, capite me plecti iubeto. Pergratum id Imperatori fuit, eumque Præfectum vrbis constituit. Is ergo cum mane pro Tribunali sederet, & quædam Vidua quereretur se à Magistratu quodam omnibus suis facultatibus spoliatam, mittit eam cum sigillo ad Magistrum illum, iubetque eum addicendam causam venire, cum eandem Viduam male multatam remisisset, mittit Præfectus ad eum de cursoribus vnum; sed hunc quoq; verbis delusum dimittit. Interim dum Præ- E fectus in circo sederet, Magistrumq; operiretur: hic ab Imperatore ad conuiuiū vocatur, eodem se Præfectus quoq; confert, atq; Imperatori si in eo Imp. persistis, quod mihi mandasti, ne cui eorum, qui pauperes concutiunt, parcam; scito me promissis satisfacturum; sin eos tu, pœnitentia ductus, amicos potius habes, & conuiuijs adhibes; scias me quoque detrectare ea, quæ in me recepi. Imperatore respondente, vti se ipsum potius solio detraheret, si fontem talis criminis sciret. Præfectus illico Magistrum vi abripuit, & in Curiam quæ ad ea dicitur, cum eo abijt. Ibi diligenter vtrisque sermone considerato: cum haud leuibus iniurijs ab eo affectam mulierem comperisset, verberibus impositis, homini

caput

caput rasit, asinoque nudum impositum, per mediam vrbem velut in triumpho duxit, & omnes eius opes mulieri addixit. Hoc exemplum reliquos ita in viam redegit, vt vbique summa in pace viueretur, atque intra trigesimum diem, neque actor vllus esset, neq; reus iniuriarum. Tunc Præfectus Imperatori significat se promissa impleuisse, & Imperator in publicum progressus, cum nulla querela audiretur, Patricia dignitate eum ornat, & per omnem vitam Præfectum vrbis esse iubet. Cedrenus. A

Iustinus Spesindeo primati Byzaceno interpellati pro priuilegijs suæ Ecclesiæ, rescripto, ea salua esse mandat. Extat in Nouell. Iul. Antecessoris.

Christi Annus 569. *Ioannis Pap.* 10. *Iustini Imp.* 4. } *Secunda Indict.* B

Liuba Rex Gothorum in Hispania, allecto fratre Leuuigildo in regni consortium, illi cedit Hispanias, ipse contentus regno Galliæ Narbonensis. Isidorus. Erat Leuuigildo vxor Theodosia, Catholica fœmina, eademque soror sanctorum Leandri, Fulgentij, Isidori, ac Florentiæ, filia verò Seueriani Carthaginensem prouinciam moderantis, sed nihil ex sancto consortio profecit.

Concilium Lucense in Gallicia in eo actum, rogante Rege Theodemiro de instituenda noua Metropolitana in Gallicia, sub Bracharensi; Lucensis Ecclesiæ limites circumscripti, ad lites de finibus euitandas. C

Tiberius comes excubitorum, qui postea Augustus creatus est, Auares debellatos ad pacem submisse ab Imperatore petendam adigit. Victor Tunnens. in Chron. Corippus quoque Poeta.

Christi Annus 570. *Ioannis Papa* 11. *Iustini Imp.* 5. } *Post eiusdem Consul.* 25. *Indict.* 3.

Apollinaris Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, cum sed. an. decem, & nouem (secundum Nicephor. Chron.) ex hac vita migrauit, de quo est apud Sophron. [a] quod eum contigit sanctissimos viros ordinare in Aegypto, quorum vnus è mortuis resurrexerat. res sanè admiranda ibidem ab eodem refertur, quæ ipsius Episcopi sanctitatem cõmendat, de miro artificio excogitato ad consulendum egestati eius, qui aliquando ditissimus fuerat, ex bonis Ecclesiæ, citra eius pudorem. hæc eo libentius afferuntur, quod eius ingressus probrosus fuit. sed post, purgata labe intrusionis, in 5. Synodo, vt legitimus, receptus est. De frequentia autem miraculorum, dicebat senex quidam (Prato spir. cap. 213.) signa, & prodigia vsque hodie diuinitus in Ecclesia fiunt, propter eas, quæ pullulauerunt, & pullulant quotidie impiis hæreses, & maximè propter Acephali Seueri, & cæterarum perniciosa schismata, ad munimen, ac firmitatem infirmarum animarum, atque ad illorum ipsorum, si ita voluerint, conuersionem. Propterea igitur à sanctis Patribus, & à beatissimis martyribus, ab initio fidei vsque hodie fiunt miracula in sancta Ecclesia. hæc est enim peculiaris dos Ecclesiæ, nec vlli extra Ecclesiam posito concessum, vt vera miracula faciat. Ioan: illi subrogatur. D E

[a] Prat. spir. c. 124. Prat. spiri. c. 493.

In sola Catholic. Ecclesia vera miracula.

Alboinus vastata Veneta prouincia, vniuersas Liguriæ ciuitates, præter eas quæ in littore maris positæ sunt, capit. Honoratus Archiepiscopus Mediolanensis, Genuam confugit.

Paulinus Patriarcha Aquileiensis, vndecim annis sacerdotio functus, ex hac luce sub

A tractus, regendam Ecclesiam Probino reliquit. Ex Paulo Diacono. [a] Nunc primum auditur nomen Patriarchæ Aquileiensis. Patriarchæ nomen vsurpatum frequenter occurrit his temporibus, pro Archiepiscopo, sic Gregorius Turonensis, in historia Franc. [b] Patriarcham appellat sanctum Nicetium Archiepiscopum Lugdun. in Concilio item Matisconensi, Priscus item Lugdunens. Episcopus, Patriarcha pariter appellatur. Ariani præterea suos primarios Episcopos consueuere appellare Patriarchas, quod cum apud Victorem, tum apud Gregor. vsurpatū inuenitur, factumque est, vt & alij hæretici à Catholica communione discissi, quem sequerentur erroris Principem, eundem quoque dicerent Patriarcham, ad hoc male vsurpato Patriarchæ nomine, quod olim Apostolicam tantū sedium consueuit esse nomen amplissimæ dignitatis. Cæterùm quod ad Aquileiensem Episcop. B spectat cum Venetiarum, Istriæ & Liguriæ Episcopi (vt constat ex epistolis tertia, & quinta Pelagij Papæ) essent in schismate, Paulinusque Aquileiensis his omnibus præemineret, placuit ijsdem schismaticis, qui ab Ecclesia Romana desciuissent, illum sibi loco Pontificis constituere supremum Antistitem, quem & Patriarcham nuncupauere. Hæc igitur origo Aquileiensis Patriarchatus ex schismate deriuata, quod quidem nomen eidem retinere, bono pacis, permissum fuisse videtur, quo & ad præsens vtitur, Sedis Apostolicæ indulgentia.

Paulinus Episc. primus nominatur ex tat Patriarcha Aquileiens.
[a] 2 c. 10. & 12.
[b] 3 c. 20.
De Patriarchæ nominis vsu, & abusu.

Ad certum autem indicium diuinæ in schismaticos vindictæ, ipsi primum barbaris traditi sunt ad deuorandum Longobardis, Aquileia, Mediolanum, & aliæ earum prouinciarum Ecclesiæ, cum tamen Romam, licet sæpius inuaserint Longobardi, nunquam tamen C occupare potuerint. Ticinensis ciuitas vltra quadriennium fortiter sustinet obsidionem, & Alboinus interim inuadit omnia vsque ad Tusciam, præter Romam, & Rauennam, & quædam castella in littore maris constituta. Paul. Diac. [c]

[c] li. 2. c. 10. & 12.

TVRONENSIS SYNODVS SECVNDA, anno sexto Chariberti Regis Episcoporum octo, quorum quatuor sanctitate celebres in sacris habentur ascripti tabulis; Prætextatus Rothomagensis, Germanus Parisiensis, Domitianus Catalaun. Domnolus Cœnomanensis, quod verò non habeatur subscriptus S. Euphronius Episco. Turo. suspicionem facit seriem Episcoporum minimè esse integram. Duo de triginta in ea Canones statuti de Ecclesiastica disciplina restituenda. Can. 3. Vt corpus Domini in altari, non in imagi- D nario ordine, sed sub crucis titulo componatur. Non est igitur nouum vt corpus Christi, super altare seruetur. De felice Bituricense, qui tertio loco in hoc Concilio subscripsit, legimus per elegans aureum vas ad sanctissimam Eucharistiam conseruandam, turris instar fabrefieri curasse, quod Fortunatus epigrammate celebrauit.

Vetus vsus asseruandi Eucharist.

Can. 5. vt vnaqueq; ciuitas, pauperes, & egenos incolas, alimentis congruentibus pascat, secundum vires. Vt tam vicini presbyteri, quam ciues, omnes suum pauperem pascant. Quo fiet, vt ipsi pauperes per ciuitates alienas non vagentur. Item de ieiunijs, & psalmodia.

E Can. 20. aduersus Nicolaitarum hæresim, qua sacri ministri iam relictas resumebant vxores.

Can. 22. aduersus incestuosos, eoque magis crimine quo Rex Charibertus laborabat, qui sororem coniugis sibi copularat.

Can. 24. vt præter S. Ambrosij hymnos, alij etiam in Ecclesia canerētur, forte ob hymnos Venantij Fortunati: qui celebrari cœperant.

Can. 25. contra inuadētes bona Ecclesiastica, & Ecclesiasticorum, anathema indictum; quod quidem effectum habere, & à Deo probari, pluribus exemplis fuit declaratum. De quodam quidem Diacono. qui relicta Ecclesia, fisco se publicè iunxit, narrat Gregorius,

[a] 2. de glor. mart c.17.

Ingens miraculũ in sacrilegũ.

[a] quod cum aliquãdo vsurpasset de gregibus, sub nomine S. Martyris Iuliani; & inclamantibus pastoribus eos esse S. Mart. Iuliani, & ille, irridens, respondisset, putas-ne quia Iulian. comedit Arietes? post multos dies, cum non religione, sed casu transiens ante sepulcrum B. Martyris, ibi obdormisset, tanta, tamque ardenti febre corriperetur, vt clamaret se incendi per Martyrem, & crimen confiteretur; cumque deprecaretur, quãta maxima posset voce, iactari super se aquam, tanquam de fornace, ita fumus egrediebatur è corpore. Interea miseri artus combusti in nigredinem conuertuntur, vnde tantus procedebat fœtor, vt tolerari vix posset, atque ita spiritum exhalauit. A

LVGDVNENSIS SYNODVS PRIMA, earum quæ inueniuntur; Episcoporum 14. In ea Can. sex statuti. Salonius Ebredunensis, Sagittarius Vapingensis Episcopi conuicti de contumelia, & vi illata Victori Trecassino Episc. depositi, iusta quidẽ de causa, sed inconsulto Rom. Pont. non debuerunt. Annuente sibi Rege Gunthetamno adeunt Ioan. Papã, qui datis ad Regem epistolis, eos restitui iubet, quod Rex sine mora, castigatis prius illis verbis multis, impleuit. Agnosce Lector ius appellationis [b] à Concil. ad Rom. Episcop. & obedientiam Regis & Episcoporum sententiæ Rom. Pont. Pacem quidem illi petiere ab offenso Episc. & homines quos in eum immiserant tradiderunt, at ille venia data liberos dimisit, vnde (inquit Gregor.) [c] qui rem totam narrat, in posterum à communione suspensus est, propterea quod publice accusans, clam inimicis pepercisset, absque consilio, quam accusauerat, fratrum. De quibus duobus Episcopis refert idem Gregor. 4. cap. 37. quod in bello Longobardorũ aduersus Burgundiones galeati, & loricati, quod mõstrum antea non fuerat visum, pugnarint. Liuba Rex Gothorum in Hispania, tertio anno Regni sui moritur. Leuuigildus solus regnat. Gregor. Turon. lib. 4. cap. 35. B C

Appellantes Episc. à Conc. Lo depositi ad Papam, restituũtur.

[b] li. 5. c. 20

Theodomirus item Sueuorum Rex Catholicus, maximeque pius, Ariamiro filio, Regnum moriens, cum pietate dimittit. Idem ibidem. Sub quo tale miraculum refert Gregorius, lib. de miraculis S. Martini 4. capit. 7. auditum ab eo qui ab ipso Rege Ariamiro, quem ipse Mironem vocat, audierat. de Mimo ipsius Regis, qui de sacratis sancto vuis, audiens vsurpare non licere, quasi per contemptum botrum apprehendit, protinusque dextera eius, inquit Gregorius, adhærens cameræ (id est, viti in modum cameræ extensæ) arente lacerto, diriguit, nec prius liberatus est, quam ipsum facti pœnitentia cepit, & Rex ipse preces cum lacrymis large effudit. D

Christi Annus	*Ioannis Papa*	*Iustini Imp.*	*Quarta Indictionis.*
571.	12.	6.	

ALboinus Longobardorum Rex, cum regnasset in Italia tres annos & sex menses, Ticino, per triennium obsesso, dedito, insidijs Rosimundæ vxoris indignatæ, quod de poculo, ex eius Patris carnio confecto, bibere cum Patre, eam inuitasset, interficitur. Illa cum interfectore Rauennam cum Thesauro profugiẽs, affectans Exarchi nuptias, poculo lethali mariti interfectori oblato, & ab eo coacta partem reliquam ebibere, vterque moritur. Succedit Clephis. ex Paulo. [d] E

[c] li. 2. c. 14.

Christi Annus	*Ioannis Pap.*	*Iustini Iun. Imp.*	*Quinta Indictionis.*
572.	13.	7.	

IOan. Papa vbi sedisset annos tredecim minus diebus 14. moritur tertio Id. Iul. vacat Sedes, menses decem, dies tres. Ex Anastasio.

A *Constantius Aquitanæ ciuitatis Episcopus, vir vitæ venerabilis, & Prophetiæ spiritu præditus, nuper* inquit B.Gregor. [a] *prædecessoris mei tempore, beatæ memoriæ Ioan. Papa, defunctus est.*

[a] 3 Dialog. cap 8.

Legitur nomine Ioānis Pontificis Epistola ad vniuersos Episcopos Germaniæ, & Galliæ aduersus Chorepiscopos, qui sibi quæ essent Episcoporum vsurparent, sed multis indicijs spuria conuicta, repudiatur.

Io. Pap. ep. spuria.

Charibertus Rex qui regnabat Parisijs, ob incestas nuptias, à sancto Germano Episcopo Parisiensi excommunicatus, non multo post moritur; anno regni octauo Gregorij. [b] cuius obitum præsensit Prophetico spiritu S. Euphronius Turon. Episc. qui instructus ac iter, destitit, dicens: Rex obijt, nec si venimus, viuentem inueniemus. atque eadem hora B mortuum esse compertum est.

Chariber. Rex excōmunicat⁹ moritur.

[b] 4. ca. 29.

Ante eius obitum, quod præcessit, narrat Gregor. de mirac. S. Martini [c] obseruandum in testimonium iudicij magni Dei.

[c] li. 1. c. 29.

Charibertus Rex cum exosis Clericis, Ecclesias Dei negligeret, despectisque Sacerdotibus magis in luxuriam declinasset, ingestum est eius auribus, locum quendam, quem Basilica S. Martini diuturno tempore retinebat, fisti suo iuri reddiq; debere: qui statim missis qui vindicarent, illuc equos introduci iussit, qui in rabiem versi, diffugientes, alij palis transfigūtur, alij excæcantur, alij præcipitantur, paucos quos extra terminum loci stabularij, iram Dei intelligentes expulerant, sani recipiunt, Regi nunciantes rem illam iniustissimè detineri. Dimitte illam, inquiunt, & erit pax tibi. Qui furore repletus, C *sic dixisse fertur, siue iuste, siue iniuste reddi debeat, regnante me, basilica non habebit, quam postea adueniente Sigeberto Rege, ad suggestionem sancti Euphronij Episcopi restituit: Audite hæc omnes,* (inquit Gregorius) *potestatem habentes, damna non inferatis Ecclesijs. Vindex est enim Deus velociter seruorum suorum. Fortunatus laudauit Charibertum Regem, non post mortem, sed in primordijs regni. De Theodigilde, seu Theodichilde Chariberti vxore narrat idem Gregorius,* [d] *quod Vidua vltro se offerens in matrimonium Guntheramno fratri mariti defuncti, ab eo delusa, & Thesauris spoliata, retrusa est in Monasterium, è quo moliens fugam, deprehensa, arctiori vsque ad mortem, custodia est tradita; aliam Theodigildam, longe dissimulem moribus, regali ex stirpe, laudat Fortunatus.*

Pœna sacrilegi Regis.

[d] 4. hist. Fr. cap. 26.

D CONCILIVM BRACHARENSE SECVNDVM. Duodecim Episcoporum Can. decem sancit, ad Ecclesiasticam disciplinam spectantes. Metropolitanus Nitigius Lucensis à Bracharensi Concilio reuersus cum suis Episcopis, LVCI HABET SYNODVM SECVNDAM, in qua de secunda Bracharensi mentio est, & in constitutione Regis de ipsa Lucensi. Ad hoc lucense Concilium Martinus Bracharensis Episcopus collectionem & emendationem Orientalium Canonum direxit, cum perbreui præfatione. Extat ipsa collectio, Canonibus 85. locupletata.

Lucense Concil. in Hispan. 2.

Collectio Oriēt. Canonū Martini Bracharens.

De eodem, Isidorus de script. Ecclesiast. cap. 22. *Martinus Dumiensis Monasterij sanctissimus Pont. ex Orientis partibus nauigans in Galliciam venit, ibiq; conuersis ab Ariana impietate ad fidem* E *Sueuorum populis, regulā fidei, & sanctæ religionis constituit, Ecclesias confirmauit, Monasteria condidit, copiosaq; præcepta piæ institutionis composuit. cuius quidem ego legi librum de differentijs quatuor virtutum (ad Mironem Regem ait Sigib. de script. cap. 19.) & aliud volumen Epistolarum, floruit regnante Theodomiro Rege Sueuorum, &c,*

S. Athanasium Sinaitam, Episcopum Antiochenum, ex sententia Synodi, vt credibile est, obiectis illi quibusdam criminibus, depositum, Iustinus in exilium eijcit, illi substituitur Gregor. ex montis Sinai Monachorum Præfecto, de quo magna prædicat Euagrius, [e] qui rem hanc totam exequitur.

[e] li. 5. c. 6.

In Prat. Spirit. ca. 40. narratur, quod cum sanctissimus Abbas Cosmas ad Episcopum Gregorium venisset, & apud eum defunctus esset, curasse deponendu in sepulcro, vbi erat

Miraculū.

positus quidem Episcopus, quem quidem Abbatem, referebat quidam mendicus, qui ad illud Sepulchrum dormiebat, & ab eo Cosma Abb. ante duodecim annos à paralysi sanatus fuerat, se audire singulis noctibus eum clamantem ac dicentem ad Episcopum. Noli me tangere hæretice, & ne appropinques mihi, inimice sanctæ Dei Catholicæ Ecclesiæ: quod quidem factum, dicebat Episcopus Gregorius, vt Abbatis virtus, & zelus fidei innotesceret, & Episcopi proderetur opinio; ne putaretur orthodoxus. alia ibidem de eo referuntur Cosma Abbate. A

Armeniæ maioris populi Christiani, sed Persis subditi, & misere, maxime ob religionem, ab illis vexati, occultis nuncijs ad Iustinum missis, Romano se subiungunt Imperio: & ad Cosrhoen de hoc eum insimulante, respondet Iustinus. Præfinitum paci tempus esse, nec fas esse, vt Christiani, Christianos, in tempore belli ad se confugientes desertos esse B
[a] lib. 5. c. 7. patiantur, nec tamen propterea ad bellum se parat, suis delicijs irretitus. Ex Euagr. [a]

Christi Annus	Benedicti Pap.	Iustini Iun. Imp.	Indictionis
573.	1.	8.	Sexta.

[b] li. 5. c. 16. Benedictus Romanus, cognomento Bonosus, ab eo ab Euagrio denominatus, [b] cum Romana Sedes, ob tumultus bellicos vacasset menses decem, & dies tres, creatus est Pontif. 16. Maij.

Clephus in Alboini locum subrogatus, cum regnasset annum vnum & menses quinque, à seruo occisus est, interregnumq́; fuit annis decem. cum interim triginta sex militum Duces, partiti sunt sibi, quas cepissent in Italia ciuitates, quibus diebus multi nobilium Romanorum, ob cupiditatem Ducum, interfecti sunt, reliqui verò per partes diuisi, tertiam partem frugum Longobardis persoluerunt, & tributarij effecti sunt, atq; ita septimo ann. ab aduentu gentis, expoliatis Ecclesijs, sacerdotibus interfectis, ciuitatibus subruptis, populisq́ue, qui more segetum excreuerant, extinctis, Italia maxima ex parte capta à Longobardis subiugata est. Ex Paulo. [c] C

[c] li. 2. c. 17. De persecutione Lógobardorum acturis, exploranda prius est religio eorum qualis fuerit, Procopius eos Christianos fuisse testatur, lib. 1. de bello Gothico, quam plurimos tamen adhuc Idolorum cultores inter eos extitisse S. Gregor. in Dialogis ostendit, [d] & Homilia prima in Euangelia; vnde hac ex parte sæuior illis inerat aduersus Christianos immanitas, & maior in loca sancta despectus, vt plane quæ ante hac à Barbaris passa esset Italia, tolerabilia videri potuissent. Cæterùm & qui Christiani essent, secta fuisse Arianos, Gregor. testatur dum in dialog. agit de Longobardorum Episc. quodam Ariano. D

[d] li. 3. c. 26. & 28.

[e] cap. 29.

Longobardorum Persecutio.

Porro grassationem Longobardorum numerat idem S. Gregorius inter alias sæuas Ecclesiæ Persecutiones, dum ait: *Sunt etiam portæ Inferi quædam potestates huius mundi. Quid enim Nero, quid Diocletianus, quid denique iste, qui hoc tempore Ecclesiam persequitur.* (nempe Longobardorum populus) *numquid non omnes istæ portæ inferi?* &c. sed eiusmodi portæ inferi non præualuerunt aduersus Romanam Ecclesiam, neque ipsam quidem vrbem, qua potiri minime datum est Longobardis, veluti magno miraculo, vt Greg. testatur ad Rusticianam patriciam. *Si verò gladios Italiæ & bella formidatis, solicite debetis aspicere, quanta B. Petri Apostolorum Principis in hac vrbe protectio est, in qua sine magnitudine populi, sine adiutorio militum, tot annos inter gladios illæsi, Deo auctore, seruamur.* E

lib. 7. ep. 23

Cæterùm, vt ingruentes eiusmodi possent abigere bestias, muneribus interdum Rom.

Pontif.

A Pont. eos auertebant ab vrbe. nam ad Constantinam[a] A. sic *Viginti iam & septem annos ducimus, quod in hac vrbe inter Longobardorum gladios viuimus: quibus quã multa hac ab Ecclesia, quotidianis diebus erogantur, vt inter eos viuere possimus suggerenda non sunt.* Verum in Vrbem licèt non sint ingressi, in suburbia tamen, omnia, quæ potuerunt, damna intulerunt: demoliti sunt ædificia, quæ in cœmeterijs frequentia erant, effoderunt Martyrum sepulchra, loca sacra profanarunt. [a] l. 4. ep. 34

Quoniam vero non sicut res Gothicas Procopius, ita Paulus per singulos annos grassationes Longobardorum prosecutus est, sed multa prætermisisse constat, vtpote, qui post ducentos & amplius annos, tempore videlicet Caroli Magni, de Longobardis historiam B scripsit, neque antiquorum aliquis in eo argumento versatus sit, opere pretium existimauimus, quæ diuersis in locis S. Gregorius Papa de eorundem Longobardorum persecutione suis scriptis mandauit, visa aut audita, ad certos annos, quantum fieri possit, redigere. Paulus Diacon. quando scripserit histor. Lõgobard.

Sparsa igitur fama horum Ducum crudelitatis, oppressionum, & rapinarum per diuersas Italiæ regiones, vndique fuga, & latebræ se suaque seruare satagentium, ita vt vrbes desererentur, & deserta loca ciuibus replerentur, magis autem Insulæ appetebantur, ab ijs quibus nauigij alicuius poterat esse facultas.

Inter alios autem, vna cum suis Clericis magnus ille Confessor Cerbonius Episcopus C Populonij in Iluam Tyrrheni maris insulam se contulit, qui primordijs illis Ducum Longobardorum incursionis, ad mortem veniens, suis mandat, se vt in sepulchro, quod sibi Populonij præparauerat sepeliant, quibus obijcientibus difficultatem, ob occupata loca à Longobardis vbique discurrentibus: reducite me inquit ille securi, & cum me sepelieritis festinate recedere. Quibus obsequentibus. dum naui corpus deferunt, immensa vis pluuiæ eos comitatur, sic tamen, vt ne gutta quidem in nauim caderet, cum igitur ad locum peruenissent, eumque sepelissent, vix in nauim regressi sunt, cum Longobardorum Dux crudelissimus, Gummar aduenit. ex Sancto Gregor. in Dialogis[b] eius Cerbonij memoria celebratur in Ecclesia 10. Octobr. S. Cerbonius Populonij episcopus. [b] lib. 3. c. 11.

Refert idem S. Gregor. de Mena solitario, rem toti Samnio notissimam, quod cum aliquoties Longobardum increpasset, qui pauca apum vascula, quæ sola habebat, rapere ten D taret, nec cessaret, arreptum à maligno spiritu ante eius pedes vexatum; ex quo, vt apud incolas, sic apud ipsos barbaros celebris factus, nullus vltra præsumeret eius cellam nisi humilis intrare & cap. 29. Cum ad Spoletanam Vrbem Longobardorum Episcopus, scilicet Arianus, venisset, & certam Ecclesiam ad suum cultum, nolente episcopo destinasset, custos ea diligenter clausa & luminibus extinctis se intus abdidit, mane aduenit Arianus Episcopus collecta multitudine, ianuas Ecclesiæ effringere paratus, sed repente cunctæ simul portæ diuinitus concussæ abiectis longius seris, apertæ sunt, atque cum magno sonitu omnia Ecclesiæ claustra patuerunt, effuso desuper lumine, omnes extinctæ lampades accensæ sunt, Arianus vero Episcopus, qui vim facturus aduenerat, subita cæcitate percussus E est, atque alienis manibus ad suum habitaculum reductus. Quod dum Longobardi eius regionis cognouerunt, nequaquam vlterius præsumpserũt Catholica loca temerare, ibidem scilicet posita. Li. 3. Dial. ca. 26. Miracula.

Capite vero 37. de Sanctulo Ecclesiæ Nursinæ presbytero, qui cum aliquando ad quosdam Longobardos Gentiles in prælo oliuam prementes, vtrem, vt sibi implerent, attulisset, & illis indignantibus, & eum contumelia afficientibus, quod cum nihil olei ex prælo deflueret, ipse sibi vtrem impleri postularet, ille autem aquæ coram omnibus benedixit, atque in prælum suis manibus iactauit, ex qua protinus benedictione tãta vbertas olei erupit, vt

pit, vt Longobardi, qui incassum laborauerant, non solum sua vascula omnia, sed vt rem quoque, quem vir Dei detulerat, implentes, gratias agerent. Pergit S. Gregor. etiam maiora de eo narrare. Vt cum de vno pane, per miraculum, in Clibano obuio inuento, satiauit, per dies decem, plures operas, quas ad reparandam Ecclesiam à Longobardis incensam, adhibebat: Et ibidem alia admiranda, cum pro nimia caritate, & constanti in Deum fide oblatus pro alio liberando ad necem, brachium percussoris diriguit, nec prius illud sanare voluit, quam iurasset, se Christianum hominem nunquam occidere: & vt, præ stupore miraculi, omnes quos habebant captiuos, illi Longobardi donauerint. Si quando vero permisit Deus in Dei seruos, eos libere sæuire, & in hoc declarata est diuina potentia, cum ijdem occisi licet, tamen vt victores triumphale carmen occinere auditi sunt. quod narrat ipse S. Gregor. [a] contigisse duobus Monachis in Valeria prouincia, qui à Longobardis suspendio necati, claris, & apertis vocibus psallere, ab ipsismet interfectoribus, & alijs pluribus, auditi sunt. Ibidem cap. 22. habet de Sorano Abbate à Longobardo in sylua occiso, cuius corpore in terram cadente, mons protinus, & sylua concussa est, ibi captiuo quodam, qui in caua arbore latebat, spectante. & cap. 23. de Diacono refert in prouincia Marsorum à Longobardo obtruncato, qui statim à Dæmone correptus, ad pedes eius corruit, &, quod amicum Dei occiderit inimico Dei traditus ostendit.] Vt in vtrisque & necatis, & seruatis, admiranda Dei prouidentia spectanda sit. Et lib. 1. cap. 4. narrat, quod cum Longobardi prouinciam Valeriæ intrassent, Monachi ad sepulcrum B. Equitij confugerunt, quos inde ad necem abstrahentes, vno inclamante auxilium S. Equitij, omnes illi Barbari, immundo spiritu correpti, tamdiu ad terram corruentes, vexati sunt, quousque qui foris erant Longobardi cognoscerent quatenus locum sacrum temerare vlterius non auderent: sicque vir Sanctus dum discipulos defendit, etiam multis postea remedium illuc fugientibus præstitit. Et lib. 2. cap. 17. refert de Theoprobo nobili viro à Beato Benedicto conuerso, & illi admodum familiari, qui aliquando illum amarissime flentem reperit, &, causam interrogans, audiuit, omne hoc Monasterium quod construxi, & cuncta quæ fratribus præparaui omnipotentis Dei iudicio Gentibus tradita sunt. Vix autem obtinere potui vt mihi ex hoc loco animæ concederentur. *Cuius vocem*, ait S. Gregor. *tunc Theoprobus audiuit, nos autem cernimus, qui destructum modo à Longobardorum gente eius Monasterium scimus. nocturno enim tempore quiescentibus fratribus, nuper illuc Longobardi ingressi sunt, qui diripientes omnia, ne vnum quidem hominem tenere potuerunt. Sed impleuit omnipotens Deus, quod fideli famulo Benedicto promiserat, vt si res gentibus traderet, animas custodiret.* porrò eosdem Monachos inde pulsos Romam commigrasse idem alibi tradit, Abbatesque numerat, qui ad ea vsque tempora eidem Monasterio præfuerunt 2. Dialog. in principio; traditumque his fuisse Lateranense Cœnobium, incolendum affirmat. Hos etiam accipere consueuisse alimoniam, vna cum alijs Monachis, ab ipsa Apostolica Sede, idem Gregor. in ep. ad Constantinum August. docet. [b] Ac de Longobardorum, sub Benedicto Papa, cœpta grassatione per Duces, in reliquas Italiæ partes, satis.

Hispani & Franci de Paschate celebrando dissentiunt: Hispanis 12. Kalend. April. Francis vero 14. Kalend. Maij celebrantibus. Sed Francos recte celebrasse per hoc diuinitus claruit, quod fontes in Hispania, qui in Sabbato Sancto Paschæ ad baptizandum sponte diuinitus repleri solent, non in Hispanorum, sed in Francorum Pascha repleti sunt. Sigebertus in Chron.

S. Gallus Aruernensis Episcopus 27. Episcopatus anno, ętatis vero 65. migrat ad Dominum. Vitam breuiter Fortunatus in Epitaphio, longius vero Gregor. nepos in Vitis SS. Patrum descripsit: quem & post mortem ait claruisse miraculis.

Eo mor-

Margin notes: [a] lib. 4. c. 21. — S. Benedicti prædictio de clade sui Monasterij. — [b] lib. 4. ep. 34. — Dissensio de Paschatis d.e.

Margin letters: A, B, C, D, E

Christi Annus	*Benedicti Pap.*	*Iustini Iun. Imp.*
573.	1.	8.

A Eo mortuo, iuxta reuelationem illi factam, pestis inguinaria, quæ octo ab hinc annis sancto Episcopo intercedente Aruernos non attigerat, inuasit, in qua peste narrat Greg. de glor. Mart.[a] quod insipientes corrigat & roboret sapientes. Ad puerum tactum peste, hariolum ibidem refert aduocatum, ad cuius aduentum inualescente febre spiritum exhalarit; alio similiter puero laborante, cum de puluere circa sepulcrum S. Iuliani Martyris hauriendum cum aqua datum esset, statim conualuisse. [a] 2.c.45.

Christi Annus	*Benedicti Pap.*	*Iustini iun. Imper.*	*Indictionis*
574.	2.	9.	7.

B ROmanus exercitus, Duce Tiberio, cum Abaris, seu Auaris confligens, magnam cladem accipit. Euagr. Cedren. Artabanus etiam Persa facta incursione in Romanorum fines multos captiuos abducit, capto etiam Daras castro munitissimo. Iustinus nuncio de tanta clade accepto inducias in annum petit, & impetrat. Tunc Imago, nulla manu facta, Camulianis pago Cappadociæ (illuc olim Edessa, ne in Persarum manum veniret translata) & veneranda ligna (Crucis sanctissimæ scilicet) ab Apamea Syriæ 2. CP. lim translata sunt, quibus exuta ciuitas illa, quæ (vt dictum est superius) ab iisdem in alia Persarum incursione miraculo magno diuinitus defensa fuit, capta statim atque in fauillam redacta est.
C hæc Euagr. & alia [b] omnia mala tribuens voluptuosæ & diffluenti delicijs Iustini vitæ: sed verius sacrilegio tribuisset, cum ausus est Episcopum Antiochenum Anastasium relegare, ex quo tempore omnia in peius ruere cœperunt. [b] 5.c.9.& 10.

Samaritani Hæretici (contra quos ediderat Iustinus Imperator Constitutionem 144. inter Nouell. Iustiniani, insurgentes in Catholicos, templum inuadentes, & sacras imagines probro afficientes, deferuntur ad Imperatorem. Epistola extat Simeonis iunioris Stylitæ ad ipsum Imperatorem quæ legi iubetur in Syn. Nicæna secunda Act. 1. qua facinus deplorat. *Quis dabit*, inquit, *oculis meis fontem lacrymarum*, &c. *omnem enim blasphemiam excellit improbum hoc factum, quod in Deum verbum, pro nobis incarnatum, eiusq; gloriosam matrem, & venerandam sanctamq; Crucem designarunt*, &c. *Nam cum videamus pias leges vestras, eos, qui imagi-* D *nem aut statuam Imperatoris ignominia afficiunt, extremo, & iusto mortis supplicio plectere: qua tandem pœna puniendi sunt, qui in imaginem Domini nostri, eiusque matris, nefando facinore, grassati sunt? profecto non video quid mihi dicendum sit. Tantum enim scelus commissum est, vt nec vlla humanitatis mica amplius superesse credatur. Quamobrem obsecramus, vt ne vlla post hac eis misericordia ostendatur*, &c. Videant recentiores Iconoclastæ quibus se coniunxerint hæreticis omnium nefandissimis Samaritis, audiant à sancto homine quibus digni sint supplicijs. In iconoclastas.

De hoc Simeone Stylita iuniore, Euagrius, [c] qui fuit illi amicissimus, narrat, quod à puero cum suo Magistro, qui pariter agebat in columna, cœperit hoc vitæ genus. In qua columna simul & E in altera summo in montis vertice sita, sexaginta, & octo annos vixit, omnibus gratiæ donis repletus. qui admirabilibus quibusdam narratis de eo, post infert: multa alia præterea gessit admirabilia, quæ linguam disertam, & vacuum tempus, & separatam tractationem desiderant; quæ certe crebro hominum ore sunt atque sermone decantata. Nam cuiusque nationis homines, non Romani solum, sed etiam barbari ad eum aduentarunt, rerumque postulatarum compotes facti sunt. [c] li.6.c.21.

Hoc eodem anno S. Euphronius episcopus Turonensis migrat è vita cum sed. annos 14. anniuersaria commemoratione in ecclesia celebris, eius celebrat laudes Fortunat. lib. Carm. 3. cuius etiam extant ad eum duæ epistolæ, in quarum altera nominat Felicem episcopum, quem, ex sequenti epistola ad ipsum data, colligitur fuisse Nannetensis eccleſiæ

Præsulem, quem idem Fortunatus antiquæ nobilitatis Romanæ decus, & ornamentum, clarum doctrina, Pontificia dignitate decorum, auctum summis cum sæculari potentia, atque diuitijs, animi dotibus, nempe virtutibus omnibus plurimum celebrat, scriptis de eo epigrammatibus atque elogijs. Sancto Euphronio succedit S. Gregorius 19. die vacationis Sedis, cuius, cum egregia sanctitate nobilitatem versibus celebrauit idem Fortunatus, cui matrem fuisse Armentariam piam maxime feminam, patruum vero S. Gallum episcopum Aruernensem, idem affirmat Fortunatus. Is mense secundo ordinationis suæ, narrat incurrisse morbum disenteriæ, in quo consumptis omnibus artis remedijs, nec proficientibus, etiam sine spe vitæ rogat Archiatrum, vt quod vnum superesset, potionem illi misceret de puluere sacratissimi Domini Martini sepulcri, quo hausto, mox omni dolore sedato, sanitatem sic receperit, prope de mortuo, vt cum datus fuerit, hora tertia, incolumis procederet ad conuiuium ipsa die hora sexta. de mirac. sancti Martini [a] qui & de eodem puluere, inferius alios curatos tradit, & alibi [b] duo refert miracula quæ ipsemet in se expertus esse testatur, de velo, lignoque cancelli sepulchri eiusdem sancti, lingua, & labro, ad remedium contactis, quibus laborabat.

Miraculũ.

a 2. cap. 1. b lib. 4. c. 1. & 2.

Christi Ann.	Benedicti Pap.	Iustini Iun. Imper.	Ind. 8.
575.	3.	10.	

Longobardi, qui diuersis iam ante temporibus Gallias inuaserant, vt est apud Gregor. [c] prædicuntur rursum venturi à S. Hospitio recluso. Qui, *Venient*, inquit, *Longobardi in Gallias, & deuastabunt ciuitates septem, eo quod increuerit malitia earum in conspectu Domini, quia nullus est intelligens, nullus qui faciat bonum*, &c. Gregor. qui & de eo mirabilia narrat. [d]

Iustinus ob nimium mœrorem de grassatione Persarum, vastatione Syriæ, & expugnatione Daræ propugnaculi, mente aballenatus est, dilucidis interdum interuallis, ad modicum temporis spatium, resipiscens. Cum interea Sophia Augusta, vt corruenti omni ex parte Reipublicæ consuleret, Traiano Senatore Legato misso, precibus inducias à Persis in triennium impetrat: cum ad eum scripsisset non decere eum impetum facere in Imperatorem iacentem, & afflictum, in Rempub. desertam, in Viduam mœrore confectam: recoleret ei olim morbo diuexato non modo parem benignitatem declaratam, sed missos etiam ad eum curandum optimos quosque medicos. Euagr. [e] ex quo corrigendus Cedren. quo ad tempus, & Miscella, qui referunt in annum 9. Iustini. Gregor. de Glor. Mart. [f] narrat, vt Iustinus Imperator à Dæmonum laruis liberatus sit per Constantini frænum, in quo vnus de clauis crucis Domini connexus fuit.

c hist. 4. c. 36. & 37. d lib. 6. c. 6. e 5. cap. 12. f lib. 1. c. 6.

Christi Annus	Benedicti Pap.	Iustini iun. Imp.	Ind. 9.
576.	4.	11.	

Recrudescente ciuili in Gallia bello, procurante Gunthramno Rege, Concilium Parisijs celebratur, si forte per sanctissimos episcopos, res absque bello componi possent: sed vbi res semel armis cœpta est agi, siluerunt ecclesiasticæ leges. Accidisse namque ait Gregorius, [g] vt Chilpericus, per filium suum Theodebertum, magnam intulerit cladem, superato Gundebaldo Duce, Turonensibus, Pictauiensibus, atque aliarum ciuitatum ecclesijs: quam paucis his Gregor. ipse Turon. Antistes ita perstringit, vastat, euertit, ecclesias incendit, ministeria detrahit, Clericos interficit, monasteria virorum deijcit, puellas deludit, & cuncta deuastat; fuitque illo in tempore peior in ecclesijs gemitus, quam tempore Diocletiani; & sic pergit deplorare, quã degenerarint præsentes Franci, à suis maioribus. &

g 4. c. 47. & 48.

A bus.& mox de 20. militibus refert, qui cum Monasterium quoddam in quo reliquiæ B. Martini essent, diripuissent, in transitu fluminis omnes submersos esse transfixos suis ipsorum hastilibus, vno excepto, qui eos increparat. Iis quoque militibus, qui S. Vincentij Martyris basilicam, in eadem regione positam, vbi plebs se, suaque omnia conseruanda putarant, ob martyris reuerentiam, inuaserant, & cædibus, & direptionibus omnia fœdarant, diuina vltione, narrat contigisse, vt alijs dæmone correpti, alij flumine, alij varijs morbis misere cruciarentur, & perirent, de Glor. Mart.[a]

Diuina vltio in sacrilegos.

[a] li. 1. c. 105

B *Christi Ann.* 577. — *Benedicti Pap.* 5. — *Iustini Iun. Imper.* 12. — *Ind.* 10.

Benedictus Papa, cum sedisset annos quatuor, mensem vnum, & dies 28. moritur, prid. Kalend. Aug. ex Anastasio. eius extat nomine notata epistola ad Dauid episcopum in Hispania Bætica, de mysterio sanctissimę Trinitatis ex diuinis scripturis deprompto. Post mensium trium vacationem, & dierum decem 11. Nouembris sublegitur Pelagius iunior, eiusque nominis secundus Romanus Pontifex, patre Vuinigildo, vt suspicari possimus, ex genere Gothico, *Hic*, inquit, Anastasius, *ordinatur absque iussione Principis, eo quod Longobardi obsiderent ciuitatem Romanam, & multa vastatio ab ea in Italia fieret*. In calamitosa tempora incidit, Italiam vastantibus Longobardis, & diro schismate Occidentali ecclesia, vsque ad C Hibernos, diuisa, cuius occasione, adhibito in consilium, & auxilium S. Gregorio, qui ipsi in Sede successit, librum edidit pro Quinta Synodo, quam defendit, probeque factam ostendit.

Eodem tempore pax inter Reges Francorum, ex insperato cōposita est, virtute inquit Gregor.[b] B. Martini, ad cuius tumulum tres eodem ipso die paralytici sanati sunt.[c]

Iustinus ad conciliandum sibi diuinum numen Templum extruit Dei Genitrici Mariæ, quæ tantum ei præstitit sanitatis, vt dilucido interuallo potitus, cunctis recte dispositis, statum Reipub. in tuto collocaret, ascito sibi Tiberio in collegam: ex Miscella.

Miracula.

[b] li. 4. hist. c. 49.

[c] ca. 5. 6. 7.

D *Christi Annus* 578. — *Pelagij 11. Pap.* 1. — *Iustini iun. Imp.* 13. — *Ind.* 11.

Iustinus, de consilio Sophiæ, Tiberium Cæsarem declarat, taliaque verba in eo declarando locutus est, qualia nulla historia vel vetere vel recentiore sunt omnino commemorata, Deo videlicet propitio ei tempus largiente, tum ad sua peccata confitenda, tum ad explenda ea quæ ex vsu Reipub. forent. Nam coram episcopo, Senatu, & Prætorianis militibus sic clara voce allocutus est Tiberium, tunica induens Imperatoria, & læna circumuestiens: *Ne te in errorem inducat vestis splendor, neque illustris ornatus istarum rerum, quæ sub aspectum cadunt, decipiat, quibus ipse in fraudem impulsus, imprudens me ipsum grauissimis supplicijs obnoxium reddidi. Itaque tu in Republica summa cum mansuetudine, & animi lenitate regenda, mea vitia præstato. Atque digito magistratus demonstrans, Non oportet*, inquit, *horum consilijs morem gerere: nam hi me, ad istas quas cernis, miserias, deduxerunt*, aliaq; eius generis protulit verba, quæ omnes in maximam adduxere admirationem, tum, ad immensam lacrymarum vim profundendam impulere. hæc Euagr.[d] qui pergit excellentiam Tiberij pulchritudinis, tum corporis, tum multo magis animi describere, eiusque humanitatem, mansuetudinem, munificentiam, prædicare, vt statim releuarit tributa, & iniquas largitiones sustulerit, & cæt. eundem quoque Suidas describit alienum ab auaritia, qui felicitatem in eo vno reponat, vt floreat populus, & omnibus rebus abundet; communem hominum felicitatem, præclarū, & inuiolatum Thesaurum existimans, qui tyrannicam insolentiam perosus, & humanita-

Præclara adhortatio Imper. ad eum quem designabat Cæsarem.

[d] 5 cap. 13.

Optimi Principis conditiones.

tem amplectens,& regi à suis,quam illos à se crudelius tractari, paterque à suis dici maluerit,quam Dominus.hæc Suidas. A

Mortuo interim Ioanne episcopo CP.no intruso, & populo summis votis suum Pastorem Eutychium expetente,Imperatores,cui vtrique ille Imperium prædixerat, statim illum libentissimis animis reuocant;cuius reditum, vt & abitum, comitantibus miraculis, faustasque acclamationes describit luculenter Eustachius in eius vita, ad cuius aduentum, pestis,quæ diu grassata fuerat,supplicatione per eum habita,repressa est,& extincta.

Christi Annus 579. *Pelagij II.Pap.* 2. *Iustini Iun. Imper.* 14. } *Indictionis* 12. B

TIberius ingenti conflato exercitu,adeo vt propè centum quinquaginta turmas equitum haberet,Duce Iustiniano,cum in Cosrhoem Persarum Regem, qui Armeniam inuaserat,indeque tendebat in Cappadociã,immittit,quem victum, cæsum,profligatum, & in regnum suum se recipere compulit tam magno suo mœrore, & indignatione, vinci insuetum,quique per 58.annos,quibus regnarat,tot victorias obtinuerat, quot alius nullus,vt ex eo sit mortuus,& legem scripserit(inquit Euagr.) ne Rex Persarum in posterum contra Romanos arma ferat,velut sempiternæ suæ fugæ monumentum. Legendus Agathias lib.4.& idem Euagr. [a]

[a] ca.14. & 15.lib.5.

Martyres sub Longobardis.

Ad hunc eundem annum referendum est,quod narrat S.Gregor.in Dialogis,3.sui Pontificatus anno,dum ante annos quindecim eadem contigisse affirmat,de 40. illis rusticis, qui immolatitias carnes comedere compulsi,sub comminatione mortis, & omnino recusantes,à Longobardis occisi sunt;& de alijs 40.captiuis, qui caput Capræ adorare cum illis abnuentes,& ipsi interfecti sunt.[b] hæc quidem tunc facta. Postea vero, licet Longobardi esse hostes perseuerauerint,nullum tamen fidei causa negotium facessere cõsueuere; quod quidem,inquit S.Gregorius,Petro respondens, facere plerumque conati sunt, sed eorum sæuitiæ miracula superna restitere. C

[b] cap.27. & 28.

Simile quiddam in subditis quibusdam Brunechildis Reginæ Francorum, ad eam scribens S.Gregor.[c] reprehendit,& vt caueat,ne fiant,monet; *Quia peruenit ad nos* inquit, *quod multi Christianorum & ad Ecclesias occurrunt,&,quod dici nefas est,à culturis Dæmonum non discedant*,& nominatim ante dixerat *animalium capitibus sacrificia sacrilega non exhibeant*. D

[c] 7.ep.7.

Vltio in sacrilegos.

Hoc ipso anno,pace inter Francorum Reges turbata,conspirantibus,in Sigebertũ,Chilperico,& Gunthramno,prælio.Theodebertus filius Chilperici,victus, occiditur;in pœnam sacrilegiorum,quæ eius milites commiserant,de quibus supra. Victor vero Sigebertus Rex Francorum, hoc eodem anno,cum in regno decimum quartum annum ageret, dolo impiæ Fredegundis,dum aduersus Chilpericum germanum Regem iterum certamẽ parat,per sicarios necatur,annos ætatis agens 40. ex Gregor.[d] quod illi ait contigisse quia monentem S.Germanum Episcopum Parisiensem audire contempsit,alioqui inter maxime pios Principes collocandus,cuius pietas in colẽdis Dei seruis,Monasterijsq; construendis commendatur à Iona in vita S.Columbani Hiberni,apud Bedam,& apud Surium. E

[d] 4.c.50.

Tom.3. 21. Nou.

Miraculũ in sacrilegum.

Rem plane memoria dignam,tempore huius Sigeberti Regis, contigisse narrat Greg. de Glor. conf. cap. 71.Quod cum Childericus quidam summæ apud Sigebertum auctoritatis,villam per iniquum iudicium Ecclesię Aquensi extorsissent,Francone Episcopo nec quidquam reclamante,& vltionem à S. Metria (loci patrono,conditione olim seruo, sed magnæ sanctitatis viro)comminante,eum correptum à Febri, per integrum annum acerbe vexatum fuisse,& cum culpam non agnosceret,depilatum plane & nudum remansisse,

ac tan-

A ac tandem sero recogitantem peccatum & iniuriam Ecclesiæ illatam, iussisse villam restitui;& insuper sexcentos aureos(cum trecentos ab Episcopo exegisset) super sepulchrum poni,& interim, spiritum exhalasse.

Vltio in sacrilegum

Aliud exemplum violatoris Ecclesiæ immunitatis, idem Gregorius refert de Mir.S. Mart.[a] & hist.Fr.[b] Rucculeni Tunnenses opprimentis & Ecclesiasticas alimonias diripiétis,& mandantis Clericis,vt à Basilica S.Martini abstraherent,qui illuc confugerant,quod si differrent,vniuersa incendio concrematurum,qui statim regio morbo correptus,& sicut cera à facie ignis guttatim defluens,quinquagesima die ab hydrope conflatus, interijt. Quo etiam tempore,inquit,Alueus fluuij,nutu Dei, vel virtute B. viri, absque pluuiarum B inundationibus repletus,hostem,ne ciuitatem læderet,transire prohibuit, atque horum ipse auctor oculatus est testis.

[a] 2.c. 27. [b] lib.5.c.1 & 4.

Hoc ipso anno,quo mortuus est Sigebertus,& eius filius Childebertus regnare cœpit, multas virtutes ad sepulcrum B.Martini apparuisse testatur Greg.in hist. Fr.[c] *quas*,inquit, *in illis libellis scripsi,quos de eius miraculis componere tent aui, quæ aut ipse vidi, aut à fidelibus relata cognoui. Hic tantum exoluam,quid euenerit ijs qui post virtutem cœlestem,terrena medicamēta quæsierunt,quia sicut per gratiam sanitatum, ita & per correctionem stultorum, virtus eius ostenditur,* narrat autem de Archidiacono Bituricensi,qui decidentibus cataractis obcęcatus,postquā per duos aut tres menses ad Basilicam B.Martini assidue ieiunans, & oculorum lumen efflagitans,permansisset,adueniente festiuitate,clarificatis oculis cernere cępit; regressus vero C domum,vocato quodam Iudæo,ventosas,quo earum beneficio oculis lumen augeret, humeris superponit;decidente vero sanguine,rursus in reciduam cæcitatem redigitur, & ad Basilicam regressus,ibiq́ue non nisi ad longum spatium commoratus, lumen recipere commeruit.

[c] lib.5.c.6

Miracula ad sepulcrum B. Martini.

Subdit cap.7.De B.Senoch,genere Theiphalo, qui collectis Monachis apud Turonos, & diruto oratorio reparatò,presbyter virtutibus clarus,migrauit à sæculo. *Cuius*, inquit, *virtutes,quas multas fecit,super infirmos,in libro vitæ eius scripsimus*,& cap.8. de transitu B. Germani Parisiensis Episcopi,in cuius exequijs in confirmationem earum virtutum, quas in corpore gesserat,carceratis acclamantibus,corpus eius in platea aggrauatum est, solutisq́; D ijsdem,rursum sine labore leuatur. Ad cuius sepulcrum multæ virtutes fiunt. Vitam eius scripsit presbyter Fortunatus:epitaphium,Chilpericus Rex,poëticis facultatibus excultus. Aimoinus.[d] eius Natalis dies anniuersaria memoria celebratur.Successit S. Germano Ragnemodus,siue Regnamundus;de quo,cum esset Diaconus,Gregor. narrat,[e] liberatum à morbo,hausto diluto puluere,collecto è sepulchro S.Martini.

S.Germ. Paris. obitus. miracula.

[d] li. 3.c.16 [e] de Mirac S. Mart. c. 12.

Subdit & de migratione è vita,Caluppæ,& Patrocli reclusorum, egregiæ sanctitatis virorum,quos annua commemoratione colit Ecclesia.

Hoc anno magna conuersio facta est Aruerni, Iudæorum per B. Auitum Episcopum, de qua Greg.in hist.Fr.[f] & Fortunatus lib.5.carminum.

[f] lib.5.c.11.

E Chilpericus Rex,ob repentinam Sigiberti necem, periculo ereptus est, & regnum recuperauit,quod eius pietati,& virtutibus Fortunatus tribuit,lib.9.carm. prædicatur certè à Gregorio liberalitas eius in S.Lupicinum,& eius Monachos,quibus assignauit quotannis 300.modios tritici,totidem vini mensuras & centum aureos ad fratrum indumenta.

Merouęus Chilperici maior natu,ex alia coniuge,incestuosis nuptijs copulatur Brunechildi Sigeberti patrui defuncti vxori,quam Chilpericus Rothomagi exultare iusserat,cuius rei gratia indignans pater,prælio filium victum & captum,tonsurari, & presbyterum ordinari curauit.at is profugit ad Basilicam S.Martini, & minis extorsit à Gregorio Episcopo communionem;in quo ille parum constans & cautus videri potest fuisse.

Christi Annus	Pelagij II. Pap.	Iustini iun. Imp.	Indict.
580.	3.	15.	13.

A

AD annum Tiberij Cæsaris tertium, tam ingens terræmotus, in ipso meridie extitit, vt Daphne tota, eius vi, impetu concideret, & Antiochia ipsa conquassaretur. Euagrius.[a]

[a] 5.c.17.& 8.

Antiochiæ item accidit, vt Anatolius quidam plebeius quidem, sed impiger & industrius, & propterea ad magistratus prouectus, & in familiaritatem etiam Gregorij Episcopi insinuatus, deprehenderetur hostias simulacris immolasse; qui, quæstione habita, homo impius, præstigiator, & infinitis inuolutus sceleribus repertus fuit. Et tamē parum aberat, quin ipse, & sui omnes (habuit namque alios sui similes, qui Idolis item sacrificasse manifesto tenebantur) liberi dimissi fuissent, nisi populus excitato tumultu vltionem expetijsset; Gregorius quoque Episcopus in suspicionem adductus magnum periculum adijt. Porro cum Anatolius in carcere fingeret se ad imaginem Deiparæ supplicare, illa eum, velut sacrilegum detestata, auersata est, spectaculum plane horribile, & sempiternæ memoriæ prodendum; quod quidem à præsidiarijs militibus & alijs visum est, & alijs diuulgatum. Adductus CP.lim acerrime cæsus, nihil contra Episcopum dicere potuit. Cum autem de consortibus quidam exilio tantum damnarentur, populus diuino quodam zelo succensus, raptos, viuos incendit. Contra Imperatorem quoque, & Eutychium Episcopum, tāquam fidei proditores, grauiter vociferans, periculum fuit ne populari illo furore atrox aliquod in eos facinus ederet. Anatolius deniq; in Amphitheatro bestijs discerpendus expositus, post cruci affixus est. Hæc ex Euagr. qui pluribus. B

C

Chilpericus Rex nuncios misit ad Episcopum Turonensem, vt eijceret Apostatam illum Moroueum scilicet filium, de Basilica, sin autem, totam regionem illam igne succensurum, cui rescriptum, inquit Gregor. impossibile esse, vt quod tempore hæreticorum factum non fuerat, Christianorum tunc temporibus fieri, vt scilicet, confugientes ad Ecclesiam vi expellerentur, ipse exercitum commouet & illuc dirigit.

Quanti facta Ecclesiæ immunitas.

CONCILIVM PARISIENSE habetur agente Chilperico Rege aduersus Prætextatum Rothomagensem Episcopum, quem instāte Regina Fredegunde, multis criminibus falso accusabant, illo se purgante, & de obiectis rationem reddente. At dolo persuasus vt se reum confiteretur, & veniam peteret, quam Rex pro sua clementia daturus esset, sua confessione damnatus, in exilium actus est. Greg. Turon. hist. Fr. 5. c. 18. D

Christi Ann.	Pelagij II. Papa	Iustini iun. Imp.	Indictionis
581.	4.	16.	14.

EXtat Pelagij nomine Epistola ad Benignum Archiepiscopum, de translatione Episcoporum, an & quando Episcopum è sede in sedem transire deceat. T. 2. Concil.

Laurentius iunior, post Frontonem, creatus Episcopus Mediolanensis Ecclesiæ, mox ad Pelagium Papam, vt in communionem Catholicam reciperetur, scripsit libellū (quem cautionem Gregor. Papa appellat) quo se auersuri Schismaticos, & in causa trium capitulorum Romanæ inhærere Ecclesiæ profitebatur, cui quidem libello subscripsere complures Senatores, ipse Præfectus Vrbis, & Gregorius, qui postea, fuit Romanus Pontifex, dum hoc tempore Vrbanam gereret Præfecturam (vt ipse testatur in Epistola[b] ad Laurentij successorem Constantium) tanquam fideiussores Laurentij. Hinc videas, quam clare refellantur, quæ Ioan. Diaconus in vita S. Greg.[c] scribit de eodem à Benedicto Papa ex E

[b] li.3.ep.11.

[c] lib.1.c.22 23. 24. apud Sur. To. 2.

Mona-

A Monacho, creatum fuisse Diaconum Cardinalem S.R.E. & quod prius eum Monachum miserit in Britanniam ad conuersionem Anglorum: sed tumultuantibus ciuibus, reuocarit & inter Diaconos cooptarit. Aggressuri itaque iam nos ordine temporum res mirifice gestas eiusdem S.Gregorij recensere, quoniam continget interdum à Ioanne Diacono, qui vitam eius scripsit, sententia discrepare, ne quis miretur, sciendum est eum scripsisse post annum 872. id est, trecentis fermè annis ab hoc tempore, cum in ea scriptione meminerit Leonis 4. Nicolai, atque Hadriani Roman. Pontif. [a] & opus illud inscripserit ad Ioannem octauum (non septimum, vt opinatus est Sigebertus, de script. Eccles. c.117. cum post eum sederint illi alij ab eo nominati Pont.) qui sedere cœpit ann. Domini 872. Sed quantumuis scripsisset eadem ætate, manifestæ veritati cedendum erit.

Ioã. Diac. quãdo scripserit V. S. Greg. Pap.
[a] li. 4. c. 68. 83. 94. 97.

B Scimus ipsius Gregorij testificatione 4. Dialog. cap.16. Felicem tertium Romanum Pontificem (non quartum, vt vult Ioannes Diacon. qui fuit non Romanus, sed Samnita) fuisse illi Atauum: Patrem verò Gordianum, & matrem Siluiam, ob egregiam sanctitatem inter Sanctos relatam, vt tabulæ Ecclesiasticæ indicant; & eius amitas Tarsillam, atque eius sororem Aemilianam, Deo dicatas Virgines, quas sui Patris affirmat fuisse sorores (homil.38.) sicut & Gordianam, sed à sanctis sororibus valde degenerem. Nutricis meminit ad Rusticanam Patriciam (lib.4.epist.34.) quæ & eius tempore pontificatus erat superstes.

De S. Greg. P. primordijs.
S. Gregor. atauus.
Parentes.
Amitæ.
Nutrix.

Institutum verò fuisse optimis moribus, & bonis litteris, quantum sæculum illud ferebat, excultum certum est. Iuris quoque consultissimum fuisse suis postea litteris declarauit. [b]

Institutus bonis litteris.
Iuris consultus.
[b] li. 11. epi. 54.

C Gregorius Turonens. eius æqualis in histor. Francor. de eo sic:[c] Litteris Grammaticis, Dialecticis, atque Rhetoricis ita erat institutus, vt nulli in vrbe ipsa videretur esse secundus. Porrò inter Senatores militasse, in eaque forensi militia primos ordines duxisse, præfecturamq́ Vrbanam administrasse, ex suis ipsius scriptis postea litteris, satis constat, atq; hoc ipso anno eam gessisse accurate probat auctor Annalium. Cum autem negotijs sæcularibus foris inseruiret, intus anhelasse ad solitudinem, ipsemet testatur, scribens postea ad S.Leandrum Episcopum Hispalensem in præfatio. Moralium. atque hæc illa putamus fuisse tempora, quibus ipse Gregorius in erigendis in Sicilia Monasterijs totus erat, post D quæ, & aliud erexit Romæ, in cliuo Scauri. De his autem vsque ad munus Diaconatus susceptum, Gregor. Turonens. huius temporis inspector, & scriptor: ita habet. [d] Hic de Senatoribus primis, ab adolescentia deuotus Deo ex rebus proprijs sex in Sicilia Monasteria congregauit, septimum verò intra Vrbis muros instituit, quibus delegans tantam terrarum copiam, quanta ad victum quotidianum præbendum sufficeret, reliqua venundedit cum omni præsidio domus, ac pauperibus erogauit.

[c] li. 10. c. 1.
In foro versatur.
Præfecturam vrbanam gerit.
Sex Monasteria instituit in Sicilia, adhuc sęculari habitu Romę vnum.
[d] histor. 10. cap. 1.

Et qui ante serico contextu ac gemmis micantibus solitus erat per vrbem procedere, trabeatus, nunc vili contectus vestitu, ad altaris Dominici ministerium consecratur, septimusq; Leuita in adiutorium Papæ adsciscitur. Tantaque ei abstinentia in cibis, vigilantia E in orationibus, strenuitas in ieiunijs erat, vt infirmato stomacho, vix consistere posset. hæc Gregor. Turon. de Gregor. Rom. primordijs.

Porrò instituto ab ipso in Vrbe S. Andreæ Monasterio, non ex proxime positis Cassinatibus Monachis (vt multi putant) quibus Longobardos fugientibus, apud Lateranens. Basilicam datum fuerat Monasterium, sed ex prouincia Valeria, Monasterio S. Equitij, in quo vigebant Monastica instituta, etiam tum cum S. Benedictus petijt eremum, Abbatem expetijt, de quo Dial. 4. cap.21. vitæ venerabilis Valentius (seu Valentio, aut Valentinus) qui post in hac Rom. vrbe mihi, sicut nosti, meoque Monasterio præfuit, prius in Valeria

prouincia suum monasterium rexit, & 1. cap. 4. silere non debeo quod de hoc viro Abbate quondam meo reuerendissimo Valentio cognoui, &c. A quo Abbate ipse Gregorius, & habitum Monasticæ conuersionis accepit, & ab eo Monachorum institutus est regulis; non igitur S. Gregorius institutionis S. Benedicti professor fuit, quod vulgo putatur. nam quod aliqui S. Equitij Monachos sub eodem Patriarcha S. Benedicto redigere laborant, quasi Monasterium. S. Equitij vnum ex eis fuerit duodecim Monasterijs, quæ S. Benedictum erexisse ipse sanctus Gregorius tradit Dialog. 2. cap. 3. 4. 5. planè vanum est, siquidem illa 12. S. Benedicti Monasteria asserit Gregorius in eadem fuisse prouincia in eodem loco circumquaque constructa; S. verò Equitij Monasteria erant in alia prouincia, Valeria, & S. Equitius, non vnius modo, sed multorum Monasteriorum pater extitit, vt idem ibidem asserit S. Gregor. 2. Dial. cap. 3. A

Hoc eodem anno, defuncto Ioanne Episcopo Alexandrino cum Sed. ann. 11. in locum eius suffectus est S. Eulogius qui Sed. ann. 27. Niceph. Chron. & Euagr. 5. cap. 16. B

Christi Annus 582. *Pelagij 2. Pap.* 5. *Tiberij Imp.* 1. } *Indictionis* 15.

IVstinus Imperator post annos in Imperio sexdecim, mensesque nouem, cum dimidio exactos, ex hac vita recedit mense Augusto. Euagr.

Iustini morituri ad monitio ad successorem. Præclaram cohortationem & admonitionem Iustini proxime morituri ad Tiberium, coram Patriarcha & Senatu, omnibus collachrymantibus, habent, Miscella. lib. 16. & Cedrenus, quam omnino legant Principes & obseruent. C

Tiberius antequam procederet coronandus (insidijs, ex parte Iustiniani, Iustini nepotis paratis in Circo) loca sancta obiens, oratione completa, tum prodijt, cum insidiatores confusi, regressi sunt, nihil homini, qui spem in Deo posuerat, aduersari valētes. Ex Greg. Turon. [a] Sophia quoque, Iustini vxor, illi rursum parauit insidias, clam Iustiniano fauēs: quas feliciter euasit, eamque thesauris spoliatam, & in ordinem redegit. Iustinianum verò obiurgatum, magno post in honore habuit.

[a] *hist. 5. ca. 30.*

Tiberij exercitus Persas debellauit, ingenti relata præda. Legati missi ad Tiberium ex diuersis regionibus, & à Chilperico Francorum Rege, tradit Gregor. lib. 6. cap. 8. D

De ingenti beneficentia Tiberij erga pauperes & captiuos, narrant Greg. Paul. Diac. & Miscella, vt de inuentis magnis Thesauris, Deo probante eius largissimas eleemosynas, & abunde suppeditante. de Thesauris tamen inuentis apud Græcos silentium.

Pelagius Papa kalend. Decemb. Decretalem dat epistolam ad Episcopos Campaniæ, & totius Italiæ: de accusationibus & iudicijs Episcoporum.

CONCILIVM CABILONENSE, iussu Regis Guntheramni aduersus Salonium & Sagittarium Episcopos, quibus obiecta sint adulteria, & homicidia, sed hæc per pœnitentiam purgari censentes Episcopi, Illud est additum, vt constituerentur rei maiestatis, & patriæ proditores, qua de causa ab episcopatu depositi, & in custodiam traditi (vnde effugerunt per diuersa vagantes) & alij subrogati. Greg. [b] E

[b] *li. 5. c. 27*

CONCILIVM PRIMVM MATISCONENSE, eiusdem Regis anno 18. (non 12. vt perperam legitur) in eo 20. capitula sancita vt ait Ado Viennensis, sed 19. tantum extant, omnia ad morum emendationem, & Ecclesiasticam disciplinam pertinentia, complures ad Iudæorum petulantiam coercendam.

Quadragesima S. Martini. Ne ad sæculare forum episcoporum causæ traherentur. Ne clerici seculari habitu incederent. Actum ibidem de Quadragesima dicta S. Martini, ante natale Domini, trium

dierum,

A dierum[1] 2. 4. & 6. feria, in hebdomada, ieiunijs obseruanda, ex institutione S. Pepetui Turonensis Episcopi, vnde fluxit, vt nonnulli fidelium ipsum integrum tempus aduentus, quod Natalem Domini diem præcedit, ieiuni continuato transigerent; quo tempore Canones publicè recitari mandarunt.

Ieiunium per Domini aduentum.

Christi Annus	*Pelagij II. Pap.*	*Tiberij Imp.*	*Indictionis*
583.	6.	2.	*prima.*

B Tiberius, Iustiniano, Iustini cognatò, duce exercitus, ob conspirationem cum Sophia initam, in ordinem redacto, Mauritium in bello Persico satis spectatum, Magistrum militiæ creat, qui bello prospere gesto aduersus Persas, non solum ciuitates, & arces illis accommodatissimas cepit, sed tantam prædam auexit & tot captiuos, vt illis omnia compleret. Euagr. [a] qui plura de eius virtutibus. [b] item Miscella. Cum igitur Tiberius illum expertus esset pium, & prudentem, tradidit illi vxorem filiam Constantinam.

Plures prædictiones extant de eius Imperio, in Actis S. Theodori Sicæotæ 22. Aprilis, apud Sur. in Actis S. Eutychij 6. April. & apud Euagr.

[a] lib. 5. cap. 19. & 20.
[b] lib. 17.

Gregorius, qui anno Domini 581. Præfecturam Vrbanam gerebat, sed animo ad Monasterium anhelabat, nuncium remittens sæculo, paulò post factus est Monachus. At Pe-
C lagius Papa, qui bene cognitam eius virtutem habebat, doctrinam, pietatem, & in rebus agendis industriam & dexteritatem, statim fere, auulsum à Monasterio destinat Apocrisarium Sedis Apostolicæ CP.lim ad Tiberium. quod munus cum nonnisi S. R. E. Cardinalibus committi moris esset, eum, licet inuitum, & renitentem, creat Diaconum Cardinalem. Ipsemet in Præfatione Moralium ad Leandum Hispal. Episcopum. At qui non permissus est in suo Monasterio Romæ degere, proficiscens CP. lim secum quodammodo illud duxit: *Me scilicet multi*, inquit, *ex Monasterio fratres mei germana charitate secuti sunt*, &c. Inter cæteros verò secutus est eum Maximianus, qui secundus fuit sui Abbas Monasterij post Valentium.

[c] 5. ea. 21. Gregor. fit monach[9]. mox Diaconus Card. & Apocrisarius.

D CONCILIVM BRENNACENSE in Gallia, anno v. Childeberti iun. Regis filij Sigeberti, aduersus Gregorium Turonensem, falso accusatum à Leudaste (ob multa iniustè patrata, & damna Ecclesiæ illata, Gregorij opera à Turoni præfectura amoto (quod nefarium crimen in Reginam Fredegundem & Bertheramnum episcopum Burdegalensem, composuisset; & euulgasset, qui purgatus iuramento, Regi Chilperico, reconciliatus est. Leudastes accusator ab audientia se subtraxit, & ab omnibus Ecclesijs est excommunicatus. Riculphus Gregorij Presbyter idemque eius accusator morti addictus, sed à Gregorio ab ereptus, non tamen à tormentis excusari potuit, in quibus confictum crimen confessus est. hæc Greg. pluribus [d].

[d] l. 5. c. 47. 48. 49.

E Sed accidit, vt, cum quidam, zelo iustitiæ, redarguisset Riculfum, is eius opera fuerit retrusus in carcerem, & tormentis subditus, qui nocte quadam inuocatis SS. Martino & Medardo, mox diruptis vinculis, & diffracto cippo S. Medardi Basilicam nocte, nobis vigilantibus, introierit, inquit Greg.

Saluius [e] Episcopus Albigensis dixit Gregorio, se videre euaginatum gladium iræ Dei super domum Regis Chilperici & Fredegundis: atque ita peste, qua hoc anno depasta est Gallias, post 20. dies, duo filij eius obierunt; quod agnoscens Regina in pœnam scelerum, & rapinarum, ab vtroque commissorum, hortatur eum ad pœnitentiam, vt pœnam perpetuam euadat. Consilio Rex accepto, iniquarum exactionum Codices cremauit, & multa Basilicis, & pauperibus largitus est.

[e] li. 5. c. 50. De vindicta super domum Regiam.

Fredegundis amissis filijs, nouercali odio in priuignum Clodoueum, adductum in suspicionem, quod in eam aliquid moliretur, in carcerem coniectum, obtruncari præcipit, vulgato quod seipsum, obnoxium culpæ, necasset. Gregor. [a] A

[a] 5. cap. 39. Ingens fraus.

Audouera, Clodouei mater, fraude decipitur à Fredegunde; si quidem hortata eam vt filiam, quam ex Chilperico habebat, ipsa per se, non per aliam, ex sacro fonte susciperet; ob id, à marito dimissa & velata est; Radegundis verò in eius connubium transijt. Episcopus qui filiam baptizauit, & matri eam tenere non prohibuit, exilio damnatus est. Ex Adone.

Atrox facinus.

Austregildis Regina Guntheramni vxor, peste tacta, cum se non posse viuere agnosceret, virum iuramento adegit, vt medicos, à quibus se necatam dicebat, post suum obitum interficeret, quod & præstitit, duobus obtruncatis. Ex Gregor. [b]

[b] lib. 5. c. 30. Vindicta in sacrilegum Comitem.

Hantinus quoque Comes Engolismensis eadem luce tactus rapitur è vita, cum clamaret id se pati propter iniurias illatas Heraclio Episcopo Burdegalensi, à quo ob immensa scelera perpetrata, fuerat excommunicatus, exanimum eius corpus ita nigredinem duxit, vt putares, prunis superpositum, combustum fuisse. Ex Greg. [c] B

[c] 5. cap. 36.

Hoc eodem anno B. Martinus Gallicinensis Episcopus obijt, ex Pannonia ortus, in Orientem peregrinatus, doctrina nulli suis temporibus secundus, in Gallicia Episcopus ordinatus. Ex Gregor. [d] cuius memoria celebratur in Ecclesia 13. kal. April. Fortunat. de eo. lib. 5. Carminum.

[d] 5. cap. 37. Persecutio Ariani Regis in Hispania.

Magna hoc anno in Hispania Christianis persecutio fuit, multique exilijs damnati, facultatibus priuati, facie decocti, carceribus mancipati, verberibus affecti, ac diuersis supplicijs trucidati sunt. Auctor Leuigildus Rex Arianus, instigante maxime Gosuinda, quam viduam Athanagildi vxorem duxerat. Ex Greg. [e] & Isidoro, in Chron. Leuigildi filij ex alia vxore, Hermenegildus, & Reccaredus fuere, hic Chilperici filiam desponsauit: ille Ingundem Sigeberti, quæ à Gosuinda, cum ad Arianismum pertrahi non se sineret, multa passa est mala. Hermenegildus, tradita sibi Hispalensi ciuitate, vbi regnaret, opera vxoris, & Leandri Episcopi ad fidem Catholicam traductus, offensionem patris incurrit, ita vt se inuicem bello peterent, sed cum se filius imparem viribus sentiret, etsi iustiorem causam foueret, Leandrum Episcopum CP.lim ad Tiberium Imper. misit, vt laborantibus sub gladio Ariano Catholicis suppetias ferret; ibi S. Gregor. Apocrisarium Sed. Apost. agens, S. Leandrum agnouit, eoque impellente expositionem B. Iob aggressus est, hoc ipso anno. ipse D. Greg. in præfatione. C

[e] 5. cap. 38.

Dum Leuigildus exercitum contra filium duceret, & milites Monasterium quoddam S. Martini, inter Seguntum, & Carthaginem spartariam inuaderent & deriperent, Monachis dilapsis, Abbate solo senio incuruato relicto, extracto vnus gladio, quasi amputaturus ceruicem eius, resupinus ruit, ac spiritum exhalauit, reliqui verò, timore perterriti, fugerunt. Quod cum Regi nunciatum fuisset, mandauit omnia Monasterio restitui. Ex Gregor. de glor. Confess. [f] D

[f] ca. 12.

Quæsiuit Rex secretius à quodam suorum Episcoporum, cur, & ipsi, sicut Catholici, signa non ostenderent in populis secundum fidem suam, illo affirmante, sæpius se cæcis lumen restituisse, surdis auditum, & nunc inquit, possum hæc facere, quæ dicis. Et conuenit cum quodam, datis 40. aureis, vt cæcum se fingens, ad eum transeuntem cum Rege exclamaret, vt fide Episcopi reciperet lumen. At Episcopus cum non minima arrogantia imponens manus super oculos eius, ait, secundum fidem meam fiat tibi. Hæc eo dicente, ita obserati sunt oculi hominis cum dolore, vt non solum visum perderet, verum etiam dolum, quem auaritia impellente finxerat, publicaret. Ex Greg. Eiusmodi namque hæ- E

Hæretici fingũt miracula. Solius Ecclesiæ Catholic. habere miracula.

reticorum

A reticorum sunt miracula, nam vera edere proprium & solum est Ecclesiæ Catholicæ.

Egregiam confessionem sanctissimæ Trinitatis narrat idem Gregor. de glor. Martyr. cap. 28. cuiusdam Clerici, quem Rex Arianus blanditijs & muneribus tentatum ad confitendum filium Patre minorem, & blasphemiam exhorrétem, acerbissime torqueri mandauit, firmissimum in fide persistentem & æqualem Trinitatem prædicantem, qui postea dimissus, confessus est cum cæderetur, se tres tantum primos ictus sensisse, alios verò nequaquam. Martyriũ egregium pro fide Trinitat.

Alibi idem Gregor. de glor. Confess. cap. 14. narrat annulum ignitum à Catholico de igne acceptum, & in palma diu retentum, absque vlla offensione in fidei Catholicæ testimonium, aduersus hæreticum.

B

In histor. verò Franc. [a] refert idem Gregor. disputationem habitã inter se & Legatum quendam Leuuigildi Arianum, ad Chilpericum Regem. Idem de glor. [b] Mart. refert de Gomachario Comite Ariano, qui Agathensis Ecclesiæ, agrum vsurpat, & cum in febrem incidisset, ad orationem Leonis Episcopi, quem, vt se oraret, rogauerat, cum restituisset agrum, liberatus fuerat, rursum agrum auferens, valde interminãte Episcopo, ne faceret, & diuinam illi vltionem experiri contingeret, contemnens, & insuper contumeliose Episcopo minitans: rursum correptus à febri cum frustra pro se orari precaretur, & duplum restitueret, animam exhalauit.

[a] l. 5. ca. 43 [b] li. 1. c. 79 Vltio in sacrilegum.

C

Item de glor. Martyr. presbyteri Ariani Catholico presbytero illudentis, miserabilem exitum narrat, quo perterritus hæreticus, item Arianus, ad fidem Cathol. est conuersus. Et cap. sequenti ostendit, vt per ignem Catholica fides sit probata. Lib. 1. c. 80. Miracula.

Chilpericus Rex auersans Arianismum, declinat in Sabellianismum, personarum distinctionem, ex quadam ignorantia, tollens; & Gregorio repugnanti irascitur, sed post Saluio Albigensi acquiescit, rei veritatem edocenti. Ex Gregor. 5. hist. cap. 44. Celebrat eum Fortunatus, vt omnium Regum Francorum antecessorũ & æqualium doctissimum, poeticam facultatem linguasque in primis varias callentem. Carm. lib. 9. Humanum fuit deliquisse Regem, & excusatione dignum: at Christianissimi Regis præclarum reliquit exemplum, cum contraria astruentibus sacerdotibus, illis acquieuit. Sanctus Maurilius Episcopus Cadurcensis, miræ sanctitatis vir migrat è vita. Gregorius [c] qui eius virtutes recenset, & celebrat. Item S. Agricola Cabilonensis Episcopus, senioris, æquè sancti, filius, [d] à quo vtroque Venantius Fortunatus [e] sacris litteris fuit instructus. Epigrammate ad Agricolam.

Chilperic. declinat in Sabellianismum. Resipiscit.

D

[c] histor. Fr. lib. 5. c. 43. [d] li. 5. c. 45. [e] For. lib. 6 carm.

Dalmatius item Ruthenæ ciuitatis Episcopus ad cælestia gaudia euocatur, quem cum presbyter quidam in conuiuio probrose fatuum, & delirum appellasset, cócidit mortuus. Gregorius. [f]

[f] li. 5. c. 46

E

Moritur, & his Tiberij Imperatoris temporibus in Palæstina Sisinnius, ex Episcopo factus Anachoreta, itemque eius discipulus, magistro sanctitate non impar, vt exitus declarauit, apud Sophron. Prato spir. cap. 93.

Christi Annus	Pelagij II Pap.	Tiberij Imp.	Indictionis
584.	7.	3.	secunda.

HErmenegildus destitutus à Græcis (quos Tiberius Imper. in eius auxilium miserat) à patre pecunia corruptis, imparem patri ad pugnam se videns, illi sese sub sacramento tradidit; quo ille violato, eum in carcerem trudit, & nocte Paschatis misso Episcopo Ariano, qui illi communionem impartiret, cum eum constanter Hermenegildus reiecis-

ſet à ſe, à crudeli patre obtruncari mandatur, atque ita pro Catholica fide glorioſus mar- A tyr efficitur. Ex Gregor. Turon. [a] & Gregor. Papa in Dialogis; [b] & Adone Vienn. qui duo aſſerunt patrem pœnitentia ductũ, de illata filio nece indoluiſſe, & hoc amplius Ado, iracundia ex dolore cõcepta exæſtuantem, perſecutionem in Catholicos mouiſſe, relegatis in diuerſa loca Epiſcopis orthodoxis, & Eccleſijs ſpoliatis. Exulaſſe tunc quidem conſtat S. Leandrum atque Fulgentium fratres, Epiſcopos, Mauſonam Archiepiſcopum Emeritenſem, Licinianum Carthaginenſem, Io. quoq; Gerundenſem, & alios. De S. Leandro ait Iſidor. deſcript. Eccleſ. cap. 28. eum in exilij ſui peregrinatione compoſuiſſe duos aduerſus hæreticorum dogmata libros, eruditione SS. ſcripturarum ditiſſimos, *in quibus*, inquit, *vehementi ſtylo Arianæ hæreſis confodit, & detegit impietatem*, &c. Extat & aliud, inquit, laudabile eius opuſculum aduerſus inſtituta Arianorum, in quo propoſitis eorum dictis, B ſuas reſponſiones apponit. Et cap. 31. Seuerus Malacitanæ Sedis Antiſtes, collega, & ſocius Liciniani Epiſcopi, edidit librum vnum aduerſus Vincentium Cæſarauguſtanæ vrbis Epiſcopum, qui ex Catholica fide in Arianam prauitatem fuerat deuolutus, &c. recenſet alia eiuſdem celebris viri monumenta. Porrò Licinianum eius collegam Carthaginenſem Epiſcopum exulaſſe, pariterque perueniſſe CP.[lim] tradit Iſidor. ibique ab æmulis veneno extinctum. Et de Ioan. Gerundenſi Epiſcopo, natione Gotho, prouinciæ Luſitaniæ, Scallabalitano. CP.[li] Græca, & Latina eruditione nutrito, ſcribit, quod cum Leuigildus Arianus, in nefandam Arianam hæreſim eum trahere tentaret, iſque reſiſteret Barchionem relegatum per decem annos, multas inſidias, & perſecutiones ab Arianis perpeſſum, quem, & C chronicon ſcripſiſſe ait, à primo Iuſtini anno ad octauum Mauritij, & de Maximo Epiſcopo Cæſarauguſtano cap. 33. ſcripſit, inquit, & breui ſtylo hiſtoriolã, de his quæ à temporibus Gothorum in Hiſpanijs acta ſunt, hiſtorico, & compoſito ſermone recenſet, & lucubrationes Eutropij Epiſcopi Valentini, cap. 32. Eburicum Mironis Sueuorum Regis filium Audicas, aſſumpta Tyrannide, regno priuatum, & Monachum factum in Monaſterio damnat, at Leuigildus Audica deiecto, & in clericum attonſo Sueuorum Regnum occupat, & ad Arianiſmum traducit, atque ita Regnum quod 126. annis manſerat, deletum eſt, & in Gothos tranſlatum. Iſidor.

[a] *hiſt. c. 46.*
[b] *3 cap. 31.*

Litteræ per hoc tẽpus florent in Hiſpania. Clari Hiſpaniæ Epiſcopi.

Regnum Sueuorum transfertur in Gothos.

Vincentius Abbas dolens irrogatam eſſe iniuriam Chriſtiano Catholico nomini per D Vincentium Cæſarauguſtanum Epiſcopum Arianum factum, è ſolitudine proſiliens, aduerſus Arianam blaſphemiam vbique pugnare non deſinens, ab Arianis comprehenſus, affectus verberibus, eſt detruſus in carcerem; dimiſſus verò tandem ab illis, martyris coronam eidem inuidentibus, vbi maiori ſpiritus ardore in Arianos inuectus, eoſdem vna cum Ariana hæreſi exagitaſſet, ante fores Monaſterij ab eiſdem irruentibus crudeliſſime peremptus eſt. Legione 11. m. Sept. qua die in Eccleſia Occidentali anniuerſaria memoria celebratur.

Eodem anno per Egidium Rhemenſem Epiſcopum, & alios Collegas, Legatos, compoſitæ ſunt res Francorum, pace ſtabilita, ea conditione, vt poſt obitum Chilperici, Childebertus ei hæres in vniuerſo regno ſuccederet. Ex Greg. [c] quem Egidium Fortunatus E egregie laudat Carm. 3. lib. Effracta S. Martini Baſilica fures ſacrilegi multũ auri, argenti, & palliorum holoſericorum abſtulerunt, & Burdegalã profecti, vno eorũ alium interficiente, furto patefacto, fures ſibi Rex Chilpericus præſentari præcepit. *Tunc ego metuens* (inquit Gregor. [d]) *ne ob illius cauſam homines mererentur, qui viuens in corpore, pro perditorum vita ſæpius deprecatus eſt, Epiſtolam Regi deprecationis miſi, ne nobis non accuſantibus, ad quos perſecutio pertinebat, hi interficerẽtur, quod ille benigne ſuſcipiens, vitã reſtituit. Species verò quæ diſſipatæ fuerant, ſtudioſiſſime comperiens, loco ſancto reddi præcepit.*

[c] *l. 5. & 31. & 7 c. 10.*
[d] *hiſt. li. 6. cap. 10.*

A Decesserunt ex humanis viri sanctitate celebres perpetua anniuersaria memoria consecrati; Ferreolus Episcopus Vcecensis qui & scriptorum suorum reliquit monumenta, libros videlicet Epistolarum, Sidonium Apollinarem secutus. Greg. Turon. [a] Viri sancti tate & miraculis clari.

Eparchius Engolismensis, cuius enitebat virtus in ostensione signorum, quę idem Gregorius, resque ab eo gestas libello conscripsit in vita SS. Patrum, apud Sur. I. Iul. Domnolus quoque Cenomanensis, miraculis æque conspicuus. [a] 6 c. 7. 8. & 9.

S. item Maurus Abbas anno 41. ab eius in Galliam aduentu, anno, ad cœlestem vitam migrauit, cuius res gestas scripsit Paulus Monachus eius discipulus, ad Bonifacium tertium Papam.

B Hoc eodem anno, incipiente indictione tertia 4. Non. Octob. Pelagius Papa fatigatus admodum, Longobardorum assiduis bellis, ad Imperatorem Tiberium, petiturus auxilium, Legatum mittens, litteras ad Gregorium Apocrisarium suum scribit. eius est epistola 5. qua describit miserum statum Romanæ Prouinciæ, & Italiæ, & presbyterum, vt mittere festinet, admonet, *quia*, inquit, *& in Monasterio tuo, & in opere cui eum præposuimus, necessarius esse omnino cognoscitur*, hic autem erat Maximianus, qui Gregorium CP. olim comitatus erat, & mortuo, vt credibile est, Valentio, Monasterij Gregorij primo Abbati, secundus successit, in cuius reditu rem planè admirandam contigisse narrat S. Gregor. [b] Cum grauissima tempestate iactati, accepto iam corpore, & sanguine Domini, imminentem C mortem expectarent, octo diebus nauis vsque ad superiores tabulas aqua plena, iter proprium peragens, nono die in Cotronensem portum est inuecta, ex qua cum omnes exissent, mox demersa est. [b] Dial. 3. c. 36. Miraculū.

Christi Annus	Pelagij II. Pap.	Tiberij Imp.	
585.	8.	4.	Indict. 3.

LOngobardi Ducum administratione decennali iam pertæsi, communi consilio Regem creant Antharit, Clephonis Principis filium, quem & nomine Flauij honestant, D quo deinceps omnes fœliciter vsi sunt, & singuli Duces dimidium suæ substantiæ illi tribuunt, ad sustentandam dignitatem Regiam. Ex Paulo Diac. [c] qui, vt Longobardus, suis fauens, eos prædicat, quos alij, & maxime S. Gregorius, vt crudeles, raptores, & nefandos appellat. [c] lib. 3. c. 8.

Res Romana stat, diuinitus defensa, &, ex miraculo huiusmodi, ipse Barbarus Rex adducitur ad donum Apostolis offerendum. *Benedictionem*, inquit S. Gregor. [d] *S. Petri Apostoli clauem à sacratissimo eius corpore transmisi, de quo hoc est gestum, quod narro miraculum. Dum eam quidam Longobardus in Transpadanis partibus inuenisset, & quia S. Petri clauis esset despiciens: sed quia aurea, facere sibi ex illa aliquid volens, eduxit cultellum vt eam incideret, qui mox eum, arreptus per spiritum, sibi in gutture defixit, eademq; hora defunctus cecidit, præsente Rege, & alijs qui vehementer perterriti, eorum nullus clauem de terra leuare præsumebat. Tunc quidam Longobardus Ca-* E *tholicus, qui fere batur orationibus, & eleemosynis deditus, Minulphus nomine vocatus est, qui ipse hanc leuauit de terra. Antharit vero pro eodem miraculo aliam auream clauem fecit, atque cum ea pariter ad Sancta memoriæ prædecessorem meum transmisit, indicans quale per eam miraculum contigisset.* [d] lib. 6. ep. 23. miraculū de claue S Petri.

Leuuigildus pœnitentia quidem ductus, filij Catholici necis, & propensus in Catholicam Religionem, quam persecutus erat, nec tamen omnino Catholicus, exit è vita. Ex S. Greg. [e] & Turon. [f] [e] 3. Dial. c. 31. [f] 8 hist. c. vlt.

Reccaredus filius, interpellante pro eo fratris Martyris sanguine Catholicus efficitur,

 & vni-

Arriani Hispaniæ fiũt Catholici.

& vniuersum Regnum in Hispania & Gallia Narbonensi ad fidem orthodoxam perducit. Ex ijsdem Gregorijs ibidem & Isidoro, atque Ioan. Abb. Biclarensi, qui his temporibus vixit & scripsit, Reccaredum Regem egisse cum Arianis Episcopis, non terrore, vel imperio, sed blande & leniter, tradit. A

Chilpericus ad Iudæorum conuersionem adijciens animum, complures eorum in baptismo suscepit, sed dum alios adigere vult, multarum cædium occasionem præbuit. Hæc Gregor. Turon. [a] pluribus.

[a] 6 cap. 17.

Viri ob pias largitiones celebres.

[b] 8 c. 20.

Chrodinus Dux obit, septuagenarius, vir magnæ bonitatis & pietatis, eleemosynarius valde, pauperumq; refector, profluus ditator Ecclesiarum Clericorumque nutritor, &c. Greg. [b] eum celebrat, & Fortun. lib. 9. carm. in fin. Celebrat & alium idem Fortun. eleemosynarum nomine, Iulian. qui ex mercatura perdiues, profudit opes in pauperes, nobili Epitaphio. eiusdem huius sæculi est, & Epitaphium illud Atoli discipuli S. Remigij Rhemis in Ecclesia S. Iuliani, quod piæ largitatis occasione illum prædicat. B

Christi Annus	*Pelagij 2. Pap.*	*Mauritij Imp.*	
586.	9.	1.	*Indict.* 4.

AEgrotantem Eutychium Episcopum CP.[li] Tiberius Imperator adit, benedictionem ab eo percepturus, à quo audit celerem suum ex hac vita discessum, qui quatuor post mensibus contigit, Augusto mense, cum Eutychius mense Aprilis decesserit. Eustathius in V. S. Eutych. sub mortem autem & morbum, qui septem dierum tantum fuit, contigit altercatio illa inter Eutychium & Gregorium, de qualitate carnis in resurrectione. delapsus enim Eutychius incaute in errorem Origenis, scripto libro probabat corpus nostrum in resurrectionis gloria fore impalpabile, ventis & aëre subtilius: at S. Greg. astruebat fore subtile quidem per effectum spiritualis potentiæ, sed palpabile, per veritatem naturæ, variè illud ex scriptura probans: *Cum pia memoria Tiberius Constantinus Imperator* (inquit Gregor. [c]) *secretò me & illum suscipiens, quid inter nos discordia verteretur, agnouit, & vtriusque partis allegationes pensans, eundem librum, quem de resurrectione scripserat, suis quoque allegationibus destruens, deliberauit vt flammis cremari debuisset. A quo, vt egressi sumus, me ægritudo valida, eundem verò Eutychium ægritudo & mors protinus est secuta. Quo mortuo, quia pene nullus erat, qui eius dicta sequeretur, dissimulaui cœpta persequi, ne in fauillas viderer verba iaculari. dum tamen adhuc viueret, & ego validissimis febribus ægrotarem, quicunque noti mei, ad eum salutationis gratia pergebant (vt eorum relatione cognoui) ante eorum oculos pellem manus suæ tenebat, dicens, Confiteor quia omnes in hac carne resurgemus, quod (vt ipse fatebatur) omnino prius negare consueuerat.* Hactenus S. Gregorius. Eustathius qui res gestas Eutychij scripsit, controuersiam hanc attingit tantum, & culpam reijcit in aduersarium, quasi Eutychij verborum sensum haud assecutus fuisset, sed planè ipse fallitur. Non immeritò autem à Græcis colitur, vt sanctus, qui deposito errore veritatem certa confessione professus est. C D

[c] 14. Mor. cap. 29.

Quali carne resurgẽdum, dissidẽt Greg. & Eutych.

Eutychius veritatem resurrectionis fatet.

Ioannes, cognomento ieiunator, Eutychio sufficitur in Episcopatu CP.[no] qui visus est velle fugere, ne eligeretur Episcopus, & post tumidè affectauit appellari Oecumenicus, vt scripsit B. Gregor. E

Mauritius Cęsar creatur.

[d] 8 cap. 6.

[e] 5. cap. 22.

Tiberius, post quatuor menses, morbo cum decubuisset, prouidens Imperio, Mauritium ciuili, & castrensi militia clarum, Catholica quoque in primis religione, & virtutibus illustrem, Cæsarem creat, & ad eum præclarã habet adhortationem, quam refert Nicephor. [d] & filiam Augustam illi collocat in matrimonium, imperio pro dote attributo; illum quidem vocans, Tiberium; Augustam verò Constantinam, sic Euagr. [e]

Post

B Post Tiberio in somnis visa est viri species supra humanam formam, in veste fulgentissima, qui protensa manu, talia verba ad eum præfatus est. Hæc tibi, Tiberi ter sanctum numen renunciat, Tyranni impij, Imperij tui tempore, non extabunt. Postquam autem euigilauit somniū illud amicis exposuit. ex Nicephoro. Quibus verbis significatum videtur, eum post obitum consecuturum Imperium pacificum & perenne, videlicet cœleste cum Christo quod nullus auferat, nec perturbet Tyrānus Paulo post moritur Imperator mense Augusto, post tertium Idus, si quidem tertio Id. reperitur data ab eo Pragmatica sanctio, &c. In edit. Iuliani Antecessoris.

B Sub Imperio Tiberij contigit ex grassatione barbarorum plures martyres fieri in extremis partibus Aegypti, de quibus Pratum Spir. cap. 112. De quodam Leone Monacho Cappadociæ præclara ibidem narratio est, quod cum identidem repeteret, fore vt regnaret, & alij de regno temporali interpretarentur, nec possent eum ab ea cogitatione remouere, ipse vero de regno cœlesti intelligeret: accidit vt irrumpentibus in Oasim Barbaris, plures quidem Monachos occiderent, plurimos vero captiuos ducerent, inter quos tres præclaros Abbates, omnes infirmo corpore, quorum vnus permissus ingredi ciuitatem redemptionis precium allaturus, cum non inueniret, nisi octo numismata, & ille vellet viginti quatuor, redemptio transigi non potuit. Abbas Leo qui in ea ciuitate periculum euaserat; cum octo illis numismatis processit ad barbaros, orans, se vt acciperent sanum, & valentem, cum octo numismatibus, & tres patres illos infirmos & debiles liberos dimitte- C rent, quod & obtinuit. Abijt ergo Abbas Leo vsque ad quendam locum, & cum præ debilitate pergere vltra non posset, barbari eum decollauerunt, impleuitque Abbas Leo scripturam dicentem, vt ponat animam suam quis pro amicis suis, maiorem hac dilectionem nemo habet. Tunc nos quoque cognouimus, quidnam esset, quod dixerat: Quia regnare habeo. Veraciter enim regnauit, quia posuit animam suam pro amicis suis. Sed opportune hic adijciendum, quod sub Mauritio paulo post contigit in alia quadam barbarorum incursione. Cum Abbas quidam Nicolaus videns tres Sarracenos habentes secum vnum adolescentem valde formosum, annorum ferme viginti, cum multum rogasset eos, illum D vt dimitterent se pretium pro illo curaturum, vel se in eius locum reciperent, nec omnino impetraret, humi se prosternit, Dominumque orat, & Sarraceni illi Dæmone arrepti, se inuicem gladijs concidunt, & senex adolescentem apud se refouet, qui nolens ab eo discedere, sæculo renunciauit, & post septem annos exactos in habitu Monastico, requieuit. Ex Pr. Spir. c. 155.

Martyres à Barbaris.

De eximio cultu Catholicæ fidei & alijs Mauritij virtutibus habetur apud Euagr.[a] & apud S. Greg.[b] in epist. ad Anastasium Antiochenum.

[a] 6. ca. 1. *[b] 7 ep. 47*

Mauritius creatus Imperator, litteras dedit ad Theodorum Archimandritam (eum, qui sibi à bello Persico reuertenti, prædixerat Imperium) rogans vt Deum pro se deprecaretur, vt Imperium in pace tueri posset, & ab hostibus defendere; addiditque vt peteret si quid à se vellet. S. autem Theodorus rescripsit, vt in vsus pauperum aliquid frumenti Mo- E nasterio tribueret: addixit igitur Imperator Monasterio singulis annis tritici modios sexcentos, & poculum illi pro munere misit. Acta eius apud Sur. 22. April.

Gregorius Apocrisarij munere perfunctus apud Tiberium Imp. eo defuncto, Romam reuertitur, magnis donatus muneribus, nempe brachio S. Andreæ, cum capite S. Lucæ Euangelistæ. Quorum illud extat adhuc in eius Monasterio, in Cœlio Monte, ad Cliuū Scauri, sub titulo S. Andreæ; hoc vero in Basilica Vaticana. Laurentius Archidiaconus Cardinalis nouus Apocrisarius ad Mauritium à Pelagio missus. Gregor. ep. ad Eulogium: & ad Io. CP. num c Io. Episcopum.

lib. 4. ep. 38. Ind. 13.

Reuersus Romam S. Gregorius CP.li inchoatos Moralium libros perficere laborat. in fine Præf. Moralium. A

Scribit aduersus Schismaticos & Eliam maxime Episcopum Aquileiensem, nolentem acquiescere damnationi Trium capitulorũ, epistolam, instar libri, nomine Pelagij Papæ. de qua Diac.[a] & ipse Greg. ad Hiberniæ Episcopos.[b] quæ Epistola cum alijs duabus, recẽs inuentis, ab Auctore Annalium edita est Tom. 9. p. 883.

[a] 19. cap. 10 [b] lib 2. ep. 16 Ind. 10

Eliæ defuncto, hoc ipso anno succedit Seuerus. Pelagius, cum epistola, male affectis, non profuisset, exemplo Senioris Pelagij, qui per Narsetem Schismaticos coercere tentauit, sæcularem potestatem in eos concitauit. Rem vero gestam sic narrat Paul. Diac.[c]

[c] 3. c. 12.

Smaragdus Patricius veniens de Rauenna in Gradum per semetipsum è Basilica extrahens Seuerum, Rauennam cum iniuria duxit, cum alijs tribus ex Istria Episcopis, quibus comminans exilia, atque violentiam inferens, communicare compulit Ioanni Rauennati Episcopo Trium capitulorum damnatori, qui à tempore Vigilij Papa & Pelagij, a Romana Ecclesia deciderat societate. Exacto vero anno e Rauenna ad Gradum reuersi sunt. Quibus nec plebs communicare voluit, nec cæteri Episcopi eos receperũt, B

Paulus negotium de tribus capitulis non assecutis, errauit ipse & alijs errandi occasionem præbuit, dum putauit damnatores trium capitulorum à Romanæ Ecclesiæ decidisse societate, cum potius contrarium dicendum sit, vt ex superius dictis satis constat, ex quo errore, in quem & recentiores lapsi sunt, multi sunt alij consecuti.

In Gallijs hoc anno ex hac vita decessit Sancta Disciola Virgo, S. Saluij Episcopi Albigensis, Neptis, Monialis in Monasterio S. Radegundis Reginę, Pictauis, in cuius transitu, quæ admiranda effulserint sanctitudinis signa, narrat pluribus Gregor. Turon.[d] C

[d] 6. c. 29.

Christi Annus	Pelagij II. Pap.	Mauritij Imp.	Indict. 5. Mauritio A. cons. sine collega.
587.	10.	2.	

Gregorius Episcopus Antiochenus abalienata ab eo ciuitate, multis criminibus accusatus: ad Imperatorem & Concilium prouocat. Qua occasione, Ioannes Episcopus CP.nus Concilium conuocat, in quo, accusatore in exilium eiecto, Gregorius Episcopus absoluitur: Et Ioannes Episcopus Oecumenici arroganter sibi nomen vsurpat. Quo audito Pelagius continuo aduersus eum, datis litteris, ad singulos Episcopos, qui Synodo interfuerunt, quæ in dicta Synodo facta sunt, ad eam rem spectantia irrita reddit. Extat Epistola omni memoria dignissima, cuius exemplar postea S. Gregor. Pelagij successor, misit ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, vt vniuerso orbi innotesceret. Absolutionem tamen Gregorij Episcopi Antiocheni Pelagium ratam esse voluisse, indicat S. Greg.[e] ad Eusebium Thessalon. Episcopum. Egregie vero confutat auctor Annalium ex Epistola Pelagij vanum quendam I.C. ex eadem impugnantem Primatum Ecclesię Romanæ, qui ex ea maxime asseritur. D

Gregor. episcopus Antioch. accusatur. Prouocat ad Cõcil. Absoluitur. Io. CP.nus vniuersalẽ se epm vocat.

[e] Epist 69. lib 7.

Ab Antiochena ciuitate seueras Deus exigit pœnas de persecutione in suum Episcopum, quattuor mensibus ab eius reditu, graui terræmotu quassata, & prostrata, sexaginta hominum millibus, cum ipso Asterio Orientis Præfecto, præcipuo Episcopi persecutore, interemptis, saluo Episcopo, & qui circa eum erãt, toto domicilio, in quo sedebat, ruinam passo. Ex Euagr.[f] E

Antiochia terræmotu concutitur.

[f] li 8 c. 8. 9

Germanus Præfectus exercitui Romano, Persas irrumpentes in fines Imperij ita profligat, vt ne vnus quidem reliquus fuerit, qui cladem cæteris Persis renunciaret. Euag. Caganus Dux Auarum, pace violata, in longum murum apud CP.lim cum prædando excurrisset, à Commentiolo Duce Romano, magna facta cæde profligatur. Ab eodem cæsi

Auari profligantur. Sclauini cęduntur.

Scla-

A Sclauini apud Hadrianopolim, & recepta præda. Cedrenus ann. 7. Maurit,j, qui & addit de quibusdam in cuiusdam domo prandentibus, qui cum conuitia & execrationes in Deiparam virginem iecissent, illi quidem illico à malis correpti spiritibus, pœnas dederunt, Dominus vero in somnis sibi viderit astare Deiparam, quæ alloqui ipsum non dignata, pedes eius virgula, velut notis impressis circumscripsit, ille autem præ dolore statim euigilans, pedes suos incisos inuenit, gestatus in publicum ibique expositus iustum Dei Iudicium, & inculpatæ Virginis Deiparæ contra se indignationem professus est. Miraculū in sacrilegos.

SYNODVS LVGDVNENSIS SECVNDA Guntheramni Regis ann. 22. sex in ea Canones editi, in quibus, hoc de leprosis sancitum. Placuit etiā vniuerso Concilio, vt vniuscuiusque ciuitatis leprosi, qui intra territorium ciuitatis ipsius, aut nascuntur, aut videntur
B consistere, ab episcopo ecclesiæ ipsius sufficientia alimenta & necessaria vestimenta accipiant, vt illis, per alias ciuitates, vagandi licentia denegetur. Inter octo episcopos qui subscripserunt, eminebat Syagrius episcopus Augustodunensis sanctis adnumeratus. Duodecim per Vicarios subscripti leguntur. Reccaredus Hispaniæ Rex, Chilperici Franciæ Regis filiam in vxorem, missa honorifica legatione, expetit. Chilpericus Basinam nomine, ex Adouera vxore despondet, quæ alebatur in Monasterio B. Radegundæ, qua resistente, ac dicente: Non est dignum vt puella Christo dicata, iterum ad sæculi voluptates reuertatur; post tradit Baddam. Ex Gregor.[a]

Defuncto paruulo filio, Fredegundis Regina dirissimam exercet de maleficis quæstionem, & Mummolum Ducem exercitus in crimen vocatum, sub tormentis miserè mori cogit. Greg.[b]

C Chilpericus, Nero, nostri temporis, & Herodes, inquit Gregorius[c] de equo desiliens, reuersus de venatione, gladio à sicario confossus extinguitur. auarum, inuidentem, & inhiantem bonis Ecclesiarum, summæ libidinis, & crudelitatis describit eum Gregorius. Chilpericus occiditur.

Ex horribili quadam visione de Chilperici damnatione, Guntheramnus Rex profecit, inquit Greg. cuius hoc anno clementia refulsit in suscipiendo Aetherio Episcopo calumnijs diu multumque circumuento, eumque muneribus exornando, & suis Epistolis ad Episcopos comitando.[d]

Idem Rex. reiectis ambientibus Episcopatum Bituricēsem, Sulpicium dedit, de primis
D Senatoribus Galliarum, virum eruditum, & in metricis artibus nulli secundum; qui, quod amplius est, egregia enituit sanctitate. Ex Greg.[e]

Lupentius Abbas Basilicæ S. Priuati Martyris vrbis Gabalitanæ, à Brunechilde euocatus, quod ab Innocentio Comite eius vrbis accusatus fuerat, profanum aliquid profatum fuisse de Regina, re examinata, innocens dimissus, ab eodem Comite captus, multis supplicijs affectus, & demum obtruncatus, in Axonam fluuium corpus demersum, caput vero culleo insutum onerato lapidibus, in flumen item abiectum fuit.

Corpore ad litus eiecto, dum funus paratur, Aquila culleum ex aquis extractū, ad terram proiecit, quo aperto caput cum corpore est sepultum, ad cuius sepulcrum lumen fe-
E runt apparere, & infirmos recipere sanitatem. Ex Greg.[f] S. Saluius Episcopus Albigensis, mirificæ sanctitatis vir migrat è vita, de quo plura præclare gesta Gregor. Lib. 7. c. 1.

Quod summa admiratione dignum narrat S. Gregorius in fine Dialogorum de quodam in mari mirandum in modum seruato, oblato pro eo salutari sacrificio, subducta ratione hoc anno contigit.

a Lib. 6. ca. 34. 39. 45.
b 6. c. 35.
c 6. c. 46.
Lib. 6. c. 34.
d cap. 38. & 39.
e 6. c. 39.
f 6. c. 37.

Christus Annus	*Pelagij II. Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indictionis*
588.	II.	3.	6.

A

ROmano Romani exercitus Duce, qui irruentes in Rom. solum Barbaros profligarat, in ordinem redacto, & Philippico Imperatoris genero in eius locum substituto, & Orientalibus rebus Præfecto, exercitus qui iurasset ei non obedire, discessionem facit, sed per Gregorium Episcopum Antiochenum humillima oratione, & genibus flexis eos obsecrante, & religione sacramenti eos soluente, victus cedit, & obedit Imperatori. Ex Eu-agio.[a]

a 6.c.11.12

Eodem anno Mauritius augetur filio, quem Theodosium vocat. Cedren. Idem, Legatis, cum pecunijs missis, Childebertum Francorum Regem solicitat ad bellum cótra Longobardos suscipiendum, & remorantem, iterata legatione, cum vrgeret, Childebertus Legatos illiberaliter tractatos, inanes dimittit. B

Verum permotus tandem, cum ad Italiam inuadendam parasset exercitum, discordia Ducum, re infecta, reuertitur. Ex Greg.[b]

b Lib.8 ca. 30.& 38.

c Li.8 c. 30

Guntheramnus aduersos Gothos Narbonenses iam Catholicos factos, sub Reccaredo Rege Hispaniarum infeliciter pugnat, capto & cæso exercitu. Isid. Chron. Gregor.[c] clade, magna ex parte silentio obuoluta, orationem Regis Guntheramni, qua rem male gestam ob militum scelera pérpetrata, deplorat, exponit. Verum Rex ipse rem altius meditatus, fontem malorum detexit, negligentiam Episcoporum in instituendo populo, ex quo fieret, vt corruptis moribus nefandissima scelera perpetrarentur. Quamobrem in eosdem Episcopos nonnihil commotus, MATISCONE CONCILIVM indicit, quod secundum est dictum & Generale, ad quod conuenerunt Metropolitani ex Prouincijs Guntheramni, ipsius anno 24. Cui interesse voluit Theodorum Massiliensem Episcopum, à sæculari Iudice nonnihil exagitatum, quasi ab Episcopis damnandum, sexaginta duo Episcopi affuere, præter eos, qui per Legatos subscripserunt. Inter alios sanctitate conspicuos, fuere, Priscus, Lugdunensis Patriarcha dictus, primum obtinés locum, Euentius Viennens. Prætextatus Rothomagens. Theodorus Massiliens. Sulpitius Bituricensis: Veranus Cauallicens. Syragrius Eduensis, & alij nu. 62. Canones in eo 20. statuti. C D

1 De intermisso Dominicæ diei cultu restituendo.
2 De Paschate per sex dies festo agendo.
3 De Baptismo in Paschate celebrando.
4 De oblationibus omnibus Dominicis diebus à populo faciendis.
5 De Decimis à populo Clericis ex antiquo more persoluendis.
6 De Missis à ieiunis celebrandis.
7 De personis Ecclesiæ ab Episcopis iudicandis.
8 De reis ab Ecclesijs non extrahendis. E
9 De Episcopis ad sæcularia Tribunalia non trahendis, sed per Ecclesiasticos superiores iudicandis.
10 De Clericis coram Episcopo tantum conueniendis.
11 De Hospitalitate sectanda.
12 De Viduis & pupillis non nisi coram Episcopo iudicandis.
13 De canibus, & accipitribus ab Episcopis non alendis.
14 De violentia potentum in miseros compescenda.
15 De honore Clericis honoratioribus à sæcularibus exhibendo, adeo vt Clerico pedestri, eques obuians sæcularis, ad terram desiliat.

A 16 De Vxoribus Clericorum, post eorum mortem, ne ineant secunda matrimonia.
17 De alieno sepulturæ iure non vsurpando.
18 De incestuosis copulationibus vitandis.
19 De Clericis, ne forum criminale frequentent, nec reorum neci intersint.
20 De Concilio tertio quoque anno celebrando.

Quod autem can. 8. sanxerunt de non extrahendis ad Ecclesiam confugientibus, ad id PP. inducti fuisse videntur, ob diuersos casus quos diuersis in locis cōtigisse supra diximus, & maxime ob ea quæ hoc anno contigerunt, de violato atrio S. Martini, in eo occiso Eberulfo reo Maiestatis, ob necem illatam Chilperico Regi, de quibus Gregor. 7. hist. Fr. c. 22. B quæ tamen testatur inuito Rege Guntheramno facta, qui ad hæc missis mandatum dederat, vt cuncta fierent salua Ecclesiastica immunitate, & his auditis magnopere succensuisse. Contigit etiam hoc anno per milites violari Ecclesiam S. Vincentij apud Agennensem Ciuitatem, sacrilegos vltione diuina sequente, vt est apud Greg. 7. cap. 21. Greg de Act. huius Conc. lij.

Guntheramnus Rex edictum dat ad Episcopos & Iudices de prædicatione Verbi Dei, de munere Episcopali per se ipsos, non per Vicarios exercendo, de corrigendis populorū, & maxime Clericorum excessibus, de iustitia seruanda. extat To. 2. Conc. post Acta Conc. Matiscon.

Reccaredus Rex Hispaniæ quantumuis victor, pacem, missa legatione, semel & iterum à C Guntheramno petit, nec obtinet. Liberatur diuinitus à magno discrimine coniurationis à nouerca initæ cum Vdila Episcopo Ariano. Ex Greg.[a]

Vasto & Fœdo incendio Vrbs Parisiaca est deformata, prædicente illud muliere quadam, & populo eam irridente. Ingruente igne super vinctos carceris, apparens B. Germanus, comminutis repagulis, & reserato ostio, omnes liberos abire permisit. Incendio, vento flante, huc illucque per totam vrbem euagante, & appropinquante ad aliam portam, vbi erat oratorium B. Martini, quod ibi aliquando lepram maculosi hominis osculo depulisset; vir, qui illud intextis virgultis in sublime construxerat, confisus in Domino, & virtute B. Martini se resque suas in illo, ab incendio fore saluas, obtinuit quod credidit, & magna vi flammarum in oratorij parietes incumbente, nō modo oratorium incolume, sed & doD mus, quæ in circuitu erant, seruatæ sunt: ibique cessit incendium, quod ab vna parte pontis cœperat desæuire. ab alia vero parte tam valide cuncta conflagrauit, vt amnis finem imponeret, ecclesijs, tamen cum domibus saluis. [a] 8. c. 35 & 19. Greg hist Fr. 8. c. 33.

Childeberto Regi hoc anno ci[?] 10. nascitur filius, quem Theodebertū appellat. Greg.[b] [b] 8. c. 37.

Smaragdus, triennio sui Exarchatus anno euoluto, successorem accipit Romanum Patricium, & CP.[lim] reuertitur. Seuerus Episcopus Aquileiens. cum tribus collegis Episcopis, qui metu vique coacti communicauerant cum Ecclesia Catholica, per Io. Episcopum Rauennatem; ad propria reuersi, ab Episcopis Istriæ non recepti, nec à pop. honore habiti, in pristinum Schisma dilabuntur. Paul. Diac. lib. 3. c. 12.

E

Christi Annus	Pelagij II. Pap.	Mauritij Imp.	Indictionis
589.	12.	4.	7.

VALENTIAE, IN GALLIA, HABITA SYNODVS EST 17. Episcoporum anno 24. eiusdem Guntheramni Regis nondum absoluto indict. 7. non 2. vt ibi perperam legitur de causis pauperum: sed & donationes factæ ab eodem Rege siue Regina, atq; filiabus eius diuersis Ecclesijs, confirmatæ auctoritate Apostolica, subscriptionibus eorūdem munitæ sunt. extat Decretum, nec aliud amplius de hoc Concilio habetur.

Prætextatus Episcopus Rothomagensis diu multumque odio perfidæ Fredegundis fatigatus & afflictatus, nihil remittens sacerdotalis constantiæ, in redarguendo perperam facta Principum, ab eadem tandem in Ecclesia, inter psallendum, sicario immisso, confossus, & in cubiculum relatus, reddit spiritum, quem Ecclesia anniuersaria memoria, vt martyrem colit. Quod facinus obijcientem seniorem quendam Rothomagensem, eadem occidi fecit. A

Greg. li. 8. c. 42.

Reccaredus Rex in ipsis Regni sui exordijs Catholicam fidem adeptus, totius Gothicæ gentis, pop. inoliti erroris labe detersa ad cultum rectæ fidei reuocauit: Synodum etiam ad condemnationem Arianæ hæresis congregauit, cui Concilio idem gloriosissimus Princeps interfuit, suaque eum præsentia & subscriptione firmauit. Isid. in Chron. Ea Synodus III. Toletana dicta, septuaginta circiter Episcopórũ, ex omnibus Hispaniæ & Galliæ Gothicæ, id est Narbonensis, prouincijs, Præside, Pelagij Romani Pontificis nomine, S. Leandro Episcopo Hispal. (vt Lucas Tudensis scriptum reliquit & Isidor. in Chron.) eiusdem Regis anno 4. Aera 627. qui est ann. 589. Initio Synodi S. Leander sermonem habuit de conuersione Gothorum. Rex item allocutus est Synodum: & præclaram fidei professionem edidit, in qua post confessionem consubstantialitatis filij cum patre, subdit, Spiritus Sanctus à nobis confitendus est, & prædicandus A PATRE, ET FILIO PROCEDERE, & cum patre & filio vnius esse substantiæ, &c. Cui sic subscripsit: *Ego Reccaredus Rex fidem sanctam & veram confessionem, quàm vnam per totum orbem Catholica confitetur Ecclesia, corde retinens, ore affirmans, mea dextera, Deo protegente subscripsi.* Deinde Regina. *Ego Badda, gloriosa Regina, hanc fidem quam credidi & suscepi, manu mea de toto corde subscripsi,* & deinceps Episcopi, Clerici, & primores Gothorum, Catholicam & ipsi fidem protestati sunt, cum damnatione hæresum. Rursum Rex religiosissimus Sanctam allocutus Synodùm, petijt sanciẽdum, vt iuxta Orientalium partium morem, symbolum, ante Eucharistiæ sumptionem quisque profiteretur. Hortatus item est Patres ad morum disciplinam seuerioribus sententijs astringendam. Viginti igitur tres Canones sanciti. B C

In primis statuerunt, vt Conciliorum omnium constituta & Synodicæ Sanctorũ Præsulum Romanorum Epistolæ in suo vigore permanerent. Inde abusum illum sustulerunt quo Clerici se inuicem ad forum sæculare trahebant: antiquum legitimum vsum reuocantes, vt Clerici, non agnoscerent aliud Tribunal, nisi Ecclesiasticum, nec ipsis laicis esset licitum Clericos ad sæculare forum trahere. & cap. 18. ex Decreto pijssimi Regis præceperunt, vt *Iudices & Actores fiscalium patrimoniorum semel in anno ad Prouinciale Concilium conueniant, vt discant, quam pie, & iuste cum populis agere debeant, nec in angarijs aut in operationibus superfluis siue priuatum onerent, siue fiscalem grauent, fiat,* inquiunt. *prospectores Episcopi secundum Regiam admonitionem, qualiter Iudices, cum populis agant, vt ipsos præmonitos corrigant, aut insolentias eorum Principum auribus innotescat. Quod si correptos emendare nequiuerint: & ab Ecclesia & à communione suspendant. A sacerdote vero, & Senioribus deliberetur, quid per prouincias sine detrimento, præstare debeant Iudices si ad Concilium non venerint.* Habent quod discant à nouitio Christiano veterani Christiani Principes. Vetus autem est de his sanctio Ecclesiastica Concilij Arelatensi. c. 7.) qua iubentur Episcopi inuigilare super Præsides prouinciarum, nequid contra disciplinam committant, quod si præsumant, anathemate percellantur. Sed & antiqua est Constitutio Imperatorum Christianorum (vt suo loco dictum est) qua Præfectorum Tribunalibus præesse debere monentur Episcopi. At de Syn. Can. satis. Videtur autem aliquid desiderari in Actis Concilij, cum alia ab eodẽ Rege statuta esse tradantur, quę in eisdem Actis minime reperiuntur expressa, nã & regio sancitum dicitur Edicto, vt libri oẽs hæreticorum igni comburendi darentur, testatur id quidem Aimoinus de rebus Franc. [a] D E

Notent Principes & Magistratus sæculares, Episcopi inuigilent Iudicibus ex Regis præcepto.

Hereticorum libri cõburendi.

[a] li. 3. c. 77.

Statu-

A Statutis igitur à S. Synodo 23. cap. Rex Reccaredus edidit sanctionem de firmitate Concilij, pœna, ea non seruantibus, apposita. Sequitur inde subscriptio ipsius Regis, & omniũ Episcoporum, sed in Tom. Concil. per errorem omissus est Leander Legatus Sedis Apostolicæ, & Episcopus Hispalensis, & Euprepius, quem collaborasse cum Leandro, testatur, Ioan. Abb. Biclarensis, idemque Episcopus Gerundensis, qui in hunc vsque annum, quod scripsit, temporis Chronic. perduxit. Qui autem primo loco subscriptus inuenitur Mausona Emeritæ Archiepiscopus, egregia claruit sanctitate, cuius res præclarè gestæ scriptæ sunt à Paulo Diacono Emeritensi, qui & Nuncti Abb. miræ sanctitatis viri, qui bis temporibus floruit, Acta conscripsit, & aliorum.

B Pro tanto pietatis munere Deus Reccaredum Regem hoc anno eripuit à coniuratione Argimundi Ducis exercitus, coniuratis captis & punitis. Ioan. Biclar. in Chron.

NARBONENSE CONCILIVM anno 4. Reccaredi atque Aera 627. celebratum, canonibus aliquot sancitis, nuper ex Hispania aductum est ex peruetusto Gothico codice ex scriptum.

Hoc eodem anno idem Reccaredus rursum missa legatione pacem à Guntheramno petens, nec impetrans, ipse met in Francorum Narbonensem ditionem inuadens, prædasque agens, regressus est. Ex Greg. lib. 8. c. 38.

De eximijs Reccaredi virtutibus, Isid. in Chron.

C Hoc anno in Sicilia, cum Subdiaconis permissum antea esset vxores ducere, prohibiti sunt cum illis permanere, & iussi Romanæ Ecclesiæ more continentiam seruare. Greg. li. 1. ep. 42. sed & ex Can. 5. Concilij Tolet. hoc anno habiti, videri potest continentiam in Hispania Subdiaconis minime adhuc imperatam fuisse.

Persæ à Romano exercitu Duce Philippico victi fugatiq; sunt, veneranda imagine non manu facta, per exercitum, pietatis causa, circumlata. Miscella lib. 17. Cedrenus.

Portentosa inundatio Tiberis Vrbem vastat. eodem anno Athesi ad Veronam excrescente, magno miraculo Ecclesia Sancti Zenonis Martyris & Pontificis, apertis ianuis cum eam circundedisset, ferè vsque ad tectum, aqua non est ingressa, S. Greg. Rom.[a] Turon.[b] Paul. Diac.[c] Ioannes Diac. in vita S. Gregor.[d]

Inundatio Tiberis.
[a] 3. Dial. c. 19.
[b] 10. c. 1.
[c] De gest. Long. 3. c. 1
[d] 1. c. 34. 3.

D

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imper.	Ind. 8.
590.	1.	5.	

LVes inguinaria, mense Ianuario, Vrbem inuadens, clade vehementissima eam depopulatur, ex ira diuina (vt signa docuerunt immissa) si quidem visæ sagittæ cœlitus delapsæ in homines, quos mox pestis improuisa percuteret; qua Pelagius Papa è vita tollitur, 6. Id. Februar. cum sedisset annos 12. menses 2. dies 27. (in quo alij auctores variant) & vacat sedes menses 6. dies 25. quo ad ordinationem & consecrationem quidem in Pontificem; nam non multo post magno cleri populique consensu Gregorius ex Diacono Card. E S.R.E. electus est Romanus Pont. dilata interim ordinatione, vsque ad responsum & confirmationem Imper. Ex S. Gregor.[e] Turon.[f] Anastasio in Pelagio, Ioanne Biclarensi, in eius historia.

Lues atrocissima.

[e] Dia. 3
[f] 10. c. 1.

Horum, à Pelagio vel sub eo, gestorum certus annus non habetur. Tantæ pluuiæ fuerunt, vt Diluuium timeretur: & talis clades, qualem à sæculo nullus meminit fuisse. Corpus B. Petri (id est) confessionem Pelagius tabulis argenteis deauratis ornauit. Domum suã Xenodochium fecit pauperum senum, fecit & cœmeterium B. Hermetis Martyris, & Basilicam supra corpus B. Laurentij Martyris a fundamentis extruxit, & tabulis argenteis

Pluuiæ ingentes. Pestilenti.

exornauit Sepulcrum eius ex Anastasio. Quiddam mirandum atque pauendum tunc accidisse narrat S. Greg.[a] dum effoditur, inquit, exquirendo venerabile S. Laurentij corpus, sepulchrum eius ignoranter apertum fuisse, & omnes præsentes Monachos, & mansionarios, qui corpus eius viderunt, nec tamen tãgere præsumpserunt, intra decem dies mortuos esse. A

[a] li. 3. ep. 30.

Pelagius Concilium Romæ habuit de ecclesiasticis statutis; de quo non alia mentio, quam in litteris ipsius ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, petentes per legatos Præfationes quibus vteretur Romana ecclesia, quas nouem sacro Catalogo tantummodo ait recipiendas, easque ad eos mittit. sub eodem Romano Pont. Ioannes presbyter S. R. E. oratorium erexit apud Thermas Agrippinas, quod vsui esset Monachis, & redditibus locupletauit, scripto de his omnibus testamento; quo defuncto, & Pelagio, cui testamentum commendarat, S. Gregorius successor, mutata voluntate testatoris in eodem sacras Virgines collocauit, vt ipsemet Greg. testatur.[b] est enim arbiter Romanus Pontifex vltimarum voluntatum ad pias causas. B

Nouem Præfationes Ro. Eccl.

Ro. Pon. arbiter vltimarum volunt.

[b] ep. 48. li. 7.

Accidit hoc anno, quod Greg. narrat in Dialogis[c] de Monacho (in Monasterio S. Andreæ in quo Gregorius agebat) apud quem grauiter ex morbo decumbentem, tres aurei absconsi in medicamine inuenti sunt, contra instituta Monasterij, quibus proprij nihil habere licebat, quod ægre ferens Gregorius, accersito Monasterij Præposito, mandauit, in eius pœnam, & aliorum exemplum, ne quemquam ex fratribus eum visitare, nec in extremis ad eum adire permitteret, causa ægroto indicata, vt saltem in morte de culpa sua, mentem ipsius amaritudo transuerberaret, atque à peccato, quod perpetrasset, purgaretur: & mortuum proijci curaret, in sterquilinium, proclamãtibus simul omnibus fratribus, projiciendo tres aureos, pecunia tua tecum sit in perditionem, quod ita plane factum est. ex qua sententia alij fratres contriti vilia quoque, & quæ semper illis habere licuerat, in medium protulere formidantes ne quid apud eos esset, de quo reprehendi possent, & post 30. dies eius pœnarum misertus Gregor. per 30. continuos dies, offerri pro eo sacrificium curauit, qui Copioso fratri suo apparens; interrogatus, quomodo se haberet; respondit hactenus male secum actum; sed modo bene, quia hodie, inquit, communionem accepi, quod cum fratribus retulisset, cognitum est, per salutare sacrificium eum supplicia euasisse. C D

[c] L. 4. c. 55.

Monachi proprietarij pœna.

Ad eundem hunc annum referenda sunt, quæ admiranda refert S. Gregor. eodem Dialogorum[d] quarto.

[d] ca. 26. 36. & 37.

Opinio vulgo inualuit, nulla veterum testificatione firmata, ex hoc tempore, cum pestis ingrueret, & homines morbo tacti sternutando mortui caderent, pie introductum, vt sternutantem quemlibet, salutemus. inoleuisse enim huiusmodi vsum apud Gentiles, longe ante, Plinius Nat. hist. lib. 28. testatur. accidisse tamen certum est, vt aliter illi, quã nos, eiusmodi salutationem impertirent, Deos inuocando, nos Deum.

Vsus bene precandi sternutantibus fuit etiam apud Ethn.

Hispalense concilium hoc anno celebratum est Præside S. Leandro Hispalensi Episcopo, cui interfuerunt octo episcopi, qui tria in Synodo decreta firmata ad Pelagium, quem viuere putarent, direxerunt: inter quæ, illud memorabile, quo statuerunt, sæculares Iudices, per missione tamen episcopi, separare debere ancillas, aliasque extraneas mulieres à clericis. Præter autem tres dictos Canones, collecti habentur, ex diuersis locis, Hispalensis Concilij, Canones vndecim, in editione Hispanorum Conciliorum. Guntheramnus Rex Francorum, in ecclesia, accedens ad altare, communicaturus, à sicario appetitus, Dei ope illæsus seruatus, ipsum captum, ac tantum verberatum, viuum dimisit, quia nefas putauit occidi, qui ab ecclesia eductus fuerat. Ex Greg. Turon.[e] E

Feminæ abstrahendæ à clericis.

Pietas reg. Gunthramni, & reuer. erga Ecclesiam.

[e] lib. 9. c. 3.

B. Radegundis Regina, iam ante, omnibus Episcopis, per litteras, quæ extant, commen-

A dato suo, graui cum obtestatione, monasterio, hoc anno 13. Augusti migrat e vita miraculis pluribus, in funere illustrata. Absente Pictauiensi Episcopo, Gregorius Turonensis Episcopus funus obiuit, & tumulo condidit. Vitam scripsere Fortunatus Episcopus, & Bandoninia eius alumna apud Sur. 13. Augusti. S. Radegũdæ obitus.

Ad hæc tempora referri posse videtur Baioariorum ad fidem conuersio, Theodone, eius gentis Principe, eius nominis tertio, ad fidem Christi perducto, per virum sanctissimum Rupertum Vangionensem, in Gallia, Episcopum: qui à Berchario loci Comite dira passus, solumque vertere coactus, assumptis secum duodecim sacerdotibus, prædicato Borealibus gentibus Euangelio, plures nobiles Ecclesias fundauit, quibus socios suos Episcopos ordinandos curauit; & ipse dimissa Vangionensi, vnde expulsus fuerat, Ecclesia, B non sine cœlestibus præuijs signis, sede Saleburgensi electa, extructaque ibi Basilica S.Petri, eiusdem est nominatus primus Episcopus. Apud Sur. 27. Martij. Sanctæ quoque sorori Erentrudæ monasterium, Ducis munificentia ædificauit, sub nomine sanctissimæ virginis Mariæ Deiparæ. Demum, perfectis, Dei ope, ex sententia quæ suisset aggressus, 6. Aprilis, migrans è vita, ab Ecclesia inter sanctos relatus colitur 16. Octobr. Baioariorum conuersio. Saleburg. Ecclesia fundata.

Redeundo ad res Romanas; Gregorius, pro summa sua animi demissione, & pro infelicitate temporum, cum vrbs foris assidue infestaretur à Longobardis, & intus militum seditionibus vrgeretur, & Ecclesia Romana à Christianis Imper. captiua quodam modo haberetur sub Tributo, dum quod à Tyrannis Gothis fuerat inductum, vt permissa quidem C Rom. Pontif. electione Clero, & populo, ius sibi eum confirmandi; & pro confirmatione pecuniam exigendi, reseruassent, ipsi quoque Imp. Iustinianus, & sequentes retinerent (quod deplorat in ps. 4. Pœnit.) tantum onus detrectans ad Mauritium Imper. grauissime scripsit, ei dissuadens confirmationem electionis suæ; quas litteras intercepit Germanus nomine, præfectus Vrbis (vt Ioan. Diac.) vel Præfectus Vrbis Gregorij germanus (vt Gregor. Turon.) & suas, pro confirmatione, substituit. Interim, dum confirmatio expectatur, quomodo administrari soleret Romana Ecclesia, constat ex epistola Rom. Cleri ad Scotos, cum Sedes vacaret, morte Seuerini Pontificis, electusque in locum eius esset, Ioannes huius nominis quartus: sed nondum consecratus: extant apud Bedam D in histor. Anglorum, [a] his verbis. *Dilectissimis, & sanctissimis Thomiano, &c. Hilarius Archipresbyter, & seruans locum sanctæ Sedis Apostolicæ, Ioan. Diaconus; & in Dei nomine electus, item Ioan. Primicerius, & seruans locum Sedis Apostolicæ, & Ioann. seruus Dei consiliarius eiusdem Sedis Apostolicæ.* S. Greg declinat Pontificatum. [a] li. 2. c. 19. Vacante Sede quomodo gubernaretur Rom. Ecclesia.

Interim igitur, cum in tanta Vrbis calamitate, vastante eam pestilentia, oculi omnium in Gregorium essent intenti, cogitur intendere animum, ante consecrationem, ad officia Pontificalia, & ad remedia auertendæ pestis, exhortando populum ad pœnitentiam indicta septiformi Litania.

E Extat sermo ab eo dictus ad populum in Ecclesia S. Sabinæ (male relatus in eiusdem Epistolarum lib. 11. cap. 2. sub Indict. 6.) & scriptus affixus Ecclesiæ albo, cui litaniarum ordo istius modi subscriptus habetur.

Litania Clericorum exeat ab Ecclesia B. Ioan. Baptistæ.
Litania virorum ab Ecclesia B. Mart. Marcelli.
Litania Monachorum ab Ecclesia Martyrum Ioan. & Pauli.
Litania ancillarum Dei ab Ecclesia beatorum Mart. Cosmæ, & Damiani.
Litania feminarum coniugatarum ab Ecclesia B. primi Mart. Stephani.
Litania Viduarum ab Ecclesia Mart. Vitalis.

Litania pauperum, & infantium ab Ecclesia B. Mart. Caeciliae. A

Porrò septiformis hæc litania per diuersarum personarum, & locorũ ordinem distincta, apud Gregor. Turonens. [a] aliter disposita legitur in hunc modum.

[a] lib. 10. c. 1.

Clerus igitur egrediatur ab Ecclesia SS. MM. Cosmæ, & Damiani, cum presbyteris. Regionis 6.

Omnes verò Abbates cum Monachis suis ab Ecclesia SS. MM. Geruasij, & Protasij, cum presbyteris. Regionis 4.

Omnes Abbatissæ cum congregationibus suis egrediantur ab Ecclesia SS. MM. Marcellini, & Petri cum presbyteris, Reg. 1.

Omnes infantes ab Ecclesia SS. MM. Ioan. & Pauli, cum presbyt. Reg. 2.

Omnes verò Laici ab Ecclesia S. Protom. Stephani, cum presbyt. Reg. 7.

Omnes mulieres Viduæ, ab Eccl. S. Euphemiæ, cum presbyt. Reg. 5. B

Omnes autem mulieres coniugatæ egrediantur ab Ecclesia S. M. Clementis cum presbyt. Reg. 3.

Vt de singulis Ecclesijs exeuntes cum precibus, & lacrymis ad B. Mariæ semper Virg. genitricis Domini Dei nostri Iesu Christi basilicam congregemur: vt ibi diutius cum fletu, ac gemitu Domino supplicantes peccatorum nostrorum veniam promereri mereamur: Diuersitatis causa potuit esse, quod cum diuersis diebus Litaniæ celebrarentur, diuersæ inscriptiones, Ecclesijs appositæ haberentur, quarum Gregorij Turonens. Diaconus tum Romæ præsens, vnam, aliam alius descripserit. Tum contigit, quod idem Gregorij Turonens. Diaconus Romæ præsens retulit, inter supplicandum, vnius horæ spatio 80. homines mortuos concidisse. Vt primis Litanijs processum est ad S. Mariæ ad Præsepe, ita vltimis ad Basilicam Apostolorum Principis Petri, deferente B. Papa Gregorio imaginem beatæ Deiparæ, vt habet ordo Romanus, in Vaticano M.S. quæ traditur illa fuisse, quæ hactenus magna veneratione in Basilica ad Præsepe asseruatur, & colitur. Tunc, & illud admirandum accidisse tradũt, vt, cum peruenisset procedendo cum Litania, Gregorius ad molem Hadriani, Tiberi adiacentem, in signum reconciliati numinis, visus fuerit Angelus nudatum gladium in vaginam reponere, eoque Symbolo morbum cessasse, significare voluisse, qui quidem nisi omnino, certe ex maxima parte cessauit. Romam autem per eos fermè dies, perlatis Imperatorijs litteris de suæ electionis confirmatione, Gregorius sibi cauens, & latibula quærens fugæ, diuino indicio capitur, trahitur, & ad beati Apostoli Petri Basilicam deductus, consecratur, & Papa vrbi datur: quæ narrata à Gregor. Turonens. & Diaconi sui relatione, & à Ioan. Diacono in eius vita [b] magna ex parte confirmantur ex eius ipsius scriptis, in præfatione Pastoralis, & in epistolis. incidit hæc eius consecratio in diem tertium Non. Sept. anniuersaria memoria apud Græcos, non modo apud Latinos celebrem. Ordinatus igitur S. Gregorius summus Pontifex mox creditum sibi popul. vt optimus Pastor, Dei verbo alere aggressus, in eadem S. Petri Basilica primam ordine positam habuit homiliam, qua pluribus præsentis temporis deplorauit ærumnas; ac post ibidem mense Nouembri, alia homilia, alia plura mala persecutus est, igneas in cœlo acies, prodigia post effusi sanguinis improuisas clades; subitis turbinibus non modo annosas arbores erutas, sed & domos atque Ecclesias à fundamentis subuersas, quorum partem malorum prænunciasse S. Benedictum idem Gregor. 2. Dialogorũ cap. 15. retulit. Imminenti diræ famis subsidium, simulac ordinatus est Pontifex, è Sicilia frumentum aduehendum curauit, vt patet ex secunda ordine epistola ad Prætorem Siciliæ, ipso mense Septembri. [c] His tot ac tantis circumdatus malis non dimisit animum, sed quasi monastica, vt olim, quiete frueretur, tum, (vt ipse testatur epistola ad Leandrum Hispalens. Episcop.) [d] præclarissimum, illum, de Pastorali cura, Cõmentarium elaborauit, ea occasione, quod Ioan. Rauennas Episcopus, ipsum litteris arguisset, quod spiritualem curam delitescendo fugere voluisset: quo, ostendens C D E

B. Gregor. Rom. declinat Põt.

[b] li. 1. c. 44. lib 1. ep. 20. lib 9. ep. 4. Vet. edit.

Consecratio B. Gregorij Papæ celebris in Græca, & Rõ. Eccles.

B. Greg. primũ Verbo Dei: mox pane pascit populum.

[c] li. 1. ep. 2. [d] l. 4. ep. 26

Qua occasione scrip

A dens quales esse debeant, qui in Episcopos assumuntur, & quomodo, qui assumpti sunt, se gerere in regimine ipso, atque quomodo alios docere debeant, suæ parat fugæ defensionem, & omnes, omnium temporum, instituit Pastores. *...rit Pastorale.*

Cum meditaretur ista Gregorius. ipso suæ Sedis exordio, pati coactus est ingruētia vndique gratulantium agmina; sed maxime illius exulcerabant animum, qui cum spirituales essent, & vt conscij animi eius, & instituti, aliter iudicare deberent, æque vt cæteri gestire gaudio viderentur, vt scribit ipse ad Paulum Scholasticum, Siciliæ Præfectum. quo tempore ad curandum Ecclesiæ Romanæ patrimonium, in Sicilia, misit Petrū Subdiaconum, cui & in mandatis dedit, vt interesset Concilijs singulis annis in ea conuocandis. & eidem *Gratulationes ægre accipit. lib. 1. epi 3. lib. 1. epi. 1.*
B vindicare volenti Ecclesiæ Romanæ fundum quendam, paulò post mandauit, vt si 40. annis absque intermissione possessio illius continuata esset, nulla fieret possessori molestia: nolens vti priuilegio à Iustiniano Ecclesiæ Romanæ concesso, centum annorum, ne exordia Pontificatus sui, aliorum lachrymis auspicaretur. Cum assiduè hoc mœrore premeretur, grauiter conquestus est, cum amicis expostulans, quod apud Imper. non intercessissent, vt de sua electione Decretum irritum redderetur. quo argumento scripsit ad Ioann. Episcopum CP.num & alios: [a] Sunt complures eius epistolæ quibus deplorat suum, vt ipse putabat, miserum statum, dignæ plane, quæ legantur, & maxime quas ad Theoctistam Imperatoris sororem, pietate & generis claritate præstantem: ad Narsetem Patricium, & *lib. 1. epi 9. [a] li 1. ep. 4. lib. 1. epi. 5 6. 7.*
C ad Anastasium Episcopum Antiochenum, & in hac meminit de litteris scriptis ad Imper. quæ non extant.

Aduertens autem S. Gregor. plures Italiæ Ecclesias, per bella Gothorum, & post, Longobardorum, penitus vastatas, earum vicinis Episc. curam mandauit; vt necessitatis causa in illis constituerent presbyteros, ad baptismum, & pœnitentiam: & alias alijs adiungebat, vt Minturnensem, Formianæ illi proximæ coniunxit: ac Formiana post & ipsa desolata, in proximum locum, ad mare situm, natura munitum, Caietam dictum, tam Sedes quam sancti Erasmi pignora sunt translata. quo ipso anno mandauit Rosellano Episc. Populonensem Eccles. in Tuscia vt curaret. [b] *Consulit Ecclesiis. [b] li. 1. ep. 8 & 15.*

D Hoc ipso anno intendit animum ad eos, Ecclesiæ Romanæ adiungendos, qui ob tria capitula damnata in Quinta Synodo, quasi per illa derogaretur sanctæ Chalcedon. Synodo, illam non recipiebant; nec vt eam probarent induci poterant. Eorum vnus, Stephanus nomine, qui Neapoli degebat, ad Gregorium creatum Pontif. accurrit, eoque in se animæ periculum suscipiente, & sponsore ac fideiussore intercedente apud Deum, vt ratum haberetur in cœlo, quod ipse rediens ad communionem Rom. Ecclesiæ in terris ageret, tria capitula damnauit, & quintam Synodum cum Ecclesia Rom. probauit, & vt idem præstaretur ab eius socijs, Neapoli degentibus, litteris Greg. admonuit Demetrium Neapolitanum Episc. [c] Inuitauit Greg. & Seuerum Aquileiensem cum suis Episcopis, ad Synodū, ex iussione Imperatoris, [d] vt vniuersalis pax, sublato Schismate, sanciretur. quod illi renuerunt, misso libello ad Mauritium A. ne ad Synodum Romam ire cogerentur, quod *Schismaticos laborat adiungere Ecclesiæ. [c] li. 1. ep 14 [d] li 1 ep. 16. tom. 9. pag. 904. edi. 1.*
E ille ipsis indulsit, occasione turbarum Italicarum, mandans imperiosius Gregorio, ne eos cogeret. extat libellus Episcoporum, & litteræ Mauritij, nunc primum in lucem editæ. At Seuerus, non multo post, diuina eum vltione persequente, Sede ab hostibus est priuatus, Aquileia ipsa incensa, & ipse profugus ad tantam egestatem est redactus, vt stipem quæreret.

Gregorius insuper & eos, quos impietas Ariana, per Regiam potestatem segregauerat ab Ecclesia, quanto citius idem Catholicæ Ecclesiæ restituendos curauit, sic Episcopis per Italiam mandans: *Quoniam nefandissimus Autharis, in hac, qua nuper expleta est, Paschali* *Vltio diuina in schismat. Episc. Aquil.*

solemni-

solemnitate Longobardorum filios in fide Catholica baptizari prohibuit, pro qua culpa eum diuina ma- A
iestas extinxit, vt solemnitatem Paschalem vlterius non videret, fraternitatem vestram decet cun-
ctos per loca vestra Longobardos admonere, vt quia vbique grauis mortalitas imminet, eosdem filios
[a] *li. 1. cap. 17.* *suos in Ariana hæresi baptizatos ad Catholicam fidem concilient*, &c. [a] Ex quibus Gregorij ver-
bis indicatur pestem illam, inguinariam dictam, in vrbe cœptam, alia Italiæ loca inuasisse,
atque adeo alias etiam prouincias esse depastam. de Hispania quidem & Gallia Turonen-
sis affirmat. in hist. Franc. lib. 9. cap. 22. & cap. 21. commemorat, quæ Rex Guntheram-
nus, pietate insignis, præstiterit, ad eam auertendam, & iram Dei placandam, per quem
Miracul. à Deo per Gunthera mnum R. patrata. etiam & miracula Deum patrasse refert. Huius Gregorij Turonensis Diaconus acceptis à
Pelagio Papa sanctoruu reliquijs, atque à beato etiam Gregorio, cum magno obsequio B
comitatus, & psalmodia ad portum vsque deductus, in Galliam soluit, quo & incolumis,
presenti periculo liberatus, per intercessionem Sanctorum, quorum reliquias deferebat,
peruenit. [b]

[b] *Grego. de glor. mar. c. 83. & hist. Fr. 10. c. 1.*

Hoc eodem anno cum Franci conuenissent cum Mauritio Imper. de Longobardis ex
Gallia Cisalpina expellendis in Italiam descendentes, Longobardis ad loca munita se reci-
pientibus per tres menses palantes magnas prædas egerunt; sed domum morbis afflicti,
atque consumpti, pauci cum præda, & captiuis in Gallias redire compulsi sunt. Gregor.
[c] ad quos captiuos redimendos Agilulphus, sequenti anno creatus Rex Longobardorum,
misit Agnellum Episcopum Tridentinum. ex Paulo Diac. [d] Porrò quem Antharit, Greg. C
Papa, & alij Regem Longobardorum vocant; Turonens. Aptacharium appellat, quem &
hoc anno obijsse refert: & Paulum eius successorem vocat, quem Agilulphú dictum fuis-
se omnes affirmant.

[c] *hist. Fr. li. 10. ca. 3.*
[d] *li. 4. c. 4.*

De captiuis & vinctis tum temporis Aruernis in Gallia, Gregor. [e] refert maxima ad-
miratione dignum, eos noctu, Dei nutu, disruptis vinculis, referatisque custodijs Eccle-
siam ingressos, & rursum cathenatos diffractis & comminutis cathenis solutos, & interce-
dente S. Auito eius ciuitatis Pontifice, libertati restitutos.

[e] *hist. Fr. 10. c. 6.*

Ad hoc ipsum tempus pertinet CONCILIVN ANTISIODORENSE diœcesanum.
Præside Anachario, eiusdem ciuitatis Episcopo, solo, cum Abbatibus & presbyteris eius- D
dem diœcesis, in quo plura statuta in Matisconensi Concilio secundo (cui idem Anacha-
rius interfuit) pariter repetita esse reperiuntur. habentur in eo Sanciti Can. 45. ad Eccle-
siasticam disciplinam, & Monasticam obseruantiam retinendá spectantes. Quorúm non-
nullorum etsi vsus exoleuerit, antiquitatis tamen indices remanserút. De quibus monen-
Vigiliæ quædam priuatæ interdictæ. dum, nedú duobus ex illis vigilias prohibitas legis frequens esset hoc tempore sacrarú vigi-
liarum vsus in Gallijs, illud ostédit, inter alia, quod quemlibet diem Dominicum fideles,
præcedentibus nocturnis vigilijs agerent, vt docet Can. 1. posterioris, Conc. Matisc.

Pertinet & ad antiquitatis vsum, quod eiusdem Synodi Can. 36. prohibetur mulier nu-
da manu Eucharistiam sumere, sed (quod habet inferius Can. 42.) præcipitur, vt ad hoc
opus vnaquæq; mulier habeat Dominicalem suum (id est, nitida linteamina ex serm. 152. E
de tempore ex Aug.) alioqui non communicet.

Vt occidens hoc tempore illustratur tanto Pontifice Gregorio Magno, ita Oriens re-
fulget splendore viri sanctissimi Theodori Siceotæ. qui in Gallatia, ex Archimandrita,
inuitus est prouectus ad Episcopatum Anastasiopolis ciuitatis itidem in Galatia sub An-
Theodor' Siceota claret in Oriente. cyrana Metropoli, cuius res præclare gestas, & miracula quã fidelissime, qui à puero cum
ipso coaluit, Gregor. presbyter, atque eiusdem Monasterij præfectus, sincerissimo stylo
conscripsit.

Quod ad res bellicas spectat, male sæpe pugnatus aduersus Auares, docent Theopha-

nis An-

A nis Annales. Aduersus item Persas discordia ducum, Rom. exercitus, nihil gloria dignum est actum, rebellansque exercitus aduersus Imperatorem, vix tandem illi paruit, postea reconciliatus, sed de his pluribus Theophanes.

Res bellica male cedit.

Christi Annus 591. *Gregorij Pap.* 2. *Mauritij Imp.* 6. *Indictione Nona.*

CVm plures extent S. Gregorij Papæ res gestæ, ex eius epistolis, non singulæ, sed insigniores tantum attingendæ, breuitatis causa, videntur. sic autem ille maxima quæque curabat, vt minima non negligeret; quæ quidem, quantumuis minima videantur,
B magnam tamen insinuant in Apostolico viro virtutem. Indices sunt eius rei litteræ ipsius hoc anno, mense Februario datæ ad Anthemium Subdiaconum in Campania, [a] quibus mandat, vt certis personis egestate pressis præscriptam eleemosynam impertiat. Huiusmodi enim subdiaconis, quos ad bona Ecclesiæ Romanæ curanda emittebat, in mandatis dabat, vt pauperum curam gererent, eosque inuestigatos, scripto notatos ad se mitterent, quod cum Anthemius facere prætermisisset, eum obiurgat, & vt certam summam pecuniæ & frumenti certis feminis impertiat, quas credibile est ex illis fuisse nobilibus quæ à Totila, cum viris Roma pulsæ, ad inopiam fuerant redactæ. [b]

[a] li. 1. ep. 29. S. Greg solicitudo pro pauperibus. [b] lib. 1. epi. 57. 58.

C Quod autem ad publica Ecclesiæ vniuersalis negotia spectare videtur, idem Gregor. hoc anno, mense Februario, EX SYNODO VICINORVM EPISCOPORVM, more maiorum, de sua fide, Synodalem Epistolam, ad Orientalis Ecclesiæ Patriarchas misit. [c] Quod verò à paribus epistola illa ad Patriarchas inscribatur, ob id à librario videtur factum, vt indicaret eandem ad eos quatuor æque esse missam. Alias etiam priuatas litteras dedit ad Anastasium Antiochenum, addens ad litteras donum, nempe claues S. Petri, solebant autem mitti eiusmodi claues à corpore sancti Petri, cum limatura intus de cathenis eiusdem, ad insignes viros, pro magno munere, quæ vt ipsemet Gregorius affirmat, super ægrotos positæ, multis solerent miraculis coruscare. [d] & Greg. Turon. de glor. mart. [e]

Rom. Syn. sub Greg. [c] li. 1. ep. 4. & 24. A parib. in ep. B. Gre. quid notet. [d] li. 1. ep. 25. 29. & 30. [e] li. 1. c. 28.

D Laborans interim Gregorius Papa in ministerio pastorali, solicitus erat Episcoporum oppressiones subleuare, quos nec in maioribus, nec in minoribus causis à sæcularibus, sed tantum ab Episcopis iudicari volebat. Sicubi autem audiret, siue Clericos, siue laicos à Præpositis affligi, continuo illis præsto esse non destitit, cuius argumenti est epist. 37. & 47. lib. 1.

[f] li. 1 ep. 32. & 34.

Solicitum verò eundem Gregorium super Episcopos inuigilasse, vt animarum saluti ijdem inuigilarent, planè declarat per breuis epistola secunda, libr. 2. ad Proiectitium Narniensem Episcopum, data hoc anno. In eo & illud mirandum, quod cum in dando effusissimus esset, in accipiendo continentissimus semper extitit. In epistola ad Felicem Mes-
E sanæ, in Sicilia, ciuitatis Episcopū, inter cætera hoc habet, Nobis de cætero, ne quid transmittere debeas inhibemus. Et quoniam non delectamur Xenijs, Palmatianas (vinum preciosum sic nominatum, ait Cassiodorus, libro 12. epist. 17.) quas tua direxit fraternitas, cum gratiarum actione suscepimus, sed eas, ne quod exinde potuisses sentire dispendium digno fecimus pretio venundari, & id fraternitati tuæ transmisimus sigillatim. Cæterùm qui non vult ab Episcopis munera accipere, eosdem erga coepiscopos pauperes monet, vt sint misericordes. etenim cum anno superiori incursione Auarum sub Duce Gagano, siue Gaiano, perturbatæ essent regiones Orientis, expulsique Episcopi cum populo, è sedibus suis, cum iussisset Imperator eosdem profugos, & extorres ab Episcopis Illyrici, alij id libenter, vt faciant monet. [g]

Effusus in dando parcissimus in accipiēdo, B. Greg. Li. 1. ep. 64. [g] ep. 43. li. 1.

Prouidit & propensiori cura Monachis, desertores reuocando, quas, vxores duxissent, ab eis abstrahendo, instituti tenaces iuuando & fouendo. [a] Inter desertores fuit vir illustris Venantius Italiæ Cancellarius, diuitijs præpotens, ex Deciorum familia, Gregorio familiaris, Pater præclarissimarum illarum Virginum Barbaræ & Antoniæ, de quibus frequens mentio in ipsius litteris; quem conatus pluribus litteris reuocare non potuit, extant ad eum epistolæ 33. lib.1. & 25. lib.9. post octo annos data, & 31. ad Ioan. Syracusanum Episcopum, de ipso in extremis laborante. Bellorum tempestas Monachatus obseruantiam relaxatat, & profugientes viri cum fœminis in Insulas Orfianam, atque Palmariam, & alias recipientibus eas Monachis, misericordiæ intuitu, non leue damnum earum conuictus illis intulit. [b] Per id tempus quoque prohibuit, ne ante decem, & octo annos quis in Monasterium reciperetur: curauit quoque, quo minus Monachi à curis spiritualibus auocarentur, vt eorum secularia negotia, per prudentes sæculares viros curarentur. [c] Cleros quoque ex sanctorum Canonum præscripto vitam componere curauit, aduersus verò contumaces pro meritis censuram exercuit. Etenim hoc anno Laurentium Romanæ Ecclesiæ Archidiaconum redegit in ordinem, altero in eius locum subrogato, de quo in exordio secundi eius Epistolarum libri habetur. Demetrium etiam Neapolitanæ Ecclesiæ Episcopum, facinorosum hominem, hoc ipso anno Sede deposuit. [d] Quod rursum pertinet ad Clericorum disciplinam, ex sacrorum Canonum instituto, vetuit eos cum fœminis conuersari, excepta duntaxat matre, sorore, vel vxore, si quidem cum vxorati adlegerentur in clerum, non alia tamen id ratione fiebat, quam si vterque acquiesceret caste viuere, & inuicem se vt fratres & sorores habere, nec vlla esset suspicio mutuæ mixtionis. quæ fœminæ dicebantur presbyteræ, de qua re lib.1. epist.50. & Concil. Turon.2. cap.13. Præclarũ exemplũ huiusmodi continentiæ refert idem Greg.4. Dial.c.11. Continentiam porrò Clericorum idem sanctus Gregorius arctiori disciplina contraxit. cum enim in Sicilia prauus abusus irrepsisset, vt Subdiaconi vxores ducerent, & id penitus ne fieret Pelagius prædecessor vetuisset, & separari mandasset, Gregorius ipse scribens ad Petrum Subdiaconum epist.7. lib.1. prohibuit ne in posterum quis Subdiaconus ordinaretur, nisi continentiam Episcopo spopondisset, coniunctos verò ita manere voluit, vt nulla eis spes esset ad superiorem ordinẽ ascendẽdi, nisi ab ea quam acceperant, vxore se penitus separassent. quæ eadem repetit Indict.12. scribens ad Leonem Episc. Catanensem, [e] sed & in Concil. Rom. habito anno 14. Mauritij Indict.14. de presbyt. & Diac. habetur. *Si quis presbyter aut Diaconus vxorem duxerit, anathema sit.* Plures aliæ extant eius epistolæ, quibus prohibet habitare cum clericis fœminas, illis exceptis, quas Canon concedit, [f] & ad interrogationes Augustini. [g] Ex perpetua igitur & constanti Greg. sententia de Clericorum continentia satis refellitur fabula ex conficta Epistola, nomine S. Vdalrici, Augustani Episcopi, ad Nicolaum Papam, quod ex quodam casu sane truculento, sed nulla probabilitate suffulto, S. Greg. reuocarit quod fecerat decretum, de vxoribus Sacerdotum, sed ad vindicandum S. Vdalricum à supposita, eius nomine, impostura, legatur eius rerum gestarũ Augustæ nuper cusarum, diserta præfatio. Ad bene item instituendã in Clericis Ecclesiasticam disciplinam; ad diuersos litteras dedit, quibus iussit puniri trãsgressores, relegatione, & in Monasterium detrusione. [h] At sicut delinquentes coercuit, ita digne ministrãtibus pene prospexit, ne quid illis deesset; quorum etiam infirmitate languentiũ rationem haberi voluit, vt eandem, quam solebant, ab Ecclesia cui seruierant, stipem acciperent.

Vacantes Ecclesias nouorum Episcoporũ electione curauit implendas de Ariminensi, Perusina, Vuanensi, & Neapolitana litteræ extant. [i] Cuius rei praxis sic his temporibus se habuisse cognoscitur, vt si dissentirent eligentes, vel minus idoneos deligere perseuerarent,

Marginal notes:
[a] ep 1. lib. 2. Monachorum disciplinæ inuigilat.
[b] ep 38. 39 40. 48. 49 50. Ante 18. annũ in Monast. ne quis recipiatur.
[c] ep. 67. lib. 1
[d] li 2. ep 3. Cleric. fœminis cohabitare, vetat S. Gregor.
[e] ep 34. li. 3
[f] li 1 ep 50. li 7. & 109 li 11. ep. 4
[g] li. 12. c. 2.
[h] li 1 ep. 42 46 81.
[i] li. 1. ep. 55 56. 58 78. & 2. ep 3. 4. 7.

A rent, tunc ipse Romanus Pontifex, quem vellet, daret illis Pastorem, vt apparet ex epistola 55. lib. 1. ad Seuerum de electione Ariminens. Episcopi compluribus insuper Ecclesijs in Sicilia pastoribus destitutis, per Petrum Diaconum iussit dari Episcopos, nulla contraria obstante consuetudine. Ex quibus apparet Romanum Pontificem pro libito, suadente animarum salute, abrogare consueuisse quasuis diuersarum Ecclesiarum antiquas consuetudines.

Dedicationem diuersarum Ecclesiarum faciendam mandauit, [a] haud enim fas erat, inconsulto Rom. Pont. Ecclesiam aliquam dedicare, vt patet etiam Gelasij Papæ auctoritate; quod quidem non intelligendū puto in prouincijs Orientalibus, Patriarchis subiectis. In earum porrò dedicatione, præter alia, solemnibus ritibus exhiberi solita, peragi cōsueB uerunt antiquæ illæ Agapæ, in quibus, vocatis pauperibus, vna simul conuiuabātur. quanta ex impensa exhiberi solerent, exemplum habemus apud ipsum Greg. cum ad Petrum Diaconum scribens sic ait: Quia cellæ ipsius tenuitas exigit debere nos in ipsa diei festiuitate concurrere, propterea volumus, vt ad celebrādam dedicationem dare debeas ad erogandum pauperibus, in auro solidos decem, vini amphoras 30. annonæ modios ducentos; olei orcas duas, vervecces duodecim, gallinas centum.

[a] li. 1. ep. 52. 54.
Epist. eius 1. c. 6. & 27.
Agapæ in dedicationibus Ecclesiarum

Quod verò ad res pertinet Ecclesiarum, sic eas voluit custoditas, vt tamen alienum nihil ab eis possideri permitteret. hincq; accidit, vt domum cuiusdam Petronij iniustè apposito titulo à Defensore, Ecclesiæ vindicatam, domino suo statim restituendam mandarit. [b] Itemq; monuit Episcopos Siciliæ, vt cauerent eos qui sub falso nomine Defensorū Ro-C manæ Eccl. alienas prædabantur substantias, [c] mandauit item vt possessiones Tauromenitanæ Ecclesiæ, ab Actionarijs Rom. Eccles. occupatæ, eidem redderētur. Legenda de hac re epist. 42. lib. 1. ad Petrum Diaconum, qua nimia auiditas ministrorum Ecclesiæ redarguitur, à qua longe eos abesse oportet. Ita quidem in his, quæ spectāt ad contractus, in his autem, quæ pertinent ad delicta, illud admonuit, vt ex delictis alienis cōmodum nullum Ecclesiæ fiscus sentiret, sed pauperes inde iuuarentur, qua de re post S. Greg. in eadem ad Petrum Epistola, & post aliorū decreta Pontificum, sanctè pieque sacrosanctum Concil. Trident. admonuit, vt huiusmodi mulctæ ad subsidia pauperū transferantur. Et omnino in rerum Ecclesiæ administratione Gregorius semper pauperum rationem habendam esD se voluit, [d] nec vllo pacto passus est Ecclesiam Roman. cum alterius Ecclesiæ iactura locupletari, vt planè apparet ex litteris, hoc anno datis ad Laurentium Ecclesiæ Mediolanens. Episcopum. [e] Habebat Romana Ecclesia locupletissima vbique toto ferè orbe terrarum patrimonia; quæ cum iam cultorum defectu destituta pene haberentur, Gēnadij Exarchi in Africa diligentia, ad pristinum cultum restituta fuere, cuius rei gratia eundem à Deo maxima beneficia, nimirum ingentes aduersus hostes victorias diuinitus consecutū asserit Gregor. ad eum scribens, [f] quæ tamen insignes eius victoriæ inopia scriptorum penitus remanserunt obscuræ. Hunc eundem clarissimū virum monuit & excitauit ad comE primendos conatus Donatistarum, & eorū superbiam frænandam. [g] Pestis enim illa nefanda Donatistarum, quæ à temporibus Constant. Imper. inuaserat Africam, sæpe curata, nunquam sanata, ita in ea prouincia inualuerat, vt non solum absque legum pœna securi ipsi degerent Donatistæ, sed & non secus atque Catholici suos ijdem haberent Episcopos, qui nec vlla ex parte Catholicis loco cederent, atque adeo in prouincia Numidiæ ea inualuerat consuetudo, vt ille primas eius prouinciæ diceretur Antistes, qui antiquitate ordinationis reliquos antecederet. Cum igitur inter eiusdem prouinciæ Episcopos quidam reperiretur Episcopus Donatista cæteris sede antiquior, ipse sibi Primatum, velut iure veteri vindicabat: quod, ne vllo modo fieret, S. Gregorius intercessit, litteris scriptis

[b] ep. 36. li. 1.
[c] li. 1. ep. 68. & 71.
Fiscus ex delictis nullū commodum sentiat.
[d] li. 2. ep. 31
[e] li. 1. n 80
Patrimon. Eccl. Ro. per orbem terrarum.
[f] ep 73 li 1.
Donat. vigebant in Africa.
[g] ep 72. li 1

[a] *75. lib. 1.*

ad Episcopos eiusdem Numidiæ prouinciæ [a] mandans, ne omnino id patiantur, ea ipsa de A
rescripsit ad Gennadium Exarchum, ad quem inter alia: *Sed eminentia vestra conatus eorum*
comprimat, & superbas eorum ceruices iugo rectitudinis premat. Concilium vero Catholicorum Epi-
scoporum admoneri præcipite, vt Primatem, non ex ordine loci postpositis vitæ meritis faciat, quoniam
apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur. Ex quibus colligitur quan-
tas vires haberet in Africa factio Donatistarum, & quam prostrata iacuerit Africana Ec-
clesia, vt nemo Catholicorum reperiretur, qui zelo Dei accensus, illis se opponeret, atque
adeo essent, qui illis fauerent, vt oportuerit Gregorium ex eminenti Apostolicæ Sedis
Throno exclamare. Considerato eius Prouinciæ miserando statu, non est mirandum, si

Chartularius qui. *Epi. 82. li. 1.*

tradiderit postmodum eam Deus Sarracenis penitus deuastandam. Delatis hoc eodem
anno querelis alijs de Africanis Episcopis, cum Donatistis conniuentibus, ad Apostoli- B
cam Sedem, Gregorius scribit ad Hilarium Chartularium (id est, Iudicem Ecclesiasticum
in Africa pro Pontifice) *Felicissimus*, inquit, *atque Vincentius Diacones Ecclesiæ Lamigensis, ob-*
lata petitione, quæ tenetur in subditis, suggesserunt, ab Argentio eius Ciuitatis Episcopo grauem se in-
iustitiam pertulisse, & accepto præmio, Donatistas in Ecclesijs fuisse præpositos: cumque inter alia,
non leue aliud facinus quod dici nefas est, commisisse, commemorant. Propterea experientiæ tuæ præ-
senti pagina præcepti duximus iniungendum, quatenus præfatum Episcopum idoneæ satisfactioni com-
mittere non omittas, tuaque instantia, in locis fiat, ex more, Concilium, & omnia secundum oblatæ
petitionis textum Canonice coram positis patribus, subtili indagatione, perquirantur, & quæcunque

Chartophylax qui & Chartularius.

eorum fuerint iudicio terminata, te exequente, modis omnibus compleantur. Porro qui Chartula- C
rius in Occidente, idem Chartophylax dicebatur in Oriente, longeque erat maioris di-
gnitatis: vterque tamen Iudex Ecclesiasticarum causarum, & custos sacri Archiui, cuius
& erat sigillum chartis imprimere. de Chartophylace plura Theodorus Balsamon in Me-
ditatis siue responsis. De duobus officijs Chartularij & Defect. extat lib. 7. Iuris Græci.

Iudæi ad fidem non cogendi.

Qui igitur, litteris suis, pro Apostolica auctoritate, orbi Præsidens, Orientem, & A-
fricam lustrauit, Gregorius adit & Gallias; apud quas, audiens Iudæos violentia com-
pelli ad fidem, scribens ad Vigilium Arelatensem, & Theodorum Massiliensem, omnino
id prohibet, prædicationis suauitate id faciendum monens. [b] Eodem hoc ipso anno, ea-

[b] *ep. 45. li. 1* [c] *epist. 34.*

dem de re scripsit ad Episcopum Terracinensem. [c] Inuisit præterea hoc anno idem Pon- D
tifex, litteris suis, Hispanias, prouocatus, consultatione sancti Leandri Episcopi Hispalen

De vnica & trina mersione in bapt.

sis, de vnica, an trina mersione in baptismo adhibenda. De trina verò mersione (inquit
epist. 41.) baptismatis, nihil responderi verius potest, quam quod ipsi sensistis; quia in vna
fide nihil officit sanctæ Ecclesiæ consuetudo diuersa; & paulo post. Sed quia nunc vsque

Cum hæreticis, ne in bonis quidem communicandum.

ab hæreticis infans in baptismate tertio mergebatur, fiendum apud vos esse non censeo;
ne dum mersiones numerant, Diuinitatem diuidant, dumque quod faciebant, faciunt, se
morem nostrum vicisse glorientur, de Arianis intelligens, ac plane docens cum hæreticis,
quantum fieri potest, neque in bonis communicandum; eadem epistola gaudium suum
ingens significat de conuersione Reccaredi Regis, vna cum gente Gothorum, ab eo intel- E
lecta, quem & vt in pietate confirmare studeat, admonet: quam quidem conuersionem
contigisse anno proximè elapso Quinto Mauritij, & primo Gregorij, Biclarensis Chro-
nologia, & Tudendis historia testatur, qua quidem Biclarensis Chronologia res sui tem-
poris describentis, cum Gregorij epistola consentiente, in dubiũ vertitur inscriptio Con-
cilij Tertij Toletani, profitentis id habitum fuisse anno 4. Regni Reccaredi, vt oporteat
regnare cœpisse anno 585. quod quantumuis falsum appareat, & anno superiori 590. reg-
gnum inisse probetur, quo eodem est habitum Concilium, non visum tamen Aeram mu-
tare, ob Toletana, & alia Hispaniarũ Concilia. Idem Biclarensis anno Reccaredi secundo

Mauri-

A Mauritij 6. qui præsens est annus, habet Tyrannos detectos, conuictos, punitos. & anno 3 Reccaredi, Mauritij 7. detectam coniurationem in eundem Reccaredum Vldilæ Episcopi, & Gosuinthæ reginæ nouercæ: & quod fidei catholicæ communionem, sub specie Christiana, quasi sumentes proijciunt, publicantur. Ex quo Vldila exilio condemnatur. Gosuintha vero Catholicis semper infesta, vitæ terminum tunc dedit.

Mauritium, Theodosium filium, quem Cæsarem ante dixerat Imperatorem nominasse habet idem Biclar.

Francos irrumpentes in Narbonensem, à Claudio Lusitaniæ Duce viro religiosissimo à Reccaredo misso, cæsos, & quidem vix à trecentis viris sexaginta millia, Deo nouæ fide
B mirabiliter opitulante. Nouam conspirationem in Regem patefactam, conscijs captis, & interfectis. Hactenus Biclarensis in octauo anno Mauritij finem historiæ imponens.

Redeuntes ad Longobardos, cum mortuo Antharit eorum Rege, Theodelinda vxor. concessu Longobardorum, Regina perseuerans, Agilulphum Ducem Taurinatum, eundem & nominatum Agonem, &, in baptismate Paulum, delegisset sibi virum, Rex Longobardorum, hoc anno appellatur, mense Maio, qui simulatque Rex confirmatus est, mittit Agnellum Tridentinum Episcopum in Gallias ad redimendos captiuos, qui Tridenti à Francis capti fuerant. Cum interea idem Agilulphus debellatis, & occisis illis quos aduersarios passus est regnum sibi stabiliuit Italiæ, ea vniuersa (excepta Roma, & Rauenna, cum
C alijs ad eos spectantibus locis) ab Alpinis montibus Rhegium vsque Calabriæ potitus. Ex Paulo Diacon.[a] Porro magnum à Deo, per Theodelindam, Reginam, consecutos esse beneficium, Regem ipsum, & sub eo positos Longobardos, idem Paulus affirmat[b] cum alij ex gentilitate, alij ex Ariana perfidia redditi sunt Christiani atque Catholici.

Hoc item ann. S. Gregorius Papa dedicauit Ecclesiam sanctæ Agathæ in Suburra, olim per Arianos pollutam; & per biennium clausam; in cuius dedicatione, & post, quæ admiranda contigerint, narrat idem in Dialog.[c] Aliam item ecclesiam, olim ab Arianis possessam, in regione tertia iuxta Domum Merulanam, post sequentem annum, sub Tit. S. Seuerini episcopi Noricorum consecrauit.[d]

D Quod vero ad res bellicas pertinet Orientalis Imperij, hoc eodem anno Romanus exercitus, qui sæpius, ob studia erga diuersos Duces, sæpe amotos, ac sæpè redditos, seditionem conflauerat, per Aristobolum, donorum Imperialium Præfectum (eum forte virum eruditum, ad quem extat S. Gregorij epist.)[e] conciliatus est, & iterum iuramento firmatus, & aduersus Persas concitatus, victoriam obtinuit, expugnata Martyropoli ciuitate munitissima, vnde Romanis plurimum roboris creuerit. Ex Theophane, & Hist. Miscella, hoc anno Imperatoris.

[a] lib. 4. c. 2.
[b] lib. 4. c. 2
[c] c. 3. 30.
[d] ep. 19. l. 2. Ind. 11.
[e] li. 2. ep. 28

Christi Annus 592. *Gregorij Pap.* 3. *Mauritij Imper.* 7. *Indiction.* 10.

E HVius anni initio scribit Gregorius ad Ioannem Episcopum Rauennatem[f] magna se molestia affectum, quod Arnulphus Longobardorum in Tuscia Dux, Vrbem inuasisset, pacemque monet, vt procurare pergat; (de quo quidem nihil Paulus Diacon. sed pacem factam, & violatam à Rom. militibus, habetur in epist. ad Mauritium Imp. 31. lib. 2.) alioqui vrbem in magno periculo esse, atque ipsam Neapolim, nisi Dux ad eam mittatur. Hortanti eidem de eleemosyna mittenda incensæ ciuitati Aquileiæ, cuius Episcopus Seuerus erat Schismaticus; respondet misericordiam prius fidelibus, ac postea ecclesiæ hostibus esse faciendam, monetque, vt pecuniam, quantam ipse censeat per Claudium Abbatem Fanum mittat, ad captiuos redimendos.

[f] 32. lib. 2. Ind. 10.

Misericordia prius fidelibus post hostibus ecclesiæ exhibenda.

Donatistas in Africa comprimit. Inter vero tot Longobardorum tumultus, non prætermisit Gregorius exactam curam Pastoralem, perlato siquidem Romam à duobus Diaconis nuncio, quod Donatistæ restituere conarentur morem olim bono pacis, permissum, vt vbi essent populi Donatistæ, licet ibi esset Catholicus Episcopus, nihilominus sineretur esse pariter Episcopus Donatistarum, idq; Donatistam à Catholico Episcopo, pecunia data, impetrasse; & illud amplius, vt liceret illis iterum baptizare Catholicos; ad hæc tam enormia corrigenda, in Numidiã proficisci iussit Hilarium S.R.E. Chartularium Carthagine degentem, vt, coacto Concilio, deponeret Venalem Episcopum, atque sic conatus Donatistarum magis, magisq; inualescentes comprimeret. scripsit de his, dolens, ad Primatem Numidiæ Columbum, mense Augusto, [a] nec vero solum Africa tum laborabat Donatistis, Schismaticis, sed & nefandis hæreticis Manichæis, vt idem Gregor. testatur epistola ad Ioan. Episcopum Scyllacenum. [b] Hoc ipso mense, eiusdem anni, accepit Gregorius legationem à Dominico Episcopo Carthaginensi, qua per duos Episcopos, Diaconum, & Notarium, de sua electione gratulantes, quod vero per eos petit, vt impertita sua ecclesiæ priuilegia salua esse vellet, respondit Greg. [c] sicut sua defenderet, ita singulis quibusque ecclesijs sua iura seruare, &c. A B

[a] ep 32. lib. 2. Ind. 10. [b] 25 lib. 2. Ind. 10. Singulis sua iura seruat eccles. Greg. [c] ep. 39.

Schismaticos Hibernos colligit ad eccl. ep. 36. Laborauit præterea hoc anno Gregorius in reducendis Schismaticis. peruaserat Schisma, occasione damnationis trium capitulorum, vsque in Hiberniam. Angustia pressi illi Episcopi ad Romanam Ecclesiam scripserant, eos, scriptis litteris, & misso libro, ea de re à Pelagio Papa confecto, docet, & amanter inuitat ad veritatem, quos resipuisse, & ad ecclesiam rediisse, inde certo colligitur, quod post hæc Hiberni episcopi, de rebus dubijs, vti ceteri Orthodoxi, eundem Gregorium consuluisse reperiuntur. C

Collaborauit aduersus eosdem Schismaticos in Italia agentes, Ioan. ecclesiæ Rauennatis Antistes, vrgens Episcopos Istriæ prouinciæ per auctoritatem Exarchi, Rauennæ degentis; cuius rei gratia multum se illi debere fatetur, gratias agens supra citata epistola 32. ex quo vel vno loco redarguitur Paulus Diaconus, qui Ioannem Episcopum Rauennatem inter Schismaticos collocat, deceptus (quod supra notatum quoque est) dum defensores trium capitulorum putauit esse Catholicos, impugnatores vero Schismaticos, cum omnino contrarium acciderit; quem errantem sequuti recentiores omnes historici, & ipsi errarunt. Quod vero ad seducendum fideles ea Schismatici vterentur calumnia, affirmantes, in Quinta Synodo aliqua esse decreta contra sacrosanctum Chalcedonense Concilium S. Gregorius sæpius contestatur fidem eiusdem sacrosancti Concilij, & nihil contra illud in Quinto de fide definitum, & de personis nihil diuersum actum, ab eo, quod apud eandem sanctam Chalcedon. Syn. fuerat constitutum, vt lib 2. ep. 10. Indict. 11. ad Sabinum Diaconum seductum. D

li. 2 ep. 32. lib. 3. c. 12. P. Diac. lapsus in causa triũ capit.

Hoc etiam anno Thebanæ ciuitatis in Bœotia episcopus, nomine Hadrianus, damnatus à b Archiepiscopo primæ Iustinianæ, & Coepiscopis suæ Prouinciæ, Romam confugiens, & Apostolicam Sedem appellans, actis percognitis à Gregorio, vt innocens absoluitur, & damnatores plectuntur. Archiepiscopus quidem 30. dierum communione priuatur, sententia extat plane legenda. [d] E

[d] Ep. 6. l. 2. Ind. 11.

Delatus est hoc eodem anno, Natalis Salonitanus in Dalmatia episcopus, quod conuiuijs vacaret, & episcopalia munera minime obiret, atque Archidiaconum Honoratum, sibi aduersantem, ne vasa sacra, & velamina parentibus daret, prætextu maioris honoris, degradasset, alio sublecto. Ad hunc igitur scribens Gregor. [e] decernit, vt Honoratum in pristinum locum restituat; ac nisi obtemperet, vsu pallij priuat; & si retardet adhuc, excommunicatum denunciat; & de Episcopatu, an ipsum retinere debeat, alia sententia, definiendum relinquit. Scribit eadem ad Episcopos Dalmatinos. [f] Quomodo vero ipsas eius de

[e] ep. 14. Indict. 10. [f] ep. 15. 16. 17.

obie-

A obiectis excusationes Gregorius arguat Epistol.38. satis docet, qui vero antea vlus fuerat ad correctionem Gregorius acrimonia vini, leniens vlcera oleo, omnino sanauit. Siquidē se humilians, & emendari ab omnibus paratum se profitens, superbum sanauit. nam eum ad meliorem frugem fuisse conuersum gratulatus postea est Gregor.[a]

Cum igitur omnes qui se aliquid iniuste pati ab Episcopo suo dolerent, ad Romanum Pontificem libellum supplicem afferre consueuissent, inter alios accidit hoc item anno, vt Isidorus vir illustris se iniuste excommunicatum à Ianuario Episcopo Calaritano in Sardinia apud Gregorium conquestus sit. quem Episcopum eo reprehendit Gregorius quod pro vindicta propriæ iniuriæ, quod sacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexerit; monetque vehementer vt in posterum id caueat. nam, inquit, si tale aliquid feceris, in te scias postea vindicandum.[b] Contra vero, iniurias patienter perferentibus Episcopis præsto esse non destitit. Cum enim Paulus, cui administratio demandata fuerat Ecclesiæ Neapolitanę, non verba, sed verbera, in quadam seditione conflata, per familiam Clementiæ illustris fœminæ, ab hæreticis seu schismaticis, pro veritate, passus esset; ad vindicandum scelus Gregorius ipse insurgens, misit, qui de persecutoribus inquireret, scripsitque in eos ad sæcularem quoque Iudicem pro vindicta. Extant de his ipsius Gregorij litteræ ad Petrum Subdiaconum Campaniæ, & ad ipsum Paulum Episcopū, quem paulo post, ex hac vita migrasse docent eiusdem Gregorij litteræ mense Decembri de Neapolit. Episcopo eligendo; eo quod, qui electus fuit Florentius Subdiaconus Apostolicæ Sedis, fugiēs euasisset, hactenus vacans illa erat ecclesia.

B — Cauenda in executione. — [b] epist. 34 — Ep. 1. & 2 li. 2. Ind. 11 — Li 2 epist. 15. Ind. 11. — C

Accidit quoque eodem anno, diuersas hinc inde Romam deferri appellationes. praxis autem tunc in his ita se habebat, vt si quando Episcopus apud Romanum Pontificem accusatus, Romamque vocatus damnari minime meruisset, tunc ad sui purgationem iurare compelleretur, supra corpus S. Petri Apostoli (secundum ea, quæ habet S. Augustinus ep. 137.) quod hoc anno factum est de Leone episcopo Catanensi, anno superiori Romam euocato. Cęterum qui deductas in iudicium accusationes episcoporum, quam diligentissimo studio Gregorius expendi voluit, ne damnaretur innocens, vel absolueretur reus; Idē totus erat in corrigendis & admonendis, quos vel leuiter à recto virtutis tramite declinare cognosceret, quos decet omnino esse perfectos. Nam cum ex litteris Bonifacij episcopi Regiensis percepisset, eum de bonis operibus captare aliquam gloriolam, eum ad animi demissionem rescripta epistola, reuocauit.[c] Accidebat autem vt cum ferme ex toto orbe Christiano frequens esset accessus ad sacra limina Apostolorum, & ijdem qui Romam venirent, inuiserent pariter summum Pontificem, benedictionem ab eodem accepturi, ipse singulos de Episcopis suis, vel alijs, per quos transissent, interrogaret, sicque omnium ferme Episcoporum mores nosceret. quod perspicue apparet ex epist. 29. libr. 5 ad Secundinum, quem monet, vt Marinianum Rauennatensem Episcopum hortetur ad pias largitiones, cuius tenacitatem, ex mendicis quibusdam cognouerat. *alienam*, inquit, *inopiam suā credat, quia si hanc non habet, vacuum Episcopi nomen tenet.*

Appellationes ad Sedem Apost. — D — [c] 4. lib. 2. Indict. 11.

E Præter hæc etiam super mores episcoporum voluit inuigilare Romanæ Eccles. Diaconos, in diuersis prouincijs, ad Ecclesiastica curāda negotia degere solitos. Quod enim Diaconi sunt oculi episcoporum, per hos Gregorius, quidquid in ecclesia vbique ageretur, sollicite curabat inspicere.[d]

Vacantium præterea ecclesiarum, quousque deligerentur episcopi ex more, impensam curam egit, vt ex pluribus epistolis constat; sed & quod hodie fit, vt summus Pontifex in alia Diœcesi conferat sacerdotia, etiam curam animarum habentia annexam, tunc pariter consuetum fuit, vt docet eius epistola hoc anno data ad Importunum episcopum.[e] Quod

[a] ep. 32. ad Io. Rauen. Episcopum.

[d] ep. 24. li. 4. Ind. 13.

[e] 10. lib. 2.

Indict. 10. verò ad Monachos pertinet, ob eorum vitæ eminentiam atque sanctitudinis exactam professionem, aliquid amplius ab eis Gregorius exigendum putauit, quam quod communioribus condonari possit hominibus, quod apparet ex epistola ad Eusebium Abbatem, conquestum se aliquid ab episcopo passum.[a] *Et quidem, inquit, ab illo hoc quod factum est, minime fieri debuit, à te tamē omnino debuit humiliter suscipi*, & mox, *Non enim grāde est ijs nos esse humiles, à quibus honoramur, quia & hoc sæculares quilibet faciunt, sed illis humiles maxime esse debemus, à quibus aliquid patimur, &c.*

Circa Monachos maxime inuigilabit Greg.

[a] 24. lib. 2. Ind. 10.

Qui priuatum quemlibet Monachum curauit, certe magis studuit vt Monachorū præfecti quam sanctissime viuerent.[b]

[b] ep. 3. li. 2. Ind. 10.

Quod vero ad Laicos pertinet, idem Gregorius non solum peccantes arguebat, sed retardantes bonum aliquid agere vrgebat: etenim Rusticianam ex nobilibus Romanis ciuibus, qui CP.lim migrauerant, remorantem nimis profectionem votam Ierosolymitanā, epistola excitat.[c] Ceterum sicut ad bene agendum laicis se exhibuit impulsorem, ita refractarijs refragatus est, & eorum impetum frangi iubet, cum aduersus miserabiles personas insurgunt. epist. 5. B

Curabat & Laicos Gregor.

[c] 21. lib. 2. Ind. 10.

Hoc eodem anno, inter tot Gregorius erumnas, felix illud ac faustum accidit, vt reperta tunica S. Ioannis Euangelistæ, Romam deferretur, [d] quam collocatam sub altare S. Ioannis in Basilica Constantiniana, & miraculis coruscare testatur Ioan. Diaconus in vita S. Gregor.

[d] epist. 3. ad Ioan. Abb.

Io. Euang. tunicę inuentio.

Hoc anno compleuit 40. illas Homilias in Euangelia, partim à se dictas coram populo, partim, eo non valente, à notarijs recitatas, colligitur ex 38. habita in Basilica S. Clementis. in 39. porrò homilia miraculum narrat de Martyrio quodam Monacho in Lycaonia, qui Dominum nostrum specie Leprosi in via decumbentem, in humeros sublatum ad Monasterium detulit, nullo eum pondere fatigantem. at is depositus specie qua Dominus agnosceretur, cœlum conscendit. Aliud quoque miraculum in 40. homilia refert de Romula Virgine sanctimoniale, paralysi per aliquod tempus magna cum patientia, exercita, cui astiterint cœlestium chori, audientibus Redempta magistra & cōdiscipula, & mox illa sancta anima corpore sit soluta. Quod contigisse ait anno, quo petijt Monasterium, & multum in sancto proposito confirmatus fuit. perseuerat anniuersaria memoria in Martyrologio 23. Iul. Herundinis, quæ in Prænestinis montibus vitam eremiticam duxerat, magna pollens sanctitate, & Redemptæ ab ea in sancto proposito educatæ & Romulæ deniq; huius discipulæ, quarum corpora ad S. Mariæ ad Præsepe in confessione collocata coluntur; de illis meminit etiam in 4. Dialog.[e] C D

[e] li. 4. c. 15.

Hoc eodem anno celebratum est in Hispania CONCILIVM CAESAR AVGVSTANVM SECVNDVM. Aera 630. septimoq; anno, vt ibi ponitur, Reccaredi Regis. Vbi, inter alia illud notatu dignum sancitum reperitur, vt reliquiæ quæ inuentæ essent in Ecclesijs Arianorum, eædem præsentatæ Episcopis, igne probarentur. Hactenus de rebus Occidentalibus. Iam vero Orientales oras perlustremus. Hoc ipso anno (quantum ex Euagrio, & alijs colligi fas est.) Persarum Rex Hormisda Romano Imperio infestissimus, propter iniustitiam & feritatem à suis occiditur, Cosrhoe filio suffecto, qui deficientibus à se primatibus Regni, fugam capessit in Romanorum ditionem, & à Mauritio Imperatore paterne, amanter, & regie excipitur, & accepto Romano exercitu cum Duce Narsete incruēta aduersus Persas potitur victoria, additque Theophanes de Turcis in Persarum exercitu militantibus captis, & CP.lim ductis, inuentisque stigmate in fronte signatis, auditum esse, cum peste ipsorum prouincia laboraret, illud se à Christianis fuisse edoctos, remedium pro salute consequenda. E

Reliquiæ igne probatæ.

Lib. 6. c. 15

Mauri-

A Mauritius post tot victorias aduersus Persas, sub Hormisda Rege, ex insperato obtentas, ad supplendum Romanum exercitum, tot prælijs exhaustum, dum omne quod valet remedium excogitat, eo vsque prolabitur, vt, lege lata, prohibeat, ne quis miles, nondum expleta militia, Monachus effici possit. quam legem idem Imperator, per Longinum stratorem, qui successit Romano in Exarchatu, ad Gregor. misit, vt est in Ep. ad Imperatoré. 65. lib. 2. Ind. 11. quod vero Gregorius hoc tempore mala oppressus valetudine (vt ipse testatur eadem Epistola) detineretur, aduersus eiusmodi legem insurgere distulit.

B *Christi Annus* 593. *Gregorij Pap.* 4. *Mauritij Imper.* 8. *Indiction.* 11.

Restitutus in Regnum Cosrhoes Rex Persarum, multa pietatis signa publicis egregie factis edidit, quæ quam exactissime describit Euagrius[a] nimirum cum audisset S. Sergium Martyrem à se postulata solere largiri, Votum fecisse si victoriæ compos esset Crucem auream lapillis distinctam ad eius templum se missurum, quod & perfecit, re tota in ea Græcis litteris descripta; Remisit præterea alteram crucem quam à Iustiniano Imperatore, ad idem olim templum missam, & à Cosrhoe seniore Persarum Rege ablatam, in suis Thesauris inuenerat. Haud ita multo post alia dona ad sanctum illud templum misit Cosrhoes ex voto item, ob impetratum filium ex vxore Christiana Sira nomine. Discum aureum, Crucem, Calicem, & Thuribulum, item aurea, cum nobili inscriptione in disco incisa. Hæc legant sectarij & erubescant pietate vinci à Gentili, agnoscente & profitente diuina, per sanctos, beneficia. reuera gentilis, sua tamen conscientia Christianus, veritus est publice profiteri quid sentiret, ne rebellem experiretur populum, quem omnibus demulcere officijs, hoc regni sui exordio satagebat. Sane quidem increbuit hoc tempore per orbem fama, ipsum Persarum Regem Christianam religionem suscepisse, vt est in Chronico Biclarensis ad hunc octauum annum Mauritij; quod quidem liquet esse mendacium, sicut, quæ de conuersione Reginæ, Regisque Persarum habet Paulus Diaconus.[b] Domitianus si quidem Metropolitanus Armeniæ Episcopus Melitinæ, missus à Mauritio ad Cosrhoen, vt eum ad fidem adducere tentaret, cum non assecutus esset, quod optabat, mœrés epistolam scripsit ad S. Gregorium Romanum Pontificem, ad quem idem hoc ipso anno rescripsit & ad finem Epistolæ[c] ista habet: Imperatorem vero Persarum, & si non fuisse conuersum doleo, vos tamen eidem fidem Christianam prædicasse exulto. certius vero (quod narrat Euagr.)[d] Naamanem Principem Sarracenorum hoc eodem tempore initiatum esse Christiana religione, & suos omnes ad Christi fidem traduxisse.

[a] lib. 6. c. 8.

Votũ Ethnici Regis S. Martyri.

[b] lib. 4. c. 17 Vet. edit. & Nou. 52

[c] 63. lib. 2. Ind. 11.

Sarraceni Principis conuersio

[d] l. 6. c. 21.

Accepta lege ab Imperatore qua milites, & publicis rationibus obnoxios, Monachos fieri vetabat, de eius iniquitate Gregor. per litteras, vt priuatus, quam demississime eum monet & rogat, ad eam tollendam, vel corrigendam, quas quidem non per apocrisarium suum, sed per Theodorum medicum illi intimum, obseruata opportunitate, reddi voluit. Dum autem Gregorius persuadere Imperatori summa demissione quod intendit, conatur, verbis quibusdam vtitur, quibus Ecclesiasticam potestatem sæculari subijcere videtur, vt cum ex persona Christi, dicit Sacerdotes meos tuæ manui cõmisi. & in Ep. ad Theodorum Medicum, Ei omnia tribuit, & dominari eum non solum militibus, sed etiam Sacerdotibus concessit: quæ verba quomodo intelligenda sint, diligenter examinandum est. Reuocanda hic sunt in memoriam quæ idem Gregorius scribit in psalmum quartum *concitauit*, inquit, (Diabolus scilicet) *aduersus Ecclesiam Dei, non solum innumerabilem populi multitudinem, verum etiam regiam (si fas est dicere) potestatem. nulla enim ratio sinit vt inter Reges habea*-

Moderatio Greg in admonendo Imp.

Ecclesia non subest Imp. sed præest

tur, qui destruit potius quàm regat imperium, & paulo post, *Ecclesiam quippe, quam sui sanguinis pretio redemptam Saluator noster voluit esse liberam, hanc iste potestatu regia iura transcendens, facere conatur ancillam.* Quibus in primis apparet S. Gregorium definire non solum non esse subditam Regibus, aliquo modo, Ecclesiam, verum etiam firmiter asseuerare (cum de his agit) non habendum esse Mauritium inter Imperatores, dum aduersus Dei Sacerdotes regiam potestatem exercet. Rursum eiusdem Gregorij sententia reddi firmum intelligitur, Christi Ecclesiam ab ipso liberam factam esse, quam Imperator iniquissime redigere studuerit in seruitutem, adeo vt quod dicit in duabus recitatis epistolis, à Deo subiectos fuisse Sacerdotes Imperatori, ne ipse sibi contrarius Gregorius fuisse dicatur, necesse sit, vt aliud diuinæ tribuere voluerit voluntati, permissioni vero aliud, cum videlicet permiserit Deus (vt ipse deplorat) non posse exequi munus suum summum vniuersæ Ecclesiæ Sacerdotem, nisi etiam persoluta pecunia, electioni factæ ipse consensisset Imperator. Sic igitur subiecisse tradit Sacerdotes Mauritio Imperatori, vt olim eosdem subiecerat Neroni atque Diocletiano, quos, in eos etiam gladio agere permisit, cum Iisdem quidem certe constat Gregorium adnumerasse Mauritium, vbi ait. Quid Nero? quid Diocletianus? quid denique iste qui hoc tempore Ecclesiam persequitur? numquid non omnes portæ Inferi? habemus ergo ex Gregorio ipsum sensum verborum ipsius, qua interpretatione nulla verior nec germanior esse potest, vt sic dixisse voluerit, subiectos à Deo Sacerdotes Imperatori, quomodo Christus redemptor noster fate ur se diuina permissione subditum potestati Pilati; &c, sicut itidem dixit ijs, qui ipsum neci tradere satagebant; *Hac est hora vestra, & potestas tenebrarum.* Quamobrem si res iure agatur, non violentia, non subiectos esse Sacerdotes Imperatoribus, sed Imperatores Sacerdotibus, eiusdem Gregorij, sicut & aliorũ sanctorum Doctorum omnium constans est, firmaque sententia. A B C

Ecclesia permittitur subdi ab Imp. *Io. 19. L. 23.*

Quid est autem, quod legem contrariam Ecclesiasticæ libertati Gregorius, iuxta iussionem Imperatoris transmisit in diuersas prouincias, vt ipse affirmat epist. supra citata ad Imperatorem? misit eam ille quidem ad Metropolitanos Orientis, & Occidentis, sed correctam & castigatam; vt extat Epistola ad eos data, quæ est lib. 7. vndecima Ind. 1. non suo loco posita, In qua in duobus emendatum videre licet Imperatoris edictum, nempe in eo primum quod prohiberet actionibus publicis implicatos, nullo pacto recipiendos In Monasterium: hos enim recipiendos esse Gregorius statuit, cum ijsdem obligationis nexibus fuerint soluti. Deinde quod Imperator statuisset milites non nisi absoluto tempore militandi posse ingredi Monasterium; vult Gregorius si probati inuenti sint, eosdem recipi, & retineri. D

Legem Imp. corrigit Greg.

Hoc anno tunicam Domini Nostri Iesu Christi inuentam, & Ierosolymam à Gregorio Antiocheno, Thoma Ierosolymit. & Io. CP.no translatam, publice venerationi expositam, habet Sigebertus, nec, eo antiquiorem, hac de re vllum habeo auctorem. De Tunica quidem inconsutili diuersa ab his, habet Gregorius Turon. in Galatiæ ciuitate, æde quæ dicitur ad Archangelos, asseruari crypta abditissima.

Tunica Domini inuenta. Li. 1. Mir. c. 8.

Misit hoc anno Gregorius Papa CP.lim Sabinianum Diaconum, Apocrisarium, eum, qui post illi in Pontificatum successit. Huic proficiscenti dedit litteras ad Ioannẽ CP.num Episcopum, quem pro sua Apostolica auctoritate redarguit, quod reprehensionem, non eo, quo scripta fuerat animo, suscepisset. Increpauerat eum litteris iterum, quod Monachũ quendam & presbyterum fustibus puniri iussisset, quod per Canones non licebat, cum tamen virgis subijcere liceret, vt ex pluribus eiusdem Gregorij Epistolis patet. Epistolæ quidem illæ priores Gregor. ad Gregorium non extant; sed extat illa, quam perferendam Sabiniano dedit numer. 52. Ind. 11. in qua plura quidem ille aduersus Ioannem Episcopum E

Fustib. cædi Clericũ non licet, virgis licet. Greg. Suspend. à celebr.

A sed plura etiam in mandatis eidem Sabiniano dedisse se ait, quæ ipse subtilius exponet. Hoc eodem anno Gregorius Tarentinum Episcopum, Andream nomine, duobus mensibus, à celebratione Missarum voluit abstinere, eo quod mulierem quandam fustibus subiecisset; priuat vero sacerdotio, si, (vt ferebatur) concubinæ esset consortio maculatus. epist. est numer. 44.

Miss. Episcopum qui mulierem fustibus subiecisset. Priuat Sacerdotio Episcopū concubinarium.

Qui igitur Apostolica auctoritate, coërcuit CP.num Patriarcham, eadem quoque res Africanæ Ecclesiæ curans, generale Concilium ab Episcopis Numidiæ prouinciæ habitum, nullum penitus reddidit, atque cassum, eo quod aliqua contra Ecclesiasticos Canones accepisset fuisse statuta. Epistolæ huc pertinentes sunt 7.47.48. lib. 2. Ind. 11.

Quod insuper Gregorium Romanum Pont. non mediocriter hoc anno afflixit, illud
B fuit, quod laborauit factio Schismaticorum Theodolindam Longobardorum Reginam religiosissimam feminam in Schisma seducere, eo nimirum colore Reginam, ex more, decipientes, quod per Romanum Pontificem ac per V. Synodum dicerent aliquid fuisse detractum Sacro Chalcedon. Concilio; cui periculo prouide occurrit continuo mittens ad eam Ioannem Abbatem, & Hippolytum Notarium, qui eam quæ sana, sancta, pia, & vera essent, docere curarent. Extat Epistola ad eam à Gregor. hoc ipso anno, hac de re data, [a] qua hortatur vt Constantio Mediolanensi Episcopo pie & recte sentienti inhæreat, à quo se tres quidam Episcopi seiunxerant; qui Reginam quoque abducere tentabant. Hic Constantius ex Diacono Mediolanensis Ecclesiæ, eiusdem Episcopus electus fuerat post Lau-
C rentium Iuniorem, vt ex Gregorij Epistola constat [b] ad Clerum Mediolan. de eius ordinatione, cum, pro consecratione, Romani Pontificis, de more expectaretur arbitrium, in qua, verba illa sunt maxime notanda. *Cum,* inquit, *in vrbe regia, responsa Sedis Apostolicæ facerem, longo mihi tempore adhæsit* (Constantius hic) *sed nihil vnquam in illo quod reprehendi passim potuisset inueni. Veruntamen quia antiqua mea deliberationis intentio est ad suscipienda pastoralis curæ onera, pro nullius vnquam misceri persona, orationibus prosequor electionem vestram, hortans eos, vt quem optimum cernerent, eum eligerent, monens etiam bene componere mores suos vt dignum ea sede mereri possent obtinere pastorem,* simulque ostendit, quam infelix esset eius Ecclesiæ conditio, ob vastitatem illatam à Francis. Post autem audiuit Constantium electū, quem optabat, solicitus de eius consecratione, quæ absque consensu sedis Apostolicæ fieri non
D valebat, voluit & absentium Mediolanensium, qui Genuam, ob Barbaricum metum confugerant perscrutari voluntates, epistola 30. lib. 2. ind. 11. scripsit & ad tres illos Episcopos Schismaticos, reuocans eos ad vnitatem, quæ litteræ non extant, sed extat 3. libr. 3. Ind. 12. ad Constantium cum contestatione de fide sua, apta ad eos sanandos. Qui igitur præuia admonitione redierunt ad Ecclesiam ab ipso Gregorio benigne suscepti sunt, de quorum vno Felice Diacono seducto, sed reuerso ep. extat ad Maximianum Syracusanum, qua eum illi commendat. [c] Meditans Gregorius hoc anno 4. sui Pontificatus quem ingrediebatur mense Septembri, cum Indictione 12. in Dialogo describere instantibus fratribus, quos apud se habebat, collectas à se diligenter res præclare gestas Sanctissimorum viro-
E rum Italiæ, eorumque potissimum, qui sua ætate vixerant; quos vel ipse probe sciret, vel à viris fide dignissimis accepisset, amicam ad modicum tempus repetijt solitudinem, qua porrò diligentia huiusmodi præclara sanctorum facta exquirere soleret, Epistola hoc anno data ad Maximianum Syracusanum Episcopum numer. 50. lib. 2. Ind. 11. exemplo esse potest. *Quos Dialogorum libros,* (inquit Ioannes Diaconus) [d] *Zacharias Sancta Romanæ Ecclesiæ Episcopus Græco Latinoque sermone doctissimus, temporibus Constantini Imperatoris, post annos ferè 175.* (imo potius 148.) *in Græcam linguam conuersos, Orientalibus Ecclesijs diuulgauit; quamuis astuta Græcorum peruersitas in Commemoratione Spiritus Sancti* (in fine secundi libri)

Irritat Cōcilium Afric. quod statuisset aliquid, con. can.

[a] 4. l. 3. Indict. 12.

[b] 29. lib. 2. Ind. 10.

Greg. propositum in iis qui suscipiunt curam animarum.

[c] 14. lib. 3. Ind. 12.

Scribit Dial. lib.

[d] li. 4. Vit. S. Greg. c. 75.

Græci corrumperunt

Dial. B. Greg. in process. Spiritus Sancti.

à patre procedentis, nomen filij radens, suapte abstulerit. *Germani autem Latini Codices eo loco i- A*
ta habent. Cum enim constet quia paracletus à patre semper procedat, & filio, cur se filius recessurum
dicit, vt ille veniat, &cæt.) confutatur autem peruersa Græcorum impostura, non tantum
ex Patribus Latinis, qui hoc tempore eius fuere sententiæ assertores, sed & à Græco A-
nastasio Sinaita Episcopo Antiocheno, qui hoc tempore clarus erat in Oriente, ad quem

Spiritus S. à Patre & filio mittitur.

extant plures Gregorij Epistolæ, hic porro libro primo de rectis fidei Catholicæ dogma-
tibus plane & diserte asserit Spiritum Sanctum mitti à Patre & à filio, vt & citault illum
homo Græcus & doctus Andreas Colossensis Episcopus Actor. primo Concilij Ferra-
riensis.

At secessio illa breuis haud omnino feriata Pontificalibus negotijs fuit, vt datæ hoc an-
no ab eo epistolæ indicant. Nam, & altercandum illi cum Ioanne Archiepiscopo Rauen- B
nate fuit, quod præter ecclesiasticam consuetudinem, nec tempore, nec loco decenti, pal-
lio vteretur. Qui & obiurgatus, cum perindignè id tulisset, hæc ad eum initio ferme epi-
stolæ Gregorius habet.[a]

[a] ep. 54. li. 2. ind. 11.

Contra morem quippe ecclesiasticum est, si non patientissimè toleratur (quod à nobis absit) etiam in-
iusta correptio, &c. Ex quibus quidem verbis satis percipitur, quanta ab vniuersis episcopis,

Corripit episcopos Greg.

reuerentia, & obseruantia summo Pontifici deferretur, cum licet Iniustè correpti, non re-
silire, sed patienter ferre solerent. Extat ad hanc Gregorij correptionem responsio ipsius
Ioannis episcopi Rauennatis, qua demisso admodum animo se excusat, & priuilegia om-
nia suæ ecclesiæ agnoscit à summo Rom. Pont. fuisse collata, non ab Imperatoribus, vt qui- C
dam asseruerunt, epist. 56. lib. 10. non suo loco in Vet. edit. posita. Corripuit, & Episcopum
Sipontinum de stupro eius nepotis, in ipsum Episcopum redundare scelus affirmãs, quod
ab eius nepote admissum esset. Insuper quod, & hunc dilapidare bona ecclesiæ audisset, No-
tarios misit, qui inuentarium conficerent. Redarguit tandem, quod Clericum suæ ecclesiæ
ab hostibus captum non redemerit.[b]

[b] ep. 40. 41. 42. lib. 2. Ind. 11.

Intentat excomm. inobedientes episcopos.

Fuerunt etiam à Gregorio corripiendi omnes Dalmatiæ episcopi, quod vacante hoc
anno Sede Salonitana, Maximum quendam, prauum hominem delegerant. quod audiens
Gregorius Apostolica fultus auctoritate Maximum reiecit, & ne inconsulta Apostolica
Sede alium quemuis eligerent iussit. *quod si*, inquit, *contra hæc quidpiam, vel sponte vestra, vel à* D
quolibet coacti præsumpseritis, vel tentaueritis agere; decernimus vos à Domini corporis, & sanguinis
participatione priuatos, &c.[c]

[c] ep. 15 lib. 3. Ind. 12.

[d] li. 3. ep. 11. Ind. 11.

Monialiũ negotia per episcopi ministros curari mandat.

Sed quam curam adhibuerit Monasterijs Monachorumque disciplinæ videamus. Dys-
colos Monachos coercuit: Abbatem, post lapsum creatum, deposuit. baptisteria ab eccle-
sijs Monachorum auferri voluit, ne quauis conuersione sæculari detinerentur. Curari Mo-
nialium,[d] negotia per Ministros episcopi voluit, ne illæ egredi Monasterij septa cogeren-
tur. Lapsas Virgines arctiori pœnitentiæ subijciendas statuit.

[e] li. 3. ep. 11.

Nullum Clericum præficiendum Monasterio mandauit,[e] itemque, ne Abbatissæ, nisi
sexagenariæ eligerentur.

[f] l. 2. ep. 17. 21. 24. 28. 31. 36. Ind. 11. & 3. ep. 8. Ind. 12. & pluribus alijs.

Qui igitur corripuit, vt vidimus inquietos, non destitit pusillanimes, & in varijs affli- E
ctionibus positos subleuare, & consolari.[f]

[g] li. 2. ep. 21 Ind. 11.

Bona præterea ecclesiæ sic cõseruari voluit, vt tamen pauperum rationem haberi præ-
cipuam iusserit, vt apparet ex eius alia, [g] minime tamen in his tenax, aliqua iusta de causa
interdum sibi in illis dissimulandum putauit, vt lib. 2. ep. 58. Ind. 11. ad Italicam Patriciam,
in qua illud obseruandum quod scribit, *sed illud*, inquit. *scire vos volumus, taciturnitatem at-*
que patientiam nostram futuris post me Pontificibus, in rebus pauperum præiudicium non facturam,
&cæt.

A Tenax fuit Gregor. vt pauperibus debita ab Episcopis redderentur, nempe quarta pars Ecclesiasticorum prouentuum. [a]

Qui laborantes pro bonis Ecclesiasticis digna mercede munerari voluit, si ea curantes mercenarij minimè essent, eos gratis donis sacris dignari consueuit. nam hoc anno Dinamium patricium V.C. curantem patrimonium S.Petri in Gallijs, huius generis munere honestauit, sic ad eum inter alia scribens: [b] *Transmisimus autem beati Petri Apostoli benedictionem, crucem paruulam, cui de catenis eius beneficia sunt inserta, quæ illum quidem ad tempus ligauerunt, sed vestra colla in perpetuum à peccatis soluant. per quatuor verò in circuitu partes de beati Laurentij Craticula, in qua perustus est, beneficia continentur: vt hoc, vbi corpus illius pro veritate crematum est, vestram mentem ad amorem Dei accendat.* sub hac item 11. Indict. scripta apparet Epi- B stola ad Petrum Subdiaconum, curantem Siciliæ Patrimonium, alieno loco posita, sub Indictione 7. Multiplicia habet illa negotia quam diligentissimè examinata, vt admiratione sit dignum, tam diligenter priuata negotia ab eo esse curata, qui publicis planè obruer̃etur; & terrena adeò solerter intuitum, qui contemplando cœlestia, cœlestis propemodum appareret; habet præterea lepida quædam, ex quibus etiam aliquid haurias vtilitatis. *Præterea*, inquit, *vnum nobis caballum miserum, & quinque bonos asinos transmisisti. Caballum illum sedere non possum, quia miser est, illos autem bonos sedere non possum, quia asini sunt: sed petimus vt si nos continere disponitis, aliquid nobis condignum deferatis.* Obseruent hæc, qui Pontificium C decus totum in regio apparatu collocant.

a li. 3. ep. 11. Ind. 12.

b ep 33. li. 7. Ind. 11.

Ad postremum autem, vt rebus gestis S.Gregorij anni huius finem imponamus, statum suum esse miserrimum asseruit epist. [c] ad Narsetem Patricium CP.num sibi familiarissime cognitum, in qua & illud est: *Domina Dominica minimè respondi, quia, cum sit Latina, Græcè mihi scripsit.* quo significat, & se Græcè imperitum (quod planius epist. 25. lib. 6. Ind. 15.) nec facilè reperiri, qui vtriusque linguæ peritus sit; tantam sterilitatem intulerant bonarum litterarum assidua bella. ipse quidem idem Gregorius epist. 27. lib. 6. ad Narsetem scribit. Non esse CP.li qui de Latino in Græcum bene transferant.

c 83. lib. 2. Ind. 11.

Hoc eodem anno, qui & numeratur Regis Francorum Childeberti 14. CONVEN- D TVS EPISCOPORVM PICTAVIS IN GALLIA, celebratus est; duarum regiarum Monialium, vniuersam illam Prouinciam commouentium, causa; cum & aliam antea eadem occasione oportuerit Synodum celebrari. rem totam pluribus Grego. Turon. exequitur. [d]

S. n. Pictau.

d lib 9. & 10. hist. Fr.

Duæ namque Francorum Regum filiæ, Chrodieldis filia Chariberti Regis, & Basina filia Chilperici, sub S.Radegunde professæ virginitatem, & Monastica instituta, sub Regulis S.Cæsarij Episcopi Arelatensis; post obitum eiusdem sanctæ Reginæ non patientes ab Abbatissa Leubouera regi, cum ipsæ primatum ambirent; facta seditione extra claustra erumpentes, secum traxerunt quadraginta, & amplius Virgines eo prætextu, vt Re- E ges Francorum adirent, & quod male tractarentur ab Abbatissa, expostularent. Sed cum nihil profecissent, regressæ Pictauos, cum armato satellitio nefariorum, & perditorũ hominum, infessa Basilica S. Hilarij, inde armatos nefandissimos homines ad inuadendum Monasterium, atque Abbatissam vinculis alligandam miserunt, quod & factum est. Plures Episcopi conuenientes, cum eas reducere ad Monasterium frustra tentassent, excommunicationem indixerunt, sed ipsi cum clericis, ab earum factione cæsi, mactati & fugati sunt. Excommunicationem alius cõuentus Episcoporum apud Guntheramnum Regem ratam habuit, rursum armati Monasterium inuadunt, dirrumpunt, cædes faciunt Monacharum, & Abbatissam nudatam abstrahunt. Quibus auditis Childebertus, legationem misit ad Guntheramnum Regem, vt scilicet Episcopi ex vtroque Regno coniuncti hæc,

quæ gerebantur, sanctione Canonica emendarent. Maconi Comiti negotium datum, vt A
seditionem comprimeret, quod nonnisi per multas factiosorum cædes fieri potuit. Constituto demum Iudicio Abbatissa de leuibus rebus confessa, grauioribus non probatis, absoluitur, & Monasterio restituitur. Crodieldis, & consortium facinoribus, & flagitijs probatis, omnes communione priuatæ, vsquequo condignam agerent pœnitentiam. extat
[a *li. 10. c. 16*] Synodalis ad Reges, apud Gregor. [a]

Post verò rursum ad Childebertum Regem detulerunt, quos cum Abbatissa commixtos assererent, qui innocentes reperti, dimissi sunt.

Eodem quoque anno petentibus Francorum Regibus, datum legitur à sancto Gregor. Papa priuilegium Monasterio S. Medardi Suessionensi in Gallia, cuius subscriptio falsa B
post videtur esse addita. *Caput*, inquit, *Monasteriorum totius Galliæ constituimus, nullius[que] ditioni patimur subesse*, &c. & post, violantem decretum, cuiuscunque dignitatis, vel sublimita-
[b *post ep. 38 noua edit. li. 2. Ind. 11*] tis sit, honore suo priuat. [b]

Pontificis igitur Romani est sancire leges, quibus si ipsi Reges non pareant, regno priuentur.

Hoc eodem etiam anno Childeberti 14. Ingoberga Regina Chariberti quondam relicta, prudens, pia, & eleemosynis dedita fœmina, iam septuagenaria migrat è vita.
[c *9. hist. Fr. c. 26.*] Gregor. Turonens. [c] Sanctulus quoque presbyter Nursinus sanctitate celebris, de quo idem Gregor. in Dialog.
[*lib 3. c. 37*]

Pacatis rebus Persicis, restituto per Mauricium in Regnum Cosrohe, Abares Chagano C
Duce, post multas Imperatoris largitiones ad eos continendos, Thracias percurrunt, omnia passim diripientes, quos Imperator stratagemate, in patrias Sedes reuocat, fingens se classe instructa in eos expeditionem parare, post quorum discessum ad ripam Istri præsidia collocat, ne rursus barbari in Thracias excurrãt. Priscus Europæi dux exercitus CP.^{lim} reuersus, accusatus, & Præfectura spoliatus est. ea Petro Imperatoris fratri collata. verum cum nec is quid præclarum ex sententia Imperatoris gereret, rursum Prisco redditur, de
[d *epi. 51. lib. 2. Ind. 11.*] quo illi S. Greg. gratulatur hoc anno, [d] ex quo corrigitur Theophanis error id referentis in annum Mauritij 13.

Meditantem rursum Chaganum in ditionẽ Roman. irrumpere, Theodoro Medico Le- D
gato misso, viro prudente, & callido muneribus, & oratione placauit. Ex Nicephoro, [e]
[e *18. c. 39.*] occasione huius Abarum excursionis, idem Nicephor. narrat, Imperatorem Heracleam progressum insignem Basilicam S. Glyceriæ Martyri dicatam visitasse; cuius refert martyris insigne miraculum, quod cum Episcopus argenteam peluim emptam de argentarijs; sed ab eo, qui vendiderat, Mago, impuris Dæmonum sacrificijs execrabilem factam subiecisset, ad excipiẽdum vnguentum ex corpore Martyris manans, id se continuisse; & post priore æneo, ex reuelatione reposito, rursum fluxisse. Eadem quoque gratia (inquit Ni-
[f *18 ca. 31*] cephorus, [f] pollebat sanctissima martyr Euphemia, atque hoc amplius, quod cum liquore etiam admixtum sanguinem è sacro corpore emittebat, die tamen tantum eius Natalis anniuersaria; de quo cum dubitasset Mauritius, re planè explorata, verum esse expertus E
est. Eodem anno die Paschatis Theodosius Mauritij filius, Imperator collega patris coronatur à Ioanne Patriarcha, CP.^{no} sic Theophanes. sed Biclarensis ponit id ante biennium.

Hoc præterea tempore claruisse in Perside insignem fœminam Christianam eandem-
[g *li. 6. c. 19.*] que martyrij corona auctam, Euagrius testis est, [g] cuius vitam descripserit Stephanus Episcopus Hierapolis.

A *Christi Annus* 594. *Gregorij Pap.* 5. *Mauritij Imp.* 9. } *Indictione* 12.

DEinceps Gregorio agendum fuit contra Schiſmaticos, qui à Conſtantino Epiſcopo Mediolanenſi recens creato, ſi recipi vellet, exigebant vt damnaret damnantes illa tria capitula in quinta Synodo reprobata, quaſi in eo, (quod ſæpe dictum eſt) derogatum eſſet Chalcedon. Concilio, cuius ſe tenaces defenſores eſſe profitebantur; ij erant præcipuè Epiſcopus & populus Brixiæ, de qua re ſcribenti ſibi Conſtantio Epiſcopo, reſpondit S. Greg. [a] cogi non debere ad hoc, quod à deceſſore ſuo factum nullo modo eſt; ſed ad ca- [a] ep. 37. li. 3. Ind. 13.
B uendum ſcandalum, *Tranſmittite*, inquit, *Epiſtolam, in qua ſub Anathematis interpoſitione fateamini, neque vos aliquid de fide Chalcedonenſis Synodi imminuere, neque eos, qui imminuunt recipere, & quoſcunque damnauit, damnare; & quoſcunque abſoluit, abſoluere. vnde credo eis poſſe celerrimè ſatisfieri.* qua pariter profeſſione, & ipſe Gregorius ab ijſdem Schiſmaticis impetitus (vt vidimus) ſatisfecit, epiſtola. [b]

Quod verò Ioannem Rauennatem Epiſcopum acerrimú quintæ Synodi defenſorem [b] 3. lib. 3. Ind. 12.
idem Conſtantius nominare ſoleret in Miſſis, inde etiam ijſdem Schiſmaticis ſcandali occaſio data eſt, non recipiendi ſuum ipſorum Epiſcopum Conſtantium, niſi ab eius nominatione deſiſteret, de qua ſcribit Greg. [c] ſi id ex antiqua conſuetudine fiat, non eſſe abſti- [c] lib. 3. epi. 37. Ind. 12.
C nendum, nec iure à ſtultis hominibus reprehendendum; ſi ex noua, fieri non debere, vnde quibuſdam ſcandalum mouere poſſit, ſolicite tamen exquirendum an Ioannes eum ad altare nominet, quod ſi non faciat, non eſſe cauſam cur ipſe nominetur, niſi tamen abſtinendo ſcandalum oboriretur, quaſi defenſorem quintæ Synodi reiecíſſet. porrò ad hos curandos, eo vſque progreditur Greg. vt ad tempus de V. Synodo commendet ſilentium, cuius cauſa Schiſma eſſet obortum; quod quidem aſque ſcrupulo læſæ Catholicę fidei fieri poſſe demonſtrat, cum in ea (quod aliàs ſæpe profeſſus fuit) non de fide, ſed de perſonis ſit actum. ſubdit his ergo Gregorius. *Quod autem ſcripſiſtis, quia epiſtolam meam Reginæ Theodolindæ tranſmittere minimè voluiſtis, pro eo, quod in ea quinta Synodus nominabatur: ſi eam exinde ſcandalizari poſſe credidiſtis, rectè factum eſt, vt minimè tranſmitteretis.*
D *Vnde nunc ita facimus, ſicut vobis placuit, vt quatuor Synodos ſolummodo laudaremus; de illa tamen Synodo qua in* CP. *facta poſtmodum eſt, quæ à multis V. nominatur, ſcire vos volo, quia nihil contra quatuor Synodos conſtituerit, vel ſenſerit; quippe quia in ea de perſonis tantummodo, non autem de fide aliquid geſtum eſt, & de his perſonis, de quibus in Chalcedonenſi Concilio nihil continetur, ſed poſt expreſſos Canones facta contentio, & extrema actio de perſonis ventilata eſt. Nos autem, ſicut voluiſtis, ita fecimus, vt eiuſdem Synodi nullam mentionem faceremus.*

Quod verò contrarium verius appareat, nempe tria illa capitula de perſonis damnata in quinta Synodo, legi omnino in Actis eiuſdem Concilij Chalcedonenſis; notandum eſt legitima appellatione Concilij Chaldonenſ. S. Gregorium non intelligere, niſi editum in eo fidei decretum, & ſancitos Canones: extra Synodum autem eſſe cenſenda priuata illa
E diuerſarum cauſarum iudicia, in quibus facilè poſſit contingere errores inueniri, occaſione falſarum probationum partium, mendacijs ſæpe nitentium. Nec propterea derogatum aliquid à Gregorio Concilio Chalcedonenſ. imò aliquid amplius tributum, quam iure exigi potuiſſet, dum præter decretum fidei, etiã Canones eius Synodi ſaluos eſſe velit, cum tamen S. Leo Magnus, cuius tempore Concilium illud congregatum eſt, confirmaturus illud, ſæpius ſit conteſtatus, & in ea potiſſimum epiſtola ad Concilium ſcripta numer. 61. ſe nonniſi ſancitum in ea fidei decretum probare, Canones autem minimè; cum ex eis in prærogatiuã Patriarchalium ſedium derogatum eſſet definitioni ſacroſancti Nicæni

magni Concilij. Ad quæ si respexissent Schismatici illi, qui querebantur iniuriam illatam, ob tria capitula, Concilio Chalcedon. & qui aduersus eos nitebantur pro quinta Synodo auctoritate S. Leonis liberassent se & alios à maximis contentionibus & Schismatibus, quę diu vexarunt Ecclesiam. A

Agit contra hæret. Contra Donat.

Sed & contra hæreticos fuit illi hoc anno certandum, contra inquam audaces Donatistas in Africa, pestifera auctoritate eijcientes Catholicos Sacerdotes, & rebaptizare præsumentis, de quibus ad Pantaleonem Episcopum, [a] & ad Africanos orthodoxos Episcopos, ad resistendum, coacto Concilio incitans. Cæterùm quod pertinet ad Dominicum Episcopum Carthaginensem, compescendus in eo fuit, quod coacto Concilio, negligentibus Episcopis hæreticos inquirere, & coercere insolitam pœnam priuationis dignitatis, & bonorum imposuit. [b] B

[a] ep. 32. li. 3. Ind. 12. li. 3. ep. 35. [b] ep. 4. li. 4. Ind. 13.

Cont. Manichæos.

Laborasse idem Pontifex cognoscitur aduersus Manichæos hæreticos in Sicilia degentes, vt eius hoc anno datæ litteræ indicant.

Cont. Iudæos.

De conuertendis quoque Iudæis fuit hoc anno valde solicitus; quos non violentia, sed spe præmij allici iussit, & qui in possessionibus Ecclesiæ essent relaxatione partis pensionis inuitandos, ne hoc, inquit epistola ad Cyprianum Diaconum, [c] inutiliter facimus, quia etsi ipsi minus fideliter veniunt; hi tamen qui de eis nati fuerint, iam fidelius baptizantur, &c. & de ijsdem conuersis, ne victus (quod absit) inopiam patiantur, occurrendum, ad Anthemium Subdiaconum scripsit, [d] annuas pensiones certis quibusdam ex eis præscribens. C

[c] 6. lib. 4. Ind. 13. [d] ep. 32. lib. 3. Ind. 12.

Barbaricini, qui.

Quantum præterea impenderit operis, vt Gentiles, Barbaricinos dictos, in Sardinia commorantes, ad Christianam Religionem conuerteret, scriptæ ad diuersos hoc anno ab ipso Epistolæ fidem faciunt. Erant autem Barbaricini (ait Procop. lib. 2. de bello Vandalico) Barbari illi, quos occupata à Vandalis Africa, ne eos infestos paterentur, transtulerant in Sardiniam, vbi excurrentes & prædantes, Barbaricini à vicinis appellati sunt: de quibus Iustinianus de offic. Præfect. Præt. Afr. lib. 2. iubens ibi Ducem cum præsidio ordinari: hos autē perseuerantes in gentilitio cultu, nec curantibus Episcopis eos ad Christum adducere, indoluit Gregorius, & segnes pastores litteris excitauit, sed & Felicem ac Cyriacum Dei ministros in Sardiniam misit, ad eos ad fidem adducendos; quos, suis litteris ad Zabardam Sardiniæ Ducem, illi commendauit. [e] Ad ipsum quoque Barbaricinorum Ducem iam Christianum factum extat Gregorij epistola, cum benedictione S. Petri Apostoli. [f] Sed & monitus de neglecta ibi Ecclesiastica disciplina, Ianuarium Calaritanum Episcopum segnitiei redarguit, quod Sacerdotes à Laicis opprimerentur, ipseq; despiceretur: & mox castigat, quod Ecclesiæ rusticos adhuc in infidelitate manere permittat. [g] Laicos ipsos quoque nobiles Insulæ accolas vehemēter increpat, quod Barbaricinos colonos suos patiantur ligna, & lapides adorare, qua occasione ordinari præcipit Episcopum in Phausiana, vbi diu ante esse desierat, vt, qui illic Gentiles essent, conuertere studeret. [h] D

[e] epi. 24. li. 3. Ind. 12. [f] epi. 23. li. 3. Ind. 12. [g] 23. ep. lib. 3. & 29.

Semel lapsus nunq̄ amplius ad altare ministraturus accedat. Presbyter. vbi nō sūt Epis. chrismate frontem tigere concedit Gregor.

Porrò eadem epistola de alijs Ianuarium Gregorius monuit, vt de priuando Archidiacono, peccato carnis inquinato; illud firmiter statuens, vt qui post susceptum sacrum ordinem in carnis peccatum lapsus esset, nunquam amplius ad altaris ministerium admitteretur. Demum in fine epistolæ, ista habet consideratione haud leui digna; quod cum superiori anno vetuisset presbyteros, baptizatos infantes signare sacro in frontibus Chrismate, idque secundum veterem vsum Ecclesiæ Romanæ: & audisset aliquos inde contristari; si omnino, inquit hac de re aliqui contristantur, vbi Episcopi desunt, vt presbyteri etiam in frontibus baptizatos chrismate tangere debeant, concedimus. Ex quo nonnulli post offensi, aliena prorsus à Pontificia auctoritate dixerunt, quasi in eo errasset Gregor. E

cum

A cum id non sit adeò de essentia sacraméti, quin impleri possit, iubente Pontifice, per Pres-
byterum. In quam sententiam definitum est in sacrosanctis œcuminicis Conciliis Flo-
rentino, & Tridentino. Confirmationis videlicet ordinarium ministrũ esse Episcopum:
ex quo possit intelligi extraordinariè à Papa id posse committi (vt Gregor. fecit) presby-
tero, necessitate tamen vrgente, ne præter consuetum Ecclesiæ morem quid innouetur.
Hoc eodem quoque anno, cum in electione Maximi pseudoepiscopi Salonitani, quasi Oẽs Dal-
Imperatoris iussione prætensa, persisterent Dalmatiæ Episcopi, eundemq; animo obsti- mat. episc
nato consecrassent, omnes à communione suspendit. [a] excom.
Extitit & seuerus censor in redarguendis Episcopis illis, qui non, vt decet episcopos, vi- [a] ep. 20. li. 3 Ind 12.
uerent, & inter alios Rauennatem Antistitem, Ioan. epist. [b] in qua qualem esse velit Epi- [b] 15 lib. 4. Ind. 13.
B scopum, dum quæ inesse in ipso nolit, ostendit. Greg. seuerus censor
Corrigens insuper lapsum Episcopum Saturninum, post depositionem sacris se immi-
scentem, vix vt inter laicos communicare possit, indulget. [c] Episcop.
Monuit & Constantium Mediolanensem de corrigendis Clericis, quos nosset sibi esse [c] ep 5. li. 4.
subiectos. Redarguit Felicem Sirmij Episcopum, quod suo Metropolitano obedire de- Ind 13.
spiceret. [d] Admonuit verò & Ioan. Episcopum primæ Iustinianæ, & ad exactam curam [d] li 4. ep. 7
pastoralem præstandam, epistola reddidit vigilantem [e] Monachos etiã sub regulari con- Ind. 13.
tineri disciplina laborauit, cuius rei gratia, ne Laicorum consuetudine soluerentur, vetuit [e] ep 15 li. 4 Ind. 13.
ne commatres facerent, neúe mulieres accederent ad Monasterium, de quibus scripsit ad Monachi
Valentinum Abbatem. [f] Vetuit insuper, ne quis Clericus, licet videretur probatæ vitæ, Cõmatres ne faciant.
C Monasteriis præficeretur: epistola ad Ioan. Episc. Rauennatem [g] vbi inter alia: *Nemo ete-* [f] ep 40. li. 3
nim potest & Ecclesiasticis obsequijs deseruire, & in Monachica regula ordinate persistere, vt ipse Mo- Ind 12.
nasterij districtionem teneat, qui quotidie in ministerio Ecclesiastico cogitur permanere. Redarguit Cleric. ne
hac ex causa Victorem Panormitanum [h] Episc. quod Monialium curam despiceret, ad- præficiatur
monuit & Episcopum Mediolanensem, ne Abbas ob culpam depositus, [i] post pœnitentiã, monaster.
recipiat locum suum. Insuper Moniales deserentes Monasteriũ, & ad nuptias transeun- q̃antũuis probatus.
tes, per Exarchum desensas vehementer insectatus est. [k] [g] ep. 1. li 4.
Vacantibus Ecclesiis optimos curauit eligi sacerdotes, curam interim illarum mandans Ind 13.
haberi, [l] in quibus Ecclesia Agrigentina fouit, donec Gregor. eius Episcop. Romam ad [h] 4 4 lib. Ind 13.
D Iudicium euocatus, absolutus est. [m] Extant acta Gregorij Agrigentini Græce scripta non [i] 4 17 epist
vsquequaque probata, cum ipse Gregor. sanctitate claruerit, apud Latinos & Græcos eius [k] 4 ep 18.
anniuersaria memoria frequentata. [l] li 3 ep. 39 Ind 12.
Qui igitur longe positarum Ecclesiarum quam exactissimam curam gessit, haud præ-
termisit, ex more, vrbana curare, hoc anno lustrans in vrbe omnes Ecclesias, omnium [m] 4 ep. 18. Ind. 14.
curam gessit; & inter alias, Ecclesiam S. Agathæ in suburra, redintegrare in bonis studuit, [n] ep 7 in 9
quæ tempore Gothorum possidebat. [n] Insuper Ecclesiam sancti Pancratij extra portam 2. ep 8 l4.
Aureliam positam, à Clericis derelictam, Monachis tradidit, de his scribens ad Maurum Ind. 11.
Abbatem quem illi præfecit, sed & locorum venerabilium etiam longe positorum pro- S. Gregor.
E pensiorem curam gessit. Tunc accidit vt redargueret Ioannem Calaritanũ Hospitalium Agrigent.
curam negligentem. [o] Gregorius lustrat
Sed ne vrbs ipsa sacris in ea positis spoliaretur sanctorum reliquiis, solicitior fuit. Ac- Eccl. vrbis
cidit namque vt hoc eodem anno cum Constantina Augusta in suo Palatio Ecclesiam in [n] ep. 9. li. 3
memoriam S. Pauli ædificasset, ad eam cohonestandam expetierit à Gregorio eiusdem [o] ep 24 li 3 Ind. 12.
Apostoli caput, siue partem aliquam eius corporis, qui multipliciter sibi id minime lice-
re excusat. *Nam corpora sanctorum, inquit, p Petri & Pauli Apostolorum tantis in Ecclesijs coru-* [p] 30. lib. 3
scant miraculis, atque terroribus, vt neque ad orandum sine magno illuc timore possit accedi, deind- Ind. 12.

A pergit: *Beatæ recordationis decessor meus, quia argentum, quod supra sacratissimum corpus B. Petri Apostoli erat, longè tamen ab eodem corpore, ferè quindecim pedū spatio, mutare voluit: signū ei non parui terroris apparuit: sed & ego aliquid similiter ad sacratissimum corpus S. Pauli Apostoli meliorare volui: & quia necesse erat, vt iuxta sepulchrum huiusmodi effodi altius debuisset: præpositus loci ipsius ossa aliqua, non quidem eidem sepulcro coniuncta reperit, quæ quoniam leuare præsumpsit, atque in alium locum transponere, apparentibus quibusdam tristibus signis, subita morte defunctus est. Præter hæc autem sanctæ memoriæ, decessor meus itidem ad corpus sancti Laurentij martyris quædam meliorare desiderans, dum nescitur vbi venerabile corpus ipsius esset collocatum, & effoditur exquirendo, subitò sepulcrum ipsius ignoranter apertum est; & ij qui præsentes erant atque laborabant* B *Monachi & Mansionarij, quia corpus eiusdem martyris viderunt, quod quidem minimè tangere præsumpserunt, omnes intra decem dies defuncti sunt, ita vt nullus vita superesse potuisset, qui sanctum iusti corpus illius viderat. Cognoscat autem tranquillissima Domina, quia Romanis consuetudo non est, quando reliquias dant, vt quidquam tangere præsumant de corpore, sed tantummodo in pyxide brandeum mittitur, atque ad sacratissima corpora Sanctorum ponitur, quod leuatum, in Ecclesia quæ est dicanda debita cum veneratione reconditur, & tantæ per hoc ibidem virtutes fiunt, ac si illuc specialiter eorum corpora deferantur. Vnde contigit vt beatæ recordationis Leonis Papæ temporibus (sicut à maioribus traditur) dum quidam Græci de talibus reliquijs dubitarent prædictus Pontifex hoc ipsum* C *brandeum, allatis forficibus inciderit, & ex ipsa incisione sanguis effluxerit. In Romanis namque, vel totius Occidentis partibus, omninò intolerabile est, atque sacrilegum, si corpora Sanctorum tangere quisquam fortasse voluerit. quod si præsumpserit, certum est, quia hæc temeritas impunita nullo modo remanebit. Pro quare, de Græcorum consuetudine, qui ossa leuare Sanctorum se asserant, vehementer miramur, & vix credimus. Nam quidam Monachi Græci huc ante biennium venientes, nocturno silentio, iuxta Ecclesiam sancti Pauli corpora mortuorum in campo iacentia effodiebant, atque eorum ossa recondebant, seruantes sibi, dum recederent. Qui cum deprehensi, & cur hoc facerent, diligenter fuissent discussi, confessi sunt, quod illa ossa ad Græciā essent tanquam Sanctorū reliquias portaturi. Ex quorum exemplo (sicut prædictum est) maior nobis dubietas nata est, vt non verum sit, quod leuare veraciter ossa Sanctorum dicuntur;* mox subdit de corporibus Apostolorum, quod alibi opportunius relatum est, cum Græci tentarunt ea in suas regiones transportare. Deinde, D *Sudarium verò*, inquit, *quod similiter transmitti iussistis, cum corpore eius est, quod ita tangi non potest, sicut nec ad corpus illius accedi. Sed quia Serenissimæ Dominæ tam religiosum desiderium ẽ vacuum non debet, de catenis, quas ipse S. Paulus Apost. in collo, & in manibus gestauit, ex quibus multa miracula in populo demonstrantur, partem aliquam vobis transmittere festinabo, si tamen hoc tollere limando præualuero: quia dum frequenter ex catenis eisdem multi venientes benedictionem petunt, vt parum quid ex limatura accipiant, assistit Sacerdos cum lima, & aliquibus petentibus ita concite aliquid de catenis ipsis excutitur, vt mora nulla sit: quibusdam verò petentibus, diu per catenas ipsas ducitur lima, & tamen vt aliquid exinde exeat, non obtinetur.* Hactenus Gregorius. E

Quanta reuerentia habenda erga SS. Corp.

In occidēte corpora SS. nō tanguntur.

Græcorum erga SS. reliquias studium.

Corp. SS. refossa malo fossorū.

Eodem quoque anno Rusticianæ Patriciæ ex peregrinatione ad montem Sina reuersæ, scribit[a] CP.lim & salutari mādat nutricem suā, ibi agentem. Cæterùm, sunt huius anni plura monumenta charitatis Gregorij erga pauperes, impertientis annuas pensitationes, vel æs alienum dissoluentis.

In Concilio Metensi in Gallia hoc anno habito, Aegidius Rhemensis Episcopus, Maiestatis conuictus, redigitur in ordinem,[b] anno 15. Childeberti Regis. Basina Chilperici Regis filia à communione exclusa, coram Episcopis solo prostrata, veniam petens, & obedientiam Abbatissæ, & regulæ profitens, absoluitur. Chrodieldi obtestanti, ne Leobouera Abbatissa in Monasterio commorante, id subire cogeretur, deprecante

a 44. lib. 3 Ind. 12.

b Greg. 10 hist Fr c. 1

Basina monialis Reg. fil. excōic pœnitens absoluitur

Childe-

A Childeberto, venia datur; vt in villa à Rege concessa, cōmoretur, Childericus saxo, Dux eorum, qui mandante Chrodielde Basilicam S. Hilarij inuaserant, ex conuiuio, vino suffocatus, mortuus in strato repertus est.

Hoc eodem anno, occasione Cycli Victoris, à nonnullis erratum est in Paschatis diei celebratione; alijs in Gallia 15. Luna id celebrantibus, nobis autem, (inquit Gregorius Turonens. [a]) 22. quo die, fontes Hispaniæ (qui diuinitus implentur) repletos esse, studiose inquirentes, inuenimus. [a] *li. 10 c. 23*

Moritur hoc anno Gregorius Episcopus Antiochenus 23, restitutionis suæ Sedis, anno iuxta Euagr. [b] imò potius 29. cum vltimo Iustiniani anno exulare sit iussus; vt errorem in numerum irrepsisse oporteat, vt & in numerum annorum Imperatoris. *Hoc loco*, in B quit, *historiæ finem imponere animus est, an. scilicet 12. Regni Mauritij Tiberij Imperat. Romani*, etenim præsenti anno, quo absoluit historiam suam, annus expletur Mauritij nonus, & decimus inchoatur, qui error emendatur à Photio, in Bibliotheca. Euagrius hic primus ex Græcis, eorum qui leguntur, orthodoxus historicus habetur. S. Leontium quoque Constantiæ in Cypro Episcopum res gestas sub Mauritio scripsisse, testatur acta Nicæni posterioris Concilij, quod opus hactenus est incompertum.

[b] *li. 6. c. 23.* Euag. perducit hist. suam ad an. 9. Mau. Imp. Euag. primus ex græcis, qui leguntur hist. orthod.

Hoc eodem anno Maximianus ille vir sanctissimus Abbas olim Monasterij S. Gregorij, eiusque pater, & educator in monastica disciplina, ac postea ab ipso creatus Episcopus Syracusanus, moritur. Gregorius Episcopus ad Cyprianum Diaconum. [c]

[c] *19 & 47. ad Syracu. li. 4. Ind 13*

C

Christi Annus	Gregor. Pap.	Mauritij Imp.	Indictionis
595.	6.	10.	13.

Violata pace, facta cum Longobardis à Romano Patricio Exarcho, & occupatis pluribus ciuitatibus, quæ à Longobardis tenebantur, Agilulphus, cum Valido exercitu, Ticino egressus, Perusium expugnat, & Romam profectus alios detruncat, alios interficit, alios in captiuitatem abducit; hæc non tam ex Paulo Diacono, qui plura omittit, quam ex beati Gregorij homilia 18. in Ezechielem, & epistola ad Mauritium Imperatorem. [d] Et quo ad homilias quidem scribebat hoc anno atque dicebat ad popul. S. Gre- D gorius homilias super Ezechielem Prophetam, iamque 13. dicturus erat, cum Præfatione in libro secundo, duobus se perturbari ait, tum summa visionis eius obscuritate, quam expositurus erat, tum verò quod audierat Agilulphum, ad obsidionem Vrbis festinare, cum verò ad vigesimumsecundum peruenisset, vallata iam Vrbe à cœptis est violenter abstractus, & finem fecit concionandi. In earum decimumoctauū deplorat miserandum, & luctuosum Vrbis, & Italiæ statum. sed quam iusto Dei iudicio Barbari sinerentur in Romanum Imperium præualere, idem S. Gregorius epistola ad ipsam Constantinam Au E gustam [e] exemplis oppressionum, & exactionum nominatim in Corsica, & Sicilia, exequitur, quæ quidem tanta erant, vt filios vendere cogerentur, & ad nefandissimos Longobardos transfugere; rursum verò in regios ministros, malorum ingruentium culpam reijciens; hæc ad Sebastianum Episcopum [f] scribit de ijsdem. *Quæ enim*, inquit, *frater sanctißime de amici vestri Domini Romani (Exarchus his erat) persona, in hac terra patimur, loqui minimè valemus, breuiter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita vt benigniores videantur hostes, qui nos interimunt, quam Republicæ Iudices, qui nos malitia sua, rapinis, atque fallacijs in cogitatione consumunt.*

Violatur pax cum Longob.

[d] *34. lib. 4. Ind. 13.* Scribebat, & dicebat homil. in Ezechiel. Gregor. Miserādus Ital. statꝰ. [e] *38. lib. 4 Ind. 13.* [f] *35 lib. 4. Ind. 13.*

Quod verò grassantibus Lōgobardis in omnes Italiæ regiones, Roma illis fuit inaccess-

præstitit id vigilantia Romanorum Pontificum; qui præter inges excubias in vigilijs, ieiunijs, & orationibus, addiderũt, vt Ecclesiæ pecunijs redimerent vexationem, prout idem Gregorius hoc item anno scribit ad eandem Constantiam Augustam, [a] idque non quod diffideret viribus, sed potius quod horreret sanguinis in prœlio effusionem. *Vnum est*, inquit, scribens ad Sabinianum Diaconum Apocrisarium suum, [b] *quod breuiter suggerat Serenissimis Dominis nostris, quia si ego seruus eorum in morte Longobardorum me miscere voluissem, hodie Longobardorum gens, nec Regem, nec Duces, nec Comites haberet, atque in summa confusione esset diuisa: sed quia Deum timeo, in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido.* Ipse tamen liberationem vrbis tribuit peculiari protectioni Petri Apostoli. [c] Inter hæc igitur tot discrimina Gregor. constitutus, nihil tutius, & rebus publicis opportunius, & securius putauit, quam pacem curare cum Agilulpho Rege, à qua eum non abhorrere ostendit, modo iudicio transigatur, & satisfiat de illatis, intra pacis terminum, vtrinque damnis, [d] cui ista de Agilulpho promittenti, minime, nec Exarchus, nec Imperator crediderunt, & vt simplicem eum nimis deriserunt, datis ad eum litteris, haud summo Pontifice dignis, quæ non extant illæ quidẽ, sed quales fuerint ex redditis à S. Greg. potest intelligi, [e] in quibus summa tamen cum humilitate, de irrisionibus, & indigna insultatione Mauritij Imp. conqueritur. In his angustijs S. Gregor. præter instantem solicitudinem omnium Ecclesiarum (secundum Apostoli tẽtatus supra modum, ita vt tæderet ipsum viuere) si quos nouit Dei intimos seruos, eos rogauit, vt precibus à Deo expeterent, vt à vinculis vitæ huius citius solueretur. [f] Sed inter cætera mala, præcipuè angebatur intolerabili arrogantia Ioannis Episcopi CP.[ni] qui insolentissimè sibi vsurpato Oecumenici titulo, iam ante sub Pelagio, quantumuis grauiter ab eo redargutus, [g] & post ab ipso Gregorio amanter admonitus, in insania perseuerabat. Per suam enim summam ambitionem, vt Imperatores CP.[ni] vniuerso Romano Imperio dominabantur, ita ipse spirituali Præfectura, nomine tenus saltem vniuersę præesse Ecclesia, nouo adinuento nomine videri voluit. *Non solum pater* (inquit B. Gregor. *sed etiam generalis pater in mundo vocari appetis*, alludens ad Græcum nomen, οἰκουμενικὸς enim dicitur, ἀπὸ τῆς οἰκουμένης, quod est orbis terrarum : sicque Pater siue Patriarcha œcumenicus idem dici videtur, ac Patriarcha orbis terrarũ, seu vniuersalis. Cum autem vniuersalis dupliciter intelligi possit, vel vnus & solus, aut singularis, vel primus inter omnes, & summus, S. Gregorius in primo sensu accipiens illud detestatur, sic scribens ad ipsum Ioannem: *Nullus vnquam*, inquit, *tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit : ne si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hunc omnibus fratribus denegasse videretur*; & ad Mauritium Imperatorem : [h] *certè pro B. Petri Apostolorum principis honore, per venerandam Chalcedonensem Synodum Romanum Pontificem oblatum est : sed nullus eorum vnquam hoc singularitatis vocabulum assumpsit, nec vti consensit, ne dum priuatum aliquid detur vni, honore debito Sacerdotes priuarentur vniuersi; qua etiam significatione dicitur Ecclesia vniuersalis, vna toto orbe diffusa, extra quam nulla potest esse Ecclesia.* Sic igitur nomen vniuersalis respuit Roman. Pontifex oblatum à Synodo Chalcedo. quia noluerit eo sensu dici, Pater totius mundi Roman. Episcopus, cui reliqui omnes subessent, vt filij, & non vt fratres, & in administratione collegæ, Christumque tantum, eo sensu, S. Greg. dicit vniuersale caput Ecclesiæ in epist. [k] ad omnes Episcopos, de priuileg. collato Monasterio S. Medardi.

Altera verò significatione nominis, qua dicitur vniuersale, hoc est, quod remanentibus partibus integris, ipsum cæteris supereminet, ea ratione vetuit tum Pelag. [l] tum Gregor. inter Patriarchas dici aliquem Oecumenicum, de Orientalibus intelligentes, quod nequaquam alterum alteri voluerunt esse subiectum.

a lib. 4. ep. 34. Ind. 13.
b lib. 7. ep. 23. Ind. 1.
Horret Greg. fũd. sanguinẽ.
c li. 7. ep. 1 Ind. 1. ad Rustician.
d lib. 4. ep. 29. Ind. 13. ad Seuer.
e lib. 4. ep. 37. Ind. 12.
Impe. irridet simpli. S. Gregor. impudẽt.
f lib. 4. ep. 37. Ind. 12.
Io. CP.nus vniuersalis nomẽ sibi arrogãtissime vsurpat.
g lib. 4. ep. 29. & 33. Ind. 13.
h ep. 38. li. 4. Ind. 13.
i ep. 32. lib. 12. Ind. 13.
k lib. 12. ep. 32. vet. ed.
l epist. 1.

A Quo sensu sæpe reperiri certum est Romanum Pontificem esse dictum vniuersalem e-
piscopum, absque aliquo fastu, cum eo nomine id quod est, exprimatur, nempè quod ipsi
cura pastoralis gregis totius orbis superimmineat. nam ipse Gregor. in eadem epistola de
priuilegio concesso S. Medardi Monasterio. *Hæc*, inquit, *Sedes Romana speculationem suam
toto orbi indicit, & nouas Constitutiones omnibus mittit*, qua etiam significatione eandem Ec-
clesiam dominam gentium appellat. [a] Porro cum ipse testatur in epistola ad Ioannem, [b] [a] *in ps. 5.*
& alibi, S. Petrum esse primum membrum Vniuersalis Ecclesiæ, reliquos vero Apostolos [b] *38. 4.*
singularium plebium capita, seque Petri esse successorem æque fateatur, plane se vniuer- *Ind. 13.*
salis Ecclesiæ vniuersalem pastorem esse confirmat. Sed omnino re ipsa vniuersalis & to-
B tius Ecclesiæ se Pastorem esse, per singulos annos, S. Gregorius ostendit (ne dicamus de cę-
teris) Orientalibus & Occidentalibus episcopis iura dando, omnes audiendo, & iudican-
do, appellationes ab orbe vniuerso recipiendo, Concilia cognoscendo, probando vel reij-
ciendo: pallia dando Metropolitanis, Ecclesijs priuilegia impartiendo, Vicarios per pro-
uincias constituendo, omni denique in omnes iurisdictione exercenda. Quod vero Ro-
mani Pontifices, cum vere essent Vniuersalis Ecclesiæ Episcopi, Vniuersalis tamen no-
men abhorruerunt, declarat ipse Gregorius, nempè quod fastuosum esse videretur, atque
superbum, & Christianæ humilitati minimè congruens, & quid mirum si se negat dici vel-
le Vniuersalem, cum tamen sit, qui in epistola ad Mauritium [c] se etiam negat Sacerdotem? [c] *ep. 31. l. 4*
C Quod rursum ad Sanctum Gregorium spectandum sæpè ait. *Nullum vnquam Romanorum* *Ind. 13.*
Pontificum illud sibi nomē vsurpasse, vt Vniuersalis Episcopus diceretur, idcirco hoc ipse dixit, quod
aliquam inesse differentiam existimauit, secundum ea quæ dicta sunt, vt quis Vniuersalis
Episcopus diceretur, vel Vniuersalis Ecclesiæ. Leo certe Magnus sæpius ea voce vsus repe-
ritur. Leo Episcopus Romanæ & Vniuersalis Ecclesiæ. [d] Leo Catholicæ ecclesiæ episco- [d] *ep. 57. ad*
pus. [e] Quod quidem nomen, vt consuetus titulus ab alijs item ijsdem Romanæ Ecclesiæ *Marcianū*
Pontif. impertitum sæpe reperitur, vt in pluribus Epistolis ad Hormisdam Papam, inter *A. & 69.*
eius Epistolas, apparet. Cum sciret autem vafer hic Hypocrita Sanctum Gregorium ha- *ad Eudo-*
bere se aduersantem, artificiosè impulit Mauritium Imperatorem vt ad eum scriberet se- *ciam A.*
cū vt pacem haberet, id est ne aduersaretur, atque ita ipse in sua vanitate confirmaretur, vel [e] *97 ad Leo*
D si aduersari pergeret, sibi aduersantem Imperatorem sentiret, hoc eodem ferme consilio *nem A. 14.*
Augustam impulit, vt caput alterius Principum Apostolorum, quibus maxime Romana *15. 66.*
Ecclesia excellit, ad se mitti postularet; quo tanto accepto pignore (quoquomodo capta-
to prætextu) Ecclesia CP.na æmula gloriæ Romanæ Ecclesiæ, gloriaretur Apostolo Pau-
lo, sicut Romana Petro, sed inane quidem consilium, cum nequaquam cum reliquijs A-
postolorum transferatur Sedis dignitas, & auctoritas diuinitus fulta & stabilita. Vt autem
Diabolus, Deo, licet inuitus, dum obedit, blasphemat; ita Ioannes eius superbiæ æmulus,
dum coactus Gregorio obedit iubenti Acta illa ad se transmitti. [f] Acta Ioannis & Athana- [f] *37. lib. 2.*
sij presbyterorum Romam recognoscenda transmittendo, blasphemat, in illis se per om- *Ind. 11.*
nem versum Oecumenicum Patriarcham nominans. Gregorius igitur, qui aberrantem
E Ioannem, summa tolerauerat patientia, ex his occasionibus, hoc potissimum anno excita-
tus in ipsum, plures aduersus eum litteras scribit, ad ipsum quidem, magna cum demissio-
ne fraterne & blandè, sic tamen vt lenitate non proficienti, ostentet canonicam seuerita- [g] *38. 4. lib.*
tem [g] ad Constantinum A. [h] ad Mauritium Imperatorem [i] ad Sabinianum apocrisarium, *Ind. 13.* [h] *30.*
[k] ad Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum. [l] Luculentissimæ plane litteræ & mag- [i] *32.*
na submissione, auctoritate, pietate, doctrinaque scripturarum conditæ, quas, qui leget, to- [k] *39.*
tius causæ nosset Historiam. [l] *36.*

Quod autem iudicium actum fuit CP. [l] de Ioanne & Athanasio presbyteris; Roma

recognitum fuit in Synodo & Io. ante damnatus, vt hæreticus, vt Catholicus probatus, est A
absolutus, extant litteræ S. Gregorij in eius commendationem ad Narsetem, ad Ioannem Episcopum, ad Imperatorem, ad Theoctistum Imp. cognatum.[a] Athanasius inuentus quidem Marcionista, sed accusator detectus Pelagianus, & tunc accidit, magna Ioannis Episcopi CP.[a] i vecordia, vt ederetur Conciliabulum Ephesinum Nestorianorum sub Ioanne Antiocheno, pro Oecumenica Synodo Ephesina & Romam mitteretur, vbi à vigilantia S. Gregorij detegeretur impostura; & rursum idem contigit in causa quorundam Monachorum Isauriæ, de qua re Gregorius ad Narsetem & ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenū de corruptis & falsatis Græcis codicibus.[b] CONCILIVM PORRO ROMAE in ea causa habitum illud est, quod extat apud S. Greg.[c] in eo corrigendum, quod pro anno 13. Mauritij, reponendum est 10. Canones in eo sanciti sex habentur; subscripserunt Episcopi 22. presbyteri vero Cardinales 34. B

[a] Ep. 15. 16. 17. li. 5. Indict. 14. lib. 3. ep. 14. [b] lib. 6. 31. Ind. lib. 7. 48. Ind. [c] lib. 4. sub ep. 44.

Hoc pariter anno accidit vt Schismatici Istriæ Prouinciæ petierint à S. Gregorio ad vrbem veniendi securitatem, vt de vertentibus quæstionibus vna conferrent. Quam libentissimo animo Gregorius præstitit, datis ad Petrum & Prudentium Istriæ Episcopos litteris.[d] Sed à proposito ipsi defecere. Hoc eodem anno, cum Pontifex Maximum Salonitanum, Simoniacum intrusum, Missarum celebratione priuasset, & ille eam iussionem, sub anathematis pœna mandatam, contempsisset, Missasque celebrare minimè praetermittens, auxilium quæsiuisset Imperatoris, litteras ab eo impetrauit, quibus iuberetur, vt veniens cum honore susciperetur, quod grauiter accipiens Gregorius cum Augusta expostulauit.[e]

[d] lib. 4. ep. 49. Ind. 13. [e] lib. 4. ep. 34. Ind. 13.

Vicit post Gregorius in bono malum, & renuentem Romam venire ad reddendam sui rationem, concessit vt saltem Rauennam se conferret, vbi delegatum à Sede Apostolica haberet Iudicem Marinianum Episcopum, sub quo causam diceret. Contulit se Rauennam Maximus, & iuramento se supra corpus S. Apollinaris de simoniæ crimine purgauit, acceptaque pœnitentia de inobedientia, & contumacia in Apostolicam Sedem, ad Salonitanam est missus, consentiente Gregorio Ecclesiam, vt legitimus illic sederet Sacerdos, cui & expetenti idem Pontifex pallium dedit.[f] durauit hæc causa quinque annos, cœpta Ind. 12. terminata est 2. C

[f] Li. 17. ep. 79. 80. 81. Ind. 2.

Eodem anno Anastasius Sinaita, in sedem Antiochenam, post 29. annos, restitutus, scripsit ad Gregorium, qui illi reditum gratulatus est, & suas interim grauissimas ærumnas exposuit.[g] D

[g] lib. 4. ep. 37. Ind. 13.

Hoc eodem anno Amos Ierosolymorum Episcopus, post Ioan. electus est, iuxta Euagrium, ad quem extat Gregor. Epist. 7. sub Ind. 1.

[h] lib. 4. ep. 51. Ind. 13.

Hoc pariter anno scribit Gregorius ad Virgilium Arelatensem Episcopum, cui & petenti pallium mittit;[h] monens de cauenda in ordinationibus simonia, & ne quis ex Laico mox creetur Episcopus, eadem quoque ad vniuersos Galliarum Episcopos,[i] admonens vt parcant Virgilio, cui secundum antiquam consuetudinem Vices suas tribuerit. Regias quoque manus in auxilium petijt, pro corrigendis ijs, quæ contra Sacros Canones in Gallijs agerentur, scribens ad Childebertum Frācorum Regem[k] & ad Brunichildem eius matrem & rursum ad Childebertum,[l] in quibus præclara ad laudem de Francorum regno, & in fine huius, *claues præterea inquit, S. Petri in quibus de vinculis catenarum eius inclusum est, excellentiæ vestræ direximus, quæ collo vestro suspensa à malis vos omnibus tueantur.* E

Virgil. Arelat. Gregor. Vicarius per Gallias. [i] lib. 4. ep. 52. [k] lib. 4. ep. 53. [l] lib. 4. ep. 5. Ind. 14. [l] ep. 6.

Sed de Gallijs transeamus in Hispanias. Hoc enim anno idem S. Gregorius scripsit[m] ad Leandrum Episcopum Hispalensem, mittens ad eum librum, quem nominat, Regulæ Pastoralis; & ad eundem partem Moralium, quam habebat in promptu. Rursum inuisit Ec-

[m] lib. 4. ep. 46. Ind. 13

A clesiam Africanam, hoc pariter anno scribens ad totius Africæ Primatem Dominicum Carthagin. Episcopum [a] vbi pulchre de communione sanctorum precibus conseruanda admonet.

Cum audisset in Gallijs complures teneri iure belli captiuos, Anglos, eosdemque exponi venales, dat in mandatis Candido presbytero [b] (quem ad curandum patrimonium S.Petri hoc anno in Gallias miserat) vt eosdem coemat Anglos adolescentes, quos ad fidem Christi conuersos, Monasterijs bene instituendos committat, deque emendis vestimentis ad pauperes vestiendos. De vilis Romæ à Gregorio Anglis venalibus, quos Angelos nominarit, refert Io.Diaconus. Hoc eodem anno, defuncto Ioanne, Episcopo Rauennate, Gregorius reiectis duobus alijs electis, altero, quod nesciret psalmos, altero Ar-
B chidiacono, quod multa obstarent, consensit in Marinianum presbyterum, sibi in Monasterio bene cognitum & probatum, extant de hac electione Gregorij epistolæ: [c] sed quod mox in eum obloquerentur Schismatici, quod Concilium Chalcedon. minime sectaretur, Gregorius scribens populo & Clero Rauennati in omnibus satisfecit.[d] Quem præsenti anno laudauit Gregorius, eundem anno sequenti reprehendere opus fuit, quod nimis redditibus augendis studeret, nec piæ in pauperes benignitati satisfaceret. [e] In prouisione sollicita Ecclesiarum vacantium, illud admiratione dignum, in pluribus eiusdem argumenti litteris, quod licet interdum persuaserit, inuitum tamen neminem iussione Apostolica coegisse reperitur, imo quo aliquem sanctiorem sciret, eo magis suò relinquebat arbi-
C trio, vt quod vellet faceret. præclara hac de re extat eius epistola ad Sebastianum Orientis Episcopum. [f]

Quam solicite incubuerit in Monachorum quietem & commoda, indicant plures huius anni epistolæ. [g]

Quod vero ad bona Ecclesiastica, in his ius antiquum omnino seruatum, custoditumque voluit, nimirum vt ex Ecclesiarum redditibus partes quatuor fierent, quarum vna cederet clero, pauperibus alia, tertia fartis tectis, quarta Episcopo, si præesset, alioqui quarta ista diuideretur, ita vt dimidia absentis esset Episcopi, ac dimidia Visitatoris ab Apostolica Sede misii. [h]

D Hoc eodem anno, qui numeratur à Gregorio Turon.[i] Regum Francorum Childeberti decimus sextus & Guntheramni tricesimus, per prauum Dæmonem pseudopropheta in Gallijs excitatur, qui assumpta muliere quadam secum, pro sorore, quam Mariam vocabat, magna hypocrisi vagatus per Gallias, multis editis quasi miraculis, sed vere Dæmonis præstigijs, se quasi Christum adorandum præbens, ingentem turbam secum traxit, etiam Ecclesiasticorum; ac denique intentans bellum Episcopis eum adorare despicientibus ab Episcopi Bellouacensis, ad se misso Legato, gladio transfoditur, & qui cum eo erant dispergentur. Maria autem illa tormentis subiecta, omnia eius phantasmata & præstigias publicauit: nec tamen vnquam qui se ei addixerunt, ad integrum sensum sunt regressi; Sed eum semper quasi Christum, Mariam autem illam partem deitatis habere profitebantur,
E plures quoque per id tempus eiusmodi impostores mulierculas bacchantes circumducentes per Gallias emerserunt.

Porrò huiusmodi Imposturæ Architectus, Diabolus, æmulatus est gloriam Dei, quam hoc potissimum anno consecutus est ex sancto suo, qui & matre sancta Pelagia commini stra vsus, ad sublime culmen sanctitatis euectus, hoc eodem anno, deuicto Diabolo, gloriosus comitantibus angelis in cœlum ascendit. fuit hic S. Aredius Lemouicensis, qui ex puero aulico S. Nicetium Treuirensem episcopum secutus, & ab eo sacris imbutus disciplinis, sanctitate, & miraculis clarus effulsit; eius res gestas breui compendio Gregorius

Turo-

[a] lib. 5. ep. 19. Ind. 14.
[b] lib. 5. ep. 10. Ind. 14.
Anglos captiuos iubet emi Greg.
[c] Lib. 4. ep. 22. 23. & 45 Ind. 13.
[d] lib. 5. ep. 2. Ind. 14
[e] lib. 5 ep. 18. & 29. Ind 14.
Neminem cogebat ad Episcopatum.
[f] lib. 4 ep. 35. Ind. 13
[g] lib 4. 30. 41. 43. 48 Ind. 13.
lib. 5. 4. Indict. 4
[h] lib. 4. ep. 42. Ind. 13.
[i] lib. 10. hist. Fr c. 25.
Pseudopropheta vagatur per Gallias.
S. Aredius Lemouicens.

Hist. Fra. 10. c. 29. Turonensis prosecutus est,[a] qui eodem anno recenset obitum S. Sulpicij episcopi Bituricensis, qui Austregisilo (an vero Remigio, vt alij volunt) successit. In hoc anno finem imposuit historiæ suæ Francorum Gregorius, propagatæ in quintum vsque annum Gregorij Papæ, cuius sextus hoc anno incipit, mense Septembri. A

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imper.	Indict.
596.	7.	11.	14.

Io. CP. cog. Ieiunator, moritur. HOc anno, vel extremo præterito elatum illum, & arrogantem Ioannem episcopum CP.[anum] is, qui superbis resistit, & humilibus dat gratiam, ex hac luce subtraxit. porro qui ieiunando, & eleemosynas dando magnam viuens sibi laudem comparasset, post mortem à suis sanctus falso habitus est, de quo vide quæ narrat Niceph.[b] In eius locũ substitutus est Cyriacus Oeconomus optimi nominis vir, nonnihil antea reluctatus. Qui Legatis statim Romam missis, cum fidei professione, Catholicam communicationem à Romano Pontifice promeruit. constat ex Gregorij ad eum redditis litteris[c] qui tamen Sabiniano suo CP.[li] apocrisario mandauit, ne Cyriaco sacra Missarum solemnia celebranti assisteret, nisi vsurpatum à prædecessore suo illicitum nomen Oecumenici penitus dimitteret. Legatos festinauit Gregorius ante hyemem dimittere, quos admonuit in via positos per epistolam de quadam ipsorum assertione erronea, qua dixissent, omnes quotquot in Inferis confessi essent Christum Deum ab eo liberatos esse.[d] quam quidem sententiam iam diu ante damnatam demonstrat, assertione Philastrij & S. Augustini. *Hac itaque pertractantes, inquit, nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicam Ecclesiam docet: Quia descendens ad inferos Dominus, illos solummodo ab Inferi claustris arripuit, quos viuentes in carne, per suam gratiam in fide & bona operatione seruauit.* B C

[b] L. 18. c. 34.
[c] Li. 6. ep. 4. s. 6. Ind. 15 & 7. ad eosc.
Error profitentium, omnes ab Inferis à Christo liberatos, qui ipsum ibi confessi essent.
[d] Li. 6. ep. 15 Ind. 15

Quod autem ad res Longobardorum pertinet, frustra hactenus Gregorius Papa pacem, obsistentibus Imperatoris ministris, tentare visus est; vt docet ipse in epistola ad Secundinum[e] quorum studio, hoc anno, aduersus Castorium Responsalem Ecclesiæ, contestationem noctu tradit affixam, ex qua ipse Gregorius perstringeretur, cuius rei gratia in eum qui talia ausus fuerat perpetrare aut consilium dederat pœnam excommunicationis inflixit,[f] & qui sic excommunicato communicare præsumeret, eum anathemati subijcit. D

[e] Lib. 5. ep. 29. Ind. 14.
[f] Li. 5 ep. 30 Ind. 14.

Quæ verò interim Romanus populus pateretur à sæuientibus Longobardis scribit hoc anno Gregorius ad Eulogium Alexandrinum Episcopum,[g] Sed & alias Italiæ ciuitates, quæ adhuc Imperatori subessent, eadem, ac vrbem, mala passas argumento sunt Epistolæ ipsius, altera ad Fortunatum Fanensem Episcopum, qua ei concedit ad captiuorum suorum redemptionem vasa sacra distrahere,[h] & alteram ad Anthemium Subdiaconũ mittens pecuniam ad captiuos redimendos. Has tantas calamitates commiserati viri pij, & opulenti pecuniam suppeditabant. constat id de Ioan. Syracusano Episcopo, ex Epistola Gregorij ad ipsum data,[i] & de Theostisto, atque Andrea Patricijs CP.[nis] vt ex redditis, anno sequenti, ad eos litteris, patet,[k] quibus significat mediam pecuniæ partem captiuis ex Crotonensi ciuitate redimendis, impendisse, mediam subleuandis Monialium necessitatibus, quas tria millia esse ait in vrbe, tantæ vitæ austeritate, vt si ipsæ, inquit, non essent, nullus nostrum iam per tot annos in loco hoc subsistere, inter Longobardorum gladios potuisset. Porrò non à Longobardis tantum detentos redimere statuit. Sed, & quos emissent Iudæi in aliena Prouincia. est de his epistola eiusdem Gregorij ad Candidũ data.[l] E

[g] Li. 5. ep. 60 Ind. 14.
[h] Li. 5. ep. 13. Ind. 13.
Lib. 5 ep 34 Ind. 13.
[i] Li. 6 ep. 0.
[k] Lib. 6. ep. 13. Ind. 15.
Ter mille Moniales in Vrbe sub Greg.
[l] Li. 6. ep. 21

A Inter tot ac tantas Longobardorum infestationes,& vniuersalis Ecclesiæ curas,pro sua ingenti pietate zelo salutis animarum & animi magnitudine Gregorius intendit animum ad Anglorum conuersionem,qui adhuc tenebris gentilitatis tenebantur. de quo suo consilio sic ipse ad Reges Francorum. a Peruenit ad nos Anglorum gentem ad fidem Christianam Deo miserante,desiderantur velle conuerti,sed sacerdotes vestros è vicino negligere,& desideria eorum cessare sua adhortatione succendere. Eadem habet in Epistola ad Brunichildem.b Quos igitur sanctiores sciret latere in suo Monasterio Monachos, Augustinum & Mellitum,cum alijs quibusdam socijs, mittit in Angliam, qui gaudentes profecti:humanum quid in via passi,cum iam peruenissent in Gallias operis difficultatem cogitantes,despondent animum,& Augustinum ad Gregorium remittunt,qui id opus illi dissuadeat. B Sed erectior Gregorius,remisso Augustino, litteris reliquos hortatur ad opus perficiendum, extant litteræ apud Bedam. c Augustinum quoque & reliquos Regibus Francorum & Episcopis Galliarum diligenter commendat. d Curans ipse Pastor, Pastorũ excubias,hoc anno,inter alia de administratione episcopatus, illud Episcopos magnopere admonuit,ne lites haberent,& contentiones cum Prouinciarum Præsidibus,sed eos beneuolentia vincere atque beneficijs & officijs promereri studerent;eo quod magnopere conduceret,si cum sæcularibus ministris Episcopi concordes essent. Est de his elegans eius epistola ad Ioãnem Episcopum Syracusanum,e quem admonet, vt omni studio in gratiam redire conaretur,cum Venantio Præfecturam illic gerente, & si opus sit, etiam Missas in C eius domo ipse dici permittat,imo & ipsemet dicat.extat etiam alia ad ipsum Venantium. f Angebatur autem in primis Gregor.quod audiret Africanam Ecclesiam, absque remedio à nefarijs Donatistis corrumpi,& labefactari,permitentibus etiam Catholicis & Religiosis hominibus(quod dici nefas est) filios, mancipia, & alios subditos in Donatistarum hæresi baptizari.de qua re scribit ad Columbum Numidiæ Primatem,vt emendare id studeat.g scribit & ad Mauritium Imperatorem,vt pro sua pietate vlciscatur in eos ministros, qui largitionibus Donatistarum corrupti exequi pias eius iussiones negligerent, h & Episcopos huiusmodi querelas ex Africa Romam deferentes,ad eum mittit, vt eas coram eo exponat. Aduersus quoq; Samaritanos,antiquos hæreticos,fuit ei hoc an.certãdum i,quod D hi seruos emerent,eosque circumciderent;itemque aduersus Iudæos qui prohiberent seruos suos ad fidem Christianam venire.

Ex Schismaticis,trium capitulorum causa,In quibus multum laborauit,si quos reuocasset ad Ecclesiam Catholicam eos,ab illa ali voluit.extant de his eiusdem Gregorij tres hoc anno epistolæ datæ. k

Hoc eodem anno,petentibus Dinamio patricio, & Aureliano, priuilegium concessit Greg.Massiliensi Monasterio,in honorem S.Cassiani consecrato.l

Hoc ipso anno 14. Indict. mortuum esse Childebertum Regem Francorum, colligitur ex eo,quod eadem indictione habetur epistola 6.ad eum scripta & 58.ad Theodebertum, E & Theodoricum,quos Regni reliquit hæredes.de quibus in actis m S.Columbani habetur eos infra adolescentiæ annos,defuncto Childeberto patre,regnare cœpisse,cum auia Brunichilde & Theodeberto Burgundionum, Theodorico vero Austrasianorum regnũ obuenisse, & de Theodorico peculiariter, quod cum sæpius adiret B.Columbanum, isque hortantem libenter audiret,vt,missis concubinis,legitimo thoro iungeretur, ex quo legitimam,& regiam prolem susciperet,idque se facturum sponderet;Brunichildis, altera Iezabel aduersus sanctum virum superbiæ stimulo incitata exarsit, verita ne si Reginã vxorem aulæ præfecisset,ipsa honorem,& dignitatem amitteret.

a lib. 5. ep. 58. Ind. 14. Angli expetunt fidem.
b ep. 59.
c de gestis Angl. lib. 1. c. 23.
d li. 5. ep. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. Ind. 14. Episcopi ne litigent cum Præsidibus.
e li. 5. ep. 43 Ind. 14.
f l. 5. ep. 4.
g l. 5. ep. 36 Ind. 14.
h lib. 5. ep. 63. Ind. 14.
i li. 5. ep. 32 Ind. 14.
k ep. 31. li. 5 li. 5. ep. 38. 39. 40. Ind. 14.
l lib. 6. ep. 12. Ind. 15.
m Apud Bedam. To. 3. & apud Surium Nouembri.

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imper.	Indict.
597.	8.	12.	15.

A

HOc anno mense Septembri inchoatur Gregorij Papæ annus Pontificatus octauus, quo Cyriacus CP.[nus] episcopus Responsales suos misit Romam ad S. Gregorium Papam, simulque Synodalem epistolam, qua tum fidei professio contineretur, tum etiam ipse communionem Catholicam expeteret, pacemque seruari rogaret. Eos Gregorius, ne quouis modo ipse auctor Schismatis diffamari posset, rogante maxime, per litteras, Imperatore benigne excepit, & rogantes interesse sacris Missarum solemnijs passus est. ita tamẽ, vt assentiri noluerit Apostolicæ Sedis Apocrisarium, qui CP.[li] degebat, interesse sacris à Cyriaco celebrandis, nisi nomen Oecumenici inuidiosum atque rixosum penitus dimitteret. de quibus breuiter S. Gregor. in epistola ad sanctissimos Patriarchas Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, [a] & ad Cyriacum [b] scribens admonuit pacem, & charitatem quam prę se ferret, fore inter se, si superbum nomen aboleret, aliter minime fieri posse, vt concordia mutua intercederet. plura per Anatolium, quem hoc anno, reuocato Sabiniano, ad Imperatorem Apocrisarium misit, ipsi significanda testatur. Admonenti autem Anastasio Antiocheno, [c] pro eiusmodi causa leuissima Schisma non esse conflandum, rescribit Gregorius. *Vos, inquit inter alia eandem causam nullam esse dicere non debetis, quia si hanc æquanimiter portamus vniuersæ ecclesiæ fidem corrumpimus*, &c. B

[a] li.6.ep.31. Ind.15.
[b] l.6.ep.28 Ind.15.
[c] li.6 ep. 24. Ind.15.

C

Scripserat S. Eulogius Alexandrinus Episcopus ad eundem Gregorium grauem de triũ Sedium prærogatiua epistolam, quæ non extat, sed colligitur ex ea, quam reddidit ei hoc anno S. Gregor.[d] in qua & de munusculis inuicem missis, plurimi fecit Gregorius hunc S. Eulogium Alexãdrinum, qui his temporibus Sedem illam doctrina, & sanctitate illustrabat, & in hæresi inueteratos plurimos conuertebat: de quo illi gratulatur ea epistola Gregorius, & bonum prouentum precatur.

[d] li.6. ep. 37. Ind.15.

Plures Sabinianus CP.[li] rediens ad Gregorium attulit litteras, quibus suas hoc anno reddidit. Inter alias Gregoriæ Augustæ cubiculariæ, fœminæ æque piæ, ac nobili, de certitudine salutis suę curiosè, & infructuosè percontanti [e] respondet, vt in timore perseueret. Ad Theoctisten, & Andream, viros clarissimos, & pietate præstantes, qui assidebant Augustæ, & Imperatoris filiorum curam gerebant, de quorum educatione eos admonet: de triginta auri libris ad se missis, pro redimendis captiuis, gratias agit, & clauem illam S. Petri, egregio miraculo insignem, dono mittit, [f] denique ad Theodorum Medicum Imperatoris, de eleemosynis ad se missis gratias agens, & alios plures, officijs & charitatis plenas litteras mittit [g] consolatorias item, & hortatorias.[h] D

[e] l.6.ep.22 Ind.15.
[f] ep.23.l.6
[g] l.6.ep.35 Ind.15.

Aduersus Monachos desertores Monasticæ disciplinæ, scripsit ad Dominicum Episcopum Carthaginensem, [i] & ad Brunichildem [k] Reginam hortans eam, vt Schismaticos reuocet ad concordiam, vt simoniacas ordinationes corrigere studeat, & Idololatriæ quasdam in Gallia reliquias tollere.

[h] lib.6.ep. 26.27.29.
[i] li.6.ep.32 Ind.15.

Augustinus de licentia Pontificis ordinatus Anglorum Episcopus [l] à Germaniæ Episcopis, cum socijs fermè 40. transmisit in Britanniam, atque ab Edilberto Rege in Cantio assignatis, Dorouerniæ, regni Metropoli, sedibus, & prædicandi Euãgelium facultate permissa, puritate vitæ, ac sanctimonia, prædicatione, adhibitis interpretibus secum è Gallia aduectis, subsequentibus, Apostolicis miraculis, gens Anglica cœpit fidem Christi amplecti, ita, vt hoc ipso anno Indictionis primæ, ad Natalem Domini baptizata sint plus quam decem hominum milia, auctore ipso Beato Gregorio. [m] ex quo corrigendus est in nonnullis Beda [n] hæc ipsa narrans in sua Anglorum historia. Edilbertus quoque Rex, qui iam E

[k] li.7.ep.5. Ind.1.
[l] l.7.ep.30 ad Eulog. Ind.2.
[m] lib.7.ep. 30. Ind.1.
[n] li.1. hist. Angl.c.25. & 26.

A antea vxorem habebat Christianam, Aldibergam (vt Gregorius [a]) ex Regia stirpe Francorum (non Bertam, vt Beda) Christo adiunctus est. *[a] li. 9 ep. 59 Ind. 14.*

Iam vero Hispaniã reuisentes. Hoc eodem anno 12. Reccaredi Regis, & AEra 635. celebratum est Concilium Toletanum, ab Episcopis sexdecim; cuius duo Canones tantummodo reperiuntur, de castitate à clericis seruanda, vt si quis eam violauerit non solum gradu excidat, sed & duro carceri mancipetur.

Hoc quoque tempore Antiochus, magnus Anachoreta, functus legatione ad Mauritiũ Imperatorem, pro Senophri oppido à barbaris direpto, re bene gesta, reuersurus ad suos, hospitio exceptus à S. Theodoro Siceota, & in viam suam dimissus, centenarius post sexaginta annos in strictissima vitę austeritate transactos, migrauit ad Dominũ. De quo Georgius in Actis S. Theodori Siceotæ.[b] Diuersus est hic ab altero, qui sub Heraclio Imperatore, eodem ferme tempore inter scriptores ecclesiasticos celebris extitit. *Antioch' Anachoreta.* B *[b] Apud Sur. 22. Apr.*

Christi Annus	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imper.*		
598.	9.	13.	}	*Indictionis 1.*

HOc anno, quo Eulogius Alexandrinus Episcopus de conuersione hæreticorum, magnum prouentum in ecclesiam illatum Gregorio significat: Gregorius contra de C conuersis Anglis eundem reddit certiorem,[c] in qua epistola, magna de se submissione loquitur, de qua item summa eius summissione in Prato Spirit. c. 151. habetur, narrante Abbate Ioanne Persa, quod cum aliquando Romæ obuius factus Gregorio eum adorare vellet, Gregorius se prius prostrauit humi, nec prius surrexit quam ille surrexisset, &c. *glorificaui, itaque*, inquit, Deum, *qui tantam illi contulerat humilitatem, & misericordiam, & charitatem*, eidem quoque petenti Eusebij commentarium de Martyribus, eum nusquam reperiri, alia epist.[d] indicat. quæ vero haberentur de Martyribus scripta, alia epistola, hoc ipso anno significat, describens ipsum Martyrologium Romanum. *[c] li. 7 ep. 39 Ind. 1.* *Euseb. cõmen. de Martyrib. perquisitus, non inuentus.* *[d] l. 7. ep. 29 Ind. 1.*

Hoc eodem anno, cum per Probum Abbatem S. Andreæ, (tantæ hominem prudentiæ Gregorio cognitum, vt antè eum fecerit Abbatem quam Monachum) de pace cum Agilulpho conuenisset, necdum tamen subscriptione firmata esset, cautè suos in diuersis locis D positos per litteras admonuit Gregorius, diligentius inuigilarent, ne quod, sub prætextu pacis, damnum acciperent, [e] Sclauinos siue Sclauos meditantes irruptionem in ditionem Rom. Priscus ad eos reprimendos cum exercitu missus, noctu transito Istro, palantes magna strage concidit, & ingentem prædam ÇP. lim retulit [f] ea de re nuncium hoc anno accepit S. Gregorius à Basilio, à quo etiam accepit de Schismaticis ad ecclesiæ communionẽ festinantibus; & de Mauritij edicto ne inuiti ad Catholicam ecclesiam cogerentur, (ex epistola Gregorij ad Basilium, & Marinianum g) contra quam alij fecerant Impp. Eusebium Thessalonicensem Episcopum segnius agentem, aduersus quosdam reijcientes Syn. Chalcedon. excitat.[h] *li. 9. ep. 22. Ind. 4.* *[e] li. 7. ep. 2. Ind. 2. & 20. Ind. 1.* *[f] Miscella ex Theophane lib. 17.* *[g] li. 3 ep. 9 & 10. Ind. 2.* *[h] ep. 7 li. 7. Ind. 1.*

E Eodem quoque anno ad officiosissimas, & reuerẽtiæ plenas litteras Dominici Carthaginensis episcopi, hæc præclara rescribit Gregorius, *Scientes*, inquit, *præterea vnde in Africanis partibus sumpserit ordinatio sacerdotalis exordium, laudabiliter agitis, quod Sedem Apostolicam diligendo, ad officij vestri originem prudenti recordatione recurritis, & probabili in eius affectu constantia permanetis, certum quippe est, quia vestro honori additur quidquid reuerentiæ, ac deuotionis ordini Sacerdotali exhibetur.* Cum audisset Gregor. Iudæos in Sicilia conuerti velle, statim mittit, qui eorum studium promoueat.[i] Hoc eodem anno ep. 5. lib. 7. monet Iudæos inuitos non esse ad fidem cogendos. *Origo fidei apud Afric. à Sede Apostol. Rom.* *[i] ep. 24 li 7. Ind 1.*

Quæ Romanæ essent ecclesię, ex more, curans, Defensorum officium in Vrbe auxit honore, ac dignitate, vt sicut Notarij, & Subdiaconi, ijdem Regionarij essent, qui enim Regionarij dignitate, & nomine augebantur, eisdem patebat aditus, vt ad sacra simul cum Pontifice conuenirent: erantq; omnes septenario mystico numero designati, vt sicut diaconi Regionarij septem, Notarij, Subdiaconi, Defensores quoque totidem essent numero. hi absente Pontifice sedebant cum Clero, præsente vero, stabant. A

[a] li.7.ep.17 Ind.1. Est de his hoc anno data epistola S. Gregor. ad Bonifacium. [a] porro Regionariorum huiusmodi tantum erat priuilegium, vt assisterent Pontifici in ecclesia; cum alioquin, sicut, præter 7. Diaconos Regionarios, Notarios Subdiaconos, & Defensores itidem Regionarios, alij complures in Vrbe, & in omni ecclesia fuerint Diaconi, Notarij, Subdiaconi, & defensores. Formula Defensoris constituendi extat inter eiusdem Gregorij epistolas, [b] ex qua, & eorum munus agnoscitur. *Ecclesiasticæ vtilitatis intuitu, id in nostro sedit arbitrio, vt si nulli conditioni vel corpori teneris obnoxius, nec fuisti Clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi Canonum obuiant statuta, officium Ecclesiæ defensorum accipias: vt quidquid pro pauperum commodis tibi à nobis iniunctum fuerit, incorruptè, & viuaciter exequaris, vsurus hoc priuilegio, quod in te habita deliberatione contulimus; vt omnibus quæ tibi à nobis fuerint iniuncta, complendis operam tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis, sub Dei nostri iudicio rationem. Hanc autem epistolam Paterio, Notario ecclesiæ nostræ subscribendam dictauimus.* Ad horum officium spectabat oppressis subuenire, implorantibus Apostolicæ Sedis auxilium, in prouincijs, ad quas curandas [c] mittebantur. Qua autem cautione agendum illis esset, ne viderentur esse defensores culpæ, sed potius intercessores: & qua discretione Iudicij oppressis, & opem Ecclesiasticam implorantibus subuenire deberent, quantaq; cum reuerentia ad Episcopos accedendum, docet epistolis suis: [d] reprehendit vero alibi defensorem quendam, qui Clericos despecto suo Episcopo, faceret ad suum Tribunal exhiberi, decernitque, vt prima instantia omnino fieri debeat apud Episcopum. [e] Admonet autem, vt siue clericus, siue laicus, causam contra Episcopum habeat, tunc Defensor vel iudicet, vel cogat ipsos deligere Iudices. Monachorum quieti consulens, plura priuilegia Monasterio Classensi, sub Diœcesi Rauennate concedit. [f] Episcopum Calaritanum violentius Ecclesiæ bona tuentem, acriter increpat, *Non terrenarum rerum curam*, inquit, *sed animarum te ducatum suscepisse cognoscas.* [g]

Margin: [b] li.4.ep.25. Ind.13. Formula Defensoris ecclesiæ. B — [c] li.7.ep.17.18.19.20. C — [d] li.7.ep.66. Ind.2. & 24. — [e] l.9.ep.22 Ind.4. — [f] ep.32.li.9. Ind.4. — [g] ep.7.ep 1.&2. Ind 2. D

Accepit hoc anno Gregorius, vna cum litteris, etiam sancta munuscula à Leontio Ex consule, viro maxime pio, nimirum oleum sanctæ Crucis, & lignum aloes: quid autẽ per oleum sanctæ crucis intelligi debeat, satis perspicue indicat Beda [h] in epitome de locis sanctis, vbi agens de sanctæ crucis ligno Ierosolymis CP.^im translato, sub Heraclio ingruentibus Sarracenis, hæc ait. *De nodu enim ligni sancti, liquor odorifer oleo similis profluit, cuius si etiã modica particula contingat, omnem ægritudinem sanet.* Hæc Beda ex sancto Episcopo, qui ista aspexit. Porrò Gregorius ad eum rescribens [i] misit ad ipsum clauem sepulchri S. Petri vna cum ramentis ex catenis ipsius. E

Margin: [h] de loc. sanct. c.20 in fine. Oleũ sanctæ crucis quid. — [i] li.7.ep.35 Ind.1.

Quod rursus pertinet ad res Orientales, hoc tempore magnus ille Theodorus Siceota, ex Monacho Episcopus Anastasiopolis, in Galatia, cum despectui, & odio se haberi videret (nam, potatus veneno, excessisset ex hac vita, nisi Maria Dei genitrix succurrisset, consulto diuino spiritu) sedi nuncium remittit, contra dicente tamen suo Metropolitano Archiepiscopo Ancyrano, sed litteris datis ad Cyriacum CP.num Episcopum, & ad Mauritiũ Imp. vacatione obtenta, ad pristinæ vitæ statum se retulit. Magna is donatus fuit gratia miraculorum, quæ præcipuè ligno crucis, & aquæ benedictæ aspersione patrabat, quorum multa, & magna recenset, vitæ eius scriptor, Eleusius, alias dictus Georgius. [k]

Margin: Miracula per signũ crucis, & aquã benedictã. — [k] 22. April. apud Sur.

A Oscense Concilium in Hispania celebratur Aera 636. cuius duo tantum extant Canones, de Canonica disciplina clericorum, vt castitate syncera, & haud dubia polleant.

Narbonense Concilium in Gallia, plura in eo statuta de disciplina Ecclesiastica; inter cætera, cautum, nè purpureis vestibus clerici vterentur.

Ne Iudæorum corpora psallendo deducerentur ad sepulturam. Ne clerici albam deponant ante Missam consummatam. De diuinatoribus, & sortilegis reuelandis, & alia. Hoc eodem anno defunctus Gunthramnus Frãcorum Rex, [a] religiosissimus, sepultus est in Ecclesia S. Marcelli, quã maximo sumptu ipse ædificauerat. qui & in territorio Senonum B Monasterium quoque cõstruxit, & redditibus auxit, & per Synodum 40. Episcoporum, vt in eo ordo psallendi institutus à S. Auito, & reliquis Pontific. in Ecclesia Agaunensium Martyrum teneretur, sanciri voluit. Eorum porrò Martyrum studiosissimus, eorum reliquias obtinuit, & dum deferrentur, ad earum inuocationem, sæuissima tempestas in lacu per quem Rhodanus influit, sedata scribitur à Gregor. Turon. [b]

Gunthramni R. mors. [a] Aimo de gest. Fr. li. 3. ca. 82. [b] de gloria Mart. c. 70.

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imp.	Indictione
599.	10.	14.	2.

C Pax tandem cum Longobardorum Rege ad biennium conuenit, ex epistola Gregor. ad Innocentium, [c] de qua gratias illi agit. [d] Verum non sicut Agilulphus Rex, iurauit Arnulphus dux Spoleti, sed dolosè visus est agere, iurans sub conditione, ex quo contigit, *vt ex pace, quam multum desiderauimus*, inquit Gregor. epist. ad Theodorum curatorem Rauennæ, [e] *nos in his partibus nullum remedium habere possumus, quia de ijsdem hostibus, de quibus nunc vsque suspecti fuimus, adhuc in posterum suspecti sumus.* Quid actum sit, licet historiæ nihil prodant; constat tamen ex literis S. Gregorij mense Iulio datis, [f] ipsum adhuc ingemuisse sub gladio barbarorum.

Pax ad biennium. [c] li. 8. ep. 37 Ind. 3. [d] li. 7. ep. 41 n. 2. & 42 [e] lib. 7. epi. 102. Ind. 2. [f] li. 7. ep. 80 Ind. 2. edit. Rom.

Byzacenus Primas, in quodam crimine, inquit Gregorius, epistola ad Ioannem Episcopum D Syracusanum, [g] *fuerat accusatus, & piissimus Imperator eum iuxta statuta canonica per nos voluit iudicari; sed acceptis decem auri libris*, tunc Theodorus Magister militum obstitit, vt minimè fieret. Tamen piissimis Imperator admonuit, vt transmitteremus, & quidquid esset canonicũm faceremus. Sed videntes contrarietates hominum, eandem causam inire noluimus, &c.

[g] li. 7. ep. 64 Ind. 2

Hoc item anno, cum subodoratus esset Gregorius CP.li inscia Sede Apostolica, peragi Synodum, veritus ne quid noui ibi decerneretur, de nomine Oecumenici, scribit ad omnes Episc. Orientis (licèt duntaxat Euseb. Thessal. Episc. in epist. inscriptione nominetur) [h] grauiter admonens, & interminans, ne omnino, vllo prætextu in id consentiant, & in E vniuersum, ne quid contra Canones censeatur, illud addens, acta nullam vim habere, absque Sedis Apostolicæ auctoritate atque consensu.

[h] ep. 70 li. 7 Ind. 2 Ro. edit.

Insulani Capreæ in Istria, hoc anno legatione ad Rom. Pontif. missa, ad vnitatem Ecclesiæ à Gregorio benignè sunt admissi, de quo reditu Schismaticorum plures eius extant epistolæ, in quarum 97. gratulatur Magistro militum, de studio impenso in errantium reductione.

[i] 93. 94. 97. 98. 99. 100. 0. ed. Ro

Hoc pariter anno moritur Anastasius Sinaita Episcop. Antioch. celebris inter scriptores Ecclesiasticos, cum sedisset, postquam ad suam Ecclesiam, post Gregorium, fuit restitutus, annos sex inchoatos; ob sanctitatem vitæ apud Græcos & Latinos anniuersaria memoria celebris. [i] Ei successit alter Anastasius, vt Nicephor. CPnus in Chronico tradit, sed

[i] 21. April. Mart. Ro.

[a] li. 17. c. 29. li. 18. c. 44. *[b] Tom. 1.*

Callistus labitur [a] dum eos confundit, quod alterius est tribuens alteri, recesset hic aliquot eius lucubrationes. extant sub eius nomine, & legitimi probantur, quinque libri, de rectis fidei dogmatibus: & 11. Anagogicarum eius contemplationum in Hexameron. In Bibliotheca SS. PP. [b] Nuper Achilles Statius, orationem eius præclaram de sacra Synaxi, à se latine redditam, obtulit Gregorio 13. A

[c] li. 7. ep. 46. Ind. 2. Ro. edit.

Qui successit Anastasius, orthodoxæ fidei professionem de more ad R. P. conscripsit, de qua S. Gregor. epistola quam illi reddidit. [c] In ea porrò sua epist. Gregor. Mauritium, coniugem, filios, à fide Catholica maximè laudat, quorum tempore hæretici minime praua quæ sentirent, eloqui præsumerent.

Misit hoc eodem anno Imper. Romã triginta libras auri, pauperibus diuidendas, necnon togas, militare scilicet donatiuum, pro quibus omnibus Gregor. gratias agens, officij plenas ad eum litteras reddidit. [d] B

[d] li 8. ep. 2. Ind. 3. *[e] li 7. ep. 54. Ind 2. edit. Rom.* *[f] li. 3 c. 29. lib 4. ca. 8. & 14.*

Hoc ferè toto anno laborauit Gregorius grauissimè podagræ doloribus, nec tamen labores curæ Pastoralis prætermisit, quod litteræ hoc anno datæ significant, [e] & maxime ad Secundinum. Erat hic Abbas magni nominis apud omnes, ob vitæ sanctitatem atque doctrinam, degens inter Longobardos, qui apud Paulum Diaconum [f] (errore forte librariorum) Secundus appellatur; nec alio titulo quàm serui Dei, patria Tridentinus, à quo fuisse baptizatum filium Theodelindæ Reginæ Adoualdum, idem Paulus affirmat, & citat eum sæpe, à quo scriptam esse de Lõgobardis historiam tradit. Verùm titubasse ipsum quidem nonnihil in recipienda V. Synodo, ex iisdem ad eum datis litteris apparet, atque adeo diutius vacillare, epist. Gregor. post quinque annos ad Theodelindam data, indicat. C

[g] 12. li. ep. 7. Ind 7. Imagines quomodo adorandæ docet Gre. *[h] li. 6 ep. 111. Ind 2. edit. Rom.*

[g] Ad eundem misit, quas petierat, venerandas imagines, de quarum ratione adorãdi eum admonet, vt & eodem anno Serenum Massiliensem Episcopũ [h] reprehendit, quod quosdam imaginum adoratores conspiciens, eas Imagines confregit atque proiecit. *Et quidem zelum vos*, inquit, *ne quid manu factum adorari posset, habuisse laudauimus; sed frangere easdem imagines non debuisse iudicamus. idcirco enim pictura in Ecclesia adhibetur, vt hi qui litteras nesciunt, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in codicibus non valent*, &c. hæc autem est Ecclesiæ doctrina, picturam ipsam non esse adorandam, sed quem eadem pictura reddit, quasi præsentem alloqui, & venerari. Fuit hoc item anno laborandum Gregorio aduersus quosdam, qui in ipsum oblatrabant, quod contra CP.^nam^ Ecclesiam insurrexisset, à qua (vt ipsi aiebant) Ecclesia Romana, in sacris ritibus pleraque mutuata esset, quæ autem hæc essent, & quid illis responderit, habes ex epistola ipsius ad Ioannem Episcopum Syracusanum. [i] D

[i] li 7. ep. 64. Ind. Rom. *[k] li. 7. epist. 111. 112. 113. 114. Ind. 2 edit Rom.* *[l] 115. 116.*

Scripsit hoc item anno ad præcipuos Galliarum Episcopos, iubens ab ipsis Synodum congregari, [k] necnon etiam ad Brunichildem Reginam Francorum [l] solicite admonens, vt Simonia, & alia nefanda crimina corrigerentur. de iisdem quoq; Theodebertum, atque Theodoricum Francorum Reges admonuit. Has autem litteras perferendas dedit Cyriaco sui monasterij Abbati, quem Synodo ab eisdem celebrandæ interesse præcepit.

Porrò eundem Cyriacum etiam Gregorius transire voluit in Hispanias, vt vbi ipse præsens esse non posset, per suos adesset, quem & commendauit Claudio viro illustri, de quo honorificentissima habetur mentio apud Isidorum, nec minus apud ipsum Gregorium, in epistola ad eum. [m] E

[m] lib. 7. ep. 125. Ind. 2. Rom. edit.

Concilium Barcionense hoc anno in Hispania celebratur, Aera 637. anno 14. Recaredi Regis, cuius quatuor cum extent Canones, duo aduersus simoniacum scelus sanciti esse noscuntur; tertius verò aduersus Laicorum ordinationes, non seruato Canonico tempore, de quibus iisdem admonuerat Gallicanos Episcopos, vt eodem Cyriaco au-

tore

A torecelebratum esse videatur. Quartus denique aduersus eos, qui post votum continentiæ, ad terrena connubia transirent: & fœminas, quæ à pudicitiæ violatore se nollent separare, vt ab omnium Catholicorum cõmunione sint separati, cum audire potuisset Virgilium Arelatensem Episc. Galliarum Primatem, & Syagrium Augustodunensem obiurgatos à S. Gregorio,[a] quod huiusmodi quoddam facinus inultum reliquissent.

Hoc ipso anno Rex Hispaniæ religiosissimus Reccaredus delectos pios viros Abbates Romam misit cum muneribus ad limina Apostolorum, de quo illum S. Greg. cõmendat, & pia illi munuscula mittit:[b] *Clauem*, inquit, *à sacratissimo B. Petri Apostoli corpore vobis pro eius benedictione transmisimus, in qua inest ferrum de cathenis eius inclusum; crucem quoque in qua* B *lignum Dominicæ crucis & capilli B. Ioan Baptistæ.* Dedit præterea eodem tempore litteras S. Gregor. ad S. Leandrum Hispalensem Episcopum, & ipsum podagra laborantem, mittens ei pallium.[c] Eodem tempore datis ad Italicam Patriciam litteris, docet grauem morbum infestasse vrbem: cum & Africam pariter morbo vastari nunciatum est, necnon Orientem, & de se ipso, inquit: *Peccatis meis exigentibus, ecce iam vndecim menses sunt, quod valde rarum est, si de lecto surgere aliquando potuero, tantis enim podagra, tantisque molestiarum doloribus premor, vt vita mihi grauissima pœna sit*, &c. perseuerasse adhuc ægritudinem per biennium ipse testatur ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, anno sequenti.[d] *Ecce enim*, inquit, *iam biennium pene expletur, quo lectulo teneor, tantisque podagræ doloribus affligor, vt vix in diebus* C *festis vsque ad horarum trium spatium surgere valeam, missarumque solemnia celebrare: mox autem cum graui compellor dolore decumbere, vt cruciatum meũ possim interrumpente gemitu tolerare*, &c. atque ita ægrotus vsque ad obitum perseuerauit.[e]

De lue, quæ Africanam vastabat Ecclesiam, cuius nec Italia immunis erat, scribit sanctus Gregorius in epistola ad Dominicum Carthaginensum[f] Episcopum, quem & monet quomodo se gerere debeat, eiusmodi luis tempore, non quidem, vt sibi consulens deserat gregem, sed vt pro eo vitam exponat, precibus, & verbi Dei prædicationi insistendo.

Margin notes: [a] lib. 7. epi. 120. Ind. 2. edit. Rom. — [b] li. 7. ep. 126 Ind. 2. — [c] li. 7. epist. 125. Ind. 2. edit. Rom. — [d] lib. 7. ep. 122. Ind. 2. — [e] it. Rom Greg. diu podagra laborat. — [f] li. 8. ep. 33 Ind. 3. li. 8 ep 41. Ind. 3.

D *Christi Annus* 600. *Gregorij Pap.* 11. *Mauritij Imp.* 15. *Indictione* 3.

SClaui Istriam deprædantur, & per eam intrant in Italiam. Gregorius[g] epistola ad Maximum Salonitanum Episcopum, & Paulus Diaconus.[h] Chaianus[i] Rex Auarum Venetiam prouinciam inuadens, Foro Iulij, Romilda relicta Agilulphi Ducis, qui in eo bello perierat, spe coniugij eiusdem Auarum Regis, illud prodente, potitur, & incendit, & impudicam Romildam, palo in medio campo configi iubet, digno eius impudicitiæ præmio. ab Auaris intactæ castitatem conseruarunt ipsius Romildæ filiæ, castitatis amore incensæ, fœtore, artificio quodam contracto, putantibus illis omnes fœminas Longobardas putidas esse, & per diuersas regiones venundatæ iuxta nobilitatem suam, dignis E sunt nuptijs potitæ. nam vna dicitur Alemannorum Regi, alia verò Baioariorum Principi nupsisse. Deploratis eadem epistola ad Maximum, Italiæ calamitatibus, foris à Gentibus, intus à ministris Imperatoris, subdit Gregorius, vaticinãs de futuris temporibus, nimium verus vates. *Sed nolite*, inquit, *de talibus omnimodo contristari, quia, qui post nos vixerint, deteriora tempora videbunt, ita vt in comparatione sui temporis, felices nos existiment dies habuisse*, nimirũ ob hæreticos, sub hæreticis Imperatoribus, dominãtes, & Romanos ipsos Pontifices captiuos adducentes: deniq; ob exortũ nefandissimæ sectæ Mahumeticæ, & ob Sarracenos vbique fere grassantes, & dominantes. Ad finem epistolæ, de conuersione hæreticorum

Margin notes: Sclaui Istr. vastant. — [g] li. 8 ep. 30 Ind. 3. — [h] li. 4. c. 14 — [i] Cap. 12. — Auari Venetiã Prouinciam inuadunt. Prodẽtem fœminam Forũ Iul. Rex Auar. punit.

pergit: *Beatæ recordationis decessor meus, quia argentum, quod supra sacratissimum corpus B. Petri Apostoli erat, longe tamen ab eodem corpore, ferè quindecim pedũ spatio, mutare voluit: signũ ei non paruı terroris apparuit: sed & ego aliquid similiter ad sacratissimum corpus S. Pauli Apostoli meliorare volui: & quia necesse erat, vt iuxta sepulchrum huiusmodi effodi altius debuisset: præpositus loci ipsius ossa aliqua, non quidem eidem sepulcro coniuncta reperit, quæ quoniam leuare præsumpsit, atque in alium locum transponere, apparentibus quibusdam tristibus signis, subita morte defunctus est. Præter hæc autem sanctæ memoriæ, decessor meus itidem ad corpus sancti Laurentij martyris quædam meliorare desiderans, dum nescitur vbi venerabile corpus ipsius esset collocatum, & effoditur exquirendo, subito sepulcrum ipsius ignoranter apertum est; & ij qui præsentes erant atque laborabant Monachi & Mansionarij, quia corpus eiusdem martyris viderunt, quod quidem minimè tangere præsumpserunt, omnes intra decem dies defuncti sunt, ita vt nullus vita superesse potuisset, qui sanctum iusti corpus illius viderat. cognoscat autem tranquillissima Domina, quia Romanis consuetudo non est, quando reliquias dant, vt quidquam tangere præsumant de corpore, sed tantummodo in pyxide brandeum mittitur, atque ad sacratissima corpora Sanctorum ponitur, quod leuatum, in Ecclesia quæ est dicanda debita cum veneratione reconditur, & tanta per hoc ibidem virtutes fiunt, ac si illuc specialiter eorum corpora deferantur. Vnde contigit vt beatæ recordationis Leonis Papæ temporibus (sicut à maioribus traditur) dum quidam Græci de talibus reliquijs dubitarent prædictus Pontifex hoc ipsum brandeum, allatis forficibus inciderit, & ex ipsa incisione sanguis effluxerit. In Romanis namque, vel totius Occidentis partibus, omninò intolerabile est, atque sacrilegum, si corpora Sanctorum tangere quisquam fortasse voluerit, quod si præsumpserit, certum est, quia hæc temeritas impunita nullo modo remanebit. Pro qua re, de Græcorum consuetudine, qui ossa leuare Sanctorum se asserunt, vehementer miramur, & vix credimus. Nam quidam Monachi Græci huc ante biennium venientes, nocturno silentio, iuxta Ecclesiam sancti Pauli corpora mortuorum in campo iacentia effodiebant, atque eorum ossa recondebant, seruantes sibi, dum recederent. Qui cum deprehensi, & cur hoc facerent, diligenter fuissent discussi, confessi sunt, quod illa ossa ad Græciã essent tanquam Sanctorũ reliquias portaturi. Ex quorum exemplo (sicut prædictum est) maior nobis dubietas nata est, vt non verum sit, quod leuare veraciter ossa Sanctorum dicuntur*; mox subdit de corporibus Apostolorum, quod alibi opportunius relatum est, cum Græci tentarunt ea in suas regiones transportare. Deinde, *sudarium verò*, inquit, *quod similiter transmitti iussistis, cum corpore eius est, quod ita tangi non potest, sicut nec ad corpus illius accedi. Sed quia Serenissima Domina tam religiosum desiderium esse vacuum non debet, de catenis, quas ipse S. Paulus Apost. in collo, & in manibus gestauit, ex quibus multa miracula in populo demonstrantur, partem aliquam vobis transmittere festinabo, si tamen hoc tollere limando præualuero: quia dum frequenter ex catenis eisdem multi venientes benedictionem petunt, vt parum quid ex limatura accipiant, assistit Sacerdos cum lima, & aliquibus petentibus ita concite aliquid de catenis ipsis excutitur, vt mora nulla sit: quibusdam verò petentibus, dum per catenas ipsas ducitur lima, & tamen vt aliquid exinde exeat, non obtinetur.* Hactenus Gregorius.

Quanta reuerentia habenda erga SS. Corp.

In occidente corpora SS. nõ tanguntur.

Græcorum erga SS. reliquias studium.

Corp. SS. refossa malo fossorũ.

Eodem quoque anno Rusticianæ Patriciæ ex peregrinatione ad montem Sina reuersæ, scribit[a] CP.[lim] & salutari mãdat nutricem suã, ibi agentem. Cæterùm, sunt huius anni plura monumenta charitatis Gregorij erga pauperes, impertientis annuas pensitationes, vel æs alienum dissoluentis.

[a] *44. lib. 3 Ind. 12.*

In Concilio Metensi in Gallia hoc anno habito, Aegidius Rhemensis Episcopus, Maiestatis conuictus, redigitur in ordinem,[b] anno 15. Childeberti Regis. Basina Chilperici Regis filia à communione exclusa, coram Episcopis solo prostrata, veniam petens, & obedientiam Abbatissæ, & regulæ profitens, absoluitur. Chrodieldi obrestanti, ne Leobouera Abbatissa in Monasterio commorante, id subire cogeretur, deprecante

[b] *Greg. 10 hist. Fr. c. 8*

Basina monialis Reg. fil. excõic pœnitens absoluitur.

A Childeberto, venia datur; vt in villa à Rege concessa, cómoretur, Childericus saxo, Dux eorum, qui mandante Chrodielde Basilicam S. Hilarij inuaserant, ex conuiuio, vino suffocatus, mortuus in strato repertus est.

Hoc eodem anno, occasione Cycli Victoris, à nonnullis erratum est in Paschatis diei celebratione; alijs in Gallia 15. Luna id celebrantibus, nobis autem, (inquit Gregorius Turonens. [a]) 22. quo die, fontes Hispaniæ (qui diuinitus implentur) repletos esse, studiose inquirentes, inuenimus. [a] li. 10 c. 23

Moritur hoc anno Gregorius Episcopus Antiochenus 23, restitutionis suæ Sedis, anno iuxta Euagr. [b] imò potius 29. cum vltimo Iustiniani anno exulare sit iussus; vt errorem in numerum irrepsisse oporteat, vt & in numerum annorum Imperatoris. *Hoc loco*, in B quit, *historiæ finem imponere animus est, an. scilicet 12. Regni Mauritij Tiberij Imperat. Romani*, etenim præsenti anno, quo absoluit historiam suam, annus expletur Mauritij nonus, & decimus inchoatur, qui error emendatur à Photio, in Bibliotheca. Euagrius hic primus ex Græcis, eorum qui leguntur, orthodoxus historicus habetur. S. Leontium quoque Constantiæ in Cypro Episcopum res gestas sub Mauritio scripsisse, testatur acta Nicæni posterioris Concilij, quod opus hactenus est incompertum. [b] li. 6. c. 23. Euag. perducit hist. suam ad an. 9. Mau. Imp. Euag. primº ex græcis, qui leguntur hist. orthod.

Hoc eodem anno Maximianus ille vir sanctissimus Abbas olim Monasterij S. Gregorij, eiusque pater, & educator in monastica disciplina, ac postea ab ipso creatus Episcopus Syracusanus, moritur. Gregorius Episcopus ad Cyprianum Diaconum. [c] [c] 19 & 47. ad Syracu. li. 4. Ind 13

C

Christi Annus	Gregor. Pap.	Mauritij Imp.	Indictionis
595.	6.	10.	13.

Violata pace, facta cum Longobardis à Romano Patricio Exarcho, & occupatis pluribus ciuitatibus, quæ à Longobardis tenebantur, Agilulphus, cum Valido exercitu, Ticino egressus, Perusium expugnat, & Romam profectus alios detruncat, alios interficit, alios in captiuitatem abducit; hæc non tam ex Paulo Diacono, qui plura omittit, quam ex beati Gregorij homilia 18. in Ezechielem, & epistola ad Mauritium Imperato- D rem. [d] Et quo ad homilias quidem scribebat hoc anno atque dicebat ad popul. S. Gregorius homilias super Ezechielem Prophetam, iamque 13. dicturus erat, cum Præfatione in libro secundo, duobus se perturbari ait, tum summa visionis eius obscuritate, quam expositurus erat, tum verò quod audierat Agilulphum, ad obsidionem Vrbis festinare, cum verò ad vigesimumsecundum peruenisset, vallata iam Vrbe à cœptis est violenter abstractus, & finem fecit concionandi. In earum decimumoctauû deplorat miserandum, & luctuosum Vrbis, & Italiæ statum. sed quam iusto Dei iudicio Barbari sinerentur in Romanum Imperium præualere, idem S. Gregorius epistola ad ipsam Constantinam Au E gustam [e] exemplis oppressionum, & exactionum nominatim in Corsica, & Sicilia, exequitur, quæ quidem tanta erant, vt filios vendere cogerentur, & ad nefandissimos Longobardos transfugere; rursum verò in regios ministros, malorum ingruentium culpam reijciens; hæc ad Sebastianum Episcopum [f] scribit de ijsdem. *Quæ enim*, inquit, *frater sanctissime de amici vestri Domini Romani (Exarchus hic erat) persona, in hac terra patimur, loqui minimè valemus, breuiter tamen dico, quia eius in nos malitia gladios Longobardorum vicit, ita vt benigniores videantur hostes, qui nos interimunt, quam Reipublicæ Iudices, qui nos malitia sua, rapinis, atque fallacijs in cogitatione consumunt.*

Violatur pax cum Longob. [d] 34. lib. 4. Ind. 13. Scribebat, & dicebat homil. in Ezchiel. Gregor. Miseratidus Ital. statº. [e] 33. lib. 4 Ind. 13. [f] 35 lib 4. Ind. 13.

Quod verò grassantibus Lógobardis in omnes Italiæ regiones, Roma illis fuit inaccess-

A præstitit id vigilantia Romanorum Pontificum; qui præter inges excubias in vigilijs, ieiunijs, & orationibus, addiderũt, vt Ecclesiæ pecunijs redimerent vexationem, prout idem Gregorius hoc item anno scribit ad eandem Constantiam Augustam, [a] idque non quod diffideret viribus, sed potius quod horreret sanguinis in prœlio effusionem. *Vnum est*, inquit, scribens ad Sabinianum Diaconum Apocrisarium suum, [b] *quod breuiter suggerat Serenissimis Dominis nostris, quia si ego seruus eorum in morte Longobardorum me miscere voluissem, hodie Longobardorum gens, nec Regem, nec Duces, nec Comites haberet, atque in summa confusione esset diuisa: sed quia Deum timeo, in mortem cuiuslibet hominis me miscere formido.* Ipse tamen liberationem vrbis tribuit peculiari protectioni Petri Apostoli. [c] Inter hæc igitur tot discrimina Gregor. constitutus, nihil tutius, & rebus publicis opportunjus, & securius putauit, B quam pacem curare cum Agilulpho Rege, à qua eum non abhorrere ostendit, modo iudicio transigatur, & satisfiat de illatis, intra pacis terminum, vtrinque damnis, [d] cui ista de Agilulpho promittenti, minime, nec Exarchus, nec Imperator crediderunt, & vt simplicem eum nimis deriserunt, datis ad eum litteris, haud summo Pontifice dignis, quæ non extant illæ quidẽ, sed quales fuerint ex redditis à S. Greg. potest intelligi, [e] in quibus summa tamen cum humilitate, de irrisionibus, & indigna insultatione Mauritij Imp. conqueritur. In his angustijs S. Gregor. præter instantem solicitudinem omnium Ecclesiarum (secundum Apostoli ictatus supra modum, ita vt tæderet ipsum viuere) si quos nouit Dei intimos seruos, eos rogauit, vt precibus à Deo expeterent, vt à vinculis vitæ huius citius C solueretur. [f] Sed inter cætera mala, præcipuè angebatur intolerabili arrogantia Ioannis Episcopi CP^ni qui insolentissimè sibi vsurpato Oecumenici titulo, iam ante sub Pelagio, quantumuis grauiter ab eo redargutus, [g] & post ab ipso Gregorio amanter admonitus, in insania perseuerabat. Per suam enim summam ambitionem, vt Imperatores CP.^ni vniuerso Romano Imperio dominabantur, ita ipse spirituali Præfectura, nomine tenus saltem vniuersę præesse Ecclesiæ, nouo adinuento nomine videri voluit. *Non solum pater* (inquit B. Gregor. *sed etiam generalis pater in mundo vocari appetis*, alludens ad Græcum nomen, οἰκουμενικὸς enim dicitur, ἀπὸ τῆς οἰκουμένης, quod est orbis terrarum : sicque Pater siue Patriarcha œcumenicus idem dici videtur, ac Patriarcha orbis terrarũ, seu vniuersalis. Cum D autem vniuersalis dupliciter intelligi possit, vel vnus & solus, aut singularis, vel primus inter omnes, & summus, S. Gregorius in primo sensu accipiens illud detestatur, sic scribens ad ipsum Ioannem: *Nullus vnquam*, inquit, *tali vocabulo appellari voluit, nullus sibi hoc temerarium nomen arripuit: ne si sibi in Pontificatus gradu gloriam singularitatis arriperet, hunc omnibus fratribus denegasse videretur*; & ad Mauritium Imperatorem: [h] *certè pro B. Petri Apostolorum principis honore, per venerandam Chalcedonensem Synodum Romanum Pontificem oblatum est: sed nullus eorum vnquam hoc singularitatis vocabulum assumpsit, nec vti consensit, ne dum priuatum aliquid detur vni, honore debito Sacerdotes priuarentur vniuersi; qua etiam significatione dicitur Ecclesia vniuersalis, vna toto orbe diffusa, extra quam nulla potest esse Ecclesia.* Sic igitur nomen vniuersalis respuit Roman. Pontifex oblatum à Synodo Chalcedo. quia noluerit eo sensu E dici, Pater totius mundi Roman. Episcopus, cui reliqui omnes subessent, vt filij, & non vt fratres, & in administratione collegæ, Christumque tantum, eo sensu, S. Greg. dicit vniuersale caput Ecclesiæ in epist. [k] ad omnes Episcopos, de priuileg. collato Monasterio S. Medardi.

Altera verò significatione nominis, qua dicitur vniuersale, hoc est, quod remanentibus partibus integris, ipsum cæteris supereminet, ea ratione vetuit tum Pelag. [l] tum Gregor. inter Patriarchas dici aliquem Oecumenicum, de Orientalibus intelligentes, quod nequaquam alterum alteri voluerunt esse subiectum.

a lib. 4. ep. 34. Ind. 13.
b lib. 7. ep. 23. Ind. 1.
Horret Greg. fũd. sanguinẽ.
c li. 7. ep. 1. Ind. 1. ad Rustician.
d lib. 4. ep. 29. Ind. 13. ad Sever.
e lib. 4. ep. 37. Ind. 12.
Impe. irridet simpli. S. Gregor. impudẽt.
f lib. 4 ep. 37. Ind. 12.
Io. CP.nus vniuersalis nomẽ sibi arrogãtissime vsurpat.
g lib. 4. ep. 29. & 33. Ind. 13.
h ep. 38. li. 4. Ind. 13.
i ep. 32. lib. 12 Ind. 13.
k lib. 12. ep. 32. vet. ed.
l epist. 1.

A Quo sensu sæpe reperiri certum est Romanum Pontificem esse dictum vniuersalem episcopum, absque aliquo fastu, cum eo nomine id quod est, exprimatur, nempè quod ipsi cura pastoralis gregis totius orbis superimmineat. nam ipse Gregor. in eadem epistola de priuilegio concesso S. Medardi Monasterio. *Hæc*, inquit, *Sedes Romana speculationem suam toto orbi indicit, & nouas Constitutiones omnibus mittit*, qua etiam significatione eandem Ecclesiam dominam gentium appellat. [a] Porro cum ipse testatur in epistola ad Ioannem, [b] & alibi, S. Petrum esse primum membrum Vniuersalis Ecclesiæ, reliquos vero Apostolos singularium plebium capita, seque Petri esse successorem æque fateatur, plane se vniuersalis Ecclesiæ vniuersalem pastorem esse confirmat. Sed omnino re ipsa vniuersalis & totius Ecclesiæ se Pastorem esse, per singulos annos, S. Gregorius ostendit (ne dicamus de

[a] in ps. 5.
[b] 38. 4. Ind. 13.

B ceteris) Orientalibus & Occidentalibus episcopis iura dando, omnes audiendo, & iudicando, appellationes ab orbe vniuerso recipiendo, Concilia cognoscendo, probando vel reijciendo: pallia dando Metropolitanis, Ecclesijs priuilegia impartiendo, Vicarios per prouincias constituendo, omni denique in omnes iurisdictione exercenda. Quod vero Romani Pontifices, cum vere essent Vniuersalis Ecclesiæ Episcopi, Vniuersalis tamen nomen abhorruerunt, declarat ipse Gregorius, nempè quod fastuosum esse videretur, atque superbum, & Christianæ humilitati minimè congruens, & quid mirum si se negat dici velle Vniuersalem, cum tamen sit, qui in epistola ad Mauritium [c] se etiam negat Sacerdotem?

[c] ep. 31. l. 4 Ind. 13.

C Quod rursum ad Sanctum Gregorium spectandum sæpè ait. *Nullum vnquam Romanorum Pontificum illud sibi nomē vsurpasse, vt Vniuersalis Episcopus diceretur*, idcirco hoc ipse dixit, quod aliquam inesse differentiam existimauit, secundum ea quæ dicta sunt, vt quis Vniuersalis Episcopus diceretur, vel Vniuersalis Ecclesiæ. Leo certe Magnus sæpius ea voce vsus reperitur. Leo Episcopus Romanæ & Vniuersalis Ecclesiæ. [d] Leo Catholicæ ecclesiæ episcopus. [e] Quod quidem nomen, vt consuetus titulus ab alijs item ijsdem Romanæ Ecclesiæ Pontif. impertitum sæpe reperitur, vt in pluribus Epistolis ad Hormisdam Papam, inter eius Epistolas, apparet. Cum sciret autem vafer hic Hypocrita Sanctum Gregorium habere se aduersantem, artificiosè impulit Mauritium Imperatorem vt ad eum scriberet secū vt pacem haberet, id est ne aduersaretur, atque ita ipse in sua vanitate confirmaretur, vel

[d] ep. 57. ad Marcianū A. & 69. ad Eudociam A.
[e] 97 ad Leonem A. 14. 15. 66.

D si aduersari pergeret, sibi aduersantem Imperatorem sentiret, hoc eodem ferme consilio Augustam impulit, vt caput alterius Principum Apostolorum, quibus maxime Romana Ecclesia excellit, ad se mitti postularet; quo tanto accepto pignore (quoquomodo capto prætextu) Ecclesia CP.na æmula gloriæ Romanæ Ecclesiæ, gloriaretur Apostolo Paulo, sicut Romana Petro, sed inane quidem consilium, cum nequaquam cum reliquijs Apostolorum transferatur Sedis dignitas, & auctoritas diuinitus fulta & stabilita. Vt autem Diabolus, Deo, licet inuitus, dum obedit, blasphemat; ita Ioannes eius superbiæ æmulus, dum coactus Gregorio obedit iubenti Acta illa ad se transmitti. [f] Acta Ioannis & Athanasij presbyterorum Romam recognoscenda transmittendo, blasphemat, in illis se per omnem versum Oecumenicum Patriarcham nominans. Gregorius igitur, qui aberrantem

[f] 37. lib. 2. nd. 11.

E Ioannem, summa tolerauerat patientia, ex his occasionibus, hoc potissimum anno excitatus in ipsum, plures aduersus eum litteras scribit, ad ipsum quidem, magna cum demissione fraterne & blandè, sic tamen vt lenitate non proficienti, ostentet canonicam seueritatem [g] ad Constantinum A. [h] ad Mauritium Imperatorem [i] ad Sabinianum apocrisarium, [k] ad Patriarchas Alexandrinum & Antiochenum. [l] Luculentissimæ plane litteræ & magna submissione, auctoritate, pietate, doctrinaque scripturarum conditæ, quas, qui leget, totius causæ nosset Historiam.

[g] 38. 4. lib. Ind. 13.
[h] 30.
[i] 32.
[k] 39.
[l] 36.

Quod autem iudicium actum fuit CP. [li] de Ioanne & Athanasio presbyteris; Roma

 recog-

recognitum fuit in Synodo & Io. ante damnatus, vt hæreticus, vt Catholicus probatus, est A absolutus, extant litteræ S. Gregorij in eius commendationem ad Narsetem, ad Ioannem Episcopum, ad Imperatorem, ad Theoctistum Imp. cognatum.[a] Athanasius inuentus quidem Marcionista, sed accusator detectus Pelagianus, & tunc accidit, magna Ioannis Episcopi CP.[a] vecordia, vt ederetur Conciliabulum Ephesinum Nestorianorum sub Ioanne Antiocheno, pro Oecumenica Synodo Ephesina & Romam mitteretur, vbi à vigilantia S. Gregorij detegeretur impostura; & rursum idem contigit in causa quorundam Monachorum Isauriæ, de qua re Gregorius ad Narsetem & ad Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenū de corruptis & falsatis Græcis codicibus.[b] CONCILIVM PORRO ROMAE in ea causa habitum illud est, quod extat apud S. Greg.[c] in eo corrigendum, quod pro anno 13. Mauritij, reponendum est 10. Canones in eo sanciti sex habentur; subscripserunt Episcopi 22. presbyteri vero Cardinales 34. B

a Ep. 15. 16. 17. li. 5. Indict. 14. lib. 3. ep. 14. b lib. 6. 31. Ind. lib. 7. 48. Ind. c lib. 4. sub ep. 44.

Hoc pariter anno accidit vt Schismatici Istriæ Prouinciæ petierint à S. Gregorio ad vrbem veniendi securitatem, vt de vertentibus quæstionibus vna conferrent. Quam libentissimo animo Gregorius præstitit, datis ad Petrum & Prudentium Istriæ Episcopos litteris. d Sed à proposito ipsi defecere. Hoc eodem anno, cum Pontifex Maximum Salonitanum, Simoniacum intrusum, Missarum celebratione priuasset, & ille eam iussionem, sub anathematis pœna mandatam, contempsisset, Missasque celebrare minimè prætermittens, auxilium quæsiuisset Imperatoris, litteras ab eo impetrauit, quibus iuberetur, vt veniens cum honore susciperetur, quod grauiter accipiens Gregorius cum Augusta expostulauit.[e]

d lib. 4. ep. 49. Ind. 13. e lib. 4. ep. 34. Ind. 13.

Vicit post Gregorius in bono malum, & renuentem Romam venire ad reddendam C sui rationem, concessit vt saltem Rauennam se conferret, vbi delegatum à Sede Apostolica haberet Iudicem Marinianum Episcopum, sub quo causam diceret. Contulit se Rauennam Maximus, & iuramento se supra corpus S. Apollinaris de simoniæ crimine purgauit, acceptaque pœnitentia de inobedientia, & contumacia in Apostolicam Sedem, ad Salonitanam est missus, consentiente Gregorio Ecclesiam, vt legitimus illic sederet Sacerdos, cui & expetenti idem Pontifex pallium dedit.[f] durauit hæc causa quinque annos, cœpta Ind. 12. terminata est 2.

f Li. 17. ep. 79. 80. 81. Ind. 2.

Eodem anno Anastasius Sinaita, in sedem Antiochenam, post 29. annos, restitutus, scripsit ad Gregorium, qui illi reditum gratulatus est, & suas interim grauissimas ærumnas D exposuit.[g]

g lib. 4. ep. 37. Ind. 13.

Hoc eodem anno Amos Ierosolymorum Episcopus, post Ioan. electus est, iuxta Euagrium, ad quem extat Gregor. Epist. 7. sub Ind. 1.

h lib. 4. ep. 51. Ind. 13.

Virgil. Arelat. Gregor. Vicarius per Gallias.

Hoc pariter anno scribit Gregorius ad Virgilium Arelatensem Episcopum, cui & petenti pallium mittit;[h] monens de cauenda in ordinationibus simonia, & ne quis ex Laico mox creetur Episcopus, eadem quoque ad vniuersos Galliarum Episcopos, [i] admonens vt pareant Virgilio, cui secundum antiquam consuetudinem Vices suas tribuerit. Regias quoque manus in auxilium petijt, pro corrigendis ijs, quæ contra Sacros Canones in Gallijs agerentur, scribens ad Childebertum Frācorum Regem [k] & ad Brunichildem eius ma- E trem & rursum ad Childebertum, [l] in quibus præclara ad laudem de Francorum regno, & in fine huius, *claues præterea* inquit, *S. Petri in quibus de vinculis catenarum eius inclusum est, excellentia vestra direximus, quæ collo vestro suspensa à malis vos omnibus tueantur.*

i lib. 4. ep. 52. k lib. 4. ep. 53. l lib. 4. ep. 5. Ind. 14. ep. 6.

Sed de Gallijs transeamus in Hispanias. Hoc enim anno idem S. Gregorius scripsit [m] ad Leandrum Episcopum Hispalensem, mittens ad eum librum, quem nominat, Regulæ Pastoralis; & ad eundem partem Moralium, quam habebat in promptu. Rursum inuisit Ec-

m lib. 4. ep. 46. Ind. 13

A clesiam Africanam, hoc pariter anno scribens ad totius Africæ Primatem Dominicum
Carthagin. Episcopum [a] vbi pulchre de communione sanctorum precibus conseruanda
admonet. [a lib. 5. ep. 19. Ind. 14.]

Cum audisset In Gallijs complures teneri iure belli captiuos, Anglos, eosdemque ex-
poni venales, dat in mandatis Candido presbytero [b] (quem ad curandum patrimonium [b lib. 5. ep.
S. Petri hoc anno in Gallias miserat) vt eosdem coëmat Anglos adolescentes, quos ad fi- 10. Ind. 14.]
dem Christi conuersos, Monasterijs bene instituendos committat, deque emendis vesti- [Anglos captiuos iubet emi Greg.]
mentis ad pauperes vestiendos. De visis Romæ à Gregorio Anglis venalibus, quos An-
gelos nominarit, refert Io. Diaconus. Hoc eodem anno, defuncto Ioanne, Episcopo Ra-
uennate, Gregorius reiectis duobus alijs electis, altero, quod nesciret psalmos, altero Ar-
B chidiacono, quod multa obstarent, consensit in Marinianum presbyterum, sibi in Mona-
sterio bene cognitum & probatum, extant de hac electione Gregorij epistolæ: [c] sed quod [c lib. 4. ep. 22. 23. & 45 Ind. 13.]
mox in eum obloquerentur Schismatici, quod Concilium Chalcedon. minime sectare-
tur, Gregorius scribens populo & Clero Rauennati in omnibus satisfecit. [d] Quem præsen- [d lib. 5. ep. 2. Ind. 14]
ti anno laudauit Gregorius, eundem anno sequenti reprehendere opus fuit, quod nimis
redditibus augendis studeret, nec piæ in pauperes benignitati satisfaceret. [e] In prouisione [e lib. 5 ep. 28. & 29. Ind 14.]
sollicita Ecclesiarum vacantium, illud admiratione dignum, in pluribus eiusdem argu
menti litteris, quod licet interdum persuaserit, inuitum tamen neminem iussione Aposto- [Neminem cogebat ad Episcopatum.]
lica coëgisse reperitur, imo quo aliquem sanctiorem sciret, eo magis suô relinquebat arbi
C trio, vt quod vellet faceret. præclara hac de re extat eius epistola ad Sebastianum Orientis
Episcopum. [f] [f lib 4 ep. 13. Ind. 13]

Quam solicite incubuerit in Monachorum quietem & commoda, indicant plures hu-
ius anni epistolæ. [g] [g lib 4. 30. 40. 43. 48 Ind. 13.]

Quod vero ad bona Ecclesiastica, in his ius antiquum omnino seruatum, custoditum-
que voluit, nimirum vt ex Ecclesiarum redditibus partes quatuor fierent, quarum vna ce-
deret clero, pauperibus alia, tertia sartis tectis, quarta Episcopo, si præesset, alioqui quarta [lib. 5. 4. Ind. 14.]
ista diuideretur, ita vt dimidia absentis esset Episcopi, ac dimidia Visitatoris ab Apostolica [h lib. 4. ep 42. Ind. 13.]
Sede missi. [h]

Hoc eodem anno, qui numeratur à Gregorio Turon. [i] Regum Francorum Childeber- [i li. 10. hist. Fr c. 25.]
D ti decimus sextus & Gunthramni tricesimus, per prauum Dæmonem pseudopropheta
in Gallijs excitatur, qui assumpta muliere quadam secum, pro sorore, quam Mariam vo- [Pseudopropheta vagatur per Gallias.]
cabat, magna hypocrisi vagatus per Gallias, multis editis quasi miraculis, sed vere Dæmo
nis præstigijs, se quasi Christum adorandum præbens, ingentem turbam secum traxit, et-
iam Ecclesiasticorum; ac denique intentans bellum Episcopis eum adorare despicientibus
ab Episcopi Bellouacensis, ad se misso Legato, gladio transfoditur, & qui cum eo erant di
sperguntur. Maria autem illa tormentis subiecta, omnia eius phantasmata & præstigias pu
blicauit: nec tamen vnquam qui se ei addixerunt, ad integrum sensum sunt regressi; Sed
eum semper quasi Christum, Mariam autem illam partem deitatis habere profitebantur,
E plures quoque per id tempus eiusmodi impostores mulierculas bacchantes circumducen
tes per Gallias emerserunt.

Porrò huiusmodi Imposturæ Architectus, Diabolus, æmulatus est gloriam Dei, quam
hoc potissimum anno consecutus est ex sancto suo, qui & matre sancta Pelagia commini
stra vsus, ad sublime culmen sanctitatis euectus, hoc eodem anno, deuicto Diabolo, glo [S. Aredius Lemouicens.]
riosus comitantibus angelis in cœlum ascendit. fuit hic S. Aredius Lemouicensis, qui ex
puero aulico S. Nicetium Treuirensem episcopum secutus, & ab eo sacris imbutus disci-
plinis, sanctitate, & miraculis clarus effulsit; eius res gestas breui compendio Gregorius

Turo-

a Hist. Frã. 10. c. 29.

Turonensis prosecutus est,[a] qui eodem anno recenset obitum S. Sulpicij episcopi Bituricensis, qui Austregisilo (an vero Remigio, vt alij volunt) successit. In hoc anno finem imposuit historiæ suæ Francorum Gregorius, propagatæ in quintum vsque annum Gregorij Papæ, cuius sextus hoc anno incipit, mense Septembri. A

Christi Annus	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imper.*	*Indict.*
596.	7.	11.	14.

Io. CP. cog. Ieiunator, moritur. — b l. 18. c. 34. — c li. 6. ep. 4. & 6. Ind. 15. & 7. ad eosdem. — Error profitentium, omnes ab inferis à Christo liberatos, qui ipsum ibi confessi essent.

Hoc anno, vel extremo præterito elatum illum, & arrogantem Ioannem episcopum CP. num is, qui superbis resistit, & humilibus dat gratiam, ex hac luce subtraxit. porro qui ieiunando, & eleemosynas dando magnam viuens sibi laudem comparasset, post mortem à suis sanctus falso habitus est, de quo vide quæ narrat Niceph. [b] In eius locũ substitutus est Cyriacus Oeconomus optimi nominis vir, nonnihil antea reluctatus. Qui Legatis statim Romam missis, cum fidei professione, Catholicam communicationem à Romano Pontifice promeruit. constat ex Gregorij ad eum redditis litteris[c] qui tamen Sabiniano suo CP. li apocrisario mandauit, ne Cyriaco sacra Missarum solemnia celebranti assisteret, nisi vsurpatum à prædecessore suo illicitum nomen Oecumenici penitus dimitteret. Legatos festinauit Gregorius ante hyemem dimittere, quos admonuit in via positos per epistolam de quadam ipsorum assertione erronea, qua dixissent, omnes quotquot in Inferis confessi essent Christum Deum ab eo liberatos esse. [d] quam quidem sententiam iam diu ante damnatam demonstrat, assertione Philastrij & S. Augustini. *Hac itaque pertractantes, inquit, nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicam Ecclesiam docet: Quia descendens ad inferos Dominus, illos solummodo ab Inferi claustris arripuit, quos viuentes in carne, per suam gratiam in fide & bona operatione seruauit.* B C

d li 6. ep. 15. Ind. 15. — e lib. 5. ep. 29. Ind. 14. — f li. 5. ep. 30. Ind. 14.

Quod autem ad res Longobardorum pertinet, frustra hactenus Gregorius Papa pacem, obsistentibus Imperatoris ministris, tentare visus est; vt docet ipse in epistola ad Secundinum [e] quorum studio, hoc anno, aduersus Castorium Responsalem Ecclesiæ, contestationem noctu tradit affixam, ex qua ipse Gregorius perstringeretur, cuius rei gratia in eum qui talia ausus fuerat perpetrare aut consilium dederat pœnam excommunicationis inflixit, [f] & qui sic excommunicato communicare præsumeret, eum anathemati subijcit. D

g li. 5. ep. 60. Ind. 14. — h li. 5. ep. 13. Ind. 13. — lib. 5. ep. 34. Ind. 13. — i li. 6. ep. 9. — k lib. 6. ep. 23. Ind. 15. — Ter mille Moniales in Vrbe sub Greg. — l li. 6. ep. 21.

Quæ verò interim Romanus populus pateretur à sæuientibus Longobardis scribit hoc anno Gregorius ad Eulogium Alexandrinum Episcopum, [g] Sed & alias Italiæ ciuitates, quæ adhuc Imperatori subessent, eadem, ac vrbem, mala passas argumento sunt Epistolæ ipsius, altera ad Fortunatum Fanensem Episcopum, qua ei concedit ad captiuorum suorum redemptionem vasa sacra distrahere, [h] & alteram ad Anthemium Subdiaconũ mittens pecuniam ad captiuos redimendos. Has tantas calamitates commiserati viri pij, & opulenti pecuniam suppeditabant. constat id de Ioan. Syracusano Episcopo, ex Epistola Gregorij ad ipsum data,[i] & de Theostisto, atque Andrea Patricijs CP. nis vt ex redditis, anno sequenti, ad eos litteris, patet, [k] quibus significat mediam pecuniæ partem captiuis ex Crotonensi ciuitate redimendis, impendisse, mediam subleuandis Monialium necessitatibus, quas tria millia esse ait in vrbe, tantæ vitæ austeritate, vt si ipsæ, inquit, non essent, nullus nostrum iam per tot annos in loco hoc subsistere, inter Longobardorum gladios potuisset. Porrò non à Longobardis tantum detentos redimere statuit. Sed, & quos emissent Iudæi in aliena Prouincia. est de his epistola eiusdem Gregorij ad Candidũ data.[l] E

Inter

A Inter tot ac tantas Longobardorum infestationes, & vniuersalis Ecclesiæ curas, pro sua ingenti pietate zelo salutis animarum & animi magnitudine Gregorius intendit animum ad Anglorum conuersionem, qui adhuc tenebris gentilitatis tenebantur. de quo suo consilio sic ipse ad Reges Francorum. [a] Peruenit ad nos Anglorum gentem ad fidem Christianam Deo miserante, desiderantur velle conuerti, sed sacerdotes vestros è vicino negligere, & desideria eorum cessare sua adhortatione succendere. Eadem habet in Epistola ad Brunichildem.[b] Quos igitur sanctiores sciret latere in suo Monasterio Monachos, Augustinum & Mellitum, cum alijs quibusdam socijs, mittit in Angliam, qui gaudentes profecti: humanum quid in via passi, cum iam peruenissent in Gallias operis difficultatem cogitantes, despondent animum, & Augustinum ad Gregorium remittunt, qui id opus illi dissuadeat. Sed erectior Gregorius, remisso Augustino, litteris reliquos hortatur ad opus perficiendum, extant litteræ apud Bedam. [c] Augustinum quoque & reliquos Regibus Francorum & Episcopis Galliarum diligenter commendat. [d] Curans ipse Pastor, Pastorū excubias, hoc anno, inter alia de administratione episcopatus, illud Episcopos magnopere admonuit, ne lites haberent, & contentiones cum Prouinciarum Præsidibus, sed eos beneuolentia vincere atque beneficijs & officijs promereri studerent; eo quod magnopere conduceret, si cum sæcularibus ministris Episcopi concordes essent. Est de his elegans eius epistola ad Ioānem Episcopum Syracusanum, [e] quem admonet, vt omni studio in gratiam redire conaretur, cum Venantio Præfecturam illic gerente, & si opus sit, etiam Missas in eius domo ipse dici permittat, imo & ipsemet dicat. extat etiam alia ad ipsum Venantium.

a lib. 5. ep. 58. Ind. 14 — Angli expetunt fidem. — *b ep. 59.* — *c de gestis Angl. lib. 1. c. 23.* — *d li. 5. ep. 5: 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. Ind. 14* — Episcopi ne litigent cum Præsidibus.

B

C

[f] Angebatur autem in primis Gregor. quod audiret Africanam Ecclesiam, absque remedio à nefarijs Donatistis corrumpi, & labefactari, permittentibus etiam Catholicis & Religiosis hominibus (quod dici nefas est) filios, mancipia, & alios subditos in Donatistarum hæresi baptizari. de qua re scribit ad Columbum Numidiæ Primatem, vt emendare id studeat. [g] scribit & ad Mauritium Imperatorem, vt pro sua pietate vlciscatur in eos ministros, qui largitionibus Donatistarum corrupti exequi pias eius iussiones negligerent, [h] & Episcopos huiusmodi querelas ex Africa Romam deferentes, ad eum mittit, vt eas coram eo exponat. Aduersus quoq; Samaritanos, antiquos hæreticos, fuit ei hoc an. certādum [i], quod D hi seruos emerent, eosque circumciderent; itemque aduersus Iudæos qui prohiberent seruos suos ad fidem Christianam venire.

e li. 5. ep. 43 Ind. 14. — *f l. 5. ep. 4:* — *g l. 5. ep. 36 Ind. 14.* — *h lib. 5. ep. 63. Ind. 14.* — *i li. 5. ep. 32 Ind. 14.*

Ex Schismaticis, trium capitulorum causa, in quibus multum laborauit, si quos reuocasset ad Ecclesiam Catholicam eos, ab illa ali voluit. extant de his eiusdem Gregorij tres hoc anno epistolæ datæ. [k]

Hoc eodem anno, petentibus Dinamio patricio, & Aureliano, priuilegium concessit Greg. Massiliensi Monasterio, in honorem S. Cassiani consecrato.[l]

Hoc ipso anno 14. Indict. mortuum esse Childebertum Regem Francorum, colligitur ex eo, quod eadem indictione habetur epistola 6. ad eum scripta & 58. ad Theodebertum, E & Theodoricum, quos Regni reliquit hæredes. de quibus in actis [m] S. Columbani habetur eos infra adolescentiæ annos, defuncto Childeberto patre, regnare cœpisse, cum auia Brunichilde & Theodeberto Burgundionum, Theodorico vero Austrasianorum regnū obuenisse, & de Theodorico peculiariter, quod cum sæpius adiret B. Columbanum, iisque hortantem libenter audiret, vt, missis concubinis, legitimo thoro iungeretur, ex quo legitimam, & regiam prolem susciperet, idque se facturum sponderet; Brunichildis, altera Iezabel aduersus sanctum virum superbiæ stimulo incitata exarsit, verita ne si Reginā vxorem aulæ præfecisset, ipsa honorem, & dignitatem amitteret.

k ep. 31. li. 5 — *l li. 5. ep. 38. 39. 40. Ind. 14.* — *l lib. 6. ep. 12. Ind. 15.* — *m Apud Bedam. To. 3. & apud Sur. in Nouembri.*

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imper.	Indict.
597.	8.	12.	15.

A HOc anno mense Septembri inchoatur Gregorij Papæ annus Pontificatus octauus, quo Cyriacus CP. nus episcopus Responsales suos mittit Romam ad S. Gregorium Papam, simulque Synodalem epistolam, qua tum fidei professio contineretur, tum etiam ipse communionem Catholicam expeteret, pacemque seruari rogaret. Eos Gregorius, ne quouis modo ipse auctor Schismatis diffamari posset, rogante maxime, per litteras, Imperatore benigne excepit, & rogantes interesse sacris Missarum solemnijs passus est. ita tamẽ, vt assentiri noluerit Apostolicæ Sedis Apocrisarium, qui CP. li degebat, interesse sacris à B Cyriaco celebrandis, nisi nomen Oecumenici inuidiosum atque rixosum penitus dimitteret. de quibus breuiter S. Gregor. in epistola ad sanctissimos Patriarchas Eulogium Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, [a] & ad Cyriacum [b] scribens admonuit pacem, & charitatem quam pr̨ se ferret, fore inter se, si superbum nomen aboleret, aliter minime fieri posse, vt concordia mutua intercederet. plura per Anatolium, quem hoc anno, reuocato Sabiniano, ad Imperatorem Apocrisarium misit, ipsi significanda testatur. Admonenti autem Anastasio Antiocheno, [c] pro eiusmodi causa leuissima Schisma non esse conflandum, rescribit Gregorius. *Vos, inquit* Inter alia *eandem causam nullam esse dicere non debetis, quia si hanc æquanimiter portamus vniuersæ ecclesiæ fidem corrumpimus*, &c. C

[a] li.6.ep.31. Ind.15. [b] l.6.ep.2? Ind.15. [c] li.6 ep. 24. Ind.15.

Scripserat S. Eulogius Alexandrinus Episcopus ad eundem Gregorium grauem de triũ Sedium prærogatiua epistolam, quæ non extat, sed colligitur ex ea, quam reddidit ei hoc anno S. Gregor. [d] in qua & de munusculis inuicem missis, plurimi fecit Gregorius hunc S. Eulogium Alexãdrinum, qui his temporibus Sedem illam doctrina, & sanctitate illustrabat, & in hæresi inueteratos plurimos conuertebat: de quo illi gratulatur ea epistola Gregorius, & bonum prouentum precatur.

[d] li.6. ep. 37. Ind.15.

Plures Sabinianus CP. li rediens ad Gregorium attulit litteras, quibus suas hoc anno reddidit. Inter alias Gregoriæ Augustæ cubiculariæ, fœminæ æque piæ, ac nobili, de certitudine salutis suę curiosè, & infructuosè percontanti [e] respondet, vt in timore perseueret. Ad Theoctisten, & Andream, viros clarissimos, & pietate præstantes, qui assidebant Augustæ, & Imperatoris filiorum curam gerebant, de quorum educatione eos admonet: de triginta auri libris ad se missis, pro redimendis captiuis, gratias agit, & clauem illam S. Petri, egregio miraculo insignem, dono mittit, [f] denique ad Theodorum Medicum Imperatoris, de eleemosynis ad se missis gratias agens, & alios plures, officijs & charitatis plenas litteras mittit [g] consolatorias item, & hortatorias. [h] D

[e] l.6.ep.22 Ind.15. [f] ep.23.l.6 [g] l.6.ep.35 Ind.15. [h] lib.6.ep. 26.27.29.

Aduersus Monachos desertores Monasticæ disciplinæ, scripsit ad Dominicum Episcopum Carthaginensem, [i] & ad Brunichildem [k] Reginam hortans eam, vt Schismaticos reuocet ad concordiam, vt simoniacas ordinationes corrigere studeat, & Idololatriæ quasdam in Gallia reliquias tollere.

[i] li.6.ep.32 Ind.15. [k] li.7.ep.5. Ind.1.

Augustinus de licentia Pontificis ordinatus Anglorum Episcopus [l] à Germaniæ Episcopis, cum socijs fermẽ 40. transmisit in Britanniam, atque ab Edilberto Rege in Cantio assignatis, Dorouerniæ, regni Metropoli, sedibus, & prædicandi Euãgelium facultate permissa, puritate vitæ, ac sanctimonia, prædicatione, adhibitis interpretibus secum è Gallia aduectis, subsequentibus, Apostolicis miraculis, gens Anglica cœpit fidem Christi amplecti, ita, vt hoc ipso anno Indictionis primæ, ad Natalem Domini baptizata sint plus quam decem hominum milia, auctore ipso Beato Gregorio. [m] ex quo corrigendus est in nonnullis Beda [n] hæc ipsa narrans in sua Anglorum historia. Edilbertus quoque Rex, qui iam E

[l] l.7.ep.30 ad Eulog. Ind.2. [m] lib.7.ep. 30. Ind.1. [n] li. 1. hist. Angl.c.25. & 26.

antea

A antea vxorem habebat Christianam, Aldibergam (vt Gregorius [a]) ex Regia stirpe Francorum (non Bertam, vt Beda) Christo adiunctus est.

[a] li. 9 ep. 59 Ind. 14.

Iam vero Hispaniã reuisentes. Hoc eodem anno 12. Reccaredi Regis, & AEra 635. celebratum est Concilium Toletanum, ab Episcopis sexdecim; cuius duo Canones tantummodo reperiuntur, de castitate à clericis seruanda, vt si quis eam violauerit non solum gradu excidat, sed & duro carceri mancipetur.

Hoc quoque tempore Antiochus, magnus Anachoreta, functus legatione ad Mauritiũ Imperatorem, pro Senophri oppido à barbaris direpto, re bene gesta, reuersurus ad suos, hospitio exceptus à S. Theodoro Siceota, & in viam suam dimissus, centenarius post sexaginta annos in strictissima vitę austeritate transactos, migrauit ad Dominũ. De quo Georgius in Actis S. Theodori Siceotæ. [b] Diuersus est hic ab altero, qui sub Heraclio Imperatore, eodem ferme tempore inter scriptores ecclesiasticos celebris extitit.

B Antioch' Anachoreta.

[b] Apud Sur. 22. Apr.

Christi Annus 598. *Gregorij Pap.* 9. *Mauritij Imper.* 13. *Indictionis* 1.

HOc anno, quo Eulogius Alexandrinus Episcopus de conuersione hæreticorum, magnum prouentum in ecclesiam illatum Gregorio significat: Gregorius contra de conuersis Anglis eundem reddit certiorem, [c] in qua epistola, magna de se submissione loquitur, de qua item summa eius summissione in Prato Spirit. c. 151. habetur, narrante Abbate Ioanne Persa, quod cum aliquando Romæ obuius factus Gregorio eum adorare vellet, Gregorius se prius prostrauit humi, nec prius surrexit quam ille surrexisset, &c. *glorificaui, itaque*, inquit, *Deum, qui tantam illi contulerat humilitatem, & misericordiam, & charitatem*, eidem quoque petenti Eusebij commentarium de Martyribus, eum nusquam reperiri, alia epist. [d] indicat. quæ vero haberentur de Martyribus scripta, alia epistola, hoc ipso anno significat, describens ipsum Martyrologium Romanum.

C

[c] li 7 ep. 39 Ind. 1.

Euseb. cõmen. de Martyrib. perquisitus, non inuentus.

[d] L. 7. ep. 29 Ind 1.

Hoc eodem anno, cum per Probum Abbatem S. Andreæ, (tantæ hominem prudentiæ Gregorio cognitum, vt antè eum fecerit Abbatem quam Monachum) de pace cum Agilulpho conuenisset, necdum tamen subscriptione firmata esset, cautè suos in diuersis locis positos per litteras admonuit Gregorius, diligentius inuigilarent, ne quod, sub prætextu pacis, damnum acciperent, [e] Sclauinos siue Sclauos meditantes irruptionem in ditionem Rom. Priscus ad eos reprimendos cum exercitu missus, noctu transito Istro, palantes magna strage concidit, & ingentem prædam ÇP. lim retulit [f] ea de re nuncium hoc anno accepit S. Gregorius à Basilio, à quo etiam accepit de Schismaticis ad ecclesiæ communionẽ festinantibus; & de Mauritij edicto ne inuiti ad Catholicam ecclesiam cogerentur, (ex epistola Gregorij ad Basilium, & Marinianum [g]) contra quam alij fecerant Impp. Eusebium Thessalonicensem Episcopum segnius agentem, aduersus quosdam reijcientes Syn. Chalcedon. excitat. [h]

D

Li. 9. ep. 22. Ind. 4.

[e] li. 7. ep. 2. 3. Ind. 2. & 20. Ind 1.

[f] Miscella ex Theophane lib. 17.

[g] li. 3 ep 9 & 10. Ind 2.

[h] ep. 7 li. 7. Ind. 1.

E Eodem quoque anno ad officiosissimas, & reuerẽtiæ plenas litteras Dominici Carthaginensis episcopi, hæc præclara rescribit Gregorius, *Scientes*, inquit, *præterea vnde in Africanis partibus sumpserit ordinatio sacerdotalis exordium, laudabiliter agitis, quod Sedem Apostolicam diligendo, ad officij vestri originem prudenti recordatione recurritis, & probabili in eius affectu constantia permanetis, certum quippe est, quia vestro honori additur quidquid reuerentia, ac deuotionis ordini Sacerdotali exhibetur*. Cum audisset Gregor. Iudæos in Sicilia conuerti velle, statim mittit, qui eorum studium promoueat. [i] Hoc eodem anno ep. 5. lib. 7. monet Iudæos inuitos non esse ad fidem cogendos.

Origo fidei apud Afric. à Sede Apostol. Rom.

[i] ep. 24. li 7. Ind 1.

Quæ Romanæ essent ecclesię, ex more, curans, Defensorum officium in Vrbe auxit honore, ac dignitate, vt sicut Notarij, & Subdiaconi, ijdem Regionarij essent, qui enim Regionarij dignitate, & nomine augebantur, eisdem patebat aditus, vt ad sacra simul cum Pontifice conuenirent: erantq; omnes septenario mystico numero designati, vt sicut diaconi Regionarij septem, Notarij, Subdiaconi, Defensores quoque totidem essent numero. hi absente Pontifice sedebant cum Clero, præsente vero, stabant. A

[a] li.7.ep.17 Ind.1.

[b] li.4.ep. 25. Ind.13.

Formula Defensoris ecclesiæ.

Est de his hoc anno data epistola S. Gregor. ad Bonifacium. [a] porro Regionariorum huiusmodi tantum erat priuilegium, vt assisterent Pontifici in ecclesia; cum alioquin, sicut, præter 7. Diaconos Regionarios, Notarios Subdiaconos, & Defensores itidem Regionarios, alij complures in Vrbe, & in omni ecclesia fuerint Diaconi, Notarij, Subdiaconi, & defensores. Formula Defensoris constituendi extat inter eiusdem Gregorij epistolas, [b] ex qua, & eorum munus agnoscitur. *Ecclesiasticæ vtilitatis intuitu, id in nostro sedit arbitrio, vt si nulli conditioni vel corpori teneris obnoxius, nec fuisti Clericus alterius ciuitatis, aut in nullo tibi Canonum obuiant statuta, officium Ecclesiæ defensorum accipias; vt quidquid pro pauperum commodis tibi à nobis iniunctum fuerit, incorruptè, & viuaciter exequaris, vsurus hoc priuilegio, quod in te habita deliberatione contulimus; vt omnibus quæ tibi à nobis fuerint iniuncta, complendis operam tuam fidelis exhibeas, redditurus de actibus tuis sub Dei nostri iudicio rationem. Hanc autem epistolam Paterio, Notario ecclesiæ nostræ subscribendam dictauimus.* Ad horum officium spectabat oppressis subuenire, implorantibus Apostolicæ Sedis auxilium, in prouincijs, ad quas curandas [c] mittebantur. Qua autem cautione agendum illis esset, ne viderentur esse defensores culpæ, sed potius intercessores: & qua discretione Iudicij oppressis, & opem Ecclesiasticam implorantibus subuenire deberent, quantaq; cum reuerentia ad Episcopos accedendum, docet epistolis suis: [d] reprehendit vero alibi defensorem quendam, qui Clericos despecto suo Episcopo, faceret ad suum Tribunal exhiberi, decernitque, vt prima instantia omnino fieri debeat apud Episcopum. [e] Admonet autem, vt siue clericus, siue laicus, causam contra Episcopum habeat, tunc Defensor vel iudicet, vel cogat ipsos deligere Iudices. Monachorum quieti consulens, plura priuilegia Monasterio Classensi, sub Diœcesi Rauennate concedit. [f] Episcopum Calaritanum violentius Ecclesiæ bona tuentem, acriter increpat, *Non terrenarum rerum curam*, inquit, *sed animarum te ducatum suscepisse cognoscas.* [g] B C D

[c] li.7.ep. 17.18.19. 20.

[d] li.7.ep. 66. Ind. 2. & 24.

[e] l.9.ep.22 Ind.4.

[f] ep. 32. li. 9. Ind.4.

[g] ep. 7. ep 1. & 2. Ind. 2.

[h] de loc. sanct. c. 20. in fine.

Oleũ sanctæ crucis quid.

[i] li.7.ep.35 Ind. 1.

Accepit hoc anno Gregorius, vna cum litteris, etiam sancta munuscula à Leontio Exconsule, viro maxime pio, nimirum oleum sanctæ Crucis, & lignum aioes: quid autẽ per oleum sanctæ crucis intelligi debeat, satis perspicue indicat Beda [h] in epitome de locis sanctis, vbi agens de sanctæ crucis ligno Ierosolymis CP.im translato, sub Heraclio ingruentibus Sarracenis, hæc ait. *De nodu enim ligni sancti, liquor odorifer oleo similis profluit, cuius si etiã modica particula contingat, omnem ægritudinem sanet.* Hæc Beda ex sancto Episcopo, qui ista aspexit. Porrò Gregorius ad eum rescribens [i] misit ad ipsum clauem sepulchri S. Petri vna cum ramentis ex catenis ipsius. E

Miracula per signũ crucis, & aquã benedictã.

[k] 22. April. apud Sur.

Quod rursus pertinet ad res Orientales, hoc tempore magnus ille Theodorus Siceota, ex Monacho Episcopus Anastasiopolis, in Galatia, cum despectui, & odio se haberi videret (nam, potatus veneno, excessisset ex hac vita, nisi Maria Dei genitrix succurrisset, consulto diuino spiritu) sedi nuncium remittit, contra dicente tamen suo Metropolitano Archiepiscopo Ancyrano, sed litteris datis ad Cyriacum CP.num Episcopum, & ad Mauritiũ Imp. vacatione obtenta, ad pristinæ vitæ statum se retulit. Magna is donatus fuit gratia miraculorum, quæ præcipuè ligno crucis, & aquæ benedictæ aspersione patrabat, quorum multa, & magna recenset, vitæ eius scriptor, Eleusius, alias dictus Georgius. [k]

A Oscense Concilivm in Hiſpania celebratur Aera 636. cuius duo tantum ex-
tant Canones, de Canonica diſciplina clericorum, vt caſtitate ſyncera, & haud dubia pol-
leant.

Narbonense Concilivm in Gallia, plura in eo ſtatuta de diſciplina Eccleſia-
ſtica; inter cætera, cautum, ne purpureis veſtibus clerici vterentur.

Ne Iudæorum corpora pſallendo deducerentur ad ſepulturam. Ne clerici albam depo-
nant ante Miſſam conſummatam. De diuinatoribus, & ſortilegis reuelandis, & alia. Hoc
eodem anno defunctus Guntheramnus Frãcorum Rex, [a] religioſiſſimus, ſepultus eſt in
Eccleſia S. Marcelli, quã maximo ſumptu ipſe ædificauerat. qui & in territorio Senonum
B Monaſterium quoque cõſtruxit, & redditibus auxit, & per Synodum 40. Epiſcoporum,
vt in eo ordo pſallendi inſtitutus à S. Auito, & reliquis Pontific. in Eccleſia Agaunenſium
Martyrum teneretur, ſanciri voluit. Eorum porrò Martyrum ſtudioſiſſimus, eorum re-
liquias obtinuit, & dum deferrentur, ad earum inuocationem, ſæuiſſima tempeſtas in la-
cu per quem Rhodanus influit, ſedata ſcribitur à Gregor. Turon. [b]

Guntheramni R. mors.

[a] Aimo de geſt. Fr. li. 3. ca. 82.

[b] de gloria Mart. c. 70.

Christi Annus	*Gregorij Pap.*	*Mauritij Imp.*	*Indictione*
599.	10.	14.	2.

C Pax tandem cum Longobardorum Rege ad biennium conuenit, ex epiſtola Gregor.
ad Innocentium, [c] de qua gratias illi agit. [d] Verum non ſicut Agilulphus Rex, iurauit
Arnulphus dux Spoleti, ſed doloſè viſus eſt agere, iurans ſub conditione, ex quo contigit,
vt ex pace, quam multum deſiderauimus, inquit Gregor. epiſt. ad Theodorum curatorem Ra-
uennæ, [e] *nos in his partibus nullum remedium habere poßimus, quia de ijſdem hoſtibus, de quibus nunc
vſque ſuſpecti fuimus, adhuc in poſterum ſuſpecti ſumus.* Quid actum ſit, licet hiſtoriæ nihil pro-
dant; conſtat tamen ex literis S. Gregorij menſe Iulio datis, [f] ipſum adhuc ingemuiſſe ſub
gladio barbarorum.

Byzacenus Primas, in quodam crimine, inquit Gregorius, epiſtola ad Ioannem Epiſcopum
D Syracuſanum; [g] *fuerat accuſatus, & piißimus Imperator eum iuxta ſtatuta canonica per nos voluit
iudicari; ſed acceptis decem auri libris*, tunc Theodorus Magiſter militum obſtitit, vt minimè
fieret. Tamen pijſſimis Imperator admonuit, vt tranſmitteremus, & quidquid eſſet ca-
nonicùm faceremus. Sed videntes contrarietates hominum, eandem cauſam inire nolui-
mus, &c.

Pax ad biennium.

[c] li. 8. ep. 37 Ind. 3.

[d] li. 7. ep. 41 n. 2. & 42

[e] lib. 7. ep. 102. Ind. 2.

[f] li. 7. ep. 80 Ind. 2. edit. Rom.

[g] li. 7. ep. 64 Ind. 2

Hoc item anno, cum ſubodoratus eſſet Gregorius CP.[li] inſcia Sede Apoſtolica, peragi
Synodum, veritus ne quid noui ibi decerneretur, de nomine Oecumenici, ſcribit ad om-
nes Epiſc. Orientis (licèt duntaxat Euſeb. Theſſal. Epiſc. in epiſt. inſcriptione nominetur)
[h] grauiter admonens, & interminans, ne omnino, vllo prætextu in id conſentiant, & in
E vniuerſum, ne quid contra Canones cenſeatur, illud addens, acta nullam vim habere, abſ-
que Sedis Apoſtolicæ auctoritate atque conſenſu.

[h] ep. 70 li. 7 Ind. 2 Ro. edit.

Inſulani Capreæ in Iſtria, hoc anno legatione ad Rom. Pontif. miſſa, ad vnitatem Eccle-
ſiæ à Gregorio benignè ſunt admiſſi, de quo reditu Schiſmaticorum plures eius extant e-
piſtolæ, in quarum 97. gratulatur Magiſtro militum, de ſtudio impenſo in errantium re-
ductione.

Ep. 94. 97. 98 99. 100. ed. Ro

Hoc pariter anno moritur Anaſtaſius Sinaita Epiſcop. Antioch. celebris inter ſcripto-
res Eccleſiaſticos, cum ſediſſet, poſtquam ad ſuam Eccleſiam, poſt Gregorium, fuit reſti-
tutus, annos ſex inchoatos; ob ſanctitatem vitæ apud Græcos & Latinos anniuerſaria me-
moria celebris. [i] Ei ſucceſſit alter Anaſtaſius, vt Nicephor. CPnus in Chronico tradit, ſed

[i] 21. April. Mart. Ro.

A tore celebratum esse videatur. Quartus denique aduersus eos, qui post votum continentiæ, ad terrena connubia transirent: & fœminas, quæ à pudicitiæ violatore se nollent separare, vt ab omnium Catholicorum cõmunione sint separati, cum audire potuisset Virgilium Arelatensem Episc. Galliarum Primatem, & Syagrium Augustodunensem obiurgatos à S.Gregorio,[a] quod huiusmodi quoddam facinus inultum reliquissent.

Hoc ipso anno Rex Hispaniæ religiosissimus Reccaredus delectos pios viros Abbates Romam misit cum muneribus ad limina Apostolorum, de quo illum S.Greg. cõmendat, & pia illi munuscula mittit: [b] *Clauem*, inquit, *à sacratissimo B. Petri Apostoli corpore vobis pro eius benedictione transmisimus, in qua inest ferrum de catenis eius inclusum; crucem quoque in qua* B *lignum Dominicæ crucis & capilli B. Ioan Baptistæ.* Dedit præterea eodem tempore litteras S. Gregor. ad S.Leandrum Hispalensem Episcopum, & ipsum podagra laborantem, mittens ei pallium. [c] Eodem tempore datis ad Italicam Patriciam litteris, docet grauem morbum infestasse vrbem: cum & Africam pariter morbo vastari nunciatum est, necnon Orientem, & de se ipso, inquit: *Peccatis meis exigentibus, ecce iam vndecim menses sunt, quod valde rarum est, si de lecto surgere aliquando potuero, tantis enim podagra, tantisque molestiarum doloribus premor, vt vita mihi grauissima pœna sit,* &c. perseuerasse adhuc ægritudinem per biennium ipse testatur ad Eulogium Episcopum Alexandrinum, anno sequenti. [d] *Ecce enim*, inquit, *iam biennium pene expletur, quo lectulo teneor, tantisque podagræ doloribus affligor, vt vix in diebus* C *festis vsque ad horarum trium spatium surgere valeam, missarumque solemnia celebrare: mox autem cum graui compellor dolore decumbere, vt cruciatum meũ possim interrumpente gemitu tolerare,* &c. atque ita ægrotus vsque ad obitum perseuerauit. [e]

De lue, quæ Africanam vastabat Ecclesiam, cuius nec Italia immunis erat, scribit sanctus Gregorius in epistola ad Dominicum Carthaginensium [f] Episcopum, quem & monet quomodo se gerere debeat, eiusmodi luis tempore, non quidem, vt sibi consulens deserat gregem, sed vt pro eo vitam exponat, precibus, & verbi Dei prædicationi insistendo.

[a] lib. 7. epi. 120. Ind. 2. edit Rom.
[b] li. 7. ep. 26 Ind. 2.
[c] li. 7. epist. 125. Ind. 2. edit. Rom.
[d] lib. 7. ep. 112. Ind. 2.
[e] it. Rom Greg. diu podagra laborat.
[e] li. 8. ep. 33 Ind. 3.
[f] li 8 ep 41. Ind. 3.

D | Christi Annus 600. | Gregorij Pap. 11. | Mauritij Imp. 15. | Indictione 3.

SClaui Istriam deprædantur, & per eam intrant in Italiam. Gregorius [g] epistola ad Maximum Salonitanum Episcopum, & Paulus Diaconus. [h] Chaianus [i] Rex Auarum Venetiam prouinciam inuadens, Foro Iulij, Romilda relicta Agilulphi Ducis, qui in eo bello perierat, spe coniugij eiusdem Auarum Regis, Illud prodente, potitur, & incendit, & impudicam Romildam, palo in medio campo configi iubet, digno eius impudicitiæ præmio. ab Auaris intactæ castitatem conseruarunt ipsius Romildæ filiæ, castitatis amore incensæ, fœtore, artificio quodam contracto, putantibus illis omnes fœminas Longobardas putidas esse, & per diuersas regiones venundatæ iuxta nobilitatem suam, dignis E sunt nuptijs potitæ. nam vna dicitur Alemannorum Regi, alia verò Baioariorum Principi nupsisse. Deploratis eadem epistola ad Maximum, Italiæ calamitatibus, foris à Gentibus, intus à ministris Imperatoris, subdit Gregorius, vaticinãs de futuris temporibus, nimium verus vates. *Sed nolite*, inquit, *de talibus omnimodo contristari, quia, qui post nos vixerint, deteriora tempora videbunt, ita vt in comparatione sui temporis, felices nos existiment dies habuisse*, nimirũ ob hæreticos, sub hæreticis Imperatoribus, dominãtes, & Romanos ipsos Pontifices captiuos adducentes: deniq; ob exortũ nefandissimæ sectæ Mahumeticæ, & ob Sarracenos vbique fere grassantes, & dominantes. Ad finem epistolæ, de conuersione hæreticorum

Sclaui Istr. vastant.
[g] li. 8 ep. 30 Ind. 3.
[h] li. 4. c. 14
[i] Cap. 12.
Auari Venetiã Prouinciam inuadunt.
Prodẽtem fœminam Forũ Iul. Rex Auar. punit.

Cōmentū Virginum Lōgobar. ad tuendā castitatē. Greg. vaticinatur de futuris calamitatib. [a] *Miscella. an 15. Mau* [b] *li. 12. ep. 2 3. & 8.*

curanda idem scribit S. Gregorius accersens eos Romam, spondensque illis omnem securitatem veniendi & abeundi. De Iuliano Scribone ministro Imper. peius, quàm hostes Italiam vexante, de quo S. Gregor. supradicta epist. Theophanes habet [a] ipsum à populo tum fuisse ab vrbe pulsum, quod Episcopum CP.num violenter ab Ecclesia abduxerat: cum Sclauini contra CP.nam ciuitatem progressuri essent. A

His quoque temporibus excursantibus barbaris per Illyricū atque Dalmatiam, ab Epidauri Episcop. corpus sancti Donati translatum fuit in Corcyram Insulam, collocatumq; in castro Cassiopi dicto. Extant de his plures S. Greg. [b] epistolæ.

Sacrilegiū punitur in infideli. [c] *li 18. c. 28 & 29.*

Chaianus Rex Auarum, hoc anno, tertio ante obitum Mauritij, inferiorē Pannoniam inuadens, & vastans, Driziparæ S. Alexandrini martyris Ecclesiam incendit, sepulchrum ipsius argento tectum spoliat, & iniurijs corpus martyris afficit, magno incusso CP.nis timore, vt consilium caperent deserta Europa in Asiam, Chalcedonem cōmigrandi. Deus autem vltus iniuriam martyris Alexandri, pestilentia in Barbaros immissa, vno die septem Chaiani filios per febrem, & inguinariam passionem, extinxit. Niceph. [c] & alij. B

Auari auro vertuntur ad sua. [d] *li. 8 ep 33. et 42. ind 3*

Mauritius Legatione missa cum muneribus, Chaianum placare tentat, & captiuos redimendos offerenti; per vnum numisma in singula capita, ac minoris etiam, persoluere illud negligit, ex quo ira incensus Chaianus, omnes occidit, & pactis inducijs, quinquaginta millium aureorum persolutione, ad propria redit, quam cædem vltus est Deus in Mauritio occidi eos passo, non redimendo, de quo suo loco, ex Theophane, in Miscella. [d]

Exercitus Legatos mittit, suum ipsius Ducem, & alios, inter quos Phocas liberius Imp. allocutus, à quodam patriciorum alapa percussus est, & barba euulsa, vnde occasio Phocę noua tentandi oblata. C

[e] *li. 8. ep 65 Ind. 3.*

Eodem anno cum Eulogius Patriarcha Alexandrin. Romam ad S. Gregor. misisset de more cognoscendum atque probandum commentarium suum aduersus Agnoitas hæreticos scriptum, ipse Gregor. eundem cognitum Catholicam laudauit. [e]

[f] *Sigon. de Reg. Ital. an. 601.* [g] *li. 8. ep. 1. 9. 16. 21. 23. 29. 37. 50. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59 Ind. 13.*

Mortuo Constantino Episc. Mediolanensi, populum, & Clerum hortatur Gregor. ad legitimam successoris electionem: [f] nulla habita ratione Agilulphi, qui illis significauerat velle se nominare Episcopum: *Nam nos in hominem*, inquit, *qui non à Catholicis, & maximè à Longobardis eligitur, nulla prabemus ratione consensum*, atque ita electus est Deusdedit Diaconus, prætorio, quem Rex nominauerat. D

Porrò ex Annalibus Mediolanensibus proditur, Gregor. concessisse Mediolanensibus, vt deficientibus Regibus Longobardis, eius ciuitatis Antistes (quisquis esset) coacto Concilio Episcoporum, eligeret Regem, quem vellet. [g]

[h] *li. 8. ep 51 Ind. 3.*

Plures alias hoc anno Greg. scripsit epistolas diuersis ex occasionibus, quibus vigilantissimum eius probatur studiū in publicis, & priuatis rebus. [h] Mittitur hoc anno in Italiam ad Præfecturam Vrbanam administrandam Leontius Exconsul, qui cum adhuc in Sicilia esset, redegit in ordinem Libertinum, virum clarissimum ex Præfecto, voluntate Imp. cæsumque bonis spoliauit: quem idem Gregor. cum commendasset, Leontius Acta ipsius ad eum mittit, vt manifestè cognosceret, quam meruisset ille latam in se damnationis sententiam. Verùm rescribens ad Leontium Gregorius ea ex parte ipsum redarguit, quod virum liberum cædere [i] minimè debuisset. Perseuerabat adhuc antiquę legis vsus, ne homo liber subderetur flagellis. Legenda planè epist. seuerioribus Iudicibus. E

[k] *li. 8. ep. 51 Ind 3.*

Hunc Libertinum eodem tempore priuatum Præfectura prouinciæ, libertate, nobilitate, atque diuitijs, consolatorijs conuenit, atque eleemosynis fouit, breuem ad eum scribens epistolam. [k]

Guidiscalcum quoque Ducem Campaniæ in Monasterium & Abbatem, cuius Mona-

chus

A chus ad hostes fugerat, præter ius fasque consurgentem, data ad eum [a] epistola, cohibere conatus est. Sed & Clementinam Patriciam potentissimam fœminam, plus satis odio indulgentem, æque paterne commonuit. [b]

[a] li. 8. ep. 12 Ind. 3.
[b] li. 8. ep. 16 Ind. 3.

Septimum Sæculum.

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imp.	Indictione
601.	12.	16.	4.

B MAximiano, ex Arabia Episcopo, per Candidum Abbatem, reliquias à Gregorio expetenti, rescribens, [c] mittit & suum exponit statum, planè miserrimum (*adeò vt,* inquit, *mihi pœna sit, & mortem desideranter expectem, quam gemitibus meis solam credo posse esse remedium.* De eodem suo statu extant repetitæ querelæ in litteris [d] ad Rusticianam patriciam degentem CP.li ipsi Gregorio sanguine iunctam; ex quibus intelligitur, cuius habitudinis corporis ipse Gregor. fuerit, dum eandem eodem podagræ morbo laborantem consolatur. *Me etenim quem, qualis fuerim nostis, ita amaritudo animi, & assidua exacerbatio, atque præter hoc, podagræ molestia affecit, vt corpus meum, tanquam in sepultura, ita siccatum sit. vnde fit, vt iam de lectulo raro surgere valeam. si ergo mei molem corporis in tantã ariditatem podagræ* C *dolor redegit, quid de vestro corpore sentiam, quod nimis siccum ante dolores fuit?* Miserat ista oblationes ad Basilicam Apostoli Petri, vela scilicet super eius venerandum Sepulcrum ponenda, quæ cum Litania ad B. Petri Ecclesiam deferenda essent (*quod ideo*) (inquit B. Gregorius) *minimè factum est, quia cum nuntij me grauiter ægrotantem inuenissent, ante vela, quam litteras suscepimus. Tamen prædictus vir,* inquit, *cum omni familia domus vestræ hoc fecit, quod nos cum Clero facere voluistis, & vela præsente omni Clero suscepta, atque illic suspensa sunt.* Miserat eadem, & eleemosynam ad Monasteriũ S. Andreæ ab ipso Gregorio Romæ constructum de quo etiam Monasterio, mira quædam, quæ iisdem temporibus acciderũt enarrat. Perseuerasse autem etiam vsque ad sua tempora, vt miracula ingentia in eodem loco Deus o- D peraretur, Ioannes Diaconus testatur, qui nonnulla ex his scribit.

[c] li. 9 ep. 27 Ind. 14.
[d] li. 9. ep. 38. Ind. 4.

Oblatiões cũ Litania ad S. Petr. deferebantur.

Cum autem adeò Gregorius laboraret corporis morbis, nihil tamen remisit curæ Pastoralis, in omnibus vigilans, & laborans. Hoc namque anno collegit SYNOODVM EPISCOPORVM VIGINTI, & præsentibus presbyteris atque Diaconis Cardinalibus, pro Monachis quos sciebat sæpius ab Episcopis molestias pati, Decretum, quod constitutum appellant, edidit, quod non extat quidem, inter scripta ipsius, sed repertum in Vaticana Bibliotheca, auctor Annalium primus in lucem protulit, dignum planè quod legatur.

Accidit, vt Theotista soror Imperatoris de quatuor quibusdam in fide erroribus, in suspicionem veniret. de qua re, cum audisset Gregorius, eam graui mœrore affectam, con- E solatur, [e] de detractionibus non curandis disserens. Quia verò etiã cum ipse ageret CP.li audisset aliquos de iisdẽ erroribus calumniosè accusatos, inde accidit, vt & ipsam calumniam de his pati putaret, vel credere id fortasse dissimularet, vt eam ad pœnitentiam, absque opprobrio, perduceret. magna igitur, & prudenti cautione damnat, & confutat errores; & errantes vel erroris insimulatos, immunes seruat. Ipsam tamen secreto eos errores abiurare, atque iuramento se purgare, & offensis satisfacere debere, suadet. *Priores,* inquit, *eorum sponte nobis secreto vocandi sunt, atque ipsis ratio reddenda, & peruersa quædam capitula, quæ tenere vos existimant coram ipsis anathematizanda. quod si etiam, vt dicitur, dari à vobis anathema fictè suspicantur, etiam iureiurando firmandum est, vos nunquam eadem capitula tenere, nunquam tenuisse. Nec vobis indignum videatur, tali eis modo satisfacere, nec' dè Imperiali genere sit contra eos*

Soror Imper. de erronb contra fidem insimulata.

[e] li. 9 ep. 39 Ind 4.

Contemptores excõmunicationis Christiani non sunt.

[a] *li. 9. ep. 40 Ind. 4.*
[b] *li. 9. ep. 48 49. 50. ind 4.*

aliquod in mente vestra fastidium, omnes etenim fratres sumus; docet autem non dedignari debere quosi bet potentes rationem de se petentibus reddere; quod exemplis,& rationibus probat; & in contemptores excommunicationis inuehitur, negans eos esse Christianos. Defuncto Amos Ierosolymorum Episcopo, subrogatus est Esichius, qui missa de more, professione suæ fidei Catholicæ, à Gregorio probatus est. [a] Quoniam autem Simoniaca pestis per omnem ferè Christianum orbem inualuerat,eum monet,vt studiose eam sanare curet; quod ipsum supra monuerat Gallicanos Episcopos, & Reges ipsos, ac Reginam Brunichildem: &hoc ipso anno id repetit, instantius vrgens. [b] Experenti Aetherio Lugdun. scripta B. Irenæi Martyris, diu respondet quæsita, nec inuenta. A

Audoenus Episc. Rothomagensis in vita S. Eligij, de eadem simonia vigente sub Brunichilde, sic habet: *Illis diebus immaniter simoniaca heresis pullulabat in Vrbibus, & in cunctis finibus regni Francorum, maximeq; à temporibus Brunichildis, infelicissimæ Reginæ, vsque ad tempora Dagoberti Regis, violabat hoc contagiũ fidem Catholicam.* Rursum verò, quod & præter simoniacam labem, praui mores vbique Galliarum sacerdotes insecerant, omnisque ipsis regnantibus vitijs, disciplina Ecclesiastica conticesceret, instat iterum S. Greg. vehementius inclamans, & eandem Brunichildem appellans, vt malorum omnium fontem. [c] in qua ad eam epist. postquam ostendit non esse ex ijs, qui deberent, qui tantam corruptelam tollere studeat, scripta ad nos vestra inquit discurrant, vt personam (si præcipitis) cum vestræ auctoritatis assensu transmittamus; quæ, vna cum alijs sacerdotibus, hæc & subtiliter quęrere, &, secundum Deum, debeat emendare. cogitasse namque Greg. ad eos mittere Augustinum Anglorum Episcop. ipsæ epistolæ quæ extant apud Bedam [d] fidem faciunt. interminatur quoque, nisi prouideat, mala, quæ post secuta sunt. Quæ absens Gregorius, eadem pręsens S. Columbanus interminans, redarguebat. B C

[c] *li. 9. ep. 46 Ind. 4.*
Quãta moderatio Greg. cum Principib.
[d] *li. 1. c. 28*

Augustinus ab Arelatensi Episcopo ordinatus Anglorum Episcopus, reuersus in Angliam, legatos Petrum, & Laurentium Romam ad B. Gregor. mittit, vt nouas operas, in subsidium conuersionis Anglorum mitteret: qui non modo cooperatores, sed & vniuersa, quæ ad cultum erant, & ministerium Ecclesiæ necessaria, vasa videlicet sacra, & vestimenta altarium, ornamentaque Ecclesiarum, & sacerdotalia, vel clericalia indumenta, sanctorum etiam Apostolorum, & Martyrum reliquias, nec non codices plurimos transmisit [e] commendans eos Frãcorum Regibus, [f] & Episcopis. [g] Ad ipsum quoq; August. Episcop. Anglorum gratulans scribit [h] monensq; vt, quando Deus per eum magna miracula ostendit, de eodem dono cœlesti, & timendo gaudeat, & gaudendo pertimescat, &c. scripsit pariter ad Adilbertum Regem, & ad Reginam [i] Adilbergam. Quod autem in literis ad Regem datis monuerat, vt Idolorum templa destrueret, re accuratius considerata, correxit scribens ad Mellitum Abbatem, [k] vt potius aqua benedicta aspergerétur, & reliquijs sanctorum sanctificarentur, & ad pium, & Christianum cultum transferrentur: *Vt dum gens, ipsa,* inquit, *eadem fana sua non videt destrui de corde errorem deponat, & Deum verum cognoscens, & adorans ad loca quæ consueuit, familiarius concurrat,* monet quoque alios gentilitios ritus ad pietatem conuertendos, vt quod faciebant cædendis bobus, in obsequiũ Dæmonum, faciant iam in solemnitatibus dedicationis, vel Natalitijs sanctorum Martyrum, Christiana agitando conuiuia. Per eosdem ipsos Legatos Augustinus Gregorium consuluit de nonnullis ad Episcopale officium pertinentibus, ad quas singulas consultationes respondens, decretalem Epistolam scripsit, quæ ad hunc ipsum annũ referenda est, quantumuis extremo loco epistolarum eius sit posita, etiam Bedæ testificatione. [l] Misit illi quoque pallium, & Metropolitanum illum 12. Episcoporum constituit Londoniensem Episcopum, qui ordinaret Metropolitanũ quoque Eboracensem, totidem Episcoporum, D E

[e] *Beda li. 1. c. 29.*
[f] *li. 9 ep. 53 54 55 56.*
[g] *li. 9. ep 40 50 52.*
[h] *li. 9. ep 59 Ind. 4.*
[i] *li. 9. ep. 59 60. Ind. 4.*
[k] *li. 9. ep. 71 & apud Bedam lib. 1. hist. c. 30.*
[l] *li. 1. c. 27. hist. Angl.*

A illi quidem subiectum, minimè verò suis successoribus; & prærogatiua honoris ex eis poteretur, qui prior fuisset ordinatus. extat epistola apud Bedam. [a]

Respondet [b] & hoc anno ad consulta Hibernorum; an Nestoriani essent denuò baptizandi redeuntes ad Ecclesiam; ex antiquo Ecclesiæ instituto minimè esse baptizandos, sed tantum aut vnctione chrismatis, aut impositione manus, aut sola fidei professione ad Ecclesiam reuocandos, qui in fide Trinitatis essent baptizati; differre autem in ritibus Orientalem ab Occidentali Ecclesia; dum ista, per manuũ impositionem, recipere in Ecclesiam pœnitentes cõsueuerit: Orientales verò eosdẽ per chrismatis vnctionem. Per rectæ igitur fidei professionem, seruatis eis proprijs ordinibus, Nestorianos recipiendos monet.

B Ad auertendos Barbaros Occidentalibus oris imminentes Italiæ, atque Siciliæ, Episcopos Siciliæ circulari epistola hortatur, [c] vt Litaniam quarta, & sexta feria inexcusabiliter indicãt, & à peruersa vita populos abducere studeant. probauit preces Deus, nec Sclauinorum irruptionem passa est Italia, aut Sicilia. Aegrotus ipse Gregorius, quam ægrotantibus studiose consuluerit, indicat epistola ad Marinianum Episcopum Rauennatem, [d] vomitu sanguinis laborantem, cui, post biennium melius habenti, cum ante mandasset ieiunio abstinere, & quinquies tantum in magnis solennitatibus permisisset; semel aut bis in hebdomada ieiunare permittit. [e]

Venantium Patricium, exmonachum, quem primo anno Põtificatus reuocare ad Monasterium tentauerat, hoc anno periculose ad mortem ægrotantem, accuratè commendat

C Episcopo Syracusano, vt saltem in eo articulo resipiscat, eidem cõmendat clarissimas fœminas, eius filias, Antoniam atq; Barbaram, easdemq; neptes Rusticianæ S. Greg. propinquæ [f] ad quas post, defuncto patente scribit, vt quod habebant in animo, expleant, & ad limina Apostolorum venire festinent, earum præsentiam sibi gratissimam fore. [g]

Quod autem ad publica negotia spectat, hoc eodem anno Gregorius ROMAE CONCILIVM habuit, in quo inter alia damnatus est Andreas Græcus, sub Monachali habitu inclusus degens apud Ecclesiam S. Pauli, detectus impostor atque falsarius; de quo idem Gregor. ad Eusebium Thessalonicensem Episcopum, [h] scribit ipsum falsasse epistolam

D eius, & sermones aliquot Græcè scriptos sub suo, id est, Gregorij euulgasse, quem haud dubium grauiter multatũ esse, credibile est, vt eodem hoc anno Hilarium Subdiaconum, qui calumniatus fuerat Ioan. Diaconum; (de quo scribit ad Anthemium) priuatum Subdiaconatus officio, & verberibus publicè castigatum, in exilium deportandum curauit, [i] *vt vnius pœna*, inquit, *multorum possit esse correctio*. In eodem Cõcilio Probo Abbati data est facultas testandi de ijs bonis, quæ ante Monasticum habitum susceptum, habebat. Extant acta publica, [k] hac temporis consignatione: Imperantibus Domno Mauritio, & Tiberio A A. anno Incarnat. Dominicæ sexcentesimo primo: eodemque Domno vndecies Consule, sub die 3. Non. Octobr. præsidente beatissimo, & Apostolico Papa Gregorio, &c.

E Hoc anno quinto Regum Frãcorum, Theodeberti, atq; Theodorici fratrum, conflato inter eos, & Clotarium filium Regis Chilperici, hæredem verò Gũtheramni, ciuili bello, magna facta vtrinque cæde, victoria fratribus cessit, fugiente Clotario. In qua pugna (inquit Aimoinus) [l] Angelus Domini astans euaginatum visus est tenuisse gladium.

Marginal notes: [a] *l. hist. c. 29* — [b] *li. 9. ep. 61 Ind. 4.* — Hæretici ad Eccles. quomodo recipiendi. Orientalis Eccles. differt ab Occidentali in reconciliandis hæreticis. — [c] *li. 9. ep. 41 Ind. 4.* — [d] *li. 9 ep. 28 Ind 4.* — [e] *lib. 11. ep. 24. Ind. 6.* — [f] *li. 1. ep. 91. Ind. 4.* — [g] *li 9. ep. 71 Ind. 4.* — [h] *li. 9. ep. 69 Ind. 4.* — [i] *li. 9. ep. 66 Ind 4.* — [k] *li. 9. ep. 22 Ind 4.* — [l] *li. 3. c. 87. 88.*

Christi Annus	Gregorij Pap.	Mauritij Imp.	Indictione
602.	13.	17.	5.

ABsoluto pacis tempore initæ inter Romanos & Longobardos, rursum vtrinque certatum est, victis tamen Romanis ab Arnulpho Spoleti Duce, qui & hoc ipso anno

mortuus est, Paulus Diaconus [a] qui mirum quid refert, de Sabino Martyre viso pugnare pro Duce, & agnito ex pictura, quam in eius Basilica post ei videre contigit. A

[a] li. 4. c. 5.

Tergestinus Episcopus Schismaticus, frustra eum Seuero Gradense Schismaticorum capite (Aquileia diruta, & incensa, Gradum Sede translata) qua blanditijs tentante, qua atrocibus minis, & persecutionibus retrahente, sponte ad Ecclesiam redit. extat ad eundem Episcopum S. Gregorij epistola, [b] ad vnitatem Catholicam prouocantis: formula fidei professionis, [c] quam facere solerent ad Ecclesiam redeuntes, habes apud eundem S. Gregorium lib. 10. Registri. Quod autem in professione ea Catholicæ vnitatis, nulla penitus mentio habetur de fidei dogmatibus, quorum causa conflatum est schisma; vt nonnisi eorum confessione facta, esset quis in Ecclesiam admittendus: desiderari videtur in ea, pars illa professionis, qua V. Synodus asseritur, & comprobatur, quam ex tenebris antiquitatis erutam, hic suo loco reddendam putamus. B

[b] lib. 10. ep. 34. Ind. 5. edit. Rom. [c] lib. 10. ep. 30. Ind. 5. edit. Rom.

Fateor me, sicut S. Euangelij quatuor libros, sic 4. Concilia recipere, & venerari; Nicænum scilicet in quo peruersum Arij dogma destruitur; CP.[num] *quoque, in quo Eunomij, & Macedonij error conuincitur; Ephesinum etiam primum, in quo Nestorij impietas iudicatur; Chalcedonense, in quo Eutychis Dioscorique prauitas reprobatur, tota deuotione complector, integerrima approbatione custodio; quia in his, velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit, & cuiuslibet vitæ atque actionis existit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiam si lapis esse cernitur, tamen extra ædificium iacet. Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo epistola quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur: Theodorus personam mediatoris Dei, & hominum in duabus subsistentijs separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur: scripta quoque Theodoreti, per quæ B. Cyrilli fides reprehenditur ausu dementiæ reprobata refutantur. Cuncta verò quæ præfata Concilia respuunt, respuo; quæ venerantur, amplector; quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se, & non illa, destruit, quisquis præsumit, aut soluere, quæ religarint, aut ligare quæ soluerint. Quisquis ergo aliud sapit anathema sit. Quisquis ergo prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit à Deo Patre, per Iesum Christum filium eius, qui cum eo viuit, & regnat consubstantialiter Deus, in vnitate Spiritus sancti, per omnia secula seculorum. Amen. Explicit.* C

Eodem tempore, Eutychiani, Monophysitæ dicti, hæretici Aegyptij, ad Catholicam fidem conuersi, in Siciliam primum, inde Romam ad Apostolorum limina veniunt, quos Gregorius redeuntes Eulogio Alexandrino Episcopo commendat, [d] ne ab alijs hæreticis persecutionem paterentur. D

[d] lib. 10. ep. 34. Ind. 5. edit. Rom.

Clementium Primatem prouinciæ Byzacenæ diu ante grauiorum criminum nomine ad Sedem Apostolicam delatum, Concilio prouinciæ mandat iudicandum, epistola ad Episcopos eius prouinciæ. [e]

[e] li. 10 ep. 35 edit. Rom.

Donadeum Diaconum à suo Episcopo damnatum, & Sedem Apostolicam appellantem, mandat à Primate cum Concilio iudicandum; [f] vt etiam Paulinum Regensem Episcopum, Simoniacæ labis in cóferendis ordinibus, accusatum: [g] ac denique Paulum Diaclini Episcopum, de corporali peccato delatum, Ioanni Episcopo primæ Iustinianæ, vices suas agente, delegat iudicandum: quem damnatum & ab Episcopatu depositum, dato successore, quod idem vi militum irrupisset in Ecclesiam, bona diripuisset, & successorem pene ad mortem trucidasset, S. Gregorius iussit retrudi in Monasteriú ad perpetuam pœnitentiam, vsque ad obitum, communione corporis, & sanguinis Domini priuatum. E

[f] li. 10 ep. 8. Ind 5. edit Rom. & 3. [g] li. 10 ep. 59 Ind. 5.

S. Gregor. recenset sua scripta

Inter multiplices negótiorú labores & afflictiones, curam suscepit hoc anno Gregorius instaurandi tecta vtriusque Basilicæ sanctorum Apostolorú Petri & Pauli, mandans prægrandes trabes incidendas atque ad mare deferendas, quo, nauigio Romam deferri possint ex Brutiorum prouincia, (non verò Britannorum, vt perperam legitur in eius Epistolis.)

h Ex qua-

A [a] Ex quadam occasione recenset S. Gregor. suas lucubrationes hoc anno, & suum profert iudicium de suis scriptis, Epistola ad Ioannem subdiaconum Rauennatem. [b] Commentarios suos in Iob ait non esse opus populare, & rudibus auditoribus impedimentum magis, quam prouectum generare: commēta vero psalmorum mentes sæcularium ad bonos mores præcipuè informare; &, pro sua ingenti animi demissione, subdit, Neque enim volo, dum in hac carne sum, si qua me dixisse contigit, ea facile hominibus innotescere. Et mox, ægre se accepisse ait, quod Regulam Pastoralem petenti Imperatori Sabinianus Apocrisarius dedisset; & quod Anastasius Antiochenus in Græcam linguam transtulisset. *& sicut, inquit, mihi scriptum est, ei valde placuit, sed mihi valde displicuit, vt qui meliora habent, in minimis occupentur, &c.*

[a] li.10. ep. 24.25.26. Paulus Diaco.l.4. c.6.
[b] lib.10.ep. 22.Ind.5.
Humilitas Greg.

B Quod autem ad rerum Orientalium statum pertinet, accidit vt Imperator Mauritius iuberet exercitum, traiecto Istro, ibi hyemare, ex quo in seditionem versus, Phocam Centurionem, audacem hominem, acclamat, & salutat Imperatorem; quo audito, Mauritius, & hostem aduentare sentiens, cum vxore & liberis nauem conscendit. Sed tempestate repulsus, vix periculum euasit. Aduentanti Phocæ, occurrunt Cyriacus Patriarcha, & Senatus, illeque ex more confessionem Catholicam fidei, & promissionem, Ecclesiam à dissensionibus conseruandi immunem, exigit. Coronato autem & ex more spectacula agenti Phocæ, à populo tumultuante Mauritius inclamatur, qua non expectata voce perculsus Phocas, Mauritium adduci iubet, & ante eius oculos, quinq; masculos filios necari; (Theodosio iam coronato, ad Persarum Regem auxilij causa dimisso, neci subtracto,) ac ipsum C denique Mauritium occidi, cum illud Dauidicum pronunciasset, IVSTVS ES DOMINE, ET RECTVM IVDICIVM TVVM. quorum capita iuxta tribunal vsque ad fœtorem permansere. Occisi sunt & aliquot Proceres, atque hæc contigisse per indictionem sextam mense Nouembri, anno decimo septimo, per tres menses ab Augusto inchoato, Acta publica testantur, apud Gregorium, [c] & colligitur ex Euagrio, [d] accurate annos explorante, cum plerique alij falso illi viginti annos tribuerint. Theophanes, Cedrenus, Nicephorus, alij hos secuti. Præuidit & prædixit eius miserabilem necem Theodorus Siceota Anastasiopolitanus Episcopus, [e] & plures aliæ traduntur prædictiones.

Mauritius cum filijs trucidatur.

[c] lib.11.c.1.
[d] li.5.c.23. i.18.c.40. & 41.
[e] In vita apud Sur. 22. April.

D Mauritius Imperator vt fidei Catholicæ studiosus à S. Gregorio prædicatur, [f] & vt pius à Nicephoro celebratur, [g] veruntamen longius prolapsus est, multa aduersus Ecclesiasticam libertatem sanciendo; sanctum Pontificem Gregorium minus reuerenter habendo; crudelius permittendo, tot captiuorum millia à Barbaro Rege trucidari, quæ non magna pecunia redimi potuerunt, oppressione Reipublicæ, per rapaces magistratus siue inscio ipso, quod crimine non caret, siue dissimulante: quibus factum videtur, vt, tam acerbas Deus ab eo pœnas expeteret; sed bene cecidit, quod agnitis culpis, & promeritis pœnis, expetierit potius in hac vita eas luere, cum misericordia, quam in altera, vbi durior exercetur iustitia.

[f] lib.9. ep. 48. Ind. 4.
[g] lib.18.ca. 42.

E

Christi Annus	Gregorij Pap.	Phoca Imper.	Indictione
603.	14.	1.	6.

HOc anno, quo inchoatur 14. Gregorij annus, regnantium Augustorum imaginibus Romam, de more, allatis, Phocæ & Leontio A A. mense Aprili, acclamatum est illis ab omni Clero & Senatu, in Lateranis, in Basilica Iulij: Exaudi Christe: Phocæ A. & Leontiæ A. vita, ac post reponi eas iussit Beatissimus & Apostolicus Papa in oratorio S. Cæsarij Martyris, intra Palatium. Acta apud Greg. [h] Misisse Phocam Imperatorem de more fidei suæ

[h] li.11 ca.1.

suæ professionem Catholicam ad Romanum Pontificem par est credere. Porrò S. Gregorius simulac nuncium accepit de eius in Imperium euectione, gratulatus est ei epistola, [a] qua satis agnoscitur deploratissimus status Romani Imperij, sub Mauritio, & quantam spem concepisset de Phoca Gregorius rerum meliorum.. Conquerenti nouo Imperatori quod nullum inuenerit CP.[li] ex more residentem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Apocrisarium, excusat Gregorius, [b] ob temporis iniquitatem, cuius causa, post defunctum in ea muneris functione, post Sabinianum, Anatolium, nullus inuetus esset, qui eiusmodi prouinciam subire vellet: ac Bonifacium defensorem, sibi vita, fide, ac moribus approbatum, & eius pietatis vestigijs aptum iudicatum, Diaconum creatum, se sub celeritate transmittere. In ea ipsius Gregorij Epistola, hæc inter cætera. *Qualiter enim quotidianis gladijs, & quantis Longobardorum incursionibus ecce iam per 35. annorum longitudinem premimur, nullis explere vocibus suggestionis valemus.* Per eundem Bonifacium Apocrisarium scribit Gregor. ad Cyriacum pacificas litteras, hortans eum ad superbum vniuersalis nomen deponēdum. A B

[a] lib. 11. ep. 38. Ind. 6. edit. Rom. [b] lib. 11. ep. 45. Ind. 6. edit. Rom.

Phocas A. vt aspectu, ita moribus desormis, & truculentus describitur à Cedreno, nec absimilis vxor eius Leontia, quorum ætate, inquit idem, omne genus malorum in Romanum Imperium exundauit, eius diligentia, Theodosius Mauritij filius, à Cosrhoe Persarum Rege, auxilij causa ad eum missus, in reditu captus, obtruncatur, alijs quoque primoribus ad necem conquisitis. Ad eundem, post Cosrhoem Persarum Regem, Phocas legationem, pro more misit, de sua in Imperium euectione, ille verò necem Mauritio illatam vlturus, bellum illi mquet, quo tandem Syria, Palæstina, Phœnice, Armenia, Cappadocia subactæ; atque adeò Chalcedonem vsque CP.[li] oppositam Persæ aduenêre. Ex altera verò parte Auares Europam percurrentes, magnis cædibus factis deuastant. hæc Nicep. C

Interim Longobardis cuncta vastantibus, in quanto mœrore degeret Gregorius, Epistolis ad Eulogium Alexandrinum Episcopum, [c] & ad Rusticianam [d] Patriciam declarat; *vt sola mihi*, inquit, *consolatio sit, mortis expectatio.* Quod autem laborare oculis Eulogium audisset: *Transmittimus*, inquit citata epistola, *Crucem paruulam, in qua de catenis amatorum vestrorum Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum inserta est benedictio, quæ oculis vestris assidue supponatur; quia multa per eandem benedictionem fieri miracula consueuerunt.* Brunichildis Regina, & Theodoricus eius nepos, Rex Francorum, legatione missa ad sanctum Gregorium, petunt priuilegia dari Ecclesiæ sancti Martini à se erecta, in suburbano Agauensi, [e] Monasterio ancillarum Dei, & Xenodochio à se in eadem ciuitate constructo. extat impetratū priuilegium: [f] cuius particula aduersus Reges, & Magistratus, & Episcopos tentantes illud infringere, apponere libet, ad indicandam supremam auctoritatem Sedis Apostolicæ; (*Si quis verò Regum*, inquit, *Sacerdotum, Iudicum, personarumquē secularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentauerit, potestatis honorisq́ sui dignitate careat, reumq́ se diuino iudicio existere, de perpetrata iniquitate cognoscat. & nisi ea quæ ab illo male ablata sunt, restituerit, vel digna pœnitētia illicite acta defleuerit, à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei & Dñi nostri redēp. Iesu Christi alienus fiat, atq; in æterno examine districtæ vltiōi subiaceat.* D

[c] li. 18. c. 43. [d] lib. 11. ep. 49. Ind. 6. edit. Rom. [e] libr. 11. ep. 26. edi. Ro. 2. [f] Aimoin. 4. c. 1. in fin. [g] libr. 11. ep. 10. Ind. 6. Priuilegiū Apostolic.

De misso quoque Menna Episcopo Tolctano à Sede Apostolica iudicando, rescribit, innocentem in iudicio repertum, & ad Sanctissimum Corpus B. Petri Apostoli, sub iureiurando, satisfacientem, absolutum se remittere. E

Requisitus etiā vt Episcopo ægrotanti, alius subrogetur; Coadiutorem tantum dādum, respondet. *Similiter vero de quodam bigamo requisiti, an ad sacrum ordinem potuisset accedere, iuxta Canon. reg.* inquit, *omnino vetuimus. Postrema petitio fuit, vt mitteret, qui coacta Synodo contra Can. acta corrigeret*; se facturum promittit. Sed hęc omnia callidè, ad conciliandam existimationem, & alliciendum Pontif. quo facilius per eundem (quod petierant) cum nouo Impe-

A rat.pacem obtinerent. Eodem an. Romæ error ille per S.Greg.Pap.corrigitur,[a] quo quidam Sabbat.Iudaicè,& Dominic.diem superstitiosè coli docebant. Anthem.Subdiaconũ reprehendit,[b] quod Paschas.Episc.Neapolitanum coercere distulerit, quod inter cæteras culpas,cum vno aut duobus Clericis,vilis & despicabilis,quotidie ad mare descenderet. ex quo intelligas non esse recens,vt Episcopi pluribus stipati comitibus incedant.

Interalias Episcoporum causas,quæ hoc anno,ex diuersis Ecclesijs,ad Apostolicam Sedem delatæ sunt,fuit ex Hispania deducta causa Ianuarij Episcopi Malacitani, & Stephani alterius Ecclesiæ,in Hispania,Episcopi,qui,Comitioli,viri potentis, opera, abstracti à suis Ecclesijs,à quibusdam alijs Episcopis condemnati,in exilium detrusi fuerant. Hi ap-
B pellantes Romanum Pontificem,misso ab eo,ad hoc,in Hispanias Io.Defensore, cum cõmonitorio,iuxta cuius formam iudicium exequeretur,iniustè depositi,restituti sunt; qui deposuerant,per sex menses in Monasterium detrusi,subrogati in eorum locum, penitus reiecti,& priuati sunt ministerio cuiuslibet ordinis Ecclesiastici.extat sententia[c] eius quoque de hac materia epistolæ.[d] Hoc eodem anno, cum Longobardorum Dux Arnulphus expugnare vrbem pararet,ipso instante Natali Apostolorum,Gregor.solicitus scribit litteras[e] ad Imperatoris Duces,excitans eos ad militiæ munera, studio & vtilitate Reipubl. militaria etiam egregiè tractans,cum vrgeret occasio.

[a] *lib.11. ep. 3. Ind.6.*
[b] *lib.11. ep. 31.Ind.6.* Episcopos decet incedere bene comitatos.]
[c] *Apud S. Greg.li. 11. ep.55. Ind. 6. Ro. edit.*
[d] *l.b.11. ep. 52.& 56. Ind. 6. ed. Rom.*
[e] *lib.12.ep. 21.22.23. 24.Ind.7. in eod. cum tamen legendum esset 6. si quid Greg. mortuum indict.7. non peruenit ad alterum Natalem Apost.*

C *Christi Annus* 604. *Gregorij Pap.* 14. *Phoca Imper.* 2. *Indictionis* 7.

HOc anno pax cum Agilulpho Rege Longobardorum, iterum renouata est: & Rex auctus prole mascula,quam pia mater Theodelinda in fide Catholica voluit baptizari,de quibus,cum litteris,& per legatos certiorem fecisset S. Gregorium, ipse illi datis litteris[f] gratulatur,& sacra munuscula filio mittit,Crucem cum ligno S. Crucis Domini, & lectionem S.Euangelij Theca Persica inclusam,sorori item infantis Adulouualdi appellati,tres annulos &c.

Ad consultationes Felicis Episcopi Messanensis respondit litteris[g] quæ exstant. Consultatio porro ipsa est in 2.Tomo Concil.Causa præcipua mittendę consultationis ea fuit,
D quod cum sciretur ipsum S.Gregorium Augustino in Anglia Episcopo concessisse, vt ratum haberetur matrimonium in gradu quarto affinitatis contractum, graue scandalum passi sunt multi,potissimum vero Siciliæ Episcopi,quod hactenus ex Decretalibus Pontificum & Conciliorum decretis, vsque ad septimum gradum, vetita essent connubia. Responsio est,id Anglis,nouellis Christianis fuisse indultum,quod non esset ad alios trahendum in exemplum.Contigit Neapoli flagitium quod B.Gregor.vehementer excruciauit. miles siquidem per vim rapuit Virginem Deo in Monasterio consecratam;[h] redarguit autem Godoinum Ducem Neapolitanum, quod contra tantum facinus non insurrexerit:[i] atque segnem Ducem ad vlciscendum immane facinus vrget,festinum in excommunica-
E tionis ferenda sententia Maximianum reprehendit, ad quem sic breuiter: [i] *Frequenter me admonuisse vos recolo;vt in proferenda sententia esse præcipites nullatenus deberetis.*&c.[k]

Eodem hoc pariter anno Ind.videlicet 7.S.Gregorius Basilicæ S. Pauli peculiariter adscripsit latifundum,ad aquas Saluias, cum alijs fundis pro luminaribus,[l] quod scripto voluit confirmatum. Extat hactenus eadem constitutio Gregorij in eiusdem Basilicæ marmorea tabula incisa.porro huiusmodi donationum,diuersis in vrbe ecclesijs à S.Gregorio collatarum,alia item incisa lapidibus extant vetera monumenta,vt in Ecclesia Sanctorum Ioannis & Pauli,in Basilica S.Petri,& alijs fortasse in locis.

Hoc deniq; anno Summus Pontifex Gregorius post quadriennium, quo assiduè poda-

gra.&

[f] *lib.12.ep. 7.Ind.7.*
[g] *lib.12.ep. 10.Ind. 7.*
[h] *lib.12.ep. 5.Ind.7.*
[i] *ep. 26. li. 12.*
[k] *ep.16. li. 12.*
[l] *lib.12.ep. 9. Ind.7.*

S. Gregor. obitus.

gra,& alijs morbis fuit excruciatus, quod tamdiu optarat, & multorum precibus conatus fuerat impetrare, in cœlestem patriam demigrauit, cum sedisset an.13. mens.6. dies 9. vt qui creatus tertia die Sept. mortuus est 12. Martij. sepultus est in extrema porticu Basilicæ S. Petri, vbi adhuc extat eius sepulchrum, subter altare S. Andreæ cuius ipse fuerat studiosissimus. male Paul. Diac. eius obitum retulit in 6. Ind. aduersante Ioan. Diac. & Beda. Scripta eius, supra, suis quæque temporibus fuere recensita; quæ diuino potius tribuenda esse numini, quam humanæ industriæ manifesta visio columbæ ad ipsum desuper lapsæ, cum quid de sacris litteris scribere vellet, à Petro Diacono visæ, & ea de causa ad aurem eius pingi solitæ, declarat, vt Ioan. Diaconus asserit. [a] Quod porrò idem ait de combustis quibusdam eiusdem eius libris ab inuidis, fide caret, cum nec Isidorus, nec Ildephonsus, qui recensent scriptorum eius catalogum, vllam de combustione mentionem faciant; licet alia plura fuisse à S. Gregorio scripta testentur. Sed neque Paterius eius Notarius, qui dum cuncta diuinæ scripturæ testimonia ab ipso Gregorio elucidata in ordinem suum redegisset, de exustione, cum ipse præsens Romæ esset, meminisse necessario debuisset. Extat Paterij lucubratio. Quod vero idem Ioan. Diacon. tredecim libros epistolarum eius numerat, annorum Pontificatus numerum secutus est: quod hodie 12. numerentur pro Indictionum numero factum est. Præter autem supra dicta opera, Antiphonarium, & sacramentarium eius librum habemus. De venerandis imaginibus ab eo pingi iussis, & vt ante eas, orans, cum Sancto Eleutherio, exauditus est, Hadrianus Papa Epistola ad Carolum magnũ meminit. Habet Anastasius ipsum fecisse Ciborium cum columnis quatuor ex argento puro super sepulchrum S. Petri Apostoli, statuisseque vt supra sepulchrum eiusdem Apostoli Missæ celebrarentur.

Falsum de combustione librorum Greg.

[a] li.4.c.67

Huius Beatissimi Gregorij venerabile corpus (inquit Ioannes Diaconus) à Gregorio IV. Sed. Apostolicæ Præsule, post annos 125. (male 50.) translatum, ante Nouellum secretarium, constructis absidibus, sicuti modo cernitur, sub altare sui nominis collocatur, quo eius anniuersaria solemnitas, cunctis certatim pernoctantibus, veneratione gratissima celebratur. in quo pallium eius & phylacteria, sed & baltheus eius, cõsuetudinaliter osculantur. per phylacteria autem Crucem pectoralẽ, reliquijs refertam ad collum ferri solitam significari ex ipsius Gregorij epistola [b] ad Theodolindam, intelligitur. Plura de ipso B. Gregorio, de sanctitate eius & miraculis, lege apud Ioan. Diaconum, & apud Anastasium.

[b] lib. 12. ep. 7. Ind. 7.

Vulgata iam olim magis fabula, quam historia de anima Traiani B. Gregorij precibus ab Inferno liberata, quæ à nonnullis improbatur, à plerisque, etiam doctis viris, vt vera supponitur, ab aliquibus etiam probatur & defenditur, non est prætermittenda. Eam vero copiosè & luculenter vanitatis & falsitatis coarguit Auctor Annalium. Ac primum quod dicitur ob Traiani eximiam probitatem eius misertum Gregorium indoluisse, ingemuisse, orasse, vt ab Inferno eriperetur; non est credibile, & falsum probatur, ex antiquorum testimonio, Dionis, Spartiani, Iuliani Cæsaris, eum nefarij sceleris reum agentium: ne dicamus eum fuisse acerbissimum Christianorum persecutorem. Deinde quod recordatione & admiratione Traiani desilientis de equo in ipso procinctu Dacico, vt Viduæ, se, de nece filij compellanti, satisfaceret, ferunt, pro eius liberatione rogasse, & mirum est, & falsum id factum existimandum est, quod non nisi post sexcentos annos à Traiani temporibus, aut scriptum aut auditum fuit. Adde vero, quod ad ipsum Gregorium spectat, ne credibile quidem esse id ipsum cogitasse, cum contra sensisse, [c] scripta ipsius monumenta testentur, in quibus insectatus est eos, & hæreticos appellauit, qui Redemptorem nostrũ, cum descendit ad Inferos, peccatores tum positos in Inferno, confitentes ipsum Deum, saluasse, dixere. In epistola enim ad Georgium Presbyterum, & Theodorum Diaconum

De Traiani anima ab inferno liberata precib. B. Greg. disputatio.

[c] epist.15. l. 6. Ind.15.

CP. næ

A CP.næ Ecclesiæ, postquam huiusmodi esse hæreticos ex sententia Augustini, & Philastrij asseruit, hæc subdit. *Hæc itaque omnia pertractantes, nihil aliud teneatis, nisi quod vera fides per Catholicam Ecclesiam docet, quia descendens ad inferos Dominus, illos solummodo ab Inferni claustris eripuit, quos viuentes in carne per suam gratiam in fide & bona operatione seruauit*, &c. Hæc ipse cum doceat, quis adeo imprudens dixerit, tentasse ipsum Gregorium precibus obtinere, quod nec Christo ipsi ad inferos descendenti fuisse concessum asseruit, & secus sentire, esse hæreticum prædicauit? Sed vnde dices, tantus error inualuit, vt eiusmodi historia, tam quam vera, absque aliqua discussione, à nonnullis magni nominis Theologis accepta, non primum de eiusfide quæsitum, sed duntaxat, quomodo fieri potuerit, repugnante diuina lege, fuerit ab ijsdem adeo disputatum? In promptu est dicere. Quod enim eadem asserta B reperiretur à viro sanctissimo, magnique nominis Theologo Io. Damasceno, haud in dubium reuocandam putarunt, vel vt falsam reijciendam esse duxerunt, cum præsertim eam vti rem certam indubitatamque ipse prodiderit. [a] Veruntamen, cum in his, quæ ad rerum gestarum veritatem spectant, contingat frequenter falli etiam prudentissimos, nec viri auctoritas, aut sanctitas præiudicet veritati, nec audax nec temerarium putandum est, quæ dicta sint aut facta, diligentius examinare & expendere. Io. quidem Damascenus centum post annis à Gregorio, & quod excurrit, quod audiuit, & credidit, bona fide in scripta retulit: Io. post Diaconus, qui sub Ioanne VIII. trecentis ferme annis post Gregorij obitum in vrbe vitam ipsius scripsit, cum ad rem tam mirabilem & celebrem venisset, nec illi ad C eam testandam ex Archiuo Romano quidquam suppeteret, nec ex Italia, Gallia, aut Hispania, ad extremam Britanniam confugit, apud cuius Ecclesias legi eam assereret, & hoc est quod Io. Damascenus hyperbole illa significauit, Occidentis, & Orientis testificatione esse firmatam. Sed multo grauius errarunt Græci, qui nulla veritatis facta discussione, adeo plenam his fidem adhibuere, vt in ipsorum Euchologio ca. 96. eam inseruerint. Quod vero in reuelationibus S. Brigidæ [b] ascriptis habetur de anima Traiani precibus B. Gregorij alleuata; & in Reuelationibus S. Mathildis, [c] nolle Deum vt homines sciant, quid de anima Traiani ipse statuerit, vt inter se contraria, nihil mouere debent, nec accipi vt diuinitus reuelata Sanctissimis illis fœminis, sed vt conficta, & illis attributa. Sed hæc ipsa & alia, quæ rei veritati, atque adeo verisimilitudini derogant, tu vide in Annalibus latius expli- D cata.

[a] in orat. de fidel. defunct.

[b] lib. 4. ca. 13.

[c] lib. 5. c. 6.

Post vacationis menses quinque, ac dies 9. ipsis Kalen. Sept. vt Anastasius habet, eligitur Sabinianus Volaterranus.

Hoc eodem anno S. Augustinus Britanniarum Episcopus, ob propagationem Christianæ Religionis duos Episcopos creat, Mellitum, atque Iustum, Londonjensem, & Cantuariensem; & eodem anno moritur; CVM DVAS SYNODOS IN ANGLIA HABVISSET (quo potissimum anno non constat) ad conciliandos Ecclesiæ, veteris Britaniæ Episcopos, in pluribus ab illa dissidentes, quod frustra tentauit. Sed, quod prædixerat, vt rebelles bello contererentur, euenit. Vide Bedam in histor. Anglor. [d] vbi narrat de cæco ab Au- E gustino in veritatis fidei testimonium illuminato, ipsis tamen Schismaticis, & hæreticis hærentibus in incredulitate. succedit Laurentius ab ipsomet, Sancti Gregor. Papæ iussu, ordinatus, qui solicite studuit Britannos & Scotos è Schismate eripere, epistola ad eos scripta, [e] apud Bedam. qui tamen obstinati traditi sunt Barbaris, Anglis, atque Saxonibus, vastandi, atque opprimendi.

[d] Beda 2. c. 2. & 3.

[e] Bed. 2. ca. 4.

In Oriente, inolita diu consuetudine, publice venales expositi erant magistratus, auctione proposita. certam de his fidem facit Epistola S. Gregorij [f] ad Honoratum Diaconum.

[f] lib. 12. ep. 27. Ind. 7.

[a] Miscella lib. 17. 2. Phocae.

Phocas cum Abarum Rege pactis inducijs, totum militiae robur vertit in Orientem, vbi à Romanis, Domitio Duce, male pugnatur,[a] Persis victoriam obtinentibus. A

Christi Annus	Sabiniani Pap.	Phocae Imper.	Indictione
605.	1.	3.	8.

[b] Paul. Diacon. lib. 4. cap. 9. Vet. edit.

ANnus[b] algore & sterilitate lugubris fuit, ex qua dira fames est orta.

Adaluualdus Agilulphi filius, Longobardorum Rex, apud Mediolanum creatur, astantibus legatis Theodoberti Regis, & pax perpetua sancitur cum Fräcis. De Aquileiensi, & Grandensi Patriarchis, occasione Seueri, hoc anno defuncti, quoniam res perobscura est, obseruanda haec sunt, ex Actis Concilij Mantuani celebrati sub Eugenio, anno quarto eius Pontificatus, quae extant MS. apud auctorem Annalium in vetusto Codice, quo & Pauli Diaconi historia continetur. B

De Patriarchis Aquileiensi & Gradensi obseruatu digna.

Papa Benedicto, Paulus erat Patriarcha Aquileiensis, qui Longobardorum Barbariem & immanitatem metuens, de propria Sede Aquileiensi, ad Gradus Insulam confugiens plebem suam, omnemque Thesaurum & Sedem Sanctissimam Marci, & Hermagorae secum transtulit, fixa ibi ad tempus Patriarchali Sede. quo post 12. annos mortuo, successore quoque Probino, Elias eligitur, cui tum, cum Ecclesia Romana communicante, à Pelagio Papa conceditur, vt euersa Aquileia, Gradum, loco Aquileiae, ipse teneat (à quo & noua Aquileia est nuncupata) vnde euenit, vt idem Episcopus & Patriarcha aliquando Aquileiensis aliquando vero Gradensis nominaretur. Incidit ex occasione damnationis trium capitulorum, vt Helias Patriarcha Gradensis, siue Aquileiensis scinderetur ab Ecclesia Romana, cui successit in eodem schismate Seuerus, & Graecis atque Longobardis pugnantibus, Gradus transijt ad iura Graecorum, & vt Patriarcha Aquileiensis, Gradensi Castro exutus, sedem transferret ad forum Iulij; inde idem & Foroiuliensis[c] Patriarcha nominaretur. Hoc igitur anno, mortuo Seuero[d] schismatico, ordinatus est Ioannes Abbas Patriarcha in Aquileia vetere, cum consensu Regis Agilulphi, qui schismaticis fauebat: in Gradu quoque Candidianus ab Episcopis Istriae, adnitente maxime Exarcho, qui patrocinium habebat Catholicorum, quos schismatici hereticos appellabant; atque ita deinceps fuere duo Patriarchae,[e] Aquileiensis Schismaticus, & Gradensis sentiens cum Romana Ecclesia; quousq; Aquileienses perseuerauerunt in schismate, redditis vero ipsis Catholicae Ecclesiae, & sublato schismate, suis iuribus integrata est à Mantuano Concilio atque Rom. Pont. Ecclesia Aquileiensis. Vide haec plenius in Annalibus. C D

[c] Valafrid. Strabo, de reb. Eccl. c. 25. [d] Marian. Scot. [e] Paul. Diacon. 4. c. 10 Vet. edit. 34. noua.

Tenax, largo Pōt. infensus.

Sabinianus Papa, hoc anno moritur. Ind. 8. 11. Kalen. Mart. cum sedisset menses 5. & dies 19. cessat Episcopatus Mens. 11. dies 26. Hic tenacior, largitati Beati Gregorij praedecessoris sui, cum derogaret, ab eo saepius per visum increpitus, demumque in capite percussus, ex dolore vexatus, non multo post obit. Ex Sigeberto. odiosum quidem fuisse populo ob suam tenacitatem, Anastasius affirmat, vt ob id non ausi sint per vrbem deferre ad sepulturam ad S. Petrum. Eadem dira fame vrgente, cum pauper quidam à nautis peteret eleemosynam, illisq; respondentibus, desiste à nobis petere eleemosynam, qui nihil, nisi lapides habemus, eoq; subijciente, omnia ergo vertantur in lapides, quidquid manducabile in naui erat, in lapides cöuersum est, colore & forma rerum permanente. Sigebert. in Chron. E

Miraculū.

Cedren. & Miscella hoc an. 3. Phocae.

Narsetem Romanorum Ducem rebellantem, & iteratis iuramentis, redire persuasum, foedifragus Phocas viuum comburit, exultantibus Persis, quod perijsset Dux gloriosissimus, cuius vel ipsum nomen esset ipsis pauendum, & Romanis magno dolore affectis. ex quo Phocas, vt Tyrannus magis, quam Imperator haberi coepit & timeri.

Christi

A

Christi Annus	Bonifacij 4. Pap.	Phoca imp.	Indictione
606.	1.	4.	9.

Bonifacius Romanus, ex Diacono à Gregorio apocrisarius missus ad Phocam Imper. post vnius ferè anni vacationem 15. Kal. Mart. Papa creatur.

Hoc anno [a] consilio Germani Patricij desiderantis Imperium, Constantina olim, vxor Mauritij, cum tribus filiabus deducta est in templum, ad concitandam seditionem aduersus Phocam, qui ad abstrahendas mulieres ex templo cum misisset, aduersarium expertus est Cyriacum Patriarcham, qui abstrahi non permisit, nisi interposito iuramento quod eas non læderet; tuncque ductæ sunt, & clausæ in monasterio, qua ex re infensus Cyriaco
B Phocas, quasi in odium eius, professus est, solum Roman. [b] Pontificem (quod vere est) dicendum œcumenicum, id est vniuersalem: Constantinopolitanum vero nequaquã, quem tamen illi titulum arroganter vsurpabant, cum alioqui præ se ferrent Romano Pontifici subesse, maligne vero aut imperite aliqui opinati sunt. Romanam Ecclesiam obtinuisse Primatum à Phoca, quod diuino iure à Domino Nostro Iesu Christo olim sancitum fuit, contestantibus id, vno consensu, omnibus Patribus, & vniuersa Ecclesiastica historia, id per omnes fere annos exclamante.

Hoc ipso anno Cyriacus Patriarcha moritur: succedit Thomas, ex Diacono, & saccellario magni templi, an vero sacellario, id est thesaurario à saccis?

Bonifacius, habito Romæ Concilio, sancit aduersus ambitum, ne superstite adhuc Pontifice de successore tractetur. Anastasius.

C Hic, hoc eodem anno, è vita decedit 12. d. mensis Nouembris, cum sedisset mens. tantum 8. dies 23 cessat Episcopatus menses decem, & dies sex. Anast.

Reuersus è Gallijs Faustus monachus Sancti Benedicti discipulus, scriptam à se vitam Mauri Abbatis, cui comes accesserat viuenti adhuc Papæ Bonifacio, probandam obtulit. Leo [c] Ostiens.

Christi Annus	Bonifacij 4. P.	Phoca Imper.	Indictione
607.	1.	5.	10.

D Bonifacius ex Valeria Marsorum ciuitate, ex presbytero, eius nominis Quartus Pontifex creatur die 18. Sept. qui statim domum suam in monasterium erexit, & redditibus locupletauit. Hic Pantheon [d] nobile Romæ delubrum à M. Agrippa, ter Consule erectum, & Ioui vindici consecratum, à Phoca impetrat, & in honorem Dei Genitricis Mariæ, & Sanctorum Martyrum, post sexcentos triginta duos annos, Deo consecrat, titulo Dei Genitricis ad martyres. ex Anastasio. Constantinopoli turbulẽtissimus hic annus fuit, detecta in Phocam coniuratione, [e] & multis de primoribus occisis, atque adeo Constantina A. Mauritij vidua, cum tribus filiabus.

E Ex pia Mauritij familia pleræque pietate insignes fœminæ extitere, in quibus Sopatra, sanctissima virgo, filia Mauritij Imperatoris in Martyrologio & Menologio, cum Eustolia & Romana celebrantur 9. Nouembr.

De Damiana quoque sorore Imperatoris, cum nepte, apud Ierosolymam degente, mentio est in Prato spirit. [f] vnicus, [g] qui à Constantino Constantinopoli ædificatus est carcer, & absque aliquo incremento, vsque ad Phocam permansit, eo in tyrannum verso, & quam plurimos ex leui suspicione in eum conijciente, vbi angustijs illis pædore, & fœtore conficerentur, piæ & opulentæ feminæ commiseratione, est dilatatus, propria domo illi attributa

[Margin notes: a Cedren. Theoph. — b Anast. Paul. diacon. li. 4. c. 11. vet. edit. — Quid Phocas sanxit de Papa Rom. — c lib. 1. hist. Cass. c. 3. — d Anast. — e Miscell. l. 17. — f cap. 127. — g Glicas Ann. in Constant. — Carcer Constantinop sub Phoca dilatatus.]

[a] *Apud Sur. 23. Apr.*

A Eodem quoque anno idem Phocas Imperator ægrotans, à diuina misericordia non derelinquitur, sed sanatur à S. Theodoro Siceota, [a] cum manuum, & pedum doloribus excruciaretur, manibus illi cum precatione impositis, ab eo monitus, vt ab hominum afflictione, & sanguinis effusione temperaret. Occasio veniendi Constantinopolim Theodoro fuit, quod cum in locis finitimis, cruces, quæ in supplicationibus deferuntur, horribili, & miserando spectaculo, per se concuti, & commoueri visæ essent, idque ad Thomam Patriarcham delatum esset, conterritus is, à magno Theodoro à se euocato, summis precibus impetrat, vt significationem prodigij edisserat. *Scito*, inquit, *ea Crucium concussione magnas clades, & calamitates praenunciari*, quod quidem euentibus annorum consequentium comprobatum est, vt patebit magnis Christianorum cędibus à Persis factis, Ierosolymis captis, Monothelitarum hæresi, & Mahometanorum secta exorta. Vaticinatus quoque de his fuerat Sanctus Gregorius Papa, cum inter maximas, & vix ferendas calamitates. *Nolite*, inquit, *de talibus omnino contristari, quia, qui post nos vixerint, deteriora tempora videbunt, ita vt comparatione sui temporis, felices nos æstiment dies habuisse.* B

Christi Annus	*Bonifacij 4. Pap.*	*Phoca imp.*	*Indictione*
608.	2.	6.	11.

[b] *Miscell. lib. 17. Cedren. in Phoca.*
[c] *Apud Miscel. & Theoph.*
[d] *Niceph. Chron.*

PRiscus [b] gener Imp. non ferens tantam soceri immanitatem, Heraclium Africæ Prætorem rebellionem meditantem, inuitat contra Phocam.

Persæ [c], fusis Rom. exercitibus, Armeniam, Cappadociam, Galatiam, & Paphlagoniam occupant, & vsque Chalcedonem, populantes procedunt. C

Thomas Patriarcha Constantinopolitanus, vbi sedisset ann. 2. m. 7. ex hac vita [d], (quod valde cupit, & summis precibus, per Theodorum Siceotam impetrauit) libens volensque discessit. Sergius illi successor creatur, qui per ipsa initia Episcopatus magnam de se spem concitauit, & cum magna summissione accessisset ad Theodorum, inter ea, quæ ab eo audiuit, hæc sunt verba (non tamen) ex spiritu prophetico, qui nec semper adest prophetis: *Deo confisus spero, administrationem tuam, & diuturnam, & præclarã fore*, quæ sane minime præclara fuit, cum hæresiarcha euaserit.

In v. apud Sur 2. Apr.

Beatus Theodorus Constantinopoli degens, cum reprehenderet morem illum, præsertim primorum, qui, post mysteriorum perceptionem balnea adibant, à clericis sanctissimæ magnæ Ecclesiæ interrogatus, vtrum id ex Sacræ scripturæ lectione, an aliunde didicisset. *Scitote inquit Deum mihi indicasse eos valde peccare, qui post sanctam communionem ad balnea se conferunt, vt corpus lauent, & curent. Quis enim vnguento delibutus & aromatibus, eorum abstergit suauitatem? Quis simulac cum Imperatore pransus est, ad balneum currit.* Quod vero eiusmodi non essent paruipendenda, signis post hæc editis. Deus dicta ab eo voluit confirmasse, quæ pergit auctor narrare [e]. D

[e] *Apud Sur. 22. Apr.*
Nicepho Chron.

Sanctissimus Eulogius Episcopus Alexandrinus cum sedisset annos 27. moritur, inter Sanctos relatus Martyrol. Id. Septemb. sanctitate & doctrina plane præstantissimus, scripta eius contra hæreticos, & pro Synodo Chalcedon. recenset Photius, Theodorus Scribon in eius locum succedit. E

[f] *Sigeb. in Chron. Amm. u. l. 3 c. 30.*

Res Occidentalis Ecclesiæ his temporibus obscuræ; in Gallia tantum, inuentione corporis Sancti Victoris [f] martyris, luce coruscant, qui, Solodori, cum Sancto Vrso, passus fuerat, & ex reuelatione facta Episcopo Maurianensi in Suburbani Genabensis Ecclesia inuentus est; & miraculorum gloria illustratus.

A

Christi Annus	Bonifacij 4. Pap.	Phocæ Imp.	Indictione
609.	3.	7.	12.

PHocas, sibi similem, immitem, & truculentum Bonosum creatum Comitem Orientis, immittit contra Persas, qui hoc tamen tantum habuit pietatis, vt voluerit B. Theodori precibus communiri; misit igitur eum rogatum, vt sibi in prouinciam festinanti occurreret: cumque venisset, & pro illo stante, nec ceruicem inclinante, precaretur, apprehensis frontis eius capillis, eum deorsum traxit. At ipse humaniter & precationem, & reprehensionem suscipiens, virum sanctum veneratus est, & manum eius deosculans, pectori suo admouit, obsecrans eum, vt pro se Deum oraret, vt à dolore quodam, quo pectus eius laborabat, liberaretur. Quare vir sanctus digitis pectus eius leniter percutiens. B *Tibi prius*, inquit, *orandum est, vt interior homo corrigatur, & conualescat: illo enim curato, facile exterior liberabitur*, eumque pluribus hortatus est ad lenitatem, & mansuetudinem. Plura deinceps Auctor [a] percenset viri sancti miracula, digna quæ legantur. Ingenti seditione [b] orta Antiochiæ Iudæorum aduersus Christianos, Iudæi Anastasium Patriarcham, & plures Christianos contrucidant, & incendunt, qua ex occasione, Bonosus ex itinere reuerti iussus est Antiochiam, vbi Iudæorum cædes factæ. Anastasius hic inter Martyres celebratur.

[a] *apud Sur. 21. April*
[b] *Miscel li. 17. & Ced. an. 7. Phoc. Martyr. 21 Dec.*

Phocas, Circenses ludos spectans, à Prasinis conuitijs lacessitus, quamplurimos interficit: at illi coaceruati incendunt Prætorium, curiam, scrinia, & carceres, ex quo iratus eos militia priuat. Theophan. & Annal. C

Noua detecta coniuratione, plures ex primoribus necati.

Eutychius Ierosolymorum Episcopus, vbi sed. ann. 8. ex hac vita migrauit, successit Zacharias.

Africa tota hoc anno in procinctu fuit, ob bellum quod inferendum parabatur ab Heraclio aduersus Phocam.

Gallia feruet bellis ciuilibus: Italia gemit sub gladijs Longobardorum. Res verò huius anni Romanæ Ecclesiæ prorsus obscuræ remanserunt.

D

Christi Annus	Bonifacij 4. Pap.	Phocæ Imp.	Indictione
610.	4.	8.	13.

HEraclius à Prisco, Phocæ genero, adiutus, profligato eius exercitu, oblatum eum sibi, obtruncari iubet, cum fratribus, & necessarijs, vt est apud Miscellam, [c] & Zonaram. Verum (quod semel admonuisse satis sit) supputatio annorum Domini apud Græcos, differt ab ea, quæ apud Latinos. Siquidem hunc quem octauũ Phocæ annum omnes E numerant, eundem illi 602. A.D. ponunt. Sed nec constans vna eademque est apud eos Christi ann. supputatio. etenim in hunc vsque annum, quo occisus est Phocas, Nicephorus numerat 625. Latini autem recte 610. supputant.

[c] *Misc. Herac. an. 1.*

Apud [d] Cedrenum legitur quendam sanctum Monachum, Phoca imperante, Deum quasi ad disceptationem prouocantem, dixisse: *Cur tam impium Christianis imposuisti Imperatorem?* audiuisseque vocem, cum quidem neminem videret, sibi dicentem: *Deteriorem illo alium inueniri non potuisse vllum, & hoc meruisse Constantinopolitanorum flagitia.* Ad postremum de Phoca illud non prætermittendum, ipsum, dum imperaret, magnopere contendisse, vt qui in bello contra Christianæ fidei hostes certantes cecidissent, inter Martyres censeren-

[d] *Nicepho 18. ca. 20.*

tur: eo consilio, vt collapsam Roman. militiam erigeret & firmaret. Sed restiterunt illi Antistites auctoritate maximè S.Basilij, cuius esset ad Amphilochium canon pœnitentialis, de illis, qui in bello fecissent homicidium, vt non prçberetur illis sacra communio, absque pœnitentia. Theodor.Balsamon. [a] A

[a] In can. 13. Basil. ep. ad Amphil.

Persæ captis Apamea & Edessa progressi vsque Antiochiam, exercitum Roman. ad internecionem cædunt. Annal.

[b] Niceph. Chron.

Theodorus Scribon Episcopus Alexandrinus, post duos [b] annos Sedis, moritur. in eius locum creatur Ioan. cognomento Eleemosynarius, instante maximè vniuersa Alexandria, & Heraclio vrgente, cum ipse maximè reluctaretur: eius res præclarè gestas scriptis mandauit [c] Leontius, Neapolis Cypri, eiusdem æqualis, quæ cognita, & recepta fuêre in Concilio Nicæno posteriori, qui quidem de primordijs tanti viri hæc inter cætera. *Contendit*, inquit, *omnem planè hæresim euellere, & in trisagio, quod à Gnaphao additum erat, qui crucifixus est pro nobis, sustulit, impatibilem, & immortalem Trinitatem asserens, & suum gregem ita fenerre docens.* B

[c] apud Sur. 23 Ianuar.

S. Io. eleemosyn. fit Episc. Alexandr. Nulla ordinatio citra examinationem.

In sacris ordinationibus fuit zeli vehemētissimi, & quod Eulogium monuerat S. Gregorius, effecit, vt puræ essent ab omni crimine simoniæ, & vt nulla fieret citra examinationem. Eius studium fuit immensum erga pauperes, quos singulos descripsit, & victum illis diurnum assignauit. extruxit Xenodochia, Nosocómia, Ptochotrophia, & pauperibus fœminis, quibus non erant ad pariendum habitacula, nec alia necessaria, septem loca attribuit, instructa rebus omnibus necessarijs: annuas quoque pecunias Clericis, & Episcopis pauperibus attribuit. Curauit in primis ne vlli fieret iniuria, & ne quis ab eo forte conquesturus arceretur, duobus hebdomadæ certis diebus, in templi porticibus considebat, duos secum insignes habens viros, quibus illud sæpe dictitabat sanè memorabile: SI NOBIS, QVI HOMINES SVMVS, LICET AD DEVM ACCEDERE, ABSQVE VLLO INTERCESSORE, QVOMODO NON ET ID LICEAT CONSERVIS NOSTRIS AD NOS. C

Quod verò pertinet ad Occidentales, celebrata est hoc anno, mense Martio, viuente adhuc Phoca Imperatore, à Bonifacio 4. Pontif. SYNODVS ROMAE, de his, quæ Mellitus Londoniensis Episcopus, ex Anglia attulit, cum Apostolico Papa conferenda, qui & sedit cum alijs Italiæ Episcopis, in Synodo, & epistolas retulit ad Laurentium Archiepiscopum, & clerum, atque ad ipsum Regem Edilbertum, & gentem Anglorum. ex Beda. [d] Acta illa & Epistolæ non extant. His accedebat alia causa, quæ & potissima videri poterat de Ecclesiæ sancti Petri Monasterij extra mœnia Londinij facta diuinitus dedicatione; num rata haberi deberet, quam rem sanè admirandam Ealredus Abbas, qui res gestas sancti Eduardi, Regis Anglorum, scriptis tradidit; hoc ipsum posteris probe testatum reliquit. D

[d] li. 2. c. 4. hist. Angl.

Hoc itidem anno 610. qui ab Hispanis vocatur Aera 648. celebratum est, TOLETANVM CONCILIVM 15. sub Gundemaro Rege, qui tertius fuit à Reccaredo primo, ex Gothis Rege Catholico: post eum enim Liuba regnum tenuit annos duos, & successor eius Vuitericus annos sex, mensesque decem. Causa Concilij apparet ex Actis, & Gundemari constitutione, hoc eodem anno edita; nimirum vt profiterentur Ecclesiam Toletanam Carthaginensis prouinciæ esse Metropolim, eamque antiquitus consecutam esse dignitatem; quod nonnulli, leui quadam de causa labefactare studebant. Vt autem non vnius Carthaginensis, sed totius Hispaniæ Toletanus Episcopus Primas esset, ab Ecclesia Romana Toletanam Ecclesiam esse consecutam certum est. Sed quando id primum, nobis incompertum est. Nam quod aliqui tradunt, ab ipsis temporibus sancti Petri Apo- E

stoli

A stoli, & ab ipso Petro, haud probari potest. Summo tamen honore super omnes alias Hispaniarum Ecclesias semper habitam esse Toletanam, frequentiora illic celebrata Concilia satis indicant.

Christi Annus	*Bonifacij 4. Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
611.	5.	2.	14.

PErsæ, Cæsarea Cappadociæ capta, populum captiuum abducunt, & exercitu Romano profligato, impune grassantur. Annales ex Theophane.

Eudocia Augusta ex Heraclio parit Heraclium minorem, qui & Constantinus iunior
B dictus est, sed ipsa eodem anno decedit 14. inchoata Indict.

Res Occidentalis Ecclesiæ, scriptorum inopia remanserunt prorsus obscuræ, nisi quod Ecclesia Gallicana vita [a] & obitu S. Præsulis Bituricensis Austregisili claruit. Eius Diaconus Sulpitius illi successit, cuius tempore Guarnerius exactor sæuissimus, Theodorici nomine, (qui dum Theodibertum fratrem è regno pellere laborat, grauiter subditos affligit) in S. Austregisilum oblocutus diuina vltione visceribus effusis, punitur.

[a] *Acta apud Sur. 20. Maij.*

Christi Annus	*Bonifacij 4. Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
612.	6.	3.	15.

C

CEssantibus hoc anno Persis, iam victorijs & præda exatiatis, Sarraceni inuadentes Roman. Imper. Syriam vastant. Theophanes.

Heraclius anni exordio Epiphaniam filiam, Augustam nuncupatam, & eodem vergente ad finem, Heraclium iuniorem, etiam Constantinum dictum, per Sergium Patriarcham coronandum curat. Theophanes. Magno planè Dei beneficio, Sanctus Columbanus Abbas, ex Hibernia, per hęc perditissima tempora, veniens in Gallias, eas suæ splendore sanctitatis illustrauit. Hic, quasi alter Elias, eremum incolens, præter mirificam abstinentiam & exactissimam Monasticam obseruantiam, atque alias eximias virtutes, Dei ho-
D noris zelo, & fortitudine ad Principes arguendos, præstitit, cui vt Eliæ non defuerút persecutores, nouus Achab, & altera Iezabel. Eius admirabilem vitam, Ionas, [b] qui his temporibus vixit, & ab Eustasio eius successore hæc accepit, sincerissimè scripsit. Iam annus agebatur vigesimus, ex quo Luxouiense cœnobium construxerat: & Theodoricus Burgundionum Rex, quod tátum virum in sua ditione haberet, gratulabatur, & ad eum ventitabat. Quem, vir sanctus de concubinarum cómercio, arguens, ad legitimi coniugij thalamum hortabatur, vt Regia proles ex honorabili Regina prodiret, atque iam Rex spoponderat, se ab illicitis segregare consortijs. At Brunichildis auia, verita dignitatis, & ho-
E noris sui iacturam, si reiectis concubinis Reginam aulæ præfecisset, diabolici instinctu spiritus Regem in sanctum Columbanum incitauit. Euenit aliquando, vt Columbano venienti in aulam adulterinos Regis filios ei offerret benedicendos. At ille, *nequaquam,* inquit, *istos regalia sceptra suscepturos scias, quia de lupanaribus emerserunt*: coque abeunte terræmotus aulam concussit, cum omnium terrore, nec tamen miseræ fœminæ furorem compescuit, quin illi insidias moliretur. Cernens autem beatus Columbanus regios animos aduersum se commotos, accessit, vt suis monitis eorum impetum frangeret, occumbente iam Sole, cumque in regijs domibus pernoctare nollet. *Melius est,* inquit Rex, *seruum Dei opportunis subsidijs honorare, quam Dominum, ex seruorum eius offensa, ad iracundiam prouo-*

[b] *apud Bedam s. c. 17*

Brunichildis noua Iezabel cap. 18.

prouocare. Iubet igitur regio cultu opportuna parari, Deique famulo dirigi: is autem ea abominatus, dixit: *Scriptum est, Munera impiorum reprobat altissimus*; nec dignum est, vt famulorum Dei ora cibis eorum polluantur: quibus dictis, vascula disrupta, & cōminuta sunt, vinum, & sicera diffusa, & cætera dispersa. Rex his auditis, pauore perculsus ad virum Dei properat, veniam petit, emendationem pollicetur, quibus sanctus placatus promissis, ad monasterium redit. Rex nihilominus in luxuriæ cæno volutatur: litteras acres sanctus ad eum mittit, excōmunicationem cōminatur, nisi delicta corrigat. Brunichildis rursum per se, per aulicos proceres, per Episcopos denique, Regem in virum Dei incitat. Qui, vano quodam pretextu examinandi eius Monasticam disciplinam, in Nouitatis suspicionem vocatam, adito Lexouiensi eius Monasterio, omnia eius loca pandi, & sæcularibus exponi mandat. Cui vir Dei respondit: *Si venisti, vt seruorum Dei cœnobia destruas, & regularem disciplinam macules: scito tuum regnum funditus ruiturum, & cum omni propagine regia demergendū.* Quod postea rei probauit euentus. Iam temerario conatu Rex refectorium ingressus fuerat, cum his territus recessit. Dum autem ille Regem pergeret increpare, dixit ad eum Rex, non committam tantum facinus, vt te Martyrem faciam, sed quia noua inducis à sæcularium omnium moribus aliena, qua venisti via, recede; idipsum aulici acclamabant. Nolle apud se habere, qui alijs non societur. At B. Columbanus se nō egressurum, nisi violenter abstrahatur, profitetur. Discedens Rex Procerem relinquint; qui illum abstrahit, & Vesontium perducit in exilium, quo virtus diuina eum secuta est, si quidem ibi prædicans in carcere vinctis, vinculis dissolutis, omnes liberi abeunt, quos Præfectus carceris cum insequeretur, portæ Ecclesiæ, ipso viro Dei orante, patuerunt ad eorum ingressum, & statim obseratæ sunt, ad excludēdos insequentes. Quibus mirabilibus visis, eos liberos abire permittunt, & B. Columbanus, nullo remorante, cum Monachis suis, per mediam vrbem, ad monasterium regreditur. Quibus auditis, Reges militum cohortem mittunt, qui illum rursum ad locum exilij abstrahāt, quem perlustrantes monasterium, sedentem in atrio Ecclesiæ, & legentem, non vident. solus Tribunus militum, qui inuitus hoc agebat, de fenestra prospicit sanctū inter milites illis inuisibilem. Qui cum militibus abiens, Regibus hæc admirabilia nunciat, nec illi tamen à proposito remouentur, sed alijs missis iubent abripi in exilium; qui demissi, & ad eius pedes prostrati cum lacrymis obtestantur, vt abeat, nec eos periculo indignationis Regum exponat. abit igitur vir sanctus, & in itinere prædicit, & ipsum Theodoricum Regem, & liberos, intra triennium extinguendos, Theodobertum quoque fratrem, & eorum regna ad Clotarium deuoluenda. Hæc latius Ionas, qui dum huius anni res gestas sancti Columbani recenset, ad sanctum Desiderium Viennensem Episcopum orationem cōuertens, refert eum in Concilio Cabilonensi, ab Episcopis factionis Regis Theodorici, & Brunichildis damnatum, in exiliumque eiectum, lapidibus obrutum fuisse, cuius memoria Martyris bis in Ecclesia celebratur 11. Febr. & 23. Maij. Ado Vieno. & Sigebert. in Chronico.

[Margin, left: Miraculū. — B. Colūb. abstrahitur in exilium. — Miraculū. — Cap. 19. — Miraculū. Prædictio. — c. 21. & 22 — Cap. 26. — S. Desider. martyr.]
[Margin, right: A — B — C — D — E]

Christi Annus	Bonifacij 4. Pap.	Heraclij Imp.	Indictione
613.	7.	4.	1.

PErsæ [a], Damasco capta, multos captiuos abducunt, Rex Cosrhoes Heraclij Legatos, pacem petentes, & Tributa offerentes inanes dimittit, sperans imperiose Romano potiturum. ex Theophane.

[Margin: a Miscella. lib. 4.]

Apud Damascum, per hoc ferè tempus, Sarraceni templum S. Theodori martyris conspurcarunt, & ex ijs vnus sagittam intorsit in eius imaginem, & dextro ipsius humero est

[Margin: Miraculū.]

A infixa, defluente sanguine, nec tamen tam admirando spectaculo resipiscunt: sed diuina eos percutit vindicta, intra paucos dies, 20. eorum familijs, quæ in eo templo commorabantur, extinctis. Superest adhuc imago, cum vulnere, & vestigijs sanguinis, quam ego vidi, & quod vidi scripsi. Damascenus oratione tertia de imaginibus, ex sancto Anastasio Sinaita.

Heraclius defuncta vxore, incestuosas cõtrahit cum Martina nepte nuptias, (quod pessimi exempli facinus existimatum est) & eam pronuntiat Augustam, à Sergio Patriarcha coronatam. Theophan. Zonar. Cedrenus, S. Theodorus Siceota ex Episcopo Archimandrita Sanctiss. & miraculorum gloria illustris, cedit vita 22. April.

B Contentione orta, inter fratres Theodoricum, & Theodebertum Francorum Reges venitur ad arma, & vtroque de gentium robore superbiente; cum Theodebertus à B. Columbano, ex diuino instinctu, moneretur vt clericus fieret, ne simul cum damno præsentis Regni, æternæ pateretur vitæ dispendia, isque consilium auersaretur, prædixit fore, vt breui inuitus fieret. in pluribus igitur cõflictibus superatus, & suorum proditione captus, & missus ad auiam Brunichildem, quæ alteri fratri fauebat, clericus factus, nec multos post dies impiè ab ea perimi est iussus. Apud Sur. 22. Apr. Ionas in V. B. Colũbani c. 17.

B. Columbanus relicta Gal[illegible] atque Germania, Italiam ingreditur & ab Agilulpho Rege honorifice acceptus, dat[illegible] ne, vt vbicunque vellet habitaret, Mediolani dum mora-

C retur, Arianam hæresim, [illegible] a Longobardi magna ex parte laborabant, verbis & scriptis confutauit, & monasterium in loco, Bobium, appellato, ædificauit. B. Columbanus tendit in Ital. Bobiense Monaster. ædificat.

Idem B. Columbanus Eustasium monachũ qui comitatus illum erat ex Gallijs, ad primum monasterium Luxouium remisit, qui cum Vualerico, ab eo olim discedente, Præfecto relicto, eximiæ sanctitatis viro, & miraculorum editione præstanti vindicauit monasterium Luxouiense è manibus laicorum. Porrò ab eodem Vualerico propagatum est monasticum institutum in Gallijs, ædificante ipso aliud monasterium, adiuuante Clotario Rege, apud Ambianum. extant eius acta [a] fideliter scripta. [a] apud Sur. 1. April.

Edilbertus primus Rex Cantuariorum, Christianus 21. anno à suscepta fide moritur

D Beda. [b] Eadualdus eius filius, paganus adhuc, regnũ adeptus, & incesta fornicatione pollutus, Patris abutens vxore, occasionem attulit subditis ad veterem perfidiam reuertendi, diuina eum non deserente vltione, cum crebra mentis vesania, & immundi spiritus inuasione premeretur. Tres quoque filij Sabereti Regis Orientalium Saxonum, in Christiana fide defuncto patre, ipsi, Idololatria repetita, populis Idola colendi liberã facultatem præbuerunt, & Episcopo recusante eis panem nitidum, vt ipsi appellabant, id est, sanctã communionem, postulãtibus, vt perfidis præbere, eum de regno expulerunt; qui re cum Laurentio, & Iusto Coepiscopis communicata, communi consilio in Gallias secesserunt. [b] hist. Ang. 2. c. 5.

Christi Annus	*Bonifacij 4. Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
614.	8.	5.	2.

E

Bonifacius 4. Papa moritur 8. Maij, cum sed. sex menses, dies 13. DeusDedit Romanus ex subdiacono, nouo exemplo, ob egregiam sanctitatem, successor creatur 13. die Nouembr.

Ecclesia Anglicana collapsa resurgit, cum enim Laurentius Archiepiscopus, Mellitum & Iustum secuturus esset in Gallias, noctu increpitus ab Apostolo Petro, & flagellatus, mane adijt Regem, qui visis vibicibus flagellorum conterritus, & intus illustratus reiecto

omni Idololatriæ cultu, & nefario abdicato connubio, fidem Christi suscipit, & Episcop. A
ex Gallijs euocat. ex Beda. [a]

Brunichildis Regina, impia fœmina, Delfinum Episcop. Lugdunens. necari mandat. [b]

Theodericus nepos fulmine ictus, vt Ionas innuit, [c] vel, vt Aimoinus [d] ait, veneno,
dolo Brunichildis (ob inimicitias, post mortem Theodeberti, cum eo susceptas) extinguitur.
Sigebertum filium eius Brunichildis in Regnum sufficit. Huius insigne factum Sigeberti
nõ est omittendum. Fridiburgam Gunzonis Ducis filiam, à dæmone per S. Gallum
liberatam, Sigebertus Rex sibi desponderat; at illa meditans sanctiores nuptias impetrat
septem dierum inducias, quibus euolutis, deponit Regalia indumenta, religioso habitu
assumpto, & apprehenso altari, in Ecclesia S. Stephani, eum obsecrat, vt eius intercessione, B
corde Regis immutato, liceat sibi perpetuò gestare velamen, quod assumpserat. Renunciata
Regi, inflexus ad volũtatem sponsæ, mandat vestes nuptiarum, & coronam Regalem
in templum afferri, quo progressus, & ipse sponsam trementem, sub sponsione, deduci
ad se imperat, quam regio ornatu, & cultu, & sacro insuper velamine coronatam:
ECCE, inquit, MEIS TE NVPTIIS PRAEPARATAM, SPONSI COELESTIS,
DOMINI NOSTRI VIDELICET IESV CHRISTI, CEDO COMPLEXIBVS,
& dexteram eius apprehendens posuit in altari, deinde Ecclesiæ limen excedens, lachrymis
absconditum patefecit amorem. Eam post, multis muneribus auctam? Monasterio
præfecit ancillarum Dei, in ciuitate Metensi: vbi hæc omnia gesta sunt; quæ scripsit Vualfridus C
Strabo; nobilis suæ ætatis scriptor. [e] Obsuit pio Regi impietas auiæ Brunichildis,
& Theodorici patris, vt sancti Columbani oraculum probaretur. Siquidem à Clothario
patruo bello [f] petitus, & captus, cum quinque fratribus, & Brunichilde, ille quidem cum
fratribus perimitur; & Brunichildis camelo imposita, circumlata ad ludibrium, indomiti
equi caudæ capillis, & brachijs alligata, raptata, & discerpta est. hic finis fœminæ crudelis,
& ambitiosæ fuit: quæ ex mundanæ prudentiæ semine has messuit fruges. Nihil non
tentauit, vt regnaret, & Regina moreretur; cuius opera, & cõsilio decem Reges fuerunt
extincti. Clotharius Monarchiam Francorum, iuxta prædictionem B. Columbani est
adeptus, egregius cultor seruorum Dei, per quos Deum pariter sibi conciliabat. Per Eustasium
Præfectum Luxouiensis monasterij, & nobiles monachos beatum Columbanum D
reuocauit in Gallias ad Monasterium, vnde fuerat eiectus, sed non obtinuit, cum sciret
dissolutionem corporis sibi imminere, scripsit tamen litteras ad Regem Paræneticas, &
commonitorias, ex quarum præscripto Rex pius vitam suam moresq; composuit. ex Iona
in fine vitæ sancti Columbani. Inter sanctissimos viros, qui hoc tempore florebant in
Gallijs, fuit Arnulphus Metensis Episcopus vita, & miraculis clarus, Faro, [g] vir nobilis,
& prudentissimus, per hoc tempus lateri Regis adhærebat, eius consilio Clotharius aliquando
reuocatus est à graui facinore, interficiendi legatos Saxonum, qui verbis iniuriosis
vsi essent, cum assensisset, vt necarentur, sed cędes in posterum differretur, & is interim,
illis persuasis, Christianam suscipere Religionem, Ira Regis detumescente, eorum vitam
ab illo impetrauit: Hic à Fara sorore sanctissima virgine (quæ & Burgundofora dicitur, E
quasi Burgunda fara) persuasus est, vt amicitia Regis, gloria sæculi, & oblectamentis
ipsius coniugij contemptis, consentiente vxore Blidechilde, Ecclesiastico ordini se adiungeret,
Ecclesiam beati Stephani Meldensis locupletaret, monasterium quoque sanctę
Faræ sororis ditaret, & non modo ciues, sed etiam peregrinos, & exules suis facultatibus
sustentaret. Crescente autem fama sanctitatis eius, Angeli eius amore succensi, virgines
ad eum mittebant, quæ eius opera in monasterio Faræ, & alio quodã Christo militarent.
Faro post electus Episcopus Meldensis egregia claruit sanctitate.

[a] *li. 2. ca. 6.*
[b] *li. 5. c. 20.*
[c] *In V. S. Columb. c. 28.*
[d] *li. 3. c. 100.*
Sigeberti Regis insigne exemplũ pietatis, & continentię.
[e] *In vita S. Galli. apud Sur. 16. Octo. c. 21.*
[f] *Aimoin. li. 4. c. 1.*
Brunichil. Reginæ atrox supplicium.
Clotharius Monarch. Galliarum potitur.
[g] *apud Sur. 28. Octo. c. 1. Beda lib. 4. c. 2. & 28.*

A Hoc anno quinto Heraclij Imper. irrumpentibus Sarracenis in Lauram Sabæ, & omnia Monasteria diripientibus, ac vastantibus, Monachorum alij fugati, quadragintaquatuor capti, tormentis subiecti & trucidati sunt, quorum anniuersaria memoria, agitur 16. Maij Martyrolog. Rom.

Ierosolyma capta à Sarracenis.

Septem post diebus, sacrosancta Ierosolymorum ciuitas à Cosrhoe Persarum Rege capitur, captiui Christiani vili pretio Iudæis venduntur. qui eos excruciatos tormentis immaniter necant, nonaginta millia fuisse dicuntur. Zacharias Ierosolymorum Præsul, & viuifica ligna sanctæ Crucis, cum multa præda, in Persidem abducta. Theophanes.

Crux asportata in Persidem.

In hac tanta vastitate, vnica adfuit consolatio, à magno illo Alexandrino Patriarcha B Ioanne; qui omnis generis profugos benignè excepit, iis qui remanserant ex captiuitate, largè alimenta, vestes, pecuniam suppeditauit, qui captiuos quoque redimerent, misit. Leontius in eius vita.

Vnica consolatio ab Io. eleemosynario.

Hanc tantam cladem sanctissimus Monachus Antiochus, idemque doctrina celebris, deplorauit centum viginti nouem homilijs, quæ extant, [a] maximè verò exomologesi, quæ ad finem homiliarum legitur, plena humilitatis, & cōmiserationis. occasionem scribendarum harum homiliarum exponit præfatione ad Eustachium. Homilia 107. *debemus lachrymas, inquit, profundere amaritudinis plenas. Primum quidem, quod ciuitas sancta conflagrarit, Crux quoque sancti Christi Dei nostri, in Persidem transmigrarit in eorum item gratiam,* C *qui tot attriti bellu perierunt, nobis enim erant concorpores, & eadem nobiscum insigniebantur fide.*

[a] T. 2. Bibl. SS. pp.

Ad hæc mala illata à Sarracenis, ac multo magis à Persis, accessit exprobratio Iudæorum, quasi victa cruce, extinctum ipsum videretur Christianæ religionis robur atque potentia. quod planè debilioribus graue fuit scandalum, deficientibus aliquibus ex eis ad Iudæos. ad vnum porrò ex fortioribus accedens diabolica tentatio, in fœdū errorem pertraxit. Monachus hic fuit Sinaita, qui post multos annos celebris continentiæ, in cella inclusus, multifarijs demum reuelationibus Diaboli, & insomnijs illusus, ad Iudaismum, & Circumcisionem, ac nuptias transijt, post Catarrhi profluuium aliquandiu passus, & vermium arrosione contabescens, expirauit. Antiochus hom. 84.

Exprobratio Iud.

Scandalū pusillarū. Monachus reclusus illusus trāsit ad Iudais.

D Planè admiratione dignum illud fuit, impium hominem Cosrhoem adeo esse reueritum salutis nostræ trophæum, vt nec ausus fuerit ab ipsa Theca, qua operiebatur signaculum amouere, & claue aperire, vt vel illud inspiceret, sed timore perculsum, vti in sacro sancto templi loco asseruabatur, eodem modo in Persidem voluisse transferre, veluti demum intactum Ierosolymam reportatum fuit. Quod testatus est Modestus tunc Ierosolymorum Episcopus apud Suidam. hæc eadem apud Suidā in Heraclio, & apud Adonem in Martyrolog. 10. Sept.

S. Crux intacta trāslata in Persidem.

Sed reuerenda Crux in Perside, non potuit teneri captiua, quin illustribus miraculis fulgeret. legenda acta sanctissimi Martyris Anastasij Persæ, qui, adolescens, cum dice-E retur Deum Christianorum in Persidem aduenisse, inquirendo & percunctando cognitionem fidei, & ipsam adeptus est fidem. Ea quidem Acta probata fuerunt in posteriori Concilio Nicæno, & post à Latinis quoque, vt fide dignissima recepta, extant apud Surium. [b]

S. Crux in Persid. miraculis fulget.

Leontius [c] quoque huius temporis scriptor, & rei in sua patria gestæ, narrator, refert de quodam captiuo apud Persas, pro quo parentes, cum accepissent eum mortuum, ter in anno offerebant viuificam hostiam in Cruce sacrificatam, ab eoque post quatuor annos redeunte, relatum, se per eos tres dies, singulis annis vinculis exolui solitum.

[b] 22. Ian.

[c] in vit. S. Io. Eleemo.

Miraculū per S. Sacr.

In Hispania Sisebuthus Gothorum Rex quasdam Rom. Militiæ vrbes cœpit, & Iudæos Regni sui subditos ad fidem Christi conuertit (Isidori Chron.) sed violenta quidem adhibita,

Iud. in Hispa. adigūtur ad fid.

hibita, vt Canon septuagesimusquintus. Toletani 4. Magni Concilij docet, & Tudensis Chronicon, quam verò ille vim adhibuerit, lex [a] ab eo de his data significat. A

Iudæorum, qui baptizari renuerunt, (nonaginta autem millia sunt baptizata) nonnulli fuga lapsi ad Francos migrant in Gallias. Ado. Porrò hoc ipsum factitatum esse in Gallijs sub Dagaberto Rege, Clothario filio, hortante Heraclio Imp. historici Gallici confirmãt. Aimoinus, & appendix ad Gregor. Turon.

[a] *leg. visig. l. 12. tit. 3. lib 3.*

Christi Annus	*Deusdedit Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
615.	1.	6.	3.

B

COsrhoes [b] inuasa Aegypto, & percursa, vastando, Libya, Carthaginem vsque nec ea tamen capta, onustus præda & captiuis in Persidem reuer. Miscella ex Theophane.

Qui Persas euaserant, Alexandriam profugerunt, magna penuria frumenti laborante, cum Patriarcha Ioãnes, [c] aurum Ecclesiæ consumpsisset, & amplius mille auri libras mutuo acceptas. ea captata occasione clericus quidam ditissimus, sed bigamus, Diaconatum appetens, multa frumenti millia, & auri centum, & quinquaginta libras obtulit, vt Diaconus ordinaretur. quem magna in Deum fiducia præditus, priuatim admonitum, de pessimo simoniæ vitio, repulit, & statim voti compos audit naues Ecclesiæ duas frumento oneratas, ex Sicilia aduenisse. Leontius in vita. Infaustus fuit hic annus Italiæ ob terræmotus vehementissimos, quos secuta est lues elephantiæ; ac tum accidit, quod in Martyrologio [d] legitur, de Deus dedit Papa, qui visitãs præsens ægrotos, exosculatus vnũ leprosum, ab eo morbo reddidit mundum. C

Ioan Præfectus Neapolis, cum videret accisas prope vires imperij, occiso Ioanne Exarcho, inuadit, quod in Italia reliquum erat, Imperij. Anastasius in Deusdedit Pontif.

Clotarius adepta Francorum Monarchia, nihil antiquius habuit, quam vt coleret pietatem, & sanctos viros sibi amicos faceret, & consiliarios adhiberet, ex quibus vnus fuit Arnulphus Metensis Episcopus, cui Dagobertum filium, regniq; hæredem instituendum tradidit, & eo inconsulto, nihil Rex nec Regina faciebant, ex quo aulici inuidi, obloquendi captarunt occasionem, quorum aliquos diuina vltio perculit, vt scribit Ionas Abbas in vita eius. D

Hic Sanctus vir penè omnibus Ecclesiæ Thesauris in pauperes effusis, ad extremum, & Discum aureum magni ponderis vni procerum vendidit, quo statim morte sublato, cum discus venisset ad manus Regis, cognouissetque fuisse Ecclesiæ Metensis, additis insuper centum aureis illum Ecclesiæ remisit. hæc Ionas, qui & recitat fragmentum Epistolæ Regis eiusdem ad Arnulphum, eremi secreta captantem, & nuncium remittere Ecclesiæ cupientem, certe lectu dignum. Hoc, inquit, *quod per Epistolam vestram Domine Pater, rogare voluistis, vt in loco vestro alter substituatur Episcopus, nullatenus nostra præsumptio facere præsumit, sed potius omni deuotione rogamus, vt sibi bonorum operum exercitio vitam alibi ducere deliberatis, apud populum vobis commissum, sicut cæpistis, conuersando exemplum ei sitis promerendæ salutis.* E

Coluit præterea Clotarius S. Gaudericum [e] Cameracensem Episcopum, qui hoc ipso tempore egregia florebat sanctitate, & S. Gdobertam virginem discipulam S. Eligij Nouiomensis Episcopi, cui Rex suum cessit palatium ad Monasterium erigendum, quod & villis locupletauit.

Quod autem ad bellicas eiusdem Clotarij expeditiones pertinet, hoc ipso Exordio Monarchiæ mouit exercitum in Burgundiam, & Ducem misit in Senones, aduersus quem

dum

[b] *Aimon. l. 4. c. 12. Cedren. 6. Heracl.*

[c] *Leont. in v. S. Ioan* Cleri. ambiens Diacon. per simon. repellitur.

[d] *18. Nou lo.* *Præf. Neap Exarch de cidit.*

Clotar. R. Fr. S. viros sibi asciscit cõsiliarios & filio tradit Magist. Vltio in inuidos.

Arnulph Met. affectat excepi scopatu eremum.

[e] *apud Sur 17. Aug.* [f] *apud Sur 11. Apr.* Rex cædit suum Palatium ædi

A dum Lupus Episcopus conuocat in Ecclesiam Populum ad implorandum diuinum auxilium, ad campanæ pulsum hostes conterrit dilabuntur, in fugam versi: fuit illud prægrande tintinabulum, quod campanam vocant, quod post Clotharius intelligēs sonum habere gratissimum, transferri Parisios id iussit, quo delatum omnē amisit sonum, iussit ergo Rex restitui, & cum ad pontem Senonicum peruenisset, rediit illi pristinus sonus, sic vt ad septimum milliarium audiretur. Iam igitur, hoc tempore, in occidēte frequens erat vsus campanarum, nam in Oriente adhuc consuetudo pulsandi signa ad conuocandum pop. obtinebat.

Hoc pariter anno B. Columbanus expleto anni circulo in antedicto Cœnobio Bobiensi, vt scribit Ionas, animam cœlo reddidit 9. Kalend. Decemb. anniuersaria memoria celebris, ei successit Attala magistro sanctitate non impar, cuius idem Ionas vitam scripsit. Post

B Columbanum Clotharius, Eustasio eius discipulo, & in Monasterio Luxouiēsi successore fruebatur. quos Luxouienses Monachos coluit adeo, vt ex eo plures Episcopos promouendos curarit Chagnoaldum quidem in Episcopum Lugdunen. Acharium Viromāduorum Rachanarium, Augustoduni, Audemarum Bononiæ. & alios aliarum ciuitatum.

fi cando virg. monast.

[a] apud Sur. pri. Sept.

Miraculū de campana Senon.

S. Columba obitus.

Christi Annus 616. | *Deusdedit P.* 2. | *Heraclij Imp.* 7. | *Indict.* 4.

C Agilulphus Longobardorum Rex, cum regnasset annos 25. moritur, succedit ei Adaluualdus, sub tutela Reginæ matris Theodolindæ, *sub his*, inquit Paulus Diaconus, *Ecclesiæ restauratæ sunt, & multæ donationes per loca venerabilia largitæ*, in primis vero magnificentissimæ Basilicæ erectæ Modoetiæ non longe Mediolano, in honorem S. Io. Bapt. ab Agilulpho, & Theodolinda Regibus, quem etiam Patronum gentis asciuerunt, & propitium multis post in casibus senserunt.

Persæ interim per Libyam veniunt Carthaginem, eamque obsessam capiunt, dum Heraclius, quasi stupore affectus, honoribus prouehendis filijs insistit. maiore Heraclio [a] Cōstantino creato Consule, altero Constantino item dicto, Cæsare.

D Destitutæ Pastore Ecclesiæ Ierosolymitanæ, Zacharia Episcopo captiuo in Persidem abducto, administratio iniuncta est Modesto vni Monasteriorū Palæstinæ Præfecto, qui omnibus curandis, & restituendis, alterum se Zorobabelem præstitit, testis est Antiochus Monachus epistola ad Eustachium.

[b] li. 4. c. 22 in edit.

Longobardi qn asciuerunt patronus, S. Io. Bapt.

Carthago capta a persis.

[c] Miscella li. 18. an. 7. Heracl.

Modestus administrat Eccl. Ierosol.

Christi Annus 617. | *Deusdedit P.* 3. | *Heraclij Imp.* 8. | *Indict.* 5.

Deusdedit Papa, vbi sedisset annos tres, minus diebus quinque, ex hac vita decessit, octaua die Nouemb. Anastasius: & Martyrolog. Rom. Huius Pontificis scriptorum

E fragmentum tantum extat vnius Epistolæ ad Iordanum quendam, in Hispania Episcopū, apud Gratianum 30. q. Peruenit ad nos &c. Insigne est de spirituali cognatione Decretum. Vacat sedes mensem, dies sex, alias 16. ex Anastasio, succedit Bonifacius V. de quo, anno sequenti.

Eleutherius Eunuchus Patricius, & Exarchus, occiso Ioanne Duce Neapolitano qui Ioannem Exarchū interfecerat, reliquias & ipse inuadit Imperij, & Rex Italiæ dici affectans, venturus Romam à militibus Rauennatibus, in via occiditur, caput Constantinopolim mittitur ad Imperatorem. Anastasius.

Agrestinus, olim Theodorici Regis Notarius, post Luxouiensis Monachus factus, non

Exarch. interfecto affectans R. Ital. interficitur.

Agrest. importune

expetit Apostolatũ ad gentes Schismaticis viagitur.

In regulã B. Colũba. linguam conuertit.

Conciliũ Matiscon.

vltio diuina.

post longum tempus importune institit apud Eustasium Abbatem, vt gentium esse Prædicator permitteretur, demum quem tenere non potuit, abire Eustasius permisit. Profectus igitur in Regionem Baioariorum, nullo ibi operæpretio facto, post aliquantum temporis transit, ad Aquileiam & eorum schismatis consors factus, tentauit per Epistolam B. Attalam, Cœnobij Bobiensis patrem, Eustasium, & alios in eundem secum errorem trahere, quod cum non succederet, vndiq; exclusus, sermonem conuertit in Regulam B. Columbani. eamque calumniari cœpit, pellectis secum Apellino Episcopo Genuensi, propinquo suo, & per eum, nonnullis alijs Episcopis. Clotarium quoque in eo tentare est ausus, qui optime conscius sanctitatis, & integræ doctrinæ B. Columbani, & discipulorũ eius, nec valens hominis linguam petulantem compescere, conuentum indixit Burgundiæ Episcoporum in suburbio Matisconensi, vbi obiectis aduersus regulam confutatis, Agrestino, ficte, præ timore intentati diuini Iudicij pacem postulante, ab Eustasio data, cum iam ante à schismate resipuisset. Nec multo post Romaricum, & Amatum Monachos, & nonnullos alios, suis venenatis sermonibus subuertit, ac corrupit, in quorum Monasterium vltio diuina desæuijt, irrumpentibus in illud Lupis, fulmine in eos lapsos, pluribus interfectis, Agrestino ante viginti dierum circulum, quam vertens annus finiret, à seruo, quem ipse redemerat, securi percusso. Romaricus & Amatus pœnitentes recepti, & in pristinum gradum restituti, post etiam vitæ sanctitate clari, anniuersariam in Ecclesia memoriam meruerunt.[a]

Heraclius,[b] cum nullam sibi vim resistendi superesse aduersus Persas intelligeret, quantumuis ante repulsus, noua legatione, pacem, quamuis iniquis conditionibus, petit, at Cosrhoes, secundæ fortunæ impotens, nisi abnegato Christi cultu, eoque Soli dato, abnegat pacem dare.

Apud Sur. 13. Sept. & 8. Decẽbr. Mart.

[a] apud Miscel. lib. 18. Heracl.

[b] Beda lib. 2. c. 8.

[c] Ann. ex Theophi. Alexandr.

[d] li. 2. Nouella 4. Non.

Christi Annus	*Bonif. 5. Pap.*	*Heracl. Imper.*	*Indict. 6.*
618.	1.	9.	

BOnifacius Quintus, Neapolitanus, Deusdedit mortuo subrogatur, qui accepto nuncio de Eadualdo in Anglia Rege, & Edilberga sorore conuersa, vxore Eduini Regis, admodum lætatus iusto Rosensi Episcopo gratulatur, & pallium in signum elargitæ plenitudinis potestatis mittit.[c] Chaganus Auarum Rex dolo, sub pacis nomine, suburbia Cõstantinopolis deprædatur.[d]

Exigente Sergio Patriarcha Constantinopolitano Heraclius[e] hoc anno Pragmaticam edidit sanctionem, ne quis cooptaretur in Clerum, nisi in defuncti locum subrogaretur; accidebat enim vt procerum fauore, complures se intruderent in eam Ecclesiam, ad eo vt redditus ad alendos omnes non suppeterent.

Christi Annus	*Bonifacij 5. Pap.*	*Heracl. Imper.*	*Indict. 7.*
619.	2.	10.	

ministr. episcoporum non decet esse laicos.

Monachi ne cũ monialibus conuersentur.

ANno Nono Sisebuti Regis Hispaniarum celebratur *Synodus Spalensis, siue Hispalensis*, Chron. Isidori extat, tredecim sessionibus, in quibus illud obseruandum, improbari ministros Episcopi esse laicos, & in vndecima vetari Monachis omnem consuetudinem cum dicatis Deo virginibus, & decima confutatum Episcopum Eutychianum (qui ex Syria aduenerat) eius partis, quæ dicitur Acephalorum, &, de veritate edoctum, eam amplexum, erroribus abnegatis.

Hoc ipso anno moritur Rex Sisebutus, scientijs eruditus, bello Potens, & moribus Sanctus, atque Clementissimus. adeo vt eius Thesaurus fuerit redemptio captiuorum. Is Ec-

A cletiam S. Eleocadiæ miro opere fundauit Lucas Tudens. in Chron. Succedit ei Reccaredus Filius puer, cui post sex menses decedenti, succedit anno sequenti Suinthilla, qui pulsis Græcorum reliquijs, Monarchia Hispaniarum potitur. *Suinthilla Monarch. Hispan. potitur.*

Persis Galatiam inuadentibus, Ancyra Metropoli capta, Heraclius rursum cogitur pacem inire cum Auarum Rege, meditans bellum in Persas, sequenti anno.

Christi Annus. 620. *Bonif. 5. Pap.* 3. *Heracl. Imp.* 11. *Indictione* 8.

HEraclius parans expeditionem in Persas, exhaustis totius Imperij opibus, cogitur ab B Ecclesijs mutuum accipere, conflatis etiam sacris vasis, & ornamentis, quod tamen [a] non probauit Magnus [a] Ioan. Eleemosynarius, pauperum aiens eas esse opes, permisit tamen auferri, sed diuinitus statim longe plura quã ablata fuerant Patriarchæ restituta sunt. [b] Quod cum sciuisset Nicetas Patricius, qui nomine Imperatoris abstulerat, & ablatas restituit, & trecentas auri libras amplius de suo addidit. Altercatio inter Nicetam & episcopum Io. extat in vita, plane digna quæ legatur.

[a] Theoph. in Annal. [b] Leont. in vit. 23. Ia. apud Sur. [c] Patriarc. Eleemos. tempestatem sedat.

Cognita Nicetas Patricius magna Ioannis Patriarchæ virtute obsecrat, virum diuinum vt secum veniat ad regiam ciuitatem, benedictionem impertiturus Imperatori, cui cum annuisset, coorta aliquando ingenti tempestate, visus est in somnijs Niceta videre Patriar-C cham cum pauperibus, nunc quidem circum per nauim cursantem, nunc extendentem manus, & è cœlis auxilium postulantem. Patriarcha autem, cum is in Rhodum insulam venisset, vidit, alienatus à sensibus, se vocantem & dicentem: vocat te Rex Regum. Statim autem accersito Patricio, *Tu quidem*, inquit, *studuisti nos deducere ad eum, qui regnat in terra, qui autem regnat vbique prior ad se accersijt.* Ille verò tristitia affectus quam potuit officiosissime dimisit in Cyprum, vbi Amathunte, in patria facto præclaro Testamento, quo maximas gratias Deo agebat, quod se dignum censuisset, qui sua illi offerret, beatam Deo animã tradidit, anno sedis 9. In eius porrò sepultura, mirum hoc accidit, videntibus plurimis, vt [d] cum in loculo, in quo duo iacebant Episcopi, inferendus esset, illi duo visi sint secessisse, & medium illum recepisse. plura alia post eius mortem contigerunt miracula. illi subro-D gatur Gregorius, quem eum putamus eius consobrinum, de quo Leontius refert, quod admirante vniuersa Alexandria, mirifice se vltus sit de plebeio homine, qui illi cõtumeliam intulerat, nimirum benefaciendo.

Io. Patr. Alex. obitus. [d] Niceph. in Chron. Miracul. Præclara vindicta.

Christi Annus 621. *Bonif. V. Pap.* 4. *Heracl. Imper.* 12. *Indict.* 9.

HEraclius [e] comparato exercitu, cum iurasset militibus se vna cum illis vsque ad mortem strenue certaturum, eosque omnes loco filiorum habiturum, commendataque illis pietate, iustitia, & vitæ integritate, pijs precibus rite susceptis, dimisso in Vrbe filio, il-E loque Dei, Deiparæ, & Sergij Patriarchæ fidei commisso, magna fiducia plenus, mouet in Persas, qui hoc ipso anno, Chalcedonem vsq; processerant, magna cõfidentia inflati, quod vniuersum Imperium essent hausturi, nunc leuioribus, nunc iustis prælijs præferens Deiparæ imaginem non manufactam, semper superior euadit. Anastasius Persa [f] miles, de quo supra, Christianæ fidei bene affectus, hoc anno transfugit ad Romanos; & Ierosolymã profectus, baptismum adeptus, Monachus etiam effectus est in Monasterio S. Anastasij, non longè ab Ierosolymis, sub Iustino Patre sapientissimo, de quo Antiochus ad Eustachium.

[e] Theoph. Zonaras Cedren. alij. Pius, & præclarus apparatus Heracl. in Persas. [f] Apud Sur. c. 21. Ian.

Christi Annus 622. *Bonif. V. Pap.* 5. *Heracl. Imper.* 13. *Indict.* 10. A

Anast. miles, Christianus & Monachus efficitur.

[a] *Serg. Ep. Constantinop. epist. ad Hono. P.*

Heracl. inuadit Persiã.

CRux, quæ videbatur captiua, sua vi roborans Romanos, eos victores efficit Persarum, quibus iam ante ferè semper succubuerant.[a] In expeditione huius anni, Paulus quidam Seuerianus hæreticus Imperatorem aggressus hæresim illi suam suadere tentauit, quem ille sapienter, & constanter repulit, quo studio catholicæ fidei, tot etiam victorias promeruisse videri potest. Heraclius igitur profligatis Ducibus Cosrhois, præter omnem eius opinionem, inuadit Persidem, exercitus concidit, fugat Regem, ingentem prædam agit. ingentem numerum captiuorum, pro sua clementia liberum dimittit, quo sibi magis Persas conciliaret. B

Christi Annus 623. *Bonifacij 5. Pap.* 6. *Heracl. Imper.* 14. *Indict.* 11.

miscella l. 18. ann. 14. Heracli. Cedr.

NOuis exercitibus submissis, auctæ hostium vires, nostræ prope laboribus infractæ, & recusatione progrediendi, & aliquot nationum defectione, in magnum periculum adductæ, ac tandem tamen hortatu Imperatoris ac diuino in primis instinctu, receptis animis, victoriam referunt nobilissimam.

Christi Annus 624. *Bonif. Pap. 5.* 7. *Heracl. Imper.* 15. *Indict.* 12. C

HOc anno 4. Belli Persici, Heraclius interius in Persidem penetrans, prælio cum hostibus inito, & ipsemet cum homine ingentis staturæ congressus, Deo protegente, eum prosternit & victoriam refert, mirantibus & profugientibus Barbaris, Cosrhoes insania percitus, donaria omnium Ecclesiarum, quæ sub Persis erant, aufert, & catholicos ad societatem Nestorianæ hæresis adigit. Theophan. Cedren. alij.

[b] *Beda l. 2. c. Melliti episcopi obitus.*

Regredientes in Occidentem, videmus Ecclesiam, auctam nouo sancto, coruscantem Mellito, Dorouernensi Episcopo in Anglia, qui hoc anno in cœlum abijt,[b] cuius hoc fertur admirandum, vt ingenti incenso igne, qui nulla vi poterat restingui, cum se ex aduerso deferri, laborans podagra, iussisset, ventus reflexus in contrariam partem, auertit ignem, qui etiam est consopitus. D

Christi Annus. 625. *Bonif. 5. Pap.* 8. *Heracl. Imp.* 16. *Indictione* 13.

COsrhoes, tot cladibus irritatus & quasi in furorem versus, hoc V. belli anno, collectis omnibus suis viribus, & barbaris, aduersus Romanum Imperium concitatis, Auaribus, Bulgaris, Sclauis, alijsque qui Constantinopolim obsiderent, ad auertendum ex Perside Heraclium, à tripartito eius exercitu, Turcis, Hazaris dictis in societatem belli assumptis, varijs in locis, non absque diuinis portentis & signis profligatur. quæ plenius Annales Theophanis, Cedrenus & alij exponunt, vt, & liberationem Constantinopolis ab obsidione, præsidio B. Virginis, hostibus etiam visibilis factæ, cum classis & exercitus interitu. E

Insignes victoriæ Heracl.

[c] *Beda lib. 2. c. 9.*

Interim aperitur via Euangelio apud Aquilonares Anglos, Nordamhumbros, dictos, ex huiusmodi occasione.[c] Eduinus eorum Rex, postulata in vxorem, Edelburga, Edelberti Cantuariorum Regis filia, & Eadbaldi sorore, Christiana, cum responsum esset, non licere Christiano Christianam virginem Pagano homini dari, promisit se illi, & omnibus, qui cum ea venissent permissurum liberam fidem & cultum suæ Religionis, atque adeo ipsum-

A ipsummet eandem suscepturum, si prudentibus sanctior videretur. Mittitur igitur virgo,& simul Paulinus, olim à S. Gregorio Pontifice Romano Augustino,& alijs in subsidium missus,& nunc à Iusto Archiepiscopo, ordinatus Episcopus. Vt hoc Bonifacio Rom. Pontif. cognitum fuit, pro suo Pastorali officio litteras [a] ad Eduinum misit, exhortans ad fidem,& ad reginam pariter, vt coniugem ad eamdem pelliciat,& impellat. Quæ extant apud Bedam. Præterea, inquit ad finem, *benedictionem protectoris vestri B. Petri Apostolorum Principis, vobis direximus, id est speculum argenteum,& pectinem eburneum inauratum.* Bonifacius Papa V. hoc anno, cum sedisset annos 7. menses 10. diem vnum 25. mensis Octobr. moritur, sepultus ad B. Petrum. ex Anastasio, qui eius aliquot ordinationes & decreta ponit.

Christiana vxor pagano non danda.

[a] apud Bedam 2. c. 10

B *Christi Annus* 626. *Honorij P.* 1. *Heraclij Imp.* 17. *Indict. 14.*

HOnorius Campanus creatur Romanus Pontifex, isque apud Anastasium laudatissimus habetur.

Anno belli sexto, Turcis, qui cum Heraclio erant, in ipsa Perside dilapsis,& demum reuersis, Imperator hortatus milites, vt in vno Deo, ac beatissima eius matre confiderent, prœlium commisit, in quo fortiter inter primos pugnans, Ducem exercitus, atque alios aliquot propria manu prostrauit, ac denique egregiam victoriam retulit? sed cum intelli-
C geret non procul abesse Cosrhoem cum valido exercitu, ad eum contendit. at is clade suorum audita, profugit, relictis opulentissimis castris, in quibus Heraclius suum pauit exercitum,& Natalitia Domini lætabundus celebrauit.

Cosrhoes profligatur.

Anastasius Persa quem supra baptismum suscepisse & Monachum induisse scripsimus, hoc anno profectus Cæsaream, à Præfecto Persa, iteratis sæpius tormentis egregiam fidei suæ confessionem edit.

Certamen Anastasij Monachi Persæ.

Eduinus, immisso sicario à Rege Occidẽtalium Saxonum, vulneratur, ipso die Paschæ, quo & vxor illi filiam peperit. suadenti Paulino Episcopo, vt fidem amplecteretur, promisit, si vitam & victoriam sibi donet pugnanti aduersus hostem Regem;& in pignus pro-
D missionis implendæ eamdem filiam suam Christo consecrandam, Paulino Episcopo adsignat, quam & baptizatam Eandfledam appellat, cum conualuisset Rex & victoria potitus esset, occisis, aut in deditionem acceptis, qui in necem eius conspirauerant, reuersus in patriam, cum iam amplius Idola non coleret, nec tamen Christianam fidem amplectebatur. sed sæpius Paulinum audiens, de re tanta, secum sæpe cogitabat, cum longius autẽ consilium differret, Paulinus diuina reuelatione cognito, quod aliquando ei secreto contigerat, id illi aperuit, ex quo obstupefactus Rex ad fidem afficitur, nec prius tamen profitetur, quam conuocatis comitijs sacerdotum & procerum habeat illos assentientes. hæc latius apud Bedam.

E Hoc pariter anno Clotarij Francorum Regis, 39. ab obitu Chilperici parentis, idẽ Rex consortem sibi regni asciuit Dagobertum ex Bertrude Regina susceptum, atque à B. Arnulpho Metensi Episcopo optimis moribus imbutum.

lib. 2. c. 9.

Quod vero ad res Longobardorum pertinet, hoc ipso anno, eorum Rex Adaluualdus cum insanire cœpisset, anno decimo, postquam cum matre regnare cœperat, regno eijcitur, subrogato in eius locum Arioualdo homine Ariano, fauore Episcoporum Cisalpinorum, ante cuius obitum Theodolindam matrem decessisse credibile est, cum, post Regis eiectionem nulla amplius eius extet mentio, quæ tamen Regia pollebat auctoritate.

Arioual. Arianus Rex Longobard.

Honorius Papa, pro restituendo Adaluualdo Catholico, eiecto Ariouąldo Arino, la-

borabat, litteris ad Exarchum scriptis, quæ perbreues extant apud Iuonem. Exarchus tamen pacem cum nouo Rege inijt, forte quod non satis virium haberet aduersus Longobardos,omnibus Imperij viribus in Orientem effusis,Paulus Diaconus res Longobardorum horum duodecim annorũ, vt sibi incognitas,prætermisit, quas nos ex alijs eius temporis scriptoribus carpemus. A

miracul.

Sacrileg' à Dæmone corripitur.

Dæmoniacus liberatur.

Ionas Monachus,ex Bobiensi Monasterio sub Attala Patre, in vita S. Bertolfi, refert de quodam eiusdem Monasterij Monacho, Bladulpho, quod cum Attala Ticinum missus,ad obuio Rege ironice salutatus esset, nec nisi qualis hæreticis debetur, salutationem reddidisset,irritatus Rex,ditaturum se ait,qui per noctis tenebras Monachum illum male multaret,& occideret obtulit se quidam, & noctu aliunde redeuntem ad hospitium verberibus contusum,pro mortuo dereliquit, qui mox incolumis surgens ad Monasterium regressus est:at percussor à Dæmone correptus,facinus confitetur, ex quo Rex pauens & confusus,ne quid sibi simile contingeret, veniam à B. Attala postulat,dona offerens,si dignetur accipere,at ea recusans,communi à fratribus prece facta Dæmoniacus ad se missus, liberatur,sed paulo post febribus ardentibus extinguitur,populo in catholica fide,& reuerentia,erga Bobienses Monachos,confirmato. B

Aliud mirac.

Aliud quiddam idem refert admirabile de Morouéo quodam Monacho,qui ad Terdonam,incenso fano, cum ab idololatris in flumen coniectus & mole super ingesta depressus esset,liber tamen euasit, & illi, diuina eos vltione persequente,diuersis pœnis affecti,male perierunt,exceptis,qui,facti pœnitentes, veniam postularunt. C

Audiant Principes Catholici quod Rex Arian. pie respondet & sequantur.

Cleronensis Pontifex tentans sibi,adiunctis alijs Episcopis & Primatibus,subdere Bertolfum Abbatem,cum Monasterio,& super eo adijsset Arioualdum Regem, id ab eo responsum retulit,vt Ecclesiastico Iure probaret Cœnobia procul ab vrbibus sita Episcopali subdi dominio.Quod dum tentat probare,monitus Abbas,mittit ad Regem.Quibus Arioualdus,inter alia respondit, *Non est meum sacerdotum causas discernere, quas Synodalis examinatio ad purum debet iudicare.* Notent responsum laici, qui ius sibi vsurpant in sacra Bertolpho Abbati Attalæ successori, Romam, petitam facultatem veniendi ad Papam libenter Rex indulsit. Ad quem cum venisset,priuilegium obtinuit, ne vllus Episcoporum in Monasterium eius aliquod sibi ius vendicaret. D Hæc & alia plura Ionas,quæ incerto anno gesta visum est retulisse in Exordio regni Arioualdi.

Christi Annus	Honori Pap.	Heracl. Imper.	Indict. 10.
627.	2.	18.	

S. Anastasij & aliorũ plurium martyriũ.

Fragmentum libri miraculorum eius extat.

Anastasius ex Cæsarea in Persidem ductus,ac rursum ibi atrocissimis tentatus tormẽtis,ad extremum vna cum alijs 70. Christianis,iussu Regis,obtruncatur. Cuius corpus,magno pretio redemptum,in S. Sergij Martyris Monasterio pie conditur, post vero transfertur Cæsaream in Palæstinam,ac denique eius caput & imago Romam, vbi adhuc extat,ad aquas Saluias,præter acta illa, quorum Auctor creditur Antiochus scriptor eius E ætatis,vel Sophronius,non multo post creatus Episcopus Ierosolymitanus, quæ perierũt. extabat liber quoq; miraculorum eius,cuius modo superest tantum fragmentum, in Act. 4. posterioris Nicæni concilij. Sancti porrò Sergij nomen celebre fuisse apud Persas, & ipsum Cosrhoem,ob ingentia ab eo accepta beneficia,illum prosecutũ fuisse muneribus,publicisque notis inscriptis,idipsum fuisse testatum,supra scriptum est.

Hoc ipso anno Heraclius prosequens profugientem Cosrhoem, amœnissimis eius villis & arcibus potitus,trecenta signa bellica,Romanis erepta,vindicauit,cum Cosrhoes tan-

dem

A dem Seleuciam vrbem munitißimam cum coniugibus liberis ac Thesauris se recepisset, in morbum incidens, Mardesam, Iuniorem filium, ex Syra dilecta côiuge, coronare statuit, quo cognito, maior natu Syroes cum optimatibus, comprehensum patrem postquam ante eius oculos, alios eius filios occidisset, & ipsum post multa ludibria interfecit, superbißimum quidem Regem, & potentißimum, sed plane Deo ingratißimum, cuius ope, & Sancti Sergij martyris intercessione regnum fuerat consecutus. Cosrhoes à filio necatur cum alijs eius filijs.

Cosrhois filius Syroes regno Persarum potitus, facta iam ante pace cum Romanis, captiuos, & inter eos Zachariam Pontific. Ierosolymorum liberos dimisit. Prouincias ereptas & ipsum lignum crucis intactum restituit, teste Suida, in Heraclio, quod missum Con-
B stantinopolim sequenti anno retulit Heraclius Ierosolymam. Hoc Persicum bellum, pleno volumine dignum paucis à Theophane describitur. nam historia Georgij Pisidæ, de vtroque bello Arabico, & Persico, clarißimi huius temporis scriptoris, vt auctor est Suidas, intercidit. Eduinus tandem Rex baptizatur.

Pecuniæ ab Ecclesijs mutuo sumptæ, è Regio fisco restitutæ.

Eduinus demum Rex Nordumbrorum Anglorum, cum cunctis gentis suæ nobilibus ac plebe plurima (ab Incarnatione Domini 627. ab aduentu vero Anglorum in Brittanniâ circiter 180. regni 11. baptizatur Eboraci) in qua ciuitate ipsi Paulino Episcopo sedem Episcopalem donat, qui longe lateque diu Euangelium prædicauit. Idem quoque Rex Eduinus sic erga cultum veritatis affectus est, vt ad eundem Regem quoque Orientalium An-
C glorum Carpualdum pelliceret. ex Beda. Beda li. 2. c. 14. & 15.

Christi Annus 628. *Honorij Pap.* 3. *Heracl. Imper.* 19. *Indict.* 1.

HOc anno Constantinopoli Ierosolyn am Heraclius profectus, Sanctæ Crucis lignû retulit; tumque illud contigit admirandum, quod habetur ex ritualibus Ecclesiasticis, cum Regio cultu Crucem Domini suis humeris ferens Imperator, consistere coactus est in porta, quæ ad Caluarium ducit, nec nisi monitu Zachariæ Pontificis, plebeio sumpto habitu, & depositis calceis, datum est progredi, atque inde exaltationis festum 14. Septem.
D initium sumpsit, apud Latinos; nam Græci eo die inuentionem celebrant, nomine exaltationis, & Latini Inuentionem m. Maio. Lignum Crucis Ierosolymã ex Perside relatum.

Porrò cum nomen Heraclij, ob ingentes res fortiter bello gestas, toto orbe terrarum celeberrimum redditum esset, ad ipsum exteri Reges, vt Indorum ab Oriente, vt est apud Theophanem, & Francorum ab Occidente, vt est apud Aimoinum, [a] legationes gratulantes, cum muneribus miserunt. [a] li. 4. c. 21.

Christi Annus. 629. *Honorij Pap.* 4. *Heracl. Imp.* 20. *Indictione* 2.

E INfectus erat per id tempus totus ferè Oriens nefarijs hæresibus, Nestorij, Apollinaris, & Eutychetis in primis, cuius Hæresis in duodecim sectas est discissa, cuius vnius, quæ à Iacobo quodam Syro dicta est, Iacobitanum, Patriarcham se faciens Athanasius quidam, Heraclio apud Hieropolim conuento, collatoque de religione sermone, Heraclius, zelo quidem quodam, sed non secundum scientiam (cum hæreticum hominem, & condemnatum admittere ad sermonem non debuisset, iuxta præceptum Apostoli) promittit illi, si Chalcedonensem Synodum accipiat, se eum Patriarcham Antiochenum facturum. at ille simulate suscepta Synodo, duas in Christo confitetur naturas, callide autem inter- Heraclius quomodo in hæresim inductus.

rogat Imperatorem de voluntatibus,& operationibus, dicendæ ne sint simplæ an duplæ; A qua nouitate vocis consternatus Imperator consulit Sergium Constantinopolitanum Patriarcham,& Cyrum Phasidis Episcopum, qui consentientes in vnam naturalem voluntatem & vnam operationem in Christo, sic rescripserunt & confessi sunt, cuius vtriusque acquiescens consilio Imperator,reperit & Athanasium eis consentientem, quia vna ibi operatio reperitur,vbi & vna natura cognoscitur. Atque ita per fraudem, Heraclius in foueam hęreseos inductus est Monothelitarum,vnicam voluntatem & operationem esse asserentium in Christo,quasi per hanc conciliaturus esset in vnum,& quasi ad Ecclesiam adducturus plures hæreses,dumq; se immiscet tractandis dogmatibus, (quod magno suo ferè damno faciunt Principes cum obortas de fide quæstiones debeant ad primam sedem deferre,atque ab illa definitionem expectare)in barathrum lapsus est. B

Christi Annus 630. | Honorij P. 5. | Heraclij Imp. 21 | Indict. 3.

Mahumetis origo.

MAhumetes Arabs,pseudopropheta,pestis orbis terrarum,& Monstrum conflatum ex pluribus sectarum & hæresum monstris, cum legem stultissimam, & spurcissimam in Oriente euulgasset,& armis propagandam docuisset, & disputationibus examinandam vetuisset,anno 9.regni,in Arabia moritur,& sepelitur in loco,cui nomen est Mecha,cuius sepulchrum,inquit Leonicus,[a] compertum habeo extructum esse, & lapidibus pretiosissimis,& sublime pendere in medio templo. Vt omnes populos in suam sectam attraheret,ex cunctis fermè sectis aliquid asciuit. Ex Iudæis Circumcisionem,Vnius Dei cultum,abstinentiam à carne suilla:ex Christianis,Christum,sed cum Arianis creatum,& seruum,cum Nestorianis purum hominem, cum Manichæis, non fuisse secundum carnem crucifixum,sed eius tantum vmbram: ex Gentilibus, Lunæ seu cuiusdam astri cultum:ex alijs denique alia,& à se ipso plura stulta,& nefanda,& rationi repugnantia.successit ei Eububezer annis tribus.legendi Annales ex Theophane: Damascenus de hæresibus. Euthymius in Panoplia. C

a lib.3. de reb.Turcic.

Gregorius Alexandrinus cum sed.anno 10. moritur.in eius locum subrogatur ab Heraclio Cyrus,ex Lazorum Antistite,quo vtebatur familiarissime. D

Honorius Papa deiecto Fortunato hæretico Gradensi Patriarcha, subrogat in eius locum Primogenium Subdiaconum & Regionarium Ecclesiæ Romanæ. extant litteræ [b] ad vniuersos, in quibus CHRISTIANISSIMAM APPELLAT REMPVBLICAM VENETAM,vt quæ relictis schismaticis,Romanæ Ecclesiæ adhæsisset, & ne implicaretur eorumdem in schismaticorum laqueis,à Romana Ecclesia petere soleret Episcopum,quo amplissimo titulo gloriosa potensque longe lateque,terra,marique dominium feliciter propagauit.ne quid autem minus haberet Gradensis Ecclesia ab Aquileiensi,ipsi Roma.Pont. eandem Ecclesiam pallij insignibus,& Patriarchatus nomine illustrarunt. vnde nata inter vtrumque æmulatio,& à secularibus potestatibus aucta,Longobardorum Rege Aquileiēsi fauente,Exarcho vero Gradensi. E

b in Chron. M.S. Andr Danduli Du. Venet.

Gradens. episcopu quando Patriarcha primum dictus.

Apud Legionem in Hispania S. Vincentius Abbas,à perfidis Arianis martyrio coronatur. Martyrolog.Rom.Epitaphium.

Christi Annus 631. | Honorij P. 6. | Heraclij Imper. 22. | Indict. 4.

HOc anno (vt produnt Annales[c]) post Mahumetis principis obitum, collapsa iam Persarum potentia,viribus bello ciuili attritis,Arabes incipiunt Romanum vexare

c Aimoin.l. 4.c.16.

A Imperium, quasi Deo ingratum Imperatorem vlciscente, quod dogmatibus se Ecclesiasticis immiscens, dum cum Sergio Constantinopolitano Episcopo, se præfert vindicem Chalcedonensis Concilij, & Nestorianæ, & Eutychianæ hæresis vltorem, nouam Monothelitarum hæresim in Ecclesiam induceret, quo pulcro velamine, quamdiu vixerunt, sub Catholico nomine latuit hæreticus.

Clotharius Rex Francorũ, cum regnasset annos 44. ex hac vita migrauit, relicto regni successore Dagoberto. De Clothario illud habetur, quod in certum [a] annum referri non potest, eum falsis accusationibus permotum, Lupum [b] Senonensem Episcopum exilio B mulctasse, sed eius innocentia cognita, eo reuocato, veniam petijsse, & egregiè donatum, ad suam Ecclesiam dimisisse.

[a] Aimoin. acta S. Lupi.

[b] Vita S. Medoald. lib. 1. c. 2. & 14. apud Sur. d. 12. Maij.

Clarebant [c] tunc temporis in Palatio viri strenuissimi, ijdemque religiosissimi, inter quos eminebat Pipinus Carolomanni senioris filius, Dux clarissimus Neusticæ & Maior domus, sub Clothario Dagoberto, & Sigeberto potẽtissimis regibus. Huius Pipini nepos ex filia Begga fuit alter Pipinus, pater Caroli Martelli, qui inter alios genuit Pipinũ tertium, eundem primum eius generis Francorum Regem.

Pipin. maior domus Franciæ.

Huic seniori Pipino dum paret Dagobertus, gloriose regnum administrat. post verò secundis rebus & consortio deprauatus, monitis bonis aures occclusit, adeò, vt parum abfuerit, quin se aliquando increpantem occiderit; sed diuina vi repressus, rursum eum ma-C gni facere, & reuereri cœpit. Hic Pipinus cum minus scripturarum scientia eruditus esset, prudentes quosque sanctos & doctos viros in Consilium adhibebat, vt Arnulphum Metensem, & Chunibertum Coloniensem Episc.

Arnulphus [d] Metensis Episcopus, qui Dagobertum educauerat, adhuc flagrãs desiderio Eremi, instabat apud Regem, sibi vt secedere liceret, quod dum aliquando importunius petit, parum abfuit, quin, Diabolo Regem instigante, ab eo pugione feriretur. sed is mox in se reuersus, superueniente Regina, prostrati vterque ad eius pedes, veniam petunt, & libere abire ad Eremum permittunt, vbi vsque ad obitum permansit, miraculis clarus.

D Hoc anno moritur sanctus Allouinus, cognomento Bauo, Agilulphi Hasbaniæ Comitis filius, Carolomanni senioris frater Patruelis, conuersionis suæ anno 40. cuius exemplo, multi nobiles viri, & mulieres ad pietatem, & arctiorem vitam excitati. Vitam admirabilem descripsit Theodoricus Abbas S. Trudonis.

[c] apud Sur. 1. Octob.

Christi Annus	*Honorij Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
632.	7.	23.	5.

Arabes Sarraceni sub Mahumetis successore Eububezer, seu Abubachar deprædantur Gazansem regionem, occiso Præside Palæstinæ. Theophanes.

Dagobert. monialem sacrilege sibi iungit.

Dagobertus alioqui præclarè regnum administrãs, cum filijs careret & amoribus mu-E lierum impensius deditus esset, quorundam Consilio, vxorem, quod esset sterilis, repudiat: & puellam à Monasterio raptam in matrimonium sibi iungit, de quo flagitio cum ab Episcopis, & maximè à S. Amando Traiectensi Episcopo [e] reprehenderetur, indignatus, eum de suo regno eijcit. At ille arrepta occasione, cum & sanguinem pro Christo fundere optaret, in Vasconiam profectus, Gentilibus Euangelium prædicat, & post ad alia loca digrediens, ad Scaldis fluenta, pagum Gandauum peruenit, vbi plurima à Barbaris passus, Tornaci, tandem excitato à mortuis, quem suspendio mortuum viderant, magni facti ad baptismum concursus, longius etiam ad Sclauos, transito Dannubio, studio lucrandi animas.

[d] Ex Hugbaldo Monacho in reb. gest. S. Rictrudis apud Sur. 12. Maij. Baudemũdus eiusdẽ

ſęculi ſcriptor res eius geſtas proſecutus eſt.

animas & martyrium adipiſcendi, progreſſus eſt, vbi cum non conſtaret operæ fructus, ad proprias redijt oues. A

Christi Annus 633. | *Honorij Pap.* 8. | *Heraclij Imp.* 24. | *Indictione* 6.

Monothelitarum hęreſi fraudulenter inducitur.

HAumarus, Abubacharo ſuccedens, Boſtrenſem vrbem & alia loca vi capit, Theodorum Imper. fratrem & Ducem, cum exercitu profligat, Imperator deſerta Syria, & ſublatis Ieroſolymis venerabilib. lignis S. Crucis Cóſtantinopolim ſe recepit. Theophan. & Cedrenus. De eius ibidem cultu, Beda de locis Sanctis, c. 20. vbi & illud ait quamdiu ſuper altare manet aperta, totam Eccleſiam miro odore perſundi, & de nodis eius liquorem odoriferum, & ſalutarem fluere. B

Cyrus Alexandrinus Epiſcopus, collecta Alexandriæ Synodo, Monothelitarum hæreſi aperit viam, & ſimulato prætextu, quod hæreticos omnes in Aegypto poſitos, Eccleſiæ Catholicæ iungere poſſet, ſi duarum voluntatum & operationum voces ſilentio ſupprimeret, ſatis eſſe dicens, ſi in Chriſto tantum Dei virilis voluntas & operatio diceretur, ex qua duarum in Chriſto naturarum, exacta profeſſio ederetur, eo quod, & ſi non voces, res ipſæ tamen expreſſe haberentur. Res viſa eſt ſpem præ ſe ferens pietatis, & charitatis, ſi (vt dicebant) abſque detrimento Catholicæ ſidei voces interdum tacerentur, quibus diſcordiæ nutrirentur, verum, dolo malo, cuncta tunc acta eſſe exitus declarauit. Ex [a] Maximo & Actis [b] ſextæ Synodi. Iſthæc Cyro Alexandriæ conāti de vna voluntate, & operatione, aduerſatus eſt primum ſummopere Sophronius, probe ſciens hæreticos ea moliri ad deſtructionem Catholicæ veritatis, ſub ſpecie pietatis. ſcripſit enim ad Cyrum, vt capitulum illud Synodi Alexandrinæ, de vnica operatione tolleretur, imò & eadem de cauſa Conſtantinopolim ad Sergium profectus eſt, vt Sergius ipſe teſtatur in epiſt. ad Honorium Papam. Sed & alias etiam ad Sergium ipſum addidit litteras, vbi hoc item anno, defuncto Modeſto ſancto Patriarcha Ieroſolymitano ipſe ſubrogatus eſt in eius locum, quæ extat in ſexta Synodo ad Sergium inſcripta, alicubi etiam ad Honorium Papam, vt ſuſpicari poſſimus eam fuiſſe Encyclicam, & velut ſuę fidei Confeſſionem, miſſamque de more ad vtrumque, quo anno creatus eſt Ieroſolymorum Epiſcopus. De eadem epiſtola [a] Photius plenam, ait, eſſe pietatis, & orthodoxam ſententiam accuratè tradere, & ſacrorum dogmatum doctrinam haud vulgarem. C D

[a] *Bibliot. c. 23.*

Extant epiſtolæ Cyri ad Sergium, Sergij ad Honorium, Sophronij, Ieroſolymitani Epiſcopi ad Sergjum, eademque ad Honorium, Honorij duplex ad Sergium, in ſexta Synodo, de hac tota re. in cuius Honorij poſteriore deſtruitur hæreſis, & confirmatur Catholica fides illis verbis: *Auferentes ergo* (vt diximus) *ſcandalum nouellæ adinuentionis, non nos oportet, vnam, vel duas operationes definientes prædicare. Sed pro vna (quam quidam dicunt) operatione, oportet nos Deum operatorem Chriſtum Dominum in vtriſque naturis veridicè confiteri. & pro duabus operationibus, ablato gemina operationis vocabulo, ipſas potius duas naturas, id eſt, indiuiſe atque inconuertibiliter nobiſcum prædicare propria operantes*; cauſa porrò, cur ſilendum cenſeat de duabus voluntatibus, & operationibus, ea fuit, ne videremur cum Neſtorianis ponere duas perſonas, & cur ſilendum de vna, ne cum Eutychianis videremur tollere duas naturas. E

Hono ſtatuit Catholicam fidē de Chriſti voluntatibus.

Defuncto Iuſto Dorouernienſi in Anglia Epiſcopo, Honorius illi ſubrogatur, cui, & Paulino, Eduinus legatione miſſa, Pallium à Papa impetrat. Extant Honorij litteræ ad Eduinum & Honorium apud Bedam: [b] ſcripſit & ad Scotos in celebratione Paſchatis ab-

[b] *li. 2. c. 18. & 19.*

errantes.

A errantes, sed nullo fructu, vt apparet ex ijs quæ postea sequentes Pontifices cum Scotis egerunt. Beda.

Eduinus cum decem & septem annis, genti Anglorum simul & Britonum gloriosissime præfuisset, rebellante aduersus eum Carduella Pictorum Rege, & socia arma ferente Penda, de regio genere Merciorum, in prælio occiditur, & exercitus profligatur. Paulinus Episcopus assumpta Regina & filijs, & sacris vasis Cantium proficiscitur, vbi ab Honorio Archiepiscopo, & Eadbaldo Rege suscipiuntur. Eduini Regnum in duo diuiditur, Deirorum, & Berniciorum. vt eius nominis duæ erant prouinciæ, quarum Reges, abnegata Christiana professione, paulò post à Carduella impia manu, sed iusta vltione perempti sunt. Eduinus Rex interficitur.

B CONCILIVM IV. TOLETANVM GENERALE dictum, anno tertio, Sisenandi Regis pijssimi, affuere Episcopi sexagintaduo: capita septuaginta statuta de doctrina Catholica, & Ecclesiastica disciplina, & bonis moribus. Præfuit sanctus Isidorus Hispalensis. Primo loco fidei professio à Patribus edita, in qua SPIRITVM SANCTVM A PATRE FILIOQVE PROCEDERE professi sunt, more maiorum, vt Acta declarát. S. Isidoro iniunctum à Patribus, multi existimant, vt officia Ecclesiastica ordinaret, quod & perfecit. Extat adhuc Missale & Breuiarium, sub eius no[illegible], Mozarabe dictum, quasi Mixtarabes, corrupto vocabulo, cum, post occupata a[illegible]ibibus Hispania, diu in ea C Hispani mixti Arabibus vixerint, qui ab extorribus, & agent[illegible] in alijs prouincijs Hispanis, Mixtarabes dicti sint.

Christi Annus	Honorij Pap.	Heraclij Imp.	Indictione
634.	9.	25.	7.

SArraceni pluribus prælijs victores aduersus Romanos, Syria, & Aegypto spoliant Imperium. Ex Theoph. Et is Heraclius, qui Catholicus indomitos superauerat Persas, D hæreticus factus, ab imbellibus Sarracenis superatur. Sarraceni occupant Syriam, & Ægypt.

Osualdus ex Eduini sorore natus, diu profugus in Scotia, tandem reuersus in patriam, cum longe impari numero copiarum defixæ à se cruci, in loco pugnæ procumbens in prece, Britannorum Regem Corduellam superat, & occidit. Sextus Nordumbrorum Anglorum Christianissimus Rex, qui cupiens omnes sibi subditos Christianis imbui sacris, euocat ex Scotia verbi Dei prædicatores, quorum vnus Aidunus creatus Episcopus, magnæ vir sanctitatis interprete ipsomet Rege Osualdo, sua prædicatione, multum profecit. Christiana religione longe lateque propagata, Ecclesijs, & Monasterijs pluribus ædificatis. hæc latius apud Bedam. [a] li. 3. ca. 1. & seq.

[illegible] 2 cap. 6.

E

Christi Annus	Honorij Pap.	Heraclij Imp.	Indictione
635.	10.	26.	8.

MAla malis cumulantur, rursum Romani exercitus in Syria cæduntur, Ierusalem obsidetur. Annales ex Theoph. Cedreno. Sophronij [b] Episcopi Ierosolymitani homilia extat in Natali Domini, in qua deplorat, quod ob obsidioné vetentur adire sanctam Bethleem. Ierosolyma obsessa.

Birinus [c] Episcopus, de consilio Honorij Papæ profectus in Angliam, Occidentales Saxones, Geuissos dictos, cum Cynigildo Rege, conuertit ad fidé, ipso Osualdo de sancto [b] T. 2 Bib. SS PP. [c] Beda 3. c.

eum Lauacro suscipiente, eique filiam in matrimonium elocante. Vterque Rex vrbem Dorcineam ad extruendam ibi sedem Episcopalem Birino Episcopo donat, [a] de quo in actis eius, illud admirandum habetur, eum in altum iam naui prouectum, super mare ambulantem regressum ad littus, vt oblitam pallam, super altare, vbi celebrarat, ab Honorio Papa sibi donatam, super quam corpus Christi consecrabat, & in qua corpus Domini inuolutum, & ad collum suspensum semper secum ferebat, repeteret, & rursum eodem miraculo reuersum ad nauem, immobilem eum expectantem. A

[a] *apud Sur. 3. Decemb.* Miraculū.

Christi Annus	*Honorij Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
636.	11.	27.	9.

B

Sarraceni Ierosolymis [b].anno obsidionis potiuntur ea conditione, agente Sophronio Patriarcha, vt Christianis liceret sacra Christiana peragere. nec nisi post 463. annos è captiuitate per Francos eripitur. Hoc eodem anno Sophronius, summo, vt credibile est, dolore confectus, de sacris in manibus impiorum traditis, magno plane Ecclesiæ damno, moritur, qui solus hactenus contra Monothelitas, Heraclium, Sergium, & Cyrum insurrexerat. Theophan. Hic sanctissimus, & doctissimus Antistes annua memoria recolitur in Ecclesia vndecimo Martij, cuius eruditissimarum lucubrationum vix extant homiliæ duæ, vna de Natali Domini, altera de Angelis. C

[b] *Tyrius Episc. op. & alij.*

Concilium Toletanum Cinthilani Regis primo, Episcoporum 20. extant Can. nouem, ijdem pro Regis salute, & stabilitate regni statuti.

S. Isidorus Hispalens. obitus.

Anno primo Cinthilani Regis, Doctor, & Legulator Hispaniarum, Isidorus Hispalensis Episcopus stans in Ecclesia, peracto sermone ad populum, & expansis manibus, benedicens omnibus, Deo hactenus sibi traditum Regem commendans, fœlicissimo somno obdormiuit in Domino, anno sedis 40. Tudensis in Chronic. qui deinceps elogium eius contexit Miraculis, & doctrina clarus celebratur in Ecclesia 4. Aprilis, [c] Catalogum eius operum texuit S. Ildefonsus Episc. Toletanus, qui de alijs Episcopis Toletanis, ad hoc vsque Concilium 5. in quo subscripsit Eugenius, agit libro de viris illustribus, de Braulione quoque Cæsaraugustano, post Ioannem fratrem Episcopo, qui huic 5. Concil. Toletano interfuit, vt & Conantius Palentinæ sedis Episcopus, de quo idem Ildefonsus. Isidoro successit Theodiscus natione Græcus, sub ouina pelle lupus, qui inter cæteros errores, Christum non esse vnum Deum cum Patre & Spiritu sancto profitens, sed adoptiuum, Episcopatu deiectus, ad Arabes transijt, multa nefanda docens sub Heraclio. Tunc temporis dignitas primatus translata est ad Ecclesiam Toletanam. Tud. in Chron. Auicenna viuebat hoc tempore. Tudens. D

Primatus Hisp. trãslatus ad Tolet.

Christi Annus	*Honorij Pap.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
637.	12.	28.	10.

E

Translat. Reliquiarũ ex Oriente in Occidentem.

Antiochia totius Orientis metropolis capitur à Sarracenis, atque his temporibus, quibus siue à Persis antea, siue ab Arabibus postea, ijsdemque Mahometanis, & Sarracenis captæ sunt tres nobilissimæ Orientis ciuitates, Ierosolyma, Alexandria, Antiochia, complura Sanctorum tum Martyrum, tum Confessorum corpora translata sunt in Ocidentem. Romam autem translatas tum fuisse venerandas reliquias Ignatij Martyris ex Antiochia, constans fama vetusque traditio, potius quam scripta, significant.

Porrò S. Marci corpus, longe post hæc tempora, transferri Venetias cótigit. Siquidem

qui

A qui ad huius sæculi finem, ad ea peregrinatus est loca, ea de eius sancti corpore tradidit, quę Beda in libello de locis Sanctis scripsit, vt adhuc Alexandriæ degentis.

Christi Annus 638. *Honor. Pap.* 13. *Heraclij Imp.* 29. *Indictione* 11.

HOnorius Papa, vbi sed. ann. 12. mens. 5. minus 3. diebus, migrat è vita 4. Id. Octobr. Apud Anastasium, mira de eius, erga diuinum cultum, magnificentia leguntur. Plures Ecclesias à fundamentis extruxit, B. Agnet. Mart. via Nomentana. B. Apollin. Martyr. B. Cyriaci martyris, via Ostiensi, BB. MM. quatuor coronatorum, B. Seuerini iuxta ciuitatem Tiburtinam. B. Pancratij, via Aurelia. B. Luciæ in vrbe Roma iuxta S. Syluestrum B B. Hadriani martyris. fecit, inquit, & in domo sua iuxta Lateranas Monasterium BB. App. Andreæ & Bartholomæi. Restituit Basilicam S. Petri, eamque, & iam dictas, & alias plures, quas enumerare longum esset, multis & pretiosis ornamentis, & muneribus auxit & decorauit.

Cessat eius Episcopatus, inquit Anastasius, anno vno, mense 7. d. 17. non quidem vsque ad electionem, quam factam non multo post oportuit, Seuerini Papæ, sed ea confirmatione, quæ pro iam inueterato abusu, & pro libidine fiebat ab Imperatore. causa dilationis ponetur in anno sequenti.

CONCILIVM TOLETANVM VI. GENERALE, siue nationale, effecere per se, C vel per legatos Episcop. 52 anno Cinthilani Regis secundo, continet cap. 19. & cap. 3. continetur, quod sempiterna dignum est memoria, de Christianissimo Rege cōspirante cum Episcopis, vt nullus, nisi Catholicus toleretur in Regno, & Reges deinceps, antequam regnum suscipiant, hoc seruare promittant, sub graui anathemate, vt non immeritò Hispaniæ Reges Catholici cognominentur.

Arioualdus Rex Longobardorum, idemque Arianus, anno regni 12. moritur, in eius locum subrogatus Rotharis, itidem Arianus, quibus temporibus penè per omnes Regni ciuitates duo erant Episcopi, vnus Catholicus, alter Arianus. Qui tamen in Ticinensi ciuitate Arianus Episcopus Anastasius fuit, ad Catholicam Ecclesiam conuersus, eam D postea rexit.

Sancitum, vt Rex nō permittat in regno, nisi Catholicum. *4. ca. 44 non edit.*

Hic Rotharis Rex Longobardorum, leges, quas sola memoria & vsu retinebant, in scripta redactas, edictum appellauit, anno, ex quo in Italiā venerant Longobardi 77. Paul. Diacon.

Christi Annus 639. *Seuerini Pap.* 1. *Heraclij Imp.* 30. *Indictione* 12.

E SErgius Episcopus Edictum, Ecthesim, seu expositionem dictam, continentem, sub nomine Imperatoris promulgat, ad suam stabiliendam hæresim, eandemque, per Isacium Exarchum Italiæ, ad Seuerinum Papam mittendam curat, ab eo probandam, vt in Synodo Constantinopolitana probata fuerat. At is eam planè condemnauit, & anathematizauit. Ex Actis Concil. Lateranen. sub Martino Secretario 3. Tunc credibile est euenisse, quod habet Anastasius, hunc Isacium Exarchum Primates Ecclesiæ, per singulas ciuitates, egisse in exilium (id est Presbyteros, & Diaconos Cardinales, vt ego interpretor) vt non esset de clero, qui resisteret, post verò Patriarchium Lateranense diripuisse, & partem prædo Constantinopolim ad Heraclium misisse, vt credibile sit Seuerinum non habuisse

Edict. hæretic. Imp. Seuerin. P. nec recipit & dānat.

buisse ab Heraclio confirmationem, & haud diu superstitem fuisse afflictionibus exagitatum à ministris Imperatoris, tribuit autem eius sedi. Anastas.m.11. & d.4. Verum vt peruenisse ad hunc annum dicere necesse est, cum constet post edictam ecthesim, hac 12. Indictione promulgatum, vt ex actis Synodalibus apparet, superstitem fuisse, qui eam condemnarit; ita non prætergressum hunc annum, liquido constat, ex Synodo à Ioanne Papa facta anno sequenti. sepultus est ad B. Petrum sub die 4. Non. Aug. & cessauit Episcopatus eius mens.4. & d.29. sic Anast. A

[a] *li.2. c.19.* Auctor est Beda, [a] hoc anno Scotorum litteras perlatas Romam. Sed cum Seuerinus Papa diem obijsset, clerum Romanum & Ioãnem electum tantum, nendum cõfirmatum eas aperuisse, & respondisse de Paschate Catholico more celebrando, & hæresi Pelagiana reuiuiscente, cauenda. Extant earum fragmenta apud Bedam. Obseruanda ratio scribendi, cum electus, nec adhuc confirmatus esset Papa, alibi relata. B

Regnum Persarum occupatur à Sarrac.

Post publicatam Ecthesim, & in Synodo confirmatam, moritur Sergius Constantinopolitanus Episcopus post 30. annum sedis, & amplius, non verò octauum, aut nonum, vt apud Nicephor. Chron. subrogatur Pyrrhus Chrysopolytanus Monachus, & Presbyter, vt eius hæresis fautor & propugnator.

Dum Heraclius Constantinopoli impugnat fidem Catholicam, Sarraceni, fugato Hormisda è regno Persarum, quod tanto labore subiugarat Heraclius, eo potiuntur.

[b] *Aimo. li. 4 c.20.* [c] *apud Sur. 6. Febr. & 12. Maij.*

Dagobertus [b] octauo demum anno, dimissis concubinis & illegitima vxore, ex legitima, quam sibi iunxit, filium suscepit, quem reuocato [c] B. Amando ab exilio, & venia postulata de sacrilegio, & baptizandum, & educandũ tradere voluit. at is, ne per id officium traheretur in curiam, diu renuit, ac demum victus Regis, & procerum precibus assensus, filium baptizauit, & Sigebertum vocauit, 40. à natali eius die, qui infans, nemine respondente; Amen, diuino miraculo, respondit. Hucbaldus in Actis S. Rictrudis Nouiomens. C

Christi Annus	*Ioan. Pap. IV.*	*Heraclij Imp.*	*Indictione*
640.	I.	31.	13.

Ioãnes P. collecta Syno. Ro. monothelit. hæresim damnat.

IOannes Papa, collecta ROMAE SYNODO, Imperatoriam Ecthesim, & Monothelitarum hæresim condemnat. Theoph. Reliqua Acta non extant. Ex disputatione Maximi cum Pyrrho illud habetur, Ioannem Papam, quod sciret Orientales hæreticos in consortium sui erroris adsciscere defunctum iam Honorium ex epist. ad Sergium, hæcque iactare quo suam hæresim stabilirent, curasse, vt earum epistolarum scriptor germanum earum sensum interpretaretur, quod ille egregiè præstitit, & ad Imp. ipsum scripsit, de qua interpretatione suo loco. D

Maximus ex palatio transit ad monast. & inde Rõm. fugiens hæresim. Heraclius hæretici nomen vitat.

Maximus, vir eruditissimus, regijs commentarijs scribendis in Palatio addictus, cum videret Monothelitarum hæresim Regiam occupasse, sibi timens ac consulens, deserto Palatio, Monasterium ingressus, ac post, grassantem hæresim non ferens, in Occidentem, intactum ab ea peste, Romamque proficiscens, in itinere conuenit Africanos Episcopos, & de toto illo fidei negotio probe monitos, & instructos, adduxit, vt Concilijs celebratis hæresim illam condemnarent. Theophan. & res gestæ Maximi, post eius scripta in 3. Cod. Vaticano. E

His auditis Imperator, & infamiam hæretici apud Occidentales veritus, nouo promulgato edicto, tam in Oriente, quam in Occidente Ecthesim illam, negat suam esse, sed Sergij, qui & curauit eam suo nomine edi, sed contrariũ publicari oportebat, ad suspicionem hæresis purgandam, quod non fecit. Acta public. in Senatu Constãtinopolitano sub Con-

A stante in causa Maximi. Quod verò Maximus Heraclium piè memoriæ vocat; facit id ex consuetudine sic vocandi Imper. qui publicè hæresis damnati non essent; non quod illum probet Catholicum.

Hoc ipso anno ex humanis sublatus est Cyrus Alexandr. Episc. ex Nicepho. Chronico, vbi est, eum sedisse annos 10. cum creatus fuerit anno 630. successit illi Petrus, eadem infectus hæresi. Athanasio illi hæretico perditissimo in Antiochena successit Macedonius, nec de Antiochenis Episcopis successoribus vlla deinceps mentio, vsque ad 6. Synod. quibus tunc præfuit hæreticus perditissimus. Ierosolymorum quoque successio obscura.

B Hoc eodem anno 9. Dagoberti Francorum Regis, missus est ab eo legatus [a] Richarius, an Sicharius, ad Sclauorum Regem, repetitum merces mercatoribus Francis ablatas, cui expetenti Francorum amicitiam, responsum, seruis Christi non esse iungéda fœdera cum canibus. De Richario egregiæ sanctitatis viro, mentio apud Surium. [b]

[a] Aimo. 4. c. 23.

Eadbaldo Anglorum Cantuariorum Regi, vita functo, successit Earcombertus filius, qui primus in toto Regno Idola destrui, & Quadragesimale ieiunium, pœnis appositis, obseruari sanxit, & regnum 24. annis, & aliquibus mensibus tenuit, cuius filia virgo Earcongatha in constituto Monasterio à Fara seu Burgundofora in Gallijs sanctissime vixit, de qua, & alijs, per id tempus Monasticæ conuersationis gratia in Gallijs florentibus, meminit Beda, & Ioan. Abbas.

Seruis christi nō sunt iungenda fœdera cū canibus.

[b] 26. Apr.

C

Christi Annus	Ioan. Pap. IV.	Constantinus Imp.	Indictione
641.	2.		14.

HEraclius æquandus, & forte præferendus fortissimis Imperatoribus, nisi gloriam suam hæresi maculasset, infœlici exitu, moritur, anno Imp. 31. Constant. qui cum ipso regnarat, & ipsi successit, ex Eudocia filium, vix, vt ait Theophan. 4. mensibus absolutis, veneno, vt creditum fuit à Martina nouerca propinato sublatus est, quo filius Heracleonas regnaret, adiuuante Pyrrho Constantinopol. Episc. qui imperium tenuit menses sex, nam rebellante Senatu depositus absciso naso cum Martina matre, perfida fœmina, cui lingua abscissa est, in exilium eiecti sunt, & Constantini filius, Constans, vt Theophanes, quem sequemur, cum alij Constantinum, alij Constantem appellent.

Heraclius maximus Imper. nisi hæreticus moritur.

D

Ioan. Papa per fidelissimum, & sanctissimum Martinum plurimos captiuos redimit, de seruitute sclauorum, qui Dalmatiam & Istriam deprædati fuerant. Anastas.

Ioan. Pap. captiuos redimit.

Ex eadem prouincia, ne expositæ essent grassationibus Barbarorum, reliquias Sanctorum martyrum Venantij, Anastasij, Mauri, & aliorū plurimorum Mart. Romam transtulit, & in ipsorū honorem oratorium construxit, iuxta baptisterium Constantini, quod adhuc extat. Anastas. At demum cum sedisset annum vnum, menses nouem dies, 6. ex hac vita migrauit, secunda die menses Octob. cessat Episcopatus m. 1. d. 13. Anastas.

Theodorus, ex patre Theodoro Episcopo, Ierosolymitanus patria, 25. Nouembris subrogatur.

E

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imp.	Indictione
642.	I.	I.	15.

PYrrhus Constantinopolitanus Episcopus in suspicionem adductus conspirationis cum Martina Augusta de propinato veneno Constantino Imperatori, sibi timens sponte secessit in Africam, quam sciebat ab Imperat. defecisse. In eius locum, ab hæretico

A Imperatore Constante, substitutus est Paulus æque hæreticus Monothelita.

Ecclesia orientalis deformata. Deformata admodũ erat facies Orientalis Ecclesiæ, Imperatoribus ipsis hæresim propagantibus, omnibus Patriarchis hæreticis, Mahometana secta in dies magis inualescente, improbis sacerdotibus vbique dominantibus, bonis eiectis, & factis extorribus.

Rex Christianissimus Nordumbrorum Anglorum Osualdus, nono Regni anno à Pagano Rege Merciorum, anno ætatis 38. in prælio occiditur, post mortẽ miraculis clarus, [a] de quo illud fertur, cum se iam iã videret perimendũ, orasse pro animabus exercitus sui.

[a] Beda 3. c. 12.

B

Christi Annus	*Theodori Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
643.	2.	2.	1.

HAomar Sarracenorum Princeps extruxit templum Ierosolymitanum, Crucibus ex aduerso depositis, quod, ne consurgeret opus, impedirent. Theoph. atque hoc est illud, inquit Tyrius, [b] quod Ierosolymis esse dignoscitur. Mauritius Chartularius in tyrannum erumpit, ac malè perit, digna pœna eius, qui Basilicam Lateranensem expilarat. Isacius quoque Exarchus eiusdem particeps criminis, illis ipsis diebus repentinè moritur. successor illi mittitur Plato hæreticus, vt constat ex epistola Martini Papæ, fluctuante ob hæresis vndas Ecclesia Orientali, alij se conferunt ad tutum portum Romanæ Ecclesiæ, C alij, vt Cypri Episcopi, synodis coactis, synodalibus litteris scriptis ad Theodorum, suam Catholicam fidem contestantur. Acta synod. Roman. sub Martino secret. 2. in ea synodica vniuersalem Papam appellant Theodorum, ac Patrem Patrum.

[b] l. de bello sacro, c. 2. Sacrilegi male pereunt.

Catholici Palęstinæ Episcopi Stephanum Dorensem Episcopum legant ad summum Pontificem Theodorum, à quo Vicarius Apostolicus in Palæstina constituitur, ad deponendũ Sergium Ioppensem Episcopum, sedis Ierosolymitanæ inuasorem, & Paulo Constantinopolitano fœdere iunctum. Quem & depositum, cum alijs in hæresi permanentibus, & alios receptos qui libellum pœnitentiæ obtulerunt, asserit in libello à se oblato Martino Papæ in Concil. secr. 2. Tantum sibi iuris, vel inter ipsos Sarracenos, & hæreticos, D patrocinio Constantinopolitani Patriarchæ, & Imper. fultos, vendicabat Apostolica sedes, omni tempore eadem vigens auctoritate, & vbique præsidens potestate.

Vniuersalis Papa, Theodor. appellatur. Auctoritas Rom. Sed. Apostolic.

Christi Annus	*Theodori Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
644.	3	3.	2.

PAulinus, alias Eboracensis, sed tunc Rofensis Episcop. post 19. annos sedis, migrat ad Dominum, 10. Octob. Beda [c] Martyrolog.

[c] li. 3. c. 14.

E Christiana fides, apud Orientales Anglos admodum propagatur, per Furseum Hibernum virum admirabilem. paulo post vero, & Sigebertus eorum Rex, amore cœlestis beatitudinis relicto regno, cognato suo, monasticam vitam professus, à Pagano Merciorum Rege Penda occiditur. vide Bedam. [d] Dagobertus subiugatis circumpositis gentibus, & regno pacato, gratus de diuinis beneficijs, vniuersas pæne Galliæ Ecclesias patrimonij sui hæredes instituit; Regibus quoq; declaratis duobus filijs, Sigeberto, & Huldouico in conuentu Episcoporum, & Procerum testamentum extat apud Aimoinum. [e] Alia extat [f] munificentissima eiusdem donatio facta Ecclesiæ à se constructæ, & Monasterio S. Benedicti non longe ab Argentina.

Rex monachus fact[us] occiditur.
[d] li. 4. c. 30.
[e] In appen hist. Goth. Io. Mag.

A *Christi Annus* 645. *Theodori Pap.* 4. *Constantis Imp.* 4. *Indictione* 3.

PYrrhus delatus in Africam, inuenit ibi Maximum monachum, inter quos; agentibus ipsis Africanis Episcopis, & Præside ipso Prouinciæ, Gregorio Patricio, instituitur publica illa famosa disputatio. in qua Honorius liberatur à nota, & calumnia hęresis, & veritas fidei Catholicæ ita Pyrrho ipsi innotuit, vt Romam profectus, libello pœnitētiæ Papæ oblato, hæresim publice abnegarit, & à Theodoro reciperetur, cum titulo Patriarchatus, in Ecclesiam Catholicam. Theophanes, Photius, Anastasius. extat disputatio, nunc primum typis edita Græce & Latine. Honorius liberatur à nota hæresis. Famosa disputat. inter Pyrrhum, & Maximũ.

B Quod ad Honorium attinet obijcienti Pyrrho, Quid de Honorio ad respondendum habes, qui aperte antecessori meo vnam voluntatem Domini Nostri Iesu Christi esse tradidit? Respondet Maximus: Longe potiorem interpretem esse Epistolæ qui eam, ex persona Honorij Papę, scripsit, quàm qui illam Constantinopoli interpretati sunt. Is igitur cum ad Diuum Constantinum rursus ex persona Ioannis Papæ, de hac epistola scriberet, dixit, Vnam voluntatem diximus in Domino, non diuinitatis eius, & humanitatis, sed humanitatis solius. Cum enim Sergius scripsisset, quod quidam duas voluntates in Christo contrarias dicerent, rescripsimus, Christum non duas voluntates contrarias habuisse, carnis inquam & spiritus, sicut nos habemus, post peccatum, sed vnam tantum, quæ naturaliter humanitatem eius signabat. Hoc autem ita esse, argumentum euidens est meminisse membrorum, & carnis, quæ quidem in diuinitate non licet intelligere, cui assensus est Pyrrhus; C nec habuit quo suum prædecessorem Sergium excusaret, & ad extremum de tota controuersia victus, manus dedit, duas in Christo voluntates, & duas operationes, vt & duas naturas, confessus. Pyrrhus hæreticus recipitur cum titulo patriarch. Hon. vnã voluntatem Christi, id est, eius humanitatis asserit.

Calumniæ sparsæ sunt ab hæreticis de pœnitentia Pyrrhi, quasi vi ad eam adactus esset. Lege Epist. Martini Papæ 16. in qua notanda illa sunt maxime, in examine Martini Papæ, post facto Constantinopoli de Pyrrho, Demosthenes. *Vnde autem sumebat ea, quæ ad vsum sui corporis erant necessaria? Martinus. De Patriarchio Romano. Demosth. Qualis panis dabatur ei? Mart. Vos Domini mei nescitis Ecclesiam Romanam. Dico enim vobis, quia quisquis venit illuc misera-bilis homo hospitari, omnia ad vsum prabentur ei, & nullum immunem suis donis S. Petrus repellit ve-*D *nientium illuc, sed panis mundissimus, & vina diuersa dantur, non solum ei, sed hominibus ei pertinentibus. Si ergo in miserabilibus hominibus hæc fiunt; qui venit honorabilis. sicut Episcopus, quales sumptus habet suscipere?* Sed & Maximus calumniam est passus, quod Pyrrhum laudasset, quasi cum eo, simulate agens consentiret: de qua se purgat ad monachos Siciliæ, & exponit consilium suum fuisse, non exasperare Pyrrhum, sed magis lenire eum ad assentiendum ijs, quæ piè secundum doctrinam sanctorum Patrum dicerentur. Palinodia Pyrrhi epi-scopi Constantinop. Monothelitæ. Vide munificentiã Eccl. Ro.

Sarracenorum Princeps Haomar à quodam Persa, per fraudem interficitur, cui succedit Hoamen eius cognatus. Theophanes.

E *Christi Annus* 646. *Theodori Pap.* 5. *Constantis Imper.* 5. *Indictione* 4.

COgnita per Africam Palinodia Pyrrhi Constantinopolitani Episcopi, & audito, post conuersionem Pyrrhi, Constantinopoli super ianuas primariæ Ecclesiæ Monothelitarum hæresim credendam omnibus, sancitam esse; omnium Orthodoxorum animis cōcitatis, & maxime Africanorum, CONCILIA conuocata; BYZACENVM, sub Stephano

Conc. collecta in Monothelit. ab Africanis.

A Primate 42. Episcoporum: NUMIDICUM, sub Columbo Primate: MAURITANUM, sub Reparato Primate, sex Episcoporum. CARTHAGINENSE 68. Episcoporum, cuius Primas Fortunatus siue Fortunius cum Paulo Constantinopolitano communicabat, ac propterea nulla eius hic fit mentio (Act. 14. 6. Syn.) quorum Conciliorum Acta extant in Concilio sub Martino, cum autem synodalem, tria priora Concilia ad Paulum Episcopū Constantinopolitanum commonendum Constantinopolim missura essent, & detecta Gregorij Præsidis tyrannide, commercium Africanorum cum Oriētalibus interruptum esset, eandem mittunt ad Roman. Pontif. rogantes, vt per suos responsales eidem reddendam curaret, ac nisi resipisceret ab ipso Romano Pontifice damnaretur. Synodalem item per se Concilium Carthag. Proconsularis Prouinciæ ad eundem Paulum misit. Byzaceni etiam Concilij epistola extat ad Constantem Imperatorem, cum nondum plane esset detectus hæreticus. B

a. Concil. Lateran.

Deposito, vel defuncto Episcopo Carthagin. Fortunato, vel Fortunio, Victor creatur, cuius extat epist. ad Theodorum Papam, de sua creatione & fide Catholica, in Concil. Lateranen. sub Martino Papa.

Theod. intentat anathema Paulo Constantinop. episcopo.

Theodorus assensus petitioni totius Ecclesiæ Africanæ in Paulum Constantinopolitanum Episcopum cōclamantis, eius Synodales epistolas, per Apocrisarios suos ad eum misit, suas addidit, post alias blandas, acerrimas, & aculeatas, scribens rectæ fidei formam, & subijciens anathema aliter sentienti; quæ non extant, sed missas constat ex Epistola Pauli Theodoro reddita, eiusmodi quidem, quæ fallere possit etiam cautos, & prudentes, extat in secretario 4. sæpius citati Lateran. Conc. C

CONCILIUM SEPTIMUM TOLETANUM celebratū est in Hispania anno Chindasuindi Regis quinto Præside Orientio Emeritens. Episcopo, vt seniore, subscriptiones extant 39. Canones quinque statuti.

Christi Annus	Theodorij Pap.	Constantis Imper.	Indict.
647.	6.	6.	5.

SArraceni hostiliter Africam ingressi, Tyrannum extra Africam propellunt, exercitu profligato, eamq́ue sibi tributariam faciunt. ex Theophane. D

Dagoberti Reg. obitus munificentissimi in ecclesias.

Dagobertus Francorum Rex 16. moritur; cuius magnificentia in ædificandis, & ornandis Ecclesijs prædicatur ab Aimoino. succedunt hæredes relicti filij Sigebertus, & Clodoueus. [a] De eius Purgatorijs pœnis visio ostensa S. Eremitæ, narratur ab eodem Aimoino [b] & vt aduocati in auxilium sancti affuerint, & liberatum ad cœlum euexerint.

[a] l. 4. c. 33. [b] 4. c. 34.

Illi à secretis fuit Andoenus, post celeberrimus Rothomagēsis Episcopus, cuius, in eius vita, extat indiculus monitionum ad Regem.

Christi Annus	Theodori Pap.	Constantis Imper.	Indict.
648.	7.	7.	6.

E

PAulus Constantinopolitanus Episcopus cum vidisset ex litteris, tum à Romano Pontifice, tum etiam ab Africanis concilijs, scriptis vniuersam Occidentalem Ecclesiam aduersus se concitatam, dolum excogitauit. persuasit enim Imperatori Constanti edictum proponere, (quod typus fuit appellatum) quo significaretur tacendum esse de ea altercatione quæ vertebatur, de vna, seu de duabus voluntatibus, ea iusta causa prætensa, vt omnes Christiani orbis Ecclesiæ, in vnam eandemq́ue sententiam vnirentur; Typus huius-

modi

A modi Romam perlatus, à Theodoro, coacta SYNODO, damnatus est. Interim cum nihil se profecisse cum Paulo Theodorus videret, damnationis, & depositionis sententiam in eum tulit: sed & in Pyrrhum, qui ab Olympio Exarcho, Platonis successore, Ravennam euocatus, in hæresim de nouo retractus est. Theophanes: Anastasius in Theodoro: Maximus epist. ad monachos Siculos, & Martinus in Synodo Lateran. Act. 1.

Paulus Constantinop. Episcop. damnatur & deponitur.

Quod si quis obijciat idem videri iudicandum de Honorij epistolis, atque de typo Constantis Imperatoris, vtrisque suadentibus de vna, vel duabus voluntatibus non disserendum: respondendum est, multum referre, haberi rationē temporum: nam sanctè, ac pie dici potest iussum ab Honorio de vtroque taceri, eo tempore quo inciperet eiusmodi controuersia alicubi ventilari. Haud enim de omnibus quæstionibus, quæ curiositate disputantium oriuntur, necesse est ab Ecclesia definitionem promulgari. Satis namque ad so-
B brietatem sapere, erat, de duabus in Christo naturis asserere, quæ à Sacrosancto Concilio Chalced. fuerant definita. Vbi vero indictum de curiosa disputatione silentium ab aduersarijs violatum est, immo & per publicas assertiones publice affixas in Ecclesijs, hæresis palam est promulgata, & Conciliorum sententijs stabilita, haud aliquis locus potuit esse silentio, sed damnandus error omnino fuit, & recta sententia promulganda.

Pyrrhus retractus in hæresim dānatur. Purgatur Honorius Papa à calumnia.

Audita Constantinopoli condemnatione typi Pauli Constantinopolitani Episcopi, ac deniq; Pyrrhi: tum Imperator, tum Patriarcha vehementer exarsere, & furorem exprompserunt, primum in Apocrisarios Theodori Papæ, quorum altare in palatio Placidiæ, vbi
C habitabant, subuerterunt, sacrificare eos non permittentes, ac in alios deinceps Catholicos sacerdotes, alios in carcerem retrudentes, alios in exilium deportantes, alios verberibus subijcientes. Anastasius in Martino, male ad eius tempora refert, cum hoc acciderit Apocrisarijs Theodori.

Persecutio in Catholicos à Monotheletis.

Sarraceni inuadunt Cyprum, & Constantiam diruunt. Theophan.

Christi Annus	*Martini Pap.*	*Constantis Imper.*	*Indict.*
649.	1.	8.	7.

D THeodorus Papa vbi sedisset annos 7. men. 5. dies, 20. migrat ex hac vita. Anastasius meminit de Ecclesijs, & Oratorijs ab eo ædificatis, ornatis, & locupletatis, vacat sedes men. 1. & dies 16.

Martinus Tudertinus, Etruscus, in eius locum creatur, prima die Iulij. confirmat eius electionem Imperator pro tyrannico abusu illorum temporum; & quasi pro gratitudine, exigit ab eo probationem, & subscriptionem sui edicti, & typi vt de vnica vel duabus Christi voluntatibus, & operationibus sileretur. At Martinus facinus execratus, hortante præcipue MAXIMO Abbate, CONCILIVM ROMAE indicit; quod ipse MARTINUS epistola ad Amandum Traiectensem Episcopum vocat, generale, centum & quinque Episcoporum,
E vt est in Actis, vel centum & decem, vt apud Theophanem. Legatio Gallicorum Episcoporum adesse non potuit, sed nec Galliæ Cisalpinæ Episcopi affuerunt bello [a] fortasse impediti, quod acre gerebat in Italia Rotharis Longobardorum Rex Arianus: habitum est quinque secretarijs, seu consultationibus, aut sessionibus, totidem diebus, in Ecclesia Constantiniana. Lecta & damnata sunt scripta Theodori PHARAONITANI, Cyri Alexandrini, Sergij, PYRRHI & PAULI Constantinopolitanorum Episcoporum, ac denique typus Constantis Imperatoris. Illud hic obiter adnotandum, cum Themistius, Sergius, Pyrrhus, & reliqui sectarij ad probandam vnam operationem, & voluntatem in christo vsi fuerint scriptis Dionysij, nunquam tamen à catholicis fuit acceptum, scripta illa

Cōc. Ro. sub Mart

[a] Paul. Diac. li. 4. 47. n. & lib. 16. cet.

Diony-

Opera q feruntur Dionysij, eius tum habita esse probatur.

Dionysij non esse, vt plane appareat, ea omnia, tum ab hæreticis, & Catholicis æque probata, eius fuisse germana. Viginti denique sanciti sunt Canones, quibus singulis ad finem apposita est condemnatio secus sentientium. Absoluta synodo scripta est synodalis Epistola circularis ad omnes Christi fideles, quæ extat; digna tanto Pontifice: extant & acta Concilij Latine, & Græce scripta; quod concilium, celebratis per singulas Prouincias Concilijs confirmari, & subscribi voluit S. Martin. Atq; hæc, præter Acta Concilij, habentur apud Theophanem, & Anastasium, apud res gestas Maximi Abbatis, & S. Eligij Nouiomensis, quas scripsit S. Audoenus [a] Episcopus Rothomag. in quibus meminit de litteris ab eodem S. Martino Papa in Gallias missis ad Episcopos, & Reges, & peculiares extant ad S. Amandum Traiectensem Episcopum, in quibus eius priorem petitionem de abdicatione Episcopatus, denegat; posteriorem admittit, de reliquijs mittendis; mittens simul Encyclicam, & synodalia Acta. A B

[a] *Apud Sur. 24. Aug. c. 8. Post Rom. Conc. to. 3.*

Acceptum autem est ab vniuerso orbe Catholico, magna approbatione, & honore hoc Concilium, adeo vt ad plenam fidei professionem, post quinque vniuersalium synodorũ assertionem huius quoque confessio adijceretur, vt apparet ex Concil. [b] Anglicano, sub Theodoro, idque vsque ad celebratam sextam Synodum.

[b] *Apud Bedam 4. c. 17.*

Interim dum Concilium celebratur, aduenit Olympius Exarchus, cum mandatis ab Imperatore, vt typum suum recipi curet, & si minus aliter perficere possit, Martinum captiuum teneat, & tum typum promulget, quod cum vi perficere nõ posset, propter vnionem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, per fraudem Martinum Papam interficere Spathario suo mandauit, dum in Basilica S. Mariæ ad Præsepe, sibi communionem ministraret, sed nec id successit; Spathario diuinitus obcæcato, quod ipse pluribus cum iure iurando professus est. Qua re cognita Olympius rem totam Pontifici aperit, & pace cum eo inita, cum exercitu in Siciliam aduersus Sarracenos progreditur. ex Anastasio. C

S. Martinus litteras mittit ad Imperatorem de Actis in Concilio, ea moderatione, vt typum non Ipsi, sed Paulo, qui suaserat, tribuat, & quasi cum orthodoxo agat, quamuis esset hæreticus, quod non palam cognitus, & damnatus esset ab Ecclesia: illi Epistolæ omnes subscripserunt Episcopi.

Scribit & circulares litteras in Africam, missis actis synodalibus laborante quoque Ecclesia Ierosolymitana, & Antiochena, ob incubantes hæreticos. Io. Episcopum Philadelphiæ suum Vicarium in Oriente constituit, ad eum scribens ep. numer. 5. in qua de ordinationibus faciendis, de restituendis lapsis, de dispensationibus agit. Graues in primis, & acres sunt litteræ [c] ad Paulum Thessal. in hæresim lapsum, & alios in errorem inducentem, quibus eum excommunicat, & deponit; ad Thessalonicenses [d] etiam ipsos scribit de eius depositione: plures & alias scripsit epistolas ad diuersos Episcopos graues, & sapientiæ plenas. Mirificus vigor animi, & infracta Constantia Martini inter tot ecclesiæ clades, & propria pericula, à Sarracenis, ab Imp. ab hæreticis, cum graui interim ipse morbo teneretur-ipsomet teste. [e] ep. ad Eliterum. D

[c] *ep. est 12.* Papa excommunicat, & deponit Episcopũ Thess.
[d] *ep. est 13.*
[e] *num. 15.*

Ex Hisp. petitur Roma residua pars scriptorũ S. Greg.

Chindasuindus Rex Hispaniarum Taionem Cæsaraugustanum Episcopum Legatum Romam mittit, quæsitum residuam partem scriptorum B. Papæ Gregorij in Iob (si quidem primam tantum, & secundam partem se mittere ad Leandrum cui opus inscripserat, testatur ipsemet Sanctus Gregorius [f]) quæ cum non facile reperiretur in Archiuo Romano, ex visione ostensa Taioni ipsi, impensis precibus ad confessionem Beati Petri reperta est, & allata in Hispaniam: extat plenior narratio ad finem septimi Toletani Concilij, recepta ab omnibus Hispaniæ Historicis. E

[f] *Li. 4. ep. 45. Ind. 13*

Chindasuindus anno Regni 6. & m. 8. cedit Regnum filio Recesuindo, & à Pontifice

A Romano impetrat, secundum beneplacitum Pontificum Hispanorum, vt primaria dignitas esset Toleti, sicut fuerat ab antiquo. Eius præclara extitit munificentia in monasterijs locupletandis, vt patet ex veteri memoria donationis ab eo factæ monasterio Complutensi, quod vna cum alijs S. Fructuosus Abbas his diebus erexit.

Christi Annus	Martini Pap.	Constantis Imper.	Indictione
650.	2.	9.	8.

Sanctus Landolinus Cameracensis Episcopus, & S. Amandus Leodiensis, Romam adeunt, & à B. Martino Papa benigne suscepti, munus prædicationis in gentibus suscipiũt, B B. Amando additis socijs, Londoaldo presbytero, & Amantio Diacono. Neminem enim aggredi ad gentes prædicationem consueuisse, nisi à Romano Pontifice missum, plura docent exempla. Acta [a] S. Landolini, [b] S. Bauonis, & Sancti Landoaldi.

Accessit eadem item de causa ad S. Pontificem Martinum, exemplo Forsei eius germani, S. Follianus, vt ab eo benedictionem, ad infidelium conuersionem, acciperet. Apud [c] Molanum de SS. Belgis.

Constans his quæ Romæ gesta erant exasperatus, Maximum Abbatem, venerandum senem, prope octogenarium Roma abducendum Constantinopolim mandat; vbi iudicio sistitur, calumnijs exagitatur, & indignis modis tractatur, ac demum, in Catholicæ fidei defensione constanter persistens, vna cum Maximo Apocrisario, & Anastasio discipulo, [d] in exilium, in extremas Imperij Romani oras ablegatur. Res gestæ Maximi.

[a] Apud Sur. 15. Iun. [b] Apud Sur. 1. Octob. [c] Apud Sur. 19. Mart. [d] vlt. Oct.

C Mox conuersus in Sanctissimum Pontificem Martinum, obiectis calumnijs, quod mutaret traditam à maioribus fidem: Quod molitus esset quiddam cum Sarracenis: quod nescio quid contra Dei genitricis Mariæ cultum esset locutus; quod non legitime Pontificatum occupasset; per Theodorum Calliopam Exarchum in Italiam missum, vi militari è Basilica Constantiniana abductum, & mox è Palatio Lateranensi abstractum, & in nauim coniectum, asportari curat in Orientem. Prohibiti clerici eo proficisci: prohibitus ipse è naui in terram exscendere, cùm etiam morbo podagræ affligeretur, detentus integro anno inter Cycladas, eo consilio, vt pressus ærumnis de sua constantia remitteret. Custodes omne genus subsidij, & humanitatis illi præstari vetant. ex Theophane, & epistol. D Martini 14. & 15. & vnius ex comitibus eius apud eum 16. ex [e] Audoeno in vita S. Eligij, cap. 34.

Per hoc tempus, hæreticus quidam à partibus transmarinis profectus in Gallias, Augustoduni virus spargere cœpit, qua occasione coactũ AVRELIANENSE CONCILIVM in quo ille nequam à Saluio Episcopo confutatus, damnatus, & eiectus est. Audoenus in vita S. Eligij c. 34. & in Actis ipsius Audoeni [f].

[e] Apud Sur. 1. Decemb. [f] Apud Sur. 24. Aug.

Christi Annus	Martini Pap.	Constantis Imp.	Indictione
651.	3.	10.	9.

E Exacto anno Martinus Papa tandem aduehitur Constantinopolim, vbi reclusus in custodia, scripsit epistolam ad Eliterum numer. 15. de suis ærumnis. Ecce 47. inquit, dies sunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, & effluxi, & refrigui totus, quoniam ventris fluor, & in naui, & in terra, vsque ad præsentem horam mihi requiẽ non dedit, &c.

S. Martin[us] aductus Constantino. quam patitur.

Postquam ibi fuisset per 93 dies absque participatione sermonis alicuius, iudicio sistitur accusatus, testes adducuntur intestabiles, quos periurantes rogat prohiberi à iuramento,

gladio addicitur, exuitur Pontificalibus indumentis, exponitur vrbis opprobrio, retruditur in carcerem, cathenis oneratus. Accidit autem vt sequenti die adiens Imperator Paulum Patriarcham morti proximum, narraret ei quæ gesta essent in Sanctissimum Pontificem, ingemiscens vero Paulus, conuersus ad parietem dixit, Hei mihi, & hoc ad abundantiam iudiciorum meorum actum est, numquid nam Domine, non est miserabile, talia pati Pontificem? Tunc attentius adiurauit Imperatorem, sufficere ei, in his, quæ passus est, nihilque amplius sustinere. Quod cum audisset B. Papa ægre tulit, expectans, per gladiū consummare martyrium. Post aliquos igitur dies consolatus suos, & distractus ab illis, clam nauigio Chersonam, in exilium transuectus est. Paulus interim moritur, suo ipsius iudicio condemnatus. Quanta, in custodia Cōstant.nopoli passus sit, epistola vnius eius sociorum indicat, inter ipsius Martini Papæ epistolas, 16.

Chersonā relegatur.

Osuinus in Anglia Rex, eximiæ virtutis & Religionis, anno Regni nono, amici proditione occiditur, cuius mortem prædixit Sanctissimus vir Aidanus, non nisi 12. dies illi superstes: Anniuersaria memoria in Ecclesia celebris 31. Aug. Mart. Rom.

Christi Annus	*Martini Pap.*	*Constantis Imper.*	*Indict.*
652.	4.	11.	10

Queritur Martinus Papa in exilio, de subsidijs vitæ non missis.

CHersona scriptæ à S. Martino duæ breues extant epistolæ 17. & 18. absque titulo; quibus loci incolas Gentiles asserit, & tantum esse ibi omnis generis annonæ penuriam, vt vix modicum triticum importatum habeatur: conqueritur etiam quod Roma subsidia vitæ non mittantur, nimirum pauentibus omnibus Constantis, & hæreticorum minas; qui, nisi gladio, ne persecutores odiosè haberentur, certe ærumnis confectum, extingui volebant, eadem confirmantur epistola eius discipuli supra citata. Ex eadem Martini 18. Epistola colligitur alium Romæ creatum fuisse Pontificem. Restitisse quidem diu visus est Clerus Romanus Calliopæ, ex Imperatoris mandato instanti, vt Martino subrogaretur Pontifex, asserens contra ius fasque, vt viuente Pontifice, alius in eius locum substituatur. Verum ne cogeretur Romana Ecclesia subire periculū, vt nisi ipse clerus eligeret, daretur inuitis ab Imperatore Romanus Episcopus, qui eiusdem cum ipso esset hæresis propugnator, eam duram conditionem accipiunt inuiti, & Eugenium Romanum, præstanti virtute, & fama in pauperes munificentiæ gratum populo eligunt, loco Martini, qui tamen Vicaria, dum ille viueret, præfectura Ecclesiæ præesset, quod hoc anno contigisse colligitur ex Anastasio.

Sublegitur Martino viuenti Eugeni⁹ quasi eius absentis Vicarius.

Pyrrhus, hoc eodem anno, post multas contentiones tandem in locum Pauli Constantinopoli subrogatur Episcopus; & post menses quatuor, & dies 23. ex hac vita ad tremendū diuinum tribunal abstrahitur.

Hoc anno quinto Clodouei Secundi Frācorum Regis nihil quod ad res Borealium Ecclesiarum pertinet, ad memoriam insigne habetur, præter testamentum Episcopi Cenomanensis, hactenus conseruatum, & editum [a], ad inspiciendas veteres in testamentis apponi solitas formulas.

[a] *Apud Briss. lib. 7.*

Christi Annus	*Martini Pap.*	*Constantis Imper.*	*Indict.*
653.	5.	12.	11.

Etiam hæretici ambibant cō

IN locum Pyrrhi subrogatur Constantinopoli Episcopus Petrus, ex xenodochio, hæreticus & ipse Monothelita, ab hæreticis; qui tamen synodicam Romam misit ad Euge-

A nium, vt in communionem sedis recipi mereretur, obscurissimam & perplexam, non exprimentum operationes, aut voluntates in Domino Nostro Iesu Christo, quæ minime est suscepta, sed ab Ecclesia proiecta, consentientibus in vnum clero, Populo ac Senatu, tanta cum detestatione hæresis, vt nec permitterent Pontificem Missas celebrare, nisi promisisset, se nunquam eam suscepturum. munionē Sed. Apostol.

Hoc ipso anno V. Reccesuinthi Hispaniarum Regis celebratum est CONCILIVM TOLETANVM, OCTAVVM dictum, cui interfuerunt Episcopi 52. Abb. 12. Vicarij Episcoporum absentium 10. sanciti canones tredecim, quartus, & quintus de Ecclesiasticorum continentia, nonus de Quadragesimæ obseruatione; 10. de creatione Regis, per maiores Palatinos, & Pontifices. De Iudæis relapsis statutum, vt Regis Sisenandi Seueræ leges B exercerentur; quarum timore, libello Regi oblato, pœnitentiam & plenam obseruationem Christianismi pollicentur.

His temporibus Middelengli I. Mediterranei Angli sub Principe Penda, Pendæ Merciorum Regis filio, fidem acceperunt. postulante enim eo in vxorem filiam Osuui Nordhumbrorum Regis, & illis negantibus posse id fieri, nisi Christianus fieret, instructus, baptismum accepit, & abductis quatuor secum sacerdotibus, ab eis fides apud Middelenglos, & Mercios est prædicata. Beda in Epitome.

Honorius Dorouernensis, quintus ab Augustino, moritur inter sanctos relatus, colitur Prid. Kal. Oct. Martyrol. Rom.

C Ositha Regina in Anglia, in monasterio educata, & contra votum, nuptui tradita Regi Orientalium Saxonum, & ab eo permissa intacta redire ad monasterium, à Danis gentilibus Piratis martyrio coronatur, miraculis clara. Acta [a] hoc eodem anno consignat Sigebertus obitum S. Iudoci, Regis Britonum filij, *qui*, vt ait, *spreto regno & mundo, peregrinus, & eremita in Pago Pontino quieuit.* Ositha Reg. martyr. [a] *Apud Sur. 7. Octob.* S. Iudoci Regis obitus.

Quod pertinet ad res Orientales. *Mabuuias*, inquit Theophanes, *Sarracenorum Dux, Rhodum rediens, destruxit Colossum eius post mille trecentos sexaginta stabilitatis ipsius annos, quem cum Iudæus quidam Emesenus emisset, nongentos camelos ex eius ære onerauit.* Hæc de Colosso in portu Rhodio, vno de septem orbis miraculis, tantæ magnitudinis, vt diuaricatis cruribus, spatiū D præberet nauibus ingredientibus portum ipsum. altitudinis 126. pedum, qui antea terræmotu disiectus, demum Sarracenorum manibus confractus est. Coloss. ingentis Rhodij destructio

Armeniam ijdem Sarraceni longe lateque vastant, cum pestilentissima hæresis Manichæorum tot ante Conciliorum, & Imperatorum legibus, toties iugulata, restitui cœpisset. Id quomodo factum sit, docet Petrus Siculus in Commentario aduersus eos, ad Archiepiscopum Bulgariæ MS. in Vaticana Bibliotheca, necdum editus, qui vixit sub Basilio & filijs Imperatoribus, circiter ann. D. 870.

Christi Annus	*Martini Pap.*	*Constantis Imper.*	*Indict.*
654.	6.	13	12.

E HOc anno, 12. die Mensis Nouembris S. Martinus Papa Chersonæ in Ponto, vbi fuerat relegatus, ærumnis confectus, martyrium feliciter consummat, cum sed. ann. 6. mens. 3. dies 12. celebris apud Græcos, non solum apud Latinos, & miraculis clarus. Anast. cæco, per orationem adhuc viuens, Constantinopoli lumen restituit, [b] vt est apud Audoenum in vita Sancti Eligij. Gregor. II. cognomento Dialogus in epistola ad Leonem Isauricum Imperatorem hæreticum, hæc de Sancto Martino, post alia, quæ ab impio Tyranno est passus, subijcit. *At B. Martinum esse Sanctum testatur ciuitas Chersonensis & Bosphori, in quam relegatus est, & totus Septentrio, & incolæ Septentrionis, qui ad sepulchrum eius confluunt, &* [b] *Apud Sur. 1. No.*

morborum curationes experiuntur. Quando autem corpus eius translatum fuerit Romam, & in titulo Equitij conditum, vbi celebris memoria S. Martini confessoris, Episcopi Turonensis, vt ex inscriptione constat, est incertum. Allato Romam nuncio de eius obitu, qui per imaginem quandam sedebat Eugenius, legitimus iam Pontifex, nouo accedente consensu sedere cœpit. A

Eug. Vic. Mart. P. ab eius obitu, legitimus Pont. noua electione.

Constans Imperator nauali prælio à Sarracenis victus, profugiens, mutata veste Constantinopolim euasit. Theophanes.

Rotharis Rex Longobardorum Arianus, cum regnasset annos 16. menses 4. moriens regnum reliquit filio Rodoaldo. Paul. Diac.[a]

[a] l. 4. c. 48

S. Follianus mar

Follianus Fossensis Episcopus, à B. Martino Papa ad prædicandum gentibus missus, martyrio coronatur, vna cum tribus discipulis & Comite Leuino Gandensi Episcopo. Martyrol. Belgicum. de quo & Romanum 12. Nouemb. B

Vincentius Comes Hannoniæ, à Dagoberto Rege missus in Hiberniam Sanctissimos, & strenuos fidei prædicatores inde secum duxit, & ipse sanctitate celebris in Ecclesia. Martyrolog. Belg. 14. Iulij.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imper.*	*Indictione*
655.	1.	14.	13.

Vital. Imper. simulat se Catholicum ad promerendam famam apud Occidentales, Petrus Episc. Constantin. decurtata profert PP. testim. pro hæresi.

EVgenius Papa secunda die Iunij moritur, cum sedisset ab obitu Martini, legitime menses 6. dies 23. vacat sed. m. 1. d. vero 29. (ex Anastasio) sicque Vitalianus Signinus creatus est successor vltima die Augusti. C

Vitalianus Papa legatos cum synodica Catholicæ fidei misit Constantinopolim significans de ordinatione sua, quos receptos Imperator, confirmatis priuilegijs, quæ Imperatores Ecclesiæ conferre solerent, remisit, per eosdem, B. Petro mittens Euangelia aurea cum gemmis albis, miræ magnitudinis, cincta in circuitu. ex Anastasio. Consilium callidi Imperatoris fuit per hæc fingere se Catholicum, & communione cum Ecclesia Romana coniunctum, vt Rom. populum, & totum Occidentem sibi conciliaret, quem sciret à se auersum; seque male apud eos audire, quasi hæreticum, & persecutorem.

Per eosdem legatos Vitalianus litteras dedit ad Petrum Constantinopolitanum Episcopum, hortans eum ad fidem Catholicam amplexandam. At ille se profiteri rescripsit, quæ docuerunt veteres patres, quorum testimonia decurtata attulit, vt à Græcis pariter & Latinis cognitum est, vt est in Act. 13. sextæ synodi. D

Oriental. Saxon. abiectam fidem recipiunt.

Orientales Saxones fidem, quam olim, expulso Mellito Antistite, abiecerant, instantia Regis Osuui recipiunt, cum is prius eorum Regem Sigebertum, familiaribus sermonibus ad fidem adduxisset, & post Ceddam, & alios aliquot prædicatores cum eo misisset. Beda in Epitome hist. Anglicanæ.

Rex vouet filiæ virginitatē, si victor redeat ex bello Deo votum probante. Osuui rex victor ex voto.

Penda Rex Mercionum Gentilis ditionem Osuui Nordanumbrorum Regis acerbe vexans, eum adegit, vt pacem magno pretio redimere vellet; sed Penda recusante, & internecionem spectante Osuui, mutato necessario consilio, quod hosti ad pacem mercandam obtulerat, Deo offerendum visum. Vouit ergo si victor existeret, filiam suam Domino sacra virginitate dicandam offerre, simulque plura prædia ad monasterium ædificandum, & tuendum, & longe inferiori exercitu cum hoste confligens, magna strage edita, & Rege cæso, reportat victoriam, & fides Christiana in illis regionibus propagatur. Beda.[b] E

[b] l. 3. c. 2.

Osuui occiditur ob

Osuui Rex mitissimus, & ob id occisus, quod nimis indulgens esset in condonandis iniurijs, vt ipsimet interfectores professi sunt, expiante tamen eiusmodi culpam per hanc

A mortem, Deo excommunicauerat Episcopus Comitem quendam, ob illicitum coniugium, Rex ab eo inuitatus cum illo est epulatus, inde digrediens obuius fit Episcopo, quo viso tremefactus, ex equo desiliens, seque ad eius pedes prosternens, veniam petit. Iratus autem Regi Episcopus, virga, quam manu tenebat, eum tangens, & Pontificali auctoritate protestans: *Dico tibi*, inquit, *quia noluisti te continere à domo perditi, & damnati illius, tu in ipsa domo mori habes.* quod & contigit, vlciscente Domino Regis inobedientiam Ecclesiasticæ censuræ. ex Beda.[a]

indulgentiam nimiam.

Rex ob inobedientiam Eccl cēsuræ punitur à Deo.

[a] li 3. c. 24

Celebratur in Hispania CONCILIVM TOLETANVM NOVVM dictum, sexdecim Episcoporum, præside Eugenio Episcopo Toletano. Sanciti Canones 17.

B

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
656.	2.	15.	14.

CONstans Legatos mittit ad Maximum Abbatem, in Thracia exulantē, Theodosium & Paulum Patricios, & Theodorum Cæsariensem Episcopum, omnium eius sectæ doctissimum, qui eum in Monothelitarum errorem perducerent. Qui cum diu contulissent cum Maximo, ab eo sunt persuasi, & iuramento adacti, quod, abiecta hæresi, Catholicam fidem amplecterentur: & reuersi Constantinopolim, Imperatorem ipsum in can-C dem sententiam perducerent. quod cū minimè facere Imperator assentiretur, mittit rursum Paulum Patricium, qui eum perduceret Constantinopolim, in quem constantiorem inuentum, duriorem decreuit relegationem. Ex actis ab exceptore collectis, & Anastasio, Maximi discipulo, cum alijs eiusdem Maximi rebus gestis simul collectis.

Maximus fidem Cathol. persuadet aduersanjs.

Petrus Episcopus Constantinopolitanus mortis nuncio interpellatus, ad supernum Tribunal euocatur; cum sed. annis duobus, non decem, vt est male in Chronico Nicephori, quod corrigendum est. In eius locum subrogatur Thomas, ille quidem orthodoxus dictus in depravatis actis sextæ Synodi, sed verè hæreticus, cui Maximus nunquam voluerit communicare.

D CONCILIVM TOLETANVM, NVMERATVM DECIMVM, celebratur anno Recesuinthi Regis 8. Præside Eugenio Toletano, Metropolitano, canones septem statuti. Potamius Episcopus Bracarensis, qui in octauo Concilio Toletano, cum alijs Episcopis canonem sanxerat, aduersus carnis inquinatione pollutos, memor suæ ipsius sententiæ nemine accusante, se ipse prodens abdicansque, libellum obtulit Concilio huic decimo, sui lapsus & pœnitentiæ; cuius gratia vniuersa synodus in lacrymas conuersa est. In eius locum Fructuosum Ecclesiæ Dumiensis Episcopum, communi consensu substituunt, virum sanctissimum, & nobilissimum, cuius memoria anniuersaria recolitur Apr. 16. corpus Compostellam translatum, in magna est populi veneratione.

Episc. lapsus se ipsū prodit, & abdicat.

E

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
657.	3.	16.	15.

SAnctus Maximus rursum Constantinopolim ab exilio, ad quæstiones reuocatur, & constantior semper repertus, immaniter senex iam septuagenario maior, cæditur, & lingua excinditur, & dextera truncatur. Anastasius discipulus ad eundem modum tractatur, indeque in diuersa exilia ab inuicem disiuncti raptantur, cum vterque tamen præcisa lingua disertè loqueretur. Anastasius discipulus, quo die incertum, excedit è vita. At Maximus in castello Alaricæ, iam triennium conclusus, ibique ipsi solus ministrans, ex

Maximus durissimè tractatur. Excisis linguis loquūtur Maximus, & discipulus.

Maximus moritur martyr gloriosus. Eius lucubrationes extant plurimæ. S. Eugen. Tolet. moritur. S. Ildefon. insignis prædicator B. M. V. ab ea visitatur. Sigeber. R. Fr. Sanct' à Molande SS. Belg. 1. Febr. S. Sigebe. R. Fr. 12. monast. ædificat. Arabum Princeps pacem petit. S. Theod. episc. mart.

A trema senectute, de sua migratione per visum admonitus, 13. mensis Augusti, euolauit in cœlum. Accedit ad gloriam tanti Martyris, quod eius nobilissimi ingenij lucubrationes, magna ex parte, Deo protegente, aduersarijs quantûuis repugnantibus, seruatæ sunt. quarum indicem habes in Annalibus, ex CC. V V. & ex Photio.

Sanctus Eugenius secûdus Toletanus Episcopus, moritur anno nono Recesuinthi Hispaniarum Regis, cum sedisset annos 12. eius sanctitatis testimonium dat Ecclesia, anniuersaria die 13. Nouemb. eius memoriã celebrando, de eius vita & doctrina, libris editis conspicua, Ildefonsus eius successor, de vir. Illustribus.

B. hic Ildefunsus, præcipuus prædicator sanctissimæ Deiparæ Virginis maxime insigni apparitione eiusdem beatissimæ virginis honoratus, & muneratus est. de qua Iulianus Toletanæ Ecclesiæ Diaconus testificatur in præfatione voluminis S. Ildefonsi, de laude intemeratæ Dei genitricis Mariæ. de eadem extat synodalis testificatio, ex canone Concilij in Hispania ad Pennam fidelem, sub Aegidio Episcopo Toletano habito A. D. 1302. Eidem se patefacere dignata est S. virgo Leocadia, ipsa sua festiuitate, præsente Rege & populo, teste ipso Iuliano Diacono. B

Sigeber. Rex Francorum anno regni sui 11. migrat è vita, ob pietatem & egregias virtutes, inter diuos relatus. [a] Hic, maior natu, minori Clodoueo, maiorem regni partem cessit, beneque vsus pace 12. monasteria in Austrasia ædificauit. Sigebertus Gemblacensis libellum scripsit de eiusdem miraculis. C

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
658.	4.	17.	1.

THomæ Constantinopolitano Episcopo mortuo, cum sed. annos 2. & mens. 7. iuxta Nicephor. Chronicon, succedit Ioannes presbyter, qui in sextæ synodi actis habetur Catholicus, sed ea commentitia putantur.

Anno 17. Imperatoris ait Theophanes, Mahuuias Arabum Princeps, suorum seditione compulsus, de pace ineunda ad Constantem misit, eius pacis nomine in singulos dies ab Arabibus mille nummos depensum iri promittens, & equum, & seruum. D

Theodardus Gallus, monachus Stabulensis monasterij, in Austrasia Abbas, & post, nolens, Reclami Leodiensis Episcopi successor, quo ad vixit Sigebertus Rex, pacem habuit, at eo defuncto, cum regnum peruenisset ad Childericum secundum filium eius, leuissimum, & ad omnem prauorum impulsum facilè, mobilem, malitia & iniustitia in Regno præualente, graues contra Ecclesiam tempestates exortæ sunt. statuit Episcop. igitur Regem super illatis iniurijs Ecclesiæ, & bonis ablatis, conuenire, cum in itinere ab impœnitentibus Ecclesiæ bonorum vsurpatoribus crudelissime trucidatur: inter Martyres relatus [b] 10. Sept. miraculis plurimis illustris.

[a] Acta apud Sur.

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
659.	5.	18.	2.

E

Constans fratrẽ diaconum interficit.

COnstans Imperator sceleribus sacrilegia iungens, Theodosium fratrem, quem, offensus ab eo antea opera Pauli Patriarchæ attonsum Diaconum consecrari voluisset, interficit. qui crebro per quietem illi apparens, habitu Diaconi, & poculum sanguine plenum porrigens, atque dicens: Bibe frater, eum sic exterrebat, vltrice accusante conscientia, & fugientem, & loca mutantem maioribus clamoribus insequente. Theophan.

Mahu-

A Mahuuias princeps Sarracenorum æmulo suo Hali nece sublato, solus absque timore imperans, aduersus Persas primum, inde aduersus Romanos erigitur.

Rodoaldus Longobardorum Rex, occiditur à Longobardo homine, cuius vxorem adulterio polluerat, anno quinto Regni. Paul. [a] Diacon. vxor eius, adulterij apud ipsum accusata, à proprio eius seruo Carello nomine, singulari certamine, accusatore, astante omni popul. superato, Regina purgatur. Paul. Diacon. [b]

Inuexerunt Barbari in Italiam detestandam eiusmodi consuetudinem, vt Monomachia iurgia definirent: quo nihil crudelius, nihil stultius excogitari potest; cum non semper iustior causa præualeat, vt exemplû habemus Iudicum 20. succedit ei Aripertus filius B Gundibaldi Germani Theodolindæ Reginæ, qui Ticini oraculum Domini Saluatoris extra portam Occidentalem extruxit, ornauit, dotauit, Paul. Diacon. [c]

Longobardi Reges Ariani adhuc cum essent, Catholicis Episcopis haud parum negotij facessebant, qui se illis pro Ecclesia opponebant, inter quos præcipui enituerunt, Ioan. cognomento Bonus, Mediolanensis; & Ioan. Bergomensis Ecclesiæ Episcopi, quorum hic martyrio decoratus adscriptus est Martyrol. 11. Iulij (licet acta, nobis hactenus sint incomperta) ille verò, & si non martyrij nomine, egregiorum tamen meritorum causa adscriptus inter Sanctos reperitur. 10. Ian.

[a] *li. 4. c. 49. nou. edit. Plant.*
[b] *li. 4. cap. 49 50. edi. Plant.*
[c] *4. cap 50.*

Monomachia ad definiendas quæstiões, à barbaris in Italiam inuecta.

Io. Mediolan. Episc. vir sanct⁹.

Io. Berg. episc. mar.

C *Christi Annus* 660. *Vitaliani Pap.* 6. *Constantis Imp.* 19. } *Indictione* 3.

Sanctus Maximus Abbas, post triennij exilium, Apud Alanos Barbaros, consummato martyrio, migrat in cœlum, de quo supra, plura.

Clodoueus Rex Francorum, corpus S. Dionysij Parisiensis discooperiens minus religiose, os brachij eius fregit, & rapuit, moxque in amentiam perpetuam incidit. Sigebert. in Chron. 10. & Aimoin. [d] refert mandasse auferri argentum, quo genitor suus absidem super sepulchra martyrum Dionysij, Rustici & Eleutherij prominenté operuerat, & pauperibus distribui, quia fames eo tempore totam penè occupauerat Franciam, quod ille D tribuit pietati, ab alijs, vt sacrilegium condemnatur. Quod enim ius Principes habent in ijs, quæ semel Deo dicata sunt? fuit hic Clodoueus spurcissimus plane Rex, sub quo collabi cœpit regnum Francorum. ex Aimoino. [e]

Clodoue⁹ sacrilegus punitur à Deo.

[d] *li 4. c. 41.*
[e] *4. c. 44.*

Christi Annus 661. *Vitaliani Pap.* 7. *Constantis Imp.* 20. } *Indictione* 4.

Sanctus Amandus Traiectensis Episcopus, Flandrorum Apostolus nuncupatus, constituto Traiecti Vicario Archipresbytero Landoaldo, cum prædicasset Christû Sclauis circa Danubium; Vasconibus circa Pyrenæos saltus; & in Flandria Gandensibus, & E Pabulensibus, multa monasteria ædificasset, & admonitionibus, ac exemplis quam plurimos nobilissimos viros, ac fœminas, ad strictioris vitæ institutum impulisset, ac in primis Idabergam Pipini Brabantiæ Ducis relictâ, cum filia Gertrude, ædificato Niuellano cœnobio, in quo vtramque sacrauit; virtutibus plenus, migrat in cœlum in Eluonensi monasterio, post S. Amandi dicto. Molanus. [f]

Per hoc tempus, ante Grimoaldi regnum, Lupus Longobardorum Dux Foroiuliensis, Gradus insulam, in quam Aquileiensis Patriarcha, vna cum supellectili Aquileiensis Ecclesiæ prædiuite, se contulerat, deprædatur. Paul. Diacon. [g]

S. Amand⁹ traiecten. Episc. moritur.

[f] *In Natiu. SS. Belgy, 5. Febr.*

Gradus Insula diripitur.

[g] *lib 5. c. 17 nou. edit. vet. 2.*

Translatam verò fuisse tunc pariter sedem Aquileiensem apud Forum [a] Iulij, non quidem in Foro Iulij, vbi degebat Episcopus, sed in [b] Cormone ignobili vicino castello, ex Paul. Diac. colligitur. A

[a] 5. c. 23. & 6. ca 51. no edi. & vet. 14.
[b] 4. cap. 38. vel in vet. edit. 12.

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
662.	8.	21.	5.

CLodouei anno 16. CLYPIACENSIS IN GALLIA HABITA EST SYNODVS, omnium propemodum Francorum gentis Episcoporum, (Clypiacum villa est in territorio Parisiensi) In ea Synodo Aimoinus [c] refert, agente Rege, monasterium S. Dionysij solutum ab omni, inquit, dominio mortalium. Inter eos Episcopos illustre sanctitate affuerunt, S. Audoenus, & Rado fratres, S. Eligius cum B. Sulpitio & Eucherio. B
CABILONENSIS ITEM SYNODVS, habita est sub eodem Clodoueo, sed quo anno incertum: interfuére qui & in Clypiacensi, SS. Audoenus, & Eligius, sed non sub Landerico Episc. Parisiensi, verum sub Audoberto. habentur eius synodi, can. decem & nouem.

[c] li. 4. c. 41. Monast. S. Dion. Par. exemptũ ab omni dñio hominum.

Christi Annus	Vitaliani Pap.	Constantis Imp.	Indictione
663.	9.	22.	6.

COnstans Imperator meditãs bellum aduersus Longobardos, prius consulit sanctum quendam Eremitam, qui Prophetiæ spiritum habere dicebatur, qui post precationem, respondit gentem Longobardorum superari non posse, intercedente continue pro ea S. Ioan. Baptista, in cuius honorem Regina quædam Basilicam in eorũ finibus construxisset. Paulus Diacon. [d] Bellum tamen gessit Imperator aduersus Grimoaldum Regem (qui hoc anno regnum iniuit) Longobardorum, & Romoaldum Ducem Beneuentanum eius filium, obsesso Beneuento inani exitu, ope S. Barbari tunc Episcopi defenso, vt ex vita apparet. C

Natio Longobardor. protegẽte S. Io. Bapt. patrono insuperabilis.
[d] l. 5. c. 6.

Eodem hoc anno Imperator Romam venit, cui occurrit Apostolicus, cum clero suo, milliario sexto ab vrbe Roma, & suscepit eum, inquit Anastasius in Vitaliano, præcedentibus omnino pacis nuncijs, quæ significarent Imperatorem venientem in Occidentem, Occidentalium velle sectari fidem, ac detestari Orientalium errorem, à quibus volens, libensque discederet, quæ cum apud Vitalianum fidem inuenerint, nihil voluit prætermisisse, quo eum demerere & continere in officio posset. Visitauit Basilicas S. Petri, S. Mariç, & Lateranensem, donaque illis obtulit. Duodecim diebus quibus Romæ fuit omnia ærea ornamẽta abstulit, æreas pariter tegulas, quibus Ecclesia S. Mariæ ad martyres tegebatur. Post missas S. Petri celebratas, vale fecerunt sibi inuicem Imperator & Pontifex. Inde digressus iuit Neapolim, & transfretauit in Siciliam, habitauitque Syracusis, pluribusque annis asperè vexauit prouincias illas, Siciliam, Calabriam, Africam, Sardiniam, etiam sacra vasa, & Cimelia sanctarum Ecclesiarum auferens. ex Anastasio. D E

Imp. Romã venit, & quasi Catholic. à Papa excipitur.

Admirationem adferre potest, quod Vitalianus Pontifex prudens & sanctus, erga Constantem Augustum nullum genus obsequij prætermiserit, hominem sacrilegum, fratricidam, sanctissimi Põtificis Martini enectorem, S. Maximi Abbatis, & discipuli carnificem, quæ omnia videntur tendere in contemptum Ecclesiæ, læsæ censuræ, & perfractæ penitus disciplinæ. Nihil hic magis opportunum dicendum videtur quam Spiritum sanctum, per donum Consilij, atque discretionis hæc operatum, per sanctum Pontificem, vt per dissimulationem omnium scelestissimi hominis delictorum, Catholicæ esset veritati consul-

Excusatur factũ Pap. ꝙ alloqui minus rectum vide n possit.

A tum, dum Imperator diu hæreticus, siue per veritatem, siue per occasionem, specimen ederet Catholicæ pietatis, personam præferens hominis orthodoxi, ac per eum Oriens, & Occidens, diu inter se diuisi schismate, communione Catholica stringerentur, atque ob id spiritualis prudentia suasit, omnes tunc silere Ecclesiasticos canones, & tacere censuras. Nec ipsum Vitalianum spes fefellit, vel consilium est frustratum: etenim huiusmodi remissione censuræ est factum, vt non ipse solus Constans vsque ad obitum videri voluerit esse Catholicus, sed hac semel aperta via, & eius successor in Imperio, congregato œcumenico Concilio, ad ipsam hæresim extirpandam omne studium contulerit.

Grimoaldum porrò ex Ariano ad fidem Catholicam fuisse conuersum, per S. Ioan.
B Bergomi Episcopum eiusdem Sancti acta tradunt, & eius fidei Catholicæ monumentum extat Basilica ab eo erecta, sub titulo S. Ambrosij Mediolanensis Episcopi, Arianorum oppugnatoris acerrimi.

De eodem Grimoaldo, hæc Paulus [a] antequam Rex fieret. *Cum esset bellicosissimus,* inquit, *& vbique insignis, venientibus eo tempore Græcis, vt oraculum S. Michaelis Archangeli in monte Gargano situm deprædarentur, Grimoaldus super eos cum exercitu veniens, vltima cæde eos prostrauit.* — [a] 4. cap. 47.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
664.	10.	23.	7.

C

MOrtuo Ioanne Episcopo Constantinopolitano, postquam sed. ann. 5. & m. 9. iuxta Chron. Niceph. subrogatur Constantinus ex œconomo, qui fertur Catholicus in actis 6. Synodi, quod probabilius est, quàm de præcessoribus suis, Thoma, & Ioan. iam Imperatore in Occidente, inter Catholicos, apparente Catholico.

Constans veniens in Siciliam ibi vsque ad 12. Indict. vt ait Paul. Diacon. [b] manet. — [b] li. 7. ca. 7. & in nou. edit. 18. 19. 20. 21. 22.

Grimoaldus Rex Longobardorum Auares concitat in Lupum Foroiuliensem Ducem rebellem; qui, eo occiso, regione potiti ægrè ad propria redire compelluntur. Vuarnefridus Lupi successor, à Foroiuliensibus occiditur, cum aduersus eos commouisset Sclauos, sed
D per eius successorem Vuertarim cum paucis, magno ipsi numero, mirandum in modum profligantur. Paul. Diac. lib. 4.

Auares Foro Iulio potiuntur.

A Vuertari Sclaui profligantur.

Quod ad res Anglicanæ Ecclesiæ pertinet, cum in prouincia Mediterraneorum Anglorum Nordhumbrorum, & Merciorum, ex Scotia periti præessent Episcopi, qui, & si in omnibus fide essent orthodoxi, in celebratione tamen Paschalis festi minimè cum Catholicis couenirent; huius rei gratia facta est hoc anno collatio, & disputatio inter vtramque partem coram Regibus Osuui, & Alcfrido, ac filio, quorum ille Scotos, hic Romanos, in celebrando paschate sequebatur. Nec tamen Scoti celebrandum Pascha dicebant cum Iudæis, vt propterea sententiæ in Quarta decimanos, in Nicæno Concilio latæ, obnoxij fuerint, sed ijdem secus ac illi, non 14. Luna, sed die semper Dominico celebrabant, vt Catholici omnes, cùm quibus tamen in eo nequaquam couenìebant, quod Catholici illum Dominicum diem ad agendum Pascha susciperent, qui à 14. Luna ad vesperam vsque ad 21. Lunam primus occurreret: Scotis autem, qui à 13. Luna vsque ad 20. diem Dominicus primus occurreret, is dies Paschalis ipsis solennis erat. ex quo illud absurdum interdum contingebat, vt si 14. Luna occurreret Dominica dies, ipsi eadem die, vna cum Iudæis Pascha pariter celebrarent. Verum eiusmodi error irrepsit in Scotos, non ex refractaria contestatione, vt facere voluerint contra totius Catholicæ Ecclesiæ vsum, sed ex inscitia Paschalis computus. Porrò cœptus huiusmodi error anno Dom. 556. perdurauit vsq; ad 716. ita vigens annis 150. Cæterùm idem error, in hunc vsque annum, fuisse illis venialis ostéditur,

Collatio inter Scotos, & Anglos de die Paschatis.

Scoti ex ignorantia computus Ecclesiast. errabant.

quod non ex contumacia & schismate fuisset exortus, sed tolerabili ignorantia, cum, vt testatur Beda, nemo illis, vltra orbem positis, synodalia Paschatis obseruātiæ decreta porrexisset. extat disputatio apud Bedam,[a] ad cuius finem cum audisset Rex Osuui Petro datas claues regni cœlestis, in eoque vtraque pars consentiret, scite Rex: *Et ego vobis dico*, inquit, *hic est ostiarius ille, contradicere nolo; sed in quantum noui, vel valeo, huius cupio in omnibus obedire statutis; ne forte me adueniente ad fores regni cælorum non sit qui reseret, auerso illo, qui claues tenere probatur.* Cui plerique assenserunt, Scotis cum sua persuasione recedentibus; de quorum clericorum, & monachorum seuerissima disciplina in Angliam inuecta, pergit scribere Beda, [b] & de veneratione qua habebantur à populo. A

[a] lib. 3. c. 25. Scitum regis dictū.

[b] 3. c. 26.

Hoc eodem anno, dira peste in Insula laboratum est, & Rex partis vnius Orientalium Saxonum ad Idola defecit, ac post resipuit. Beda. [c] B

[c] li. 3. c. 27. & 30.

Clodoueus Francorum Rex anno regni 18. diem obit, (quem appendix veteris auctoris ad Greg. Turon. scribit mente captum fuisse) relictis tribus filijs Clothario, Childerico & Theoder. de quorum euentu præclara visio ostensa S. Eligio, vt scripsit S. Audoenus. [d]

[d] li. 2. vitæ c. 31. apud Sur. 1 Dec.

Agilulphus ex monasterio Floriacensi vocatus ad Præfecturam Leuinēsis monasterij, cum monasticam collapsam disciplinam restituere conaretur, inuidiam, & odiū incurrit Columbi, & Arcadij pseudomonachorum illic degentium; qui ipsum cum socijs primum vinciendum, & in carcerem detrudendum curarunt: inde verò in ignobilem insulam inter Corsicam atq; Sardiniam delatos, post linguæ abscissionem & oculorum effossionem obtruncarunt: sed eorum corpora, comperto facinore, in Lerinensem insulam relata, atque cū honore sepulta sunt, relati inter Martyres anniuersaria memoria coluntur 3. Sept. nefandus autem Columbus sceleris architectus, à Rege Clodoueo, quo anno incertum, post alia tormenta, necari iussus est. In actis illis, [e] & illud habetur, vt & apud alios scriptores, ipsum Agilulphum missum à Mummulo Abbate Floriacensi Cassinum ad auferendas inde sacras reliquias S. Benedicti Abbatis, & S. Scholasticæ sororis, vt est apud Paulum Diaconum, [f] sed quidquid sit, non est verisimile monachos Cassinenses vastato à Longobardis Cassinensi monasterio, Romam demigrantes, omnino sanctas illas reliquiās sic dimisisse, vt neque aut tunc secum asportarent, vel post, tanto interuallo temporis, repeterent, vel præsentia saltem alicuius monachi Anachoreticam vitam ducentis, custodirent: certe cum Petronax Brixensis, ad instaurandum locum perrexit, aliquos ibi residere inuenit, vt idem Paulus docet. [g] rursum verò si innotuit Gallis, & ijs magnopere exultantibus, corpus S. Benedicti Floriacum esse translatum, cur non Floriacum, sed Cassinum à Francorum principibus, & alijs innumeris pietatis ergo peregrinationes susceptæ? Paulus Diaconus [h] qui hoc sæculo vixit, & monachus in dicto Cassinensi cœnobio mortuus est, sic quæstionem dirimit, vt dicat translata ossa fuisse, remāsisse verò redactas in puluerem carnes; sicque idem intelligit, quod ait inferius, dum agēs de restitutione monasterij Cassinensis facta per Petronacem, corpus ipsum S. Benedicti illic esse, absque dubitatione testatur: venerari porrò fideles piè sancteque corpus integrum, vbi tenuis tantum puluisculus habetur alicuius sancti, quod eiusdem sit virtutis, cuius est integrum corpus, docet Gregor. Nazianz. in Iulianum. C D E

Agilulph' Mart. cum socijs. Nefarij monachi necati.

[e] acta apud Sur. 3. Sept.

[f] 6. cap. 2. De corp. S. Bened.

[g] l. 6 ca 40. nou. edit.

[h] lib. 6. c. 1. vel 2. nou. edit.

Transit hoc eodem anno ex hac vita, insignis illa virgo Francorum nobilitatis decus, & ornamentum S. Gertrudis, filia Pipini Ducis. extant [i] eius res præclare gestæ omni fide posteris traditæ. colitur eius memoria in Ecclesia 17. Martij: vt & matris ipsius, Iduberge, cognomento Ittæ, quæ Pipini Ducis vidua à S. Amando sacrum religionis velamen accepit. at huius memoria colitur Niuellæ 8. Mart.

SS. Gertrudis, & Ideburga mater, & filia.

[i] Molan in nat. SS bel. 8. Mart.

A

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
665.	II.	24.	8.

OSuui Nordhumbrorum, & Egbertis Cantuariorum, Reges, habito inter se consilio, mortuo Deusdedit Archiepiscopo sexto ordine, de consensu Ecclesię Anglicanæ, Vuighardum presbyterum pro deuotione S. Petri Romam miserunt à Sede Apostolica ordinandum, oblatis etiam illi muneribus vasis argenteis, & aureis non paucis: sed ingressus Vuighardus Romam, vrgente peste, antequam ordinaretur, morte, cum socijs, præreptus est: Regis litteræ non extant, sed extant Papæ ad ipsum, in quibus gratulatur illi de B fide sincera de muneribus gratias agit, hortatur ad cœpta prosequenda, & munera se illi, & vxori mittere scribit varias SS. reliquias.

Eodem anno S. Eligius admirandus Nouiomensis Episcopus Flandrorum Apostolus nuncupatus, sæculi huius splendor, ex hac vita migrat, miraculis in vita, & post mortem celebris; cuius egregia facta S. Audoenus, tribus libris descripsit. [a] Bathildis Regina Francorum accurrit, deportatura sacrum corpus ad monasterium à se exædificatum, & Cala dictum, quod loco moueri non potuit, sed à Nouiomensibus nullo labore sublatum est. Regina ex admonitione sancti apparentis cuidā, deposito regali cultu quo etiam vidua vtebatur, partim in pauperes distribuit, partim in crucem contulit, quàm ad caput beati viri C deposuit: eius quoque corpori condendo Thecam auream fieri curauit. Eadem, relicta regni administratione filijs, in monastico habitu mortua sanctitate percelebris, inter Sanctas relata colitur 26. Ian. præter Calam dictū monasterium Corbeiam quoq; ædificauit.

S. Eligij obitus.
[a] apud Sur. 1. Decemb.
miraculū.
Bathildis Reg. Calā monaster. & corbeiā ædificat.

Vuandregisilus, genitus ex consobrino Pipini ducis Austrasiorum, Comes Palatinus, apud Dagobertum Regem, qui obligatus coniugio cum vxore virgine, & ipse virgo, religionis ergo, virginitatem seruare, pari consensu, decreuerat, attonsus, in clericum, (cum & eius vxor, monasticum institum suscepisset) hoc anno moritur. eius extat celebris anniuersaria memoria. [b] 22. Iul. Quatuor Basilicas ædificauit, & nepotem suum Romam ad Vitalianum Papam petitum reliquias misit.

Vuandregisilus cū vxore, virginitatem colit.
[b] acta apud Sur. 22. Iu.

D

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
666.	12.	25.	9.

COnstantinus Patriarcha Constantinopolitanus, cum sed. ann. 1. mens. 2. moritur, vt Nicephor. habet in Chron. subrogaturq; Theodorus presbyter omnium impudentissimus Monothelita, cui cum pax fuerit, quam diu Constans Imperator vixit, ex eo colligas fidem Constantis, qui videri voluit in Occidente Catholicus.

Concilium Emeritense in Lusitania, anno 18. Reccesuinthi Regis Hispaniarum, E & comprouincialium Episcoporum Lusitaniæ, Canones sanciti 23. ad optimum Ecclesiæ statum disponendum spectantes. Tertio quotidianum sacrificium decernitur, pro Rege bellū gerente. Statuit & illud, vt, cui, ob paupertatem ipsarum, plures creditæ essent Ecclesiæ, in illis singulis, singula sacrificia Dominicis diebus offerre deberet, can. 14.

Christi Annus	*Vitaliani Pap.*	*Constantis Imp.*	*Indictione*
667.	13.	26.	10.

SApotius Armeniæ Præfectus rebellat ab Imperatore & post, misso aduersus eum Nicephoro Patricio, ille male perit, & victoria cedit Imperatori. Theophanes.

Victoria Imp. de rebelle.

A Ioannes Episcopus Lappæ, in Creta, iniustitiam passus ab Archiepiscopo Cretensi appellans ad Roman. Pontific. cum detineretur ne Romam veniret, tandem elapsus, venit ad Vitalium Pontificem, qui COACTA SYNODO EPISCOPORVM, causa cognita eum absoluit, & graues litteras [a] misit ad Episcopum, significans eum absolutũ, & in suam sedem restituendum.

[a] *Vital. ep. 1. to. 2. epist. Ro. Pont.*

S. Ildefon. obitus.

S. Ildephonsus, ex Agaliensi Abbate, Episcopus Toletanus, cum Ecclesiam illam rexisset ann. 9. & m. 2. migrat in cœlum pluribus ingenij, & pietatis suæ monumentis relictis, quæ pleraque perierunt: succedit Cyriacus.

B *Christi Annus* 668. *Vitaliani Pap.* 14. *Constantis Imp.* 27. } *Indictione* 11.

CONstans Imper. in Sicilia degens, Syracusis in balneo occiditur. Anastasius; cui consentiunt Theophanes, & acta 6. Synodi. Paulus [b] refert in Ind. 12.

[b] *Lib. 5. in fi.*

Constant. Imper. Vital. Pap. suppetias fert Cath. Imper aduersus rebelles.

Constantinus filius Constantis in Siciliam veniens, Metium seu Mezentium, à rebellibus electum Imperatorem, cum ipsis occidit. Theoph. Cedren. porrò suppetias ministrasse Vitalianum Pontificem Constantino Catholico Imperatori aduersus Tyrannos, idem ipse Imper. in litteris postea à se scriptis ad Dominum Papam profitetur. Dispositis rebus Occidentalis Imperij, regressus Constantinopolim atque allectis fratribus, Tiberio, & Heraclio in collegas, vna cum eis imperat, Pogonatus dictus, quod imberbis profectus, barbatus redijsset. C

Sarraceni item irrumpentes in Africam, octoginta millia captiuorũ abducunt. Theophanes.

Hadrian. Abb. dignissimus Episcopatu, alios P. offert, vt ipse liber euadat.

Orthodoxus Imper. bellis impeditur, quo minus cum Occidentali Orientalem Ecclesiam vniret; illud tamen præstitit, vt res interea silentio sopiretur, quousque Concilij congregandi tempus opportunum adesset. Epistola eiusdem Imper. ad Domnum Rom. Pontif. id enim ab eo exigebat Vitalianus, vt qui vicisset Tyrannos, vinceret & hæreticos, Ecclesiam Dei infestantes circũspiciens Vitalianus Papa, quem mitteret in Angliam idoneum Episcopum, elegit ex Monasterio Niridano, non longe à Neapoli Campaniæ, Hadrianum Abbatem Afrum, Græcè & Latinè peritissimum, & Monasticis, ac Ecclesiasticis disciplinis institutum. Qui indignum se tanto gradu respondens, aliũ aptiorem ostendere se posse respondit Andream Monachum, de vicino Virginum Monasterio, cui, ab omnibus, digno Episcopatu iudicato; pondus tantum corporeæ infirmitatis obstitit: & rursum Hadrianus euocatus ad Episcopatum, alium obtulit Theodorum Tarsensem, Latinè & Græcè doctissimum, probis moribus, & ætate venerandum, 66. scilicet annorum, quem ea conditione Papa admisit, vt ipse eum in Britaniam perduceret, ob peritiam itinerum, & vt ei doctrinæ cooperator existens, attenderet ne quid ille contrarium fidei, Græcorum more, in Ecclesiam, cui præesset, introduceret: qui ordinatus hoc anno, vna cum Hadriano mẽse Iunio, in Britaniam missus est. Quem cum in Galliam peruenisse Eigbertus cognouisset, misit præfectum suum qui eum in Britaniam deduceret. At Ebroinus, Magister Domus, Theodoro dimisso, veritus, ne quam Hadrianus ab Imperatore legationem ad Britanniæ Reges aduersus Regnum Franciæ adferret, retinuit, ac post, comperto illum nihil huiusmodi adferre, dimisit. D E

Suspiciosi Politici exemplum.

Clotharius Rex Francorum, cum regnasset annos 4. ex hac vita migrauit. Sic appendix ad Turonensem. & alij successerunt in regnum fratres, Theodoricus, & Chilpericus, sed illo redacto in ordinem, Chilpericus tenuit annos tres. tradunt autem ipsum cogisse

A Ebroinum Maiorem domus regiæ fieri Monachum in Luxouiensi Cœnobio, cum faueret Theodorico. quod & in Actis S. Philiberti Abb. expressum habetur. Verum sponte eũ secessisse, sibi quidem timentem, rerum spectator Vrsinus, qui vitam B. Leodegarij episcopi, & Mart. scripsit, tradit, rem paulo diuerse narrans.

Leodegarius Augustod. Episcopus, Chilperico Regi gratissimus, ab æmulis persuasus Regem illi infensum, necem moliri, illo insalutato secedit ab aula, petens. Monasterium Luxouiense, vitam ibi monasticam acturus. Rex, re cognita, mœrens & ægre discessum ferens, mittit qui assequantur, per quos deprecans secessionem à sæculo, vix impetrat.

Leodegarius Episcopus apud Regẽ gratiosiss fraude aulicorum secedit.

B *Christi Annus* 669. *Adeodati Pap.* 1. *Constant. Pogon. Imper.* *Indict.* 12.

VItalianus Papa anno 14. m. 5. minus dieb. 4. migrauit in cœlum, inter S. relatus. eius Acta magna ex parte obscura. Inter creatos ab eo Episcopos, primus datus traditur Ferrariensibus Marinus nomine, vel, vt Rubeo placet, [a] Vicebentiæ Episcopatus Ferrariam est translatus. Prodit idem auctor, ex Ecclesiæ Rauennatis monumentis, Maurum Episcopum Rauennatum à Vitaliano excommunicatum fuisse, quod ab ipso Romam vocatus, ad dicendam causam, adesse contempserit, qui & Exarchi potentia fretus, eandem a-

C nathematis sentẽtiam in illum retorserit, quo portentoso facinore, perculsi omnes Italiæ Episcopi, vna cum Vitaliano coeuntes, eundem Maurum, vt indignum, sacerdotio exuerunt. factum id opinor in Romano Concil. anno superiori, in causa Cretensis Episcopi collecto.

[a] li. 4. hist. Rauen.

Cõtumax Rauennas Episcopus à Roma. exc retorquet excommunicationẽ.

Maurus, ad extremum vitæ obtestatus omnes Rauennatis Ecclesiæ Clericos, ne vnquã se subijcerent Romano Pont. in ea obstinatione est mortuus, excommunicatus, & sacris Diptychis à Deodato, Vitaliani successore, interdictus.

Successor eius Reparatus per Imperatoris rescriptum tentauit perficere, ne subijcerẽtur Ecclesiæ Romanæ, licet in fine vitæ pœnitens obijsse dicatur, cui successit Theodorus, Ecclesiæ Romanæ obsequentissimus, qui in Synodo Rom. sub Agathone sic subscripsit,

D Theodorus exiguus Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Rauennatis.

Cessat Episcopatus, inquit Anastasius mens. duos, dies 13. subrogatur Adeodatus Romanus ex Monacho, ob summam mansuetudinem, & liberalitatem gratissimus omnibus. Ex Anastasio.

Sicilia à Sarracenis vastatur, captis Syracusis. magnæ cædes factæ. præda abacta, & Roma delatum illuc æs, (videlicet à Constante Imper.) asportatum Alexandriam, Anastasius in Adeodato & Diaconus. [b] At cladem Siciliæ contigisse sub Vitaliano dicendum est, si veræ sunt litteræ, quæ extant sub eius nomine ad finẽ Chronici Cassinatis Leonis Ostiensis, quod parum probabile videtur, siquidem cum Ecclesia Romana, ne vnius quidem oppidi Domina esset, nec Imperator ipse Insulæ Dominus, tot ciuitates illic haberet, quot ha

E buisse Monachos, & vastatas à Sarracenis produnt litteræ Monachorum siculorum ad suos Cassinenses Lateranenses, id est nonaginta & octo ciuitates, vtræque litteræ confictæ videri possunt.

[b] li. 6. c. 13.

Clades Siciliæ à Sarracenis.

Litteræ Monachorum videntur confictæ, vex Vitaliani Pap.

Theodorus Episcopus à Vitaliano, proximo anno, in Britaniam missus, illuc hoc anno peruenit, & tota quaquauersum peragrata Insula, rectum viuendi ordinem, & ritum celebrandi Pascha canonicum, per omnia comitante & cooperante Hadriano disseminabat. Isque primus fuit Archiepiscopus, cui omnes Anglorum Ecclesia subesse consentiret. & quia litteris sacris simul & sæcularibus erant instructi congregatis pluribus discipulis, eandem

Primus Archiepiscopus omnium Ec-

dem eruditionem sic propagarunt, vt vsque ad hoc tempus supersint, qui Latinam Græcamque linguam, æque vt propriam calleant. Vixit in Episcopatu 21. ann. mens. 3 d. 26. Beda.[a] Floruit per hoc tempus Ecclesia Anglicana fortissimis regibus, sic vt cunctis barbaris nationibus essent terrori, & Pastoribus, & litterarum Magistris. Ex Beda. Acta præclara extant Theodori Episcopi. A

declarans Angliæ B. Theod.
[a] *li. 4. c. 2.*

Christi Annus	*Adeodati Pap.*	*Constant. Pogon. Imper.*	*Indict.*
670.	2.	3.	13.

Osuui Rex qui in Ro. Eccl. affectus.
[b] *li. 4. c. 5.*
Maxelendis Virgo & Mart.
[c] *de SS. Belg. 17. Nov.*
Martyr, qui occisus pro defensione suæ Ecclesiæ.

OSuui Rex Nordhumbrorum moritur, adeo erga Ecclesiæ Romanæ institutionem affectus, vt, si conualuisset, etiam Romam adire, ibique ad loca Sancta vitam finire disponeret. successorem reliquit Ecfridum filium. Beda.[b] B

In Belgio, in pago Cameracensi, Maxelendis Virgo, Christo desponsa, ab eo qui recusantem, cuperet in vxorem, Arduino nomine, occisa, Virginitati coronam addidit Martyrij, quam Ecclesia, diuinis suffragijs, per miracula declaratis, inter sanctos Martyres anniuersaria memoria colit. Molan.[c] Sigeb. in Chron.

S. Proiectus Episcopus Aruernensis, conquestus apud Childericum de multis damnis suæ Ecclesiæ illatis, ab Hectore Massiliensi Patricio, Rexque eum, vt facinorosum hominem gladio cædi iussisset, eius necessarij primores vrbis, Episcopum crudeliter necauerũt, quem Ecclesia, vt martyrem colit, existimans sufficientem causam ad martyrium, cum id ob defensionem suæ Ecclesiæ sit passus. Sigeb. in Chron. C

Christi Annus.	*Adeodati Pap.*	*Constant. Pogon. Imp.*	*Indict.*
671.	3.	4.	14.

Rex Fr. ob sæuitiam in nobiles occiditur.
[d] *Apud App. ad Vusan. & Ai:o n. 4. c. 44.*
Sarracen. apparatus ad expugnandam Constantinopolim

CHildericus Francorum Rex, ob nimiam sæuitiam in Francorum nobiles, eorum in se animis concitatis à Bobilone quem seruili supplicio, ad stipitem tentum, verberare fecisset, occiditur, & in locum eius subrogatur Theodoricus.[d] quo audito Ebroinus, ex Monacho, miles, & magister domus effectus, aduersus eos, quos aduersarios passus esset, gladium strinxit. In horum Franciæ Regum successione, cum varietur, nihil certius quam, quod scribit Sanctus Audoenus ex oraculo Sancti Eligij. D

Cœlesti signo perterrefactum orbem, ita vt videretur eius interitus imminere, inuasamque à Sarracenis Lyciam atque Ciliciam, comparatumque ab ijsdem apparatum, ad expugnandam Constantinopolim produnt Græcorum Annales.

Christi Annus	*Adeodati Pap.*	*Constant. Pogon. Imper.*	*Indict.*
672.	4.	5.	15.

[e] *Beda lib. 4. c. 5.*
[f] *Beda 4. c. 3. 7. 8. 9. & 10.*

S Audoënus, Rothomagensis Episcopus, visitat limina Apostolorum stipatus sanctorũ comitum turba, eleemosynarumque benedictionibus onustus, qui cum ad Petri confessionem hunc versum inciperet, Exultabunt Sancti in gloria, diuinitus responsum est, Lætabuntur in cubilibus suis. diuinis acceptis responsis, cum multarum reliquiarum suffragijs venerabilis senex in Galliam reuertitur. E

Theodorus Archiepiscopus Dorouernensis CONCILIVM cogit omnium Angliæ Episcoporum. decem in eo canones sanciti de Ecclesiastica disciplina.[e]

Ceadda[f] Merciorum Episcop. Sanctissimus, peste grassante in Anglia, moritur. plures item insignes sanctitate virgines, sub Edilburga Abbatissa egregiæ sanctitatis, quæ & ipsa hoc anno migrauit ad Dominum. Item Sabbi Rex Orientalium Saxonum, propior Mo-

A nacho, pietate, & deuotione, quam Regi. vtriusque celebris extat inter Sanctos in Martyrol. memoria.

Sarraceni traijcientes in Thraciam, Constantinopolim assiduis prælijs expugnare frustra tentant, per biennium, protegente eam Dei genitrice, nam quod septennium est in Annal. Græcis, ex Theophan. mendum est in nota numeri si quidem anno ab hinc quarto, produnt ijdem Annales, pacem inter Roman. & Arabes esse sancitam, protegente eam Dei genitrice, in recessu etiam tota classis demergitur. Hoc item anno à nostris bene pugnatum est cum alio eorum Duce, cæsis ex illis triginta millibus. addunt Annales de nouo adinuento igne, quem marinum vocant, eo quod in mari arderet, quo & naues Arabum combusserunt. Est mentio in decimatertia Act. sextæ Synodi de obsidione Constantinopolis per biennium sub Vitaliano, quam diuersam ab hac oportet fuisse. *Sarracen. per biennium oppugnant Constantinopolim* *Ignis marinus excogitatus.* B

Reccesuinthus Rex Hispaniarum religiosissimus, & optimus, & omnibus mirifice carus, moritur: eodemque die eligitur populi consensu Barraba, seu Vuamba, vel Vuambanus, ex Regali Gothorum stirpe, eximia virtute, qui, initio reluctans, demum precibus, & minis assensum præbuit. Tudens. in Chron. præclara de vtroque habet elogia.

Christi Annus	*Adeodati Pap.*	*Constantis Pogon. Imper.*	*Indictione*
673.	5.	6.	1.

C Grimoaldus Longobardorum Rex moritur, cum regnasset annis 9. Basilica S. Ambrosio Ticini erecta, in qua quod sepeliri voluerit, indicat eum redditum Catholicum. Succedit in Regnum filius eius Garibaldus, puer 9. annorum, sed non diu tenuit. etenim, cęlesti nuncio repente accitus ab internecione antea elapsus, Bertaridus Ariperti Regis filius, cui debebatur regnum, cum iam extorris ann. 9. apud Francos egisset, & in Britaniam, ad Saxonum Regem pergeret, diuinitus redire in Patriam iussus, Regnum à Longobardis delatum obtinuit, Garibaldo deiecto, Vir pius, fide Catholicus, iustitiæ tenax, pauperumque largissimus nutritor fuit. Diacon. [a] *Bertarid⁹ diuinitus assumitur in Regnū.* *[a] li. 5. c. 23.*

D Indignantibus nonnullis Hispaniæ nobilibus, quod tanto fauore popul. Vuamba promotus fuisset in Regnum, primus omnium, qui præerat Galliæ Narbonensi, adhuc sub Gothorum regno existenti, Ildericus in Tyrannum erupit, secumque etiam Episcopos aliquot traxit, & alios repugnantes afflixit, in quibus Episcopum Nemausensem in vincula coniecit. Post hunc autem, qui aduersus eum missus est Paulus Dux, Græcus, vir domi forisque spectatus, in Regem ipsum arma conuertens, plerasque Hispaniæ ciuitates suæ subdidit potestati, Regisque nomen vsurpans, coronam auream, quam gemmis ornatam, dederat Reccaredus S. Felici Gerundensi Martyri, sacrilegus, suo imponere capiti est ausus: sed quo euentu, suo loco videbitur. *Primates rebellant Regi Hispan.*

Christi Annus	*Adeodati Pap.*	*Constant. Pogon. Imper.*	*Indictione*
674.	6.	7.	2.

E Vuamba Rex Hispaniarum progressus aduersus Tyrannos, qui Galliam Narbonensem & alia loca vsurparant, diuino munitus auxilio, Angelis exercitum circumuallere visis, feliciter eos debellat, & capit: nec mirum cum iustitia suum communiuisset exercitum. si quidem in ipso procinctu, quos nouit milites adulteria perpetrasse, illis virilia amputauit, hanc tanto Principe dignam sententiam proferens: ECCE IAM IVDICIVM IMMINET BELLI: ET LICET FORNICARI, VT DEVS AD IRACVNDIAM PROVOCETVR? Illud quoque vsurpare consueuit. FRVSTRA *Rex vincit rebelles, & capit.*

PERGIT AD BELLVM QVEM INIQVITATIS COMITATVR EXEMPLVM. Iulianus, qui Quiriaco tum Episcopatum Toletanum gerente succesit, eius belli Historiã scripsit, quam Tudensis in suum Chron. retulit. A

Christi Annus 675. *Adeodati Pap.* 7. *Constant. Pogon. Imper.* 8. *Indict.* 3.

Tyrannis debellatis, Asturibus, & Vasconibus domitis, religiosissimus & fortissimus Rex Vuamba, intermissum, iam, per decem & octo annos, morem frequentem concilia celebrandi, magna cum Christianæ disciplinæ iactura, pro sua pietate, reuocandum curauit, celebrato hoc anno, VNDECIMO CONCILIO TOLETANO, anno suo quarto, in quo affuerunt decem & nouem Episcopi, canones sexdecim sanciti. B

Ad tollendas contentiones de finibus diœcesum inter Episcopos, curauit Rex celebrari CONCILIVM HISPANIAE GENERALE TOLETANVM, (quod non extat quidẽ, sed ex Tudensi omnino celebratum constat) in quo distinctæ sedes, certis finibus cuique assignatis, quæ fuerunt, inter Episcopales & Archiepiscopales octoginta, duarum Hispaniarum, sub dominio Gothorum, eaque omnium Episcoporum subscriptione firmata. Tudensis, qui certum annum non signat, sed sub hoc Rege celebratum affirmat.

BRACARENSE CONCILIVM III. hoc anno celebratum Episcoporum 8. inter quos Isidorus Asturicensis, moribus, & doctrina conspicuus, quo tempore etiam eius æqualis Valerius Abbas, æque doctrina, & pietate insignis claruit. C

Sarraceni ingenti Classe 270. nauium Hispanias inuadentes à Rege Vuamba, maritimo bello profligantur, vniuersa classe incensa, Deo, pio Regi fauente.]

Christi Annus. 676. *Doni. Pap.* 1. *Constant. Pogon. Imp.* 9. *Indictione* 4.

Adeodatus Papa moritur, cum sed. ann. 7. mens. 2. d. 17. Anastas. Sigebert. Nihil restat rerum gestarum tanti Pontificis, præter Epistolam, [a] qua Monasterium S. Martini Pictauiensis, priuilegio eximit à potestate Episcopi, ipso consentiẽte Episcopo, & Ecclesiæ ædificatio B. Petri in Portuensi, & Monasterij S. Erasmi in Monte Cœlio sed. vacat m. 4. & d. 6. & Kal. Nou. subrogatur Donus siue Domnus vel Domnio, quem alij Conum siue Cunonem appellant, Romanum. Eius creatione Constantinopoli audita, Theodorus Patriarcha, non quidem Synodalem, de more, quam vt hæretici & excommunicati eijciendã nouerat, sed hortatoriam misit Epist. vt aliquando tandem inter Orientalem & Occidentalem Ecclesiam, concordia sanciretur, ex Epistola Constantini Imp. ad Donum. quid vero Donus responderit, ignoratur. D

Sarraceni Mardaitarum seu Maronitarum incursum timentes, pacem in 30. annos ab Imperatore petunt, & impetrant, pactis iureiurando firmatis, quod singulis annis 50. captiuos & 50. equos nobiles, & tria millia librarum auri persoluerent. E

Quibus auditis Occidentales Principes per legatos, cum muneribus pacem cum eo firmarunt. Theopha. *Eodem anno Anglorum Ecclesia in Cantio bellorum incursionibus à Merciorum Rege dire vexatur, & Theodorus non modo, vt Episcopus, sed vt legatus Apostolicus nouis curis augetur, creandi, & exautorandi Episcopos, inter quos Erconualdus egregia claruit sanctitate, cuius memoria 30. Apr. anniuersaria celebratur. Florebat Ecclesia Anglicana, per hoc tempus, velut Paradisus Domini Sanctissimis Episcopis, Virginibus, & Monachis.*

[a] *Extat apud Papyrium Massonem.*

Constantinopolitanus Episcopus expetit concordiam cum Eccl. Rom. Bed. li. 4. c. 6. Bed. in epit. histor. Anglorũ. & li. 4. c. 6.

A *Christi Annus* 677. *Doni Pap.* 2. *Constantis Pogon. Imper.* 10. *Indictione* 5.

THeodorus Constantinopolitanus, & Macarius Antiochenus Episcopi, Signiferi Monothelitarum hæresis, acerrimos se præstãtes aduersarios Pont. Romanis vno excepto Honorio, quem à suis partib. stetisse mentiebantur, nullum alium sibi recitandum in sacris diptychis putarunt, atque adeo tentarunt, Vitalianum, qui relatus fuerat, eximere, in quo aduersarium habuerunt Imperatorem, sed post tamen vel inuito, vel inscio eiecerunt. Ex epist. Constantini Imp. ad Donum, & ex Act. 6. Synodi. Monoth. à se stare Hono. R. E. mentiuntur.

B Quod igitur reliquis abiectis, vnum sibi honorandum hæretici vendicarent Honorium, haud modicam illi defuncto licet, conflauit inuidiam, in suspicionemque falsò induxit conniuentiæ cum hæreticis, à quibus ipse Honorius, exclusis ceteris, recipi & honorari sciretur. Beda 4. ca. 12.

Hic ann. 2. persecutionis, quo Ecclesia Anglicana à Mercijs exagitatur in Cantio.

Eodem anno, S. Audoenus Rothomag. Episcopus, pace inter Francos constituta cum impetrasset à Rege Theodorico Ansbertum Abbatem sibi dari successorem, illique suum gregem commendasset, plenus dierum, migrat in cœlum, anno 6. Theodorici, & Crotildis Reginæ, clarus miraculis, in vita & post mortem. 24 Aug. apud Sur.

Christi Annus 678. *Agathonis Pap.* 1. *Constantis Pogon. Imp.* 11. *Indictione* 6.

C DOnus Papa 3. Id. April. moritur, cum sed. ann. 1. mens. 5. d. 10. vt ait Anastasius, sed ex Epist. Imper. ad ipsum prid. Id. August. Indict. 6. data, colligitur longius sedem propagasse: succedit Agatho. Is Donus Basilicam Apostoli via Ostiensi restaurauit, & dedicauit. item Ecclesiam S. Euphemiæ, via Appia, dedicauit. Nestorianos Monachos Syros, inuentos in Monasterio Boëtiano, Romæ, per diuersa Monasteria diuisit ad pœnitentiam. ex Anastasio. Huius temporibus Ecclesia Rauennas: quæ se ab Ecclesia Roman. segregauerat, causa Primatus, denuo se pristinæ sedi Apostolicæ subiugauit, mortuo Reparato.

D Constantinus Imperator incumbens magno studio ad vniendas Ecclesias, Orientalē, & Occidentalem, etiam iniquis conditionibus, pace cum Bulgaris facta (ex Theophane) Theodorum Monothelitam Constantinopolitanum Episcopum, deponit, Georgium subrogat, Sacram dirigit ad Donum Papam, de reconciliatione vtriusque Ecclesiæ. Extat ante ingressum Sanctæ Synodi. Cometa trib. mensibus apparet.

Hoc anno 11. Constantini Imper. Mahuuias Sarracenorum Princeps moritur, Gilid filio successore relicto, cuius tempore inuentum fuisse sacrosanctum sudarium capitis Redemptoris, scribit Beda de locis sanctis, cap. 5. Siccitas per ann. 3.

Cometa tribus mensibus apparuit, quam consecuta est siccitas, quæ triennio perdurauit, ita vt nunquam terra imbribus maduerit. Beda. Anast. in Agathone. Li. 4 c. 15. 5 c. 20.

E Exorta dissensione inter Vialfridum Eboracensem Episcopum, & Regem, Episcopus deiectus sede, altero subrogato, appellans Rom. Pont. dum tendit ad eum delatus tempestate ad Frisios Gentiles, primus ibi opus Euangelij cœpit, & post Vilbrordus Episcopus prosecutus est. Marcellin. in vita S. Suithberti, & Beda.

Christi Annus	*Agathonis Pap.*	*Constantis Pogon. Imper.*	*Indict.*
679.	2.	12.	7.

A

CVm innotuissent per Agathonem Pontificem Episcopis Occidentalibus, quæ ad Donum Papam à Constantino Imperatore scripta ipse accepisset, de legatione mittenda, eiusdem pariter Agathonis Pontif. iussu ea de causa, iidem SYNODOS congregarunt, quibus, vbique condemnata est hæresis Monothelitarum hæreticorum. Id quidem factum esse in Italia, in Gallijs, & in Anglia, eiusdem Agathonis litteræ, sequenti anno ad eundem Imperatorem datæ, declarant. Porrò omnium Italiæ Episcoporum conuentuũ superest tantum memoria. DE SYNODO MEDIOLANENSI, cuius extat Synodalis Epistola scripta à Damiano, magni nominis, illis temporibus, Ticinensi Episcopo, sub nomine Mansueti Mediolanensis Archiepiscopi, cuius vtriusque præclara extat memoria in Martyrol. Rom. illius quidem 12. April. huius vero 19. Maij, GALLICANORVM VERO CONCILIORVM Acta penitus interciderunt. sed ANGLICANAE SYNODI aliqua adhuc fragmenta supersunt apud Bedam.[a] B

[a] 4.c.17.

Ioan. Archicantor Ecclesię S. Petri, & Abbas Monasterij B. Martini, in Britanniam missus est ab Agathone[b] Papa, vt Theodorum ad Rom. Synodum inuitaret & de fide Anglicanæ Ecclesiæ rediens sibi referret. Verum Theodoro non est visum Ecclesiam coalescentem atque lacte adhuc opus habentem deserere, sed fidem Catholicam, conuentu publico cognitam, & confirmatam, conscribere, cuius professio extat apud Bedam[c] hac inscriptione. IN N. D. N. I. CHRISTI SALVATORIS, Imperantibus Dominis pijssimis nostris Ecfrido Rege Numbronensium, anno 10. Regni eius, sub die 15. Kalend. Oct. Ind. 8. & Edilredo Mercinensium, anno 6. Regni eius, & Lothario Rege Cantuariorum, regni eius anno 7. præsidente ipso Theodoro gratia Dei Archiepiscopo Britanniæ Insulæ, & ciuitatis Dorouernensis, vna cum eo sedentibus ceteris Episcopis Britanniæ &c. In cuius fidei professione illud obseruandum est, S. Theodorum natione Græcum, meritis insignem, sanctis quibuslib. veteribus comparandum, atque doctrina clarissimum, æquè cum vniuersa Ecclesia Catholica asserere SPIRITVM SANCTVM A PATRE, FILIOQVE PROCEDERE, sicut non à Latinis tantum, sed & à sanctis Orientalibus doctoribus affirmari certo sciebat. Vnde erubescant magis recentiores Græci, cum à suis ipsis, qui doctiores, & sanctiores fuere, erroris redarguantur. C D

[b] Agathon 3. epist. ad Constant. Imp.

[c] 4.c.17.

Notent Græci.

Cum audisset interim Theodorus Archiepiscopus S. Vilfridum Romam peruenisse, & hoc anno ab Agathone auditum, & absolutum, ei legationem credidit, vt nomine totius Ecclesiæ Anglicanæ Synodo interesset.[d]

[d] Beda li. 5. c. 20.

Theodorus componit pacem inter Eigfridum & Edilredum reges, graui prælio confligentes, in quo vero illud admirandum accidit, de nobili quodam milite, qui captus ab hostibus, vinciri nunquam potuit, quin continuo solueretur, cognitumq; id propterea euenire, quod eius frater Abbas frequenter Missas pro eo, quem mortuum credebat, celebraret.[e]

[e] Beda lib. 4. c. 21. 22. 23.

Hoc ipso anno 13. Kalen. Iulij, S. Adeodatus Episcopus Niuernensis, idemque eremicultor, ex hac vita migrauit, cuius res præclare gestæ extant typis excusæ, in quibus non ipsius tantum, sed & aliorum eiusdem temporis Illustrium virorum facta narrantur. eæ scriptæ tempore Leonis 9. Rom. Pontif. illi oblatæ probatæque leguntur. E

Adeodat. Episcopus & Eremita, moritur.

Christi Annus	*Doni Pap.*	*Constantis Pogon. Imper.*	*Indictione*
680.	3.	13.	8.

AGatho ROMAE CELEBRAT SYNODVM 125. Episcoporũ contra Monothelitas, qui omnes subscripti leguntur, in 4. Act. 6. Synodi, inter quos legati leguntur

missi

A missi à Synodo in Gallijs habita, Felix Arelatensis, Adeodatus Leucorũ Episcopi, & Taurifcus Diacon. Tolonensis. Ex Britãnia Vilfridus affuit, qui sub scriptus sic habetur. Vilfridus Deo amabilis Episcopus Eboracensis ciuitatis Apostolicam sedem, de sua causa appellans, & ab hac potestate de certis, incertisque rebus absolutus, & cum alijs 120. coepiscopis in Synodo in iudicij sede constitutus, & pro omni Aquilonari parte Britanniæ, & Hiberniæ, Insulis, quæ ab Anglorum, & Britonum, nec non Scotorum, & Pictorum gentibus, incoluntur, veram, & Catholicam fidem confessus est, & conscriptione sua corroborauit.

Ex Italia, ex diuersis Ecclesijs interfuere plures Episcopi Sanctitatis nomine celebres, Paul. Dia. 6. c. 1.
B Mansuetus Mediolanensis: Barbatus Beneuentanus: Io. Bergomas, Decorosus Capuanus: Felix Spoletinus, Anastasius Ticinensis, omnes anniuersaria memoria in Martyrolog. relati. De rebus autem in hac Synodo gestis nihil præterea reperitur, nisi Epistola Agathonis ad Constantin. Imper. & fratres eius, de fide catholica, contra Monothelitas, sed & alia Epistola ad eosdem nomine totius Synodi, de fide Catholica conseruanda. Canon in ea nullus sancitus legitur, quod non ob aliam causam fuerit conuocata, quam ad fidem Catholicam confirmandam, & legationem Constantinopolim ad Synodum œcumenicam decernendam: Delecti [a] sunt autem Legati à Concilio Constantinopolim profecturi, Ioannes Episcopus Portuensis, Abundantius Episcopus Paternensis, & Ioannes Episcopus [a] Anast. in Agathon.
C Regitanus, siue Regiensis. Misit autem, & Agatho, suos seorsum Legatos, Theodorum, & Georgium presbyteros, Ioan. Diaconum, & Constantinum Subdiaconum, atq; reliquos seruos Dei monachos, sed & ab Episcopo Rauennate Theodoro, missus est Theodorus presbyter. Porrò Agatho in sua ad Imperatores Epistola inter alia deplorat rude sæculum, legatos haud adeo imbutos scientijs confitetur, quid agendum, cũm summa abest litterarum peritia, exponit, nimirum recurrendum ad prædecessorum sanctorum scripta, in omnibus semper & ante omnia antiquis traditionibus firmiter inhærendo, *licentiam* inquit, *proinde eu. siue auctoritatem dedimus simpliciter satisfaciendi, inquantum eu duntaxat iniunctum est, vt nihil profecto præsumant augere, minuere, vel mutare: sed traditionem huius Apostolicæ sedis, vt à prædecessoribus Apostolicis instituta est, sinceriter enarrare, &c.* Deplorat Agath. rude sæculũ. Tradinonibus inhærendũ.
D

Præconia Roman. Ecclesiæ audacter exponit, quod nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa est, &c. omnes Romanos Pontifices immunes ab hæresi confidenter profitetur. Romani Pontificis esse monere Impp. &cæter. At quomodo ista tam libere potuisset tantus Pontifex contestari, si in eadem hæresi, quam sua Epistola ipse Agatho adeo valide insectatur, Honorius, cuius recens adhuc memoria erat, idem cum illi sensisset. Præconia Ro. Eccl.

In ea verò quæ à Sancta Synodo in eadem Synodali Epistola scribitur Catholicæ fidei sincera confessione, stylus scribarum mendax operatus est falsitatem, dum enim ibi legeretur, Credimus, & in Spiritum sanctum Dominum, & viuificatorem, EX PATRE FILIOQVE PROCEDENTEM, abraso nomine, FILIOQVE, à Patre procedentem tan- Græcorũ fraus.
E tum relictum est, detecta fuit huiusmodi impostura Græcorum in Concilio Florentino à Iuliano S. R. E. Cardinali, & idipsum longe ante ab Emmaraule Caleca Græco auctore. In ea item quid auctoritatis traditum sit legatis nimirum, vt Apostolicæ nostræ fidei confessionem offerre debeant, non tamen tanquam de incertis contendere, sed vt certa atque immutabilia, compendiosa definitione proferre &c. vt hinc colligas in postura quæ in Actis, 6. Synodi reperitur, de Honorij condemnatione, quomodo enim quibus vetitum est disputare, sed solũ bene sancita in Romana Synodo proferre ij dem tantũ [illegible] auctoritatis, vt de causa Honorij Papæ differerét, imo inconsulta Romana Sy[illegible]

Romano Pontifice eum damnari præsumerent? In hac præterea Romana Synodo actum esse de subiectione Rauennatis Ecclesiæ Romano Pontifici, ex Anastasio intelligere possumus. Quomodo enim eius contumaciam ferrent Rom. Pont. qui Constantinopolitanā non tulerunt, non subtrahentem se, sed alijs seipsam præferentem sedibus? Quod igitur Rauennatis Ecclesiæ Annales habent sequenti anno subiecisse omnino se Rauēnatem Ecclesiam Romanæ haud aliter, quam arbitrio Sanctæ Synodi, id esse factum, æquum est existimare. Missi igitur Legati ex Synodo, & à Papa, cum quanta humanitate & honorificentia excepti, deducti, & tractati sint, habet Anastasius. SEXTA SYNODVS OECVMENICA CONSTANTINOPOLI celebratur. A

[a] li.6.c.4. Cum conuenissent igitur Constantinopoli Orientales, & Occidentales Episcopi, num. 289. vt habent Annales Græcorum, tam apud Cedrenum, quam apud Theophanem: vel 170. vt Photius de Synodis, vel 150. vt Paul. Diac.[a] vel 171. vt Theodorus Balsamo, & mense Nouemb. inchoata iam Ind. 9. cœpta est œcumenica Synodus in secretario Palatij, quod cognominatum est Trullus (quod genus est fastigiati cuiusdam ædificij.) Hoc reliquo anno per menses Nouembrem, & Decembrem, sex habitæ sunt Actiones, in quibus, quod prima Macarius Episcopus Antiochenus pollicitus est probare ex sacris quinque Synodis, & SS. PP. testimonijs, vnam in Christo voluntatem atque operationem, minime est assecutus, pluribus detectis eius, & aliorum imposturis, additionibus, & detruncationibus, & in primis tribus quaternionibus additis V. Synodo. B

Paul Diacon. 6. c. 5. Anast. in Agath.

Hoc anno, [b] mense Iulio, post Lunæ Eclipsim, pestis ingens vastat vrbem, & alias nonnullas Italiæ ciuitates. Ticinumque maxime, per tres menses. Tuncque multi visi sunt boni & mali Angeli obeuntes ciuitatem, & ex iussu boni, malus venabulo, quod manu ferre videbatur, quatiens ostia domorum, & quoties percussisset, tot de eadem domo, die sequenti, homines interire. Tunc item cuidam reuelatum est, pestem non cessaturam, donec in Basilica B. Petri ad Vincula, B. Sebastiano Martyri altare poneretur, quo facto, delatisque ad vrbem reliquijs, pestis ipsa quieuit. Hactenus ex Paulo Diacon. Extat adhuc integrum ipsum altare, nec non eiusdem Sancti Martyris imago, musiuo opere expressa, ex quo propagata ad posteros religio, vt pestis tempore, voti causa, imago eiusdem Sancti Sebastiani, diuersis in locis pingeretur, altaria in eius memoriam erigerentur, atque adeo Ecclesiæ fabricarentur. C

Grassans pestis, statuto Altari B. Sebastia. cessat.

li. 4 c. 23. & in epit. Eodem anno (vt auctor est Beda) magni nominis femina Regalis stemmatis, religiosissima Sancta Hilda Abbatissa, vbi triginta tres annos in Monastica vita transegisset, 15. Kalend. Decembris, migrauit in Cœlum, cuius obitum, ipsa nocte Dominus, in alio longius posito Monasterio, quod ipsa, eodem anno construxerat, manifesta visione reuelare dignatus est. D

S. Hilda Abb. moritur.

Cum Vuamba Rex Hispaniarum, ex lethifera potione sibi præbita ab Eruigio Comite, ex Græcorum stirpe, memoriam amisisset, & à sensibus esset alienatus, Episcopus ciuitatis & optimates Palatij, causa pietatis, illi pœnitentiam, pro more prouinciæ, imposuerunt, id est Monasticum habitum & tonsuram, in signum Monasticæ professionis. Cum autem Rex ad se redijsset, & quid circa se actum esset agnoscens, probasset, Eruigium, iniuriæ immemor, inungi regem præcepit, & ad monasterium se contulit, in quo monachus, vsq; ad obitum per annos 7. & m. tres perseuerauit: Iulianus Toletanus, vt ex eo habet Tudens. De hac tota re legendus canon primus & secundus Concilij 12. Toletani ann. sequenti celebrati. Huius Vuambæ Regis opera, in Generali Hispaniarum Concilio, cuiusque Episcopatus distinctio, finiumq; diœcesis cuiusq; certa partitio facta est. Nam quod Rasis Arabs id tribuit Constantino, & improbabile, & falsum est. E

Vuamba R. Hispa. in amentiam versus fit monachus post ad se rediens factum probat.

A

Christi Annus 681. *Agatho Pap.* 4. *Constant. Pogon. Imp.* 14. *Indictione* 9.

SEptima actione 13. Febr. habita, prolata loca Sanctorum Patrum pro duabus voluntatibus & operationibus in Christo, à Catholicis,& collata cum Græcis exemplaribus inuenta sunt probe respondere.

Sequenti die, habet Anastasius, in Epitome, quam scripsit sextæ Synodi, (quod abest ab actis sextæ Synodi) Georgium Patriarcham Constãtinopolitanum Catholicam fidem professum..

Octaua actione, suggerente Georgio Constantinopolitano Episcopo, Vitaliani nomen redditum est Diptychis.

B Nona actione, Macarius Antiochenus Episcopus probatus, loca SS.PP. detruncasse, & in perfidia persistere, vna cum Stephano discipulo, damnatur, & deponitur. alij verò tam Episcopi, quam clerici pœnitentiæ & rectæ fidei libellos cum offerrent, in proprijs locis recipiuntur.

Actione decima, recepta fidei confessio Petri Nicomediensis Episcopi, qui Palinodiam recantarat.

Vndecima, lecta est Epistola Sophronij Ierosolymorum Episcopi, & mox libelli Macarij Antiocheni referti blasphemijs, &c.

Duodecima, lecta est Sergij Epistola ad Cyrum Episcopum Alexandrinum, sed quæ C simul in ea intexta erant Mennæ, & Vigilij Papæ nomine scripta, de vnica voluntate, commentitia esse, in superioribus actis fuerant iudicata.

XIII. Actione, sententia lata reperitur in Impios Monothelitas, Sergium, Pyrrhum, Petrum, Paulum Constantinopolitanos Episcopos, & Cyrum Alexandrinum, sed & in Honorium Pontif. Romanum, quasi cum reliquis hæreticum. sed acta illa corrupta & deprauata fuisse, variè, multipliciter, & luculẽter probat auctor Annalium, & Honorium, perspicuis rationib. ab omni calumnia & hæresis suspicione vindicat. Auctorem quoq; fraudis prodit, Theodorum, olim Constantinopolitanum Episcopum, hæreticum audacissimum, qui & Vitaliani nomen à sacris diptychis auferre ausus fuit, hic sede ante depositus, D suffecto in eius locum Gregorio, & in Concilio cum reliquis Episcopis Constantinopolitanis hæreticis damnatus, teste Anastasio, in compendio 6. Synodi, & post Georgio defuncto, qui iuxta Nicephor. Chron. tres annos, & totidem menses sedem tenuit, emissa fraudulenter Catholicæ fidei professione, cum ipsi aliter ad thronum, è quo, ob hæresim antea eiectus fuerat, aditus non pateret, in eius locum subrogatus est, quod fieri contigit anno sequenti. Hic igitur restitutus in thronũ summa rerum potitus, Synodi prototypum nactus, qua libertate nomen suum è numero, damnatorum deleuit, eadem & nomẽ Honorij inseruit, sed legendus est omnino hac de tota controuersia auctor Annalium.

Honor. P. calumnia liberatur.

Auctor fraudis detegitur.

E XIV. Actione, post lectionem Mennæ, & Vigilij scriptorum de vna Christi voluntate, iisdemque redargutis, vt quæ falso supposita essent, Tomus S. Athanasij prolatus est: ex quo de duabus voluntatibus, & operationibus, ex inductione longe petita, proditur argumentum. Cuius occasione illud aduertendum, si cognitus Patribus fuisset sermo, qui Athanasij dicitur, de sanctissima Deipara, opportunissimum erat citare expressum locum de duabus voluntatibus & operationibus, quod cum non fecerint, nec tamen ignorare potuerint, si fuisset Athanasij, satis conuincitur alterius auctoris esse.

Duę volũtates & operationes probatę in Christo, e Athanasio

XV. Actione permissum Polychronio Monacho, à Dæmone illuso, tentare publice probationem suæ peruersæ Monothelitarum doctrinæ, per excitationem mortui, quod

Arrogantia Monachi hæretici.

arroganter iactabat. Qua non succedente, nec enim Deus attestatur mendacio, & falsitati, irrisus, & damnatus est Polychronius. A

XVI. Actione mense Augusto, vltra tres menses, post superiorem celebrata, auditus, damnatus, & reiectus est impudens quidam presbyter, sanctam Synodum docere professus, inane quoddam temperamentum concordandi partes, &c. Hoc anno, cum tamen 13. ann. Imp. Constantini nondum absolutus esset, domesticis suspicionibus laboratum tradunt Annales Græcorum, (quæ causa fuisse tantę moræ huius sessionis videtur) ob quas Imperator fratres suos, & collegas Heraclium & Tiberium, in suspicionem rerum nouandarum adductos, amouit, solusque ipse cum Iustiniano filio imperauit, quod tamen, non ante 16. diem Septemb. factum apparet, cum ad illam vsque diem fratres cum Constant. nominati reperiantur, & in fine Synodi acclamationes dictæ sunt tantummodo Constantino, & eius vnius nomine edictum editum in fine Synodi, & litteræ item ad Synodum datæ sunt eius tantum nomine. B

Arrogãtia presbyteri docere Synodũ profitentis.

XVII. Actione, 11. mens. Septembr. habita, in qua orthodoxę fidei decretum confirmatum à Patribus, publicè lectum est, quinque vniuersalia Concilia confirmata, eorũ symbolis recitatis, ac demum apposita est damnatio Monothelitarum hæreticorum, ex præscripto epistolæ Agathonis Rom. Pontif. atque Synodi Romanæ, sed dum primum in eo, inter damnatorum nomina recensetur nomen Honorij Rom. Pont. & paulò inferius, secundum epist. Agathonis cuncta esse definita, & nominatim damnatos in ea fuisse hæreticos, eius hæresis, siue inuentores, siue defensores asseritur, cum tamen certum sit non solum in ea non esse nominatum, inter damnatos, Honorium, imò cum alijs Catholicæ veritatis defensoribus collaudatum, dum omnium prædecessorum suorum Agatho catholicam fidem commendat, quam sequi se profitetur, de impostura augetur suspicio, quam vide tu apud Annales ipsos luculenter expressam. C

Decretum Catholicę fidei. Monothelitæ dãnati ex præscripto epist. Agatho. & Syno. Rom. Magna impostura dãnationis Honor. P.

XVIII. Et vltima, in qua iterũ sancta Synodus in definitione Catholici dogmatis professa est sequi Agathonis Epistolã & Synodales litteras Romani Concilij. Ad cuius finem epistola est Constantini Imper. ad Roman. Synodum.

Episcopi damnati appellant sedem Apostolicam, vt colligitur ex epistola Constantini Imper. ad Leonem, Agathonis successorem, his verbis: *ipsi autem scriptis precibus, serenitatem nostram communiter omnes deprecati sunt, vt se ad vestram beatitudinem mitteremus. sic igitur fecimus, eosque ad vos misimus, vestro paterno iudicio omnem ipsorum causam permittentes.* nam quod Anastasius scripsit, eos in exilium Romam missos, id insolitum fuit, vt Romam in exilium mitterentur hæretici. D

Damnati à Synodo Oecumenica appellant sedem Apostolic.

Desideratur inter Acta Synodalia huius nouissimæ sessionis epistola Synodalis ab eodem Concilio scripta ad Agathonem Romanum Pontificem, quæ inter epistolas Leonis eius successoris prima ponitur, qua petit ab ipso Romano Pontifice confirmari à se constituta: planè digna epistola quæ legatur, cuius priorem partem libet ascribere, vt agnoscant Græci recentes, quanti olim Ecclesia Græca fecerit Rom. Pontif.

Synodal. 6. Synod ad Agath. abest ab actis. Quanti fecerit Ro. Pontif.

Maximi morbi maioribus indigent auxilijs, vt scitis, beatissime, atque idcirco Christus verus Deus noster, virtus verè rerum omnium conditrix, & gubernatrix, sapientem dedit Medicum, vestram à Deo honoratam sanctitatem, contagio hæretica luis fortiter propulsantem, remedijs orthodoxiæ, ac valetudinis robur membris Ecclesiæ largientem. Itaque tibi; VT PRIMAE SEDIS ANTISTITI, VNIVERSALIS ECCLESIAE, *quid gerendum sit, permittimus, stanti supra firmam fidei petram, acquiescentes veræ confessionis litteris, à vestra paterna beatitudine, ad piissimum Imperatorem missis,* QVAS VT A SVMMO APOSTOLORVM VERTICE DIVINITVS SCRIPTAS AGNOSCIMVS, PER QVAS EXORTAM NVPER MVL- E

Synod. petit confirmationem fidei cath. à Ro. Põt.

A TIPLICIS ERRORIS HAERETICAM SECTAM DEPULIMUS, &c. & post multa; ORTHODOXAE AUTEM FIDEI SPLENDIDAM LUCEM VOBISCUM CLARE PRAEDICAVIMUS, QUAM ETIAM UT PER HONORABILIA VESTRA RESCRIPTA CONFIRMETIS, *vestram oramus paternam sanctitatem, per quam bona spe in Christum freti confidimus*, &c.

Anastas. plura cum addat, quæ non reperiuntur in Actis quæ extant, longe plura prætermittit, dum sex tantum in ea habitas refert actiones, ipsamque penitus absolutam ante Paschale tempus ait, nihil de condemnatione Honorij, neque de alijs sequentibus habens. — Pensio ob confirmationē Pontificis ab Imper. remissa.

Tanta autem, addit, *gratia Dei omnipotentis concessa est missis sedis Apostolicæ, ut ad lætitiam popul. vel sancti Cõcilij, quod in Regia urbe erat, Ioan. Episcopus Portuensis Dominico die octauarum* B *Paschæ in Ecclesia sancta Sophiæ publicas missas corã Principe & Patriarcha Latine celebraret, & omnes unanimes in laudes & victorias piissimorum Imperatorum*, idem latius verbis exclamant.

Addit Anastasius Imperatorem per suam sacram ad Agathonem, liberasse Romanam Ecclesiam à pensitatione illa pecuniæ, quàm primum impij Gothorũ Reges Ariani persoluendam recens creatis Romanis Pontif. indixerant, quæque post illos extinctos ab Imperatoribus exigi solita erat, retento tamen iure confirmationis antiquitus tyrãnice vsurpato. De Canonibus nomine 6. Synodi post editis, suo loco.

Hic finis gestorum Synodalium, quæ extant, tam Græcè quam Latinè fraudulentia hæ- C reticorum corrupta, & deprauata, sed illud constat certum & indubitatũ, Monothelitarum hæresim fuisse damnatam, ad quem finem fuerat congregata.

Hoc eodem pariter ann. celebratum est in Hispania, CONCILIUM TOLETANUM XII. DICTUM: affuere Episcopi 35. præter tres alios qui per Vicarios, & Abbates 4. sanciti Canones 13. Episcopis tantum per hoc tempus in Hispania tribuit Christiana religio, vt absque ipsorum consensu non liceret regnare cuiquã, quamuis hæres esse defuncti Principis videretur. Primo Canone, stabilita fide Catholica, Regis electionem quam scripto significauerant, confirmant. Secundo, ne in extremis quæcunque facta professio, per mutationem habitus, & tonsuram, violari posset, pœna tamen vnius anni excommunicatio- D nis illi Sacerdoti imposita, qui non petenti, nec sentienti, eã imposuisset. Canon. 6. statutũ, vt quem Rex nominaret Episcopum, vnus Toletanus Episcopus posset de persona habita inuestigatione solita, ordinare (quæ examinatio ante solebat fieri per Concilium) ita tamen vt intra 3. menses, suo se præsentaret Metropolitano. quod Decretum nõ obtinuisse, reclamantibus alijs Hispaniarum Episcopis, & à primæ sedis obedientia eximi petentibus, colligitur ex eo, quod de Rege Eruigio, Tudensis præter alia, in Chronico habet. Et Romani Pontificis assensu statuit, vt nullus Archiepiscopus Hispaniarum subderetur alieno Primati, nisi Romano. — Episcoporum quãta authoritas in Hispan.

Graui peste laboratum est in Anglia post 3. annos ab apparitione Cometæ illius, quæ E per tres menses durauit. Tunc quoque illud accidit, vt S. Vuilfridus Eboracensis Episcopus, qui sede pulsus, Romanæ interfuit Synodo sub Agathone, reuersus in Angliam, cum recuperare sedem suam tyrannice occupatam non posset, ad prædicandum Australibus Saxonibus conuersus, eosdem adhuc Gentiles, reddiderit Christianos, quo tempore cum iam per triennium nulla pluuia in illis locis cecidisset, & fames acerbissima magnas ederet strages, baptismo suscepto, & copiosa pluuia descenderit & fames sit alleuata. — Bed. 4. ca. 12. 13. 14.

Cunipertus à Patre Bertarido, regni sui Longobardorum 8. in regni consortium asciscitur, & regnat cum patre annis decem.

A

Christi Annus 682. *Sedes vac.* *Iustiniani iun. Imp.* 15. *Indictione* 10.

Paul. Diac. li. 5. c. 25. Causa longioris vacationis sedis.

AGatho Papa 4. Id. Ian. moritur, eadem die relatus in Martyrolog, cum sed. an. 4. cessat eius Episcopatus annum vnum, menses 7. dies 5. Anastasius hoc habet. Et colligitur ex actis 14. Synodi Toletanæ, an. 684. celebratæ canone 2. quo asseritur S. Leonem Papam fuisse superstitem, qui omnium testificatione non sedit amplius quam menses decem, & dies octo. Causam tam longæ vacationis Romanæ sedis cum nullam afferat Anastasius, acutè, & copiosè, & admodum probabiliter conijcit auctor. Ann. ex fraudulentia, B & vafritie Theodori, ob simulatam confessionem Catholicæ fidei, rursum ad Thronum Constantinopolitanum euecti, qui curarit, vt legati Roma ad Synodū missi tamdiu Constantinopoli detinerentur, ne Synodalia Acta secum auferrent, & vt tardius Romæ crearetur Pontifex, ne esset, qui suis molitionibus posset obsistere, dum habens in potestate Acta, ea pro libidine inuerteret, & corrumperet: se è numero hæreticorum eximeret, Honorium intruderet. tu vide accuratam disputationem in Annalibus, ex qua, præter supradicta, Honorius etiam clarius purgatur à calumnia.

apud Sur. 9. Febr. S. Aquilinus Episc. Apud Sur. 19. Octob. S. Audom. Abb.

Quod ad res Occidentales attinet, hoc anno celebratum fuit CONCILIVM GENERALE ROTHOMAGENSE in Gallia, sub Ansberto, eiusdem ciuitatis Episcopo, cuius C Acta desiderantur. sed mentio extat apud Angradum Monachum, in eius vita, dum de priuilegio Ecclesiæ Fontanellensis agit. Illi interfuit, præter cæteros, Aquilinus Ebroicensis Episcopus, inter Sanctos relatus, cuius Acta extant.

Audomarus Abbas, qui legitur affuisse, is creditur, qui alumnus Monasterij Luxouiensis, post Morinensis Episcopus, Apostolico munere in conuertendis gentilibus claruit 9. Sept. Martyr extant Acta.

Christi Annus 683. *Leonis Pap. 2.* 1. *Iustiniani iun. Imp.* 16. *Indictione* 11. D

POst longam vacationem, accepit Ecclesia Leonem secundum Pontificem, creatum, siue potius ordinatum 15. mens. August. Hic, natione Siculus, celebratur ab Anastasio, vt eloquentissimus, & Græcè ac Latinè eruditus.

Imperator detentos hactenus Legatos Apostolicos Romam redire permisit, quibus & Synodalia Acta à Theodoro, vt supra dictum est, deprauata, eademque Græcè scripta, Romam ad Pontificem perferenda tradidit, quæ accepta Leo latinitate donauit: fuisse in eis nomen Honorij inter damnatos hæreticos numeratum inuentum, prout eadem, quæ præ manibus habentur Acta præ se ferunt, ęque Anastasius asserit, qui tamen in Agathone E vt visum est supra, dum agit de eadem Synodo, nullam habuit de Honorio mentionem, vt intelligatur in legitima Synodo, Actisq; eius, temporibus Agathonis, nihil penitus aduersus Honorium Papam fuisse à Patribus definitum, imò neque attentatum, secus verò post Agathonis mortem. Acta igitur illa corrupta, cum damnatione Honorij, recepta esse à Leone Pontifice, credita sunt à pluribus, testificatione litterarū ipsius Leonis, existimantibus nimirum illius esse, quæ tamen confictæ & suppositititiæ, multis argumentis coarguuntur, & conuincuntur ab auctore Annalium, quas, qui anceps est in causa Honorij, legat apud eum, & plane purgatum ab omni suspicione inueniet Honorium & ipsum Leonem, & fraudem multiplicem factam agnoscet, & confitebitur. Epistolæ porrò examinandæ

Leonis nomine epistola supposita.

sunt

A sunt Imperatoris epistola ad Leonem, Leonis ad ipsum, & quatuor in Hispaniam missæ, quæ omnes habentur in Tom. epist. Rom. Pontif. Inter epist. Leonis 2.

Hoc ipso anno, pridie Non. Nouembris habitum est CONCILIVM TOLETANVM XIII. quod generale vocatur, in sequenti 14. quod ex omnibus Hispaniæ prouincijs conuenissent Episcopi 48. vicarij Episcoporum 27. In ea canones sanciti 13. Erulgius Rex, pro sua erga Episcopos reuerentia, illis in Concilio congregatis permittit sancienda, quæ Regij viderentur esse iuris, & de restituendis in pristinos honores & bona, qui Tyrannum sectati fuissent, & alia huiusmodi, contra quàm nunc fit à plerisque magno conatu satagentibus omnia à tribunali Ecclesiastico ad forum sæculare attrahere. Cano. 7. abusus tollitur quorundam, qui vindictam in proprios hostes à sanctis expetebant, celebri quadam cæremonia, à sanctis quidem Episcopis accepta, cum aduersus potentiores bona Ecclesiæ B inuadentes, sancto zelo inducti post alia frustra tentata remedia, altaria nudantes, luminaria subtrahentes, sacrificia tollentes, sanctos illos excitare solebant, quorum ablata essent bona, euentu subsequente, vt propediem diuina illos vindicta attingeret, quod apud Gregorium Turon. legitur. Rex Hisp. quantum tribuat Episcop.

Celebrato Concilio, cum iam reuersi essent Episcopi ad suas Ecclesias, allatæ sunt in Hispaniam litteræ Leonis Romani Pontifici, simulque 6. Synodi œcumenicæ Synodalia Acta, ab ipso missa. cum verò nec tempus opportunum esset, ingruente sæua hieme, eos iterũ conuocandi, visum est in sequẽtem annum differre huiusmodi rei tractationem. Ne autem istius modi mora aliquam inobedientiæ suspicionem posset afferre, consultum C fuit, vt interim ea per Ecclesias ad Episcopos mitterentur, vt confirmatio rerum in œcumenico conuentu gestarum fieret, quæ vna cum Apologia de dilato negotio, ad Roman. Pontif. mittitur. Testantur hæc Canones 14. Synodi Toletanæ, anno sequenti habitæ, in cuius 2. de honorifica etiam ad Rom. Pontif. missa legatione mentio habetur.

Sub hoc Pontifice, iussu Imp. Rauennas Ecclesia reddita est sedi Apostolicæ, vt defuncto Archiepisc. qui electus fuerit, iuxta antiquam consuetudinem Romam adeat ordinandus. Sanxit Leo, vt qui ordinatus fuerit Archiepisc. nulla consuetudine, pro vsu pallij, aut diuersis officijs Ecclesiæ, quidquã persoluat. Vetuit ne Mauri Rauennatis annua memoria fieret, vt in schismate defuncti. Ecclesiam ædificauit nomine S. Pauli iuxta S. Bibianam, D vbi corpora sanctorum Simplicij, Faustini, & Beatricis condidit Anastas.

Christi Annus	Benedicti Pap. 2.	Constan. Pogon. Imp.	Indictione
684.	1.	17.	12.

LEo Papa, cum sedisset mens. 10. & dies 8. moritur 4. kalend. Iulij, eadem die ascriptus Martyrologio: cessat Episcopatus, mens. 1. dies 22.

Benedictus Romanus 20. August. Pontif. creatur, obtinuit ab Imperatore, petente Senatu, clero, & populo, vt electus Pontifex nulla expectata confirmatione Imperatoris E consecraretur, quam vsurpatam primum à Regibus Gothorum, & illis expulsis, Orientales sibi vendicarunt Imperatores. Anastas. Libera cõfirmatio Rom. Põt. remittitur ab Imper. electorib.

Feruntur eiusdem Benedicti nomine adhuc presbyteri, electi, necdum tamen consecrati, Epistolæ duæ; altera ad Petrum Notarium Regionarium, vt susceptum munus à Leone Pontifice proficiscendi in Hispanias, vt synodalia decreta 6. Synodi ab Hispaniarum Episcopis subscribenda deferret, prosequeretur: altera verò ad Eruigium Regem, inscripta, &c. quæ tamen falsæ, & nomine Benedicti suppositæ coarguũtur ex Actis Synodalibus Concilij Toletani 14. hoc anno celebrati ann. 18. kalend. Decemb. ad 12. kalen. Benedict. nomine suppositæ litteræ.

eiusdem mensis dum se per eum, qui à Leone Pontifice missus est in Hispanias, iam accepisse eadem acta Synodalia sextæ Synodi profitentur. A

Hoc eodem anno, qui & V. Eruigij Regis numeratur, celebratum est CONCILIVM TOLETANVM XIV. Causa illud celebrandi fuit, quod ad finem elapsi anni accepissent Acta sextæ Synodi à Leone subscribenda. sed cum ob id celebrandū foret Generale Concilium totius Hispaniæ, nec tamē propter diuersas turbas licuisset, illud factum, vt saltem in vnum conuenirent Toleti, Episcopi Prouinciæ Carthagin. & quidquid ibi decretum fuisset, idem reliquarum prouinciarum Synodales conuentus, eadem de causa celebrandi, æque probarent, id præfantur Episcopi in Concilio: mox per aliq. can. examinata & confirmata sunt Acta 6. Synodi. B

Illud notandum, quod dicunt, Can. 7. hanc quæ sexta dicitur, quinto loco ordine ponendam, post Nicænam, Constantinop. Ephesinam & Chalcedonens. non propterea id dicere, quod Quintam abijcerent, sed quia cum in ea nihil de fide, sed tantum de personis actum esset, videretur prætereunda, vt non dogmatica.

Pius Imp filios suos tradit Pap. quadā solennitate. quasi adoptandos. li 6. cap. 15 vet. edit. 53 Nou.

Vigebat, per hoc tempus, consuetudo, vt per capillorum exhibitionem quis alicui offerentur in filium, & qui eum accepisset, patris, nomen consequeretur. sic igitur Pius Imper. Constant. capillos Dominorum Iustiniani, & Heraclij filiorum ad Papam direxit, & ipse cum clero, & exercitu, Inquit Anastasius, quasi dicat, cum quadam solennitate, suscepit, quod factum est à Pio Imp. vt scirent filij sui se Rom. Pont. peculiarem habere parentem, cuius monitis Impensius parere deberent, eumq; vt patrem, diligere ac reuereri. Simile quiddam narrat Paulus Diac. de Pipino filio Caroli principis Francorum ad Luitprādum misso, vt eius, iuxta morem capillū susciperet qui, inquit, eius Cæsariem incidens, ei Pater effectus est, &c. Theodor. Constant. Episcop. moritur, cum sedisset ann. 3. mens. 10. iuxta Niceph. Chron. in eius locum, ex laico, subrogatur Paulus. C

Hiberni, hoc anno, misere vastātur ab Ecfrido Nordhumbrorum Rege, per legatum, amici, & immeriti, & vindicari à Deo petentes, videntur exauditi, cum proximo anno idem Rex progressus ad vastandos Pictos, multū prohibentibus amicis, & maximè Euthberto Episcopo, cum maxima parte copiarum est cæsus.

Bed. lib 4. cap 26.

Ex quo tempore regnum Anglorum cœpit defluere, Pictis, & Britonibus ex parte libertatem recuperantibus. D

Christi Annus	Ioan. Pap. 5	Iustiniani iun. Imp.	Indictione
685.	1.	1.	13.

Dei prouidentia stabilitur Im.

CONstantinus Imperator, cum imperasset ann. 17. moritur, Iustinianus filius init Imperium 14. Ind. mens. Sept. Diuinitus factum est, vt cum maximè timeri posset collapsurum Orientale Imp. Imperatore ipso pene puero, leui & nullius cōsilij, staret tamen & amplificaretur pluribus prælijs per legatos bene gestis, prouincijs recuperatis, Iberia, Albania, Hircania, & Media, & vt Sarraceni instaurarent pacem cum patre factam, aucto anno tributo, sic Deo pietatem munerante. Theophan. Cedrenus. E

Arm. eccl. erroribus inficitur.

Idem Imper. inuentos in Armenia Manichæos, & interrogatos, ac pertinaces inuentos, comburi iussit. Lucas Siculus vetus historicus.

Armeniæ Ecclesia, agens sub Sarracenis, pluribus repleta est erroribus, cum vino tantum, in sacrosancto incruento sacrificio vterentur, nulla admixta aqua. Quod ad sacerdotium, nullum admitterent Iudæorum, nisi ex sacerdotali genere, & alijs, de quibus canones 6. Synodi post sanciti.

A Benedictus Papa, pro munere Rom. Pontificis proprio, cõseruandi fidem Catholicam ab omni nouitate in rebus, & in verbis, cum legisset in litteris Episcoporum, quibus confirmabant definita in sexta Synodo, nonnulla ambigua, & quæ malè intelligi possent, paterne illos admonuit, vt ambigua declararent, & corrigerent, quæ ijdem Hispani Patres excusauerunt postea in Concilio 15. Toletano post biennium habito, ex cuius Actis corrigitur Rodericus Toletanus in eo, quòd Benedictum Papam calumniari videtur. Papæ est fidē ab omni nouitate conseruare intactam.

Mortuo Theophane Episcopo Antiocheno, cum sed. ann. 5. Niceph. in Chron. optauit Pontifex Benedictus Macarium agentem Romæ exulem, damnata hæresi, restituere in sedem Antiochenam, at ceruicosus homo, nunquam ad meliorem mentem perduci potuit. ex Act. 1. Concil. Nicen. 2.

B Hic Pontifex plures Ecclesias restaurauit, & exornauit, vt Ecclesiam S. Petri, S. Laurentij martyr. quæ appellatur Lucinæ, B. Valentini, via Flaminia: B. Mariæ ad Martyres. ex Anast. Cum autem sed. mens. 8. & dies 17. moritur 7. d. Maij, eadem inter sanctos relatus. Vacat sed. mens. 2. & dies 15. Anast. vt 22. Iulij subrogatus fit in locũ eius Ioan. V. Syrus, Antiochenus, ex Diacono, qui legatus affuit in 6. Synodo, vir strenuus, doctus, & moderatus: à qua legatione rediens attulit reuelationem annonæ capitum patrimoniorum Siciliæ, & Calabriæ. ex Anast. Hic ordinationem Episcopi Ecclesiæ Turritanæ in Sardinia, peculiaris iuris sed. Apost. ad tempus concessum Archiepiscopo, ac post diu vsurpatam, iuxta determinationem Martini Papæ & Concilij, eidem sedi Apost. recuperauit. Anast.

C Ebroinus ex Monacho, Theodorico Rege in pristinum statum restitutus, & maior domus effectus, cogitans de vlciscendis inimicis, persuadet Regi, vt Concilium Episcopor. celebretur verè tyrannicum, in quo multos Rex de eius sententia priuat, aliquot etiam eorum irreuocabili exilio damnat, sub tam procelloso domesticæ persecutionis tumultu, S. etiam Lambertus à Traiectensi amotus Episcopatu, in Cœnobio Stabulensi Monasticę quietis expetit portum; ibique per 7. annos habitat. S. Leodegarius Episcopus Augustodinensis, à suo Episcopatu abstractus diu ab Ebroino tortus, post famem & carceris squalorem, post oculorum euulsionem, post plantarũ concisionem, post linguæ, & labiorum excisionem, tandem consummauit martyrium, per capitis abscisionem. Ansegisus Pater D Pipini à Gunduino perimitur, quem inuentum, & nutritum, de sacro fonte susceperat. hæc Sigebertus in Chroni. & S. Leodegarij vita ab Vrsino eius æquali scripta. Eius memoria colitur 2. Octobr. Ebroini sentas. Apud Sur. 2. Octob.

Idem Ebroinus Gerinum beati Leodegarij fratrem, multis contumelijs affectum, lapidari curauit. In Philibertum quoque Abbatem monitorem, odio exarsit, & Amatum Episcopum Senonensem in exilium eiecit.

Christi Annus 686. *Cononis Pap.* 1. *Iustiniani iun. Imp.* 2. *Indictione* 14.

E IOannes Papa, vbi sed. annos 1. & dies 11. moritur die 2. Augusti, cessauit Episcopatus menses 2. dies 18. 20. Octobris, creatus est post contentionem cleri, & exercitus, illo, Archipresbyterum Petrum, hoc, presbyterum Theodorum expetente in Pontificem, Conon genere Thrax, sed educatus in Sicilia; inde verò presbyter Romanæ Ecclesiæ, in quem Clerus, popul. & exercitus denique consenserunt, & nuncios ad Exarchum pro more miserunt. Conon electus per contentionē.

Iustinianus Imperator remissa consuetudine confirmandæ electionis Rom. Pont. à suo pijssimo parente Cõstantino, & pristinę libertati Ecclesia Rom. vindicata, alia sibi via cam vsurpare Papa non creatur absq; Exarchi consensu.

vsurpare studuit, nimirum vt non crearetur Pontifex absque Exarchi consensu, per quem militaribus copijs suffultũ, non alius crearetur, quam sibi carus & probatus. Ex quo illud obortum malum, vt ambientes Pontificatum per Exarchi ministerium, illum consequi conarentur, siue muneribus, siue alijs officijs hominem demerentes. Clero autem Romano in contrarium adnitente sæpe schismata sunt conflata. A

Iustin. iun. incipit vacillare in fide. Iustin. iun beneficia in Eccles. Rom. Conon incõsulto clero Rom. elegit Antiochũ Episc.

Porrò Iustinianum cœpisse hoc anno vacillare in fide, & diuersa à Romano Pontifice sentisse, ex epistola Nicolai primi ad Michaëlem Imperatorem constat, cum Cononis Legatos Constantinopolim missos præuaricari coactos asserit, & ex Cedreno: ac propterea sensit numen iratum, ingenti fame vexata Syria, & rupta pace sancita cum Bulgaris, vt est, apud Theophanem. In reliquis constat, Anastasio auctore, ipsum Iustinianum voluisse videri de Ecclesia Romana bene mereri, dum ex parte minuit Tributum, quod Capitatio dicebatur patrimonij, quod ea habebat in Brutijs, & reuelasse ea pensitatione alia patrimonia in Sicilia. Cononem carpit Anastasius, quod morte Theophanis, vacante Ecclesia Antiochena, Constantinum Diaconum Ecclesiæ Syracusanæ, Rectorem patrimonij in Sicilia, inconsulto Romanæ Ecclesiæ Clero, quod solebat, quorundam Ecclesiasticorum persuasione, ordinauit Episcopum, eique Pallium, de more concesserit. Quo detecto seditioso, à Magistratibus Imperatoribus in Sicilia iussus fuit arcta asseruari custodia. B

S. Kilian. Francorũ Oriental. Apostol. apud Sur. 8. Iul. S. Kilian. alter.

Per hoc tempus Kilianus Monachus Hibernus, incensus studio euangelizandi gentibus Romam proficiscitur, vbi à Conone exceptus, & ordinatus Episcopus, emittitur ad prædicandum. Vrbe igitur egressus, cum Colomanno, & Totnano Leuita, in eam Germaniæ partem, quæ Orientalis Francia, seu Franconia dicitur, delatus, breui, regionis linguâ cum didicisset, prędicatione & vitæ exemplo Gosbertum Ducem cum gente, ad Christi fidem conuertit. Ex eius vita. C

Alter quoque Kilian. item Hibernus, gloria confessionis illustris, claruit in agro Atrebatensi, cuius natalis in Belgio agitur 13. mens. Nouembr. de quo Molanus.

In Hispania per hoc tempus, inualescentes Iudæi, inter alia, Christianis exprobrabant falsam annorum supputationem ab origine mundi, ob idque eos falli, quod ante tempus Messiam receperint, cuius tempus nondum adesset, ad quos conuincendos sanctus Iulianus Episcopus Toletanus, hortante Eruigio Rege, tres edidit in eos, libros, qui extant, quos se absoluisse hoc anno significat, libro tertio, ad finem, quo computat ab origine mundi sex mille, & vndecim annos, cuius Chronologia per Eram, in Hispania receptam, quam numerat 724. huic Annalium supputationi, in omnibus astipulatur, cum deductis 38. annis, ex quo Era inuenta est, vsque ad Natiuitatem Christi residui sint 686. anni. D

Confirmatur hæc Chronologia Era Hispaniarũ. Iulian. tres celebres scriptores

Longe diuersus ab hoc Iuliano Episcopo Toletano, ille est, qui Pomerij nomine recensetur ante 200. annos, Gelasij tempore viuens (vt est apud Gennad.) Maurus, presbyter tantum, in Gallijs agens, nec fide Catholica integer. erroris occasio forte fuit, quod vterque libros eodem, Prognosticon titulo edidit, sed authores ab vtroque citati, eos inuicem satis discriminant, sed distinctus est ab vtroque Iulianus Ecclesiæ Toletanæ Diaconus, cuius est præfatio in libros S. Ildefonsi, de laudibus S. Mariæ, æque cognomine inscriptus Pomerius, siquidem in ea præfatione meminit Sisberti Archiepiscopi Toletani, qui post Iulianum defunctum, illam rexit Ecclesiam, sed nec libri contra Iud. Iuliano Diacono Pomerio dicto ascribi possunt, in quibus se pastorem nominat. neque verò liber Prognosticon, qui in præfatione ad Iulianum Episcopum Barcinonensem, fratrem eum appellat, vt ique Coepiscopum. E

A

Christi Annus	Cononis Pap. item	Iustin. iun. Imper.	Indictione
687.	1.	3.	15.

CONON sanctissimus Papa moritur, 13. mensis Octobris, cum sedisset mens. 11. & d. 23. iuxta Anastas. quo antiquiorem non habemus, quem sequamur. cessat Episcopatus men. 2. d. 13. quo tēpore studia cleri & populi in duas scissa sunt partes, altera fauente Theodoro Archipresbytero, altera Paschali Archidiacono, qui cum inuicem, nullo modo, cederent: vtraque cleri & populi pars, post multam consultationem, consensit in Sergium presbyterum Antiochenum, Panormi in Sicilia nutritum, & in Ecclesia Romana per omnes gradus promotum, 26. mensis Decembr. Cui cessit statim Archipresbyter, post etiam, B inuitus, Archidiaconus Paschalis, secreto tamen euocans Rauenna Exarchum cum militia, centum libris auri promissis, vt se Pontificem fieri curaret. qui cum venisset, & omnes in Sergio conuenire comperisset, Paschali quidem obsequi non potuit, aurum tamen ab Ecclesia exegit, frustra reclamante Pontifice, & ad compunctionem animorum commouendam, cantharos & coronas, quæ ante sacrum altare, & confessionem Beati Petri Apostoli, ex antiquo pendebant, deponi & pignori tradi, iubendo. Paschalis non post multum tempus, diuino iudicio, ob incantationum crimen Archidiaconatu priuatus, & in monasterium retrusus, post quinquennium, præ cordis duritia impœnitens defunctus est. ex Anastasio.

Contentio de elect. Pont.

Paschalis Archid. simoniace tentat inuadere Pontificat

Hoc eodem anno, tertio, à S. Leodegarij martyrio, Ebroinus Theodorici Regis maior domus ab Ermenfrido trucidatur, truculentus carnifex, cuius anima à quodam, cui effo- C derat lumina, oranti visa, ad pœnas trahi. Ado. Vienn. 13. Kalen. April. moritur Cudbertus, Episcopus Lindisfarnensis, ab infantia ad senectutem, sanctitate clarus. de quo Beda [a], cuius vitam prosecutus est carmine, & soluta oratione.

Ebroinus ferus, & immitis trucidatur, & ad inferos detraditur.

[a] li. 4. c. 27 & c.

Eruigius item Hispaniarum Rex moritur, anno Regni 8. ob acerbitatem ~~morum~~ ingratus populo, quem cum sciret, prætermissis suis filijs, electurum Egicam, siue Egicané, Vuambæ consobrinum, seu filium, illum sibi generum asciuit, collocata illi Cixilone filia, & sacramento obligauit, vt filijs suis consuleret. Hic igitur Egicanes Eruigio mortuo, ab Episcopis & magistratibus electus, antequam Regni administrationem capesseret, more patrio pop. præstitit iuramentum, iustitiam se illi sincerissime administraturum. hæc D in Concilio Tolet. 15. sequenti anno habito.

Christi Annus	Sergij Pap.	Iustin. Iun. Imper.	Indict.
688.	1.	4.	1.

CElebratur CONCILIVM TOLETANVM XV. conuenere Episcopi LXI. per Vicarios quinque, Abbates 11. Comites 17. Actum de vtroque Iuramento Regis; vno, Eruigio, socero Regi, dato de filiorum vxorisque eius defensione, altero populo de administranda iustitia: cum vtrumque simul præstare impossibile existimaret, Rex Egica pijssi- E mus in medio Episcoporum positus, humique prostratus, sacerdotum Dei se commendat orationibus, & petitiones suas offert Patribus legendas. Iuramentum vtrumque lectum in Concilio, & visum vtrumque seruandum, salua iustitia. Mox, statuto, de more fidei Catholicæ fundamento, actum de capitibus à Benedicto Papa, ante biennium, in eorum litteris obseruatis, de quibus illos admonuerat, illaq; exponentes recte & pie, atque ex Patrum sententia esse prolata docuerunt. Iulianus tamē Toletanus Episcopus, cui omnia eiusdem Concilij scripta tribuuntur, paulo licentius insultauit in Romanum Pontificem. Sergius

factam declarationem probauit,& legatione, à Iuliano, bene excepta, per eandem, gratiarum actionem remisit. extat in 16. Concilio Toletano præclarum Elogium Egicæ Regis. A

Theodoricus Francorum Rex anno Regni 19. moritur. succedit filius Clodoueus Tertius,& regnat ann. 4. colligitur ex Angrado monacho in vita sancti Ansberti[a] Rothomag. Episcopi: deinceps Francorum Regnum administratur per Maiores domus vsque ad ann. 750. ipsis Regibus voluptuosis,& [b]ignauis redditis.

[a] Apud Sur. 9. Feb.

Christi Annus 689. | Sergij Pap. 2. | Iustin. Iun. Imper. 5. | Indictione 2.

CEaduailla, vt Beda, Ceduaidradus, vt alij plures, Rex Occidentalium Saxonum, vt Beda,[b] vel potius Britannorum, pietatis ergo, dimisso regno, peregrinatus Romam ad limina Apostolorum, expetens, ibi baptizatus vinculis carnis dissolui, in itinere exceptus honorificè à Cuniberto[c] Longobardorum Rege, voti compos à Sergio Papa amantissime exceptus,& Sabbato Sancto Paschali baptizatus, & Petrus vocatus, in albis adhuc positus, morbo correptus, paucos post dies, migrat in cœlū, egregio epitaphio exornatus. B

Tres Ceaduallæ Britannorum Reges celebrantur à Beda,[d] quorum hic tertius dici potuit Rex Saxonum, à Saxonibus deuictis.

Kilianus Episcopus Herbipolensis,[e] Colomannus presbyter, & Totnanus Diaconus, post Gosbertum Ducem cum Francorum gente ad fidem conuersum, à Geila, incesta Ducis vxore, nimirum vxore simul eiusdem fratris, quod Episcopus diceret non licere, clam necari,& defodi eorum corpora iubentur, dum in bello abest Gosbertus Dux, ad quorum necem magis occultandam stabulum equorum in loco fieri mandat; at, nihil occultum quod non reueletur, interfectores à dæmone correpti, magnis clamoribus, dire torti, facinus euulgant, ac à præsentibus pœnis transeunt ad æternas. Geila & ipsa arrepta à dæmone incendi se à SSS. MMM. clamans, ad æternos migrat cruciatus. Gosbertus à seruis suis interimitur: filius principatu deijcitur, cognati affinesque eorum à contribulibus tanta patiuntur, vt vix aliqua eis Reipublicæ dignitas relicta sit. qua de causa hæc vltio in eos inciderit, ignoratur, an ab impijs, ipsi pietatem colentes, an vero quod pietatem colere desierint, hæc illis contigerunt. SSS. MMM. anniuersaria memoria in Ecclesia coluntur 8. Iulij qua passi sunt die. C D

[b] Beda l. 5. c. 7. Acta Vulmari apud Sur. 20. Iul.
[c] Paul. Diac. 6. ca. 15.
Rex Britannorū optat Romæ baptizatus emori,& obtinet.
[d] Bed. li. 2. c. 2. & 3. c. 1. & 4. ca. 15.
[e] Acta apud Sur. 8. Iulij.
Et epitaphium.
Impium facinus alterius Herodiadis, Bed. li. 5. c. 27. & li. 5. c. 10. & 11.

Christi Annus 690. | Sergij Pap. 3. | Iustin. Iun. Imper. 6. | Indict. 3.

ECgbertus Anglus, monasticis disciplinis in Hibernia excultus, incensus studio inuehēdi Euangelium in Germanicas gentes, à quibus natio Anglica originem ducebat, sed per diuinam reuelationem edoctus, aliter de eo Deo visum, vt videlicet ad Columbæ Monasteria instituenda pergeret; Vuitbertus, vnus de eius socijs, in Frisiam nauigauit, vbi per biennium nullo operæ pretio apud barbaros facto, ad suam solitam anachoreticam vitam redijt. Id vero aduertens Ecgbertus, dimisso Vuilbrordo Romam à Sergio Papa benedictionem,& facultatem Euangelizandi gentibus cum socijs, impetrauit. Duodecim igitur Ecgbertus Apostolicos viros, actione & eruditione præclaros, in opus verbi Dei emisit, quorū hæc sunt nomina, Vuillebrordus, Suuibertus, Acca, Vuigbertus, Vuillibaldus, Vuinibaldus, Lebuinus, duo Euualdi, Vuemficdus, Marcellinus, qui hanc in Suiberto scripsit historiam, omnes sacerdotes,& Adelbertus Leuita, Regis Deirorum filius, qui diuertentes ad Pipinum Ducem Francorum, benigne ab eo suscepti, in citeriorem Frisiam quā nuper, expulso Radbodo Rege ceperat, ad prædicandū misit, pro sua auctoritate, ne quis illis molestus esset;&, qui fidē susciperent, beneficijs attollens, ex quo breui multi ad fidē conuersi. E

Apostoli ad euangelizandum gentib. à Papa emissi.
Apud Sur. 1. Mar. & de Adelberto. 25. Iun.

A Magnus ille Theodorus [a] Roma missus in Angliam, Dorouernensis Archiepiscopus, Legatusque Sed. Apostolicæ, sanctitate & doctrina clarus, annorum octoginta octo moritur. sedit 22. sub quo Anglorum Ecclesiæ multum spiritali profectu auctæ sunt. succedit ei Berectuualdus [b] vir doctissimus, quem Romam profectum accepisse ordinationem à Sergio Papa. Anastas. in Sergio testatur. Eius anniuersaria memoria 19. Sept. celebratur. *a Bed. li. 5. c. 8.* S. Theod. Archiepiscopus Angl. moritur.

Hadrianus [c] Abbas pariter cum eodem Theodoro à Vitaliano Papa missus, post transitum Vulfridi, diem obit. Moritur item hoc an. 8. Id. Mart. S. Iulian. Episcopus Toletanus, vbi sed. ann. 10. m. 1. ac d. 7. relatus inter Sanctos, subrogatur Sisibertus, alijs Sigebertus, seu Sisbertus. Imperator pacé cum Sarracenis pactam, leui de causa dissoluit, quòd scilicet pecunia B ab illis tributi loco pendi solita, haud ex more cusa esset, ipsius Imperatoris imagine, sicque nec oblatum in massa aurum accipere voluit. *b Bed. li. 5. c. 9.* *c Beda l. 5. c. 21.*

Cyprios Sarracenorum incursionibus expositos, migrare cogit, quorũ pars naufragio, pars languore perit, pars reuersa est, pars reliqua habitauit in Hellespontо, De cuius Episcopi Io. priuilegijs, canon extat in sexta synodo 39. & 37. generalis de alijs omnibus Episcopis sic fugatis. Cyprus deseritur præ incursionibus Sarracenorum.

Abdimelech Sarracenorum Tyrannus, cum ad templum Mechæ ædificandum auferre vellet columnas S. Gethsemanis, rogatus fuit à Sergio Mansur, viro Christianissimo Logotheta, & à Patritio in Palæstina Præposito, vt illis dimissis, alias ab Imperatore sibi mitti C peteret, quod & factum est. Sergius hic Mansur Io. Damasceni Pater fortasse fuit, qui & ipse, teste Suida, & alijs, dictus fuit Mansur, quod nomen est familiæ: tali namque pio, nobili, ac libero progenitore ipsum natum eius Acta testantur.

Christi Annus. 691. | *Sergij Pap.* 4. | *Iustin. Iun. Imper.* 7. | *Indict.* 4.

CONCILIVM CAESARAVGVSTANVM CELEBRATVR III. ordine positum; in quo sanciti quinq; tantum canones. Inter alia autem, quod etiam Toletanum 13. Cócil. statuerat, de vxoribus Regum, ne post eorum obitum, ad secunda vota pertrãseant, ne videlicet occasio daretur alicui inuadendæ tyrannidis, additum est præsenti Concilio D vt Relicta Regis vestem Regiam mutet, religiosam induat, atque inter Moniales in monasterio vitam transigat. Relicta Regis monialis efficiatur.

Berthariduss [d] Rex Longobardorum, cum regnasset solus annos 7. decem autem cum filio Cuniperto, moritur; post quem idem Cunipertus, vsq; ad 12. regnum tenuit: vir Pius, & de Catholicus, iustitiæ tenax, pauperumq; largissimus nutritor appellatur à Diacono. Monasterium, quod Nouum appellatur, qua olim fugiens, euaserat, construxit Domino & liberatori suo in honorem S. virginis, & martyris Agathæ, in quo multas virgines aggregauit; Regina vero vxor Rodelinda Basilicam Sanctæ Dei Genitricis, extra Ticini muros, ad perticas dictam. Cunipertus, cũ regnat cœpit solus Alachim Ducem Tridentinũ, sæuum hominem, & clericis omnibus perinfensum, subditũ suum, expertus est aduersarium, post multa ab eo damna illata, Zeno Diaconus Ecclesiæ Ticinensis improbato exemplo, belli aduersus eum suscepit, putans se obsequium præstare Deo, in quo misere interijt. Alachis E demum Tyrannus, cum Cuniperto confligens profligatur, & occiditur. *d Paul. Diac. l. 5. ca. 33. & c. & 6. c. 17.* *Diac. li. 5. c. 40 41.*

Paulus Episcopus Constantinopolitanus cum sed. ann. 7. moritur, suffecto illi Callinico, ex presbytero, vasorum custode, homine nouandarum rerum studiosissimo.

Christi Annus 692. | *Sergij Pap.* 5. | *Iustin. Iun. Imper.* 8. | *Indict.* 5.

DEcimo anno à celebrata sexta Constantinopoli synodo (non vero quarto, vt Tharasius, & minus 27. vt Theophanes) celebratur, item Constantinopoli Conciliabulum. Decimo anno à 6. Synodo.

seu

Canones sub eius nomine sanciti.

seu Pseudosynodus, in qua nomine sextæ synodi centum & tres Canones (quod nunquam A
hactenus in aliquo Concilio legitur) sanciti leguntur. *Quod*, inquit Balsamon. *5. & 6. synodus*
non fecerunt Canones ad Ecclesiarum constitutionem; hæc facta est ad supplementum duarum: propte-
rea enim nec VI. proprie nominatur, sed πενθέκτη quinisexta. nam quod illis vtrique deerat repleuit. est
autem etiam generalis, inquit, quod falsum est.

De tempore pseudo synod.

Tempus satis constat ex can. 3. ex quo apparet, non ante 5. indictionem potuisse eam sy-
nodum celebrari. Cum vero sexta synodus absoluta habeatur (vt constat ex Actis eius) in-
dictione 10. inchoante, plane vsque ad hunc annum quo 5. indict. ponitur inchoata, anni
dumtaxat intercedunt decem. nec vero indict. 5. referri potest in sequentem periodum In-
dictionum, id est secundum Iustiniani restituti, quod Sergius Papa, sub quo sanciti cano-
nes reperiuntur, nequaquam ad illud peruenit tempus, sed longe ante decessit. B

Conciliabulum porro, & pseudosynodus vere dici potest, quod absque auctoritate Ro
mani Pontificis, contra canones collecta sit, nullis Apostolicæ sedis legatis præsentib. nul-
la eiusdem Sedis Apostolica approbatione, atque adeo cum eius reprobatione, quantum-
cunque contrarium affirment Tharasius [a], & Balsamon [b], suis commentis & imposturis,
nulla veritate, aut firmitate subnixis, quæ vt plane detegantur, & expungãtur, legendi sunt
Annales, in quibus res pluribus perspicue explanatur, adde quod antiquiores Græcorum
scriptores huiusmodi appendicem ad sextam synodum silentio damnare, ac penitus sepe-
lire voluisse videntur, nullam penitus de ea mẽtionem habendo, Theophanes, Cedrenus,
Zonaras, Constantinus, Manasses, Glicas & alij. C

[a] Apud 7. syn. act. 2.
[b] In Nomocanonem Phot.

Ipsi Græci historici damnant silentio hanc pseudosynodum.

Magno igitur supercilio, ex æmulatione Ecclesiæ Romanæ, Episcopi illi, Callinico Pa-
triarcha Constantinopolitano auctore, congregati multa audacter, impudenter, & impe-
rite, atque adeo maligne sanciunt contra antiquam Ecclesiæ disciplinam; vt illud de cano-
nibus 85. Apostolorum nomine conscriptorum, quibus summam astruunt auctoritatem,
cum tamen ignorare non possent eos ab Ecclesia Romana publico decretò fuisse inter a-
pocrypha relatos.

Canones qui feruntur Apost. apocryp.

Et illud aliud de cælibatu clericorum, cum aduersus vsum, & traditionem Ecclesiæ O-
rientalis, & Occidentalis, sanciunt clericos posse vti coniugio, quod ante ordines suscepis-
sent. De quo vsu & traditione S. Hieronym. *Quid*, inquit, in Vigilantium, *facient Orientis*
Ecclesiæ? quid Aegypti, & sedis Apostolicæ, quæ aut virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut si D
vxores habuerint, mariti esse desistunt?

Aliud de ieiunio Sabbati, ab Apostolicis temporibus in Ecclesia Romana vsurpato,
quod quasi contra doctrinam Apostolorum, ex pseudocanone illis ascripto, interdicunt.

Illud denique de suffocatis non comedendis, quod olim, ex causa coniungendi simul
credentes ex Gentilibus cum Iudæis, Apostoli præceperant, illi perpetuum esse voluerũt,
præter alia multa aliena à doctrina, & traditione Apostol. in quibus asserendis mirum est
quàm impudenter, & quàm stulte, quàm multa peccent, quæ qui plenius cognoscere velit,
ipsos Annales adeat, vbi egregiè commenta ista confutantur.

His Constantinopoli sancitis canonibus, quod scirent Episcopi nullius eos esse roboris, E
nisi à Rom. Pont. probarentur, apud Iustinianum Imperatorem egerunt, vt hos confir-
mandos mitteret Romam, ad Sergium Papam. Verum Sanctus Pontifex, quod eos contra
veritatem plura habere comperisset, ipsos nequaquam confirmandos, sed reijciendos esse
decreuit. At non destitit Imperator, vbi eum scriptis suis persuadere non posse cognosce-
ret, rem vi agere, mittereque Legatum Zachariam Protospatarium suum, pollentem ar-
mis, qui eundem Pontificem Sergium Constantinopolim vinctum perduceret. Sed affuit
diuinum auxilium, vt Italica militia, Rauenna anteuertens, aduersus Imperatorem, pro

Imp. Tyrannice agit in Papam.

A Sergio Papa staret, sicque is à periculo liberaretur, & Protosphatarius ei fieret supplex, ne interficeretur: hæc quidam huius temporis scriptores, tum Paulus Diacon.[a] tum Beda[b] testatuur. In eadem auersione animi ab illis canonibus, perseuerarunt sequentes Rom. Pontifices. Sergij successores, vt suis locis constabit.

Nec vero ex eo putandi sunt Romani Pontifices eos Canones aliquãdo probasse, quod citarint 83. illum Canonem Gregorius Secundus, & Hadrianus, pugnantes aduersus Iconoclastas, quo asseritur, fingendum esse Saluatorem D.N. Iesum Christum, non in imagine agni, sed in imagine hominis, id enim prudenter fecerunt, ad illos proteruos conuincendos, qui aiebant[c] se probare sextam synodum cum canonibus illi ascriptis, & imagines B pingere nefas putabant, & nihilominus Latini perseuerarunt pingere Christum in imagine Agni, quod vetabat canon. Sed & ex sacra cera formari solitos agnos, & Romę in Octauis Paschæ solitos distribui, Ordo habet Rom. à Gelasio, vt creditur, collectus. *Sed nec ceterarum Patriarchalium sedium,* inquit Anastasius[d] *(licet Græca vtantur lingua) reperiuntur Archiuis, nimirum quia nulla earum, cum ederentur, aut promulgans, aut consentiens, aut saltem præsens inuenta est* &c. *De quibus,* ait idem, *canonibus, vt de illis, qui nomine Apostolorum feruntur, S. Rom. Ecclesiam eam consueuisse seruare regulam, vt quos sciret esse secundum Decreta Rom. Ecclesiæ atque SS. Conciliorum sancitos, non respueret, sed vt veritati consentientes amplecteretur, non quod ex sexta synodo auctoritatis aliquid accepissent* &c. *reliquos vero his decretis aduersos, vt execrabi-* C *les, detestaretur: tolerauit tamen in eis ea, quæ antiqua Ecclesiastica disciplina essent aduersa, vt connubia clericorum, dummodo salua maneret orthodoxa doctrina, & fides Catholica.* Sed qui tanta procacitate, inter alia mala, confregere iugum à Patribus custoditum, Ecclesiastici cælibatus, sunt & in reliquis in deterius æque prolapsi, vt vix breuia sint reperiri interstitia temporum, quibus, vel schismate non fuerint ab Ecclesia orthodoxa diuisi: adeo vt tandem in miseram seruitutem sint traditi. Licet posteriores Græcorum, ex mala sua conscientia, putauerint ab ipso tempore sextæ synodi intermissam esse Catholicam communicationem Græcorum Imperatorum cum Romana Ecclesia. Mentitus id quidem est Michael Imperator scribens ad Nicolaum Papam, sed eum ipse Nicolaus plane redarguit.

D Iusto Dei iudicio, hoc anno, quo ista moliri cœpit Iustinianus Imperator aduersus Romanorum Pontificem, pœnam tulit, per eius Duces prodita, & expoliata Armenia robore militari, aditus patefactus est barbaris Sarracenis ad inuadendum Rom. Imp. Theoph. atque Cedrenus.

Vltimus hic numeratur annus Clodouei 3. Reg. Francorum, qui post obitum Theodorici parentis regnauit annos quatuor, succedente ei Childeberto fratre, qui regnat ann. 17. ex Auctore, apud Aimoinum, scribente res sui temporis.

[Margin notes: a Paul. lib. 6. c. 11. — b Beda de sex ætat. in Iustin. — c Ex Concil. 2. Nicæn. act. 6. — Latini pingunt Christum in imagine agni. — d Epist. ad Io. 8. nuncupatoria ad 7. Synodum. — Cõnubia clericorum in Græcis tolerata. — Græci à pluribus sæculis hæresi, vel schismate laborant. — Aim. li. 4. cap 49. & 52.]

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Iustin. Iun. Imper.*	*Indict.*
693.	6.	9	6.

E

DECIMVM SEXTVM CELEBRATVR TOLETANVM CONCILIVM, GENERALE DICTVM, in quo conuenerunt 59. Episcopi per vicarios tres, præter Abbates quinque, & viros illustres, de magna causa, depositionis scilicet Sisberti Episcopi Toletani conuicti & confessi, quod in Regnum, & vitam pij Regis Egicani machinatus esset, in eius locum subiectus est Felix ex Hispalensi Ecclesia translatus. Statutum quoque in eo, vt pro Rege eiusque coniunctis quotidie missa celebraretur: sancitæ etiam pœnæ in laicos, qui maiestatis rei essent: in Iudæos quoque, & Idolorum cultores. Iustinianus Imperator æ-

[Margin note: Episcopus Tol. maiestatis damnatus deponitur.]

tor ædificijs intentus, ob immanem fæuitiam Præfectorum, odium pop. incurrit. Theophan. Cedren. Zonaras. A

Duo Euualdi martyrio coronantur.

Duo Euualdi presbyteri Angli, ex Hibernia, vbi pro æterna patria exulauerant, studio conuertendi antiquos Saxones, ad eos profecti, à barbaris interfecti sunt, veritis ne si penetrarent ad Principem, eum à prisco suo cultu auerterent: cœlestia affuere miracula, cum proiecta in flumen corpora, aduerso cursu per 40. milliaria recurrerunt ad locum, vbi socij erant, cælesti desuper lumine ea indicante: quę Pipinus, Dux Francorum, Coloniæ, cum multa gloria condidit: anniuersaria memoria celebrantur. 3. Octob.

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Iustin. Iun. Imper.*	*Indict.*
694	7.	10.	7.

B

IVstinianus à Leontio Patricio in eum conspirante, & à pop. Imper. acclamato, naribus truncatis Chersonam relegatur. Theoph. Cedren. Zonar.

Leontij Imper. 1.

DVm TOLETI XVII. CONCILIVM celebratur, conspiratio eorum Iudæorum qui baptizati erant in Hispania, detegitur, adiunctis sibi ex Africa Iudæis, ad inuadendum Hispaniæ Regnum, & Regem occidendum. quare, ex eiusdem Concilij sententia, bonis spoliati in seruitutem rediguntur; filijs, ad septimum annum à parentibus abstractis, & Catholicis traditis. vt in fide alerentur Catholica, & coniugijs Catholicis iungerentur. C

Sublatus est & eodem Concilio abusus ille superstitiosus celebrandi Missam defunctorum, pro aliquo viuente, cui ex odio mortem quis optaret.

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Leontij Imper.*	*Indictione*
695.	8.	2.	8.

ECclesia Frisiorum feliciter propagatur, sanguine sanctorum Martyrum irrigata, non tantum duorum Euualdorum fratrum, sed & S. Vuigberti vnius ex 12. Sacerdotibus, D qui eas regiones bini & bini peragrabant euangelizantes. Quorum vnus, S. Suuibertus, aliquando à barbaris captus, & in carcerem, occulte necandus, coniectus, visibili accessu Angeli liberatur, stupentibus barbaris, & ad fidem conuersis. inde progressus in villas, & pagos per Frisiam, Hollandiam, & Teisserlandiam, multa passus, Euangelium disseminauit, bono prouentu, accedentibus miraculis. Paulo post id est hoc anno, missus est in Angliam ad S. Vuilricdum Merciorum Episcopum, Episcopus ab eo, vt Sedis Apostolicæ legato, ordinandus, qui appellatus est, Traiectensis Episcopus. ex Marcellino in Act. Sancti Suuiberti [a].

[a] *Apud Sur. 2. Mart.*

S. Ansberti obitus.

Hoc eodem anno S. Ansbertus Episc. Rothomagensis sanctitate clarissimus, migrat in E cęlum, cum ante calumniam passus, missus fuisset in exilium à Pipino, maiore domus Francorum. Acta eius ab Angrado describuntur. [b]

Eodem anno ex hac vita migrat S. Audomarus Morinorum Episcopus, Apostolus Taruanensium, qui ante Christianis sacris susceptis, ex negligentia præsulum, rursum in Idololatriam lapsi erant. Falchard. [c] & Molanus 9. Sept. Is porro Austrebertam egregiæ sanctitatis virginem, Deo consecrauit. Acta eius extant [d].

[b] *Apud Sur. 9. Feb.*
[c] *Acta extant apud Sur. 9. Septem.*
[d] *Apud Sur. 10. Febr.*

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Leontij Imper.*	*Indictione*
696.	9.	3.	9.

A QVod Rom. Pont. sit non modo emittere operarios in Euangelicam messem, sed nouas etiam sedes Episcopales constituere, S. Vuillebrordus, qui ante annos sex, Roma, cum auctoritate prædicandi, dimissus fuerat in Frisiam, hoc anno Romam missus à Pipino Principe, à Sergio Papa, non sine diuina reuelatione, honorifice exceptus, ordinatus Archiepiscopus Traiectensis, imposito Clementis nomine, rursum ad prædicandum dimittitur qui longe lateque prædicans, plures per illas regiones, Ecclesias, Antistites, & monasteria construxit. Hic longa venerabilis ætate, adhuc erat in viuis, cum Beda[a] hæc scribebat, anno Domini 732. habens in Episcopatu 36. annum. Sed antequã S. Vuillebrordus, nouo Clemens nomine, Roma rediret S. Suibertus, per eas regiones longe lateq; prædicato Euangelio, multas Ecclesias constituit, & nobili adolescente regionis aquis præfocato, ad vitam palàm reuocato, plures etiam ad Christum adduxit.

B

Per hæc quoque tempora contigit in Anglia prouincia Nordanhumbrorum alia resuscitatio à morte, diuinitus facta, Drithelmi, viri nobilissimi, ad hoc, vt, quæ vidisset in Purgatorio, vel in Inferno, cruciamenta peccatorum, ad supera reuersus, referret; quæ ve de beatorum gaudijs conspexisset, quæ cuncta narrauit Alfrido Regi & alijs, qui ex eis accepturi essent ad emendationem morum, emolumentum. Quod vero non fuerit inanis visio, vel impostura, fidem facit ipse, cum sæculo se abdicans, arctissimum humanis viribus impar, vitæ institutum arripuit: describit sui temporis historiam Beda[b].

C Orientalium rerum status fuit admodum perturbatus, nam tertio anno Leontij, Arabes Africam occupant, aduersus quos, missus cum classe, Dux Ioannes Patricius, eandem recuperat: sed rursum ab Arabibus eadẽ capta, exercitus timens, re malegesta, redire Constantinopolim; Absimarum acclamat Imperatorem, & Tiberium nominat, qui proditoriè intromissus in vrbem, Leontium, præciso naso, in Dalmatiæ monasterium relegat. Theoph. Cedrenus.

Ab hoc tempore, occupatam Sarraceni Africam, semper tenuerunt. In quam calamitatem incidere, & teneri permissam ob hæreses, & corruptelas morum, etiam Episcoporũ, qui cum vxoribus, quas ante ordines habuissent, consuetudinem habebant, colligitur ex

D canon. 12. sextæ synodi dicto; & ex parte, ex lib. 2. ep. S. Gregor. ep. 25. & epist. Gregor. Papæ 2. ad Turingos.

[a] Bed. li. 5. c. 12. Acta apud Sur. 7. Nou. S. Vuillebrordus mortuum excitat. Excitatur & alter à mortuis, & narr. mirabilia [b] l. 5. c. 13. Sarraceni Africa potiuntur.

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Tiberij Absimari Imper.*	*Indictione*
697.	10.	1.	10

HOc anno reuersus Roma S. Vuillebrordus, seu Clemens, in Germaniam institit magno animi ardore & profectu, cum socijs, prædicationi Euangelij, penetrans vsque ad Danos: & habito Concilio Traiecti, plures discipulos in varias partes ad prædicandum

E dimisit. De quibus Marcellinus, vnus ex illis, scripsit: Albinus item Flaccus.[c]

[c] Apud Sur. 7. Non.

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Tib. Absim. Imper.*	*Indict.*
698.	11.	2.	11.

SAnctus Lambertus Tungrensis Episcopus, Taxandriæ Apostolus, nuncupatus, quod obiurgaret Pipinum de Heristallo, Ducem Francorum, ob Alpaidem subintroductam ... pelli-

S. Lamb. noua

Herodiade occiditur.

Pellicem, illique instare non desisteret, vt eam dimitteret, à Dodone fratre, ipsa instigante Alpaide, orans ante altare, anno Episcopatus 40. crudeliter occiditur cum duobus suis cognatis 17. Septem. cuius, vt gloriosi martyris quasi alterius Ioan. memoria ea die recolitur. Extant Acta à Stephano Episcopo Leodiensi scripta ad Hermannum Episcopum Coloniensem, in quibus multa desiderantur, & in primis necis causa; quasi sic cauere voluerit famæ Pipini, Principis alioqui præstantissimi: sed à reliquis historicis non prætermittitur. Sigeb. in Chron. Appendix, apud Sur. ad 27. Sept. Molanus de SS. Belgij 3. Nou. A

Vltio in sicarios.

Diuina vltio sicarios non longe post insecuta est, Dodone viscera per os, ingenti cum fœtore, euomente. alio quodam à fratre confosso, & eundem confodiente. Denique intra anni spatium vix quisquam euasit: si qui vero superfuere, infelicem traxere vitam, nam Vuandelbertus scripsit, B

Factio quem casum semper tremebunda pauescit.

Miracul.

Quæ autem vindicta secuta sit impiam Alpaidem, haud constat, sed non illæsum præterijsset, vel ex eo æstimare licet, quod in pellices omnes ostensa sit martyris accensa vindicta, cunctis numquàm, sine repulsa, ad osculandum corpus martyris admissis, si qua pellex accederet, quasi turbine quodam exagitatam, retrocedere compelli. Quæ autem sint ad sepulchrum eius facta miracula, ijdem, qui supra enarrant. Pipinus magno ex Sanctissimi viri cæde affectus est dolore, vsque ad obitum, ad quem tamen vsque perseuerauit cũ pellice, vt Marcellinus est auctor.[a] Begga Pipini mater, femina sanctissima, ad Dominum transit, Sigeb. in Chron. C

[a] in S. Suiberto c. 25.

[b] Apud Sur. 5. Septemb.

[c] lib. 5. cap. 14.

Sanctum quoque Bertinum Abbatem hoc pariter anno constat ex hac vita migrasse. de quo Fulchardus:[b] plura etiam de eodem in vita S. Audomari.

Ecclesia Aquileii resipiscit à schismate quando.

Hoc tempore, synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, Quintum vniuersale concilium suscipere diffidit, donec salutaribus B. Sergij Papæ monitis instructa, & ipsa cum cæteris Ecclesijs annuere consensit; hæc quidem Paulus Diacon.[c] sed longe ante resipuisse liquet Ecclesiam Aquileiensem, ab antiquo illo schismate, cum Agatho Aquileiensis Episcopus subscripsisse reperiatur synodo Agathonis Papæ, vt ex actis constat. Quamobrem eamdem Ecclesiam iterum in eundem errorem lapsam, dicere opus est, perfecte verò à Sergio Rom. Pont. esse curatum. D

Hoc anno secundo Imperij Absimari, Romani Syriam peragrantes, omniaque circumquaque prædantes, cæsis ducentis millibus barbarorum, vt nonnulli tradiderunt, onusti præda, magno hostibus relicto timore, ad propria redierunt. Theoph. & Cedr.

Christi Annus	Sergij Pap.	Tib. Absim. Imper.	Indict.
699.	12.	3.	12.

S. Hubertus Leodiensis Episcopus.

Sergius Papa, diuinitus admonitus, consecrat S. Hubertum Leodiensem Episcopum, dignum S. Lamberti successorem. Fuit is filius Bertrandi Ducis Aquitaniæ, qui propter Ebroini tyrannidem, confugerat ad Pipinum. Hic igitur, inter alia monumenta, quibus suam Ecclesiam illustrauit, illud insigne fuit ad Catholicam fidem retinendam, quod illi publicum tradidit Sigillum, S. Lamberti imagine insignitum, cum hac inscriptione: S. LEGIA ROM. ECCL. filia. Molanus[d] ex Placentio. Extant acta, quibus insignes ipsius virtutes, & in edendis miraculis immensa gratia prædicatur. E

[d] Molan. in Indic. SS. Belg. & in Nat. eorundem 3 Nouem.

Ex frequenti commercio venientium Romam ex Anglia ad limina Apostolorum innotuit Sergio Papæ S. Althelmus Schireburgensis Episcopus, quem, eius virtutibus captus,

A Romam euocauit, de quo legitur liberasse ipsum Sergium Papam à turpi calumnia, per os infantuli pronunciantis eum innocentem. Legitur hoc quidem in eius Actis, quæ sunt apud Sur. [a] sed Beda [b] non attingit, referens Episcopatum eius in A.D.705. vt non potuerit, nisi presbyter, aut Diaconus in vrbem ad Sergium venisse. Porrò adhuc presbyter, & Abbas cuiusdam monasterij scripsit, iubente Synodo, librum egregium aduersus errorem Britonum de celebratione Paschatis, & alios plures errores Ecclesiasticæ caritati, & paci contrarios; multosque eorum, qui Occidentalibus Saxonibus suberant, ad Catholicam Domini Paschæ celebrationem perduxit. scripsit & de virginitate librum eximium soluta oratione, & versu ad exemplum Sedulij, & alia nonnulla, vtpotè vir vndecunque B doctissimus.

S. Anthel. mus Episc. Schireb. [a] 21. Ma. [b] li. 5. c. 19. S. Anthel mi script.

Per id tempus plurima pars Scotorum in Hibernia, & nonnulla etiam de Britonibus in Britania, legitimum Pascha suscepit, [c] prædicante illis Adamnano presbytero, & Abbate monachorum Insulæ Hij, quæ legationis occasione, ad Alfridū cum venisset in Angliam, Catholici moris didicisset, quæ tamen suis Hiensibus persuadere nō potuit: persuasit post S. Egebertus, vt suo loco dicetur. Scripsit idem librum preclarum de locis sanctis dictante illi Areualpho Galliarum Episcopo, qui loca illa lustrauerat: qui post à Beda in compendium, viginti capitum redactus, extat.

[c] Beda lib. 5. ca. 16.

Hoc & sequenti anno Picti, qui Septentrionales Britaniæ plagas inhabitant, legitime celebrandum Pascha susceperunt, & tonsuram coronæ clerici, & monachi, Romano more, C agente Naitano eorum Rege, apud Ceolfridum Abbatem, sibi vt Catholici ritus rationes perscriberet rogans; item, vt mitteret Architectos, qui Ecclesiam more Romano fabricarent, quam dicatam vellet B. Principi Apostolorum Petro, se quoq; ipsum cum suis omnibus morem sanctæ Rom. Eccles. semper imitaturum litteræ Abbatis extāt apud Bedam. [d]

Picti legitimum Pascha discunt celebrare.

[d] li. 5. c. 22

Christi Annus	Sergij Pap.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
700.	13.	4.	13.

QVod miseri Nouatores iactent desciuisse, hoc sæculo, Romanam Ecclesiam à pristino maiorum instituto (licet alij in aliud tempus id referant) libet admonere D lectorem, vt singulos hactenus decursos annos, ac propè dies, & consequentes deinceps intentius intueatur, & agnoscet easdem Ecclesiæ dotes, & sacramenta, eādem super vniuersam Ecclesiam Rom. Pont. potestatem; ijsdemque in omnibus affluentem Ecclesiam charismatibus; quod res ipsa clamat, & mira consensione, sanctorum omnium scripta prædicant.

Nouatores mentiuntur desciuisse hoc sæculo Ecclesiā à seipsa.

Cum ex Hibernia, & Anglia Apostolici viri ad conuersionem Frisonum gentilium, ab vltimis vsque terris properarent, S. Vulfranus Episcopus Senonensis, ex Gallicanis Episcopis vicinioribus, quasi erubescēs, à remotioribus in tam pio officio præueniri, assump E tis è Fontanellæ monasterio Apostolicis viris in idem opus conuersionis intendit; quem euntem miracula sunt comitata, & manēti adfuerunt, quorum vnum illud refertur, cum celebranti in naui sacra mysteria patenam in mare prolapsam, oratione ad summa reuocauit. & aliud de puero, in profanis gentilium sacris, patibulo appenso, in vitam reuocato; qui post in Fontanellæ monasterio educatus & presbyter factus; hæc & alia narrauit Ionæ [e] monacho, qui hanc historiam scripsit.

Miraculū.

Miraculū. [e] apud Sur 20. Mart.

Octauum Sæculum.

Christi Annus	Sergij Pap.	Tiberij Absim. Imp.	Indictione
701.	14.	5.	14.

HOc anno 5. Idus Sept. inchoata iam eodem mense 15. Indictione S. Sergius Papa moritur; cum sed. ann. 13. mens. 8. dies 14. ex Anastas. & Rom. Martyrol. Plura de eo leguntur, quæ ad certum annum referri non possunt. Extat apud auctorem, qui post Bedam suppleuit res gestas Anglorum, epistola Sergij Papæ ad Ceolfridum Abb in Anglia, eius monasterij, in quo Beda à teneris educatus, creuerat in virum perfectum, sanctitate, & doctrina insignis; qua rogat ad se mitti Bedam ob quasdam Ecclesiasticas causas Romæ consultandas. De hac sua Romam euocatione, sibi perhonorifica, nusquam meminit Beda. An verò missus fuerit, dubitari potest, ac potius non venisse putandum: cum ea, quæ ad historiam Anglicanam texendam ipsi opus erant, ex Ecclesiæ Romanæ Archiuis, non à se inde ablata, sed opera Nothelmi, qui sub Gregorio secundo Romam venit, se accepisse testatur in epistola nuncupatoria ad Ceolulfum Regem, posita in fronte eiusdem à se conscriptæ historiæ.

Beda Ro. euocatur à Papa.

Ex Dei reuelatione, Argenteam capsam, in Angulo sacrarij S. Petri Apostoli iacentem situ obsitam, aperuit, & Crucem pulcherrimã gemmis miræ magnitudinis ornatam cum portione salutiferi ligni Dominicæ Crucis inuenit; quæ etiam ex illo die pro salute humani generis ab omni populo Christiano de exaltationis sanctæ Crucis in Basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, osculatur, & adoratur. Sic Anastasius qui mox subdit, *Hic fecit imaginem B. Petri Apostoli, qua est in parte mulierum*, cesserat siquidem porticus dextera vsui mulierum, vbi seorsum à viris orare consueuerant.

Ad hoc vsque tẽpus statio mulierum, & virorum in Eccles. distincta.

Mirum est quod refert idem Anastas. de Basilicis ab eo erectis, refectis, magnaque impensa, argenteis operibus, & musiuo exornatis. statuit quoque vt tempore confractionis Dominici corporis, AGNVS DEI, QVI TOLLIS PECCATA MVNDI, MISERERE NOBIS; à clero & populo decantaretur. Constituit etiam vt diebus Annuntiationis Domini, Natiuitatis, & Dormitionis sanctę Dei genitricis semperq; virginis Marię, ac S. Simeonis, quam Hypapanten Græci appellant, litania exeat à S. Hadriano, & ad sanctam Mariam occurrat populus. De ordinationibus loquens, ait, ordinasse per diuersas prouincias Episcopos nonaginta septem. Hæc ex Anastasio. Legitur in antiquis monumentis Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, eam Ecclesiam ab eodem fuisse dedicatam, locum sane insignem, quem tradunt olim fuisse hospitium Apostoli Pauli, & aliorũ Sanctorum. anniuersaria memoria sancti huius Pontificis recolitur 9. Sept.

Eccles. B. Mariæ in via Lata, quãdo & à quo dedicata.

Hoc sedente Põtifice S. Trudo presbyter obijt, Hasbanię Apostolus, cuius agitur quotannis memoria 23. Nouemb. Martyrol. Romano. Acta eius, & post obitum ingẽtia patrata miracula scripsit Theodorus Abbas. [a]

[a] apud Sur. 23. Nou.

Post vacationem sedis, ab obitu Sergij Papæ mense vno, & dies 20. hoc eodem anno 29. Octobris, creatur Pontifex Ioannes natione Græcus, eius nominis sextus. Quo ipso anno (vt Anastasius auctor est) misso à Tiberio Imper. Theophylacto cubiculario Patritio, & Exarcho Romam aduersus Pontificem (causa ignoratur) vniuersa Italiæ militia Romam conuenit, vt tuendum Pontificem, qui eam incensam, & tumultuantem aduersus Exarchum compressit. Ex hoc tempore Exarchorum vires admodum tenues reddi cœpere: contra verò Roman. Pontif. auctæ, stante pro eis militia, adeò vt post hæc supplices, non insultantes in Italiam mittere Imperatores solerent Exarchos. Porrò his fauoribus

Militia Po. & Ital. fouet Ro. Pontif. aduersus Exarchos.

militumq;

A militumque præsidijs nequaquam sese Pontifices extulere, arripientes (quod facilè factu erat) tyrannidem, sed semper, vt in Sergio & Ioanne apparet, pro Exarchis apud ipsos milites intercessere.

Hoc eodem anno, defuncto Hispaniarum Rege Egica, filius eius Vuitizza, qui cum patre annos quinque hactenus regnauit, regnum suscepit solus administrandum, & initio speciem optimi Principis præ se ferens, imitatus parentis, & aliorum prædecessorum pietatem, ad optimum regimen instituendum, ex omnibus Hispaniarum Episcopis, CONCILIVM GENERALE COLLEGIT, QVOD XVIII. NVMERATVR TOLETANVM: in quo nonnisi pia, & salutaria oportet fuisse statuta. Cur autem id nequaquam, vt cætera, posteris, scriptis traditum reperiatur; ea nobis causa videtur (quidquid aliqui aliter opinentur) quod cum Vuitizza Rex postea in pessimum, nequissimum, & impium tyrannem degenerasset, quæ probe & sanctè sancita, & ab eo probata fuerant, penitus fuerint abrogata, ipsaque Concilij acta conscissa. Porrò ex antiquioribus, qui res Hispanicas sunt prosecuti, Lucas Tudensis eius nefariam improbitatem pluribus describit, flagitia, rapinas, crudelitatem; vt habens ipse plures vxores, & concubinas, Ducibus suis, idem vt facerent, imperarit; vt Theofridum Ducem Cordubensem dolo captum excæcarit, Fauillam eius Germanum, Cantabriæ Ducem occiderit, vt eius potiretur vxore: vt muros cunctarum vrbiū sui regni subuerterit, ne ciues possent sibi resistere, præterquam Toleti, Legionis & Asturicæ: denique ne aduersus eum insurgeret sancta Ecclesia, Episcopis, presbyteris, diaconis, & cæteris Ecclesiæ Christi ministris, vxores habere præcepit, &c, ne obedirent Romanum Pontificem sub mortis interminatione prohibuerit, sed causam apostasiæ tam insolentis, & monstrosæ defectionis ab Ecclesia Romana, cum nemo (quod constet) vel antiquorum, vel recentiorum historicorum enarret, nos non aliam fuisse putamus, quàm quod cum Hispaniarum regnum, antequam inuaderetur à Sarracenis, fuisset Romanæ Ecclesiæ traditum à possidentibus ipsum Gothorum Regibus, maximè pijs, ita vt ipsi aliquo annuo persoluto tributo, Ecclesiæ Romanæ nomine possiderent, indignissimus successor, impius Vuitizza eiusmodi donationem irritam penitus reddere conatus, illud de non parendo Romano Pont. sanxerit decretum. Quod autem regnum Hispaniarum olim fuerit iuris Eccles. Rom. planè constat ex epist. [a] Gregorij 7. sanctissimi Pontificis. Hic, ipso 1073. Domini anno, quo Pontif. Romanus creatus est, epistolam scripsit hoc titulo.

Vuitizza ex bono Rege degenerat in pessimū.

Plures habens vxores, eius idem hee-re vult.

Apostasia ab Eccles. Rom. causa eius.

Hispa. regna obnoxia Eccles. Rom.

[a] tom. 3. ep. Rom. Pon. ep. 7. lib. 1. & vlt. lib. 4.

GREGORIVS IN ROM. PONT. ELECTVS OMNIBVS PRINCIPIB. IN TERRAM HISPANIAE PROFICISCI VOLENTIBVS PERPETVAM SALVTEM, IN DOMINO IESV CHRISTO.

Regna Hispan. ad Eccl. Rom. pertinent.

Non latere vos credimus, regnum Hispaniæ ab antiquo proprij iuris sancti Petri fuisse, & adhuc (licet diu à Paganis sit occupatum, lege tamen iustitiæ non euacuata) nulli mortalium, sed soli Apostolicæ sedi ex æquo pertinere. Quod enim auctore Deo, semel in proprietatem Ecclesiarum iuste peruenerit, manente eo, ab vsu quidem, sed ab earum iure, occasione transeuntis temporis, sine legitima concessione diuelli non poterit. Itaque Comes Eublus de Roceio, cuius famam apud vos haud obscuram esse putamus, terram illam ad honorem sancti Petri ingredi, & à Paganorum manibus eripere cupiens, hanc concessionem ab Apostolica sede obtinuit, vt partem illam, vnde Paganos, suo studio, & adiuncto sibi aliorum auxilio, expellere posset, sub conditione inter nos facta pactionis, ex parte sancti Petri possideret. Qua in re, & labore quicunque vestrum sibi adhærere voluerit, omni charitatis affectu commonitus, erga honorem sancti Petri talem animum gerat, vt ab eo, & munitionis auxilia in periculis, & merita fidelitatis præmia securus accipiat. Si autem aliqui ex vobis seorsum ab illo proprijs copijs eandem terram aliqua in parte intrare parauerint, decet

vt militia causam ex animi deuotione, quam iustissimam sibi proponant, iam nunc omni voto concipientes, & ex corde statuentes, ne capta terra, easdem, quas illi, qui nunc Deum ignorantes eam occupāt, iniurias S. Petro faciant. Hoc enim neminem vestrum ignorare volumus, quoniam nisi aqua pactione persoluendi iuris S. Petri in regnum illud animaduertere statueritis, potius vobis Apostolica auctoritate, ne illuc tendatis, interdicendo, contra feremur, quam sancta & vniuersalis mater Ecclesia idem à filijs suis, quod ab hostibus patiendo, non iam proprietatis sua, sed filiorū detrimento saucietur. Quamobrem hunc dilectum filium Hugonem, & Card. S.R.E. presbyterum, in partes illas misimus, in cuius ore nostra ad vos consilia, & decreta plenius apertiusq; differenda, ac vice nostra disponenda posuimus. Dat. Roma 2. Kal. Maij. Ind. 11. A

Quadriennio post alteram dedit hoc titulo. B

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei Regibus, Comitibus, cæterisque Principibus Hispaniæ, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Non ignorare credimus prudentiam vestram, &c. & post multa: *Praterea,* inquit, *notum vobis fieri volumus, quod nobis quidem tacere non est liberum, vobis autem non solum ad futuram; sed etiam ad præsentem gloriam valde necessarium, videlicet regnum Hispania ex antiquis constitutionibus B. Petro, & S. Rom. Eccles. in ius & proprietatem esse traditum. Quod nimirum hactenus, & præteritorum temporum incommoda, & aliqua antecessorum nostrorum occultauit negligentia. Nam postquam Regnum illud à Sarracenis, & Paganis peruasum est, & seruitium quod beato Petro inde solebat fieri, propter infidelitatem eorum, & tyrannidem detentum, ab vsu nostrorum tot annis interceptum est: pariter etiam rerum, & proprietatis memoria dilabi cœpit. Verum quia diuina clementia concessa vobis in hostes illos, semperq; concedenda victoria, terram in manus vestras tradidit, vlterius vos causam hanc ignorare nolumus, ne quod supernus arbiter, & legum ac iustitia conditor de recuperanda, & restituenda iustitia, & honore S. Petri eiusq; sancta & Apostolica Sedis, vestra gloria ad bene merendum contulit, aut nobis ex taciturnitate, in negligentia culpam, aut vobis, ex ignorantia (quod absit ad detrimentum proposita, & diuinitus oblata retributionis obueniat. Confidimus enim in misericordia Dei, qui virtutem vobis dedit, & victoriam, vt hanc etiam voluntatem vobis tribuat; quo cognita veritate potius statuta Christianorum Principum, & exempla sequamini, quàm eorum impietatem, qui Christianum nomen magis cupiunt persequi quàm venerari. Misimus autem ad vos confratrem nostrum Amatum venerabilem Ellorensem Episcopum, cui, & vicem nostram ad partes illas dedimus, adiungentes sibi hunc Abb. S. Pontij, virum venerabilem, fide, & morum honestate probatū, vt quod nos de intimatione huius causa vestra celsitudini succincte scripsimus, ipsi vobis (si necesse sit) latius, apertiusq; manifestent, & quantum ratio postulauerit, notitiam veritatis præsenti denunciatione, & certa assertione demonstrent.* Plura alia addit, ad suadendum, &c. Dat. Carpinetæ 4. kalend. Iul. Ind. 15. C D

Paruisse quidem in omnibus Hispaniæ Reges ipsi Gregorio Rom. Pontifici, plures litteræ eiusdem Pontificis, tum ad Sancium, tum ad Alfonsum, tum in Hispania regnantes, satis ostendunt, cum de ipsorum erga Rom. Eccles. obedientia, & obseruantia gratulatur: vt planè fuerit luce apertius declaratum, sicut inobedientia Principum, & defectione ab Apostolica Sede, iactura totius facta est regni, ita ipsum obedientia, & cultu erga eandem fuisse à barbaris vindicatum, & stabilitum. Sed redeuntes ad Apostatam Regem; non alia ferè maior causa intercessisse excogitari potest, cur Regnum illud alioqui Catholicum, Deus, post paucos annos, impijs Sarracenis tradiderit conculcandum, quàm defectio à Sede Apostolica, non quidem in rebus fidei, quod suspicari possimus, sed in iurisdictione & temporaria vtilitate, consentientibus, vel dissimulantibus tantum nefas populis, & maximè Episcopis. Hinc intelligant quàm male Regno & sibi consulant Principes, & consiliarij, qui Ecclesiæ iura penitus tollere, vel minuere conantur. E

Hispa. cur tradita in manus Sarracenor.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 6.*	*Tib. Absim. Imp.*	*Indictione*
702.	1.	6.	15.

A IVstinianus exul in Chersona, magnis sumptis spiritibus, accepta in vxorem Chacani Lazorum Regis sorore, eius ope ad recuperandum Imperium arma parat, tali incensus furore, vt cum maris tempestate esset in summo vitæ discrimine constitutus, dixissetque ei vnus ex caris eius, Ecce morimur, Domine, voue Deo pro salute tua, vt, si Deus imperiũ tuum tibi reddiderit, in nullum tuorum vlciscaris inimicorum, ille, furore repletus, respondens dixerit, si pepercero cuiquam eorum, in hoc loco me Deus demergat; sicq; Dei B iudicio, qui in perfidos vltionem ita parabat, euadens, sequenti anno imperium adipiscitur. Theoph. Cedren. Zonar. alij.

Efferatus animus in vindictã.

In Occidente Dux Beneuentanus Gisulfus, Romanam ditionem prædabundus incursat, oppida capit, & onustus præda domum reuertitur. Ioan. Pap. missis sacerdotibus cum Apostolicis donarijs, vniuersos captiuos redimit. Anast. & Diac. [a]

[a] *li. 6. c. 27. no edit.*

Ad præsens tempus referri posse videtur, licet annus haberi non possit exploratus, martyrium Heimerami Ratisponensis Episcopi, sub Theodone, quinto eius nominis Bauariæ principe. Hic Hiemeramus, pro sua summa caritate, ad liberandum nocentem, iuuenem nempe, qui Otam virginem Theodonis filiam vitiauerat, sibi passus est crimen ascribi, licet postea suæ extiterit innocentiæ defensor, & appellarit, pro iure suo, Rom. Ecclesiæ iu-C dicium, quam nõ admittens appellationem Lambertus vitiatæ virginis frater, Episcopum crudelissime per partes trucidauit; cuius mortem plura consecuta sunt miracula, & horrenda vltio in nefarios satellites. Eius sacra memoria celebratur 22. Septemb. Acta extant scripta à Cyrino Episc. item Ratispon. [b] qui eodem ferme tempore vixit.

[b] *apud Sur. 22. Sept.*

Christi Annus	*Ioan. Pap. 6.*	*Tib. Absim. Imp.*	*Indictione*
703.	2.	7.	1.

IVstinianus auxilio Regis Bulgarorum, per aquæductum clam ingressus, occupat Con-D stantinopolim. Leontium, Absimarum, & Heraclium eius filium, & plurimos Senatores, post multa ludibria obtruncat, innumerabilem quoque ciuium & militum multitudinem necari mandat, ingenti omnibus iniecto terrore. Callinicum Patriarcham, oculis orbatum Romam in exilium mittit, vt qui adeò superbe in Roman. Pontificẽ caput extulerat, ab eodem vitæ stipem humiliatus acciperet. Theophanes & Græcorum annales. Hæc digne perpessus, qui primus ausus est, absque consensu Roman. Pontific. vniuersale congregare Concilium, centurias edere canonum, soluere Ecclesiasticam disciplinam, traditiones à maioribus receptas proculcare, & qui Iustinianum Imper. in Rom. Pontif. incitarat, ab eodem talia, tantaque passus est, qualia nemo ante Antistitum à Christiano E perpessus reperiatur Imperatore.

Iustin. recuperat Imperiũ. Imp. obcæcatũ Patr. Constantinop. Rom. mittit in exilium. Callinicus Episc. Constantinop. primus vniuersale Con-[illegible]

In Callinici locum subrogari curat Imper. Cyrum quendã in Amastride monachum, quod illi recuperationem prædixisset Imperij.

Eodem anno Cunipertus Rex Longobardorum, vbi annos 12. regnasset, solus, post patrem, ex hac vita migrauit, regno Luitperto filio puero relicto sub tutela Asprandi viri sapientis, & illustris, sed post octo menses deiecto Asprando, Regnum delatum est Regemberto Duci Taurinorum, quo eodem anno extincto, delatum est Asprandi filio. Paul. Diacon. [c]

Eodem anno defunctus est S. Benedictus Abb. in Anglia, vir sanctissimus.

S. Abb. Benedicti in Anglia obitus. [a] *Tom. 7. homil. de Sanctis.*

dies in Ecclesia celebratur 12. Ian. Sigebert. in Chron. de eo Beda [a] in homil. eiusdem Natalis, plura habet historica & præclara, vt, derelictis omnibus, Christum secutus, Romam adijt monasticis institutis instruendus, ibique totũ vitæ tempus erat exacturus, nisi à Papa ad ducẽdum in Britaniam Theodorum Archiepiscopum missus fuisset: vbi extructo monasterio, sicut Romæ viderat, Romam iterum eius disciplinæ causa, redijt, atque rursus in Angliam reuersus est; porrò hoc fundatore propagatus est in Anglia mirificè monachismus. A

Christi Annus 704. *Ioan. Pap.6.* 3. *Iustin. Rhinot. iterum Imp.* 1. } *Indictione* 12.

B

Longobardorum Duces tres de regno inter se dimicant, donec Aripertus victor, sublatis, Rotharit Duce Bergomensi, & Luitberto filio Cuniperti, solus regnat. De quo hæc memoratu sanè digna Diaconus, HOC TEMPORE ARIPERTVS REX LONGOBARDORVM DONATIONEM PATRIMONII ALPIVM COTTIARVM, QVAE QVONDAM AD IVS PERTINVERANT APOSTOLICAE SEDIS, SED A LONGOBARDIS MVLTO TEMPORE FVERANT ABLATA, RESTITVIT, ET HANC DONATIONEM, AVREIS EXARATAM LITTERIS, ROMAM DIREXIT. Quam quidem, sub hoc ipso Ioan. sexto factam esse Anastasius Bibliothecarius docet, eandemque prouinciam primum à Romana Ecclesia esse possessam affirmat. Idem quoq; Ado in Chron. Beda & alij. Victoriam autem, ex qua cõsecutus est Regnum, sancti Bohiti Episcopi Aruernensis precibus obtinuit, cum is abdicans se Episcopatu, idoneo nacto successore, peregrinatione suscepta ad limina Apostolorum, ab Ariperto honorificè exceptus, pro eo, id expetente, orauit. Auctor sancti æqualis, qui res eius gestas scripsit, & plura eius miracula commemorauit. C

Restitutio facta Eccl. Ro. Alpiũ Cottiarũ.

Edilredus dimisso regno fit Monach[9]. [b] *lib.5. c.4*

Edilredus Rex Merciorum, cum regnasset 31. annos, monachus factus, Coenredo regnum dedit. Beda in Epitome.

Huius Coenredi Regis tempore accidit, quod sibi narratum à venerabili Pechtelmo Episcopo, scribit Beda, [b] de nobili quodam strenuo, & industrio viro; qui quantum Regi illi pro industria exteriori placebat, tantum pro interna sui negligentia displicebat. Hic igitur sæpius, à Rege admonitus, vt de suis sceleribus pœnitentiam ageret, in diesque procrastinans, cum in morbum incidisset; rursum ab eo admonitus, & rogatus, differebat in id tempus, cum conualuisset, ne sodales exprobrarent, quod timore mortis faceret, quod sospes facere noluisset, ac tandem horribili dæmonum aspectu, suæ præscius damnationis, desperans decessit è vita. simile quiddam narrat idem Beda, [c] de monacho quodam, sibi cognito, quibus horrendis exemplis euulgatis, plurimi, Dei misericordia adiuuante, ad pœnitentiam, & arctiorem vitam inducti sunt. D

Horribile impœnitẽtis exemplum. [c] *lib 5. c. 15*

Christi Annus 705. *Ioan. Pap.7.* 1. *Iustin. Rhinotm. Imp.* 2. } *Indictione* 3. E

Plures Põ. Ro. exteris natiõis per hęc tẽpor.

Ioan. 6. Pontif. cum sedisset ann. 3. mens. 2. dies 12. moritur 10. Ian. vacat sed. mens. 1. dies 18. subrogatur prima Martij Ioan. eius nominis 7. Græcus. Verisimile est artibus Græcorum curatum, vt plures Orientales allegerẽtur in Collegium S. R. E. Cardinalium, quod etiam opera Exarchorum crearentur Rom. Pont. vt aliquo modo Ecclesiæ Rom. dominarentur: siquidem plures videmus ordine ex Orientalibus creatos Roman. Pont. post Benedictum, Ioan. 5. Syrum: Cononem Thracem: Sergium Syrum: Ioan. 6. & 7.

Græcos, postea Sisinnium, Constantinum, Gregorium 3. Syros, Zachariam Græcum, vt appareat inter hos omnes, vix vnum Gregorium 2. intercalatum Romanũ natione Pontificem, sed diuinitus factum est, vt ijdem creati Pontifices, hæreditarent pariter spiritum Apostolicum, & conatibus Imperatorum, & Orientalium Episcoporum fortiter resisterent, vt in Ioan. 7. accidisse probatur: ad quem cum Iustinianus honorificentissimam misisset legationem, de examinandis, nomine 6. synodi, editis canonibus, & consentaneis Catholicæ disciplinæ probandis, alienis reprobandis; QVA CAVSA ROMAE CONVOCAVIT CONCILIVM. Quamuis autẽ honesta petitio videretur, tamen quod non deceret Maiestatem Apostolicæ sedis, vel quid minimum comprobare, quod non in legitima synodo sancitum esset, eos Ioan. nec ex parte voluit comprobasse, cæterùm (quod ab eo fieri expectabatur) neque ex humana fragilitate timidus, inquit Anastasius, voluit condemnasse. Non fuisse quidem receptos, illud, præter alia probat, quod ob eam causam, postea Iustinianus euocauit Constantinopolim Constantinum Pontificem. Conc.Ro. de Canon. 6. Synodi: eos non probat.

Huic Romanæ synodo interfuit mirificus ille sanctus Vulfridus Eboracensis Archiepiscopus, iterum reus & accusatus, appellans sanctam sedem Apostolicam, vt iam olim iterum fecerat, sub Agathone; & in vtraque synodo absolutus, remissus est ad Episcopatum. Beda. [a] Eboracẽs. Archiep. Rom. Sed. appell.

S. Suitbertus, post conuersionem Brunsuicensium, & finitimarum gentium, eadem vi prædicationis, & miraculorum Brocuarios, feras & indomitas gentes, adduxit ad subdenda colla suaui Christi iugo, magnis exantlatis laboribus. Marcell. in vita cap. 19. [a] lib. 5 c 19. & 20. & in epitom.

Sarraceni ex æmulatione, Damasci primariã Ecclesiam adimunt Christianis. Theoph.

Christi Annus	Ioan. Pap. 7.	Iustin. Rhinotm. Imp.	Indictione
706.	2.	3.	4.

IVstinianus Imper. pace inita cum Rege Bulgarorum, cuius ope restitutus erat in Imperium, ingratè, aduersus eum ducens exercitum, profligatus est. Græcorum Ann. ex Theoph. & Cedrenus.

Ad hunc annum pertinent res gestæ sancti Guthlaci anachoretæ in Anglia. Vixit hic in horrida insula solitarius, multis virtutibus illustris, prophetiæ dono imbutus, & miraculorum gratia insignis. Acta. [b] [b] apud Sur. 11. Apr.

Christi Annus	Ioan. Pap. 7.	Iustin. Rhinotm. Imp.	Indictione
707.	3.	4.	5.

IOan. Papa 7. postquam sed. ann. 2. mens. 7. dies 17. moritur 15. kal. Nou. Ind. 6. de quo Anast. scribit, plures eum Ecclesias & cœmeteria restaurasse & exornasse, & oratorium S. Dei genitricis Mariæ intra Ecclesiam B. Petri Apost. maximo sumptu extruxisse: Episcopium quoq; ædificasse super Basilicam S. Dei genitricis, quæ antiqua vocatur (creditur autẽ Ecclesia fuisse S. Mariæ trans Tiberim) illicq; habitasse. Cessauit Episcop. mens. 3.

Christi Annus	Sisinius Pap. / Constantinus Pap.	Iustin. Rhinotm. iterum. Imp.	Indictione
708.		5.	6.

SExta Indict. 15. kal. Feb. creatur Papa Sisinnius, natione Syrus, qui podagra admodum cõstrictus, vigesimo Pontificatus die, septima Febr. repentino moritur, cessat Episco-

patus, mens. 1. seu dies 29. & septima Martij creatur Constantin. Syrus, longe mitissimus. A
Huius Pontificatus exordio contigit creari Rauennatem Archiepiscopum Felicem, Romamque se conserre, ex more, vt consecrationem acciperet ab ipso Pontif. professione fidei edita, & obedientiæ sponsione, licet ab inuito cogentibus magistratibus. ea à Pontifice in sacratissima Beati Petri Apostoli confessione posita, post multos dies, tetra & pene igne combusta reperta est, quasi B. Apostolo inuitam obedientiæ sponsionem improbante.

Rauēnates rebelles ecclesiæ Rom. domantur ab Imper.

Rauennam reuersum ciues à sponsione recedere persuadent, Imperatoris magistratibus repugnantes, aduersus quos maiestatis reos, Imperator missa ex Sicilia classe, Rauennam capit, rebelles vinctos, bonis ademptis, Constantinopolim perducendos curat, rebelles sedi Apostolicæ perimit; B Archiepiscopum luminibus orbatum in Pontum relegat. ex Anastasio. Ab eo tempore, refractaria illa, & rebellis Ecclesia sic punita, deinceps Rom. Ecclesiæ obsequens fuit.

Hoc eodem anno Ecclesia Boructuariorum in Germania, ipso sui ortu, inuidia diaboli dissipatur; Christianis, qui in ea erant, alio migrare coactis, ex dissensione, & cæde orta, inter eos & Saxones, vt est apud Marcellinum. in Suiberto cap. 22. S. Suuibertus ex diuina reuelatione admonitus, precipitur ire Coloniam ad Pipinum Ducem, & Plectrudem eius coniugem, à quibus perhumaniter acceptus, Vico Vuerda in Insula Rheni assignato, nobile ibi condidit monasterium, ex Marcellino. C

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Iustin. Rhinot. iterum Imp.*	*Indictione*
709.	2.	6.	7.

Papa Constantinop. proficiscitur ab Imper. inuitatus. Miraculū.

IVstinianus Imp. vt finis aliquando controuersiæ, ob canones ad 5. & 6. Synodum superadditos, poneretur, Constantinum Papam precibus adhibitis, & omni securitate præstita accersit Constātinopolim, qui mense Octobri Ind. 8. inchoata, à mense Septemb. profectus, cum Episcopis, & presbyteris, in Siciliam cum peruenisset, Theodorus Patricius languore detentus illi occurrens, & magna cum veneratione salutans, atq; suscipiens, medelam adeptus est celerem. D Progressus, Hydrunti cum hyemaret, illic suscepit sigillum Imperiale, per Theophanem Regionarium, in signum summæ vbique exercendæ auctoritatis. Ex Anastasio.

Absente Pontif. Ioan. Patricius Exarchus Rauennam missus, Romam veniens Paulum Diaconum, & vicedominum, & alios clericos iugulauit, pergensque Rauennam pro suis nefandissimis factis, iudicio Dei, illic turpissima morte occubuit.

Vuilfridus Archiepiscopus Eboracensis anno 45. sedis (cum creatus fuisset Episcopus, annò Domini 664. [a]) ex hac vita recedit 12. Octobr. quo die anniuersarie colitur. ex eodem Beda. [b]

[a] Beda li. 5 c. 20.
[b] 5. ca 29.
[c] apud Sur. 26. Maij

Eodem anno moritur S. Anthelmus Episcopus Schireburgensis in Anglia, cuius Acta extant. [c] E

Anglorū frequentes Romam peregrinationes.

Hoc eodem anno Coenredus Rex Merciorum, 6. anno regni sui venit Romam, vt Beda scribit in Epitome. de duob. testatur Anast. in Constantino, Huius, inquit, temporibus duo Reges Saxonum, ad orationes Apostolorum, cum alijs pluribus venientes, velociter vt optabant, vitam suam finiuerunt. De frequentibus per hęc tempora peregrinationibus Anglorum Romam pietatis causa, omnis conditionis & sexus, meminit & Paul. Diacon.

Eodem anno Childebertus tertius Rex Francorum regni 17. moritur, cui subrogatur Dagobertus secundus, qui regnauit annis quinque.

Porrò

A Porro hoc eodem anno factam diuinitus apparitionem Authberto Episcopo Cameracensi, insignis sanctitatis viro, de erigenda Basilica S. Michaëlis Archangeli, habet Sigebertus in Chron. Eius generis apparitiones plures, tum in Oriente, tum in Occidente, Græcorum atque Latinorum scriptores produnt, nec inanes eas fuisse, miraculorum frequentia probat. Claruit autem Authbertus Camerac. Episcopus, sanctitate insignis, cuius Acta scripsit Fulbertus sui temporis scriptor clarissimus.

Reuelatio de erigenda Basilica.

Christi Annus	*Constant. Pap.*	*Iustin. Rhinotm. iterum Imper.*	*Indict.*
710.	3.	7.	8.

B HYdrunto digressus Constantinus Papa occursu Imperatoriæ classis exceptus est, & à septimo milliario Constantinopolim accedēs à Tiberio Augusti filio, Senatu, à Cyro Patriarcha cum clero & populo, ingenti cum lætitia suscipitur.

Imp. Constantinopolitanus osculatur pedes Pa.

Dominus autem Iustinianus Imp. magno repletus gaudio à Nicæa Bithyniæ, aduentum gratulatus, rogauit procedere Nicomediam, quo ipse occurrit à Nicęa, & quo primum die in conspectum venerunt, Augustus Christianissimus cum regno in capite, prostratus, pedes osculatus Pontificis, mox in amplexum mutuum corruerūt, omnibus præ lætitia exultantibus de tanta humilitate boni Principis. Die vero Dominica Missa facta, ab eius manibus Imperator coronam cepit, proq; suis delictis vt deprecaretur, Pontificem rogans, omnia
C priuilegia Ecclesiæ renouauit. hęc omnia ex Anastasio. De hoc congressu Beda, Marianus Scotus, & Anselmus Lucensis meminerunt.

Actum deinde de canonibus secundæ, & sextæ Synodis additis, aduersus quos Gregorius sedis Apostolicæ Diaconus acerrime disputans, omnibus propositis quæstionibus plenissime satisfecit. Anastasius in Constantino, & in Gregor. secundo.

Iustinianus rebellantibus Chersonesi & Bosphori populis, immissa classe, ad septuaginta tria millia trucidauit, principum virorum alios in potestatem adductos, igni viuos cōbussit, alios in mare demersit, in infantes etiam captiuos abductos furor Imperatoris desæuijt. Classis in reditu naufragium fecit. Theophanes, Cedrenus.

Imperatoris immanitas.

D Vuitiza nefario Hispaniarum Rege defuncto, postquam regnasset annos 9. succedit Rudericus, Theofredi filius, quem Cordubensis m ducem, ex regali Gothorum stirpe Vuitiza excæcarat, Rudericus quidem vir promptus & bellator fuit, sed Vuitizæ, vita & moribus non absimilis. Tudens. in Chron.

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Iustin. Rhinotm. iterum Imp.*	*Indict.*
711.	4.	8.	9.

COnstantinus Papa Romam ex Oriente redit mens. Octobr. Indict. 10. Post tres menses nuncius affertur de Christianissimo, & Orthodoxo Imperatore Iustiniano truci
E dato, & Philippico hæretico in Imperium prouecto. Cum enim Iustinianus, non contentus tanta exercita in Chersonenses immanitate, sed rursum, parata classe, extremum illis excidium intentaret, aperta defectione aduersus eum conclamata Philippicum Bardā Imperatorem appellant, qui in insula Cephalenia relegatus ab Absimaro, & à Iustiniano ipso reuocatus, vt huic classi præesset, diuino iudicio ipsius immanitatem vltus est, ipso obtruncato, capiteq; per prouincias Romam vsque circumlato, & filio eius Tiberio, & eorum fautoribus. Theophanes.

Immanitas Imperatoris cogit pop. ad rebellandum. Vltio diuina im manem Imp.

Philippicus hic, cum aliquando, antequam imperaret, accessisset ad inclusum quendam

pseudomonachum, ex Astronomicis inspectionibus, futura prædicere solitum, illi prædixit Imperium, & quia erat Impius Monothelita hæreticus, obstrinxit eum iuramento, vt sextam Synodum haud rite factam cum imperaret, abrogaret. Factus igitur Imperator, dum ex more professionem Catholicæ fidei mittere deberet, hæreticam misit, execratione dignam, quam Constantinus Pontifex cum sedis Apostolicæ concilio respuit. Pop. Roman. zelo fidei accensus, nomen, litteras, imaginem, figuram eius in nummis suscipere recusauit, nec in Missarum solemnijs nomen eius prolatum est. Cumque ille sex Synodos œcumenicas in pariete depictas Constantinopoli abradi iussisset, Constantinus contra Romæ pingi iussit. Missum ab eo Ducem, zelo fidei magna pars populi Rom. accipere recusauit, inter quem, & alium, qui antea Dux erat, in ipsa vrbe armis concursum est, & cædes factæ. Ex quo habemus Rempublicam Romanam gubernari his temporibus solitam per duces missos ab Imperatore, hincque Ducatum Rom. dictum. A B

Philipp. Imp hæreticus. Respuitur à pop. Ro. Ducatus Roman. dictus. Archiepiscopus Rauennas Ro. Eccl. reconciliatur.

Eodem anno Felix Archiepiscopus Rauennas à Iustiniano excæcatus & relegatus in Pontum, pœnitentia ductus, & Ecclesiæ Romanę reconciliatus, ad sedem propriam rediji, quem & egregia clarum sanctitate, miraculis coruscasse, & plurimas reliquias secum ex Oriente detulisse, Rubeus tradit.

Benedictus Archiepiscopus Mediolanēsis hoc tempore Romam venit ex voto: & prosecutus causam aduersus Episcopum Ticinensem, conatus eum suæ iurisdictioni vindicare, causa cecidit, eo quod à priscis temporib. probatus est sedi Apostolicæ singulariter pertinere, ab eaque consecrari. Anast. & Paulus Diacon. qui cum asserit fuisse egregiæ sanctitatis, relatus quidem inter Sanctos, vndecimo Martij anniuersariè colitur. C

Christi Annus	Constantini Pap.	Philippici Imper.	Indict.
712.	5.	2.	10.

Philippicus crudelis & hæret. Deponit Patr. Pseudosynodum cogit, aduersus legitimam sext.

PHilippicus Imperator vbi sibi Imperium stabilisse visus est, occisis omnibus, qui Iustiniano fauerant, damnandæ Catholicæ fidei in sexta Synodo expositæ, & Monothelitarum hæresi restituenda, ex promissione, iuraméto firmata, animum intendit: primum igitur Cyrum Patriarcham depositum, trudit in exilium, reposito in eiusdem locum Ioanne quodam Monothelitarum antesignano. nam qui in eam promouendus erat Monachus, qui Philippico Imperium prædixerat, cæcitate percussus fuerat. Inde indicta Synodo, potius pseudosynodo, ex Episcopis dumtaxat Orientis quam numerosissimam curasse credibile est, vt cum deessent cætera omnia, numero saltem vincere videretur, propositа depositionis sententia, Episcopis sextam Synodum non damnantibus, omnes Episcopi, ne sedibus caderent, turpissime cedentes, in sextæ Synodi damnationis sententiam consenserunt, cui an ceteri interfuerint Patriarchæ, ignoratur, Actis eius, vt execrabilibus perpetuo anathemati subiectis. D

Longobardi Regis Ariperti obitus.

Hoc eodem anno esse defunctum Aripertum Regem Longobardorum, habet Francorum Chronicon, ad leges Salicas, antiquitus scriptas, additum, ex quo dicendum est, nó annos 12. regnasse (vt Paulus Diacon. tradit) sed tantum octo. Post Aripertum Ansprandus regno potitus, per tres tantum menses, cui Longobardi filium, Luitprandum dant successorem, qui regnat annos 31. & 7. menses, vt tradit Paulus. Primo regni sui annó (habet Oldradus Episcopus Mediolanensis, Epistola ad Carolum Magnum, de Luitprando) quæ B. Petro Aripertus Rex donauerat, confirmauit, scilicet Alpes Cottias, in quibus Ianua est, & quicquid ab ea Alpes vsque ad Galliarum fines continebant. E

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Anastasij Imper.*	*Indictione*
713.	6.	1.	11.

CVm Philippicus, abrogata penitus sexta Synodo, longæuum sibi se putaret parasse imperium, ab impostore promissum. post annum vnum & mens. 6. (vt est apud Diaconum res sui scribentem temporis) imperio & luce, excæcatus, priuatur, creato Imperatore Artemio à secretis, vocato Anastasio, qui, vt catholicus, statim suæ catholicæ fidei professionem apud Roman. Pontif. per legatos, edidit, magna cum totius occidentis exultatione, qua accepta, Constantinus Apocrisarium statim mittit Constantinopolim, qui lapsos Episcopos auctoritate Apostolica Ecclesiæ Catholicæ reconciliaret. Theoph. Anastasius. De tempore, quo imperauit Philippicus, confirmatur, quod habet Paul. ex Actis publicis & libello, quo descripta est liberatio Virginis energumenæ ad reliquias S. Anastasij ad aquas Saluias, hoc anno, mense Octobri, inchoata iam à mense Septemb. 12. indict. omnino præclara est narratio plene in Annalibus legenda.

Philip. excæcat' imperio priuatur.

Virgo energumena mirabiliter liberatur.

Hoc anno, regni sui 3. Rudericus iniuriam patris sui vlturus, duos filios Vuitizæ, cum summo dedecore Hispania expulit. Qui ad Tingintanam prouinciam transfretantes (tenebatur enim illa Africæ pars à Gothis) Iuliano comiti illius regionis, olim Vuitizæ carissimo adhæserunt, cum eoque conuenerunt de Sarracenis euocandis, vt iniurias suas vindicarent, eoque magis, in id consensit Iulianus, quod Rudericus Rex filiam suam Cauam in vxorem expetitam, pro concubina haberet.

Conspiratio de prodenda Sarrac. Hisp.

Iulianus vir Sagax & astutus callide incitauit Francos, vt citeriorem Hispaniam expugnarent, & interim amicum se Regi simulans, astute consulit, vt equos & arma ad Gallias mitteret & in Africam, cum in interiori Hispania securus ageret, nec relinquenda Hispanis arma in patria, quibus se mutuo interficerent. Fauebat proditioni Oppa Vuitizæ filius, Hispalensis, & Toletanus intrusus Archiepiscopus. Igitur hoc anno Vlit fortissimus Rex barbarorum totius Africæ, ducatu Iuliani, & filiorum Vuitizæ fretus auxilio, vt cognouit Hispaniam armis, & equis spoliatam, & ciuitates absque muris, vnum ex Ducibus suis cum 25. millibus militum in Hispaniam præmisit, vt, explorando Iuliani dubiam fidem, bellum cum Hispaniæ Rege inciperet. at hic cognita Iuliani Comitis proditione, collecto Gothorum exercitu, hostibus obuiam progressus pluribus prælijs rem bene gessit. Sed probata barbaris comitis fide, infinita multitudo equitum peditumque transit in Hispaniam, ac tandem conciso exercitu Gothorum, Rege interfecto, vrbibus nullo negotio, vt quæ muris carerent, captis, Hispania, miserabili euentu, cessit dominationi Sarracenorum, Deo, non tam Ruderici libidinem, quam Vuitizæ à sede Apostolica defectionem, populorum denique & Regum improbitatem; iusto iudicio vlciscente, quam iustam vindictam iam ante Asiæ regiones & Africa expertæ erant, nunc quoque, tum illæ, tum Thracia, & Græcia ipsa, & totus ferè Oriens experiuntur.

Sarraceni inuadunt Hispan.

Expugnāt & occupant.

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Anastas. Imper.*	*Indictione*
714.	7.	2.	12.

COnstantinus Papa, vbi sed. ann. 6. mens. 1. & diem, ex hac vita discessit 9. April. magna, ex Pontificatu bene perfuncto, sibi gloria comparata, quippe qui, cum Throno ceteris eminens esset (vt Anastasius ait) omnium humillimus spiritu erat atque mitissimus, cunctis sibi subditis charitate pater amantissimus, vt qui penuriæ tempore nihil prætermisit officij in pauperibus subleuandis. Post 40. vacationis dies creatur Gregor. Secundus, 22. Maij.

Herodiade occiditur.

A Pellicem, illique instare non desisteret, vt eam dimitteret, à Dodone fratre, ipsa instigante Alpaide, orans ante altare, anno Episcopatus 40. crudeliter occiditur cum duobus suis cognatis 17. Septem. cuius, vt gloriosi martyris quasi alterius Ioan. memoria ea die recolitur. Extant Acta à Stephano Episcopo Leodiensi scripta ad Hermannum Episcopum Coloniensem, in quibus multa desiderantur, & in primis necis causa; quasi sic cauere voluerit famæ Pipini, Principis alioqui præstantissimi: sed à reliquis historicis non prætermittitur. Sigeb. in Chron. Appendix, apud Sur. ad 27. Sept. Molanus de SS. Belgij 3. Nou.

Vltio in sacrilegos.

Diuina vltio sicarios non longe post insecuta est, Dodone viscera per os, ingenti cum fœtore, euomente, alio quodam à fratre confosso, & eundem confodiente. Denique intra anni spatium vix quisquam euasit: si qui vero superfuere, infelicem traxere vitam, nam Vuandelbertus scripsit. B

Factio quem casum semper tremebunda pauescit.

Miracul.

Quæ autem vindicta secuta sit impiam Alpaidem, haud constat, sed non illæsum prærerijsset, vel ex eo æstimare licet, quod in pellices omnes ostensa sit martyris accensa vindicta, cunctis numquàm, sine repulsa, ad osculandum corpus martyris admissis, si qua pellex accederet, quasi turbine quodam exagitatam, retrocedere compelli. Quæ autem sint ad sepulchrum eius facta miracula, ijdem, qui supra enarrant. Pipinus magno ex Sanctissimi viri cæde affectus est dolore, vsque ad obitum, ad quem tamen vsque perseuerauit cũ pellice, vt Marcellinus est auctor.[a] Begga Pipini mater, femina sanctissima, ad Dominum transit, Sigeb. in Chron. C

[a] In S. Suiberto c. 25.

[b] Apud Sur. 5. Septemb.

[c] lib. 5. cap. 14.

Sanctum quoque Bertimum Abbatem hoc pariter anno constat ex hac vita migrasse. de quo Fulchardus:[b] plura etiam de eodem in vita S. Audomari.

Ecclesia Aquileien. resipiscit à schismate quando.

Hoc tempore, synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, Quintum vniuersale concilium suscipere diffidit, donec salutaribus B. Sergij Papæ monitis instructa, & ipsa cum cæteris Ecclesijs annuere consensit; hæc quidem Paulus Diacon.[c] sed longe ante resipuisse liquet Ecclesiam Aquileiensem, ab antiquo illo schismate, cum Agatho Aquileiensis Episcopus subscripsisse reperiatur synodo Agathonis Papæ, vt ex actis constat. Quamobrem eamdem Ecclesiam iterum in eundem errorem lapsam, dicere opus est, perfecte verò à Sergio Rom. Pont. esse curatum. D

Hoc anno secundo Imperij Absimari, Romani Syriam peragrantes, omniaque circumquaque prædantes, cæsis ducentis millibus barbarorum, vt nonnulli tradiderunt, onusti præda, magno hostibus relicto timore, ad propria redierunt. Theoph. & Cedr.

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Tib. Absim. Imper.*	*Indict.*
699.	12.	3.	12.

S. Hubertus Leodiensis Episcopus.

SErgius Papa, diuinitus admonitus, consecrat S. Hubertum Leodiensem Episcopum, dignum S. Lamberti successorem. Fuit is filius Bertrandi Ducis Aquitaniæ, qui propter Ebroini tyrannidem, confugerat ad Pipinum. Hic igitur, inter alia monumenta, quibus suam Ecclesiam illustrauit, illud insigne fuit ad Catholicam fidem retinendam, quod illi publicum tradidit Sigillum, S. Lamberti imagine insignitum, cum hac inscriptione: S. LEGIA ROM. ECCL. filia. Molanus[d] ex Placentio. Extant acta, quibus insignes ipsius virtutes, & in edendis miraculis immensa gratia prædicatur. E

[d] Molan. in Indic. SS. Belg. & in Nat. eorundem 3 Nouem.

Ex frequenti commercio venientium Romam ex Anglia ad limina Apostolorum innotuit Sergio Papæ S. Althelmus Schireburgensis Episcopus, quem, eius virtutibus captus,

Romam euocauit, de quo legitur liberasse ipsum Sergium Papam à turpi calumnia, per os infantuli pronunciantis eum innocentem. Legitur hoc quidem in eius Actis, quæ sunt apud Sur. [a] sed Beda [b] non attingit, referens Episcopatum eius in A. D. 705. vt non potuerit, nisi presbyter, aut Diaconus in vrbem ad Sergium venisse. Porrò adhuc presbyter, & Abbas cuiusdam monasterij scripsit, iubente Synodo, librum egregium aduersus errorem Britonum de celebratione Paschatis, & alios plures errores Ecclesiasticæ caritati, & paci contrarios; multosque eorum, qui Occidentalibus Saxonibus suberant, ad Catholicam Domini Paschæ celebrationem perduxit. scripsit & de virginitate librum eximium soluta oratione, & versu ad exemplum Sedulij, & alia nonnulla, vtpote vir vndecunque doctissimus.

S. Anthelmus Episc. Schireb. [a] 31. Ma. [b] li. 5. c. 19. S. Anthelmi script.

Per id tempus plurima pars Scotorum in Hibernia, & nonnulla etiam de Britonibus in Britania, legitimum Pascha suscepit, [c] prædicante illis Adamnano presbytero, & Abbate monachorum Insulæ Hij, quæ legationis occasione, ad Alfridū cum venisset in Angliam, Catholici moris didicisset, quæ tamen suis Hiensibus persuadere nō potuit: persuasit post S. Egebertus, vt suo loco dicetur. Scripsit idem librum præclarum de locis sanctis dictante illi Areualpho Galliarum Episcopo, qui loca illa lustrauerat: qui post à Beda in compendium, viginti capitum redactus, extat.

[c] Beda lib. 5. ca. 16.

Hoc & sequenti anno Picti, qui Septentrionales Britaniæ plagas inhabitant, legitime celebrandum Pascha susceperunt, & tonsuram coronæ clerici, & monachi, Romano more, agente Naitano eorum Rege, apud Ceolfridum Abbatem, sibi vt Catholici ritus rationes perscriberet rogans; item, vt mitteret Architectos, qui Ecclesiam more Romano fabricarent, quam dicatam vellet B. Principi Apostolorum Petro, se quoq; ipsum cum suis omnibus morem sanctæ Rom. Eccles. semper imitaturum litteræ Abbatis extāt apud Bedam. [d]

Picti legitimum Pascha discunt celebrare. [d] li. 5. c. 22

Christi Annus	Sergij Pap.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
700.	13.	4.	13.

QVod miseri Nouatores iactent desciuisse, hoc sæculo, Romanam Ecclesiam à pristino maiorum instituto (licet alij in aliud tempus id referant) libet admonere lectorem, vt singulos hactenus decursos annos, ac propè dies, & consequentes deinceps intentius intueatur, & agnoscet easdem Ecclesiæ dotes, & sacramenta, eādem super vniuersam Ecclesiam Rom. Pont. potestatem; iisdemque in omnibus affluentem Ecclesiam charismatibus; quod res ipsa clamat, & mira consensione, sanctorum omnium scripta prædicant.

Nouatores mentiuntur desciuisse hoc sæculo Ecclesiā à se ipsa.

Cum ex Hibernia, & Anglia Apostolici viri ad conuersionem Frisonum gentilium, ab vltimis vsque terris properarent, S. Vulfranus Episcopus Senonensis, ex Gallicanis Episcopis vicinioribus, quasi erubescēs, à remotioribus in tam pio officio præueniri, assumptis è Fontanellæ monasterio Apostolicis viris in idem opus conuersionis intendit; quem euntem miracula sunt comitata, & manēti adfuerunt, quorum vnum illud refertur, cum celebranti in naui sacra mysteria patenam in mare prolapsam, oratione ad summa reuocauit. & aliud de puero, in profanis gentilium sacris, patibulo appenso, in vitam reuocato; qui post in Fontanellæ monasterio educatus & presbyter factus; hæc & alia narrauit Ionæ [e] monacho, qui hanc historiam scripsit.

Miraculū. Miraculū. [e] apud Sur 20. Mart.

A

Octauum Sæculum.

Christi Annus 701. Sergij Pap. 14. Tiberij Absim. Imp. 5. Indictione 14.

HOc anno 5. Idus Sept. inchoata iam eodem mense 15. Indictione S. Sergius Papa moritur; cum sed. ann. 13. mens. 8. dies 14. ex Anastas. & Rom. Martyrol. Plura de eo leguntur, quæ ad certum annum referri non possunt. Extat apud auctorem, qui post Bedam suppleuit res gestas Anglorum, epistola Sergij Papæ ad Ceolfridum Abb in Anglia, eius monasterij, in quo Beda à teneris educatus, creuerat in virum perfectum, sanctitate, & doctrina insignis; qua rogat ad se mitti Bedam ob quasdam Ecclesiasticas causas Romæ consultandas. De hac sua Romam euocatione, sibi perhonorifica, nusquam meminit Beda. An verò missus fuerit, dubitari potest, ac potius non venisse putandum: cum ea, quæ ad historiam Anglicanam texendam ipsi opus erant, ex Ecclesiæ Romanæ Archiuis, non à se inde ablata, sed opera Nothelmi, qui sub Gregorio secundo Romam venit, se accepisse testatur in epistola nuncupatoria ad Ceolulfum Regem, posita in fronte eiusdem à se conscriptæ historiæ. B

Beda Ro. euocatur à Papa.

Ex Dei reuelatione, Argenteam capsam, in Angulo sacrarij S. Petri Apostoli iacentem situ obsitam, aperuit, & Crucem pulcherrimã gemmis miræ magnitudinis ornatam cum portione salutiferi ligni Dominicæ Crucis inuenit; quæ etiam ex illo die pro salute humani generis ab omni populo Christiano de exaltationis sanctæ Crucis in Basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, osculatur, & adoratur. Sic Anastasius qui mox subdit, *Hic fecit imaginem B. Petri Apostoli, quæ est in parte mulierum*, cesserat siquidem porticus dextera vsui mulierum, vbi seorsum à viris orare consueuerant. C

Ad hoc vsque tẽpus statio mulierum, & virorum in Eccles. distincta.

Mirum est quod refert idem Anastas. de Basilicis ab eo erectis, refectis, magnaque impensa, argenteis operibus, & musiuo exornatis. statuit quoque vt tempore confractionis Dominici corporis, AGNVS DEI, QVI TOLLIS PECCATA MVNDI, MISERERE NOBIS; à clero & populo decantaretur. Constituit etiam vt diebus Annuntiationis Domini, Natiuitatis, & Dormitionis sanctę Dei genitricis semperq; virginis Marię, ac S. Simeonis, quam Hypapanten Græci appellant, litania exeat à S. Hadriano, & ad sanctam Mariam occurrat populus. De ordinationibus loquens, ait, ordinasse per diuersas prouincias Episcopos nonaginta septem. Hæc ex Anastasio. Legitur in antiquis monumentis Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, eam Ecclesiam ab eodem fuisse dedicatam, locum sane insignem, quem tradunt olim fuisse hospitium Apostoli Pauli, & aliorũ Sanctorum. anniuersaria memoria sancti huius Pontificis recolitur 9. Sept. D

Eccles. B. Mar. in via Lata, quãdo & à quo dedicata.

Hoc sedente Põtifice S. Trudo presbyter obijt, Hasbanię Apostolus, cuius agitur quotannis memoria 23. Nouemb. Martyrol. Romano. Acta eius, & post obitum ingẽtia patrata miracula scripsit Theodorus Abbas. a

a apud Sur. 23. Nou.

Post vacationem sedis, ab obitu Sergij Papæ mense vno, & dies 20. hoc eodem anno 29. Octobris, creatur Pontifex Ioannes natione Græcus, eius nominis sextus. Quo ipso anno (vt Anastasius auctor est) misso à Tiberio Imper. Theophylacto cubiculario Patritio, & Exarcho Romam aduersus Pontificem (causa ignoratur) vniuersa Italiæ militia Romam conuenit, vt tuendum Pontificem, qui eam incensam, & tumultuantem aduersus Exarchum compresiit. Ex hoc tempore Exarchorum vires admodum tenues reddi cœpere: contra verò Roman. Pontif. auctæ, stante pro eis militia, adeò vt post hæc supplices, non insultantes in Italiam mittere Imperatores solerent Exarchos. Porrò his fauoribus E

Militia Ro. & Ital. souet Ro. Pontif. aduersus Exarchos.

militumq;

A militumque præsidijs nequaquam sese Pontifices extulere, arripientes (quod facilè factu erat) tyrannidem, sed semper, vt in Sergio & Ioanne apparet, pro Exarchis apud ipsos milites intercessere.

Hoc eodem anno, defuncto Hispaniarum Rege Egica, filius eius Vuitizza, qui cum patre annos quinque hactenus regnauit, regnum suscepit solus administrandum, & initio speciem optimi Principis præ se ferens, imitatus parentis, & aliorum prædecessorum pietatem, ad optimum regimen instituendum, ex omnibus Hispaniarum Episcopis, CONCILIVM GENERALE COLLEGIT, QVOD XVIII. NVMERATVR TOLETANVM: in quo nonnisi pia, & salutaria oportet fuisse statuta. Cur autem id nequaquam, vt cætera, posteris, scriptis traditum reperiatur; ea nobis causa videtur (quidquid B aliqui aliter opinentur) quod cum Vuitizza Rex postea in pessimum, nequissimum, & impium tyrannem degenerasset, quæ probe & sanctè sancita, & ab eo probata fuerant, penitus fuerint abrogata, ipsaque Concilij acta conscissa. Porrò ex antiquioribus, qui res Hispanicas sunt prosecuti, Lucas Tudensis eius nefariam improbitatem pluribus describit, flagitia, rapinas, crudelitatem; vt habens ipse plures vxores, & concubinas, Ducibus suis, idem vt facerent, imperarit; vt Theofridum Ducem Cordubensem dolo captum excæcarit, Fauillam eius Germanum, Cantabriæ Ducem occiderit, vt eius potiretur vxore: vt muros cunctarum vrbiū sui regni subuerterit, ne ciues possent sibi resistere, præterquam Toleti, Legionis & Asturicæ: denique ne aduersus eum insurgeret sancta Ecclesia, Episcopis, presbyteris, diaconis, & cæteris Ecclesiæ Christi ministris, vxores habere præce-C perit, &c. ne obedirent Romanum Pontificem sub mortis interminatione prohibuerit, sed causam apostasiæ tam insolentis, & monstrosæ defectionis ab Ecclesia Romana, cum nemo (quod constet) vel antiquorum, vel recentiorum historicorum enarret, nos non aliam fuisse putamus, quàm quod cum Hispaniarum regnum, antequam inuaderetur à Sarracenis, fuisset Romanæ Ecclesiæ traditum à possidentibus ipsum Gothorum Regibus, maximè pijs, ita vt ipsi aliquo annuo persoluto tributo, Ecclesiæ Romanæ nomine possiderent, indignissimus successor, impius Vuitizza eiusmodi donationem irritam penitus reddere conatus, illud de non parendo Romano Pont. sanxerit decretum. Quod autem regnum Hispaniarum olim fuerit iuris Eccles. Rom. planè constat ex epist. [a] Gre-D gorij 7. sanctissimi Pontificis. Hic, ipso 1073. Domini anno, quo Pontif. Romanus creatus est, epistolam scripsit hoc titulo.

Vuitizza ex bono Rege degenerat in pessimū.

Plures habens vxores, eius idem licere vult.

Apostasia ab Eccles. Rom. causa eius.

Hispa. regna obnoxia Eccles. Rom.

[a] tom. 3. ep. Rom. Pon. ep. 7. lib. 1. & vlt. lib. 4.

GREGORIVS IN ROM. PONT. ELECTVS OMNIBVS PRINCIPIB. IN TERRAM HISPANIAE PROFICISCI VOLENTIBVS PERPETVAM SALVTEM, IN DOMINO IESV CHRISTO.

Regnū Hispan. ad Eccl. Rom. pertinet.

Non latere vos credimus, regnum Hispaniæ ab antiquo proprij iuris sancti Petri fuisse, & adhuc (licet diu à Paganis sit occupatum, lege tamen iustitia non euacuata) nulli mortalium, sed soli Apostolicæ sedi ex æquo pertinere. Quod enim auctore Deo, semel in proprietatem Ecclesiarum iuste peruenerit, manente eo, ab vsu quidem, sed ab earum iure, occasione transeuntis temporis, sine legitima concessione diuelli non poterit. Itaque Comes Eubulus de Roceio, cuius famam apud vos haud obscuram esse putamus, terram illam ad honorem sancti Petri ingredi, & à Paganorum manibus eripere cupiens, hanc concessionem ab Apostolica sede obtinuit, vt partem illam, vnde Paganos, suo studio, & adiuncto sibi aliorum auxilio, expellere posset, sub conditione inter nos facta pactionis, ex parte sancti Petri possideret. Qua in re, & labore quicumque vestrum sibi adhærere voluerit, omni charitatis affectu commonitus, erga honorem sancti Petri talem animum gerat, vt ab eo, & munitionis auxilia in periculis, & merita fidelitatis præmia secum accipiat. Si autem aliqui ex vobis seorsum ab illo proprijs copijs eandem terram aliqua in parte intrare parauerint, decet

vt militia causam ex animi deuotione, quam iustißimam sibi proponant, iam nunc omni voto concipien- A
tes, & ex corde statuentes, ne capta terra, easdem, quas illi, qui nunc Deum ignorantes eam occupāt,
iniurias S. Petro faciant. Hoc enim neminem vestrum ignorare volumus, quoniam nisi æqua pactione
persoluendi iuris S. Petri in regnum illud animaduertere statueritis, potius vobis Apostolica auctorita-
te, ne illuc tendatis, interdicendo, contra feremur, quam sancta & vniuersalis mater Ecclesia idem à
filijs suis, quod ab hostibus patiendo, non iam proprietatis suæ, sed filiorū detrimento saucietur. Quam-
obrem hunc dilectum filium Hugonem, & Card. S.R.E. presbyterum, in partes illas misimus, in cuius
ore nostra ad vos consilia, & decreta plenius apertiusq; differenda, ac vice nostra disponenda posuimus.
Dat. Romæ 2. Kal. Maij. Ind. 11.

Quadriennio post alteram dedit hoc titulo. B

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei Regibus, Comitibus, cæterisque Principi-
bus Hispaniæ, salutem, & Apostolicam benedictionem.

Non ignorare credimus prudentiam vestram, &c. & post multa: *Præterea,* inquit, *notum vobis*
fieri volumus, quod nobis quidem tacere non est liberum, vobis autem non solum ad futuram, sed etiam
ad præsentem gloriam valde necessarium, videlicet regnum Hispaniæ ex antiquis constitutionibus B.
Petro, & S. Rom. Eccles. in ius & proprietatem esse traditum. Quod nimirum hactenus, & præterito-
rum temporum incommoda, & aliqua antecessorum nostrorum occultauit negligentia. Nam post-
quam Regnum illud à Sarracenis, & Paganis peruasum est, & seruitium quod beato Petro inde sole-
bat fieri, propter infidelitatem eorum, & tyrannidem detentum, ab vsu nostrorum tot annis intercep- C
tum est: pariter etiam rerum, & proprietatis memoria dilabi cœpit. Verum quia diuina clementia
concessa vobis in hostes illos, semperq; concedenda victoria, terram in manus vestras tradidit, vlterius
vos causam hanc ignorare nolumus, ne quod supremus arbiter, & legum ac iustitiæ conditor de recu-
peranda, & restituenda iustitia, & honore S. Petri eiusq; sanctæ & Apostolicæ Sedis, vestræ glo-
riæ ad bene merendum contulit, aut nobis ex taciturnitate, in negligentiæ culpam, aut vobis, ex igno-
rantia (quod absit ad detrimentum propositæ, & diuinitus oblatæ retributionis obueniat. Confidimus
enim in misericordia Dei, qui virtutem vobis dedit, & victoriam, vt hanc etiam voluntatem vobis tri-
buat; quo cognita veritate potius statuta Christianorum Principum, & exempla sequamini, quàm
eorum impietatem, qui Christianum nomen magis cupiunt persequi quàm venerari. Misimus au- D
tem ad vos confratrem nostrum Amatum venerabilem Ellorensem Episcopum, cui, & vicem no-
stram ad partes illas dedimus, adiungentes sibi hunc Abb. S. Pontij, virum venerabilem, fide, & mo-
rum honestate probatū, vt quod nos de intimatione huius causæ vestræ celsitudini succincte scripsimus,
ipsi vobis (si necesse sit) latius, apertiusq; manifestent, & quantum ratio postulauerit, notitiam veri-
tatis præsenti denunciatione, & certa assertione demonstrent. Plura alia addit, ad suadendum, &c.
Dat. Carpinetæ 4. kalend. Iul. Ind. 15.

Paruisse quidem in omnibus Hispaniæ Reges ipsi Gregorio Rom. Pontifici, plures lit-
teræ eiusdem Pontificis, tum ad Sancium, tum ad Alfonsum, tum in Hispania regnantes,
satis ostendunt, cùm de ipsorum erga Rom. Eccles. obedientia, & obseruantia gratulatur: E
vt planè fuerit luce apertius declaratum, sicut inobedientia Principum, & defectione ab
Apostolica Sede, iactura totius facta est regni, ita ipsum obedientia, & cultu erga eandem
fuisse à barbaris vindicatum, & stabilitum. Sed redeuntes ad Apostatam Regem; non alia
ferè maior causa intercessisse excogitari potest, cur Regnum illud alioqui Catholicum,
Deus, post paucos annos, impijs Sarracenis tradiderit conculcandum, quàm defectio à
Sede Apostolica, non quidem in rebus fidei, quod suspicari possimus, sed in iurisdictione
Hispa. cur tradita in manus Sarracenor. — & temporaria vtilitate, consentientibus, vel dissimulantibus tantum nefas populis, & ma-
ximè Episcopis. Hinc intelligant quàm male Regno & sibi consulant Principes, & consi-
liarij, qui Ecclesiæ iura penitus tollere, vel minuere conantur.

A

Christi Annus	Ioan. Pap. 6.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
702.	1.	6.	15.

IVstinianus exul in Chersona, magnis sumptis spiritibus, accepta in vxorem Chacani Lazorum Regis sorore, eius ope ad recuperandum Imperium arma parat, tali incensus furore, vt cum maris tempestate esset in summo vitæ discrimine constitutus, dixissetque ei vnus ex caris eius, Ecce morimur, Domine, voue Deo pro salute tua, vt, si Deus imperiũ tuum tibi reddiderit, in nullum tuorum vlciscaris inimicorum, ille, furore repletus, respondens dixerit, si pepercero cuiquam eorum, in hoc loco me Deus demergat; sicq; Dei B iudicio, qui in perfidos vltionem ita parabat, euadens, sequenti anno imperium adipiscitur. Theoph. Cedren. Zonar. alij. Efferatus animus in vindictã.

In Occidente Dux Beneuentanus Gisulfus, Romanam ditionem prædabundus incursat, oppida capit, & onustus præda domum reuertitur. Ioan. Pap. missis sacerdotibus cum Apostolicis donarijs, vniuersos captiuos redimit. Anast. & Diac. [a]

Ad præsens tempus referri posse videtur, licet annus haberi non possit exploratus, martyrium Heimerami Ratisponensis Episcopi, sub Theodone, quinto eius nominis Bauariæ principe. Hic Hiemeramus, pro sua summa caritate, ad liberandum nocentem, iuuenem nempe, qui Otam virginem Theodonis filiam vitiauerat, sibi passus est crimen ascribi, licet postea suæ extiterit innocentiæ defensor, & appellarit, pro iure suo, Rom. Ecclesiæ iu- C dicium, quam nõ admittens appellationem Lambertus vitiatæ virginis frater, Episcopum crudelissime per partes trucidauit; cuius mortem plura consecuta sunt miracula, & horrenda vltio in nefarios satellites. Eius sacra memoria celebratur 22. Septemb. Acta extant scripta à Cyrino Episc. item Ratispon. [b] qui eodem ferme tempore vixit.

[a] li. 6. c. 27. no. edit.

[b] apud Sur. 22. Sept.

Christi Annus	Ioan. Pap. 6.	Tib. Absim. Imp.	Indictione
703.	2.	7.	1.

IVstinianus auxilio Regis Bulgarorum, per aquæductum clam ingressus, occupat Con- D stantinopolim. Leontium, Absimarum, & Heraclium eius filium, & plurimos Senatores, post multa ludibria obtruncat, innumerabilem quoque ciuium & militum multitudinem necari mandat, ingenti omnibus iniecto terrore. Callinicum Patriarcham, oculis orbatum Romam in exilium mittit, vt qui adeò superbe in Roman. Pontificẽ caput extulerat, ab eodem vitæ stipem humiliatus acciperet. Theophanes & Græcorum annales. Hæc digne perpessus, qui primus ausus est, absque consensu Roman. Pontific. vniuersale congregare Concilium, centurias edere canonum, soluere Ecclesiasticam disciplinam, traditiones à maioribus receptas proculcare, & qui Iustinianum Imper. in Rom. Pontif. incitarat, ab eodem talia, tantaque passus est, qualia nemo ante Antistitum à Christiano perpessus reperiatur Imperatore.

Iustin. recuperat Imperiũ. Imp. obcæcatũ Patr. Constantinop. Rom. mittit in exilium. Callinicus Episc. Constantinop. primus vniuersale cõgreg. Concil. incõsulto Ro. Pont.

In Callinici locum subrogari curat Imper. Cyrum quendã in Amastride monachum, quod illi recuperationem prædixisset Imperij.

Eodem anno Cunipertus Rex Longobardorum, vbi annos 12. regnasset, solus, post patrem, ex hac vita migrauit, regno Luitperto filio puero relicto sub tutela Asprandi viri sapientis, & illustris, sed post octo menses deiecto Asprando, Regnum delatum est Regemberto Duci Taurinorum, quo eodem anno extincto, delatum est Asprandi filio. Paul. Diacon. [c]

Eodem anno defunctus est S. Benedictus Abb. in Anglia, vir sanctissimus, cuius natalis

S. Abb. Benedicti in Anglia obitus.
[a] *Tom. 7. homil. de Sanctis.*

dies in Ecclesia celebratur 12. Ian. Sigebert. in Chron. de eo Beda [a] in homil. eiusdem Natalis, plura habet historica & præclara, vt, derelictis omnibus, Christum secutus, Romam adijt monasticis institutis instruendus, ibique totũ vitæ tempus erat exacturus, nisi à Papa ad ducẽdum in Britaniam Theodorum Archiepiscopum missus fuisset: vbi extructo monasterio, sicut Romæ viderat, Romam iterum eius disciplinæ causa, redijt, atque rursus in Angliam reuersus est; porrò hoc fundatore propagatus est in Anglia mirificè monachismus. A

Christi Annus	*Ioan. Pap. 6.*	*Iustin. Rhinot. iterum Imp.*	*Indictione*
794.	3.	1.	12.

B

Restitutio facta Eccl. Ro. Alpiu Cottiarũ.

LOngobardorum Duces tres de regno inter se dimicant, donec Aripertus victor, sublatis, Rotharit Duce Bergomensi, & Luitberto filio Cuniperti, solus regnat. De quo hæc memoratu sanè digna Diaconus, HOC TEMPORE ARIPERTVS REX LONGOBARDORVM DONATIONEM PATRIMONII ALPIVM COTTIARVM, QVAE QVONDAM AD IVS PERTINVERANT APOSTOLICAE SEDIS, SED A LONGOBARDIS MVLTO TEMPORE FVERANT ABLATA, RESTITVIT, ET HANC DONATIONEM, AVREIS EXARATAM LITTERIS, ROMAM DIREXIT. Quam quidem, sub hoc ipso Ioan. sexto factam esse Anastasius Bibliothecarius docet, eandemque prouinciam primum à Romana Ecclesia esse possessam affirmat. C Idem quoq; Ado in Chron. Beda & alij. Victoriam autem, ex qua cõsecutus est Regnum, sancti Boniti Episcopi Aruernensis precibus obtinuit, cum is abdicans se Episcopatu, idoneo nacto successore, peregrinatione suscepta ad limina Apostolorum, ab Ariperto honorificè exceptus, pro eo, id expetente, orauit. Auctor sancti æqualis, qui res eius gestas scripsit, & plura eius miracula commemorauit.

Edilredus dimisso regno fit Monach[o].
[b] *lib. 5. c. 4.*
Horribile impœnitẽtis exemplum.
[c] *lib. 5. c. 15.*

Edilredus Rex Merciorum, cum regnasset 31. annos, monachus factus, Coenredo regnum dedit, Beda in Epitome.

Huius Coenredi Regis tempore accidit, quod sibi narratum à venerabili Pechtelmo Episcopo, scribit Beda, [b] de nobili quodam strenuo, & industrio viro, qui quantum Regi illi pro industria exteriori placebat, tantum pro interna sui negligentia displicebat. Hic D igitur sæpius, à Rege admonitus, vt de suis sceleribus pœnitentiam ageret, in diesque procrastinans, cum in morbum Incidisset; rursum ab eo admonuit, & rogatus, differebat in id tempus, cum conualuisset, ne sodales exprobrarent, quod timore mortis faceret, quod sospes facere noluisset, ac tandem horribili dæmonum aspectu, suæ præscius damnationis, desperans decessit è vita. simile quiddam narrat idem Beda, [c] de monacho quodam, sibi cognito, quibus horrendis exemplis euulgatis, plurimi, Dei misericordia adiuuante, ad pœnitentiam, & arctiorem vitam inducti sunt.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 7.*	*Iustin. Rhinotm. Imp.*	*Indictione*
705.	1.	2.	3.

E

Plures Põt. Ro. exteræ nationis pe hęc tẽpor.

IOan. 6. Pontif. cum sedisset ann. 3. mens. 2. dies 12. moritur 10. Ian. vacat sed. mens. 1. dies 18. subrogatur prima Martij Ioan. eius nominis 7. Græcus. Verisimile est artibus Græcorum curatum, vt plures Orientales allegerẽtur in Collegium S.R.E. Cardinalium, quod etiam opera Exarchorum crearentur Rom. Pont. vt aliquo modo Ecclesiæ Rom. dominarentur: siquidem plures videmus ordine ex Orientalibus creatos Roman. Pont. post Benedictum, Ioan. 5. Syrum: Cononem Thracem: Sergium Syrum: Ioan. 6. & 7.

Græco s,

A Græcos, postea Sisinnium, Constantinum, Gregorium 3. Syros, Zachariam Græcum, vt appareat inter hos omnes, vix vnum Gregorium 2. intercalatum Romanū natione Pontificem, sed diuinitus factum est, vt ijdem creati Pontifices, hæreditarent pariter spiritum Apostolicum, & conatibus Imperatorum, & Orientalium Episcoporum fortiter resisterent, vt in Ioan. 7. accidisse probatur: ad quem cùm Iustinianus honorificentissimam misisset legationem, de examinandis, nomine 6. synodi, editis canonibus, & consentaneis Catholicæ disciplinæ probandis, alienis reprobandis; QVA CAVSA ROMAE CONVOCAVIT CONCILIVM. Quamuis autē honesta petitio videretur, tamen quod non deceret Maiestatem Apostolicæ sedis, vel quid minimum comprobare, quod non in legitima synodo sancitum esset, eos Ioan. nec ex parte voluit comprobasse, cæterùm (quod ab eo fieri expectabatur) neque ex humana fragilitate timidus, inquit Anastasius, voluit con-
B demnasse. Non fuisse quidem receptos, illud, præter alia probat, quod ob eam causam, postea Iustinianus euocauit Constantinopolim Constantinum Pontificem.

Conc. Rom. de Canon. 6. Synodi: eos non probat.

Huic Romanæ synodo interfuit mirificus ille sanctus Vulfridus Eboracensis Archiepiscopus, iterum reus & accusatus, appellans sanctam sedem Apostolicam, vt iam olim iterum fecerat, sub Agathone; & in vtraque synodo absolutus, remissus est ad Episcopatum. Beda. [a]

Eboracēs. Archiep. Rom. Sed. appell.

S. Suitbertus, post conuersionem Brunsuuicensium, & finitimarum gentium, eadem vi prædicationis, & miraculorum Broctuarios, feras & indomitas gentes, adduxit ad subdenda colla suaui Christi iugo, magnis exantlatis laboribus. Marcell. in vita cap. 19.

[a] lib. 5 c. 19. & 20. & in epitom.

C Sarraceni ex æmulatione, Damasci primariā Ecclesiam adimunt Christianis. Theoph.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 7.*	*Iustin. Rhinotm. Imp.*	*Indictione*
706.	2.	3.	4.

IVstinianus Imper. pace inita cum Rege Bulgarorum, cuius ope restitutus erat in Imperium, ingratè, aduersus eum ducens exercitum, profligatus est. Græcorum Ann. ex Theoph. & Cedrenus.

D Ad hunc annum pertinent res gestæ sancti Guthlaci anachoretæ in Anglia. Vixit hic in horrida insula solitarius, multis virtutibus illustris, prophetiæ dono imbutus, & miraculorum gratia insignis. Acta. [b]

[b] apud Sur. 11. Apr.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 7.*	*Iustin. Rhinotm. Imp.*	*Indictione*
707.	3.	4.	5.

IOan. Papa 7. postquam sed. ann. 2. mens. 7. dies 17. moritur 15. kal. Nou. Ind. 6. de quo Anast. scribit, plures eum Ecclesias & cœmeteria restaurasse & exornasse, & oratorium
E S. Dei genitricis Mariæ intra Ecclesiam B. Petri Apost. maximo sumptu extruxisse: Episcopium quoq; ædificasse super Basilicam S. Dei genitricis, quæ antiqua vocatur (creditur autē Ecclesia fuisse S. Mariæ trans Tiberim) illicq; habitasse. Cessauit Episcop. mens. 3.

Christi Annus	*Sisinnius Pap.* / *Constantinus Pap.*	*Iustin. Rhinot m. iterum. Imp.*	*Indictione*
708.		5.	6.

SExta Indict. 15. kal. Feb. creatur Papa Sisinnius, natione Syrus, qui podagra admodum cōstrictus, vigesimo Pontificatus die, septima Febr. repentino moritur, cessat Episco-

patus, mens.1. seu dies 29. & septima Martij creatur Constantin. Syrus, longe mitissimus. A
Huius Pontificatus exordio contigit creari Rauennatem Archiepiscopum Felicem, Romamque se conferre, ex more, vt consecrationem acciperet ab ipso Pontif. professione fidei edita, & obedientiæ sponsione, licet ab inuito cogentibus magistratibus. ea à Pontifice in sacratissima Beati Petri Apostoli confessione posita, post multos dies, tetra & pene igne combusta reperta est, quasi B. Apostolo inuitam obedientiæ sponsionem improbante.

Rauēnates rebelles ecclesRom. domantur ab Imper.

Rauennam reuersum ciues à sponsione recedere persuadent, Imperatoris magistratibus repugnantes, aduersus quos maiestatis reos, Imperator missa ex Sicilia classe, Rauennam capit, rebelles vinctos, bonis ademptis, Constantinopolim perducendos curat, rebelles sedi Apostolicæ perimit; Archiepiscopum luminibus orbatum in Pontum relegat. ex B
Anastasio. Ab eo tempore, refractaria illa, & rebellis Ecclesia sic punita, deinceps Rom. Ecclesiæ obsequens fuit.

Hoc eodem anno Ecclesia Boructuariorum in Germania, ipso sui ortu, inuidia diaboli dissipatur; Christianis, qui in ea erant, alio migrare coactis, ex dissensione, & cæde orta, inter eos & Saxones, vt est apud Marcellinum. in Suiberto cap.22. S. Suuibertus ex diuina reuelatione admonitus, precipitur ire Coloniam ad Pipinum Ducem, & Plectrudem eius coniugem, à quibus perhumaniter acceptus, Vico Vuerda in Insula Rheni assignato, nobile ibi condidit monasterium, ex Marcellino. C

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Iustin. Rhinot. iterum Imp.*	*Indictione*
709.	2.	6.	7.

Papa Constantinop. proficiscitur ab Imper. inuitatus. Miraculū.

IVstinianus Imp. vt finis aliquando controuersiæ, ob canones ad 5. & 6. Synodum superadditos, poneretur, Constantinum Papam precibus adhibitis, & omni securitate præstita accersit Constātinopolim, qui mense Octobri Ind. 8. inchoata, à mense Septemb. profectus, cum Episcopis, & presbyteris, in Siciliam cum peruenisset, Theodorus Patricius languore detentus illi occurrens, & magna eum veneratione salutans, atq; suscipiens, D
medelam adeptus est celerem. Progressus, Hydrunti cum hyemaret, illic suscepit sigillum Imperiale, per Theophanem Regionarium, in signum summæ vbique exercendæ auctoritatis. Ex Anastasio.

Absente Pontif. Ioan. Patricius Exarchus Rauennam missus, Romam veniens Paulum Diaconum, & vicedominum, & alios clericos iugulauit, pergensque Rauennam pro suis nefandissimis factis, iudicio Dei, illic turpissima morte occubuit.

[a] Beda li. 5 c. 20. [b] 5. ca. 29. [c] apud Sur. 26. Maij

Vuilfridus Archiepiscopus Eboracensis anno 45. sedis (cum creatus fuisset Episcopus, annò Domini 664. [a]) ex hac vita recedit 12. Octobr. quo die anniuersarie colitur. ex eodem Beda. [b] E

Eodem anno moritur S. Anthelmius Episcopus Schireburgensis in Anglia, cuius Acta extant. [c]

Anglorū frequentes Romam peregrinationes.

Hoc eodem anno Coenredus Rex Merciorum, 6. anno regni sui venit Romam, vt Beda scribit in Epitome. de duob. testatur Anast. in Constantino, Huius, inquit, temporibus duo Reges Saxonum, ad orationes Apostolorum, cum alijs pluribus venientes, velociter vt optabant, vitam suam finiuerunt. De frequentibus per hęc tempora peregrinationibus Anglorum Romam pietatis causa, omnis conditionis & sexus, meminit & Paul. Diacon.

Eodem anno Childebertus tertius Rex Francorum regni 17. moritur, cui subrogatur Dagobertus secundus, qui regnauit annis quinque.

Porrò

A Porro hoc eodem anno factam diuinitus apparitionem Authberto Episcopo Cameracensi, insignis sanctitatis viro, de erigenda Basilica S. Michaëlis Archangeli, habet Sigebertus in Chron. Eius generis apparitiones plures, tum in Oriente, tum in Occidente, Græcorum atque Latinorum scriptores produnt, nec inanes eas fuisse, miraculorum frequentia probat. Claruit autem Authbertus Camerac. Episcopus, sanctitate insignis, cuius Acta scripsit Fulbertus sui temporis scriptor clarissimus.

Reuelatio de erigenda Basilica.

Christi Annus	*Constant. Pap.*	*Iustin. Rhinotm. iterum Imper.*	*Indict.*
710.	3.	7.	8.

B HYdrunto digressus Constantinus Papa occursu Imperatoriæ classis exceptus est, & à septimo milliario Constantinopolim accedēs à Tiberio Augusti filio, Senatu, à Cyro Patriarcha cum clero & populo, ingenti cum lætitia suscipitur.

Imp. Constantinopolitanus osculatur pedes Pa.

Dominus autem Iustinianus Imp. magno repletus gaudio à Nicæa Bithyniæ, aduētum gratulatus, rogauit procedere Nicomediam, quo ipse occurrit à Nicęa, & quo primum die in conspectum venerunt, Augustus Christianissimus cum regno in capite, prostratus, pedes osculatus Pontificis, mox in amplexum mutuum corruerūt, omnibus præ lætitia exultantibus de tanta humilitate boni Principis. Die vero Dominica Missa facta, ab eius manibus Imperator coronam cepit, proq; suis delictis vt deprecaretur, Pontificem rogans, omnia
C priuilegia Ecclesiæ renouauit. hęc omnia ex Anastasio. De hoc congressu Beda, Marianus Scotus, & Anselmus Lucensis meminerunt.

Actum deinde de canonibus secundæ, & sextæ Synodis additis, aduersus quos Gregorius sedis Apostolicæ Diaconus acerrime disputans, omnibus propositis quæstionibus plenissime satisfecit. Anastasius in Constantino, & in Gregor. secundo.

Iustinianus rebellantibus Chersonesi & Bosphori populis, immissa classe, ad septuaginta tria millia trucidauit, principum virorum alios in potestatem adductos, igni viuos cōbussit, alios in mare demersit, in infantes etiam captiuos abductos furor Imperatoris desæuijt. Classis in reditu naufragium fecit. Theophanes, Cedrenus.

Imperatoris immanitas.

D Vuitiza nefario Hispaniarum Rege defuncto, postquam regnasset annos 9. succedit Rudericus, Theofredi filius, quem Cordubensem ducem, ex regali Gothorum stirpe Vuitiza excæcarat, Rudericus quidem vir promptus & bellator fuit, sed Vuitizæ, vita & moribus non absimilis. Tudens. in Chron.

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Iustin. Rhinotm. iterum Imp.*	*Indict.*
711.	4.	8.	9.

COnstantinus Papa Romam ex Oriente redit mens. Octobr. Indict. 10. Post tres menses nuncius affertur de Christianissimo, & Orthodoxo Imperatore Iustiniano truci-
E dato, & Philippico hæretico in Imperium prouecto. Cum enim Iustinianus, non contentus tanta exercita in Chersonenses immanitate, sed rursum, parata classe, extremum illis excidium intentaret, aperta defectione aduersus eum conclamata Philippicum Bardā Imperatorem appellant, qui in insula Cephalenia relegatus ab Absimaro, & à Iustiniano ipso reuocatus, vt huic classi præesset, diuino iudicio ipsius immanitatem vltus est, ipso obtruncato, capiteque per prouincias Romam vsque circumlato, & filio eius Tiberio, & eorum fautoribus. Theophanes.

Immanitas Imper. cegit pop. ad rebellandum. Vltio diuina in immanem Imp.

Philippicus hic, cum aliquando, antequam imperaret, accessisset ad inclusum quendam

pseudomonachum, ex Astronomicis inspectionibus, futura prædicere solitum, illi prædixit Imperium, & quia erat Impius Monothelita hæreticus, obstrinxit eum iuramento, vt sextam Synodum haud rite factam cum imperaret, abrogaret. Factus igitur Imperator, dum ex more professionem Catholicæ fidei mittere deberet, hæreticam misit, execratione dignam, quam Constantinus Pontifex cum sedis Apostolicæ concilio respuit. Pop. Roman. zelo fidei accensus, nomen, litteras, imaginem, figuram eius in nummis suscipere recusauit, nec in Missarum solemnijs nomen eius prolatum est. Cumque ille sex Synodos œcumenicas in pariete depictas Constantinopoli abradi iussisset, Constantinus contra Romæ pingi iussit. Missum ab eo Ducem, zelo fidei magna pars populi Rom. accipere recusauit, inter quem, & alium, qui antea Dux erat, in ipsa vrbe armis concursum est, & cædes factæ. Ex quo habemus Rempublicam Romanam gubernari his temporibus solitam per duces missos ab Imperatore, hincque Ducatum Rom. dictum.

Philipp. Imp hæreticus. *Respuitur à pop. Ro.* *Ducatus Roman. dictus.*

Eodem anno Felix Archiepiscopus Rauennas à Iustiniano excæcatus & relegatus in Pōto, pœnitentia ductus, & Ecclesiæ Romanę reconciliatus, ad sedem propriam redijt, quem & egregia clarum sanctitate, miraculis coruscasse, & plurimas reliquias secum ex Oriente detulisse, Rubeus tradit.

Archiepiscopus Rauennas Ro. Eccl. reconciliatur.

Benedictus Archiepiscopus Mediolanēsis hoc tempore Romam venit ex voto: & prosecutus causam aduersus Episcopum Ticinensem, conatus eum suæ iurisdictioni vindicare, causa cecidit, eo quod à priscis temporib. probatus est sedi Apostolicæ singulariter pertinere, ab eaque consecrari. Anast. & Paulus Diacon. qui cum asserit fuisse egregiæ sanctitatis, relatus quidem inter Sanctos, vndecimo Martij anniuersariè colitur.

Christi Annus	*Constantini Pap.*	*Philippici Imper.*	*Indict.*
712.	5.	2.	10.

PHilippicus Imperator vbi sibi Imperium stabilisse visus est, occisis omnibus, qui Iustiniano fauerant, damnandæ Catholicæ fidei in sexta Synodo expositæ, & Monothelitarum hæresi restituenda, ex promissione, iuramēto firmata, animum intendit: primum igitur Cyrum Patriarcham depositum, trudit in exilium, reposito in eiusdem locum Ioanne quodam Monothelitarum antesignano. nam qui in eam promouendus erat Monachus, qui Philippico Imperium prædixerat, cæcitate percussus fuerat. Inde indicta Synodo, potius pseudosynodo, ex Episcopis dumtaxat Orientis quam numerosissimam curasse credibile est, vt cum deessent cætera omnia, numero saltem vincere videretur, proposita depositionis sententia. Episcopis sextam Synodum non damnantibus, omnes Episcopi, ne sedibus caderent, turpissime cedentes, in sextæ Synodi damnationis sententiam consenserunt, cui an ceteri interfuerint Patriarchæ, ignoratur, Actis eius, vt execrabilibus perpetuo anathemati subiectis.

Philippicus crudelis & hæret. *Deponit Patr.* *Pseudosynodum cogit, aduersus legitimam sext.*

Hoc eodem anno esse defunctum Aripertum Regem Longobardorum, habet Francorum Chronicon, ad leges Salicas, antiquitus scriptas, additum, ex quo dicendum est, nō annos 12. regnasse (vt Paulus Diacon. tradit) sed tantum octo. Post Aripertum Ansprandus regno potitus, per tres tantum menses, cui Longobardi filium, Luitprandum dant successorem, qui regnat annos 31. & 7. menses, vt tradit Paulus, Primo regni sui annō (habet Oldradus Episcopus Mediolanensis, Epistola ad Carolum Magnum, de Luitprando) quæ B. Petro Aripertus Rex donauerat, confirmauit, scilicet Alpes Cottias, in quibus Ianua est, & quicquid ab ea Alpes vsque ad Galliarum fines continebant.

Longobardi Regis Ariperti obitus.

A *Christi Annus* 713. *Constantini Pap.* 6. *Anastasij Imper.* 1. *Indictione* 11.

CVm Philippicus, abrogata penitus sexta Synodo, longæuum sibi se putaret parasse imperium, ab impostore promissum post annum vnum & mens.6.(vt est apud Diaconum res sui scribentem temporis) imperio & luce, excæcatus, priuatur, creato Imperatore Artemio à secretis, vocato Anastasio, qui, vt catholicus, statim suæ catholicæ fidei professionem apud Roman. Pontif. per legatos, edidit, magna cum totius occidentis exultatione, qua accepta, Constantinus Apocrisarium statim mittit Constantinopolim, qui lapsos Episcopos auctoritate Apostolica Ecclesiæ Catholicæ reconciliaret. Theoph. Anastasius. De tempore, quo imperauit Philippicus, confirmatur, quod habet Paul. ex Actis publicis & libello, quo descripta est liberatio Virginis energumenæ ad reliquias S. Anastasij ad aquas Saluias, hoc anno, mense Octobri, inchoata iam à mense Septemb. 12. indict. omnino præclara est narratio plene in Annalibus legenda.

Philip. excæcat⁹ imperio priuatur.

Virgo energumena mirabiliter liberatur.

B

Hoc anno, regni sui 3. Rudericus iniuriam patris sui vlturus, duos filios Vuitizæ, cum summo dedecore Hispania expulit. Qui ad Tingintanam prouinciam transfretantes (tenebatur enim illa Africæ pars à Gothis) Iuliano comiti illius regionis, olim Vuitizæ carissimo adhæserunt, cum eoque conuenerunt de Sarracenis euocandis, vt iniurias suas vindicarent, eoque magis, in id consensit Iulianus, quod Rudericus Rex filiam suam Cauam in vxorem expetitam, pro concubina haberet.

Conspiratio de prodenda Sarrac. Hisp.

C

Iulianus vir Sagax & astutus callide incitauit Francos, vt citeriorem Hispaniam expugnarent, & interim amicum se Regi simulans, astute consulit, vt equos & arma ad Gallias mitteret & in Africam, cum in interiori Hispania securus ageret, nec relinquenda Hispanis arma in patria, quibus se mutuo interficerent. Fauebat proditioni Oppa Vuitizæ filius, Hispalensis, & Toletanus intrusus Archiepiscopus. Igitur hoc anno Vlit fortissimus Rex barbarorum totius Africæ, ducatu Iuliani, & filiorum Vuitizæ fretus auxilio, vt cognouit Hispaniam armis, & equis spoliatam, & ciuitates absque muris, vnum ex Ducibus suis cum 25. millibus militum in Hispaniam præmisit, vt, explorando Iuliani dubiam fidem, bellum cum Hispaniæ Rege inciperet. at hic cognita Iuliani Comitis proditione, collecto Gothorum exercitu, hostibus obuiam progressus pluribus prælijs rem bene gessit. Sed probata barbaris comitis fide, infinita multitudo equitum peditumque transit in Hispaniam, ac tandem conciso exercitu Gothorum, Rege interfecto, vrbibus nullo negotio, vt quæ muris carerent, captis, Hispania, miserabili euentu, cessit dominationi Sarracenorum, Deo, non tam Ruderici libidinem, quam Vuitizæ à sede Apostolica defectionem, populorum denique & Regum improbitatem, iusto iudicio vlciscente, quam iustam vindictam iam ante Asiæ regiones & Africa expertæ erant, nunc quoque, tum illæ, tum Thracia, & Græcia ipsa, & totus ferè Oriens experiuntur.

Sarraceni inuadunt Hispan.

D

Expugnāt & occupant.

E *Christi Annus* 714. *Constantini Pap.* 7. *Anastas. Imper.* 2. *Indictione* 12.

COnstantinus Papa, vbi sed. ann. 6. mens. 1. & diem, ex hac vita discessit 9. April. magna, ex Pontificatu bene perfuncto, sibi gloria comparata, quippe qui, cum Throno ceteris eminens esset (vt Anastasius ait) omnium humillimus spiritu erat atque mitissimus, cunctis sibi subditis charitate pater amantissimus, vt qui penuriæ tempore nihil prætermisit officij in pauperibus subleuandis. Post 40. vacationis dies creatur Gregor. Secundus, 22.

Maij,

Maij, Romanus, doctrina & sanctitate clarus, vt est apud Anastasium, quod vero aliqui ponunt eius Pontificatum post biennium, plane errare conuincuntur ex Anastasio, Theophane, & Sigeberto, vt bene ratiocinatur auctor Annal. Gregor. Pap. II. ann. I. A

Quod hoc anno recentiores Chronographi recensent Synodum Londinensem de imaginibus, alij XI. alij X. supra 700. minime probatur, cum de ea antiquiores Anglorum scriptores ne verbum quidem.

Hoc eodem anno magnus ille & strenuus Princeps Pipinus de Herstallo, & maior Domus Francorum, ægrotauit ad mortem, ad quem visitandum inuitatus S. Suibertus, accessit cum alijs Episcopis, qui post solita & debita alloquia, eum de illicito matrimonio increpantes, & hortantes, vt legitimos filios hæredes institueret, tum ab eo, tum maxime ab Alpaide concubina reiecti sunt. eodem anno Pipinus mortuus est, cum 27. annos præfecturam illam administrasset, Carolo Martello, ex pellice filio, hærede relicto, cum alioqui pius multa Ecclesijs contulisset, Monasteria ædificasset, sanctos viros coluisset, sed incontinentia ad extremum omnia fœdauit. B

Pipinus Maior domus Fr. cætera pius cum concubina moritur.

Regnabat tum in Gallijs Dagobertus Secundus, qui sequenti anno, regni secundo moritur, inque eius locum Franci subrogant Dan[iel]em Clericum, Chilpericum secundum dictum.

Ioannes Constantinopolitanus intrusus Episcopus, audita creatione Romani Pontificis, Synodicam, ad eius communionem demerendam mittit, vt habet Anastasius, quam vt hæretici, & ab hæretico Phillppico intrusi, non dubium est fuisse reiectam. Hoc eodem secundo Anastasij Imperatoris anno, idem Ioannes depositus, & in ordinem redactus est, vt est apud Theophanem; id agente procul dubio apud Imperatorem, per suum Apocrisariū, Gregorio. In eius locum, ex Ecclesia Cyzicena Constantinopolim translatus est Germanus ob egregiam eruditionem, & sanctitatem, cum pari nobilitate coniunctam, ex [a] Theophane, & Zonara. Mirabile quiddam accidit, cū ad Ecclesiam duceretur in Throno collocandus, vt futura prædi[ce]ret, siquidem in ingenti concursu hominum videre cupientium, mulier pia quædam, cum esset grauida, solicita de fœtu, quem in vtero gestabat, exclamauit, *Benedic Domine id, quod in vtero meo est*: ille autem perspicaci animi oculo, eum, qui in vtero gestabatur, intuens. *Benedicat hunc Dominus per primi martyris intercessiones*, respondit. Apud omnes porrò affirmabat mulier, se, cum id audisset, igneam flammam ex diuino illo ore prosilientem vidisse. Natum igitur Stephanum appellarunt, qui post extitit Monachus sanctissimus, & Martyr gloriosus. ex eius Actis. C D

a anno 13. Leon. Imp.

Mirum quiddam.

Emissa ab Imperatore classe aduersus Sarracenos, cum iurgia, & inde cædes, inter milites, cæso altero ex duobus Ducibus, exortæ essent, veriti Imperatoris iram, qui cædem Ducis fecerant, Theodosium quendam Tributorum exactorem, inuitum, imperare cogunt, & nauigantes Constantinopolim versus, aduersa regia classe superata, postque sex menses, Vrbe occupata, Theodosius Anastasium attonsum Monachum relegat in Monasterium. Cum interim Leo Isauricus præfectus Orientis, indignans Theodosio subesse, desponsa filia Artabasso Armeniæ prætori, eoque secum adducto, de occupando Imperio cogitat. E

Christi Annus	Gregorij Pap. II.	Theodosij Imp. 4.	Indictione
715.	1.	1.	13.

THeodosius Imperium adeptus, quod Philippicus, vt hæreticus demolitus erat nobile monumentum, quo sex œcumenicæ Synodi depictæ erant, vt Catholicus statim restituit, quo facto hæreticorum ora compressit. Anastasius in Gregorio, & alij.

Grego-

A Gregorius ipso Pontificatus initio, muros Vrbis instaurare incipiens, nouis motibus exurgentibus est impeditus. siquidem Longobardi sub dolo pacis Cumarum castrum, Iuris Ecclesiæ, occuparunt; quod, vt restituerent sæpius à Gregorio admoniti, & rogati, vltione etiam Diuina intentata, nunquam in animum induxerunt. Sed consilio, & prouidentia Pontificis, accito in auxilium Duce Neapolitano cum exercitu, nocturno improuiso adortu est receptum, trecentis Longobardis, cum eorum Gastaldione, occisis; quingentis captis. Pro cuius redemptione castri 70. auri libras ipse Sanctissimus Papa, vt promiserat, dedit, ex Anastasio, & Diacono. Exemplo Pontificis doctrina, & sanctitate clari, sancitur disciplina; ablata Bona Ecclesiastica ab iniquis possessoribus, etiam si opus sit, armis vindicandi, si cetera remedia, prius adhibenda, contemnantur. Bona Ecclesiastica armis etiam vindicari possunt.

B Luitprandus Rex Longobardorum infensus Pontifici Alpes Cottias, donum Regis Ariperti, repetebat; sed post admonitione venerabilis Papæ Gregorij, eas Ecclesiæ confirmauit. Anastas. Diacon. Beda: Oldradus. Epist. ad Carolum M.

Christi Annus 716. | *Gregorij Pap.* II. 3. | *Leonis Isaurici Imp.* 1. | *Indict.* 14.

C Theodosius quietis auidior, quàm Imperij; auditis, quæ à Leone Isaurico Orientis Præfecto aduersus se parabantur; consilio, à Germano Patriarcha, & à Senatu percepto, per eundem Patriarcham à Leone, verbis indemnitatis acceptis; & Ecclesiæ suæ sine perturbatione, seruandæ; Imperio se abdicat, & clericus cum filio factus, reliquũ vitæ agit in pace. Leo accepto Imperio octauo Kalend. April. coronandus à Patriarcha, ipso exigente, iurat se fidem Catholicam illibatam, in omnibus seruaturum: epistolamque scribens ad Gregor. Rom. Pontif. de sua promotione, fideique sua adiuncta orthodoxa confessione, de more Catholicam communicationem expetit. Gregorius vicissim Apostolicas ad eundem literas reddit, cui, vt filio, omnia sua defert officia, apud occidentis Principes Christianos. Imagines quoque eius, quas Laurata nominare consueuerunt, Romam delatæ, à ciuibus magno sunt honore susceptæ. Habentur hæc omnia fusius explicata ab ipso Roman. Theodosius deponit Imper. & Clericus fit cũ filio.

D Pont. in epistola, quam ad ipsum Imperatorem anno eius decimo, scripsit. Theophanes, in eo corrigendus, ex Papæ ad eundem Imperatorem epistola, dum refert initium eius Imperij, in annum sequentem, & Indictionem decimamquintam. Cedren. Zonaras. Cessantibus bellicis tumultibus, Gregorius ad Monachismi collapsi restitutionem, Monasteriorumque restauratione adijcit animum, renouatis, quæ circa Basilicam S. Pauli deserta erant, Monasterijs, Gerontocomio, post absidem S. Dei Genitricis Mariæ ad Præsepe Monasterij instituto, & Monasterio Sancto Andreæ, quod Barbaræ nuncupatur renouato. Ex Anastasio. Gregorius restituit Monachismum.

Ad hæc etiam tempora pertinet, quod tradit Paulus Diaconus [a] Petronacem Brixianum, diuino amore excitatum, & hortante Gregorio Papa, Casinum petijsse, atque à Monachis ibi residentibus ad corpus B. Benedicti ascitum in Patrem non post multum tem- [a] l. 6. c. 40 monach. vol. 12.

E pus, cooperante diuina misericordia, & suffragantibus meritis B. Benedicti Patris, reparato Monasterio, magnos concursus hominum factos, qui Regulam profiterentur. Quod autem ait euolutis ferè centum, & decem annis, ex quo locus ille habitari desijt, sciendum est, centum quadraginta quatuor annos interlapsos ab inuasione illa Longobardorũ, qua conati sunt Monachi locum deserere, & Romam demigrare, vsque ad præsentem annum, quo ponitur Petronacis illuc accessus. Mira fuit illa Monachorum longè, lateque propagatio: sed, & illud affirmari potest, ex nullo alio Monasterio tot vnquam prodijsse viros Casinense monasterium restitutũ, frequentatur.

doctrina,& sanctitate præstantes, vt ex hoc Cassinensi, vt dici possit, fuisse aliquando seminarium sacrorum Antistitum. A

Grego. reparat,& ornat Ecclesias. A Monasterio retulit animum S. Pontifex ad reparandas,& ornandas Ecclesias, S. Pauli, S. Laurentij foris muros,& sanctæ Ierusalem, de quibus nominatim Anastasius.

S. Corbinianus, ex solitario, Frinsing. Episcopus efficitur. Sanctus Corbinianus decimoquarto anno vitæ in solitudine actæ, pertæsus frequentiæ hominum se adeuntium (quod cognitus esset Dei Amicus) Romam adit, ad limina Apostolorum,& cum Pontifice communicato consilio de solitudine sectanda, inuitus Episcopus Frinsingensis ordinatur, accepto etiam pallio, cum benedictione,& adiutorio B. Petri Apostoli, vt vbique prædicationis officium exercere posset. Hęc ex Aribone [a] eius in Episcopatu successore. Eius præclaras res gestas Otho Frinsingensis summatim tantum attigit. B

[a] *Apud Sur. 8. Septemb.*

S. Egbert Monasteria Scotica à schismate reuocat. Sanctus Egbertus de Hibernia veniens, Scoticos Monachos insulæ Hij cum omnibus subditis Monasterijs à schismate, ad ritum Paschæ, ac tonsuræ Canonicum traduxit. Ex Beda. [b]

[b] *li. 5. c. 25.*

Sarraceni occupant Legionem & Toletũ. Peccatis id exigentibus populorum, inualescentes Sarraceni Legionensem Vrbem, caput quondam Regni Sueuorum, expugnant,& Toletum, prodentibus Iudæis, occupant, populo, qui Vrbis portis clausis in die in ramis palmarum ad Ecclesiam S. Leocadiæ extra Vrbem Regiam, ob reuerentiam tantæ solemnitatis ad audiendum verbum Dei conuenisset, cæso. Inde missis Præfectis per omnes Hispaniæ prouincias, Tributis Christianos,& varijs contumelijs premunt, Corduba sibi Regni sede delecta. Tunc residui Gothi in ardua montium Pirenęorum, Asturiorum,& Galleciæ se recipientes, salutem quæsierunt. Ex Tudensi in Chronico. C

Excitatus à morte refert de inferorum pœnis. Hoc eodem anno (vt auctor est Beda) moritur Ceolredus Merciorum Rex, quem damnatum in pœnas æternas inferni, ex defuncto homine in vitam reuocato certa testificatione cognitum est. Extat de his Epistola viri Clarissimi, qui his temporibus vixit, S. Bonifacij Archiepiscopi Moguntini, itemque Martyris,& Germaniæ Apostoli, inter alias nondum editas, numerata, sanè digna, quæ legatur, nunc primum in Annalibus typis excusa, ob atrocissimum, quod ob oculos ponit, pœnarum inferorũ, & seuerissimi conscientiarum examinis exemplum. D

Christi Annus	*Gregorij Pap. II.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indict.*
717.	4.	2.	15.

Sarraceni Constantinopolim triennio obsidentes omnes pereunt. ARabes,& Sarraceni Masalma Principe,& Zuleimino Duce Constantinopolim cum immenso exercitu,& potenti classe, per triennium obsidentes, summa pietate precãte Germano Patriarcha, cum populo, intercessione B. Mariæ Virginis, cui Ciuitas dicata erat,& deuota, fame, frigore, pestilentia conflictati, abscedunt, magna clade à Bulgaris afficiuntur: classis, immissis, igniferis nauibus ab Imperatore, conflagrat: duplex alia classis annonam subuehens, obsidentibus ex Aegypto vna, ex Africa altera, eodem artificio, male perit. Ex Beda de sex ætatibus in fine. Paulo Diacono, [c] Anast. Theophanem. E

[c] *li. 6. c. 47.*

Inundans Tiberis vrbem per septẽ dies occupatam tenet. Hac 15. Indictione Tiberis alueum egressus,& longè lateque inundans, Vrbem per septem dies tenuit peruasam, cum ædificiorum subuersione,& agrorum vastatione, arbustis,& segetibus eradicatis, adeo, vt pars maxima nec serere potuerit, Pontifice interim litaniã crebro agente, donec per octauum iam diem, miserante Domino Fluuius ad proprium reuersus est alueum. Ex Anast. De hac quoque famosa inundatione Beda de sex ætatibus.

Per hos fermè dies, defuncta matre, Gregorius Papa, domum propriam, in Ecclesiam vertit, in honorem sanctæ Christi martyris, Agathæ, addito Monasterio,& redditibus do-

tato,

A tato, in qua Ecclesia Ciborium ex argento fecit, quod pensat libras septingentas viginti, arcus argenteos sex, pensantes libras quindecim, Canistra decem pensantia singula libras duodecim, & alia dona multa largitus est. Anast.

His temporibus, inquit Beda, *multi Anglorum gentis nobiles, & ignobiles, viri & feminæ, Duces, & priuati, diuini amoris instinctu, de Britannia Romam venire consueuerant, inter quos etiam Reuerendissimus Abbas meus Ceolfridus annos natus septuaginta quatuor, cum esset presbyter annis quadraginta septem, Abbas autem triginta quinque; vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus, atque in Ecclesia beatorum Geminorum Martyrum sepultus est. Qui inter alia dona, quæ deferre disposuerat, misit Ecclesiæ Sancti Petri Pandecten à B. Hieronymo in Latinum ex Hebræo, vel Græco fonte translatum.* Frequentes peregrinationes Anglorum ad Vrbem.

B Hoc ipso anno 12. Kalend. April. Carolus cum Raginfredo Magistro domus, & Chilperico Francorum Rege confligens, eos in fugam egit, & fugientes cædendo Parisios vsque prosecutus est, & Rigobertum Rhemensem Episcopum, quod Rhemorum portas prætereunti aperire noluisset, de sede deposuit, Milone quodam sola tonsura clerico, intruso, quantumuis ab eodem baptizatus fuisset, quæ tamen acta contra eum, à Gregorio Papa penitus irrita reddita sunt, vt contra Canones vsurpata, vt ex fragmento eius Epistolæ ad Turpinum constat, quem tum quidem fuisse Episcopum (cum patrem illum appellet) sed alterius Ecclesiæ, & post Rhemensem, dicendum est. Ex vetere Franc. Chronico [a] & Actis S. Rigoberti. [b] Porro quod ad Carolum spectat, est querela scriptorum omnium huius sæculi, quod Episcopatus laicis hominibus suæ factionis dederit perfruendos. Carolus Martellus. Pa. irrita contra canon. facta. [a] *Edito à Pithoeo.* [b] *Apud Sur. 4. I..* S. Suibe..

C Hoc eodem anno, migrat in Cœlum mirificus ille Saxonum, & Frisonum appellatus Apostolus, primus Vuerdensis Episcopus, S. Suibertus, cum esset ætatis annorum sexaginta nouem, miraculis in vita, & post mortem clarissimus. Marcellinus eiusdem temporis, & Apostolici muneris, fidelissime eius vitam conscripsit. Apud Sur. 12. Kalend. April. obitus Ap Frisonum & Saxonum.

Christi Annus	*Gregorij Pap. II.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indict.*
718.	5.	3.	1.

D Recedentes à Constantinopolis obsidione, qui cladi superfuerant Sarraceni varie conflictati, perierunt, classe disiecta, & grandine ignea, pice liquefacta, in profundum demersa, decem solis nauibus saluis, earum quinque in Syriam delatis, & alijs quinque à nostris captis, ad annunciandú nobis, & Arabibus, magnalia Dei, quę in ipsis facta sunt. Theophanes, & Cedrenus. solemnes gratiarum actiones singulis annis celebrare, tanta potiti victoria, instituerunt, vt est in Menologio Basilij. 15. Augusti. Vltio diuina in Sarracenos.

Tanto portento perculsus Haumar Princeps Sarracenorum, qui hoc anno, post Zuleiminum, suscepit habenas, adeo manifestam Dei indignationem expertus, duo sibi facienda proposuit, alterum, vt populum sibi subditum expiaret, interdicto illis vini potu; alterum vero, vt quos putabat Dei hostes Christianos, insequeretur, promulgato edicto, quo E recederent à sua ipsorum religione, præmio apposito recedentibus, Tributorum immunitate: pœna vero mortis sancita, qui facere detrectarent, qua occasione plurimi Christiani non consentientes impietati, necati, clarissimum consecuti sunt martyrium, sed ob sterilitatem eorum temporum scriptorum, acta non fuerunt descripta. Ex Theophane. Martyres plures sub Sarracen.

Sergius Protospatharius nouum excitat Imperatorem Artemium in Sicilia: sed missus à Leone Imperatore Paulus Chartularius, eum ignibus tradit, de rebellibus supplicio sumpto.

Astures omnes in vnum collecti, super se Principem statuerunt Pelagium. Hic Regis

Astures sibi Pelagiũ Principem deligunt.

olim Theodorici Spatharius, fugiens impetum Sarracenorum, cum magna parte militiæ Gothorum, in Asturios se contulit montes, & spelunca se cum illis continebat. Quo à Sarracenis audito, exercitum in eum mouent, sed primum insidijs appetendum putant, misso ad eum Oppa Archiepiscopo Toletano, Vuitizæ Regis filio, qui magnis pollicitationibus illi deditionem suadeat. Ad quem increpitum, magno animo respondit, se ope, & intercessione Beatissimæ Mariæ Virginis, sperare, cum illa parua manu, gentem Gothorum, & fidem, restauraturum, debellata illa infinita multitudine paganorum. Desperata deditione, portam speluncæ sagittarij, & fundibularij impetere cœperunt, sed Diuino miraculo, lapidibus, & sagittis, ac iaculis retortis maxima est eorum multitudo prostrata. Ex quo reliqui perterrefacti abeuntes, insequente Pelagio cum suis, pars trucidatur, Oppa capto, pars in itinere per aspera montium, & per exundationem fluminum extinguuntur. Quibus auditis Rex Sarracenorum, in eos, quos secum habebat Hispanos, furorem conuertit, & Iulianum Comitem Regni proditorem, & filios duos Vuitizæ fecit capite plecti, ita Domino operante, vt ab eodem interficerentur scelerati, cui Hispanias prodidissent. Sicque Pelagius Regulus tenuit Regnum annis decem, & octo. Porrò spelunca illa Dei Genitricis memoriæ dicata est, cuius quoque nomine nuncupari cœpta, dictaque S. Maria de Couadonga. Eiusdem Pelagij opera venerandæ Reliquiæ sanctorum, & Sacri Codices per Vrbanum Archiepiscopum Toletanum successorem Sinderedi translatæ sunt in Astures. Hæc ex Chronico Tudensis, ex Ruderico, [a] & alijs, rerum Hispanicarum scriptoribus. obseruatione planè dignum est, quòd tam in oriente Leo Imperator, quàm in Occidente Pelagius, cum Dei Genitricem aduersus Sarracenos inuocant, insperatam, ingentemque consequuntur vtrobique victoriam.

Miraculũ.

[a] *lib. 4. c. 2.*

Victoriæ ingentes inuocatione B. Virginis.

Christi Annus 719. | *Gregorij Pap. II.* 6. | *Leonis Isaurici Imper.* 4. | *Indict.* 2.

SAnctus Bonifacius presbyter Anglus, literis Danielis Ventæ, in Anglia Episcopi commendatus, sub cuius Diœcesi eius erat Monasterium, cum multis alijs Dei seruis, eodem spiritu feruentibus, Romam petit, & exposito suo consilio Euangelium prædicandi gentibus summo Pontifici, literas Apostolatus ab eo accipit, in quibus hæc inter cætera habentur. *Ideo in nomine indiuisibilis Trinitatis, per inconcussam auctoritatem B. Petri Apostolorum Principis, cuius doctrina. & magisterio fungimur, & locum sacræ sedis administramus, modestiam tuæ Religionis instituimus, atque præcipimus, vt in Verbo Dei (quo igne salutifero, quem Dominus mittere venit in terram, emittere videris) ad quascunque gentes infidelitatis errore detentas, properare, Deo annuente, poteris, mysterium Regni Dei. per insinuationem nominis Christi veritatis suasione designes, & per spiritum virtutis. & dilectionis, & sobrietatis prædicationem vtriusq; Testamenti, mentibus indoctis consona ratione transfundas, &c.* Quibus acceptis literis in Germaniam profectus, & aliquot dies hærens in Thuringia, omnes interim illius prouinciæ Principes ad Christi fidem inuitat. Audita autem Radbodi morte Frisonum Regis, qui per id tempus, magnam in Christianis persecutionem exercuerat, magno gaudio affectus nauigat in Frisiam, ibiq; Verbi Diuini semina spargens, permultos ab Idololatriæ errore reuocat. Hic autem Radbodus, post prædicationem, S. Vulfani Senonensis Episcopi, & Vuillebrordi, ac eorum miracula, persistens obstinatus, permissus est à Diabolo illudi, ac demum, hoc [illegible] no, absq; Baptismo defunctus est, vt est apud Ionam in vita, S. Vulfrani. [b] Quæ aũt dicta sunt, & mox dicentur de S. Bonifacio, extant in eius vita scripta à Vuilibaldo. [c] Hic Bonifacius, & in hoc vera signa sui Apostolatus expressit, dum Christianam humilitatem amplexus, licet Apo-

Delatio Apostolici muneris à Papa, ipsi Bonifacio.

S. Bonifacius in Frisiam nauigat.

[b] *Apud Sur. 20. Mart.*

[c] *Apud Sur. 5. Iun.*

stolica

A stolica legatione Dux verbi videretur effectus, tamen sui Tyrocinia Apostolatus, voluit sub alio profiteri, coadiutor accedens in Frisiorum conuersione, magno illi Clementi, ita, ex Vuillebrodo, à Roman. Pontif. vt vidimus, nominato, cui triennio in ministerio verbi fidus comes adhæsit, à quo cum rogaretur Episcopus ipsi succedere, renuens, licentia petita, recessit. Hoc eodem anno, Leonis Imp. 4. natus ei filius Constantini nomen tulit, cognomen verò Copronymi, quod dum baptizaretur, sanctum lauacrum stercore conspurcauit, præsagio futuræ impietatis, vt propheticè interpretatus est S. Germanus Patriarcha. idem Zonaras, & alij. Quo pariter anno Leo decollari præcepit Archiepiscopum Thessalonicensem, vna cum Artemio, qui aduersus Imperatorem rebellasset, plurimamque coniuratorum stragem Constantinopoli factam esse Theophanes asserit.

B

Christi Annus	*Gregor. Pap.* 2.	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
720.	7.	5.	3.

LEo Constantinum filium Imperatorem creat ipso sancto paschatis die, quem solenni ritu coronat S. Germanus.

Haumar Dux Arabum secundo sui principatus anno moritur, & cessante persecutione, pax Ecclesijs redditur. Theophanes.

Carolus Martellus, mortuo Raginfrido, maiore domus Chilperici Regis, Theodoricum in Regni sede constituit, mortuo iam anno superiore Lotario Rege, cuius ipsius Carolus Maior domus erat, & pro arbitrio res Francorum moderabatur, potens armis, acer ingenio, animi ferox.

C

Hoc eodem anno 13. kalend. April. moritur S. Vulfranus Archiepiscopus Senonensis, cuius præclaras res gestas scripsit Ionas Monachus Pontanellensis. [a]

[a] *apud Sur. 20 Martij*

Christi Annus	*Gregor. Pap.* 2.	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
721.	8.	6.	4.

D SYNODVS ROMAE HABITA, Præsidente sanctissimo Gregorio Apostolico Papa in Basilica S. Petri Apostolorum principis, ante confessionem 22. Episcoporum, in qua Anathema dictum in eos, qui presbyteram, Diaconam, vel Monacham in cóiugium duxerint. Presbyteræ porrò, & Diaconæ erant illæ, quæ ex mutuo consensu, à viris, ad sacros ordines promotis, relinquebantur, quæ tenebantur castitatem seruare, quarũ si viri ad Diaconatum promoti essent, Diaconæ, seu Diaconissæ, si ad presbyteratum, presbyteræ dicebantur. Diuersæ erant hæ à monialibus, quæ virgines erant, & perpetuam virginitatem profitendo, vouebant. Huiusmodi autem abusum irrepsisse in Occidentalem Ecclesiam, ex Orientali forte decreto, credibile est. Etenim, quod vulgatum vbique esset in appendice ad sextam Synodum, Orientalis Ecclesiæ Episcopos, Canones edidisse, quibus iuberetur, ne qui assumerentur ad sacros ordines, coniugem, quam habebant, dimitterent: in Occidentali verò Ecclesia fecit, quæ huiusmodi canonem omnino recipere renuit, nonnullæ ex ipsis, quæ à viris sic, ex consensu, dimissæ essent, quod ad viros suos redire non permitterentur, sicut Orientales presbyteræ recipi iussæ à viris suis, leuitate & procacitate muliebri, alijs se viris iunxerunt, titulo matrimonij, quos Pontifex vna, & patres simul sancientes decretum, anathemati subijciunt.

Conc Ro. in eos, qui vetita coniugia inierunt.

Presbyteræ quæ.

E

Post hæc ab eodem Gregorio Papa in clericos comam relaxantes, inflictum est pariter anathema.

In clericos comam relaxantes anathema.

Apud Orientales nihil hoc anno habent annales Theophanis, nisi quòd Syrus quidam A
in po lor se simulans esse Christum, seduxit Hebræos, quod sæpius illis contigit.

Christi Annus	*Gregorij Pap.II.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indictione*
722.	9.	7.	5.

LEo Imperator cogit Iudæos, & Montanos baptizari, atque illi quidem diluentes baptismum, & sacra participantes, fidem contaminabant, hi verò seipsos incenderunt. Ex Theoph. & Cedr.

Qui fuerint hi Montani, non constat, nisi forte Manichæos intelligamus, qui, de ciuitatibus pulsi, montes incolerent. B Manichæos quidem in Armenia degentes persecutus est Leo Imp. post enim flammis datos à Iustiniano omnes, quos reperit Manichæos, vnus duntaxat fuga lapsus est Paulus Armenus, cum duobus filijs, Genesio, & Theodoro, quorum alteri Genesio Timothei nomen imposuit. Hic à Leone euocatus Constãtinopolim, & elusis interrogationibus Patriarchæ, quasi Catholicus, ad suos redire est permissus. Lucas autem Siculus, qui claruit sub Basilio Imperatore, & in illis regionibus moratus est, de quo & supra meminimus, eorum historiam Græco stylo prosecutus est.

Sanctus Bonifacius recedens à Clemente Episc. Traiecten se plurima millia Frisonum, & Cattorum, qui sunt Saxonibus contermini, ab Idolorum cultu, ad fidem Christi conuertit, & baptizauit, & Binnam quendam ex suis fidelem, Rom. cum litteris misit, docens de rebus gestis, & de varijs rebus consulens, qui mandatis perlatis, respõsa celeriter retulit. C

Christi Annus	*Gregorij Pap.II.*	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indictione*
723.	10.	8.	6.

GRegorius Papa Bonifacium, quem ante quadriennium in Germaniam miserat, ad fidelium conuersionem, ad se euocatum, perhumaniter excepit, & accepta ab eo fidei professione, Episcopum ordinauit, nouo illi Bonifacij nomine imposito, cum antea D Vuinfridus diceretur, & vt ad obedientiam sibi, suisque successoribus exhibendam, omnemque sacræ fidei traditionem astringeret, iuramentum ab eo exegit, & accepit, quod est huiusmodi.

Sacramentũ quod à Bonifacio Episc. exegit Papa.

In nomine Domini Dei Saluatoris nostri Iesu Christi, imperante Domino Leone Magno Imperatore, anno septimo post eius consulatum, sed & Constantini Magni Imperatoris eius filij, anno quarto inchoato, scilicet Indictione sexta. Promitto ego Bonifacius Dei gratia Episcopus, tibi beate Petre, Apostolorum Princeps, Vicarioq; tuo beato Gregorio Papa, & successoribus eius, per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum corpus tuum, me omnem fidem, & puritatem sanctæ fidei Catholicæ exhibere, & in vnitate eiusdem fidei, Deo operante, persistere, in E *qua omnis Christianorum salus esse sine dubio comprobatur, nullo modo me contra veritatem communis, & vniuersalis Ecclesiæ, suadente quopiam, consentire, sed (vt dixi) fidem, & puritatem meam, atque concursum tibi, & vtilitatibus Ecclesiæ tuæ, cui à Domino Deo potestas ligandi, soluendiq; data est, & prædicto Vicario tuo, atque successoribus eius, per omnia exhibere, sed & si cognouero Antistites contra Instituta antiqua sanctorum Patrum conuersari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem, sed magis, si valuero prohibere, prohibebo; sin minus, fideliter statim Domino meo Apostolico renunciabo. Quod si (quod absit) contra promissionis meæ seriem aliquid facere, quolibet modo, seu ingenio, vel occasione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio; vltionem Ananiæ, & Saphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus proprijs fraudem facere præsumpserunt. Hunc etiam indicu-*

A *lum sacramenti, ego Bonifacius exiguus Episcopus, manu propria scripsi, atque ponens supra sacratissimum corpus S. Petri, ita, vt praescriptum est, Deo teste, & iudice, feci sacramentum; quod, & seruare promitto.*

Atque hoc est sacramentum, quod, & reliqui ordinati Episcopi praestare solerent. Gregorius Papa illum vicissim in omnibus iuuare, prouehere, & venerari studuit, familiaritatemque Sedis Apostolicae, tum ipsi, tum omnibus eius subditis perpetuam, dato priuilegio, confirmauit, literasque suas ei impartiens, non solum Carolo illustri Duci, qui per id tempus Francorum Regnum moderabatur; sed etiam cunctis viris Ecclesiasticis, & Principibus Germaniae, eum tuendum commendauit. Adiecit alias ad clerum, & B populum: alias ad nobiles confessores Thuringos: alias vniuerso populo Thuringorum; denique ad ipsos Saxones infideles, adhuc alios; alios fideles, quae omnes extant. Haec legentes Saxones, & Germani omnes agnoscant à quibus acceperint Euägelium, & qui, qualesve, aut cuius fuerint fidei, qui primum eis fidem Catholicam praedicarunt. Germani aduertite à quib. acceperitis euangeliũ & resipiscite.

In Oriente monstrum illud horrendum, quod diu cornibus ventilauit Ecclesiam, exoritur, haeresis Iconoclastarum, auctore Iudaeo quodam malefico, qui longiorem vitam, & Regnum Gizidio Sarracenorum Principi pollicitus, si venerabiles, quae in Ecclesijs, in toto principatu suo imagines venerabantur, deleret. Cui fidem habens credulus Princeps edictum proposuit de delendis, & demoliendis imaginibus: sed diuina prouidentia factum est, vt Gizidius post annum cum dimidio, moreretur, & eius filius Vlidus Iudaeum tur- C pissimè mori cogeret: sublato autem edicto imagines restitutae sunt. Theophanes. Sed haec latius in Nicaena secunda synodo explicata habetur. Leo Imperator adhaeret haeresi Iconoclastarum. Theophanes. Haeresis Iconoclastarum.

Christi Annus	Gregor. Pap. 2.	Leonis Isaurici Imp.	Indictione
724.	11.	9.	7.

PONtificijs litteris suffultus Bonifacius supradictum Carolum Principem adijt, seque eius patrocinio committens, patentes litteras commendationis & securitatis accepit D (quae extant) & ad Cattos (quos Hessos vocant) eo annuente, profectus est, apud quos in magnis laboribus, & angustijs, in magna rerum omnium egestate, Barbarorum illorum conuersioni intendit, aliorum auxilium precum implorans per epistolas, qui illi laboranti in Euangelio adfuisse videntur, quibuscunque voluere subsidijs, etiam corporalibus, mittentibus alijs vestimenta, stipem alijs ad victum, libros alijs, alijs denique per litteras consolationem, & exhortationem impartientibus. Inter alia à diuersis impartita officia, ac beneficia. Daniel ille Ventanus, in Anglia Episcopus, primus eius, vt supradictum est ad Apostolatum suasor, & promotor, cum audisset illum perarduam ad praedicandũ Euangelium suscepisse prouinciam; gratulans, Catechesim ad eum misit, qua possent ipsi E Gentiles instrui ad credendum. Extat ea magna pietate, & prudentia descripta in Annalibus. Papae & Martelli litteris fulfultus Bonifac. infideliũ conuersioni intendit.

Ipse Bonifacius, pro sua ingenti deuotione & reuerentia, ad Apostolum Petrum, ex mirae vastitatis arbore, quam Iouis Gentiles appellabant, caelitus ad leuem ictum, in quatuor partes disrupta, Oratorium in beatissimi Petri Apostoli honorem construxit, & Eadburgam Abbatissam Regi Cantiorũ affinem, rogauit, vt curaret sibi mitti Epist. Petri Apostoli aureis litteris descriptas, vt à quo accepisset ad gentes Apostolatum, eius quoque litteras praedicãdas in Gentibus auri nitore fulgidas, pro tanti Apostoli amore, ac reuerẽtia Bonifaci Epist. S. Petri aureis litteris descriptas ex deuotione expetits

secum haberet, quod impense amantium est, ita affici erga eum, quem cupiunt. Ad eandem Eadburgam scribit, implorans eius preces. Extant aliæ plures litteræ ad ipsum eius gentilium Anglorum, gratulatoriæ, & precatoriæ, & commemoratoriæ in sacrificio missæ, communicantibus illi in ministerio verbi. Quarum piarum precum auxilio roboratus, præter conuersionem Gentilium, correctioni deprauatorum fidelium animum adiecit, in quo illi multum laborandū fuit, profecto in Thuringiam, vbi quidam pseudochristiani hæreses disseminantes ab illo egregiè consutati, dignam tulere suæ vesaniæ mercedem, excommunicati, & expulsi ab Ecclesia. Manebat interim longe, lateque fama eius prædicationis, & magnæ fidelium accessiones fiebant, Templa instaurabantur, Monasteria construebantur, atque vnum, inter cætera, in honorem Sancti Michaelis Archangeli, ex quadam eius apparitione, congregata illic seruorum Dei multitudine, qui omnes, Apostolico more viuentes, laboribus suis, ea, quæ ad victum, & vestitum necessaria sunt, sibi comparabant. Cùm igitur tot, ac tantos de prædicationis semente, nōdum absoluto anno, collegisset prouentus, de his omnibus Gregorium Romanum Pōtificem, reddidit litteris certiorem, quæ non extant illæ quidem, sed ex his, quæ leguntur Gregorij, ad eum hoc ipso anno, Indictione octaua, missis, constat. Desiderantur Bonifacij aliæ litteræ ad Gregorium Pontificem crebro conscriptæ, imo & cætera ab eo gesta, reliquo tempore Pontificatus Gregorij, de quibus illud tantum innotescit, accersitos ab eo ex Anglia ministros insignes homines, quos institutis à se Ecclesijs præficeret, necnon probatæ castitatis fœminas, quæ mulierum curæ, & Monasterijs virginum præesse deberent. Eas commemorat Auctor ex Vuilibaldo, & cum omnes egregia claruerint sanctitate, trium quoque ipsarum nomina inter sanctos, in Ecclesiasticis tabulis, reperiuntur esse relata. Theclæ [a] videlicet, Liobæ, [b] atque Vualpurgis. [c]

Tom. 2 ep. Rom. Pont.

[a] *Martyr. Roman. 15. Octob.* [b] *28. Sept.* [c] *1. Maij & apud Sur. dictis dieb.*

Eodem ferme tempore S. Corbinianus Frisingensis Episcopus perfunctus annis octo Episcopatu, amore quietis Romam venit ad Gregorium Pontificem, & missionem, magna humilitate, & lacrymis petijt, quam tamen non obtinuit, sed ex synodi etiam sententia redire præcepit, cumq; reuertendo Papiam peruenisset ad portam vrbis, feretro impositum mortui corpus efferebatur cuiusdam, qui caballum ipsius S. Corbiniani Romam venientis rapere ausus fuerat, ex quo statim lāguore percussus, ingrauescente morbo, crimen confessus, vxori mandauit, vt caballum sancto viro redeunti restitueret, & insuper ducentos solidos daret, veniam rogans, &, vt pro se diuinam Clementiam deprecaretur. Vxore igitur defuncti atque adeò ipso Rege Luitprando deprecante, vir Dei oblata suscipere acquieuit.

Reuersus, cum audisset Grimoaldum Ducem, Theodonis Bauariæ Ducis filiū, viduam fratris Pildrudam sibi copulasse, mandauit, vt eam dimitteret, alioqui se illius conspectum vitaturum: sic ergo quadraginta diebus, partim interminans, partim blandè alliciens, vtrunque adduxit, cooperante Deo, ad pœnitentiam, & ad suos pedes prouolutis piaculum imposuit.

Vltio diuina in improbos quosdam.

Sed cum non longe à se illam Grimoaldus ablegasset, reuersus ad vomitum, & necem viro Dei per venenum inferre tentans, irrito conatu, Dei vindictam in se prouocauit, filio eius extincto, & ipso Grimoaldo patre ab insidiatoribus interfecto. Nino quoque veneni ministro probrose extincto.. Ad vltimum verò Pildrudis Carolum (Martellum scilicet) in Gallias sequens, pro meritis eius, ab eo reiecta, omni honore, & opibus exuta, nouissime nihil nisi vnum asellum ad subuectionem possidens in Italia vitam finiuit, nati eius, cum multa tribulatione regno priuati misere perierunt. hæc de sancto viro Aribo, Episcopus eius successor, & alia plura de eo prodidit.

A

Christi Annus	*Gregor. Pap. 2.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
725.	12.	10.	8.

CORpus sancti Augustini Episcopi Hipponensis in Africa in Sardiniam translatum, à Catholicis Episcopis, in eam à Transamundo Rege relegatis, occupata à Sarracenis Insula, à Luitprando Longobardorum Rege, magno pretio redemptum, post ducentos, & viginti circiter annos Ticinum delatum, & in suburbio, in Monasterio egregij operis ab eo constructo, & multis redditibus, & pretiosis donarijs ornato, & aucto, quod & Cælum aureum vocauit, conditum est. Beda de sex ætatibus in fine, & Petrus, qui, & Oldradus Episcopus Mediolanensis, epistola ad Carolum Magnum scripta anno Domini 796. B Paulus Diacon. Sigebertus, & alij omnes recentiores historici. Corpus S. Augustini Ticinum transfertur.

Eudo, Aquitaniæ Dux, in odium Caroli Martelli vocat in Gallias Sarracenos ex Hispanijs cum Rege suo Abdirama, qui ad Garumnam, Burdigalamque cum peruenissent, omnia etiam sacra loca vastarunt, & incenderunt. Vetus Chronicon à Pitocho editum. Eadem apud appendicem ad Gregorium Turonens. & alios veteres Francorum res prosecutos, qui addunt, Sarracenis tendentibus ad Basilicam S. Martini, Turonos, vt eam incenderent, Carolum Martellum occurrisse cum exercitu atque eos, cum Rege concisos, deleuisse, trucidatis ex eis trecentis quinquaginta millibus. Addit Paulus Diaconus [a] mille tantum, & quingentis Francis desideratis Eudonem quoq; Aquitaniæ Ducem, qui eos vo- C cauerat, super eorum castra irruisse, plurimosque ex eis occidisse, ea puto ex causa, quod contra pacta conuenta, illi sacra loca incendio absumpsissent. Anastasius trecenta septuaginta millia trucidata prodit, idque ex testificatione, vt ait, Epistolæ eiusdem Eudonis Aquitaniæ Ducis, missæ ad Gregorium Papam. Eadem Marianus Scotus, & alij recentiores. Tanta potitus victoria Carolus Aurelianus, in reditu, transiens sanctum Eucherium eius ciuitatis Episcopum, [b] sequi se iussum, Coloniam in exilium misit, inde verò in Hasbaniam ablegauit, datus custodiendus Roberto Duci, quod, vt aiunt, ipsum proficiscentem ad bellum redargueret, quòd decimas Ecclesiarum in stipendia militum conuertisset. Porrò pro iustitia ipsum ista passum esse, crebra miracula ab eo edita, declarasse perhibe- D tur. [c] Molan. in Nat. SS. Belg. 20. Febr.

Insignis de Sarracenis victoria. [a] l. 6. c. 14. vet edi. 46 noua. [b] Ex vita apud Sur. Febr. Martellus Episcopũ Aurelianũ relegat. Improbat Dei factũ per ei crebra mirac. [c] Molanus in Nat. SS. Belg. 20. Febr.

Fauebat Bonifacio in Euangelio laboranti vniuersa Ecclesia Anglicana, cooperantibus alijs in ministerio, alijs alia suppeditantibus, vt dictum est supra. Inter alios Hedilbertus Rex Cantiæ, qui hoc ipso anno patri in Regnum successit, [d] per honorificas ad eum litteras scripsit, gratulans, deprecans, vt pro se oret, & munuscula mittens, in qua epistola meminit Eadburgæ cognomento Buggæ Regiæ fœminæ Abbatissæ, quæ peregrinata ad limina Apostolorum, ibi superiori anno Bonifacium offendit, & mutuis se inuicem colloquijs consolati sunt. Extant plures mutuæ inter inter ipsos litteræ in veteri illo Cod. M.S. de quo supra, in quorum vna mentio est Vuietburgæ clarissimæ fœminæ ipsi Eadburgæ E amore coniunctissimæ, quæ Romæ spontaneè apud S. Petrum, cella, instar carceris, clausa, vitæ contemplatiuæ operam dedit.

[d] Bed. l. 5. cap. 23. Vuietburga apud S. Petr. reclusa.

Christi Annus	*Gregor. Pap. II.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
726.	13.	11.	9.

HOc anno decimo Imperij, nondum absoluto, Leo Imper. hactenus habitus Catholicus, hæreticum se prodit Iconoclastam, promulgato Edicto, vt sacræ vbique Imagines delerentur, idque, omnium consensu, ex Hebræorum impostorum impulsu, qui Edictum con. sacras imagines.

Imperium illi prædixerant. Theophanes, & Cedrenus, qui tamen referunt in annum eius nonum, sed certius est decimo contigisse, ex actis Stephani Iunioris, ex Zonara, ex Beda, huius temporis scriptore accuratissimo, qui perducto cómentario de sex ætatibus ad annum Leonis nonum, de Edicto nihil habet, & ex Constantino Manasse. A

Ex hæresi Iconoclastarũ, quid elicuerit boni De⁹.

Ex hoc tanto malo hoc elicuit bonum Deus, vt Monothelitarum hæresis planè conticuerit, illis cum Catholicis aduersus hanc pestem conspirantibus, & vt Ecclesia Orientalis, sæpe varijs hæresibus languens, ad huius conspectũ hæresis valida effecta, aduersus eam fortiter pugnarit, & tot, ac tanta victrix erexerit trophæa martyrum, quot, & quanta nunquam fortasse antea.

In Actis sancti Stephani Iunioris, & sociorum habetur, eum accita, & coacta senatorum classe, quasi ex omnium sententia, absurdum illud Edictum euomuisse. Vide hæreticorum Principum morem, in senatu, non in Ecclesia de dogmatibus, agendi, inconsultis Episcopis, & pro arbitrio, quæque ardua de fide, siue de Ecclesiæ ritibus, & iuribus temere definiendi. B

Fraus Imperij Imp.

Vulgato tam absurdo Edicto, tumultus à plebe excitatus,& vniuersi mœrore affecti. At ille versipellis, non hoc mando, inquit, vt imagines prorsus deleantur, sed vt sublimiore loco eæ collocentur, ne ore quisquam eas contingat, atque ita quodammodo rebus honore dignis contumeliam inferat: hoc callide spectans, vt illis ab oculis nostris remotis, ne eas facile, aut cernere, aut contingere queamus, paulatim (vt sæpe nobis in his, quæ amamus vsu venit) earum obliuiscamur, easque caras habere dediscamus, & sensim, ac sine tumultu obtineatur, vt eas, nec adoremus, nec honore afficiamus. Ex quibus colligimus Constantinopoli Imagines, non solum visui fuisse expositas, sed & tactui, vt exosculari quilibet eas posset. Ex actibus citatis. C

German. Pat. grauiter monet Imp.

Germanus Patriarcha vir libera, atque intrepida pietate præditus, his auditis per quendam ex præcipuis Ecclesiæ ministris, hæc ei mandat: *Haudquaquam oportebat Imperatorte, qui tum vitam, tum Imperium à Deo accepisses, aduersus creatorem tuum insolent er extolli, atque (vt vulgo dicitur) non mouenda mouere patrumq; terminos, quos illi antiquitus posuerũt, transferre studere. Etenim humana forma à Deo ex sancta. & pura virgine suscepta, cum omnis dæmonum cultus extinctus est, tum omnis Idolorum adoratio abscessit: at verò Theandricæ (Dei virilis) similitudinis Imago Christi adoranda, & colenda perspicue tradita est, itemq; illius, quæ eum, modo, omni sermone præstantiori, peperit, & Sanctorum, quorum vita ipsi grata, atque accepta fuit. Ex quo enim ille in forma nostra ad nos accessit, ab hinc autem septingenti triginta sex. (imò viginti sex, vt est in alia lectione verius) iam effluxerunt patres in terra, ac Doctores, quorum summa virtus fuit, venerandarum Imaginum cultum nobis perspicue tradiderunt.* Ac deinceps pergens Germanus, memorat de statua Christi à Syrophænissa muliere posita, de ipsamet Christi Imagine ab eodem linteo impressa, & ad Abagarum petentem missa: denique de ea, quæ ab Euangelista Luca virginis Dei genitricis Imago picta est, ob eamque causam, ait, sacrosancta Concilia, varijs temporibus, ac locis coacta sanxisse adorationem Imaginum, non quòd quidem expresse cultum Imaginum Canone sancito Synodi œcumenicæ sanxerint, sed quòd satis visæ sint comprobasse, dum vigentem vbique cultum Imaginum sanctarum, nequaquam vt rem fidei Catholicæ, aduersariam, damnauerunt: ac demum, si ille institerit iniquum dogma confirmare: se illiusque ad sanguinem aduersaturum, cum ignominia, & contumelia, quæ Christi Imagini infertur, in exemplar idipsum redundet. Hæc ex illis actis. D E

Post hæc nunciata Imperatori, beati Germani nomine, euocatum ad se blandis cœpit sermonibus delinire eum Imperator, ac contra Germanus resistere, & spõsiones factas de

fide

A fide sarta tecta tuenda, cum Imperator factus est, reuocare in memoriam, & exprobrare. Ex Theophane.

Hæc & alia inter Germanum ipsum, atque Leonem varijs contentionibus, & conatibus per triennium transacta.

Hoc anno (ait Theophanes) à Masalma Principe Sarracenorum captam fuisse Cæsaream Cappadociæ, & portentum magnum extitisse in mari, ebullitiones, quasi ex fornace inter Theram, & Theraciam Insulas, ex profundo maris per aliquot dies, & pumices grandes, & earum cumulos quosdam transmissos per totam minorem Asiam, & Lesbon, & Abydum, & maritima Macedoniæ, ita vt tota superficies maris, his pumicibus esset repleta. (Portentum ingens.)
B In medio autem tanti ignis, Insulam ex terræ congerie factam, Insulæ, quæ sacra dicitur, copulatam esse, cum antea non existeret. Cùm quali portento decebat hæretim tanquam nouam furiam ex Inferno apparere. pergit Theophanes narrare breuius alia, quæ tunc contigerunt, latius à Constantino Manasse descripta. De Bibliotheca à Constantino Magno illucusque seruata, tricenorum trium millium librorum, feritate plusquam barbarica à Leone incensa, vna cum Collegio duodecim virorum tantæ eruditionis, & auctoritatis, & probitatis, vt ne ipsi quidem Imperatores noui quidquam, & inusitati, vel moliendum, vel agendum sibi putarent, illis in consilium non adhibitis, idque propterea, quòd eos in suam sententiam contra sacras Imagines pertrahere nequiret. (Bibliotheca numerosissima à Leone Cōstātinopoli incensa.)
C Tunc etiam accidit, (quod est in Actis, sancti Stephani Iunioris, apud Damascenum) vt cum sacrosanctam Saluatoris imaginem super portam æneam publice expositam Leo è loco eminenti deijciendam præcepisset, iamque imposita scala missus satelles ascenderet, diuino zelo incensæ mulieres scalam deijcerent, ex quo ille casu extingueretur, quæ post gladio necatæ, glorioso sunt martyrio coronatæ. (Audax, & pium facinus piarū mulierum ob q martyrio coronatæ.) habita enim quæstione de nobilibus quibusdam viris, & de Maria patricia fœmina, quasi horum impulsu fœminæ illæ viles tantum facinus essent aggressæ, & post multa tormenta, capitibus abscissis, egregium consummauerunt martyrium, nona mensis Aprilis, vt est in Græcorum Menologio, vbi & eorum extant nomina. Tunc, & illud memoria dignum accidit, quod tradit Gregorius Papa in Epistola ad Leonem Imperatorem, nimirum reliquos Christianos Principes, cum à suis, apud Imperatorem, Legatis accepissent ipsum Leonem sic
D insanisse in sacrosanctam Imaginem Saluatoris: mox omnes conuersos aduersus Imagines Imperatoris, eas omnis generis ludibrio, & ignominia affecisse, in ipsumque Imperium commotos esse. (Christiani Principes aduersus Leonem insurgunt.)

Interim sanctus Germanus de his omnibus, quæ Constantinopoli accidissent certiorem reddidit Gregorium Romanum Pontificem, & certamina pariter, quę sæpe inisset aduersus Imperatorem, significauit. Non extant ipsæ quidem litteræ, sed tantum illæ, quas idem Gregorius rescripsit ad eundem Germanum, quæ recitatæ, & intextæ reperiuntur in sacrosancto posteriori Niceno Concilio Acta 4. & inter epistol. Gregor. parte 2. epist.
E 4. In illa porrò Gregorij ad Germanum Epistola, præter eximias Germani laudes, & Catholicam de cultu Imaginum doctrinam, attingit mirandam illam Constantinopolis liberationem per beatam Virginem. *Propugnatricis, inquit, illius sanctæ, & omnium Christianorum domina, miranda facta, quæ in te declarata sunt, per quæ tu quoque, inter hostes, seruatus es, non sunt reticenda, &c.*

Gregorius Papa more maiorum ROMAE SYNODVM conuocat, in qua hæresim condemnat, & ipsum pium cultum sanctarum imaginum, sancito decreto firmiter roborat: cuius quidem Synodi extat fragmentum recitatum ab Hadriano Papa in Epist. ad Carolum Magnum.

Italia insurgit contra Leonē Imper.
Calumnia Græc. in Ro.Pont.

Vt auditum est in Occidente promulgatum impium Edictum ab Imperatore, Italiæ populi aduersus hæreticum, atque adeo hæresiarcham, hæresis auctorem, & promulgatorem, zelo Catholicæ religionis incensi insurrexerunt,& tributa pendere recusarunt. Quod totum Imperator tribuit Romano Pontifici, à cuius ore pendere omnes Occidentales, existimaret, quemque Edictum suum anathemati subiecisse audisset. qua re vulgata in Oriente ex ore Imperatoris,& credita,& scriptis prodita est à scriptorib. Græcis, Theophane, Zonara, & alijs, & à Græcis post schismaticis in odium, & inuidiam Ecclesiæ Romanæ iactatum est, abstractum occidentis Imperium ab Orientis Imperatoribus per Romanum Pontificem, cum tamen tantū abfuerit Gregorius ab incitandis populis ad rebellionem, vt potius magnopere laborarit, vt eos sub Imperatore in officio contineret, aduersus Longobardos Imperium inuadentes, arma mouens. sunt de his testes locupletissimi eius temporis fidelissimi scriptores Anastasius in Gregorio: Paulus Diaconus, [a] qui & hæc habet. *Omnis quoque Rauennæ exercitus, vel Venetiarum talibus iussis vno animo restiterunt, & nisi eos prohibuisset Pontifex, Imperatorem super se constituere fuissent aggressi.* Tunc quidem Longobardorum Rex Luitprandus sacrilegum Imperatorem detestatus, quod Saluatoris venerandam Imaginem deturbasset, comparato exercitu Rauennam inuasit, eaque potitus est, classe destructa, quod Anastasius, & Paulus tradunt. In primis verò ipse Gregorius Romanus Pontifex docet idipsum in Epistola ad Leonem Imperatorem, de qua mox dicturi sumus: sanctissimus enim Pontifex cupiens beneficijs potius Imperatoris animum delinire, reuocareque ab errore, quam seueritate censuræ Ecclesiasticæ exasperare, laborauit Longobardorum Regem à locis Imperatoris occupatis arcere, hisque scriptis literis quàm citissimè aduersus eum Ducem Venetiarum commouit.

[a] li. 6. c. 14. ver. edi. & N 45.

Ex M.S. Cod. rerū Ven. And. Cand.
Papa incitat Ven. in Longob.

Gregorivs Episcopvs servvs servorvm Dei, Dilecto filio Vrso Venetiarum Duci. *Quia peccato faciente, Rauennatum ciuitas, quæ caput extat omnium, à nec dicenda gente Longobardorum capta est, & filius noster eximius Dominus Exarchus apud Venetias (vt cognouimus) moratur, debeat nobilitas tua ei adhærere, & cum eo nostra vice pariter decertare, vt ad pristinum statum sanctæ Reipublicæ in Imperiali seruitio Dominorum filiorum nostrorum Leonis, & Constantini magnorum Imperatorum, ipsa reuocetur Rauennatum Ciuitas, vt zelo, & amore sanctæ fidei nostræ in statu Reipubl. & Imperiali seruitio firmi persistere, Domino cooperante valeamus.* Ita Gregorius, pro conseruando Exarchatu Rauennæ Imperatori valde solicitus. porrò huiusmodi Romanum Pontific. conatum haud frustra cessisse, sed per Venetos expulsum fuisse Regem Longobardorum, receptamque Rauennam omnes affirmant. Notandum est arbitrio Romani Pontif. Venetos arma mouisse, victoresque magna gloria extitisse: sed ingratus Imperator mala pro bonis rependit sancto Pontifici: quod enim ipsum in errore perseuerantem Gregorius fortissimis litteris corripuisset, magno ipse furore commotus, minaces litteras reddidit, se eum vinctum ab Vrbe abstracturum, & relegaturum, sicut olim Constantinus A. Martinum Papam Chersonam relegarat: Adiecit insanus se quoque missurum Romam, qui Imaginem æneam prostantem conspicuè sanctissimi Apostoli Petri confringeret. Quibus acceptis Gregorius litteris, nihil territus, & sacerdotali constantia, & inuicto animi robore furenti Imperatori restitit, acres,& fortes ad eum mittens litteras: de quibus Theophanes. Gregorius autem eundem Leonem per Epistolas, quæ multis sunt notæ, manifestæ redarguit: eæ autem periere penitus apud Latinos, apud Græcos verò duæ Græcè scriptæ adhuc extant, nunc primum proditæ in lucem à Frontone Ducæo societatis Iesu, & ab auctore Annalium Græcè, & Latinè primum Typis excusæ. sunt illæ quidem magna ex parte dogmaticæ, sed & plura habent ad historiam spectantia. In parte dogmatica, illud habet prior, quod etiam ad historiā pertinet, ad illud

Ven. arbitrio Pont. arma mouent, & victores euadunt.
Minas, correpť Imp. à Ro. Pōt. in eum intentat.
Greg. epist. 2. nunc primū editæ.

vsque

A vsque tempus, non fuisse vsum in Ecclesia pingendi Patrem; quoniam, inquit, *Quis sit, non nouimus, Deiq́; natura spectanda proponi non potest, ac pingi, &c. Postea vsu venit, vt pingeretur in Ecclesia Deus Pater, & Spiritus sanctus; non quod sub aspectum cadant, sed vti apparuisse in diuinis scripturis leguntur, sub forma senioris, & sub imagine Columbæ. Quod enim describitur idem & pingitur cum sit eadem ratio vtriusque, styli nimirum, & penicilli;* & paulo post. *Et dicis nos lapides, & parietes, ac tabellas adorare. Non ita est, vt dicis Imperator, sed, vt memoria nostra excitetur, &, vt stolida, & imperita, crassaq́ue mens nostra erigatur, & in altum proehatur per eos, quorum hæc nomina, & quorum hæ appellationes, & quorum hæ sunt imagines, & non tanquam Deos, vt tu inquis (absit) non enim spem in illis habemus* &c. Aliquanto post hortans ad audiendum Germanum Patriarcham. *Annum etenim agit hodie vir ille nonagesimumquintum, singulis Patriarchis, & Imperatoribus inseruiens* &c. Et mox ferè. *Scis*, inquit, *Imperator, sancta Ecclesiæ dogmata non Imperatorum esse; sed Pontificum, qui tuto assolent dogmata tradere. Idcirco Ecclesijs præpositi sunt Pontifices à Reipub. negotijs abstinentes: & Imperatores ergo similiter ab Ecclesiasticis abstineant, & quæ sibi commissa sunt, capessant; consilium autem commune Christi amantium Imperatorum, & Piorum Pontificum, consensusq́; virtus est vna, quando cum pace, atque charitate res administrantur. Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogeretur; & nobis inutilis ea res visa est* &c. Deinde commemorat eius se epistolas, cum esset Catholicus Occidentis Principibus ostentasse, cum magna eius commendatione: contra vero, ex eius pudendo, & impio facinore, delendo, & deturbãdo imagines, omnes in eius odium concitatos; miseram Decapolim Longobardos incursionibus infestasse, ipsamq́ue Rauennam occupasse, & eiectis magistratibus tuis, proprios constituere magistratus, & vicinas nobis sedes Regias, ipsamq́ue Romam sic tractare statuisse, cum tu nos defendere minime possis; & hæc, inquit, ob imprudentiam, & stultitiam sustinuisti. *At enim nos perterrefacis, aisq́ue Romam mittam, & imaginem Sancti Petri confringam, sed, & Gregorium illinc Pontificem vinctum adduci curabo: sicut Martinum Constantinus (alias Constans) adduci iussit. Scire autem debes, ac pro certo habere Pontifices, qui pro tempore Romæ extiterint conciliandæ pacis causa sedere tanquam parietem intergerinum septumq́; medianum Orientis, & Occidentis, ac pacis arbitros, & moderatores esse. quiq́; ante te fuerunt Imperatores in hoc componendæ pacis certamine desudarunt. Quòd si nobis insolenter insultes, & minas intentes, non est nobis necesse tecum in certamen descendere; ad quatuor, & viginti stadia secedet in regionem Campaniæ Roman. Pontifex, tum tu vade, ventos persequere.* Mox commemorata Martini relegatione, Constantiniq́ue nece; qui eum relegarat, subdit. *Atque vtinam Dei munere nobis contingat, vt per Martini viam incedamus; tametsi, ob plebis vtilitatem viuere volumus, & superuiuere; quandoquidem Occidens vniuersus ad humilitatem nostram conuertit oculos: ac licet tales non simus nos; illi tamen magnopere nobis confidunt, & in eum, cuius te imaginem euersurum, atque deleturum, S. scilicet Petri, quem omnia Occidentis Regna, velut Deum terrestrem habent. Quòd si hoc velis experiri, plene parati sunt Occidentales vlcisci etiam Orientales, quos iniurijs affecisti. Veruntamen per Dominum te obsecramus à iuuenilibus, & puerilibus factis auertere. Scis, Romam vlcisci Imperium tuum non posse, nisi fortè solam vrbem propter adiacens illi mare, ac nauigia. Vt enim ante diximus, si ad quatuor, & viginti stadia fuerit egressus Papa, nihil tuas minas extimescit. Vnum est, quod nos male habet, quòd agrestes, & barbari mansueti fiunt, & tu mansuetus contra agrestis, & ferus. Totus Occidens S. Principi Apostolorum fidei fructus offert: quod si quempiam ad euertendam imaginem miseris S. Petri, vide, protestamur tibi innocentes sumus à sanguine, quem fusuri sunt, verum in ceruices tuas, & in caput tuum ista recident. Nuper siquidem ab interiori Occidente preces illius, quem Septetum appellant, accepimus, qui vultum expetit nostrum, Dei gratia, &, vt ad impartiendum ei sanctum baptisma, illuc proficiscamur, ac ne socordia, negligentiæq́; nostræ ratio nobis reddenda sit, ad iter nos accingimus. Deus autem timorem suum in cor tuum immittat, &c.* Hæc ex priori epistola. Delibemus etiam ali-

Pater, nec Spiritus sanctus pingi aliquando solitus.

Pontif. est tractare de dogmatibus non Imp.

Minæ Imper. impiæ

Papa mediator inter Orientem, & Occid.

Minas Imper. contemnit Papa.

Minanti demolitionem imaginum Romæ protestatur cædes fore.

qua ex posteriore, hoc eodem anno data; increpatoria & ipsa, & suasoria, vt ad sanitatem redeat. *Non sunt*, inquit, *Imperatorum dogmata, sed Pontificum, quoniam Christi sensum nos habemus*,[a] & pergit ostendere discrimen sæcularium, & Ecclesiasticarum administrationum. aliquanto post. *Persequeris nos, ac tyrannice vexas militari carnaliq; manu. Nos inermes, ac nudi, qui terrenos, & carnales exercitus non habemus; inuocamus Principem exercitus omnis creaturæ sedentem in cœlis Christum, qui est super omnes exercitus supernarum virtutum, vt immittat tibi dæmonem; sicut ait Apost.*[b] *Tradere huiusmodi Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit* &c. Et post aliqua. *At enim scripsisti. Qui fit, vt in sex Concilijs de imaginibus nihil sit dictum: Enimuero Imperator, ne de pane quidem, & aqua dictum est quidquam. sit ne comedendum, bibendum, an non bibendum, quandoquidem hæc antiquitus, & à principio ad vitæ humanæ conseruationem habes tradita: sic etiam imagines traditæ fuerunt, ipsiq; Rom. Pont. imagines ad Concilia deferebant, nec vllus ex Christi amantibus, ac religiosis hominibus iter peragens absque imaginibus peregrinationes obibat, vt pote qui virtute præditi, atque apud Deum probi essent.* Et paucis interiectis. *Vt ante scripsimus tibi, viam ingrediamur Dei benignitate in extremas Occidentis regiones versus illos, qui sanctum baptisma efflagitant, cum enim illuc Episcopos misissem, & sanctæ Ecclesiæ nostræ clericos, nondum adducti sunt, vt capita sua inclinarent, & baptizarentur eorum Principes, quòd exoptent, vt eorum sim susceptor. Hac de causa nos ad viam, Dei benignitate, accingimus, ne fortè damnationis, & incuriæ nostræ rationem reddamus. Det tibi Deus prudentiam, & pœnitentiam, vt ad veritatem cõuertaris, à qua desciuisti* &c. Hæc paulo vberius, quàm pro more, decerpsimus, quòd hæ epistolæ nunc sunt primum editæ, & quòd rerum illorum temporum historiam certam contineant. Quod porrò ait Gregorius de sua profectione ad baptizandos Principes recens ad fidem conuersos, credibile est intelligendum de Saxonum Principibus, & viris primarijs per Sanctum Bonifacium ad fidem conuersis, nec tamen, vt animo disposuerat, proficisci ab vrbe contigit Deo aliter disponente; quod de se quoque Paulus excusat, quòd promissum non cõpleuerit.

Quòd vero hæ literæ Gregorio Dialogo inscribantur. Sciendum est cognomen, Dialogi, Gregorio Primo à Dialogis scriptis, & à Zacharia Papa Græcè redditis ab ipsis Græcis, cognomen primum tributum, deinde confusis in vnum duobus Gregorijs Primo, & Secundo, vtrunque Dialogum appellatum, quòd planè perspicuum sit ex Gennadio Scholario viro doctissimo in expositione pro Concilio Florentino[c].

Ceterum ipse Gregorius Papa non solum litteras dedit, de quibus scripsimus, ad Imperatorem, sed & legatos misit, per quos, si licuisset, eius animum demulceret. Verum ferus barbarus, contra ius gentium, eosdem legatos detrusos in carcerem damnauit exilio, vbi & eos mori coëgit. Testantur hoc literæ Nicolai Roman. Pontif. ad Michaëlem Imp.

His, tanquam stimulis, cruentatus Imperator, statuit Sanctum Pontificem omnino neci tradere, omnemque ad hoc perpetrandum adhibens fraudem, nec semel tantum, sed sæpius, prima coniuratione per ministros Regios, irrita facta, secundam ineunt, qua patefacta Romani Iordanum Chartularium, & Ioannem Lurionem subdiaconum interficiũt, & Basilium Ducem retrudunt monachum in monasterium, in quo, & vitam finiuit, in quo desierunt penitus Duces vrbis pro Imperatore, curaque omnium in omnibus recidit in Summum Pontificem. Tertio idem scelus molitur per Paulum Exarchum cogitans de expilanda Ecclesia Romana, & alio ordinando Pontifice, sed irrito conatu; post eum Spatharius missus est alter cum ijsdem mandatis. Denuo & Paulus Exarchus ad perficiendum scelus seductos aliquos immisit; sed conspirantibus Romanis, atque Longobardis in defensionem Pontificis, expers damni fuit. Toties à Deo repulsus Imperator, ne perficeret, quod tentabat, edictum, promulgatum in Oriente, misit in Occidentem aduersus sacras

imagi-

[a] 1. Cor. 2.
Inermis Papa quã tum pos-sit.
[b] 1. Cor. 5.
[c] c. 3. sect. 5. & 6. & c. 5. sect. 16.
Imp. molitur necẽ Papæ.
Quando primum Papa cœpit curare vrbem, & vrbana deficientibus Ducibus pro Imp.

Damnato Imp. edic. imagin.

Christiani insurgunt in eum.

Veneti piè Imp. aduersantur in causa imaginum.

A imagines, cui toto conatu restitit Gregorius Papa excitans Christianos omnes ad certandum pro legitimis ritibus, vsque ad mortem. Apostolicas patentes literas, quibus sacrilegum damnabat Edictum, vbique diuulgans, quibus omnes excitati tam acriter insurrexere aduersus impium legislatorem, vt ab ipso Pontifice fuerint cohibendi, ne torrentis instar influerent in Orientem, ad exturbandum Imperio tyrannicum Imperatorem. Atque hæc omnia ex Anastasio, qui nominatim Pentapolensium, & Venetiarum exercitus, ait, iussioni Imperatoris restitisse, & in necem Pontificis, se nunquam assensuros affirmasse. Religiosè planè, & piè Veneti, qui quantumuis terra, marique proximi essent Imperatori, & viribus inferiores, vt ab eo deleri, timere potuissent; tamẽ Religioni omnia merito posthabenda
B censuerunt. Sic creuere Respublicæ, cum Religionem cæteris prætulere; excidere verò, cum in eis Religio cõtempta elanguit. Sic igitur, barbari, & Aborigines soliti alioqui sibi inuicem aduersari; vno omnes Religionis vinculo colligati, pro Pontifice arma sumpserunt, Exarchumque detestati sunt, quem Pontifex cum consortibus anathemati subiecisset. Dum igitur Pontifex studet Occidentale Imperium restituere, & conseruare Imperatori, spe eum reuocandi ad antiquam Religionem, ille iam quarto illi necem molitur, per Exhilaratum Neapolis Ducem, & Andrianum eius filium, quos in Campaniam progressos comprehenderunt Romani, & occiderunt, post hæc & Petrum Ducem, & Paulum Exarchum. Aemiliaque, & Pentapolis cum Auximana ciuitate se Longobardis dedi-
C derunt, vt iam Imperator totius Occidentalis Imperij Dominio spoliaretur; qui rursus sexto Gregorium occidere per Eutychium Patricium Eunuchum tentat, Neapolim missum, cuius pessimo detecto consilio, missus ab eo Romam minister impij facinoris occisus fuisset, nisi eum Papa protexisset; sed Eutychius anathemate percussus est, & omnes parui, ac magni sacramento se obstrinxerunt, mori potius, quàm Pontificem occidi, aut capi permittere. At quod vi perficere non valerent satellites Imperatoris, auro, & proditione tentarunt, muneribus Ducibus Longobardorum missis & Regi plurimis promissis, si à protectione Pontificis desisteret: at illi cognita fraude in eundem cum Romanis consensum cõspirarunt, vt Pontificem ab omni iniuria tuerentur. Pontifex interim aduersus vim, & dolos orationibus, ieiunijs, litanijs, eleemosynis se muniebat, gratias tamen populo agens de
D bona erga se voluntate, & blande monens ne à fide, & ab amore Rom. Imperij deficerent. Hactenus ex Anastasio: nam reliqua, quæ subijcit, spectare indicans ad 11. Indictionem, post sequentem annum, ea contigisse asserere opus est, sicque ea, quæ hactenus sunt narrata, non hoc anno tantum, sed & sequenti peracta esse noscuntur.

Itali & Lõgob. sacramento se obstringunt ad tutelam Papæ.

Gregorius Papa cum videret se frustra laborare in Leone Imperatore ad Catholicam fidem reuocando, in deterius illo semper prolabente, legationem honestissimam, cum muneribus, misit ad Carolum Martellum, de qua Appendix ad Gregorium Turon. [a] ex auctore sui temporis res scribente, his verbis. *Eo etenim,* inquit, *tempore bis à Romana sede S. Petri Apostoli B. Papa Gregorius claues venerandi sepulchri, cum vinculis S. Petri, muneribus magnis, & infinitis, legationem (quod antea nullis auditis, aut visis temporibus fuit) memorato Principi (Caro-*
E *lo scilicet Martello) destinauit. Eo pacto patrato, vt ad partes Imperatoris accederet (veniret scilicet, si opus esset in Italiam) & Romanum Consulatum præfato Principi Carolo sanciret. Ipse itaque Princeps mirifico, & magnifico honore ipsam legationem recepit, munera pretiosa contulit, atque cum magnis præmijs, cum suis sodalibus missis, Grimonem Abbatem Corbeiensis monasterij, & Sigebertum reclusum basilicæ Sancti Dionysij martyris Romam, ad limina Sancti Petri, & Sancti Pauli, destinauit. Atque tum intelligitur sancitum inter eos fœdus (de quo Zonaras) vt si opus esset in Italiam Carolus se conferret, susciperetque pro Romana Ecclesia defensionem aduersus impugnantem eam Imperatorem, accepturus consulatum in Vrbe.* Profuerunt ista salu-

Papæ legatio ad Martellũ.

[a] c. 110.

luti to-

luti totius Italiæ; siquidem, cum sancita hæc cum Carolo innotuissent Orienti, abstinuit A
Imperator inferre in Italiam arma. magni quippe nominis erat ob ingentes, præclarasque
victorias Carolus, vbique terrarum scitum sane prudensque Gregorij Papæ consilium,
Francorum expetere aduersus persecutorem Ecclesiæ vires, cum haud satis fiduciæ inesse
se sciret in Longobardis, sæpe repertis in Romanam Ecclesiam infidelibus, nec satis viriū
esse in Venetis, vt tantæ molis Orientalis Imperij se armis obijcerent, nec irritum fuit votum,
nec spes inanis, siquidem, vbi tantum innotuit Carolum esse studiosum Rom. Pont
mox fuit ab eius persecutione cessatum.

[a] li. 5. ca. 7. in fine.

Incidit in hunc annum quod Beda [a] narrat his verbis. *Abeunte Romam Ceadualla successit*
in Regnum Hunc de stirpe regia, qui cum triginta, & septem annis imperium tenuisset gentis illius, & i- B
pse relicto Regno, ac iunioribus commendato, ad limina BB. Apostolorum, Gregorio Pontificatum tenente
te profectus est, cupiens in vicinia locorum sanctorum ad tempus peregrinari, quo familiarius à sanctis
recipi mereretur in cælis. Quòd his temporibus plures de gente Anglorum nobiles, ignobilesque, laici, &
clerici viri, ac fœminæ certatim facere consueuerunt. Sed, & ad hæc eadem tempora Gregorij pa-
riter referenda putamus, quæ de Bauariæ Duce habet Paulus Diaconus [b] his verbis. His
diebus Theudo Bariorum gentis Dux orationis gratia Romam ad BB. Apostolorum ve-
stigia venit, qui, & paulo superius ait, *Huius filiam nomine Guntrudam acceptā in vxorem à Luit-*
prando Rege Longobardorum.

[b] li. 6. c. 13. ve. ed. nu. 44.

[c] li. 5. c. 24
Tobias Rhofens. Episcopus doctissimus obit.

Eodem anno contigisse ad Deum transitum Tobiæ Episcopi Rhofensis idem auctor C
est Beda, [c] qui discipulus beatæ memoriæ magistrorum Theodori Archiepiscopi, & Ab-
batis Hadriani, à quibus cum eruditione Ecclesiastica, & generali, ita Græcam, cum Lati-
na didicit linguam, vt eas æque, ac naturalem familiares haberet, scribebat his diebus ipse
Beda historiam Ecclesiasticam Anglicanam, quam absoluit anno 731. porro hoc tempore,
cum sederet Gregorius Pont. ad explendos vndique numeros diligentis historici, missus
est Romam Nothelmus presbyter, qui perscrutato eiusdē Sanctæ Romanæ Ecclesiæ scri-
nio, quæ ad res Anglicanas spectare noscerentur, in Angliam ad eum detulit; vt idem Beda
testatur in epistola nuncupatoria ad Regem Anglorum Ceolulphum.

Inter Gregor. 3. ep. num. 4.
Interpretatio durioris dicti Greg. Pap.

Ad huius vero anni finem iam cœpta decima Indictione S. Bonifacius Germanorum D
Apostolus per Denualem presbyterum Romam missum de nonnullis sibi dubijs ipsum
Gregorium Romanum Pont. consulendum putauit: ad quæ singula Sanctus Pontifex re-
spondit. Extant literæ, sed male positæ sub Gregorio 3. siquidem ex Indict. decima ibi po-
sita hoc anno scriptæ probantur. In illis est aliquid, quod videtur durius, nisi interpreta-
tione molliatur, nimirum, quod ait, Si mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum
viro reddere: ille, qui se non poterit continere, nubat magis, non tamen subsidij opem sub-
trahat ab illa &c. quod est intelligendum de impedimento perenni, quod nesciebatur quā-
do contraxit. Illud etiam potest admirationem adferre, quòd respondeat filijs, & filiabus
à patribus, vel matribus in monasteria in Infantiæ annis, sub regulari traditis disciplina, cū
ad pubertatem venerint, non licere egredi, & matrimonio copulari. Interroganti etiam,

Cōuiuiorum sedulitas ad viam perducit iustitiæ.

An cum presbyteris, & Episcopis vitiosis, & nequam sibi liceat colloqui, & edere? respon-
det admonitiones, & redargutiones non omittendas; sed nec sermonem, & mensam eis E
communem denegandam: plerunque enim contingere, vt quos correctio disciplinæ tar-
dos facit ad percipiendam veritatis normam conuiuiorum sedulitatem, admonitionem
blandam ad viam perducere Iustitiæ.

Idipsum autem, inquit, & in illis proceribus, qui tibi adiutorium præstant obseruare
debebis. Sibi magis laborandum fuisse in correctione prauorum morum virorum Eccle-
siasticorum, quàm in conuersione Gentilium scribit ad Danielem in Anglia Episcopum,

quas

A quas literas primum excusas edidit auctor Annalium ex eod. MS. epistol. 11. vt, & Danielis ad Bonifacium, de quo Beda [a]. [a] li. 5. c. 19.

Christi Annus 726. *Gregorij Pap. II.* 13. *Leonis Isaurici Imper.* 11. *Indict.* 10.

Rebellantes, & arma mouentes aduersus Imperatorem Helladici, & Cycladum insulani; incensa eorum classe, profligantur; ex quo malitia impij Imperatoris crescit, & persecutio contra pietatem augetur. ex Theophane.

B Post hanc Imperatoris victoriam, Sarraceni cum ingenti exercitu Nicæam Bithyniæ obsident, &, irrito conatu, oppugnant Constantinop. qui sacrosanctum ibi olim Concilium celebrarunt, sua intercessione eam tuentibus. ex Theophane.

Quidam Constantinopoli deiectam Sanctæ Dei genitricis imaginem, cum calcasset, per visum ab ea audiuit id eum facinus in caput suum concepisse; quod euenit, lapide ex machina contorto, capite eius illiso. cum Sarraceni Constantinopolim oppugnarent, à qua obsidione magna præda acta discesserunt. Ex Theophane. Miracul.

Germanum Patriarcham, quòd hactenus Imperator non reiecerit, causa illa intercessisse videtur, quòd vteretur eo ministro ad Italos ad obedientiam reuocandos, cuius extat in Græco Codice Canonum Orientalium fragmentum epistolæ, quo inuehitur in eos, qui ab Imperio desciuissent: magna enim erat eius existimatio, etiam apud Latinos (sic semper consueuere impij Principes, omnia) etiam sacras res, & personas referre ad sua commoda; C cogentes, diuina seruire humanis, & spiritualia temporalibus. Politici omnia trahunt ad sua commoda.

Qui restiterint in hoc, pro Catholica fide, certamine, Imperatori in Oriente; duo potissimum reperti sunt, ipse Germanus Constantinopolitanus Episcopus, & Ioannes Damascenus in Syria Monachus. De Germano, præter illa, quæ dicta sunt, fidem faciunt paucæ, quæ reperiuntur, ex multis, scriptæ ab eo epistolæ recitatæ in quarta actione Nicæni posterioris Concilij, quibus ostenditur conatum esse stantes firmare, labantes roborare, lapsos verò in statum pristinum restituere.

Post ipsum verò Sanctus Ioannes Damascenus nobilibus parentibus ortus Damasci, doctissimus ipse quidem, & Romanam fidem ab incunabulis ab Italo homine Cosma nomi- D ne, probe institutus, pro Imaginum cultu egregie pugnauit. Hic (vt est apud Ioannem Ierosolymorum Episcopum in eius vita) post parentis obitum à Principe Sarracenorum in Aulam euocatus, & primarij Consiliarij dignitate, quamuis recusans, ornatus; cum audiret, quæ Leo Imperator tyrannicè, & impie aduersus imagines, & imaginum veneratores patraret, zelo pietatis incensus plures epistolas euulgauit, quibus eruditissime imaginum cultum comprobauit. S. Io. Damascen. pro sanctis imag. pugnat.

Christi Annus 728. *Gregorij Pap. II.* 15. *Leonis Isaur. Imp.* 13. *Indictione* 11.

E Impius Imperator expertus S. Germanum præ ceteris sibi suæque impietati aduersantem, non vi, sed fraude ad eum de Throno expellendum animum intendit, nacto idoneo ad facinus ministro, eiusdem Germani discipulo, Anastasio, in suam sententiam, promissione Constantinopolitani Episcopatus, pellecto; cui ipse S. Germanus, diuina quadam prænotione longè post futura; vt est apud Theophanem, prædixit. à Germano animum conuertit in Ioannem Damascenum, vt eum perderet, confictis literis proditionis, eius ementito charactere, ad principem Sarracenorum missis, à quo Ioannes manu trun- Io. Damascen. manus truncata restituitur.

cari mandatur, in foroque suspendi, quam ipsam precibus impetratam dexteram intercessione B. Mariæ Virginis obtinuit, brachio restitui. A Quod cum Sarracenorum Princeps cognouisset, rei admiratione commotus, eum, vt Innocentem muneri suo Consiliarij reddi curat; at ille altiora meditans, gratijs actis, facultatibusque in cognatos, seruos, & egentes distributis, Ierosolymam orationis causa profectus, ad Diuini Sabæ Lauram se contulit, ibique cum Cosma sodali monachum induit.

Longobardi per Indictionem 11. ait Anastas. dolo Sutrium occupatum, per quadraginta dies tenent; quod tandem Rex assiduis litteris, & magnis muneribus Gregorij Pontif. stimulatus, quamuis omnibus nudatum opibus, Beatissimis Apostolis Petro, & Paulo restituit, atque donauit. B

Christi Annus	Gregorij Pap. II.	Leonis Isaurici Imp.	Indict.
729.	16.	14.	12.

Lōgobar. R. & Exarchus conspirant in Pont.

EOdem, inquit *Anastasius, tempore, id est 12. Indictione sæpe dicti Eutychius Patricius, Exarchus, & Luitprandus Rex inierunt nefandum consilium, vt congregato exercitu, Rex subijceret Duces Spoletinum, & Beneuentanum; Exarchus Romam, quæ ab Imperatore defecerat, & quæ pridem de Pontificis persona iussus fuerat, impleret, nempe, vt eum occideret; Qui Rex Spoletum veniens susceptis ab vtrisque Ducibus sacramentis, atque obsidibus, cum tota sua coborte in Neronis campo conuenit.* (Erat locus iste propè Basilicam Vaticanam, olim dictus, Prata Neronis) C *ad quem egressus Pontifex, eique præsentatus, studuit, vt potuit Regis mollire animum, commonitione pia; ita, vt ipse Rex se prosterneret eius pedibus, & promitteret nulli inferre læsionem. Atque sic ad tantam compunctionem ipse, pijs monitis flexus est; vt, quæ fuerat indutus arma, exueret, & ante corpus Apostoli poneret Mantum, armillam, Baltheum, spatham, atque ensem deauratum, necnon coronam auream, & crucem argenteam, post orationem factam exorauit Pontificem, vt memoratum Exarchum ad pacis concordiam suscipere dignaretur, quod & factum est; & sic recessit, Rege declinante à malis, de quibus inierat consilium cum Exarcho.* Hæc Anastasius.

Rex Luitprandus immutat[a] totus subijcit se Papæ.

Nec verò tantum Gregorius Exarchum, qui toties in eius necem conspirauerat amice suscepit; sed, & cum quidam seductor Tiberius in Tuscia Regnum Romani Imperii vsurpare conaretur, auxiliantibus copijs præsto fuit, quibus illum oppressit, & interfecit; D nec sic tamen plenam Romanis gratiam largitus est Imperator, maligne agere pergens in Pontificem.

Papa Tyrannum opprimit.

Hoc anno contigerunt iustæ querelæ Donati Gradensis, id est Nouæ Aquileiæ Patriarchæ, aduersus Serenum veteris Aquileiæ Antistitem, Foroiuliensem tamen dictum, quòd prope Forum Iulium habitationem delegisset, res suas, & iura inuadentem, quorum occasione Gregorius epistolam [a] ad eum scripsit, in qua meminit de collato ei pallio ad preces dilecti, inquit, filij nostri Regis nempe Luitprandi, & mandat, vt ab inuasione alienorum iurium desistat, & intra suos se terminos contineat. Aliam quoque epistolam scripsit Donato Patriarchæ, & Episcopis, atque Marcello Duci, & plebi Venetiæ, & Istriæ. Quomodo vero controuersia finita fuerit, per eundem Gregorium Secundum, eiusque successorem Gregorium Tertium, Leo nonus Roman. Pontif. docet in epistola [b] data omnibus Episcopis Venetiæ, & Istriæ Prouinciæ, cum adhuc eadem altercatio recrudesceret. E *Iudicio,* inquit, *sanctæ Synodi definitum fuit, vt noua Aquileia totius Venetiæ, & Istriæ caput, & Metropolis perpetuum haberetur, secundum quod euidentissima prædecessorum nostrorum adstruebant priuilegia: Foroiuliensis verò Antistes, tantummodo finibus Longobardorum esset contentus iuxta priuilegium Gregorij Secundi, & retractationem Tertij &c.* Extat epistola Gregorij tertij ad Calixtum Sereni successorem, de peruasis ab eo possessionibus Gradensis Ecclesiæ, quas restitui

Patriarchæ Aquil. vet. & no. Aquil. altercantur.

a ex MS. Cod. rerum Ven. Andr. Dandali.

b 2. inter ep. st. Rom. Pont.

A stitui sub graui interminatione mandat. Quamuis autem idem Patriarcha Aquileiensis diceretur pariter, & Foroiuliensis, eo quòd apud eam ciuitatem habitationem delegisset; tamen constat Foroiulium peculiarem suum habuisse Episcopum, aduersus quem, Amatorem nomine Fidentij successorem, Calixtus turbas excitauit, & eo de Castro Iulio expulso, demum sibi ad habitandum vsurpauit; ex quo Pemmo Dux irritatus apprehensum, parum abfuit, quin in mare præcipitaret, in carcere tamen habuit, quo audito Luitprandus in magnam iram exarsit, Ducatumque Pemmoni auferens, Rachi eius filio tradidit. Hæc Paulus Diaconus [a].

Forum Iulium suũ habebat Episcopum.

a li. 6. c. 14 vet. edit. cu. 51.

Hoc eodem anno præcesserunt signa cœlestia de imminenti clade Sarracenorum in B Gallias. testatur Beda, qui vidit, atque descripsit his verbis, in historia sua Anglica [b]. *Anno Dominicæ Incarnationis 729. apparuerunt Cometæ duæ circa Solem multum intuentibus terrorem incutientes. Vnus quippe Solem præcedebat mane Orientem, alter vespere sequebatur Solem Occidentem, quasi Orienti simul, & Occidenti diræ cladis præsagi, vel certè vnus diei, alter noctis præcurrebat exortum, vt vtroque tempore mala mortalibus imminere signaret. portabant autem facem ignis contra Aquilonem, quasi ad accendendum accliuem, apparebantq́; mense Ianuario, & duabus ferme septimanis permanebant. Quo tempore grauissima Sarracenorum lues Gallias misera cæde vastabat, & ipsi non multo post in eadem prouincia dignas sua perfidia pœnas luebant.* Hucusq; Beda. Quos mirum est ante annos quatuor à Carolo Martello tanta cæde affectos, tãtos reparare potuisse exercitus, & tantas in Gallijs direptiones, & strages edere.

b l. 5 cap. 24.

C

Christi Annus 730. | *Gregorij Pap. II.* 17. | *Leonis Isaur. Imp.* 15. | *Indictione* 13.

LEo Imperator, rebus Italiæ compositis, ad stabiliendam in Oriente hæresim totus incumbit, contumeliosè exacto Germano Patriarcha, & in exilium misso, & impio Anastasio Germani quidem discipulo, sed Imperatoris perfidiæ consorte, in eius locũ subrogato. Cum autem mandasset omnes sanctas imagines publice cremari, & Ecclesias dealbari, tunc impio facto aduersantes multos clericos, monachos, & Religiosos laicos, alios D vita, alios membris, alios exilio multauit. Ex Ioanne Damascen. oratione secunda de Imagin. Theophane, Anastasio & Actis S. Stephani iunioris. S. Germani Patriarchæ, Orientalis Ecclesiæ, per hæc tempora, luminis, præclara extant scripta, alia in Bibliotheca SS. PP. edita, alia in Bibliotheca Vaticana manuscripta. de alijs etiam meminere Ioannes Cyparissiotus lib. 8. & Photius in Bibliotheca cap. 233. celebratur eius memoria 12. Maij in Menologio Basilij Imperatoris (ita nominatur, quòd eius iussu collectum est) vbi & asseritur nonagenarius ex hac vita migrasse. Eius tempore claruit sanctitate Stephanus Abbas, quem ex monasterijs Palæstinæ vocauit Constantinopolim ad regendos monachos, disciplina solutos, cuius anniuersaria dies agitur in eodem Menologio 13. mens. Ianuarij.

Isaurici persecutio in cultores SS. imaginum.

S. Germ. nonagenari' exul moritur.

E Accidit etiam, iisdem diebus, vt Gothorum populus, qui incoleret regionem trans Euxinum Pontum, defuncto suo ipsorum Episcopo eligerent Ioannem quendam, sanctis moribus imbutum, & consecrandum mitterent Constantinopolim ad Germanum Patriarchã, qui, ne pollueretur hæreticorum contagio, missus est ab eo in Iberiam trans pontũ Euxinum ab Episcopis illius regionis consecrandus, cuius memoria celebris est in eodem Menologio 26. Iun.

Gregorius porrò Pontifex, hæretici Anastasij pseudopatriarchæ synodica reiecta, cum commonitione, nisi ad Catholicam se conuerteret fidẽ, vt à sacerdotali officio abstineret; Imperatori quoque, salutaria suadens, mandauit, vt ab execrabili errore declinaret. Quò

Post longam expectationẽ, & frustras adhibita monitiões imp. Pa

 vero

Pa exc. & tributis Italiæ priuat. Itali deficiunt ab Imp. ob hæresim, & subdūt se Pont.

vero non obtemperasset, tunc demum factum est, vt qui hactenus sæpe retinuerat habenas rebellantis populi, quandiu spes esse aliqua potuit, vt sæpe monitus promulgatum de impietate reuocaret edictum: conuersione eius iam desperata, eum anathemate feriret, & tributorum Italiæ exactione priuaret, desciscentibus penitus Occidentalibus à Leonis Imperio, & Apostolico Pontifici penitus inhærentibus, quod Græci omnes historici affirmant. Theophanes, Cedrenus, alij. Zonaras quidem hæc Romæ (quod par est credere) facta esse synodice tradit; atque in eodem Concilio ipsum Imperatorem anathematis affectum pœna; cuius rei causa factum, vt vehementius à Leone in Oriente Ecclesia vexaretur. A

Salubris admonitio ad Politicos.

a Matt. 18. b 1. Cor. 12. c Heb. 13.

Per hos dies Ioannem Damascenum scribere aggressum esse sermones illos de imaginibus, eius testificatione constat, hortante, & extimulante Cosma eius sodale; sed zelo in primis diuino. In quibus, præter alia; *His de rebus*, inquit, *statuere, atq; decernere non ad Reges pertinet, sed ad Concilia. nam vbi duo, vel tres* (inquit Dominus) a *congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio ipsorum: ligandi, & soluendi potestatem non Regibus, sed Apostolis, & eorum successoribus, & Pastoribus, & Doctoribus Christus dedit*, &c. Et Apostolus. b *Quosdam quidem*, inquit, *in Ecclesijs posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores, atque Doctores*. Ad Ecclesiæ cōstitutionem non adhibuit Reges. & rursum. c *Obedite*, inquit, *præpositis vestris, & subiacete eis; ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri*. Item rursum. *Mementote*, inquit, *Præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt Verbum Dei, quorum intuentes exitum conuersationis, imitamini fidem. Verbum non sunt locuti nobis Reges: sed Apostoli, & Prophetæ, Pastoresque atque Doctores*. & paulo post. *Regum est Ciuilis administratio, Ecclesiastica vero constitutio pastorū, atque Doctorum* At rursum inferius. *Non Regijs regulis; sed Patrijs institutis, tam scriptis, quàm non scriptis Ecclesiam censeo constitui, & gubernari oportere. Quemadmodum enim in orbem vniuersum monumentis literarum promulgatum est Euangelium: sic in vniuerso terrarum orbe sine scriptis est constitutum, vt Christus Deus carnem indutus, & sancti homines imaginibus exprimerentur; sicut etiam, vt Crux adoretur* &c. Habet eadem in Commentario de fide orthodoxa li. 4. c. 17. Atque hæc satis ad erudiendos Nouatores, præsertim verò Politicos. B C

Christi Annus 731. | *Gregorij Pap. 3.* 1. | *Leonis Isaurici Imp.* 16. | *Indict.* 14

Greg. 2. Pap. obitus.

HOc anno 3. Idus Febr. Ind. 14. moritur Gregorius Secundus Papa, cum sedisset annos 16. menses 8. dies 20. Hic quadragesimali tempore, vt in quinta feria ieiunium, atque Missarum celebritas fieret in Ecclesijs, in quibus non agebantur, instituit. Ex Anastasio, qui pergit dicere de Oratorio exædificato Ecclesiæ, datis pretiosis vasis, & ornamentis, largitate in omnem clerum, & monasteria: denique de quinque eius ordinationibus. Porro Gregorius ipse defunctus receptus est inter sanctos, anniuersariæque memoriæ cultu in Ecclesia perseuerat; cuius si scripta extarent, resque ab eo gestæ diligentius scriptis mandatæ essent, Gregorio Magno haud inferiorem existimares. præter epistolas, scripsisse fertur responsionum librum vnum ad Leonem Imperatorem, & alium ad Episcopum Constantinopolitanum, & alia. D E

Quantus Pont. Gregor. 2. Gregor. 3. statim creatus legatio. mittit ad Imp. Legatus non ausus reddere

Quinto die vacationis eius Sedis 16. Februarij in eius locum subrogatus est alius Gregorius, eius nominis tertius, natione Syrus, quem, vt mitissimum, valde sapientem, Græcè, latineque eruditum, omnibus denique Pontificijs virtutibus excultum celebrat Anastasius. Hic statim legatum Gregorium presbyterum cum grauibus literis ad Imperatorem mittit, studens eum ad Catholicam fidem reuocare, quas tamen legatus, timore correptus, non ausus porrigere, Romam reuersus est; quem Pontifex, vicinorum Episcoporum

coacto

A coacto Concilio, facinus detestatus, deponere volebat; nisi Episcopi, & optimates preci-bus intercessissent, ne deponeretur, sed pœnitentiæ subijceretur, qua illi digna imposita secundo cum ijsdem litteris ad Regiam eum direxit vrbem. ex Anast.

litteras, pœnitētiæ subijcitur, & remittitur.

Leo interim Imperator in sua impietate obstinatior; aduersantes sibi, vel minus obsequentes, non tam nece, inuidens illis gloriam martyrij, quàm exilijs afficere consueuit, in quibus numeratur Aemilianus vir sanctissimus, qui S. Germano successerat in Cyziceno Episcopatu, cuius natalem celebrant Græci octaua mensis Augusti: Tunc etiam Basilius, & Procopius Decapolita, eandem pœnam perpessi, eadem digni facti sunt corona, celebres 27. Febr. Tunc & Theophilus S. Monachus æquè coronam promeruit, cuius agunt memoriam 2. Octobris. Tunc & Niceta Patricius idem certamen subiens in album

Aduersantes sibi exilijs damnat Imp.

B SS. relatus est 13. mensis Octobr. Abstinuit tamen idem Isauricus ab infligendo supplicio Ioanni Episcopo Polyboti, qui claritudine miraculorum adeo celebris . . at, vt & ipse, sicut olim magnus ille Gregorius, dictus fuerit Thaumaturgus. hic enim cum ad redarguendum Imperatorem se Constātinopolim contulisset, vehementerque respondisset, nullam vim passus, ad suam redire Ecclesiam permissus est; vbi suum gregem illæsum ab hæresi custodiens, quieuit in pace quinto die Septembr. In horum classe adnumeratur Gregorius Decapolis in Isauria ciuitatis ciuis, qui Orientem, & Occidentē peragrans in confessione Catholicæ fidei diem clausit extremum. Simeon præterea sanctitate nitens tunc vixit, quem à Leone in carcerem detrusum, idem, qui supra Gregorius, Constantinopoli inuisit. De quo Menolog. 24. Nouemb. de alijs inferius.

Io. Polyboti Episcop. cognom. Thaum.

S. Gregor. Decapolita.

S. Simeon

C Hoc eodem anno cum audisset sanctus Bonifacius Germanorum Apostolus defunctum esse Gregorium secundum, à quo acceperat Apostolatum, & in eius locum subrogatum fuisse Gregorium tertium, ad ipsum Romam Legatos cum litteris misit, qui omnem suam obedientiam Romanæ Sedi debitam pollicerentur; plurimorum Germanorum ad Christi fidem conuersionem nunciarent, & responsa ad plures quæstiones postularent. Gregorius gratulatus de Gentilium conuersione, & ad postulata respondit, & non postulata contulit; Pallium videlicet, & Archiepiscopum eum constituit. Ex eius vita. lib. 1. cap. 25. apud Sur. 5. Iun.

S. Bonifac. legatio ad Greg. 3.

Hoc eodem anno suæ historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum Beda finem imponit,

D breui compendio describens statum, quo eandem relinquat Ecclesiam Anglicanam, quinam Reges prouincijs, & Episcopi Ecclesijs præessent recensens, ita demum perorat; *& arridente pace, & serenitate temporum, plures in gente Nordanhumbrorum tam nobiles, quàm priuati, se suosque liberos, depositis armis, satagunt, magis accepta tonsura, monasterialibus adscribere votis, quàm bellicis exercere studijs. Quæ res, quem sit habitura finem, posterior ætas videbit. Hic est in præsentiarum status Britannia, anno aduentus Anglorum in Britanniam 285. Dominicæ autem Incarnationis 731. in cuius Regno perpetuo exultet terra, & congratulante in fide eius Britannia, lætentur Insulæ multæ, & confiteantur memoriæ sanctitatis eius.* Mox adijcit appendicem de rebus suis.

Beda finē imponit suæ hist. Angl.

E Septem annorum se, ait, monasterio educandum traditum, & inter obseruantiam disciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Ecclesia curam, semper, aut discere, aut docere, aut scribere dulce habuisse: decimonono vitæ anno Diaconatum; trigesimo presbyteratum suscepisse. *Ex quo tempore,* inquit, *accepi presbyteratum, vsque ad annum ætatis meæ 59. hæc in scripturam sanctam, meæ, meorumque necessitati ex opusculis venerabilium Patrum breuiter adnotare, siue etiam ad formam sensus, & interpretationis eorum superadijcere curaui.* Deest apud Bedam Catalogus scriptorum eius, qui ponitur ad finem Epitomes ante antiquum auctorem anonymum, qui post eum res Anglorum est prosecutus: nec tamen omnia ibi recensita, scripta ab ipso Beda esse tam polita, sed ab alijs postea. Quæ in illis desiderari vide-

Bedæ vitæ compendium.

bantur ad integrum numerum operum eius adiecta, ex his, quæ post ab ipso Beda scripta esse noscuntur, demonstratur. De tempore, quo defunctus sit, variant auctores. Sigebert. hoc eodem ann. eum defunctum affirmat. Marian. Scotus an. 729. alij 700. alij 733. alij 734. variant item in annis eius ætatis, cum alij illi annos tribuant sexaginta, alij 61. alij plures, vt Trithemius, qui 72. porrò auctor Annalium egregio de his ratiocinatur, ac demum ex eius scriptis elicit (epistola videlicet, inter alias eius lucubrationes absque controuersia numerata, cuius titulus de Aequinoctio iuxta Anatolium, &c.) ipsum saltem peruenisse ad annum ætatis 105. Veruntamen huic assertioni de longæua eius vita repugnare videtur, quod sanctus Bonifacius Germaniæ Apostolus duabus epistolis 15. & 44. ex citato sæpius manuscripto codice, de eo quasi iam defuncto meminit, cum ea scribere se dicat anno Dñi 776. vel probandū epistolā illam falso censeri inter eius opera. Cæterùm de transitu eius ad Dominum, extat epistola vnius cuiuspiam ex discipulis eius, qui interfuit, ad finem operum eius, germana quidem, ac sincerissima quam auctor Annalium, vt dignam Annalibus descripsit; nos verò pro ratione compendij exscribere omittentes, suademus, vt legatur ad cognoscendam pietatem, & litterarios labores eximij hominis, ad extremum ferè spiritum continuatos. Quæ referuntur de titulo, Venerabilis, illi tributo, recentiora sunt, nec eius ætatis hominibus cognita; siquidem Hilduinus in Areopagiticis, ipsum sanctum Bedam presbyterum nominat; sicut & Marianus Scotus de ipso ait: Sanctus Beda presbyter Anglicus computator, his temporibus clarus habetur. Albinus Flaccus, & ipse Anglus, Bedam sacerdotem, & Doctorem eximium appellat, & Amalarius sæpius eum citans, nunquam, Venerabilis titulo eum ornat, sed potius honoris causa eum Dominum Bedam appellat, qui omnes eadem ætate vixerunt. Porrò vitam Bedæ à Cuthberto Abbate scriptam fuisse Molanus testatur; sed non extat.

Quādo, & quoto anno ætatis decesserit Beda. *De venerabilis cognomine.*

A B C

Sarraceni, qui Galliam Narbonensem occuparant, à Carolo Martello victi, ab occupatis munitionibus penitus expelluntur, plurimis cæsis, quæ hoc anno cœpta, in sequentem annum sunt propagata. Qui fuga lapsi naues conscenderant, vi tempestatis fluctibus absorbentur. Ex Francorum Annalibus à Pithoco editis.

Contigit eodem anno obitus S. Eucherij Episcopi Aurelianensis, sexto anno sui, sub Carolo Martello, exilij. Ex vita, & Chronico edito à Pithoco; alijs tamen aliter tradentibus. D

Christi Annus	*Gregorij Pap.* 3.	*Leonis Isaurici Imp.*	*Indictione*
732.	2.	17.	15.

LEo Imperator Chagani, seu Chaiani Cazarorum Regis filiam Constantino filio connubio sociauit, & Christianam factam Irenen vocauit; quæ, cum sacras litteras didicisset, pietate claruit, & sacras Imagines coluit, & colendas palam testata est. Redditus patrimonij, quos Ecclesia in Sicilia possidebat, in fiscum inferri præcepit, mares omnes describi iussit. Tributa capitalia tertiæ parti Siciliæ, seu Calabriæ imposuit. Exercitum aduersus Papam, & Romam, atque Italiam, immisit. Ex Theophane. Addit Cedrenus, ingentem classem aduersus Italos, & Romanos, paratam in Adriatico mari, naufragio perijsse: Gregoriumque presbyterum legatum ad eundem Imperatorem remissum, in Sicilia retineri iussisse, scripta auferri, & in exilium amandari. Hæc Anastasius quoque. Quibus Romam delatis Gregorius Pontifex, collecto Romæ Episcoporum Cōcilio, decreto firmauit antiquas PP. traditiones de cultu imaginum sacrarum, & anathemate ferijt omnes eidem aduersantes: & ex eiusdem Concilij Decreto missæ Commonitoriæ litteræ ad E

Irene ex barbara, christiana, catholica, & pia reddita. *Leo sacrilegus.* *Gregorius anathemate damnat Iconom.*

A Imperatorem. Peracto Concilio iterum missa alia similiter scripta Commonitoria per Constantinum Defensorem, quem fortissima custodia attineri mãdauit, & scripta auferri, & post integrum ferè annum relaxari. Ex Anastasio.

Quòd insuper ab eodem Iconomacho, & Hagiomacho Leone Sanctorum reliquiæ contemptui haberentur, idem sanctus Pontifex Sanctorum omnium, quos potuit toto orbe Christiano, collectas reliquias in oratorio à se constructo in Basilica sancti Petri honorificè collocauit: quorum festa vigiliarum, à monachis trium monasteriorum illic seruientium, quotidie per ordinem, atque Natalitiorum Missas in eodem loco celebrari instituit. Ex Anastasio, qui egregia prosequitur ornamenta, & sumptuosissima eidem ab eo, oratorio, collata. Addit quoque de eximijs ornamentis in Ecclesia sanctæ Dei genitricis ad præsepe factas.

B

Christi Annus	*Gregor. Pap 3.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
733.	3.	18.	1.

GRegorius Papa rursum, & seorsum Italia legationes misere ad Leonem Imperatorem, quibus illi suaderent ab impietate desistere, ac tum illi se omnes subiecturos, consuetumque vectigal, vt subditos, pensuros: sed rursum legati à Sergio Extratego in Sicilia per octo ferè menses detenti, scriptis ablatis, cum exprobratione tandem demissi.

C Rursum Gregorius adhortatorias litteras dirigit per Petrum Defensorem ad Leonem, & Constantinum, & ad Anastasium inuasorem Sedis Constantinopolitanæ; sed nullo fructu. Ex Anastasio. Interim Imperator complures SS. Episcopos detestantes eius errorem è sedibus suis eijcit in exilium, in quibus Theophylactum Nicomediæ Episcopum, de quo Menologium, septima die Martij, & 20. sanctum Nicetam Episcopum Apolloniadis, & Michaelem Synnadorum Metropolitanum, 23. Maij, & alij plures, idem subiere certamen.

Eodem anno Deus res Francorum per Carolum Ducem magna gloria illustrauit, ad internecionem Sarracenis cæsis, qui ingenti numero, ex Hispan. superuenerant, suppetias

D laturi ijs, qui Narbone cum suo Rege ab eodem Carolo obsidebantur. Ex veteri Chronico Pithoei.

Hoc tempore, accidisse videtur, quod in Actis sancti Bonifacij habetur his verbis: [a] *His ita factis sanctus Bonifacius Germanorum Episc. Boiariorum Regiones, quibus per id tempus dominabatur Hugbertus Dux, inuisit, prædicationisq; munus apud illum studiosissime exercens, Ermuuolfum hæreticum pestilentem, magno diuinæ æmulationis feruore incensus, ex Canonum præscripto, damnauit, & ab Ecclesia eiecit. Ac deinde ad suæ diœcesis homines reuersus, omnia circumibat instaurans ea, quæ Ecclesiarum cura poscere videbatur.* [a] li. 1. c. 17

E

Christi Annus	*Gregor. Pap. 3.*	*Leonis Isaur. Imp.*	*Indictione*
734.	4.	19.	2.

HOc anno, inquit Theophanes, à Leone Imperat. Theodorus Mansur in exilium missus est ad Climata eremi. Hunc fuisse tradunt Episcopũ Grapsorum, Cantorem cognomento dictum; quòd ad exemplum Ioan. Damasceni, & Cosmę Maiumæ Episcopi sacros hymnos in Ecclesia tunc canendos luculentissime scriberet. Sæuijt item idem truculentus Imperator in alios sanctos viros, cultores sacrarum Imaginum, nempe Paulum, & Theosterictum, quorum Græci celebrant anniuersariam natalis diem 17. mensis Maij, Egregij cõ
fessores pro
Imaginũ
cultu.

quorum

quorum priorem igne consumptum tradunt; posteriorem verò, post multa mala, in pace quieuisse. Tunc etiam Theophilum monachū multa mala perpessum tradunt 10. Octob. Ioannem quoque Abbatem monasterij Catharorum, post carcerem, exilium, verberationem, relegatum cum alijs pluribus in Insulam Aphusiam, refert Menologium. A

Viri insignes in Anglia.

Hoc eodem anno moritur in Anglia Tacuinus Archiepiscopus Dorouernensis vir, vt inquit Beda epistola hoc anno data, religione, prudentia, & sacra doctrina insignis, qui Berthualdo successori Theodori, æque pietate & doctrina conspicuo successerat. historia Anglic. [a] Post Tacuinum autem, anno sequenti Nothelmus, nobilis pietate & doctrina subrogatus est, [b] quem S. Bonifacius de rebus sibi dubijs consuluit, [c] nempe de cognatione spirituali matrimonium impediente, vt de re hactenus sibi incomperta, & alios item doctrina insignes in Anglia, Pectelmum Episcopum, [d] primum Casæ candidæ, de quo Beda, [e] quem habuisse, ait, successorem Adhelmum æquè disertum, quem scripsisse, ait, librum egregium aduersus errorem Britannorum, de Paschate; & de Virginitate librum eximium, exemplo Sedulij, geminato opere, & versibus hexametris, & prosa, & alia præclara; Dudonem quoque Abbatem in Anglia celebrem suum olim discipulum. extat eius epistola apud Bedam. [f] Maximam porrò habitam esse rationē eiusmodi vinculi spiritualis à Romanis Pontif. Iulio, Innocentio, Cœlestino, atque Concilijs, testatur Deusdedit Papa in epist. ad Gordianum Episcopum Hispaniarum. B

[a] hist. Ang. l. 5. c. vlt. [b] li 5. ca. 9. [c] vet. cod. epist 25. [d] epist. 27. eiusdē vet. cod. [e] li. 5. c. vlt. [f] li. 5. c. 28.

C

Christi Annus	Greger. Pap. 3.	Leonis Isaurici Imp.	Indictione
735.	5.	20.	3.

Martyres pro cultu SS. Imag. Greg. Limniota & alij monachi mart.

Saeuiēte in dies magis Leonis rabie, aucta est in cultores SS. Imaginum persecutio, vsq; ad excruciationes, & sanguinē progressa; siquidem Hypatium Lydenum Episcopum & Andream presbyterum dire excruciatos necauit, de quibus Græci in Menolog. 24. Septemb. Quo etiam tempore egregium spectaculum edidit Gregorius Limniota monach[a], prope centenarius, de quo Græci 24. Septembr. Passi sunt grauissima eodem tempore Procopius, & Basilius monachi, de quibus in Menolog. 27. Febr. subijt idem certamen Sergius Confessor; de quo in eodem Menolog. 13. Maij. His accessit Macarius Confessor, qui ob eādem causam exul vitam finiuit; de quo in Romano Martyrologio prima April. Idem quoque stadium cucurrit Theophilus monachus; de quo in Menolog. 2. Octobris, plures alij Confessores eximij extitere, cum omnibus libere in pios cultores SS. Imaginum insurgere, Imperatoris edicto, concederetur, in quibus recensentur sanctus Eudæmon Episcopus Lampsacenus, qui post multa certamina in exilio vitæ coronam accepit; cuius memoria quotannis à Græcis agitur 14. Martij. Niceta quoque Episcopus Apolloniadis, de quo in Menolog. 20. Martij. Gregorius item Episcopus Melitenus 7. Aprilis. Basilius pariter Episcopus Parij. 13. Aprilis. Qui, & alij ex impietate, & crudelitate Imperatoris, immortales sibi contexuerunt coronas. D E

Christi Annus	Gregor. Pap. 3.	Leonis Isaurici Imp.	Indictione
736.	6.	21.	6.

Vtilo Boiariorum Dux, erga Romanam Ecclesiam, vti sui prædecessores, studiosissimus, defuncto Boiariorum Episcopo, Vuinilum Romam ad Gregorium Papam consecrandum mittit. ex epistola Gregorij ad Bonifacium, & ex Actis vitæ S. Bonifacij. [g]

[g] li c. 32.

A Cœpta in Oriente persecutio, propagatur etiam in remotiores pios Imaginũ cultores: inter quos numeratur egregius athleta Ioannes Episcopus Gothiæ ex Tauro Scytharum regione, 16. Martij.

Gerebat Præfecturam Vrbanam Constantinopoli his temporibus Philippus, æqui amantissimus; qui, quòd absoluisset quasdam mulierculas, tanquam innoxias, accusatas de cæde lactentium infantium, ab Imperatore ipse iussus est cædi.

Christi Annus 737. *Gregorij Pap.* 3. 7. *Leonis Isaurici Imp.* 22. } *Indictione* 5.

B BRitones quidam æstu inuidiæ perciti, quod Anglorum nouellæ gentis, quæ fidem haud pridem suscepisset, aliqui potentes opere, & sermone Apostolico munere, multas prouincias ad Deum prædicatione conuerterent, hæresim disseminare cœperunt, (ex litteris Gregorij Pap. ad Episcopos) qua occasione, atque etiam adeundi, de more, limina Apostolorum, & coram, Pontificem venerandi, & plura ad functionem sui Apostolatus impetrandi, Bonifacius consilium cœpit profectionis in vrbem, quo anno sequenti peruenit. Bonifaci⁹ Rom. tendit.

Hoc anno pariter S. Ermino Episcopo, ex Abbate Lobiense, defuncto successit in locum eius Theodulphus, æque sanctus. Molan. in natiuit. SS. Belg. quorum diem natalem colit Ecclesia Belgij, nempe Ermini die 85. April. Theodulphi verò 25. Iun.

C Quo eodem ann. Rex Anglorum Nordanhumbrorum Ceolulphus, ille ipse ad quem Beda scripsit historiam Anglicam, diuino amore succensus, relinquens regnum Eadberto, monasticam sectatus est vitam.

Christi Annus 738. *Gregor. Pap.* 3. 8. *Leonis Isaurici Imp.* 1. 23. } *Indictione* 6.

SAnctus Bonifacius multa stipulatus turba Francorum, Boiariorum, & Britannorum, Romam adit, tum, vt Pontificis Apostolici conspectu, & alloquio frueretur, tum, vt D sanctorum illic quiescentium se precibus commendaret; denique, vt doceretur de nonnullis ad curam animarum spectantibus; vbi à Pontifice comiter est exceptus, & à Romanis salutaris verbi causa magna veneratione frequentatus. [a] Qui discedens muneribus, & reliquijs quascunq; petijt, liberaliter, & honorificè donatus; ab eodẽ etiam accepit epistolas ad Episcopos, Abbates, Optimates, Principes, & populum Germaniȩ, quarum exempla extant in eius vita. [b] His litteris Pontificis instructus Bonifacius Roma profectus, Ticinum veniens apud Regem Longobardũ aliquandiu moratus est. Eodem planè tempore contigit ipsum sanctum Bonifacium suos per litteras de sua peregrinatione certiores reddere. eodem Cod. cap. 30.

[a] *Vita li. 1. cap. 27. & Greg. epist.* [b] *li. 1. c. 28 29. 30.*

E Hispani antiquæ nobilitatis memores, cum instar Machabæorum montana petijssent, & Regulum sibi Pelagium constituissent, aduersus Arabes Hispaniam seruitute prementes, Regni titulum ad posteros propagare conati sunt. Pelagius igitur post decem & octo annos, magnis, diuina virtute, rebus gestis, decedens, Regnum filio nomine Fauila reliquit; quo, secundo Regni anno, extincto, gener Pelagij Adelfonsus, Petri filius, ex Reccaredi Serenissimi Gothorum Regis progenie ortus, in Regem eligitur, & cum Froila fratre in Sarracenos mouens plures ciuitates ex eis recipit, quibus & Episcopos dandos curat. Tudens. in Chron. Catholici quoque gloriosum cognomentum, quod Reccaredus Rex expro-

Hispani adu. Sarracenos Regnũ tuẽtur & propagant, Adelfons. Catholici cognomẽ tuetur, Reccaredo tributũ

Diu intermissum, à Ferdinãdo longo intervallo repetitur P. cõcedẽte.

ex propagata fide Catholica in Gentiles suos ab acclamatione Episcoporum, in Concilio congregatorum, tulerat, eius gloriæ æmulus, & Regni successor asciuit, quod ipsum intermissum à successoribus, Ferdinandus Aragonius Hispaniæ Rex enixis precibus à Iulio secundo Rom. Pont. impetrauit, vt omnium Regum Hispa. hæreditarium esset. A

Carolus Martellus sæpius concisis, & fugatis Sarracenorum exercitibus, hoc anno, prouinciam illis ereptam Francorum coronæ adiunxit. Vetus Chron. anonymum editum à Pithoeo.

Fugatis iam penitus è Gallijs Sarracenis, Episcopi, qui remanserât, ad restaurandas Ecclesias ab eis exustas animum adiunxére, in quibus egregiam operam nauasse Vuilicarium Episcopum Viennensem refert Ado, quem post sacrilegè à laicis occupatis Ecclesię bonis, in monasterium SS. Martyr: Agaunensium secessisse; ibique vitam venerabilem duxisse, ait, vastata, & dissipata Viennensi, & Lugdunensi prouincia aliquot annis vtraque sine Episcopis fuit. Anastasius tradit, Gregorium tertium ad hunc Vuilicarium pallium misisse, cum putasset, tum in Archiepiscopatum Ecclesiam Viennensem erectam fuisse; quod tamen ante, ipso fermè initio coalescentis in Gallijs Ecclesiæ, fieri contigit. B

Christi Annus	Gregorij Pap. 3.	Leonis Isaurici Imp.	Indictione
739.	9.	24.	7.

C

S Bonifac. fundat Ecclesias in German. Salisburg. Ratispon. Patauiens. Ecclesiæ cõstitutæ.

BOnifacius Ticino recedens ab Vtilone Boiariorũ Duce inuitatus, Regionem lustrãs, verbum Dei prædicauit, & ad arcendos quosdam, qui se Episcopos, & presbyteros mentiebantur, tres in ea Episcopos instituit; Ioannẽ Salisburgensi Ecclesiæ, Erimbertum, Frisiorum genti, Gunibaldum Ratisponæ, quæ est Boiariorum Metropolis, ex præscripto Rom. Pont. Vtilone consentiente, Episcopis datis. Nam Vuinilus Patauiensi Ecclesiæ iam antea præsule Romano datus erat. De quibus omnibus Rom. Pont. certiore facto, litteras, quæ extant, ab eo recepit, quibus ab eo acta comprobauit, & de Concilio celebrando commonuit.

Greg. martellũ euocat ad subsidiũ Eccl.

Transamundus Dux Spoletanus persequente eum Rege Longobardorum Luitprando Romã profugus, à Gregorio tertio Papa, & Stephano Patricio Romano, ac Duce receptus est, & à Rege repetitus, non redditus. Qui Rex propterea vrbem obsedit, Basilicam Vaticanam B. Petri diripuit, ciuitates quatuor Romani Ducatus occupauit. Sed, Rege ad suam Regiam reuerso, Transamundus, cum copioso exercitu Romani Ducatus, Spoletinum Ducatum recuperauit, qua obsidionis occasione Gregorius Papa nuncium cum litteris ad Carolum Francorum Subregulum, vt ipse appellat, secundo misit, oratum, vt Ecclesiam Romanam pro sua pietate ab oppressione vindicaret Longobardorum. Ex hoc enim, inquit, tibi poteris immortalem, & æternam vitam acquirere. Ex Anastas. in Zacharia, & epist. ipsa Gregorij Papæ. D

Christi Annus	Gregor. Pap. 3.	Leonis Isaur. Imp.	Indictione
740.	10.	25.	8.

E

SAnctus Bonifacius Germanorum Apostolus, ex litteris à Gregorio Papa anno superiore datis Concilium habet Boioariæ, & Alemanniæ Episcoporũ Augustæ, an alibi, propè Danubium, non satis exploratum habetur. De Concilio constat ex Bonifacij epist. 48. eodem Cod. ad Cuthbertum Dorouernẽsis Ecclesiæ in Anglia hoc ann. consecratum Episcopum; vt apud Bedam in Epitome legitur.

Memo-

A Memorabile est, quod hoc ann. actum ab Ina Angliæ Rege; refert Polydorus Virgilius in Anglica historia, recentiora etiam recensens. *Officia autem eiusdem Regis*, inquit, *pietatis plena infinita produntur. & illud in primis, quòd Regnum suum Rom. Pontifici vectigale fecerit, singulis argenteis nummis, quos denarios vocant, in singulas domos impositis. Fecit autem idem (pergit) eius exemplo (vt opinor) ductus, Offa Merciorum Rex, qui non multum post tẽpus regnauit. Fuit is annus salutis circiter 740. Hoc vectigal, prout quidam scribunt, auxit posthac Ethelunolfus, seu Athulfus Rex, qui, vt, proximo libro demonstrabitur, totius ferè insulæ Imperium obtinuit*; & mox: *omnis Anglia hoc tempore istud vectigal, pietatis, & religionis causa Romano Pontifici pendit, domesticatim collatum, & nummi illi argentei vocantur à vulgo, denarij Beati Petri, quos Pontificius Quæstor, quem non inscienter collectorem nuncupant, exigit.* Hæc ipse scribens ad Henricum VIII. tunc Regem.

B Anno Domini 1533. sed mirandum illud accidit. Vbi cessauit pendi vectigal istud, hæresum alluuione Anglia absorbetur. Habuit Ina Rex vxorem Edilburgam, paris pietatis, quæ se in Monasterium inclusit, ex Regina ancilla effecta.

Anglicum Regnum vectigale Ro. Eccl. ad hanc ferè ætatem.

Orientalis Ecclesia sub iugo persecutoris Imperatoris laborans, graui, & longo per duodecim menses terræmotu conflictatur, Ecclesijs, & monasterijs Constantinopoli, & per plures prouincias, vrbibus, & villis corruentibus, statuis etiam Imperatorum, quæ erant Constantinopoli, deiectis, de quo Theophanes in tempore, quo hæc contigerunt, à semet corrigendus. Extat eiusdem terræmotus memoria in Menolog. his verbis: *vigesimoquinto Leonis Isauri Principatus anno, Indict. 9. 26. Octobr die. Factus est ingens, & terribilis terræmotus* Constantinopoli, & omnes domus, & Ecclesiæ conciderunt, multique

C viui oppressi, sunt mortui, &c.

Orientalis Eccl. ingẽti per annum terræmotu conflictatur.

Luitprandus, & Hilprandus Longobardorum Reges Romanum Ducatum vexant, Romam obsident, & Campaniam deprædantur. Transamundus ipse Dux per Romanos adiutus, ad recuperandum Ducatum Spoletanum, infidelis, & ingratus, Gallesium occupat. Gregorius Papa vexationem Transamundi pecunia redimit, Romanæ vrbis muros restituit, & sacris muneribus missis, cum honorifica legatione auxilium implorat à Carolo Martello Francorum Duce, aduersus Longobardos. Ex Anastasio. Extat Gregorij epistola hoc titulo: DOMINO EXCELLENTISSIMO FILIO CAROLO SVBRE-

D GVLO, GREGORIVS PAPA. In qua magno animi angore deplorat calamitates Ecclesiæ, queritur, quod non ab eius filijs matri laboranti succurratur; monet, ne fallis Longobardorum suasionibus decipi se sinat; aperit non ob aliam causam Duces Spoletanum, & Beneuentanum à Rege bello peti, quàm quòd nolint bello persequi Romanam Ecclesiam: *Potens est charissime fili*, inquit, *ipse Princeps Apostolorum ob à Deo sibi concessam potestatem, suam defendere domum, & populum peculiarem, lateque de inimicis dare vindictam; sed fidelium mentes probat.* Bis illum, CHRISTIANISSIMVM filium appellat, quem titulum honorificentissimum videmus in eius Regni Regibus ad nos vsque propagatum. Propè finem epistolæ habet hæc verba: *Coniuro te per Deum viuum, & verum,*

E *& per ipsas sacratissimas claues confessionis Beati Petri, quas vobis ad Regnum direximus, vt non præponas amicitiam Regum Longobardorum amori Principis Apostolorum; sed velocius sub nimia festinatione sentiamus, post Deum, tuam consolationem ad nostram defensionem, vt in omnibus gentibus declaretur vestra fides, & bonum nomen, quatenus, & nos cum Propheta mereamur dicere: Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.*

Rursum Pap implorat auxiliũ Francorũ.

Nefandus Imperator Leo Isauricus ob confractionem sacrarum imaginum Principum omnium Occidentalium in se odia conuertit, vsque adeò, vt in eum arma mouere omnes æquè parati essent, iamque mouerent: cùm ille in odium Romani Pontificis, cui

Luitprād. ambitione dilatandi regni, iungitur hæretico Imp. contra Eccles. Rom.

motus istos tribuit, astuta malitia pacis fœdere conciliauit sibi Regem Longobardorum, A in Italia potentissimum, concitauitque eum in Romanum Pontificem eo prætextu, quòd foueret Duces Longobardorum ipsi infestos, Spoletanum, atque Beneuentanum, in spem erigens, vt suo auxilio illos eijciens, solus, absque socijs, in Italia Longobardorum esset potiturus Imperio. Suasit cito ista, cæca prudentia carnis, & Regni dilatandi insana cupiditas ad malum impulit. Cui miser ille, nulla habita ratione sacrorum, omni penitus diuini iudicij abiecto timore, diuinis legibus penitus proculcatis in Romanam Ecclesiam immittit exercitum, qui primum omnium in sacrosanctam sancti Petri Basilicam extra muros vrbis positam, impetum faciat. Quo toto molimine, atque conatu, absque Deo, & contra Deum adhibito consilio, nihil aliud profectum, quàm (quod declararunt euenta) vt adimeret suis posteris ipse Regnum auitum in perpetuum; Romanam verò Ecclesiam plurium prouinciarum possessione locupletaret, augeret gloria, potentia dilataret. B Cur verò Carolus non cito in Luitprandum insurrexerit, ea certior ratio afferri posse videtur, quòd eundem Regem in prælijs aduersus Sarracenos fidelissimum habuerit adiutorem. Quod consilium Deo non videtur fuisse probatum; ex quo fortè accidit, vt anno sequenti vindice numine, cito, & miserando interitu fuerit ex hac vita sublatus.

Christi Annus	*Gregor. Pap.3.*	*Const. Copronymi Imp.*	*Indictione*
741.	11.	1.	9.

C

Copronymus sancit c. imaginū cultum. Artabald' Curopalata occupat Constantinopolim. Impiū Copronymi secretum panditur.

LEo Imperator cum regnasset annos 24. menses 2. dies 20. *tum anima, tum corporis mortem mortuus est*, Inquit Theophanes; & imperat eius filius solus Constantinus Copronymus, ferus, tyrannus, magicis artibus deditus, impius. Primò anno Imperij promulgat Decretum contra sacras Imagines; sed excitante Deo illi aduersarium, quod cœperat, perficere non potuit. Artabaldus liquidè Curopalata, & gener Leonis abalienatum à se Constantinum veritus, aduersus eum, bellantem cum Arabibus ementita eius morte Constantinopolim occupat, & Imperator, vt orthodoxus acclamatur, & Constantinus probris, & maledictis incessitur. Anastasius ipse Patriarcha hactenus hæreticus tempori inseruiens, detestatur hæreticum Constantinum, & ad demerendam noui Catholici Imperatoris gratiam, impium Constantini secretum, cum iuramento, pandit, quòd negaret Christum Deum, & Mariam fuisse virginem post partum. Ex Theophane, quam impietatem ab impio Patre hausisse par est credere. D

Hoc eodem anno, (scribit Theophanes) *Eulid Rex Arabum in Oriente interfecit Christianos captiuos in omni ciuitate inter quos Eutychius filius Mariam Patricij, Martyr verus ostensus est, in Charris Mesopotamia, vbi & reliquia ipsius sanitates per Dei gratiam operantur, & multi alij per sanguinem consummati sunt.*

Hoc pariter anno 4. kalend. Decembr. moritur Gregorius Papa cum sedisset annos 10. menses 9. dies 12. vt Anastasius tradit. De quo Vualfridus. [a] Velut inauditum, & nouum quiddam, *refertur*, inquit, *quod omnes Psalmos memoriter tenuerit*. Refert Anastasius de pluribus ab eo Ecclesijs restitutis, picturis, & pretiosis vasis, & ornamentis decoratis, monasterijs extructis, & donatis. Centumcellensisque ciuitatis muris, pene à fundamentis fortissime constructis. *& hoc constituit*, habet idem *Anastasius, vt ferè sine interuallo, & à presbyteris hebdomadarijs Missarum solemnia, & à Monachis diuina officia, secundum constitutum, quod à collegio sacerdotum coram sacro corpore beati Petri Apostoli factum est, in solemnijs Christi D. N. sanctaeq; eius genitricis, SS. Apostolorum, vel omnium SS. Martyrum, Confessorum, atque Virginum, in oratorio nomini eorum dedicato: atque vt intra Ecclesiam beati Petri, sub arcu principali similiter,* E

[a] Cap. 25.

& vigilia

A *& vigiliæ celebrarentur, ijsdemq; institutis disposuit, vt in cœmeterijs circumquaque positis Romæ in*
diebus natalitiorum eorum, luminaria ad vigilias faciendas, & oblationes de Patriarchio per oblatio-
narium deportentur ad celebrandas Missas, per eum, quem præuiderit Pontifex, pro tempore sacerdo-
tem. Extat adhuc in Basilica S. Pauli oblationum Gregorij Papæ III. ad Missas celebrandas,
antiquum monumentum, vetus inquam, in marmorea tabula, inscriptio ipsius Gregorij,
hoc titulo.

In nomine Dei Saluatoris nostri Iesu Christi, Breue factum à me Gregorio
III. Papa de oblationibus, quæ debentur per singulos dies in Ecclesia S. Breue Gregor. Papæ.
Pauli Apostoli.

B *Statui enim offerri in prima Missa ad corpus oblatam vnam. In 2. Missa ad S. Timotheum oblatam*
vnam. In 3. Missa ad imaginem Saluatoris, qua & Apostolorum, oblatam vnam. In 4. Missa ad S. Gre-
gorium ad ianuas, oblatam vnam. Deinde in Missa quinta ad Altare maius, oblatas duas. Quod simul
fiat, quotidianis diebus, oblatæ sex, quæ ab ecclesia offerantur in Basilica tua, Domine meus B. Paule A-
postole. Quem Breuis titulum auctoritate Apostolica omni tempore confirmamus sub anathematis in-
terdictu, vt nulli liceat successorum nostrorum minuere prædictas oblationes. Sed si voluerit, ad laudem
& honorem eiusdem B. Apostoli augere, augeat. Nos vero ideo dedimus huic maiori altari monachos; vt
hæc omnia fiant omni tempore. hactenus Breue. Oblatarum porro nomine, quod offertur pro Oblata
celebrando Sacrosancto Missæ sacrificio, intelligitur. Cum alioqui panis etiam offerri à quid.
populo soleret ad Eulogias conficiendas, cum panis ipse communiori benedictione bene-
C diceretur, qui in populo diuideretur. qui vsus adhuc in pluribus viget Ecclesijs. Rursus ve-
ro oblatarum nomen vsurpatum interdum inuenitur pro ipsa Eucharistia, apud antiquos
Rituales. Communius autem pro ipso pane, & vino, quod offertur sacrificij celebrãdi cau-
sa. de qua Remigius Antisiodorensis, de celebratione Missæ. Ex eiusmodi oblatis olim ea
pars tantum ad Sacræ Eucharistiæ vsum sumebatur, quæ ad communicandum populum
satis esset, vt ex S. Cypriano [a] colligitur, dum redarguens diuitem feminam sine eiusmodi [a] De oper. & eleem.
oblatione ad Ecclesiam venientem, hæc improperat, dicens: *De sacrificio, quod pauper obtu-* [b] ser. 215.
lit, scimus. & S. August. [a] *erubescere,* inquit, *debet homo idoneus si de aliena oblatione communicaue-* de temp.
rit. Quæ autem supererant, ne consecrarentur ex pane, & vino, in vsum Sacerdotum offe-
D rentium sacrificium, & clericorum ministrantium cedebant. postea autem cum est factũ,
vt quæ in sacrificium offerenda essent, Sacerdotum diligentia pararentur: omnes illæ di-
uersorum oblatæ, absque diminutione, ijsdem cessere ministrantibus.

Cessauit Episcopatus dies octo. Creato quamprimum fieri potuit Zacharia Græco, viro
insignis sanctitatis, mitissimi ingenij, qui totam Italiam inuenit valde turbatam, & Duca-
tum Romanum, persequente Luithprando Rege. Is missa legatione ad Luithprandum Re-
gem impetrauit, vt quatuor supra nominatas ciuitates Ducatui Romano ademptas, resti-
tueret, cumq; exercitus Romanus, Pontificis hortatu ad comprehendendum Transamun-
dum Spoletanum Ducem, cum Rege conspirasset: Conscius Dux, quòd Romanos dece-
E pisset, Spoleto egressus, sese prædicto Regi tradidit. Ex Anast.

Hoc ipso anno 11. Kalend. Nouembris Carolus cognomento Martellus moritur, & in
Basilica Sancti Dionysij, apud Parisios, sepelitur. Appendix ad Turonensem, & Aimoi-
nus [b]. [c] li. 4. c. 57
Lupus in vita Sancti Maximini Episcopi Treuerensis ad Vualdonem scribens anno Do- Car Martelli obitus.
mini 830. refert Martellum, cum longa febrium vexaretur molestia, & cibi, potusque fa-
stidio ad exitum pene vitæ peruenisset, in somnis Sanctum Maximinum vidisse, qui sequi

se ad suum sepulchrum iuberet; quò, cum se deferri iussisset rursum in somnis eundem vidisse, qui diceret, se pro illo Domini postulasse clementiam, & ne se vltro dedat vitijs, monuisse: mox Carolum euigilantem cibos poposcisse, quos triginta diebus sumere nequiuisset, & vires recepisse, cuius beneficij memorem, Cœnobium S. Maximini, prædijs auxisse. A

[a] Apud Sur. 20. Febr.

Confutatur quæ de damnatione Caroli feruntur.

Quæ verò scripta leguntur de Caroli anima æternis pœnis inferis mancipata, & de corpore in sepulchro non reperto in vita S. Eucherij Aurelianensis Episcopi, & apud Gratia. 16. quæst. prima, post caput quinquagesimum nonum, ex Concilio Rothomag. & in vita S. Rigoberti Archiepiscopi Rhemensis 4. Ian. & in scriptis capitulis, (vt præ se fert titulus) ab Episcopis Prouinciarum Rhemensis, & Rhotomagensis, ad Ludouicum Regem missis, nô omnino certa fide constant. Illud quidem, quod legitur de S. Eucherio, quòd viderit animam Caroli apud inferos cruciari, planè falsum est, cum S. Eucherius ante decennium, siue ante annum quartum decimum, (vt Molanus ponit) decesserit, quàm Carolus moreretur. sed; & quòd de ipsius Caroli pietate reperitur, eiusdē Ludouici Imperatoris ad quem talia fuisse scripta dicuntur, Elogium, eadem mendacij certè redarguit. Ipse enim Ludouicus Imper. in Epistola ad Hilduinum Abbatem hæc habet: *Proauus noster Carolus Princeps Francorum Inclytus, per Orationes ipsius excellentissimi martyris adeptum se fuisse gratulatus est, apicem Principatus, eidemq́; decurso mortalitatis tempore, quod charius potuit habere depositum, corpus scilicet proprium in magna die Iudicij suscitandum, & animam Domino præsentandam fidelitèr, commendauit, ac per hoc maximè deuotionem, ac fiduciam cordis, erga peculiarem patronum patenter ostendit.* Hæc Ludouicus; qui si tam certam de damnatione Caroli sciret testificationem factā esse Pipino; quomodo non potius silentio prætermisisset memoriā sepulturæ Caroli, apud S. Dionysium, tanto miraculo infamatam, quam illam tanto præconio celebrare? Accedit & his, quod ipse Sanctus Bonifacius, qui asseritur inspector fuisse sepulchri, & testis oraculi de damnatione ipsius ad Inferos, scribens Epistolam ad Ethelbaldum Mercionum Regem in Anglia, hominem scelestissimum, vt eum reuocaret ad pœnitentiam; inter alia, plura ingerit exempla Regum, qui ob ipsorum immensa scelera, malè pereuntes, vnà cum corpore perdiderunt, & animam, damnati in cruciatus perpetuos, apud inferos: vbi de Carolo agit; nonnisi ista hæc tantùm habet. *Carolus quoque Princeps Francorum multorum Monasteriorum euersor, & Ecclesiasticarum pecuniarum in vsus proprios commutator, longa torsione, & verenda morte, consumptus est.* Vt sperandum sit, licet ob inuasa iura Ecclesiæ, & bona vsurpata, dira, ob immensos dolores, morte consumptus sit, haud tamen absque pœnitentia, & confessione ex hac vita recessisse. Quòd, quę ex Ludouico Imperat. sunt recitata demonstrant, Extat certe laudata Caroli pietas à duobus Gregorijs summis Pontificibus, secundo, & tertio, cuius tertij illud maximum est ab eodem Carolo Martello tributum præconiū, quod, tum Dei, tum eiusdem Caroli opitulatione S. Bonifacius centum millia Germanorum paganorum ad Christianam Religionem suscipiendam conuertisset, vt planè de ipso (occulta licet, & nobis incognita sint diuina iudicia) salutem cum pijs Regibus consecutum, existimare licet, etsi peccator extiterit, (vt solent Reges sæpe delinquere) per exomologesim illam factam, qua suam animam, Domino, per S. Dionysium præsentandam adeò solicito studio, commendauit, bene sit de eius salute sperandum. Sed nec illud tacendum, quòd idem Carolus laudatus etiam inuenitur ab ipso S. Bonifacio Germanorum Episcopo, cum rogauit filium eius Carolomannum, vt bene cœpta à parente circa cultum Christianæ religionis, prosequeretur, rogans eum insistere paternis vestigijs. B C D E

[b] In Areopagiticis, an vitam S. Dionys. apud Sur. 9. Octob.

Car. Martelli elogium.

Mortuo Carolo, duo filij Carolomannus maior natu, atque Pipinus successerunt hæredes. Principatum verò suum Carolomannus administrabat, Australiam, (quæ & Alemannia appellatur) atque Thuringiam, qui simulac partem suæ hæreditatis accepit, nihil anti-

A quibus habuit, quàm ijs consulere quæ ad Religionem conseruandam, & propagandam spectare viderentur. Quamobrem S. Bonifacium ad se mox accersiuit, vt cuncta secundum Canones rectè disponerentur. De his ipse Bonifacius epistola sua prima ad Zachariam Papam, in qua, post gratulationem electionis in Pontificem, & præstitam subiectionem, significat primum de tribus Episcopatibus institutis, Vuirtburgensi, Buriburgensi, & Erfesphurdensi, quos auctoritate Apostolica confirmari petit: mox de expetita Synodo à Carolomanno, per spatium octuaginta annorum apud Francos intermissa; cum interim, nec Archiepiscopum habuissent, & maxima ex parte Episcopales sedes traditæ essent laicis, vel clericis scortatoribus, vel publicanis: deinde de aliquot capitibus consulit sedem Apostolicam, & denique recensitis nonnullis abusibus, quæ de vrbe referebantur, hæc habet verba B maxime notanda. *Quapropter*, inquit. *paternitas vestra huius rei veritatem nobis indicare non dedignetur, vt Ecclesiæ sacerdotibus, vel populo Christiano, inde schismata, & scandala non oriantur: quia carnales homines, & idiota Alemanni, vel Boioarij, vel Franci, si iuxta Romanam vrbem aliquid fieri viderint, ex his peccatis, quæ nos prohibemus, licitum esse putant, & nobis improperium deputant; sibi vero scandalum vitæ accipiunt.*

Christi Annus	Zach. Pap.	Constant. Copron. Imper.	Indict.
742.	1.	2.	10.

C Artabasdus, licet Catholicus coronari se passus cum Nicephoro filio ab Anastasio Patriarcha hæretico, quem è Throno deijcere debuit, & curare, vt Catholicus sublegeretur, diuinam indignationem incurrit, Imperio priuatus, & vita; siquidem misso contra Constantinum, qui in Armenia imperabat, Niceta iuniore filio, eoq; profligato, ipse quoque aduersus eum progressus, magna accepta clade Constantinopolim est reuersus. Theophanes hæc pluribus.

Quo pariter anno, ait idem, pluuia defectus, & Terremotus per loca facti sunt, adeò vehementes, vt montes vnirentur inuicem per Eremum Saba, & Castella in terram immergerentur, absorpta. Terremotus.

Eodem anno mortuo Euelid Arabum Rege, & substituto Gizid Sarracenorum Principe, Ecclesia Antiochena per annos quadraginta pastore destituta, pastorem habere cœpit. mandante namque Principe, electus est in Patriarcham Stephanus Monachus, agrestis quidem, sed religiosus; sicque permissum deinceps, ait Theophanes, eligi Patriarcham. ❧ D Antioch Eccl. diu Patr. destituta illum recipit.

Faustum & illud hoc anno accidit, vt Cosma Patriarcha Alexandrinus, vnà cum suis, abnegata hæresi Monothelitarum ad Ecclesiam Catholicam se contulerit. Ex Theophane. Patr. Alexandr. redit ad Eccle. Cath.

Damascenus autem Episcopus Petrus, zelo fidei æstuans ab eius Ciuitatis Sarracenorũ Principe Hali, lingua abscissus est, eò quòd inuectus esset in superstitionem ipsorum cultus. Theophan. Egregij Confessores, apud Sarracenos.

E Eudæmonem quoque in Felicem Arabiam, ob eandem causam eiectum, martyrio affecit, cum expressiori voce Missas celebrasset. Idem. Petrus alius, apud Mauimenam vrbem ijsdem temporibus extitit martyr, quòd palam malediceret Maumet pseudoprophetæ, & Antichristi precursori. *Hunc* (inquit Theophanes) *declamationibus sermonum honorauit S. P. noster Ioannes, qui cognominatus est Chrysoroas propter auream, & fulgidam Spiritus sancti gratiam, qua in ipso, tam verbo, quam in vita actu effloruit.* Per eum verò intelligi S. Ioannem Damascenum egregium Theologum, & virum sanctissimum, non dubium est. Petrus Mauimenus mart.

Hoc anno Zacharias Papa, cum accepisset, de quibus supra meminimus, litteras à S. Bonifacio Germanorum Episcopo, rescripsit, gratulans de profectu prædicationis; tres

Episco-

Episcopatus ab eo institutos, confirmans per litteras quæ extant, de Synodo celebranda in ea Franciæ parte, quam obtinebat Carolomannus, quòd ipse rogarat, ad collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam, annuens, Adulteros, bigamos, homicidas, vel alijs capitalibus vitijs notatos, mandans ne vlla ratione permittat sacerdotio fungi: abnuens de creando sibi viuenti successore, quod est contra regulas Ecclesiast. & cōcedens id tantum in fine vitæ: quod quidam affirmabat secum à sede Apostolica dispensatum de contrahendo matrimonio cum interdicta persona per canones, id verum pernegans: de superstitionibus, & incantationibus, quas audisset Romæ fieri, confirmans à suis prædecessoribus, & à se fuisse semper damnatas: ad extremum monens, vt violatores sacrorum canonum seuere puniat. A

Is igitur acceptis Zachariæ Papæ literis, solicitus de ijs, quæ mandata erant, implendis, celebrandæ Synodi causa Carolomannum adijt, qui eius verbis, quasi diuino oraculo, permotus, vt Episcopi, & presbyteri in Concilium venirent, perfecit. B

[a] Apud Sur. 5. Iu. vita lib. 1. cap. 33. & 34. [b] Vita Bonif. l. c. 6.

Eius Synodi decreta sæcularibus, & ecclesiasticis vtilia extant. Quæ delata ad sedem Apostolicam, Zacharias coacta Synodo comprobauit, de qua confirmatione, Benedictus Leuita in ea, quam affixit lib. 5. Capitularium Francorum, præfatione, meminit, subijciens epistolam Zachariæ, quæ est num. 7. de ipsarum confirmatione.

Cum Luithprandus reddere differret quatuor illas Ciuitates, quas occasione Transamundi, Ducis Spoletani, ante Biēnium occuparat; Zacharias Papa Regem ipsum Interamnæ agentem sibi adeundum putauit, à quo perbenignè, & honorificentissimè exceptus, ita eius pijs admonitionibus mollitus, & inflexus est, vt non modo quatuor prædictas Ciuitates restituerit; sed & Sabinēse patrimonium, quod triginta ante ferè annis fuerat ablatum, atque Narniense, & Auximanum, & Anconitanum, necnon & Polimarense, & Vallem, quæ vocatur, magna, sitam in Territorio Sutrino, per donationis titulum ipsi Petro Apostolorum Principi reddiderit, & pacem cum Ducatu Romano per viginti annos firmarit; sed & captiuos omnes ex diuersis prouincijs illi donauit. His perfectis Pontifex Romam honestissimo procerum Longobardorum Comitatu deductus, repetijt, & solemnes populum ad gratias Deo agendas, pro rebus benè, & feliciter gestis, hortatus est. Hæc per 10. Indictionem ex Anastasio. C

D

Christi Annus	Zach. Pap.	Constant. Copron. Imper.	Indict.
743.	2.	3.	11.

ALTERA ITEM SYNODVS ab Episcopis Franciæ factionis Carolomanni præsente ipso Carolomanno Principe habita est ad Liptinas; de qua Benedictus Leuita præfatione Capitularium Regum Francorum. Statutum est inter cætera, vt Ecclesiæ subsidiū ad bella ingruentia conferrent, quæ tamen certa quadam ratione restituerentur. Decretum præterea, vt pro tribus Metropolitanis Episcopis, Treuerensi, Rhemensi, & Senonensi pallia peterentur ab ipso Romano Pontif. quorum gratia ipsi Francorum Principes scripsere litteras; sicut & Bonifacius ipse, quæ non extant illæ quidem, sed ex Zachariæ ad Bonifacium literis, mense Iunio scriptis, ea omnia comperta habentur. Eadem Synodo damnati habentur duo nequissimi hæretici, Adalbertus, & Clemens, ex Actis S. Bonifacij, & litteris Zachariæ Papæ ad ipsum. E

Duo impostores hæretici damnati Clemens, & Adalbertus.

S. Bonifacius horrens Simoniam de

Quòd verò Bonifacius, cum accepisset, à Papa, & Romanæ Ecclesiæ clericis, pro ijsdem pallijs exactam fuisse pecuniam, indignissimè id ferens, conquestus fuisset apud Romanū Pont. ab eo huiusmodi, inter cætera, tulit responsum. *Sed frater charissime, hortamur charitatem*

A *temtuam, vt nobis deinceps tale aliquid minimè tua paternitas scribat, quia fastidiosum à nobis, & inimiosum suscipitur, dum illud nobis ingeritur, quod nos omnino detestamur. Absit enim à nobis, & à nostris clericis, vt donum, quod per Spiritus sancti gratiam suscepimus, pretio venundemus, dum, et illa tua pallia, quæ à te suggeres e, vt prædiximus sumus flagitati, nullum ab eis quisquam commodum expetat, insuper & chartas, quæ, secundum morem, à nostro scrinio pro tua confirmatione, atque doctrina tribuuntur, de nostro concessimus, nihil ab eis auferentes. Absit, vt sic quippiam à tua fraternitate crimen nobis simoniaci obijciatur. Anathematizamus namque omnes quicunque ausi fuerint donum Spiritus sancti pretio venundare. Dicto mense Nouemb.* — ea expostulat cū Ro. Pont.

Luithprandus, qui cum Leone Isaurico fœdus aduersus Romanos inierat, eo mortuo, B Exarchatum Rauennæ inuadens Rauennā obsidione cingere parabat; cum id præsentiens Eutychius Patricius, & Exarchus, & Ioannes Archiepiscopus Rauennas, cum vniuerso populo Pentapolis, & Aemiliæ, Sanctiss. Dominum Papam obsecrarunt, vt pro eorum occurreret liberatione. Qui prius per Legatos cum Rege re frustra tentata, post Ticinum ipsemet adijt, ac multis precibus, vix, quod optabat, impetrauit. Hæc multo post eodem anno, ac potius sequenti, Rex viuere desijt. ex Anastasio.

Hoc eodem anno inchoata iam à mense Septemb. 12. Indictione Luitprandi Regis anno 32. celebrata est ROMAE SYNODVS, tredecim in ea capita sancita de Ecclesiastica disciplina. Ex eadem Synodo.

C Hoc ipso anno inchoata iam per mēsem Septemb. Indict. 12. Constantinus valido exercitu Constantinopolim obsidet, & egressum Artabosdi exercitum profligat crescente penuria, cogitur Artabosdus imbelles emittere, vt quisque vitæ suæ consuleret, qui plurimi, muliebri, & Monastico habitu induti, egressi sunt.

Quarto post Nonas Nouemb. Constantinus vrbem expugnat, & captum Artabosdum cum duobus filijs excæcat: alios plures, qui Artabosdo fauerant, interficit, alios mutilat, alios obcæcat, & militibus vrbem diripiendam permittit. In equestribus porrò Ludis Artabosdum, cum filijs, & amicis, vnà cum Anastasio Pseudopatriarcha, asino auersum impositum, circumductos ad ludibrium ostentat. Hæc Theophanes pluribus; quæ eadem Zonaras, & alij Græcorum historici, qui pariter testantur ab eodem Imperatore ipsum Anastasium adeò insigniter ignominia affectum, in Throno rursum restitutum, quod non esset D facile alium reperire, qui eum æquaret impietate. — Constant. Copron. recuperat Imper. Pseudopatr exauctoratus, ob suam maximam pietatem restituitur

Cum autem audisset Exarchatum per Zachariam Romanum Pont. à Luithprandi Regis inuasione liberatum, ad eum magis demerendum quædam prædia iuris Imperij, petente Zacharia, donauit Romanæ Ecclesiæ. Constantinus Imperator hæreticus nequissimus intentus stabiliendo recuperato Imperio, nulli, fidei causa, negotium facessebat. Cæterum Zachariam Papam sæpius eum interpellasse, vt ab hæresi reuocaret, testatur Hadrianus Papa in Conc. Nicæno 2. Act. 2. Epistola ad Constantinum, & Irenen.

E | *Christi Annus* 744. | *Zachar. Pap.* 3. | *Constant. Copron. Imp.* 4. | *Indict.* 12.

CONstantinus Copronymus Imperator ad stabiliendam sedem Imperij, Constantinopolitanum populū, quem nimia sæuitia admodum exterruerat, conciliare studet.

Defuncto Stephano Episcopo Antiocheno, cum sedisset annos duos, permisit Princeps Sarracenorum consecrari Theophylactum Edessenum in locum eius, virum magnæ virtutis diuinis charismatibus fulgentem. Theophan.

Quidam pseudopresbyteri in Baioaria aduersantes S. Bonifacio, inter alias, aduersus eū excogitatas calumnias accusauerunt eum de Anabaptismo. Cum igitur crederetur esse ve- — Calūniæ aduersus S. Bonif. Ep. 4. To. 2. Ep. Ro Pont. &

vitæ S. Bonif. l. 2. c. 2. rum, quod diceretur; Zachariasque Roman us Pont. audisset S. Bonifacium existimasse iterandum tunc esse Baptisma, cum baptizans minus Latine verba proferret; ne id faceret, datis literis, Zacharias eum admonuit. A

Ex epistola S. Bonifacij perbreui ad Pipinum Regem Francorum data, constat plura ad ipsum mendacia, ab iniquis de eo fuisse delata.

Pipinus folicitè curans res, quæ ad Francorum Ecclesias spectarent, hoc eodem anno literas dedit, atque Legationem misit ad Zachariam Romam. Pontif. consulens, tum suo, tum Episcoporum, & aliorum eiusdem Regni Francorum Christianæ legis cultorũ, Principum nomine, de multis ad Christianam spectantibus disciplinam. Reddidit Romanus Pontif. Zacharias epistolam viginti septem responsionum capita continentem, quam ex Cod. Vat. Conciliorum Manuscriptorum auctor Annalium primum typis excudendam curauit. Extat hoc titulo DOMINO EXCELLENTISS. ATQVE CHRISTIANISS. PIPINO MAIORI DOMVS, SEV DILECTISSIMIS NOBIS VNIVERSIS EPISCOPIS ECCLESIARVM, & RELIGIOSIS ABBATIBVS, &c. Vt autem quæ in ea scripta essent, obseruarentur, Bonifacio mandauit. vt concilio coacto de illis custodiendis inter Episcopos ageret. Extat Zachariæ ad Bonifacium epistola in eius [a] Actis, in qua & illud addit, vt in eodem Concilio Sacrilegorum quorundam, & contumaciam Pseudoapostolorum iudicium agitetur; quòd si persistent innocentes se proclamare, Romam vt mittantur, subtilius examinandi. B

[a] Lib. 2. ca. 7.

Luitprandi obitus. Luitprandus Longobardorum Rex moritur trigesimo anno, & septimo mense Regni, cuius præclaras laudes prosequitur Paulus Diaconus, omissis tamen nonnullis, quæ notam illi inurerent; vt S. Petri Basilicæ Vaticanæ direptionem. C

Reliquit plura pietatis monumẽta, Ecclesias, & Monasteria; cuius præclarum elogium habet Epitaphium sepulchro eius inscriptum. [b] Eius temporibus floruit sanctitate Fori apud Tanarum Badolinus nomine, multis clarus miraculis, & spiritu prophetiæ illustris; & huic non absimilis Theodelapius apud Veronam.

[b] Paul. Diac. lib. 6. c. vlt.

Successit Hildebrandus eius nepos, qui dominio aspero, septem tantum menses regnauit, ingratus genti suæ, & in ordinẽ redactus: in eius locum suffecto Rachi Duce Foroiuliẽsi virtute bellica, humanitate, ac pietate coniuncta, præstanti. Ad quem Zacharias legatione missa, pacem viginti annorum impetrauit; vt habet Anastasius. D

Res Hispanicas egregiè per hæc tempora illustrauit Rex Alfonsus suis præclaris factis, pluribus Ciuitatibus ex manibus Sarracenorum ereptis, & Gallæcia vindicata; pro Catholici quoque, quem gerebat, titulo, Catholicam propagauit religionem, restituto Christiano cultu, & Episcopis per Vrbes constitutis. Quæ tamen illustria facta, inopia scriptorum, remanserunt obscura: & pauci etiam ipsi ex multis, pauca attigerunt. Morales, vetus monumentum, ex Archiuo Lucẽsis Ecclesiæ, protulit, notatum æras 782. est is annus præsens 744. quo ex parte, quæ sunt dicta, clarescunt.

Rex Alf. Regn. & Religio. Auget.

Christi Annus 745. *Zachar. Pap.* 4. *Const. Copron. Imp.* 5. *Indictione* 13. E

HAbito Concilio Episcoporum in Germania à S. Bonifacio Apostolicæ Sedis Legato, ea, quæ succreuerant in agro Dominico, licet sæpe culto, spineta, quæ, iam magna ex parte, duobus alijs Concilijs, excisa fuerant, immissa rursum Apostolica falce, auxilio Christianissimorum Principum Carolomanni, atque Pipini succisa sunt. Actum est in eo præcipue de duobus illis hæreticis Aldeberto Gallo, atque Clemente Scoto, qui damnati,

Adelber. & Clem. hæret. ab-

A &c sacerdotio priuati in custodiam retrusi sunt: visum tamen etiam est, de ijsdem referendum ad Romanum Pontif. vt ab eodem quoque damnarentur. Insuper inter alia adnitentibus ijsdem Principibus, exauctoratus est Episcopus Maguntinus, homicidij reus conuictus, inque locum eius ab ijsdem subrogatus est Bonifacius ipse, qui hactenus Apostolatui tantum Germaniæ generatim mancipatus, nulli fuerat adscriptus certæ sedi. Hęc breuiter ex vita S. Bonifacij.[a]

Abdicati sacerdotio, & in carcerẽ trusi.
[a] Li. 1. c. 37 apud Sur. 5. Iun.

Affuere in Concilio octo Episcopi, vt constat ex Epist. 16. S. Bonifacij ad Heresfridũ, ex eodem eius Epistolarum Codice.

Pertinet ad hæc Concilium, quod S. Bonifacius zelo charitatis exæstuans, cum sciret Regem Merciorum in Anglia Athelbaldum nomine, vitam scelestissimam ducere, vt eum ad meliorem frugem conuerteret, nomine non suo tantum, sed & Episcoporum, qui Synodo
B interfuerũt epistolam scripsit commonitionibus paternis plenam, quam epistolam pro sua ingenti modestia, & animi demissione examinandam, &, si opus esset, corrigẽdam misit Hecberto Archidiacono in Anglia, cui in epistola ad eum, (quæ est 14.) ne (inquit) *me arrogantem, & superbum, aut proprio iudicio plus iusto placentem æstimes*, rationem reddit, cur ad eum non sibi subditum, eiusmodi epistolam scribat, pergens. *Nam, inquit, Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia, quando indignum, ac vilem prædicatorem ad prædicandum Germanicis erroneis, vel panis egentibus, direxit, præcepit mihi, vt ex auctoritate Rom. Pont. si alicubi viderem inter Christianos, pergens, populos erroneos, vel Ecclesiasticas regulas mala consuetudine deprauatas, vel homines per inuium à Catholica fide abductos, ad viam salutis inuitare, & reuocare totis viribus niterer.*

Eandem illam epistolam misit ad Heresfredum presbyterum, virũ egregia animi con-
C stantia præditum, qui eam Regi suis manibus porrigeret, & interpretaretur, ad quem, inter cætera, epistola quæ est 16. sic, ait, *Nos octo episcopi, qui ad Synodum conuenimus, in commune te pater carissimè deprecamur, vt verba admonitionis nostra Athelbaldo Regi Merciorum, interpretando, & recitando annuncies, eo ordine, & eo modo, quo ad te scripta transmittimus, solicitè enumerando, & prædicando illi indicare. Audiuimus enim, quia pro timore Dei, personam hominis non timeas, & quòd supradictus Rex aliquantulum quibusdam temporibus audire dignetur tua merita. Et notum sit charitati tua, quia hac verba admonitionis nostra ad illum Regem propter nihil aliud direximus, nisi propter puram charitatis amicitiam, & quòd de eadem gente Anglorum nati, & nutriti, hic per præceptum Apostolicæ sedis peregrinamur, bonis, & laudibus gentis nostra lætamur, et gaudemus: peccatis au-*
D *tem eius, & vituperationibus tribulamur, & contristamur; opprobrium namque gentis nostra patimur, siue à Christianis, siue à Paganis, quod gens Anglorum spreto more cæterarum gentium, & despecto Apostolico præcepto, imò Dei constitutione, legitimas vxores dedignetur habere, & hinnientium equorum consuetudine, vel rudentium Asinorum more, luxuriando, & adulterando omnia turpiter fœdet, & confundat. Igitur si hoc scelus maximum, verum fit, &c.*

Reddit rationem cur non subditum corripiat Regem Angliæ.

In illa igitur epistola post gratulationem de bonis, quæ de eo audiuntur, vt de eleemosynis, descendit ad admonitionem, & correptionem malorum, fornicationum, adulteriorum, & sacrilegiorum, quæ ab eo committi feruntur, moniales, & Deo dicatas violando. Inde transit ad aliud sacrilegij genus, quòd violet priuilegia Ecclesiarum, & Monaste-
E riorum, earum facultates vsurpando: quod grande peccatum esse ait, exemploque duorum Regum Ecolredi Merciorum, & Hosfredi Deirorum, & Berniciorum Regum, qui cum se his criminibus contaminassent, amissione Regni, & immatura, ac terribili morte præuenti fuerunt, deterret; Addit quoque de Carolo Martello. *Carolus*, inquit, *Princeps Francorum multorum Monasteriorum euersor, & Ecclesiasticarum pecuniarum in vsus proprios commutator, longa torsione, & verenda morte consumptus est.* Concludit denique per cohortationem, & obsecrationem ex intimo animi affectu, & ex charitatis visceribus

prodeuntem, vt resipiscat, & se à Diaboli laqueis eripiat. Quem exitum habuerit adhortatio, nullus prodit, cum tamen illud certum sit, post biennium infelici exitu diem clausisse extremum, à suis stipatoribus trucidatum, vt est in Epitome historiæ Anglicanæ, Anno Domini 757. A

Vt quæ in eo Concilio decreta fuerant, tenaciori vinculo firmarentur; Acta misit ad Zachariam Pont. qui collecto Concilio Episcoporum septem, & presbyterorum 17 in Basilica Theodori, in Patriarchio Lateranensi, eosdem hæreticos condemnauit. Extant acta in vita S. Bonifacij.[a] Aldebertus ille describitur insignis hypocrita, arrogans sibi visiones Angelorum, incertæ sanctitatis reliquias iactans, impetrare se omnia, quæ petat à Deo, affirmans, dissuadens visitationes liminum Apostolorum, & noua oratoriola, dimissis antiquis Ecclesijs, formans, vbi populi conuenirent dicentes, Merita S. Aldeberti adiuuabunt nos: Vngulas suas, & pilos tradens ad honorificãdum, & portandum cum reliquijs S. Petri. B

[a] Li. 2. c. 4.

Accedenti populo, vt peccata confiteretur, dicens: scio omnia peccata vestra, quia mihi cognita sunt occulta vestra: ideoque non opus est ea confiteri. Alter autem Clemens abnegabat sanctos Canones, Tractatus, & expositiones sanctorum Patrum, iura quoque Synodalia, introducens etiam Iudaismum; licere affirmabat, & viduam patris defuncti accipere vxorem.

Christum descendentem ad Inferos, omnes inde eduxisse credulos, & incredulos; necnon, & cultores Idolorum. plura quoque insaniens, affirmabat. Prolata item fuit vita, quæ ferebatur Aldeberti, & Epistola eius, ac oratio, omnia plena arrogantiæ, vanitatis, & impietatis. In vtrunque igitur lata fuit sententia, vt ab omni sacerdotali officio alieni pœnitentiam agerent: quòd si populum seducere pergerent, anathemate cum sectatoribus percuterentur. C

In illa oratione sunt nomina octo Angelorum, de quibus Patres Concilij sic. *Octo nomina Angelorum, quæ in sua oratione Adelbertus inuocauit, non Angelorum præter Michaëlis, sed magis dæmonum nomina sunt, quos ad præstandum sibi auxilium inuocauit. Hos autem, vt à vestro sancto Apostolatu edocemur, & diuina tradit auctoritas, non plus, quam trium Angelorum nomina, agnoscimus, id est, Michael, Gabriel, Raphael.* Quæ eadem de tribus tantummodo Angelorum nominibus habentur in capitularibus Caroli Magni.[b] Ex quibus perspicue intelligitur librum quartum Esdræ vulgatum, in quo frequens est mentio Angeli Vriel, ab Ecclesia Romana proscriptum esse. Cum censuissent Patres scripta illa hæreticorum esse comburenda: Zacharias Papa dixit, Optime prouisum est à vestra sanctitate, vt conscripta illius omnia igne concrementur; sed opportunum est, vt ad reprobationem in scrinio nostro conseruentur, ad perpetuam confusionem. Adhæc spectant scripta, quæ prohibentur, & igni addicuntur in Capitularibus Caroli Magni.[c] Item illa de Scotis, qui mentiebantur se esse Episcopos.[d] Denique quod in eos, qui falsa nomina Martyrum, & incertas sanctorum memorias venerantur, statutum est.[e] D

[b] Li. 1. c. 16

[c] Li. 1. c. 37

[d] Li. 7. addit. 3. c. 37.

[e] Li. 1. c. 41

Desiderari videntur ea Synodi Romanæ acta, quibus confirmata sunt, quæ in Synodo Germanica statuta fuerunt; nisi per se, & seorsum à Zacharia dixerimus confirmata, qui de ijsdem omnibus literas dedit ad eundem Bonifacium, quæ extant,[f] in quibus duas Metropolitanas Ecclesias institutas, Maguntinam, & Coloniam Agrippinensem probat, & confirmat, monetque de Concilio quotannis congregando. Quòd ait, obsecrasti, vt Francorum Principibus scriberemus, scias à nobis esse gestum. per singula enim eis scripsimus, vt petisti, vt tibi amici sint, & adiutores in Dominico opere existant. Desiderantur hæ literæ. Secretarius quoque Zachariæ Pontificis ad eundem S. Bonifacium scripsit, quæ literæ extant eodem Codice, Epist. 4. E

[f] In eo. illo, li. 2. c. 7.

A

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copronymi Imp.*	*Indictione*
746.	5.	6.	14.

SAracenis bello ciuili inter se mutuo confligentibus in Syria, Mauuias sibi subijcit Emesam, Damascum, Heliopolim, & Ierosolymam. Theophanes.

Hoc anno à quarta Augusti, vsque ad Octobris kalend. tenebræ factæ sunt caliginosæ, & terræmotus magnus in Palęstina, & circa Iordanem, & totam Syriam, quo Ecclesiæ, & Monasteria corruerunt, & innumerabilis hominum multitudo extincta est. *Prodigia in Palæstina, & clades à terræ motu. Pestilentia grauis.*

B Eodem anno pestilentia Bubonis è Sicilia, & Calabria incipiens, velut quidam ignis depascens interiacentes Insulas, ac denique Constantinopolim inuadens, per triennium pene ad solitudinem eam redegit, Dei iustitia sic impium Constantinum, ob contemptas sacras Imagines, flagellante; cum nec tum sic ipse resipuerit. Theophanes, & Theodorus in Oratione de S. Platone, quorum vterque illud memorandum addit de curriculis in singulorum vestibus cæruleo colore apparentibus. *Prodigiũ.*

Rachis Rex Longobardorum, in Comitijs Principum promulgat leges cum præfatione, in qua hæc inter cætera: *Idcirco per Redemptoris nostri prouidentiam, ego diuino auxilio fretus Rachis, præcellentissimus, & eximius Princeps, anno Regni mei secundo, die Kalend. Martiarum Indict. 14. dum cum gentis nostræ, id est, Longobardorum iudicibus, tam de Austria, quam de Tuscia, vel* C *Neustriæ finibus, vniuersa quæ à præcessoribus nostris statuta sunt, solicite considerassem; quædam ibi iusta, & quædam vrgenda cognouimus, &c.* *Leges Longobardis promulgantur.*

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
747.	6	7.	15.

IN hunc annum refert vetus Chronicon,[a] & Sigebertus, & Lambertus recessum Carolomanni Francorum Principis à sæculo. Ado Viennensis, Regino, & alij plures in annũ superiorem referunt; sed neque hoc, neque superiori id accidisse, Zachariæ Papæ litteræ,[b] ad Bonifacium anno sequenti Indict. 1. datæ, aliæ[c] item Indict. 5. quibus ostenditur Ca- D rolomannum adhuc Regnum administrasse, arguunt. Carolomannus ad S. Bonifacij preces Fuldensi Cœnobiò à S. Viro ædificato, circumquaque agrum per tria millia passuum assignauit,[d] & chartam donationis scripsit, suo impresso sigillo. Qui igitur erga Monachos propensus fuit, iuxta illud Euangelij:[e] Qui recipit Prophetam in nomine prophetę, mercedem Prophetæ accipiet; tandem à Deo meruit consequi, vt & ipse Monachus efficeretur. Cum itaque in Dei timore magis, ac magis proficeret, nec tamen in habitu sæculari eam posset, quam vellet, vitæ integritatem seruare, partem optimam elegit, quæ non posset ab illo auferri. Nam relictis omnibus huius mundi opibus, & honoribus; vir gloriosus, & strenuus, dimissa totius Francorum Regni administratione Pipino fratri, Ro- E mam iter intendit. Cum autem per Alpium iuga peruenisset ad S. Galli Cœnobium, miraculis ipsius sancti Galli celebre (quorum duo, ipsius Carolomanni tempore peracta, qui vitam scripsit, Vualfridus Strabo recenset miracula) cumque illi, tenui facultate, consulere cuperet, fratri scripsit, vt sui amoris intuitu, eidem Monasterio aliquod Regiæ largitatis solatium dignaretur impendere: Inde Romam cum venisset, & à Zacharia Papa deposito sæculari habitu clericus factus, & Monachi habitu indutus esset, in Soracte monte exædificato Monasterio aliquandiu egit: sed cum à commeantibus Romam Francis nimis frequentaretur, studio strictioris secessionis, & disciplinæ, Cassinum ad Monasterium sancti

[a] Editum à Pithoeo. *[b] li. 2. vita S. Bon. c. 8.* *[c] cap. 10.* *[d] Ibid. c. 13.* *[e] Mat. 10.* *Carolom. fit monac. Proficiscitur in Ital.* *S. Galli miracula. A Zachar. Papa Cleric. factus Monach. induitur. In M. Soracte agit inde Cassinum petit*

Benedicti se contulit, ibique in Petronacis Abbatis, qui per ea tempora, Cassinense Monasterium, & disciplinam restituerat, obedientiam se tradens, magna cum animi humilitate à patre in religionis virtutibus exercitus, vitam egit. Hoc admirabile factum à pluribus scriptum reperitur, præter supra memoratos, ab Egnhardo in vita Caroli Magni, à quo accepisse videtur Aimoinus; ab Anastasio in vita S. Zachariæ Papæ, & à Leone Ostiensi, qui inter sese tamen nonnihil variant. A

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
748.	7.	8.	1.

B

BVrchardo Episcopo Vuirceburgensi, seu Herbipolensi Romam proficiscenti sanctus Bonifacius litteras ad Zachariam Romanum Pontificem dedit, ad quas rescribit hac ipsa Indictione Zacharias, litteris, quæ extant, ac satisfaciens pluribus capitulis, de quibus, vt ait idem Pontifex, consilium, atque solatium sedis Apostolicæ sibi dirigi postulabat. Quòd autem Sidonius, & Virgilius pseudoapostoli multa mendaciter aduersus S. Bonif. detulerant ad Rom. Pontif. eorumque alter mentitus erat se ab eodem Pontifice esse dedesignatum Episcopum in vna ex quatuor Ecclesijs prouinciæ Baioariæ, veraque cuncta existimasset Bonifacius, humanum aliquid passus, scribens ad Roman. Pontific. vt alius ab Vrbe Legatus ad Ecclesias moderandas mitteretur, expetijt; atque vt alium in locum suum ordinaret Magontinum Episcopum: Sanctus Pontifex pro pastorali cura, qua mederi ipsis quoque pastoribus iussus est Petrus, humanissimè ad illum scripsit, negans vera esse, quæ putasset, nec se ordinaturum omnino fuisse Episcopo, quin eum admonuisset, ac proinde constanter ageret; non se eo superstite alium Legatum missurum, nec alium Episcopum Moguntinum ordinaturum. Addit Zacharias accepisse se litteras de vera, & Catholica eius fide, & Episcoporum Francorum, ad quos idem scribit, [b] gratulans de communione, & vnitate cum Sede Apostolica, quos nominat Rhotomagensem, Bellouacensem, Ambianensem, Spirensem, Tharuanensem, Nouiomensem, Cameracensem, Vuirceburgensem, Tungrensem, Laudensem, Meldensem, Coloniensem, Strasburgensem. C D

[a] Li. 2. V. S. Bon. c. 8. & tom. 2. Ist. Ro. Pont.

[b] Vita S. Bonifac. 2. cap 5.

Qui Episcopatus in Germ. ab vsque tempore S. Bonif.

Dedicatam à Zacharia Papa Cassinensem Ecclesiam hoc anno, & collata ab eo dona, habent litteræ eiusdem nomine de priuilegijs concessis Monasterio Cassinensi, quarum prolixitas nonnullam affert suspicionem, ne non sinceræ sint, cum alia soleret esse forma exemptionis Monasteriorum; vt apparet ex scripto priuilegio Fuldēsis Monasterij, quod infra ponetur. Ab hoc etiam Papa sanctissimo, ait Leo Ostiensis, [c] Prædictus Abbas (Petronax) priuilegium primus accepit, vt hoc Monasterium cum cellis omnibus ad se pertinentibus, vbicunque terrarum constructis, ob honorem, ac reuerentiam sanctissimi Patris Benedicti, ab omnium Episcoporum ditione sit liberum; ita vt nullius iuri subiaceat, nisi tantùm Rom. Pontif. E

Litt. Apost. priu. Cassinens. Mona. suspectę imposturæ.

[c] lib. 1. c. 4.

Gilulphus præterea iunior, nepos Luitprandi Lōgobardorum Regis, qui post Goscalcum, Beneuenti Dux extitit, Religione permotus Monachorum Cassinensium cuncta per circuitum loca, tam campestria, quam montana, cum omnibus iuribus sanctissimi Patris Benedictum in perpetuum donauit, & alia quoque donaria contulit.

Donata monaster. Cassin. à Longob.

Vxor etiam eius Ducis Scaumperga, Idolorum Templum, quod in Cassino monte antiquitus fuerat, in B. Petri Apostoli honorem conuertit, & omnia ad munia, Ecclesiæ necessaria attribuit. Ex Leone hist. Ostiens. lib. 1.

A

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
749.	8.	9.	2.

INgens terræmotus, & portentosus extitit in Syria, quo aliæ ciuitates quassatæ; aliæ ad terram prostratæ; aliæ à montibus ad campestria per plura passuum millia integræ delatæ fuerunt saluis habitatoribus. Ex Theophane; qui & alia plura addit portentosa. Portentosus terræmotus in Syria.

Anastasius Abbas Monasterij S. Euthymij omnium celeberrimi, extinctam heresim perditissimi Petri Gnaphei Episcopi olim Antiocheni renouat, cum prædicaret, nonnulla è sanctis Patribus loca proferens, quæ scilicet ter sanctum hymnum ad filium duntaxat referant. Abbas S. Euthy. hęresim Gnaphei renouat.

B At S. Ioannes Damasc. exurgens, sua præstanti doctrina, & celebritate nominis, errorem illum sibi confutandum suscipit; Epistola scripta de Trisagio, ad Iordanum Cœnobiarcham, & Ioan. Patriarch. Ierosolymit. Magistrum suum defunctum, quem Anastasius Abbas eadem secum sensisse affirmabat, à calumnia purgat, & Theologiam cum Sanctis Patribus semper communem habuisse confirmat. In ea igitur Epistola, post longam habitam disputationem, eundem Iordanum Cœnobiarcham compellat his verbis: *Hac diuinissime pater, columna, & firmamentum veritatis, vt coram omnibus Patribus, & fratribus, atque vniuersa Ecclesia cœtu, recitentur obsecramus, verbisq; lenibus rogetur illustris Pater noster, & Dominus Abbas Anastasius pij Monasterij diuini patris nostri Euthymij Antistes, vt huiusmodi contentioni finem imponat, ac vobiscum diuino afflatu correptorum patrum vestigijs inhærens. Sanctus Deus, ac pa-* C *ter dicat. Sanctus fortis filius Dei incarnatus, & carne salutis nostræ causa crucifixus. Sanctus immortalis Spiritus sanctus, vnus Dominus Sabaoth, miserere nobis, &c.* S. Ioa. Damasc. eam confutat.

Pipinus Saxones, & Vuestphalos profligat, & vincit, qui dolentes sibi Christianos dominari, festinanter instaurato exercitu, per compendia itinerũ, & deuia, exercitum Christianorum fessum præuenientes, prope Vuerdam inuadere statuunt: quo cognito, Pipinus ad terram prostratus vouet Deo, & sancto Suuiberto, si victor euadat, ipsum ad Vuerdam, cum suis optimatibus se suppliciter visitaturum. Quo nuncupato voto, statim lux immensa super exercitum Christianorum splendens Paganos adeò exterruit, pœnè excæcatos, vt consilio celeriter inito duos ex primoribus ad Pipinum miserint se dedentes, & quæ vide- D rent exponentes. Quibus auditis Pipinus lætus cum suis proceribus ad terram abiectus, Deum adorans, & gratias agẽs acceptis obsidibus S. Suuiberti sepulchrũ discalceatus cum regalibus muneribus, & oblationibus, piè visitauit, & deinceps Suuibertum in specialem patronum, & aduocatum adoptauit. Ex epist. Ludgeri Episcopi Monasteriensis ad Rixfridum Episcopum Traiectensem de miraculis S. Suuiberti. Pipinus victoriã incruentam voto, & p. cibus obtinet. Apud Sur. in append. ad V. San. Suuiberti 1. Martij.

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
750.	9.	10.	3.

E

RAchis Rex Longobardorum alioqui pacificus, & religiosus, nulla habita ratione vicennalis pactæ pacis cum Zacharia Romano Pontif. qua occasione, nescitur, Pentapolim inuadit, & Perusiam vsque peruadens, illam validè obsidet. Ad quem cum accessisset Zacharias cum muneribus, & precibus à proposito eum dimouit, & salutaria prædicans, Deo auctore, animum eius ad spiritale studium inclinauit. Post aliquot igitur dies dimisso Regno cum vxore, & filia adiens Apostolorum limina, clericus effectus, & Monastico indutus habitu per manus Rom. Pontif. in Casinensi Monasterio S. Benedicti sub regulari disciplina vitã egit. Vxor, & filia, non longè constructo puellarũ Monasterio, opulenter-

que di-

quę ditato in eo vitam finierunt. Rachisi in Longobardorum Regno succedit Aistulphus eius frater. Ex Anastasio, & Leone Ostiensi, Chron. cap. 8. A

Rachis Longobardor. Rex monachus.

Per hæc fere tempora Richard. Rex Anglorũ, dimisso terreno Regno, post longas, & duras peregrinationes, pietatis causa, cum filijs susceptas, Lucæ Tusciæ ciuitate decessit præclaro elogio ad sepulchrum inscripto. Pater fuit, scilicet, Vualtpurgæ virginis, cuius mentio in epistolis S. Bonifacij. Porrò de Vuilibaldo, & Vuiribaldo fratribus, eius filijs, discipulis S. Bonifacij, & in prædicatione socijs, mentio est in rebus gestis S. Bonifacij, quas ipse Vuilibaldus est fidelissimè prosecutus.

Anglorũ Rex, dimisso Regno, piè cum filijs peregrinatur.

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
751.	10.	11.	4.

B

Legatio ad Pap. de Reg. Fr.

BVrchardus Vuirceburgensis Episcopus, & Fulradus Capellanus missi sunt à Pipino Romam ad Zachariam Papam, vt consulerent Pontificem de causa Regum, qui in illo tempore fuerunt in Francia, qui nomen tantùm Regis, propter socordiam, & ignauiam sed nullam potestatem Regiam habebant. Ex veteri Chron.

Contigit hoc anno legari Romam à S. Bonifacio ad Zachariam Papam Lullum presbyterum, ob nonnullas Ecclesiasticas consultationes, necnon ab impetranda priuilegia Ecclesiæ Maguntinæ, & Monasterio Fuldensi. Extant litteræ Zachariæ Papæ, [a] hoc anno Indict. 5. datæ; quibus ad consulta respondet; Maguntinam Ecclesiam confirmat Metropolitanam certis quibusdam Ecclesijs attributis, & priuilegia exemptionis confert Monasterio Fuldensi, vt nulli, nisi Apostolicæ sedi subijciatur. Theodorus creatus Episcopus Antiochenus. Sedit annos sex. Theophanes. C

[a] In V. S. Bon. li. 2. c. 9. 10. & 11.

Christi Annus	*Zachar. Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
752.	11.	12.	5.

Zach. Pap. mãdat Fr. vt deposito Hilder. R. ob stupiditatem eligant Pipinum. S. Bonifac. Archiepisc. Magũ. coronat Pipinum Regẽ Franc.

HOc anno 752. ab Incarnatione Domini Zacharias Papa cõsulturus Monarchię Francorum, ne magnum aliquod detrimentum acciperet sub Hilderico Rege inerti, ac stupido, ex auctoritate beati Petri Apostoli, mandat populo Francorum, vt Pipinus, qui potestate Regia vtebatur, nominis quoque dignitate frueretur. Itaque Hildericus Rex, qui vltimus Merouingorum Francis imperauit, depositus, & in Monasterium missus est. Pipinus verò in ciuitate Suessionum à sancto Bonifacio Archiepiscopo in Regem vnctus, Regni honore sublimatus est. Vetus Chronol. Francorum, cui consentiunt omnes scriptores. D

Zacharias Papa cum sedisset annos 10. menses 3. & dies 10. 15. Martij, ad Deum feliciter migrat, inter sanctos relatus, & anniuersaria memoria auctus. Hic plures Basilicas restituit, & egregiè ornauit, pluribusque prædijs auxit. Veneticos mercatores Christiana mancipia vtriusque generis ementes, & in Africam ad Paganos abducentes, id facere vetuit, eosque reddito illis pretio redemptos, liberos fecit. E

Zach. Pap. obitus. Inter SS relatus.

Caput S. Georgij in venerabili Patriarchio repertum in Diaconiam sancti Gregorij ad verum aureum dictam, solemni cum pompa intulit, B. Papæ Gregorij Dialogos in Græcum transtulit.

Acta Zac. Pap incerti tẽporis.

Ab eodem Romano Pontif. Zacharia concessa fuit Pipino Regi Francorum nominatio, seu postulatio Episcoporum pro Ecclesijs vacantibus in Regno suo. Hæc omnia ex Anastasio. Ex hac autem concessione illud colligitur, cum legitur à Regibus Ecclesijs esse

Nominatio Episc. in R. Fr. concessa Pip.

datos

A datos Episcopos, totum id factum non iure proprio, (quod nullum prorsus in rebus Ecclesiasticis Reges habent) sed concessione Apostolicæ sedis. Vnde erubescant mentientes politici Nouatores, cum Ecclesias subijciunt Regibus. Extat de his Epistola Lupi Abbatis Ferrariensis, [a] ad Amulum Archiepiscopum Lugdunensem, ex parte Guinilonis Episc. & Gherardi Comitis, in qua ista legũtur, quæ inserere huic compendio opportunum ducimus. *Præcepit itaque, ait, Rex Francorum, vt eius vobis sermonibus diceremus, se fideliter tenere, quod Rex Regum, idemq; sacerdos sacerdotum, qui solus potuit Ecclesiam regere, quam redemit, postquam humanitatem suam in cœlum euexit, semper cum suis futurus diuinitate, potestatem suam ad eandem gubernandam Ecclesiam in sacerdotes diuisit, & Reges, vt quod sancti docerent Pontifices, &* B *ipsi implerent, & impleri facerent deuotissimi Reges. Quamobrem se cupere debitam sanctitati vestræ impendere reuerentiam; sicut ei, quem sciat Diuinitatis cultum integrè velle seruare, atque vicissim postulare, vt cum eo tale fœdus concordiæ ineat, vt vbicunque Ecclesiasticæ vtilitati, in portione Regni diuinitus sibi collata, vestræ auctoritatis dispositione, in re tanta cupit consulere, vnanimitate vestri consensus continuo adiuuetur: &, ne vos, longis ambagibus, diutius fatigemus, recens incommodum Augustodunensis Ecclesiæ, & prolixa perturbatio flexit eius pietatem, vt sua largitate, vestraq; promotione talem ei præficiat, qui ruinas illius, & spiritualiter, & sæculariter strenuè sarcire sufficiat. Est autem, quem benignitati vestræ plurimum commendat propinquus ei Bernus, ab ætate beatæ memoriæ gloriosi Imperatoris Ludouici tenere educatus, & claris ornatus honoribus, quem & ipse hoc suo tempore multis experimentis inuenit idoneum, &, opitulante gratia Dei, tanto negotio credit aptissimum.* C *In hoc probatissimorum eius consiliariorum acquiescit consensus. Idq; vestræ prudentiæ Dominus noster nobis iussit suggerere, non esse nouitium, neque temerarium, quòd ex Palatio honorabilioribus maximè Ecclesijs procurat Antistites. Nam Pipinus, à quo per maximum Carolum, & religiosissimum Ludouicum Imperatorem duxit Rex noster originem, exposita necessitate huius regni Zachariæ Romano Papæ in Synodo, cui martyr Bonifacius interfuit, eius accepit consensum, vt acerbitati temporis, industriè sibi probatissimorum, decedentibus Episcopis, mederetur, ne fortè simplicitate Pontificum posset contingere, quod in hac Eduorum vrbe, cuius nunc curæ exercet, euenit: proinde petere, vt honorem à Papa Romano maioribus eius, & Regibus, & Imperatoribus concessum, & à Lugdunensis Ecclesiæ Metropolitanis, cui auctore Deo, præsidetis, nunquam hactenus infirmatum, à vobis, nulla vestra iniuria consequatur. Quòd si in hac parte spretus non fuerit, facturum se, vt in Regno eius vestrũ ministerium* D *debitam semper venerationem obtineat.* Hæc Lugdunensi Archiepiscopo, ex parte Regis nunciari iussa, in dicta Epistola à Lupo scripta.

[a] *Epist. 81.*

Regum officium in Eccles.

Nõ est nouitium è palatio assumere homines ad Episc. sed non canonicum, ex laicis.

Post dies duodecim vacationis sedis 27. Martij creatur Pontifex Stephanus presbyter, qui quarta die vita defungitur, & ob temporis breuitatem à nonnullis omittitur in serie Romanorum Pontif. cùm tamen verè Pontifex fuerit: sublegitur alter Stephanus patria Romanus ex Diacono, qui impensè pauperum amator, plura statim partim restituit, partim construxit Xenodochia. Omnia ex Anastasio.

E

Stephani Pap. 3.
1.

CVM Romanę ditioni potentia, & regnandi cupido Aistulphi vehemens immineret, Papa 3. sui pontificatus mense missis, Paulo fratre Diacono, & Ambrosio Primicerio, plurimis cum muneribus ad Regem Legatis, pacem in 40. annos confirmauit, qua, post quatuor menses à Rege perfidè violata, Rauenna occupata, & toto Exarchatu, atque Pentapoli, ad Romanam quoque, & Pontificiam ditionem animum adiecit, & minas intentabat, ni sibi, in singula capita, Romani aureũ penderent. Accersitus igitur Papa

Aistulphus inuadit exarchatum & Roman. ditionem.

Legatos & munera P. reijcit. Legat. Imper. & Pa. ad Regem Longob.

SS. Vincentij, & Benedicti Abbates Legatos ad Regem oratum cum muneribus mittit, vt bello abstineat, & initam pacem ratam habeat: quos Legatos, & munera Rex superbè reiecit, & ne ad Pontificem redirent, sed vt sua Monasteria repeterent, obstrinxit. Interim Romam aduenit Constantinopoli ab Imperatore Ioan. Silentiarius, loca occupata à Rege repetiturus, cum & Pontifex germanum suum Paulum Diaconum ad Regem misit, à quo non aliud responsum retulerunt, quàm se nuncium, certum hominem ad Imperatorem ea de re missurum. A

Nouantulanum Monasterium quando & à quo fundatur.

Quàm impium, & sacrilegũ se Aistulphus Rex per hoc tempus præbebat, tam sepium, & religiosum exhibebat Anselmus Dux Foroiuliensis, eius vxoris frater, qui hoc ipso anno Nouantulam nobile Monasterium in agro Mutinensi construxit in honorem Apostolorum; quod & amplissimis redditibus auxit; quo etiam Roma acceptas S. Siluestri reliquias transtulit. Sigebertus, & alij. Ipsum autem Monasticam vitam esse professum, & in Abbatem promotum, ducentis Monachis præfuisse Riccobaldus affirmat. B

Hoc eodem anno S. Bonifacius Episcopus Moguntinus scribens ad Stephanum Papam eius communionem, & protectionem exposcit, excusans de tarditate litterarum, quòd occupatus fuisset reparādis Ecclesijs, quas plusquam triginta in eius diœcesi Pagani incenderant.

Christi Annus	Stephan. Pap. 3.	Constant. Copron. Imp.	Indictione
753.	2.	13.	6.

C

Papa Legatos mittit ad Imper. Solemnis litaniæ Papæ, & pop. Roma. aduersus insolentiam Longob.

Redeunte Constantinopolim Silentiario, cum eo mittit Stephanus Papa suos Nuncios, obsecrans Imperatorem, quod antea sæpius fecerat, vt Romanam vrbem, & Italiam à Tyrannide Longobardorum liberaret. Longobardus interim Rex Romanis internecionem comminari, nisi eius se subderent ditioni: Papa autem ad auertendam tantam imminentem cladem, aduocata concione omnes paterne hortatus est, vt ex animo implorarent diuinam Clementiam; & ipse Pontifex, clerus, ac populus nudis pedibus, & capita cinere conspersi, cum lachrimis, & eiulatibus circumlata sancti Dei Genitricis imagine, & appensis de vexillo Crucis pacis tabulis à Rege violatis, solemnem litaniam peregerunt, singulis eam Sabbatis repetentes. D

Legatio porrò ab ipso Pontifice Constantinopolim missa inanis fuit, parante ipso Imperatore bellum, non aduersus Longobardos, sed aduersus sanctas Imagines, vt post videbitur.

Hoc anno 13. Imperatoris Constantini, inquit Theophanes; Anastasius, qui scelerate throno Constantinopolitano præfuit, miserè obijt.

Dum autem Stephanus interim Papa frequentibus legationibus, obsecrationibus, & ingentibus muneribus crudelem Regem frustra placare studet, & nullam videt superesse spem auxilij à Constantinopoli; Diuino instinctus spiritu, exemplo prædecessorum suorum Gregorij secundi, & tertij, & Zachariæ, opem Francorum aduersus Longobardos, sibi implorandam putauit, & Legato Peregrini habitu, misso, miserabilem statum Italiæ, & Romanæ imprimis Ecclesiæ Pipino Regi exposuit, &, vt se in Franciam euocaret, rogauit. Legati, tum Imperatoris, tum Pontificis Constantinopoli aduenientes, retulerunt, vt Papa Longobardorum Rege adito, Rauennam, & Pentapolim repeteret; Pipinus Pontificis postulatis annuens, Rodigandum Abbatem, & mox Ancarium Ducem Legatos ad eum misit, qui in Franciam deducerent: illi porrò Romam peruenerunt, cum Vrbs ipsa acriter obsideretur; & Papa, obtenta à Longobardorum Rege, ad eum adeundi, fide, iter adornaret. Assumptis igitur secum quibusdam ex Romana Ecclesia sacerdotibus, & pro- E

Papa per Legat. Peregrini habitu implorat auxil. Franc. aduersus Longobard.

ceribus

A ceribus etiam, & ex militiæ optimatibus, Christo prævio (sic enim loquitur Anastasius, innuens fortè ritum illum Romanæ Ecclesiæ, quo soleret peregrinantes Romanos Pontifices præcedere sanctissima Eucharistia) profectus est, Legatis Pipini, & Constantini cum deducentibus, Clero, & populo Romæ, cæterarumque vrbium prosequentibus, & ne se tanto periculo obijceret, obtestantibus. Eo in fines Longobardorum ingresso, per noctem igneus quasi globus è Francia in Austrum vergens apparuit. Vbi verò Papiam appropinquauit, per obuium hominem Rex denunciat, ne Rauennam, aut alia loca à Longobardis occupata, reposcat, qua denunciatione nihil deterritus progrediens, in eius conspectum cum venisset, multis oblatis muneribus, tum lachrymis, & obtestationibus, vt occupata dimitteret, & captiuos restitueret, instanter petijt; quæ eadem Nuntij Imperatoris allatis eius litteris postularunt, sed vtrorumque postulatio apud superbum Regem B irrita fuit. Legati Pipini Regis apud eum instabant, vt S. Papam in Franciam ire permitteret, quem cum idem optare intelligeret, nec à proposito, cum sæpius per suos tentasset, eum dimouere posset, dimisit, qui secum retentis Episcopis aliquot, Presbyteris, Diaconibus, & alijs Clericis, in Franciam iter intendit, & cum præsensisset Aistulphum Regem moliri, vt eum ex itinere retraheret, maturato itinere Alpium claustra transgressus, Deo gratias egit, quòd se ex perfidi Regis manibus eripuisset. Ad S. Mauritij Monast. progressus, obuios habuit Fulradum Abbatem, & Rhotaldum ducem à Rege missos, qui eum deducerent. Progredienti ad Pontigonem, Carolum filium, post Magnum dictum, ad centum passuum millia obuiam cum Optimatibus misit; ipseque ad tria ferè milliaria C obuiam egressus, vt in conspectum venit, de equo descendens, humi prostratus, vna cum vxore, filijs, & Primoribus sanctissimum Papam excepit, & cum aliquo etiam spatio operam ei stratoris nauasset, cunctis clero, & populo cum canticis occurrentibus in Regiam Pontigonis perduxit, vbi beatissimus Papa Christianissimum Regem cum lachrymis deprecatus est, vt causam B. Petri, & Reip. Romanorum susciperet; cui Rex cum iuramento promisit, se omnia, quæ peteret, præstiturum. Atque hæc primo congressu. Omnia ex Anastasio.

Christo prævio iter agreditur Papa.

Honorificentissime excipitur Papa à Rege Franc.

Christi Annus	Stephan. Pap. 3.	Constant. Copron. Imp.	Indictione
754.	3.	14.	7.

D

Stephanus Papa Parisios inde progressus, ad diui Dionysij hospitium habuit: vbi ex labore itineris, lethali morbo contracto, diuina visitatione recreatus, per Apostolos Petrum, & Paulum, & gloriosum martyrem Dionysium sanitatem recepit, & ab eisdem iussus altare dedicare in S. Dionysij Basilica in honorem BB. Apostolorũ Petri, & Pauli, inter eius consecrationem Pipinum, & duos eius filios Carolum, & Carolomannum, cum Betrada vxore, vnxit in Reges Francorum, atque Francorum proceres Apostolica benedictione sanctificans, auctoritate B. Petri sibi à Domino Iesu Christo, vero Deo, tradita, E obligauit, & obtestatus est, vt nunquam de altera stirpe, per succedẽtium temporum curricula, ipsi, vel quique ex eorum progenie orti, Regem super se præsumant aliquo modo constituere, nisi de eorum propagine, quos & diuina prouidentia ad primam sedem tuendam eligere, & per eum, videlicet Vicarium S. Petri, imò Domini nostri Iesu Christi, in potestatem Regiam dignata est sublimare, & vnctione sacratissima consecrare. Subdit alia de Priuilegijs, &c. Hæc autem de valetudine beatissimo Papæ diuinitus restituta, & Pipini, ac filiorum inunctione, præter Anastasium, & Theophanem auctores, habent ipsumet Stephanum Papam in diplomate, & Ludouicum Regem in epist. ad Hilduinum, & eum, qui eo ipso anno indicat se scripsisse, quæ omnia extant in Areopagiticis.

Pap. Pipin. cum vxor. & filijs cõsecrat in RR. RR. Franc.

Obstringit proceres, è Fra. ne de alia vnqu. stirpe eligant Reg.

Pipin. agit de bel. Longobard.

Inde Pipinus Parisiacum tendit, vbi conuentu procerū, indicto Concilio de bello Longobardico, ex auctoritate Papæ, communicat cum eis. Ac licet ex literis Zachariæ Pontificis Pipinus in Regem ante prouectus fuerit, & S. Bonifacij vnctione initiatus; tamen non ab eo tempore, sed ab hoc anno cœpti sunt numerari anni eius Regni: vt docent vetera monumenta Francorum. [a]

[a] li. 2. vit S. Othom c. 5 apud Sur. 16. Nou. ex Vulfrido, & Ifone, Mon.

Hoc anno Gallicanam Ecclesiam à Stephano Papa per Romanos Clericos rationem sacri cantus perfectius edoctam, tradit Vualfridus Strabo.

Aistulphus interim Carolomannum Pipini fratrem in Cassinensi monasterio Monachum agentem, in Franciam ire compulit, vt fratrem à cogitatione belli, & ablata repetendi reuocaret: vbi aliquandiu demoratus, cum nihil profecisset, defunctus est; cuius corpus cum muneribus Locello aureo conditum, Pipinus ad Cassinense Monasterium remisit. ex Anastasio, Leone Ostiensi, [b] & Aimoino. [c]

[b] li. 1. c. 7. [c] li. 4. c. 62

Expeditio in Ital. indicitur.

Pipinus, Papæ obsecutus, altera, & tertia legatione Aistulphum rogauit, muneribus etiam promissis, vt sanctæ Ecclesiæ, & Reipublicæ ablata restitueret, & iura seruata esse vellet: sed cum nihil æqui obtinuisset; generalem aduersus eum expeditionem indixit hoc ipso anno Indict. 8. inchoata.

Agitur de Canon. S. Suiberti.

Idem Pipinus Rex exposita sanctissima vita, & miraculis sancti Suiberti, cuius ope haud pridem victoriam de hostibus reportarat; beatissimum Papam rogauit, vt eum Catalogo Sanctorum adscriberet, qui annuens Pij Regis votis, cognitionem causæ, & relationem Archiepiscopo in primis Coloniensi, in cuius Diœcesi vir Sanctus decesserat, Bonifacio Moguntino Archiepiscopo, & alijs delegauit; sed propter incursiones Saxonum, & expeditionem in Longobardos res in reditum Regis dilata est: translationem verò eius corporis fecit Archiepiscopus Coloniensis. Extant hæc in Appendice ad vitam sancti Suuiberti. [d]

[d] apud Sur. 1. Mart.

Quo eodem anno contigit fieri translationem S. Germani Parisiensis Episcopi (ex reuelatione facta Lanfredo Abbati S. Germani Parisiensis) ex Oratorio S. Symphoriani in maiorem Basilicam, præsente Pipino Rege, & regni Episcopis, ac proceribus, non absque cœlitus ostensis miraculis; qua occasione Rex Villam eidem S. Germano perpetuo possidendam tradidit. Ex Aimoino. [e]

[e] li. 4. c. 26

S. Hubertus Leodiens. obitus.

Eodem anno transijt ex hac vita sanctus Hubertus Leodiensis Episcopus, cuius præclaræ res gestæ extant apud Surium 3. Nouemb. & apud Molan. in Natali SS. Belgij. relatus inter sanctos 3. Nouembr. annua memoria celebratur. Translatio verò anno Domini 721. Is sua prædicatione Arduennam syluam ab Idolorum cultu liberauit, & in Taxandria, atque Brabantia fidem mirificè, miraculis coruscans, propagauit. Acta. In Arduenna quoque diutius laborauit S. Monon, [f] qui & ibidem à sicarijs occisus, titulum martyrij consecutus est, cui ob id Pipinus Rex decimas quasdam obtulit. Eius Natalis dies 18. Octobris celebratur.

[f] Mol. in Nat. SS. Belg.

Aistulph. obsessus tādem malo doctus, cedit.

Pipinus Rex cum exercitu hoc anno mense Septembri 8. iam Indict. inchoata iter in Italiam ingressus, rogatu sancti Papæ, ne Christianorum sanguis funderetur, per Legatos rursum Aistulphum rogauit, vt ablata restitueret, quod ipsum facere litteris cohortatus, & per omnia sacra obtestatus est ipse Pontifex; sed eo obstinatius obnitente, ac minas potius in Pontificem, Pipinum, & Francos ipsos iactante; exercitus iter prosecutus claustra Alpium occupauit, Aistulphi copias profligauit, & ad Papiam obsidione cōclusit. Aistulphus remissa tandem pertinacia cum Pipino conuenit, redditurum se Exarchatum, & Pentapolim. tabulæ fœderis scriptæ, & Sacramento obsignatæ sunt, obsidesque dati, qui in Franciam missi sunt. Quibus perfectis Pipinus per hyemē in Franciam; Pontifex Romam

redijt,

A rediit,& gratias Deo apud B.Petrum solemnes egit. Reliquijs S.Dionysij Romam delatis; Monasterium in eius honorem in paterno solo ædificare instituit, quod post, Paulus Frater,& in Pontificatu successor,nobiliter perfecit,& coniectis illuc cõpluribus SS.Martyrum corporibus,consecrauit,hac appellatione. Ad SS.MM.in schola Græcorum, Græcis Monachis illic constitutis. Ex Areopagiticis Hilduini.

Impius Imperator Constantinus Pseudosynodum Constantinopoli conuocat Episcoporum in S.Mariæ Virginis Templo,quod est Blachernis,deletis prius,& pœnitus abrasis, pulcherrimo artificio factis imaginibus vitæ Domini nostri Iesu Christi;arborum, & animalium formis in earum locum substitutis,nullo præsente Patriarcha Catholico,& in am- B bonem ipse progressus, Constantinum Monachum ex Sylci Episcopo Patriarcham ipse Laicus instituit,& pronunciat Constantinopolitanæ Ecclesiæ;' inde omnes sacrarum, & venerandarum Imaginum cultum damnant:Sanctum Germanum Constantinopolitanũ Patriarcham,Gregorium Cyprium,Ioannem Damascenum,& omnes denique sacrarum cultores Imaginum anathematizant,& Idololatras vocant:& SS.Marty.quoq; Reliquias, tum igni,tum aquis,tum aliter perdunt,& propositis in medio, venerando ligno Crucis, vnà cum Diuinis Dominici corporis,& sanguinis mysterijs, per ea vniuersos iureiurando astringunt,nunquam se diuinas Imagines adoraturos,quin eas potius Idola vocaturos;sed alia etiam deteriora addentes,vetant Apostolos,Martyres, sed & ipsam Deiparam sanctã C appellandam,& nullo modo inuocandam:Catholicos ipsos vocant Nestorianos,Arianos, Dioscorianos,Eutychianos,atque Seuerianos. Denique, vt nefarium illud Conciliabulum,septima Synodus Oecumenica diceretur,statuunt. Extat Pseudosynodi definitio integra recitata,in Act.7.Nicæni posterioris Concilij.Hæc ex Theophane,& maximè ex Actis S.Stephani Iunioris Martyris.Quam quidem Pseudoseptimam Synodum,tum Patriarchæ cæteri vnanimes,tum maximè Stephanus Papa detestati sunt; vt est in septima legitima Synodo Nicæna 2.Act. 3.

Pseudosyn. Constant. nefaria celebratur.

Christi Annus	Steph. Pap. 3.	Constant.Copron.Imp.	Indict.
755.	4.	15.	8.

D

AIstulphus Fœdifragus,& periurus, Francorum metu solutus, non modò ablata Romanæ Ecclesiæ non restituit;sed & nouis exagitare vexationibus cœpit, ditionem Romanam inuadens,& prædas agens:quibus permotus Stephanus Papa,literas, & Legatos in Franciam ad Pipinum mittit,in quibus(extant enim in Bibliotheca Vaticana)conqueritur plus illis(Aistulpho,& ministris)falsa dicentibus,quam nobis, inquit, veritatem afferentibus,creditum fuisse. Apparet enim Stephanum Papam veritum Aistulphi perfidiam, consuluisse,ne prius recederet cum exercitu Pipinus, quàm reipsa ablata Aistulphus restituisset. Ex eadem epistola colligitur,Aistulphum submisisse, qui ipsum Pontificem interficerent.Illud etiam,Pipinum voto se obligasse, Exarchatum,& Pentapolim S. Petro, & E Ecclesiæ Romanæ dare,seu reddere.Nec his contentus Aistulphus ad occupandam Romã omnes Regni vires intendit,& peracriter tres menses obsedit, validè sæpius oppugnauit, omnia ferro,& igne vastauit,cædes hominum fecit,Ecclesias ipsas incendit, & diripuit, Monachos concidit,sanctimoniales violauit,corpora sanctorum asportauit. Hanc tantam calamitatem nouis literis,& legatione missa Pipino,& toti Regno Francorum Pontifex lachrymabiliter exposuit,& infimis precibus, & obtestationibus rogauit, & obsecrauit,vt quanta maxima posset festinatione subueniret, ne si capi Vrbem contingeret, reus omnium animarum ipse existeret. Extant & hæ literæ quinquagesimo quinto die obsi-

Aistulph. fidem violat.

dionis datæ. Nouo quoque inuento, alias literas, Beati ipsius Apostoli Petri nomine scriptas, ad eundem de eodem argumento misit, vt citius opem rebus iam prope deploratis afferret. A

Pipinus reuersus in Ital. adu. Longob.

Quibus acceptis literis Pipinus pro sua erga Romanam Ecclesiam pietate, & deuotione, statim ad occupanda Alpium claustra præmissis copijs, ipse cum reliquo exercitu subsecutus est. Interim Legati ab Imperatore Romam adueniunt; & vnà cum Legato Pontificis, Pipinum iam Papiam obsidione prementem, à quo nullis obsecrationibus, aut promissis impetrare potuerunt, vt à Longobardis vsurpata, Imperatori restitueret; sed in eo perstitit, vt quæ Beato Petro Apostolo, & Ecclesiæ Romanæ, pro suorum venia delictorum promiserat, præstita vellet.

Pipini donatio facta Rom. Eccl. Exarchatus, & Pentap.

Aistulphus, perfidiæ venia impetrata, non modò, quæ ante promiserat, se verè restituturum confirmat, sed & Comaclum castrum addit. Pipinus igitur misso Fulrado Abbate Consiliario suo, cum Aistulphi Legatis ad recipiendas singulas Vrbes, & Castra, scriptam Donationem, & claues Ciuitatum, super B. Petri sepulchrum ponens, eidem Apostolo, & eius Vicario Sanctissimo Papæ, atque omnibus eius successoribus Pontificibus perpetuò possidendas, atque disponendas tradidit, id est Rauennam, Ariminum, Pisaurum, atq; Fanum, Cesennam, Senogallias, Esium, Forum Pompilij, Forum Liuij, cum Castro Sussubio, Montem Feretrum, Acerragium, Montem Lucari, Serram, Castellum S. Marini, Bobiū, Vrbinum, Callium, Luceolos, Eugubium, Comaclum, necnon Ciuitatem Narniensem, quæ à Duce Spoletano, diu ante fuerat vsurpata. Ex Anastasio. Cæterum Leo Ostiensis latioribus extendit terminis hanc Pipini donationem. Ait enim in hist. Cassin.[a] B C

Fecit autem idem inclytus Rex, vnà cùm filijs concessionem B. Petro, eiusque Vicario de Ciuitatibus Italiæ, & Territorijs per designatos fines à Lunis cum Insula Corsica, inde Suranum, inde in Montem Bardonem, Vercetum, Parmam, Regium, Mantuam, & Montem Silicis, simulque vniuersum Exarchatum Rauennæ, sicut antiquitus fuit, cum prouincijs Venetiarum, & Istriæ, cunctumque Ducatum Spoletinum, & Beneuentanum, eamque donationem manu propria, & filiorum plurimorumq; Iudicum, & Optimatum subscriptione roborauit, &c.

[a] lib. 1. c. 7.

Pipinus confirmat priuileg. & donat. mon. Fuld.

Contigit eodem anno, vt cum mortuus esset in Gallijs Carolomannus germanus Pipini Regis, S. Bonifacius Episcopus Moguntinus peteret ab eodem Pipino Rege confirmari donationem factam ab ipso Carolomanno Fuldensi Cœnobio, aliaque ipsi monasterio concessa priuilegia, suis scriptis pariter roborari, quod & ab eo obtinuit. Extant confirmationis Pipini Regis literæ. D

Sanctus Bonifacius zelo Dei incensus, profectionem parans in Frisios, qui à Christianismo ad paganismum defecerant, obtinuit à Romano Pont. vt Lullum discipulum suum creatum Episcopum[a] relinqueret sibi in Ecclesia Moguntina successorem, quem cum alijs discipulis suis commendat Pipino Regi, in epistola[b] ad Fulradum eiusdem Regis Capellanum primarium. Quòd autem Coloniensis Episcopus assereret gentem illam Frisiorum, atque Ecclesiam Episcopalem Traiecti constitutam ad suam diœcesim pertinere: contra verò Bonifacius assereret pleno iure spectare, absque medio, ad Romanam Ecclesiam, cuius ipse legatus esset; eius controuersiæ causa scripsit ad Stephanum Papam, quæ epist. extat in Bibliotheca Vaticana vltima earum, quæ habentur eius ad Rom. Pont. epist. secundum autem cum pronunciatum fuisse in hac controuersia à Stephano Papa apparet ex eius in Frisios ad Euangelizandum profectione. E

[a] vita li. 2 c. 18.
[b] nu. 45. ex eo. C.

Accitam ad se Liobam Virginem (in vit. S. Liobæ) quam ex Anglia ad curandas Deo sacratas Virgines vna cum alijs accersierat, hortatus ad perseuerandum ibidem in eodem

vitæ

A vitæ instituto, Lullo Episcopo commendauit, & vt corpus eius apud se Fuldæ conderet, mandauit.

Omnibus itaque rite dispositis, quasi non amplius reuersurus, qui de suo vicino exitu, per diuinam reuelationem, cognouerat, cum delectis aliquot fratribus, presbyteris tribus, totidem Diaconis, & monachis quatuor, nauim ingressus, per Rheni alueum ad Frisorum Regionem incolumis delatus, circumquaque Euangelij prædicatione, circumlata, intra breue tempus, multa vtriusque sexus millia baptizauit, & Ecclesias ingenti studio extruxit. Peragratis igitur longe, lateque Frisorum terris, ad terminos eorum progressus, fixis tentorijs, Baptizatorum ibi aduentum sustinere, vt eos Confirmationis sacramento roboraret, constituit. At illi Satanico instinctu perciti, ex amicis hostes, ex Neophytis in carnifi-B ces mutati, ingenti cum strepitu armorum ad Christianorum castra aduolant. At S. Bonifacius audito tumultu, Sanctorum reliquias, solitum sibi præsidium, arripiens, & ministris resistere parantibus compressis, omnes ad martyrij palmam incedere instituit: cum furens illa Paganorum turba infestis in illos armis irruit, & barbara feritate trucidat, indeque se ad inopem supellectilem diripiendam conuertit. Vicini Christiani, sanctorum cæde percepta, armati latronum terras inuadunt, & resistere parantes, trucidant, & omnia eorum bona diripiunt. Non diu post Traiectensis clerus corpus S. Bonifacij Traiectum deportatum, cum multa veneratione tumulant. Quomodo autem Dei nutu Traiecto Moguntiā, & inde Fuldam celebri pompa translatum sit; idem auctor pluribus narrat, itemq; de miraculis illic fieri solitis, atque ad postremum de tempore sedis eius, & necis habet. *Vixit*, inquit, *in Episcopatu Sanctus Bonifacius annos 36. mens. 6. & dies totidem* (ex quo videlicet munus C prædicationis à Gregorio Secundo Anno Domini 719. Episcopatus vero, quo à Zacharia Papa est consecratus, non nisi decimo) *passus est cum socijs suis Nonis Iunij, anno peregrinationis suæ 40. Incarnationis autem Dominicæ 755.* Quòd autem, qui auxit Bedæ Epitomen, ponit Sanctum Bonifacium obijsse anno superiori, minime probatur. sed non est prætereundum quod est apud eundem Bedam. Numerari quinquaginta tres martyres, qui in itinere comites Bonifacij, vna cum eo æque tunc subiere martyrium, quorum omnium natalē diem qui contigit Non. Iunij notatum retinent tabulæ Ecclesiasticæ, & præter Bonifacium Eobanum quoque expressum habent. In Concilio Triburiensi [a] recitatur scitum dictum Bonifacij de antiquis sacerdotibus aureis, in calicibus ligneis sacrificantibus, & recentioribus D ligneis in calicibus aureis, cum sui temporis sacerdotum ignauiam deploraret. Statim autem, vt innotuit Bonifacium martyrio coronatum, in album martyrum fuit relatus, eiusque dies natalis solemni ritu in Francorum Regno potissimum celebrari cœpit. Quod intelligitur ex his, quæ obiter scribit Lupus Ferrariensis epist. 5. ad Einardum Caroli Magni secretarium.

S. Bonif. tendit in Frisiam.

S. Bonif. mart. item sociorum. S. Bon.

[a] c. 18. de consf. d. 1. c. Vasa in quib.

Sub hoc anno notata habentur ex Codice peruetusto capitula quædam à Pipino Rege facta, ex quadam synodo sub ipso congregata, de incestibus vindicandis, & peregrinis Romam, vel alio propter Dominum commeantibus, vt immunes sint ab omni telonio, & omni calumnia. Paulicianorum hæresim, & eandem manichæorum in Thraciam pro-E pagatam esse hoc anno, Theophanes auctor est.

Pseudo œcumenicum Concilium anno superiori Constantinopoli celebratum consequuta sunt, obtritio sanctorum vasorum ob sanctas Imagines, Templorum deformatio, pijs Imaginibus abrasis, oblitis, aut deletis, Sanctorum monachorum dispersio ad montana, maxime vero ad montem S. Auxentij, vbi B. Stephanus manens, illos cohortatus, ostendit ad quæ se loca conferre possent ab hac peste immunia, ad Euxinum Pontum, ad Parthenium Pelagus, Cyprum, aut Romam. Hæc auctor Actorum B. Stephani Iun.

Christi Annus	*Stephan. Pap. 3.*	*Const. Copronymi Imper.*	*Indict.*
756.	5.	16.	9.

Aistulph. moritur.

EVoluto anno ab obsidione vrbis, Aistulphus Rex sæpius Fœdifragus, in venatione diuino ictu percussus, defunctus est. Desiderius Dux, cum liberos non reliquisset Aistulphus, coacto exercitu, Regnum arripere conatus est: quod ægre ferens Rachis Aistulphi frater, & monachus, & alij plerique Longobardorum Optimatum; contractis copijs aduersari illi parati erant. At Desiderius, Stephano Papæ, si se ad obtinendum Regnum iuuaret, in eius potestate futurum pollicitus, reliquas ciuitates redditurum, & pluribus muneribus prosecuturum, eius opem, & fauorem impetrauit. Itaque re cum Fulrado Abbate, & Pipini consiliario communicata, legatos ad eum misit, & sponsionem terribili iuramento confirmatam, cum eo transegit. Post verò per alios Legatos ad Rachim & alios Longobardos, illos à bello deterruit, professus se cum Francis Desiderio suppetias laturum, qui Regni fastigiũ esset adeptus. Quas igitur ciuitates reddere promiserat, Papa per Legatos recepit, Fauentiam, cum Castro Tiberiano, seu Gabellum, & vniuersum Ducatum Ferrariæ in integro. Hæc ex Anastasio. Sed antequam ciuitates redderentur, legationem cum litteris, quæ extant, Stephanus misit ad Pipinum plenas gratulationum, & eius laudum de tot beneficijs Ecclesiæ Romanæ collatis; in quibus de Regno Longobardorum Desiderio collato, illum commonefacit, hortaturque, & rogat, vt illi mandet, vt quæ promisit, plenè restituat.

Desideri⁹ per Papã obtinet regnum.

Hoc anno 4. Pipini synodus celebrata est in Palatio, Vernis dicto, in qua sanciti Canones 26. de Iuribus Ecclesiasticis, & disciplina restituenda, & ne quid exigeretur à peregrinis, qui religionis causa inuiserent loca sacra, Pius Rex statuit.

In Oriente terræmotu concussa est Palæstina, & Syria. Theoph.

Theodorus Patriarcha Antiochenus ab Arabum Principe Hali relegatus est in Moabitidem Regionem, eo prætextu, quòd arcana eorum Imperatori Constantino, per literas indicaret, vetans, ne Ecclesias ædificaret, ne cruces erigeret, vel Euangelium prædicaret. Ex Theophane.

S. Michael mar. cum 66. mon.

Porrò plures Christianorum sub eodem Hali Principe coronatos fuisse martyrio certum est. De S. Michaele cum sexaginta sex Monachis fidei causa trucidatis mentio est in Menologio die prima Octobris.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imper.*	*Indict.*
757.	1.	17.	10.

STephanus Papa, immensis laboribus, pro Romana Ecclesia honeste perfunctus, ex hac vita migrauit. 6. Kalend. Maij, cum sedisset annos quinque, & dies 28. cessauit Episcopatus dies 32. & die 28. Maij Paulus Diaconus, eius frater, illi in Pontificatu subrogatur, vir mitissimi ingenij, & magnæ misericordiæ, qui noctu per semetipsum, cum suis familiarib. cellas egenorum languentium circumiens, & carceres perlustrans, egentibus, & oppressis opem ferebat. Ex Anastasio.

Statim, vt factus est Pontifex, literis Pipino Regi Stephani decessum, & suam creationem exponens, amicitiam initam, se seruaturum promisit, & idem ipse, vt facere, expetijt, solicitus quidem, vt res Romanæ Ecclesiæ illi saluæ essent ab inuasione Longobardorum: sed maiori studio, quæ erant fidei orthodoxæ, & ad vniuersalem Ecclesiam spectabant, administrans, tentando sæpius per literas, & per legatos Constantinum Imperatorem ab

impie-

A impietate reuocare; de quibus mentio est in epistola Hadriani Papæ ad Constantinum, & Irenem. AA. & apud Anastas.

Orientalis Ecclesia per hoc tempus laborat, non modo hæresi, & Copronymi scelerata vexata tyrannide; sed etiam dira Sarracenorum persecutione, qui nouis tributis Christianos, monachos etiam, & inclusos oppressit, & ad pretiosa Ecclesiarum ornamenta Iudæis vendenda adegit. Oriental. Eccl. vanè vexata

Pipinus per Ecclesiæ Romanæ protectionem, conciliato sibi diuino Numine, Saxones hoc anno compressit, & sub tributo redegit, & sequentibus, plures victorias reportauit.

B Hoc eodem anno Alfonsus cognomento Catholicus, cum regnasset annos 19. gloriosus Sarracenorum triumphis, migrauit ad Dominum, in cuius obitu, voces cælitus auditæ sunt: successit illi Froila, Era 795. qui, pro sua pietate, Ecclesiasticos Canones, ob assidua bella, pene obliteratos, restitui ab Episcopis curat, & presbyteris carnalia matrimonia interdicit; ob quæ pluribus diuinitus donatur victorijs, Mauros Gallæciam inuadentes profligat quinquaginta quatuor millibus cæsis, qua nulla hactenus extitit maior in Hispania de Sarracenis victoria. Alfonsi gloriosi Cath. Regis Hisp. obitus. Froila ob pietatem pluribus victorijs auctus.

Gallæcos, & Nauarros rebellantes domat.

Ouetum In Asturibus condit; in eaque Templum duodecim Apostolis dedicat, cum duodecim pariter altaribus. Vitio vertitur, quòd fratrem necarit. Hæc fere ex Tudensi.

C Verus Archiepiscopus Hispalensis, tum scriptis, tum vita insignis per hæc tempora floret. Celebratur, & Petrus Præsul Toletanus, qui de ratione Paschatis libellum accuratè cõscripsit, cum incuria disciplinæ, in calculo diei Paschatis erratum esset.

Christi Annus	Pauli Pap.	Constant. Copron. Imper.	Indict.
758.	2.	18	II.

PAulus Papa, pace Ecclesiæ vsus, ad cœmeteria, quæ sub Aistulpho, obsessa Vrbe, maximum detrimentum à Longobardis (vt ipse suis testatur literis) acceperant, & alioqui

D vetustate, & incuria collabebantur inuisenda intentus, sanctorum corpora, ne obuia iniuiuriæ essent, in Vrbem transferenda curauit. Erat inter alia vetus cœmeterium S. Petronillæ dictum: ex quo idem Pontifex sacrum corpus eiusdem sanctæ sublatum transtulit apud Basilicam Vaticanam. Ex Anastasio.

Desiderius quoque Rex Longobardorum, & ipse bono pacis bene vsus, ad religiosa loca construenda animum addixit. Aedificatum monasterium nomine Sancti Benedicti in agro Brixiano latifundijs locupletauit. Alterum Monasterium Monialium Ansilbergæ filiæ extructum (in quo ipsa monasticam vitam professa est) & amplissimis redditibus auctum voluit. post per Paulum Pontificem priuilegio communiri, quod apud Moniales

E adhuc extare dicitur.

Eodem anno sublimioris Christianæ Philosophiæ amore, Eadbertus Nordanlumbrorum in Anglia Rex Osuulfo filio Regno relicto, inter monachos profiteri cœpit. apud Bedam in Epitome.

Persarum Magi volatum per aëra hominibus, vesana stultitia, suadentes, plures expertos ad interitum impulerunt. Porro Habdallas Sarracenorum in eorum primores sexdecim animaduertens, sectam extinxit. Theophanes. Magorũ Persi. impostura.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Const. Copron. Imp.*	*Indictione*
759.	3.	19	12.

A

HOc anno Non. Februarij habetur priuilegium pro immunitate monasterij S. Hilari Galiatensis dicti, in territorio Populiensi, sub Rauennate Ecclesia, apud Rubeum historiæ Rauennatis lib. 5.

Hoc tempore S. Othmarus Abbas S. Galli, cum Vuarinus, & Ruadhardus pro Rege Pipino Alemanniam administrantes, auaritiæ morbo tacti, res monasterij vsurpassent, Pipino facinus exposuit; qui euocatis grauiter interminatus est, ni ablata statim restituerent: At illi mandato Regis neglecto, cum Abbas rursum Regem adiret, retractum ex itinere in vincula conijciunt, & Lamberto eius monacho, homini nequam persuadent, vt libidinis illi crimen impingat, quo deponendi occasio ministretur. Euocantur igitur plurimi ad consilium tam dolosæ factionis ignari; & Lamberto accusante, S. Abbas Deum suæ in eo quidem crimine innocentiæ, testem inuocabat. Mox in calumniæ testimonium, Lambertus diuina vltione percussus, febrium vexatione peruasus, membrorum vigore resoluto, paulatim sic contractus est, vt capite ad terram more quadrupedis inclinato, non solū deformitate figuræ terribilis esset: verum etiam viua voce in Sanctum peccasse semper fateretur. Concilio autem inique inchoato, & iniquius terminato, vir Dei Othomarus solitudine carceris, & fame vexatus, post biennium ad Dominum migrauit. Ex Vualfrido Strabone in eius vita [a]. Quæ autem miracula contigerunt post eleuationem, & translationem corporis eius, post decennium factam, duobus scriptis omni fide libris, significantur. Prædicti Comites Sancti loci possessiones retinentes, Ioannem quendam monachum de proximo monasterio subrogant, & Constantiensem Episcopum Sidonium ad subdendum iuri Episcopatus monasterium instigant, vt eo licentius, ipso machinationibus eorum fauente, quæ iniuste abstulerant, retinere potuissent. Quorum prauis suasionibus assertus Episcopus vsurpato monasterio, dignam sua improba audacia vltionem diuinitus tulit, torsionibus viscerum, & alui fluxu cum intolerabili fœtore post aliquot dies, extinctus. Vualfridus in vita S. Galli [b].

Sacrilegorum audacia. Proditoris monachi vltio diuina. B

[a] lib. 1. c. 4. & 5. *Apud Sur. 16. Nou.* C

Vltio diuina in sacrilegum episcopū.

[b] l. 1. c. 14. *apud Sur. 16. Oct.*

D

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indict.*
760.	4.	20.	13.

HOc anno caput S. Ioannis Præcursoris atque Baptistæ à monasterio Spelei in templum suum Emesæ in Syria situm translatum hactenus à fidelibus honoratur, & adoratur, redolens, & emanans omnibus sanitatem, qui fide flagrantes occurrunt. Ex Theophane.

Translatio capitis S. Io. Bap.

Pipinus pro sua pietate Ecclesiarum vindex, Vaisarium Aquitaniæ Ducem, per Legatos monitum, vt ablata Ecclesijs restitueret, & contemnentem; adducto exercitu, cogit obsides dare, & iuramentum de restitutione præstare; quod negligentem periurum bello petitum, ditione, & vita priuauit. A. D. 765 ex Aimoino.

Dux Aquitaniæ sacrilegus punitur. E

Hic opportune reddamus, quod Pipino accidit; cum Villam Ecclesiæ, persoluendo annuo censu, vindicare vellet; cum concessum eidem à Romano Pont. fuisset, vt ablata antea quædam bona Ecclesiastica, annuo persoluto censu retinere posset. Ad eam igitur Landunensis Episcopij Villam cum venisset; ibique dormiret, venit ad eum per visum S. Remigius dicens; *Tu quid hic facis? quare intrasti in hanc Villam, quam mihi, te deuotior homo dedit: quãque ego Ecclesiæ Dominæ meæ Sanctæ Dei Genitrici donaui?* & flagellauit eum satis duriter, ita, vt liuores postea in corpore eius apparerent. Et cum disparuit S. Remigius, Pipinus valida

corre-

A correptus febre, quàm ocyus ab ipsa Villa recessit; qua febre non paruo tempore laborauit. Et deinde Princeps Regni vsque ad moderna tempora ibi non mansit. Hæc ex S. Hincmaro Rhemensi in priori translatione S. Remigij. Sed & hic meminisse oportet diri anathematis, quod in suo S. Remigius scribi voluit testamento, aduersus Reges Francorum, si quis ex eis, quę Ecclesijs donata essent, aliquid quoquo modo surripere ausus esset. Qui igitur Rex maxime pius, vt filius à Deo correptus est, tantum abfuit, vt quouis honesto titulo res Ecclesiarum acciperet, vt potius aduersus eos, qui ea tentassent inuadere, mox vindex insurgeret, vt factum vidimus aduersus, quem diximus, Aquitaniæ Ducem. Discant homines quàm periculosè, siue sub prętenso annuo censu, siue alio modo laicus homo possideat
B res Ecclesiæ, quas sæpe inuitus, ac nolens fatigatus precibus, vel alijs compulsus occasionibus, vel deceptus falsis suasionibus Pont. Rom. illis possidendas indulget.

Anath. in vsurpatores bonorū eccl.

Christi Annus	Pauli Pap.	Constant. Copron. Imp.	Indict.
761.	5.	21.	14

ROmæ celebratur Concilium, in quo, inter alia Paulus Papa fecit constitutum, id est, Decretum de Ecclesia, & monasterio à se erectis in paternis ædibus sub titulo SS. Stephani Papæ, & martyris, necnon Siluestri Pontificis, & Confessoris, illatis in eam compluribus
C Sanctorum Martyrum, Confessorum, & Virginum corporibus, è diuersis cœmeterijs erutis: constitutis ibidem monachis ad modulationis Psalmodiam exercendam; quod monasterium amplissimis opibus, & redditibus ditauit, diro anathemate interminato eius iura violantibus, & bona vsurpantibus. Extat sacrum Diploma apud Moniales S. Siluestri. Idem habet Anastasius, & hoc amplius. *Vbi, inquit, & monachorum congregationem construens, Græcæ modulationis Psalmodiam cœnobium esse decreuit.* Vt autem Græca lingua illic voluerit Paulus Papa Psalmos accini, id inde accidisse putamus, quòd cū Copronymus, impius Imperator edicto promulgato, vetuerit esse monachos in Oriente, ingens monachorum Orientalium multitudo sese in vrbem infuderit, quos in monasterijs collocatos voluerit, vt officia Ecclesiastica sua ipsorum lingua persoluerent.

Dirum anathema intorquet in violatores Ecclesiæ, & monaster. à se erecti. Monast. Græcę Psalmodiæ.

D Constantinus Imperator maligno instinctus spiritu, cum videret Decretum Pseudo-œcumenicæ suæ synodi de abijciendis sacris Imaginibus, à Catholicis despici, atrox, hoc anno, publicat Edictum in omnes, qui impium Decretum non obseruarent, ex quo pijs, & religiosis hominibus replentur carceres, deseruntur vrbes, solitudines frequentantur, multis tum tempori interim turpiter seruientibus, & impietati cedentib.

At Andreas Calybites monachus, studio pietatis incensus, ad animādos infirmos, lapsos erigendos, & sanos cōseruandos Constantinop. venit, & libera prædicatione tyrannū prouocauit, qui partim cruciatibus, partim blanditijs sanctum virum pertentans, ac fortiorem semper inueniens, demum pedibus raptatū occidit. Theophanes breuiter, plenius Acta[a].

S Andr. Calybitæ mart.

Hoc eodem anno cum varijs cladibus agitaretur Hispania, & Valentia ciuitas in Tarra-
E conensi prouincia à Sarracenis excisa iam esset, Christiani sacra Vincentij martyris ossa inde auferentes, deportassent in extremam Lusitaniæ partem (qui locus postea Promontorium S. Vincentij est appellatum.) Tunc cœptum est eiusdem S. Vincentij nomine monasterium perinsigne erigi Oueti, cuius antiquæ memoriæ extāt, apud Ambros. Moral.[b] sicque factum, vt ita colentes Vincentium, vincendi aliquando penitus Sarracenos sibi aperuerint viam, prout declarauerunt euenta.

[a] *Apud Sur. 17. oct.*

Promont. S. Vincēt. vnde id habeat nomen.

[b] *l. 18. c. 18.*

Hoc ipso anno in Anglia Egbertus Episcopus Eboracensis Regis germanus, scientia, & sanctitate clarus, diem clausit extremum, vbi sedisset annos vndetriginta. Fuit iste

Egbertus Episcopus Ebor. Alcui. magist.

magister Albini, qui & Alcuinus Flaccus dictus inuenitur, qui ipsum pluribus laudat in literis ad Carolum Magnum scriptis, vtpote, quòd inter alia insignia eius opera, publicum sacrarum literarum Gymnasium Eboraci constituit, eamque Ecclesiam nobili bibliotheca ditauit. A

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indict.*
762.	6.	22.	15.

Stephan. Iun. monachus tētatus ab Imp. firmus persistit.

CONstantinus Imperator immenso odio flagrans in monachos, quos, præceteris, sibi, in propaganda hæresi, aduersarios sæpe expertus fuit; cum audisset in Auxentiano monte in Bithynia posito, degere magni nominis Stephanum monachum gratia miraculorum illustrem, potentemque sermone ad cohortandum alios, hunc expugnandum sibi proposuit, non armis, & tormentis, quem martyrij maxime cupidum cognôrat; sed verbis, & blanditijs; quem si suæ opinioni adiunxisset, magnum suæ prauitati præsidium additum fore. Callistum igitur Patricium, hæresim suam apprime callentem, & eloquentem, cum munusculis, mittit ad eum. Is frustra cum tentasset Beatum virum, ad subscribendum impio Edicto inducere, & eum paratum ad profundendum potius sanguinem inuenisset, ad Imperatorem reuertitur; qui furore incensus, sicarios immittit, qui abstractum de vertice montis, in inferius monasterium includant, vbi cum sex iam dies absque cibo fuisset, septima die per nuncium ab Imperatore, quòd auditum esset de Scythico bello, cellæ suæ restituitur. Dum autem Imperator aduersus Scythas arma parat, Callistus calumniam aduersus eum struit, qua omnem illius sanctitatis famam obscuret, ac tollat. Sergium igitur quendam eius discipulum ad prodendum patrem, & magistrum inducit libello calumniosissimo conscripto, quòd Imperatorem execraretur, & hæreticum appellaret, quòd multa aduersus eum moliretur, quòd denique nobilem quandam viduam fraude circumuentam, monacham fecisset, atque cum ea, ex inferiori monasterio ad se ascendente, rem haberet. Hæc autem nomine Anna vidua, non multo ante relicta, absque liberis, adito sancto homine, & eius consilium secuta, omnes suas facultates, & opes in pauperes effuderat, seque in mulierum monasterium incluserat. Quid porrò illa ob hanc calumniam passa sit, suo loco dicetur. Ex Actis B. Stephani. B C D

calumnia in Sanctū.

Anna vidua relicta opib' in pauperes effusis, se in monast. inclu dit. vetat quemquā fieri monachum imp.

Imperator ad persecutionem Monachorum illud adiecit, vt sanciret, ne quis amplius monachus efficeretur. Theodorus Studita orat. in S. Platonem.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Const. Copron. Imper.*	*Indictione*
763.	7.	23.	1.

LIbello calumniarum accepto Imperator, cum esset in castris, bellum gerens cum Bulgaris (qui ijdem, & Scythæ,) adduci sibi Annam statim iubet, quæ interrogata delatores falsi arguens, & suam ac Beati Stephani innocentiam, & sanctitatem prædicans, custodiri iubetur, nec multo post confecto bello Constantinopolim cum redijsset Imperator, in teterrimum retrusæ carcerem, per cubicularium suadet, vt palam probra sua, & Stephani fateatur veniam acceptura, & in Palatio apud Imperatricem, honestissimo loco futura, alioqui, inficians, per ancillam (quam ipsi corruperant) conuincenda. Postridie ante Palatij carcerem magna coacta multitudine nudam eam statui Imperator, & virgarum fascem expediri, ad terrorem incutiendum, iubet, & immotam manentem, meretricem, castissimam fœminam appellans, virga cædi mandat, ancilla procaciter, & impudenter insultante, & falsa exprobrante, quam corpore laceram, sed integro, & constanti animo, intuens E

Anna vid. cæditur.

A intuens tyrannus, in palatium pudefactus se abdit, & eam omni cura destitutam, in vno quodam vrbis monasterio includi mandat, vbi diem clausisse extremũ, martyre dignum, putandum est; nec enim aliud de ea auctor habet, beato Stephano internus. Sed de ancilla illud fertur, cum nupsisset, & Gemellos peperisset, eos arreptas parentis mamillas horrendum in modum exedisse, & ita illi mortem attulisse, & vna cum ea viperinos illos fœtus extinctos esse. Frustratus hac via Imperator, vt occasione delicti cũ Anna in Stephanum agere posset, ad alias se fraudes conuertit. Quod enim grauissimis pœnis edixerat, ne quis quem in monachum reciperet, Imperator Aulicum sibi carissimum instruit, vt magna simulatione, monte adito Auxentiano, apud Stephanum infimis precibus, & obsecrationibus impetret, se vt in monachum recipiat. Recusauit primum vir sanctus Edictum Imperatoris obtendens: At simulator. Rationem, inquit, Deo pro anima mea reddes, nisi B me quamprimum attonsum in monachum recipias, alioqui periturum. Quibus verbis permotus vir sanctus, sciens, vel vnius animæ salutem omnibus præferendam, in monachum eum recipit: At veterator inde post tertiũ diem redit ad Aulam, pseudomonachus effectus, exultante Imperatore, quòd occasionem videretur nactus perdendi Stephanum. Concione aduocata rem exponit; sua Edicta contemni queritur: turba nefariorum hominum ab eo incitata ad montem proruit; sancti viri discipulos disturbat; monasterium, vna cum templo igne absumit: sanctum virum abripit, trahit, cædit, irridet, & ad Philippici monasterium adductum, non longe à Constantinopoli Imperatori significat. Ad quem C is Episcopos, & Patricios emittit, qui disputando cõuincerent, & Edicto Concilij subscribere persuaderent. At is præclara disputatione, quæ extat in Actis; pudefactos aduersarios dimittit. Imperator Ira percitus, Stephanum ad Proconnessum in exilium mittit. Qui, antequam eo proficisceretur; ab ægrotante monasterij eius præfecto, pœne in extremis laborante, euocatus, eum in vitam restituit.

Fraus in B. Steph.

B. Stepha. relegatur in Proconnessum: sanat ægrotum.

In Proconnessum delatus, & desertissimam speluncam nactus, ibi herbarum radicibus vitam tolerabat. Eius discipuli (duobus exceptis, Sergio & Stephano apostatis proditoribus) ad Magistrum conuenientes, ibi monasterium construxerunt. Mater quoque ipsius, ac soror, monasticam vitam in eadem Insula duxerunt.

D Illic itaque diuinus Stephanus extructa columna, ac super eam angustissima quadam ædicula, in ea se inclusit, annos iam nouem, & quadraginta natus.

Cosmas Episcopus Epiphaniæ, Apameæ, in Syria, accusatus apud Theodorum Patriarcham Antiochenum super imminutione sacrorum vasorum, cum minimè potuisset restituere, deficiens à Catholica fide, ad hæresim Imperatoris transijt, sacris aduersatus Imaginibus, quem communi sententia Theodorus Antiochenus, Theodorus Ierosolymitanus, atque Cosmas Alexandrinus Patriarchæ, cum Episcopis sibi subiectis anathematizauerunt, singuli in sua ciuitate. Theophanes.

Episcopus deficit ad hæresim.

Turcæ è portis Caspij in Armeniam erumpunt. Theophan.

Turcæ in Armeniã erumpũt.

E Eodem anno à kalend. Octobris per Orientem, & magis per Septentrionem, gelu magnum, & amarissimum factum est, vt pelagus Ponti ad centum milliaria in glaciem obduruerit per triginta cubitos profunditatis, super excrescente niue per viginti cubitos. Ingens hæc consecuta est siccitas, ita, vt fontes arescerent, & signa de cœlo visa, adeò, vt vltimum imminere diem homines existimarent. sed solus Imperator ex tot prodigijs, non solum nullam cõsecutus est vtilitatem, sed in deterius prolapsus, quem gestabat in animo Nestorianismum, propalare studens, illum primo Constantini Patriarchæ in aures ingessit, sed ab eo repulsus, quieuit à proposito hæresis diuulgandæ. Ex Theophane.

gelu ingẽs & nix.

Ingens siccitas.

Discant hinc Iconomachi, & Monomachi, quos suorum dogmatum sequantur aucto-

Iconomachi quos

res, nimirum Christi diuinitatis abnegatores, Leonem, & Constantinum Copronymum fæces omnium Imperatorum. A

auctores sequũtur.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
764.	8.	24.	2.

CVM fama increbuisset in Gallijs per sanctissimum Pontificem Paulum plurima Sanctorum corpora, è cœmeterijs in vrbem translata; eorum cupidi Franci, Sanctorum cultus studiosissimi, per Crodogandum Metensem Episcopum Romam Legatũ missum, imperrant sanctorum Martyrum corpora, Gorgonij, Naboris, & Nazarij (an potius eorum partes) & Gorgonium quidem repositum tradunt in Gorzio, Naborem in Iliryaco, Nazarium in Cœnobio Lorisham. Sigebert. in Chron. ad hunc annum. B

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
765.	9.	25.	3.

Cæcus per B. Stephanũ illuminatur.

BEatus Stephanus asperrimam vitam in Proconnesso degens, miraculorum glorit diuinitus exornatur: Roganti naamque cæco sibi lumen, vt daret. si fidem, inquit, in Deum habes, si imaginis ipsius cultor es, respice. Et statim lucem recepit: oblatum sibi puerulum à dæmone obsessum, cum per omnes corporis partes signo Crucis consignari iussisset; ipseque orationi intentius se dedisset, adorata Christi Imagine matri incolumen reddidit. Mulierem ad se adductam à fluxu sanguinis liberauit: alios de mare tempestate eripuit; mulierem, denique à morbo incurabili, cum iussisset, Christi, & matris Imaginem, vt adoraret, sanauit; qui miles ad suos commilitiones reuersus; cum ab eo quæreretur; quomodo côualuisset; rem, vt gesta erat, exposuit; at illi quasi Idololatram ad Præfectum deferunt, qui eum ad Imperatorem mittit, à quo interrogatus. An in cultu simulachrorũ perstaret, ea miser se execrari dixit, pro cuius impietatis mercede tyrannus eum Centurionem creat; sed vltio diuina eum è vestigio consequitur; siquidem equum conscendens, ab eo in terram decussus; & calcibus contritus, extinctus est. Tyrannus igitur, tanquam arrepta hinc occasione, sanctum virum, quamprimum sibi adduci iubet, quòd ne in exilio quidem abstineret plebem docere, Idolis cultum vt adhiberet. Postquam igitur adductus præclaram habuit cum eo de cultu SS. Imaginum dissertationem; indeque denuò in tetrum carcerem compactus est. Quarta Indictione, multos Principes, & milites accusatos, quòd imagines adorarent, diuersis pœnis affecit, & immanissimis subiecit verberibus, iuliurandum etiam generale ab omnibus sub Imperio suo degentibus exegit, ne quisquam aooraret Imagines, cum quibus, & Constantinum Pseudopatriarcham ambonem ascendere, & prolato ligno crucis iurare adegit, quòd non esset ex ijs, qui sacras Imagines adorarent. C D E

Puerulum à dæmone liberat.

Alia miracula edit.

Negator sacrarum imaginum punitur.

Cogit oẽs sacras imagines abiurare.

Christi Annus	*Pauli Pap.*	*Constant. Copron. Imp.*	*Indictione*
766.	10.	26.	4.

monachos ludibrio exponit.

BEllo aduersus Bulgaros renouato, classis Imperatoris malè perit; necipse tamen ab impietate resipit; sed potius ad cumulum addit, vt monachatum ludibrio exponat, præcipiens monachos trãsire per Hippodromum, singulas fœminas manu tenentes, cum totius populi irrisione. ex Theophane.

Princi-

A Principes viros decem, & nouem, quasi in eum cõspirassent, & B. Stephanum adijssent, & eius passiones prædicassent, in ipsis ludis Circensibus dehonestatos, interfecit; alios excæcatos in exilium exegit; falsos testes iuratos induxit, clericos & monachos contra Constantinum Patriarcham, quasi in eum conspirasset, & ob id eum exilio relegauit.

Cultui sanctorum infestus, intercessiones eorum damnabat, & reliquias abijciebat; qui ad animorum, vel corporum sanitatem eas honorabant, proscriptionibus, exilijs, & tormentis persequebatur; eas auferebat, & abijciebat, quod de pretiosissimis sancti Martyris Euphemiæ reliquijs constat, in profundum cum loculo abiectis, non ferens suaueolentiam reddentes, & eius aduersus intercessiones Sanctorum deliramenta coarguentes: B sed Deus, qui custodit ossa sibi placentium nocturno visu è fluctibus eripiẽdum loculum, & conseruandum apud Lemnum Insulam, præcepit; donec sub Constantino, & Irene, pijs Imperatoribus, cum decenti honore in templum fuit relatum, quod templum quidem impius Constantinus fecerat armentarium: sed pius Constantinus cum matre purgauit, & sacrandum curauit, ad redargutionem eius impietatis. Hæc pluribus Theophanes, & alter eius temporis scriptor apud Metaphrast. 11. Iul.

Variorum multiplices cruciatus.

Hoc eodem anno per 5. Indictionem Imperator Nicetam Eunuchum è sclauis ortum, contra leges Ecclesiasticas creat Patriarcham Constantinopolitanum, & alios nefarios homines sui similes promouet ad dignitates. Ex Theophane.

C B. Confessor Stephanus in interiori Prætorij carcere, in quem coniectus fuerat, eximię virtutis trecentos quadraginta duos monachos condemnatos inuenit, alios naribus, alios auribus, oculis alios multatos ob cultum sanctarum Imaginum, alios ambustam faciem, plagas alios circumferentes. Quorum varios istos, ac multiplices cruciatus cernens, beatos eos prædicabat, seque deplorabat; quòd non earum plagarum, & exectionis membrorum particeps ipse quoque fuisset. At diuini illi Patres, vt primum sanctum virum conspexerunt, ad eum, tanquam ad magistrum accesserunt, vt ab eo salutis præceptis erudirentur, vt ex Prætorio monasterium factum videretur. Porrò, & ipsi carceris custodes ex fama, & ex ipso aspectu reddente sanctitatem, ipsum venerabantur; quorum vnus cum vxori forte de eo narrasset, ea, pro sua pietate, carcerem ingressa, pedibus eius aduoluta, D ab eo, vt pro se precaretur, ipsaq; vicissim ei, quæ opus essent subministraret, postulabat. At ille preces quidem annuit; ministerium verò abnuit, quod ab hæreticis Catholico percipere nõ licebat. At illa quàm longe abesset à sensu hæreticorũ dictis, & factis persuadere satagebat, & prolatis denique domo secreto tribus Imaginibus beatæ Virginis, & SS. Apostolorum Petri, & Pauli, fidem impetrauit, &, vt ipsa ad eum deinceps Sabbato, ac Dominico die, panis vncias sex, aquæ non plus tribus poculis afferret (tantulum enim singulis diebus ipsi cibi, ac potus fuit) totos vndecim menses, quos in Prætorio transegit. Ex ipsius Actis, in quibus varia supplicia, & atroces cruciatus multorum recensentur, vt Pauli Monachi in Cypro, vt duodequadraginta monachorum Ephesi, ad quorum cruciatum, & E necis auditionem, cum omnes in lachrymas, & gemitus soluerentur, beatum Stephanum rogarunt, vt ad mitigandum mœrorem, orationem haberet. Qui intimo corde ingemiscens: *Gratias*, inquit, *Deo agere possumus fratres, ac Patres. Gratias, inquam, ei agere de omnibus rebus, quæ præter voluntatem accidunt. Etenim gratiarum actio cum patientia coniuncta coronas vobis nectere consueuit*; & per exempla illustrium martyrum in hac eadem persecutione, horrendis modis necatorum; vt Petri in Blachernis, & Ioannis Abbatis Monagriæ, & aliorum plurimorum excitauit, & acuit animos eorum, qui ipsum audiebant ad omnia fortiter, & alacriter perferenda.

Oratio B. Steph. ad Confess.

Hoc pariter Abdassas Sarracenorum Princeps, cum Christianos admodum vexasset, Sarraceno

ablatis

rum persecutio. | ablatis de Ecclesijs crucibus; vigilijs nocturnis interdictis, & litterarum perceptione vetita, defunctus est. Ex Theophane, Sigeberto in Chron. hoc anno, è regione in Chronico anno sequenti. A

Legatos, & munera mittit, ad R. Fr. demerendū. Disput. de cultu imaginum, & processione Spir. S.

Constantinus impius Imperator, quibus potuit legationibus, atque muneribus laborauit, vt Francos, quorum ope Romana Ecclesia iura Imperij in Italia fuerat consecuta, demereret, atque hoc anno nobilem misisse legationem ad Pipinum Regem Francorum veteres Annales produnt, & inter alia munera, missum organum musicum. Credibile porrò est ab eodē missos suæ hæresis assertores, qui aliquid Pipino de ea insusurrarint, & Aulicis aliquid ingesserint. ex quo cœpta sit occasio hoc anno celebrandi (vel sequenti, vt alij) CONCILIVM GENTILIACENSE annuente Pipino Rege, de cultu sanctarum Imaginum, & de sanctissima Trinitate; nimirum, vt Ado Viennensis docet. De processione Spiritus sancti; nū videlicet dici posset; ipsum à PATRE FILIOQVE procedere. Quòd enim Occidentales in Constantinum, eiusque sectatores, maximè circa sacrarum Imaginum cultum obijciebant; illi contra, Latinis, quòd adiecissent ad Symbolum ea verba: FILIOQVE, vitio vertebant. Videant igitur schismatici Græci, dum Latinos impugnāt, se causam agere nefarij Constantini Copronymi, ipsorum etiam sententia damnati. B

Christi Annus	Sedes vacat.	Constant. Copronymi Imp.	Indictione
776.		27.	5.

C

PAulus Papa vbi sedisset annos 10. & mensem vnum, moritur 29. Iunij. Cessauit Episcopatus eius annum vnum, & mensem vnum. Eius extant epistolæ triginta & vna, ad Pipinum Regem, nondum editæ. Edita tamen sunt earum argumenta. Eæ si ordine digestæ ederentur, præclaram epistolarem historiam haberemus. Hæc alia, haud certo anno, notata de eo, habet Anastasius. In via sacra iuxta templum Romæ in honorem sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli construxisse Ecclesiam, in quā fuerit silex impressus vestigijs genuum Apostolorum, cum pro Christo coronandi genua flexissent. In Basilica quoque B. Petri Apostoli in Vaticano nouum oraculum, seu oratorium in honorem sanctæ Dei Genitricis, in quo, & sibi sepulchrum posuerit. D

Constant. inuadit R. Sedem. Sacrilegus Episc. puni tur. Cogit Cōcil. pseudo papa ad se comprobandum.

Causam tam longę vacationis idem Anastasius in Stephano persequitur. Agente adhuc spiritum Paulo Pontifice, Instigante Desiderio Longobardorum Rege Toto, Dux, Nepesinæ ciuitatis dudum habitator, collecta armatorum manu vrbem inuadit, & Constantinum fratrem, nullis ordinibus initiatum, quod nefas erat, Papam nominandum curat, & in Lateranum introductum à Gregorio Episcopo Prænestino, vi adacto clericū ordinandum, moxque Subdiaconum, & Diaconum, qui vniuersum populum sacramentum sibi dicere iussit, & paulò post cum armatis Basilicam intrans B. Petri, ab eodē Episcopo Prænestino, ab Albanensi, & Portuensi Episcopus consecratus, B. Petri sedem, annum vnum, & mensem vnum, inuasor tenet. Non post multos dies Gregorius ille Episcopus Prænestinus ægritudine correptus, arescente manu, timens, ac languēs vitam finiuit, diuina eum vltione persequente. Constantinus Pseudopapa illegitimam suam electionem agnoscens, per Conciliabulum vicinorum Episcoporum vi, & metu, cogit probari, & ratam haberi, quem conuentum post Stephanus Papa irritauit. Idem ad stabiliendam suam pestilentiæ sedem, ipso Pontificatus initio duas epistolas scripsit ad Pipinum Regem, quibus se inuitum, & immerentem Papam factum asserit, & quam erga præcessores suos fidem præstitisset, sibi quoque vt præstet, rogat, nec de se maleuolis credat. E

Dum Occidens orthodoxorum complurium factiosorum temeraria audacia laborat,

monstro-

A monstroso capite, sancto Ecclesiæ corpori, apposito; laborat Oriens atroci hæretici Imperatoris persecutione, pluribus sanctis crudelissime cæsis. Inter quos sanctissimus Stephanus fuit, Auxentianus, & iunior dictus. Hic quadragesimo ante die, consummationem suam præsentiens, Monasticæ exercitationis rigorem intendit, & socios in carcere monachos 342. monere, docere, hortari, & totas pœne noctes diuinas psallere laudes non destitit; ad quem nonnulli etiam ciues sanctioris vitę studiosi ventitabant, vt ipsius benedictione, & doctrina, magna cum voluptate fruerentur: Cùm audisset autem nefarius Imper. de carcere monasterium factum; illic assiduè Psalmos decantari, & ciues Idololorum (sic ipse sacras Imagines appellabat) cultum edoceri; furore incensus; illum morti addicit. At illum superioribus vestibus expoliatum, qui diceret, Athletam nudum decere luctari, & B mortem expectantem, satellites rapiunt, trahunt, cædunt, raptant, ac lacerum, & discerptum in Ethnicorum reorum foueam proijciunt, ac sic glorioso martyrio perfunctus est. Stephanus iunior, ætatis suæ anno 53. 28. die Nouembr. quo die anniuersaria memoria recolitur; vt & aliorum complurium; Andreæ, qui cum traheretur vinctus, expirauit: Petri, qui vapulans reddidit Spiritum. Multi milites orthodoxi tunc, mundo spreto, facti sunt monachi, quos impius Imp. cruciatos interemit. At quemnam finem certaminis accepit sacrum illud examen confessorum, quos Stephan. reliquit in carcere, ignoatur; neq; illa, quæ diuersis in prouincijs passi sunt alij, perpaucis exceptis, scriptis consignata remanserunt. Hæc latius in actis fidelissimis, ab eo, qui coram spectauit, descriptis. Hoc eodem C anno 27. Constantini Imperatoris, Constantinus exauctoratus Patriarcha Constantinopolis, & in Insulam relegatus, quod Imperatoris secretum enunciasset, quo significaret, se neque Christum pro Deo, neq; matrem pro Deipara habere, quod quasi dolorem suum vlciscens, idipsum in Insula propalasset, retractus Constantinopolim, nudatus, rasus, asino auersus impositus, consputus, puluere aspersus, calcatus, omni genere ludibrij affectus, demum obtruncatus, & pedibus suspensus est. Cum infœlix interrogatus, quid de Imperatoris fide sentiret, deque eius Concilio, adulatoriè probasset, qui improbando, & Catholicam fidem profitendo, omnia illa in gloriam sempiternā sibi conuertere potuisset. Hæc ex Theophane, qui pergit describere Copronymi sæuitiam. Depositum enim Petrum D nobilem Stylitam à Metra, & per plateas tractum, proijci iussit. Alios saccis inclusos, erutis oculis, in pelagus iactauit. Alijs nares abscidit, alios flagellis excoriauit: omnem denique tormenti speciem aduersus pios excogitauit. Si quisquam (pergit Theophanes) corruens, vel dolens, solitam Christianorum vocem emitteret, dicens: DEI GENITRIX IVVA, aut vigilias agens deprehenderetur, aut Ecclesijs assuetus, aut cū religione viuens, aut non passim iuramentis abutens, vt inimicus Imperatoris damnabatur, & immemorabilis memorabatur.

Copronym. persecutione laborat Eccles. Orient.

B. Stephanus mart.

Pseudopatriarcha, vt interfectus.

Copron. sæuitia.

De tāta blasphemia agens Theosterictus huius temporis scriptor, & inspector in Nicea, hæc fusiùs prosecutus, vbi plura in detestationem impij Constantini dixisset, subdit: E *Habitu erat Christianus, mente Iudæus, quam enim sibi Christus in Domicilium elegit, gloriosissimam, inquam, suam matrem omnibus alijs rebus creatis superiorem, omnium hominum salutem mundi patrocinium, quæ propter Virginitatis suæ præstantiam, prope Deum veneratur, huius, inquam, venerandum nomen multis modis ab Ecclesia expellere studuit. Eius verò intercessiones per quas mundus consistit, illas, nec nominare quidem voluit, cum diceret nemini eam posse opitulari. Conabatur autem, quod dicebat, exemplo crumenæ confirmare, quæ aurum continens, pretiosa, vacua verò vilis esset, ita Mariam, dum Christum gestaret honorandam, illo edito nihil differre ab alijs impiè asserebat; in quo recentes Nouatores impium impij sequuntur. Ex quo autem hic impius regnare cœpit, hoc habuit propositum, ordinem Monasticum extinguere. Itaque atrocissimam in eos exercuit persecutionem.* Hæc

B. Virg. cōtemptor. Hagiomach. Coprony.

A quot sibi mittat doctissimos Episcopos. Pipino interim mortuo, à filijs, benigne excepti legati, omnia impetrant.

Pipinus Rex rebus belli, & pacis bene perfunctus subægrotans, ad proximum se parans obitum, orationis causa inuisit sepulchrum S. Martini Turonis, inde reuersus Parisios, ad S. Dionysium Deo reddidit spiritum, an. 14. ex quo à Stephano Pap. coronatus est. Ab vnctione verò per Bonifacium 15. licet perperam Ado Viennensis tribuat ei, Regni annos 18. Porrò Pipinus, tum ob præstantiam rei militaris, tum ob insitam eius animo religionem, tum ob egregiam munificentiam, maximè erga Rom. Eccles. immortalem sibi peperit apud homines laudem, & æternam gloriã apud Deum. De qua munificentia, præter alia veB terum scriptorum monumenta; legebatur Rauennæ antiqua tabula marmorea, cuius tantum extat modo cum his verbis fragmentum.

Pipinvs pivs primvs, amplificandae Ecclesiae viam aperuit, et exarchatvm Ravennae cvm amplissimis. Reliqua desunt, inuidia forte tyrannorum. Humatus est Lutetiæ Parisiorum ad diui Dionysij, cum hoc breui Elogio, post apposito. Epitaphi.

Pipinvs Rex Pater Caroli Magni.

Constantinus Copronymus 28. Imperij anno, tertiam vxorem Eudoxiam coronat, filios ex ipsa genitos Cæsares creat.

C

Christi Annus	Stephani Pap. 4.	Constant. Copron. Imp.	Indictione
769.	2.	29.	7.

Concilivm Romae celebratum, Episcoporum Gallicanorum (quos duodecim selectissimos Reges miserãt) & Italicorum, in basilica Saluatoris, ad Lateranum, Præsidente beatissimo Pap. Stephano, cuius Acta quidem non extant; sed suppetunt vice illorum, quæ apud Anastasium sunt scripta, & apud Hadrianum Papam in eius Epistolis. Apud illum igitur, Constantini inuasoris in primis Comitia sunt abrogata, & omnia eius Concilij acta combusta: (non verò Constantinus, nec sacerdotes, quod falso apud Marianum Scotum legitur) statutum, ne quis in posterum, nisi Diaconus, aut presbyter Cardinalis ad Pontificatum assumeretur: Vt omnia Constantini acta Ecclesiastica irritarentur, D præter Baptisma, & Chrisma: Vt Episcopi, presbyteri, Diaconi, cæterique ab eo consecrati, iterum à Stephano consecrarentur. Cultus præterea sacrarum Imaginum ab Imperatore Constantino sublatus, & confirmatus.

Acta omia pseudolÿnod abrogata & cõbusta.

Lecta item est epistola synodalis Theodori Patriarchæ Ierosolymitani, cui subscripserant Cosmas Patriarcha Alexandrinus, & Theodorus Patriarcha Antiochenus de cultu sanctarum Imaginum, quam dudum miserant ad Paulum Papam. De qua Hadrianus Papa in epist. ad Carol. Magnum c. 12. Absoluto Concilio Stephan. Papa, patres, clerus, & populus, cum hymnis & canticis, nudis pedibus, ad B. Petrum processerunt, & singula Concilij Acta, ex Ambone ad populum, clara voce lecta sunt, & tres Episcopi sub anathemate E interdixére, ne quis vnquam præsumat transgredi quidpiam de omnibus, quæ in eodem Concilio statuta sunt. Ex eo autem, quod in hoc Concilio de cultu SS. Imaginũ statutum est, planè intelligi potest idem statutum fuisse in Gallicano Concilio, haud pridem in Gallia celebrato; ex qua huic Concilio interfuére 52. præcipui Episcopi.

Non fiat Papa qui saltem nõ sit Diaconus.

Non defuit idem Stephanus Papa suis litteris significare Constantino Copronymo Imperatori, ea, quæ pro sacrarum Imaginum cultu Romæ statuta essent, & admonere, vt ab errore desisteret. Testatur id quidem Hadrianus in epistola sua recitata in Actione 2. Nicæni Concilij posterioris.

Epifc. Rauen. Rom. dicit causam. Rub. hist. Rau. lib 5.

Sergius Archiepiscopus Rauennas accusatus, quod vxorem habens ausus esset inuadere Ecclesiam Rauennatem, Romam euocatus ad causam dicendam à Paulo Papa; ibi mansit, vsque ad præsentem annum, quo ex hac vita subtractus, ad diuinum examen delatus est. Sed sunt, qui ex antiquioribus eius Ecclesiæ monumentis tradant, calumnijs appetitum, & in hoc Romano Concilio absolutum, Ecclesiæque suæ restitutum, sancto fine vitam clausisse. A

In sedem Rauen. vi intruditur Michael quidam.

Michael eiusdem Ecclesiæ Scriniarius, nullo sacerdotali fungens honore, per Longobardorum potentiam vi intruditur, Leone Archidiacono legitime electo Ariminum deportato, & arcta custodia incluso. Michael intrusus statim misit ad Pontificem, ampla promittens munera, se vt consecraret, quod non obtinuit; imò potius eum Reuerendissimus Pontifex per Legatos, & litteras monuit, & obtestatus est, vt ab iniquo proposito recederet: cui ille minimè acquiescens; Desiderio Regi multa largiendo, & Ecclesiam ipsam spoliando, Episcopatum, per vim occupatum, vltra annum detinuit. Sed tādem suis missis legatis Stephanus Papa, & Caroli Regis Francorum, qui tum forte aderant, Rauennlanos impulit, vt intrusum Michaëlem Episcopio deijcerent, & vinctum Romam mitterēt; ac tum demum Leo Archidiaconus ab eodē sanctissimo Papa Stephano ordinatus, & consecratus est. B

Quo deiecto Leo cōsecrat⁹ est. Chrono. à Pith. editū refert in annum 771. Sigebet. in Chro. annum 771.

Hoc item anno, habent Francorum Annales Carolum, & Carolomannum Francorum Reges, rebellantem Hunaldum Aquitaniæ Ducem superatum cœpisse: eundemque post biennium pœnitentiam simulantem dimissum Romam, quasi ibi perseueraturum: sed non diu post fugam arripuisse, desertorem factum, defecisse ad Longobardos; vbi, non diu post, lapidibus obrutum male perijsse affirmant. C

In Oriente, Græcorum Annales sponsalia Irenes cum Leone filio Constantini Imper. eiusdemque coronationem factam per Nicetam Patriarcham, habent: nihil præterea.

Christi Annus 770. *Stephani. Pap.* 4. 3. *Constant. Copronymi Imp.* 30. *Indictione* 8.

CHristophoro Primicerio, & Sergio Secundario solicitè iura B. Petri à Desiderio Rege reposcentibus; cum is obfirmato animo reddere recusaret, illis vehementer iratus, eos de medio tollere molitur. Romam itaque cum exercitu Longobardorum profectus, & cum Pontifice congressus, vt facilius falleret, super corpus B. Petri iuramento promisit sanctissimo Papæ, iura S. Petri illibata seruare, nec vllum Romæ Ecclesiæ ministrum lædere, sed nihilominus magna fraude, Christophorum & Sergiū de Ecclesia beati Petri abreptos excæcauit; ex quo dolore, Christophorus est mortuus. Quod facinus exprobanti Stephano per Legatos, cum iura B. Petri, quæ coram promiserat, repeteret; sic excusauit, Sufficiat Apostolico Stephano, quòd Christophorum, & Sergium, qui illi dominabantur, de medio sustuli, vt non sit necesse iura requirere. Hæc ex Anastasio in Stephano, & in Hadriano. D

Perfid. desider. Longob. Rex. homines Eccle. Ro. excæcat.

Bertruda Regum Francorum mater in Italiam venit, expetens filio suo Carolo Desiderij Longobardorum Regis filiam, inter quos connubium hoc anno contractum, Annales Francorum referunt; Romamque progressa, adoratis SS. Apostolorum liminibus, in Galliam reuertitur. Ex Aimoino, & Eginhardo in vita Caroli. Cùm autem agitari ista de matrimonio rescisset Stephanus Papa, scripta ad ipsos Carolum, & Carolomannum Reges epistola, sub grauissima, & sanctissima adiuratione, & sub anathemate, ne fieret, interdixit: tum quia Pipin. pater alijs eos obligauerat connubijs; tum ne perfidæ genti Longob. E

Bertruda RR. FFr. mater in Ital. venit & Romā.

Stepha. P. interdicit,

Romanæ

A Romanæ Ecclesiæ infensæ, fœderarentur, in præiudicium eiusdem Romanæ Ecclesiæ: tum denique ne præclarissima gens Francorum, per perfidam, horridam, & fœtentẽ Longobardorum gentem (sic enim appellat) pollueretur. Obseruandus hic vetus ritus circa literas Apostolicas. *Præsentem itaq; exhortationem nostram* (sic ait Stephanus Papa, concludens epistolam) *atque adiurationem in confessione B. Petri ponentes, & sacrificium super eam, atque hostias Deo nostro offerentes, vobis cum lachrymis, ex eadem sacra confessione direximus. Et si quis (quod non optamus) contra huiusmodi adiurationis, atque exhortationis seriem agere præsumpseris; sciat se auctoritate Domini mei. B. Petri Principis Apostolorum anathematis vinculo esse innodatum, & à Regno Dei alienum, atque cum diabolo, atque eius atrocissimis pompis, & ceteris impijs æternis incendijs concremandum, deputatum. At vero, qui obseruator & istius nostra exhortationis extiterit, cælestibus* B *benedictionibus à Domino Deo nostro illustratus æternis præmiorum gaudijs, cum omnibus sanctis, & electis Dei particeps effici mereatur. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.* ne Carol. rex accipiat fil. Desiderij. Nota veterem morem.

His acceptis literis Carolus exhortationi Pontificis acquieuisset, nisi mater, quod inceperat, plane effectum voluisset. Nodus hic occurrit, non facile soluendus; quòd Fràcorum rerum scriptores tradunt Carolomãnum accepisse in vxorem filiam Desiderij Regis Longobardorum. ex eaque filios suscepisse; siquidem nonnisi de vna filia eiusdem Regis mentio habetur in literis Stephani Papæ, eandemque Carolo nuptam, testis est, inter alios, Eginhardus, qui fuit Carolo à secretis; nec dici potest aliam filiam Desiderij ante fuisse Carolomanno nuptam; nam non ipsi, sed potius Francæ nobili fœminæ coniugio obligatum C à patre, eiusdem Stephani Papæ literæ indicant. Verum plures fuisse; ex eisque alteram Carolo, alteram vero Carolomanno nuptam esse veteres annales docent. Carolus Magnus hoc anno curat celebrari Vuormatiæ Concilium, triaque ab hoc tempore singulis annis Vuormatiæ, & ad Valentianas ab eo leguntur in vita Caroli Magni Concilia celebrata. Nodus insolubilis in hist.

Extat Concilium Vuormatianum, sive Vuormatiense, in quo post dignam fidei confessionem 80. Canones subijciuntur. Porrò in Capitularibus Regũ Francorum, digna memoria leguntur, tunc suggesta à populis, supplici corporis habitu, coram ipso Carolo Rege; quorum hæc summa est. Ne Episcopi, aut clerici permittantur procedere ad bella; nisi duo, aut tres bene docti, electione videlicet cæterorum, ad benedi- D ctionem dandam, & ad periclitantium reconciliationem: *ne vos, & nos*, inquiunt, *simul cum pluribus pereamus sed eorum precibus fulciamur* &c. plura subduntur de oblationibus fidelium factis Ecclesiæ, quæ magno sacrilegio vsurpantur: sequenti Capitularium capite hæc habentur: Auctoritas ecclesiastica, atque canonica docet non debere absque sententia Romani Pontificis concilia celebrari. Ex quibus colligitur, quæcunque sub ijsdem Francorum Regibus legimus eorum ordinatione celebrata Concilia, ea nonnisi assensu Romani Pontificis habita esse. Capit. Fr. li. 6. c. 285. & 286.

Interea res Christianorum in Hispania magis, magisque fluctuant, dum præter bellum aduersus Sarracenos, & duram seruitutem, quam magna ex parte subire cogerentur, adij- E ceretur ciuilis discordia, & domesticum malum cum perempto Froila Rege per Aurelium eius patruum, siue (vt alij tradunt) germanum, idem Aurelius Regnum inuadit, hoc anno (vt Tudensis supputat) Era 808. in quo tamen alij variant. Huius tempore etiam seruili bello Regnum flagrauit, cuius causa, vt cum Mauris fœdus iniret, infamem quoque illam conditionem subire non renuit, vt numerum quendam Christianarum virginum loco tributi quotannis Maurorum Regi Abderhamano omnium felicissimo persolueret. Huius & illud fuisse periniquum decretum tradit Tudensis, vt nobiles Hispanæ mulieres matrimonio iungerentur cum Sarracenis. Ciuile bellum in Hisp. Seruile bellum. Christianæ virg.

Apud Orientales persecutio magis, ac magis recrudescit; tantum abest, vt ex literis Ste-

A hac vita migrauit anno Regni sui, post patris obitum, tertio, sepeliturque Remis. Vxor vero eius filia Desiderij Regis Longobardorum cum filijs in Italiam pergit. Ver. Fran. Ann.[a]

Habito conuentu Episcoporum, Abbatum, Ducum, & comitum carolus, reliquã Regni partem, quæ fratris fuerat cœpit, nec aliud actum in eo conuentu.

[a] Pith. Aimoin. 4. ca. 68.

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. Copron. Imper.	Indict.
772.	1.	32.	10.

AEgrotante Stephano P. octo diebus, quàm ex hac vita migraret, factione Pauli cubicularij cognomento Afiartæ, Sergius Secundicerius, antea eius opera excæcatus, ex B cellario Lateranensi extractus, plurimis vulneribus cõfossus in sepulchrum proiectus est. Stephanus Papa moritur Kal. Feb. cum sedisset ann. 3. men. 5. d. 28. Quòd ad scriptas ab eo epistolas ex Vaticano codice, quinque ab eo scriptarum epistolarum argumenta redduntur. Scripsit Pontificatus initio ad Pipinum petens homines doctos mitti ad synodum; aliã ad carolomannum, petens, vt liceat sibi esse compater, & testis Baptismi filij eius.

Stephani P. epist.

Aliam ad Reges fratres gratulans de reconciliata inter eos gratia, & petens, vt cogant Longobardos reddere, quæ de patrimonio S. Petri rapuissent.

Aliam ad carolum, & matrem eius, gratiam agens de defensione Ecclesiæ, & commendans Itherium, quod diligenter mandata curasset.

C Aliam ad eosdem Reges, commemorans insidias sibi per Dodonem Francorum Præfectum structas: & Desiderij erga se beneuolentiam, cuius ope se defensum esse indicat.

Aliam de non ineundo coniugio cum filia Desiderij ad carolum; de qua supra.

Hadrianus nobilis Romanus, ex Diacono card. No. Ianu. Pontif. creatur. Hic ab ineunte ætate honestis studijs, & pietati impensè deditus, ob præclaram famam à Paulo Papa in clericatum allectus, & post à Stephano Papa, ob eandem morum integritatem, Diaconus cardinalis factus, eidem in Pontificatu successit. Ex Anastasio.

Legati à Senatu Veneto, Gradensis Antistes, Magnus presbyter, atq; constantinus Tribunus, missi ad Stephanum Pontificem; eo defuncto Hadrianum conueniunt, & congratulati ipsi de summa dignitate, querelas de Aquileiensi Episcopo, qui viribus fultus Lon- D gobardorũ, res, & homines Istricos vexaret, deponunt. Hadrianus aduersus Ioannem Episcopum Aquileiensem exurgens, Apostolicis eum censuris absterruit, continuitque Episc. Istricos sub Patriarcha Gradensi; & cum res Longob. in deterius laberentur, quorum ille potentia nitebatur, res ad longum tempus compositæ perseuerarunt.

Leg. Ven. ad Hadr. Papam.

Inter hæc ijdem Veneti ex Senatusconsulto ab eodem Hadriano Pontifice, Riuoalto, vbi ipsi populo frequentiori conuenerant, Episcopum petiere; primusque Antistes illis datus Obeliatus nomine, filius Eneagri Tribuni: sicque res Venetæ sub Hadriano, pacis, ac religionis augmento floruere. Pluribus autem ista Sabellicus.[b]

Primus Venet. Episc.

[b] Enn. 8. li. 8. pro[illegible]

Carolus quoq; M. audita Hadriani creatione, legatum ad eum misit Engelpertum, Alcuini discipulum, qui eius quoque litteras ad ipsum attulit. Epist. 28. Alcuini.

E Ipsa hora suæ electionis Hadrianus Papa, omnes tam de clero, quam de militia, ad transitum Papæ Stephani, à Paulo cubiculario, & eius factione in exilium missos, reuocauit, & reliquos arcta detentos custodia absoluit; & ita omnibus cum eo exultantibus Pontificalem suscepit consecrationem. Ex Anastasio.

Desiderius Longobardorum Rex, ipso exordio eius consecrationis, Legatis ad eum missis, eum de renouando fœdere obsecrauit. Quibus Hadr. ita respondit. Ego quidem cum omnibus christianis pacem cupio habere, & cum Rege vestro in ea concordia esse, quæ inter Romanos, & Longobardos est constituta, desidero: sed qui possum ei credere, qui Ste-

A Rex respondit, ablata restitueret, tum demum iuramento confirmauit, se in congressum venturũ, quòd si falleret, CONCEDO, inquit, VT REDDITA RVRSVM INVADAT. Quòd si recusarit, sciat me nunquam in eius conspectum venturum. Indeque Pardum præfectum Monasterij S. Sabæ, & Anastasium primum defensorem, qui Ciuitates reciperent, misit, qui cum eodem responso dimissi sunt. Missos denique alios Legatos, non solum nõ audiuit, sed cum graui interminatione dimisit; se cum exercitu ad Vrbem venturum, eamque hostiliter obsessurum. Ex quo in magno mœrore positus Pontifex cum populo, alias Vrbis portas claudi iussit, alias obstrui, & necessitate compulsus maritimo itinere legationem ad Carolum Francorum Regem misit, deprecatus, vt more Pipini patris, Ecclesiæ laboranti succurreret, & iura B. Petri restitui curaret. Hac sua tanta proteruia in Ecclesiam Romanam Desiderius Rex nihil aliud profecit, quàm vt interitum Regni Longobardorum accelararet. B

Hadrian. Leg. mittit in Franciam.

Dum hæc in Italia gererentur, Carolus Rex Francorum aduersus Saxones bellum gerebat, cui ad eos debellandos affuit diuinum auxilium; siquidem cum Fanum vellet destruere, & oporteret ibi triduum commorari, in ingenti aquæ penuria, subito, Christi gratia, media die, cuncto exercitu quiescente, apparuit eis torrens ebulliens salubres aquas, vt cunctus exercitus, & iumenta abundè recrearentur; & tandiu ebullijt aqua viua, donec Fanum destructum est. Tunc Magnus Rex Carolus super fluuium Vuisoram veniens, ibi habuit placitum cum Saxonibus, & receptis obsidibus duodecim, reuersus est in Franciam. Ex vita Caroli eadem in sæpius citato veteri Chronico habentur. Ibidem mentio est DE VVORMATIENSI CONCILIO habito hoc anno, quod secundum dictum est, ex quo aliqua in Capitularibus Francorum descripta leguntur.[a] C

Carolus Rex Fran. bellum gerit c. Saxones.

[a] Lib. 7. ca. 205.

Rursum verò hoc eodem anno, qui, & Tassilonis Bauariæ Ducis numeratur 22. eodem religiosissimo Principe operante celebrata est SYNODVS in loco, qui ab accolis dicitur Dingoliunga, cuius fragmenta extant eruta in lucem à Marco Velsero Augustano, in historia Bauariæ.

Synod. in Bauaria.

Quòd pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ, Christiani populi degentes in Syria subditi Regi Sarracenorum Habdallæ, persecutionem passi sunt, ea occasione, quod cum idẽ Rex Ierosolymam venisset, Religionis ergo, illic promulgauit Edictum, quo iuberentur Christiani omnes, atque Iudæi inscribi manibus, quo à cæteris dignosci possent; cuius rei causa factum est, vt compluresChristianorum, cum eam ignominiam sustinere nullatenus vellent, ad Romanorum sese Regiones transferrent, relictis bonis, quæ inter Arabes possiderent. Ista hoc anno Theophanes. D

Sarracenorum persecutio

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. Copron. Imper.	Indict.
773.	2.	33.	11.

VT Hadrianus, sic Desiderius Legatos ad Regem Carolum misit, perfidè significans, se cuncta, quæ ad sedem Apostolicam pertinerent, restituisse, & hoc, eo consilio, vt eum detineret, ne in Italiam influeret. Cum igitur nulla ratione potuisset Desiderius Hadrianum ad se attrahere, quo eum induceret ad consecrandos impuberes, Reges, & à Carolo abalienaret, propositi sui tenax Romam cum exercitu iter intendit, præmittens Legatos, qui suum aduentum nunciarent, quibus, cum se Pontifici stitissent, respõdet; ne fatigaretur Rex: fieri enim non posse, vt cum eo congrederetur; nisi sibi ante plenè satisfecisset; nec tamen propterea Rex iter repressit, quem cum appropinquantem audiret; collecto exercitu, Vrbem muniuit, paratus illi obsistere: Basilicas B. Petri, & Pauli ornamentis spo- E

Desider. Legat. ad Carol. mittit falsa renunciantes.

Hadr. Vrbem munit aduer. Desider.

Sententia excommunicationis inertit Deſid R.

tis ij olauit, Theſauro omni in Vrbem illato, ianuas obſerari, & muniri, vt ingrediendi nulla Regi, niſi vi illata, ad ſuæ animæ interitum, facultas eſſet. Quibus actis, exemplo ſententia anathematis ſcripto miſſa per tres Epiſcopos, ne ipſe, aut quiſpiam Longobardorú, aut Autharius Franco, (qui ad eum ex Francia profugerat) fines Romanorum calcare auderet, illum à Ciuitate Viterbienſi confuſum auertit magna vis intentatæ excommunicationis, quæ furentem Regem coercere potuit; tanta erat etiam apud impios, & iniquos de excommunicationis ſententia timor. A

Ex conuentu Gebennenſi tend. in Ital. Carol. cũ exercitu. Magna Caro. mãſuetudo.

Audita Hadriani Legatione Carolus Rex. Legatos & ipſe miſit, qui cognoſcerent an re vera Deſiderius ciuitates reſtituiſſet, qui Romam cum veniſſent, nihil de reſtitutione actum cognouerunt. Redeuntes autem in Franciam cum Legatis ipſius Hadriani, declinarunt ad Deſiderium Regem, à quo tamen, nomine ſui Regis Caroli, rogati, nihil æqui impetrarunt. Quibus auditis Carolus verè mitiſſimus, noua eum tentat legatione, precibus, & muneribus additis, nec tamen eius poteſt animum emollire. Tunc congregato exercitu, & Gebennæ Francorum conuentu habito, ibi exercitum diuidens, perrexit ipſe per Montem Ciniſium, miſitque Bernardum patruum per montem Iouem; & ad clauſas exercitus ſe coniunxerunt. Ibi Carolus caſtra eſt metatus, & rurſum Legatos ad Deſiderium miſit, ſuadens, & orans, vt acceptis quatuordecim millibus auri ſolidorum aliena pacificè redderet, nec tamen perſuaſit. Cupiens autem omnino Carolus rem pacificè tranſigere, à Deſiderio petijt, vt tres tantum Longobardorum Iudicum filios obſides daret, pro reſtitutione Ciuitatum, ſeque cum vniuerſo exercitu in Franciam reuerſurum, nec ſic potuit inflecti. B C

Fuga fit Lõgobar. ad Clauſas.

Reg. fil. Veronæ ſe munit. Spoletani Reatini.

Pridie igitur, quàm Franci ſtatuiſſent recedere, quòd clauſtra illi munitiſſima perrumpi minime poſſe viderent, tantum terrorem, & trepidationem immiſit Dominus in omnium Longobardorum animos, vt eadem nocte, dimiſſis tentorijs, & omni ſupellectile fugam omnes arripuerint, nemine perſequente: quod videntes Franci, eos perſecuti plurimos interfecerunt. Sic quidem Anaſtaſius. Annales verò Francorum, (quod eſt veriſimilius) habent partem exercitus per montana Carolum miſiſſe, quæ hoſtes à tergo inuaderet, quod veritus Deſiderius, immiſſo terrore, receſſerit, ſeque cum Optimatibus, & exercitu intra Ticinum incluſerit. Aldegiſus verò filius aſſumens ſecum Autharium Francum, vxorem, & filios Carolomanni, Veronæ, omnium ſuarum Ciuitatum fortiſſimæ, ſe muniuit. Porrò Longobardi reliqui in proprias reuerſi ſunt Ciuitates; Spoletini quidem, & Reatini plures, antequam Deſiderius ad Clauſas pergeret B. Petro, & Hadriano Papæ ſe dederant, ſacramento ſe illis obſtringentes, & in morem Romanorum attendentes. Quòd ipſum cum auidè reliqui expeterent, nec auderent, poſt fugam Regis à Clauſis, generaliter ſe ad Pontificem contulerunt, orantes, vt ſe in obſequium, & fidem B. Petri, & Romanæ Eccleſiæ ſuſciperet, & more Romano tonderi curaret. Quos ſuſcipiens Pontifex adita Beati Petri Baſilica, ſingulorum iuramentum excepit; conſtituens illis Ducem, quem ipſi ſibi elegerunt Hildeprandum nobiliſſimum, qui prius cum reliquis ad Eccleſiam Romanam tranſierunt, atque ita vniuerſos Ducatus Spoletini, ſine certamine, ſub iure, & poteſtate B. Petri ſubiugauit; quod ipſum omnes habitatores Ducatus Firmani, & Anconitani, & Caſtri Fulginatis præſtiterunt. Carolus progreſſus cum vniuerſo exercitu Papiam, omni ex parte, circumuallans, arctè obſedit, euocatis ad Papiam ex Francia vxore, & filijs. Paulò poſt parte exercitus Veronam adducta, profugiente in Græciam Aldegiſo, ea deditionem fecit. Autharius, vxor, & filij in poteſtatem venerunt, & benignè habiti ſunt. Circundato quoque, per partes, exercitu, Tranſpadanas Vrbes recepit. Ex Anaſtaſio, & Francorũ Annalibus. D E

Firmani, & Anconitani ſe dant Papæ.

A Interim Saxones, magno exercitu, in fines Francorum irrumpentes, cuncta cædibus & incendijs vastabant, donec ad quandam Basilicam venerunt, quam sanctæ memoriæ Bonifacius martyr consecrauerat, & prædixerat, quòd nunquam incendio cremaretur: quã expugnare, & incendere dum moliuntur Saxones, visi sunt duo iuuenes in albis, qui eam ab igne protegerent, diuina prouidentia super Carolum inuigilante, dum ipse, quæ Dei sunt, curaret. Saxones Franc. inuadunt.

Christi Annus	Hadr. Pap.	Constant. Copron. Imp.	Indict.
774.	3.	34.	12.

B Durante iam per sex menses Papiensi obsidione, Paschali aduentante solemnitate, Carolum pia incessit cupiditas visitandi limina Apostolorum. Assumptis igitur secum Episcopis, Abbatibus, & Optimatibus, cum parte exercitus, per Tusciam festinato itinere ad Sabbatum sanctum Romam peruenit. Hadrianus magnopere inde lætatus: omnes illi magistratus ad triginta milliaria obuiam misit; deinde ad primum lapidem vniuersas scholas, cum patronis, & pueris palmarum, & oliuarum ramos præferentibus, & Caroli laudes concinnentibus: denique venerandas Cruces; quibus conspectis Carolus, equo desiliens cũ suis Optimatibus, pedestris ad B. Petrum incessit, & singulos scalarum gradus osculatus ad Pontificem ascendit, qui illum in Atrio, super gradus expectans, benignè excepit, mutuis amplexibus, & gratulationibus initis; recusante Carolo dexteram Pontificis, in Basilicam C est deductus vniuerso Clero eũ celebrante, & festis vocibus acclamante: BENEDICTVS, QVI VENIT IN NOMINE DOMINI. Inde simul progressi ad Confessionem Beati Petri, ad terram prostrati, de tanta victoria Deo & Beatorum Apostolorum Principi gratias egerunt. Ea re perfecta, rogauit Pontificem Carolus, vt sibi Vrbem inire liceret, ad visitanda templa, & vota persoluenda; quòd Pontifex, dato vtrinque sacramento super B. Petri corpore, neutrum se altari insidias paraturum concessit: Eadem die pariter Basilicam Saluatoris Lateranensem adierunt, & ipsa sanctissima Paschali festiuitate ab vniuersis Magistratibus, & omnibus officijs Palatinis honorificentissimè deductus ad Ecclesiam Sanctę Dei Genitricis ad præsepe, ibiq; Missarum solemnibus celebratis, Rex, & Pontifex ad Pa- D triarchium Lateranẽse reuersi, pariter epulati sunt. Secunda feria Hadrianus Missarum solemnibus in Ecclesia B. Petri celebratis, gratias Deo agendas, & Carolo ipsi, laudesque ipsius celebrandas ornatissima oratione curauit. Quarta feria in Ecclesia B. Petri in Colloquium conuenere, ibi Pontifex eum monuit, & constanter obsecrauit, vt quod Pipinus pater, & ipse cum Carolomanno fratre, & omnibus Francorum Magistratibus, & Optimatibus promiserat B. Petro, & eius Vicario. (Sic sæpius Papam appellat Anastasius,) ac Stephano sanctæ memoriæ, cum in Franciam perrexit, de diuersis Ciuitatibus, & Territorijs tradendis in perpetuum possidendis, id omnino perficeret. Tabulas eius sponsionis Carolus sibi recitari iussit, & absque cunctatione cum omnibus suis Iudicibus probauit. Quo facto E Itherio notario suo præsenti mandauit, vt eam donationem noua altera cumularet, per designationem confinium; id est à Lunis cum Insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in Monte Bardone, inde in Verceto, deinde in Parma, deinde in Regio, & exinde in Mantua, & Ponte Silicis, simulque vniuersum Exarchatum Rauennatium; sicut antiquitus erat, atque prouincias Venetiarum, & Istriæ, necnon cunctum Ducatum Spoletinum, & Beneuẽtanum (ipsa sunt verba Anastasij,) quam donationem propria sua manu, ipse Christianissimus Francorum Rex corroborans, vniuersos Episcopos, Abbates, Iudices etiam, & Graphiones subscribere iussit. Quam prius super altare B. Petri, & postmodum intus in sanctæ eius confessione ponentes, tam ipse Francorum Rex, quàm eius Iudices B. Petro, & eius

Carol. ab obsidione Papia Romam tendit.

Obuijs conspectis Crucibus Carol. ex equo desilit.

Anastas. sæpe Papam Vic. B. Petri appellat.

Donationem Pipini probat Carolus, & cumulat.

Vicario S. Hadr. Papæ, sub terribili Sacram. se omnia conseruaturos, quæ in eadem donatione continerentur, promittentes tradidere, cuius donationis exemplar per scriniarium huius S. nostræ memoratæ Ecclesiæ descriptum secum deportauit. Ex Anast. A

Ticino & Rege potitur Carolus R. cum vxore deportat in Fran. Ista dum curat Christianissimus Princeps totus deditus obsequio Apostolorum; Deus illi difficillimum bellum conficit, immissa in Longob. peste, ex ea plurimis consumptis, deditionem facere coacti sunt, atque ita, post octo dies, Ticinum reuersus, munitissimam Ciuitatem, Rege ipso cum vxore, & vniuerso Longob. Regno potitus est. Regem, & coniugem Carolus in Franc. deportauit. Hæc pluribus Anast. Aldagisus verò filius Desiderij Regis (ex Annalibus Francorum) Verona fuga lapsus Constant. se recepit.

Filius Aldagisus profugit Constant. Confess. B. Pet. examine ornat Papa. Reuersus in Franciam Carolus, in Saxones, qui rebellauerant, immisit partem exercitus, quæ tribus pugnis victoriam cum ingenti præda reportauit. Hadrianus Papa, vt debitas gratiarum actiones S. Petro persolueret, eius confessionem, quasi trophæa, & columnas erigeret de tanta ab eo accepta victoria, ac statueret velut fornicem triumphalem ipsi defensori, & propugnatori Romanæ Ecclesiæ S. Petro, augustissimè auro, & argento exornauit, impensis plusquam trecentis auri libris, & argenti amplius quadringentis. Describit ornatum, illum Anastasius. B

Sigeberti impostura Hic detegenda, & cõfutanda detestabilis fraus, & impostura Sigeberti in fine suæ Chronographiæ, anno III. qui in gratiam Schismatici Imperatoris Henrici, vindicantis sibi Ecclesiarum inuestituras, confinxit Carolum post receptam Papiam Romam reuersum, habitoque Concilio 153. Episcoporum ab Hadriano Papa, & vniuersali Concilio accepisse ius eligendi Pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem, & inuestiendi Archiepiscopos, & Episcopos, per singulas Prouincias. Atque hæc scribebat Sigebertus, post anno 338. cum nullus planè alius reperiatur eorum, qui ante eum scripserunt res Francorum, qui vel leuem eius rei, vel Synodi mentionem fecerit, nec Egirhardus, qui lateri Caroli inhærens, res eius scribebat, vel verbum de hoc iure Carolo collato fecerit. Creditum id à posterioribus fuit, nullo adhibito diligentiori examine, & Ecclesiastici tractatores non hæc refellere ab Hadriano Carolo concessa, sed fuisse postea reuocata, ostendere laborarunt. Ex ijs vnus Gratianus nimis credulus, eandem Sigeberti imposturam improuidè nimis in suum librum Decretorum ad verbum transtulit, [a] quasi aliquod firmissimum Pontificium, vel Synodi Oecumenicæ Decretum. Par impostura ab eodem Gratiano, ibidem mox apponitur, his verbis. IN SYNODO CONGREGATA ROMAE IN ECCLESIA S. SALVATORIS. *Ad exemplum B. Hadriani Apostolicæ sedis Antistitis, qui Domino Carolo victoriosissimo Regi Francorum, & Longobardorum, Patriciatus dignitatem, & ordinationem Apostolicæ sedis, & inuestituram Episcoporum concessit.* EGO QVOQVE LEO EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei, &c. Quibus eadem se concedere Othoni, quæ Hadrianus Carolo, concesserat, assertus ille Pontifex profitetur. Sed præterquam quod illa Constitutio nullius sit momenti, vt facta ab illegitimo Papa & eo; qui viuente adhuc legitimo Romano Pontifice sederit, commentitium planè esse Decretum priori par comprobatur. Nam quod in primis ad Carolum spectat, cuius exemplo id factum dicitur, tantum abest, vt Carolus sibi arrogare voluerit, (quod asseritur) electiones Episcoporum, vt potius suo promulgato Decreto statuerit eas esse liberas, atque ex sacrorum Canonum præscripto decerni. SACRORVM CANONVM NON IGNARI (inquit in suis Capitularibus, [b] VT IN DEI NOMINE S. ECCLESIA, SVO LIBERIVS POTIRETVR HONORE, ASCENSVM ORDINI ECCLESIASTICO PRAEBVIMVS; VT SCILICET EPISCOPI PER ELECTIONEM CLERICORVM, ET POPVLI, SECVNDVM STATVTA CANONVM, C D E

[a] d. 63. c. 22. Hadr. Papa.

[b] Li. 1. c. 84 dist. 63. ca. 34.

A DE PROPRIA DIOECESI, REMOTA PERSONARVM, ET MVNERVM ACCEPTIONE, OB VITAE MERITVM, ET SAPIENTIAE DONVM, ELIGANTVR, VT EXEMPLO ET VERBO SIBI SVBIECTIS VSQVEQVAQVE PRODESSE VALEANT. Nec verò dicendum per hæc renuntiasse priuilegio ab Hadriano collato: nam si hoc esset, aliquam saltem, vel leuem mentionem de eo fecisset; ipsum quoque nomen inuestituræ arguit imposturam; cum temporibus Caroli minimè esset in vsu, nec apud vllum eius ætatis auctorem reperiatur vsurpatum. Adde, quòd apud nullum auctorem mentio est eiusmodi Concilij à Leone Octauo dicto Pontifice, nec quòd huiusmodi priuilegium sit ab eo concessum Othoni: sed & repugnant his omnibus Praxis, & leges aliorum, post Carolum, successorum Imperatorum, vt quid dici possit fuisse ab Adriano concessum idem Carolo Magno de electione Romani Pontificis. Nam in electio-

B ne Hadriani Secundi Papæ hæc leguntur. [a] *Cum Hadrianus Secundus ad Romanũ Pontificatum, ab Ecclesia Dei Genitricis Dominæ nostræ, quæ dicitur ad præsepe, traheretur ad Lateranense Patriarchium, certatim à clero: & proceribus, & plebe deportatus est. Quod audientes missi Ludouici Imper. molestè tulerunt, indignati, scilicet, quòd dum præsentes essent, non fuerint inuitati, nec optatæ à se futuræ præsulis electioni interesse meruerunt. Qui accepta ratione, quòd non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit (ne videlicet Legatos Principum in electione Romanorum Præsulum expectandi mos per huiusmodi fomitem inolesceret) omnem indignationem medullitus sedauerũt, & ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt.* Audiens hoc Ludouicus Imperator Christianissimus, mox Imperialem scribens epistolam, cunctos Roma-

C nos, qui dignum tanto elegissent officio Præsulem, collaudauit. Sed, & in edita à se, pro iuribus Romanę Ecclesiæ conseruendis, Constitutione ista; [b] inter alia, habet: QVANDO DIVINA VOCATIONE, HVIVS SANCTISS. SEDIS PONTIFEX, DE HOC MVNDO MIGRAVIT, NVLLVS EX REGNO NOSTRO, AVT FRANCVS, AVT LONGOBARDVS, AVT DE QVALIBET GENTE HOMO, SVB POTESTATE NOSTRA CONSTITVTVS, LICENTIAM HABEAT CONTRA ROMANOS, AVT PVBLICE, AVT PRIVATIM VENIENDI, AVT ELECTIONEM FACIENDI. Planè, si quæ priuilegia concessa fuissent ab Adriano Carolo Magno: cum per Oecumenicam 2. Synod. Hadria. II. sanciendum curauit, vt nullus Lai-

D corum penitus se immisceret electionibus Episcoporum, monuisset concessionis huiusmodi, reuocasset, saltem generatim, concessa Carolo priuilegia; vel si rata, & firma ea consistere voluisset, omnino expressisset; sed quia reuera concessio nulla facta erat, nulla de illa potuit fieri mentio. Omittimus recitare de his ad Lotharium, & Ludouicum Imperatores, Leonis Quarti decretum; & Henrici Primi, atque Othonis Constitutiones, de libera electione, ex præscripto Canonum facienda Romani Pontificis. Sed de his satis.

Inter captiuos Longobardos à Carolo in Franciam abductos, vnus fuit Paulus Diaconus Aquileiensis, qui desiderio Regi erat à secretis, de quo hæc memoratu digna habet

E Leo Ostiensis in Chron. Cass. [c] *Cum Regi Carolo, pro sua prudentia, carus admodum, & familiaris factus Paulus esset; accusatus apud Regem, quòd ex affectu Desiderij illi pararet insidias, non sustinens Rex eum vita, nec manibus, nec oculis multare, hominem ea sagacitate, & prudentia, quòd suadebatur, apud Diomedis Insulam (hodie Tremiti) exilio relegauit. Inde in Aulam Archis Ducis Beneuentani transiens, eo mortuo, in monte Cassino Monachum induit, vbi rogante Abbate, expositionem Regulæ S. Benedicti perutilem edidit, & veteres Monasterij consuetudines protulit.* Alia quoque plura scripsit, sanè quidem in tam rudi seculo ipse claruit, inter primos.

[a] d. 63. c. 29

[b] d. 63. c. 30. 31. & 32.

[c] li. 1. c. 17.

Paul. Diaconus relegatus.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Constant. Copronymi Imp.*	*Indictione*
775.	4.	35.	13.

A

CONstantinus Copronymus, vbi regnasset annis 34. mensibus duobus, diebus 26. in expeditione Bulgarica, cum esset diuinitus, in cruribus plaga percussus, & febre validissima correptus, dum Constantinopolim versus desertur, in Chelandio moritur, clamans, & dicens: VIVENS ADHVC, IGNI SVM INEXTINGVIBILI TRADITVS; SANCTAMQVE VIRGINEM, ET DEI GENITRICEM LAVDARI EXPOSCENS, CVM SINE FOEDERE EIVS FVERIM INIMICVS. Theophanes, Cedrenus, & alij omnes auctores Græci. Magicis maleficijs, inquit Theophanes, cruentisq; sacrificijs, & Caballinis stercoribus, atque lotio delectatus, mollitiebus, atq; dæmonũ inuocationibus, &c. B Ab hæresibus quidem fuit inquinatus, vt Iudæus, Nestorianus, Manichæus, Iconomachus vocari possit. Scriptorum aliqua monumenta reliquit, de quibus Theosterictus, ait se vidisse tredecim Orationes, quas, inquit, per duas hebdomadas recitandas tradidit.

S. Anthusa Constant. Imper.

Reliquit post se filium hæredem Imperij, & alios filios; sed & filiam à parentis moribus longè dissimilem, Anthusam dictam, de qua in Menologio *S. Anthusæ Constantini Caballini Imper. filiæ memoria. Quæ cum ab illo cogeretur, vt viro copularetur, non acquieuit; sed post illius obitum nacta libertatem, omnes suas dispersit diuitias, & has quidem dat as pauperibus, has autem in Ecclesiarum, & Monasteriorum impendens beneficia; porrò reliquas in captiuorum redemptionem;* C *suas autem aureas vestes in Ecclesiarum ornamenta. Fuit autem multorum mater Orphanorum. Expositos enim suscipiens infantes educabat, & instruebat, & hos quidẽ morientes Deo trãsmittebat. hos aũt viuentes ad senum curam mittebat; & fœminas tondens inducebat in Monasteria. Frequenter autem à pyssima Irene cognata, vt cum illius filio, ac pariter secum regnaret, inuitata non consensit; sed a S. Tharasio, Monacha in Eumeniæ cœnobio facta ad Dominum migrauit.* Vnde autem huic Anthusæ nomen, ex eodem Menologio dicitur, vbi 27. Iulij de alia Anthusa fit commemoratio.

S Anthusa altera.

Anthusa, inquit, *memoria. Hæc Anachoriticam vitam deligens, miraculis clara fuit. Cognita autem à Constantino Caballino, quòd coleret venerandas Imagines, cogebatur negare cultum earum. Non acquiescens diu, percussa fuit. At postea Imper. vxori parere non valenti, prædicens, duos filios eam genituram, masculum alterum, alteram fœminam, à tormentis eximitur. Et erga eam Regina sic affecta* D *est, vt loco matris haberet, & filiam quam peperit, eius nomine Anthusam nuncuparit, demum verò ipsa in pace quieuit.*

Post aũt persoluta postrema Constantino patri, idem Leo Imp. secreto cognito à Theophane, quòd illi Constant. prodiderat, de centenarijs 17. defossis in vsum eius fratrum, & nobilissimorũ, ipse totum sibi abstulit, & expendere cœpit, gratus tam optimatibus, quàm populo, & visus ad breue tempus pius esse, sanctæq; Dei genitricis, & Monachorũ amicus, vnde & Monachos Metropolit. creans, in summis sedibus collocauit. Ex Theophan. [a] & Cedreno.

[a] lib. 23. in princip.

De Plato. Olympia. Monach.

Tunc accidit, vt ipse Platonem Olympi montis Monachum celebrem, ciuem Constantinop. in Episcopum Nicomediensem prouehendum curaret, sed renuit ipse vir sanctissimus, qui in humili gradu Apostolicum obire munus non prætermisit, prout The- E odor. Studita, qui hoc viuebat tempore, & res ab eo gestas scriptis prosecutus, testatur. Eum, ait, necessarijs quibusdam de rebus Byzãtium ingressum, quasi rediuiuum ab omnibus exceptum fuisse, & suauissima sua consuetudine, & oratione plurimũ profuisse. *Itaque* inquit ille, *in illa vrbe Regia, tanquam vexillum quoddam erexit Orationem, spectatæ vitæ testimonio comprobatam.* Adde, quòd *tenui, & modesto habitu, eos, qui eum videbant, ad virtutem hortabatur,* &c. Porrò idem sanctissimus vir Apostolic. tamdiu Constantin. mansit, quamdiu hæresi profligata fides Cathol. fuit postliminio restituta: tunc demũ redijt ad Monasteriũ suum

Cæterùm

A Cæterùm, quod ad statum Orientalis Ecclesiæ, Leo, ipso sui Imperij exordio, quo sibi conciliaret omnium animos, omnibus morem gerere studuit; perseuerabat ipse tamē hæreticus: hæretic. pariter Patriar. Niceta iura Eccl. administrabat, adeò, vt potiùs fuerit, obitu Constantini, persecutionis cessatio, quàm Catholicæ fidei restitutio: nam vbi habenas ipse Imperij iam securè possidere visus est sibi, rursum ipsos orthodoxos persequi aggressus est. Qua item Orientis parte Sarraceni dominabantur, morte persecutoris Habdallæ alleuiata est persecutio. successit illi Madi filius. Hæreticus Imp. vt stabiliat Imp. nulli parcit ne gotium.

Aldegisus, superiore anno ex Italia profugus, hoc anno Constantinopolim venit, ab Imperatore benignè exceptus, & patriciatus honore donatus est, vbi, cum frustra tentasset res Italiæ, absque spe aliqua Regni iterum potiundi, consenuit.

B Quod autem ad Occidentales res pertinet, SYNODVM à Carolo Magno in Duria habitam, Saxonesque duobus prælijs ab eodem Rege profligatos, docent Francorum Annales veteres. Planè obseruatione digna res est, quòd antequam in bellum Carolus cum exercitu proficisceretur ad componendum ciuilem, & Ecclesiasticum statum, Episcopos & Abbates conuocare consueuerit. Quæ autem in tot Synodis ab eo celebratis statuta fuerint; promiscuè simul in librum vnum congessit Ansegisus Abbas Lobiensis quo 168. capita continentur. His planè Carolus diuinum sibi numen concilians aduersus hostes pugnans, victor semper extitit.

Hoc eodem anno Rotgardus Foroiuliensis Dux fidifragus, Regnum sibi Lōgobardorum vindicare, comparato exercitu, tentans, Carolum rursum elicit in Italiam.

C De Offa Rege Orientalium Saxonum, Polydorus hoc anno hæc habet. [a] *Deinde metu pœnæ, qua propter peccata afficiendus erat, Deum sibi placandum constituens, decimā partem omnium bonorum sacerdotibus, alijsq; inopibus hominibus condonauit: Templum, quod Herefordiæ id temporis magnificum erat, amplissimis donarijs cumulauit. Reliquias corporis D. Albani magno studio perquisiuit, easq; inuentas, ac in scrinio aureo, & gemmis ornato coniectas locauit, in cœnobio, quod ipse D. Albano posuerat, illudq; magnis dotauit possessionibus, vbi etiam loci statuit familiam Monachorum D. Benedicti. Huius quoque Regis opus esse ferunt cœnobium Monachorum eiusdem ordinis, quod est Bathoniæ. Offa tamen, quem verè delictorum pœnitebat, visus sibi nequaquam plena manu de commissis Deo satisfecisse; traiecto propterea Oceano Romam se contulit veniæ consequendæ causa, Romanoque Pontifici Hadriano primo Regnum suum vectigale fecit, imposito tributo ex singulis nummis argenteis, quos denarios vocant, domesticatim in annos singulos conferendis, qui fuit annus salutis humanæ, 775.* [a] li. 4. Ang. hist.

D Regn. Angl. vectigale Ro. Pōt.

Hoc eodem anno martyrio coronatur apud Macliniam in Belgio S. Rumoldus Apostolicus vir genere Hibernus, qui Romam petens, & à Pontifice Apostolatus munere initiatus, Macliniam veniens, illic Euangelium prædicauit, populumque illum ad Christum conuertit: cumque Dei verbo, & egregio virtutum exemplo, atq; miraculis ex nouis palmitibus illam plantasset Ecclesiam, eandem fuso sanguine irrigauit, hoc anno à duobus occisus sicarijs, quorum alterum adulterij arguisset. Extant eius Acta [b] Apostolico viro planè digna. Claruit hoc tempore, qui eius, quoque vsus est amicitia S. Gummarus confessor, qui in aula primum Pipini Regis, magna gloria militarat. Scriptæ fuerunt res ab eo præclarè gestæ à Theobaldo ad Sigerum Lirensem præpositum. [c] S. Rumoldus mart.

E [b] apud Sur. 1. Iul. & Molin. natal. SS Belg. [c] apud Sur. 11. Octob.

Hic est annus, qui Era Hispanica notatus 813. qua Tudēsis habet defunctum esse Aurelium Regem Gallæciæ, suffectumq; in eius locum Silum, siue Silonem eius sororis filium: referunt alij id factum anno superiori, auctoritate Diplomatis donationis factæ Monasterio, Era 812. eius Regni anno primo. De quo nobilis rerum Hispaniarum historicus. *Est autē, inquit, ad memoriā insignis, ijs in literis, contenta execratio, qua eius donationis violator iubetur* Io. Mariana rerū Hisp. li. 7. c. 6.

esse, ANATHEMA AMARANO, ET EXCOMMVNICATVS. Vnde intelligitur Marrani vocem vulgarem non à Mauris, quasi Maurani, vt quidam suspicantur, factam, sed potius ex Syriaca voce Maranatha deductam, qua Anathematis ignominia, execratioque in diuinis litteris continetur. A

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictione*
776.	5.	1.	14.

LEo Imperator, primo suo anno, ob liberalitatem gratus Constantinopolitanis ciuibus, Constantinum filium illis enixè petentibus, & sacramento se illi obstringétibus, dat Imper. & curat à Patriarcha magna celebritate coronandum. Ex Theophane. B

Paulò post Nicephorus Cæsar Imperatoris frater, postulatus reus Maiestatis, vna cum alijs cōspirationis socijs, publicè cæsus, ac tonsus, ignominiæ causæ Chersonam in exilium deportatur. Ex eodem Theophane.

Carolus Magnus aduersus Rotgardam ducem Longobardorum Foroiuliensem, nouas res molientem, in Italiam nullo obice venit, & magna celeritate victum, occidit, captisq; Foroiulio, atque Taruisio, quæ rebellauerant ciuitatibus Francorum præsidium imponit, & Taruisij Pascha celebrat.

Saxones profligati, & dediti.

Interim rebellantibus Saxonibus, & Eresburgo Castello destructo, cum pararent magna vi Sigisburgum expugnare, diuino miraculo conterriti, & in fugam acti, se inuicem partim trucidantes, partim à Francis irruentibus cæsi, egregiam victoriam illis reliquerunt. Quæ cum audisset Carolus IN VVORMATIA SYNODO HABITA, & publico placito, atque Concilio, festinauit in Saxoniam. Saxones conterriti vndique ad eum conuenerunt deditionem facientes, & spondentes se Christianos futuros. Baptizata itaque est innumerabilis multitudo, & obsidibus ad nutum Caroli datis, & Francis per Castella dispositis, Carolus reuersus est in Franciam. C

Neque verò hi conuentus Laicales tantum, & Politici fuerunt, vt quidam falsò opinati sunt; sed planè Ecclesiasticæ Synodi, quibus quidem non modo Episcopi, & Abbates, sed & Magistratus politici interessent. Quas Synodos bis in anno fieri sancitum fuerat apud Palatium Vernis, anno Pipini 4. & semel in anno, Canone Concilij Suessionensis, quem Carolus est secutus, vt semel in anno Synodum celebraret. D

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Leonis 4. Imp.*	*Indictione*
777.	6.	2.	15.

Telericus R. Bulgar. ad Christianos confugit.

REx Bulgarorum Telericus, Christianæ religionis amore suos deserens, confugit ad Imperatorem, à quo benignè exceptus, & ex baptismo susceptus, Patriciatus honore donatus, etiam consobrinam coniugis Irenæ in coniugem ab eo accepit. Ex Theophane. E

Theophanes (qui & Isaacius dictus) nobilissimi ciuis Constantinop. filius, accusatur à Socero, quòd vnà cum coniuge minimè liberis operam daret; vitam Monasticam domi exerceret, bona sua pauperibus distribueret: Leo Imperator illi interminatus, nisi à proposito desisteret, se illi oculos effossurum, Cyzicum eum præclarum illi munus committens, misit. Hic in itinere præclaro seni Gregorio prophetiæ spiritu ornato, occurrens, certum sibi, ait, exilium eligere voluntarium; cui ille spiritu diuino illustratus: Non est, quod de exilio cogites, paulò post, socero, & Imperatore defunctis, pristinam vitam tibi

Prædictio futurorū.

repetere

A repetere licebit, cui in itinere ardenti siti languenti, fons diuinitus erupit, quo sitim restrinxit: reliqua suo loco, quæ à Studita scripta putantur. Miraculũ. Caro. Nauarrã obtinet.

Carolus Magnus ad stabiliendam Saxonum Ecclesiam SYNODVM HABET PADERBORNAE, vbi Saxones baptizati iuramento firmauere, se Christianam fidem perpetuò seruaturos, excepto vno Principe eorum Vuidichindo, qui cum paucis in Normandiam profugit.

Excepit in eadem Synodo tres Sarracenorum Principes, ab Hispania se dedentes, cum Ciuitatibus, quibus à Rege præfecti fuerant: Acta Caroli Vetus Chronic. Annales Franciæ, & Regino.

B | *Christi Annus* 778. | *Hadriani Pap.* 7. | *Leonis Imp.* 3. | *Indictione* 1.

CArolus, dissidentibus inter se Sarracenorum Regibus, vsus occasione, ducto in Hispaniam exercitu Nauarram subigit: Pampilona, & Cæsaraugusta potitus, quas mœnibus nudatas reliquit. In reditu, Vascones, locorum opportunitate, extrema exercitus ceciderunt, cadentibus duobus, præ alijs, insignioribus, Eggobando Regiæ mensæ præposito, & Ruthlando Britannici littoris præfecto. Eginhardus in vita Caroli. Franc. Annales. Vascones in mõtib. Franc. cædunt.

Regnabat tum in Hispania in regno Legionis, & Asturiorum Silo gener Alphonsi Catholici, qui pace cum Sarracenis composita, tranquillam egit vitam ab Era, vt Tundensis
C habet 813. vsque ad 821, id est ab anno Domini 775. ad annum 783. Cùm interea Aragonenses principe Ansar sese à Sarracenorum iugo magna animi generositate vindicantes, libertatem consequuti, indefesso pro ea studio, decertauerunt. Aragon. se à Sarracenis in libert. vindicant.

Saxones & Vuestfali captata occasione longè absentis Caroli impulsu Vuidichindi rebellantes, omnia obuia cæde, & incendio vastarunt, vsque ad Rhenum. Vetera Chronic. Franc. & Annal. Digna memoria sunt quæ S. Ludgerus Episcopus Monasteriensis narrat in Epistola, [a] ad Xisfridum Traiectensem Episcopum de Vuerdæ oppido destructo, Ecclesia incensa, Sacerdotibus cæsis à Saxonibus. Vis diuina emicuit in nefariũ quendam
D Ogellum Oesterbach de Paderborna, qui iactans se de sancti Suithberti Ecclesia incensa, retrorsum cadens ceruices fregit, nec vnquam in Cœmeterio condi potuit, effossa terra sæpius in fossam relabente. Quod cum auditum esset à duobus præcipuis Satrapis Nothelino, & Occone, indignantibus, cum dicerent id casu accidisse, non ex vindicta alicuius Sancti, & minimè S. Suiberti: Nothelinus quidem lumine oculorum priuatus, & totius corporis doloribus afflictus, non prius sanatus est, quàm vouit visitare sancti sepulchrum, & Ecclesiam pro viribus restituere. Occo verò, & ipse dum iactat, quàm bene vlti essent Saxones vim à Christianis illatam Vuerda destructa, & Ecclesia incensa, repente surdus,
E & mutus effectus; sic diu permansit, donec pœnitentia ductus vouit sancti sepulchrum visitare, & seruituti eius se mancipare, quo voto concepto, sensuum vsum recuperauit, & adita eius piè Ecclesia, ibidem Deo seruiens, consenuit. Hæc pluribus S. Ludgerus genere Frisius, Frisiorumq; Apostolus, qui hoc tempore Frisiorum conuersioni operam dabat, ante educatus sub disciplina S. Gregorij discipuli S. Bonifacij martyris in Ecclesia Traiectensi, & in Anglia discipulus Albini, ibidem sacras litteras profitentis. Albinum hunc Eboraci sacras litteras summa cum laude profitentem, Bedæ discipulum fuisse tradunt, & Caroli Magni præceptorem. Cùm tamen ipsemet profiteatur Egbertum Archiepiscopum Eboracensem suum fuisse præceptorem in Epistola ad Eadbaldum Episcopum item

[a] *In append. ad vit. S. Suibert. apud Sur. 1. Mart. ca. 5. 6. & 7.* Vltio in sacrileg.

Eboracensem, de quo Egberto Anonymus, qui post Bedam Anglorum res est prosecutus. *Hic*, inquit, (Egbertus) *omnium liberalium artium, vt ita dicam, armarium, imò sacrarum fuit, & nobilissimam Eboraci bibliothecam instituit.* A

Quòd verò dicatur idem Albinus Caroli fuisse magister, de eo idem auctor ista subiungit. [a] *Hic est Albinus, qui vt dixi, pro pace ad Carolum directus, & ibi, seu terra amœnitate, seu Regis humanitate captus, resedit, magnique apud eum habitus, imperialem animum (quantum ab Aulicis curis vacabat) Dialectica, Rhetorica, & etiam Astronomia composuit. Erat enim omnium Anglorum, quos quidem legeris post beatum Adelmum, & Bedam, doctissimus.* Multis libris ingenij periculum fecit. Hæc Auctor. Sed demus de Mathematicis scientijs, vel philosophicis Albinum cum Carolo disseruisse: certè quidem sacrarum rerum scientia adeò idem Carolus erat imbutus, vt magistri potius, quā discipuli locum teneret. Siquidem in ea facultate, non Carolus Albinum, sed Albinus Carolum consulebat. Docent quidem id litteræ eiusdem Albini ad ipsum Carolum, quibus eum consulit, & Caroli ad eum de proposita quæstion. [b] CAROLVS GRATIA DEI REX FRANCORVM, ATQVE LONGOBARDORVM, ET PATRICIVS ROMANORVM DILECTISSIMO MAGISTRO NOBISQVE CVM AMORE NOMINANDO ALBINO ABBATI IN DOMINO NOSTRO IESV CHRISTO AETERNAM SALVTEM. B

[a] Append. de diuinis offic.

Carolus quantus in Theol.

[b] Append ad albini de diuinis offic.

Peruenit ad nos Epistola missa à religione prudentia tuæ; & post laudes, & benedictiones omnipotenti Deo debitas nobis, & progeniei nostræ benedictionem optabilem, summamque beneuolentiam detulit. Post hæc textus illius inquirendo subiectus est; Cur septuagesima, & sexagesima, & quinquagesima in ordine per dies Dominicos ante quadragesimam dicantur, vel scribantur, &c. Pluribus quidem, & quam doctissimis satisfacit propositis quæstionibus; ex quibus facilè iudices, quantum sacrarum rerum scientia præcelleret eum, quē magistrum vocat Albinum, vt intelligas magistri titulum, illi potius honoris causa inhæsisse, quàm vt Carolus loco discipuli esset habendus. Planè non tantum magnus, sed & ter maximus bellica fortitudine, scientia, & pietate. Legendi, inquit Eginhardus in eius vita, atq; psallendi disciplinam diligentissimè commendauit; erat enim vtriusque admodum eruditus; quanquam ipse, nec publicè legeret, nec nisi submisse, & in communi caneret. Sacrorum vestimentorum significationem per Archiepiscopos diligenter explanari curasse, testis est Amalarius. [c] C

Carol. ter Maxim.

Martyrologia, siue sancti Hieronymi, siue Bedæ, quòd nimis breuia viderentur, aliquantum dilatari per Vsuardum Monachum voluit. Est de his ad Carolum auctoris breuis præfatio. Sed & eundem Albinum Flaccum de diuinis officijs libros, eius monitus elaborasse, firma est omnium sententia. Quin etiam, quæ ad officia Ecclesiastica ritè disponenda Hadrianus Papa elaborauit, (vt Amalasius ait) de ordine Antiphon. in præfat. 1. & 2. Antiphonarium, atque Responsoriale, ea omnia petitione Caroli ab eo edita esse, pariter existimantur. Sed & quod præstat cæteris, eidem Carolo Magno [d] debemus ingens opus illud, ab eodem Albino elaboratum, quo totius veteris scripturæ, tam veteris, quàm noui Testamenti vulgata editio est emendata, cui, vt antiquiori, qui nostra ætate in emendatione vulgatæ laborarunt, plurimum detulerunt. Extat in Vallicellana Bibliotheca Romæ is Albini labor, ad cuius finem plura sunt Epigrammata. Ex quibus sufficiat duplex Distichon. D E

[c] de diuin offic lib 1. cap 29.

Martyrol. dilatari curauit per Vsuardū, Carolus

[d] cap. lib. 6. cap. 227.

A *Mercedes habeat Christo donante per æuum*

Tot Carolus Rex, qui scribere iussit eum.

Pro me quisque legas versus, orare memento:

Dicor ego: Albinus tu sine fine vale.

Eiusdem Albini tempore in Scotia primum seminari cœperit pessima zizania illa, quę hoc nostro sæculo densa segete Boreales Prouincias occuparunt, quibus affirmaretur il- B lud infaustum adhuc inauditum ostentum; confessionem peccatorum non esse faciẽdam sacerdoti, sed Deo tantum: Idem vir sanctissimus, atque doctissimus Albinus, vna ad eos epistola scripta, eadem zizania exorta præcidit, imò conuulsit isle radicitus, vt amplius visa non fuerint nec audita. Habes epistolam in Appendice Annalium, addita ad 10. Tomum, & in tom.1.lection. Antiqu. Henrici Canisij, inter Albini epist.26. De eadem confessione Sacramentali ad sacerdotis aures fieri solita, in alijs quoque epistolis agit.

Auctus est hoc anno Carolus ex Hildegarda vxore duobus masculis, quorum altero decedente, alter superstes, Ludouicus vocatus. Apud Aimoin.[a] [a] lib.5. c.1.

C

Christi Annus	Hadriani Pap.	Leonis 4. Imp.	Indictione
779.	8.	4.	2.

CArolus Magnus primum, quæ Dei sunt curans, quàm bellica inchoaret. SYNODVM IN VILLA DVRIA habuit, mox in ipso procinctu, exposcente Roberto Abbate SS. Vincentij, atque Germani Parisiorum Episcopi, cõfirmauit, quæ eorum Monasterio Pater Pipinus bona contulerat, & alia ipse adiecit. Extat ipsum priuilegium, quod qui interfuit rebus à se scriptis, (vt ipse testatur) recitat apud Aimoin.[b] His ex more prævijs pietatis officijs aduersus Saxones profectus, fugientibus illis, incruento bello Saxoniã, D atque Vuestphaliam debellauit, receptisque ab ijsdem obsidibus, firmatisque rebus denuò per iuramentum, in Franciam redijt. Franciæ Annales hæc pluribus, & Regino. [b] 4.ca.vlt. & 5.c.1.

Christi Annus	Hadriani Pap.	Leonis 4. Imper.	Indictione
780.	9.	5.	3.

CHristiana Ecclesia à Sarracenis in Syria dirè vexata est: Madieorum Principe edictum promulgante, vt omnes, qui ex Iudæis, & alijs infidelibus ad Christianam fidem transissent (quorum ingens erat numerus, ex ijs, qui seruilis conditionis cum essent, E religionem susceperant Christianam) desertores efficerentur, alioqui pœnis acerbissimis plecterentur. Qua occasione plurimi martyrio coronari, mulieres etiam complures, post innumera supplicia, martyria, summa gloria, consummarunt. Ab eodem iussę sunt Ecclesiæ solo æquari, quod factum est in tota Syria, Damascum vsque, idque contra pacta conuenta passi sunt Christiani, vt qui ea se conditione dediderant Sarracenis, vt Christianæ religioni bene esset consultum, simulque sanctis Ecclesijs. Ex Theophane. Martyres sub Sarracenis.

Hoc ipso anno Constantinopoli defuncto Niceta hæretico Patriarcha, subrogatur in eius locum Paulus Cyprius, conscientia quidem Catholicus, sed ob metum Imperatoris hæreticus Iconoclastas. Ex Theophane.

Leo Imperator media ieiuniorum septimana duas Imagines reperit in puluinari vxoris suæ Irenes, quas inquisitione facta, deprehēdit eos à Papia Palatino, Iacobo Protospathario, Strategio, & Theophane Cubiculario fuisse illatas, quos, & cruciatibus, supplicijsque grauissimis addixit: In vxoremque Irenen acriter inuectus, obiecit, quod patri suo Imperatori, horribilibus, atque intemeratis fidei mysterijs prolatis diuersum planè iurasset, & constanter asseuerantem eas, non à se visas; à se repulit, neque postea is rem cum ipsa habuit. Theophanes. A

Cùm Leo Imperator insaniret circa lapides pretiosos, nimis adamauit coronam magnę Ecclesiæ, & accipiens portauit eam. Tunc exierunt Carbunculi in capite eius, & correptus valida febre, mortuus est, cum regnasset annis quinque, & diebus sex. Ipsa sunt verba Theophanis. B

Tunc, pergit idem, sexto idus Septembr. Indict. 4. Irene pijssima cum filio suo Constantino gloriosè Imperium diuinitus accepit. Post quadraginta verò dies Imperij eius, cum eius filius esset decem annorum, quidam Senatorum consilium facientes, voluerunt educere Nicephorum Cæsarem, & Imperatorem statuere: cum autem hæc ad eius notitiam peruenissent, tenti sunt Gregorius Logotheta Dromi, & Bardas dudum Prætor Armeniorum, & Theophylactus Rangabi Drungarius duodecimæ Insulæ, & multi alij, quos cæsos; & tonsos in diuersis Insulis, exilio relegauit. Porrò mariti fratres Cæsares, ac nobilissimos, tonsos, sacerdotio fungi, & populo communionem in festiuitate natiuitatis Christi pòrrigere fecit, in qua procedens, Imperatorio more, publicè cum puero reddidit Ecclesię stemma (coronam scilicet) quod fuerat à marito sublatum, pulcherrimè fabrefactum, & venustatum. Cæterùm interea pijssimi Principes fiducialiter agere cœperunt, & verbum Domini dilatare, & qui volebant saluari, sine prohibitione mundo abrenunciare, & glorificationem Dei exaltare, atque omne bonū manifestare. Hæc verba ipsius Theophanis. Pluribus autem, & elegantiùs hæc eadem Theodorus Studita in vita S. Platonis, subobscurè tamen, notam omnibus illius temporis hominibus, rem gestam paucis perstringens. Illud planè significans, Iconoclastas, qui sub duobus, vel tribus Imperatoribus ipsis fauentibus, altas radices fixerant in solo impietatis, haud simul, ac principes Catholici illuxere, dedisse manus, sed magnopere restitisse, refragatos esse, Conciliabula conuocasse, & alia id genus operatos esse, ne pietas, quæ tamdiu oppressa iacuerat, aliquo pacto resurgeret. C D

Quod ad huius anni res gestas pertinet, addit Theophanes admiratione dignum euentum, quem cum omnes, tam Græci, quam Latini historici æquè afferant, non est prætermittendus. Hoc etiam anno, inquit, in longis Thraciæ muris, quidam homo fodiens inuenit arcam lapideam, quam cum expurgasset, & eleuasset, reperit virum iacentem, & conglutinatas arcæ litteras, continentes hæc: CHRISTVS NASCETVR EX VIRGINE MARIA: CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO, ET IRENE IMPERATORIBVS. O SOL, ITERVM ME VIDEBIS.

Hoc eodem anno Carolus Magnus Lippiæ in Saxonia SYNODVM HABVIT. In ea Synodo actum de erigendis sedibus Episcopalibus in Saxonia. Colligitur ex Crātzio, qui profitetur hoc anno prima iacta fundamenta Ecclesiæ Osnaburgensis; ipse verò Carolus testatur diplomate primam à se erectam Ecclesiam Osnaburgensem in honorem S. Petri, & SS. MM. Crispi, & Crispiniani. Post hanc autem erexisse liquet in Episc. Eccl. Salingenstadiensem, eamq; nomine S. Steph. Protom. D. O. M. consecrasse. Paruam quoque Eccl. hoc anno Paderbornæ ab eodem Carolo constitutam esse Acta 15. Meinulphi Diaconi testantur.[a] Hæc sunt cunabula Ecclesiæ Saxonum sæpe Euangelium profitentium, ac defe- E

[a] apud Sur. Octobr.

A rentium, cum tandem armis Caroli in Christ. Relig. retenti sunt: sed quò tardius, eò propensius, quàm nouerant veram Relig. postea excoluere, vsque ad nostra tempora, quibus, eiurata antiqua, & Catholica fide, hæretici facti sunt.

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. & Irenes Imp.	Indict.
781.	10.	2.	4.

ANnales Franciæ sub Caroli filio Ludouico conscripti. *Inde anno* (inquiunt) *781. Romam veniens Carolus, honorificè ab Hadr. susceptus est, & cum ibi sanctum Pascha celebraret, baptizauit idem Pont. filium eius Pipinum, vnxitq́; in Regem Ludouicum fratrem eius, quibus & Coronam* B *imposuit: quorum maior Pipinus in Longobardia: minor autem in Aquitania Rex constitutus est. Rege verò Roma digresso, ac Mediolanum veniēte, Thomas eiusdem Ciuitatis Episcopus baptizauit ibi filiam eius, nomine Gislam, & de sacro fonte suscepit. Quibus gestis in Franciam reuersus est. Sed cum Romæ esset: conuenit inter ipsum, & Hadrianum Pontificem, vt simul Legatos mitterent ad Tassilonem Ducem Baioariæ, qui eum commonerent de sacramento, quod Pipino Regi, ac filijs eius, ac Francis iurauerat, scilicet, vt subiectus eis, ac obediens esset. Missis Legatis, acquieuit monitis, Regem ad Vuormatiam adijt, iurauit, obsides, qui imperabātur duodecim dedit, sed non diu in fide permansit. Vetus Chronicon his addit, eodem tempore multa signa apparuisse; inter quæ signum Crucis in vestimentis hominum frequentissimè visum.*

Caro. Romam venit.

Eginhardus de pietate Caroli erga Romanam Ecclesiam, hæc habet in eius vita. *Carolus colebat præ cæteris sacris, & venerabilibus locis, apud Romam, Ecclesiam S. Petri Apostoli, in cuius dona-* C *ria, magna vis pecuniæ, tam auri, quam argenti, necnon, & gemmarum ab illo congesta est; multa, & innumera Pontificibus munera missa. Nec ille toto Regni sui tempore, quidquam duxit antiquius, quam vt Vrbs Roma sua opera, suoq́; labore, veteri polleret auctoritate, & Ecclesia S. Petri non solum per illum tuta, ac defensa; sed etiam suis opibus præ omnibus Ecclesijs esset ornata, ac ditata. Quam cum tanti penderet; tamen intra 47. annorum quibus regnarat, spatium, quater tantum, illo votorum soluendorum, ac supplicandi causa, profectus est.*

Quam coleret Carolus Ro. Eccl.

Quater Rom. Carol. Voti. causa adijt.

Hoc eodem anno Irene Imperatrix per Legatos Caroli filiam primogenitam Rotdrudrim nomine Constantino filio duodenni expetijt vxorem, & obtinuit, vt sponderetur interposito vtrinque iuramento, relicto interim apud eam, qui doceret linguam Græcam, D & erudiret secundum mores Romani Imperij. Interea verò pace soluta cum Francis, dimissa Caroli Regis filia, Irene mater ex Armenia coniugem filio quæsiuit; ex quo tempore domesticum exortum est bellum, inter matrē, & filium. Ex Theophane, & Eginhardo.

Pax inter Carol. & Irenen soluitur.

Hoc pariter anno, rebellante Helpidio Patricio, Siciliæ Prætore, Theodorus Patricius in eum cum classe immissus est; qui cum se vrgeri videret, assumpto thesauro, accepta à Saracenis securitate, in Africam nauigauit; ibiq́;, vt Romanorum Imperator est cultus. Quæ causa fuit, vt cum Madi Princeps Sarracenorum Aaronem filium suum misisset ad infestandum Orientale Imperium, occupato exercitu bello Ciuili, coacta fuerit Irene illi vectigale Romanum Imperium constituere. Ex Theoph.

Rebellat Prætor Siciliæ. & in Afr. fugit vectigalis Roman. Imper.

E

Christi Annus	Hadriani Pap.	Const. & Irenes Imp.	Indictione
782.	11.	3	5.

STauratius Dux Orientalis militiæ, sclauis è Græcia, & Peloponneso profligatis, ac Imperij tributarijs factis, cum captiuis, ac spolijs onusto exercitu, ouans sequenti anno reuertitur Constantinopolim. Ex Theophane.

Staurat. D. ouans de Sclauis redit Constant.

Ioannicius ex milite, & post Mon. Iconocl. Cathol. anachoreta.

Erat tunc in expeditione ista inter Excubitores Ioannicius miles, ob egregia facta, spectatus ipse quidem, qui Iconoclasta cum esset, apud montem Olympum, magno Dei beneficio diuinitus admonitus per S. Anachoretam his verbis. O fili, inquit, Ioannici: si magnum tibi est Christianum esse, & nominari, cur Christi Imaginem despiciens, efficis, vt labor virtutis à te frustra suscipiatur? Quibus auditis miratus, hæresi abdicata, ad Catholicam transijt Ecclesiam, & mirifica claruit sanctitudine. Extant res ab eo preclarè gestæ, ab Auctore eius temporis scriptæ. A

Quo pariter anno à Carolo Magno habita est SYNODVS COLONIENSIS, cui cum interesset, excepit Legatos diuersarum gentium; cum interea, Vuidichindo solicitante, Saxones rebellassent; iterumque victi sunt, quod ipsum ferè contigit per singulos annos, de quo præstat audire, quòd Eginhardus simul cuncta perstringens, vsque ad finem belli, habet his verbis. B

B. Saxonicum per 33. ann. gestum.

Susceptum est, inquit, contra Saxones bellum, quod magna vtrinque animositate, tamen maiore Saxonum, quam Francorum damno per continuos triginta tres annos gerebatur. Poterat siquidem citius finiri; si Saxonum hoc perfidia pateretur. Difficile dictu est, quoties superati, ac supplices Regi se dederint, imperata facturos polliciti sint, obsides, qui imperabantur, absque dilatione dederint, Legatos qui mittebantur, susceperint: aliquoties, ita domiti, & emolliti, vt & cultum Dæmonum dimittere, & Christianæ Religioni se subdere velle promitterent. Sed sicut ad hæc facienda aliquoties proni sic ad eadem peruertenda semper fuere præcipites, vt non facilè existimare possit, ad vtrum horum faciliores verius dici possent; quippe cum post inchoatum cum eis bellum, vix annus vnus exactus sit; quo non ab eis huiusmodi facta sit permutatio: sed magnanimitas Regis, ac perpetua, tam in aduersis, quam prosperis mentis constantia, nulla eorum mobilitate, vel vinci poterat, aut ab ijs, quæ agere cœperat, defatigari. Ac demum concludit, omnibus, qui resistere poterant in potestatem redactis, ac decem millibus ex ijs, qui vltra ripas Albis fluminis incolebant, cum vxoribus, & liberis per Galliam, & Germaniam dispersis, & in vnum cum illis populis coalescentibus, finem bello impositum. C

Cæterum hic opportunè ingerendum est, quod ad memoriam insigne testatur Gregorius Papa VII. in Epist. vlt. lib. 8. num. 23 ad suos Legatos in Galliam missa.

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, DILECTIS FILIIS NOSTRIS P. ALBANENSI EPISCOPO, ET G...... PRINCIPI SALERNITANO LEGATIS NOSTRAE APOSTOLICAE SEDIS IN GALLIAS SALVTEM, ET APOSTOLICAM BENEDICT. D

Vobis commissa negotia non latent; etiam vos, ita, ac si nostra, imo, quia nostra ibi in vobis præsentia est, cuncta dignè peragite. Dicendum autem est omnibus Gallis, & per veram obedientiam præcipiendum, vt vnaquaque domus saltem vnum denarium annuatim soluant Beato Petro (si eum recognoscunt Patrem, & Pastorem suum) more antiquo. Nam Carolus Imper. sicut legitur in Tomo eius, qui in Archiuo Ecclesiæ B. Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras ad seruitium Apostolicæ sedis, id est Aquisgrani, apud Podium S. Mariæ, & apud S. Egidium, excepto hoc, quod vnusquisque propria sua deuotione offerebat.

Saxoniam Carolus offert B. Petro.

Idem verò Magnus Imperator Saxoniam obtulit Beato Petro, cuius eam deuicit adiutorio. Et posuit signum deuotionis, & libertatis: sicut ipsi Saxones habent scriptum; & prudentes illorum satis sciunt. Hæc Gregorius, quæ cum facta dicat à Carolo iam Imperatore; nonnisi ad finem belli Saxonici ea contigisse putandum est. E

A

Christi Annus	Hadr. Pap.	Constant. & Irenes Imp.	Indict.
783.	12.	4.	6.

HOc anno Hildegardis Regina vxor Caroli Magni, & eiusdem mater, fœminæ ambæ pietate insignes, excedunt è vita. Carolo Magno expugnante propugnacula rebellium Saxonũ, Carolus iunior eius maior natu filius, infestissimos, magno numero; Vuestphalos profligat. in quo prælio mirandum quid, quod accidit, narrat S. Ludgerus in Appendice ad Acta S. Suithberti, de quodam Brunone viro strenuo, & diuite, & bono Christiano Vuestphalo, qui ex ijs, quæ diuinitus contigerant circa Ogellum, Occonem, & Nothelinum à Deo percussos, & intercessione S. Suithberti sanitati restitutos, sibi deinceps præcipuo honore colendum delegit S. Suithbertum, ad cuius honorem quotidie vnam orationem dominicam, & Angelicam salutationem recitabat orans, vt sibi suo fauore propitius adesset. Hic igitur, coactus per suum Satrapam huic prælio contra Christianos inuitus adesse, in prima acie pugnans multis vulneribus acceptis, & in pectore hasta confixus corruens ad terram pedibus equorum proculcatur, ita vt de vita desperaret: memor autem S. Suithberti piè se illi ex animo commédauit, vouens, si incolumitas daretur perpetuo illi seruitio se addicturum. Adfuit illi statim S. Suithbertus, cum magno splendore, etiam victoribus Christianis conspicuo, & bene sperare iussit. Victores ex splédore suspicati, quod erat, conquisitum inter cadauera reperiunt exanguem, & semiuiuum; quem, re tota cognita sublatum, refouent, & curant, & Deum in S. Suithberto celebrant. Carolus hominem sibi præsentatum ad honorem Sancti libertati restituit, & eundem Sanctum deinceps præcipuè coluit, dispersos conuentus S. Suithberti fratres reuocauit, & eius Ecclesiam pretiosè ornauit, & locupletauit: multi quoque Saxones, & Vuestphali miraculo cognito, eum in specialem patronum adoptarunt. Hæc Sanctus Ludgerus latiùs. Matris, & vx Caroli obitus.

B

C

Porrò ista hoc anno cœpta, in sequentem annũ sunt propagata: siquidem Annales Franciæ peruetusti, istiusmodi bellum à Carolo iuniore confectum anno sequenti tradunt.

Hoc item anno Sylo Rex Gallæciæ in Hispania, octauo anno Regni migrat è vita, & regnat solus Alphonsus, cognomento Castus, quem viuens in collegam assumpserat. Huic primum pugnandum fuit ciuili bello aduersus Mauregatum patruum, qui potens Maurorum auxilio, (quòd fœdo tributo pacto pendendi quotannis 50. virgines nobiles, & 50 ex plebe cópararat,) eum Regno expulit. Adosinda Regina viro Sylone Rege viduata, remittens nuncium sæculo, Monasticam vitam professa est. Ea tentata ab Elipando Archiepiscopo Toletano, Hispaniarum Primate de Nestoriana hæresi amplectenda, quam ipse instaurare moliebatur, rem prudentissimè detulit ad Episcopos, & Sacerdotes; inter quos fuit presbyter quidam (quem sciret valdè sanctum, atque doctissimum, nomine reque Beatũ) necnon eius familiaris, Aetherius Vxomensis Episcopus. Asserebat hic Elipãdus, Christum Dei filium, quòd ad humanitatem spectat, dicendum esse adoptiuum, & non proprium, ac naturalem, ex quo necessario consequebatur, vt duæ essent in Christo personæ, duoq; filij, naturalis vnus, alter adoptiuus, sicq; horrendum dictu, damnata olim in Oriente, Synodo, Nestorij hæresis, in Hispania reuiuiscebat. Cognito is studio, & conatu Beati aduersus falsam suam opinationem, indignatus se impugnari ab vno presbytero, & ab Episcopo minoris Diœcesis, aduersus eos exerit stylum, & scribit epistolam ad Fidelem quendam Abbatem in Asturia degentem. Extat ipsa data hoc anno mense Octob. qua eum monet, vt accersitum B. presbyterum, admoneat, reprehendat. &, si possibile sit, corrigat, atq; ad sentiendũ vnà secum perducat. Abbas casu incidens, in Beatũ & Aetherium, literas ostendit. At illi cognita perfidia hominis, ingens volumen, aduersus illam hæresim comparant,

D

E

quod

quod extat in Archiuo Ecclesiæ Toletanæ, teste Morali historico Regio. Cum illi, vt Archiepiscopum, etsi hæreticum, nondum tamen damnatum honore debito persequentes, errorem tantum firma argumentorum vi impetunt, & percellunt. Perseuerasse eum in errore, Concilium post decem annos, aduersus eum habitum (de quo post) satis probat. De quo Beato, idem, qui supra auctor Moralis, tradit in Hispania coli, vt verè sanctum, eiusq; reliquias in honore asseruari, eiusdemque extare commentarium egregium in Apocal. ad suum commilitonem Sanctum Etherium inscriptum. A

Christi Annus 784. *Hadrian. Pap.* 13. *Constant. & Irenes Imper.* 5. *Indict.* 7. B

Matris, & vx. Carol. obitus.

PAulus Patriarcha Constantinopolitanus, foris quidem hæreticus Iconoclasta, intus verò benè conscius veritatis Catholicæ, in morbum cum incidisset, abdicans, in Monasterium, ad pœnitentiam secessit, deplorans apud Imperatores, & senatum suam, propter vanum timorem, dissimulationem veritatis, addensque, *Nisi Synodus Vniuersalis fiat, & error, qui est in medio vestri, corrigatur, salutem non habebitis*, qui in his, ingenti cum omnium mœrore vitam reliquit; colendus enim vir erat, & sapiens & supra mensuram misericors, & magnæ apud omnes auctoritatis. Ex tunc ergo cœpit dici, & disputari impunè de sanctis Imaginibus, antea prohibentibus Magistratibus: etenim tam Palatinæ, quam Castrensis militiæ primates, quin & ipse senatus suis erant irretiti laqueis impietatis. Ex Theophane. Quam postea licentiam firmarunt Imperatores literis suis, [a] quibus Pauli egregium facinus laudibus sunt prosecuti. Cogitantes igitur Imper. de Patriarcha subrogando illi nō impari, quod non facilè inueniretur, qui simul Catholicæ fidei zelo, & auctoritate præstaret; ardentique animo perarduum opus efficeret, restituendi, per Oecumenicum Concil. fidem Cathol. post multam deliberationem, necessitas coegit, in laicum hominem, in quo hæc omnia inessent, Tarasium à secretis Imperatorum, conuertere animum, in quē eundem, & vota Orthodox. omnium conspirarunt; vno ipso refragante, & assensum detrectāte; quo vsque promissionem accepisset ab omnibus de celebrando œcumenico Concilio, per quod hæresis damnaretur, & anathemate ipsa Constantinopolitana Ecclesia soluere- C

Tarasius ex Aula vocatur ad sed. Patr.

tur: Ex Theophane, qui accepit ex Actis publicis. Cæterum, etsi ex laico contra Canones fuit Tarasius promotus ad sacerdotium; ex sacerdotalibus tamen moribus dignis Episcopo, in Episcopatum assumptus est, cui ex cognita nobilitate fulgor accessit. Etenim (vt Ignatius auctor est) ex Patricio ortus est genere, patre Georgio, præfecturam vrbanam magna gloria administrante, matre vero Encratia dicta, æquè pietate conspicua: ipse vero Tarasius auctus Consulari dignitate, & ob eruditionem insignem, morumque egregiam laudem ad secreta curanda adscitus fuerat ab Imp. D

Imperatoribus in hac electione, quidquid bonū, & sanum erat, assentiebatur, quidquid vero prauum, & infectum labe hæresis, vt ferè turba militaris, aduersabatur. Sed id vicit, quod iustum est. Pergit Ignatius plura scribere de eius vitæ institutione, de studio scripturarum, de vigilijs, de victus, & vestitus frugalitate, qua etiam luxum correxit clericorum, de frequēti precatione, de humilitate, de effusa in pauperes largitate, quibus etiam ipso die Paschæ assidentibus ministrabat, de aliarum denique eius virtutum præstantia plura habet Ignatius, rerum harum inspector. E

Hadriani Responsoriale nō extat.

Hoc eodem anno Hadrianus Papa, ea, quæ spectant ad sacros ritus, quam diligentissime curans, librum scripsit, cui titulus fuit, Responsoriale de Circulo anni, quæ videlicet Responsoria in singulis essent sacris officijs dicenda, qui non extat: sed Amalarius Romam veniens, sub Ludouico Imperatore Caroli filio, eum se legisse testatur.

A Sed quod rursus ad res spectat Orientalis Ecclesiæ, mortuo hoc anno Moyse Rege Saracenorum, qui anno superiori Madi successerat, substitutus est in locum eius Aaron frater bellicosissimus, qui tenuit Imperium ann. 23. semper infestissimus Christianis. Theophan. Sed illud admiratione dignum, quod scribit Eginhardus in vita Caroli Magni. *Cum Aaron Rege Persarum, inquit, qui excepta India, totum pene tenebat, Orientem, Carolus talem habuit in amicitia concordiam, vt gratiam eius omnium, qui toto orbe terrarum erant Regum, ac Principum, amicitiæ præponeret, solumq; illum honore, ac munificentia sibi colendum iudicaret. Ac proinde cum legati eius, quos cum donarijs, ad sacratissimum Dei, & Saluatoris nostri sepulchrum, locumque Resurrectionis miserat, ad eum venissent, & Domini sui voluntatem indicassent; non solum, quæ petebantur, fieri permisit, sed etiam sacrum illum, & salutarem locum, vt illius potestati adscriberetur,*
B *concessit; & reuertentibus legatis, suos adiungens, inter vestes, & aromata, & ceteras Orientalium rerum opes, ingentia illi dona transmisit, cum ei paucos ante annos, quem tunc solum habebat, roganti, misisset elephantem.* Hæc Eginhardus. sic igitur Rex Christianissimus Primus inter Reges Occidentales legitimus Dominus factus est Sacrosancti nostri Redemptoris sepulchri, pro quo ab impijs iterum vindicando, summa gloria eius posteri riuos sanguinis profudere. Nec tamen propterea Aaron remisit odium in Christianos, inter alios ab eo neci traditos, hoc tempore Irenæ, & Constantini Imperatorum, fuisse Bacchum Iuniorem, testatur Græcorum Menologium 17. Mensis Decemb.

Rex Persarum m v... sum sibi c lendum putat Carolum.

R. Persarum S. Sepulchrum ascribit in... Caroli M.

C

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. & Irenes Imp.	Indict.
785.	14.	6.	8.

IMperatores de Creatione, & Consecratione Tarasij, quæ contigit in fine anni superioris, vt tradit Theophanes 8. Kalend. Ianuar. eadem octaua Indictione inchoata scripserunt litteras, & legatos miserunt ad Hadrianum Romanum Pontificem, rationem reddentes de ijs, quæ facta erant, & inuitantes eum ad Concilium verbis his, quæ habet Nicolaus prima epistola ad Michaëlem Imperatorem. *Rogamus vestram fraternam Beatitudinem,* (inquiunt Constantinus & Irene,) *magis autem Dominus rogat, qui vult omnes homines saluos fieri,*
D *& in agnitionem veritatis venire, vt det seipsum, & nullam tarditatem faciat, & ascendat huc.* & paulo post. *si non potuerit,* inquiunt, *ascendere huc, eligat viros pretiosissimos, & dirigat huc cum syllabu* &c. Recitat eas literas Anastasius in præambulis Nicæni Concilij. Scripsit, & Tarasius, vt ordinatus est, literas ad eundem Hadrianum, mittens suæ fidei professionem, ad tres alios item Patriarchas, Alexandrinum, Antiochenum, & Ierosolymitanum, cum sua item fidei professione.

Hadrianus acceptis Orientalibus literis, rescribit ad Imperatores [a] gratulans, quod diuinitus delecti sint ad restituenda, quæ à prædecessoribus ipsorum Impp. euersa, & destructa erant, & cohortans ad perseuerandum in illis, quæ optima inchoarant: Differit etiam de Romanæ Ecclesiæ Primatu super omnes Ecclesias, & doctrinam, ac traditionem con-
E tinuati vsus sacrarum Imaginum in Ecclesia latè prosequitur. Monet inde Conciliabulum contra sacras Imagines aboleri, his verbis. *In primis pseudosyllogum illud, quod sine Apostolica Sede enormiter, & irrationabiliter, nequiterque contra sanctorum venerabilium Patrum traditiones, de sacris Imaginibus actum est; anathematizetur, præsentibus Missis nostris; & tunc, sicut antiquitus mos extitit, iureiurando vestra pijssima, atque tranquillissima potestas, vna cum Domina A. pijssimi Imperij vestri Genitrice, seu eiusdem Regia vrbis Patriarcha, nec non, & cuncto Senatu Corporale tribuentes sacramentum, verbum commonitorium, sicut antiquitus, pia, sacra nobis dirigere, vestra dignetur Imperialis potestas: quia non est apud vos partis cuiuslibet fauor, aut defensio, sed æqua-*

[a] Act. 2. Conc. Nic. 2. ex vers. ... 7.

Primatus Eccl. Ro.

Pseudosyn. aboleatur.

A

litatem vtrisque partibus conseruabitis, nullatenus necessitatem facientes, in quocunque capitulo eis, qui à nobis diriguntur quoquomodo, sed omni honore eum honorificentia competenti, & susceptione dignos eos habebitis. Et siquidem vtrinque conuenerit, iterum cum omni humanitate eos ad nos dirigere satagetis: quia dudum ibidem pro zelo fidei, ac Sanctarum Imaginum religiosi viri, ac Dei famuli deiecti in exilio sunt, & bona confessionis huiusmodi finierunt vitam.

Petit vsurpata patrimonia reddi. Consecrationes item Episcoporum dioecesis Rom.

Postulat deinde oblata, & concessa Patrimonia Beati Petri in integrum, vt restituant pro luminarium concinnationibus, atque alimonijs pauperum: *Consecrationes item Episcoporum, atque Archiepiscoporum, qui sunt nostra,* inquit, *Dioecesis; vt antiqua habet traditio, ad tollendum omne schisma inter sacerdotes. Quod vero in Imperialibus literis pro Patriarcha Regia vrbis directis.* inquit *Vniuersalem ibi reperimus exaratum; sed vtrum per imperitiam, aut schisma, vel* B *haeresim iniquorum scriptum est, ignoramus. Sed deinceps suademus vestra Clementissima, Imperialisque potentia, vt minimè in suarum exarationum serie. Vniuersalis, describatur, quia contra sacrorum Canonum instituta, seu sanctorum Patrum traditionum decreta, esse videtur.* Et post pauca. *Si quispiam Vniuersalem nuncupauerit, vel assensum tribuerit; sciat se orthodoxa fidei esse alienum, & nostra Sancta Catholica, & Apostolica Ecclesia rebellem.* Mox, vt exultasse se ait, de confessione tam recta fidei Tarasij Patriarchæ in synodica ad se missa, quam Dogmatum sanctorum sex synodorum, & venerandarum Imaginum; ita vehementer conturbatum, quod ex laicali ordine, & Imperialibus obsequijs deputatus, repente in Patriarchatus culmen euectus est, & apocalligus, contra sanctorum Canonum censuram, factus est Patriarcha &c. Rursum excitat eos ad restituendas sanctas Imagines spe patrocinij Beati Petri Aposto- C li ad subigendas barbaras nationes, exemplo prouocans eos Caroli Magni, qui Apostolicæ obtemperans sedi, omnes Occidentis sub suo Regno adunauit barbaras nationes, &cæt.

Queritur de Tarasio ex laico c. can. electo Patr.

Electionē Tarasij, vt ex laico, suspendit.

Rescripsit item ad Tarasium Patriarcham Hadrianus, magnopere se miratum de eius ex laico promotione, contra Canones, & vsum Ecclesiæ, ac propterea eius se electionis approbationem suspendere, donec hæresi Iconoclastarum profligata, Sacrarum Imaginum cultum restituat Ecclesijs. Quod ille facere iam aggressus, hisce calcaribus velocissime currens, minime indigebat, quippe qui ad hoc agendum sibi oppignorauerat fidem Imperatorum, dum suæ se electioni minime consensurum publice fuerat cōtestatus, nisi eiusdem D erroris abolitionem polliciti ijdem fuissent Impp.

Tres alij Patriarchæ adire non possunt ob tyrannidem Sarracen.

Non sic autem fuit facultas tribus Patriarchis Orientalibus ad Tarasium rescribendi, neque etiam legatis missis ab ipso facultas data eosdem conueniendi, cum regnaret, de quo diximus, Aaron Princeps Sarracenorum acerbissimus Tyrannus, Christianis infensissimus. Missi igitur legati à Tarasio in Palæstinam cum peruenissent, audientes Theodorum Patriarcham Ierosolymitanum exulem iam defunctum, diuerterunt ad Sanctissimos monachos, à quibus acerbissimam, quam paterentur Christiani Orientales seruitutem, intellexerunt; quamque periculosum esset adire alios Patriarchas, nimirum si detecti essent, fore, vt non ipsi tantum legati; sed etiam omnes Orientis fideles extremum subirent periculum. Cęterum de illorum fide Catholica firma, atque secura, ijdem Sanctissi- E mi monachi, quos penes se, ipsorum libellos ostenderant, literas videlicet eo argumento conscriptas ad Theodorum Ierosolymorum Episcopum, cum ab eo recens creato, ex more, de fidei Catholicæ professione synodalem epistolam accepissent. Interclusa igitur via adeundi alios Patriarchas, ne eos vacuos redire penitus sinerent monachi illi, synaxim habuerunt, & vna omnium sententia decreuerunt, vt pro excusatione Legatorum, Apologeticas ad Tarasium literas redderent, quibus pariter de fide Catholica trium illorum Patriarcharum eum redderent certiorem, & Legatos mitterent, qui pariter synodo cele-

bran-

A brandæ interesse deberent: ad quod munus delecti sunt duo sanctissimi monachi Thomas, & Ioannes, quorum alter Patriarchæ Antiocheni; alter Alexandrini syncellus fuisset. Atque hæc habentur in literis Orientalium monachorum ad Tarasium, non quidem illis, quæ mutilatæ, magna ex parte, extant in tertia Actione Nicæni posterioris Concilij, sed in illis, quæ leguntur sincerissimè scriptæ in editione Anastasij Bibliothecarij. In quibus literis duo hæc sunt obseruanda. Primum quòd ita aiunt; SECVNDAS ECCLESIAE PORTANT IMPERATORES; NAM PRIMVM IN ECCLESIA LOCVM POSSIDENT SACERDOTES. SACERDOTIVM ENIM IMPERII SANCTIFICATIO EST, ET CONSTITVTIO; ET IMPERIVM SACERDOTII FORTITVDO, ET FIRMAMENTVM, *de quibus sapiens quidam Princeps, & in Sanctis*
B *Regibus Beatissimus ait, Maximum donum Deus hominibus præstitit sacerdotium, & Imperium. Illud quidem adornans, & regens cœlestia, hoc vero gubernans ista terrestria.* Deinde illud, post multa, *ex eo quod nullus Episcoporum harum partium conuenisse repertus est ad sextam synodum propter nefariorum hominum dominatum, nullum ex hoc sanctæ adhæsit synodo præiudicium, neque secuta est prohibitio aliqua statuendi, & manifesta faciendi recta dogmata pietatis*, PRAECIPVE CVM SANCTISSIMVS APOSTOLICVS PAPA ROMANVS CONCORDAVERIT, ET IN EA INVENTVS SIT PER APOCRISARIOS, QVOS *& nunc Sanctissimi hoc cum auxilio Dei similiter fiet. Nam sicut tunc illius fides in orbis terræ personuit fines: ita & synodi, quæ nunc per gratiam Dei congreganda est per interuentionem vestram*, ET EIVS, QVI MODERATVR APOSTOLORVM PRINCIPIS SEDEM *prædicabitur in omni loco, qui sub Sole est fides &c.*

C Cum suis his literis miserunt, & mutuas synodicas trium Orientalium Patriarcharum inuicem missas.

Hoc ipso anno contigit, quod narratur à Constantino Episcopo Constantiæ Cypri in Act. 4. Nicæni posterioris Concilij de Agareno in ciuitate Syriæ Gabala, relatum à triginta viris inde in Cyprum remeantibus, qui interrogans Christianum de Imagine quadam. Quid prodesset Imago illa; cum audisset, his quidem, qui eam honorant, prodesse; nocere autem ijs, qui eam inhonorant. Ecce egò, inquit, effodiam oculum eius, & videbo, quid mihi noceat. Effodit igitur dextrum oculum Imaginis; & protinus dexter eius oculus in terram exilijt, idemque ignea febre correptus, asportatus est in ciuitatem
D suam.

Miraculū in violantē imaginem.

Hoc eodem anno Carolus Magnus Rex in Saxonia SYNODVM HABVIT PADERBORNENSEM; in qua inter alia, status Ecclesiæ Saxonum dispositus est. Baptizatis enim hoc anno ijs, qui rebellare consueuerant, Vuidichindo, atque Albione Principibus, res Saxonum, in tuto quodammodo videri poterat collocata. Iacta etiam feruntur hoc anno fundamenta Mindensis Ecclesiæ in Saxonia; Cui primus præfectus est Episcopus Erimbertus.

Synod. Paderbornens. in Saxon.

Quomodo autem hæc se habuerint: ex Annalibus Saxonum ista narrantur [a] pluribus, quæ nos paucis referemus. Vuidichindus, vt res Christianorum curiosius exploraret,
E mendici habitu, inseruit se eorum turbæ, sed agnitus, & ductus ad Regem, & ab eo benignè exceptus, interrogatus est, ecquid vidisti; quod te vidisse delectat? Vidi, inquit, quod mirabar, ante biduum te, demisso vultu, tristem, incertus, quid contigisset, quod tantum Regem contristaret (commemoratio fuit Dominicæ Passionis, quæ, die parasceues Regium vultum obscurasset) Rursum, inquit, vidi hodierna te die solicitum, & ad rem attentissimum, postquam vero mensam adieras in templo mediam; ita hilari mihi conspectus es vultu, vt repentinæ in te mutationis meecap ret miraculum. Stupor au-

[a] *Crantius Metrop. l. c. 3. & Hisp. Saxon. 2. c. 23*

tem erat videre, quòd de manu purpurati sacerdotis, singuli pulchellum puerum in os su- A
sciperent, quem quibusdam ludibundum arridere, vltro properare, aspexi. Hoc quid sit,
necdum accipio. Tum Rex, *Bene*, inquit, *profecisti. plus tibi*, inquit, *quam cunctis sacerdotibus,
& omnibus nobis est ostensum*. Inde mutata veste manu secum abstractum, docuit grande my-
sterium in Altaris sacramento. Qua re cognita, exhilaratum Ducem orasse, vt proprium
illi sacerdotem permitteret, qui diuinæ rei curam haberet, crebriusque in conspectu per-
ageret altaris sacratum mysterium. Rex etiam Pontificem illi daturum promittit, modo
illi habitationem Episcopo dignam prouiderit. Ducem vero Arcem suam ad Viseram, v-
triusque capacem ostendisse, dedisseque in eiusdem Arcis non exiguo circo locum ædifi-
candæ Ecclesiæ. Ferunt proinde nomen Ecclesiæ prouenisse, quod meum, & tuum, quasi B
communis duorum possessio, sonat in lingua Saxonum vernacula. Min. Din. ornata est au-
tem Ecclesia, iam tum ab initio multis SS. Reliquijs, Feliciani Fulginatis Episcopi, & mar-
tyris; Theodori Episcopi, Carpophori, & Abundij.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Constant. & Irenes Imper.*	*Indict.*
786.	15.	7.	9.

COllecta synodo inchoata in Basilica Apostolorum Constantinopoli. Prætoriani
milites à Copronymo pestifera hęresi imbuti, instigantibus maximè Iconoclastis E- C
piscopis, intentatis armis, negotium disturbarunt. Quamobrem, Imperatorum prudentia
in tempus magis opportunum differri iubetur: episcopis ad propria recedentibus, legati
Sedis Apostolicæ iussi sunt in Sicilia subsistere, opportunitatem expectantes. Theopha-
Apud Sur. 25. Febr. nes: Tarasius in epistola ad Hadrianum, Anastasius, Ignatius in Tarasio, hęc ipsa latius pro-
sequuntur.

Hoc eodem anno Hadrianus collectionem Canonum octoginta edidit hoc titulo. E
Græcis, & Latinis Canonibus, & synodis Romanis, atque Decretis Præsulum, ac Princi-
pum Romanorum hæc capitula sparsim collecta sunt, & Ingelramno Mediomatriæ vrbis
Episcopo à Beato Papa Hadriano data, sub die 13. kalend. Octob. Indict. 9. quando sui ne- D
gotij causa agebatur; cum accusatus Romam confugit, vbi absolutus, hisce Canonibus cō-
munitus, spectantibus ad accusationes Episcoporum, & ad iura Romanæ Ecclesiæ, ex qua
aduersus oppressiones illatas Episcopis à principibus defensio prodire solet. ea vero op-
pressa, omnes cum ea opprimi ecclesias sit necesse; ex more tum CELEBRATAM ESSE
SYNODVM credibile est.

Carolus Britones cōprimit. Carolus Magnus missa expeditione in Britones in extrema quadam Galliæ parte Occi-
dentali, ad littus Oceani residentes, minus dicto audientes, imperata facere, & obsides da-
re coëgit. Eginhardus.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Const. & Irenes Imper.*	*Indictione*
787.	16.	8.	10.

E

Conuenitur Nicęæ ad Cōcil. MEnse Maio 10. Indictionis conueniunt vndique Nicæam Bithyniæ Episcopi, cum
legatis Orientalium Patriarcharum, & Hadriani Romani Pont. Petro primo pres-
bytero, & Petro Monacho Præfecto ad celebrandum Concilium. Conuenere illuc &
nonnulli, qui gerebant magistratus, pietate, doctrina, & facundia præstantes, inter quos
fuit etiam Nicephorus à secretis Impp. qui post Tarasium fuit Patriarcha Constantino-
politanus; venerandi etiam, & eximij monachi, qui zelo disciplinæ, & regulæ Ecclesia-

A ſticæ mouebantur. Ex Theophane, & Ignatio. Inter hos venerabiles monachos interfuiſſe ſanctũ Platonem, auctor eſt Theodorus Studita in eius vita: ſimiliter magnus quoque ille Theophanes Confeſſor, ex Patricio genere, monaſticam vitam amplexus, vocatus aduenit, inſidens aſino, & vili veſte, cum magna omnium admiratione, & ædificatione, cùm alij ſplendidis veſtibus conſpicerentur.

Interfuit eidem Concilio S. Euthymius Sardicenſis Epiſcopus confeſſor illuſtris, cuius dies natalis, tam Græcis, quam Latinis tabulis conſignatus habetur 11. Martij. Interfuére & alij præclariſſimi Confeſſores, qui ſub Copronymo vincula, exilia, & ſedium priuationes paſſi fuerant. Numerus eorum, qui ſynodo interfuerunt, fuit 350. Epiſcoporum, vt
B eſt communis aſſenſio. Photius numerat 377. in Menologio Baſilij numerantur 367.

Anaſtaſ. in nuncupatoria epiſt. ad Ioan. Pap. Octauum, de tranſlatione à ſe facta ſeptimę ſynodi œcumenicæ prudenter admonuit, quædam in hac ſynodo ex Apoſtolorum, & ſextæ vniuerſalis ſynodi Canonibus, & ſententijs inueniri, quæ penes nos interpretata, nec habentur, nec admittuntur. Nec enim Eccleſia Rom. omnes qui feruntur, Apoſtolicos canones, recepit, *ſed & prædeceſſor veſter*, inquit Anaſtaſius, *Papa Stephanus non ex ijs pluſquam 50. recipiendos ſynodice promulgauit; ſed neq; Canones eos ſextæ ſynodi in prioribus Canonibus, vel Decretis SS. ſedis huius Pontificum, aut certe bonis moribus inueniuntur aduerſi, probauit: ſicut nec in cæterarum Patriarchalium ſedium (licet Græca vtantur lingua) reperiuntur Archiuis, nec ab illis probantur.* Differit idem deinceps, de nomine & titulo, OECVMENICI, ID EST VNIVER-
C SALIS, vſurpati à Conſtantinopolitanis Epiſcopis, à Romanis improbati, à Græcis aliquádiu intermiſſi, etiam in Romano Epiſcopo ab illis improbati, ac demum denuò vſurpati. lege apud Innocentium tertium, lib. 2. epiſt. 197. & 198.

Triplex porrò interpretatio Latina ſeptimæ ſynodi. Vna ad verbum è verbo, ab omnibus improbata; Altera ab Anaſtaſio Bibliothecario elaborata, ſenſa ſenſibus reddendo, quæ extat in Archiuo ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & edetur cum editione œcumenicorum Conciliorum, quæ Romæ elaboratur. Tertia denique, ſecunda inferior, quæ in Tomis vulgatis habetur Conciliorum.

Prima ſeſſio habita Nicææ Bithyniæ in Baſilica S. Sophiæ Imperatoribus Conſtantino, & Irene, octauo anno conſulatus eorum 8. kalend. Octobr. Indict. 11. ab ipſo menſe Sept.
D inchoata. Vbi recenſitis primum legatis duobus Sedis Apoſtolicæ, alijſque duobus trium ſedium Patriarchalium, & alijs ſingulis, qui interfuerunt Epiſcopis, & magiſtratib. Impp. Taraſius Conſtantinopolitanus Epiſcopus cauſam cogendæ ſynodi præloquutus, redditaque de omnibus exacta ratione, & exhortatione adhibita, vt aduerſus exortam hæreſim ſtrenue agerent, verbis Domini fiſi, quibus dixit: PORTAE INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM. Primum omnium iuſſi ſunt adeſſe Epiſcopi eius hæreſis accuſati, qui intromiſſi ſunt. Lectæ inde litteræ Imper. exhortatoriæ ad ſynodum ad iuſte, & conſtanter agendum, & explodendam omnem nouitatem. Hadriani item Romani Pontif. litteris ad id ipſum præſtandum; ſimul & trium Oriẽtalium Patriarcharum.
E His auditis ſancta Synodus bene precata Impp. adeò de Catholica fide benemerentibus, ad cognitionem lapſorum Epiſcoporum conuerſa eſt. Fuerunt hi primi in medium producti Baſilius Ancyræ, Theodorus Myrenſis, atque Theodoſius Amorij, qui omnes ſtantes ante patrum conſeſſum, ſponte ex hæreſi ad Catholicam fidem conuerſi, recipi in Eccleſiam petierunt, offerentes orthodoxæ fidei confeſſionem, in his præſertim, quæ ſpectare videbantur ad condemnationem hæreſis, & hæreticorum, quibus adhæſerant. His acceptis, & à ſancto Synodo collaudatis, Deoque gratijs redditis, cõſenſu totius ſynodi iuſſi ſunt tres hi pœnitẽtes Epiſcopi in ſuis locis inter alios reſidere, productique ſunt alij Epi- Tres Epiſ. ab hæreſi recepti in ſuis ſedib.

scopi pariter lapsi, quorum, quòd fides haud adeò explorata esset, prolixior de eis cognitio adhibita est. Cum verò Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus vnius ex eis fidem exploraret, audissetque multo ipsum tempore in eadem hæresi permansisse; illam auream memoratu dignam sententiam dixit: Diuturniores passiones, difficiliores sunt ad curandum: sic & anima, quæ in obscuro est hæreseos, lumen orthodoxiæ difficile recognoscit. A
Quomodo autem hi recipiendi essent in Ecclesiam, & qui ab eis ordinati fuissent, ex sacris antiquis Canonibus sanctorumque Patrum assertionibus, ex codicibus è Patriarchio in synodo allatis, facta est prolixior disquisitio, & inter differendum idem Tarasius interlocutus, ostendit, eiusmodi hæresim iam diu ante ab improbis hæreticis esse plantatam à Marcionistis, videlicet, Manichæis, à Petro Fullone, Xenaia Hierapolitano, atque Seuero nefandissimis hæresiarchis; sicque renouatam hanc hæresim magis dici posse, quàm adinuentam. B

Iconoclastarũ hæresis à quib' duxerit originem.

Cùm autem quidam difficiliores se exhiberent ex numero orthodoxorum Episcoporum, qui synodo præsentes erant, ad eosdem lapsos recipiẽdos Episcopos; alij tamen plures se æque peccatores publicè clamantes, viam lapsis deprecati sunt; quorũ exceptionem in sequentem actionem placuit differre.

Illud Apo. de Ro. fide Fides vestra annunciatur in vniuerso mundo.

Secunda actione post biduum 6. kalend. Octobr. lectæ sunt litteræ Hadriani Papæ ad Impp. & ad Tarasium Patriarcham, de quibus interpellatus Tarasius, an illis consentiret; dixit: Sacratissimus Paulus Apostolus, qui illustratus est lumine Christi, & genuit nos per Euangelium; cum Romam scriberet, approbans studium sinceræ fidei eorum, quam in Christum verum Deum habebant, sic ait: *fides vestra annunciatur in vniuerso mundo.* Hoc testimonium sequi necessarium est, & inconsulte agit, qui huic conatur resistere. C

Tarasius ad fidem Pap. refert Hadriani litteræ ad Imp. probantur a syno. PP.

Vnde Hadrianus Præsul senioris Romæ, cum esset particeps eorum, qui prædicto testimonio muniri meruerant, scripsit expresse, ac veraciter pijs Impp. nostris, atque ad humilitatem nostram affirmans, bene, ac optime se habere antiquam traditionem Ecclesiæ Catholicæ: nam & ipsi nos scrutando scripturas, & syllogisticè approbando rimati sumus; sicque confessi sumus, & confitebimur, consonamus, & confirmamus, atque permanebimus in significatione litterarum, quæ lectæ sunt Imaginales descriptiones (quæ scilicet ad sacras Imagines pertinent) suscipientes, secundum antiquam Patrum nostrorum traditionem, & has affectuoso amore, &c. Interpellata rursus sancta Synodus ab Apostolicæ sedis Legatis; respondit. Sequimur, & suscipimus, & admittimus, quæ secuta sunt hæc. In primis legatorum trium Patriarcharum præconia de litteris Hadriani, & fide recepta à Tarasio Patriarcha, deinde aliorum Episcoporum singulis elogijs eos laudantium, & subscriptione probantium. Præstiterunt idem Venerabiles Archimandritæ; inter quos habetur subscriptus sanctus Plato, de quo supra; sicque finem accepit secunda Actio. D

6

Tertia Actio habetur celebrata, 3. kalend. Octobr. apud Anastasium, ex quo corrigenda est vulgata editio. In hac primum causa Gregorij Neocæsareæ Episcopi cognoscenda proposita est. Hic enim Antesignanus ferebatur Iconoclastarum hæreticorum, quique persecutioni tempore grauiter vexasse orthodoxos diceretur. Quorum causa, etsi pœnitens admittendus esset in Ecclesiam, non tantum esset restituendus in Episcopatum. Verùm quia persecutio probata non est: Decreto in primis Legatorum sedis Apostolicæ iussus est cum Collegis recipi in sedem suam. Post hæc autem legi sancta Synodus præcepit litteras Tarasij ad tres Orientales Patriarchas, & vicissim à monachis Palæstinæ eorum nomine ipsi redditas, quibus probatis, & assertis, aduersus aliter sentientes anathema illatum est ab ipsis Apostolicæ sedis Legatis nomine 318. Patrum, qui ante in eadem E

ciuitate

A civitate Nicæna primum Concilium collegere, quibus sancta synodus in omnibus annuit; sequutaque est subscriptio cæterorum Episcoporum; Cuius diei finita est Actio, cum faustis acclamationibus, ipsis Imperatoribus, illo nouo Constantino, ista noua Helena nuncupatis.

Ipsis kalend. Octobr. (iuxta Anastasium) 4. Actione conuenientibus Patribus ex omnium sententia, recitata sunt ex sacris voluminibus testimonia de cultu sacrarum Imaginum, primum ex diuina scriptura, tam veteris, quam noui Testamenti; inde ex SS. Patrum voluminibus, sed ex versione Anastasij hic corrigendum inter alia, quæ habentur in vulgata synodi Editione, templum Romæ Saluatoris sacris Imaginibus iussum decorari, non à Ioanne, sed à Constantino. Aedificato enim templo Saluatoris Romæ, inquiunt legati sedis Apostolicæ, in duobus parietibus templi, historias veteris, & noui Testamenti designauit; hinc Adam de Paradiso exeuntem, & inde latronem in Paradisum introeuntem figurans. Hic autem aduertendum in vulgata Suriana editione, historiam de Imagine crucifixi Beryti, habere admixta quædã Apocrypha de Imagine Christi facta à Nicodemo, & alia, quæ integram ipsam narrationem suspectam faciunt. Eadem autem puta narratio habetur in versione Anastasij, ex sermone Athanasij, non quidem illius Magni, sed alterius longe posterioris, etiam post ætatem sancti Ioannis Damasceni, qui longa narratione id factum prosequitur, de Imagine fortuito relicta in domo, in quam commigrauit Iudæus, qui minimè eam aduertens ab alio Iudæo, qui obseruarat, accusatus fuit apud seniores Iudæos, quòd Iudæus, cum esset, Christi Imaginem apud se haberet. Conuenientes igitur in eam domum Iudæi, omnia, quæ audierant olim à suis maioribus in Christum patrata, satanico furore in sanctam Imaginem expromunt. Lancea igitur latus cum ferijssent, profluxit sanguis, & aqua, & quidem magna copia, ex quo in admirationem versi, nec tamen conuersi, nouum experimentum tentant; si malè affecti, & morbosi eo sanguine aspersi, sanarentur. quod cum re vera præstitum esset, Deo tangente corda, omnes, abnegata perfidia, in Christum crediderunt, & baptismum susceperunt. Sigebertus narrat factum id anno Redemptoris 765. cum imperaret Constantinus Copronymus Iconoclasta. Adeodato Episcopo eius ciuitatis, qui sanguinem per ampullas diuisum longe, lateque dirigens, prædicabat magnalia Dei, obtestans omnes, vt singulis annis 5. Idus Nouembris celebraretur passio Dominicæ Imaginis. Sed forte magis audire placeat, quod in veteribus Ecclesiarum lectionarijs id factum hoc tempore dicatur, sub Irene, & Constantino filio.

Constant. Ma. sacris ornat Imaginib. templum Saluatoris Romæ.

Apocryp. de Christi Imagine facta à Nicodemo.

Sãguis fluens de Imagine Saluatoris Beryti.

Celebris namque olim fuit fuit tantæ rei in Ecclesia commemoratio, quæ vniuersum ferè Christianum orbem in sui admirationem commouerat; Etenim rei veritate accuratè perspecta, in tabulas Ecclesiasticas ad posteriorum fidem est relata; quæ in Romano etiam Martyrologio 5. Idus Nouembr. ita reperitur conscripta, Beryti in Syria. Commemoratio imaginis Saluatoris, quæ à Iudæis crucifixa, tam copiosum emisit sanguinem, vt Orientales, & Occidentales Ecclesiæ ex eo vbertim acceperint. Tanta quidem Deus hoc tempore, cum vigeret impietas Iconoclastarum, & Sarracenorum idem docentium, & cogentium ad abdicandum venerandum Imaginum cultum, operatus est, quo, vel vno signo ex aduersariorum officina deprompto (nequid possit imposturę adscribi) eorũdem impietas confutaretur, penitusque aboleretur sed docuit experimentum, hæreticam prauitatem, etiam ipsam Iudæorum perfidiam superare.

Post hæc autem, & ad Acta synodi redeamus, alijs innumeris allatis de veneratione sacrarum Imaginum testimonijs, lectisque epistolis Gregorij Papæ Secundi, & Germani Episcopi Constantinopolitani ad diuersos eodem argumento, conscriptis. ad postremum

sancta synodus inhærens antiquis traditionibus, & Patrum sententijs, plures anathematismos aduersus hæreticos Iconoclastas, promulgauit. Quæ omnia secuta est subscriptio omnium Episcoporum quinta actione 4. Non. Octobr. celebrata, cum Tarasius Constantinopolitanus Episcopus ostendisset, hæreticos Iconoclastas sectatos esse Iudæos, Sarracenos, Gentiles, Samarites, & Manichæos, vsum sacrarum imaginum respuentes. Allata sunt alia testimonia redargutis hæreticorum argumētis. Post hæc autem patefactæ sunt eorundem fraudes, tempore vrgentis persecutionis admissæ, in corrumpendis, abolendis, & incendendis sacris codicibus, in quibus de venerando cultu sacrarum Imaginum, mentio aliqua esset inuenta. Quibus peractis, iterati sunt omnium sententia, aduersus hæreticos Iconoclastas, Anathematismi. A

Sequenti rursum die 3. Non. Octobr. (ex Anastasio) habita sexta actione, recitata est definitio facta ab hæreticis Iconoclastis in pseudoseptima, ab eis appellata synodo œcumenica, cui per singula capita, paratum fuit ad venenum, antidotum, & titulus quidem ita confutatus est, vt dicerent, nullum Episcoporum conuentum, mereri nomen œcumenicæ synodi, cui non interfuerit Romanus Pontifex præsens, nec per legatos, neq; per litteras synodales. Post multa ab hæreticis calumniose, subdole, & mendaciter dicta confutata de sacris Imaginibus eo deuentum est inter legendum, vbi illi; postquam omnes, humana opera factas Imagines, se petestari, & anathemati tradere professi sunt, eam se venerari, tantum Imaginem dixére, qua filius Dei seipsum, in sacramento panis & vini ante passionem expressit. Ita ipsi quidem, cùm tamen veritatem corporis, & sanguinis Christi confiterentur. At quãtum exhorruerint Patres vocem istam Imaginis in sacrosancto Eucharistiæ sacramento; responsione omnium declaratum est, ex qua magis, magisq; redarguas nostri temporis Nouatores Iconoclastis istis deteriores. Vt igitur, tam, ab hæreticis, quàm à Catholicis, Nouatores, prædamnatos intelligas, non reddam quidã hic, breuitati studens ipsum caput: ex septima ipsorum Pseudosynodo hæreticorum depromptum, & in hac legitima, & œcumenica recitatum, & confutatum, sed prouoco tamen quemque ad id legendum in ipsis Annalibus hæreticorum pseudosynodo depromptum, & in hac legitima, & œcumenica recitatum, & confutatum. B C

Non põt dici œcumenica synod⁹, cui non adsit Papa per se, vel per legatos.

Iconoclastæ vent. corpis & sang. Christi confitẽtes, imaginem appellabant.

Quod ipsum (vt magis mireris) contra nos obijciunt Nouatores, calumniãtes à nostris ea esse dicta; quæ ab Iconoclastis sunt asserta, sed à nostris, ab orthodoxis, scilicet, confutata: nam ad id responderunt Patres, verbum Imaginis in sacratissima Eucharistia penitus detestantes. D

Calumnię Nouatorum.

Epiphanius Diaconus legit: *Patet qualiter omnis sermo propositus, quando semel à veritate auersus est, multas, & periculosas prauitates à consequentia seductoria proferat. Quippe, & isti praeceptores nouitatis passi sunt: auersi enim à veritate propter Imaginum fractionem, etiam in alteram extremam apoplexia insaniam delapsi sunt, &c.* NVLLVS ENIM ALIQVANDO TVBARVM SPIRITVS, SANCTORVM VIDELICET APOSTOLORVM, AVT ILLVSTRIVM PATRVM NOSTRORVM INCRVENTVM SACRIFICIVM NOSTRVM, QVOD IN COMMEMORATIONEM CHRISTI DEI NOSTRI, ET OMNIS DISPENSATIONIS EIVS EFFICITVR, DIXIT, IMAGINEM CORPORIS EIVS; NEQVE ENIM ACCEPERANT *à Domino sic dicere, vel confiteri; sed audiant Euangelia, dicente eo:* [a] E

Nullus veterum PP. Eucharist. appellauit imaginẽ.

Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Et accepto pane, gratias agens, fregit, dedit q; Discipulis suis, & ait: accipite, & comedite. Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit, & dixit, & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim san-

[a] Ioan. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.

A *guis meus noui Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et non dixit, accipite, & comedite Imaginem corporis mei.*

Sed & Paulus diuinus Apostolus, & ex diuinis Domini vocibus hauriens ait: [a] *Ego accepi à Domino, quod, & tradidi vobis; quoniam in qua nocte tradebatur, accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit: Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem. similiter, & calicem postquam cœnauit dicens: Hic calix nouum Testamentum est in meo sanguine: Hoc facite, quotiescunque bibetis in meã commemorationem. Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annunciabitis, donec veniat. Ergo liquido demonstratum est, quòd, nec Dominus, nec Apostoli, aut Patres imaginem dixerũt sacrificium* [a] *Cor. 12.*

B *sine sanguine, quod per sacerdotem offertur, sed ipsum corpus, & ipsum sanguinem. Et ante sanctificationis quidem celebrationem, typos, siue Antitypa, quibusdam sanctis Patribus hac piè visum est nominare; quorum est Eustachius propugnator orthodoxæ fidei, & Arianæ destructor vesaniæ. & Basilius eiusdem infelicis superstitionis depositor, qui omne, quod sub Sole est, planam rectorum dogmatum basim edocuit: ex eodem enim vnoque spiritu disputantes: vnus quidem eorum interpretans Salomoniacum dictum, quod in prouerbijs legitur.* [b] *Comedite panem meum, & bibite vinum, quod misi vobis. hac dicit: Per panem, & vinum, typos corporalium Christi prædicat membrorum. Alter verò, ex eodem fonte hauriens (vt nouerunt omnes sacerdotij mysticicultores) in oratione Dominica oblationis, ita dicit. Confidentes appropinquamus sancto altari, & proponentes typos sancti corporis, & sanguinis Christi tui, te deprecamur, & te rogamus: Et quod deinceps infertur, certiorem patris huius* Typus, & Antitypa ante sanctificationẽ. [b] *Pro. 9.* Post sanctificationẽ corpus, nõ imago.

C *perfecit sententiam, qualiter antequam sanctificata fuerint, vocata sint typi, Imagines scilicet. Post sanctificationem autem corpus proprie, & sanguis Christi dicuntur, & sunt, & creduntur. Ipsi verò viri fortes, volentes venerabilium Imaginum demoliri visionem, aliam Imaginem introduxerũt, quæ, non est Imago, sed corpus & sanguis. Porrò improbitate, & astutia referti, sophismate prauo semet decipientes, adoptione nominauerunt fieri hanc diuinam oblationem. Et quemadmodum hoc dicere aperta est dementia: ita, & imaginem dicere, ampliorem indisciplinationis habet impietatem. Deinde dimisso mendacio, tangunt pauxillum quid veritatem. Diuinum corpus dicentes, fieri: At si Imago est, non potest esse hoc diuinum corpus. Ergo hinc inde circumductis, inualida omninò manent, quæ ab illis susurrata sunt; sicut enim oculus turbatus non rectè videt; ita & ipsi prauarum confusione cogitationum, sensum suum turbantes, ac turbulentum reddentes, idipsum patiuntur, quod insanientes, scilicet pro alijs phantasticè passi, aliquando quidem Imaginem, dicentes sancti corporis Christi, intelligibile sacrificium nostrum. Aliquando verò positione corpus. Porrò hæc passi sunt, quemadmodum diximus imaginalium formationum cultum ab Ecclesia volentes exterminare, gaudentes super euersionem Ecclesiasticarum traditionum.* Hoc longius volui recitasse, quo grauior est controuersia, & pugnatius, & impudentius à nouatoribus agitata. Qui Iconoclastæ appellant imaginem nõ est imago, sed corpus. Si imago, nõ est corpus.

D

In septima Actione 3. Idus Octobr. celebrata, damnata perfidia Iconoclastarum, sancita est Catholicæ fidei definitio, in qua mentio primum facta est reliquarum sex synodorum vniuersalium, & confirmatio earundem est sequuta. Catholicum pariter est Symbolum recitatum, vbi cum ad Spiritus sancti confessionem ventum est. his est ipsa verbis expressa: ET IN SPIRITVM SANCTVM DOMINVN, ET VIVIFICANTEM, QVI EX PATRE FILIOQVE PROCEDIT. QVI CVM PATRE, &c. Habet id vulgata versio eius Concilij, ita & vetus translatio Anastasij Bibliothecarij ad Ioannem VIII. Papam conscripta. Idipsum continet & Græcus textus, nequis imposturam arguere possit. Cùm enim eiusdem fidei definitio recitata esset in Concilio Florentino, in sessione quinta Ferrariæ habita. hæc de Germana textus lectione Acta habent. Lecta septimi generalis Concilij definitione; Latini quendam vetustissimum librum in medium attulere, in quo quidem ipsa definitio: SANCTVMQVE SPIRITVM, EX PATRE, FILIOQVE

E In Symb. 7. synodi expressũ, à Patre Filioq; Spiritum S. procedere.

PROCEDERE, scriptum erat. Qua de re non mediocris contentio in illa sessione fuit exorta, Græcis videlicet reluctantibus, cum & Iulianus Cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Tituli sanctæ Sabinæ hæc ad Imperatorem, qui præsens erat: Septimi Concilij Symbolum, serenissime Imperator, quod modo fecimus recitari, in vetustissimo volumine scriptum est; ita, vt nemo potuerit suspicari corruptum fuisse; cum præsertim quidam historicus noster antiquus quidem ac litteratus, inter alia id quoque testatur, hoc ipsum Symbolum in septimo Concilio recitatum fuisse. Tali præterea symbolo cum hac additione, vel declaratione. EX FILIOQVE, non mediocrem tribuimus auctoritatem. Cæterum liber ille dictus Capitulare, aduersus Nicænam synodum missus à Carolo Magno per Engilbertum Abbatem, & Cappellanum suum ad Hadrianum Roman. Pontific. quænam germana fuerit lectio eius textus, edocet; vtpotè, quæ ab aduersario reprehendatur, quod Tarasius in Actione 3. non dixerit: A PATRE, FILIOQVE. Fuit enim ista prima reprehensio aduersarij his verbis concepta, Quod Tarasius non rectè sentiat; qui Spiritum sanctum, NON EX PATRE, FILIOQVE, secundum Nicæni symboli fidem, sed ex Patre per Filium procedentem, in suæ credulitatis lectione profiteatur. si ergo hoc ipsum scriptum fuisset, in totius synodi fidei professione, quæ in hac septima habetur actione. Scriptum scilicet à Patre per Filium procedentem, & non potius (vt habet) à Patre, Filioque procedentem: certè quidem ab aduersario non vnus Tarasius in crimen vocatus esset, sed ipsa synodus vniuersa, quam acriter impugnabat. Sed quod (vt superius dictũ est) Iconoclastarum prima fuit illa reprehensio, & prohibitio, ne diceretur Spiritus sanctus à Patre Filioq; procedere: Patres ipsi, ne vel in hoc communicarent cum illis; contra ipsorum sententiam dixerint: A Patre, Filioque procedit. Cùm non vniuersam synodum, sed Tarasium, tantum errasse in tertia Actione dicat; euidens testimonium est, in synodi professione fidei, Actione septima, aliter scriptum esse: sicque germanam eam fuisse lectionem, quam vetus Latinus Codex dicitur habuisse. Quod etiam ex Responsione Hadriani Papæ, colligitur; dum Tarasius defenditur, & asseritur ab Eccles. Rom. vtrumq; receptum fuisse, vt posset dici Spiritum sanctum à Patre Filioque procedere, & à Patre per Filium. Et Gennadius. [a] *Diuinus, inquit, Tarasius Constantinopolis Patriarcha in Epistola ad Orientis Pontifices, quæ incipit: Multis, & ingentibus prouidentijs, sic ait. Et in Spiritum sanctum, qui ex Patre per Filium procedit, & eum esse Deum cognoscimus. Audis: Ex Patre,* inquit, *per Filium procedere? Quòd verò dictio, Per, causam significet, antea dictũ est,* &c. Hæc Gennadius contendens, quòd idem sit dicere, Per filium: quod ex filio. Atque hic quoque caput integrum visum est describendum, propter peruicaciam Græcorum. Quem verò cultum impartiri voluerint sancti Patres sacris Imaginibus, his verbis significârunt. *His, ita se habentibus; Regia, quasi euntes semita, sequentes diuinitus inspiratum Sanctorum Patrum nostrorum magisterium, & Catholicam traditionem Ecclesiæ (nam Spiritus sancti hanc esse nouimus, qui nimirum in ipsa habetur) definimus in omni certitudine, & diligentia; sicut figuram pretiosæ, & viuificæ Crucis: ita venerabiles, ac sanctas Imagines proponendas, tam de coloribus, & taxellis, quam ex alia materia congruenter, in sanctis Dei Ecclesijs, & sacris vasis, ac vestibus, & in parietibus, ac in tabulis, domibus, & vijs, tam videlicet, Imaginem Domini Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi, quàm intemeratæ Dominæ nostræ sanctæ Genitricis eius, honorabiliumque Angelorum, & omnium sanctorum simul & almorum virorum. Quanto enim frequentius per Imaginalem formationem videntur, tanto, qui has contemplantur, alacrius eriguntur ad primitiuorum earum memoriam, & desiderium, & ad osculum, & ad honorariam his adorationem tribuendam; non tamen ad veram latriam, quæ secundum fidem est, quæque solam diuinam naturam decet, impertiendam: ita & istis, sicut figuræ venificæ Crucis, & sanctis Euangelijs, & reliquijs sacratis monumentis incensorum, & luminum oblatio, ad harum honorem efficiendum*

Margin notes:

A

B

C

Eccle Ro. vtrumq; admitt. Sp. S. à P. p fil. procedere & ex vtroque.

[a] *Pro Conc. Flor cap. 1. sec. 6 prope fin.*

D

Definitio S. Synodi cultus imaginum.

E

Latria soli Deo non imaginib. tribuẽda.

A *ciendum exhibeatur. Quemadmodum, & antiquis pia consuetudinis erat.* IMAGINIS ENIM HONOR AD PRIMITIVVM TRANSIT, ET QVI ADORAT IMAGINEM; ADORAT IN EA DEPICTI SVBSISTENTIAM, PERSONAM VIDELICET. SIC ENIM ROBVR OBTINET SANCTORVM PATRVM NOSTRORVM DOCTRINA, ID EST, TRADITIO SANCTAE CATHOLICAE ECCLESIAE, *quæ à finibus, vsque ad fines terræ, suscepit Euangelium, &c.* Hactenus Definitio fidei ex versione Anastasij. Eadem quoque suis scriptis professus est S. Ioannes Damascenus de Hæres. pro pe finem, qui libro 1. & 3. Apologetici sæpius repetit: Imagines nullo modo coli debere cultu latriæ, numeratque inter hæreticos illos, qui Imagini cuipiam duxerint tribuendum esse latriæ cultum. Cæterùm nequaquam in horum classem coniecerimus Scholasticos B illos, qui Christi Redemptoris Imagini, & sanctissimæ Cruci latriæ cultum tribuendum esse dixere; cum ipsi ijdem senserint reuera cum orthodoxis, ob diuersitatem tantum vocum, adhibita aliqua distinctione, seu declaratione, haud ab illis vllo modo sunt separandi. Siquidem constantissima est etiam ipsorum assertio, nulli creaturæ diuinum cultum, qui soli Deo conuenit esse Impertiendum. Cum verò eisdem sacris Imaginibus latriæ adorationem esse impendendam ijdem asseruere: vtique dicendum, intellexisse improprie, & non propter se, aut ex sua natura, sed per accidens, & relatiue ad aliud: vt tunc non Imago colatur, vt Deus propriè, sed Deus in Imagine, seu per Imaginem. Sic etiam, cum coluerunt antiqui Patres Deum (quem nemo vidit vnquam, neque videre potest) [a] in diuersis formis, seu Imaginibus apparentem, in quibus constat repræsentatum fuisse Deum; C eos non peccasse; sed meruisse dicendum, dum illas ipsas Imagines, vt Deum coluere cultu latriæ, quas scirent repræsentare Deum. Quòd igitur nemo ipsorum dixerit adorandas Imagines cultu latriæ propter se (id enim esset re vera Idololatria) sed propter aliud, vtiq; non proprium per se existentem latriæ cultum illis tribuisse noscuntur, ob quod damnandi essent, sed cultum latriæ, illum tantum, qui fit ob aliud, & per accidens, & relatione ad primum exemplar. Quòd autem, cum vna, eademque sit eorundem, & omniũ orthodoxorum sententia de sacrarum Imaginum cultu, diuersis tamen, & plane contrarijs verbis vsi sint, non aliunde accidisse putandum, quàm quod eiusmodi tam firma, cõstans, & certa, tamque serio pertractata, & definita, atque in canonem redacta sententia Nicæni posterioris D Concilij, minimè ijsdẽ sanctis, & doctis viris innotuit: nisi forte per leuem aliquam historiarũ lectionem tantum de eo Concilio cognitionem habuerunt, quod cum intellexissent in synodo Francofordiensi improbatum, nullam de ea rationẽ habendam esse statuerunt. Vel si ijdem (quod forte verius) ipsum œcumenicum esse sciuerunt, probatumque à Rom. Pontif. damnatum verò ab aduersarijs: tamen quod in eo mentirentur aduersarij, definitum esse cultum latriæ sacris Christi imaginibus tribuendum: verùm id esse putantes in contrarium, nisi calumniam non intelligentes (de qua fusius suo loco, cum de Conc. Frãcofordiensi agendum erit) pro ipso Concilio cautã agere se putârunt, si quomodocunq; impropprietate verborum licet, latriæ cultum in sacris Christi imaginibus tuerentur, sicque ex ignoratione rerum gestarum diuersitas ista loquendi accidisse cognoscitur. E

S. Damasc. de imaginibus. Inter hæreticos cẽsendi, qui latriã tribuunt imaginibus. Non tamẽ D. Scholastic. catholica enim senserunt. Scholasticorũ sẽia de latriæ cultu dando imaginib. explicatur.

[a] 1 Ioan. 4. 1. Tim. 6.

His igitur in synodo definitis, accessit omnium Episcoporum subscriptio, quam subsecutæ sunt publicæ eiusdem synodi acclamationes, additis anathematismis.

Præter Catholicæ fidei Decretum ab eadem sacrosancta synodo Canones sanciti sunt 22. quorum tertius, totidem verbis hic reddendus est, planè dignus, qui Regum omnium Palatij foribus inscribatur, vna cum titulo ipsi præfixo.

QVOD NON OPORTEAT PRINCIPES ELIGERE EPISCOPOS.

Omnis electio à Principibus facta Episcopi, aut presbyteri, aut Diaconi irrita maneat secundum regulam

gulam qua dicit: SI QVIS EPISCOPVS SAECVLARIBVS POTESTATIBVS VSVS, ECCLESIAM PER IPSOS OBTINEAT, DEPONATVR, ET SEGREGENTVR OMNES, QVI ILLI COMMVNICANT. *Oportet enim, vt qui prouehēdus est in Episcopum, ab Episcopis eligatur: quemadmodum à sanctis Patribus, qui apud Nicaeam conuenerunt, in Regula definitum est, qua dicit:* EPISCOPVM CONVENIT MAXIME AB OMNIBVS, QVI SVNT IN PROVINCIA EPISCOPIS ORDINARI. SI AVTEM HOC DIFFICILE FVERIT PROPTER INSTANTEM NECESSITATEM, AVT PROPTER ITINERIS LONGITVDINEM, TRIBVS, TAMEN OMNIMODIS CONVENIENTIBVS, ET ALIIS PER LITERAS CONSENTIENTIBVS, TVNC CONSECRATIO FIAT. PRIMATVS TAMEN EORVM, QVAE GERVNTVR, PER SVAM QVANQVE PROVINCIAM METROPOLITANO TRIBVATVR ANTISTITI. Hæc Canon, quibus videas penitus inhibitum esse Principibus, Ecclesijs præficere sacerdotes. Habent tamen aliqui id ex sedis Apostolicæ priuilegio. A B

Canon. 12. Sustulerunt pretiosum vestitum clericorum, qui ab Iconoclastis fuerat introductus.

Ex synodo demum synodales emissæ epistolæ ad diuersos: Vna ad ipsos Impp. Alia verò encyclica ad omnes Ecclesias: Tertia ad Hadrianum ipsum Romanum Pontificem: Alia ab eodem Tarasio scripta habetur epistola erudita, atque prolixa ad eundem Hadrianum Pont. de Simoniaca hæresi profliganda, quæ extat ad finem septimæ synodi, & apud Balsamonem in appendice ad Nomo. Can. Photij. C

De Simoniaca hæresi profliganda.

Porrò ipsa dies 12. Octobris, qua synodus est feliciter absoluta, relata fuit à Patribus in tabulas Ecclesiasticas anniuersaria memoria celebrãda, qua Deo gratiæ agerentur de profligata hæresi, & seruata veteri Ecclesiæ in cultu sanctarum Imaginum obseruantia. Menolog. Basil. Imp.

De his autem, quæ post absolutam synodum sunt consequuta, Ignatius huius temporis historicus in Tarasio, hæc, inter cætera habet, lapsos Episcopos, & clericos Ecclesiæ per pœnitentiam reconciliatos, & in ordine, quemque suo, receptos. Id quidem magno Tarasio inuidiam peperit. Etenim sanctissimi qui videbantur monachi aduersus eum insurrexére, & qui inter illos eminebat, Saba. Testatur id Theodorus Studita, [a] qui & addit alibi, [a] statim post synodum ab aliquibus factam esse discussionem à Tarasio, quòd dicerent pecuniariam ab eo factam ordinationem, quod non fuisse verum idem tradit, licet dicat, in suspicionem ea de re fuisse adductum, quam suspicionem, vt aboleret, ad huiusmodi crimen radicitus ab Orientali Ecclesia conuellendum, viribus totis insurrexit: vt ex Ignatio monacho constat in eius vita. At reperitur (quod mirandum est, si verum esse monstrari potest) eiusdem Tarasij epist. ad Hadrianum Papam aduersus simoniacam prauitatem, arguens eundem Hadrianum, quod ea sit labe pollutus. Certè quidem nusquam apud quemlibet scriptorem aliquid huiusmodi de Hadriano dictum reperitur, vt mirum admodum videri possit, vt, qui à suis, erroris argueretur, ipse in Rom. Pont. tale crimen impingat, cumque acerbe nimis corrigat. Certè quidem, qui eam primus edidit Theodorus Balsamo Rom. Eccl. acerbissimus hostis in suspicionẽ adducit imposturæ, vtpotè schismate scissus homo, qui nihil magis scribendo laboret, quàm, vt Ecclesiæ Romanæ notam inurat, eandemque contemptibilem reddat. Laborauit, & ipse Theodor. Studita alia suspicione circa Nicænam synodum, quod eam non œcumenicam, sed localem dixisset in epistola ad Arsenium. [c] Certè quidem ea epistola, tam aperta habet mendacia, vt conficta haberi debeat: sed Theodorus ea calumnia, & alijs egregiè se purgat epistola 127. ad Petrum Nicæn. Episcop. *obiectiones, & criminationes deducemus, quas contra nos, nescio vnde, patu* D E

[a] li. 1. ep. 38. ex cod. col. Biblioth. [b] li. 1. ep. 35.

Epist. Tarasij ad Hadria. de Simo. suspecta est imposturæ.

Theodor. [c] epist. 38.

A *opifices concinnarunt: schismaticos nos depinxerunt, à diuini Pontificis nostri Consortio auersos, Idionomos appellarunt, id est priuati iuris auctores in eorum pœnis, qui hæreticæ Communioni adhæserunt, aliaque multa, quæ epistola includere molestius foret. Verum ad singula, vt diximus, appositè precibus tuis respondentes. Cum sacro Pontifice Communicare nos ostendimus, qui, & summa humanitate nos excepit, & amanter tractauit, & dimisit, nullo verbo de his, quæ per dolum conficta fuerunt, interiecto. Quinetiam, cum mentio fieret de Domino, & Beato Tarasio (nam, & ab eo dixerant, Patrum scilicet amatores nos desciuisse, & secundam in Nicæa sanctam synodum localem appellare) probauimus nos, & illum in Sanctis Patribus habere, & synodum verbis, scriptisq; œcumenicam confiteri.* Hactenus de rebus Orientalibus. Occidentales iam longo interuallo reuisamus. — Studita purgat se de calumnijs.

B Hoc anno, (vt habent Annales Francorum, & qui eosdem collegit Regino) *Carolus Magnus Romam venit, & à Pontifice Hadriano susceptus, ibi aliquot dies moratus est. quod cum audisset Heregisius (an Arichisius) Dux Beneuentanorum, timore perterritus, misit Romaldum (an Romualdum) filium suum cum magnis muneribus ad Regem, & promittens se omnem voluntatem eius facturum. Sed his suasionibus minime Apostolicus credidit.* (quod peculiare esse Principum Longobardorum fidem frangere, sæpe fuisset expertus) *sed magis exhortatus est Regem, vt Beneuenti fines intraret, quod, & fecit, & cum Capuam venisset, Heregisius reliquit Beneuentum, & Salernum secessit, ibique se muniuit. Et exinde misit filium suum Grimaldum (nam Romaldum Rex secum detinebat) cũ magnis muneribus offerens obsides, & promittens omnem fidelitatem, tantum ab impugnatione cessaret.*

C *Tunc Rex cum consulto fidelium, & sacerdotum, ne penitus Episcopatus, & monasteria deuastarentur, elegit duodecim obsides præter filium supradicti Ducis Grimaldum, & accepit munera, & iurauerunt omnes Beneuentani, & reuersus est Romam, ibiq; celebrauit Pascha cum Præsule Sedis Apostolicæ.* Hæc Regino. Eadem reliqui omnes res Francorum prosecuti. Qui post Paulum Diaconum prosecutus est res Longobardorum: Herempertus vir illustris (ita enim inscribitur) plura his addit, quæ, quòd fabulosa multa commisceat, nobis non omnino probantur. — Carol. Beneuẽtanorum D. in deditionẽ accipit.

Hoc anno mense Augusto mortuus est Arichisius Dux, vt est in Epitaphio à Paulo Diacono descripto, post cuius mortem dimissum fuisse Grimoaldum filium obsidem à Carolo Magno, & Patri successisse, Leo Ostiensis testatur [a], itemque Herempertus in historia Longobardorum. Mortuo Archisio, Paulus Diaconus ad Cassinense monasterium — [a] li.1.c.16

D venit, vbi plures vixit annos. Carolus Beneuento victor rediens Cassinum ad corpus Sancti Patris Benedicti adijt, seque omnium Deo seruiẽtium orationibus commendauit: Abbati quoque Theodomario, agrum, quem possidebant, & aquas confirmauit. Ab hoc eodem Abbate ex Francia per Aldigarium Episcopum idem Carolus monachos expetijt, qui regularem disciplinam pene extinctam renouarent. Quibus temporibus Anglus quidam mutus, & surdus veniens cum quibusdam suæ gentis ad limina Apostolorum, inde ad memoriam B. Michaëlis Archangeli in monte Gargano tendens, ad Cassinense monasterium venit, vbi prostratus ante corpus Sanctissimi Benedicti, diutius orans, recepto auditu, & loquela, non modo patria, sed etiam Romana lingua absolutè loqui cœpit. Ex Leone Ostiensi [b]. — Miracul. — [b] li.1.c.14. & 17.

E Romæ, dum Carolus cum Domino Apostolico Pascha celebraret, orta contentione inter Romanos, & Gallicos Cantores, vtri melius cantarent, seque alteri alteris præferentes, Carolus præstantiam Romanis adiudicauit, cum diceret fontem riuulis puriorem esse, ac proinde ad suos, inquit, *reuertimini vos ad fontem Sancti Gregorij, quia manifeste corrupistis Cantilenam Ecclesiasticam.* Mox igitur acceptos ab Hadriano Papa Cantores in Franciam duxit, qui Francicum cantum corrigerent, Theodorum, & Benedictum à Sancto Gregorio eruditos. Quorum vnum cantorem misit in Metensem ciuitatem, & per singulas ciuitates instituit magistros scholæ cantus, à quibus omnes Franciæ cantores didicerunt notam Ro- — Contẽtio inter Ro. & Gallicos cant.

manam. Quantum autem magisterium Romanum superat Metense in arte cantilenæ; A
tanto superat Metensis cantilena ceteras scholas Gallorum. Similiter erudierunt Romani cantores supradicti cantores Francorum in arte organandi. Dominus item Carolus Roma artis Grammaticæ, & computatoriæ magistros secum adduxit in Franciam, & vbique studium literarum expandere iussit. Ante enim ipsum Dominum Carolum Regem in Gallia nullum studium fuit liberalium artium. Hæc fere ex veteri Chron. edito à Pithoeo. Porro de Cantico Romano recitãdo in Gallijs est Constitutio ipsius Caroli Magni in Capitularibus Fr.[a] his verbis. *Monachi, vt cantum Romanum pleniter, & ordinabiliter per nocturnale, vel gradale officium peragant, secundum quod Beatæ memoriæ genitor noster Pippinus Rex decertauit, vt fieret, quando Gallicanum cantũ tulit, ob vnanimitatem Apostolicæ Sedis, & Sanctæ Dei Ecclesiæ pacificam concordiã.* Porro de cantu Ecclesiastico, eiusque diuersitate apud Gallos, & Romanos, à quibus illi didicerunt, legendus Amalarius de ordine Antiphonarij in Prologo, & cap. 86. Dum adhuc Romæ Carolus esset, venerunt à Tassilone Bauariæ Duce legati, petentes ab Apostolico, vt pacem inter Ducem, & Regem conciliaret, quam tamen ipsi legati non sunt ausi confirmare. Cognita igitur eorum instabilitate, & fraude, sub anathemate mandauit Apostolicus Duci, & consortibus eius, vt quæ sacramento promiserat Pipino, & Carolo, plene obseruaret, & Regi Carolo, eius filijs, & genti Francorum pareret. Reuersus Rex Carolus in Franciam; Vuormatiæ cum esset, euocauit ad se Tassilonem Ducem, vt quæ Apostolicus mandarat, perficeret, quo renuente, tribus exercitibus inuasit Bauariam, quibus perterritus Dux tradidit se Carolo. & obsidibus datis, ipsoque Theodone filio, permissus est Dux Bauariæ permanere. Hæc autem ausus erat Dux, instigante vxore, Desiderij Regis Longobardorum filia, è Regno à Francis pulsi, & fœdere cũ Hunnis inito, quibus confisus Magno Regi bellum inferre non formidauit. Ex Eginhardo.

[a] li. 1. c. 8.

(B and C are printed in the right margin alongside this paragraph.)

Christi Annus	*Hadr. Pap.*	*Constant. & Irenes Imp.*	*Indict.*
788.	17.	9.	11.

CONstantinus Imperator inuitus, nolensque, Irenæ tamen matris impulsu, despõsatam sibi Caroli Magni filiam, repudiauit, quam deperibat, vxoremque accepit Mariam Armenam, à matre Irene ipsi procuratam. Hæc Theophanes. Ex quo principio plurima sunt mala consequuta. Porro Maria ista humili loco nata, vt solium Imperiale ascenderet, sanctitas effecit eius patrui S. Philareti cognomento Misericordis, de quo agitur dies natalis in Menologio Basilij diẽ 2. Decembris. Causa autem, cur Irene Imperatrix se à Francorum fœdere, amicitia, & affinitate seiunxerit, alia non est, quæ afferri possit; nisi, quòd Carolus Ducatum Beneuentanum inuaserat, quem, vna cum Duce, in suum patrocinium, Orientales Impp susceperant. Porro vna cum Beneuentano Ducatu, reliqua omnia à Carolo ablata esse, quæ interiacent, vsque ad Adriaticum mare, certum est. Nam de Dominio Caroli Magni in Italia; hæc Eginhardus In eius vita: *Totam Italiam, quæ ab Augusta Prætoria vsque in Calabriam inferiorem, in qua Græcorum, & Beneuentanorum constat esse confinia, decies centum, & amplius passuum millibus longitudine porrigitur,* occupauit scilicet: & inferius. *Erat,* inquit, *semper Romanis, & Græcis Francorum suspecta potentia; vnde illud Græcorum extat prouerbium.*

Τὸν Φράγκον φίλον ἔχῃς, γείτονα μὴ ἔχῃς.

Id est, Francum amicum habeas, vicinum non habeas. *Eodem anno,* inquit Regino, *commissum est bellum inter Græcos, & Longobardos, Ducibus Hildeprando Spoletano; & Grimoaldo Beneuentano. & Vuinigiso à Rege Francorum directo cum Francis, & fugati sunt Græc., & victores extite-*

(D and E are printed in the right margin alongside this paragraph.)

A *runt Franci, & Longobardi.* Qui putarunt non repudiatam ab Imperatore, sed negatam fuisse à Carolo Magno filiam Constantino, hac de causa, huiusmodi bellum conflatum esse, dixere. Nam in Annalibus sub Ludouico Imperatore conscriptis, hoc habetur, & Graecos caesos, ac profligatos, relata à Francis ingenti praeda, & numero captiuorum. Ceterū quantum ex Theophane colligi potest, Aldigisus Desiderij Regis Longobardorum filius, qui Constantinopolim profugerat, fuit malorum omnium Architectus. Sperans enim si eiusmodi nuptiarum foedera inter Carolum & Constantinum soluerentur, bellumque inter eos accenderetur, fore, vt ipse ad suos reuersus, ab illis reciperetur, Francis explosis, in Regem; spe sua falsus est; nam missus cum exercitu in Longobardiam à Francis captus, & interemptus est. Quo pariter anno Carolus Magnus Tassilonem Bauariae Ducem Maiestatis conuictum, damnatum legibus, commiseratione motus, exemptum à gladio, concessit B ingredi monasterium, vna cum filio Theodone, vbi tonsura, & monastico habitu permāserunt. Porro solicitati ab eo Hunni, qui & Auares, duobus exercitibus, altero Marcham Foroiuliensem, altero Baioariam ingressi à Carolo semel per seipsum, saepius per Pipinum filium, & Praefectos, per octo annos, quibus bellum durauit, incruentis praelijs ex parte Francorum, profligati, & ad internecionem caesi sunt; ipsa Pannonia poene ad vastitatem redacta; loco ipso, in quo Regia Cagani erat, ita deserto, vt ne vestigium quidem eius appareret; spolijs ex plurimarum gentium, per tot annos, direptione congestis, Franci potiti, & ditati sunt. Haec ex Eginhardo. Atque hic finis Barbarae gentis Auarum, seu Hunnorum, quae Orientem & Occidentem innumeris cladibus affecerat, Constantinopolitanum Imperium sub tributo redegerat, saepeque moenia Constantinopolis ferro C pulsauerat: Vt intelligamus sic Deum permittere ad peccata populorum plectenda, barbaros interdum inuincibiles reddi, vt eosdem post, cum vult, per fideles, piosque Duces, subigat, atque deleat. quae tot ac tanta Carolum pietate magis, quàm armis obtinuisse constat.

Desider. fil. cum exercitu, à Graecis inmisso, profligatur, & occiditur.

D. Bauariae M. cōuictus cū fil. reclusitur in monast.

Hunni profligantur saepius à Carolo.

Hunnorū opibus potiti Franci.

Hoc anno Hadrianus Papa praefecit Bremensi Ecclesiae in Saxonia S. Vuillehadū, probe sibi Romae cognitum, cum venit ad limina Apostolorum. Quem Apostolicum virum Carolus Magnus Hadriani iussu, pro sua pietate capescens, excepit, & Ecclesiam illam amplissimis redditibus auxit, finesque eius Ecclesiae certis finibus circumscripsit. Extat de his omnibus Diploma Regium apud Crant.[a] eiusdem Caroli.

a In Sax. l. 2. c. 14.

D Sedit S. Vuillehadus annos duos, menses tres, dies 26. relatusque inter sanctos, celebratur, quo die obijt, 6. Idus Nouemb.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Constant. & Irenes Imp.*	*Indict.*
789.	18.	10	12.

Dissensio orta Inter Imperatores, matrem, & filium, illa quidem sola regnare ambiente; hoc vero iam viginti annorum, imperare, vt decebat, expetente. Conspirat igitur cum paucis filius in matrem; eamque in Siciliam in exilium destinare moliens, E repatefacta, mater, qui cum filio sentiebant, comprehensos, cecidit, totondit, & in exilium egit, filium multis conuitijs affectum, & percussum, per plures dies, ne procederet, continuit: exercitum sacramento obstrinxit, ipsa viuente filium imperare non passurum. Turbulentum, & nutabundum Imperij Orientalis statum natura euidentiori expressit signo, horribili terraemotu, vt omnes sub dio in hortis, & tentorijs agerent. accidit, vt cum de Protospathario graues, & acerbae haberentur quaestiones, is obseruato tempore profugeret ad Ecclesiam, & ingressus in adyta, altare teneret. custodes insequentes circundato

Dissiden. inter matrem & filio, Imp. praeualet Mater.

adyti ambitu, obseruabant, vt necessitate cogente, egressum comprehenderent. Re cognita Tarasius Episcopus, opem, quam poterat illi afferens, sacra indutus veste accedés ad adyta, necessaria suppeditabat, & occultis vijs ducebat ad requisita naturæ, & reducebat: milites in occultis illis cuniculis in insidijs positi, eum improuiso correptum, in Regiam abstrahunt. Episcopus dolens & mœrens, cum ad Imperatricem non admitteretur; omnes excommunicat, qui Ecclesiæ supplicem aliquo damno affecissent. Illi veriti excommunicationem, de reo non amplius quæstionem habent per tormenta, sed verborum solis examinationibus, & tanquam innocentem absoluunt. Ex Ignatio in vita Tarasij. A

Ecclesiæ immunitas.

Sed & illud præclare accidit hoc eodem anno, quòd Theophilus Præfectus Imperatoriæ classis, cum ante aciem pugnans aduersus Sarracenos captus, & perductus ad ipsorum Principem Aaron, nec donis, nec minis flecti posset, vt Christum negaret, gladio cæsus est, vt est in Martyrol. 11. Kal. August. B

S. Theophil. mar.

Quòd ad res pertinet Occidentales, cum laici homines solerent bona Ecclesiarum, & monasteriorum inter se diuidere, clericis, & religiosis tantum relinquentes, quantum sufficeret, vt velut Canonici, & monachi viuerēt, Carolus Magnus pie inter cetera ita sanxit.[a]

[a] Cap. Franc. li. 1. c. 72. & 73.

Quia iuxta sanctorum Patrum traditionem nouimus res Ecclesiæ vota esse fidelium, pretia peccatorum & patrimonia pauperum, cuiq; non solum habita conseruare, verum etiam multa, Deo opitulante, conferre optamus: tamen, vt ab Ecclesiasticis de non diuidendis rebus illius suspicionem dudum conceptam penitus amoueremus: statuimus, vt neque nostris, neque filiorum, & Deo dispensante, successorum nostrorum temporibus, qui nostram, vel progenitorum nostrorum voluntatem, vel exemplū imitari voluerint, nullam penitus diuisionem, vel iacturam patiatur. In quam sententiam S. Hildegardis Abbatissa res prosecuta S. Desibodi [b] hæc habet. *Post annos autem plurimos, & aliquot Regum decessum, rursum ingentia orta sunt bella in Regione ista. Itaque maiores natu, & principes terræ illius, Carolum Magnum, qui tunc Romanum Imperium susceperat, adeuntes, dixerunt, æquum non esse, vt ij, quos non carni, sed spiritui, non mundo, sed Deo seruire oporteret, mundi pompas, & opes superfluas obtinerent; quemadmodum facerent illi, qui in monte S. Desibodi degerent: cum ipsi prælijs, & angustijs pressi, diuitijs, & facultatibus egerent: Vnde tum seruire Regno, tum sibi consulere possent. Eorum orationem Imperator, & prudenter audiuit, & sapienter dissimulauit, respondítq; se patribus illis, nec fundos, aut possessiones, neque alias res, quas eis fideles contulissent, vlla ratione ablaturum. Et accepto responso, illi deinceps acquieuerunt.* C D

[b] Apud Sur. S. Iul.

Militaris querela est nunc sæpè vsurpata. Sapiens Caroli responsum.

Hæc Hildegardis, quæ principes audire debeant, si Caroli summæ gloriæ, summiq; Imperij hic æmuli, & æterni in Cœlo Regni eius velint esse participes.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Constant. Solius Imper.*	*Indictione*
790.	19.	1.	13.

Legiones in Armenia degentes Constantinum solum Imperatorem acclamant, quas aliæ in alijs prouincijs sequuntur, iuramento etiam publicè id contestantes, quantumuis ante Irenæ iurassent. E

Mater sibi timés, filium à se dimittit, quem pene carcere custoditum hactenus asseruasset. Qui habenas suscipiens Imperij, vltus est in Præfectos à matre constitutos, in eosq; potissimum, qui amicos suos expelli procurauerunt, vt Stauratium, & alios. Inter hæc discordiarum incendia, etiam pars Constantinopolis conflagrauit, in qua Triclinium Patriarchæ, & subiectæ ei Cameræ, in quibus reposita erāt scripta vniuersa, quibus sacram scripturam S. Ioan. Chrysost. fuerat interpretatus. Theoph.

Filius capescit Imper. fauent ib. illi legionibus.

Defuncto Mauregato Rege Gallæciæ, succedit Veremundus Diaconus, qui inde ma-

A gnam sibi laudem comparauit, quòd Alfonsum ab illo è Regno eiectum, restituit. Tudensis & alij.

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Constant. Solius Imper.*	*Indict.*
791.	20.	2.	14.

CONstantinus Imperator rogatus à matre, & ab Optimatibus, pronunciat eandem iterum Imperatricem, amboque simul acclamantur Imperatores, adhuc tamen Armenis militibus contradicentibus. Theophanes. *Vterque mater, & filius imperant.*

B Dum minus cautè bellum gerit Imperator, deceptus à Pseudoprophetis, certam victoriam pollicentibus, superatur à Bulgaris, & fugatus redit Constantin. compluribus, occisis, & primoribus magistratibus, & ipso Pseudopropheta Pancratio. Theoph.

Collectis ordinibus militaribus in Vrbem, cum comperisset Constant. Imper. velle eos constituere Imperat. Niceph. Constantini aui sui Imperat. filium, eum quidem oculis priuat; quatuor autem eius Fratres, Christophorum, Nicetam, Anthimum, atque Eudoxium, linguis. Alexium quoque Patricium, quem Legiones Armeniæ quæsierant prouehere in Imperatorem, suadente matre, & Stauratio, obcæcat. non diu impunè tulit tantam crudelitatem Imperator, post quinquennium eodem mense Augusto, & eodem die Sabbati à propria matre oculis orbatus. Ex Theophane. *Crudelit. in propinquos.*

C Sed sicut in Oriente, vbi sæuitia cum iniquitate grassatur, Barbari præualent in Imperium: ita in Occidente Caroli Magni Regis pietas, triduano ieiunio, & litanijs, solemnique celebratione Missarum, roborato exercitu, fide potentior, quàm armis, inuictus hactenus, Auares Barbaros superat, innumerabili eorum cæsa multitudine incruenta victoria. Ex Annalibus Franc. *Carol quibus armis profligat Auares.*

CONCILIVM FOROIVLIENSE sub Paulino Patriarcha Aquileiensi. Hic doctrina insignis, egregia etiam enituit sanctitate, frequenterque à Carolo Magno ad Synodales Conuentus euocari solitus. Eum, vt insignis nominis virum citat Vualfridus Strabo de rebus Eccles. [a] qui paulò post claruit sub Ludouico Caroli Magni filio. Paulinus rationem D reddit diuturnæ intermissionis Conciliorum, frequentia bella, quæ cum modo, inquit, cessarint, opportunum est ea celebrare. *[a] cap. 25.*

Ad duplicem errorem corrigendum, Paulinus visus est huiusmodi Synodum potissimum conuocare; præter ea, quæ ad disciplinam ecclesiasticam benè restituendam pertinent. Vnus error erat in Oriente; Quæstio inquam de processione Spiritus sancti, quæ in Oriente exagitari cœpit, indeque dilapsa in Italiam, Gallis cum Hispanis contranitentibus. In Occidente alter; in Hispanijs, ab Episcopo Toletano Elipando, & Felice Vrgelitano, Nestorianismo restitui cœpto, dum assererent filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, secundum humanitatem dicendum esse filium adoptiuum, ac proinde duos E Dei filios in Christo, naturalem, & adoptiuum esse. Quòd ad primum spectat, hæreticos cum nominet negantes Spiritum sanctum à Patre, filioque procedere, diuersum planè est ab eo, quod aliqui simpliciter dixere, ex Sancti Euangelij præscripto, Spiritum sanctum à patre procedere, non negando tamen, etiam ex filio procedere. Hos quidem non esse censendos hæreticos, Hadrianus Papa excusat, in Responsionibus ad Carolum Magnum datis aduersus Synodi secundæ Nicænæ detractores, vbi Tarasium excusat, qui spiritum dixerat ex patre procedere per filium, cum ait: [b] *Hoc Dogma Tarasius, non per se explanauit, sed per doctrinam Sanctorum Patrum confessus est, quorum Capitula pro vestro nimio amore, quem erga vestram perfectissimam à Deo protectam Regalem excellētiam gerimus, breuiter exaramus Athanasius:* *&c. Re-* *Duplex error tum tractatus* *[b] Hadr. Epist. ad Carol. c. 1.*

&c. Recitat nonnullorum Græcorum, & Latinorum Patrum sententias, Tarasij assertioni consentientes, quòd scilicet Spiritus sanctus à Patre procedat per filium, de quibus videas, quæ disputat diffusius S. Thomas.[a] Non ergo consensit Hadrianus illis damnantibus Græcos ob id, quod dicerent Spiritum sanctum à Patre procedentem, non tamen negarent à filio æquè ipsum procedere. At quod addita Symbolo illa verba fuerint, FILIOQVE, hanc affert Paulinus rationem. *Hoc enim, inquit, & cætera, quæ sequuntur in Nicæni Symboli sacro dogmate non habentur: sed & postmodum propter eos videlicet hæreticos, qui susurrant Spiritum sanctū solum esse patris, & à solo procedere patre, additum est*, QVI EX PATRE FILIOQVE PROCEDIT. Quomodo autem nonnisi ex diuinarum scripturarum auctoritate id factum sit, pluribus idem Paulinus docet, licet quando sit factum nō dicat, sed Origo eius rei in Leone Magno habetur, ad Annum Domini 447. cum in Hispanijs id primum factum est, & postmodum in Gallijs. licet autem eandē doctrinam Ecclesia Romana receperit, in Symbolum tamen nunquam admisit, nisi sub Nicolao Papa, vt suo loco dicetur.

A · B

[a] parte 1. q. 31. art. 3.

Spir. S. à patre, & filio procedit.

Quòd ad secundum errorem, Paulinus in hac Synodo pluribus disputans de Sanctissima Trinitate, hæreses aduersus eam obortas, prædamnatas confutat, atque demum de Verbi Incarnatione tractans, redarguit eos, qui filium Dei factum hominem, nominant adoptiuum, eodemque Catholicæ fidei Symbolo eosdem condemnat errores. Demum verò in hac eadem Synodo, post tractationem Dogmaticam, sanciti sunt 14. Canones ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes: in quibus quàm accuratus fuerat Ecclesiasticæ disciplinæ restitutor, & custos, vel ex eo intelligitur, quòd nec cum permissis à Niceno Concilio mulieribus, matre, ac sorore, permiserit suos clericos habitare.

Christus, fil. Dei adoptiuus non dicendus.

C

Commendatur magnopere eiusdem Paulini sanctitas, & doctrina ad oppugnandas emergentes hæreses ab Albino Flacco eius persamiliari, qui his diebus ad eum scripsit, hortans eum nauiter agere aduersus hæreticos, pro dogmatibus Ecclesiasticis, pro quibus librum, quem Paulinus scripserat, ab eo acceperat.

Hoc eodem Redemptoris anno migrauit ex hac vita ille Apostolicus sanctitate illustris Burchardus Episcopus Herbipolensis, cum sedisset annos 40. cuius res gestas prosecutus est[b] Egilardus eius Monasterij Monachus. Hic, haud diu ante obitum exemplo S. Bonifacij, qui auctoritate sedis Apostolicæ sibi delegerat successorem, & ipse auctoritate Lulli Moguntini Episcopi Apostolicæ sedis, adinstar Bonifacij, fungentis legatione, & assentiente Carolo Magno, Mengingandum sibi successorem substituit, relatus inter sanctos, anniuersario cultu celebratur 14. Octob.

San. Burchardi Episc. Herbipol. obitus.

[b] Apud Sur. 14. Oct.

D

In fine autem anni huius mense Decembri, mirum in modum exundans Tyberis, portam Flaminiam à fundamentis auellens, longiùs deduxit, muros in aliquibus transcendit locis, progrediens ad Pontem Antonini illum euertit; in via lata supra duas hominis staturas excreuit. A Ponte B. Petri ad Pontem Miluium se extendit: in recessu verò domos euertit, agros, auellens arbusta, & segetes, perdidit, vnde magna egestas imminebat, post triduum cessauit, quo triduo Papa in mœrore positus, prostratus, in preces, misericordiam impetrauit. interim per scaphas domi conclusos alebat, & consolabatur. Ex Anastasio.

Tiberis inundatio ingens

E

Hoc ipso anno Alfonsus Cognomento Castus, à Veremundo Rege Gallæciæ in Collegam Regni assumitur. fuit vir pius, & præclaris ornatus virtutibus, bellica etiam virtute insignis. Bertam vxorem Caroli Magni sororem, habuit. Solium suum Oueti forti, & pulchro opere firmauit; Arcam, quam Pelagius Toleto in Asturias detulerat sanctorum reliquijs plenam, Ouetum intulit. Crucem auream Angelico opere perfectam præcipuo in honore habuit. Isidorus Pacensis, Tudensis, & Morales.[b]

[b] li. 13. c. 38.

A

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. Solius Imper.	Indictione
792.	21.	3.	15.

CONCILIVM RATISPONAE HABETVR, quo damnatur Felix Vrgelitanus Episcopus, qui ab Elipando Toleti Episcopo per literas consultus, quid de humanitate Saluatoris Dei, & Domini Nostri Iesu Christi sentire deberet, contra antiquam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, adoptiuum non solum pronunciauit; sed etiam scriptis ad memoratum Episcopum, libris pertinacissimè prauitatem opinionis suæ defendit; quem sic
B damnatum Angilbertus Abbas Romam perduxit ad Hadrianum Pontificem, vbi rectæ fidei Confessione facta, hæresim damnauit. Annales Franciæ, Regino, & Ionas Aurelian. contra Claud. Taurin.[a] a Lib. 1.

Angilbertus, seu Engelbertus gener fuit Caroli Magni, vitæ benè institutæ meritis clarus, Abbas postea Sancti Ricarij in Centulo, quod ipse magnificè struxit; de quo filius eius Nithardus, hæc obiter, agens, de translatione eius. meminit eiusdem Angilberti Albinus Flaccus in Epistola nuncupatoria ad Carolum Magnum, quæ est præfatio ad vitam Sancti Ricarij, quam scripsit. Extat apud Sur. 26. Apr.

C

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. Solius Imper.	Indict.
793.	22.	4.	1.

ALfonsus, siue Adefonsus cognomento Castus, zelo diuinæ legis, indignissimè ferens, prostitui tributi nomine pudicitiam Virginum nobilium Hispanarum, vindex exurgens, licet longè imparibus viribus aduersus Mauros, ad septuaginta millia ex eis occidit, vnà cum ipsorum Duce Mugait; & alijs pluribus cum illis prælijs, semper victor, compressit Maurorum audaciam, & Christianorum animos erexit ad perfectam libertatem consequendam. Ex his victorijs celebris factus, amicitiam cum Carolo Magno contraxit, seque inuicem legationibus frequentarunt, quod æstimationi ipsius plurimum attulit virum. Ex Tudensi.
D

Hic in gratiarum actionem de tanta victoria in honorem Saluatoris Oueti Magnificam Ecclesiam erexit. Morales, in hist.[b]

Hoc ipso Anno Sarraceni piraticam exercentes, improuiso agmine inuadentes prouinciam Narbonensem, graue damnum Septimaniæ, & Gothiæ intulere. Qua accepta clade Carolus Mediterraneum littus, & ostia fluminum, dispositis præsidijs, muniuit, & ab eiusmodi incursibus tuta reddidit: Annales Franciæ, & Eginhardus: Arelatensem quoq; Vrbem à Sarracenis occupatam, idem Carolus obsessam vi cepit, illis ad montana dilapsis, & grati animi ergo, Ecclesiam, & Monasterium construxit in honorem Sanctæ Crucis. Inscriptio, quæ etiamnum non extat. b Li. 3. cap. 32.

E

Christi Annus	Hadriani Pap.	Constant. Solius Imp.	Indictione
794.	23.	5	2.

FRANCOFORDIENSE CONCILIVM IN GERMANIA HABETVR: Episcoporum (ex Italia, Gallia, Germania, atque Britannia circiter 300.) præsentiaque sedis Apostolicæ Legatorum plenarium appellatum. Causa congregandæ Synodi hæc fuit. Successor S. Isidori, Theodiscus, natione Græcus, primus in Hispania, circa Annum Domin

Theodisc. Episc. Toletanus ex hæresi in Mahumetismum labitur.

636. asseruit Christum Dei filium esse adoptiuum Dei patris omnipotentis, qui vt hæreticus depositus, transijt in Mahumetanam impietatem. suscitauit hunc errorem post circiter Annum Domini 783. Elipandus Episcopus Toletanus, nec monitus ab eo destitit, sed & Felicem Vrgelitanum in Pyrenæis Episcopum in consortium erroris traxit, quem superiori Anno RATISPONENSI CONCILIO damnatum, coram Romano Pontifice resipuisse, & hæresi damnata, ad Episcopatum redijsse scripsimus. Non contentus Elipandus Hispanias infecisse, & Felicem Vrgelitanum ad errorem reuocasse, tentauit magna vafritie, & subdola arte Christianissimum Regem Carolum corrumpere, & ipsos Galliarum Episcopos, priuatis quidem ad Carolum literis, publicis autem, & generalibus ad Episcopos, hæresim studens comprobare sententijs SS. Patrum, sed corruptis, & deprauatis; atque adeò prædecessores suos Toletanos magni nominis Episcopos, tum vitæ sanctitate, tum etiam sacrarum scripturarum doctrina, Eugenium, Ildefonsum, & Iulianum, in consortiũ hæresis trahere: quos constat semper fuisse Catholicos, & peculiariter S. Ildefonsus, lib. de Virginitate S. Mariæ,[a] & altero de perpetua eius Virginitate, qui à Feuardentio Theologo Parisiensi nuper editi sunt in lucem, disertis verbis hæresim de filio Dei adoptiuo euertit, & Catholicam doctrinam asseuerat. Veruntamen Gallicii illi Episcopi, quòd non haberent ad manus Codicem, vnde de citatis ab Elipando cognoscere possent, vera, an falsa diceret; ex suppositione responderunt. *Hæc ex parentum vestrorum dictis posuistis, vt manifestum sit, quales habeatis parentes, vt notum sit omnibus, vnde vos traditi sitis in manus Infidelium. Quia hominem Christum verum Dei patris filium esse negastis, vobis defensor esse noluit; sed tradidit vos in manus inimicorum suorum, qui dominantur vestri, qui eum recipere noluerunt.* Ista quidem cum Nestorio Elipandum sensisse (ne aliquo modo ignorantia excusari posset) ex eo euidenter probatur, quod in eadem ad Galliarum Episcopos Epistola, cum singulos nominatim damnat hæreticos, Nestorium indemnatum præterit, quem primo loco, si bona fide rem egisset, nominatum, cum omni execratione, & detestatione, & anathematizatione oportuisset, quo significaret, se quàm longissimè ab eius sententia discrepare, licet eidem affinis existere videretur. Vbi igitur Elipandi dictæ literæ ad Carolum Magnum redditæ sunt; nihil antiquius habuit, quàm quaterna Legatione Hadrianum Pont. consulere, ET DE EIVS CONSENSV SYNODVM CONVOCARE. Hadrianus re diligentius examinata, inuentaque in hæresim declinare, publicas literas scripsit ad Episcopos Gallæciæ, & Hispaniarum, pluribus confutans assertam de Christi adoptione sententiam. Congregato Concilio præsente Carolo Magno Rege, lectisque Elipandi literis, assurgens Rex, locutus est de causa fidei prolixo sermone.

A

Elipand' & Felix Vrgelit. Episc. hæresim vulgant. Gallias tentant.

B

a Cap. 6. & c. 11.

Insultat Synodus Hispanis ob hæresim traditis in seruitutem Sarrac.

C

D

Paulini Aquileiensis libell', c. hæresim Elipandi. Sententia in hæreticos.

Rogata & concessa per dies aliquot morosa dilatione, placuit Regi, vt die statuto quisque scripto afferret, quod sentiret. Paulinus Aquileiensis libellum sacrosyllabum aduersus resurgentem hæresim elaboratum obtulit Sanctæ Synodo, nomine etiam Petri Mediolan. & vtrique subiectorum Episcoporum, cui Synodo placuit, vt in Hispanias mitteretur ad confutandos exortos in eis errores; Ad cuius libelli finem eiusmodi aduersus Elipandum atque Felicem, sententiam profert his verbis: *Elipandum namque, atque Felicem nouos hostes Ecclesiæ, sed veternos face perfidiæ pollutos, nisi ab hac stultitia resipiscant, & per recta fidei satisfactionem lamentis se abluant pœnitentiæ indignos, & ingratos: eos etiam, qui post hanc tam saluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus sancto afflata spiritu concorditer subtili sinceritate terminauit, falsissimis eorum assertionibus, siue clam, siue in publica voce præbuerint assensum simili eos sententiæ vindicta, sancimus esse plectendos, reseruato per omnia iuris priuilegio summi Pontificis, Domini, & patris nostri Hadriani primæ sedis Beatissimi Papæ,* illo nimirum priuilegio, quòd nouas condẽnare hæreses, & Hæresiarchas, est Solius Pontificis, vel eo, quo Romana Ecclesia

E

Conci-

A Conciliorum omnium acta cognoscit, probatque, vel improbat ipsa. Accepto, atque perlecto à Paulino oblato, nomine Episcoporum, libello, ab ipsa sancta Synodo, condemnata est hæresis, & aduersus eam, & ab Elipando Episcopo Toletano missum perfidiæ libellum; scripta fuit synodalis Epistola ad Hispaniæ Episcopos, qua patres confutauerunt singulas ab hæreticis assertas, pro errore defendendo, sententias. Extat ipsa integra habens in fine admonitionem ad eosdem, vt abdicato errore, sanam sequantur sanctæ Ecclesiæ doctrinam. Sed, & ipse Carolus Magnus, quòd priuatas ab Elipando (vt diximus) pro errore defendendo litteras accepisset, ad eundem, & alios Hispaniæ Episcopos scripsit epistolam, tanto Principe dignam, qui pietate, & doctrina præstaret, eandemque vna cum litteris Pontificijs, libello à Paulino conscripto, & synodali Epistola, ad eos misit, vt ab errore

Synodal. Concil. Francofordiens.

B Elipandi desisterent. Hactenus Acta, quæ extant Francfordiensis Concilij. Quoniam autem nonnulli affirmãt in hoc eodem Concilio damnatam fuisse septimam Synodum Oecumenicam, eandem & posteriorem, secundam Nicænam dictam; verùm id ne sit, & an aliquod præiudicium attulerit veritati, & an dicta Synodus ex eo passa sit aliquod detrimentum, diligentissimè fuit ab auctore Annalium, & luculentissimè, quòd res grauissima sit, pertractatum. nos rem, pro more, in pauca redigemus. Non videtur posse dubitari, quin in Synodo Francofordiensi septima Synodus damnata sit; tam multi antiqui, & graues id asserunt auctores. Ex Chronicis quidem, vetustissimum, hac ætate, sub Ludouico Imperatore Caroli filio, conscriptum: cuius verba descripta leguntur apud Aimoinum:

Examinatur, quod fertur de septima Synodo damnata in illo Fràcofordiensi Concil. Qui auctores affirment.

C alterum eodem tempore scriptum, & à Pithoco nuper editum. Ado enim Viennensis Episcopus, qui scripsit sub Carolo, Magni, nepote: Regino, & alij. Ex Ecclesiasticis tractatoribus, Ionas Aurelianensis, Vualfridus, Amalarius, Hincmarus, alijque plures. Aduersarios quidem habuit septima Synodus ipso illo tempore, qui contradictiones aduersus eam collegerunt; & duas, maximè, falsas, & fraudulentas Synodo ingesserunt. Alteram, quòd in ea definitum esset, vt cultus latriæ, soli Deo debitus, etiam Imaginibus tribueretur. Alteram verò, quòd ea synodus caruisset approbatione sedis Apostolicæ, quæ cum nimis oscitanter, & leuiter ab Episcopis, maximè, Gallicis, vt Græcis, alioqui fortè insensioribus, credita fuissent, reclamantibus etiam sedis Apostolicæ legatis in damnationem Synodi,

Contradictiones duæ adu. Synod.

D quam crederent impiam, & minimè à sede Apostolica probatam, proruperunt; cum alioqui, & definisset de cultu Imaginum iuxta doctrinam, & traditionem Rom. Ecclesiæ, & probata fuisset à sede Apostolica. Huiusmodi contradictores suggillat Anastasius in præfatione interpretationis Latinæ septimæ Synodi ad Ioann. Octauum Papam. Quæ enim inquit, super venerabilium Imaginum adoratione præsens Synodus docet; hæc & Apostolica sedes vestra, sicut nonnulla conscripta innuunt, antiquitus tenuit, & vniuersalis Ecclesia semper venerata est, & hactenus veneratur; quibusdam duntaxat Gallorum exceptis, quibus vtique nondum harum vtilitas reuelata. aiunt namque quod non sit quodlibet opus manuum hominum adorandum, &c.

Anast. aduers. cõtra dict. 7. Synodi.

E Vbi verò sensisset Carolus impugnari ab alijs Nicænam synodum, defendi verò à Legatis Apostolicæ sedis, tunc illud, more suo, salubre consilium inijt, vt collectas in vnum propositas contradictiones illorum, easdem per Legatum Angilbertum Abbatem S. Ricarij mitteret ad Hadrianum Rom. Pontificem, quæ, quòd pluribus capitibus continerentur, Capitulare sunt dictæ. Ad quæ singula capita respõdit Hadrianus, secutus, vt ipsemet affirmat, prædecessorum doctrinam, & Ecclesiæ traditionem. Quod igitur ex dicto Capitulari volumine, haud accuratè perspectis ijs, quæ in eo essent confuta mendacia, conclamata fuerit in eodem Francofordiensi Concilio damnatio septimæ Synodi, eiusdemque Nicænæ secundæ quodque idem liber aduersarius vbique vulgatus, & absque veritatis dis-

Contradictio. Gall. adu. 7. Synod. missæ ad Pap. Respons. Hadr. Pap.

cussione receptus à compluribus fuerit; Synodoque absoluta æque putauerint in eo tra- A
ctata, retractatione minimè indiguisse, ex his accidit, vt nonnulli absque aliqua hæsitatio-
ne conscripserint, in eodem Francofordiensi Concilio damnatam fuisse Nicænam Syno-
dum. Posteriores verò nonnulli id ex eius Actis, nempe dicto Capitulari volumine, siue
ex Actis Parisiensis Cōcilij (de quibus suo loco) falsa ipsorum assertione decepti, putantes
esse vera, quæ in eis falsò reperirentur asserta, absque vlla dubitatione idipsum asseruerūt,
nempe Nicænæ Synodi condemnationem in Francofordiensi Concilio. Sic igitur asse-
rimus, cum antiquis auctoribus, damnatam in Francofordiensi Concilio Nicænam se-
cundam Synodum, vt deficiente consensu legatorum sedis Apostolicæ, quorum erat Sy-
nodum comprobare, negemus omnino per Francofordiens. Concilium eam esse damna- B
tam, vt non mireris si quę sunt ab eis tunc acta conscripta, nusquā appareant; vtpotè quòd
abolita, perpetuoque ferint sepulta silentio, quæ non probassent Legati Apostolicæ sedis,
& Hadrianus, qui eos miserat, magnopere contradixisset, vt confutatio, & redargutio ad-
uersariorum ad Carolum Magnum conscripta palam ostendit. Consensisse porrò, & ad-
hæsisse Carolum Magnum in cultu Imaginum ipsi Ecclesiæ Romanæ, & nominatim do-
ctrinæ beati Gregorij ita vt Epistolæ ad Serenum Massiliensem Episcopum, [a] sit inter-
pretatio, ea quæ est ad Secundinum, [b] vltimum Capitularis illius caput, quod vnum est
Caroli, satis indicat, in quo ista leguntur: *Vt sciat Dominus Apostolicus, & Pater noster, & cun-
cta simul Romanorum Ecclesia, vt secundum quod continetur in Epistola beatissimi Gregorij, quam ad* C
*Serenum Massiliensem Episcopum direxit. Permittimus imagines Sanctorum, quicunque eas forma-
re voluerint, tam in Ecclesia, quamquè extra Ecclesiam, propter amorem Dei, & Sanctorum eius:
Adorare verò eas nequaquam cogimus, qui noluerint. Frangere, vel destruere eas, si quis voluerit, non
permittimus. Et quia sensum sanctissimi Gregorij sequi in hac Epistola vniuersalem Catholicam Eccle-
siam Deo placitam indubitanter liberè profitemur. hactenus vltimum eius libelli Capitulum, quod v-
num esse Caroli Magni, reliqua verò aduersariorum, testificatione eiusdem Pontificis Hadriani appa-
ret. Vbi aut mox, ista subijciens.* de quo sic Hadrianus: *Hoc sacrum, & venerandum Capitulum
multum distat à totis supradictis Capitulis, & idcirco agnouimus vestræ à Deo seruatæ, Orthodoxæ-
què Regalis excellentiæ esse proprium in eo, vbi recta fides plena, penitus confessa est, sensum sanctissimi* D
Gregorij, sequi, &c. & post nonnulla: *Iam verò, & nos eundem ipsum irreprehensibilem, & Or-
thodoxum sensum sancti Gregorij Papæ sequentes, & amplectentes, dudum Irene, & Constantino Im-
peratore pro sacris Imaginibus prædicandis, & ipsarum erectione, emisimus, dicentes: Quia in vniuerso
mundo, vbi Christianitas est, ipsæ sacræ Imagines permanentes, ab omnibus fidelibus honorantur, vt
per visibilem cultum, & inuisibilem diuinitatis Maiestatem mens nostra rapiatur spirituali affectu pro
contemplatione figuratæ Imaginis, secundum carnem, quam filius Dei pro nostra salute suscipere dig-
natus est, eundem Redemptorem nostrum, qui in cælis est, adoramus, & in Spiritu glorificantes, col-
laudamus, quoniam iuxta quod scriptum est: Deus Spiritus est. Et ob hoc spiritualem eius diuinita-
tem adoramus. Nam absit à nobis, vt ipsas Imagines (sicut quidam garriunt) deificemus, sed affe-* E
*ctum, & dilectionem nostram, quàm in Dei amorem, & sanctorum eius habemus, omninò proferimus,
& sicut diuinæ scripturæ libros, ipsas Imagines, ob memoriā venerationis habemus, nostræ fidei puritatē
obseruantes,* & reliqua. *Quidquid namq; de sanctis Patrum Opusculis aliquantula ibidem exarauì-
mus testimonia in eodem sensu, atque tenore (vt in præsenti diximus) cum prædecessore nostro sancto
Gregorio Papa eundem fidei sensum tenentes, emisimus prædicantes, &c.* Hactenus de Concilio
Francofordiēsi, quod deceptum relatione perfidorum, quantumuis damnauit septimam
Synodum, nullū præiudicium veritati, nec ipsi septimæ Synodo attulit, in ea parte ab Ha-
driano improbatum.

Quod verò hac sua responsione Hadrianus minimè tetigerit ea Caroli verba, quibus

dixerat:

[a] li. 9 ep. 5
[b] li. 7 ep. 33 Indict. 2.

A dixerat: Adorare verò eas nequaquā cogimus, qui noluerint; ratio id temporis postulabat, ne cogēdo schisma aliquod conflaretur, cū eius sententiæ essent viri, qui sciētia in hoc rudi sæculo, eminere viderentur. Videbat enim prudentissimus Pontifex id quod ex Anastasio recitauimus, in Epistola ad Ioannem Papam, eos, de quibus scribebat, nondum veritatis eius esse capaces. Verum ipse Hadrianus oblique verba illa reprehendit, dum laudat S. Gregorij Papæ sententiam, ex qua colligeretur Imagines quidem non esse adorandas, quasi eædem essent dij quidam, sed tantum esse venerandas ob relationem, quam haberent ad Christum, & sanctos, quos effigie repræsentant. Et ideo cautè Hadrianus non laudat omnia, quæ habentur in vltimo Capitulo epistolæ Caroli, sed ea solum quæ pertinent ad B sententiam S. Gregor. quam recipi, tum à Carolo, tum ab aduersarijs, (vt profitebantur) Synodi Nicænæ videbat: sic enim loquitur Hadrianus: *Et idcirco eum agnouimus vestra à Deo seruatum orthodoxa, regalis excellentia esse proprium in eo, vbi rectæ fidei plena, penitus confessa est sensum sanctissimi Gregorij sequi.* Visum est autem summo Pontifici, ad tempus dissimulare in eos, vt ijdem non cogerentur sacras Imagines, quas habere solerent, adorare, ea quod sic errantes, nondum inter hæreticos erant annumerati, sicut Iconoclastæ, sed tolerabantur, quam diu diuinæ gratiæ lumine illustrarentur, quod postea factum est.

In eadem Apologetica epistola pro septima Synodo, Carolo significat, Græcos ab vno errore liberatos, in alijs duobus hærere, videlicet, quòd vsurpatas detinent Ecclesiæ Romanæ proprias diœceses, & eius patrimonia pro luminarium concinnatione, atque pau- C perum alimonijs, de quibus ait, se Græcorum Imperatorem commonere. Etsi, inquit, noluerit, ea sanctæ Ecclesiæ nostræ restituere, hæreticum eum pro huiusmodi erroris perseuerantia esse decernemus, &c. Vbi rursum notandum, quod aliàs S. Gregorius Papa dixit, nimirum transire in hæresim obstinatam, occupationem Iurium sanctæ Roman. Eccles. & hæreticum esse dicendum, & vt hæreticum esse condemnandum, qui huiusmodi errore tentus, monitus non corrigit, quod deliquit. Detinens obstinate iura S. R. E. cēsend. hæreticus.

Quod ad eandem de Imaginibus quæstionem attinet, longe post Hadriani Pontificis obitum; aduersarij in Conciliabulo Parisiensi, omnem adorationem Imaginum, quasi ex sententia S. Gregorij, quem se plurimi facere præ se ferunt, tollere contenderunt. Eius D verba Epistola ad Secundinum, [a] quæ contra eos faciunt, quasi pro ipsis facerent violenter interpretantes. Summa eorum sententiæ de Imaginibus erat: Retinendas quidem illas in Ecclesia, historiæ & repræsentationis causa, sed minimè adorandas, quasi per eam diuinitati iniuria inferretur, cui soli adoratio deberetur. At sensus totius Catholicæ Ecclesiæ, & expressè septimæ Synodi is fuit, non modo esse retinendas, sed & venerandas, & adorandas, non quidem eo modo, quo sanctissima Trinitas summa quadam, & singulari ratione adoratur, nec inferiori ea, quæ beatæ Virgini, & Sanctis debetur, sed aliqua quadam longe differenti, & inferiori, ratione exemplaris, qualem intellexit S. Gregor. epist. ad Secundinum, & qua ipsum ante Imagines se prostrasse Hadrian. Papa in Apologetica sua affirmat. E Sed omnino studiosus hanc quæstionem subtilius cognoscendi plenam Annalium tractationem legere ne omittat. [a] li. 7. ep. 53 Indict. 2.

Quod pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ hoc anno, Theodorus ille cognomento Studita, lumen Orientalis Ecclesiæ in tanta huius sæculi obscuritate refulgens, vbi annos tredecim vixisset sub regulari obseruantia in Monasterio sancti Platonis, creatus est eiusdem Præfectus, an. natus 35. coactus planè, seu potius deceptus à Magno illo sancto Platone Præfecto eiusdem Monasterij, qui cum eum renitentem omnino, & reluctantē expertus esset, ad dolos conuersus, finxit se ad mortem ægrotare, & conuocatis fratribus eos sibi ad Præfectum eligendum hortatur (norat enim in quem omniū suffragia propenderent) consen- Quo artificio S. Plato Præfectū suā in Theod Studitam technauit.

tienti-

tientibus votis, Theodorum, vt aptissimum delegerunt. Quibus cum ille refragari omnibus non posset, impositum onus, non sine omni dolore, vix tandem subijt. Ex Michaele Monacho eius temporis scriptore, qui, quæ conspexerat, scripsit. A

Christi Annus	*Hadriani Pap.*	*Const. Solius Imper.*	*Indictione*
795.	24.	6.	18.

HAdrianus Pontifex cum sedisset annos 23. menses 10. dies 16. septimo kalend Ianuarij ex hac vita migrauit. Huius sedes omnium felicissima existimanda est, tum rerum temporalium prosperitate, tum etiã gloria crucis, sub Principibus Christianis eidem obsequentibus, defendentibus, locupletantibus, & in omnibus eam venerantibus, aucta noua sobole conuersorum ad fidem infideliũ populorum; vindicata à Longobardorum perfidia, & protecta à Græcorum superbia, & illis adhærentium insolentia. Quæ luculentius quidem describenda fuerant, & non ferreo stylo detruncata, posteritati tradenda, sed accessit ad damnum, quod cum 44. eiusdem Pontificis Hadriani Bibliotheca Vaticana possideret Epistolas, ex quibus locupletanda fuisset historia, illis deperditis, earundem fuerint tantummodo argumenta relicta, quæ, vt earum compendio, Compendio inserere fortasse alienum non erit. B

Prima, de Archisio Duce Beneuentano, qui postquam Carolus Capua reuersus esset, ad Imperatorem Constantinopolitanum Legatos direxerat, petens auxilium, & honorem Patriarchatus, promittens tam in vestitu, quam in Tonsura cum Græcis similitudinem. Hæc Gregorius presbyter Capuanus Hadriano Papæ narrauit. Hadrianus Capuanis, sibi, & B. Petro iurare fecit. Carolum in auxilium pro exaltatione sanctæ Ecclesiæ vocat. C

Secunda, pro exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ gratias Regi agit: Eremberto Episcopo, vt Carolus petierat, vsum Pallij concedit.

Tertia, gratias agit pro Rosellis, Populonio, & Beneuento, quas vrbes Carolus ipse dederat. Quæritur de inobedientia horum; item de insidijs, & malitia Græcorum. Exercitus, cum necesse fuerit, vt Carolus paratos habeat, atque transmittat, sicut promiserat, petit. D

Quarta, multa de suo erga ipsum amore indicat. Item, quod pro eo in Confessione B. Petri totis viribus preces fundat. Gratulatur Carolo, quòd per eius laboriosa certamina, S. Petro suffragante hostium Ecclesiæ conatus ad nihilum redacti sint. Hortatur, vt vsque in finem perseueret. Quod promiserit, se nihil pro Ecclesiæ deminoratione, sed pro eius exaltatione se omnia facturum, gratias agit. Si quis mendacia de se sparserit, eum, vt Romam mittat, rogat, vt secundum sua peruersa merita puniatur. Postea scribit multa de Parœcijs Episcoporum.

Quinta, indicat se iussisse, vt Veneti Rauenna, seu Pentapoli expellerentur. Germanum Ducem res, ac possessiones Rauennatis Ecclesiæ inuasisse exponit. Quare Carolum orat, vt pro amore S. Petri, eum expellat, vt sua territoria intacta remaneant. E

Sexta, Paulum Ducem suũ Carolo commendat, qui ad ipsum missus fuit, vt se, & Constantinum Ducem de mendacijs falsis apud Carolum sparsis purgaret.

Septima, gratiarum actiones, seu benedictiones continet, & simul indicat sacramentarium, quod apud Carolus Rex petierat, se per Ioannem Monachum, atque Abbatem Rauennatem misisse.

Octaua, pro Cruce missa, gratias agit, & scribit se semper pro Carolo orare, & pro ge-

A nitore eius sanctæ memoriæ Pipino. Precatur, vt Legatos dirigat, qui Romanæ Ecclesiæ Populoniensem, ac Rosellanum agrum cum Ducatu Beneuentano restituant. Mercedem eius ei a Beato Petro promittit.

Nona, indicauerat Carolus Rex Hadriano per Itherium, & Monegarium Abbates, Saxones quosdam in Paganismum relapsos esse, deque ijs, quid agendum esset, interrogauit. Respondit Hadrianus Papa, post longam pœnitentiam, illos ad consortium Ecclesiæ recipi posse.

Decima, pro Abbate Monasterij S. Vincentij intercedit, qui falsò apud Carolum accusatus fuerat.

Vndecima, de Episcopis, ac presbyteris agit, ne arma militaria induant, sed spiritualia, B id est Ieiunijs, & Orationibus vacent. Laudes quasdam Caroli commemorat, cum gratiarum actione pro Exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ, indicat de agro Sabinensi, quod Monegarius fidelissimus eiusdem Regis ipsum S. Petro tradere voluerit; sed quòd propter iniquos, atque peruersos homines, id minimè præstare potuerit.

Duodecima, Carolo Regi musiua, & marmora vrbis Rauennæ, tam in Templis, quàm in parietibus, & stratis sita; sicut petierat, donat, pro equo misso gratias agit. Orat sibi mitti equos, qui ad suam faciant sessionem, ossibus, atque plenitudine carnis decoratos.

Decimatertia, ad Carolum, indicat Itherium, & Monegarium agrum Sabinẽsem S. Petro reddere voluisse, sed propter iniquos homines, id minimè præstare valuisse.

C Decimaquarta, gratiarum actiones pro Exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ, eo de agro Sabinensi, petit, vt sicut pollicitus fuerat S. Petro, in integrum contradi iubeat.

Decimaquinta, Carolum rogat, vt Trabes maiores, quas ad Ecclesiarum restaurationes pollicitus fuerat, celeriter, & stannum ad Ecclesiam B. Petri cooperiendam mitteret. Præterea de dissidijs inter Neapolitanos, & Amalfitanos nonnihil monet.

Decimasexta, de suis, & Romanorum orationibus, pro Carolo, indicat. Romanos excusat, quòd non vendiderint Sarracenis Christianos, sed in Longobardos, & Græcos culpam istam transfert: Sacerdotes etiam suos defendit, quòd non sint polluti libidinibus, de quibus ad Carolum accusati fuerant. Quòd Græcorum naues plurimas combusserit, & D ipsos Græcos in vinculis diu detinuerit, eum demum monet.

Decimaseptima, apud Carolum Neapolitanos, & Græcos accusat, quòd consilio Arichis; Ducis Beneuentanorum Terracinam inuaserint. Et à Carolo S. Petri amore auxilia postulat, vt ipsam, & alia in ducatu Neapolitano ad B. Petrum pertinentia recipere possit, quod virtus, atque gloria Pontificis vnà cum B. Petro ipse Carolus sit.

Decimaoctaua, de suo, ac populi amore erga Carolũ multa scribit; & orat, vt quod pollicitus fuerat, reuertens è Saxonia ad limina S. Petri Apostoli properet, & legatos eius possessorem Episcopum, & Rabigandum à fidelitate in seruitio S. Petri commendat.

Decimanona, orat pro exaltatione S. Dei Ecclesiæ, & simul de orationibus Romano- E rum pro Carolo, & suis indicat.

Vigesima, per Oddonem Diaconum trabes, seu ligna ad Ecclesiam S. Petri cooperiendam à Carolo petit, orat etiam, vt Vuilicharius Archiepiscopus Romam mittatur. De corpore sancto, quod Oddo Diaconus, cum Fulrado Abbate olim sibi dari petierat, indicat, quomodo absterritus sit ad ipsum mittere. promittit se missurum Candidi martyris corpus, si petat Carolus. Quod Beneuentani, ac Neapolitani consultare cum Græcis soleant, aperit: sed quid, Oddonem Diaconum indicaturum promittit.

Vigesimaprima, Constantinum Imperatorem obijsse indicat, adiunctis ea de re literis Stephani Neapolitani Episcopi. Reginaldum Ducem Clusanæ accusat, quòd multa mala

in Castello Felicitatis continuè committat, beati Petri bona auferendo, petit vt officio amoueatur. A

Vigesimasecunda, queritur Hildebrandum, Arogin, Rodgaum, & Reginaldū Duces, consilium iniisse cum Græcis, & Aldagiso terra, marique contra Romam, & in Italiam dimicare, quare multis adiurationibus auxilium contra eos postulat.

Vigesimatertia, indicat quale cōsilium legatis eius dederit. Item monet de legatis Græcorum, qui cum Dispositore Siciliæ, & cum relicta Arichisij Ducis egerint, quanam ratione Ducatum Beneuentanum Carolo Regi eriperent. Orat itaque Carolum, vt sic omnia pertractet, vt suam, & Romanæ Ecclesiæ tutelam procuret.

Vigesimaquarta, queritur se despectum à possessore Episcopo, & Rabigando Abbate, Caroli Legatis. Indicat ipsos non venisse Romam, sed Spoletum ad Hildebrandū Ducem, & inde Beneuentum profectos esse, in quanto ob id mœrore constitutus sit, scribit. Orat Carolum, vt se consoletur, exaltando Ecclesiam Romanam, & Spoletinum Ducatum reddendo. B

Vigesimaquinta, quod patrimonium S. Petri apud Rauennates, non integrè receperit, testificantibus id seniorib. Ecclesiæ, testibus eiusdem verbis; Petri patrimoniū Sabinense in integrum S. Ecclesiæ restitui. Indicat se nullorum irrationabiliter finibus indigere.

Vigesimasexta, gratulatur Carolo pro victoria, quā ipsi Ausfridus Abbas Pisanus narrauerat, quam diligenter pro ipso preces faciat: Ausfridum Carolo commendat. pro Pisano, & Lucensi Episcopis orat, vt ipsos pro sua pietate ad proprias sedes, atque Ecclesias redire permittat. C

Vigesimaseptima, indicat, quòd in partibus Italiæ, atque Tusciæ, Episcopi quidam alienas Diœceses, & Parœcias inuadāt, vestem Monasticā contra sanctos Canones relinquant, matrimonia contrahant, vestibus sæcularibus induti; orat itaque Carolum, vt ista emendet, fidem Catholicæ, & Apostolicæ sanctæ Romanę Ecclesiæ semel amplexam, continuò tueatur, vt cum sanctis omnibus felix permanere possit.

Vigesimaoctaua, propter inobedientiam Leonem Rauennatem Episcopum accusat.

Vigesimanona, vberrimæ benedictiones pro exaltatione S. Dei Ecclesiæ continentur. Indicat se mittere epistolam Gradensis Patriarchę, Hanc à Leone Archiepiscopo Rauennate prius apertam, & lectam fuisse queritur. Idem Leonem iterum accusat. D

Trigesima, orat Concilium, vt meminerit, quæ Petro Apostolo promiserit: quanta etiam ab ipso beneficia acceperit; scilicet prouinciam Longobardorum, & quòd eius circumuallatus suffragijs, cæteras omnes nationes sibi subijcere possit. De Leone Archiepiscopo Rauennate indicat, gratum sibi esse, quod ad Carolum profectus sit.

Trigesimaprima, iterum vehementer Leonem Rauennatem Archiepisc. accusat, quòd inobediens, ac proteruus factus sit, ab illo tempore, quo à Carolo redijt, & Carolū orat, ne S. Petro auferri patiatur, quæ ab ipso, & Pipino patre eius ipsi B. Petro oblata sunt. E

Trigesimasecunda, multa admodum de fide, & constantia sui amoris Carolo scribit; Admonet illum, vt amicitiæ, & promissionis ad confessionem B. Petri factæ recordetur. Cùm eodem expostulat, quod Legatum suum Athanasium in Francia detineat. Accusat Longobardos, hortaturque Carolum, vt in ipsos vindictam exerceat, & S. Petri iustitias, quas promisit, faciat. Indicat se Carolo Paulinum quendam vinctum misisse, quòd malè de eo locutus esset, ipsumque adiurat, vt idem de suis inimicis faciat.

Trigesimatertia, gratiarum actiones cōtinentur, cum petitione, pro exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ. Item de Legatis Caroli Regis, qui Autumni tempore Romam venire debuerant.

A Trigesimaquarta, de præda Persarum in finibus Græcorum, & inter ipsos discordia.

Trigesimaquinta, gratiarum actiones pro restitutione patrimonij B. Petri meminit donationis, Constantini temporibus S. Siluestro Papæ factæ, & aliorum, qui pro animæ suæ salute multa donarint B. Petro, quæ à Longobardis erepta sint: ac dicit in Lateranensi scrinio, eas donationes haberi. Carolum nouum Constantinum nominat, vt sibi filium eius ex sacro Baptismate suscipere liceat.

Trigesimasexta, sanctum Petrum Carolo maximè commendat, & orat, vt Sabinensem agrum integrum Ecclesiæ Romanæ restitui faciat. Profitetur Romanam Ecclesiã totum quartum Chalcedonense Concilium amplecti, & venerari.

B Trigesimaseptima, ipsum fidei, ac dilectionis, quàm erga B. Petrum Apostolorũ Principem habere visus est, admonet, vtque illã inconcussam, & inuiolatam conseruet, & nulla callida versutia ab Apostolico amore animum disiungi patiatur, orat. Postea Eleutherium, & Gregorium quendam accusat, & petit, ne illos apud se agere sinat, sed Romam mittat.

Trigesimaoctaua, commendat Carolo Legatos Monasterij S. Hilarij in Calligata: orat, ne ipsum, seu Hospitales domos, quæ per colles Alpium sitæ sunt, in susceptionem peregrinorum, ab vlla magna, paruaque persona inuadi permittat; & Gundibrando Duci Florentino mandet, vt quæ eidem Monasterio abstulerat, restitueret.

Trigesimanona, ipsum mendacij arguit, & obiurgat, quòd Rauennam ad electionem C noui Pontificis legatos suos direxerit.

Quadragesima indicat, quomodo contentionem Monachorum ad se missorum composuerit, & quòd Pothio Abbas, cum decem Monachis ad Carolum Regem proficisci noluerit, vt ibidem quoque de obiectis criminibus se purgaret.

Quadragesimaprima, Carolus per Georgium Episcopum Papæ de suis certaminibus & laboribus pro B. Petro susceptis, indicauerat: quare Hadrianus ipsi maximas gratias agit, commendans ipsi Georgium Episcopum.

Quadragesimasecunda, indicat Adalgisum desiderij filium in Calabriæ partes aduenisse: orat Carolum, vt contra hunc bellum gerat, & Beneuentanos cum alijs obedire cogat. Item, ne Grimoaldum Beneuentanum Ducem constituat: vt Beneuentum, Rosellas, Po D pulonium, & alia loca S. Petro reddat.

Quadragesimatertia, indicat Offæ Regis Anglorum Legatos, cum Caroli oratoribus honorificè ab se susceptos fuisse, quod Carolus per Nuncios petierat. Adijcit se permittere Diuinum verbum Gentilibus prædicare.

Quadragesimaquarta, indicauerat Carolus Rex, quòd per laboriosa certamina Saxones ad fidem Catholicam, ac baptismatis fontem perduxisset: petierat ob id ab Hadriano vna, aut duabus ferijs litanias fieri. Respondet Papa ei, in omnibus Occidentalibus partibus 23. 26. & 28. mensis Iunij, id est, vigilia Ioannis Baptistæ, natale SS. Ioannis, & Pauli. & vigilia SS. Apostoli Petri, & Pauli debere fieri litanias. Iubet, vt Carolus ijsdem diebus E omnibus suis regionibus litanias celebrari curet: Indicat, quòd Romæ continuò pro Carolo gratias agant, & Deũ orent. Scripsit etiam ad alios, vt ad Egilam in Hispania Episcop. ipsumq; hortatur de fide Orthodoxa tuenda; pro ieiunio sexta feria, & sabbato celebrando. Item ad Egilam Episcopum, seu ad Ioann. presbyterum de conseruatione continentię in Hispaniæ partibus prædicanda epistolã scripsit. Ac de paschali festiuitate, vt eo tempore celebretur, quando à Romana celebratur Ecclesia. Item eũ monuit de prædestinatione hominis, siue ad bonum, siue ad malum: de coinquinatione eorum, tam in escis, quàm in potu: de diuersis erroribus, & de eorum Pseudosacerdotibus, qui viuente viro sortiuntur

 vxorem.

vxorem. De libertate arbitrij, ac de alijs multis capitibus in partibus illis contra fidem Catholicam exortis. In fine ipsos hortatur, vt Canones sciant, vt omnes non obedientes salubribus præceptis excommunicent. A

Idem Hadr. ad omnes Hisp. Episc. scripsit; maximè tamen ad Elipandum, & Ascaricū: In cuius epist. initio ROM. ECCLES. CAPVT OMNIVM ECCLES. NOMINAT; ET QVICVNQVE AB HAC SE ABSCINDIT, HVNC CHRISTIANAE RELIGIO. EXORTEM FIERI DICIT. Deinde refutat Elipandi, seu Ascarici errorem, quo filium Dei adoptiuum dixerat. Opponens, inter alia, dictum ad Rom. 7. proprio filio suo non pepercit Deus. & citat Athanasium Alexandrinum, Gregoriū Magnum, Amphilochium Iconij, Gregor. Nyssenum, Episcopos, Chrysost. August. Hilarium, Leonem Papam, & alios. Hactenus ex Hadrian. Epist. inuenta summaria. B

Hadrian. P. scripta. Quod rursus ad alia eiusdem Pont. scripta pertinet. præter alias Epist. supra recitatas; constat collegisse Conciliorum volumen, illudq; misisse ad eundē, qui petierat. Carolum Magnum, præfixa ad eum præfatione, & epigrāmate Acrostichicis versibus. Est præterea auctor Ioan. Diaconus ab eodem Hadriano, ex epist S. Gregor. Papæ, duos conscriptos libros. meminimus superius de alijs eiusdem Pontificis lucubratiunculis ad Ecclesiasticos ritus spectantibus. sed iam, quæ post eius mortem secuta sunt, videamus.

Obitum eius, multis lachrymis, prosecutus est Carolus Magnus, qui eum, vt patrem coluit, & vt amicum plurimum dilexit: nam audi quæ habeat Eginhardus in Caroli vita: *Nunciato etiam sibi Hadr. Pont. obitu, quem amicum præcipuum habebat, sic fleuit, ac si fratrem, aut charissimum filium amisisset. At non fletus tantum, sed religiosis officijs, atq; suffragijs, ipsius prosecutus est animam, pro ipsa longè, lateq; per prouincias sibi subiectas, & alias externis Regibus subditas, erogās eleemosynas: cuius rei monumentum extat in epistola eiusdem Caroli ad Offam Marciorum in Anglia Regem*; cuius fragmentum recitat Guilielmus Malmesberius historicus, [a] in qua hæc verba: *Direximus in eleemosynam* Dalmaticas, & pallia *Domini Apostolici Hadriani, deprecantes, vt pro eo, intercedi iubeatis, nullam habentes dubitationem, beatām illius animam in requie esse, sed vt fidem, & dilectionem ostendamus in amicum nobis carissimum.* De largitate porrò eleemosynarū Caroli: Eginhardus sic in eius vita: *Circa pauperes sustentandos, & gratuitā liberalitatem (quam Græci eleemosynam vocant) deuotissimus, vt qui non in patria sua solum, & in suo Regno facere curauerit; verum transmarina in Syriam, & Aegyptum, atque Africam, Ierosolymam, Alexandrinam, atque Chartaginem, vbi Christianos in paupertate viuere cœperunt; penuriæ eorum compatiens, pecuniam mittere solebat. Ob hoc maximè Transmarinorum Regum amicitiā expetens, vt Christianis sub eorum Dominatu degentibus, refrigerium aliquod, ac reuelatio perueniret.* C D

[a] Clar. A. D. 1100 extat in hist Anglie in addit ad Bed. lib. 2. cap 14.

Carol. q̄ deditus eleemos.

Præterea verò sepulchrum eius in Vaticana Basilica collocatum Regio ipsemet Epitaphio decorauit, quod hodieque extat, pro foribus eiusdem Basilicæ, versibus scriptum, quorum quatuor tantum, hic adscribam, cum plures sint.

Post patrem lachrymans Carolus hæc carmina scripsi.
Tu mihi dulcis amor: te modo plango, Pater.
Tu memor esto mei: sequitur te mens mea semper.
Cum Christo teneas Regna beata Poli, &c. E

Colebat Carolus, inquit Eginhardus. *præ cæteris sacris, & venerabilibus locis, apud Romam, Ecclesiam B. Petri Apostoli, in cuius donaria, magna vis pecuniæ, tam auri, quàm argenti, nec non, & gem. marum ab illo congesta est. Multa, & innumera Pontificibus munera missa; nec illo toto Regni tempore, quidquam duxit antiquius, quam vt vrbs Roma sua opera. suoque labore, veteri polleret auctoritate; & Ecclesia sancti Petri, non solum per illum tuta, & defensa: sed etiam suis operibus præ omnibus Ecclesijs esset ornata. ac dotata.* Mirum est, quanta scribat Anastasius Hadrianum contulisse in

A restaurationem, ornatum, & donationem Romæ Ecclesiarum, ac aliorum publicorum operum, vt nulla ferè Ecclesia eius piæ expers fuerit beneficentiæ. Is igitur Anastasius, postquam recensuit in Ecclesia B. Petri vestem ab eo factam miræ pulchritudinis ex auro, & gemmis, habentem præfiguratam hist. B. Petri à vinculis erepti; ab introitu Basilicæ ad pauimentum confessionis spatium vestitum de argento purissimo: pretiosas Cortinas miræ magnitudinis: vela sexaginta quinque; Candelabrum in formam Crucis factum pendens ante presbyterium, habens candelas mille trecentas septuaginta, quod quater in anno accendebatur; In Natali Domini, in Pascha, in Natali Apostolorum; & in Natali Pontificis: Ciborium ex auro purissimo, totam Cõfessionem laminis aureis vestitam, & alia plura vasa, Calices, Imagines, lampades ex auro purissimo; summam colligit his verbis. *Quæ sunt simul, quæ sunt in altari intus, & in sacra, vitro, citroq; confessione, & in ambone Euangeliorum, et in postibus inferioribus, & superioribus, atque cancellis simul, & corpore, auri obrizi libræ mille trecentæ viginti octo.* Pergit percensere alia varia eiusdem Ecclesiæ ornamenta aurea, & argentea. Transiens inde ad restaurationem eiusdem Basilicæ, ait, Pauimentum, Tectum, Turrim, Porticum gradus, atque adeò porticum à Tiberi ad gradus B. Petri instaurata. mox memorat bona relicta eidem Basilicę, & alia ab eodem eidem in vsum pauperum attributa. Quod verò spectat ad cultum Diuinum in psalmodia; cõstituit congregationem Monachorum, vt sedulas laudes in Ecclesia S. Petri persoluerent: sicut & cætera tria Monasteria. Quod ipsum in Lateranensi Basilica San. Mariæ ad Præsepe, & in alijs præstitit, restauratis Monasterijs. Restaurauit, & magnificè ornauit alias Basilicas, S. Pauli, Lateranensem, B. Virginis, ad Præsepe, ad Martyres, & Transtiberinam, S. Laurentij, quæ dicitur extra muros, & quæ dicitur Damasi, Sanctæ Crucis in Ierusalem, S. Petri ad Vincula, SS. Apostolorum, S. Marci, deniq; alias quadraginta, & amplius, quas recenset Anastasius. Plura etiam Cœmeteria instaurauit: aliquot item Diaconias, quas & redditibus auxit, ad alimoniam pauperum. Statuit, vt per vnamquamque hebdomadam quinta feria, cum psalmodia pauperes, vsque ad balneum pergerent. Formam pariter Sabbatinam dictam, per quam decurrebat aqua, inquit Anastasius, per Contenarium in atrium B. Petri Apostoli, simul & in balneum iuxta eandem Ecclesiam situm, vbi Fratres nostri, Christi pauperes, qui ad accipiendam eleemosynam in Paschalem festiuitatem annue occurrere, & lauari solebant, & ex qua diuersæ molæ macinabant, confractam, & dirutam à fundamentis: refecit: sed & restitutam aquã Claudiam ad Basilicam Lateranensem, in Vrbem magna copia deduxit. Aquam item Virginem, forma ante plures annos diruta tanta copia vrbi restituit, vt ex ea vniuersa satiaretur. Muros deniq; vrbis, & Turres iamdiu dirutas, & prostratas, confluentibus ad opus Tuscia, Cãpania, toto Ecclesiastico patrimonio, vnà cum populo Rom. magno studio renouauit, & decorauit, in quod opus mille centum auri libras expensas scriptum reliquit Anastasius.

B, C, D (margin letters)

Vltimis Hadriani temporibus Offa [a] Rex Anglorum reperto corpore S. Albini martyris, cum alijs reliquijs, Romam venit, vt probarentur ab Hadriano, priuilegiumque acciperet pro Monasterio eius nomine Verolamij erigendo, vtq; suorum peccatorũ remissionem à Christi Vicario consequeretur: quibus omnibus acceptis est reuersus in Angliã. [a Matth. Vuestm. an. 794.]

E Eodem die obitus Hadriani, Leo Tertius magno omnium consensu subrogatus est, Romanus à parua ætate in Vestiario Patriarchij educatus, cuius laudes persequitur Anastasius. Quæ fertur de eo fabula, quòd initio sui Pontificatus, passus carnis incendium ob mulierum eius manus exosculantem, eam ipse sibi præciderit, statueritque, ne manus, sed pedes oscularentur Pontificis, reijcienda est, vt quæ nulla firmitate subsistat, cum ante hæc tempora, reperiatur, moris fuisse, osculari pedes, manus nunquam, multaque alia sint, quæ repugnent.

Adulterinum coniugiū Constant. Imp.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc anno Constantinus sine matre regnans, iuuenili temeritate, ardore libidinis, abdicata iam Maria legitima coniuge, & Monacham fieri coacta, quasi Imperium affectante, & illi mortem, per venenum moliente, Theodoten Cubiculariam ducens, Augustamque coronans, nuptias celebrat anno Imperij 6. Indict. 3. non prima, vt mendosè est apud horum auctorem Theophanem, ex quo scelere, magnæ sunt in Ecclesia illa, inter Catholicos, conflatæ discordiæ, turpi adulatione alijs probantibus nefarium scelus, alijs verò, quibus Ecclesiastica disciplina cordi erat, illud ipsum magnopere detestantibus, & execrantibus. Ex Theophane, & Ignatio historico. A

Tarasius Patriarcha, cum animo quidem angeretur ob scelus Imperatoris, vereretur tamen, ne nimis exasperando, & ab Ecclesia remouendo, eum faceret Catholicæ fidei desertorem: sic erroris redarguere voluit Imperatorem, vt tamen eum, licet pœna illa dignum, noluerit excommunicare. B

Tarasius veritus discessum Imp. à fide Cath. abstinet ab inferenda excomm.

Cum igitur conceptum scelus animo Imperator perficere apud se statuisset, aduersus legitimam coniugem confictum veneficij crimen detulit ad Patriarcham, vt ea dimissa, quam ardebat, ducere posset. Primum quidem per primorem quendam, post verò per seipsum, causa vehementius, & ardentius acta; At Tarasius inani prætextu cognito, pluribus id nullo modo fieri disseruit ex Euangelica lege, & rei indignitate, & probro apud omnes proposito, ex sententia dimouere institit, intentata quoque excommunicationis sententia. Quibus ira incensus Imperator, eum à se expulit, legitimam vxorem à se abiecit, & adulteram admisit. Tarasium verò, adhibitis custodibus variè afflixit, si fortè eum à constantia deturbaret. Hactenus hæc de Tarasio Ignatius historicus, sed pluribus. C

Plato ob id abstinet ab eius cōmunione.

Plato autem Abbas à Tarasij communione abstinuit, quòd redargutum Imperatorem ab Ecclesia nō separasset, neq; eum, qui adulteram coronasset ab Ecclesia abiecisset. Quod cum audisset Imperator, euocatum in vrbem Platonem, in Palatio reclusit, reliquosque Monachos, cum nepotibus eius cæsos, relegauit apud Thessalonicam, quibus fauebat mater Imperatoris, quòd filio resisterent, eumque probro afficerent. Hęc breuiter Theophanes, quæ latiùs Theodorus Studita persequitur, conferens Platonem cum Ioanne Baptista; Constantinum cum Herode, Theodoten cum Herodiade, causam cum causa. *Cum,* inquit, *omnes ferè iniquo illi facto assentirentur; solus hic, (vt ita dicam,) cum suis discipulis stabilis permansit. Ob idque quot, & qualia per totum annum certamina eum subijsse putamus? nuncia nuncijs, minæ minis addebantur, flagella, exilia, membrorum mutilationes proponebantur.* D

His consentientia Michael Monachus rerum ipse quoque sui temporis scriptor in rebus gestis magni illius Theodori Studitæ habet; & quòd quidem Studita de Platone refert, certamen, & victoriam modestè silens de se, hic Michael de Studita narrat, nimirum magnum Theodorum ob tantum flagitium ab Imperatore admissum, incredibili tactum dolore, & reformidantem vehementer, ne permanaret malum, & in legem abiret flagitium, auctoris sui viribus, & potentia subnixum; cum palam excommunicatum pronunciasse, & in scelus inuectum, ipsum omnibus Monachis denunciasse, vt ab omnibus vitandum: Cuius rei fama vulgata, cum ad aures quoque Imperatoris venisset, furorem simulatione lenitatis tegens, blandè sibi priùs agendum putauit, cum sanctum virum timeret, vt qui eum apud omnes in magna sanctitatis opinione esse sciret, si qua forte illum ratione demereri posset, quo vno deuicto, cæteros omnes superaret. Quin, & adulteram ipsam ad captandum sanctum virum submisit multo auro, & muneribus instructam, & generis propinquitatem opponentem (erat enim Theodote ipsi Theodoro sanguine iuncta) quæ cum irrita omnia animaduertisset, ipsemet Imper. specie repentini alicuius, vrgentisq; negocij ad eum, adit, sed eius omnes sermonem, & conspectum declinant, & auersantur Monachi. E

Theodo. Stud. cauendum à cōmunione Imper. denunciat suis Monachis.

A nachi. Tunc ille ardentiori incensus ira, in palatium reuersus, flagellis cædi sanctum iubet, & constantissimos quosque alios Monachos, sic vexatos, atque verberibus concisos Thessalonicam relegat. Sed exilium contigit anno sequenti. Vndecim numero erant cum patre vincti, qui dura omnia sereno, & alacri animo pertulerunt. Quorum exemplo Constantiæ Chersonenses & Bosphorani Sacerdotes, & Monachi, & quotquot per vicinas circum oras, atque Insulas populos regebant, & ipsi sanctum æmulantes, Imperatorem excommunicatum pronunciant, quos variè tentatos, & immobiles repertos, exulare iussit. Misit etiam Theodorus Epistolas, & Tabellarios ad Romanum Vrbis Antistitem, eum de tota re commonefaciens, à quo responsa vicissim accepit, de prudentia, & Constantia B laudatus.

Non quidem quod Mon. excommunicarent Imp. Episcop. munus vsurpãtes, sed quod à Deo ob flagitium excommunicatum auerſaren tur.

Aulicorum autem, & aliorum Imperatori adulantium illa erat aduersus Theodorum, & alios accusatio, siue quærela, quòd non, nisi ob læsam Catholicam fidem, Communicationem Catholicam liceret abrumpere; deque his Stephanus à secretis coram egerat cum Theodoro, ad quem statim rescripsit Epistolam.[a] cuius partem hic visum opportunum adscribere:

Vndenam verò dicti huius (Stephani, & Aulicorum) absurditatem tibi ostendemus? Primum quidem ex Veteri Testamento. Quid enim de Daniele censes?[b] Num semores, quamuis nondum ea ætate, qua legitimam loquendi libertatem daret, in diuina Susanna condemnatione preuaricantes, non C *solum admonens, verum etiam condemnans, laudatus est an non? Deinde, non animaduertis Ioab[c] in populi enumeratione, cum in Dei tentationem res vergeret, supplicantem, obtestantem, persuadere Dauidi conantem, ne id faciat? Nota enim tibi est historia. Me verò mouet, & Iethro[d] Magnum Mosem admonens, & exhortans non sic regere populum, hominemq́; rudimentis quodammodo instituens, traducensq́; ad consilium suum. Et quidnam ipse? Alienigena, etsi socer. Cui loquens? ei, qui omnia ex Diuina reuelatione agebat. Atque hæc quidem paucis, ne longiores simus. Transeundum est ad nouum Testamentum, scilicet. Reuereamur, si placet, gloriosissime, clarissimi Orbis terræ præconis Edictum.[e] Si post remo reuelatum fuerit, primus sileat. non, sicut obijcit Charitas tua, de fide sola. Et, quod me propemodum fugiebat, Magnus præco[f] veritatis Ioannes, Herodem reprehendit. Quæso responde mihi. Sed explodar, (vt video.) & deridebor; quòd æquiparem me prophetæ. Absit non ita est, optime. Hæc* D *verò, inquit, scripta sunt ad correctionem nostram[g] Et iterum Paulus.[h] Imitatores mei estote; sicut, & ego Christi. Qui autem fieri potest, vt rectè quis sentiat; agens perversè, Diuino Iacob[i] affirmante, ex operibus ostendi fidem, & ijs, qui circa vnum aberrent, neque alterum inesse? Tot igitur, & tanta cum sint testimonia, non puto habere nobilitatem tuam, quid contradicat. & post pauca: Reprehendere enim tantummodò facile est, & cuilibet volenti, promptum. vt legisti; suam verò sententiam sacræ scripturæ testimonijs confirmatam inducere, hominis est sanæ mentis, ac iudicij, &c. subijcit ad finem loca S Basilij, quibus, quæ dicta sunt, confirmantur.*

[a] V. in codic. Col.
[b] Dan. 13.
[c] 2. Reg. 14
[d] Ex 18.
[e] 1. Cor. 14.
[f] Matt. 24.
[g] 1. Cor. 10.
[h] 1. Cor. 11.
[i] Iac. 2.

Alia Epist.[k] ad Nicephorum consobrinum suum, eundemque Præpositum. post alia. in eo versatur tantum arguméto, vt demonstret perperam factum ab Imperatore, dimittendo vxorem, & aliam ducendo, contra Apostoli Pauli præceptum, & sanctorum Pa- E trum doctrinam.

[k] In eodem cod. Columnensi.

Hoc eodem Anno, vt habetur ex Theophane, Ioannes præficitur Ecclesiæ Ierosolymitanæ.

Quod verò spectat ad res Occidentales, hoc ipso anno Carolus Magnus, desertores Christianæ Religionis Saxones rebellãtes, cum exercitu aduersus eos profectus, coercuit Vbi cum esset, excepit Legatos Hunnorum, siue Auarum Regis Theodonis, seu Theodouini, qui se cum suis subijceret Carolo, spondens etiam fidem Christianam omnes suscepturos, quod & præstitit. Rex cum suis ad Carolum profectus, & regiè donatus rediit. Ex

Adone. Est de his mentio in Epist. Albini ad Paulinum Patriarcham Aquileiẽsem, in qua hæc leguntur: *In cuius potentia & gratia (Dei scilicet) mirabiliter de Auarorum gente triumphatum est*, &c. Et mox Paulinum prædicat, in quem omnes respiciant pro conuersione Auarorũ. Id in annum sequentem reijciunt alij, defecisseque eum à Christiana fide suscepta, confirmant. Bellum vero aduersus Hunnos, siue Auares per Henricum Ducem Foroiuliensem gestum testatur Ado, per eumque debellatos, atque auitis Thesauris spoliatos, quos idem, inquit, pio Regi Carolo postmodum misit, & ille Deo gratias referens, ad memoriam SS. Apostolorum partem inde misit, partem officialibus Regni, & Ecclesijs alijs distribuit. Conuersos verò post hæc Hunnos ad Christianam fidem, ab eisque primam erectam Ecclesiam sanctæ Dei Genitricis Mariæ, produnt Annales Hungarici. Oblationem verò Caroli ex Thesauro Hunnorum ad Basilicam S. Petri Romæ missam, in annum sequentem reijciunt. A B

Sed & hoc ipso anno primum Episcopum datum Paderbornensi Ecclesiæ in Saxonia, Harimarum Saxonem hominem, discipulum S. Burchardi sanctitate clarum produnt Annales Saxonum.[a] Verum qui prosecutus est res Saxonum, & ipse Saxo antiquior scriptor, res S. Libonij prosecutus, non hoc anno, sed longe postea, paucos ante annos obitus ipsius Caroli Magni factum esse testatur.

[a] *Crant. hist. Saxo li. 1. c. 11.*

Christi Annus	*Leonis Pap. 3.*	*Constant. Solius Imper.*	*Indict.*
796.	1.	7.	4.

C

IMperator iustissimè, vt par erat redargutus à Theodoro, quòd dimissa legitima coniuge, aliam præter ius, & fas, sibi matrimonio copulasset, huius anni initio eum mittit in exilium, de quo, & itinere ad ipsum exilij locum, extat Theodori Epistola ad Platonem,[b] & alia: prima, ibidem ad ipsum adhortatoria, qua fratres confirmarentur, ac rursum alia eiusdem argumenti.

Irenæ Imperatoris mater, per se, & per alios nacta opportunitatem, promissis, & muneribus, Duces, & Principes attraxit ad se omnes, vt filio deposito ipsa sola imperaret.

Hoc eodem anno Indict. 4. delatum est Constantinopolim ex Lemno Insula Corpus Sanctæ Euphemiæ, quod à Copronymo impio, & sacrilego Imperatore cum capsa, in profundum abiectum fuerat; repertum autem id fuit, & in Lemno depositum, cum hac marmori incisa inscriptione. D

Translatio S. Euph Constant.

HOS SERGIVS, ET SERGONAS NAVIGANTES PER HELLESPONTVM, CVM EX PROFVNDO SVSTVLISSEMVS RELIQVIAS EIVS IVSSV HIC DEPOSVIMVS: describitur fusè hæc translatio à scriptore huius temporis, quæ extat apud Surium 2. Iul. de qua, & Theophanes his verbis: *Hoc stupendum, & dignum scriptura miraculum post 22. Annos post iniqui Principis mortem, vnà cum pijssimis Imperatoribus, & Tarasio Sanctissimo Patriarcha, nos vidimus, & cum eis amplexi sumus, licet indigni, magnam gratiam promerentes.*

[b] *3. in eod. cod.*

Leo Romanus Pontifex, vbi primum sedere cœpit, Legatos cum muneribus, claues scilicet aureas ex S. Petri confessione, de more acceptas, & Vexillum Romanæ Vrbis, ad Carolum Magnum misit. Rursum verò hoc eodem anno ab ipso Christianissimo Principe Carolo Magno, Engilbertum Abbatem Legatum ad Leonem Romanum Pont. ad munera deferenda, quæ ex Thesauro Hunnorum erepto, idem Rex fuerat consequutus, Annales Francorum missum affirmant. Eidem Legato Engilberto ad eundem Leonem Papam dedit Albinus litteras, quæ extant, in quibus plura de sua ingenti animi submissione, & deuotione erga Rom. Pont. & eiusdem Rom. Pont. prærogatiuis, habet. E

A Eodem anno missa est Legatio,[a] cum literis,& muneribus ad eundem Leonem Pontificem ex Britannia à Rege Mercionum Remulpho,qui Offæ successerat,quæ literæ extant, vt & quas ad eum reddidit ipse Leo,licet hæ sint imperfectæ.

[a] De gest. Angl. in Comm. li. 1. c. 12.

Eodem anno idem S. Pontifex Leo animum adiecit, vt Caroli Magni de Hunnorum Thesauris missam largissimam oblationem ad sacra limina Apostolorum, in ornamenta Ecclesiarum conuerteret,& in Clericos erogaret,omniaque perfecit;quæ ante persecutionem illatam,recenset Anastasius. *Eum igitur, ait, Clericis stipendia auxisse, plurimas Ecclesias, & Cœmeteria restaurasse, sed in primis Titulum B. Susannæ, vbi ordinatus fuerat, magnificentissimè extructum, pretiosis muneribus locupletasse. Varijs Ecclesijs vestes sericas, holosericas, pretiosas, gemmatas, cortinas, & vela contulisse, Cruces, Imagines, Calices, Coronas, Thuribula, Ciboria, Canthara, Candelabra, Lampades obtulisse, in quorum sumptum, subducta ratione, expensas, ait plusquam 150. libras auri, & mille quingentas argenti.* B

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Irenes iterum Imper.	Indict.
797.	2.	1.	5.

Constantinum Imperatorem conspirantes proceres,consilio eius matris Irenes,comprehensum,luminibus priuant,ex quo statim moritur. Iussionem matris fuisse,Religionis studio,& amore iustitiæ aiunt tantum,vt teneretur,nec amplius imperaret. ex quo ab Orientalibus nonnullis,qui facto aderant,viris sanctissimis,meruit laudari. Theophanes tamen,secundo eius anno recensens,vt oculos alijs effoderit; alijs linguas præciderit, C subdidit. Non in longum Dei iustitiam hanc iniustam vltionem misisse inultam,post quinquennium namque eodem,inquit, mense, & eodem sabbato orbatus est oculis à propria matre,idem Constantinus. Obtenebratus est autem sol per dies septemdecim,ita, vt errarent naues maris,omnesque dicerent, quòd propter obcæcationem Imperatoris sol obcæcatus radios suos retraxit.

Imp. excæcatur, & moritur.

Prodigiũ.

Porrò in Constantino sic genus Copronymi extinctum tradunt. Irene adepto Imperio exilium omnibus relaxat;sed in primis Platoni Abbati,& Theodoro Studitæ, quos reuertentes,omnium hominum occursus excepit,atque adeò ipse Patriarcha,& Regina; eiecto Iosepho illo Oeconomo, & sacerdotio priuato, qui adulteros coniugatos coronare D ausus fuerat,omnes in Communionem conuenerunt, quantumuis rationes diuersas tenuissent,Tarasius Patriarcha,& Theodorus, ille quidem de summo iure nonnihil remittendo,ne in hæresim Iconomachorum,quod minabatur,ille se præcipitaret:hic autem flagitium propalam arguendo,& acri obiurgatione longius progredi prohibendo, tum eos, qui peccarant,tum cæteros,qui simile aliquid meditabantur. His ergo in hunc modum transactis,Theodorus Regia Vrbe relicta in Monasterium reuertitur, optimique Pastoris exemplo,segregatas oues congregat,& innumerabiles, tum Monachos, tum sæculares ad se,tum gratulationis causa,tum etiam cohabitationis,confluentes excipit. Hæc ferè ex ipso Theodoro,de Platone,& ex Michaële Monacho de ipso Theodoro.

E Quod spectat ad res Occidentales;Barcinona Ciuitas,quæ à Francis defecerat, per Zatum Sarracenorum Præfectum Carolo Magno reddita est. Habdalla Sarracenorum Princeps in Africa à fratre pulsus ad eundem Carolum Magnum confugit,quem cum filio suo Ludouico in Hispaniam proficisci iussit, quo anno pariter res bellicæ eidem Carolo prosperè cessere. Cum autem degeret Aquisgrani,accepit Legationem à Constantino Imper. missam,vel,vt alij tradunt anno sequenti,Constantino superstite,cuius audita nece, omnia vana cessere.

IN Oriente Arabes Sarraceni sub Duce Habdimelechi Romano Imper. infestissimi, negata pace Irenæ petenti, infesto agmine progressi Constantinopolim, vsque ad eius suburbia deprędantes, onustique spolijs sunt reuersi. Theophanes hæc pluribus. Quorum occasione factum est, vt Theodorus, quo ab horum infestatione monachos sibi subditos saluos redderet, atque securos, eosdem Constantinopolim duxerit, atque Studij monasterium, olim quidem celeberrimum, sed à Copronymo ad vastitatem pene redactum magnopere rogante Imperatrice inhabitandum acceperit, eiusque præfecturam assumpserit. B

Theodori Stud. ex lucubrationes.

Hoc ergo cœnobium Pater cum insigni Templo aptissimum, & ornatissimum nactus, ex conditoris mente, tum suos, tum, quos in eo reperit, tum deinde accedentes ex magna nominis celebritate sæculares magno numero, vt ad decem centenaria peruenerint, monasticis institutis excolebat, & ad perfectionis apicem perducebat. Ex Michaele monacho, ex eis vno, Theodori discipulo, qui pergit pluribus dicere de monasticis, ab eo suis traditis institutis metris scriptis. *Edidit præterea*, inquit, *institutiones Iambicis versibus conscriptas, quemadmodum vnumquemque imperata facere oporteat, & mitto à Præposito ducto, ad infimum vsque percurrens definit, ac statuit, quibus pœnis quisque affici debeat*, &c. Qui pariter occa- C sione laboris manuum singulis præscriptorum, primum in describendis codicibus, *qui apud nos*, inquit, *extant adhuc pulcherrimi*, eius labores memorat, deinde eiusdem scripta recenset. *Composuit*, ait, *& alios libros, quos propria lingua dictauit, quorum sensus, manifestam quandam diuinæ gratiæ vim ostendunt. In his primum locum tenet, qui parua, dicitur, Catechesis 134. distincta sermonibus, quos quidem fratribus ipse pronunciauit, congruentes cuique diei, singulos, lectissimis sententijs, verbisq́ue ornatissimis scite admodum pertractās, nunc de animi fortitudine aduersorumq́ue contemptu, de obseruantia Monasticæ obseruationis, de perseuerantia, & membrorum mortificatione: nunc de Constantia in quotidianis certaminibus, & præstanti aduersus casus omnes animi contentione. Ex hoc libro tres sermonum particulæ, prima quoque die hebdomadis, in Ecclesia recitari consue-* D *uerant. Alterum deinde librum elaborauit Magnum Catechisticum tribus membris, seu partibus comprehensum, qui egregia cœnobij instituta sigillatim declarat, disciplinam tradens, supra quam dici possit vtilissimam, &c.*

Scripsit præterea vir Diuinus Panegyricum volumen, in quo insignes Domini dies festos enarrat, & præclaris orationibus exornat, nec Domini solum, verum etiam Deiparæ, & præcursoris item Ioannis Baptistæ &c. Scripsit, & librum Iambicis versibus, in quo, & primi parentis ortum, lapsumq́ue descripsit, & plura deinceps, & denique vniuersam Iconomachorum hæresim Epistolarum autem eius libri quinque sunt numero. Præter hos omnes, dogmaticum etiā librum composuit, in quo valida insunt disputationes refutatoriæ, mirabiliter contexta ad dissoluenda Iconomachorū sophismata, &c. optandum est, vt huiusmodi præclara opera ex vetustis bibliothecis, diligenter conquisita, eruātur.

Misisse hoc anno Irenē A. legatos ad Carolum Magnum veteres tradunt Annales Frāc. auditosque eos Aquisgrani, redditumque illis ab ipso, quem petierant, Sitinnium fratrem E Tarasij Patriarchæ, olim in bello captum.

Hoc anno, (vt habent Annales Franc. & Chronicon à Pithoco editum) *Hadefuns* (quod idem est, quod Adefonsus, siue Alfonsus) *Rex Gallaciæ, & Asturiæ, per Froium legatum suum, Papilionem* miræ pulchritudinis Regi Carolo misit. & inferius *eodem anno*. Alphonsus quoque supradictus Rex prædata Vlyssipona Hispaniæ ciuitate, insignia victoriæ suæ loricas, mulos, captiuosque Mauros per Froium, & Basiliscum, legatos suos Carolo misit. Hæc

ibi.

A ibi. Ex quibus patet, magnam amicitiæ consuetudinem intercessisse inter Alfonsum Castum, & Carolum Magnum, ambos Reges pietate præstantes; quod ipsum testatur Eginhardus.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Irenes iterum Imper.	Indict.
799.	4.	3.	7.

Annus Ecclesiæ Romanæ lugubris, ob immane sacrilegium admissum in Romanum Pontificem à scelestis, & impijs Ecclesiæ Romanæ potentioribus clericis. Nepotes siquidem Hadriani Pontificis, Paschalis Primicerius, & Campulus Sacellarius cum B assectis, militantes in Romani cleri primis ordinibus, inuidia tabescentes ob Leonis electionem, odio implacabili, ipsum prosecuti, calumnijsque insectati, tandem eo furoris, & insaniæ sunt prouecti, vt in ipsum sacrilegas manus inijcerent, in terram proijcerent, dispoliarent, conciderent, oculos eruerent, linguam radicitus præciderent, idque in sacri muneris functione, expiando per litanias populum ritu solemni: sed & sacrilegia sacrilegijs cumulantes, rursus in ecclesia ante altare iuxta confessionem tractum, tantum repetiuerunt rabido furore flagitium, & semiuiuum in sanguine reuolutum ante altare dimisere. Veriti autem ne à fidelibus inde eriperetur, abstractum, in monasterio Sancti Geraimi in arcta custodia recluserunt. Quæ tam nefanda, tam horrenda, & execranda, pro sceleris immanitate, declarata vbique facinora, tam Occidentales, quàm Orientales historia- C rum scriptores, sunt prosecuti. Sed paulo latius Anastasius eius sæculi scriptor. In ea custodia, cooperante Domino, & Beato Petro Apostolo suffragante, magno miraculo Pontifex, & visum recepit, & lingua ad loquendum ei restituta est: vnde eodem diuino nutu, ab Albino Cubiculario, & alijs pijs, ac fidelibus viris extractus, & ad Basilicam Beati Petri deductus est, omnibus de sancti Pontificis liberatione gratulantibus, & de tanto miraculo Deum celebrantibus. Vbi dum agit, adueniens cum exercitu Vuinigisus Dux Spoletanus, eum assumptum, magna cum veneratione Spoletum deducit. Quo audito, de vniuersa Romana ditione plures fideles ad eum accurrunt; Episcopi etiam, & omnis gene- D ris clerici, & Primates, qui eum ad Carolum Magnum deducunt, cuius is aduentu cognito, Episcopos, & proceres, ac proprium filium Pipinum obuiam mittit, ac mox ipse etiam procedit, excipiens eum cum omni veneratione, pietate, & honorificentia. Porro de his omnibus Carolus Magn. Albinum Flaccum reddidit certiorem, qui horrendum facinus detestatus rescribens ad Carolum, hæc de his habet: *Ecce in te solo tota salus ecclesiarum Christi inclinata recumbit*; & alia plura de Caroli pietate, & Romanorum nefario scelere.

Atrox facinus in Pont. Ro.

I[ngens] miraculum.

Deducitur in Franciam Pap.

Interim scelerati illi carnifices post incensam domum Albini fidelis Sancti Petri, & ipsius Pontificis, ac deprædationem possessionum Romanæ Ecclesiæ, falsa aduersus eum E crimina confingunt, quæ apud Carolum illi intendant. At summus Pontifex cum aliquandiu apud Carolum in magno habitus honore fuisset, Romam cum ingenti, & nobilissimo comitatu Ecclesiasticorum, & sæcularium procerum reuertitur, exceptus ad Pontem Miluium, ab omnis generis, gradus, sexus, conditionis viris, & fœminis, etiam sanctimonialibus, cum ingenti gratulatione, & honorificentia in Ecclesiam B. Petri deductus est, vbi & missarum solemnia celebrauit, & omnes communiter corpus, & sanguinem Domini Nostri Iesu Christi fideliter participati sunt. (sic loquitur Anastasius) & alia die secundum antiquam consuetudinem Natale B. Andreæ Apostoli celebrantes Romam ingrediens, cum multo gaudio, & lætitia in Patriarchium Lateranense introiuit.

Reuertitur.

Quæstio ne habita carnifices eius conuicti, damnantur capitis, sed relegantur, im permittit apud Sur. 23 Iul.

A

Post aliquot dies ab ijs, quos Carolus Magnus miserat Archiepiscopis, Episcopis, & Comitibus, habita per hebdomadam est quæstio de illis, qui tam immania scelera perpetrarant, qui cum nihil aduersus eum haberent, quod dicerent, conuicti, & Maiestatis damnati, capite plectendi erant, nisi Papa pio affectu apud Carolum intercessisset, vt vitam, & membra eis donaret: sed pro facinoris atrocitate exilio deportati sunt in Franciam. Ex Anastasio, cui consentiunt vetera Chronica, in eo tantum diuersa, quod hæc referunt in annum sequentem, minus id quidem probabiliter.

B

Quæ porro Leo egerit, cum apud Carolum in Germania esset, prætermittendum non videtur: vt de altari Paderbornæ dedicato, de quo hæc in translatione Sancti Liborij. *Religiosum Caroli, & salutare Christianitatis dilatandæ studium nobiliter inchoatum, Leo Papa Apostolica auctoritate firmauit, atque in Ecclesia tunc ibidem nouiter instituta quoddam altare consecrãs, adorandas in eo reliquias Protomartyris Stephani, quas secum Roma detulerat, collocauit, fiducialiter id Principi promittens, quòd oratorium illud tanti martyris patrocinio munitum non vlterius passurum foret iniuriam, quam ipso referente prius ei contigisse cognouit, vt videlicet ob Incolarum loci perfidiam, & odium in Christianam Religionem, aliquoties igni traderetur, & ob hanc maxime causam easdem reliquias ibi rogatu Imperatoris recondidit, non sine effectu congrua fiducia, sponsionisque suæ; cum nihil tale postmodum illic perpetratum esse certissimum sit. Hoc igitur ordine Paderbornensis Ecclesia sedes Episcopalis, tam Imperatoris sanctione, quàm Apostolica benedictionis auctoritate primitus constituta, ob causam superius memoratam, commendata fuit aliquandiu tuitioni Præsulum capellæ Orientalis Franciæ, quod sermone barbaro Vuirtzaburgh appellatur.* Hæc de his auctor.

C

Hoc eodem anno idem Leo Papa dedicauit capellam à Carolo Magno constructam in Eresburgh, eundemque locum huiusmodi priuilegio muniuit.

LEO SERVVS SERVORVM DEI CAROLO MAGNO REGI FRANCORVM.

Extat apud Regest. Innoc. 4.

D

Pia tuæ petitioni per omnia congaudentes, quod iubes annuere, non tardamus. Igitur hunc montem Eresburgh, quem expugnatum cum tota Saxonia Deo obtulisti, & per nos B. Petro consecrasti, liberum ab omni humana potestate esse, & fratrum ibi ad Christi seruitium adunatorum ditioni tantum modo parere censemus. Qui ne aliquid in hoc impedimenti patiantur, neue Regni vestri inuasoribus aliqua rebellandi fiducia præparetur, sub anathemate, Sancti Petri auctoritate interdicimus, ne quis vnquam bellica in ipso monte præsidia collocare, aut per se collata prædia, aut decimas circa montem per duas Saxonicas rostas, quas illuc delegasti, audeat diripere. Hæc conseruantibus sit pax à Deo Patre, infringentibus excommunicatio, & à Beatorum Collegio sit separatio in æternum. Datum Eresburgh, per manus Ioannis Bibliothecarij, & Cancellarij Ecclesiæ Romanæ. 8. Kalend. Ianuarij Anno Domini 799. Leonis Tertij 4. Indictio. septima (an potius octaua?) *die dedicationis Capellæ in Eresburgh.*

De Saxonia oblata à Carolo Magno Sancto Petro, extant etiam literæ Gregorij Pap. septimi.

E

Eodem pariter anno Patriarcha Ierosolymorum per suum monachum misit ad Carolum Magnum Sacrosancti Sepulchri Redemptoris nostri claues, quem dimittens ipse Carolus, Zachariam presbyterum illi adiunxit, qui dona ad loca illa sancta deferret. Annales Franc.

Porro, pro restauratione Ecclesiarum Ierosolymorum, Carolus collectam more maiorum indixit. Est de ea re titulus in eius Capitularibus. [a]

[a] *Cap. li. 4. in append. c. 31.*

A

Christi Annus 800. *Leonis Pap 3.* 5. *Irenes iterum Imp.* 4. } *Indictione* 8.

CArolus Magnus celebrat Pascha in Centula, celebri monasterio, apud B.Richarium, ab eius genero Angilberto erecto, vbi postea præfectus Abbas, vitam duxit Angelicam. Aderat vna cum Carolo tunc, inter alios, Albinus Flaccus, qui rogante Angilberto scripsit vitam [a] S.Richarij Confessoris, ad ipsum Carolum: itemque S. Vuilebrordi, qui, & Clemens dicitur, [b] & alia plura id genus. Cogitans Romam Carolus optauit secum ducere Albinum Flaccum, qui tunc Abbatiam Turonensem curabat: sed renuit ipse rescribens ad eum (quæ est epist. 7.) cum eo iocatus est. [a] *apud Sur. 26 April.* [b] *Ext. apud Sur. 7. No.*

B Carolus inde per littus Oceani venit Rothomagum, indeque per Sequanam profectus est ad sepulchrum S.Martini orationis causa: vbi & defunctam, pridie nonas Iunij Luitgardam coniugem sepeliuit piam valde fœminam S.Liobę virginis obseruantissimã, cuius Acta extant. Post hæc habuit conuentum generalem Maguntiæ, inde in Italiam iter intendit. Rauennam cum venisset, ibi ordinata expeditione in Beneuentanos, in Romanam Ecclesiam tunc infestos, post septem dierum inducias, præmisso exercitu, cum Pipino filio, aduersus eos, Romam peruenit ad 8. kalend. Decemb. pridiè quàm Romam veniret, Leo Papa apud Nomentum occurrit, & eum magna veneratione ibidem suscepit. Post cœnam, qua simul refecti sunt, ibi, illo manente, Pontifex ad vrbem processit, posteroq; die missis obuiam Romæ vrbis, vexillis, ordinatis, etiam, atque dispositis, per congrua loca, tam peregrinorum, quàm ciuium turmis, qui venienti laudes dicerent, ipse Leo cum clero, & Episcopis, equo descendentem, gradusque ascendentem, suscepit, dataque oratione in Basilicam B.Petri, psallentibus cunctis, introduxit. Post septem verò dies, Rex Concione vocata, residentibus Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus; stàtibus reliquis sacerdotibus, & optimatibus Francorum; & Romanorum; obiecta in almum Pontificem proposuit examinanda. Qui vniuersi Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates vnanimiter audientes, dixerunt:

C

NOS SEDEM APOSTOLICAM, QVAE EST CAPVT OMNIVM DEI ECCLESIARVM, IVDICARE NON AVDEMVS: NAM AB IPSA NOS OMNES, ET VICARIO SVO IVDICAMVR; IPSA AVTEM A NEMINE IVDICATVR; quemadmodum ANTIQVITVS MOS FVIT: *sed, sicut ipse summus Pontifex censuerit, iubeat, Canonicè obediemus.* At venerabilis Leo præsul, cum nullus probator eorundem criminum existeret, inquit: PRAEDECESSORVM PONTIFICVM VESTIGIA SEQVOR, ET DE TALIBVS FALSIS CRIMINATIONIBVS, QVAE SVPER ME NEQVITER EXARSERVNT, ME PVRGARE PARATVS SVM. Sequenti die coram omnibus conscenso ambone sacra tenens Euangelia, cum iuramento dixit: NOTA RES EST FRATRES CARISSIMI, MALOS ADVERSVM ME HOMINES INSVRREXISSE, MEQVE AC VITAM MEAM GRAVISSIMIS CRIMINIBVS INFAMASSE. CVIVS REI COGNOSCENDAE GRATIA CLEMENTISSIMVS HIC, ET SERENISSIMVS REX CAROLVS, VNA CVM SACERDOTIBVS, AC PRINCIPIBVS SVIS IN HANC VRBEM SE CONTVLIT. QVAMOBREM EGO LEO PONTIFEX S.ROM. ECCLES. A NEMINE IVDICATVS, NEC COACTVS, SED MEA VOLVNTATE IMPVLSVS, PVRGO ME PRAESENTIBVS VOBIS, CORAM DEO, ET ANGELIS EIVS, QVI CONSCIENTIAM NOVIT, ET B.PETRO PRINCIPE APOSTOLORVM, IN CVIVS CONSPECTV CONSISTIMVS, NEQVE SCELERATAS RES, QVAS MIHI OBIICIVNT, PERPETRASSE, NEQVE

Apost. sedes iudicat omnes, à nemine iudicatur.

D

Iuramentum purgationis Leonis Pap.

E

PERPETRARI IVSSISSE; DEVM TESTANS, IN CVIVS IVDICIVM VENTVRI SVMVS, ET IN CVIVS CONSPECTV CONSISTIMVS. ET HOC FACIO NON VLLIS LEGIBVS OBSTRICTVS, NEQVE HANC CONSVETVDINEM, AVT DECRETVM IN SANCTAE ROM. ECCLES. SVCCESSORIBVS MEIS, ET FRATRIBVS COEPISCOPIS IMPONERE CVPIENS, SED, VT CERTIVS INIQVIS VOS SVSPICIONIBVS LIBEREM. Hæc ex Annalib. Franc. Anastasio, & ex sacris ritibus Romanæ Eccles. prodita sunt. A

Post hæc adueniente die natali Domini nostri Iesu Christi, in iam dicta Basilica B. Petri Apostoli, inquit Anastasius; omnes iterum congregati sunt; & tunc venerandissimus Almificus Pontifex manibus suis proprijs pretiosissima corona Carolum coronauit. Tunc vniuersi fideles Romani videntes tantam defensionem, & dilectionem, quam erga sanctam Rom. Ecclesiam, & eius vicarium habuit, vnanimiter altisona voce Dei nutu, atque B. Petri clauigeri Regni cœlorum, exclamauerunt: CAROLO PIISSIMO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO, PACIFICO IMPERATORI; VITA, ET VICTORIA. Ante sacram confessionem B. Petri Apostoli, plures sanctos inuocantes, ter dictum est ab omnibus, & constitutus est Imperator Romanorum. Illico sanctissimus Antistes, & Pontifex vnxit oleo sancto Carolum Imperatorem, & Excellentissimum filium eius Italiæ Regem. Tunc se obligauit Carolus Romanæ Ecclesiæ defensorem. quod Iusiurandum his verbis concipi à posteris etiam consueuit. IN NOMINE CHRISTI SPONDEO, ATQVE POLLICEOR EGO CAROLVS IMPERATOR CORAM DEO, ET B. PETRO APOSTOLO, ME PROTECTOREM, AC DEFENSOREM FORE HVIVS S.R.E. IN OMNIBVS VTILITATIBVS, QVATENVS DIVINO FVLTVS FVERO ADIVTORIO, PROVT SCIERO, POTEROQVE. Ordo Romanus. B C

Id, ipso Carolo inscio, factum affirmat Eginhardus in eius vita: *Romam veniens*, inquit, *propter reparandum, qui nimis conturbatus erat, Ecclesiæ statum, ibi totum hiemis tempus protraxit; quo tempore Imperatoris, & Augusti nomen accepit, quod primo tantum auersatus est, vt affirmaret se, eo die, quamuis præcipua solennitas esset, Ecclesiam non intraturum fuisse, si cōsilium Pontificis præscire potuisset. Inuidiam tum suscepti nominis, Constantinopolitanis super hoc indignātibus, magna tulit patientia, vicitq; eorum contumaciam magnanimitate, qua ijs proculdubio præstantior erat, mittendo ad eos crebras legationes, & in epistolis fratres eos appellando.* Huius porrò translationis Imperialis dignitatis, Imperij Occidētalis in Carolum Magnum, testes sunt Latini omnes, & Græci scriptores, quam quidem translationem diuina factam dispositione, & optimo consilio, nullo modo est dubitandum; eaque omnis ratio suadebat, vt fieret per Roman. Pontific. omnium animarum pastorem, & orbis totius, Christianorumq; Imperium, certa quadam ratione, moderatorem: nec verò conferri potuit in alium digniorem Carolo M. pijssimo, fortissimo, mitissimo, iustissimo, doctissimo, & de Ecclesia Catholica, & statu publico, semper in omnibus, optime merito, optimis Christianis Principibus in omnibus coæquando, & in multis, præferendo. Sed & quando opportunius, quam hoc tempore? iacebant absque possessore titulus, iuraque Occidentalis Imperij, à Græcis ob hæreses, quibus pertinacius inhæsissent, iustè, Pontificia authoritate, sublata: nec enim dignus est habitus Constātinus, licet Catholicus, & de fide Catholica benemeritus, cui restitui deberet, vtpote qui ablatos à prædecessoribus, hæreticis Imperatoribus Archiepiscopatus, & Episcopatus, qui essent immediatè sub iuribus Rom. Ecclesiæ, & dempta eius amplissima patrimonia, admonitus licet per Hadrianum Pontificem, ... denuò restituere voluisset, ob quam causam, eius sententia excommunicatus esset, atque hæreticus decernendus. Sed D E

Carol. M. creatus Imp. Occid.

Translatio Impe. fieri debuit per Papam.

Græci ob hæreses à mittūt iura Occid. Imp.

Constant. ēt Cathol. aliam ob causam.

quod

A quod conueniens fuisse dictum est, idem pariter vtile, & necessarium etiam extitisse, si quis tempora posteriora, & varia euenta considerabit, non negabit. Quod verò extitit hac ætate qui impudentissime, & arrogātissime scriberet, Occidentis Imperium, per Rom. Pont. in Carolum minimè translatum fuisse, nec verò transferri potuisse; non defuit etiam, qui illum accerrime, & doctissime confutarit Robertus Bellarminus, Societatis Iesu Theologus, post S.R.E. Cardinalis, omnibusque irridendum, expositis eius mendacijs, & ineptijs, exposuerit.

Post coronationem idem Carolus Abacum argenteum, & diuersa vasa, ex auro purissimo fabrefacta, ingētis precij, Basilicæ Vaticanæ obtulit; Lateranensi verò crucē eximiam ex hyacinthorum gemmis conflatam, quàm Leo in supplicationibus præferri, Carolo obsequutus, instituit; & alia alijs Ecclesijs pretiosa munera contulit. *Dona à Carol. Basil. Vatic. oblata.*

B Per id tempus Zacharias presbyter anno superiori à Carolo missus ad loca sancta Ierosolymorum, cum eleemosynis, bene perfunctus legatione reuersus est, cum duobus monachis, vno de monte Olíueti, altero de Sabæ monasterio, à Ioanne Patriarcha ad Regem missis, qui benedictionis causa claues sepulchri Dominici, ac loci Caluariæ, claues etiam ciuitatis, & montis Olíueti, cum vexillo, detulerunt. Quos Rex benigne susceptos, & per aliquot dies apud se retentos, Aprili mense sequentis anni dimisit. Ex Ann. Franc.

C *Cùm Aaron Rege Persarum, qui, excepta India, totum pene tenebat Orientem, talem Carolus habuit in amicitia concordiam, vt is gratiam eius, omnium, qui toto orbe terrarum erant Regum, ac Pontificum amicitiæ præponeret, solumque illum honore, & amicitia sibi colendum iudicaret; ac proinde cum legati eius, quos cum donarijs ad sacratissimum Domini, ac Saluatoris nostri sepulchrum, locumque resurrectionis miserat, ad eum venissent, & ei Domini sui voluntatem indicassent, non solum, quæ petebant, fieri permisit, sed etiam sacrum illum, & salutarem locum, vt illius potestati adscriberetur, concessit, & reuertentibus legatis, suos adiungens, inter vestes, & aromata, & cæteras Orientalium terrarum opes, ingentia illi dona transmisit, cùm ei paucos ante annos, eum, quem tunc solum habebat, mitteret elephantem.* Hæc Eginhardus, non tamen vnius anni gesta recensens. Quòd verò ex huiusmodi traditione clauium scriptum sit Carolum recuperasse terram sanctam, inde aliqui armis id factum, per errorem scripserunt. *Aarō Rex Persarum legatis, & muneribus Car. Imp. colit.*

D

Nonum Sæculum.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 1. / Irenes iterum 5.	Impp. / Indict. 9.
801.	6.		

CVm Carolus Imperator Roma profectus, Spoleti esset, terræmotus maximus factus est, quo tota Italia grauiter contremuit, & Romæ tectum Basilicæ D. Pauli procubuit, & in quibusdam locis vrbes montesque ruerunt, &c. Ann. Franc. *Terræmotus ingens per Italiā.*

E Leo Pont. Basilicam in meliorem, quam antea, statum restituit, renouauit, & ornauit tot ac tantis argenteis ornamentis, vt summa excedat bis mille sexcentas libras argenti, & centum vigintiquinque auri purissimi, exceptis pretiosissimis vestibus, quibus non modo Basilicam S. Pauli, sed & S. Petri, & alias quatuordecim Ecclesias mirificè ornauit, atque hæc omnia Leonem post reditum suum ex Germania fecisse, Anastasius plurimis refert, singulis Ecclesijs, & denis enumeratis, nominibus quidem, magna ex parte obscuris, & nostro sæculo incognitis. *Ingens impensa in Eccl. vrbis*

Hoc eodem anno ab ipso Imperatore datæ reperiuntur leges, quæ Mutinæ adhuc legi dicuntur. [a] sed Eginhardus in vita de eius legibus loquens inter cætera, *sed in ijs*, inquit, *nihil aliud ab eo factum est, quam quod pauca capitula, & ea imperfecta, legibus addidit. Omnium* *[a] Sigon. de regno Ital. lib. 4.*

tamen nationum, quæ sub eius ditione erant, iura, quia scripta non erant, describi, ac litteris mandari fecit. A

Numerat 23. capitula legum Caroli M. duoque ex illis reperiuntur, recitata à Gratiano, atque primum illud Rom. Eccles. [a] his verbis: *In memoriam B. Petri Apostoli honoremus sanctam Romanam, & Apostolicam Sedem, vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat Ecclesiasticæ magistra rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas:* VT LICET VIX FERENDVM AB ILLA SANCTA SEDE IMPONATVR IVGVM, TAMEN FERAMVS, ET PIA DEVOTIONE TOLEREMVS. *Si verò (quod non decet) quilibet, siue sit presbyter, siue Diaconus, aliquam perturbationem machinando, & nostro ministerio insidiando, redarguatur falsam ab Apostolica Sede detulisse epistolam, vel aliud aliquid, quod inde non venerit: Salua fide, & integra circa Apostolicum humilitate, penes Episcopum sit potestas, vtrũ eum in carcerem, aut aliã detrudat custodiã, vsqueque, per Epistolam, aut per idoneos suæ partis Legatos, Apostolicam interpellet sublimitatem, vt potissimum tam sancta legatione dignetur decernere, quid de talibus iusto ordine, statuat lex Romana definire, vt & is corrigatur, & cæteris modus imponatur.* Recitatum hoc ipsum capitulum, & repetitum apparet in Concilio Triburiensi cap. 30. vt tanto Principe Christianissimo dignum. B

[a] d. 19. c. 3.

Penes episcopũ, ait, non penes magistratum laicũ.

Vidisti, Lector, Caroli M. erga Sedem Apostolicam reuerentiam, animique submissionem erga Rom. Pontif. omnibus Christianis Principibus positam in exemplum, vtpotè potentissimi atque prudentissimi Principis? cui idcirco dederit Deus subijcere sibi Reges, & populos, cum nouerit ille se subijcere propter Christum, successori hominis piscatoris. Considerasti pariter, quàm modestè agat de cognitione Apostolicarum litterarum, vt nolit ipse, nec aliquid ex suis Prouincialium Præsidibus, eas, an veræ sint vel falsæ, cognoscere, & perscrutari, etiam si de læsa Maiestate causa tractetur, sed totum iudicium vult per Episcopum agitari, & eius sententiam expectari. Ista cum egit, & adeò se legibus Ecclesiasticis obsequentem exhibuit, bene cõsuluit Regno Francorum, vt Deo protegente, licet ciuilibus & externis bellis diu multumque fuerit fatigatum, permanens semper fuerit, liberumque à gente Sarracenorum longe lateque vbique locorum terrarum orbis dominantium; atque semper diuino auxilio fuerit integrum feliciter propagatum ad posteros. C

Ex alia autem lege, quæ extat apud eundem Gratianum [b] mutilata, integra autem in capitularibus, [c] Regum Francorum; vide, quam fauerit, Theodosij exemplo, iudicio Episcoporum. D

[b] 11. q. 1. c. 37.
[c] li. 6. c. 281.

Volumus, atque præcipimus, vt omnes ditioni nostræ, Deo auxiliante, subiecti, tam Romani, quam Franci, Alemanni, Baioarij, Saxones, Thuringij, Fresones, Galli, Burgundiones, Britones, Longobardi, Vascones, Beneuentani, Gothi, Hispani, cæteriq; nobis subiecti omnes, licet quocunque videantur legis vinculo constricti, vel consuetudinario more connexi, hanc sententiam, quam ex sextodecimo Theodosij Imper. libro, capitulo videlicet vndecimo ad interrogata Ablanij Ducis, illi, & omnibus rescriptam sumpsimus, & inter nostra capitula, pro lege tenendam, consultu omnium fidelium nostrorum, tam clericorum, quam laicorum, posuimus, lege cunctis perpetua tenendam, id est, Quicunque litem habens, siue possessor, siue petitor fuerit, vel in initio litis, vel de cursis temporum curriculis; siue cum negotium peroratur, siue cum inceperit promi sententia, si iudicium elegerit sacrosanctæ legis Antistitis: illico sine aliqua dubitatione, etiam si alia pars refragatur, ad Episcoporum iudicium, cum sermone litigantium, dirigatur. Multa enim, quæ in iudicio captiosæ præscriptionis vincula promi non patiuntur, inuestigat, & promit sacrosanctæ religionis auctoritas. Omnes itaque causæ, quæ vel prætorio iure, vel ciuili tractantur, Episcoporum sententijs terminatæ, perpetuo stabilitatis iure firmentur. Illud est enim veritatis auctoritate firmatum, illud incorruptum, quod à sacrosancto homine, consci- E

Quam faueat iudicijs Episc.

entia

A *entia mentis illibata protulerit. Hæc nos edicto salubri aliquando censuimus, hoc perpetua lege firmamus, malitiosa litium semina comprimentes, vt miseri homines longis, ac pene perpetuis actionum laqueis impliciti, ab improbis petitionibus, vel à cupiditate perpetua maturo fine discedãt. Quidquid itaque de sententijs Episcoporum clementia nostra censuerat, etiam hac sumus lege complexi, grauitatem tuam, & cæteros, pro vtilitate nostra, in perpetuum obseruare conueniet.* Ista sunt, quæ ex Theodosio Carolus Imper. mutuatus, iustus à iustißimo, vtroque Christianæ religionis decore maximo, & ornamento, siue virtutem militarẽ spectes in eis, siue cultum fidei orthodoxę, vel erga subditos sibi populos regimen probatissimum. Hęc audiant, & erubescant illi, qui his penitus aduersarias leges statuunt, & contraria edicta proponunt, timoribus exagitantes populos, nouis adinuentionibus inhibentes, & quacunque occasione prætensa, via in- B directa procurant, ne laici ipsi attingant limen Ecclesiastici fori. Timeo, timeo istis, ne quando, si ista facere pergant (quod absit) Deus vindex tãdem exurgens virga furoris ferrea, secundum illud Dauidicum: tanquam vas figuli confringat eos. Vnde, & ob imminẽs quod astat periculum, æque cum eodem ipso ex alto corde vociferor. Nunc Reges intelligite, & erudimini qui iudicatis terram. & exemplo discite Caroli, ex obedientia, & obseruantia erga Apostolicam Sedem, Regna, & Imperia propagare, atq; firmiter stabilire: Hæc latius, quam pro ratione epitomes, sed admonitionis necessitas id persuasit. Quod autem ad eundem Carolum in his spectat, quàm parcissimus fuit in nouis condendis legibus; adeò, vt cum tamdiu vixerit Rex atque Imperator, perpauca legum capita sanxisse dicatur: sed in veteribus restituendis, vt seruarentur, multus fuit. Quod autem colligi ius- C serit 168. capitula legum Ecclesiasticarum, ex sacrosanctis Concilijs atque decretis summorum Pontificum, vt, per ea, in Ecclesia disciplina vigeret: ne vel ex hoc videri posset præscribere ipse leges Episcopis; collectioni suæ religiosissimam præmisit præfationem, de suo consilio, ad prouehendum, per hæc, Dei honorem, & populorum salutem, mox his verbis compellat Episcopos: *Quapropter placuit nobis vestram rogare solertiam, ô Pastores Ecclesiarum Christi, & ductores gregis eius, & clarißima mundi luminaria, vt vigili custodia, & sedula admonitione populum Dei per pascua vitæ æternæ ducere studeatis, &c.* post pauca: *Quapropter, & nostros ad nos direximus Missos, qui, ex nostri nominis auctoritate, vna vobiscum corrigerent, quæ corrigenda essent. Sed & aliqua capitula ex canonicis institutionibus, quæ magis nobis necessaria vide-* D *bantur, subiunximus. Ne aliquis quæso, huius pietatis admonitionem esse præsumptuosam putet, vel iudicet, qua nos errata corrigere, superflua abscindere, recta connectere studeamus, sed vt magis beneuolo caritatis animo suscipiat, &c.*

Discant legislatores à Caro. M. pietatem erga Eccl.

Cùm audisset idem Carolus, non solum liberos homines, sed & Ecclesias, & monasteria varijs oneribus, & exactionibus premi, grauissime monet filium Pipinum Regem, vt diligenter inquirat, & integræ immunitati eorum consulat. hactenus de Caroli legibus.

Carol. studiosus immunit. Eccles.

Rediens in Gallias, inter Vercellas, & Eporediam excepit legatos Regis Persarum Aaron, & Amirati Abraam de Africa. Ex Ann. Franc. sub Ludouico.

E S. Saluius Episcopus Engolismẽsis, veniens ab Aquitania ad Fiscum Valentianas, à Vuinigrado filio Genardi procuratoris ipsius Fisci comprehensus, & in capite securi percussus, vna cum Superio, comite, mortuus est martyr. corpora in iumentorum stabulo defossa: taurus locum à reliquis animalibus, & ab immunditia conseruauit. Visa sunt etiam à diuersis luminaria in stabulo. Carolus Magnus Imperator tertio diuinitus admonitus, corpora, ex indicio ipsorum martyrum, inuenit, & honorifice in Ecclesia sancti Martini sepeliuit, vbi hodie quoque signis, & miraculis clara coruscant. Natalis eorum dies agitur 6. Iunij, eleuatio autem Idibus Octobris. ex Sigeberto, & Molano in Natalibus SS. Belgij.

S. Saluius martyr

Relaxatio multiplicis tributi ab Irene.

De rebus Orientalibus anni huius illud visum magni momenti quod Theophanes ait, A
mense Martio, nona Indictione, piam Imperatricē Byzantij ciuilia donasse tributa, quanta quamque late patens hæc fuerit munificētia, indicat Theodori Studitæ epistola ad Irenem. num. 7. omnia redigentibus sub tributo, curiose legenda.

Christi Annus	*Leonis Pap.* 3.	*Caroli M.* 2.	*Impp.*
802.	7.	*Nicephori* 1.	*Indict.* 10.

Carol. expetit Irenē in vxorē. Nicephot. inuadit Imp.

CArolus Imp. per legatos Constantinopolim missos expetijt coniugium Irenæ Imperatricis, Leone etiam Papa, per suos legatos, suffragante, nec ipsa conditionem abnuit. Sed statim tota rerum facies est immutata, deposita enim Irene, Nicephorus Patricius, & Logotheta inuadit imperium, & contra fidē iuramenti, eam relegat prius in Principem Insulam, in monasterio ab ipsa ædificato, & post in Lesbum Insulā, vbi cautissimè custoditam, & ab omnium conspectu remotam detinuit. Legati Caroli, acceptis à nouo Imper. litteris pacis, ad eum vna cum legatis reuersi sunt, qui anno sequente pacta fœderis ad eum retulerunt. ex Theophane, Zonara, Adone. Quod pertinet ad Nicephori fidem, licet Catholicus haberetur, tamen impius apparuit, quod fauerit Iconoclastis, probarit Manichæos, & pro eorum hæresi stabilienda synodum congregarit; quod omnem Ecclesiasticam immunitatem sustulerit, sanctis Ecclesijs, & omnibus religiosis domibus redactis sub tributo, quod denique auersatus sit Roman. Pontif. communionem, nec passus sit Nicephorum Catholicum Patriarcham, recens, post Tarasium creatum, mittere, pro more, litteras pro communione Catholica ad Rom. Pontificem. ex Theophane, rerum inspectore. B C

Nicepho. hæretic.

Christophorus homo Græcus, Oliuolensis Episcopus, Ioan. Duce Venetiarum concedente, ac gratiæ Nicephori Imper. ea in re seruiente, fuerat constitutus. Quam rem, cum iniquo animo ferrent Venetiarum Tribuni, Ioan. Gradensem Patriarcham, ne illum consecraret, orarunt. Itaque Ioannes obsequutus, Christophorum non solum non consecrauit, sed etiam à piorum communione remouit. Quo facto Ioan. Dux, vsque adeo exarsit ira, vt, Mauritio filio Duce assumpto, classem Gradum adduxerit, atq; oppido primo aduentu capto, Patriarcham arreptum ex celsissima turri præcipitarit. Ioanne inde mortuo suffectus est, studio Tribunorū, Fortunatus sanguinis illi coniunctione propinquus. Hic autem ob turbas, inter Venetos, ciuili bello, mutuo inter se concertantes, abire iussus, ad Carolum M. in Gallias se contulit, in quo securitatis suæ diploma retulit. Occasione huius immanis sceleris à Duce Venetorū patrati, celebrata reperitur hoc anno SYNODVS ALTINENSIS ab Episcopis eius prouinciæ, præsidente ipsi Paulino Patriarcha Ieroiuliensi, siue Aquiliensi, à quo scripta extat epistola synodalis ad Carolum Magnum, in qua inter cætera, hæc habentur: *De Sacerdotibus autē plagis impositis semiquenium relictis, vel certe Diabolico seruescente furore, per eius satellites interemptis, non meum, sed vestrum definitionis erit iudicium. In vestra itaque potestatis altitudine, in quodam iudiciali libello à sanctis olim PP. salubriter prælibato, legisse me recordor reseruatum. ob quam igitur causam hæc fecerint, vestrum certum scio omnino non latuisse, neque latere sacris memorijs, &c.* & post pauca: *egrediatur quapropter (si placet) vna de hac re, per vniuersam Regni vestri latè diffusam monarchiam, decretalis sententia vltio, quam nulla vnquam possit inimica veritatis, & aduersatrix iustitia, quolibet vrgente refragationis instincto obliuio abolere. Valde enim huius sceleris truculenta præstigia, ob iniuriam disciplina, per cunctas mundi Ecclesias præualuere partes. Vnde vestri ex censura magisterij resecanda hæc noxialis mor-* D E

Patr. Gradensis à D. Venet. de turri præcipitatur.

Paulini Patr. epis. ad Carol. Mag.

bi mo-

A *bi modis omnibus pestis, & potentissima docilique funditus manu exterpanda, quatenus sit sancta Ecclesia, vestris adiuta præsidiis, libera ab humano sanguine impolluta, qua Christi est pretioso sanguine purpurata, &c.* Ex Vaticano mendosissimo codice. Sed & hoc anno defunctum esse ipsum Paulinum veteres Annales Francorum à Pithoeo editi, habent. In monumentis Aquileiensis Ecclesiæ habetur, ipsum Paulinum, & post mortem miraculis claruisse. Meminit eiusdem Paulini Vualfridus Strabo [a] his verbis. [a] De rebus Eccle. c. 21.

Traditur quidem Paulinum Foroiuliensem Patriarcham sæpius, & maxime in priuatis Missis circa immolationem sacramentorum, hymnos, vel ab aliis, vel à se compositos celebrasse. Ego verò crediderim tantum tantaque scientia virum hoc, nec sine auctoritate, nec sine rationis ponderatione fecisse. Laudatissimo huic viro, cùm Albino Flacco huius sæculi face, summa intercessit
B familiaritas, quod testantur plures, quæ adhuc extant, eiusdem Albini ad ipsum Epistolæ, in quarum vltima egregium eius est elogium. Fuit is, antequam ad Patriarchatum vocaretur, artis Grammaticæ professor, quod eiusdem Caroli diploma significat, his verbis: *Igitur notum sit omnium vestrum magnitudini (nominauit Episcopos, Abbates, Duces, Comites, &c) qualiter cedimus, & donamus, à nobis viro valde venerabili Paulino artis Grammaticæ Magistro, &c,* Fundum donat Laberianum dictum, &c. Datum 15. kalendas Iulij, anno 8. Regni nostri, &c. Qui fuit Domini Ann. 773. quo ipse Carolus aduersus Desiderium in Italiam venit. Artes liberales, inquit Eginhardus in vita Caroli, studiosissime coluit, eorumque doctores plurimum veneratus, magnis afficiebat honoribus. In discenda Grammatica Litteras coluit, & litteratos fouit Carol Mag.
C Petrum Pisanum Diaconum senem audiuit. Testatur Lupus [b] monasterij Ferrariẽsis Abbas, huius temporis auctor, se didicisse Grammaticam ab Aldrico Archiepiscopo Senonensi. Quo rudi sæculo, qui sciret tantum Grammaticam, doctissimus habebatur. Quod idem Lupus satis indicat illis verbis: *A Grammatica ad Rhetoricam, & deinceps ordine ad cæteras liberales disciplinas transire hoc tempore fabula est, &c.* [b] epist. 1.

Hoc nomine etiam plurimum Carolo debet hoc sæculum, quod bonas litteras, penitus collapsas, restituit, vt Lupus supra citatus ibidem profitetur; Ionas item Aurelianensis, in exordio libri aduersus Claudium Taurinensem. Ansegisus insuper hæc, in eandem sententiam: *Carolus siquidem constituit in singulis Monasteriis, & Episcopiis scholas esse, vbi ingeD nuorum, & seruorum filij Grammaticam, Musicam, & Arithmeticam docerentur.* De qua Caroli constitutione in Concilio Cabilonensi [c] mentio habetur his verbis: *Oportet enim sicut Dominus Imperator Carolus vir singularis mansuetudinis, fortitudinis, prudentiæ, iustitiæ, & temperantiæ præcepit, scholas constituant, in quibus litteraria solertia, disciplina, & sacræ scripturæ documenta discantur, & tales ibi erudiantur, quibus meritò dicatur à Domino:* [d] *Vos estis sal terræ, &c.* Sed excitatæ, quasi à morte, per Carolum bonæ litteræ, cum ipso defuncto, & ipsæ adeò elanguerunt, vt pene emortuæ viderentur, vt vitio, & probro litteris operam dare verteretur, vt est apud eundem Lupum. [e] Car restituit bonas litteras. [c] cap. 3. [d] Matt. 5. [e] epistol. 1.

E

Christi Annus	*Leonis Pap.* 3.	*Caroli M.* 3.	Impp.
803.	8.	*Nicephori* 2.	*Indict.* 11.

NIcephorus ab equo mansuetissimo in terram deiectus, pede attritus est. Paucis post mensibus Bardanes Patricius, & Prætor Orientalium, cognomento Turcus, inuitus & renitens à suis appellatus Imperator, nec ab aliis receptus; veritus ne cædes fierent, cautionem exegit à Nicephoro ipsius manu, Tarasij item, & omniũ Patriciorum subscriptione firmatum, vt salus, & incolumitas sibi & suis præstaretur: atque ita attonsus, &

monachum indutus in Insula Prima, in monasterio à se constructo se recepit. At perfidus A
Nicephorus omnibus eum facultatibus, & post etiam luminibus priuauit. Ex Theophane, qui & addit: *Verum quis sermo enarrare sufficiet digne cætera, quæ diebus illis ab eo gesta sunt propter indulgentiam Dei pro commissis nostris? Nona verò die, mense Augusto, 11. Indictionis defuncta est Imperatrix Irene Augusta in exilio, in Insula Lesbo, & translatum est corpus eius in Insulam Principis, in Monasterium quod ipsa construxerat. Eodem anno, secundo Imp. sui Nicephorus coronauit filium suum Stauratium per Tarasium sanctissimum Patriarcham in ambone maioris Ecclesiæ Imperatorem, cum esset inutilis modis omnibus ad tantam dignitatem, tam aspectu, quam robore, & sensu.* Theophan. qui addit mense Augusti in prælio aduersus Arabes Nicephorum posteriores tulisse, in discrimenque vitæ inductum, à suis vix ereptum.

Nicephorperfidia, & crudel.

B

Christi Annus 804. | *Leonis Pap.* 3. 9. | *Caroli M.* 4. *Nicephori* 3. | *Impp.* *Indict.* 12.

CVm perlatum fuisset præcedenti anno ad Carolum M. Christi sanguinem Mantuæ fuisse repertum, misit ad Papam, vt huius famæ veritatem inquireret. Qui accepta occasione exeundi, primo in Longobardiam, & Mantuam profectus est. Re multum examinata, inuentum est, & comprobatum, illum sanguinem fuisse, qui ex Christi corpore tempore passionis eius, fluxit; non autem illum, qui Berythi ex sacra crucifixi Imagine fluxerat, de qua veritate extare dicuntur sacra diplomata Rom. Pont. vt de his, non sit dubitandum: post verò ad Imperatorem vsque perrexit, à quo honorificentissime susceptus C
aliquot Ecclesias, capellas, & altaria, ipso petente per Alemaniam, & Gallias consecrauit, & Indulgentias impertiuit: ac denique Vuerdæ in Ecclesia S. Suiberti coram ipso Papa, Carolo, & celeberrimo consensu Cardinalium, aliorum Prælatorum & Procerum lecta sanctissima ipsius Suuiberti vita, cum innumeris miraculis, conscripta per venerabilem presbyterum Marcellinum socium, & conterraneum ipsius sancti. S. Papa Leo de assensu pariter, & consensu Cardinalium, & aliorum astantium Prælatorum solenniter eum Catalogo Sanctorum Confessorum adscripsit. Ingens tum miraculum operatus est Deus in puero nobili Bertholdi præfecti filio, qui in Rhenum delapsus, & per quindecim ferè horas in profundo demersus, extractus, & à matre ante sepulchrum sancti Suuiberti depositus, D
deuotè orantibus omnibus, reuixit, coram ingenti multitudine, stupentibus omnibus. attonsus igitur, & ordinatus in clericum, & perpetuo sancti obsequio in eius se monasterio addixit, vt à matre, si ex mortuo rediuiuū eum reciperet, deuotus erat. Hæc pluribus S. Ludgerus [a] in epistola, cap. 9. & Annales Franc. breuius.

S. Suuiber. Cat. SS. adscribitur.

[a] *apud Sur. 1. Mart.*

Hoc eodem anno (vt iidem Annales Francorum habent, & Eginhardus in vita) Carolus Saxonum vltra Albim, decem millia, propter frequentes illorum rebelliones, per Germaniam, & Gallias dispersit, sicque triginta & trium annorum bellum est confectum. Romam quoque eorundem Saxonum coloniam fuisse translatam, assignatumque locum ad habitandum, prope Basilicam S. Petri, qui ob id nominatus est Vicus Saxonum, legimus E
apud Anastasium. Is locus, nunc Saxia, pro Saxonia appellatur, vbi est celebre hospitale dictum sancti Spiritus in Saxia.

Bellū Saxon. 33. an confectū.

De Saxonia, & Gallia vectigali facta Ecclesiæ Roman. à Carolo, extat epistola breuis Gregorij Papæ 7. [b] ad P. Albanensem Episcopum, & Gregor. Principem Salernitanum, legatos missos in Gallias. *Dicendum est autem omnibus Gallis, & per veram obedientiam præcipiendum, vt vnaquæque domus saltem vnum denarium annuatim soluant B. Petro, si eum recognoscunt, Patrem, & Pastorem suum, more antiquo. Nam Carolus Imperator, sicut legitur in Tomo eius, qui in*

[b] *li. 8. ep. 21.*

Saxon. & Gallia vectig. Eccl. Rom.

A *Archiuo Ecclesiæ B.Petri habetur, in tribus locis annuatim colligebat mille, & ducentas libras, ad seruitium Apostolicæ Sedis, id est Aquisgrani, apud Podium Sanctæ Mariæ, & apud S. Aegidium. excepto hoc, quod vnusquisque propria deuotione offerebat. Idem vero M.Imp. Saxoniam obtulit B.Petro. cuius eam deuicit adiutorio, & posuit signum deuotionis, & libertatis, sicut ipsi Saxones habent scriptum, & prudentes illorum satis sciunt.*

Ep. Greg. 7 De vectigali Saxonia, & Gallia Eccl.Rom.

Idem, Priuilegium hoc anno contulit Ecclesiæ Osnaburgensi, [a] in Saxonia, *quam nos,* inquit. *primam in omni Saxonia, in honorem S.Petri Principis Apostolorum, & SS.MM. Crispini, & Crispiniani construximus.* quo nemus, certis finibus definitum, cum iure venationis attribuit. &c. *Insuper vero eidem Episcopo eiusque successoribus,* inquit, *concedimus licentiam, libertatem, & ab omni regali imperio absolutionem, nisi forte contingat vt Imp. Rom. & Rex Græcorum coniugalia* B *fœdera inter filios eorum contrahere disponant; tunc Ecclesiæ illius Episcopus cum sumptu à Rege, vel ab Imp. adhibito, laborem simul, & honorem illius legationis assumet. Et ea de causa statuimus, quod in eodem loco Græcas, & Latinas scholas in perpetuum manere ordinauimus, nec vnquam clericos vtriusque linguæ gnaros deesse confidimus. Et vt hæc auctoritas firmior habeatur, &cæt.* Dat. Aquisgrani. &c.

[a] Apud Crant. hist. eccl.Sax.li. 1.ca.2. Priuileg. Eccl. Osnaburg.

Hoc eodem anno Alcuinus, qui & Albinus, Flaccus cognomento, idemque Abbas Sancti Martini ex hac vita migrauit, vt Odorannus est auctor: meminit de ipsius scriptis Sigebertus anno Redemp. 790. pariterque Honorius Augustodunensis, sed copiosius Helinandus. Præter Abbatiam S.Martini, cellam S. Iodoci Carolus M. illi ad eleemosynam exhibendam peregrinis commiserat. Lupus Ferrar. Abb. ad Lotharium Regem epist. 11.

C

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 5. / Nicephori 4.	Impp. / Indict. 13.
805.	10.		

PRinceps Sarracenorum Aaron aduersus Nicephorum Imp. duxit exercitum trecentorum millium armatorum, cum Nicephorus videret se illi resistere minime posse, missa legatione, pactus est illi dare annuum tributum tricenorum millium numismatum, & tria millia numismata in tributum capitis Imperatoris, & tria filij eius. quibus conditionibus acquiescens Aaron, exacto tributo discessit. Ex Theophane.

Princeps Sarracen. vectigale facit Ro. Imp.

De rebus Orientalis Imperij anni huius hæc reddunt Annales Francorum. Non multo D post Caganus Princeps Hunnorum (siue Auarum) propter calamitatem populi sui, Imp. Carolum adijt, postulans locum dari sibi ad habitandum Sabariam, & Caruantum, quia propter infestationem Sclauorum, qui Behemanni vocantur, in pristinis sedibus esse non poterant (illi enim omnem terram Hunnorum depopulantes Lichonem tunc Ducem habuerunt.) hunc Imp. benigne (erat enim Caganus Christianus, nomine Theodorus) suscepit, & precibus eius annuens muneribus donatum redire permisit, qui non multo post obijt. Cuius Caganus successor, misso vno de suis Optimatibus, petijt sibi honorem Caganis apud Hunnos præstari solitum, concedi, cui annuit Imper. & summam totius Regni iuxta priscum eorum ritum habere præcepit. Eodemque anno misit Carolum filium E cum exercitu, qui omnem terram Sclauorum, qui Behemanni vocantur, depopulatus, eorum Ducem occidit. Ita plane Christianissimo Principi de Ecclesia iugiter bene merenti omnia feliciter contigisse videmus, vt dum ipse pro Ecclesia laborat, Deus pro ipso pugnet.

Hunni vrgentur à Sclauis è suis finib.

Hunni Christiani.

Caroli fil. Sclauorū Ducem occidit eorum regionem populat.

Subijciunt his ijdem Annales de venatione Caroli, in qua quid admirandum acciderit, habetur in rebus mirifice gestis Sanctæ Gudilæ virginis [a], de vrso miræ magnitudinis, qui veniendo actus in planitiem latè patentem, vnde non esset effugium, retro propero

[a] Apud Sur. S. Ia.

Vrsus mansuescit diuinitus. cursu tetendit, & in Sancti Saluatoris irrupit Ecclesiam, &, quasi ratione pollens ad reliquias Sanctæ virginis se inferens à strepitu insequentium secutus procubuit; ac deinde oblitus feritatis suæ, flexa ceruice, submissoque humiliter capite sanctimonialium aduenientium vestigia lambebat, ac more lasciuientium catulorum omnibus blandiebatur, hoc ipso satis indicans, se fuisse defensum patrocinio famulæ Dei, eiusque deinceps paratum esse seruire obsequijs, magna Regis, & omnium admiratione. Iam vero vrsus è Syluestri cœpit esse domesticus, & deinceps apud eiusdem loci sanctimoniales non aliter vixit, quam ab illis iussus esset. A

Hoc anno depressum valde fuit Regnum Merciorum in Britannia. Bulredus Rex patria deturbatus, Romam diffugiens apud Scholam Anglorum in Ecclesia S. Mariæ tumulatus est. Vxor postea virum sequens Papiæ decessit. De rebus gestis Anglorum [a]. B

a Comin. l. 1. c. 17.

Christi Annus	*Leonis Pap. 3.*	*Caroli M. 6.*	*Impp.*
806.	11.	*Nicephori 5.*	*Indict. 14.*

Tarasij Patr. Constantinop. obitus.

TArasius Patriarcha Constantinopolitanus sanctitate clarus, moritur 22. sedis anno, cuius res præclare gestas scripsit Ignatius Monachus; qui morienti præsens fuit, & de eius ad Deum transitu præclara, & memoria digna scripsit. Inter cetera, refert eum morbo, & senio laborantem à celebratione sacrosancti mysterij non cessasse; & ad extremum magno conflictu cum dæmonibus eum accusantibus, & calumniantibus depugnasse. narrat quoque miracula post eius obitum diuersi generis ab eo edita. C

Nicephorus Imp. cogitans de successore Tarasij, vt speciem saltem pietatis ostenderet, consuluit Theodorum Studitam, vt ederet, quem tanto sacerdotio sciret dignum. Arte enim regnandi scelestissimus Imper. præferebat pium, religiosum, in omnibus, induens lupum, Pastoris habitu: tyranni diluens nomina, iustis quibusdam rationibus: quod videlicet non liceret vni feminæ Rom. Imper. moderari habenas, nec quidem expedire in tanto orbis discrimine, imminentibus vndique Sarracenis, vni feminæ creditum periclitari Imperium. Hæc, & alia ipse populo ingerens, & viris religiosis monachis seruis Dei non solum tyranni nomen aboleuit, sed bonum quoque nomen fuit consecutus, vt de eo, quæ essent optimi Principis prædicarent, non adulantes Aulici tantum, sed viri quoque sanctissimi, vt Theodorus inter alios. Qui ab eo consultus has ad eum litteras dedit.[b] D

b epist. 16. in cod. col.

Consultus Studita de successore Patr. ab Imp sic scrib. ad eum.

Omnino sic futurum erat, vt bonus Deus noster Ecclesiæ suæ curam gerens, pietatem vestram, hac ætate, Imperio præficeret et Christianorum; vt non sæcularis solum dominatio male constituta rectius componeretur, sed Ecclesiasticus etiam Principatus si quid desideraretur, assurgeret, & noua quadam conspersio fieret in vtroque. Quod quidem, in altero membro præclare, ipsius gratia, iam præstitutum est à Christi amante Imperio vestro, atque adeo præstare perget, cælesti numine corroboratum. Reliquum modo est vt alterum pari cura fruatur, parique prudentia. Id verò post Deum, & cum Deo à vobis tribuetur per approbationem legitimæ electionis futuri Archiepiscopi. De quo quando ex nobis etiam peccatoribus sciscitari voluisti, coram Deo qui nos iudicaturus est, de eo quod dicturi sumus in die Iudicij hic est sensus noster. Non nouimus, nec scimus vllum (non quod defecerint viri vita, & sermone illustres, sunt enim & Deo perspecti, & hominibus, impari licet ratione, atque in primis præclara menti tua) sed quia talem ratio deposcit, & desiderium Imperij vestri, qui possit corde perfecto Dei iustificationes exquirere; qui gradu atque ordine ab inferiore sensim ad superiorem ascenderit, qui tentatus fuerit per omnia, qui ex eis quæ passus est, tentatis possit opem ferre. Et quid multis apud te verbis opus est, qui omnia nosti, & ex tui ipsius statu, ac dignitate tantum virum tibi repræsentas? Prælucere ceteris, oportet non secus, ac Solem inter sydera. Cum igitur talem non videamus, nec E

A *suffragium ferre audemus. Hoc vero memoria causa non sine metu, & reuerentia suggerimus, quod ipsum plane non fugit perfectissimam, & diuinam prudentiam tuam, vt ex Episcopis etiam, & ex Præpositis, & ex stylitis, & ex inclusis: tum deinde ex clero delectum habens, ex illis ipsis perfectis desumas, prudentia, sensu, ac vita ceteris præstantiorem. Descendat enim stylita, exeat inclusus; quandoquidem publicum est commodum quod quæritur. Discerne, & confer, & cum ipsis deprehendas digniorem. Et beatus est, & vere ter beati, si hæc omnia exequamini Christi imitatores Domini nostri. Hinc magis magisque confirmabitur Imperium vestrum, magnificabitur nomen vestrum in generationes, augebuntur denique anni Principatus vestri. Duo siquidem hæc Christianis munera tribuit Deus, Sacerdotium, & Imperium, per quæ colitur, per quæ ornantur, & gubernantur cælestium* B *exemplo terrena. Vtramuis ergo præter dignitatem se habuerit, totum vna periclitari necesse est. Quare si optima Imperio vestro decernere vultis, & per Imperium vestrum omnibus Christianis, æqualem, quo ad fieri potest, Imperatoria virtuti vestra sortietur Ecclesia Præsulem suum, vt exultent cælestia, lætenturque terrena. Dux vobis sit Dei manus, in qua & cor vestrum est, ostendatque meliora, & ab ea recipietis, ob susceptos pro opere hoc, labores, curas & solicitudines, Regnum sempiternum.* Hactenus Theodorus ad Imperatorem.

Quæsiuit idem Imperator, & S. Platonis de futuro eligendo Patriarcha sententiam, vt est apud Theodorum in eius vita. Cum autem diuersa suffragia, in diuersos pro affectione cuiusque ferrentur, placuit tandem eligere Nicephorum, laicum adhuc hominem, nobilem ciuem, quique diu apud Imp. à secretis fuerat. Hic iam ante ista inquietum, & peri- C culosum sæculi statum agnoscens, vt animæ suæ consuleret, nuncium remiserat sæculo, & in solitudinem se contulerat, non vt statim monachus fieret, sed vt experiretur, & assuesceret vitæ monasticæ, quam meditabatur.

Niceph. ex laico, qui fecerat inuitus abstrahitur, ad thronum Constantinopolitanum.

Cum ergo placuisset Imper. vt abstractus Constantinopolim, reclamans, & renuens, cogitur impositum onus Episcopatus subire, qui, vt vni animæ suæ vacaret, abdicata honorifica functione, iam aufugerat in solitudinem. Ipsemet de se epistola ad Leonem Papam.

Imperator, quasi caritate impulsus, Iosephum illum œconomum, qui adulterinas illas nuptias conciliarat, & Reginam coronarat, à Tarasio sacerdotio depositum, & excom- D municatum, restituere in animum induxit, & Nicephorum in suam sententiam pertraxit, ac tandem congregato paucorum Episcoporum CONCILIO, qui Constantinopoli erant, contra iura, & canones, perditus ille Iosephus est restitutus. De quo conuentu Theodorus post biennium ad Nicephorum Patriarcham scripsit [b], & ad Leonem, vocat Concilium hæreticorum, seu adulterantium. Sequenti autem die à synodo congregata, idem Theodorus ad Nicephorum Patriarcham scripsit epistolam [c], studens auocare eum ab ijs, quæ statuta essent, de receptione damnati, se excusans pariter, si illius communicationi minime admisceri velit. ex qua pauca quædam decerpere libet. NEQVE ENIM, inquit, VERITATEM PRORSVS TENET IS, QVI RECTAM FIDEM HABERE E SE EXISTIMANS, DIVINIS CANONIBVS, NON REGATVR, AD HAEC LEGITIMAS A SANCTIS, PRO TEMPORE VSVRPATAS DISPENSATIONES ADMITTIMVS, &cæt. *Nec alia re discrepamus, quam propter œconomum, per sacros canones depositum, multis modis, ac præcipue, quod post nouem annorum excommunicationem iterum sacris operetur, neque id in abdito (ferendum enim id esset, nobis eius rei minime conscijs) sed in ipso fonte sacerdotij nostri, hoc est cum sincera conuersatione tua assidue pergens ad sacrificandum, &c.*

Iosephus ille profanus depositus restituitur.

b ep. 25.

c epist. 30. l. 1.

Ex epist. Studitæ ad Patr.

Verum testor sanctitati tuæ coram Christo, & Sanctis Angelis audientibus, magnum à te schisma conflari in Ecclesia nostra.

In summa monet,& exigit vt prohibeat eum à sacrificio, sic enim fore vt omnes à scandalo redimat,ne vnius scabie tota Ecclesia inficiatur. Non rescripsit Patriarcha, vt est in Theodori epistola ad Simeonem [a], *de Patriarcha enim*, inquit, *quid attinet loqui? Qui nec responsa dare vult, nec admittere qui verba faciat, qui in omnibus Cæsari inseruit.*

a ep. 26.

Testamentum Car. M.

b Ex Pithoe. Biblioth.

Quod pertinet ad res Occidentales, produnt Annales Francorum, hoc anno habitum esse conuentum ab Imperatore Carolo in villa Theodonis,atque ex testamento tribus filijs,Carolo,Ludouico, & Pipino,tripartitum esse ipsum Regnum, singulas singulis partes esse diuisas,si contingat eos post Patris obitum esse superstites. Extat ipsum quasi Parergon appositum ad vitam ipsius,atque recens editum [b]. In eo multa pie, & sapienter prouidir,& cauit ad pacem & charitatem inter fratres conseruandam. Addit filijs præceptum tanto Christianissimo Principe dignum, dicens: SVPER OMNIA AVTEM IVBEMVS, VT IPSI TRES FRATRES CVRAM, ET DEFENSIONEM S. PAPAE SIMVL SVSCIPIANT. *Sicut quondam ab Auo nostro Carolo,& beatæ memoriæ genitore Pipino Rege, & à nobis postea suscepta est,vt eam cum omni adiutorio ab hostibus defendere nitantur,& iustitiam suã, quantum ad ipsos pertinet,& ratio postulat,habere faciant. Similiter,& de ceteris Ecclesijs, quæ sub illorum fuerint potestate,præcipimus,vt iustitiam suam, & honorem habeant,& pastores,& rectores venerabilium locorum habeant potestatem rerum,quæ ad ipsa pia loca pertinent, in quocunque de his tribus regnis illarum Ecclesiarum possessiones fuerint &c.* Decretum hoc siue testamentum de diuisione factum in villa Theodonis subscriptum fuit ab Optimatibus Francorum, & Romam missum per Eginhardum à Secretis,ad Leonem Pontificem, ab eo Confirmatum, & subscriptum fuit. Sub cuius Pontificis dispositione de Imperio decernendum reliquisse visus est,vt cui vellet, Pontifex daret, cum nullam de eo in testamento mentionem habere voluerit,de quo ante omnia fuisset ipsi testandum,si hereditarium existimaret,& non potius Romani Pontificis arbitrio electiuum. hæc veteres Ann. Fr. Verum etsi dum viueret totius Imperij.& Francorum Regni Carolus apud se retinuit plenum dominium, tamen administrationem illis concessit,Consiliarios illis tribuens,viros prudentes,ac religiosos. Pipini siquidem lateribus iunxit Hadelhartum virum sanctissimum, cuius vitæ admirandæ monumenta extant [c].

De Imp. decernendũ relinquit Papæ.

c Apud Sur. 2. Ia.

d T. 3. Cõc. edit. Ven.

Huius occasione conuentus habiti in villa Theodonis,hic mentio habenda est de *Concilio 32. Episcoporum* in eodem loco [d],occasione necis Io. Episcopi celebrato, in quo aduersus percutientes Ecclesiasticos omnes,in sacro ordine constitutos,antiquæ sunt renouatæ censuræ,atque aliæ superadditæ,præsertim vero aduersus insidiantes Episcopis viguit Ecclesiasticæ censuræ seueritas. Sed alij referunt in annum 812. vrgentibus autem diuersorum sacerdotum accusationibus,factum est vt ex synodo per Carolum M. missa fuerit consultatio ad Leonem Rom. Pont. [e] rogatum de ipsis sacerdotibus criminosis quid agendum, cum probatio certa deficeret. Quid autem statutum fuerit,habet constitutio eiusdem Caroli [f], in qua in summa continetur,vt legitime,& canonice accusatus, & probato crimine, canonice damnetur; si minus probari possit,se sacramento,coram populo, super quatuor Euangelia dato,purgatum Ecclesiæ reddat.

e Ca. 5. c. 33.

f li. 5. c. 34.

Hoc insuper anno Carolum Imp. audisse legationem Venetorum, & Dalmatarum, ijdem habent Annales.

Legatio Ven. ad Car. M.

Diuersas præterea expeditiones hoc eodem anno à filijs eiusdem Imp. feliciter gestas, summatim referunt.

Expeditiones filiorum.

Describunt item munera ab Aaron Rege Sarracenorum in Oriente ad Carolum M. & inter alia horologium admirando opificio elaboratum.

Munera Aaron.

Tunc temporis (inquit Ado in chronico) *delata sunt ossa Beati Cypriani Carthagine cum reli-*

quijs

A *quijs BB. Scillitanorum MM. Sperati sociorumque eius, & posita sunt in Ecclesia B. Io. Baptistæ, ciuitate Lugdunensi.*

Locupletatæ sunt tunc & Venetiæ eodem thesauro, S. Cypriani reliquijs, quas legati redeuntes à Carolo dono acceptas in patriam detulerunt, quibus à Venetis erecta est in Murano nobilis S. Cypriani memoria, quæ hactenus perseuerat. ex Adone; ex quo, in tempore corrigendus est Sigebertus.

Reliquiæ S. Cypr. & aliorum mart. ex Africa delatę. Memoria S. Cypr. Ven. quando erecta.

Christi Annus	Leonis Pap. 3,	Caroli M. 7.	Impp.
807.	12.	Nicephori 6.	Indict. 15.

B

Aron Sarracenorum Princeps in Oriente, pessundata Rhodo, valida classe, Miram Lyciæ aggressus, vt Arcam Reliquiarum Sancti Nicolai deijceret, in aliam suppositam irruit, & sic delusus, pœnas tú dedit prauæ voluntatis, agitata, disiecta, & fluctibus, magna ex parte, obruta classe, ipse vix saluus euasit, pœnitens temeritatis, ex Theophane.

Nicephorus ad alia scelera & hæc addidit, vt Theophaniam cognatam Irenes defunctæ Imperatricis, alij desponsatam viro, Staturatio filio coniungeret: & duas ipse virgines pulcherrimas, inter alias selectas, constupraret: cruentaret vero ciuitatem sanguine nobilium ciuium, qui aduersus eum, pro vindicanda Rep. conspirassent. Niceph. Imp. nequitia.

C Arsacium Quæsitorem & Patricium, virum pium, & prudentissimum, à multis proceribus electum ad imperium, cęsum & attonsum monachum fecit, & in Bithyniam relegauit, alios cædibus, tonsuris, publicationibus, & exilijs subdidit, nō laicos tantum, sed & Episcopos, & monachos, & maioris Ecclesiæ Syncellum, & Sacellarium, & Chartophylacem, viros venerabiles. Theoph. Crudelitas.

Hoc eodem anno, (vt attingamus res Occidentis) aduersus Mauros Carolus, sub Duce Burchardo, classe immissa, in Sardinia atque Corsica eos pugnans iterum profligauit; qui ijdem Sarraceni, & alijs in locis pugnando tulere posteriores; quod sibi ea de causa contigisse confessi sunt, quod anno superiori piraticam exercentes in Patelaria Insula 60. monachos captiuos in Hispaniam ductos vendidissent, quorum aliquos postea Carolus M. D redemit, qui in pristinum locum sunt reuersi. Annales huius temporis, ex quibus Regino, & alij. Carol. prospere agit adu. Saracenos.

Porro idem Carolus non minus religione quam armis pollens, curauit hoc anno fieri, quod habet Sigebertus. *Carolus Imp.* inquit, *per manum Pauli Diaconi decerpens optima quæq́, de scriptis Catholicorum PP. lectiones vnicuique festiuitati conuenientes, per circulum anni in Ecclesia legendas compilari fecit. Legendi, atque psallendi disciplinam,* scribit Eginhardus in eius vita, *diligentissime emendauit: erat enim vtriusque admodum eruditus, quamquam ipse nec publice legeret, nec nisi submisse, & in commune cantaret.* Fecit, & ijsdem ferme temporibus aliam collectionem idem Carolus ad componendos bonos mores, regularium personarum tam feminarum, quam virorum, de qua mentio est in capitularibus.[a] Pietatis studiosus Carolus.

E Interea Ludouicus Caroli filius in Aquitaniæ Regnum sibi contraditum profectus, collapsam disciplinam restituere laborauit, reparauit: & exædificatis in ea prouincia pluribus monasterijs, quæ 22. enumerat huius sæculi scriptor, Aimoinus[b] præter alia plurima, vndecunque adductis magistris, scholas instituit, legendi, cantandi, & scientiarū tam diuinarum, quam mundanarum. Præcipuo autem affectu colens monachos, eorum collapsam disciplinam sic coluit, vt ipse etiam aui Carolomanni imitari gestiret memorabile exemplum, à quo consilio abductus à Patre dicitur, vt eius pietatis fructus ad plures latius dimanarent.

[a] *Ca. li. 1. c. 85.*
[b] *li. 5. c. 8.*
Ludo. R. Aquitan. 22. ædifi. monast.

Sed & Italia, sub Pipino Rege, optime per S. Adelradum Abbatem, disposita est, ex te- A
stimonio Paselarij Ratberti, huius & ipso temporis scriptore. qui & ait Adelardum sic exceptum Romæ à Leone Papa, vt nullus alius Francus.

Christi Annus	*Leonis Pap.*	*Caroli M.* 8.	*Impp.*
808.	13.	*Nicephori* 7.	*Indict.* 1.

IAm biennium, Theodorus, Iosephus eius frater Thessalonicensis Archiepiscopus, qui Constantinopoli degebat, & Plato dissimulanter abstinebant à publica communicatione cum Patriarcha Nicephoro. quod is in sacris communicaret cum Iosepho illo œconomo, qui adulterinas illas nuptias inter Theodoten, & Constantinum Irenes filium conciliarat, & ob id à Tarasio per nouem iam annos excommunicationem pertulisset. Rem primus occultam in apertum deduxit, & tumultuari cœpit, Logotheta Dromi, nobilis magistratus. Theodorus igitur rem videns patefactam, nec tergiuersationi esse locum, cum res ad Patriarchæ notitiam, ac totius populi peruenisset, imminentem præuidens tempestatem, epistola [a] ad monachos suos Saccundionis monet, & rem totam illis exponit. B

[a] 31. in Cod. col.

FRATRIBVS QVI SVNT IN SACCVNDIONE.

Quamdiu tempus fuit dissimulandi, & occultandi consilium non communicandi cum Iosepho œconomo. fecimus id studiosè. filij ac fratres, non metu correpti, quamuis peccatores simus, sed dispensatione condescendentes, imitantesque quodammodo SS. PP. nostros, quatenus & illi opportuno tempore, & id obseruantes subduxerunt seipsos tentationibus, partim quidem vt infirmioribus, & vexantibus parcerent partim vt aliquantulum remittentes, gubernatorum more. si opum suum postmodum attingerent. Postquam vero nunc Deo sic visum est, vt in apertum res prodiret, scribimus & ipsi. Quomodo autem? Per Logotheta Dromi interrogationem, & Archiepiscopi responsionem. & paulo post exaggerans nefarium œconomi facinus, recitat ex Rituali libro solemnes preces, in hunc modum. TV DOMINE MITTE MANVM TVAM EX SANCTO HABITACVLO TVO, ET CONIVNGE FAMVLO TVO FAMVLAM TVAM, CONNECTE ILLOS IN MVTVAM CONCORDIAM, VNI EOS IN CARNEM VNAM, QVOS TIBI PLACVIT INTER SE COPVLARI, HONORABILES NVPTIAS, REDDE IMMACVLATVM EORVM THORVM, CVSTODI SINE MACVLA IPSORVM CONTVBERNIVM, PERMANERE CONCEDE IN PVRO CORDE. C D

Solemnia verba in concilian do matrimonio.

Non exhorruistis hæc audientes. Quantam censetis Spiritus Sancti indignationem fuisse ob huiusmodi blasphemiam? &c. Prorsus enim quæcunque enunciat sacerdos, eadem Deus confirmat, ac rata habere se profitetur, iuxta magnum Dionysium. Attamen, qui flagitium hoc commisit, exemplum subditis ad improbitatis imitationem præbuit, vt res ipsa docet; quin etiam procul positis Principibus, & Ducibus. sicut imitando iam factum est in Longobardia, & Gothia eius confinibus, neque enim apud Gentiles, tale quid perpetratur. Et non erubescit miser, sed sacrificat, sicut dictum est *profanus, & eos qui ipsum merito auersantur, relegare conatur, &c. Quamobrem cōfidite filij, ac fratres, & ne terreamini, nec succumbito. tempus confessionis, tempus resistentiæ, tempus certaminum fortasse, aliorumque afflictionum, sed & coronarum, & gloriæ cælestis, &c.* E

An verò in Theodoro, & alijs satis iusta causa fuit, vt se subducerent vitarentque communicare cum Patriarcha in sacris solemnibus, coram populo, in magna Ecclesia? Sane quidem iusta, & digna. Res enim erat huiusmodi: quod nulla præuia pœnitentia, scelerisque admissi detestatione, & deploratione, idem Iosephus œconomus tanquam innocens

An iuste se subduxerint Theod. à communione cū Patriarcha.

A nulliusque transgressionis reus, fuerat in Ecclesiam admissus, & sacerdotio restitutus, eo
nimirum prætextu, quod & si factum illud ab eo perpetratum illicitum esset, tamen per
dispensationem licite absque culpa dicerent fieri potuisse; sicque vti nullius criminis reus
Ioseph innocens iudicatus, in communionem admissus fuerit, & restitutus in sacerdotiũ,
quod quidem grande piaculum fuit, & satis dignum, vt ob eam causam ipse cum suis Theo
dorus, ab eorum communione, qui ista fecerant, se subtraheret. Rem plane ita se habuisse
ex eiusdem Theodori Epistola, [a] ad Theoctistum intelligitur, in qua disputat de legitima
dispensatione, & dissipatione canonum, & obiecta diluit aduersariorum. in qua illud est
insigne ad memoriam, quod ait circa finem, Mandatum enim habemus ab ipso Apostolo,
præter id quod accepimus, [b] præter id quod canones sanciunt, Synodorum vniuersalium,
B & localium, quæ diuersis temporibus fuerint, si quis dogmatizet, aut facere aliquid iubeat,
recipiendum non esse, nec censendum illum in sorte sanctorum, vt omittam male omi-
nosum illud, quod Apostolus imprecatur, &c.

[a] Lib. 1. epist. 24.
[b] Gal. 1.

Scripsit & eadem de re Theodorus nomine S. Platonis inclusi, duas Epistolas, quo ma-
ioris ponderis apud aduersarios essent, in quarum altera rogans Simeonem, vt placet in-
fensos sibi, & causæ, pijssimos Impp. *Non enim*, inquit, *aduersus illos nobis sermo est vitatæ com
munionis, nec causa controuersiæ; quin potius honor, veneratio, amor, & congressus, prout res exigit;
sed aduersus illum qui præter ius fasque omne manifestum ex Domini sententia, adulterum corona-
uit; qui ausus est tanti sceleris adiutor, & assertor fieri coram vniuerso mundo, quem Christus ipse de-
posuit, duorum canonum reum, vt alios omittam; vnius quidem qui nec epulari presbyterum in biga-
mis nuptijs permittit, (adulteri enim scribere non est ausus canon) quanto minus coronare? Alterius ve
C rò, quoniam qui in crimen aliquod lapsus sit, ac propterea excommunicatus, nisi intra annum pro re
conciliatione sua pugnet, amplius admitti eius vocem non licet. hic verò, qui nouem annos excesserat,
insilijt in Ecclesiam. Si igitur hic nocens, multo magis adulter ipse; si verò reus iste peccati, quis de eo
ambigat, qui coniunxit, & in Spiritum sanctum blasphemauit, quin impurior sit & detestabilior?
Hæc sunt Pater, quæ cor nostrum contrahunt, & timorem incutiunt. Hanc ob causam, quod cum isto
non communicarem, nec cum præcedente Patriarcha, qui adultero communionem dabat: exclusus e-
go quidem fui, in quo resides loco; Præpositus autem* (Theodorus) *& reliqui Thessalonicam relega-
ti, sed congregauit nos Deus precibus tuis. At nec sic quidem temere nos adiunximus Patriarchæ* Ta-
rasio, *nisi postquam fassus est rectè nos fecisse. Si ergo cum regnaret adulterium, & Canonum trans-
D gressiones metu minimè dissimulauimus Dei virtute freti; quomodo nunc pro dominante Imperio, v-
nius presbyteri causa timidiores erimus, prodemusque cum aperto animæ periculo veritatem? nequa-
quam, sed ferenda nobis potius omnia vsque ad mortem, quam vt ei communicemus, vel cum ijs, qui
cum illo sacrificant, quoad priuetur, quemadmodum sub Priore Patriarcha sacerdotio. Esto œcono-
mus. Cur etiam indigne sacris operatur; Desijt esse presbyter. Quod si hæc illis non placent, qui cum eo
sacrificant, videbunt quomodo se gerent: parcant humilitati nostræ, qui non prouocamus, nihilque ad
hunc vsque diem locuti sumus, sed biennio nos toto continuimus, ex quo ingressi sunt, vt pacatius hoc
modo viueremus, &c.*

Cæterum pergit paulo post, *oramus bonitatem tuam, & tanquam sacris vestigijs tuis aduoluti ob-
E secramus obtestamurque, vt misericordiam nobis impertias, & commune emolumentum, tam pijs Imper.
nostris, quam Patriarchæ Sanctissimo, & Ecclesiæ vniuersæ, vt desinat vnus, ad gloriam Dei, & non per-
turbetur eius Ecclesia. sin minus, at saltem hoc secundum, vt maneamus nos in eodem statu, quo per
decem annos. Nam de cæteris, quamuis innumerabiles sint Episcopi, Sacerdotes, & Præpositi, qui cum
eo communicant; nihil mirandum; quandoquidem ijdem ipsi cum adultero consenserunt, & nemo
quidquam locutus est. Hæc Deus per nos,* licet audax sit dictum, *& hortatur, & denuntiat, & sicut
iubet.*

A Hactenus Theodorus, Platonis nomine, qui cum suis inuenti.s est solus, qui improbitati se opponeret, tanta boni, rectique penuria tunc inerat Ecclesiæ Orientali. In altera Epist.[a] sub eiusdem Platonis titulo fusius aduersus canonum peruersorem Iosephum disserit: & obtestatur Simeonem, vt impetret ab Imper. & Patriarcha ipsis audientiam, quam etiam Archiepiscopo denegabant: vt constat ex eiusdem Archiepiscopi Epistola,[b] ad eundem Simeonem Monachum, qui quamuis sequestrũ ageret, non bona fide agere ex Theodori Epistola,[c] ad alterum Simeonem colligitur. dum Imper. agerent in Castris aduersus Crunum Bulgarorum Regem, qui Sardicam dolo captam diripuerat sex millibus militum Romanorum interfectis, absque multitudine priuatorum, nec ab ijs tamen quidquam dignum sermone gestum, ait Theophanes, qui & subdit de cædibus, & exilijs ab eo B hoc anno factis, cum tumultuantem populum repressit, ob recens vectigal impositum ob restaurationem Sardicæ Ciuitatis. Cum autem interea magis magisque perseueraret auersio Nicephori Patriarchæ aduersus Theodorum, & alios eiusdem sententiæ viros, eosdemque schismaticos appellaret, ad tantam diluendam calumniam ipse Theodorus ad Patriarcham scripsit purgatoriam Epistolam,[d] in qua inter cætera, sic habet. *Non sumus aposchitæ,* id est segregati, nempe schismatici. *O sanctum caput, ab Ecclesia Dei, absit vt id vnquam nobis eueniat. sed quamlibet alijs peccatis obnoxij teneamur, sumus tamen Orthodoxi, & Ecclesiæ Catholicæ alumni, hæresim omnem repudiantes, omnemq; vniuersalem, aut localem Synodum approbatam recipientes, necnon editas ab illis canonicas constitutiones.* C

[a] 22. eiusdem Cod. colum.
[b] 23. li. 1.
[c] 26.
[d] 25. li. 1.

Notent qui se Catholicos iactant, & Canones negligunt.

NEQVE ENIM PERFECTVM ESSE ORTHODOXVM, SED DIMIDIATVM, QVI FIDEM QVIDEM RECTAM HABERE VIDEATVR, DIVINIS VERO CANONIBVS NON REGATVR. Obsecrat denique, & obtestatur, vt œconomum non patiatur sacrificare, ne scandalum, & schisma in Ecclesia oriatur. His rebus euulgatis, & Romam vsque perlatis, male Theodorus audire cœpit, & haberi schismaticus, adeo vt Basilius Abbas S. Sabæ Romæ degens, intimus illi alioquiamicus, se ab eius communione separari, & anathema, vt in schismaticum, quem putabat, se indicere significarit. litteras tamen ei, & munera misit, vt amicum à schismate reuocaret. Quas vbi Theodorus accepit, ingenti dolore percussus, rescribens tum de ipso, tum de LeonePapa conqueritur, D Paulo quidem licentius, ex vehementi animi angore turbatus, postea verò æquanimior redditus longe diuersas ad ipsum Leonem litteras scripsit. in qua Epistola inter cætera hæc scribit. Quomodo enim si canonice ad nos scribit pietas tua, canones ignorat, & quod iuxta illos depositus vir fuerit? Nam si in bigami nuptijs epulari presbyterum vetant, quod ius in eum, qui bigamum coronat? & quidem in adulterinis nuptijs triginta totos dies conuiuari? Quid quod perniciosius est, etiam coronare eum, qui ex Domini sententia sit adulter? Sacras in coniugio preces recitare adulterij copulatorem, & diuinam gratiam impie pro impio inuocare? Execrandus profecto iuxta magnum Dionysium, Deo est, prosanusque qui hæc facit. Superuacaneum fuerit alios in eum canones proferre. Quod verò ex E quo depositus ab altero Patriarcha fuit, nouem annorum spatium excgerit, & canon, nisi intra annum absoluatur, absolui postea quemquam vetat, quo loco reponemus? At obijcitur prorsus, absolutum fuisse. Verum si solutus fuerat, cur non sacrificabat? etsi solutus erat, cur absolui à Synodo petijt? planum enim est solutionem ab eo peti, qui vinctus sit, nõ qui solutus. Quare hic etiam in se ipsum impegit, contra veritatem erigi volens. Sacrorum enim profanatio est, frater, istum sacris operari, canonumque magna perturbatio talia negligere, & cæt. Eodem imj etu in Pontificem ipsum de quo falsa audierat, mouit stylum, quo non ratio, sed dolor impelleret, sed post se correxit, & demisse, ac modeste cum ipso egit, &c.

Epulari in bigami nuptijs presbytero interdictum.

Qui negligit per annum absolutionem, amplius non audiendus.

Quod

A Quod rursus ad res Orientales pertinet, hoc eodem anno, mortuo Rege Sarracenorum Aaron, eius filij Maumat, & Habdalla de primatu Regni certantes, & inter se cædes agunt, & Christianos, cædibus, incendijs, & rapinis infestantes, desertas reddunt Ecclesias sanctę ciuitatis, & Monasteria duarum magnarum laurarum, sanctæ videlicet memoriæ Charitonis, & Cyriaci, atque Sabæ, & reliqua sanctorũ Cœnobia Euthymij, & Theodosij, quæ erant in desertis Palestinæ. Theophanes.

Quo ad res Occidentales, illud memoria dignum referunt Annales Francorum, de Rege Nordannumbrorum Arnulpho regno pulso, & confugiente ad Carolum, ac Leonem Pontificem; à cuius vtriusque legatis, reductus est in Regnum, auctoritati Pontificis Anglis, qui illum expulerant, cedentibus. B

Reuertens post Romam Adolfus Cardinalis sedis Apostolicæ legatus, à Piratis captus, à Cenulpho Rege redimitur, ijdem Annales.

Christi Annus 809. *Leonis Pap.* 3. 14. *Caroli Magni* 9. *Nicephori* 1. *Impp.* *Indictione* 2.

CVm iactari audiret Theodorus vanas quasdam, & falsas de se suspiciones, scribens ad Nicolaum Chartularium, [a] se purgat, his verbis inter cætera: *Nulla nobis est cum Patriarcha de communione dubitatio, præterquam œconomi causa, eo quod depositus sit per sacros Canones. Et quando prohibebitur à sacro ministerio, sicut ante, Dei beneplacito, & sanctissimi Patriarchæ, priorumq; dominorum nostrorum, nimirum, quia œconomus est, & honorem gerit, tum protinus, & simul sacrificabimus, & communicabimus, & manum porrigemus, nihil inquirentes de triennio hoc, quo cum eo sacris operatus est, pacis studio, neque id metu aliquo, sed communis vtilitatis, & salutis gratia. Sileant enim lingua mendaces aduersus Dei pacem incitata, vt dicant nos postquam deiectus sacerdotio fuerit œconomus, accusationem aggressuros Patriarchæ nostri, vt qui cum deposito iam sacrificauit, deinde etiam decessoris sanctissimi Patriarchæ labia dolosa, quæ hæc loquuntur; calumniatorum inuidorumq; inuentum, & qui sanari nolunt inflictum vulnus Ecclesiæ: nullo modo absit, &c.* C

[a] epist. 42. lib. 1.

Verum de his nullum responsum accepit Theodorus, sed eius fratrum societas noctu abrepta est, & in carcere conclusa, vt idem asserit in historia S. Platonis. *Quo facto*, inquit, *Synodi confluxus est dies, in quo vir ille sanctissimus Plato à militari manu vna cum tribus alijs, velut maleficus quispiam ad ipsam Synodum ductus fuit, mirabile certe spectaculum, &c.* de qua Synodo, sic Theophanes. Tunc Nicephorum Imper. occasione percepta, cum Episcopos, & Hegumenos congregasset, Synodum aduersus illos celebrari præcepit, per quam à Monasterio, & vrbe deiecti, exilio sunt destinati mense Ianuar. Indict. 2. Porrò statuta in hac Pseudosynodo, quam & Mœchosynodum vocat Theodorus. idem recenset epistola ad Leonem Rom. Pótificem, & ad Euprepianum. Primum illud fuit decretum, quo anathemati subijcerent omnes, qui ipsorum errori non adhærescerent, quo canone, inquit Theodorus vniuersam Cathol. Eccles. condemnarunt. Decretumque insuper fuit, vt coniugiũ Constantini cum Theodote, viuente adhuc legitima coniuge, quã detruserat in Monasterium, ex dispensatione dici deberet legitimum. Ad hæc etiam addiderunt decretum illud nefarium plane, & pudendum: nempe, LEGES DIVINAS ADVERSVS REGES NIHIL POSSE. D E

Decreta Mœchosynodi. Portentũ politicorum.

Haud dubium fuisse liquet istam Imper. sententiam, ad hæc illud adiecere; ne qui pro veritate, & iustitia vsque ad sanguinem restitissent, eos Præcursorem, vel Chrysostomum imitatos dicerent. Præter hæc etiam turpe illud, Episcoporum vnumquemque, in sacros canones, præter ea, quæ in illis statuta sunt, dispensando potestatem habere pronunciarũt.

Atque hæc tam fœda, & enormia decreta, quæ sint sequuta tristia, atque crudelia illata in Platonem, & seruos Dei, persequitur Theodorus, inquisitiones, persecutiones, carceres, exilia, diiunctiones, atque exterminationes. Quarum afflictionum, & ærumnarum, cum pars magna, imò potissima esset, nec tamen quidquam magnificum de se loqueretur, aut scriberet Theodorus, extitit ex ijs vnus, qui eius lateri inhærebat, Michael Monachus, qui post eius obitum præclara certamina, & victorias descripserit. Relegato igitur Theodoro in insulam cum alijs, & seorsum singulis in custodijs reclusis, ne mutuo aspectu consolaretur, aggreditur, nefarius Imp. eius filios, ac discipulos, & multipliciter tentatos suasionibus, hortationibus, blanditijs, promissis, minis denique, & terroribus, & constantes inuentos, nec discessuros ab exemplo magistri protestantes, arctæ eos custodiæ addixit, grauius postea excruciandos. A B

Theodorum autem dum attineretur in exilio, nihil prius habuit, quā ad sacram sedem Apostolic. confugere, eiusq; opem implorare, quod fecit per Epiphanium Archimandritam litteris per eum missis, & post per Eustathium ad Leonem Roman. Pontific. quarum particulas hic inserere libet, vt Græci hominis eiusdemque doctissimi, & sanctissimi.

SANCTISSIMO, ET SVMMO PATRI PATRVM, LEONI, DOMINO MEO, PAPAE APOSTOLICO, THEODORVS MINIMVS PRESBYTER, ET PRAEPOSITVS STVDIENSIS.

Primatū Eccl Ro. ꝯfitetur.

Quandoquidem Petro magno Christus Deus post claues Regni cælorum, Pastoralis etiam principatus contulit dignitatem: ad Petrum vtique, vel eius successorem quidquid in Ecclesia Catholica per eos innouatur, qui aberrant à veritate, necesse est referri. C *Quod nos quoque humiles, & minimi à sanctis olim Patribus nostris edocti, postquam in Ecclesia nostra nouitas quadam nuper exorta est, & primo quidem, per religiosum Archimandritam fratrem, & conseruum nostrum Epiphanium, & nunc per simplices litteras nostras ad supremæ beatitudinis tuæ Angelum de ea referre nos debere arbitrati sumus.* Pergit deinceps exponere, quæ per duas Pseudosynodos nefaria, & iniqua decreta sunt, & persecutionem in se, & secum sentientes commotam, de quibus supra dictum est.

Auxilium implorat, sed Apostolicæ.

indeque implorat auxilium. *His ergo, inquit, à simplicitate nostra sine fuco expositis, vocem nūc illam, quam Coryphæus cum reliquis Apostolis Christo emisit, cum maris fluctus excitarentur apud Christi imitatricem beatitudinem tuam, adhibemus. Salua nos Archipastor Ecclesiæ, quæ sub cælo est, perimus: Imitare magistrum Christum, manumq; Ecclesiæ nostræ porrige, sicut ille Petro: nisi quod ille incipienti in mare mergi, tu autem iam mersæ in hæresis profundo.* D *Aemulare, precamur, cognominem tibi Papam, atque, vt ille, pullulante tum hæresi Eutychiana, Leoninum in morem spiritu experrectus est, vt omnes norunt, dogmaticis suis Epistolis: sic & tu,* dicere audeo, *iuxta nomen quod geris irrugi diuinitus, vel potius intona contra præsentem hanc hæresim, vt decet.*

Synodus absq; Ro. Pont. cogi non pōt. Petit legitima Synodo dānari dogma Mœchianorum.

Si enim isti, arrogata sibi auctoritate, hæreticam Synodum cogere veriti non sunt, qui ne Orthodoxam quidem absque cognitione vestra (vt antiquitus mos obtinet) cogere potuerunt: quanto æquius, atque adeo necessarium fuerit (cum ti more suggerimus) à diuino tuo principatu legitimam Synodum conuocari, vt orthodoxum Ecclesiæ dogma, hæreticum excluderet: & neque suprema dignitas tua cum Orthodoxis omnibus anathemate notetur à nouis nugatoribus; neque iniquitatis porrò classicum adulterinam hanc Synodum nacti, quibus id placet, in peccatum facile prolabantur. E

Hæc sicut paruitati nostræ conueniebat, vt minima Ecclesiæ membra repræsentantes, & diuino pastorali vestro principatui parentes; obsecramus de cætero sanctam animā vestram, vt nos, seu proprias oues, reputet, & sacris precibus suis eminus illustret, atque confirmet: quod si etiam documentis, tuæ id fuerit diuinæ benignitatis, quemadmodum & Christus ad Abagarum scripsit, & multi etiam de subditis digni habiti sunt, qui ab Apostolis, sanctisq; acciperent litteras. A me autem solo peccatore, & in carcere detento mittitur hæc Epistola, propterea quod Pater Plato, scilicet, & conseruus meus inclusus,

& Thes-

A *& Thessalonicæ Archiepiscopus germanus noster, in alijs insulis pariter custodiuntur. Ipsi nihilominus per me, & mecum eadem dicunt, & sacris beatitudinis tuæ vestigijs aduoluuntur.* Hactenus Theodorus in litteris, quas per Eustathium Monachum misit.

Acceptis Theodorus litteris Apostolicis, ad eas quas per Epiphanium antea miserat, (quæ non extant) paterno amore plenis, quæ nec ipsæ supersunt illæ quidem, sed tales fuisse, quas iam tertio ad eundem Leonem scripsit, declarant, [a] quibus aduersus errorem, nouumque dogma Mœchianorum fortissime disputat.

[a] li. 1. ep. 34.

Aeqvali Angelis beatissimo, et Apostolico Patri Leoni Papae Romae, Plato inclvsvs, et Theodorvs Presbyter, ac Praepositvs Stvdiensis. Sic inscriptio. Nam Epistola ipsa omittitur studio breuitatis, sed plane digna quæ legatur, ita copiosè, & valide ex scripturis vtriusque Testamenti B Mœchianam hæresim impugnat, & euertit, eorum, qui adulterium ex dispensatione excusabant. misit eam per Epiphanium, quem remisit Romam, cui & aliã Epistolam, [b] addidit ad Basiliũ S. Sabæ Abbatem, eum qui ignorant, zelo tamen pietatis in eundem Theodorum, vt vidimus, dixerat anathema, sed post veritate cognita redditus est illi propensissimus. In qua, præter alia plura, hoc habet. Vtile autem fuerit, inquit, (quod vnum est consilium nostrum, & desiderium) per supremum Apostolicum, sicut ab initio semper factum est, Synodice damnari eos, qui contra Euangelium Christi cœtum inierunt, & anathemate illius defensores appetierunt: quod adulterium, & adulteri coniugium, & adulterij patrocinium mox receperint, tanquam dispensationem sanctorum, sicut Mœchiani C statuerunt, sanctorum nomen dantes iniustis, quoniam nullus sanctorum partem posuit cum adultero, ne dum, & adulteros coronarit, & diuina eius dona tradiderit, quando nec igni tectove, quãuis Reges essent, impertiendos docuerunt. Quid autem, quod Deum ipsum contumelia affecerunt coronarijs illis mysterijs, & anathema in eum dixerunt, eos qui legem eius propugnabant, anathematizantes? &c.

[b] li. 1. ep. 35.

Petit rursum damnari Mœchianos in legitima Synodo.

Scripsit, & alias tum Theodorus Epistolas, ad Euprepianum [c] in fide stare monẽs cum suis, & errores hæreticorum confutans: ad Arsenum, [d] diluens argumentationes aduersariorum, quibus per dispensationem crimen licitum factum affirmarent. Sed & ad Theophilum [e] Præfectum eodem item argumento, obiectioni illi respondens, cur ipse Theo-D dorus vocet hos hæreticos, quibus cum haud pridem secreto salutem communicasset. *Quod si quæratur*, inquit, *sanctitas tua, quid causæ sit, cur hæc ipsi ante dispensationem non dixerimus, sed & commemorationem ipsi fecerimus in Byzantia ciuitate? hoc habeto. Synodum eo tempore nõdum fuisse, nec promulgatum adhuc erat prauum dogma, & anathema. Et ante hæc tutum non erat discedere penitus à præuaricantibus, sed apertam illorum solum communionem refugere, & congruenti dispensatione ad tempus cõmemorare* Patriarchæ, & Imp. nomina, scilicet. *At postquam in apertũ nunc erupit impietas hæretica per Synodum, oportet religionem tuã vna cum cæteris orthodoxis libere agere nec communicando cum hæreticis, nec vllius nomen cõmemorando ex ijs, qui in Mœchosynodo affuerunt* E *aut qui cum ea sentiunt.* Verùm cum eiusmodi Theodori epist. circunferrentur, quibus Synodi illius errorem iam esse conuersum in hæresim, constantissime affirmaret: non ab aduersarijs tantũ, sed ab aliquibus ex ijs, qui prius ipsi adhærescere visi erant, contradictũ est, inter quos vnus Athanas. fuit, ad quem idem Theod. ea ex causa, Epist. [f] scripsit, qua ostenditur, quibus niterẽtur aduersarij rationibus ad purgandum perpetratũ facinus; quibusque Theodor. & factum vere hæreticum, & eos qui fecerunt, hæreticos esse demonstret. In ea igitur post multa, & præclara. *En igitur*, inquit, *frater ex Euangelio, & prophetis, necnon ex patribus ostendi tibi. si modo fidem habere vis verbis veritatis, Mœchsynodũ omnes hæresis numeros, sine controuersia, explesse, tametsi paulũ quiddã in medio subtraxit, eo quod adulterinam tantũ cõiunctionem* nomina-

[c] li. 1. ep. 30. [d] li. 1. ep. 38. [e] li. 1. ep. 39. [f] ep. 48 li. 1.

Excusationes aduersariorum. Mœchianorum error, transijt in hæresim.

Vox vna hæresim parit.

nominauit, vel potius prædicauit, dispensationem esse in Ecclesia Dei. Nec verò mirere, si vox vna hæresim pariat, cum Dominum dicentem audiat, Iota vnum, aut vnum apex non præteribit à lege, donec omnia fiant. & caue dicas, quid opus est nimis anxie laborare, & per vnam dictionem doctas speculationes reuocare, atque hoc illud've concludere, ne fortè impingas in hæresim Gnosimachorum, de qua hæc auctor, Gnosimachi sunt, [a] *qui omni Christianorum agnitioni, ac scientiæ ita aduersantur, vt vanum, & nimus necessarium laborem esse dicant eorum, qui in diuinis scriptis aliquam exquirũt sententiam; neque enim Deum aliud à Christianis postulare, nisi præclaras, & bonas actiones. Itaq; aliquem simplici rudiq; animo institutum suum persequi melius est, vt aiunt, quam omnem curam in agnoscendis decretis, atque scientijs ponere. Ad hunc ergo modum Gnosimachi. Doce verò tu, si potes, ex diuinis litteris hæresim non esse: & ne mihi multitudinem obijcias, &c.* Et deinceps pluribus differit non esse in malo sequendam multitudinem, cum & S. Basilius dicat: Qui de posita quæstione rationem reddere non potest, ideoq; perfugium habet in multitudine, is victũ se fatetur. *Multitudo enim sine demonstratione, auctoritatem sibi vindicans, terrere quidem potest, persuadere non potest, &c.*

[a] Damasc. de hæred.

Gnosimachorũ hæresis quæ.

Multitudo in malo non sequẽda.

At non hic finis certaminis, quoniam hæresim stabilire conantes, rursum alijs argumentis eundem Theodorum appetiuere, ijsdemque ex diuina scriptura petitis, nec solum qui Mœchosynodo interfuerunt, sed etiam alij; & eo potissimum innitebantur argumento, ab exemplis petito, ostendentes nimirum sanctiss. PP. ab Apostolo Paulo incipientes, qui ex dispensatione Timotheum circumcidit, dispensatione aliquando vsos esse. Ad horum verò destruenda omnia argumenta idem ipse Theodorus volumen, de dispensatione vniuersali conscripsit, (hortante maxime fratre Iosepho Archiepiscopo Thessalonicæ) non ex ingenio, sed ex Patrum sententijs: *Quoniam*, inquit, *nec lege iustum, nec canone rectum quidquam esse potest.* Optime consuluit Deus sua prouidentia, his temporibus perditissimis, Ecclesiæ Orientali dando tam doctũ, tam pium, & fortem Ducem Theodorum, qui alios etiam plurimos ad resistendum hæresi excitaret, cum malorum Episcoporum, & pessimorum Impp. conatu vniuersum ferme Euangeliũ, & reliqua diuina scriptura in maximum discrimen adduceretur, dum quod diuina esset lege prohibitum, id per dispensationem posse fieri asserebatur, quod & carnalis populus auide amplecteretur, qui iam exẽplo Constantini contra canones, & Ecclesiæ morem veterem inconcessa tentaret.

Theodor. scripsit de dispensatione.

Idem Theodorus alios celebrat cõfessores hoc persecutionis tempore eadem de causa conatos, vt epistola ad Naucratium Philippum, [b] atque Philonem, qui in persecutione obierant, & alia [c] ad eundem: *At de sacro quidem Athanasio,* inquit, *eiusq; socijs desideratissimis, ac de fortissimo item meo Theosesto, & de septemdecim eius strenuis comitibus, cum satis dictum sit in meis ad illos Epistolis, omittendum est hoc loco, quamuis longiore digni sint oratione, ac laudibus, qui diuinitus, ac fortiter decertarunt. Quis vnquam adeo iniqua, & absurda Christianus audiuit, vt gesta sunt à nefarijs Mœchianis, nomine Episcopis, re autem sacrilegis, ex Apostolico, & Patrum testimonio, etiamsi hæresim excipias? Hominem verberans quis vnquam sic cecidit, non Christianam dico manum sed etiam barbaricam, bis 166. verberum, ac non multo post, bis 200. boiarum ictibus in humeros inflictis, vti generosus Archiepiscopus, seu potius Allotri Episcopus alienæ sedis insessor, Episcop. Thessalonicæ, neque gregarium quenquam, sed Monachum eumq; Præpositum, & quidem religiosiss. Euthymium, securi rectiq; animi reuera nomini respondentem. Expauit cœlum hoc spectaculo, & ego miser audiens inhorrui, & mecũ opinor omnes quibus aliquis sensus est humanitatis, ac misericordiæ. Quem ad Christi exemplum componi oportebat, & percussum non repercutere: is immanior feris extitit, nullũ Christi vestigium retinens nedum Episcopi. Et quamobrem hæc dilaniatio? Vt Christi athletam eo impellat, vt ipsum commemoret, tanquam Episcop. sed ô fortem, atque inuictum animum beati. Sic enim loqui æquum est, quia post tot plagas, tantamq; profusi sacri sanguinis copiam, vt tingerentur*

Celebrat alios Confessores in hac persecutione.

[b] ep. 30. li. 1.

[c] ep. 31. li. 1.

A *astantium vestigia, & in limum quodammodo concresceret purpureus ille puluis, ad ædificationem Ecclesiæ Dei, cum sic iaceret pene exanimis, & elinguis, instaremq; tortores, vt commemoraret, Tyrannum dixerim, non Archiepiscopū. Minimè, ait, Beatus. Eo modo ad mortem propemodū perseuerans, immobili animo fixoque, in ijs quæ rectè semel decreuerat. Pene omiseram quod in primis obseruandum. Templum ipsum Dei Pratorium factum fuisse Pilaticum. Ibi enim in sacra quam vocant Archangeli ade verberatum martyrem aio, quem implacabiles quidem carnifices semimortuum reliquerunt. Christi verò imitator quidem in domum suam eum recepit, impositaq; ad defluentis cruoris laceraque carnis plagas recens iugulati agni pellicula, virum refocillauit, viribusq; paulatim confirmatis, clam emisit euocante mandato. Ita euasit, qui iam mortuus erat, & mirabiliter reuixit ad Orthodoxa fidei* B *decus, triumphumque de hæreticis. Quid his impium magis esse possit? Quis Orthodoxus in hæreticum talia vnquam exercuit?* Et paulò post de ipso, ad quem scribit, Naucratio, ista subijcit: *Tu verò fili carissime, tametsi alibi custodiris, vt indicas, gaude, quia plures tibi corona texuntur, & quãuis Leontius discipulus olim nunc negatur, illis præsis locis, in quibus inclusus teneris, nihil mirere. hoc enim tempus longanimitatis Dei, vt cognoscantur electi, &c.*

In hac grassatione Pseudoepiscoporū verus Archiepiscopus Iosephus angebatur, de quo angore suo scripsit epist. ad Theodorū,[a] qui illi consolatoriam reddidit. Furore illo primo persecutionis efferuescentis nonnihil sedato, factum est, vt ijdem ipsi, qui eum fuerant persecuti, in honore haberent, & veneratione etiam prosequerentur, ipseque Nicephorus Patriarcha mitteret salutatum, & alij rursus alijs officijs ipsum demerere satagerent. Signi- C ficat id ipse Theodorus, epistola proxime citata. Ista tamen Theodorus vsque adbiennium passus, ad obitum, scilicet Nicephori Imperatoris. Hactenus historia epistolaris fidelissime collecta.

Anno 8. Nicephori Imperatoris Theophanes multa recenset, de incredibili, & turpissima ipsius auaritia, rapacitate, & tyrannicis exactionibus sacrilegijs, & crudelitate. *Quæ enim in regia vrbe, inquit, primoribus, mediocribus, & exiguis ostensa sunt mala, nequeunt scribi.*

Quod ad res pertinet Occidentales, celebratum fuit hoc anno, [b] CONCILIVM AQVISGRANENSE, occasione motæ quæstionis de processione Spiritus sancti, cuius definiendæ causa legati duo Episcopi, & Abbas vnus à Carolo Romam missi sunt. Nec D verò Concilium habitum, aut legatio missa, quod dubitatum, vel tractatum fuerit, num Spiritus sanctus à Patre, Filioque procederet: Sed quod tum apud Hispanos (vt supra dictum est) tum apud Gallos additum fuit Symbolo illud, FILIOQVE: num id bene factum esset, vt & ita auctum Symbolum in Ecclesia caneretur. acceperant enim licentiam à Leone ipso Romano Pontifice Franci, vt liceret eis Nicænū Symbolum, siue dixerimus Constātinopolitanum, in Ecclesia canere. sed cum ipsi illud canerent cum eo additamento, FILIOQVE, inde oborta est controuersia, num licitè illis appositis syllabis, legitime in Ecclesia cani posset, cum alioqui ipsa processio Spiritus sancti in cōtrouersiam minime adduci debuerit, quandoquidem S. Leonis Magni auctoritate constaret, (vt supra dictum E est) rectè dici Spiritum sanctum à PATRE FILIOQVE procedere. Acta legatorum Caroli, cum Leone Papa, de hac controuersia, an canendum esset Symbolum, cum illa additione, FILIOQVE, extant in Smaragdi Epistola ad Carolum, ex vetustis codicibus nunc primum prodita in lucem, in quibus Processio Spiritus sancti à Filio, à Pontifice asseritur: & petentibus legatis, vt cantare liceat, quod creditur, abnuit Pontifex, cum nec omnia quæ creduntur, cantentur in Symbolo. ac demum suadet Papa non canendū Symbolum, interrogationi ipsorum, sic respondens: *Si prius, quam ita cantaretur, interrogatus essem; ne insereretur vtique respondissem. At nunc* quod tamen non affirmando, sed vobiscum pariter tractando dico, *quantum menti occurrit, ita mihi videtur posse vtrunque fieri, vt paulatim*

[a] Li. 1. ep. 43.

[b] Annal. Franc.

De processione Spiritus S.

in Palatio, (quia in nostra sancta Ecclesia non cantatur) *cantandi consuetudo eiusdem Symboli intermittatur: sicque fiat, vt quod ad ipsum, vt cantaretur, non qualibet imperantis auctoritas, sed potius audiendi id fecerat nouitas. si dimittatur à vobis, dimittitur ab omnibus, & ita fort asse, quantum esse potest, non incongrue vtrunque fieri possit, vt quod iam nunc à quibusque prius nescientibus recte creditur, credatur; & tamen illicita cantandi consuetudo, sine cuiusq; fidei læsione tollatur.* Hactenus ex Actis. A

Post hæc autem Leo Papa custos antiquitatis, licentiæ ab eis præsumptæ, absque consensu Apostolicæ sedis, vindex assurgens, non solum verbis disserendo, & præcipiendo, quod fieri vellet, patefecit, sed indelebile monumentum erigendum putauit, quo posteris innotesceret in sacro Symbolo, nihil esse addendum. Siquidem in Basilica sancti Petri (non autem Pauli, vt aliquis asseruit, [a]) duas tabulas argenteas ad confessionem eiusdem sancti Petri affigendas curauit, in quarum altera Symbolum Latine scriptum legeretur; in altera verò Græce exaratum absq; aliquo quatuor illarum syllabarum additaméto FILIOQVE. B

[a] *Mag. sent li. 1. dist. 11*

Symb. duplex in scutis argenteis.

Est mentio harum tabularum apud Anastasium in ipso Leone. *Hic verò*, inquit, *pro amore, & cautela Orthodoxæ fidei, fecit, vbi supra scutos argenteos duos, scriptos vtrosque symbolo vnum quidem litteris Græcis, & aliud Latinis, sedentes dextra læuaq; super ingressum corporis, pensantes argenti libras nonaginta quatuor, & vncias sex.* Quando autem, & qua occasione illa verba, FILIOQVE, auctoritate item Rom. Pontif. in Rom. Ecclesia sint recepta, alia poscente causa, suo loco dicturi sumus, ac quando pariter cœptum sit idem Symbolum in eadem Ecclesia cani. Vulfridus Strabo. [b] temporis huius scriptor tradit, vsum hunc cantandi Symbolum à tempore damnatæ Felicianæ hæresis in Gallia atque Germania frequentatum; atque ea ratione factum, vt Constantinop. potius, quam Nicænum in Ecclesia caneretur, quod scilicet Constant. aptius videretur modulis musicis. Sed cur non potius, quod hoc plenius sit, vtpotè, quod de Spiritus sancti diuinitate habeat magis expressam sententiam? Sed de Symbolo satis. C

[b] *de reb. Eccles c. 11.*

Symb. qñ cani cœptũ in Eccles. Constant.

S. Ludgeri Epis. obit.

Moritur hoc eodem 7. kalend. April. Ludgerus Monasteriensis Episcopus egregia sanctitate conspicuus; cuius res gestas, & miracula post obitum sincerissime conscripserunt Monachi Vuerdenses, quæ extant. extat & ipse in Ecclesia anniuersaria memoria celebris. Tradunt ijdem scripta ab eo opuscula quædam, & inter alia, res gestas à S. Bonifacio Episcopo Moguntino, & martyre, necnon vitam SS. Gregorij, & Alberici. Euocauit eum aliquando, ob Reip. causas Carolus Magnus, & hospitatum apud Palatium, primo statim mane per cubicularium eum ad se venire præcepit, qui tum insistens, cum suis consuetis recitandis precibus, se illis absolutis venturum respondit, & secundo, ac tertio euocatus omnino ire distulit, donec cœptam psalmodiã consummaret. Post verò in conspectum Regis cum venisset, & cur ad eius imperium venire distulerit interrogatus, vultu intrepido constantiorique mente respondit. *Ego Imper. tuum semper præceptum ita in omnibus exequendum putaui, vt tamen Deum tibi vbique præferendum non dubitarem, quem omnibus anteponendum esse omnes norunt, omnes fatentur, quod & ipse mihi præcepisti, cum Pastoralis curæ solicitudinem mihi commendabas, vt Deo primum seruiendum scirem, post hæc tuis consequenter imperijs cognoscerem esse obtemperandum.* Quam eius responsionem Rex optimus amplexus, *Gratias*, inquit, *habeo, Episcope, quia qualem te esse credidi semper, talem nunc te esse expertus sum, qui verò factum tuum ad meam iniuriam retorquendum putarunt, minus deinceps, vt tuis inuidos, gratos habebo: & nullius de cætero contra te accusationem auditurum me, Deo nolente, promitto. Tu vt hactenus fecisti, Dei semper operare voluntatem, & simul nobis deuotus, & fidelis, pro nostri imperij statu orare memento, &c.* D E

Sanctus ante vult preces absoluere, q̃ parere vocãti Imp.

A Christi Annus 810. Leonis Pap. 3. 15. Caroli M. 10. Nicephori 9. Impp. Indictione 3.

NIcephorus Imperator inchoatam persecutionem in Monachos damnantes hæresim Mœchianorum prosequens, in alios etiam conuertit tyrannidem. de qua Theophanes, qui præsens ista spectabat. *Denique militares Principes more seruorum vti Episcopis, & inferioris ordinis clericis, iussit: Adiit tributis Episcopia, & Monasteria tributum imposuit persoluendum: Aurea, & argentea Ecclesiæ vasa improbabat, eademque licet sacrata, pro communibus habebat, illud Iudæ de vnguento exhibito Domino vsurpans, [a] vt quid perditio ista?* Ait idem Theophanes, ipsum deridere consueuisse omnem Christianum proximum diligentem, nimirum ipse occulte Manichæus, & Manichæis fauens, qui in pauperes commiserationem execrabantur. [a Matth. cap. 26.] [Dogma Manich.]

B Quorum familiaritate, & magicis abutens incantationibus, Bardanium Patricium, qui aduersus eum insurrexerat, permittente Deo, propter multitudinem peccatorum nostrorum, subegit, inquit idem Theophanes. Fuisse quidem ipsum addictum sectæ Manichæorum, Theodorus Studita huius temporis scriptor testatur in Platone, sed & fauisse Iconomachis, idem, qui supra Theophanes habet. At quoniam innouatam hæresim Manichæorum rursum in Oriente sub Constantino Heraclij nepote, superius, pro ratione temporum, sumus prosecuti, ex Luca Siculo, qui floruit sub Basilio, & filijs Impp. qui de his scripsit historiam ad Archiepiscopum Bulgarorum, hic apposite reliqua prosequamur, quæ non hoc tempore solum ab ijsdem nefarijs fieri contigerunt, sed ab Irenes Imperio, vsque [Lucas Siculus de Manich.]

C ad Michaelem, & eius successorum Leonem, annis tredecim. Non longo post tempore, inquit, exortum esse alterum quendam veritatis inimicum nomine Sergium, qui Manichæorum hæresim, Paulicianorum etiam dictam, collapsam restituit, cuius describens primordia, ostendit quomodo adhuc iuuenis à Manichæa quadam fœmina in fraudem inductus, præcursor factus sit Antichristi, cuius impiæ fœminæ, fallæ doctrinæ Catechismum, quo Sergium seduxit, describit.

Sergius hic igitur Tychici discipuli Pauli cognomine assumpto, Pauli se discipulum iactans, longe lateque prædicans, diuersis eius regionis locis, nomina locorum, & populorum, quibus scripsit Paulus, imposuit, & plurima crudelia flagitiosa, nefanda commisit.

D Cumque multos discipulos aggregasset, Baanem quendam ex illis vnum sibi aduersantem acriter impugnauit, atque ita eorum hæresis in Baanitas, & Sergiotas discissa est. Post obitum inde Sergij non ferentes eius discipuli suam ipsorum ignominiam, & probra, quibus passim ab omnibus onerabantur, Baanitis violentas manus intulerunt, vt eorum ab se conuicia abstergerent, ac delerent. hæc ex Luca Siculo, vsque ad tempus Michaelis, qui successit, post annum sequentem, Nicephoro.

Quod ad res Occidentales attinet. *Hoc anno* habent veteres Annales Francorum à Pitheo editi: *Veniēte Legato Cōstantinopolim Carolus Magnus Nicephoro Imperatori* VENETIAM

E *reddidit.* Quæ vt facilius percipiantur, altius est repetenda narratio ex ijs, quæ in vita eiusdem Caroli Magni Imper. ab auctore eius sæculi, per annos singulos digesta leguntur. atque in primis quæ habentur anno Redemptoris 806. quod cum Carolus subegisset suo Imperio Dalmatiam, & alias circumpositas regiones, à Nicephoro Imperatore Constantinopoli classis missa est ad recuperandā ipsam Dalmatiam, sed frustra, nam nihil perfecit: quæ cum cōtinuerit se Venetijs, sequenti anno pace facta cum Pipino Italię Rege Constantinopolim redijt. Post biennium verò, ann. nimirum redempt. 809. cum iterum Constāt. classis in Dalmat. missa tentasset expugnationem Comacli Insulæ, à præsidialib. militibus malehabita, Venetias redire cōpulsa est. Cum verò eiusdē classis Dux Paul. interim pacem

tentaret cum Pipino Italiæ Rege: aduersos sentit Venetorum Duces Guillarium, & Beatum, eius conatus impedientes; eidemque insidiantes: quamobrem discessit. Cuius sceleris vltor surrexit Pipinus, qui & eorundem Ducum defectione inuitatus, Venetiam ipsam bello, terra, mariq; statuit appetere. Factusque voti compos est, vt ex insperato Venetiam subigeret, eosdemq; Duces in deditionem acciperet. Post hæc autẽ contigit, quod dictum est; nempe vt legationibus intercurrentibus, firmata pace inter Nicephorum, & Carolum Magnum Imp. idem Carolus Venetiam ipsi reddiderit: quod quidem hoc ann. cœptum, sequenti verò impletum, ijdem Annales docent, cum alioqui non desierint ijdem Imper. legationum internuncio inter se mutuo stabilire concordiam. Hæc sunt quæ vsque ad annum sequentem 811. inter Carolum M. & Nicephorum Imperatores, atq; Venetos transacta sunt, eademq; ex scriptoribus (vt dictum est) eius temporis in lucem prodita, ex quibus inuenias, in quo de rebus Venetis recentiores historicos erroris arguas, & emendes. His addimus ea, quæ Eginhardus, huius etiam temporis auctor, qui fuit Carolo Magno à secretis, in eandem sententiam habet; nimirum Carolum Magnum redegisse sub tributo Istriam, Liburniam, atque Dalmatiam, exceptis maritimis ciuitatibus: *Quis*, inquit, *ob amicitiam, & iunctam cum eo fœdus Constantinop. Imp. habere permisit.* Et inferius de concordia inita cum Nicephoro, & successoribus Impp. firmiter conseruata ista habet. *Impp etiam Constantinop. Nicephorus, Michael, & Leo, vltro amicitiam, & societatem eius expetentes, complures ad eum misere legatos, cum quibus tamen propter susceptum à se Imperatoris nomen, & ob hoc quasi qui Imperium eis eripere vellet, valde suspectum, firmissimum fœdus statuit, vt nulla, inter partes, cuiuslibet scandali remaneret occasio.* Hactenus Eginhardus.

Recentiores scriptores, ex veteribus de reb. Ven. corrigẽdi.

Pro pace confirmanda, tunc misit Nicephorus Imp. Arsacium ad Pipinum Italiæ Regem; sed eo iam proximè, ex hac vita sublato, Carolus ipse Imper. eandem legationem suscepit, pacemque rogatam concessit, litterasque ad Nicephorum August. conscripsit, quæ inter litteras Alcuini, vtpotè ab ipso, Caroli nomine, conscriptæ, extant.

Porrò fœdus pactum cum Carolo, etiam post Carolum à Ludouico Caroli filio confirmatum perseuerasse, qui eius res gestas per annos singulos prosecutus est domesticus eius Annalium scriptor, affirmat.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 11. Impp.	Indictio.
811.	16.	Nicephori 10.	4.

HOc anni initio, inquit Theophanes, qui his temporibus agebat Constantinopoli obuiam facti Sarraceni Leoni Prætori Armeniacorũ deferenti militare donatiuum, illud abstulerunt, quod erat talentorum 16. id est librarum 1300. & multos captiuos abduxerunt, nec sic redargutus Nicephorus, ab auaritia sua cessauit, & quasi nouus Achab signis non eruditus, bellum cum Stauratio filio parat contra Bulgaros. Itaque à Regia vrbe digressus mandat Nicetæ Patricio, & generali Logothetæ, vt Ecclesijs, & Monasterijs census imponat, & octo annorum præteritorum redhibitiones à Principum domibus exigat, omnibus conquerentibus. Cum verò Theodosius Salibara Patricius eius domesticus, diceret Nicephoro: OMNES O DOMINE CONTRA NOS CLAMANT, ET IN TEMPORE TENTATIONIS CASVI NOSTRO CONGRATVLABVNTVR, sic ait ad eum: SI DEVS OBDVRANS OBDVRAVIT COR MEVM, VT PHARAONIS, QVID BONI ERIT HIS, QVI SVB MANV MEA SVNT, A NICEPHORO? THEODOSI, NOLI EXPECTARE PRÆTER QVAE A TE CONSPICIVNTVR. HAEC (DOMINVS NOVIT) inquit Theophan.

Nicephor exig t ab Eccl. Tributa.

A EGO IPSE CONSCRIPTOR HORUM, VIVA VOCE AUDIVI A THEODOSIO. Collecto, itaque exercitu in Bulgaros mouit. Quorum Rex Crunnus tantam veritus multitudinem, pacem petebat, quam ille à suis male persuasus dare abnuit. Pergens igitur, & Syrio milite omnia vastante, illud subinde dicebat, Quis ibit, & decipiet Achab? Quis, siue Deus, siue aduersarius trahit me nolentem? Pugnis aliquot victor, non Deo, sed Stauratij filij bonæ fortunę, & consilio victoriam tribuebat. Quibus victorijs Crunnus vehementer afflictus, se victum confessus, conditiones, quas vellet pacis offerebat, vt ex suo regno recederet. qui cum nihil obtineret, quasi in furorem versus, per noctem eum fortiter inuadens, profligauit, & occidit, cum magna parte nobilitatis, & castra obtinuit, ac diripuit. Nicephori caput Crunnus recisum lignoque impositum ostentui habuit, & post ex cranio auro conuestito poculum fecit, ex quo ipse, & Sclauinorum Principes biberunt.

Niceph. abnuens pacem dare Bulgaris profligatur & occiditur.

B Huius Principatu Nicephori, Christiani grauiorem nullum vllo tempore sunt experti. omnes enim, qui ante imperarant, ambitione, auaritia, luxuria, & barbaricis crudelitatibus superauit, quæ singula persequi, & ad posteros inuidiosum, & nobis laboriosum esset. hæc ex Theophane. Hic verò non prætereundum est, quod Michael Studita in vita Theodori Studitæ, de præuiso, & prænunciato Nicephori interitu narrat. *Qui mouens in Scythas,* (sic ille Bulgaros appellat,) *& probro sibi ducens à sancto vinci, misit, qui minis, vel blanditijs ad acta sua comprobanda eum compellerent, per quos illud responsum remisit: Aequum erat, Imper. te actorū tuorum pænitentia duci, & medicinam malo facere, ne temporis progressu difficile ad sanandum, aut penitus etiam insanabile redderetur. Sed quoniam haud vllum morbi tui sensum habes, vt non solum ipse vltro te in laqueum inducas, sed alios etiam in eundem impellere coneris, et ruinam nolentibus, ac perniciem pares: hæc tibi omnium vindex, & spectator oculus verbis meis prænunciat: scito te, quam viam nunc ingrederis, ex ea nunquam reuersurum.* Post pauca de eius causa, consentientia ijs, quæ Theophanes Michael, de eius filio. *Et Stauratius,* inquit, *eius filius cum plagis quas in eodē prælio acceperat, ægrè in regiam vrbem delatus, duobus, vt ferunt, mensibus superuixit. Michael qui Curopalatæ dignitatem habebat, tum sceptra suscepit, vir imperio plane dignus, & in administrando æquissimus.* De Petro Patricio ex eo prælio in Monachum conuerso, sic in Menologio *Petrus Sanctus Pater noster ex Constantinopoli quidem, sub pijssimo fuit Irenæ imperio, Patricij filius Constantini, à quo etiam omnem scripturam didicit Gentilem, & Christianam. Postmodum & vxori copulatus factus est Patricius. Et propter fortitudinem electus familiaris miles à Nicephoro Principe Stauratij genitore. Et cum Imper. profectus in expeditionem aduersus Bulgaros, post ipsius cædem, & filij Stauratij fugam, fuit interceptus cum alijs quinquaginta, & à vinculis per orationem, & apparitionem S. Ioannis liberatus, mundo relicto monasticam vitam assumpsit, & in Olympo monte, cum Sancto exercuit Ioannitio. Post eius verò transitum vrbem regiam petens, & à templo à fero Euandri loco extructo residens, & omnem obiens virtutem, multaq; patrans miracula, consummatus est.* In eodem pariter Menologio extat memoria eorum, qui tunc capti sunt à Rege Bulgarorum; nec acquiescentes deficere à fide ab eodem necari iussi, martyrij coronam sunt consequuti. de ijsdem agitur in Latino Martyrologio. sed mendose fortasse per Nicephorum, quod si b Nicephoro factum est, dicitur. Diuisa studia in Stauratium, & Michaelem Curopalatam, in hunc tandem conuenerunt.

C

D

E Nicephorus igitur Patriarcha exacta à Michaele rectæ fidei, propria manu subscripta professione, & à sanguine Christianorum, & maxime sacrorū hominum temperandi promissione, eum à senatu, & omnibus ordinibus Imperatorem appellatum, coronauit. Stauratius autem his auditis statim coronam totondit, & Monachum induit. Porro ab eiusdem Michaelis Imperio Ioan. Curopalata suam est auspicatus historiam, quæ habetur in manibus; sed præstat in his, quę huius sunt temporis, Theophanem audire: qui pergit narrare de

eius munificentia erga Patriarcham, Clerum, Senatum, & exercitum: &, vt pro studio Catholicæ fidei, eam restituere, & omnes ad concordiam, & pacem adducere laborauit; dissidio sublato, quod inter S. Platonem, & alios SS. Monachos, ac Patriarcham intercesserat, ipso Patriarcha se purgante, quod quæcunque acciderant Imperatoris violentia facta fuissent; quæ eadem Theodorus Studita habet in vita S. Platonis: & Michael Studita in vita ipsius Theodori. *Placuit*, inquit, *hoc in primis Romano Antistiti, qui per litteras nunciosq; suos sententiam confirmauit; nam & illum sequestrem pacis, & conciliatorem ad deuinciendum Patrum animos prius Imperat. adhibuerat. exinde verò Sanctus Patriarcha crescente inter illos amore mutuo, perstiterunt de cætero, non tam corporibus, quam animis inuicem arctissime colligati, ita vt alter alterius, & vterque vtriusque consuetudine vehementer caperetur*. Ista Michael. A B

Porrò ad hanc ineundam concordiam eo vsus est consilio Michael Imper. quo firmior esset, vt non prius Confessores carcere liberarentur, quam Nicephoro Patriarchæ amplectenti, quæ sunt secundum sanam doctrinam, & destruenti, quæ male fuerant constructa, communicarent. Qua libenter accepta conditione à Sanctis, Platone, Theodoro, atque Iosepho, vt alij eidem consentirent, sequestres ipsi fuerunt, vt declaratur Epist. * hoc argumento tunc conscripta ab ipso Theodoro ad Antoninum Abbatem, qui vna cum suis, ea de causa coniectus fuerat in carcerem, & adhuc eo detinebatur, multa passus. Sed quæ sunt reliqua anni huius ipsius noui Imper. ex Theophane audimus. *Misit*, inquit, *Ad Carolum Regem Francorum pro parte, atque contractu nuptiarum in Theophylactum filium suum*, de qua legatione agitur in Annalibus Francorum, anno sequenti, quando peruenit in Gallias. Pergit Theophanes dicere de coniuratione Theophylacti filij in Imperatorem à Nicephoro Patriarcha, & de preciosissimis muneribus Ecclesiæ oblatis, & donis Patriarchæ, & venerabili clero datis: denique de Synodicis litteris à Patriarcha ad Sanctum Leonem Papam Romanum, (quod antea per impium Imperatorem Nicephorum facere non licuerat) per Legatum Episcopum, cum muneribus sacris missis. extat Epistola, in qua primum de ratione vitæ suæ ante Episcopatum, vt postquam inter eos, qui à secretis sunt, vixisset in aula Imperatoris, inde secesserit ad monasticam, seu Eremiticam vitam à qua abstractus sit rursum in curiam. & Episc. inuitus constitutus, qui se eo munere indignum admodum, & ineptum agnosceret, inde addit fidei suæ professionem sane copiosam, in qua omnia se tenere dogmata diserte confitetur, quæ semper, & nunc maxime tenet Catholica, & Romana Ecclesia, de vnitate, & Trinitate personarum, de Incarnationis mysterio, & alijs fidei articulis, de cultu, veneratione, & intercessione Sanctorum; de venerandis eorum reliquijs asseruandis, & in omni honore habendis, de cultu imaginũ, & de septem Synodis, quas recipere profitetur, omnes hæreses condemnans, &c. deniq; purgat se de missæ Synodicæ tarditate, & veniam petit, & eius exposcit litteras in Symbolum communionis. C D

Quod ad res pertinet Occidentales, memorabile est testamentum Caroli magni, de rebus mobilibus, quod hoc anno fecisse, auctor est Eginhardus in vita ipsius. Post multa, *Hac igitur*, inquit, *intentione, atque proposito omnem supellectilem, atque substantiam suam, tam in auro, quam in argento, gemmisq;, & ornatu regio, quæ illa die in camera eius inueniri poterat, primò quidem trina diuisione partitus est: deinde easdem partes subdiuidendo, de duabus partibus viginti vnam partes fecit, & tertiam integram reseruauit, & duarum quidem partium in viginti vnam partes facta diuisio, tali ratione consistit, vt quia in regno illius Metropolitanæ Ciuitates viginti vna esse noscuntur, Roma, Rauenna, Mediolanum, Forum Iulij (quo translata fuerat sedes ab Aquileia.) Gradus, Colonia, Maguntiacum, Viuanum, quæ & Salzburgum, Rotomagus, Treueri, Senones, Vesuntium, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna. Tarantasia. Ebredunum, Burdigala, Turones, Bituriges, vnaquæq; illarum* E

A *partium ad vnamquamque Metropolim per manus hæredum, & amicorum suorum, eleemosyna nomine perueniat. Et Archiepisc. qui tunc illius Ecclesiæ rector extiterit, partem quæ ad suam Ecclesiam data est, suscipiens, cum suis suffraganeis partiatur, eo scilicet modo, vt pars tertia Ecclesiæ suæ sit, duæ verò partes inter suffraganeos diuidantur. Inde prosequitur tertiæ illius partis diuisionem, quam in quatuor partes diuisit, quarum vna illis viginti vnus partibus adderetur: altera inter filios, filias, ac nepotes ex æquo diuideretur. Tertia verò consueto Christianitatis more, in vsum pauperum erogaretur. Quarta simili modo nomine eleemosynæ in seruorum, & ancillarum vsibus Palatij famulantium sustentationem distribueretur, &c. & de capella, id est Ecclesiastico ministerio, vasis, & libris, quorum in sua bibliotheca magnam copiam habebat, quid fieri statuerit. denique de tribus mensis argenteis, & vna aurea præcipuæ magnitudinis, & ponderis, dispositionem; quarum vnam ex ijs, forma quadrangula, descriptionem*
B *Vrbis Constantinop. continentem, Ecclesiæ Romanæ; alteram forma rotunda Romanæ Vrbis effigie insignitam, Rauennati attribuit. Tertiam, quæ cæteris, & operis pulchritudine, & ponderis grauitate multũ excellit, quæ ex tribus orbibus connexa, totius mundi descriptionem subtili, ac minuta figuratione complectitur, & auream illam quæ quarta esse dicta est in tertia illius, & inter hæredes suos, atque inter eleemosynam diuidendæ partis augmentum esse constituit. subscriptio subditur per Episcopos, Abbates, Comites. Hæc omnia filius Ludouicus, qui diuina ei iussione successit, inspecto eodem breuiario, quam celerrime poterat, post eius obitum, summa deuotione adimplere curauit.* Hactenus apud Eginhardũ.

Hoc anno Carolus filius maior natu Caroli Imper. ex hac vita migrauit: id veteres Annales Francorum, & reliqui omnes auctores. Sed & præter duos filios Carolũ, & Pipinum Reges, ex testamento relictos hæredes, obijt etiam anno superiori primogenita filiarum eius, quam mirifice diligebat, Rothrudis, olim Constantino Imperatori desponsata, quo-
C rum omniũ mortes pro magnanimitate, qua excellebat, minus patiẽter tulit: pietate videlicet, qua non minus insignis erat, compulsus ad lachrymas. Ex Eginhardo, qui tribus his annis vltimis Caroli vitæ describit signa visa, atque portenta in cœlo, & terra, cognita & ab ipso esse eius obitus indices.

Christi Annus 812.	*Leonis Pap. 3.* 17.	*Caroli M. 12. Mich. Curop. 1.*	*Impp.*	*Indict.* 5.

D MIchael religiosus Imperator Manichæos Orientales regiones sua nefaria hæresi polluentes, missis in omnes partes litteris gladio addixit. quorum plurimi pœnam vitantes in vnum coacti, cædes, & prædas catholicorum agere cœperunt. hæc latius Theophanes, & Lucas Siculus, atque hæc mala sub nefario Nicephoro serpserunt Constantinopolim, cuius Ecclesiæ huius temporis turpem faciem describens Theophanes, ostendit iacta zizaniorum semina sub Niceph. Imp. eadem excreuisse diuersarum hæresum, non Manichæorum tantum, sed & iconoclastarum, & aliorum hæreticorum, ad quas succidẽdas improbas segetes pij Michaelis Imp. studium vigilans non defuit. Sed præter hæreses, prauis quoq; moribus imbutum populum sub Nicephoro, ita fuisse liquet, atque boni odiũ adeo insitum in Christianorum animis, vt aduersus Michaelẽ, probitatem restituere satagẽtem;
E tumultuati fuerint, cum cõtra gratias plurimas Deo repẽdere debuissent, quod sublato tyranno, omnium vitiorum satore, & nutritore, misisset Michaelem Angelum suũ, quem ingratus populus diu habere non meruit, & propterea eo sublato alterum tyrannũ vltorem immisit Leonem, Niceph. deteriorẽ. Sed hæc anno seq. Cõtigit hoc anno è vita migrare magnũ illum miræ Sanctitatis virũ Platonem confessorem, multiplicib. coronis, ex plurimis certaminibus insignẽ, à nobis supra ordine temporũ recensitis, an. ætatis 99. cũ iam carcere à Michaele Imp. eductus, & suo Monast. redditus esset. cuius obitum pluribus prosequitur Theo- S. Platonis Mon obitus.

Theodorus Studita, in eius vita; & funus à Nicephoro Patriarcha magna celebritate luminum, & suffitus, incredibili hominum concursu deductum, describit Mich. Studita in Theod. vita. A

Eodem anno, cum pax inter Imperatorem, & Crunnum Bulgarorum Regem tractaretur, inter alias conditiones, à Rege Barbaro illa est apposita, vt fugitiui redderentur. Venit igitur in consultationem, aduocatis Magistratibus, Patriarcha, Episcopis, & alijs magnis viris, an cum ea conditione pax admittenda esset.

Dissentiūt p:j, & graues viri in conditione paci apponenda

Theophanes Abbas Monasterij Agri, sic dicti, auctor historiæ, scribit Patriarcham, & Metropolit. assensisse, vt ea conditione fieret, cum quibus & ipse sentiret, ea maximè ratione ductus, quod pluris sit facienda multorum salus, quam paucorum. cum raro accideret, vt ex Bulgaris aliqui ad Rom. confugerent: prauos verò consiliarios, inquit idem Theoph. cum Theodoro Egumeno studij dissensisse, quod nimirum, *Eum qui* [a] *venit non eijciam foras*, ait Dominus. quæ sententia obtinuit, ex qua multa imperio parta sunt mala. At Cedrenus hac de re agens, hoc differt à Theophane, quod de Theodoro Studita, nihil meminit; & Patriarcham, ac Theoctistum Magistrum, aliosq; non paucos ait in contraria fuisse sententia. Nam hi, inquit, Deo committendam suam salutem iudicabant, neque perfugarum deditione Barbarorum placandam superbiam, omnipotentis Dei auxilio posthabito. Sic Cedrenus. B

[a] *Ioan.* 16.

Eodem anno, pergit Theophanes, multi Christianorum ex Palæstina, & Syria in Cyprum venere, fugientes immensam Arabum afflictionem. quod verò Syria, Aegyptus, & Africa suprema administratione destitutæ essent, vbique homicidia, rapinæ, adulteria, & omnia nefanda opera perpetrabantur, & in Sancta Ciuitate loca Sancta polluebantur, & sacræ Eremi, ac famosissima Monasteria deserebantur. delatis in Cyprum pius Imper. talentum misit: his verò, qui venerant Constantinopolim insigne donauit Monasterium. Erat quippe, ait Theophanes, Michael circa omnes suauis, & clemens, circa negotiorum verò dispositionem iners, seruitute subactus Theoctisto Magistro, & cæteris Principibus. C

Hoc eodem anno initio sui imperij legatos suos misit ad Carolum Magnum, & ad Leonem Papam, iunxitque eos legatis illis redeuntibus, quod idem Carolus Imperator anno superiori miserat ad Nicephorum Imperatorem confirmandæ pacis causa, (inter quos numeratur Vuilharius Dux Venetorum,) qui occiso Nicephoro, cum Michaële agentes, promptum ad pacem inuenerunt. Hi igitur hoc anno Aquisgranum peruenerunt, & Græca oratione Caroli laudes prosecuti sunt, Augusti nomine eum celebrantes. Qui in reditu, Romam, vt habebant in Mandatis, Leonem Romanum Pontificem adierunt, & in Basilica Sancti Petri, edita Catholica fidei, vt credibile est, professione, communicatorias Papæ litteras, ad Imperatorem retulerunt. Ex Francorum Annalibus. D

Conuentus Aquisgran.

Hoc ipso anno ab eodem Carolo Magno HABITVM ESSE GENERALEM CONVENTVM AQVIS, veteres Francorum Annales testantur. Nam quod Concilium, in côciliorum voluminibus, apud Theodonis Villam à Carolo Magno celebratum, male ponitur hoc anno, relatum est à nobis in suum locum, id est in Ann. Domini 806. E

De Francorum clade in Pyrenæis.

Ad hæc vltima Caroli Imper. tempora; qui res Hispanas sunt prosequuti, referunt decantatam Francorum cladem illam acceptam in saltibus Pyrenæis, cum tamen omnes Chronographi, qui res gestas Caroli per annos singulos digesserunt, ijdemque eiusdem sæculi scriptores, absque dubitatione pari consensu testentur contigisse Anno Dñi 778. Nec illud est verisimile per Alfonsum Castum ea perpetrata, qui summa necessitudine Carolo coniunctus, scribitur. Sed nec dici potest duas ab eo fuisse clades in Pyrenæis ac-

A ceptas diuersis temporibus, quod aliqui confinxerunt, nisi eosdem Caroli Proceres bis mortuos affirmemus, qui ijdem in vtraque occisi clade scribuntur. nimirum decepit huiusmodi auctores, sub nomine Turpini, quisquis ille fuerit, fabulosa historia, & nimius amor prædicandi suos, quorum quæcunque facta laude, & admiratione digna inuenirent, arriperent.

Turpini fabulosa historia.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Caroli M. 13. Mich. Curop. 2. Impp.	Ind. ft.
813.	18.		6.

B Abrupta omni spe pacis, Michael Imperator aduersus Crunnum Bulgarorum Regem, cum exercitu progressus, dolo Leonis Armeni, vno ex suis Ducibus, fuga ingenti facta, vt nec vix hostem aspicerent, profligatus est, Leone ipsum, vt segnem, & inertem diffamante, & exercitum solicitante se, vt Imperatorem appellaret. Quibus auditis Michael Imperat. vt erat ingenio mitis, pius, & pacis studiosus, reiectis, qui contentiones, & pugnas suaderent, per intimum quendam suum, Imperatoris insignia, purpuram, diadema, & coccineos calceos misit, cedens Imperio, & attonsis capillis Monachum induit. Leo autem acclamatus Imperator, Cőstantinopolim veniens à Nicephoro Patriarcha coronatur, in qua coronatione triste omen futurorum præsensit, dum imponendo eius capiti coronam, videtur sibi spinis, ac tribulis manum compungi. hæc ex Cedreno. Nã Theo-C phanes aliter multo rem narrat, Michaelem profligatum, vel deponere imperium voluisse, vel asciscere consortem Leonem Patricium, tanquam pium, & fortissimum, & per omnia strenuum: quod ille recusarit fidelem se præstans Imperatori. Senatum verò, & Principes pertæsos Michaelis ignauiam, cum aduentus Crunni ad vrbem Constantinopolim timeretur, Leonem ad Imperium euocasse, & pene recusantem adegisse: Ipsum verò tandem scripsisse Nicephoro Patriarchæ de fide sua recta, & petijsse, vt ex eius nutu, & oratione imperaret. Is porro nactus Imperium, haud permisit Michaelem cum coniuge Procopia, & filijs, priuatim inter Monachos degere, sed eosdem relegauit in insulam Protam, adijciens ad crudelitatem, vt filios eius Theophylactum natu maiorem, necnon Ignatiũ, qui D sedem Constantinopolitanam postea gubernauit, castrari iusserit.

Imp. fraude Duces profligantur à Bulg.

Leo Armenus acclamatur Imper.

Mox coronatus Leo Imper. custodes ad vrbis portas adhibuit, & muros die, ac nocte circumiens, cunctos studiose, & strenue exercebat, in spem diuini auxilij excitans, per intercessiones B. Mariæ, & Sanctorum. Interea Crunnus, fratre cum parte exercitus ad oppugnandam Hadrianopolim relicto, post sex dies, quam coronatus esset Leo, superuenit Constantinopolim obsessurus, sed conspectis muris, & bene instructa acie Imperatoris, desperans de expugnatione, de pace verba facere cœpit, qua arrepta occasione Imperator insidiose intentauit illi necem, quæ non successit, cum non esset lethaliter vulneratus. Ex quo ira incensus, incendia fecit, & Leonem Hippodromi æreum cum alijs præclari operis E statuis asportauit, & obsessam Hadrianopolim cepit. Tunc contigit, & eius Ciuitatis Episcopum Manuelem martyrio coronari, quem & alij postea secuti sunt ad triumphũ. Crunnus ob hanc crudelitatem excæcatus, & inuisus populo, ab eo fuit strangulatus. Zocus verò frater, Bulgarorum suscepto regno omnes captiuos Christianos, Christi fidem abnegare recusantes, diuersis affectos tormentis, obtruncauit.

Bulgari Hadrianop. expugnant Martyr. à Bulg.

Ad hunc vsque diem captæ Hadrianopolis Theophanes perducens historiam, ei finem imposuit. scribit Anastasius, qui in Latinum eam transtulit, vsque ad Leonem hunc ipsum eam scriptionem perduxisse. Cur autem reliqua Leonis Imperij non sit prosequutus, persecutio ab eo excitata, qua & vexatus est ipse Theophanes, in causa fuisse videtur, quem &

Theoph. ad capti Hadrian. terminat hist.

pœnituisse oportuit (si eius illa sunt, & non ab alio addita) Leonem antea laudasse, vt pium, & iustum, excusasseque ab inuasione Imperij Michaelis. Cæterum si Cedreno credimus, qui ait Theophanem, vsque ad exitum tantum Nicephori historiam suam produxisse, affirmare necesse est, cuncta quæ ab eo tempore in hunc diem ponuntur. alterius esse auctoris additamentum, factumque, vt aliquis eiusdem Imperatoris studiosus, illa de probitate Leonis commentus sit. A

Theoph. historicus quis. Theoph. Monach confessor. Anastasius vt Theopho. hist. latinè verterit.

Quod autem ad ipsum scriptorem Theophanem spectat, Anastasius Bibliothecarius, qui in Latinum vertit eam historiam, (quæ falsò nomine Pauli Diaconi notatur, qui longe ante hæc tempora dictus est ex hac vita migrasse,) ipsum illũ fuisse Theophanem magni nominis Monachum, sanctitate celebrem, & miraculis clarum, asserit, in præfatione à se editæ versionis. Porrò, & alterum Theophanem æque Monachum, B & confessorem constat hoc tempore claruisse, & sub eodem Leone Armeno coronatum fuisse, qui Sabæ Abbatis Monasterij in Palæstina Monachus fuit Theodori frater, de quibus suo loco. Sed de ipso Anastasio interprete non silendum, quod ipse de se affirmat, sic Theophanem Latinitati donasse, vt tamen aliqua omiserit, aliqua breuius cõtraxerit, nihil verò de suo addiderit.

Carol. M. legat. Cõstantin.

Quod autem pertinet ad res Occidentales, hoc anno veris initio Carolus Magnus, dum esset Aquisgrani, ad confirmandam pacem cum Michaele Legatos decernit Amalharium Treuerensem Episcopum, & Petrum Abbatẽ Monasterij Nonantulæ in Italia, qui à Leone auditi, atque dimissi sunt anno sequenti. C

Carol. M. Coronat. fil. Imp. Et Bernardum nepotem Regẽ Italiæ.

Eodem anno, idem Carolus, habito GENERALI CONVENTV AQVISGRANI, filium suum Ludouicum Aquitaniæ Regem, optimis præceptis instructum de diligendo præ omnibus Deo, & Ecclesia tuenda coronauit Imperatorem, & Bernhardum ex Pipino nepotem, Italiæ Regem præfecit. Ex Annalibus Francorum, quæ latius Eginhardus in vita, & Theganus Chorepiscopus Treuerensis, huius temporis scriptor, qui addit Carolum, dimisso filio Imperatore in Aquitaniam, se totum orationibus, eleemosynis, & libris corrigendis impendisse. *Nam & quatuor*, inquit, *Euangelia in vltimo cum Græcis, et Syris optime correxerat*. Addunt Annal. Franc. fuisse consilium Caroli, non solum, vt ita, bene consuleret rebus imperij, sed & statui Ecclesiæ, ac propterea quinq; diuersis in locis voluisse celebrari CONCILIA, MOGVNTIACI, RHEMIS. TVRONIS, CABILONI, ARELATI. D Extant huiusmodi Conciliorum Canones. Moguntini quidem 17. Canon obseruandus. *Nos*, inquit, *qui reliquimus sæculum, id modis omnibus obseruare volumus, vt arma spiritualia habeamus, sæcularia dimittamus Laicis verò. qui apud nos sunt, arma portare non præiudicemus, quia antiquitus mos est. & ad nos vsque peruenit.*

Laicis, apud Eccles. arma gestare permissum.

In Rhemensi Can. 17. item ista habet, digna memoria de mensa Abbatum, & Episcoporum. *Pauperes. & indigentes secum ad mensam habeant, & lectio diuina ibi personet, & sumant cibum cum benedictione, & laude Dei.* In Turonensi, de mensa pariter Episcoporum. ista itidem. *Peregrini, & pauperes conuiuæ sint Episcoporum, cum quibus non solum corporali, sed spirituali reficiantur alimento.* In Cabilonẽsis Can. 3. mentio habetur de E præcepto Caroli Magni, quo voluit omnes Episcopos scholas erigere, in quibus bonæ literæ, atque in primis Theologicæ docerentur. Ad curandum verò sacerdotibus auaritiæ morbum eiusmodi antidotum parat. *Oportet etiam, vt si quando sacerdotes. fruges, vel quosdam redditus terræ congregant, ac procelant, non ideo hoc faciant, vt carius vendant, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant.*

Admonitio de peregrinationibus.

Sed illa eodem Concilio, statuta de peregrinationibus ad loca Sancta, quando probandæ, & quando improbandæ, consideratione digna sunt: *A quibusdam*, habet Synodus, *qui Romam* (ad limina Apostolorum) *Turonumve* (ad S. Martinum,) *& alia quædam loca sub prætextu orationis, inconsulte peragrant, plurimum erratur. Sunt presbyteri, & diacones, & cæteri in clero con-*

stituti,

A *flumi, qui negligenter viuentes, in eo se purgari à peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingant. Sunt nihilominus laici, qui putant se impune peccare, aut peccasse, si hæc loca oraturi frequentent. Sunt quidam potentes, qui acquirendi census gratia, sub prætextu Romani, seu Turonici itineris multa acquirunt, multos pauperum opprimunt: & quod sola cupiditate faciunt, orationum siue sanctorum locorum visitationis causa se facere videri affectant. Sunt pauperes, qui vel ideo id faciunt, vt maiorem habeant materiam mendicandi, de quorum numero sunt illi, qui circunquaque vagantes, illo se pergere mentiuntur, vel qui à tantum sunt vecordes, vt putent se sanctorum locorum sola visitatione à peccatis purgari; non attendentes, quod ait B. Hieron.* NON IEROSOLYMAM VIDISSE, SED IEROSOLYMAE BENE VIXISSE, LAVDANDVM EST. *De quibus* B *omnibus Domini Imperatoris, qualiter sint emendanda, sententia expectetur.* Quæ nam verò, quorumue sit peregrinatio proficua, Patres, ibi ita definiunt. *Qui vero peccata sua sacerdotibus, in quorum sunt parochijs, confessi sunt, et ab his agendæ pœnitentiæ consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum inuisere desiderant, horum est deuotio modis omnibus laudanda.* Abstinuerunt Episcopi de peregrinis illis quidquam decernere, absq; Caroli ipsius scientia, eo quod scirent in colligendis huiusmodi peregrinis eũdem Carolum fuisse studiosissimum. de cuius in his propensissimo studio ista habet Eginhardus: *Amabat peregrinos, & eorum suscipiendorũ magnam habebat curam, adeo vt eorum multitudo non solum Palatio, verum etiam Regno non immerito* C *videretur onerosa. Ipse autem pro magnitudine animi, huiusmodi pondere minime grauabatur, cũ etiam ingentia incommoda, laude liberalitatis, ac bonæ famæ mercede, compensaret.* Non desijt tamen huiusmodi, lucri causa, peregrinantes cohibere, vt est in Capitularibus, [a] in quibus, quod ad hospitalitatem spectat, hæc eius ad clerũ accipe. [b] *Vt de hospitalitate, & cura pauperũ memores sitis, & propter quod res Ecclesiæ à fidelibus oblata, & ab Ecclesia receptæ sint; & eo modo illas distribuatis, vt ab illo, cui de his rationem reddituri estis, non damnationem, sed æterni gaudij mercedem accipere mereamini.* Hactenus de Cabilonensi Concilio.

Vt peregrinandum.

Studiosus peregrinorum Carolus.

[a] Lib. 1. ca. 79. & 124

[b] ca. li. 1. c. 221. & c. 15

IN ARELATENSI VERO V. CONCILIO, SICVT ET IN MOGVNTINO illud præcipitur c. 13. VT EPISCOPO OBEDIANT COMITES, ET IVDICES SAECVLARES. Demum his quinque Concilijs Ecclesiæ est optime consultum à Carolo proxi- D me è vita discessuro, qui dum vixit, de ea semper optime est meritus. sed illud maxime intendit vt Ecclesiam omni ex parte liberam relinqueret, cuius rei gratia Episcoporum electionem vsurpatam à prædecessoribus, in pristinam libertatem restituit, eiusmodi lege vna cum Ludouico sancitam relinquens. [c] SACRORVM CANONVM NON IGNARI, VT IN DEI NOMINE SANCTA ECCLESIA SVO LIBERIVS POTIRETVR HONORE, ASSENSVM ORDINI ECCLESIASTICO PRAEBVIMVS, VT SCILICET PER ELECTIONEM CLERI, ET POPVLI, SECVNDVM STATVTA CANONVM DE PROPRIA DIOECESI, REMOTA PERSONARVM, ET MVNERVM ACCEPTIONE, OB VITAE MERITVM, ET SAPIENTIAE DONVM ELIGANTVR, VT EXEMPLO, ET VERBIS, SIBI SVBIECTIS VSQVEQVAQVE PRO- E DESSE VALEANT.

[c] Ca. li. 1. c. 84. & d. 63. c. 34.

Praxis de Episcoporum electione, ex lege Caroli, secundum canones, apparet ex epistola Hincmari Rhemensis Archiepiscopi ad Carolum postea scripta, ex qua intelligitur voluisse electiones omnino liberas esse, ex præscripto canonum, sed visitatorem à Rege mitti Episcopum, cuius præsentia, vt legati Regis, rixæ, & contentiones, ob diuersa studia comprimerentur. Ex quibus magis erroris redarguuntur, qui Carolo afferunt datam facultatem ab Hadriano omnes sui Regni Episcopos eligendi, de quibus superius actum est, cum tantum mendacium est patefactum.

Iconoclastia inducitur à Leone Imp.

QVinto elapso mense à sua Coronatione, Leo Imp. cum antea Catholicus, & sacrarum cultor imaginum extitisset, vt est verisimilius, à nefarijs & impijs quibusdam monachis deceptus, abreptus est in foueam impiæ Iconoclastiæ, quam & inducere in ecclesiam, & omnibus persuadere, sensim primum & leuiter, deinde violenter, institit. Frustra igitur seorsum tentato Nicephoro Patriarcha, ipsum, Episcopos, & monachos ad se in Palatium euocauit, & orthodoxiam in cultu sacrarum imaginum simulans, aliquos esse dixit, qui eas improbarent & damnarent, cum quibus eos congredi vellet, eos audire, & si recte senserint, assentiri, vel tentare eos de sententia abducere; se, vt Imperatorem, non potuisse rem tantam negligere. hæc fere ex Michaele in vita Theodori Studitæ, & ex Theosterícto [a] in Niceta. Videri posset rerum Ecclesiasticarum rudibus petitio ista Imperatoris æquissima, vt de dogmatis veritate inter se conferrent coram Imper. ad veritatem conquirendam orthodoxi, atque hæretici. At longe aliter se res habet. Vbi enim aliquid per synodum œcumenicam semel definitum est, amplius ad differendum, & contradicendum hæretici non sunt admittendi, sed docendi, si velint, quod pluribus docuit S. Ambrosius suis scriptis Valentinianum A. Deinde quod sacerdotum est non Imper. & in Ecclesia, non in Palatio de fide agere, vt in Constantinum Imper. Mediolani à Patribus dictum est. Iuste quidem, ac probe (licet non deessent inter eos, qui & scientia, & dicendi facultate præstarent, & inter alios, magnus ille Theodorus Studita) noluerunt PP. id concedere Imperatori illicita præsumenti. *Illi verò*, inquit Theosterictus, nempe orthodoxi, *cum neque passi essent eos homines, de quibus Imper. dixerat, coram se prodire, neque dicendi facultatem dandam esse dicerent, sed velut execrabiles quosdam eos haberent. Ad hæc, cum certo scirent Imper. voluntatem ad malum procliuem esse, neque se vnquàm illi persuasuros fore, quamuis totam scripturam testem ei afferrent.* & mox subdit, responsiones acres & liberas aliquot Episcoporum, & concertationes cum Imper. Theodori quoque Ducis Studitarum. *Ne tentes nunc, ô Imper.* inquit, *Ecclesiasticum statum dissoluere*, ait enim Apostolus: [b] *Quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum Apostolos, deinde Prophetas, tertio Pastores, & Doctores ad perfectionem Sanctorum.* NON DIXIT, REGES. *Tibi quidem ô Imperator ciuilis status, & exercitus commissus est. hæc igitur cura.* ECCLESIAM AVTEM PASTORIBVS, ET DOCTORIBVS (vt ait Apostolus) DERELINQVE. *At si non vis hæc facere: si quis peruertenda fidei nostræ causa de cælo nobis aliquid annunciauerit, ipsum non audiemus; tantum abest vt te audituri simus. Tunc Imperator furore admodum exardescens, & quod recte dictum fuerat, velut iniuriosum quiddam accipiens, omnes eiecit, S. vero Theodorum in exilium misit.* Ista Theosterictus, summatim perstringens, quæ latius Michael in vita Theodori exequitur. Describit enim longiorem concertationem Theodori cum Imper. in qua refellit ex lege veteri sumptum ex eadem contra imagines argumentum: Deum factum hominem iuste pingi asserit; profitetur natum cum Euangelio imaginum cultum: Impie imagines vocari Idola: frustra impugnare imagines, qui crucem colit. *Mihi vero*, pergit Theodorus, *mirari venit in mentem quomodo eos ad iudicium vocaueritis, qui sic animo, & consilio comparati estis. Ecquis enim erit, qui inter vtrosq; dijudicet? Quis de victoria sententiam ferat, cum occupati à vobis omnes, potentiaqúe perculsi fuerint suppliciorum metu? minæ siquidem & tormenta ijs proponuntur, qui partibus vestris non fauent. Recte sane quidam è maioribus vestris, primum hoc bonum esse dixit, à vobis longissime recedere, humana specie feras, hæreticos vocans, eorumqúe sermones, atque instituta perniciosa esse docens, ac penitus exitiosa; quos deuitare omni ope oporteat, ac ne occurrere quidem illis, si fieri potest. ex quo sequitur, cum eis colloqui*

[a] Apud Sur. 3. Apr.

[b] 1. Cor. 12

Theodor. responsio ad Imp.

B C D E

quo-

A *quoquomodo non solum superuacaneum, sed damnosum plane valdeque noxium esse.* Ex quibus, & alijs quæ subdit Michael, excandescens ira Imp. omnes à suo conspectu eiecit, ne propius accederent, neve amplius loquerĕtur interminans. *caterùm vix domum quisque redierat*, pergit Michael, *cum afferuntur ad singulos Præfecti Vrbis edicta, quibus continere se iubet vnumquemque, nihilque prorsus cum alijs tractare, nec inter se conferre aut docere, aut de fide prorsus loqui: ita enim, inquit, ab Imperatore decretum est.* Monasteriorum Præpositi miserè acquieuerunt iussioni Imp. atque etiam scripto polliciti sunt, se de sacro cultu imaginum amplius non locuturos, aliosve docturos, secundum præceptum Imperatoris. quod quidem ita euenisse plane constat, ex epistolis Theodori; sed Michael modestiæ causa scribere prætermisit, quod illi adhuc fortasse viuerent, & conuersi essent ab errore. *Vt verò*, pergit Michael, *ad* B *sanctum venerunt (Theodorum) qui missi fuerant. Aequumne illis, ait, sit vobis an Deo parere. vos ipsi rem ratione æstimantes, dicite: Nobis verò scitote, certum esse linguis potius amputatis carere, quam vt fidei nostræ testimonio desimus. Quæ enim ratio est, nos deteriora defendere conari, & nos in multo meliore causa silentio vti? Quare non committemus, vt vel ad horam sermonem abditum teneamus, & populum præsenti eius vtilitate fraudemus. Vnde congruentia omnibus incunctanter suggerebat hos vocans, illos adiens; alios litteris confirmans, abiectosq; & prostratos erigens, verbisque excitans pro virili.* Ad omnes igitur monasticam vitam agentes scripsit epistolam [a] Theodorus: & Nicephorum Patriarcham silentio scandalum afferĕtem erexit, & confirmauit, & paulò post in exilium relegatum, summis laudibus, epistola ad eum scripta, celebrauit. [b] Eiecto Pa- C triarcha, inquit Michael, nefarij homines sacras imagines violarunt. Obseruandum quod refert Cedrenus, Theophanem confessorem magni monasterij Agri Præfectum diuino instinctu sentientem Patriarcham præteruehi in exilium abductũ, suffitu, & cereis ipsum fuisse prosecutum: sed & Nicephorum diuino item instinctu, intensis manibus, & flexis genibus Theoph. esse veneratum; dum neuter alterum videret, sed acie spiritus se mutuo viderent. Nec multo post Theophanes quoque, ab Ecclesia eiectus, infinitisque vexatus modis, confessoris coronam deportauit.

[a] li. 2. ep. 2 ex eod. col.
[b] li. 2. ep. 18

Relegato Nicephoro solium Archiepiscopale indigne conscendit Theodorus quidam Melissenus, ex Spathariorum numero, homo leuis, & impurus, qui potestate fretus Im- D peratoris plano, & pleno ore Iconoclastarum hæresim promulgauit. ex Theosterico, & Cedreno. Tunc ex Niceta Patricius, qui Dux fuerat Siciliæ, relicta dignitate factus monachus, non acquiescens Imp. circa imagines, relegatus est: Aemilianus item Episcopus Cyzici, & Michael Synnadorum, vel Sinnaculorum: Menologium. *Theodorus*, inquit Michael, *proculcationem imaginum ægerrime ferens, rem excogitauit, qua, & hostes simul vlcisci posset, & nos magis magisq; confirmare. Monachos omnes, qui in eius monasterio erant, imagines accipere iubet, easq; manibus sublimes gestare totumq; monasterij ambitum circumire, hymnum illum dicendo:* IMMACVLATAM IMAGINEM TVAM ADORAMVS O BONE, *& quæ sequuntur hymni sacri, atque alios pariter victori Christo triumphales hymnos.* Quibus auditis, indignatus E Imperator minas mortis intentat, ni desinat. At is non modo nihil remisit, sed maiorem fiduciam sumpsit. Indixerant hæresis propugnatores cum nouo Patriarcha Concilium. ad illudque euocarunt Episcopos & monachos, qui confluentes ad sanctum Theodorum, quærebant quid agerent. At ille nomine omnium Præpositorum grauissimam epistolam scripsit hoc titulo. Iconoma. [c] quod.

[c] li. 1. ep. 1.

ICONOMACHICAE SYNODO, eandem recitat Michael, sed contractim, summa est, Non licere sibi, ex diuinis canonicisq; legibus, præter Episcopi sui sententiam, in ijs quæ ad Ecclesiasticã disciplinam pertinent, nedum quæ ad Dogmaticas quæstiones deducunt, quidquam dicere agereve. eoque minus, quo audiant eam synodum comparatam

 ad secun-

ad secundam Nicænam euertendam, indeque exclamant, & deplorant tantam rei indignitatem, & dogmaticam circa imagines firmam cultus imaginum professionem edunt. Quibus perlectis iras effundunt in latores, ipsos plagis afficientes. Interim verò quid malignantium Concilium statuerit, paucis significat Theodorus epistol. ad Patriarcham Antiochenum. *Synodus facta est*, inquit, *veterem illam impiam confirmans, & orthodoxam, Nicænam scilicet, anathemate damnans.* A

Tunc & sanctus Pater noster Niceta, inquit Theosterictus, *in carcere maleolente, & sordido clausus fuit, per multos dies, indeq; in exilium abreptus. Theodorus verò*, ait Michael, *accepto exilij decreto, omnes ad se discipulos euocat, & salutaribus monitis instructos, flens flentes, tristis tristes relinquit, qui longe in exilium, & in carcerem abstractus, non desinit verbis, & scriptis fidem sanctarum imaginum omnes docere, & profiteri.* hæ verò sunt epistolæ in carcere scriptæ, quæ fermè omnes integræ diuinitus conseruatæ sunt; præclare ille quidem, & repræsentantes Apostolicam dictionem. Primum omnium patentem circularemque epistolam, [a] dogmaticam, siue catecheticam (sic enim ipse eam appellat) scripsit ad eos, qui causa sacrarum imaginum cultus exules, vel extorres, vel in carcere essent, hortans omnes vt persten in fide Catholica, roborans infirmos, & pusillanimes erigens. digna plane quę legatur, eam nos vt plerasque alias, instituæ breuitatis causa, prætermittimus. B

[a] li. 2. ep. 8. ex cod. vat.

Porrò aduersus Theodori monachos insurgens tyrannus, per Bardam quendam propinquum suum tentauit à fide Catholica, vt Pastore destitutos, diuellere. hic primum nactus Thaddæum monachum, ad aliorum terrorem, eum in fide constantem, adeò sæue verberari iussit, vt inter impacta verbera emiserit spiritum. Est de his Theodori ad Naucratium [b] discipulum epistola, quam tamen vult esse communem, certe suauissima, cuius saltem partem libet adscribere. C

Thaddæus martyr.

[b] li. 2. ep. 3.

Elegium martyris

Gaudium mihi, & dolor; Iubilatio & luctus; in affectuū duorū medio positus, nec statuere possum ad vtrum me conuertam. Veruntamen vincit, qui Satanam vicit, & Principes, & rectores sæculi huius. Mortis pro Christo datus est, Christi agnus flagellis concisus Thaddæus, ramus meus, viscera mea, filius obedientiæ, surculus pietatis, Apostoli cognominis. Gaudium immensum, insuperabilis lætitia, non mihi tantum pusillo, sed Angelis pariter, & hominibus. Quam magnificata sunt opera tua Domine, quod nunc etiam in humili generatione ista incorruptum veritatis tuæ testem produxisti, & hunc non ex sapientibus, aut nobilibus mundi eius, &c. ex quonam mihi abijsti, ô beate fili, vbi tam cito ex altatus es in martyrū album adscriptus? ô sortem tuā, ô generositatē tuā; ô prudens consiliū tuum, vno die infinita sæcula promeruisti, per cruciatuum tormenta inexpugnabilem lætitiam adeptus es. centum, & triginta verberum suffragio plenam laboris mercedem à sancta Trinitate cum martyribus accepisti, &cat. Oro te sancte Thaddæe, intercede pro me indigno famulo tuo: neque enim audeo te filium appellare, &cat. Inde deplorat lapsos ex suorum numero, & alios hortatur ad martyrium. D

Quod ad Leonem Imperatorem spectat, qui res Venetorū sunt persecuti, & inter alios Sabellicus, tradunt ab eodem Imperatore missas ad Ducem Venetiarum (hic erat Angelus Patriciacus) sacras reliquias: quod mirum videri debet, vt quas ipse non coleret, alijs colendas mitteret; nisi dixerimus hisce muneribus deuincire sibi conatum animum externorum, quæ ipse contemneret, & ab illis plurimi fieri cerneret. Sunt hæc auctoris verba: MISIT (inquit) LEO PVBLICE VENETIAS ZACHARIAE CORPVS, CVM PARTE SACRATISSIMAE CRVCIS, AC DOMINICAE VESTIS, ET ALTERIVS, QVAE DEIPARAE FVIT VIRGINIS. QVAE PATRICIACVS NOVO INTVLIT TEMPLO, QVOD ZACHARIAE NOMINE STATVENDVM CVRAVIT. E

A Hoc anno, mense Ianuario, septimo die, quàm decubuerat Carolus M. perceptis ritè sacramentis, moritur anno ætatis 72. Regni 47. Imperij 13. & Aquisgrani sepelitur, ense accinctus, cum sceptro, & corona, Euangelium aureum tenens manibus, plane habitu Imperiali, genibus flexis, magno vniuersorum luctu. Hæc ferè consentientes, qui eius vitam scripserunt, Eginhardus, Monachus Engolismensis, & Theganus. Meminit Eginhardi vitæ Caroli Lupus Abbas Ferrariensis epistola ad ipsum Eginhardum, vt de ea dubitari non possit. Carolus verè Magnus talis, ac tantus fuit Imp. vt nullus fortasse illi æquari possit, siue rerum gestarum magnitudinem, siue religionem spectes, sed nec in moribus haberet æqualem, nisi coniugalem castitatem, concubinarum introductione fœdasset. sed posterior, B maculas istas pœnitentia iugis absterfit, dum carnem suam senilem licet, cilicino, super nudum corpus inhærente iugiter indumēto attriuit. Porrò egregiarum ipsius virtutum merito Ecclesia Gallicana eius diem natalem celebrat, habentque inter sanctos recensitum Aquisgranensis Ecclesiæ tabulæ.

Caroli M. Imp. obit.

Friderico Imperat. post annos 166. paschalis Papa dictus in numerum Sanctorum eum adscripsit. cuius rei gestæ asseruari Diploma in Aquisgranensi Ecclesia tradunt. Verum quod Paschalis ille haud legitimus Pontifex fuit, sed schismaticus, eiusmodi canonizatio, haud recepta est ab Ecclesia Romana, ob quā causam nec nomen eius illatum est in Rom. Eccles. Martyrolog. Sed quod non reperiantur legitimi Pontifices illud Diploma aboleuisse, aut impugnasse, aut prohibuisse, res sic, tacita permissione, siue tolerātia perseuerat, C vt scilicet in propria Ecclesia, vbi sepultus fuit in Gallijs coleretur. Ita quidem canonum præcipui interpretes declararunt. [a] Cæterùm propagatus postea noscitur eius cultus in alias Ecclesias Belgij, atque Germaniæ, in quibus idem Carolus colitur, & celebratur, quibus fauent plures Francorum historici.

Colitur in Eccl. Belg.

[a] Card. Ostiens. & Ioa. Andr. in cap. 1. de Reliq. & vener. SS.

Mortuo Carolo, Ludouicus filius Imperator Aquisgranum de Aquitania veniens, possessionem omnium eius Regnorum suscepit, absque vlla contradictione. De thesauro Patris dedit sororibus partem legalem, & quod amplius remansit, dedit pro anima Patris. Maximam partem thesauri Romā misit ad Leonem Papam, & quidquid super hoc remanserat, sacerdotibus, pauperibus, aduenis, viduis, & orphanis distribuit, nihil sibi reseruans, præter vnam mensam argenteam ob amorem patris, & tamen eam dato pretio redemit, D quod pro Patre tradidit. Ex Thegano scriptore rerum Ludouici eius temporis; qui pergit narrare de aduentu legatorum ex omnibus Regnis fidem, & spontaneum obsequium offerentium, legatorum item Imp. Constant. cum legatione Caroli ad eum. Eodem anno, inquit, Ludouic. Imp. iussit renouari omnia præcepta, quæ sub temporibus fratrū suorum gesta erant in Ecclesijs Dei, & ipse manu propria ea cum subscriptione roborauit. Subdit de alijs legationibus ad nouum Imper. & ipsius ad diuersos Principes.

Christi Annus	Leonis Pap 3.	Ludouici 2.	Impp.
815.	20.	Leonis Armeni 2.	Indictio. 8.

E Carolo Magno Imperatore, qui Romanæ Ecclesiæ, & Leonis Rom. Pont. protectionem susceperat, de medio sublato, quasi iā omni destitutus esset Rom. Pont. auxilio, aliquot Proceres Rom. conspirarunt, vt eum occiderent. cuius rei indicio ad eum delato, omnes eius factionis auctores eius iussu trucidati sunt. Quod cum ad Imperatorē in Germaniam agentem delatum esset, ægerrime tulit, & Bernhardum Regem Italiæ nepotem suum, statim in Italiam ad rem cognoscendum, misit. Is Romam cum venisset, quæ comperta habuit, per Gerholdum Comitem, qui ad hoc ei legatus erat datus, Imperatori

nuncia-

nunciauit. Quem legati Pontificis Ioan. Episcopus Siluæ candidæ, Theodorus Nomenclator, & Sergius Dux subsequuti, de ijs quæ Domino suo obijciebantur, per omnia Imp. satisfecerunt. Hæc ex Annalium scriptore Ludouici domestico. qui subdit; Leone Papa grauiter ægrotante, Romanos eius inimicos collecta manu, villas, quas per singularum ciuitatum agros construxerat, inuasisse, & direptas incendio concremasse: indeq; Romam, vtque sibi erepta quærebantur, reciperent, iter intendisse. quo comperto, Bernardum, per Vinigisum, Ducem Spoletanum, eorum conatum re resciße, atq; de omnibus Ludouicum edocuisse. Eadem ferè, & alij eius temporis scriptores. A

Monachi excruciantur.

Quod verò pertinet ad res Orientales, Imperator cum cogitasset exilijs Patrum nihil aliud perfici, quam vt illi alacriores redderentur, consilium mutat, & post quinque dies euocatos, & liberos per aliquot dies dimissos, quoad statueret, qua ratione illos in suā sententiam pertrahere posset, tradit Ioanni cuidam nefario homini excruciandos, qui tetris illos inclusos custodijs, variè affligebat. erat enim Imperatori propositum, vel in sententiam suam adducere, vel vita priuare. Cùm autem aduersarij illos vidissent malle mori, quam veritatem prodere, dederunt operam, vt illos eo nomine deciperent, quod nihil aliud ab eis quæreretur, nisi, vt semel cum Theodoto Patriarcha communicarent, neque quidpiam aliud facerent: deinde singuli ad sua monasteria regredi possent, cum ea fide, & sententia quam haberent. Hac conditione exierunt Patres illi, si decet eos Patres appellare, qui velut in palæstra quadam supplātati sunt, quamuis eam rem in ardentem quendam seruorem posterius conuerterint, ob idque carcere detenti fuerint. Qui venientes ad B. Nicetam persuadere illi instituerunt, vt in modica re illa secum consentiret, ne totum perderent. cessit illis tandem sanctus, Senes illos reueritus. Quamobrem omnes ad Theodotum adducti, cum eo communicant, manum illi dātes. cum diceret; Qui non adorat imaginem Christi, anathemati subijciatur. Reliqui Patres, in suum quisq; monasterium, quod regebat, abierunt. Sanctus verò Niceta, cum quantum deliquisset agnosceret, longius abire statuit, ibique errorem emendare. Sed cum longius nauigio prouectus esset, mutata sententia, vbi, inquit, erratum est, illic opus emendationem fieri, atque ita redit Constantinopolim in priore sua confessiōne persistens. Quod vt cognouit Imp. & tentatum, firmum in sententia perstare vidit, in Insulam Glyceriam deportari mandat, & homini ibi crudelissimo custodiendum tradi, qui per sex annos illum variè afflixit. Hæc ex Theosterictо paulò breuius in Niceta. Sed ad Theodorum redeamus, qui non fuerat euocatus cum alijs, ne sua præsentia, & verbis alios cōfirmaret: hic igitur audito naufragio tot Præpositorum monasteriorum magno dolore affectus scripsit ad Iosephum [a] germanū suum Archiepiscopum Thessalonicensem, eorum casum deplorans, eumq; hortatus est ad constantiam. Eodem ferè argumento scripsit ad Naucratium [b] vnum ex discipulis suis, valde carum, & per eum ad alios. qua etiam expostulat de lapsu Præpositorum, plurimum detestans Iosephum illum inuersorem canonum, omnium peccatorum licentiam prædicantem, ex dispensationis indulgentia. B C D

Fraude ad cōmunionem cum pseudopatr. adducuntur.

S. Niceta errore cognito, cōmunionē eius auersatur.

Relegatur, & carcere maceratur.

[a] Li. 2. ep. 9.

[b] Li. 2. ep. 10.

Cùm ad aures Imperatoris peruenisset sedulum Theodori studium, verbis, & scriptis omnes instituendi, & confirmandi in cultu sanctarum imaginum, Nicetam quendam misit, cui omnia fidere solebat, vt longius abductum sanctum omniū allocutione priuaret, & inclusum verberibus cōcideret. Qui cum eum sponte nudasse corpus ad excipienda flagella, vt rem optatam, vt iampridem expectatam vidisset, compatiens, ac repente misericors, venerandas illas carnes, quas ætas, & ieiunia ad summam maciem perduxerant, ne attingere quidem sustinuit, nedum flagris dilaniare. cum obseruasset igitur vt soli essent, ad fallendum Imperatoris imperium callidum quiddā excogitauit, vt ouis tergore recens E

Theodor. cædendus traditur.

A detracto, illius humeris imposito, in eos verbera innocua distringeret. sanguine igitur de vena lanceolæ ictu, sibi detracto, flagra imbuit, & anhelitum ex fatigatione simulauit. Ita pius ille benedictionem à sancto referens, eiusque precibus comitatus rediit maxima pulcherrimi operis mercede honestatus. Nec verò diuinus Pater mollior deinceps, aut remissior fuit, sed constantior & erectior perstitit, omnes, quos posset, litteris confirmans, & ad perseuerantiam in cruciamentis adhortans.

Theodor. cædendus traditur. Carnifex mitis fact° præclaro cōmento Imp. iussa eludit.

Eodem tempore in Occidente, cum Hispaniæ durissimo Sarracenorum iugo premerentur, complures populi diræ seruitutis impatientes, inde migrarunt, bonis suis relictis in Gallias. Quos Imp. maximè pius Ludouicus tantum abest, vt suscipere eos voluerit in seruos, vt æqua conditione qua Francos, illos omnino voluerit esse liberos, concedens eisdem quoque agros, quos colerent, vnde viuerent. B Sed & quod maius est, à tributorum exhibitione voluit esse immunes. Extant de his Diplomata duo eiusdem Imp. à Pithoeo edita ex Archiuis Metropolitanæ Narbonensis Ecclesiæ in Annalium Francorum Tomo, quæ tibi auctor in annalibus suis exhibuit. Sed quid post primam constitutionem accidit? Qui sua patria extorres à Ludouico Imperatore sunt tantam misericordiam consecuti, iidem à suismet hominibus qui inter eos potentiores erant, Hispanis, pati cœperunt diram tyrannidem, cum ab eis cultis priuarentur agris, & redigerentur in seruitutem. Ita male suasit cæca dominandi libido, vt Comites Hispani, qui nuper sub iugo premebantur Sarracenorum, eo liberi, iam illo ipso suorum colla Gentilium, qui in libertatem fuerant vin- C dicati à Ludouico, prægrauare tentarent, eosdemque constituere dira tyrannide sibi seruos. Quamobrem miseri illi cum conquesti essent apud Ludouicum, ab eo aduersus eos rescriptum sunt consecuti, anno sequenti.

Hispa. seruitute pres si migrant in Gallias.

Hoc ipso anno Ludouicus aduersus Nortmannos misit exercitum, qui, absque pugna, acceptis obsidibus, rediit. Ita veteres Annales Francorum, cuius etiam expeditionis meminit Claudius Scotus huius temporis scriptor, in præfatione suæ interpretationis in Matthæum.

Ludo. Imp. exercitum mittit in Nortman.

Christi Annus	Leonis Pap. 3.	Ludouici 3.	Impp.
D 816.	21.	Leonis Arm. 3.	Indict. 9.

HOc eodem anno, Theophanes Præfectus monasterij Sigriani, qui & Isaicus dictus, cuius rei gestæ extant Græce scriptæ, ab incerto, sed eius temporis auctore, ad certamen vocatur. Hunc Leo Imper. prætextu quod profecturus ad bellum, eius precibus armari vellet, ad se euocauit. Qui cognita hominis malitia, cum ex calculi morbo decumberet, naui deductus Constantinopolim venit. Sed eius conspectum non ferens Imp. ad eum misit, qui blanditijs, & minis eum tentaret in perfidiā pertrahere. At ille tale responsum reddidit, vt admiraretur quidem Imperator eius animi constantiam, sed non despe- E raret victoriam. tradit illum igitur Sophistæ cuidam præstigiatori & Mago, qui, se victum fassus, suasit Imperatori, vt illum dimitteret. At tyrannus in carcerem eum compingit, adhibitis custodibus, ne vllius cōsolatione frui posset. vbi duos annos cum fame, & mille incommodis paulatim contabesceret, in Samothraciam deportatur, ibique tribus, & viginti diebus cum vixisset, spiritum Deo reddidit. Corpus piorum manibus in lignea arca compositum, & cantibus, pro more, elatum, admirandis gratijs à Deo fuit illustratum. Cùm enim lues in pecora illius insulæ desæuiret, aqua ad eius sepulchrum admota, pecora peste laborantia, ea aspersa, liberabantur. Eius obitus contigit 10. Martij, quo anniuersaria memoria in Ecclesia celebratur.

Persecutio Leon. Theopha. cōf.

Stephan. Confessor

Tunc & Stephanus (alter à priori) idem subiens certamen, post multa supplicia relegatus, eandem promeruit coronam. Menolog. 27. Martij. A

Cosmas Confess.

Exulauit pariter & Cosmas Chalcedonensis Episcopus, qui & ipse inter sanctos Confessores receptus celebratur in Menologio 18. April.

Theodor. verberatur

[a] li. 2. ep. 34

Hoc eodem anno, crescente in dies magis persecutione, Theodorus Studitarum Præfectus, actus in exilium, rursus reuocatur ad verbera, in eodem carcere, in quo detinebatur, ob clericum Asiaticum, ex hæretico, ab eo conuersum ad fidem Catholicam, cuius rei causa ab Episcopo loci illius delatus est Theodorus ad Imperatorem, cuius iussu, quam dirissime est laceratus verberibus, ac postea arctiori carcere pressus. Hæc Michael pluribus, quæ tu legas in Annalibus. ex eo diriori carcere, auditis Naucratij, & aliorum fustigationibus, ad ipsum scripsit epistolam, [a] ipsis in primis congaudens, simulque iungens, quæ ipse passus sit verbera, non ostentans, sed summa animi demissione recensens. Cùm autem viderentur aduersarij velle illos fame conficere, & extinguere, inquit Michael, Theodorus, inter alia, sic ad socium: Et quoniam mihi, præ cæteris, Dominici corporis participatio, corporis simul, & animi alimentum esse solet (habebat enim vbique Pater secum partes aliquas viuifici corporis, peragebatque diuina mysteria quandocunque celebrandi facultas erat) hunc ego solum cibum capiam, alium penitus nullum degustans; tibi verò vni ad victum cedant, quæ duobus præberi solent: quamquam id ægre sibi suffecturum sit, vtpotè exiguum. Sed sic fortasse corpusculum sustentabis, hoc leui solatio, & vitam produces; excessumque meum œconomo, & fratribus, nũciabis, si quidem ita statuet Dominus. Verùm qui implet omne animal benedictione, haud quaquam famulum suum despexit, sed per illustrem quendam, primas apud Imp. obtinentem, illac iter facientem illi prouidit. Is enim audito Sancti statu, fiduciam præbente potentia, victũ affatim præberi illi iussit in posterum. Sed, & ante hæc, magna Dei prouidentia factum, vt ipse Theodorus, & Nicolaus concaptiuus à sancta virgine iam vetula de supernis domus eius, qua detinebantur, in carcere alerentur, vt indicat eiusdem Theodori epistola [b] ad ipsam data, quæ extat sine principio; qua eius laudes prædicat. Cùm igitur sic Magnus Theodorus in carcere detineretur, de lapsis ad ipsum Naucratius scribit, ijs videlicet, qui hoc anno, vt vidimus, per hæreticos in transuersum acti; admissi mox sceleris pœnitentes, ad suos redire, ab eis in Ecclesiam recipi postulantes.

Participatio Dñici corporis, & animæ est alimentum.

Theodor circũferebat Euch. sub altera tantũ specie.

[b] li. 2. ep. 94

Ad Naucrat. de lapsis.

B C D

Ad quem, hæc, inter cætera. *De illis autem quod scribis, erroris sui pœnitentia duci, erga eos qui è corpore nostro sunt (nostris scilicet monachis) medici sumus, quamuis indigni. Quam igitur pœnam Oresti, qui ad nos huc venit, per fratres indiximus, (neque enim conuenire multas ob causas visum est, vt in conspectum nostrum admitteretur) hanc eandem, & cæteri suscipiant vna cum alijs obseruationibus. Quousque tandem rogas? Quoad orthodoxæ fidei redeat tranquillitas. si mors interueniat, communicent. remissum illis peccatum arbitramur. Quod verò significasti vos de hac, & illa re inter vos dissidere; tollite quæstiones istas, & mutuam pacem habetote. Non sicut qui ab hæresi conuertuntur, recipiendi sunt isti, quamquam & illis quoque non leue discrimen sit, huius ad illam; sed tanquam qui Dei nomen abnegarint, vel ad eius abnegationem Christomachis communicarint, seu metu adacti, seu alium ob causam. Ad huius enim abnegationem manifestò communicarunt. sacram eius imaginem negantibus: quia imaginis negatio ad prototypum transit, vt clamans clamat. S. Basilius. nec aliter res se habet, tametsi negationem eleuare quidem velint.* & paulò post: *De his autem qui extra fraternitatem nostram sunt, quis ego sum, vt verba faciam? si cogat tamen quispiam, quoniam qua plenitudo legis est dilectio, suam quoque medelam habet, hoc ipsum dico, quod de nostris, nam & nostri sunt etiam illi, &c.* Sed de his, lapsis scilicet recipiendis, aliæ plures extant Theodori epistolæ tempore carceris scriptæ. [c]

[c] li. 2. ep. 6. 19. 20. 32. 40. 41. 50. 68. 91. 102. 119. 134. 154. 202. 212.

I.

Quicun-

A Quicunque enim salutis suæ cupidi essent, ad ipsum, vti virum sanctissimum, & doctissimum confluebant. Ipse verò regulam disciplinæ adhibens, ex sacrorum canonum præscripto cuncta moderabatur. diuersis enim casibus, diuersæ responsiones delebantur. Sicut cum ad Tabalæum [a] discipulum, inter alia scribit: *Contra voluntatem est*, inquit, *si quis orthodoxi os violenter aperiens, hæreticam communionem infundat. quod fecerunt olim hæretici, & faciunt* (vt accepi) *huius* temporis Christomachi. [a] li. 2. ep. 23.

Sed quid accidit admiratione dignum? Quo tempore tot Præpositi monachorum, & alij qui videbantur esse columnæ, corruerunt, erigunt vexillum confessionis fœminæ; sexu fragiles. moniales siquidem 30. vnius monasterij, ea de causa & carcerem, & verbera per- B tulerunt, ad quas extat eiusdem Theodori epistola, [b] qua ipsas commendat, & hortatur ad perseuerantiam.

Moniales 30. vnius monasterij pro martyribus patiuntur.

[b] li. 2. ep. 59.

Enituit & tunc Imperatricis Mariæ confessio: hæc illa est quæ nupta Constantino Irenæ filio, (cum ipse præter ius fasque mœcham sibi in coniugem côniunxisset) in monasterium detrusa, ea occasione bene vsa, adeò profecit, vt hôc persecutionis tempore victricem sibi texuerit in confessione coronam, exilium passa, prout ipsius Theodori ad eam epistola [c] scripta significat: *Pertulisti ergo*, vt ab initio prouehatur oratio, *iniustum coniugis diuortium, ab imperio simul itidem auulsa, cuius rei causa concussus est mundus. Miserandum spectaculum. Adultera purpuream gerens, & Regina pullo amictu tecta. Famula imperans, & domina seruiens. atque, vt cætera omittam, quæ tibi, quæ passa es, notiora sunt, quam nobis ignorantibus: exi-* C *lium pro veritate pertulisti, à proprijs visceribus separata. Ex quo, & dolor tibi summus, & laus præcipua erga Deum piosque omnes. Tertia plaga hæc est, de qua, quid deceat, proferre iussi sumus. & alia quidem alij pronunciant: Filiam matri adesse, eamque sequi oportere. Hoc enim, aiunt, videre est in belluis natura fixum instinctum. At nos tenues, illud Domini, quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?* [d] atque iterum: *Si quis venit ad me, & non odit filiam, non est me dignus. religiosam pietatem tuam domi manere. Augusta palatium tenente, in quo cernitur Euangelicus gladius sectionem inducere. Hæc ignosce, Domina, cum multa cordis attentione, & solicitudine ausi sumus, tanquam in aurem loquentes, scribere, pro ambabus orantes meliora, & saluti propiora, & nunc, & in futurum.* Hæc Theodorus ad Mariam, cum eius filia Augusta tunc regnans, matrem Mariam ad se studeret, vt secum degeret, euocare. quod fieri non debere, ex Euangelica lege admonuit, D ne cum hæreticis communicaret aliquo modo, vel communicantibus cum hæreticis communicatione vllatenus iungeretur.

[c] l. 2. ep. 182.

Ad Reginam Mar. olim deiectā in monasterium Theodor.

[d] Matt. 11.

Credi vix potest, quot hoc tempore litteras scripserit hortatorias ad Martyrium, catecheticas ad instructionem, dogmaticas aduersus hæreticorum obiectiones, consolatorias ad concaptiuos, luctuosas ad lapsos, canonicas ad resipiscentes, remedia ex præscripto canonum continentes: vt plane in summo ocio, & maxima libertate constitutum fuisse quis dixerit, qui cuncta ab eo hoc tempore conscripta consideret, & plures illi inseruisse notarios, famulos astitisse, tabulas ex confertis armarijs ministrantes, & tabellarios astitisse paratos. Summa est hæc potentia verbi Dei, qui omnia quæcunque voluit fecit in E cœlo, & in terra.

Theodor. plurimas scribit litt. varij generis.

Numerum excedit ducentarum epistolarum summa, quas exul, & in carcere constitutus conscripsit. Extant ipsæ singulæ, ex quibus paucas, quæ magis ad contextum historiæ spectare noscuntur, auctor in Annalibus, tibi describit, nos breuiter indicamus. Hostis humani generis cum plurimum cruciaretur ipse Sanctorum cruciamentis, ad fraudes confugit, & per hæreticorum linguas spargit non expectandas martyrij, coronas de supplicijs pro imaginum cultu; sed sicut pro imaginibus fuisset susceptum certamen, ita imaginaria spes esset de præmio consequendo. Quibus mox occurrens Theodorus ad omnes

a li.2.ep.31 Christi Confessores vbique degentes, scribit Epistolam, a qua primum eos laudat, qui talia paterentur; deinde, ex eo quod imago refertur ad prototypum, probans, qui Christi imaginem neget, Christum negare, itemque qui patitur pro cultu imaginum, patitur pro cultu prototypi, Christi, Mariæ, Angelorũ, Sanctorum; eodem argumento aliam, b ipso quoque tempore scripsit ad Abbatem quendam in carcere constitutum. Quod autem ærumnis confectus putaret, haud diu se superstitem esse posse, & hoc prouidit, vt quasi proxime moriturus, vice testamenti, Epistolam c scriberet, qua veniam peteret, si quem ex fratribus offendisset, significant & ipsum pariter ignoscere illis, à quibus esset offensus, monens tamen lapsos de perpetrato delicto debere peragere pœnitentiam. A

Imaginem christi qui negat, Christum negat.

b li.2. ep.23 c li.2.ep.22

Quod ad hoc ipsum quoque tempus spectat, post elapsum scilicet persecutionis biennium, idem Theodorus litteris d veneratus est Theophylactum Episcopum Nicomediensem, egregium confessorem. & rursum ad eundem eodem argumento scribens, e deplorauit statum deformem eius temporis Ecclesiæ. Enituit quoque hoc tempore Theophili Episcopi Ephesi, decorata sanguine, clara confessio, quo nomine, duplici epistola, f plurimum à Theodoro commendatur. Inter alios Episcopos confessores nobilitatus est valde Iosephus ipsius Theodori germanus, Archiepiscopus Thessalonicensis, de quo superius sæpius. qui, tum verbis, tum scriptis fidem Catholicam aduersus Iconomachos fortissime propugnauit, vt indicant eiusdem ad eum redditæ Theodori litteræ, g in quibus memorat de aliquibus lapsis, & iacentibus, vt Leontio, *qui antea*, inquit, *mœchis adhæsit, & nunc Princeps est Iconomachorum, & ob eam causam, & Studianum obtinuit, & Saccundionimiuste dominatur.* Monasteria hæc erant, quorum alteri ipse, alteri S. Plato præfuerat; de alijs iam erectis, & de alijs fortiter stantibus. B C

d li.2. ep.4. e li.2.ep.29 f li.2. ep.41 & 70. g li.2. ep.31

Petrum quoque Nicænum Episcopum, cum cecidisset ad horam, monasteriorum Præfectis communicans, & post erectus iacturam Episcopatus fecisset, laudat epistola, h qua omnis illa prior ex ea contagione infamia prorsus abstergitur.

h li.2.ep.24

Quod verò perdifficile esset, quod reperirentur Episcopi exules, totidem ad singulos scribere litteras, i communes omnibus dedit, consolatus eos, & hortatus pariter, vt sua auctoritate alios confirmarent. In quibus illud, inter cætera: *Si qua virtus, si qua est laus disciplina, hanc perscribite. & quomodo adorandus sit imagine expressus Christus homonyme, an synonyme: quoniam quidem hoc orthodoxa, illud verò contraria est sententia. Et quomodo intelligatur adoratio erga Christum, eiusq; imaginem; vna ne an duæ: quandoquidem hoc nostrum, illud verò Iconomachorum, quorum enim vna est, & hypostatica est similitudo: horũ vna, & eadem est adoratio, præterquam quod imaginis substantia nequaquam adoratur.* D

i li.2. ep.37

Quod ad res Occidentales pertinet, hoc eodem anno prid. Id. Iun. Leo Papa cum sedisset annos 20. menses 5. & dies 17. vt Anastas. habet, ex hac vita migrauit. cuius aliæ res gestæ, certo anno non consignatæ, deinceps sunt describendæ. Scriptores omnes, qui res Hispaniarum sunt prosecuti; æquè testantur, huius auctoritate Pontificis factum, vt sedes Episcopalis Iriensis Ecclesiæ transferretur Compostellam, id exposcente Alfonso Rege, cognomẽto Casto, per Carolum M. ab eodem Rom. Pont. cuius rei illa fuerit causa, quod reperto Compostellæ venerando corpore sancti Iacobi Apostoli fratris Ioannis, atque miraculis insigniter illustrato, Apostolici culminis reuerentia dignum visum, vt locus ille Episcopalis sedis insigniri deberet honore: quod per eundem Leonem 3. Rom. Pontif. feliciter impletum affirmant, hisque initijs iacta esse Compostellanæ Eccles. fundamenta. Sed longe post ista tempora aliquando accidit, vt Præsul eiusdem ecclesiæ Compostellanę sibi sumeret maiora concessis, erigens se aduersus Archiepiscopum Toletanum. Quæ res tanta agitata est in Concilio magno Lateranensi sub Innocentio 3. vbi Toletanus refutata E

Inuentio S. Iacobi Apostoli.

sancti

A Sancti Iacobi prædicatione in Hispania, cuius certi nihil extet, refutauit etiam eiusdem Ecclesiæ Compostellanæ antiquitatem, quam ille prædicabat, sic dicens: SI ANTIQVITATEM inquit, COMPOSTELLANAE ECCLESIAE PRO TE FACERE EXISTIMAS, ANTIQVITAS ISTA CENTVM, ET NOVEM ANNORVM. *(alias, minus nouem)* SPATIO CONTINETVR, *quod sic persuadeo. Dominus Callistus Papa ad instantiã Principis, & populorum Hispaniæ Metropoliticum ius antiquæ, & celeberrimæ ciuitatis Emeritensis Compostellam transtulit, Anno D. 1124. tum quia ciuitas Emeritensis erat sub dominio Sarracenorum constituta; tum quia peregrinantium deuotio ob reuerentiam Beati Iacobi, cuius corpus ibidem creditur esse sepultum, in melius semper cresceret. nam vsque ad hæc tempora oratorium quoddam admodum* B *paruum erat locus ille, in quo nunc sita est Compostellana Ecclesia.* Aduersus quæ cum non haberet Compostellanus quid afferret, causa cecidit: qui & spõte, credo, abstinuit à citatione fabulosi Turpini, (si tamen commentitius ille liber tum extabat) Pseudo-Isidori, Pseudo-Bedæ, vel aliorum quos assertores eius sententiæ postea prodidere.

De Translatione venerandi corporis Sancti Iacobi, eodem anno, quo truncatus est capite, facta, ad Iriam Flauiam in Gallæcia, inde vero Compostellam, citatur epist. eiusdem Leonis 3. post vero vrgentibus persecutionibus, mortuis, qui detulerant, & occuluerãt, eius memoriam penitus interijsse; satis colligitur ex Venantij Fortunati carmine de Bodegesilo Duce, qui quidem Fortunatus floruit sub Iustino Imp. circiter A.D. 570. quo vsque tandem, post tot sæcula, sub pio Principe Alfonso Casto, lumine cælitus indicatum est, oppor- C tuno sane tempore, ad vindicandam Hispaniam è manibus impiorum. Ex quo tempore ille totius orbis concursu sacer locus, quod ingentibus coruscaret miraculis, cœptus est frequentari: sed de tota re legendi sunt Annales.

Tudensis & Rudericus auctores sunt, eundem Alfonsum Regem obtinuisse ab eodem Leone Pontifice, vt Ouetensis Ecclesia, quam ipse tot religionis monumentis illustrarat, Archiepiscopatu insigniretur.

Ad hunc potius, quam ad vllum alium Leonem Pontificem spectat, quod Valfridus Strabo scribit in libro de rebus [a] Ecclesiasticis, Fidelium relatione virorum ad suam notitiam peruenisse, eum vna die septies vel nouies, Missarum solemnia sæpius celebrasse: Bo- D nifacium vero Archiepiscopum, & Martyrem semel tantum per diem Missas fecisse: qui & non longe ante nostra, inquit, fuerunt tempora, & ambo tam scientia quam gradu præcipui. Sed de pluritate Missarum vna die agẽdarum tractatio prolixiorem requirit disputationem. hæc autem modo tantum occasione rerum gestarum S. Leonis Papæ, qui cum esset grauissimis afflictionibus vexatus, frequentiorem adhibuit, ad implorandũ diuinum auxilium, celebrationem Missarum.

[a] cap. 21.

Leo Papa sæpius in die Missas celebrat.

Sed iam ad ea quæ de eiusdem Pontificis munificentia apud Anastasium leguntur, veniamus. Quod enim tot annis, quibus in Pontificatu vixit, multiplicibus oblationibus Caroli Magni, & aliorum Regum Romana locupletata Ecclesia admodum fuerit, necnon ex E peregrinantium iugiter frequentissimo cœtu ad sacra limina, ex remotissimis regionibus, populorum muneribus, totius Occidentalis orbis Christiani diuitiæ in vnum, velut ærarium, in ipsam Romanam Ecclesiam congestæ essent; idem Pontifex Leo quidquid superesset cleri atque pauperum alimonijs, addi voluit ornamentis Ecclesiarum, de quibus, per singula idẽ Anastasius, eodem ordine, quo diuersis temporibus, diuersis in locis ab eo oblata sunt; vt non mireris si sæpius de ijsdem Ecclesijs contingat fieri mentionem. Præter illa igitur, quæ recensuimus superius, tum quæ sedis suæ exordio, tum etiam quæ post reditum ex Germania, ante terræmotum, Basilicæ Sancti Pauli ab eo sunt donata, hic quæ per diuersa post hęc tempora ab eodem Pontifice sunt tradita diuersis Ecclesijs, sigillatim per-

Leonis munificẽtia in Ecclesias. sequitur, quæ nos hic, pro instituta breuitate, in summa colligimus. Enumerat igitur vestes sericas varij generis, & operis, alias varijs figuris distinctas, alias auro, argento, gemmis ornatas, cortinas, & vela amplius trecenta viginti: Imagines, calices, patenas, coronas, varij generis vasa librarum auri purissimi mille amplius octoginta; quibus conficiantur centum millia aureorum numorum: alia vasa, & varij generis ornamenta argentea, nouem amplius millium, & centum quadraginta quinque librarum argenti subducta summa, nisi ratio fallat, nonaginta millium, & quadringentorum quinquaginta aureorum, vt argenti, & auri summa ascendat ad ducenta circiter millia aureorum. Recenset præterea plures restauratas ab eo Ecclesias, & varia marmorea addita & refecta ornamenta. A

Vacante sede per decem dies, Leonis morte, iuxta Anastasium 22. mensis Iunij creatur ex Diacono in eius locum Pontifex Stephanus 5. dictus 4. Romanus, nobilissimus, & in Patriarchio Lateranensi educatus, & sacris litteris eruditus. Qui statim iussit omnem populum Romanum fidelitatem cum iuramento promittere Ludouico, (ex Thegano) idque vt tumultuari soliti Romani in Rom. Pont. sic saltem coerceri possent. mox legatos ad Ludouicum misit, qui dicerent se cupiditate eum videndi teneri, & de communibus rebus cũ eo agendi. Ludouicus ob id mire exultans, summos homines, & in his Bernardum Regem Italiæ, nepotem suum obuiam, qui Rhemos deduxerunt, misit: appropinquanti, alios, & in primis Archicapellanum Palatij, & alios Episcopos infulis sacris ornatos; ad vltimum milliare ipsemet Imper. venientem excepit, & ter in terram prostratus in Ecclesiam deduxit. Dominica sequenti, eum Imperatorem inungit, & aurea corona, quam secum attulerat, vna cum Isiningarda vxore coronat, Augustos appellans. Post quotidianos sermones de statu Ecclesiæ habitos, plurimis donatum, & amplissimis muneribus Pontificem Imperator, cum honestissimo comitatu in Italiam dimisit: eique petenti, Romanos, propter flagitia aduersus Ecclesiam, & Leonem admissa, in Francia captiuos concessit. Non post multos dies quam Romam venit, claruit (inquit Theganus) Dei manifestatione, in nonnullis miraculis. quod ipse erat verus Dei cultor. B C

Papa Pop. Rom. obligat sacramento Ludouico Imp. Papa conuenit Imper Rhemis.

Hoc anno tertio Ludouici, celebratum ab eo constat CONVENTVM PROVINCIALEM AQVISGRANI: in eoque S. Meinulphum accepisse facultatem ædificandi monasterium, virginibus, Canonicis Regularibus, habent eius vitæ acta à Gobelino conscripta. fuit hic Diaconus Ecclesiæ Paderbornensis, qui egregia claruit sanctitate, vt eius vitæ Acta significant. D

Stephani autem ipsius Papæ apud Gratianum [a] de Romani Pontificis electione decretum extat, quod suspectum imposturæ merito habet auctor Annalium, cum diuersum sit à Constitutione [b] facta anno sequenti à Ludouico; adeo, vt aut non sancitum, eiusmodi decretum, vel, ab ipso Ludouico non receptum, opus sit affirmare.

[a] d. 33. c. 28. *Quia sancta*
[b] 63. c. 30. *Ego Ludouicus.*

Christi Annus	*Paschalis Pap.*	*Ludouici* 4.	*Impp.*
817.	1.	*Leonis Arm.* 4.	*Indictio.* 10.

E

STephanus Papa cum sedisset menses septem, & dies tres. 8. Kalend. siue 9. Februar. migrat è vita. Post biduum vacationis sedis, miro totius cleri, & populi consensu Paschalis Rom. ex presbytero S. Praxedis inuitus, & reluctans, è monasterio Sancti Stephani eductus, cui præsidebat, Pontifex creatur; de cuius vitæ integritate, doctrina, in egentes beneficentia, plurima scribit Anastasius. Is statim ac est consecratus, legatos cum muneribus ad Ludouicum misit.

Imp. periclitatur. Eodem anno feria quinta, vltimæ hebdomadæ Quadragesimæ, Imp. magnum discrimẽ

adijt,

A adijt, sublicia porticu per quam transibat, procumbente, secum Imp. cum Optimatibus viginti in ruinam tractis, paruo cum Imper. damno, qui viginti diebus ex omni contusione sanatus est.

GENERALI INDE HABITO CONVENTU AQVISGRANI, Imperator; pro zelo diuini cultus, quæ Abbates cum monachis conuenientes, in commune, pro regularis status disciplina, obseruanda statuissent, obseruari mandauit, & ea, octoginta capitib. distincta, per idoneos homines, per omnes ciuitates, & monasteria sui Imperij transcribi, & euulgari iussit. Extât in prima editione, post septimum librum Capitularium. Quæ omnia, (inquit Leo Ostiensis[a] in Chronico Cassinate) apud nos perinde fere, ac si regula esset B S. Benedicti, obseruantur. Plura etiam alia in eo Concilio statuta, ad Ecclesiasticam disciplinam pertinentia, atque tum primum, iuuante maxime Imperatoris exemplo, qui in pópulorum sublimitate constitutus, imitando Christum humilitate altius eminebat, cœperunt deponi ab Episcopis aurea, & sæcularia ornamenta, in vestitu & cultu. hæc ex scriptore huius temporis, cui consentiunt alij huius sæculi historiæ auctores.

a li.1.c. 18.

Exemplo Imp Episcopi aurea ornamenta deponunt.

In hoc eodem conuentu Aquisgranensi, quod Apostolicæ sedis legatione petebatur, Ludouicus Imp. confirmauit quæcunque à prædecessoribus suis donata, vel restituta fuissent Rom. Eccl. de his scribens publicam constitutionem, quam tum sua, tum suorum subscriptione firmauit, atque sigillo muniuit. De qua Leo Ostiensis in Chronico Cassinate sic, C Hic, (Ludouicus Imperator) pactum constitutionis & confirmationis B. Petro Apostolo, eiusque Vicario Domino Paschali, parentes suos Pipinum, & Carolum imitatus, manusque suæ, ac filiorum subscriptione corroborans, decem Episcopos, octo Abbates, & Comites quindecim, Bibliothecarium, Mansionarium, & Ostiarium vnum subscribere fecit, & per Legatum S. Rom. Eccl. Theodorum Nomenclatorem Domino Paschali Papæ trāsmisit. eandem constitutionem ex parte tantum, quæ scilicet inseruirent argumento, Gratianus[b] posuit in suo quem collegit libro Decretorum, nempe principium & finem, eam autem integram, ex quatuor Vaticanis Codicibus, reddidit Auctor Annalium: quam tu ibi legas, & videbis processu temporis plura detracta de illa donatione, & confirmatione, præcipue Insulas Corsicam, & Sardiniam, & Siciliam, quas se tradere ait, sub integritate, cū D omnibus adiacentibus, & territorijs maritimis, littoribus, portubus, ad supra dictas ciuitates, & Insulas pertinentibus. Ad extremum sancit, vt electio & consecratio Roman. Pont. omnino libera sit.

b d.63. Ego Ludouicus.

Maiorum donationem confirmat Ludo. Imp.

Quibus rite ordinatis Lotharium filium primogenitum Imperatorem appellari, & esse voluit, & duorum filiorum suorum alterum Pipinū in Aquitaniam, Ludouicum alterum in Baioariam missos, Reges esse voluit.

Bernardus Nepos, Italiæ Rex factus, eo maxime apud Carolum patrem adnitente, prauis principum consilijs seductus, quasi ad se magis, qui fratre natu maiore natus esset, Franciæ Regnum pertineret, de illo occupando, in eum coniurat, firmis præsidijs locis obsessis, quibus in Italiam aditus esset. Imperator re cognita, contractis vndique copijs, E cum magno exercitus robore Cabillonam vsque peruenit. At Bernardus cum se cerneret viribus imparem, & suos quotidie à se deficere, desperatis rebus, cœpti pœnitēs, eius se pedibus prostrauit. cuius exemplum primores sequuti, armis depositis eius se potestati, & iudicio subdiderunt. Re tota patefacta, & iudicio constituto, Bernardus, & fautores capite damnati, paucos Imperator obtruncari passus. Bernardum, & aliquos luminibus priuari consensit. Episcopi à Synodo damnati, & depositi, in monasteria detrusi, alij exilio, alii attonsione mulctati. Bernardi obitum, qui post triduum decessit, molestissime tulit, & lacrymis, ac sanctis operibus factum expiare curauit. Mediolani sepultum

in ec-

in ecclesia S. Ambros. inscriptio illic posita docet. Detrusos pariter narrant in monasteriũ A Caroli filios naturales, in eiusdem criminis suspicionem adductos, Drogonem, Theodoricum, & Hugonem, inter quos Drogo laudatissimus habebatur, & liberalibus disciplinis excultus. Adelardus quoque Caroli Magni consobrinus exulare iussus, alioqui sanctitate conspicuus. ex scriptoribus eius temporis.

Hoc eodem anno legatio missa est à Leone Imperatore ad Ludouicum A. de amicitia, & societate, & de finibus Dalmatarum, Romanorum, & Sclauorum, quibus statuendus, & controuersijs dirimendis, missus est Abigarius, cum Chadalone eorundem finium Principe. ex Thegano.

Vbi innotuisset in Oriente Paschalem Pontificem creatum, *misit vir egregius*, inquit Michael, *Theodorus Studita quattuor Patriarchis epistolas, prudenter admodum atque opportune: antiquioris dico Romæ, & Ierosolymorum, Antiochiæ, & Alexandriæ. Quæ singula commemorabant quemadmodum Christi imago contumeliosè à persecutoribus tractata esset, & orthodoxi omnes in carcerē, & exilium missi. tum deinde vnumquemque excitabat ad defensionem opemq́; ferendam periclitanti fidei, ac veritati.* Extant ipsæ dignæ quidem singulæ quæ legantur, sed maximè à Græcis. legent enim in ea, quæ ad Papam [a], hæc inter cætera. In titulo quidem, vocat eum, LVMEN MAGNVM, PRINCIPEM SACERDOTVM PRIMVM &c. Et deinceps. AVDI APOSTOLICVM CAPVT, A DEO PRAEPOSITE PASTOR OVIVM CHRISTI, IANITOR REGNI CAELORVM, PETRA FIDEI, SVPRA QVAM AEDIFICATA EST CATHOLICA ECCLESIA. PETRVS ENIM TV, PETRI SEDEM EXORNANS, ET GVBERNANS. &c. Et aliquanto post. OPITVLARE NOBIS, QVI ES A DEO AD HOC ORDINATVS, PORRIGE MANVM QVANTVM FIERI POTEST HABES POTESTATEM A DEO, EO QVOD OMNIVM PRINCEPS ES, IN QVO POSITVS ES, &cæt. Citat hæc Gennadius Scholarius in expositione pro Concil. Florentino [b].

[a] li. 2. ep. 12

Præconia Ro. Pont.

[b] c. 5. sect. 16.

Accidit vero vt & creato Romæ eodem Paschali Pontifice, ex veteri consuetudine, etiam Theodotus Pseudopatriarcha Constantinopolitanus ad eum mitteret Apocrisarios, pro responsis Ecclesiasticis communionem hac via conatus subripere ab ipso Romano Pontifice. Quos cum audisset Paschalis in vrbem aduentare, eosdem ne proprius accederent, execratus valde prohibuit. Contra vero missum nuncium à Theodoro, & Archimandritis, quam benignissimo animo excepit; litterasq́ue datas cum legisset, magno animi dolore, ex compassione affectus est, & quibus potuit studuit periclitantibus præsto esse, reddens ad eos affectus paterni plenissimas Apostolicas litteras, quibus tum Theodorus, tum reliqui eas accipientes magna sunt consolatione affecti, & fortitudine roborati. Caremus iam litteris illis à Paschali Pontifice ad Archimandritas redditis; cæterum hæc ita, vt narrata sunt, se habuisse, fidem faciunt aliæ litteræ ab ijsdem monasteriorum Præpositis ad eundem Paschalem Pontificem scriptæ; missa rursum alia legatione anno sequenti, per Epiphanium [c]. D

In ea porro quam ad Alexandrinum, ad Antiochenum, & ad Ierosolymitanum Patriarchas scripsit [d], hæc ad finem addidit. *Quo autem ex parte cognoscat, qualia sint impiorum dogmata, his ea litteris adiunxi in quaternionibus: quæ & piorum rogatu refutanda imperitus suscepi: oro autem sapientiam tuam, vt omnia videat, & veniam mihi tribuat erratorum, meiq́; inutilis filij in Deum flectentibus precibus suis recordetur.* His addidit & alias Theodorus ad Abbates Lauræ S. Sabæ [e], & Lauræ S. Charitonis [f]. At quid profecerit his litteris datis ad Patriarchas, nulla est affirmatio Theodori, in epistola postea, occiso Leone, tempore Michaëlis scripta [g], ad eũdem Ierosolymit. Patr. Thomam, in qua hac ex parte tantummodo laudat nauatam ope- E

[c] l. 2. ep. 14
[d] ep. 15.
[e] l. 2. ep. 16
[f] ep. 10.
[g] li. 2. ep. 121.

Laborantibus Constantinopolitan. Ecclesiæ Papa Ro. opitulari studet

A ram à Romano Pontifice. Quod sane Occidentis Apostolicus, inquit, cum præstitisset, quantum profuerit, quid opus est loqui? partim quidem resistentium mentes summopere confirmans (vel exiguum quippe momentum vim ac robur fessis, ac laborantibus addere solet) partim impiorum insolentiam, à spiritu profecta reprehēsione, profligans, quo quid esse potuit salutarius? At vero qui idem facere cum possent, minime præstiterunt, sed contrarium; dicere miser nequeo, beatitudinis vestræ Angeli reuerentia, quanta illis debeatur reprehensio. Cæterum querela ista Theodori magis pertinet ad Alexandrinum & Antiochenum, quam ad ipsum Ierosolymitanum, qui non defuit, vt potuit periclitanti, sub impio Leone, succurrere Constantinopolitanæ Ecclesiæ. Si quidem selectos duos sanctitate, & doctrina conspicuos monachos, ex S. Sabæ Laura Theodorum, & fratrem eius Theophanem, misit Constantinopolim, qui libere pseudopatriarcham arguētes, & hæresim exprobrantes, illum ab impio errore, ad veram pietatem traducere studuerunt. B

Imperatorem quoque ipsum intrepide adeuntes, de tota ratione dogmatis sacrarum imaginum copiosè apud eum disseruerunt: qui vehementer illorum præstantem virtutem admiratus, cum eos inflectere ad suum prauum dogma probandum non posset, vtrumq; diu flagellis cæsum relegauit ad Ostium Ponti. Ex auctore eius temporis, qui amborum certamina est prosecutus.

Christi Annus	Paschalis Pap.	Ludouici 5.	Impp.
818.	I.	Leonis Arm. 5.	Indict. 10.

C ACceptis iam litteris per Dionysium à Paschale Romano Pontifice, Theodorus Studitarum Præpositus in carcere consistens, rursum legat ad Occidentem Epiphaniū discipulum suum ad eundem Romanum Pontificem, cui & litteras dedit [a], quarum obseruanda est inscriptio Græci hominis, maximè à Grçcis. PER OMNIA RELIGIOSISSIMO PATRI, SVPREMO LVMINI, VNIVERSALI DOMINO NOSTRO, APOSTOLICO PAPAE &c. Et illa encomia Ecclesiæ Romanæ, VOS, INQVIT, ILLIMIS AC SINCERVS AB INITIO FONS ORTHODOXAE VERITATIS. VOS ADVERSVS OMNEM HAERETICAM PROCELLAM TRANQVILLVS SEPOSITVS PORTVS ECCLESIAE VNIVERSAE. VOS A DEO ELECTA CIVITAS REFVGII SALVTIS. SED QVONIAM TEMERARIVM EST A NOBIS MISERIS AC INDIGNIS ENCOMIA CONGERI DIVINO NOMINI VESTRO, QVOD DIVINAE OLIM LINGVAE BEATVM PRAEDICARVNT, PRAESTAT VT AD AERVMNAS NOSTRAS VENIAMVS. citantur hæc à Gennadio pro defensione Concilij Florentini. D

[a] l. 2. ep. 35

In epistola porro Theodori ad Epiphanium, qua illi legationis onus iniungit, mētio est Methodij Romæ tum Apocrisarij Nicephori Patr. Constantinopolitani; hic est, qui post fuit Patriarcha Constantinopolitanus, de quo Curopalata, & Cedrenus mirum quiddam narrant, ab eo, quadam occasione, narratum: quod cum hanc legationem Romæ obiret, essetq; aliquando vehementibus stimulis carnis agitatus, Beatum Petrum Apostolorum Principem enixe rogarit, vt se libidine illa liberaret: eumque noctu assistentem virilia sibi manu combussisse, simulq; dixisse, Nihil esse quod in posterum sibi ab ista metueret voluptatis concupiscentia. Seque ob vehementem dolorem somno excussum, talem repertum esse, qualem ipsi vidissent. E

Interea Theodorus non quiescit, qui & hoc anno pariter quinto persecutionis scripsit epistolam [b] catecheticam ad vbique dispersos fratres, hoc quidem consilio, quod cū sciret suos

[b] l. 2. ep. 37

suos Monachos,& alios diuersorum monasteriorum confessores vagari à monasterijs expulsos extorres,ac à persecutore Imp.abripi:timens ijs,ne quos terror non subegisset,mundana voluptas vinceret,occasione versandi cum feminis,vt cauti sint,datis his ad eos litteris,monuit vehementer. A

Postquam igitur monuit suos,ne carnis illecebris capiantur, exhortatur ad longanimitatem,exemplo eorum qui diuturnas persecutiones perpessi sunt, & ad extremum monet de Leontio ex monacho diro persecutore effecto.

Post hæc autem venerunt Constantinopolim legati à Paschali Romano Pontifice cum litteris aduersus Iconomachos,quibus erroris arguerentur,& indicaretur eis,quod ab Ecclesiæ Romanæ communione essent separati. De qua legatione mentio est in epistola [a] Theodori ad Iconomachos catechetica,in qua illa leguntur. B

[a] li.2.ep. 65.

Si enim à Coryphæo abrupti sunt, & ab alijs tribus Patriarchis, vtique, & à Christo, qui caput est prædictorum.

Papa Ro caput Patriarcharum: ergo Constantinop. acephalos.

Sanctissimus Paschalis Pontifex nihil antiquius habens, quam de fide Catholica bene mereri,orthodoxos omnes extorres Constantinopoli vel aliunde Romam confugientes quam benignissime excepit,quia & Græcis monachis egregium construxit monasterium, apud S.Praxedem,quem presbyteralē titulum collabentem restaurauit, mirifice exornauit,donisque quam pluribus auxit:multa deniq; corpora Sanctorum ex cœmeterijs dirutis,magna solemnitate,ad illum transtulit. alia plura ornamenta illi Ecclesiæ collata recenset Anastasius. C

Tit.S.Praxed.restauratus,& Gr.Mon attributus

In eos autem qui remanserant,renouata est persecutio,per occasionem,quod Rom.Pôtif.legatione complurium concaluerunt animi ciuium ad hæresim respuendam,& veritatem profitendam,excitatique pariter ad errorem publice detestandum,palamque cultum sacrarum Imaginum confitendum.Ex quo & complures qui lapsi erant, rursum confessionis ingrederentur certamen,ipsique impietatis ministri in eos acrius sæuirent. Extant autem pleræque è carcere tum datæ ab ipso Theodoro Studita ad suos consolandos,& roborandos litteræ:tum ab eodem scripta est catechesis ad Simeonem [b], & alios nouem de his,qui se ipsos vltro obiecerunt martyrio.Tunc & data videtur epistola [c] ad Leonem Patricium,& Sacellarium,qua deplorat acerbitatem persecutionis,quam & ille dolebat. nec non & illa ad Irenam [d] Patriciam post lapsum confessam, & flagella, atque exilium passam,hortans eam,vt forti animo ærumnas perferat,nec frangatur. Extat pariter ad Gregoram laicum hominem [e],qui primus tunc ex Imperatoris aula ad stadium persecutionis progressus est. D

[b] li.2.ep. 44.
[c] li.2.ep. 56.
[d] ep.68.
[e] li.2.ep. 55.

Quod vero persecutores ipsi, vt alias dictum est, orthodoxis martyrium inuiderent haud mortem violentam palam inferebant,sed fatigationibus eos frangi & ærumnis confici voluerunt,vt longiore ita ducto martyrio,ipsorum constantiam emollirent. Verum cum in carcere constitutos cernerent haud illos permoueri supplicijs,illud excogitarunt, vt eos per diuersa longinquaque itinera,& aspera fatigarent, quod vidimus in ipso Theodoro Studitarum omnium patre,sed & de alijs monachis confessoribus id factum, ipsius ad Simeonem monachum datæ litteræ [f] docent, cum alias ab eo de his omnibus certum nuncium accepisset. E

[f] l.2.ep. 36

Ipse vero Theodorus,de his,quæ varia,& grauia paterentur confessores audiens,eadem vt pretiosa monilia custodiens,auro ea vestienda,& ornanda suscepit, cum videlicet ocio carceris bene vsus,eorumdem tum verba tum facta versibus conscripsit,à posteris, canticis prosequenda,de quibus ipsemet ad Naucratium, [g] Mitto ad te,inquit,libellum & quaterniones quatuordecim,in quibus sunt sermones,& vita fratrum metricis versibus.Quæ

[g] l.2.ep.6

A legens tu,& aliqui è fratribus fidis diligenter abscōdito. Equidem nihili facio frater, quod nullius momenti sint: sed quandoquidem ocium suppetit,& extimuler quodammodo à S. Patre meo; rursumque audiens B. Paulum dicentem, Noli negligere gratiam, quæ in te est, tamquam indignus cum timore,& tremore facio quæ facio: hæc de his Theodorus, qui & soluta oratione scriptis epistolis, eorum encomia prosecutus id ipsum præstitisse cognoscitur, vt de Thaddæo, in epistola [a] ad Naucratium,& de Iacobo, in ea quam scripsit [b] ad Hypatium, sed ex multis paucos recenset, cum tamen Græcorum Menologia suis quibusque diebus, quibus passi sunt, plures contineant.

[a] li.2. ep.5.
[b] ib. 2. ep. 120.

Vt autem de rebus Occidentalibus aliquid attingamus, dicenda sunt aliqua de cœnobio B Cassinate, vbi vigebat his temporibus Monastica disciplina, ex quo, tāquam ex fonte fluenta regularis disciplinæ manabant, cum floreret viris sanctissimis, & inter alios, qui creatus fuit hoc anno eiusdem cœnobij Abbas Apollinaris, qui eo miraculorum gratia est sublimatus, vt Lirim amnem sicco vestigio pertransiret, vt Leo [c] Ostiensis est auctor. Porro dictum cœnobium haud pridem S. Adelhardus, consobrinus Caroli M. petijt, Monastica disciplina imbuendus, vt Paschasius [d] in rebus ab eo præclare gestis enarrat. Sed & sub eodē quoque Imp. Carolo M. etiam ille sanctitatis nomine insignis, primus Monasteriensis Episcopus Ludgerus nomine, in idem S. Benedicti monasteriū peregrinatus, illic annis duobus,& sex mensibus, excolendus Monasticis institutis, permansit; qui postea propagauit in Frisios atq; Saxones. nam Frisiorum est delegatus Apostolus. testantur hæc acta [e] ipsius C à monachis Vuerdensibus quam fidelissime scripta. licet autem de remotis alijs partibus ad dictum cœnobium frequens esset accessus: illorum tamen qui ex diuersis regionibus Italiæ, tamquam ad ciuitatem refugij, atque ad asylum Christianæ libertatis illuc confluere solerent, seque illic cum suis diuitijs DEO offerrent, frequentior erat aduentus, vt ex Leone Ostiense res eiusdem monasterij describente, quisque poterit intelligere.

[c] li.1.c. 21.
[d] Apud Sur. d. 2. Ian.
[e] Apud Sur. d. 26. Mart.

Christi Annus	Paschalis Pap.	Ludouici 6.	Impp.
819.	3.	Leonis Arm. 6.	Indict. 12.

D LVdouicus Imperator, (vt veteres Annales Francorum produnt) habuit hac hieme AQVISGRANI CONVENTVM, in quo multa de statu Ecclesiarum,& monasteriorū tractata atq; ordinata sunt, legibus etiam capitula quædam pernecessaria, quia deerant, addita sunt. Imp. si quidem maxime pius Apostolicæ sedis auctoritate, (vt dicetur inferius) quibus valuit ope,& consilijs consulere laborans Ecclesijs Gallicanis, per singulas prouincias legationes instituit, mittens Episcopum,& cum eo comitem vna cum legum Ecclesiasticarum capitib. quæ singulis darent describenda ecclesijs,& obseruanda, in hoc laborans, vt vigeret vbiq; in Gallicanis Ecclesijs cultus pietatis,& sacrorum canonum obseruantia. Extant [f] ipsa Ludouici capitula, immo,& ipsa missio legatorum per diuersas prouincias. In E qua quidem functione cum ipse testetur Ludouicus Imp. se genitoris sui in his exemplum sectari, quo studuerat rebus Ecclesiasticis bene consulere, constetq; Carolum M. (quod ipse præfando priori libro testatur) in eo inuigilasse, omneq; studium adhibuisse, vt Conciliorum decreta; simulq; Rom. Pont. constitutiones, vt ēt in ipsis capitularibus sæpe inuenitur expressum; dum Rom. Pont. decreta citat Leonis, Innocentij, Gelasij, Hadriani,& aliorum, plane apparet non nouas in ecclesia eundem Ludouicum Imp. sanciuisse leges, sed sancitas seruandas esse suis legib. statuisse. & si quæ nouæ additæ esse reperiuntur, easdem illas oēs, Episcoporum cōspirante snīa, conscripsisse, atq; per dictos legatos seruandas mādasse, atq; auctoritate Pontificia roborasse. Quod quidem varie comprobatur. Qui Ludouici le-

[f] lib. 2. cap Fran. c. 24.

ges collegit Benedictus Leuita in præfatione ipsa præposita, hæc habent: AGNOSCANT OMNIA HAEC PRAEDICTORVM PRINCIPVM CAPITVLA MAXIME APOSTOLICA AVCTORITATE FORE FIRMATA, &c. Recitat idem eiusdem Ludouici Imper. decretum de custodia Pontificiorum decretorum his verbis. ITA [a] VNANIMES DIVINIS, ET APOSTOLICIS CONSTITVTIONIBVS SERVIATIS, VT IN NVLLO PATIAMINI PIA CANONVM DECRETA VIOLARI. VT NVLLI FAS SIT SINE STATVS SVI PERICVLO VEL DIVINAS CONSTITVTIONES, VEL APOSTOLICAE SEDIS DECRETA TEMERARE. Et in secundo Capitularium libro b à se addito, hæc habet in titulo. EX CAPITVLIS DOMINI LVDOVICI IN INGILHEIM APOSTOLICA AVCTORITATE, ET SYNODALI SANCTIONE OMNIVM VIDELICET CLERICORVM, ET LAICORVM GENERALITER CONSENSV ATQVE HORTATV DECRETIS. Porro non auctoritate solum id eosdem Franc. Reges agere consueuisse, sed & hortatu etiā Apostol. sedis testatur eiusmodi Caroli Magni ad legem [c] quam de militari expeditione sanxit, prælocutio verbis istis. CAROLVS, DEI GRATIA, REX, REGNIQVE FRANCORVM RECTOR, ET DEVOTVS ECCLESIAE DEFENSOR, ATQVE ADIVTOR IN OMNIBVS, APOSTOLICAE SEDIS HORTATV; OMNIVMQVE FIDELIVM NOSTRORVM, ET MAXIME EPISCOPORVM, AC RELIQVORVM SACERDOTVM CONSVLTV, SERVVS DEI, &cæt. Quæ eadem confirmat alibi. [d] *In quantum valemus*, inquit, *& possumus adiuncto Leonis Papæ, & omnium Episcoporum, quorum consilio vsi, hoc egimus. itemque rursum* [e] *omnibus vobis, tam præsentibus, quàm futuris scire cupientibus, quia ideo consultu sedis Apostolicæ, & omnium nostrorum, &cæt.* Sed & cum aliquid arduum incideret, id absque consultu sedem Apostolicæ definire non audebant. vt cum de Chorepiscoporum auctoritate est dubitatum. [f] *Quod iurgium cum enucleatius discutere voluissemus, placuit ex hoc Apostolicam sedem consulere, iubente canonica auctoritate, atque docente:* SI MAIORES CAVSAE IN MEDIO FVERINT DEVOLVTAE, AD SEDEM APOSTOLICAM, VT SANCTA SYNODVS STATVIT, ET BEATA CONSVETVDO EXIGIT, INCVNCTANTER REFERANTVR. *Quapropter Annonem Archiepiscopum misimus ad Leonem Apostolicum, vt inter cætera quæ ferebat, etiam eum, & hoc interrogaret, vt quidquid super his definiendum esset, Apostolica auctoritate, & nostris Episcopis regulariter sopiretur.* Et quid amplius? nullius prorsus esse auctoritatis, quod contra Apostolica decreta sanciretur, idem ipse Imper. constituit eo capitulo, vbi ait. [g] CONSTITVTIONES CONTRA CANONES, ET DECRETA PRAESVLVM ROMAN. SEV ALIQVORVM PONTIFICVM, VEL CONTRA BONOS MORES NVLLIVS ESSE MOMENTI. Quin etiam Statutas ab eis Synodos per ipsum Roma. Pontif. atque eius Vicarios irritas posse reddi, idem Sancita lege, decreuit, quæ sic se habet. [h] VT PROVINCIALIS SYNODVS RETRACTETVR PER VICARIOS VRBIS ROMAE EPISCOPI, SI IPSE DECREVERIT. Nouerunt quippe ijdem Imperatores nullius esse momenti Synodum, quæ absque auctoritate Apostolicæ sedis quibuslibet ex causis cogeretur: quod & his ingenue sunt verbis professi. [i] *Nullus Episcopus, nisi canonice prouocatus, & in legitima Synodo suo tempore Apostolica auctoritate conuocata,* (CVIVS IVSSIONE DOMINI, ET MERITIS BEATI PETRI APOSTOLI SINGVLARIS CONGREGANDORVM CONCILIORVM AVCTORITAS, ET SANCTORVM CANONVM, AC VENERANDORVM PATRVM DECRETIS MVLTIPLICITER TRADITA EST POTESTAS,) *super quibuslibet criminibus pulsetur, id est, iudicetur, audiatur, vel impetretur.*

Margin notes: [a] li. 6. cap. 167. [b] cap. 96. NOTENT HAEC POLITICI. [c] l. 2. c. 104. [d] Eod. lib. cap. 91. [e] Eod. li. c. 104. [f] Lib. 7. c. 187. [g] Lib. 7. ca. 265. [h] ca. 267. [i] Addi. 4. ad li. 7. ca 12.

Margin letters: A B C D E

A Sed & quæ ex Sedis Apostolicæ auctoritate definita essent, putârunt Christianissimi Imp. indigere Rom. Pont. confirmatione antequam in publicum ederentur. testatur hæc quidem ipse Benedictus Leuita, qui in fine libri septimi capitularium à se collectorum hęc habet: *Maximè trium vltimorum capitula istorum librorũ Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata; Quia his cudendis maximè Apostolica interfuit legatio. Nam eorum nomina, præter trium, id est Leonis, Sergij, & Gregorij, hic non inseruimus, licet per singulos conuentus inserta inuenissemus, vitantes legentium, atque scribentium fastidia. Si quis autem plenius ea nosse voluerit, illorum legat authentica, quibus illa inserta reperiet.* Ista quidem copiosius commemorata sunt ad confutandam Nouatorum perfidiam, & impudentem audaciam, qui exemplo Caroli, Ludouici, & aliorum Christianorum Principum ius condendarum legum Ecclesiasticarum tribuunt Regibus, & Imperatoribus. B Tantum enim abfuit Ludouicus à condendis legibus, ad Ecclesię personas, & res spectantibus, vt nec putaret licere sibi suisque Episcopis, absque auctoritate Rom. Pont. de his, quæ spectant ad Ecclesiasticas controuersias, vel tantum pertractare, atque differere, nisi primum de his licentiam accepissent ab ipso Romano Sedis Episcopo, vt tum ex ipsius Ludouici, tum etiam ex Episcoporum litteris, de quibus suo loco, apparebit.

Eodem anno alio conuentu habito, actum est de his, qui res, siue personas Ecclesiastic. infestant. [a] *Qui de rebus Ecclesiasticis, inquit, aliquid abstulerit, grauius inde iudicetur, quia sacrarum rerum ablatio sacrilegium est. Infames quoque tales personæ, vsque ad satisfactionem Ecclesiæ, quam læserint, sint habendæ. inde de his qui armis appetunt personas Eccles.*

[a] li. 6. c. 96.

C Hoc eodem anno Paschalis Papa confirmauit priuilegia Rauennatis Ecclesiæ per litteras Apostolicas, [b] ad Petronacem Archiepiscopum.

[b] Rab. hist. l. 5 sub hoc anno.

Iam verò ad res Orientales recurrat oratio. Triennio exacto carceris Theodori, cum vna ex eius Epistolis ad manus venisset Imperatoris, eam misit ad Magistrum militum Orientis cum mandato, vt ipsemet ad eum profectus, litteras ostendat, eumque ad extremũ vsque spiritum acerrime diuerberet, vt tandem, inquit, desistat à contumacia. abijt, & dirissime eum, ac Nicolaum concaptiuum cecidit: Quo tempore in Bithynia mulier energumena hæc eloqui audita, *Leo meus verbera iterum misit ad Theodorum, eiusq; carnes lacerauit: Ite, inquit, & afferte mihi responsum. Veruntamen nolite ad eum prope accedere, ne vos flamma exurat, quam ore gerit.* D Deinde, interposito breui silentio, iterum vociferabatur. *Quid hoc rei est? Nihil eorum factum est, quod volebamus. sciebam illum propter plagas minimè flectendum, vt qui auxilio habet præsentem, & humeris suis insidentem virtutem.* Et hæc quidem mulier Energumena, procul licet posita, ad indicandam viri virtutem, & vt præsentis sæculi, & sequentium omnibus innotesceret, in hac dogmatum pugna, à qua parte staret diabolus, &cæt. Nonaginta totos dies intolerabili dolore perfunctus Pater, nulla prorsus, vel temporis puncto percepta requie, in medijs adhuc laboribus nouos subire cogitur, inde Smyrnam vsque distractus. E Est de his, præter ea quæ scripsit Michael, egregia eiusdem Theodori Epistola, [c] ad dispersos fratres, pro quibus continendis in officio, & in perseueranti confessione multum laborauit, digna plane Apostolico spiritu. Eo cum peruenisset arctiori etiam septus custodia, rursum ibi iam tertio cæsus, centenis per vices singulas ictibus perlatis, vt habet Michael. Vnde furtim arrepta facultate, ad suos Monachos scribit Epistolam Catecheticam. [d] *Nuper à vobis lectus, inquit, ex Orientalibus, nunc ex Thracensibus aduenio, Smyrnam enim nos transtulerunt Principes sæculi huius, & arctius, quam in priori carcere, seueriusq; custodiunt. Sed verbum Dei non est alligatum, nec quiescit amor, &c.* Inde inuehitur in Constantinopolitanam Ecclesiam non acquiescentem monitis Romani Pontificis: *Venit vox, inquit, ad eam commonitoria, velut è cælo missa, à supremo, à Romano Throno. Quid fecisti, clamans,*

[c] li. 2. ep. 38

[d] epist 82.

Christum negasti, Christi abnegans imaginem, & Deiparæ, & Sanctorum omnium. Aperi obedientem autem, audi Euangelica, Apostolica, Prophetica, paterna verba, & non admisit, &c. A Sed quid accidit? Cùm neque verberibus, neque alijs, afflictionibus flecti posse videretur magnus iste Theodorus Confessor, Præfectus blandimentis studuit eum allicere, visitans eum, ac potum dans, educensque de carcere, atque honorans eum, sed hæc omnia frustra, perstans semper ipse eadem animi fortitudine, vt ex his, quæ ipse in Epistola hoc tempore ad Naucratium data, declarat, cum aliam ipse accepisset ab eo Epistolam, Constantinopoli detento in carcere, qua certiorem eum reddebat de rebus gestis Constantinopoli, & inter alia, de litteris illuc missis à Rom. Pontifice, atque de alijs. In ea igitur ad Naucratium: [a] *Testor nunc coram Deo, & hominibus, seipsos auulserunt à corpore Christi, & supremo verticali Throno,* B *quo Christus fidei claues posuit, aduersus quem non praualuerunt vnquam, nec praualebunt vsque ad consummationem sæculi portæ inferi, ora scilicet hæreticorum, sicut pollicitus est, qui non mentitur.* Citatur hic Theodori locus totidem verbis à Gennadio Patriarcha Constantinopolitano. Legendus, & expendendus à Græcis. Sed & idem ex eodem Theodoro Catechesi 15. [b] quam legitis, at non intelligitis, quia non vultis, inquit, alloquens Græcos, illa profert, præclara: *Videtur enim doctor hic aduersus impugnatores imaginum pugnare, quando dicit: Audio autem, quod Romæ Principis Apostolorum claues proponuntur ad adorandum, atque in honore haberi, quamquam non claues sensibiles Dominus ei tradidit, sed intellectuales ad ligandum, atque soluendum. at illi argenteas proponunt ad adorandum. Tanta igitur apud eos est fides, & ibi solida petra* C *fidei, secundum Dei verbum fundata. Hic verò, vt videtur, abundat infidelitas, ac improbitas. Vides quod & Beatus hic, ibi confitetur solidam esse fidem, nec in Petro tantum, sed & in eius successoribus.* Hæc Gennadius.

[a] li. 2. ep. 63. Præconiũ Eccl. Ro.

[b] Pro Conc. Flor. sect. 17. c. 5. Claues Petri Romæ proponũtur ad adorandum. Magna Roman. fides.

Christi Annus	*Paschalis Pap.*	*Ludouici* 7.	*Impp.*
820.	4.	*Leonis Arm.* 7.	*Indict.* 13.

IDem ipse Orientalium copiarum Præfectus, victus desperatione abducendi Theodorum à recta fide, Constantinopolim profectus est, minitans, se rogaturum Imperatorem, vt caput, vel linguam abscinderet, in qua expectatione erat Theodorus, de qua re D idem in epistola ad Naucratium, [c] in qua hæc habet: *Ad ea verò,* inquit, *quæ indicasti quid dicam, aut quid loquar? nisi quod hæreseos atrocitati congruat acerbitas persecutionis. Quid enim videre velis, quando Christus negatur per sanctæ imaginis suæ contumeliam?* &c. alia plura de atrocitate persecutionis. quę cum magis, ac magis sæuiret, ipse Deus ad confitendum, atque patiendum excitauit multorum animos non modo Monachorum, sed omnis omnino generis, & conditionis, & sexus, idque, postquam auditum est ex litteris sedis Apostolicæ, Iconomachos auulsos esse ab Ecclesia, & esse à spe salutis prorsus extorres. Eodem tempore Bardas ille Patricius, Imperatoris cognatus, acer persecutor, militaribus ibi copijs Præfect. Smyrnæ degebat, graui morbo correptus, & ægrè spiritũ ducens. apud quem, cum omnia remedia frustra tentata essent, ex familiaribus quidam orthodoxus mentionem Theodori intulit, quantumq; illi gratiã Deus contulisset, exposuit, hortatusq; est, ad eum, vt con- E fugeret, vt illi opẽ ferret in extremis laboranti. Quo mox annuente (flexibiles enim sunt, quos vrget necessitas) festinanter eum accessit, & ægro salutem poposcit. At ille de infirmo, vt cognouit, quis, & qualis esset, curationem differens, ea illi suggerit quæ ad pœnitentiam, & vitæ emendationem profectura sint; quibus ille auditis timore perculsus, præteritæ vitæ culpas agnoscens, veniam petit tantorum facinorum, oratque se vt præsenti periculo eripiat, se deinceps in eius potestate futurum, & ex eius præscripto vitam acturum.

[c] li. 2. ep. 7.

Dirus persecutor Bardas, curatur à Theodor. Redit ad hæresin, &

Theodo-

A Theodorus commiseratione motus, & sanitatem illi impetrat, & cum corpore, & animæ simul melius sit, mittit illi Deiparæ imaginem, quam totius vitæ custodem haberet. At ille vecors, vt conualuit, ad ingenium,& ad hæresim redit,pessimo consiliario vsus Smyrnensi pseudoepiscopo, à quo olei vasculo donatus, ad valetudinis confirmationem, vt primum illo inunctus fuit, morbus eum illico inuasit, ex quo & animam efflauit. Atque ille quidem hunc temeritatis suæ quæstum cepit. Christi verò famulus annum integrum, ac dimidium Smyrnæ degens in carcere, visitatus est à nonnullis suis antiquis discipulis, ex quorum conspectu consolatus est. hæc pluribus Michael in Theodori vita.

veteri morbo correptus efflat animam.

Hoc eodem anno, septimo persecutionis, ipsis Domini Natalitijs Leo Imperator interficitur à coniuratis in eum incitatis à Michaele Amoriensi, Maiestatis reo, & in custodia B ferreis compedibus vincto, à quibus euehitur in Imperium, Leonis vxore, & alijs Aula eiectis, & in Insulam Protam delatis, ibique castratis. Michael custodia liberatus, ita vt pedes adhuc in ferreis habebat cõpedibus inclusos (eorum enim claues in sinu Leonis asseruabantur) Imperatorio solio consedit, estque ab omnibus, qui tum in Palatio erant, Imperator salutatus, & adoratus. sub meridiem verò fama iam vndique dissipata, malleo per vim diffissis compedibus, neque manibus ablutis, neque Dei metu in animam suam inducto, neque vlla re alia, quam decebat fieri, peracta, ad magnum S.Sophiæ Templum prodijt, cupiens manu Patriarchæ coronari,& ab vniuerso populo salutari, solis fidens coniurationis socijs,& Leonis percussoribus. Fuit hic Michael Amorij natus superioris Phrygię C vrbe, in qua ab antiquis temporibus Iudæorum, & Athinganorum, aliorumq; impiorum multitudo habitabat. ex quorũ inter se consuetudine multiplex quædam, & varia hæresis erat conflata, qua hic imbutus, nec plane Christianus erat, nec Iudæus, sed monstrum ex pluribus nefarijs,& prauis opinionibus conflatum. hæc paucis ex Cedreno, qui ea pluribus ex eius temporis scriptore persequitur.

Michael ex compedibus euehitur in Imp. occiso Leone.

Michael Imp. monstrum hęresum.

Quod ad res spectat Occidentales, laboratum est in Gallijs potissimum peste hominum, & animalium : ob nimiam pluuiarum abundantiam secuta est, & penuria, cum nec à bello cessatum fuerit. hæc Annales pluribus. opportune hic reuocanda sunt in memoriam, quæ Carolus Magnus eiusmodi temporibus à sibi subditis populis præstari voluit D ista enim in Capitularibus ipsius leguntur. [a]

Pestis. Fames. Bellum.

[a] libro 1. Capitul.

De fame, clade, & pestilentia, si euenerit.

De hoc si euenerit fames, clades, pestilentia, & inæqualitas aeris, vel alia qualiscumque tribulatio, vt non expectetur Edictum nostrum, sed statim deprecetur Dei misericordia Et in præsenti anno de famis inopia, vt suos quisque adiuuet, prout potest. & suam annonam non nimis care vendat, & ne foris Imperium nostrũ vendatur aliquid alimoniæ. Et inferius: [b] *De Mendicis, qui per patrias discurrunt, volumus, vt vnusquisque fidelium nostrorum suũ pauperem de beneficio, aut de propria familia nutriat & non permittat alibi ire mendicando. Et vbi tales inuenti fuerint, qui sibi manibus laborent, nullus ei* E *quidquam tribuere præsumat.* Et inferius mãdat omnibus, qui beneficia regalia, tam de rebus Ecclesiasticis, quam de reliquis habere videntur. [c] *Vt vnusquisque suo beneficio familiã suam nutricare faciat, & sua proprietate familiam suam nutriat.* Sed & pretium statuit, dicens: *Non carius vendat, nisi modium de auena denarios duos; Modium de hordeo denarios quatuor: Modium vnum de sigele denarios quatuor; Modium vnum de frumento parato denarios sex.*

[b] li. 1 c. 124 De Mendicis quid pcipiat Carolus.

[c] cap. 132.

Sed & hoc ipso anno, qui & tertius incipit Apollinaris Cassinensis Abbatis, auctor est Leo Ostiensis, [d] Sarracenos inuasisse Siciliam, atque potitos esse Panormo.

[d] li. 1 Chr. Cass. c. 18.

Iam verò antequam anni huius claudatur periodus, de translatione S. Marci corporis agendum est.

venetis ab Heraclio donatur Cathedra S Marc. Ven Euangel. accipiunt. a S.Marc. [e] Marc. 19. [f] Luc. 16. Venet. S. Marcũ in patronum adoptant.

A Iam diu ante sedes eiusdem Euangelistę ab Heraclio Imperatore dono data fuerat Reipublicæ Venetæ, quæ eiusdem Euangelistæ studiosissima esse sciretur, vt quæ gloriaretur ab eodem sacrum Euangelium accepisse, antequam idem sanctus Marcus Alexandriam mitteretur à S. Petro.

Accidit planè ex diuina dispensatione, secundum illud dominicum, Habenti dabitur, vel illud: Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis erit; vt qui hactenus, quam religiosissime anniuersarijs ritibus solenniter colere consueuissent eiusdem sanctæ Euangelistæ memoriam, quem & in præcipuum patronum recepissent, cuius & præsens patrocinium sæpe experti fuissent. Eiusdem quoque sacras reliquias possidere meruerint. Accidit id sub Leone Imperatore, & Iustiniano Venetiarum Duce, vt est in tabulis Vaticanæ Bibliothecæ, in quibus huiusmodi historia prolixe descripta habetur. nos paucis referemus. B

Cùm Sarraceni Aegyptum obtinerent, Leo Imperator per diuersas Imperij prouincias edixit, ne quis negotiorum causa Aegyptum adiret, quod ipsum Venetiarũ Dux suis præcepit. Accidit autem, vt decem Venetorum naues, in quibus, præter cæteros nobiles erãt clarissimi, Bonus, Tribunus Metaumacensis, & Rusticus Torcellensis, vi ventorum Alexandriam deferrentur. Vbi cum aliquandiu agerent, & sepulchrum B. Marci orationibus frequentarent, & oblationibus eius patrocinium expeterent, contracta familiaritate cum eius custodibus, Stauratio Monacho, & Theodoro presbytero, illis persuaserunt, vt barbarorum seruitute abdicata, & S. Euangelistæ Marci corpore furtim in nauim imposito, cum ipsis Venetias nauigarent. Prospera igitur vsi nauigatione, & pluribus interim miraculis ad veritatis sancti corporis confirmationem editis, Venetias perueniunt, & à Iustiniano Duce, ac Vrso Oliuolensi Episcopo, magna solennitate sancto corpore excepto, in loco, qui apud eius Palatium, nunc quoque ostenditur, ordinatis cantoribus, & ministris, qui ibidem Deo laudes dicerent, collocatur. Cum verò Iustinianus Dux supra B. Corpus Ecclesiam vellet construere, morte præuentus est. Eius frater Ioannes vir pius, Ducatu excepto, elegantissimæ formæ Basilicam, ad eius similitudinem, quam supra Domini tumulum Ierosolymis viderat, construxit, in eaque venerabile Corpus deposuit, per quod multa beneficia præstantur credentibus, maximè autem in liberandis à dæmone obsessis. Atque hæc breuiter ex Vaticanis monumentis. Cùm autem ingentem thesaurum Veneti essent adepti, ne quo casu eo priuarentur, ita in sumptuosa à se ædificata basilica eadem sacra pignora collocarunt, vt vbi locorum in ea posita essent, penitus ab alijs fuerit ignoratum. cùm tamen certo ab omnibus, ex maiorum assertione credatur, ipsa eadem sancta Basilica contineri. C D

Corpus S. Marci defertur Venetias.

Christi Annus	Paschalis Pap.	Ludouici 8. Impp.	Indictione
821.	5.	Mich. Balb. 1.	14.

Inuentio S. Cæciliæ virginis & Martyris.

HOc anno à Paschali Romano Pontifice, corpus Sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris, ipsa reuelante in cœmeterio S. Sixti, seu Prætextati repertum est, aureis velatum indumentis, sanguine adhuc infusis, quod inuentum simul cum corporibus Sanctorum Martyrum Valeriani eius sponsi, Tiburtij, Maximi, necnon Vrbani, atque Lucij Rom. Pontificum transtulit in Ecclesiam eiusdem S. Cæciliȩ nomine nuncupatam, quam & plurimis donis auxit. E

Narrat hæc Anastasius, accepta ex eiusdem Paschalis Papæ litteris Apostolicis, quibus totius rei gestæ seriem prodit, quæ extant in Vaticana Bibliotheca.

Accidit autem, post annos ferè octingentos, A.D. Millesimo quingentesimo nonage-

A simonono, quo suorum Annalium, nonum Tomum, propediem prælo subijciendum, ipse auctor Cardinalis Baronius recognoscebat, vt eiusdem S. Virginis, & Martyris Cæciliæ sepulchrum, dum aliud agitur, detegeretur, Clemente VIII. summo Pontifice, à quo, Tusculi podagræ doloribus laborante, idem præmissus est Cardinalis Baronius ad rem totam explorandã, cuius rei exploratissimæ relatione facta; cũ post aliquot dies idem summus Pontifex Romam incolumis redijsset, & ipsum sacrum corpus piè veneratus esset, ipso tandem sacro die sanctæ Cæciliæ, cum celebri pompa, arcam ipsam cupressinam, in qua positum Virginis corpus repertum fuit, in argenteam aureis stellis fulgentem, quam idem Pontifex curarat, ea consuetis adhibitis precibus collocauit, atque intra lapideum monumentum vtramque ita simul compositam, clausit. In arca argentea eiusmodi posita, est foris inscriptio. Inuentio altera.

B

Corpus sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris, à Clemente VIII. Pont. Max. inclusum. Anno M. D. IC. Pontific. VIII.

Intus verò in argentea lamina ab eiusdem tituli Paulo Cardinali presbytero totius rei series, ita descripta fuit.

C Hic requiescit corpus S. Cæciliæ Virginis, & Martyris, quod à Paschali primo Pontif. Max. ipsa reuelante, repertum, & in hanc Ecclesiam translatum, & sub hoc altari vna cum corporibus SS. Martyrum Lucij, & Vrbani Pontificum, necnon Valeriani, Tiburtij, & Maximi reconditum, iterum post annos ferè octingentos Clemente VIII. Pont. Maxim. cum ijsdem SS. Martyribus lucem aspexit, die 20. Octobris, Anno D. Incarn. M. D. IC. Cuius S. Virginis corpus prædictus D. N. Papa Clemens veteri lignea capsa in qua iacebat, argenteæ inclusa intactum immutatumque, hoc eodem loco, in quo fuerat collocatum, post peracta Missarum solennia, maxima cum deuotione, & lachrymis, toto spectante populo, reposuit 22. Nouembr. ipso festo Virginis die M. D. IC. Ad cuius latus in alia seorsum capsa prædicti tres Martyres Valerianus, Tiburtius, & Maximus requiescũt. Necnon sub ipso Virginis corpore, in alia similiter arca prædicti duo Martyres, ac Pontifices

D Lucius, & Vrbanus, prout à Paschali Pontifice omnes in ijs conditi sunt.

Ego Paulus, Tituli sanctæ Cæciliæ, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis Sfondratus, cui licet miserrimo peccatori prædicta corpora, quæ diuturnitate temporis ferè in tenebris iacebant, & inuenire, & videre, & venerari à Deo Optimo Maximo datum est, memoriam hanc hisce litteris consignaui. Plura per eos dies, quibus magno populi concursu eodem frequentabatur Ecclesia, miracula edita fuisse, ait idem Cardin. Baronius.

E Quod rursum ad Paschalem pertinet, duas hoc anno misisse ad Ludouicum Imperatorem Legationes, habent Annales rerum gestarum eius, sed quibus de rebus non constat. Addunt etiam perlatum hoc anno nuncium Ludouico Imperatori de nece Leonis Imperatoris Constantinopolitani, & subrogatione Michaëlis Balbi, de quo deinceps dicẽdum, simulque de statu Orientalis Ecclesiæ sub eodem Michaele. Cùm igitur innotuisset vbique Leonis Imperatoris persecutoris Orthodoxorum interitus à Catholicis omnibus, qui vel in carcere, & vinculis, vel relegati tenerentur in insulis, vel delitescerent in montibus, & syluis, siue extorres profugi, huc illucque dispersi essent, Deo redditæ sunt immensæ gratiæ, quod liberati essent de ore Leonis, inter quos Theodorus Studitarum Præpositus,

quo plus cæteris fuerat ærumnis pressus, eo alacrius gratias ingentes Deo, qui tyrannum A abstulisset, digne persoluit, & imitatus Gregorium in Iulianum scriptis inuectum, suis item Epistolis eundem, vt Apostatam lacerauit, Dei prædicans in his potentiam, & fortitudinem. Cùm igitur à Naucratio, qui Constantinopoli continebatur, de omnibus certior factus esset, mox ad eum scripsit, in qua Epistola, [a] post aliqua: *Hoc verò adijciam*, inquit, *ad ea quæ dixi, oportuisse Apostatam eo quo scripsisti modo, vitam abrumpere: oportebat noctu tenebrarum filium occumbere: oportebat eum qui diuina templa deuastarat, in Dei templo nudatos in se gladios cernere: oportebat ad diuinum altare confugientem non saluari. qui altare ipsum destruxerat: in eam manum, quæ extensam sancta fuerat, sectionem inferri; in fauces, quæ impia eructarant, gladium distringi: in humerum eius, qui contumeliosè Christo insultarat, opportunum vulnus infligi; pro iniusti sanguinis effusione, iniustum sanguinem spargi; pro sectione, & dilaniatione membrorū,* B *atque tergorum, incisa Deo membra concidi; pro morte Sancta, impiam mortem exhiberi, & pro purpura panniculis indui semen inglorium. Hæc verò de casu gaudens impij, quin gemens, & lugens mortis genus sugillo, &c.*

Eiusdem in omnibus argumenti scripsit Epist. [b] ad Ioan. Logothetam, vnum ex Confessoribus.

Inter hęc autem Michael potitus Imperio tertia die edicto reuocauit omnes exules orthodoxos, & omnes carcere inclusos liberauit. *Etsi enim*, inquit Michael in Theodoro, *hæreticarum partium erat, haud quaquam tamen impudentia similis priori, nec molestus vlli erat, quod ei obsequi nollent, quæ vellet agere sinens vnumquemque.* Theodorus exilio liberatus, existimās C Imper. re vera orthodoxum, ipsum mirum in modum præconijs extollens, ad eum scribit Epist. [c] in qua post pauca: *Sicut in imperio vestro expressa imaginis susceptio, confessio est imperij vestri, & contra; ita & in Christo Rege vniuersæ terræ idem sumere licet, ac multo magis, quia regni eius non erit finis. Si ergo in negatione imaginis Christi negare Christum ipsum omni veritate demonstratum est; perspicuum est, & in adorationis eius improbatione, Christi quoque ipsius adorationem abrogari, &c.* Et mox: *Vt vniamur nos vertici Ecclesiarum Dei Romæ, & per eam tribus Patriarchis, &c.* Sic igitur Theodorus solutus vinculis, nihil antiquius habuit, quam iter Constantinopolim versus dirigere, quo dispersos discipulos congregaret, suumque repararet monasterium. *Post septimum annum, quam eiectus fuerat*, inquit Michael, *age qualis eius* D *reditus, quales omnium, quam illustres, quacunq; transibat, occursus, honoris, & gratulationis ergo intueamur. Per familias enim, & sodalitates distributi, certatim omnes contendebant, qui primi eū tecto exciperet, quis et primus lautia præpararet, probrum ducentes, idq; maximum, in hoc officio, posteriorem videri.* Quos occursus longius, & luculentius persequitur Michael. Sed quæ à sancto in via edita signa sunt, idem Michael quam fidelissime recenset. de puella oleo ab eo benedicto à febribus liberata: de Pardali hominem inuadente, per eius inuocationē in fugam auersa: de energumena, per impositionem manus, à dæmone liberata: de fluuio sæpe inundante, & agros vastante, intra terminum ab ipso præscriptum, Cruce in ripa defixa, represso. Ista Leo sui temporis res gestas, & quæ spectauit oculis prosecutus. Ita plane Deus hisce signis, ceu diuinis characteribus illustrauit sanctum suum, vt orbi innotesceret, veritatis eum orthodoxæ esse prædicatorem, Deo ipsius prædicationem confirmante, sequentibus signis. E Omissis autem reliquis, quæ ab auctore narrantur miraculis, cœptum Constantinopolim, vsque iter ipsius prosequamur. Visitauit in itinere Nicephorum Patriarcham; Petro anachoretæ, singulare quoddam vitæ, & asperum genus sectanti, & miraculis non exiguis illustri, ex quo aliqui offenderentur, consuluit, vt illud, ad aliorum vtilitatem aliquantum remitteret; & eius calumniatores admonuit, ne tātum virum temere proscinderent, quin potius talem virum adularentur, & laudarent.

[a] ep. 71. li. 2.
Insultatio in impij Leon. mortem.

[b] li. 2. ep. 80.

[c] li. 2. ep. 74.
Negatio imaginis Christi ipsius Christi negatio est.

Miracula per Theodor. edita

A Interea aduenit legatio missa ad Nicephorum Patriarcham ab Episcopis in Chersone relegatis, cum nondum de Imper. Edicto relaxationis ab exilio, cognouissent, qui legato Agapeto sanctissimo Monacho dederant in mandatis, vt Theodorum Studitam solueret, qua occasione scripsit tunc Theodorus ad ipsos Episcopos Epistol. [a] & statim petijt Constantinopolim, Patriarcha cum Episcopis minime eam adeunte, quod intrusus Pseudopatriarcha adhuc sederet. [a] li. 2. ep. 92.

Post hæc autem iubet Imper. vt Episcopi omnes tam Catholici, quam hæretici conuenientes, de dogmatibus conferant. His auditis conuenientes inter se Episcopi Orthodoxi confirmauerunt non decere in Concilium vnum cum hæreticis conuenire, id vetantibus Ecclesiasticis regulis: supplicauere tamen Imperatori, vt se audire velit, excusantes interea B sibi non licere cum hæreticis habere conuentum, nec audire penitus, nisi ad correptionem. hasque ad eum litteras omnium nomine conscripsere, hoc titulo. [b] Cath. pro-uocati ad conferendum cum hæret. negant sibi licere. [b] li. 2. ep. 86

Epistola ex persona omnium Episcoporum, & Præpositorum ad Michaëlem Imper.

Extat inter epist. Theodori, vtpotè quæ ab eo putetur fuisse conscripta. In ea primum gratias agunt, & eum laudant supplicantes audiri, inde aiunt non arbitrio Imperatoris tractanda diuina, nec sibi licere conuenire cum hæreticis. *Quod si quid est*, aiunt, *huiusmodi, de* C *quo ambigat, aut diffidat diuina Magnificentia vestra pie à Patriarcha dissolui posse, iubeat magna ipsius, & à Deo confirmata manus, ad communem vtilitatem*, A VETERE ROMA SVSCIPI DECLARATIONEM, PROVT OLIM, ET AB INITIO PATERNA TRADITIONE TRANSMISSVS MOS FVIT. *hac Christi æmule Imperator*, SVPREMA EST ECCLESIARVM DEI. *in qua Petrus sedem primus tenuit, ad quē Dominus dixit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.* Dubiorū declaratio Roma, pro vetere more petēda.

Locum hunc recitat Gennadius, [c] ad demonstrandam Apostolicæ sedis auctoritatem semper in Ecclesia cognitam, & prædicatam. [c] Expos. pr. Conc. Flor c. 5. sect. 17.

Episcopi igitur, & Theodorus conuenientes apud Imper. preces obtulerunt, vt & ipsi D proprias Ecclesias reciperent, & qui eas occuparent hæretici pellerentur, & de fide copiose differuerunt, sed surdo, & nihil intelligenti, quare hoc solum absurde stulteque illis respondit. Tametsi inquit, egregia & honesta sunt, quæ dixistis, at mihi nequaquam amplectenda, qui hactenus imaginem nullā colui, vel adoraui. Quocirca, & me æquum est eum manere, qui fui, & vos pariter pristinum statum retinere, opinionesq; vestras sequi. Per me enim licebit; nec cui iam obsistā, nisi quod imagines in regia vrbe à vobis erigi prorsus nolo, sed extra eam procul, & vbicunque volueritis. Quo audito statim exierunt. Theodoro ad Crescentis loca redeunte, ibique cum discipulis vitæ stadium decurrente. pergit Michael dicere de Thoma quodam Imperij rebelle, & tyrannidem affectante, qui popu- E lari omnia circum, & infestis armis peruagari cum cœpisset, omnes in regiam vrbem confluebant, in his quoque diuinus Pater Theodorus, in eaque vixit, donec seditio reprimeretur. Post congressum cum Imper. Theodorus de omnibus, quæ transacta cum eo essent, certiorem fecit Nicephorum Patriarcham, iam enim eodem fermè argumento, quo Episcopi, ipse Nicephor. Patriar. Epistolā ad eum scripserat, vt Cedrenus tradit, petens sacrarum imaginum restaurationem, & pietatis reuocationem. cui responderat Michael se nullum decretum de fide conuellere statuisse, neque quidquam eorum, quæ tradita iam, & concessa haberentur damnaturum, vel mutaturum. Quiuis securè id sequeretur, atque ageret, quod sibi probaretur, atq; liberet. Quo ipso etiam tempore reddidit idem Niceph. Politici, an magis athei, aut stulti Imp responsū. Seditio ad uers. Imp.

Patr.ad Theodorum Epistolam, condolens quod nondum suam, re vera pacem consecuta esset Ecclesia, per necem persecutoris Leonis. ea accepta Theodorus, eundem spe meliorum nisus est consolari, ad eum rescribens. [a] A

[a] li.2.ep.79. Cùm igitur degeret Constantinopoli Theodorus, Imper. verò ob motus Tyranni totus esset in rebus bellicis, summa fruebatur tranquillitate, beneque vsus occasione, nihil prætermisit loquendo, scribendo, vel quiduis agendo, quod conducere posset Catholicæ pietati, cuius rei gratia scripsit eodem tempore Epist. Catecheticam, [b] ad suos Monachos, nondũ in vnum collectos: in qua de reuocatis ex dispersione metio. Inter alios aït Monachorum Præpositos lapsos fuit Eustrasius, qui hæreticis manus dederat, occultè tamen, ob quam causam haud se inter lapsos pœnitentes constituit, sed inter sanctos, atq; iustos profitebatur, velut omni macula carens. Quod ergo quam longissime hic à salute esset, nisi ad curandum, vlcus aperiretur, Theodorus paterna charitate id minime facere prætermisit, ex multis arguens ipsum lapsum, & amanter ad pœnitentiam inuitans. [c] Porrò diuersus ab hoc ille Eustrasius Monachus Monasterij Agri, qui flagrans studio sacrarum Imaginum adiuit S. Ioannicium Anachoretam sciscitaturus de fine eius persecutionis, quando foret, vt desineret. A quo de Leonis proximo interitu responsum propheticum accepit, vt eiusdem Ioannicij admirandæ res gestæ continent. Inter hæc verò ille olim lapsus, inde verò vltroneus Confessor S. Niceta, qui in Glyceriam insulam relegatus, illic in angustijs sex egerat annos, & ipse edicto Imper. solutus exilio solitariam vitam agens, haud diu superstes, Deum spiritum reddidit, cuius ex hac vita migrationi duo sanctissimi Archiepiscopi Theophil. Ephesi, & Iosephus Thessalonicæ nobilissimi confessores, accurrerũt. Testatur ista omnia Theosterictus eius discipulus, qui & de eius corporis translatione facta ad eius Monasterium, per eius discipulos, cum solenni psalmodia, memorat, & de energumenis liberatus, & de muliere à fluxu sanguinis ad eius reliquiarum contactũ, sanata. Porrò dies, quo ad superos transijt, tertia Aprilis anniuersariè celebratur. B C

[b] li.2. ep.9.

[c] li.2. epist. 106.

S. Ioãnici* prædicit mortem Imp.

S. Nicetæ obitus.

miracula.

S. Theoph. Abb. trãslatio, & miracula.

S. Ioãnicij miraculũ.

Translatum & tunc fuit venerandum corpus S. Theophanis Confessoris Præfecti Monasterij Sigriani, qui cùm post biennium carceris in Samothrace insula obdormisset in Domino, inde delatum corpus conditum fuit in Ecclesia S. Procopij Martyris, vbi & ipse innumeris fuit illustratus miraculis. Ad cuius adorandum sepulchrum è monte in quo habitabat, cum aduenisset S. Ioannicius, & Thaso appulisset, Monachique, & omnes accolæ ad eum adeuntes, quererentur de vexatione, quam à serpentibus paterentur, & obtestarentur supplices, vt opem ferret, precibus, quasi sagittis, in eos emissis, è cauernis extractos in mare demersit. Erat autem Ioannicius hic decus Anachoretarum sæculi huius, & ornamentum, studiosissimus sacrarum imaginum, cuius rei specimina haud vulgaria edidit, cum sæpius experiri accidisset. inter alia autem illud plane memorabile, cum piam fœminam signo Crucis à graui morbo liberauit, maritum verò sororis, osorem imaginum, vincens naturam, precibus orbauit. hæc, qui res eius gestas scripsit. D

Theodorus, & Theophanes fratres Palæstini S. Sabæ cœnobij professores, sub Leone, ob orthodoxam fidem in Pontum relegati, per edictũ Michaelis ab exilio relaxati, Constantinopolim cum venissent, & pietatem liberè prædicarent, multos ex magistratibus, & ex reliqua multitudine in suam trahebant sententiam: Quorum tantam virtutem non ferens Ioan. Magus Aegyptius, eo deterior, quod habitũ Monasticum gerebat, & ad decipiendum aptior, quantumuis Imp. cessationem à persecutione indixisset, tantũ sibi sumpsit, pro ea gratia qua valebat apud eum, vt eos in carcerem conijceret, & post etiam expelleret è ciuitate. Contigit & tunc ipsum Theodor. Studitam ab vrbe eijci, aliosq; fugari, testatur epist. [d] ad Thomam Patriarcham Ierosolymit. à quo litteras acceperat. E

[d] li.3. epist. 121.

A Hic idem pariter annus numeratur primus[a] Habdarrhagman Regis Sarracenorum in Hispania, cuius primordijs Cordubæ, vbi sedem Regni fixerat, coronati sunt martyrio Adulphus, & Ioãnes, quorum gloriosum Agonem latissime scripsit Spera indeo Abb. quod testatur S. Eulogius in suo Memoriali[b] Sanctorum. a Moral. in Sch.ad Eulog. b Li.2.c.8.

Hoc eodem anno reddunt Annales Francorum, in rebus gestis Ludouici Imperatoris motus Fortunati Gradensis Patriarchæ, Maiestatis rei, quem referunt ad Palatium euocatum, quod Ludouicum in perfidia confirmaret, & artifices ad Castella munienda illi suppeditaret. eum verò furtim Constantinopolim fuisse profectum. ex quo intelligitur Gradensem Ciuitatem fuisse sub Ludouico, & perseuerasse in eo statu, quo eius Pater Carolus reliquerat, in cuius prouinciarum Archiepiscopatibus numerantur ab Eginhardo Forum B Iulij, (id est Aquileiæ,) & Gradus Ecclesiæ. Fortunatus Grad. Maiestatis reus.

Christi Annus	Paschalis Pap.	Ludouici 9. Mich.Balbi 2. Impp.	Indict.
822.	6.		15.

LVdouicus Imperator extimulante eum assidue conscientia eorum, quæ in nepotem Bernardum, & consobrinum Adelardum, & alios cognatos peccasse sibi videbatur, publicam, magno humilitatis exemplo, tantus Imperator subire voluit pœnitentiam, in celeberrimo Atiniacensi conuentu Episcoporum, Abbatum, Principum, & magistratuum, vt habent veteres Annales, & alij omnes rerum Francorum scriptores. De ritibus, & tempore huius publicæ pœnitentiæ multa extant in Capitularibus Francorum.[c] Sed cur hoc potius anno de admissis culpis pœnitentiam egerit Ludouicus, ex Paschasio Ratberto, huius temporis scriptore, qui res gestas S. Adelhardi scriptis est prosecutus,[d] possumus intelligere. Acciderat enim, vt qui ante septennium S. Adelhardus Corbeiæ in Gallia Abbas, idemque consobrinus Caroli Magni, (de quo superius dictum est) ab eodem Ludouico, quibusdam calumnijs circumuentus, exulare sit iussus: postliminio restitutus, ipsum libere monens, quod ad id agendum prouocauerit Imp. qui & ex eo nimio afflictus est dolore, quod in virum Sanctissimum adeo enormiter deliquisset. subdit etiam quomodo idem fuerit auctor eidem Ludouico Imp. vt in expiationem delictorum admissorum Corbeiam in Saxonia erigeret Monasterium, à Corbeia Galliæ, cui inseruierat Abb. nomen accipiens, cui D & idem Adelhardus præficeretur Abbas. Hoc namque anno iacta esse fundamenta Corbeiæ Saxoniæ æque Lambertus affirmat, sequenti vero Adamus.[e] C (margin) c Li.5.c.58 59.63.& 71. d Apud Sur.2.Ia. Corbeia Saxonica ædificata. e Li.1.c.15.

Fuit autem aliquãdiu idem Monasterium Schola Sanctiss. virorum, inter quos primus enituit S. Ansgarius Apost. Sueuorum, atque Danorum, reliquorumque interiorum Germanorum.

Quod ad res pertinet Orientis, Constantinopolis à Thoma Tyranno, vnius anni spatio inchoato à præcedenti Decembri, obsessa perseuerauit, vt ex antiquioribus auctorib. scripsit Cedrenus. Hic ex obscurissimo genere transfuga ad Sarracenos, apud quos, eiurata fide Christiana per annos permansit: postea rediens ad Romanos Constantinum Ireue E Imperatricis filium se finxit esse, qua arte comparata sibi perditissimorum hominum manu, sub Leone Armeno occupauit Armeniam, & alias regiones. Creato verò Michaele Imperatore maioribus collectis copijs diuersarum gentium, Rom. Imperij inimicarum Constantin. terra marique obsedit, & loca complura munita cepit. Michael autem auxilio Regis Bulgarorum Thomam profligauit, & Hadrianopolim profugum à ciuibus deditũ cepit, itemque eius adoptiuum filium Theodosium exmonachum, quos manibus pedibusque mutilatos lento supplicio interfecit. Tho. Tyran. obsidet Constantin. Tyrannus Thomas capitur, & interficitur.

Terræmotus.

Fuit item hoc tempore ingens terræmotus, quo dirutis muris Castelli cuiusdã Michael potitus est. Qui tot felicibus successibus elatus magis, ac magis in sua confirmatus est impietate, ex prosperis euẽtibus metiens suæ fidei veritatem. Verum tantam cladem per Tyrannum in Rom. Imper. illatam, & alias cœlitus à Deo irato diuersis modis immissas, nonnisi in vltionem perfidiæ accidisse, qui sanioris fuere mentis intellexerunt, vt est apud Cedrenum. A

Quo autem tempore bello ciuili laborabat Constantinop. Ciuitas: Sarracenos, qui erãt in Hispania, occupasse Cretam Insulam Græcorum Annales testantur. Qui vt eam retinerent, Monachi vsi consilio in loco tuto Candace nominato vrbem munitam extruxerunt, ex qua vniuersæ insulæ dominarentur. factumque est ex eo, vt insula Candax, & deinceps Candia appellaretur. habet ista de loco munito Cedrenus. B

Christi Annus 823. | *Paschalis Pap.* 7. | *Ludouici* 10. *Mich. Balbi* 3. | *Impp.* *Indict.* 1.

Lotharius Cæsar à Ludouico Patre Imp. in Italiam missus, ad Rempub. ordinandam, euocatus Romam à Paschali Pont. Imp. coronatus, & Augustus est appellatus, indeque redijt ad Patrem in Germaniam. ex Ludouici Imper. vita.

Imp. cognoscit de cæde Romæ facta.

Interim perfertur ad Imper. Ludouicum, Theodorum Primicerium, & Leonem Nomenclatorem Luminibus priuatos, ac inde decollatos in Patriarchio Lateranensi; in cuius rei crimen vocaretur ipse Romanus Pontifex Paschalis, qui statim legatos de sua purgatione ad eum misit, qui tamen suos etiam legatos ad rem totam perquirendam, & cognoscendam, Romam ire iussit. qui reuersi nunciarunt Paschalem Papam de interfectorum nece, cum plurimis Episcoporum sacramento se purgasse, sed & eos, qui interfecti essent, iure cæsos asseuerasse. Quibus auditis Ludouicus Legatos Paschalis dimisit. hæc ex vita Ludouici: eadem reliqui eiusdem temporis scriptores. C

Paschalis Papa miraculis clarus.

Sed suspicio tanti criminis in tantæ virtutis, & sanctitatis hominem non cadit, qui ingentia etiam miracula patraret, in quibus illud refertur ab Anastasio: Quod cum ædes in quibus diuersarentur Angli, ingens noctu incendium corripuisset, iamque pene tota porticus, quæ duceret ad Basilicam Principis Apostolorum, conflagrasset, Beatissimus Pontifex nudis pedibus accurrerit, seque flammis obiecerit, quæ eius precibus, & circunstantis populi, Dei opitulante misericordia restinctæ sint. D

Prodigia.

Porrò hoc eodem anno, sicut Oriente, in Occidente etiam crebra visa, atq; audita prodigia, ex terræmotibus inusitatis, ex igne de cœlo lapso; ex quo factæ sunt conflagrationes locorum, pluuia lapidum cum grandine admixtorum, inusitatis fulminibus, pestilentiaq; hominum, & animalium, & alia plura. Imperator, his auditis, in conuentu apud Compendium habito, crebro fieri ieiunia; orationumque instantia, atque Eleemosynarum largitionibus diuinitatem per Sacerdotum officium monebat placandam, certissime dicẽs per hæc portendi magnam humano generi imminere cladem. Ex Ludouici vita. E

a Li. 5. c. 136. b Lib. 3. ca. 13. apud Sur. 2. Iun.

Quæ autem facta fuerit precum indictio, cum subsequens pestis, fames, & alia mala clades vexaret Gallias, ex Capitularibus [a] Francorum habetur. Quarum cladium meminit Eginhardus, in Marcellino, [b] & Petro.

Hoc ipso anno concessione Paschalis Papæ Ebbo Archiepiscopus Rhemensis ad Danorum conuersionem profectus est, eiq; Halithgarius adiunctus. Sic Adam Canonicus Rhemensis.

Quod ad res spectat Orientales, hoc ipso anno, cum adhuc etiam bello ciuili Imperium

A fluctuaret, veritus Michael ne accessione Orthodoxorum Tyranni potentia nimium augeretur, astuto consilio laborauit, vt eos cum hæreticis conciliaret, & pacem stabiliret, refragantibus Catholicis, quod id canones prohiberent. Qui tamen rationem sanciendæ pacis proposuerunt, litteris [a] per Theodorum Studitam scriptis ad Leonem Sacellarium, in quibus, post multa. *Quòd si roget*, inquit, *quispiam, quo pacto id fieri possit*, nimirum, vt Ecclesia vniatur. *si excedant, inquam, Ecclesia Heterodoxi, & propriam sedem recipiat Nicephorus Sacer Patriarcha. Qui coacto eorum conuentu cum quibus certamen sustinuit, si fieri non possit, vt ab alijs Patriarchis adsint Vicarij, (quod certè fieri potest, si velit Imper. Occidentalem interesse cui & potestas summa defertur Synodi œcumenicæ,) attamen pacem conficiet, & coniunctionem synodicas suas ad primæ sedis Præsulem mittendo. Quod si hoc minime probet Imper. deflexitque, (vt ipse ait) à veritate Nice*B *phorus Antistes.* MITTENDA EST AD ROMANVM, EX VTRAQVE PARTE LEGATIO, ET INDE FIDEI ACCIPIENDA CERTITVDO. *Etenim sic res habet, vt si aberret vnus è Patriarchis à ceteris eiusdem ordinis (quemadmodum diuinus Dionysius tradit) correctionem admittat, non ab Imperatoribus iudicetur, exurgant licet omnes quotquot vnquam fuerant Imperatores Orthodoxi.* Hactenus ex litteris Theodori. At verò quod ad Orthodoxos pertiner, ne cum hæreticis subterfugiendo congressum, quem expeteret Imperator, viderentur diffidere iustæ causæ, atque errorem fouere, placuit eidem Theodoro, nomine omnium vbique existentium Orthodoxorum, Apologeticam ad ipsum Imperatorem, & eius filium Epistolam dare, qua de fide Catholica, quam profiterentur, redderent rationem cui-C que petenti. in qua post probatas, & receptas septem œcumenicas Synodos, pergit secundis tria probationum capita, & ex antiqua consuetudine, de sacrarum Imaginum veneratione doctrinam firmiter stabilire.

[a] Lib.2.ep. 29.

A Rom. Pont. petenda fidei certitudo. Audis Græcule S. Patrem Græcum? Patriarcha ab omnibus simul Orthod. Imper. iudicari non potest.

Ad hoc tempus spectat, quod Michael res gestas à Theodoro prosequutus, ait, Thoma suis copijs repente destituto, & in potestatem Imper. redacto, Theodorum Constant. iterum reliquisse, & in Acritorum peninsula sedem fixisse, ex qua sæpius ad Patriarcham ventitaret; Patriarcha vicissim amoris officia reddente, animique studium multis argumentis declarante. idque vterque præstabat, vt calumniatores conuincerent falsitatis, qui Theodorum Schismaticum cõfinxerant, & à Patriarcha auersum, & Idionomum appellarent, id D est priuati iuris auctorem, vt ipsemet Theodorus testatur Epistola [b] ad Petrum Nicææ Episcopum. in qua affirmat se post visitationem Patriarchæ, alios etiam Sanctos Patres inuisisse, in quibus per hos ferme dies visitauit & B. Ioannicium, de qua visitatione extant hęc in Actis eiusdem. *Ioannicio Patri*, inquit auctor, *erat studio, si quos ad se audiebat ascendere, è monte descendere. & eis obuiam procedere. cur hoc faciens? magnam in ascensu resecans vexationem eorum, qui ad ipsum ascendebant. est enim asper, & accliuis ad montem ascensus, & non facile, nec expeditam prębens iter ascendentibus.*

[b] Lib.2. Ep.127.

*Aliquando itaque is cui obtigerat Chalcedonensis Pontificatus, & sui Nicete, & Theodor. Præfectus insignis gregis Studij cum Ioseph & Clemente ad ipsum accedebant. Hoc autem cum cognouisset Sanctus, volens eorum magnam leuare viæ molestiam, ad eos descendit de monte. Cum vero hominis Dei essent partes, & facere, & dicere ea quæ essent Deo grata: in sermone quem apud ipsos*E *habuit. censebat humilitatem esse præferendam omnibus virtutibus. Postquam autem ad cibum sumendum iam accessissent: Ne conturberis, inquit fratri Iosepho, sed esto paratus ad exitum: Hoc quidem tunc sic dictum, quidnam sibi vellet dubitabatur ab ijs, qui audierant. Cum autem post decem, & octo dies Ioseph è vita decessisset, rectè intellexerunt quid sibi vellet, quod magnus dixerat.*

Hæc de his auctor. Accidit inter hæc mirandum quidpiam, quod filius Leonis Armeni

Basili

Basilius nomine, qui exectus Michaelis Balbi Imper. iussu, vocem amiserat, ad statuam S. Gregorij Nazianzeni vocem receperit, & cum ea catholicam pariter fidem in cultu sacrarum imaginum sit consecutus, necnon mater eius Theodora, seu Theodosia nuncupata, in Monasterio relegata pariter se Orthodoxis adiūxerit. hæc Curopalata, ex quo Cedrenus, qui licet de matre eius Augusta nihil meminerit, liquet tamen Theodori Studitæ testificatione ipsam vna cum Basilio filio fidem catholicam esse professam in manibus quorūdam Orthodoxorum Monachorum; paratamque fuisse eius rei gratia, si oporteret, sustinere quoque martyrium. Extat siquidem ad vtrumque eius Epistola,[a] in qua post multa ad gratulationem, & instructionem, hæc habet ad historiam spectantia: *Cæterum postquam designata nobis fuit à magno Imperatore Chalcita Insula ad domicilium habitationis, non mediocriter contristauit, non solum nos, sed multos etiam ex Patribus, quod vniuersorum fratrum cœtus, cum Antistite vetere suo monasterio eiecti sunt, & nunc huc illucq́; circum agantur, & quod visi fimus linguas aperire ad pristina conuicia. Veruntamen quoniam per Clementem spiritualem filium nostrum respondistis, ita atque ita constitutam ex regia auctoritate rem fuisse, tristitiam depulimus. Hoc verò obtestamur, vt quantum conniti vobis licet, egredientium dolorem mitigetis, &c.* A B

[a] *Lib.* 2. *Ep.*204.

Porrò Clemens iste, cuius hic mentio habetur, Præpositus eiusdem erat Monasterii, tabellarij tamen munere fungens, pietatis causa, vt idem Theodorus affirmat in Epistola,[b] ad dispersos fratres.

[b] *Lib.* 2. *Ep.*90.

Christi Annus	*Eugenij Pap.* 2.	*Ludouici* 11.	*Impp.*	*Indictione*
824.	1.	*Mich.Balbi* 4.		2.

C

Præter ea quæ dicta sunt, hæc de rebus gestis Paschalis leguntur, incerto tamen Pontificatus anno, apud Anastasium: Multa Sanctorum corpora diligenter perquisita honeste intra Vrbem recondidit, stipendium clericis auxit; Captiuos in transmarinis regionibus, viros, & mulieres, & in partibus Hispaniæ, & alijs longinquis regionibus, sicut bonus Pastor, redemit: Ecclesias plures restaurauit, ornauit, dotauit. Vestes plurimas, & vela pretiosa ad ornatum Ecclesiarum comparauit: Ad varias imagines, vasa, & alia ornamenta ad 360. amplius auri libras impendit; argenti plusquam 400. quod constet; nam plurium deest numerus, præter gemmarum, & variorum marmorum genera. D

Papa redimit captiuos Eccl. restaurat, & ornat.

Hoc ipso anno Paschalis Papa, cum sedisset annos 7. m. 3. d. 16. secundum Anastasium, siue 17. moritur pridie Idus Maias, & post quattuor dies creatur 14. Kal. Iun. Eugenius, ex presbytero Card. Tit. S. Sabinæ; de quo Anastasius.

Hic venerabilis, & præclarus vir magnæ simplicitatis, ac humilitatis fuit, doctus scientia, & sermone præcipuus, forma decorus, largus petentibus, mundi contemptor: sola, quę Christo essent placita, diebus, ac noctibus cogitabat.

In rebus gestis Ludouici, vbi de hac electione fit mentio, sic habetur. *Cum duo per contentionem populi fuissent electi, Eugenius tamen Archipresbyter Tituli S. Sabinæ vincente nobilium parte, subrogatus, & ordinatus est.* E

Veruntamen cum vniuersa Vrbs dissensionibus agitaretur, de illis à Pont. Ludouicus per Legatum admonitus, cum ad Britannicam expeditionem per se faciendam esset intentus, Lotharium filium Imperij consortem Romam misit, qui ab Eugenio Pontif. honorifice susceptus, cum iniuncta sibi patefaceret, statum Popul. Roman. iamdudum, quorundam Præsulum peruersitate deprauatum, memorati Pontificis beneuola assensione, ita correxit, vt omnibus qui iacturam bonorum passi erant, satisficeret. Ex rebus gestis Ludouici Imperat. Quæ per ipsum Lotharium in Vrbe facta sint, ex ipsius tunc ibidem[c]

[c] *Apud Sigonium de Regno Ital. in Ludou. anno* 825.

A edita constitutione, [a] accedente consensu Roman. Pont. intelligitur: sic enim se habet.

VOLVMVS, VT AD ELECTIONEM PONTIFICIS *nemo audeat venire, neque liber, neque seruus, qui aliquod impedimentum inferat, exceptis illis tantum Romanis, quibus antiqua fuit consuetudo concessa per constitutionem SS.PP. eligendi Pont. Quod siquis contra nostram iussionē facere ausus fuerit, exilio afficiatur. Volumus, vt cunctus Pop. Rom. interrogetur, qua lege velit viuere, vt ea qua professus sit viuere velle, viuat, eiq; denuncietur, vt hoc vnusquisque sciat, tam Duces, quam iudices, vel reliquus populus. Quod si in offensionem suam contra eandem legem fecerint, eidem legi, quam profitentur, ex constitutione Pontificu, & nostra subiacebunt. De rebus Ecclesiarum iniuste occupatis per occasionem, quasi licentia accepta à Pontifice, & de ijs quæ nec dum reddita sunt, & tamen* B *fuerunt à potestate Pontificum occupatæ, volumus, vt per legatos nostros restituantur.* Et post pauca: *Nouissime admonemus, vt omnes homines sicut Dei gratiam, & nostram habere desiderant, ita præstent in omnibus obedientiam, ac reuerentiam huic Pontifici.* De libera electione Rom. Pōt.

Quo pariter anno Lotharij in via Comes Orthigarius Episcopus Moguntinus Corpora SS. Seueri Episcopi, & vxoris eius Vincentiæ, & filiæ Innocentiæ Rauenna sublata, in suam Ecclesiam Moguntiam transtulit. hæc eadem Rubeus in historia Rauennate, additque ex Agnello historico, qui his temporibus vixit, Lotharium ex S. Apollinaris Ecclesia in classe dicta, lapidem Porphyreticum in Gallias abstulisse, pretiosum admodum, in quo sepultum fuerat Mauri Archiepiscopi cadauer, quod in Gallijs S. Sebastiani altaris vsui C cessit.

Michael Imperator penitus liberatus tyrannide Thomæ, repressis omnino bellis ciuilibus, vna cum Theophilo filio iam antea Imper. creato legationem cum litteris misit ad Ludouicum.

Qui cum Iconomachus esset, Catholicus tamen volens apparere, adiecit & alias litteras ad Romanum Pontificem, vna cum oblationibus inferendis in Ecclesiam S. Petri, vt huiusmodi pietatis velamento pios falleret. Hæ litteræ acceptæ sunt ex conuentu Parisiensi, in eadem causa cultus sacrarum imaginum, habito, sub eodem Imperatore, anno sequenti. In titulo Michael non vocat absolute Ludouicum Imper. sed Regem Francorū, & Lon- D gobardorum, & vocatum eorum Imper.

Scribit de prouectione sua ad Imperium, & de bellis ciuilibus per Thomam excitatis, (cuius historiam persequitur) ob quas prius legationem mittere non potuerit. ambit hæreticus communione iungi cum Catholico Imperatore Ludouico, multas ingerens calumnias in catholicos, circa cultum sacrarum imaginum, iactans Conciliabulum Iconoclastarum.

Legatione audita, & responso dato Ludouicus Imperator Romam eos deduci iussit, adiunctis suis etiam Legatis ad Romanum Pontificem: Porrò Legatorum Michaëlis vnus fuit Fortunatus Archiepiscopus Venetiæ, vt ipsemet Michael Imperator appellat. quem E de sua fuga percunctatum Ludouicus Romam ire voluit, vt à Pontifice examinaretur, vt est in rebus gestis Ludouici.

Allatos autem tunc in Gallias per Oeconomum Constantinopolitanę Ecclesiæ, vnum ex Legatis, superius nominatum Theodorum Diaconum, libros Sancti Dionysij Areopagitæ Hilduinus in Epistola reddita Ludouico testatur, his verbis. *Authenticos autem eosdem libros Græca lingua conscriptos, quando œconomus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, & cæteri missi Michaëlis, legatione publica ad vestram gloriam Compendio functi sunt, in ipsa vigilia solemnitatis S. Dionysij, pro magno munere suscepimus. Quod donum deuotioni nostræ, ac si cælitùs allatum, adeo est diuina gratia prosecuta, vt in eadem nocte decem, & nouem nominatissima virtutes in ægrotorum sanatione variarum infirmitatum ex notissimis, & vicinitati nostræ personis contiguis, ad laudem, & glo-* Dionys. Areopa. opera in Gallias delata.

riam sui nominis orationibus, & meritis excellentissimi Martyris Christus Dominus sit operari dignatus. A
Hæc Hilduinus Abbas Monasterij S. Dionysij apud Parisios, qui & eiusdem Ludouici iussu eadem Dionysij opera ex Græco in Latinum vertit. Extat de his eiusdem Imper. ad ipsum Hilduinum Epistola, & alia Hilduini ad ipsum reddita.

Interea verò vbi ipse Imperator Ludouicus ex legatione Michaelis, inter alia, ea quæ ad cultum SS. imaginum viderentur spectare, cognouit, vt de omnibus diligentissima posset haberi discussio, legatos misit ad Romanum Pontificem, qua ab eo peteret, non Synodi cogendæ dari facultatem, sed tantum colligendi viros doctos, qui ea de re exquirerent, ac disputarent: constant hæc ex conuentu Parisiensi,[a] & ex litteris Ludouici Imperatoris anno sequenti datis.[b] Cum igitur missi à Ludouico Rege Legati Romam peruenissent: Rom. B Pont. temeritatis eos redarguit, quod antiquam coalitam per multa sæcula Ecclesiast. de sacris imaginibus consuetudinem immutare temere conarentur. Cæterum ne videretur agere auctoritate potius, quam ratione, petitam ab Imperatore licentiam de his agendi, ac disputandi concessit.

a pag. 22. & 23. b Eadem Syn. pag. 13. & 6.

Christi Annus 825. *Eugenij Pap. 2.* 2. *Ludouici 12.* *Mich. Balbi 5.* *Impp.* } *Indictione* 3.

Collatio de imaginum veneratione.

IVssu Ludouici Imperatoris, secundum petitam & acceptam licentiam à Romano Pontifice, prope Parisios facta est collatio de imaginum veneratione, quæ male inscribitur C Synodus Parisiensis, plurimum namque differre inter Synodum, & collationem, maiores nostri suis scriptis reliquere testatum. Erubuisse visa sunt posteriora sæcula, quæ in hac collatione facta scriptisque mandata sunt, ac ea de causa Acta ipsius occuluisse, vt amplius non sint visa, nec vllus reperiatur de tot scriptoribus, quibus Gallia abundauit, qui vel leuem mentionem de ea habuerit, quæ demum his proximis annis Francofurti excusa in lucem prodijt, auctore editionis minime se prodente, quod non leuem malæ fidei suspicionem inducit, qui opus perpetuis tenebris dignum in odium, & inuidiam catholici nominis euulgarit. Sed tantum abest, vt quod voluit, assecutus sit auctor, qui edidit, vt potius contrarium nolens, & inuitus sit operatus: cum ex litteris quas recitat Ludouici Pij ipsa pietas in tenebris elucescat, nimirum quantum sit apud Romanum Pontificem in vniuersa D Ecclesia iuris, & potestatis, & quanta Imperatores prosequi eos debeant reuerentia, & colere obseruantia. Quod in primis spectat ad ipsos, qui adfuerunt collatores. (vt omnis erroris origo, & causa pandatur.) sciendum est, quod ex male percepto sensu Sancti Gregorij Papæ, in Epistola ad Serenum Massiliensem Episcopum, inualuit apud eos error ille, quo dicerent, sacras imagines in Ecclesijs ad docendum tantum, non ad eas adorandas exponi debere. Ex qua falsa assumpta semel assumptione, in illud simul præcipitiū sponte ferrentur, vt septimam œcumenicam Nicænam Synodum, eo nomine condemnarent, mentientes quod in ea latriæ adoratione iuberentur imagines adorari. Sic igitur occasione legationis hæretici Imper. Michaelis cicatricem male obductam refricantes, vulnus E periculosius induxerunt, quod antea infectum in Francofordiensi Concilio, iam fuerat abolitione Actorum illorum plene curatum, sed nunc ob inscitiam collatorum, & nequitiam pariter, vt apparebit, dira exulceratione recruduit.

Collatores igitur isti, quibus data fuit à Romano Pont. tantum inquirendi facultas, definierunt ipsi, sententiamque protulerunt in Epistolam Hadriani, & in ipsam œcumenicam septimam Synodum, & quid de imaginibus sentiendum sit ipsi primæ sedi legem præscribere studuerunt, vt constat ex ipsorum Epistola ad Ludouicum, & Lotharium Imperato-

A peratores: Consuluerunt suaseruntque ijdem eadem Epistola Ludouico Imperatori, vt nomine Romani Pontif. litteras scriberet ad Michaelem Imperatorem de ratione imaginum.

Quin,& illud amplius præstiterunt, vt litterarum formam, quas ipse Ludouicus scribere deberet, pro ineunda concordia omnium Ecclesiarum ad ipsum Romanum Pontificem, ipsi scriberent,& ad ipsum Ludouicum transmitterent. In quibus illud maxime notandum, quod aiunt, non nimium Rom. Pont. addicti, sed vi veritatis adacti:

*Vnde sicut dignum est,& vere dignum,& iustum est, vt praeunte Spiritus sancti virtute, ille inter eos in nomine Domini talia correcturus,& ad viam veritatis sanctissimo moderamine reducturus, primus in hominibus arbiter occurrat, quem Deus omnipotens in sede Apostolica collocare, eorumq; Vica-*B *rium eidem Sancta sua Ecclesia dare dignatus est,& ob hoc ei nomen speciale in toto orbe terrarum ab eadem S. Dei Ecclesia, pra omnibus Pontificibus decretum est, vt solus, non sua abusione, sed SS. Apostol. auctoritate, Vniuersalis Papa dicatur, scribatur & ab omnibus habeatur, &c.* Papa vniuersalis dicitur, & habetur ab omnibus.

Qui igitur sibi adeo visi sunt esse sapientes, præter hæc, formam quoque præscripserunt earum litterarum, quas Ludouicus nomine Pontificis mitteret in Orientem ad Michaelem, atque Theophilum Imperatores, quas antiquitas nominauit pacificas, quod essent pacis conciliatrices. Sed quod eas absque consensu eiusdem Rom. Pont. mittere non liceret: idem Ludouicus Imperator, per legatos suos, easdem ipsas misit ad eundem Romanum Pontificem inspiciendas, suadens, vt ad sanciendam concordiam totius Ecclesiæ illis vti deberet: Ita boni isti Imperatorem maxime pium pro arbitrio traducentes, abusi Zelo ipsius, quæ pietate eius indignissima essent, præstare fecerunt, quæ præter id quod plura con-C tinerent indigna Rom. Pont. complures admixtos haberent errores, eosque grauissimos. Extant ipsæ in eodem libello Parisiensis, quam vocant, Synodi. [a] quas Ludouicus Imperator cum suis litteris,& Legatis misit ad Romanum Pontificem, [b] cum admonitione facta suis Legatis, vt cum Rom. Pont modeste agerent, nec eum de re nimium vrgerent. Atque ita Gallicani isti consultores, male cósulti, parum abfuit quin in errorem traherent pium Imperatorē, sed Deus cadere illū non permisit. Qua in re mali consultores ipsius arguendi sunt magis, vt qui post œcumenicum Nicænum concilium, post Romanum illud ad quod conuocati sunt doctiores Episcopi Gallicani, postque alias itidem Synodos Romæ habitas ea de re aduersus Iconoclastas, post tot decretales Epistolas Rom. Pont. post Hadriani D Papæ aduersus eosdem Gallos Apologiam, ad Carolum Magnum missam, post Acta illi Francofurdiensis Synodi, quibus ab eis impugnatus esset idem cultus imaginum, post etiam,(ne hoc prætermittamus) Orthodoxorum Orientalium doctissimaq; scripta,& per tot Confessores effusum sanguinem, atque consummata martyria, post denique consensum quatuor sedium Patriarchalium totiusque Catholicæ Ecclesiæ, ipsi adhuc suæ ipsorum pertinaciæ immobiles hactenus inhærerent,& alios ipsam Apostolicam sedem, si licuisset, in eundem secum errorem adducere adeo laborarent.

[a] Pag. 126.
[b] Pag. 153.

Quod autem ad Eugenium Pontificem spectat, certum est, nec minimum quidem deflexisse à maiorum suorum confirmata traditione, scriptaque sententia. Imò & coniectu-E ra est, ea qua par erat seueritate, redarguisse Legatos illos, cum nunquam post hæc reperiantur ipsi, vel alij Occidentalis Ecclesiæ ea ex causa, vel verbum fecisse. quod autem directā legationem sequenti anno ab ipso Romano Pontifice ad Ludouicum Imperatorem Francorum Annales, sub ipso Ludouico conscripti, testentur, licet quid detulerit, nihil dicant, tamen verisimile valde videtur, ad hoc legationem ab Eugenio in Galliam missam, quo ab assertis erroribus reuocaret Pontifex Ludouicum. Inhæsisse quidem omnium suorum prædecessorum vestigijs Eugenium Papam, ex Præfatione ad septimam Synodum, ab

A Anastasio Bibliothecario scripta ad Ioannem Octauum Romanum Pontificem satis certo intelligi potest, dum ab eo asseritur inconcussam semper mansisse Apostolicæ sedis eandem assertionem de cultu sanctarum imaginũ: simulq; traditur Gallorum aliquos ad sua tempora in eodẽ errore perseuerasse, & per Rom. Pont. corrigi hactenus minime valuisse.

[a] Lib. 20 Epist. 172.

An autem Legati Ludouici profecti sint In Orientem ad Michaëlem Imperatorem, ignoratur, nec si profecti sint, eáque scripta detulerint, recepta tamen fuit ab Orientalibus illa Gallorum transactio, vt constat ex Theodori Studitæ Epistola, [a] ad Nicetam Monachum.

Cæterum etsi ista haud parui momenti intercesserunt, inter Ludouicum Imperatorem eiusque consiliarios, cum Romano Pontifice, haud quidem eo progressa sunt, vt vel isti, ob B eam causam separauerint se à communione Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, vel Pontifex eos ipsa priuauerit, sed magis in eadem catholicæ communione Ecclesiæ connexi, vni eidemque capiti iuncti, bellum aduersus Iconomachos conuerterent. Etenim, qui ea legatione functus est Ionas ex Fontanellensi monasterio Aurelianensis Episcopus, contra impium Hagiomachum, hominem sceleſtiſſimũ, Claudium Taurinensem Episcopum, stylum exacuit.

Extant eius tres libri aduersus eundem Claudium, quorum primo impugnat fractionem sacrarum imaginum: secundo eundem vrget impugnantem Sanctæ Crucis adorationem: tertio, quo defendit sanctorum cultum: & peregrinationem Romam pro venia peccatorum, quæ cuncta feliciter præstitit. discipulus hic Claudius fuit Felicis illius Vrgelitani, qui damnatus fuit in Concilio Francofurdiensi: aduersum verò impiam Iconoclastiam, C non modo Ionas scripsit, sed antea quoque Theodominus Abbas, contra quem Claudius edidit Apologeticum; Dungalus item eiusdem temporis non ignobilis scriptor; Eginhardus quoque scriptor vitæ Caroli Magni, libellum de adoranda Cruce, ex occasione forte hæretici Claudij, vt testatur Lupus Ferrariensis.[b] Qui contra fractionem imaginum Ionas scripsit, eas tamen adorandas negauit, in hoc dissentiens ab Ecclesia, qui cum cæteris tum tolerati sunt ab Ecclesia, quousq; resipiscerent, forte ob cultum Sanctæ Crucis, & improbationem fractionis imaginum, ex qua parte sentiebant cum Ecclesia.

[b] Epist. 4. ad Eginhardum.

Translatio Corporis S. Vberti Episc. Leodie.

Eodem pariter anno translatum est S. Huberti Episcopi Leodiensis corpus in suæ diœcesis Monasterium in Arduennam, vbi adhuc miraculis claret, confluentibus multis ex D longinquis etiam regionibus. Acta vitæ eius, & Molanus.

Sed ad res Orientales se conuertat oratio. Hoc quidem anno 5. Michaelis Imperatoris mirandum quiddam per magnum illum Anachoretam Ioannicium perpetratrum narratur ab auctore eius vitæ, eius temporis scriptore. Hic igitur cum audiſſet multos Romanorum, in expeditione Bulgarorum ante 14. annos facta, in duriſſima teneri seruitute, diuino instinctu, illuc profectus, nec ab vllo visus, per signum Crucis diffractis feris, & repagulis omnes eduxit, & per totam noctem in luce eduxit ad fines Romanorum, eos admonens, vt memores, & grati essent diuinorum beneficiorum, & ipse ad suum montem se recepit ad solitam quietem. E

Ad hunc autem, quem ante annũ, vna cum Episcopis, & alijs inuisit, vt diximus Theodorus Studita, idem reuersus eundem Sanctiſſimum virum memoria iugiter versans, eiusmodi scripsit Epistolam, [c] inscriptam Ioanni Eremitæ, in qua inter alia rogat, vt Theoctistum Eremitam in plures hæreticas opiniones lapsum, & iam resipiscentem ad se euocet, & congruentia edisserat, &c. in eadem ad Ioannem Epistola meminit se eum per litteras commonefecisse, & hortatum esse, vt ab obscuris illis, & dæmoniacis sermonibus abstineret, quæ extãt litteræ.[d] Præstitit id Ioannicius, quod rogatus fuerat, & Theoctistus Eremita

[c] Ep. 110.

[d] Lib. 2. Ep. 138.

A suos condemnauit errores, & ad ipsum Theodorum libellum misit suæ pœnitentiæ, atque rectæ fidei professionem; qua accepta, ipse ad eundem aliam rescripsit Epistolam, [a] quæ extat, & ex qua ista, quæ scripta sunt, comprobantur. In ea repetit omnes errores, quos Theoctistus anathematizat, & mittit ad eum fidei professionem, quam subscribat coram Domino Ioãnicio. Hæc forte vltima Theodori Epistola, siquidem anno sequenti eum ex hac vita migrare contigit. Cæterùm quanti faciendæ sint eiusdem sanctissimi viri Epistolæ, Deus ipse insigni miraculo comprobauit, quod inter alia, Michael Studita, eius discipulus scriptor fidelis describit, de nobili quadam muliere narrante diuino ipsi Sophronio, quod cum aliquando sua domus ingenti incendio conflagraret, nec vlla vi restingui posset, Epistolam B. Theodori, quam apud se habebat, in medias flammas iniecerit, inclamãs: B S. Theodore adiuua periclitantem famulam tuam: statimque atrocem illam vim ignis restinctam subitò elanguisse, ac cinerem solum fumumque post se reliquisse.

[a] epist 167.

Miraculũ per Epist. S. Theod.

Christi Annus	Eugenij Pap. 2.	Ludouici 13.	Impp.
826.	3.	Michaelis Balb. 6.	Indict. 4.

HABITA ROMAE SYNODVS SEXAGINTA TRIVM EPISCOPORVM PRAESIDENTE IPSO APOSTOLICO 38. Canones in eo sanciti. sunt quidem sumpti, paucis immutatis, ex Concilio Gregorij 2. sicut & hi Eugenij à Leone 4. Pontif. C repetiti in synodo ab ipso celebrata. Cùm hæc synodus nondum in lucem prodierit, singulorum canonum indicem saltem sibi describendum putauit auctor in Annalibus. Nos duos tantum canones apponemus.

VBI CLERICI CONSISTERE DEBEANT, qui quidem canon sic habet: *Necessaria* [b] *enim res existit, vt iuxta Ecclesiam claustra constituãtur, in quibus clerici disciplinis Ecclesiasticis vacent. Itaque omnibus sit vnum refectorium, ac dormitorium, seu ceteræ officinæ ad vsus clericorum necessaria. Ministri verò, post Episcopum, super eos tales eligantur, quorum vita atque doctrina illos potius exornent quam dehonestent.* & infra cap. 10. eadem q. 1. prohibentur omnino in domibus sæcularibus sacerdotes habitare.

[b] 12. q. 1. necessaria.

DE CONVIVIIS FESTIS DIEBVS NON FACIENDIS. *Sunt quidam, & maxime* D *mulieres, qui festis, ac sacris diebus atque sanctorum Natalitijs, non pro eorum, quibus delectantur desiderijs aduenire, sed ballando, verba turpia decantando, choros tenendo, & ducendo, similitudinem Paganorum peragendo aduenire procurant. Tales enim si cum minoribus veniant ad Ecclesiam peccatis, cum maioribus reuertuntur, &c.* adiecit excommunicationem Leo 4. si admoniti non cessarent. [c]

[c] ca. u. Illanorum, 34. 2 cap. 77.

Hoc eodem anno factam esse trãslationem reliquiarum S. Sebastiani Roma in Gallias, petente id Hilduino, & apud ciuitatem Suessionem S. Medardi collocata, veteres Francorum Annales, & qui Ludouici vitam scripsit, produnt, qui & illud magno consensu addũt, dum adhuc inhumata in loculo, in quo allata fuerãt, iuxta S. Medardi tumulum iacerent, E tantam signorum, ac prodigiorum multitudinem claruisse, tantam virtutem in omni genere sanitatum per diuinam gratiam in nomine eiusdem beatissimi Martyris emicuisse, vt à nullo mortalium enunciari possint. De hac eadem re eiusdem sæculi scriptor Ado sic in Chronico: Huius Imper. tempore pars corporis beati Sebastiani martyris ad Suessionem vrbem delata, vbi multa miracula in laudem Dei omnipotentis varia genera sanitatum infirmis collata.

Innumera mirac. ad reliquias S. Sebast. mari delatas in Galliam.

Quo pariter anno, habito à Ludouico conuentu, auditi sunt ab eo Eugenij Papæ legati, qui tamen quid attulerint, est incompertum.

Hoc eodem anno sublatæ sunt Romæ reliquiæ SS.MM.Marcellini, & Petri, vt testatur Eginhardus, qui inter alias suas, tãto auctore dignas lucubrationes, reliquit quatuor libros conscriptos de inuentione, euectione, seu translatione, atque miraculis eorũdem SS.MM. Marcellini & Petri. Egregium quidem monumentum, quo cum historię sincerissima asse ratur veritas. Deum plane mirabilem in sanctis suis, nouis signis, atq; prodigijs omnes qui legunt, intelligant. Repræsentantur enim per quandam imaginem, saltem ex parte, tempora illa Africanæ Ecclesiæ felicissima, quibus illuc sacra Protomartyris pignora sunt allata: sic enim consueuit Deus antiqua nouis occasionibus renouare miracula, quo tepescẽs in Christianorum animis fides incalescat. Duos Eginhardus de miraculis ad reliquias SS. illorum Martyrum factis scripsit libros. Cæterùm, inquit, de his omnibus miraculis ea primum scribenda videntur, quæ in eo loco gesta, & à me ipso visa sunt, ad quem suos sacratissimos cineres ijdem beatiss. Martyres transferri præceperunt. Deinde illa quæ in Aquensi Palatio sub ipsis aulicorum obtutibus facta memorantur. Tum ea quæ per diuersa loca ad quæ religiosis viris petentibus, ac me tribuente, sacræ illorum reliquiæ delatæ sunt, gesta referuntur, censui esse ponenda. hæc ipse, qui duobus illis posterioribus, triennij spatio facta miracula complexus, non ordine temporis, quo ea fieri contigerunt, describens, sed locorum potius seruato ordine est prosecutus. Nos, inquit auctor Annalium ex illis hucea tantum inferemus. (non enim omnia prosequi est in animo) quæ quo potissimum anno sint gesta, pro instituti ratione, certa nota temporis distinguũtur, nos breuiter attingemus, ad recentium hagiomachorum probrum, & eorum insaniam coarguendam.

Hoc eodem anno, Regem Danorum Haraldum, vna cum coniuge, & non parua manu Danorum ad fidem Christi conuersum, Moguntiæ in Ecclesia S. Sebastiani baptizatum esse, qui tres Ludouici prosecuti sunt scriptis, veteresque Francorum Annales tradunt, sed quibus Apostolis, illa Danorum (qui & Nortmanni dicuntur) conuersio facta sit, inquirendum. Apud Aimoinum [a] habetur, Ebbonem Rhemorum Archiepiscopum consilio Imp. & auctoritate Rom. Pont. prædicandi gratia ad fines Danorum accessisse, & cum multos ex eis ad finem venientes baptizasset, reuersum esse. Hic Ebbo, cum nec in Apostolatu, quem ad Danos susceperat, perseuerasset, infammatus postea molitionibus aduersus ipsum Imperatorem Ludouicum, Episcopatu Rhemensi priuatus fuit. Sanctus autem Ansgarius, ex Corbeia Galliæ monasterio monachus, vir doctissimus, non tantum Danorum, sed & Aquilonarium celebratur Apostolus, qui ob exantlatos immensos in Gentilium conuersione labores à Gregorio IV. consecratus est primus Archiepiscopus Danorum, Suedorum, siue Suenorum, Sabanorum etiam, & generatim omnium Aquilonarium, illarum partium, sede tamen in Hamburgensi ciuitate constituta. Eius porrò res gestas scriptis mandatas esse à sancto Ramberto eius discipulo, & in Ecclesia successore, auctor, [b] qui res ipsius sancti Ramberti conscripsit, testatur, sed non putantur extare. pauca verò tantum de eo in vita eiusdem sancti Ramberti scripta reperiuntur: nec non apud eos, qui sunt persecuti res Saxonum, [c] qui & pariter tradunt creditam ei fuisse à Romanis Pontificibus legationem ad omnes Boreales gentes, laboriosamque duxisse apud Barbaras nationes vitam, affirmant. Quin igitur eius communionem & fidem se [illegible] q[illegible], & per quem Euangelium acceperunt, Romanum Pontificem? Legendus est verus scriptor, [d] Canonicus Bremensis, Adamus ab aliquibus vocatus, qui ista latius est persecutus.

Hoc ipso anno iam inchoata à mense Septembri, Indict. 5. 11. die Nouembris ex hac vita migrat magnus ille Theodorus Studitarum Præpositus, confessione crebrius iterata clarissimus, doctrina insignis, vita admirabilis, & miraculis celebertimus, anno ætatis 67.

Marginal notes: S MM. Marcel. & Marcel. innumera tere clarissima miracula. — Danorum conuersio. — [a] li. 4. c. 3. — [b] apud Sur. 4. Febr. — [c] Cran. Metrop. li. 1. c. — [d] li. 1. c. 16. — Theod. obitus.

Right margin letters: A, B, C, D, E

A cuius corpus ad Principem Insulam, quanto cum honore dici non potest, translatum, vix tandem tradi potuit sepulturæ, inhibente, quoad poterat, confluentis turbæ multitudine, ac deponi vetante, vt scripsit Michael, cuius fidelissimam relationem migrationis præstat in Annalibus legere. nos hic pauca attingemus, morbum acerbissimum; ingentem concursum ad eius periculosi morbi famam, Episcoporum, Monasterijs Præpositorum, Monachorum, & aliorum plurimorum eius studium, ad extremum vsque spiritum omnibus præsentibus, absentibus, voce, scriptis aliquod obsequium, & opem afferendi: Testamentum quod reliquit, [a] de quo pauca delibanda. Præmissa igitur de sanctissima Trinitate, atque Christi Incarnatione, confessione, subijcit professionem eorum, quæ à præsentis temporis hæreticis impugnabantur. In quibus illud: CONFITEOR, inquit, INSVPER MONASTICVM STATVM SVBLIMEM ESSE, ET EXCELSVM, ET ANGELICVM, QVI ET PECCATA OMNIA EXPVRGET ABSOLVTAE VITAE PERFECTIONE, *tum nimirum si ex diuini magni Basilij Asceticorum legibus plane exigatur, & non dimidiata ex parte, vt solent quidam, qui aliqua desumunt, alia, vt placet, omittunt, & cæt.* Inde ad Præpositum conuersus:

[a] ex codic. col. quod & Græce extat in biblioth. Sfort.

Perfectio status monastic.

B

His, inquit, ita constitutis, proximum est, vt dicam etiam de Præposito. *Primum igitur, Dominum & Patrem meum, ac patrem vnicum relinquo sanctissimum Reclusum, eundem & Patrem, & lumen, & magistrum. Ille mihi & vobis præfuit in Domino, caputque nostrum est, quamuis seipsum subduxerit, ob Christi æmulam humilitatem, degens in silentio, cuius se ductu, ac precibus confido vos saluos fore, si modo congruentem erga illum fidem obedientiamque præbeatis. Deinde quem ipsi, communi calculo duximus, paterno consilio praeunte, præfecistis. In quo enim consensit fraternitas vniuersa, & huic ego libens volensque suffragor. Verum ades Pater, ac fili, quicunque futurus es, en fidei tua trado in oculis Dei, electorumque Angelorum eius totam in Christo fraternitatem, vt eam suscipias. At quomodo accipies? Quo pacto reges? Qua ratione custodies?* TANQVAM AGNOS CHRISTI, TANQVAM MEMBRA TVA CARISSIMA, FOVENS, PROCVRANS, ET DILIGENS. *Vnumquemque iuxta æquam charitatu mensuram, quoniam ex quo membra corporis diligit vnusquisque. Aperi viscera tua in commiseratione: introduc omnes in misericordia: lacta illos, reforma illos, perfice illos in Domino. Acue mentem tuam prudentia: excita diligentiam fortitudine: confirma pectus fide, ac spe; præcurre illis ad omne opus bonum; propugna aduersus spirituales inimicos, defende, dirige; produc illos ad virtutis sedem, &c.* pergit inde monere *ne quid proprium à quoquam possideri permittat, vsque ad acum; ex proprijs monasterij rebus nihil propinquis, amicis, aut sodalibus dandum: omnia agenda, & dicenda ex præscripto scripturæ, aut ex paterna consuetudine: cum fœmina solum non colloquendum: fœminarum Monasteria non intranda, nisi ex necessitate: quæ redundant de bonis Monasterij, indigentibus largienda: non gerendam curam œconomicam, sed animarum; aurum autem & alia necessaria œconomis, cellarijs, & cæteris, vt cuique conuenit ex officio, ita nimirum, vt omnium habeas potestatem, & transferas in hunc, vel in illum. &c.* Ad subditos conuertit admonitiones, & de se ipso humiliter confitetur cum fiducia salutis. hæc ibi pluribus.

C

Documenta Præposito data. Subditis. abdicād. proprietas.

D

E

Defuncto itaque, vt dictum est magni nominis, & meriti apud Deum, & homines Theodoro Imperatorum censore grauissimo, imperterrito monitore, atque acerrimo reprehensore principum, perinde ac si cum ipso extinctæ essent omnes Ecclesiæ leges, Imperatori inconcessa tentandi aditus est patefactus. Etenim cum semel ad mala laxasset habenas, addit & alia scelera, sacrilegium illud, vt defuncta vxore, desponsatam Christo, veteri Christiano ritu, virginem monialem à pueritia eductam in monasterio Constantini, vt ferebatur, Imperatoris filiam, nomine Euphrosynam, vxorem duxerit, nemine reclamante, vt sæpe fecerat magnus ille Theodor. quasi alter Ioãnes. Sequuta sunt ob Michaelis scelu

Notăt qui Euangelicos iactăt.

Ingentia mala: nam omnis exercitus Imperatoris in Cretam missus aduersus Sarracenos A
ad internecionem est cæsus, & Dalmatia ab Orientali Imperatore defecit. Quod horruit olim in Imp. sacrilegium orbis, iam frequentatur à nefandissimis hæreticorum huius sæculi Patriarchis eorumq; sectarijs, idq; ex infamium & sacrilegarum legum præscripto.

Christi Annus 827. | *Valentini Pap.* 1. | *Ludouici* 14. *Michaelis Balbi* 7. *Impp.* *Indictio.* 5.

DE miraculis per sanctos Martyres Marcellinum, & Petrum innumerabilibus editis, & ab Eginhardo descriptis, quæ hoc potissimum anno 14. Ludouici Imp. fieri contigerunt, libellus Georgij [a] Veneti docet, qui ab eodem Eginhardo acceptas reliquias in monasterio S. Saluij, cuius rector erat, religiosissime collocauit, de quo Eginhardus ista. Anno 14. Christo propitio, Imperij Ludouici A. cum ad corroborandam Christiani populi fidem, sicut in initio nascentis Ecclesiæ signa, & prodigia in ipso Regis Palatio, per merita Sanctorum suorum, dignaretur ostendere, petijt & obtinuit Georgius presbyter, & cæt. pergit narrare plura miracula ad inuocationem Sanctorum in vico Valentianis patrata, quorum reliquiæ deferebantur, paralyticorum, mortuorum, surdorum, cæcorum, & aliorum. Hic est Georgius Veneticus, qui de patria sua ad Imperatorem venit, & in Aquensi Palatio Organum, quod Græcè Hydraulica vocatur, mirifica arte composuit. C
hæc Eginhardus. Sed iam ad cladem Siciliæ se conuertat oratio. Euphemius militum in Sicilia dux raptam ex monasterio sacram Virginem, inuitam sibi matrimonio copulauit, Imperatoris exemplo. Imperator à virginis fratribus appellatus, mandat Præfecto Siciliæ nasum illi vt amputet. Euphemius in Africam transfugit, & Sarracenorũ Præfecto promittit, modo ab ipso Imperator Romanorum declaretur, omnem ipsi Siciliam subiecturum, ac grande tributum soluturum. Accepta conditione, instructus exercitu Sicilia potitur, quam cum obiret, omnes ad se attracturus, longius à suis, ad Syracusas progressus obtruncatur. Agareni non Siciliam tantum ex eo cunctam, sed & Calabriam, & plerasque Italiæ partes occupauerunt, omnia incursionibus, ac populationibus infestãtes. hactenus D
ex Curopalata, ex quo Cedrenus.

[a] Eginh. li. 4. c. 10.

Siciliæ clades à Sarracenis.

Sarraceni vastãt Hispan.

Hoc pariter anno Sarraceni, qui potiebantur Hispaniæ compluribus regionibus, Christianos, qui reliquas partes tenebant Hispaniarum, aggressi, eorum fines ferro igniq; vastarunt. Ita Dei occulto iudicio datum est Sarracenis robur in Dei populum, ad eius peccata vlciscenda.

Hoc anno Eugenius Papa cum sedit annos 3. mens. 2. dies 20. moritur 11. Augusti. Anastasius, & Francorum Annales. Episcopi, clerus, Romani proceres, & populus in Laterano conuenientes, magno consensu, Valentinum Pontificem acclamarunt, & multum ac diutius renitentem, in sede Pontificia collocãrunt. E

Valentini Papa. 1.

HIc natione Romanus ex Archidiacono, magnæ sanctitatis vir eligitur. Sedet dies 40. alij mensem dicunt. Post dierum trium vacationem 24. Sept. creatur Gregorius huius nominis 4. ex presbytero Cardinali Tit. S. Marci, omni virtute ornatus, & ipse inuitus & renitens, ac latebras quærens.

A

Gregorij Papa. 4.
I.

E Specula sublimis throni contemplatus vniuersum Christiani orbis ouile, sibi à Deo in Petro creditum ad tantam præfecturam expauescens, suis penitus diffidens viribus diuinum auxilium conciliandum sibi per sanctos suos primum putauit, & inter alios per Magnum Gregorium, cuius sepulchrum, quod frequentare solebat, iam præ vetustate videns deforme redditum, nec satis dignum quod tantum thesaurum concluderet, venerabile eius corpus post ducentos viginti annos in honestiorem locum transtulit, egregio fabricato oratorio, & plurium sanctorum Martyrum reliquijs locupletato & illustrato.
B Quod autem ait Anastasius corpus S. Sebastiani translatum in illud Oratorium, cum sancto Tiburtio, rursus verò dictum superius, ex pluribus huius temporis scriptoribus, illud ipsum opera Hilduini ab vrbe euectum in Gallias, reconditumque in Monasterio sancti Medardi, nec fas sit dubitare de Anastasij fide isthæc oculis ipsis spectantis, necessariò fatendum erit, quod superius ex Adone proditum est, nonnisi partem corporis S. Sebastiani delatam esse in Gallias. sed & nos sæpe sumus experti, cum sunt factæ in vrbe eleuationes atque translationes, non ipsa integra esse corpora Sanctorum inuenta, imò in nonnullis neque dimidiam ipsorum partem, reliquam verò aliam deportatam. Verùm nequaquam dolo malo, & fallendo animo per imposturam pietas fidelium possidere se Sanctorum corpora profiteri consueuit, quorum nonnisi partem acceperit: cum in eis non dimidiatum, vel diminutum aliquo modo se sentiant possidere in operatione virtutum, sed plane integrum atque perfectum. Vt qui acceperint sancti Martyris Sebastiani reliquias, non mentirentur, si secum habere ipsum dixerint Sebastianum. testante præsertim ipso Theologo sua inuectiua in Iulianum quælibet passionum signa idem præstare, quod integra ipsorum corpora, & quod corpora idem possint, quod animæ in cœlo beatæ, adeo vt idem Martyr in quolibet corporis sui tenui puluere integer perseueret, oblatrent licet æmones, & blasphement hæretici hagiomachi. Hoc pariter anno sui Pontificatus initio eundem Gregorium collapsam ecclesiam S. Saturnini martyris in via Salaria à fundamentis restituisse atque picturis ornasse, idem Anastasius tradit.

Translatio corporis S. Greg. P.

Per corpus mart. sæpe intelligitur pars.

C

Gre. Naz. de particulis reliquiarum SS.

D

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 15. / Michael. Balb. 8.	Impp. / Indict. 6.
828.	I.		

HOc anno mirifice illustratæ sunt Galliæ ex sacris Sanctorum martyrum illuc Roma delatis reliquijs, Marcellini inquam & Petri, Marij martyris & vxoris Marthæ, Audifacis, & Abachuc filiorum martyrum, multiplicibus, & innumeris, & maxime admirandis signis, coram millibus testium, ipsis ciuitatibus, & populis, media luce, spectantibus, à nobilissimo sui temporis scriptore, Caroli Magni à secretis, & eius vitæ scriptoris, [a] qui
E ex hoc tempore Ludouico Pio Imp. fidus Consiliarius inhærebat, descriptis, quæ partim ipsemet vidit, partim à fide dignissimis audiuit, & partim ex Actis publicis accepit, libellis à monasterijs S. Bauonis, & S. Seruatij sibi delatis.

Innumera miracula p SS. MM.

a li. 3 Translation. SS. Marcell. & Petri, ca. 11. & 12.

Accidit interim mirandum quiddam, præter omnem expectationem, cum Deo extorquente, pessimus dæmon ex energumena rustica, peccatorum suorum, Latina lingua redarguit Francos, quorum causa tot illi mala, Deo vlciscente, iugiter pati solerent, frugum penuriam, pestem hominum & animalium, & alia multa. Ad quæ auertenda hoc eodem anno inuigilare cœpit pietas Imperatoris. Cùm enim hęc omnium ore vulgata, aures quo-

que eius penetrassent, primum omnium, per vniuersum regnum publicum indixit triduanum ieiunium, atque preces, iussitque ad correctionem morum deprauatorum, QVATVOR DIVERSIS IN LOCIS PER GALLIAS CELEBRARI CONCILIA, MOGVNTIACI, PARISIIS, LVGDVNI, TOLOSAE. De quibus est eiusdem Imperatoris edictum, [a] hoc pariter anno promulgatum, quo deplorantur eædem immissæ cælitus clades. In eo, quod ait, cum ante voluisset conuentum agere, & de cōmuni correctione tractare, sed commotione inimicorum præpeditum fuisse, Bulgaros intelligit, qui, vt significant Francorum annales, Regnum Francorum inuaserant, cuius rei causa hoc ipso anno in conuentu habito mense Februarij Aquisgrani Baldrenus Dux Foroiuliensis, quod eius ignauia Bulgari inuasissent, vastassentque regiones ad imperium occidentale spectantes, pulsus est Ducatu, cuius potestas inter quatuor fuit diuisa consortes. Sed quod & in eodem edicto est querela Imperatoris de exurgentibus in Regno Francorum tyrannis, allusisse visus est ad Aizonem, qui haud pridem ab Imperatore deficiens cum fratre, Sarracenorum copijs, quibus inhæsit, plura intulit damna populis, sub dominio Francorum constitutis; hæcque per totum biennium vsque ad præsentem diem; cum & hoc ipso anno in eodem publico Aquisgranensi conuentu, Duces, qui aduersus eos missi fuerant, quod rem socorditer peregissent, in ordinem ignominiose redacti sunt. Hæ sunt clades huius temporis, præter penurias, & mortalitates, quæ in eadem constitutione Ludouicus deplorans, per pœnitentiam morumque correctionem emendari curauit.

Imp. ad clades auertendas indicit ieiun. & preces.

[a] Extat ante Conc. Paris. sub Lud. 3. p. Conc.

Bulgari inuadunt Gallias.

Inter eos, quos mirabiliter à cæcitate, & paralysi liberatos refert Eginhardus, vnus fuit Albericus nomine, Aquitanus, qui oculis etiam mentis sic illustratus est, vt prophetiæ donum fuerit consecutus, & inter alia Angelica reuelatione admonitus est de nonnullis, quę essent Ludouico Imperatori significanda, vt ab ipso corrigerentur. quæ libello descripta à se, eidem Imperatori, vt rogatus fuerat, tradita refert Eginhardus. Quid autem illa capita continerent, aut quid ab eo factum aut dimissum sit, alio potius in loco, quam in hoc commemorandum est. pauca tamen de his, quæ monitus fuerat, adimplere curauit.

Tyrannus in Gallia.

Duces ob rem socorditer gestā in ordinē redacti.

Hoc eodem anno Nicephorus Constantinopolitanus Episcopus Confessor, cum ageret in exilio annum 14. ex hac vita, post plures, ex longa persecutione contextas coronas, ad Deum feliciter migrat: sepultus iuxta templum sancti Martyris Theodori in monasterio, quod ipse à fundamentis construxerat, in quo tempore exilij piam, & sanctam vitam traduxit. celebris est eius memoria apud Latinos 3. Idus Mart. apud Græcos 2. Iunij.

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 16. / Michael. Balb. 9.	Impp. / Indictio. 7.
829.	2.		

GRegorius Papa, Titulum suum sancti Marci à fundamentis restaurat, & nobili structura exornat, pretiosis additis ex serico, auro & argento, supellectilibus, illato in illum etiam S. Hermetis corpore. Anastasius. Porro eiusdem Martyris articulus translatus in Gallias miraculis insigniter est illustratus. Eginhardus lib. 4, [b] de supra citatis, qui & ibidem meminit reliquiarum SS. Proti, & Hyacinthi, per quas ad se delatas, edita miracula commemorat.

Miracula.

[b] c. 4. c. 25.

Accidit autem, vt cum Sarraceni iam potiti Sicilia, (vt superius dictum est) vniuersas Italiæ oras classe piratica infestarent, iamque adijcerent animum, vt vniuersa potirentur Italia; Gregorius Papa imminens malum anteuertere, quibus valuit viribus, festinauit. Sicque Ostia Tiberina iam vetustate mœnibus collabentibus, eandem ciuitatem nouis muris munire aggressus est, & veterem in nouam mutare, quam absolutam Gregoriopo-

lim

A lim appellauit, Anastasius in Gregorio. & Sigebertus de eo anno sequenti, Gregorius Papa, inquit, dolens crebris Sarracenorum incursionibus vexari, & vastari suburbium vrbis Romanæ circa Ecclesiam beati Petri Apostolorum Principis, intendit illic vrbem nouam ædificare. ad quod consilio, & auxilio Imp. animatus nouam fabricam cœpit, sed non perfecit: Leo enim, eius nomine 4. cœptum opus absoluit.

Hoc pariter anno ipsis kalend. Octobris, Michael Balbus cum imperasset annos octo, menses 9. & dies 7. ex hac vita recessit, sepultus ad sanctos Apostolos, maledictionibus omnium, pro panegyricis infamatus. Curopalata. Hic licet ipsius Imperij exordio æquus visus sit in Catholicos exules sub Leone, in sua quoque liberos reuocans, haud multo post tamen (inquit Zonaras) eos oppugnauit, ac præter multos alios crudeliter tractatos,
B etiam in sanctum Methodium grassatus, Euthymium Sardium Archiepiscopum, ob sanctarum imaginum cultum in exilium misit, deinde Methodium in Acrita conclusit. Inclytum verò Euthymium filius eius Theophilus crudeliter flagris cæsum in Martyrum numerum retulit. Copronymum in omnibus imitatus, & Iudæis addictus Sabbata ieiunari iubebat, resurrectionem mortuorum non credebat, eoque futura bona suggillabat, & Prophetas irridebat, dæmones esse pernegabat, scortationem peccatum non iudicabat, iurandum sese Deum vniuersi moderatorem monebat, Iudæ salutem ominabatur, inter beatos eum annumerans, Pascha alieno celebrari tempore affirmabat. hæc Zonaras, Curopalata, & Cedrenus.

Balbus vexauit orthodoxos.

Balbi impia dogmata.

C Litteraturam (idem inquit) quoque adeo est auersatus, vt ne pueros quidem ea permiserit erudiri, ne vel vesaniæ ipsius coarguendæ, atque refellendæ instrumenta alij inde peterent, vel disciplina adiuti, cum oculorum ac linguæ velocitate in legendo vterentur, ipsi palmam huius rei præriperent, adeo enim in litteris componendis tardus erat, & syllabis conficiẽdis, vt librum alius facilius perlegeret, quam ipse sui nominis elementa recenseret. hæc Zonaras.

Theophilus iam adultus, post Patris mortem, patrium excipit imperium, iustitiæ laudem vehementer affectans, ac propterea à principio omnes qui cum Patre in Leonis Imp. necem conspirassent, occidi iussit. Nouercam quoque suam è regia domo eiectam in mo-
D nasterium redire coegit. Ex Curopalata.

Quod verò ad res gestas Ludouici Imperatoris pertinet, huius anni exordio, data reperitur constitutio pro conseruatione, & augmento rerum Monasterij S. Germani Parisiensis, digna memoria. [a]

Quod rursus ad anni huius res gestas spectat, hæc habentur in rebus gestis Ludouici Imperatoris eodem tempore scriptis: *Hieme transacta, cum Quadragesima sacrati dies celebrarentur, intempesta nocte terræmotus adeo validus extitit, vt ædificijs cunctis ruinam minaretur. Porrò venti violentia subsecuta, non modo minora, sed etiam ipsum Palatium Aquense, vehementia*
E *sui ita agitauit, vt etiam laterculis plumbeis, quibus tecta erat Basilica S. Dei Genitricis Mariæ, maxima ex parte detegeret.*

[a] apud Aimoin. lib. 5. c. 10. in fin.

Terræmotus ingẽs. Vẽtus violẽtissimus.

Superiori anno indicto triduano ieiunio ad auertenda vrgentia mala, mandauit Imperator in quatuor Regni præcipuis ciuitatibus CELEBRARI CONCILIA, quorum vnum tantum extat PARISIIS [b] celebratum, cum synodica ad Impp. Cùm igitur multa statuissent Episcopi, quæ ad disciplinam Ecclesiasticam moresque fidelium spectarent, & (quod idem expetierat Ludouicus) ex Sanctorum Patrum scriptis pariter deprompsissent, quæ ad ipsum Imperatorem pertinere possent: quia tamen ea tantum generatim ingessissent, prætermissis specialibus, de quibus in primis monendus fuisset, timore fortasse, ne ea ipse animo haud æquo tulisset: visum est ipsis eadem quasi per

[b] to. 3. edit. Ven.

transennam ita illi significare, vt si voluisset emendare etiã potuisset. Ne igitur apud Deum A
silentij redargui possent Episcopi, quod Regi non aperuissent, quæ in primis corrigenda essent, neúe aperiendo eum in iram prouocassent, ita inter eos deliberatum, vt id facerent per appendicem. Hic in memoriam reuocetur quod Eginhardus dolens de Ludouico testatus est, cùm quæ diuinitus monitus esset, nonnisi ex parte seruasse, alijs magna iactura imperij prætermissis, vt exitus declarauit. At quænam erant ista, quæ per appendicem apposuerunt Episcopi? Læsa nimirum, negligentia Regum, Ecclesiastica iura, & oppressa ab eis libertas Ecclesiæ. de qua cum aliqua dixissent, concludunt his verbis. Porro de Episcopali libertate, quam, Deo annuente, vestroq; adminiculo suffragante, adipisci ad Dei seruitium peragendum cupimus, suo tempore nobis dicenda, atque vobiscum conferenda B
reseruauimus, quaten⁹ ita sit, vt & id nosmetipsos saluare, populoq; nobis subiecto vtiliter salubriterque prodesse, atque pro vobis, & stabilitate imperij vestri valeamus Domini misericordiam exorare, & de vestris obsequijs, & Regni adiutorio solatium debitum minimè subtrahatur, sed si possibile fuerit, potius augeatur. hucusque Patres.

De oppressa liberr. Eccl. quæritur Episc. apud Imper.

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 17.	Impp.
830.	3.	Theophili 1.	Indict. 8.

Theophili tyrannis.

THeophilus, qui viuente Patre S. Euthymium Sardium Archiepiscopum, ob cultum C
sanctarum imaginum flagris cæsum, occidi iusserat, liberas nactus habenas Imperij, pro arbitrio in orthodoxos insurgens, non obuium quenquam tantum adortus est, sed exquisita arte singulos indagans, de ijsdem haberi voluit quæstionem, dato quæstoribus in mandatis, vt à singulis sub Orientali sibi subiecto Imperio constitutis, cum tributum capitationis exigerent, pariter de cuiuscunque ipsorum fide quæstionem haberent, esset ne quisquam ex eis cultor imaginum, quem mox conijciebat in carcerem, pœnas daturum acerbiores, nisi ipsum cultum sacrarum imaginum publicè detestaretur. Quot fuerunt tunc lapsorum funera præ metu negantium? & quæ confitentium pœnæ, exilia, atq; mortes. Est de huiusmodi Imperatoris edicto mentio in actis sancti Ioannicij Anachoretæ. D
Hic eo culminis sanctitatis euectus erat, vt sicut Herodes Ioannem, Pharao Moysem, ita metuerent ipsum ijdem Imperatores persecutores; fama namque notissimus vbique erat, atque omnibus reuerẽdus. Blanditijs quidem, & illecebris eum Imperatores allicere tentarunt, à vi tamen abstinuerunt. Accidit aliquando, vt Imperator duos viros illustres, & ad persuadendum idoneos ad eum ablegaret in causa imaginum, qui diuina eius persuasi sapientia, Catholici redierunt.

Historiam hanc rerum Orientalium prosecutus est Ioan. Curopalates eam excipiens, vbi finem fecit Theophanes, in Nicephoro: eamq; perduxit ad Isaacium Comnenum, qui imperare cœpit anno 1057. non tamẽ, vt ille, per singulos eam annos digerens. Cùm igitur E
aliquid ponitur, non sub certo anno, sed tempore tantum, sub eodem id accidisse Imper. intelligendum, sed in certo anno.

Conspiratio in Imp.

Quod ad res Francorum attinet, maximo eæ sunt hoc anno obiectæ discrimini. Ingentes enim in Ludouicum Imperatorem conspirationes sunt detectæ, exortæ à filijs, & Principibus regni, & compluribus Episcopis. Peperit siquidem inuidiam omnibus præsertim aulicis, quod Bernardum Hisparum, Hispaniarumq; limitum Comitem, defensionis suæ causa, Imperator vocauit in aulam, constituitque Præfectum cubiculi. Ex inde sparsus rumor auctaque suspicio, creditumque à pluribus eundem Bernardum adulteri lud. th Imperatrici. Id quidem cum filiorum quoque animos, haud leuiter sauciasset, cómou. flet

A vero amplius odium in nouercam, auxisset vero magis ingens amor, quo prosequi visus est Imperator natos ex ea Carolum, atque Rodulphum: his fomitibus admotis ingens accensa flamma, mox erumpere in incendium visa est; adeo vt Pipinus Ludouici ipsius filius, contra patrem parauerit exercitum.

Huius timore percitus Imperator mox præcipuam iurgiorum causam dimouere conatus, Bernardum à se dimisit, Iudith vero Imperatricem Laudum in monasterio S. Mariæ morari præcepit, sed nec ista satis fuere aduersarijs, qui eductam è monasterio Imperatricem, ipsam promittere coëgerunt, persuasuram se Imperatori, vt deposito Imperio, retruderet se sua sponte in monasterium; id ipsumque se esse facturam, comisque præcisis mo-
B nasticam vitam se professuram.

Hac facta promissione ad ipsum Ludouicum Imperatorem cum custodia missa est, cúmque secreto eum allocuta esset, monasticum ipsa sibi velum imposuit: Imperator vero ad deliberandum de hoc tempus accepit. Illa vero sic velata in monasterium S. Radegundis à Pipino detruditur. Cum interea rediens ex Italia Lotharius Rex, quæ essent facta, probaret, non tamen in patrem quid vlterius peragi passus est: remque geri non armis, sed iure voluit. Sicque conuentum publicum indici iussit, ex Imperatoris sententia, Neomagi, ad quem veniret ipse Imperator, non armata manu, sed simplici comitatu, quod faciendum æque filio persuasit. cuius rei gratia Hilduinus Abbas, & Vualach Abbates Corbeiæ cum
C armatis venientes ab Imp. iussi sunt abire. Ibi cum essent, Lotharius à Patre vocatus, secreto admonitus, flexus tandem atque suasus est, patri debere esse subiectum, eidemque firma pace conciliatum iri. Sicque factum, vt Imperator qui totam æstatem absque imperij viribus transegisset, Lothario eidem obsequente, pristinum vigorem receperit imperandi. qui solita vsus benignitate criminis reos diuersis multatos pœnis, absoluit, parcens omnibus adeo iuste maiestatis iudicio postulatis. hicque finis rerum gestarum præsentis anni, quæ hic summatim perstricta, in vita ipsius Ludouici pluribus enarrantur.

Compositis rebus Amalarius Fortunatus Episcopus Treuerensis, Albini olim discipulus, misit ad Ludouicum Imperatorem libros de Ecclesiasticis officijs, quos cum accepis-
D set, & probasset, misit idem Imperator ipsum Romam ad Gregorium Papam, vt quod deesse ad opus videretur, illic adijceret, atque scriberet ordinem Antiphonarij, ex quo libro [a] apparet tantos viros omnium huius temporis disertissimos, & apud Imperatorem primarios non solum Theoricam calluisse rerum Ecclesiasticarũ, sed & practicam exercuisse, cantumq; Ecclesiasticum suis rhythmis publice in ecclesia modulari solitos, quod certe non nihil illos redarguit, qui negligunt, antiquo more, in ecclesia canere, dum per alios explent eiusmodi in ecclesia, quod exercetur in cælo munus Angelicum. Certe quidem & ipsum Theodorum Archidiaconum S. R. E. cantare in Ecclesia consueuisse, satis ostendit idem auctor in prologo ad librum de ordine Antiphonarij.

a De ord. Antiph. ca. 58.

E

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 18.	Impp.	Indict.
831.	4.	Theophili 2.		9.

Theodora A. & mater eius Theoctiste, pietate præstantes, sacras occulto imagines colebant. ea de re delatæ ad Imperatorem, in discrimen adductæ, callida tergiuersatione ipsum deluserunt Theoctiste, Theodoræ A. filias, quæ quinque erant, ad se sæpius accersebat, & puellaribus munusculis, & blanditijs, (puellæ enim erant) ad venerationem, & cultum Sanctarum imaginum paulatim adducebat. accidit aliquando, vt interrogatæ ab Imperatore quid apud auiam vidissent, quid ab auia accepissent, infantula diceret se vidisse pul-

Imperatrix cultrix imaginum.

chras imagunculas in arca repositas, quas osculandas sibi exhiberet. ea re ira incēsus est Imperator, nec tamen propter reuerentiam erga mulierem, quidquam moliri ausus, tantum prohibuit ne filiæ ad eam amplius accederent. Alias scurra palatij quidam, pro libertate, Augustæ cubiculum improuiso ingressus sacras vidit imagines; indeque ad Imperatorem conuiuantem ingressus, & interrogatus vnde veniret, respondit, ab Augusta, apud quam pulchras imagines viderit. Ira percitus Imper. in Augustæ cubiculum se proripuit eam increpitans, & probris lacerans, & Idolorum cultricem appellans, quid à scurra audisset exponens: at illa iram diliniens, male suspicatus es, inquit, Imperator, & scurra deceptus est, ex resultantibus imaginibus ex speculo quod ego & puellæ meæ intuebamur. quibus verbis acquieuit. Ex Curopalata. A B

Hoc anno Romam se venisse legatum ab Imperatore ad Gregorium Papam testatur Amalarius de ordine Antiphonarij ca. 38. datumque sibi ab eo Theodorum Archidiaconum S.R.E. qui de ordine Rom. Officij eum instrueret.

Christi Annus 832. *Gregorij Pap.* 4. 5. *Ludouici* 19. *Theophili* 3. *Impp.* *Indict.* 10.

THeophilus Imperator in cultores sanctarum Imaginum sæuus, & crudelis, superiores omnes crudelitate superare contendebat. nam Leo coli eas vetarat, Michael nomen Sancti ad eas adpingi interdixerat: at hic ne pingi quidem, & coloribus formari patiebatur. C

Monachis quoque aditus ad vrbes interclusit, & omnes edicto expelli iussit. ex quo plures desides, & ignaui habitum abiecere, à sacris hymnis & cantionibus abstinentes; alijs, qui sacras imagines colerent, maxime Episcopis, & monachis, & ijs, qui eas pingerent, carceres pleni erant, montes quoque & speluncæ, qui siti, & fame interierunt. Non defuerunt tamē qui singuli, & gregatim magna libertate eum coarguebant, quos cæsos ex vrbe exterminauit, & paulo post cœlesti quiete dignati sunt. quorum veneranda corpora in terram insepulta proiecta, integra & salua diutius permanentia, tandem sepulta, & vt Martyrum debito honore culta. D

Lazarus pictor tormentis excruciatu ob imaginum picturam.

Inter pictores, quos omnes perdere cupiebat, Lazarus quidam Monachus pingendi arte celebris erat, quem blanditijs & obsequijs tentatum, cum omni adulatione superiorem vidisset, ad mortem vsque tormentis excruciauit: rursusque cum recuperata valetudine imagines pingeret, laminas ferreas eius palmis iussit admoueri; sed intercessione Reginæ emissus è carcere, & in templo Præcursoris occultatus, diuina vi, eius imaginem expressit, quæ diu conseruata, sanabat ægrotos. Superfuit etiā hic ipsi Imperatori, haud cessans sacras pingere imagines. Ex Curopalata.

Quod ad res Francorum pertinet. Pipinus filius Ludouici, rursum recedit à Patre, & alios in eum commouet. quare à Patre in carcerem cōijcitur, sed à suis noctu subductus eripitur. Quamobrem ipsum regno priuat, quod inter Lotharium atque Carolum diuisit, sed res effectum non est consecuta. E

Hoc pariter anno, cum S. Ansgarius magnum retulisset ex Gētilium prædicatione prouentum, pius Cæsar statuta Amaburg ciuitate Metropoli Danorum, Sueuorum itemque Slauorum, & omnium Transalbianorum, eum primum illi cathedræ ordinari curauit Archiepiscopum, confirmante Gregorio Pap. 4. & pallio insigni plenitudinis potestatis ad eum misso. Ex Adamo [a] alij [b] male referunt in sequentem annum.

[a] li. 1. c. 17. [b] Crant. Eccl. hist. Sax. lib. 1. c. 20.

A *Christi Annus* 833. *Gregorij Pap.* 4. 6. *Ludouici* 20. *Theophili* 4. *Impp.* } *Indictione* 11.

THeophilus male cœptam aduersus pios sacrarum Imaginum cultores persecutionem prosequens, in peregrinos homines Catholicæ fidei professores Theodorum atque Theophanem fratres, iram conuertit, quos dire plagis affectos, exilio tandem mulctauit, deportari eos iubens in Insulam Aphusam. Ex scriptore eius sæculi, qui res eorum gestas prosequutus est.

Quod ad Theophilum spectat, superauit quidem impietate prædecessores Imperatores,
B quo ad sacras imagines, quas penitus auersabatur; Hagiomachus tamen non fuit, vt potè qui sanctos coleret, Dei Genitricis Ecclesias frequentaret, &, quod maius est, erigeret, vt Io. Curopalata tradit.

Grauiori inter hæc turbine quatitur rursum Imperium Occidentale, cum Ludouicus Imp. se cogitur abdicare, conspirantibus iterum in eum filijs, simulque Episcopis, quorum suasu idem rursus ad publicam peragendam redigitur pœnitentiam. Hæc singula quomodo se habuerint, sunt accuratius exploranda. Quod enim Pipinus à Patre priuatus est Aquitania, quæ Carolo puero ex Iudith nato data fuit, magnam sibi Imperator cum odio concitauit inuidiam, non Pipini tātum, sed aliorum etiam filiorum Lotharij & Ludouici, quo factum est, vt ad bellandum pararentur vtriusque exercitus.

C Interea vero Gregorius Papa, pacem inter filios atque parentem conciliaturus, Roma profectus, ad ea quæ prius obuia habuit castra filiorum accessit, diutiusque ibidem commoratus est, vt ad concordiam filios adduceret. Quæ res in deteriorem partem accepta est à Ludouico, insusurrantibus nonnullis studere nimirum Pontificem filijs Imperatoris: iactantibus insuper fore, vt esset excommunicaturus Pontifex quotquot inhærerent Imperatori. Quo factum est, vt veniens ipse Gregorius ad Ludouicum, haud eo susceptus sit honore, quo consueuerunt prædecessores Reges Francorum ire obuiam, & excipere Rom. Pont. Contestatus autem ipse Pontifex, se non aliam ob causam esse Roma profectum, nisi vt ortum domesticum bellum sedaret, pacemq; inter parentem, & filios conciliaret: ab eo-
D dem Ludouico dimittitur ad filios, rem cum ipsis tractaturus. Sed cum nihil conficeretur, illis implacabili odio in ipsum commotis; Gregorius, re infecta, mœrens reuersus est Romam. Hæc quidem ex vita eiusdem Ludouici Imperatoris; quæ auctor, qui appendice auxit historiam Aimoini, ex eodem totidem verbis apposuit. Ceterum etsi sint qui dicant, in suspicionem adductum Gregorium Papam apud Ludouicum, quod diutius apud filios mansisset, tamen euentus hanc penitus suspicionem disiecit; si quidem ipse, quod eis aduersus Patrem non fauerit, infensos sibi reddidit. Cuius rei causa Lotharius reuersus in Italiā acerbissimum odium aduersus eundem Gregorium, ipsam Romanam Ecclesiam persequendo, manifeste declarauit: quod ipse Ludouicus intelligens, eidem, quibus valuit auxi-
E lijs, præsto fuit, vt suo loco constabit. At vero tantum abest vt sceleratis filiorum actibus consenserit Gregor. Pont. vt ab eis factum Patris abrogationis decretum resciderit, quod testatur Paulus Aemilius, qui res Francorum est prosecutus. Hæc fere eadem etiam Theganus Treuerensis Ecclesiæ Chorepiscopus, Ludouico fauens; qui, narrationem prosequens, scribit Ludouicum à suis destitutum in potestatē venisse filiorum, qui vxore Iudith in Italiam Derthonam, sub fida custodia, amandata, ipsum Compendium adductum, CONCILIO EPISCOPORVM HABITO, Imperio se abdicare, & publicam subire pœnitentiam coegerunt. Extant adhuc eiusdem Ludouici Imperatoris publicæ pœnitentiæ scripta, quibus eiusmodi inscriptio præposita est. Quæ [a] sequuntur gesta sunt apud [a] *In Ann.*

Com-

Franc. ex Pith. Bib. lib. Compendium Palatium, contra Christianissimum Imperatorem Ludouicum, postquam A
Regno ad tempus priuatus est. Acta sunt autem studio non imitandæ deiectionis eius ab Ebbone auctore eius mali, & cæteris Episcopis, vel errore admittentibus, vel timore consentientibus. Non sunt hæc vt salubris Concilij decreta amplectenda, sed vt exitialis commenti molimina respuenda. Quibus iniquissime peractis, magna inde commutatio rerum secuta. certatim populi Franciæ, Burgundiæ, Aquitaniæ, Germaniæ, cũ proceribus ijs maxime qui coniurationis expertes fuerant, cõuenientes, Ludouici libertatem, intentatis armis expetebant. Dum hæc in Ludouicum Imperatorem aguntur, adueniunt Theophili Imp. Constantinopolitani legati ad Ludouicum, qui à Lothario excepti, & dimissi sunt. B

Christi Annus 834.	Gregorij Pap. 4. 7.	Ludouici 21. Theophili 5.	Impp. Indict. 12.

Lotharius, audita Principum conspiratione ad Ludouicum Patrem liberandum, eo in Monasterio S. Dionysij relicto, discessit. Ludouicus libertati redditus, per Episcopos ecclesiæ reconciliari, & armis quibus exutus fuerat solemniter accingi voluit, & deinceps se iterum per Imp. magna omnium exultatione gessit. Paulo post filios ad se, venia petita, adeuntes, Pipinum & Ludouicum excepit. Quod publicam perturbauit lætitiam miseranda Cabilonensium clades fuit, quam ciuitatem in itinere sibi aduersantem, & factione rebellium proditam Lotharius ferro ignique vastauit, vna salua, miraculo, Basilica in honorem S. Georgij fabricata. Dei Ecclesias per Lotharium expoliatas, occisosque omnes qui patri studuissent, & sororem Bernardi Sanctimonialem in dolio inclusam in Ararim proiectam, scribit Theganus, nefanda eius opera detestatus. C

Ludou. restituitur in Imp. Cabilon. clades per Lothariũ.

Tunc aduersus Lotharium, tum pater Ludouicus, tum reliqui eius filij Ludouicus atq; Pipinus castra mouentes, coëgerunt Lotharium, vt supplex veniam petiturus veniret ad patrem, cui vna cum sectatoribus Ludouicus indulsit, atque accepto ab eis fidelitatis iuramento, In Italiam ire præcepit, ac saltus Alpium, ne posthac se inuito, transiret, firmis impositis præsidijs, obseruari præcepit. hæc ex vita Ludouici, quæ & apud Theganum fusius leguntur. Cæterum quod spectat ad restitutionem Ludouici in Imperium, id factum auctoritate Gregorij Papæ, Paulus Aemilius haud obscure significat, dum ait, decretum abrogationis Imperij Ludouici ab ipso Gregorio Papa fuisse rescissum, sed & Marianus Scotus addit ei Iudith Augustam pariter voluntate Gregorij Papæ restitutam. Porro Ludouicum indulsisse omnibus, qui in eum peccassent inuiti, Theganus affirmat. D

Lotharius recipitur in gratiam Patris.

HABITO GENERALI CONVENTV IN ACTINIACO PALATIO, inter cætera, mandatum filio Pipino vt quæ in suo Regno ablata fuissent Ecclesijs, absque cunctatione restituerentur. Legatis etiam per ciuitates, & monasteria missis, statum Ecclesiasticum pene collapsum in antiquum statum erigi iussit: multa etiam ad politicum statũ pertinentia illic fuere constituta.

Quod autem in Basilica S. Dionysij prope Parisios restitutus fuisset in Imperium, eius E
memoriæ sancti affectus, ad eam illustrandam animum intendit, Hilduinoque eiusdem monasterij Abbati mandauit, vt quæ tum ex Græcis, tum ex Latinis fontibus, de eodem Dionysio scripta, reperire potuisset, in vnum corpus collata, stylo historico prosequeretur. Extat epistola, præfixa ipsius Hilduini Areopagiticis; quam sequitur Hilduini epistola ad Ludouicum Imper. inde nuncupatoria ad cunctos Christi fideles, quam sequuntur Acta passionis ipsius, ac deniq; reuelatio facta Stephano Papæ vna cum Actis coronationis Pipini, & filiorum eius In Francorum Reges. Sed præter illa, quæ ipse Hilduinus collegisse

Colliguntur omnia quæ ad Dion. M. spectant.

potuit

A potuit ex antiquorum scriptis, viuentes etiam doctissimos viros S. Michaelem Syncellum Ierosolymitanum, nec non S. Methodium presbyterum Constantinopolitanum visus est ad eadem præstanda hortatus esse, Græcos Patres, & nobilissimos Confessores, si quidem vterque ipsorum hoc eodem tempore in eodem scriptorum genere versatus esse reperitur. Etenim scripsit hoc tempore Michael Syncellus encomiasticam orationem de eodem Dionysio, sed & Methodius eiusdem res gestas historico stylo est prosecutus.

Dum vero ista geruntur in Occidente, in Oriente Theophilus Imperator in dies magis aduersus orthodoxos commotus, noua, in eosdem in confessione perstantes, decreuit supplicia. Siquidem in expeditione aduersus Sarracenos, Methodio secum ducto, ob ingentem viri prudentiam, & sapientiam, cum ab eis profligatus esset, magno cum suæ vitæ
B periculo, reuersum Constantinopolim quod non eius adiutus precibus victoriam reportasset, occasione capta ex offensa religione, ob cultum Idolorum (sic enim imagines appellabat) in eum furorem conuertit, postque diram verberibus de ipso habitam quæstionem, eum viuum in sepulcrum, cum duobus latronibus includi fecit, apposito qui ei tantum cibi ministraret, quantum ad trahendam vitam sufficeret. sicq; mansit, velut alter Ionas ceti vtero clausus, donec Theophilus vixit. Ex Curopalata. Verum sunt qui dicant, ipsum viuente adhuc Theophilo, ab eodem reuocatum fuisse Constantinopolim, Constantinus Manasses, atque Glicas, (quod in scripta quædam difficilia Imp. incidisset, quæ non alius quam Methodius interpretari posse crederetur) & deinceps in honore habitum. S. Methodius supplicijs afficitur.

Hoc anno, Era Hispanica 872. notato, in Hispania apud Canadignam ducenti monachi interfecti à Sarracenis, consecuti sunt coronam martyrij, in claustri pauimento monaste-
C rij sepulti, quod, qua die sunt trucidati, apparet sanguineo sudore respersum. Ducenti Monachi Martyr. sub Sarracenis.

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 22.	Impp.
835.	8.	Theophili 6.	Indict. 13.

IN THEODONIS VILLA MAGNO HABITO CONVENTV EPISCOPORVM & aliorum, Ebbo Rhemensis, auctor, vt Ludouicus Imp. priuaretur Imperio, suasu Episcoporum, Episcopatu, vt eo indignus, se abdicauit, reliquis, qui assenserant, necessitatem excusantibus, venia data. Condemnatus autem est Agobertus Lugdun. Archie-
D piscopus, qui vocatus ad synodum venire distulisset. De his autem qui in Italiam confugissent, quod scilicet visi essent ad sedis Apostolicæ iudicium accessisse, nihil est actum Paulo post in Metensi ciuitate omnibus simul conuenientibus, septem Archiepiscopis, septem reconciliationis Ecclesiasticæ orationes, super eundem Imperatorem inter Missarum solemnia, pro plenaria restitutione Imper. magnis Deo ab omnibus gratijs actis cecinerunt. Ex vita Ludouici Imperatoris.

Eodem tempore, cum Theodulphus Abbas Floriacensis, vocatus cum alijs, vt participes Bernardi coniurationis in Ludouicum Imp. Andegaui inclusus esset in carcere, præ cæteris huius ætatis poetica facultate excultus, ibidem Ecclesiasticum carmen ad diem Pal-
E marum in Ecclesia canendum accommodatum scripsisset, obseruato tempore, cum ea die Ludouicus inde trãsiret è fenestra carceris illud cecinit, quod cum eidem Imperatori mirifice placuisset, è carcere eum educi iussit, & post etiam Aurelianensem Episcopum creandum curauit. Ecclesiasticum autem melos illud est GLORIA, LAVS, ET HONOR TIBI SIT REX CHRISTE REDEMPTOR, &c. Scripsit & alia plura. Extat præterea epistola ipsius ad suum clerum Aurelianensem, qua munus sacerdotale, & animarum curã qualis esse debeat, insinuat, nunc primum ab auctore Annalium euulgata. Theodulphi carmen in die Palmarũ. Epistola de munere sacerdotali 46. capitub.

Quod pertinet ad res Orientales Ecclesiæ, hoc anno, mortuo Theodoro Constantinopolitano Pseudopatriarcha, Iconoclasta, Io. eius nominis sextus Theophili pædagogus, illius excipit thronum, antea Syncellus, ex magiæ peritia magnam apud ipsos hæreticos adeptus existimationem, Iconoclasta & ipse, altero deterior. A

SS. Mon. facie bus inscripti. Interea Theophilus, pro ardenti desiderio trahendi in suam perfidiam Theodorum, & Theophanem fratres, euocatos ex insula, vbi iam biennium relegati agebant, cum frustra obsecrationes, blanditiæ, & minæ adhibitæ essent, acerrime cædi, & facie inscribi iussit duodecim iambos, vt mirum sit quomodo tot versus exarari in hominis facie potuerint. hæc pluribus, ipsorum Epist. ad Ioan. Episcopum Cyzicenum. post tam inhumanum, & nouum supplicium, stillantibus adhuc vultibus sanguine, in carcerem retruduntur, & post Apameam Bithyniæ in exilium eijciuntur. Ex Curopalata. At in itinere quid illis acciderit refert Cedrenus, incidisse nimirum in piscatorem eum, cui cura data præbendi Methodio cibum, à quo cum de statu eius didicissent, per eundem in hanc sententiam ad eum: B

Qui viuus inter viuos esse desijt
Vitamq; prabet mortuus, terram incolens,
Polumq; obit; vincto grauati vinculis,
Frontes et scribuntq; inscriptis Interiis.

Rescripsit Methodius opera eiusdem piscatoris. C

Quorum libris inscripta sunt cœlestibus
Nomina, piaq; frontes inscripta notis,
Nos, qui sepultus ante funus est suum,
Vinctos salutat, & ipse vinculis grauis.

Ad hæc autem subdit his Io. Curopalata. B. quoque Michaelem Syncellum Ecclesiæ, quæ est in Sancta Ciuitate, multis cum alijs Monachis Theophilus Imperator in carcerem coniecit, diuturnis cruciationibus eos in suam sententiam adducere sperans. Desunt Acta tot insignium Confessorum. Ad hunc Michaelem Syncellum Theodorus Studita aliquot annos, cum in humanis esset Nicephorus Constantinop. Episcopus, scripsit Epistolam, a quando ipse Michael alio pergens, Dei voluntate, actus maris tempestate Constantinopolim venire compulsus est. D

Lib. 2. Epi. 213.

Hoc anno Gregorius Romanus Pontifex, (vt auctor est Sigebertus. & alij) monuit Ludouicum Imperatorem, vt in Gallia, atque Germania Festiuitas omnium Sanctorum Kalendis Nouemb. celebraretur, quam hactenus Romani, ex Bonifacij Papæ instituto, celebrare consueuerunt. Quod tum ab ipso, tum ab Episcopis omnibus Franciæ, atque Germaniæ mira consensione acceptum fuit, & ingenti gratulatione peractum. de his agens Albinus in commentario de diuinis officijs, qui floruit sub Carolo Magno, ostendit se ad hæc fuisse tempora superstitem. Porrò ante hæc tempora in Gallijs, atque Germanijs eiusmodi sacram omnium Sanctorum solemnitatem minime celebratam fuisse, docent diuersarum Synodorum canones de ferijs, in quibus, de hac festiuitate nullum verbum, vt neque apud eos, qui de officijs Ecclesiasticis ad hanc diem commentarios conscripsere. E

Christi Annus 836. Gregorij Pap. 4. 9. Ludouici 23. Theophili 7. Impp. Indict. 14.

Loth. Imper. & R. Ital. inui-

LOtharius moleste ferens se titulo nominatum Italiæ Regem, & non nisi Longobardię, earum scilicet, quas possederant Longobardi, regionum potiri dominio, inuidere

cœpit

A cœpit Romanæ Ecclesiæ, quæ liberalitate Regum Francorum prædecessorum suorum nobiliorem videretur Italiæ partem possidere. Quamobrem contra iusiurandum eidem Romanæ Ecclesiæ,cum corona ornaretur,ab eo præstitum, contraque ipsius parentis Ludouici,Caroli aui,proauique Pipini sancitas pro Romana Ecclesia sanctiones,dominandi vniuersæ Italiæ flagrans cupidine,Romanam Ecclesiam vexare cœpit,& eius homines crudeliter tractare.Quæ res animum Ludouici,licet mitissimum,adeo exasperauit,vt legatos ad eum summa festinatione destinarit,ab incepto deterrens, reuocans illi in memoriam, quod quando illi Regnum Italiæ donauit,etiam Ecclesiam Romanam commendauit, & quam ab aduersarijs defendendam susceperat, nequaquam à suis diripi permitteret, mo- det Eccl. Rom. sui ditionem.
B nens de præstitis nuper sacramentis,quæ si contemneret,non impune illi futurum. Iussit etiam,vt militares annonæ,& statiua sibi parata essent mox in Italiam ad limina Apostolorum venturo. quod ne faceret,irruptio Normandorum in Frisiam impediuit: aduersus quos pergens Legatos duos ad Lotharium,qui responsum sibi ab eo referrent, misit, & ad Gregorium vnum,qui de necessarijs eum consuleret, & bonam suam erga Ecclesiam voluntatem significaret.Lotharius de rebus quarundam Ecclesiarum ablatis,alia restituit, alia restituere non posse respōdit. Gregorius Ludouici legatione,grauiter decumbens,mirifice est recreatus,& misit ad eum duos legatos,qui gratias illi agerent, & Lotharium accusarent,quos Bononiam progressos Lotharius ne longius procederent,impediuit. Epistolam tamen Imperatori destinatam occulte perferendam curarunt.

C Ludouicum Imperatorem pro Ecclesia Romana adeo solicitum, Deus copiose remuneratus est,siquidem aduersarios, quibus ipse pepercerat, lues ingruens extinxit, & Normandos grassantes in Frisios, absque cæde, in fugam conuertit. quo suscepto nuncio de morte aduersariorum,pius Imperator pugno pectore tacto,lachrimisque oculis oppletis, Deum illis propitium fieri cum ingenti gemitu precatus est.Hæc pluribus scriptor aulicus Ludouici Imp.

Hoc eodem anno,octauo Id.Februarij Indict. 14. celebrata reperitur SYNODVS AQVISGRANENSIS,sub eodem Ludouico Imp.anno eius 23. non verò anno 833. quem numerum,nota numeri,sed mendosa indicat:nec Imperij 24.In ea præcipue actum de v-
D tilitatibus Ecclesiæ,& bonis ablatis restituendis. Itaque ex Imperiali auctoritate , & Episcoporum,monitus est Pipinus,& sui quanto cum periculo res Ecclesiæ vsurpentur. quæ libenter monita suscipiens Pipinus, etiam per auunculi inuasionem vsurpata libenter restituit.ex Auctore domestico Ludouici.Subijcitur his apud Aimoinum constitutio Pipini Regis,pro Monasterio S.Dionysij,exposcente Hilduino eius Abbate pro confirmatione villarum,& à Ludouico Imp. concessarum. Sed quæ reperitur data anno 17.Ludouici Imp.plene ad dictum concilium minime spectare cognoscitur.

Quod quidem,admonitione,(vt ipsi in eo præfantur Episcopi) eiusdem Imp. collectū concilium constat,monuit ipse Episcopos,vt de tribus capitibus potissimum agerent. ni-
E mirum de his,quæ ad Episcopos pertinere noscerentur,de vita,& doctrina ipsorum. De his quæ ad inferioris ordinis Ecclesiasticos. Tertio vero loco de his ipsum Imper. eiusque filios,ac ministros recte disponendos videri possent congrua esse. Porrò in hoc concilio itidem repetita habetur,& iterum inculcata causa,ex qua tot tantæque mala prouenerint in Regnum Francorum.qua nimirum principalis potestas,diuersis occasionibus interuenientibus,secus,quam diuina auctoritas se habet in causas Ecclesiasticas prosilierit, & sacerdotes,partim negligentia,partim ignorantia,partim cupiditate in negotijs sæcularibus,& solicitudinibus,vltra quam debuerant,se occupauerint, & hac occasione aliter quam diuinam auctoritatem deceat, in vtraque parte extitisse dubium non est,&c.

Sed & eodem quoque anno APVD LVGDVNVM ALIVS CONVENTVS HABITVS EST EPISCOPORVM, cui & idem Ludouicus, cum filijs interfuit, excepto Lothario, qui est impeditus, eo quod hoc anno morbo laborauit, ita flagellis à Deo correptus cum inconcessa tentasset. Porrò in hoc Concilio agitata est causa Episcoporum Lugdun. & Viennens. qui rei coniurationis in Imper. vocati non comparauerunt. in quos absentes sententiam ferre detrectarunt. A

Hoc anno eodem S. Viti M. corpus, quod sub Pipino Rege, per Fulradium Abb. S. Dionys. Roma translatum fuerat in Gallias, à Varino Abb. [a] nouæ Corbeiæ impetratum ab Hild. Abb. S. Dionys. in nouam Corbeiam Saxoniæ est translatum, tanta miraculorum benedictione, dum venit, atque permansit, quantam liber ipse de eius translatione conscriptus significat. B

Quo eodem anno Dani, atque Normanni Gallias inuaserunt. Legatio Caroli apud Vitichindum.

Sed & nouella Ecclesia Paderbornensis in Saxonia adhuc lacte indigens, miraculorum gratia mirum in modum illustratur, ex facta, hoc item anno, translatione sacri [b] corporis S. Liborij Episcopi Cenomanensis in ipsam, quod per Legatos ab Episcopo, & Ciuitate impetrarat. Extat ad hunc diem libellus de hac translatione, & miraculis ab eo cóscriptus. presbyt. qui missus expetijt reliquias, detulit, & miraculorum spectator fuit.

a Apud Sur. 15. Iun. Miracula in translatione S. Viti.

b Apud Sur. 23. Iul. Crant. li. 1. hist. Sax. c. 28. Mirac. in translatione S. Liborij Cenom.

Christi Annus	*Gregorij Pap.* 4.	*Ludouici* 24.		*Indict.*
837.	10.	*Theophili* 8.	*Impp.*	15.

C

COmeta apparente, Ludouicus Imperator sciens mutationem Regni, mortemq; Principis per hæc ferè signa portendi, pro sua magnanimitate, & prudentia: *Non alium,* inquit, *timere debemus præter illum, qui nostri, & huius syderis creator est. Sed eius clementiam non satis laudare, & mirari possumus, qui nostram inertiam, cum simus peccatores, & impœnitentes talibus indicijs dignatur admonere. Quia ergo, & me, & omnes communiter hoc ostentum tangit; omnes, pro posse, & sapere, ad meliora festinemus, ne forte misericordiam illo prorogante, & nostra impœnitudine impediente, nos illa inueniamur indigni.* His dictis, & ipse paulisper mero indulsit, & omnibus id facere iussit, & vnumquemque ad sua se colligere præcepit, noctemque illam, (vt nobis perlatum est) peruigilem, ac Dei laudibus, & obsecrationibus honoratam luci superuenienti præsent. uit. cuius crepusculo ministros aulicos vocauit, & eleemosynas, quam largissimas pauperibus, ac seruis Dei, tam Monachis, quam Canonicis porrigi iussit. Missarumq; solemnia per quoscunque potuit, celebrare fecit, non tantum sibi metuens, quantum Ecclesiæ sibi creditæ prospiciens. In his Imper. tota æstate consistens, indixit GENERALEM CONVENTVM IN CARISIACO, cui & Pipinus filius ex Aquitania interfuit; Vbi Imper. Carolum filium Regem partis Neustriæ declarauit, & vtrumq; ad sua regna dimisit. Hæc fere ex Astronomo ipso, qui res gestas Ludouici, quam fidelissime posteris tradidit. D

Ludouic. Imp. præparatio ad mortem, viso Cometa.

E

Christi Annus	*Gregorij Pap.* 4.	*Ludouici* 25.	*Indict.*
838.	11.	*Theophili* 9.	1.

MOrtuo Pipino Rege Aquitaniæ, Carolo filio eam tribuit prouinciam. partito inter Lotharium, atque Carolum vniuerso Imperio, tradidit Ludouico Baioariam. Ex qua diuisione rursus obortæ discordiæ, Ludouico indignante, & pro Pipino puero, filio Pipini Regis, nonnullis nobilibus insurgentibus, eo quod à patris Regno visus esset exclusus.

A Reperitur autem alias sæpius à Ludouico Imperatore diuersis occasionibus facta esse Regnorum partitio, vt inter alias illa, quam ex veteribus monumentis Pithœus in lucem prodidit factam inter tres filios Pipinum, Ludouicum, & Carolum; in qua inter cætera, illud adscriptum est caput de obligatione defensionis Romanæ Ecclesiæ, maiorum suorum exemplo, quod in omnibus alijs ab ipso factis diuisionibus annexum fuisse, dubitari non debet, secundum promissionem Deo factam à maioribus suis, cum ab Apostolica sede coronam fuerint Regni consecuti, est huiusmodi.

SVPER OMNIA AVTEM IVBEMVS, ATQVE PRAECIPIMVS, VT IPSI TRES FRATRES CVRAM, ET DEFENSIONEM ECCLESIAE S. PETRI SIMVL SVSCIPIANT, *sicut quondam à proauo nostro Carolo, & auo nostro Pipino, & b. m. genitore nostro Carolo Imp. & à nobis postea suscepta est, vt etiam cum Dei adiutorio ab hostibus defendere nitantur, & iustitiam suam, quantum ad ipsa pertinet, & ratio postulauerit, habere faciant. Similiter de cæteris Ecclesijs, quæ sub illorum fuerint potestate, præcipimus, vt iustitiam suam & honorem* B *habeant; & pastores atque Rectores venerabilium locorum habeant potestatem rerum, quæ ad ipsa pia loca pertinent, in quocunque de his tribus fratribus illarum Ecclesiarum possessiones fuerint.*

Hoc anno Fridericum Traiectensem Episcopum martyrium [a] consummasse tradunt, ob eam causam, quod cum Ludouicus Iuditham Ducis Bauariæ filiam, suam sanguineam absque dispensatione vxorem duxisset, isque excommunicationem illis minaretur, Iudĩtham sicarios submisisse, qui eum occiderunt. Ex actis, [b] quæ extare dicũt in Ecclesia Traiectensi, quibus cum nullus ex veteribus auctor testis accedat, suspecta sunt imposturæ, aliamque potius causam extitisse cædis sanctissimi viri putandum est. C

Claruisse autem ijsdem temporibus Oidulphus presbyter perhibetur, qui eidem Friderico in Euangel. prædicatione fidus minister accessit, cuius quoque res gestæ scriptis proditæ extant. [c]

Hac eadem Indict. 1. Lupus Monach. S. Benedicti, Rabani discipulus, educatus sub Aldrico Abbate, qui postea fuit Senonẽsis Episc. ante Gunilonem, vir doctrina, & vitæ moribus præstans, vocatus in aulam à Iuditha Imperatrice, paulò post à Ludouico Imp. deligitur in Abb. Cœnobij Ferrariensis, à loco frequentius sic dicti; cum alias S. Petri, itemque S. Iudoci, & Bethlehem dictum reperiatur, atque hæc ex eius epistolis.

D Hoc eodem anno Rabanus Abbas Fuldensis, abdicans se, quietis amore, in Hattonem refudit onus: ex Lupi epist.

[a] Mol. de SS. Belg. 18. Iul.
[b] apud Sur. 18. Iul.
[c] apud Sur. 12. Iun.

Christi Annus	Gregorij Pap. 4.	Ludouici 26.	Impp.
839.	12.	Theophili 10.	Indict. 2.

LVDOVICVS IMPERATOR CABILLONI CONVENTVM HABVIT, quo de rebus Ecclesiasticis, atque politicis componendis actum est. Imp. Ludouicum filium rebellantem, ducto in eum exercitu, ad spontaneam reconciliationem adegit. Aquitaniamque, ob nepotem Pipinum inofficiose prætermissum, commotam compescuit. E Quod autem, & inter Episcopos, æmulatione exorta, alter in alterius vindictam intenderet, & inter alios Aldricus Cenomanensis Antistes grauem à Comprouincialibus Episcopis pateretur inuidiam, atque experiretur persecutionem, Gregorius Papa his cupiens occurrere, alijsque consulere, Epistolam scripsit ad vniuersos Episcopos, in qua multa de auctoritate sedis Apostolicæ, & iure ad eam appellandi habentur. Eam ex veteribus Biblioth.. Vaticanæ monumentis editam, lege in Annalibus. ex ea Gratianus complura decreta intulit in decretorum volumen.

A

Christi Annus 840. *Gregorij Pap.* 4. 13. *Ludouici* 27. *Theophili* 11. *Impp.* *Indict.* 3.

LVdouicus filius indignans, quod Carolus, ex alia coniuge genitus, & natu minimus, sibi prælatus fuisset, rursum ad arma conuersus Alamaniam cum Saxonibus, & Turingis incursauit, aduersus quem Ludouicus Imperator, per Quadragesimam mouens exercitum, eum fugauit, & ad proprium Regnum redire compulit. INDICTO GENERALI CONVENTV IN VRBE VANGIONVM, Lotharium ex Italia acciuit, cum Carolus cum matre Iudith in Aquitania longe abesset. Quo tempore sole prodigiose obscurato, Ludouicus ex fatigatione corporis, & animi ægritudine in morbum grauissimum incidit. B

Lud. præparatio ad mortem.

Aderant illi venerabiles Episcopi, & alij serui Dei complures, in quibus Drogo frater, Metensis Episc. & sacri Palatij Archicapellanus. Per eundem quotidie cõfessionis munus, sacrificium spiritus contribulati, & cordis humiliati, quod Deus non despicit, offerebat. Cibus eius erat solũmodo per dies quadraginta Dominicum corpus, laudante eo iustitiam Dei, & dicente: IVSTVS ES DOMINE. AT QVIA QVADRAGESIMAE TEMPVS NON IEIVNANS EXEGI, SALTEM COACTVS IDEM IEIVNIVM TIBI EXOLVAM. Priuatum thesaurum distribuit; Insignia Imperialia ad Lotharium misit. Lodouico filio omnes iniurias remisit, rogans Episcopos, vt illum grauiter de violata paterna pietate admonerent, & paulò post è vita migrauit, anno ætatis 64. Regni Aquitannici 37. Imperij 27. cuius corpus Metas translatum in Basilica S. Arnulphi conditum est. Hæc ex domestico eius scriptore, qui plenius ista est persecutus. C

Vltio diuina in sacri leg. vsurpatores bon. Eccl.

De mirandis & terribilibus auditu, quæ Hincmarus Rhemensis libello de translatione sancti Remigij scripsit contigisse sub Ludouico Imperatore, & post eius obitum, in nonnullis, qui bona Ecclesiastica incendere & inuadere præsumpserunt.

Miraculũ in trãsla. S. Remigij. In Chron. Cassinens. li. 1. c. 26. Transla. S. Bart. Apo.

Hoc eodem anno, qui à Leone Ostiensi Tertius numeratur Bassacij Abb. Monasterij Cassinatis, translatum ponit corpus S. Bartholomæi Apostoli ex Lipari Insula Beneuentum, sub Sicardo Principe Beneuentano. de quo Sigebertus in Chronographia anno 831. his verbis Sarraceni Siciliam incursantes, etiam Liparim Insulam deuastant, vbi corpus Bartholomæi Apostoli quiescebat, quod olim loculo plumbato iniectum, & in mare mersum à Paganis non ferentibus illud, propter nimiam signorum claritatem ab omnibus venerari, ab India vsque ad hanc insulam vltro delatum fuerat. Cuius ossa modo à Sarracenis huc illuc dispersa, à quodam Monacho, ipso reuelante, collecta, Beneuentum transferruntur. Hæc ipse. Verum de translatione ex Indis in Liparim Insulam diuersa diuersorum est narratio. D

Christi Annus 841. *Gregorij Pap.* 4. 14. *Lotharij* 1. *Theophili* 12. *Impp.* *Indict.* 4.

E

B. Ioãnicij vaticiniũ de cessatione persecutionis.

INgrauescente in dies magis Theophili Imper. aduersus Orthodoxos persecutione in Oriente, sanctus ille admirandus Ioannicius de reddenda cito Ecclesiæ pace diuinum responsum accepit, quo consolatus est afflictos, speque iam destitutos miseros Orthodoxos.

Frat. RR. Fra. confingunt.

Per anum quoque fatidicam, quæ explorarit Theophilus, futurorum curiosus inuestigator, narrat Curopalata; de illis, qui post illum regnaturi erant; de Ioanne Pseudopa-

A triarcha sede priuando, de honore debito venerandis imaginibus restituendo, denique de multis alijs, quæ Theophilus grauiter tulit.

Hoc eodem anno confligens Theophilus cum Sarracenis profligatus est, magno cum vitæ periculo, pluribus nobilibus captiuis relictis, qui marty riū subire cum cohorte quadragintaduorum militum, quorum præcipui nominati sunt, Theodorus fortis, Theophilus, atque Boburzicus, duces exercitus. Tunc horrendum Amorij factum est excidium à Sarracenis, quibus cladibus consternatus Imp. in morbum incidit. Eadem pluribus Curopalata, & alij.

Hoc item anno ciuili bello Gallia flagrante, atque Lothario aduersus Ludouicum, & Carolum fratres agente, qui crebris ante legationibus redimere pacem frustra laborantes, B cum ipso rem dolis agente, confligere coacti victoriam, fauente iustitia, cruento tamen certamine, reportarunt, periurum fratrem vincentes, quo vnico prælio relictum sibi Carolus Regnum à patre firmiter stabiliuit. Hæc autem, quomodo gesta sint. qui interfuit, Nithardus Caroli Magni nepos ex Berta filia, quam fidelissime scripsit. Rei indignitate commoti Reges, & populi etiam victores, de tanta strage populi Christiani Episcopos consulunt, QVI STATIM IN CONCILIVM COEVNT, & reconsultata, hoc iudic.ū edunt: Quod pro sola iustitia, & æquitate decertauerint, & hoc Dei iudicio manifestum effectum sit, ac per hoc immunis omnis Dei minister, in hoc negotio haberi tam suasor, quam effector deberetur. At quicunque conscius sibi, aut ira, aut odio, aut vana gloria, C aut certe quolibet vitio quidquam in hac expeditione suaserit, gesserit ve, verè confiteatur occultum delictum, & pro modo culpæ satisfactio imponatur. Veruntamen in veneratione, & laude tantæ declarationis iustitiæ, & pro remissione delicti mortuorum fratrum, & ad promerendum deinceps etiam auxilium diuinum, triduanum ieiuniū est indictum, & libenter celebratum est. hæc quoque ex Nitardo. Qui, post hæc, subdit, Monachos sancti Medardi rogasse Carolum, Suessionam Vrbem petentem, vt corpora Sanctorum in Basilicam, magna ex parte ædificatam, transferret, quibus libenter annuerit, & proprijs humeris, summa cum veneratione transtulerit, illiq; Basilicæ Villam quādam attribuerit.

D

Christi Annus	*Gregorij Pap.4.*			
842.	15.	*Lotharij* 2.	} *Impp.*	
		Michaelis 1.	} *Indictio.* 5.	

LOtharius reparato exercitu rursum in fratres mouet, à quibus fugatus, regnum deseruisse visus est. Fratres igitur Palatium Aquis quod tunc sedes prima Franciæ erat, petunt: & quid de fratris regno agendum sit, Episcopos, quorum pars maxima aderat, consulunt. in quo agnoscas pietatem regum Francorum, qui haud auspicari audent magna, absque consilio Episcoporū. Quibus Episcopis Lotharij gesta considerantibus, quomodo E Patrem expulerit: quoties periurus ipse patri fratribusque populum Christianum periurum, sua cupiditate, fecerit, quot homicidia, adulteria, incendia omnigenaque facinora, ob eius regnandi cupiditatem, patrata. Cum nullam Rempublicam gubernandi scientiam habeat, nec bonam voluntatem, quibus ex causis non immeritò, sed iusto Dei omnipotentis iudicio, & prælijs fugatus sit, & à proprio regno fugam inierit, & illud omnium consensu, & iudicio fratribus, se melioribus ad regendum, tradiderit, nec prius tamen illud eis tradiderunt, quam rogati, se illud, iuxta Dei voluntatem, & legem, quantum scirent, & possent, administraturos. Propterea, inquiūt, auctoritate diuina illud suscipiatis, & secundum Dei voluntatem illud regatis, monemus, rogamus, atque præcipimus.

Notate Politici Nouatores, vt Episcopi Francorum Iudices sederint de Regno, & Regibus iudicaturi, atque sua sententia (quod maius est) Imperatoris Lotharij Regnum hareditarium transtulerint in Ludouicum, & Carolum, apposita, vt audistis, ea præceptione, quæ & mox fuit executioni mandata; delectis siquidem ab vtraque parte duodenis, illis Regni partitio permissa, in quibus Hithardus vnum se fuisse, ait: quanto magis Roman. Summus Pont. Francorum Regnum ab Hilderico stupido transferre potuit in Pipinum, quod vos abnegatis. Hactenus in Conuentu Aquisgranensi. A

Quod ad res Orientales pertinet, Theophilus ob cladem à Sarracenis acceptā mœrore confectus, & spe frustratus auxilij à Francis expetiti graui morbo oppressus Senatui, & claris ciuibus filio vxoreque commendatis; obtruncato ad extremum Theophobo, de affectato Imperio calumniam passo, ad vitæ finem appropinquauit. Cæterùm in ipso fine exhalaturum spiritum, pœnituisse Theophilum erroris sui, sacras imagines adorasse, & piæ vxoris Theodoræ precibus, à Deo consecutum fuisse misericordiam, ex antiquioribus monumentis prodidit Gennadius Patriarcha Constantinopolit. in expositione pro Concilio Florentino: qui & mirabiles quasdam de eius anima refert visiones. B

Mortuo Theoph. Imp. Tutores, & Curatores filio relicti, eum ad populum produxerunt, qui illum accepit, & probauit, eiq; se sacramento obstrinxit. Theodora, vt cum filio accepit firmatum Imperium, de restituendo cultu sanctarum Imaginum cogitare cœpit. Re igitur cum magistratibus, & primoribus, & doctis, ac pijs viris communicata, CONSTANTINOPOLI CONVOCATVR CONCILIVM, hæresis damnatur, cum Pseudopatriarcha Ioanne. Methodius verò eligitur: cultus sacrarum Imaginum restituitur: Sancta Nicęna septima Synodus œcumenica comprobatur. hæc apud Theophanem presbyterum, huius temporis scriptorem, plenius continentur in oratione in S. Nicephorum Patriarcham, & apud Curopalatam. C

Iconomachorū hæresis.

Sic igitur hæresis illa, quæ Constantinopoli ante centum viginti annos è portis Inferni magno fastu, auctore Imperatore, potens ac furens erupit, & repressa sæpius, rursus sanguine Sanctorum ebria audacius in Ecclesiam Orientalem est debacchata, hoc anno tandem penitus extincta fuit. Methodio iuxta prædictionem beati Ioannicij, in Thronum Constantinopolitanæ Ecclesiæ euecto, & fide Orthodoxa, iam omnia obtinente, dissensio quædam orta est inter ipsos Catholicos. *Nam alij quidem,* inquit Theophanes ille presbyter, *volebant habere in ministerio, qui dignitatem Sacerdotij acceperant ab Iconomachis, vtpotè qui per hoc nihil pietati officerent:* quod scilicet ea hæresis non dogmata de diuinitate, vel humanitate Christi, vel quid huiusmodi Ecclesiæ Orthodoxæ tetigerit, sed ritum, & traditionem labefactarit. *Alij autem,* subdit auctor, *profanis sancta tradere manibus, putabant omnino esse impium, & minime Deo gratum, nec admittendum.* Et Methodius quidem, pro sua ingenti charitate, omnes illos cōministros habere desiderabat, qui in reliquis essent Orthodoxæ sententiæ, cum illis sentiens, qui erant prioris opinionis; Cum quo S. Ioannicius eadem cum Methodio sentire per litteras significauit, suadens illos procul tantum facere ab altari, qui adhuc essent hæresi inquinati, non pœnitentes errorem que detestantes, & præ cæteris, Iconomachos. Sanctus autem Methodius sua eximia sapientia, reliquos omnes in suam traxit sententiam. Is igitur intentus reuocandis lapsis ad Ecclesiam, quod hi reperirentur variæ ætatis, diuersæque cōditionis, ne vilesceret Ecclesiastica disciplina, eosdem omnes diuerso modo Ecclesiasticæ censuræ voluit esse subiectos. Quamobrem pro salute omnium promulgauit edictum, cui eiusmodi titulus reperitur inscriptus: METHODII SANCTISSIMI PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI DE IIS, QVI ABNEGARVNT PER DIVERSOS MODOS, ET AETATES.[a] D E

[a] Biblioth. SS. PP. to. 6. col. 619. & addit. ad Balsam.

At nec

A At nec de ipso illud prætermittendum, quod tradit Glicas, his verbis, *Quia Methodij male propter sacrarum Imaginum propugnationem cōtudendo læsæ solutæque fuerant à Theophilo, necesse habebat, vt eas tenui quadam fascia linea obligaret. Vnde, mea quidem sententia, mos inoleuit, hodieque durans, vt Pontifices ab interiori parte lineas fascias alligatas habeant.* Hæc ipse. At de Theodora, Curopalata hæc. *Theodora Augusta de restituta fide Catholica exultans, hilaru conuiuium Orthodoxis Confessoribus præparauit. in quibus affuère Theodorus ille, & Theophanes illustres Confessores, notis ora, pro fide, compuncti, quos subinde intuens Imperatrix suspiria edebat, & lacbrymas, suscipiens eximiam illorum constantiam, & fortitudinem.* quod si verum est de Theodoro, illud non verum, quod Theodori vitæ scriptor habet defunctum esse in carcere ante pacem Ecclesiæ. Porrò eundem Theophanem Confessorem Theodori germanū gloriosæ Confessionis merito creatum fuisse Archiepiscopum Nicææ in Bithynia testatur, qui eius certamina scripsit, & alij Græcorum historici. B

At verò restitutio ista sacrarum imaginum in Ecclesijs Constantinopolitanæ Ciuitatis solemni ritu celebrique facta est pompa, conuenientibus Impp. vna simul cum sacro clero, atque venerandorum ordinibus Monachorum, confluente infinita populi multitudine, prima Dominica Quadragesimæ. Quam celebritatem, eadem die, quodannis recoli statuerunt. In qua, inter alias diuinas laudes, sacra victoriæ Cantica duo in Ecclesia publicè ad hāc vsque diem occinuntur, Theophanis Confessoris alterum, alterum verò Theodori Studitæ titulo prænotatum, cum tamen eius esse non possit, (sed alterius fortasse cōfessoris Studitæ,) cum is ante hæc tempora è vita migrarit. Quod verò hymnus hoc tempore, cum pax Ecclesiæ est restituta, scriptus fit, ipse auctor manifeste demonstrat, dū in eius septima oda vigintiocto annos persecutionis huius numeret, à tempore, scilicet, quo regnare desinente Irena Augusta pacis Ecclesiæ conciliatrice, successit Leo Armenus Imperator Iconoclasta, Ecclesiæ persecutor, à cuius Imperij exordio, vsque ad Theophili Imperatoris obitum, quo extincta est persecutio, tot anni, nempe vigintiocto interiacent. Qui hos hymnos legere desiderat, habet in Annalibus, ex Triodio Græcorū Græce, & Latine transcriptos: duos autem item sermones, alterum ex eo tempore in matutinis precibus recitari solitum, alterum in die festo erectionis Sanctarum Imaginum dictum, quibus singulis continetur narratio varij status venerandarum imaginum, & prosanationis, & denique restituti cultus earundem, qui nunc primum in lucem apud Latinos sunt proditi. C D

Christi Annus 843.	Greg. Pap. 4. 16.	Lotharij 3. Michaëlis iij. 2. Impp. Indict. 6.

ADuersarij sanctarum Imaginum, Io. in primis exautoratus Sede Constantinopolitana, & Arsaber Patricius eius frater, non ferentes tantam orthodoxorum exultationem, de prostrata Iconoclastia, calumniam excogitarunt, qua illorum gloriam obscurarent: multo auro corrupta muliere, quæ Methodium affirmaret secum rem habuisse. At is, in medium adductus, calumniam re ipsa confutauit, nudatis verendis, & ostensis, ita quasi morbo quodam consumptis, vt naturalis prorsus essent virtutis expertia, ex quo, pudore scelerati suffusi, & pij gaudio sunt cumulati. Interrogatus Methodius Sanctissimus Patriarcha de causa, qua ei ita virilia contabuissent, narrabat se aliquando Romæ cum esset, pro causa Nicephori Patriarchæ, stimulis carnis incensum, cum lapsum timeret, B. Petrum implorasse, eumq; sibi nocte in somnis visum manu attigisse pudenda, & incendisse, nec post amplius sensum voluptatis expertum. E

Hæreticorum impudens calumnia.

Method. calumniā purgat.

Miraculū.

Procax mulier intentatis tormentis, retecta fraude, & pecunia prolata, auctores quoque

criminis prodidit, qui omnino pœnas dedissent, nisi Sanctus Patriarcha impunitatem illis obtinuisset, sic, vt tantum quotannis publica celebritate à templo B. Virginis, quod est in Blachernis, cum facibus ad S. Sophiæ templum procederent, ibique suis auribus anathema perciperent, quod vsque ad exitum vitæ ipsorum seruatum est. hactenus ex Curopalate, & alijs historicis. nec tamen hi destiterunt ab impietate: nam audi quid subijciat de Io. qui ad pœnitentiam detrusus fuerat in Monasterium, idem qui supra Curopalates. *Execrabilis verò Io. inquit, in quoddam Monasterium detrusus, cùm in quadam parte conspicatus esset restitutam imaginem Christi Dei, eiusque matris, & Angelorum, suo diacono præcepit, vt eo ascendens venerandarum Imaginum oculos effoderet. Quod vbi audiuit pia Regina, zelo diuino incensa, eidem oculos effodi iussit. Verum hoc factum non est, quod quidam probi, & idonei viri intercessere; sed missis satellitibus, ducentis eum verberibus, loru percutiendum curauit.* (Method. Leuitas.) A B

(Pax inter Lothariũ & fratres. *Lib. 4. Partitio Regnorũ permissa Episcopis.) Quod ad res spectat Occidentales, Lotharius à fratribus victus, amisso Regno, pluribus legationibus, quod amiserat, suppliciter sibi reddi postulauit. cui assentientes pij fratres, paci populorum consulentes, nouam Regni partitionem, arbitrio Episcoporum permisere. Rem totam describit Nithardus[a], qui præsens aderat. Quæ autem hoc anno, quo facta est partitio Regni inter fratres, contigisse narrat Hincmarus huius temporis auctor magni nominis, in translatione priori corporis S. Remigij, digna plane sunt, quæ hic breuiter describantur.

(Diuina vltio in occupantes bona Eccles.) Cùm igitur sacrilega occupatio bonorum Ecclesiasticorum his maximè temporibus inualuisset: mirifica Dei indignationis, in delinquentes, supplicia ostensa sunt. Ecclesiam Rhemensem tenente Fulcone presbytero, Carolus Rex bona eius inter homines suos diuisit, & villam Iuliacam Richuino Comiti in beneficium dedit. Cùm autem vxor eius, nomine Berta, in cubiculo villæ ipsius iaceret, visus est illi Sanctus Remigius dicens: Non est iste locus tuus ad iacendum, alterius meriti, & officij esse debet, qui hanc villam habere, & in hoc cubiculo iacere debet: surge quantocyus, & hinc abscede. Quod illa paruipendit, putans se visum inane videre. quod ipsum, cum iterum frustra contigisset, tertio tandem interminans, & virga illam percutiens, toto corpore in maximũ tumorem conuerso, quoc viderat, viro suo Richuino, & alijs quàm plurimis dixit, & per aliquot dies seuerissimè cruciata, vitam finiuit. *Licet*, inquit, *Hincmarus, non tam frequenter exerat Deus in perniciosos vindictam, non tamen vsquequaque multa nostris temporibus deserit præsumptorum piacula. Nam cum quidam de bonis Ecclesiæ Rhemensis locum emisset, indeque famulos Sancti Remigij cum flagellis eiecisset; inclamantibus autem eis Sanctum Remigium, & emptore eos irridente, inter verba, cum maximo clamore, ingemuit, & incredibiliter inflando intumuit, sicque medius crepuit, & mortuus est.* plura addit in detestationem sceleris, admonens fideles ab huiusmodi peccatis abstinere. C D

(Gregor. 4. moritur.) Hoc anno Gregorius Papa IIII. cum sedisset annos sexdecim, diem clausit extremum. Cùm autem res ab eo gestas, per annos singulos, digesserimus: hic ad extremum attingendæ sunt, quæ, quo certo eius sedis anno facta sint, ignorantur ab Anastasio, eo ordine recensita, quo descripta reperit in libro rationum expensarum. Is igitur, post culturam gregis, culturæ etiam & restaurationi locorum intendit animum; atque ita ad Basilicam Beatæ Mariæ Transtiberinæ, quæ frequentabatur miraculis, monasterium extruxit, ad quod monachos Canonicos aggregauit, qui diebus & noctibus, laudibus Deo canendis, insisterent. In eadem quoque Basilica ad similitudinem eius, quod est in Basilica, quæ dicitur Maior, præsepium fecit, & laminis aureis, & argenteis decorauit; pretiosa quoque dona obtulit plurimis, & pretiosis varij generis gemmis ornata. transtulit quoque in honestiorem locum sancta corpora Beatorum Martyrum Calixti, Cornelij, & Calepodij; & (Greg. 4. fabricæ, & dona Eccl. oblata.) E

A præter egregiam structuram factam in eadem Basilica, alia pretiosa dona argentea, & vestes contulit.

Basilicam quoque Beati Petri, vetustate quassatam, restaurauit, & dona obtulit. Villas etiam suburbanas ad hospitium Pontificium amplas exædificauit. Formam item Sabbatinam fractam & destructam, præclaro opere refecit, vt aqua ad Ianiculum, & ad Ecclesiam Sancti Petri affluenter decurreret. In Basilica quoque Lateranensi, plura extruxit ædificia, & preciosas multiplicesque vestes attribuit. In Basilica verò Sanctæ Dei Genetricis, ad Præsepe, fecit Ciborium de argento purissimo librarum quadringentarum, præter alia ornamenta & vestes. Quæ præterea plurimis alijs ecclesijs contulerit dona, & pretiosas vestes,
B longum esset per singula recensere. Postremò autem & inter Gregorij adnumerandum est monumenta, quod fulgens illud, temporibus istis, Germaniæ sidus, Rabanus Maurus, Albini Flacci auditor, tricenarius scribere aggressus Sanctæ Crucis mysteria, atque præconia metrico stylo canenda, egregium opus dedicauit ipsi Gregorio, quod eo morte præuento, ad Sergium successorem missum constat. Rabanus opus dedicat Greg.

Porrò hic ipse, quo Gregorius Papa, ex hac vita decessit, annus fuit Italiæ lugubris, ex ingenti clade, à Sarracenis illata vniuersæ Campaniæ atque Samnitibus, cum illi Beneuentum cæperunt, Capuam exusserunt, atque alia mala innumera perpetrarunt, quæ cœpta hoc anno, ad annos viginti in posterum sunt propagata. De tẽpore fidem facit Nithardus [a] hu-
C ius temporis scriptor, & veteres annales Frãcorum, à Pithœo editi. rem totam Leo Ostiensis in Chronico Casinensi [b] planè exponit; vt Radelchis Princeps Beneuentanus aduersus Siconulphum, seu Sigenulphum Principem Capuanum Sarracenos in belli societatem asciuerit; quorum auxilio totam eius regionem deuastarit, Capuamq; in cinerem redegerit: vt rursum Siconulphus euocatis ex Hispania Sarracenis frequentibus prælijs, omnes fere per circuitum, præter Sipontum, à Radelchis iure vrbes abstulerit, Beneuentum;q; expugnare cæperit. quibus dissidijs & prælijs, totum non modo Principatum, verum etiam Italiæ regnum ferro, & igni per annos ferme triginta deuastarint. Sed, & quæ tunc damna passum est nobile monasterium Cassinense, idem Leo deinceps exequitur [c], vt Siconulphus, mutui
D nomine, vniuersum fere Thesaurum, quem inclytæ memoriæ Reges Carolus, & Pipinus frater eius, & Carolomannus, & Ludouicus eiusdem Pipini filij, & alij plurimi Reges, & Principes religiosi eidem monasterio contulerant, Agarenis tribuendum, abstulerit. Nam primo quidem tulit in varijs vasis, & sacris instrumentis, auri purissimi libras centum triginta: pro alijs nonnullis promisit se redditurum solidos Siculos decem millia. item secundo trecentas sexaginta quinque argenti libras, & quatuordecim millia solidos aureos signatos: rursum argenti libras quingentas: ac denique alijs vicibus ipse, & alij alia vasa aurea, & solidorum viginti tria millia, sub restitutionis quidem sacramento. quę, cum non haberent, nunquam restituerunt. Et ista quidem omnia sacrilegus ille, inquit Leo Ostiensis,
E S. Benedicto auferens, nihil inde sibi vel patriæ emolumenti quæsiuit. Ex quo tempore nulla vnquam victoria potitus est. hæc autem cum facta afferat septimo Massacij anno, sequenti facta constat.

Mala Italiæ per Sarracenos illata.

[a] Lib. 4.
[b] Li. 1. c. 27
[c] Li. 1. c. 28.

Thesaur. S. Benedicti, sub specie mutui aufertur.

Christi Annus	Sergij Pap. 2.	Lotharij 4. Michaelis 3. 3. Impp.	Indict.
844.	1.		7.

Consultantibus proceribus cleri Romani, optimatibus, vniuersoque populo, pro eligendo Pontifice; in Sergium Archipresbyterum consenserunt. cum repente Ioannes quidam Romanę Ecclesiæ Diaconus, collecta agresti turbulentorum, & seditiosorum turba,

telis armata, in Patriarchium Lateranense per vim irrupit, omnibus, qui in eo erant, stupore defixis. Sed post horæ spatium, turba illa, timore correpta, eo relicto, defluxit. Principes vero Romani rei indignitate commoti, communi cõsilio vniuersi conuenientes ad Basilicam Beati Martini, Sergium Archipresbyterum omnibus virtutibus probatissimum de ecclesia extractum, magno comitatu, laudes eius resonantes, cum hymnis & canticis spiritualibus, in Lateranense Patriarchium deduxerunt, & Pontificem elegerunt. Prædictum vero Ioannem Diaconum arcta, pro tanta temeritate, inclusum custodia, à Concilio Antistitum suo priuari honore, & membratim laniari voluerũt; quod fieri minime passus est clementissimus Sergius Præsul. Ac tum demum exultantibus omnibus Sanctissimus vir in Apostolica Beati Petri sacratissima sede ordinatus, consecratusque est Pontifex. Quæ consecratio cum ad aures Lotharij A. peruenisset, Drogonem Metensis Ecclesiæ Archiepiscopum, cum excellentissimo filio Ludouico, exercitu, & Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Comitibus Romam misit. De quo Ludouici Romam aduentu, Ado Viennensis,[a] huius sęculi scriptor, sic habet. *Lotharius filium suum Ludouicum, quem in Italia Regem fecerat, vt Imperatoris nomen sortiretur, per Drogonem patruum Romam misit. Cui Sergius iam tunc Pontifex coronam imposuit, & acclamante vniuerso populo Imperator, & Augustus est salutatus.* Hæc Ado, de quibus redarguas impudentiam schismatici Sigeberti, dum ait missum à Lothario Romam Ludouicum ad confirmandam electionem Sergij Papæ. hæc ipse pro animi libitu, in gratiam eius, cui inhæsit, contra Pontificem, Schismatici Imperatoris. At quid actum est? stimulis prauorum consiliariorum exagitatus iuuenis concepit animo subijcere sibi Romam tyrannide: cuius rei causa secum duxit exercitum. impellebatur ad hęc ipse male consultus, ab Episcopis, qui eum sunt comitati, omnes in Romanum Pontificem flagrantes odio. Ex quo igitur fines Bononiensium ingressi sunt, tantas Franci cędes & strages populorũ ediderunt, vt præ terrore tantæ tyrannidis, ex vrbibus & agris profugientes latebras quęrerent. Cũmque eadem feritate Romam progrederentur, accidit in itinere, vt sereno cœlo, magna repente nubium densitas, & nimbosa procella, coruscationes & fulgura existerent: quibus nonnulli de Primatibus interierint, nec tamen ob id animi ferocitatem deposuerint. Aduentanti Regi Papa Sergius ad nouem fere millia passuum vniuersos iudices obuiam misit, ad vnum milliare vniuersas scholas; & denique cruces, & ingenti cum honore suscipiendum curauit. Ipse vero cum vniuerso clero, & populo Romano in gradibus Basilicæ Sancti Petri illum excepit, mutuoque se complectentes, Papa, dextera Regem deduxit in interius atrium ad portas argenteas, vbi vnus de exercitu à dæmone correptus in conspectu omnium Francorum valde vexatus est, magna Dei prouidentia, vt vnius vexatione reliqui conceptam ferociam deponerent. Tunc Papa claudi sex templi ianuas iubet, & Regem sic appellat; *Ludouice, si pacis ac salutis Ecclesiæ causa aduenisti, iussu meo hæ tibi ædes patebunt, sin minus, nunquam tibi per me aperientur.* quo respondente se puro, & sincero animo aduenisse, omnibus ostijs, ad nutum Pontificis patefactis, ingressus, ad confessionem Beati Petri accessit, vniuerso clero concinente, Benedictus qui venit in nomine Domini, & gratijs actis, ac populo salutari carmine per Pontificem expiato, discesserunt. Qui in castris erant, suburbana ædificia vastarunt, agros, segetes, & prata corruperunt, ac propterea, cupientes inire Vrbem, & sacra templa inuisere, portis clausis & munitis Pontifex vetuit. Petenti autem Lothario Imperatori, & Ludouico filio Regi exigenti, se vt coronaret Imperatorem, ne armato occasionem præberet Vrbem inuadendi, indulsit, & suis manibus sacro inunctum oleo coronauit Imperatorem, & Longobardorum Regem, & regalem tribuens gladium, eo se accingi iussit. Deinceps per singulos dies Drogo Metensis, & alij Ecclesiastici Proceres, aduersus vniuersalem, &

caput

Marginal notes: Sergius P liberat Io. à nece. — [a] sub anno 881. — Sigeb. mẽdax. — Frãcorum feritas — Excipitur honorifice Lud. à Papa. — Qua conditione admissus Ludouicus à Papa. — Ludo. coronatus Imp. à Papa.

Margin letters: A B C D E

A caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam infensi, concertationes cum Sanctissimo Papa, Episcopis, & optimatibus Romanis habuerunt, sed sapientia almi Pontificis superati, & pudore affecti, recesserunt. Gallicani Episcopi concertāt cū Papa, & superātur.

Postulabant vt omnes Primates Romani fidelitatem Ludouico Regi, per sacramentum promitterent, quod prudentissimus Pontifex abhorruit: sed vt præstarent Lothario Magno Imperatori permisit, & tunc demum astantibus sacerdotibus, & Romanorum, & Frācorum optimatibus, tam Beatissimus Pontifex, quam Magnus Rex, & omnes Archiepiscopi, & Episcopi fidelitatem Magno Imperatori Lothario semper Augusto promiserunt. Mirum verò est quod Anastasius, ex quo tota hæc narratio sumpta est, & qui præsens esse

B potuit, non nisi Regem Longobardorum Ludouicum à Sergio coronatum asserat, cui faueant Acta Romani Concilij, & ipsa quidem legitima, anno septimo Leonis Papæ IIII. celebrati, Anno Domini 853. in quibus bis ponatur eum annum Ludouici Imperatoris esse quintum, nempe vt Anno Domini 848. Ludouicus coronatus sit Imperator, anno secundo Pontificatus eiusdem Leonis Quarti. Hoc anno tamen 844. creatum Ludouicum Imperatorem, præter Adonem, & Leonem Ostiensem, [a] etiam plura Lotharij Diplomata [b] indicant. Post hæc Ebbo Archiepiscopus Rhemensis, & alius quidam Archiepiscopus, ob crimina exautorati, petentes à Sanctissimo Pontifice Ecclesiæ reconciliari, non nisi inter laicos communione digni habiti sunt. Per idem tempus Siconulphus Beneuētanorum Prin-

C ceps Romam veniens magno cum exercitu à Rege honorifice susceptus est, à quo & liberaliter postulata obtinuit. Pedes quoq; Pontificis humiliter osculatus, & ab eo benedictione suscepta, Deo gratias referens, abscessit. His igitur perfectis, Rex Papiam regressus est, & Senatus ac pop. Rom. timore tyrannidis redempti Sanctissimum Pontificem, vt salutis auctorem, celebrarunt, qui rem totam in Deum retulit. & certè visum fuit quasi miraculum à Deo, sine armis extitisse victorem. Transit inde Anastasius ad celebranda opera Pontificis, & dona sanctis locis oblata, & in primis Basilicæ Saluatoris Constantinianæ, apud quā scalam sanctam latentem populis exposuit.

a Sig. l. c. 29.
b Sigō. de Reg. Ital. lib. 1. hoc anno.

Ebboni Rhem. olim Archiepisc. permittitur cōmunicate inter laicos.

Scala sancta lātens, exposita.

D Hoc anno Secundo Regni Ramiri siue Ranimiri Regis, Oueti in Hispania contigit admiranda illa omnium celeberrima, omni scriptorum genere celebrata victoria, aduersus Sarracenos, obtenta diuinitus, cum renuente Rege, turpe illud tributum Sarracenis pendere quinquaginta puellarum nobilium, & quinquaginta de plebe, & bellū aduersus eos parante, visus est illi Sanctus Iacobus Apostolus, diuina spe auxilij, in bellum impellens, & denique visus est ante aciem aduersus barbaros impios dimicare. Testantur ista vetustissima monumenta, nimirum eiusdem Regis diploma, cum pro gratiarum actione, eidem Sancto Hispaniam reddidit vectigalem; sunt etiam Rom. Pont. litteræ, quas citant, ista firmantes, ne seriem auctorum texamus, quorum Tudensis rem gestam in compendium retulit.

Ingens de Sarracenis victoria.

Appar. S. Iacobi dimicantis cōtra Sarracenos.

Hispania S. Iacobo vectigalis facta.

E Quod verò ad res Francorum pertinet, hoc eodem anno, cum inter fratres Reges pax esset, Carolus Aquitaniæ Rex, Bernhardum Barcinonensem Ducem, à Patre Ludouico Imperatore donatum Septimaniæ Ducatu, cuius causā, vt supradictum est, aduersus Patrem Imper. filij insurrexere, incautum, nihil huiusmodi cogitantem, occidit. Hoc veteres Francorum Annales à Pithœo editi. Fuit Bernhardo huic Vuillelmus filius, magni animi iuuenis, qui Patris necem vlturus Sarracenorum Regi inhærens, eius fretus auxilio, omnia, quæ potuit, cædibus miscuit. est mentio huius apud Nithardum [c] historicum huius temporis. Sunt hæc illa infelicia tempora; quorum meminit Sanctus Eulogius Cordubensis martyr, in epistola ad Vuiliesindum Pompilonensem Episcopum, atque deplorat; malè ab alijs relata in annum Domini 820. Ea epistolā, suam enarrans peregrinationem, celebrat summā eius Episcopi caritatem, & benignum erga se hospitalitatis studium, à quo commenditus,

Bernard. Dux. Barcinon. incautus occiditur.

Vuilelmus transit ad Sarracenos.

c Nith. Fr. lib. 3.

. Eu'og. ..egriua io.

b Asceterio penè centenario Monachorum Sancti Zachariæ dicto, ad radices montiu Py- A
renæorum, magna caritate exceptus est, quorum egregias virtutes prædicat: & patria Corduba post longam peregrinationem repetita, & suis incolumibus repertis, expetitas Sancti Zoili reliquias, & Sancti præterea Acisicli ad eum misit.*

..Theo- ...stu- ditæ transl. ..io Cont. tant.

Quod ad res Orientales spectat, hoc anno, qui numeratur decimus octauus ab obitu Sancti Theodori Studitæ, egregij Confessoris, contigit eius corpus transferri Constantinopolim magna celebritate, & in monasterio studij honorificè condi, in quo & Magni Platonis, & Beati quoque Iosephi corpora asseruantur. Ita planè decebat, vt, qui suo sanguine sæpe fuso, sæpe viam strauerat ad victoriam, aduersus Iconoclastas, illis penitus superatis, magna gloria triumphum duceret in terra etiam, qui anima iam triumphârat in cælo. rem totam B
Michaël Studita ad finem vitæ ipsius summatim perstringit.

Christi Annus	*Sergij Pap. 2.*	*Lotharij* 5. *Michaëlis 3.* 4.	*Impp.*	*Indict.*
845.	2.			8.

.Niceph. Patr. trãs. ..io.

HOc anno factam translationẽ corporis Sancti Nicephori Patriarchæ celebris confessoris, ex loco exilij, vbi decesserat, Constantinopolim in templũ Apostolorũ, ingenti cum celebritate, curante S. Methodio, luculenter describit Theophanes, qui præsens fuit, & de ea habuit ad populum orationem. C

Vix credi potest quot secum bona adduxerit restituta antiqua religio Constantinopolim summa pax, sine ferro, & armis parta, femina moderante Imperium, & Bulgarorum feram & indomitam gentem adducente ad fidem. quæ à Ioanne Curopalate nobili huius sæculi scriptore describuntur. Bogaris, inquit, Bulgarorum Princeps, cum audiisset mulierem cum tenero adhuc puero, Romanis imperare, audacia elatus, nuncios ad Reginam misit, per quos minabatur se fœdera soluturum, & Romanorum fines inuasurum. At Regina nihil humile, vel effeminatum cogitans: *Et me, inquit, inuenies paratam ad resistendum in acie, Deiq; nutu superiorem. si autem (quod absit) victor ipse fueris, hoc quoque pacto, mea erit victoria, viceris enim non virum, sed mulierem.* Quibus verbis confusus, & deterritus, quieuit: & pristina fœdera renouauit. Miserunt autem vltro citroque Legatos, & Regina, & Princeps. pergit narrare modum conuersionis ad fidem per Theodorum quendam captiuum Christianum, & sororem ipsius Principis, in quadam excursione captam, & in Regia de Christianis mysterijs institutam, maximè vero per impetratum remedium sæuienti fami, Deo Christianorum inuocato; ad quam rem maximum etiam adiumentum attulit, quod cum Methodio, cuidã Monacho, pingendam domum dedisset, nihil præcipuè præscribens, sed tantum vt pingeret, quæ spectantibus terrorem, & metum incuterent; ille secundum aduẽtum Christi, quo nihil terribilius nosset, depinxit, quo Princeps ita cõmotus est, vt propria perfidia eiurata, imbutus sit diuinis mysterijs, Michael vocatus. Ob hãc mutationẽ religionis Proceres Gẽtis conspirantes in eum, parua manu, præeunte crucis signo, fusi fugatiq; sunt, & Christiani effecti, petentes desertam sibi concedi regionem, cum angustius habitarent, à Regina libenter obtinuerunt. hoc ex Curopalate, à quo Cedrenus, & alij Græcorum descripserunt. D E

Imper. ... ..arum re- ponsum.

Christus adest inuocatus, etiã Gentilib. Bulgarorũ Princeps ad fidẽ cõuertitur.

His autem tum idem Curopalates, tum reliqui rerum Græcarum scriptores subijciunt, eiusdem Theodoræ Imperatricis optimum cõsilium de Manichæis extirpandis, qui in immensum iam creuissent, adeo, vt non nisi comparato exercitu tentanda res esset. Complures, vt vidimus, prædecessores Imperatores idem fuerant opus aggressi, sed nulli datum, vt Orientis Romanum Imperium ea liberaret peste longe lateq; grassante. Qui igitur missi

Imper. Ma nichæos a... ..is persequitur. Manichæ- rũ ingẽs ..des.

A sunt cum potestate; non moderatè, sed crudeliter vtentes Imperio, varijs generis cruciatibus
circiter centum hominum millia interfecere, bonis eorum publicatis. reliqua multitudo
cuncta ad rebellandum, Sarracenis iuncta, Romanum Imperium inuasit.

Iam verò, quod spectat ad res Occidentalis Ecclesiæ, hoc anno celebratum est in Gallia
CONCILIVM BELLOVACENSE, in quo decennio post Ebbonis depositionem, (de Bellouac. Concilium.
qua superius actum est) occupata interim Ecclesia Rhemensi à Fulquuo presbytero, & ab
Othone successore, Hincmarus Monachus Sancti Dionysij Parisiensis, à clero, à populo, &
à Concilio electus & ordinatus est. quam electionem Carolus Rex, Caluus dictus, gra-
tissimam habuit. ex Frodoardo.[a] hic, Hincmarus, inquit, ab adolescentia litteris [a] lib. 3. de Eccl. Rhem.
B humanioribus eruditus, & in disciplina monastica, in monasterio Sancti Dionysij, sub Hincmarus
Hilduino Abbate, educatus; inde, tam propter suorum parentum nobilitatem, quam in Mon. qui
genij sui acumen, in Ludouici Imper. cui familiaris erat, palatium adductus fuit. A quo, & à lis, & qua-
suo Abbate, sub auctoritate Episcoporũ exorauit, vt ordo, & status Monasticus, deprauata lis.
quorundam vita, collapsus in pristinum nitorem & splendorem, prædicto in Monasterio Curat re-
S. Dionysij, restitueretur. Et vt facto adimpleret, quod verbo cõsulebat, ipsemet corpus suũ stitutionẽ
castigando, & in seruitutem redigendo, cum alijs reformationem subire voluit. Cùm autẽ disciplinæ
tẽporis progressu suus Abbas Hilduinus Archicapellanus Capellæ Imp. cũ alijs multis no- in mona-
bilibus Regni Imp. indignationem incurrisset, & suis Abbatijs spoliatus, in Saxoniam rele- sterij.
C gatus fuisset: hunc Hincmarus, cum licentia, & permissione sui proprij Episcopi, & benedi-
ctione suorum confratrum Monachorum in exilium sequutus est. Verum ob primam fa-
miliaritatem, quę sibi cũ Imper. intercesserat, diuina annuente ope, tanta valuit gratia apud
Imp. Principes, & alios nobiles, vt Hilduinus ab exilio, in suas Abbatias, postliminio redie-
rit. Similiter cum Papa Gregorius huc venisset, & Regnum Franciæ ab ipso Imp. defecisset:
Hilduinus hunc ad se pellicere, contra fidem Imp. conatus est; sed id ipse præstare noluit.
Et post restitutionem Imp. totus incumbens in vtilitatem sui Abbatis, pacificus mansit in
monasterio suo. vbi tamdiu reliquiarum Ecclesiæ, & corporum sanctorum Martyrũ cu-
stos extitit, quamdiu in Regis obsequium vocatus, monasterij Deiparæ Virginis Mariæ, &
Sancti Germani prouinciam, & administrationem Regis, sui Episcopi, & Hilduini Diaco-
D ni, sui Abbatis imperio suscepit. Insuper Rex illi possessionem bonorum, & seruorum lar-
gitus est, postquam fuit consecratus Episcopus, & monasterio Sancti Dionysij, in quo mili-
tauerat, testamento legauit. hæc Frodoardus. Posthæc autem, æstiuo tempore ingenti
perturbatione contigit Regnum Caroli exagitari, cùm videlicet Northmanni Gallias in-
uadentes, omnia tam profana, quam sacra, cæde, rapina, & incendio miscuere. hæc autem
hoc anno contigisse, veteres Annales Francorum, ab auctore huius temporis scripti, testan-
tur. CONCILIVM ITEM MELDENSE, hoc eodem anno, post cladem acceptam cele- Meldense Concil.
bratum, non vero sequenti, vt Aimoinus habet in historia, & in libellis de translatione, &
E miraculis Sancti Germani. *Northmanni igitur, habent Annales,* REGNVM CAROLI VA-
STANTES, *per Sequanam vsque Parisios nauigio venerunt; & tam ab ipso, quàm ab incolis terræ, ac-
cepta pecunia copiosa cũ pace discesserunt. in Frisia quoq; tribus prælijs conflixerũt, in primo quidẽ victi,
in duobus superiores effecti, magnam hominum multitudinem prostrauerunt. Castellum quoque in Sa-
xonia, quod vocatur Hamaburg depopulati sunt, nec multi reuersi sunt.* Et Aimoinus,[b] plus his, ista [b] de gest. Fr. lib. 5. c. 20.
summatim. *Gens Northmannica Galliam irrumpens, Parisios vsque peruenit, monasteriumq́;
Beati Germani Pontif. depopulata est. Quorum Dux Ragenarius nomine, sub Principe Borico, (ali-
às Horich) hanc deuastationem peragens, dum ante dictum Principem suum se iactaret, opulentis-
simum Regnum Caroli acquisisse, & monasterium almi Germani deuastasse, & quod ibi maiorem
mortui quàm viui virtutem haberent, nullumq; sibi restitisse, præter Germanum senem mortuum:*

Mortui (.i sancti) vi- uis plus possunt. *continuo virtutem Beati viri expertus concidit, ac post triduum expirauit; non solum ipse, verum etiam & ceteri raptores, & violatores sancti loci dysenteriæ morbo perierunt*. hæc ipse. Porrò idem, siue alius Aimoinus dictus, locupletiorem de omnibus quot tunc miranda acciderunt, iubente Carolo Rege, scripsit historiã, cuius est titulus. DE TRANSLATIONE ET MIRACVLIS SANCTI GERMANI EPISCOPI, descriptã prius à duobus Monachis, seorsum positis, quorum ipse labores vna coniungens, duobus libris digessit, omni sinceritate & veritate, vt pote, qui his interfuit; & quæ non vidit à testibus fide dignissimis, accepit. Partem eius historiæ intexuit auctor in Annalibus; integram legere qui volet, habet apud Surium 25. Iulij. Plane dignissima est quæ legatur, propter admirabilitatem miraculorum, quæ in vindictam sacrilegorum ostendit Deus. Hæc verò, quod testati sunt barbari, & suo experti sunt damnó, mortuos viuétibus fortiores, id non solum declaratum est in Sancto Germano Episcopo Parisiensi, sed etiam in S. Martino Episcopo Turonensi, cum alius Dux Regis pariter Northmannorum, nomine Hastingus, eodem ferme tempore obsidens, expugnare conaretur ciuitatem Turonensem, siquidem Turonenses in magno positi discrimine, *tandem diuina inspirante gratia* (inquit Odo Abbas Cluniacensis in libello de translatione Sãcti Martini) *in se reuersi, Beati patroni sui Martini corpus piè rapiunt, & ad locum, in quo belli violenter impetus erat, deferentes, mortuum pro viuis propugnatorem opponunt. O admirabilem per omnia virum, qui, dum adhuc viueret Signipotens appellatus, vigorem virtutis astris intulit, defunctus etiam belli potẽs triumphatos hostium cuneos sola sui præsentia, confecit. Verè mirabilis Deus in sanctis suis. Sancti siquidẽ patrocinante suffragio, & obsessis securitas, & confidentia redditur, & obsessoribus formido & pauor non modicus immittitur. Fugiunt ergo Dani, fugientes Turonici persequuntur; fugientium pars gladio cadit, pars capta reducitur, & pars fugæ subsidio elapsa est, & vsque ad sextum lapidem ab vrbe persecuti sunt Danos, triumphatoris sui corpus cum hymnis deferentes cum gloria, per quem sibi triumphus cessit & victoria. Vnde & in eiusdem belli triumphalis memoriam, in ipso loco, in quo sancti constitit corpus, in honorem ipsius fabricata est Ecclesia, quæ propter belli euentum* SANCTI MARTINI BELLI *fortita est vocabulum*, & paulò post, *ea propter igitur Synodo celebrata, auctoritate Archiepiscopi, & ipsorum qui conuenerant, statutum est, vt singulis deinceps annis per vniuersam diœcesim subuentionis huius festũ, 4. Idus Maij solenniter celebraretur, quæ nullo alio nomine rectius, quàm subuentio censeretur.* Hucusque Odo.

Miraculũ. Miracula. Turon. ciuitas liberata ope S. Martini. Memoria victoriæ cõsecrata.

In tot autem tantisque malis, quibus Christianus populus in ijs Galliarum Prouincijs est afflictus, vna illa consolatio fuit, quòd eius Prouinciæ Episcopi dolentes, angustiati, afflicti MELDIS IN CONCILIVM *conuenientes* causam illam tantorum malorum aperuerũt, & potissimum eam esse manifestarunt, quod scilicet res Ecclesiæ per Reges traderétur laicis hominibus possidendæ, quorum sacrilegiorum causa ira diuina cælitus instar fulminis, per barbaras gentes, eo modo quo dictum est, vibraretur in populum. Legendũ illud Concilium, quod extat [a]; quo alia etiam de eadem re habita commemorantur Concilia, & ab Episcopis deploratur eorum temporum miseranda conditio. Qui præ ceteris in ea Synodo scientia eminebat, Hincmarus Rhemensis Episcopus, ceteros in suam trahens sententiam, non ipsis tantum, sed posteris relinquens exemplum, dixit, in emendatione peccatorum Ecclesiæ filiorum, ab ipsis Regibus inchoandam esse correctionem, quæ si negligatur, vanus cedat omnis labor de Ecclesia reformanda, ac bonis moribus restituẽdis susceptus; frustraque pariter tentetur placari numen offensum, & immissa diuinitus damna vitari, nisi primum omnium quod delinquunt Princeps, corrigeretur. Ad postremum autem, ijdem, qui conuenêre Patres, monuerunt, inter alia, Regem, vt promulgari debeant capitula Ecclesiastica, à Carolo M. atque à Ludouico collecta; vtque ea obseruari præcipiat. Eadem capitula ab Ansegiso primum collecta, quatuorque distincta libellis, in lucẽ iam prodierunt.

Meld. Cõcil. Vsurpatio bon. Ecclesiæ causa cladium Reip. [a] Tom. 3. Conc. edit. Ven. Correctio morum à principib[us] inchoãda.

hoc

A hoc vero tempore, id exigente Concilio, quæ deerant, collegit Benedictus Leuita, tribusq; alijs libris digessit, & Ludouici Imp. regnantibus filijs dedit, Lothario, Ludouico, atque Carolo. testatur id ipse in præfatione. Cæterum non nisi post annos octo capitula ista à Carolo promulgata, docet inscriptio. Porrò dicta omnia Capitula fuisse auctoritate Romanorú Pont. confirmata, ne putarentur Reges Ecclesiasticas, auctoritate sua, sancire leges, idé Benedictus collector affirmat, vt supra etiam ostensum est. Reges ex auctoritate Ecclesiæ ecclesiastica sanciunt.

Verùm etsi Decreta Patrum Meldensis Cócilij, haud, vt dictum est, recepta fuere ab ipso Carolo Rege, tamen in gratiam Hincmari, quem plurimum diligebat, recens creati Rhemensis Episcopi, quæ ab illa Ecclesia, iam ante fuerant ab ipso sublata, quantum tunc opportunum fuit, eidem restituenda curauit, scripto de his, hoc anno, diplomate ad eundem B Hincmarum, quod recitatum à Frodoardo, & insertú annalibus; nos, pro instituto, ex parte tantum hic ponimus, abusus prodendi causa.

IN NOMINE SANCTAE, ET INDIVIDVAE TRINITATIS CAROLVS DEI GRATIA FRANCORVM REX. & post præfatiunculam, *Omnes igitur, inquit, fideles Dei serui & nostri sciant, quod hoc nostro mandato, & auctoritatis nostræ edicto in præsentiarum omnia Episcopatus Rhemensis bona in integrum restituimus, quæ, magna quadam necessitate coacti, dum hic Sanctus conuentus Pastore destituebatur, in commendam, ad tempus, nostris subditis contulimus; vt nobis seruientes, aliquo subsidio temporali gauderent; nos inquam restituimus Hincmaro Spiritus sancti gra-* C *tia, dispositione diuina, & nostra, electo & ordinato huiusce Sanctæ sedis Archiepiscopo, nimirum Espernеum, Iulium, Cormiacum, Capellam, quam Rabanus presbyter possidebat, & omnia singula quoque bona, quæ de hoc Episcopatu Richuinus Comes, Odo, Pardulus, Algarda, Abbatissa, Robertus, Amalbertus clericus, Altmarus, Io: medicus, Rabanus paruus nanus, Ratbboldus, Goderanus, Hereboldus, Donatus, & Giluinus tenuerunt, & adhuc tenent &c. Et (vt paucis perstringam) Sancti Remigij testamento in præsentia nostrorum subditorum, tam clericorum, quàm laicorum à nobis viso; hoc nostro mandato nunc reddimus, & in integrum restituimus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ matris Dei, Ecclesiæ Sancti Remigij, & Archiepiscopo Hincmaro id omne, quod de hoc Episcopatu eripuimus &c. vt sine vlla contradictione, omnibus litteris, & concessionibus mutis, reuocatis, rescissis, & annullatis &c. D. Andegaui &c.* Subijciuntur ab eo Restitutio bon. Eccl. D dem Frodoardo duo alia diplomata eiusdem Caroli alterum de persoluendis eidem Ecclesiæ Nonis, & Decimis. D. anno Regni VIII. alterum, quo idem Rex Carolus Caluus concessit eidem Ecclesiæ Rhem. immunitates atque exemptiones, quæ à prædecessoribus fuerant eidem concessa D. an. X. Subijcit his idem Frodoardus, quæ in restaurationem & cultú Ecclesiarum ipse Archiepiscopus Hincmarus effecit: & quot insuper eadem Dei genetricis Ecclesia illis temporibus fuerit illustrata miraculis.

Hoc eodem anno inuentum translatumque est venerandum corpus S. Mauri Abb. discipuli S. Benedicti, ex quo monachismus eius ordinis, in Gallijs mirificè propagatus est, quasi per reuelationé, monasteriorum fundatoris exurgente vindice Deo, de soluta mo- E nastica disciplina, & laicis monasteria inuadentibus. Rei gestæ historiam Odo [a] scripsit, qui hoc sæculo vixit. Qui primum quomodo vltus sit idem Sanctus Guidulphum Rauennaté, qui acceptum à Rege Francorum Fossatense monasterium, ipsum eiectis monachis, solo æquatum, ac profanum redditum, vsurpauerat, hanc memoratu dignam texit historiam, cui in conuiuio procaciter iactanti, quæ impiè fecerat, in contemptum Monachorum, visus super mensam astare B. Maurus ferulam manu gestans, qua illum validè in capite, & ventrem calce, forti conamine, percussit, qui illico amens effectus, inclamare cœpit, Maure tu me interficis cumque hæc, & alia cunctis qui aderant, audientibus, frequéter repeteret, effusis intestinis, infelicem finiuit vitam. Addit post hæc de vsurpatione eorum bonorum à Comite Andegauensi, & alijs; prætereа de restauratione monasterij, diuino monitu, facta per Ro-

[a] Extat in Bibl. Vat. M. S.

Vitio diuina in euersorem monasteri S. Mauri.

A *tentiæ, necessarium nobis, vtile non tam nobis, quàm vobis: nos enim ex hoc beneficio temporalem consequemur vsum, vos autem, accedentibus alijs bonis, præmium sempiternum.* Ad eundem dedit eiusdem argumenti & aliam: & denique fatigauit alios Regis intimos, viros religiosos, nec destitit, quo vsque tandem ablata restituta sunt: vt ipse pluribus fatetur literis.[a]

[a] 62. & 83.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno, tertia die Nouembris, magnus ille & sanctitate celebris, quem suis scriptis adeo laudauit Theodorus Studita, admirandis operibus clarus, virtutibus insignis Ioannicius Anachoreta, de quo sæpè superius dictum est, ex hac vita migrauit ad Dominum, annos natus centum quindecim. cuius ad Deum transitum prænoscens S. Methodius Patriarcha vltimas preces ab eo petijt. hortatus igitur fratres, vt, B stabiles in fide orthodoxa, non se sinerent moueri à profanis vocibus hæreticorum; & inter se seruarent concordiam, nec obloquerentur in Pontificem. subiûxit quod neque multum tempus post suum decessum viueret Methodius, qui octauo post mense decessit. claruit miraculis in vita, & post mortem, & tabulis Ecclesiasticis fuit adscriptus. Eius decessum columna ignis significauit ijs, qui erant in monte Olympo.

S. Ioannicii Anachor. obitus.

Christi Annus	Leonis Pap. 4.	Lotharij	7.	Impp.
847.	1.	Michaelis 3.	6.	Indict. 10.

C SErgius Papa interpellatus litteris Lotharij Imp. commoti aduersus electionem Hincmari Rhemens. Archiepiscopi, legatos missurus in Gallias ad cogēdam Synodum Rhemensem, in qua eadem causa cognosceretur, litteras scripsit ad Carolum Regem, vt Episcopos in eius Regno constitutos ad Synodum Treuerensem venire sineret, sed morte eiusdē Sergij Papæ, ad Leonem 4. eius successorem res delata est. Quæ autem in eadem causa tum temporis transacta sint, Frodoardus in sua historia Rhemensi narrat.[b]

[b] li. 3. c. 2.

Sergius autem Papa vbi sedisset annos tres, & mensem vnum, obijt pridie Idus Aprilis. ex Anastasio, qui plures Ecclesias ab eo ædificatas, restauratas, exornatas, dotatas, commemorat, & inter cæteras Ecclesiam SS. Syluestri & Martini, apud quam antiqua marmorea D tabula eo ipso tempore scalpta, adhuc legitur; in qua, post commemorata plurima sanctorum corpora in altari recondita tempore Domini Sergij Iunioris Papæ, extant hæc verba. *Hæc sanctorum corpora translata sunt de cœmeterio Priscillæ, via Salaria, statuens omni anno in festiuitatibus eorum* INDVLGENTIAM TRIVM ANNORVM, ET TRIVM QVADRAGENARVM *omnibus ad ea deuotè venientibus* Idem extruxit ad latus ipsius Basilicę monasterium in quo Monachi die noctuque diuinas laudes persoluerent. Eo defuncto, sedes nō vacat, sed eadem die, omnium consensu, Leo sufficitur Romanus, vt tradit Anastasius, qui virtutum eius catalogum texit.

Serg. P. obitus.

Indulg. ad memorias SS. Mar.

Hic Leo Papa obstitit Lothario, & Ludouico Impp. vindicantibus sibi confirmationem E Rom. Pont. electi, vel qualecunque aliud ius, quod sibi ijdem Impp. in eiusdem electione vel consecratione arrogare tentassent. Euicitque vt ijdem consenserint, ne eą nisi ex canonum præscripto fieri deberet. Extat enim de his huiusmodi decretū eiusdem Pont. ad eosdem Impp. his verbis, LEO QVARTVS[c] LOTHARIO ET LVDOVICO AA. *Inter nos, & vos pacti serie statutum est, & confirmatum, quòd electio & consecratio futuri Rom. Pont. non nisi iustè, & canonicè fieri debeat.* Hæc Leo ad dictos Impp. sic igitur si quid fuerit, siue per Popā Rom. metus causa Impp. ijsdem malè promissum, vel ab ipsis AA. pessimè vsurpatū, Leonis Papę ijsdem aduersantis, atque ius Ecclesiasticum defendentis, animi robore irritatū fuit, atque sublatum, ijsdem ipsi Pontifici (vt dictum est) consentientibus AA. Vice versa pollicitus est illis Leo Pont. seruaturum se illibata iura Imperialia, simulque ea, quæ à

Leo P. vindicat in libertatē electionem Rom. Pōt.

[c] dist. 63. c. 31.

suis prædecessoribus Rom.Pont. constituta fuissent. Extat de his professio eiusdem Leonis scribentis ad eosdem verbis istis [a]. *De capitulis vel præceptis Imperialibus vestris nostrorumq́; Pontificum & prædecessorum irrefragabiliter custodiendis & conseruandis, quantum valuimus, & valemus, Christo propitio, & nunc, & in æuum nos conseruaturos modis omnibus profitemur. Etsi fortasse quilibet aliter vobis dixerit vel dicturus fuerit, sciatis eum pro certo mendacem.* Sed quomodo intelligendū sit, quòd pollicitus est Leo atque eius prædecessores seruaturos illibata iura Imperialia, à Nicolao Papa, qui sedit post Benedictum successorem Leonis, ita declaratum inuenies in epistola ad Michaelem Imper. his verbis [b] *Vt Pontifices pro cultu temporalium tantummodo rerum, Imperialibus legibus vterentur.* Cæterum quod de capitulis dixit Imperatorum atque Pontif. prædecessorum, non dubium est intellexisse de capitularibus libr. Regum Fr. per Benedictum Diaconum collectis atque pariter promulgatis. Acquieuerunt pariter ijdem Lotharius, & Ludouicus Impp. agente eodem Leone Rom. Pontif. vt sinerentur Romani suis antiquis legibus vti. [c] extat hac de re rescriptum ipsius Lotharij in legibus Longobardorum. [d] *Volumus*, inquit, *vt cunctus pop. Rom. interrogetur qua lege vult viuere, & tali lege, quali lege viuere professi sunt, viuant; illisq́; denuncietur, vt hoc vnusquisque tam Iudices, quàm Duces vel reliquus pop. sciat; quòd si offensionem contra eandem legem fecerint, eidem legi qua profitentur viuere, per dispensationem Pontificis & nostram subiacebunt.* In quibus obserua primo loco ab eo poni legum vindicem in delinquentes aduersus eas, Rom. Pont. inde verò Imp. Quod & seruatū hactenus vidimus, nimirum vt tunc à Rom. Pont. aduersus Romanos delinquētes vocaretur Imperator, cum Romani contempsissent ipsis Pontificibus obedire, vel aliquot moliti quid essent aduersus eosdem Pontifices. Sed quas seruandas præscripserit Lotharius Imp. leges sibi subdito Italiæ Regno, constitutio ab eo promulgata ita declarat. [e] *Placuit nobis vt capitula quæ excerpsimus de Capitularibus in. gloriosissimi aui Domini nostri Caroli, & genitoris nostri Ludouici Imp. muneribus omnibus, & fidelibus nostris, & sanctæ Ecclesiæ in Regno Italiæ consistentibus, per legem teneantur, & obseruentur. Et quicunque horum capitulorum contemptor extiterit, sexaginta solidis componatur.* Eæ verò sunt leges quæ contentæ in Capitularium libro, magna ex parte acceptæ sunt ex sacris Concilijs & Decretis Rom. Pont. atque ex prædecessoribus Imperatoribus; illæ duntaxat, quæ essent optimæ, fauerentq́ue Ecclesiæ immunitati, vt nō mirandum sit, si eas se Ecclesijs etiam leges præscribere idem Lotharius dicat, vtpote quod eædem leges ipsis Capitularibus libris contentæ, (vt supra sæpius ostensum est) fuerint per Rom. Pont. confirmatæ. Hæc autem collectio capitulorum Concilij Meldensis [f] à Benedicto Diacono facta fuit, & eisdem tribus Ludouici filijs Regibus promulganda data, vt à Pontificibus Rom. confirmata, vt ipsemet testatur his verbis. [g] *Maximè*, inquit, *trium vltimorum capitula istorum librorum Apostolica sunt cuncta auctoritate roborata, quia his cudēdis maximè Apostolica interfuit legatio. nam eorum nomina, præter trium, id est Leonis, Sergij, & Gregorij hic non inseruimus, licet ea per singulos conuentus inserta inuenissemus, vitantes legentium atque scribentium fastidia. Si quis autem plenius nosse voluerit, istorum legat authentica, à quibus illa inserta inuenīet.* hæc Benedictus. Sed, & qui exscripsit, breuitati cōsulens, satisq́; esse Benedicti testimonium id asserentis, existimans, prætermisit testimonia Leonis, Sergij, & Gregorij, eadē per Legatos suos confirmantiū collecta capitula. Cùm igitur, vt vidimus, Lotharius profiteatur non alias sedidisse populis vel Ecclesiæ leges, quā quæ per Carolum M. auum atq; Ludouicum eius filiū, suum vero parentē collecta fuerunt: planè possumus intelligere, quod quæ illis contrariæ editæ inuenirentur, non esse Lotharij, vel eius filij Ludouici, sed schismaticorum (vt superius de alijs factum inuenimus) imposturas, cum videlicet tradunt confirmationē Rom. Pont. sui esse iuris eos asseruisse, cū præter alia, Leonis Papæ, quàm nuper recitauimus, constitutio penitus id explodat. Quòd vero ad Ludouicū spectat, & si diu, nimi-

rum.

Marginal notes:
[a] dist. 10. c. de capitulis. vsq. secundū ett. Inn. c. 4. c. 176. & Panor. li. 2. c. 188.
[b] dist. 10. c. 8. Inn p. 4. c. 158.
[c] dist. 10. c. 13.
[d] lib. n. tit. 57.
Rom. antiquis viuere legibus permissi.
[e] leg. Lon lib. 3. tit. 35
[f] cap. 78.
[g] lib. 7. in fin.
Politici nō tent.

Right margin letters: A, B, C, D, E

A rum vsque ad Nicolai Papæ tempus insedit in animo eius libido illa dominandi Romæ, atque eius Ecclesiæ, clero scilicet ac Pontificibus, tamen diuina miseratione tandem ad se reuersus, sese ijsdem Romanæ Eccles. Pontificibus exhibuit obsequentissimum, vt in electione Nicolai post videbimus. Hæc paulò latius in gratiam Politicorum, huiusmodi admonitionibus maximè indigentium, vt qui sæpè importunius Principes in Ecclesiam, & Pontifices impellunt.

Mirum verò quot, quanta, & quam preciosa ornamenta, ex argento, auro, & gemmis contulerit S. Petri Basilicæ, & S. Pauli, à Sarracenis direptis & spoliatis, hic Beatissimus Pontifex, quæ recenset, per singula, Anastasius. *Ad decorem*, inquit, *inter cætera, Ecclesiæ Principis A-* B *postolorum Petri, fecit miræ magnitudinis, ac pulchritudinis super illius venerãdum altare Ciborium cum colũnis, & lilijs deauratu ex argẽto purissimo, pẽsans mille sexcentas sex libras, & super corpus B. Pauli Ciborium miræ pulchritudinis ingenti argenti pondere, cũ columnis argenteis comptum, pensans libras nongentas quadraginta sex. Laminas quoque aureas confessionis B. Petri, & portas Basilicæ argenteas restituit, præter alia innumera ornamenta. Idem sui Pontificatus exordio antiquam restituit consuetudinem, vt, inter sacra Missarum solemnia laici extra presbyterium consisterent.*

Ablata à Sarrac. Basilicis ornamenta restituit Leo Papa.

Constit. Leon. Pa.

Eodem primo sui Pontificatus anno cum iuxta B. Luciæ Martyris, quæ in Orphea sita est, in quibusdam tetris abditisq; cauernis, diri generis serpens, qui Basiliscus Græcè, Latinè regulus dicitur, extitisset, qui afflatu suo, & visione, omnes ad eas cauernas appropinquantes repente necaret, ad preces conuersus Sanc- C *tissimus Pontifex, Litania indicta, sancta præcedente icona, pedibus cum omni clero incessit, & clero ac populo subsistere iusso, ad cauernam progressus, profusis lacrymis deprecatus est Dominum, vt ab eodem loco diram illam pestem, sua potentia effugaret: & repente totum illud malum euanuit.*

Lethifer serpẽs per Leonẽ P. fugatus.

Eodem anno conflato temere incendio in vico Saxonum, cum, vi venti flantis, longius serperet, nec vlla humana vi reprimi posset, & Longobardorum vico comprehenso, ipsi Basilicæ Vaticanæ immineret, idem propere accurrit, & signo Crucis vim furentium flammarum subito compescuit.

Incẽdium per Leonẽ Pap. extinctum.

Crucem quoque illam, nobile Caroli M. donum, quæ in Litanijs Pontifici præferri solebat, sub Paschali Papa subreptam, restituit.

Crux aurea per Leonem Pa. restituta.

D Reperitur [a] ab eo scripta hoc anno epistola ad Prudentium Episcopum Tricassinum, de consecrando ab eo Monasterio, quod construxerat Ademarus Monachus.

Hoc eodem anno, ad alia mala additum, vt Vrbem excusserit ingens terræmotus, vt ait Anastasius, de quo meminit & Leo Ostiensis in Chronico [b] Cassinate, quo pariter agitatam docet omnem Beneuentanam regionem, ita vt Isernia à fundamentis fere tota corruerit, multusq; ibi populus cum Pontifice interierit. Idem Leo Ostiensis mala commemorat à Massar Sarracenorum Duce, in auxilium prædicti Radelchis tyranni accersito, per illam regionem illata, & vt effera eius mens subito cælitus immutata, Monasterio Sancti Benedicti pepercerit.

[a] M. S. eod. B. b. Sm... ium. 63.
[b] lib. 1 ca. 3.

Terræmotu concussa Vrbs & alia loca.

E Hoc item anno MOGVNTIAE SYNODVS congregata est, eademq; prima dicta sub Rabano, qui hoc anno eiusdem Ecclesiæ, defuncto Orthgario, Episcopus creatus est, vt est in VV. Francorum Annalibus à Pithoeo editis, male relata à collectore Conciliorum in Anno Domini 834. Occasio huius congregandi Concilij eadem quæ Meldensis fuisse cognoscitur, quod cum à laicis bona Ecclesiarum iura pariter & personæ pariter assidue inuaderentur, deque his frequentes apud Regem querelæ essent; vt his ipse liberaret malis Ecclesias, egit, vt eiusmodi prouinciale Concilium colligeretur, cui Archiepiscopus Rabanus, vir doctrina valde insignis præesse deberet, quem sciret probitate atque scientia nulli secundum. Præcipua igitur Patrum intentio in hoc Concilio fuisse videtur, vt consulerent rebus Ecclesiasticis per laicos, mirum in modum, diuersis prætextibus, proculcatis. Hæc

Moguntina synod.

A videbatur, scripsit Michael Imp. litteras ad Leonem Papam, prout testatur Nicolaus Pont. in epistola ad eundem Imp. post annos ferme duodecim data, cum à Patriarchatu fuit eiectus, quod illi exprobrat Nicolaus.

Christi Annus 848. — *Leonis Pap.* 4. 2. — *Lotharij* 8. *Michaelis* 3. 7. *Impp.* *Indict.* 11.

IN magno mœrore, & trepidatione Vrbe constituta, ob expositam Basilicam S. Petri inuasionibus Sarracenorum, Leo Papa cum consilio, & ope Lotharij Imp. & fratrum Re- B gum, nouam ciuitatem, iam ante à Leone III. inchoatam, perficere aggressus est, quam sexto post anno perfectam dedicauit. Nouã Vrbem cõdit Leo P. ad munimen Basil. S. Petri.

Hoc eodem anno SECVNDA SYNODVS MAGVNTINA Sub Rabano Archiepiscopo, vt ijdem antiqui à Pithœo editi Francorum Annales testantur, his verbis. *Circa Kal. autem Octobris generale Placitum Rex Ludouicus habuit apud Maguntiacum in quo Legatos fratrum suorum, & Northmannorum Sclauorumque suscepit, audiuit, & absoluit. Homines autem Rabani Episcopi aduersus Dominum suum conspirantes, publicè conuictos cum eo pacificauit. Legatos suos ad fratrem suum Lotharium in Theodonis villa Placitum habentem, pro Gisleberto, qui eodem anno ad fidem eius venerat, reconciliationis gratia direxit. Gothescalcus quoque, quidam presbyter de prædestinatione Dei praua sentiens,* C *rationabiliter, vt plurimis visum est, cõuictus, & ad proprium Episcopũ Hincmarum Rhemensẽ transmissus est, prius tamen iuramento confirmans, quod in Regnum Lodouici vltra non rediret.* Huc vsq; Annales. De hoc Gothescalco plura Hincmarus Rhemensis ad Nicolaum Papam, & non Hincmarum Laudunensem Episcopũ, quæ epistolæ extant, apud Frodoardũ in hist. Rhemensi [a] & in epist. quidem ad Laudunensem Episcopum describit hæreticum. *Dum*, inquit. *Laudari hæretici tanquã de excellenti ingenio cupiunt quasi noua quædam proferunt, quæ in antiquorum Patrum libris non tenentur, sicq; fit, vt dum videri sapientes desiderãt, miseris suis auditoribus stultitiæ semina spargant. Et quoniã hoc egisse Godescalcus in conuentu Episcopali conuictus fuit, idem Conciliũ (sicut scriptũ est.) Qui imponit stulto silentium, iras mitigat, silentium illi imposuit; & mihi illum ad custodien-* D *dum commisit.* Porrò lucubrationes Hincmari Rhemensis aduersus eundem Gothescalcum idem Frodoardus recenset. [b] Gothescal c' errores seminat de prædestin. [a] *lib.* 3. *c.* 13. Hæretici descriptio. [b] *li.* 3. *c.* 14.

Christi Annus 849. — *Leonis Pap.* 4. 3. — *Lotharij* 9. *Michaelis* 3. 8. *Impp.* *Indict.* 12.

CVm vulgatum esset Sarracenos ex Africa ingenti classe in Italiam ad Vrbis excidium properare, Leo Rom. Pontif. magna solicitudine, omnia, quæ ad defensionem Vrbis pertinerent, comparauit, Vrbis muros restaurauit, quindecim turres extruxit, Ostia Tiberina sic propugnaculis catenis, & repagulis muniuit, vt ne Lembus quidem, Rom. inuitis, ad E Vrbem penetrare posset. Sanctos quoque ad custodiam adhibuit, quorum plurima corpora ex cœmeterijs eruta, in Vrbem illata, honorifice condidit, in Basilica Sanctorũ Quatuor Coronatorum à se à fundamentis restaurata, nec deterritus ingenti impensa in restauratione murorum, & in milites ad Vrbis custodiam, magnam pecuniæ vim contulit: itemque in ornatu Ecclesiarum. Cùm igitur Sarraceni expugnationem Vrbis meditantes, in Sardinia, maximo cum terrore Romanorũ substitissent, Neapolitani, Amalphitani, Caietani, & Romani classem aduersus eos instruxerunt, & consilium cum Leone Papa cõmunicarunt, qui ad Ostia Tiberina progressus, Ducibus, & militibus sacrũ Christi corpus præbuit, & ad pugnandum animauit. postero die in occurrentes hostes impetum fecerunt, quorum classis vehementi vento dispersa, & ad diuersa littora impulsa, fame, gladio, naufragio interijt. Leo P. munit Vrbem adu. Sarracen. Christian. clas. Sarracen. clas. profligat.

Hincmarus imperat pallium ad usum quotidianum, privilegio singulari. *Himcmarus ob sanctitatem & prudentiam colendus Imper. Lotharij postulatione à Papa Leone IIII. pallium in vsum quotidianum accepit, licet ad eum iam vnum misisset, quo diebus solemnibus sibi præscriptis vteretur. Hanc ob causam idem Leo Hincmarū sua epistola monuit, se nulli vnquam antea Archiepiscopo vsum ordinarium, & quotidianum pallij concessisse, nec in posterum vlli vnquam concessurum.* hæc Frodoardus. [a] At Nicolaus Papa de his Hincmarum vt mendaci rescripto vtentem redarguit, vt suo loco dicetur. Hoc eodem anno, audiens Leo Papa in Britannia minori Nomenoium à Carolo Rege Præfectum, dirum insurrexisse tyrannum, vastareque simul humana atque diuina, expellereque pro animi furore, ab Ecclesijs suos Episcopos, litteras ad eum commonitorias scripsit, quarum fit mentio in Synodali Epistola [b] ex Concilio Turonensi, ad eundem tyrannum tunc missa, cum eadem ex causa dicta Synodus est celebrata, & ipse acriter redargutus de non receptis litteris Apostolicis. Postquam enim commemorarunt atrocia Tyranni scelera, hæc subdunt. *Satis hæc ad tuam perditionem sufficiebant, sed ad cumulum malorum auxisti temeritatem, & omnem lęsisti Christianitatem, dum Vicarium Beati Petri Apostolicum, cui dedit Deus primatum in omni orbe terrarum, spreuisti. Cùm enim eum postulasses, vt in libro suo te scriberet, & pro te Dei clementiam exoraret, & ille directis litteris se id facturum promisisset si se monentem obedienter audires; non solum nihil eorum, quæ mandauerat, fecisti, sed ne litteras quidem ipsius recepisti, & quia nolebas à malo desinere, timuisti bene monentem audire. In eo igitur læsisti Apostolos, quorum est Princeps Petrus, læsisti Episcopos, qui iam cum Deo regnant in cœlis, & miraculis coruscant in terris, læsisti & nos, qui, & si non habemus eorum meritum, eidem tamen diuina gratia possidemus officium.*

a lib. 3. c. 9.

b apud Lu. Ferr. epi. 84.

Vicar. Xpi qui offendit, totam Christianitatem offendit.

Quanti faciendæ lit. Apost.

Quantum delictum impedire executionem litt. Apost.

Hæc audiant, qui litteras Apostolicas retinent, atque earum executionem, quouis colorato prætextu, eludentes, impediunt, quā enormiter peccent, & quàm grauiter delinquant, qui, quod Patres adeò detestati sunt, etiam in tyranno, defendunt in pijs Principibus. Pergunt Patres redarguere de Lamberto quodam Regis rebelle ab eo recepto, & diuinum interminantur iudicium de alienis finibus inuasis, & occupatis, illa grauissima addentes verba. NEC FIDEM, NEC OPERA BONA ILLI PROFVTVRA, SINE OBEDIENTIA SEDIS APOSTOL. Illud etiam ingeminant. *Maximum reatum te contraxisse scimus,* inquiūt, *quòd epistolam Sedis Apostolicæ respuisti existimans aliqua in ea tibi noxia contineri,* quòd negant, & *propterea,* addunt, *parati sumus si vis, secundo Legatum sedis memoratæ, cum scriptis toti mundo venerandis, dirigere. Quod si eum non receperis nos, qui monuimus, excusabiles erimus. Sin autem receperis, & auscultaueris, & Dominum, & Beatum Petrum propitios, & nos habebis in fide coniunctos, & intercessores proficuos. Si verò nos benignè monentes contempseris; certum tibi sit, nunquam tibi futurum locum in cœlo, & cito non futurum in terris, quod tua culpa separatus ab Apostolica & nostra societate anathematis vltione locum habebis* (quod auertat Deus) in tartaro, &c. Cæterùm cū impio Nomenoio haud diuitiùs fuit, agendum, ipso Deo vindice causam citius dirimente, cum impium de medio sustulit, exitu repentino, anno sequenti.

Nec fides, nec opera prodesse rebelli Sedis Apost.

Vltio diuina in rebellem.

Eodem anno in Angliā occisus asseritur S. Vulstranus nepos duorum Regum Merciorum, cuius sanctitatis, cælestia non defuerunt miracula, indices. nam de loco, vbi innocenter occisus est, columna lucis vsque ad cœlum porrecta omnibus loci illius incolis per dies triginta stabat conspicua. hæc Matthæus Vuestmonasteriensis, hoc anno. Quo pariter ex vrbe, ab Ecclesia SS. MM. Petri, & Marcellini, eleuatum corpus S. Helenæ Constantini M. matris per Theagisiom Monachum fuisse translatum in Gallias, & in diœcesi Rhemensi collocatum, auctor est Sigebertus in Chronico. Sed de eius corpore inter Latinos, & Græcos antiqua est controuersia, vbi sepultum fuerit. Veneti insuper illud ab Oriente delatum, possidere se gloriantur, quod & digno cultu prosequuntur.

S. Vulstrani cædes.

De corp. S. Helenæ.

A

Christi Annus	*Leon.Pap.* 4.	*Lotharij* 10.	*Impp.*
850.	4.	*Michaelis* 3. 9.	*Indict.*13.

CVm in Asia, Africa, & Europa dominaretur gens perfida Sarracenorum, Cordubæ in Hispania, vbi erat eorum sedes Regni, extiterũt plures gloriosi Martyres, quorum præclara certamina consecrari perpetua memoria meruère, non ab alio, quàm ab auctore, qui præsens affuit, & pars magna fuit, sacro Dei ministro, dignissimo sacerdote, martyre designato, & promotore martyrum S.Eulogio Cordubensi presbytero. cuius horum martyrum lucubratio extat.ª Præfectus in cœnobio Sancti Acisceli Monachus & presbyter primus vexillum confessionis erexit, & Mahometum pseudoprophetam insectatus, in carcerem detrusus, obtruncatione capitis, nobile certamen expleuit: Proconsule Eunucho, euoluto anno, visceribus effusis, diuina vltione sublato, vt ipse martyr ante prædixerat. Hunc secutus est ad certamen Ioannes, homo Laicus, venalia exposita habens, ad tribunal Iudicis ductus publicè per Vrbem flagellatus, in arctum detrusus est carcerem. Horum igitur, inquit, duorum & spontaneus & violentus ad passionem cursus cæteros in vnum eundemq; consensum dimicandi vltro venire coëgit.

MM.Cordubens.

B S.Eulog. Cord. qs, & quantus vir. ª *l.ib.2.ca.1.*

Quòd autem ad res Christianorum, seorsum in Gallæcia, regnantium spectat, hoc ipso anno Ranimirus Rex successor Alfonsi Casti, ex hac vita discessit, die prima Februarij, sepultus Oueti, ex sepulchri inscriptione, qua corrigẽdi reliqui omnes rerum Hispanicarum tractatores, in eius Regis tempore. Porrò Ranimiro successit Ordonius, regnauitque annis duodecim, ex altera veteri inscriptione.

C Ranimiri Reg. obitus.

Hoc pariter anno luctus, & clamor ingens repetitus in Gallijs, ex Northomannorum noua facta incursione in Regnum Caroli, filij Ludouici Imp. cũ ille timore concussus, consilij inops, eosdem in regni consortes assumit, ea regni parte illis concessa, quæ ab eis dicta est Normandia. Ex Pithœi Annal.

Northmãni in partẽ Regni asciti Gallia.

Vnde mala ista? non aliunde quidem, nisi quod à maiorum pietate, & propenso religionis cultu degenerarunt. Francorũ tunc quidem enituit robur, cum in regibus cultus pietatis excelleret; elanguit, cum defecit, & Ecclesiæ sunt prostitutæ laicis, quorũ redditibus, nõ sunt illi roborati vel erecti; sed eneruati penitusq; depressi. Luxerunt ista & aperuerunt ea Principibus ipsis Reuerendissimi P P. in Meldensi Concilio, & ad putridum vulnus opportuna apposuère remedia, quæ dum ille recusauit recipere, iusto Dei factum est iudicio, vt qui latas à S.Patribus leges subire renuit, coactus sit à Northmannis durissima suscipere iura, & qui Ecclesiarum bona laicis tradebat, coactus sit sua largiri Northmannis. Sed sicut nulla secuta est emendatio in Rege, ita nec quieuit Northmannorum flagellum in manu Dei, vt quæ suis locis dicturi sumus ostendent. Certò quidem experimento discere possumus. sicut enim cum Carolus bona Ecclesiarum laicis, ipsis suis Regni Comitibus dedit, coactus est sua dare Northmannis, ita contra cum Ramirus Rex in Hispania (vt vidimus) ipsum suum Regnum fecit vectigale Ecclesiæ S.Iacobi, retulit de illis hactenus inuictis, gloriosum triumphum. Sic enim breuiter Tudensis. *Eius tempore* (Ramiri) *Northmannorum classes Septentrionale mare ad litus Legionis ciuitatis aduenerunt. Gens hæc est crudelissima, & in partibus nostris antea non visa. Quod Rex vbi comperit, aduersus eos cum exercitu suo venit, & multitudinem eorum vicit, & septuaginta naues illorum combussit, atque multis ditatis diuitijs ad propria incolumnis reuersus est.* hæc ipse & reliqui Hispani historici.

D Galliæ vastatus, & occupatio à Northmann.

E Vsurpans Ecclesiastica bona, fit impotẽtior donãs sua, fit potentior. Northmãni ab Hispanis profligati

Est hic annus trigesimus ætatis Caroli Regis, qui licet ad virilem ætatem, non tamen ad pietatis & vitæ morum incrementum peruenit. Lupus Abbas Ferrariensis cupiens eum ad meliorem

a epi. 64. 93. 95. &c. meliorem frugem perducere, plures a ad eum scripsit litteras monitorias, & hortatorias, & inter cetera, admonuit eum, vt ablata ecclesijs redderet, eum docens, ex quo tempore talia sunt præsumpta in Regno Francorum, omnia esse pessundata, hostibus præualentibus. A

Monetur R. ad restitutionem malè vsurpatorũ bonorum. Caeterùm, præter ea, quæ dicta sunt de clade Northmannis illata, in Regno item suo Ludouicus pugnans aduersus Boemos posteriora retulit. Nam Sigebertus de his summatim in Chronico; Franci à Boemanis graui prælio vincuntur. Cui bello spiritus malignus se præfuisse, per os arreptitij publicè protestatus est, & per se & per socios, spiritus scilicet superbiæ & discordiæ egisse, vt Franci terga verterent. hæc ipse. At non solùm bellum, sed etiam dira fames oppressit hoc anno Francos, quod habent Annales eius temporis. Fräci profligantur à Boemis.

Hoc eodem anno Sanctus Athanasius Sergij filius creatur Neapolitanus Episcopus, qui Romam veniens à Leone Papa consecratur. Ita Petrus Diaconus Casinensis, qui sui temporis florentis Episcopi res gestas conscripsit, viri antequam nasceretur, Deo à pia matre dicati, quæ eo quod cultrix esset M. Athanasij Episcopi Alexãdrini, natũ voluit Athanasium nominari. B

Christi Annus	Leonis Pap. 4.	Lotharij 11. Impp.
851.	5.	Michaelis 3. 10. Indict. 14.

b lib. 1. Chr. Casin. c. 31. Lud. Imp. in Ital. veniens Saracenos profligat & occidit. DE aduentu Ludouici Lotharij Imp. filij in Italiam, hæc Leo Ostiensis. b *Huic ergo Ludouico admodum adolescenti ab afflictu varia peste Longobardis, per venerabilem Bassacium Abbatem supplicatum est, vt ad istas se conferret partes, eosque ab infidelium vexationibus eripere, ac talibus finem dignaretur imponere, quod & factum est. Eorum enim supplicationibus annuens Ludouicus, Beneuentum venit, eique Radelchu, ac Beneuentanis Sarracens omnes traditi sunt. Quos omnes, ipso die vigiliarum S. Pentecostes extra vrbem duci, atque ad vnum iugulari iussit. Inter quos Massar etiam illorum Dux capite cæsus est. Moxque idem Imp. conuocatis Longobardis omnibus totam prouinciam Beneuentanam inter Radelchum, & Siconulphum æquo iure partitus est. Anno Domini 851. paucisque post diebus compositis rebus ad sua remeauit.* Eadem fere Ado Vienn. in Chron. C

Per Lotharium Imper. Sancti Hermetis Martyris reliquias in Gallias missas, & collocatas apud Monasterium Indam dictam, Sigebertus hoc anno tradit. D

Clades Cordub. Eccles. Cordubensi in Hispania Episcopo, ex anni præcedentis glorioso duorum martyrio, Saracenis magis irritatis, vna cum vniuerso clero in carcerem detruso, Ecclesia illa vehementer afflicta est, vt describit Sanctus Eulogius in libello cui titulus, documentum Martyriale. Eorum autem qui hoc ipso anno egregiè martyrium consummarunt, historiam S. Eulogius præsens inspector sincerissimè scripsit in libro, cui titulum fecit Memoriale Sanctorum c, quam ab auctore Annalium in compendium redactam, nos, pro ratione instituti, magis etiam contraximus. Primus igitur Isaac nomine, genere nobilis, ciuis Cordubensis, fungens exceptoris officio, abdicans se à sæculo, monasticam vitam professus, post triennium sponte Iudicem adijt, detestatusque impiam Mahometi sectam, eius sententia duci iussus 3. Non. Ian. martyr gloriosus occubuit. cuius corpus, & aliorum igni traditum, & cineres in profluentem iniecti. Post duos verò dies ipsius Eulogij auditor Sancius, cum ad coronã per martyrium est consecutus. Rursum verò sex Monachi, Petrus sacerdos, Vualabonsus Diaconus, Sabinianus, Vuistremondus, Habentius, & Hieremias, post duos item dies, conuento Iudice, Arabicam superstitionem execrantes, iussi sunt decollari, quorum corpora affixa stipitibus, post aliquot dies in cinerem redacta sunt, & cinis in flumen demersus. Hos secutus est Sisenãdus Diaconus Cordubensis, qui 7. Kalen. Aug. vt per visum admonitus fuerat, iugulum carnifici præbuit, cuius corpus in amnem proiectum cum fuisset, eius post modum ossa reperta, in S. Aciscli Ecclesiam ad sepulturã delata fuere. Inde verò Paulus Diaconus, E

c lib. 2. ca. 1. 2. &c.

Martyria Cordub.

Sex Monachi Mart.

candem.

A eandem coronam adeptus est martyrij 13. Kalen. Aug. Octauo autem Kalen. Theodomirus Monachus item coronatus, & ambo, eodem coniuncti sunt sepulchro, in Ecclesia Sancti Zoili Martyris. Nec tantū viri, & Monachi certamen pro fide subierunt, sed & tenellæ Virgines eædemque sorores Nunilo, & Alodia [a] progenitæ ex patre Mahometano, matre verò Christiana, haud tamen admodum pia, quæ diuersis primo tentatæ illecebris, deinde minis acerrimis impetitæ, fortes in fide, demum gladio cæsæ, gloriosam sunt consecutæ palmam Martij 11. Kalen. Nou. quarum corpora ab infidelibus occultata, magnis sunt illustrata miraculis, adeo vt etiam Mahometanis eas inuocantibus præsto esse consueuerint. Has imitata Flora, Virgo, fratris proditione delata, robore fidei fortis, post cruciatus cū sorore & compare Virgine, Maria nomine, insignita est corona martyrij. Ad has, dum in carcere diu detiB nerentur, consolatorias litteras misit S. Eulogius, scribens ad eas librū, quem Documentum Martyriale nominauit. Accidit aūt illud memoriale, quod cum eæ Virgines detinerētur in carcere, pollicitæ sunt reliquis fidelibus eodem carcere clausis, liberationem, cum consummatæ per Martyrium ad Dominū peruenissent; quod & præstiterunt, illis sexto post die liberatis, quod attestatur Sanctus Eulogius, ex illis vnus, in epistola ad Aluarum amicum suum, de earū martyrio. Qui quidem, quæ Eulogius modestiæ causa de se ipso in carcere confessore tacuit, in scripta retulit, eius vitam describens, his verbis. *Verum dum ista, & alia referūtur, tandem Reccafredus Episcopus super Ecclesias & clericos, quasi turbo violentus insiluit, omnesque sacerdotes quos potuit, carcerali vinculo alligauit, inter quos, vt electus Aries (Eulogius) ducitur, & cum* C *Pontifice suo & alijs sacerdotibus vincitur.* Quis fuerit ille Reccafredus non constat.

Duæ sorores Virg. Mart.

[a] lib. 2. c. 7.

Flora Virgo Mart.

Christi Annus 852.	Leon. Pap. 4. 6.	Lotharij 12. Michaëlis 3. 11.	Impp. Indict. 15.

NOuam ciuitatem, quàm, secūdo sui Pontificatus anno, Leo IIII. ædificare cœpit, sexto demum perfecit, & consecrauit, à suo nomine, Leoninam appellans, in eamq; Coloniam Corsorum deduxit; qui, ob frequentes Sarracenorum incursiones, insulam illam deserere coacti erant. Ex Anastasio. Idem Leo Hortanā ciuitatem & Amerinā, refectis muris & portis, muniuit. Vicū quoq; trigesimo ab Vrbe milliario, Sardis, Sardiniam Insulam reD linquere compulsis, ad habitandum dedit, qui Vicus Sardorum dictus est, vt habetur apud Anastasium, qui de Ecclesijs in Vico Sardorum, & Saxonum factis, & donis illis ac Basilicæ S. Petri collatis meminit.

Dedicatio vrbis Leoninæ.

Reuisamus Hispanias, quarū Episcopi Regi Arabi inhærētes, ei suaserūt vt curaret CONCILIVM cogi omniū Episcoporum Regni sibi subditorū, per cuius decreta Martyriū vetaretur, ex quo doloso inuēto omnes Episcopi, & sacerdotes carceribus sunt educti: sed interim, dum cogitur Conciliū, rursum spōtanei fideles exiliunt ad Confessionē fidei, & perfidię detestationē, quos S. Eulogius recenset martyrio coronatos, [b] Humenlidū Toletanū, à puero Cordubæ nutritū, & post sacerdotē factū; cū seruo Deo monacho 13. Ian. Die verò E 27. Iulij Aurelium & Felicē cōiugatos, cū coniugibus Sabigathone, & Liliosa, nec nō Georgio Syro Monacho. 20. Augusti Christophorū Cordubensem, & Leouigildū Eliberitanū ambos Monachos. 14. Sept. Emilā, & Ieremiā Cordubēses, die verò sequēti Rogellū Eliberitanū, cū Seruiodeo Syro, quorū omniū nomina relata sunt nō modo in tabulas Cordub. Eccl. sed etiā Ro. Quorū victorijs martyrū exasperat' Rex, de suorū cōsilio statuit Christianos in arctissimū carcerē cōpingēdos. qua sentētia audita, pleriq; diffugiūt, & latebras quærūt, alij deserta fide perfidis iungūtur. Concilio inter hæc pseudoepiscoporū coacto, vetitū est martyrium, demptusq; est cultus sanctorum Martyrum, erecta perfidia, atque depressa confessio, cum dicerent, qui violenter ad abnegationem fidei non adigerentur, sed propria

Cōc MM.

[b] Memor. SS. li. 2. c. 9

A Pontificis, suo loco recitandis, patebunt. Sed & ad dictum Suessionense Concilium hoc anno celebratum spectant, quæ post damnationem clericorum ibidem factam, sunt per Carolum Regem, suasione Episcoporum impleta, nempè missi legati per vniuersum Regnū, qui vna cum cuiuscunque Ecclesiæ Episcopo, quæ essent perperam facta corrigerent, resq; Ecclesiarum in pristinum statum vindicarent. quæ in scripto Codice, præter cusa, extant, in Bibliotheca Vaticana.

Hic item annus Francis calamitosus extitit, ob iteratas Northmānorum incursiones, de quibus præter cæteros, Rhegino istis verbis. *Repentina irruptione ciuitatem Nannetensem inuadunt, omnia cædibus, incendijs, ac rapinis depopulantes, Pontificem ciuitatis, ipso die sabbato Pascha, cum* B *baptismū, ex more, celebraret, in Basilica interficiunt, clerumq; trucidant, primū Andegauensem, deinde Turonicam occupant Vrbem, ac velut immanis tempestas cuncta prosternit, ita cuncta consumunt &c.* Northm. incursiones in Aquitan.

Porrò non solum Rhegino, sed Sigebertus etiā & Otto Frisingensis hanc cladē Nannetensem ad annū hunc referunt; verum à Bertrando [a] Argentreo, Gallico scriptore, ex monumentis Abbatiæ Sancti Sergij Andegauensis, ponitur anno 843. Dei quidem prouidētia factum est vt antequam Turonensis ciuitas ab ijsdem barbaris inuaderetur, & Basilica incēdio traderetur, quod in ea asseruabatur S. Martini corpus, inde sublatum ab eiusdē Ecclesiæ clericis transferretur Antisiodorum, quàm translationem Oddo Cluniacensis Abbas Venerabilis posteris descripsit. Episcopus (inquit, post multa) fama præambula, præmonitus C & tota ciuitas obuiam ruunt, & tantum hospitem cum honore non indebito deducunt, & in Ecclesia Beati Germani, eum secus eius feretrum, Martini non imparis, corpus sancti reponunt. Per merita igitur Beati Martini virtutes ibidem innumeræ & miracula fiunt, & cōfluente ingenti ægrotantiū multitudine, omnibus pro voto, per merita Beati Martini Antistitis, salus optata reddebatur. Cùm autem oblationes immensæ in eius familiæ Pontificis vsum cederent, clerici Antisiodorenses inuidiæ stimulis incitati, cum ab vtroque & Martino, & Germano indifferenter miracula fieri dicerent, partitionem quoque oblationū expetebant. Conuentum igitur est inter vtrosque, vt cuius miracula esse constaret, prouentus eius parti accederet: In vtriusque aūt medio Præsulum leproso constituto, & nocte decurD sa in vigilijs & laudibus, mane illucescente, conuenientibus vtrisque partibus, medietas hominis à Martini parte posita, sana & incolumis reperitur: pars autem altera, occulto Dei iudicio, sananda differtur. Vt autem per miraculum euidentius fides certior, clariorq; elucerct, leprosa pars iterum sananda versus Martinum vertitur, &, mane facto, sub oculis omnium, homo totus ex integro alteratus in salutem inuenitur. Sopita igitur contentio est; & Martini familiæ cessit deinceps vniuersa sanatorum in pace oblatio. O admirandæ, inquit Oddo, vrbanitatis Germanum Pontificem, qui cum tanti meriti esset, vt mortuos suscitaret, in domo sua hospiti suo tantum detulit honorem, vt in signorum exhibitione eo se videri vellet inferiorem. Ista plane inter vita functos Pontifices, viuentes autem in cælo, CaE nonum antiquorum adhuc obseruantia illa viguit, vt peregrino Episcopo deferat, qui recipit eum hospitio loci Præsul. De eiusdem S. Martini in suam Ecclesiam reductione, idem Oddo, de qua suo loco. CONCILIVM ROMAE celebratur à Leone Papa 67. Episcoporum, ex quibus quatuor ab Impp. Lothario, & Ludouico destinati, in quo, de consilio Serenissimorum Impp. Sancita 42. capitula, ad Christianam disciplinam & morum correctionem restituendam. Extant ipsi canones numero 42. quorum 37. recitati sunt ex Synodo item Romæ habita sub Eugenio Papa, additis autem ab ipso Leone nōnullis, trigesimus autem octauus ex Synodo Romæ habita sub Zacharia, reliqui autē ipsius Leonis integri, quorum nonnullos in corpus canonum Gratianus, & alij collectores redegerunt.

In hac deniq;, post cætera, Synodo, Anastasius presbyter Cardinalis tituli B. Marcelli ab omni-

[a] lib. 2. hist. Britan. c. 12.

S. Mart. corpus trāsfertur Antisiodorum.

Conc. Rō. sub Leone.

Presbyt. Card. deponitur.

omnibus canonicè est depositus, eo quod parochiam suam per annos quinque contra canonum instituta, deseruit, & in alienis hucusque demoratur. qui neque ad duo, pro eo cógregata Concilia, venire volens, neque per Apostolicas epistolas, neque per tres vocatus Episcopos: ideo meritò vno consensu, secundum quod de talibus, sacris continetur canonibus, eum Sancta Synodus deposuit, & sacerdotali honore priuauit. Ex Anastasio, qui Acta illa redegit in compendium, integra autem extant in Codice MS. Antonij Augustini, in quibus hæc est vltima Rom. Pont. sententia in eum. *Anastasium iam nuper excommunicatum presbyterum Titu. S. Marcelli, qui propriam parochiam relinquens, in aliena, per multa tempora, nititur morari, à sacerdotali ministerio modis omnibus remouemus, ita vt locum restitutionis nequaquam inueniat. Si quis autem contra hanc definitionem nostram quocunque tempore agere præsumpserit, aut eum restituere in sacro officio tentauerit, sit et à Sanctu. PP. & à nobis omnibus anathema.* A

Cordub. persecutio. Ad Cordubensem Ecclesiam, dira persecutione agitatam, conuertamus orationem. Defuncto Hab Jaraghmam Sarracenorum Rege persecutore, acerbior etiam Christianorum hostis Mahomad succedens; Christianos omnes, Palatio abdicauit, & præmio regali priuauit, qui dudum militaribus vescebantur annonis. Inter eos autem qui perfidis adhærebant, quidam, ob peritiam linguæ Arabicæ in officio exceptoris solus è Christianis detentus, post aliquot menses & Palatio, & ministerio est abdicatus: sed fide Christiana abnegata, in honorem pristinum est restitutus. Princeps, vt affligeret magis Christianos, iubet Ecclesias nuper structas diruere, & quidquid nouo cultu in Basilicis splendebat, temporibus Arabum rudi formatione adiectum elidere. Perfidis, ob aliquam cessationem procurrentium ad martyria, Christianis insultantibus, Ecce Fandila Abbas, iuuenis, sed insignibus virtutibus ornatus, obfirmato vultu Iudici se sistens, prædicat Euangelium, Mahometi exprobrat, qui in carcerem trusus, capiteque truncatus, vltra amnem est suspensus. Quem sequens alio die Anastasius presbyter, gladio confestim abscissus, suspenditur. Cùm quo & Felix Monachus, ex oppido Complutensi martyrio pariter eodem die coronatur. B

Cordub. MM. Fãdila M. C

Anast. M.

Digna M. Post, ipso etiam die, virgo quædam adolescentula merito, & nomine Digna, ex collegio Monialium, paulò ante per visum à Sancta Agatha inuitata, ad palmam processit, & capite truncata, cum alijs vltra flumen patibulo suspenditur. Denique hoc sequens Benildis fœmina ætate iam prouecta, sub professione cæterorum occubuit 12. Kalen. Iul. Quorum cadauera post aliquot dies ingenti concremata incendio, ad vltimum in fluuium proiecta, & dispersa sunt. D

Benildis anus M.

Columba V.M. Columba virgo Cordubensis, exacta monasticę vitæ obseruantia, sibi ad martyrium via facta, anhelans ad eum peruenire cui fideliter seruierat, quibusdam etiam reuelationibus ad id frequenter impulsa, è monasterio proruens, seque iudici sistens, Euangelicam profert veritatem, & iniquum dogma retundit. Cuius speciem verbaque miratus iudex decollari mãdat in foro, & vt lineis erat indutum cadauer sportæ immissum alueo proijci Principes mãdauerunt 15. Kalen. Oct. Quod post sextum diem illæsum integrumque quorundam solertia monachorum diuinitus nobis allatum est, dignoque officio, in Basilica S. Eulaliæ Virg. & Mart. congitum. Cuius Martyrij fama vulgata, Pomposa virgo venerabilis diuino amore succensa, noctu se è cœnobio proripiens, quod extra Vrbem erat, mane sese Iudicis conspectui præsentat, apud quem cum Christum confiteretur, & Mahometum damnaret, gladio subijcitur 13. Kalend. Octob. cuius cadauer in flumen proiectum, & quorundam mercenariorum studio, in quadam fouea, congesto desuper puluere, tumulatum, post dies circiter 20. industria quorundam Monachorum inde abstractum, & ad prædictum B. Eulaliç templum delatum ad pedes S. Columbæ humatum est, vt quæ se in vita tanta caritate dile- E

Pomposa V.M.

xerant

A xerant, morte etiam ac sepultura indiuisæ manerent. hactenus carptim ex B. Eulogio [a] de huius anni martyribus.

[a] Nemor. Sanct. lib. 3.

Hoc ipso anno, ab auctore, qui post ducentos & triginta annos vixit, ac scripsit, Mariano Scoto, ponitur primum falsissimè obitus Leonis Papæ, qui & vitã adhuc ad duos etiam annos propagauit, Anastasio Bibliothecario teste, qui hoc viuebat tempore, atque præsens omnibus, vt testatur, ea ipsa scribebat: stultissime vero ei subrogata mulier asseritur, Ioanna nomine, quæ sederit annos duos, menses quinque, & dies quatuor. Hic quidem primus huius portentosæ fabulæ auctor, Marianus, à quinquagesimo octauo anno, post millesimũ, ad millesimum octogesimum sextum vixit. Erant ea ipsa tempora quibus Marianus scribe-

Io. Papæ fœm. primus auctor.

B bat, cum Henricus III. Imper. (vt ipse narrat) schismate cum suis, ab Ecclesia Catholica desciuerat; cùm & promulgato à Gregorio Papa VII. aduersus clericos concubinarios decreto, complures ex illis, (vt ait) delegerint expelli potius ab Ecclesia, quàm cõcubinas expellere. Addendum his, quod eo ipso tempore, iam de fœmina ordinata in sede Constantinopolitana Patriarcha fama ferretur, vt est in epistola Leonis IX. Rom. Pont. ad Michaelem Patriarcham Constantinopolitanum atque Leonem Acridanum, Rom. Ecclesiam maledictis prosequentes. Porrò ea quæ ita erant fama vulgata de Ecclesia Constantinopolitana, conuersa in Rom. Ecclesiam à schismaticis eam odio prosequentibus, & calumnijs proscindentibus, ita vt accepit, ipse Marianus, eodem tempore, scripsit. Fortasse id fama vulgatum,

Fabula de Papafœm. refutatur. Marianus Scotus quando vixerit.

C quod Michaël Imper. licet per ludum, vnum è cinædis suis fecerit Constantinopolitanum Patriarcham, qui cum alijs cinædis, Episcopis pariter nominatis, obiret sacra, aliaque exerceret Pontificia munera.

Vidimus de tempore, quo scribebat: videamus iam quid hoc eodem anno scripserit. Anno, inquit, 853. Leo Papa obijt Kalen. Aug. huic successit Ioanna mulier is annis 2. mens. 5. d. 4. hæc in eodẽ impresso Codice, Heroldi opera, qui mala fide locũ hunc, cũ alijs multis, corrupit. nam in scripto Codice, ex quo prodijt prima editio, ita legitur: *Ioannes, qui, vt asseritur, fuit mulier.* 30. aũt fermè annis post Marianum, Sigebertus, & ipse schismaticus, in sua Chronographia, eadem describens fabulã, nulla aliqua firma vtitur testificatione, sed incerta fa-

D ma tantũ ferri, quod scribit, asserit. Post hæc factũ est, vt plures alij eadem suis ipsorum, quas scripserunt, historijs intexuerint, alijque alia addiderint, vt mendacia vires sumerent, adeò vt viri etiam pij res maiorum prosecuti, quæ de his inuenerint, absq; delectu descripserint. Totam hanc fabulam, in qua mirũ quàm exultent Nouatores, plures eruditi, & pij viri mẽdacij conuicerunt, sed in primis Florimundus Remundus Consiliarius Regius Burdegalẽsis. Nos aũt breuiter, pro instituti ratione, commentum hoc totũ, non solum falsum, sed nec verisimile apertissimè ostendemus. Ridiculum aũt est studium Nouatorum in hac fabula fulcienda, & suadenda, vt ex eo, continuatam hactenus successionem Rom. Pont. iam esse succisam, & interruptam ostendant, quasi, etiam si demus fœminam electam in Pontificẽ,

Cõfutatio fabulæ de Papafœm.

E Pontifex illa fuerit, quæ ne minoris quidem clericalis ordinis capax sit. Qua ratione ne primus quidem eius fabulæ scriptor Marianus inter Rom. Pont. eam numeret: dum, qui ante Leonem IIII. vixit, Sergium numerat centesimum primum: Leonem successorem, centesimum secundum, Benedictum, (illa absque numeri nota prætermissa) legitimum Leonis successorem, centesimum tertium ponit, & sic deinceps. Qua certissima ratione, nihil præterea, ex ea, lucri capiunt Nouatores, nisi vt dici possit, duobus illis annis, & mẽsibus Sedem Pontificiam legitimo vacuam fuisse Pastore, non tamen ob eam causam successionẽ à Christo per Petrum in posteros continuatam, fuisse succisam: nam & alias accidit, vt maiore etiã temporis spatio, sedes Pontificia, dilata, per discordias eligentium, electione, vacarit; nec tamen successionem desijsse quisquam vnquam ausus est dicere.

Primum igitur nemo inficiabitur, quin, Anastasio res sui temporis scribenti, maior fides adhibenda sit, quam Mariano, post duo sæcula scribenti. At is disertè ad hunc annum, quo Marianus Leonem obijsse scribit, duos addit vitæ annos, & Leoni non Ioannam fœminam, sed Benedictum successisse asserit. A

Deinde vero silentium ipsum tanti temporis, de re tanta, tot emergētibus, tantum nefas declamandi occasionibus plusquam mille dixeris iuratos testes esse ad certam exploratamque fidem faciendam, de fabulæ vanitate, & falsitate. Certè quidem tam amici, facinus horrendum detestando, quàm hostes exprobrando, centies proclamassent.

Tertio, quomodo Leo IX. in hostes ea de fœmina euecta in Patriarchā, ipse obijcere ausus esset, si maiori infamia, atq; turpiori dedecore id fuisset in Ro. Ecclesia perpetratū? certè de tā numerosa multitudine, post Leonē, Schismaticorū Orientaliū Episcoporū, qui minima quæque arriperent ad Rom. Eccl. calumniandam, non est inuentus quisquam qui id illi obijceret, etiam cum apud Latinos id iactari cœpisset. sed neque de historicis Græcorum qui ab hoc vixerunt tempore, etiam schismaticis vel vnus extitit, qui probrosi eius facti meminerit. Nam quod apud vnum Laonicum Chalcondylam, nouissimum scriptorem, ea fabula reperitur esse descripta, id fraude interpretis, non auctoris agnoscitur factum. B

Scriptores de Papa fœm. quā diuersè à se dissideant. Quarto, Latini ipsi, qui post multa sæcula de ea fabula scripserunt, adeò inter se dissidēt, vt magis eam destruant, quàm cōfirment. Dissident in nomine, quo ipsam Ioannam antea nominatam volunt; nam alij Agnetem, alij Gilbernam, alij Isabellam, alij Margaritam, alij Tuttam, alij Dorotheam: præter quam quod alij Germanam, alij Anglicanam dixēre. Dissident in nomine Papissæ Ioannæ, nam alij eam vocant Ioannem Septimum, alij Octauum, alij vero Nonum; cùm tamen fuerint ijdem legitimi Ecclesiæ Rom. Pontifices. Dissident & in tempore, nam alij in hoc anno collocant 853. alij sequenti, alij in anno 857. Octauo alij, quidam 904. præter eos, qui ponunt eam post Martinum Primum, anno 653. alij post Ioannem V. anno Christi 686. sed vnde, qui post Marianum primum auctorē, ista scripsere, ab eo recedentes ista sibi tam diuersa finxere? Dissident & in sedis tempore, dum alij eam sedisse tradunt anno vno, & mense vno, & diebus 4. alij annis 2. totidemque mensibus, & d. 4. alij duobus annis cum dimidio, duobus tantum annis alij, alij vero quatuor tantum mensibus. Dissident etiam in fabulæ narratione, vt ne vnus quidem reperiatur qui cōsentiat alteri; vt nulla penitus historia de nomine, loco, tempore, & rebus quæ narrantur, adeo mendax, adeo inconstans, & varia, diuersa, & omni penitus verisimilitudine carens. Quod autē primus præcipuusque fabulæ auctor Marianus Scotus eam hoc ipso anno accidisse testetur, vt de omnibus germana veritas habeatur, consulamus scriptores huius, non modo sæculi, sed istiusmet temporis, horumque ipsorum annorum, qui in successione Rom. Pont. nullū locum relinquunt Ioanni fœminæ, non lupus Ferrariensis[a] epistola ad Benedictum, quem vocat successorem Leonis, non Nicolaus Papa, qui Epistolis ad Michaelem Imp. tertio repetit proximos prædecessores suos Rom. Pont. Leonem & Benedictum, nullo alio medio inter eos nominato, sed & extat cusa Nicolai epistola num. 46. ad Episcopos, qui conuenere ad Suessionense Concil. in causa Hincmari Rhem. Episcopi, in qua pariter qui immediatè successerit Leoni ponitur, & asseritur absque controuersia Benedictus. Insuper habentur Acta Tullensis Concilij paulò post celebrati, in quibus pariter, absque vllo interstitio vel intercalatione, mox post Leonem subrogatus æque ponitur Benedictus, vt, his nō acquiescere, omninò insanire sit. Prǽterea si ea fabula vera fuisset, vt Romę hoc tēpore sederit fœmina, cui in electione ipsum Nicolaū tunc Cardinalem suffragiū oportuerit cōtulisse, qua frōte is Photiū redarguere potuisset (quod sæpissimè facit) eo nomine, quod cū esset laicus, C D E

In nomine. *In tēpore.* *In sedis tempore.* *In fabulæ narratione.* *Script. huius tēporis nullū huic fœm. tempus dant.* [a] *epi. 103.*

ordinari

A ordinari se Episcopum passus esset, cum & Imp. ipsum pariter ea de causa acerrima reprehensione perstringat, quod id agere præsumpsisset? quæ autem occasio intercessisse potuerit, vt de Ioanne Octauo ista scripta fuerint, & à nonnullis credita, suo loco dicetur. Plura qui quærit de tota re, legat Annales, vel potius Remundi tractatum.

Hoc eodem anno moritur Aymo Episcopus Halberstatensis, scientia clarus, cuius adhuc extant complura scriptorum monumenta, ab alijs dinumerata.

Christi Annus 854. | Leonis Pap. 4. 8. | Lotharij 14. Michaelis iij. 13. } Impp. Indict. 2.

B LEo Papa Centumcellense oppidum ante quadraginta annos à Sarracenis euersum, opportuniore loco, ob aquarum copiam, restituit, & à suo nomine Leopolim appellauit. Ecclesias ibi constructas multis pretiosis muneribus donauit. ex Anastasio.

Eodem anno Cordubæ in Hispania, perseuerante persecutione Sarracenorum, Abundius presbyter martyrium consummauit 5. Id. Iul. quo die in sacras tabulas relatus est, de quo & Eulogius meminit. [a]

[a] Mem. sanct. li. 3. c. 12.

Quod ad res Danorum pertinet, habet hæc vetus Chronicon à Pithœo editum. Ciuile bellum exortum inter Horic Danorum Regem, & filium fratris Guduym, qui Regno pulsus piraticam exercebat; vniuersoque populo factione diuiso, parte altera Regi, altera

C Nepoti studente, miserabili modo conciderunt, de regia stirpe, non nisi puerulo remanente. Ita Domino sanctorum virorum suorum iniurias vlciscente, & aduersarijs digna factis retribuente.

Quod ad res pertinet Orientis, eodem an. ab Ignatio Patriarcha celebratum est CONCILIVM CONSTANTINPOLI, in quo depositus est Gregorius Episcopus Syracusanus; ita tamen vt assensus Leonis Romanus Pontifex requireretur, qui confirmare distulit, donec pars altera audiretur. Interea verò Leo obijt, & ad successorem (quod contigit anno sequenti) eadem causa delata est. Habet ista Nicolaus Papa in epistola ad Michaelem Imperatorem. [b] Ex hac damnatione Gregorij Syracusani dirum conflatum est Schisma. Hinc enim arrepta occasione Gregorius hic vlciscendi se de Ignatio Patriar-

Conc. quo damnatur Greg. Syracus.

[b] Epist. 9.

D cha, malis artibus curauit eum deponi, & Photium Eunuchum, ex laico intrudi, vnde innumera secuta sunt mala. Nota autem, synodalia acta, sententias Patriarcharum, iudicia Episcopalia indiguisse confirmatione primæ Sedis Pontificis. Quod autem Sicilia sub iuribus adhuc esset Orientis Imperatoris. Quamuis occupata esset à Sarracenis, primas causas vindicauerat sibi Constantinopolitanus Episcopus, ita tamen, vt sua acta confirmatione indigere Apostolicæ Sedis non ignoraret.

Acta Synodalia & iudicia Episc. & Patriar. indigent Rom Pōt.

Quod autem ad ipsum Michaelem Imper. pertinet, hoc ipsum est plane tempus, quo postquam excessit ex Ephœbis, quos tutores habuit fastidiens, & matrem imperij curatricem, aduersatricem verò suis deprauatis moribus aduersatus, liberas habenas imperij cu-

E piens moderari, Theoctistum, & Manualem tutores amouit, illo opera Bardæ auunculi occiso; isto postea morbo è vita sublato, sequenti verò matrem detrusit in Monasterium, vt suo loco dicturi sumus. Erant in fœlicissimo iuueni ad omne malum illectores, & assentatores, scelestissimus Pædagogus, & Barda frater Theodoræ A. imperij cupidissimus: Duobus istis tanquam omnium scelerum biga vectus Imper. redditus est temporibus istis nouus Nero, non inferior aurigandi arte, nec libidine impar, sed prodigalitate persimilis, atque sæuitia proximus. Fusius de his omnibus agit Curopalates, ex quo ista duntaxat, quæ sacra attingunt, hic reddamus. Post alia pr̄obrosi hominis enarrata facinora, Hæc igitur (inquit)

Michaelis Imp. mores corruptissimi.

Imp. Illusor sacrorum.

(inquit) *omnia hominis odium conciliabant omniumque in ipsum iram meritò concitabant, & quod pessimum est Cinædorum ipsum comitantium societas, & ad omne turpe facinus paratorum. Quos ille in honore habens, & colens, diuina verò illudens, & insultans, sacras vestes auro contextas induit, & Chamydes, turpiterque, & impure cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria, istorum Principem, Gryllum nomine, Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitanos, se quoque vnum è Sacerdotibus fieri voluit, qui Præsul Coloniæ appellabatur. Cumque oporteret eos canere mysteriaque perficere, cythara cantiunculas absoluebant, &c.* Habebantque vasa inaurata, & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto, & sinapi implentes, ijs qui sumerent, porrigebant, ad hunc modum sacrosancta, & impolluta mysteria irridentes.

Pergit dicere, vt improbus iste cœtus cinædorum occurrerit aliquando in via B. Ignatio Patriarchæ cum sacro Clero,& supplicationibus procedenti,nec cesserit,sed vehementioribus vsus plausibus sanctos illos maledictis, & turpibus probris lacessierit. Vt item iste impudentissimus Imperator matrem quoque suam Theodoram in Palatio adhuc degentem accersierit, vt à Patriarcha benedictionem acciperet, quasi is esset B.Ignatius,vtque ea summa religione exierit,& in terram se prostrauerit,cui nefarius ille oppederit, verbaque proprio ore digna protulerit, quod illa factum iniquissime ferens, filium execrata sit, ipsumque prope diem diuina prouidentia destitutum iri, quasi propheta vaticinata est. B

Christi Annus 855.	Benedicti Pap. 3. 1.	Lotharij 15. Michael. 3. 14.	Impp. Indict. 3.

C

T.3.Conc. edit. ven Cōc. Val in Gallia. e. Gothefcalcum. Doctr. Cathol. de p̄destinat.

MEnse Ianuario, viuente Leone, celebratur *Concilium Valentinum in Gallia,* quorundam Scotorum vagorum occasione,quorum Princeps Gothescalcus,qui de prædestinatione & præscientia, prauas opiniones in vulgus spargere laborabant, ex quibus Catholica doctrina corrumperetur, aduersus quos insurgentes Episcopi vetustatem nouitati opposuerunt, nimirū quod olim in Africa in Concilio Carthaginensi, in Gallia Arausicano statutum fuerat, Nempe bonos, nonnisi per gratiam Dei saluari, malos per suam damnari iniquitatem. Nec ipsos malos, vt ipsi dicebant, ideo perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia esse noluerūt. De hoc Gothescalco, horum auctore errorum dictum est superius in secundo Concilio Moguntino sub Rabano. Post hæc autem in eadem Synodo, ad corrigenda mala, quæ per laicos Ecclesijs inferrentur, conuersi sunt Patres, ac in primis,ne qui nominarentur à Regibus Episcopi,ita indiscussi reciperentur, sed de doctrina, atque moribus diligentissimum haberetur examen. Vetuerunt insuper, ne vtraque pars litigantium iurare simul compelleretur, cum esset necesse alteram peierare. sed & qui creuerat, graui animarum damno, in populo Francorum, abusus, vt causæ sæpius duello dirimerentur, canonica censura, dignaque cohibuere seueritate. Alia etiam statuere ad curam Episcoporum spectantia, ex quibus deplores ea tempora, quibus Principum nimia licentia grauissime affligebantur, & per eius Magistratus grauia pati compellebantur. D

Episc. nominati à Reg. examinandi. Duella in Francia interdicta.

E

T. 3. Cōc. edit. ven.

Eodem anno mense Februario, TICINI CONCILIVM CELEBRATVR ab Episcopis Cisalpinis, Ludouici Imper. monitu. inualuerat autem abusus, vt, non vt olim consueuere maiores, ipsi Episcopi Sacerdotali auctoritate per Canones, quæ viderētur, in Ecclesia constituerent, sed vt ea per capita digesta in Palatium mitterent probanda ab Imp. quod factum videmus in Concilio Valentino, & in Ticinensi. Sic enim de propositis ab eo Concilio rescribit: *Statuimus autem, vt Ecclesia Dei per totius Regni nostri fundata terminos, sed nostra immunitatis tuitione secure cum rebus, & familijs permaneant, ceu prædecessorum nostro-*

Lud. Imp. pro Ecclesiastica libertate.

rum

A *rum piissimorum Augustorum temporibus fuisse probantur, earumque Rectores proprijs vtantur privilegijs. & Monachi per sua cœnobia regularem teneant ordinem. Similiter & Clerus omnis proprio fungatur ministerio, nemine molestante nostri terroris formidine, &c.* Accidit autem, vt Daniel quidam Magister militum, Gratianum eminentissimum Magistrum, vt Roman. Palatij egregium superinstam (sic loquitur Anastasius) & consiliarium, calumniose deferret, apud Ludouicum Imp. quasi meditantem, aduocatis Graecis, & pulsis Francis, illis Romam prodere. Quo audito, Imperator furore succensus, Romam, nullis præmissis nuncijs ad Pontificem, nec ad Senatum, accurrit, quem tamen venientem Leo Papa honorifice suscepit, & blandis sermonibus placauit. Quæstione autem habita de Gratiano, Daniel calumniæ conuictus est, & ore suo ea confessus: propterea Gratiano traditus, vt de eo, quod libuisset, statueret. eum tamen Imperator à Gratiano expetitum, impetrauit, & periculo

B eripuit. Quibus peractis Imper. abijt, & sanctissimus Leo Papa non post multos dies obdormiuit in Domino 16. kalend. August. cum sed. ann. 8. mens. 3. distinct. 5. relatus in sanctos, quos eximie coluit, & per eorum intercessionem, multa & difficillima feliciter præstitit. Ex Anastasio, qui plures Ecclesias, & Monasteria ab eo ædificata, & restaurata, & dona plurima & pretiosa diuersis Ecclesijs collata prosequitur. Addit etiam octauam assumptionis beatæ Dei genitricis diem, quam minimè antea Roma colebat, Vigilijs sacris, matutinisque, cum omni clero pernoctantem laudibus in Basilica eiusdem semper Virginis Dominæ nostræ, quæ foris muros iuxta Basilicam B. Laurentij Martyris sita est, celebrare præcepisse.

Calūniæ conuictus calumniator traditur.

Assumpt. B.M. virg. octaua, qn celebr. cœpta.

C Item, inquit, Crucem, quæ vt mos est antiquus ferebatur à Sabdiaconibus ante equum Pontificium, Deo adiuuante, in auro, & argento, & gemmis, melius renouauit.

Crux præferri solita equitanti Papæ.

Aliqua alia de Leone IV. feruntur, quæ in annū certum referri non possunt: nimirum vt legatio ex Gallia, qua functus est Lupus Ferrariensis Abbas, de qua ipse Lupus [a] Epist. ad Benedictum Papam eius successorem. *Tempore*, inquit, *decessoris vestri beatæ memoriæ Leonis functus legatione Romæ, cui auctore Deo præsidetis, & ab eodem Antistite exceptus benigne atque tractatus, &c.* & ad Marcuadum Abbas. [b] *Orationis*, inquit, *gratia, & quarundam Ecclesiasticarum studio causarum, quas Deo volente, reuersus, cum vos videro, Paternitati vestræ aperiam, Romam proficiscor. Et quoniam in efficiendis rebus, Apostolici notitia indigebo: ea verò sine munerum*

D *intercessione miri commode non potest: velut ad paternum, imò ad maternum gremium ad vos confugio, supplex aio, vt sicut nunquam mihi vlla necessitate defuistis, ita nunc adesse dignemini, mihique, si vllo modo potestis, per præsentes nuncios duo saga Veneti coloris, & totidem lintea, quæ Germanicè Glizza vocantur, dirigatis. quæ illis comperi esse carissima, &c.*

[a] Epist. 103.

Legatio ex Gallia ad Papam.

[b] Epist. 68.

Vetus mos non adeundi Legatos summum Pontificem absque muneribus, tanquam Eulogijs, quæ Symbolum charitatis exprimerent in dante, & in accipiente non arguerent auaritiam, vt vidimus superius de S. Bonifacio martyre, Episcopo. Moguntino hisce xenijs Rom. Pontifices frequentante.

Vet⁹ mos adeundi Pont. cum muneribus.

E Alteram legationē accepit à SYNODALI BRITANNIAE CONVENTV, de nonnullis illum consulentem. Quænam autem ista fuerit, epistola eiusdem Leonis Pontif. ad eos reddita docet. [c] In qua præter illa hæc habentur: *De libellis & commentarijs aliorum non conuenit aliquem iudicare, & sanctorū Conciliorum canones relinquere, vel decretaliū regulas, id est, quæ habentur apud nos simul cum canonibus. Quibus in omnib. Ecclesiast. vtimur iudicijs, sunt canones Apostolorum, (vel, qui dicuntur Apostolorum) Nicænorum, Ancyranorum, Neocæsariensium, Gangrensium, Antiochensium, Laodicensium, Constantinopolitanorum, Ephesiorum, Chalcedonensium, Sardicensium, Africanensium, Carthaginensium, & cum illis Regula Præsulum Romanorum, Siluestri, Siricij, Innocentij, Zosimi, Cælestini, Leonis, Gelasij, Hilarij, Symmachi, Hormisdæ, Simplicij, &*

Legatio ex Cōc. Brit. ad Pap.

[c] ep. decret. T. 3. fin.

Gregorij Iunioris; Isti omnino sunt, & per quos iudicant Episcopi, & per quos simul Episcopi indicantur, & clerici. Nam si tale emerserit, vel contigerit inusitatum negotium, quod minimè possit per ipsos definiri: tunc si illorum, quorū meministis, dicta, Hieronymi, Augustini, Isidori, ac caeterorum similium sanctorum Doctorum reperta fuerint, magnanimiter sunt retinenda, ac promulganda, vel ad Apostolicam sedem referenda de talibus. Quam ob causam luculentius, & magna voce pronunciare non timeo, quia, qui illa, quae diximus Sanctorum Patrum statuta, qua apud nos Canonum nomine praetitulatur, (siue sit ille Episcopus, siue clericus, siue laicus) non indifferenter recipere conuincitur, nec Catholicam, nec Apostolicam sedem, nec sancta 4. Euangelia vtiliter & efficaciter ad effectum suum retinere, vel credere probatur. Hæc ibi, ex quibus vides, hactenus non vsu receptas epistolas illas, quæ ante Syluestrum diuersorum ferrentur Roman. Pontific. ab Isidoro collectas. Extat & eiusdem Pontif. Epistolæ fragmentum ad D. Britanniæ, Vernonem, apud Gratianum.[a] De illa autem quam idem Leo Papa IV. ad Carolum Francorum Regem Epistolam scripsit, recitat Gratianus eiusmodi Fragmentum: *Si fortassis (quod non credimus) apud vos inutiles iudicamur: Ecclesia tamen cui permittente Domino, præsumus, non inutiles, sed caput principiumque omnium meritò simul ab omnibus vocatur.* Alia fragmenta, ex diuersis alijs eius Epistolis, citantur apud Gratianum.[b] De eodem Leone illud pariter proditum ab antiquis, quod cum Ecbertus Rex Anglorum sine successore Rege defunctus esset, Apostolica auctoritate dispensauit, vt Adulphus, siue Aledulphus eius filius iam Subdiaconus ordinatus, vxorem ducere posset, testatur hæc Gothelinus Morinensis in vita S. Suithuni Episcopi Vuitoniensis.[c]

Notet contemptores canonum.

a 7. q. 1. c. 10

b 16. q. 7. c. 6. c. 29. d. 1. q. 1. c. 5.

Pap. dispēsat cū subdiacono, vt accipiat vxorem.

c apud Sur. 2. Iul.

Extat in bibliotheca Vaticana apud Anselmum Lucēsem Episcopum, suorum temporum ceceberrimum Theologum, eiusdem Homilia, hac inscriptione.

Leo III. Rom. Pontifex homiliam conscripsit, quam quisque Episcoporum in Synodis diœcesanis recitaret ad clericos, qua edocerentur ecclesiastica officia. descriptam eam habes in Annalibus.

Eodem anno, dum adhuc ipse Leo superstes esset, Ethelulphus Rex Occidentalium Saxonum in Anglia, propter calamitates temporum donationem fecit, quam recitat Matthæus Vuestmonasteriensis. *Quamobrem, inquit, ego Ethelulphus Rex Occidentalium Saxonum cum consilio Episcoporum & Principum meorum consilium salubre, atque vniforme remedium affirmaui, vt aliquam portionem terræ meæ, Deo & B. Mariæ & omnibus sanctis, iure perpetuo possidendum concedam, decimam scilicet partem terræ meæ, vt sit tuta muneribus, &c. sitque omnium rerum libera pro remissione animæ, & peccatorum meorum ad seruiendum soli Deo, sine expeditione, & pontis constructione, arcis munitione, vt eo diligentius pro nobis preces ad Deum, sine cessatione fundant, quo eorum seruitutem in aliquo leuigamus. Placuit aūt Episcopis Ecclesiæ Schirebuigensis, Alstano, & Vuintoniensis, Suuithuno cum suis Abbatibus, & Dei seruis, viris scilicet & fœminis religiosis, quibus supradicta collata sunt beneficia consilia inire, vt omnes fratres, & sorores omni hebdomade, die Mercurij, in vnaquaque Ecclesia cantent psalmos 50. & vnusquisque presbyter duas Missas, vnam pro Rege, & aliam, pro Ducibus eius, in hunc modum consentientibus pro salute, & refrigerio delictorum nostrorum. Postquam autem defuncti fuerimus, pro Rege defuncto singulariter, & pro Ducibus communiter. Et hoc sit firmum constitutum omnibus diebus Christianitatis, sicut libertas constituta est, quamdiu fides crescit in gente Anglorum, &c.* His ita gestis subdit auctor: *Rex magnificus Occidentalium Saxonum Ethelulphus, cum honore maximo Romam profectus, duxit secum Alfridum filium suum iuniorem, quem cæteris omnibus plus dilexit, vt à Papa Leone moribus pariter, & religione informaretur. Vbi cum anno integro Rex cum filio demoratus fuisset, fecit filium suum ibi à Papa in Regem coronari, atque post dies paucos ad patriam rediens, duxit Iudithbam Caroli Regis Francorum filiam secum in Angliam sibi matrimonio copulatam, &c.*

Donatio Reg. in Anglia Ecclesiæ facta.

Suffragia pro donatione.

Rex Angl. ducit secū filiū Rom. à Papa religione informandū.

A Rursum vero sub eodem Leone Rom. Pont. constat quemdam Vualbertum nobilissimum Saxonem, Christiana pietate feruentissimum, Romam iuisse religionis gratia, atque petijsse ab eodem Leone Summo Pont. corpus S. Alexandri Martyris, qui fuit vnus ex filijs S. Felicitatis, accepisseque ab eo, atque in Saxoniam deportasse, illicque in Collegio à Patre suo Vuigberto inchoato collocasse, digneq; coluisse; quod habent scriptores rerum Saxonum [a]. Hic demum innuenda sunt quæ tempore eiusdem Leonis Papæ IV. Io. Diaconus valde miranda contigisse tradit in Monasterio. S. Gregorij ad cliuum Scauri. quæ, qui velit, legat citato loco.

Corpus S. Alex M. delatum in Saxon. Crãt. Sax. Metrop. li 2. c. 27. alij à in vi. te S. Greg. l. 4. c. 86.

B Leone defuncto absque mora in locum eius subrogatur omnium consensu Benedictus, Romanus, ex Presbytero tituli Callisti. Verum mox factione prauorum, qui visi sunt ad flagitium opera Legatorum Imperatoris, intruditur Anastasius olim presbyter tituli Sancti Marcelli excommunicatus. verum resistente magna constantia Rom. Clero populoque; Anastasio Schismatico renitente, eijcitur, atque in suam sedem idem Benedictus restituitur. Hæc summa rerum, quæ fusius ab Anastasio, qui aderat narrantur. Fuit iste pessimus conatus Imp. Ludouici, qui videns in electione Põtificis nullam haberi rationem Imperatoris, in odium Rom. cleri eligentis Pontificem, studuit prouehere in Sedem Apostolicam hominem illum perditissimum, qui diu multumque ista molitus fuerat. Sed omnis conatus Imperatoris irritus penitus redditus est.

Schisma breuem.

C Pretiosa dona initio Pontificatus à Benedicto Ecclesijs donata persequitur Anastasius.

Eodem anno (vt Reginó, & alij veteres tradunt) Imper. Lotharius, relicto Imperio atque Regno diuiso, Ludouico Italiam, Lothario Regnum quod in Francia possidebat, dedit præter Prouinciam, quam Carolo tradidit: ceterisq; rebus cunctis bene dispositis, abdicans se ab omnibus humanis curis, Prumiacense ingressus est Monasterium, vbi, coma deposita, habitans, sanctæ Religionis accepto habitu fit Monachus. Demum eodem anno 4. Kalen. Octob. can 6. vt alij tradunt) spiritum Deo reddidit. Laudatus inuenitur à Rabano in libro de anima, & ab Angelomó in præfatione in Cantica. Extat sepulchralis inscriptio eiusdem Lotharij Imp. quæ falso alicubi sub nomine Henrici III. scripta reperitur. sed non nisi Lothario conuenire probatur, ex appendice To. 10. Annal. Eam exscripsit auctor

Lothar. Imp. Monachum induit.

D ex Cod. Vatic. Conciliorum Galliæ, absque nomine Imp.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno Michael Imp. vt liberas in omnibus malis agendis habenas Imperii possideret, sublatis è medio viris probis, relictis sibi à Patre tutoribus, matrem suam Theodoram Aug. sanctissimam fœminam, cum annos 14. cum ipsa imperasset, cum filiabus tribus attonsam detrusit in monasterium, vbi longe post à vita decessit. hæc fere ex Curopalate.

Hoc eodem anno, perseuerante in Hispania persecutione Sarracenorum, Amator Tuccitanus, Petrus, & Ludouicus genere Cordubenses, cum munus prędicationis suscepissent, fidei Christi causa perempti sunt, Pridie Kalend. Maias. Hos sequutus ad Coronam Vuitesindus ea ætate clarus. agit de his S. Eulogius in Memoriali Sanctorum.[a]

Cordub. Mart.

a li. 3. ca 13 & 14.

E

Christi Annus	Benedicti Pap. 3.	Ludouici 2. 1.	Impp.
856.	2.	Michaelis 3.15.	Indict. 4.

QVinta die Ianuarij huius anni Tiberis excrescens Vrbem alluuione vexauit, de qua pluribus Anastasius. eam secuta est pestis, quæ obstructione gutturis citam mortem inferebat, de qua Io. Diaconus, huius temporis scriptor, meminit ad finem rerum gestarũ S. Gregorij Papæ, dum agit de signis, & prodigijs quæ fieri contigerũt in Monasterio eiusdem S. Gregorij.

Eodem anno Michael Imp. secundum antiquam consuetudinem cum accepisset nouū Romæ electum esse Pontificem, Legationem ad eum misit cum muneribus. A

Rex Lazorum visit limina Apostolorum. Iis temporibus Rex Lazorum ex remotissimis regionibus, trans mare Caspium, Romā venit, ad Limina Apostolorum, & diuersa B. Petro Apostolo dona obtulit. aurum episcopis, presbyteris, vniuerso clero, & optimatibus distribuit, argentum autem populo: & paulo post in suum Regnum reuersus, abijt ad Dominum. Ex Anastasio. Hoc etiam tempore & ipse Patriarcha Constantinopolitanus Ignatius mittens ex more ad nouum Pont. Legationem, dedit & legatis Acta Synodalia, quibus probaretur legitime facta Gregorij Syracusani depositio. Qui cognitis cunctis, quæ spectarent ad causam, depositionem ipsius Gregorij tunc præsentis, confirmauit, dignumque iudicauit, qui à munere sacerdotali esset extorris. Hæc omnia nota fiunt ex litteris Nicolai Papæ, Benedicti ipsius successoris. B

Nicol. ep. 6. & 7.

a ep. 103. Contigit eodem tempore eundem Rom. Pont. Benedictum litteras consultorias accipere [a] à Lupo, magni nominis Abb. Ferrariensi, diœcesis Senonensis, in cuius titulo eum vniuersalem Papam appellat, & latores litterarum de consuetudinibus Ecclesiasticis, quæ variæ in diuersis locis tenentur, petit diligenter instrui, denique rogat mitti sibi S. Hieronymi Commentarios in Hieremiam, à sexto eorum libro, quibus carebat, ad describendum. Tullium denique de Oratore & 12. libros Institutionum Oratoriarum Quintiliani, quos imperfectos habebat, & commentum in Terentium.

Miserandus status Galliæ sub Caluo. Quod ad reliqua status rerum Francorum spectat, erat plane hoc tempore miserandus atque lugubris sub Carolo Caluo. nam vndique ebulliebant factiones subditorumque rebelliones, furta, deprædationes, grassationes & cædes, omnesque violentæ turpitudinis genus, ad quæ omnia euellenda idem Carolus, hoc ipso anno, habuit SYNODVM IN VILLA CARISSIACVM nominata, ex qua eiusdem Regis scripta est ad suos admonitio, siue exhortatio, quam nunquam editam, ex Cod. Antonij Augustini, auctor Annalium edendam curauit. Hoc eodem anno misit Rex Carolus ad Francos & Aquitanos, qui ab eo desciuerant, capitula, quæ in eodem Codice extant, sed auctor Annalium describere prætermisit. sunt plane hæc illa tempora, de quibus Lupus Ferrariēsis in sua Epistola [b] his verbis: *In Regno Caroli Regis nostri, noui exortis rebus impunè latrocinia committuntur, & nihil securius atque constantius, quā rapinarum violentia frequentatur. talis est igitur commeantium quærenda societas, quorum numero, atque virtute improborum factio euitetur, aut, si necesse fuerit repellatur.* & in vltima epist. ad Huenilonem Archiepiscopum Senonensem. [c] *In diebus Pontificatus vestri ad tantam libertatem vitia proruperunt, vt vindicata impunitate, spretis quibusq́; nec Deus, nec Rex, nec Episcopus timeatur &c.* Porro aduersus tantum malum laborandum fuit etiam Roman. Pontifici Benedicto. Etenim cum huiusmodi deprædationibus & turpissimis flagitijs, inter alios daret quoque operam Hubertus Subdiaconus, Bosonis filius, re perlata ad Benedictum Papam, aduersus eum Apostolicas litteras [d] dedit ad Præsules omnes, sub Caroli Regno constitutos, per quos eædem ipsi innotescerent, quibus, post commemorata eius facinora, & flagitia, & Monasteriorum inuasiones, Sancti Mauritij, & Luxouiensis, citat eū Romam, quod nisi paruerit, intorquet in illum anathema. C D E

b ep. 104.

c ep. 126.

d *In Vita Bened.* MS. *Ant. Aug.*

Rabani obitus. *Hoc eodem anno* (habet vetus Chronicon à Pithoeo editum) *m. Febr. defunctus est Rabanus Archiepiscopus Moguntiacensis Ecclesia habens in Episcopatu annos 9. m. 1. & d. 4. Cui successit Carolus, magis ex voluntate Regis & consiliariorum, quam ex consensu & electione cleri & populi.* De eo Trithemius tradit, ipsum, præter opuscula tam carmine quam soluta oratione conscripta, scripturam sanctam à principio vsque ad finem, omnem feliciter explanasse, virum plane omni litterarum genere egregie excultum, triumque linguarum Hebraicæ, Græcæ, atque Latinæ peritum.

A Eodem anno Corduba, in Hispania, vigente adhuc persecutione Sarracenorum, nouis est illustrata martyribus, Helia Presbytero, Paulo & Isidori Monachis. 15. Kalend. Maias. 4. vero Kalend. August. Argimiro Monacho 14. autem Kalend. Aug. Aurea virgine clarissima, quæ, quo debilior, priori in certamine succubuit, eo fortior in posteriori agone certans insigniorem Martyrij coronam promeruit, quorum omnium digna certamina S. Eulogius Martyrij candidatus, consors Martyrum scripsit. Cordub. Mart.

Christi Annus	Benedicti Pap. 3.	Ludouici 2. 2.	Impp.
857.	3.	Michaelis 3. 16.	Indict. 5.

B HAbita est hoc anno SYNODVS APVD MOGVNTIACVM circa Kalend. Octobris, præsidente Carolo Archiepiscopo, vbi, inter alia, ventilata est causa de iure Ecclesiastico. Præsentata est Epistola Guntharij Coloniensis Episcopi ad Altfridum Episcopum directa, in qua legebatur contigisse Coloniæ 17 kalen. Octob. terribilem valde tempestatem, populo cuncto, præ nimio horrore, in Basilicam S. Petri confugiente, & signis Ecclesiæ concrepantibus, vnanimiter Dei misericordiam implorante, subito fulmen informe, ignei draconis instar, Basilicam scidisse, & penetrasse, atque ex omni illa multitudine tres homines, diuersis quidem locis, sed vno ictu in mortem deiecisse, presbyterum scilicet iuxta altare Sancti Petri, Diaconum ad altare S. Dionysij, laicum autem ad altare Sanctæ Mariæ: alios etiam numero sex eodem impetu ita prostrauisse, vt elati semiuiui vix conualescerent. Feruntur, & alia his temporibus Treuiris contigisse, quæ ideo scribere distuli, quia de eis certum nuncium non habui. hæc de his auctor huius temporis in Annal. Franc. Porro Concilium hoc Moguntinum excidit. Prodigiũ Coloniæ.

C Eodem anno Cordubæ in Hispania, sæuiente adhuc persecutione Sarracenorum in Christianos. 3. Id. Mart Rudericus & Salomon martyriũ, summa gloria, consummarunt, de quibus S. Eulogius in Apologetico, quo obloquentibus in sanctos Martyres, & negantibus Martyres appellandos, quod, non sicut antiqui Martyres, è cultoribus Idolorum occiderentur; quod non vt antiqui, miraculis coruscarent, quod denique non, vt illi, diuersis tormentis cruciarentur, sed ictu gladij cito certamen absoluerent, acriter confutauit. In cuius Apologetici posteriori parte prosecutus est dictorum Martyrum Ruderici, & D Salomonis gloriosum certamen publice exantlatum; & Dei nutu factam inuentionem, non sine miraculo, post 20. dies demersis in flumine sacris membris, repertis incorruptis, & suauissimum odorem spirantibus: ac denique Ecclesiasticum funus illis exhibitum. Sed, & quomodo eodem hoc anno sæuierit barbarica gens etiam in lapides ipsos atque parietes, pinnacula Ecclesiarum & turres euertendo, narrat S. Eulogius. Cordub. Mart.

Hoc pariter anno habitus est CONVENTVS APVD. S. QVINTINVM in quo Carolus Caluus cum fratribus, & nepotib. pacem se tenere professus est, statutis ea de re quibusdam capitulis. ex scripto Cod. Ant. Augustini illato in Biblioth. Vatic. Conuentus ad S. Quintinum.

E Hoc anno contigit obitus Regis Occidentalium Saxonum in Anglia religiosissimi Etheluulphi, qui inter alia pia legata trecentas denariorum mancusas (sic appellat auctor Matthæus Vuestmonasteriensis) annuatim legauit Basilicis Apostolorum, ducentas quidem ad luminaria, centum autem Vniuersali Papæ ad eleemosynas ampliandas.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. 3. Michaëlis 3. 17.	Impp. Indict. 6.
858.	1.		

BEnedictus Papa moritur die 16. Februarij, cum sedisset, secundum Anastasium ann. 2. M. 6. d. 10. Plurima dona diuersis Ecclesijs ab eo tradita, copiose recenset Anastasius. Diaconorum humeris elatus est ad sepulturam, vt ipse statuerat, inter quos fuit Nicolaus, qui illi successit in Pontificatu. Ludouicus Romam cum adijsset, consilijs cum Benedicto mature compositis, inde profectus, eius è vita transitum in itinere cum cognouisset, moestus Vrbem repetijt: Clerus, Proceres, & populus in Basilica B. Dionysij conuenientes vnanimes Nicolaum Romanum ex Diacono eligunt, quem fugientem, & tantum onus declinantem à S. Petri Basilica abstractum, sacris acclamationibus in Patriarchium Lateranense introductum, Apostolico Solio imponunt: & post, honestissimo comitatu in Basilicam B. Petri reductum, Cæsare præsente, consecrant: rursumque in Patriarchium Lateranense deductum, coronant,

Pap. Diacon. humeris elatus ad sepulchrum

Obseq. ab Imp. Papæ præstita.

Inde paucis interpositis diebus, cum Ludouicum de profectione cogitare audisset, officij causa ad eum in castra venit. Quod vbi Ludouicus sensit, obuiam aliquanto viæ spatio prodijt, & degressus ex equo, frenum per integrum sagittæ iactum tenuit, & conuiuio, sub militari tabernaculo, excepit. Quo suauissimis sermonibus celebrato, donis ipsum magnificis coluit, & in Vrbem reuertentem prosequutus, destinato in loco iterum ad frenum accessit, osculoque sancto pedi oblato In tabernaculum se, atque inde in Lombardiam recepit. Hæc ex Anastasio, de humilibus obsequijs à Ludouico Imper. Nicolao Pontifici præstitis.

Hoc ipso anno, Nicolaus Papa, sui Pontificatus exordio, petente Ludouico Cæsare, ad tollendas contentiones inter Ansgarium Hamburgensem, & Guntharium Coloniensem, Bremensem, & Hamburgensem Episcopatus copulauit, & pro vno haberi sanxit. cuius rei priuilegia diligenter asseruantur in Bremensi Ecclesia Ansgarium quoque ipsum, & successores eius legatos & Vicarios Apostolicæ Sedis constituit in omnibus gentibus Danorum, Sueuorum, & Sclauorum, quod & antea Gregorius Papa concessit. Ex Adamo vetere Chronographo [a] extant ipsæ litteræ Vnionis per Nicolaum editæ. [b]

[a] Lib. 1. ca. 27. [b] Apud Crant. Sax. li. 1. c. 38.

[a] li. 1. c. 28. 29. 30.

Res præclare gestas B. Ansgarij scriptis mandauit, æque sanctus eius successor Rembertus, ex quibus illa tantum nobis sunt nota, quæ idem, qui supra, Adam Chronico suo intexuit, vbi post acceptum à Sede Apostolica, per Nicolaum Antistitem priuilegium, subijcit miranda ista de cæde Danorum, qui tunc restiterunt Euangelij prædicationi. Tanta cæde mactati sunt vtrimque Dani, vt vulgus omne caderet, de stirpe autem Regia nemo omnino remaneret, præter vnum puerum, nomine Henricum. Iste mox, vt Danorum Regnum suscepit, ingenti furore super Christicolas efferatus, Sacerdotes Dei expulit, & Ecclesias claudi præcepit. Ad quem sanctus Dei confessor Ansgaris venire non trepidauit. Comitante gratia diuina, trucem tyrannum, sic placatum reddidit, vt Christianitatem ipse susciperet, suisque omnibus, vt Christiani fierent, per edictum mandarit, & insuper alio portu Regni apud Ripam extruxerit Ecclesiam in Dania Secundam.

Danorum clades.

Rex Danorum fit Christianus.

Et his ecclesiastico ordine compositis B. Pater noster Ecclesiam illam Remberto commendauit presbytero, & reuersus est ad Hamaburgh, vbi de venditione Christianorum Nordalbingos correxit. Inde Fresos adiens castigauit pro labore Dominicæ diei. pertinacius vero agentes igne cœlesti multauit: & alia, quæ antiquis miraculis non imparia leguntur in vita eius. Pergit scribere de variorum hominum, & fœminarum, collegiorum cura, & cultu, Nosocomiorum item & Xenodochiorum: de translatione corporis. S. Vuuilleadi

ex ora-

A ex oratorio in matricem Ecclesiam S. Petri, cuius ipse vitam qui transtulit, & miracula singulis libris comprehendit. Hoc ipsum est tempus quo in Saxonia translatio S. Alexandri contigit. in qua illud mirabile videtur, *Confessorem nostrum* (inquit auctor) *cum aduena certasse quis eorum videretur esse maior, & in gratia sanitatum populis acceptior.* Eginhardus in gestis Saxonum, hæc dulci calamo prosequitur.

S. Vuilleadi translatio.

S. Alexan. corpus in Sax. transfertur.

Hoc eodem anno perseuerante in felicissimo statu Galliarum, de quo superius dictum in Litteris Caroli Regis, cum omnia prædonibus factiosisque hominibus plena essent, nullusque locus legibus Ecclesiasticis, vel ciuilibus esset, scelerata licentia sibi omnia vindicante, Edelhartus Abbas, & Otho Comes venerunt in Germaniam ad Ludouicum Regem, B postulantes, vt populo periclitanti, & in angustia posito subueniret, quod nisi celeriter fieret, & hac tanta spe liberationis priuarentur, à Paganis cum periculo Christianitatis quærere deberent, quæ à legitimis, & orthodoxis dominis inuenire non possent. Tyrannidem enim Caroli, horum omnium causam, se diutius ferre non posse testati sunt &c. Hæc totidem fere verbis vetus Francorum Chronicon ab auctore huius temporis scriptum, à Pithoeo autem editum. Vbi pariter insinuatur, quod Ludouicus diu anceps quid agere deberet, tandem suorum consilio venerit in Regnum Caroli fratris, vt tot malis mederetur.

Subditi opem poscunt aduersus Caluum Regem.

Primumque omnium non armis experiendum aduersus Germanum ducens, sed pietate, conuocat CONCILIVM EPISCOPORVM ad 8. Kalend. Decemb hoc eodem anno C celebrandum. Qui igitur in Regno Caroli erant Episcopi, suspectum habentes Ludouici aduentum, timentes, ne occasione optimi regiminis disponendi, meditaretur Tyrannidem, venire ad Synodum indictam detrectarunt, iustasque excusationes prætexentes, seorsum conuenerunt, atque ad eum scripserunt Epistolam seu admonitionem potius ad Regem, tantis Episcopis dignam, qua de pluribus ad eum spectantibus, sacerdotali auctoritate, monuerunt. Hanc nunquam ante hac editam, retulit in Annales suos Card. Baronius ex M.S. Codice Antonij Augustini, nos memores instituti, vt prolixiorem, omittimus. In ea illa habentur, de damnatione Caroli Martelli, quæ supra ad A.D. 741. vt incerta reiecta sunt.

D At non quieuit Ludouicus Germaniæ Rex, sed quo minus licuisse sibi vidit rem agere cum Episcopis, se ad arma conuertit, atque aduersus Carolum venit cum valido exercitu, qui tunc in expeditione aduersus Northmannos ad Ripam Ligeri fluminis erat. Cum vero ipse Carolus se longe imparem viribus esse fratri cognosceret, cum paucis clam à suis se copijs subduxit, quæ ita sine Rege relictæ, defecerunt ad Ludouicum. Cumque ad res componendas Ludouicus adijceret animum, dimisit suos illic hiemare: sed interim importune renunciata rebellione Sorabica, coactus est ad propria reuerti, sicque Carolus, vt prius, ex insperato, Regni habenas liberas nactus est. Hæc omnia idem vetus Francorum Chronicon. Interea vero ipse Carolus rebus consulturus, legatos misit in Italiam, tum ad Ludoui-E cum nepotem Imp. tum ad Nicolaum Rom. Pont. expostulans cum vtroque de Ludouico fratre, qui, non læsus cum exercitu validissimo Regnum suum esset aggressus. Non defuit officio Imper. sed & Nicolaus præstitit quod patris, & Pastoris est: qui ambo datis ad Ludouicum Regem Germaniæ litteris, eum admonuerunt, ne quid in Regnum alienum præsumeret, abstineretque à cœptis, & (vt decet Christianos Principes) charitati vinculo iuncti, & pacis nexibus vincti, quæ iusta, quæ sancta, Deoque grata, populisque vtilia meditarentur.

Carolus queritur de Lud. fratre.

His acceptis litteris Ludouicus, legauit ad Ludouicum nepotem Imper. & ad Nicolaum Rom. Pont. Othonem Fuldensem Abbatem, qui apud vtrumque se purgaret. De qua anno sequenti, quo eum mitti contigit.

Deinceps, quod ad hunc annum pertinet, prosequitur Anastasius diuersa dona aurea, argentea, bombycina à Nicolao Papa collata diuersis Ecclesijs. A

Ignat. Patr. Constantinopolit. throno deijcitur. Photius intruditur.

Quod ad Oriẽtalem Ecclesiam spectat, hoc anno, cum Ignatius Constantinopolitanus Patriarcha 11. sedis annum explesset, atque 12. ageret, factione Bardæ Patricij (cui Ecclesia interdixerat, ob vxoris repudium, & super inductam cognatam) penes quem summa erat administrationis Imperij, è Throno iniquè deponitur, tyranniceque per diuersa exilia & carceres distrahitur: atque Photius, nobilissimus quidem & sæcularibus scientijs disertissimus, sed sacrarum litterarum expers, Eunuchus, & ex laico indigne contra canones sufficitur, consecraturque die Natalis Domini, eius initiationis administro nefario illo Gregorio Syracusano, excommunicato, & deposito, & per secularem potentiam retinetur. B Quod initium fuit magnæ, & luctuosæ tragœdiæ in plures annos propagatæ. Præcessisse autem Concilium quo ab iniquis, & excommunicatis Episcopis ipse sanctus depositus est Ignatius, testatur Nicolaus [a], in Epistola prima ab ipso scripta ad Imper. quod ex testificatione eiusdem Imper. litterarum constat. Quin etiam ante Concilium celebratum, nimijs aduersariorum fatigatum angustijs atque pressuris ipsum Ignatium sponte deseruisse thronum, & Ecclesiam reliquisse, declarant primæ litteræ Nicolai Papæ ad Michaelem Imper. suo loco recitandæ. Hæc autem mixtim & confuse à Græcis historicis Curopalate, Cedreno, alijs, de Ignatij exautoratione, & Photij subrogatione, narrata, suo ordine, quo sunt gesta, describuntur à Niceta in Ignatij vita. C

[a] epist. 5.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. 4. Michaelis 3. 18.	Impp.	Indict.
859.	2.			7.

S. Eulogij Martyriũ. S. Leocritiæ Mar.

HOc anno 11. mens. Mart. Magnus ille promotor Martyrum, S. Eulogius presbyter Cordubensis, Toletanus Antistes designatus, de impietate diu oppugnata triũphans, martyrio coronatus, migrat in cœlum, addita ad palmam, quarto post die, Leocritia Mahometanæ gentis sobole, sed in Christo renata, & prædicatione eiusdem Eulogij enutrita, atque ad martyrium roborata.

Descripsit hæc Aluarus eius scriptor temporis in vita S. Eulogij. D

Quod ad res Francorum spectat, hoc eodem anno, Ludouicus Rex Germaniæ perterritus litteris Episcoporum eum redarguentium, quas anno superiori missas recitauimus, ab eorundem legatis expetijt, vt venirent & quæ pacis essent, tractarent, & quidquid ea de re ipse peccasset, absoluerent; se autem esse paratum, omnem quamuis duram subire conditionem, potius quam à Deo excidere, & ab Ecclesia fieri, pro reatu, extorrem. Quamobrẽ ijdem Episcopi, qui litteras scripserunt minime officio defuere, sed annuentibus Carolo, & Lothario Regibus in Mediomatricum ciuitate conuenientes, suscepere aliqui ex eis legationem Vuormatiam ad eum. Extat commonitorium (ita vocabant legatis insinuata præcepta) ad ipsos legatos datum, ex VV. MS. Codicibus in Annalibus excussum, à nobis consulto prætermissum: vt etiam relatio Episcoporum, quæ nihil fere habet conclusum. E consentanea his habet Pithœi sæpe citatum Chronicon. *Ludouicus Rex quasi inchoante verno tempore de Gallijs rediens, Vuormatiam venit. Cum frequentibus legatorum suorum discursibus fratris, ac Nepotis sui animos sibi reconciliare studeret, eorumq; responsa per internuncios reciproca relatione susciperet, tandem, condicto tempore, singuli cum æque numero Principum suorum ex aduersa parte nominatim expressorum, iuxta Aeternacum Castellum, in quadam Insula Rheni fluminis nauigio vecti conuenerunt, reliquo singulorum comitatu super litus ex vtraque parte fluminis consistente. Vbi cum diu varia, & anceps actarum simul, & agendarum rerum agitata esset disputatio, condicto Pla-*

Colloquium fratrũ RRR.

A *cito Autumni tempore, iuxta Basalam communiter habendo, singuli cum suis ad propria reuersi sunt. Ludouicus tamen eis, qui priori anno à Carolo deficientes sui effecti sunt, honores, quos prius habuerant impetrare non potuit: res enim dilata est in futuro Placito definienda.* hucusque Chronicon. Ceterum istiusmodi Placitum dilatum est vsque in sequentem annum, quando rursum ijdem Principes conuenientes inter se inuicem conciliati sunt. Fuit autem curæ Carolo Caluo, & nepoti Lothario Regi, vt ex omnibus sibi subiectis Prouincijs Galliarum, hoc anno celebraretur APVD TVLLVM CONCILIVM, ad quod conuenerunt Episcopi ex 12. Prouincijs, appellatumque est ab ipsis Concilium Generale. Cuius cogendi cum multæ causæ præcesserint: proditio Vuenilonis Archiepiscopi Senonensis, qui defecerat à Carolo ad Ludouicum, potissima fuit, aduersus quem Carolus ipse Rex libellum accusationum Synodo obtulit, vt eius Acta declarant, hactenus nunquam edita. Porro ante omnia, ex more, quæ ad fidem Catholicam spectabant, in hac Synodo pertractata fuerunt, propositis capitulis quibusdam Prædestinatianorum, auctore Gothescalco, quæ Hincmaro Rhemensi confutanda delata sunt, quod præstitit tribus libris, atque ita in tribus Concilijs aduersus eundem hæreticum tractatum esse apparet, Moguntino, Valentino, atque Tullensi. Quæ autem præter hæc, tractata fuerint in ipso Tullensi Concilio, ex Actis eiusdem, nunc primum ex V. Cod. proditis, constat, De charitate fraterna reformanda inter fratres Principes; de schismate tollendo; statu Ecclesiæ collapso restituendo; pace & iustitia in pop. Christiano procuranda, & reuocandis denique ijs, qui à fidelitate debita defecerāt, & huiusmodi, per multa capitula, procurandis. in quibus Actis plura, & memoria quidem digna annexa leguntur, in primis vero libellus Caroli Calui, hoc titulo. Libellus proclamatorius Caroli Regis aduersus Vuenilonem Archiepiscopum Senonum, electis iudicibus, Remigio, Ernando, Vueniloni, & Radulpho Archiepiscopis, in Sancta Synodo apud Tullensem Parochiam, propria ipsius manu porrectus. Porro Vuenilo iste (alias Guenilo, vnde Ganelo) tantæ ob perpetratum scelus ignominiæ labe aspersus est, vt vbique locorum Vuenilo, Guenilo, seu Ganelo publice proditor acclamaretur, & eodem nomine proditores insignes nominari solerent. Vbi Sanctissimi PP. Concilio præsidentes libellum illum porrectum à Carolo acceperunt, iudicium aduersus accusatum Vuenilonem seu Guenilonem auspicaturi; eum, litteris Synodalibus, ad Concilium, ad dicendam causam ex sacrorū præscripto Canonum vocauere.

Proditio Vuenilonis.

Accusatur proditionis in Regem Vuenilo.

Ganelo proditor vnde proditores, Ganelões.

citatur ad dicendam causam in Concil. Tull.

D Post hac sancta Synodus cupiens congregare dispersos, synodalem epistolam aliam scripsit ad Episcopos Britanniæ, qui schismate se diuiserant à suo Metropolitano Turonensi Archiepiscopo. hæc porro dissensio, & contentio agitata, & ventilata, per annorum centenaria, iudicio etiam Sedis Apostolicæ, ab Auctore Annalium, ab origine ad finē breuiter recensetur. & ad finem hæc habet: Anno denique 1199. Innocentius III. retractato iudicio, omnibus, quæ ab vtraque parte à prima origine producta fuerant, recognitis, & examinatis, auctoritate item Apostolica sanxit, vt Dolensis Ecclesia, cūm suis, Turonensi perpetuo suffragetur. Qua de re prolixa extat Epistola ipsius Innocentij, quæ superiora ferme omnia Pontificum rescripta, & alia multa ad hanc quæstionem spectantia commemorat, omnem in posterum de ea re desceptationem interdicens; adeoque hic finis videtur fuisse ancipitis, diuturnæque inter Episcopos controuersiæ.

Centenaria Controuersia.

Definitio longissimæ controuersiæ

Præter commemoratam epistolam synodalem ad Episcopos Britanniæ, extat ibidem alia, tunc pariter à Patribus scripta ad seditiosorum factiosorumque Principes, quorum effreni licentia omnes Prouinciæ turbarentur, qua proponunt illis acerrima iudicia Dei, horrenda & perpetua peccatorum supplicia, ac multipliciter hortantur ad pœnitentiam, & ad Christianarum cultum virtutum.

Statuta de scholis instituendis.

In eadem quoque Synodo statuti sunt Canones sexdecim, ex quibus 7. accepti noscuntur ex Concilio Valentino, reliqui superadditi, inter quos saluberrimè institutos, ille est, qui de scholis litterarum est conditus; cum necdum impletum esset quod haud pridem in Concilio Valentino [a] de ea re fuerat institutum. Canon. sic se habet. A

[a] cap. 18. Scholę instituendæ in singulis episcopijs, & Monaster.

Vt scholæ sanctarum scripturarum, & humanæ quoque litteraturæ, vnde annis præcedentibus per religiosorum Imp studium magna illuminatio Ecclesiæ & eruditionis vtilitas processit, deprecandi sunt pij Principes nostri, & omnes fratres, & Coëpiscopi nostri instantissime commonendi, vt vbicunque omnipotens Deus idoneos ad docendum, id est fideliter, & veraciter intelligentes, donare dignatur, constituantur vbique scholæ publicæ, vt vtriusque eruditionis & diuinæ videlicet & humanæ in Ecclesia Dei fructus valeat accrescere. Quia (quod nimis dolendum est, & perniciosum maxime) diuina scriptura verax, & fidelis intelligentia iam ita dilabitur, vt vix iam extrema eius vestigia reperiantur. Et idcirco ingenti cura, & summo studio remedium procurandum est. hæc Canon, quo cum prædecessorum commendetur in ea re studium, Imper. Lotharium A. post Carolum, & Ludouicum bene meritum fuisse de viris doctis, testatur Angelomus in præfatione in commentarium, tunc à se editum in Cantica Canticorum. B

Scholæ aperiuntur Constantinop.

Porro eodem ferme tempore contigit bonarum litterarum scholas aperiri Constantinopoli opera Bardæ tum Cæsaris. hic Imperatore Michaele, theatra, & certamina tantum sectante, solus omnia moderabatur, & qui peruenit ad Cæsaris dignitatem, de imperio quoque cogitabat. Externæ quoque sapientiæ rationem habuit, quæ iam pridem, Imperatorum ruditate, interierat, definitis vnicuique scholæ doctrinæ magistris, alijs quidem vbicunque contigerat, supernæ vero Philosophiæ in ipsa Regia, in Magnaura, atque ita ex eo tempore doctrinæ reflorescere cœperunt. Hoc opus pulcherrimum, & celeberrimum haud potuit alias maculas, quib. infectus erat Bardas, abstergere. Philosophiæ igitur Dux, & magister erat Leo ille magnus Philosophus, ex fratre nepos Ioannis Patriarchæ, qui etiam Thessalonicæ thronum consecutus est, & paulo ante eiectis Iconomachis, ipse quoq; eiectus fuerat. Tanta autem erat penuria doctorum hominum, vt hinc inde summa diligentia conquirendi fuerint, vt plane compertissimum sit, nullum eo tempore extitisse vestigium Athenarum Scholarum, in quibus fabulantur indocti imaginariam fęminam illã Ioannam Philosophiam didicisse. hæc fere ex Curopalate, qui Leonem illum, vnicum in Oriente Philosophorum lumen, disciplinas ait percepisse, ex quodam docto homine Michaele Psello, cum quo versatus erat. C D

Psellus quando vixerit.

Ex his colligas quo tempore vixerit Psellus, qui fuit Magister Leonis, & quo pariter tẽpore vixerit Metaphrastes, in cuius laudem Psellus ipse orationem habuit, qua ostendit haud pridem esse defunctum, dum ait de eius obitu audisse eos qui viderunt eius ad Deum transitum. Ceterum quod inter Vitas sanctorum positas in Tomis ab ipso collectis, reperiantur aliqui Sancti, qui post hæc vixerunt tempora; id factum aliena putandum est opera, qui suis diebus & mensibus allegerunt Sanctos singulos, qui postea vixerunt, ne viderẽtur extra classem vagari: illud quoque obseruandum, Vitas Sanctorum, non fuisse, vt plurimum, à Metaphraste conscriptas, sed collectas tantum, ordineque per singulos menses dispositas, vt non arguendum sit de tempore quo vixit Metaphrastes, ex Vitis Sanctorum, quas ipse non descripsit. Ex tempore igitur Pselli melius intelliges tempora Metaphrastis, quod & si plures Psellos fuisse dixeris isto nullũ celebriorem nec antiquiorem inuenimus. E

Metaphrastes quo vixerit tẽpore.

Quod autem occasione Scholarum à Francis ad Græcos se conuertit oratio; iam miserrimum statum Ecclesiæ Constantinopolitanæ anno superiore ob oculos positum prosequamur. Scissa igitur schismate Ecclesia Constantinopolitana ob violentam abdicationẽ Ignatij, & Photij intrusionem, ipse Photius (vt ait Anastasius Bibliothecarius in præfatione

A historica ad VIII. Synodum) videns quam plurimos adhuc stare pro Ignatio persuasit Imperatori ministerio Bardæ, vt congregaret Concilium sibi adhærētium Episcoporum, quo eundem Ignatium damnaret, vt hac arte Episcopos atque populum ab Ignatij affectione diuelleret. De quo Conciliabulo, Nicetas in Ignatio. Cōciliab. à Photio in Ignat.

Cum igitur à propria conscientia redargui sentiret se Photius, & multos obmurmurare, & eius iniusta acta reprehendere, prauum & callidum init consilium scribendi ad Nicolaum Papam, & petendi Legatos ea occasione, vt Ecclesiam corrigeret, & vt Iconomachos ab Ecclesia rescinderet, sed vt re vera eius manu, & auctoritate firmaret Ignatij depositionem, & suam intrusionem. persuasit etiam Imp. vt & ipse eadem de causa Legatos B mitteret ad Papam Romanum, vt cōstat ex Nicolai Epistola. [a] Legatos igitur mittit Photius 4. Episcopos, per quos etiam falsa scribere ad summum Pontificem non veretur, nempe Ignatium propter senium, & infirmitatem corporis, Ecclesiæ renunciasse præfecturam & ab illa secessisse, in Insulamque quandam profectum, in Monasterio manere, cum omni honore, & cultu, & obsequio, tum ab Imp. tum vniuersa ciuitate habitum. Ex Niceta in vita Ignatij. Nicolaus quoque Papa, *Tunc*, inquit, epist. Encyclica ad omnes Patriarchas & Episcopos) *inito Concilio Imp. Michael, qui & ipse Bardæ Patricij versutijs suasus, Photij parti fauebat, ad Apostolatum nostrum Legatis cum litteris destinatis occasiones quasdam aduersus Ignatium deferentibus petijt, vt à sede Apostolica Missos daremus, qui scandala ipsa sedarent, & schismata dissiparent.* C Vide quanti æstimarit Photius sedis Apostolicæ auctoritatem, vt absque eius confirmatione censuerit non posse subsistere, quod Imperiali auctoritate, & Concilij definitione fuerat statutum in causa Ignatij & Photij. Per Legatos Episcopos, & Arsam Protospatharium misit Imp. pretiosa dona ad B. Petrum Apost. de quibus Anastasius. Phot. petit à R. Pont. legatos ad cōstituēdā Eccl. Constantinop. [a] ep. 4. & 16. Quanti faciat Phot. Papæ auctoritatē.

Audiuit Legatos Nicolaus Papa in Basilica S. Mariæ ad Præsepe, non tamen ad communicationem cum reliquis Episcopis admisit. licet ad audientiam recepisset eos, per satisfactionem libelli, & iuramenti. Ex Act. VIII. Synodi Actione 4. Ipsas Photij litteras ad Nicolaum Papam è Columnensi Bibliotheca depromptas, Latine versas, & Annalibus insertas, nos, pro more, omittimus. Eæ autem sunt dolo plenæ, impudentiæ & mendaciorum refertæ, quod quidem spectat ad Ignatij abdicationem, & ipsius promotionem. nam præterea continent eius Catholicæ fidei professionem.

D

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2. 6.	Impp.
860.	3.	Michaelis 3. 19	Indict. 8.

AVditis legatis, & examinatis litteris in Conuentu PP. communi sententia, petita legatio decernitur Constantinopolim ad causam ipsam peruestigandam, non autem dirimendam. Scribit quoque per breues litteras Nicolaus Papa ad Photium, gratulans de fide Catholica, increpans de prouectione ex laico, contra canones. *Quapropter*, inquit, E *vestra consecrationi consentire nullo modo possum, donec nostri, qui à nobis Constantinopolim sunt directi reuertantur, qualiter cognoscamus vestræ obseruationis actus, & Ecclesiasticæ vtilitatis constantiam, & quo studio circa Catholicæ fidei defensionem vosmet exerceatis: & tunc, si dignum fuerit, vt tantæ Sedis Præsulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna dilectione amplectemur*, &c. Hæc scribēs ad Photium Nicolaus in mandatis dedit Legatis. ne, vllo pacto cum Photio communicarent, antequam id ipse Pontifex decreuisset, vt testatur ipse Nicolaus in epistol. Encyclica [b] ad omnes fideles. Quæstionem verò de sacris imaginibus exortam, sæpius iudicatam, vt definirent, mandauit. Prouectio ex laico in Episc. arguitur. [b] ep. 1. T. 3.

Suprema dign. sed. Apost.

Dedit autem idem Nicolaus Papa ijsdem legatis litteras ad Michaelem Imper. Apostolico throno dignas. In illis primum differit de Apostolicæ sedis suprema auctoritate; deinde declamat in abusum, quod laicus sit factus Episcopus. *O quam præsumptuosa temeritas*, inquit, *ille præponitur ouili diuino, qui nescit adhuc dominari spiritui suo. Nam qui ignorat disponere vitam suam per gradus Ecclesiæ minimè ductus, quomodo corrigere quibit vitam alienam subitò electus?* post transit ad causam Ignatij depositionis, quam vult examinari Canonicane fuerit, vt possit in ea definitionem adhibere. Deinceps ingerit, quæ expeti videbatur, solida constansque doctrina de cultu sacrarum imaginum, præclare ostendens inter alia nunquam in testamento veteri, nisi in imaginibus cultū fuisse Deum, cum non vt est, sed in diuersis assumptis formis semper apparuerit seruis suis. Denique expostulat de iuribus, & bonis alijs Rom. Ecclesiæ à Græcorum Imper. iniustè detentis, rogans vt antiquum morem restituat, quem Ecclesia Rom. semper habuit. quamuis enim sicut Vrbis (vt sæpedemonstratum est) ita & totius sit orbis Episcopus, Rom. Antistes, speciales tamē quasdam, quas enumerat, Epirum veterem atque Nouam, Illyricum, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam, Daciam Ripensem, Daciam Mediterraneam, Mysiam, Dardaniam, & Præualim, vti peculiares suas per Vicarium regere consueuit, ijsque præfici mos erat Archiepiscopum Thessalonicensem, ab eodem Romano Pont. ordinandum. Accidit autem, vt suasione schismaticorū Patriarcharum Orientales Imper. spoliauerint istis Roma. Eccles. sed maiore ipsorum damno, vlciscente numine, Sarracenis latissimas prouincias inuadentibus, & occupantibus, donec tandem totum sub duram Turcarum Tyrannidem eorum est redactum imperium.

De^9 in vet. test. nō nisi in imagin. cultus.

Pap. repetit vsurpatas iurisdictiones à Græcis.

Episc. Ro. etiā orbis totu^9 Episc.

Quæ peculiares prouinc. à Papa p Vicarium regebantur.

Sed ob summam Bardæ & Photij improbitatem, & potentiam cum summa inertia & socordia Michaelis Imperatoris, legati non digne suscepti, neque, vt decuerat retenti, nec libere loqui permissi sunt, ne inquirere de depositione Ignatij possent, de quo questus est Nicolaus epistola ad Photium.[a]

Legati male habiti.

[a] *epist. 6.*

Pax inter quinque Reg. Frāc.

Iam verò ad res Occidentalis Ecclesiæ conuertamus orationem. Hoc eodem anno sancita tandem fuit mutua concordia inter quinque Francorum Reges Carolum, & Ludouicum fratres, nepotesque ipsorum Lotharium, Ludouicum & Carolum; de qua vetus Chrŏnicon à Pithoeo editum habet hoc anno ista: *Ludouicus & Rex Carolus frater eius nepo'sque eorum Lotharius, cum primatibus suis in confluento Castello conuenientes, pacem inter se, & fidelitatem mutuam singuli iuramento confirmauerunt, cuius sacramenti seriem ibidem descriptam omittimus, vt & Acta eius conuentus*, ex V. MS. codice in Annalibus descripta. in quo eodem Codice extat edictum Caroli Calui ad suos subditos datum, vbi redijt ad propria, quo cuncta in eo conuenta statuta proposuit obseruanda. accedit postea series legum Regum Francorum ex capitularibus sæpe citatis contra variè delinquentes, atq; pacem publicam perturbantes, quæ subditis sunt propositæ, vt seruarentur. Cæterùm Carolum non stetisse pactis conuentis, imò de inuasione cogitasse alienorum, querelæ Ludouici fratris eius, & Lotharij nepotis ad Nicolaum Pont. docent, epistola nunc primum in Annalibus edita, qua præclarum exemplum exhibent subiectionis, & reuerentiæ erga sedem Apostolicam, & suum exponunt vehemens desiderium humiliter, & reuerenter visitandi limina Apostolorum & ipsum Pontificem, inuitantes interim eum in Gallias, vt quos (vt aiunt) nulla pacis fœdera, nulla mouent fraternæ charitatis viscera, nulla nectunt consanguinitatis lineamenta, Apostolica inuectio ad censuram Ecclesiasticam venire compellat. *Igitur*, inquit, *quasi ad vestra sacra vestigia prouoluti, propter amorem Dei, & reuerentiam beati Petri multipliciter precamur, vt ex nostra vnanimitate nihil sinistrum, nihilque falsidicum credere dignetur vestra sancta Paternitas, &c.* Extremo hoc anno duplex extitit Tiberis inundatio, in fine

Reg. Frāc. quanta reuerētia erga Sedem Apost.

Octo-

A Octobris, & iterum 27. Decembris. His subiecit Anastasius ornamenta Ecclesiarum, & ædificia eo tempore à Nicolao Pontifice facta.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2.	7.	Impp.
861.	4.	Michael. 3.	20.	Indict. 9.

HOc tempore immanissimum Scytharum genus per Euxinum mare progressum ad Augustum, omnia loca & Monasteria cum diripuisset, vsque ad ipsas Insulas Byzantio adiacentes, peruenit. Vasa omnia, & vtensilia prædans & omnes homines interficiens: Patriarchæ etiam Monasterium barbarico more inuadens: omnia diripuit, viginti B autem, & duos eius intimos familiares securibus membratim concidit, Ignatio vix euadente. Post hanc eius calamitatem, & mœrorem aduersarij, *Congregato nefario Concilio trecentorum decem & octo Episcoporum*, vt ipsi iactarunt, & comparatis septuaginta duobus falsis, & emendicatis testibus, Ignatium ab exilio euocant ad iudicium, & sententiam contra eum promulgant, ex tricesimo Canone Apostolorum: *Si quis Episcopus mundanorum Principum fauore vsus, per eos Ecclesiam obtinuerit, deponatur.* Alteram canonis partem omittentes, quod scilicet etiam omnes qui cum illo communicant, sint deponendi, qua illi comprehendebantur. cum tamen contra omnino euenisset, vt Ignatius quidem omnium Episcoporum calculis, simul etiam & tota Ecclesia approbante, canonice & legitime fuerit ordinatus; ipse verò Photius Bardæ illius, & mundanorum principum fauore & auxilio il- C legitime, & tyrannice fuerit intrusus.

Scythæ Thraciam & Græciã inuadunt.

Cõciliab. adu. Igna. Patr. 318. Episcoporum.

Conciliabulo latrocinali deponitur Ignat.

Legati quoque Sedis Apostolicæ, post multam recusationem, & contentionem horrendis terroribus adacti iniquæ illi sententiæ subscripserunt. Ignatius itaque in latrocinali synodo iniquissime damnatus, degradatus est. hæc ex Niceta eius temporis scriptore, & ex Nicolai Papæ litteris sunt deprompta. [a] Latrocinalem porrò hanc Synodum meritò appellat Nicolaus epistola ad Michaelem, [b] tum quia in ea omnia per vim, minas & terrores acta sunt, nec quidquam secundum ordinem sacrorũ Canonum, à schismaticis & damnatis Episcopis Synodo celebrata: tum quod contra canones Imper. voluit interesse; tum denique quod litteræ Apostolicæ partim non recitatę, partim falsatæ à Photio fuerunt, D quæ omnia deplorat Nicolaus.

Legati per vim præuaricantur.

[a] Nic. ep. 5. 6. 9.

[b] Nic. ep. 8.

Huius autem Conciliabuli cum duæ fuerint actiones, quarum altera habita est pro cultu sanctarum Imaginum; altera verò in causa Ignatij eadem Synodus, duplex dicta reperitur apud Balsamonem. Meditatus est opus Photius, quod Nomocanonem appellari voluit, continens collectionem sacrorum Canonum, & Sanctorum P P. responsiones, attexuitque post septimæ Synodi Canones, alios numero decem & septem diuersorum argumentorum, huiusmodi pseudosynodi Canones, vltimoque loco illum depromotione laicorum, cuius reus erat, excusans quod ex causa aliquando factum fuerat, & ca- E uens ne in posterum fiat.

Phot. Nomocanõ.

Post Ignatij exautorationem, recenset Nicetas varios, & acerbos cruciatus illi inflictos, quousque manu propria suæ depositioni subscriberet, & confirmaret, ad hunc modum, cum ex ministris quidam eius vix spirantis apprehensa manu & pagina, crucem in illa, quasi pro eo, loco subscriptionis, signauit, quam afferens tradidit Photio. Hic verò accepto illo Crucis signo, ex seipso deinde ita subscripsit: *Ignatius indignus Constantinopolitanus, confiteor me ingressum esse sine calculis,* (non Canonice videlicet electum) *& bis annis non sancte me gessisse, sed tyrannice.* Hac subscriptione missa Imperatori, dimittitur Beatus Ignatius ab illa custodia, qui ad maternam domum rediens, ibi nonnihil

Labores & cruciatus Ignatij. Cogitur subscrib. suæ damnationi.

à tantis

à tantis laboribus respirabat. At non quiescebat Photius. Suggerit igitur Principibus, vt iterum ad Apostolorũ Ecclesiam deductum, cogant, lecta prius sua depositione, seipsum anathematizare. A

Euadit manus se quærentium. Ipso Pentecostes tempore armatis demum circundatur, at is, opportuno capto consilio, immutatus in famuli habitum, & sportas gestans, per medios hostes noctu profugiens, euadit, huc illucque discurrens, per diuersas insulas, mendicato viuebat, nec à pluribus emissis cursoribus ad eum peruestigandum, vnquam deprehensus est, donec per 40. dies terræmotu iactata Constantinopoli, & omnibus clamantibus id propter impietatem exercitam in Patriarcham euenisse. Principes iuramento edicunt, ne Ignatio, neque ijs, apud quos latebat, fraudi esset, & vt libere posset ad suum Monasterium reuerti. Ignatius igitur se pandens, Monasterium suum repetit, & cessat terræmotus. B

Appellationem ad sedem Ap. Rom. mittit. Extat in eodem antiquo Codice Columnensi, post Encomium Pselli in sanctum Ignatium, positum ad finẽ vitæ ipsius à Niceta conscriptæ, libellus Ignatij nomine, ante fugam ipsius, scriptus à Theognosto Monacho, & Archimandrita, delatusque ab eo Romam, & oblatus Nicolao Papæ, nomine pariter eiusdem Ignatij Patriarchæ, quo deplorans mala quæ à Photio passus est, appellat eiusdem Pontificis iudicium. Porrò Theognostus iste, qui hunc deferebat libellum, serius Romam venit, quam Legati redeuntes in vrbem, & legatio ab Imper. missa ad Nicolaum Papam peruenit; adeò vt non potuerit, nisi sero de veritate rerum gestarum Nicolaus Pontifex certior reddi, legatis ipsis omnia mendacijs C obuoluentibus, vt constat ex Nicolai Epistola [a] ad Orientales, in qua de aduentu Leonis legati Imperialis, post duos dies, cum Actis habetur, ex quibus praue, & perperam omnia agitata agnouit Pontifex. Detulit præterea idem Legatus Augustales litteras deprecantes, vt in depositione Ignatij, & confirmatione Photij consensum præberet, & subscriberet. *At nos*, inquit Nicolaus illa Epistola, *Diuina docente gratia, dum idem adesset Missus, conuocata, quæ apud nos est, Ecclesia, decreuimus, statuimus, atque professi sumus coram ipso, & coram sancta Ecclesia, sicut & nunc per eundem, ac per vos profitemur, coram vniuersali sancta Ecclesia, pro deiectione Ignatij, vel conseruatione Photij nunquam misisse, neque missuros esse, & in depositione Ignatij, & promotione Photij nunquam consensisse, nunquam consensuros esse. Ex his sæpius dictis & palam renunciatis, atque Apostolatus nostri Epistolis taliter insertis, & eidem Leoni à secretis tam Imper. quam Photio ad deferendum datis, hunc à nobis remisimus.* D

Nic. ep. 10.

Exigitur confirmatio Papæ.

Abnegat Nic. se vnquam consensum in damnatione Ignatij, &c. Legati sed. Apost. conuincuntur præuaricationis. *Igitur cum hæc gerebantur, non Rodoaldus & Zacharias Episcopi, quos, vt præmissum est, Constantinopolim miseramus, confessione propria vel Synodali examine conuicti erant, aut patenter ostensi, quod ipsi deposuissent Ignatium, vel communicassent adultero Photio; quamuis hoc, & illa Concilia, quæ imminentibus illis Constantinopoli celebrata sunt, videlicet tam id, quod aduersus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro sacris imaginibus collectum est, patenter innuerint, & Imperialis Epistola clare denunciauerit; atque præfatus Leo à secretis regius legatus ijs negantibus in faciem sæpissime atque constantissime coram nobis, & primoribus Ecclesiæ nostræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam venientium, quinimò persecutiones à fautoribus Photij commotas fugientium, sensim eosdem cœpit Episcopos, muneribus fuisse corruptos, diffamare: & quod communicassent Photio, & deposuissent Ignatium, diuulgare.* Quo audito, pergit dicere de congregato aduersus legatos Concilio, de quo suo loco. Cum litteris Imper. ad Nicolaum, allatæ sunt etiam litteræ Photij, & quidem eiusmodi, vt miretur, si quis legat, hominem persecutorem Catholicorum, inuasorem alienæ sedis, spirãtem vndiq; furorem, tam copiose, tamque ornate loqui de mutua caritate. Purgat se de promotione ex laico, quod inuitus, & reluctans promotus sit, & adhuc sedeat, quod canonẽ illum non agnouerit, vt nõ receptum in Ecclesia Constantinopolitana, quod aliqui tamen, vt Nicephorus & Tarasius, ex E

Excusationes Photij satis fragiles.

laicis

A laicis assumpti, præclara lumina extiterint Ecclesiæ Constantinopolitanæ, vt Latinæ Ambrosius: quod in posterum cauerit, canone in Synodo edito, ne amplius id fiat.

Exaggerat dolens non præstari à Nicolao Romano Pontifice custodiã canonum, cum absque litteris commendatitijs obnoxios diuersis criminibus recipiat fugitiuos Constantinopoli Romam venientes, colorato prætextu, vt ait, pietatis, causa orationis, visitandi sacra limina Apostolorum. Hi autem erant qui communicare nolebant cum ipso schismatico Patriarcha Photio, sedis alienæ inuasore; quique cum diram illic persecutionem paterentur (vt idem suis litteris Nicolaus Papa testatur) è persecutoris manibus dilabentes, Romam se conferebant, per quos Nicolaus didicit, quæ perperam facta essent Constantinopoli à Legatis Apostolicæ Sedis, cum illi cuncta negassent. Quis ergo commendatitias litteras requirat à schismatico Præsule, ab intruso, & incubatore alienæ Ecclesiæ? Sed omittimus hic reliqua omnia redarguere, quæ violator sacrarum legum in sui excusationem accumulat. Satis ad redargutionem, & increpationem reddita ad ipsum Epistola Nicolai, vnum illud breuitate cõstringens; hac sua Apologia Photium omnes explesse numeros Pharisæorum, quos Dominus in Euangelio acriter increpat, [a] quod mundent quæ foris sint, & illa omittant quæ sunt grauissima crimina, cum totus sit in excusatione, & commendatione sui, quod inuitus conatus sit sedere ex laico in sede Episcopali, nullum prorsus verbum faciens, quod sanctissimus Ignatius sit eiectus, & ipse per excommunicatos suffectus. sed præterijt ista ipse, cum, licet eloquens, quomodo excusaret, non haberet.

Queritur impudenter de Nicolao.

B

Photi' plane Pharisæus.

a Matt. 23.

C

Hoc pariter anno celebrata habetur SYNODVS LATERANENSIS in causa Ioannis Episcopi Rauennatis, cuius meminit Ioann. Diaconus in rebus gestis S. Athanasij Neapolitani Episcopi, qui in ea affuit, & tertio loco sedit. Extant Acta apud Burchardum in libris decretorum: Eadem narratione altius repetita ab Anastasio [b] Bibliothecario, qui interesse potuit, ita narrantur.

Anast in Nic. Pap.

Interea multi Rauennatum, qui à Ioan. eiusdem Vrbis Archiepiscopo, in rebus, & iuris sui proprietatibus incommoda sustinebant, ad hunc beatissimum Papam, vt à tantis oppressionibus eruerentur, veniebant. Quorum piè clamores audiens, ipsum Legatis suis, & litteris sæpius Archiepiscopum, quatenus talibus cederet actibus, commonuit. sed ille mente confusa monita pij Patris contemnens, peiora prioribus addere minime contendebat. Quanto autem benigna inspectio summi Præsulis illum, vt resipisceret admonebat, eo magis ad deteriora se diuertebat, & super iniquitatem, iniquitatem addere non desinebat. Nam quosdam temere excommunicabat, quosdam autem à visitatione Sedis Apostolicæ auertebat; & quorundam res, sine legali iudicio occupabat; necnon & S.R.E. plurima prædia auferebat. Missos illius spernebat, & gloriam beati Petri Apostoli, quantum in se erat, euacuabat: præcepta etiam iuris sancti Petri, si apud quosque inueniebat, frangebat. & ad ius sancti Apollinaris transferebat. Nam presbyteros & Diacones, non solum sibi subiectos, sed etiam per Aemiliam constitutos ad Apostolicam Ecclesiam pertinentes, sine canonico iudicio deponebat, & alios carceri, alios autem fœtidis ergastulis retrudi faciebat; alios crimen, quod non fecerant, confiteri cogebat. Et vocatus à summo Pontific. Romam, se ad synodum non debere occurrere iactitabat. Nec mirum, cum postea ista fecerit, qui cautiones, & indiculos, quæ solita sunt ab Archiepiscopis Rauennatibus in scrinio fieri initio, consecrationis suæ, more, Felicis, decessoris sui, falsauit, & quædam barbara scripta, quædam verò falsa composuit.

D Archiepisc Rauenn. insolentia.

E

Eodem tempore Papa prædictus ter ad synodum suis litteris eum vocauit, & ille venire contemnens à sancta Synodo communione priuatus est. Deinde Papiam pergens Imperatoris auribus Ludouici Cæsaris molestiam intulit, solamenque mundanum quæsiuit. Tunc largiente ei Augusto legatos præcipuos cum illis superbia repletus tumore Romam peruenit: sed Pontifex almus, quia contra sacrorum Cano-

Excõmunicatus Archiepisc Rauenn.

Legatorũ humilitas.

num regulas excommunicato ipsi legati communicauerunt, benigne eos redarguit. Illis autem quæ e- A gerunt, defluentibus eidem Archiepiscopo à Domino conseruandus Papa mittebat, vt in Kalendar. Nouembr. ad Synodum, à qua fuerat excommunicatus, accurreret, plenamque satisfactionem ostenderet; nec non, & tantis præuaricationibus finem imponeret, ille autem noluit, sed retrorsum abiens, recessit. Et ecce Aemilienses, & Senatores Vrbis Rauennæ venere cum innumero populo ad vestigia Præsulis huius beati Romani, cum lachrymis properantes rogabant, vt ad imitationem Domini nostri Iesu Christi, pro recuperatione eorum, non dedignaretur proficisci Rauennam, qualiter, inspectis omnibus, ad summam eam perduceret libertatem. Itaque per semetipsum beatissimus Papa Rauennam proficiscens, cum de eius aduentu Ioannes Archiepiscopus cognouisset, vsque Papiam continuo ad Imperat. aures denuo molestandas iter arripuit. Tamen Præsul optimus omnibus Rauennensibus, Aenulienfibus, B & Pentapolitanis, res, quas Ioan. Archiepisc. & Gregorio fratre eius rapientibus, amiserant, clementer restuunit ex præceptionis suæ decreto, quod tradidit & confirmauit. Præfato aũt Archiepisc. vt prædictum est, perueniente Papiam; conciues eius Vrbis, vna cum Luitbardo Episcopo suo consecrato cum audissent, quod à summo Pontifice excommunicatus esset, idem Archiepiscopus: in tanta se custodia circumspectione dediderunt, vt nec in suis domibus eum reciperent, nec hominibus eius paterentur aliquid venundari, ne per tale commercium saltem locutionis eorum viderentur esse participes, ac per excommunicationis notam incurrerent. potius autem cum de assistentibus ipsius Archiepiscopi aliquos per plateas incedentes vidissent, clamabant; Isti de illis excommunicatis sunt, non licet nobis cum illis misceri. C

Papiensis ciuit. auersatur Rauen. Archiep. excommunicatũ.

Mittitur ab Imp. ad Pap. vt se illi subijciat.

Tunc videns se idem Archiepiscopus voluntatis suæ non posse per hoc machinamenta perficere, idem se ab Imperatore adiuuari poposcit. cui ad hæc, per internuncium, Augustus dixit. Vadat & fastu elationis deposito, tanto humiliet se Pontifici, cui & nos, & omnis Ecclesia generalitas inclinatur, & obedientiæ, & subiectioni colla submittat: quia qui cupit aliter, minimè consequi poterit. Cumque Archiepiscopus hæc audisset, anxiari cœpit, & iterum importunis precibus legatos Imperat. expetens Romam peruenit; quo contra beatissimus Papa hæc cognoscens, omnem illius arrogantiam tanquam aranearum telam despiciens, in qua prius sententia fuerat, perseuerauit, atque immobilis fuit. Tamen eisdem Augustalibus Missis Papa sanctissimus cum magna mansuetudine, agens huiuscemodi locutus est. Si dilectus filius noster Dominus Imperator Ioannis Archiepiscopi actus, & bene mores D cognosceret, ipse non solum pro illo nos minimè flagitaret, sed etiam vt se corrigeret ad nos eum, ipso nolente, dirigeret.

Tunc sicut egregius Papa decreuerat multis in vnum Episcopis prouinciarum conuenientibus, eidem Archiepiscopo destinauit, vt coram veniens, de se plenissimam satisfactionem ostenderet, & quæ præuaricatus fuerat, satius emendaret. Quod Archiepiscopus per ter audiens, & se à nemine adiuuari posse conspiciens, in angustiâ lamenta, & nimiæ tribulationis se contulit intus, & quos poterat cum lacrymis implorabat, dicens: Misereminì mei, misereminì mei, & clementiam summi Præsulis, vt mei misereatur, exposcite. Quod nonnulli videntes, & audientes summo referebant Antistiti, & responsionis illius, quas lamentabili voce dabat suggestiones, ad liquidum exponebant. Tunc E compatientissimus Papa, Dominum, qui mortem non vult peccatoris, imitatus, misericordia motus, præfatum Archiepiscopum ad humilitatis viam tandem conuersum suscipere decreuit. Tunc ille confestim apprehensa charta repromissionis, & iuramenti sui, scripturas, quas tempore consecrationis suæ imperfectis confusisque (vt in eis videbatur) repleuerat dictionibus, propria manu scribens iuxta consuetudinem antecessorum suorũ composuit. Et domum, quæ dicitur Leoniana, in qua beatissimus Præsul cum Episcopis, presbyteris, proceribus, & optimatibus, multis astantibus residebat, conscendit, prædictasque scripturas quas fecerat super viuificam Crucem Domini nostri Iesu Christi, atque sandalia eius, & super sacrum quatuor Euãgeliorum Codicem posuit, & has manutenens, innumeris, qui conuenerant, audientibus, clara voce, sponte iurauit, se omnibus diebus vitæ suæ obseruando integriter tenere,

Pap. Rau. Episcopũ pœnitentẽ recipit.

nere,

A *nere, atque perficere sicut in ipsis sanctis responsionis continebatur atque legebatur scripturis, quas etiam in conspectu omnium ore proprio legit, summoq; Praesuli tradidit. His ita peractis, ipse insignis & praecipuus Pontifex in Basilica Saluatoris, quae Constantiniana dicitur, cum omnibus Episcopis & cuncto clero, altero die descendit: vbi à summo Pon. iussu praenotatus Archiepiscop. affuit, & de crimine haereseos, quo imputabatur, se expurgauit. Quem communioni ipse Papa restituit, & vt sacrarũ Missarum solemnia celebraret, licentiam ei benignus indulsit.* Archiepis. Rauen. obedientiam iurat Pap. Pap. Arch. cõmunioni restituit.

Sequenti verò die, praesidente eodem summo, & vniuersali Papa, in eadem domo Leoniana, & iuxta morem residente sanctissimo Sacerdotum, & Coepiscoporum collegio, affuit idem Archiepiscopus, & iussu summi Praesulis resedit. Tunc Aemilienses astitere Episcopi dantes querimoniam in libellis su- Accusatur à multis, de multis corã Pap.
B *per eundem Ioan. Archiepiscopum, dicentes, se multa praeiudicia, & superimposita ab ipso Archiepiscopo sustinere. Nam nonnulli Rauennates, & Aemilienses eadem fatebantur, sicut in gestis, quae in Bibliotheca iacent, quisquis inuestigauerit, poterit reperire. Quae autem à Deo protectus Pontifex vna cum sancta Synodo, contra Ecclesiasticae regulae normam talia esse praedixit, & vt omnes istae transgressiones corrigerentur acclamante sancta Synodo, ita debere fieri dulci affectu statuit: Ne sibi principaliter grex commissus Dominicus, per desidiam, lupinis lacerandus morsibus relinqueretur. Veruntamen ô Ioannes Archiepiscope, inquit, vt cuncta quae dicuntur speciali possint correctione amodo facilius corrigi, praecipimus tibi, vt remota omni excusatione, praeter grauem corporis molestiam, quae te venire omnino prohibeat, semel in singulis ad sedem Apostolicam properare studeas annis, nisi forte remorandi licentiam ab Apostolica sede percipias. Idem sancimus, vt Episcopos per Aemiliam non consecres,* Papę praecepta Archiep. obseruanda.
C *nisi post electionem Ducis, Cleri, & populi, per Epistolam Apostolicae sedis Praesulis acceperis eos consecrandi licentiam. Ipsos autem Episcopos quotiescunque ad Apostolicam sedem accedere voluerint, nequaquam prohibeas. Sed & nullam dationem, quam sacri canones non praecipiunt, ab eis aliquando exigas.*

Praecipimus etiam, vt ipsos Episcopos illam malam consuetudinem, quae à quibusdam Trecesimalis dicitur, nullo modo Rauennati exhibere, aut exoluere compellas Ecclesiae: Nec vllum morem, qui contra Episcoporum priuilegium sit ab eos exigere, quoquomodo tentes. Nihilominus praecipimus tibi, vt nunquam res cuiuscunque personae, qualicunque ingenio, vel chartula exquisitas & possessas olim, modo occupes, aut titulum superiori ponas, donec in praesentia Apostolica, vel Missi eius, aut vestrorum Rauennae legali ordine illos in iudicio conuincas.

D *Cumq; hoc à beatissimo Papa obseruandum Archiepiscopo Ioan. fuisset iniunctum ac imperatum: Surrexit S. Synodus, & tribus vicibus acclamauit, Rectum iudicium summi Praesulis, Iusta definitio Pastoris totius Ecclesiae, salubris constitutio Christi discipulis, omnibus placet, omnes eadem dicimus, omnes eadem sapimus, omnes eadem iudicamus. Tunc tam eodem Archiepiscopo, quam omni sancta Synodo sacri verbi pabulo refectis, dulcissimiq; saporis à beatissimo Praesule nectare satiatis: vnusquisque ad propria, licentia accepta Pontificis, exiuit.* hucusque de causa dicti Ioan. Archiepiscopi Rauennatis Anastasius. quae certo consilio plene hic descripta voluimus. Subijcit his idem Anastasius diuersa ornamenta ab eodem Nicolao diuersis donata hoc anno Ecclesijs.

Eodem anno, vita functo Ordonio Galleciae in Hispania Rege, cui filius Alfonsus co- Alfons. M.
E gnomento Magnus successit. Potens armis, & religione potentior, Magni est cognomentum, duplici iure, tum pietate, tum bellica fortitudine consecutus: qui sui Regni exordio, inter cetera opera pietatis, thesauros, quos pater suus sibi reliquerat, pauperibus, & Ecclesijs erogauit; Ecclesiamque S. Iacobi, quae terrea erat, quadratis lapidibus erigens, & columnis fulciens, reddidit augustissimam, aliasque multas Ecclesias fabricauit. His iactis ad bene instituendum regimen fundamentis, multis victorijs aduersus impios est illustratus. [a] Roder. Tol. l. 4. c. 16.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2.	7.	Impp.
862.	5.	Theophili	21.	Indict. 10.

Imper. irridet sacra. NIcetas in vita Ignatij narrat de impudentissimo, & turpissimo Imper. Michaele, ludibria, & derisus sacrorum, adeò vt non puderet eum publice dicere, sibi quidem Patriarcham esse Theophilum, ridiculum hominem, & histrionem, Photium verò Bardæ, Christianis verò Ignatium.

De Photio autem, quod totus intentus stabiliendo sibi Patriarchatu per omnia Imper. adularetur, & Ignatium vita priuare meditaretur. Ac propterea falsas confinxisse litteras, quasi malediceret Ignatius Imperatori, vt per illa vitam adimeret, sed tota fraude detecta B per ipsum Bardam ipsius fautorem, Photius inuisus factus est omnibus. Pergit dicere de Terremotus omnium max. terræmotu omnium, qui vnquam fuerint, maximo, & de inarticulato sono è terra, & mari erumpente, qui omnibus horrorem incutiebat. Quo Basilius Thessalonicensis Episc. hortatus est Imperator, vt desisteret à ludicra illa imitatione sacrorum, qua Deus irritaretur. At offensus Imper. Senem pugnis contudit, & dentes excussit, Photio nihil horum curante, quin potius, per summam adulationem probante.

Incendiū. Eodem etiam tempore incendium magnum, in templo sanctæ Sophiæ fieri contigit, ingenti cum vicinorum damno. quibus incendio, & terræmotu, satis præsignificasse videtur Deus ingentem cladem in Orientalem Ecclesiam illatam, sparsis horrendi schismatis C seminibus, pro Ecclesia illa à Catholica, & Romana miserabiliter est diuulsa.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa vindex canonum, & defensor innocentium, dimisit Leonem Legatum Imp. cum litteris ad Imp. [a] ad Photium, [b] & ad vniuersos Christi fideles, [c] vt vniuersæ Ecclesiæ, quæ inique in S. Ignatium gesta essent, nota fierent; quo scirēt omnes, quibus communicandum, & quorum vitanda esset communio. Extant hæ litteræ omnibus expositæ. De ea, quæ ad Photium, aliqua hic describenda. Primum agit de Primatu Rom. Ecclesiæ. Deinde respondet ad purgationem quam attulerat suæ promotionis ex laico, & per vim. cuius responsionis hæc est summa.

[a] Nic. ep. 5. ad Imp. [b] epi. 6. ad Pho. [c] epi. 4. ad vniuersam Eccles.

Redarguitio Phot. *Ecce, inquit, propter necessitatem, & inopiam Clericorum assumitur Nectarius: Ecce propter Ecclesiastica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui venerandas deponere imagines præsumpserunt, Tarasius: Ecce per miraculorum signa Ambrosius, ad regendas Ecclesias promoti sunt*; quarum D causarum nullam in eum cadere ait: & obijcit, non solum ex laicali ordine ad Christianam Ecclesiam subitò transuolasse, sed etiam viuente Ignatio, & incolumi persistente, eius Cathedram, vt Moechum surripuisse, & inuadere præsumpsisse. *Quod verò dicitis*, inquit, *neque Sardicense Concilium, neque Decretalia vos habere Sanctorum Pontificum, vel recipere, non facile nobis credendi facultas tribuitur, &c. Quod si ea* (pergit) *non habetis de neglectu atque incuria estis arguendi; si habetis, & non obseruatis, de temeritate estis corripiendi, & increpandi. Quod violenter vos ad Sacerdotalem dignitatem promotos asseueratis, atque protestamini; vestræ consecrationis tempore non ita esse declaratur, &c.* De consuetudinibus quidem, quas nobis opponere visi estis scribentes per diuersas Ecclesias, diuersas esse consuetudines, si illis canonica non obsistat auctoritas, se non resistere ait, sed huic tamen Sanctorum PP. auctoritate contrariæ consentire non posse. E

Queritur Pap. de male tractatis legatis. Addit de Missis, quærens per 100. dierum spatium, nonnisi cum suis loqui permissos, ne inquirendi de Ignatij depositione facultas esset. queritur denique de sua Epistola corrupta, & Missis grauibus minis deterritis. In Encyclicæ, ad vniuersam Ecclesiam fine has speciatim habet ad Patriarchas, & alios Episcopos Apostolicas iussiones. *Igitur*, inquit, *dilectissimi fratres sanctitati vestræ, qui Catholicas Alexandrinorum, Antiochenorū, vel Ierosolymorum*

A *gubernatu Ecclesias, seu cunctis Orientalibus Metropolitis atque Episcopis luce clarius expreßiusq; significamus, quoniam Sedis Apostolica nullo pacto venerabilem Ignatium Patriarcham dignitatis propria nudari priuilegio tam improuide patitur, sed magis repulso à S. Catholica, & Apostolica sacro Ecclesia viscere peruasore, coniugis (vt ita dixerimus) viro viuentis, scelestißimo videlicet Photio: Sanctißimum Patriarcham Ignatium in sui Sacerdotij dignitate manere, sicut olim, statuit, iterum quoque canonico, & legali examine iudicat, & decernit. Et vt vos huius sedis priuilegium seruantes rite, pari religione Catholici, pari etiam nobiscum, super Venerabilis Ignatij Patriarcha Sacerdotij recuperatione, & Photij peruasoris expulsione eadem sentiatis, Apostolica auctoritate vobis iniungimus atque iubemus. Et vt huius Præsulatus nostra paginam in cunctis parochijs vestris ad omnium faciatis notitiam*
B *peruenire: atq; de hac re, iuxta Apostolica Sedis definitionem prædicari curetis alijs, ipsiq; similiter incommutabiliter teneatis, paterno amore præcipimus.*

Nicol. ad Patriarch. & Metropolit.

Hoc anno ab eodem Nicolao Papa SYNODVS ROMAE habita est, in qua, occasione quorundam Orientalium, damnata est Theopaschitarum hæresis, iterum pullulans, aduersus quam duo Canones statuti, de qua Synodo Nicolaus Epistola 7. & de alia etiam, paulo post collecta. idem Epist. 70. *Deinde, his,* (inquit) *facto Concilio, & lectis profanis gestis, quæ prædictus Leo à secretis detulerat, &c.*

Papa mandat Patriarchis.

Hoc eodem anno nouæ Tragœdiæ paratur argumentum à Lothario Fr. Rege, dum iuuenili ardore, concupiscentiæ frena laxans, amore exæstuans Vualdradæ, quam à pueritia, consuetudine puerili iunctus, amauit, vt eam acciperet in vxorem, in animum induxit.
C Quod vero leges Ecclesiasticæ eiusmodi facinori vehementer obstarent, eo quod Theutpergæ Reginæ legitimo matrimonio iunctus esset, cum suis Episcopis Consilium captare cœpit, quomodo, quod ardenter optabat, perficere posset. Assentatores Regi non defuerunt, qui iura, quantumuis renitentia, in eius sententiam traherent. De Consilio igitur Episcoporum, & Lotharij Regis arbitrio, AQVISGRANI indicitur SYNODVS, confingitur incestus crimen cum fratre in Theutperga, ob quod, non solum ex PP. statutis à legitimo viro separatur, sed etiam omnis illi maritalis copula inhibetur. nouum etiam excogitatur commentum ab vno Episcoporum, Vualdradam à Patre, ipsi Lothario fuisse à tenera ætate in coniugem traditam, post vero Theutpergam ipsi inuito, Regis minis, fuis-
D se coniunctam. Vt illa non hæc, legitima dicenda sit vxor. Rem per legatos Lotharius Romam ad Nicolaum Papam defert. Is legatos duos Episcopos in Galliam mittit qui de tota recognoscant. Lotharius interim matrimonio Vualdradam sibi copulat, cum coram Episcopis protestatus esset, se sine vxore esse non posse. Extant acta Aquisgranensis Synodi nunc primum ex V. MS. Treuirensi codice in Annalibus descripta, & libellus oblatus à quodam Episcopo, in quo longa texitur fabula pro Lothario.

Lotharius molitur repudium vxoris.

Aquisgra. Conc. pro Lothario.

Hoc eodem tempore querelę multorum aduersus Lotharium Regem Caroli Calui nepotem Romam ad Nicolaum Pont. perlatæ sunt, quod nulla habita ratione diuini, vel humani Iuris, contemptis etiam sancitis nuper inter ipsos Francorum Reges, de seruanda
E concordia, legibus, idem Lotharius in suo Regno nefarios homines diuersorum criminum reos, reciperet contra litteras Pontificias, cum ijdem iam denunciati essent ab Ecclesia alieni. Ad hæc autem emendanda insurrexit Nicolaus Pont. & datis litteris iussit in Gallijs haberi *conuentum Regum cum suis Episcopis, qui à Regibus, ad vicum Sablonarias* indictus est. Acciderat enim vt cum nobilissima natalibus femina Mattefridis Comitis filia, Bosonis Comitis vxor, Engeltrudis nomine, sed moribus ignominiosissima nulla famæ nec animæ habita ratione, prostitutoque omni pudore, dimisso viro, à quo, venia etiam promissa, euocabatur, per Gallias ignominiosissime, iam per septennium vagaretur, ac demum in Regno Lotharij Regis, accepta in eo manendi licentia in turpissimo vitæ genere perse-

Querelæ in Lotharium.

Concil. in Sablonarias.

Engeltrudis procax femina, & impudicissima.

uteraret, Folo Comes vir eius, vt nihil intactum tum relinqueret, quo vxoris saluti, & honestati consuleret, Nicolaum Rom. Pont. adijt, conquestus de Lothario Rege, quod suam coniugem, in viri contemptum in suo Regno concesserit habitare, effecitque vt excommunicationis litteras ad Francorum Episcopos daret, si in peccato obstinata persistens, reuerti ad virum, paratum eam recipere, recusaret. alias rursum idem dedit Apostolicas literas ad Fr. Reges monens, vt apud Lotharium agerent, ne detineret, sed procul à Regno suo eiusmodi nobile scortum abijceret, quo sic illa repulsa, reiecta ab omnibus, cogeretur redire, vnde male egressa fuerat, ad domum viri. Scripsit & ad Lotharium idem Pontifex monens, & terrens censuris Ecclesiasticis, nisi in omnibus Apostolicæ Sedis mandatis obsequens esset. A B

Calui Reg. filia Vidua. à Vasallo rapta.

His accessit, quod Balduinus quidam nobilis, Vasallus tamen Carol. Calui, eius filiam Viduam, Iudith nomine rapuit, vt eam in vxorem haberet, qui & in Lotharij Regno pariter securus degebat. His igitur de causis, donec corrigerentur errata, ipse Carolus se ab eius amicitia segregauit. Sciens autem hæc Ludouicus Rex, vt eos conciliaret simul, admodum laborauit, & ad hunc finem iam dictum conuentum cogi curauit, in quo, promittente Lothario se, secundum diuinas leges, ex Caroli sententia, cuncta esse impleturum, pax est feliciter consequuta. Extant harum omnium rerum gestarum acta nunc primum ex V. MS. codice in Annalibus excusa, & in illis grauis denunciatio, & contestatio Caroli aduersus Lotharium. C

Ita res verbis transacta, pollicente Lothario se præstiturum, quod iuste fuerit iudicatum. Qui tamen vt eluderet Carolum, Roman. Pont. appellauit Nicolaum, interpellans ac rogans, vt Synodum in Gallijs celebrandam indiceret, ad quam legatos mitteret, qui vna cum Episcopis causam suam cognoscerent ac iudicarent, fiduciam habens in Treuirensi, & Coloniensi Archiepiscopis, quos iam in suas partes pertraxisset. Visa est Lotharij petitio sancta, sed non æque sancto proposito, vt exitus declarauit. Scripserunt etiam tunc ad eundem Nicolaum Pont. Episcopi Galliarum sub Regno eiusdem Lotharij constituti; cum ea de causa profecti sint duo Episcopi; quæ Epist. sumpta est ex citato MS. cod. Quibus acceptis litteris Nicolaus ad Lotharium rescripsit, [a] Legatos se mittere duos Reuerendissimos, & Sanctissimos Episcopos, Rodoaldum S. Portuensis, & Ioannem S. Ficodensis Ecclesiarum. Scripsit item ad Carolum, [b] ad Ludouicum Imper. ad Episcopos qui ad Synodum conuenire deberent, ad Episcopos denique in Synodo residentes, commendans rectum iudicium, & iustitiam in causa illarum feminarum Theuthpergæ, & Vualdradæ. *Statuimus etiam,* (inquit,) *vt cuncta quæ in eodem concilio peracta fuerint ac definita, nostro Apostolatui gestorum serie incunctanter significetis, vt si ea iustitia pulchritudine probabiliquê, sanctione definita perspexerimus, Deo omnipotenti gratias referamus. si vero iniustitia, (quod nolumus) & contrarietatis fuerint acta intentione, reuocari summopere iubeamus.* Dedit eisdem Legatis Nicolaus Papa litteras alias ad Carolum Caluum, pro Balduino, qui filiam eius sibi rapuerat, vt haberet vxorē. Hic enim gemens, & dolens Romam ad Nicolaū Pont. cum venisset, interpellauit eum, vt suis precibus conciliaret sibi Carolum, quem iusta causa infensissimum pateretur, antequam desperatione victus cogeretur confugere ad Northmannos. Ad Reginam etiam, Iudithæ matrem, eodem argumento, per eosdem Legatos scripsit. *Per quos* (inquit,) *obnixius deprecamur, vt prædictus Balduinus, qui vestram per Apostolorum intercessiones, desiderat beneficentiam, obtinere pro Dei amore gratiam, percipere valeat, & de sui affectione nostri Præsulatus oraculis consolationem resumat, quatenus, vt qui se per infelicem culpam, à norma æquitatis declinasse non ambigit, medelam Apostolorum agnoscat, & apud vestrum seniorem, nobis iuuantibus vigorem obtineat, &c.* D E

[a] Ep. 17.
[b] Ep. 18.
[c] Ep. 19.
[d] Ep. 20.
[e] Ep. 13.
[f] Ep. 2.
[g] Ep. 21.

a Ep. 82. prope fine. Papa leg. mandat, Regem ex

Hæc

A Hæc omnia (vt dictum est) idem Nicolaus Pont. per legatos hoc anno in Gallias missos, Rodoaldum atque Io. Episcopos agebat: quibus & de rebus per ipsos gerendis mandata dedit, quæ seruare in omnibus, & transgredi nullo modo deberent, quæ autem ea essent, idem Nicolaus in litteris scriptis ad Concilium Siluanectense [a] declarat. nimirum, vt si Lotharius Rex monitis Apostolicis non acquiesceret, Vualdradam dimittens, excommunicatione omnino plectendus esset vna cum omnibus qui ipsi fauerent, quæ omnia ante significanda fuerint ipsi Lothario: atque eadem illis rursum in memoriam reuocauit, datis ad eos litteris, & alia addidit, secundum ea quæ superius per libellum Episcopi narrata vidimus, de prætextibus, quibus Vualdradæ Mœchiam in matrimonium trans- B ferre satagerent, Lotharij defensores Episcopi, & contra matrimonium legitimum Theutpergæ improbare curarent, litteris ad eos, quæ apud Iuonem [b] & Gratianum extant. [c]

Communicatione plectendũ nisi adulteram dimittat.

[b] *Iuo. p. 8. c. 334.*
[c] *31. q. 2. c. Lothar.*

Eodem anno ex hac vita migrauit vir omni genere virtutum ornatus, & miraculis illustratus Suithunus Episcopus Vuintoniensis in Anglia, cuius res præclaræ gestæ scriptæ extant à Gothzelino [d] Morinensi.

[d] *Apud Sur. 2. Iul.*

C | *Christi Annus* 863. | *Nicolai Pap.* 6. | *Ludouici 2. 8.* *Michaelis 3. 22.* | *Impp.* *Indict. 11.*

CVm tandem certis nuncijs Romam perlatis, & ipsius Ignarij scriptis per Theognostum (de quibus supra) ad Nicolaum Pont. datis, ad liquidum cognita explorataque in omnibus haberetur præuaricatio Apostolicæ Sedis legatorum, Rodoaldi atque Zachariæ Constantinopolim ante annum missorum, vt in eos vindicaret, zelus Apostolicus insurrexit. haud enim eiusmodi scelus erat, vt dissimulari aliquo modo posset, cum multipliciter ab eis peccatum esset, quod limites mandatorum Pontificiorum transgressi essent, inconcessa tentassent, innocentem Ignatium condemnassent, inuasorem nefandissi- D mum in sede firmantes, ipsique Nicolao Pont. mentientes, omniaq; fraudibus inuoluentes, id egissent, ne Papa veritatem aliquando rei gestæ consequi posset. Quamobrem Convocato Romae concilio plurimorum ex diuersis Italiæ Prouincijs Episcoporum re diligenter examinata, Zacharias Episcopus (nam Rodoaldus aberat in Gallijs) conuictus, damnatus, & depositus est. Sententia quoque damnationis in Photium lata, cuius sententiæ pluribus præmissis, pauca inseremus. [e] Recensitis igitur varijs Photij criminibus sic pergit: *Hæc & his similia contra Euangelica, Apostolica, Prophetica atque canonica instituta afferens: sit Dei omnipotentis, & Beatorum Apostolorum Principum, Petri, & Pauli, & omnium simul sanctorum atque venerandorum sex Vniuersalium Conciliorum auctoritate, nec non* E *& spiritus sancti, per nos, iudicio omni sacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus. Ita vt si post notitiam huius sanctionis, quam diuina inspiratione deprompram esse credimus, cum vnanimitate, & concordia Sanctæ Synodi procul dubio promulgatam tentauerit in CP. no Throno præsidere, aut sæpe fatum venerabilem coëpiscopum nostrum Ignatium, quo minus Ecclesiam sibi commissam, sine quauis inquietudine regere possit, impedierit, vel si vlterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio, more Sacerdotis contingere, iuxta præcedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis; sed anathematis vinculis innodatus, vna cum communicatoribus suis atque fautoribus perpetuo, Dei, post nostram mediocritatem, iudicio ac sententia sacrum corpus ac sanguinem Domini Nostri Iesu Christi, nonnisi vicino mortis periculo omnino percipiat.*

Præuaricatores Sed. Apost. Legati plectuntur.

[e] *Epist. Nicol. 7.*
Sent. excom. in Photium.

A *Vt hoc vnuſquiſque diſcens, nequaquam de cetero, temeraria præſumptione, ex laico ſubito in Dominicis caſtris, ex inſperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante Ducatum præſtare velit quam diſcere, ſicut in eadem Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpe præſumptum eſſe comperimus, & rurſum contemptis clericis quorum, vt pote in tam magna Vrbe, copioſa multitudo eſt, quique ab ipſis, (vt diximus) cunabulis imprætermiſſo labore in Eccleſia Chriſti deſudant, & indeſinentia Domino ſeruitutis obſequia exhibent, is qui deforis eſt, alterius ouilis Chriſti repente principatum arripiat, &c.*

Quod autem de ſex Vniuerſalium Conciliorum auctoritate dictum eſt in hac ſententia in Photium omiſſa VII. Nicæna II. dicta, cuius tamen decreta recepta in Eccleſia eſſent vſui, inde accidit, quod vt in reliquis omnibus Patriarchalib. Eccleſijs Orientis, CP na excepta, ſex tantum oecumenicæ Synodi in publicis confeſſionibus, & profeſſionibus nominari conſueuerunt, quod eius Synodi acta, (vt habet Photius in Epiſt. ad omnes Patriarchas Orientis) ad eas non peruenerint. ſimilem cauſam in Eccl. Rom. accidiſſe teſtari videtur Anaſtaſius, nimirum, quod ea quæ eiuſdem Synodi extarent Romæ acta, ita ex Græco male reddita haberentur, vt probata licet, & confirmata ab Hadriano, & ſucceſſoribus eadem Synodus eſſet, poſteri tamen non eodem præconio, nempe titulo Occumenico fuerint eandem proſecuti. quouſque fidelioribus exemplaribus eadem ex puriſſimis fontibus Latinitate daretur, quod præſtitit ipſe Anaſtaſius Bibliothecarius, vt idem præfando demonſtrat. Sic igitur Nicolaus, dum tacuit, ſuum ſuſpendit iudicium, ex dicta cauſa, nunquam tamen negauit oecumenicam eſſe dicendam. Cæterum in deteriorem partem rem accipiens calumniator Photius, eidem Nicolao negotium faceſſit, quod non niſi ſex tantum reciperet Synodos œcumenicas. B C

Cur Nicol. meminent tantũ ſex Synodorũ cum 7. eſſent.

Placuit eidem Synodo in Gregorium Syracuſanum antea depoſitum Epiſcopum malorum horum omnium auctorem iterare ſententiam.

Inde conuertit ſe ad reſtitutionem Ignatij. Decreto de ea re edito.

Denique olim ſtatuta, & definita, de ſacris imaginibus, illibata, & intemerata manere ſanxit.

Ep. 70.

Reuerſo autẽ Leone à ſecretis Conſtantinopolim, Michael Imp. comperiens per Epiſtolam noſtram, (inquit Nicolaus) *quam per ipſum tranſmiſimus, quod nec depoſitionem Ignatij, nec promotionem Photij ſuſcepiſſemus, mox quemdam Legatum ſuum Protoſpatharium cum Epiſtola iniurijs plena, ad nos direxit, & vt ſententiam noſtram ad votum ipſius commutaremus vehementer hortatus eſt. At nos iniurias quidem noſtras non curantes, licet circa Eccleſiam iniurias non tacuiſſemus, ſcripſimus Epiſtolam noſtram &c.* D

Michael. Imp. contumelioſus in Papam.

Photius damnatus furit.

Quæ autem perpetrata ſunt à Photio, vbi audiuit ſe damnatum à Roman. Pont. Anaſtaſius Bibliothecarius in præfatione hiſtorica ad VIII. Synodum, perſequitur. Ab eo nimirum Romani Pont. cenſuræ non parente, in dies magis populum, tantam horrentem impudentiam, & procacitatem, ſe communione abſtraxiſſe, maxima cum ipſius indignatione; ex qua perſecutionem in Catholicos acerbam inſtituerit. Conciliabulum, præſidente Michaele, collegerit: falſos homines, quaſi Vicarios Orientalium Sedium, formarit accuſatores: muneribus armarit, mendacijs inſtruxerit, in teſtes adſciuerit, eoſdem ſæpe in Iudices admiſerit, accuſationes, damnationem, & anathema in Summum Pont. impegerit, contra omnem conſuetudinem, & ius, Imperatori perſuaſerit, neminem teſtamentum facere, vel per alterius, niſi per Photij manus, ſuas eleemoſynas erogare: vt qui inſtruendi ab eo veniebant, ſcripto ſpondere coegerit, ſe ſecundum fidem Photij de cetero credituros, quaſi duæ fides eſſent, vna ſcilicet Chriſti, altera Photij, vt & ante aliquot annos duarum vnumquemq; hominem animarum conſiſtere prædicarit: & cum maxime crudelis eſſet in E

Phot. anath. in Papam intorquet.

A eos qui sibi aduersarentur, mitis tamē atque benignus scriptis ad Bardam litteris videri voluerit.

Hoc eodem anno (vt Anastasius est auctor) Ludouicus Imp. Romā ad Basilicam Apostolorum dignas Christiano Imp. misit oblationes, quas non exprimit.

Theutperga Reg. damnatur incestus.

Hoc quoq; anno M. Iun. quæ fuit indicta superiori, METENSIS HABITA EST SYNODVS, in qua Theutperga Regina, quasi de incestu cum fratre confessa damnata, non solum à legitimo viro separatur, sed etiam omni maritali copula inhibetur, & Regi profitenti se continentem esse non posse, coniugium ei indulgetur. Vualdrada pellex ducitur, & Regina vocatur. hactenus absque legatis Sed Apost. qui paulò post in Galliam venientes, pe-

Legati sed Ap. pecunia corrūpuntur.

B cunia corrupti, sententiam probarunt, Regique suaserunt, vt Episcopos, qui illi Synodo præfuerunt Guntharium Colon. & Theutgaudum Treuirensem Archiepiscopos Romam mitteret, satisfacturos Pontifici. Atque ita legati immensis ditati opibus Romam regressi, renunciarunt, quæ in Gallijs viderant, & audierant. Hæc ferè ex Reginone, qui peccat in tempore, & ordine dum Aquisgran. Synodum Metensi postponit.

Papa Metens. Syn. anathematizat.

Papa, his auditis, conuocato Rom. Sedis Concilio, & Metensem anathematizauit Synodum, & ad se missos Episcopos deposuit, & communione priuauit, iustè quidem, & canonicè, vt scriptis suis ipse testatur, iniustè vero sicut illi scriptis, & assertionibus firmare conantur. ex veteri Chron. à Pithoeo edito. Anastasius Bibliothecarius in Nicolao Papa de his agens, addit eiusmodi delicti Archiepiscoporum complicem fuisse Hagannonē Bergomen-
C sem Episcopum, vna cum alijs Episcopis qui Lothario Regi auctores fuerant dimittendæ Theutpergæ, & in coniugium sumendæ Vualdradæ. Eadem habet Regino, qui addit eosdē damnatos Archiepiscopos ab Vrbe recedentes profectos Beneuentum ad Ludouicum, qui tunc ibi erat, acuisseque in blasphemias linguas suas, eorumque Guntharium auctorem malorum omnium, spreta sententia Summi Pontificis, non abstinuisse à vetito, & interdicto ministerio Sacerdotali, Theutgaudum autem abstinuisse narrat, sed hæc postea. hic reddenda esset Epistola Nicolai Papæ ex ipsa Roman. Synodo tunc habita, quæ continet eius acta, à citato Francorum annalium auctore descripta, nisi breuitati studeremus.

Excōmunicati Episcopi Schismaticis iūguntur.

D Perditissimi autem Episcopi illi duo cum desperatam restitutionem viderent, Schismaticis adhæserunt, quos scirent infensissimo esse odio in Nicolaum, nempè Photio eiusque sectarijs; & confictam Epistolam calumnijs, mendacijs, atque blasphemijs refertam ad eum miserunt, quasi ab ipsis ex Synodo ad Nicolaum scriptam; quæ ab eodē veteris Chron. auctore, à Pithoeo editi, recitatur, planè impudentissima, & arrogantissima, conflata non solum à duobus illis Archiepiscopis, sed Hagannone etiam Bergomensi Episcopo, qui omnes Io. Rauennatem cum Gregorio fratre, qui multarum præuaricationum rei, iuramenti, quod præstiterunt, obliti, obnoxij habebantur, vt testatur Anastasius, qui multa nefanda, & sacrilega, & christianitatis modum excedentia palam, & clam fraudulenter, atque proca-
E citer contra Sedem Rom. & contra summum Pont. ab illis patrata asserit.

Photius molitur Synodum Oecum. in Papam.

Hac igitur, quam multo pretio redemisset, arrepta Photius occasione, mox scripsit ad Patriarcham Alexandrinum de cogenda aduersus Nicolaum Papam, & latinam Ecclesiam synodo œcumenica. Extat Epistola in Bibliotheca Vaticana, & apud alios, hac inscriptione; *Encyclica Epistola ad Patriarchales Sedes Orientis Alexandriæ videlicet, & aliarum sedium &c. Photius &c.* in qua multa maligne blaterat in Ecclesiam Rom. & in Occidentalem. Ingerit & illud de asserta Spiritus sancti processione ex Patre, & ex filio. Multa præterea iactat de Schismaticorum Occidentalium Epistola ad ipsum opem aduersus Nicolai tyrannidē implorantium. hortatur denique ad eos recipiendam, & numerandam septimam Synodum cum alijs, aduersus Iconomachos celebratam.

Non hoc tamen anno hæc Epistola à Photio ad Orientales missa est, sed post triennium, A
nempe post irrogatum sacrilegè in Papam ab eodem Photio anathema. posita autē est hoc loco occasione calumniarum Occidentalium Schismaticorum in Nicolaum.

Iam verò ad Episcopos Conciliabuli Metēsis redeamus, omnes anathemate à Sede Apostolica obligatos, quorum præcipui aliorum ductores, & seductores Theutgaudus, atque Guntharius, cum haud leue bellum in ipsum Nicolaum Pont. concitassent: alter eorū nempè Theutgaudus ad se reuersus magna instantia pulsauit diu fores Rom. Eccl. vt ab ea reciperetur. Sed quod, sicut nemini verè pœnitenti obserantur eædem ad veniam peccatorum consequendam, ita ad restitutionē honoris pristini in atrocioribus facinoribus reserari minimè consueuerunt: hoc ipse petens eiectus foras mœrens mansit semper extorris, dum idē B
Pont. Nicolaus vixit. Alter verò maiori in dies auersione à sacris non cessans obstinatior perseuerauit, reliqui condemnati Episcopi, quorum non erat tanta culpa, libellos supplices de his, quæ in Metensi conciliabulo peccassent, eidem Pont. Nicolao offerentes, sunt veniam consecuti; quibusdam acceptis ab Apostolica Sede conditionibus. Id autem in primis præstitisse Aduentium Metensem Episcopum litteræ ab ipso ad eundem Pont. tunc eodem argumento scriptæ significant. pro eodem etiam Carolus Rex Francorum scripsit litteras commendatitias. Quibus acceptis supplicibus litteris Nicolaus Aduentio, per Theutericum eius legatum, quem post Bettonem latorem eius, & Caroli litterarum, miserat, rescripsit. In quibus litteris post gratulationem de resipiscentia, sacerdotes cum Regibus, quomodo gerere se debeant ostendit. *Illud verò* (inquit) *quod dicitis, Regibus, & Principibus vos esse subiectos, eo quod dicat Apostolus, siue Regi tanquam præcellenti,* [a] *placet. Veruntamen videte vtrum Reges isti, & Principes quibus vos subiectos esse dicitis, veraciter Reges & Principes sint. Videte si primum se bene regunt, deinde subditum populum. Nam qui sibi nequam est, cui bonus erit? Videte si iure principantur: alioquin potius tyranni credendi sunt, quàm Reges habendi, quibus magis resistere, & ex aduerso ascendere, quàm subdi debemus. Alioquin, si talibus subditi, & non prælati fuerimus, nos necesse est eorum vitiis faueamus. Ergo Regi quasi præcellenti, virtutibus scilicet, & non vitiis, subditi estote, sed sicut Apostolus ait, propter Deum, & non contra Deum. Deinde quod in conuentu Episcoporum capitula S. Leonis Papæ ac Antiocheni Concilii quidam, vt asseris,* (inquit) *legerint, superfluum iudico. Quoniam si sanctus vir Metropolitanos singularum prouinciarum Episcopos ius tradita sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decreuit; priuilegia tamen huius Sedis non abstulit, & huic diuinitus iura concessa non minuit. Quia sicut ipse scribit ad Anastasium Thessalonicensem, ac per eum ad omnes: inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vendicarent, sed essent in singulis Prouinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus, quidā in maioribus vrbibus constituti sollicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura confluerer, & nihil à suo capite dissideret. Itidem ipse alibi, vt de componendis atque compositis* E
relatio sibi plena mittatur &c. Sed tādem ad propositū redeamus, & votis tuis, (inquit Papa,) *quantum possumus, Deo præstante, misericorditer annuamus. Itaq; si Theutgaudum dudum Episcopum, sicut profiteris in Catalogo Episcoporum non recipis, quousque de eo humanius tractemus, & si Guntharium ministerium sibi vetitum vsurpantem, non solum inter Episcopos non susceperis, sed nec ipsi, nec fautoribus eius communicaueris, & Regi in scelere permanenti Episcopalis ex contradixeris, & secundum vires in nullo à constitutis, & sententiis ab Apostolicæ Sedis Præsule prolatis deuiaueris, sed de cætero pro fide Catholica, & correctione fidelium ac pro conseruandis Pontificiis Sedis Apostolicæ priuilegiis nobiscum senseris, nobiscum pro viribus decertaueris, fratres quosque, & proximos tuos nobiscum sapere hortatus fueris: Deus omnipotens intercessione Apostolorum Principum Petri ac Pauli, vincula omnium pec-*

[a] 1 Pet. 2.

Episcopi quatenus subesse, & opponere se regibus debeant.

Primatus Eccles. Rom. Dispositio Ecclesiæ.

Sententia absolutionis.

A *um peccatorum absoluat quidquid humanitus, quod in oculis Maiestatis eius displicuit, egisti, tibi miseratus indulgeat, & benedictionis suæ gratia replens ad beatitudinem visionis suæ perducat.* nis Aduē. tij Meteuf. Episcopi.

Sed quid inter hæc accidit? Cùm in alijs Prouincijs Galliarum, quæ Carolo subiacerent, innotuisset, quid statutum esset in Metensi Concilio, nempè ex Lotharij sententia cuncta esse transacta legatosque Apostolicæ Sedis omnia comprobasse, quidquid legati fecissent, ex Nicolai, qui eos miserat, voluntate confectum esse, scripserunt ad ipsum Pontif. amarissimas litteras easque Synodales, ex SILVANECTENSI CONCILIO, quod collegerant, quibus eum rogauerunt mutare sententiam, & generale Concilium B conuocare. Quibus acceptis litteris Nicolaus respondit sibi non esse opus mutare sententiam cum semper aduersus Lotharium sensisset litterisque significasset, legatis suis missis in Gallias datis, (quarum exempla ad eos mitteret) nempe, vt Lotharius nisi pareret eijciendo Vualdradam pellicem, alienus fieret à communione totius Ecclesiæ Catholicæ, vna cū fautoribus suis. Quæ sua constantissima, nec aliquando mutanda sententia, vt per ipsos vniuerso populo innotesceret, admonuit.

Hoc eodem anno mense Aprili Hincmarus surripuit à Nicolao Papa confirmationem Concilij Suessionensis ante decennium celebrati, itemque confirmationem priuilegiorum Rhemensis Ecclesiæ, cùm idem Pontif. Nicolaus dolum nesciens, ipsi annuens C rescripsit [a] confirmans quod petierat. SALVO TAMEN, inquit, ROMANAE SEDIS IN OMNIBVS IVSSV ATQVE IVDICIO, & rursum, SALVO IN OMNIBVS APOSTOLICAE SEDIS IVRE, VELVTI AB IPSO CHRISTO, ET SACRIS EST CAVTVM CANONIBVS. & tertio. ITA TAMEN SI IN NVLLO NEGOTIO APOSTOLICAE SEDIS ROMANAE IVSSIONIBVS INVENTVS FVERIS INOBEDIENS. denique, DVM TAMEN IN VITA TVA SVPERSTES EXTITERIS, ET IN NVLLO AB APOSTOLICAE SEDIS PRAECEPTIONIBVS QVOQVO MODO DISCREPAVERIS: QVOD SI A SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE CONSTITVTIS, VEL AB EIVS PRAESVLVM IVSSIONIBVS D QVOLIBET TEMPORE INVENTVS FVERIS SEGREGATVS, EORVMQVE SIVE PER EPISTOLAM, SIVE PER VERBA MANDATIS OBEDIRE NEGLEXERIS: HVIVS PRIVILEGII ATQVE PRAECEPTI TENOR NVLLIVS MOMENTI PENITVS IVDICETVR; ET CVNCTA QVAE IN EO CONTINENTVR, IRRITA IN PERPETVVM ATQVE INANIA PRORSVS EXISTANT.

Callidè Hincmarus elicit à Papa confirmationē & priuil. [a] Ex cod. S. Mariæ supra Mineruam, in vrbe, ep. Nic. 38. Priuileg. Rhemens. eccl. quib[us] conditionib. cōfirmentur à Papa.

His acceptis ab Eccl. Rom. per Nicolaum Pont. priuilegijs, obtentaque confirmatione Concilij Suessionensis, Hincmarus iam opere perficere aggreditur, quod cœperat aduersus Rhotaldum Episcopum Suessionensem, cuius causa Siluanectense Concilium parauit, E eodem tempore, quo Metense, celebratum; in quo idem Rhotaldus deponitur, & quantumlibet Sedem Apostolicam appellans, non est auditus, sed in Monasterium detrusus, alio in eius locum Episcopo subrogato. Cùm & ab ipsa Synodo missa est legatio, per Odonē Bellouacorum Episcopum ad Apostolicam Sedem, qua peteret per Nicolaum Pontif. confirmari, quæ ab Episcopis in eadem Synodo acta essent. Quo tempore ad eandem Apostolicam Sedem missus est libellus supplex querelarum Rhotaldi [b] ipsius de his, quæ iniustè ab eadem Synodo passus esset. Insuper & aliæ à vicinis compluribus tyrannicum factum detestantibus additæ querimoniæ pro Rhotaldo. Hæc omnia, & in ijs potissimum quæ ad Episcopos spectant, perspicuæ demōstrant ipsius Nicolai Papæ litteræ ad eandem Synodum redditæ [c], in quibus, quod ad præsentem, de qua agitur, Rhotaldi causam, pertinet,

[b] Inter Epist. Nicol. 37.
[c] epist. 32.

negat in primis Nicolaus se ab ipsis in Concilio definita, posse, repugnantibus sacris legibus, confirmare, quin cogatur & penitus eadẽ irritare atq; cassa omninò reddere. Redarguit vero quod appellantem Rhotaldum Apostolicam Sedem, suam appellationẽ ipsum prosequi non permiserint, sed eum retruserint in Monasteriũ. Excusationem vero eorũ, qua prætexuissent Rhotaldi appellationi non fuisse deferendũ, eo quod aduersarentur ei leges Imperiales, reijcit omninò, ex sacris regulis Pontificijsq; decretis, quibus caueretur, non vtendũ sæcularibus legibus, & Imperatorijs sanctionibus, cum eis leges Ecclesiasticæ contradicũt. Magis verò redarguit eo quod præter ius omne fasq; appellatione pendente, alium in Sede Rhotaldi appellantis intruserint, contra sacrorum omnium sancita Canonum. A

Imp. sanctiones cedunt Pontificiis.

Significat insuper ijsdem litteris Nicolaus, se iam ante eas litteras, commonuisse per epistolam eorum Metropolitanum Antistitem Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt post eam acceptam, spatio 30. dierum Rhotaldum sede depositum, gradui pristino restitueret, vel ipsum Romam mitteret cum suo Legato, si ipse Hincmarus venire non posset, vt Apostolicæ Sedis iudicio, tota causa illa iustè definiretur. Quorum si neutrum ageret, tã ipse, quàm cæteri Episcopi, qui Rhotaldi iniustè depositioni consensissent à Missarum celebratione censerentur esse suspensi. deinceps pluribus additis litteris, quatuor admonitionibus mandauit de restituendo deposito Rhotaldo. B

Suspendit Papa Hincmarum & Episcopos nisi pareant.

Hincmarus immensa contumacia aduersus præcepta Apostolica vsus, vix tandem Rhotaldum ab exilio dimissum, (quod factum est anno sequẽti) Romam abire permisit, nec tamen qui causam apud Pontificem aduersus eum agerent, misit, quem propterea, vt innocẽtem Pontifex in Episcopatum restituit. Legendæ sunt Nicolai epistolæ ad Hincmarum, ad Episcopos per Gallias, ad Rhotaldum, & ad Carolum Caluum, quæ totius huius rei historiam continent. C

Nicol. pauperes adhibet in auxilium eis opitulãdo.

Nicolaus Papa tot tantisq; negotiorum, & persecutionum agitatus fluctibus, pauperes sibi in subsidium comparandos putauit, quos omnes descriptos habens, quotidianum illis victum accuratè ministrari curabat, vt scribit Anastasius.

a ep. 30. & 32. b Nicol. ep. 52. c Frod. histor. Rhem. c. 11.

Carol. Caluus raptorem filiæ in gratiã Papæ, in gratiã recipit.

Carolus Rex, & Siluanectense Concilium cum Nicolao questi sunt, quod Balduinum raptorem filiæ Caroli Romæ recepisset, & litteris suis ipsi Carolo, & Reginæ commendasset: [a] negauit Nicolaus se eum absoluisse anathemate, quo ligatus erat, imò facinus detestatum, ipsum acerrimè redarguisse; postulantem vero subsidium Apostolorum abijcere non licuisse, idque exemplo prædecessorum. Porrò ipsum Balduinum tandem à Carolo receptum fuisse in gratiam, eiusdem [b] Nicolai litteræ ad eundem Carolum Regem redditæ, docent, quibus ipsi Pontifex, eo nomine, gratias agit. Quòd & Hincmari epistola ad Nicolaũ Papã, quæ recitatur à Frodoardo [c] plenius ostẽdit, vbi Hincmarus hęc habet: *Interim Balduinus & Iuditha leges ciuiles, quas elegerant, obseruarunt. Similiter Rex noster, filius vester, huc adesse noluit, sed Reip. ministros, & officiarios misit, & vt vobis pollicitus fuerat: hos inter se matrimonium contrahere iuxta leges humanas, permisit, & Balduinum maximis honoribus affecit, vt postulaueratis.* D E

d epist. 52.

Ruodbertus, quasi alter Iud. Machab.

Nicolaus verò eadẽ epistola [d] ad Rhotaldi causam conuersus, de Hincmaro apud eundẽ Regem questus est, & quam constãter velit integra illibataq; seruari Sed. Apost. priuilegia, eidem Carolo Regi pluribus significat. in qua extrema Epistola eidem Carolo gratulatur de victoria aduersus Northmannos, Dei auxilio obtenta, per suum Ducem Comitem Ruodbertum, quem præ excellentia, & multiplicitate rerum in bellis fortiter gestarũ, auctor Annalium à Pithoeo editorum, Iudæ comparat Machabæo.

Papæ priuileg. monast. Corbeiæ.

Hoc eodem anno idem Nicolaus Pont. amplissimum priuilegium contulit Monasterio Corbeiæ, quod extat inter eius epistolas Romæ cusas, epist. 62. Monasterio itẽ Sancti Carilephi

A lephi, in Pago Cenomanensi, impetratum à Carolo Rege. Fauerat ante hæc Nicolaus Rotberto Episcopo Cenomanensi aduersus eosdem Monachos ab eius obedientia se subducere conantes, vt indicant tres Nicolai breues epistolæ nunc primum editæ, & vna ad Episcopos in Regno Caroli commorantes. Idem de his ipsis ad Hincmarum Rhemensem Episcopum scripsit cum eo expostulans, quod indignatus sit in Roibertum Episcopũ, & quod Carolum Regem in eum commouerit, hactenus de rebus huius anni.

Christi Annus	*Nicolai Pap.*	*Ludouici* 2. 9.	*Impp.*
864.	7.	*Michaelis* 3. 23.	*Indict.* 12.

B

NIcolaus Pontifex collecta Romæ Synodo aduersus Rodoaldum Portuẽsem Episcopum, in Oriente primum, inde in Gallijs Legatione functum, & vbique præuaricatorem inuentum, vocatum sępè, refugientem semper, tandem absentem ab episcopatu deposuit, atque excommunicatione multauit.[a] Quæ latius ab ipso Nicolao explicantur epistola [a] *Nicol. epist.* 7. ad Orientales. & rursum epist. ad oẽs Episcopos.[b] Constantinopolitanæ sedi subiacentes. [b] *epist.* 10.

Quod verò ad causam Lotharij Regis de dimissa vxore legitima, & pellice in coniugium accepta, spectat, vt eam Nicolaus Pont. Synodali iudicio definiret, scripsit in fine anni huius in Gallias ad Episcopos Regni Caroli, atque Lotharij, vt in sequentem annum Romam ad Synodum se cõferrent. Verùm quod Apostolicum in ea Synodo timeretur iudicium, ter- C giuersationes & excusationes sunt à Regibus interpositæ, quibus excusabant Episcopos, quod ad Synodum venire non possent. Quod indignè tulit ipse Pont. vt apparet ex epistola ad eos reddita, anno sequenti, post *Synodum Romæ habitam*, cum Arsenium Legatum misit in Gallias, quibus & redarguit, quod quisque eorum in excusationem afferebat, quod non possent conuenire ad Synodum Episcopi, eo quod ob incursus Northmannorũ maior pars eorum in expeditione aduersus eos esset, sic dicens, [c] *Reprehensibile denique valde esse constat, quod subintulisti, dicendo, maiorem partem Episcoporum die noctuque, cum alijs fidelibus tuis, contra Piratas maritimos inuigilare: ob idque Episcopi impediantur venire. Cùm militum Christi sit Christo seruire, militũ verò sæculi sæculo, sicut scriptũ est: Nemo militans Deo implicat se negotijs sæcularibus. Quod* D *si sæculi milites sæculari militiæ student, quid ad Episcopos & milites Christi, nisi vt vacent orationi? &c.*

De adulterio Regis euocat episcopos Romam ad Concil.

[c] *epist.* 27

Inter hæc verò bene conscij Reges Francorum Ludouicus, & Carolus, non propterea à cæptis celebrandæ Synodi Nicolaum Pont. destiturum, etiam si Galliarum Episcopi ad illam non venirent, in qua accidere potuisset, vt idem Pont. Lotharium Regem excommunicaret: ad hoc anteuertendum, omnia quæ possent, remedia excogitarunt, atque primum quidem illud, vt Lotharius sponderet se Romam ad ipsum Pont. esse profecturum. insuper ipsos Reges rũrsum eum esse conuenturos suasurosq́; ea, quæ ipsius saluti conducerent. colliguntur hæc ex Nicolai epistola [d] ad ipsos sequenti anno data in qua & illud est, *cui interdiximus*, inquit, *& omnino interdicimus, vt iter, talis qualis, nũc est, non arripiat, eo quod S. R. E. talem re-* E *spuat atque contemnat, & in hoc perseueret, quod latè in toto diffusum est vrbe.* Quę autem præcedere debeant, antequam se Romam Lotharius conferat ad accipiendam pœnitentiam, ijsdem literis Nicolaus insinuat dicens, primum recipiendam esse Theutpergam, eamq́ue tutam Sacramento reddendam: inde verò, si quid contra eam habeat, iuramento purgatio fiat, & sic à Sede Apostolica ex eius discretione iudicij pœnitentiã accepturum. Hęc in causa Lotharij.

Romã ne veniat Rex, nisi prius obediat, Papa interdicit.

[d] *epist.* 27.

Carolus Caluus Rex significans infenso se esse animo in Rhotaldum Suessionensem Episcopum, rogat Nicolaum, ne eius suscipiat patrocinium, Regina quoque vt in ea causa consentiat Rẽgi. Nicolaus [e] contra literis ad Regem, eum rogat in primis vt indignationem aduersus Rhotaldum conceptam diuque nutritam abijciat, atque erga eum se placatum exhi- [e] *epist.* 35.

[a] Epist. 36. hibeat, profecturumque Romam, eum necessarijs subsidijs comitetur. Ad Reginam [a] autem scribit, se nullo modo posse in causa Rhotaldi illis assentiri, ostenditque grauissimis verbis, in gratiam Regum non esse labefactanda Ecclesiæ priuilegia. *Quod autem scripsistis,* (inquit) *quia si exaudiamus filium nostrum, non detrimentum, sed augmentum priuilegijs Ecclesiæ nostræ generetur; nos certissimè credimus, quia priuilegia S. R. E. nullum possunt sustinere detrimentum: nec plantatio quam cælestis Pater plantauit, eradicari; nec fundamenta, quæ summus posuit Architectus, queant quibuslibet, & quantislibet fluctuationibus amoueri. Veruntamen carissima filia, magnum manet periculum tam eos, qui sua desidia ea minus aliquo modo finunt, quam eos qui sua præsumptione illa violare contendũt. De exaudiendo verò & non exaudiendo filio nostro Carolo, coniuge vestro, per Guidonem venerabilem, idoneam vobis (vt remur) misimus rationem, &c.* A

[b] Epist. 37. Hoc eodem anno Nicolaus Papa humanissimè scripsit [b] ad Hincmarum Rhemensem rogans, & hortans, vt dimissa iam tandem tanta contumacia Rhotaldum Romam mittat cum suis Legatis, cui ex ea parte paruit, qua Romam eum venire permisit. Vbi cum per octo menses expectasset, nullo accusatore cõparente, Nicolaus in Vigilia Natiuitatis Domini, in Basilica Dei Genetricis ad præsepe, infra Missarum solemnia, coram clero & populo, sermone habito de Rhotaldo Episcopo, causaque eius exposita, omnibus approbantibus, eum digne iudicauit, qui indueretur sacerdotalibus indumentis. Ex Anastasio, qui præsens aderat. B

Lothar., exagitat' litteris Pa. demisse rescribit.

Exagitatus Lotharius Rex litteris Nicolai Papæ rescribit litteras (quæ ex Codice Treuerensi iam primum sunt editæ) purgatorias, magna cum significatione reuerentiæ erga Sedem Apostolicam, & alias, cum audisset Theutgaudum Treuirensem, & Guntharium Agrippinensem Episcopos Legatos suos in Concilio damnatos, (quod anno superiori contigit fieri) *quod nos*, inquit, *non sine graui mœrore haurientes, decreuimus longanimiter, ac patienter ferre, & vt olim in pluribus actum est, restitutionis spem habere, &c.* Guntharij temeritatem damnat, quod excommunicatus Missam celebrarit, & alia munia ecclesiastica obierit; & Theutgaudum commendat humiliter ferentem censuram. C

Inter tot autem naufragia Episcoporum, & eorum dissensiones magna enituit fides Rothlandi Arelaten. Episcopi, memoris antiquorum temporum, quibus ante omnes Galliarum Episcopos Arelatensis speciali prærogatiua ab Apostolica Sede honore decoratus esset, cum illi in primis vices suas Roman. Pontif. credere consueuerint, & plerisque alijs, præ cæteris, priuilegijs insignire, prædecessorum suorum inhærens vestigijs, scripsit ad Nicolaum laudans in primis, quæ ab ipso essent decreta aduersus sacrorum Canonum contemptores, pollicens se inhæsurum semper Sanctæ Apostolicæ Sedis decretis, ad quem Nicolaus rescripsit epistolam nunquam antea editam. D

Iam verò, quæ fuerint diuersis Ecclesijs, ab eodem Pont. sacra dona oblata, & in Ecclesiarum restaurationes collata & alia ad diuinum cultum spectantia, exhibita ex Anastasio petantur. E

Eius temporibus, tot tantæque diuersarum prouinciarum consultationes ad Sedem Apostolicam venisse, quot quantæque nunquam antea, habetur ex eodem Anastasio.

Cùm audisset in Sardinia passim iniri incesta connubia per litteras & Legatos, gentem à tanto reuocauit errore, contumacesque anathemate perculit. Idem Anastasius.

POst aliquot dies à restitutione Rhotaldi, cũ nec tum quidem quisquam accusator comparuisset, rursum publica sententia, eundem Rhotaldum Nicolaus Papa pristino gradui, pristinis officijs, ac pristino Episcopatui restituit. extat sententia inter eius epistolas.[a]

Cum eodem Arsenium Episcopum Ortensem, laudatissimum hominem,[b] Nicolaus legatũ misit in Gallias, tam pro restitutione illius, quàm pro abolenda Regis Lotharij copula, pro pace etiam & concordia Regum Galliarũ conseruãda. Plures etiam pro ipso Rhotaldo in Gallias Nicolaus litteras scripsit, vt reciperetur. Inter quas famosissima illa est Epistola, quam dedit ad Episcopos Galliarũ, qui questi fuerant, quod causę Episcoporũ iudicandę in Synodis per Coepiscopos, aduocarentur ad Apost. Sedẽ, nec non etiam, quod suis litteris in dubiũ reuocassent, num Epistolæ illæ Romanorum antiquiorum Pontificũ, quæ nõ essent insertæ in corpore canonum, sed ab Isidoro Mercatore in collectione sua descriptæ, essent in auctoritatem, sicut cæteræ, accipiendæ. Quæ vt planius fiant, primum quid per canonum codicem, siue canonum corpus intelligi consueuit antiquitus, est declarandum, & de Isidori collectione dicendum, quando ipsa Ecclesijs innotuerit. Quod ad primum pertinet, certum est, quod quæ antiquior est facta collectio Epistolarum Decretalium Romanorum Pont. atque canonum diuersorum Conciliorum, id sibi nomen vendicasse, vt eiusmodi volumen siue liber, siue codex canonum, aut corpus canonum diceretur, aucta accessione aliarum, qui postea vixerunt, Roman. Pontif. Epistolarum, & aliorum, quę postea celebrata sunt, canonum Conciliorum. Quæ autem antiquior, & vberior apparuit collectio Epistolarum Rom. Pont. & canonum diuersorum conciliorum, fuit Cresconij, de qua suo loco superius dictum est, quæ aucta multorum canonum, & Epistolarum accessione, in nomẽ illud transijt, vt liber, seu corpus canonum diceretur. Cùmque plures aliæ factæ fuerint canonum collectiones, quę ceteris opulentior edita est ab Isidoro Mercatore, continens Epistolas antiquorũ Rom. Pont. incipiendo à Clemente, longè recentior fuit; testante id Hincmaro Rhemẽsi Archiepiscopo,[c] vt potè, quæ nõ ante Carolum Magnũ ab Hispania in Gallias fuisset delata per Riculfum Archiepiscopum Moguntinum, qui interfuit Testamento Caroli M. eidem subscriptus, & qui præfuit Concilio Moguntino A.D. 813.

Cùm igitur ante Reculfum Isidori collectionem non nouerint Galliæ, Hispanis proximæ, minusque Italia, coniectura est, Isidorum illum haud pridem vixisse atque scripsisse; eámq; ita primum vulgatam esse per Riculfum, qui attulit, inde per Benedictum Leuitam qui intulit in libros capitulares, & demum per Hincmarum iuniorem Episcopum Laudunensem nouissimum, vsque ad hæc tempora collectorem, quem Hincmarus Rhemensis, subtilioris iudicij vir, in multis redarguit.

Sed & ab ipsa quidem consulto visus est abstinuisse Nicolaus Papa, quippè cum in his cõtrouersijs frequens esset, vt de appellatione ad Sedem Apostolicam ageretur, & ex illis Epistolis multa suppeterent eademque fortissima testimonia Sanctissimorum Pontificum eorundemque martyrum, quorum summa auctoritas in Ecclesia esse posset: abstinuit tamen ab illis penitus, quas saltem dubias intellexisse non dubium sit, illis tantum visus, de quibus nunquam in Ecclesia Dei fuerat dubitatum: quod illis aduentitijs, & recens inuentis non egeret Ecclesia, cum eadem aliunde ex germanis, sinceris, omnino legitimis, securis, certisque Roman. Pontif. Epistolis abundanter accipere licuisset. Sed & ipse Benedictus Leuita, etsi ipse ex eadem Isidori collectione accepit multa, tamen benè conscius auctoritatem

illarum

[a] *Epist.* 39.
[b] *Epist.* 26.
[c] *Epist. ad Hincmarũ Laudun.*

Quid per canonum Cod. seu corpus intelligeretur.

Collectiones Canonũ variæ.

Canonũ prima collectio Cresconij.

Isid. Mercatoris collectio recentior.

Isid. Mercator quãdo vixerit.

Hincmar. Laudun. collectio post Mercatorem.

Nicolaus Papa abstinet ab incertis testimonijs Rom. Põt.

illarum Epistolarum haud esse constantem, sed nutare admodum, nunquam aliquem illarum citauit auctorem, vt fecit in reliquis, quorum fides constans esset Rom. Pont. Epistolis, Innocentij, Leonis, Gelasij, Symmachi atque Gregorij, citans ac nominans earum auctores, sed & magna cautela, quod sciret ex eis accepta, haud adeò haberi firma, curauit (vt ipse in fine testatur) eadem auctoritate Apostolica confirmari. Qui autem primus excepta ex eis decreta cum titulo edidit Roman. Pont. quorum nomine censerentur, fuit, quem diximus, Hincmarus Laudunen. Episcopus. Eum verò secuti sunt alij, vt qui sequenti sæculo scripsit, Burchardus, & alij; post ipsum, & omnium nouissimus Gratianus. At verò ex multis eas reddi suspectas Epistolas, quæ suis dicta sunt locis, satis est demonstratum, simulque ostensum, illis non indigere S.R.E. vt si falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur viribus, & priuilegijs cum etsi illis careat, ex legitimis germanisque aliorum Pont. Rom. Epistolis decretalibus satis superque corroborata cōsistat. Cæterùm quod excerpta ex illis capita à Benedicto Leuita primum, vt canonibus consentientia probata essent, vt ipse testatur, auctoritate Roman. Pont. quod & à posterioribus factum est collectoribus eadem vsu potius recipi contigerunt, quàm constanti ipsorum firmitate. Verùm quod his temporibus cum recens haberetur earum editio, nec perfectè in omnibus cognitæ essent, nondum subtilius examinatæ ea ex parte tantùm eas recipiendas negarent, quod extra corpus Canonum suo seorsum volumine positæ haberentur; hanc obiectionem ipsorum magni posse esse momenti Nicolaus considerans, dum reliquæ omnes Rom. Pont. extra positæ Decretales abolerentur vna ista sententia, rescripsit Epistolam Decretalem [a] magni ponderis, in qua primum exponit Ecclesiæ à Christo factam dispositionem in hunc modum, & his verbis. *Subiturus cælos, hanc (Ecclesiam) Apostolis commendauit, ac per eos tanquam hereditario iure successoribus eorum, nobis scilicet quos Pastores, & Episcopos, ac Pontifices super ipsam constituit, eius prouidentia curam indulsit, qua tenus pro patribus nati filij, & pro eis constituti Principes in omnem terram imitatores eorum essemus, sicut & ipsius Christi. Verùm & inter Beatissimos Apostolos (sicut, & ille magnus Leo scribit) & in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset deuotio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. De qua formam Episcoporum quoque est orta distinctio. Et magna ordinatione prouisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia; & rursus quidam in maioribus vrbibus constituti sollicitudinem eius susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil vnquam à capite suo dissideret.* Inde reprehendit Episcopos ausos, absque consensu Sedis Apostolicæ, Episcopum deponere, carcere, & exilio afficere, cum certum sit causas maiores, inter quas sunt maximè Episcopales, ad Sedem Apostolicam pertinere: denique differit de auctoritate decretorum, & Epistolarum Rom. Pont. & de priuilegijs Rom. Ecclesiæ, quæ conuelli non possunt, vt à Christo collata, & Rhotaldum enixe commendat, vt eum benigne, restitutum, suscipiant intentato anathemate illis qui quoquemodo molestiam intulerint. Quem recedentem ab Vrbe pluribus alijs voluit Apostolicis litteris abire munitum: in primisque ad Regem Carolum scripsit Epistolam, in qua maximè est detestatus Hincmari persecutoris contumaciam atque superbiam: de legitimè facta Rhotaldi restitutione eum reddit certiorem, atque demum, vt faueat ipsi ad suam Ecclesiam reuertenti, primum rogat, monet, ac nisi faciat excommunicationem cōminatur, hortatur rursum & monet, vt omnino cūret nonnulla, Ecclesiæ Suessionensis prædia, quibusdam in beneficium collata Episcopo restitui. *Scientes profectò,* (inquit,) *quia qui his rebus frui voluerit, & eas præfatæ Ecclesiæ reddere forte distulerit, nos hūc ab Ecclesiæ finibus anathematis nexibus reddimus extraneū, & sacrosanctis mysterijs sequestratum, veluti profanum eliminamus, & quasi rapacem, & impium, à contubernio fidelium procul dubio abijcimus.* Scripsit tunc pariter ad Hincmarū Rhem. Archiepis. Epistolam

Burchardus Can. collector. Gratianus collector nouissim⁹.

[a] *Epist.* 42.

Ecclesiæ dispositio.

Primatus in Ecclesia.

Causę Ecclesiæ maiores ad Sedem Apost. pertinent, vt Episcopales.

A acerrimis obiurgationibus plenã,[a] in qua hanc habet in fine monitionem. *Tandem aliquando vnum è duobus, quod vult frater tua, sibi à nobis, optione proposita, eligat, quia vtrumq; canonicum est, vtrumque ad Sedis Apostolicæ pertinet priuilegium, videlicet, aut quæ de sæpè fato fratre, & Coepiscopo nostro Rhotaldo dispositumus adimplens, in nullo refragatrix, sed executrix inueniatur, aut certè Romam coram nobis, seu sancta Romana Ecclesia, cum ipso conflictum sumptura, & pro hoc altercatura, properare fine dilatione maturet. Ita duntaxat vt prius ipse Rhotaldus cunctis ablatis sicut statuimus, recuperatis honoribus, & vires longo labore fessas priori valetudini redditas resumens diutius possideat, & suis omnibus perfruatur. Quod si neutrum sine procurata mora, fortassis agere voluerit, & resultare his, quæ de illo statuimus, solito more, vlterius curauerit, ab omni sit sacerdotali dignitate, Dei, per nos, iu-* B *dicio, & auctoritate Sedis Apostolicæ decreto, sequestratus, ita vt nunquam locum satisfactionis, aut ordinis restitutionem operiatur.*

[a] Epist. 41. Papa acerrimè scribit ad Hincmarum. Exautorat. Hierm. nisi pareat

Tunc scripsit etiam ad Suessionensem Ecclesiam, legitimum suum restituens absolutum Episcopum, addens & sacrum restitutionis Diploma.

Antequam autem perueniret in Gallias Rhotaldus, Carolus Rex ad Nicolaum scripsit de Rhotaldo, vt inerte, & inutili Episcopo: ad quem respõdens Nicolaus, *Miramur*, (inquit) *cur tantus Rex suasorijs verbis credit, & non magis nobis, qualiter de Rhotaldo obediat procurat. Desine ergo fili, & deceptoria verba depelle à corde tuo: incipeq; nostris monitis parere, vt excellentissima gloria vestra cum exultatione fructificet, & cum gaudio manipulos colligat, &c.*

C At post hæc nihil amplius scriptum esse reperitur contra Rhotaldum, quin potius acquieuisse, veniamque pro delicto Episcopos exorasse à Nicolao Papa: inter quos Franco Episcopus, magni nominis eius temporis vir, vnus ex his, qui interfuerant Concilio Siluanectensi, reatum suum per litteras confessus, quod non contradixit Episcopis iniustè causam Rhotaldi iudicantibus, ad quem extat Epist. Nicol. veniam dantis. Acquieuisse penitus iudicio Nicolai Papæ Hincmarum ipsemet testatur in Epist. ac Hincmarum Iuniorem Episcopum Laudunensem, ex qua ista recitat Frodoardus. *Quòd dicis te audire obloqui de iudicio Domini Nicolai Papæ: si de me dicis; mendacium dicis. Nam quod ille de Rhotaldo iudicauit, non contradixi, sed sicut ipse præcepit, obedire curaui &c.*

Episcopi tãdem cedunt Nicolao in causa Rhotaldi.

D Sic igitur tandem, sero licet, obtinuit, quod conatus fuerat Nicolaus, scilicet integram restitutionem Rhotaldi: nam per eundem Arsenium Legatum à latere, hoc anno missum, in suam Ecclesiam nullo obice fuit plenissimè restitutus, quam & tenuit summa pace, iam antea per noctem intruso, è medio sublato; Hicque finis iudicij in causa Rhotaldi.

Peruicit tandem Nicolaus restitutionem Rhotaldi.

Longissimam & luculentissimam Apologeticam Epistolam de tota hac causa Hincmarus Rhemensis scripsit ad Rom. Pont. ex Frodoardo in Annalibus descriptam. In qua, quæ obijcit, si vera non sunt, mirandum est de tam prompta eius in mentiendo audacia; vel si vera sunt, seque tam iustam (vt scriptis præse fert) aduersus Rhotaldum causam foueret, cur adeo refugerit iudicium Apostolicæ Sedis toties interpellatus litteris eiusdem Pontifi- E cis, cum vel per nuncium saltem ea obsignata Episcoporum, vel aliorum testimonio, ad iudicium tanto tempore Romæ ventilatum mittere, toties requisitus impigre debuisset. Verùm quæ ab ipso in Rhothaldum grauiora suis ad Nicolaum Papam litteris inferuntur, eo magis mendacij suspecta redduntur, quod ex ijs quæ dicta sunt, appareat in dicto sæpius Synodali conuentu contra eundem Rhotaldum, in quo omnia communi conspiratione Iudicum, & accusatorum aduersus eum sunt actitata, de illis, quæ primo loco ponenda erant, nulla, vel leuis saltem ab accusatoribus mentio facta est, vt inter alia, quæ ipse in hac sua habet Epistola, de sacris vasis suæ Ecclesiæ per ipsum dolo malo sublatis, ac distractis, de quibus nullam in tota causa à quoque delatam querelam audiuimus. In ea plura sunt obseruatione dignissima, præcipuè verò de cultu exhibendo erga Apostolicam Sedem. Post pluri-

Sedis Apostolicæ quantum deferẽdũ.

A

ma, & hoc dico, inquit, non, (*quod absit*) *praiudicans summa Sedis Apostolica, & Sancti Apostolatus vestri potestatem in aliquo, cui in omnibus sum, sicut rectum est, obedire paratus, sed quia summa auctoritati vestra obsequium praestare me puto, cum ea qua sentio, aut ad probationem, aut ad correctionem humiliter sapientia magisterij vestri pando, & Rhotaldi mores vobis intimare procuro, ne mea negligentia, qui eos noui, vos lateant quatenus certius, quod vobis placuerit, de illo vestra auctoritatis decernere valeat.* Post plura alia. *Mihi verò*, inquit, *necesse erit me taliter agere, ne toties auctoritatis vestra Epistolas excommunicationes intentantes, & obiurgationes, quas rarò, & magna necessitate fiendas in Apostolicorum virorum litteris legimus, ferentes, de reliquo accipiam, sicut istis diebus peccatis meis merentibus, frequenter accepi, quod si sanctitati vestra placuerit, non vobis opus agere in postmodum erit, donec Apostolica vestra iussio me inobedientem in aliquo contra Regulas sacras per contemptum (quod absit) inuenerit. Qui enim quare in Euangelio Dominus Centurionis fidem, dicentis, Dic verbo, & sanabitur puer meus, intelligit: considerat quam operatorium sit Episcopi, immò sicut in Paulo, in se loquentis Christi, quanto magis Pontificis Apostolica Sedis, & quam obediendum sit eius praeceptio, etiam sine vlla adiurationis adiectione cognoscit, &c.* Alia etiam plura continet, quæ non pertinent ad causam Rhotaldi.

Excõmunicationes raro in litteris Apost. virorum.

B

Quanti facienda iussio, dum excom. P.

Sed ad legationem Arsenij per Nicolaum Pontif. in Gallias adornatam redeamus. Dedit eidem legato litteras [a] ad Carolum, & Ludouicum Reges, expostulans, quod vocatos ad Synodum Episcopos continuissent. Alias quoque ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos, redarguens eos negligentiæ, quod segnes essent in commonendo Lothario. extant in Annalibus, ex codice Treuirensi. Quibus acceptis litteris Arsenius Legatus in Galliam profectus, humanissimè, & honorificentissimè est exceptus ab Episcopis Francis Regni Lotharij. Perueniens in Gallias Arsenius tanta potestate, & auctoritate vsus est, ac si idem summus Præsul aduenisset. Conuocatoque conuentu Episcoporum, Lotharium Regem alloquitur, vt vnum è duobus eligat, aut propriæ reconcilietur vxori abdicato Vualdradæ pellicis consortio; aut protinus anathematis gladio feriatur ipse, omnesque in hoc scelere fauorem præstantes. Hac necessitate compulsus, vel constrictus, vellet, nollet, Theutpergam Reginam in matrimonium recepit, interposito iurisiurãdi Sacramento, se illã, ita in reliquo habere, sicut æquitatis iura dictant, legitimam vxorem esse tenendam, nec eam à se separaret, nec ipsa viuente aliam super eam induceret. Post hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & S. Petri, & verbo Domini Apostolici Romam ire iubet, vt pro se rationem reddere studeat.

[a] *Epist.* 27.

C

Auctoritas leg. sed Apost.

Lothar. recipit Vxorem te. rore excom.

D

Engeltrudam vxorem quondam Bosonis Comitis à Sede Apostolica excommunicatam esse omnibus declarauit, quia proprium deseruerat maritum, & Vuangerum suum Vassallum in Gallias secuta fuerat. quam excommunicationem cũ omnibus qui aderant Episcopis renouauit. Post hæc eadem Engeltruda prædicta Arsenio in Vuormatia ciuitate se repræsentauit, in quo loco præfatus Episcopus Ludouico Regi occurrerat. Iurauit igitur in præsentia ipsius Missi Sacramentum in hunc modum.

E

Iuramen tũ Engeltrudæ nobilis fœm.

Ego. Engeltruda filia quondam Mattefridi Comitis, qua fuit vxor Bosonis Comitis, vobis Domino Arsenio Episcopo Misso, & Apocrisario summa Sancta Catholica atque Apostolica Sedis, & per vos Domino meo Nicolao Summo Pontifici, & vniuersali Papa iuro, immò per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum per 4. Christi Dei Euangelia, qua ore osculor, & manibus proprijs tango, quia amodo, relinquam illam malitiam, quam in pranominato Bosone viro meo exercui, & vt ouis qua perdita fuit, ad Sanctam Catholicam, sub eadem obligatione, qua Dominus Nicolaus Summus Pontif. & vniuersalis, Papa me obligauit, reuertar Ecclesiam, & in Italico Regno, aut vobiscum, aut ante vos, quoquomodo prouideritis, ibo & quidquid Dominus Apostolicus iusserit, & terminauerit adimplebo, & perficere non recusabo. Sed tam horribile iusiurandum.

A dum non adimpleuit, & Franciam repetiuit. Quod cum supradictus Arsenius cognouisset, Epistolam misit omnibus Archiepiscopis, & Episcopis, atque omnibus Sanctæ Ecclesiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neustriæ commorantibus, obtestans omnes per auctoritatem Dei Omnipotentis, & Beatorum Principum Petri, & Pauli ac Domini Pontificis & vniuersalis Papæ, vt nullus eam intra Parochiam reciperet, sed eam funditus ab omnibus Ecclesijs suis prædicarent excommunicatam, & ab omni Christianorum communione sequestratam, insuper & anathematis vinculo innodatam, & inter impias, & scelerosas damnatam, donec de pestiferis factionibus suis, atque perpetrato periurio ante Domini Apostolici præsentiam dignam acciperet pœnitentiam. ex Regi-
B none. Eiusmodi Arsenij Epistola extat in Annalibus ex citato codice Treuirensi. De hac legatione Arsenij, Annales à Pithœo editi, hoc habent. *Anno 865. Arsenius Episcopus Nicolai Papæ Legatus ob pacem, & concordiam inter Ludouicum, & Carolum fratrem eius, nec non Lotharium nepotem eorum renouandam atque constituendam missus est in Franciam, &c.* Ea de re extant Nicolai litteræ ad Ludouicum & Carolum communes, & ad Episcopos vtriusque Regni 25. & 26. atq; in hac de conseruando Ludouici Imperio illæso istam memoria dignam breuem habet exhortationem.

Permittatur ergo præclaro Imperatori quietem ducere vitam, atque tranquillam, & patruis suis nullam præsumptionem monstrantibus, Machæra vsum, quàm primum à Petri Princi-
C *pis Apostolorum Vicario contra infideles accepit, non cogatur in Christi fideles conuertere. Licet inquam ei per hereditaria Regna sibi iure deriuata, & Apostolicæ Sedis auctoritate firmata, & Summi Pontificis manu capiti superimposito diademate augustissimè decorata cum suis fidelibus, pie ac iustissimè gubernare. Sinatur omnino à Deo protectum imperium suum, quod cum benedictione & sacratissimi olei vnctione Sedis Apostolicæ Præsule ministrante, percepit ad exaltationem & quietem huius Sanctæ Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ licenter, ac rectissimè moderari. Alioquin quisquis contra huius vestræ salutiferæ commonitionis paginam agere fortasse præsumpserit, & aduersus iam fatum nostrum Augustum referre tentauerit, nouerit sibi in Deum omnipotentem, cuius Imperium terminum nescit, refragaturum, & Apostolatum nostrum vix competens sibi mi-*
D *nisterium releuaturum, &c.* At de Arsenij legatione, litterisque à Nicolao Pontif. scriptis satis. Porrò magis componendæ pacis causa inter Reges Francorum, & Ludouicum Imperatorem quam inter ipsos Reges eiusmodi legatio missa videri potest, si quidem Reges ipsi fœdus inierunt anno superiori, quod & hoc firmauerunt in villa Turissiaco, in quo conuentu, post multa de pace & concordia, circa crimen Lotharij, de quo consilium expetierat, conueniunt ei verum, & sincerum per suos Legatos dare.

Exhortatio Papæ ad RR.

Papa gladium præbet Imp. c. infideles. Imp. iniungitur & conatur à Papa.

Eodem pariter anno Seufredum Placentinæ sedis Antistitem à sede propria, cuiusdam Pauli Diaconi perfidia pulsum, per Legatos suos idem Papa sedi suæ restituit, & eundem
E Diaconum correptum iussit eandem sedem nunquam nec viuo, nec mortuo Seufredo repetere vel recipere. Ex Anastasio, qui subijcit de ædificijs eodem anno Romæ constructis in vsus pauperum excubantium ad limina Apostolorum, restaurata forma aquæ ductus, per quam aqua copiose ad Ecclesiam Beati Principis Apostolorum in omnium vsus est deriuata. Ostiensem quoque vrbem à Gregorio Papa aduersus Sarracenorum inuasiones extructam, sed dirutam, restaurauit, & muniuit, præsidio imposito. Iam ad res Orientales conuertamur.

Placentinum Episcopum à suo Diac. pulsū restituit Papa. Nicolai fabricæ.

Hoc pariter anno Michael Imper. Michaelem Protospatharium Romam misit Legatum ad Nicolaum Pontificem. legatio hæc fuit planè indigna Imper. & ipso Pontifice, barbara, proterua, & contumeliosa, litteras deferens Imperat. ad Pontif. plenas iniurijs, obtre-

Legatio Imper. ad Papā barbara, & impia.

stationibus atque blasphemijs, dignas, quæ ab impio Photio, nomine Imp. nō ab Imp. scriptæ putentur, quantumuis etiam ipse Imp. fuerit omnium perditissimus, & vita solutissimus. Non extant ipsæ quidem blasphemæ litteræ, nam Synodalis sententiæ publico decreto fuisse igni traditas, quę sumus dicturi significant. Rescripsisse verò [a] Nicolaum hoc item anno ijsdem datis litteris declaratur, & eo tempore cum idem Sanctissimus Pont. ægrotaret, ipso interea legato Protospathario proterue agente, nec, vt conualesceret Pontifex, sustinente. Cùm ipse Pont. ne absque litteris suis reuerteretur eam scripsit ægrotans epistolā, & licet valde prolixam, breuiorem tamen, quam oportuisset, si ad omnia ab Imp. contumeliose scripta per singula respondere voluisset. Cùm tamen ipse, Christiana imbutus sapientia, proprias iniurias contempserit, ad ea sola respondens quæ aduersus Rom. Eccles. & sanctos Patres ab eo temere fuissent procaciterq; iactata. Legat, qui volet, epistolā planè Apostolica sapientia, magnanimitate, Maiestate dignā, cuius nos hic capita tantum attingemus. A B

[a] Epist. 8.

Capita quædam responsionis Nicolai ad Michaelē Imp. Qualescunque sint sacerdotes audiendos: Longe abesse, vt Imp. iubere possit Romano Pont. Calumniantem linguam Latinam redarguit, illud obijciens, in Constantinopolitana Ecclesia Latine primum Epistolam, & Euangelium in stationibus legi solita: Damnatos, & excommunicatos iudices esse non posse: Episcopos à subditis suis non esse iudicandos: Superiorem ab inferiori iudicari non posse: Synodis Imperatorem interesse non oportere nisi vbi de fide agitur: Sedem Apostolicam refugium esse Catholicis: Omnes Synodos egere authoritate Rom. Pont. Priuilegia Rom. Eccl. esse perpetua; & nullam Synodum illi priuilegia contulisse, cui omnia Dei sermone erant concessa: Omnium nationum gentes ad limina B. Petri quotidie properare: Romanæ sedis iudicium esse omnium maius: Primatum Rom. Pont. esse inuiolabilem: Negat mittendos quos postulat Imperator: Ius nullum eum habere affirmat in monachos; Contemnit minas Imp. excindendæ Vrbis: Insultat vasne comminanti; Exprobrat ignauiam: Indulget vt iudicata causa Ignatij iterum Romæ iudicetur: Admonet ab exemplis: quam immane scelus sit Pontifici non obedire: denique côtestatur, quod si perstiterit in pertinacia, primum quidem ex vniuerso Occidente coacto Concilio ipsum & omnes eius inobedientiæ participes diri anathematis vinculis innodandos. Deindè verò consentientibus Coepiscopis damnāda omnia scripta aduersus Ignatium Patriarcham facta, & ipsam epistolam, in stipite, videntibus cunctis, suspensam, vasto supposito foco ad vituperium ipsorum, corā omnibus nationibus, quæ penes memoriam Sancti Petri multipliciter inueniuntur, esse comburendam. *Destruite ergo vos*, inquit, *& dissipate illa; alioquin à nobis fore destruenda, seu funditus dissipanda, modo, quem prædiximus, antenoscite, &c.* C D

Priuilegia Rom. Eccl. non ab omnibus sed à Deo.

Trāslatio corp. SS. in Galliam. Eodem anno corpora sanctorum Eusebij & Pontiani in Gallias fuisse translata, Nicolao annuente, tradit Sigebertus in Chronico.

Campanę primum à Ven. ad Græcos missæ. Ad hunc quoque annum referunt scriptores prosequuti res Venetas, ærea instrumenta quæ campanas dicimus, vsui esse cæpisse Gręcis, missis ipsis à Duce Venetiarum Vrso Patriciaco ad Michaëlem Imp. E

S. Ansgar. Dan. Apostol. obit. Hoc eodem anno magnus ille Danorū, & Suecorum Apostolus S. Ansgarius ex hac vita feliciter ad cœlum migrat. de quo Adam, vetus historicus. [b] Superuixit autem post illam plenariam Hamaburgh, & Bremæ copulationem annos septem, sedit annos omnes triginta quattuor, cuius depositio summa veneratione colitur, 3. Non. Febr. obijt anno D. 865. Indict. 13. qui est Ludouici Imp. 2. 26.

[b] lib. 1. c. 31.

Eadem die, qua ipse commendatus est Rimbertus Diaconus eius, à clero simul, & populo electus est. Qui etiam vitam S. Patris veridico sermone describēs, more B. Ioannis, quasi de alio scribens, innuit se fidelissimum eius discipulum testimonium perhibere sanctitati, quam cognouerat in viro Deo: Hunc librū ille ad fratres cœnobij direxit, nouæ Corbeiæ,

beatificans

A beatificans illos, quod talem miserint,& nobis gratulans, quod talem suscipere meruimus pastorem &c. De successore subijcit,ipsum pallio donatum à Nicolao Rom. Pont. cuius & vita extat. [a]

[a] 4. Febr. apud Sur.

Christi Annus	Nicolai Pap.	Ludouici 2.	11.	Impp.
866.	9.	Michaëlis 3.	25.	Indict. 14.

QVo tempore,superbo schismate ab Ecclesia Romana diuiditur, & in eã armatur perfidus Michael Imp. Alter Michael Rex Bulgarorum,dato nomine Christo honorificentissimam legationem,hoc ipso anno, mittit ad Nicolaum Pontif. sicque dum spernitur ab Imperatore Petri sedes,à Rege quæritur & honoratur. Rex igitur Bulgarorum Michael fidei sanctæ doctrinam agnoscens, baptizatus legatos suos cum non paruis muneribus,ad Summum Pontificem misit,exquirens,quid se facere salubrius oporteret,& quid erga reliquum Bulgaricum,adhuc Baptismo sacro carentem populum, vt fidei sacramenta perciperet, agi deberet; quod Beatissimus audiens Papa, magna repletus lætitia, ingentes Christo gratias egit,& retentis honorificè apud se Bulgarici Regis legatis,Sedis Apostolicæ Legatos Paulum Populoniensem, & FORMOSVM PORTVENSEM magnæ sanctitatis Episcopos,bene monitos, & instructos ad prædicandum illi genti,misit. Cum quibus,quoniã per Bulgaricum Regnum iter Constantinopolim vsque terra téditur,Legatos alios misit, Donatum Episcopum Ostiensem,Leonemque presbyterum S.R.E.& Marinum S.Sedis Diaconum,vt de Ecclesia Constantinopolitana sibi plenè referrent; hæc ferè ex Anastasio, & Nicolai Epistola [b] ad Hincmarum.

Bulgarorũ legatio ad Rom.Põt.

Legatio sedis Apost. in Bulgar.

Legatio sedis Apost. Constantinopolim.

[b] Nicol. ep. 70.

Quod ad Christianitatem Bulgarorum spectat, ex ijs quæ superius dicta sunt,liquet iam pridem fuisse nonnullos ex ipsis consuetudine Christianorum, abdicata Gentilitate,& Idolorum cultu,Christianos effectos; cuius rei causa accidit,vt ob diuersitatem religionis, non ciuili tantum,sed domestico bello ijdem Bulgari inter se inuicem altercarentur, Gẽtilibus in Christianos tumultuantibus,& Christianis cultores Idolorum arguentibus: atque illud B proxime,vt cum Rex coëgisset baptizari omnes Gentiles,illi aduersus Regem rebellantes, in ipsum & Christianos omnes arma mouerint, fueritque aduersus eos certandum magno discrimine, vt apparet ex Nicolai Papæ litteris ad ipsorum consultationes, respondentis,his verbis: [c] *Igitur referentes,qualiter diuina clementia Christianam religionem perceperitis; qualiterq; populum vestrum baptizari omnem feceritis;qualiter autem illi postquam baptizati fuere, insurrexerint vnanimiter,cum magna ferocitate contra vos,dicentes: Non bonam vos eis legem tradidisse, volentes etiam vos occidere,& Regem alium constituere. Et qualiter,vos,diuina cooperante potentia, aduersus eos præparati à maximo vsque ad modicum superaueritis,& manibus vestris detentos habueritis,qualiterq; omnes Primates eorum, atque maiores,cum omni prole sua gladijs fuerint perempti; mediocres vero,seu* E *minores nihil mali pertulerunt. De his nosse desideratis, qui vita priuati sunt, vtrum ex illis peccatum habeatis &c.*

Bulgari ob religionis diuersitatẽ conuertũt. Bellũ ciuile Bulgar.

[c] Nicola. resp. ad cõsult. Bulg. cap. 17.

Rex Bulg. Christianus infideles Bulg. superat.

Ex alijs eorundem consultationibus pariter intelligitur, subdolos quosdam operarios ad eos ex Græcis,siue Armenis aduenisse, & inter alios Græcum, qui se finxerat sacerdotẽ, vt constat ex Nicolai responsione ad 14. consultationem. Licet autem Barbari, & rudes adhuc,tamen nonnulla mentiri Græcos fuerunt odorati,vt inter alia,illud de chrismate iugiter apud eos manante,de quo consuluerunt ipsum Nicolaum Papam. [d]

[d] Cap. 94. consultat.

Quod verò permixtis Græcis Armeni,non vnam eandemque fidem illis annunciarent, cum vnum sit Euangelium,& vna veritas; optantes illi quidem de fontibus Saluatoris aquã haurire puram: ab Ecclesia primaria,Petri sede, Romano Pont. eam accipere deliberantes,

eam quam diximus legationem instituere, vt ex Nicolai ipsius responsionibus apparet, vbi A
[a] resp. ad consult. Bulg. cap. 106.
ait. [a] *Postremo deprecamini nos suppliciter, vt vobis quemadmodum cæteris gentibus, veram & perfectam Christianitatem, non habentem maculam aut rugam largiamur, afferentes, quod in patriam vestrā multi ex diuersis locis Christiani aduenerint; qui, prout voluntas eorum existit, multa, & varia loquuntur, id est Græci, & Armeni, & ex cæteris locis.* Sed & illud petierūt vt Patriarcha illis ordinaretur. Verùm Nicolaus non annuit, sed respondit. [b] *Requisistis, si liceat in vobis Patriarcham ordinari: sed de hoc nihil definitiuè respondere possumus, priusquam legati nostri, quos vobiscum mittimus, reuersi fuerint, vt nobis, qua inter vos multitudo sit, & vnanimitas Christianorum, renuntient. Nam interim Episcopum habetote: & cum cremento diuinæ gratiæ, Christianitas vbi fuerit dilatata, & Episcopi per singulas Ecclesias ordinari: tunc eligendus est inter vos vnus, qui, si non Patriarcha, certè Archiepiscopus appellandus sit, ad quem omnes concurrunt &c.* Porrò ipsos necdum habuisse Episcopum, illumque fore ordinandum suo tempore ab ipso Rom. Pont. eiusdem Nicolai respōsiones significare videntur. [c] Sic igitur centum & sex responsionibus Nicolaus Pontifex, totidem ipsorum, cōsultationibus satisfecit, vna epistola ad eos scripta legatis data, vna cum pluribus libris, qui necessarij esse viderentur, ad imbuendam ipsam Ecclesiam &c.
[b] ad c. 72.
B
[c] c. 106. ratio. P. ad cōsult. Bulgar.

Legatio Pap. Constantino polim.
[d] epist. 9.

Iam veniamus ad legationem missam Constantinopolim. Dedit nominatis Legatis in primis litteras ad ipsum Michaelem Imp. quarum est exordium. *Quanto maiora sunt beneficia Dei &c.* Quibus monet in primis eum Christianæ humilitatis esse debere cultorem vtpotè Principibus necessariæ. Ob idque monet, vt legatos audiat, & litteras legat. Subijcit his querelas de Ecclesia Constantinopolitana sub ipsius Imperio pessundata, cui mederi, & auxilio præsto esse Pontificis Romani præcipuè muneris sit. Repetit sæpè suis litteris, inculcatque causam Ignatij, quàm multipliciter in ea peccatum sit insinuat, docetque ex sacris Ecclesiæ legibus: ob idque Gregorium Syracusanum, sententia Rom. Pont. è gradu depositū, nequaquam potuisse restitui per sentētiam Imperatoris, vel alicuius alterius hominis. Monet post hæc latius prosequutus, de cōburendis litteris blasphemis, anno superiore ab ipso conscriptis: vtque Ignatium, Photiumque Romam mittat ad iudicium integrandum. Quod verò memoria retineret quam malè habiti fuissent legati superiori legatione missi Cōstantinop. quos, præter innumeras contumelias coëgerint præuaricatores effici: enixis precibus eosdem commendat, saluberrimaque simulque terribili admonitione claudit epistolam. D cuius particulam inserere libet. *Siquidem nos,* inquit, *ô tranquillissime Imp. illos non ad synodum celebrandam, non ad lites, & contentiones excitandas direximus, sed, vt seruata Apostolicæ sedis reuerētia, restaurationem Ecclesiæ Constantinopolitanæ status sui recipiat, pax & vnanimitas sanctis Ecclesiis, & Imperio nostro reddatur, atque perpetuus Deo propitio, tēporibus custodiatur &c.* & paulò post. *Vnde & pietatem vestrā obsecramus & coram Deo, & Angelis eius contestamur, vt obediatis nobis, & nos in hac vita potius audire curetis, hortantes atque rogantes, quam Beatum Petrum cælestis regni clauigerū in futuro sentiatis accusantem atque damnantem. Nam si nos non audieritis, ipse contemnitur, cuius vices gestamus, & auctoritate clamamus. Porrò si illum contemnitis, ipsi iam considerate, quid de vobis erit, vel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta sublimitate positi, per exemplū vestrum cūctis subiectis vestris vltimi exitus præcipitiū demonstretis; non solum aūt in præsenti tempore, verum etiam in futuro, Imperatoribus videlicet, & cunctis mundi Principibus, necnon & omnibus omninò fidelibus. Exhorrescite igitur &c. Ista nos pro salute vestra prosequimur & exigimus. Vnde ne irascaris si te tantum diligimus, vt temporale Regnum, quod assecutus es, te velimus habere perenne; & qui imperas nūc hominibus, regnes cum Christo, & qui cras moriturus es, vitam percipias, & gloriam æternam* Prophetice hoc Nicolaus de morte, nam nondum euoluto anno miser occisus est.

Obsecrat P. Imper.

Qui Papā non audit negligit Petrum.

E

[e] ep. 10.
[f] ep. 11.

Dedit eisdem Legatis epist. [e] ad omnes Episcopos C P. nae subiectos Ecclesiæ, eiusdemq; clerum. Adiecit alias ad Photium omnium malorum auctorem; [f] cuius enumerat præuari-

cationes,

A cationes, monet & hortatur ad potentiam. Scribit & ad Barbam iam Cæsarem creatum,[a] redarguens, & prouocans ad pœnitentiā. & exhortās vt legatis, & Ignatio faueat. ad quem illa habet ex Gregorio. *Sicut autem tunc Neophytus dicebatur, qui nuper in sanctæ fidei erat conuersatione plantatus, sic modo Neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacros irrepserit.* [b] Scripsit pariter ad Ignatium de Photij exautoratione & damnatione, & ipsius restitutione.

Denique ad decus illud, & ornamentum sanctarum fœminarum, matrem Imperatoris, adhuc superstitem, [c] & in fornace tribulationis diu excoctam, atque probatam, aurum purissimum redditam, ab Imperio à filio pulsam, & in monasterium cum filiabus detrusam B Theodoram Augustā, quam multis ornat præconijs. hanc haud diutius post hæc superstitē post obitum relatam inter sanctos, Græcorum Menologium ostendit. Itemq; ad Michaelis vxorem Eudoxiam[d] illi iustam Ignatij causam commendans, alias quoq; ad Senatores.[d]

Hoc eodem anno Ludouicus Imper. ingenti comparato exercitu aduersus Sarracenos mouit, qui ex Africa venientes, vt Regino, vel ex Apulia, quam iam ante occuparāt, vt Leo Ostiensis, [e] tradunt, Beneuentanam regionem inuaserant, omnia cædibus, rapinis, incendiis vastantes. à quibus primo congressu superatus, post ingentem de illis victoriam retulit, potitus eorum castris. Indeq; Barium contendens quatuor annis obsessam, cœpit, & Sarracenos cum ipsorum Principe trucidauit. hic impius Sarracenus deprædatis Ecclesijs & Mo- C nasterijs, in calicibus sacris potabat, & thuribulis sibi incensum adoleri curabat. Qui Ludouicus Imp. B. Benedicto piè culto, & eius Monasterio duobus fundis donato, & confirmatis antiquis donationibus, cum apud illud Monasterium fermè annum commoratus esset corpus Sancti Germani Episcopi, (de quo suo loco multa superius) inde sublatum in Galliā detulit. hæc & alia plura Ostiensis de Ludouici expeditione.

Quod autem ad Nicolai Pont. partes pertinet, litteris suis hortatum esse Francorū exercitum, ex fragmento illarū, quod recitat Gratianus, [f] possumus intelligere, quod sic se habet. *Omnium vestrū nosse volumus charitatē, quoniā quisquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine mortuus fuerit, Regna illi cælestia minimè negabuntur.* Porrò non aduersus Sarracenos tan- D tum, præliandū est, sed etiā aduersus malos Christianos bona Ecclesiæ occupantes: nam ad Episcopos Galliarū scripsisse reperitur Nicolaus, his verbis. [g] *Quia etiam præfato fratri nostro, filijsq; Treuerensis Ecclesiæ, illiusq; defensoribus, hæc in mandatis damus, vt spirituali simul, & materiali gladio tamdiu malignos illos eorumq; fautores insequantur, quousq; cum integritate possessiones, vel quæcunq; res ecclesiasticæ hoc facto, vel quocunq; pacto distractæ, seu direptæ sunt, reuocentur.* Verū ista fieri non debere per sacros ministros, qui Deo & non sæculo militare debent, idem ad Carolū Francorum Regem scripsit. [h]

Eodem anno cum Vualdrada Lotharij Regis concubina visa esset elusisse Apostolicam sedem, vtpote quæ pollicita fuerat Romam se conferre expiationis causa delicti; & ingressa E in Italiam, retro in Gallias remeasset, quamuis coacta in Italiam redijsset, vbi nulla signa pœnitentiæ ostēdisset, sed tam ipsa, quàm etiam Lotharius traducere videri possent Romanam Ecclesiam, cuius præcepta, quæ perficere promisissent, hactenus ludificassent: ipse Nicolaus Pont. non amplius differendum ratus, eandem conuocata Ecclesia publicè excommunicat, hoc eodem anno 4. Non. Febr. De qua sententia in ipsam lata voluit per suas litteras Apostolicas [i] reddi certiores omnes Galliarum Episcopos. Scripsit [k] rursus ad Episcopos in Regno Lotharij constitutos. Lotharius autem vt hæc accepit, ad placandum Nicolaum Pont. curauit, vt Aduentius Metensis Episcopus, in excusationem ipsius, de his, quæ in eum obijciebantur ab ipso Nicolao, ad eum litteras scriberet quàm efficacissimas. [l] In

quibus,

[a] epist. 12. [b] epist. 13. Theodora Imp. mater S. fœmina. [c] epist. 14. [d] epist. 15. [d] epist. 16. [e] lib. 1. c. 37. 38. Ludouic. Imp. Sarracenos superat. Bariū capit, post 4 ann. obsidionem. S. Germ corpus defertum in Gallias. [f] 23. q. 1. c. omnium. Pugnantib. c. infideles. Papa regnum cœleste promittit. Non solū infideles, sed & sacrilegi Christiani armis persequendi. [g] 11. q. 6. c. quia etiam. [h] 23. q. 8. c. reprehensibile. Vualdrada pellex Lotharij. excommunicatur.

[i] Ex Cod. Treuir. [k] epist. 49. [l] Ex Cod. Treuir.

Episcopi conatur satisfacere Papæ de Lothario Rege.

quibus, inter cætera, hæc habentur. *Interea per inseparabilem Sanctam Trinitatem nos omnes pariter obsecrantes, terribiliter monuistis, vt litteris nostris, sine mora, per Legatos nostros idoneos directis, vobis veraciter indicemus, si secundum iuramentum præstitum corā Misso vestro noster senior, cū Theutperga conuersetur, & si illam ita tractet, quemadmodum Rex legitimè sibi coniunctam debet tractare Reginam &c. Verùm noster senior Lotharius gloriosissimus Rex saluberrimam, & continuam Beatissimi Apostolatus vestri admonitionem humiliter atque obedienter excipiens, iuxta decretum excellentiæ vestræ, postquam reuerendissimus legatus vester Arsenius Episcopus, & Apocrisarius vestræ S. sedis à nostris finibus remeauit, nullum omninò accessum ad Vualdradā habuit, sicut multorum fatetur assertio, & multorum testimonium adstipulatur, & vt nos veriori experientia inuestigare valuimus, in nullo prorsus colloquio per tactum vel visum illa frui voluit, vestris per omnia de illa obediens decretis: memor itaque, Vualdradam protinus ipsis in partibus, iuxta vestram præceptionem, per internuncios iter agere iussit, & modis omnibus satisfactionis, & salutis suæ remedia à vestra pia solicitudine studiosissime, ac continue quærere præcepit. Igitur Theutpergam Reginam noster senior ad præsens ita tractare cernitur, sicut Rex coniunctam sibi debet tractare Reginam, videlicet ad diuinum officium pariter honorificè comitantem, & in mensa regia simul conuenientem, atque vt relatio innuit, coniugalis habitus debitum soluere hilariter prætendit.* & post pauca. *Qui sunt autem illi, qui vobiscum sentientes adulterii nullum consentiunt præstare fauorem solus ille nouit, qui corda rimatur arcana &c.*

Papa minatur Regi amissionē R. gni.

[a] Ex Cod. Treuir.

Lotharij summissio erga Papam

Sed & quod minaces valde ad ipsum Lotharium Nicolaus Papa litteras scripserat, quibus & Regni iacturam fuerat interminatus; ipse ad eum summissas admodum & officij plenas[a] reddidit. quibus cum se in primis excuset, Cancellarium Regni ad ipsum dirigit, qui præsens de omnibus satisfaciat. Post aliqua, de sua deuotione erga sedem Apostolicam, hęc habet, *Sed quid non modicè plangimus, vestra piæ Paternitatis circumspecta solicitudo vltra quàm nobis necesse esset, æmulorum vocibus credula, paternas increpationes nuperrime, & inopinatè excepimus &c.* Post alia. *Quapropter, inquit, quamuis non corpore, spiritu tamen præsentes, solo tenus ad vestra sacra vestigia, prouoluti humiliter precamur, vt accusatores nostros, qui non manifestè sed occultè, nostram serenitatem, quantum in ipsis est, lacerare in vestris auribus, auidissima cupiditate illecti, non cessant, ex diuina & vestra auctoritate accersiri placeat, vt in vestra præsentia, rei veritas probabiliter ac legaliter pateat &c.* Et rursum post alia. *Quamobrem cernuo lumine vestram affatim deposcimus Paternitatem, vt dum nos vobis Missisque vestris, vt ita dicamus, Maioribus seu Minoribus per omnia, super omnes coæquales nostros obedire volumus, non aliquem nostris, Deo miserante, consimilem super nos extollere, aut terræ præponere vestræ libeat Paternitati; ne fortè ipsi talem contra nos moliri velint causam, quàm tolerare non valentes, pro regio munimine, inter nos aliquod scandalum euenire possit. Nam si vestra Paternitas aliquid nobis nunciare decreuerit, legatos, aut certè litteras mittere placeat; præsertim cum nūquam vestræ Beatitudinis iussa despexerimus; sed modis omnibus veneramur, amplectimur atque diligimus: nulli prorsus huiusmodi subiecti esse volentes, nisi Deo & S. Petro ac cæteris sanctis, vestræque Paternitatis culmini &c.* Post pauca alia. *Præterea quicunque vobis hoc dixit, quod ego, postquam Arsenius à nobis separatus est, cum Vualdrada in aliquo loco conuersatus fuerim, aut postquam ab Italia reuersa est, vllum mutuum accessum, tactum vel visum inter nos habuerimus, penitus mendacium est &c.*

Cum autem Lotharius in suis epistolis, de falsis accusatoribus quæritur, Carolum Caluum patruum suum intelligit, qui inhiare vniuersi Regni Francorum monarchiæ, pluribus signis ostenderat, quod & post mortem ipsius Lotharij re ipsa omnibus patefecit. Cùm vero Episcopi, qui in eiusdem Lotharij Regno essent, id persentiscerent, & vane sperare Carolum in populi, & Episcoporum defectione scirent, quàm essent animo constanti erga suum Regem, datis litteris[b] ad episcopos in Regno Caroli constitutos, significarunt.

[b] Ex Cod. Treuir.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa indicit CONCILIVM SVESSIONENSE in Gallijs celebran-

A celebrandum, de clericis ab Hincmaro Rhem. Archiepiscopo depositis, cuius rei gratia litteras [a] dedit ad Henricum Turonensem Archiep. Post hæc Nicolaus ad omnes Episcopos, qui ad ipsam Synodum Suessionensem conuenissent, aliam dedit epistolam, [b] qua cuncta, quæ per Hincmarum aduersus Rhemenses clericos gesta essent, in superiori CONCILIO itidem SVESSIONE celebrato, de quo superius dictum est, confutans eum, & conuincens multipliciter iniqua falsaque fuisse, dissoluit. Epistola quidem magni momenti est, qua Concilium confirmatum à Benedicto Papa, Nicolai præcessore dissoluitur. Sed magna Pontificis cautione, dum in priuilegio inserit illud, SI ITA EST, NOSTROQVE VT SCRIPTIS PRAESVLATVI INTIMASTI, ET GESTORVM SERIE DEMONSTRASTI, RATAS EASDEM QVIDEM DEFINITIONES APOSTOLICA
B PROMVLGAMVS FORE AVCTORITATE, quæ verba Nicolaus in sua epistola asserit corrupta, per additionem & detractionem. Legat qui volet in annalibus, & in Tomo 3 Decretalium epistolarum, nam earum prolixitas dissuadet eas epitomæ inserere. Rescripsit idem Pontifex ad Hincmari litteras eodem argumento, imo totidem ferme verbis, quibus conceptæ sunt recitatæ modo ad Synodum litteræ, addens interdum aliqua in detestationem perpetratæ falsitatis in deprauandis Apostolicis missis à Benedicto Pont. litteris, quarum exemplar haberetur Romę vna cum alijs eiusdem Pont. monumentis in Archiuis optime custoditis &c.

[a] ex Biblioth. Fabri Paris.
[b] ep. 46.

Concilium à Bened. Pap. confirmatum à Nicolao dissoluitur.

In hac eadem Synodo Suessionensi lecta est epistola Nicolai Papæ de excommunicatio-
C ne Guntharij, & Theutgaudi Archiepiscoporum, vt fautorum adulterorum, quique Ingeltrudam vxorem Bosonis adulteram, non solum non excommunicassent, vt à Benedicto Papa, & à Nicolao ipso per multa fuerant iam tempora moniti. & terroribus conuenti; Verum etiam à Nicolao cum suis complicibus, & fautoribus iam anathematizatæ, adeo, post sibi intimatam sententiam, in ipsam, ab eo prolatam, fauore consenserunt, vt in suis illam diœcesibus degere, & ecclesias intrare, & cum fidelibus in locutione, & cibo ac potu communicare permiserint &c. Contestatur item omnes sub diuinæ maiestatis intuitu, & interdicit, vt nullo modo eorum contagione corrumpantur &c.

Guntharius, & Theutgaudus Archiep. excommunicati.

His omnibus & alijs in Synodo absolutis, scripta est ab Episcopis Synodalis epistola
D ad Nicolaum Rom. Pont. qua eum de rebus in Synodo gestis certiorem reddiderunt &c. Scripsit item ex eadem Synodo priuatas tamen litteras ad eundem Nicol. Pont. ipse Hincmarus Archiepiscopus Rhemens. Scripsit tunc pariter ad eundem Pontificem Nicolaum Carolus Rex [c], ad quem rescripsit Nicolaus [d] epistolam, quæ cusa extat; adiecit, & alias ad restitutos clericos hortans eos ad debitam reuerentiam, & humilitatem exhibendam suo Episcopo Hincmaro.

[c] ex Biblioth. Fabri Paris.
[d] ep. 52.

Hoc eodem anno Nicolaus Papa, cum audisset Aquitanicas ecclesias in Gallia diram adhuc pati persecutionem à Ducibus eam Prouinciam tyrannice occupantibus, ad eos litteras scribit, admonens, vt ab huiusmodi sacrilegis facinoribus cessent, sed & ablata resti-
E tuant, immo, & quæ à Regibus in beneficium acceperunt ecclesiastica bona (quod non licet reddere debeant. In quibus post aliqua. *Quamobrem vos rogamus, inquit, & obtestamur, vt, ab ista tyrannide remoti sua singulis, domino sacratis locis, sine dilatione reddatis: ita vt nihil ex his apud vos retineatis, nisi qua forte propria voluntate Rectorum quorundam sacrorum locorum legaliter acquisistis, ita vt etiam illa sub omni integritate restituatis, qua simplicitate vel desidia faciente Rectorum venerabilium locorum de alijs, qua sunt semper in vsu, & iure perenni sacratis locis collocata, vos constat ordine non bono tulisse, & hactenus contra Domini leges illa posidere probamini, similiter autem, & de his hortamur à vobis fieri, qua Reges quomodocunque à sanctis locis aliquo tempore abstulerunt, & nobis in beneficium contulerunt, quod iustum non fuit nec est; & quis quis ex his sibi vindicat,*

Ecclesiast. bona restituenda.

dicat, Dominum inde sine dubio habebit iudicem, & vltorem. & post pauca *Itaque quoniam horrendum est incidere in manus domini viuentis, admonemus vos, & hortamur, & tanquam diuina praesentia protestamur, vt res Ecclesiarum, quas iniuste retinetis, eisdem sanctis locis sine cunctatione, & mora reddatis. Et deinceps nec eas, nec alias ab ijs locis surripere praesumatis. Si quis autem vestrum nos audire contempserit, & quae salubriter suadere vobis nitimur, obedienter perficere, ac sine dilationis studio minime obseruare curauerit, omnipotētis Dei & Beatorum Apostolorum praecipue Petri, & Pauli auctoritate, quos in nobis contemnit, simul per eos, & nostrae mediocritatis sententiam venerandi corporis, & preciosi Sanguinis Domini nostri Iesu Christi communione penitus priuatus existat. Si autem resipuerit, & his, quae per huius epistolae textum dicimus, obedire studuerit; & communionem Christi mysteriorum, & benedictionis gratiam, & salutem consequatur aeternam.* B

Decretū de electiōe ni. Episc.

Inter Nicolai epistolas reperta sunt vetera monumenta de facta electione Redonensis Episcopi, & decreto eius tunc confecto, & alijs ad eam spectantibus, quae ex parte hic describenda putauimus.

Anno Incarnationis Iesu Christi Domini nostri 866 Indictio. 14. anno potentissimi Regis Caroli 27. tertio Kalend. Octob. in Parochia Turonensi ordinauimus, & ad Pontificalem sedem Redonensis Ecclesiae consecrauimus Electrannum, electione, atque decreto cleri, & plebis eiusdem ecclesiae. Nos in Dei nomine Antistites Herardus Turonica Metropolis, Actardus Nannetensis atque Rotbertus Cenomanensis, cum consensu & litteris ceterorum dioecesanorum habito, apicibus praemonitionum dicti gloriosi Regis Caroli, huiusmodi statuto, & paternae commonitionis decreto ipsi viro allato, vt canonicis sanctionibus quantum diuina suffragauerit pietas, libenter obtemperet, & ab illicitis ordinationibus, vt pestem simoniacae haeresis deuitet, abstineat, Concilia quoque sacris praefixa canonibus, certis sibi designata temporibus celebrare procuret, atque matri suae Metropoli debita reuerentia se subijcere non negligat, & iuxta Sanctissimorum Patrum regulas nihil nisi quae ad propriam pertinent ecclesiam, extra eius consensum pertentet. Haec ergo aliaq; ad institutionem, & informationem fidelis viri fratris, & filij nostri Electrannij die praefixo, verbo pariter, & stylo promulgantes, Pontificali hunc infula adornantes. sacraq; editione more sanctissimae Ecclesiae dictantes, & baculo decorantes, sanctissimae Redonensi Ecclesiae Pontificem eum ordine praefecimus, & Paternè cathedralis solio sublimantes confratrem, consacerdotem, & comparticipem in regimine, & gubernaculo ecclesiae sanctissimae nobis ex integro in Dei nomine effecimus, manuum quoque admotionibus confirmamus. Inde decretum electionis: mox sequitur professio fidei ordinandi &c. D

Christi Annus	*Nicolai Pap.*	*Ludouici 2. 12.* / *Michaelis 3. 26.*	*Impp.*	*Indict.*
867.	10.			15.

Legati in Bulgariam missi gratissime, & deuotissime sunt excepti. Rex, pulsis omnibus alienigenis à suo Regno, solos Apostolicos praedicare voluit, vnumque ex eis Formosum, vita & moribus, Episcopum, sibi dari Archiepiscopum expetijt.

Noua legatio presbyterorū in Bulgar.

Noua quoque legatione presbyteros ad institutionem Gentis postulauit, quos Nicolaus Papa laetissimus, plurimos & probatissimos misit, ex quibus qui dignus inueniretur, Archiepiscopus eligeretur, Romamque consecrandus mitteretur. Ex Anastasio. qui de legatione Constantinopolitana prodit iussu Michaelis Imperat. non permissos progredi Constantinopolim, in itinere iniurijs, & probris affectos, post 40. dies Romam irrita legatione, reuersos esse. de qua prolixior est narratio in Nicolai epistola ad Hincmarum. E

Celebrata est hoc anno SYNODUS TRECENSIS in Gallia ex auctoritate Nicolai Papae, quasi appendix ad proximam Suessionensem, cum in eadem causa versati sunt pa-

A tres de ordinatione clericorum Rhemensium facta ab Ebbone, cum est in eam ecclesiam restitutus, cuius occasione iussum est ab origine ipsius causam repetere: quod & congregati Trecis Episcopi egregie præstitere. extant primum litteræ Episcoporum in Regno Caroli, & Lotharij constitutorum, ad Episcopos in Ludouici Regno manentes, quibus eos ad hanc inuitans Synodum, quas egregias quidem nondum editas, ex Cod. Treuir. acceptas, quibus infelix præsentis temporis status aperitur, tu vide in Annalibus descriptas. Celebrata est hæc Synodus 9. Kalend. Nouemb. vt apparet ex Synodalibus litteris, quæ scriptæ sunt ad Nicolaum Roman. Pont. sed defuncto illo, redditæ eius successori Hadriano, vt ex eius litteris ad ipsum rescriptis constat; eas autem à Fabro Parisiensi acceptas totas historicas tu lege in Annalibus. At non ista tantum, quæ spectant ad Ebbonem Rhemensem olim Episcopum acta sunt, occasione restitutionis Rhemensium clericorum B factæ anno superiori in Concilio Suessionési, sed alia addita sunt, quæ pertinebant ad Hincmarum ipsum Rhemen. Archiepiscopum, Caroli Regis, cuius gratiam demeruerat, & in se odium concitarat, opera exagitatum erat, vt apparet ex Frodoardo: ex quo pariter intelliges eiusdem Regis temerarium facinus in litteras Synodales ab ipso præsumptum, simulque legationem ipsius Hincmari hoc eodem anno ad Nicolaum Romanum Pontificem missam, cum litteris apologeticis de falsatis litteris Apostolicis, & de abusu Pallij, quæ integræ à Fabro repertæ, in Annalibus sunt insertæ. Cum autem clerici Hincmari mense Augusto Romam appulissent, Papam Nicolaum & controuersijs Michaelis, & Basilij Imperatorum Græcorum, & Episcoporum Orientalium audiendis, & refellendis penitus occupatum C inuenerunt. Quare ibi vsque ad mensem Octobrem sequentem commorati sunt.

Nicolaus Papa gratissimum habuit id, quod ad eum Hincmarus scripserat; & ei notum fecit, quod in omnibus sibi satisfecerat. similiter suis diplomatibus eidem Hincmaro, & alijs Episcopis, & Archiepiscopis regni Caroli significauit, quomodo supradicti Impp. Græcorum, & Episcopi Orientales Sanctam Ecclesiam Romanam, aut potius totam Ecclesiam Latinam calumniarentur. quę Epistola tota plane historica, cuncta hactenus transacta cum Orientalibus in causa Photij inuasoris, ordine temporis narrat: & demum quæ D tunc ab Impp. Photio agente, in Latinos omnes, odio immenso essent illata, recenset. Eam a dimidiatam in editione Roman. epist. Decret. Roman. Pont. suppletam vero ex Fabri Codice Parisiensi, habes in Annalibus integram; nos, breuitati consulentes, carptim describemus. a epist. 70

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei reuerendissimis, & sanctissimis Hincmaro, & ceteris fratribus nostris in Regno Caroli, gloriosi Regis, Ecclesias constitutas regenti- E bus.

Omnium nos portare onera qui grauantur, immo hæc in nobis portare Beatissimum Petrum, qui nos administrationis suæ protegit, ac tuetur hæredes, fraternitas vestra liquido nouit. Verumtamen inter alia, quæ nos immensis laboribus inferunt, illa nos præcipue commouere videntur, quæ nobis, immo vniuersæ occiduæ parti à Græcorum Impp. Michaele & Basilio, & ab ijs qui sibi parent nequiter ingeruntur. Hi enim odio & inuidia contra nos inflammati, quæ inferius adnotabimus, nobis quasi crimina hæreseos impingere moliuntur. Odio quidem, quia Photij adulteri, & inuasoris Ecclesiæ Constantinopolitanæ, atque Neophyti à depositis, & anathematizatis factam promotionem, non

Epist. Nicolai Pap. ad Gall. Episcopos historica de causa Photij. Græci odio & inuidia tenentur in Latinos.

approbauerimus, fratris scilicet & coministri Ignatij eiusdem ecclesia Patriarcha deiectionem, vt A
pote à subiectis, & ab Imperiali potentia factam nullo suscipientes assensu. Inuidia vero, quia Regem
Bulgarorum Michaelem nomine, cum gente sua, Christi fide suscepta, à sede Beati Petri institutores,
& doctrinam expetijsse audierunt. Volentes quippe & nimium anhelantes, eosdem Bulgaros à Beati
Petri subiectione subducere, suoque Imperio, sub prætextu Christiana Religionis, callide subiugare; ta-
lia de Sancta Romana Ecclesia non habente maculam neque rugam, aut aliquid huiusmodi, prædicant,
quatenus illi, vt pote adhuc in fide rudes, hac audientes, nos quasi noxios, & diuersarum hæresum squa-
lore respersos vitent, deiectent atque penitus deserant.

Græci calumniantur Latin. Eccl. apud Bulgaros.

Denique cum clamor maiorum qui in Constantinopolitana Ecclesia tum per eosdem Principes, tum
per eos, qui illi, siue metu, siue affectu ad votum parent, multiplicatus, & consummatus esset, nostrisque B
auribus increscens, immensum cordi dolorem incuteret; etiam ipsis petentibus, & obnixe precantibus,
ad hac inquirenda & nobis referenda, Missos nostros Rodoaldum scilicet & Zachariam tunc Episco-
pos Constantinopolim destinauimus. Qui illuc peruenientes, Patriarcham Ignatium damnando, &
Photium communione sua firmando, contra edictum nostrum, factioni consensere Græcorum. Cum
autem patrato nefario scelere, Romam reuersi fuissent, missus est etiam ab Imperatore Michaele cum
ipsis ad nos prius legatus, nomine Leo, à secretis. Quorum aduentu cognoscentes, tam ipsum Ignatium
iniuste depositum, quam Photium mæchum irregulariter in sede Constantinopolitana firmatum, mo-
lestissime tulimus, scribentesque nostram summa auctoritatis epistolam, eidem Leoni à secretis Impe-
ratori per indictionem 10. hanc deferendam contulimus, per quam videlicet nos nec illam damnatio-
nem, nec talem promotionem, vt pote vtramque inique patratam admissuros fore prædiximus, & ra- C
tione competenti firmauimus. Deinde his facto Concilio, & lectis profanis gestis, quæ prædictus Leo à se-
cretis detulerat: vbi præfata depositionis fratris, & Coepiscopi nostri Ignatij tenor continebatur, in-
uenti sunt ijdem Missi nostri tam in damnatione Ignatij, quam in communione Photij omnino culpa-
biles.

Legati Sed. Apostol. præuaricatores.

Vnde nos ecclesiam nostram sine omni volentes macula (sicut semper) subsistere, ne videlicet in ea,
illis impunitis remanentibus, vel tenuis subsannandi daretur occasio, aut nos eorum prauitati consensis-
se videremur: vtrumque damnauimus & excommunicationi submisimus; damnationem vero Ignatij,
& promotionem Photij penitus respuimus, & condemnauimus. Reuerso autem Leone à secretis Constan-
tinopolim, Michael Imperator comperiens per epistolam nostram, quam per ipsum transmisimus, quod D
nec depositionem Ignatij, nec promotionem Photij suscepissemus: mox quendam Legatum, nomine Mi-
chaelem Protospatharium cum epistola iniurijs plena ad nos direxit, vt sententiam nostram ad votum
ipsius commutaremus, vehementer hortatus est.

Præuaricatores legati dānati.

At nos iniurias quidem nostras non curantes; licet circa ecclesia iniurias non tacuissemus: scripsimus
epistolam nostram, & hanc per indictionem quartam decimam prædicto Imperatori per iam nomina-
tum Michaelem Protospatharium Legatum suum direximus, tã videlicet à nostra ecclesia falsas obie-
ctiones repellere cupientes, quam ipsum Imperatorem cum sequacibus suis super hoc negocio ad rectum
iustitia perducere tramitem anhelantes. Sed vt plenius hæc tam ipsi Imperatori, quam alijs fidelibus in-
timari potuissent, conuocatis quibusdam è vicinis locis fratribus, & Coepiscopis nostris, de his quid nobis E
canonice visum est, prædecessorum nostrorum secuti vestigia, decreuimus, & ordinauimus, quod etiam
sanctitati vestræ post modicum Deo fauente. plenius intimare disponimus. Quo rite, sicut arbitramur,
ordinato, quærere cœpimus opportunitatem, qua freti, Missos Apostolica sedis, etiam adhuc Constanti-
nopolim cum exhortatorijs epistolis destinaremus, qui & pro salute ipsorum competentibus eos monitis
ædificarent, & quæ fuerit de illis Apostolica sedis prolata sententia manifeste denunciarent, iuxta quod
& magna Synod. Nicæna de his, qui abijciuntur, sanxisse dignoscitur. Videbatur enim nobis iter naua-
le satis difficile, & propter eorundem Græcorum expertas insidias valde cauendum. Cum in his i-
taque anxietatibus vndique coarctaremur, & ingentibus premeremur angustijs, ecce subito legati

A *iamfati Regis Bulgarorum nobis adesse nunciantur. Vnde quis est qui dicere possit, quanto gaudio, & quanta exultatione simus repleti, eo quod & salubrem eorum conuentionem per diuitias bonitatis Dei cognouimus, & quia illos doctrinam beati Petri Apostoli, sedisque eius exquisisse comperimus, qui licet longe positi corpore, nobis tamen facti sunt fide præsentes, sed & quia per eorum Regnum facilem, ac terrenum Missis nostris ad terram Græcorum accessum patere perspeximus. Ordinatis igitur tam qua Bulgarorum genti congruere fidei rudimentis agnouimus, quam qua Constantinopolim mittere disposueramus, Missos quoque nostros cum legatis iamfati Regis per ipsius transituros regionem direximus. Quos Imperatores Græcorum non solum recipere, minime consensere; verum etiam vehementer auersati, Bulgarorum animos commouere, eo quod per suam eos terram transire permiserint, nihil* B *aliud procul dubio innuentes, nisi quod eos, si per sibi subiectas regiones transissent, illos periculis tradierent, quibus prædictæ vrbis hæretici principes sæpe Sedis Apostolicæ Legatos, pro causa fidei, vel correctionis Ecclesiasticæ destinatos tradidisse leguntur.*

Legati Sedis Apost. à Græcis minime recepti.

Præterea cum Bulgarorum Rege demorantibus, & ad vrbem Constantinopolitanam iisdem nostris accedere Missis conantibus: iidem Imperat. Epistolam suam ipsi Regi Bulgarorum transmisere; quam ille accipiens, nobis per Legatos nostros deferri deuota mente decreuit. Accipientibus itaque nobis, & perscrutantibus tandem cum aliis scriptis Epistolam, non hanc sæpe memorati principes dictantes, nisi in lacu blasphemiæ tinxisse calamũ, & luto erroris vsi pro atramento fuisse, proculdubio potuere. Conantur enim tam nostram specialiter, quam omnem generaliter, qua lingua Latina vtitur, Ecclesiam C *reprehendere, quod ieiunamus in Sabbatis; Quod Spiritum sanctũ non ex Patre procedere fateamur.* Apud Frodoardum, qui ista recenset, ita legitur: *Quod Spiritum sanctum ex Patre, & Filio procedere dicimus.* Pergit Nicolaus: *Dicunt præterea nos abominari nuptias, quia presbyteros sortiri coniuges prohibemus. Et insimulare tentant, quoniam eosdem presbyteros chrismate linire baptizatorum frontes prohibemus. Quod Chrisma nos ex aqua fluminis conficere, fallaciter arbitrantur. Reprehendere nihilominus moliuntur, quod octo hebdomadibus ante Pascha carnium, & septem hebdomadibus à caseo, & ouorum esu, more suo non cessamus. Mentiuntur quoque nos, sicuti per alia ipsorum scripta indicatur, agnum in Pascha more Iudæorum super altare cum Dominico corpore benedicere & offerre. Quin & reprehendere satagunt, quod penes nos clerici barbas suas radere non abnuunt. Et quia Diaconus non sumpto presbyteratus officio, apud nos Episcopus ordinatur, cum ipsi et-* D *iam illum, quem Patriarcham suum nominant, à laico subitò tonsuratum, ac Monachum factum, saltu ad episcopatus apicem Imperiali fauore, & brachio prouehere (vt ipsi putant) minime formidarent. Et adhuc, quod est grauius, à Missis nostris, contra omnem regulam, & præter omnem consuetudinem libellum fidei, si se ab illis recipi vellent, exigere moliebantur; in quo tam ista capitula, quam ea tenentes anathematizarent, nec non & epistolas Canonicas, ab eo, quem suum Oecumenium Patriarcham appellant, dandas improbe requirebant.*

Calumniæ Græcorũ in Latin.
De ieiun. Sabb.
De processione Spiritus S.
Nos abominari nuptias.
De ordinatione presbyt.
De Chrismate.
De ieiun.
De oblat. Agni.
De clericorũ rasura barbæ.
De Diaconis in Episcopos per saltũ promouis.
Græci exigũt libell. fidei a Miss. Apost.

Deinceps hortatur Episcopos Gallos aduersus Græcos, vt vnanimi consensu Ecclesia Latina vniuersa aduersus eorum calumnias insurgat, qui impudentissime audent hæresis imsimulare Rom. Eccles. *Si quidem (nisi mente recessit)* inquit, *nunquam Hesperiæ regiones, vt de aliis mũdi plagis interim taceamus,* [a] *sede beati Petri in huiusmodi quæstionibus dissonantes inuentæ sunt. Vnde vnusquisque vestrum, qui Metropolitana iura sortitus est, iunctis sibi fratribus, & Coepisco-* E *pis suis, qui sub se sunt, de his diligentem curam suscipiat, & quid inuidis eorum detractionibus opponi necesse sit, rimari studeat, & inuenire summopere gestiat, atque inuentum nobis ocyus transmittere minime paruipendat; quatenus id nos quoque aduersus eorum vesaniam cum ceteris assertionibus nostris deinde mittere valeamus. Nihil enim in nobis tam visibilis quam inuisibilis hostis, sicut concordiam exhorrescit,* [b] *Ideo mutua studia nostra prouocemus, & contra communes hostes, non quasi hac illacve palantes, sed tanquam castrorum acies ordinati reperiamur; sicque fit vt dum nos vestram vnanimitatem ad communem incitamus conflictum, & vos nostris certaminibus intersitis, vt & nos vestram*

Patr. Constant. scribere litter. Canonic.
Eccl. Occidẽt. nũquã in his dissensit à Rom.
[a] Hactenus.
[b] edit. Ro. reliqua ex cod. Fabr.

 sancti-

sanctimoniam debito mentis affectu, diligere, fratrueque venerari cernamur, & vos in nullo à capite, A *id est, à sede Petri dissidere noscamini. Quanto autem liuore quantaq; vecordia iam designati Græcorum Principes, eorumque satellites aduersus nos, pro eo quod suis noluimus parere illicitis animositatibus, animati sint, in eo manifeste datur intelligi, quod aut falsa sunt, quæ nobis impingere moliuntur, aut certe iam à prisco tempore, sine cuiusque contradictione in Ecclesia Romana, imò in tota Occidentali parte hactenus custodita, & cum floruerint etiam apud ipsos magni Doctores Ecclesiæ, nullus tamen eorum de hac reprehensionem fecit, nisi hi qui non zelo iustitiæ feruidi, sed zelo inuidiæ perculsi, Ecclesiæ lacerare traditiones anhelant, præcipue cum de ieiunio Sabbati, tempore sancti Siluestri Confessoris Christi, sit satis discussum, & disputatum; atque vt celebraretur per omnia definitum, nullusque post hac ausus temerario contra illud statutum venire, aut saltem mutare præsumpserit: cum* B *potius è diuerso sedis Apostolicæ instituto, & Ecclesiæ Romanæ sequens obseruantia eiusdem salutiferi constituti executrix fuisse huiusq; reperiatur. Præterea de processione Spiritus sancti quis nesciat illustres viros, & præcipue Latinos nonnulla scripsisse, quorum fulti auctoritatibus istorum oppido sane respondere possemus insaniæ, si vel illis nos reprehendendi, vel nobis eis contentiosa fauce garrientibus rationem reddendi consuetudo quælibet extitisset? Sed quid mirum si hoc isti prætendunt, cum etiam glorientur atque perhibebant, quando de Romana Vrbe Imperatores Constantinopolim sunt translati, tunc & Primatum Romanæ sedis ad Constantinopolitanam Ecclesiam transmigrasse, & cum dignitatibus regijs etiam Ecclesiæ Romanæ priuilegia translata fuisse? ita vt eiusdem inuasor Ecclesiæ, Photius etiam ipse se in scriptis suis Archiepiscopum, atque vniuersalem Patriarcham appellet.* C

Doct. Græci Eccl. Romã. minime reprehenderũt. De ieiun. Sabb.

De process. Spir. S.

Iactãt Græci cũ Imp. Primatum Eccl. trãslatum cõstant.

Videte ergo fratres, si hæc Ecclesiæ Christi non præiudicent, videte si tolerabilia valeant æstimari; considerate si debeãt illi Ecclesiæ Romanæ huiusmodi derogationes, vel detractiones ingerere, cum ipsa, ex quo cœpit Christiana Religio dilatari, quæ semel in Petro patrono, ac institutore suscepit, immutilata tenuerit, & incorrupta per alia mundi climata docuerit, nec apparuerit quisquam, per tot saltem seculorum curricula, qui eius traditionibus derogauerit, aut obuiare præsumpserit, licet vt prætulimus, in Ecclesia magni Doctores effulserint, nec visa sit vnquam Ecclesia (vt non dicam Constantinopolitanam, quæ longe post instituta est) cuius hæc, doctrinam vel securitatem secuta sit, cum ipsa potius alias Ecclesias instituerit, atque nonnullas traditiones contulerit; adeò vt quemadmodum Bonifacius Sedis Apostolicæ Præsul testatur, institutio vniuersalis nascentis Ecclesiæ, de beati Petri sumpserit honore principium, in quo regimen eius, & summa consistit. D Pergit ostendere absurditatem à Græcis obiectorum.

Eccl. Ro. nullo errore polluta. Græci ferè semp schismate, aut hæresi laborarunt. Sed. Petri à nullo iudicatur.

Nunquid nos hæretici aliquando fuimus? Nam licet nos peccatores quidem esse non denegemus; quorumlibet tamen errorum fæce pollutos, Deo gratias, minimè recognoscimus, quemadmodum illi, qui nunquam sine schismate, nunquam prorsus ab errore reperiantur extranei. Libellos autem nos ab illis exigere, & suscipere, non autem illos à nostris requirere solere, consuetudo huiusque custodita demonstrat. Cùm enim Christi munere, propter primatum Ecclesiæ Romanæ in beato Petro concessum nemini sit de Sedis Apostolicæ iudicio iudicare, aut illius sententiam retractare permissum, constat nimirum eos ab his nullum ius possidere libellos exigendi, quos habere fas iudicandi, nullo habetur canone, nullo probatur exemplo. potiorum enim est ab inferioribus, non inferiorum à potioribus violenter E *exigere rationem, aut extortam elicere satisfactionem.*

Ostendit deinde desiderium conuocandi eos & alios Episcopos Romam ad Concilium, *Nisi vos,* inquit, *diuersæ mundi calamitates, & quotidianæ pressuræ id agere vetuissent. Sed quæ nobiscum ageretis præsentes, hortamur, agite saltem absentes, &c. Veruntamen huc veniendo non recusetis laborem arripere, nec iussa terreni Principis, nec vlla impedimẽta sæculi, pium studium vestrum à communi hac Ecclesiastici negotij meditatione, seu necessaria sollicitudine cohibere quoquo modo valeant, alioquin vestram ad nos fraternitatem conuocandi, & pariter de huiusmodi quæstionibus tractandi nobis erit omnino necessitas, vt videlicet iuxta pristinam consuetudinem nobiscum in id ipsum*

apud

A *apud sanctam Petrum conuenientes communes Ecclesiæ contumelias repellamus, &c. præcipue cum non solum propter huiusmodi generalis Ecclesiæ negotium, sed etiã pro specialis huius sedis exorta causa prædecessores vestri vna cum prædecessoribus nostris hic soliti sint non immerito conuenire, &c.*

Hortatur denique, vt tam fortia scripta, & Sede beati Petri omnino consentientia edant, quæ vna cum Roman. Pontif. assertionibus ad Græcorum vesaniam, & dementiam valeant confutandam.

Tua verò, frater Hincmare, inquit, *pietas, cum hanc epistolam legerit, maxime curet, vt ad alios Archiepiscopos, qui in Regno filij nostri Caroli gloriosi Regis consistunt, deferatur, ac id summopere agere studeat, & vt de his singuli in diœcesibus suis vna cum suffraganeis suis, in cuiuscunque regno*
B *sint constituti, conuenienter tractare, & nobis quæ euenerint, suggerere curent, eos incitare non negligat: ita vt eorum omnium quæ præsentis Epistola circumstantia continet, tu & strenuus executor illis existas, & apud nos verax, & prudens scriptorum tuorum serie relator inueniaris. Datum decim. Kalend. Nouemb. Indictione prima.* A qua die vsque ad ipsius Nicolai obitum viginti & vnus dies numeranrur. Frodoardus in historia Ecclesiæ Rhemensis, ait Hincmarum hanc epistolam accepisse, & coram Rege, multis astantibus Episcopis legisse, & iuxta mandatum Nicolai Papæ, eam ad alios Archiepiscopos citissime deferri curasse: interim Nicolaum Papam decimotertio die mensis Decembr.è viuis excessisse, &c.

Sed quid pro Latinis aduersus Græcos in Gallijs fuerit elaboratum, ex eodem Frodoardo aliqua ex parte consequi possumus, qui dum relegit epistolas ab Hincmaro conscriptas, Quæ Galli adu. Græcos.
C hæc habet: *Item de responsionibus ad obiecta Græcorum, quæ Odo Bellouacensis Episcopus colligens descripserat, & domino Hincmaro miserat, &c.* & inferius de ijsdem: *subiungit quoque de libello ipsius Odonis contra obiectiones Græcorum, quædam se in eo memorans annotasse, quæ retractanda, & corrigenda forent, quas lucubrationes nescimus editas.*

At ne penitus relinquamus intacta decem illa capita, quæ à Græcis obiecta Nicolaus ipse testatur: ea hic obiter, breuiterque saltem attingamus, atque in primis.

1 Quod ad Sabbati ieiunium: vetus fuit ista inter Latinos, atque Græcos controuersia, Respõsiones ad obiecta Græcorum. De ieiun. Sabb.
ab ipso fermè exordio nascentis Ecclesiæ, post obitum videlicet Apostolorum. Tu verò consulas quæ fusius primo Tomo Annalium scripta sunt.

D 2 Quod Spiritum sanctum à Patre procedere negarit omnino Latina Ecclesia, apertissimum mendacium est. Quod autem dixerit à Patre & Filio procedere, sincerissima veritas est, à maioribus omnibus, à Damaso incipiendo, Romanis Pontificibus, & alijs asserta.

3 Quod custodiens in sacris ordinibus cœlibatum Occidentalis Ecclesia, damnet nuptias, manifesta calumnia est. nam clericorum cœlibatum antiquissimum fuisse in Ecclesia, tam Occidentali quam Orientali, à temporibus Apostolorum seruatum, suo loco superius euidentissime demonstratum est; ac pariter declaratum, quàm desipuerint Græci à tempore sextæ Synodi commentitijs appositis canonibus, coniugium sacrorum mini-
E strorum admittentes. De process. Spir. S. De cœlibatu clerici.

4 Quod alicubi concessum presbyteris, vt baptizatorum frontes liniant chrismate, ex magna causa sit dispensatum: in contrarium plane esse vsum, ostenditur. De Chrismate.

5 Quod vtatur Ecclesia Occidentis aqua pro chrismate; omnium testificatione est manifesta calumnia.

6 Quod in Quadragesima caseo, vel ouis omnes Occidentales vtantur Ecclesiæ, calumnia est, cum in Italia nunquam in vsu fuerit; trans montes tamen id, ex magna causa, alicubi appareт esse concessum. Sed in his diuersarum Ecclesiarum, tam in Oriente, quam De abstinentia ciborum.

in Occi-

in Occidente, absque scrupulo læsæ Catholicæ fidei, diuersas fuisse consuetudines, ex an- A
tiquis Theologis superius fusè est disputatum.

De agno oblato.

7 Quod super altare vna cum corpore Christi offeratur agnus, tempore Paschatis, est
manifesta calumnia.

De barba radenda.

8 Quod clerici Occidentales barbas radant, ridenda potius, quam confutanda schisma-
ticorum insania; de quo pristino vsu, ab exordio Ecclesiæ nascentis Romæ recepto, suo
loco superius est tractatum.

De Diaco. ord Episc. per saltū.

9 Quod Diaconi non suscepto presbyteratu transeant ad Episcopatum: calumniam es-
se, Canones Occidentalis Ecclesiæ manifestant.

De libellis fidei.

10 Quod libellus fidei exigeretur ab illis, à Legatis Apostolicæ Sedis: quod cum nunquā B
vsurpatum sit, pro monstro haberi debet, sicut, vt ab eorum Patriarcha ad Christi fideles
Decretales haberentur epistolæ. hæc obiter.

*De decretalib epist. * epist. 58.*

Porro de hac epistola Nicolai fit mentio in antiquis Francorum Annalibus à Pithoeo
editis: deque alia, eodem tempore scripta, de condemnatis ab Apostolica Sede Gunthario
& Theutgaudo Episcopis, quos ob septem capitalia crimina commissa, ad pristinæ digni-
tatis restitutionem recipere nequaquam posse commemorat. Exigebat autem ista ab ipso
Nicolao necessitas, vt quia suis litteris vsque in Orientem missis, duo illi damnati Episco-
pi iniustè conquesti essent à Nicolao iniuste se fuisse damnatos, oportuit, vt per ipsum vni-
uerso innotesceret orbi, sententiam in eos latam fuisse iustissimam, cum ostenderet, quot C
quantorumque criminum ijdem auctores fuissent.

Phot. hæresis incusat Eccles. Ro. ob assertā processi. Spirit. S. à Filio.

De processione Spir. S antiqua doctrina in Eccles.

Quod autem ad Photij criminationes in Ecclesiam Rom. pertinet, sciendum est ipsum
primum fuisse, qui quod nullus prædecessorum, quantumlibet cerebrosus, etiamsi hære-
ticus fuerit, eidem Romanæ Ecclesiæ infensissimus, ausus est facere, vt eādem Ecclesiam,
imò omnes Occidentales hæresis nomine sugillaret, quod assererent, Spiritum sanctum
à Patre Filioque procedere. Non enim recens ista per Roman. Pont. suis epistolis innotu-
erunt in Oriente, sed ante quingentos annos reperiuntur annuntiata litteris primum Da-
masi Papæ, qui vires dedit (quod dictum est suo loco superius) vt Constantinopolitanum
Concilium sub Nectario, œcumenicum diceretur, per quod Spiritus sancti est defensa di-
uinitas, & per Symbolum prædicata. Id quidem ipse habet in Anathematismis appositis D
ad epistolam ad Paulinum, Antiochenum Episcopum, à Theodoreto, [a] dolo malo falsa-
tam, vt qui contra Cyrillum Alexandrinum negauit Spiritum sanctum à Filio etiam pro-
cedere. Porrò legitima lectio eorum scriptorum Damasi posita habetur, in omnium an-
tiquissima Cresconiana collectione, alibi superius recitata, [b] his verbis: *Spiritus sanctus non
est Patris tantummodo, aut filij tantummodo Spiritus.* Scriptum est [c] enim: *Si quis dilexerit mun-
dum, non est Spiritus Patris in illo.* Item scriptum est: [d] *Qui autem Spiritum Christi non habet, hic
non est eius. Nominato itaque Patre & Filio intelligitur Spiritus sanctus, de quo Filius in Euangelio di-
cit,* [e] *quia Spiritus sanctus à Patre procedit. Et de meo accipiet, & annunciabit vobis.* Hæc Damasi
apud Cresconium purissima atque simplicissima lectio, per quam Spiritum à Patre Filio-

Damasus profitetur Spirit. S à P & F. procedere.

que procedere, ex necessaria assumptione deductum est. Sed & locum Damasi è Græco- E
rum fontibus, quos reperit limpidissimos, nec impostorum pede turbatos, citat Genna-
dius Patriarch. Constantinopolitanus his verbis: [f] *Damasus sanctissimus Romæ præses, qui tem-
pore secundæ Synodi Constantinopolitanæ vixit, in confessione Catholicæ fidei, quam Papa hic misit ad
Paulinum Antiochiæ Episcopum, hæc habent: Credimus in vnum verum Deum Patrem, & Filium, &
Spiritum sanctum, factorem visibilium, & inuisibilium, per quem omnia creata sunt in cælo, & in ter-
ra; hunc vnū Deum, & hanc vnam esse diuini nominis Trinitatem, Patrem, qui Filius non est, sed habet
Filium, qui non est vtique Pater: Filium qui non est Pater, sed Filius Dei natura est. Spiritum verò pa-*

[a] *Theodor. hist. lib. 5. cap. 11.* [b] *in anno D. 447.* [c] *1. Ioan. 2.* [d] *Rom. 8.* [e] *Ioan. 15.* [f] *Ioan. 16.* [g] *Genn. pro Conc. Flor. sect. 7.*

A *raclitum, neque Patrem esse, neque Filium:* SED EX PATRE PROCEDENTEM, ET FILIO. Subijcit his, idem Gennadius testimonia Leonis Papæ atq; Hormisdæ, eadem a'firmantium, & aliorum, qui libere ea scripsisse ad Orientales reperiuntur, diuersis quidem temporibus, cum nec ab aliquo eorum, licet in Rom. Eccl. infensissimo adeò cōtradictum est, vt sit ausus vel Rom. Pontifici, vel alicui Occidentalium id profitenti, & constanter asseueranti impingere crimen hæresis; & meditatus fuerit ea de causa à Rom. Eccles. scissionem. Imò boni consulere, & in saniorem sensum interpretari consueuerint, id quod de eadem Spiritus sancti processione à Patre Filioque à Rom. Pont. assertū alicubi inuenissent, vt fecisse constat S. Maximum virum doctissimum, & ob defensionem Catholicæ fidei martyrem, qui claruit tempore S. Martini Papæ, & martyris, anno Redemptoris 650. sub Heraclio Cōstante Imp. cuius de ea re sentētias grauissimas in epist. ad Marinū conscripta B qui pugnant aduersus Græcos, citare cōsueuere, vna cum alijs sanctissimis antiquis Græcorum Patribus, qui idipsum de processione Spiritus sancti à Patre & Filio professi esse inueniuntur, quorum catalogum expressum habes in Concilio Florentino, & in alijs pluribus Theologis, qui eodem argumento scripsere commentarios pro Latinis aduersus Græcos, quorū est numerus pene infinitus, vt eos singulos recensere sit operosum atq; superfluū.

Item Leo, & Hormisda.

Item S. Maxim.

Quod autem ad Maximū spectat, & eius locum citari consuetum, in epistola ad Marinum Diaconum, inter alia quæ ibi tractantur dogmatica, recensentur querelæ Græcorum aduersus Romanam Ecclesiam, quarum altera erat, quod Romanus Pont. scripsisset, Spiritum sanctum à Patre Filioque procedere: altera qua calumniabantur eundem dixisse, C Christum in quantum hominem non caruisse originali peccato, ex illa enim id illi eliciebant sententia, quod Christum dixisset (vt maiores nostri) secundum diuinitatem consubstantialem Patri: secundum humanitatem consubstantialem nobis. Sed petiti Romani statim omnem ea de re, declarantes vocem, abstulere calumniam. Ait ergo Maximus in dicta epistola ad Marinum Diaconum,

De litteris verò sanctissimi Papæ, qui nunc Ecclesiam regit, non in tot capitibus, quot vos scribitis, illi qui regiam incolunt vrbē (Constātinopolim) eas susceperūt, sed duobus tantum, quorū alterū est Theologicum, quod videlicet dicat sanctissimus Papa Spiritum sanctum etiam à Filio procedere: alterum verò de diuina Incarnatione, quod scilicet scripserit sanctissimus Papa Christum Dominum, quatenus D *homo est, ab originali peccato non esse immunem,* eliciebant ista illi, ex dicta voce adeo absolute prolata, non quod ista dixisset Pontifex, vt ex inferius dicendis apparet. Respondet Maximus de his, quæ pro defensione dictorum Romani afferrent, dicens: *& quod ad primum quidem attulerunt Romani auctoritates suorum Patrum sibi suffragantes, necnon Cyrillum Alexandrinum in sacris illis commentarijs qua in Euangelistam Ioannem conscripsit; quibus nullo pacto Spiritus sancti Filium esse causam, seipsos affirmare ostenderunt. Vnam enim nouerunt Filij, & Spiritus S. esse causam, Patrem videlicet, Filij quidem generatione, Spiritus verò sancti spiratione: sed vt per ipsum Filium procedere dicentes Spiritum sanctum, declarat etiam, vt hoc pacto essentiæ connexionem, &* E *identitatem, & immutabilitatem indicarent,* ne scilicet duo esse principia asserere viderentur. pergit Maximus. *Quod ad secundum verò nulla opus est apologia, vel excusatione. Quanam enim in huiusmodi rebus potest oriri dubitatio etiam illis, qui pro ingenij sui peruersitate occasionem dubitandi quærere in omnibus consueuerunt? Rom. tamen disertis verbis declarauerunt, dicentes, Christum Dominum nullo pacto peccatum habuisse, neque mente quidem, qua videtur Adamus primum deliquisse; neq; alicuius mali actionem vel operationem ex mente per corpus procedētes omnino in Christo Domino vnquam fuisse. Et isti quidem* (Romani videlicet) *hæc inquiunt de illis, quæ sine causa ipsis obijciuntur. Illi verò* (Regiæ scilicet Vrbis) *de ijs quibus iustissime ipsi accusantur nullam hucusque excusationem attulerunt, &c.*

Cyrillus Alexandr. de process. Spiritus S.

Locus corruptus.

Christus nulli obnoxi' peccato.

In fine verò, qui cupit amicum saluum, vt inconuulsè Ecclesiæ Romanæ iunctus persistat, verbis his persuadet, quàm elegantissime ista subijciens. A

Omnes termini terræ, & quicunque vbique terrarum Christum Dominum pura mente, & orthodoxa fide confitentur: QVASI AD SOLEM AETERNI LVMINIS AD SANCTISSIMAM ROMAN. ECCLESIAM, ET EIVS CONFESSIONEM, ET FIDEM INTENTI RESPICIVNT, EX IPSA RVTILANTEM SPLENDIDIOREM RECIPIENTES, SPIRITVALIVM, ET SANCTORVM DOGMATVM, *quemadmodum sex illa sancta Synodi sacra, & à Deo dilecta, disertis verbis, & magna cum religione exposuerunt, apertissime pronunciantes Fidei Symbolum. Ab initio enim aduentus incarnati Verbi vniuersa vbique terrarum Christianorum Ecclesia à sancta Romanorum Ecclesia originem habuerunt, & fundamentum solum & maximum, contra quod nullo pacto portæ inferi præualebunt, iuxta ipsiusmet Saluatoris* [a] *nostri promissionem, vt habeat scilicet orthodoxæ in ipsum fidei, & confessionis, & aperiat illis qui ad ipsam Romanam Ecclesiam cum pietate accedunt, veram, & realem, & solam pietatem quærentes, & claudat contra, & obstruat omne os hæreticum, quod loquitur iniquitatem in cœlum, &c.* hæc Maximus Philosophus Christianus, Theologus sua ætate præcipuus, mitissimus corde, humillimus mente, vt sua ipsius scripta actaq; testantur, atque martyrij titulo insuper egregie insignitus. B

Nota de Ecclesia Rom.

[a] Matt. 16.

At cum locus Maximi in Florentino Oecumenico Concilio citaretur, & Græci schismatici tanti viri præfocati auctoritate, respirare non possent, eo diuertere necessitas eos compulit, vt negarint eam epistolam esse Maximi, quā non Latini codices, sed Græci, ijdémque plures eadem sententia, absque vlla penitus discrepantia, continerent. C

Verùm cum negare non possent Maximi esse epistolam, ijdem conuerterunt in Latinos dicta Maximi, quod negassent Filium esse causam processionis Spiritus sancti, cum Bessarion pro Latinis certamen suscepit, & sententiam Maximi egregie declarauit, in ea, quam tunc, pro vnione habuit, orationem. Sed hæc à nobis ea de causa sunt allata, non vt de quæstione hic disputemus, magis autem vt ostenderemus, neminem ante Photium vertisse probro Apostolicæ Sedi, vt adscriberet loco hæresis, si quando ea de processione Spiritus sancti à Patre, & Filio suis litteris sunt professi, sed vel se recepisse illa, silentio demonstrarint, vel in bonum sensum illa deduxerint, & excusauerint; vel si non reciperent, non tamen vt hæresim condemnauerint, seque ea de causa ab Ecclesia Romana abscidèrint. D

Prim' Photius adscripsit latinis ad hæresim, quod assererent Sp. S. procedere etiā à Filio.

Primus infelix Photius (ista sit illi loco gloriæ ignominiæ sculpta columna) primus inquam extitit auctor, vt eius prætextu se ab Ecclesia sciungi, ac penitus segregari professus sit, à qua se non recipi sciret, ob alienæ sedis inuasionem, & alia innumera scelera perpetrata, vt erubescant in schismate sectatores, tali auctore, quem (vt audisti) crimina immanissima dedecorarunt. Qui vbi semel id profiteri scriptis litteris cœpit: quæ reliqua fuerunt, erigendo sibi cathedram contra cathedram, Angelum apostatam imitatus, par solium, imò altius contra sanctam Apostolicam Sedem sibi constituendum putauit, vt non solum illud vsurparit, quod Romanæ Ecclesiæ est solius, vt Oecumenicus diceretur, sed & à Legatis Sedis Apostolicæ fidei professionem exigeret, & Epistolas ipse canonicas scriberet, quod spectat tantum ad Romanum Pontificem. Apostatantis primum angeli superbia est, & blasphemia in Deum pariter, dum institutum diuinitus in Ecclesia, & seruatum semper in hoc tempus Hierarchicum ordinem, eunuchus inuasor alienæ Sedis, atque falsarius (vt est demonstratum) auertere ausus sit, atque subuertere; homo, sententia Nicolai, innumerabilium repertus præuaricationum obnoxius Imperatorum tantum auxilio fretus. Ita quidem Principes terræ potentes iniquitate, ad- E

A uersus Romanam Ecclesiam cum Photio insanierunt. Atque hæc nos longius, quam pro
ratione compendij, in gratiam Græcorum, (si qui sunt, veritatis magis, quam factionum
studiosi.

Vltio in schismaticos Principes.

Post longam patientiam, Deus tandem iram suam effudit aduersus schismaticos Prin-
cipes, ac primum in Bardam Cæsarem omnium malorum auctorem, qui sanctissimum
virum Ignatium Patriarcham sentiens suis sceleribus aduersarium, eum è throno deijci-
endum curauit, Photiumque subrogandum. præsagia necis eius, & miseram necem Curo-
palates, Cedrenus, Glicas, & in primis Nicetas Græci scriptores sic ferè descripserunt. Vi-
sus illi per somnium beatus Petrus Apostolorum Princeps, cui assiistebant duo terribiles
B viri: & ad vestigia eius sedentis, Ignatius procumbens, & cum lacrymis clamans: *Claniger
Regni cælorum, & petra in qua Christus Deus suam firmauit Ecclesiam, si nostr, qua iniuria affectus
sim; cosolare senectutem meam, multa mala passam. Ille verò ad Ignatium:* Ostende, inquit, *eum qui
te iniuria affecit, & Deus faciet cum tentatione prouentum. Et conuersus Ignatius, dextera manu me
ostendit, inquit Bardas, inquiens; Hic me maxime omniū offendit, & necdū iniurijs me afficere desinit.*

*Tum beatus Petrus illi, qui ad dexteram astabat, ait: Assume Bardam istum execrandum, & extra
atrium Ecclesiæ illum membratim concide quam primum. Itaque tractus ego, inquit, fui ad necem: vi-
sum illi præterea, quod manum vibrans aduersus Imper. dixit illi. Impie fili, expecta parumper.* hanc
terribilem visionem Philotheo fideli amico narrabat Bardas perterritus, & plorans, qui

Bardas occisus.

C nec sic quidem omisit affligere Ignatium, misso enim Photij quodam amico in Insulam
cum militibus illum arctius constringi & obseruari iussit, per tres menses, quibus decursis,
insomnij secuta est executio, cum vna cum Imp. & exercitu profectus in Cretam, & suspe-
ctus perfidiæ iussus est occidi, qui statim frustatim est concisus. Reuersus Constantino-
polim Imp. cum solus Rempubl. administrare non posset, & filios mares non haberet, Ba-
silium Macedonem genere, ignobilem, excubitorem, sibi filiū adoptatum, & Magistrum
militum creatum, consortem asciscit Imperij

Photius molitur Papam deijcere Papatu.

Photius, assentiente Imp. ad vlciscendum Nicolaum Papam, conciliabulum congregat
& ipsum Nicolaū anathemate damnat. Magnis etiam muneribus, præcipue Regem Fran-
ciæ Doliechum (sic Græci Ludouicum appellant) ad deijciendum ab Ecclesia Nicolaum
D impellere conabatur, pollicens eum se Imper. in Vrbe Constantinopolitana proclamatu-
rum, quæ munera & pseudo Acta in Ignatium & Nicolaum Papam, Zachariæ & Theodo-
ro asseclis suis Episco; is dedit in occidentem.

Imp. occiditur.

Basilius creatus Imperat. Michaelem Imperatorem à prauis, & execrandis facinoribus
abducere studens, infensum eum sibi reddidit, qui & eum de medio tollere meditabatur:
cum interim Basilicinum quendam Regij Dromonis remigem in Imperium prouehit.
Basilius igitur malens necem inferre, quam pati, communicato cum alijs consilio, Micha-
elem obtruncat, & solus potitur Imperio. Ex Zonara, Niceta & alijs. Imperator accla-

Phot. deijcitur Ignatius restituitur.

matus, statim Zachariam, & Theodorum Legatos, ne anathema pseudo Synodi in sum-
mum Pontif. Romam perferrent, reuocat. Photium à Patriarchali deijcit Sede. Ignatium
reuocat, & in throno restituit, exultantibus omnibus, idque vtrumque ex litteris & au-
E ctoritate Nicolai Papæ, omnia scripta, quæ à Patriarchio discedens acceperat à Photio re-
petit, in quibus reperti duo libri auro, & argento foris mirificè exornati: intus verò lit-

Photij impudentissima fraus.

teris valde pulchris descripti. Quorum alter continebat septem Actiones Synodicas,
quæ nunquam extiterunt, nec actæ sunt sunt, aduersus Ignatium, in quibus singulis de-
pictus egregie habebatur idem Ignatius, cum singulis inscriptionibus huiusmodi. DIA-
BOLVS PRINCIPIVM PECCATI: FILIVS INIQVITATIS.
SIMON MAGVS. EXTOLLENS SE SVPER OMNE

A QVOD DICITVR DEVS. ABOMINATIO DESOLATIONIS: ANTICHRISTVS.

Inuentum plane Photij Diabolicum, in quo egregie eum ęmulantur nostræ ætatis Nouatores, eo etiam deteriores, quod ille huiusmodi imaginibus, & inscriptionibus conatus est infamare nomen Ignatij, hi verò ipsum Roman.Pontif. sed de his occinendum illud Dauidicum, velut somnium surgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. stat verò, stabitque in æternum imago illa, quam Christus verborum suorum notis indelebilibus reliquit expressam in petra, quae cernitur super Christi cathedram sedens Petrus, vel loco Petri, successor Petri cum eiusmodi elogio, inscripta diuinitus. [a] TV ES PETRVS, ET SVPER HANC PETRAM AEDIFICABO ECCLESIAM MEAM, ET PORTAE INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM. B Qui actionum illarum impiarum scriptis dum legerentur interfuerunt, iurati asseruerunt, quinquaginta duo apertissima, & omnibus perspicua falsa capitula cótra Ignatium à Photio fuisse prolata.

[a] Matt.16.

Alter verò Synodica Acta aduersus Nicolaum Papam Rom.omni videlicet calumnia, & blasphemia referta continebat. Cùm igitur hæc omnia Imper. Senatui atque Ecclesiæ manifestasset, pessimam Photij conscientiam vniuersę Reipubl. manifestam reddidit. Nicetas.

Non multo postquam Basilius est adeptus Imperium, visus illi Dominus noster Iesus Christus eum ita côueniens. Vt quid interfecisti Regem & Dominum tuũ Imperatorem? C expergefactus cohorruit, & diuina illa promissione: In quacunque die ingemuerit peccator, saluus erit, ad pœnitentiam prouocatus, lacrymis luctui & eleemosynis se dedidit, & mirabili, ac pretioso opere duas Ecclesias fabricauit.

Ex Luitprando [b] Ticinensi. Zonaras, longe post hæc tempora, & ipse schismaticus Photio fauens, auctori schismatis, scripsit eum sede pulsum, quod Imperatorem homicidij redarguisset, contra quam alij superiores, nimirum quod iam tertio à Nicolao Rom. Pontifice damnatus esset. quod ipsum ipsemet asserit Imper. suis ad Nicolaum Papam litteris, quæ posteriores [c] extant, nam priores dubitare se ait, an redditæ sint. In illis igitur hæc habet. *Et quædam à nobis agenda fore, visa sunt; quædã verò paterna sanctitati vestræ penitus relinquenda. Verùm nobis nihil amplius debere fieri visum est, nisi vt Photius quidem à sede remoueretur, & secum quiescere hortaremur, quippe qui multa contra veritatem, & contra Sanctorum pontificum verticem commouit, &c.* D Mox ait Ignatium sibi visum restituendum, ex eius litteris, &c. Consulit eum denique de his, qui Photio communicauerunt, & omnino de lapsis, & ad extremum commẽdat Apocrisarios ab Ignatio, & Photio, & à se ipso missos, postulans etiam alios Roma mitti ad sanciendam, & vniendam Constantinopolitanam Ecclesiam Romanæ, missa 11. Nouembris. Alias misit litteras, & Ignatius [d] multa prædicans de Sede Apostolica, & de ipso Nicolao, & consulens pariter de varijs gradibus lapsorum. D. 11. Nouemb. biduo ante obitum Nicolai, quæ redditæ sunt eius successori Hadriano, vt sacræ Synodi Acta declarant. E

[b] lib. 1. c.

[c] T. 3. epist. Decret. pa. 271.

[d] recitãtur in 8. Syn.

Sed quæ aliæ eiusdem Nicolai fuerint res gestæ anni huius ante obitum videamus. Cum Theutperga Regina inuisa Lothario ab eoque pessimè habita, imminentem sibi mortem timeret: quam citam ab eo profectionem curabat, quam tamen absque auctoritate Nicolai Papæ, qui eam redire præceperat, non est ausa tentare. Colore igitur Romam proficiscendi, ab eo recedendi occasionem honestam captans, legatos præmittit ad Nicolaũ cum litteris, quibus ab eo Romam veniendi licentiam postulauit. Sed ex Lotharij viri sui, imò infestissimi hostis consilio, quin potius minantis iussione, ijsdem litteris atq; legatis eiden-

A Rom. Pont. significare coacta est, se sponte cedere Regiæ dignitati, in quam introduceretur Vualdrada; tamquam legitima Lotharij coniux. Quæ audiens Nicolaus, omnia hæc ipsam à Lothario coactam scripsisse cognoscens, hæc ad eam rescripsit[a]: *Quis ignorat hæc te multis pressuris subacta deponere, & innumeris malis attritam proferre? cum etiam (vt prædiximus) omnes Religiosi & Cleri Galliarum & Germaniæ viri hæc ita se habere, frequenti relatione testentur? adeo, vt te nobis hæc scripturam fore, multo ante tempore cognouerimus. Sed his omissis hortamur, ac vehementer admonemus, vt ipsa tibi met manum non inferas, nec mortis fomitem generes. melius quippe tibi est vt veritatem loquentem alius te occidat, quam tu te ipsam, mendacium dicens, interimas. Sta igitur intrepida, atque constans, & mortem quam quoque modo semel experiri debes, præcipue pro veritate sustinere non paueas.* Monet postremo ne occasione Romam veniendi à viro di-

Adigitur Regina renunciare regiæ dignitati. [a] ep. 48. Nicol hortatur Reginam ne mortem pro veritate paueat.

B scedat, recepturo post eius discessum Vualdradam, & ipsam in via vitæ discrimen subituram. Sed & scribens[b] ad Lotharium, æque prohibuit ne ipse Romam veniret. Sequenti vero die idem Pontifex litteras dedit ad omnes Episcopos[c] sub Regno Lotharij constitutos, quos redarguit, quod rerum temporalium amittendi timore, segnes fuerint hactenus in corrigendo Lothario. Eadem porro die & Indictione, ad Carolum[d] Regem Francorum Lotharij patruum scripsit, dolens quod Lothario conniueat de abijcienda, atque perdenda Regina Theutperga à Rege adulterij rea constituta, damnans consilium de iudicio per monomachiam definiendo, rogat vt eam à periculo liberans mortis, apud se recipiat. Scripsit[e] eodem tempore etiam Lothario Regi, in primis ipsum redarguens, quod Theutpergam varie vexasset, compulissetque iurare, non ipsam, sed Vualdradam legitimam ipsius vxorem esse; inanem ostendens eiusmodi adinuentionem: cum sententia Sedis Apostolicæ de-

[b] ep. 51. [c] ep. 49. [d] ep. 50. [e] ep. 51.

C finitum esset, eam esse legitimam ipsius vxorem. Abstrahitque eum ab omni spe ducendi pellicem in vxorem. cum nec defuncta vxore, id ipsi licere leges Ecclesiæ doceant. Vualdradam excommunicatam ipsi denunciat, cuius consortio, ne eiusdem pœnæ fiat particeps, admonet. Sed & eadem sententia ipsum fore plectendum, nisi pareat, comminatur. His datis litteris, quibus comminatio excommunicationis missa est, magnus timor inuasit omnes Francorum Episcopos, ne Rex ab eodem Pontifice excommunicationis sententia plecteretur, cuius rei gratia tunc Aduentius Metensis Episcopus scripsit ad Hattonem Coepiscopum suggerens consilium reuocandi Lotharium ad pœnitentiam. Verum aliud consilium Lotharius inijt, quo excommunicationem comminatam effugeret, nempe vt suum

Nicol. intentat Lothario excommunicationē nisi pareat

D ad Nicolaum Romam aduentum litteris,[f] & legatis præmissis eidem nunciaret, vt sic eum spe bona ludificaret, quibus blandis litteris, & auxilium contra Sarracenos, si opus sit, pollicetur. At Nicolaus prohibuit eius Romam aduentum, quem sciret non ad pœnitentiam sed ad dilationem prætendi. Vetus fuit Lotharij artificium, vt cum, siue à patruis Regibus, siue à Romano Pontifice arctaretur ab adultera omnino recedere, ille se Romam velle proficisci, & de sua causa agere coram Pontifice affirmaret. Testatur id Nicolai epistola[g] ante legationem Arsenij data. Sic igitur ab eo sæpe deceptus ne Romam veniat, interdicit, cum & interim non cessaret alia via ipsius omnibus modis procurare salutem, scribens de his ad Ludouicum Regem[h] Germaniæ, de eius emendatione procuranda. Occasio etiam

[f] extant in Cod. Treuir. Lotha. imponere stu[d]et Papæ. [g] ep. 27. [h] ep 33.

E prætexendi Romam aduentus, & illa præcessit, quod eodem anno Carolus, & Ludouicus fratres simul, Nicolai Papæ monitu conuenientes, solicite de Lotharij nepotis sui nondum resipiscentis scandalo consulentes decreuere, vt ipse Carolus patruus ad eum, adiuncto sibi Episcopo, proficisci deberet quo eum coram efficacius hortari posset, vt in omnibus parere deberet monitis Apostolicæ Sedis. Cui ille, ex more promissionibus multis, facturum se quæcunque Pontifex iuberet, Romamque ad eum aditurum pollicens, satisfecit. De quibus promissionibus per Ludouicum Nicolaus monitus[i] rescripsit, sic eludere solitum Lotharium,

[i] ep. 55. Papa Loth. prohib. romā venire, quod in-

tharium Apostolicam Sedem promissionibus suis, vt eum multa promittat, nihil præstet, sed pollicitis contraria agat. Ob idque quod inobediens esset Apostolicæ Sedi ne Romam veniat omnino prohibuisse, questus est etiam de eo idem Nicolaus, quod in Sede Treuirensi, & Coloniensi, ex quibus exciderant Guntharius, & Theutgaudus, nullum alium patiatur ordinari Episcopum, spem habens de illorum restitutione; pro quibus & frustra iisdem Rex Ludouicus rogasset. [a] scripsit & ad Episcopos sub Ludouici Regno constitutos, eos redarguens de nimia solicitudine pro iuste damnatorum restitutione. At non hic finis Lotharij Regis iniquitatum, sed hoc eodem anno enormia alia prioribus peccata coniunxit, auferens bona Helletrudis filiæ Lotharij Imperatoris viduæ relictæ Berengarij Comitis; quæ talia passa ad pauperum patronum, viduarumque protectorem Nicolaum Pontificem confugit, qui pro ipsa ad Carolum Regem litteras [b] dedit, vt apud Lotharium intercederet, ageretque vt ablata restituat. A B

obed. esset. *[a] ep. 56.* *[b] ex Cod. S. Mar. super Miner.* Vidua bonis spoliata confugit ad Papam.

Ad postremum autem non prætermittendum, ex antiquo vsu perseuerasse, vt pro grauioribus delictis expiandis fideles ad Romanum Pontif. se conferrent: quod sub Nicolao Pontifice dum frequentatur, inter alios infelix pater, trium filiorum necator, accurrit, de quo ad suum Episcopum Pastor [c] omnium rescripsit, ex parte relaxans misericorditer pœnas illi ab eo impositas.

Pro grauioribus delictis Romam aditur. *[c] Apud eundem p. 6.33.*

Hoc eodem anno qui vltimus Nicolai numeratur, contigit per Sanctos viros Cyrillum atque Methodium Orientales Monachos deferri Chersona Romam corpus S. Clementis Papæ, de quo narratio extat ex Leone Ostiensi. C

S. Clem. corp. Romam refertur.

Non est prætermittendum errare eos, qui putarunt adiectionem illam Symbolo inditam, [d] FILIOQVE esse primum in Ecclesia Romana ab ipso Nicolao Pont. factam, id ex epistola Photij elicientes, qua ad Nicolaum Photius scripsit aduersus eos qui dicerent Spiritum Sanctum sicut à Patre, ita etiam à Filio procedere. Quod igitur tūc regebat ecclesiam Nicolaus, creditus est ipse eius additionis fuisse auctor. Sed hi ab ipsius Photij epist. post ad Io. Papam Octauum scripta redarguūtur, testante, à nemine Rom. Pont. vsque ad illa tempora aliquid additum symbolo. Nicolaus igitur & hi eadem cum suis prædecessoribus sentiret de Spiritus sancti processione à Patre Filioque manante, ne quidquam tamen id symbolo fidei adiectum voluit, quod sciret à Leone Tertio prædecessore Pont. id recusatum, Legatis Caroli M. Imp. id exposcentibus. D

[d] De his agit Photius in libello hist. contra. de process. Spiritus sancti. Ad temp. Nicolai nihil additum symb.

Anastasius plura de Nicolai munificentia in donis collatis diuersis ecclesijs, & sacris ædificijs recenset.

Nicolaus igitur, cum ecclesiam victoriosissime, inquit Anastasius, rexisset annos nouem, m. 6. d. 10. idib. Nouem. migrauit ad Dominum, laudatissimus, si quis alius, Romanorum Pontificum. nam audi Reginonis elogium. *Post B. Gregorium vsque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe Pontificali honore sublimatus Nicolao videtur æquiparandus. Regibus & Tyrannis imperauit, eisq; ac si Dominus orbis terrarum auctoritate præfuit, Episcopis, & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit, irreligiosis & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias, Deo suscitante, nostris temporibus surrexisse. & si non corpore, tamen spiritu & virtute.* E

Nicol. Papa laudatissimus inter oēs. Elogium eius.

Post mensis vacationem Hadrianus Romanus, admirabili omnium ordinum consensu, electus, 19. Kalend. Ianuar. consecratus est. Is beneficentiæ in pauperes nomine celebratur, multiplicatis aliquando in eorum erogatione denarijs. Missi Imper. in Vrbe præsentes, indignati, quod ad electionem vocati non essent, accepta ratione, quod non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit, ne videlicet Legatis Principum in electione Roman. Pont. expectandi mos, per huiusmodi fomitem, inolesce-

Legati Imp. ad electionem Papæ non vocantur.

A lesceret, omni indignatione deposita, ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt. In cuius consecratione ad celebritatem Missæ ipsius tam incredibilis extitit multitudo, vt certatim de manu eius, omnibus communicare nitentibus Theurgaudus Treuirens. Archiepiscopus, & Zacharias Anagninus Episcopus, qui à Domino Nicolao Sacerdotiq denudati, etiam communione caruerant; simulque Anastasius, qui dudum à Leone, Benedictoque Pontificibus, presbyterio denudatus, inter Laicos communicare solitus erat ecclesiasticam communionem, sub congrua satisfactione, receperunt. Mox consecratus, ad Patriarchium reuersus, consuetudinem diuersorum xeniorum hinc inde confluentium retentis solum quæ vsibus Missarum sufficerent, de reliquis pretia capientem
B exclusit, dicens, non esse pium, quod gratis accepimus, pretio venundare, sed gratis etiam, iuxta præceptum Domini, largiamur, oblationes Christi cum eius hospitibus, & inopibus partiamur, propter quos has tribui nobis diuinitus scimus.

Oblationes vendi solitas, vetat Hadr. & gratis dari præcipit.

Inter tot læta atque felicia, tristia admodum atque luctuosa admixta sunt. Lamperto Duce Spoletano, tempore consecrationis, huius venerandi Pontificis, Romanam vrbem tyrannice inuadente & diripiente, maiorum domibus, nec Monasterijs, nec Ecclesijs, nec nobilissimis puellis parcendo. Propter quæ apud Augustos pijssimos, Romanorum querimonijs prægrauatus, Ducatum perdidit, iram Principum & inuidiam pene cunctorum Gallorum, tanquam reuera Sedis Apostolicæ, hostis adiudicatus, incur-
C rit.

Roma à Duce Spoletano diripitur.

D. Spoletan hostis iudicatus, & ex communicat'.

Mox Pontifex tanta tyrannide liberatus, vsque ad raptorum restitutionem, legalemq; satisfactionem omni ecclesiastica communione priuauit ex Anastasio.

Cognito in Gallijs obitu Nicolai, Lotharius Rex mox litteras [a] ad eius successorem Hadrianum scripsit, rogans, vt quod à Nicolao obtinere non potuit, ab eo impetraret, suũ Romam aduentum. Porro Hadrianus ad eum primo scribens has dedit litteras [b] commonitorias. Post pauca. *Excellentiam tuam paterno monemus affectu, & iure Apostolico exhortamur, quatenus malorum omnium consilijs hominum relictis, & mortiferis persuasionibus omni modo spretis, aurem cordis tui cælesti sane clauigero Beato Petro in nobis loquenti apertas, omniquê animositate, & inclyta mundi dilectione procul abiecta, ea quæ iustitiæ ac rectitudini maxime congruunt prædicanti,*
D *toto desiderio audias, euidentiquê proficias deuoto affectu, quia non auditores, sed factores legis Deus fore iustos approbat. Vnde Sedis Apostol. salubrem admonitionem & correctionem venerabilis sinceraquê mente suscipere stude. Duo igitur à te carnis deuicto illecebra dudum commissa videntur illicita, quæ ab antecessore nostro piæ memoriæ Papa Nicolao censura fuerant emendata canonica. Vnum videlicet nefarium Theutpergæ legitimæ vxoris coniugis tuæ diuortium: alterum vero scelestissimum Vualdradæ mœchæ concubitum, quod non solum lex omnis diuina reprobat, condemnat & fieri omnimodis vetat, sed etiam mundana prohibent iura: de quibus vos iterum rescribere nullatenus studeremus, nisi vos à iustitiæ tramite, per incentiuum carnis procul dubio deuiasse, bonumque coniunctionis legitimæ vinculum dissoluisse, & ad illicitum ac pristinum stuprum incongruis teneris vel-*
E *le occasionibus agnosceremus. Theutperga itaque Illustrissima Regina coniux vestra, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli ad limina veniens menteque deuota orationis desiderium complens, nostram faciem contemplari, causamq; suæ necessitatis nobis ore proprio exponere quæsiuit. Quæ cum à nobis pro amore Dei, & vestro, & ab omni nostra ecclesia honorifice, sicut oportebat, suscepta fuisset: dixit se propter quandam corporis sui infirmitatem, & quia non legitimo vobis antea fuerat coniuncta connubio, à vestro velle separari consortio, & ob amorem Dei, sæculi dignitatem, & gloriam abijcere, ac sub leui iugo Christi ceruicem cordis submittere. Quibus profecto auditis, & domino auxiliante diligenter consideratis, non modico fuimus turbati stupore, quod se, pro talibus, à vobis quæreret separare, cum scriptum sit, dicente Domino: à Deo iungitur mulier viro:*

[a] ex Codice Treuir.

[b] ex Cod. Fab. Paris. Hadr. Papa epist. ad Loth. R. grauis, & paterna.

Theutperga Reg. Romam profect.

a Gen. 2.

& iterum: [a] Quod Deus iunxit, homo non separet. Et cum ipsa, sicut dixit Apostolus, sui corporis non habeat potestatem, sed vos, cui Domini est voluntate legitimo matrimonio regalíq; toro coniuncta, cui sane, quamuis cum vestra voluntatis consensu atque licentia, hoc supplici nimis prece deposceret, nostrum in tali voluntatu suæ desiderio consensum, nullo modo præbuimus: licentiam vero illi reuertendi ad magnitudinis vestræ consortium iuráque matrimonij regalia illibata custodiendi præcepimus. Super his autem, quibus se à vobis quærit disiungere, tam repente, siue multorum fratrum nostrorum consilio, & ingenti examine finitiuam nunc proferre sententiam, aut consensus nostri immaturam dare licentiam iure distulimus. Deo autem nobis salutis opem, vitam'que præbente, tam pro his, quam etiam pro alijs ecclesiasticis causis synodum facientes, & talia subtili examine indagantes, vt secundum Dominum salui esse possitis, idonea satis intentione deliberabimus coram Deo, Saluatore nostro, atque finiemus. Propter quod excellentiam tuam Apostolicis monemus alloquijs & hortamur in Domino, ne autem nobilitatis tua consilijs impiorum, & veritati repugnantium verbis inclines, sed potius dominicis, & Apostolicis præbens gratanter præceptis tandem Theutpergam nobilissimam Reginam coniugem tuam dilectionis amore, in coniugale consortium lætus recipias, & pro amore Dei, & Sancti Petri, & nostro simul honore digno eam retinere, sicut corporis proprij membrum dilectum, procures. Quod si ob itineris longitudinem, & asperitatem, vel aliquam carnis incommoditatem ad vos vsque ipsa peruenire distulerit, elegeritve in aliquo proprietatis suæ loco sibi vtili magis consistere, interim donec Synodus, vt prædiximus, fiat, salua & incolumis sub vestra regali tuitione atque defensione secura permaneat: habeat'que in potestate sua ipsas Abbatias, quas ei dare ipse ore proprio promisisti, de quarum sumptibus, atque redditibus necessaria possit habere stipendia, dignaq́ue subsidia, sin vero quilibet vestrum ei aliquam fuerit molitus contrarietatem inferre, aut periculose præsumpserit nocere, sciat se à nobis perpetui anathematis vinculo esse procul dubio innodandum, & ab omni Christianorum consortio separandum. Te autem, si talibus consensum præbueris, omnimodo excommunicandum.

De diuortio Loth. R. non audet definire Papa absque Concilio.

Minatur excommunicationẽ quomodocunque nocẽti Theutpergæ Reg.

Hæc Hadrianus. Scripsit etiam idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt cum Lothario ageret, vt ab omni se culpæ suspicione liberaret, quod Hincmarus egregie præstitit, vt testatur Frodoardus, [a] qui & asserit Rom. Pontificem Hadrianum epistolam misisse laudibus plenam, qua ei delegauit vices suas in istis partibus super Lotharij causa, quatenus quod inde Nicolaus Papa decreuerat, seruaretur.

b lib. 3. c. 20

Fuit præterea curæ Hadriano, hoc primo eius Episcopatus ingressu, cetera promouere negotia quæ inchoauerat Nicolaus, & inter alia monere Francos de obiectionibus à Græcis in Latinos conscriptis, De his (vt ille fecerat) scribens ad Francorum Episcopos. De quo idem Frodoardus, loco citato. Idem rursus Hadrianus vt mentiri conuincerentur, qui dicerent, se rescindere quæ à Nicolao Papa gesta essent, rursus ad Hincmarum scripsit significans, se prædecessorum vestigijs insistere eaque sectari, quæ ab eis statuta fuissent, teste eodem Frodoardo. Cum igitur inflexibilem Hadriani animum, sicut, & prædecessoris Nicolai Lotharius cognouisset: eum decipere in suum damnum, simulatione, decreuit.

Hadrian' male audiẽs quod dissenuret à prædecess. profitetur se cõsentire.

Cuius rei gratia ad Vrbem aduentum adornat, deque his antea eundem Hadrianum Pontificem reddidit certiorem. Quid autem Hadrianus Pontifex cum ista accepisset, ad ipsum Lotharium rescripserit, Regino his verbis significat. *Ad hæc suprascriptus Papa rescripsit Sedem Sancti Petri semper paratam esse dignam satisfactionem recipere, nec quod diuinæ humanaq́ue leges iuste decernunt vnquam repulisse. Itaque si immunem ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oportere adire, vt expetitam benedictionem perciperet: si culpam autem recognosceret, nihilominus absque hesitatione venire festinaret, condigna pœnitentia remedia suscepturus.* Hæc de responsione Hadriani Pontificis, Regino: haud tamen in his sequuti vestigia prædecessoris, qui (vt vidimus) ab accessu ad Vrbem vetauerat Regem, nugis at-

Sed. Apos. parata semp. accipere satisfactionẽ.

que fal-

A atque fallacijs traducentem Romanæ Ecclesiæ Maiestatem: ob id indignum ratus vt reciperetur ab ea, nisi antea eiusdē Sedis Apostolicæ iussis obtemperasset. Cuius rei causa, atq; etiā quod excōmunicatos à Nicolao Episcopos non recipiendos ad Communionem, vsque ad horam mortis pariter (vt vidimus) præcepisset, magnā sibi Hadrianus cōcitauit inuidiā bonorum omnium, maximè vero Orientalium Romę degentium, ex omnibus enim Sedibus Patriarchalibus erant illic delecti viri Sanctissimi, Apocrisarij fungentes munere, præter innumerā multitudinem eorū, qui causa Photij Constantinopoli fugerant, in Vrbe degentes extorres, omnesq; mirifici cultores nominis Nicolai, cuius egregias virtutes & admiranda facinora proximè contemplati fuissent. Vnde accidit, vt ijdem animo ab Hadriano magnoperè essent abalienati, non sine periculo futuri schismatis. Hadrian. Pubit odium bonorum.

B

Christi Annus	Hadriani Pap.	Ludouici 2. 13.	Impp.
868.	1.	Basilij Maced. 2.	Indict. 1.

BAsilius Imper. Constantinum filium in Imperio collegam assumit ex 8. Synod. Act. 8.

Hadrianus benè cœpta à prædecessore prosequens, Legatos ab eo ad Bulgaros destinatos, duos Episcopos, sed ob eius mortem, detentos, dimisit, & litteras illius vt se eiusdē volūtatis, & studij esse ostenderet, sub suo nomine misit. Aliquos Episcopos, apud Imp. falsò accusatos, & domo patriaque proscriptos, ab eo liberari impetrauit. Nicolaitanā Basilicam à C fundamētis ab eo extructam picturis varijs, ex eius designatione, exornauit. ex cuius vestigiorum affectatione ab æmulis Nicolaitanus, & scribebatur, & publicè dicebatur. Verum inconstans vulgus his contraria iactare tum cœpit, cum scilicet hostium nonnullos parturientes iniustitiam, conceptum dolorem effusuros esse cognoscēs, penes se veluti zizania inter frumenta, vsque ad maturitatis tempus, dispensatione retinebat, rumore fallaciter exurgente, creditus est, quia omnia dececessoris sui Acta, quę ille zelo diuino sanxerat, hostes vero eius ad proprios litibus infamabant, voluisset infringere. Ex Anastasio, & postrema hæc D verbis etiam ipsis Anastasij. Huiusmodi autem spargendi rumoris ea occasio visa est præcessisse, quod mox Theutgaudum à Nicolao excommunicatum, nec restitutum, licet sæpe, (vt vidimus) pulsasset fores Ecclesiæ, Hadrianus communionis participem effecisset: quod Lothario Regi (vt diximus) aduentum in vrbem, quem Nicolaus denegauit, aperuisset. His accessit, quod intercedente apud eum Ludouico Imp. idem Pont. Vualdradam, pœnitētiam simulantē, absoluendam curauit, ad quā & scripsit epistolā,[a] in qua data licentia cōmunionis cum cæteris Christianis, præfati duntaxat Regis (subdit) societati, propter antiqui hostis versutias, nullo pacto penitus adhærendi. & post pauca: *Verum tu sic te de cætero stude munire, vt donum solutionis, quod in terra percipere cerneris, in cœlo, Deo auctore, veraciter capere merearis: nam si te coram humanis oculis absoluendam exhibes, & coram Dei conspectibus obligata consistis, nec nodo* E *cares, nec veniam impetras. Quinimò, & pro æmulatione potiori nexu ligaberis. Etenim diuino fertur oraculo:* [b] *Quia homo videt in faciem, Deus autem cor intuetur. Ergo nec delecteris in infimis, sed superna cordis intuere semper obtutibus:* [c] *caduca sunt, quæ cernuntur: quæ vero non videntur, æterna consistunt. Noli ergo pro terrenis cœlestia, pro visibilibus gaudijs, perdere gaudia, quæ nec cogitari sufficiunt. Nullus tibi blandiatur: qui enim te beatificant, ipsi te decipiunt. Denique quantiscunque velaminibus, iustitia & veritas occultetur, quandoque tamen splendores foras suæ claritatis emittet: nec poterit omninò diutius nubilo serena defensionis obduci. Quod faciēte Deo, tam sedis Apostolicæ studio, quàm rectissimi Principis, charissimi videlicet filij nostri, cui nūquam fortitudo qualibet, aliquo modo placuit, sed nec placere quoquo modo poterit, solicitudine, radios suos vt solis candor extendet.*

Nicolai litteras in Orientem sub suo nomine mittit.

Theutgaudū recipit in communionem, contra statut Nicolai. Aduentū ad Vrbem permittit Lothario. Vualdradam absoluit pœnitētiam simulantē.

a *Ex Cod. Fabri Parisi.*
b 1. Reg. 17.
c 2. Cor. 4.

ᵃ ex Cod. Fabri in Annal.

Papa, pro more epulũ præbet, & obsequia præstat.

Discũbit Papa cum alijs præter morẽ.

De eadem Vualdradæ pœnitentia & absolutione ad Episcopos in Regno Ludouici cõstitutos scripsit litteras, quæ extant. ᵃ Quod autem ista contra Nicolai instituta ab Hadriano facta, visa sunt multis, accidit vt optimi quique ab eo se alienarent, maximè Græcorum Romæ commorantium: quos vt reconciliaret Hadrianus, sexta feria Septuagesimæ, eos, secundum consuetudinem, ad conuiuium solito plures conuocauit. Quorum omnium manibus per semet humiliter aquam fudit, cibos apposuit, pocula ministrauit. Et quod nullum Pontificum ante se fecisse nouerat; vt eos propitiores ad prandium redderet, cum illis discubuit. Et canticis spiritualibus ibi per totum spatium iugiter concrepantium, Deum laudãs, dum surrexit ab epulis, in faciem suam coram omnibus procidit, rogans & suppliciter omnes obsecrans, vt orarent pro catholica ecclesia, pro Christianissimo Imp. & pro se fragili & imbecilli &c. ac demum vt gratias Deo referrent de Domino Patre, decessoreque eius Sanctissimo & orthodoxo Papa Nicolao &c. A B

Quo audito cuncti famuli Domini, videlicet Ierosolymitani, Antiocheni, Alexandrini, & Constantinopolitani, quorum aliqui Legationibus mundi Principum fungebantur, diuino stupore attoniti, in vocem clarissimam prorupere dicentes; DEO GRATIAS, DEO GRATIAS, &c.

Acclamationes de Nicol. P.

Qui te succedere fecit Sanctissimo Papæ Nicolao, non ab eius decretis abscedere. Eia cesset inuidia, mendax fama recedat. Domino nostro Hadriano à Deo decreto Summo Pontifici & vniuersali Papæ vita, dictum est ter. Cumq; manu silentium indixisset Summus Præsul intonuit, dicens Reuerendissimo Sanctissimo & orthodoxo Domino Nicolao à Deo decreto Summo Pont. & vniuersali Papæ sempiterna memoria, dictum est ter, & alias de eodem intonuit acclamationes. C

Ita Sanctissimus Pont. satisfaciendum Orientalibus Orthodoxis existimauit, de falsa opinione, quàm falsa pariter relatione conceperant, de imitandis ab eo rebus gestis Nicolai prædecessoris, tanti ponderis esse iudicans memoriam integram conseruare. ex Anastasio aliquanto, quàm ille breuius.

ᵇ extant in vnnal. ex cd. Fabri.

Quod autem verbis est pollicitus Hadrianus, ipsa re præstitit, litterisq; professus est, quas hoc anno 4. Non. Feb. rescripsit ad Synodũ Trecensem, ex qua Romam Legatio missa fuit, vna cum litteris ᵃ ad Nicolaum Papam, sed eo mortuo, redditæ sunt Hadriano. Laudata igitur in illis diligentia in colligendis gestis iussu Nicolai Papæ, in causa Ebbonis, subdit. *Innocentia quippe iã nunc fratris & Coepiscopi nostri Vulfadi, & collegarũ eius, quã quidẽ emergens casus, per nõ breuis tẽporis intercapedinẽ obũbrauerat, retractatione & restitutione vestra, sacrata & Apostolica Sedis auctoritate frequenter adiuuata solertia, ecce, Deo gratias, venit in lucem, & iustitia sua radios ad omnium omnino certitudinem foras, quasi solis splendor, extendit.* Concedit quoque ad eorum postulationem *Pallium iam dicto Vulfado Bituricensi Antistiti, & mox: Precamur autem & obsecramus in Domino, vt sicut nos vnanimes fraternitatis vestræ precibus annuimus, & assensum de cætero, non solum in hoc, sed & in omnibus præbere disponimus, ita quoque vos meis nunc votis satisfacere procurantes, crebro dictum Apostolicæ recordationis Papam Nicolaum in codicibus vel diptychis Ecclesiarum vestrarum scribi, & nomen eius inter sacra Missarum solemnia impræter misse recitari faciatis. Ita vt alijs quoque fratribus, & diœceseon vestrarum sacerdotibus id ipsum agere præcipiatis. Nihilominus verò suadere vestræ dilectioni curamus, & admonemus, vt tam Græcis Principibus, quàm omnibus omninò clericali fungentibus ordine, contra personam vel acta seu decreta ipsius agere vel decernere quidquã tentantibus, tam verbo quã scripto viriliter obuietis, ac validissimè resistatis. Scientes præterea quia quæcunq; hic aduersus eius personam vel decreta gererentur, me his nunquã præbiturum fore consensum. Nec ei, à quibuscunq; vel quomodocũque fiant, meum interesse mentis vel definitionis, aut dispositionis affectum, quanquam si quilibet Apostolicæ Sedis misericordiam humiliter postulauerint, circa hos, præmissa satisfactione mitius agere, nullo modo velimus inflexibiles apparere. Tantum ne huiusmodi homines sic innocentiam suã asserere studeant, vt* D E

Commẽdat Hadrianus Nicolaũ P.

in accu-

A *in accusationem tanti Pont. maximeq; in Dei iudicio collocati, quoquomodo prorumpere audeāt, præcipuè cum illum, dum aduixit, nemo impetere præsumpserit, vel eum de iniusto iudicio arguere, vel tenuiter ausus extiterit. &c.* Data 4. Non. Feb. Ind. 1.

Nicolaus irreprehēsibilis in iudicijs.

[a] ex Nic. Fabri Paris. Cod.

Intermi-natur R. Germaniæ si Imp. molestus sit.

Idem pridi Idus Febr. scripsit [a] ad Ludouicum Germaniæ Regem hortās eum ad pacem, commmendans plurimum Ludouici Imp. pietatem, & bellicum robur in Sarracenis debellandis, monensque ne quid, quod ad eiusdem Ludouici Imp. Regnum spectet, contingere audeat. Alioquin, inquit, manum Apostolicæ Sedis cum eodem pijssimo Principe fortiter esse cognoscite. & arma nostra illi munimina validissima, conferentia summo agoni, Deo nobis concertante, & BB. Principū Apostolorū intercessione cooperante præparata sine B cunctatione prænoscite. Ista Hadrianus inter Christianos Principes arbiter, & custos pacis.

[b] ex Cod. Fabri.

His quoq; diebus Hadrianus commendatū litteris duarum Synodorū Trecēsis, & Suessionensis, Actardū Nannetensis Ecclesiæ Episcopū à Northmannis sua spoliatū Ecclesia, & à Britannis eadem pessundata, multa perpessum, virū pietate & doctrina insignem, cū Romam venisset dignè excepit, eiq; vt haberet vnde viueret, prouidit, atq; etiam pallio exornauit, de quo multa præconia habes in litteris [b] scriptis ad Synodū Suessionensem, datis, vt putamus. 7. Mart. hac indict. 1. vt sequens, pro eodem, ad Carolum Regem, eodē argumento, conscripta, à quo, pro ipso, litteras commendatitias acceperat, cum & confirmationem Actorū Synodalium contra Ebbonem Rhemensem olim Episcopū postulasset. In ea igi-C tur post pauca, *Quamdiu enim merita B. Petri Apostoli, Deo, cui omnia viuunt, non moriuntur, nequaquam fidei suæ vel solicitudinis hæredes deficient, nec deerunt prorsus qui regulam, quam circa dominum feruentissimæ charitatis ostendit, pro quantitate virium proq; capacitate diuinitus collati doni sequantur. Ipse namq; quidquid ab indignis ministris negligēter agitur, supplet: ipse locū quem olim delibatione proprij corporis Domino consecrauit, quisćunque vel qualiscunque Vicarius extet, suæ tantum claritatis lumine hodieq; indeficienter illustrat. Cui & si desint merita successoris, sed absunt beneficia decessoris, ac primi Sedis eiusdem Sessoris.* De negotio autem restitutionis Ebbonis recusat aliud agere. *Maximè cum & ipse,* inquit, *& omnes Episcopi, præter Rhotaldum, qui causæ illius notitiam habuere, decesserint, & præ longitudine temporis ad liquidum sine dubio, quæ tunc acta super hoc sunt negotio sciri non possint;* D *atque de his qui ad Dominum migrauerunt, nobis facere iudicia non licet. Cùm enim in manu Iudicij Dei consistant, si humanis definitionibus quidquam de his tribuatur; non solum præsumptionis, sed & damnationis est prorsus indicium. Ille quippe Ebbo suo iam Domino aut stat aut cecidit. Quod si stat, quis hunc conetur deijcere? si verò ceciderit, quis nitatur erigere? &c.*

Petri merita fluunt in quoscūque successores.

Abhorret iudicare de defunctis.

Eodem quoq; tempore idem Hadrianus Papa de eodem Actardo, sed prius de causa Lotharij ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum ita scripsit. *Licet frequens Sanctitatis tuæ fama, quæ nunquam nisi cum laude semper existit, te nobis dudum fecerit manifestum: tamē vt virtutum probabiliumq; morum tuorum prædicamenta liquidius agnosceremus, fratrum nostrorum videlicet Arsenij Venerabilis Apocrisarij sedis nostræ, quin, & Actardi Sanctissimorum præsulum, necnon, & dilectissimi* E *filij mei Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarij fecit Anastasii multis præconijs plena delectabiliśq; relatio. Qua de re, sic animā meam tuæ dilectionis ardorē concepisse, cognosce tanquā si millies mutuis frueremur alloquijs. Habeto ergo nostræ repromissionis pignus, & in nobis, vt in nostris antecessoribus fiducia tota prorsus innitere. Propterea sanctitas tua bene nouit quanta Sedes habuerit Apostolica in causa Lotharij Regis certamina, & per Præsules suos Benedictū scilicet, & Nicolaū quos hinc labores assumpserit. Vnde nos habentes eundē spiritū, quem, & ijdē Patres nostri habuisse probati sunt, eadē hinc qui sequimur, & decernimus. Quamobrē tuæ fraternitatis industriā specialiter admonemus, vti quod super hoc olim negotio gessisti studiū, nullatenus eneruari cōsentias. Sed vice nostra fretus corā Regibus & Præsidibus de testimonijs Domini loqui non cesses, ita vt quod auctore Deo destructum est, nullis dolosè reædificari machinationum valeat argumentis, &c.*

Laudat Hincmarū Rhem.

Mox, commendans Actardum Episcopum, sic subijcit. *Insta igitur opportunè, importunè, & quia propria caret, apud dilectissimum iam factum filium nostrum Excellentissimum Regem Carolum, nostra vice, impetrare studeto; vt suo quoq; fauore vacās ei Episcopalis, etiam si se Metropolis obtulerit, Ecclesia tribuatur. Fortis enim Domini Bos ipse, auctore Deo, consistit, & ideo segetes ei ad trituram procul dubio committi debent.* Eadem quoque die scripsit ad Erardum Archiepiscopū Turonensem, eundem illi commendans. Sequitur in eodem Codice Parisiensi priuilegium eidem Actardo concessum, cum pallium tribuit, quod sic se habet. A

Palliū ob merita.

Hadrianus Episcopus seruus seruorū Dei, Reuerendissimo ac Sanctissimo Actardo Sanctæ Ecclesiæ Nanneticæ, diebus vitæ tuæ tantummodo. Post pauca. *Tibiq́; frater Actarde qui dirà fatigatus, & diuturna captiuitatis miseria quassatus, nec inter cuneos Barbarorum, nec inter enses infidelium defecisti; qui etiam Dei prouidentia mirabiliter erutus, & liberatus, circumquaq; peregrinando, procul à propria ecclesia, procul à notis, & proximis, propter eorundē rabiē Barbarorū, & continuā Britonum oppressionem, quibus, heu nimium vicinus esse nosceris, & penè peius ab eis, quàm à Piratis insecutionem pateris, curriculis iam multis incedis, decus pallij, pro Dei solius amore, quem inter furētium paganorum manus, & gladios confessus es, prauidimus concedendum.* B

Incardinari episcopatui.

Quo videlicet pallij, cū fueris auctore Deo, nostroq́; Decreto aliquem vacantē adeptus Episcopatum, scias à nobis te eidem stabiliter incardinatum, vel si contigerit forsan in proprio, certis valeas vti temporibus. Quod non aliter tibi nec cuilibet, absque Metropolitis, cōcederemus, nisi multoties exilia, mare, vincula passo, etiam ad capitalem sententiam frequenter tracto, teste tuo Metropolitano, qui id nobis litteris innotuit, & tibi spem in sede propria non superesse significauit, hoc tua ac celerrimæ consolationis solatia tanta exigerent detrimenta, quin potius merita. C

Pallij cōcessio quā limitata.

Vt videlicet habeas pro exilio & catena, pallij ornamenta, nō in tua ecclesia perenne decretum, sed ad tuum certo tempore vitæq́; præsentis specialiter vsum. Vtere igitur, annuente Deo, pallio à nobis tibi, solo miserationis, & consolationis affectu collato; & nisi Sedis Apostolicæ Præsulibus ingratus extiteris, prænotato tenore illius dum vixeris, ornare decore. Quod tamen fraternitati tuæ ad Missarum solennia tantū celebranda concedimus: in die duntaxat Sanctæ & venerandæ Domini nostri Iesu Christi Resurrectionis, ac Natiuitatis, seu Ascensionis Domini, & in Assumptione Beatæ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, seu in Natalitijs Beatissimorum Apostolorū, siue in natiuitate S. Ioannis Baptistæ; Necnon & Natali Sancti Christi confessoris Martini die, pariterque in solennitatis Ecclesiæ tuæ die: Verum etiā, & in ordinationis tuæ Natalitio cōcedimus die, sicuti à Beatissimo Prædecessore nostro Gregorio huius Apostolicæ Sedis Præsule sancitum est. In secretario vero induere tua fraternitas pallium debeat, & ita ad Missarum solennia proficisci. Et nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare, ne, dum in exteriori habitu inordinatè aliquid arripitur, ordinatè etiam, quæ licere poterant, amittantur. Si quid autem de rebus Nanneticæ diœcesęos tam à depopulatione nefandæ gentis Northmannicæ, quā à Britannorum subreptione remansit, ad tuam decernimus pertinere solicitudinem. Porrò censemus, Apostolicæque institutionis auctoritate definimus, vt nullus Metropolitanorum Antistitū, vel cęterorum Episcoporum in controuersia criminis, si Sedem appellaueris Apostolicam, vel eius specia li expetieris audiri, vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre, non nostro præmisso decreto, iudiciū, sed Apostolicæ Sedis tantū reserueris examinandus, vel iudicandus incunctanter arbitrio: cuius videlicet decreto vel largitate vacanti ecclesiæ incardinatus ac palliatus esse dignosceris. Scriptum per manum Zachariæ notarij Regionarij, & Scriniarij, S. Rom. Eccl. in mense Febr. indict. 1. Bene vale. 5. Kalen. Mart. per manus Anast. Bibliothecarij Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ, Imp. Domino pijssimo PP. Augusto, Ludouico Magno Imper. anno nonodecimo (ita numerans à tempore, quo cū Patre regnare cœpit) & D E

A post consulatum eius, anno 18. indict. 1. Libuit pene integrum apponere exempli prodendi causa.

De necessitudine Hincmari cum Anastasio Bibliothecario, per Actardum Frodoardus, relegens Hincmari litteras, hæc inter alia habet. *Scripsit,* (inquit,) *Anastasio venerabili Abbati & Bibliothecario S.R.E. gratiarum referens actiones pro benedictionibus (id est reliquijs) Sanctissimi ab eo sibi per Actardum Episcopum directu, suas eidem quoque Abbati mittẽs munerum benedictiones, quadam etiam opuscula suo labore confecta ipsi delegans. Nec non pro beneficijs sibi ab eo collatis, & vt suggestionem suam Domino Papæ acceptabilem faciat, scripsit, & de memoria benedictionis quam dirigebat. Et Gregorio scripsit eiusdem Roman. Eccles. Nomenclatori & Apocrisario asserens, quod præfatus Anastasius*
B *multa bonitatis insignia sibi suis litteris intimauerit, vnde & petit, vt idem Gregorius inter fideles amicos suos se tenere dignetur.*

Hincmarus, & Anastas. Bibliothecæ amici.

Inter hæc autem vbi innotuit Constantinopoli Hadrianum subrogatum in locum Nicolai Papæ defuncti, idem Imp. Basilius ad eum nouã mittit legationem præter eam, quam anno superiori direxerat ad Nicolaum, de qua ista apud Anastasium, à nece Bardæ, & Michaelis, rem breuiter recensentem: *His compositis, postquam Michaël Græcorum Imp. Bardam Cæsarem Photij fautorem, suum, sicut perhibent, interitum machinãtem, peremit, Basilium sibi adoptans, Imp. Basilius à Catholicis, tanquam qui eis semper fauerit, summo studio coleretur, Michael à spadonibus suis, dubium an Basilij voluntate peremptus est, moxque Basilius rerum potitus, primo quidem non se fuisse con-*
C *scium necis Michaëlis, vt fertur, omnibus satisfecit. Tunc verò secundum Rom. Eccles. constitutum peruasorem Photium depulit, & Ignatium Patriarcham, populo adnitente, Patriarchio restituit. Ac ex vtraque parte, Ignatij sc. Patriarchæ, Photijque neophyti Legatos Romam per suũ spatharium, Basilium nomine, destinauit, qui præsente summo Antistite, alternatim cõfligerent, & iustitia suffragãte, aut iustificarent Photium, aut perpetuò condemnarent. Sed diuino iudici disertissimam partem Photij pelagus sorbuit, & simplicissimam partem Ignatij, cum Legato Imperiali saluam seruauit.* Hæc Anastasius, qui in præfatione historica in octauam Synodum, de eadem re, sic scribit, *Sed Petrus Metropolita Sardensis, qui contra Ignatium, vna cum socijs à Photio mittebatur, licet noua naui, & quam ipse sibi elegerat, veheretur; naufragium simul & mortis periculum pertulit; & qui nauem Christi, hoc est Ecclesiam sciderat,*
D *nauis suæ scissionem non inconuenienter incurrit.* Idem in Hadriano. *Nullusque* (inquit) *ex Photij neophyti parte, nisi monachulus Methodius nomine solus euasit, qui postmodum neque Photium, pro cuius parte venerat, neque Ignatium, contra quem, neque vniuersalis Ecclesia ad quam venerat iura suscipiens, tertio conuentus, tertio perfidiæ denotatus, semel anathematizatus, abscessit.*

Basilius adoptatus à Michaele. Basilius, Michaele necato, potitur Imp.

Legatos Romam mittit.

Iudicium Dei in Legatos Photij.

At verò Basilius Legatus Imp. & Io. Metropolita Cæsareæ Cappadociæ, qui Nicolao fuerant destinati, huic Sanctis. Hadriano Papæ cũ Episcopis & proceribus in Secretario S. Mariæ Maioris, iuxta morem S. Sed. Apost. residenti, se satis humiliter præsentarunt, dona & epistolas obtulerunt. Quibus susceptis, S.R. E. cuius conamine Constantinopolitana ecclesia de schismate purgata surrexerat, multiplices gratias retulere. At post innumera laudum
E præconia concordi voce dixere: *Deuotissimus vester filius Imp. Basilius, & Patriarcha munere vestro restitutus Ignatius, dum Eccles. Constantinopolitana. per interuentum vestrum, inuasorem Photium pepulissent, in Archiuo eius librum summa falsitate congestum, cõtra ingenium, S.R.E. Sanctissimique Papa Nicolai reperere: quem bullatum, quasi vere contagium à sua Vrbe penitus pepulere, vobisque, vtpotè summo capiti, cui Christus cælo terraque soluendi atque ligandi potestatem tribuit, remisere. Quem precamur suscipientes rimamini, & si audulentiam, quam insontibus Constantinopolitanis, noster versipellis Photius inferre potuit, ex eo quod in hanc S.R.E. non habentem maculam neque rugam, aut aliquid huiuscemodi, audacem linguam exacuit, prorsus aduertite. Et quid ecclesia Dei de hoc latrocinio sit sentiendum, quod sub nomine Concilij furtim ab eo confictum est, palam omnibus promulgate.* Vtrarumque partium consensu electus Pont. annuens respõdit. *Contra Sedem Apost. Pontificemque ipsius, quam Photius vocem*

Conciliabulũ Photij in Papã Nicolaũ.

Gratię qd agnoscãt, & fateantur de Eccles. Rom. factione liben.

A *non habuit. sent etiam forte præcipitare potuit, iudicium verò librare non potuit, qui à Sed. Apost. bis iudicatus bisq; damnatus est. Et quia vires suas Photius transcendens in Sanctissimum Pont. nostrum Nicolaum falsa garrire non timuit,* [a] *os suũ nimirũ in cœlũ posuit & linguã suam, vt in terram pertransiret, exeruit. Ideoq; conciliabuli ipsius librum perscrutandum admittimus, vt auctor illius & fabricator mendacij, & inuentor peruersorum dogmatum tertio iudicetur. Egressus Metropolita librum exhibuit, & in terrã præcipitauit, imprecatoriè illi dicens. Tu maledictus Constantinopoli, sis Romæ iterum maledictus. Te minister Diaboli Photius, nouus Simon, mendacij compilator aptauit. Te minister Christi Nicolaus, nouus Petrus, veritatis amator attriuit.* Et Spatharius calce suo, ensеq; librum percutiens, nihilominus ait. *Credo quod in hoc opusculo Diabolus habitat, quia per os complicis sui Photij ea quæ per se dicere nequit, eructat.* B *Nam & subscriptionem Basilij nostri Imp. post subscriptionẽ Michaëlis, quem ebriosissimum scribere noctu suasit, falsissimè continet, quam eius non esse restitutio Ignatij declarauit, & satisfactio nostra (si vobis placuerit) iureiurando firmabit. Neque vnius semper Catholici Basilij nomen non potuit falsosum feralibus commentis inserere, qui mutato charactere potuit multorum absentium episcoporum nomina cum paucis complicibus suis describere: quorum videlicet Episcoporum vniuersitas tam immunis est huius inscriptionis, quam tenoris ignara. Siquidem nullus Constantinopolitanorum, quando illud conciliabulum collectum fuisset, quia re vera non fuit, agnouit. Sed quia Constantinopolim comprouinciales, veluti Regiam Ciuitatem, pro diuersis negotijs, instar istius Vrbis ascendunt; peruicacissimus Photius mendacium suum, veritatis medicamento (sicut ei à primæuo fuerat institutum) leniuit, dum in locum quorundã schismaticorũ Episcoporum,* C *ciues quidẽ aliquorum illorum, sed transfugas (vt fama vulgatum est) muneribus excæcatos subscribere fecit. Inde est quod subscriptionũ istius videntur diuersi characteres, & quidam eorum acutiori penna, quidam glossa, nonnulli verò decrepitum simulantes grossiori manu membranam inquinantes, describunt, vt videlicet fraude præsentium simplicitati absentium illudatur; & illud credat facilius vniuersitas esse verissimũ, quod dissimilibus litteris fecerit falsitas esse diuersum. At vos illico subscriptionum multitudinem, librum reserantes, videbitis; fraudẽ verò nisi Constantinopolim (vt omnis illa Ecclesia deprecatur) miseritis, minimè cognoscetis.* Tunc Summus Pont. vtriusq; linguæ peritis librũ scrutandum per aliquot dierum spatiũ decreuit, & omnia quę in eo continerentur corã Synodo fideliter propalare. Qui vbi strenue perscrutatus est, Venerabilis Põt. annitẽte omni senatorio populariq; cõuentu apud Sãctis. Petrũ Apost. in defensionẽ suæ Ecclesiæ decessorisq; sui SACRVM CONCILIVM conuocauit. D Et primũ quidẽ per Legatos Constantinopoleos rei veritate luculẽter audita, decessoris sui huiusmodi literas relegens, sinistrã ipsius famam purgauit. Deinde Photiũ cum suo Conciliabulo, cõplicibusq; suis tertio anathemate percellit. Ad extremũ verò cæterorũ subscriptionibus sententijs roboratis, pro foribus graduum nefandi dogmatis librũ cunctorũ pedibus conculcatum exussit. Quem nimirum rogus, vt fomentum quoddam ignis & cępit, & penè antequam semiustũ credi potuisset cũ magno fœtore piceoq; odore cõsumpsit. Et cũ forte focus inundatione pluuiæ naturaliter debuisset extingui, ad pluuiam, quasi ad olei guttas flãma conualuit, & in laudes Dei, Sãctissimiq; Pap. Nic. simulq; Hadriani Sum. Pont. miraculi stupor, tam Latinorũ, quã Græcorũ corda resoluit. E Addit idẽ Anast. in præfatione historica ad octauã Synodum, pariter in hac Synodo iussum, vt quod factum est Romæ de inflammatione scriptorũ Photij, pariter Cõstantinopoli fieri deberet, si quæ ibi exemplaria reperiri possent. Sic igitur quod faciẽdum Michaeli Imp. Nicol. ante præceperat, vt scriptæ ab eo blasphemiæ in Apost. Sed. igni darẽtur, cũ ille facere contempsisset, Deus voluit, vt per eius successorẽ Basilium eædẽ missę Romam publicè, Synodali iudicio, magna sua gloria, Sedisq; Apost. honore, laudeq; eiusdem Pont. Nicol. cælo testante, populo acclamante, orbe Christiano gaudente, perficeretur. In Photij n. illo volumine insertas fuisse illas blasphemas Michaelis epistolas quis poterit dubitare? Porrò eodem hoc anno, antequam ista conficerentur, occasione redeuntis Cõstan-

[a] Psal. 72.

Photij insectationes & contemptus à Græcis.

Falsæ subscriptiones Imp. & Episcoporum à Photio confictæ.

Cõciliabulũ Phot. in Nicol. dãnatũ Romæ à Syn. cõburitur.

Mirũ quid in combustione Codicis. Miraculũ aqua fouente incendium.

A tinopolim Theognosti olim Exarchi, inde, ob pietatem extorris, Romæ ad septenniũ vsq;
incolæ, Hadr. Pont. litteras ad Basilium Imp. dedit, quæ extant in Actis Octauæ Synodi: in
quibus laudat Imp. eiq; de rebus gestis bene precatur : profitetur se nunquam discessurum
à Decretis decessoris sui Nicolai: mirificè celebrat Theognostũ eumq; illi cõmendat. Quod
autẽ (vt vidimus) rumor erat sparsus eundem Hadrianum Acta Nic. Pap. cassa esse reditu-
rum, Ignatius Patriarcha substiterat, ne ex more ad ipsum litteras mitteret; hac de causa ad
eum Hadrianus ipse rescribens, illũ eo nomine reprehendit: cõmendat Theognostum Ex-
archum, vt ipse appellat, cuius pro fide labores, & zelum prædicat. ex Act. 7. 8. Synod. Inter
hæc Photius abiectus, audacior cõsurgit, quęrens, lamẽtans, infidã amicorum fidẽ accusans.
B Inter alios autẽ reperitur esse questus de Io. Patricio Sacelltrio, cuius tũc apud Imp. Basiliũ
summa erat gratia cũ potentia: mutuæ extant breues, sed mordaces, salsæ & argutæ litteræ.
Contigit hoc anno, mense Iulij, Lotharij Francorum Regis aduẽtus in Vrbem, antea, (vt Lotharius
vidimus) ab Hadr. Pont. impetratus, quæ autem transacta sint inter ipsum & Hadrianũ, Re- Romã venit.
gino ita describit, quæ digna nobis visa sunt (vt superiora nonnulla) quæ ad verbum hic in-
sererentur. *Lotharius Romam profectus est, quò cum peruenisset, ab Hadriano Pont. honorificè susceptus*
est. Qui ab eodem Pont. sciscitatus, si monita Pij Patris Domini Nicolai, cum omni vigilantia hactenus ob- Mentitur
seruata haberet, & præstitutum iuramentum inuiolato fœdere custoditum, ab illo deceptus, qui in verita- apud Papam.
te non stetit, qui non solum mendax est, sed etiam pater omnis mendacij, respondit se ita omnia obseruasse,
C *ac si diuinitus sibi essent imperata. Cumq; proceres, & optimates, qui cum eo venerant, eadem testifica-*
rentur, nec vlla opposita persona inueniretur, quæ aduersus regiam auctoritatem legitimum auderet con-
trouersiæ inire certamen: vniuersalis Papa talia prosequitur; si vestræ testificationis verbis veritas suffra-
gatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat er-
go fili carissime, vt ad confessionem S. Petri accedas; ibi Deo propitio, hostiam salutarem pro tua, non tam
corporis, quam animæ incolumitate immolabimus, ex qua nobiscum te participare oportet, vt per hanc
participationem membris Christi, vnde abscissus esse videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur Mis- Contestatio Hadr.
sarum solemnibus, inuitat Summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi, acceptoque in manibus ad Loth.
corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: si innocuum te recognoscis à prohibito; atque interdi-
D *cto tibi à Nicolao adulterij scelere, & hoc fixa mente statutum habes, vt nunquam diebus vitæ tuæ Vual-*
dradæ pellicis tuæ, dudum à te repudiatæ, misceáris nefario concubitu; fiducialiter accede, & sacramen-
tum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe: sin autem tua conscientia te ac-
cusat, teque lethali vulnere sauciatum proclamat, aut iterum redire mente disponis in mœchiæ voluta-
brum, nequaquam sumere præsumas; ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fide-
libus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus, & obcæcatus, absque re-
tractatione, communionem corporis, & sanguinis Domini, de manu Pontificis sumpsit, non expauescens il-
lam sententiam, quæ dicit, Horribile est incidere in manus Dei viuentis. [a] *Qui enim manducat & bi-* [a] Heb. 10.
bit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. [b] *Deinde conuersus idem Præsul ad sequaces, & fautores* [b] 1. Cor. 11.
E *Regis, vnicuique communionem obtulit in hæc verba: si Domino, & Regi tuo Lothario in obiecto adulte-*
rij crimine fauorem non præstitisti, neque consensum tribuisti, & Vualdradæ, & alijs ab hac Sede Apo-
stol. excommunicatis, non communicasti: Corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in vi-
tam æternam. Igitur quisquis se læsum sciens, ausu temerario communionem sub tali contestatione por- Vltio diuina secuta
rectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis an- delusores.
ni rediret principium: perpauci qui se à communione subtraxerunt, vix mortis periculum euaserunt.
Porrò Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentinam Ciuitatem perueniens diem clausit ex-
tremum, sexto Idus Augusti. Tanta autem strages in præfati Regis Populo facta est, vt non peste
perijsse, sed hostili gladio corruisse virtus, & nobilitas totius Regni videretur, quæ eo tem-
pore tantæ fœcunditatis erat, vt in morem densarum segetum pullulans, veluti quoddam examen

QVOD DICITVR DEVS. ABOMINATIO DESOLATIONIS: ANTICHRISTVS. A

Inuentum plane Photij Diabolicum, in quo egregie eum ęmulantur nostræ ætatis Nouatores, eo etiam deteriores, quod ille huiusmodi imaginibus, & inscriptionibus conatus est infamare nomen Ignatij, hi verò ipsum Roman. Pontif. sed de his occinendum illud Dauidicum, velut somnium surgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. stat verò, stabitque in æternum imago illa, quam Christus verborum suorum notis indelebilibus reliquit expressam in petra, qua cernitur super Christi cathedram sedens Petrus, vel loco Petri, successor Petri cum eiusmodi elogio, inscripta diuinitus.

[a] Matt. 16. [a] TV ES PETRVS, ET SVPER HANC PETRAM AEDIFICABO ECCLESIAM MEAM, ET PORTAE INFERI NON PRAEVALEBVNT ADVERSVS EAM. B Qui actionum illarum impiarum scriptis dum legerentur interfuerunt, iurati asseruerunt, quinquaginta duo apertissima, & omnibus perspicua falsa capitula cótra Ignatium à Photio fuisse prolata.

Alter verò Synodica Acta aduersus Nicolaum Papam Rom. omni videlicet calumnia, & blasphemia referta continebat. Cùm igitur hæc omnia Imper. Senatui atque Ecclesiæ manifestasset, pessimam Photij conscientiam vniuersę Reipubl. manifestam reddidit. Nicetas.

Non multo postquam Basilius est adeptus Imperium, visus illi Dominus noster Iesus Christus eum ita cóueniens. Vt quid interfecisti Regem & Dominum tuũ Imperatorem? C expergefactus cohorruit, & diuina illa promissione: In quacunque die ingemuerit peccator, saluus erit, ad pœnitentiam prouocatus, lacrymis luctui & eleemosynis se dedidit, & mirabili, ac pretioso opere duas Ecclesias fabricauit.

[b] lib. 1. c. Ex Luitprando [b] Ticinensi. Zonaras, longe post hæc tempora, & ipse schismaticus Photio fauens, auctori schismatis, scripsit eum sede pulsum, quod Imperatorem homicidij redarguisset, contra quam alij superiores, nimirum quod iam tertio à Nicolao Rom. Pontifice damnatus esset. quod ipsum ipsemet asserit Imper. suis ad Nicolaum Papam litteris, quæ posteriores [c] extant, nam priores dubitare se ait, an redditæ sint. In illis igitur hæc habet. *Et quædam à nobis agenda fore, visa sunt; quædã verò paterna sanctitati vestræ penitus relinquenda. Verùm nobis nihil amplius debere fieri visum est, nisi vt ꝑ potius quidem à sede remoueretur, & secum quiescere hortaremur, quippe qui multa contra veritatem, & contra Sanctorum pontificum verticem commouit, &c.* D Mox ait Ignatium sibi visum restituendum, ex eius litteris, &c. Consulit eum denique de his, qui Photio communicauerunt, & omnino de lapsis, & ad extremum commẽdat Apocrisarios ab Ignatio, & Photio, & à se ipso missos, postulans etiam alios Roma mitti ad sanciendam, & vniendam Constantinopolitanam Ecclesiam Romanæ, missa 11. Nouembris. Alias mitit litteras, & Ignatius [d] multa prædicans de Sede Apostolica, & de ipso Nicolao, & consulens pariter de varijs gradibus lapsorum. D. 11. Nouemb. biduo ante obitum Nicolai, quæ redditæ sunt eius successori Hadriano, vt sacræ Synodi Acta declarant.

[c] T. 3. epist. Decret. pa. 271.

[d] recitãtur in 8. Syn.

E

Sed quæ aliæ eiusdem Nicolai fuerint res gestæ anni huius ante obitum videamus. Cum Theutperga Regina inuisa Lothario ab eoque pessimè habita, imminentem sibi mortem timeret: quam citam ab eo profectionem curabat, quam tamen absque auctoritate Nicolai Papæ, qui eam redire præceperat, non est ausa tentare. Colore igitur Romam proficiscendi, ab eo recedendi occasionem honestam captans, legatos præmittit ad Nicolaũ cum litteris, quibus ab eo Romam veniendi licentiam postulauit. Sed ex Lotharij viri sui, imò infestissimi hostis consilio, quin potius minantis iussione, ijsdem litteris atq; legatis eidem

Rom.

A Rom. Pont. significare coacta est, se sponte cedere Regiæ dignitati, in quam introduceretur Vualdrada; tamquam legitima Lotharij coniux. Quæ audiens Nicolaus, omnia hæc ipsam à Lothario coactam scripsisse cognoscens, hæc ad eam rescripsit.[a] *Quis ignorat hæc te multis pressuris subacta deponere, & innumeris malis attritam proferre? cum etiam (vt prædiximus) omnes Religiosi & Cleri Galliarum & Germaniæ viri hæc ita se habere, frequenti relatione testentur? adeo, vt te nobis hæc scripturam fore, multo ante tempore cognouerimus. Sed his omissis hortamur, ac vehementer admonemus, vt ipsa tibi met manus non inferas, nec mortis fomitem generes. melius quippe tibi est vt veritatem loquentem alius te occidat, quam tu te ipsam, mendacium dicens, interimas. Sta igitur intrepida, atque constans, & mortem quam quoque modo semel experiri debes, præcipue pro veritate sustinere non paueas.* Monet postremo ne occasione Romam veniendi à viro discedat, recepturo post eius discessum Vualdradam, & ipsam in via vitæ discrimen subituram. Sed & scribens[b] ad Lotharium, æque prohibuit ne ipse Romam veniret. Sequenti vero die idem Pontifex litteras dedit ad omnes Episcopos[c] sub Regno Lotharij constitutos, quos redarguit, quod rerum temporalium amittendi timore, segnes fuerint hactenus in corrigendo Lothario. Eadem porro die & Indictione, ad Carolum[d] Regem Francorum Lotharij patruum scripsit, dolens quod Lothario conniueat de abijcienda, atque perdenda Regina Theutperga à Rege adulterij rea cōstituta, damnans consilium de iudicio per monomachiam definiendo, rogat vt eam à periculo liberans mortis, apud se recipiat. Scripsit[e] eodem tempore etiam Lothario Regi, in primis ipsum redarguens, quod Theutpergam varie vexasset, compulissetque iurare, non ipsam, sed Vualdradam legitimam ipsius vxorem esse; inanem ostendens eiusmodi adinuentionem: cum sententia Sedis Apostolicæ de-

C finitum esset, eam esse legitimam ipsius vxorem. Abstrahitque eum ab omni spe ducendi pellicem in vxorem, cum nec defuncta vxore, id ipsi licere leges Ecclesiæ doceant. Vualdradam excommunicatam ipsi denunciat, cuius consortio, ne eiusdem pœnæ fiat particeps, admonet. Sed & eadem sententia ipsum fore plectendum, nisi pareat, comminatur. His datis litteris, quibus comminatio excommunicationis missa est, magnus timor inuasit omnes Francorum Episcopos, ne Rex ab eodem Pontifice excommunicationis sententia plecteretur, cuius rei gratia tunc Aduentius Metensis Episcopus scripsit ad Hattonem Coepiscopum suggerens consilium reuocandi Lotharium ad pœnitentiam. Verum aliud consilium Lotharius iniit, quo excommunicationem comminatam effugeret, nempe vt suum

D ad Nicolaum Romam aduentum litteris,[f] & legatis præmissis eidem nunciaret, vt sic eum spe bona ludificaret, quibus blandis litteris & auxilium contra Sarracenos, si opus sit, pollicetur. At Nicolaus prohibuit eius Romam aduentum, quem sciret non ad pœnitentiam sed ad dilationem prætendi. Vetus fuit Lotharij artificium, vt cum, siue à patruis Regibus, siue à Romano Pontifice arctaretur ab adultera omnino recedere, ille se Romam velle proficisci, & de sua causa agere coram Pontifice affirmaret. Testatur id Nicolai epistola[g] ante legationem Arsenij data. Sic igitur ab eo sæpe deceptus ne Romam veniat, interdicit, cum & interim non cessaret alia via ipsius omnibus modis procurare salutem, scribens de his ad Ludouicum Regem[h] Germaniæ, de eius emendatione procuranda. Occasio etiam

E prætexendi Romam aduentus, & illa præcessit, quod eodem anno Carolus, & Ludouicus fratres simul, Nicolai Papæ monitu conuenientes, solicite de Lotharij nepotis sui nondum resipiscentis scandalo consulentes decreuere, vt ipse Carolus patruus ad eum, adiuncto sibi Episcopo, proficisci deberet quo eum coram efficacius hortari posset, vt in omnibus parere deberet monitis Apostolicæ Sedis. Cui ille, ex more promissionibus multis, facturum se quæcunque Pontifex iuberet, Romamque ad eum aditurum pollicens, satisfecit. De quibus promissionibus per Ludouicum Nicolaus monitus[i] rescripsit, sic eludere solitum Lotharium,

Adigitur Regina renunciare regiæ dignitati.
[a] ep. 48.
Nicol. hortatur Reginam ne mortem pro veritate paueat.
[b] ep. 51.
[c] ep. 49.
[d] ep. 50.
[e] ep. 51.
Nicol. intentat Lothario excommunicationē nisi pareat.
[f] Extant in Cod. Trec. arr.
Lotha. imponere studet Papæ.
[g] ep. 27.
[h] ep. 33.
[i] ep. 55.
Papa Loth. prohib. Romā venire, quod in-

obed. esset. [a] ep. 56. [b] ex Cod. S. Mar. super Miner. Vidua bonis spoliata confugit ad Papam. Pro grauioribus delictis Romam aditur. [c] Apud Ionem p. 6. 33.

tharium Apostolicam Sedem promissionibus suis, vt eum multa promittat, nihil praestet, A sed pollicitis contraria agat. Ob idque quod inobediens esset Apostolicę Sedi ne Romam veniat omnino prohibuisse, questus est etiam de eo idem Nicolaus, quod in Sede Treuirensi, & Coloniensi, ex quibus exciderant Guntharius, & Theutgaudus, nullum alium patiatur ordinari Episcopum, spem habens de illorum restitutione; pro quibus & frustra idem Rex Ludouicus rogasset. [a] scripsit & ad Episcopos sub Ludouici Regno constitutos, eos redarguens de nimia solicitudine pro iuste damnatorum restitutione. At non hic finis Lotharij Regis iniquitatum, sed hoc eodem anno enormia alia prioribus peccata coniunxit, auferens bona Helletrudis filiæ Lotharij Imperatoris viduæ relictæ Berengarij Comitis; quæ talia passa ad pauperum patronum, viduarumque protectorem Nicolaum Pontificem confugit, qui pro ipsa ad Carolum Regem litteras [b] dedit, vt apud Lotharium intercederet, ageretque vt ablata restituat. B

Ad postremum autem non prætermittendum, ex antiquo vsu perseuerasse, vt pro grauioribus delictis expiandis fideles ad Romanum Pontif. se conferrent: quod sub Nicolao Pontifice dum frequentatur, inter alios infelix pater, trium filiorum necator, accurrit, de quo ad suum Episcopum Pastor [c] omnium rescripsit, ex parte relaxans misericorditer pœnas illi ab eo impositas.

S. Clem. corp. Romam refertur.

Hoc eodem anno qui vltimus Nicolai numeratur, contigit per Sanctos viros Cyrillum atque Methodium Orientales Monachos deferri Chersona Romam corpus S. Clementis Papæ, de quo narratio extat ex Leone Ostiensi. C

[d] De his agit Pithoeus in libello hist. controu. de process. Spiritus sancti. Ad temp. Nicolai nihil additum symb.

Non est prætermittendum errare eos, qui putarunt adiectionem illam Symbolo inditam, [d] FILIOQVE esse primum in Ecclesia Romana ab ipso Nicolao Pont. factam, id ex epistola Photij elicientes, qua ad Nicolaum Photius scripsit aduersus eos qui dicerent Spiritum Sanctum sicut à Patre, ita etiam à Filio procedere. Quod igitur tūc regebat ecclesiam Nicolaus, creditus est ipse eius additionis fuisse auctor. Sed hi ab ipsius Photij epist. post ad Io. Papam Octauum scripta redarguūtur, testante, à nemine Rom. Pont. vsque ad illa tempora aliquid additum symbolo. Nicolaus igitur & si eadem cum suis prædecessoribus sentiret de Spiritus sancti processione à Patre Filioque manante, ne quidquam tamen id symbolo fidei adiectum voluit, quod sciret à Leone Tertio prædecessore Pont. id recusatum, D Legatis Caroli M. Imp. id exposcentibus.

Anastasius plura de Nicolai munificentia in donis collatis diuersis ecclesijs, & sacris ædificijs recenset.

Nicol. Pa. laudatissimus inter oēs. elogium eius.

Nicolaus igitur, cum ecclesiam victoriosissime, inquit Anastasius, rexisset annos nouem, m. 6. d. 20. idib. Nouem. migrauit ad Dominum, laudatissimus, si quis alius, Romanorum Pontificum. nam audi Reginonis elogium. *Post B. Gregorium vsque in præsens, nullus Præsul in Romana Vrbe Pontificali honore sublimatus Nicolao videtur æquiparandus. Regibus & Tyrannis imperauit, eisq; ac si Dominus orbis terrarum auctoritate præfuit, Episcopis & sacerdotibus, religiosis, ac Domini mandata obseruantibus humilis, blandus, pius, mansuetus apparuit, irreligiosis & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque austeritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias, Deo suscitante, nostris temporibus surrexisse. & si non corpore, tamen spiritu & virtute.* E

Legati Imp. ad electionem Papæ non vocantur

Post mensis vacationem Hadrianus Romanus, admirabili omnium ordinum consensu, electus, 19. Kalend. Ianuar. consecratus est. Is beneficentiæ in pauperes nomine celebratur, multiplicatis aliquando in eorum erogatione denarijs. Missi Imper. in Vrbe præsentes, indignati, quod ad electionem vocati non essent, accepta ratione, quod non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit, ne videlicet Legatis Principum in electione Roman. Pont. expectandi mos, per huiusmodi fomitem, inolesce-

A lesceret, omni indignatione deposita, ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesse-
runt. In cuius consecratione ad celebritatem Missæ ipsius tam incredibilis extitit multitu-
do, vt certatim de manuleius, omnibus communicare nitentibus Theurgaudus Treui-
rens. Archiepiscopus, & Zacharias Anagninus Episcopus, qui à Domino Nicolao Sacer-
dotiq denudati etiam communione caruerant; simulque Anastasius, qui dudum à Leo-
ne, Benedictoque Pontificibus, presbyterio denudatus inter Laicos communicare soli-
tus erat ecclesiasticam communionem, sub congrua satisfactione receperunt. Mox con-
secratus, ad Patriarchium reuersus, consuetudinem diuersorum xeniorum hinc inde con-
fluentium retentis solum quæ vsibus Missarum sufficerent, de reliquis pretia capientem
B exclusit, dicens, non esse pium, quod gratis accepimus, pretio venundare, sed gratis etiam.
iuxta præceptum Domini, largiamur, oblationes Christi cum eius hospitibus, & inopibus
partiamur, propter quos has tribui nobis diuinitus scimus.

Inter tot læta atque felicia, tristia admodum atque luctuosa admixta sunt. Lamperto
Duce Spoletano, tempore consecrationis, huius venerandi Pontificis, Romanam vrbem
tyrannice inuadente & diripiente, maiorum domibus, nec Monasterijs, nec Ecclesijs,
nec nobilissimis puellis parcendo. Propter quæ apud Augustos pijssimos, Romano-
rum querimonijs prægrauatus, Ducatum perdidit, iram Principum & inuidiam pene
cunctorum Gallorum, tanquam reuera Sedis Apostolicæ, hostis adiudicatus, incur-
C rit.

Mox Pontifex tanta tyrannide liberatus, vsque ad raptorum restitutionem, legalemq;
satisfactionem omni ecclesiastica communione priuauit ex Anastasio.

Cognito in Gallijs obitu Nicolai, Lotharius Rex mox litteras [a] ad eius successorem
Hadrianum scripsit, rogans, vt quod à Nicolao obtinere non potuit, ab eo impetraret, suũ
Romam aduentum. Porro Hadrianus ad eum primo scribens has dedit litteras [b] com-
monitorias. Post pauca. *Excellentiam tuam paterno monemus affectu, & iure Apostolico exhortamur, quatenus malorum omnium consilijs hominum relictis, & mortiferis persuasionibus omni modo spretis, aurem cordis tui cælesti sane clauigero Beato Petro in nobis loquenti aperias, omnique animositate, & inclyta mundi dilectione procul abiecta, ea quæ iustitiæ ac rectitudini maxime congruunt prædicantis, toto desiderio audias, euidentique proficias deuoto affectu, quia non auditores, sed factores legis Deus fore iustos approbat. Vnde Sedis Apostol. salubrem admonitionem & correctionem venerabili sinceraque mente suscipere stude. Duo igitur à te carnis deuicto illecebra dudum commissa videntur illicita, quæ ab antecessore nostro piæ memoriæ Papa Nicolao censura fuerant emendata canonica. Vnum videlicet nefarium Theutpergæ legitimæ vxoris coniugis tuæ diuortium: alterum vero scelestissimum Vualdradæ mœchæ concubinium, quod non solum lex omnis diuina reprobat, condemnat & fieri omnimodis vetat, sed etiam mundana prohibent iura: de quibus nos iterum rescribere nullatenus studeremus, nisi vos à iustitiæ tramite per incentiuum carnis proculdubio deuiasse, bonumque coniunctionis legitimæ vinculum dissoluisse, & ad illicitum ac pristinum stuprum incongruis reuertisse velle occasionibus agnosceremus. Theutperga itaque Illustrissima Regina coniux vestra, Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli ad limina veniens menteque deuota orationis desiderium complens, nostram faciem contemplari, causamq; suæ necessitatis nobis ore proprio exponere quæsiuit. Quæ cum à nobis pro amore Dei, & vestro; & ab omni nostra ecclesia honorifice, sicut oportebat, suscepta fuisset: dixit se propter quandam corporis sui infirmitatem, & quia non legitimo vobis antea fuerat coniuncta connubio, à vestro velle separari consortio, & ob amorem Dei, sæculi dignitatem, & gloriam abijcere, ac sub leui iugo Christi ceruicem cordis submittere. Quibus profecto auditis, & Domino auxiliante diligenter consideratis, non modico fuimus turbati stupore, quod se, pro talibus, à vobis quæreret separare, cùm scriptum sit, dicente Domino: à Deo iungitur mulier viro.*

& ue-

Oblationes vendi solitas, vetat Hadr. & gratis dari præcipit.

Roma à Duce Spoletano diripitur. D. Spoletan hostis iudicatus, & excommunicat.

a ex Codice Treuir.

b ex Cod. Fab. Pary Hadr. Papæ epist. ad Loth. R. grauis, & paterna.

Theutperga Reg. Romam protect.

a Fen. 1.

& iterum: [a] *Quod Deus iunxit, homo non separet. Et cum ipsa, sicut dixit Apostolus, sui corporis non habeat potestatem, sed vos, cui Domin' est voluntate legitimo matrimonio regalique toro coniuncta, cui sane, quam iu cum vestræ voluntatis consensu atque licentia, hoc supplici nimis prece deposceret, nostrum in tali voluntatis suæ desiderio consensum, nullo modo præbuimus: licentiam vero illi reuertendi ad magnitudinis vestræ consortium iuraque matrimonij regalia illibata custodiendi præcepimus. Super his autem, quibus se à vobis quærit disiungere, tam repente, siue multorum fratrum nostrorum consilio, & ingenti examine finitiuam nunc proferre sententiam, aut consensus nostri immaturam dare licentiam iure distulimus. Deo autem nobis salutis opem, vitamque præbente, tam pro his, quam etiam pro alijs ecclesiasticis causis synodum facientes, & talia subtili examine indagantes, vt secundum Dominum salui esse possitis, idonea satis intentione deliberabimus coram Deo, Saluatore nostro, atque finiemus. Propter quod excellentiam tuam Apostolicis monemus alloquijs & hortamur in Domino, ne aurem nobilitatis tuæ consilijs impiorum, & veritati repugnantium verbis inclines, sed potius dominicis, & Apostolicis præbens gratanter præceptis tandem Theutpergam nobilissimam Reginam coniugem tuam dilectionis amore, in coniugale consortium lætus recipias, & pro amore Dei, & Sancti Petri, & nostro simul honore digno eam retinere, sicut corporis proprij membrum dilectum, procures. Quod si ob itineris longitudinem, & asperitatem, vel aliquam carnis incommoditatem ad vos vsque ipsa peruenire distulerit, elegeritve in aliquo proprietatis suæ loco sibi vtili magis consistere, interim donec Synodus, vt prædiximus, fiat, salua & incolumis sub vestra regali tuitione atque defensione secura permaneat: habeatque in potestate sua ipsas Abbatias, quas ei dare ipse ore proprio promisisti, de quarum sumptibus, atque redditibus necessaria possit habere stipendia, dignaque subsidia, sin vero quilibet vestrum ei aliquam fuerit molitus contrarietatem inferre, aut periculose præsumpserit nocere, sciat se à nobis perpetui anathematis vinculo esse procul dubio innodandum, & ab omni Christianorum consortio separandum. Te autem, si talibus consensum præbueris, omnimodo excommunicandum.*

De diuortio Loth. R. non audet definire Papa absque Concilio.

Minatur excommunicationē quodammodocunque nocē ti Theutpergæ Reg.

Hæc Hadrianus. Scripsit etiam idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum, vt cum Lothario ageret, vt ab omni se culpæ suspicione liberaret, quod Hincmarus egregie præstitit, vt testatur Frodoardus, [a] qui & asserit Rom. Pontificem Hadrianum epistolam misisse laudibus plenam, qua ei delegauit vices suas in istis partibus super Lotharij causa, quatenus, quod inde Nicolaus Papa decreuerat, seruaretur.

b li. 3. c. 20

Hadrianus male audiēs quod dissentiret à prædecess. profitetur se cōsentire.

Fuit præterea curæ Hadriano, hoc primo eius Episcopatus ingressu, cetera promouere negotia quæ inchoauerat Nicolaus, & inter alia monere Francos de obiectionibus à Græcis in Latinos conscriptis, De his (vt ille fecerat) scribens ad Francorum Episcopos. De quo idem Frodoardus, loco citato. Idem rursus Hadrianus vt mentiri conuincerentur, qui dicerent, se rescindere quæ à Nicolao Papa gesta essent, rursus ad Hincmarum scripsit significans, se prædecessorum vestigijs insistere eaque sectari, quæ ab eis statuta fuissent, teste eodem Frodoardo. Cum igitur inflexibilem Hadriani animum, sicut, & prædecessoris Nicolai Lotharius cognouisset: eum decipere in suum damnum, simulatione, decreuit.

Sed. Apost. parata semp. accipere satisfactionē.

Cuius rei gratia ad Vrbem aduentum adornat, deque his antea eundem Hadrianum Pontificem reddidit certiorem. Quid autem Hadrianus Pontifex cum ista accepisset, ad ipsum Lotharium rescripserit, Regino his verbis significat. *Ad hæc suprascriptus Papa rescripsit Sedem Sancti Petri semper paratam esse dignam satisfactionem recipere, nec quod diuina humanaque leges iuste decernunt vnquam repulisse. Itaque si immunem ab obiectis se sciret, cum omni fiducia Sedem Apostolicam oportere adire, vt expetitam benedictionem perciperet: si culpam autem recognosceret, nihilominus absque hæsitatione venire festinaret, condigna pœnitentia remedia suscepturus.* Hæc de responsione Hadriani Pontificis, Regino: haud tamen in his sequuti vestigia prædecessoris, qui (vt vidimus) ab accessu ad Vrbem vetauerat Regem, nugis at-

que fal-

A atque fallacijs traducentem Romanæ Ecclesiæ Maiestatem: ob id indignum ratus vt reciperetur ab ea, nisi antea eiusdē Sedis Apostolicæ iussis obtemperasset. Cuius rei causa, atq; etiā quod excōmunicatos à Nicolao Episcopos non recipiendos ad Communionem, vsque ad horam mortis pariter (vt vidimus) præcepisset, magnā sibi Hadrianus cōcitauit inuidiā bonorum omnium, maximè vero Orientalium Romę degentium, ex omnibus enim Sedibus Patriarchalibus erant illic delecti viri Sanctissimi, Apocrisarij fungentes munere, præter innumerā multitudinem eorū, qui causa Photij Constantinopoli fugerant, in Vrbe degentes extorres, omnesq; mirifici cultores nominis Nicolai, cuius egregias virtutes & admiranda facinora proximè contemplati fuissent. Vnde accidit, vt ijdem animo ab Hadriano magnoperè essent abalienati, non sine periculo futuri schismatis. Hadrian. P. subit odium bonorum.

B

Christi Annus 868. *Hadriani Pap.* 1. *Ludouici 2.* 13. *Basilij Maced.* 2. *Impp.* *Indict.* 1.

Basilius Imper. Constantinum filium in Imperio collegam assumit ex 8. Synod. Act. 8.

Hadrianus benè cœpta à prædecessore prosequens, Legatos ab eo ad Bulgaros destinatos, duos Episcopos, sed ob eius mortem, detentos, dimisit, & litteras illius vt se eiusdē voluntatis, & studij esse ostenderet, sub suo nomine misit. Aliquos Episcopos, apud Imp. falsò accusatos, & domo patriaque proscriptos, ab eo liberari impetrauit. Nicolaitanā Basilicam à C fundamētis ab eo extructam picturis varijs, ex eius designatione, exornauit. ex cuius vestigiorum affectatione ab æmulis Nicolaitanus, & scribebatur, & publicè dicebatur. Verum inconstans vulgus his contraria iactare tum cœpit, cum scilicet hostium nonnullos parturientes iniustitiam, conceptum dolorem effusuros esse cognoscēs, penes se veluti zizania inter frumenta, vsque ad maturitatis tempus, dispensatione retinebat, rumore fallaciter exurgente, creditus est, quia omnia dececessoris sui Acta, quę ille zelo diuino sanxerat, hostes vero eius ad proprios litibus infamabant, voluisset infringere. Ex Anastasio, & postrema hæc D verbis etiam ipsis Anastasij. Huiusmodi autem spargendi rumoris ea occasio visa est præcessisse, quod mox Theutgaudum à Nicolao excommunicatum, nec restitutum, licet sæpe, (vt vidimus) pulsasset fores Ecclesiæ, Hadrianus communionis participem effecisset: quod Lothario Regi (vt diximus) aduentum in vrbem, quem Nicolaus denegauit, aperuisset. His accessit, quod intercedente apud eum Ludouico Imp. idem Pont. Vualdradam, pœnitētiam simulantē, absoluendam curauit, ad quā & scripsit epistolā,[a] in qua data licentia cōmunionis cum cæteris Christianis, præfati duntaxat Regis (subdit) societati, propter antiqui hostis versutias, nullo pacto penitus adhærendi. & post pauca: *Verum tu sic te de cætero stude munire, vt donum solutionis, quod in terra percipere cerneris, in cœlo, Deo auctore, veraciter capere merearis: nam si te coram humanis oculis absoluendam exhibes, & coram Dei conspectibus obligata consistis, nec nodo* E *cares, nec veniam impetras. Quinimò, & pro æmulatione potiori nexu ligaberis. Etenim diuino fertur oraculo:* [b] *Quia homo videt in faciem, Deus autem cor intuetur. Ergo nec delecteris in infimis, sed superna cordis intuere semper obtutibus:* [c] *caduca sunt, quæ cernuntur: quæ vero non videntur, æterna consistunt. Noli ergo pro terrenis cœlestia, pro visibilibus gaudijs, perdere gaudia, quæ nec cogitari sufficiunt. Nullus tibi blandiatur: qui enim te beatificant, ipsi te decipiunt. Denique quantiscunque velaminibus, iustitia & veritas occultetur, quandoque tamen splendores foras suæ claritatis emittet: nec poterit omninò diutius nubilo seretia defensionis obduci. Quod faciēte Deo, tam sedis Apostolicæ studio, quàm rectissimi Principis, charissimi videlicet filij nostri, cui nūquam fortitudo quælibet, aliquo modo placuit, sed nec placere quoquo modo poterit, sollicitudine, radios suos vt solis candor extendet.*

Nicolai litteras in Orientem sub suo nomine mittit.

Theutgaudū recipit in communionem, c. statut Nicolai.

Aduentū ad Vrbem permittit Lothario.

Vualdradam absoluit pœnitētiam simulantē.

[a] *Ex Cod. Fabri Parisi.*

[b] 1. Reg. 17

[c] 2. Cor. 4.

De eadem Vualdradæ pœnitentia & absolutione ad Episcopos in Regno Ludouici cõstitutos scripsit litteras, quæ extant. [a] Quod autem ista contra Nicolai instituta ab Hadriano facta, visa sunt multis, accidit vt optimi quique ab eo se alienarent, maximè Græcorum Romæ commorantium: quos vt reconciliaret Hadrianus, sexta feria Septuagesimæ, eos, secundum consuetudinem, ad conuiuium solito plures conuocauit. Quorum omnium manibus per semet humiliter aquam fudit, cibos apposuit, pocula ministrauit. Et quod nullum Pontificum ante se fecisse nouerat; vt eos promptiores ad prandium redderet, cum illis discubuit. Et canticis spiritualibus ibi per totum spatium iugiter concrepantium, Deum laudãs, dum surrexit ab epulis, in faciem suam coram omnibus procidit, rogans & suppliciter omnes obsecrans, vt orarent pro catholica ecclesia, pro Christianissimo Imp. & pro se fragili & imbecilli &c. ac demum vt gratias Deo referrent de Domino Patre, decessoreque eius Sanctissimo & orthodoxo Papa Nicolao &c. A B

[a] ex Cod. Fabri in Annal.

Papa, pro more epulũ præbet, & obsequia præstat.

Discũbit Papa cum alijs præter morẽ.

Quo audito cuncti famuli Domini, videlicet Ierosolymitani, Antiocheni, Alexandrini, & Constantinopolitani, quorum aliqui Legationibus mundi Principum fungebantur, diuino stupore attoniti, in vocem clarissimam prorupere dicentes; DEO GRATIAS, DEO GRATIAS, &c.

Acclamationes de Nicol. P.

Qui te succedere fecit Sanctissimo Papa Nicolao, non ab eius decretis abscedere. Eia cesset inuidia, mendax fama recedat. Domino nostro Hadriano à Deo decreto Summo Pontifici & vniuersali Papa vita, dictum est ter. Cumq; manu silentium indixisset Summus Præsul intonuit, dicens Reuerendissimo Sanctissimo & orthodoxo Domino Nicolao à Deo decreto Summo Pont. & vniuersali Papa sempiterna memoria, dictum est ter, & alias de eodem intonuit acclamationes. C

Ita Sanctissimus Pont. satisfaciendum Orientalibus Orthodoxis existimauit, de falsa opinione, quàm falsa pariter relatione conceperant, de imitandis ab eo rebus gestis Nicolai prædecessoris, tanti ponderis esse iudicans memoriam integram conseruare. ex Anastasio aliquanto, quàm ille breuius.

Quòd autem verbis est pollicitus Hadrianus, ipsa re præstitit, litterisq; professus est, quas hoc anno 4. Non. Feb. rescripsit ad Synodũ Trecensem, ex qua Romam Legatio missa fuit, vna cum litteris [a] ad Nicolaum Papam, sed eo mortuo, redditæ sunt Hadriano. Laudata igitur in illis diligentia in colligendis gestis iussu Nicolai Papæ, in causa Ebbonis, subdit. *Innocentia quippe iã nunc fratris & Coepiscopi nostri Vulfadi, & collegarũ eius, quã quidẽ emergens casus per nõ breuis tẽporis intercapedinẽ obũbrauerat, retractatione & restitutione vestra, sacrata & Apostolica Sedis auctoritate frequenter adiuuata solertia, ecce, Deo gratias, venit in lucem, & iustitia sua radios ad omnium omnino certitudinem foras, quasi solis splendor, extendit.* Concedit quoque ad eorum postulationem Pallium iam dicto Vulfado Bituricensi Antistiti, & mox: *Precamur autem & obsecramus in Domino, vt sicut nos vnanimes fraternitatis vestræ precibus annuimus, & assensum de cætero, non solum in hoc, sed & in omnibus præbere disponimus, ita quoque vos meũ nunc votũ satisfacere procurantes, crebro dictum Apostolicæ recordationis Papam Nicolaum in codicibus vel diptychis Ecclesiarum vestrarum scribi, & nomen eius inter sacra Missarum solemnia imprætermisse recitari faciatis. Ita vt alijs quoque fratribus, & diœceseon vestrarum sacerdotibus id ipsum agere præcipiatis. Nihilominus verò suadere vestræ dilectioni curamus, & admonemus, vt tam Græcis Principibus, quàm omnibus omninò clericali fungentibus ordine, contra personam vel acta seu decreta ipsius agere vel decernere quidquã tentantibus, tam verbo quã scripto viriliter obuietis, ac validissimè resistatis. Scientes præterea quia quæcunq; hic aduersus eius personam vel decreta gererentur, me his nunquã præbiturum fore consensum. Nec ei, à quibuscunq; vel quomodocũque fiant, meum interesse mentis vel definitionis, aut dispositionis affectum, quanquam si quilibet Apostolicæ Sedis misericordiam humiliter postulauerint, circa hos, præmissa satisfactione mitius agere, nullo modo velimus inflexibiles apparere. Tantum ne huiusmodi homines sic innocentiam suã asserere studeant, vt* D E

[a] Extant in Annal. ex Cod. Fabri.

Commẽdat Hadrianus Nicolaũ P.

in accu-

A *in accusationem tanti Pont. maximeq; in Dei iudicio collocati, quoquomodo prorumpere audeāt, præcipuè cum illum, dum aduixit, nemo impetere præsumpserit, vel eum de iniusto iudicio arguere, vel tenuiter ausus extiterit. &c.* Data 4. Non. Feb. Ind. 1.

Idem pridie Idus Febr. scripsit [a] ad Ludouicum Germaniæ Regem hortās eum ad pacem, commmendans plurimum Ludouici Imp. pietatem, & bellicum robur in Sarracenis debellandis, monensque ne quid, quod ad eiusdem Ludouici Imp. Regnum spectet, contingere audeat. Alioquin, inquit, manum Apostolicæ Sedis cum eodem pijssimo Principe fortiter esse cognoscite. & arma nostra illi munimina validissima, conferentia summo agoni, Deo nobis concertante, & BB. Principū Apostolorū intercessione cooperante præparata sine B cunctatione prænoscite. Ista Hadrianus inter Christianos Principes arbiter, & custos pacis. Nicolaus irreprehēsibilis in iudicijs. [a] ex Nic. Fabri Paris. Cod. Interminatur R. Germaniæ si Imp. molestus sit.

His quoq; diebus Hadrianus commendatū litteris duarum Synodorū Trecēsis, & Suessionensis, Actardū Nannetensis Ecclesiæ Episcopū à Northmannis sua spoliatū Ecclesia, & à Britannis eadem pessundata, multa perpessum, virū pietate & doctrina insignem, cū Romam venisset dignè excepit, eiq; vt haberet vnde viueret, prouidit, atq; etiam pallio exornauit, de quo multa præconia habes in litteris [b] scriptis ad Synodū Suessionensem, datis, vt putamus. 7. Mart. hac indict. 1. vt sequens, pro eodem, ad Carolum Regem, eodē argumento, conscripta, à quo, pro ipso, litteras commendatitias acceperat, cum & confirmationem Actorū Synodalium contra Ebbonem Rhemensem olim Episcopū postulasset. In ea igi- C tur post pauca, *Quamdiu enim merita B. Petri Apostoli, Deo, cui omnia viuunt, non moriuntur, nequaquam fidei suæ vel sollicitudinis hæredes deficient, nec deerunt prorsus qui regulam, quam circa dominum feruentissimæ charitatis ostendit, pro quantitate virium proq; capacitate diuinitus collati doni sequantur. Ipse namq; quidquid ab indignis ministris negligēter agitur, supplet: ipse locū quem olim delibatione proprij corporis Domino consecrauit, quiscunque vel qualiscunque Vicarius extet, sua tantum claritatis lumine hodieq; indeficienter illustrat. Cui & si desunt merita successoris, sed absunt beneficia decessoru, ac primi Sedis eiusdem Sessoris.* De negotio autem restitutionis Ebbonis recusat aliud agere. *Maximè cum & ipse,* inquit, *& omnes Episcopi, præter Rhotaldum, qui causæ illius notitiam habuere, decesserint, & præ longitudine temporis ad liquidum sine dubio, quæ tunc acta super hoc sunt negotio sciri non possint;* D *atque de his qui ad Dominum migrauerunt, nobis facere iudicia non licet. Cùm enim in manu Iudicij Dei consistant, si humanis desinit tonibus quidquam de his tribuatur; non solum præsumptionis, sed & damnationis est prorsus indicium. Ille quippe Ebbo suo iam Domino aut stat aut cecidit. Quod si stat, quis hunc conetur deijcere? si verò ceciderit, quis nitatur erigere? &c.* [b] ex Cod. Fabri. Petri merita fluunt in quoscū que succes sores. Abhorret iudicare de defunctis.

Eodem quoq; tempore idem Hadrianus Papa de eodem Actardo, sed prius de causa Lotharij ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum ita scripsit. *Licet frequens Sanctitatis tuæ fama, quæ nunquam nisi cum laude semper exstitit, te nobis dudum fecerit manifestum: tamē vt virtutum probabiliumq; morum tuorum prædicamenta liquidius agnosceremus, fratrum nostrorum videlicet Arseny Venerabilis Apocrisarij sedis nostræ, quin, & Actardi Sanctissimorum præsulum, necnon, & dilectissimi* E *filij mei Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarij fecit Anastasij multis præconijs plena delectabiliq; relatio. Qua de re, sic animā meam tuæ dilectionis ardorē concepisse, cognosce tanquā si millies mutuis frueremur alloquijs. Habeto ergo nostræ repromissionis pignus, & in nobis, vt in nostris antecessoribus fiducia tota prorsus innitere. Propterea sanctitas tua bene nouit quanta Sedes habuerit Apostolica in causa Lotharij Regis certamina, & per Præsules suos Benedictū scilicet, & Nicolaū quos hinc labores assumpserit. Vnde nos habentes eundē spiritū, quem, & ijdē Patres nostri habuisse probati sunt, eadē hinc qui sequimur, & decernimus. Quamobrē tuæ fraternitatis industriā specialiter admonemus, vti quod super hoc olim negotio gessisti studiū, nullatenus eneruari cōsentias. Sed vice nostra fretus corā Regibus & Præsidibus de testimonijs Domini loqui non cesses, ita vt quod auctore Deo destructum est, nullis dolosè readificari machinationum valeat argumentis, &c.* Laudat Hincmarū Rhem.

Mox, commendans Actardum Episcopum, sic subijcit. *Insta igitur opportunè, importunè, & quia propria caret, apud dilectißimum iam factum filium nostrum Excellentißimum Regem Carolum, nostra vice, impetrare studeto; vti suo quoq; fauore vacās ei Episcopalis, etiam si se Metropolis obtulerit, Ecclesia tribuatur. Fortis enim Domum Bos ipse, auctore Deo, consistit, & ideo segetes ei ad trituram procul dubio committi debent.* Eadem quoque die scripsit ad Erardum Archiepiscopū Turonensem, eundem illi commendans. Sequitur in eodem Codice Parisiensi priuilegium eidem Actardo concessum, cum pallium tribuit, quod sic se habet. A

Palliū ob merita.

Hadrianus Episcopus seruus seruorū Dei, Reuerendissimo ac Sanctissimo Actardo Sanctæ Ecclesiæ Nanneticæ, diebus vitæ tuæ tantummodo. Post pauca. *Tibiq; frater Actarde qui dirà fatigatus, & diuturna captiuitatis miseria quassatus, nec inter cuneos Barbarorum, nec inter enses infidelium defecisti; qui etiam Dei prouidentia mirabiliter erutus, & liberatus, circumquaq; peregrinando, procul à propria ecclesia, procul à notis, & proximis, propter eorundē rabiē Barbarorū, & continuā Britonum oppreßionem, quibus, heu nimium vicinus esse nosceris, & penè peius ab eis, quàm à Piratis insecutionem pateris, curriculis iam multis incedis, decus pallij, pro Dei solius amore, quem inter furētium paganorum manus, & gladios confessus es, praeuidimus concedendum.* Quo videlicet pallij, cū fueris auctore Deo, nostroq; Decreto aliquem vacanté adeptus Episcopatum, scias à nobis te eidem stabiliter incardinatum, vel si contigerit forsan in proprio, certis valeas vti temporibus. Quod non aliter tibi nec cuilibet, absque Metropolitis, còcederemus, nisi multoties exilia, mare, vincula passo, etiam ad capitalem sententiam frequenter tracto, teste tuo Metropolitano, qui id nobis litteris innotuit, & tibi spem in sede propria non superesse significauit, hoc tuæ ac celerrimæ consolationis solatia tanta exigerent detrimenta, quin potius merita. Vt videlicet habeas pro exilio & catena, pallij ornamenta, nó in tua ecclesia perennè decretum, sed ad tuum certo tempore vitæq; præsentis specialiter vsum. Vtere igitur, annuente Deo, pallio à nobis tibi, solo miserationis, & consolationis affectu collato; & nisi Sedis Apostolicæ Præsulibus ingratus extiteris, prænotato tenore illius dum vixeris, ornare decore. Quod tamen fraternitati tuæ ad Missarum solennia tantū celebranda concedimus: in die duntaxat Sanctæ & venerandæ Domini nostri Iesu Christi Resurrectionis, ac Natiuitatis, seu Ascensionis Domini, & in Assumptione Beatæ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, seu in Natalitijs Beatissimorum Apostolorū, siue in natiuitate S. Ioannis Baptistæ; Necnon & Natali Sancti Christi confessoris Martini die, pariterque in solennitatis Ecclesiæ tuæ die: Verum etiā, & in ordinationis tuæ Natalitio còcedimus die, sicuti à Beatissimo Prædecessore nostro Gregorio huius Apostolicæ Sedis Præsule sancitum est. In secretario vero induere tua fraternitas pallium debeat, & ita ad Missarum solennia proficisci. Et nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare, ne, dum in exteriori habitu inordinatè aliquid arripitur, ordinatè etiam, quæ licere poterant, amittantur. Si quid autem de rebus Nanneticæ dioecesęos tam à depopulatione nefandæ gentis Northmannicæ, quā à Britannorum subreptione remansit, ad tuam decernimus pertinere solicitudinem. Porrò censemus, Apostolicæque institutionis auctoritate definimus, vt nullus Metropolitanorum Antistitū, vel cęterorum Episcoporum in controuersia criminis, si Sedem appellaueris Apostolicam, vel eius specia li experieris audiri, vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre, non nostro præmisso decreto, iudiciū, sed Apostolicæ Sedis tantū reserueris examinandus, vel iudicandus incunctanter arbitrio: cuius videlicet decreto vel largitate vacanti ecclesiæ incardinatus ac palliatus esse dignosceris. Scriptum per manum Zachariæ notarij Regionarij, & Scriniarij, S. Rom. Eccl. in mense Febr. indict. 1. Bene vale. 5. Kalen. Mart. per manus Anast. Bibliothecarij Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ, Imp. Domino pijssimo PP. Augusto, Ludouico Magno Imper. anno nonodecimo (ita numerans à tempore, quo cū Patre regnare cœpit) &

Margin notes: B, C, D, E section markers.

Incardinari episcopatui.

Pallij cōcessio quā limitata.

A post consulatum eius, anno 18. indict. 1. Libuit pene integrum apponere exempli prodendi causa.

De necessitudine Hincmari cum Anastasio Bibliothecario, per Actardum Frodoardus, relegens Hincmari litteras, hæc inter alia habet. *Scripsit,* (inquit,) *Anastasio venerabili Abbati, & Bibliothecario S.R.E. gratiarum referens actiones pro benedictionibus (id est reliquijs) Sanctissimus ab eo sibi per Actardum Episcopum directis, suas eidem quoque Abbati mittēs munerum benedictiones, quadam etiam opuscula suo labore confecta ipsi delegans. Nec non pro beneficijs sibi ab eo collatis, & vt suggestionem suam Domino Papæ acceptabilem faciat, scripsit, & de memoria benedictionis quam dirigebat. Et Gregorio scripsit eiusdem Roman. Eccles. Nomenclatori & Apocrisario asserens, quod præfatus Anastasius*
B *multa bonitatis insignia sibi suis litteris intimauerit, vnde & petit, vt idem Gregorius inter fideles amicos suos se tenere dignetur.*

Hincmarus, & Anastas. Bibliothec. amici.

Inter hæc autem vbi innotuit Constantinopoli Hadrianum subrogatum in locum Nicolai Papæ defuncti, idem Imp. Basilius ad eum nouā mittit legationem præter eam, quam anno superiori direxerat ad Nicolaum, de qua ista apud Anastasium, à nece Bardæ, & Michaelis, rem breuiter recensentem: *His compositis, postquam Michael Græcorum Imp. Bardam Cæsarem Photij fautorem, suum, sicut perhibent, interitum machinātem, peremit, Basilium sibi adoptans, Imp Basilius à Catholicis, tanquam qui eis semper fauerit, summo studio coleretur, Michael à spadonibus suis, dubium an Basilij voluntate peremptus est, moxque Basilius rerum potitus, primo quidem non se fuisse con-*
C *scium necis Michaëlis, vt fertur, omnibus satisfecit. Tunc verò secundum Rom. Eccles. constitutum peruasorem Photium depulit, & Ignatium Patriarcham, populo adnitente, Patriarchio restituit. Ac ex vtraque parte, Ignatij sc. Patriarchæ, Photijq; neophyti Legatos Romam per suū spatharium, Basilium nomine, destinauit, qui præsente summo Antistite, alternatim cōfligerent, & iustitia suffragāte, aut iustificarent Photium, aut perpetuò condemnarent. Sed diuino iudici disertissimam partem Photij pelagus sorbuit, & simplicissimam partem Ignatij, cum Legato Imperiali saluam seruauit.* Hæc Anastasius, qui in præfatione historica in octauam Synodum, de eadem re, sic scribit, *Sed Petrus Metropolita Sardensis, qui contra Ignatium, vna cum socijs à Photio mittebatur, licet noua naui, & quam ipse sibi elegerat, veheretur; naufragium simul & mortis periculum pertulit; & qui nauem Christi, hoc est Ecclesiam sciderat,*
D *nauis suæ scissionem non inconuenienter incurrit.* Idem in Hadriano. *Nullusq;* (inquit) *ex Photij neophyti parte, nisi monachulus Methodius nomine solus euasit, qui postmodum neque Photium, pro cuius parte venerat, neque Ignatium, contra quem, neque vniuersalis Ecclesiæ ad quam venerat iura suscipiens, tertio conuentus, tertio perfidiæ denotatus, semel anathematizatus, abscessit.*

Basilius adoptatus à Michaele. Basilius, Michaele necato, potitur Imp.

Legatos Romam mittit.

Iudicium Dei in Legatos Photij.

At verò Basilius Legatus Imp. & Io. Metropolita Cæsareæ Cappadociæ, qui Nicolao fuerant destinati, huic Sanctis. Hadriano Papæ cū Episcopis & proceribus in Secretario S. Mariæ Maioris, iuxta morem S. Sed. Apost. residenti, se satis humiliter præsentarunt; dona & epistolas obtulerunt. Quibus susceptis, S.R.E. cuius conamine Constantinopolitana ecclesia de schismate purgata surrexerat, multiplices gratias retulere. At post innumera laudum
E præconia concordi voce dixere: *Deuotissimus vester filius Imp. Basilius, & Patriarcha munere vestro restitutus Ignatius, dum Eccles. Constantinopolitana per interuentum vestrum, inuasorem Photium pepulissent, in Archiuo eius librum summa falsitate congestum, cōtra ingenium S.R.E. Sanctissimiq; Papæ Nicolai reperere: quem bullatum, quasi vere contagium à sua Vrbe penitus pepulere, vobisq; vtpotè summo capiti, cui Christus cælo terraque soluendi atque ligandi potestatem tribuit, remisere. Quem precamur suscipientes rimamini, & si audulentiam, quam insontibus Constantinopolitanis, noster versipellis Photius inferre potuit, ex eo quod in hanc S.R.E. non habentem maculam neque rugam, aut aliquid huiuscemodi, audacem linguam exacuit, prorsus aduertite. Et quid ecclesia Dei de hoc latrocinio sit sentiendum, quod sub nomine Concilij furtim ab eo confictum est, palam omnibus promulgate.* Vtrarumq; partium consensu electus Pont. annuens respōdit. *Contra Sedem Apost. Pontificemq; ipsius, quam Photius vocens*

Conciliabulū Photij in Papā Nicolaū.

Gratiæ agnoscāt, & fateantur de Eccles. Rom. factione ben.

A tinopolim Theognosti olim Exarchi, inde, ob pietatem extorris, Romæ ad septenniũ vsq;
incolæ, Hadr. Pont. litteras ad Basilium Imp. dedit, quæ extant in Actis Octauæ Synodi: in
quibus laudat Imp. eiq; de rebus gestis bene precatur: profitetur se nunquam discessurum
à Decretis decessoris sui Nicolai: mirificè celebrat Theognostũ eumq; illi cõmendat. Quod
autẽ (vt vidimus) rumor erat sparsus eundem Hadrianum Acta Nic. Pap. cassa esse reddi-
turum, Ignatius Patriarcha substiterat, ne ex more ad ipsum litteras mitteret; hac de causa ad
eum Hadrianus ipse rescribens, illũ eo nomine reprehendit: cõmendat Theognostum Ex-
archum, vt ipse appellat, cuius pro fide labores, & zelum prædicat. ex Act. 7. 8. Synod. Inter
hæc Photius abiectus, audacior cõsurgit, querens, lamẽtans, infidã amicorum fidẽ accusans.
B Inter alios autẽ reperitur esse questus de Io. Patricio Sacellario, cuius tũc apud Imp. Basiliũ
summa erat gratia cũ potentia: mutuæ extant breues, sed mordaces, salsæ & argutæ litteræ.

Contigit hoc anno, mense Iulij, Lotharij Francorum Regis aduẽtus in Vrbem, antea, (vt — Lotharius Romã venit.
vidimus) ab Hadr. Pont. impetratus, quæ autem transacta sint inter ipsum & Hadrianũ, Re-
gino ita describit, quæ digna nobis visa sunt (vt superiora nonnulla) quæ ad verbum hic in-
sererentur. *Lotharius Romam profectus est, quò cum peruenisset, ab Hadriano Pont. honorificè susceptus
est. Qui ab eodem Pont. sciscitatus, si monita Pij Patris Domini Nicolai, cum omni vigilantia hactenus ob-* — Mentitur apud Papam.
*seruata haberet, & præstitutum iuramentum inuiolato fœdere custoditum, ab illo deceptus, qui in verita-
te non stetit, qui non solum mendax est, sed etiam pater omnis mendacij, respondit, se ita omnia obseruasse,*
C *ac si diuinitus sibi essent imperata. Cumq; proceres, & optimates, qui cum eo venerant, eadem testifica-
rentur, nec vlla opposita persona inueniretur, quæ aduersus regiam auctoritatem legitimum auderet con-
trouersiæ inire certamen: vniuersalis Papa talia prosequitur; si vestræ testificationis verbis veritas suffra-
gatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Restat er-
go fili carissime, vt ad confessionem S. Petri accedas; ibi Deo propitio, hostiam salutarem pro tua, non tam
corporis, quam animæ incolumitate immolabimus, ex qua nobiscum te participare oportet, vt per hanc
participationem membris Christi, vnde abscissus esse videbaris, merearis incorporari. Finitis igitur Mis-* — Contestatio Hadr. ad Loth.
*sarum solemnibus, inuitat Summus Pontifex eundem Regem ad mensam Christi, acceptoque in manibus
corpore, & sanguine Domini, ita eum alloquitur: si innocuum te recognoscis à prohibito; atque interdi-*
D *cto tibi à Nicolao adulterij scelere, & hoc fixa mente statutum habes, vt nunquam diebus vitæ tuæ Vual-
dradæ pellicis tuæ, dudum à te repudiatæ, misceaeris nefario concubitu; fiducialiter accede, & sacramen-
tum salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe: sin autem tua conscientia te ac-
cusat, teque lethali vulnere sauciatum proclamat, aut iterum redire mente disponis in mœchiæ voluta-
brum, nequaquam sumere præsumas; ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fide-
libus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus, & obcæcatus, absque re-
tractatione, communionem corporis, & sanguinis Domini, de manu Pontificis sumpsit, non expauescens il-
lam sententiam, quæ dicit, Horribile est incidere in manus Dei viuentis.* [a] *Qui enim manducat & bi-* — [a] Heb. 10.
bit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. [b] *Deinde conuersus idem Præsul ad sequaces, & fautores* — [b] 1. Cor. 11.
E *Regis, vnicuique communionem obtulit in hæc verba: si Domino, & Regi tuo Lothario in obiecto adulte-
rij crimine fauorem non præstitisti, neque consensum tribuisti, & Vualdradæ, & alijs ab hac Sede Apo-
stol. excommunicatis, non communicasti: Corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi prosit tibi in vi-
tam æternam. Igitur quisquis se læsum sciens, ausu temerario communionem sub tali contestatione por-* — Vltio diuina secuta delusores.
*rectam sumere præsumpsit, diuino iudicio percussus ab hac luce subtractus est, antequam subsequentis an-
ni rediret principium: perpauci qui se à communione subtraxerunt, vix mortis periculum euaserunt.
Porrò Lotharius Roma egressus morbo corripitur, & Placentiam Ciuitatem perueniens diem clausit ex-
tremum, sexto Idus Augusti. Tanta autem strages in præfati Regis Populo facta est, vt non peste
perijsse, sed hostili gladio corruisse virtus, & nobilitas totius Regni videretur, quæ eo tem-
pore tantæ fœcunditatis erat, vt in morem densarum segetum pullulans, veluti quoddam examen*

Imperij

A *meritoq́; alligare omnino curabimus: & nos secundum Apostolicæ priuilegium dignitatis & potestatis, ip-
sum excellentissimum ac spiritualem filium nostrum Dominum Ludouicum Imp. Aug. Regni huius prouin-
ciæ, scilicet totius Galliæ Regem Dominum & Imper. sicut iam olim à Deo præordinatum esse constat, & ab
antecessoribus nostris sacris Pontificibus statutum multis videtur indicijs, habemus, & quousq; superérit ip-
se, eum habere studebimus. Quod sanè Regnum si tyrannus aliquis contra diuinam, & Apostolicam volunta-
tem inuadere præsumpserit, Apostolicæ, sine mora, sustinebit vltionis censuram.* At Regni Proceres Pō-
tifici inobedientes, desciuerunt à Ludouico Imper. legitimo sui fratris successore, & adhęse-
runt Carolo Caluo Patruo, cuius rei causa multum fuit Hadriano Papæ laborandum, vt de-
inceps videbitur.

B *Christi Annus* 869. | *Hadriani Pap.* 2. 2. | *Ludouici* 2. 14. *Basilij Maced.* 3. } *Impp.* *Indict.* 2.

Legatis à Nicolao designatis, Hadrianus Stephanum Nepesinum Episcopum addidit, &
Constantinopolim misit, ad eam Ecclesiam sarciendam & Concilium celebrandum,
datis ad Imp. litteris, quæ extant. Act. 1. 8. Synodi, in quibus mirificè cōmendat & probat,
quæ gessit, circa Ignatium & Photium. Pollicetur se dispensatione vsurum, & rigorem ca-
nonum relaxaturum; præterquam in Photio, qui vt nunquam legitimè fuit prouectus, ita
nec vllo modo est restituendus. De congregando concilio, & comburendis Photij scriptis,
C hæc habet. *Volumus ergo per vestræ pietatis industriam illic numerosum celebrari Concilium, cui nostri
quoque missi præsidentes, & culparum personarumq́; differentias liquido cognoscētes, iuxta quod in man-
datis acceperāt, singulorum libere discretiones exerceant. In quo videlicet sacrato cœtu execrando vani-
tates Concilij, quod aduersus sedis huius actum est prorsus iniuriam, cuncta decernimus exemplaria pror-
sus à possessoribus suis ablata, in mediumque delata, contemplantibus cunctis, igne cremari, ne superesse a-
pud quemlibet ex his omnibus saltem iota vnum, vel vnum apicem, nisi fortè quis totius clericatus munere to-
tius nominis Christiani dignitate, anathemate perculsus, carere voluerit. Non enim nos tam detestandum
Collegium nisi Ariminēsi, sub Constantio, vel Ephesino à Dioscoro congregato latrocinio comparandum de-
cernimus. Accendatur igitur circa protectorum tuorum reuerentiam, BB. videlicet Apostolorum Princi-
pum, fili Charissime, tuæ zelus pietatis, & tantorum ficta commenta præstigiorum remanere nullo modo
D penes aliquem patiatur: sed si quisquam hæc defendere, vel occultare, sibique inposterum seruare tenta-
uerit, tua publicis legibus promulget sapientia, quid huiusmodi persona, post imperiale debeat edictum re-
dargutionis incurrere, &c.* Hortatur præterea vt decreta in Concilio Rom. contra Photium
curet subscriptione Episcoporum roborari. Rursum rogat vt Apostatas quosdam Mona-
chos Roma profugos Constantinopolim, vna cum suis Legatus remittat, &c.

Concilia-bulum Photij comburendum. [partly illegible]

Pœna statuenda à laico Magistr. in rebelles spirit. potestati.

Eodem argumento scripsit etiam ad Ignatium, quę epistola extat in Oct. Synodo Act. 3.

Legati Roman. Pont. cum legatis Imp. & Ignatij Patriarchæ Roma profecti, magno cum
honore Constantinopoli sunt excepti, qui salutabundi cum conuenisset Imp. ipsis ille con-
tinuò assurrexit, & suscipiens Apostolicas litteras eas osculatur. De statu Rom. Eccl. salute
E Domini Hadriani Summi Pont. deque omni Clericorum, Senatorumq́; ordine per ordi-
nem, quærit, Legatosq́; amabiliter osculatus, Ignatio Patriarchæ iussionem Apostolicam
probaturos absoluit. Reuersus sequenti die ad Imper. idem rogat, vt Ecclesiæ Constantino-
politanæ, Photij schismate laceratæ consulant, & prouideant. Cui responderunt se ad hoc
venisse, *sed neminem Orientalium* (inquiunt) *vestrorum (vt nostra Synodo statutum est) suscipere pos-
sumus, nisi oblato libello, cuius formā de scrinio S. Sedis Apostolicæ sumpsimus, nobis fuerit satisfactū. Imp.*
& Patriarcha dixere: Quia nouum hoc & inauditum de libello proferendo asseritis, neces-
se est, vt tenoris illius formam videamus. Nec mora libelli forma prolata est, & de Latino
in Græcum conuersa, omnium notitiæ declaratur.

Imp honorifice excipit Leg. Papæ.

Concilium VIII.

Deinceps CONCILIVM VIII. EST CELEBRATVM mense Octobri propositis pretiosis & viuificis lignis (S. Crucis) & intemeratis salutis nostræ Euangelijs, Templo S. Sophiæ, Præsidentibus, Sedis Apostolicæ Legatis, præsentibus Ignatio Patriarcha, locum tenentibus Patriarcharum Antiochiæ & Ierosolymorum, Imperatore pariter vna cum pluribus Patricijs viris clarissimis. Quibus residentibus, ingredi iussi sunt Episcopi, qui nũquam desciuerant ab Ignatio, gloriosi Confessores eius causa multa perpessi, omnes numero tantum duodecim, ex quo colligas ingentẽ cladem eius Ecclesiæ. Iussi sunt igitur hi sedere, laudati primum, inde iussa est legi eiusdem Imp. Basilij exhortatio ad Synodum qua monuit eos omnes quæ recta sunt iudicare, quod nominatum Epanagnosticum est. His peractis rogati sunt Apostolicæ Sedis legati, mandatum eius à quo missi essent ostendere. Tunc ad hæc ipsi. *Hoc nos non inuenimus in vniuersali Synodo factum, vt Vicarij Senioris Romæ à quolibet perpendantur, vtrum talem existimationem habeant.* Tunc Bahanes famosissimus Patritius & Præpositus (gerebat hic in Synodo munus Iudicis cognitoris) dixit. *Et nos non propter inhonorantiam Apostolici throni hoc dicimus, sed quia anteriores vestri ascendentes Missi Rodoaldus, & Zacharias deceperunt nos alia mandatis habentes, & alia facientes.* Quibus persuasi Legati, obtulerunt legendas Hadriani Papæ litteras ad Imp. datas, quibus, quæ ipsis mandata essent continerentur, quæ primum latino sermone, vti scriptæ erant, lectæ sunt à Martino Diacono Sed. Apostolicæ vno ex legatis, quæ à Regio interprete translatæ Græce auditæ sunt legi. quibus lectis & ab Ignatio Patriarcha, & reliquis episcopis, Deo, pro tanto beneficio; per Rom. Pont. imperti to, gratiæ redditæ sunt. Post hæc ab Apost. Sedis Legatis iussæ sunt legi, Legatorum Patriarchalium Sedium Orientis litteræ, &c. Lectæ verò sunt, litteræ Theodosij Ierosolymorum Patriarchæ ad Patriarcham Constantinopolitanum redditæ, ex quibus significatur Ierosolymorum Ecclesiam sub Sarracenorum iugo positam, hoc tempore pace frui, non sine tamen trepidatione, ne aliqua leui occasione ab hoste Christianæ religionis arrepta, perturbaretur. itemque missos Legatos ad Synodum, sub prætextu liberandi quosdam Sarracenos, Constantinopoli in custodia cõstitutos, quorum quotquot voluerit Imp. rogat Ignatium, vt ab eo impetret donari, ad tollendum omnem suspicionem ne forte omniũ salus periclitetur. Munera quoque recensentur quæ mittat. Post hæc autem iussus est à Legatis Apost. Sedis legi libellus, cui subscribere tenerentur, qui ex schismaticis recipi in Ecclesiam vellet, & Hadriano Papæ, aut, loco ipsius, Legatis offerrent. In quo cum totus ferme cardo huius versetur Synodi, hic eum ex parte describendum putamus.

Christiani sub Sarrac. quo prætextu Legatos mittãt ad Patriarchã Constantinopolitanum

In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti: Imperantibus Dominis pijssimis & perpetuis Augustis Basilio & Constantino eius filio à Deo Coronatis, pacificis magnis Impp anno 3. mense Octobrio. Indict 3.

Libellus quo reciperentur lapsi.

Prima salus est rectæ fidei regulam custodire: Deinde à constitutis Dei, & Patrum nullatenus deuiare. Vnum quippe horum ad fidem pertinet, alterum ad opus bonum. Sicut.n. scriptum est. [a] sine fide impossibile est placere Deo sic rursum legitur Fides sine operibus mortua est. Et quia non potest D. N. I. Chr. prætermitti sententia dicentis. Tu [b] es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; hæc quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in Sed. Apost. immaculata est semper Catholica seruata religio. & sancta celebrata doctrina. Ab huius ergo Fide, atque doctrina separari minimè cupientes, & Patrum & præcipuè Sanctorum Sed. Apost. Præsulum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreses simul cum Iconomachis: anathematizamus etiam Photium, qui contra sacras regulas & sanctorum

[a] Hebr. 11. [b] Matth. 16.

Sed. Apost. semper exstitit immaculata.

Dãnatio Iconom. & Photij.

Ctorum

A *ctorum Pont. Rom. sacra decreta, repente de curiali administratione, secularique militia sublatus, superstite Ignatio Patriarcha in Constantinopolitana est peruasorie, immò tyrannice à quibusdam schismaticis vel anathematizatis atque depositis institutus ecclesia; donec Sed. Apost. sanctioni inobediens perseuerãs, eius sententiam tam de se quam de Patriarcha nostro Ignatio spreuerit, & Conciliabuli acta, quod se auctore contra Sed. Apost. reuerentiam congregatum est, anathematizare distulerit.* Pergit dicẽs se probare S. Synodum Rom. à Nicolao celebratam, itemque ab Hadriano, &c. anathematizare verò omnia gesta contra Ignatium, & Apost. Sed. &c. *Hanc autem professionem meam ego ille Episcopus sanctæ illius ecclesiæ manu propria scripsi, & tibi Sanctissimo ac ter beato, & Coangelsco domino Sum. Pont. & vniuersali Papæ Hadriano per Legatos tuos Donatum videlicet, & Stephanum Sanctiss. Episcopos, atque Marinum S. Cathol. & Apost. Rom. Eccles. Diaconum, obtuli mense illo, die illo: Indictione*

B *quota. Subscriptio. Ego ille Episcopus S. illius ecclesiæ huic professionis meæ libello facto à me Beatiss. Hadriano Sum. Pont. & vniuersali Papæ subscripsi & testes qui subscriberent, rogaui.* Lecto libello & rogata de eo totius Synodi sententia, omnium vna voce ipse laudatus atque probatus est. Lectaq; est definitio Legatorum Antiochenæ, & Ierosolymitanæ Ecclesiarum ante Legatorum Apost. Sed. aduentum habita Constantinopoli cum iam annum integrum illic morati essent, & discessionem pararent. Ea autem fuit, vt in omnibus obediretur Nicolai Papæ decretis. Pariterque rogati ijdem Legati Sedium Patriarchalium, cur venientes Constantinopolim Photium non conuenerint, sed vt execrabilem habuerint: responderunt, & probauerunt, quod nunquam ab vlla Patriarchalium Sedium Orientalium eum receptum certo scirent,

C sed & damnatum à Rom. Pont. Ex quorum responsione redargutum est falsitatis ipsum Conciliabulum Photij aduersus Rom. Pont. Nicolaum, cui mentitus fuit interfuisse, & subscripsisse legatos Sedium Patriarchalium Orientis. His absolutis, secutæ sunt acclamationes in Synodis fieri consuetæ, & primæ Actionis finis impositus est.

II. Actione lectus est libellus Episcoporum lapsorum, in quo de prauis moribus Photij, mendacijs, fraudibus, crudelitate, per exilia, flagra, proscriptiones, carceres, multa habent. Quibus auditis & interrogatis, an libellos oblatos ab Ecclesia Rom. Synodo offerri vellẽt, libenter consenserunt, impositique sunt illi super lignum S. Crucis, & S. Dei quattuor Euangelia, vnde sumentes illi & eorum Patriarchæ Ignatio offerentes, ab illo, ex consensu Sy-

Ritus recipiendi lapsos in Eccles.

D nodi, superhumeralibus ipsis impositis, recepti sunt in ecclesiam. simili modo qui post hos ad pœnitentiam sequuti sunt presbyteri, & Diaconi, pariter eodem modo ab Ignatio Patr. ecclesiæ reconciliati sunt, redditis eis orarijs, tanquam insignibus. Post hos vltimo loco subdiaconi etiam pœnitentes recepti sunt; omnes (vt continet eorum libellus) rogãtes admitti per intercessionem Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ & SS. Apostolorum, & Sanctissimi, ac Beatissimi Papæ Nicolai. Ita planè mox post obitũ Orientales coluerunt eũ, vt sanctum, cum sanctis à Deo receptum in cælum. Qui omnes ita à S. Synodo simul iudicati sunt venia digni, vt tamen aliquam deberent subire, ob lapsum, pœnam, in hunc modum ab ipsa præscriptam.

Nicolaus P. vt S. cultus à Græcis.

E *Sit remedium, & salutem animæ ferens ac valde discretum Epitimium (nempè pœna Ecclesiastica ita dicta sacerdotum videlicet) si quidem carnibus vescuntur, abstinere à carne, caseo, & ouo. Hi verò qui carnes non comedunt, abstinere à caseo, ouo, & piscibus 4. feria, & Parasceue: Legumina & olera comedere cum oleo & pauco vino, facereque genuflectiones quinquaginta per singulos dies, & dicere Kyrieleison centies, &, Domine peccaui centies, & Domine ignosce mihi peccatori centies: recensereque 6. Psalm. & 37. Hæc tibi mando custodire vsque ad Christi Natiuitatem. Non autem habeas potestatem ministrandi nec agendi quoquo modo quæ sacerdotum sunt. & tunc in Natalitijs magni Dei, & Saluatoris N. I. Christi recipies sacerdotium tuum, & mecum eius sacerdotia fungens, & ministrans immortali æterno Deo.* Ista est Epitimiorum forma.

Pœnitẽtia lapsorum.

III. Actione duo lapsi Archiepiscopi Ancyranus, & Nicænus, cum noluissent libellum à A
Rom. Pont. missum ad satisfactionem suscipere; à Synodo non sunt recepti. Post hæc verò
iussu legatorum Apost. Sed. lectæ sunt litteræ Basilij Imp. & Ignatij ad Nicolaum, necnon
Hadriani ad Ignatium &c.

Actione IV. duo ex legatis Photij ad Nicolaum Papam missis vt damnati, ex indulgen-
tia tamen iussi in Synodum ingredi, & vltimo loco stare, manifesti sunt mendacij conuicti,
quod assererent se & Photium à Nicol. Papa receptos in communionem.

Phoť impœnitens.

Actione V. Photius, præcepto Imp. iussus est inuitus accedere; quem, vt laicum, per lai-
cos vocari voluerunt Apost. Sed. Legati. Quibus Photius se inuitum, est contestatus, addu-
ci, & silentium seruaturum, introductus & interrogatus de multis, nihil respondit, Christi B
imitationem prætexens, sed redargutus, & conuictus est. Tempus tamen ad resipiscendum
à Synodo benignè impertitum, recusauit accipere.

Permissa Photij defensio eius secretarijs.

Actione VI. Episcopi Photiani non admittentes iudicium Sedis Apost. petierunt, liceret
sibi eum defendere, ex quibus Chalcedonensis aggressus est, cum prolixa, sed ratione vacua
oratione eum defendere, redargutus in singulis à Smyrnensi Episcopo. Negantes omnino
libellum ab Ecclesia Rom. accipere, Imp. eos hortatus est ad pœnitentiam benignitate pro-
uocans eos ad resipiscētiam. qua oratione inter alia multa, perpetua digna memoria, habuit
exhortationem istam aureis exarādam litteris ad perditissimos illos Episcopos Photianos. C

Exhortatio Imper. ad Photianos.

*Vos quoque qui curatione indigetis ac medela opus habetis, pretiosa membra Christi, etsi nescio quomodo
à malo dæmone detenti, à capite separati estis. Vitis vera: quæ propter cōtentionem importunam, immò ve-
rò iniustam, in amaritudinem conuersa es, amici & proximi nostri, & si propter odium irrationabile ex
aduerso appropinquantes, & stantes, ac vnitatem respuentes suscipite admonitionis sermonem (non au-
tem confundor dicere) etiam deprecationis. In id enim vos addaxit misericordia quam circa vos habe-
mus. Scrutamini intima conscientiæ vestræ, & inuenietis vos malè ab Ecclesia esse disiunctos. Nouissi-
ma hora est, & iudex pro foribus est, fratres; ne præoccupemur ab eius ecclesia sequestrari, & longè ab
eius gloria proijciamur. Nihil turpe ducamus passionem manifestare, & vulnus ostendere, ne locum pœ-
nitentiæ & medicinæ requirere, atque intra atrium saluantium fieri; ne confusionem, obedientiam arbi-
trando, confusionis æternæ sumamus experimentum. Qualis autem hæc est confusio, fratres, procidere D
Deo; & veniam expetere? Confusio quidem reuera est, & maximus pudor, immò verò in Deum dimi-
catio, nolle vnumquemque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Christum, & lucrari &
se, & alios. Si autem omnino hoc confusionem arbitramini; ego cui Imperij superposita est corona, for-
ma vobis efficiar huius optimæ humilitatis. Ego qui imperitus, & insipiens sum, bonum initium ero ve-*

Mira Imp. humilitas.

*strum, qui sapientes estis, & scientia clari. Ego qui in peccatis volutatus sum, primus vobis typus fiam,
qui mundi estis, & virtuti operam datis. Ego primus memet super pauimento proijcio, purpuram & dia-
dema paruipendens, ascendite ad genas meas, & super oculos meos incedite, nec reputetis magnum Im-
peratorias calcare scapulas: nec reuereamini pedibus tangere verticem, cui super imponitur à Deo
donata corona. Omnia pati promptum habeo, & agere promptius, quæ vobis quidem confusio- E
nem, mihi autem gloriam, & maximam claritatem conferre videntur. Neque enim in hoc curam ge-
ro gloriæ meæ, tantum vt videam communionem, vnitatem, & vnam ecclesiarum festiuitatem, tan-
tum ne animæ detrimentum patiar, & gaudeat super me ille omnium inimicus diabolus, capti-
uum sumens; quod mihi desiderandum est, tantum spei meæ lampas insperate non extinguatur, per
quam festinabam communi illustrari lætitia simul & gaudio. Nescio quod erat satagendum, & efficien-
dum & non feci, vel quos proponendus admonitiones, & deprecationis sermones, & non proposui.
Vos de cætero videbitis. Innocens enim sum à perditione vestra. Si verò, & ad magnum & horren-
dum illud iudicium futuræ diei vos remisitis, quasi pro vobis rationem daturos: noscite
quia bene noui, quia nullus vobis, iustitiæ sermo siue hic adest, siue illic aderit, nisi quan-*

tum in.

A *tum in hac controuerſia inuentum extiterit. Verùm ſi vultis ante illud iudicium conſcientiæ veſtræ interrogare iudicium, diſcetis amplius nihil, quàm quod ab Imperio noſtro dicitur. Deponite igitur contentiones fratres, & reſumite amorem fraternitatis: fugite diſſenſionem, & vnitatem amplectimini: odium auertite, & dilectionem in ſerium recipite: ſtate cum probabilibus & capite compaginamini. Recipite per parentiam (id eſt obedientiam) diuinæ communionis gratiam, & nihil ob ſæcularia ſitis ſolliciti. ſunt enim apud compatientiſsimum imperium noſtrum, ſuſceptionum modi diuerſi; per quos conſolabimur, & inceſſanter, quæ ſecundum ſæculum vobis opportuna fuerint, faciemus. Rurſus multitudine decertabimus, obſecrantes, rogantes, & omne ingenium commouentes ad ſpiritales patres noſtros, & Patriarchas, vt diſpenſent quid eorum quæ inſunt animo veſtro; tantum ne temere contra ſalutem veſtram agatis. Neque enim*
B *eſt tempus ad pœnitentiam & receptionem acceptius. Qui namq; hodie ſoluere, & ligare Eccleſiæ negotia poſſunt, præſto ſunt. Dimittite importune tempus explorare, & rerum immutationem expectare, quæ, & ſi fiet aliquando, nihil vobis conferet. etenim & ſi aliâ tempus immutauerit, hoc commouere non poterit. Nam ſi actio vnius viri veſtri nihil rationabile habens, cum tota erronea eſſet, tantum æſtum operata eſt, vt hunc vix, ac difficile diſſoluere quiuerimus: actionem dic mihi, & iudicium quatuor Patriarchalium ſedium quis diſſoluere poterit? ad quem enim confugietis, ſolutionem obligamenti petentes? ad Rom. Præſulem? ſed ſine tenus vos condemnauit. ad Antiochenum? ſed conſentaneus Romano, & conſonus factus eſt: ad Ieroſolymitanum vel Alexandrinum? ſed & illi veſtræ damnationi conſenſerunt. At ſi & thronum aliquando Conſtantinopolitanum ille, qui cuncta violat (id eſt dæmon) vobis commiſerit, & per voſmetipſos*
C *conuenire volueritis, quis vos ſequetur? Vel quomodo aperire oculos, & aſpicere quempiam potueritis, impugnati ab omnibus ſacerdotibus, & Patriarchalibus ſedibus? Ne ergo fratres, ipſi nos tempus ſalutis veſtræ deſpicientes, perdatis: neque enim talem inuenietis aliquando. ſed importunas contentiones, & obſtinationes deſerentes, communi medelæ occurrite, & medicinæ remedium ſumite, & adhærete ſpirituali capiti veſtro: & eccleſiæ Dei communicatores eſtote, vt ex crimine exuamini, & Deum propitium habeatis, & eccleſiam lætificetis, imperiumq; noſtrum exultare, & ſpiritualiter feſtiuitatem celebrare faciatis, atque Remp. vniuerſam gaudio magno, ac tripudio repleatis, atque in communi omnes benedicamus domino gloriæ noſtræ, & Principi pacis, & auctori diſperſa congreganti; & benè coaptanti, interceſſionibus Sanctiſsimæ D.N. Dei genitricis, Dominum videntium angelorum, & omnium ſanctorum. Amen.*

D Hucuſque Imp. ad ſchiſmaticos exhortatio, quo nomine collaudatus eſt ab vniuerſa Synodo, & magna admiratione accepta eius erga lapſos pietas, & miſericordia. hanc eandẽ ſibi communem habeant omnes qui noſtra ætate ſe ab vnitate abſciderunt. Obſtinati & peruicaces perſtiterunt ſchiſmatici, nec tamen eorum pertinacia vinci ſe paſſus eſt Imp. quin adhuc decem dies ad reſipiſcendum illis dari vellet.

Actione VII. Decem elapſis diebus, introductus in Concilium Photius, cum Gregorio dudum Syracuſano, & rogari iuſſus ab Apoſt. Sed. Leg. an pœniteret, peruicax reſpondit, Legatos ipſos potius pœnitere debere. quare maximè eſt redargutus à Legatis duarum ſedium Patriarchalium: cuius Photij obſtinationem ſecuti ſunt eius ſectatores Epiſcopi. Photi⁹ impœnitens.

E Tunc Apoſt. Sed. Legati repetitum à Rom. Pont. Nicolao iudicium recitari voluerunt, quo ſecundo eundem Photium condemnauit: poſt, Hadriani confirmationem Actorum Nicolai. Inde geſta in Concil. Rom. poſt ſequuta eſt Legatorum Sed. Ap. admonitio ad Synodum, de exequendis ſententijs in Photium, & eius participes: denique declamatio Ignatij ad Synodum, qua abſoluta, anathematiſmi in aſtantem Photium & ſequaces, ex Concilio Rom. ſub Hadriano (vt habet Anaſtaſius in notis) ſunt recitati: & pleniſſimè acclamationes dictæ Imperatori, Imperatrici, Rom. Pont. Nicolao & Hadriano, Ignatio, Legatis Apoſt. Sed. & cæterarum Sedium Patriarchalium. Anathem. in Photiũ. Acclamationes.

Actione VIII. rogationem proponente Imp. & aſſentientibus Apoſt. Sed. Legatis, & Scripta

Phot. incensa.

alijs omnibus, incensa sunt chirographa, quæ ab omni hominum genere Photius extorsisset, simulque omnia eius scripta in Ignatium, & Nicolaum. A

Falsariorū pœna.

Post hæc aduersus falsarios quosdam, per quos Photius imposturas confixisset, à Leg. Sedis Apost. iussus est legi Canon Concil. Rom. sub Martino, vt non recipiantur ad pœnitentiam, nisi in fine vitæ.

Præceptū est Christi quod ab vniuersa ecclesia definitur.

Iconomachi rursū damnati.

His absolutis, introducti sunt Iconomachi, quorum caput Theodorus dictus, qui negauit se colere imagines sacras, & quod non inueniretur esse Christi præceptum. Responsum est, esse præceptum Christi intelligendū, quod ab vniuersa Catholica Ecclesia est definitū. Illo autem in impietate perseuerante, duo alij Iconomachi laici pœnitētes ad ecclesiam redierunt, quos Imper. ad osculum suscepit. Et prolatis in Iconomachos anathematismis, repetitisque iterū ijsdem in Photium, collaudato, ex more, acclamationibus Imp. & vniuersa Synodo, finis impositus est VIII. actioni, & vltimæ huius anni. Reliquias autem duas alias actiones, sequenti anno celebratas, his visum est conuenientius adiungere. B

Epitimiū falsorum testium.

Sequenti igitur anno 870. 12. mensis Febr. celebrata est IX. Actio, in qua recensetur Legatus, qui nuper aduenerat à Patriarcha Alexandrino Michaele, in Synodum introductus, qui cognitis quæ gesta erant, omnia rata habuit & probauit. Post hæc plurimi iurati falsi testes in Ignatium, coram plena Synodo confessi sunt, & pœnitentiam à Legatis Sedis Apost. & vniuersa Synodo acceperunt, quæ ab ijsdem ita decreta fuit. Definimus & promulgamus hos per septem annos Epitimium habere: esse illos duobus annis extra ecclesiā, & alijs duobus intra ecclesiam audire diuinas scripturas vsque ad cathecumenos, non tamen vllo modo communicare, sed abstinere, alij tribus carnibus, & vino quatuor annis, præter Dominicas dies, & Dominicas festiuitates, & alij tribus annis stare cū fidelibus, & mereri diuinam communionē in solis Dominicis solennitatibus cum eleemosynis, orationibus, atq; ieiunijs, ita, vt tribus diebus hebdomadæ 2. videlicet 4. & 6. Feria abstineant à carnibus, & vino. Qui accipientes eiusmodi iustissimā, vti fatebantur, constitutam pœnitentiam, petierunt ob diuturnitatem temporis, facultatē concederent Ignatio Patriarchæ dispensandi, moderandi scilicet pro causa. Qui annuentes concesserunt eidem Patriarchæ super oues suas, pro rationis arbitrio, dispensare. Quòd aūt alij plures ordinis Senatorij eiusdem criminis falsi iuramenti rei essent, sed non adessent, in aliam actionem eorū cognitio est dilata. Post hæc illusores sacrorum rituum interrogati, confessi sunt, se id fecisse Imp. iubente, vt induerentur sacerdotalibus vestibus sacris, vno ex illis Patriarchæ formam exprimente, & orationē super cæteros dante, & sacra miscente, qui ad pœnitentiam reseruati sunt in futuram sessionem. Porrò inter alia crimina, crimini inuenitur datū Photio, quod ista sciens, non abstulerit, ob idq; Compatriarcha mimi sit appellatus, & alijs pluribus infamiæ titulis, vt est in notis apud Anastasium. Falsi quoq; Vicarij seu Legati, quibus Photius contra Nicolaum vsus erat, palā falsitatem confessi sunt, admirāte, & detestante S. Synodo eiusdē Photij multiplicem, & variā iniquitatem. Inter hæc peruenerunt Constantinopolim legati Ludouici Imp. Occidentis, in quibus Anastasius Bibliothecarius, qui & meminit huius legationis in præfatione ad VIII. Synodum, his verbis. *Igitur cum hæc celebraretur venerabilis Synodus, accidit me famulum vestrum (Io. Papam alloquitur) missum ab Ludouico pijssimo Imp. cum duobus alijs viris insignibus interesse, ferentem legationem ab Apostolicis meritis decorato Præsulatu vestro, causa nuptialis commercij, quod efficiendum ex filio Imp. Basilij & genita præfati Dei cultoris, augeri ab vtraque parte sperabatur simul & putabatur. In tam enim pio negotio, & quod ad vtriusque Imperij vnitatem, imò totius Christi ecclesiæ libertatem pertinere proculdubio credebatur, præcipue Summi Pont. nostri quærebatur assensus.* Dei ergo nutu actum est, vt tanti negotij cum loci seruatoribus Apostolicæ Sedis, Legatis ipsis, & ipse sine fine gauderem, & inueniens fructum cum exultatione portarē ma-

Dispēsandi facultas Patriarchæ cōcessa in Epitimio. C D

Illusores sacrorum confessi. E

nipulos,

A nipulos, qui per septennium pro eo indefesse laboraueram, & per totum orbem verborum semina, sedulo scribendo, sparseram. Meminit huius legationis Aimoinus in gestis Francorum, atque Basilium classem ante hæc direxisse in Adriaticū mare opem laturā Ludo. Imp. in Aquileiam, aduersus Sarracenos bellum gerenti. Quo etiam tempore ex Vrbe reuerso Petro Legato Regis Bulgarorum, absque petitionis effectu: decernit idem Rex legatos Cōstantinopolim qui (vt habet Anastasius in præfatione sua historica ad Octauam Synodum) admissi sunt in Synodo considere vna cum legatis nominatis Ludou. Imp.

Actione X. & vltima, præsentibus Legatis Ludou. Imp. & Bulgarorum Regis, primum omnium iussi sunt legi canones à Patribus constituti, omnes numero 27. quibus in primis B de obseruandis omninò ante expositis, & Ecclesiæ traditis canonibus, statutum est. Canones VIII. Synodi.

2. Deinde de statutis à Nicolao & Hadriano pro Ecclesia Constantinopolitana, restitutione Ignatij, & Photij depositione.

3. Vt cultus sacrarum imaginum firmus consisteret.

4. Vt quæ collata sunt Photio, & ipse in alios contulit sacra ministeria, nullius sint efficaciæ.

5. Ne quis laicus in Episcopalem prouehatur dignitatem, nisi in ordine lectoratus annum vnum, duos in subdiaconatu, in Diaconatu tres, in presbyteratu autem quatuor annos exegerit.

C 6. Vt cunctæ res gestæ per Photium, potissimum in Nicolaum Rom. Pont. nullius sint roboris.

7. Ne sacras imagines anathematizati pingere audeant.

8. Ne Chirographa ab Episcopis exigantur, nisi ex more, tempore consecrationis; hac enim arte Photius suam roborauit tyrannidem.

9. Vt extorta per Photium huiusmodi Chirographa nullius sint roboris.

10. Itemque, ne quis, ante sententiam, separetur à communione proprij Patriarchæ.

11. Anathematizati etiam ibi sunt omnes cum Photio credentes duas in vno corpore esse animas.

D 12. Statutum est etiam istud admodum Ecclesiæ proficuum, ne fauore Principum eligantur Episcopi.

13. Vt non nisi qui in eadem ecclesia militarunt, ad maiores gradus promoueantur, & nō alij aliunde petiti.

14. Ne promoti ad Episcopatum indecentia obsequia exhibeant magistratibus, nimirum ne obuiam prodeant, procul ab ecclesijs suis: non se demittant ab equis, vel mulis, vel procidant, & adorent eos; nec intrent ad Principes hora prandij, vbi indebita persoluant obsequia sed veneratione digni habeantur, & qui liberè errantes Principes valeant redarguere. De obsequijs indebitis vitandis ab Episcopis

E 15. Vetantur omnes alienare cymilia ecclesiæ, ornamenta scilicet, possessiones vendere vel dare in emphyteusim.

16. Vehementer prohibetur sacrilegus ille vsus à Michaële introductus, quo laici, lusus causa, sacra indumenta gestarent sacerdotum, de quo sæpe superius; grauissimis pœnis eius criminis reos afficientes.

17. Sancitur vt Patriarcharum iura in conuocandis Metropolitanis illibata seruentur, execraturque sancta Synodus omnes dicentes, inualidas esse Synodos, quibus non interfit persona Principis, monens vt non intersint, nisi Concilijs Oecumenicis.

18. Inde, statutum vt ecclesiarum priuilegia conseruentur.

19. Vtque visitationes ecclesiarum absque omni auaritiæ suspicione peragantur.

20. Itidem ne sibi ius dicat Episcopus in rebus Ecclesiasticis. A

Sũm. Pôt. præcipuè honorandus.

21. De exhibendo honore, & reuerentia omnibus Patriarchis, præcipuè vero Rom. Ecclesiæ, summo Pontifici. De quo speciatim ista. *Neminem debere conscriptiones contra Sanctissimum Papam senioris Romæ, ac verba complicare atque componere, sub occasione quasi diffamatoriũ quorundam criminum, quod nuper Photius fecit, & ante Dioscorus. Quisquis autem tanta iactantia, & audacia vsus fuerit, vt secundum Photium, vel Dioscorum in scriptis vel sine scriptis iniurias quasdam contra Sedem Petri Principis Apostolorum moueat, æqualem & eandem quam illi condemnationem recipiat.* & paulò post, de eodem Rom. Episcopo, hæc. *Porrò si Synodus vniuersalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de S. Romanorum Ecclesia quæuis ambiguitas, & controuersia: oportet venerabiliter, & cum conuenienti reuerentia de proposita quæstione sciscitari, & solutionem accipere, & aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pont.* B

Calũmiantes Sedem Apost. vel Rom. Pôt. qua pœna plectendi. Nec in Synod. gen. ferenda sentẽtia in Rom. Pôt.

22. Vt Promotiones, & consecrationes Episcoporum fiant, electione ac decreto Episcoporum, nemine laicorum interueniente.

23. A rebus & personis, & sacris actionibus alienæ diœcesis cuilibet abstinendum.

24. Ne Archiepiscopi per alios, suas ecclesias curent, Episcopos suffraganeos.

25. Ne adhærentes Photio, à Methodio, siue Ignatio consecrati, etiam si resipiscant, spem vllam habeant restitutionis.

26. Vt beneficium appellationis ad maiores sedes, sit cuique clerico liberum.

27. Episcopi pallio ne vtantur, nisi loco & tempore congruo, & ne Monachi ad Episcopatum assumpti Monasticum habitum deponant. C

Probatæ 7. Synodi. Damnatæ omnes hæreses.

His statutis & comprobatis, facta commemoratione septem aliorum Oecumenicorum Conciliorum præcedentium, & confirmatione ipsorum adhibita, damnatisque hæresibus omnibus, & quæ in aliquibus locis, iisdem temporibus, Manichæorum vigerent, de phantastica, & non vera carne Domini nostri Iesu Christi, & suis affinibus, Iconomachis, simulque repetitis cum detestatione Photij impijs facinoribus, eodemque cum fautoribus suis anathemati tradito, finis Synodo felicissimus, omnium consensu, est impositus, Basilio Imp. nouissimè consensum omnium explorante: quem secutæ sunt exclamationes consuetæ, & anathema in Photium, & eius socios iteratum. Lectaque demum Imp. gratiarum actio, cũ exhortatione ad Episcopos, vt gregem Dei curent. Et, inter alia, vt saltem diebus Dominicis ministrent illi verbum Dei, & errantes omnes reuocent ab errore. D

Admonitio Imper. ad laicos digna christiano Imper.

Laici Ecclesiasticis reb⁹ ne se misceant.

Laic⁹ quãtumcunq; doctus, ouis est.

Episcopus quantũuis indoctus Pastor est.

Ad laicos autem idem Basilius habuit admonitionem istam, in plena synodo, dignã Imperatore maximè pio, quàm ob dignitatem argumenti, & maiestatem eius illa tractantis, hic ad Synodi finem attexere æquum existimauimus. Sic enim se habet. *De vobis autem laicis, tam qui in dignitatibus, quàm qui absolutè conuersamini, quid amplius dicam, quam quia nullo modo nobis licet de Ecclesiasticis causis sermonem mouere, neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & vniuersali Synodo aduersari. Hoc enim inuestigare, & quærere, Patriarcharum, Pontificum, & Sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt, qui sanctificandi, qui soluendi, & ligandi potestatem habent, qui Ecclesiasticas & cœlestes adepti sunt claues: non nostrum, qui pasci debemus, qui sanctificari, hoc est benedici, qui ligari, vel à ligamento solui egemus. Quantæcunque enim religionis, & sapientiæ laicus existat, ouis vocari non desinet. rursum quantumcunque Episcopus sit irreuerentia plenus, & nudus omni virtute, donec antistes est, & veritatis verbum rectè prædicauerit, pastoris nominationis, & dignitatis damna non patitur. Quæ ergo nobis ratio est in ordine ouium constitutis, pastores, verborum subtilitate discutiendi, & ea quæ super nos sunt quærendi, & ambiendi? oportet nos cum timore, & fide syncera hos audire, & à facie eorũ vereri, cum sint ministri Domini omnipotentis, & eius formam possideant, & nihil amplius quàm quæ nostri ordinis sunt perquirere. Nunc autem (vt videmus) adeò multos malitia in insaniam accendit, vt obliuiscentes proprij ordinis, & quod pedes sint minimè cogitantes, legem ponere velint oculis, non vt natura* E

se habet,

A *ſe habet, ſed vt ipſi cupiunt, & ſinguli ad accuſandum quidem maiores exiſtunt ſemper promptiſſimi: ad corrigendum autem quid eorum in quibus accuſantur & criminantur, pigerrimi.*

Hæc ad laicos, quod nimirum Bardas Patricius, & Michael Imp. immiſcendo ſe eccleſiaſticis negotijs, eccleſiam Orientalem in maximum diſcrimẽ adduxerint. pergit, *Sed moneo & hortor omnes, qui tales ſunt, vt maledictum, & æternum odium auertentes, & iudicare iudices deſinentes, attendant ſibi, & ſecundum diuinam voluntatem conuerſari contendant. Nam non quieſcet ſupernum iudicium, ſed contra diffidentes diuinus furor ſtillabit, & vltionem iuſtam opere oſtendet. Oramus autem ſuper omnia ſanctum Deum omnes melioratos, & ſecundum bene placentem ſibi voluntatem clareſcentes, non ſolum à diuina ira intẽtatos manſuros, ſed & æterna bona conſequuturos, orationibus, & interceſſionibus Sanctiſſimæ Dominæ Noſtræ Deigenitricis, & omnium ſanctorum*
B *& precibus, & obſecrationibus ſanctæ huius & vniuerſalis Synodi. Amen.*

Poſt hæc autem cum ſubſcribenda Synodus eſſet, iubentibus Apoſtolicæ ſedis Legatis, vt primo loco ſubſcriberent Baſilius & filij Imperatores, non acquieuit ipſe; ſed vt ipſis in aliquo ſatisfaceret, poſt ſubſcriptionem omnium legatorum cunctarum Patriarchalium ſedium, ſubſcriptionem ſuam appoſuit, ante reliquos Epiſcopos, cum additamento ſigni Sanctiſſimæ Crucis, quod etiam & Epiſcopi omnes ex more fecere, vt quæ ſuo loco inferius dicturi ſumus, oſtendent. ipſi vero tunc ſubſcripſerunt Imperatores litteris Phœniceis ex Cinnabrio, ex more.

Mod ſtia Imp.

Ita plane ſancta, quæ in Spiritu ſancto congregata eſt Synodus, pura atque ſincera non affectans numeroſam Epiſcoporum ſubſcriptionem, vt Photius, qui quæ voluit, & quod voluit, appoſuit ſuis conuenticulis, mentita nomina Epiſcoporum, prout ſuperius demon-
C ſtratum eſt. Porro hæc de eadem Synodo Anaſtaſius habet in hiſtorica præfatione ad octauam Synodum, ſcripta ad Ioannem Papam. *Nuncupanda eſt*, inquit, *ſine vlla contradictione* SYNODVS VNIVERSALIS OCTAVA, *vt & appellatio, quam cum alijs Concilijs ſortita eſt, non celetur, & nomen proprium, quod ſingulariter poſſidet non veletur.* Hæc ipſe.

Sic igitur Synodus iſta, octaua ordine, Oecumenica iure dicta, & vt Oecumenica comprobata, inter alias Oecumenicas eſt annumerata; adeo vt in fidei profeſſionibus fieri ex more ſolitis, ſicut aliæ ſeptem ſuperiores, iſta etiam poneretur, octaua cognominata, quã orthodoxi omnes profiteri deberent. Immo (vt omittamus de reliquis dicere fidei profeſſionem emittere conſuetis) illud conſtat, quod etiam ipſi Romani Pontifices in eorum
D ordinatione profitebantur vna cum alijs Synodis Oecumenicis hanc quoque dictam octauam Conſtantinopolitanam Oecumenicam ſe recipere, vt patet, ex ſolemni fidei profeſſione ab eis recitari ſolita cum in Pontificem electi eſſent, iam conſecrandi, quæ ſic ſe habet.

In Nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Amen. Ego N. Sanctæ Rom. Eccleſiæ Diaconus vel presbyter, aut Epiſcopus Cardinalis electus, vt ſiam per Dei gratiam huius ſanctæ Apoſtolicæ Sedis humilis miniſter, profiteor tibi Beate Petre, Apoſtolorum Princeps, cui clauis Regni cæleſtis ad ligandum atque ſoluendum in cœlo, & in terra creator & Redemptor Dominus noſter tradidit, inquiens : QVAECVMQVE LIGAVERIS SVPER TERRAM, ERVNT LIGATA ET IN CAE-
E LIS, ET QVAECVMQVE SOLVERIS SVPER TERRAM, ERVNT SOLVTA ET IN CAELIS: *Sanctæq; tuæ Eccleſiæ, quam hodie tuo præſidio regendam ſuſcipio, quod quamdiu in hac miſera vita conſtitutus fuero, ipſam non deſeram, non relinquam, non abnegabo, non abdicabo aliquatenus. nec ex quacunque cauſa, cuiuſcunque metus, vel periculi occaſione dimittam; nec me ſegregabo ab ipſa, ſed veræ fidei rectitudinem, quã Chriſto auctore tradente per Beatiſſimum tuum Coapoſtolum Paulum, & per diſcipulos ſucceſſores veſtros, vſque ad exiguitatem meam prolatam in tua Sancta Eccleſia reperi; totis conatibus, vſque ad ſanguinem, cuſtodire, tam de ſancta, & indiuiduæ*

a Ex Cod. ant. Aug. M. SC. A. ex diurno, vt aſſerit, accept. ib. Profeſſio electi Pontificis.

Trinitatis mysterio, qua vnus est Deus, quam de dispensatione, qua secundum carnem facta est, vnige- A
niti filij Dei Domini Nostri Iesu Christi. Et de ceteris Ecclesiæ dogmatibus sicut in vniuersalibus Con-
cilijs, & constitutionibus Apostolicorum Pontificum, probatissimorumque Ecclesiæ Doctorum scripta
sunt commendata, id est, quæ ad rectitudinem nostra vestraque[a] orthodoxæ fidei à te traditionem re-
cipiunt, conseruare, sanctaque octo vniuersalia Concilia, id est Nicænum, Constantinopolitanum, & E-
[a] d. 16. c. 8. *phesinum primum, Chalcedonense, Quintum quoque & Sextum item Constantinopolitana, & Septi-*
mum, item, Nicænum; Octauum quoque item Constantinopolitanum vsque ad vnum apicem immuti-
lata seruare, & pari honore, & veneratione digna habere: Et quæ prædicauerunt; & statuerunt, omni-
modè sequi & prædicare: Quæque condemnauerunt, condemnare ore, & corde. Diligentius autem &
viuacius quamdiu vixero omnia decreta canonica prædecessorum Apostolicorum nostrorum Pontificum, B
quæcumque ipsi Synodaliter statuerunt, & probata sunt, confirmare, & indeminuta seruare, & sicut
ab eis statuta sunt, in sui vigoris stabilitate custodire. Quæque vel quoscunque condemnauerunt, vel
abdicauerunt, simili sententia condemnare, vel abdicare. Disciplinam & ritum Ecclesiæ sicut inueni-
mus à sanctis prædecessoribus meis canonicè traditum, quam diu vita in istis comes fuerit, illibatè cu-
stodire, & indiminutas res Ecclesiæ conseruare, neque alienare, seu in feudum, censum vel emphyteo-
sim dare quomodolibet, ex quacunque causa, & vt indeminutæ custodiantur, operam dare. Nihil de
traditione, quam à probatissimis prædecessoribus meis canonicè traditam, & seruatam reperi, diminue-
re vel mutare, aut aliquam nouitatem admittere, sed feruenter, vt eorum vero discipulus & sequipe-
da, totis mentis meæ conatibus, quæ tradita canonicè comperio, seruare, & venerari. Si qua vero emer- C
Card. Papa vocat filios in sua professione. *serint contra canonicam disciplinam, communicatione filiorum meorum S. R. E. Cardinalium, cum*
quorum consilio, directione & rememoratione ministerium meum geram, & peragam, emendare, aut
patienter (excepta Fidei, & Christianæ religionis graui offensione) tua & Beatissimi tui Coapostoli Pau-
li procurante intercessione, tolerare: sacrosque canones, & sacrorum Pontificum constituta, vt diuina
Profitetur se gesturũ Pontificatum ex cõsilio Cardin. *& cœlestia mandata, Deo auxiliante, custodire, vt pote Deo, & tibi sciens me redditurum de omnibus,*
quæ profiteor, & quamdiu vixero, egero, vel obliuiscar, districtam in diuino iudicio rationem. Cuius
Sanctissimæ sedi diuina dignatione, te patrocinante præsideo, & vicem, intercessionibus tuis, adimpleo.
Eris autem mihi in illa terribili die hæc conanti, & diligenter seruare curanti propitius. Adiutorium
quoque vt præbeas, obsecro, in hac corruptibili vita constituto, vt irreprehensibilis appaream ante con-
spectum iudicis omnium Domini nostri Iesu Christi, dum terribiliter de commissis aduenerit iudica- D
re, vt faciat me dextera Patris participem, & inter Fideles discipulos, & successores tuos esse consor-
tem. Hanc autem professionem meam per Notarium, & Scriniarium S. R. E, me iubente scriptam, pro-
pria manu subscripsi, & tibi Apostole Petre Apostolorum omnium Princeps pura mente, & deuota con-
scientia super sanctum corpus tuum, & altare tuum sinceritate offero. Actum &c. Hactenus profes-
sio Pontificia.

Quod audisti lector octo Synodos Oecumenicas recipi ab omnibus Romanæ Eccle-
siæ Thronum conscensuris, ipsamque octauam Synodum Oecumenicam Constantino-
politanam dici, nec aliam, quam hanc, quæ sub Hadriano Secundo est celebrata: hinc val-
de miramur, cur Concilium Florentinum octaua Synodus Oecumenica dicta, & inscripta
in ipsius actis, typis excusis habeatur. Pace dictum sit Iuliani Cardinalis, qui in disputatio- E
ne habita cum Marco Ephesino sessione sexta, Ferrariæ eidem nimis visus est indulgere i-
sta dicenti de octaua hac, de qua agimus, Synodo, cum ea carens Iulianus, & à Græcis eam-
dem petens, Ephesinus hæc attulit in excusationem.

[b] Concil. Flor. act. 6 in princ. *Concilium illud inter generalia connumerandum non est, quandoquidem non modo non susceptum*
verum etiam antiquatum fuisse constat. Ioannis enim, & Hadriani Summorum Pontificum tempore
conuocatum fuit, ac Photium Constantinopolitanum Antistitem condemnauit. Is deinde Ioannes a-
liud Concilium habuit, quod item appellauit Octauum, quod acta ipsius Concilij, quod vos octauũ fuisse

A dictu, improbauit, Photiumq; restituit. In quo plane Concilio inter alia fuerat decretum, vt hec eadem symboli additio tolleretur quod vos non ignorare putamus. Si quidem igitur ipsius Concilij Acta reprobata videntur, non est congruum rationi, vt de his aliqua mentio fiat, cum alterum Octauum Concilium sequi potius deberemus: Propterea tempore ex eo in Constantinopolitana Ecclesia. HVCVSQVE SOLET ITA CELEBRARI. QVAECVMQVE IN SANCTOS PATRIARCHAS IGNATIVM, ET PHOTIVM SCRIPTA VEL DICTA SVNT, ANATHEMA SVNTO. Hucusq; Marcus Ephesius veteratoria arte Latinos exuens tanto Concilio Oecumenico, ipsa, inquam, octaua Synodo solemni ritu sub Hadriano Pontifice Constantinopoli celebrata, turpiter mentiens quidem, & multipliciter, vt ex ijs, quæ superius sunt B dicta, & quæ suo loco in Ioanne Papa dicentur, quilibet facile poterit intelligere. Procul enim abest, vt octaua Synodus sub Hadriano abrogata fuerit à Ioanne R. P. longeque longius à vero discrepat, vt Ioannes Synodum Photianam, damnantem, octauam, eandem legitimam esse, & œcumenicam Synodum comprobarit; falsum quod ait, œcumenicam eādem octauam Synodum sub Ioanne etiam Pontifice fuisse congregatam, quam inchoatam, & absolutam vidimus sub Hadriano. Rursus quas citat litteras Ioannis contra octauam Synodum eas falsatas fuisse à Photio, ex testificatione eiusdem Ioannis litterarum, luce meridiana clarius, suo loco demonstratur, vt de his nulli prorsus esse possit aliqua dubitatio. Præterea non fuit iuris, ac potestatis Ecclesiæ Constantinopol. anathemati tradere C quæcumque transacta sunt inter Ignatium Patriarcham atque Photium; cum ea publica fuerint, & quæ pro Ignatio contra Photium facta sint, eadem auctoritate Rom. Pont. habita, atque comprobata fuisse noscantur. Ad postremum cum ambos Ignatium, atq; Photium nomine, & Patriarchas, & sanctos appellet, eum necessario mentitum oportuit in alterutro, cum de Patriarchatu pugnarint inuicem vsque ad mortem; plane dicendum est, quod si legitimus Patriarcha fuit, dum vixit Ignatius, Photius tunc temporis esse non potuerit. sed & si Sanctus fuit Ignatius, quem iure meritoque tam Orientalis, quam Occidentalis Ecclesia inter sanctos allegit: necesse est dicere, vt eius persecutor acerbissimus Photius in anathemate diem claudens extremum, sanctus neutiquam dici possit, sed maledi- D ctus, reprobus, inter damnatos, & excommunicatos annumerandus. Tanta ista eum potuisset atque debuisset in plena Synodo contra Marcum respondendo Iulianus afferre, & insultantem Græcum retundens, mendacia veritate perstringere, & cohibere, & loquacem elinguem reddere, procacemque reprimere: Ista omnia prætermittens, puto ignoratione rerum gestarum, hæc tantum Marco, omnibusque simul Græcis respondit. *Hoc autem metu vos libero præstantissimi Patres. nam nihil de ipso Concilio, Octauo scilicet, recitabitur. Sed quoniam in eo volumine nonnulla Sexti, Septimiq; Concilij Acta sunt scripta, idcirco ea videre vellemus; nam de Octauo Concilio nobis cura non est.* Hactenus Iulianus atque ea Actione de Octaua Synodo posthac silentium. Sic ipse, quasi per transitum (vt dici solet) rem agens, cuncta, quæ E obijcienda erant in Marcum omittens, ad præcipuam quæstionem, cuius causa Synodus illa fuerat conuocata, se contulit. Ceterum res tanta, ipsa Octaua Occumenica Synodus, mea sententia minime sic fuerat relinquenda Ephesij dicacitate prostrata, attrita mendacijs atque penitus condemnata. Cum alioquin non leuioris fuerit culpæ caruisse tunc ibi Latinos, in tanto Patrum conuentu; ipsa legitima Octaua atque Oecumenica Synodo, quam Græce scriptam, & Latinitati à se donatam Anastasius Bibliothecarius in S.R.E. Archiuum intulisset, & iam ex autographo descripta complura exemplaria essent in diuersis Bibliothecis recondita, vt opus non esset à Græcis schismaticis illam petere, vel negatam ita relinquere indefensam, cum Iulianus vna simul telum; & clypeum visus sit abiecisse, tanta iniuria Catholicæ Ecclesiæ, quæ iam per ipsum non stetit, quin dispendium passa si

Mendacia Marc. Ephesini.

Marcus Ephesius redarguitur.

Photius, non sanctus, sed maledict° dicendus.

Iuliani in causa in re tanta.

Synodi Octauæ Oecumenicæ, eiusdemque germanæ, atque legitimæ. At in sequenti sessione quod Iulianus inconsiderate prodegerat, Andreas Colossensis Episcopus, vir doctissimus æque ac maxime plus restituit; qui omnino negauit per Ioannem Octauum abolitam esse Octauam Synodum Oecumenicam sub Hadriano II. Rom. Pont. habitam. Cum autem hoc statu, de Octaua Synodo Oecumenica comprobata, & nunquam rescissa, monstrata Acta illa Concilij Florentini remansissent, magna interpretis temeritate, & audacia sicut & imperitia factum est (fuit Abrahamus Cretensis) vt eidem Concilio Florentino inditum illud sit nomen, vt Octaua Synodus nominetur, cum id factum decreto ipsius Synodi dici non possit, sicut nec debuit; cum nulla ratio subsit, vt illa dici queat Octaua, eum locum in ordine numeri vendicante sibi hac ipsa legitima octaua, eademque Oecumenica, celebrata sub Hadriano, dicta iure Constantinopolitana, quam (vt audisti) vna cum alijs Oecumenicis profiteri solerent omnes electi Romani Pontifices consecrandi, vt antiquata nullo modo dici possit, quæ per singulos successores Romanos Pontifices solemni ritu, professione fidei innouaretur. Cum igitur nec in Florentinæ Synodi decretis, Concilium illud, Octauum vt dicatur, cautum aliquo modo inueniatur, interpretis Abrahami explodenda omnino, penitusque eius temeritas est, qui eidē Octauæ Synodi nomē perperā indidit. cum alioqui, & si hæc, de qua agimus Octaua Synodus (quod dicere sacrilegiū est) fuisset abolita, adhuc tamen nec Florentino Concilio illa nota numeri competit, vt dicatur octauum, cum plures aliæ ante ipsum celebratæ inueniantur Synodi Oecumenicæ. Aboleatur igitur (iterum clamo) aboleatur nomenclatura mendax à Cretense mendace præsumpta. Latinis tradita, & inconsiderate descripta; cusaque oscitantia collectoris. Sed iam, quæ absolutam Synodum sint secuta, videamus. Sane epistolæ (inquit Anastasius) tam Synodi, quam Patriarchæ Ignatij, & Impp. ad Roman. Pont. missæ, quæ in Codicis Actionum Ipsius Synodi calce habentur insertæ, reuerenti sunt cultu excipiendæ, nam à totius Synodi consensu, dum adhuc ageretur, decretæ sunt & expositæ; In quibus vna est ex Synodo scripta ad Rom. Pont. Hadrianum quæ incipit. *Opportunum est cum sapientissimo Salomone nunc & nos clamare &c.* qua commendatur Hadrian. studium in Oecumenica Synodo colligenda: Ad finem vero, vt eam confirmet his verbis exorat. *Igitur libenter oppido, & gratanter imitatrice Dei sanctitate vestra omnem nostrum conuentum, & vniuersalis huius atque Catholicæ Synodi consensum, atque consonantiam recipiente prædica eam magis, ac magis, velut propriā, & solicitius confirma coangelicis præceptionibus, & admonitionibus vestris, vt per sapientissimum magisterium vestrum etiam alijs vniuersis ecclesijs personet, & suscipiatur veritatis verbum, & iustitiæ decretum. Ora pro nobis sanctissime. Christus te custodiat ad consolationem nostram, & statum ecclesiarum in longitudinem dierum.* eædemque missæ sunt ad alios Patriarchas. Duæ reliquæ in eodem Codice quæ sequuntur, sed post discessionem Legatorum datæ reperiuntur, agemus de illis inferius suo loco.

Redarguitur appositus Tit. Conc Florentino. Conc Florent. falso dictum Octauum

Epistolæ ex Synodo scriptæ

Octaua Synod. petit confirmationē à Papa.

Porro de VIII. Synodo accipe delirium Aimoini ita dicentis, dum de ipsa paucis agit. *In qua Synodo de imaginibus adorandis aliter quam Orthodoxi doctores ante definierant statuerunt, & quadam profauore Rom. Pont. qui eorum votis de imaginibus adorandis annuit, & quadam contra antiquos canones, & contra ipsam suam Synodum constituerunt, sicut qui eandem legerit, patenter inueniet.* hæc ipse. Ex quibus plane qualis ipse fuerit; cuiusve dogmatis manifestatur, nempe ex Gallis illis vnus, qui negabant cultum Sanctarum Imaginum, de quibus & Anastasius in Præfatione ad eandem Octauam Synodum meminit; qui supra suo loco satis sunt confutati. Porro in hac Octaua Synodo nihil præterea de cultu Sacrarum Imaginum esse decretum, quam quod in pluribus Rom. Concilijs, & in Oecumenico Nicano statutū fuerat, certum est.

Aimoinus male sentiens de imaginib. li. 5. c. 28.

Perpe-

A Perpetua Orientis Imp. æmulatio in Occidentis Imp. concepta, eo progressa est, vt eius gloriam, nec pati posset audire, vt subsequens narratio declarabit, de his quæ acciderunt aute factam subscriptionem, quæ actis Synodalibus inserta non sunt. Nimirum, quod cum petitum esset, vt oblata ab Anastasio legato epistola Hadriani in Synodo legeretur, inuenti sunt in ea corrosi versus illi, in quibus Ludouici Imp. laudes prædicabantur. *Quapropter* (inquit Anastas. in Hadriano) *epistolam sedis Apost. fraudulenter corrosam summis clamoribus conquerebantur Legati Apostolicæ sedis, fatentes se nullo modo Synodalibus actionibus subscripturos, nisi totius Epistolæ integritas gestis Synodicis iungeretur.* Hoc modo Roman. certantibus, Græcis verò non esse in Synodo de laude Imper. sed de solius Dei tractandum altisone respondentibus, nomenque Imperiale nostro Cæsari inuidentibus, ad hoc vsque peruentum est, vt interposita conditione voluntatis Apostolicæ, definitis sententijs, minus finite subscri-

Oriental. Occiden. aliũ gloriam ferre nõ possũt.

B berent. Ita legentes: EGO ILLE VICEM AGENS DOMINI MEI HADRIANI SVMMI PONTIFICIS, ET VNIVERSALIS PAPAE OMNIA, QVAE SVPERIVS LEGVNTVR, HVIC SANCTAE ET VNIVERSALI SYNODO PRAESIDENS, VSQVE AD VOLVNTATEM EIVSDEM EXIMII PRAESVLIS, PROMVLGAVI, ET MANV PROPRIB SVBSCRIPSI. Ita quidem ad finem actionis decimæ tres Legati Apostol. reperiuntur eidem octauæ Synodo subscripsisse. Ex qua pariter Græcorum illiberali actione, creduntur turbata, quo minus cœpta fœdera nuptiarum vlterius progrederentur, imò turbarentur omninò. Laudanda prudentia Legatorum, qui eo modo & paci publicæ, ex Synodali illo conuentu, formandæ consuluerũt, & bene æsti-

C mationi Rom. Pont. prospexerunt. hæc inquam antequam Synodus absolueretur. postquam autem est absoluta, quæ sunt oborta scandala ex Græcorum versutia, diligenter attende. absoluta, & subscripta Synodo, Imper. potissimum annuente, legatio Bulgarorum Regis cum litteris & muneribus est audita, in qua, post salutationem legatorum, Petrus Bulgarorum Legatus: *Dominus*, inquit, *Michael Princeps Bulgarorum audiens, quod pro vtilitate sancta Dei Ecclesia ex diuersis partibus, auctoritate sedis Apost. conueneritis, gratanter accepit, vobisq; qui ex sede Apost. missi estis, quia in vestro transitu, vestris eum litteris visitare dignati estis, multiplices gratias agit, & quia hactenus Pagani fuimus, & nuper ad gratiam Christianitatis accessimus, ideoq; ne in aliquo errare videamur, cui Ecclesia subdi debeamus, à vobis, qui vices summorũ Patriarcharum*

Legat. Bulgarorum coram Legatis audita.

D *geritis, nosse desideramus. A sancta quidem Rom. Ecclesia sacerdotes nos petijsse, suscepisse, hactenusque habere nos confitemur, & eis in omnibus obedire decernimus. Verum vtrum Rom. Constantinopolitana Ecclesia rationabiliter subdi debeamus, cum his Patriarcharum Vicarijs definite.* hinc orta contentio inter Græcos, & Apost. Sedis Legatos, Græcis illos ad se trahentibus, ea ratione, quod quando Bulgari eam regionem occuparunt; non Latinos sed Græcos ibi sacerdotes reperunt, ac proinde iurisdictionis Græcorum, ac sub Patriarcha CP.no esse debere: Legatis verò S.R.E. contra sic respondentibus, primum Sedes Apostolica iuxta quod in decretalibus sanctissimorum Rom. Præsulum doceri poteritis, vtramque Epirum, nouam, scilicet, veteremque, totamque Thessaliam, & Dardaniam, in qua & Dardania ciuitas hodie

Cõtentio inter Grecos. & Latinis subesse deberẽt Bulgari.

E demonstratur, cuius nunc patria ab his Bulgaris, Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinauit, & obtinuit. *At per hoc ordinationem, quam tunc Paganorum Bulgarorum irruptione amiserat, non à Constantinopolitana Ecclesia, vt modo fingitur, abstulit, sed ab ijs factis modo Christianis recepit. Deinde quia Bulgari, qui iure Gentili sibi patriam subiugantes, ecce per quot annos retinent, quod ceperunt. Sed. Apostol. semet patrocinio, ordinationiq; specialiter committentes, nobis debent, nec immeritò subijci, quos vltronea voluntate magistros elegerunt. Tertio, quia eosdem Bulgaros sancta Sedis Apostolica iussu quondam sanctissimi Papa domini Nicolai, tam per aliquos nostrorum, qui hic sumus, illic multas Ecclesias dedicantes, sacerdotes creauimus, quam per Paulum, Dominicum,*

Leopardum, ac Formoſum venerabiles Epiſcopos; ſed & Grimoaldum Coepiſcopum noſtrum, quem hactenus iſti Bulgari, cum multis noſtris ſacerdotibus in conſpectu noſtro habere faſſi ſunt; à diuerſis erroribus ad Catholicæ fidei veritatem multo ſudore, Chriſti gratia præduce transferens; ecce vltra triennium tenuit, & tenet, ordinat, & diſponit. Ideoq; conſequens non eſt, vt ſine ſcientia Roman. Pont. Eccl. Rom. de quibus præſentialiter veſtita cernitur, ſpolietur. A

Græci ſuo ſubdi tiu ri Bulgar. Lega Sed. Apo. irritat ſniam Oriental. Patriarch.

Veruntamen Vicarij Orientalium Patriarcharum iudicarunt Bulgarorum patriam, quam ex Græcorum poteſtate dudum fuiſſe, & Græcos ſacerdotes habuiſſe compertum eſſet, S. Eccleſ. Conſtantinopolitanæ, à qua per paganiſmum receſſerat, nunc per Chriſtianiſmũ reſtitui. At legati S.R. Eccl. reclamantes dixerunt: *Sententiam, quam non electi, neq; admiſſi, ſiue timore, ſeu gratia, vel quidquid illud eſt, modo præcipitaſtis, potius quam protuliſtis, auctoritate ſpiritus S. vſq; ad definitionem ſanctæ Sed. Apoſt. omnino reſcindimus, ita vt nullo modo vel nom? habere ſententia mereatur. Teq; reum Patriarcham Ignatium, auctoritate SS. Apoſtolorum principum coram Deo, ſuisque Angelis omnibus præſentibus conteſtamur, vt ſecundum hanc Epiſtolam ſanctiſſimi reſtitutoris tui Domini Hadriani ſummi Pont. quam tibi ecce offerimus, induſtria tua ab omni Bulgaria ordinatione te nullum tuorum illuc mittendo, cuſtodias; ne S. Sedes Apoſtol. quæ tibi tua reſtituit, per te ſua perdere videatur, quinpotius ſi (quod non credimus) iuſtam te habere querimoniam, æſtimas S. R. E. reſtitutrici tuæ ſolenniter ſuggerere non omittas.* Tunc Patr. Ignatius Apoſt. epiſtolam ſuſcipiens, licet magnopere admonitus, eam legere cum diſtuliſſet, reſpondit: *Abſit à me vt ego his præſumptionibus contra decorem Sed. Apoſt. impliter, qui nec iuueniliter ago, vt mihi ſubripi valeat, nec ita ſeniliter deliro, vt quod in alijs reprehendere debeo, ipſe committam.* Hoc fine collocutio illa finita eſt: ſed imperialis commotio, licet ſpem fronte ſimularet, augmentum ſuſcepit. Hæc in rebus geſtis Hadr. Anaſtaſius, qui aderat. B C

Ignatij Patriarch. excuſatio.

Acceſſerunt ad iſta, quod Græca calliditate ex improuiſo conuenti Apoſt. Sed. Legati carentes interprete coacti ſint vti eo tunc vno tantum, qui aderat, Interprete Imper. qui vt voluit, & quas voluit Legatis Orientalium ſedium vel Bulgariæ Regi interpretabatur. Eſt de his iuſta querela Anaſtaſij Bibliothecarij, qui aderat, qui in præfatione illa hiſtorica ad VIII. Synodum, iſta ait, poſt multa de Bulgarorum conuerſione ad fidem per Apoſt. Sedis Legatos; de admirabili ſtudio Regis erga Roman. Eccleſiam. *In tantum autem pietas venerat Principis, & abundabat circa B. Petrum venerationis affectus, vt quadam die, de manu propria, capillos ſuos apprehenderet, &, contemplantibus cunctis, ſe Romanis Miſſis tradiderit, dicens: omnes Primates, & cuncti populi Bulgarorum terra cognoſcant, ab hodierno die me ſeruum fore poſt Deum, beati Petri, & eius Vicarij*; quod ſummæ fidei pignus fuiſſe inter barbaros, ſupra dictum eſt, cum de Longobardis eſt actum. Pergit Anaſtaſius dicere Græcos omnem conatum adhibuiſſe, perſuaſiones, per ſophiſtica argumenta, & per munera, vt eum à Romana Sede auellerent. quod nunquam potuerunt, donec illum deciperent, aſſerentes definitum fuiſſe, vt Conſtantinopolitanæ Eccleſ. ſubijci deberent. hæc pluribus Anaſtaſius, quæ ſe ſcripſiſſe ait eo conſilio, ne forte proceſſu temporis quidquam de ſubijcienda Conſtantinop. diœceſi Bulgarorum terra ſtatutum, vel definitum ab vniuerſali, & octaua putaretur Synodo, vel actionum illius Codici hinc aliquid adijci præſumeretur. Nam familiaris (inquit) eſt illis iſta præſumptio, & ſingularis quodammodo ambitionis indicium; ſiquidem in ſecunda Synodo, contra ſtatuta magnæ Nicenæ Synodi, & ſanctorum Decreta Præſulum Rom. Alexandriæ priuilegia ſedis Conſtantinopolitano contulerint Pontifici. Et penes illos reperiantur capitula regularum, quæ illi quidem dicunt tertiæ exiſtere Synodi, cum apud Latinos, nec in vetuſtiſſimis inueniantur editionibus. In quartæ quoque Synodi. quibuſdam Codicibus, quoddam de priuilegijs CP.leos oſtendunt capitulũ, quod inter Canones eiuſdem Synodi, ab vniuerſa Eccleſia veneratos, nec Latinitas, nec alia lin- D E

Studiſi Regis Bulgar. erga Ro. Eccleſ.

Rex Bulg. ſe ſubdit Apoſtolis.

Inuidia Græcorũ, Bulg. tentari à Ro. auelli.

Peculiare Græcis falſare Synodos.

gua

A gua sub cœlo recipere comprobatur, quodque licet ac Anatolio & Imp vel fautoribus eorum, post omnia gesta Synodi, & prolatos Canones in absentia Romanorum loci seruatorum clam depromptum extiterit, mox ibi ipsum ab ijsdem loci seruatoribus est repulsum, & à Sed. Apost. quæ vt eadem Synodus fieret sola decreuit, solaque ius habuit eos recipiendi. quos Synodica decreta perculerunt, non solum non admisit, verum etiam continuo respuit, quodque Anatolius, vel Imp. quia vt firmaretur à Sed. Apost. cui tūc magnus præsidebat Leo, impetrare non potuit, in eius positum potestate confessus est. Nihilominus & alia ostendunt regularum numerosa, & præsumptuosa satis capitula, priscæ traditioni pene, vel omnia valde cōtraria, quæ à sexta Synodo falso perhibent promulgata, cum sexta Synodus nullam protulerit, præter fidei regulam, sed quas eius asseuerant regulas, longe B post sextam Synodum ab ipsis constat esse penes se priuatimque depromptas.

Porrò in septimæ Synodi codice (quia sæpe contra Canones Constantinopoli, & Neophyti Antistites prouehuntur, & eo tempore Tarasius ex laicis Patriarcha fuerat ordinatus) ita Epistolam beatæ recordationis Papæ Hadriani existimant transcribendam, vt nihil in ea ex his quæ ad prædictum Præsulem, vel contra Neophytos idem sanctissimus Pontifex scripserat, vel scriptum, vel translatum Græce reperiatur. Sic igitur, sic Græci accepta occasione celebratorum vniuersaliū Conciliorum frequenter egisse clarescunt, & nunc minuendo, nunc addendo, nunc mutando, nunc in absentia sociorum, nunc in abscondito angulorum, nunc extra Synodum, nunc post Synodū, astutia sua, imò fraude, communibus sanctionibus abutuntur, & ad suos libitus cuncta, quæ sibi visa fuerint, etiam violenter inflectunt. itaque quidquid in Latino VIII. Synodi Codice reperitur, ab omni est fuco falsitatis extraneum. Quidquid verò amplius, siue de diœcesi Bulgarica, siue aliunde in Græco eiusdem actionum Synodi Codice forsitan inuenietur, totum est mendacij venenis infectum. Denique disceptatio, quam corā Imperatore Vicarijs, & Bulgaribus tantum, super Bulgarorum terra, supra fuisse significauimus, actam, post Synodum consumatam, Canonesque 20. prolatos, atque septem tantum capitulis terminū fidei depromptum, & omnia hæc in quinque Codicibus scripta, siue compacta, & omnium subscriptionibus roborata, sed & ipsos Codices plumbea bulla munitos, atque sigillatim loci seruatoribus traditos Patriarchalibus sedibus deferendos, effecta est. Ne ergo Græcorum sueta astutia, quin potius dolositas etiam circa præsentem Synodum agat, hæc me admonendi causa dixisse sufficiat, &c.

VI. Synod. canō. non edidit.

Græci variè corruperūt Concilia.

Latina versio sincera.

C D

Alia à Græcis fraus & adhibita, postquam enim omnes chirographa sua fecerant, & testibus roborata tradiderant, surrexerunt quidam eorum, & Patriar. Ignatio & Imp. Basilio secreto dixerūt, non bene factum fuisse, quod Ecclesiam CP. nam per libellorum traditionem, tanta subiectione Rom. subdi Eccl. permisserint, ita vt hanc ei tanquā dominæ ancillam tradiderint. Quibus verbis Imp. cōmotus mandauit, vt eiusmodi libelli Vicarijs Sed. Apost. clam subriperentur, quos tamen postea, instantibus Ludou. Imp. legatis restituendos curauit, dicens: *Ego quidem, vt magistrum Ecclesiasticorum negotiorum Sedem Apostol. per meos legatos adij, & ideo vestram præsentiam præstolatus sum, vt vestro decreto, & solertia Eccl.* E *nostra remedia sanitatis reciperet, & nos non nostris motibus, sed vestræ sententiæ pareremus. Ergo Chirographa, quæ à nostris sacerdotibus, ac cunctis clericis salubriter exegistis, recipite, & spiritali Patri nostro sanctissimo Papæ repræsentate. Ita vt si quis eorum per abrupta vitiorū, vel deuia prauitatum solito incedere more tentauerit, quodammodo ab eis refrenetur, & talibus locus ad iustitiæ tramitem reuocetur.*

Quo facto Vicarij gauisi, libellos acceptos cautè nobis, inquit Anastasius, *deferendos tradiderunt, qui & eos Romam detulimus prospera nauigatione deuecti, cum Missi Sed. Apostol. Anconam petentes,*

Libelli pœnitentium sublati, iussu Imp.

Præclara Oriental. Imp. confessio de Eccl. Ro.

Legati in piratas incidunt.

& in Sclauinitarum piratas incurrentes omnia amiserint, simul & codicem Actionum præsentis Synodi: Verum ego qui Rom. Bibliothecæ curam gerebam, studium habui à Constantinopoli mecum ipsius Synodi Codicem deferendi, delatumque summo Pontifici repræsentaui. Ac per hoc factum est, vt Sed. Apostolica, Deo auctore, Codicem Synodi, per nos susciperet, & libellos saluos haberet. Ex litteris Hadriani Papæ datis anno sequenti habetur, Legatos non sine magna Imperatoris culpa in tantum incurrisse discrimen, neque ex litteris eius, sed diuino tantum auxilio eos liberatos. A

Sic igitur huiusmodi periclitatio Legatorum quartum numeratur scelus, & immane piaculum, post restitutionem Patriarchæ Ignatij, & redditam pacem Ecclesiæ Orientis tanto labore partam. Talem vicem rependit ingratissimus Imperator Basilius, in Deum infidelis atque in Sed. Apostolic. seruili animo, ac penitus illiberali, ne dixerim inimico. B

Octaua Synodus triplices nacta aduersarios.

Qua nota ingratitudinis notatur etiam à Græcis historicis. Ad postremum autem, ne quid ad Synodum Octauam hanc spectans relinquatur intactum, sciendum est eandem sanctam Synodum triplices aduersarios, vbi consummata est, sensisse infestos, Photianos in primis, & Catholicos duplicis generis, quorum alteri dicerent seuere nimis cum lapsis actum esse, exigendo ab eis chirographum, & seueram nimis pœnitentiam iniungendo, alteri his omnino contrarij, qui indignantes assererent indulgentem nimis fuisse Synodum, recipiendo lapsos Episcopos cum honoribus, ac dignitatibus, quas ante lapsum habuerant in Ecclesiæ maximum detrimentum, quod in eam ingredi permissi essent lapsi, vice pastorum.

Vetus contentio in recipiendis ad Eccles. lapsis.

Inter alios, qui de his conquesti sunt, fuit Nicetas ille qui res à sancto Patriarcha Constantinopolitano Ignatio gestas conscripsit, vt apperet ex ijsdem eius scriptis in fine, sed vetus contentio ista fuit in Ecclesia Dei, & vt plurimum vicit pars illa, quæ visa est ad misericordiam esse procliuior. Hactenus de rebus ad Synodum Octauam spectantibus, quæ hoc anno cœpta, in sequentem sunt propagata. Ex quibus certe habes quod vehementer admireris, quorsum aduersus Romanam Ecclesiam progressus sit Græcorum furor, haud dico schismaticorum, sed orthodoxorum, gloriæ Latinorum inuidentium. Quod si ipsorum orthodoxi, & ab Ecclesia Latina beneficijs iugiter affecti, adeò ab Ecclesia Romana auersi sunt cogniti, quales in ipsam essent futuri schismatici? Ecce ipsa vera Oecumenica eademque pura, sincera, atque legitima VIII. Synodus Græcorum orthodoxorum precibus, litteris, legationibus à Rom. Pontif. petita, rogata, atque tandem obtenta, celebrata, accepta, subscripta, & feliciter, ac fideliter absoluta, sed ipsorum (vt intellexisti) nequitia statim in discrimen adducta periclitari cœpit, iam tantum passa naufragium, vt ab ijsdem Græcis penitus euanuerit, adeo vt ignorent omnino, etiam quæ vere fuerit Octaua Synodus Oecumenica, cuius loco spuriam illam, sacrilegamque à Photio celebratam octauam & Oecumenicam nominent, venerentur, atque, vt quid sacrosanctum, custodiant, vt videas ex his, quæ sit spes curationis eorum, qui accipiant venenum loco medicamenti, & ipsam medicinam existiment esse venenum, vt illis conueniat Propheticũ illud oraculum. [a] Væ qui dicitis bonum malum, &c. Væ qui sapientes estis in oculis vestris, &c. Quibus & dicendũ deuijs, [b] interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea. Quæ, inquam, vera sit atque legitima VIII. Synodus, & eam vtpotè celebratam coram S. Ignatio Cõstantinopolitano Patriarcha (quem & iure sanctum colitis, & nos vobiscum) cognoscite, recipite, & custodite; quam verò scitis sub Photio celebratam, falsò Oecumenicam nominatam, rescissam, antahemate condemnatam, reijcite.

Origo ruinæ Græcorum.

Græci etiã Catholici, nimiũ inuidi Latinorum.

Legitima Synod. 8. ignorata à Græcis, spuria eius loco recepta.

C D E

a *Isa.* 5.
b *Ierem.* 6.

Leg. Apost. à Bulg. redeunt.

Hoc anno legati Apostol. Sedis Formosus, & Paulus Episcopi missi ad Bulgarorũ conuersionem Romam reuersi sunt, & cum ijs legatio ab eorum Rege missa cum litteris, & mune-

A muneribus ad Rom. Pontif. petentibus Archepiscopum, sortito summus Pontifex Syluestrum quendam subdiaconum Bulgaris eligendum direxit. ex Anastasio, in Hadriano. De rebus Occidentis, quæ pertinent ad hunc annum, hæc Aimonus. [a] *Carolus legatos Hadriani Papæ Paulum, & Leonem Episcopos suscepit, cum epistolis missis sibi, & Præsulibus, ac Regni primoribus, in his Galliarum partium regionibus consistentibus, in quibus continebatur, vt regnum quondam Lotharij, quod Ludouico Imperatori spirituali filio eius, hæreditario iure debebatur, & quod ad eum, post mortem ipsius Lotharij rediit, vel homines in eo degentes, mortalium nullus inuaderet, nullus commoueret, nullus conaretur inflectere. Quod si quis præsumeret, non solum per sua auctoritatis ministerium infirmaretur, verum etiam vinculis anathematis obligatus, nomine Christianitatis priuatus, cum* B *diabolo omnino locaretur, & si quis de Episcopis tam nefariæ temeritatis auctorem, vel tacendo fugeret, vel non resistendo consentiret, non iam pastoris, sed mercenarij nomine se nouerit fore censendum, & quia non pertineret ad eum quidquam de ouibus, nec pertineret ad eum consequenter de pastoralibus dignitatibus. Cum quibus Episcopis, & Nuncius Ludouici Imper. venit, de his nihilominus satagens.* Quas verò per legatos allatas tradit, præter illas ad Carolũ Reges datas, nobis incognitas, reliquas, vna cum alijs habes in Annalibus descriptas. [b]

Pap. sortito dat Bul. eligẽdum Episc.

[a] *li.5. c.24.*

Interdicit Pap. Reg. Franciæ inuadat alienũ Regnum.

[b] *Parisijs misit Faber.*

Hos autem legatos, haud honorifice à Carolo fuisse susceptos, suis litteris, posthæc datis, queritur Hadrianus, sed antequam hi peruenirent ad Carolum, imò paucos post dies quàm supra citatæ datæ litteræ sunt, idem Carolus collecto METENSI CONCILIO Prid. Idib. Sept. Indict. 2. decernentibus Episcopis Regni Lotharij coronam accepit. Quæ C Synodus Prædatoria dici iure meruit, quæ Regnum abstulit à legitimo successore, & Carolo tyrannice dedit. Extant eius Acta ex Cod. Ant. Aug. in Annalibus. Absoluto Concilio Carolus ad placandum Rom. Pont. Hadrianum legatos in vrbem decernit, cum oblationibus ad Basilicam S. Petri, in quibus erat operimentum auro textum, & duæ coronæ aureæ gemmis ornatæ, pro duobus, quæ possidebat, regnis: hæc testatur Aimoinus. [c] Porrò oblationes has, haud putamus ab Hadriano esse susceptas, cùm de his in litteris postea ad Carolum ab ipso datis nulla sit mentio, quæ alias præteriri minimè consueuerunt. Sic igitur præter ius, fasque expoliantes Episcopi legitima hæreditate Ludouic. Imp. regnum Lotharij eius fratris tradiderunt Carolo Caluo, quibus merito illud aptatum oraculum Isaiæ: [d] *Sacerdotes & Prophetæ nescierunt præ ebrietate.* Veteres Annales à Pithoeo editi, de his hæc D habent: *Dum hæc in diuersis locis gerebantur, Ludouicus Rex apud Ratisbonã Baioariæ ciuitatem graui detinebantur infirmitate, ita vt medici illius sanitatem posse recuperare desperarent. Quapropter omne aurum & argentum, quod in thesauris illius inueniri potuit, in diuersa monasteriorum loca distribuit, & pauperibus erogauit. Vnde & à cælesti medico, vt se suaq; commendauit, vitam promeruit. Carolus verò comperta Ludouici fratris sui infirmitate Regnum Lotharij inuasit, & secundũ libitum suum disposuit.*

Prædatoria Synodus Metensis.

[c] *li.6.c.24.*

[d] *26.*

Hoc eodem anno scripsit Rex Britanniæ Salomon litteras Hadriano. Pap. plane dignas, quæ legantur, ex Argentæo [e] Britannorum historico: DOMINO AC BEATISSIMO APOST. SED. ROM. HADRIANO, SALOMON, BRITANNORVM REX FLEXIS E GENIBVS, INCLINATOQVE CAPITE, IN CHRISTO FIDELITER PACIS DIVTVRNITATEM. *Mundi termino appropinquante, ruinisq; crebrescentibus cum certa signa plurimis manifesta videantur, Romam voluimus ire causa orationis, nec non etiam petitionis nostræ gratia, quia præterito tempore b.m. prædecessor vester Nicolaus. Palliũ Episcopo Dolensi Festiniano amouit, quod idcirco nobis dare distulit, quia nos nostrum nomini eius præposueramus ignoranter, & litteras absque sigilli nostri impressione; minus etiam idoneo legato transmiseramus; sed cum iam totius Britanniæ voluntatem probare curauimus, omnes abnuerunt, nolentes nos adire orationem Apostol. Petri, & Pauli, veterumq; fidelium, pro eo quod Pagani intrinsecus iniuste vastant omnes terminos nostræ po-*

[e] *l.2. c.27.*

Humilitas & pietas Reg. Britonum.

Pap. vetat Reg. Ro. proficisci ob instantem necessitatem.

Statuta autea gêmata donata Papæ. Munera data Pap. Rex Britonum agnoscit Regiû nem a Sed. Apostol. a Luc. 21.

restatu. Et ideo considerans meorum peccaminum grauitatem, & reminiscens bonitatem Dei, precor omnipotentiam vestra dignitatis, vt hoc munusculum placide consideret, si persona supradictorum Apostolorum dignetur aspicere hanc auream statuam vestra magnitudinis, tam in latitudine, quam in altitudine cum lapidibus diuersi generis, & mulũ cum sella, & camo, et freno valentẽ, & 30 camisias, et 30. drapas laneas, varijs coloribus tinctas, cũ 30. ceruinis pellibus, & 30 pallia pedalia ad opus domesticorum vestrorum, trecentos quoque solidos denariorum, quot annis deinceps persoluendos, quatenus dignitas à prædecessoribus vestris antecessoribus nostris impensa, nobis, nostrisque successoribus auctoritate vestra confirmetur in sæcula. Hac omnia vestra dignitati vilia putantes, mementote vidua paupercula a in templo Domini duos denarios offerentis, & interim innotescere vestra largiflua almitati per has litteras, per hos geminos nuncios, hoc est, Herennam Episcopum, & Felicem Archidiaconum, cæterosque fideles nostros, qui in nostra sunt præsentia, volumus, quod vnum ædificem monasterium, quod adhuc in honorem alicuius sancti non est dedicatum. Quo circa sublimitatem vestra dignitatis precamur, vt reliquias, quas à vobis, & plurimis iam probatas (auxiliante Deo) digne possidetis, & quibus nostra insula melius in Christo fauente possit illuminari, nobis cum his legatis transmittere dignemini. Ad quem Hadrianus Papa ita rescripsit:

DILECTISSIMO FILIO AMANTISSIMOQVE SALOMONI REGI BRITONVM CVM OMNIBVS TVIS FIDELIBVS, HADRIANVS, GRATIA DEI PAPA, PERENNEM SALVTEM.

Sublimitas vestra potestatis intelligat nos veraciter per inducias septem dierum à Deo postulasse condignum vestra magnificentia responsum; transactis autem septem diebus, nobisq́, omnibus Romanis in oratione, & ieiunio perdurantibus, visum est mihi, tribusq́, Cardinalibus meis, Spiritu sancto reuelente, vt de corpore B. Leonis Papa vobis transmitterem, quia grande munus est. Igitur notum sit vobis, fili carissime, & omnibus Christianis illic habitantibus, quod nos, cum nostrorum auctoritate, brachium supradicti Leonis Papa ad illum, & adiutorium ad defensionẽ vestra Religionis caritatiue dirigamus. Pro certo enim per illum probauimus multa fecisse miracula, vt fides vestra magis, ac magis in illo crescat. Ipse est sanctissimus Leo, qui per inuidiam Romanor. oculis, linguaq́, priuatus gratia Dei cooperãte fuit mirabiliter restauratus, quatenus septempliciter eis oculis clarius videret, & eadem lingua verbũ Dei eloquentius prædicaret. Et ideo auctoritas Roman hoc de Deo præsumit, vt à Ligeri fluuio, vsque ad Occidentalem plagam, quos aut ætas, aut sexus, aut persona non impedit, tribus vicibus reliquias illius in anno frequentent, & inde votum Romam eundi, quoad vixerint, nostro libitu, & auctoritate adimpleant. Pallium quoque quod fratri, & Coepiscopo nostro Festiniano postulastis, cum suo priuilegio vestra dirigimus caritati. Valete in Christo fideles Britanniæ habitatores.

Confirmatur miraculum factũ in Leone Papa.

Argẽtræus hist. Britã. li. 2. c. 27.

Cum autem grassantibus in dies magis per Britanniã Northmannis, Salomon Rex Conuoyoni Abbati Redonensi eiusq́; monachis refugij locum concessisset in aula sua iuxta Pelanum, ibidẽ monasterium in eorũ gratiam condidit, in honorem Saluatoris, de cuius fundatione extant litteræ hoc anno datæ, quæ ex Argentræo describuntur in Annalibus.

Christi Annus	Hadriani Pap. 2.	Ludouici 2. 15. Basilij Maced. 4.	Impp. Indict. 3.
870.	3.		

Fratr. RR. alienũ sibi diuidunt Regnum.

HOc anno intercurrentibus nuncijs, intentatis à Ludouico Germaniæ Rege minis, Carolus timore perculsus accepit in partẽ Regni Francorum, quod sibi iniuste post mortem Lotharij vendicauerat, eundem Ludouicum fratrem suum. Extant huius diuisionis acta inter vtrunque confecta, in sæpe citato Codice Antonij Augustini, quæ prolixitatis nimiæ vitandæ causa, hic describere prætermittimus.

Cum autem Hadrianus Papa audisset à Carolo Caluo, conniuentia Episcoporum penitus vsur-

A tus vsurpatum Regnum Lotharij prædefuncti, debitum multiplici iure Ludouico Imperatori; Illudque diuisum cum Ludouico fratre; ad vindicandum audax, & insolens facinus nouam in Gallias decernit legationem, tam ad ipsum Carolum, quam etiam ad eius Germanum Ludouicum Germaniæ Regem. Qui autem hac functi sunt legatione, fuerũt tres Episcopi, & presbyter vnus Card. S.R.E. quibus tam ad Reges, quam ad Episcopos, & Regni Principes litteras dedit, quas in Annalibus descriptas habes. In litteris igitur ad Carolum Regem, post multa sic habet: *Igitur vt interim pro paucis gloriam tuam conueniamus; monemus & auctoritate Apostolica modis, quibus possumus, spiritaliter suademus, paternoque affectu præcipimus, vt iam tertio monitus, te ab inuasione Regni spiritualis filij nostri Christianissimi Principis subtrahas, & compescas, aliena non concupiscas, & quæ tibi non vis fieri, illi non facias; noli iustissimus, competentibusque tibi rebus iniuste captas tyrannice sociare, ne & iuste possessas amittas, & iniuste per-* B *uasas (iusto Dei iudicio) te ambisse pœniteat. Nos etenim quoniam saluum te consistere cupimus: & vt anima, corporeque felici successu polleas anhelamus, nisi saltem nunc nostris alijs sic salubribus parueris monitis, & vt prius inobediens nostra spiritali censura constiteris, nullo pacto, nulloque prætermittemus ingenio, quo minus Deo iuuante, nosmetipsi partes illas petamus, & quod nostri est ministerij, penitus peragamus. inde commendatis Legatis subdit.* Ipsis enim quæ pagina reticuit, tibi dicenda iniunximus, & ideo quidquid verbo tenus exposuerint, sine scrupulo prorsus admitte, & vt efficaces ad nos reuerti valeant, omnimodis vigila.

Hadrian⁹ p iustitia legatis, & litteris agit apud Reges.

Interminatur Regi se iturum in Gal.

Ad Episcopos autem, postquam eos grauiter redarguit, hæc addit: *Redite ergo ad vos dilectissimi, & vt olim fœdera inter seniorem vestrum, fratresque illius cum iuramentis habita, sed modo* C *corrupta reformentur, sine cessationibus laborate. Commonete igitur illum iuxta vestrũ ministerium, & vt Episcopalis in vobis non refrigescat caritas, prouidete. Et si eum saluum consistere vultis, vt regni iura ad se non pertinentia desistat inuadere, opportune importune insistite, &c.*

Ad Regem Germaniæ Ludouicum, postquam eum laudauit, & illi gratias egit, quod alienum Regnum nec concupiuit, nec inuasit, vt eius frater Carolus, hæc habet: *Pro quibus scilicet iniquissimis actibus, quos idem Carolus, Deo contempto, peregit, & pro iuramentis, quæ corrumpere non trepidauit, valde obstupescimus, & miramur, &c. Iam verò* (pergit) *si idem Rex ab inuasione illa cessauerit, & suæ tyrannidi cesserit, ecce bene. sin autem, scitote, quia per nos illuc iter veniendo accelerabimus, & velut in contemptorem Dei, ac Apostolicarum monitionum, vltionem debitam* D *inferemus, ne nobis imputetur, si ille impunitus remanserit, & si se à prauis actibus, periurijs scilicet, ac concupiscentijs alijsque nefandis sceleribus non correxerit; venturus iudex eum de manibus nostris requirat, & pro desidia meritò reprehendat. Miramur præterea gloriam vestram in præficiendo Episcopo Agrippinæ Coloniæ tam indiscretè præbuisse consensum. Cum euidentissime scires, quod Apostolicæ Sed. iudicio atque consensu ibidem debuerit ordinari Antistes, cuius censura nuper fuerat eadem Ecclesia suo priuata Rectore. Et quidem, quod post iudicium Sed. Apost. factum est, dure suscepimus, sed quod tua super hoc deuotio, quã circa nos habere probaris, omnimodis tacuit, durius æstimamus. Præcipue quia Guntharij dudum Archiepiscopi causam, antequam in locum illius subsistueretur Episcopus, nos iterum auditturos, & vocem eius admissuros fore spopondimus. Præfatam quippe ordinationem, nec confirma-* E *mus, nec ratam habere decernimus, quousque ille, qui ordinatus est nostra exhibeatur præsentia, & vtraque pars coram nobis discussa, conuentus Synodalis perpendatur audientia.*

Cõminatur Regi excom.

Non igitur, quod dixit Regino Chron. an. 869. Gũtharius mortuus est in Italia, eodem tempore, quo Lotharius Rex, qui adhuc viuens hoc anno probatur. Alias rursus litteras Hadrianus ad Episcopos in regno Caroli constitutos scripsisse reperitur, quos graui comminatione exagitauit, illud inculcans, vt si Carolus Sedi Apost. obtẽperare recusaret; Ipsi se ab eius cõmunione seiungerent, si vellent, cum Apost. Sede communicare, alioqui vt indignos respuẽdos. Hæc & alia Pontifex, quæ in redditis ad eum Hincmari litteris reperiũ-

tur, quas amaro animo scripsit, vt proxime videbis. Apparet enim quod qui resistendi A
Regi, imò Tyranno, sacerdotali constantia caruere, vt canes, rictus & latratus, dentesq;
in corripientem eos, & prouocantem in lupum, pastorem primarium conuertere. nullus
[a] Ierem. 1. inter eos Ieremias, [a] ad quem à Domino: *Constitui te super Reges & Principes*; & nullus Io-
[b] Matt. 14. annes Baptista, [b] qui vitæ dispendio arguebat Herodem. Nullus prorsus, qui diceret Ca-
rolo, non licet tibi alienam inuadere hæreditatem, quod nec humanæ, nec diuinæ leges
fieri sinunt. Non licet tibi contra abs te factam, atque iuratam Regnorũ diuisionem præ-
sumere quidquam, nec absque sacrilegij reatu concessum. Iura ipsum Regũ Francorum,
antiquitus inuiolabiliter conseruata, in te conclamant, populumque tuum æque decla-
mant, Regnũ Francorum non ex electione, sed ex successione deberi, quod ex sancti Gre- B
gorij testificatione ijdem Principes in sacris sæpe sunt professi comitijs, imò ipse Carolus
Caluus in libello declamatorio contra Guenilonem Archiepiscopum Senonensem, ipso
eius exordio, id ex sancto Gregorio prædicat, & magna ingerit auctoritate, nempe Re-
Regnũ Fr. per successionẽ. non per electionem. gnum Francorum ex successione, non ex electione deberi, vt plane ex verbis suis conuin-
catur Tyrannus esse Carolus, dum aliena inuasit illicite, quod & si licuisset, nec tamen ita
absque magno Consilio, atque deliberatione agendum fuisset, secundum sentẽtiam illam
eiusdem Magni Gregorij ad Childebertum, [c] Franc. Regem, ita suis litteris inculcatam.
[c] li. 5. ep. 6. tunc enim verè Regi Regum, id est, omnipotẽti Domino placebit amplius, si potestatem
[d] li. 7. epist. 120. suam restringens, minus sibi licere crediderit, quàm potest. Et quoad Theodoricum, [d] C
& Theodobertum Francorum Reges, sic idem sanctissimus Pater inculcat: SVMMVM
(inquiens) IN REGIBVS BONVM EST IVSTITIAM COLERE, AC SVA CVI-
[e] li. 9. ep. 57 QVE IVRA SERVARE; & quod ad Brunichildem Reginam: [e] SI VVLTIS (in-
quit) NIHIL INIVSTE PERDERE, SVMMOPERE STVDETE DE INIVSTI-
[f] Ierem. 16 TIA NIHIL HABERE. Et rursum cum scriptũ sit: [f] IVSTITIA ELEVAT GEN-
TEM, MISEROS AVTEM FACIT PECCATVM, tũc Regnum stabiliri creditur, cum
culpa, quæ cognoscitur, citius emendatur. Præterierunt ista doctos Episcopos, perijt tunc
planè lex à sacerdote, Consilium à sapiente, & sermo à Propheta. Vbi tu Hincmare, qui
cæteris scientia præstare putabaris, vt homines bruta animalia antecedunt. Passus anginam D
Demosthenis, aduersus Regem elinguis, in summũ Pontificem, qui corripuit eum, stylum
Hincmari furẽtis ep. ad Hadr. Pap. acuens, ad eum ea scripsisti, quæ politici huius temporis manus tuas exosculantes in suo
descripsere libello de iuribus, & prærogatiuis Regum ac Regni Franciæ, tempore belli ci-
uilis, haud pridem conscripto, cui ista præmittunt. Quid consilij cœperint proceres Fran-
ciæ: cum Hadrianus Carolo Caluo Regi sub excommunicationis pœna præcepisset, vt
Regnum Lotharij Ludouico eius filio possidendũ relinqueret, apparet ex Hincmari epist.
respõsoria, quam habes descriptam in Annalibus. In ea versutus homo Hincmarus, quasi
ex ore alieno multa profert, quæ sponte asserere tam absurda ausus non esset. Sed vtique
pœna dignus, qui alterutro modo delinquit, vel dum sua, quæ essent, alijs tribuit, vel si alie- E
na essent, ab alijs male asserta atque furore deprompta, non redarguit, vt muneris fuerat,
sed scripsit ea, vtpotè inter omnes primatem agens, tanquam sapientium dicta, sic plane se
ea probasse significans, in quibus quotupliciter sit peccatum quilibet prudens, ac pius in-
Hincmar. multipliciter peccauit. telligit, vt non sit opus hic singula demonstrare. Sed quod (vt dictum est) eadem Hincma-
ri epistola sit à Politicis in argumentum assumpta, & in auctoritatem adducta ad suos ipso-
rum confirmandos errores, patere Lector, vt vel cursim eã relegens, errores, qui in ipsa
sunt, ex ipso Annalium auctore signatos, damnatosque relinquam.

Confutat. cauillationum Hinc. Quod autem durum admodum & asperum, atque inusitatum asseruere, quod scripse-
rit ad Hincmarum Hadrianus, vt se à Rege separet, qui non pareat Apostolicæ Sedis iussis.

A Primum videndum, si hoc facere potuit, vel debuit Hadrianus de Rege, præcipere, vt exors esset Catholicæ Communionis. Certe quidem in nullo perniciosius vult assurgere Apostolus vltores Episcopos quam cum per inobedientiam, quod iubetur, impleri contemnitur. Nam ad Corinth. [a] IN PROMPTV (inquit) HABENTES VLCISCI OMNEM INOBEDIENTIAM. Cũ tamen in his Hadr. haud fuerit velox, qui triplici admonitione, atque triplici legatione, antea Ipsum Carolum Regem præmonuit. Sed & quod debuit facere, vtique potuit. Nullus, puto Catholicus id reuocet in controuersiam an in Reges ius dicere possit Pontifex, nisi qui inter Christi oues non numerandos esse Principes amens dixerit: Quod si Principes ijdem sint Christi oues, de ijs dictum Petro, vt de cæteris, Pasce B oues meas. At non pascere conuincitur, qui morbosam ouem ab alijs, cum sit opus, non segreget, ad salutẽ. Sed dices. Quod si potuit, non tamen adhuc debuit. Immo necessitas multiplex id ab ipso, inuito licet, extorsit, siquidem vrgebat Ludouicus Imperator legitimus hæres Lotharij Fratris, cuius Regnum Carolus inuasisset. Exigebat hoc ipsum ab eo ignauia illorum Episcoporum; qui in Caroli erant Regno, quorum cum munus esset rogare, monere, præcipere, & redarguere Regem inuasorem, publicè peccantem, tantum abest vt ista præstiterint, vt etiam ad ruinam properantem calcaribus agitarint. At cum omnes defecerint vt ab interitu reuocarent præcipitem Regem, nonne debuit ex aduerso consurgeret Hadrianus, vt ipsi esset saluti, dum ne peccaret, esset impedimẽto? Quod si fecit, quod facere potuit, atque debuit. Quid questi sunt de eodem Pontifice dicentes nunquam huiusC modi præceptionem vlli prædecessorum Rhemensium Antistitum, ab aliquo Romanorum Pontificum esse missam, aduersus Francorum Reges? Sed non vni Rhemensis Ecclesiæ Præsuli tantum, verum omnibus Galliarum Episcopis, nec aduersus legitimos Reges, sed aduersus Tyrannos, siue Gallias, siue Britanniam inuadentes, id sæpe factum, quæ sunt superius dicta declarant. At certè ea ex parte qua alienum regnum inuadit Carolus non legitimus Rex, sed verè Tyrannus (vt eum sæpe suis litteris Hadrianus appellat) dicendus fuit. At si non omnes Tyrannos, hæreticos, siue schismaticos Imperatores superius nominatos perculerunt Rom. Pontifices anathemate, & litteras conscripsere, vt omnes eorum communicationem vitarent; id facere opus tum fuit, quia sponte id agerent OrthoD doxi omnes Episcopi. Quis enim inuentus Orthodoxorum qui communicaret cum Constantio, vel Iuliano, vel alio manifesto hæretico Imperatore? Quod si non omnes rei Principes, quo tamen Imperatores à Romanis Pontificibus sunt sententia excommunicationis affecti (cum ius ab eis exegit) deque his non ad vnum Rhemensem Episcopum, sed ad omnes vbique terrarum constitutas Ecclesias litteræ Apostolicæ datæ sunt? At quam perperam illam (vt aiunt) ex sæcularibus libris depromptam sententiam vsurpare sunt ausi Episcopi illi, immo Hincmarus ipsorum nomine, qua dicitur, Omne regnum bellis quæritur, victorijs propagatur, & non Apostolicis, vel Episcoporum excommunicationibus continetur. Oblitus Hincmarus (sic furor dementat hominem, vt ob oculos posita non consiE deret) ipsum Romanum Imperium non nisi excommunicatione hæreticorum Imperatorum Orientalium, opera Romanorum Pontificum esse translatum in Francos, & apud eos, eorundem intercessione Pontificum propagatum in hanc diem ad posteros, immo ipsum Regnum Francorum, non nisi ministerio Romani Pontificis è familia Clodouei translatum in Carolinos, cuius germen idem esset Carolus Caluus filius Ludouici, cognomento Pij, filij Caroli Magni. Videant igitur quomodo cuncta sic tribuant armis, vt nihil deferant Pontificiæ dignitati, æque ingrati, sicut vides, Episcopi, & sui ordinis contemptores.

Et quid illud? quod Dominus Apostolicus Rex, & Episcopus esse non potest? vt Ante-

Marginal notes: mari adu. Ro. Pont Hadr. P. potuit vlcisci inobedientiam Regum. | [a] 2. Cor. 10 | Reges oues sunt, vt reliqui ergo pascendi.

cessores ordinem Ecclesiasticum,& non Rempublicam gubernarunt, non præcipiat habere Regem,qui &c. A

Quid hoc?nisi liceat Regibus impunè quod volunt,contra Dei legem agere,nullo sacerdote existente vindice regalium delictorum?si hoc dicitis, nec in Ecclesia estis:si conceditis,Reges,ratione saltem delicti,subijci sacerdotibus,quid nugamini dicentes? non Reipublicæ curam, sed ordinis Ecclesiastici administrationem spectare ad Romanum Pontificem,quasi Tyrannum,hæreticum,schismaticum non possit ipse Ecclesiastica censura notare,& si opus sit ab Ecclesia pellere?

Illud insuper,quam præter rem? si aliquis Episcopus aliquem Christianum contra legem excommunicat,sibi potestatem ligandi tollit:ergo è contrario(subijcio ego) si secundum legem excommunicat,bene facit;at quid tam secundum naturale,diuinum,atque humanum ius esse potest,quàm conseruare quod suum est vnicuique. Ius vetus Francorum statuit,quod vsus pariter confirmauit,ex successione deberi regnum,cui si religionem adijcias sacramenti,quid hoc possit inueniri stabilius,atque constantius, vt non nisi Tyrannus debeat conclamari,qui diuinum simul cum humano,ius impugnet, atque conculcet: sed vbi inuenitur,vt iniuste agens Episcopus mox iudiciali potestate nudetur? B

Quod insuper pacis perturbatorem Hadrianum Pontificem dicant; conuertant , si audent,tandem in Redemptorem calumniam,quod non venit,pacem mittere, sed gladium, & quod non pacem quam mundus dat è cœlo descendens in terram secum tulerit,sed illã, qua filios iræ,& inimicos,reddit filios Dei; secundum quam Hadrianus legationes misit, litteras scripsit,vt pacem haberent,atque Deo conciliarentur,qui ex rapina alienorum bonorum essent redditi inimici. C

Ad postremum autem,quod ratione carentes,ad minas conuersi,omnem exuant reuerentiam plane factis,sicut & dictis,cuius sint ipsi Discipuli,Christi ne qui suis humilitatem atque mansuetudinem;an Diaboli,qui Apostasiam, omnemque superbiam suis insinuet, potest intelligi,vt plane Carolo lugubre illud elogium Ieremiæ fuerit occinendum. *Prophetæ*[a] *tui viderunt,tibi falsa,& stulta,nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent;viderunt tibi assumptiones falsas,& eiectiones.*

[a] Thr. 2.

Porro Carolum ægro animo tulisse reprehensionem Pontificis, atque re infecta dimisisse Legatos,testatur Aimoinus[b] hoc anno. D

[b] li. 5. c. 26 27.

Hadr. P. pro Carolomanno agit apud Patrem.

Quod rursum spectat ad eandem legationem per Hadrianum Pontificem ad Carolum Caluum missam,tradit idem ipse huius temporis Scriptor Aimoinus per eosdem Sed. Apost.Legatos factum,vt idem Carolus Rex Francorum filium suum Carolomannũ,quem detinebat in vinculis liberaret;extant adhuc tres eiusdem Hadriani Papæ de ea re epistolæ datæ tum ad ipsum Carolum Regem,tum ad eius Comites,& aliæ ad Episcopos, ex Codice Treuirensi,nunc primum in Annalibus descriptæ.Si quidem hic eius filius Carolomannus,qui inuitus attonderi,Clericalemque vitam profiteri coactus fuisset, resiliens, à Patre pulsus,beneficijsque priuatus & Episcoporum sententia condemnatus, Sedem appellans Apostolicam,his Hadriani litteris,per Legatos est liberatus. Tantum autem abest vt Carolus Hadriani Papæ litteris statim acquieuerit,vt potius iisdem fuerit refragatus, ad hoc opus vsus consueto ministro Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, qui ad hæc prouincialem Synodum indixit, commotus in Hincmarum Laudunensem Episcopum nepotem suum,qui pro litteris Apostolicis agens,nullo modo consentire voluisset excommunicationi ab eo contra Carolomannum illatæ, quo nomine idem Hincmarus Rhemensis ad eum increpatorias litteras dedit,quarum meminit Frodoardus. Hoc eodem anno habita est SYNODVS,immo grassatio IN ATTINIACO villa,loco sub Regno Caroli consti- E

tuto,

A tuto, in qua ipse Archiepiscopus Rhemensis accusatorem egit aduersus nepotem suum, quem iam antea ipse consecrauerat Episcopum Laudunensem, illi infensus, quod, (vt dictum est) iunior Hincmarus aduersus ipsum iura Sedis Apostolicæ attenuare conantem, contraria scripta collegisset, quibus eiusdē sedis iura corroborare niteretur. traxit ad hanc causam senior Hincmarus Carolum Caluum aduersus Laudunensem Hincmarum, quasi apud Rom. Pontificem eum accusasset, ad quem absque eius licentia aduersus ipsum scripta misisset, contra fidelitatis iuramentum, quod eidem Regi, iam antea præstitisset. Hic in itinere ab hostibus captus, & spoliatus, & ad eandem Synodum ita perductus, tyrannicè tractatus, cum obtulisset Synodo libellum, non est permissus legi, immo nec suscipi, & appellans Sed. Apostol. aditus ad eam illi est negatus: sic igitur priuatus Episcopatu, eijci- In Hincm. Laud. tyrānice actū.

B tur in exilium, vbi ferreis est detentus in vinculis, & custoditus atque demum (quod omnem superat crudelitatem) vt spes omnis ipsi adimeretur in sedem iterum redeundi, eundem oculis euulsis, eius hostes excæcarunt. Hæc omnia coram plena Synodo, præsente Ioanne Rom. Pontifice, ex eius libello sunt lecta, vbi ab eodem meruit Pontifice in suum thronum, quamuis cæcus, restitui, & etiam alijs honoris insignibus decorari, vt suo loco dicetur.

Sed (quod non omittendum) præcessit Synodum hanc alius Episcoporum CONCENTUS VVERMERIAE habitus in quo actum de excommunicatione ab Hincmaro Laudunensi illata in Northmannum, qui bona Ecclesiastica accepisset à Carolo Rege in beneficium, cuius caussa condemnatus ab eorum iniusta sententia idem Laudunensis appellauit Hadrianum Pontificem, cui nec delatum fuit, reclamante Synodo, id contra Canones

C fieri, sed prosequente ipso litteris apud Rom. Pont. causam suam & Hadriano Papa pro ipso rescribente, & nihil operante, sed magis odium Regis & Hincmari senioris in iuniorem concitante, vt in eum hoc anno dicta Latrocinalis Synodus cogeretur, præbuit occasionē. a 140.

Cum interea ad excusandas, vt ait Psalmus Dauidicus,[a] excusationes in peccatis, Hincmarus ipse Rhemensis aduersus Laudunensem prolixam scripsit epistolam Apologeticā, quam dixeris potius inuectiuam orationem: recitat eam Frodoardus, insuper & Synodi huius, pro arbitrio, Acta conscripsit, in quibus & accusationes in eum probatæ intextæ sunt, nimirum quod non esset obediens suo Metropolitano, quodque ob priuatas iniurias suas omnes Laudunenses excommunicasset, & sacros ministros omnes à sacris ministerijs, b li.3.c.22

D sacramentorumque exhibitione etiam suspendisset. Quod autem appellans Hincmarus Sedem Apostolicam auditus non esset, commotus est vehementer Hadrianus Papa qui iussit, scribens ad Hincmarum seniorem, vt Laudunensem Episcopum cum tribus alijs Episcopis Romam mitteret. Sed nec in his quidem paruit, sicut nec obediuit, cum præcepit vt Northmannum bona Ecclesiæ occupantem accepta à Rege in beneficium, nisi redderet, excommunicaret: acceptis autem Hadriani Papæ litteris excusauit se Rhemensis, rescribens ad Hadrianum, quod non prohibuerit appellationem ad Apost. Sedem, & Romanam profectionem, sed & alias nectens friuolas causas ad alias accusationes, quibus impetebatur, Apost. Sedis iudicium eludendo, vitauit, donec Hadrianus ipse ex hac vita sublatus est,

E vindex acerrimus contemptæ Apost. Sedis auctoritatis; qui eodem argumento in ipsum Regem pergraues litteras dedit. increpans quod appellantem Laudunensem ad Apostolicam Sedem venire iussum retinuisset. & alia quibus eum acerrime, vt Tyrannicè agentem, corripuit, vt patet ex epistola Caroli ad eum reddita, cui satisfactum superius ex his, quæ ad redarguendam Rhemensis audaciam dicta sunt.

Hoc eodem anno COLONIAE SYNODVS EST ACTA Ludouico Rege agente sex Kalend. Octobr. in qua præter complura ad Ecclesiasticam disciplinam spectantia

pertra

pertractata; insuper ab ijsdem qui conuenerunt Episcopis dedicata est ibidem Ecclesia S. Petri. hæc pluribus in veteri Francorum Chron. à Pithœo nuper edito. A

Eodem ipso anno applicuerunt in Scotiam Dani ingenti numero, qui obuios quosque pueros & senes iugulabant matronas, sanctimoniales & Virgines ludibrio tradebant, cumque per omnes Regnorum fines tanta immanitas disseminata esset, Ebba Coliinghamensis Cœnobij Abbatissa metuens nè & ipsa, cum sibi subiectis Virginibus ludibrio haberetur Paganorum, conuocatis sororibus ad Capitulum, vniuersis, extremum virginitatis, & vitæ periculum illis instare exponit. Sed si sequi se vellent, rationem excogitasse perpetuã virginitatem custodiendi; cui cum omnes assensissent, illa admirandæ animositatis Abbatissa palam cunctis sororibus exemplum castitatis præbens, arrepta nouacula nasum sibi cum labro superiori ad dentes vsque præcidens, horrendum de se spectaculum astantibus præbuit vniuersis. Quod factum memorabile admirans vniuersa congregatio, pari animi ardore, opere secuta est. Sequenti die nequissimi Tyranni monasterium inuadentes conspectis Virginibus tam enormiter mutilatis, horrore quodam perfusi, iniecto igne, Monasterium cum ipsis Sanctis Monialibus concremarunt. Hæc ex antiquioribus Annalibus in lucem prodidit pluribus Matthæus Vuestmonasteriensis, qui his subijcit diram stragem aliorum Monasteriorum, & Ecclesiarum. Eodem anno, eadem quoque persecutione vrgente eorundem Danorum sæuitia S. Eadmundus Angliæ Rex flagellatus, sagittis confixus, ac demum obtruncatus est, ne fidem proderet, quod Barbari exigebant. Passus est autem cum Sanctissimo Rege Eadmundo, Humbertus Helmhanensis Antistes, qui Regem eundem in Regni fastigium sublimauerat, & constantia inuicti Regis ad Martyrium animatus, cum ipso & regni cœlestis possessor effectus. Hic finis rerum Occidentalium anni huius. Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ; præter illa; quæ ad Octauam Synodum spectare visa sunt, anno superiori recitata, ne, quæ essent, vnius Synodi, partitio importuna succideret: hoc eodem anno Metrophanes, insigni orthodoxia spectatus, & cuius summa est laus in singulis Octauæ Synodi actionibus, quique cæteris Orientis Episcopis præstare videretur, doctrina atque virtutibus, rogatus à Manuele Patricio, & Tabellariorum Præfecto, vt totius caussæ Photij res gestas Historia breui conscriberet, annuit libenter, quod & præstitit diligenter, & summa fide, vna Epistola cuncta perstringens, quam nunc primum Latine editam, habes in Annalibus, nos breuitati studentes, omittimus, vt non necessariam.

Admirandum S. Virginis factum. | *S. Eadmundi Reg. Martyrium. Hunberti Episcopi Martyrium.* | *Caussæ Photianæ vna epist. descripta à Metrophane.*

B C D

Sæpius damnatus Photius non acquiescit, nec resipiscit, quin potius se ad maledicta conuertit, ipsam Sacrosanctam Synodum Oecumenicam, à qua iustissimam sententiam damnationis acceperat Blasphemijs incessens, & de omnibus conquerens; quod ex eius varijs constat epistolis. Imperator autem, optimo consilio, obstinatissimum hominem, & pollentem eloquio, à communi Ciuium consortio longius in exilium ablegat, affinium eius, amicorum, sectariorum, seruorum, alios vexans, alios deportans in exilium. ad huius etiam anni res gestas pertinet, quod Ignatius Patriarcha auxilio Basilij Imp. vna cum Legatis Bulgarorum misit in eam prouinciam, tãquam ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diœcesim pertinentem, creatum à se Episcopum, vna cũ alijs Clericis, quem nominatum fuisse Theophylact. affirmant, non tamen illum, cuius plura extant scriptorum monumenta, qui tribus ab hoc sæculis claruit. Quod adhuc insuper ad res pertinet Orientis, hoc eodem anno Ignatius alium Basilij filium, Leonem nomine, Imperatorem coronauit. Curopalates in Basilio. qui addit tertium Basilij filium Alexandrum à Patre creatum fuisse Cæsarem; quartum vero Stephanum Deo dicatum, mancipatumque diuinis officijs, quatuor vero filias in Monasterio consecratas Deo virgines claruisse pietate. E

Photius ablegatur in exilium. Ignatius mittit episcopum in Bulgariã. | *4. Imp. filius Deo dicatus.*

A Eodem anno, quo Leo accessit Collega Patri, ac fratri in imperio, Petrus Siculus (vt ipse de se scribit in sæpius citato libello) ad permutandos captiuos functus est Legatione in Tybricam regionem ad Manichęos, qui iam Armeniam, & partem minoris Asiæ occuparant, Christianamque religionem penitus labefactarant, cuius rei occasione ipse de eorundem Manichæorum progressibus Historiam scripsit, in cuius fine perorans, hæc habet. Tybricā peruenimus Regalis obsequij causa, eo missi ad permutandos captiuos, &c. Scribit autem librum ad Archiepiscopum Bulgariæ, cum accepisset eosdem Manichæos adornare missionem in Bulgariam, vt gentem illam subuerterent. Rursum, quod ad res pertinet Orientis, audi, quæ hoc eodem anno de veneranda Dei Genitricis imagine translata Damascum scribat Arnoldus Abbas Lubecensis, qui vidit, cū peregrinatus est in Palæstinam, ait enim. Itē B à Damasco ad tria millia est locus quidam in montibus situs, qui Saidaneida dicitur, & à Christianis inhabitatur. Et est ibi Ecclesia in rure sita, & in honore Gloriosæ Virginis dedicata, in qua Moniales Virgines duodecim & Monachi octo assiduè Deo seruiūt & B. Virgini. In qua Ecclesia vidi tabulam ligneā, ad mensuram vnius vlnæ longam, latam ad modū dimidiæ vlnæ, retro altare in muro Sanctuarij in fenestra positam, & ferro laquealiter cancellatim firmatam. In qua tabula effigies B. Virginis aliquando depicta fuit, sed nunc (quod dictu mirabile est) pictura super lignum est incarnata, & oleum odoriferum, super odorem balsami, incessanter ab ea manat. De oleo multi Christiani, Sarraceni, & Iudæi de diuersis C languoribus sæpe liberantur: & nota quod oleum illud nunquam imminuitur, quantumcunque inde accipiatur. Nec prædicta tabula à quoquam tangi audetur, videri autem omnibus hominibus conceditur. Oleum verò illud à Christiano religiosè cōseruatur, augmētatur, & cum pro quocunque, cum deuotione & fide sincera sumptum fuerit, pro honore S. Virginis, commissisque solennitatibus indubitanter impetrabitur. Ad hunc locum in Assumptione, & die gloriosæ Natiuitatis suæ omnes Sarraceni illius prouincię vna cum Christianis causa orandi confluunt, & Sarraceni cæremonialia sua offerunt, cùm maxima deuotione, &c. Fuit aūt hoc incarnationis anno 870. sed postea per multa tempora cœpit oleum sacrum ex ea manare. Hucusque Auctor. Atque de rebus Anni huius iam satis.

4. Imp. filij Virg. Dei in monasterio cōsecrata. Petrus Siculus, qua occasione scribit historiā de Manichæorū progressibus. De imag. Dei genitricis mirifica. Miraculū

D | Christi Annus 871. | Hadriani Pap. 4. | Ludouici 2. 16. Basilij Maced. 5. | Impp. Indict. 4.

HOc anno Ignatius Patriarcha & Basilius Imp. mittunt Romam ad Hadrianum Pontificem Theognostum Abbatem, petentes, vt quæ in Synodo remanserant indefinita, definiat, atque etiam postulantes, ab eo dispensari in his, quæ in Octaua Synodo statuta fuerant, de nō recipiendis promotis à Photio, vel qui subscripsissent Photij Pseudosynodo cō tra Nicolaum Papam factæ. Extat vtraque epistola ad finem Octauæ Synodi: extat & ea, E quam rescripsit Hadrianus Papa ad Imp. in qua sunt nonnulla obseruanda. Primum detegi versutiam Imp. qui simulat se nescire, quod toto orbe oportuit esse decantatum, de captis, & spoliatis Sed. Apost. Legatis in regionibus, sub eius imperio constitutis. *Apocrisarios quoque nostros (inquit) super quorum nihilominus reuersione scripsistu licet sero post multa tamen pericula, deprædationes, atque propriorum hominum trucidationem, nudos tandem recepimus, non cuiuslibet hominis fretos auxilio, sed Dei solius praditos adminiculo. Vnde audientes hæc vniuersi gemunt, & qui istam pertulerunt, quæ sub nullo priorum Principum, quemquam Sed. Apost. missum non pertulisse recolant, omnes stupefacti mirantur, fitq; continui clamoris ab Ecclesia nostra murmur, quod ita dispositionis vestræ constitutio improuidè prodire potuerit, vt Barbarorum gladios, nullo Imperij vestri freti præsidio, miseranter inciderint.*

Deinde quæritur de Ignatio, & de ipso Imperatore, quia (inquit) fauore vestro frater, & A Coepiscopus noster Bulgarorum regioni consecrare præsumpsit Antistitem. Vnde mirati sumus, & quod à pia intentione vestra retrouersi sitis, admodum obstupuimus. Verùm tamen saltem nunc iam dictum Reuerendissimum Præsulem ab illius Regionis dispositione, salubribus monitis quæsumus coercete, alioquin nec ipse Canonicam effugiet vltionē, nec hi qui Præsulatus, vel alterius officij sibi nomen illic vsurpant cum excommunicatione qua iam tenētur astricti etiam proprij gradus iactura carebunt. Porrò de tribus capitulis, super quibus præfato postulāte Sanctissimo Fratre, & Coepiscopo nostro Ignatio diuinitus protectum Imperium vestrum, nos esse deprecatum dignoscitur, nil possumus ab eo, quod iam

Papa non dispensat pro libitu proprio in paternis sanctionibus.

constitutum est ordinare diuersum, vel disponere, maximè de Photij cōsecratione aliquātisper auersum, nisi fortè, nos quibusdam ex vtraque parte in præsentia nostra repertis, sci- B re contigerit, quæ hucusque nescimus, vel discere quæcunque ignoramus, &c. Neque enim nobis moris est, vt pro libitu proprio paternis sanctionibus abutamur, quemadmodū quibusdam, qui apud vos summa rerum Ecclesiasticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorū statuta, vel etiam Apostolicæ Sed. decreta proferunt, cum vel alios lædere, vel se iuuare concupiscunt, &c. Ad hanc epistolam, quæ in margine tunc annotauit Anastasius Bi-

Solutio dubitationis.

bliothecarius, non omittenda sunt; cur scilicet Sedes Apostolica eos, qui à Photio damnato, in diuersis sunt Ecclesiæ gradibus constituti, sine recuperatione deposuerit, cum ab Ebbone damnato, sacratos, & post astantibus Episcopis, depositos instaurare decreuerit? *Quia,* (inquit) *Photius tanquam Neophytus, & adulter, qui & scilicet viuentis Ecclesiam inuaserit, & ab ex-* C *communicatis & depositis Episcopis fuerit ordinatus, nunquam fuerit Episcopus, nec hi ab eo manus impositionem acceperint. Ebbo autem Rhemensis Episcopus licet postea fit depositus, quandoq; tamen Episcopus fuit, &c.* Hæc Anastasius pluribus.

Victoria Imperatoris Orientalis.

Quòd autem spectat ad victoriam, cuius in sua epistola meminit Hadrianus contra Barbaros obtentam à Basilio Imp. agit de ea Curopalates, aitque Chrysochirum depopulatorem Imperij coërcitum expugnatis nonnullis eius oppidis, totaque Theophricæ regione vastata, Samosataq; ex improuiso capta, & Curticio Armenorū Duce in fidem recepto, alijsq; trans Euphratem expugnatis munitionibus, tentata Melitinæ in Armenia, cum expe- D ditione Imperatorem reuersum Constantinopolim, triumphū egisse, atque de manu Ignatij victricibus coronis auctum esse. Quod autem pertinet ad Bulgarorum causam, de qua iu-

De Bulgarorū causa.

stam audisti querelam Hadriani Pontificis in litteris ad Basilium Imperatorem, de his ad Hadrianum scripsisse aliam epistolam Ignatium Patriarcham, declarat respōsio ipsius Hadriani ad eum, ex qua, in Græco Codice Octauæ Synodi inuenta, huc transcripsimus. *Scripsisti* (vt illa tua multa alia omittamus) *vt Presbyteri nostri è Bulgarorum Regione magno cum dedecore, & contumelia ejcerentur, & Episcopi cum non parua ignominia, nulla dignitatis habita ratione inde expellerentur. Et hæc quidem scribere ausus es, licet nullum hac de re coram nobis iudicium habitum sit, neque enim super hoc, vt ius diceremus, fuimus accersiti; sin autem dixeris priores Constantinopolitanæ Diœcesis Presbyteros in prædicta Regione rem sacram facere prohibuisse, non inficias imus. Erant enim* E *ex eorum numero, qui cum Photio communicauerant, atque eius socij, qui non solum, ne sacerdotum munus exercerent in prædicta Regione Bulgarorum interdiximus, verum etiam nunc iterum interdicimus. Oportebat igitur, vt rationi congruum erat, cùm hæc scires, vt nihil tale in Regione Bulgarorum patrares. Id dicimus præterea vos alia multa Sanctorum Patrum statutis contraria permittere. Illud verò præcipue, quod nuper nonnullos Laicos ex tempore Diaconos ordinastis, quòd quidem & nobis, & antiquis Patribus, quinimo Oecumenicæ etiam Synodo nuper congregatæ aduersatur; neque ignoratis quod Photij lapsus hinc ortum habuit.* Hactenus ex dicta Hadriani ad Ignatium epistola valde amara. Quod spectat ad eosdem Bulgaros Grimoaldus Episcopus, qui missus fuerat præ-

A dicare illis Euangelium rediens Romam, absque licentia Summi Pontificis ad suam excusationem libellum porrexit, excusans quod fuisset à Græcis expulsus, qui (vt illi mentiebantur) ex lata sententia in Synodo Oecumenica, suam ipsorum assererét eam esse Diœcesim, atque Prouinciam. Ita planè, vt Anastasius præuidit, atque præmonuit, factum est, vt quod accidisset post Synodum, tumultuaria illa furtiua collatione, tanquam Synodi iudicium Oecumenicæ Græci malè vsurparent. Cæterùm Grimoaldus licet plura in suæ reuersionis excusationem, in medium adduxisset, culpam tamen vitaré non potuit, cum & ea ex parte infamia notatus est, quòd ex Bulgaria ditissimus reuersus esset. Hæc in Vita Hadriani Anastasius.

B Inter hæc autem Photius ab exilio litteras scribit ad Imperatorem suas deplorãs miserias, vt eum ad commiserationem inducat, & in primis tragicè deplorat quod libris priuatus fuisset. cùm autem frustra pulsare se nosset animum Imperatoris, aliam viam ingreditur, vt scriberet ad Bahanem Patricium, Proconsulem, atque Præpositũ, virum primarium apud Imperatorem, cuius est mẽtio, & operatio in Octaua Oecumenica Synodo, vtpote qui definienda proponeret, rogaretq; Patrum sententiam. Ad-hũc quem sciebat sibi occultè amicum, nec vllam se iuuandi prætermissurũ occasionem scribebat, quæ sciebat patefacienda Imperatori, & omnibus ordinibus Magistratuum, quorum se animis per cõmiserationem insinuaret. Rursum verò homo versutissimus ad omnes Episcopos suos epistolam scripsit, Photij plures varij generis litteræ.

C in qua miro artificio, dum vnũm labantem firmiter statuendũ proponit, omnes ne fluctuent, confirmare studet. Ita planè sua incredibili arte, eloquentia, & diligentia effecit vt suos omnes Episcopos sedibus spoliatos, innumeraq; alia mala passos, continuerit in officio, licet ipse exul, & in carcere constitutus plurimis miserijs pressus. Quòd magna admiratione dignum fuit, cum nunquam id alicui acciderit hæresiarchæ, vel schismatis auctori, qui omnes Orientis, Episcopi, centum exceptis, ordinatis illis, siue à Methodio, siue ab Ignatio, nec amore sedium, in gratiam Imperatorum id expetentium, recesserint à seductore, nec victi potentia veritatis per concilium etiam Oecumenicum demonstratæ redierint ad Catholicam veritatem, relicto eo, quo nullus inueniri deterior alius posset, pluribus, ac manifestioribus criminibus inuolutus, tanta erat illi vis in dicendo, atque ad decipiẽdum fallacia. Phot. cõtinet sũos in officio & pacacia.

D sunt & aliæ plures ad hoc spectantes epistolæ, & inter alias, vna breuis ad Marcum Siculum mẽdacissima, qua ostenditur, quo Occidentales omnes ipse flagraret odio. Accepit eas Annalium auctor Græcas à Lolino Episcopo Bellunensi.

Quòd ad res Occidentales pertinet, hoc eodem anno Lud. Imper. Romæ coronatus est à Papa Rex Francorũ, legitimus Lotharij Regis eius Germani defuncti successor & vna cũ eo ad Lateranense Palatiũ cum põpa equitãdo coronatus incessit. Et exercitu collecto Roma iterũ in partes Beneuentanas perrexit. Ex Aimoino.[a] Cùm aũt Barim ciuitaté, quam (vt ait Leo Ostiensis) annis 4. obsidione cõstrinxerat, cœpisset, Basilius Imp. ad eum Ioannem Lud. Imp. coronatus Rex regni Lotharij Fratris. [a] li. 5. c. 28.

E Patricium Legatũ misit, cũ litteris increpatorijs, quòd nomen vsurparet Imperatoris, qué Basilea appellat. Quibus acceptis Ludouicus ad eundé Basilium Autprandum Legatum decernit, cui ad eundem Imperatorem grauem satis & acrem epistolam dedit Apologeticam, nunc primum repertam in Codice historiæ Longobardorum Beneuentanorum Principũ, ab Eremperto conscriptam, quæ in Annalibus edita planè digna est quæ legatur.

Hoc eodem anno celebrata SYNODO DVLIACENSI in Gallia, ab ipsa missa est Legatio ad Hadrianum Rom. Pont. qui hac functus est Legatione, fuit Actardus Romç ab Hadriano ordinatus Archiepiscopus Turonensis, antea Nannetensis, hæcque fuit secunda Legatio ipsius, nã prima fuit, cùm missus antea (vt vidimus) vltimo tempore Nicolai Papæ, & ipso defuncto iã inuento, est auditus ab Hadriano. Huius auté decernendæ Legationis, ea In Colũn. Bibliotheca.

præcessisse videtur occasio, quod Hincmarus Laudun. Episcopus Maiestatis accusatus,& A
aliorum criminũ reus damnatus à Synodo, Sedem Apost. appellasset. Cùm etiam Carolum
a lib. 5. c. 28. Regem in se vehementer cõmotum, vt placaret vt ait Aimoinus[a] professionem emisit fi-
delitatis, atque obedientiæ suo Metropolitano præstandæ, de ipso enim hæc ait. *Interea post*
de multis impetitus, præcipue autem de insubiectione, & inobediẽtia erga suum Archiepiscopum Hincma-
rus Laudun. Episcopus, vt se ab impetitis expediret, in Synodo Episcoporum decem Prouinciarum, libellum
propria manu subscriptum porrexit, hac continentem.

Iuramentũ Hincmari Laudun. *Ego Hincmarus Ecclesiæ Laudun. Episcopus amodo, & deinceps Domino Seniori meo Carolo Regi sic fi-*
delis & obediens, secundum ministerium meum, ero sicut homo suo Seniori, & Episcopus per rectum, suo B
Regi esse debet, ac priuilegio Hincmari Metropolitani Rhemensis Ecclesiæ, secundum sacros canones, &
decreta Sed. Apost. ex sacris Canonibus promulgata, pro scire, & posse me obediturum profiteor. Et sub-
scripsit: hucusque Aimoinus. Facta sunt hæc in Synodo Duliacensi in Rhemensi prouincia
congregata. sed quoniam, nec ista satis fuere ipsi ne damnaretur ab Episcopis, hac de causa
Sedem Apost. appellauit, quàm ne adiret, tum Rex, tum Episcopi, à quibus damnatus fue-
rat, aliquandiu impedimento fuere. Quæ cum Hadrianus audisset, cum Rege & Episcopis
studiosè litteris egit, vt sineretur Romam se conferre, qua etiam pendente causa (vt dictũ
est) idem Rex Carolus Legatũ Romam misit Actardum ad Hadrianum Pont. per quẽ Sy- C
nodus scripsit ad eundem Hadrianũ, qui & ad eos rescripsit litteras, quarum argumentũ, cũ
ipsæ integræ non extent, colligitur ex ijs, quas scripsit ad Carolum Regem. Primum, quod
in illis suis litteris nonnihil exulcerasset Carolum Regem, eundem modo his lenire stude-
at, & qui vlceribus vini acrimoniam ad abstergendam putredinem adhibuisset, modo olei
lenitate eandem palpando curaret, ne existimari posset odij, atque inimicitiarum intuitu ea
scripsisse, quæ scripsit. Sed potius paterno amore continere filium sub iustitiæ disciplina vo-
luisse. Subijcit de ordinatione Legati, quem miserat Actardi, in Archiepiscopum Turonen-
sem. Secreto deinde post obitum Ludouic. Imper. ipsi pollicetur imperium, his verbis. *Igi-*
tur integra fide & sincera mente, deuotaq; voluntate, vt sermo sit secretior, & littera clandestina, nulliq; D
nisi fidissimis publicanda, vobis confitemur deuouendo, & notescimus affirmando, salua fidelitate Impera-
toris nostri, quia si superstes ei fuerit vestra nobilitas, vita nobis comite, si dederit nobis quislibet multorum
modiorum cumulum, nunquam acquiescemus, exposcemus, aut sponte suscipiemus alium in Regnũ, & Im-
perium Romanum, nisi te ipsum, &c.

Atque demum agit de causa Hincmari Laudun. Episcopi iam condemnati, & Sedem A-
post. appellantis iustè prosequenda Romæ, quo ipse venire debeat.

Scripsit idem Hadrianus ad Hincmarum Rhemensem Archiepiscopum de eadem cau-
sa Hincmari Laudun. qui de ipso ad eundem Pontif. litteras dederat, cui etiam procuratio-
nem eiusdem Ecclesiæ Laudun. committit, donec ipsa Hincmari causa fuerit penitus abso-
Apud Frod. hist. Rhem. lib. 3. c. 21. luta, sed & ad eundẽ Carolum, eodem argumento. Cæterùm longè abfuit vt dimitteretur
Laudun. Hincmarus venire Romam, qui hoc tempore querelarũ libellum obtulit per cle- E
ricum suum, Hincmaro Rhemensi, cum interea se subduxisset à Synodo à qua damnatus
est. Habetur ipse intextus in epist. ab ipso Hincmaro Rhemensi aduersus eum data, de qua
superius. Porrò antequam libellum ponat, his verbis eum ita compellat. *Tu ante hanc*
definitionem contra sacros Canones, & sine vlla necessitate vel ratione fuga lapsus regularem defini-
tionem expectare contempsisti. Itemque post aliqua, *de Canonibus, & electorum iudicio, vt prædixi,*
cautè, & inhonestè fuga lapsus abscedens pictacium irrationabiliter confectum, & manu tua subscriptum
ac præfata professioni vsquequaque contrarium per Ermenoldum Diaconum tuum, Sexto Non. Iulij ter-
tia indictione, mihi misisti. *In eo, post querelas, subdit.* *Vnde vos nunc pro amore Dei omnipotentis, &*
reuerentia S. Petri exposco, sicut in eadem Synodo, & in eodem Attiniaco Palatio à vobis conuocata,

quod

A *quod impetrare non valui, expostulaui. Ac etiam per integrum efflagitaui annum, & præcipuè in Synodo apud Vuermeriæ Palatium olim habita, obsecrando declamaui. Et nunc quoque obsecro, & idem declamo, vt & hactenus egi, quod vestra Archiepiscopali auctoritate apud Domini nostri Regis gloriosissimi Caroli clementiam obtineatis, quatenus Domini, & vniuersalis Papæ præceptis, ac institutionibus Ecclesiasticis, mihi (vt omnibus expedit) velut ei, qui de omni Ecclesia fas habet iudicandi liceat obedire, videlicet vt ad limina Apostolorum Petri scilicet, & Pauli merear, vt deuoui; & ab eodem insuper vocatus sum, penetrare. Alioquin me vobis ab hinc vt Archiepiscopo Episcopus obtemperare debet, canonicè sciatis obsequi non posse. Quia vt decernit B. Papa Gelasius, nesciunt quid loquuntur, qui decretis S.R.E. Præsulum quasi Canones opponunt, quibus contraire, contra Canones est ipsos se erigere, &c.* Papa de omni eccl. iudicat.

B At hæc, Rhemensis Hincmarus, cuncta pro arbitrio voluens, non modo non audiuit, sed redarguit, vt qui omnia subterfugij causa ingereret, pro vt ipse eadem pluribus inculcat epistola.

Planè constat (quod sępè superius dictum est) stetisse ipsum Laudun. aduersus Rhemensem, pro custodia S.R.E. Pontificiorum decretorum, quorum contemptorem & præuaricatorem fuisse ipsum Hincmarum seniorem sæpè redarguit, atque scriptis pariter declamauit, qui tantam sibi inuri notam dolens eadem epistola in ipsum & ad ipsum scripta, sic habet. Post alia multa, *super dolorem vulnerum eorum addens*, dicis, (*sicut in scriptis tuis peruersis inuenio) quia Apostol. Sed potestati derogo. Vnde nemo sanum sapiens tibi vnquam credidit, vel credet,* C *quoniam & ipsa scripta, quæ ad Apost. Sedem sæpè misi, & illa, quæ tibi resultanti sæpè transmisi, te reuincent, & in isto sæculo & in futuro iudicio, &c.* Et inferius, post illatas in eú criminationes, *Ego decretales epistolas Sed. Apostol. diuersis temporibus, pro diuersarum partium consolatione, ab eiusdem Sed. Apost. Pontificibus datas, & venerabiliter suscipio, & venerabiliter suscipiendas dico, & scribo, & sacros Sanctorum Conciliorum Canones cum decretis Sed. Apost. ex iisdem sacris Canonibus promulgatis, & recipiendos, & custodiendos, & seruandos, sicut supra ostendi, profiteor, &c.* Ita quidem verbis captiosis, atque scriptis, Hincmarus Rhemensis, factis autem secus. Inter hæc autem dum ista de causa Hincmari tractarétur, nec ipse veniret, vt debuit, Romam prosecuturus causam suam apud Apostol. Sed. quam appellauerat: videns Hadrianus eum detineri artibus aduersariorum, D ne se conferendi ad vrbem facultatem haberet, acriores litteras de his ad Carolum Regem scripsit, quibus inter alia eidem Regi præcepit vt eundem Hincmarú Romam mittat: Rex in deteriorem partem interpretatus eam Pont. in præcipiendo Regi dicendi libertatem, amarissimas ad eum litteras reddidit, quibus integris cum nos careamus, Annalium auctor hoc loco reddidit, quæ ex eis, à Politico auctore sunt descripta, in libello paucos ante annos edito, de iure Regum, Regniq; Francorum. Ita planè Politici more suo, si quę interdum ab æstuante ira Rege scripta reperiuntur in Romanos Pótifices, eadem tanquam selectissimas gemmas colligunt, quibus contexunt, vt sibi videtur, coronam preciosissimam Regi, reliquas verò omnes post habent, & nullius pretij existimant epistolas Regum & Imperatorú E Francorum innumeras, quibus studium, pietas, reuerentia, obsequium, omneque demum genus officij erga Apostolicam Sedem, ipsosq; Romanos Pontifices insinuantur, & amplissimis notis expressa, perpetuis testata monumentis, hactenus integra remanserunt: cum alioqui, pro vna vel altera illarum, quas (vt ex eis apparet) mens turbata obstrepens magis, quam loquens, effutijt potius, quam dictauit; sexcentæ extant animo tranquillo, moderato, pacifico ad pietatem composito, atque veritatem æquata mente conscriptæ, tum ab ipsis Francorú Regibus, & Imperatoribus, tum ab alijs Orthodoxis religionis Christianæ Principibus, submisso animo, iussa semper Sed. Apostol. capescentibus, eademque pro viribus exoluentibus, vel si non possent, seseq; modestissime excusantibus. At licet iracundia perciti Principis verba consideranda non sint, vtpotè (quod accidere consueuit) quod quæ di-

Laud. iurium eccl. defensor Rhem impugnator.

Hincmar. Rhem. cauillator.

Acres litteras Papa scribit Carol. 2. Reg.

Politici hæretici abusi litteris Caroli Regis.

xerit, mox dixisse pœniteat; tamen quod ista Politici tanquam serio dicta, atque veluti regia quadam auctoritate sancita accipiant, & exscribant, atque promulgent, tanquam diuinum cælitus acceptum oraculum, cogimur hic (inquit) merito, auctor Annalium (paucis tamen agendo) quæ sunt à Carolo scripta examinare, an veritate subsistant, vel potius, vti conflata mendacijs, euanescant, quæ nobis, etiam compendijs studentibus, videntur non prætermittenda. Scripserat Hadrianus mittendum Romam Hincmarum ad Sed. Apostol. quam appellauerat, his vsus verbis. *Volumus & auctoritate Apostol. iubemus ipsum Hincmarum Laudunensem Episcopum vestra fretum potentia ad limina sanctorum, nostramque venire clementiam.* Cæterùm & si verba non sonent hoc præceptum Regi, sed Hincmaro, tamen bene est interpretatus sibi præceptum, secundum ea quæ habet Nicol. Papa epist. 27. ad eundum Carolum Regem, & Ludouicum Fratrem eius; quanam tamen ratione dicere potuit inusitatum esse, & contra morem prædecessorum Roman. Pontif. quod ipse Hadrianus vsurpauerit vt Regi auctoritate Apostol. præcipiendum putauerit, cum Reges Francorum (vt ait) non sint Vicedomini Episcoporum? Sed iracundia ipsum reddidit immemorem, cum (vt taceamus alia complura antiquiorum exempla) ipse proximus (quis credat ista?) prædecessor Hadriani Nicolaus ad ipsummet Carolum scribens, inter alia, his in pari causa vsus verbis inueniatur. *Tanquam deuoto filio, præcipiendo fidenter, mandamus, vt dictum Rhotaldum vestro adiutum solatio ad nos vsque misericorditer dirigatis, &c.* Par est causa cû & iste Rhotaldus (vt suo loco dictum est) Sedem Apostol. appellasset, eadem Papæ iussio, eidemque Regi facta, vt Rex curet Episcopum reum, appellantem Pontificem Romam mittendum. Et cum sit eadem præceptio Pontificia, illa expressior, quod Pontifex expressius præcipiat Regi de Rhotaldo, hic autem secus, vt ex dictis verbis apparet. Vides igitur quam Rex ista dicendo suarum rerum immemor, declarauit, dum furens dixit ista, multa quoque alia inania ad rem nullo pacto spectantia coaceruans. Idem planè iussionis genus habes in alia eiusdem Nicolai epistola de mittendis duobus Episcopis ad Metense Concilium ad eundem Carolum Regem scripta. Cùm enim ita litteris datis præciperentur venire Episcopi, idem erat ac si ipsis Regibus iuberetur, vt eos sinerent proficisci, secundum aliam eiusdem Nicolai epistolam datam ad eosdem Carolum, & Ludouicum Reges. Cæterùm si (vt profitetur Carolus ipsa suæ epistolæ inscriptione) filius erat spiritualis Summi Pontif. cur quæ sunt filiorum erga parentes, non persoluit officia? Esto nimis austerus in præcipiendo fuerit Hadrianus, haud tamen adhuc eius præcepta fuerant contemnenda, nec iurgijs insectanda. At quam diuersa, & planè contraria ab isto Carolo Caluo, qui ista dicens, nec capillum in capite habuit rationis, senserit Carolus M. sapientia, scientia, prudentia, pietate, & (vt vno verbo dicam) virtutibus omnibus eundem Carolum quam longissimè antecellens, ex eius verbis sic accipe quæ & supra retulimus. IN MEMORIAM (inquit) B. PETRI APOST. HONOREMVS S. R. ET APOST. SEDEM, VT QVAE NOBIS SACERDOTALIS MATER EST DIGNITATIS ESSE DEBEAT ECCLESIAST. MAGISTRA RATIONIS. QVARE SERVANDA EST CVM MANSVETVDINE HVMILITAS, VT LICET VIX FERENDVM AB ILLA SANCTA SEDE IMPONATVR IVGVM, TAMEN FERAMVS, ET PIA DEVOTIONE TOLEREMVS. hæc magnus ille toto orbe conspicuus, ore omnium laudatissimus, celeberrimus Carolus, cui duntaxat malè precentur ijdem, qui supra hæretici, dicti Politici, hostes Ecclesiasticæ potestatis. At quid ad ista deliramenta Hadrianus? secundum illud symbolum Pythagoricum: Ne fodias ignem gladio, & iuxta sapientem, [a] Responsio mollis frangit iram, ad eundem Regem mansuete rescripsit, paternè illum monens, & erudiens; & inter cætera. *Igitur* (inquit) *nos in depositione illius quamdiu viuimus, nullatenus consentiemus, nisi ad nostram ipso veniente præsentiam,*

Non est nouũ nec insolitum Papã Regibus præcipere.

Pap. præcipit Regib.

[a] Prou. 15.

A B C D E

præsentiam,

A *præsentiam, causa eius depositionis nostro fuerit examine diligēter inquisita, atque finita. Quibus nimirum admoniti aliter in præsenti de prædicto Hincmaro, nisi eum Romā veniendi nobis mandare distulimus, &c.* Alia epist. nulla temporis nota signata, ad eundem Carolum Regem, eum laudat, *quod* (inquit) *præsentem Presbyterum Herlefridum potestate sui Præsulis plusquam Canonica veritate perculsum, ad Sedem Apostolicam, vtpotè caput omnium Ecclesiarum, venire passi estis, bene quidem fecistis, sed nunc melius faceretis, si quod in ciuili Concilio apud suum Episcopum perperam gestum est, in prouinciali synodo apud vos rationabiliter, & apud fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur.* Hicque finis epistolarum Hadriani Parisijs à Nicolao Fabro missarum, quas singulas suis locis, pro temporum ratione, reddidimus.

B Res autem Ecclesiæ Anglicanæ dignum exemplum Regis maximè pij Annalibus exhibent. dum. n. hoc anno Danorum exercitus vniuersam Orientalem Angliam deuastasset ad Occidētalem conuersus aduersantem sibi Aethelredum Regem inuenit, de quo hęc, inter alia. *erat Rex Aethelredus in tentorio Missam audiens, vbi cum sæpè à suis inuitaretur ad certamē ingruentibus hostibus constanter affirmauit, se non recessurum priusquam presbyter Missam impleuisset. Quæ fides Christiani Regis multum ei profuit illa die, victo scilicet aduersario hoste potentissimo.* Hæc de ipso. Post victos autē hostes, hoc eodem anno defuncto, successit eius frater Alfredus, qui (vt dictum est superius) Romā veniens tempore Leonis Quarti, ab eodem fuerat coronatus, cuius pręclaras res gestas ex antiquis Annalibus Matthęus Vuestmonasteriēsis est prosecutus.

Dani vastant Oriētalē Angl. Rex Angl. ob ingruēs certamen Missā non dimitit.

C

Christi Annus	*Hadriani Pap.* 2.	*Ludouici* 2. 17. *Basilij Maced.* 6. *Impp.*	*Indict.*
872.	5.		5.

HAdrianus Papa cum sedisset annos 4. & menses decem, & septem, moritur Kalend. Nouemb. Res ab eo gestæ descriptæ ab Anastasio fine carent. Vacauit autem sedes vsque ad 19. Kalend. Ianuar. qua die in eius locum suffectum fuisse Ioannem Archidiaconum Aimoinus [a] huius temporis scriptor affirmat. Quo pariter anno Basilius Imper. offensus Ludouici Imper. litteris, anno superiori ad eum missis, aduersus illum commotus, ad dolos D conuertitur, atque Adelgisum Ducem Beneuentanum ad defectionem solicitat. qui ciuitatibus Ludouico subiectis, vt ad Græcos deficerent, persuasit. Cùm tamen ipse dolos, quos texebat occultans, se ipsi fidelem amicum fingens, venientem ipsum Ludouicum Beneuentum benignè exciperet, & de ipso prodendo consilium iniret. Interea Ludouicus pro Capua recuperanda, quam occupauerant Græci, solicitus, illuc exercitum ducit, quem vt Ciues placatum redderent, ipsi obuiam, tanquam nuncium pacis, miserunt corpus S. Germani ipsorum Episcopi, cuius occursu mitior factus, Ciues, expulsis Gręcis, recepit in gratiam, & sic reuersus est Beneuentum. Hæc omnia pluribus Rhegino, & alij temporis huius scriptores. Quod autem ad corpus S. Germani spectat à Ludouico acceptum, ac retentū, secum E redeuntem in Galliam transportatum affirmant.

a. l. 5. c. 29.

Basil. Imper. agit cum Lud. Imp. Adelgisus D. Beneuent. proditor.

At non hic finis insidiarum; suasit Adelgisus Imperatori Beneuentum redeunti exercitum iam fatigatum nimis ad tempus dimittere, quo facto, inito consilio cum Duce Sarracenorum, quem Imperator Barim cùm caperet, per deditionem acceperat, Imperatorem aggredi, vinculis alligare, vel si resisteret, palatium concremare deliberat. Res accidit ex sententia, & resistente Ludouico nonnihil, cum iam ad Palatium incendendum Proditores essent conuersi, eò adegerunt Imperatorem, vt seipsum ipsis dederet, à quibus est detrusus in carcerem, nec inde exemptus, donec fortissimis sit iuramētis pollicitus seruare, quæ ipsi pacta firmāda obtulerūt proditores. hęc pluribus Rhegino, Leo Ostiēsis, & alij, diffusius verò Herēbertus huius tēporis scriptor, qui & hæc, de causa, cur ista fieri permiserit Deus, addit.

Lud. Imp. à D. Beneuent. proditur Sarracenis.

Cur tantū probrum permisent Deus. Cur autem iam dicto Augusto supradictum opprobrium, Domino permittente Beneuentani inferre quiuerunt de multis duo inferam. Primò quia veniens quodam tempore Romam vt duos Episcopos condemnatos ad pristinam reduceret dignitatem, nempè Gutharium, atque Theutgaudum, & nollet ei consentire Nicolaus Papa, vir Deo plenus, secūdum antiquum morem eo obuiam venit cū candidato sacerdotali agmine. At ille spreto timore Dei, fustibus Clerum cædi fecit, cruces verò, omniaque Sancta ministeria pedibus calcari, Romaque pene milliarij spatio deprædata est, Vicariumque B. Petri, quasi vile mancipium ab officio sui ministerij, nisi Dominus restitisset, priuare voluit: Secundò quia capta Bari Scodam omnium hominum flagitiosissimum non iuxta voluntatem Domini protinus, vt dignum erat, crudeliter interfici fecerit, &c. Hæc Herempertus obseruatione quidē digna. B

S. Athan. episcopis Neapolit. Hoc item anno, sed ante ipsum Hadrianum, ex hac vita migrauit S. Athanasius Episcopus Neapolitanus, ita testante Petro Diacono Cassinensi, qui hoc item tempore vixit, resque ab eo præclarè gestas conscripsit. Tradit enim ipsum hoc anno decessisse Idibus Iulij, Indictione quinta, cum à temporibus Nicolai Papæ diram persecutionem passus esset à Sergio Nepote suo. Magistro militū, eodemq; Duce Neapolitano. Cùm enim ex hac vita migrasset ipsius Athanasij Frater Gregorius, tunc Neapoli summa rerum potiens, præfectura illa deuoluta est ad dictum eius filium Sergium, qui commonitorem Patruum non ferens, instigante maximè vxore, custodiæ illum tradidit, verum instante populo dimisit, sed cum pergeret illum vexare Athanasius in Insulam dictam Saluatoris se recepit. Ad cuius tamen expugnationem nefarius Sergius Neapolitanorum, & Sarracenorum exercitum adduxit. C Quibus auditis Imperator, pluribus Nauibus missus Sanctum virum ad se adduci mandauit, hostibus captis, & occisis. sicque Sanctus Vir Beneuentum ad Imperatorem delatus, in maxima est honorificentia habitus. Sergius verò effracto Gazophylacio Episcopi vniuersum thesaurum Ecclesiæ sibi vsurpauit, Sacerdotes, & Clericos traxit, fustigauit & abrasit. Quæ cum ad Hadriani Papæ notitiam deuenissent, mandauit per litteras Sergio, Clero, & populo Neapolitano, vt suum Pontificem omnino reciperent. Sin autem anathematis vinculo innodarentur. Qui iussionem Apostolicam, & excōmunicationem contempserunt. Post hæc Anastasius Sed. Apostol. Bibliothecarius vna cum Cæsario Abbate ex parte Apostolici, & Imperatoris Neapolim venientes, eandem ciuitatem anathemate innodauere. At vir Dei Athanasius propterea gemens & mœrens curauit ciuitatem solui Anathemate, nec multo post migrauit in cælum, cuius corpus delatum Cassinū & conditum in Ecclesia Principis Apostolorū, iuncta Basilicæ S. Benedicti, multis fulget miraculis. Impius Sergius fratrem suum pariter Athanasium nominatum in locum eius ordinandū curauit. Hæc ex Petro Diacono, qui rem totam pluribus persequitur. D

moritur. Neapolis primapost Romam. Quam autem pulchra facies esset Neapolitanæ Ecclesiæ antequam contingeret hoc tempore Sergij labefactari Tyrannide, ex eodem Petro Diacono possumus intelligere, qui in eadem de rebus Athan. tractatione, Neapolim, post Romam primam esse in Italia vrbem affirmat, amœnitate, munitionibus, suburbijs, incolentium pietate, & religione, frequentissimis Ecclesijs, iisque antiquitate præstantibus, virorum, ac fœminarum monasterijs, & nobili prochotrophio, in quo omnia necessaria ministrantur. hęc, & alia in commendationem Neapolis Petrus Diaconus. E

Eodem pariter anno missa est Legatio honorifica à Basilio Imper. ad Ludou. Germaniæ Regem cum litteris, & muneribus, & inter cætera, crystallo miræ magnitudinis, auro, gemmisque pretiosis ornato, cum parte non modica salutiferæ Crucis; quæ Legatio Ratisbonæ honorificè suscepta, & congrua responsione data dimissa. ex vet. Annal.

Christi Annus 873. | Ioann. Pap. 8. 1. | Ludouici 2. 18. Basilij Maced. 7. Impp. Indict. 6.

A LVdouicus Imper. Romam venit (inquit Regino) IBIQVE CONVENTVM CELEBRANS coram Summo Pontif. multa super Adelgisi tyrannide conquestus est. Tunc à Senatu Romanorum idem Adelgisus tyrannus, atque hostis Reipubl. est declaratus, bellum etiam aduersus eum decretum. Ioan. Papa Imperatorem à iuramento, quo se obligarat, auctoritate Dei, & S. Petri absoluit, affirmans nihil obesse, quod ad mortis periculum e-
B uadendum coactus fecerat, nec Sacramentum esse dicendum quod contra salutem Reipub quamuis cum multis execrationibus, fuerit prolatum. His adhortationibus Principis animus ad rediuiua certamina prouocatur; tamen, ne à suis periurus diceretur, nequaquam ipse contra Tyrannum procedit, sed Reginam cum exercitu dirigit. Adelgisus certis iudicijs colligens bellum aduersum se, summis viribus, parari, hostemque ac Tyrannum denuntiatum esse, suæ nequitiæ conscius, metu perterritus, & spem vitæ in fuga ponens, in Corsicam Insulâ secessit, ibique ad tempus latuit. hęc Regino, sed peccans in tempore. Aimoinus [a] tradit Ioan. Pont. Compatrem Adelgisi ipsum Ludouico id optanti, reconciliasse, idque factum hoc anno.

Adelgisus ad. Beneu. hostis publ. declaratur. Imp. solutur iuramento à Papa.

a li. 5. c. 30.

C Eodem anno idem Pont. petitum pallium misit ad recens creatum Episcopum Coloniensem Vuilibertum, additque has litteras.

Ioan. Papa Vuilberto Agrippinensi Episcopo. Pallij namque (inquit) *vsus, inter cætera tanta virtutis est. vt postquam collatum fuerit, cui confertur, omnem de retro actu excessibus calumniam adimat, non quod crimina purget. sed quod tanta debeat esse circumspectio conferentis, vt non nisi his carenti, tantum munus conferre pertentet. Vnde imperfectus est, cui tātum donum aufertur, nec potest esse firmus, siue perfectus, qui huius sacri non fuerit adiumenti collatione firmus, & integer. Ac per hoc nemineni profecto poterit stabilire, vel alicuius dignitatis dono statuere, qui huius religiosi habitus munere desi audatus, ad tantum perfectionis priuilegium peruenire non meruit, &c.*

Pallij dignitas quanta.

D Huius anni Apostol. legationis monumentum extat in M.Sc. Cod. Antonij Augustini, suprascripto. Anno Incarnat. Dominicæ 873. Indict. 5. Idib. Sept. in Placito Generali, apud Gandulphi villam, cum Ludouic. sacramenta superius scripta disrupisset, & æquiuoco suo itidem Ludou. Imper. se coniunxisset, & sacramenta, quæ superius scripta sunt, ferri iussisset, Engelberga Regina, & Legatis Sed. Apostol. Formoso, scilicet, & Iaderico præsentibus, hac tempestate vrgente, Episcopi omnes ex Regno gloriosi Regis Caroli, hanc professionem infra scriptam fecerunt, & omnes Laici hoc Sacramentum similiter infra scriptum fecerunt.

Professio Episcoporum Regi facta.

Professio Episcoporum.

E *Quantum sciero, & potuero, adiuuante Domino, consilio, & auxilio, secundum meum ministerium fidelis vobis adiutor ero, vt Regnum quod nobis Deus donauit, vel donauerit, ad ipsius voluntatem, & S. Ecclesiæ, & debitum honorem Regium vestrum, fideliumque nostrorum saluationem continere, habere & obtinere possitis.*

Sacramentum Laicorum. *Quantum sciero, & potuero adiuuante Domino, consilio, & auxilio fidelis vobis adiutor ero, vt regnum quod habetis, ad Dei voluntates, & S. Ecclesiæ, & vestrum honorem, atque ad vestram saluationem continere possitis, & quod Deus vobis adhuc concesserit acquirere, contra omnes homines defendere valeatis.* Porrò hæc edita postea noui in Annalib. à Pithœo editis.

Laicorum professio Imp. facta.

De huiusmodi Egilbergæ [a] aduentu ad Ludouicum, & cessione ab eo facta partis regni

a li. 5. c. 2...

Lotharij, meminit etiam Aimoinus.[a] In eodem Codice subijciebatur DE CONVENTV à Carolo facto apud CARISSIACVM, in quo renouauit capitula omnia antea promulgata aduersus latrones, & grassatores, quos & bannitos vocabant. Sunt hæc illa tempora, quibus Carolomannus filius Caroli congregata prędonū manu Gallias infestabat, qui sequenti anno captus à patre (vt dictum est) excæcari meruit. Eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ CONVENTVM HABVIT EPISCOPORVM AC COMITVM FRANCOFORDIAE, vbi 7. Kalen. Febr. nouum quiddam, & inexpectatum accidit, quo omnes qui aderant sunt vehementer perturbati; cum scilicet Carolum eius filium minimum à malo Dæmone inuadi, & grauiter vexari contigit, & satis iustè, vt est in antiquis Annalibus, quod parentem Regem, à Deo ordinatum, decipere voluit illi tendens insidias. Cùm Rex conuersus ad Ludouicum filium, ait. *Vides ne fili cuius dominio vos mancipatis, tuque frater que tuus, quando aduersum me aliquid sinistri machinari cogitatis? Confitere ergo peccata tua, & age pœnitentiam, & Deum humiliter postula, vt te relaxet; ego etiam quantum in me est indulgentiam tibi tribuo.* Idem verò Carolus post sedatam vexationem Diaboli, viua voce multis audientibus, retulit, se toties aduersæ potestati traditum, quoties contra Regem conspirationem iniisset. Agit de iisdem Aimoinus.[b]

Carolo-man. à Patre captus excæcatur.

a Li. 5. c. 30.

Christi Annus 874.	Ioann. Pap. 8. 2.	Ludouici 2. 19. Basilij Maced. 8. Impp.	Indict. 7.

IOannes Papa, & Ludouicus Imper. Veronam profecti; expectato Ludouico Germaniæ Rege, simul colloquium habuerunt, vt est in Vet. Ann. à Pithœo editis. nec tamen, quibus de rebus, vllus prodit.

Narratur ibidem visio facta diuinitus eidem Ludouico Regi, verbis istis: Diebus Quadragesimæ cum negotiis secularium rerum dispositis, orationi vacaret, vidit quadam nocte in somnis genitorem suum Ludouicum Imp. in angustiis constitutum, qui eum hoc modo latino affatus est sermone. Adiuro te per D. N. I. Chr. vt me eripias ab his tormentis, in quibus detineor, vt tandem aliquando vitam possim habere æternam. Hoc ergo visu perterritus, epistolas per cuncta sui Regni monasteria destinauit obnixe postulans, vt pro anima eius in tormentis posita, (post annos 30. & amplius ab obitu ipsius) suis apud Deum precibus interuenirent. Vnde datur intelligi, quod quamuis memoratus Imp. multa laudabilia; & Deo placita fecisset: plurima tamen legi Dei contraria in Regno suo fieri permisit. si enim vt cetera omittam, hæresi Nicolaitarum firmiter, & viriliter restitisset, & monita Gabrielis Archangeli, (de quibus superius dictum) quæ Eginhardus Abbas 12. capitulis comprehensa ei obtulit legenda, obseruare curasset forsitan talia non pateretur. Sed quia (vt scriptum est) Deus nullum peccatum remittit impunitum, & iuxta Apostolum;[c] Non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus digni sunt morte: merito pœnas luere visus est; qui dum potuit commissorum errata, vel admonitus corrigere noluit. hæc auctor sui temporis rerum scriptor.

Visio Reg. de Patre purgatoriis pœnis vexata. Lud. Imp. post 30. & amplius annos in Purgatorio cruciatur.

c Rom. 1.

Eodem anno cum magnus ex Africa adueniens exercitus Sarracenorum, Salernum, sub Guaiferio Principe diu obsedisset, cumq; eorum Princeps Ecclesiam quandam insedisset, & super altare, strato parato, omne genus impudicitiæ exerceret; accidit, vt dum illic reluctantem opprimere Virginem conaretur, repente sacrilegum vltio diuina perculerit, trabe è tecto delapsa super eum, atque adeo diuinitus immissa, quod perpendiculo procul ab altare distaret, illæsa penitus Virgine, & nequissimus extinctus sit. Hæc apud Herempertum, in rebus gestis Longobardorum Principum Beneuentanorum, ex cuius historiæ Codice MS. alia ad Ecclesiasticos annales spectantia, magno delectu, auctor Annalium descripsit. Salernitani tandem Dei beneficio ab ea longa obsidione sunt liberati, per Ludouici Imper. exercitum. iisdem Sarracenis iterum profligatis.

Sacrilegus Sarracenus diuinitus punitur. Miraculū.

Hoc

A Hoc anno, Danis rursus inuadentibus Angliam Beorredus Rex Merciorum, post multa prælia, tandem coactus cedere, Romam venit, vbi moritur, atque sepelitur in schola Anglorum: Regina verò eum secuta Ticini moritur: hæc Ingulphus, & alij veteres res Anglorum prosequuti. Cõmendat pietatem Regis Diploma donationis ab eo factæ tunc Monasterio Chroyland, ex his, quæ præfatur, & quibus claudit orationem. Sic enim eius exordio. *Beorredus, largiente Dei gratia, Rex Merciorum omnibus prouincijs, & populis earũ vniuersam Merciam inhabitantibus, & fidem Catholicam conseruantibus, salutem sempiternam in D.N.I. Christo. Quoniam peccatis nostris exigentibus manum Domini super nos extensam quotidie cum virga ferrea cernimus nostris ceruicibus imminere, necessarium nobis, & salubre arbitror pijs Sanctæ Matris Ecclesiæ precibus, eleemosynarumq; liberis largitionibus Dominum placatum reddere, & dignis deuotionibus eius gratiam in* B *nostris necessitatibus, auxiliariam implorare. Ideo, &c.* Post recẽsita cuncta, quæ donat, vltimo loco ita subscribit. *Ego Beorredus Rex Merciorum intimo affectu animi, totisque præcordijs gratias exoluo speciales omni exercitui meo, maximè tamen viris Ecclesiasticis Episcopis, & Abbatibus, alijs etiam inferioris status, & dignitatis, qui licet pijssimæ memoriæ Rex quondam Ethelwlphus Pater meus per sacratissimam chartam suam ab omni expeditione militari vos liberos reddiderit, & ab omni seruitio seculari penitus absolutos, dignissima tamẽ miseratione super oppressiones Christianæ plebis, Ecclesiarumq; ac Monasteriorum destructiones luctuosas benignissimè compassi, cõtra nefandissimos Paganos in exercitum Domini prompti, & spontanei conuenistis, vt tanquam martyres Christi cultus, sanguine vestro augeatur, &* C *Barbarorum superstitiosa crudelitas effugeretur,* hæc & alia Rex maximè pius.

Rex Angl. regno profugus Romæ moritur.

Diploma Regiæ donationis.

Tunc contigit vt amplissimum illud Monasterium Chroyland ab ijsdem Danis siue Northmãnis inuasum destrueretur, necarentur verò Monachi, post celebrata sacra mysteria, & communione percepta, pluribus agit auctor de strage Monachorum, & proculcatione sacrorum, monasterijq; destructione, necatorumque combustione.

Christi Annus 875.	Ioann. Pap. 8. 3.	Ludouici 2. 20. Basilij Maced. 9.	Impp. Indict. 8.

D LVdouicus Imp. Mense Augusto, moritur, & Mediolani, in Basilica S. Ambrosij, sepelitur, cum epitaphio, sed præclarius Reginonis elogium. *Fuit* (inquit) *iste Princeps pius & misericors, & iustitiæ deditus, simplicitate purus, Ecclesiarum defensor, orphanorum, & pupillorum Pater, eleemosynarum largus largitor, seruorum Dei humilis seruitor, vt iustitia eius maneret in seculum seculi, & cornu eius exaltaretur in gloria.* Hæc Rhegino.

Lud. Imp. elogium.

Quæ autem sub Ludouico Secundo, de conuersione Slauorum, narrat Helmoldus [a] nullo certo apposito eius anno, hic in fine sunt describenda: sed fortasse ipse dum Ludouicum Secundum nominat non Imperatorem intelligere voluit, sed Regem Germaniæ Ludouicum, Caroli Crassi Fratrem. quidquid sit, de Slauorum conuersione hæc in Annalibus ha- E bentur. *Tradit etiam veterum antiqua relatio, quod temporibus Ludouici Secũdi egressi fuerint de Corbeia monachi sanctitate insignes, qui, Slauorum salutem sitientes, impenderunt se ipsos ad subeunda pericula, & mortes, pro legatione verbi Dei peragratisque multis Slauorum prouincijs peruenerunt ad eos, qui dicuntur Rani siue Rugiani, & habitant in corde maris, vbi fomes est erroris, & sedes idololatriæ. Prædicantes itaque verbum Dei cum omni fiducia omnem illam insulam lucrati sunt, vbi etiam Oratorium fundauerunt in honorem Domini, ac Saluatoris nostri Iesu Christi, & in commemorationem S. Viti, qui est Patronus Corbeiæ. Postquam autem permittente Deo, mutatis rebus Rani à fide defecerunt, statim pulsis sacerdotibus atque Christicolis, religionem verterunt in superstitionem. Nam Sanctum Vitum, quem nos Martyrem ac seruum Christi confitemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteponentes creatori. Nec est aliqua barbaries sub cœlo quæ Christicolas, & Sacerdotes magis exhorreat,*

[a] lib. 1. c. 6. & l. 2. c. 12.

De Slauorum conuersione.

Slaui S. Viti Marty. pro Deo coluerũt.

solo nomine S. Viti gloriantur, cui etiam templum ac simulachrum ampl.ssimo cultu dedicauerit, illi Pri- A
matum deitatis specialiter attribuentes. de omnibus quoque Prouincijs Slauorum, illic responsa petuntur
& sacrificiorum exhibentur annua solutiones, & alia plura narrat superstitiosa, quæ ait perseuera-
re apud eos, vsque ad hodiernum diem. Quibus subijcit de conuersione Slauorũ sub Otho-
ne Magno facta, deque Episcopatibus quinque erectis, post Magdeburgensem, deque Epi
scopatu Aldenburg cui primus Marco est datus Episcopus, qui populos Obotritorum ad
fidem Christi conuersos baptizauit, tempore eiusdem Othonis primi. sed de his suo loco
inferius.

Cõuersio Slauorum sub Othone M.

Cognita Imper. morte Carolus Caluus Galliæ Tyrannus, vt habet Anonymus, rerum
sui temporis scriptor, Regnum Italiæ inuadit, & omnes thesauros occupat. Vnde Ludoui- B
cus Rex iratus, Carolomannum cum exercitu per Baioriam destinat, in Italiam, ipse verò
iuncto sibi filio, eiusdem secum nominis, Ludouico, cum manu valida Regnum Caroli in-
uadit, vt eũ ab Italia reuocet, qui lepore timidior veritus cum Carolomanno, qui Alpium
accessu difficilia præoccuparat, acie congredi, ad callida consilia conuertitur, ingentes illi
mittens thesauros ad eum placandum, & à Patre alienandum, iuransq; se de Italia cito exi-
turum, & Ludouici fratris iudicio illud Regnum disponendum permissurum, si ipse ex eo
decederet. Quo illius promissionibus credulo inde abscedente, Carolus spreta iurisiurãdi
religione, Romam accurrit, omnemque Senatum, & populum corrumpit, & ad se trahit, ita
vt etiam Ioan. Papa, votis eius annuens, eum Imperatorem coronarit, & Augustum appel
larit ex Anonymo. Interea Germaniæ Rex Ludouicus Gallias ingressus omnia vastans, At- C
tiniacum progreditur, vt est apud Aimoinum.[a] Cuius inuasionis occasione Hincmarus
Rhemensis Episcopus, pro Caroli Regno sollicitus, ad auertendum huiusmodi flagellum e
pistolam[b] scripsit ad sibi subiectos Episcopos, hortans vt confugiant ad arma spiritualia o-
rationum, ieiuniorum, & ceterorum bonorum operum, & vt in fide proprij Regis Caroli
Calui licet absentis, fortiter persistant, nec oues suas deserant, Regesque libere de suis erra
tis moneant, & si parere nolint, excommunicent, Quod eos posse facere multis Sanctorum
Patrum exemplis probat. hæc est summa epistolæ, planè longissimæ. At non inanes fuisse
preces declararunt euenta. Nam Ludouicus, vbi Natalem Domini celebrauit Attiniaci, vt
idem, qui supra testatur Aimoinus, in Germaniam redijt. D

Carolus Caluus coronatur Ro. Imp.

[a] *lib. 5. c. 30.*

Lud Rex Germ. inuadit Regnum Caroli.

[b] *n. 5. in e-ius epist. 9. in Cod. Bibliotb. Cathed. Spiren.*

Interea verò Engilberga A. viro destituta, ingressa est monasterium monialium Brixiæ
profitentium. ibique religionis habitum sumpsit, ad quam Ioan. Papa epistolam scripsit cõ-
solatoriam de obitu Imp. cuius vice Christum ipsum sponsum per monasticam professio-
nem accepisset, aliam verò, eius causa, ad Carolum filium Ludouici Germaniæ Regis, qui e-
ius thesaurum, quem sustentationis causa in eodem monasterio conseruasset, manu violen-
ta diripuisset, monens eum, quod nisi intra spatium sexaginta dierum restituisset, excom-
municatus existeret. Ipsa verò Augusta solicita valde fuit, vt pro viri anima Io. Papa roga-
ret Deum, quod Pont. se iugiter facere testatur. cum ait.[c] *Quia multum deuotione, & meritis a-*
lacritate Dominum seniorem diuæ memoriæ Ludouicum quondam Christianissimum Imp. spiritalem filiũ E
nostrum dilexi, nullatenus prætermittimus eius memoriam in sacris orationibus nostris apud dominũ quo-
tidie facere, & quamdiu vixerimus facturos esse scitote. & alia epistola.[d]

Engilberga Ludo Imp. vxor monialis fit Brixiæ

[c] *Epist. 86.* Locus corruptus.

[d] *91.*

Defuncto Lud. Imp. mox vt id Io. Pont. accepit, decernit honorificã legationem ad Ca-
rolum Regem Francorum. Delecti sunt ad hoc quattuor Episcopi, nempè Iadericus Veli-
trensis, Formosus Portuensis, Io. Alatrinus, & Ansegisus Senonensis, qui inuitarent ipsum
Regem Romam ad limina Apostolorum, vt coronaretur Imperator. paruit Carolus, Ro-
mamque se contulit, vbi magna cum gloria susceptus in Basilica S. Petri, Imp. est vnctus, &
coronatus, & Imp. Romanorum est appellatus; ex Aimoino.[e]

[e] *lib. 5. c. 31.*

Christi Annus 876. Ioan. Pap. 8. 4. Caroli 2. 1. Basilij Maced. 10. Impp.

TICINI CONCILIVM celebratur à Ioan. Papa, in quo Imperium collatum Carolo Caluo Romæ, anno superiore, die Natalis Domini, confirmatur. De cuius creationis tempore, qui annū inchoant numerare ab Incarnatione Domini, vel à die Natiuitatis eiusdem, coronatum Carolum tradunt Romæ hoc anno 876. qui verò à præcedentibus Kalen. Ian. fuisse factum superiori anno, in fine ipsius, affirmant, sed nulla in tempore discrepan-
B tia esse potest, cum omnes id factum tradant die Natalis Domini, Indict. 9. quæ incipit superiori anno mense Septembri. Dei beneficio factum est, vt eiusdem Caroli coronationis Acta extent, ex quibus, in Imperatoribus initiandis, qui solerent ritus seruari ab ipsis Rom. Pont. possimus addiscere, & refellatur eorum temeritas, qui dicere ausi sunt in Imperatorū coronationibus, nihil præterea, nisi solum sacerdotale in vngendo, & coronando ministerium exhibere Rom. Pont. consueuisse. Extant, inquam, Acta ipsa coronationis Caroli ipsius in Imp. recitata in Conc. Ticinensi hoc anno, ex quibus isti mendacij arguantur, ipsaque prodita ex Petri Pithoei Bibliotheca, & edita cum veteribus Francorum Annalibus [a], & à Papyrio Massone in suis Annalibus recitata.

Acta in creatione Impp.

[a] *Post Ann. Fr. à Pith. edit. Paris. p. 391.*

C In Synodo igitur superiori anno Romæ habita, post multa à Io. Papa dicta in laudem Caroli M. Ludou. eius filij Impp. & Caroli Calui Lud. filij, subdit ipse Pont. *Vnde nos tantis indicijs diuinitùs incumbentibus, luce clarius agnitis, superni secreti consilium manifestè cognouimus. Et quia pridem Apost. memoriæ decessori nostro Papæ Nicolao ad ipsum iam inspiratione diuina relatum fuisse comperimus,* ELEGIMVS MERITO, ET APPROBAVIMVS, *vno cum annisu & voto omnium fratrum, & Coepiscoporum nostrorum, atque aliorum S.R.E. ministrorum, ampliq́; Senatus, totiusq́; Pop. Rom. gentisq́; togatæ, & secundum priscam consuetudinem, solenniter ad imperij Rom. sceptra prouexìmus, & Augustali nomine decorauimus, vngentes eum oleo extrinsecus, vt interioris quoque Spiritus sancti vnctionis monstraremus virtutem &c.* Caroli modestiam commendat, qui se nō ingesserit &c. hortatur omnes ad vnanimem consensum, &c. habes lector ex factis ipsis expressam, quam tantopere impugnare conati sunt Nouatores Rom. Pont. auctoritatem, & potestatem in creandis Imperatoribus, vt non nudum exhibeant ministerium in ipsis vngendis, & coronandis sicut facere solent Patriarchæ Constantinopolitani in coronatione Orientalium Impp. Nam audisti ex eius verbis ab ipso Ioanne Papa, diuino instinctu, electum Carolum ad Imperium gubernandum, & approbatum, prouectumque ad tam sublimem dignitatem, & Augustali nomine decoratum. sunt hæc omnia totidem verba eius, quibus suū significat ministerium: postea demum vnctum, & coronatum; sic enim arbitrio Papæ est collatum Imperium. si res vero iure successionis agenda fuisset, non Carolus, sed Ludoui-
E cus eius frater maior natu erat præferendus, sed quod in arbitrio sit eligentis Pontificis, nō iure hæreditario succedentis, exclusus est Ludouicus, & electus est Carolus.

Papa in creatione Imp.

Respondent Episcopi, & Papæ consensum præstant: subdit Papa, post aliqua; si illis ita videatur, quę facta erant iterato promulganda, & roboranda, quibus assentientibus. & probātibus, Summus Pontifex surgens sententiam protulit dicens. *Pijssimi, ac Serenissimi spiritalis filij nostri Caroli Magni, & Pacifici Imp. ad imperialia sceptra* ELECTIONEM ET PROMOTIONEM *ante mundi quidem ordinem diuinitus ordinatam, nuper autem id est præterita Indict. 9. per ministerium nostræ mediocritatis exhibitam, annuente Domino, ex tunc, & nunc & in perpetuum firmā, & stabilem decernimus permansuram.* Responderunt omnes placet, placet. Inde Papa in aduersantes anathema intorquet, quo teneantur omni tempore annexi, vsque ad satisfactionem,

molientes subintroducere simultates, & discordias, *si Ecclesiastici sint, tanquam schismatici, vtq; à capite dissidentes omnimodis deponantur: Laici verò & monachi perpetuo anathemate feriantur.* subscripsit ergo Dominus Papa, & cum eo Episcopi, qui affuerunt, inde secutæ acclamationes, &c. A

Hucusque Acta, de quibus Aimoinus, post mentionē de coronatione Romæ facta Non. Ian. Carolus Roma exiens Papiam rediit, & placitum suum habuit &c. Citantur autem ab Anselmo Lucensi de Potestate, & Principatu Rom. Eccl. [a] eadem Acta, & ex eis recitatur fragmentum.

[a] c. 28.

o. P. 8. Ecclesiasticæ disciplinæ claxat.

Haud prædecessoris in hoc videtur Io. secutus esse vestigia, siquidē Hadrianus Papa eundem Carolum inuadentem Regnū Lotharij nepotis defuncti, quod spectabat ad eius Germanum Ludou. Imp. iteratis monitionibus, & comminationibus, atq; Ecclesiasticis censuris exagitauit. Io. verò eundem Carolum pœna dignū Regnoque priuādum auxit Imperio, neruos (vt apparet) Apostolici vigoris dimittens, nulla (quod sciatur) de commisso delicto adhibita satisfactione Canonica. Ita planè hæc omnia malesuada prudentia carnis operata esse videtur, dum nimium fauerit Carolo, magis, quàm Lodouico fratri Ioānes, ab hoc magis, vt propinquiore expectans aduersus ingruentes Sarracenos auxiliū, siue alijs causis, quæ nos latent; Cùm tamen (vt exitus declarauit) Ecclesiæ Rom. inutilem creauerit Imperatorem. ex hoc tempore male cœptum est, vt cum, præter antiquorum morem, non insisterēt, ita tenaci, firmoque animo successores (exceptis ijs, quæ spectant ad fidem prædecessorum) vestigijs innumera ex his parta sint mala. Posthæc autem, vt etiam ab Episcopis Gallicanis eadem omnia firmarentur, PONTIGONENSE IN GALLIIS CONCILIVM est celebratum, de quo Aimoinus. B C

Accersens Legatos Apost. Carolus Imp. Io. Tuscanensem, & Io. Arretinum atque Ansegisum Senonensem, illorum consilio, medio futuro mense Iulij, generalem Synodū auctoritate Apostol. & sanctione sua apud Pontigonem indixit, quo per Rhemos, & Catalaunos ciuitates peruenit.

Papa Primatē Galliæ constituit Senon. Archiep.

Cùm conuenisset Synodus præsente Imp. in vestitu deaurato, habitu Frācico Io. Tuscanensis legit litteras Apostolicas, in quibus illam de Primatu Ansegisi Senonensis Episcopi, vt quoties vtilitas Ecclesiastica dictauerit, siue in euocāda Synodo, siue in alijs negotijs exercendis per Gallias & Germanias Apostolica vice fruatur, & Decreta Sed. Apost. per ipsum Episcopis manifesta efficiantur: & rursus, quæ gesta fuerint eius relatione, si necesse fuerit, Sedi Apost. pandant, & maiora negotia, & difficiliora quęq; suggestione ipsius à Sed. Apost. disponenda, & enucleanda sunt, sequantur. Petentibus aūt Episcopis, vt ipsis permitteretur ipsam legere epistolam, quibus erat directa, non acquieuit Imp. sed responsum quæsiuit ab eis, quid de his iussis Apostolicis responderent. Quorum responsio talis fuit, vt seruato singulis Metropolitanis iure priuilegij secundum sacros Canones, & iuxta decreta Sed. Rom. Pont. ex ijsdem sacris Canonibus promulgata, Domini Io. Papæ Apostolicis iussionibus obedirent. Et cū Imp. & legati Apostolici satagerent, vt absolutè Archiepiscopi responderent se obedituros de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit, aliud, nisi quod prędictū est, responsum ab eis extorquere non potuerunt, excepto quod Prothasius Burdegalensis Episcopus, quoniā à Burdegala ad Pictauos, indeq; ad Biturigum, fauore Principis, contra regulas se contulit, per adulationem respondit quod Imperatori placere cognouit. Tunc motus Imp. dixit quod Dominus Apostolicus ei suas vices cōmisit in Synodo, & quod ijsdem præcepit, ipse exequi studeret, & accepit ipsam epistolam insolutā, vna cum Io. Toscanensi, & Io. Arretino, & dedit illā Ansegiso, & iussit sellam plectilē poni ante omnes Episcopos Cisalpini Regni sui, iuxta Io. Tuscanensem, qui ad dexteram illius sedebat, & pręce- D E

pit

A pit Ansegiso, vt supergrederetur omnes ante se ordinatos, & sederet in eadẽ sella, Rhemorum Archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus hoc factum sacris regulis obuiare. Imp. autem in sententia sua permansit. Et petentibus Episcopis, vt liceret eis saltem exemplar sibi de epistola directa sumere, nec vllo modo impetrauère, & sic soluta est Synodus in die illa. Secutæ sunt aliæ septem sessiones, in quarum sexta lecta est epistola Apostolici de damnatione Formosi Episcopi, Gregorij, & consentientiũ eis, de causa nescimus, persecutionẽ tamen ipsum passum esse, quę inferius dicetur, ostendent, iterum mota est interrogatio de Ansegili Primatu, & post multas ab Imp. & Leg. Apost. cõtra Episcopos querimonias habitas, tantum in nouissimo, quantum in principio Synodi, exinde Ansegisus obtinuit.

Formosi damnatio &c.

B Ludouicus Rex Germaniæ in Francofurti palatio moritur 5. Kal. Septemb. cuius morte audita Carolus Imp. ad inuadendum relictum filijs ab eo Regnum ingenti comparato exercitu addixit animum, verum Deo vlciscente à Ludou. filio Ludouici crebris legationibus pacem rogante, nec obtinente, victus, fugatusque magna cum ignominia fuit. Quæ omnia Aimoinus eiusdem scriptor temporis sic narrat.

Tunc ipse (inquit) *ac Comites eius ieiunijs, ac litanijs misericordiam Domini petierunt, irridentibus eas illis, qui erant, cum Imp. sed quid insuper? fide pollens magis quàm copijs militaribus, iuuenis inconcessa tentat securus de diuina potentia, & certus de eiusdẽ protectione iustitia, præsumit quoq; conscientia sincera, miracula. Vt enim ipsum aduersantem Imper. Tyrannum iniustitiam omninò prosequi, & Deum* C *persequi palam ostendat, horrendum huiusmodi ob oculos eius spectaculum ponit. Decem* (idem subdit Auctor) *homines cum aqua calida, & decem cum ferro calido, & decem cum aqua frigida ad iudicium misit corã eis, qui cum illo erãt, petentibus omnibus, vt Deus in illo iudicium declararet, si per ius & æquum ille habere debeat portionem de Regno, quàm Pater suus illi diuisit, ex ea parte, quam cum Carolo fratrẽ suo per consensionem illius, & per sacramentum accepit. Qui omnes illæsi reperti sunt. Iam & paulò ante ad Io. Pont. Rom. idem Ludou scripserat, expetens de suis iuribus iudicium Apost. Sed. prout litteræ eiusdem Pont. ad eum redditæ* [a] *docent. Quid amplius? cùm nullum prætermisisset officium, quòd ad pacem conciliandam consideraret esse proficuum, coactus tandem armis decernere, longè viribus impar, vicit Imperatorem iam solum turpi fuga lapsum, cum vxore sua consulentem saluti. In hoc* (inquiunt veteres Annales, citari consueti) *certamine contra Carolum proculdubio cœlitus dimicatum est. Nam* D *sicut captiui inde adducti dicere solebant: apparente Ludouico & his, qui cum eo erant, tantus terror omnem Caroli exercitum inuasit, vt prius se victos putarent, quàm ad pugnam venirent, & quod maioris est admirationis, equorum latera, quibus insidebant, calcaribus tundebant, & cruentabãt, & illi quasi ad stipitem ligati immobiles permanebant, armis quoq; suis pugnabant, sed paucos vulnerabãt, acies enim armorũ, quasi retusæ essent, neminẽ penitus lædebant. Hæc Oct. Id. Octob. contra nouellũ Sennacherib gesta sunt, vt qui prius propter mentis elationẽ Deũ cognoscere noluit, modo victus, & confusus intelligat, quod non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cœlo fortitudo est, & aliquãdo auaritiæ, & superbiæ finẽ imponat.* hæc ibi. Actiones huius anni Põtificiæ, Io: epistolis ab exordio vsq; ad mẽsem Sept.

Cõsciẽtia secura presumit miracula.

[a] epist. 2.

E datis, amissis, constare non possunt; reliquæ, ex reliqui tẽporis, quæ extant, epistolis colligi possunt, sed cũ iam Romæ cusæ habeantur, ex eis aliqua tantũ, quæ ad temporis huius historiam pertinent, tẽporis ratione seruata, Annalibus sunt inserenda. Qui dimissi fuerũt ab eodem Carolo Imp. Apost. Sed. Legati ex Synodo Pontigonensi Leo, atq; Petrus Episcopi à Bosone Comite in via, apud Ticinum retenti sunt, cuius rei gratia idẽ, qui miserat eos Papa Io. ad eũ scribens [b] redarguit, & cõminatur nisi eos dimittat; reprehẽdit [c] & Legatos ipsos, quod minis hominum terrerentur, nã hæc inter alia habet. *Præcepimus vobis auctoritate Dei, ac Domini nostri Iesu Christi, vt memores antiquorum S. R. E. Legatorum, qui nullis minis, nullis terroribus, nullisq; mortibus à suis legationibus discesserunt, præsentialiter, auctoritate huius epistolæ, imtitum ad nos reuertẽdi facere studeatis. Sed si permissi fueritis, statim ad nos reuertimini. Si aũt aliquis vos*

Leg. Apostol. retenti.

[b] epist. 7.
[c] epist. 6.

Redarguit P. qui retineret, & retentos.

impedie-

impedierit, violentiam, quàm patimini, vt cunctis Christicolis valeat propalari, nobis continuo reuelare studete, quatenus in eo, quod contra morem gentium Apost. Sed. legatio, ecce secundo naufragium passa est, citissimum consilium, confortante nos Domino, preparemus. A

[a] ep. 9. & 1.
[b] li. 5. c. 33.

Verùm Legatos ipsos dimissos fuisse liberos, peruenisseque Romam incolumes, aliæ [a] eiusdem Pont. litteræ docent, quibus pariter redditur manifestum ab eodem Imp. Carolo missos Romam legatos Ansegisum Archiepiscopum Senonensem, & Aldagarium Augustodun. cuius legationis meminit etiam Aimoinus. [b]

[c] ep. 1. 6. 7. & aliis.
[d] ep. 21.

Erat autem his diebus Rom. Vrbis, & adiacentium prouinciarum status infœlix ob Sarracenorum infestationem, quàm in pluribus hoc anno datis [c] epistolis Ioan. Papa deplorat, præcipue cum de his scribit ad Carolum [d] Imp. qua non solum quæritur de Sarracenorum, & de Marchionis infestationibus; Sed & ad eius coniugem Rochildem A. eodem pariter argumento scripsit [e], cui, vt ibi narratur, hanc prouinciam ipse commiserat Imp. sed hæc omnia frustra, clade enim recenti adhuc dolens, magis ipsi sua, quàm aliena vulnera curarunt. alias enim, sed frustra, de his fuit ad ipsum sæpe scribendum. B

Sarracenis iuncti aliquot Principes Christiani.
[f] ep. 3. & 26.
[h] ep. 5.
[g] ep. 28.

Quinam autem fuerint Principes illi Christiani de quibus queritur, ex alijs eius epistolis, quibus quos fideles, quos verò infideles Principes sit expertus, idem Pont. declarat, apparet. Illis enim [f] laudat fidelitatem Guaiferij Principis Salernitani, & eius fratris Pulcharij Præfecti Amalphitani: Detestatus verò est perfidiam Sergij [g] Ducis Neapolitani, vt Adelgisi [h] Ducis Beneuentani, hi enim cum Sarracenis fœdus inierunt, à quo vt abstineat, monet eundem Guaiferium Principem Salernitanum. C

His autem pariter perturbationibus factum, vt quod idem Pont. indixerat celebrandū in fine anni Concilium Romæ, non fuerit prosecutus, cuius argumenti ad diuersos Episcopos extant eiusdem Pont. datæ litteræ.

[i] Apud Sur. s. oct. in fi. Areopag.
Vitam S. Dionysij Biblioth. Latinè vertit.
Carolus Calu. fautor litteratum.

Hoc eodem anno Anastasius Bibliothecarius [i] Sancti Dionysij Areopagitæ à S. Methodio scriptam, à se autem in Latinum translatam vitam misit ad Carolum Caluum Imp. non extat vita ipsa, sed tantum nuncupatoria ad ipsum Carolum data epistola, in cuius fine ita signat datæ epistolæ tempus. Actum mense Iun. Indict. 9. Anno Pontificatus viri Beatissimi Ioan. VIII. Papæ IIII Imperij verò Domino clementiss. Caroli semper Augusti I. Sed & Ericus Monachus scriptos à se libros de vita S. Germani Antisiodorensis ad eundem Carolum iam Imp. creatum mittens in epist. nuncupatoria ad ipsum data, de diligenti studio eiusdem Imp. in reparandis iam collapsis studijs bonarum litterarum plura eaq; præclara prædicat, asseritque vndique doctos viros ad Carolum cōfluere; cùm inuidia Græciæ; quæ dolet (inquit) sua illa priuilegia (quod nunquam hactenus verita est) ad climata nostra transferri. Et (quod mirandum est) *Quid Hiberniam memorem?* (inquit) *contempto pelagi discrimine penè totam cum grege Philosophorum, ad littora nostra migrantem, quorū, quo quisque peritior est, vltro sibi indicit exilium, vt Salomoni sapientissimo famuletur ad votum.* Et paulò post. *Hinc est* (inquit) *quòd cum sit perantiqua sententia, silent leges inter arma. hoc tamen tam belli, quàm pacis tempore apud te plurimum semper obtineant dignitatis, ita vt meritò vocitetur schola, Palatium, cuius apex non minus scholaribus quàm militaribus consuescit quotidiè disciplinis, quidquid igitur litteræ possunt, quidquid assequuntur ingenia, tibi debent.* D E

Vitam S. Germ. scripsit versu Ericus Monach.

De Erico sic Sigebertus in libro de Illustribus Ecclesiasticis scriptoribus *Ericus Monachus vitam Germani Antisiodorensis Episcopi stylo metrico, sex libris luculenter descripsit:* Subijcit & de Milone: *Milo Monachus Sancti Amandi scientia litterarum clarus scripsit metrico stylo ad Carolum Regem librum de sobrietate.* Subnectit idem, & de Hubaldo Monacho Sancti Amandi, quem & inter alias lucubrationes scripsisse testatur ad eūdem Imp. Carolum Caluum librum trecentorum versuum in laudem Caluorum. Sic igitur omnes huius temporis scriptores Carolum

hunc

A hunc habuere pro Mæcenate, cum ipse de viris doctis, & bonis litteris in omnibus fuerit optime meritis.

Christi Annus	Ioan. Pap. 8.	Caroli 2. 2.	Impp.
877.	5.	Basilij Maced. 11.	Indict. 10.

SArracenis in dies magis vrgentibus, rursus Ioan. Pont. suis litteris clamans vrget Carolum Imper auxilium ferre vrbi periclitanti. Extant tunc datæ, atque iterum eadem de re [a] litteræ ad Imp. nec non ad Imperatricem, [b] & ad omnes Francorum Episcopos, [c] sub ditione eiusdem Principis constitutos. Secundus hic numeratur ab ipso Ioanne belli Sarracenorum annus in epist. [d] ad Lambertum Comitem. Quod est difficilius redditum ob fœdera, quæ inierunt cum Sarracenis Neapolitani, Amalphitani, atque Beneuentani, alijque finitimi populi; cuius rei gratia fuit mittenda legatio ab eodem Io. Pont. Caietam, ad huiusmodi fœdera dissoluenda; functi sunt hac legatione præcipui Rom. Eccl. Card. Episcopi, nempe Valbertus Portuensis, & Eugenius Ostiensis. Constant hæc ex eiusdem Ioan. epistol. [e] ad Landulphum Capuanum Episcopum. a ep. 30. 32. b ep. 31. c ep. 33. d ep. 66. e ep. 36.

B

Suasione autem Docibilis, & Io. Græcorum Imper. ministrorum eiusmodi fuit à Pont. missa legatio, vt adeo eiusdem Papæ datæ litteræ significant. [f] Vt autem res optatum consequeretur effectum, idem Pont. ad Pulcharium [g] Amalphitanum Præfectum litteras dedit, nec non ad Landulphum Capuanum, sed & scripsit ad ipsum Sergium Ducem, seu magistrum militiæ Neapolitanam ciuitatem moderantem, comminatorias litteras, nisi contractum cum Sarracenis fœdus dissoluat. De his etiam ipsos monuit Neapolitanos [h] per ipsorum Episcopum Athanasium; vt resipiscerent ab errore, cuius causa excommunicationis nexibus fuerant ab eodem Pont. obligati. Scripsit & de his ad Aionem [i] Beneuentanum Episcopum. At non satis misisse legatos, sed & ipse se Traiectum oppidum haud longe à Caieta positum venturum fore pollicetur, si spes aliqua esset, vt dux Neapolitanus Sergius parere vellet [k] Pontifici salubria suadenti. Sunt de his scriptæ litteræ ab ipso Pont. ad Landulphum Capuanum Episcopum, & aliæ [l] ad Pulcharium, necnon aliæ ad Principem Salernitanum. Quid tandem? cum Sergius Dux obstinatus permaneret fratrem suum Athanasium Episcopum Neapolitanũ est expertus vltorem. de quo ista breuiter Leo Ostiēsis. f ep. 38. g ep. 39. h ep. 42. i ep. 43. k ep. 50 l ep. 51. 52. m l. b. 1.

C D

Sergius vero Dux Neapolitanus, cum à Sarracenis se alienare nollet, ab Apostolico excommunicatus est. At non multo post, vindice Deo, ab Athanasio Episcopo, germano suo, captus atque cæcatus, Romam translatus est. hæc Leo. Quo nomine ab eodem Ioan. Papa mirifice laudatus est, epistol. tunc ad eum scripta. [m] Zelus, si quidem purgat facinus, quo exesus Dominus Redemptor noster mitis, & humilis corde, percussor est factus; & Petrus eodem exæstuans, occisor euadit, eodemque ardens Paulus excæcatur. Zelus igitur non aufert sacerdotium, sed quod prædicatur in Phinee [n] reddit illud perpetuum, & illustrius. Scripsit etiam tunc Ioan. Papa ad Pop. Neapol. laudans eum, quod Athanasio, tanquam iustissime operanti, cooperati & ipsi fuerint, monens omnes, vt eidem Athanasio parerent, quem iudicem elegissent. Dux Neapol. excõmunicatur à Pap. ab Episcopo fratre excæcatur. n epist. 66. o Num. 1.

E

Porro Ioan. Papa (vt ipse testatur in ep. ad Archiep. Rauennatensem) vt proposuerat, profectus est Traiectum oppidum, non longe à Caieta, ad dissoluẽdum fœdus, quod Neapolit. cum Sarracenis inierant, ex quo facto, vt testatur, nonnihil quietis est partum regionibus illis.

Quod autem ad ipsos pertinet Sarracenos, quod eorum esset adeo aucta potentia, vt in Romanum agrum palantes excurrerent, & Aniene transmisso, Sabinos essent depopulati, proximusque iam ex eis immineret vrbi interitus: Ioan. Pont. ad Christianos Principes clamat,

xerit, mox dixisse pœniteat; tamen quod ista Politici tanquam serio dicta, atque veluti regia quadam auctoritate sancita accipiant, & exscribant, atque promulgent, tanquam diuinum cælitus acceptum oraculum, cogimur hic (inquit) merito, auctor Annalium (paucis tamen agendo) quæ sunt à Carolo scripta examinare, an veritate subsistant, vel potius, vti conflata mendacijs, euanescant, quæ nobis, etiam compendijs studentibus, videntur non prætermittenda. Scripserat Hadrianus mittendum Romam Hincmarum ad Sed. Apostol. quam appellauerat, his vsus verbis. *Volumus & auctoritate Apostol. iubemus ipsum Hincmarum Laudunensem Episcopum vestra fretum potentia ad limina sanctorum, nostramque venire clementiam.* Cæterùm & si verba non sonent hoc præceptum Regi, sed Hincmaro, tamen bene est interpretatus sibi præceptum, secundum ea quæ habet Nicol. Papa epist. 27. ad eundum Carolum Regem, & Ludouicum Fratrem eius; quanam tamen ratione dicere potuit inusitatum esse, & contra morem prædecessorum Roman. Pontif. quod ipse Hadrianus vsurpauerit vt Regi auctoritate Apostol. præcipiendum putauerit, cum Reges Francorum (vt ait) non sint Vicedomini Episcoporum? Sed iracundia ipsum reddidit immemorem, cum (vt taceamus alia complura antiquiorum exempla) ipse proximus (quis credat ista?) prædecessor Hadriani Nicolaus ad ipsum met Carolum scribens, inter alia, his in pari causa vsus verbis inueniatur. *Tanquam deuoto filio, præcipiendo fidenter, mandamus, vt dictum Rhotaldum vestro adiutum solatio ad nos vsque misericorditer dirigatis, &c.* Par est causa cũ & iste Rhotaldus (vt suo loco dictum est) Sedem Apostol. appellasset, eadem Papæ iussio, eidemque Regi facta, vt Rex curet Episcopum reum, appellantem Pontificem Romam mittendum. Et cum sit eadem præceptio Pontificia, illa expressior, quod Pontifex expressius præcipiat Regi de Rhotaldo, hic autem secus, vt ex dictis verbis apparet. Vides igitur quam Rex ista dicendo suarum rerum immemor, declarauit, dum furens dixit ista, multa quoque alia inania ad rem nullo pacto spectantia coaceruans. Idem planè iussionis genus habes in alia eiusdem Nicolai epistola de mittendis duobus Episcopis ad Metense Concilium ad eundem Carolum Regem scripta. Cùm enim ita litteris datis præciperentur venire Episcopi, idem erat ac si ipsis Regibus iuberetur, vt eos finerent proficisci, secundum aliam eiusdem Nicolai epistolam datam ad eosdem Carolum, & Ludouicum Reges. Cæterùm si (vt profitetur Carolus ipsa suæ epistolæ inscriptione) filius erat spiritualis Summi Pontif. cur quæ sunt filiorum erga parentes, non persoluit officia? Esto nimis austerus in præcipiendo fuerit Hadrianus, haud tamen adhuc eius præcepta fuerant contemnenda, nec iurgijs insectanda. At quam diuersa, & planè contraria ab isto Carolo Caluo, qui ista dicens, nec capillum in capite habuit rationis, senserit Carolus M. sapientia, scientia, prudentia, pietate, & (vt vno verbo dicam) virtutibus omnibus eundem Carolum quam longissimè antecellens, ex eius verbis sic accipe quæ & supra retulimus. IN MEMORIAM (inquit) B. PETRI APOST. HONOREMVS S. R. ET APOST. SEDEM, VT QVAE NOBIS SACERDOTALIS MATER EST DIGNITATIS ESSE DEBEAT ECCLESIAST. MAGISTRA RATIONIS. QVARE SERVANDA EST CVM MANSVETVDINE HVMILITAS, VT LICET VIX FERENDVM AB ILLA SANCTA SEDE IMPONATVR IVGVM, TAMEN FERAMVS, ET PIA DEVOTIONE TOLEREMVS. hæc magnus ille toto orbe conspicuus, ore omnium laudatissimus, celeberrimus Carolus, cui duntaxat malè precentur iidem, qui supra hæretici, dicti Politici, hostes Ecclesiasticæ potestatis. At quid ad ista deliramenta Hadrianus? secundum illud symbolum Pythagoricum: Ne fodias ignem gladio, & iuxta sapientem, [a] Responsio mollis frangit iram, ad eundem Regem mansuete rescripsit, paternè illum monens, & erudiens; & inter cætera. *Igitur* (inquit) *nos in depositione illius quamdiu viuimus, nullatenus consentiemus, nisi ad nostram ipso veniente præsentiam,*

Non est nouũ nec insolitum Papã Regibus præcipere.

Pap. præcipit Regib.

Prou. 15.

A B C D E

A *præsentiam, causa eius depositionis nostro fuerit examine diligēter inquisita, atque finita. Quibus nimirum admoniti aliter in præsenti de prædicto Hincmaro, nisi eum Romā veniendi nobis mandare distulimus, &c.* Alia epist. nulla temporis nota signata, ad eundem Carolum Regem, eum laudat, *quod* (inquit) *præsentem Presbyterum Herlefridum potestate sui Præsulis plusquam Canonica veritate perculsum, ad Sedem Apostolicam, vtpotè caput omnium Ecclesiarum, venire passi estis, bene quidem fecistis, sed nunc melius faceretis, si quod in ciuili Concilio apud suum Episcopum perperam gestum est, in prouinciali synodo apud vos rationabiliter, & apud fratrem nostrum Hincmarum Archiepiscopum cassaretur.* Hicque finis epistolarum Hadriani Parisijs à Nicolao Fabro missarum, quas singulas suis locis, pro temporum ratione, reddidimus.

B Resautem Ecclesiæ Anglicanæ dignum exemplum Regis maximè pij Annalibus exhibent. dum. n. hoc anno Danorum exercitus vniuersam Orientalem Angliam deuastasset ad Occidētalem conuersus aduersantem sibi Aethelredum Regem inuenit, de quo hęc, inter alia. *erat Rex Aethelredus in tentorio Missam audiens, vbi cum sæpè à suis inuitaretur ad certamē ingruentibus hostibus constanter affirmauit, se non recessurum priusquam presbyter Missam impleuisset. Quæ fides Christiani Regis multum ei profuit illa die, victo scilicet aduersario hoste potentissimo.* Hæc de ipso. Post victos autē hostes, hoc eodem anno defuncto, successit eius frater Alfredus, qui (vt dictum est superius) Romā veniens tempore Leonis Quarti, ab eodem fuerat coronatus, cuius pręclaras res gestas ex antiquis Annalibus Matthęus Vuestmonasteriēsis est prosecutus.

Dani vastant Oriētalē Angl. Rex Angl. ob ingruē certamen Missā non dimittit.

C

Christi Annus 872. | *Hadriani Pap.* 2. 5. | *Ludouici* 2. 17. *Basilij Maced.* 6. *Impp.* | *Indict.* 5.

HAdrianus Papa cum sedisset annos 4. & menses decem, & septem, moritur Kalend. Nouemb. Res ab eo gestæ descriptæ ab Anastasio fine carent. Vacauit autem sedes vsque ad 19. Kalend. Ianuar. qua die in eius locum suffectum fuisse Ioannem Archidiaconum Aimoinus [a] huius temporis scriptor affirmat. Quo pariter anno Basilius Imper. offensus Ludouici Imper. litteris, anno superiori ad eum missis, aduersus illum commotus, ad dolos
D conuertitur, atque Adelgisum Ducem Beneuentanum ad defectionem solicitat. qui ciuitatibus Ludouico subiectis, vt ad Græcos deficerent, persuasit. Cùm tamen ipse dolos, quos texebat occultans, se ipsi fidelem amicum fingens, venientem ipsum Ludouicum Beneuentum benignè exciperet, & de ipso prodendo consilium iniret. Interea Ludouicus pro Capua recuperanda, quam occupauerant Græci, solicitus, illuc exercitum ducit, quem vt Ciues placatum redderent, ipsi obuiam, tanquam nuncium pacis, miserunt corpus S. Germani ipsorum Episcopi, cuius occursu mitior factus, Ciues, expulsis Gręcis, recepit in gratiam, & sic reuersus est Beneuentum. Hæc omnia pluribus Rhegino, & alij temporis huius scriptores. Quod autem ad corpus S. Germani spectat à Ludouico acceptum, ac retentū, secum
E redeuntem in Galliam transportatum affirmant.

[a] l. 5. c. 29.

Basil. Imper. agit cum Lud. Imp. Adelgisus D. Beneuent. proditor.

At non hic finis insidiarum; suasit Adelgisus Imperatori Beneuentum redeunti exercitum iam fatigatum nimis ad tempus dimittere, quo facto, inito consilio cum Duce Sarracenorum, quem Imperator Barim cùm caperet, per deditionem acceperat, Imperatorem aggredi, vinculis alligare, vel si resisteret, palatium concremare deliberat. Res accidit ex sententia, & resistente Ludouico nonnihil, cum iam ad Palatium incendendum Proditores essent conuersi, eò adegerunt Imperatorem, vt seipsum ipsis dederet, à quibus est detrusus in carcerem, nec inde exemptus, donec fortissimis sit iuramētis pollicitus seruare, quæ ipsi pacta firmāda obtulerūt proditores. hęc pluribus Rhegino, Leo Ostiēsis, & alij, diffusius verò Herēbertus huius tēporis scriptor, qui & hæc, de causa, cur ista fieri permiserit Deus, addit.

Lud. Imp. à D. Beneuent. proditur Sarracenis.

Cur tantū probrum permisent Deus.

Cur autem iam dicto Augusto supradictum opprobrium, Domino permittente Beneuentani inferre quiuerunt de multis duo inferam. Primò quia veniens quodam tempore Romam vt duos Episcopos condemnatos ad pristinam reduceret dignitatem, nempè Gūtharium, atque Theutgaudum, & nollet ei consentire Nicolaus Papa, vir Deo plenus, secūdum antiquum morem eo obuiam venit cū candidato sacerdotali agmine. At ille spreto timore Dei, fustibus Clerum cædi fecit, cruces verò, omniaque Sancta ministeria pedibus calcari, Romaque pene milliarij spatio deprædata est, Vicariumque B. Petri, quasi vile mancipium ab officio sui ministerij, nisi Dominus restitisset, priuare voluit: Secundò quia capta Bari Scodam omnium hominum flagitiosissimum non iuxta voluntatem Domini protinus, vt dignum erat, crudeliter interfici fecerit, &c. Hæc Herempertus obseruatione quidē digna. B
Hoc item anno, sed ante ipsum Hadrianum, ex hac vita migrauit S. Athanasius Episcopus

S. Athan. episcopus Neapolit.

Neapolitanus, ita testante Petro Diacono Cassinensi, qui hoc item tempore vixit, resque ab eo præclarè gestas conscripsit. Tradit enim ipsum hoc anno decessisse Idibus Iulij, Indictione quinta, cum à temporibus Nicolai Papæ diram persecutionem passus esset à Sergio Nepote suo, Magistro militū, eodemq; Duce Neapolitano. Cùm enim ex hac vita migrasset ipsius Athanasij Frater Gregorius, tunc Neapoli summa rerum potiens, præfectura illa deuoluta est ad dictum eius filium Sergium, qui commonitorem Patruum non ferens, instigante maximè vxore, custodiæ illum tradidit, verum instante populo dimisit, sed cum pergeret illum vexare Athanasius in Insulam dictam Saluatoris se recepit. Ad cuius tamen C
expugnationem nefarius Sergius Neapolitanorum, & Sarracenorum exercitum adduxit. Quibus auditis Imperator, pluribus Nauibus missus Sanctum virum ad se adduci mandauit, hostibus captis, & occisis. sicque Sanctus Vir Beneuentum ad Imperatorem delatus, in maxima est honorificentia habitus. Sergius verò effracto Gazophylacio Episcopi vniuersum thesaurum Ecclesiæ sibi vsurpauit, Sacerdotes, & Clericos traxit, fustigauit & abrasit. Quæ cum ad Hadriani Papæ notitiam deuenissent, mandauit per litteras Sergio, Clero, & populo Neapolitano, vt suum Pontificem omnino reciperent. Sin autem anathematis vinculo innodarentur. Qui iussionem Apostolicam, & excōmunicationem contempserunt. Post hæc Anastasius Sed. Apostol. Bibliothecarius vna cum Cæsario Abbate ex parte Apostolici, & Imperatoris Neapolim venientes, eandem ciuitatem anathemate innodauēre. At D
vir Dei Athanasius propterea gemens & mœrens curauit ciuitatem solui Anathemate, nec multo post migrauit in cælum, cuius corpus delatum Cassinū & conditum in Ecclesia Principis Apostolorū, iuncta Basilicæ S. Benedicti, multis fulget miraculis. Impius Sergius fratrem suum pariter Athanasium nominatum in locum eius ordinandū curauit. Hæc ex Petro Diacono, qui rem totam pluribus persequitur.

moritur. Neapolis prima post Romam.

Quam autem pulchra facies esset Neapolitanæ Ecclesiæ antequam contingeret hoc tempore Sergij labefactari Tyrannide, ex eodem Petro Diacono possumus intelligere, qui in eadem de rebus Athan. tractatione, Neapolim, post Romam primam esse in Italia vrbem E
affirmat, amœnitate, munitionibus, suburbijs, incolentium pietate, & religione, frequentissimis Ecclesijs, ijsque antiquitate præstantibus, virorum, ac fœminarum monasterijs, & nobili prochotrophio, in quo omnia necessaria ministrantur. hęc, & alia in commendationem Neapolis Petrus Diaconus.

Eodem pariter anno missa est Legatio honorifica à Basilio Imper. ad Ludou. Germaniæ Regem cum litteris, & muneribus, & inter cætera, crystallo miræ magnitudinis, auro, gemmisque pretiosis ornato, cum parte non modica salutiferæ Crucis; quæ Legatio Ratisbonæ honorificè suscepta, & congrua responsione data dimissa. ex vet. Annal.

A

Christi Annus 873. | Ioann. Pap. 8. 1. | Ludouici 2. 18. Basilij Maced. 7. Impp. Indict. 6.

LVdouicus Imper. Romam venit (inquit Regino) IBIQVE CONVENTVM CELEBRANS coram Summo Pontif. multa super Adelgisi tyrannide conquestus est. Tunc à Senatu Romanorum idem Adelgisus tyrannus, atque hostis Reipubl. est declaratus, bellum etiam aduersus eum decretum. Ioan. Papa Imperatorem à iuramento, quo se obligarat, auctoritate Dei, & S. Petri absoluit, affirmans nihil obesse, quod ad mortis periculum euadendum coactus fecerat, nec Sacramentum esse dicendum quod contra salutem Reipub quamuis cum multis execrationibus, fuerit prolatum. His adhortationibus Principis animus ad rediuiua certamina prouocatur; tamen, ne à suis periurus diceretur, nequaquam ipse contra Tyrannum procedit, sed Reginam cum exercitu dirigit. Adelgisus certis iudicijs colligens bellum aduersum se, summis viribus, parari, hostemque ac Tyrannum denuntiatum esse, suæ nequitiæ conscius, metu perterritus, & spem vitæ in fuga ponens, in Corsicam Insulã secessit, ibique ad tempus latuit. hęc Regino, sed peccans in tempore. Aimoinus[a] tradit Ioan. Pont. Compatrem Adelgisi ipsum Ludouico id optanti, reconciliasse, idque factum hoc anno.

Adelgisus ad. Beneu. hostis publ. declaratur. Imp solitur iuramento à Papa.

a li. 5. c. 30.

C Eodem anno idem Pont. petitum pallium misit ad recens creatum Episcopum Coloniensem Vuilibertum, additque has litteras.

Ioan. Papa Vuiliberto Agrippinensi Episcopo. Pallij namque (inquit) *vsus, inter cætera tanta virtutis est. vt postquam collatum fuerit, cui confertur, omnem de retro actu excessibus calumniam adimat, non quod crimina purget. sed quod tanta debeat esse circumspectio conferentis, vt non nisi his carentis, tantum munus conferre pertentet. Vnde imperfectus est, cui tãtum donum aufertur, nec potest esse firmus, siue perfectus, qui huius sacri non fuerit adiumenti collatione firmus, & integer. Ac per hoc nemineni profecto poterit stabilire, vel alicuius dignitatu dono statuere, qui huius religiosi habitus munere desi audatus, ad tantum perfectionis priuilegium peruenire non meruit, &c.*

Pallij dignitas quanta.

D Huius anni Apostol. legationis monumentum extat in M.Sc. Cod. Antonij Augustini, suprascripto. Anno Incarnat. Dominicæ 873. Indict. 5. Idib. Sept. in Placito Generali, apud Gandulphi villam, cum Ludouic. sacramenta superius scripta disrupisset, & æquiuoco suo itidem Ludou. Imper. se coniunxisset, & sacramenta, quæ superius scripta sunt, ferri iussisset, Engelberga Regina, & Legatis Sed. Apostol. Formoso, scilicet, & Iaderico præsentibus, hac tempestate vrgente, Episcopi omnes ex Regno gloriosi Regis Caroli, hanc professionem infra scriptam fecerunt, & omnes Laici hoc Sacramentum similiter infra scriptum fecerunt.

Professio Episcoporum Regi facta.

Professio Episcoporum.

E

Quantum sciero, & potuero, adiuuante Domino, consilio, & auxilio, secundum meum ministerium fidelis vobis adiutor ero, vt Regnum quod nobis Deus donauit, vel donauerit, ad ipsius voluntatem, & S. Ecclesiæ, & debitum honorem Regium vestrum, fideliumque nostrorum saluationem continere, habere & obtinere possitis.

Sacramentum Laicorum. *Quantum sciero, & potuero adiuuante Domino, consilio, & auxilio fidelis vobis adiutor ero, vt regnum quod habetis, ad Dei voluntates, & S. Ecclesiæ, & vestrum honorem, atque ad vestram saluationem continere possitis, & quod Deus vobis adhuc concesserit acquirere, contra omnes homines defendere valeatis.* Porrò hæc edita postea noui in Annalib. à Pithœo editis.

Laicorum professio Imp. facta.

De huius modi Egilbergæ[a] aduentu ad Ludouicum, & cessione ab eo facta partis regni

a li. 5. c. 28.

Lotharij, meminit etiam Aimoinus.[a] In eodem Codice subijciebatur DE CONVENTV à Carolo facto apud CARISSIACVM, in quo renouauit capitula omnia antea promulgata aduersus latrones, & grassatores, quos & bannitos vocabant. Sunt hæc illa tempora, quibus Carolomannus filius Caroli congregata prędonũ manu Gallias infestabat, qui sequenti anno captus à patre (vt dictum est) excæcari meruit. Eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ CONVENTVM HABVIT EPISCOPORVM AC COMITVM FRANCOFORDIAE, vbi 7. Kalen. Febr. nouum quiddam, & inexpectatum accidit, quo omnes qui aderant sunt vehementer perturbati; cum scilicet Carolum eius filium minimum à malo Dæmone inuadi, & grauiter vexari contigit, & satis iustè, vt est in antiquis Annalibus, quod parentem Regem, à Deo ordinatum, decipere voluit illi tendens insidias. Cùm Rex conuersus ad Ludouicum filium, ait. *Vides ne ô fili cuius dominio vos mancipatis, tuque fraterque tuus, quando aduersum me aliquid sinistri machinari cogitatu? Confitere ergo peccata tua, & age pœnitentiam, & Deum humiliter postula, vt te relaxet; ego etiam quantum in me est indulgentiam tibi tribuo:* Idem verò Carolus post sedatam vexationem Diaboli, viua voce multis audientibus, retulit, se toties aduersæ potestati traditum, quoties contra Regem conspirationem iniisset. Agit de iisdem Aimoinus.[b]

Carolomann. à Patre capti excæcatur.

[a] Li. 5. c. 30.

Christi Annus	*Ioann. Pap.* 8.	*Ludouici* 2. 19. / *Basilij Maced.* 8.	*Impp.*	*Indict.*
874.	2.			7.

IOannes Papa, & Ludouicus Imper. Veronam profecti; expectato Ludouico Germaniæ Rege, simul colloquium habuerunt, vt est In Vet. Ann. à Pithœo editis. nec tamen, quibus de rebus, vllùs prodit.

Visio Reg. de Patre purgatorijs pœnis vexata. Lud. Imp. post 30. & amplius annos in Purgatorio cruciatur.

Narratur ibidem visio facta diuinitus eidem Ludouico Regi, verbis istis: Diebus Quadragesima cum negotijs secularium rerum dispositis, orationi vacaret, vidit quadam nocte in somnis genitorem suum Ludouicum Imp. in angustijs constitutum, qui eum hoc modo latino affatus est sermone. Adiuro te per D.N.I. Chr. vt me eripias ab his tormentis, in quibus detineor, vt tandem aliquando vitam possim habere æternam. Hoc ergo visu perterritus, epistolas per cuncta sui Regni monasteria destinauit obnixe postulans, vt pro anima eius in tormentis posita, (post annos 30. & amplius ab obitu ipsius) suis apud Deum precibus interuenirent. Vnde datur intelligi, quod quamuis memoratus Imp. multa laudabilia, & Deo placita fecisset: plurima tamen legi Dei contraria in Regno suo fieri permisit. si enim vt cetera omittam, hæresi Nicolaitarum firmiter, & viriliter restitisset, & monita Gabrielis Archangeli, (de quibus superius dictum) quæ Eginhardus Abbas 12. capitulis comprehensa ei obtulit legenda, obseruare curasset forsitan talia non pateretur. Sed quia (vt scriptum est) Deus nullum peccatum remittit impunitum, & iuxta Apostolum;[c] Non solum qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus digni sunt morte: merito pœnas luere visus est; qui dum potuit commissorum errata, vel admonitus corrigere noluit. hæc auctor sui temporis rerum scriptor.

[c] Rom. 1.

Eodem anno cum magnus ex Africa adueniens exercitus Sarracenorum, Salernum, sub Guaiferio Principe diu obsedisset, cumq; eorum Princeps Ecclesiam quandam insedisset, & super altare, strato parato, omne genus impudicitiæ exerceret; accidit, vt dum illic reluctantem opprimere Virginem conaretur, repente sacrilegum vltio diuina perculerit, trabe è tecto delapsa super eum, atque adeo diuinitus immissa, quod perpendiculo procul ab altare distaret, illæsa penitus Virgine, & nequissimus extinctus sit. Hæc apud Herempertum, in rebus gestis Longobardorum Principum Beneuentanorum, ex cuius historię Codice MS. alia ad Ecclesiasticos annales spectantia, magno delectu, auctor Annalium descripsit. Salernitani tandem Dei beneficio ab ea longa obsidione sunt liberati, per Ludouici Imper. exercitum. iisdem Sarracenis iterum profligatis.

Sacrilegus Sarracen' vt diuinit' punitur. Miraculũ.

Hoc

A Hoc anno, Danis rursus inuadentibus Angliam Beorredus Rex Merciorum, post multa prælia, tandem coactus cedere, Romam venit, vbi moritur, atque sepelitur in Schola Anglorum: Regina verò eum secuta Ticini moritur: hæc Ingulphus, & alij veteres res Anglorum prosequuti. Cõmendat pietatem Regis Diploma donationis ab eo factæ tunc Monasterio Chroyland, ex his, quæ præfatur, & quibus claudit orationem. Sic enim eius exordio. *Beorredus, largiente Dei gratia, Rex Merciorum omnibus prouincijs, & populis earũ vniuersam Merciam inhabitantibus, & fidem Catholicam conseruantibus, salutem sempiternam in D.N.I. Christo. Quoniam peccatis nostris exigentibus manum Domini super nos extensam quotidie cum virga ferrea cernimus nostris ceruicibus imminere, necessarium nobis, & salubre arbitror pijs Sanctæ Matris Ecclesiæ precibus, eleemosynarumq́ue liberis largitionibus Dominum placatum reddere, & dignis deuotionibus eius gratiam in*

B *nostris necessitatibus, auxiliariam implorare. Ideo, &c.* Post recẽsita cuncta, quæ donat, vltimo loco ita subscribit. *Ego Beorredus Rex Merciorum intimo affectu animi, totisque præcordijs gratias exoluo speciales omni exercitui meo, maximè tamen viris Ecclesiasticis Episcopis, & Abbatibus, alijs etiam inferioris status, & dignitatis, qui licet pijssimæ memoriæ Rex quondam Ethelualphus Pater meus per sacratissimam chartam suam ab omni expeditione militari vos liberos reddiderit, & ab omni seruitio seculari penitus absolutos, dignissima tamẽ miseratione super oppressiones Christianæ plebis, Ecclesiarumq́ue, ac Monasteriorum destructiones luctuosas benignissimè compassi, cõtra nefandissimos Paganos in exercitum Domini prompti, & spontanei conuenistis, vt tanquam martyres Christi cultus, sanguine vestro augeatur, &*

C *Barbarorum superstitiosa crudelitas effugeretur*, hæc & alia Rex maximè pius.

Tunc contigit vt amplissimum illud Monasterium Chroyland ab ijsdem Danis siue Northmãnis inuasum destrueretur, necarentur verò Monachi, post celebrata sacra mysteria, & communione percepta, pluribus agit auctor de strage Monachorum, & proculcatione sacrorum, monasterijq́ue destructione, necatorumque combustione.

Rex Angl. regno profugus Romæ moritur.

Diploma Regiæ donationis.

Christi Annus	Ioann. Pap. 8.	Ludouici 2. 20.	Impp.
875.	3.	Basilij Maced. 9.	Indict. 8.

D LVdouicus Imp. Mense Augusto, moritur, & Mediolani, in Basilica S. Ambrosij, sepelitur, cum epitaphio, sed præclarius Reginonis elogium. *Fuit* (inquit) *iste Princeps pius & misericors, & iustitiæ deditus, simplicitate purus, Ecclesiarum defensor, orphanorum, & pupillorum Pater, eleemosynarum largus largitor, seruorum Dei humilis seruitor, vt iustitia eius maneret in seculum seculi, & cornu eius exaltaretur in gloria.* Hæc Rhegino.

Lud. Imp. elogium.

Quæ autem sub Ludouico Secundo, de conuersione Slauorum, narrat Helmoldus [a] nullo certo apposito eius anno, hic in fine sunt describenda: sed fortasse ipse dum Ludouicum Secundum nominat non Imperatorem intelligere voluit, sed Regem Germaniæ Ludouicum, Caroli Crassi Fratrem. quidquid sit, de Slauorum conuersione hæc in Annalibus ha-

E bentur. *Tradit etiam veterum antiqua relatio, quod temporibus Ludouici Secũdi egressi fuerint de Corbeia monachi sanctitate insignes, qui, Slauorum salutem sitientes, impenderunt se ipsos ad subeunda pericula, & mortes, pro legatione verbi Dei, peragratisque multis Slauorum prouincijs peruenerunt ad eos, qui dicuntur Rani siue Rugiani, & habitant in corde maris, vbi fomes est erroris, & sedes idololatriæ. Prædicantes itaque verbum Dei cum omni fiducia omnem illam insulam lucrati sunt, vbi etiam Oratorium fundauerunt in honorem Domini, ac Saluatoris nostri Iesu Christi, & in commemorationem S. Viti, qui est Patronus Corbeiæ. Postquam autem permittente Deo, mutatis rebus Rani à fide defecerunt, statim pulsis sacerdotibus atque Christicolis, religionem verterunt in superstitionem. Nam Sanctum Vitum, quem nos Martyrem ac seruum Christi confitemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteponentes creatori. Nec est aliqua barbaries sub cœlo quæ Christicolas, & Sacerdotes magis exhorreat,*

[a] Lib. 1. c. 6. [?] l. 2. c. 12.

De Slauorum conuersione.

Slaui S. Viti Marty. pro Deo coluerũt.

solo nomine S. Viti gloriantur, cui etiam templum ac simulachrum amplissimo cultu dedicauerunt, illi Primatum deitatis specialiter attribuentes. de omnibus quoque Prouincijs Slauorum, illic responsa petuntur & sacrificiorum exhibentur annuae solutiones, & alia plura narrat superstitiosa, quae ait perseuerare apud eos, vsque ad hodiernum diem. Quibus subijcit de conuersione Slauorũ sub Othone Magno facta, deque Episcopatibus quinque erectis, post Magdeburgensem, deque Episcopatu Aldenburg cui primus Marco est datus Episcopus, qui populos Obotritorum ad fidem Christi conuersos baptizauit, tempore eiusdem Othonis primi. sed de his suo loco inferius. A

Cõuersio Slauorum sub Othone M.

Cognita Imper. morte Carolus Caluus Galliae Tyrannus, vt habet Anonymus, rerum sui temporis scriptor, Regnum Italiae inuadit, & omnes thesauros occupat. Vnde Ludouicus Rex iratus, Carolomannum cum exercitu per Baioriam destinat, in Italiam, ipse verò iuncto sibi filio, eiusdem secum nominis, Ludouico, cum manu valida Regnum Caroli inuadit, vt eũ ab Italia reuocet, qui lepore timidior veritus cum Carolomanno, qui Alpium accessu difficilia praeoccuparat, acie congredi, ad callida consilia conuertitur, ingentes illi mittens thesauros ad eum placandum, & à Patre alienandum, iuransq; se de Italia cito exiturum, & Ludouici fratris iudicio illud Regnum disponendum permissurum, si ipse ex eo decederet. Quo illius promissionibus credulo inde abscedente, Carolus spreta iurisiurãdi religione, Romam accurrit, omnemque Senatum, & populum corrumpit, & ad se trahit, ita vt etiam Ioan. Papa, votis eius annuens, eum Imperatorem coronarit, & Augustum appellarit ex Anonymo. Interea Germaniae Rex Ludouicus Gallias ingressus omnia vastans, Attiniacum progreditur, vt est apud Aimoinum.[a] Cuius inuasionis occasione Hincmarus Rhemensis Episcopus, pro Caroli Regno sollicitus, ad auertendum huiusmodi flagellum epistolam[b] scripsit ad sibi subiectos Episcopos, hortans vt confugiant ad arma spiritualia orationum, ieiuniorum, & ceterorum bonorum operum, & vt in fide proprij Regis Caroli Calui licet absentis, fortiter persistant, nec oues suas deserant, Regesque libere de suis erratis moneant, & si parere nolint, excommunicent, Quod eos posse facere multis Sanctorum Patrum exemplis probat. haec est summa epistolae, planè longissimae. At non inanes fuisse preces declararunt euenta. Nam Ludouicus, vbi Natalem Domini celebrauit Attiniaci, vt idem, qui supra testatur Aimoinus, in Germaniam redijt. B C D

Carolus Caluus coronatur Ro. Imp.

[a] *lib. 5. c.* 3.

Lud Rex Germ. inuadit Regnum Caroli.

[b] *a. 5. inter eam epist. 9. in Cod. Bibliotb. Cathed. Treuẽs.*

Engilberga Ludo Imp. vxor monialis fit Brixiae

Interea verò Engilberga A. viro destituta, ingressa est monasterium monialium Brixiae profitentium, ibique religionis habitum sumpsit, ad quam Ioan. Papa epistolam scripsit cõsolatoriam de obitu Imp. cuius vice Christum ipsum sponsum per monasticam professionem accepisset, aliam verò, eius causa, ad Carolum filium Ludouici Germaniae Regis, qui eius thesaurum, quem sustentationis causa in eodem monasterio conseruasset, manu violenta diripuisset, monens eum, quod nisi intra spatium sexaginta dierum restituisset, excommunicatus existeret. Ipsa verò Augusta solicita valde fuit, vt pro viri anima Io. Papa rogaret Deum, quod Pont. se iugiter facere testatur cum ait.[c] *Quia multum deuotione, & meritis sacritate Dominum seniorem diuae memoriae Ludouicum quondam Christianissimum Imp. spiritalem filiũ nostrum dilexi, nullatenus praetermittimus eius memoriam in sacris orationibus nostris apud dominũ quotidie facere, & quamdiu vixerimus facturos esse scitote.* & alia epistola.[d] E

[c] *Epist.* 86.

Locus corruptus.

[d] 91.

Defuncto Lud. Imp. mox vt id Io. Pont. accepit, decernit honorificã legationem ad Carolum Regem Francorum. Delecti sunt ad hoc quattuor Episcopi, nempè Iadericus Velitrensis, Formosus Portuensis, Io. Alatrinus, & Ansegisus Senonensis, qui inuitarent ipsum Regem Romam ad limina Apostolorum, vt coronaretur Imperator. paruit Carolus, Romamque se contulit, vbi magna cum gloria susceptus in Basilica S. Petri, Imp. est vnctus, & coronatus. & Imp. Romanorum est appellatus; ex Aimoino.[e]

[e] *lib. 5. c.* 31.

Christi

A

Christi Annus	Ioan. Pap. 8.	Caroli 2. 1.	Impp.	Indict.
876.	4.	Basilij Maced. 10.		9.

TICINI CONCILIVM celebratur à Ioan. Papa, in quo Imperium collatum Carolo Caluo Romæ, anno superiore, die Natalis Domini, confirmatur. De cuius creationis tempore, qui annū inchoant numerare ab Incarnatione Domini, vel à die Natiuitatis eiusdem, coronatum Carolum tradunt Romæ hoc anno 876. qui verò à præcedentibus Kalen. Ian. fuisse factum superiori anno, in fine ipsius, affirmant, sed nulla in tempore discrepan-
B tia esse potest, cum omnes id factum tradant die Natalis Domini, Indict. 9. quæ incipit superiori anno mense Septembri. Dei beneficio factum est, vt eiusdem Caroli coronationis Acta extent, ex quibus, in Imperatoribus initiandis, qui solerent ritus seruari ab ipsis Rom. Pont. possimus addiscere, & resellatur eorum temeritas, qui dicere ausi sunt in Imperatorū coronationibus, nihil præterea, nisi solum sacerdotale in vngendo, & coronando ministerium exhibere Rom. Pont. consueuisse. Extant, inquam, Acta ipsa coronationis Caroli ipsius in Imp. recitata in Conc. Ticinensi hoc anno, ex quibus isti mendacij arguantur, ipsaque prodita ex Petri Pithoei Bibliotheca, & edita cum veteribus Francorum Annalibus [a], & à Papyrio Massone in suis Annalibus recitata.

Acta in creatione Impp.

[a] Post Ann Fr. à Pith. edit. Paris. p. 391.

C In Synodo igitur superiori anno Romæ habita, post multa à Io. Papa dicta in laudem Caroli M. Ludou. eius filij Impp. & Caroli Calui Lud. filij, subdit ipse Pont. *Vnde nos tantū indicijs diuinitùs incumbentibus, luce clarius agnitis, superni secreti consilium manifestè cognouimus. Et quia pridem Apost. memoria decessori nostro Papæ Nicolao ad ipsum iam inspiratione diuina relatum fuisse comperimus,* ELEGIMVS MERITO, ET APPROBAVIMVS, *vnà cum annisu & voto omnium fratrum, & Coepiscoporum nostrorum, atque aliorum S. R. E. ministrorum, amplisq́; Senatus, totiusq́; Pop. Rom. gentisq́; togatæ, & secundum priscam consuetudinem, solenniter ad imperij Rom. sceptra proueximus, & Augustali nomine decorauimus, vngentes eum oleo extrinsecus, vt interioris quoque Spiritus sancti vnctionis monstraremus virtutem &c.* Caroli modestiam commendat, qui se nō ingef-

Papa in creatione Imp.

D serit &c. hortatur omnes ad vnanimem consensum, &c. habes lector ex factis ipsis expressam, quam tantopere impugnare conati sunt Nouatores Rom. Pont. auctoritatem, & potestatem in creandis Imperatoribus, vt non nudum exhibeant ministerium in ipsis vngendis, & coronandis sicut facere solent Patriarchæ Constantinopolitani in coronatione Orientalium Impp. Nam audisti ex eius verbis ab ipso Ioanne Papa, diuino instinctu, electum Carolum ad Imperium gubernandum, & approbatum, prouectumq́ue ad tam sublimem dignitatem, & Augustali nomine decoratum. sunt hæc omnia totidem verba eius, quibus suū significat ministerium: postea demum vnctum, & coronatum; sic enim arbitrio Papæ est collatum Imperium. si res vero iure successionis agenda fuisset, non Carolus, sed Ludoui-
E cus eius frater maior natu erat præferendus, sed quod in arbitrio sit eligentis Pontificis, nō iure hæreditario succedentis, exclusus est Ludouicus, & electus est Carolus.

Respondent Episcopi, & Papæ consensum præstant: subdit Papa, post aliqua; si illis ita videatur, quę facta erant iterato promulganda, & roboranda, quibus assentientibus. & probātibus, Summus Pontifex surgens sententiam protulit dicens. *Pijssimi, ac Serenissimi spiritalis filij nostri Caroli Magni, & Pacifici Imp. ad imperialia sceptra* ELECTIONEM ET PROMOTIONEM *ante mundi quidem ordinem diuinitus ordinatam, nuper autem id est præterita Indict. 9. per ministerium nostræ mediocritatis exhibitam, annuente Domino, ex tunc, & nunc & in perpetuum firmā, & stabilem decernimus permansuram:* Responderunt omnes placet, placet. Inde Papa in aduersantes anathema intorquet, quo teneantur omni tempore annexi, vsque ad satisfactionem,

molientes subintroducere simultates, & discordias, *si Ecclesiastici sint, tanquam schismatici, vtq; à capite dissidentes omnimodis deponantur: Laici verò & monachi perpetuo anathemate feriantur.* subscripsit ergo Dominus Papa, & cum eo Episcopi, qui affuerunt, inde secutæ acclamationes, &c. A

Hucusque Acta, de quibus Aimoinus, post mentioné de coronatione Romæ facta Non. Ian. Carolus Roma exiens Papiam rediit, & placitum suum habuit &c. Citantur autem ab Anselmo Lucensi de Potestate, & Principatu Rom. Eccl. [a] eadem Acta, & ex eis recitatur fragmentum.

[a] c. 28.

o. P. 8. Ecclesiasticæ disciplinæ claxat.

Haud prædecessoris in hoc videtur Io. secutus esse vestigia, siquidé Hadrianus Papa eundem Carolum inuadentem Regnū Lotharij nepotis defuncti, quod spectabat ad eius Germanum Ludou. Imp. iteratis monitionibus, & comminationibus, atq; Ecclesiasticis censuris exagitauit. Io. verò eundem Carolum pœna dignū Regnoque priuãdum auxit Imperio, neruos (vt apparet) Apostolici vigoris dimittens, nulla (quod sciatur) de commisso delicto adhibita satisfactione Canonica. Ita planè hæc omnia malesuada prudentia carnis operata esse videtur, dum nimium faueret Carolo, magis, quàm Lodouico fratri Ioãnes, ab hoc magis, vt propinquiore expectans aduersus ingruentes Sarracenos auxiliū, siue alijs causis, quæ nos latent; Cùm tamen (vt exitus declarauit) Ecclesiæ Rom. inutilem creauerit Imperatorem. ex hoc tempore male cœptum est, vt cum, præter antiquorum morem, non insisterét, ita tenaci, firmoque animo successores (exceptis ijs, quæ spectant ad fidem prædecessorum) vestigijs innumera ex his parta sint mala. Posthæc autem, vt etiam ab Episcopis Gallicanis eadem omnia firmarentur, PONTIGONENSE IN GALLIIS CONCILIVM est celebratum, de quo Aimoinus. B C

Accersens Legatos Apost. Carolus Imp. Io. Tuscanensem, & Io. Arretinum atque Ansegisum Senonensem, illorum consilio, medio futuro mense Iulij, generalem Synodū auctoritate Apostol. & sanctione sua apud Pontigonem indixit, quo per Rhemos, & Catalaunos ciuitates peruenit.

Cùm conuenisset Synodus præsente Imp. in vestitu deaurato, habitu Frãcico Io. Tuscanensis legit litteras Apostolicas, in quibus illam de Primatu Ansegisi Senonensis Episcopi, vt quoties vtilitas Ecclesiastica dictauerit, siue in euocãda Synodo, siue in alijs negotijs exercendis per Gallias & Germanias Apostolica vice fruatur, & Decreta Sed. Apost. per ipsum Episcopis manifesta efficiantur: & rursus, quæ gesta fuerint eius relatione, si necesse fuerit, Sedi Apost. pandant, & maiora negotia, & difficiliora quęq; suggestione ipsius à Sed. Apost. disponenda, & enucleanda sunt, sequantur. Petentibus aūt Episcopis, vt ipsis permitteretur ipsam legere epistolam, quibus erat directa, non acquieuit Imp. sed responsum quæsiuit ab eis, quid de his iussis Apostolicis responderent. Quorum responsio talis fuit, vt seruato singulis Metropolitanis iure priuilegij secundum sacros Canones, & iuxta decreta Sed. Rom. Pont. ex ijsdem sacris Canonibus promulgata, Domini Io. Papæ Apostolicis iussionibus obedirent. Et cū Imp. & legati Apostolici satagerent, vt absolutè Archiepiscopi responderent se obedituros de Primatu Ansegisi, sicut Apostolicus scripsit, aliud, nisi quod prędictū est, responsum ab eis extorquere non potuerunt, excepto quod Prothasius Burdegalensis Episcopus, quoniã à Burdegala ad Pictauos, indeq; ad Biturigum, fauore Principis, contra regulas se contulit, per adulationem respondit quod Imperatori placere cognouit. Tunc motus Imp. dixit quod Dominus Apostolicus ei suas vices cōmisit in Synodo, & quod ijsdem præcepit, ipse exequi studeret, & accepit ipsam epistolam insolutã, vna cum Io. Toscanensi, & Io. Arretino, & dedit illã Ansegiso, & iussit sellam plectilé poni ante omnes Episcopos Cisalpini Regni sui, iuxta Io. Tuscanensem, qui ad dexteram illius sedebat, & pręce- D E

Papa Primaté Gall. constituit Senon. Archiep.

A pit Ansegiso, vt supergrederetur omnes ante se ordinatos, & sederet in eadē sella, Rhemorum Archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus hoc factum sacris regulis obuiare. Imp. autem in sententia sua permansit. Et petentibus Episcopis, vt liceret eis saltem exemplar sibi de epistola directa sumere, nec vllo modo impetrauêre, & sic soluta est Synodus in die illa. Secutæ sunt aliæ septem sessiones, in quarum sexta lecta est epistola Apostolici de damnatione Formosi Episcopi, Gregorij, & consentientiū eis, de causa nescimus, persecutionē tamen ipsum passum esse, quę inferius dicetur, ostendent, iterum mota est interrogatio de Ansegisi Primatu, & post multas ab Imp. & Leg. Apost. cōtra Episcopos querimonias habitas, tantum in nouissimo, quantum in principio Synodi, exinde Ansegisus obtinuit. *Formosi damnatio &c.*

B Ludouicus Rex Germaniæ in Francofurti palatio moritur 5. Kal. Septemb. cuius morte audita Carolus Imp. ad inuadendum relictum filijs ab eo Regnum ingenti comparato exercitu addixit animum, verum Deo vlciscente à Ludou. filio Ludouici crebris legationibus pacem rogante, nec obtinente, victus, fugatusque magna cum ignominia fuit. Quæ omnia Aimoinus eiusdem scriptor temporis sic narrat.

Tunc ipse (inquit) *ac Comites eius ieiunijs, ac litanijs misericordiam Domini petierunt, irridentibus eas illis, qui erant, cum Imp. sed quid insuper? fide pollens magis quàm copijs militaribus, iuuenis inconcessa tentat securus de diuina potentia, & certus de eiusdē protectione iustitia, præsumit quoque conscientia sincera, miracula. Vt enim ipsum aduersantem Imper. Tyrannum iniustitiam omninò prosequi, & Deum* C *persequi palam ostendat, horrendum huiusmodi ob oculos eius spectaculum ponit. Decem* (idem subdit Auctor) *homines cum aqua calida, & decem cum ferro calido, & decem cum aqua frigida ad iudicium misit corā eis, qui cum illo erāt, petentibus omnibus, vt Deus in illo iudicium declararet, si per ius & æquum ille habere debeat portionem de Regno, quàm Pater suus illi dimisit, ex ea parte, quam cum Carolo fratre suo per consensionem illius, & per sacramentum accepit. Qui omnes illæsi reperti sunt. Iam & paulò ante ad Io. Pont. Rom. idem Ludou. scripserat, expetens de suis iuribus iudicium Apost. Sed. prout littera eiusdem Pont. ad eum reddita* [a] *docent. Quid amplius? cùm nullum prætermisisset officium, quòd ad pacem conciliandam consideraret esse proficuum, coactus tandem armis decernere, longè viribus impar, vicit Imperatorem iam solum turpi fuga lapsum, cum vxore sua consulentem saluti. In hoc* (inquiunt veteres Annales, citari consueti) *certamine contra Carolum proculdubio cælitus dimicatum est. Nam* D *sicut captiui inde adducti dicere solebant: apparente Ludouico & his, qui cum eo erant, tantus terror omnem Caroli exercitum inuasit, vt prius se victos putarent, quàm ad pugnam venirent, & quod maioris est admirationis, equorum latera, quibus insidebant, calcaribus tundebant, & cruentabāt, & illi quasi ad stipitem ligati immobiles permanebant, armis quoque suis pugnabant, sed paucos vulnerabāt, acies enim armorū, quasi retusæ essent, neminē penitus lædebant. Hæc Oct. Id. Octob. contra nouellū Sēnacherib gesta sunt, vt qui prius propter mentis elationē Deū cognoscere noluit, modo victus, & confusus intelligat, quod non in multitudine exercitus victoria belli, sed de cælo fortitudo est, & aliquādo auaritiæ, & superbiæ finē imponat.* hæc ibi. Actiones huius anni Pōtificiæ, Io: epistolis ab exordio vsq; ad mēsem Sept. *Cōsciētia secura pręsumit miracula.* *[a] epist. 2.*

E datis, amissis, constare non possunt; reliquæ, ex reliqui tēporis, quæ extant, epistolis colligi possunt, sed cū iam Romæ cusæ habeantur, ex eis aliqua tantū, quæ ad temporis huius historiam pertinent, tēporis ratione seruata, Annalibus sunt inserenda. Qui dimissi fuerūt ab eodem Carolo Imp. Apost. Sed. Legati ex Synodo Pontigonensi Leo, atq; Petrus Episcopi à Bosone Comite in via, apud Ticinum retenti sunt, cuius rei gratia idē, qui miserat eos Papa Io. ad eū scribens [b] redarguit, & cōminatur nisi eos dimittat; reprehēdit [c] & Legatos ipsos, quod minis hominum terrerentur, nā hæc inter alia habet. *Præcepimus vobis auctoritate Dei, ac Domini nostri Iesu Christi, vt memores antiquorum S. R. E. Legatorum, qui nullis minis, nullis terroribus, nullisque mortibus à suis legationibus discesserunt, præsentialiter, auctoritate huius epistolæ, initium ad nos reuertēdi facere studeatis. Sed si permissi fueritis, statim ad nos reuertimini. Si aūt aliquis vos* *Leg. Aposto. retenti.* *[b] epist. 7.* *[c] epist. 6.* *Redarguit P. qui retineret, & retentos.*

impedire-

impedierit, violentiam, quàm patimur, vt cunctis Christicolis valeat propalari, nobis continuò reuelare studete, quatenus in eo, quod contra morem gentium Apost. Sed. legatio, ecce secundò naufragium passa est, citissimum consilium, confortante nos Domino preparemus. A

[a] ep. 9. & 1. Verùm Legatos ipsos dimissos fuisse liberos, peruenisseque Romam incolumes, aliæ[a] eiusdem Pont. litteræ docent, quibus pariter redditur manifestum ab eodem Imp. Carolo missos Romam legatos Ansegisum Archiepiscopum Senonensem, & Aldagarium Augustodun. cuius legationis meminit etiam Aimoinus.[b]

[b] li. 5. c. 33.

Erat autem his diebus Rom. Vrbis, & adiacentium prouinciarum status infœlix ob Sarracenorum infestationem, quàm in pluribus hoc anno datis[c] epistolis Ioan. Papa deplorat, præcipuè cum de his scribit ad Carolum[d] Imp. qua non solum quæritur de Sarracenorum, & de Marchionis infestationibus; Sed & ad eius coniugem Rochildem A. eodem pariter argumento scripsit[e], cui, vt ibi narratur, hanc prouinciam ipse commiserat Imp. sed hæc omnia frustra, clade enim recenti adhuc dolens, magis ipsi sua, quàm aliena vulnera curæ fuerunt. alias enim, sed frustra, de his fuit ad ipsum sæpe scribendum. B

[c] ep. 1. 6. 7. & alias. [d] ep. 21.

Sarracenis iuncti aliqui Principes Christiani.

Quinam autem fuerint Principes illi Christiani de quibus queritur, ex alijs eius epistolis, quibus quos fideles, quos verò infideles Principes sit expertus, idem Pont. declarat, apparet. Illis enim[f] laudat fidelitatem Guaiferij Principis Salernitani, & eius fratris Pulcharij Præfecti Amalphitani: Detestatus verò est perfidiam Sergij[g] Ducis Neapolitani, vt Adelgisi[h] Ducis Beneuentani, hi enim cum Sarracenis fœdus inierunt, à quo vt abstineat, monet eundem Guaiferium Principem Salernitanum. C

[f] ep. 3. & 26. [h] ep. 5. [g] ep. 28.

His autem pariter perturbationibus factum, vt quod idem Pont. indixerat celebrandũ in fine anni Concilium Romæ, non fuerit prosecutus, cuius argumenti ad diuersos Episcopos extant eiusdem Pont. datæ litteræ.

[i] Apud Sur. 3. Octob. in fi. Areopag.

Vitam S. Dionysij Biblioth. Latinè vertit. Carolus Calu. fautor litterarum.

Hoc eodem anno Anastasius Bibliothecarius[i] Sancti Dionysij Areopagitę à S. Methodio scriptam, à se autem in Latinum translatam vitam misit ad Carolum Caluum Imp. non extat vita ipsa, sed tantum nuncupatoria ad ipsum Carolum data epistola, in cuius fine ita signat datæ epistolæ tempus. Actum mense Iun. Indict. 9. Anno Pontificatus viri Beatissimi Ioan. VIII. Papæ IIII Imperij verò Domino clementiss. Caroli semper Augusti I. Sed & Ericus Monachus scriptos à se libros de vita S. Germani Antisiodorensis ad eundem Carolum iam Imp. creatum mittens in epist. nuncupatoria ad ipsum data, de diligenti studio eiusdem Imp. in reparandis iam collapsis studijs bonarum litterarum plura eaq; præclara prædicat, asseritque vndique doctos viros ad Carolum cõfluere; cùm inuidia Græciæ; quæ doler (inquit) sua illa priuilegia (quod nunquam hactenus verita est) ad climata nostra transferri. Et (quod mirandum est) *Quid Hiberniam memorem?* (inquit) *contempto pelagi discrimine penè totam cum grege Philosophorum, ad littora nostra migrantem, quorũ, quo quisque peritior est, vltro sibi indicit exilium, vt Salomoni sapientissimo famuletur ad votum.* Et paulò post. *Hinc est* (inquit) *quòd cum sit perantiqua sententia, silent leges inter arma. hoc tamen tam belli, quàm pacis tempore apud te plurimum semper obtineant dignitatis, ita vt meritò vocitetur schola, Palatium, cuius apex non minus scholaribus quàm militaribus consuescit quotidiè disciplinis, quidquid igitur litteræ possunt, quidquid assequuntur ingenia, tibi debent.* D E

Vitam S. Germ. scripsit versu Ericus Monach.

De Erico sic Sigebertus in libro de Illustribus Ecclesiasticis scriptoribus *Ericus Monachus vitam Germani Antisiodorensis Episcopi stylo metrico, sex libris luculenter descripsit:* Subijcit & de Milone: *Milo Monachus Sancti Amandi scientia litterarum clarus scripsit metrico stylo ad Carolum Regem librum de sobrietate.* Subnectit idem, & de Hubaldo Monacho Sancti Amandi, quem & inter alias lucubrationes scripsisse testatur ad eũdem Imp. Carolum Caluum librum trecentorum versuum in laudem Caluorum. Sic igitur omnes huius temporis scriptores Carolum

A hunc habuere pro Mæcenate, cum ipse de viris doctis, & bonis litteris in omnibus fuerit optime meritis.

Christi Annus	Ioan. Pap. 8.	Caroli 2. 2.	Impp.
877.	5.	Basilij Maced. 11.	Indict. 10.

SArracenis in dies magis vrgentibus, rursus Ioan. Pont. suis litteris clamans vrget Carolum Imper auxilium ferre vrbi periclitanti. Extant tunc datæ, atque iterum eadem de re [a] litteræ ad Imp. nec non ad Imperatricem, [b] & ad omnes Francorum Episcopos, [c] sub
B ditione eiusdem Principis constitutos. Secundus hic numeratur ab ipso Ioanne belli Sarracenorum annus in epist. [d] ad Lambertum Comitem. Quod est difficilius redditum ob fœdera, quæ inierunt cum Sarracenis Neapolitani, Amalphitani, atque Beneuentani, alijque finitimi populi; cuius rei gratia fuit mittenda legatio ab eodem Io. Pont. Caietam, ad huiusmodi fœdera dissoluenda; functi sunt hac legatione præcipui Rom. Eccl. Card. Episcopi, nempe Valbertus Portuensis, & Eugenius Ostiensis. Constant hæc ex eiusdem Ioan. epistol. [e] ad Landulphum Capuanum Episcopum.

[a] ep. 30. 32. [b] ep. 31. [c] ep. 33. [d] ep. 66. [e] ep. 36.

Suasione autem Docibilis, & Io. Græcorum Imper. ministrorum eiusmodi fuit à Pont. missa legatio, vt adeo eiusdem Papæ datæ litteræ significant. [f] Vt autem res optatum consequeretur effectum, idem Pont. ad Pulcharium [g] Amalphitanum Præfectum litteras de-
C dit, nec non ad Landulphum Capuanum, sed & scripsit ad ipsum Sergium Ducem, seu magistrum militiæ Neapolitanam ciuitatem moderantem, comminatorias litteras, nisi contractum cum Sarracenis fœdus dissoluat. De his etiam ipsos monuit Neapolitanos [h] per ipsorum Episcopum Athanasium; vt resipiscerent ab errore, cuius causa excommunicationis nexibus fuerant ab eodem Pont. obligati. Scripsit & de his ad Aionem [i] Beneuentanum Episcopum. At non satis misisse legatos, sed & ipse se Traiectum oppidum haud longe à Caieta positum venturum fore pollicetur, si spes aliqua esset, vt dux Neapolitanus Sergius parere vellet [k] Pontifici salubria suadenti. Sunt de his scriptæ litteræ ab ipso Pont. ad Landulphum Capuanum Episcopum, & aliæ [l] ad Pulcharium, necnon aliæ ad Principem Sa-
D lernitanum. Quid tandem? cum Sergius Dux obstinatus permaneret fratrem suum Athanasium Episcopum Neapolitanũ est expertus vltorem. de quo ista breuiter Leo Ostiẽsis. [m]

[f] ep. 38. [g] ep. 39. [h] ep. 42. [i] ep. 43. [k] ep. 50 [l] ep. 51. 52. [m] l. b. 1.

Sergius vero Dux Neapolitanus, cum à Sarracenis se alienare nollet, ab Apostolico excommunicatus est. At non multo post, vindice Deo, ab Athanasio Episcopo. germano suo, captus atque cæcatus, Romam translatus est. hæc Leo. Quo nomine ab eodem Ioan. Papa mirifice laudatus est, epistol. tunc ad eum scripta. [m] *Zelus, si quidem purgat facinus, quo exesus Dominus Redemptor noster mitis, & humilis corde, percussor est factus; & Petrus eodem exæstuans, occisor euadit, eodemque ardens Paulus excæcatur. Zelus igitur non aufert sacerdotium, sed quod prædicatur in Phinee* [n] *reddit illud perpetuum, & illustrius. Scripsit etiam tunc Ioan. Papa ad Pop. Neapol. laudans eum, quod Athanasio, tanquam iu-*
E *stißime operanti, cooperati & ipsi fuerint, monens omnes, vt eidem Athanasio parerent, quem iudicem elegissent.*

Dux Neapol. excómunicatur à Pap. ab Episcopo fratre excæcatur. [n] epist. 66. [o] Num. 1.

Porro Ioan. Papa (vt ipse testatur in ep. ad Archiep. Rauennatensem) vt proposuerat, profectus est Traiectum oppidum, non longe à Caieta, ad dissoluẽdum fœdus, quod Neapolit. cum Sarracenis inierant. ex quo facto, vt testatur, nonnihil quietis est partum regionibus illis.

Quod autem ad ipsos pertinet Sarracenos, quod eorum esset adeo aucta potentia, vt in Romanum agrum palantes excurrerent, & Aniene transmisso, Sabinos essent depopulati, proximusque iam ex eis immineret vrbi interitus: Ioan. Pont. ad Christianos Principes cla-

mat, literis excitat, petens auxilium. Legatosque misit de ea causa ad Carolum Imp. quibus & litteras dedit [a], quibus deplorat miserabilem Vrbis statum, & Campaniæ totius vastitatem, queritur promissum exercitum nō aduenire, minatur quibusdam subobscure, dum ait *Quia cum hæc fuerit semper apud vos summa nostra petitionis, si amplius nobis auxilium vestrum subtraxeritis in desperationem lapsi deficiemus, & forsitan ad aliud consilium, resumptis aliquantulū viribus, necessario transcendemus. Non enim sicut vos forsitan æstimatis mediocre malum tota nostra Ecclesia patitur.* Dat. 4. Id. Febr. Indict. 10. Addit alias triduo post Idibus Febr. eodem argumento litteras [b] mittens ad eundem palmas virides benedictas, cum tamen Dominica Palmarum, quæ Ecclesiæ ex antiquo instituto benedici consueuerunt, non esset, quasi brauium (vt ipse ait) pugnantium & victorum. Scripsit pariter per eosdem Legatos ad Rachildem [c] Imperatricem, vt Imper. hortetur subuenire vrbi periclitanti. Dedit pariter, & ad omnes Archiepiscopos, & Episcopos in Imperio Caroli constitutos. in quibus, post alia; meminerit inquit etiam (Imp.) quia & nos illum præ ceteris propinquis, & æmulis eius amauimus, eligimus, & prætulimus, vnde & eum aduersus omnes hostes Ecclesiæ, non solum defensorem, sed & Patronum, & Aduocatum nostrū existere proposuimus, vt quod ei nos apud Deum esse satagimus, ipse, inter homines, pro nobis fieri non detrectet, præcipue vt accelerans nobis subueniat, & sine mora contra perfidos Paganos & infideles, succurrat. Hæc omnia mense Febr. quo ROMAE ab eodem Pontif. SYNODVS HABITA EST, in qua, inter alia, confirmata sunt Acta in Synodo anni superioris de Imperio Caroli, & quæ gesta essent apud Pontigonem, cuius acta Aldagarius Episcopus ad Carolum detulit. Ista omnia Aimoinus. [d] Rursum vero cum expectatum auxilium non adesset, ad eundem Imper. litteras scripsit, [e] quibus eadem refricans, quæ iugiter paterentur mala, timerentque grauiora, enixius subuenire, quanto citius rogat. Sed quid per Apost. Sed. Legatos actum sit, cum Imper. Carolo, Aimoinus huius temporis scriptor enarrat. Carolus exceptis Compendij Legatis Apostolicis eodem conuocauit Episcopos, per quos Ecclesiam, quam in eodem loco construxerat, multo cum apparatu consecrari fecit. Inde placitum generale Kalend. Iunij habuit, & ordinato statu Regni, vsque dum Roma rediret, de exigendis tributis, à clericis etiam omnibus. & Ecclesijs, Legatis, haud dubium, consentientibus, immo & procurantibus (vt par est credere) quo periclitanti omnium matri S. R. E. ab omnibus, præcipue vero ab Ecclesiasticis subueniretur. Cum audisset autem Ioā. Papam obuiam Papię sibi velle occurrere, præmisit Palatinos, & Comites ad eius obsequia procuranda. Ipse vero festine pergens ad eum, obuiam habuit apud Vercellas, & receptum, cum maximo honore, deduxit Papiam. Vbi cum audissent, non incerta relatione Carolomannum Ludouic. fratris filium, cum ingenti exercitu aduenire, relicta Papia venerunt Terdonam, & consecrata ibi Rachilde à Papa Ioan. Imperatrice, ipsa quidem mox retrorsum fugam arripuit, cum thesauro versus Moriennam. Imper. autem frustra expectatis Regni Primoribus, quos secum ire iusserat, demum comperit contra se coniurasse. Timentes igitur aduentum Carolomanni, Imper. post Rachildem fugam arripuit, & Papa Romam versus concite festinauit. Per quem Carolus Imper. imaginem Saluatoris in cruce fixam, ex auro, multi ponderis fabricatam, & gemmis pretiosis ornatam Sancto Petro direxit. sed mirum est quomodo, qui in festo agmine in Italiam descendebat, absque aduersante milite fuerit in fugam actus. sic quidem Carolomannus mendaci nuncio audiens Imper. & Papam cum ingentibus copijs aduentare, & ipse fugam arripuit. Hæc ex Aimoino, paulo breuius.

Vbi autem Ioan. Papa Romam venit, non modicam molestiam accepit à Lamberto Comite, qui nomine Imp. opem laturus R. S. E. obsides, Romanorum Procerum, filios ab

[a] ep. 30.
[b] ep. 32. Benedictionis Palmarum vetus ritus, & mittendi ad Principes.
[c] ep. 31.
[d] l. 5. c. 35.
[e] ep. 54.

Trib. Rex exigit ab Ecclesia, sed nonnisi assentiente Eccl. per leg. Apost.

Imp. cum vx. & Papa fugit.

A B C D E

ipso

A ipso Pont. petijt, qui negauit omnino, asserens non esse moris Romanos obsides dare. Extat de his [a] epistol. eius ad eundem Lambertum Comitem. Sed quid inter hæc inexpectatum accidit? ostendit plane Deus Ioan. Pontifici quàm vana salus hominis in quem sperabat. Nam eodem anno Prid. Non. Octobr. Carolus Imp. veneno potatus à Sedechia Medico Hebræo, moritur Vercellis, in Ecclesia Sancti Eusebij sepultus, post septennium vero translatus Parisios, vbi conditus est apud S. Dionysium. Hæc pluribus Aimoinus [b] in fine. Successit in Imperium eius filius Ludouicus cognomento Balbus, quod impeditus lingua esset; ad hunc Patri succedentem Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus, qui eum in Regem vnxerat, de rebus bene disponendis litteras dedit, de quibus ita Frodoardus in Hist.

a ep. 61.

Caluus moritur.

b l. 5. c. 35.

Lud. Balb. Imp.

c li. 3 c. 19.

Hincm. scrib. ad Balbū de ordinando Regno

B Rhem. [c] *Item* (inquit) *post obitum eiusdem Caroli Imper. scripsit ad Ludouicum eius filium de ordinandis Regni principijs, proponens ei exempla prędecessorum suorum, & instruens eum per capitula de iusto Regni regimine, & honore S. Dei Ecclesiæ, ceterisque sibi ac Regno necessarijs rebus. Item de quibusdam præsumptionibus corrigendis, & temperanda censura correctionis, & alijs commoditatibus. Item ne quidquam contra Canonicas moliretur regulas, nec alicui hoc Episcoporum præciperet, ne sententiam diuinam incurreret.* Et inferius. *Item ad Ludouic. scripsit de consilio à se petito, quale sit vtile Regi consilium. & qualiter debeat agere iudicium, & iustitiam, & quid hæc boni conferant obseruata, quidue mali neglecta irrogare soleant. In eius autem consecratione cum conuenissent Episcopi, eundem Regem duabus vxoribus implicitum dirimerunt, & ad meliorem frugem restituerunt; de*

C *quibus Hincmarum ad Ludouic. Germaniæ Regem eius patruum scripsisse*, est apud Frodoardum.

In Spirensi autem Codice, quo nouem Hincmari continētur, epistolæ selectæ, quæ prima ordine ponitur eiusdem est argumenti, scripta ad Ludouic. Balbum, cum solus Regni habenas moderandas suscepit. Est eius exordium, Domino Ludouico Regi glorioso sit semper salus & vita. *Dominatio vestra mandauit, vt ad vos destinarem &c.* Summa vero epistolæ est hæc Hincmarus senex à nouo Rege Franciæ Ludouic. Balbo rogatus, vt consilium suum de adeunda pacifica Regni possessione communicaret, respondit id ex concordibus bonorum Consiliariorum pendere sententijs. Quare hortatur eum, vt conuentum generalem primorum Regni indicat, & sex capita præscribit; de quibus in illo tractari possit.

D Tum media suggerit, quibus semel decreta executioni mandentur, nempe si per preces, diuinum auxilium imploret; si contritione, confessione, & operum satisfactione Deum iratum sibi conciliet, & contra carnem suam, Dei, & Ecclesiæ hostes bellum suscipiat. Tūc ab eodem illa scripta esse videtur longissima epistola in eodem Codice, ordine, tertia, cuius initium: *Hincmarus Episcopus, ac plebis Dei famulus pro ætatis, ac sacri ordinis antiquitate &cæt.* scripta est ad Episcopos Franciæ pro noui Regis institutione. Est eius argumentum tale. Primo docet mundum duplici potestate regi, Pontificia, & Regali. Episcoporum, & Regum, & omnium, qui præsunt alijs, officium esse Canones, & leges non ignorare: Iustitiam colere; Iudices constituere, qui auaritiā oderint, & iustitiā diligant. Deinde ex B. Adelhardi

Institutio Regis.

E Abb. Corbeiensis Caroli M. propinqui, & Consiliarij libello, copiose exponit, qui ordo, & modus in palatio Regio administrando olim fuerit vsurpatus. Tū omnia officia Palatij describat. Hinc declarat, quibus rebus Regnorū pax conseruata fuerit, nempe binis annuis Comitijs, & eorum Cōsiliariorum delectu, qui nihil Deo, suæ saluti, Regis, & Regni incolumitati anteponerent, ista Hincmarus. Relicta vero Caroli Rachildis Augusta, obitu viri reddita libera, abusa est licentia viduali, qua viuente Carolo, strictioribus pietatis vinculis tenebatur. Inter alia autem illud indecorum, atque impium perpetrauit, vt Abbatissam Regularem monasterij Oriuacensis eiecerit, &, accepta pecunia, eidem Neophytam quādam præficiendam curarit; quod tantum nefas, vt corrigeret, Hincmarus Rhem. Archiepiscop. suis litteris [d] admonuit, vt & nonnulla alia. Porro Rachildem ipsam non

Ratio conseruandi pacem in Regno.

Consiliarij quales esse debeant.

d *Frod. hi*

flor. Rhe-mens. l. 3. ca. 25. *a Frod. lib. 4. 54.* tantum ista non correxisse mala, quæ perpetrasset, sed addidisse alia plurima, ex litteris successoris [a] Hincmari, Fulconis viri laudatissimi Rhemen. Archiep. possumus intelligere, in quibus, post multa, *Alioquin (inquit) si minus consilio, & adhortationi nostræ acquieueritis, volumus vt sciatis reuera quod pro vobis nolumus incurrere in offensionem Dei, sed secundum ministerium nostrum faciemus de vobis, quod Canonica iubet nobis auctoritas, quodque inuiti faciemus, Deus testis est, & cæt.* A

Hugo Lotharij nothus infestat Lud. Balbi Regnum. Synod. minatur Hugoni excõmunicat. Papa, Imper nimiũ fauens offendit alios Prin. cipes. Agitur interea in NEVSTRIA SYNODVS vbi inter alia Ludouici Imper. qui nuper Carolo Patri successerat, legati querelas exposuerunt, aduersus Hugonem Lotharij defuncti Regis filium nothum. Hic audita morte Caroli Calui Imper. qui Lotharij Patris Regnum inuaserat, collecta factiosorum multitudine, eiusdem Ludouic. Regnum magnopere infestabat, quem ipse Lud. primum detulit ad Episcopos, quibus in ea Synodo Hincmarus Rhemens. Archiepiscopus præsidebat, qui ad eundem Hugonem, mandato Synodi, litteras comminatorias scripsit, nisi à tantis malis desisteret, se suæ diœceseos, & vicinarum prouinciarum Synodum collecturum, & ex eius sententia, eum eiusque complices, & fautores excommunicaturum, quæ excommunicatio postea per Rom. Pont. omnibus Episcopis, & Principibus per circumiacentia Regna sit euulganda. Propterea hortari se eũ, & monere, vt filium, vt caueat tantum malum. B

Papa annua pensitatione tributi vexationem redimit à Sarracen. *b ep. 89.* *c ep. 68.* Iam vero ad res vrbanas conuertamus orationem. Ioan. Pont. vbi se destitutum vidit, in quo sperabat, auxilio Imp. reliquos vero Principes pateretur infensos, ob id quod tantopere eidem Carolo studuisset, quo se ab ingruentibus Sarracenis iam iam vrbem inuasuris, nullam aliam viam inuenit, nisi vt annua pẽsitatione tributi vexationem redimeret. Itaque in summum dedecus Christianorum Principum factum est: id enim testatur ipse Ioan. in epist. [b] ad Carolomannum, dum queritur, post Sarracenos sedatos à Christianis Principibus Rom. Ecclesiam pati pressuram, aitque: *sed heu, proh dolor fesso mihi Paganorum persecutione ac gladio, atque exactione census viginti quinque millium in argento mancusorum annualiter prædicta matri vestræ additus ciuilis mucro angustia est.* Eo siquidem præsidio Caroli destitutus Pont. adeo fatigatus est ab ingruentibus Romæ ciuilibus bellis à Lamberto Comite Spoletino enutritis, vt ab vrbe proficisci in Galliam cogitarit, prout ex litteris ad eum scriptis [c] affirmat. Scribit enim in animo habere conuenire Carolomannum, qui ad eum de obitu Imp. scripserat significans se Romam venturum, & de Romana Ecclesia optime fore meriturum. Ita ille allicere conatus est Pont. ad eius in Imperatorem Coronationem, petenti autem Legatos ab Apost. Sed. mittendos, respondet Ioan. ab ipso prius capitula conscribẽda de his, quæ Sedi Apost. promitteret impensurum, petens interea redditus mitti, quos Romana Ecclesia possidet in Baioaria. hæc Ioan. hoc an. m. Nou. Indict. 10. inchoata. Porro quod ad Lambertum Comitem spectat, susceperat iste patrocinium eorum, qui Romæ ab ipso Pont. damnati essent, inter quos Formosus erat Portuensis Episcopus, cuius rei causa ab illis ipse Romam assiduis precibus vocabatur, à quo, vt diuerteret ipsum Pontifex Gaudericum, & Zachariam misit Episcopos, quibus ad eum comminatorias litteras [d] dedit addidit vero alias [c], cum ab ipso, iam inter aduersarios militante, titulis haud Summo Pontif. dignis, ipse Pont. appellaretur. C D

d ep. 72. *e ep. 73.* E

Vrsus Dux Venet. legationem Ap. respuit. Indixerat hoc anno idem Ioan. Papa GENERALE CONCILIVM ITALIAE EPISCOPORVM CELEBRANDVM RAVENNAE, mense Iulio, eaque ratione ad diuersos Episcopos scripsit, necnon etiam ad Ducem Venetorum, Vrsum nomine, tum temporis erga Sedem Apost. cuius legationem respuerat, parum æquum. Verum ingruentes nouæ perturbationum causæ, ne quod Pont. aggredi cœperat, consummaret, impedimento fuerunt.

A Eodem anno mense Nouembr. idem Ioan. Pap. occasione consultationis Eadredi Anglorum Archiepis. litteras scripsit [a] ad Anglorum Regem, monens eum imitari predecessores Reges, & colere Episc. Dei ministros. Ad ipsum [b] verò Archiepiscopum cum scribit, hæc inter alia ingerit: *Nos autem pro instantis temporis necessitate hortamur, & monemus fraternitatem vestram, vt omni sæculi timore postposito, sicut idoneus Dei minister opponas te murum pro domo Domini, & zelo illius accensus, non solum Regi, sed omnibus in ea peruerse aliquid agere volentibus strenue resistere non prætermittas.* Inter hæc verò Basilius Imp. iteratis litteris ab eodem Ioan. Pont. petijt mitti Legatos Constantinopolim, vt Ecclesiam schismate scissam componerent: qui enim ex parte Photij erant, nullatenus (vt vidimus) communicare volétes B cum Ignatio Patriarcha, quod essent numero plurimi, turbas vndique concitabant, Ignatio aduersus eos obnitente, simulque (vt accidere solet) in diuersa Senatum scindente, & populum; adeò vt Ecclesiæ illius facies appareret admodum fœda, nec esset vnde remedium ad tanta vulnera sananda comparari posset, nisi vnde alias sæpe vtiliter accepissent, à Romana videlicet Ecclesia, ad quam denuo clamare ingratos filios ipsa necessitas compellebat. Quomodo autem his acceptis litteris Ioan. Pap. Constantinopolim petitam legationem miserit, suo loco opportune dicetur.

[a] ep. 55. 56.
[b] ep. 65.
Imp. Constantinop. petit à Roman. Eccl. componi Constantinop.

Christi Annus	*Ioan. Pap.* 8.	*Caroli* 3. 1.	*Impp.*
878.	6.	*Basilij Maced.* 12.	*Indict.* 12.

C

IOan. Papa petitam decernit Legationem ad visitandam Constantinopolitanam Ecclesiam diro schismate scissam, missis Legatis Paulo Anconitano, & Eugenio Ostiensi Episcopis, quibus est mandatum, vt visitent Bulgariæ Regem. Constant hæc ex litteris ad Imper. Basilium. [c] Quod autem in illis legitur, his verbis: *Verumtamen ignorare pium Imperium vestrum nolumus, nos præcepisse Apost. Sed. Legatis, vt causa tantum visitationis gloriosum eiusdem Prouinciæ Bulgariæ Principem adeant*, illa ab aliquo schismatico videntur adiecta. *Causa tantum visitationis*, cum alioqui constet ex illis, quæ dicentur inferius, Legatis mandatum, vt prouinciam illam disponerent, & ordinarent.

Papa legationē mittit ad veniendā Constantinop. Eccl.
[c] ep. 80.

Dedit insuper alias ad Imp. eiusdem argumenti litteras [d] per eosdem Legatos, sed & a- D cres nimis litteras [e] ad Ignatium Patriarcham, ob occupatam ab eo diœcesim Bulgariæ Rom. Eccl. immediate subiectā. scripsit adhuc & binas epistolas [f] ad Michaelem Regem Bulgarorum, quibus hortatur, vt ad Romanam Ecclesiam, quæ eos in Christo genuit genuit, reuertatur. Scripsit & ad Petrum Comitem, [g] vt hoc ipsum Regi Bulgarorum persuadeat. Sed & eisdem Legatis litteras dedit ad Episcopos omnes, & clericos Græcos, qui tunc erant in Bulgaria, vt intra triginta dierum spatium recederent, alioquin careant ministerij sacri vsu quo fuerant initiati. Vix credi potest quantum huiusmodi depressio Ignatij Patriarchæ per Ioan Pontif. facta, extulerit perditissimum Photium, qui vbi ista resciuit, omnem mouit lapidem, vt reuocaretur Constantinopolim, & oblata bene vteretur E occasione eiusdem Ignatij rursum eijciendi, seque ipsum in sedem, è qua fuerat eiectus, restituendi. Quid autem in auditum excogitauit, fraudulenta, & callida arte, homo dolosus, vt hoc expleret, inferius, eodem anno, suo loco dicturi sumus. Homo callidus, & veterata consuetudine litterarum aliquam cum Anastasio Bibliothecario Sed. Rom. contraxit familiaritaté, quem apud Ioan. Pont. plurimum posse sciret. Sunt eius rei indices vnæ litteræ, eædemq; perbreues, sed secretorum nunciæ ab ipso Photio ad eúdem Anastasium scriptæ, magna (vt apparet) intercedente inter eos, ex amicitiæ vsu, fiducia; quæ in damnato sæpius, & multipliciter, homine non potuit esse absque suspicione inhærentis Ana-

[d] ep. 81.
[e] ep. 78.
[f] 75. 77.
Acriter scribit Pap. Ignat. ob occupatam diœcesim Bul,
[g] ep. 76.

stasio culpæ. Quæ enim hæc secuta sunt pe Photij restitutione iam desperata, non nisi malum aliquod suspicandi ingerunt argumentum, de quibus suo loco. A

Vrbs occupatur, & Papa custodia detinetur.

Cur autem Ioan. Papa ab vrbe coactus fuerit profugere in Gallias, exponunt veteres Francorum Annales: *Lambertus Vuitonis, seu Vuidonis filius, & Albertus Bonifacij filius Romam manu valida ingressi sunt, & Ioan. Pont sub custodia retento; optimates Romanorum fidelitatem Carolomanno sacramento firmare coegerunt. Quibus inde discedentibus, idem Pont domum sancti Petri ingressus, omnes thesauros, quos ibi reperit, ad Lateranas transtulit, & altare sancti Petri Cilicio cooperuit, & cuncta ostia eiusdem Ecclesiæ clausit. nullumq; ibi officium ad Dei cultum pertinens per plures dies celebratum est, & quod nefas est, omnibus vndique illuc causa orationis venientibus negabatur introitus, erantq; ibi omnia conclusa, memoratus autem Pont. conscensis nauibus per mare Tyrrhenum,*

Papa migrat in Gallias.

Regnum Caroli intrauit, ibiq; per totum ferè moratus est annum. Hæc ibi, sed ex multis pauca paucisque narrata, quæ pluribus, Ioan. ipsius epistolis descripta habentur primum ad Arispertum Mediolanensem Archiepisc. sed breuiter, deinde ad Archiepiscopum Rauennatem Ioan. quæ tota epist. (vt historica) videtur integra describenda. B

[a] epist. 82.

REVERENDISSIMO, ET SANCTISSIMO IOAN. Archiepiscopo Rauennati fratri nostro.

Historica ep. de calamit. Eccl. Rom.

Non patimur, qua & qualia his retro diebus à Lamberto Spoletano Comite mala, & multiplices passi sumus iniurias, quales nullus antecessorum nostrorum Pont. à quoquam Deum colente sustinuisse recolitur. Igitur omne pene territorium sancti Petri suis tyrannice deuastantibus hominibus, cum immensa populi multitudine Romam venit. Nos autem illum quasi dilectum amicum apud B. Petrũ Apost. Principem honorifice recepimus. Sed ipse quasi ouili pelle indutus solita repletus nequitia, muneréq; corruptus ingenti, contra nos insurgere non dubitauit. Nam portas ciuitatis Rom. violenter, imò fraudulenter cœpit, totamq; vrbem Romam, ac per dies plurimos per homines suos ita arctius retineri fecit, vt nec proceres Rom. nec Episcopi, nec Sacerdotes, neq; etiam familiares nostri ad nos, nisi magna supplicatione, exeundi facultatem haberent. Cibaria etiam nostra nobis venire instantissime prohibebant. Venerabiles etiam Episcopos, presbyteros, atque Diaconos, & Religiosos monachos cum hymnis, & canticis spiritualibus sacrisque litanijs ad Ecclesiam Principis Apostol. venientes, heu, proh dolor, more Paganorum conturbauerunt, & fustibus cadentes, nequiter dispersserunt, non sinentes illos eo ire, debitumque Deo sacrificium offerre. Inimicos quoque, atque infideles sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & nostros, quos vna cum vestro consensu, & subscriptione bis, aut tertio excommunicatos, damnatosq; habemus, super nos temere conduxit, eosq; in vrbem Romam, sine nostra voluntate, immisit. His itaque nos præiudicijs, & iniurijs multiplicibus grauati, cum tota Sede Apostolic. tristes adeo per multos dies extitimus, vt neque nobis aliud agere, nisi flere, liceret. Nam ipsis diebus, neque vestis fuit super altare sancti Petri, nec aliquod ibi nocturnum, aut diurnum officium, ex more, celebratum. Nunc etiam minatur nobis peiora inferre, nisi eius obtemperemus voluntati. Vnde sanctitatem vestram, pro paterna dilectionis affectu comuncto, hortamur, vt pro tantis afflictionibus, & miserijs capiti nostro illatis, ex totis præcordijs vestris nobiscum pariter condoleatis, & contra euidentissimum, & immanem inimicum nostrum consurgere toto annisu studeatis. nos namque illius non valentes tantas sustinere insidias, quia per terram ire nequimus, per marinum iter Deo propitio in Franciam proficisci debemus, gloriosos scilicet Reges deprecaturi, vt Ecclesiam sancti Petri, & ciuitat. Roman. totius mundi caput, & dominam, à tantis oppressionibus, & calamitatibus liberent, saluam, & quietam finant manere, potentique manu ab hostium, quas patimur, insidijs tueantur. Nec non ituros illuc, nisi pro communi salute, procul dubio credite. Sed sicut veridico multorum relatu didicimus, cùm nos de Vrbe Roma fuerimus egressi, cœptumque iter egerimus, audiuimus eundem Lambertum satellites suos velle colligere, Romamque rursum expugnaturum adire. Nos verò hoc scientes anathematis sententiam in eum, & in omnes sequaces

Audax facinus Spolet. Com. in Ecclesiam Roman. & Papam.

C D E

A *eius, si contra vrbem Romam, & Eccles. Rom. aliquam rursus veniens contrarietatem, vel molestiam, aut perturbationem inferre quolibet modo præsumpserit in Eccl. B. Pauli Doct. gentium protulimus. Et idcirco nullus vestrum eius iniquis operibus faueat, quin potius liberè arguat, si Apost. Sedis vultis semper fulciri auxilio. Quapropter hæc omnia, vt vestris suffraganeis cognita faciatis incunctanter, hortamur sanctimoniam vestram, quatenus ipsi, qui membra corporis Christi existunt, vobiscum pariter pro Apost. Sed. exaltatione studeant desudare. Data, vbi supra 4. Kal. Maij, Ind. 10.* At vltus est Deus in filio, quod impie peccauit sacrilegus Pater.

Scripsit & de his pariter ad Berengariũ, [a] Comitem ex Regia stirpe oriundum, vbi præcipuè queritur, quod ab vrbe Rom. quam S. Petro Impp. tradidissent, esset exclusus, rogans vt ea cuncta Carolomãno nota faciat, cuius volũtate se ille impius cuncta fecisse iactasset. — [a] epist. 86.

B Scripsit etiam de his ad Angelbergam Augustam Deo dicatam; sed & hæc eadem nota esse voluit Ludouic. Balbo, filio nuper defuncti Caroli Calui Imp. cum iam, vt ait, infulas Imperij suscepisset ab Eccles. Rom. Dum verò lugubre factum recenset, habuisse tradit Lambertum complicem in scelere Adelbertum Marchionem, coegisseque iurare, fideles Ecclesiæ non obedire ipsi Pont. sed ipsi tantum, misisseque legationem ad Sarracenos Tarentum, vna cum muneribus, vt ab eis copias, cum vellet, aduersus Rom. Eccl. paratas haberet. Addit de sua, quam deliberasset profectione in Gallias, pro auxilio implorãdo. Ad finem verò epistolæ ponit quomodo eum augeat dignitate Consiliarij Apost. Sed. qua pariter dignitate donatus fuerat Carolus pater eius. Porrò recedẽtem ab vrbe Ioan. Pap. pretiosissimas reliquias secum tulisse testatur Aimoinus, [b] & cum Formoso Episc. Portuensi C captiuo ducto nauim conscendisse. Arelatemque peruenisse die Pentecostes tradit, immo ante, nam die Ascensionis se Arelate Missam celebrasse testatur in epist. [c] ad Branimirum Principem, qui tunc à Papa Benedictus fuit. Ibi etiam inuento Bosone Comite Aretalensi genero Angelbergæ Imp. vna cum eius filia Hemengarda, cum eo de subleuanda Romana Eccl. consilium iniit, deque his scripsit ipse ad eandem Andelbergam [d] A. Ibi verò cum esset, concessit pallium Restagno [e] Archiep. Arelatensi, redarguit verò errorẽ, quem reperit, quod ante pallij susceptionem, consecrationẽ facerent Episcoporũ Archiep. Galliarũ, quem, & emendãdum curauit. Ad hæc eundẽ Arelatens. Archiep. cui pallium tribuit, legatum suum in Gallijs esse voluit, deque his litteras dedit ad omnes Galliarum Episc. significans simoniacam hæresim, quæ vigeret in Gallijs, se per eum extirpari mandare. Solebat in D eo itinere Pont. ante monere Episcopos, vt hospitium pararent, per quam diœcesim esset transiturus, vt ex litteris datis ad Lingonensem [f] Episc. patet. Cabillone autem cum hospitaretur, à latrunculis quibusdam male habitus est, dum ab eis nocturno silentio iumenta abacta sunt, quos nisi intra tres dies ablata restituerent, excõmunicatos voluit. Idem Pont. similiter quendam alium tunc excõmunicauit, [g] qui scutellam argenteam S. Petri furatus esset: Quo pariter tempore dum esset in via ad Episc. Galliæ, & Germaniæ litteras dedit, quib. ad GENERALEM SYNOD. TRECIS celebrandam omnes iuberentur adesse. — Reges consiliar. Sed. Apost. Dignitas à Papa conferri solita. — [b] li. 5 c. 37. — [c] ep. 184. — [d] epist. 92. — [e] ep. 83. 9. — Visus, vt iter agenti Pap. Episc. hospitium parent. — [f] epist. 95. — Raptorib. infert excomm.

E Conuenerunt igitur Trecis Episcopi constituta die mens. Aug. Verum Lud. Rex Francorum non potuit tunc accedere, ob infirmitatem corporis, qua grauiter vexatus est. sed vt Aimoin. [h] affirmat ad Kal. Sept. affuit. *Interea* (Idem subdit) *Ioan. Pap. generalem Synodum cum Episcopis Galliarũ, & Belgicarum prouinciarum agens, qualiter Lambertum, & Adalbertum Formosum quoque & Gregorium Nomenclatorem, & complices illorum Romæ excommunicauerit, relegi in Synodo fecit, & consensum Episcoporum in eadem excommunicatione quæsiuit, quem Episcopi scripto dederunt, petentes,* (sic alloquuntur Pontifices) *Capitulum vestræ auctoritatis, qualiter nos erga Ecclesiarum nostrarum peruasores agere debemus, vt censura Apostolicæ Sedis muniti robustiores, ac promptiores, Domino opem ferente, contra peruersos Ecclesiasticarum* — [g] epist. 97. — [h] li. 5. c. 37.

rerum,

rerum, ac facultatum raptores, ac vastatores, sacriq; ministerij Episcopalis contemptores nos, successoresque nostri persistere concordi sententia valeamus. vt iuxta egregij Prædicatoris vocem, & vestra auctoritatis promulgationem tradite Satanæ spiritu saluifiant in die D. N. I. C. Addit auctor, quod diploma eorum consensionis Ioan. Pap. suæ excómunicationi adscribit fecit & manu sua confirmans, ab omnibus Episc. in Synodo subscribi hæc apud Aimoinum ex Actis Trecensis Synodi. quæ quidem cum minime integra reperiantur, sunt hinc inde per fragmenta quærenda. A

Belliců apparatú exigit P. p ab Episc.

Inter Ioan. epist. post 114. hæc ex eadem Synodo petita leguntur, quibus idem Papa est Synodum allocutus his verbis: *Vos Confratres & Coepiscopos meos volo vnanimiter in defensione S. R. E. quam constat caput esse omnium Ecclesiarum, conuenire, donec Deo auxiliante in Sed. beati Petri Apost. Principis reuertamur, cum omnium hominű vestrorum armata bellico apparatu manu, & hoc non differendo, sed sub omni celeritate, & certitudine sponsionis. Hic mihi quæso absq; vlla dilatione contiruo date responsum.* sequitur post hæc eiusdé Pont. allocutio ad Lud. Regem præsentem in hunc modum: *Vos charissime fili Lud gloriose Rex precor in defensionem, liberationem, atque exaltationem S. R. E sicut Prædecessores vestri fecerunt, & vobis sub obtestatione facere mandauerunt, sine procrastinatione, & vlla dilatione succurrite, quia ministri Dei estis, vindices in ira in his, qui male agunt, & non sine causa gladium portatis, ne forte, quod absit, illa vos & Regnum vestrű culpa contingat, quæ quosdam veteres Reges inimicis, & infidelibus Dei parcentes damnabiliter quondam strinxit. Vel si aliud placet præsentialiter in isto loco date (per Deum, & per beatum Petrum vos coniuro) sine mora responsum.* hæc ibi. B C

Quid ad hæc omnia Episcopi, quid Lud. responderit, non inuenitur, certum tamen est annuisse votis Pont. Nam cum ipse Lud. ob corporis imbecillitaté ex recenti morbo contractam ducere in vrbem ipsum Pontif. non valeret, Bosonem Comitem cum ipso voluit proficisci.

Præter hæc autem, auditas esse ab eodem Pont. priuatorum causas constat, & inter alias lugubrem querelam Hincmari Episc. Laudun. aduersum Hincmarű. Rhem. Archiepisc.

Hincmar. Laudunés. excæcatus ab aduersarijs, & depositus restituitur

Hic miser Hincmarus, cæcus licet, in Synodum duci voluit, vbi libellum obtulit Ioan. summ. Pont. qui inter eiusdem casas epist. post centesimam positus legitur, hoc titulo. D

Reclamatio, et proclamatio Hincmari, qvi qvondam praeerat Eccl. Lavd. qua vera cótinctur hist. tantæ tragediæ Hincmari Rhem. litteris obscuratæ. Quo audito libello ipse miser Hincm. à Ioan. Pont. in suum pristinum gradum restitutus est. ita testatur Ado in fine Chron. sui. Aimoin.[a] ex Actis eiusdem Synodi addit eum cantasse Missam, & aliarum prouinciarum Metropolitanos Hincmarum vestibus sacerdotalibus ad præsentiam Papæ adduxisse, indeq; sublatum cantantes in Ecclesiam induxisse, & benedictionem super ab eo dari curasse, sicq; Synodum absolutam.

[a] li. 5. c. 37.

Aegro animo ista spectasse Rhem. Hincmarum credibile est, cum præsertim quidquid peccasset in Apost. Sedem ipsumq; Rom. Pont. iam in plena Synodo, coram omnibus patefactum, atque publice deploratum esset. Sed qui potens calamo erat, defensionem suam scriptis prodidit, de eo potissimum, quod diceretur, non recipere decretales epist. Rom. Pont. de quo plura Frodoard. hist. Rhem. [b] & inter illa, hæc ex epist. contra Hincmarum Laudunensem; *Eas, inquit, suscipiendas dico, & scribo, & sacros Sanctorum Conciliorum Canones, cum Decret Apost. Sed ex eisdem sacris Canonibus promulgatis, & recipiendos, & custodiendos, & seruandos, sicut supra ostendi, profiteor.* Atque hic hominis intuere fallaciam, & versutiam, dum se Decreta recipere Rom. Pont. profitetur, pariter diffitetur, cum videlicet restringit ad ea, quæ de illis recepta esse noscerentur à Concilijs, & promulgata per Canones. In quo sane quantum erret iam superius redargutus ab Hincmaro Laudun. in libello ab ipso E

[b] li. 3. c. 21.

Hincmar. Rhem. fallacia circa Decr. Ro. Pont.

oblato

A oblato in Synodo apparet, cum Decreta Rom. Pont. inueniantur Concilia comprobasse, vel reprobasse, non autem eadem Conciliorum auctoritate, & comprobatione indiguisse. Hæc ipsa eius praua, & falsa sententia de Rom. Pont. decretis euidenter colligitur ex epist. Rhem. Hincmari sexta ordine earum, quæ in Cod. Cathedr. Ecclesiæ Spirensis continentur, & longissimæ feruntur. Cuius hoc est argumentum: Hincmarus vt Episcopus Metropol. indicat suffraganeis Episcopis se suosque capitula ex sacris Canonibus collecta à Ioan. VIII. Papa ad Episcopos Franciæ missa, reuerenter suscipere, sed ea conditione, vt Metropolitanis sua antiqua iura, vt Ecclesijs vetera priuilegia salua, & inconcussa permaneant, idque probat primo, quia in Nicęna Synodo, alijsque ita cautū. Secundò, quia multi Rom. B Pont. docuere, vetera Synodorum statuta non esse conuellenda. Tertiò, quia dum Papæ in remotis regionibus alij vices suas commisere, vt B. Remigio Rhem. Episcopo in Gallijs; S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino in Germania; commisere, saluo semper iure Metropolitani. Vnde qui aliena iura inuolarunt, etiam anathematis fulmine à Pontif. summis icti sunt. Concludit denique nihilominus à Metropolitana Sede appellari posse ad Apostolicam, ab hac verò ad aliam nullam, quippe cui & Reges parere debeant. Ex quibus perspicuè intelligitur, iuxta eius sensum, sic esse accipienda Decreta Rom. Pont. si ex canonib. sibi vindicent auctoritatem; imò, & quod absurdius est, si non sint aduersantia priuilegijs collatis Ecclesijs, perinde ac si, qui ea contulit Rom. Pont. eadem ex causa reuocare nō pos-C sit, & suadente ratione, non liceat ei diuersa à sancitis canonibus constituere, ipsosque Canones superponere Pontificiæ potestati, cum tamen omnem illi vim acceperint ab Apostolica Sede, à qua ijdem possint, poscente causa, & ratione suadente mutari, & priuilegia pari ratione auferri, minui, & augeri, vt factum sæpe probatur. Hincmar. Rhem. sententia de Dec. et. Apost.

Vltimæ autem in eodem Codice Spirensi epistolæ, nomine Caroli Calui ab Hincmaro Rhemensi scriptæ, hoc est argumentum.

Primo queritur, quod quæ de criminosis sacerdotibus à Carolo Magno statuta, & ab Eugenio II. & Leone IV. Pontificibus Rom. renouata sunt, non obseruentur.

Secundo subijcit iudicio Ioannis Papæ VIII. quæ dicturus est de honore Episcopis deferendo, & de appellationibus.

D Tertio, meritò Episcopis etiam à se honorem suum deferendum, & si lapsi fuerint à comprouincialibus Episcopis, & Metropolitano causam eorum tractandam: negotia siquidem vbi orta sunt, finienda esse secundum canones. Quod si ab eorum iudicio appellatum fuerit ad Papam: tum secundum eos Canones Papam debere, cognita vtrinque causa, vel approbare Episcoporum iudicium, vel renouare; si enim secus fiat facilè in tanta locorum distantia posse fraudem in informationem obrepere.

Quarto docet clericos nostros accusandos apud Episcopum, sic tamē vt ab illo possint appellare ad Episcoporum finitimam Synodum Prouincialem.

E Denique hortatur Papam, secum tueri conetur veram Canonum obseruationem, curareque ne Episcopi aliquem facilè excommunicent. Hæc ex dicta epistola, quæ quorsum scripta sint, causæ superius sub Nicolao, & Hadriano ventilatæ significant. AD SYNODVM TRECENSEM, hæc addit Aimoinus, in ipsa Synodo septimo Idus Septembr. coronatum fuisse Ludouicum Imperatorem ab eodem Ioan. Pont. Præterea quod idem Pontifex adoptauit sibi in filium Bosonem Principem, de quo supra; cuius adoptionis rationem reddit in epistola tunc scripta ad Carolum Regem, [a] vbi postquā redarguit eum, quod ad Synodum vocatus non accesserit, hæc addit; cuius consilio (nempe Ludouici Imperatoris) atque hortatu, Bosonem gloriosum Principē per adoptionis gratiam filium meum effeci, vt ille in mundanis discursibus, nos libere in his, quæ ad Deum pertinent, [a] epist. 119. Papa Bosonē Comitem adoptat in filiū.

a ep.125. Ingen. priuileg. Ticinen. Eccl.

vacare valeamus. Hæc ipse. Qui & in litteris ad eundē Ludou. postea scriptis [a] testatur, se ab eodē Bosone fuisse in reditu Rom. versus Ticinum vsq; productum; quo nomine eidem gratias agit. Ticini verò cum idem Pontifex esset, ingens valde illi Ecclesiæ contulit priuilegium: nempe vt quotiescunque Ticinensis Episc. vocaret ad Synodum Archiepiscopus Mediolanensem, & Rauennatem cum suffraganeis, venire omnino deberent. Extat de his epistola ipsius Ioannis ad dictos Archiepiscopos data. [b] Ibidem Synodum indixit, ibi celebrandam 4. kal. Sept. cum Episcopis Longobardiæ, vt ex ipsis epistolis constat. [c] A

b ep.139. c ep.142. d ep.144.

Scribens tunc etiam ad Episcopos sub Ludouici Regis regno constitutos, indulgentiam concedit omnibus, quos pro defensione S. Dei Ecclesię in bello occidi contigerit, quarum hæc est forma litterarum. [d] B

Omnibus Reuerendissimis, ac sanctissimis venerabilibus Coepiscopis per totum Regnum charissimi mei Ludouici Regis.

Indulgētia cōcessa & viuis, atque defunctis.

Quia veneranda fraternitas vestra modesta interrogatione suscitans quæsiuit; vtrum qui pro defensione sanctæ Dei Ecclesiæ, & pro statu Christianæ religionis & Reipubl. in bello nuper ceciderunt, aut de reliquo, pro ea re casuri sunt, indulgentiam possint consequi delictorum: Audenter Christi Dei nostri pietate respondemus, quoniam illi qui cum pietate Catholicæ Religionis in belli certamine cadūt, requies eos æternæ vitæ suscipiet, contra paganos, atque infideles strenue dimicantes, eo quod Dominus per Prophetam dignatus est dicere: [e] *Peccator quacunque hora conuersus fuerit, omnium iniquitatum illius non recordabor amplius. Et venerabilis ille latro,* [f] *in vna confessionis voce de cruce meruit Paradisum. Manasses* [g] *quoque impurissimus quondam Rex captus, carcerique artissimo relegatus, ibi pœnitentiam agens cum perfectione Indulgentia, etiam Regni pristini, propter Domini misericordiam, quæ immensa est circa genus humanum, adeptus est solium. Nostra præfata mediocritate, intercessione beati Petri Apostoli cuius potestas ligandi, atque soluendi est in cælo, & in terra: quantum fas est absoluimus, precibusq́; illos Domino commendamus.* Hæc Ioannes de Indulgentia, tam pro viuis, quàm pro defunctis. C

e Ezec.18. f Luc.23. g 2. Para. cap. 33.

chron. Adon. huc vsque procedit. Adonis Martyrol.

Ad hunc vsque annum TRECENSIS CONCILII Ado Archiepiscopus Viennensis suum perduxit Chronicon, vir scientia, & sanctitate clarus, cuius natalis dies celebratur, 16. mensis Decembris. Extat ex eius lucubrationibus insigne monumentum illud, D quo res gestas sanctorum Martyrum, nouo Martyrologio, cæteris fusius est prosecutus: Inscribitur Martyrologium Adonis. Frodoardus, dum relegit scriptas epistolas ad Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo ad diuersos; eius, quam ab ipso scriptam tradit ad eundem Adonem, ita summarium collegit: Hincmarus Adoni Viēnensi Archiepiscopo scribit inter cætera pro epistola beati Auiti ad sanctum Remigium scripta, quam quidem Rothfridus Monachus ei dixerat se apud eundem Adonem legisse. Sed & si quæ præterea de sancto Remigio reperire valeret ei super aurum, & topazion pretiosa, & amabilia mitteret.

At in rebus Gallicanis diutius immorati, ad res Orientalis Ecclesiæ transeamus, cum I magna in Constantinopolitana Ecclesia contigit innouatio.

Photij fraus.

Videns veterator Photius inter Ioan. Papam, & Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum occasione diœceseos Bulgarorū obortas dissensiones, & iam ea de causa eundem Pontif. ipsi Ignatio infensum redditum, in id animum intendit, vt quomodocunque posset, reditum sibi ab exilio ab Imperatore conficeret Constantinopolim. Quod vt consequi posset, imposturam excogitat, & historiam confingit sexcentis mendacijs, quibus delectari nouit homines, refertam, vetustissimis membranis, characteribus etiam Alexandrinis pro virili imitatis, ac deinde in magna palatij Bibliotheca deponendum curat, per Theophanem quendam Regium clericum, & apud Imp. sapientiæ nomine celebrem, eun-

demque

A demque fraudi Photij consentientem. Aliquanto post hic Theophanes opportunũ tempus nactus, librum illum ostendit Imperatori, vt omnium mirabilissimum, & secretissimum, quem fingit se non solum non intelligere, sed nec alium quempiam, præter solum Photium. Quamprimum itaque mittitur ad Photium, fingit autem ille se non posse alteri dicere arcanum, nisi illi, pro quo scriptus est liber, videlicet Imperatori. Permittit illi, facilis nimis, & leuis Imp. reditum Constantinopolim, deponit odium, & illi conciliatur. Hæc origo amicitię Photij cum Basilio, & prioris confusionis innouatio. Hinc frequenter in palatio erat fraudulentus ille, suffurando Principis beneuolentiam, & totum sibi illum deuinciendo verborum lenocinijs, & simulatis moribus. Ignatius solicitatus, & multis B molestijs affectus, vt eum in sacerdotio reciperet, omnino recusauit, vt qui à Synodo canonice, non solum prouinciali, sed etiam generali, damnatus fuerat; quinimò quod neque ab initio legitime dignitatem Pontificiam fuerat adeptus. Sed ille nulla ratione canonis, neque legis habita, sibi sacerdotio vsurpato, lenitate Imp. abutens, ordinationes habebat. Tentans etiam per Legatos Sed. Apost. qui tum Constantinopoli erant, Paulum Episcopum Anconitanum, & Eugenium Ostiensem, vt cum ipso communicarent: reiectus est, cum dicerent se hoc in mandatis non habere. *Phot. ab Ignat. non recipitur.*

Sed dum hæc agerentur Constantinopoli contigit ex optato Photij, luctuosus bonis omnibus, Ignatij Patriarchæ obitus, anno decimo, quo per Synodum fuerat restitutus, 23. Octobris, quo ipso etiã die celebratur memoria sancti Iacobi Apostoli fratris Domini, C in Orientali Ecclesia, quem ipse præcipuo honore coluit. plura ostendit Deus miracula in eius funere, & post etiam. Hæc ex Niceta, qui pluribus hæc, & reliquas eius res gestas, & miracula est persecutus. sed amouendus est hic scrupulus, qui quemque offendere facilè posset: quod quamuis impletum ab Ignatio minime reperiatur, illi mandatum à Ioan. Pap. sub excommunicationis sententia, nisi intra triginta dierum spatium reuocasset à se ordinatos Episcopos Bulgariæ: constat tamen eundem semper vsque ad obitum, & post obitum in Cathol. Rom. Ecclesiæ communione fuisse retentum, quod eiusdem Pontif. Ioan. plures epostolæ ad diuersos datæ, post eiusdem Ignatij obitum, docent, vt iam de his nulla penitus dubitatio oriri possit. Neque est, quod quis ob litem hanc, Ignatium animo fuisse in Apostolicam Sedem infenso existimet, vel ingrato, cum quæ iuris essent suæ Ecclesię D defendere iuramento teneretur obstrictus, etiam terrenæ suæ vitæ dispendio. non enim aliena retinere, sed sua postulare, ex possessione prædecessorum ipse iustum putauit: cui haud dubie sponte cessisset, si id facere sibi licuisse credidisset. *S. Ignatij obitus.* *Miracula S. Ignatij. Apologia pro Ignat.*

Ante tertium depositionis diem S. illius Ignatij Photius Patriarchalem sedem occupat, & rabiem aduersus Ignatium innouat, & omnes eius familiares, & ab eo ordinatos carceribus, exilijs plagis, reordinationibus vexat, & affligit. Post le[illegible] nem Theodorum quendam à se exule Pathmorum Metropolitam constitutũ ad Ioan. Papam Apocrisarium mittit, scribens, quod inuitus, & magna vi ab Ecclesia, & à Rep. coactus sedem Patriarchalem iterum suscepit. Vt verò mendacium hoc magis confirmaret, per Petrum quendam E arcanorum scriptorem, qui deinde, pro suarum fraudum mercede, Sardensium Ecclesiam accepit, omnium Metropolitarum sigilla suffuratur; nec non ipsos ignaros adducit, vt libello subscriberent, hac occasione illos decipiens, quod hæc fierent pro scripta cuiusdam agri emptione. *Photius sedem Constantinop. inuadit.*

Propter hæc, & alia longe absurdiora, Dei vindicta descendit in restitutorem, & ad Patriarchalem sedem promotorem Basiliu Imp. extincto primogenito filio optimo Const. *[illegible]*

Syracusana quoque magna ciuitas capta, & excisa est ab Agarenis, & omnes Insulæ depredatæ. atque his auspicijs Photius rursus in sedem intrusus est.

a Ex Anal. Mar. Chro. li. 15. c. 9.

Sed antequam claudamus præsentis anni periodum, Catholici Regis [a] Alfonsi Magni, in Gallæcia regnantis prodamus egregium pietatis monumentum. Ipse enim vnicum Hispaniarum præsidium, Arabum terror, ad euitandos improuisos Northmanorum incursus, Oueti munitionem construxit, vbi in Ecclesia sancti Saluatoris translatas Toleto, & ex alijs Hispaniarum Ecclesijs venerandas Sanctorum reliquias, loco tutissimo asseruari voluit. In qua pariter Ecclesia idem religiosissimus Princeps auream Crucem, gemmis ornatam, miræ magnitudinis, & pulchritudinis hoc ipso anno obtulit. A

b Matth. Vuestmon. Flor. hist. hoc anno.

Rex Danorum fit Christian.

Hoc pariter anno Gitro Rex Danorum, qui Angliam ferè vniuersam sibi subiecerat ab Aelfredo Rege, [b] qui profugus latuit in Athelingere insula, superatus, fit Christianus, mutatoque nomine Aethelstanus. Mira in Aelfredo effulsit diuina gratia, qui post varios casus bellorum plurium, coactus tādem hoc anno, in vltimis finibus Occidentalium Anglorum in dicta insula delitescere, illic viri sanctissimi Neothi nomine solitariā vitā agentis, admonitione, ad meliorem frugem redditus, ab eodem de restitutione in Regnum responsum accepit, quod & per visum S. Lutbertus in somnis significauit, quibus confisus oraculis, paucos quos potuit colligens, ex improuiso Gitronem, quem diximus, Danorum Regem adoriens, post cędem militum in munitionem se recipere coegit, vbi obsessus non aliter eum liberū passus est egredi, quàm promissa Christianitate, fuerit pax sancita. Rex verò Aelfredus Magnus meritò nuncupatus, recuperans Regnum ab infidelibus occupatum, Angliam ab hostibus liberauit. Hæc autem pluribus veteres, qui Anglorum sunt historiam prosecuti, atque ab eodem Rege res præclarè gestas conscripsere. peruenit iste ad annum salutis nongentesimum, relicto filio Aeduardo, qui Angliæ monarchiā est consecutus. Per Aelfredum istum reflorescere cœpit collapsa Ecclesia Anglicana, viris doctis in Angliam accersitis, & libris compluribus ex Romana Bibliotheca descriptis, vt ijdem, qui supra, testantur auctores. Insuper & pio Regi curæ fuisse tradunt, vt Dialogos S. Gregorij in Anglorum linguam verteret Nerefridus Episcopus Vuigorniensis. Inter doctor viros è Gallijs per legatos petitos, hi præcipui nominatur, Gimbaldus monachus, qui & inter Sanctos annumeratur; Ioānes Monachus, & Asserus, qui scripsit Annales Britanniæ: alter Ioannes, natione Scotus, e Gallijs pariter, vbi manebat apud Carolū Regem (agitatus magnopere à Gallis, præsertim verò à Floro, ob errores quosdam assertos ab ipso in libro quē scripsit de naturæ diuisione) in Angliā ad eūdem se contulit Regem. Vbi Melduni Magister docuit. Eundem [c] Ioannem, apud Nicolaum Papam, male audisse, ex eius epistola ad Carolum demonstratur, ex qua ista promuntur: *Relatum est Apostolatui nostro, quod opus B. Dionysij Areopagitæ, quod de diuinis nominibus, vel cœlestibus ordinibus Græco descripsit eloquio, quidam vir Ioannes Scotus genere, nuper in Latinum transtulerit. Quod, iuxta morem, nobis mitti, & nostro iudicio debet approbari: præsertim cum idem Ioānes licet multæ scientiæ esse prædicetur, olim non sane sapere à quibusdam frequenti rumore dicatur.* Hæc ibi. B C D

Vuilel. l. 2. c. 4. & Ingulf. histor. Angl.

Eccle Anglic. reflorescit.

Docti è Gall. ab Anglis accersiti.

c Roger. Annal. p. 1. an 880.

Ioa. Scot interpres Dionysij Areopag.

Christi Annus 879. | *Ioan. Pap.* 8. 7. | *Basilij Maced.* 13. | } *Impp.* *Indict.* 12. E

MOritur L[illegible]douicus Imper. relinquens post se filios duos, ex Ansgarde pri[illegible]ri coniuge, id est, Ludouicum, & Carolomannum, ex posteriori Adelleide no[illegible]ine genuit Carolum Posthumum, cognomento Simplicem. Ad quos singulos Hinc[illegible]ar. R[illegible]em. Archiepiscop. de regno optime disponendo scripsit epistolas, de q[illegible]bus [illegible] r[illegible]oardus, [d] Cognito Ludouici Imp. obitu Ioan. Pap. SYNODVM RO[illegible] [illegible] mense Maio, [e] quam d[illegible] vocat Anspertum Mediolanensem Archiep. hæc, [illegible], habet [f] *Quia Carolomannus corporis (vt audiuimus) incommoditate grauatus, Regnum retinere iam nequit, de noui*

d Fr. Rhe. [illegible]

f Io. ep. 155.

Regis

A *Regis electione. vt omnes pariter consideremus, vos prædicto adesse tempore valde oportet: & ideo antea nullum absque nostro consensu regem debetis recipere. Nam ipse qui a nobis est ordinandus in Imperium, à nobis primum atque potissimum debet esse vocatus atque electus, &c.* Cum verò Pontificis animus erga Carolum Cognomento Crassum, Ludouici Caroli Fratris Calui filium, propensior esset, eum vt Romam Legatos mittat, atque demum ipse veniat, hortatur. [a] Porrò Anspertum vocatum ad eam Synodum cum venire noluisset, idem Pontif. excómunicauit, quousque Romam veniret ad aliam Synodum mense Octobr. Interea autem de persona Caroli eligenda in Imper. Ioan. Papa adhuc nutans, & fluctuans, de eius germano Ludouico assumendo, agere cœpit, scripsitque de his ad eum litteras. [b] At tandem ad Carolum eligendum vi quadam adactus est, cum ipse armatus irrupisset in Italiam, post biennium, B vt suo loco dicetur. Fuit ergo vsq; ad coronationem Caroli biennio interregnum, & amplius. Eiusdem quoque anni initio decernitur Legatio à Basilio Imp. ad Ioan. Papam pro Photio, vt scilicet eum in communionem reciperet, & Patriarchatum ei sua auctoritate firmaret. declarant hæc litteræ eiusdem Pontif. [c] mense Augusti illi redditæ. Adduxit etiam Legatio Patriarchæ Ierosolymitani tribus monachis credita, vna cum litteris eiusdem id ipsum ab eodem Pontifice expetentis. Sed & cum eiusdem Legatis affuit Photij quoq; Legatio per Theodorum Episcopum Cognomento Santabarenum, versipellem, & ad fallendum aptissimum.

In Regnū eligendus probandꝰ à Papa.
a ep. 160. 72.
Archiep Mediol. à Papa exc.
b ep. 172.
Interregnum bienij vacante Imperio.

Quod autem non (vt par erat) pro Photio agentes caussam Legati reiecti fuerint à Ioanne Pontifice, sed benignè recepti, & præter omnium spem, quæ pro eo peterent, impetrarint, causæ plures intercesserunt. Primum enim Græcorum Imperium in Italia potentius C effectum erat defectione Beneuentani, atque Capuani Principis à Francis ad ipsum (vt Curopalates testatur) vt ei contradicere periculosum admodum iudicaret, his præsertim temporibus, cum Romana Ecclesia non solum barbarico gladio, sed Christiano etiam vicinorum comitum vexaretur. Deinde quod idem Basilius Imp. in spem eum erexerat, fore vt sua classe liberaret ipsa Campania, Latij, & Hetruriæ littora à Sarracenorum incursibus. Præterea quod multa alia idem Imperator ipsi Papæ promitteret, maximè vero Bulgarorum Ecclesiam sub Romana Diœcesi reuocandam. His omnibus accedebat, quod prætexebatur, bonum pacis, & scissarum vnio Ecclesiarum, quæ ob reiectum Photium, velut iugi terræ motu tot annis, & cum eis totus Oriens quassaretur. Cessaturum ipsum omnino, si D Sed. Apost. authoritate Photius sedere concederetur; sin minus grauiora prioribus instare pericula, impendere mala, nullo penitus curanda remedio. His iungebatur, quod mendacij relatione decepit Basilius Imp. eundem Ioan. Pont. dum litteris testatus est, restitutionem Photij exoptari, & peti magna instantia ab aduersa parte, ab ordinatis scilicet ab Ignatio, atque eius prædecessore Methodio, quod tamen falsum erat. Hæc sunt quæ permouere Pont. potuerunt, vt quod nullus fecerat prædecessorum, ipse omnium maxima admiratione tentare ausus fuerit, atque perficere: suadente istud prudentia carnis inimica Deo, & ecclesiæ semper aduersa. Hæc inquam, Orthodoxorum omnium commouere animum vehementer, tanquam indignum facinus Romano Pont. penes quem plus valeret, & maE ioris esset ponderis gratia Imper. quam Sanctissimorum prædecessorum scriptis confirmata, & iuramentis stabilita, de Photio nunquam recipiendo, sententia: cui & ipse Ioãnes, cum esset Archidiaconus, coram vniuersa Ecclesia, consenserat, & magna assertione iuramenti religione firmauerat, atque subscripserat. Accedebat ad scandalum, quod nihil penitus fecisset Photius, cuius causa, quoquomodo restitui mereretur, neque vel leuissimum edidisset pœnitentiæ signum; immo multo deteriora prioribus facinora perpetrasset, quorum causa arctioribus esset anathematis vinculis innodandus, & grauioribus supplicijs punien-

Causæ quibus permotus Io. Pap. faueret Photio.
Io. male vidit ob restitutum Photium

niendus. Quod igitur Ioan. Papa loco ſupplicij perſoluerit præmia ſceleſtiſſimo viro, [illegible] gnam exiſtimationi ſuæ, & cathedræ Pontificiæ notam inuſſit. Hinc puto factum (ſi quæ tamen veritatis, vel ſaltem ſpecies mendacij apertiſſimi eſſe potuit) quod ob nimiam Ioannis animi facilitatem, & mollitudinem, nō Papa, vt Nicolaus, & Hadrianus, ſed Papiſſa [illegible] rit contumeliæ loco dictus, vt qui nec reſiſtere ſciret Eunucho, quique vinceretur à femina viro, non vir, ſed eſſet femina potius nūcupandus; & ſic nomen contumeliæ tranſierit poſteris rerum inſcijs, in veritatis opinionem, atque ita à complurimis decantatum fuerit Io. Octauum Papam, fuiſſe feminam; ſicq; iactata vulgo inuenit eo modo locum fabula. Eiuſmodi planè ſcommatibus proſcindi ſæpe ſolere leuioribus de cauſis Rom. Pont. à maledicis, & ocioſis, quis Romæ verſatus ignorat? Certè quidem non maledicos tantum, ſed & ſapientes, atque prudentes prouocaſſe aduerſum ſe Ioan. Pont. quæ dicentur inferius, demōſtrabunt, iam in eum redditos inſenſiſſimos, quod vna legatione prodegerit tot tantosque bene inſumptos labores, hauſtosque ſudores Sanctiſſimorum Pontificum Nicolai, & Hadriani prædeceſſorum.

Vnde Io. 8. potuit dici femina, & Papiſſa.

Quanta autem mala eiuſmodi factum Ioannis ſequuta ſint, nemo puto numerare facile poterit, vtpote, quod quæ tunc cœpta, in hanc vſque diem infeliciter eadem perſeuerent. Quæ enim non auſus ſit impius, vbi ſenſit non habere, vt antea, aduerſantem Pontificem, ſed fauentem? Parum illi fuit, eius fauore ſedere ſecurum, niſi etiam curaſſet perdere, à quo fuerat reſtitutus, Romanum Pont. quibus autem conſilijs, & quibus artibus, ſcies poſtea, modo autem rerum geſtarum ſeriem proſequamur. Ceterum, & ſi viſus eſt ſucceſſoribus Pontificibus Ioannes culpabilis, cum Photium reſtituerit; haud tamen illorum reus eſt criminum, quibus ab eodem Photio aſpergitur, in Synodo ab ipſo Conſtantinopoli, vna cū Legatis Apoſt. habita, quam & nuncupauit Octauam. Erit planè vt mireris, Lector, cum oculis videris, & manu tetigeris perditiſſimi hominis impoſturas, & fraudes, quibus miſcuit omnes Ioannis Epiſtolas. Eas deſcriptas voluit Auctor in Annalibus, tum Ioannis [a] Papæ ad Imp. tum ad ipſum Photium, [b] vt integræ, magna Dei prouidentia, in Volumine Epiſtolarum eius hactenus conſeruatæ ſunt; & ex aduerſo, per ſingula capita, magna cum diligentia, appoſuit impudentiſſimas Photij corruptelas, inuerſiones, additiones, detractiones, expunctiones. Conſilium ſceleſtiſſimi hominis fuit, quaſi ex Ioannis Papæ litteris, non ſolum ſuam reſtitutionem firmam roboratamque monſtrare; ſed & falſatis illis probare etiam auctoritate eiuſdem Pont. Octauam Synodum Oecumenicam eſſe damnatam; probatam vero recentem ab ipſo aduerſus eam Conſtantinopoli celebratam, Octauamq; pariter nominatam, in abolitionem legitimæ Oecumenicæ Octauæ Synodi ſub Hadriano papa celebratæ. Ex quo grande malum illud euenit, vt pro germana Octaua, à Græcis maximè, accepta ſit Synodus Photiana, vt factum inter alios à Zonara, eſt videre, qui in ſua Canonum collectione, & interpretatione poſuit, loco Octauæ Oecumenicæ, Photianam ſacrilegam, quam ipſam & Theodorus Balſamo vniuerſalem appellat, cuius tres Canones recitat. [illegible] & reliqua Græcorum ſchiſmaticorum colluuies. Eaſdem Ioan. ad Imp. litteras à Photio Græcè verſas, & recitatas in ſecunda Actione ipſius Pſeudoſynodi (quæ extāt cum integra Pſeudoſynodo, in Græco Columnenſi codice) & rurſum Latine redditas, inſeruit item Auctor in Annalibus, indicatis ad marginem flagitioſiſſimis corruptelis [illegible] ac tantis, vt niſi tam patentes extarent, & conſpicerentur, atque adeo attrectarentur, vix credibiles eſſent. Patere, Lector, e[illegible]s à nobis breuitatis ſtudio omitti: Sed tu nō prætermittas, quin ſtudioſè in Annalibus perlegas, ſi vis Diabolicas Photij fraudes, luce clarius, agnoſcere, quibus tam iam mollem illam, Oecumenicam, inquam, Octauam Synodum, quam Occidens, & Oriens, Pont. & Imp. vna cum Epiſcopis, & Magiſtratibus, [illegible] re ſunt conati eri-

Photij fraude Io. Papa infamatus.

[a] ep. 199. [b] ep. 201. Epiſt. Ioā. [illegible] corrumpit Photius.

Oecumenicam [illegible] Synodum [illegible] damnatam.

gere,

A gere,& ſtabilire,quantum in ipſo fuerit,Photius mendacii ſtylo,ſit conatus. Vt plane iterum repetendæ. quin & aliæ innumeræ ſint addendæ Deo gratiæ, quod aliam immane periculum euitandum,& immenſum ſcandalum auteuertendum voluerit Diuina prouidentia remanere integra exemplaria Io. Epiſtolarum,vnicum remedium ad falſitatem hominis perditiſſimi arguendam,& impoſturam aperiendam;quod omnino pariter (vt vidimus)& ipſe de quo egimus,Pontifex Nicolaus ſummas gratias Deo retulit,quod ad euincendas falſitates eiuſdẽ Photij in ſuis litteris impudenter admixtas,earum exemplaria Romæ ſeruauerit;ſic dicens in Epiſt.[a] ad Michaelem Imp. *Veruntamen nos quomodocunque falſitati,vel deprauationi eadem ſit epiſtola ſubmiſſa grates innumeras agimus Deo cuius inſpiratione & fidelia exemplaria penes nos retinuimus,& eius permiſſu, qui hac vel authenticam ipſam ſcripſere, ſuperesse noſcuntur.* In hoc ipſum totius incubuit homo profanus vt aduerſum ſe collectam Octauam Oecumenicam Synodum,in qua cubitalibus litteris (vt ita dixerim) eius ſcelera multipliciter notata eſſent,aboleret,& penitus extingueret, vt nec nominaretur amplius: ſed & quod ſciretur,teſtificatione hiſtoriarum,tum Græcorum,tum Latinorum, Octauam ſynodus Oecumenica celebrata eſſe Conſtantinopoli ipſe eodem in loco haberi, eodemque nomine appellari voluit ſuam Pſeudoſynodum,quam ſupponeret pro legitima Octaua Oecumenica,habita per Hadrianum,vſus ad decipiendos omnes, citatis ſuperius ad ipſum ſcriptis,ſed ab ipſo falſatis litteris Io.Papæ.nec ſatis ij ſi ſta viſa ſunt ſed & ab illo falſatum eſt commonitorium ab eodem Pont.datum Petro,Legato,cuius eſt mentio commonitorij,in eiuſdem Io.Epiſt.ad alios Sedis Apoſt.Legatos Conſtantinopoli adhuc manentes, Paulum Anconitanum,& Eugenium Oſtienſem, hoc pariter anno, eademque citata die conſcripta [b] Commonitorium autem ipſum reperitur recitatum, ſed falſatum à Photio ex more,in Act.ſecunda Synodi Photianæ,Octauæ mendaciter dictæ, quod & ſi non inueniatur inter Latinè ſcriptas epiſtolas ipſius Ioannis, vt ex autographo argui poſſit falſitatis;tamen ex multis alijs,id ipſum conſequi facile poſſumus. Primum quidẽ inde,quod dum agit de receptione Photij,& lapſorum,abeſt illud,in Epiſt.Ioan legitima, & ſincera. Photio impoſitum de petenda venia à Synodo; demptum proculdubio ab ipſo. Deinde quod Ioan Epiſtola,in Bulgarorum cauſa continet excommunicationem, non vero preces,quæ omnino ab eo ſuppoſitæ ſunt in Commonitorio: præterea ex additamento à falſario aucto,de abolenda Octaua Synodo,quale additum ipſi Io.Epiſtolæ:denique ex ſubſcriptionibus Epiſcoporum,qui interfuerunt Rom.Synodo,ex qua prodijt commonitorium,pro receptione Photij. Nam ſi ex Synodi ſententia definita fuiſſet damnatio Oecumenicæ Synodi,eademque commiſſa Legatis in dato illis commonitorio, eo vti magis eam ſuis ſubſcriptionibus expreſſiſſent.quam Photij reſtitutionem.His accedit etiam potẽs demonſtratio illa,quod cum ipſe Io. in citata epiſtola ad Baſilium Imp. ſæpe profiteatur vti ſe in eo reſtituendo diſpenſatione:Certe non diſſipationem & deſtructionem Concilij voluiſſe ſignificat:nam ſi illud Concilium abrogare conſtituiſſet,diſpenſatione vti opus non fuiſſet:diſpenſatio enim alicuius eſt legis diſpenſatio,ſi abrogata ſit lex,non eſt vbi legis diſpenſatio locum habeat.diſpenſatio itaque legis non abrogationem ipſius. ſed moderationem ſemper intelligit,ac proinde manẽte integro Concilio Oecumenico,in illa parte,qua Photium condemnauit,diſpenſationem locum voluit habuiſſe. At quod in his ſumus,aliæ impoſtoris falſitates prodendæ ſunt in lucem.Calumniatus eſt inſuper eundem Io. Pont. Photius,quod eadem cum Græcis ſenſerit de proceſſione Spiritus Sancti. Ad quod probandum Epiſtolam confinxit eiuſdem Io.nomine ad ſe ſcriptam: ſed eam multiplici nomine in promptu eſt redarguere falſitatis,niſi potius alicuius alterius Græcorum eiuſdem ſententiæ aſſertoris illud ſit opus.Si quidẽ Photius in Epiſt.illa,quam eo argumento ad Archiep.

Aqui-

[a] Nicol. ep.9.

[b] ep.203.

In reſtitutione Photij diſpenſatione ſe vſum ait Papa.

Photij noua calũnia in Io. Pap.

Aquileiæ conscripsit (de qua inferius, suo loco) eius Epistolæ à Ioan. Papa ad se conscriptæ nullam penitus habuit mentionem; quam, si accepisset magno certe præconio exhibuisset, vel saltem citasset, qui etiam mentiendo (vt videbis) aliquos ex Rom. Pont. eius assertores fuisse sententiæ tradit; at de Ioanne cum verba facit, nihil de eiusmodi epistola ab ipso scripta vel leuiter saltem meminit, sed tantum de legatis ipsius Constantinopolim missis, & in Synodo fidei antiquæ professioni subscribentibus, eò additamento, FILIOQVE carenti, sed de his, inferius. A

Io. Diaco. arguit græcos de falsatis Dia log. S. Gregorio in processione Spirit. S.

1 ep. 200. Aliæ Photij corruptelæ.

His autem Ioan. Pap. temporibus in Rom. Ecclesia, absque vlla ambiguitate, vsu receptum, vt Spiritus Sanctus A PATRE FILIOQVE procedere diceretur. Inter alia argumento est, quod Ioannes S.R.E. Diaconus ad hunc ipsum Ioannem Pont. quattuor à se elaboratos libros vitæ S. Gregorij Papæ mittens, vbi agit de Dialogis ab eo scriptis, & in Græcum à Zacharia Papa translatis, iuste queritur quod cum ipse S. Gregorius in eis asseruerit disertis verbis Spiritum Sanctum A PATRE FILIOQVE procedere, illi textum corruperint, illaque verba, FILIOQVE, abradendo, inde abstulerint, eos magnopere redarguens, quod audacter nimis sicut & impudenter S. Gregorij textum, ita corruperint; plane significans Rom. Eccl. nihil diuersum ab ipso S. Gregor. Papa sentire, nec Ioannem, ad quem scribit, ab ea sententia discrepare. Sed ad Legationem Ioan. Pap. Constantinopolim missam redeamus. B

Dedit, eidem Petro presbytero Card. Legato Ioan. Pap. epistolam [a] ad Clerum Constantinopolitanum, itemque ad Patriarchas trium Orientalium Ecclesiarum, cuius duplex extat lectio, altera latina autographa, in Regesto Io. Pap. altera in Actione 2. Synodi Photianæ, & ipsa, vt cætera corrupta, vt in illis Ioan. verbis. Venerabilem fratrem Photium coram Synodo misericordiam quærendo. Patriarchatus honore fungi volumus, &c. abrasit ista ille superbus, professionem humilitatis insinuantia & loco eorum (vt in ceteris fecerat) ista posuit: Photius Patriarcha Sanctissimus, & religiosissimus frater noster non dedignetur in conspectu Synodi gratiam, & studium nostrum, quin potius viscera misericordiæ Romanorum Ecclesiæ prædicare, quod ab ea sit receptus. Dedit & alias litteras Ioan. Pap. eidem Petro Legato ad eos qui Photium abhorrentes, nullo pacto adduci valebant, vt cũ eo communicarent, monens eos, vt quem reciperet bono pacis Rom. Ecclesia, ipsi cum recipere non recusarent; alioquin dedisse in mandatis Legatis, vt extra Ecclesiam facerent C

Legati S. Apost. turpiter seducti.

omnes, qui Photium ab Ecclesia receptum, recipere denegarent. Dimissus Petrus cum litteris & perueniens Constantinopolim alijs Legatis iunctus est, qui omnes à Photio ita seducti sunt, vt nunquam tam sordida, tamque indigna ab Apost. sede Legatio missa fuerit, si vera esse dixerimus, & non à Photio confecta quæ in sua synodo Constantin. celebrata hoc anno leguntur. Procurauit contextor imposturarum, & falsitatum confutor Photius vt litteræ omnes à Ioan. conscriptæ in suas manus deuenirent, quas legendas in synodo ipse è Græco sermone reddens, pro arbitrio aptauit, alia (vt vidisti) addens, alia minués, mutans alia, adeo, vt in omnibus, quæ ipse vellet, Rom. Pont. in suis litteris cogeret loqui Ioannem, & profiteri. D E

Synod. Photiana.

Habita igitur fertur hoc anno Constantinopoli synodus Photiana (si tamen habita) septem Actionibus, quæ Græcè extat tum in Vaticana Bibliotheca, tum in Colomnensi, ex qua summatim plura prodidit Auctor Annalium, quæ tamen pleraque nobis omittenda iudicauimus, vt vana, falsa, & conficta. Sed non illa, æque tamen falsa, & fraudulenta. In Act. 5. facta scribitur suggestio (seu potius à Photio ficta) Legatorum Apost. Sed. vt ex sententia Ioannis Pont. canon constitueretur, quo iuberetur, vt excommunicati vel depositi à Rom. Pont. à Photio non susciperentur, sicut econtra qui depositi essent à Photio vel

A excommunicati non restituerentur, nec absoluerentur à Rom. Pont. quo canone quis non videat summa Photij calliditate interceptas esse appellationes ad Apost. Sedem & recursum ad eam? Si quidem ablata fuit per canonem istum auctoritas Rom. Pontificis, vt iudicare nō posset, quos Photius condemnasset. Quis animo concipere potest Legatos Apostolicæ Sed. adeò oscitantes, & prodigentes iura Apost. Sedis, vt & aduersus ea obnitentes non tantū non restiterint, sed vt isthæc sancirentur, ipsi suggesserint? an non manu palpantur commenta Photij? Phot. callide intercipit appellationes ad Sedem Apost.

Statutus autem est post hæc eodem suggerente Photio, Canon 2. *Ne quis relinquens Episcopatum transiens ad statum monasticum, Episcopatum retinendi haberet amplius facultatem, nec ad illum reuertendi aditus patefieret.* Hic non prætereundum, quòd Gratianus malè consultus, B Canonem húc tanquam ex legitima Octaua Synodo descripsit totidem verbis in libro Decretorum, [a] qui planè odio Photij impostoris fuerat exufflandus.

[a] 7. q. 1.

In Act. 6. ex suggestione Photii, Imperator Fidei definitionem à Synodo postulauit, sicque consensu omnium exhibita est definitio fidei comprobata in 7. Synodis Oecumenicis, contestationibus appositis, ne quid ab aliquo adderetur, vel minueretur omninò recitatúque est Nicænum Symbolum, siue Constantinopolitanum dictum. Ita sugillantes latinos, quod apposuissent verba illa FILIOQVE. His approbatis ab omnibus, subscripsit Basilius Imp. improbans sua subscriptione cuncta quæ contra Photium acta essent in Octaua le- C gitima Synodo, cui ipse subscripserat, vna cum Filijs, quos & huic pseudosynodo pariter subscribere voluit. sicque absoluta est Photiana Synodus, Octaua dicta, & generalis, cui nō sicut in Commonitorio iussi sunt, præsidere Legati Apost. Sedis, sed Photius semper primo loco legitur præfuisse, assistentibus Legatis Apostolicæ Sedis. Hanc Græci lambunt, hanc venerantur, & vt diuinum quoddam oraculum obseruant atque custodiunt. Sed quomodo paulò post eadem fuerit, cum suo auctore condemnata, dicturi sumus inferius suo loco. De qua illud admiratione dignum, quòd non sit aliquis ex Græcorū historicis res Basilij Imp. prosequutis, qui huius Photianæ Synodi meminerit, cum omnes fermè de legitima Octaua Oecumenica, in qua Photius est depositus mentionem faciant; certè non Curopalates, non D Cedrenus, non Zonaras, non Glicas, non Constantinus Manasses, de huiusmodi Photiana Synodo, vel verbum vnū: cùm tamen si talis fuerit, tamq; numerosa, & quæ Oecumenicam damnasset, haud videri possit silentio prætermissa. Vnde de ea suspicio augetur, vt ea tota ita fuerit Photij stylo conficta, & eiusdem penicillo mendacij colorata, sicut ab eo alias factum esse, superius est demonstratum. Interea verò Basilius Imp. cum Constantini filij obitu inconsolabili dolore afficeretur, iustè quidem à Deo punitus, vt primogenito priuaretur, cū Photium recipit, qui de illius successione commenticijs scriptis fuerat læta admodum falsò vaticinatus: factum est, vt Theodori Euchaitarum Episcopi, cognomine Santabareni præstigijs, ac necromantia eiusdem filij defuncti, potiretur aspectu. Sed & alijs similibus factis E Santabarenus, Imperatore in admirationem adducto, effecerat, vt is totus ex ipso penderet, neque vlla in re ei diffideret. Sed Leo filius à patre Imperator salutatus, Santabareno nō delectabatur, eum veneficum appellans, & præstigiatorem, & Imperatoris deceptorem. Quibus ille extimulatus ad vltionem, simulata erga eum beneuolentia adolescēti suasit pugionem clam deferre; eumque post parenti detulit, quasi filius eo pugione vsurus esset in patrē. Credulus pater ardens iracundia, correptum filium in cubiculum includit, de eruendis illi oculis etiam cogitans, nisi Patriarcha, & Princeps Senatus multis precibus eum à sententia deduxissent. Ex Curopalate, Zonara, & alijs.

54. 5. Tēporis, & hoc nequaquā.

Histo. Gr. nusquam meminerunt Photianæ Synodi.

Præstigiæ Santabareni.

Leo Basil. Imp. fil. periclitatur opera Santabareni.

Alia ad ipsum Ioann. Papam pertinentia huius anni facta breuiter videntur attingenda.

[a] ep. 174. 175. 176. 184. 189. 190.

Mitit Legatum ad Regem Bulgarorum, sed frustra, cuius legationis plures extant epistolæ. [a] A

[b] ep. 17?. [c] ep. 220. 221.

Excommunicat Ansbertum Archiepiscopum Mediolanensem, [b] quòd vocatus ad Synodum Romam non venisset, nec excusationem misisset, sed quod idem excommunicatus missas celebrauerit, absolui non meruit; Propterea & ad Ecclesiã Mediolanensem scripsit, [c] vt alium in eius locum eligerent.

[d] ep. 194. 195.

Cùm S. Methodius Morauorum Ecclesijs datus Archièpiscopus ab Hadriano Rom. Pót. Apostolicum munus dignè persoluens, apud Ioan. ipsum Pont. calumniã passus esset in doctrina, Romam vocatur, vt fidei suæ & prædicationis redderet rationem: Extant de his Ioannis epistolæ. [d] B

[e] ep. 209. 225. 227. 227. 242. [f] 241. 265. 270. 294.

Eodem anno cum nonnulli Italiæ Principes, & populi, suæ priuatæ causæ prospicientes, publicam negligentes, cum Sarracenis fœdus inijssent: Ioan. Papa, vt contractum fœdus dissoluerent, sub pœna excommunicationis eisdem præcepit. Illorum caput Pulcharius præfectus Amalphitanus, [e] ad quem scripsit, & ad Athanasium Episcopum Neapolitanũ, præfecturam, seu ducatum eius Ciuitatis agentem; cuius pariter argumenti, eiusdẽ Io. Papę plures ad eum extant epistolæ, [f] siquidem is oblitus se iam Episcopum, nec Episcopi, nec boni Principis munera expleuit, quæ sunt tyranni sectatus, magno omnium fidelium scandalo, fœdus inijt cum Sarracenis, quorum viribus dominari posset. C

[g] ep. 214. 215.

Eodem anno Capuanam Ciuitatem liberat ab incursione Guaiferij Principis Salerni. Ioan. Papa illuc profectus, præcipiens ei sub excommunicationis pœna abstinere ab inferẽdo bello Capuanis. Extant ea de re plures eiusdem Pontificis litteræ. [g]

[h] li. 5. c. 42. 44. [i] li. 5. c. 43.

De quo Leo Ostiensis. [h] *Sub idem tempus Guaiferius Princeps memoratus languore correptus, monachus effectus est, rogans se ad hoc Casinense monasteriũ deferri. Verum quia propter incursionem Sarracenorum huc inferri nõ potuit, defunctus, in monasterio apud Theanũ corpus eius humatũ est.* At quod pertinet ad ipsam Capuanã Ecclesiã, idẽ Leo Ostiẽsis in eadẽ historia Casinate hæc habet. [i] His diebus, Capuanos, expulso Landulpho Episcopo, Canonicè electo Landenulphũ quendam de suis nobilibus coniugatũ, atque neophytũ sibi in Episcopũ elegisse, multisq; precibus iam dictũ Papã fefellisse, vt eis ille consecraretur Episcopus, quantũuis Leo Theanensis Episcopus, & Bertharius Abbas Casinẽsis Romã profecti, eũ, denunciatione sanguinis effusionis, & periculorũ, quibus & ipse inuoluẽdus esset, deterrerent. Hac secuta ciuili discordia Sarraceni, opportunitatẽ nacti, rursus vniuersa diripiũt, & depopulãtur, cuius rei gratia Apostolicus Capuam venire coactus, indoluit animo, ac pœnitentia ductus, Landulphum quẽ supra depulsum memorauimus, in Ecclesia D. Petri Apost. Capuæ veteris ordinauit Episcopũ: Landenulphum verò Capuanæ Ecclesiæ præesse cõstituit, æqua sorte inter vtrũque distributo Episcopatu. Ex Ostiensi. De his extant plures Io. epistolæ. [k] D

[k] ep. 203. 206. 207. 208. 248.

Landenulphi huius Episcopi Frater Randenulphus, Capuę modo Princeps, modo Dux, modo Iudex appellatus, orauit Papam, vt Caietanos, qui tum Rom. tantum Pontifici parebant, sibi subijceret, cui cum annuisset, & ille ipsos infestare cœpisset, Docibilis eorum Dux dedecus non ferens, Sarracenos euocauit, qui cuncta per circuitum depopulantes ad Caietã Castra posuerunt. Quibus Papa compertis, pœnitentia ductus, blandis alloquijs, epistolis ac pollicitationibus multis Caietanos lenire, & ad se allicere, à Sarracenis abductos cœpit. E

Sarraceni p. 40. ann. apud Garilianum agentes, [illegible] mala cir[illegible] vnquaq; [illegible] tant

Cuius monitis Docibilis Princeps obtemperans, rupto fœdere bellum cum Sarracenis protinus inijt, in quo tamen Caietanorum plurimi cæsi, & capti sunt. Rursum Sarraceni, cũ Docibile fœdus inierunt, captiuisque redditis, Garilianum ad habitandum ab eo directi sunt, vbi [illegible] fermè quadraginta [illegible] mera vndique mala perpetrantes, sępiusq; tentati, diuino iudicio [illegible]

Porro

A Porrò profectum esse Caietam ipsum Io. Papam suis litteris ipse docet. [a] De rumpendo autem fœdere cum Sarracenis, & de Caietanis, & alijs, Io. Papa in Epistola ad fœderatos, anno sequenti [b] præscribit terminum ad frangendam cum illis pacem, sub pœna perpetui anathematis. [a] ep. 256. 270. [b] ep. 217.

Christi Annus	Ioan. Pap. 8.	Basilij Maced.	Impp.	Indict.
880.	8.	14.		13.

B ABsoluta Photiana Synodo, Legati Apost. Sedis in Vrbem reuersi, litteras ad Io. Pont. ab Imp. & à Photio, de ipsius restitutione, cuius causa tantummodo missi erãt detulerunt, tacitis, quæ de Synodo Oecumenica abroganda, fuissent in Pseudosynodo Photij opera constituta. His acceptis Pont. litteris respondens ad eas, congratulatus ipsis de pace reddita Ecclesiæ illi: ad finem cautè admodum, sic se probare dicit, quæ in Synodo acta essent, de restitutione Photij, Legatis in mandatis data, vt si quid ipsi, præter voluntatem Apost. Sed. plus his operati essent, nullius esset penitus auctoritatis. Quòd vero gratias agit Ioannes Imperatori de nauibus submissis custodiæ terræ S. Petri, de restitutione monasterij S. Sergij iuxta Constantinopolim quod olim fuit iuris S. Petri, de restitutis item Bulgarorum iuribus Rom. Ecclesiæ, fuit illa ostentatio Græca, atque deceptio fraudulẽta potius, quàm exhibita C re ipsa munificentia Imp. si quidem naues vix visæ, recesserunt ad custodiam Orientis littorum, quæ à Sarracenis infestabantur: & ipsi quoque Bulgari sub Photio sunt retenti, vt redditæ aliæ ipsius Ioannis litteræ postea datę declarant. Ad Photium autem, multis præmissis, Ioannes eum redarguit, quòd multa sint facta secus, atq; ipse facienda esse præcepisset, planè insinuans, Legatos suos, eius impulsu, esse transgressos mandata. redarguit etiã, quòd cũ scripsisset Io. ab Apost. Sede misericorditer cum ipso agendum fore, ob idq; coram Synodo misericordiam eius implorare debuisset: nõ solum id facere neglexisset, sed superbo fastu vane iactasset, se nihil perperam egisse, cuius rei gratia misericordia indignus factus est. Porrò has litteras Io. dedisse Marino Episcopo qui illi in sede successit, & hoc vel sequenti anno, (nam post sequentem, Ioanne mortuo, ipsi subrogatus est Pontifex) ad hoc missus est D Constantinopolim, qui, vt vir constantissimus, cuncta quæ perperam per tres Legatos gesta essent, irrita redderet, quod & perfecit, vt verè dignus Episcopus, & verè Apostolicus, multa pro veritate, & pro dignitate Sedis Apost. ab aduersarijs passus, vt ex litteris Stephani Papæ, Marini successoris, ad Basilium Imp. habetur. Quod ad Ioã. pertinet, certè quidem post hæc, ab ipso damnatum Photium, Formosi Papæ litteræ ad Stylianum edocent, ad quarum finem ponitur series synodicarum sententiarum, & decretorum Rom. Pont. pronunciata aduersus Photium, Nicolai, Hadriani, Io. Docent idem Io. Papæ 9 litteræ ad eundem Stylianum. *Volumus igitur*, inquit, *vt etiam nunc secundum eandem regulam Decreta Sanctissimorũ Pon-* E *tificum prædecessorum nostrorum inconcussa maneant Quapropter & Ignatium, & Photium, & Stephanum, & Antonium sicut Sanctiss. Papa Nicolaus, Hadrian. & Io. & sextus Stephanus, & vniuersa Roma. Eccles. hucusque tenuit etiã nos eodem ordine recipimus, & tenemus, &c.* Vide plura in eandem sententiam, in Annalibus de damnatione Photij, à nobis studio breuitatis omissa.

Legati ad Io. reuersi.

Cautio Pont. in probanda restitutione Photij.

Ostẽtatio Græca.

Redargutiones in Photium.

Legatus Apost. Sed. pro verit. à Græcis multa passus.

Hoc anno ingenti victoria potitus est Basilius aduersus Sarracenos, Orientis oras infestantes, expugnata eorum classe, de qua est celebris mentio apud Curopalatem, & alios Græcos historicos, quam hoc anno contigisse ex Ioann. Epistola ad Carolum Imper. compertum habetur. *Tamen Deo sint grates*, inquit, *quia nauigia Græcorum in mari Ismaelitarum victoriosissimè strauerunt phalanges, & eos, (prout Dominus voluit) debellarunt. Sed nos tantum, tã ipsis debellatis Ismaelitis, quã alij cõciues nostri impugnant ac persequũtur, vt e circa muros Vrbis nullatenus,*

Imp. Gr. victor. Adu. Sarracen.

vel qui labore manuum suarum viuere valeant, vel qui (vt ita dixerim) Christianitatem suam, sicut decet, obseruent, egredi libere possint. Eumque deinceps rogat vt ferat auxilium, *alioqui*, inquit, *procul dubio scire potestis, quia ad peccatum vestrum, & ad damnum omnium, hac terra peribit, &c.* Hæc Io. Papa 3. Kal. Nou. ad Carolum Imp. scripsit. A

a ep. 247. S. Metho. Morauorũ Apost. Probat omnibus linguis coli & celebrari Deũ. b Psal. 116. c Act. 2. d Phil. 2.

S. Methodius Morauiæ Apostolus, Romam, hoc anno, veniens exposita fide quam prędicabat, vt verus Apostolus probatus, remissus est, secum Io. Pap. ferẽs litteras [a] ad eius prouinciæ Principem, cuius pietatem & deuotionem erga B. Petrum & Rom. Eccl. prædicat, & Archiepiscopum Methodium illi commendat. *Litteras denique Sclauonicas* (inquit in illis litteris) *à Constantino quodam Philosopho repertas, quibus laudes Deo debitas resonent iure laudamus, & vt in eadem lingua Christi Dei nostri præconia, & opera enarrentur, iubemus, neque enim tribus tantũ sed omnibus linguis, Dominum laudare, auctoritate sacra monemur, quæ præcepit dicens,* [b] *Laudate Dominũ omnes gentes, & collaudate eum omnes populi. Et Apostoli* [c] *repleti Spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia Dei. Hinc & Paulus cœlestis quoq; tuba insonat, monens,* [d] *omnis lingua confiteatur quia D. N. I. Chr. in gloria est Dei Patris. De quibus etiam in 1. ad Corint. Epistola satis & manifestè nos admonet, quatenus linguis loquentes Ecclesiam Dei ædificemus. Nec sanè fidei vel doctrinæ aliquid obstat, siue Missas in eadem Sclauonica lingua canere, siue sacrum Euangelium vel Lectiones diuinas Noui, & Veteris Testamenti benè translatas, & interpretatas legere, aut alia horarum officia omnia psallere; quoniam qui fecit tres linguas principales, Hebræam scilicet, Græcam, & Latinam, ipse creauit & alias omnes ad laudem & gloriam suam. Iubemus tamen vt in omnibus Ecclesiis terræ vestræ, propter maiorem honorificentiam, Euangelium Latinè legatur, & postmodum Sclauonica lingua translatum in auribus populi Latina verba non intelligentis, annuncietur sicut in quibusdam Ecclesiis fieri videtur. Et si tibi & Iudicibus tuis placet, Missas latina lingua magis audire præcipimus, vt latinè Missarum tibi solennia celebrẽtur. Data mens. Iun. Indict. 13.* B C

Euangeliũ latine legatur, post Sclauonicè. Missas latinè magis probat.

Extat eiusdem Pontificis Epistola ad ipsum Methodium data anno sequenti 10. Kalend. April.

e ep. 258.

Eodem anno mens. Nouembri, Indict. 13. Io. Pap. Adelbertum Marchionẽ Tusciæ, qui vna cum Lamberto Duce Spoletino, multa mala Vrbi intulerat, conuersum ad pœnitentiam absoluit, cuius absolutionis extant litteræ [e] Apost. D

Christi Annus	*Ioan. Pap.* 8.	*Caroli* 3. 1. / *Basilij Maced.* 15. *Impp.*	*Indict.*
881.	9.		14.

Eps Neapol. Athana. in trãsuersum actus. Sententia excõmunicationis in Athana.

ATHANASIUS Episcopus & Princeps Neapolitanus, ob eius cultum erga Rom. Ecclesiã, à Io. P. sæpe laudatus, post in transuersum actus, fœdere cũ Sarracenis icto, omnia vastans, & sæpius à Io. P. admonitus, nec resipiscens, habita Romæ Synodo excommunicatur. Cuius excommunicationis hæc est sententia. *Athanasium Neapolitanum Episcopum sæpissimè admonitionibus, & multis argenti põderibus datis, vt pactum cum Sarracenis habitum disrumperet, admonuimus. Ille autem idem pactum se omninò soluturum, & ab eorum societate se separaturum esse promittens, sub ea conditione; vt si denuo cum illis quolibet modo fœdus habuisset, omni esset sacerdotali honore priuatus, & anathematizatus. Sed hæc omnia paruipendentem, & ad perditionem Christianorum cũ eis pactum habentem, & nos sæpissimè deludentem, & de præda eorum partem recipientem, iudicio & auctoritate Dei omnipotentis & BB. Apostol. Petri, & Pauli simul & nostra, cum omnibus sequacibus suis, & omni Ecclesiastica communione priuamus & quousque se ab ipsis Sarracenis penitus separaueris, velut totius Christianitatis inimicum anathematizamus. Dat. mens. Apr. Ind. 14.* E

f ep. 294.

Petenti autem illi per Legatum suum, absolutione, Io. Papa, misso Marino Episcopo, qui ipsi Ioanni in Sede successit, sic respondit. [f]

A *Boni Pastoris eximio informati exemplo, qui venit quærere & saluare quod perierat, tantopere per deuia errantem, abiecto Christi leni iugo, cum infidelibus iugum obscena cupiditate ducere non dubitantem (quamuis sero ad te percutientem reuerti velle mandasti) alacriter recipimus, & inter cæteros consacerdotes nostros præcipuè honorabilem cupimus retinere; prout ipse nos iam olim fecisse, procul dubio reminisceris. Sed quia tua exigente sceleris tanti audacia, Sancti Spiritus iudicio te à consortio nostro diuini mysterij iure submouimus: nunc secundum preces tuas, & relationem Petri Venerabilis Diaconi tui, si modo pactum, quod hactenus cum impijs Agarenis habuisti, manifesta deuotione fregeris, & ab eorum nequissima societate toto conamine te separaueris, atque si præsentibus his Missis nostris, Marino scilicet Reuerendissimo Episcopo & Sanctæ Sedis Arcario, & Sicono, egregio viro, maiores Sarracenorum, quanto melius potes, quos nominatim quærimus, cum alijs omnibus ceperis, & iugulatis alijs, eos nobis direxeris, à vinculo excommunicationis absoluimus, & iuxta præcedentem consuetudinem Episcopale officium reddimus. Eo scilicet modo vel tenore, vt captis, & traditis antea, vt dictum est, Sarracenis, deinceps nullum cum eis vlterius fœdus quoquomodo inire præsumas. Nam si cum illis pactum aliquod facere tentaueris, in eandem excommunicationem incurrere sancimus, & auctoritate Dei omnipotentis, & B. Petri Apostolorum Principis, & nostra, omni Episcopali honore te priuandum, & perpetuò anathemate damnandum esse decernimus* Hæc Io. Papa, *quæ sequuta sint ignoramus.*

Excōmunicato pœnitenti ob solutionem.

Impēditur sub conditione.

Hoc pariter anno Carolus cognomento Crassus, qui de Alemania egressus, Longobardorū fines occuparat, & paucis diebus totam Italiam in deditionem acceperat, Romam veniens à Ioan. VIII. cū magna gloria, Imperator est creatus ipso die Natalis Domini. Quamobrem primus annus Imperij Caroli Crassi præsens annus cæptus est numerari in cōmentarijs illorum temporum. sic igitur maiorū exemplo ex hoc tempore, & non ab obitu prædecessoris Imp. annos Imperij Caroli Crassi aggredimur numerare, quod maiores nostri non censuerint Imperatoris nomine dignū quemlibet successorem hæredem, nisi per Coronationem Imp. à Rom. Pont. crearetur. Rhegino, Aimoinus,[a] Diploma Imperatoris.

Carolus Crassus Imp. coronatur.

Anni Imper. ex coronatione Pontificia numerari soliti.

Quo pariter tempore, vbi in Imperium ascendit Carolus, ad eundem Hincmarus Rhemens. Paræneticam scripsit epistolam, quę hactenus integra conseruatur in Spirensi Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ. Cuius hæc summa. cōmendat illi ecclesiam Gallicanam, vt eam collapsam restituat: Regni dissidia tollat: Ludouici Balbi filijs idoneos cōsiliarios tribuat, qui eos doceant priuilegia Ecclesiastica tueri, sacerdotes venerari, diuinum auxilium sæpè implorare, orphanorum, & pupillorum patrocinium suscipere, improborum societatem fugere, humilitatem, charitatem, mansuetudinem, erga omnes sectari.

[a] *l.* 5. *c.* 60.

Prope finē Parænetica ad Imper.

Christi Annus	*Ioann. Pap.* 8.	*Caroli* 3. 2. *Basilij Maced.* 16.	*Impp.* *Indict.* 15.
882.	10.		

IOan. Papa, cum tam ab Italię Principibus, & maximè Marchione Spoletino, quam etiam Sarracenorum grassationibus premeretur, pluribus litteris [a] interpellat Imper. vt valida manu succurrat: mittitq; ad eum, pro munere, benedictam, ex more, palmam, Legatis adiectis. De his agens idem Ioan. in Epist.[b] ad Anselmum Archiep. Mediolan. hæc habet.

Ital. Princip. vexāt eccl. ditionem.

[b] *epist.* 269. 277. 279. 293.

Inter innumeras rapinas, deprædationes, & mala quam plurima, ad argumentum doloris nostri, quidam sceleratus, Longobardus, nomine, homo Vuidonis Marchionis octoginta tres homines capit, manibus singulis detruncatis, apud Narniensem Ciuitatem, plures ex tali sunt incisione, sine mora, perempti. Eodem argumento scripsit etiam epistolam ad Imperatricem, qua miserabiliter deplorat miserandum statum Roman. Ecclesiæ, adeo vt periclitaretur subdi iugo Sarracenorum, & ab illis iugulari. In quo non possumus non admirari vehementer consilium Dei. Quod enim ob auxilium hominum cōsequendum nonnihil visus est deflexisse Ioan. à præscripta à prædecesso-

[c] *epist.* 298.

Magnum Dei iudicium in Ioan. Pap.

decessoribus inuiolabili obseruantia Ecclesiasticæ censuræ, in gratiam Principum, sperans ab eis auxilium, planè contrarium accidit, vt nec ab Orientis, nec ab Occidentis Impp. aliquid præsidij obtinere potuerit. Nihil planè S. Apost. Sedi adeo damnosum (quod sæpius est repetendum) quàm si Præsules eius, prudentiæ carnis innittentes, in gratiam Principum posthabeant obseruantiam sacrarum Legum. A

Cōpostel-lana eccle-sia.

Interim contigit aduenire Legationem ab Alphonso Magno Rege Gallæciæ, & Episcopis, qua tria petebantur ab Apost. Sede: Primum, vt consecrandi Ecclesiam Compostellanam, ab eodem Rege augustissime constructam, licentia daretur: Secundo, vt Ouetensis Ecclesia dignitate Archiepiscopatus donaretur: Tertio verò, vt congregandi Prouinciale Concilium facultas concederetur Ioannes petita indulsit, & Legatis redeuntibus, suum adiunxit, cum litteris, quibus aliquot equos vtiles, & optimos Mauriseos cum armis, (sic enim ait) quibus vterentur aduersus Sarracenos. Porrò occasione ingruentium bellorum, tum ciuilium, tum externorum, ipsa dedicatio Ecclesiæ Compostellanæ dilata aliquamdiu fuit. B

Papa pro-ficisci in Gall. cogi-tat.

Epist. 307.

De Ioanne, illud posthæc ex eius epistolis proditur, ipsum rursum Gallias versus iter arripere statuisse, vt dissidentes inter se Francorum Principes simul conciliaret, vt ita eos, bello ciuili sedatos, promptos & expeditos habere posset ad ferendum auxilium Eccles. Rom. periclitanti. huius sanè argumenti est penultima eius epistola,[a] qua monet Supponem Comitem, ad quem scribit, vt sibi in Galliam proficiscenti ad montem Cinisum occurrat. Verùm, ne id faceret, mors intercessit. siquidem in fine anni huius ærumnis, curis, mœrore, cōsumptus 18. Kalend. Ianuar. moritur, cum sedisset annos 10. diem vnum, cuius res gestæ desiderantur apud Anastasium, fortasse prætermissæ ob odiosam restitutionem Photij. Quod autem ad reliquas eiusdem Pont. res gestas pertinet, reperitur in Vaticanæ Bibliothecę monumentis eiusdem Papæ Ioan. 8. de Iure Cardinalium Constitutio, his verbis. C

Constitu-tio de iure Cardina-lium.

Itemque ex nostra præsenti constitutione bis in mense, vel eo amplius, vel apud illum, vel illum Titulum, siue apud illum, vel illam Diaconiam, siue apud alias quaslibet Ecclesias vos cōuenire mandamus. Et ob vestram, & inferiorum Clericorum vitam & mores, & qualitates, & habitus vestium perscrutando; & qualiter quilibet Præpositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis Præpositis non obediant, & ad quæque illicita amputanda, Clericorum quoque & Laicorum querimonias, quæ ad nostrum iudicium pertinent, quantum fieri potest definiendas. Quippè cum sicut nostram mansuetudinem Moysi, ita & vestram fraternitatem septuaginta Seniorum, qui sub eodem causarum negotia diiudicabant, vicissitudinem gerere, certum habeamus. Ita Monasteria Abbatibus viduata, & Abbatum, nostra præcedente conscientia, substitutionem his, qui sunt inter nos, vel fuerint monasticæ professionis, disponenda committimus. Propter sollicitudinem autem Ecclesiarum & Clericorum earundem disciplinarum siue laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomada ad Sacrosanctum Palatium, iuxta decreta prædecessoris nostri Leonis IIII. vos conuenire mandamus. D

Item sancimus de Parochijs nostris quantumque Pontifici competit, Pontificale beneficium vos in perpetuum possidere, & in principalibus Ecclesiis, iuxta Primatum vestræ consecrationis, vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus salua semper, Diaconorum Cardinalium prisca consuetudine, æqualiter participare, tampropter vsum vestrum, quam in Ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes. hucusque Ioan. 8. constitutio. E

Marinus laudatissi-mus Pont. eligitur.

Cùm verò post Ioan. obitum sedes vacasset tribus diebus. exęstuans zelo Rom. clerus eū ipsi substituendum curarunt, quem scirent ardentissimum Photij impugnatorem, sicque 5. Kal. Ian. eundem Marinum elegit, qui olim Diaconus cū esset, à Nicolao missus est ad Photium excommunicandum; & ab Hadriano ad eundem deponendum, & restituendū Ignatium, atque Oecumenicam Synodum celebrandam, virum laudatissimum, quem experierant magna instantia Bulgari, vt cum ipsis Hadr. Papa daret Episcopū, sed nó obtinuerunt.

A Atque postremò missus est a Ioan. itidem Constantinopolim ad ruinam reparandam, quæ facta fuerat per tres Legatos illuc ad Synodum, pro Photio restituendo missos; qui summa constantia agens contra Photium, & Imp. cuncta ab eis perperam facta damnauit. Hunc igitur iam Episcopum, confessionis gloria redimitum, sibi in Pontificem eligendum absque controuersia Rom. clerus instituit. Accidit autem vt cũ ipso suo ingressu Pontificatus Marinus Photium damnasset, simulq; cunctas res ab eo gestas ad munus Episcopale spectãtes, mouerit amplius semel exulceratum animum Basilij Imp. ad iracundiam, qui furore incensus Romã scribens, dicebat Marinum no esse Pontificem, eo quod alterius Ecclesiæ fuisset iam Episcopus ordinatus (cuius autem, non constat) multaq; alia ignominiosa aduersus eũdem Sanctiss. Papam effutiens, eum solio deponere satagebat: sed aduersus eum, pro Marino, Stephanus Papa successor eius, locupletissimè satisfecit, vt suo loco videbimus. B

Treuir. vrbs à Northmanu. incẽditur.

Mortuo hoc anno Ludouico Germaniæ Rege, Northmanni Treuirensem occupatam ciuitatem incendunt. Tunc & Vuala Metensis Episcopus, præter ius fasq; pugnare egressus aduersus eos, occisus est. hæc veteres Annales Franc. à Pithœo editi.

Porrò hoc ipso anno Hincmarum Rhemens. Archiepisc. obijsse testatur Frodoardus in eius vita,[a] vbi ait, excrescentibus tandem flagitijs, gens Northmannorum per omne Francorum diffunditur Regnum, & quoniam ciuitas hæc Rhemensis tunc absq; muro habitabatur, accipiens ille, quod sibi charius in thesauris habebat, corpus videlicet B. Remigij, syluestria loca trans fluuium Matronam expetijt, & apud Villam Sparnacum aliquanto tempore custodiuit. Deniq; cum ibi moraretur, diem suum clausit extremum, cuius corpus Rhemos relatum, post ipsius S. tumulũ, in tumulo, quem ipse sibi parauerat, est sepultum. obijt anno Incarnationis 882. Episcopatus 37. & amplius. C

[a] li. 3. c. 17.

Corpus S. Remig. asportatad siluestria loca, vt seruetur ab incursionibus barbarorum.

Fuit is peritia canonum eruditissimus, licet, interdum nimis eis fauens, super Apost. Sedis Decreta eos extulerit. In Theologia etiam excultissimus, vt ex ijs quæ scripsit contra hæresim Prædestinatianorum apparet. In reliquis etiam talis existimatus, quem cõsulerent plures varijs quæstionibus.

Hincmar. Rhemens. moritur.

Successit ei Fulco Sacerdotali vigore, & libertate potens. De huiusmodi incursionibus, & vastationibus Northmannorum Aimoinus plura habent,[b] de villis circa Rhemens. ciuitatem incensis, & diuinitus defensa ipsa, quam nec murus, nec humana manus defendit, de incensione Leodij, Traiecti, Tungrorum, Coloniæ, Bonnæ, Tulpiaci, Nouesij, Aquisgranensis Palatij, Malmundariensis, & Stabulensis,[c] Prumiensis, S. Gudulę[d] Monasteriorum. In quibus omnibus magnæ iræ Dei certa illa demonstrata sunt argumenta, quod cum in translationibus corporum diuersorum Sanctorum ne à paganis illis incendio absumerentur, plurima reperiuntur edita esse miracula: vt ijdem reprimerent grassantes barbaros, nullus istud obtinuit apud Deum. D

Quãtus is vir fuerit.

[b] lib. 5. c. 6.

[c] apud Sur. 8. Ian.

[d] apud Sur. 3. Septemb.

Nobilia Monast. incensa à Northm.

His igitur auditis à Northmannis illatis cladibus Carolus ab Italia refert pedẽ in Gallias, opem laturus periclitanti iam populo vniuerso. Qui non ferro, sed auro alijsque promissis Northmannorum Duces auertit, Godefridum, & Sigefredũ, illi concessa Frisia, & G sla Lotharij Regis filia matrimonio iuncta, cui auri, & argẽti, ingenti copia è Metensi Ecclesia sublata. sunt numeratæ bis mille & octoginta libræ, solidis viginti pro libra computatis. E

Quãta sũma auersi Northm. à Gallijs.

Præcipuum huius concordiæ causam narrant Francorum Annales [e] horribilem quandam tempestatem, & tantam grandinem, quanta nunquam visa, & ęgritudo cadentium hominum, tam Francorum obsidentium, quam Northmannorum obsessorum. Godefridum baptizatum fuisse, & ab ipso Carolo è baptismo susceptũ Rhegino tradit. Roricum etiam eiusdem gentis Regulum ad fidem conuersum cõstat, ad quem Hincmari Rhem. exhortatoriã ad perseuerantiã in fide recenset Frodoardus.[f] Hoc eodẽ anno incensum à Sarracenis fuisse

[e] Aimoin. lib. 5. c. 6. Rhegin. anno 882.

[f] Hist. Rhem. lib. 3.

Nongenti Monachi à Sarracenis cæsi.

fuisse insigne Monasterium S. Vincentij ad Fontes Vulturni, atque nongentos Monachos ab eodem decollatos scribit Ioan. Monachus eiusdẽ monasterij, qui vixit tempore Paschalis 2. deque his pluribus agit. A

Christi Annus	Marini Papi	Caroli 3. 3.	Impp.
883.	1.	Basilij Maced. 17.	Indict. 1.

Formosus episcopus restituitur.

MARINVS Papa perperam facta Ioan. Papæ rescindens, inter alia, Formosum Episcopum Portuensem restituit in Vrbem, & in Episcopatum, quem damnans Ioan. iurare coegerat, se nunquam repetiturum Episcopatum, sed laica communione cõtentum, quiescere. Sed vt causæ ignorantur depositionis, ita restitutionis: coniecturas sanè probabiles, & Formoso per honorificas, videat, qui volet, apud Auctorem Annalium. B

Eodem tempore ad eundem Marinum Papam scripsisse reperitur litteras Fulco successor Hincmari Episcopi Rhemens. quas & alias eiusdem recenset Frodoardus in Vita ipsius Fulconis.

Duplex Leg. Reg. Angl. ex Voto ad limina Apost. & in Indiam ad S. Thomã.

Eodem anno Marinus Papa Scholam Anglorum Romæ existentem, Aelfredo Rege deprecante à tributo liberam fecit. qui etiam Regi præfato dona transmittens plurima dedit ei, inter cætera, portionem non modicam salutiferæ crucis. Ex Vuestmonasteriensi.

Eodem tempore Aelfredus Rex Angliæ, qui Romæ coronam (vt dictum est) à Leone Papa acceperat, post varios casus, multaque pericula, à quibus diuinitus liberatus est, Regnumque vindicatum à Danis, grati animi opus exoluit, ex Voto, duplicis Legationis, alteram mittens ad sacras memorias Apostolorum Romam; ad Indos alteram, ad corpus S. Thomæ, Episcopo misso Schireburgensi, qui exoticos splendores gemmarum, & liquores aromatum, quorum illa terra ferax est, reportauit. Ex Vuillelmo Malmesburiensi. C

Vnus Aquil. Patr. dissidet ab Occidẽtali Eccl. in process. Spiritus S. Phot. epist. de process. Spir. S. venenata cũ antidoto.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ, Legatio inter hæc decernitur ab Aquileiensi Patriarcha (cuius nomen non proditur) ad Photium Patr. Constantinopolitanum à schismatico, ad schismaticum, & ad perfidum, à perfido. Qui non solum à Rom. Eccles. auersus, sed ab omnibus Ecclesijs Occidentis, latinis inquam omnibus, audacissime impugnabat Latinorum stabilitam, per sæcula multa, sententiam de processione Spirit. S. Quod verò solus ista conatus inter Latinos inueniretur, à Photio per Legationem, & litteras implorat auxilium, nimirum vt ab ipso epistola redderetur cõtra Latinos, quod ille abunde præstitit. Extat ea epistola ex Bibliotheca Vallicellana, latine reddita in Annalibus, planè Photio digna, impudens, mendax, calumniosa, & veneno respersa, quam absq; antidoto Annaliũ Auctoris, ad finem consultissime apposito, nemo legat, ne lædatur. quod tamen antidotum, nec nos integrum adscribimus, sed pro instituto, carptim delibamus. Primum igitur sexcentorum testium, quos affert, nullus facit contra Latinos. cum. n. affirmant Spiritum S. ex Patre procedere, quod ex Euangelio constat, nequaquam negant ex Filio quoq; procedere, quod ex Euangelio item deducitur. sic igitur, qui gloriatur de communi omnium attestatione, ne vnum quidem potuit inuenisse, qui expresse negarit procedere etiam à filio Spiritũ Sanctũ; plurimi verò cõtra reperiũtur, qui desertis verbis sunt professi, à filio quoq; procedere. D E

Deinde quoque calumniose citat S. Leonem Papam, quem & Antesignanum falso constituit contra eos; cum primus contra ostendatur qui auctor fuerit Ecclesijs Occidentalibus, vt omnes æque profiterentur SPIRITVM S. SICVT A PATRE, ITA A FILIO QVOQVE PROCEDERE, id ipso Leone totidem verbis ad Turibium Asturicẽsem Episcopum in Hispania scribente, id ipsum omnibus Hispaniarum Ecclesijs, tum vniuersalibus eorum Concilijs Toletanis, disertis itidem verbis repetentibus, & affirmantibus, & singulis

credenti-

A credentibus profitendum necessario proponentibus, legibusq; Gothorum firmatū, & stabilitum, quæ integræ hactenus extant: quod & doctissimæ Gallicanæ Ecclesiæ ex Romano fonte, à tanto Pont. deriuatum dogma suscipientes, firmiter retinuerunt semper, & illibatū, vt Sacrosanctum, religiosissime custodierunt. Ex quibus redarguas procacem Photium, & imperitum, dum audacter nimis nouitatem dogmatis latinis impingit, quod à S. Leone cognomento Magno, promulgatum decretalibus, iisdemq; apostolicis litteris constat, ante annos quadringētos quadragenos, cum alioqui ante S. Leonem Papam, id ipsum assertum, scriptisq; mandatum sit à S. Damaso Papa in Romano Concilio. Sed vide annum citatum.

Denique quod vane idem obijcit Photius de Leone III. Papa, & de Clypeis ab eo suspensis in Basilica Sancti Petri, symbolo exaratis, Latino atque Græco charactere, in quibus inB scriptum esset, Spiritum Sanctum, (vt idem habebat antiquum Symbolum) à Patre procedere; nihil eius causæ prodest, non. n. sic voluit Leo absque illo additamento, FILIOQVE catholicæ fidei symbolum latine, atque Græce scribi, quod ipse non crederet, nec assereret Spiritum Sanctum à filio, sicut à Patre procedere, cum cōtrarium appareat eum plane sensisse, & probasse cum tota Ecclesia, & coram Legatis Caroli Magn. professum esse, sed quod non videretur illi necesse, vt omnis veritas Catholicæ fidei Symbolo insereretur. Sed hæc vide planius disputata ad A.D. 809. Quam item calumniose, idem asserat Photius Hadrianum I. Rom. Pont. professum fuisse epistola ad Tarasium, Spiritum S. à Patre procedere, &
C non à filio, vide ad A D. 791.

Quando verò, & qua vrgente causa factum sit, vt illud, Filioque, Symbolo adderetur, modo aperiendum. Quamdiu ea veritas, non sic impugnata est, vt penitus negaretur, nihil huiusmodi præsumptum est ab Ecclesia Roman. licet (vt vidimus) id vehementissime exigeretur per Legatos à Concilio Aquisgranensi sub Carolo M. Romam missos, resistente Leone III. Roman. Pontif. & nobili eo clypeorum argenteorum monumento antiquitati Ecclesiasticæ consulente. Vbi autem schismaticorum procacitas eo deuenit, vt catholicum dogma condemnarent, & exploderent, velut hæreticum, nec modo priuatis scriptionibus, sed collectis conciliabulis, mentitoq; (vt vidisti) nomine vniuersalis Concilij, id ipsum de-
D cretis Synodalibus confirmarent, & confirmatum promulgarent, (quod à Photio magna præsumptione est factum) Romani Pontifices ad retundendam schismaticorum temeritatem, non tam inferendum in Nicænum Symbolum illud Filioq;, quàm diu ante illatum, recipere sanctissime decreuerunt, quo significaretur non cōmunicare Catholicæ Ecclesiæ, qui à Symbolo ab Ecclesia Romana recepto dissentire inueniretur. in quo affuit consensus vniuersi Occidentalis orbis Catholici, cum plura in Hispania primum, inde in Gallijs generalia Concilia (vt est demonstratum) id decreuissent, atque adeo promulgassent. Quisnam autem Roman. Pontif. primus id statuerit, non omnino constat. retulerunt id alij ad tempora Nicolai, vel circa. verum si id fuisset, certè Photius altius in ipsum Nicolaum de-
E clamasset.

Cur Symbolo additum illud Filioque.

Quando præcise, & à quo Pōt. non constat.

Anonymus quidam Græcus in Bibliotheca Vallicellana asserit, primum fuisse Christophorum Papam, qui in confessione Fidei quam misit ad Constantinopolitanum Patriarcham, nempè in Symbolo, SPIRITVM SANCTVM A FILIO QVOQVE procedere, ausus est dicere, qua de causa postea à Sergio Patriarcha, è diptychis expunctus sit. Verùm nullo pacto possunt tribui ista Christophoro, qui inuasor Apostol. Sedis, mox sede pulsus, perbreui tempore eam tenuit tumultuose. Cæterùm rem tantam serio facta esse, summa tranquillitate conuocato Romæ Concilio, qui de his aduersus Græcorum commentarios scripsere, testati sunt. Vide Aetherianum de hæretibus,[a] qui & argumenta Photij egregiè dissoluit. Habes hæc in Annalibus fusius explicata.

a lib. 2. c. 15. 16. 17. 18. lib. 3. ca. 16.

T.9.Bibloth.SS.PP. Quod verò spectat ad Patriarcham Aquileiensem, qui sua Legatione cõsuluit Photium, & schismaticus schismatico adhæsit, habes vnde eius inconstantiã, leuitatem, & imperitiam arguas; qui si animo constans & doctus fuisset, vtique institisset suorum prædecessorum vestigijs, illorum prǽsertim, qui doctrina, & sanctitate claruerunt, qualis fuit Sanctus Paulinus Patr. Aquileiens. qui congregato Concilio Foroiuliens. tempore Caroli Mag. de sacro dogmate, quod Spiritus Sanctus à Patre Filioque procederet, fusius disputauit. Tu consule dicta ad A.D.791. A

[a] Matth. Vuestmonast. hoc anno. Moritur hoc anno [a] magni nominis huius temporis, Ioan. Scotus licet (vt superius dictum) eius scripta erroris fuerint redarguta: de quo accipe quæ Vuillelmus Malmesburiēsis scripserit in suis commentarijs de rebus gestis Regum Anglorum. *Succedentibus, inquit, annis, munificentia Aelfredi Regis, allectus venit in Angliam, & apud Monasterium nostrum, à pueru, quos docebat, graphys, vt fertur, perforatus, etiam martyr æstimatus est. Quod sub ambiguo ad iniuriam sanctæ animæ non dixerim, cum celebrem eius memoriam, sepulchrum in sinistro latere altaris, & epitaphy prodant versus &c. de martyrio in illis extat mentio, licet causam cur ea passus sit, vt martyr possit haberi, nullus prodat.* B

Christi Annus	Hadr. Pap. 3.	Caroli 3. 4. } Impp.
884.	1.	Basilij Maced. 18. } Indict. 2.

C

Marinus Papa cum sedisset annum vnum atque d.20. laudabiliter Apostolico munere perfunctus, 15. Kal. Febr. migrat ad Deum, successoribus relinquens exemplum, Photium impœnitentem, in deterius prolabentem execrandi, neque vllis Græci Imp. blanditijs, vel minis ad communionem cum eo ineundam moueri. Post duos dies 13. Kal. Febr. creatur Hadrianus Rom. eius nominis III. qui inhærens S. prædecessoris vestigijs execratus est & ipse Photium tanquam laicum, agentem Constantinopolitanæ Ecclesi. Patriarcham nullum cum eo participans communionis symbolum, quamuis ab Imp. Basilio multũ rogaretur. Accesserat ad detestationem perfidi hominis, quod scripta ab eo Epistola ad Aquileiens. Patr. contra Latinos, iam vulgata fuisset. Hostiles igitur Basilius ad Papam Hadrianum litteras scripsit, contumelijs plenas, quas tamen Romam, sero perlatas, post obitũ Hadriani, accepit ipsius successor Stephanus Papa. Ad hunc Hadrianum Pap. scripsisse hoc anno gratulatorias litteras, & alias cõmendatitias pro Carolomanno Fr. Rege Fulconem Archiep. Rhem. testatur Frodoardus in eiusdem Fulconis vita. D

Monasterium Cassin. à Sarracen. vastatur. Quod autem ad statum Italiæ spectat, Campaniæ pars illa finitima Sarracenis ingentem passa est cladem, reuocato enim superiori anno in Gallias exercitu Imper. audacius grassati isti, igne, cædeque miscentes omnia, nobile Cassinense B. Benedicti Monasterium, vbi Sanctissimum eius corpus requiescit, & maius, quod erat inferius, barbarica immanitate direptum succenderunt, multosque ibi perimentes, ipsum etiam Venerabilem Berthariũ Abbatem trucidauerunt. Ecclesia Sancti Saluatoris, subiecto, plerisque in locis igne, Dei iudicio, seruata est. Monachi cum supellectili, quam surripere potuerũt, ascito sibi in Abbatem præposito Angelgario, Theanũ migrantes, in cella, quæ in honorem B. Benedicti constructa fuerat, habitarunt, à Monasterij restitutione, per Petronacem facta, centum sexaginta sex annis. Ex Leone Ostiensi.[b] E

[b] li. 1. c. 45.

Quo pariter anno, fœdere icto inter Alfonsum Regem Gallæciæ, & Regem Arabum Cordubæ regnantem Maomad, ad sexennium, per Dulcitium Toletanum presbyterum facta est translatio corporum SS. Martyrum Eulogij, atque Leocritiæ, qui Cordubæ Martyrium subierant, Ouetum, quorum in sanandis ægris virtus miraculorum eluxit.

Christi Annus 885. | Stephani Pap. 6. 8. | Caroli 3. 5. Basilij Maced. 19. } Impp. Indict. 3.

A HAdrianus Papa vbi sedisset annum 1. mens. 3. die. 19. obijt 7. Id. Maij, cui suffectus est Stephanus Sextus dictus V. ex presbyt. tit. SS. quatuor Coronatorum, inuitus & reluctans, cuius ex omnium consensu, factam electionem in ingenti siccitate magna opportuno tempore imbrium secuta est inúdatio, ex qua sibi omnium bonorum populus promitteret affluentiam sacra perlustrans, vestiaria reperit sacris vestibus, & denarijs spoliata, horrea, &
B cellaria vacua, vt non suppeteret quid clero, & scholis erogaret, vnde captiuos redimeret, orphanos, & viduas pasceret, in tanta, quæ instabat, fame. Iam. n. proh dolor, proh nefas inoleuerat pessima consuetudo, vt mortuo Summo Pontifice inuaderent homines. Sed. Apostolicæ Patriarchium, & diriperent. Quare conuersus ad inclytorum parentum opes, eas large pauperibus distribuit. Ministros & familiares hinc inde requirens, tales suis obsequijs aggregauit, qui & in vitæ sanctitate, & fidei sinceritate, & sapientiæ doctrina, eloquentia, & morum probitate pollerent. Pauperes, & orphanos ad mensam adhibebat, cum verò nobiles aduocabat, spiritualibus etiam eos epulis, & quotidiana lectione reficiebat. Missarum quoque solemnia quotidie celebrabat. Cùm autem Locustarum clades, sub Hadriano
C prædecessore omnia vastasset, & multiplicato germine renasci cæpissent, & omnia repleuissent, misertus Sanctissimus Papa afflicti populi, primum quidem diuulgauit, deferentibus sibi locustas, quinque vel sex denarios, in singulos sextarios, se repensurum. Sed cum nec sic proficeret, ad Domini misericordiam confugiens, post longam cum lacrymis orationem, aquam à se benedictam Mansionarijs ad distribuendam populo, & aspergendam per sata, agros, & vineas tribuit. Quo facto tanta omnipotentis Dei misericordia subsequuta est, vt vbicunque ipsa aqua aspersa est, nulla penitus locusta remaneret. Ex Anastasio, & Vaticano Codice de rebus eius gestis.

Magna penuria Sed. Apost. Mortuo P. Patriarchium diripiebatur.

Locustæ omnia depascentes, quomodo à P. pa extinctæ.

Is simul ac cathedram conscendit, acceptis Basilij Imper. litteris quas ad Hadrianum miserat, plenis blasphemijs, atque conuicijs perstans in Photij execratione, atque detestatione,
D inhærens prædecessorum vestigijs, rescripsit ad Imper. epistolam, eum redarguens, quod pro Photio homine penitus laico excommunicato tantopere laborans, eum defendendo, aduersus Roman. Pontifices, ipsam Roman. Ecclesiam adeo afficeret contumelijs, atque conuicijs. Extat in Cod. Columnensi, appendix posita contra Synodum Photianá, Octauam ab ipso cognominatam, hoc titulo. Epistola Stephani Papæ Roman. ad Basilium Imper. postremis videlicet eius temporibus, quando à Photio seductus scripsit Romam aduersus S. Marinum Papam ad Hadrianum. Eius particulas his inseremus, digna est tamen quæ à singulis Principibus integra perlegatur. *Miratisumus magnificentiam tuam, quomodo talia scri-*
E *bere potuisti, cum sis iustitiæ æquilibrium. præsertim cum rectè nouerit præpotentia tua, quod manui Regiæ non subijciatur sacerdotalis, & Apostolica nostra dignitas. licet enim ipsius Christi Imperatorum similitudinem in terris geras, rerum tamen mundanarum, & ciuilium tantum curam gerere debes, quod etiam precamur, vt ad multos annos præstare valeas. Quo igitur pacto à Deo largitus es nobis terrenis rebus præesse, ita etiam nos, per Principem Petrum, spiritualibus rebus Deus præfecit. Accipe, quæso te, benigna fronte quæ sequuntur. Datum est tibi curare, vt tyrannorum impietatem, & feritatem gladio potentiæ concidas, vt iustitiam ministres subditis tuis, vt leges condas, vt terra marique militares copias disponas. Hæc est præcipua cura potentiæ, & Principatus tui. Gregis cura verò, nobis commissa est, tanto præstantior, quantum distant à cælo ea, quæ in terris sunt. Audi Dominum dicentem Petro; Tu es Petrus, a & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.*

Manui regiæ non subijcitur Sacerdotalis, & Apostolica dignitas.

Imp. munus.

a Matth. 16.

Ind. 10.

De potestate verò, & imperio tuo quid ait? Nolite [a] timere illos, qui occidunt corpus, animam verò non possunt occidere. Et iterum, de ministerio nobis commisso, ait. Tibi dabo [a] claues Regni cælorum, & quæ sequuntur. Oro itaque pietatem tuã vt inhærens decretis Principum Apostolorum, vt nomen eorum honores, & dignitatem. Institutio enim & sacerdotium omnium quæ in orbe sunt ecclesiarum à Principe Petro ortum accepit, per quem etiam nos sincerißima, & purißima doctrina mouemus omnes & docemus. Regnum verò tuum non minimarum rerum argumento ad ea, quæ præstantiora sunt scrutanda se erigat, sed animaduertat qua auctoritate hæc facere aggreditur. Deinceps redarguit de contumelijs in Marinum Papam & in Romanam Ecclesiam, & post pauca, *Si ouis Dei existis, inquit, (quod in Votis habemus) ne transgrediaris limites Principum Apostolorum. Dic, quæso te, quis te seduxit, vt Pontificem Oecumenicum Comico more scommatibus lacesseres, & Sacram Roman. Ecclesi. maledictis incesseres, cui cum omni veneratione subditus esse debes? An ignoras quod hæc omnium Ecclesiarum princeps existit? Quis te Pontificum Iudicem constituit, quorum sacris doctrinis dirigi debes, & à quibus preces pro te Deo offeruntur? Scis Sacrum illud Elogium: Nolite [b] tangere Christos meos, & in prophetis meis nolite malignari. Hæc de omnibus Sacerdotibus dicta sunt. Deo te æqualem facis, qui eius Angelos iudicare audes. Dicit enim Propheta. Labia Sacerdotis loquentur iudicium & legem exquirent de ore eius: Angelus enim est Domini omnipotentis. Quomodo iudicabis Sacerdotes, qui solius Dei iudicio subijciuntur, & qui soli facultatem habent ligandi atque soluendi? Vide ad quod nam profundum te præcipitasti.* Diluit quæ in Marinum obijciebant, pluribus allatis exemplis Episcoporum ab vna in alteram Sedem translatorum. Mox de Photio: *Sed heu mihi, (inquit,) quod ista gloriosa, & à Deo custodita Ciuitas Constantinopolis Pastoris solatio est orbata, & sola Regia tua potentia illustratur, & nisi amor, quo te prosequimur, cohibuisset, vt ferremus iniuriam Ecclesiæ nostræ illatam, coacti fuissemus aduersus præuaricatorem Photium, qui contra nos impura euomuit verba, grauiores pœnas infligere, quam prædecessores nostri &c.* post pauca. *Te itaque monemus, inquit spiritualis noster fili, ne aduersus Sanctam Roman. Ecclesi. insurgas. cum verò audiuerimus, quod ex semine tuo filium ad sacerdotium dedicares, magno hac de causa repleti sumus gaudio.* Ista ingerit Stephanus Papa, vt eum inducat, eiecto Photio, instituere Patriarcham quod post factum est. Ad postremum commendat Rom. Ecclesi. laborantem Sarracenorum incursionibus, & auxilium petit. *Reliqua verò,* (inquit) *silentio præterimus, cum neque oleum sit nobis pro luminaribus Ecclesiæ, iuxta debitum Dei honorem.* Quæ verba bene respondent ijs quæ supra dicta sunt, quod expilatum ita inuenerit Patriarchium, vt opus fuerit è domo paterna petere vitæ subsidia.

Matth. 16.

Imp ouis pascenda à Petro.

[b] Mal. 2.

Sacerdotes solius Dei iudicio subijciuntur.

Quæ autem ab exordio Pontificatus Stephani, vsque ad finem transacta sunt inter ipsum, atque Fulconem Rhemen. Archiepisc. Frodoardus in historia Rhemensium Episcoporũ, ex vtriusque litteris, vltro citroque datis, exponit, quæ legat qui volet apud ipsum, vel in Annalibus. Nos hic pauca attingemus. Significat se ad ipsum Papam videndum properaturum fuisse, nisi Paganorum vallaretur obsidione, hæcque deno tantum milliario à sua ciuitate abesse. Ciuitatem quoque Parisiorum ab ipsis tunc obsideri, hacque infestatione huic Regno ab octo annis iam præteritis inferri, vt nemini extra Castella procul liber abitus patere videretur. Addit quoque denique audisse se de insidijs quorundam pestilentium, quas ipsi Papæ moliebantur, & satis ægre tulisse, &c.

Pro Vuidone quoque Duce affine suo, quem idem Papa in filium adoptauerat, memorat, tam se, quam cæteros consanguineos suos, quibus id notificauerat, debitam exhibituros eidem Papæ reuerentiam. Mandat illi executionem sententiæ suæ Papa, quæ est huiusmodi.

Papa adoptat Ducẽ in filium.

Nos autem, (inquit) *qui omnium Ecclesiarum in Beato Petro Apostolorum principem curam suscepimus, scientes inter Episcopos non haberi eum qui neque à Clero electus, neque à populo est expeditus, sæpè dictum Teutbboldum venerabilem Diaconum ipsorum lamentabilibus precibus inclinati Lingonensi*

Ecclesiæ

A *Ecclesiæ Episcopum consecrauimus, condigna sententia præuaricatoribus illata, licet & alijs præuaricationibus fuerimus impediti. Quapropter tuæ iniungimus sanctimoniæ, vt his nostris Apostolicis litteris perceptis, postposita dilatione ad Lingonensem accedas Ecclesiam, & eundem Teuthboldum à nobis solenniter consecratum Episcopum exinde reuestias, omnibusq; Archiepisc. & Episcopis innotescas pro tanta contumacia vltione. (Archiepiscopi videlicet Lugdunensis, cuius cum esset Lingonensem Episcopum consecrare, inconsulto clero, & populo, Monachum quendam ordinauit, eoq; mortuo, contempto repetito Pontificis mandato de Theutbboldo ordinando, & alio quodam extraneo, & illi Ecclesiæ ignoto, vi conatus est ingerere) nos eiusdem Ecclesiæ specialem solicitudinem suscepisse, pro tanti laboris maceratione, & apprehensionis illatæ releuatione. Quidquid autem idem venerabilis Episcopus Theutboldus vobis ex nostra parte retulerit, credite, & effectui mancipate, nullo modo ambigite, vtpote qui tuam reuerentiam circa nos deuotam consi-*
B *stere credimus.* Ad hæc Fulco Episcopus rescribens, inter cætera, ait, præfatam præceptionẽ de Teuthboldo Episcopo sine mora explere voluisse, sed Odonis Regis sui consultu interim intermissum, dum Rex idem legatos suos ad eundem Papam dirigeret &c. Iniungit illi etiam Papa suas vices in conuocãdo apud VANGIONEM CIVITATEM CONCILIO, de controuersia inter Coloniensem, & Hamburgensem Episcopos.

Hoc item anno moritur Carolomannus Rex, cui successit in Regno eius filius Ludouicus, cui Ignauus cognomentum fuit, *siue quod Regno potitus* (inquit Aimoinus) [a] *nihil strenue gessit, siue quòd sanctimonialẽ quandã, sicut à maioribus accepimus, Kale monasterio abstractã, coniugio copulans suo, peccatum, quo nullum maius noscitur, perpetrauit.* hæc ipse. Reliquus erat ex Ludouici a li. 5. c. 45.
C filijs Carolus cognomento Simplex, genitus ex Adelaide, posteriori vxore, postremus, sex tantum annorum puer, cuius patrocinium suscipiens Fulco Rhem. Archiep. litteris hortatus est Carolum Crassum Imp. vt eius defensionem susciperet. de quibus hæc Frodoardus in vita ipsius Fulconis. *Totius itaque* (inquit) *Regni curam gerens idem Dominus Archiep. Fulco litteras dirigit Imp. Carolo Regis Ludouici Transrhenensis filio pro tutela, & defensione Regni Franc. quod in his partibus à Northmannis multipliciter opprimebatur, asserens hactenus illud auxiliante Deo fuisse prouectum, quamdiu patrui, & æquiuoci eius, ac filiorum, ipsius regebatur dominatione. Tunc verò illis feliciter humana excedentibus, postquam se proceres Regni eius Imperiali commiserant ditioni, eos vndique*
D *multi supergrauarent casus, memoratq; ciuitatem Parisiorum, quam caput asserit & introitum Regnorũ Neustriæ, atque Burgundiæ, barbarica cingi obsidione, citoq; capiendam, nisi Dei subuenta fuerit clementia, quæ si capta fuerit, totius dispẽdium Regni se perpessuros; tamq; periculosè hæc mala grassari, vt à prædicta Vrbe Rhemensi, nil tutum remanserit, multosq; Christianos deserentes religionem, paganorum societati commixtos, ac tuitioni subditos esse.*

Christi Annus 886.	Stephani Pap. 6. 2.	Caroli 3. 6. Basilij Maced. 20.	Impp. Indict. 4.

E REuocandum est in mentem, vt fraude Theodori Santabareni Impostoris, Leo Basilij filius Imp. iam creatus, in carcerem sit coniectus; is ad hunc vsque annum in eo detentus, orante pro eo Senatu, ex occasione psitaci, siue ab aliquo docti, siue casu, heu heu domine Leo, repetentis, liberatus, ad Imperium est restitutus. Nec multo post tempore Basilius Imp. morbo correptus, ordinatis Imperij rebus, & instituto hærede, & successore Leone filio, decedit è vita, cùm regnasset cum Michaële Imp. annum vnũ, deinde solus vnde viginti. Ex Curopalate. Basilius Imp. moritur.

Commendatur Basilij pietas in exædificandis, restituendis, exornandis, locupletandis ecclesijs plurimis, tum Constantinopoli, tum alibi, vt pluribus exequitur Curopalates. Laudes Basilij.

Plurimos etiam Iudæos munerum pollicitationibus, largitione, preciosis donis al- A
lectos suscepit, & attraxit. Quos postea Iudaizantes Leo Imp. Basilij filius edita nouella
constitutione [a] compescuit. addit Curopalates. Et Bulgarorum genus quod nuper diui-
no secultui addixerat, missis eo religiosis Monachis, & virtute præditis sacerdotibus in fi-
de confirmauit.

[a] Leo Nou. 55.

Russorum conuersio. Chrouatarũ, & Seruiorũ conuersio.

Et Rhos (Russos dictos) inito cum illis fœdere, vt salutaris baptismi participes
essent, auctor fuit, misso ad eos Archiepiscopo, qui accepta conditione edendi mi-
raculum, Euangeliorum volumine in ignem iniecto, & illæso recepto, ad Christum
adduxit.

Retulit à Deo Basilius pro sua pietate, & studio religionis plures à Deo victorias terra
marique, maximè vero ex Manichæis deuictis, & Sarracenis apud Tarsum per Ducē supera- B
tis. Accepit à Deo, & illud beneficium, vt Scytharum barbaræ nationes, Chrouatæ dicti,
& Seruij, missis ad eum legatis, sponte se ipsi subiecerint, acceptis ad habitandum Prouinci-
is, quæ, ab ipsis Croatia, & Seruia dictæ sunt. Ex Aquitanica historia, deprompta, ex Pithoei
bibliotheca, habentur aliqua de bellis gestis à Basilio cum Bulgaris rebellantibus parũ con-
sentanea ijs, quæ sunt apud Curopalaten. addit eadem historia, eum Hiberiam repugnan-
tem per septem annos edomuisse, & subiugasse. Cæterum fuisset planè inter summos Chri-
stianos Principes numerandus Basilius, tum ob pietatem, tum etiam, ob res bello præclarè
gestas, à Curopalate, & alijs Græcis historicis diligenter expolitas, nisi seductus à Photio
præuaricator factus esset octauæ Oecumenicæ Synodi, cui subscripserat, & tum ipsius, tum C
Santabareni præstigijs dementatus in Roman. Ecclesiam, pro eodem Photio, insurrexisset.

Basilius alioqui laudat Imp. reprehensione dignus, quod insurrexit in Rom. Eccles. Sal* Reip consensus Imper & Pontific.*

Ad postremum de Basilio, illud memoriæ non subtrahatur, quod scribendum curauit li-
brum de iure, ex quo iam deperdito, pauca remanserunt in libro Iuris Græcorum, sub titu-
lo officium, & definitio Patriarchæ. Cuius hæc pauca hic describenda. *Cùm Resp. ex partibus,
& membris ad similitudinem corporis humani constet, amplissima huius maximaq; necessariæ partes sunt
Imp. & Patriarcha. Ideoq; subditorum pax & felicitas, tam animi ratione, quàm corporis est Imperij, &
Pontificatus, in omni vnanimitate, consensus.*

Idem insuper Basilius Imp. vna cũ hæreditate filio suo Leoni Imp. egregia monita scri-
ptis reliquit, sexaginta sex capitibus comprehensa, quorum principes litteræ hanc efficiunt D
sententiam.

Basilius in Christo Romanorum Imperatori Leoni charo filio, & Imperij Collegæ.

[b] Tomo 5. Bibl. SS. PP. in fi.

Præclara admõitio Imp. ad Filiũ de honoranda Ecclesia. Si parẽtes venerãdi multo magis sacerdotes. Sacerdotes ꝓpter Deum honorandi.

Extant [b] è Græco fonte in alueum latinitatis deriuata. habeto hic duo descripta. Post fi-
dem Catholicam primo loco commendatam, sic habet.

*Sanam mentem habe in his, quæ ad rectæ fidei doctrinam pertinent, & summo honore prosequere ma-
trem tuam Ecclesiam, quæ in Spiritu sancto te lactauit, & capiti tuo, ad Dei per Christum laudem, Impe- E
rij coronam mecum imposuit. si enim quos natura tibi dedit parentes, debes venerari, multo magis eos,
qui te in Spiritu sancto genuerunt omni pietatis officio debes colere. Illi enim duraturam ad tempus vitam
liberis per generationem impertiuntur: isti verò æternã per regenerationem largiũtur. Honora ergo Eccle-
siã Dei, vt tu vicissim in honore habeâre, & sacerdotes eius reuerere tanquã spiritales patres, & depre-
catores pro nobis ad Deũ. Honor enim qui sacerdotibus habetur, in Deũ refertur; & sicut propter te, mini-
stros tuos in honore habere iustũ est, ita & propter Deum sacerdotes eius magnifacere, & in pretio habere
sanctum. Quemadmodum enim honor, qui eis habetur, ad Deum pertinet; ita eorum contumelia, & con-
temptus longè etiam grauius eius iram prouocat.* hæc Basilius, post fidem Catholicam benè custo-

A ditam, appoſuit, tanquã fundamentum, & baſim quandam, ſuper quam vniuerſa moles Imperij collocata, firma conſtat. Accipe aliã ſalubrem [a] admonitionem ad rem præſentẽ ſpectantem. *Euoluere ne vnquã ceſſes hiſtorias veterum, ibi enim reperies ſine labore, quæ alij magno cũ labore congeſſerunt. At inde bonorum virtutes, & improborum vitia cognoſces, & vitæ humanæ varias mutationes, & rerũ in eis conuerſiones, mundi huius inſtabilitatem, & imperij ad cadendum pronitatem, diſces, breuiter malefactorũ pœnas, & bonorum præmia leges, quorum illa effugies, ne vltionis, quæ inde ſequitur, ſeueritatem patiaris. hæc autem amplecteris, vt præmia quæ ex ijs manant, conſequi merearis.*

[a] Ibi. c. 56. Monet vt legat hiſtorias.

Ad eundem Baſilium rurſum ſpectat, (ne quid prætermittamus antiquitatis) quod ſcribendum curauit, & augendum Græcorum Menologium, quod etiã exornauit imaginibus B quibus ſingulorum exprimerentur certamina. Extat autographũ ipſius Baſilij imaginibus magni pretij decoratum, per dies ſingulos, & ſingulos ſanctos, apud Paulum Sfondratum S. Cæciliæ Card. Mortuo Patre, Leo ſuſcipit Imperium, & mox captata occaſione, quod Photius cum Santabareno Conſilium iniiſſet de eligendo in Imp. cognato ipſius Photij, eum è throno deponit, relegatque in monaſterium Armenorum, in eiuſque locum germanum ſuum Stephanum ſubrogandum, Apoſtol. ipſa Rom. Sede diſpenſante, vt qui à Photio Diaconus ordinatus eſſet, curauit: impoſtorem vero illum Santabarenum flagris cæſum, & oculis priuatum, Athenas in exilium mittit, hominem ſecta Manichæum, profeſſione Magum, (vt Conſtantinus Manaſſes affirmat) ſimulatione vero Chriſtianum, & impoſturis, quibus C miracula affectabat, à Baſilio Imp. creditum ſanctum.

Acceptis autem litteris Stephani Papæ ad Baſilium miſſis, Leo Imp. & Photij fraudulentis facinoribus percognitis, omnes à Photio excommunicatos, depoſitos, eiectos reuocauit, Epiſcopos, Præpoſitos, Presbyteros, Diaconos, & pios oẽs, quibus ad ſe euocatis, cũ illis conuenit, vt ad Stephanum Papam ipſe, & illi ſcribant, petendo diſpenſationẽ pro ijs qui à Photio fuerant ordinati; Extat epiſtola Styliani Epiſcopi, & aliorũ Epiſcoporum, & Clericorũ omnium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ad Stephanum Dominum, & œcumenicum Papã (ſic enim appellat) benè longa, continens exactam hiſtoriam totius cauſæ Photianæ; quam nos breuitatis cauſa prætermittimus, illud ſolum adſcribentes, quod eſt verſus finem. D QVONIAM VERO SCIMVS, inquiunt, QVOD A VESTRA APOSTOLICA SEDE CORRIGI, ET IVXTA CANONES CORRIPI DEBEMVS, HAC DE CAVSA HVMILIBVS HIS NOSTRIS LITTERIS TVAM ORAMVS VENERABILITATEM, VT MISERICORDITER NOBISCVM AGAS; cum populo videlicet, qui non ſine rationabili cauſa Photij ordinationem recepit, vt ne qui Apoſtolicæ Sedis Legatos Rodoaldum, & Zachariam, qui initio Photium confirmarunt in Conſtantinopolitana Sede; deinde Eugenium, & Paulum, qui ſecunda vice vna cum Photio communicarunt, excepit, vna cũ Photio damnetur, nec alius infinitus numerus ab eccleſia pellatur. Hoc enim facere conſueuit Eccleſia: vt ſcilicet damnatis auctoribus hæreſis, ſeu ſchiſmatis, ordi- E natos ab eis, & lapſos per pœnitentiam ſuſcipiat, quod per exempla plurium Oecumenicarum Synodorum probat. *Quapropter decet etiam tuam ſingularem virtutem, Photium quidem tanquam initio ſchiſmaticum, & a ſchiſmaticis illegitimè ordinatum, & propter alia multa, quæ operatus eſt mala, expellere, eos vero, qui ab ipſo decepti ſunt, miſericorditer cum illis diſpenſari rogamus, vt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pax, & tranquillitas ita reſtituatur &c. Nos enim (vt diximus) Imp. [illegible] dilectorum nutu Conſtantinopolim venientes, dum multi nos ad communionem impellunt, & iuramento aſſirmant ſe ab Apoſt. Sede diſpenſationis indultum obtinuiſſe, vt abſque impedimẽto ſacerdotalem dignitatem exercitare poſſent; nullo tamẽ pacto illis fidem adhibuimus à tua ſanctitate expectãtes aliquid firmi, & certi. Hoc autem auſim affirmare, o venerandum caput, Deum adhibens teſtem, quod nullus eorum, qui cum Photio communicarunt, propria id fecerit voluntate, ſed potius Principũ violentia. Quapropter*

Eccl. Conſtantinop. petens diſpenſatione à Rom.

Nota.

tuam

Confessio Catholic. Graecorũ

uam rogamus Beatitudinem, vt populum (parum abest) desperatum misericorditer suscipias. ROGATE PETRVS, CVIVS SEDEM ADMINISTRANDAM OBTINES, QVI AB OMNIVM DOMINO EDOCTVS FVIT, VT SEPTVAGIES SEPTIES IGNOSCERET, ETIAM IIS QVI SCIENTER DELIQVERINT &c. A

Desiderantur Leonis Imp. litterę de eadem re, ad eundem Stephanum Papam. Nam post hæc subijciuntur in dicto Codice litteræ Stephani Papę ad eosdem Episcopos, quarum pars hæc est.

Cautũ Stephani cōsilium.

Sed de Photio quidem ita vos scripsistis (de sede scilicet deiectum, & expulsum.) illas vero Imp. litteras cum legissemus, easdem à vestris procul abesse comperimus. Ita enim se habebant, quod Photius quietā vitam elegit. Quapropter in dubitatione versamur. Multum enim interest, abrenunciasse, & expulsum esse. Nos igitur absque diligenti inquisitione qualecunque iudicium proferre non possumus. Quapropter nũc sententiam prorogauimus. Et opus est, vtriusque partis religiosissimos Episcopos mitti, vt perpensa omni dubitatione, & veritate vtrinque manifesta dicere possimus, quod Deus voluerit. Rom. enim Ecclesia instar speculi, & exemplaris reliquis Ecclesijs constituitur. Et quodcunque definierit in sempiternum manet incorruptum, & hac de causa sententias magna cum inquisitione ferri docet. hactenus ad Episcopos. B

Photius in Monast. relegatus. incertum quando obierit.

Stephanus Papa, non renunciationem Photij (quæ nulla esse poterat, cum nunquam legitimè sedisset,) sed eiectionem ab Imp. & Episcopis expectans audire. Eiectus autem hoc anno (vt audisti) penitus Photius, nec amplius restitutus, sed in monasterium relegatus, quando obierit, aut quomodo, in obscuro est, idque dolo schismaticorum ipsum auctorē doctoremque suum mirè colentium. Ad abolenda autem ijdem dolosi schismatici, quæcũque fœda, & nefaria de Photio extabant in Actis inter ipsum, & Ignatium, sub Nicolao, & Hadriano, silentio obruenda sub anathemate censuerunt. *Tempore ex eo* (inquit Marcus Ephesius in Concilio Ferrariensi [a]) *in Constantinopolitana Ecclesia hucusque solet celebrari, videlicet; Quæcunque in Patriarchas Ignatium, & Photium scripta, vel dicta sunt, anathema sunto.* At Deus tamen ea voluit, ad hoc vsque tempus, vt vidisti, conseruata. Iam ad occidentem conuertamur: Hoc eodem anno, die 17. Ian. 4. Indict. primo nondum expleto anno Pontificatus Stephani Papæ sexti, facta est ab eodem Pont. admiranda inuentio, & solemnis translatio corporum SS. Martyrum Diodori, Mariani, & aliorum plurimorum martyrum, ex cœmeterio viæ Salarię in Vrbem. Hi enim martyres cum olim conuenissent ad venerationem Chrysanti, & Dariæ recentium martyrum frequenti cœtu, occlusa à Gentilibus per parietem ianua, ipsi quoque pari martyrij corona decorari meruerunt, sub Stephano primo Ro. Pont. Cumque ad præsentem annum eorum sacræ reliquiæ latuissent, Dei prouidentia factum est, vt cędem diuinitus reuelatæ fuerint huic Stephano Papæ, cuius diligentia effossæ & erutæ, solenni pompa translatæ sunt in Vrbem, & per diuersas Ecclesias honorificentissime conditæ. Huius quidem rei gestæ historia, tunc scriptis diligenter commendata, Dei beneficio ad nos vsque integra perseuerat, [b] in qua & præclara tum à Deo ostensa miracula commemorantur. cuius auctor non quidem proditur, sed putatur esse Anastasius Bibliothecarius, huius temporis historicus, qui eiusdem Papæ Stephani res gestas conscripsit, quę haud integræ ad nos peruenerunt. C D E

[a] Sess. 6.

S. M M. inuentio, & translatio.

[b] Apud Sur. 17. Ian.

Christi Annus	Stephani Pap. 6.	Caroli 3. 7. / Leonis 6. 2.	Impp. / Indict. 5.
887.	3.		

PArisiensis ciuitas Northmannorum obsidione laborans, Dei misericordia implorata, precibus Dei Genitricis, cui ciuitas dedicata est, & Sancti Germani Episcopi, atque S. Genouefæ, & aliorum Sanctorum eius Ecclesiæ patronorum, liberata tandem fuit. tunc

A præcipue enituit virtus eiusdem Sancti Germani in edendis miraculis, quorum duos libros seorsum scripsit Aimoinus.[a] Cecinit eiusmodi obsidionem eiusdem urbis carminum libris Abbo, qui Aimoini historici fuit discipulus. Fuit & idem Abbas, ad quem Aimoinus inscripsit præfationem suam historiarum, quas perduxit ad hunc annum, de rebus Francorum.

a Apud Sur. 5. Iul.

Aimoinus hucusque perduxit suam historiam.

Scripsit tunc temporis Fulco Rhemensis Episcopus epistolam ad Carolum Crassum, pro obsidione Parisiensi auxilium implorans. Scripsit & ad Stephanum Papam de quibus litteris Frodoardus.

Hoc anno habita legitur SYNODUS CABILONENSIS, [b] in qua actum adversus raptores rerum Ecclesiarum; oppressores pauperum, & incestas nuptias contrahentes.

b Tom. 4. Conc. Ven. edit.

B Quo etiam anno laborat Ecclesia Anglicana tyrannide Hastingi Dani, qui simulate baptisma suscipiens, eo ad inferendam cladem populo usus est, cuius etiam sævitia Galliæ ingemuere.

Christi Annus	Stephani Pap. 6.	Leonis 6. Imp.	Ind. 5.
888.	4.	3.	

PRid. Id. Ian. Carolus Imp. moritur, iam antea repudiatus à suis; magno quidem Dei iudicio factum est, vt ipse Augustam Richardem, ex levibus quibusdam suspicionibus, testantem publice, se, licet iunctam Carolo, adhuc intactam virginem permanere contra ius fasque repudians, mense Nou. in Conuentu Tribur. repudiaretur à suis, tradito eius Regno Arnulpho Carolomanni filio; adeoque Dei voluntate Carolus ad ima depressus est, vt victum quotidianum ab Arnulpho supplex exposceret. hæc pluribus Regino, qui ipsum laudat ex multis. Fertur libellus eiusdem Caroli de visione ipsi ante triennium ostensa, de locis inferis, & purgatorijs, quibus complures torqueri vidit Principum & Episcoporum, qui bellorum ciuilium fomitem succendissent. habetur in auctario ad Bedam,[c] & recitatur à Vuillelmo Malmesburiense.[d]

C (margin beside line 4)

Carolus repudians vx. repudiatur ipse à Regno. Visio Caroli R.

c lib. 2. c. 4. d lib. 2. ca. 2. in fine.

Post hæc scissio Imperij, malaque plurima ex Tyrannorum plurium simul exurgentium factionibus orta sunt. Nam Berengarius Dux Foroiuliensis in Regem eligitur. Vuido, siue Guido filius Lamberti Dux Spoletinus, Imperij nomen assumit, vel potius iam diu ante D assumptum retinet. In Gallia Comes Parisiensis Otho, siue Odo pariter in Regem prouehitur, cum viueret Carolus Simplex legitimus hæres. sed & Rodulphus Conradi filius sibi Regis nomen imposuit. Sic ita Italia & Gallia hoc potissimum anno, sunt ex his tyrannis emergentibus magnopere afflictatæ. Quod autem ... [illegible] ... plane monstruosum illud fuit, quod tam Episcopi, quam Abbates ... bellis ... in hostium irruerent, cæderent ipsos, cæderentur ab ipsis. execranda ... huiusmodi facinus inoleuit in Gallijs, cuius meritò accidisse putamus, ... tumultuosis bellis cædem prouinciæ affligerentur. Sed eo deterius, quod ijdem ... temporis scriptoribus laudati reperiuntur nomine bellicæ fortitudinis, cum tamquam sacrorum Canonum violatores, & muneris pastoralis desertores, detestandi fuissent.

Imperij scissio.

Episcopi & Abb. in bella procedunt.

E Eodem anno occasione noui Regis Arnulphi celebrata est SYNODUS[e] MOGVNTINA de qua illud primum considerandum, eundem Arnulphum ... ab antiquis scriptoribus Imperatorem esse nominatum, sed semper Regem, eo quod nefas esset Imperatoris nomen assumere, nisi illud esset ab Apostolica Sede collatum ... perperam conuincuntur, qui statim post obitum Caroli, Arnulphum nominant Imp. tanquam ... Imperij. Quanam autem ex causa eiusmodi Synodus collecta ... in eius præfa-

e Tom. 3. Conc. ...

Imp. non appellatus nisi à consecratione ... Papa.

Infelix status Eccl. German.

ion[illegible] produnt Patres, qua etiam qu[illegible]nam status inf[illegible]licissimus Germaniç Ecclesiæ [illegible] A
fer[illegible] docent. vastitatem [illegible] scilicet à Nor[illegible]manis, & prædatoribus [illegible] b[illegible] Ecclesijs & monasterijs & clade in hominibus, Ecclesiasticis, & sæcularibus [illegible] [illegible]æ [illegible] omnium oculos [illegible] Patres, & corrigendi [illegible] [illegible] igitur in Synodo canones 26. quorum tres primi ad Arnulphum [illegible] pertinent, quibus admonent quomodo gerere se debeat in Regni bona adm[illegible].

S. Rembertus Danorũ Apost. [a] lib. [illegible] c. 38 [illegible] Sur. t. 1. die 5. Febr.

Hoc eodem anno sanctus Rembertus, magnus ille Danorum Apostolus, successor Sancti Ansgarij in ea functione, & scriptor vitæ, & imitator egregius, ex hac vita discessit [illegible] Adamo [a] Monacho qui & meminit eius vita scripta a fratribus [illegible] Corbeiensis, quæ forte est, ipsæ à Surio, sine auctore edita reperitur, qu[illegible] à Nicolao [illegible] [illegible] accep[illegible], & Adelgarium successorem habuisse, qui pallium [illegible] Stephano [illegible] B
[illegible] Apostolicę auctoritate, qua cœperat, eandem Ecclesiam propagan[illegible] per a[illegible]p[illegible]ret.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur Stephani Patriarchæ Constantinopolitani [illegible] se ex hac vita migrauit, in cuius locum suffectus est Antonius cognomento C[illegible]leos. Ex Curopalate Porro Stephanus ob vitæ innocentiam à Nicephoro [illegible] scijs sanctus fuisse, relatus quidem [illegible] in Menologio Græcorum, [illegible] Ad hunc eundem Stephanum Patr. [illegible] Leonis Imper. [illegible] constitutiones, diuersorum argumentorum, ad statum tamen Ecclesiasticum pertinentes, quas, qui velit, consulat. C

Hoc insuper anno Aelfredus Rex Angliæ A[illegible] Vuintoniensem Episcopum Romam misit, qui illuc [illegible] sed & [illegible] anno collectam vniuersalem tam clericis quam [illegible] Romam & [illegible] deferendam, cui ipse ex suo the-
sauro [illegible]. Ex V[illegible] qui & alia plura refert de [illegible] m[illegible] Regis.

Collecta Romam, & [illegible] Reg. A[illegible].

Imago la[illegible] m[illegible] Præsagiũ ex[illegible] Aure[illegible] [b] [illegible] 2. c.[illegible]

H[illegible] anno [illegible] Aurelianensi [illegible] mirabile atque formidolosum cõ-
tigit portentum. In monasterio virginum quod Puellare dicebatur, ab imaginis Crucifi-
xi, quæ in medio monasterij erat, oculis per aliquot dierum spatium continue, multis cer-
nentibus, riuus emanauit lacrymarum, excidij eius Vrbis proculdubio triste præsagium: D
quod an[illegible] tota vrbe concremata. Cuius vrbis ecclesiam cum restituere magn[illegible] venerabilis Arnulphus Episcopus, dũ telluris soliditatem ad fun-
damenta [illegible] copiosa auri pondera repererunt, quæ ad totius, quamuis magnæ ba-
silicæ fabricam sufficere crederentur: ex Glabro [b] eiusdem temporis scriptore.

Christi Annus 889. *Stephani Pap. 6.* 5. *Leonis 6. Impp.* 4. } *Ind 7.*

Hunni in[illegible] missi in [illegible] m & Gallias.

Annus hic Germaniæ, & Galliæ fuit funestissimus ob Hunnorum in eas [illegible] im-
missiones per Regem Arnulphum, cuius impietatem Luitprandus [illegible] *[illegible]am Arnulphi regnandi cupiditatem, o infelicem, amarum que diem! Vnius homunculi [illegible] Zuentbaldi, quem aduersarium patiebatur [illegible] tota Europa contritio. Quot mulieribus [illegible] [illegible]ribusque orbitates, virginibus corruptiones, sacerdotibus populisque Dei captiuitates, [illegible] [illegible]ces, se[illegible] inhabitatu solitudines, caca an[illegible] parat;* &c. reliqua bellorum [illegible] in Italia quæ inter se mutuo dimicantes Principes perpetuo gessere, [illegible] [illegible] locis, lector, Luitprãdus [illegible] Nos [illegible] Gallicas pro-
equamur.

A Hoc eo[illegible]no, [illegible] est à tempore, quo à [illegible] sunt littera Ratio d[illegible]
Const[illegible]nopoli [illegible] ad Imper. Leonem, & Episcopos Catholicos [illegible]s, ab eodem litterarū
Imp. atque ab [illegible] etiam Episcopis legationes mittuntur ad [illegible] Rom. Pont. Imp & E-
prout [illegible] eantea mitten[illegible] i[illegible]fferat, litteræ item, quibus [illegible] inter piscoporū
litteras [illegible] & Imp. *Cum* inquiunt, *hac causa est, quod y qui Photium [illegible] scripserunt, q-* ad Papam
[illegible]em ps[illegible]um receperunt in sacerdotem. Nos vero qui [illegible] gium quidem [illegible] habere af- de Photio
firmamus, iuxta legitimam & canonicam sententiam æternorum, & P[illegible] Nicolai, & Hadriani: sicut etiam Sancta, & generalis Synodus Co[illegible]stantinopoli congregata [illegible] Sed uni Orientalium promulgaui, quomodo potu[illegible] habere illum: renunciare qui ita fuer[illegible] natu; &c. Rursum repetunt de dispensatione cum illis, qui [illegible] unt. *Non enim in-*
B *quiunt, a Canonibus est alienum, Photium quidem damnatum esse, & eos qui illum inuiti receperunt, & nunc [illegible] exhibent, recipi. Ho[illegible] Alex. Patr. ad [illegible] quod oportet in Synodicum conuent[illegible] Principes [illegible] dominato[illegible] reijcere, reliquos vero cum dispensatione recipere.* Ex lap[illegible]ato C[illegible] Codice.

Christi Annus 890. | Stephani Pap. 6. 6. | Leonis [illegible]. Imp. 5. | Ind. 8.

VLtimus hic est Stephani Papæ annus, ad quem referenda re[illegible]qua eius præclare gesta, quæ certo anno con[illegible]gnari non poss[illegible]nt.

In Codice Anastasij bibliothecarij MS. hæc habentur. Intuitus Sancti[illegible]mus Papa Ste-
C phanus insolentiam populi, & cæcitatem cordis eius vaniloquis, & nefarijs fab[illegible], & ociosis sermonibus vacantis in Ecclesia, & audiens quosdam, vulgante fama, maleficijs, & incantationibus vti, præclara allocutione, Missam celebrans, populum admonuit. Eam tu Maleficos lege, si libet. in Annalibus, in qua ad finem maleficos excommunicat. Pergit Anastasius excom P [illegible]bere de summa eius pietate, [illegible], & salutis omnium solicitudine, quarum eius virtutum fama per Occidentem, & Orientem vulgata, pene omnes ad eum accurrebant, vt eius benedictionem perciperent.

Ab[illegible] etiam [illegible] ex[illegible] aliquid [illegible] in Ecclesia Abusu Sancti Petri. Cum enim omnes in [illegible] celebr[illegible] a[illegible]rent, & pietatis qu[illegible]dam
D causa aliquid donar[illegible], aliter ab æditu[illegible] exigi. re- ollit.
liqua desunt in Cod[illegible]. 1 dist. 63.

Extat Stephani huius rel[illegible]tam ad [illegible] electio- 12
ne Episcopi Imolensis. nec [illegible] asserit[illegible]
[illegible] i[illegible]em per [illegible] [illegible]tio

Ho[illegible] S. Zoi[illegible] Mar.
C[illegible] tempore [illegible]cutionis [illegible] rti
[illegible] aduersus Saracenos, sed & [illegible] Christianos Martyrum deri-
sores, inter quos eminebant [illegible] Malac[illegible] Episcopus, & S[illegible]andus Comes, am-
E bo egregiæ [illegible] homines, Saracenorum [illegible] Apol[illegible]ico ip-
sius Samsonis, quod adhuc [illegible].

Hoc eodem anno Ecclesia in [illegible], ob [illegible] ub[illegible]
[illegible] Principis ab Arnulpho Rege [illegible], q[illegible]as in ea re-
[illegible], emolitus est vrbes. hæc Reg[illegible].

[illegible] pariter anno (idem inquit auct[illegible] Britan-
[illegible] vo[illegible]t. Vt [illegible] aduersarios N[illegible] per[illegible]

 poss[illegible]

decessoribus inuiolabili obseruantia Ecclesiasticæ censuræ, in gratiam Principum, sperans A ab eis auxilium, planè contrarium accidit, vt nec ab Orientis, nec ab Occidentis Impp. aliquid præsidij obtinere potuerit. Nihil planè S. Apost. Sedi adeo damnosum (quod sæpius est repetendum) quàm si Præsules eius, prudentiæ carnis innitentes, in gratiam Principum posthabeant obseruantiam sacrarum Legum.

Compostellana eccle sia.

Interim contigit aduenire Legationem ab Alphonso Magno Rege Gallæciæ, & Episcopis, qua tria petebantur ab Apost. Sede: Primum, vt consecrandi Ecclesiam Compostellanam, ab eodem Rege augustissime constructam, licentia daretur: Secundo, vt Ouetensis Ecclesia dignitate Archiepiscopatus donaretur: Tertio verò, vt congregandi Prouinciale Concilium facultas concederetur Ioannes petita indulsit, & Legatis redeuntibus, suum adiunxit, cum litteris, quibus aliquot equos vtiles, & optimos Mauriscos cum armis, (sic enim ait) quibus vterentur aduersus Sarracenos. Porrò occasione ingruentium bellorum, tum ciuilium, tum externorum, ipsa dedicatio Ecclesiæ Compostellanæ dilata aliquamdiu fuit. B

Papa proficisci in Gall. cogitat.

a Epist. 307.

De Ioanne, illud posthæc ex eius epistolis proditur, ipsum rursum Gallias versus iter arripere statuisse, vt dissidentes inter se Francorum Principes simul conciliaret, vt ita eos, bello ciuili sedatos, promptos & expeditos habere posset ad ferendum auxilium Eccles. Rom. periclitanti. huius sanè argumenti est penultima eius epistola,[a] qua monet Supponem Comitem, ad quem scribit, vt sibi in Galliam proficiscenti ad montem Cinisum occurrat. Verùm, ne id faceret, mors intercessit. siquidem in fine anni huius ęrumnis, curis, mœrore, cōsumptus 18. Kalend. Ianuar. moritur, cum sedisset annos 10. diem vnum, cuius res gestæ desiderantur apud Anastasium, fortasse prætermissæ ob odiosam restitutionem Photij. Quod autem ad reliquas eiusdem Pont. res gestas pertinet, reperitur in Vaticanæ Bibliothecę monumentis eiusdem Papæ Ioan. 8. de Iure Cardinalium Constitutio, his verbis. C

Constitutio de iure Cardinalium.

Itemque ex nostra præsenti constitutione bis in mense, vel eo amplius, vel apud illum, vel illum Titulum, siue apud illum, vel illam Diaconiam, siue apud alias quaslibet Ecclesias vos cōuenire mandamus. Et ob vestram, & inferiorum Clericorum vitam & mores, & qualitates, & habitus vestrum perscrutando; & qualiter quilibet Præpositi se erga subditos habeant, vel quod subditi suis Præpositis non obediant, & ad quæque illicita amputanda, Clericorum quoque & Laicorum querimonias, quæ ad nostrum iudicium pertinent, quantum fieri potest definiendas. Quippè cum sicut nostram mansuetudinem Moysi, ita & vestram fraternitatem septuaginta Seniorum, qui sub eodem causarum negotia diiudicabant, vicissitudinem gerere, certum habeamus. Ita Monasteria Abbatibus viduata, & Abbatum, nostra præcedente conscientia, substitutionem his, qui sunt inter nos, vel fuerint monasticæ professionis, disponenda committimus. Propter sollicitudinem autem Ecclesiarum & Clericorum earundem disciplinarum siue laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomada ad Sacrosanctum Palatium, iuxta decreta prædecessoris nostri Leonis IIII. vos conuenire mandamus. D

Item sancimus de Parochijs nostris quantumque Pontifici competit, Pontificale beneficium vos in perpetuum possidere, & in principalibus Ecclesiis, iuxta Primatum vestræ consecrationis, vicissim officia diuina peragere, & earum oblationibus, salua semper, Diaconorum Cardinalium prisca consuetudine, æqualiter participare, tam propter vsum vestrum, quam in Ecclesiarum vestrarum luminarium concinnationes. hucusque Ioan 8. constitutio. E

Marinus laudatissimus Pont. eligitur.

Cùm verò post Ioan. obitum sedes vacasset tribus diebus. exęstuans zelo Rom. clerus eū ipsi substituendum curarunt, quem scirent ardentissimum Photij impugnatorem, sicque 5. Kal. Ian. eundem Marinum elegit, qui olim Diaconus cū esset, à Nicolao missus est ad Photium excommunicandum; & ab Hadriano ad eundem deponendum, & restituendū Ignatium, atque Oecumenicam Synodum celebrandam, virum laudatissimum, quem expetierant magna instantia Bulgari, vt eum ipsis Hadr. Papa daret Episcopū, sed nō obtinuerunt.

A Atque postremò missus est à Ioan. itidem Constantinopolim ad ruinam reparandam, quæ facta fuerat per tres Legatos illuc ad Synodum, pro Photio restituendo missos; qui summa constantia agens contra Photium, & Imp. cuncta ab eis perperam facta damnauit. Hunc igitur iam Episcopum, confessionis gloria redimitum, sibi in Pontificem eligendum absque controuersia Rom. clerus instituit. Accidit autem vt cū ipso suo ingressu Pontificatus Marinus Photium damnasset, simulq; cunctas res ab eo gestas ad munus Episcopale spectātes, mouerit amplius semel exulceratum animum Basilij Imp. ad iracundiam, qui furore incensus Romā scribens, dicebat Marinum non esse Pontificem, eo quod alterius Ecclesiæ fuisset iam Episcopus ordinatus (cuius autem, non constat) multaq; alia ignominiosa aduersus eū-
B dem Sanctiss. Papam effutiens, eum solio deponere satagebat: sed aduersus eum, pro Marino, Stephanus Papa successor eius, locupletissimè satisfecit, vt suo loco videbimus.

Treuir. vrbs à Northmanu. incēditur.

Mortuo hoc anno Ludouico Germaniæ Rege, Northmanni Treuirensem occupatam ciuitatem incendunt. Tunc & Vuala Metensis Episcopus, præter ius fasq; pugnare egressus aduersus eos, occisus est. hæc veteres Annales Franc. à Pithœo editi.

Porrò hoc ipso anno Hincmarum Rhemens. Archiepisc. obijsse testatur Frodoardus in eius vita,[a] vbi ait, excrescentibus tandem flagitijs, gens Northmannorum per omne Francorum diffunditur Regnum, & quoniam ciuitas hæc Rhemensis tunc absq; muro habitabatur, accipiens ille, quod sibi charius in thesauris habebat, corpus videlicet B. Remigij, syluestria loca trans fluuium Matronam expetijt, & apud Villam Sparnacum aliquanto tempo-
C re custodiuit. Deniq; cum ibi moraretur, diem suum clausit extremum, cuius corpus Rhemos relatum, post ipsius S. tumulū, in tumulo, quem ipse sibi parauerat, est sepultum. obijt anno Incarnationis 882. Episcopatus 37. & amplius.

a li. 3. c. 17

Corpus S. Remig. asportatur in siluestria loca, vt seruetur ab incursionibus barbarorum. Hincmar Rhemens. moritur.

Fuit is peritia canonum eruditissimus, licet, interdum nimis eis fauens, super Apost. Sedis Decreta eos extulerit. In Theologia etiam excultissimus, vt ex ijs quæ scripsit contra hæresim Prædestinatianorum apparet. In reliquis etiam talis existimatus, quem cōsulerent plures varijs quæstionibus.

Successit ei Fulco Sacerdotali vigore, & libertate potens. De huiusmodi incursionibus, & vastationibus Northmannorum Aimoinus plura habent,[b] de villis circa Rhemens. ciui-
D tatem incensis, & diuinitus defensa ipsa, quam nec murus, nec humana manus defendit, de incensione Leodij, Traiecti, Tungrorum, Coloniæ, Bonnæ, Tulpiaci, Nouesij, Aquisgranensis Palatij, Malmundariensis, & Stabulensis,[c] Prumiensis, S. Gudulæ[d] Monasteriorum. In quibus omnibus magnæ iræ Dei certa illa demonstrata sunt argumenta, quod cum in translationibus corporum diuersorum Sanctorum ne à paganis illis incendio absumerentur, plurima reperiantur edita esse miracula: vt ijdem reprimerent grassantes barbaros, nullus istud obtinuit apud Deum.

Quātus irae Dei vis fuerit.
b lib. 5. c. 6.
c apud Sur. 8. Ian.
d apud Sur. 3. Septemb.
Nobilia Monast. incensa à Northm.

His igitur auditis à Northmannis illatis cladibus Carolus ab Italia refert pedē in Gallias, opem laturus periclitanti iam populo vniuerso. Qui non ferro, sed auro alijsque promissis
E Northmannorum Duces auertit, Godefridum, & Sigefredū, illi concessa Frisia, & Gisla Lotharij Regis filia matrimonio iuncta, cui auri, & argēti, ingenti copia è Metensi Ecclesia sublata, sunt numeratæ bis mille & octoginta libræ, solidis viginti pro libra computatis.

Quāta sit vna aucta Northm. Gallijs.

Præcipuum huius concordiæ causam narrant Francorum Annales[e] horribilem quandam tempestatem, & tantam grandinem, quanta nunquam visa, & ægritudo cadentium hominum, tam Francorum obsidentium, quam Northmannorum obsessorum. Godefridum baptizatum fuisse, & ab ipso Carolo è baptismo susceptū Rhegino tradit. Roricum etiam eiusdem gentis Regulum ad fidem conuersum cōstat, ad quem Hincmari Rhem. exhortatoriā ad perseuerantiā in fide recenset Frodoardus.[f] Hoc eodē anno incensum à Sarracenis

e Aimoin. lib. 5. c. 6. Rhegin. anno 882.
f Hist. Rhem. lib. 3

fuisse

Nongenti Monachi à Sarracenis cæsi.

fuisse insigne Monasterium S. Vincentij ad Fontes Vulturni, atque nongentos Monachos ab eodem decollatos scribit Ioan. Monachus eiusdẽ monasterij, qui vixit tempore Paschalis 2. deque his pluribus agit. A

Christi Annus	Marini Papæ	Caroli 3. 3.	Impp.
883.	1.	Basilij Maced. 17.	Indict. 1.

Formosus episcopus restituitur.

MARINVS Papa perperam facta Ioan. Papæ rescindens, inter alia, Formosum Episcopum Portuensem restituit in Vrbem, & in Episcopatum, quem damnans Ioan. iurare coegerat, se nunquam repetiturum Episcopatum, sed laica communione cõtentum, quiescere. Sed vt causæ ignorantur depositionis, ita restitutionis: coniecturas sanè probabiles, & Formoso per honorificas, videat, qui volet, apud Auctorem Annalium. B

Eodem tempore ad eundem Marinum Papam scripsisse reperitur litteras Fulco successor Hincmari Episcopi Rhemens. quas & alias eiusdem recenset Frodoardus in Vita ipsius Fulconis.

Duplex Leg. Reg. Angl. ex Voto ad limina Apost. & in Indiam ad S.Thomã.

Eodem anno Marinus Papa Scholam Anglorum Romæ existentem, Aelfredo Rege deprecante à tributo liberam fecit. qui etiam Regi præfato donatransmittens plurima dedit ei, inter cætera, portionem non modicam salutiferæ crucis. Ex Vuestmonasteriensi.

Eodem tempore Aelfredus Rex Angliæ, qui Romæ coronam (vt dictum est) à Leone Papa acceperat, post varios casus, multaque pericula, à quibus diuinitus liberatus est, Regnumque vindicatum à Danis, grati animi opus exoluit, ex Voto, duplicis Legationis, alteram mittens ad sacras memorias Apostolorum Romam; ad Indos alteram, ad corpus S. Thomæ, Episcopo misso Schireburgensi, qui exoticos splendores gemmarum, & liquores aromatum, quorum illa terra ferax est, reportauit. Ex Vuillelmo Malmesburiensi. C

Vnus Aquil. Patr. dissidet ab Occidẽtali Eccl. in process. Spiritus S. Phot. epist de process. Spir. S. venenata cũ antidoto.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ, Legatio inter hæc decernitur ab Aquileiensi Patriarcha (cuius nomen non proditur) ad Photium Patr. Constantinopolitanum à schismatico, ad schismaticum, & ad perfidum, à perfido. Qui non solum à Rom. Eccles. auersus, sed ab omnibus Ecclesijs Occidentis, latinis inquam omnibus, audacissime impugnabat Latinorum stabilitam, per sæcula multa, sententiam de processione Spirit. S. Quod verò solus ista conatus inter Latinos inueniretur, à Photio per Legationem, & litteras implorat auxilium, nimirum vt ab ipso epistola redderetur cõtra Latinos, quod ille abunde præstitit. Extat ea epistola ex Bibliotheca Vallicellana, latine reddita in Annalibus, planè Photio digna, impudens, mendax, calumniosa, & veneno respersa, quam absq; antidoto Annaliũ Auctoris, ad finem consultissime apposito, nemo legat, ne lædatur. quod tamen antidotum, nec nos integrum adscribimus, sed pro instituto, carptim delibamus. Primum igitur sexcentorum testium, quos affert, nullus facit contra Latinos. cum. n. affirmant Spiritum S. ex Patre procedere, quod ex Euangelio constat, nequaquam negant ex Filio quoq; procedere, quod ex Euangelio item deducitur. sic igitur, qui gloriatur de communi omnium attestatione, ne vnum quidem potuit inuenisse, qui expresse negarit procedere etiam à filio Spiritũ Sanctũ; plurimi verò cõtra reperiũtur, qui desertis verbis sunt professi, à filio quoq; procedere. D E

Deinde quoque calumniose citat S. Leonem Papam, quem & Antesignanum falso constituit contra eos; cum primus contra ostendatur qui auctor fuerit Ecclesijs Occidentalibus, vt omnes æque profiterentur SPIRITVM S. SICVT A PATRE, ITA A FILIO QVOQVE PROCEDERE, id ipso Leone totidem verbis ad Turibium Asturicẽsem Episcopum in Hispania scribente, id ipsum omnibus Hispaniarum Ecclesijs, tum vniuersalibus eorum Concilijs Toletanis, disertis itidem verbis repetentibus, & affirmantibus, & singulis

credenti-

A credentibus profitendum necessario proponentibus, legibusq; Gothorum firmatu, & stabilitum, quæ integræ hactenus extant: quod & doctissimæ Gallicanæ Ecclesiæ ex Romano fonte, à tanto Pont. deriuatum dogma suscipientes, firmiter retinuerunt semper, & illibatú, vt Sacrosanctum, religiosissime custodierunt. Ex quibus redarguas procacem Photium, & imperitum, dum audacter nimis nouitatem dogmatis latinis impingit, quod à S. Leone cognomento Magno, promulgatum decretalibus, ijsdemq; apostolicis litteris constat, ante annos quadringētos quadragenos, cum alioqui ante S. Leonem Papam, id ipsum assertum, scriptisq; mandatum sit à S. Damaso Papa in Romano Concilio. Sed vide annum citatum.

Denique quod vane idem obijcit Photius de Leone III. Papa, & de Clypeis ab eo suspensis in Basilica Sancti Petri, symbolo exaratis, Latino atque Græco charactere, in quibus B inscriptum esset, Spiritum Sanctum, (vt idem habebat antiquum Symbolum) à Patre procedere; nihil eius causæ prodest, non. n. sic voluit Leo absque illo additamento, FILIOQVE catholicæ fidei symbolum latine, atque Græce scribi, quod ipse non crederet, nec assereret Spiritum Sanctum à filio, sicut à Patre procedere, cum cótrarium appareat eum plane sensisse, & probasse cum tota Ecclesia, & coram Legatis Caroli Magn. professum esse, sed quod non videretur illi necesse, vt omnis veritas Catholicæ fidei Symbolo insereretur. Sed hæc vide planius disputata ad A.D.809. Quam item calumniose, idem asserat Photius Hadrianum I. Rom. Pont. professum fuisse epistola ad Tarasium, Spiritum S. à Patre procedere, & C non à filio, vide ad A D.791.

Quando verò, & qua vrgente causa factum sit, vt illud, Filioque, Symbolo adderetur, modo aperiendum. Quamdiu ea veritas, non sic impugnata est, vt penitus negaretur, nihil huiusmodi præsumptum est ab Ecclesia Roman. licet (vt vidimus) id vehementissime exigeretur per Legatos à Concilio Aquisgranensi sub Carolo M. Romam missos, resistente Leone III. Roman. Pontif. & nobili eo clypeorum argenteorum monumento antiquitati Ecclesiasticæ consulente. Vbi autem schismaticorum procacitas eo deuenit, vt catholicum dogma condemnarent, & exploderent, velut hæreticum, nec modo priuatis scriptionibus, sed collectis conciliabulis, mentitoq; (vt vidisti) nomine vniuersalis Concilij, id ipsum de- D cretis Synodalibus confirmarent, & confirmatum promulgarent, (quod à Photio magna præsumptione est factum) Romani Pontifices ad retundendam schismaticorum temeritatem, non tam inferendum in Nicænum Symbolum illud Filioq;, quàm diu ante illatum, recipere sanctissime decreuerunt, quo significaretur non cómunicare Catholicæ Ecclesiæ, qui à Symbolo ab Ecclesia Romana recepto dissentire inueniretur. in quo affuit consensus vniuersi Occidentalis orbis Catholici, cum plura in Hispania primum, inde in Gallijs generalia Concilia (vt est demonstratum) id decreuissent, atque adeo promulgassent. Quisnam autem Roman. Pontif. primus id statuerit, non omnino constat. retulerunt id alij ad tempora Nicolai, vel circa. verum si id fuisset, certè Photius altius in ipsum Nicolaum de- E clamasset.

Cur Symbolo additum illud Filioque.

Quando præcise, & à quo Pōt. non constat.

Anonymus quidam Græcus in Bibliotheca Vallicellana asserit, primum fuisse Christophorum Papam, qui in confessione Fidei quam misit ad Constantinopolitanum Patriarcham, nempè in Symbolo, SPIRITVM SANCTVM A FILIO QVOQVE procedere, ausus est dicere, qua de causa postea à Sergio Patriarcha, è diptychis expunctus sit. Verùm nullo pacto possunt tribui ista Christophoro, qui inuasor Apostol. Sedis, mox sede pulsus, perbreui tempore eam tenuit tumultuose. Cæterùm rem tantam serio facta esse, summa tranquillitate conuocato Romæ Concilio, qui de his aduersus Græcorum commentarios scripsere, testati sunt. Vide Aetherianum de hæresibus,[a] qui & argumenta Photij egregiè dissoluit. Habes hæc in Annalibus fusius explicata.

[a] lib. 2. c. 15. 16. 17. 18. lib. 3. ca. 16.

T. 9. Biblioth. SS. PP.

Quod verò spectat ad Patriarcham Aquileiensem, qui sua Legatione coluluit Photium, & schismaticus schismatico adhæsit, habes vnde eius inconstantiā, leuitatem, & imperitiam arguas; qui si animo constans & doctus fuisset, vtique institisset suorum prædecessorum vestigijs, illorum præsertim, qui doctrina, & sanctitate claruerunt, qualis fuit Sanctus Paulinus Patr. Aquileiens. qui congregato Concilio Foroiuliens. tempore Caroli Mag. de sacro dogmate, quod Spiritus Sanctus à Patre Filioque procederet, fusius disputauit. Tu consule dicta ad A.D. 791. A

[a] Matth. Vuestmonast. hoc anno.

Moritur hoc anno [a] magni nominis huius temporis, Ioan. Scotus licet (vt superius dictum) eius scripta erroris fuerint redarguta: de quo accipe quæ Vuillelmus Malmesburiensis scripserit in suis commentarijs de rebus gestis Regum Anglorum. *Succedentibus, inquit, annis munificentia Aelfredi Regis, allectus venit in Angliam, & apud Monasterium nostrum, à pueris, quos docebat, graphijs, vt fertur, perforatus, etiam martyr æstimatus est. Quod sub ambiguo ad iniuriam sanctæ animæ non dixerim, cum celebrem eius memoriam, sepulchrum in sinistro latere altaris, & epitaphij prodant versus &c. de martyrio nullis extat mentio, licet causam cur ea passus sit, vt martyr possit haberi, nullus prodat.* B

Christi Annus	*Hadr. Pap. 3.*	*Caroli 3.*	4.	*Impp.*
884.	1.	*Basilij Maced.*	18.	*Indict. 2.*

C

MArinus Papa cum sedisset annum vnum atque d. 20. laudabiliter Apostolico munere perfunctus, 15. Kal. Febr. migrat ad Deum, successoribus relinquens exemplum, Photium impœnitentem, in deterius prolabentem execrandi, neque vllis Græci Imp. blanditijs, vel minis ad communionem cum eo ineundam moueri. Post duos dies 13. Kal. Febr. creatur Hadrianus Rom. eius nominis III. qui inhærens S. prædecessoris vestigijs execratus est & ipse Photium tanquam laicum, agentem Constantinopolitanæ Eccles. Patriarcham, nullum cum eo participans communionis symbolum, quamuis ab Imp. Basilio multū rogaretur. Accesserat ad detestationem perfidi hominis, quod scripta ab eo Epistola ad Aquileiens. Patr. contra Latinos, iam vulgata fuisset. Hostiles igitur Basilius ad Papam Hadrianum litteras scripsit, contumelijs plenas, quas tamen Romam, sero perlatas, post obitū Hadriani, accepit ipsius successor Stephanus Papa. Ad hunc Hadrianum Pap. scripsisse hoc anno gratulatorias litteras, & alias cōmendatitias pro Carolomanno Fr. Rege Fulconem Archiep. Rhem. testatur Frodoardus in eiusdem Fulconis vita. D

Monaster. venerandumque Casin. à Sarracen. vastatur.

Quod autem ad statum Italiæ spectat, Campaniæ pars illa finitima Sarracenis ingentem passa est cladem, reuocato enim superiori anno in Gallias exercitu Imper. audacius grassati illi, igne, cædeque miscentes omnia, nobile Casinense B. Benedicti Monasterium, vbi Sanctissimum eius corpus requiescit, & maius, quod erat inferius, barbarica immanitate direptum succenderunt, multosque ibi perimentes, ipsum etiam Venerabilem Berthariū Abbatem trucidauerunt. Ecclesia Sancti Saluatoris, subiecto, plerisque in locis igne, Dei iudicio, seruata est. Monachi cum supellectili, quam surripere potuerūt, ascito sibi in Abbatem præposito Angelgario, Theanū migrantes, in cella, quæ in honorem B. Benedicti constructa fuerat, habitarunt, à Monasterij restitutione, per Petronacem facta, centum sexaginta sex annis. Ex Leone Ostiensi [b] E

[b] l. 1. c. 45.

Quo pariter anno, fœdere icto inter Alfonsum Regem Gallæciæ, & Regem Arabum Cordubæ regnantem Maomad, ad sexennium, per Dulcitium Toletanum presbyterum facta est translatio corporum SS. Martyrum Eulogij, atque Leocritiæ, qui Cordubæ Martyrium subierant, Oueтum, quorum in sanandis ægris virtus miraculorum eluxit.

A

Christi Annus	Stephani Pap. 6.	Caroli 3. 5. / Basilij Maced. 19.	Impp. / Indict. 3.
885.	8.		

HAdrianus Papa vbi sedisset annum 1. mens. 3. die. 19. obijt 7. Id. Maij, cui suffectus est Stephanus Sextus dictus V. ex presbyt. tit. SS. quatuor Coronatorum, inuitus & reluctans, cuius ex omnium consensu, factam electionem in ingenti siccitate magna opportuno tempore imbrium secuta est inúdatio, ex qua sibi omnium bonorum populus promitteret affluentiam sacra perlustrans, vestiaria reperit sacris vestibus & denarijs spoliata, horrea, & B cellaria vacua, vt non suppeteret quid clero, & scholis erogaret, vnde captiuos redimeret, orphanos, & viduas pasceret, in tanta, quæ instabat, fame. Iam. n. proh dolor, proh nefas inoleuerat pessima consuetudo, vt mortuo Summo Pontifice inuaderent homines. Sed. Apostolicæ Patriarchium, & diriperent. Quare conuersus ad inclytorum parentum opes, eas large pauperibus distribuit. Ministros & familiares hinc inde requirens, tales suis obsequijs aggregauit, qui & in vitæ sanctitate, & fidei sinceritate, & sapientiæ doctrina, eloquentia, & morum probitate pollerent. Pauperes, & orphanos ad mensam adhibebat, cum verò nobiles aduocabat, spiritualibus etiam eos epulis, & quotidiana lectione reficiebat. Missarum quoque solemnia quotidie celebrabat. Cùm autem Locustarum clades, sub Hadriano C prædecessore omnia vastasset, & multiplicato germine renasci cœpissent, & omnia repleuissent, misertus Sanctissimus Papa afflicti populi, primum quidem diuulgauit, deferentibus sibi locustas, quinque vel sex denarios, in singulos sextarios, se repensurum. Sed cum nec sic proficeret, ad Domini misericordiam confugiens, post longam cum lacrymis orationem, aquam à se benedictam Mansionarijs ad distribuendam populo, & aspergendam per sata, agros, & vineas tribuit. Quo facto tanta omnipotentis Dei misericordia subsequuta est, vt vbicunque ipsa aqua aspersa est, nulla penitus locusta remaneret. Ex Anastasio, & Vaticano Codice de rebus eius gestis.

Magna penuria Sed. Apost. Mortuo P. [illegible] ciũ diripiebatur.

Locustę omnia depascentes, quomodo à P. pa extinctæ.

D Is simul ac cathedram conscendit, acceptis Basilij Imper. litteris quas ad Hadrianum miserat, plenis blasphemijs, atque conuicijs perstans in Photij execratione, atque detestatione, inhærens prædecessorum vestigijs, rescripsit ad Imper. epistolam, eum redarguens, quod pro Photio homine penitus laico excommunicato tantopere laborans, eum defendendo, aduersus Roman. Pontifices, ipsam Roman. Ecclesiam adeo afficeret contumelijs, atque conuicijs. Extat in Cod. Columnensi, appendix posita contra Synodum Photianã, Octauam ab ipso cognominatam, hoc titulo. Epistola Stephani Papæ Roman. ad Basilium Imper. postremis videlicet eius temporibus, quando à Photio seductus scripsit Romam aduersus S. Marinum Papam ad Hadrianum. Eius particulas his inseremus, digna est tamen quæ à singulis Principibus integra perlegatur. *Miratisumus magnificentiam tuam, quomodo talia scri-* E *bere potuisti, cum sis iustitiæ æquilibrium, præsertim cum rectè nouerit pietas tua, quod manui Regiæ non subijciatur sacerdotalis, & Apostolica nostra dignitas. licet enim ipsius Christi Imperatorum similitudinem in terris geras, veruntamen mundanarum, & ciuilium tantum curam gerere debes, quod etiam precamur, vt ad multos annos præstare valeas. Quo igitur pacto à Deo largitus es nobis terrenis rebus præesse, ita etiam nos, per Principem Petrum spiritualibus rebus Deus præfecit. Accipe, quæso te, benigna fronte quæ sequuntur. Datum est tibi curare, vt tyrannorum impietatem, & feritatem gladio potentiæ concidas, vt iustitiam ministres subditis tuis, vt leges condas, vt terra marique militares copias disponas. Hæc est præcipua cura potentiæ, & Principatus tui. Gregis cura verò, nobis commissa est, tanto præstantior, quantum distant à cælo ea, quæ in terris sunt. Audi Dominum dicentem Petro; Tu es Petrus, a & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.*

Manui regiæ non subijcitur Sacerdotalis, & Apostolica dignitas.

Imp. munus.

a Matth. 16. 4 Ind. 10.

A *Ecclesiæ Episcopum consecrauimus, condigna sententia præuaricatoribus illata, licet & alijs præuaricatio-*
nibus fuerint impediti. Quapropter tuæ iniūgimus sanctimoniæ, vt his nostris Apostolicis litteris perceptis,
postposita dilatione ad Lingonensem accedas Ecclesiam, & eundem Teutbboldum à nobis solenniter conse-
cratum Episcopum exinde reuestias, omnibusq; Archiepisc. & Episcopis innotescas pro tanta contumaciæ
vltione. (Archiepiscopi videlicet Lugdunensis, cuius cum esset Lingonensem Episcopum consecrare, incon-
sulto clero, & populo, Monachum quendam ordinauit, eoq; mortuo, contempto repetito Pontificis manda-
to de Theutbboldo ordinando, & alio quodam extraneo, & illi Ecclesiæ ignoto, vi conatus est ingerere) nos
eiusdem Ecclesiæ specialē solicitudinem suscepisse, pro tanti laboris maceratione, & apprehensionis illatæ
releuatione. Quidquid autem idem venerabilis Episcopus Theutboldus vobis ex nostra parte retulerit, cre-
dite, & effectui mancipate, nullo modo ambigite, vtpote qui tuam reuerentiam circa nos deuotam consi-
B *stere credimus.* Ad hæc Fulco Episcopus rescribens, inter cætera, ait; præfatam præceptionē
de Teuthboldo Episcopo sine mora explere voluisse, sed Odonis Regis sui consultu inte-
rim intermissum, dum Rex idem legatos suos ad eundem Papam dirigeret &c. Iniungit illi
etiam Papa suas vices in conuocādo apud VANGIONEM CIVITATEM CONCILIO,
de controuersia inter Coloniensem, & Hamburgensem Episcopos.

Hoc item anno moritur Carolomannus Rex, cui successit in Regno eius filius Ludoui-
cus, cui Ignauus cognomentum fuit, *siue quod Regno potitus* (inquit Aimoinus) [a] *nihil strenuè* [a] li.5.c.45.
gessit, siue quòd sanctimonialē quandā, sicut à maioribus accepimus, Kale monasterio abstractā, coniugio
copulans suo, peccatum, quo nullum maius noscitur, perpetrauit. hæc ipse. Reliquus erat ex Ludouici
C filijs Carolus cognomento Simplex, genitus ex Adelaide posteriori vxore, postremus, sex
tantum annorum puer, cuius patrocinium suscipiens Fulco Rhem. Archiep. literis horta-
tus est Carolum Crassum Imp. vt eius defensionem susciperet. de quibus hæc Frodoardus
in vita ipsius Fulconis. *Totius itaque* (inquit) *Regni curam gerens idem Dominus Archiep. Fulco lit-*
teras dirigit Imp. Carolo Regis Ludouici Transrhenensis filio pro tutela, & defensione Regni Franc. quod
in his partibus à Northmannis multipliciter opprimebatur, asserens hactenus illud auxiliante Deo fuisse
prouectum, quamdiu patrui, & æquiuoci eius, ac filiorum, ipsius regebatur dominatione. Tunc verò illis fe-
liciter humana excedentibus, postquam se proceres Regni eius Imperiali commiserant ditioni, eos vndique
D *multi supergrauarent casus, memoratq; ciuitatem Parisiorum, quam caput asserit & introitum Regnorū*
Neustriæ, atque Burgundiæ, barbarica cingi obsidione, citoq; capiendam, nisi Dei subuenta fuerit clemen-
tia, quæ si capta fuerit, totius dispēdium Regni se perpessuros; tamq; periculosè hæc mala grassari, vt à præ-
dicta Vrbe Rhemensi, nil tutum remanserit, multosq; Christianos deserentes religionem, paganorum so-
cietati commixtos, ac tuitioni subditos esse.

Christi Annus	*Stephani Pap.6.*	*Caroli 3.*	6.	*Impp.*
886.	2.	*Basilij Maced.*	20.	*Indict.4.*

E REuocandum est in mentem, vt fraude Theodori Santabareni Impostoris, Leo Basilij
filius Imp. iam creatus, in carcerem sit coniectus; is ad hunc vsque annum in eo deten-
tus, orante pro eo Senatu, ex occasione psitaci, siue ab aliquo docti, siue casu, heu heu domi-
ne Leo, repetentis, liberatus, ad Imperium est restitutus. Nec multo post tempore Basilius
Imp. morbo correptus, ordinatis Imperij rebus, & instituto hærede, & successore Leone fi-
lio, decedit è vita, cùm regnasset cum Michaële Imp. annum vnū, deinde solus vnde viginti.
Ex Curopalate. Basilius Imp. moritur.

Commendatur Basilij pietas in exædificandis, restituendis, exornandis, locuple-
tandis ecclesijs plurimis, tum Constantinopoli, tum alibi, vt pluribus exequitur Curo-
palates. Laudes Basilij.

Plurimos etiam Iudæos munerum pollicitationibus, largitione, preciosis donis allectos suscepit,& attraxit. Quos postea Iudaizantes Leo Imp. Basilij filius edita nouella constitutione [a] compescuit. addit Curopalates. Et Bulgarorum genus quod nuper diuino seruitui addixerat, missis eo religiosis Monachis,& virtute præditis sacerdotibus in fide confirmauit. A

[a] Leo Nou. 55.

Russorum conuersio. Chrouatarũ,& Seruiorũ conuersio.

Et Rhos (Russos dictos) inito cum illis fœdere, vt salutaris baptismi participes essent, auctor fuit, misso ad eos Archiepiscopo, qui accepta conditione edendi miraculum, Euangeliorum volumine in ignem iniecto, & illæso recepto, ad Christum adduxit.

Retulit à Deo Basilius pro sua pietate,& studio religionis plures à Deo victorias terra marique, maximè vero ex Manichæis deuictis,& Sarracenis apud Tarsum per Duceś superatis. B Accepit à Deo, & illud beneficium, vt Scytharum barbaræ nationes, Chrouatæ dicti, & Seruij, missis ad eum legatis, sponte se ipsi subiecerint, acceptis ad habitandum Prouinciis, quæ, ab ipsis Croatia,& seruia dictæ sunt. Ex Aquitanica historia, deprompta, ex Pithoei bibliotheca, habentur aliqua de bellis gestis à Basilio cum Bulgaris rebellantibus parũ consentanea ijs, quæ sunt apud Curopalaten. addit eadem historia, eum Hiberiam repugnantem per septem annos edomuisse,& subiugasse. Cæterum fuisset planè inter summos Christianos Principes numerandus Basilius, tum ob pietatem, tum etiam, ob res bello præclarè gestas, à Curopalate, & alijs Græcis historicis diligenter expositas, nisi seductus à Photio præuaricator factus esset octauæ Oecumenicæ Synodi, cui subscripserat, & tum ipsius, tum Santabareni præstigijs dementatus in Roman. Ecclesiam, pro eodem Photio, insurrexisset. C

Basilius a-[illegible]oqui laudat Imp. [illegible]prehensione di-[illegible]n, quod insurrexit in Rom. Eccles. Sal Reip consensus Imper & Ponufic.

Ad postremum de Basilio, illud memoriæ non subtrahatur, quod scribendum curauit librum de iure, ex quo iam deperdito, pauca remanserunt in libro Iuris Græcorum, sub titulo officium,& definitio Patriarchæ. Cuius hæc pauca hic describenda. *Cum Resp. ex partibus, & membris ad similitudinem corporis humani constet, amplissimæ huius maximeq; necessariæ partes sunt Imp. & Patriarcha. Ideoq; subditorum pax & felicitas, tam animi ratione, quàm corporis, est Imperij. & Pontificatus, in omni vnanimitate, consensus.*

Idem insuper Basilius Imp. vna cũ hæreditate filio suo Leoni Imp. egregia monita scriptis reliquit, sexaginta sex capitibus comprehensa, quorum principes litteræ hanc efficiunt sententiam. D

Basilius in Christo Romanorum Imperatori Leoni charo filio,& Imperij Collegæ.

[b] Tomo 5. Bibl. SS. PP. in fi.

Præclara admonitio Imp. ad Filiũ de honoranda Ecclesia. Si parẽtes venerãdi multo magis sacerdotes. Sacerdotes ꝓpter Deum honorandi

Extant [b] è Græco fonte in alueum latinitatis deriuata. habeto hic duo descripta. Post fidem Catholicam primo loco commendatam, sic habet.

Sanam mentem habe in his, quæ ad rectæ fidei doctrinam pertinent, & summo honore prosequere matrem tuam Ecclesiam, quæ in Spiritu sancto te lactauit, & capiti tuo, ad Dei, per Christum laudem, Imperij coronam mecum imposuit. si enim quos natura tibi dedit parentes, debes venerari, multo magis eos, qui te in Spiritu sancto genuerunt omni pietatis officio debes colere. Illi enim duraturam ad tempus vitam liberis per generationem impertiuntur: isti verò æternã per regenerationem largiũtur. Honora ergo Ecclesiã Dei, vt tu vicissim in honore habeare, & sacerdotes eius reuerere tanquã spiritales patres, & deprecatores pro nobis ad Deũ. Honor enim qui sacerdotibus habetur, in Deũ refertur; & sicut propter te, ministros tuos in honore habere iustũ est, ita & propter Deum sacerdotes eius magnifacere, & in pretio habere sanctum. Quemadmodum enim honor, qui eis habetur, ad Deum pertinet; ita eorum contumelia, & contemptus longè etiam grauius eius iram prouocat. hæc Basilius, post fidem Catholicam benè custo- E

ditam,

A ditam, apposuit, tanquā fundamentum, & basim quandam, super quam vniuersa moles Imperij collocata, firma constat. Accipe aliā salubrem [a] admonitionem ad rem præsentē spectantem. *Euoluere ne vnquā cesses historias veterum. ibi enim reperies sine labore, quæ alij magno cū labore congesserunt. At inde bonorum virtutes, & improborum vitia cognosces, & vitæ humanæ varias mutationes, & rerū in ea conuersiones, mundi huius instabilitatem, & imperij ad cadendum pronitatem, disces, breuiter malefactorū pœnas, & bonorum præmia leges, quorum illa effugies, ne vltionis, quæ inde sequitur, seueritatem patiaris. hæc autem amplecteris, vt præmia quæ ex ijs manant, consequi merearis.*

[a] ibi. c. 56. Monet [illegible] legat hist[illegible]rias.

Ad eundem Basilium rursum spectat, (ne quid prætermittamus antiquitatis) quod scribendum curauit, & augendum Græcorum Menologium, quod etiā exornauit imaginibus
B quibus singulorum exprimerentur certamina. Extat autographū ipsius Basilij imaginibus magni pretij decoratum, per dies singulos, & singulos sanctos, apud Paulum Sfondratum S. Cæciliæ Card. Mortuo Patre, Leo suscipit Imperium, & mox captata occasione, quod Photius cum Santabareno Consilium inijsset de eligendo in Imp. cognato ipsius Photij, eum è throno deponit, relegatque in monasterium Armenorum, in eiusque locum germanum suum Stephanum subrogandum, Apostol. ipsa Rom. Sede dispensante, vt qui à Photio Diaconus ordinatus esset, curauit: impostorem vero illum Santabarenum flagris cæsum, & oculis priuatum, Athenas in exilium mittit, hominem secta Manichæum, professione Magum, (vt Constantinus Manasses affirmat) simulatione vero Christianum, & imposturis, quibus
C miracula affectabat, à Basilio Imp. creditum sanctum.

Acceptis autem litteris Stephani Papæ ad Basilium missis, Leo Imp. & Photij fraudulentis facinoribus percognitis, omnes à Photio excommunicatos, depositos, eiectos reuocauit, Episcopos, Præpositos, Presbyteros, Diaconos, & pios oēs, quibus aduocatis, cū illis conuenit, vt ad Stephanum Papam ipse, & illi scribant, petendo dispensationē pro ijs qui à Photio fuerant ordinati; Extat epistola Styliani Episcopi, & aliorū Episcoporum, & Clericorū omnium Constantinopolitanæ Ecclesiæ ad Stephanum Dominum, & œcumenicum Papā (sic enim appellat) bene longa, continens exactam historiam totius causæ Photianæ; quam nos breuitatis causa prætermittimus, illud solum adscribentes, quod est versus finem.
D QVONIAM VERO SCIMVS, inquiunt, QVOD A VESTRA APOSTOLICA SEDE CORRIGI, ET IVXTA CANONES CORRIPI DEBEMVS, HAC DE CAVSA HVMILIBVS HIS NOSTRIS LITTERIS TVAM ORAMVS VENERABILITATEM, VT MISERICORDITER NOBISCVM AGAS; cum populo videlicet, qui non sine rationabili causa Photij ordinationem recepit, vt ne qui Apostolicæ Sedis Legatos Rodoaldum, & Zachariam, qui initio Photium confirmarunt in Constantinopolitana Sede; deinde Eugenium, & Paulum, qui secunda vice vna cum Photio communicarunt, excepit, vna cū Photio damnetur, nec alius infinitus numerus ab eccl[e]sia pellatur. Hoc enim facere consueuit Ecclesia: vt scilicet damnatis auctoribus hæresis, seu schisma[ti]s, ordi-
E natos ab eis, & lapsos per pœnitentiam suscipiat, quod per exempla plurium Oecumenicarum Synodorum probat. *Quapropter decet etiam tuam singularem virtutem, Photium quidem tanquam initio schismaticum, & à schismaticis illegitimè ordinatum, & propter alia multa, quæ operatus est mala, expellere, eos vero qui ab ipso decepti sunt, misericorditer cum illis dispensari rogamus, vt Ecclesiæ Constantinopolitanæ pax, & tranquillitas ita restituatur &c. Nos enim (vt diximus Impp. Christi dilectorum nutu Constantinopolim venientes, dum multi nos ad communionem impellunt, & iuramento affirmant se ab Apost. Sede dispensationis indultum obtinuisse, vt absque impedimēto sacerdotalem dignitatem exercitare possent; nullo tamē pacto illis fidem adhibuimus à tua sanctitate expectātes aliquid firmi, & certi. Hoc autem ausim affirmare, o venerandum caput, Deum adhibens testem, quod nullus eorum, qui cum Photio communicarunt, propria id fecerit voluntate, sed potius Principū violentia. Quapropter*

Eccl. Co[nst]antinop[illegible] petens di[illegible] spensatio[illegible] nē à Rom[illegible] Nota.

Confessio Catholic. Græcorũ

uam rogamus Beatitudinem, vt populum (parum abest) desperatum misericorditer suscipias. ROGATE PETRVS, CVIVS SEDEM ADMINISTRANDAM OBTINES, QVI AB OMNIVM DOMINO EDOCTVS FVIT, VT SEPTVAGIES SEPTIES IGNOSCERET, ETIAM IIS QVI SCIENTER DELIQVERINT &c. A

Desiderantur Leonis Imp. litteræ de eadem re, ad eundem Stephanum Papam. Nam post hæc subijciuntur in dicto Codice litteræ Stephani Papę ad eosdem Episcopos, quarum pars hæc est.

Cautũ Stephani consilium.

Sed de Photio quidem ita vos scripsistis (de sede scilicet deiectum, & expulsum.) illas vero Imp. litteras cum legissemus, easdem à vestris procul abesse comperimus. Ita enim se habebant, quod Photius quietã vitam elegit. Quapropter in dubitatione versamur. Multum enim interest, abrenunciasse, & expulsum esse. Nos igitur absque diligenti inquisitione qualecunque iudicium proferre non possumus. Quapropter nũc sententiam prorogamus. Et opus est, vtriusque partis religiosissimos Episcopos mitti, vt perpensa omni dubitatione, & veritate vtrinque manifesta dicere possimus, quod Deus voluerit. Rom. enim Ecclesia instar speculi, & exemplaris reliquis Ecclesiis constituitur. Et quodcunque definierit in sempiternum manet incorruptum, & hac de causa sententias magna cum inquisitione ferri docet. hactenus ad Episcopos. B

Photius in Monast. relegatus. incertum quando obierit.

Stephanus Papa, non renunciationem Photij (quæ nulla esse poterat, cum nunquam legitimè sedisset,) sed eiectionem ab Imp. & Episcopis expectans audire. Eiectus autem hoc anno (vt audisti) penitus Photius, nec amplius restitutus, sed in monasterium relegatus, quando obierit, aut quomodo, in obscuro est, idque dolo schismaticorum ipsum auctorẽ doctoremque suum mirè colentium. Ad abolenda autem ijdem dolosi schismatici, quæcũque fœda, & nefaria de Photio extabant in Actis inter ipsum, & Ignatium, sub Nicolao, & Hadriano, silentio obruenda sub anathemate censuerunt. *Tempore ex eo* (inquit Marcus Ephesius in Concilio Ferrariensi [a]) *in Constantinopolitana Ecclesia hucusque solet celebrari, videlicet; Quæcunque in Patriarchas Ignatium, & Photium scripta, vel dicta sunt, anathema sunto.* At Deus tamen ea voluit, ad hoc vsque tempus, vt vidisti, conseruata. Iam ad occidentem conuertamur: Hoc eodem anno, die 17. Ian. 4. Indict. primo nondum expleto anno Pontificatus Stephani Papæ sexti, facta est ab eodem Pont. admiranda inuentio, & solemnis translatio corporum SS. Martyrum Diodori, Mariani, & aliorum plurimorum martyrum, ex cœmeterio viæ Salarię in Vrbem. Hi enim martyres cum olim conuenissent ad venerationem Chrysanti, & Dariæ recentium martyrum frequenti cœtu, occlusa à Gentilibus per parietem ianua, ipsi quoque pari martyrij corona decorari meruerunt, sub Stephano primo Ro. Pont. Cumque ad præsentem annum eorum sacræ reliquiæ latuissent, Dei prouidentia factum est, vt eędem diuinitus reuelatæ fuerint huic Stephano Papæ, cuius diligentia effossæ & erutæ, solenni pompa translatæ sunt in Vrbem, & per diuersas Ecclesias honorificentissime conditæ. Huius quidem rei gestæ historia, tunc scriptis diligenter commendata, Dei beneficio ad nos vsque integra perseuerat, [b] in qua & præclara tum à Deo ostensa miracula commemorantur. cuius auctor non quidem proditur, sed putatur esse Anastasius Bibliothecarius, huius temporis historicus, qui eiusdem Papæ Stephani res gestas conscripsit, quę haud integræ ad nos peruenerunt. C D E

[a] Sess. 6.

SS. M M. inuentio, & translatio.

[b] Apud Sur. 17. Ian.

Christi Annus	Stephani Pap. 6.	Caroli 3. 7. Leonis 6. 2.	Impp. Indict. 5.
887.	3.		

PArisiensis ciuitas Northmannorum obsidione laborans, Dei misericordia implorata, precibus Dei Genitricis, cui ciuitas dedicata est, & Sancti Germani Episcopi, atque S. Genouefæ, & aliorum Sanctorum eius Ecclesiæ patronorum, liberata tandem fuit. tunc

A præcipue et [illegible] eiusdem Sancti Germani in edendis miraculis, quorum duos libros seorsum scripsit Aimoinus.[a] Cecinit eiusmodi obsidionem duobus carminum libris Abbo, qui Aimoini [illegible] fuit discipulus. Fuit & idem Abbas, ad quem Aimoinus inscripsit præfationem suarum historiarum, quas perduxit ad hunc annum, de rebus Francorum.

Scripsit tunc temporis Fulco Rhemensis Episcopus epistolam ad Carolum Crassum, pro obsidione Parisiensi auxilium implorans. Scripsit & ad Stephanum Papam de quibus litteris Frodoardus.

Hoc anno habita legitur SYNODUS [illegible]LONIENSIS,[b] in qua actum aduersus raptores rerum Ecclesiarum, oppressores pauperum, & incestas nuptias contrahentes.

B Quo etiam anno laborat Ecclesia Anglicana tyrannide Hastingi Dani, qui simulate baptisma suscipiens, eo ad inferendam cladem populo visus est, cuius etiam sæuitia Galliæ ingemuere.

a Apud Sur. 5. Iu.

Aimoinus huc usque perduxit suam historiam.

b Tom. 4. Conc. Ven. edit.

Christi Annus 888. | *Stephani Pap. 6.* 4. | *Leonis 6. Imp.* 3. | *Ind. 5.*

PRid. Id. Ian. Carolus Imp. moritur, iam antea repudiatus à suis; magno quidem Dei iudicio factum est, vt ipse Augustam Richardem, ex leuibus quibusdam suspicionibus, testantem publice, se, licet iunctam Carolo, adhuc intactam virginem permanere contra ius fasque repudians, mense Nou. in Conuentu Tribur. repudiaretur à suis, tradito eius Re- C gno Arnulpho Carolomanni filio; deinque Dei voluntate Carolus ad ima depressus est, vt victum quotidianum ab Arnulpho supplex exposceret. hæc pluribus Regino, qui ipsum laudat ex multis. Fertur libellus eiusdem Caroli de visione ipsi ante triennium ostensa, de locis inferis, & purgatorijs, quibus complures torqueri vidit Principum & Episcoporum, qui bellorum ciuilium fomitem succendissent. habetur in auctario ad Bedam,[c] & recitatur à Vuilhelmo Malmesburiense.[d]

Post hæc [illegible] Imperij, malaque plurima ex Tyrannorum plurium simul exurgentium factionibus orta sunt. Nam Berengarius Dux Foroiuliensis in Regem eligitur. Vuido, siue Guido [illegible] Ducis Spoletini, Imp. non assumit, vel potius iam diu ante D assumptum retinet. In [illegible] Odo, filius Odonis [illegible] in Regem prouehitur, cum viueret Carolus [illegible] hæres. sed & Rodulphus Corradi filius sibi Regis nomen imposuit. Sic [illegible] & [illegible], hoc [illegible] anno, fere ex iis tyrannis emergentibus magnopere a[illegible]. Quod [illegible] potuit, & plane mō [illegible] fuit, quod tam Ep[illegible] in hostes irruerent, cæderent ipsos, cæderentur [illegible]. [illegible] modi faci [illegible] noluit in Gallia, cuius meri[illegible] us, [illegible] ciuilibus bellis eadem prouinciæ af[illegible]ctarentur. Se[illegible] quod [illegible] ab eius temporis scriptoribus laudati reperiuntur nomine [illegible] fortitudinis, [illegible] sacrorum Ca- E nonum violatores, & muneris pastoralis desertores, detestanda [illegible].

Eodem anno occasione noui Regis Arnulphi celebrata est SYNODUS [illegible]ODUNTI-NA[e] de qua illud primum considerandum, eundem Arnulphum tanquam ab antiquis scriptoribus Imperatorem esse nominatum, sed semper Regem, eo quod necesse esset Imperatori nomen assumere, nisi illud esset ab Apostolica Sede [illegible] brem perperam [illegible] nuncupantur, qui statim post obitum Caroli, Arnulphum [illegible] Imp. tanquam [illegible] Imperij. Quanam autem ex causa eiusmo[illegible] præfa-

Carolus repudians vx. repudiatur ipse à Regno. Visio Caroli R.

c lib. 2. c. 2

d lib. 2. ca. 2. in fine.

Imperij scissio.

Ep[illegible] & Abb[illegible] b[illegible] procedunt.

e To. 4. Ven. edit. Con. d.

Imp. non [illegible]

Infelix status Eccl. German.

[illegible] Patres, qua etiam quisnam status infelicissimus [illegible] Ecclesiarum [illegible] [illegible] docent. vastitatem videlicet à Northmannis, [illegible] [illegible] [illegible] & monasterijs & clade in hominibus, [illegible] [illegible] omnium oculos lugenda Patres, & cor [illegible] [illegible] igitur in Synodo canones 26. quorum tres [illegible] [illegible] admonent quomodo gerere se debeat in Regni [illegible]

S. Rembertus Dano[rum] Apost. a Mar. c. 38. [illegible] f. 1. die 5. Febr.

Hoc eodem anno sanctus Rembertus, magnus [illegible] Apostolus, successor Sancti Ansgarij in ea functione, & scriptor vitæ, & [illegible] ex hac vita discessit. Ex Adamo a Monacho qui & [illegible] eius vita scripta à fratribus [illegible] quæ forte est, quæ à Surio, sine auctore edita reperitur, [illegible] accepisse, & Adalgarium successorem habuisse [illegible] Stephano [illegible] rit, hic [illegible] Sedis Apostolicæ auctoritate, qua cœperat, eandem Ecclesiam propagasse, haud per apparet.

Hoc eodem anno, qui tertius numeratur Stephani Patriarchæ Constantinopolitani ipse ex hac vita migravit, in cuius locum suffectus est Antonius [illegible] Cauleas. Ex Curopalate [illegible] Stephanus ob [illegible] [illegible] [illegible] scijs sanctus [illegible] Ad hunc eundem Stephanum Patr. extant [illegible] nes, dicit [illegible] argumentum [illegible] veli, constat.

Hoc insuper anno Alfredus Rex Angliæ Athelinum Vintonensem Episcopum Romam misit, qui [illegible] anno collectam vestrarum tam cleri [illegible] Romam & [illegible] auro [illegible] [illegible]

Collecta [illegible] à [illegible] Rege Angliæ [illegible]

Imago [illegible] [illegible] præsagiū [illegible] Aux. [illegible] lib. 2. c. 5.

Hoc [illegible] in [illegible] mensium, hæc atque forma [illegible] contigit portentum [illegible] Puellare dicebatur, ab imagine Crucifixi, quæ in medio monasterij erat, oculis per aliquot dierum spatium continue, multis cernentibus, rivos [illegible] lacrymarum, excidij eius Urbis proculdubio triste præsagium, quod anno sequenti contigit tota urbe concremata. Cuius urbis ecclesiam cum restitueret magno [illegible] venerabilis Arnulphus Episcopus, dum telluris soliditatem ad fundamenta [illegible] copiosa auri pondera repererunt, quæ ad totius, quam [illegible] Basilicæ fabricam sufficere crederentur: ex Glabro b eiusdem temporis scriptore.

Christi Annus 889. | Stephani Pap. 6. 5. | Leonis 6. Impp. 4. | Ind. 7.

Hunnorum [illegible] in [illegible] & [illegible]

Annus hic Germaniæ, & Galliæ fuit funestissimus ob Hunnorum in eas [illegible] [illegible] per Regem Arnulphum, cuius impietatem Luitprandus [illegible] *[illegible] Arnulphi regnandi cupiditatem, [illegible] Zuentbaldi, quem adversarium patiebatur. [illegible] tota Europa contritio. Quot [illegible] tribus q; orbitates, virgines corruptæ, sacerdotes populusq; Dei [illegible] nes, terra inhabitatæ solitudine, &c.* reliqua [illegible] in Italia [illegible] Principes per [illegible] nostri instituti [illegible] Luitprandus [illegible] Ecclesiasticas proquamur.

Ho-

A Hoc eodem anno [illegible] à tempore, quo à ste[illegible] [illegible] sunt litteræ Constantinopolim ad [illegible] Leonem, & Episcopos Catholicæ [illegible], ab eodem Imp. atque ab [illegible] etiam Episcopis legationes mittentur ad [illegible] Rom. Pont. [illegible] antea mittendas [illegible] afferat; litteræ item, quibus satisfac[illegible] inter litteras [illegible] & Imp. *Cum* inquiunt *hæc causa est, quod ij qui Phot*[illegible] *se scripserunt, ijdem ipsi* [illegible] *eum receperunt in sacerdotem. Nos vero qui ne vestigium quidem sacer*[illegible] *illum habere affirmamus, iuxta leg*[illegible] *& canonum sententiam æternorum, & B*[illegible] *Pont*[illegible] *Nicolai, & Hadriani: sed et etiam sancta, & generalis Synodus Constantinopoli congregata Legatis Apostol*[illegible] *Sedium Orientalium promulgauit, quomodo potu*[illegible] *scribere illum renunciare qui ita fuerit* [illegible] *natus; &c.* R[illegible] repetunt de dispensatione [illegible], qui [illegible] receperunt. *Non enim* in-

B *quiunt, a Canonibus est alienum, Photium quidem damnatum* [illegible], *eos qui illum inuiti receperunt, & nunc pœnitentiæ signa exhibent, recipi. Ho*[illegible] *Athanasius Alex. Patr. ad Rufinum* [illegible], *quod oportet in synodicum conuenientibus Principes* [illegible], *&* [illegible] *damnato*[illegible] *re*[illegible]*ere, reliquos vero cum dispensatione recipere.* Ex sæpius citato C[illegible] Græco C[illegible].

Christi Annus 890. | Stephani Pap. 6. 6. | Leonis [illegible]. Imp. 5. | Ind. 8.

VLtimus hic est Stephani Papæ annus, ad quem referenda reliqua eius præclare gesta, quæ certo anno consignari non possunt.

In Codice Anastasij Bibliothecarij MS. hæc habentur. Intuitus Sanctissimus Papa Ste-

C phanus insolentiam populi, & cæcitatem cordis eius vaniloquis, & nefarijs fabulis, & ociosis sermonibus vacantis in Ecclesia, & audiens quosdam, vulgante fama, maleficijs, & incantationibus vti, præclara allocutione, Missam celebrans, populum admonuit. Eam tu lege, si libet, in Annalibus, in qua ad finem maleficos excommunicat. Pergit Anastasius scribere de summa eius pietate, charitate, & salutis omnium solicitudine, quarum eius virtutum fama per Occidentem, & Orientem vulgata, pene omnes ad eum accurrebant, [illegible] benedictionem perciperent.

Abusum etiam [illegible] in Ecclesia Sancti Petri. Cum enim omnes in loco [illegible] afferrent, & pietatis

D causa aliquid donare Ecclesiæ con[illegible] ab æditui exigi. Reliqua desunt in Codice mutilato.

Extat Stephani huius r[illegible] electione Episcopi Imolensis, nec [illegible] Her[illegible] erit non [illegible] purgationem per [illegible].

Hic item [illegible] S. Z[illegible] Mart. Cordubæ ciuratis, qui tempore persecutionis ab [illegible] aduersus Sarracenos, [illegible] & aduersus malos Christianos Martyrum detractores, inter quos eminebant Hulig[illegible]us [illegible], & Seru[illegible]d[illegible] Comes, am-

E bo egregiæ impietatis homines, Sarracenorum Principum [illegible] ex Apologetico ipsius Samsonis, quod ad [illegible] T[illegible].

Hoc eodem anno Ecclesia in M[illegible] defectionis [illegible] Principis ab Arnulpho R[illegible], quas in ea re[illegible] demolitus est vrbes hæ Regin[illegible].

[illegible] pariter anno (idem inquit auctor) [illegible] votum vouit. Vt si aduersarios Nor[illegible]

Ratio diuersitatis litterarũ Imp & Episcoporu ad Papam de Photio

Maleficos excom. P

Abusus [illegible] tollit.

[illegible] dist. 63. 12

 poss-

Britones decimam omnium suorum bonorum Deo, & S. Petro vouent, si victores euadant, & vincunt.

[illegible] decimam partem omnium [illegible] Deo, & S. Petro Romam [illegible] omnibusque Britonibus idem [illegible] tanta strage hostes fudit, vt vix 4 ex [illegible] decem millibus ad [illegible] redierit.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno [illegible] Antonius Patriarcha Constantinopolitanus, vbi tantum duos annos [illegible] Constantinopolitanorum in corpore iuris Orientis intexta. [illegible] & [illegible] & vnitate Ecclesiæ laborauit, quam & [illegible] testatur [illegible] Philosophus, in eius funebri oratione, apud Metaphrasten [illegible] Cui successit Nicolaus cognomento Mysticus, erat id [illegible] de cuius insignibus Curopalates, inquit, *sunt tiara, & prætextum* [illegible] in libro de officiis Constantinopolitanæ vrbis. B

Christi Annus 891.	Formosi Pap. 1.	Leonis 6. Imp. 6.	Ind 9.

a li.1.c.45.

Stephanus Sextus, sexto sui sedis anno moritur. [illegible] epitaph [illegible] a Manlio descripto; *Bu ternis annis populum qui rexit, & Vrbem.* [illegible] Leo Ostiensis,[a] Marianus item Scotus & [illegible] qui non modo ex antiquis omnibus Romanis [illegible] scriptoribus redarguuntur, sed [illegible] Græcorum huius temporis actorum monumentis. In sæpe citato Codice Græco Colbertinensi, vbi [illegible] redarguitur pseudosynodus Photiana, hæc [illegible] *Post Ha[illegible] tunc Ioannes, post Ioan. Marinus; post Marinum H[illegible] deinde Stephanus Sextus; deinde Formosus: post hunc alij quatuor, vid.* [illegible] *Romanus, & Theodorus, & post hos Ioannes qui hæc scripsit.* C

Sextus Romanus Pont. [illegible] qua laborit [illegible] Formosus Papa.

Tunc [illegible] Stephano [illegible] Formosus Portuensis Episcopus, vt ex Luitprando [illegible] *Formosum qui [illegible] de [illegible] Sergius quidam [illegible]. Diaconus erat, quem Romanorum pars quadam Papam sibi eligerat, quadam vero pars non minima nominatum Formosum Portuensis ciuitatis Episcopum, pro vera religione diuinarumque scripturarum, & doctrinarum scientia, Papam sibi fieri anhelabat. Nam dum in eo esset vt Sergius Apostolorum Vicarius ordinari debuisset: ea qua Formosi partibus fauebat pars, cum non modico tumultu, & iniuria Sergium ab altari expulit, & Formosum Papam constituit.* Laudatissimus igitur Formosus apud Luitprandum habetur, & ab Anastasio Bibliothecario in Nicolao magnæ sanctitatis [illegible] nominatur. Quanti autem eum fecerit Hincmarus Rhemensis [illegible] epistolæ, apud Frodoardum, indicat: *Formoso, inquit, eiusdem Romanæ [illegible] suffraganeo scilicet [illegible], collaudans eius, quam audierat sanctitatem, & [illegible] famam, quærensque eius habere familiaritatem; & vt ipse pro se dignaretur orare, [illegible] studens, & quædam ei munera mittens, vt sui memoriam in orationibus habeat.* Item post [illegible] literas [illegible] Formosus ei miserat, in quibus de charitate erga eum [illegible] significauerat, intimat, quia magnam [illegible] haberet fiduciam. Ex quibus [illegible] fuit [illegible] colligitur [illegible] sit mirum, si bono totius Ecclesiæ ex Episcopatu Portuensi translatus [illegible] das habenas totius Catholici orbis, [illegible] tempore, quo [illegible] afflictaretur pessimorum tyrannorum [illegible] ratione. D E

Qui vir & quantus.

Ex Portuensi Ecc. [illegible] potuit esse Formosus [illegible] Rom. [illegible] Episcopus [illegible]

Hic igitur acceptis Constantinopoli litteris [illegible] præd[illegible] magni mo[illegible] fratrum consilio [illegible] ecclesiæ [illegible] Colbertinensi. & [illegible] *misericordiam, & non [illegible] exhibenda, neque [illegible] sacerdoti. Si enim*

[illegible] *secula-*

A *secularem [illegible] veniam dignus erit, tanquam a seculari dignitate [illegible] si verò sacerdotem dicas, non ab [illegible] mentem, quod dignitatem praebere non potuit quod [illegible] habebat. Nihil potuit [illegible] Photius, praeter damnationem quam habuit per impositionem [illegible] & damnationem praebuit. Quomodo dignitate potuit accipere, qui particeps factus est condemnatae? Quoniam pro ordinato misericordiam obtinere petit [illegible] animaduerte quod ordinatores [illegible] fuerint, iuxta Dominicorum eloquium. Vel a facite arborem bonam, & fructus eius bonos, &c. oportebat igitur istam Ecclesiam in qua talia deprehenduntur [illegible], grauissimas dare poenas vt huius [illegible] Ecclesia purgaretur. Continet autem nos benignitas, & fratrum dilectio quae nobis persuadet, vt alios quidem toleremus, alio verò omnino e medio [illegible]. Quapropter mittimus e latere nostro [illegible] mos* a Matt. 12.

B *Episcopos, Landenulphum Capuanum, & Romanum, quibus cum sanctitatem etiam tuam [illegible] conuenire, necnon Theophylactum Metropolitanum [illegible] & Petrum fidelem nostrum: vt ita, ante omnia in Photium praeuaricatorem, & legam [illegible] sententia a [illegible] Oecumenicis Pontificibus ante omnia Synodice prolata, ne[illegible] a nostra [illegible] tate [illegible] perpetua immutabilis permaneat. Cum his verò qui a Photio fuerint ordinati [illegible] cordi [illegible] ut oblatis libellis se deliquisse fateantur, & poenitentia, veniam deprecentur, [illegible] se nunquam tale quid commissuros. Deinde his peractis quae sequuntur omnia quae nostris literis mandata [illegible], vna cum praedictis viris sanctitas tua peragat, nec aliquid addendo, nec diminuendo aut commutando. Ita enim & à nobis, & a reuerentia tua in communionem fidelium receptis, vt [illegible] scandalum delebitur.*

C *His autem peractis, si quis ipsorum communicare renuerit, nouerit se ipsum à communione nostra alienum fore.* Haec Formosus sapienter admodum ad sananda simul Eccl. Constantinopolitanae vulnera diuturnitate temporis putrescentia.

Hoc anno defuncto in praelio Sunzo Archiepiscopo Moguntino in locum eius subrogatur Atto Abbas, A[illegible]giensis monasterij, totius Germaniae bono, vtpote qui ad restituendum collapsam Ecclesiasticam disciplinam plurimum laborauit, cuius rei causa generalis Conuentus Episcoporum est collectus.

Christi Annus	Formosi Pap.	Vuidonis 1. } Impp.
892.	2.	Leonis 6. 7 } Indict. 10.

D

VVido [illegible] coronatur Imp. à Formoso Papa, quo facto concitauit in se inuidiam eorum, qui [illegible], Arnulphi & Peregrini [illegible] etiam ciuium Romanorum [illegible] Papae, de quibus Frodoardus, b & etiamnū extant. Sic igitur [illegible] Vuidonis [illegible] quo re [illegible] vera dicendus fuit Imp. coronatus ex more [illegible] longe ante se Imp. [illegible], & appellatur ex diplomate [illegible] decim [illegible] appareat, cum auctus est filio Lamberto. [illegible]

E Hoc eodem anno Germanorum [illegible] rursus Northmannorum grassationibus deuastatur; cum & nobile Monasterium Prumiense depopulati sunt. Postquam [illegible] Regino ipse, [illegible], sed paulo post [illegible] persecutione deijcitur. scribebat [illegible] perduxit [illegible] ad annum 908.

Eodem anno Carolus Simplex [illegible] annorum puer, [illegible] Franc. Regis legitimus, a Fulcone Rhemensi Episcopo vngitur Rex Frāc. [illegible] Comite [illegible] Regis titulum ty[illegible] in Concilio Episcoporum, & procerum [illegible] anno Rhemis collecto, vt [illegible] literas dedit, ad Arnulphum Regem, & ad Vuidonem Imp. sed & ad Formosum Rom. Pont. iteratas, de quibus Frodoardus. c Ex hac [illegible] Synodo scriptum est ad Balduinum Comitem Flandrensem, [illegible] res Ecclesiasti- [illegible] 14. [illegible] coronatur. c li. 4. c. [illegible]

clesiasticas, cui intentata est ex [illegible] Fulco R[illegible] redarguens eum de vsurpatione [illegible], [illegible]rio contra Regem [illegible] Frodoardo. Porrò Ar[illegible] Carolo[illegible]c vero Odoni, contra Carolum [illegible]. A

Arnus nonus Episcopus Vuirzeburg[illegible]ne [illegible]emorum, in territorio Mil[illegible] celebrans, circumuallatus [illegible] cum socijs trucidatus, martyr efficitur, ex Ditmaro.

Christi Annus	*Formosi Pap.*	*Vuidonis*	2	*Impp.*
8[illegible].	[illegible].	*Leonis 6.*	8.	*Indict.* 11.

B

FOrmosus Papa ob graues perturbationes, quibus vexaretur Dei Ecclesia GENERALEM SYNODVM [illegible] hoc anno [illegible], kalend. Martij[illegible] quam vocauit etiam transalpinos Episcopos, & inter alios, [illegible] Rhem. Archiep. [illegible] Frodoardo. [a] Addit e[illegible] Papam [illegible] collata Ecclesiæ, & peculiariter Monasterio [illegible] S[illegible] Papæ, & martyris [illegible] donato, [illegible]. S[illegible] de quibusdam [illegible]arum, qui [illegible] pallium [illegible] a R[illegible] Metropolitanos [illegible], [illegible] quod [illegible] foret solitudine [illegible] non me[illegible] Ecclesiæ, [illegible] stipendium valeat inferre. Vnde [illegible], nec [illegible] irrationabili [illegible] per hoc Eccl[illegible] altæ dig[illegible] e tradi[illegible] Papa [illegible] Eccl. [illegible] g[illegible] vndique [illegible], [illegible] occurreret, esse. Dicitque longe [illegible] consi[illegible]dere, & Constantinopolitanorum [illegible] schismate perturbari. Simul etiam regionis Africanæ legatos insistere resp[illegible], pro diu[illegible] ex[illegible]o [illegible] Episcopos ipsarum Prouinciarum schismate D[illegible] legationes diuersa responsa petentes instare. Cu[illegible]s rei gr[illegible] GENERALEM SYNODVM die kalend. Martiarum, Indict. 11. se in[illegible]re dispositum, ad quam eundem, remota omni dilatione, admonet festinare, vt colloquendo largius de his valeat pertractare, & affluentius a[illegible] consulta singula r[illegible]. Northmannicæ gentis procellis, quibus afferebat se pert[illegible], pl[illegible], &c. C D

In alijs etiam litteris de eadem Synodo [illegible], & [illegible] bella perpessam & [illegible]. O[illegible] hæresim, in Christum [illegible] blasphemiam [illegible]. [illegible] suæ Ecclesiæ [illegible] [illegible]udum [illegible] at Fulco litteris ad Papam [illegible] restitutas, quas Apo[illegible] auctori[illegible] Papa [illegible]mat, &c. E

Ad postremum [illegible] & secundum est, ex quo Vuido Imp. [illegible] mosso Papa vnctus est Imperat. eius pariter filius Lambertus ab eodem [illegible] Imp. ex Frodoardo.

Quod [illegible] pertinet Orient[illegible], hoc eodem anno bell[illegible] [illegible]or, & L[illegible] eosdem [illegible] Simone Bu[illegible] ex [illegible] fact[illegible] & C[illegible]

[a] Lib. 4. c. 1. [illegible] pallio [illegible] teme[illegible] cóceden[illegible]

[illegible] Pap. [illegible] at [illegible]

A rituales præscriptura quam Græci [illegible] ; Bulgari Romanæ [illegible] Græcorum [illegible] subijcerent. De bello autem [illegible] apud Curopalatem plura [illegible].

Christi Annus	Formosi Pap.	Vvidonis	[illegible]	Imp.
894.	4	Leonis 6.	9.	Ind. 12.

PEtente Fulcone Rhemens. Formosus Papa [illegible] est pro confirmatione Caroli legitimi successoris in regno [illegible] ad Odonem qui Regnum occupauerat, vt [illegible] ad Vrbem & [illegible] redi- B
tum. [illegible] conueniant, & [illegible] Odonem. [illegible] Apost. [illegible] Arnulphus, & Odoni [illegible] Carolo [illegible] io-
ne, non modo nihil profecer [illegible] na inuaserunt, atque adeò Odo [illegible] Rhem [illegible] va-
lido exercitu ab obsidione est depulsus. [illegible] Rhem.
Episcopum habentur ex Frodoardo. In [illegible] epistolarum hoc est notandum, quod [illegible], quem periérat Carolus Rex benedictionem [illegible] re [illegible].

Quod rursum ad Lambertum pertinet, hoc anno Imp. a Formoso Papa creatur, cum C
[illegible] & ferme fuisse annorum, [illegible], & consentit Luitprandus [illegible] ait, [illegible] ipsum Ephœbum fuisse, cum post obitum patris solus habenas suscepit Imperij. [illegible] quibus Formosi litteris Fulco certior factus, parænetic[illegible] ad eum literas scri[illegible]t.

Aduersus etiam repullulantem Nicolaitarum hæresim quæ scripserit Fulco, sic habet Frodoardus: *Al[illegible] Regi transmarino amicabiles litteras mittens, grates refert, quia tam bonum virum, & deuotum Ecclesiasticisq. regulis congruentem destinauerit Episcopum in ciuitatem Cantaburg nomine, audierat enim quod peruersissimam sectam paganicis erroribus exortam, & in illa gente tunc [illegible] reli[illegible]am, verbi mucrone satageret amputare, quæ secta suggerere videbatur Episcopis, & presbyteris [illegible] habere mulieres [illegible] ad pro[illegible] quas [illegible]que generis sui [illegible] accedere [illegible] vxorem habentem, con[illegible]. Quæ omnia [illegible] aduersa [illegible] euidentissimis ex [illegible] prolatis auctoritatibus.* [illegible]

Quæ pariter [illegible] Formosus [illegible] felicitas, quæ Danorum D
incursionibus, ac [illegible] atque Ecclesiæ [illegible] sub pœna excommunicationis, & [illegible] Epistola [illegible] anno Domini 904. [illegible] habita obedientia [illegible]. Romam ad Papam [illegible] Regi [illegible] quod Apostolico maxime placuit, & [illegible] in perpetuum [illegible].

E

Quod autem [illegible] fuisse epistolas ab [illegible] Papa, idem auctor affirmat, vnam [illegible] ad Episcopos Angliæ [illegible], b ab eodem auctore recitatam.

Acta inter Formosum Pa. & Fulcon. Rhement.

Nicolaitarum repullulans hæresis.

b [illegible] ib.

FRATRIBVS, ET FILIIS IN CHRISTO OMNIbus Episcopis Angliæ, Formosus.

Formosus minatur excommun. Episcopis Angliæ.

Audito, nefandos ritus paganorum [illegible] bus in vestra repullulasse, & vos tenuisse silentium, vt canes non valentes latrare [illegible] glad[io] separationis a [illegible] Ecclesia vos ferire deliberauimus. Sed quia, vt vidimus, dilectus frater noster Plemundus [illegible] Deo [illegible] vestram tabiliter [illegible] terra Anglorum [illegible] mi [illegible] denotationis retrahentes Dei omnipotentis, & beati Petri Apostolorum Principis benedictionem vobis mittimus, orantes, vt in bene cœptis perseuerantiam habeatis. Vos enim estis fratres, de quibus [illegible] Dominus inter alia, inquit[a]: Vos estis sal terræ, & [illegible] euanuerit, in quo salietur? Et iterum Vos estis lux mundi [illegible] volens per verbi sapientiam [illegible] mentes hominum a vobis deleri, & in [illegible] bona [illegible], qua [illegible] apparere fides, per quod gradientes ad vitam, quomodo caute ambulent, videant, vt ad promissionem æternæ beatitudinis, sine offensa currentes, valeant peruenire. Nunc accingimini ergo contra Leonem, qui circuit[b] quærens quem deuoret, & non patiamini [illegible] in regione vestra, penuria pastorum Christianam fidem violari, gregem Dei vagari [illegible] cum vnus obierit, alter qui idoneus fuerit, canonice protinus subrogetur & [illegible] sententiam, concludens denique [illegible] Angliæ [illegible] niæ, [illegible] Cantuberiæ Episcopus, quem & confirmat, & vices ei Apostolicas per omnia gerere mandat.

[a] Matt. 5.

[b] 1. Pet. 5.

Christi Annus	Formosi Pap.	Vuidonis 4.	Impp.
895.	5.	Leonis 6. 13.	Indict. 13.

De immunitate Eccl.

CONCILIVM TRIBVRIENSE IN GERMANIA CELEBRATVR [illegible] Archiepiscopi [illegible] Arnulpho [illegible] ad [illegible] 22. [illegible] statuti, [illegible] s, ante omnia actum est de Ecclesiastica [illegible] inuiolata conseruanda.

Atque primum [illegible], [c] vt excommunicati ab Episcopis, si contemnant, nec ad pœnitentiam reuo[illegible] rebelles capiantur, & ad Regem ducantur. Statutum etiam [d] ne quis bannum ab Episcopis impositum contemnat, nec transgrediatur, sed ipsi obediant omnes. Sed & [illegible] Rex voluit definitum, vt si concurrit ad populum facta [illegible] Episcopi, vel [illegible], loci præsidis, semper populus præferre debeat Episcopi iussionem.

[c] cap. 3.

[illegible] um Episc ne [illegible] contemnat.

[d] cap. 8. Episcopi iussio præferatur Præsidis iussioni.

Et illud,[e] si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum [illegible] habet querimoniæ controuersiam, Episcopo rogante, sine personarum acceptione [illegible], &c. hæcq; secundum antiqua Ecclesiastica iura, de quibus [illegible] sæpe [illegible] superius dictum est. Vnde erubescant, & confundantur Ecclesiæ hostes, Politici [illegible] populi Nouatorũ.

[e] cap. 21.

Præter canones, causæ quædam & lites versantes inter [illegible] in eadem Synodo cognitæ sunt, vt inter alias, causa Bremensis Ecclesiæ inter A[illegible] Bremensem [illegible] Hamburgensem Episc. ac Herimannum Archiep. Coloniensem, quæ diutius ventilata, [illegible] cata est tandem, assentiente Formoso Pont. Archiep. Coloniensi. rem gestã narrat [illegible] in sua hist. Ecclesiastica.[f]

Causæ clericorum ab Episcopis iudicentur.

[f] lib. 1. c. 1.

Quod autem in [illegible] tumultibus bellicis, plerisque mentitis viris Apostolicis [illegible] nitum est [illegible] ab iisdem Patribus aduersus eiusmodi temerarios [illegible] re, dignam plane [illegible] repetitis verbis ex Carol[illegible]. In memoriam beati Petri Apostoli honoremus S. R. & Apostolicam [illegible] hoc secundo Tomo, [illegible] 39.

Christi Annus	Formosi Pap.	Vuidonis 5.	Impp.
896.	6.	Leonis 6. 11.	

Christi Annus	Formosi Pap.	Vuidonis 5.	Impp.
896.	6.	Leonis 6. 1[illegible]	Indict. 14.

A HOc anno, inquit Regino, *Arnulphus Secundo Italiam ingressus, Romam venit, & vrbem Romã cum consensu Summi Pont. armis cepit*; & paulo post *Arnulphus ciuitatem* [illegible] *à Formoso Apost. Sedis Præsule magno honore susceptus, ante cõfessionem sancti Petri, coronatus, Imper. creatus est.* hæc ipse, qui, in eo quod subdit, quod mater Lamb. Imp. quæ [illegible] in præsidiũ relicta fuerat, [illegible] latenter aufugit, putauit ante annum vita functum Vuidonem Imp. cæterum tum ex eius diplomate, tum ex Luitprando adhuc plures vixisse annos apparet. Verum Rom. Synodus sub Ioan. Nono Papa hanc ipsam Arnulphi vnctionem, per subreptionem, vt ait, factam, vt nullam, reijcit, atque condemnat, confirmans eam, quæ Lamberto vnctio legitime collata est. Sic igitur ex præscripto sacrorum canonum, & auctoritate Apost. Sedis, omisso Arnulpho, in serie Imp. Occidentalium Lambertum posuimus, & prosequemur annos Imperij numerare vsque ad eius obitum. *Arnulph' vnct' Imper. à Formoso.*

B Hoc in tempore Formosus Papa religiosus à Romanis vehementer affligebatur, cuius & hortatu Rex Arnulphus Romam aduenerat. In cuius ingressu, vlciscendo Papæ iniuriam multos Romanorum Principes obuiam sibi properantes decollari præcepit. Luitprandus.[a] *Arnulpho prætermisso inter Impp. Lambertus recensetur.*

Quæ omnia Formoso summum cum inuidia odium pepererunt. Quænam autem causa intercesserit, vt Formosus ad coronandum Arnulphum se conuerterit, ignoratur; Ex quibus, & ex Regione habemus hoc anno Formosum fuisse superstitem, contra quàm alij C senserunt. Adamus porrò historicus superuixisse Formosum ponit Concilio Triburiensi annos duos, & menses septem, qui migrauit ad Dominum 19. kal. Ianuar.

[a] *lib. c. 8.*

Christi Annus	Stephani Pap. 7.	Vuidonis 6.	Impp.
897.	1.	Leonis 6. 12.	Indict. 15.

FOrmoso defuncto, atque Arnulpho in propria reuerso, Bonifac. inuadens sedem, tenet dies 15. cùm aduersus eum Stephanus VII. dictus VI. subrogatur, pulso Bonifacio intruso, ab intruso. [illegible] Stephanus, vt impius, doctrinarumque sanctarum inscius D coacto sui similium perditissimorum Concilio Formosum e sepulchro extractum: & sacerdotalibus indutum vestimentis, in Pontificali sede collocatum, quod Portuensis Episcopus cum vniuersalem sedem [illegible] [illegible] vestimentis, digitisque tribus abscissis quibus ben[illegible] [illegible], & ordinatos ab eo iterum ordinat. Ex Luitprando,[b] [illegible] apostolicus [illegible] Sergium. Quantæ autem [illegible] quantæq; fuerit religionis Papa Formosus, [illegible] [illegible] testis. *Quod dum ap[illegible] [illegible] inuentus, & ad [illegible] Petri Basilicam in loculo [illegible] [illegible] [illegible] imagine eum venerabiliter salutarunt. hoc namque à religiosissimis Roman. vrbis viris præsæpe audiui,* inquit E Luitprandus. Hæc tam impia, & nefanda Stephanus Papa collecta Synodo, probauit, quæ rescissa postea, ignique tradita fuit [illegible] Ioan. Nono. *Immanitas in Formosũ Papam.*

[b] *l. c. 8* [illegible] *Regio.*

En illa infelicissima Ecclesiæ Romanæ tempora, atque omnium [illegible], quibus contigit ipsam domestico bello atque persecutione vexari, quæ nunc cœpta, [illegible] vsque propagata, magno damno eandem Ecclesiam affecerunt, illata [illegible] per Adelbertos Marchiones potentissimos Tusciæ (ita nominat eos Luitprandus, non autem Comites, vt alij) [illegible] lanos. illi enim postea, licet ex eadem [illegible] prouenerint [illegible] Principes audacissimos. [illegible] enim qui Stephanum intrusit, hæc idem auctor. *Tanta quippe Adelbertus er[illegible]* *Mar[illegible] [illegible] [illegible] R[illegible]. Ecc[illegible]*

tia, vt [illegible] Italiæ Principe [illegible] *exercetur. huic erat vxor nomine Berta*, [illegible] [illegible] quidem, quo [illegible] Romana Ecclesia sensit: etenim [illegible] patebit [illegible] Tiberis (olim nasles Hadriani [illegible] [illegible] qui non sunt [illegible] in [illegible] hæc Romana Ecclesia passa est Tyrannos, [illegible] Principes dominantes [illegible] populo clero; Rom. intruserunt in Cathedram Petri homines monstruosos, vita turpissimos, fide tamen semper Catholicos. Permisit id Deus, [illegible] iudicia [illegible] & inscrutabilia, vt intelligeretur Ecclesiã non esse humanum figmentum, sed plane diuinitus inuentum, quod nec [illegible] improborum, & sceleratorum malitiam [illegible] nec extingui, vt planè [illegible] diuina eam potentia, & prudentia regi & gubernari. Accidit tunc vt sacrosancta Basilica Lateranensis, primaria Pontificia Sedis, [illegible] Anno [illegible] ab altari vsque ad portas, [illegible] penitus prostrata corruerit. [illegible] parietes, tanti facinoris [illegible] prima [illegible] cardinis porta. Visum est enim velut certis characteribus mysticè designatum, in tanta Ecclesiæ Rom. ruina, sanctuarium tantum [illegible] integrum, in quo sedes [illegible] existeret, aduersus quam nec ipsæ portæ inferi præualerent.

Pessima omnium [illegible] Rom. [illegible] nullu hæreticus

Cùm delatum esset in Gallias, defuncto [illegible] Pont. surrogatum illi fuisse Stephanum, qui tot tantaque nefaria [illegible] [illegible] sedium Episcoporum, qui ob id se subtraheret a cultu, reuerentia atque [illegible] quæ impartiri solet Rom. Ecclesiæ Pontifici [illegible] Sedis Pontificem [illegible] rum sedium non subiacere iudicio. De Fulcone [illegible] Rhem. [illegible] Frodoardus, quod ad eum scripserit de sua erga [illegible] &c. [illegible] Stephanum ad Synodum Rauennæ [illegible] [illegible] adeo [illegible] omni posthabita [illegible] adiit. [illegible] Rescribens [illegible] [illegible] [illegible]. Significat quoque Odonem, & [illegible] Regem [illegible] eandem [illegible] ab Odone Rege licentiam impetrare voluerit se Romam [illegible]. Obsecrat autem idem Rhem. Archiep. ab eodem Stephano Papa, vt quoniam vocatus ad Synodum ob bellorum fragores præsens adesse minime posset, id per legatos expleret. hæc ex Frodoardo, [a] omnia.

[a] li. 4. hist. Rhem. c. 5

Christi Annus	*Stephani Pap. 7.*	*Vuidonis* 7.	*Impp.*
898.	2.	*Leonis 6.* 13.	*Indict. 1.*

Pace in Gallijs paulò ante composita inter Odonem, & Carolum, fracta, Carolus diffisus suis viribus, cum Northmannis inire fœdus & eorū auxilijs bellum gerere in consilio habuit. Quod statim, vt audiuit Fulco Rhem. Archiep. vir præstantissimus, sacerdotali constantia restitit, atque ipsum ab instituto reuocauit, grauissimam ad eum scribens epistolam, ex qua ista recitat Frodoardus. [b]

[b] li. 4. hist. Rhem. c. [illegible]

Fulc. Rhemen. dissuadet Regi fœdus cum infidel. Northm.

Quis enim, inquit, qui rebus, sicut oportet, fidelis est, non expauescat, vos inimicorum Dei amicitiam velle, & in [illegible] cladem, ac ruinam nominis Christiani Pagana arma, & fœdera [illegible] re? Nihil enim distat vtrum quis se Paganis societ, an abnegato Deo idola adoret. [illegible] [illegible] mores colloquia mala corrumpunt: quanto magis corrumpitur castitas animæ [illegible] orum ex consortijs, & societate? Neque enim poterit non imitari quod assidue [illegible] suescet, auditu, & quasi [illegible] mala consuetudinis trahatur ad facinus. [illegible] vestri Reges deposito Gentilitatis errore diuino cultui se humiliter subdidere, & a Deo [illegible] [illegible] petierunt; propter quod & feliciter regnauerunt, & regni hæreditatem ad suos [illegible]

A *Vos ecom[illegible] Deum relinquitis, di[illegible] certe [illegible] quia Deum re[illegible] [illegible] vos eius hostibus socias[illegible] & merito prophetica illa vox ad vos dirigitur, quæ quon[illegible] ad Regem [illegible] similia sententem directa est. [a] Quia impio præbes [illegible] & his, qui oderu[illegible] Deum amicitia iungeris. [illegible] deb[illegible] malis præteritis terminum ponere, & rapinis, & [illegible] ad [illegible] pauperum renunciare, ac pro his omnibus pœnitentiam agere, nunc ad m[illegible] [illegible] improuo [illegible], his qui Deum ignorant & in sua feritate confidunt vos coniungitis. Credite mihi, quia nunquam [illegible] ad regnum peruenietis, imo velociter [illegible] perdet vos Deus, quem irritatis. Hactenus quidem de [illegible] meliora sperabam, nunc vos video cum omnibus consentaneis vestris perituros, si ita nen hos vultis vere agere, & talibus consilijs acquiescere. Re vera qui tale dant vobis consilium non fideles, sed per omnia infideles esse*
B *comprobantur, quos si audire volueritis, terrenum simul, & cœleste regnum amittetis. Deprecor itaque vos per Deum, vt tale deseratis consilium, neque vel tu vos in æternum præcipitare interitum, & mihi cæterisque, qui secundum Deum vobis fideles sunt, æterni doloris afferre dispendium. Mel[illegible] enim fuerat vo[illegible] non nasci quam diaboli patrocinio velle regnare, & illos iuuare, [illegible] eretis per omnia impugnare. Sciatis enim quia si hoc feceritis, & talibus consilijs acquieueritis, [illegible] me fidelem habebitis, sed & quos, vtcumque potuero, à vestra fidelitate reuocabo, [illegible] cum o[illegible] Coepiscop[illegible] vos, & omnes vestros excommunicans æterno anathemate condemnabo. Pro [illegible] quam [illegible] seruo, hæc gemebundus scribo, quoniam cupio vos secundum Deum, & secundum [illegible] semper esse honoratum, & non Satanæ, sed Christi adiutorio ad debitũ vobis conscendere regni fastigium. Regnum enim, quod*
C *Deus dat firmum habet fundamentum, quod verò per iniustitiam, & rapinas acquiritur, caducum est, & cito deciduũ, nec diu poterit permanere.* hucusque ex litteris Fulconis Frodoardus, dignis illis quidem sanctissimo sacerdote. Procul absit vt eidem Regi suasissent [illegible] Politici Nouatores, [illegible] inquam hæretici nostri temporis, qui regnandi iure prosternũt om[illegible], iustitiam, ipsamque etiam religionem, ita pessime de regnis, & Regibus consulentes. Quam enim præstat in regnandi iure, religionis in primis rationem habere, præter alia innumera exempla, docet præsens exemplum. Etenim cum Carolus salutaribus monitis sanctissimi Sacerdotis iusta, digna, honesta, vtilia suadentis, in omnibus acquieuisset, protinus auxiliator astitit ipsi Deus, qui auxilia reiecit infidelium: sustulit siquidem aduersarium quam citissime, q[illegible] copiæ Northmannorũ vnquam, vel multo tempore debellassent. Etenim
D [illegible] etiã [illegible] præsentis exordio, nempe 3. Ian. salutis anno 898. [illegible] Odo, quem vocat Ottonem, diem [illegible] extremum [illegible] cum (vt [illegible]) Principes in vnum congregati, pari consilio, & vo[illegible] Carolum super se constituunt Regem.

In regnãdi iure [illegible] præstare religionis rationem habere.

[a] 2. Par. 19.

Christi Annus	Stephani Pap. [illegible]	Vuidonis	8.	Impp.
899.	3.	Leonis 6.	14.	Indict. 2.

ARnulphus Imp. 3. kal. Decemb. pediculari morbo ext[illegible] [illegible] pro tam
E [illegible] Hungarorum scilicet immissione, [illegible] plici sit [illegible] tus, an vt ex præsenti supplicio consequeretur [illegible], solus Deus [illegible], &c. Ex Reginone, Luitprando,[b] & a[illegible] Luitprandus quidem paulò ante eundem Arnulphum reum fuisse gra[illegible] cum agi de mentis deliquium quod est passus per soporiferã potionem, [illegible] Vuidonis Imp. eidem propinandam curauit; cum [illegible] [illegible] liceret, & violationes [illegible] & Virginum [illegible] permitteret.

Eodem quoque anno defunctum [illegible] Vuidonem Imp. [illegible] [illegible] eretur, [illegible] Luitprandus affirmat, ex quibus [illegible] Reginone, qui Vuidonis obitum refert [illegible] 4. tempore primi aduentus Arnulphi in Italiam.

[b] [illegible]

Christi Annus 9[illegible]0. | Stephani Pap. 7. 4. | Ludouici 4. 1. Leonis 6. 15. Impp.

Christi Annus	Stephani Pap. 7.	Ludouici 4.	1.	Impp.
900.	4.	Leonis 6.	15.	Indictio. 3.

A

INter tot persecutiones quas passa est sæpe Eccles. Rom. à Gentilibus, hæreticis, & schismaticis, nulla verè fuit atrocior, & per[illegible] quam sæculi Principes, quantumlibet Christiani, intulerunt, cum sibi tyrannicè [illegible] electionem Roman. Pont. Tunc enim in eandem sedem, Angelis reuerendam, [illegible] intrusa sunt monstra, innumera inde prodierunt mala, ipsamque sine macula, & r[illegible] contigit sordibus & inquinari. Quare qui turpis assentationis lenociniis, & va[illegible] artificiis Ecclesiam subiicere moliuntur principibus sæcularibus, ij censendi sunt eius hostes infestissimi; & eius amici, & vere filij censendi, qui impertitam ipsi a Christo diuinitus libertatem, zelo paternarum legum æstuantes, magno animi vigore, & fortitudine conseruare nituntur. B

Quæ omnium pessima persecutio Eccles.

Præualéte in vrbe Romanorum factione aduersus Adelbertum, Tusciæ Marchionem; Stephanus Apostolic. Sedis inuasor, & ipse pulsus, detruditur in carcerem, vbi pariter strangulatur, & creatur Romanus quidam nomine, quem vixisse tantum menses 4. & dies 20. tradunt.

Quod autem ad tempus sedis Stephani, vsque ad postrema tempora anni huius peruenisse, ex diplomate eius cuiusdam priuilegij constat.

Balduin[us] Flandr. S. Fulc. Rhemens. occidi curat.

Eodem anno laudatissimus ille Archiepiscopus Ecclesiæ Rhemensis, Fulco, columen Francorum Ecclesiæ, iussu impij Balduini Flandriæ Comitis, interfectorum Duce quodam Vuinismaro, interficitur, quod ipsum in[illegible] res Ecclesiarum priuatis litteris atq; Synodalibus monuerat, [illegible] tali libertate pariter, & charitate, cuius rei causa po[illegible] [illegible] m. propin[illegible] autem illatæ necis illa causa præ[illegible] Vedasti, [illegible] & possidebat, [illegible] R[illegible] ipso v[illegible] Frodoardus, [a] q[illegible] v[illegible] [illegible] orum Ducem, [illegible] *Denique [illegible] eius interemptor ab Episcopis Regni Franc. est cum suis complicibus excommunicatus, & anathematizatus; insuper insanabili a Deo percussus vlcere, ita vt putrescentibus carnibus, & exundante sanie viuus deuoraretur a vermibus. Et dum propter immensitatem fœtoru nullus ad eum accedere posset, vitam miserabili decessu finiuit.* Idē Frodoardus, post epistolas eius ad diuersos in summa redactas, subijcit narrationem de Eccl. Rhem. ab ipso mirificè [illegible] ta, & inter plura corpora Sanctorum, de reductione corporis S. Remigij ab Orbacensi monasterio in ciuitatem Rhem. in qua multa & magna ostensa sunt miracula. Subijcit item de scholis liberalium artium ab eo institutis. Illi subrogatus est Heriueus, seu Herueus vir pariter ab eo satis laudatus. C D

[a] l. 3. c. 9. [illegible] egi [illegible] una [illegible]

Scholas liberalium artium instituit Fulco Rhem.

Hoc item anno Ecclesiæ Compostellanæ ab Alfonso M. erectæ Encænia sunt celebrata, vt constat ex Diplomate donationis eiusdem Regis, licet alij in aliud tempus referant. porrò rei gestæ historia describitur à Sampyro antiquo Chronographo.

Eodem anno de Imperio in Italia acerrime certatum est: defunctis enim anno superiori duobus Impp. Arnulpho atque Vuidone sibi inuicem aduersantibus, rursum eadem ex causa, ruunt in arma Berengarius Dux Foroiuliensis, atque Ludouicus Boson[illegible] Vuidonis obitum, Berengarius, vt audiuit, venit festinus Papiam, ait Luitprandus, [illegible] potenter obtinuit. & alibi, inter Ludouicum, & Berengarium in Italia [illegible] sessiones fiunt. Nouissime Ludouicus Berengarium fugat, Romam [illegible] Pont. coronatus Imp. appellatur. E

A

Decimum Sæculum.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 9.*	*Ludouici 4. 2.*	*Impp.*
901.	1.	*Leonis* [illegible] *16.*	*Ind. it. 6.*

ROmano Pontifici defuncto subrogatur Theodorus II. eius nominis, R[illegible]s, qui sedit [illegible]bus tantum viginti. Theodoro subrogatur Ioan. [illegible], T[illegible]nus, ex Monacho, & Diacono.

Eodem anno Nicolaus cognomento Mysticus, ita ex Præfectura antea nominatus, Cō-
B stantinopolitanus Episcopus, cum sedisset ann[illegible] ex throno deponitur, iussu Leonis Imper. causa narratur eiusmodi.

Iam antea promulgata à Leone Imper. constitutio [a] fuerat quæ prohiberet tertium matrimonium, & ut illud contrahentes per sacros canones [illegible] [b] [illegible] Ipse autem tertia uxore defuncta, cupidus prolis, quartam [illegible]. [illegible] Nicolaus Patriarcha benedicere recusauit, &, qui benedixit, presbyterum [illegible], & Imp. cum Metropolitanis Ecclesia interdixit, quod interdictum, cum alij Pontific[illegible] breui spatio esse definiendum, alij aliter sentirent, magnum inter eos dissidium [illegible] est, atque Imper. magnopere deprecantem, & orantem alij recipiebant, alij contumaciter reijciebāt.
C Indignatus itaque Imp. Nicol. Patr. throno mouet, & in Monasterium ab eo conditum relegat, & Euthymium Monachum eligendum curat, virum insignem, & prophetiæ spiritu nobilitatum, quem, aiunt, sacerdotium renuentem diuino fuisse oracu[illegible] [illegible], ut illud susciperet. Is Imperatorem vinculo soluit, & ad communionem admittit, multis adhuc Episcopis non assentientibus, de his maxime qui ab expulsi Nicolai partibus stabant. Ex quibus colligitur causa scissionis Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quæ habentur pluribus apud Curopalaten, & ex præambulis [c] Constantini Porphyronati, ad edictum unionis.

Quod vero ad Theophaniam seu Theophanonem primam Leonis coniugem A. spe-
D ctat, [illegible] habita est, adeo, ut edidisse quoque miracula [illegible], quorum [illegible], ubi [illegible] inter sanctos à Græcis adnumerata est, 6. Decembr. præclaro elog[illegible]. Cui & [illegible] tradit Curopalates. Post hæc autem in magnum vitæ discrimen [illegible] est Imper. [illegible] procedens solemni pompa ad Ecclesiam S. Mocij martyris ex antiqua Impp. consuetudine, [illegible] in capite, cui prædicitur à Marco Abbate fore, ut [illegible] vitam prorogaret, quod & factum est. Porro solemnis illa proc[illegible] ab e[illegible]. Ex Curopalate, & alijs.

Eodem anno [illegible] Martij, vndecim elapsis mensibus ab [illegible], cele-
E bratur in Gallæcia OVETENSE CONCILIVM, ut iam a tempore Ioan. [illegible] 8. fuerat ordinatum, sed propter ingruentia bella dilatum. In quo inter alia ex eiusdem [illegible] concessione, ipsa Ouetensis Ecclesia, cum Alphonsus M. illic regiam Sedem collocasset, Metropolitana aucta est dignitate, illuc ex Lucensi translata. In eo Concilio, inter alia, statutum, ut episcopi illarum Ecclesiarum, quæ à Sarracenis fuerant [illegible], [illegible] conferentes, in Ecclesia militantes, stipem consequerentur, curantes alias [illegible] eadem diœcesi constitutas Ecclesias.

Accidit autem ut ex multitudine Episcoporum sedibus carentium, & Ouetum con[illegible]um, dicta reperiatur ab antiquis Ouetum Ciuitas Episcoporum.

[illegible] Concilij à Sampyro exactè descri[illegible]. Eodem [illegible] dus Rex Angliæ

a Leon. Imp. Const. [illegible]
b Concil. Neocæs. ca. [illegible] Basil. ad Amphil. c. 4. 32. [illegible]
de his q[illegible] Constitu[illegible] de te[illegible] nuptijs.
Eccl. Con[illegible] tantin[illegible] tendit[illegible]
c Imr. O[illegible] rient. lib. Venet.

Ouetum [illegible]

Eduuardi Reg. Relig[illegible]

Angl[illegible] filius Aelfredi Regis, [illegible] coronat[illegible], [illegible] V[illegible] [illegible], p[illegible] exercitum aduersus [illegible] perpetrarat [illegible] itque illum, licet [illegible] in [illegible] onialem suo Monasterio restituit. ex Matth. Vuestmonasteriensi.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 9.*	*Ludo[illegible] 4. 3.*	*Impp.*
902.	2.	*Leonis 6. 17.*	*Indict. 5.*

[illegible] Theocti[illegible] a Lesbia.

HOc anno contigit expeditio Hemerij à secretis Imper. Leonis primarij aduersus Sar[illegible]cenos, [illegible] Theoctistæ Lesbiæ in Erem[illegible] Par[illegible], Insulæ vitam degentis. Elegans est historia, & [illegible] sumpta a Legato eiusdem Imper[illegible] in Cretam Insulam ad Arabes ibi degentes. Tu [illegible] apud Metaphrastem,[a] & Surium.

[illegible]o. Nou. [V]ngari in[illegible] Italiam.

Hoc anno Hunni vulgo Vngari dicti è Pannonia egressi in Italiam [illegible] progressi ingenti clade afficiunt transpadanas nobilissimas ciuitates, Ecclesias deuastantes, cunctaque præda, incendio pessundantes, Bereng[a]rium [illegible] c[u]m imm[ens]o exercitu, præter spem aggressi, vicerunt, nec recesserunt quousque [illegible] a, eademque ab eodem [illegible] gario exacta potiti, anno sequenti [illegible] pr[illegible] ria [s]unt re[illegible]. P[ost] hæc [illegible], vt idem [illegible] gariis com[illegible] clades n[illegible], eis [illegible] pe[illegible] ando præsto fuerit, [illegible] bona contulerit. Nam [illegible] diuersas Ecclesias munificentia, diplo-

[illegible] li[illegible] Reg. [illegible]

matibus[a] adhuc integre [illegible] bus t[illegible]. Inter [illegible] m, inter alia, tunc famosissimum Monasterium N[onantul]um, [illegible] reparatum per Petrum Abb. qui illuc etiam tunc transl[illegible] Ma[illegible] Syl[illegible] & Theopontij, ex alio Monast[illegible] [illegible] so.

Christi Annus	*Ioan. Pap. 9.*	*Lu[illegible] 4. 4.*	*Impp.*
903	3.	*Leonis 6. 18.*	*Ind. 6.*

PRorsus obscurus, nulla alia rerum gestarum ad institutum spectante memoria illustrat[us].

Christi Annus	*Ioan. Pap. 9.*	*Lamberti 1.*	*Impp.*
904	4.	*Leonis 6. 19.*	*Ind. 7.*

[illegible] [illegible] ct co[illegible] Imp. [L]amb[e]r[illegible] p

BErengarius Romam armato exercitu profectus, coronam Imperij ab ipso Ioan. Pont. violenter extorsit, sicque tyrannice Imper. nomen sibi vendicauit. Eo vero recedente, vocatus Lambertus, ab eodem Pontifice libente, Imperatoria corona, solemnibus ritibus coronatur. cuius hic annus Imper. vndecimus ex quo à Formoso Papa fuerat coronatus; ab obitu vero Vuidonis patris quintus, porro hic primus, ex quo Italiæ Principes eum Italiæ Regem [illegible], deficientes à Berengario. COACTA ENIM ROMA[E] SYNODO & vtriusque viribus examinatis Bereng[arij] coronatio, tanquam vi extorta [illegible] est ab[r]o[ga]ta. Lamberti vero, vt libera, legitima iudicata. Facta sunt ista R[illegible] eademque [illegible] tata postea IN [SY]NODO RAVENNATE, ab eodem R[illegible] gre[illegible]. Q[illegible] R[om]æ [l]egere, ipsi in Io[illegible] non[illegible] b[illegible] [illegible] t E[illegible] 9 Pap. ad[illegible] m, quem [illegible]. Synodum 74. [illegible] A[illegible] R[avenn]am [illegible]

A tuit. Et cor[illegible]m etiam combusta e[illegible] quam Stephanus in [illegible]ionem Formosi fecerat. Extant [illegible] Romanæ, q[illegible] [illegible]natis Synodi Acta, ex Cod. A[illegible] Augustini. & Rom. [illegible]dem [illegible] coinpre[illegible] in quorum decim[illegible] a[illegible] Le[illegible] Imp. con[illegible] Rom. Pontif. ad c[illegible]m vim, & [illegible]ndala, & [illegible] & Imperiali [illegible] prohibetur, ne sede vacante Patriarchium & Episcop[illegible] r: & 12. mandat[illegible], vt Episcopi [illegible]um Vrbium in sua dioecesi [illegible] pot[illegible] habe[illegible] adulteria & [illegible] quærendi, visitandi, & [illegible]di, secundum [illegible] con-suetum, [illegible] impedi[illegible]. Et cum opus fuerit, ad comprimendos r[illegible], & contemptores, publ[illegible] conueniat, non ad prædicandum, sed p[illegible]ea, B quæ Deo [illegible]nt, & [illegible] animarum con[illegible] prosequendum. Hic [illegible] Rom. Synodi, in Rau[illegible] tep[illegible] r[illegible]to, & confirm[illegible] Lamberti Imp. præs[illegible]te. [illegible] Cod. e[illegible] [illegible]ntur 12. capitula, legenda in A[illegible]m. *[illegible] in domi[illegible] Ecclesiarum neque M[illegible], neque Comes vel Iu[illegible] pro consuet[illegible] placitum neque hospitium ren[illegible]ent. Se[illegible] in pu[illegible] domos [illegible]tuant, in [illegible] teneant, & secundum antiquam consuetudinem hospitentur.*

Hoc eodem anno S. Grimbaldus presbyter vir magnæ [illegible] in Angl[illegible] e[illegible] vita migrauit, simulque religiosissima femina Asuuitha Regina [illegible]ater Eduuardi Reg. Anglorum. Ex Vuestmonasteriensi.

C

Christi Annus	Benedicti Pap. 4.	Lamberti 2	Impp.
905.	1.	Leonis 6. 20.	Indict. 8.

IOan. Papa 9. cum sed. ann. 3. & d. 15. obijt, in cuius sepulchri epitaphio, apud Manlium habetur, eum tria celebrasse concilia. In cod. MS. Cod. Ant. Aug. extat rescriptum eiusdem ad consultum Heruei Rhemorum Archiepisc. de Northmannis nuper ad fidem conuersis. Post aliqua. *Nam quod de his vestra eloquio nobis innotuit fraternitas, quid agendum sit, qui fuerint baptizati, & rebaptizati, & post baptismum gentiliter vixerint, atq; Paganorum more, Christianos interfecerint, Sacerdotes trucidauerint, atque simulacris immolantes, Idolotbyta comederint. D Equidem si [illegible] non [illegible]orent, canonica experirentur iud[illegible]ia. Vnde quia ad fide[illegible] ru[illegible]nt; vestro vtique [illegible] vestra, [illegible] committimus experiendos, &c. E[illegible] qui [illegible] si [illegible]ter co[illegible]ales inuenti fuerin[illegible], q[illegible]on [illegible] per pœnitentiam macerare, & tant[illegible] omin[illegible] a scelera d[illegible] [illegible] non respuatis, &c.* Commendat item Frodoardus ei[illegible]m H[illegible]i A[illegible]one Northmannorum.ª Vui[illegible]o [illegible] ot[illegible] ris a[illegible] Sanctorum Patrum 24. capitula, q[illegible] Arch[illegible]p d[illegible]uit.

Insuper etiam apud Rom. Pont. [illegible]er [illegible]rum con[illegible]er[illegible]ione, [illegible]nt[illegible] E nuare no[illegible] hæc de Northmannis, qui Gallias in[illegible]nt. Ap[illegible] le-des hab[illegible]bant in D[illegible]ia [illegible]iximus prima [illegible] a [illegible] An[illegible], in[illegible] vero a eius successore R[illegible] mirac[illegible] coalesc[illegible] Ecclesiam irrigauit, quæ maior[illegible] reme[illegible]it.

Rursum vero in Codice [illegible] M.S. C[illegible] ius citato [illegible]n 9. epistola ad Stylianum Episcopum N[illegible] [illegible] facultas communicandi cum ord[illegible] odi fecerat. Papa vero [illegible]mad-[illegible]t quo pacto tentans hæc [illegible] scrip[illegible]an Romani [illegible] Q[illegible] neque illi facultatem concessit, neque proprium chirographum, quod p[illegible]bat, re-[illegible]d quæsitum, nec inuentum ait.

Synodus Rauennas

Episcopi iudicent de scortibus adulterij.

In dom[illegible] Ec[illegible] iud[illegible]a, ne[illegible] tia [illegible] tur

Cum Tyronibus fide[illegible] ten[illegible] dum.

a [illegible] 4 [illegible]

Le[illegible] Ostiensis tradit eum dedi[illegible] privilegi[illegible] Monachis Cassinatibus, quod & fecisse Stephanum Papam præd[illegible]rem af[illegible]. A

Eodem anno (quod ad res Hispaniæ pertin[illegible]) Rex A[illegible]phonsus cognomento M. rebus [illegible]cclesiasticis in optimo stat[illegible] per Concil[illegible], nuper hab[illegible]m, constitutis, aduersus Arabes [illegible]el[illegible] mo[illegible]ens, ingentem de ipsis victor[illegible]m [illegible]st [illegible]onsec[illegible] cadente in prælio Duce eo[illegible]m primario Alcam[illegible]m nomi[illegible]ato, eodem[illegible]ue a s[illegible]is vti propheta culto.

Post vacationis Sedis diem vnum, success[illegible]t [illegible]enedict[illegible]s [illegible] nominis 4. Romanus.

V[illegible] ingens re[illegible] de Arabibus

Christi Annus	*Benedicti Pap.* 4.	*Lamberti* 3.	*Impp.*
906	2.	*Leonis* 6. 21.	*Ind.* 9.

B

Hic annus nulla rerum gestarum face illustratus, penitus remansit obscurus.

Christi Annus	*Benedicti Pap.* 4.	*Lamberti* 4	*Impp.*
907.	3.	*Leonis* 6. 22.	*Indict.* 10.

BEnedictus 4. magna sibi laude in primis, ex amore pauperum, conciliata, moritur. Subrogatus est in eius locum Leo 5. Ardeatin[illegible], [illegible] temporis, quo sedit, reddit[illegible]rum, dies enim tantum 40. rexit [illegible]. [illegible] vero p[illegible] [illegible] detrusum in carcerem à Christophoro, qui [illegible] sedit, af[illegible]mant res Pont[illegible]icum prosecuti. Sed & Christophorum, post [illegible] p[illegible]m à Sergio inuasore æque confirmant. sunt hæc plane tempora i[illegible]opia [illegible]orum obscura, & tyrannide Sedem Apostolicam inuadentium tetra. C

Chri[illegible] [illegible]	*Chri[illegible]ophori Pap.* 1.	*Lamberti* 5.	*Impp.*
9[illegible]	*Ser[illegible] Pap.* 1.	*Leonis* 6. 23.	*Ind.* [illegible]

S[illegible] Rom. [illegible] præsidet. Iste est Sergiu[illegible] Diaconus, propt[illegible]. [illegible] Formoso Episc[illegible] factus, ad Francos tamen se contulit, [illegible] aux[illegible]rum inuasorem c[illegible]piens, & in carcerem trudens, latenter Ro[illegible]s, [illegible]atum [illegible]t, & Romanos minis, & terroribus perpulit vt omnes or[illegible] irrita[illegible]erent. Hæc Sigebertus de Sergio anno superiori: cor[illegible]m [illegible]um c[illegible]n dicit Episcopum à Formoso; quem Acta Synodalia [illegible] terum t[illegible]ntum nominant. Exurgit rursum, Christophoro eiecto, Ser[illegible]us [illegible], & potentia Marchionis Tusciæ Adelberti inuadit Sedem Christophori, non Formosi, (vt memoria lapsus asseruit Luitprandus) ceterum ab omnibus non legitimus Pontifex, sed conclamatur inu[illegible]sor. sunt hæc infelicissima illa tempora, cum alter alterius, res gestas, intrusus quisque Pontifex ab[illegible]eret, quæ damnans & execrans h[illegible]ius temporis auctor, Auxi[illegible]ius nomine suo pr[illegible]cutus est stylo, de qu[illegible] hæc Sigebertus. [a] *Auxilius, inquit, scripsit Dialogum sub persona infensoris & defensoris diuinis, & canonicis exemplis munitum contra int[illegible]inatu d[illegible] ordiam Rom. Ecclesia scilicet de ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus.* Hæc perpetrata ab intrusis, & vsurpantibus thronum Apost. quæ legit[illegible]m[illegible] Pontifice[illegible] sunt e[illegible]ecrati. At q[illegible]od mir[illegible]ndum est, isti licet tales fuerint, tamen eo [illegible]onore & reuerentia fideles omnes, præsert[illegible] longe positi, Boreales populi, pr[illegible]sequ[illegible]ban[illegible] Ecclesi. vt quemcunque in ea sedentem audirent, nomin[illegible] tenu[illegible] P[illegible] mirum dict[illegible] nul[illegible] d[illegible]scussione eius ing[illegible]essus, vt Petrum colerent. sic en[illegible] ab [illegible]m Sergio [b] Col[illegible] Archiepisc. reper[illegible]tur petijsse, & acce[illegible] [illegible]g[illegible]ius successor Adal[illegible]rij in Eccles[illegible]a Ha[illegible]burgensi, hoc anno ab eo[illegible]e accepisse, palliū tam ipse, quam præcessor viri S[illegible]ssimi cui coadi[illegible] & p[illegible]ilegia renouarat. D E

[a] l. de eccl. script. ill. vir.

Mi[illegible] ec[illegible] Rom. tempora.

[b] *Crant.* [illegible] *Eccl.* [illegible] 3. c. 1. *& lib.* 2. [illegible]4.

A Hic igitur, vtcumque Pontificem agens, Formosi Papæ Synodalia Acta rescidit.[a] Ab eodē
quoque priuilegia obtinuisse Monachos Casinates, Leo [b] Ostiensis affirmat. Cum tamen
eosdem Sedis Apost. inuasores non Apostolicos, sed Apostaticos esse dicendos, Ecclesiasti-
ca benè disposita [c] censuit disciplina. De flagitiosa quoque Sergij vita Luitprandus.[d]
*Theodora, inquit, scortum impudens huius Alberici, qui nuper hominem exuit, atta (quod dictu etiam
nefandissimum est) Rom. Ciuitatis non inuiriliter Monarchiam obtinebat, quæ duas habuit natas Maroti-
am atque Theodoram, sibi non solum æquales, verum etiam Veneris exortiuo promptiores. Harum vna
Marotia ex Papa Sergio, cuius supra,* inquit, *fecimus mentionem, Ioannem, qui post Ioannis Rauennatis
obitum S.R.E. obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio; ex Alberto autem Marchione, Albericum, qui
nostro tempore Rom. Vrbis Principatum vsurpauit, &c.* Post hac tanta sua potentia meretrices pro-
B stitutæ Principibus Apostol. Sedis inuasoribus, & Tusciæ Marchionibus potentissimis, pro
arbitrio legitimè creatos Pont. dimouebant, & violentos, ac nefarios homines, illis pulsis,
intrudebant.

[a] *li. 1. c. 42. hist.* [b] *li. 1. c. 54.* [c] *d. 79. c. 1. & 9.* [d] *li. 2. c. 13.*

Scortum Romæ dominatur.

Quis ista considerans, non obstupescens, scandalumque patiens putarit, Deum oblitum
Ecclesiæ suæ, quam meretricum arbitrio permiserit infamari? Cùm tamē illi magis adfue-
rit, & prospexerit, dum non permisit eam schismatibus scindi, nec proscindi hæresum frau-
dibus. Sic vt quo longius ab eadem Ecclesia foris visus est recessisse, eo magis intimè eidem
cognitus sit inhæsisse, manumque subiecisse ne prauorum hominū impulsibus agitata cor-
ruerit, quod loco miraculi habendum quis neget?

Prouidentia Dei circa Rom. Eccles. his miseris tēporibus.

C Eodem anno, tædio longę Præfecturæ, Patris Regis Alphonsi M. eius filius primo ge-
nitus Garsias, nomine, adiuuante matre, & fratribus, cōspirat in patrem: Sed qui Magni no-
men dignè est consecutus, ob debellatos sæpissimè Arabes, in hoc ipso, cum nolens ciuili, &
domestico bello exhauriri Regni vires in vtilitatem hostium Sarracenorum, spontè filio
cessit, seipsum superans, non curans quæ sua sunt. Res tūc gestas ex Sampyro, atque Tuden-
si, & alijs antiquissimis monumentis prodit Ambrosius Morales,[e] & alij.

Pietas, & magnanimitas Alphonsi M. cędendo Reg. filio.

[e] *Chron. H sp. li. 5. c. 30.*

Christi Annus	*Sergij Pap.*	*Lamberti*	6.	*Impp.*
909.	2.	*Leonis 6.*	24.	*Indict.* 12.

D

HOc anno PROVINCIALE CONCILIVM celebratum est ab Herueo Rhem. Ar-
chiep. in Gallia SVESSIONE, de correctione morum, & Ecclesiastica disciplina re-
stituenda, 15. capitibus statutis. Deploratis sæculi huius calamitatibus, primum omnium de
honore, & cultu Ecclesiarum ponitur [f] constitutio. Deinde ipsi Regi, vt potissimo, post sa-
cerdotes, Ecclesiæ membro, præscribitur recta, secundum pietatem norma viuendi ex SS.
PP. sententijs concinnata, atque ex eisdem fontibus exhortatio ad eundem Regem. Tertio
verò loco regularium ponitur reformatio, & disciplinæ collapsæ integra restitutio, de qui-
bus agentes Patres deplorant lapsum Monasteriorum Gallicanorum, &c.

[f] *Cod. Conc. c. 2.*

Concilio Suessione præscribitur Reg. b' forma regnandi.

E Inter alia autem in fine 14. capitis, quam accepissent ab Apostol. Sede admonitionem de
peruersa Orientalium doctrina, auctore Photio, negante Spiritum sanctum à Filio proce-
dere significant, &c. Quibus in primis declaratur perseuerasse eos, qui quomodocunq; præ-
sidebant Rom. Ecclesiæ, in Photij detestatione, & anathemate; Sed & ijsdem commendatur
modestia Gallicanorum Episcoporum erga Rom. Ecclesiā, dum minimè merita ista scri-
bentis Sergij attendentes, ea tantum quæ ab eo dicerentur, considerantes, ipsius obediūt ius-
sionibus, secundum quod fuerunt olim admoniti à Christo discipuli de sedentibus super
Cathedram Moysi Scribis, & Pharisæis, vt facerent quæ illi dicerent, & non quæ facerent.
Initio cap. 15. agunt de conseruata illibata, quam accepissent à Petro, & eius successoribus

Gallicani epī neque Pontifici obediunt.

Fide Catholica, cui vt superædificent bona opera, hortantur, &c. Extat hoc Concilium in A Cod. Ant. Aug. sæpius citato.

Christi Annus	Anastasii Pap. 3.	Lamberti 7. / Leonis 6. 25.	Impp. / Indict. 13.
910.	1.		

Tici. eccl. priuilegia.

SErgius Papa moritur: in eius locum subrogatur Anastasius III. Rom. qui sedisse ponitur annos 2. & totidem menses: De quo asseritur, quod exposcente Berengario Ticinẽsem Ecclesiam plurimis ijsdemque, magnificis decorauit ornamentis, concedens nimirum vmbellæ vsum, equoque vehi albo, crucem præferre, & in Concilijs à læua Põtificis assidere. Ad hæc etiam tempora propagatum esse Lamberti Imperium ex Luitprando possumus B intelligere, cum ait, quinquennio illi aduersatum fuisse Raginfredum Mediolanensem Comitem, cum antea idem Imp. aliquantisper, pulso Berengario, imperasset. Hunc ab Vgone Comite Mediolanensi in venatione occultè necatum, ipse Luitprandus magnopere deplorat, ob mirificam eius præstantissimarum virtutum indolem, & ingentem magnarum pro Rep. rerum expectationem, cum 32. esset annorum, vt ex Patris diplomate, reddito superius, diligenti supputatione annorum eius, anno 904. est demonstratum.

Lambert. Imp. laudatissimus & magnæ expectationis proditione occiditur.

Ad hunc tanta virtute, & summa expectatione clarum sustulit de medio Deus, ne malitia mutaret cor eius. Sed & quod vindicans Deus peccata parentum in filios vsque in tertiã, & quartam generationem, noluit eum in Rom. Imperio propagari, cuius progenitores, (vt C vidisti) toties Rom. Eccl. inuadentes, deprædati sunt. Sublato de medio Lamberto, Berengarius, (vt idem Luitprandus testatur) summa rerum potitus est, & Adelbertus Marchio Tusciæ ad suum pristinum reuersus est principatum.

Christi Annus.	Anastasii Pap. 3.	Leonis 6. Impp.	Indict.
911.	2.	26.	14.

Basil. vt Iustin. multa sanxit de Ecclesiasticis, non bene.

LEo 6. inchoato Imperij anno 26. per tres menses, mense Maio, an Iunio? cedit è vita: Zonar. Constantinus Manasses. Glicas. Extant eiusdem Leonis 1. 3. Nouellæ Constitu- D tiones diuersorum argumentorum ad res vel personas etiam Ecclesiasticas pertinentes; voluit enim imitari Iustinianum, vt pro arbitrio, sicut de profanis, ita de sacris æquè decerneret, sibi sumens, quod Summorum Pontificum est. Quàm autem ista præsumentes delirent Imperatores, dictum est superius in Iustiniano.

Suadet Sarracen. idem.

a Bibl. SS. P. Tom. 3

Spiritus S. à Patre, & Filio, ex sententia Gr. Imp.

Extat præterea adhuc eiusdem Leonis Imperator. Epistola ad Regem Sarracenorum, de Christianæ fidei veritate, & Sarracenorum impietate. Symphoriano Camperio Lugdunẽsi ex Chaldaica in latinam linguam interprete, ante annos 90. [a] In qua (vt prætermittamus cætera) illud obseruandum, quod Spiritum Sanctum à Patre Filioque procedentem, absque dubitatione, vel hæsitatione aliqua profitetur, sic dicens; *Ego sum Dominus Deus tuus,* E *creator tuus, lumen de lumine, Verbũ de Patre*, EX QVIBVS SPIRITVS SANCTVS PROCEDIT. Vnde intelligis eam orthodoxam de Spiritu sancto doctrinã huius temporis viros disertos recepisse; exclamasse tamen quod sine Oecumenici Cõcilij auctoritate in Symbolo posita esset. Plurima eiusdẽ Leonis, cognomine sapientis, extãt adhuc scriptorum monumenta, nobis breuitatis causa omittenda, tu lege in Annalibus, ex Vaticanæ Bibliothecæ varijs codicibus deprompta, sed in primis Encyclica, qua tanquam vbique præsens, omnes sibi subditos ad vitam benè instituendã, hortatus est, imitatus in his Episcopos, qui eiusmodi Encyclicis litteris Pastoralibus populum sibi creditum admonere consueuerunt.

Leo sapiẽs Imp. multa scripsit.

Porrò

A Porrò suæ pariter vestigia pietatis impressa reliquit etiam in commentario, quo res bellicas pertractauit, vbi inter alia, vt pridie eius diei quo prælium, & certamen sit ineundum, curare debeat dux exercitus per sacerdotem vniuersum exercitum expiari aqua benedicta; præterea, vt quotidie mane, & vespere vniuersus exercitus dicere debeat trisagium hymnum.

Scribit præterea Curopalates ædificasse Templum, in illudque intulisse corpus S. Lazari, & corpus S. Mariæ Magdalenæ sororis eius. Verum Galli Narbonenses hæc se possidere constantius profitentur. Leone autem vita functo, (inquit Curopalates) Alexander frater eius, iuuenis, qui 20. ætatis annũ transegisset, habenas Imperij suscepit, simul regnante Constantini Leonis filio puero. Sed erratum ab eo in annis ætatis Alexandri, quod ex ipsomet corrigitur in Basilio, cum ait tertio anno eius Imperij, tertium Alexandrum Cæsarem creatum; vt dicendum sit Alexandrum hoc tempore excessisse annum ætatis 40. Alexãder igitur simulatque ad imperium peruenit, Nicolaum Patriarcham eiectum reuocat, & in sede constituit; Euthymium abdicat, quem Nicolai fautores malè multant, magno & æquo animo omnia tolerantem, qui denique in exiliũ missus est. Clericus verò qui illius canos euulserat, eadem hora domum reuersus, eandem igne consumptam reperit, & filiam malè affectam, & dissolutam, quę multos deinde annos ita vixit, vt mendicare cogeretur. Ex Curopalate. Causam porro acerbissimi odij Nicolai clericorum in Euthymium exponit Aretas Archiep. Cæsariensis, quod eos palam simoniæ intentos coercuisset qui & deplorat fera illa, & inhumana, quæ in venerandum senem exercuerunt.

Lazari & Magdal. corpora, apud Gr. ut apud Narbon.

Diuina vltio in violentũ clericum.

Christi Annus. 912. *Landonis Pap.* 1. *Constantini 8. Solius Imp.* 1. *Indict.* 15.

Moritur Anastasius, cui succedit Lando Sabinus. Nefarius Alexander contra piam consuetudinem populi Christiani Sanctas ingredi Ecclesias, operto capite, cũ quodam contemptu, exorsus, ac post statuis, quæ sunt in Hippodromo, cum solitum Baccho D fieri sacrificiũ fecisset, mente captus est, nec ex ea die amplius in sua potestate fuit. Ex [a] Areta Cæsariensi.

[a] Apud Lipom. T. 3.

Apud Erempertum, in rebus gestis Longobardorum huius temporis, narratur, quod idẽ Alexander intuitus statuas illas Deorum, Roma Constantinopolim olim delatas, blasphemam illam emisit vocem: Heu quando istas colebant Romani potentissimi, & inuicti perseuerarunt, iussitque eas serico operiri. tunc sequenti nocte, per quietem vir aspectu lucidus ei apparens, seuere admodum eum arguens, & percutiens, dixit: Ego sum Romanorum Princeps Petrus, & statim euigilans timore vehementi correptus, sanguinem ore vomens exitiali morbo correptus, extinctus est. Prosequitur Aretas, cùm agit de translatione E Euthymij Patriarchæ, infaustum funus Alexandri, cum ignominiosè, ferens illius cadauer delatum est ad sepulturam. Atque hæc quidem, inquit idem Aretas, diuinæ prouidentię etiam nunc in rebus humanis vitæ huius indicia fuere.

Impietas vt punitur diuinitus.

Defuncto Alexandro solus imperat Constantinus puer Leonis filius sub tutoribus, inter quos idem restitutus Nicolaus Patriarcha est adnumeratus.

Quod ad res pertinet Occidentales ipsamque Rom. Ecclesiam, hoc anno (quod Luitprandus enarrat) Theodora potentissimo Scorto, ac impudentissimo agente, Lando Papa, Ioannem, quem illa turpissimè deperibat, ex Rauennate presbytero, creatum Episcopum Bononiensem, defuncto tunc Petro Episcopo Rauennate, in eius Ecclesiæ Episcopatũ trãstulit. Quo facto, eundẽ Landonẽ, modico interlapso tẽpore ex hac vita migrasse testatur

Theodora nobile scortum Amasium intrudit Pontificẽ.

Theodora duarũ filiarum impudicitia nobilium famosarũ potens.

Porrò Theodora non quieuit, donec eundem Ioannem ex Archiepis. Rauennate in Cathedram Petri violenter intrusit. Duplici causa tanta aucta est meretrix potestate, tum quod filia eius Marotia (vt dictum est ex eodem auctore) fuisset Sergio Pseudopapæ prostituta; tum etiam quod altera filia Theodora Adelberto Marchioni Tusciæ iuncta adulterio esset, ex qua Albericus est natus, qui patris potentia Vrbi dominabatur. Accessit verò ad potentiam eius, quod defuncto Adelberto Marchione Tusciæ, loco ipsius regnans filius eius ex Berta coniuge, Vuido nomine, Marotiam Scortum Sergij in vxorem acceperit. hæc omnia Luitprandus eius temporis scriptor. Quanta autem esset potentia Tusciæ Marchionum, ex eodem intelligere potes, dum de ipso hæc ait. HIC REX POTIVS, QVAM MARCHIO POTERAT APPELLARI, IN NVLLO QVIPPE MIHI EST INFERIOR, NISI SOLVMMODO NOMINE. Hic status infelix S. R. tunc temporis Ecclesiæ, vt arbitrio potentissimæ meretricis Theodoræ matris omnia mouerentur: mutarentur Sedes: darentur Episcopi, & quod auditu horrendum, & infandum est, intruderentur in Sedē Petri earum amasij Pseudopontifices, qui non sunt nisi ad consignanda tantum tempora in Catalogo Rom. Pont. scripti. Quis enim à scortis huiusmodi intrusos, sine lege, legitimos dicere posset Romanos Pontifices? nusquam cleri eligentis, vel postea consentientis vll. mentio, Canones omnes pressi silentio, decreta Pontificum suffocata, proscriptæ antiquæ traditiones, veteresque in eligendo Summo Pont. consuetudines, sacrique ritus, & pristini vsus prorsus extincti. Dormiebat tunc alto (vt apparet) sopore Christus in naui, hæc dissimulans, nec erat, qui excitaret, creatis omninò ab his monstris, Presbyteris, & Diaconibus Cardinalibus sibi similibus. sed bene, quod in naui dormiebat Christus, quæ typum gerit Ecclesiæ, nunquam ab ipsa recessit, semper in ea mãsit, iuxta suas promissiones, [a] *Vobiscũ sum vsque ad consummationem sæculi*, obligatus sponsionibus: [b] *Rogaui pro te Petre: vt non deficiat fides tua.* [c] *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebũt aduersus eam.* Qui hac fide nituntur, & hac Dei promissionum securitate, magnam percipiunt, etiam in his aduersis consolationem, securi cum Domino dormiunt, vigilãtes precibus ad interpellandum ipsum, vt iustificetur in sermonibus suis, vt quæ promisit adimpleat. Scandalum verò illi tantum patiuntur in hac horrida tempestate, qui fidei expertes, illud impiũ mente voluunt. *Quomodo scit Deus, & si est scientia in excelso?* quales impij Nouatores, qui huiusmodi fluctibus obrutam Christi videntes nauiculam, non esse in ea Christum impiè blasphemãt, qui nisi in ea esset, iam diu demersa esset tot pondere ac tantorũ peccatorum. Landone defuncto, Ioannem hoc anno sedere cœpisse, inuasorem eius sedis, colligitur ex Chronico Cassinate. [d]

Marchio Tusciæ regia potentia floret.

[a] Matth. 28.
[b] Luc. 22.
[c] Matth. 16.
[d] li. 1. c. 55. Chron. Cass.

Hoc anno habita est SYNODVS CONFLVENTANA in Gallia, de qua apud Iuonē [e] habetur in ea statutum, ne vllus Christianus infra septimam generationem nuptias copulare præsumat.

[e] p. 9. c. 66.

Hoc anno moritur Rex Alphonsus M. cum regnasset annis 46. duobus illis computatis, quibus cesserat Garsiæ filio. Paulò ante obitum, non vt Rex, sed vt Dux exercitus militans sub Rege filio, ingens modestiæ, & animi submissionis specimen edens, ingenti victoria de Mauris potitus est. post triennium filius Garsias è vita subtrahitur, iuxta sacram parœmiam. [f] *Hereditas ad quam in principio festinatur, in fine benedictione carebit.*

[f] Prou. 20.

Hoc eodem anno Berno Abbas Ordinis S. Benedicti Gigniacensis, Cluniacensis cœnobij, & instituti fundator, moritur, in cuius locum Odonem hoc pariter anno fuisse substitutum Sigebertus ponit in Chronicis. Hic soluto, & magna ex parte lapso monastico instituto, ex bonis Auiæ suæ Comitissæ in Burgũdia, pago Cluniaco Monasteriũ extruxerat, fauente illi Guilelmo Christianissimo Aquitanorũ Principe, cuius merito, & exemplo com-

Cluniac. Monast. extruitur.

plures

A plures inuitati ad Deum, contempto sæculo, conuertuntur, in quibus celeberrimus censetur Odo, qui & primus Abbas Cluniacensis ab aliquibus malè appellatur, successit ille quidem Bernoni, huicque Ademarus, & celebres deinceps fuerunt Hildeprandus, Maiolus, Odilo, Hugo. Maioli vitam descripsit Odilo.[a] Fuerat hic Berno Hincmari Rhem. Archiepis. discipulus, vt est apud Sigeb.[b] In fragmentis Floriacensis Chronici legitur; *His temporibus Gulielmus Comes Aruernorum, & Dux Aquitaniæ Cluniacum fundauit Cœnobium, S. Giraldus Aureliacum. Ebbo quidam Princeps partium Bituricensium, Dolense.* Vt planè dicendum fuerit post duas hiemes, *flores apparuerunt in terra nostra.*

[a] *apud Sur. Maij.* [b] *de eccl. scrip. eccl. ca.125.*

Eodem quoque anno defuncto Ludouico Rege Germaniæ, in quo finem accepit progenies Caroli M. in Regibus Germanorum, cum nec Ludouico Arnulphi filio Caroli in Gallia regnantis fratrueli vllus esset filius; adeo vt opus fuerit ex alia familia Regem quærere, & licet in Othonem, Henrici Patrem Ducem Saxoniæ, vota omniũ conuenirent, ipse ætate grauior recusauit accipere, & Conradum Ducem proposuit, quem elegerunt.

B Progen. Caroli M. extinguitur, Otto vocaturus ad Regnũ aliũ proponit eligendum.

Hoc pariter anno Rollonem Ducem Northmanorum Galliarum inuasorem Christianam religionem amplexatum, sacro baptismate initiatũ, veteres annales docent, quos collegit Matthæus Vuestmonasteriensis, qui rem gestam pluribus narrat.

Rollo dux Northm. fit Christianus.

Christi Annus	*Ioan.10 Pap.*	*Constantini 8. Solius Imp.*	*Indict.*
913.	2.	2.	1.

C HOc anno habetur consignatum Diploma illud memoria dignum Ragneri Lotharingiæ Ducis pœnitẽtis. Hic enim cum prius Ecclesiastica bona, nullo Dei timore coercitus, sæpius inuasisset, ac deprædatus esset: tandem pœnitens, in se reuersus, donatione amplissimi Latifundij satisfaciens, suæ donationis Diploma confecit, quo seipsum redarguens, & accusans vere pœnitẽtis posteris reliquit exemplum. Subscriptio est. RAGNERVS LOTHARINGORVM DVX, ET PRAEDO, QVIA ECCLESIAM DEI PERSECVTVS SVM.

Ragnerus D. Lothar. pœnitens.

Christi Annus	*Ioann.10. Pap.*	*Constantini 8. Solius Imp.*	*Indict.*
914.	3.	3.	2.

D SImeon Rex Bulgarorum obsidet Constantinopolim, & repulsus ac in suam domum reuersus à Patr. Constantinopolitano tutore Imp. conuenitur, & ad pacem componendam suadetur; cui annuens Simeon ab eo benedictionem accepit, qui & ipsi Capitium imposuit pro Corona. Is cõuiuio ab Imp. acceptus, pace stabilita, donatus muneribus, ad propria rediijt. Verùm pax haud diu constans fuit, Bulgaris Thraciam rursus infestantibus, & Hadrianopolim inuadentibus. Post hæc autem Patriarcha ipse tutor Imp. per Zoen. A. matrem Imp. è palatio eijcitur. Eodem anno Io. P. Apostolica auctoritate, quam vsurparat, Io. Archidiaconum Ecclesiæ Capuanæ consecrat Abb. Monachis Cassinẽsibus, defuncto Leone, tenuitq; annis 19. & m.7. Isq; primus fuit non ex gremio, sed ex clerico redditus Monachus, & Abbas constitutus. Cuius res gestas Leo Ostiensis[c] stylo est prosecutus.

E

Bulgari cõciliantur Constanti nopol. & rursus bellum inferunt.

[c] *Leo Ost. lib.1.c.36.*

Christi Annus	*Ioan.10 Pap.*	*Berengarij.* 1.	*Impp.*
915.	4.	*Constan.8. Solius* 4.	*Indict.* 3.

SArraceni apud Garilianum agentes, fœdere iuncti cum Neapolitanis, Caietanis, & alijs finitimis populis, exceptis Capuanis, inuincibiles cum viderentur, id in primis laboran

Christiani fœderati cum Sarracenis. dum fuit, vt Christiani Principes ab eorum societate diuellerentur, & simul inter se iungerentur. Leo igitur Imp. Legatione Atenulphi Principis Capuani persuasus, misit Nicolaum Patricium in Italiam cum copijs, atque muneribus ad Principes Christianos, nempè Patriciatus dignitatem adeptos, ad Gregorium Neapolis Ducem, necnon ad Ioan. Ducem Caietæ, quos hac arte diuulsit à Sarracenis, contra verò curatum est, vt sancto fœdere simul iungeret vna cum istis Principem Salernitanum Guimarium simulque Apulos, & Calabros. A

Sarraceni ad Garilianum obsidentur, & profligantur. His autem accesserunt copiæ Ioannis Papæ, qui cum Alberico filio Adelberti Marchionis Tusciæ, fœderatis se iungens, cum eodem venit in prælium, Sarraceni tribus mensibus obsessi, fame cogente, erumpentes, & fugientes in proximos montes, & siluas, plerique cæsi, reliqui omnes capti. Leo Ostiens. in Chron. Cassin. Hoc ab eo discrepat Luitprādus [a] quod Legationem illam à Ioan. qui agebat Pontificem, missam tradit, additque visos à fidelibus religiosis in eodem bello Sanctissimos Apostolos Petrum & Paulum, quorum precibus credimus victoriam obtentam. Quod ad Ioan. Papam nuncuparū spectat, potuit contigisse vt qui inuasor & latro ingressus erat, accedente cleri cōsensu, haberi cœperit legitimus Roman. Pontifex, maximè verò ob extinctos eius opera Sarracenos, cuius quidem rei argumento sunt Legationes ex diuersis orbis partibus ad eum missæ. B

[a] l.2.c.14.

His quam fœlicissimè prælijs confectis, Berengarius ab eodem Ioan. agente Pontificem, Imperator inungitur, mense Septembri, quod eius plura diplomata [b] attestantur. quod factum ab eodem Pont. putatur ad referendam gratiam, ob auxilium impetratum ab eo, ac Sarracenos profligandos. C

[b] Sigon. citat de Regno Ital. hoc anno.

Quo etiam anno Ordonius filius Alphōsi M. defuncto fratre Garsia, regnare cœpit, qui & primus transtulit Regni Sedem Oueto Legionem, & appellatus est Rex Legionensis, & non amplius Asturicensis. Idemq; conuocata Synodo, 12. Episcoporū solemni ritu sacram Regum vnctionem accepit, pietate insignis, dum Regiam in Basilicam Cathedralem conuertit. Consule Moralem. sub eodem Rege, duo insignes sanctitate Episcopi ex hac vita migrarunt, nempè Atillanus Zamorensis Episcopus, qui & ab Vrbano 2. reperitur inter sanctos esse relatus: & Gennadius Asturicensis.

Quo item anno S. Hogeerus Archiepisc. Namburgensis obijt, cum hinc Dani, & Sclaui, hinc Bohemi, & Vngari, Saxoniæ laniarent Ecclesias, tūc parochia Hamburgensis à Slauis, & Bremensis ab Vngaris demolita est. Adam [c] historicus. D

[c] li.1.c.45.

Christi Annus	Ioan.10.Pap.	Berengarij / Constant.8.Solius		
916.	5.		2. 5.	Impp. Indict.4.

HOgero successit Reginuardus cuius tempore nefanda, & impia patrasse Vngaros in Ecclesias, Sacerdotes, & Cruces, narrat Adam, [d] additque orta tempestate à Semierem is Ecclesiarum tectis, scindulas impulsas diuinitus in ora Paganorum, tanto impetu, vt dum fuga præsidium quærūnt, aut in fluuium præcipitarent, aut in ciuium manus venirent. Qui detestatur Adamus cruces fractas, & ludibrio hăbitas à Paganis, quid dicturus fuit, si his temporibus vidisset à Saxonibus Christianis hæc & deteriora in cruces patrata? Hac pariter Vngarorum incursione deuastatam Ecclesiam Augustanam fuisse, sub Hiltino Episcopo, in Vita S. Vdalrici eius successoris, qui incensas Ecclesias restaurauit, describitur. E

[d] cap.46.

Vltio diuina in Vngaros sæuientes in sacra.

A

Christi Annus	Ioan.10.Pap.	Berengarij	3. } Impp.
917.	6.	Constant.8.Solus	6. } Indict. 5.

VIro Sanctissimo Vnni nomine, Leidradi Bremensis chori præpositi à clero, & populo electi Bremensis Episcopi Capellano, cum venisset cum eo ad Curiam, Rex Conradus, (diuino vt creditur spiritu afflatus,) contempta Leidradi specie paruulo quem retro stare conspexerat, virgam obtulit. Cui etiam Papa Ioan. Decimus, vt priuilegium indicat, pallium dedit. propter eximiam sanctitatem Conrado, & Henrico Regibus familiaris, & reuerendus fuit Adam.[a] qui subdit de Vngarorum vastatione non solum Saxoniæ, sed prouinciarum etiam circa Rhenum, & trans Rhenum Lotharingiæ, & Franciæ: deinde de vastatione illata à Danis, & Slauis transalbianorum Saxonum, & eorum qui circa Albim. Apud Danos eo tempore regnabat Gorm crudelissimus, & Christianis infestissimus, qui Christianitatem, quæ in Dania fuit prorsus delere molitus, Sacerdotes alios expulit, plurimos necauit.

B [a] cap.47. Vngari Germaniã vastant, & Gallias. Persecutio Gentil. Dan. in Dan. christian.

Eodem anno in Oriente conflato bello inter Rom. & Bulgaros, victoria potiti Romani, mox conuersa alea, improuisa fuga iidem victos Bulgaros fecere victores. ex Curopalate, qui hæc pluribus.

C

Christi Annus	Ioan.10 Pap.	Berengarij	4. } Impp.
918.	7.	Constantinus 8. Solus	7. } Indict.6.

IOannes Papa, ex pluribus delictis, conscientia sauciatus, animi dolore languens, inter alia salutis suæ remedia illud excogitauit, vt nomine suo Legatum mitteret Compostellam ad venerandum corpus Iacobi Apostoli, scribens ad Compostellanum Episcopum Sanctum Sisennandum vt iuges pro se preces funderet apud eundem S. Apostolum, vt propitius sibi esset in hac vita, & in hora obitus sui. Qua præuia occasione idem Epicopus ad Ioan. Pontif. alterum Ioan. alias dictum Ioannellum, presbyterum legauit, cui & Ordonius Rex cum pretiosis muneribus ad ipsum Papam litteras dedit. Qui Legatus Romæ

D dignè acceptus, & per annum retentus est, nec ociose. si quidem occasione Missalis Mozarabi, quod tunc erat vsui in pluribus Hispaniarum Ecclesijs, maxima oborta est controuersia, cum inuenisset id in multis ritibus à Romana Ecclesia discrepare, nusquam tamen à catholica veritate dissentire, ex illis hos emendandi, in ijs quę grauioris viderentur esse momenti ab eodem Pontif. facultatem accepit. Cuius etiam explendi muneris gratia idem Apostolicæ Sedis Legatus ab eodem Papa decernitur. Reuersus igitur in Hispaniam, & collatis inter se Codicibus, Romam rediens, visa ac cognita retulit in Synodo tunc coram eodem Pontifice congregata; cui visum est, omissis reliquis, vt leuioris momenti, vt Romano

Missale Mozarabum correctum.

E ritu sacratiora illa potissimum verba, quibus ipsum sacrificium incruentum perficitur, proferrentur, cum ita in dicto Missali scripta essent. HOC EST CORPVS MEVM, QVOD PRO VOBIS TRADETVR, & HIC EST CALIX NOVI TESTAMENTI IN MEO SANGVINE, QVI PRO VOBIS ET PRO MVLTIS EFFVNDETVR IN REMISSIONEM PECCATORVM. Sic igitur tunc ea cōtrouersia definita, quæ tamen post multos annos, (vt suo loco dicetur,) est repetita.

Christi Annus	Ioann.10. Pap.	Berengarij	5. } Impp.
919.	8.	Constant.8.cum Rom.	8. } Indict.7.

ADuersus ciuiles tumultus Constantinopoli, & insurgentes tyrannos, Romanus Patricius, Classis Præfectus, creatur Cæsar, & assumitur collega Imperii, Helena eius

Romanus Patricius Cęsar crea

tur, & collega Imperij assumitur.

filia Constantino in coniugem tradita, & Zoe A. Imper. matre in Sanctæ Euphemiæ monasterium retrusa, & Monacham tonderi coacta. Ex Curopalate, qui hæc pluribus. A

Eodem anno veteres Chronographi obijsse ponunt Conradum Regem Saxonum atque Francorum, eumque transtulisse Regnum in Henricum filium Othonis Ducis Saxoniæ. ex Frodoardo, Lamberto, Sigeberto, Mariano Scoto. Hunc verò, ita electum, cum vellet Archiepisc. Moguntinus vngere, minimè acquieuit, respondens se vnctione indignũ esse. Porrò ipsam non sine damno ab eo prætermissam, diuinitus ostẽsum est Sancto Vdalrico Augustano Episcopo, per visum, vt est in eius vita. citat eandem Visionem Ditmarus[a] huius sæculi scriptor, qui & de eodem Henrico, ista habet. *Henricus pater Othonis filiam Eruini Seniorꝭ Viduam velatam, ducit vxorem. redarguitur à Sigismundo Halberstatensi Episcopo, qui eos ad Synodum citat, sed intercedente Imper. cuius Henricus auxilium petijt, res non est vltra progressa.* & inferius. *Audiui quod hic Henricus Romam causa orationis petens plus pedibus, quam equo laboraret, & à multis interrogatus, cur sic ageret, culpam profiteretur*; etenim pœnituisse, & ea relicta, aliam duxisse vxorem, Matildam nomine, ex qua tres suscepit filios, idem Ditmarus testatur. B

[a] *Lib.*1.

Christi Annus	*Ioan.*10.*Pap.*	*Berengarij* 6.	*Impp.*
920.	9.	*Constant.*8.*cum Rom.*9.	*Indict.*8.

Traslatio Euthymij Constantinopolim ab exilij loco.

Principes rebellant à Carolo simplice Conciliantur.

EEclesia Constantinopolitana scissa inter Euthymij fautores, & Nicolai Patriarcharum, vnita est. ex Curopalate. C

Euthymiani impetrant vt S. Euthymij Patr. corpus ab exilio, in quo defunctus fuerat, Constantinopolim ingenti cum celebritate transferatur. Ex Areta Cæsariensi, horum spectatore. Eodem anno rebellantes Principes Francorum à Carolo Rege, cognomento Simplice, eo quod ipsis contemptis, propensior esset erga Haganonem Laudunensem, virum ignobilem, quem præ cæteris conaretur extollere, Herueus Archiepiscop. Rhemensis non sine magno labore Carolo conciliauit. hæc Rheginο, & Frodoardus.

Car. simpl. Legationẽ mittit ad Hẽricum R. cum reliq. S. Dionysij.

Henr. Rex subdit sibi multas gentes.

Porrò idem Carolus hoc eodem anno Legationem misit ad Henricum Saxoniæ Regem, & cum ea S. Dionysij sacra pignora, tanto munere illud libere professus vna cum SS. MM. venerandis reliquijs transferri è Francis in Saxones Regnum pariter atque reliqua bona omnia, idque haud vane iactari, sed experimento iam esse perspicuè demonstratum, nimirum ex translatione S. Viti Martyr. ex Gallia in Saxoniam facta, cum eo simul ad Saxones Francorum gloriam commigrasse. Lege Vuitichindum sæculi huius scriptorem; qui, posthæc, subdit propagationem Regni per Henricum factam in exteras nationes, redditis sibi tributarijs Abotretis, Vulcis, Haiellis, Dalamancis, Bohemis, atque Redarijs, præter Alemanos, & Baioarios, quorum Reges in deditionem accepisse idem superius testatur auctor. D

E

Christi Annus	*Ioan.*10.*Pap.*	*Berengarij* 7.	*Impp.*
921.	10.	*Constant.*8.*cum Rom.*10.	*Indict.*9.

Bigamia & Trigamia, quando permissa, quãdo vetita.

b. n. 3. de laicis.

TEmpore Leonis sapientis Imp. quarto nubentis occasione (vt dictum est) magna discordia in Ecclesia Constantinopolitana oborta est, trigamiam pluribus admittentibus, respuentibus eam alijs. perseuerauit ea vsque in præsentem annum, quo coacta Constantinopoli Synodo, vnionis edictum est promulgatum, datum autem anno superiori, qua definitum est, quando trigamia permitti possit, quando secus reiecto omnino quarto matrimonio, de quo agit Theodorus Balsamo, in Photij[a] Nomo canone, & in Notis ad

epislo-

A epistolam canonicam S. Basilij [a] ad Amphilochium. Diuersam verò de his consuetudinem ab antiquo tempore esse seruatam in Ecclesia Occidentali, suo loco demõstratum est, in qua ad vitandam fornicationem, secundum illud [b] Apostoli, *Melius est nubere, quam vri,* nullus positus terminus ducendi vxorem. Vide S. Hieron. epistolam ad Ageruchiam, & aduersus Iouinianum lib. 1. *Non damno, inquit, digamos, immò nec trigamos, & si dici potest, Octogamos, &c.* Sed hæc omnia ex indulgentia secundum illud eiusdem Apostoli. *Qui infirmus est olus manducet.* Synodus etiam illa consulta fuit à Monachis extra Constantinopolim morantibus, de quibusdam dubitationibus, quarum responsiones adhuc extant. [d] Vnionis edictum extat cum in Volumine iuris Græcorum, quod si lubet, tu lege in Annalibus. At si oportuit sarcire concordiam cum fratribus, quanto magis cum Matre Rom. Ecclesia, à qua scissi Photij communicatione fuere?

[a] 1. Corin. 7.
[b] Rom. 14.
[c] 1. Timoth.
Bib. SS. PP. col. 621.

B Hoc tempore Romanus in superbiam elatus cœpit in Actis publicis, & edictis præferre suum nomen Constantino, ex quo sibi tandem exitium comparauit: hæc pluribus Curopalates.

Ro. Imp. extollitur.

Quod ad res Occidẽtales pertinet, flagrant omnia bellis ciuilibus, barbaris insuper vbiq; grassantibus, Hunnis, & Sarracenis. Tunc & accidisse tradit Frodoardus infaustum, vt Angli ex more, quam plurimi peregrinantes ad limina Apost. inter angustias Alpium à Sarracenis intercepti lapidibus obruti fuerint. quorum tamen ardor pietatis extingui, propterea non potuit, quin post sequẽtem annum in idem inciderint discrimen, & ab ijsdem cæsi sunt Sarracenis, vt idem Frodoardus testatur.

Peregrini Angli à Sarracenis intra Alpes lapidatione occisi.

C Addit idem auctor, eodem anno habitam SYNODVM APVD TROSLEIVM in Gallia, Præside, Herueo Rhemens. Archiepiscop. præsente Carolo Rege. desiderantur eius Acta.

Adijcit insuper Northmannos à Roberto Comite superatos, eosdemque ita edomitos idem Christianam suscipere incepisse.

Christi Annus 922.	Ioan. 10. Pap. 11.	Berengarij 8. Constan. 8 cum Rom. 11.	Impp. Indict. 10.

D Theodora A. Rom. Imp. vxor moritur, & declaratur A. Sophia, nurus eiusdem Romani Imp. Vxor vero Christophori eius filij, hæc pluribus Curopalates, & alia multa de Bulgaris iterum, atque iterum Constantinopolim oppugnantibus. Ita se habuerunt res Orientales.

Quod verò spectat ad res Occidentales, hoc eodem anno Ioannes qui Romæ Pontificem agebat, reiecto Hilduino à clero, & populo electo, Tungrensi Episcopo, Richarium Abbatem ordinauit à Rege propositum, ante annos enim duos ista orta contentio, & Romam perducta causa, ab eodem Pont. est iudicata. Narrat Frodoardus partis vtriusque merita, ab eius exordio. Ex quibus sicut ex alijs multis apparet orbem Christianum cognouisse summum Pontif. Ioannem inuasorem, nemine sibi arrogante de Apost. Sede iudicium tanti ponderis, sed venerantibus omnibus nomen ipsius Roman. Pontif. male licet vsurpatum; tantopere coluere maiores, vel ipsum nomen Rom. Pont. Quod si tanti vitrum, quanti margaritum?

E Agnoscitur ab Orbe christiano Io. Papa licet inuasor.

Accidit verò item in Gallijs, vt rursum proceres Francorum, Carolo Rege relicto, eadem ex causa, quod Haganonem deperiret, ergaque eum omnia sua studia, spretis cæteris, conuerterentur, elegerint Robertum Comitem, Regem, solemnique ritu eundem Archiepisc. Rhemens. vnxerit. de quibus Frodoardus, & post, eodem anno, in pago quoq; inquit,

Robertus Comes creatur Rex à [illegible]

Reliquiæ S. Petri fulgent miraculis.

Pariter eo multa miracula in [illegible] S.Petri [illegible] o, ex quo scilicet reliquæ, de barba ipsius Apostoli illuc sunt relatæ, facta [illegible] o [illegible]; ita vt inter cæcos, & claudos, vel contractos amplius, quam [illegible] referantur; Dæmoniaci verò quotquot illuc adierunt, [illegible] pulsis Dæmonibus redierint, præter alia innumerabilia quæ ibi sunt [illegible] hæc [illegible], res sui temporis prosequens. [illegible] sunt hæc, nec perfunctoriè transeunda. Etenim ita Deus Petri nomen fecit tunc esse celebrius atque potentius, dum & eius barbæ pilos, qui sunt excrementa corporis, tanta voluit [illegible] re virtute, & fulgere miraculis, cum illud magis infamaretur ab eius sedis inuasore Ioanne, vt eo amplius ostenderetur in radice virescere, quod existimari posset [illegible], vt nó dubitares super hanc petram esse ædificatam Ecclesiam, & portas inferi [illegible] non prævalere, quantumlibet etiam ipsi, qui super eius sedem [illegible] ribus prauis. Sed & in Italia feruent bella ciuilia, vt Frodoardus notat [illegible] .per Rodulphum Galliæ Cisalpinæ Regem (vt ait) [illegible] vt Luitprandus, Burgundiæ Principem, in Italiam vocatum, bello superatur.

Christi Annus	Ioan.10. Pap.	Berengarij. [illegible] Impp.
923.	12.	Constan [illegible] Rom. [illegible] 11.

IOan. Papa mittit pallium [illegible] Archiepis. post Heri [illegible] defunctum.

Eodem quoque anno passus est in Hispania S. E [illegible] martyr, sub Rege Sarracenorum Habdarrhagman, [illegible] qui acerrimum [illegible] odium in Christianos [illegible] xplicuit, [illegible] cum E [illegible] moria, [illegible]

Persecutio Arabica in Hispania.

H [illegible] lege pr [illegible] onitionem Fulconi Rhemensis Archiepiscopi [illegible] quemadmodum cum [illegible] parens monitis, Northmannos in auxi [illegible] Deum cito [illegible] erit adiutorem, qui tyrannum statim è medio tolleret [illegible] eos [illegible], Regnum penitus cum libertate perdiderit. Quomodo [illegible] exactissime Frodoardus, quæ sic summatim col [illegible] Rex [illegible] contra pactas inducias cum exercitu contra Robertum imparatum [illegible] occidit, ipse verò victus ab eius filio Hugone, fuga sibi con [illegible] dolo demum Eriberti Comitis captus, in carcerem detrusus est. Cum proceres Rodulphum Richardi filium è Burgundia vocatum in Regem eligunt. Suessione in Monasterio S. Medardi, Robertique filia Emma dicta Rhemis ab Archiepiscopo consecratur Regina. Ita in Gallijs res Francorum hoc anno se habuerunt.

Carolo [illegible] cum Northmannis.

Insuper eodem reperitur anno defunctus Galterus Archiepisc. Senonensis, cuius extant [illegible] canonicæ constitutiones.[a]

a [illegible] Bib. [illegible] PP. [illegible]

Eodem quoq; anno [illegible] est Ditmarus ex hac vita migrat Sigismundus [illegible] ensis Episcopus sanctitate vitæ conspicuus, ex cuius prædictione ei subrogatur [illegible]

Christi Annus	Ioan. 10. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp. [illegible]
924.	13.	13. [illegible]

Berengar Imp. Vngaris in [illegible] Ital

BErengarius fœdere iam antea cum Hunnis inito, eosdem hoc [illegible] agmi [illegible] Rodulphi, [illegible]

A hoc tempore ... in anno super iori Rege Francorum electo. Quam autem cladem Hunni, sive Vngari hoc tempore intulerint Galliæ Cisalpinæ, ut Frodoardus sic breuiter narrat. Vngari, defuncti Regis Berengarij, quem Longobardi pertulerant, Italiam depopulantur, Papiã quoque Vrbem populosissimam, atq; opulentissimam igne succendunt, vbi opes periere innumerabiles; Ecclesiæ quadraginta tres succensæ, Vrbis ipsius Episcopus cum Episcopo Vercellensi, qui secum erat, igne fumoq; necatur, atq; ex illa pene innumerabili multitudine ducenti tantum superfuisse numerantur, qui ex reliquijs Vrbis incensæ, quas inter cineres legerant, argenti modios octo dederunt Vngaris, vitam murosq; Ciuitatis a cede redimentes. His expletis Vngari per abrupta transeuntes Alpiũ iuga, venerunt in Galliam, quos Rodulphus Cisalpinæ Rex Galliæ, & Hugo Viennensis, inter angustias collium Alpinorum claudunt. Vnde in primo loco per deuia montis euadentes Gothiam impetũt, quos insequentes prædicti Duces sternunt ex eis, quos reperire potuerũt. Hęc Frodoardus.

B

Berengarius Imp. à suis occiditur. rem gestam pluribus narrat Luitprandus Ticinensis.

Aegrotans hoc anno idem Rodulphus Francorum Rex, & pene desperatus, à pluribus, magnis pietatis studijs recuperat sanitatem, cum omnes suos thesauros per Monasteria Franciæ, & Burgundiæ distribuisset, & ad S. Remigium se deferri curasset. Ex Frodoardo. SYNODVS EPISCOPORVM DIOECESIS RHEMENSIS HABETVR HOC ANNO APVD TROSLEIVM Præside Seulpho Archiep. in qua Isaac Comes ad emendationem & satisfactionem venit, pro his quæ praue aduersus Ecclesiam Cameracensem perpetrauerat, & vadatus argenti libris centum, pacatur cum Stephano præfatæ Vrbis Episcopo, præsente Heriberto, & pluribus Franciæ Comitibus. hæc Frodoardus in chron. & in historia Rhem. quibus adijcit quædam miracula diuinitus edita.

C

Accidit præterea, vt hoc anno bono totius Christianæ religionis, S. Vdalricus nobili genere ortus, ab ipsis incunabulis mirificis sanctitatis indicijs in eo diuinitus patefactis, Augustæ Vindelicorum sit electus Episcopus, Apostolico more, secundum præcedentes prophetias. Res ab eo præclare gestas, rudi, sed sincera veritate expolito stylo, æqualis eius est professus: quas postea rusticitatem p... G... bardus successor, & Berno Augiæ Abbas or... Sed proxime Velserus A... vitam illam primitus scriptam, iam obliuione sepultam, ty... & notis illustrando, reuocauit ad vitam.

D

Quod ad statum Hispaniæ spectat; quæ Cordubæ erat, vt vidimus, sub Sarraceno Principe laborabat reliquæ vero sub Legionensi Rege Ordonio aucta magis in dies sub eodem Rege redditibus, ac donis, ... quod ingenti exercitu ex Africa per Regem Cordubæ ... & ... Or... imperato, pax perpetua stabilienda esset. Sed tu... omnes ... Capellæ, qui vocati à Rege ad prælium, cũ veni... ve... perducti post Legionem truncari capite iussi sunt, ipseque Rex, qui Arbum terrere ... hoc ipso anno mortuus est, cum regnasset nouem annis, & mens. sex. vt Sampyrus, & Tudensis affirmant. Successit Ordonio frater Froila, nominis huius 2. nullo iure, sed in... tyrãnica, tenuitque tyrannice Regnum mens. 14. qui ex nece insontium cognomen est adeptus, vt crudelis appellaretur, quo factum est, vt eo sublato de medio, rebus ad ... deductis ... fuerint creati Iudices, quibus bellandi aduersus hostes & ... concessa potestas. Post annum autem creatus est Alphonsus 4 cognomento Monacus, filius Garsiæ (vt Tudensis affirmat) ... Or... cum ex aduerso in Asturia iam quartus filius Alphonsi M. Regnum sibi vendicasset Ramirus. hic status rerum ...ue fluctuantium summatim col... Sed ad res A... m.

E

Hoc anno defuncto Eaduuardo Seniore, Anglorum Rege ... Aethelstanus

Excidium Papiæ ab Vngaris. Vngari exduuntur.

Rodulphus ægrotans pietatis studio recuperatur.

Vsurpator bon. Eccl. satisfacit.

S. Vdalricus Augustanus episcopus.

Ordonius ... de Sarracenis ... dedere...

stanus liberatus ab Elfredo aduersario, Romæ extinctus, cum ad confessionem S.Petri perjurare non timuisset, in sua donatione facta S.Petro appendicem manu propria adscripsit, qua res gesta clarius innotescit. Vide apud [a] Malmesburiensem. A

a lib. 2.c.6.

Christi Annus	Ioan.10.Pap.	Constan.8.cum Rom.Imp.	Indict.
925.	14.	14.	13.

Pelagius nobilis puer obses datus Saracenis.

BEllo aduersus Gallæciam ab Arabum Rege excitato, captiuus Ermoigius Episcopus Cordubam ductus, vt se nexibus liberaret, Pelagium Sobrinum [illegible] decem annorum reliquit obsidem, puerum elegantissimæ formæ, & spectatæ virtutis, qui toto triennio, & B semis, quo mansit inclusus, venturi præscius, ad martyrij præparationem [illegible]. Cum verò venustus facie non ad martyrium sed ad delicias tyranni educeretur e carcere, ab eoque mille modis alliceretur ad turpia, magnis ille animis renitens, ad iram & furorem prouocauit tyrãnum, qui forcipibus ferreis sursum deorsumq; eũ agitari mandauit, & in fide Christi constantem, membratim scindi, & in flumen proijci. Passus est igitur Pelagius ætate circiter tredecim annorum, & semis Cordubæ, Hibdarrhagman Rege imperante Era 963. Ex Raguelis scriptione, qui tum vixit (quæ appendix apposita est ad Eulogium.) Virgo Saxona Rosuintha nomine, quæ his temporibus claruit, poetria egregia, Virginẽ, & Martyrem carmine celebrauit. C

S.Pelagij Martyrium.

Rosuintha poetria celebrat Pelagium.

Cùm aũt grassantibus vbiq; tyrannis Gallicanæ Ecclesiæ vastarentur, quę cęteris pręstabat Rhem. Ecclesia periclitatur. Quod n. apud eã sacra Regũ vnctio seruaretur, & in eo, qui eidem Archiepis. præsideret, collocata videretur esse potestas vngẽdi Regẽ, & sic totius Regni cardo in ea [illegible] Archiepiscopi [illegible] Tyrãnis [illegible] Aquitaniæ [illegible] præ [illegible] metuendus. Hic igitur Rhemensi inhians Ecclesiæ, opportune oblata occasione, pactũ inijsse traditur cũ eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopo Seulpho, vt suus filius Rhemensi præficeretur Ecclesiæ. Verũ eiusdem Comitis ministri morę impatientes e medio sustulere eundẽ Archiepiscopum, propinato veneno, [illegible] anno, qui tertius eius est sedis. Nec mora, post ipsius Seulphi Rhem. Archiep. obitum Herbertus Comes venit, aduocans Abbonẽ Suessionicũ Episcopũ, & Bouonẽ Catalaunẽ. Quibus ibi iunctis, tractans electionẽ huius Rhem. Eccl. tam clericos, quã laicos, ad voluntatẽ suam intendere fecit. Sequentes igitur eius consiliũ, ne forte per extraneas personas Episcopatus divideretur, eligunt filiũ ipsius admodũ paruulũ, vix quinquennẽ. Patrata ad Regẽ deferunt. Rex rem totam, consilio Episcoporum, permittit Heriberto. Quin etiam Legatos Ecclesiæ cum Abbone Præsule mittere satagit, huius electionis decretum secum ferentes, & assensum Papæ super ea petentes. Ioannes itaq; Papa, interueniente Præsule Abbone, petitioni ipsorum assensum præbens, episcopatum Rhem. Abboni Episcopo delegat, quæ sunt Episcopalis ministerij ab ipso tractanda atq; definienda decernens. Heribertus itaque Comes potitus est Episcopatu Rhemensi. Ex Frodoardo.[b] D

Archiepiscopus Rhem. veneno tollitur.

[illegible] quinquennis puer [illegible] Rhemensi eccl.

Tanta ista, adeô noua, adeo turpia, ac detestanda, solo auditu horrenda, ac p[illegible] sub alio Pont. nec alterius Pont. auctoritate [illegible] tamen ipse Pontifex est di[illegible], & primum in Ecclesiam introducenda, quam Ioannis 10. quo turpior [illegible] vt ingressus in cathedram Petri infamissimus, ita & exitus nefandissimus. A[illegible] quod hoc sæculo ortum, cum eodem sæculo fuisset extinctum, & non in posteros [illegible] propagatum tantum [illegible].

b hist. Rhemen. lib. 4. c. 17. 18.

A	Christi Annus	Ioan. 10. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Impp.	Indict.
	926.	15.	15.	14.

HVgo Comes Arelatensis, seu Prouinciæ dictus, Pisas veniens, à Legatis Papæ, & omnium fere Italicensium Principum, rogatus sibi vt imperaret, Papiæ Regnum suscepit: & Mantuam veniens, affuit ibi, & Ioannes Papa, qui fœdus cum eo percussit. ex Frodoardo, & Luitprando.[a]

[a] lib. 3. c. 4.

Signatur quoque præsens annus nobili pietatis memoria, dedicationis videlicet Ecclesiæ SS. Hadriani Martyris, & Nataliæ coniugis, apud Legionem in Hispania, qui Ni-
B comediæ in Bithynia sunt passi: quorum memorias erexere Oueti primum regia munificentia Alphonsus M. inde in Parochia Legionensi pij Christiani Gisundo, & eius coniux Leubina.

Christi Annus	Ioan. 10. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Impp.	Indict.
927.	16.	16.	15.

IN SYNODO APVD TROSLEIVM in Gallia Herluinus Comes publicam egit pœnitentiam, eo quod duxisset vxorem, alia superuiuente. Frodoardus in Chronico, qui
C addit hoc pariter anno ob simultatem exortam inter Heribertum Comitem atque Rodulphum Regem Francorum, ab eodem Comite eductum esse de carcere Carolum Regem, quod Ioan. Papa vt faceret litteris comminatorijs iubebat, cum Heribertus ipse cum Carolo Rhemis veniens inde litteras misit Romam Ioanni Papæ, significans ei de restitutione, & honore Caroli, vt ille sibi etiam sub excommunicationis interminatione mandauerat, se pro viribus decertare. Verùm pace composita cum Rodulpho, rursus Rex Carolus est coniectus in carcerem, anno sequenti, cum iam eundem Io. Papam sciuisset è throno depositum atque carceri mancipatum, esse defunctum.

Publica Comitis pœnitentia.

Hoc eodem celebrata ponitur[b] SYNODVS APVD DVISBVRGENSES, occasione Bennonis Metensis Episcopi, qui ante biennium dum vitam eremiticam in Alpibus duce-
D ret, electus Metensis Episcopus, hoc anno ab ipsis Metensibus excæcatur, cuius immanis sacrilegij causa dicta Synodus est celebrata, in qua omnes illius sceleris auctores excommunicantur, & Adallera loco ipsius substituitur. Porrò Benno ipse patienter omnia tolerans, exemplo relictus magnæ tolerantiæ viri, cognominatus est Benedictus. meminit eiusdem sequenti anno Frodoardus.

[b] In addit. ad Reginonis Chron.

Hoc etiam anno[c] Alfonsus IIII. Rex in Hispania sponte abdicans vitam monasticã amplexus est, Ramiro relinquens Regnum, de quo superius, sed cum desertor sacræ militiæ factus, recuperationi relicti Regni operam daret, ab eodem Ramiro captus, oculis orba-
E tus est, qua etiam pœna multati sunt tres filij Froilæ defuncti Regis, cum aduersus eundem Ramirum insurrexissent. quod fieri contigit anno Redemptoris 930. Porro Ramirus patratæ sæuitiæ pœnitens, delictum bonis operibus expiare curauit, monasteria erigens, multaque donans Ecclesijs. hæc pluribus, qui persecuti sunt res Hispaniarum.

[c] Moral. l. 16. c. 10.

Rex fit Monachus, post tentat recipere Regnum.

Christi Annus	Leonis 6. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Impp.	Indict.
928.	1.	17.	1.

VVido Tusciæ Prouinciæ Marchio, cum Marocia vxore, inuidia, quod Petrum fratrem nimie honoraret, Ioanni Papæ infensi, militibus in vrbem clam introductis, Petrum

Papa in carcere moritur. a li.3.c.12.

sub oculis Pontificis in Palatio Lateranensi obtruncant, Io. ipsum Papam in [illegible]em trudunt, in quo non multo post est defunctus, siue ex angore animi, siue vi, quod etiam scriptum est. Ex Frodoardo, Chronico Cassinate, & in primis Luitprando. a Io. [illegible] Sede Apost. extincto, Leo VI. Christophori Primicerij filius Pontifex subrogatur.

Raterius ex Lobiēs monacho Episcopus Veronens.

Quo pariter anno Raterius Lobiensis Monachus, vir miræ simplicitatis, sed experientia liberalium artium nominatus, cum Hilduino qui in Lotharingia Episcopatum Leodiensem olim ambierat, in Italiam ad Hugonem Regem profectus, Veronensis Episcopus ab Hugone constituitur; Hilduino Mediolani Episcopo ordinato. Sigebertus.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno Simeon Rex Bulgarorum [illegible] mouet bellum, Thraciam vastat, omnia obuia in suam redigit [illegible], [illegible] suburbijs grauissima infert damna, donec inita pace redempt[illegible]. [illegible] propter hæc pluribus Curopalates, congressum vtriusque Principis Romani, & Simeonis [illegible] diligenter describens. Subdit autem, die Festo Natali Christi, Romanum Imp. duobus suis filijs Stephano, & Constantino coronam in [illegible] templo imposuisse, tertium vero [illegible] Theophylactum à Patriarcha attonsum in clericum, factum Subdiaconum.

Imper. fil. fact. sub diacon.

Christi Annus 929. | Stephani 8. Pap. 1. | Constant. 8. cum Rom. Impp. 18. | Indict. 2.

CArolus Rex Francorum [illegible] in carcere moritur, relicto filio Ludouico, qui [illegible] in Anglia apud Adelstanum Regem [illegible], de cuius vnctione inferius dicemus.

Interim [illegible] Leo [illegible] carcere, defunctus est, post sex [illegible] Stephanus [illegible].

Lancea Cō[illegible]

Lanceam [illegible]m, quæ dicitur primi, & Magni C[illegible] Rodulpho Regi Burgundiorū, & Italiæ, à Sampsone Comite, Rex Henricus [illegible] addita etiā parte prouinciæ Sueuorum, a Rodulpho [illegible], & hanc ad insigne & tutamen Imperij posteris relinquit. hæc Sigebertus. Sed [illegible] rem, qui velit narrationem, habet in rebus gestis S. [illegible] qui hoc tempore [illegible] claruit sanctitate. Porrò eadem pariter de lancea scripsit Luitprandus, dum recenset ingentem Othonis Henrici filij victoriam eiusdem lanceæ auxilio consequutam. Sed & de alia lancea eidē Henrico ab Hugone in Gallia regnāte, missa, quæ dicebatur Caroli M. fuisse, eaque inuictissimum fuisse contra Saracenos, habes in historia de gestis Anglorum. c ibidem quoque dicitur Gladium Constantini ad eundē misisse Henricum insignitum clauo vno ex quatuor Crucis Domini. præterea etiam vexillum Beatissimi Martyris Mauritij Thebææ Legionis Principis, quo idem Rex in bello Hispanico solitus erat confertissimos hostium cuneos perrumpere, & profligare.

c De gest. Angl. post Bedā li.1. c.8.

Christi Annus 930. | Stephani 8. Pap. 2. | Constant. 8. cum Rom. Impp. 19. | Ind[illegible]

Northm. ad fidem adducūtur.

HEnricus Rex, Reges Northmānorum, & Abroditarum Christianos fecit. Sigebertus. Ita quidem Rex maxime pius ab his, quos vincebat barbaris, duo exigebat, [illegible] idem Catholicam videlicet, & Tributum. Factum est [illegible] Rex [illegible] penetrasset in Daniam & [illegible]

A ctissimi viri [illegible] Archiep. Hamburgensis, Christianitatem, quam [illegible] olim fuerant ab Ansgario D[illegible], receperint. Ex Adamo vetere Chronographo, [a] qui de Borealium Regionum situ & conuersione præcipue legendus est. [a] li. 1. c. 49. 50. 51.

Constantinopoli defuncto Nicolao Patriarcha, succedit Stephanus Episcopus Amaseæ. ex Curopalate.

Christi Annus	Ioan. 11. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Impp.	Indict.
931.	1.	20.	4.

B Stephano Octauo, Septimo dicto, cum sedisset ann. 2. mensem vnũ, & d. 15. vita functo, in eius locum, potentia Vuidonis Tusciæ Marchionis, & Marotiæ intruditur Ioannes, [illegible] Pseudopapæ, ex dicto scorto Marotia filius. Talia pati coacta est Dei Romana Ecclesia, vt sic deformiter à tanto monstro inuasa conculcaretur. Ex Luitprando. [b] [b] li. 3. c. 12.

Christi Annus	Ioan. 11. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Impp.	Indict.
932.	2.	2[illegible].	5.

Arnulphus, seu Arnoldus Baioariæ Dux aduersus Hugonem Italiæ Regem Veronam vsque progreditur, sed ab eo repellitur, à quo pariter Raterius Veronensis Episcopus, C qui eum vocauerat, Verona abducitur & Papiam relegatur, vbi [illegible] ærumna librum conscripsit. De Arnoldo S. Vdalricus, Augustæ Vindelicorum Episcopus, per quietem vidit, in Concilio Sanctorum ipsum accusari, & iudicari vti sacrilegum destructorem Monasteriorum, & eorum bona laicis diuidentem. De quo Othonis Frisingensis est quoq; similis accusatio, cum de ipso ait Hic est Arnolphus qui Ecclesias & Monasteria Baioariæ crudeliter destruxit, & possessiones earum militibus distribuit. Occisus est autem ipse, vbi eius est completa nequitia, post ciuitatem Augustanam ab eo deprædatam. Raterius Eps Veron. Papiæ relegatur

D

Christi Annus	Ioann. 11. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
933.	3.	22.	6.

Marotia scortum [illegible], Vuidone marito mortuo, núcios Hugoni Regi, Vuidonis mortui fratri [illegible] R[illegible] bi[illegible] poti[illegible]tur, quod fie[illegible]ri non possit, nisi se in vxorem [illegible] ex [illegible] rit cum paucis, & in Arce Sancti Angeli [illegible] Roman[illegible]us despicit. Habuerat sane Marotia [illegible] Albericum, quem ex A[illegible] Marchione genuerat. Q[illegible] Regi Hugoni Vitrico aquam [illegible] ab eo, pro correctione, in faciem cæsus, eo [illegible] & [illegible] prudenter [illegible] nderet, cu E piditate incen[illegible]ndi [illegible] tosa [illegible] Romanos, hortatur ne meretricis, & Burgundi[illegible]m, o[illegible] rum [illegible] areant; *me, inquit, priuigni, nouus hospes faciem cacidit qu[illegible] muctcratum sactum [illegible]* [illegible] & [illegible] Patione Hugonis Romani auditis, Hugonem Regem cuncti deserunt, & [illegible] Albericum Principem deligunt, & [illegible] munitionem oppugnant. Hugo perterritus, [illegible] ea parte [illegible] muros contingere, se deposuit, & ad suos [illegible]. Marotia [illegible] Roma[illegible]

Albericus cum Marotia matre vrbis Monarchiam tenuit, Ioanne fratre summum sacro[illegible] Præsidem agente. Ex Luitprando. [c] Sed addit Frodoardus, [illegible] Rhe[illegible] Ecclesiæ Gil[illegible] & A[illegible] Roma red[illegible] pal[illegible]um Arn[illegible] deferent. [c] li. 3. c.

n in [illegible]

nunciantque Ioan. Papam filium Mariæ, quæ & Marotia dicitur, sub custodia detineri à fratre suo nomine Alberico, qui matrem quoque suam clausam seruabat, & Romam contra Regem Hugonem tenebat. Erat autem Artaldus ipse ex Monacho factus Rhemen. Archiepis. ante biennium, eiecto Hugone puero, qui annorum quinque ætatis fuerat à patre in eã sedem intrusus. A

Quiti fiat Rom. Pôt. etiã illegitimus. Vngari cæduntur.

Electus Artaldus ob insignem animi virtutem, quam & ostendit, vbi in ea sede locatus esset, antequam etiam pallium accepisset, Milonem Comitem excommunicando, ob Catalaunensem Episcopatum deprædatum. Tantus vir ergo tanti facit Rom. Pontificis nomen in homine immerito, illegitimè collocatum, vt nec ipse, nec alius [illegible] super Ro[illegible] nominatum Pontificem sibi arrogare iudicium. B

a De rebus Sax. lib. 1. Exhortatio Reg. ad præliũ.

Eodem anno iteratos motus Vngarorum in Germaniam Frodoardus recenset, [illegible] quos, vt ait, Henricus Rex profectus, eos ad internecionem deleuit; triginta sex millibus ex eis occisis, cæteris captis, aut flumine absorptis. Sed de his pluribus Vviticindus, a qui de eo scribit, quod vt suos hortaretur ad bellum, inter alia hæc tunc pro concione dixerit. *Consulite igitur vobis ipsis, & quid super hac re faciendum eligite. Thesaurum diuinis obsequiis sanctificatum tollamne, & dabo pro nostra redemptione inimicis? An certe addam cultui diuino pecuniam, & honorem vt ab ipso potius redimamur, qui verè noster extat creator, & Redemptor? Ad hac populus leuauit voces in altum, inquiens; se a Deo viuo, & vero redimi omnimodis desiderare, quia fidelis, & iustus sit in omnibus vijs suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Operam suam deinde promittens Regi contra gentem acerrimam, dextris in cælum eleuatis, pactum firmauit.* Sicque præuia pietate, reddito sibi propitio numine, tantam quam audisti, omnibus sæculis memorandam, de inimicis pauendisque hostibus obtinuit Rex victoriam. De eodem idem narrat auctor, quo eiusdẽ religio maximè commẽdatur, nimirum [illegible] H[illegible] vexillum [illegible] Angeli, eo quod illud esset Angeli imagine insignitum. Vnde erudi[illegible] recentiores in hæ[illegible] Saxones Iconomach[illegible] & [illegible] suos im[illegible]. C

Fouet se simoniam extirpaturum.

De eadem insigni victoria [illegible] Luitprandus tradit [illegible] tunc Henricum Regem, de suo Regno Simoniacam hæresim [illegible] fore, quæ altas in eo radices fixerat, prædecessorum conniuentia, si de Hungris victoria potiretur, quam hisce pietatis officijs est consecutus. D

Pat. 16. [illegible]

Quod ad res Græcorum spectat, eodem hoc anno, defuncto Stephano Constantinopolitano [illegible] præfuisset illi Eccl. ann. 2. & men. 11. creatur Theophylactus Romani Imp. filius, [illegible] sexdecim esset annorum, sed loco eius subrogatur administrator eius Ecclesiæ Tryphon Monachus. Ex Curopalate.

Christi Annus	Ioan. 11. Pap.	Constant. 8. cum Rom. Imp.	Indict.
934.	4.	23.	7.

Constãtinop. Patr. pallio non vtetur, nisi pmissu P. Rom.

Cvm ipsa Constantinopolitana Ecclesia, nostra Sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ (inquit Luitprandus in relatione suæ Constantinopolitanæ legationis) *meritò sit subiecta,* [illegible] *imò vidimus Constantinopolitanum Episcopum pallio non vti, nisi Sancti Patris nostri permissu. V[illegible] impijssimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleuerat, Romanam [illegible] bi vsurparet, dominumq; Apostolicum, quasi seruum proprium in conclaui teneret; Romanus I[illegible] suum Theophylactum Eunuchum Patriarcham constituit. Cumq; eum Alberici cupiditas non [illegible] eret, missu eo muner[illegible] us satu magnis effecit, vt ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ litteræ mitterentur, quarum auctoritate tum ipse, tum successores, absque Paparum permissu pallijs vterentur. Ex quo turpi commercio vitiosi eran[illegible] mos inoleuit, vt nõ solum Patriarcha sed etiam Episcopi totius Græciæ pallijs [illegible]*

Vnde abusus pallij in Oriẽte.

A *Quod quam absurdum sit, censere opus non est.* hæc Luitprandus, & quidem conuersa sunt in magnum detrimentum etiam ipsius Constantinopolitanæ Ecclesiæ, ista indebita accipientis, & abalienantis se magis ea occasione, à sinu matris.

Hoc eodem anno diuersis in locis Galliarum miranda contigisse Frodoardus narrat, Rhemis contractum, resolutis compagibus, vestigia recepisse. & cæcum quendam in somnis admonitum vt ædem Beati Hilarij peteret, lumen recepisse. Denique Diaconum quendam Viredunensem Adelmannum, languore depressum, visum spiritum emisisse, & post ita validum surrexisse, vt sibi videretur nihil ægritudinis fuisse perpessus: qui se diuersa suppliciorum, vel refrigerij loca vidisse testaretur, seque loco pœnali deputatum, Dei vero Genitricis precibus, B. quoque Martino intercedente ad agendam pœnitentiam præsenti vitæ redditum. Miranda quædam.

B

Christi Annus	*Ioan. 11. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	
935.	5.	24.	*Indict. 8.*

SYNODO RHEMENSI ARTALDO PRAESIDE, prædones, & Ecclesiasticarum rerum inuasores ad correctionem vocantur, vt Frodoardus testatur. De ea vero nihil præterea.

C

Christi Annus	*Leonis 7. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	
936.	1.	25.	*Ind. 9.*

PErdomitis cunctis circumquaque Gentibus, Henricus Rex postremo Romam proficisci statuit, sed infirmitate correptus, iter intermisit. cumque se iam grauari morbo sensisset, conuocato omni populo, designauit filium suum Othonem, parem pietate, & fortitudine militari non imparem, Regem, ac post moritur, duabus nouis sedibus, & monasterijs erectis, in terra Luneburgensi vna, & Misthæ altera. Frodoardus, Ditmarus, Vuitichindus, Crantius. [a] De cuius vidua Regina Mathilde Luitprandus [b] scribit vltra omnes, quas viderit matronas, pro delictorum expiatione celebre exequiarum officium, viuam Deo hostiam offerre non desinere. Addit Ditmarus, per eundem Henricum Cuusum Daniæ Regem ad Christi fidem côuersum, & Danos ipsos, ab immolatione hominû. per eum reuocatos: post obitum vero Mathildem coniugem multis diuersisque sanctis operibus eius animam Deo commendasse. Henr. R. moritur, Mathildis Reg. pijssima. a li. 4. c. 7. b li. 3. c. 11. Dani ad fidem conuersi.

D

Otho filius Aquisgrani coronatur ab Hildeberto Archiep. Moguntino habita licentia à Vigfrido Archiep. Coloniensi, in cuius diœcesi Aquisgranum esset.

Rodulpho Rege mortuo. Hugo Comes accersit ex Anglia ad coronam Regni suscipiendam Ludouicum Caroli Simplicis filium, quem Rex Ethelstanus auunculus, accepto prius Iureiurando à Francorum Legatis, in Franciam cum quibusdam Episcopis, & alijs fidelibus, direxit. Cui Hugo Comes, & ceteri proceres obuiam profecti, apud Bononiam sese committunt, & Laudunum deductum inungendum, & coronandum curant ab Artaldo Rhem. Archiepis. præsentibus Regni Principibus, & amplius viginti Episcopis. Sicque ad progeniem Caroli Magni per Ludouicum Regnum Francorum reuertitur. Ex Frodoardo. Regnum Francorum redit ad progeniê Caroli M.

E

Ioan. Papa fratre Alberici defuncto, Leo quidam Dei seruus Romæ Papa constituitur. Frodoardus, qui addit ad ista, eodem anno; *Hugo, inquit, Italiæ Rex Romam nisus capere afflicto suo exercitu fame, & equorum interitu, pacta tandem pace cum Alberico, dans ei filiam suam cô-iugem nomine Aldam, ab obsidione desistit. Repertisq; quibusdã fratru sui Bosonis, contra se, vt fertur, insidijs,*

a lib. 4. c. 1 e. 3. — eundem fratrem suum dolo captum, atque in custodiam mittit. de quibus Luitprãdus[a] pluribus subijcit autem ista, *Per idem vero tempus in Ianuensi vrbe, quæ est in Alpibus Cottijs octingentis stadijs à Papia distans, super Africanum mare constituta, fons sanguinis largissime fluxit, subsecuturam cunctis patenter ruinam insinuans. Eo quippe anno Pœni cum multitudine classium illo peruenientes, ciuibusque ignorantibus, ciuitatem ingrediuntur, cunctos, pueris exceptis ac mulieribus, trucidantes, cunctosque ciuitatis & Ecclesiarum Dei thesauros in nauibus imponentes, in Africam sunt reuersi.* Sed & quod nouum, & immensum malum Ecclesiam Dei deturpare cœperit, præter alia, quibus iam, sacris silentibus omnino legibus, hoc deplorato sæculo est mirum in modum afflictata, sic narrare pergit: *Hoc in tempore Manasses, Arelat. ciuit. Episcopus, agnita Regis Hugonis potentia, à cuius ipse sanguine affinitatis lineam traxerat, deserta, commissa sibi Ecclesia, ambitionis spiritu, multas violaturus immo laceraturus Ecclesias, Italiam petijt. Hugo autem Rex, se Regnum securius obtinere sperans, si affinitate coniunctis Regni officia largiretur, contra ius fasque, Veronensem, Tridentinam, & Mantuanam commendauit illi, seu (quod verius est) in escam dedit Ecclesias.* qui nec his contentus, Ecclesiam Mediolanensem inuasit, vt idem auctor inferius, pluribus narrat. Sed, vt aliquo velamento, tanquam ficus folijs peccatum obtegeret, nefarius homo, id se agere exemplo tradebat Principis Apostolorum, qui Antiochenam, Romanam, & Alexandrinam possedisset Ecclesias. Hæc ipsum temere garriẽtem idem Luitprandus, acri (vt par erat) inuectiua exagitauit. Qui de eodem homine, Dei eiusque legum contemptore addit, neque his acquieuisse, sed Marchiam Tridentinam ab affine Rege obtinuisse, atque arma indutum, in eiusdem Regis exercitu militasse.

Nefas plures Episcopatus vni tradere.

A B C

Hoc item anno ex hac vita migrat Vnni Hamarburg. Archiep. Saxonicæ decus Ecclesiæ, cuius corpus Bircæ oppido in Suetia sepultum est, caput vero Bremam translatum. Ex Adamo,[b] qui subdit de Adaldago[c] successore, quod sederit annos 53. Episcopatu accepto ab Ottone Magno, & pallio à Leone VII. & impositione manus, sicut prædecessores eius à Moguntino præsule.

b l. 1. c. vlt. c li. 2. c. 1.

Hoc eodem anno contigit, Odonem (qui primus Abbas Cluniacensis, Franciæ, Aquitaniæ, Hispaniarum, & Romanæ Vrbis Cœnobiorum Dux fuit) Romam euocari à Leone VII. ad instaurationem Monasterij Sancti Pauli, & restitutionem monasticæ collapsæ disciplinæ: & ad componendam pacem inter Hugonem Italiæ Regem, & Albericum Romanæ Vrbis Principem. Ioannes[d] in vita Odonis, qui egregia aliquot eius facta Romæ cum esset, memorat.

Odo Cluniac. restitutor Monast. disciplinæ. d Apud Sur. 10. Nouembr.

D

Christi Annus 937. | Leon. 7. Pap. 2. | Constant. 8. cum Rom. Imp. 26. | Indict. 10.

Vngari Campaniam vastant, & diripiunt: captiuos multos de suis hominibus, Cassinẽses Monachi de donarijs Ecclesiæ redimunt. Inuadentes inde Marsos, ac Pelignos, ab illis, insidijs dispositis, Vngari trucidantur, & præda eripitur. Leo[e] Ostiensis.

Vngari profligantur. e li. 1. c. 58.

Quo pariter anno, alia eorum pars Gallias inuadens, ingentem illi cladem intulit, de qua nonnulla admiratione digna refert Frodoardus. E

Eodem anno AQVISGRANI CONVENTVS GENERALIS HABETVR Regni Procerum, & Episcoporum, in quo Otho in fine anni superioris à patre relictus Regni hæres nouis Comitijs cõfirmatur, & ab Archiep. Moguntino sacris ritibus vngitur, & quidem diuina per sacrum huiuscemodi ministerium vnctionis perfusus gratia, barbaros ingruentes nullo fere negotio superauit, & ciuilibus armis sæpe circumseptus, & obrutus victor semper euasit. Hanc sacram inaugurationem descripsit Vuitichindus, à quo anno cœptum est numerari Regni eius tempus, testante Rotgero[f] Monacho in Brunone.

f In V. S. Brun. c. 6.

A

Christi Annus	*Leonis 7. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Indictione*
938.	3.	27.	11.

CVm iterum copiæ Regis Abderrhagman Cordubæ regnantis à Ramiro Rege pro-
fligatæ fuissent, ira fremens, collecto ex suis exercitu, & ab Africa accitis auxilijs, vs-
que ad numerum centum quinquaginta millium peditum, equitum vero quinquaginta
millium, pius Rex, longe impari exercitu, nuncupatis Diuinitati votis, aggressus est hostes,
præuijs (vt aliqui tradunt) duobus Angelis equestrium militum formam præ se ferentib.
quorum ope est parta victoria, cæsis octoginta millibus hostium, ducto captiuo Rege Mau-
B ro Abenain Cæsaraugustæ regnante, ceteris in fugam conuersis & dispersis, ipsoque Rege
Abderrhagmã vix fuga lapso, cum paucis Cordubam repetente. scripserunt hæc Sampy-
rus atque Tudensis, & ipsi quoque Arabes suis Annalibus intexuere. Addunt alij ipsum
Cordubæ Regem magnam aduersus Christianos sibi subditos persecutionem excitasse,
tuncque passum S. Victorem, nec non etiam Euphrosynam pari decoratam corona mar-
tyrij.

Ingentes copiæ Saracenorũ profligantur.

Ambros. Mor. Chr. Hisp. li. 14. 15. 16.

Hoc eodem anno accidit, vt Odo Abbas Cluniacensis, post biennium, quam antea Ro-
mam venerat, rediret, & quas bene plantauerat plantas Sanctæ Monasticæ institutionis,
sua præsentia, atque munitione rigaret. Quæ autem tunc contigerint admiratione digna, tu
pete ex Annalibus, de Codice vitæ S. Martini sub ingenti pluuia, non madefacto: & de lacu
C in montibus, eo deprecante effecto, quo Monachis pisces suppeditarentur, qui ab esu car-
nium retrahi non poterant. Ita plane magnus Odo, hoc deploratissimo sæculo, à Deo fuit
electus, vt egregia sanctitate, & admirandis signis, collapsam, per diuersas prouincias, Mo-
nasticam disciplinam restitueret.

Miracula per Odonem.

Hoc ipso anno Princeps Boemiæ Vuenceslaus, vir sanctus, à Bolesiao fratre occiditur,
ambitione, capiendi Principatus, seducto. In cuius vltionem Rex Otto bellum Boleslao
indixit, & longa inter eos concertatio per annos 14. perducta est. Relatus est autem ipse ab
Ecclesia Romana inter martyres, die Natali suo 4. Kalend. Oct.

S. Vuenceslaus mart.

Eodem anno, rebellantibus aduersus Ottonem Regem Henrico fratre, Eberardo Du-
D ce Francorum, atque Gisleberto Duce Lotharingiæ, comparatoque validissimo exercitu,
& Ottone aduersus eos expeditionem parante, vt ostenderet Deus non vinci hostes ar-
mis tantum, sed precibus etiam, & præualere iustam causam omni apparatui validissimo,
in transitu Rheni sic permisit diuidi copias, vt alijs ad vlteriorem ripam transmissis, alijs in
citeriore remanentibus cum Ottone, necesse fuerit illis, qui transmiserant amnem, ex im-
prouiso apparente ingenti hostium exercitu, confligere. Rex igitur quibus præsentia ades-
se non poterat, precibus affuit, ad terram cum parte exercitus prostratus, & lacrymas fun-
dens, dum altera pars strenue pugnat, hostes profligat, omnibus saluis. Ex Vuitichindo, [a]
Luitprando, [b] Sigeberto.

Ottonis victoria de rebellibus.

[a] lib. 2.
[b] li. 4. c. 11.

E

Christi Annus	*Leon. 7. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Indict. 12*
939.	4	28.	

OTto Rex in Alsatia circundatus potentissimo aduersariorum exercitu, insperata alia,
Deo fauente, potitur victoria, Euerardo Francorum Duce occiso, Gisleberto Lo-
tharingio Rheno submerso, da qua Vuitichindus, & Luitprandus. Quo tempore insigne il-
lud eius factum ad memoriã narratur, quod cum desertus à multis Principib. esset, Comes
quidam qui ei aderat cũ selecta militũ manu, captans occasionẽ, extorquendi, quod alioqui

Aliam obtinet victoriam Otto Rex

Eius magnanimis pietas.

[illegible]um erat, ex eius necessitate; Abbatiam sibi dari petijt, prædijs ditissimã; cui Rex præcise negauit, exprobrans quod cõminatione id extorquere voluisset; abiret, si vellet, cum cæteris desertoribus, non esse danda sancta canibus, & dicata militantibus Deo, militantibus sæculo. Quibus auditis rubore suffusus ad eius se pedes abijciens, veniam petijt. De Gisleberto Lotharingiæ Duce, qui Ottonis sororem in matrimonio habebat, fertur, nisi cæca fuisset regnandi cupiditate ductus inter pios sanctosque Principes numerandum fuisse, vt qui ferme solus in Gallijs, alijs res omnes Ecclesiasticas dissipantibus, sancta habebat, & nobile Monasterium Bromiense S. Gerardo, inuito licet, ad Monasticã collapsam disciplinam restituendam commisit, & plura militibus suis subtracta, monasterijs perpetuo iure possidenda contulit. A B

S. Gerardus nobil. Monach.

Hic porrò S. Gerardus ex nobilium Austrasiorum prosapia Ducum ortus, solitariam primo vitam eligens, ad restitudendam post monasticam disciplinam à Deo vocatus, adeò bene hoc functus est munere, vt decem & octo monasteria ad regularem obseruantiam reuocarit, quibus ipse vigilantissima cura pastorali præerat.

Eodem anno defuncto Leoni Papæ, cum sedisset annis tribus, & sex menses subrogatur Stephanus IX. dictus VIII. patria Germanus, quem idem nuper nominatus S. Gerardus Romam veniens adijt, vt acciperet ab eo Apostolicas litteras, pro monasterio Bromiensi. Hæc in ipsius Gerardi vita pluribus. C

Christi Annus	*Stephani 9. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Indictione*
940.	1.	29.	13.

Papa à tyrannis male multatur.

CVm Stephanus, natione Germanus, posthabitis Cardinalibus, opera Ottonis Regis esset electus Papa, Tyrannorum in se odium concitauit, adeò vt à quibusdam sacrilegi, fuerit crebris ictibus facie deformatus, qui propterea deinceps publico abstinuit. Ex libro veteri de Rom. Pont. ex quo reliqui accepisse creduntur. Quod verò Germanus natione, electus Pontifex, adeo male habitus à Romanis fuerit; Ottonis Regis excitauit animum sacrilegos illos puniendi, & huiusmodi vim tyrannicam in promotione Pontificum auferendi, ex quo aliquam cœpit occasionem in electione Pontificum se immiscendi. D

Edmũdus Rex periclitatur, & resipiscit.

Hoc eodem anno defuncto Ethelstano Anglorum Rege, successit Edmundus, qui cum mox S. Dunstanum suum Consiliarium elegisset, sed suasione æmulorum eiecisset, suo periculo didicit, quanti Principes facere debeant viros veritatis amatores. Egressus namque Rex ad venationem, cum ceruum insequitur, ab equo, ruptis habenis, versus præcipitium abripitur. in illa trepidatione, & angustijs constitutus, recordatur iniuriam sancto viro illatam, emendationem proponit, consistit equus; ipse à periculo liberatur. Sanctum Episcopum in aulam reuocat, & veniam de iniuria petit: donat quoque illi locum ad ædificandum monasterium, quod Glascouia nuncupatur. Ex Osberto [a] in Dunstano.

[a] Int. Dun. c. 13. 14. Apud Sur. 19. Maij.

Agaun. Monast. à Sarracen. vastatur.

Eodem anno nobile Agaunense Monasterium sancti Mauritij à Sarracenis inflammatur. De quorum grassationibus in peregrinos Romam petentes, & occupatione eius monasterij, Frodoardus meminit. Contigit autem S. Vdalricum Augustanum Episcopum, post monasterij confl. grationem, ad illa loca deuenire, vt sacras SS. MM. reliquias visitaret, cui Burgundiorum Rex vnum de SS. MM. corporibus promiserat, Augustam deferendum, quod & à clericis obtinuit; & inde digressus, cum ad Augiam Insulam venisset ab Aleuuico Abbate partem corporis S. Mauritij, & alias plures reliquias dono accepit, quas, Augustam delatas, honorifice cõdidit. Ex vita sancti Vdalrici à Marco Velsero edita, scripta autem ab eius temporis auctore. In quarum rerum narratione habetur sanctum E

Vdal-

A Vdalricum, plures eodem die Missas solitum celebrare. Vbi nobilis Scholiastes Velserus, obseruat, liberum olim fuisse sacerdotibus, quot vellent vna die Missas celebrare, quod ex Vualafrido colligas cap. 21. & fortassis ex S. Leonis epistol. 79. ad Dioscorum cap. 2. Concilium vero Salegustadiense, cui Bruno Augustanus interfuit anno 1022. constituisse ca. 5. ne quis trium Missarum numerum excederet; Alexandrum vero Pontificem, qui obijt anno 1073. ad vnam reuocasse.

S. Vldaric Augustan. Eps plures in die Missas celebrat.

De Missis celebrādis quid statutum.

Hoc pariter [a] anno apud Narbonam, In oppido cui nomen, Fons coopertus CONCILIVM celebratum est, in quo controuersia agitata de finibus diœcesum, decretum vt Pallaria Vrbs sacra peteret ab Vrgellitano Episcopo. Quæ præterea in eo Concilio decreta fuerint, ignoratur.

[a] *Marian. de reb. Hisp. l. 8. c. 5.* Hoc anno 940.

B

Christi Annus	*Stephani 9. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Ind. 14*
941.	2.	30.	

APVD SVESSIONES SYNODVS habetur in causa altercationis duorum, qui se Archiepiscopo Rhem. esse profiterentur, Hugoné videlicet, qui puer (vt dictum est) in gratiam patris eius electus fuerat, & Artaldum qui, eo pulso, in eam sedem, ex Monacho, fuerat cooptatus. In qua Synodo idem iussus est cessare Artaldus, eo quod iurasset, se nunquam in eum Archiepiscopatum intromissurum. Hugoque receptus, eo quod clero populoque petente vocatus esset, qui vt sedem recepit, ab exilio Frodoardum reuocauit, C in quo ab Heriberto Comite, Hugonis patre fuerat detrus. Quibus peractis Rhemos profecti Episcopi Hugonem consecrant Archiepiscopum. Ex Frodoardo. [b]

Quo item anno Fridericus Archiep. Moguntinus iterum postulatus iudicio defectionis atque coniurationis initæ hoc ipso anno ab Henrico Ottonis fratre, & alijs Principibus (in quos ipse Otto animaduertit) purgauit se publica testificatione per Corporis, & Sanguinis Christi perceptionem. hæc apud Reginonem, hoc anno. Addit Vuitichindus [c] graue in Monachis persecutionem motam, quam lege apud ipsum.

[b] *In Chr. hoc ann. & hist. Rhem. l. 4. 27.*

Purgatio per Eucharistiam.

Sub Haudumaro Fuldensi Abbate, templum Fuldense celebre igne consumptum, & ab eodem restauratum est. apud eundem Vuitichindum.

[c] *l. 2. prope fin.*

Fuld. Monasterium conflagrat, & reficitur.

Quod ad res Italiæ spectat nihil præterea, quod prodamus inuenimus, nisi Diploma D priuilegij concessi ab Hugone, & Lothario filio Italiæ Regibus monasterio Sancti Vincentij ad fontes Vulturni, quod recitat Ioannes eiusdem monasterij monachus in Chronico, quod ab exordio mundi vsque ad tempus Paschalis II. perduxit,

Quod ad res pertinet Orientales, Russorum classem ab Imp. superatam ac penitus profligatam tradit Curopalates, ita vlciscente numine in eos qui Christianis immensa intulerant mala. de qua item victoria Luitprandus, [d] Northmannos appellans, (id est Aquilonares) quos Græci Russos vocant.

E

Christi Annus	*Stephani 9. Pap.*	*Constant. 8. cum Rom. Imp.*	*Indict.*
942.	3.	31.	15.

LEgati Rhemensis Ecclesiæ Roma regressi pallium deferunt Hugoni Episcopo ab Stephano transmissum. Cum quibus pariter legatio venit à Rom. Pont. ad Principes Regni, rebellantes aduersus Ludouicum Regem, & eum recipere detractantes, vt eum recipiant, & Legatos suos Romam dirigant, quod si vsque ad Natiuitatem Domini facere non procurarint, excommunicandos tunc fore se nouerint. Ex Frodoardo; qui & paruisse Principes Rom. Pontifici docet.

[d] *li. 3. ca. 6.*

Hugo Rex Roma turpiter pulsus, vt ante dictum est, quotannis Albericum vrbis Principatum tenentem oppugnabat, occupatisque omnibus ciuitatibus, præter Romam, gladio & igne omnia vastabat. Ex Frodoardo, & Luitprando, [a] Porrò S. Odo Cluniacensis Abbas, qui ante sexennium Romam euocatus Hugonem, & Albericum inter se conciliarat, rursum venit. de quo narrat Ioann. eius discipulus, [b] & Monasterij S. Pauli Abbas, eum vsque ad mortem ægrotasse. & cupidum reuisendi sanctum Martinum Turonis, cui addictissimus erat, in visu audiuisse virum præstanti forma talia sibi dicentem, iam quidem ô sancta, & Deo dilecta anima, instat tempus vocationis, & dissolutionis tuæ, sed Martinus retinet te precibus suis, vtque possis redire in patriam vires subministrat. Cùm autem eo perueneris, mox tibi vita pro morte, & beata electorum societas, pro laboribus tuis, à Christo donabitur. Visionem illam non dubiam efficiũt signa mox sequentia, remitti cœpisse morbum, conualuisse, Turonos venisse, ibi lachrymis, & precibus Deo se immolasse, illicq; spiritum reddidisse, in octaua sancti Martini. De eiusdem obitu Frodoardus, in fine huius anni, ex quo corrigas Sigebertum illum ponentem ante quinquennium. A B

[a] *li. 5. ca. 1. in fin.*
[b] *apud Sur. 18. Nouem.*
Vltio facta odo Abb. Clun.

Successit ipsi in monastica Præfectura Adamarus, quem beatæ simplicitatis, & innocentiæ filium nominat Odilo in vita S. Maioli, [c] quem monasterio successorem aluit in Christo, commendatus ab eo patientiæ nomine, quod oculorum luminis priuationem mira patientia tolerasset.

[c] *apud Sur. 11. Maij.*

In restituenda monastica disciplina adlaborauit etiam hoc tempore multum Adalbero Episcopus Metensis, de quo Sigebertus [d] Gemblacensis in vita sancti Guiberti Confessoris, vocans eum nobilium Christianissimum, & Christianorũ nobilissimum, scribit eum orsum à præstantissimo suæ parochiæ monasterio, Gorzia dicto, in quo vix religionis apparebant vestigia, & collaborante sibi ad hoc opus Abbate Ageroldo, ad magnam perfectæ monasticæ disciplinæ formam illud perduxisse. C

[d] *c. 8. apud Sur. 23. Ma.*

Hoc anno mense Aprilis datum habetur priuilegium à Constantinopolitanis Impp. monasterio sancti Vincentij ad fontes Vulturni, quod in suo Chronico, vna cum alijs monumentis ad id spectantibus Ioan. Monachus, earum rerum scriptor intexuit. Flagrantia in Italia bella ciuilia effecerunt, vt Constantinopolitani Impp. potirentur Calabria, Apulia, atque ea Campaniæ parte, quam Vulturnus alluit, posita antea sub ditione Longobardorum Beneuenti, & Capuæ. D

Christi Annus	*Marini 2. Pap.*	*Constant 8. cum Rom. Imp.*	*Indict.*
943.	1.	32.	1.

STephanus Papa, vbi sed ann. 3. mens. 4. & dies 5. (vt habet verus Codex Vaticanus de Rom. Pont.) ex hac vita migrauit, subrogato Marino huius nominis secundo, quem alij Martinum nominant, natione Roman. qui omissis insanabilibus tumultibus bellicis, totum se tradidit ad componendam Ecclesiam, tã in cleri, quam in Monachorum reformatione, & in Basilicarum restauratione, & cura pauperum. litteris verò egit, vt inter Christianos Principes, mutuo decertantes, pax componeretur. hunc iam olim fuisse dono prophetiæ imbutum, res gestæ Vdalrici Episcopi Augustani declarant. E

Eodem quoque anno defuncto Heriberto Comite, rursum per Artaldum de Archiepiscopatu Rhemensi negotium facessitur Hugoni eius filio.

POst celebratam Constantinopoli Synodum, in qua dolose depositus est Tryphon Patriarcha CP.nus in locum eius substitutus est Theophylactus filius Imp. Quomodo autem ista se habuerint, lege in Annalibus, maximè verò apud Curopalatam.

Eodem quoque anno, idem auctor tradit missam fuisse legationem à Constãtino Imp. Leonis filio ad Hugonem Italiæ Regem, vt filio suo Romano eius filiam Bertam nomine iungeret matrimonio, quod & factum est, interueniente pariter ab ipso Rege Hugone ad eundem Imp. legatione, pro mittenda classe aduersus Sarracenos, quod & præstitit Constantinus exustis omnium Sarracenorum nauibus, quæ Sarracenis Fraxineti commorantibus erant auxilio. factum insuper vt ipse Hugo armis potens ipsum caperet Fraxinetum, Sarracenis fuga lapsis in proximos montes.

B Quibus hactenus feliciter gestis, infelicissime accidit, vt timens Hugo Rex Italiæ Berengarium Marchionem Eporregiæ ciuitatis, tyrannum Italiæ, cum iisdem Sarracenis fœdus iungeret. ex quo audaces redditi hostes Christianæ fidei, sicut antea, Christianos inde transeuntes, vt, ex more, Apostolorum limina frequentarent, neci tradiderunt. Quod frequentissime factum memorat Frodoardus, & Luitprandus [a] ingentem occisorum fuisse numerum significat. Sed male Hugoni cessit hæc cum impijs confœderatio, nam deinceps illi omnia infelicia euenerunt vsque ad obitum.

C Sub eadem indictione secunda famosissima illa imago Christi Redemptoris miraculo expressa, ipso Christo viuente, & ad Abagarum missa (de qua superius suo loco dictum est) Constantinopolim Edessa translata, habetur apud Curopalatem, [b] cuius imaginis, & translationis prolixiorem historiam scripsit ipse Constantinus Porphyrogenitus filius Imp. plura, quæ tum contigerunt, narrans miracula. Porrò ipsa dies 16. August. qua eadem sacrosancta imago Constantinopolim delata est, ex eo tempore fuit perpetua memoria consecrata, & anniuersarijs ritibus celebrata, & in ipsorum Menologio descripta. At verò postea bellis ingruentibus ipsa Constãtinopolitana ciuitate sæpe capta, & ab hostibus direpta, itque à Catholica communione sæpe discissa, Dei prouidentia eadẽ imago veneranda fuit Romam perlata. vbi hactenus colitur in titulo S. Siluestri.

D Contigit & aliud admirabile quiddam sub eodem Constantino Porphyrogenito, describunturque fidelissime in vita S. Pauli in Latio, à loco ita nominati, anachoretæ, qui hoc tempore miranda claruit sanctitate, non apud Orientalem tantum orbem, sed etiam Occidentalem. frequentatus enim est vndique principum legationibus, quod sciretur in primis esse fide Catholicus, & communicatione iunctus Sedi Apostolicæ. ad quem etiam salutandum Papa Romanus Monachum misit. In primis autẽ cum coluit Constant. Imp. cuius prædictionibus acquiescenti omnia illi ex sententia eueniebant, abnuenti contra infeliciter.

E Eodem anno, inchoata iam tertia indictione, Romanus Imper. qui cum in honore esset, non intellexit, & collega, in quem à Constantino assumptus erat, iam in Dominum mutatus sibi filijsque suis assumens, & tribuens Primatum Imperij, nomen tantum inane Constantino legitimo hæredi Leonis Augusti relinquens; à Stephano suo filio Imper. ab ipso declarato capitur, exuitur Imperio, & attonsus in Monachum relegatur in Insulam cum 26. annum in Imperio egisset. Sed & post mensem elapsum, & dies quinque, iden. Rom. filius Stephan. & Constantinus fratres inter se mutuo de Imperij Primatu certantes, ambo in mensa tenti, & in Insulas deportati sunt. Sicq; (vt prius erat) vni Constantino, Leonis filio, est relictum Imperium. hæc pluribus Curopalates alijque Græcorum historici, & ex Latinis Luitprandus [c] profusius.

Imp. Constant. Hugon. fil. postulat. vx.
Fraxineto deijciũtur Sarrac. ab Hug Reg.
HugoRex fœdere ißigitur Sarr. male consultus.
[a] *li.* 1. *c.* 7.
Christi imago miraculo expressa.
[b] *apud Metaphr.* 16. *august.*
Translatio eius Cõst. anniuersarie celebris.
Post sæcula trãsfertur Rom.
S. Paul. celebris anachoreta.
Ro. Imp. filio pri[illegible]tur Imperio, id. p[illegible] [illegible]udicio.
[c] *li.* 5. *c.* 9. [illegible]o. 11.

A funus, apparente cœlitus lumine, per millia ferè ducenta, Turonos vsque deductum est. Ex Frodoardo.

In pago Parisiensi, & per diuersos etiam pagos hominum diuersa membra ignis plaga peruaduntur, & sensim exusta consumebantur. Plures tamen qui Sanctorum loca adierunt, sanati sunt. Frodoardus.

Eodem anno Ludouicus Rex Francorum, dolo Hugonis Principis, comprehensus est à Northmannis, quos sibi putabat fideles, & per annum integrum in custodia detentus, tandem tradito Laudunensi castro, quod Hugo petierat, liberatur. Frodoar. *Lud. Rex capitur à Northm.*

B *Christi Annus* 946. *Agapiti 2. Pap.* 1. *Constant. 8. Solius Imp.* 35. *Indictio.* 4.

MArinus Papa moritur, cum sedisset annos 3. mens. 3. dies 13. vt habet vetus Cod. Vatic. de Rom. Pont. de rebus gestis eiusdem Pontificis, præter ea quæ habet Leo Ostiensis [a] in Chron. Cassinate priuilegia, & Apostolicas litteras, reliqua omnia obscura. rursum autem, mortuo Marino, cum successisset Agapitus, querente Abbate, quod Principes Monasterium S. Sophiæ occupassent, acriter eos Apostolicus increpauit, quod talia tẽtare præsumerent. rursum autem cum ijdem memorati Principes, Capuanum Monasterium sub suam potestatem redegissent, & per eam occasionem fratres sæculariter viuerent; eo C comperto memoratus Pont. eos Principes vehemẽter de tanto scelere redarguit, & vt ab omni eius dominatione in posterum abstinerent, illis mandauit; omnes autem monachi ad suum Cassinense cœnobium, relictis ibi duobus, aut tribus tantum senibus fratribus, cum omnibus monasterij rebus protinus redirent, ibidem sub Abbate proprio Domino seruituri; alioqui & Principes, & Monachos, nisi obtemperarent, auctoritate Apostolica communione priuandos. De alio quoque priuilegio à memorato Abbate recepto de alio monasterio initio eius pontificatus refert idem Leo. *Monast. Cassin. restituitur.*

[a] *li. 1. c. 60. 61. 62.*

Florebat hoc tempore sanctitate clarus Guibertus; cuius præclaras res gestas Sigebertus scriptis mandauit, lucerna plane inter tot tenebras ardens, & lucens, à quo inter alia egregia sanctitatis monumenta, hoc eodem anno est erectum in Gallia nobile Monaste-D rium Gemblacense, quod tum Ottonis Regis cum ipse apud eum nonnihil pressurę passus fuit ab inuidis, tum etiam Agapiti Rom. Pont. priuilegijs communitur. De quibus Sigebertus eiusdem cœnobij monachus in Guiberto. [b] *Monaster. Gembl. instituitur.*

[b] *apud Sur. 23. Maij.*

Hoc eodem anno Anglicana Ecclesia, nouo Rege Edredo subrogato fratri suo Edmundo, bene disponitur, dum S. Dunstano tantum Regnum gubernandum committit, quod tenuit annos nouem; sub quo etiam claruit sanctus Aelfegus Vuintoniensis Episcopus.

Eodem anno apud Nouiomum in Gallia reperitur, & eleuatur venerandum corpus sanctæ Hunegundis Virginis, quæ egregia claruerat sanctitate, sub S. Eligio, eiusdem ciuitatis Episcopo, ex diuina facta reuelatione Bertæ sanctimoniali, egregiæ sanctitatis. Quo E spatio multa illic diuinitus sunt declarata miracula, atque ingens splendor perpetuo ad S. corpus permansit, ita vt à pectore virginis, & sursum, pro sordibus pulueris nitentia relucerent fragmina margaritarum: & quibusdam clarissimis erumpentibus scintillis aspicientium reuerberarentur obtutus, tanta etiam ibidem sentiebatur odoris fragrãtia, vt omnium nares ineffabili satietate complerentur. Quicunque autem ad sacrum illud corpus intueri poterant, quocunque essent affecti morbo illico curabantur. ex eius temporis auctoris narratione descripta. *In inuent. S. Hunegũdis plura miracula.*

Quod ad res pertinet Orientales, eodem tẽpore Constantinus Imp. audito Berẽgarium

potentia præstare Lothario, ob amorem nurus suæ, eius sororis beneuolas scripsit litteras Berengario, & commendatitias pro Lothario, vt fidelis ei esset administrator, (scripsit Luitprandus) cui, Deo largiente, exstiterat gubernator. Ab ipso verò Berengario ad Constantinum mittitur idem ipse Luitprãdus historicus, qui suam ipsius legationem describit, multaque admiratione digna narrat. A

Christi Annus	Agapiti 2. Pap.	Constant. 8. Solius Imp.	Indictione
947.	2.	36.	5.

VIRDVNI CONCILIVM habetur in causa inueterata Episcopatus Rhemensis, inter Hugonem olim puerum ordinatum Archiepiscopum, & Artaldum contra eum postea ordinatum. Ad quod Hugo per duos Episcopos euocatus, venire noluit. Vniuersum vero Concilium Artaldo Rhemensi tenendum iudicauit Episcopium, & indixit Synodum habendam Idib. Ian. ex Frodoardo. B

Quia verò causa valde implicita, non videbatur, plene definiri posse per Prouinciales Episcopos, placuit plenum Concilium conuocãdum ex Episcopis Galliæ, atque Germaniæ, quod factum est anno sequenti, coram Apostolicæ Sedis legato.

Interim Hugo probe sciens quanti esset Rom. Pont. auctoritas in eiusmodi definiendis controuersijs, clericum suum, cum falsis litteris, quasi conscriptis ab Episcopis Rhemens. diœcesis legat, quibus petebatur, vt Episcopatus Rhemensis Ecclesiæ, eidem ab Apostolica Sede confirmaretur Hugoni. Quibus litteris fidem habens Agapitus Papa scribit ad Episcopos Galliæ, atque Germaniæ, vt Hugo Rhem. Eccl. sedere debeat Episcopus. C

[a] Flor. hist. Moritur hoc anno S. Aelfegus [a] Vuintoniensis in Anglia Episcopus, sanctitate clarus, & spiritu Prophetiæ imbutus, qui ordinauit Dunstanum ex Monacho presbyterum, quem & prædixit fore Episcopum Vigorniensem, & post Cantuarien.

[b] lib. 2. Hoc eodem anno, Ottonis Regis XI. moritur eius coniux Aedita Regina, sanctitate præclara, quam & post obitum miraculis claruisse, Ditmarus [b] eius temporis scriptor testatur.

[c] Mor. Chr. Hisp. c. 10 cap. 18. Celebrata [c] est hoc pariter anno ASTVRIAE IN HISPANIA, sub Salomone eius ciuitatis Episcopo SYNODVS DE CHRISTIANA DISCIPLINA, Acta desiderãtur. D

Christi Annus	Agapiti 2. Pap.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
948.	3.	37.	6.

INDICTA SYNODVS CELEBRATVR Idib. Ian. ante conspectum Castri Mosomi ab Archiepisc. & ceteris Treuirens. diœcesis Episcopis, & aliquibus Rhemensis. Veniens illuc Hugo Synodum noluit ingredi, litteras verò quasdam ex nomine Agapiti Papæ misit ad Episcopos per clericum suum, qui eas Roma detulerat, nihil auctoritatis canonicæ continentes, hoc tantum præcipientes, vt Hugoni Rhemense redderetur Episcopium. E Quibus lectis ineuntes Episcopi consilium cum Abbatibus, & ceteris sapientibus, qui aderant, responderunt, non esse dignum vel congruum, vt mandatum legationis Apostolicæ quod dudum Archiepiscopus Treuirens. deferente Præsule Moguntinensi, coram Regibus, & Episcopis tam Galliæ, quam Germaniæ susceperat, & partem iam petitionis ipsius exegerat, propter illas intermitterent, quas insidiator Artaldi Præsulis exhibebat, imò quod regulariter cœptum fuerat canonice pertractaretur. sicque secundum definitionem recitati capituli 19. Carthagin. Concilij, iudicatum est, Artaldo Præsule retinente commu-

nionem,

A nionem, & Parochiam Rhem. Hugo qui ad duas Synodos euocatus venire contempserat, à communione & regimine Rhem. Episcopij abstineret, donec ad vniuersalem Synodum, quæ indicebatur ad kal. Aug. sese purgaturus occurreret, quam definitioné eidem Hugoni miserunt, at ipse post alteram diem remisit, dicens, quod ipsorum iudicio nequaquã obediturus sit. Interea proclamationis litteræ à Domno Artaldo diriguntur ad Agapitum Papam, qui Marinum Episcopum Vicarium suum mittit ad Ottonem, propter euocandam, & congregandam GENERALEM SYNODVM, & litteras ad Episcopos Galliæ, & Germaniæ euocãtes eos ad Synodum in Engelheim palatio Regali, in Ecclesia beati Remigij, causa maximarum dissensionum quæ agitabantur inter Regem Ludouicum & Hugonem Principem: inter Artaldum quoq; Rhem. Episc. & Hugonem illicite substitutũ, quæ per-
B turbauerant regnum Francorum. Residentibus igitur Episcop. & gloriosis Regibus Ottone, & Ludouico, post allocutionem præfati Marini Sed. Apost. Legati, exurgens Ludouicus proclamationis suæ querimoniã propalauit coram præmisso Rom. Sed. Vicario, ceterisq; considentibus Episc. aduersus Hugonem Principem. Deinde surgens Artaldus Archiep. protulit secundũ iussionem Papæ Rom. quam ei delegauerat, litis initium atque tenorem, quæ versabatur inter ipsum, & Hugonem subrogatum Eccles. Rhem. Antistitem. Post quarum litterarum recitationem, ingressus Synodum clericus præmissi Hugonis, curauit recitari litteras à se delatas, quibus continebatur Rhem. diœceseos Episcop. rogasse pro restauratione Hugonis in sede Rhem. & expulsione Artaldi. negantibus autem Episc.
C se consensum præbuisse, nec valente clerico contrarium probare, præcepit Domnus Marinus, suggerens vniuersæ Synodo, vt iudicarent de calumniarum in Episcopis delatore. At illi lectis capitulis de calumniatoribus, vnanimiter censent eum, quo fruebatur honore priuari debere, ac secundum capitulorum tenorem in exilium detrudi. Diaconatus igitur quo fungebatur ministerio multatus, à conspectu Synodi reprobatus abscessit. Artaldo verò Præsuli, qui omnibus se Synodis præsentabilem fecerat, non refugiens Synodale iudicium, Episcopium Rhem. traditur & confirmatur.

Lud. Rex proclamat aduersus Hugonem principem in Concil.

In secunda confessione præcipiente Marino Vicario, vt Synodus super inuasorem Hugonem proferret sentẽtiam, recitatis Decretis SS. Pontificum eum excommunicauerunt, atque ab Ecclesiæ Dei gremio repulerunt, donec ad pœnitentiam, & dignã satisfactionem
D venire procuraret. Cæteris quoque diebus alia plura tractata sunt de incestis coniugijs, de simonia, & alijs ad vtilitatem Ecclesiæ. Ex Frodoardo.

Quæ causa reliqua erat definienda inter Ludoic. Regem, & Hugonem Principem, delata fuit ad Synodum Treuiris, hoc ipso an. celebrandam. Cum vocatus non aduenisset Hugo, nec expectatus vsq; ad tertiã diem, qua tandem, insistente præ[illegible] Liud[illegible]ho legato, & Capellano Regis Ottonis, excomunicatur Hugo Comes inimicus Ludouici Regis, pro malis perpetratis, donec resipiscat, & ad satisfactionem coram Marino Vicario, vel Episc. quibus iniuriam fecit, deueniat. Quod si facere cõtempserit, Romam pro absolutione sui proficiscatur. Excommunicantur, & duo pseudoepiscopi ab Hugone damnato ordinati.
E Excommunicatur & clericus Laudunensis, accusatus à suo Episcopo, quod Thetbaldum Episcopum excommunicatum in Ecclesiam introduxerit.

Vocatur Bellouacens. Episc. literis Marini Vicarij Papæ, vt coram se, vel corã Papa reddat rationem pro illicita ordinatione prædictorum pseudoepisc. cui interfuerat. Vocatur, & Heribertus Hersberti Comitis filius ad satisfactionem venire pro malis, quæ contra Episcopos agebat. His gestis Episcopi reuertuntur ad [illegible]a. Marinus Vicarius deducitur in Saxoniam ad Regem, vt consecraret Ecclesiam [illegible] Monasterij. Ex Frodoardo.

Christi Annus	*Agapiti 2. Pap.*	*Constant. 8. Solus Imp.*	*Indict.*
949.	4.	38.	7.

A

AGapitus Papa, SYNODVM HABVIT APVD S. PETRVM, in qua damnationem Hugonis Episcopi apud Ingelheim factam confirmauit, excómunicans etiam Hugonem Principem, donec Ludouico Regi satisfaciat. Frodoardus.

Dani debellati ab Ottone, & Christian. redditi.

Eodem anno debellatis ab Ottone Rege, magna victoria Danis, ijsdemque in Christianam religionem acceptis, & Ecclesijs in Dania ordinatis, Agapitus Papa eorum Metropoli Hamburgensi Ecclesiæ gratulatus, eidem priuilegia à prædecessoribus data innouauit; quæ facta esse hoc anno testatur Adam [a] vetus Chronographus. Quod autem intercesserit ingens miraculum, vt Haraldus Rex Danorũ fieret Christianus, narrat Vuitichindus [b] temporis huius scriptor, de clerico portante candens ferrum in veræ fidei testimonium. cui miraculo astipulatur etiam Ditmarus, [c] qui hoc ipso sæculo claruit, atque scripsit. Ferunt etiam, inquit Adam, eo ipso tempore eundem fortissimum Regem Ottonem vniuersos Slauorum populos suo Imperio subiecisse. addit verò Ditmarus, [d] his temporibus accidisse plurimas animarum sensibiles apparitiones, ad indicandam, inquit, earum immortalitatem, quam Slaui negabant. B

[a] lib. 2. [b] lib. 3. [c] lib. 2. [d] li. 1. Chr.

Hoc eodem anno Vngaris inuadentibus Italiam, Berengarius, ad eos auertendos, generalem collectam indixit, impositis in singula capita omnis sexus, & ætatis, singulis nummis, nec abstinuit Ecclesijs, ingentique vi pecuniæ acerbe exacta, decem modijs Vngaris traditis, ceteram partem, & quidquid ex Ecclesijs tulit, sibi retinuit. Ex Luitprando. [e] C

[e] li. 5. c. 15.

Christi Annus	*Agapiti 2. Pap.*	*Constant. 8. Solus Imp.*	*Indictio.*
950.	5.	39.	8.

LOthario Rege Italiæ veneno sublato è medio, Berengarius vindicat sibi Italiæ Regnum. Frodoardus. Leo autem Ostiensis de Lotharij morte agens, [f] sic ait.

[f] li. 1. c. 6.

Lotharius post annos fermè quatuor in phrenesim subitam incidens, diem clausit extremum: ipseque deinceps in Italia regnãdi Francorum Regibus terminum dedit. Porrò vxor Lotharij Adelais filia Rodulphi Regis, viro defuncto, ad Attonem propinquum suum profugiens, sese in Canusinam eius arcem, in agro Regiensi, continuit, euocato ad sui liberationem Ottone Rege, quem euocatum quoque ab Agapito Rom. Pont. vt liberaret Italiam Berengarij tyrannide, qui ne ab Ecclesiasticis quidem abstinebat, tradit Anonymus, qui olim scripsit vitas Rom. Pont. D

Sarraceni ad internecionẽ cæsi a Ramiro

Quo pariter [g] anno Ramirus Rex Legionensis, in Hispania, post multas insignes de Arabibus victorias consecutas, ac nouissime paulò ante obitum, ijsdem in prælio apud Talauera ad internecionem vsque deletis, Deo gratias redditurus, Ouetum profectus, vbi plurimæ Sanctorum reliquiæ asseruabãtur; illicque ægrotare incipiens, legionem delatus, moritur. Facta, inquiunt, confessione Episcopis. & Abbatibus, qui secum aderant, deuote suscepit Sacramentum corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi. Quo facto se à Regno, quod à Patre susceperat, abdicauit, proclamans cum lacrymis, *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, nudus reuertar illuc. Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Regnauit annos decem, & nouem, mens. 2. dies. 25. cui mox succedit Ordonius filius, cuius nominis tertius, qui tenuit Regnum ann. 5. menses. 7. ciuili bello magis quam externo fatigatus, rebellantibus aduersus eum Sancio fratre, & cum eo Castellæ Comite. E

[g] Moral. l. 16. c. 19. & alij.

A

Christi Annus	Agapiti 2. Pap.	Constantini 8. Solius Imp.	Ind. 9.
951.	6	40.	

OTto Rex in Italiam veniens, fugatis Berengario, Regem agente, & eius filio Adelberto, duabusque eius filiabus captis, & in Germaniam missis. Adelaidem Reginam Lotharij olim coniugem accepit vxorem. hæc Leo Ostiensis. Eadem Frodoardus, qui & addit. Sarraceni meatum Alpium obsidentes, à viatoribus Romam petentibus tributum accipiunt, & sic eos transire permittunt. Atque hæc non esse facta ante Octobrem videri possunt, cum eo mense extet Priuilegium collatum Monasterio Sancti Vincentij ad Fontes Vulturni, Regni Berengarij & Adelberti primo, Indict. 10.

Peregrini à Sarracenis Alpes insidentibus transitum pecunia redimunt.

B Quo pariter anno Amalaphus Tyrannus in Anglia, cum adeo inualuisset, vt eius Regni partem dimidiam possideret, alteram Eadmundus legitimus Rex teneret: vbi aggressus est incendio tradere Ecclesiam Sancti Balteri, mox numine vindice, repentina morte percutitur: sicque absque armis factum, vt vniuersa [a] Angliæ Monarchia idem pius Rex potiretur Eadmundus.

Tyrannus Angliæ repente moritur.

a Flor. hist. Matth. Vuestm.

Christi Annus	Agapiti 2. Pap.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
952	7.	41.	10.

OTto Rex inuitatu Agapiti Papæ venire Romam, prohibente Alberico Principe, qui vrbi dominabatur, non potuit, & licet id ipse Rex, missa legatione petijsset, non impetrauit. Frodoardus.

C Augustæ Rhetiæ publicus habetur CONVENTVS EPISCOPORVM, nec non Principum Francorum, Saxonum, Bauarorum, Alemannorum, & Longobardorum, vbi Berengarius cum filio Adelberto, sese subijciens Ottoni, ab eo, vt subditus, recipit regendam Italiam. Sed prauis infectus moribus, rediens in Italiam Episcopos, & Principes male tractans, omnium odium, in se conuertit. Apud Reginonem.

Porro ista de subiectione Berengarij, & eius filij Adelberti per visum ostensa diu ante fuisse S. Vdalrico Augustano Episcopo, qui eius res gestas est prosequutus, eius temporis scriptor, affirmat. Otto autem Rex haud ingratus pro acceptis à Deo beneficijs gratias ipsi rependens, inter alia hoc ipso anno multa donauit Ecclesijs præcipue vero [b] Osnaburgensi, quæ omnia qui prosecuti sunt res Saxonum, numerant.

D

b Crant. Metr. Sax. lib. 4 c. 25.

Christi Annus	Agapiti 2. Pap.	Constantini 8. Solius Imp.	Indict.
952	8.	42.	11.

OTto Rex in gratiam Adelaidis coniugis eius matri Bertæ contra ius fasque Abbatias dedit, sed suo graui damno: tunc enim in eum conspirationes eius filij, & Chuntardi Ducis sunt cœptæ, omniaque turbata. De his pluribus apud Reginonis appendicem, & Vuitichindum, & alios res gestas Ottonis prosecutos. Inter has turbas cum S. Vdalricus Augustanus Episcopus vna cum suis pro Rege staret, Arnolphus Comes Palatinus filius Arnulphi Ducis Bauariæ, qui aduersus Ottonem partes eius filij Luitolphi sectabatur, Augustanam ciuitatem cum suis ingressus, eam est deprædatus. Quæ autem diuina hos secuta sit vltio, auctor eius temporis, fideli, licet rudi, stylo prosequutus res S. Vdalrici, narrat. Nullus enim eorum, qui sibi spolia Augustæ ciuitatis dicatæ S. Dei Genitrici vindicauerunt, impœnitus euasit, nisi qui se suis proprijs rebus cum indulgentia redimendi Episcopi redimere, non distulerunt. Vnus manus proprias lacerans, perdito sensu, spiritum exhalauit,

E

Otto male donat Abbatias. Raptores bonorum Ecclesiæ Augustanæ diuinitus puniuntur.

alter ab equo percussus, mortuus est. Arnolphus Comes impœnitens in obsidione R[illegible] sponæ, in ipso articulo tumultus occisus est. cuius damnatio ante plures annos per vi[illegible] cognita fuit S. Vdalrico, cum in Sanctorum Concilio accusaretur de multorum monasteriorum ab eo facta destructione, & quod eorum bona laicis in beneficia contulisset, quæ omnia idem auctor accurate describit. Bruno frater Ottonis Regis ab ineunte ætate vsus magistro Israele Scotorum Episcopo multum profecit doctrina, & pietate. Hic defuncto Vuicfredo Archiepisc. Coloniensi, in locum eius, legitima electione, subrogatus est; & per Hadamarum Fuldensem Abbatem Romam missum, impetrauit Pallium, ab Agapito Papa, & retulit reliquias de corpore S. Pantaleonis Martyris, & priuilegium Apostolicæ sublimitatis auctoritate traditum, quo eodem pallio, præter consuetudinem, sacerdos Domini, quoties vellet indui permissus. Properauit in occursum eius læta ciuitas, vndique iubilans accurrit multitudo. Brunonis res præclaræ gestæ à Rotgero [a] Monacho, his temporibus proximo, fuerunt descriptæ. A B

[a] Apud Sur. 11. Octob.

Christi Annus 954. | Agapiti 2. Pap. 9. | Constant. 8. Solius Imp. 44. | Ind. 12.

Alberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cum esset clericus, Principatum adeptus est. Quique postea defuncto Agapito, suggerentibus sibi Romanis, Papa Vrbis efficitur. sic Frodoardus, ista intuitus, scriptor huius temporis.

Transl. corpus S. Matth. Salernum.

Eodem anno Corpus S. Matth. Apostoli, & Euangelistæ, quod primum apud Aethiopiam, vbi passus est, postmodum vero apud Britanniam (alias Bithyniam) per multa tempora quieuerat, eiusdem S. Euangelistæ reuelatione repertum, atque Salernum translatum est. Leo [b] Ostiensis. C

[b] li. 2. c. 5.

Pater & filius R. P. conciliantur.

Accidit hoc item anno vt S. Vdalricus Augustanus Episcopus ad Ottonem Regem ac filium eius Luitholphum habentes exercitus ad pugnam paratos, sequester pacis accedens, eos inter se mutuo conciliauerit. Ita in rebus gestis Vdalrici, ex quo auctore, Berno Abbas, quod factũ hoc anno Marianus affirmat. Opera insuper Brunonis Archiep. Colon. factum vt pater filio reconciliatus, [illegible] Italię regnũ delegarit. scribit Rotger. [c] Monach. in Brunone.

[c] In V. Brun. c. 35.

Quo pariter anno moritur Ludouicus Rex Francorum, cuius filius Lotharius puer apud S. Remigium Rex consecratur ab Artaldo Rhem. Archiep. fauente Hugone Principe, & Brunone Archiep. Colon. ceteris præsulibus, & proceribus Franciæ, Burgundiæ, & Aquitaniæ. Frudoardus. D

Sed & eodem anno defuncto Frider. Archiep. Mogunt. subrogatus est in locũ eius Vuilelmus filius Ottonis, cuius magna est laus ex sacerdotali constantia, apud Petrũ Damianũ.

[d] Apud Sur. 25. Iun.

Eodem anno celebrata est à RODULPHO NOVIOMENSI EPISCOPO SYNODVS, & inter alia stabilitũ de feriando die S. Huneg ũdis, cuius corpus haud pridem inuentũ fuerat. In illud statutũ violantes prodigia ostensa sunt, quæ in appendice [d] ad vitã eius recitantur.

Ratherius ter eiectu episcopatu, vir insignis.

Hoc eodem anno Ratherius vir illustris inter scriptores huius temporis, idemque Episcopus Veronensis adductus in suspicionem euocationis Arnoldi in Italiam contra Hugonem, abiectus est potius, quã canonice depositus, vt est in Actis Rhem. sub Gerberto. [e] Restitutus in eam Sedem, vt est in ijdem Actis, rursum eiectus est, vt fama est, quod in Hugonis prauos mores inuectus esset: tumq; à Brunone Colon. Archiep. susceptus in patrocinium, Leodiensi Ecclesiæ præficitur, sed tertio à Leodiensibus etiã pulsus, absq; restitutione [illegible], tertio Veronẽsibus redditur per Imp. ob idq; de triplici sua eiectione ipse lusit hoc versu. E

[e] Act. Rhemen. c. 44.

VERONAE PRAESVL, SED TER RATHERIVS EXSVL.

[f] c. 35. apud Sur. 11. Octob.

Vide Rothgerum [f] in vita Brunonis. Reuersus [illegible] post tertium exilium in [illegible] Monast. Lobiense, vnde progressus erat, ob[illegible] eq; diem extremum anno 1. Oth[illegible] qua n[illegible]

A Sigebertus affirmat, in suo aut tumulo humilitatis ergo hæc scribi voluisse, Henr. testatur. Conculcate pedes hominum sal infatuatum. plura reliquit ingenij sui egregia monumenta.

Eodem anno (Ditmarus ait) cruces in vestibus apparuerunt, quod signum digne accipientibus profuit, irridentibus autem obfuit.

Christi Annus 955. | Agapiti 2. Pap. 10. | Constantini 8. Solius Imp. 45. | Ind 13

Agapito bene functo munere pastorali ex hac vita migrante, cum annos 10. menses & dies 10. sedisset Octau. Alber. filius, vrbis Princeps, decem & octo ad summum annorum, vt bene ratiocinatur Annalium auctor, Apostolicam Sedem inuadit. Huic cum legitima ætas, & alia omnia deessent, vt legitimus Pont. dici posset; attamen accedens cōsensus B hunc tolerandū, vtcumq; perditissima illa tempora suaserunt magis, quam Ecclesiā schismate scindere, cuius vitandi causa, vtpote mali omnium pessimi, vniuersa Catholica Ecclesia eum est venerata Pontificem, minoris sciens esse mali monstruosum quantumlibet caput ferre, quam duobus capitib. infamari, & secari vnum corpus in duo. Hic aūt reuera primus inuentus, qui mutauit sibi nomen, vt qui ex Octau. voluerit nominari Ioan. pro mutata non exuta tyrannide: nam qui dictus est à patre, ob temporale Vrbis dñium Octau. ob spirituale, Ioannes appellari, idcirco voluit, vel quod eo nomine eius patruus Ioan. 11. Papa fit appellat⁹, vel vt in nōe saltem bene posset audire in adulatorijs acclamationib. quibus male vsurpatū proferri soleret sacrū illud elogiū, Fuit homo missus à Deo, cui nomē erat Ioan.

Octauianus nec legitime nec canonice fit Papa.

Octauianus inuadens Pontificatum primus mutato nomine Ioannes vocatur.

Hoc eodem anno magno Dei beneficio contigit, vt Otto Rex Germaniæ infestissimos barbaros Vngaros, in German. se confertissimo exercitu infundentes deleuerit, quam C victoriam longe ante fuisse à S. Vdalrico diuina reuelatione præcognitam, qui res ab eo gestas fideliter est prosecutus, affirma⁹. Celebrata est omnium ore tanta victoria, quam obtētam tradunt die S. Laurent. ex qua vix septem, vel sex euasissent. Nunquam autem apud nostrates talem esse auditam victoriam, apud Reginonem testatur, qui auctarium ad eius historiam apposuit. De qua victoria meminit etiam Ditmarus [a] huius temporis scriptor, aitque quod pugnaturus Otto aduersus eos in die S. Laurentij martyris, vouit eidem sancto dedicare Episcopatum Mersepurgensem, quando & exurgens post celebratam Missam à S. Vdalrico Confessore Episcopo Augustano, post sacram acceptam ab eo communionē, hastam sacram accepit & pugnauit, & vicit. Et Rotgerus [b] vltimus Scriptor. *Imperator* (per D anticipationem) inquit, *indici sanxit ieiun um ipsa die, quæ tunc erat in Vigilia S. Laurentij martyris, pro cuius interuentu sibi populoq; suo ipsum poposcit esse refugium* Hæc fuit Christiani Principis ad victoriam strata via, nempe ieiunium per quod sanctorum sibi conciliaret auxilium.

Otto delet Vngaros.

[a] li. 2.

[b] In V. S. Brun.

Porro ingentes gratiarū actiones rependens Deo, Deiq; Genitrici Mariæ, & omnibus S. pro tam gloriosa victoria, qui res Saxonum prosequutus est, Crātius [c] tradit. Qui vero suis præsto propugnantibus ciuitatem præsul Sanctiss. Vdalricus fuit, eosdem, post bellū, quos liberauit, aluit ciues, clericisq; inopia laborantib. necessaria ministrauit, locaq; sancta incēsa restituit, S. Afræ Ecclesiam in loco ipsi diuinitus ostenso ædificauit, alia addidit pia opera tanto Antistite digna. Hoc pariter anno Anglicana Ecclesia, defuncto optimo Rege Eduino, siue Eadredo, succedente Eduino Edmundi Regis filio, voluptuoso viro, sacrarum E legum contemptore. nonnihil est perturbata, S. Dunstano, ipso Regni exordio. in exilium relegato, quod ipse eum è sinu impudentissimarum feminarum, matris & filiæ, quæ procacissime eius nuptias ambibant, violenter abstraxisset. Rem describit Osbertus [d] in vita S. Dunstani. Quomodo autem, vindice Deo, Rex ob scelus in virum sanctum commissum, pellendo eum è Regno, ipse è Regno expulsus sit; & quæ causa eius exilij fuerat, femina scelestissima, ab ijsdem Regis persecutoribus necata sit, idem auctor narrat.

[c] li. 4. hist. Saxo. c. 7.

[d] 1. 22. & apud Sur. 19. Maij. Flor. hist. Math. Vuestmo.

Eodem

[...]anno defuncto Ordonio Rege Legionensi, relicto filio Veremundo adhuc A
impubere, Regni habenas moderandas suscepit Sancius Crassus ipsius Ordonij frater. Quod fertur de Ingenij victoria monitu Pelagij Eremitæ, hoc tempore obtenta per Ferdinandum Gundislauum, an veritate subsistat, consule Ambrosium Moralem, ceteris à nobis historicis rerum Hispaniarum præferendum.

Christi Annus	Ioan. 10. Pap.	Constant. 8. Solius Imp.	
956	1.	45.	Ind. 14.

GRauissima pestilentia vexante partes Boreales, prodigiosis antea in vestibus crucib. B
apparentibus; & ipse Otto Rex ea tactus S. Viti martyris intercessione liberatur. Apud Reginonem, & Vuitichindum.[a]

a De reb. ax. 3.

Theophylactus Constantinop. nequissimus.

Hoc eodem anno moritur Theophylactus Constantinopolitanus Patriarcha, omni ex parte turpissimus. Hic sexdecim annos natus contra Canones accepit Ecclesiæ gubernacula, sub pædagogis aliquandiu grauis & moderatus, sed post permissus suo more viuere, nihil ex ijs quæ turpissima essent, aut omnino interdicta, prætermisit: venales proponens Ecclesiasticos ordines, & creationes Episcoporum, & alia faciens veris Episcopis indecora, atque adeo omnibus nefanda. Insaniebat in primis circa curam equorum, quorum magnam copiam alebat, non feno, aut hordeo, sed pinæorum fructibus, amygdalis, & pistacijs, itemque dactylis, & caricis, & vuis passis mollioribus, odoratissimo vino miscens C
crocum, cinnamomũ, & balsamum, atque alia aromata. Atque ita viuens vitam finit, dum temere adequitans ad quendam maritimum murum illisus, sanguinem ex ore euomuit, & biennium morbo laborans, cum in hydropisim incidisset, mortuus est, sacerdotio turpiter functus annis 23. d. 25.

In eius mox locum eligitur Polyeuctus Monachus, ob excellentem sapientiam, & simplicitatem morum, & inopiam, Imperatori charus. Ex Curopalate, qui mox ad Roman. Pseudopontificem stylum conuertens, sic scribit: Quasi vero tempus ambitiose decertaret, vt simul consentientes, & concordes ostenderentur Patriarchæ, etiam Romanorum Occidentis Ecclesiam gubernandam sortitus est Ioannes Alberici filius, ad omnem lasciuiam, & vitium propensus, quem Otto Francorum Imper. cum eiecisset, in eius locum al- D
terum Pastorem præfecit Ecclesiæ. Sed id postea. At paulo post. Adducta est, inquit, eodem tempore ex Antiochia in Vrbem regiam veneranda Præcursoris manus, à quodam Diacono, Iob nomine, furto rapta. quæ cum ad Chalcedonem peruenisset, Imp. missa regia triremi, & Senatorij ordinis Principibus, egresso quoque obuiam Patriarcha Polyeucto, cum omni clero, cum facibus, & lampadibus, & thure eam in regiam perduxit.

Ro. Pseudoponti fex Ioan. Manus præcursoris ex Antiochia aduersus Constantinopolim.

Pauli Anachor. obitus cum miraculis.

Miraculũ.

Hoc eodem anno, migrat in cœlum magnus ille Paulus Anachoreta, de quo superius mentio facta est. Qui præcognito suo exitu lætior effectus Sanctorum Natales dies lætior celebrauit, præcipue vero quam alacrius colere consueuit, S. Aecaterinæ. Ferianti igitur & E
sub dio epulanti cum fratribus largus imber imminebat, monachosque surgere parantes ipse inhibuit, & pluuia cursum, tanquam iussa, repressit, ne gutta quidem vel tenui lapsa, quoad sublatæ mensæ. Idem vero surgendi initium fuit, & pluuiæ cadentis, &c. post paucos dies ægrotans in cœlum migrauit, cuius migrationis visiones haud dubiæ factæ sunt pluribus, quos auctor recenset, simulque miracula post obitum etiam edita, quæ cum Auctore Annalium, breuitatis causa prætermittimus: illud tamen non videtur omittendũ, quod sequutus fratrem Basilium vitam anachoreticam agentem in Barachianis montib. eo defuncto, ipse Paulus verticem montis Latri nominati conscendit, in cuius vertice sa-

A xam attollitur, columnæ instar, in quo vitam Angelis parem exercuit annos plures: Locus haud ignotus, quem antea incoluerat S. Athanasius Anachoreta tempore Michaelis Imp. Iconoclastæ. Porrò & illustrem fuisse montem illum, Latrum dictum, habitatione monachorum Sinaitarum, qui ob Sarracenorum incursus inde profecti, Dei monitu, illuc migrarunt, ipse testatur; habitasseque in eo Acacium, de quo Ioannes Climax scribit. At vero admirandam Pauli vitam hactenus, latinis incognitam, primus Iacobus Sirmundus Societatis Iesu, Latinitati donauit.

S. Athan. Anachor.

B

Christi Annus	Ioan. 12. Pap.	Constant. 8. Solus. Imp.	Indict.
957.	2.	46.	15.

IOannes, qui inuasa sede, agebat Rom. Pont. iuuenili ardore spirans minarum, & cædis, collecto exercitu, & conductis auxiliaribus copijs ex Spoletano Ducatu, aduersus Principem Capuanum Pandulphum, cogitur ab eo, auxilio fulto Gilulphi Principis Salernitani, ab incepto desistere. Ad quem postea ipse Ioannes, pacis legationem misit, quam benigno Princeps accipiens animo, eidem fœdere iunctus est. ex historia Longobardorũ Principum Beneuentanorum, & aliorum, ex Columnensi Rom. Bibliotheca.

C

Accidit his diebus in Oriente, vt nimia seueritate Episcopi, presbyter à fide factus apostata, innumerabilia mala aduersus imperium perpetrarit. rem gestam sic breuiter prosequitur Curopalates. Cùm autem Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Rom. cum exercitu profectus esset, atq; in Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam presbyter, Thomel nomine, sacrificiũ incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorũ irruptionẽ; relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysteriũ, sic eos qui inuaserant propulsauit, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere, postquam non impetrauit veniam, D ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam, quæ Maior dicitur peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est.

Nimia seueritas qd parit.

Hoc eodem anno Anglia depressa ob regimen Eduini Regis, eo pulso, & substituto ex parte Edgaro, respirare cœpit. nam statim reuocauit ab exilio S. Dunstanum, inuitumq; ne præfecit Ecclesiæ Vuigorniensi, in cuius consecratione accidit illud mirandum vt S. Odo Archiep. expressis verbis consecrauerit eum in Cantuariensem Archiep. prophetice, quod esset futurum præsignans. Osbertus in Dunstano.

Anglia respirat.

Christi Annus.	Ioan. 12. Pap.	Constantini 8. Solus Imp.	Indict.
958.	3.	47.	1.

E

LVitolpho Ottonis Regis filio defuncto, quem Pater miserat ad coërcendam tyrannidem Berengarij, tyrannus solutus timore, impune grassatur, absque delectu profana sacraque deuastans, sub cuius duro iugo, vsque ad Ottonis ipsius aduentum, Italia gemuit. Quo pariter anno Otto ipse in Sclauos ducit exercitum, eosque debellat, occiso eorum Regulo. Sigebertus.

Berengar. duro iugo premit Italiam.

Otto Sclauos debellat.

Turcarum Rex, seu Dux fidei Christianæ desertor ab Ottone captus, suspenditur in patibulo, vt scribit Curopalates, de quo nulla apud Latinos mentio.

Moritur hoc anno Sanctus Gerardus [a] Abbas Bromiensis monasticæ disciplinæ restitutor, & propagator, cuius res gestæ ad Gentium Abbatem scriptæ fideliter adhuc extant.

S. Gerardi obitus.

[a] Mo. à de SS. Belg.

Insuper hoc anno moritur Sanctus Odo Cantuariensis Episcopus, successoremque habuit nequissimum hominem, qui malis artibus in eam sedem irrumpens, Romam venturus accipere pallium (quod solebant Cantuarienses Archiepiscopi, non per alium, sed per semetipsos coram petere) infelici exitu in via extinctus est. Porrò eidem sedi paulò post cedente altero, Sanctus Dunstanus est præfectus Antistes. A

Christi Annus	*Ioann.12. Pap.*	*Constant. 8. Solius. Imp.*	*Indict.*
959.	4.	48.	2.

Regina Russorum ficte baptizata.

LEgati Reginæ Rugorum Helenæ sub Roman. Imp. Constantinopolitano, Constantinopoli, baptizata ficte ad Regem Ottonem venientes, Episcopum, & presbyterum eidem genti petebant. hæc apud Reginonem hoc anno; sequenti vero, ait, Sebutium ex Cœnobitis Sancti Albani ab Adaldago Hamburg. Episcopo Rugorum Episcopum ordinatũ: eũ vero anno sequenti diem obijsse, in locumque eius surrogatum fuisse Adalbertum ex Cœnobitis Sancti Maximini in Rugorum, siue Russorum Episcopum, qui anno sequenti à sua ordinatione male à populis illis acceptus, vix fuga lapsus euasit, occisis nonnullis ex suis, ipse verò benigne ab Ottone susceptus, apud Vuilelmum Moguntinum Episcopum honorifice retinetur, donec defuncto Vuitiza Burgensi Abb. ab eodem Ottone eidem Monasterio præficitur Abbas. hæc omnia apud Reginonem. B C

Comes, seu Marchio Flandriæ curaturà calculo diuinitus.

Quo pariter anno (scribit Frodoardus) Arnulphus Comes (Marchio Flandriæ alibi scribitur) Rhemos venit, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ, non modico argenti pondere munerauit. Vnde Arcæ in quibus SSS. Callisti, Nicasij, & Eutropiæ membra, cæterorumq; Sanctorum quondam pignora continentur, ornatæ, & coopertæ sunt: sed & quendam Euangeliorum librorum auro, argentoque decorauit. Monasterio quoque Sancti Remigij dona contulit. Quomodo autem iste per Sanctum Gerardum Abb. Bromiẽsem, (de quo anno superiori dictum est) occasione morbi calculi, indicto ei triduano ieiunio, & impartita Sancta Eucharistia, ab eo iam antea curati ad meliorem frugem conuersus fuerit, fidelis eius temporis Scriptor [a] copiose narrat. D

[a] Apud Sur. 3. Octobr.

Eduinus Rex precibus præseruatur à damnatione.

Hoc eodem anno perfectam pacẽ obtinet Ecclesia Anglicana defuncto Eduino Rege, & succedente in Monarchiam Regni toties Edgaro, porrò Eduini animam, ne penitus ad inferos damnaretur, precibus Sancti Dunstani, quem afflixerat impetratum; narrat Osbertus in Dunstano Porrò miser Eduinus magis procacis meretricis impulsu, quàm sua voluntate peccauerat, haud omnino malus, natus ex Regina Sancta, cuius precibus factũ, vt in fine suorum scelerum pœnitens, ex hac vita discesserit.

Christi Annus	*Ioan.12. Pap.*	*Constant. 8. Solius. Imp.*	*Indict.*
960.	5.	49.	3.

E

IOannes assertus Papa, tyrannidem Berengarij haud amplius ferens, aduersus eum Legationem mittit ad Ottonem Regem, quo etiam tempore aduenerunt Legationes Ecclesiæ Mediolanensis, Comensis, & alterius ordinis ex Italia viri: de quibus apud Reginonem, & Luitprandum. [b]

[b] Lib. 6. c. 6.

Otto Rex euocatur à Papa in Italiam.

Porrò sic vocauit Ioannes Papa Ottonem, in Vrbem, vt tamen ante Legatis Apostolicæ Sedis ille iuramento promitteret, sibi, Romanæque Ecclesiæ fore bene consulturum, omniaque Rom. Ecclesiæ bona à tyrannis sublata restituere. Quibus etiam iuramẽto dato, Otto consensit.

A Forma ipsa tunc iuramenti concepta, & Legatis exhibita recitatur à Gratiano: [a] & habetur eadem in Vaticana Bibliotheca, in Codice à Cencio Camerario Scripto. Cæterùm vice versa ipse Ioannes per Legatos suos promisit Ottoni Regi Imperij titulum ex more exhibendum, simulque ea omnia tum ipsum, tum successores eius præstaturos Imperatori, quæ Eugenius Papa, & Leo promisissent sponte Imperatoribus.

[a] dist. 63. c. 33. Tibi Domino.

Eodem quoque anno venit Romam S. Dunstanus Cantuariensis creatus Episcopus, ad Ioannem Pontificem, vt ab eo pallium acciperet, quod & accepit, honorificentissime, & humanissime exceptus, & tractatus, vt habet Osbertus [b] in Dunstano. litteræ Apostolicæ ad eundem Dunstanum de traditione pallij extant, graues, & Sancto Pontifice dignæ, apud Vuilelmum de gestis Pontificum Angl. in Dunstano, quibus forma concessionis contine- B tur: obserua hic extrema duo, Episcopum Sanctissimum, Pontificem verò moribus perditissimum: attamen illum hunc reuereri, colereque obseruantissime, agnoscentē in illo personam Petri.

[b] Apud Sur. 19. Maij.

Eps Sanctus Papā nequissimum veneratur.

Hoc eodem anno Constantinus à filio Romano immaturæ ætatis, qui sustinere nō posset à parente res amplius administrari, veneno tollitur. Is Imper. non caruit insignibus vitiis, quæ tamen præclaris virtutibus obumbrabantur, Mathematicas facultates, Philosophiā, & mæchanicas etiam artes, & proprio studio, & optimis quibusq; & peritissimis in quaq; facultate viris conquisitis, restituit. Fuit etiā erga Deū pius, & religiosus, liberalis, munificus, nec vnquā cum supplicationes fierent ad sacra templa vacuus apparuit, sed magnifica, & pio C Imp. digna dona offerebat. Extat eius admonitio ad Romanum filiū pariter Imper. de non ineundo connubio cum exteris gentibus, quod fragmentū esse videtur excerptum ex prolixiori eiusdem Constantini ad filium scriptione. pauca inde huc adscribam reliqua pete ex Annalibus. *De hoc negotio atque argumento præceptum est, ac formidabilis extat constitutio, atque indeprecabilis Magni, & Sancti Constantini in sacra mensa Catholicæ Christianorum Ecclesiæ Sanctæ Sophiæ descripta, Ne vnquam Romanorum Imper. affinitatem cum natione contrahat, diuersis moribus ac peregrinis à Romanorum statu vtente, maximè vero quæ alterius fidei sit, nec sacro initiata baptismo, præterquam cum solis Francis. Hos enim solos magnus ille vir Constantinus Sanctus excepit, quod & ipse ha-* D *buit à partibus illis ortum, ita vt cognatio, multumq; commercium sit Francis, ac Romanis. Et cur Imperatores hortatus est, vt cum illis solis connubia ineant? propter antiquam partium illarum ac gentis claritudinem, atque nobilitatem, &c.* Ex Curopalate.

Constanc. veneno à filio tollitur.

Imp. vitia & virtutes

Constant. M. interdicit Impp. Rom. connubia exterorum præterquā Francorū

Defuncto Constantino, Romanus eius filius succedit Imp. qui & eodem anno Basilium filium suum per Polyeuctum Patriarcham voluit coronari.

Claruit hoc tempore in Oriente S. Lazarus Monachus, in Galesio mōte, iuxta Ephesum, cuius vitam scripsit Georgius Patriarcha.

Christi Annus	Ioan. 12. Pap.	Romani Imp.	Indict.
961.	6.	1.	4.

E

OTto vocatus in Italiam Legatione Ioannis Papæ, Comitijs Vuormatiæ habitis, & cognomine filio, ex Adelaide, Germaniæ Rege designato, quem Vuilelmo Moguntino Archiep. ex altera matre filio nutriendum commisit, nullo obice in Italiam venit, atque Papiæ constitit: Inde vero Romam annò sequenti profecturus præmisit Attonem Abb. Fuldensem ad habitacula statuenda, hæc apud Reginonem, hoc anno. Eadem Luitprādus. [c] Cur autem qui se obijcerent, non inuenerit, historia Longobardorum, Beneuentanorum Ducum aperit, quod desideratur in alijs, vide in Annalibus.

Otto venit in Ital.

[c] li. 6. c. 6.

Hoc eodem anno ab Ottone Rege translatum fuisse Magdeburgum corpus S. Mauritij

Trāslatio corpus S.

Ducis

Mauritij, & aliorum Magdeburgum.

Ducis Thebæorum Legionis,& aliorum quorundam suorum sociorum, ibique decenti honore eosdem Martyres cultos esse, testatur Ditmarus huius temporis Scriptor libro 2.sui Chron. A

Creta de Sarracenis post ann. 40. recepta. S.Nico Armen. Cretens' fidem restituit.

Quòd ad res pertinet Orientis tradit Curopalates,Cretam insulam,postquam annis ferme 40.à Sarracenis fuerat occupata,à Nicephoro Phoca eiusque Germano Leone recuperatam,Sarracenis inde deiectis,ac penitus victis,& profligatis. Cum autem longa possessione Sarracenorum prope modum in ea Christianitas defecisset, alijs metu, blanditijs alijs ad Mahometanum cultum abductis,dirutisque Ecclesijs omnibus,ijs exceptis,quas ipsi in sacrilegum vsum suæ impietatis conuerterunt ; consilium Dei fuit, vt ad tantam Cretensis Ecclesiæ desolationem instaurandum,virum Sanctissimum Niconem mitteret, Armenũ genere,cuius res præclarè gestas Græce conscriptas ex Sfortiana Bibliotheca Iacobus Sirmundus Societatis Iesu primus in latinum conuertit. hic non modo apud Græcos, sed & apud Latinos colitur 16.Nouembr.Eius primordia,& summam rerum in Creta gestarum, vide in Annalibus. B

Christi Annus	Ioan. 12. Pap.	Ottonis	1.	Impp.
962.	7.	Romani	2.	Indict. 5.

Otto coronat' Imp. à Papa. Iuramentum à Papa Imp præstitum.

HOc anno(inquit Frodoardus)Otto Rex Romã pacifice adit, & amabiliter exceptus, atque honore illic imperiali sublimatus est. Addit Luitprandus, (qui præsens ijsdem esse poterat)sua cuique restituisse, nec modo ablata per tyrannos Romanæ Ecclesiæ restituisse,sed & ingentibus gemmarum auri,& argenti muneribus Põtificem honorasse. Iusiurandum vero ab eodem Papa Io.supra pretiosissimum corpus Petri, atque omnibus ciuitatis proceribus se nunquam Berengario,atque Adelberto auxiliaturum accepit, & mox Papiam redijt. Restitutionis autẽ huius factæ per Ottonem Romanæ Ecclesiæ, extat Diploma autographum aureis exaratum litteris,asseruaturque Romæ in Castello S.Angeli, duo vero exscripta exemplaria habentur in Vaticana Bibliotheca, ex quibus nonnulla in gratiam eorum,quos nimium vrit potentia,& opulentia Rom. Ecclesiæ,describemus, vt agnoscant progressu temporum plura illi detracta,quam addita,& oblatrare tandem desinant. C D

In nomine Domini Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Diploma donationis & restitutionis Imp. ad E. Ciu. Ro. cũ Ducatu eo. Exarchatus.

Ego Otto Dei gratia Imp. A. vna cum Ottone glorioso Rege filio nostro, diuina ordinante prouidentia, spondemus atque promittimus per hoc pactum confirmationis nostræ tibi B. Petro Principi Apostolorum, & Clauigero Regni cœlorum, & per te Vicario tuo Domino Ioanni, Summo Pontifici, & vniuersali 12. Papæ, sicut à prædecessoribus nostris, vsque nunc in vestra potestate, atque ditione tenuistis, & disposuistis Ciuitatem Romanam, cum Ducatu suo, & suburbanis suis, atque viculis omnibus & territorijs eius, montanis, & maritimis littoribus, atque portubus, seu cunctis ciuitatibus, castellis, oppidis, & viculis Tusciæ partibus, id est Portum, Centum cellas, Carem, Bledam, Marturianum, Sutrium, Nepem, Castellum, Gallisem, Ortem Polimartium, Ameriam, Tudam, Perusiam, cum tribus insulis suis, Maiore, Minore, Puluensem, Narniam, & Vtriculum, cum omnibus finibus, ac territorijs, ad suprascriptas ciuitates, pertinentibus. Nec non exarchatum Rauennatem sub integritate, cum Vrbibus, Ciuitatibus, oppidis, & Castellis, quæ piæ recordationis Dominus Pipinus & Dominus Carolus excellentissimus Imperator prædecessores videlicet nostri B. Petro Apost. & prædecessoribus vestris iam dudum per donationis paginam contulerunt, hoc est ciuitatem Rauennam, & Aemiliam, Bobium, Cæsenam, Forum Pompilii, Forum E

Confirmãtur donationes Pipini, & Caroli.

Petopolis.

A *Leuy, Fauentiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, Comaclum, & Hadrianis, ac Gabellum, cum omnibus finibus, territoriys, atque insulis, terra, Marique ad suprascriptas ciuitates pertinentibus, simul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Pisaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Auximum, Hesim, Forum Sempronij, Montem Feltri, Vrbinum, & territorium Balnense, Calles, Luceolis, & Eugubium, cum omnibus finibus, & territoriys ad easdem ciuitates pertinentibus. Eodem modo territorium Sabinense, sicut a Domino Carolo Imp. Antecessore nostro B. Petro Apostolo per donationis scriptum concessum sub integritate. Item in partibus Tusciæ Longobardorum. Castellum Felicitatis. Vrbem veterem, Balneum Regium, Ferentum, Viterbium, Ortem, Martam, Tuscanam, Suanam, Populonium, Rosellas, cum suburbanis, atque viculis omnibus. Itemque Almus cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in Monte Bardonis, deinde in Berce-*
B *to, exinde in Parma, deinde in Regio, exinde in Mantua, atque in monte Silicis, atque prouincia Venetiarum, & Istria, & cunctum Ducatum Spoletanum, seu Beneuentanum, vna cum Ecclesia S. Christinæ posita propè Papiam iuxta Padum, quarto milliario. Item in partibus Campaniæ, Soram, Aquinum, Arpinum, Arcanum, & Capuam, necnon patrimonia ad potestatem, & ditionem vestram pertinentia, sicut est Patrimonium Beneuentanum, & Patrimonium Neapolitanum, & Patrimonium Calabriæ superioris, & inferioris. De Ciuitate autem Neapolitana, cum Castellis, & territoriys, & finibus, & insulis suis sibi pertinentibus, sicut ad eas respicere videntur, necnon Patrimonium Siciliæ, si Deus nostris, illud tradiderit manibus, simili modo Ciuitatem Caietam, & Fundum cum omnibus earum pertinentiys. Insuper offerimus tibi B. Petro Apostolo, Vicarioque tuo Domino Ioan. Papæ, & successoribus eius pro nostræ animæ remedio, nostrique filij, & nostrorum parentum, de nostro proprio Regno ciuitates, & oppida cum piscariys*
C *suis, idest Reatem, Amiternum, Furconem, Nursiam, Baluam, & Marsim, & alibi ciuitatem Interamnem cum pertinentiys suis.* Vide reliqua huc spectantia, & quæ statuta sunt de Rom. Pontificum electione canonica libera, & iusta facienda.

Territoriũ Sabinẽse.
Tuscia Lõgobardorum
Corsica.
Parma.
Regium.
Mantua.
Venetia.
Istria.
Ducatus Spoletan.
Capania.
Patrimonia.
Beneuentanum.
Calabria superioris.
Inferioris.
Neapolis.

Otto Papiam reuersus, Vuillam Berengarij vxorem, quæ se in Insula S. Iulij in Diœcesi Nouariensi incluserat, duobus mensibus obsessam, in potestatem adduxit, & quo vellet abire permisit.

Tunc Otto pius Imp recuperatam Insulam restituit Ecclesiæ Nouariensi, cuius Diploma in Archiuo eius Ecclesiæ hactenus conseruatur.

Eodem anno celebrata est in Gallia Synodus Meldensis in causa Rhemensis Episcopi.
D De qua Frodoardus ista habet. Hoc anno Synodus 13. Episcoporum, in Pago Meldensi super Maternam Fluuium, ex Rhemensi videlicet, & Senonensi diœcesi celebratur, præsidẽte Senonensi Præsule, satagentibus, quibusdam Episcopis, vt Hugoni sæpe dicto redderetur Rhemense Episcopium, renitentibus autem præcipuè Roricone Laudunensi, & Gebuino Catalaunensi Præsulibus, & asserentibus quod à tot Episcopis excommunicatus à minori numero absolui non poterat. Ita relinquitur vsque ad interrogationem Papæ Romani. Et inferius eodem anno. Legatio veniens ab Ioan. Pap. insinuat præfatum Hugonem, tam ab ipso Papa, quam ab omni Roman. Synodo excommunicatum, sed & alia Synodo apud Papiam celebrata. Cuius Legationis redditi certiores per Brunonem Archiepisco-
E pum, elegimus ad Episcopium Rhemensem Odalricum illustrem clericum, Hugonis cuiusdam Comitis filium, fauente Lothario Rege cum Regina matre, præfatoque Brunone. Ex quibus intelligitur, qua reuerentia Episcopi solerent Apostolicæ Sedis Antistitem, licet sedentem in ea iuuenculum, & prauis moribus deprauatum Pontificem, quem ipsum sic obseruant, & venerantur, vt omnis ille conuentus inter se dissidens, ex eius responsione quiesceret.

Eodem anno 10. Kalend. Iun: moritur Sanctus Guibertus Abbas, fundator monasterij Gemblacensis, cuius res præclare gestas Sigebertus scriptis est prosecutus.

Luitprādi historici forte duo.

QVæ deinceps consecuta inter Ioan. Papam, & Ottonem Imper. narrat, capitibus illis, à sexto ad vndecimum Luitprandus, alius omnino esse probatus, ab eo qui Diaconus Ticinensis, & post Episcopus Cremonensis appellatus, antecedentem scripsit historiam, illique se asseruit finem imposuisse in legatione à se obita ad Constantinopolit. Imper. cum regnaret adhuc Berengarius; vt capita illa appendix potius videantur incerti auctoris, ad Luitprandum, quam eiusdem continuatum opus. Hic igitur,[a] quicumque sit, rem gestam aggreditur pluribus enarrare, quam nos, pro instituto paucis. Imperator igitur Otto, qui Ioan. Papa expetente, Adelbertum, eius, & Ecclesiæ persecutorem, vsque adeo exterruerat, vt Fraxinetum, in fidem Sarracenorum se contulisset, cum audisset eundem ab eodem Papa euocatum, vt aduersus se eum tueretur, obstupuit, & missis Romam Legatis, responsum retulit à Romanis, Papam ob id immutatum, quod tam pium, iustum, Sanctum Imper. Ottonem, ipse nefarijs, & iniquissimis moribus Papa ferre non posset, ac propterea Adelbertum aduersus eum tutorem, & defensorem sibi parare. Berengarium, inquit, Imperator, Monte Feretro deijciamus, & mox Dominum Papam humana admonitione ad rationem reuocabimus. Obsidenti igitur Imperatori Ottoni Montem Feretrum, Papa per Legatos dolose spem affert suæ emendationis, lubrico ætatis lapsum se confitens, & queritur tamen per calumniam, quod duos Cardinales rebelles recepisset, quod quæ Ecclesiæ essent, non restitueret, & eius homines, non ipsi, sed sibi sacramento obstringeret. Quibus Papæ Legatis statim ipse Imper. respondit, & rursum missis Legatis Mindensi Episcopo à Saxonia, & Luitprando ab Italia, Cremonensi, illi satisfacere curauit. De correctione morum, quam promittit, gratias egit: Cardinales, de quibus queratur, se non vidisse, nedum suscepisse; Capuæ tamen se audiuisse captos, cum ab eo Constantinopolim in iniuriam suam missi essent, & cum eis Bulgarum quendam eius familiarissimum, & Zachariam, nequam hominem, & litterarum prorsus imperitum, ab eo recens Episcopum consecratum, ad Vngaros destinatum, qui eos in se incitaret; quæ omnia certis indicijs litterarum Papæ omnino constent. Quæ sunt Ecclesiæ non posse restituere, nisi recuperet, atque hoc assiduè agere, mandauit etiam militibus, vt nō credenti Papæ iuramento, vel Duello probarent, qui neutram tamen satisfactionem admisit.

[a] Lib. 6. c. 6.

Dolosa Legatio Papæ ad Imper.

Pap. Imp. satisfactionem offert per sacramentū vel duellū.

Adelbert' vocatur à Papa.

Otto à Romanis.

Interim Adelbertus à Papa inuitatus Romam adueniens honorificè ab eo excipitur. Otto Imper. euocatus à Romanis ad vrbem castrametatur, profugiente Papa, atque Adelberto. Ciues verò Imper. in Vrbem suscipiunt, & fidelitatem promittunt iuramento firmantes nunquam se Papam electuros, aut ordinaturos, præter consensum, atque electionem Domini Imper. Ottonis Cæs. A. filijque ipsius Regis Ottonis. At huiusmodi promissio siue à Rom. laicis, siue à Cardinalibus facta, nullius fuit roboris absque consensu existentis Rom. Pont. certè nondum damnati, nec depositi.

Promissio Imp. facta nulla est.

Post triduum habetur ad S. PETRVM SYNODVS cui interfuerunt omnes propè Romani, & Italiæ Episcopi, inquit Regino. Quærenti Imperatori cur Ioan. Papa à tanto cætu abesset, responsum est nimium notum esse. Iustum nobis videtur, inquit Imp. vt accusationes nominatim exprimantur. Tunc cædes, periuria, adulteria, sacrilegia, maleficia, & alia plura nefaria crimina illi obiecta sunt. Cur verò intrusio in Apostolicam Sedem, ante legitimam ætatem cum decem, & octo esset annorum, non est ei inter cætera crimina obiecta? ne in dubium vocaretur Ottonis Imperium, vt ab illegitimo Pontifice profectum. veritus

Crimina Papæ obiecta.

autem

A autem Imp. ne calumniose in eum tot crimina ingererentur, *omnes,* (inquit,) *obtestor, per Deum, quem fallere, & si vult, nemo potest, Sanctamque eius Genitricem intemeratam Virginem Mariam, perque pretiosissimum Apostolorum Principis corpus, in cuius hac recitantur Ecclesia, vt nulla in Dominum Papam iaculentur conuicia, quæ non sint ab ipso patrata, atque à viris probatissimis visa.* Ad quam obtestationem consecuta est publica omnium conclamatio de facinoribus Ioannis. Ex sententia igitur Synodi, & Imp. mittuntur litteræ ad Dominum Papam, vt adueniat, seque de his omnibus purget, hoc titulo.

Imp. monet ne quid per calumniã in Papam fiat.

B

Summo Pontifici, & Vniuersali Papæ Domino Ioanni.

Otto diuinæ respectu clementiæ, Imp. A. cum Archiepiscopis, Liguriæ, Tusciæ, Saxonię, Franciæ in Domino salutem. Cui Epistolæ Papa sic respondet.

Ioan. Episcopus, seruus seruorum Dei, omnibus Episcopis.

Nos audiuimus dicere, quod vos vultis alium Papam facere; si hoc feceritis, excommunico vos de Deo C *omnipotente, vt non habeatis licentiam vllum ordinare, & Missam celebrare.* Qua lecta Epistola in Synodo, aliam remittunt per duos Cardinales, qui cum ad Tiberim peruenissent, nec eum inuenissent (pharetratus enim in Campestria iam abierat) nec quisquam erat, qui de eo indicare posset: litteras retulerunt ad Synodum. Mox Imper. cum non speraretur eum aduenturum, exposita tota facti serie, vt à Papa oppresso à Berengario, & Adelberto, ex Germania sit accitus, eumque ex eorum seruitute eripuerit, vt is oblitus iuramenti, & fidelitatis sibi præstiti, Adelbertum euocauerit, eumque aduersum se defenderit, seditiones fecerit, Dux belli factus, coram omnibus lorica, & galea, indutus incesserit, quid super hæc Sancta Synodus decernat, rogat, vt edicat. Adhæc Romani Pontifices, (suffraganei scilicet E- D piscopi) reliquusque clerus, & cunctus Populus exclamant, monstrum illud à Sancta Romana Ecclesia depellendum, alium eligendum, & Leonem venerabilem S.R.E. protoscriniarium virum approbatum, ad summum Sacerdotij gradum nobis in Pastorem eligimus, vt sit Summus & vniuersalis Papa Romanę Ecclesiæ, reprobato, ob mores improbos, Ioanne apostata. Cùm hoc omnes tertio dixissent, annuente Imp. nominatum Leonem ad Lateranense Palatium, secundum consuetudinem cum Cardinalibus ducunt, & certo tempore in Ecclesia S. Petri ad Summum Sacerdotium, (ex Laico) vt habet Sigebertus, contra Decreta [a] Nicolai, Hadriani, & Stephani) sancta consecratione attollunt, & fideles se ei affuturos iureiurando promittunt. His ita gestis Imp. ne grauis esset Pop. Rom. cum toto exerci- E tu, partem dimittit. Hactenus res gestæ huius anni.

Papæ responsio.

Imp. ploquitur ad synodum.

Ioan. Papa deponitur & alter eligitur. Sed vtrumque illegitimè.

[a] Apud Gra. d. 79. c. 3. 4.

Audisti pseudosynodum, qua nulla Orthodoxorum reperiatur magis ius Ecclesiasticum offensum, magis canones violati, vulnerata traditio, oppressa atque maiori dedecore prostrata iustitia. Ac de Imp. quidem illud Apostoli dici potest. [b] Testimonium illi perhibeo, quod zelum habet, sed non secundum scientiam: qua carentes Episcopi illi, diuina sententia, ipsi primum priuandi fuerant Sacerdotio, vt est apud Oseam. [c] *Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.* Multipliciter plane peccatum est in hoc Synodali iudicio; quod cum ab ipsis habitus sit, vt eorũ litteræ indicant, Ioannes, verè Summus Pontifex, non licuerit ab alio quoquã Synodum conuocare, quam ab ipso, vt cõtestati sunt omnes Episcopi in concilio Roman. sub Symmacho Papa: Quod non sufficiens adhibitus testium.

Iudicium synodale multipliciter peccat.

[b] Rom. 10.

[c] Oseæ 4.

stium numerus, quem 72. esse debere contestati sunt Sanctissimi illi PP. in causa Marcellini. Quod non præcessit citatio trina: quod non data peremptoria dilatio: Quod petitum à Synodo Episcoporum, Imperatorem condemnare Episcopum, cum contra potius Imperator postulare debeat Synodum, vt hominem Ecclesiasticum damnet: Quod nulla data, & recitata sententia, substitutus sit alius prius, quam ipse damnatus, & depositus; Quod ab excommunicatis omnia peracta: Quod denique ausi sunt damnare Summum Pont. qui nullum habet iudicem in terris, siquidem in his quæ ad mores spectant, totam causam Deo reseruan iam esse, in Damasi Papæ iudicio, Symmachi, & Leonis 3. sit comprobatum. cuius Leonis Iudicium cum tractaretur in Roman. Concilio, cui interfuit Carolus M. hæc vna fuit vox omnium Episcoporum, tam Francorum, quam Italorum. NOS SEDEM APOSTOLICAM, QVAE EST CAPVT OMNIVM ECCLESIARVM, IVDICARE NON AVDEMVS. *Nam ab ipsa nos omnes, & à Vicario eius iudicamur. ipsa autem à nemine iudicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse Summus Pontif. censuerit, iubeat, & canonice obediemus.* Addamus ad extremum intolerabilem illum errorem, & inter hæreses numerandum, dum illud erroneum, & hæreticum asserunt Episcopi illi, in Epistola ad Ioannem, quod exemplo Iudæ confirmant, nimirum propter peccata auferri à Pontificibus clauium potestatem ligandi, atque soluendi à Deo traditam facultatem.

A D. 800.

Hæresim episcopi profitētur in Synodo

Ex quibus omnibus satis intelligitur nulla ex parte subsistere de condemnatione Ioannis, spurium illud & sacrilegum iudicium Synodale, simulque subrogationem Leonis factam in locum ipsius, eodem iure censeri; non quia sicut plerique alij malè asserti, inter Roman. Pontif. numeratus reperitur, idcirco verè legitimum dixerimus fuisse Pontificem. Quæ qui minus accuratè expenderunt, in odium impurissimi Ioannis, dignissimi quidem, quem omnes detestentur, eius damnationem probarunt, & Leonis æque subrogationem, vt omnes fere eius temporis historici. Otto tamen Frisingensis Episcopus, & ipse Germanus, & in Germania scribens, cum factum non probet, redarguere tamen non ausus, hæc de his sit, [a] vbi summatim rem gestam recenset. *Quæ omnia vtrum licite, aut secus acta sint dicere præsentis non est operis: res enim gestas scribere, non rerum gestarum rationem reddere proposuimus. Inuent tamen in quibusdam Chronicis, sed Theutonicorum, præfatum Ioannem reprehensibiliter vixisse, sed frequenter ab Episcopis, alijsque subditis suis conuentum fuisse. Cui rei videtur durum fidem accommodare, quia Romana Ecclesia, hoc speciale priuilegium sacerdotibus suis adscribere solet, quod meritis Petri, super firmam petram fundati, nulla eos porta inferorum, vel turbo tempestatum ad exitialem ruinam inuoluat.* Hæc Sanctus Episcopus adeo magnifice sentiens de successoribus Petri. At non tanta nos vindicamus, vt esse non possit, qui in fœdus turpisque moribus irrepat, vel irrumpat in Sedem illam, Fide autem impius nullo modo. At de his modo satis. Hoc eodem anno datum reperitur ab Ottone Imper. priuilegium Monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, quod extat integrum, vna cum sigillo descriptum à Ioan. Monacho in Chronico.

a. l. 6. c. 23

Priuileg. Eccl. Ro. Papa pōt quidē esse prauis moribus, sed non hæreticus.

Quod ad rerum Orientalium statum pertinet, hoc anno (inquit Curopalates) mortuus est Romanus Imper. 24. natus annos, cum 13. regnasset, mens. 4. d. 5. (computatis annis quibus cum Patre regnauit) exhausto corpore turpissimis voluptatibus, an vt alij tradiderunt veneno extinctus? Cui licet filij successissent Basilius, & Constantinus pueri, tamē affectantibus alijs Imperiū, Nicephorus Phocas clarus victorijs ab exercitu Imperator acclamatus, & Constantinopolim conuocatus, hoc eodem anno 16. m. Aug. Imperator à Polyeucto Patriarcha coronatur, Theophanem Romani vxorem à Regia deijcit, quam postea, hoc eodem anno, in vxorem accepit. simultates inde exortæ sunt inter Patriarcham, & Imp. primū quidem, quod secundam ei vxorem ducere non liceret, absque pœnitentia quadam; ac pro-

Nicephorus Phocas acclamatur Imp.

Simultates inter Imper. & Patr.

Pblica

A pteri [illegible] ex[illegible], magna eius cum offe[illegible] vero quod asse-retur [illegible] in baptismate, quod [illegible] ; [illegible] Patri [illegible] crimen [illegible]. Nicephorus primo Imper[illegible] anno contra Sar-racenos, qui in Sicilia erant Patricium Manuelem misit, Dom[illegible] rum, qui cæso exercitu & ipse intere[illegible] est. Animati sunt Sarraceni aduersus Græcos, quod [illegible] nt in visione Hippolyti Episcopi in Sicilia, Sarracenos, non vincendos à Græcis, sed à Francis, & hoc ex Luitprando, in relatione suæ legationis.

Vaticinia de Sarracen non vincendis a Græc. sed à Francis.

Christi Annus	Ioan. 12. Pap.	Ottonis	1.	Imp.
B 964.	9.	Niceph. Phoca	1.	In[illegible]

ROMANI, pecunia pro[illegible], à Ioanne Papa corrupti, in Ottonem, quem n[illegible] sent p[illegible]r-[illegible] copiarum [illegible], impetum faciunt, vt eum, & Leonem el[illegible]ctum Papam expellant. At Otto [illegible], bello a[illegible]cto, in [illegible] ens, [illegible] ædit, & pr[illegible] at, & victis dat veniam, obsidibus imperatis, quos & petente Leone, [illegible] gratiam ab [illegible] re-stituit. Ex asserto Luitprandi,[a] cui repugnat eiusdem temporis Scri[illegible] apud [illegible]; apud quem non præsens annus tantum, sed dies quoque describitur, quibus [illegible] res gestæ sint, nempe 3. Non. Ian. ingentem stragem de Romanis [illegible] Imperatori parenti-
C bus (non verò inuadentibus, vt habet Luitprandus) ab Imp. Ottone patratam; pridie verò Non. eiusdem centum obsides à Rom. datos Imperatori, & super corpus [illegible] Petri ab ijs-dem Rom. fidelitatem eidem Imperatori iuratam, dies octo adhuc eundem Romæ man-sisse: inde Spoletum profectum, & Camerinum. Interea per mulieres & plures, nec igno-biles, conciliati Romani vt Leonem perderent, & Ioannem reuocarent; Ioannes reuersus est, & Leo profugit ad Imperatorem. Prætermissa apud Reginonem, & assertum Luitpran-dum a Sigeberto in Chronico, ita narrantur. Re[illegible] Ioannes, Synodo collecta, Leonem depoluit, & eius gesta cassauit. statutumq; est publico omnium iudicio Synodum à Leone [illegible], nec nominandam Synodum, [illegible] lteris [illegible] Leoni,
D qui a [illegible] Roman. Eccl[illegible]. Quicumque, [illegible] damenti, [illegible] nem præsentare in charta, hæc [illegible] ver-ba. Pater meus nihil [illegible]. & [illegible] gra[illegible]bus, quos [illegible], [illegible]. [illegible] autem [illegible], vt non acce-pta prius consecratione, [illegible], [illegible] eidem D[illegible], quod & ordina-tis à Constantino Neophyto. [illegible] in Codice Vaticano, quæ videntur cognita fuisse [illegible]. Q[illegible] m Papam quadam nocte, extra Romam, [illegible] cuiusdam vxor[illegible] à Di[illegible]bo-lo percussum, intra octo dier[illegible], ex eodem [illegible]. [illegible]
E [illegible]nt, non ded[illegible] incontro[illegible], [illegible] hominе, nullum tamen ob ea pati [illegible] Catholicum, [illegible] in Petri Ca-thedra Apostolicam auctoritatem cum Sanctis P. tribus [illegible] constaque Ecclesia Ca-tholica, pro certo [illegible]. Nec verò quod [illegible] erit, [illegible], & iniuste re-ceptus Ioannes Papa miserum illum vitæ finem [illegible] vexatio-nibus à Deo admonitus, nec à peccatis [illegible], iusto [illegible] D[illegible] m [illegible]-[illegible]ri. Contigisse autem Ioannis [illegible] pr[illegible] Id. Mai, [illegible] be successoris ordinatione habetur, [illegible] Rom. Eccl. D[illegible]. Quo audito [illegible] Imper. Romam obsidet, & eam fame ad[illegible] ad de[illegible]. In [illegible] præcursoris [illegible]no [illegible] Kalend. Iul. & Leonem Pseudopapam in [illegible] em re[illegible] qui Pl[illegible] nod[illegible] h[illegible]

Otto inuadens de[illegible] Rom cæ-dit.

Leo profu-git, & P. reuocato.

[illegible] tur [illegible]

Malè exautoratur. di[illegible] Pontificem [illegible] orat, & [illegible], exactum in ex[illegible]. Porro [illegible] in Ioannem ita & multo magis in [illegible], fatens plu[illegible] falsò Ottoni, asserens hic Luitprandus, [illegible], hinc ne[illegible] mum, vt dicetur inferius, repre[illegible] sati aperuit v[illegible]. Quomodo verò [illegible] vin[illegible], quod profe[illegible]ctum ab Vrbe Imperatorem post [illegible] Apostolorum [illegible] ingens pestis comitata sit vsque in Liguriam, quam qui[illegible] Benedicto Papæ, testatur Ditmarus huius temp[illegible]ptor [illegible].

a l 35.c.23. Canon falsus. Extat apud Gratianum, [illegible] conc[illegible]do pontifice celebratæ C[illegible] Imper. de ordin[illegible] Apostolicæ Sedis, & E[illegible] & [illegible] Sedis [illegible] concessionem pri[illegible], quæ [illegible]illam [illegible]. Sed quantum [illegible] robo[illegible]ris, qui [illegible] non à legitimo Papa [illegible] quæ [illegible] impo[illegible]ram; [illegible] non umittimus [illegible] VIII [illegible]mine [illegible] mendacium, [illegible]

b Metrop. Sax. lib. 4. c. 10. Confictio [illegible]. tex [illegible] Otton Imper. [illegible] dom[illegible] Romanæ. I[illegible] bium [illegible] Imperatorum [illegible] tau[illegible]. C[illegible] sepultura, si quid [illegible], Lectionis [illegible] Otto Imper. (quod ad [illegible] Sancti Leonis, (qui & [illegible] V[illegible] riam mittit, vbi [illegible] valit Imper[illegible].

Hoc [illegible] priuilegio [illegible] Cal[illegible], de

c lib. 1. c. 4. Niceph. [illegible] Vrbes [illegible] plus [illegible]. quibus [illegible]. [illegible] Orientalis Imper[illegible] anno secundo sui a Dominationis Nicephoris [illegible] Saracenis eripit Cyprum, Tarsum, ac Mopsuestiam expugnat, cruces ablatas recuperat [illegible] annis decimas Deo persoluit. hæc pluri[illegible] bus, [illegible], Cur[illegible] addit amplius quam centú Vrbes ab eode[illegible] per. ca[illegible]norum, & Sacras Christi imagines, & Sanctorum reliquias præc[illegible], deinde magna reuerentia Constantinopolim. Sed & Anti[illegible]a Syriæ p[illegible] Curopal[illegible]; quod [illegible] petula[illegible] nimius [illegible] exact[illegible] verant, m[illegible] neraque S[illegible] prætext[illegible] rei, quo e[illegible] male [illegible] [illegible] Secundo [illegible] [illegible] bilis Ep[illegible], & a[illegible] [illegible] Epis[illegible] [illegible] ptus [illegible] statuit [illegible] [illegible] Curopalatis, C[illegible], & [illegible] [illegible]

Niceph. & [illegible] Niceph. [illegible]us.

A [illegible] a ad [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]rauit [a] quoque fancien[illegible] in bello occ[illegible]lent, digni cenfer[illegible] s, pe[illegible] ac martyr[illegible] ,non al[illegible] cæfis [illegible]tem animarum conti[illegible]. Sed [illegible] aliena [illegible] Canonem ex epiftola Sancti Bafilij, [illegible] nnium com[illegible] expertes e[illegible]e, [illegible] hoftem in bello occiderint. Ho[illegible] Nice[illegible] egregi[illegible] fibi partam gloriam obfcurauit, fed et[illegible] m in fe [illegible] nimi [illegible]

[a] Curop. & Ba[illegible] 13. [illegible] fos vt mar tyres cēlen- dos.

Addit C[illegible]pa[illegible]tes de grat[illegible] tri[illegible]torum indictione, [illegible] reliquis [illegible], offen[illegible] quoque, inquit idem, [illegible] ei prædictum fuiffet [illegible] endum [illegible] contra [illegible]ros cives con[illegible]it, plurimis c[illegible] pal[illegible], & pulcher[illegible] Addit Cedrenus: Quo te[illegible]re [illegible]urus palatij [illegible], nocte quadam per mare f[illegible] aliquis [illegible] vocif[illegible]: O Imperator [illegible] & [illegible] & [illegible] eos [illegible] Vrbs [illegible] eft. Qui hac dixit, diu multumque quæfitus, non tamen inuentus. [illegible] & [illegible] quibus Nicephorus animos omnium a fe alienauit, quæ ij[illegible] recce[illegible]ent [illegible]

Christi Annus	Benedicti Pap. 5.	Ottonis	4.	Imp.
965.	1.	Niceph. Phoca	3.	Indict. 8.

C

OTTO Imper. conftitutis Italiæ rebus re[illegible] in Saxoniam multa corpora Sanctorum [illegible] de[illegible]ata, in Ecclefia Magdeburgenfi [illegible] erecta colloca[illegible] ne[illegible] Papam, male depo[illegible]tum, adduxit, quem Adaldago Hamb[illegible] Archiepifco po cuftodiendum tradidit. quem Archiepifcopus, inquit Adamus,[b] vetus Chronographus, magno honore detinuit vfque ad eius obitum. Nam vir Sanctus, litteratufque fuiffe dicitur, & qui dignus Apoftolica Sede videretur Populo Rom. nifi quod per tumultum electus eft, expulfo eo, quem ordina[illegible] Imp. Igitur apud nos in Sancta conuerfatione viuens, a[illegible] Sancte viuere docens, [illegible] Romanis p[illegible]fcentibus, a Cæfare reftit[illegible] d[illegible]eret, apud

D Hamburgi in pace quieuit. [illegible] 4. Non. Iul[illegible] Adamus [illegible] eft [illegible] vero ob [illegible] Ottonis [illegible], co[illegible] [illegible] martyr, quod à Leone [illegible] tamquam [illegible] & [illegible] ipfe legitimus Rom. Eccl[illegible] SS. MM. [illegible] Pontifices [illegible]anus, atque Martinus in exilio [illegible] Bene[illegible] ex Ditmaro [d] Epifcopo Mer[illegible], Scriptore [illegible] Chronico, qu[illegible] incipiens ab Ottone Imp. perduxit [illegible] annum vfque [illegible] tempore [illegible]vixiffe teftatur. R[illegible]

[illegible] in [illegible] [b] lib. 2. c. 6. [illegible] Merfop. ex li. 3. c. 23. [d] [illegible]

E to[illegible] M. habit[illegible] refpectu ad eius a[illegible] patr[illegible] Fr[illegible], [illegible] va[illegible] b[illegible] Chrifto Dominum [illegible], [illegible] NVLLVS ABSQVE DEO IVDICARE POTVIT, iniufte, vt [illegible] confen fit, & [illegible] quod [illegible] exi[illegible] ad Ham[illegible]rg [illegible], & [illegible].4. [illegible] quit, in exilio Benedictus Pont. o[illegible]aq; [illegible] Romam relata [illegible] us [illegible] in Benedicto 7. error[illegible]

Eodem etiam anno, [illegible] Pap[illegible] Tunc Legati Romanorum a[illegible], Roman. P[illegible], [illegible] Ioannē Epifcopum Narnien[illegible] Apoftolicæ [illegible] Pontifex eft confecra[illegible]. [illegible] m[illegible] Romanor[illegible], [illegible]

Ioan 13 P. custodia habetur a Rom. cissim[illegible],& infe[illegible] Na[illegible] V[illegible] præ[illegible] Rottredo comprehendi[illegible], A
& [illegible] expulsus in Campani[illegible] ma[illegible].

ᵃ Chro. Cas. lib. 2. c. 9. Pand. Archiep. Capuanus. Leo ᵃ Ostiensis refert [illegible] Pa[illegible] Ro[illegible] verisse, & a Pandul[illegible] Principe rogatum t[illegible] constituisse con[illegible] ratre ipsius Princ[illegible] A[illegible]. Cæterum quandiu vixit Be[illegible] (nesci[illegible]ur tamen cert[illegible] [illegible] dici legitimus Ponti[illegible] eius damnati[illegible] pot[illegible].

Polonorũ conuersio. H[illegible] se notit[illegible] q[illegible], S[illegible] recentiori nomine Poloni nunc [illegible] C[illegible] Chr[illegible] nomine m[illegible] gni. C[illegible] alio [illegible] Chr[illegible] res [illegible] B
[illegible] ſunt [illegible] lert[illegible]
[illegible] Q[illegible] præ[illegible] cre[illegible]
ſtat, [illegible] de-
[illegible]
Christi [illegible]
bus [illegible]
rum D[illegible]
ge, [illegible] C
[illegible]
Aegidium Ep[illegible]
reliquos ad [illegible]. D[illegible] C[illegible],& a[illegible]
res Polon[illegible]
pit esse [illegible] Po[illegible]
Vand[illegible]
[illegible]
[illegible]

Eode[illegible] Archi[illegible] Ottonis Imper. vir Ducatu D
[illegible],& Ar[illegible].Id.O[illegible] obijt, vt est apud Reginonem. Extat
[illegible] Lauda[illegible] magnopere a Ditmaro, à quo citatur libe[illegible]
[illegible]scriptus [illegible].

[illegible] annus	Ioan.13 Pap.	Ottonis	5.	Impp.
96[illegible].	1.	Niceph.Phoca	4.	Indict 9

Ro. Imp. [illegible] pam rest[illegible] OTto I[illegible] per autumnum redit in Italiam ad eijciendum Adelbertum a[illegible] Reg[illegible] nomen [illegible] renro[illegible],& omnia perturban[illegible],& ad v[illegible] Ioannem Pont. R[illegible]
[illegible]ctum,& c[illegible]. Romani Imp. [illegible], vt est apud Reginon[illegible] E
[illegible]nt.

C[illegible] Rom. [illegible]ed[illegible] I[illegible]aliæ [illegible] Rex, exul moritur, & in Bamberg[illegible]
[illegible] V[illegible] Imper. vt est in [illegible]
nastasium, [illegible] & Tribun[illegible] s[illegible]
[illegible]um i[illegible] R[illegible],& [illegible] positam, vtre[illegible]
[illegible]d ludi[illegible]. Cadauer vero Rot[illegible]
[illegible]
[illegible] Imp. [illegible]
in R[illegible].

Christi Annus 967. Ioan.13. Pap. 2. Ottonis 6. Niceph.Phoc. 5. Impp.

A	*Christi Annus*	*Ioan.13.Pap.*	*Ottonis*	6.	*Impp.*
	967.	2.	*Niceph.Phoca.*	5.	*Indict.10.*

OTto Imp. Romæ celebrato Natali Domini Rauennam, cum Ioanne Papa proficisci-tur, [illegible] a, Synodo habita, multa ad vtilitatem Ecclesiæ statuta, vt est in ap-[illegible], in qua, quod dicitur, Apostolico Ioanni Vrbem, & terram Rauen-[illegible], aliaque complura multis retro [illegible] Rom Pont. ab [illegible] intelligé-[illegible] confirmasse, quæ in eius coronatione per Ioan.12. iam reddita fuerant.

Euocat in Italiam Ottonem [illegible] ad Imperiales Infulas suscipiendas, vt [illegible] testatur. anno vero sequenti Romæ coronatum Sigebertus affirmat. Sed anno superiori [illegible] colligitur, ex antiquo diplomate Monasterij S. Felicitatis sub Sichelmo Episcopo [illegible]. Otto Iunior coronatur.

B

Quod pertinet ad rerum Hispanicarum statum, [illegible] ille quidem fuit, [illegible] enim hoc anno Sancius [a] cognomento Crassus, Rex Legionensis in Hispania, cum regnasset an-nos decem, & septem, qui vrgentibus bellis ciuilibus, Ordonio cognomento Malo, aduer-sus eum erecto, & alijs ab eodem in illum incitatis, ad Ar[illegible] implorandam [illegible] fu-git, ad Regem Abrahami Cordubæ regnantem, à quo impetrauit translationem Pelagij mar-tyris, sicque Christianorum discordia, potentia Arabum, [illegible] Regibus in-clinata, in damnum ipsorum magis inualescit. Successit autem illi eius filius Ramirus quin-que annorum puer sub tutela Matris Teresiæ. [a] [illegible] Hispaniæ [illegible]

C

Christi Annus	*Ioan. 13. Pap.*	*Ottonis*	7.	*Impp.*
968.	3.	*Niceph.Phoca.*	6.	*Indict.11.*

OTtone Iuniore coronato Imp. Senior, in Campaniam profectus, Legationem Nice-phori à Capua excipit. de qua ipse [illegible] ad suos Germanos, Duces scribit. Apud Vui-tichindum [b] extant litteræ hoc titulo. [b] lib.3. in [illegible]

D

Otto diuino nutu Imp A. Hermanno, & Theodorico Ducibus, cæterisque publicæ rei nostræ Præfectis, omnia amabilia.

Deo volente, salus, omniaque [illegible] Nuntij Constantinopolitani Regis, digni-tate satis insignes, nos adeunt pacem, vt [illegible] Quomodo res gerantur, bello, Deo volente, nos nullo modo [illegible] andeb[illegible] qui hactenus t[illegible] nuere nisi conueniamus, dabunt. [illegible] etiam [illegible] cum [illegible] [illegible]o Ottone scilicet Iuniore in Fran[illegible] tes per Frax[illegible] Saracenos, Deo [illegible] Redares [illegible] tantum strauimus passi sunt (scitis enim quam [illegible] int, quas iniurias attulerint) vt nullam nobiscum pa-cem habeant. Vnde hac cum Hermanno Duce [illegible] lantes [illegible] bus [illegible] ate, vt in destructione eorum [illegible] nem operi imponatis. [illegible] Filius noster in Natiuitate [illegible], coronam a Domino Apostolico in Imperij dignitatem [illegible] Scripta [illegible] Kal. Febr. [illegible] ampania, iuxta Capuam. [illegible]gato Ot[illegible]

E

De rebus ab Ottone aduersus [illegible] Apuliam, & Calabriam occupandas [illegible] auctor qui res Longobardorum Principum [illegible], pluribus narrat [illegible] Principes Be-neuentanum, & Capuanum recepit Otto Imp. in tutelam suam, cum [illegible] nt [illegible] à Nice-[illegible] Imper. cuius rei caussa idem Nicephorus valde commotus est in Ottonem, vt in sua [illegible] affirmat Luitprandus.

Nicepho. abusus est ciu um pe nuria ad suũ lucrũ.

Oriens per hoc tempus magna penuria l. borabat, [illegible] Nicephorus [illegible], [illegible] vendens regium frumentum ad suum lucrum [illegible] te, quod [illegible] li impe[illegible] um odium peperit. Ex [illegible] h[illegible] & ex [illegible] quam [illegible] que contigisse hoc anno asserit C[illegible] al[illegible]res. & [illegible], certus an [illegible] definiri potest legationis [illegible] ab [illegible] missa est Constanti[illegible] causa nuptiarũ inter ipsius Ottonis filium, & Theo[illegible] Romani Imp. [illegible], p[illegible]a vero Nicephori. [illegible] autem re[illegible] Luitprandus Cremonensis [illegible] episcopus Treuirensis ciuitatis. Ei [illegible] aliquot [illegible] & indignissime exceptum & tr[illegible] L[illegible] Episcop[illegible] x na[illegible] fastu, & arrogantia Græcorum [illegible] Otto [illegible] quod Principes Beneuentanum, Capuanum, & Salernitanum [illegible] oro [illegible] ui subditi erant, in [illegible] tutelam receperat. [illegible] Dei [illegible], [illegible] tiam, i[illegible]ctantiam, sordes, in[illegible] one, in vol[illegible] in [illegible] io. Denique cum [illegible] nissent Nuntij Papæ cum litteris ei[illegible] matrimonij [illegible] gratia, eos [illegible] ensos ait, quod per v[illegible], vt ip[illegible] aiebant, nu[illegible] orum Græcorum Imp[illegible] um scribere deb[illegible] ad Romanorum Imp. [illegible] Romanos, nam Roma Constantinum [illegible] omnem nob[illegible], & [illegible] Constantinopolim [illegible] Romæ vero [illegible] plebi [illegible] ne omittat [illegible] latione, [illegible] nequitia, imp[illegible], fra[illegible], [illegible], ostentat[illegible] Græcorum, contemptus aliorum Regum [illegible] nam & ip[illegible] Pont. agno[illegible].

Luitprandi ad Côstanop. Imp. legatio.

Legatos Ottonis Nicep. pes[illegible]

Hoc eodem anno [illegible] nominatur Ordonij tertij Regis Legionensis [illegible], atque recentiores Chronographi te[illegible]antur) Nor[illegible] comparata [illegible] Gal[illegible]iam [illegible] am [illegible] re, [illegible] t, ci[illegible] tatem [illegible] ipsam [illegible] uxerunt. Deus [illegible] ctus, eam inuadendo, [illegible] ellens [illegible] S. Rodesindum, [illegible], sic [illegible] vlciscéte numine, sede sim[illegible] [illegible] que vit[illegible]. Verùm [illegible] magis, quàm vita nefaria sacerdotu flagella in populum [illegible] pro[illegible] de medio, in Northmannos, tanquam [illegible] b i[illegible] delicto, Deus vltionem conuertit. Siquidem vicinarum Prouinciarum [illegible] s armati fideles, sub Duce Gundisaluo Sancio Castellæ Comite præ[illegible]tio S. Christi Apostolo Iacobo, cuius deuastarant ciuitatem, eosdem Northmannos [illegible] a[illegible]nustos, pr[illegible] is euentis elatos, redditosque securos, inuadentes, omnes vel pere[illegible] ipsorum Duce Guderedo, vel duxere captiuos, aut profugos cum paucis re[illegible], [illegible] b incédi[illegible] nauibus ad propria remeare coegerunt. D

Christi Annus	Ioan. 13. Pap.	Ottonis	8.	Imp.
969.	4.	Niceph. Phocæ.	7.	[illegible]

Nicephorus Imp. legationem ad Ottonem Imp. Græca fraude mittit, sub [illegible] xtu nuptiarum, vt eum [illegible], imparatum offendens, bello [illegible] Legationem [illegible] Græcorum Imp. [illegible] pa[illegible] exercitus [illegible] m locum, ad excipiendam sponsam iuxta [illegible] c astra diripi[illegible] Constantinop[illegible] Imp[illegible] ni. A [illegible]

[illegible] in

A viro[illegible] in Calabriam, qui in Græcos incautos irruentes, plures occidit, alios, obtrunc[illegible], & ditati [illegible], & tributo, quod illi ex Calabria, & Apulia extorf[illegible]m reuertuntur. Ex Vuitichindo. Constantinopolitanus Pop. audiens [illegible] adversus Imp. & agente propria coniuge, per militem Ioannem [illegible] interficiunt, & Ioannem Imperatorem acclamant. Qui statim captiuos li[illegible] magno exercitu, & classis [illegible]bus ad Imp. Ottonem destinat. Hanc Theophaniam appellatam, à Ioan. Papa coronatam Imperatricem, Sige[illegible] teste[illegible] eodemque Pont. sacris ritibus Ottoni coniunctam. Hic finis Nicephori, [illegible]arum in[illegible], qui suo exemplo reliquit sancitam Principibus disci[illegible]

per vleiscitur perfidiam Græcorum.

B [illegible] vt [illegible] Ecclesiasti[illegible] Quòd verò vt Regum ministri similes fere illis es[illegible]le[illegible]res, raptores, & sacrilegi, ita similem sortiri solét diuinam vltionem: exempla [illegible] inprimis haben[illegible] in rebus gestis S. Niconis, qui sub eodem Nicephoro [illegible], in quo diuina [illegible] vltio, ob sacrilegas vsurpationes.

Nicephorus ob sacrileg. diuinitus punitus.

Hoc eodem anno duobus Patriarchis, Ioanni Ierosolymitano, & Christophoro Antiocheno [illegible] nex à Sarracenis, quod putarent Nicephorum in se, eorum verbis, concitatum fuisse. Quos Episcopos Nicephorus exilio damnarat, quòd [illegible] subscribere recusassent, Ioannes reuocauit. Ex Curopalata.

Duo Patr. Ierosol. & Antioch. à Sarracenis interfecti.

Adiit Ioannes templum, vt Patriarchæ manibus coronaretur, vt interfector Domini C sui reiectus est, qui reprehensionem æquo animo ferens, excusans, & purgans se, quod non [illegible] Nicephorum, verum Ba[illegible]ntes, & A[illegible] Theodoris Regiæ Theophanæ [illegible] Patriarcha iussit è Palatio eiectam in aliquam [illegible] relegari, [illegible] in [illegible] mitti, & Decretum illud Nicephori contra Ecclesiam abrogari. [illegible] His igitur ita gestis cum pollicitus esset Io. ad placandum Deum ob admissum facinus pauperibus facultates, quas priuatus possidebat, distributurum, Polyeuctus [illegible] ingressum, & die festo Natalis Christi ipsum Imperij diademate coronat. Ex Curopalate.

Imp. Zemisces à Patr. [illegible] itur donec egerit pœnitentiam.

Poenitens Imp. coronatur.

Ioan vero [illegible] anno Romæ [illegible] Sigebertus narrat, con[illegible]mus orationem [illegible] Imp familiari [illegible] Romæ à dæmone correptus, & ad Papam ad D [illegible] catena Sancti [illegible] retur, n[illegible] sed, quàm vera S. Petri catena ad[illegible] adhibita [illegible]. Quam catenam Thedericus Metensis Episcopus [illegible] manu [illegible] ista, non dimissurum; tandem Imp. sedato iurgio a [illegible] Episcopis mereretur. De eodem Metensi Episcopo [illegible] per triennium in Italica cum eo expeditione [illegible], multa corpora, & [illegible] Italiæ locis collecta in Galliam idem refert transtulisse, & in [illegible] ris, in Insula, condidisse, quas reliquias sigillatim commemorat.

M[illegible] de ca[illegible] meno [illegible] per catenam S. Petri.

E

Christi Annus	Ioan. 14. Pap.	Ottonis	9.	Impp.
970.	5.	Io. Zemiscis.	1.	Indict. 13.

POlyeuctus Episcopus Constantinopolitanus cum sed. ann. 14. ex hac vita migrauit. Illi subrogatur Basilius Monachus Sca[illegible]andrenus, boni nominis vir. Antiochenæ quoq. Ecclesiæ diu viduatæ Pastore Imp. dat Episcopum Theodorum quendam Monachum omni [illegible] florentē bonis, qui ei etiā prædixerat Imperium. Ex Curopal. & alijs. Qui etiam tradunt Ioan. Imp. Sarracenos Antiochiam obsidentes profligasse, & Roxolanos pariter, m[illegible] vir[illegible] ente viribus superasse. celebratur hoc itē anno, à S. Dunstano Cantuariensi Archi-

Victoria de Sarrac. & Rosol. Gener. Cō cil. Angl. Clericis in continēti[illegible] electis mo[na]chi sub rogati. Abbo Floriac. [episco]pus & doctus. [illegible] oc[ci]dit.

epi[s]copo, auctoritate Ioan. Ro[mani] [illegible] CONCILIVM a[illegible] [illegible] A
tinentiam clericorum, Decreto firm[a]to, vt Can[onici] [illegible] presbyteri, [di]aconi, [illegible]
ni, aut cast[ ]è viuerent, aut ecclesias, [illegible] [illegible] execu[tio] [illegible]
mandata est Osuualdo Vuigor[niensi], & [illegible] Episcopis. Itaq[ue] [illegible]
Os[uua]ldus in sua diœce[si] septem mon[illegible] [illegible] [in]solenter viuentibus, [illegible]
xit, Abbatesque præfecit; quod idem in alijs An[illegible] [illegible] quorum Monasterio-
rum vno, Abbo Floriacens[e]m mon[achum] [illegible] [illegible] præclarum, &
litteris egregiè eruditum, vt monachos doceret, [illegible] [illegible] rem, siue mo-
nasticam disciplinā, tum litt[e]rarum [illegible] [illegible] [illegible] B[illegible]
Edmundi Regis, & Mar[t]yri[s] pa[ssionem] [illegible] [illegible] reue[illegible]
& Abbas effectus, à suis monachis [o]ccisus est. H[illegible] ex A[illegible] S. [illegible] [illegible] fine [illegible]
ro[bu]sta de cler[icorum] incontinen[tia] ex [illegible] Ioan. Rom. [illegible] [illegible] pro-
sequutus est Osbertus Monachus, q[ui] [illegible] [illegible] S. D[unstani] à se con-
scriptis. Sed primum de correctione incon[tinentiæ] [illegible] Re[gis] [illegible] [illegible] fe-

Regis flagitium.

fidelem adiutorem, & egregiu[m] defensorem p[rælatis] [illegible] Q[illegible] R[ex]
in quoddam Monasterium venisset, & spec[illegible] [illegible] q[uæ] inter [illegible]
custodiebatur, [illegible] inuitæ, & re[illegible] [illegible]
tum, [illegible] Rex [illegible] [illegible] Q[illegible] [illegible] be-
[illegible] percussus [e]st: & perg[ens] a[d] Regem, illi, [illegible] [illegible] p[illegible] rigen-
[illegible] [illegible] nec se co[illegible] [illegible] ex qu[o] Rex attoni[tus] [illegible] [illegible] flagitiū con-
stare putabat [illegible] cur manum [illegible] [illegible]. Tum ille: *[illegible] omni pudore, adul-*
rium commisisti; tu de[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et quod puella statim arri-
puerat, putan[illegible] [illegible] [illegible], & cur manum sum[m]o
[illegible] [illegible] [illegible] et peni[tentiam] [illegible]
[illegible] et [illegible] no [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] terru-

[illegible] pœnitentia Regis

p[illegible], cum [illegible]. Q[illegible] [illegible] [illegible] atis exemplum, ve-
hementer co[illegible]. V[illegible] [illegible] [illegible], & pacato vultu cum eo familiariter D
quæ salutem [illegible] eius o[illegible] [illegible] ei pœnitentiam iniūgit. At ill[e]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pœnitētiæ operam dare, & mul[tis]
[illegible] [illegible] [illegible] pœnitentiæ, instinctu, & consilio Patris sui, so-

[illegible] [illegible] [illegible] ntia [illegible] perfecta.

[illegible] [illegible]. Ad[illegible] [i]dem Osbertus de Etheluuoldo Vuentanæ Eccle[siæ] E-
piscopo, qu[illegible] sæpius monuisset suæ Canonicos Ecclesiæ, de impu[di]ca vita, ne[c] [illegible]
fecisset, par[a]tis aliquando pluribus Monachalibus vestibus, & cucullis, i[i]sque in medi[o]
[illegible]orum proiectis, hortatus est eos ad pœnitentiæ habitum suscipiend[u]m, alioqui exp[ul]-
[sur]os; quibus [co]rrectionem in posterum, vt sæpi[us] [f]ecerant, pollicen[ti]bus, illoque non [illegible]
d[e]nte, sed [in]stante, aliqui mon[a]chi facti, alij de ecclesia expulsi. Ad [e]ndem Generale Co[ncilium]
[illegible] nominatum, quod omnes Anglor[um] E[piscopi] [illegible] [illegible]

[a] In Dunst. [illegible]31 apud Sur. 19. Maij. Excom[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] egu[illegible]

quod idem Osbertus [a] refert, de præpot[e]nti quodam Com[ite], qui cognatā [illegible]
bi matrimonio copulauerat, & a Dun[st]ano [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]stum suum [illegible]
bat, ac propterea aditus illi Ec[cl]esiæ [illegible] fuerat. Qui [su]perbi[a] inflat[us] [illegible]
d[i]t, Dunstano mandet, vt [illegible] [illegible] restit[ua]t. Mi[illegible] Dunsta[nus] [illegible]
[illegible] [illegible] resipiscere [illegible] [illegible] communione inter[illegible]. At ille [illegible]
[illegible] [illegible] R[om]am, [illegible] [illegible] ad D[un]stanum impetr[illegible] v[illegible]
[illegible], [illegible] resipiscat.) Ad quod Dunstanus, [illegible] [illegible]
n[illegible] [illegible], [illegible] D[illegible] P[illegible], sed [illegible] [illegible]

A ceat,& liber ab excommunicatione nobis insultet,& exinde gaudeat, nolit Deus. Quæ ille audiens,& inflexibilem Dunstanum certissime sciens, & excommunicationis pœna, cum pudore hominum constrictus, tum timore periculorum, quæ talibus nonnunquam accidere solent, perterritus, obstinationem suæ mentis deposuit; & abdicato illico coniugio pœnitentiæ sibi cultum imposuit,& suimet oblitus, nudis pedibus, laneis indumentis corpus amictus, virgas manu ferens, Concilio sese medium ingessit,& ante pedes Dunstani gemebundus,& eiulans corruit. Quo viso, moti sunt omnes qui aderant, & ipse pater omniū, maiori præ ceteris pietate motus est; In vultu tamen seruato disciplinæ rigore, vt pote hominem reconciliare Deo desiderans, lachrymas eius ad horā, seuerus sustinuit, ac demum
B à toto Concilio postulatus lachrymans & ipse, culpam indulsit. Ita ab excommunicationis vinculo absolutum communioni fidel.um, gaudentibus cunctis, eum restituit.

Comes excommunicatus pœnitens absolutus.

Christi Annus 971. | *Ioan.13.Pap.* 6. | *Ottonis* 10. *Io.Zemiscis* 2. | *Impp.* *Indict.*14.

Habita est Romæ à Ioan. Papa SYNODUS GENERALIS, ad quam, inter alia, missa est legatio ab Edgaro Anglorum Rege, & à S. Dunstano Archiepiscopo Dorouernensi, siue Cantuariensi (vtroque enim nomine eadem sedes est nominata) vt ab eodem Io. confirmarentur priuilegia concessa ab eodem Rege monasterio S. Mariæ Glastingebiri.
C extat confirmationis Diploma apud Malmesburiensem,[a] qui scribebat anno 1140. inter scriptores rerum Anglicarum post Bedam, præcipuus.

Eodem anno Imper. firmato fœdere cum Io. Græcorum Imp.& Pandulpho Beneuentano Principe restituto, qui captiuus à Nicephoro detinebatur, recessurus ab Italia vna cum coniuge Rauennam peruenit, vbi eum S. Vdalricus Augustanus Episcopus, iam tertio visitatis Apostolorum liminibus, rediens visitauit. Is Adalberoni sororis suæ filio ab Imp. impetrauit procurationem sui Episcopatus,& omnium secularium negotiorum, & post suū decessum in Episcopatu successionem. Quæ S. viri studia in nepotem, nec Deo placuisse, nec Ecclesiæ, declarauerunt euenta, & ipse in se ipso iam proxime moriturus factum est
D detestatus, cum ad supremum iudicium raptus per visum, accepit ea se de causa pœnis mancipandum Purgatorijs: & alia vice, Heu, heu, inquit, quod illud nepotem meum Adalberonem vnquam vidi, quia pro eo, quod secundum suum desiderium consentiebam, nolunt me impunitum in suum recipere consortium (sancti videlicet) mirum vero quomodo dæmon deceperit S. Virum, qui tam pio prætextu vacandi diuinis liberius, sæcularia in nepotem refundere studuit. Mirum in quo peccarit deligens successorem doctum, à se sanctis virtutibus imbutum, eloquentem, liberalem, & multis virtutibus ornatum, qui etiam extraneus, erat successor optandus; & tamen peccauit, & impulsus ille non spiritus, sed carnis fuit, vt nepotem deligeret successorem. illo suadente, obnixeque petente, quem vel ex hoc
E existimare debuisset indignum, dum illud peteret, quod omnis refugit dignus. hæc pluribus auctor in [b] vita.

Hoc eodem anno Otto Imp. Magdeburgensem ciuitatem condidit, eidemque primum Episcopum, auctoritate Ioan. Pont. S. Adelbertum dedit, de quo plura Adam[c] vetus Chronographus habet, inter cetera, *Magdeburgensi Episcopatui subiecta est tota Slauonia, vsque ad Penem fluuium. Episcopatus suffraganei quinque Mersibur, Misna, Brandeburg. & Heuelburg. Sextus Episcopatus Slauoniæ Aldimburg, propter vicinitatem Hamburgēsi Archiepiscopatui subiectus est.* Idem Slauonia, inquit, *amplissima Germaniæ Prouincia est decies maior, quàm nostra Saxonia fertur, præsertim si Bohemiam, & eos, qui trans Odderam sunt, Polonos, quia nec habitu, nec lingua discrepant*

[a] li.2.c.S. Hist. Angl. Regum.

S. Vdalricus Rauennæ conuenit Imp.

Optans, & Episcopatum nepoti, aliquando neo, sed ambienti, Deo non probatur.

[b] Vita S. Vdalrici.

In quo peccarit deligens successorem doctum nepotem. Omnis dignus refugit Episcopatum.

[c] lib.2. c.7. 10.11.

in partem adiecerit Slauoniæ, &c cæt. In ciuitate Magdeburgensi Monasterium fundauit Otto sub regula S. Benedicti. A

Adelbertus hic longe est alius, ab eo qui paulo iunior, hoc sæculo claruit, Episcopus Pragensis in Boemia, & martyr, & vterque diuersus ab eo qui fuit Rugorum Episcopus, de quo superius.

Eodē anno Petrus Archiepiscopus Rauennas sponte abdicauit se ab onere pastoralis curæ, in cuius locum suffectus est Honestus ex Abbate Classensis Monasterij, qui Sanctum Romualdum monastico habitu induit. De Petri abdicatione meminit Petrus Damiani ad Nicolaum Secundum scribens de renuntiatione. Extat in VV. monumentis Eccl. Rauen. vt testatur Rubeus, quod confirmat hanc Chronographiam, de Ioan. Papæ annis. Nonis April. Indict. 14. anno 6. Io. Pont. Ottonis Patris 10. p. 10. Ottonis filij anno 4. B

Insignis victor. Io. Imp.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij teste Ioan. Curopalate, & alijs, qui ex eo descripsere, ope martyrum Georgij, & Theodori Ioan. Imp. ingenti gloria Rossos, & Bulgaros, Scythas, Turcas & alios barbaros aduersus Romanos simul fœdere iunctos, numero trecentorum triginta millium militum, iteratis, summo labore, atque periculis sæpe prælijs superauit, atque summa religione, qua vicerat, triumphum parauit magis martyribus ipsis, & Beatissimæ Virgini, cuius imaginem in præparato sibi curru præire iussit, equo albo ipse insequutus. Tum extinctum est Bulgaricum Regnum, primaria ciuitate expugnata, Rege cum vxore, & liberis capto, cuius regiam coronā pro munere Deo in templo dedicauit. C

Bulgar. Regnum quando extinctū.

Christi Annus	Doni Pap.	Ottonis 11.	Impp.
972.	1.	Io. Zemiscis 3.	Indict. 15

IOan. Papa cum sed. ann. 6. men. 11. d. 5. moritur 8. Idus Sept. sepelitur in Basilica S. Pauli, à dextris ingressus Basilicæ, cum epitaphio, quod adhuc extat.

Donus, siue Domnus, siue Domnio, diuerse enim à diuersis scribitur, Romanus, 12 Kalend. Octobr. creatus, sed tantum mens. 3 [illegible] 14. Kalen. Ian. Cetera de ipso remansere runt oscura. Sequenti die, post eius obitum, subrogatus est Benedictus Romanus, de quo anno sequenti. D

Synodus improbat petitionē Vdalrici Episc. S.

Eodem anno Otto Imp. vna cum filio item Imp. reuersus in Germaniam ad componēdas res Ecclesiarū, SYNODVM PER EPISCOPOS CONGREGAVIT IN INGELHEIM. In qua quid gestum sit, nos præterit, præter iudicium Episcoporum in causa Sancti Vdalrici Episcopi Augustani, petentis vt sibi liceret vitam finire in ordine Sancti Benedicti, & suo loco Episcopus ordinaretur Adalbero Nepos. Improbarunt Patres id non boni exempli, vt viuente Episcopo, alter ordinaretur: statuerunt tamen, illi vt satisfacerēt, ne alius quàm eius Nepos ordinaretur in eius locum Episcopus. Sed eodem anno Adalbero subita morte præreptus est, & auunculus S. Vdalricus anno sequenti 4. Non. Iulij 83. annorum cum esset, mortuus est, iam viuens, & post mortem clarus miraculis. Ex vita S. Vdalrici c. 23. & 24. Res ab eo gestas scripsit primum eius discipulus, mediocri stylo, cuius nomen nescitur, ex quo alij luculentius descripsere. E

Christi Annus	Benedicti 6. Pap.	Ottonis 12.	Impp.
973.	1.	Ioan. Zemisc. 4.	Ind. 1.

VVilelmus Archiepiscopus Moguntinus Ottonis filius, ex priori coniuge, vir sapiens, prudens, pius, & cunctis affabilis, à patre sibi commendatum regens Francorum Im-

A perium, moritur, Ex Vuitichindo, qui subdit de morte Mathildis matris Imper. miræ sanctitatis femina, Prid. Id. Mart. quæ reperitur relata in Sanctorum numerum dicta die natalis sui, hoc elogio. Halberstati in Germania dormitio B. Mathildis Reginę, matris Ottonis primi Imp. humilitate, & patientia celebris. Subijcit his idem Vuitichindus de obitu Bernardi Halberstatensis Episcopi vita sancta conspicui, ac demum de obitu Ottonis Roman. Imp. Regis Gentium, qui diuinarum humanarumque rerum multa religiosa sæculis reliquit monumenta, inquit Vuitichindus, & de eodem Ditmarus illud ait ad eius laudé, quod nullus post Carolum M. sit inuentus dignus Imper. nisi ipse Otto M. Porro relictam eius coniugem Adelaidem Augustam summis pietatis officijs iugiter esse prosecutam Ottonis B animam, idem affirmat.

Obitus Reg Machildæ.

Obitus Ott. Imp

Quæ autem Petrus Damiani ad Desiderium Abbatem scribit de Adelaide Italiæ Regina, vxore Ottonis Imper. quod ei commater esset, & de eo reprehensus à Vuilelmo ex altera vxore filio Archiepiscopo Moguntino, & excommunicatus fuerit, & protestatus, quod ad diem Pentecostes futurum esset, vt ambo assisterent ante Deum, ibique iudicium inter vtrumque peragendum; & falsa nec probabilia ostendit auctor Annalium, sed nec ea, vt indubitata, prodit ipse Petrus Damiani, sed vt relata refert, quæ tamen à nullo eius temporis scriptore vel leuiter attinguntur.

Falsa quędam de Ottone feruntur.

Defuncto Ottone, eius filius Otto Iunior solus cœpit imperare, qui iam cum Patre inchoauerat annum sextum, vt constat ex eius diplomatibus.

C Hoc anno mense Septemb. ab Honesto Archiepiscopo Rauennate habita SYNODVS APVD MVTINAM reperitur, in qua composita legitur controuersia inter dissidentes inter se germanos proceres Petrum, atque Lambertum, cuius apud Rubeum [a] Acta leges in historia Rauennate, ex quibus disces, ad lucem temporum, nomina saltem subscribentium Episcoporum, & Principum, & inter alios Leonem Episcopum Ferrariensem, & eiusdem ciuitatis Marinum Comitem, ex quibus certis monumentis errores corrigas recentium historicorum.

a li. 5. hoc anno.

Christi Annus	*Benedicti 6. Pap.*	*Ottonis 2. 1.*	*Impp.*
974.	2.	*Ioan. Zemisc. 5.*	*Ind. 2.*

D

BEnedictus Papa VI. vbi sed. ann. 1. m. 3. & d. aliquot, à Bonifacio cognomento Francone, Romano, Diacono Cardinale, scelestissimo viro, capitur, in carcerem detruditur, & strangulatur. Ipse vero Bonifacius Sedem Apostolicam violenter inuadens, tenet annũ vnum, ac mensem; dictusque Bonifacius VII. verum vt Tyrannus non numeratur inter Pont. Rom. Nam Leo Ostiensis.[b] *Eodem*, inquit, *tempore Benedicto 6. vita functo Benedictus 7. propinquus memorati Alberici Rom. Consulis in Sede Apostolica eleuatur.*

Papa capitur, & strangulatur.

b li. 2. c. 4.

Eodem anno, Honestus Rauennas Archiepiscopus tertio suo anno expleto, Vrsianam E Basilicam angustissime fabricatam, & ornatam, corporibus Sanctorum in eam translatis, locupletauit; ex Diplomate eius donationis, apud Rubeum.

Basil. Vrsiana Rauennæ.

Inchoato 4. anno eius Episcopatus, in tanta peccatorum caligine, Deus, pro sua misericordia eximium sanctitatis lumen ostendit, Sanctissimum Romualdum, qui Rauennas, ex nobilissima Ducum stirpe oriundus, primo Classensis Monachus, post Anachoreta, secundus in prole Occidentalem Ecclesiam sanctis repleuit Anachoretis, quorum aliqui Apostolatum ad gentes meruere, & insigni martyrij corona decorari, cuius res præclare gestas scripsit Petrus Damianus Rauennas, sanctitate, & doctrina notissimus, qui his temporibus proximus vixit.

S. Romualdus.

Christi Annus 975. Benedicti 7.Pap. 1. Ottonis 2. 2. Ioan.Zemisc.6. Impp. Ind. 3. A

BEnedictus Romanus, ex Albericis proueniens, exagitans vrgensque Bonifacium Tyrannum inuasorem Apostolicæ Sedis, eum abire coegit, qui Vaticana Basilica expoliata Constantinopolim nauigauit. Rom. Eccl. liberata, omnium suffragio idem Benedict. ex Sutrino Episcopo creatur Rom. Pont. quod hoc anno contigisse constat, ex eius sepulchri inscriptione.

H. spani Martyres.

Hoc eodem anno, Hispana Ecclesia, Martyrum coronis decoratur. Qui capta, & euersa ciuitate Septimacensi cædi superfuerant, Cordubam à Sarracenorum Rege traducti, & biennali custodia macerati, gladio tandem, pro fide, sunt obtruncati. Quos obliuione pene sepultos ex Archiuo Compostellano Ambros. Morales in lucem edidit, ex Diplomate autographo Veremundi Regis. B

Imp. Zemisces veneno tollitur.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperij, hoc eodem anno, ingenti damno Reip. Ioan. Zemisces Imp. cum Syriaca esset occupatus expeditione, iamque victor peruenisset Damascum vsque, veneno potatus, moritur Constantinopoli 4. d. m. Decemb. cum Imp. ann. 6. m totidem, & dies aliquot; eadem die succedunt filij Romani Iunioris Basilius, & Constantinus, quorum ille 20. agebat annum, hic 17. reuocata eorum matre Theophane in solium, è quo fuerat exturbata. hæc Curopalates, & alij.

Damasci episcopus à Sarrac. eiectus Romam venit.

Eodem anno, cum, qui tenerent Sarraceni Damascum, diffiderent omnino Christianis qui ibi erant, ne Ioan. Imp. admitterent, eorum Episcopum Sergium, inter alios, foras eijciunt. Qui Romam veniens à Benedicto Rom. Pont. benigne exceptus, impetrata Bonifacij, & Alexij Basilica, sacerdotalibus officijs pene destituta, ibi monasterialem regulam, vsque ad vitæ finem exercuit. Ex Petro Damiani ad Nicolaum Papam. C

Eodem anno, & indictione tertia CONSTANTINOPOLI SYNODVS CELEBRATVR, in qua Basilius Patriarcha criminis accusatus, deponitur, & in locum eius substituitur Antonius Studites. hæc Curopalates; ex quo & alij recentiores.

Hoc eodem anno Ecclesia Anglicana, defuncto Rege Edgaro, cum regnasset, à tempore Monarchiæ adeptæ annos 16. nonnihil est perturbata. primum quidem orta de Rege eligendo magna inter Regni Principes dissensione; cum quidam Eduuardum filium Regis primogenitum, vt pater moriens dictauerat, alij vero (agente in primis vxore secunda pro filio) Ethelredum fratrem suum vix septennem elegissent. Conuenientibus igitur in vnũ Ecclesiasticis, & laicis Principibus, primogenitum elegerunt, consecrarunt, & in Regem inunxerunt, quibusdam tamen murmurantibus. Deinde per plures Principes, & Optimates, Abbatibus cum Monachis de Monasterijs, in quibus Rex Edgarus eos locauerat, expulsis, & clericis, vt prius, eorum loco, cum vxoribus indictis. super ea re SYNODO APVD VVINTONIAM congregata, magnopere rogant clerici, & per regem vehementer agunt, vt illis venia hac sola vice daretur, & de Ecclesijs reinuestirentur, deinceps correctionem pollicentes. silet Dunstanus Primas ad ista, quidq; potissimum de negotio agendum sit, demisso cap. mente pertractat, silentiũ ingens occupat omnes, & suspensi ad responsum Pont. erigunt aures. Tunc subito Crucifixi Dei imago, signo Crucis, in edito affixa, audientibus cunctis dixit: NON FIET, NON FIET: IVDICASTIS BENE; MVTARETIS NON BENE. Tremefacto in his simul vniuerso cõuentu, intulit Pater Dunstanus: quid amplius vultis fratres mei? diuina sententia audistis definitum negotium præsens. Aiunt audiuimus vere, nec deinceps monachis vlla molestia illata est. Ex Osberto in vita Sancti Dunstani, quæ confirmantur ex vetustioribus monumentis ad Bedam additis. D E

Christus ex signo Crucifixi loquitur audiente vniuerso Concil. Angl.

Christi Annus 976. *Benedict. 7. Pap.* 2. *Ottonis 2.* 3. *Basil. & Const.* 1. *Imppp.*

A

Christi Annus	*Benedicti 7. Pap.*	*Ottonis 2.* 3.	*Imppp.*
976.	2.	*Basil. & Const.* 1.	*Indict.* 4.

SVb Imppp. iunioribus, moderante habenas Imperij, Basilio Præfecto Vigilum, qui è medio Ioan. Imp. sustulerat, eodemque Bardam, cognomento Sclerum Orientis Ducem, quem suspectum haberet, in ordinem reducere conante: ipse Bardas suorum cõsilio militum Imperatoris nomen vsurpat, & insignia sibi vendicat, confisus (inquit Curopalates) cuiusdam Monachi quodam vaticinio. Quo pariter anno ob Bardæ rebellionem Antonium Studitam Patriarcham sponte se abdicasse, vacasseque sedem illam annis 4. idem tradit Curopalates.

Impp. fratres.

Bardas inuadit Imp.

B Idem Impp. Basilius & Constantinus ad regẽdas oras Occidentales, Calabriæ videlicet regionem, misere Leonem Domesticum Comitem, & Nicolaum Protospatharium, de quibus est mẽtio in vita sanctissimi Patris Nili, cuius familiaritatis vsu ijdem ad meliorem frugem conuersi sunt. Fuit Nilus iste ab origine Græca, Rossani, in Calabria ciuitate natus, doctrina, atque pietate insignis, ab infantia Dei cultor eximius, & post Matrimonium, vitam monasticam sectatus, breui omnes eius instituti professores facilè antecelluit, notus, vbique tam in Oriente, quam in Occidente, conspicuus fulgore virtutũ. Cuius res gestas Græce conscriptas ab eius discipulo, nunc primũ Fedecricus Metius Episc. Thermularum, ex antiquo Codice cryptæ Ferratæ Latinitati tradidit. Plura, eaque admodum præclara intulit in suos Annales Card. Baronius, quæ nos, pro instituti ratione, breuiter attingemus.

Nilus qui vir, & qualis.

C Quod ad præsentem pertinet annum, primum auctor ponit cum eis habitũ congressum; in quo magna beati Nili humilitas, & spiritualis sapientia elucet. In alio congressu prædixit B. Nilus Domestici morbum, ex quo & mortuus est.

In cuius locum successit Eupraxius Præfectus, ad quem, cum omnes Præpositi Monasteriorũ vndique, cum muneribus, & adulationibus confluerent, eius protectionem quærentes, B. Nilus quieti incumbens, & orationi, minimè accessit. Ex quo ille contemni se putans, mala meditabatur in eum. Cum autem correptus esset Præfectus grauissimo morbo, & ad mentem redijsset simplex illi effectus, aspectum eius, benedictionem, & absolutionem optabat. At B. Nilus salutem eius procurando, procrastinabat, post triennium igi-D tur cum morbus eum pene ad extremum deduxisset, ad eum tandem accessit. Ad cuius aspectum Eupraxius, ad pedes prouolutus orat, & obsecrat, vt se, quantumuis peccatorem tondeat, & Monachi habitum tribuat. Quod multis obtestationibus tandem obtinuit Qui toto illo angelico officio peracto, diuina virtute, valetudine, & viribus recuperatis, cum omnes ad prandium inuitasset, instar famuli accinctus, omnibus stupentibus, præ vigore & promptitudine, & Deum glorificantibus ministrauit. Post hæc autem cum omnia bona sua pauperibus dedisset, & Ecclesijs, & omnibus egenis, & domesticis cum aliquid legasset, & seruos libertate donasset, tertia die ad Dominum profectus est, cum omni contritione, & gratiarum actione, fide, & spe secura.

Vestire monachũ angelicũ officium.

E

Christi Annus	*Benedicti 7. Pap.*	*Ottonis 2.* 4.	*Imppp.*
977.	3.	*Basil. & Const.* 2.	*Indictio.* 5.

SAnctus Romualdus triennio in Classensi Monasterio exacto, vitam æmulatus anachoreticam. Marinum virum sanctissimum idem vitæ genus, magna excolentem obseruantia, adijt, apud quem adeo profecit, vt suo exemplo viros nobilissimos, ac potentissimos ad idem institutum sectandum attraxerit, & inter alios, Petrum Vrseolum Ducem

Petr. Vrseoli & Ioan. Gradon. monachi ob enmé. Venetiarum, & Ioan. Gradonicum, æque nobilem Venetum, ob id, quod Petri Deceſſoris, Vitalis Candiani peremptoribus fautores extiterant. quæ latius Petrus [a] Damianus exequitur, nec extant apud eos, qui res Venetas ſtylo ſunt proſecuti. Clam igitur Dux, & Gradonicus, ſimul in Gallias ſecuti ſunt Guarinum Abbatem (qui ex vlteriori Gallia in Italiam peregrinatus, auctor cōſilij Vrſeolo fuerat) haud longe ab eius monaſterio vitam egerunt in magna auſteritate anachoreticā cum Romualdo, & Marino. Poſt plures annos vita ſanctè peracta Vrſeolus cum migraſſet in cœlum, quatuor reliqui, eodem ſpiritu, quo impulſi fuerant in deſertum, in Italiam ſunt reuerſi. De Vrſeolo illud fertur, quod inuiſenti ſe filio, Petro & ipſo nomine, ex Italia, futura prædixit. *Noui*, inquit, *fili mi procul dubio, quia Ducem te conſtituent, & proſperaberis. Tu tantummodo ſatage, vt & Eccleſijs ſua iura ſua conſerues, & erga ſubditos aliquem amore, vel odio à iuſtitia non declines.* Hæc pluribus Petrus Damianus in vita B. Romualdi.

[a] apud Sur. t. 6. 7. 8. 9.

Prophetia Vrſeoli anachor.

Dum autem ijdem viri ſanctiſſimi in Gallia morarentur, Olibanus [b] quidam Comes, in Aquitania, ſub cuius iure Guarini Abbatis Monaſterium fuerat, vir quidem potens, ſed peccatis oneratus, cum aliquando ſolus Romualdum viſitaſſet, enarrata illi, quaſi per confeſſionem vita ſua, à ſanctiſſimo viro audiuit, eum aliter ſaluari non poſſe, niſi mundum relinquens ad monaſteriū conuolaret. Turbatus Comes viros ſuos ſpirituales nunquam rem tam arduam, & ſibi intolerabilem ſuaſiſſe ait: Adſcitis itaque Epiſcopis, & Abbatibus conſulit de eo quod ſibi vir Dei dixerat, qui B. Romualdi ſententiam omnes vnanimi voci confirmant. ſe vera Comiti eatenus præ timore non dixiſſe. Tunc ſecreto Comes conuenit cum B. Romualdo de adeundo monte Caſſino, orationis prætextu, ibique ſe diuino ſeruitio irreuocabiliter addicendo; quod & perfecit. hæc eadem de Olibano in Chronic. [c] Caſſin. à Leone Oſtienſi conſcripta habentur.

[b] apud Sur. 19. cap. 13. & 16.

B. Romuald. prędicit Comiti cuidā, eū non poſſe ſaluari, niſi Monac. fiat.

[c] li. 2. c. 19.

Hoc eodem anno prima Martij migrauit in cœlū ſanctus Rudeſindus Compoſtellanus Epiſcopus, cuius res præclarè geſtæ ab Ordonio ſcriptæ extant, ex quo plura Morales ſummatim in Chronico. Relatus autem eſt in ſanctos ab Apoſtolic. Sed. legato Hyacintho S. R. E. Cardinali A. D. 1156. ſub Alexandro III. quæ cuncta, factus ipſe poſtea Pontif. Cæleſtinuſque III. dictus, confirmauit.

Christi Annus 978. | Benedicti 7. Pap. 4. | Ottonis 2. 5. Bafil. & Const. 3. } Impp. Indict. 6.

OTTO Imp. offenſus à Lothario Francorum Rege, eum perſequitur Pariſios vſque & in reditu, cum eum inſequerentur hoſtes, & ad flumen, quod intumuerat, peruenissent, nec tranſire abſque periculo poſſent, S. Vuolfgangus Ratiſponenſis Epiſcopus, precibus, omnibus tranſitum innocuum impetrauit, [d] Francis inſequentibus malè pereuntibus, vt eſt apud Aimoinum. [e]

[d] Lambert. & Sigebert. [e] li. 5. c. 44 [f] App. ad Bedā. li. 2. cap. 12. Flor. hiſt. Vueſtmō. hoc anno.

Eduardus [f] Rex Angliæ inſidijs ſceleratæ Elfdritæ nouercæ occiditur, vt eius filius Ethelredus, puer annorum decem, regnaret, quem fulgentem miraculis Angli, vt martyrem coluerunt. Ipſa interfectrix aditura cum alijs ad eius ſepulchrum, miraculo commota, quod quos inſederat equos, immobiles experta eſſet, pœnitens, magna ſe deinceps auſteritate vitæ macerauit.

Eduuard. Rex occiditur à nouerca. Pœnitentiam agit.

Eodem tempore Carolus Dux Lotharingiæ, frater Lotharij Regis pugnans aduerſus Hermenfredum occupatorem rerum Eccleſiaſticarum, accepit ab eo corpus S. Gudilæ virginis, & Bruxellas intulit. Inuaſores autem poſſeſſionum illius, & deſcendentes hæredes diuina vindicta iugiter eſt proſequuta, vt omnes miſerādq vitæ finirent interitu. Hæc ex [g] Appendice ad res geſtas eiuſdem Sanctæ.

[g] apud Sur. 8. Ianuar.

Christi Annus	Benedicti 7. Pap.	Ottonis 2. 6.	Impp.
979.	5.	Basil. & Const. 4.	Indict. 7.

A

EThelredus puer decennis ab Episcopis Angliæ Rex coronatur. In qua coronatione S. Dunstanus prophetiæ spiritu afflatus hæc ad Regem: Quoniam aspirasti ad Regnum per mortem fratris tui, quem occidit mater tua, propterea audi verbum Domini; hæc dicit Dominus: Non deficiet gladius de domo tua, sæuiens in te omnibus diebus vitæ tuæ, interficiens de semine tuo, quousq; regnum tuum transferatur in Regem alienum, cuius ritum, & linguam, gens cui præsides, non nouit, nec expiabitur nisi longa vindicta peccatum tuum, & peccatum matris tuæ, & peccatum virorum illorũ qui interfuerunt consilio B eius nequam. Post hanc Dunstani viri Dei prophetiam nubes per totam Angliam nũc sanguinea, nunc ignea visa est, [a] &c.

Prophetica intermi natio sancti Dunst.

[a] Vuestm.

Alia SYNODVS CALNAE constituitur, inquit [b] Vuestmonasteriensis reclamantibus clericis, ob monachos in eorum locum subrogatos, vbi, cum in cænaculo, absente Rege, propter imbecillam ætatem, considentibus totius regni Senatoribus, magno conflictu hinc inde allegantium', res ageretur, & Dunstanum, quasi Ecclesiæ murum multorum iacula conuiciorum impeterent, nec vincerent: solarium subitò totum, quo considebant, cum axibus dissoluitur, & trabibus; omnibusque interim truculenter elisis, solus Dunstanus stans, super vnam, quæ superstes erat, trabem, absque læsione euasit. Cæterùm C omnes partis aduersæ, vel examinati sunt, vel languore perpetuo sunt detenti. hoc miraculum contulit pacem Dunstano, & Monachis. Osbertus, præter alios, in vita Dunstani, vbi non solum ipsum Dunstanum, saluum factum; sed & omnes qui suarũ essent partium, tradit.

& Osbert. in Dunst.

[b] An. 975. sancta tangens, & Alp. ad Redant, lib. 2. c. 11.

Miraculum.

Christi Annus	Benedicti 7. Pap.	Ottonis 2. 7.	Impp.
980.	6.	Basil. & Const. 5.	Indict. 8.

MOrtuo Pragensi Episcopo, cum se à nigris spiritibus deportari clamaret, audiente Adelberto, qui magno horrore correptus, magnum emendationis vitæ studium concepit; habitis Comitijs ad eligendum Episcopum, & variantibus sententijs, omnes ad D vltimum vnum sibi deposcunt indigenam Adelbertum, quem se valde timere dæmon in energumeno ea ipsa die fassus est. Electus igitur Episcopus Adelbertus in Italiam profectus, Veronæ ab Ottone II. Imp. per virgam inuestitur, & à Moguntino Episcopo consecratur. In patriam rediens, nudis pedibus intrat in vrbem, & pastorali muneri sedulus insistit. hæc & alia deinceps, quæ dicerentur, petuntur ex actis apud Surium, [c] & ex alijs plenioribus, ex peruetusto Codice S. Cæciliæ in Vrbe.

Adalbertus eligitur Episcopus Pragensis.

[c] 23. April.

Cũ cognouisset B. Nilus oculo illo suo prophetico, Sarracenos (à Græcis in Latinos aduocatos) Calabria potituros, honorem fugiẽs, ad Orientales partes, quo eius fama penetrarat minime accedere voluit, sed elegit vt ignotus, inter Latinos agere. Quo vero magis ille E hominum gloriam fugiebat, eo magis illum cœlestis gratia sequebatur, & omnes vt vnum ex Apostolis illum excipiebant. Cùm enim Capuam venisset (vt cetera omittam) & maximo honore affectus esset, tum à Principe ipso Pandulpho, tum ab alijs nobilib. ciuitatis decreuerunt ipsum ibi Episcopum instituere, & res effectum habuisset, nisi mors Principem præoccupasset. Tunc verò Præposito montis Cassini Aligerno aduocato, rogarũt vt daret B. Nilo monasteriũ aliquod B. Benedicti. Adiens igitur ille Inclytu B. Benedicti monasterium, exceptus est ab vniuersis monachis magna cum celebritate, quasi alter P. Benedictus aduenisset. cumq; omnes illos Patres spirituali lætitia cumulasset, & ipse gauisus esset, bene

Nilus futura prævidet.

Fugit gloriam.

Excipitur à Monachis, quasi alter Benedictus.

ordine,

ordine, & præclara disciplina, eorumq; res supra res Græcorum admiratus esset, deductus A
est ab ipso Abbate, & insignioribus fratribus ad monasterium S. Michaelis Archangeli Vallis lucis, in quo cum filijs suis manere deberet. Rogatus autem vt in Ecclesia montis Cassini diuinum officium Græca lingua perageret, abnuit primum præ humilitate, deinde verò conscripto Græce hymno, quo complectebatur omnia miracula in eius vita contenta, ascendit, ad Cassini Monasterium, & vigilias peregerunt in hymnis, & canticis.

Hæc apud Leonem Ostiensem, & discipulum, qui res eius gestas conscripsit, ex quo ista decerpsimus, qui idem habet diuersas diuersorum Monachorum interrogationes eidem ab ipsis propositas, eiusque respōsiones diuino spiritu plenas, quas tu vide in Annalibus, & maxime apud ipsum vitæ eius auctorem. B

Rex Danorū Mart. — Eodem anno S. Haraldus Rex Danorum, qui primus Danis Christianitatem indixit, quique totum Septentrionem prædicationibus, & Ecclesijs repleuit, factione Suen Ottotonis, eius filij, Christianorum hostis, necatus, gloriam martyrum est consecutus. Ex Adam [a] Chronographo, temporibus illis proximo; qui pergit plura de Tyranno Suen narrare; vt diram [b] persecutionem in Christianos in Dania indixerit; vt à Sclauis bis captus, & in Slauiam ductus, & bis redemptus, ingenti auri pondere, nec tamen reuersus ad Dominum; vt à Sueonum [c] Herico Rege profligatus, amisso regno, profugus, & vagus à Nothmannis, & Anglis reiectus, & receptus tandem à Scotis per annos 14. apud eos exul egerit; [d] vt pœnitens ad Deum reuersus, regnum recuperauerit, Northmannos profligarit, Noruegiam occuparit, in eamque Christianitatem induxerit. Vt denique iræ vindex C
diuinæ pluribus prœlijs, Ethelredo Rege deiecto, & insulam obtinuerit, ac demum, tertio mense, post victoriam, mortem obierit.

[a] *li. 2. c. 18.* [b] *li. 2. c. 21.* [c] *lib. 25.* [d] *cap. 28.*

Miri & varij euentus Tyranni.

Christi Annus 981. | *Benedicti 7. Pap.* 7. | *Ottonis 2.* 8. *Basil. & Const.* 6. } *Impp.* *Indict.* 9.

Bulgari in Græcos irrumpunt. — CVm Antonius Studites Patriarcha Constantinopolitanus timore Bardæ tyrannni inuadentis Imp. abdicasset, suffectus est Nicolaus cognomento Chrysoberges, qui D
sed. an. 12. mens. 8. ita Curopalates, qui post hæc recenset Bulgarorū irruptionem in Græciam, sub Samuele ipsorum Rege bellicosissimo, eodemque Christiano, & sanctorum maxime cultorum patrocinij pluribus potitus est victorijs.

Quod ad Bulgarorum incursiones attinet, in rebus gestis S. Niconis, (de quo superius) habetur, quod cum Basilius Prætor grauiter angeretur, non solum molestia, ac difficili morbo, quo tenebatur; sed multo magis vrgeretur pauore Bulgaricæ incursionis, fama glíscente, gentem illam tota Epiro grassatam, in Hellada, atque in Peloponnesum copias conuertere, S. Niconem, cuius eximia in Deum fiducia, & alijs virtutibus audierat, Sparta euocat, qui statim Corinthum profectus, non solum morbo ægrum sua præsentia liberauit, sed metu etiam, & terrore Bulgarorum; illos alio cursum suum flexisse significans. In E
ijsdem rebus gestis narratur eiusmodi miraculum, quod post S. viri obitum expertus est idem Prætor, ex vnguento è corpore eius manante, cuius vasculum, visitato pie eius sepulchro, collegerat, cum seruum sibi charissimum prope emortuum certa fide spem fulciens inunxit, isq; statim plene conualuit, atque adeò in vitam est reuocatus, qui narraret astantem sibi monachum, sua manu prēhensa, ita fatum: Deus, inquit, propter Apocauli fidem (sic enim Basilius Prætor vocabatur) vitam tibi Metanoitæ precibus largitur.

Miraculū.

Cura Ecclesiarum habita Imperij. — Extat hoc eodem anno datum Diploma Ottonis II. Imper. monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni, quod sic incipit: *Si Ecclesiarum Dei curam habere studuerimus, proculdubio*

Impe-

A *Imperium nostrum stabile erit, insuper & vitam æternam promereri credimus, &c.* ex Chron. Ioan. Monachi, in quo & alia eiusdem generis extant priuilegiorum Diplomata. ex quibus illud saltem non leuis momenti declaratum apparet, eosdem Ottonis, nominis Regis, & Imp. diuersam habuisse rationem, nec se inscribere solitos Imperatores, nisi postquam Romæ, ab ipso Roman. Pont. fuissent coronati.

Christi Annus	Benedict 7.Pap.	Ottonis 2. 9.	Impp.
982.	8.	Basil. & Const. 8.	Indict. 10.

B ORiente peste laborante, Lacedæmonij beatum Niconem supplices aduocarunt, quod se diuinis illius precibus liberandos confiderent. Annuit ille petitioni, & mali propulsionem spopondit, si modo ipsi Iudaicam gentem ex vrbe sua pellerent, ne execrandis eorum, vt ipse aiebat, moribus inficerentur. In his, inquit, si me audieritis, & pestis vobis recedet, & ego, quod superest vitæ ducam vobiscum. quibus verbis monita alia adijciens, illud Ieremiæ subinde aspergebat. [a] *Viæ tuæ fecerunt hæc tibi, iniquitates tuæ praualuerunt, & duro ludo percussus es.* Ad eius aduentum lues cessauit, & Iudæi vrbe pulsi sunt. Fiebant itaque ad eum cōcursus ex vniuerso Peloponneso, omnis generis ægrorum, quibus ille non minus animæ, quam corporis curam impendebat.

Promittit B. Nicon cessationem à peste.

C Cum autem eius hortatu templum extrueretur, Ioan. quidam Aratus Iudæorum patronus, dæmonis fraude impulsus in virum sanctum, omni ope satagebat, ne operi finem imponeret, prohibere, qui & opificij cuiusdam prætextu Iudeorum quendam in vrbem cum induxisset, Nicon, Leoninum animum induens, eum fuste male acceptum foras extrusit. At Aratus ira tumens contumelias in virum sanctum iacere non destitit, cui ille leniter, abi, inquit, & ad te redi infelix, defle scelera tua; breui enim senties arrogātiæ, & nequitiæ, fructus. Nec tarda fuit vindicta, vt aliquando solet. Nocte proxima visus sibi increpari, cædi, & in tetrum carcerem detrudi, quod seruum Dei contemnere, & conuicijs appetere non dubitasset. Experrectus igitur grauem incidit in febrem, accitoque Nicone, ad eius pedes aduolurus misericordiam implorauit. Cui Beatus, quæ in me perpetrasti quantum D in me est; ea tibi quidem condonabuntur; sed quoniam finis vitæ tibi cœlesti decreto præstitutus est; nemo erit de cetero consilium Dei qui dissipet; & his dictis ad monasterium reuersus est. Illi verò, tertia post dies, infelici morte, vitam eripuit. ex quo metus ingens, & trepidatio Lacedæmonios inuasit, nec ex ijs fuit, qui ad Niconem non aduolaret, & eius iussis non pareret.

[a] *Ierem. 4*

Prædictio B. Nicon. Vltio in cōtumeliosum in S. virum.

Consentanea his habet Ioan. Diaconus in vita S. [b] Gregorij, de Iudæis, Deo, & hominibus, ipsique Rom Pont. potissimum, inuisis, hæc dicens: *Hinc est, quod sicut à maioribus traditur, & nos quoque vsque ad nostra tempora, dum adhuc pubesceremus, oculis nostris cōspeximus,* E *consuetudo vetus obtinuit, vt omnes superstitionis illius homines, quantumcunque pulcherrima mercimonia detulissent, nunquam Pontificalibus alloquijs fruerentur; nunquam obtutibus Apostolicis potirentur; sed extra velum longissimæ porticus, non quidem in scamnis, sed in marmoreo pauimento sedētes, suscepta pretia numerabant. ne videlicet viderentur aliquid de manu Pontificis accepisse. Nam reuerendæ memoriæ Nicolaus Pontifex Arsenium quondam Hortanæ ciuitatis Episcopum Iudaicas, tum primum pellicias introducere molientem, adeò aduersatus est, vt ei Palatinam processionem vellet adimere, nisi superstitiosæ gentis vestibus abiurando, cum sacerdotalibus infulis consuetudinaliter procedere studuisset.* hic ille est Arsenius Apost. Sed. apocrisarius, qui, à Nicolao Papa Legatus missus in Gallias, perhonorifice gessit legationem.

[b] *li. 4. c. 5*

Christi Annus 983. Benedicti 7. Pap. 9. Ottonis 2. 10. Basil. & Const. 9. Impp. Indict. 11.

Clades Rom exercitus.

OTTO II. in Calabria congressus cum Græcis, qui Sarracenos in auxilium aduocarãt, cæso pene ad internecionem exercitu, vix natando euadit, omnibus pro infortunio Regis animo consternatis, sola Imperatrix fœmina, & Græca leuitate insultabat eis, quod ab exercitu suæ nationis victi essent Romani: ac per hoc cœpit Primatibus exosa haberi. In hoc prœlio, præter ius fasque Episcopi Germaniæ militarunt, quorum aliqui sunt interfecti, quibus Henricus Augustensis Episcopus (quem auctor vitæ S. Vdalrici per ostiũ, scripsit, non intrasse) & Abbas Fuldensis.

[a] ep. 5. cap 13. 14. [b] apud Sur. 23. Apr. [c] lib. 2. c. 9. [d] li. 3. Chr. [e] Metropol. l. 2. c. 28.

Huius belli meminerunt Petrus Damiani, [a] auctor [b] vitæ S. Adelberti Pragensis Episcopi, Leo [c] Ostiensis, Ditmarus, [d] Sigebertus, & Crantius. [e] Causam tantæ cladis in vltionem plerique referunt diuinam in Ottonem, quod Episcopatum Mersburgensem S. Laurentio dicatum in Archiepiscopatum Magdeburgensem transfudisset, Deo minime, ex euentu, probante. Vnde perpendant Reges quam periculosè, quantaque cum iactura corporis. rerum, & animæ dispendio Ecclesiasticis se rebus immisceant.

Reges periculose se ingerunt reb. Eccl. Ottonis 2 obitus.

Post cladem acceptam Otto mœrore confectus, de eligẽdo filio suo Ottone tertio successore Comitia Veronæ habuit; indeque Romam veniens, morbo tactus, cum extrema persensit adesse, omnem suam pecuniã in quatuor diuisit partes, quarum vnam Ecclesijs, secundam pauperibus, tertiam dilectæ sorori Mathildæ, quartam ministris, ac militibus distribuit. factaque latialiter confessione (sic loquitur Ditmarus, ex quo hæc sumpsimus) coram Apostolico, atque presbyteris, accepta ab eis optata remissione 7. Idib. Decembr. ex hac luce subtractus est, & conditus labro porphyretico ad introitum Orientalis portæ Paradisi domus S. Petri, quod etiam nunc cernitur.

[f] lib. 2. [g] li. 2. c. 14.

Hoc eodẽ anno a Benedicto Papa CELEBRATVM EST ROMAE CONCILIVM, in quo inter alia agitata est causa Giseleri, seu Geshilarij, quem malis artibus ab Imp. eam sedem obtinuisse Ditmarus [f] tradit. Verum longe ab his diuersa de Giselero à Ditmaro, tradit Adam [g] probatæ fidei vetus Chronographus, de eo enim sic ait: Apud Magdeburgum quoque defuncto Pontifice Adelberto Geshilarius, vel Giselerus, successit in cathedram, vir sanctus, qui nouellos Vuinulorum populos, virtutibus, & doctrina illustrauit.

S. Adelb. Pragẽs. di[…] Episcopatum […]fert vitam monasticã pere[gri]nationi ad S. loca. [h] 22. c. 2[…] Humilib. exercitationibus S. Adalb. praparatur ad Mart.

Eodem anno S. Adelbertus, Pragensis Episcopus, suos Boëmos admodum refractarios, & rebelles expertus, illis dimissis, Romam venit, vt inde Ierosolymam peregrinaretur: obtenta igitur à Pont. missione Episcopatus, & peregrinandi licentia, profecturus Ierusalem, Cassinum venit, vbi ab Abbate Monasterij, & à senioribus quibusdam, ne id ageret hortatus, quasi diuinitus datum consilium amplexus hic vitam degere instituit, inquit Leo Ostiensis, [h] sed cum se ibi, vt Episcopum haberi vidit, ad virum sanctissimum Nilum descendit, cuius consilio Romam ad B. Leonem Abbatem dimissus, ibi per quinquennium humilibus exercitationibus mortificatus, ad virtutum culmen, & ad Apostolicũ munus, atque adeo ad martyrij certamem se præparauit. Hæc ex auctore qui tum viuebat, & ex Leone Ostiensi: reliqua deinceps suo loco.

Eodem anno perturbante Ethelredo Rege Anglorum Rosensem Ecclesiam, nec commonitis assentiente B. Dunstani, Episcopus centum argenti libris vexationem redemit, comminante S. Dunstano mala, quæ post euenerunt, cum inuasiones Danorum, coactus est decem millibus libris argenti redimere.

A Christi Annus 984. | Ioan. 14. Pap. 1. | Ottonis 3. 1. Basil. & Const. 9. } Impp. Indict. 12.

BEnedictus Pap. VII. cum sed. ann. 9. die 10. Iulij ex hac vita migrauit, ex sepulchrali inscriptione, quæ adhuc extat, in Basilica S. Crucis in Ierusalem. Sub eodem Pont. tradit Leo Ostiensis [a] S. Bartholomei corpus translatum fuisse ab Oriente Beneuetum. Donationem quorundã fundorum ab eodem factam Monasterio Cassin. cõmemorat idem Ostiens. [b] Porrò inopia scriptorum complura de hoc Benedicto remansisse obscura possumus existimare. In eius defuncti locum subrogatus est Petrus Episc. Papiensis ex Ottonis Archicancellario, qui nominatus est Ioannes eius nominis XIV. [a] lib. 2. c. 5. [b] lib. 2. c. 6.

B Hoc eodem anno Romæ contractum est sodalitium plurimorum sacerdotum, inter quos Episcopi nonnulli sunt adscripti, adhoc, vt post obitum singuli consodaliũ sacrificijs iuuarentur 40. Missas singulis canentibus, pro singulis. cuius instituti adhuc extat in Diaconia SS. MM. Cosmæ, & Damiani monumentum in tabula marmorea incisum. Sodalitiũ quoddã.

Eodem anno Otto Imp. simul ac Imperij habenas suscepit, suasu piæ matris corrigendum curauit, quod Pater deliquerat, ob quod diuinam expertus fuerat vltionem, de sublato, ab Ecclesia Mersburgensi, dedicata S. Laurentio, Episcopatu. Ditmarus enim eius matrem Aug. Theophanem, Græcam mulierem, plurimum commendat, quodque tres filias piè valde educatas, contemptrices carnalium nuptiarum effecerit; earumq; duas alteram Adelaeidem nomine, Sophiam verò alteram nominatam in duobus monasterijs monasticam vitam professas. Tres regiæ puellæ virgines.

C Hoc eodem pariter anno ipsis kalend. Augu. ex hac vita migrat in cœlum S. Etheluuoldus, Vuintoniensis Ecclesiæ Episcopus, nec non Rosensis Episcopus, æque pietate insignis, quorum præuidens, & prædicens exitum S. Dunstanus doluit in tot discriminibus laborantem Angliam, his viris orbari, quod & lacrymis testatus est. Ex Osberto, [c] & Vuolstano. [d] Fluctuanti aũt animo S. Dunstano, quem Ecclesiæ præficeret Vuintoniensi, hinc monachis nuper intromissis, per Monachum in Ecclesia sibi collata cupientibus solidari, hinc clericis ab Ecclesia illa eiectis, per sui ordinis Episcopum sperantibus restitui; S. Andreas Apostolus, cui præcipuo quodam affectu Dunstanus inhærebat, mandauit, vt, nihil hæsitans, Elphegum Abbatem Bothoniensem Ecclesiæ illi præficeret, quod & perfecit. Ex Osberto. [c] Flor. hist. Vuestmon. [d] apud Sur. 19. August.

D Eodem quoque anno 16. kalen. Octobr. pariter in cœlum ex hac vita abijt sanctissima virgo Edita, soror S. Eduardi Regis, S. Etheluuoldi alumna, & eius institutione exculta, quæ claruit insignibus, post mortem miraculis, ex eius vita. [e] S. virgo Edita. [e] apud Sur. 16. Sept.

Christi Annus 985. | Ioan. 15. Pap. 1. | Ottonis 3. 2. Basil & Const. 10. } Impp. Indict. 13.

E NEfandus Bonifacius Apostolicæ Sedis inuasor, qui (vt dictum est) necato Pontifice, & expilata Basilica Vaticana, fugerat Constãtinopolim, v[illegible]res [illegible]nnouatas accepisset decess[illegible]sse nimirũ Benedictum VII. qui eum Sede expulerat, & Ottonem Imp. esse defunctum, cuius patrocinio fouebatur, qui Benedicto successerat, Ioan. Papa Roman. sedem iterum inuasurus redijt, suorum studijs roboratus, vt q[illegible]am reliquerat Petri Cathedram occuparet. Venit sceleratus, atque sacrilegus, suorumq[illegible]ne potens, quem sedentẽ in Pontificio throno Ioannem inuenit, inde viol[illegible] vinculisque alligatum detrusit in S. Angeli munitionẽ, quæ detineb[illegible] ment[illegible]bus, [illegible] Bonifa[illegible] in[illegible]or Sedis Apo[illegible] duorum Pont. necator.

 miserum

miserum tandem truculentus prædo coegit, duorum Pontificum crudelissimus interfector, inuasámque iterum Petri Cathedram, proh nefas, tenuit tyrannus mensibus 4. qui nec pilum quidẽ habuisse dici potest Rom.Pont. siue spectes ingressum, siue progressum, resque ab eo gestas consideres. Vnde parum consulunt veritati, minúsque pietati, qui hũc inter Rom.Pont. referunt, adnumerandum potius inter famosos latrones, & potentissimos grassatores, atque Patriæ proditores. Hic igitur nefandus parricida, cum vix menses quatuor tenuisset violentus, quam occuparat, Apostolicam Sedem, dimittere cogitur inuitus, Deo vltore repentina morte percussus. Quem & sui pro eo, quo illum prosequebantur odio, nudatum, lanceis vulneratum per vrbem traxerunt. Ex veteri Codice Rom. Pont.

Diuinitus subitamorte corripitur.

Extincto Tyranno eligitur Ioan. 15. Romanus. Quo tempore, & si sectatores Bonifacij quieuerunt, nouus tyrãnus exurgit in vrbe, quæ hactenus fuerat Albericorum violentia conculcata, atque depressa. Fuit hic Crescentius Numentanus, qui, titulo consulatus, munitionem S. Angeli possidere aggressus, inde infestare nónihil cœpit ipsum Ioan. Pont. qui timore perterritus eorum quæ passum viderat prædecessorem, secedit in Tusciam, vnde cum legationes ad Ottonem mittere frequentaret; memores Romani, quot, ob iniurias illatas Pontificibus, passi erant maiores ipsorum, tum ab Ottone primo, tum à secundo, è vestigio honorifica legatione eundem Ioan. accersunt, redire rogant, omniq́ue securitate adhibita, reuocant tandem in vrbem, seq; illi subijciunt. Sicq́ue aliquandiu Rom. Ecclesia tranquilla pace potita est.

Crescent. Consul. Papa secedit in Tusciam. Reuocatur à Ro.

Hoc [a] anno Ramirus Rex Legionensis, eius nominis III. vita defungitur, cuius ea ex parte memoria condemnatur, quod inito fœdere cum Arabum Rege, totius belli vis conuersa est aduersus Castellæ Comites, & Veremundum in Gallæcia regnantem. sicque plura loca munita ab infidelibus capta sunt, quorum Ecclesiæ desolatæ, cæsique Christiani. Sed & inter alia funestissimũ illud accidit, vt à Ruderico Comite vocati Arabes Compostellam, vsquequaque omnia cæde miscentes, eandem ciuitatem captam diruerint, mœnibúsque nudauerint; magno miraculo, Apostolo Iacobo, sepulchrũ suum illæsum seruante; sed & hostes graui morbo puniente, quo omnes interijsse Sampyrus Episc. sui temporis res gestas prosequutus, tradit, & alij omnes post eum. Ramiro autem Rege defuncto Veremundus II. Ordonij III. filius in Legionense regnum succedit, cuius primordia fuerunt laude dignissima; postea verò ob persecutionem illatam Athaulpho Compostellano Episc. infamatus inter malos Principes à maioribus numeratur. Siquidem accusationi seruorum contra Dominum, præter ius fasq́ue fidem adhibens, in Episcopum dolo accitum taurum immisit, qui mox redditus mansuetus in Episcopi manibus arma deposuit à natura concessa, cornua scilicet. Res planè admiranda à tribus antiquioribus historicis enarratur, à Pelagio Episc. Ouetensi, Luca Tudensi item Episcopo, & Roderico Archiepiscopo Toletano. Sed quomodo tam falsi accusatores, quàm Rex persecutor à Deo diram vindictam perpessi iustissime fuerint, ijdem pluribus narrant.

Cõpostella à Sarracenis diruta saluo Apost. sepulchro.

Miraculũ Taur' immissus in Episc. mãsuetus fit.

Christi Annus	Ioan. 15. Pap.	Ottonis 3.	3.	Impp.
986.	2.	Basil. & Const.	11.	Indict. 14.

LOtharius Rex Francorum, cum regnasset ann. 31. moritur, relinquens Regni hæredem Ludouicum filium, quem commendauit Hugoni Duci. Hæc Odorannus, qui hoc tempore vixit.

Abb. Cas.

Aligernus 27. Abb. Cassin. monasterij, vbi eidem præfuisset annis 37. præclarus meritis

A migrauit ad Dominum, laudatur summopere in vita S. Nili. cui successit Manso, longe dispar, homo voluptuosissimus. quem vt indignum tanto honore, vt S. Benedicti diceretur esse successor, expunxerunt posteri ex Abbatũ Catalogo, quem Leo Ostiensis ordine temporum texuit. tenuit annis 10. eam præfecturam indignus, numerandusque Abb. ordine non meritis 28. De pœnis eius nequitiæ suo loco dicetur. *Man. voluptuosus.*

Quod pertinet ad res Orientis, ingens terræmotus concussit ciuitatem Constantinopolitanam ex quo plura templa corruerunt, & magni templi pars globi. Curopal. Eiusdem terræmotus mentio habetur in rebus gestis Sanctis Niconis, quo Græcia mirum in modum quassata scribitur, dum agitur de ipsius sanctissimi viri imagine saxo diuinitus impressa. *Miraculũ*

B

Christi Annus	Ioan. 15. Pap.	Ottonis 3. 4.	Impp.
987.	3.	Basil. & Const. 12.	Ind. 15.

LVdouicus Francorum Rex, nouissimus Carolinorum moritur, anno vix vno Regno potitus, donato Regno Hugoni Duci, qui eodem anno Rex est factus à Francis, eodemque anno Robertus eius filius, Regum pijssimus, Rex est ordinatus. Ex Odoranno, & Glabro Cluniacensi, eiusdem quoque temporis scriptore. Cur autem à Francorum proceribus repudiatus Carolus fuerit Lotharij frater, ea potissimum ratio affertur, quod ipse nimis esset principibus Germanorum addictus: Francos autem haud facile passos exteris esse subiectos. Ceterum progeniem Carolinam non defecisse in Ludouico, nec in Ca- C roli fratris Lotharij filio, sed Hugonem hunc ipsum cognomento Capetum, siue Capetium, Hugonis M. Parisiensis Comitis filium, Roberti nepotem, ex eadem Carolina esse progenie demonstrat Chronicon Vuilelmi Mangij Monachi Sancti Dionysij, quod in lucem Pithoeus edidit, quin & auctor qui texuit genealogiam Sancti Arnulphi, ex quo Carolinum manauit genus, id ipsum affirmat atque demonstrat. profitetur hoc etiam Innocentius Papa in epistol. ad Ludouicum Regem, eius nominis Sextum, qua asserit genus eius, quod deriuatur ab Hugone Capeto, processisse ex progenie Caroli Magni. Ex materno vero stemmate, ex sorore Ottonis Senioris genitum tradunt, adeo, vt vanitati Poeticæ nullus sit locus fingendi eum vilissimo Patre natum. Ex ijsdem Odoranno, & D Glabro. *Vltimus ex Carolin. Reg. Franc. Carol. M. stirps deficit à Regno Franc. Carol. Lothar. frater, cur repudiatus: Fr. Hug. stirps ex Car. M.*

Hugo autem Rex post annum tertium bellorum ciuilium, Carolum Lotharij fratrem captum conijcit in carcerem Aureliani. Porro filium Caroli Ludouicum Patri successisse, Mangius tradit, in Ducatum Lotharingię, alij vero Ottonem eiusdem Caroli filium. *Carol. captus in carcerem cõijcitur.*

Quod ad res pertinet Orientis, inualescente bello ciuili, Sclerus Bardas, cognomento Phocas, tyrannus, acclamatur Imperator, & coronatur, de his autem ciuilibus bellis, quibus diutius, afflictatum fuit Roman. Imper. in Oriente, pluribus Curopalates, & alij, qui ab ipso accepere. Porro hæc omnia, licet longe absens, nouit, & quæ essent ventura, prædixit Gregorio Prætori Sanctissimus Nicon. Porro Gregorium istum Prætorem, quo E sanctus familiarissime vsus est, & ipse sanctum reuerentissime coluit, haud pridem idem Nicon senserat aduersantem, ac plane inimicũ: sed Dei vindicta eruditus, conuersus, eundem, vt par erat, plurimum dilexit, & obseruauit. Ista vero quomodo se habuerint, lege apud auctorem vitæ Sancti Niconis, memoria dignam historiam, ni malis in Annalibus. *Tyrannus inuadit Orientis Imperiũ.*

Christi Annus 988. *Ioan.15.Pap.* 4. *Ottonis 3. 5. Basil & Const. 13.* *Impp.*

Christi Annus	*Ioan. 15. Pap.*	*Ottonis 3. 5.*	*Impp.*
988	4.	*Basil.& Const. 13.*	*Ind. 1.*

Adaldagi Hamburgensis Episcopi obitur, qui vixit Episcopus an. 53.

IOan. Papa pro sua summa potestate, pallium dat Libentio Archiep. Hamburgensi, qui successit Adaldago, qui ei sedi cum præfuisset ann. 53. moritur, ab omnibus collaudatus. De hoc Libentio Adam Chronographus, vir litteratissimus (inquit) & omni morum probitate decoratus ab Italia quondam Pontificem sequutus est Adaldagum, cuius vitam æmulatus, & magisterium, solus, ex dispositione tanti Patris, dignus inuentus est, cui Hamburgensis cura parochiæ crederetur. plura ibi habet Adamus de eius virtutibus, & laudibus.

B

Fundat de suo patrimon. Episcopatum cuius postea fit Episcop.

Ex eodem Adamo alterum constat fuisse Adaldagum sub hoc Libentio, qui baptizatus ab Adaldago Seniore eius tulit nomen; & cum de suo Patrimonio fundasset Ripensem Episcopatum, eidem ab eodem Libentio præfectus est Antistes.

S. Dunstani Cantuariensis Episcopi obitus.

Moritur hoc pariter anno mirificus ille Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, quem egregia vitæ sanctitas, sacerdotalis immota constantia, claritudo miraculorum, & omnia Spiritus Sancti Charismata illustrarunt. Res eius præclare gestæ ab Osberto Monacho diligenter fuere conscriptæ.

Christi Annus	*Ioan. 15. Pap.*	*Ottonis 3. 6.*	*Impp.*
989.	5.	*Basil.& Const. 14.*	*Ind. 2.*

C

S. Adelb. restituitur Pragensibus.

PRagenses, legatis missis S. Adelbertum Episcopum suum, emendationem pollicentes, repetunt, qui de licentia Summi Pont. relicto Episcopatu, Monasticum Romæ amplexus erat institutum. Pontifex ea de re colligit Synodum, & petentibus ita respondet; non tam voluntate quam timore permotus. *Reddimus, quod iuste quærunt, male merentes filij. Sed dabitur eis, hac lege, si audierint eum, teneant cum benedictione Dei, & faciant sub eo fructum centuplum; si autem a consueta iniquitate recedere nolunt, hoc est, si ad voluptates suas, & desideria, luxuriante malitia redirent, absque periculo sui capitis malorum consortia declinet.*

D

S. Adelb. ... ad Vngaros.

Flens igitur Episcopus ad Episcopatum redit, & pascendo gregi insistit, qui non diu in officio mansit, sed ad iniquitatem reuolutus est. Accidit autem vt matrona nobilis scortaretur, quam ad necem cum persequeretur maritus, venit illa ad Episcopum, perfugium quærens, is autem eam retro altare abscondit, vt satisfactionem suaderet, & vitam seruaret: Ecce adest ex improuiso armata manus, & nisi redderet mœcham, vtrique necem intentat. Interim index adest, secretum prodit, vbi lateat mulier, digito monstrat. Violato templo, mulierem tremulam prensis abstractam crinibus, capite truncant. Rei indignitate permotus S. Adelbertus, nec se in ea gente proficere, ad Vngaros diuertit, apud quos, quantum profecerit re altius repetita, ex Cartuitio [a] Episcopo petamus, qui cunabula Vngaricæ Ecclesiæ stylo fidelissimo est prosecutus. Is igitur ad Colonanum Regem sic scribit. *Ea quidem tempestate, qua Vngarorum gens Dei Ecclesiam populabatur, fuit in ea Princeps quidam, quartus ab eo, qui Vngaris in Pannoniam ingressuris, Ducem se præbuit. Is Geisa dicebatur, seuerus sane, & crudelis homo in suos, potenter eis imperans, erga alios vero, præsertim Christianos, humanus, misericors, & liberalis. Et si autem Paganismi sui erroribus esset implicitus, attamen cœlestis gratia luce spiritualis appropinquante, cum omnibus vicinis circumquaque prouincijs, de pace cœpit accurate tractare vt iam in illo liceret animaduerti, cuius optaret esse filius, dicente in Euangelio [b] Domino Saluatore: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Edicto* [illegible] *proposito* [illegible] *Christianis* [illegible] *in* [illegible] *ditionē* [illegible] *ducatum* [illegible] *gredi volentibus,* [illegible]

E

In vita S. Steph. Vngar. Reg. c. 1. apud Sur. 25. Aug.

Incunabula Ecclesiæ Vngaricæ ... Vngar. G... crudelis in ...

A nachis & clericis fecit potestatem in ipsius quoque conspectum veniendi, eosque propenso animo audiuit. Atque ita factum est, vt orthodoxæ fidei semen in pectoris eius horto satum, in fruges erumpere gestiret. Pergit auctor scribere de Christiana ab eo fide suscepta, de promissione illi per visum facta, de filio qui regnaturus in terra sit, & in cœlo, & Christianam, quod ipse optabat, fidem amplificaturus; de homine spirituali legatione apud eum functuro, quem reuerenter excipiat, & pia dilectione prosequatur. In hac cogitatione defixo, nunciatur B. Adelbertum Boemensis Ecclesiæ Antistitem ad ipsum venire, cui Dux cum populo obuiam procedit, honorifice excipit, & per eius prædicationem, fide propagata, multæ Ecclesiæ conduntur. Vxori quoque iam partui propinquæ per visum se offert Protomartyr Stephanus, prædicit masculum parituram, cui Stephani nomen imponat, isque primus gentis futurus sit Rex. omnia vt prædictum fuerat, succedunt; pariter filius a S. B Adelberto baptizatur, Stephani nomen imponitur. At Adelbertus sciens Apostolatum ad gentes non sponte à quoque assumendum, sed à primario Ecclesiæ capite imponendum, Romam cogitat proficisci.

Christianus. [b] Matth. 5. Geisca primus Vngar. Dux Christ. S. Adelb. Geisca D. Vngar. excipitur. Stephanus prædicitur primus Rex Vngar. futurus.

Hoc anno Theophane Imperatrix, Ottonis Regis mater, Romam venit, vt Italiæ Principes in officio contineret, rebellesque comprimeret, mansitque ibi triennio vsque ad Ann. Domin. 991. quo ex hac vita migrauit, ex Lamberto in Chronico.

Christi Annus	*Ioan.15. Pap.*	*Ottonis 3.* 7.	*Impp.*
990.	6.	*Basil. & Const.* 15.	*Indict.* 3.

C IOan. Pont. Legatum decernit Leonem Vice episcopum Treuirensis Ecclesiæ ad Angliæ Regem, & Northmannorum Marchionem, inter se ad inuicem dissidentes, exhortans eos ad concordiam, qui & conciliati sunt inter se.[a] Extat Diploma Pontificis apud Vuilelmum[b] Malmesburiensem, anno sequenti datum.

Papa per Legatos pacem conciliat inter Ang. & Northm. [a] Matth. Westm. in flor. hist. hoc anno. [b] De gest. Reg. Ang. l. 2. c. 10.

Hoc ipso anno S. Adelbertus Pragensis Episcopus Romam veniens S. Bonifacij monasterium, vbi quinquennio manserat, iterum adijt, ibique totidem annos expleuit. Erat plane in Vrbe locus ille Sanctorum Colonia, vbi qui his temporibus floruerunt sanctitate viri celebres habitarunt, quos octo commemorat, præ ceteris insigniores, quattuor Græcos, totidem Latinos, in quibus Latinis eminebat Leo, de quo Petrus Damiani.[c] ait Ierosolymis D reuersum, Nonantulano Monasterio biennio præfuisse, ac post in manu Ottonis Imper. præfecturam resignasse, Romamque profectum, reliquum vitæ, compendia sibi vitæ æternæ procurando, exegisse. ad cuius postmodum sepulturam cæcus veniens luci pristinæ asseritur restitutus. Sed & Romæ Abbatem S. Bonif. fuisse habetur apud Aimoinum.[d]

[c] Epist. ad [illegible] Pap. [illegible] [d] [illegible] c. 4.

Eodem anno celebratur in Gallia CONCILIVM SILVANICTENSE. quanam autem occasione celebrari contigerit, & quid in eo gestum sit, ex Actis Rhemensis Synodi, post annum sequentem celebratæ, de qua suo loco dicendum, habetur eius hic reddenda historia. Arnulphus Rhemensis Archiepiscopus Hugonis Regis Francorum fauore promotus ad eam dignitatem fuit, ita visum Hugoni, vt hunc, licet non legitimum, regio ta- E men stemmate ortum, vtpote Regis Lotharij filium, & Caroli adhuc regnantis nepotem, ætate iuniorem, his beneficijs in suas partes adduceret, & contineret. Accidit autem, vt vix sex menses ea sede potitus esset proditione cuiusdam Gisleberti Rhemensis presbyteri ea ciuitate Carolus potiretur, cum & ipse Arnulphus captiuus deductus est. Quod vero suspicio non leuis de ipso esset Arnulpho, quod eius iussu ciuitas Carolo patruo prodita esset: ipse aduersus omnes, qui tam nefaria perpetrassent excommunicationis pœnam intorsit.[e]

[illegible] nepos. [e] Conc. Rhem. c. 12.

Arnul-

Arnulphus gratia Dei Archiepiſcopus, Commonitorium prædonibus Rhemorum. A

Poſt plura. *Redde ergo*, inquit, *aut ſententiam damnationis in peruaſores rerum Eccleſiarum à Sacris Canonibus promulgatam, eam in te latam, multotieſq; referendam accipe.*

Anathema in Prædones.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filij, & Spiritus Sancti, interueniente, & adiuuante B. Ma-
ria ſemper Virgine, auctoritate quoque & poteſtate Apoſtolis tradita, nobiſque relicta excommunica- B
mus, anathematizamus, maledicimus, damnamus, & à liminibus S. M. E. vos Rhemenſium prædonum
auctores, factores, cooperatores, & à proprijs Dominis rerum ſuarum ſub nomine emptionis, abalienatores. Obtenebreſcant oculi qui concupierunt; areſcant manus, quæ rapuerũt; debilitentur omnia membra, quæ adiuuerunt; ſemper laboretis, nec requiem inueniatis, fructuq; laboris veſtri priuemini, formidetis, & paueatis à facie perſequentis, & non perſequentis hoſtis, vt tabeſcendo deficiatis. Sit portio veſtra cum Iuda traditore Domini in terra mortis, & tenebrarum, donec corda veſtra ad ſatisfactionem conuertantur. Hic autem ſit modus plenæ ſatisfactionis, vt omnia iniuſte ablata, præter cibum & potũ, proprijs Dominis ex integro reſtituatis, coramq; Rhemenſi Eccleſia pœnitendo humiliemini, qui Sanctam Rhemenſem Eccleſiam, reueriti non eſtis. Ne ceſſent à vobis maledictiones, ſcelerum veſtrorum C
perſecutrices, quamdiu permanebitis in peccato peruaſionis; Amen, fiat, fiat. Vt ſimile anathema inferrent, Galliarum Epiſcopis imperauit, quod egregie præſtiterunt, collecti in vnum, IN SYNODO SILVANECTENSI. Et plane factum eſt, quod diro Anathemate imprecati ſunt Patres; ſi quidem anno ſequenti captus eſt ab Hugone Carolus, & penitus ex ſtemmatis eius ramo ceſſauit Regnum Francorum, tunc penitus extinctum, cum hæreſis pullulare cœpit, qua dicerent Caroli ſtudioſi omnia licere Carolo, etiam in Eccleſijs. Sicque eo vſq; ſunt à Deo tolerata peccata Regum illius ſtemmatis, quamdiu ea peccata non ſunt defenſa, vt iure facta; vbi verò cœperunt obſtinate defendi, vt error ſit reputata iuſtitia, & inde hæreſis oriri cœperit: tunc ira Dei effuſa eſt ſuper Principes, & præciſum eſt Regnum ab
eo, & datum ipſius æmulo, & de Saul translatum in Dauid. Videant ergo quam male con- D
ſulant Principibus Nouatores noſtri temporis, hæretici inquam dicti Politici, eadem quæ hoc tempore cœpta ſunt doceri, penitus profitentes.

Vox Polit. & hæret. Regibus omnia licere.

Christi Annus	*Ioan. 15. Pap.*	*Ottonis 3.* 8.	*Impp.*
991	7.	*Basil. & Const. 16.*	*Ind. 4.*

Rhem. recuſat cauſam dicere, niſi apud Papã.

INcrebreſcente aduerſus Arnulphum Rhem. Archiepiſc. ſparſo rumore de proditione Rhemenſis Ciuitatis. Hugo Rex eum ſubijcere Synodali iudicio Galliæ Epiſcoporum laborauit. reluctabatur ipſe pro ſuo iure, ab alijs audiri, quam à Rom. Pontif. quem ſolum
ſciret habere ſuperiorem, apud ipſum vero experiri paratum. Quod autem id quod iuſtiſ- E
ſimum eſſet, negari non poſſet, aduerſus eum mittitur legatio duplex à Rege, & ab Epiſcopis Rhem. Prouinciæ, & ſcribuntur ad Pont. litteræ, quæ extant, tamquam aduerſus periurum, proditorem, & facinoroſum hominem, expetentes eius damnationem, & depoſitionem. Præmiſit autem pro Arnulpho Heribertus Comes Caroli Regis Francorum Socer legationem, ad eundem Ioannem Pont Legati Regis, & Epiſcoporum Romam præuenientes litteras Pontifici tradiderunt, & triduo tantum expectato, abſque vllo reſponſo receſſerunt, eo vaſro conſilio, vt cum ſpecie tenus iuri Eccleſiaſtico ſatisfeciſſent ad Sed. Apo-

A ... causam Archiepiscopi deferendo, ab eaque nullo accepto responso; iudicandi facultas videretur ad eos esse deuoluta: Qui eo modo causam inchoantes, Arnulphum vocarunt ad Synodum. Sed hæc anno sequenti.

Hoc ipso anno, qui numeratur Ottonis Regni Octauus, moritur Misæco, alias Meisco primus Dux Polonorum, Christianus. Is vxorem acceperat sororem Boleslai Ducis Poloniæ, fœminam Christianam, quæ omni obsequio illum sibi infidelem sociare studebat. Cumque per quadragesimam, abstinentia carnis se macerare vellet, rogata à viro deserere, indulsit, vt aliud ab eo impetraret, interim igitur in oratione ... pro viro, vt Christianus fieret, à Deo obtinuit, qui cum alijs pluribus baptizatus est. Iordanus primus eorum Antistes plurimum in eis laborauit. Post hæc peperit longè ... B generetur filium, multarumque perniciem genetricem, quem nomine fratris sui Boleslaum appellauit. Post eius obitum piæ fœminæ, Dux iunxit sibi Monialem, ex qua tres filios generauit. Ita rudis in fide, atque opere inculta adhuc permanens, inconcessa tentauit. Ex Ditmaro.[a]

Hoc anno defuncta est Aloara, seu Aruara Princeps Capuana ... interfecto viro, ipso Pandulpho Principe Capuano, in clade illa postrema Ottonis 2. In perat eius munificentia datus est Principatus, & duobus eius filijs, vt ... Ottonem. Quomodo verò crudelis fœmina propagare satagens Principatum in filios, suaserit illis vt vnum ex Comitibus Principis nepotem, potentia præstantem, & ab omnibus honoratum, inter- C ficerent, habetur in actis B. Nili. Ea autem pœnitentiam simulans B. Nilum accersit tanquam acceptura ab eo dignam pœnitentiam. Eunti igitur illi in ciuitatem, occurrebant omnes eius reuerendum visuri aspectum, & benedictionem percepturi. In quibus Diaconissa quædam cum suo sacerdote ætate florente, & robusto, & cum virginibus suis illi processit obuiam; quas intuens austera voce, & terribili vultu inclamat: Quid vobis, & iuueni isti, vt vos quæ videmini Virgines, cum ipso simul habitetis? An ignoratis, quod hic est vir, & ipse ignorat, quod vos estis mulieres? si Deum non timetis, cur homines non reueremini? reuera in vobis non video iustitiæ fructum. His illæ auditis, cum oporteret vereri, & horrere B. Nili ingenti ... recesserunt, dicentes; Non est hic seruus Dei, sed Diabolus. D Statim sequenti ... fuit presbyter ille cubans cum Diaconissa illa sua ... sanguinea, & hoc auditum est per ... ciuitatem illam. Cum venisset B. Nilus ad Aloaram, & audisset ... imposita ab Episcopis, vt psalterium ter legeret in hebdomada, & ... si vobis ... etiam à me humili consilium accipere ... ex ... dicti, vt de eo faciant quodcunque voluerint, & ... peccatus ... Hæc Sanctus ille prophetico afflatus Spiritu (vt patefecit euentus) bene consuluit ... nimirum alterum filiorum aduersariorum manu necari, quam ... Ad quæ illa respondit: Non possum hoc facere, vereor enim ne aliquo pacto ipsum occidant; Tunc B. E Nilus, ... respondit.

Hoc dicit Spiritus Sanctus, sanguis ... effunderetur pro illius sanguine, quem tu ... effudisti & peccatum hoc non delebitur à domo tua in sæculum, ... nec tuo imperabit ... & conculcabitur ... fisa es potentiæ tuæ, & non ... quod Dominus pauperes ... sublevat, &c. habentur hæc ... in Actis B. Nili, ... habet Leo Ostiensis, addens, his deficientibus Principatum Capuæ ... Ottone ... cuidam Adenario, &c.

Vafrū cōsilū Hug... & Episcoporum.

...orda vir Apostoli...

[a] lib. 4. Chron.

An ... Diaconissa ... ...

Seuera publica B. Nili increpatio ...

Christi Annus	Ioan. [illegible] Pap.	[illegible] 3.	9.	Indict. 5.
992.	8.	Ba[illegible] Const.	17.	Impp.

Legati missi ad Rom. Pont. [illegible] tamen, [illegible] rei responsionem cósulto præ[illegible]ti essent, abeundi [illegible] ta reuerti, retulerunt se ab eo nó fuisse auditos, nec responsum [illegible] & [illegible] illi obsequentes, celebrandæ aduersus Arnulphū Synodi [illegible] fecerunt. Cum vero sæpe vocatus Arnulphus, non affuisset, excusans [illegible] Carolo Rege, vt asserebat, Lauduni detineretur in vinculis; factum est vt [illegible] Laudunensis Episcopi, ab Hugone Rege eadem Ciuitas, & [illegible] caperetur, quem ita captiuum deduci iussit, ad [illegible] tunc collectā Synodum [illegible]dicandum, cuius si ingressum scire cupis, atque progressum, & totam vsque ad [illegible] historiam, feliciter ex legitimis Actis id præstitit Lginaldus, cuius est adiectum ad Aimoinum Auctarium, in quo ista ipsa leguntur.

In illis diebus in Rhemensium ciuitate erat Archiepiscopus vir bonus, & modestus filius Lotharij Regis ex concubina, nomine Arnulphus. Hugo autem Rex [illegible] debito, volens exterminare progeniem Lotharij Regis. Congregan[illegible] in Vrbe [illegible] Synodum, eum locum idem Hugo Rex incitauit Archiepiscopum Senoniæ [illegible], [illegible] sui, in quo Concilio fecit degradari Dominum Arnulphum Archiepiscopum Rhemorū, dolo nepotis sui, quem tenebat in carcere, dicens, non debere esse Episcopum natum ex concubina. In locum autem eius [illegible] Dominum Gerbertum Monachum [illegible]ilosophum, qui Gerbertus [illegible] Roberti Regis filij illius Hugonis, & Domini [illegible]therici Ar[illegible] Arnulphum [illegible] mancipari [illegible] Aur[illegible] Archi[illegible] Arnulphi [illegible] Gerberti [illegible] bat. Alij vero Episcopi [illegible], timore propter [illegible] Regis degradauerunt Arnulphum, & ordinauerunt Gerbertum. Seguinus autem plus timēs Deum, quam terrenum Regem, noluit consentire nequitiæ Regis, sed magis quantum potuit, redarguit ipsum Regem; propter [illegible] ira Regis contra [illegible] bat. Cum magno itaque dedecore expelli iussit Arnulphum de [illegible] B. Genitricis Mariæ Rhemensis, & sic alligatum retrudi in carcerē A[illegible] Carolus, mansitque ibi annis tribus. Nunciantur hæc omnia Præsuli Rom. qui valde indignatus super hoc facto interdixit [illegible] omnes Episcopos, qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinauerant. Misit quoq; Leonem Abbatem a Sede Apostolica ad Dominum Seguinum Archiepiscopum Vrbis Senoniæ, qui vice sua in Vrbem Rhemensem, Synodum congregaret [illegible] vt fine [illegible] ratione reuocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. [illegible] igitur Concilio iterum in Vrbe Rhem. ex iussione Apostolica, reuocatus est Arnulphus de custodia & [illegible] hon[illegible] receptus est in propria sede. Gerbertus autem intelligens quod iniu[illegible] Pontificalem [illegible] dignitatem, pœnitentia ductus est. Al[illegible] ratione [illegible] tem Gerberti Pontificis, [illegible] Leonis Abbatis [illegible] plenius inuenies in gestis Pontificū Rhemen[illegible]. Huc vsque de [illegible] auctor ex [illegible] citat, ijdemq; public[illegible] publ[illegible] compendium [illegible] longe [illegible] fides adhibenda, [illegible] hæc [illegible] Gerberto descripta, & in sui defensionem [illegible] ala, omnibus [illegible] ri[illegible] Fidei [illegible] nandam Rom. [illegible] ma conge[illegible] essent ad [illegible] postea [illegible] illam [illegible] m [illegible] Apost.

Sede

Arnulphus [illegible] Synodum [illegible] tot [illegible] candus. a [illegible] 14. 5. c. 4.

Pseudosynod. congregata a Rege [illegible].

[illegible] Episcopos. Legatus S. Apost.

[illegible] 10 [illegible] de Synod. col. 4[illegible].

A Scotis [illegible] extaret, ex qua, causa euicta, [illegible] Gerbertus [illegible] turpiter loco cedere [illegible], atque restitutus Arnulphus; [illegible] non extat, ex [illegible] tamen eius definitione, & lata sententia contra Gerbertum, cui omnes Episcopi, & ipse Hugo Rex acquieuerût, [illegible] Gerberti consarcinatio penitus euanescet. De qua [illegible] proponimus, [illegible] Auctor Annalium, ne causæ iustæ diffisi eam hac tergiuersatione eludere potius, quâ confutare videri possimus, [illegible] pellis hominis, totam conscriptionem, idque egregie præstitit: nos pro more ad quædam capita, quam [illegible] poterit breuissimè, redigemus. Sed prius Gerbertum describamus.

Hic [illegible] quondam Auriacensis cœnobij, liberalibus artibus potius, quàm Theologicis litteris excultus, sub specie instituendi filium Hugonis Regis Robertum, cum Monasterij monasticam quoque verecundiam missam fecit, et inter curiales (secundum illud Propheticum: Commixti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum) [illegible] profiteri cœpit, vt garrulitate, dicacitate, oblocutione, detractione, adulatione, animi duplicitate, ad simulandum, atque fallendum summa dexteritate compositus, omnes facilè antecelleret, qui & ab huius temporis scriptoribus, non ab [illegible] reprehensus, cum hominem ingenio acerrimum, in suis ad altiora progressibus valde pronidum (vt docuerunt euenta) fuisse demonstrent, dum homo ignobilis, vt Glaber [a] testatur, primo ad regiam aulam, inde ad Rhemensem Archiepiscopatum sibi aditum præparauit, postea ad Rauennatis Ecclesiæ præsulatum aperuit viam, atque demû, vt Imperatoria manu, ad Apost. Sedê extolleretur, idonea sibi instrumenta præparauit. plura de eo, vt de prauo homine scripta ferûtur, quæ nô nisi ex eius ipsius scriptis probata nobis admittenda videntur. Extant siquidem eiusdê Gerberti Scriptorû monumenta, ab ipso in hac causa Arnulphi, multiplici genere edita, sed vno argumento, dû versatur totus in acerrimis inuectiuis in Sedem Apostolicam, tunc ab eo concinnata, cum æstuaret vehementi iræ calore, quod à Io. Pont. deiectus esset Rhemensi sede, malis artibus adepta, & Arnulphus restitutus. Porrò istiusmodi scripta Gerberti, tanquam ingens Thesaurus inuentus à Nouatoribus, in odium Rom. Ecclesiæ, sunt in lucem prodita, duplicique editione vulgata. [b] Edidit autê Gerbertus Acta Rhemensis Concilij [illegible] Arnulphus depositus, ipse intrusus fuit, minime [illegible], sed [illegible] interpretationibus, mutationibus [illegible] testatur in præfatione [illegible] ad eorum auctoritatem firmandam valerent, qua ipse intrusus fuerat, & Rom. Pont. [illegible] vt neque [illegible] dicêda sint synodalia Acta Rhemensia, sed potius [illegible] Rhemensis.

Post igitur Præfationem, de [illegible] Hugonis Francorû Regis [illegible] Primum [illegible] Apost. [illegible] û, cum absq; volûtate ipsius nec debuit nec potuit ea [illegible] de Mediomatricano episcopo vllatenus iudiciû terminari. ergo côcil[illegible] Arnulphi. Io. Scholasticû Antisiodorensem, Rhanulphû Abbatê Sen[illegible] Abbonê Abb. Floriacensem. Porrò ex defensoribus licet interdû [illegible] æstimare, cû viris optimis dedecori adscribatur, si turpissimû quemq; defendendum suscepêrint. Abbo quidê Abb. vir planè Sanctus [illegible] ab omnibus prædicatus [illegible] rio coronari, vt Glaber testatur, & Sigebertus, qui [illegible] sanctissimû prædicat. De illis itaq; Gerbertus ad Vuidrodû [illegible] studia bifariam se scindunt, alij quidem Regem Sacerdotem [illegible] peccatorum, veniam tribuisse dicunt, alij Rom. Pont. iniuriam [illegible] videri volunt, quia sine eius auctoritate deponi non debuerit, idemque de iisdem defensoribus: Aderant inquit, acerrimi defensores, scientia, & eloquentia insignes [illegible]

Gerbertus [illegible]

[a] lib. 1. c. 4.

[b] Cent. 10. c. 10. p. 451.

[illegible] Gerb. de [illegible]

[illegible] & [illegible] quo.

Papa quō sub canonib. sidat vim Canonibus.

Potestas Prælatorū nō a [illegible] nib. & [illegible] dependet, sed ex Deo.

a Heb. 13.
b 1. Pet. 2.
c Iol. 34.
d Ose. 13.

sen[illegible]onem eo potissimum [illegible] argumento, [illegible] & [illegible] res causæ deferendæ essent ad Rom. Pont. multiplices [illegible] Aduersus [illegible] ab Arnulpho Aurelianensi prol[illegible] [illegible] cuncta eo [illegible] dunt, vt nolint Rom. Pont. posse aliquid supra [illegible], sed quo modo ista? si ei[illegible] decreto inducuntur Synodi, & [illegible] in Ecclesia consequantur supra can[illegible] [illegible], & [illegible] auctoritatē canonibus impartitur. Subjicit inde illa [illegible] & [illegible] quant[illegible] vitæ moribus, & in scientia inesse [illegible] pariter cedat ab omni pontificia auctoritate. [illegible] illud Domini, *Facite quæ dicunt*, [illegible] *faciunt?* [illegible] potestas sit ab homine, & non a Deo? [illegible] falsissima op[illegible] velit auctoritatem Apostolicæ Sedis, ob prauos, qui in ea sederent [illegible] parendum, dicente tamen Apostolo *Obedite* [a] *præpositis vestris* [illegible] [b] addit Petrus: subjicitque quos [illegible] Rom. Ecclesia Pōtifices [illegible] prorsus indignos, causamque tanti [illegible] exquirens [illegible] tum, inquiens, quod [illegible] sæpe pro [illegible] a Deo [illegible] qui propter peccata ipsorum regnare [illegible] & [illegible] [c] [illegible] [d] *Dabo eis Reges in furore meo.* [illegible] A[illegible] [illegible] & [illegible] ecclesia [illegible] hæreticus, [illegible] Donatistarum [illegible] em [illegible] ecclesiasticis scriptoribus Orientalis, & Occidentalis ecclesiæ, Conciliorum [illegible] & Pontificum decretis, traditioni, & ecclesiæ [illegible] fuerunt catholicas. Pergit docere pro ratione [illegible] in [illegible], vt ille [illegible] [illegible] antecellit.

Val[illegible] Sacram [illegible] [illegible] ser [illegible] [illegible] Pontificibus qui tamē [illegible] compar[illegible] [illegible] non recusent doctos viros absentes [illegible] in [illegible] tus.

Sub [illegible] Romæ, [illegible] dis[illegible]icerit litteras, cum tamē publi[illegible] & doctrina valeret Leo Apost. Sedis Legatus [illegible] hoc Synodo affuerunt Episcopi confutauit, [illegible] pe mutum, [illegible] in propria causa red[illegible]iderit.

[illegible] at, *si barbarorum gladiis* [illegible] *cum fauentibus licentia commeandi Romam* [illegible]*atur, vel* [illegible] *Roma barbaro cuilibet* [illegible] *ineus in aliquod Regnum auferatur* [illegible] *aut nulla concilia erunt, aut orbis terrarum Episcopi* [illegible] *suorum Regum damnis* [illegible] *ab hostibus* [illegible] *nendarum rerum consilia,* [illegible] *?* [illegible] erunt ista semper in mundo, prælia, h[illegible] [illegible] ltus, & P[illegible] interdum [illegible] male mu[illegible] [illegible] m[illegible] gitur [illegible] ipsis, quod Verbum Dei non est alligatum, [illegible] tempore [illegible] em Sed. A[illegible] ictia i[illegible] ter[illegible] ept[illegible], vt re[illegible] Theodorico & successoribus Arianis & [illegible] Vrbe [illegible] Longobardis, G[illegible] [illegible] or orbis partes decretales scribebat epistolas. Et hoc [illegible] non d[illegible] nt e rem[illegible] orbis partibus li[illegible] [illegible] pl[illegible] in [illegible] tempora, di[illegible] Ecclesiaru, opr[illegible] [illegible] ate[illegible] qu[illegible] ibus persu[illegible] conat[illegible] m in [illegible] Roma [illegible] tri[illegible] al, cum tamen pro [illegible] ne Rom. [illegible] in Hispania [illegible] um de

A legibus Ecclesiasticis, & ipsis Rom. Pont. decretis cult[illegible] pene dicit extinctas Sedis Apost[illegible]res hoc tempore Io. Pontificis expertus sit ipse, & [illegible]uentes Episcopi Gallicani, & ip[illegible] Rex potentissimus Hugo, Actis Synodalibus re[illegible]og[illegible]o illi male coll[illegible] Rhem. Episcopatu, Arnulpho, male deposito, in sedem re[illegible]. Sed quomodo discessionem i[illegible] postr[illegible]mam per Paulum descriptam iam adesse Gerbert[illegible]s ip[illegible], & Nouatore[illegible]m eo delirant, [illegible] hoc ipso tempore, Dan[illegible], Slauos, Nor[illegible]hmannos, in Gallijs degētes, Boemos, Polonos, Vngaros, constat esse conuersos, & Rom. Ecclesiæ insert[illegible] & [illegible]c ipso sæculo nostro non prouinciarum tantum sed noui Orbis ad Rom. Eccles. accessionem esse factum qu[illegible] ignorat? vt non istis ignominiosa discessio fuerit exprobrāda, sed accessio numerosa, & gloriosa potius prædicanda.

B Hi[illegible] ita in detestationem S.R.E. à Gerberto pluribus inculcatis, concludit tandem quod primo inte[illegible]debat, nimirum quod cum ipsorum Romam Legati missi, non fuerint auditi, [illegible]iceret ip[illegible]s Arnulphi causam tractare, atque prolata sententia definire. Quibus pro arbitrio comprobatis, ait Arnulphum in Synodum reum inductum, negantem re[illegible]rgutum testimonio presbyteri iā confessi se ciuitatis portas aperuisse hostibus, sed Arnulphi mandato. Demum Gerbertus Acta synodalia prosecutus, nūq[illegible]am ex eis probare potuit Arnulphum aperiendi portas mandatum Adelgaro presbytero dedisse, confessum esse, sed seorsum à synodo petijsse audiri se a tū nominatis 4. Episcopis, quibus secreto ait, multa crimina con-

C fessum esse, eundemque petijsse, al[illegible]um in sui locum Episcopum subrogari. Porro eius confessionem fuisse ab his, qui audierunt iuramento exceptam, ne penitus confessa crimina reuelarent. Reuocatum autem ad synodum coram Regibus Hugone, ac R[illegible]berto, nihil publice confessum, nisi tantum ista dixisse: *Palam dico, & profiteor me errasse, & à fidelitate Regia deuiasse*; reliqua autem generalitate ipsum inuoluisse, & secretum confessum esse, atq; damnationis sententiam accepisse. Huc vsque Gerebertus, qui reliqua mala fide, silentio obsignata reliquit, nempè de reclamatione interposita à primario iudice Seguino Archiepiscopo Senonensi, de qua supra. Mala fides Gereberti.

D Scripsit præterea de his omnibus idem Gerebertus epistolam ad Ottonem Imper. cuius aures præoccupare voluit, antequā his diuersa ab aliquo alio fortasse perciperet. Postquam autem vidit ex[illegible] a Roman. Pont. omnes Episcopos, qui in damnationem Arnulphi consenserant, exacerbatus, & in furorē actus, scripsit ad Seguinum Senonensem Archiepiscopum [illegible]tteras [illegible] indignas, totus in eo, vt excommunicationem illam contemn[illegible]dam [illegible] ex [illegible] con[illegible]ncend[illegible]s planè esset schismaticus, nisi tandem in sequenti Rhem. Con[illegible]o lo[illegible]s à Leone Abbate Sed. Apost. Legato, eidem, lice[illegible] inuitus, acq[illegible] Scri[illegible] ad Vuild[illegible]odem Argentinæ Ciuitatis Ep[illegible]scopum quæ Apolog[illegible]tica [illegible] ni[illegible]perū Gerberti addita, multa habet aduersum Rom. Pont. ipsamq[illegible] R[illegible], magna temeri- Gerebert. sunt in Ro. Ecc[illegible]

E tate ac fraude concinnata; aduocato etiam in au[illegible]lio Hincmaro R[illegible]ensi in pr[illegible]xa[illegible] epistola a[illegible] L[illegible]nensem Hinc[illegible] N[illegible] [illegible]m, qui aduersus ipsum pro epistolis decretalibus insurrexerat. Ex h[illegible] igi[illegible]r, quæ Gerbertus ex Hincmar[illegible]itat, tres haud leues colliguntur errores. Atque primum [illegible] videli[illegible]et subijcit Decreta Rom. Po[illegible]t. quibuscunque canonibus [illegible]rum, cui[illegible] absurditas erroris, ex eo patet, quod cum sine Decretis Rom. Pont. nec synod[illegible]ri, nec [illegible] sancita promul[illegible] liceat, nec ea robur habeant; nec i[illegible] & a[illegible]ctori[illegible] possint, proc[illegible] asseren[illegible]ē est, maioris auctorita[illegible] Decreta[illegible] Con[illegible] [illegible]bus illi, vt sint, nominentur, & c[illegible]o [illegible] h[illegible]b[illegible]. Atq; h[illegible]c p[illegible]r [illegible] G[illegible]la[illegible]m [illegible]pam, quem eorum [illegible] contrarium [illegible]re [illegible] Gereb & Hi[illegible] n[illegible] De[illegible] Decr[illegible]

[illegible] contorquet. [illegible] de Concilio Chalcedonensi [illegible] [illegible]. Ita inquit, *quod firmatur in Synodo Sedes Apostolica [illegible], quod re[illegible] habere [illegible] potuit firmitatem*, idque S. Leonis [illegible] ad Anatolium Episcopum Constantinopolitanum, quæ adhuc [illegible] Nobis inquit, *opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur: [illegible] produnt, quod primæ Sedis sana rectaque suadenti parere fugiunt. Ipsi sunt canones, [illegible] ecclesia ad huius sedis examen voluere deferri, ab ista vero nusquam prorsus appellari [illegible], per hoc illam, de tota ecclesia iudicare, ipsam ad nullius commeare iudicium, nec de eius [illegible] iudicio iudicari, sententiamque illius constituerunt non oportere [illegible] Dei [illegible].* Secundus Hincmari error [illegible], quod Gelasius dixerit veteres [illegible] Epistolas Rom. Pont. [illegible] temporibus à diuersis Pontificibus [illegible] cas non [illegible] ras, sed temporarias [illegible] dixerit, legique veteri assimilata [illegible] nec quod [illegible] per canones sanciretur. Redarguitur in primis hic error per vsum totius Ecclesiæ [illegible] hanc diem, quæ an[illegible] mille annos, per epistolas Decretales [illegible] fuere in [illegible] definitionibus vsurpantur. Et similitudo adhibita [illegible] est [illegible] & incongrua, siquidem lex vetus quæ ad præfinitum tempus noui legislatoris statuta fuit. Decreta autem Rom. Pont. perpetuò valitura, [illegible] per aliquem successorem Pontificum abrogentur, [illegible] quæ sanciat Pontifex Decretum no[illegible].

Tertius error vel potius im[illegible] Hincmari calumnia [illegible] ex Gelasii verbis illud deducit, quod omnino Gelasii sententiæ contrarium esse [illegible] patet. Ex quibus deliramentis fuisset Hincmarus [illegible] hæreticos, [illegible] nisi sæpè [illegible] scriptis reperiretur [illegible], nullo se pacto contra Rom. Ecclesiam aliquid sentire velle, nec per vllum [illegible]. [illegible] ex eodem Hincmaro [illegible] Gerbertus [illegible] Patrum [illegible] & [illegible] sacris obijcere, non [illegible] Iouii, [illegible] episcoporum, [illegible] post [illegible], quibus & Reges [illegible] conf[illegible].

[illegible] Osualdus Vuigorniensis in Anglia Episcopus ex hac vita [illegible] anno 30. cuius vita cum fuerit admiranda, obitus quoque [illegible] atque adeo epitome, breuitatis ipsius nobis præ[illegible] indigente. Die quadam (ait fidelissimus Scriptor [a] vitæ illius) egressus [illegible] ex Oratorio, sub dio stans, in cœlum intensissime oculorum [illegible] Christum quem suspirabat, pio corde, & ore attentius orans. Nec verò oculos [illegible] traxit, sed perinde ac si noui quidpiam, cum summa animi voluptate [illegible] tissime in eo quod intuebatur defixus fuit. rogatus quidnam videret, [illegible] plor id quo tendo, idque crastino die, etiam me tacente, [illegible] bit. Aeterna namque beatitudo, cuius causa hucusque laboraui, nunc instat [illegible] ante crastina [illegible] bet [illegible], quam me [illegible] Dominus meus, sicuti est pollicitus, introducat. Re[illegible] t[illegible]rium, conuocatis fratribus, hortatur eos, vt [illegible] cum Viatico Dominici corporis [illegible] [illegible] se contulit, officium diuinum expleuit, & reliqua noctis [illegible] [illegible]. Mane solito more, [illegible] præcinctus pedes pauperum [illegible] in illo ministerio dicere solebat persolutis, sub [illegible] [illegible] [illegible] tes [illegible] TVI SANCTO, alte[illegible] Christi [illegible] cor[illegible] [illegible] ex[illegible]

[illegible]nsis

Canones [illegible]

Decreta Ro. Pont. perpetuæ auctorit.

[illegible] Hincmari interpretatio Gelasii.

Obitus Oswaldi.

Prædicit felicẽ suũ obitum.

Sacro oleo inungitur

Officium diuinum explet.

Pauperibus [illegible] more lauat.

A pennis a[illegible] lento volatu illud protegere visa est. Ignea quoque [illegible] [illegible] super feretrum apparuit, depositoque ante altare sacro corpore vis[illegible], tanquam locum sepulturæ eius de[illegible]ntura ad australem ecclesiæ plagam iuxta altare [illegible]uertit, sicque ab oculis intuen[illegible] subducta est, &c. Sequuta sunt ista admiranda signa, quæ virū Sanctissimum cum Christo in cœlo regnare, quam certissime docuere. At hæc ad institutum satis.

Christi Annus	Ioan.15.Pap.	Ottonis 3.	10.	Impp.
993.	9.	Basil.& Constant.	18.	Indict. 6.

B VDalricus Augustanus Episcopus à Ioan. Papa relatus est in numerum sanctorum, in Synodo Lateranensi, rogante Lutulpho Augustæ Episcopo, his verbis. Domine Sanctissime Præsul, si vobis placet, & omnibus epi[illegible]is, & presbyteris hic residentibus, libellus quem præ manibus habeo, corā vobis legatur, de vita & miraculis Venerabilis Vdalrici S. Augustanæ ecclesiæ episcopi, & quod libitum fuerit decernatur, &c. Cumq; perlecta esset vita prædicti Sanctissimi Episcopi, ventum est ad miracula, quæ siue in corpore, siue extra corpus gesta sunt, videlicet cæcos illuminasse, dæmones ab obsessis corporibus effugasse, paralyticos curasse, & quam plurima alia signa ge[illegible], quæ nequaquam calamo, & atramento illustrata sunt. Quæ omnia, inquit Pont. recepimus, & communi consilio decreuimus memoriam illius, id est S. Vdalrici Episcopi affectu piissimo, & deuotione fidelissima venerandum, &c. — *S. Vdalricus canonizatur.*

C Extant hæc in Diplomate ipsius Pontificis ad omnes Archiepiscopos, Episcopos, & Abbates in Gallia, & Germania commorantes. Sic igitur solemni ritu relato in album Sanctorum S. Vdalrico, eius dies natalis publicæ cæpta coli, quod nō nisi Dei voluntate peractum, euidens illud miraculum comprobauit, quod inter alia multa, post vitam ipsius descripta legitur [a] de quodam, qui cæteris omnibus natalitium S. Vdalrici solemniter celebrantibus, fœnum cum rastellis congregauit in cumulos, diem sanctum spernendo, quod altera die [illegible]orum in faui[illegible]as immutatum inuenit. Non est autem prætermittendum Canonizationis D Sanctorum [illegible] tempore in ecclesi[illegible] m[illegible] periri. Nam Petrus Damiani [b] refert de pluribus suæ ætatis sanctis episcopis Romualdo Camerinensi, Amico Rambonensi, Guidone Pompeliano, [illegible], & aliis pluribus, super eorum videlicet venerandа cadauera ex [illegible] talis [illegible] [illegible]o[illegible]itate sacra fuisse altaria erecta, vbi nimirum diuina mysteria, miracul[illegible] ex[illegible] & paulo post meminit de Arduino presbytero eius tempor[illegible]bus [illegible] Com[illegible] [illegible]icentiam, ex [illegible]nodali decreto, vt supra corpus defuncti [illegible] altare, hoc[illegible] inter Sanctos [illegible]numerare, et anniuersaria memoria de ei[illegible]et, [illegible] narrat de S. R[illegible] [illegible]auen[illegible] in fine vitæ ipsius. Quod autem ad S. V[illegible] sanctos rel[illegible] epi[illegible]. Greg. E 7. Papæ, qui humili voto petenti Patriarchæ Aquileiensi con[illegible] natali S. Vdalrici, & S. Afræ eiusdem Augustanæ ecclesiæ patronæ, pallio vti posset, ex quo colligitur quam celebris ei[illegible] cultus.

[a] Mirac. S. Vdal. c. 27. Miraculū.
[b] ad He[illegible] Ran. ep[illegible] pam. c. 16. ap. 2[illegible].
Canonizatio per hęc tempora qualis.
[c] Eug. lib. 6 ep. 38.

Hoc eodē anno (vt Glaber Rodulphus est auctor) cū admirandæ flammarum eruptiones è monte Vesuuio contigissent, crebra quoq; per diuersas prouincias [illegible] incendia prodigiosaq; contigere, cū & Romana conflagrante Vrbe, b[illegible] a V[illegible] penitus est liberata, concurrente populo c[illegible]moribus, & precibus [illegible] B. Petri confe[illegible].

Quo etiam anno (vt mox subijcit) S. Maiolus Abbas Clun[illegible], ad[illegible] sanctitate[illegible] ex hac vita migrauit, in itinere [d] [illegible] a R[illegible] H[illegible] [illegible], ex eius consilio, [illegible]tuendu Monasteriū S. Dionysii crebr[illegible] ad[illegible] sanctitate, — *[d] [illegible] in Chr. ap. Sur[illegible].*

attesta[illegible]

attestata [illegible]. In eius locum, com[illegible] Cluniacensium Monachorum, [illegible] tus est S. Oddo eius discipulus, qu[illegible] successorem sibi delegerat. [illegible] eius regimen annos 56. vt Petrus Damiani testatur, [illegible] vitam scripsit. A

Christi Annus	Ioann. 15. Pap.	Ottonis 3.	11.	Impp.
994.	10.	Basil. & Const.	19.	Indict. 7.

HVgo Rex cum audisset Ioan. Papam ob eiectionem, & c[illegible] Arnulphi Rhemens. Episcopi vehementer [illegible] commotum, nec alia legatione ad [illegible] placatum, p[illegible] senti iterata, in[illegible] eam in Gallias, ad componendas [illegible] Rhemen. ecclesiæ. Ex[illegible] H[illegible] [a] [illegible] Io. rescripserit, ignoratur: certum tamen est [illegible] in Galli[illegible] esse profectum, mi[illegible] autem anno sequenti Legatum ad munus delectum, virum Sa[illegible] imum Leonem Abb. S. Bonifacij.

[a] Apud Ma[illegible] l. An[illegible] Fr. [illegible] Papam [illegible] al[illegible] tes compo[illegible]das.

Christi Annus	Ioan. 15 Pap.	Ottonis 3.	12.	Imp.
995.	11.	Basil. & Const.	20.	Indict. 8.

LEgatus [b] Apostolicus Leo Abb. SYNODVM HABET M[illegible] *oppido Belgica, sub Rheme[illegible] Metrop. Gerbertus, qui exautorato Arnulpho [illegible] in eius locum fuerat, patientissime auditus est. Inter cetera dixit Arnulphum [illegible] Legatus Episcoporum Galliæ, vt à cœpto furore desisteret: & si valeret [illegible] modo [illegible] purgaret [illegible] monita salutaria contempsit habitum [illegible] m. eccl[illegible] sibi verò reluctanti onus sacerdot[illegible] sub [illegible] scriptam porre[illegible] Leo [illegible] iam* S[illegible] *[illegible] hum [illegible] vt a summo [illegible] plen.ori Concilio [c] ite-[illegible] in Vrbe Rhemis [illegible] gradu depositus, & alter intrusus, ibidem in suam auctoritatem [illegible] legibus vi[illegible] rest[illegible]tueretur, alter excluderetur. Ibi episcopi qui Arnulphum d[illegible] ant à Legato Apostolico auditi, male egisse conuicti, Gerbertus [illegible] ex [illegible] ione Apostolica reuocatus est, & magno cum honore in [illegible] gens quod iniuste Pontificalem suscepisset dignitatem [illegible] est. A[illegible] orem vero Gerberti Pont. & Leonis Abb. valde vtilem plenius [illegible] Rhem[illegible].* Hæc ex Auctario [d] ad Aimoinum, quæ sumpta [illegible] Actis, quæ citat; & magis vera, quamque ex epistolis Gerberti, suam i[illegible] sunt prodita. Sed mala fide omissa sunt à Nouatoribus, qui [illegible] G[illegible] ed[illegible]. In qua causa apparet quanta coluerit obseruantia Hugo Rex Io. [illegible] ratione eorum quæ in Arnulphum Synodus decreuisset, n[illegible] ps, & Christianis valere [illegible] regnandi, vt obsequatur R[illegible] Pont. in[illegible] stitui Arn[illegible] de carcere patit[illegible] is hactenus stirpis sibi aduersantem, expertus [illegible]. [illegible] d[illegible]m, quod hoc præsertim tempore [illegible] H[illegible]go Ro[illegible] à Crescētio veluti obsessus d[illegible], nec adi[illegible] Crescen[illegible] esset. C D E

[b] Apud Ma[illegible] onem l. [illegible] 3. Annal.
[c] [illegible]
[illegible] 45
[d] [illegible] 5 [illegible] 4
[illegible] Regis [illegible]

Porro Gerbertus è throno Rhemens. depositus, [illegible] totum Ottoni Imperat[illegible] it, [illegible] n[illegible] ri.

Ex ipsis [illegible] Actis & [illegible]. [illegible]

A constat Ioan. Pont 15. hoc anno fuisse superstitem, ex quibus redarguas eos, qui ante biennium decessisse tradiderunt.

In fine anni huius memorandum exercuit Deus iudicium contra quendam voluptuosum Abbat. Cassin. Mansonem nomine, atque aduersus eum, qui ipsum, vt inuaderet S. Benedicti hæreditatem, excæcandum curauit, etiam in epitome, vt habetur in Vita Sanctissimi Nili Abb. ab auctore huius temporis Græce scripta, & apud Ostiensem, pœne ad verbum describendum. Cum igitur mortuus esset æternæ memoriæ Aligernus, qui recte, & religiose Monasterium Sancti Benedicti administrauit, eius loco præfectus fuit quidam, qui ignorabat Beatum Nilum qualis esset; vel vt verius dicam, nec ipsum Deum cognoscebat, quod declarabit id quod breuiter dicam. Cum aliquando ad ipsum Beatus Nilus accessisset, inuenit casu ipsum in monasterio inferiori, in quo est pulcherrimum sacellum Sancti Germani aquarum pulchritudine circundatum. Inuenit autem Præpositum ipsum cum insignioribus monachis magni monasterij lotum, in cœnaculo comedentem. Cum itaque expectaret ipsum B. Nilus in Ecclesia cum suis fratribus, audit, quod Cytharedus quidam ingressus erat in cœnaculum, cytharam pulsans. Prædictio S. Nili in voluptuosos monachos.

Tunc Beatus Nilus dixit ad eos, qui secum erant. *Memoria tenete fratres verbum hoc, quod breui tempore veniet ira Dei super homines istos. Surgite & hinc discedamus*. & cum hoc dixisset, recessit. Nec annus transiuit, & Præposito ipsi capto, defectionis siue seditionis causa, eruti sunt oculi, & monachi graui morbo oppressi, alij quidem vsque ad mortem afflicti sunt, alij perierunt. Cytharedus ille profectus, vt raperet, & captus est, & post multa tormenta, eruti sunt illi oculi. Et hic omnes biberunt calicem iræ Domini, iuxta S. Patris Nili prædictionem. Hæc eius discipulus. Leo autem Ostiensis, de ipso Mansone: Præter alia multa, inquit, illius strenue (& vt pressius de tanti loci Patre loquar) sæculariter gesta, cum sibi equites plurimos, & plurimos serico indutos famulos parasset, & Vltramontani Imp. curiam haud segniter frequentaret: ob memoratæ maxime arcis constructionem ingentis odij fomitem in toto Principatu contra se accendit; adeo vt non multo post à Capuanis captus cæcatusque sit, quod non modo Abbatiam sed & Principatum omnem sibi vendicare velle videretur. Inflammauit eam inuidiam, Alberici nequitia Marsorum Episcopi, qui dum filio suo ex meretrice procreato, episcopatum tradidisset, ad huius monasterij dominatum adipiscendum, si quo posset pacto animum exacuebat. Comperto igitur Abbatem memoratum Capuanis infensum esse, pecunia corrupit nequissimos quosdam monachos (vt paucis absoluam, quod Ostiensis exequitur pluribus) ac post aliquos Capuanos, qui cæcato Abbate monasterium sibi Cassinense contradant. Illi igitur per fraudem & periurium abducto Mansoni Abbati Capuam, oculos eruunt, & nuncijs, qui pecuniastuerant, Episcopo deferendos tradunt, qui Marsiam properantes audiunt in itinere Episcopum mortuũ, & momento temporis obseruato, cognoscunt, qua hora cæcatus est Abbas, Episcopum esse defunctum. Ex ijs autẽ nuncijs (pergit Leo) quos ad tantum scelus iam dictus Episcopus destinauerat, vnum ego Andream nomine, presbyterum adhuc paruulus vidi, vix se in lecto mouere valentem, qui centenariam supergressus ætatem hæc omnia auunculo meo Sanctæ memoriæ, Ioanni Sorano Episcopo, quoties rogatus esset, cum lacrymis referre solebat. Porro Mansonem hunc cæcatum superuixisse circiter 4. menses, idem testatur, illique substitutum tradit Ioan. 29. ord. Cassin. Abb. qui vno tantum tenuit anno, atque postea anno sequenti 997. alter Ioan. est creatus Abbas. Vitio diuina in sacrilegum.

(Marginal letters B, C, D, E mark sections of the page.)

Quod spectat ad res Orientalis ecclesiæ, hoc anno indict. 8. (vt affirmat Curopalates) Nicol. Chrysoberges Patr. Constantinopolitanus cum sed. ann. 12. & mens. 8. moritur, in cuius locum substituitur Sisinnius, qui tenuit annos tres, & dissensiones, ob quartum ma-

Cõcordia in ecclesia Græca.

a Iur. Græc. lib. 2.

nium, in concordiam redegit. quod tamen eius prædecessori Nicol. tribuitur in Synodalibus Actis tunc confectis, vt de his nulla dubitatio esse possit. Cuius initæ concordiæ monumentum extat post Edictum de Vnione ante annos 80. promulgatum in Codice Iuris Græcorum.[a] *Nunc vero ex P. & F. & Spirit. Sanct. beneuolentia, & gratia sacerdotes, atque monachos iam ante 80. annos ob prædictam causam & occasionem à se inuicem diuisos, Serenissima Maiestas Impp. nostrorum à Deo coronatorum Basilij, & Constantini coniunxit, & vniuit, vnamq; generalem & Apostolicam ecclesiam effecit. Quamobrem prædicandi magniq; faciendi veniunt, qui opus tam gratum Deo, tanquam magni momenti ad exitum perduxere.* Hæc ex Actis Synodalibus quas mox sunt sequutæ acclamationes in plures Imperatores, Imperatrices, & Patriarchas, in quibus sunt Ignatius, & Photius: inde anathematismi, in vniuersa quæ contra sanctos Patriarchas Germanum, Tarasium, Nicephorum, & Methodium, scripta, vel dicta sunt: in scripta quoque omnia aduersus Ignatium, vel Photium promulgata, vt asseruit Marcus Ephesius in Concilio Florentino. In vniuersa etiam, quæ præter ecclesiasticam traditionem, & doctrinam, & dispositionem Sanctorum Patrum innouata gestaque sunt, vel in posterum agentur, & alij anathematismi, quos tu vide in Annalib. Hic obseruat Auctor Annalium versutum Sathanæ consilium in his controuersijs detinentis Orientales, ne quod longè maioris momenti erat, attenderent, nempe se manere discissos à Communione catholicæ ecclesiæ, & Apost. Sed. quæ tanti fecere maiores ipsorum & vniuersi, qui Catholici dici voluerunt, vt ita diuturnitate temporis obliuioni traderent, quod esse deberent; Pharisæis persimiles redditi, qui decimantes mentam, anetum, & cyminum, quæ præcipua diuinæ legis essent, omitterent.

Græci occupati leuib. controuersijs, negligunt vnionem cum Apost. Sed.

Christi Annus	*Greg. 5. Pap.*	*Ottonis 3.* 13.	Impp.
996.	1.	*Basil. & Const.* 21.	Ind. 9.

IOan. XV. Papa moritur, cum sed. ann. 10. mens... d. 12. & post 36. dies in locum ipsius subrogatur Greg. V. Otto Rex Germaniæ vocatus ad propulsandam Crescentij intolerabilem tyrannidem, in Italiam cum exercitu venit, & Rauennæ aliquantisper constitit. Vbi cum inuenisset eius ciuitatis episcopum defunctum, in locum eius subrogandum curauit Gerbertum, de Pontificatu Rhemensi per Ioan. Papam deiectum cum autem ille, adeo male meritus de Sed. Apost. ordinatus sit Rauennas Episcopus, dicere oportet, eum pœnitentem recantasse palinodiam, vt à populo in Rauennatis Eccl. Episcopum peteretur, vt huius temporis auctor apud Aimoinum,[b] tradit, & sic ab ipso Gregor. Rom. Pont. ordinaretur. quem Ioannis acta minime abrogasse, sed probasse, inde certum deducitur argumentum, quod Arnulpho in Rhem. Sedem, deiecto Gerberto, restituto, pallium misit, vt constat ex prima. Epist. Abbonis Floriacensis, apud Masonem.[c]

Gerb. eps fit Rauen.

b l. 5. c. 45.

c Apud Mason. Ann. Franc. 3.

Tunc illud accidit, quod Petrus Damiani scriptis prodidit, cogitantem Ottonem Classen. Abbatiam ordinare optionem Monachis, quem sibi vellent Abbatem eligendi, dedisse qui B. Romualdum vnanimi consensu expetierunt. Rex autem diffidens sanctum virũ, qui in Insula 12. milliaribus longe Rauenna distante, degebat, venturũ ad Regiam per nuncium euocatum, ipsemet eum adit, & cum sole occidente ad eum peruenisset, lectum illi suum Romualdus indulsit. mane secum Rauennam deductum, precibus Rex & anathematis interminatione à Synodo Abbatiæ regimen, vt acciperet, effecit. Referebat tamen hoc sibi non videri nouum, sed ante quinquennium sibi fuisse reuelatum.

His peractis Romam se contulit Otto ad expugnandum Tyrannum Vrbem occupantem, Crescentium, qui audito Ottonis aduentu, in inexpugnabili S. Ang. arce se cum suis inclusit. Vrbe potitus Otto oppugnandæ arci insistit. Variant autem in his auctores, alijs

Variant auctores

A asserentibus, antequam Otto se Romam conferret, Brunonem, vocatum Greg. V. creatum fuisse Papam, alijsq; per Crescentium oppositum fuisse alium, ex episcopo Placent. Calabrû, Ioan. 16 appellatum, schismaque conflatum: alijs Greg. V. creatum fuisse præsente & suffragante illi Ottone. sic enim Ditmarus. [a] Otto, inquit, Romam veniens gloriose nepotem suum Brunonem, Ottonis filium Ducis, in loco Ioannis Papæ nuper defuncti, cum omnium laude præsentium constituit; Glaber autem Rodulphus monachus Cluniacensis his temporibus proximus, scribit. Initio Imperij Ottonis, (ab hoc namque anno quo Romæ creatus est Imp. sunt anni huius legitime numerandi, & non à parentis obitu) mortuum Rom. B Pont. cui Imperiali præcepto substitutus sit eiusdem Imper. consanguineus, cuiusdam Ducis filius, quem Crescentius Romanus præpotens ciuis, factioni Imp. aduersus, expulit, & alterum procaciter in eius locum subrogauit. Qua re cognita Otto Romam cum exercitu properans, Papam à Crescentio, qui se in arcem receperat, intrusum, comprehensum, manibus auribus oculisque mulctarit: subdit vero alia de arce expugnata, Crescentio capto, & Imp. mandato præcipiti acto, raptato & in trabe excelsa appenso; quibus tamen vehementer repugnant quæ scripta sunt à Petro Damiani temporis huius, & ipso scriptore, nimirû Crescentium in munitione inexpugnabili se continentem, inde non nisi dolo, & iuramento, firmata promissione, deduci potuisse ab Ottone Imp. & ita de ipso decepto, capitis obtruncatione fuisse captum supplicium. quod & testatur Leo [b] Ostiensis.

in tempore creati Greg. V. P. Schisma in Eccl. Rom.
a lib. 4.
b Chron. Cassi. c. 18.

C Porro sublatum Crescentij corpus clandestino funere est sepultum extra Vrbem, iuxta portam Aureliam in cœmeterio Calepodij, vbi antiquitus permanet erecta Ecclesia S. Pancratij, in cuius pauimento hodie legitur Crescentij Ducis epitaphium.

Alterius quoq; Crescentij Ducis, qui hoc pariter sæculo in Vrbe claruit, & honesto sanctoque fine diem clausit extremum, ante annos 12. epitaphium extat in Ecclesia S. Bonifacij, in Auentino, alio nomine dicta S. Alexij. Tertium denique alius Crescentij, post annos ab hoc 14. extat in Diaconia SS. Cosmæ, & Damiani. Ex quibus Crescentijs propagata creditur nobilis Crescentiorum Romæ familia.

Hoc anno dirum schisma inter Greg. V & Ioan. ex Placentino Episcopo electû à Crescentio Papam, ingentis collatione pecuniæ, conflatum est. Petrus Damiani in 2. Epist. ad D Cadaloum Pseudopapam, hæc de his habet, in exemplum ponens illi, quæ Ioan. Placentinus supplicia pati meruit ab Ottone Imp. ait enim.

Sed vt noueris, quia molimen hoc nequaquam factum concedat in exitum, de propria tibi, atque contigua regione præbemus exemplum. Conuicanea autem tibi regio Placentina est (Parmensis enim Episcopus Cadalous erat) cuius episcopus non diu ante nostram ætatem subdolæ calliditatis artifex extitit, & ad instar tui subtilitatis, & gloriæ fastu superq; ambitione flagrauit, adeo, vt prius ante se gestandā, sicut & tu nunc agere diceris, crucem argenteam impetrarit. Quia etiam cum Imperatrice, quæ tunc erat; obscenis negotij dicebatur habere mysterium. Deinde sensim ad maiora prosiliens, vt tandem Apost. Sed. familiaris sibi pecuniæ patrocinio violenter inuaderet. Eiecto itaque Gregorio Imp. Ottonis vtique consanguineo, Rom. Ecclesiæ Cathedram non vt sacerdos magnus sed vt fur, & tyrannus obtinuit. Sed E *paulo post resipiscente Quiritium populo, atque in zelum dignæ vltionis vnanimiter exardescente, irruētes, in eum manus iniciunt, oculos eruunt, aures naresq; præcidunt. Et vt attentione tua condignam vsque ad finem prosequamur historiam. Postquam Romani (vt dictum est) respondissent (an rependissent) Pontifici; mox ante retro conuersum in Aselli gloriosum equitem posuerūt, tenentemq; sui vectoris caudam in manibus, per publicam totius Vrbis viam hæc vt caneret impulerūt.* TALE SVPPLICIVM PATITVR, QVI ROMANVM PAPAM DE SVA SEDE PELLERE NITITVR. hactenus de his, ex Petro.

Pseudopapa, ex Placentino episcopo qualis.
Per simoniam inuadit Apost. Rom. [illegible] Pseudopapam [illegible] mulctant.

Hunc Pseudopapam (ante Philagathum dictum) B. Nilus conciuem suum scriptis litte-

B. Nil ad Pseudop. inuitant ad monasticam vitam.

ris hortatus est, futura praenoscens, vt quam male occupauerat Romanam Sedem, dimitteret, ait enim qui eius Vitam scripsit: B. vero Nilus futura praenoscens, scripsit isti eum orãs, vt vale diceret mundi gloriae, cum hac iam ad satietatem potitus fuisset, & in quiete ad monasticam vitam declinaret. Ille vero non destitit ab instituto suo, quousq; egressus est Imper. cum priore Praesule iam eiecto, & eorum indignationis opus factus est Philagathus. Orbatus enim ab ipsis membris suis maxime necessarijs, oculis inquam, & lingua & naso, in carcerem coniectus est, miserabilis factus, & omni ope destitutus. Haec cum audisset B. Nilus corde afflictus, coactus fuit senio, & morbo, confectus licet (nonagenariam enim vt alibi idem auctor testatur, excedebat aetatem,) & non satis tempore congruo, (Quadragesima enim erat) Romam venire, & ad Imper. adire, pro gratia impetranda. Occurrentes igitur Beato Nilo, Papa, & Imperatore, pro spectata eius sanctitatis fama, medium deduxerunt ad Patriarchium, vbi Imperator B. Nilo respondit, Praesto sumus, vt omnia quae videntur sanctitati tuae, perficiamus, si etiam tu exaudies petitionem nostram, & dignaberis accipere monasterium in hac ciuitate quodcumque volueris, & esse nobiscum sempiterno tempore. Cum vero B. Nilus renueret in Vrbe morari, proposuerunt illi S. Anastasium extra turbas existentem, & semper nostro generi, Graecis scilicet, attinentem. Et iam accepisset Beatus Nilus conditionem, studenti vt quam petebat gratiam obtineret. Sed durus ille Papa, non contentus malis quae aduersus praedictum Philagathum patrauerat, cum illum adduxisset, & sacerdotales vestes ei dilaniasset, per totam Vrbem circumduxit, & alia omnia quae dicta sunt superius pati coegit, quod cum sanctus senex audisset, & magnopere tristatus esset, non amplius perijt ab Imper. Archiepiscopum Philagathum. Quod cum animaduertisset Imper. misit vnum ex suis Archiepiscopis, vt Senem Nilum placaret. Cui ille, Vade & dic Imperatori, & Papae. Haec dicit senex ille; Non donastis mihi caecum istum, mei timore, nec magna mei potentia, sed tantum Dei amore. Nunc igitur quaecumque insuper fecistis, non illi, sed mihi fecistis, vel potius Deum ipsum contumelia affecistis. Scitote igitur quod quemadmodum vos non pepercistis illi, ita neq; Pater vester coelestis parcet peccatis vestris. quibus dictis conscensis equis, quam primum ad monasteriũ redijt. Alia subdit Auctor parum probabilia, & quae à nemine alio produntur. A B C

B. Nilus miseri cors Imp. & Papa quanti faciant B. Nilum.

Dura responsio B. Nili ad Papã & Imp.

Ad hunc ipsum Ioannem Pseudopontificem spectat, dum Romae aduersus Gregorium in schismate sedet, quod Glaber Rodulphus scribit, de legatione ab ipso in Gallias missa. Cum enim Fulco Comes Andegauensis vsurpator bonorum ecclesiarum egregiam erexisset Ecclesiam, nec inducere potuisset Archiepisc. Turonensem, in cuius dioecesi erat erecta, vt eam consecraret, quod diceret se non posse eius Votum Deo dicare qui bona ecclesiae surripuerat non pauca. quibus indignatus verbis Comes magna argenti, & auri copia assumpta Romam profectus pluribus Pseudopapae Ioanni muneribus oblatis, Petrum Cardinalem impetrauit, qui ecclesiam consecraret, quod magno cum scandalo Galliae factum est. Sed mox ostendit Deus, quam ingrata sibi sint dona impiorum; peractaq; namque consecratione, ipsa die, sereno coelo, vehementissimo incumbẽte turbine ecclesia prostrata est. hoc Glaber pluribus, quasi per id improbaret Deus quod à Pontifice in aliena dioecesi gestum est, contra canones, quod ille stulte opinatur, cum certum sit Rom. Pontificis non esse certis limitibus terminatam dioecesim, qui vbique possit suam potestatem exercere, & cur non potius id, vt ostenderet Deus iniquorum dona se non probare, nec respicere in oblationes iniquorum? quod nisi fuisset, satis erat ad culpam quod non per legitimum, sed schismaticum Pont. Sedis inuasorem ista mandata fuissent. D E

Otto 3 coronatur Imp.

Conciliata ecclesiae pace, post male multatum Ioannem, hoc ipso anno Otto Imp. coronatur ab eodem Gregorio Papa. Lambertus, Odorannus, & alij veteres Chronographi.

A De qua item coronatione auctor qui interfuit, vel interesse potuit in gestis S. Adelberti Pragensis Episcopi meminit.

Otto vt pacificum Vrbis statum Pontifici relinqueret, discessurus ab Vrbe, laborauit, vt omnes qui fauissent Crescentio tyranno comprimeret, inter quos fuit populus Tiburtinus, cui, ne penitus deleretur, præsto fuit S. Romualdus, quem opportune Deus hoc tempore misit ad eundem Imp. occasione dimittendi Classense Monasterium ab eodem acceptum, vt ad meliorem frugem monachos illos reduceret, qui disciplinam eius recusabant. His igitur conditionibus Imp. illis conciliauit, vt in honorem Regis partem murorum dirucrent, & obsides darent. Ducis verò eiusdem Imp. interfectorem ad eius matrem cate- B natũ mitterent. Quæ sancti viri, fusis ad eam precibus mitigata, crudeli homicidæ crimen indulsit. Apud prædictam quoque ciuitatem, conuertit vir sanctus Tammum Theutonicum Regi charissimum, qui ex eius præcepto Crescentio iusiurandum securitatis præstitit, si Arcem dimitteret: qui deceptus adnitente Papa, qui illi inimicus erat, quasi reus Maiestatis, capitalem sententiam subijt. Quia igitur Tammus fraudis conscius, periurio tenebatur; idcirco à B. Romualdo iussus est relinquere sæculum, cui facultatem Rex libẽter indulsit, vt erga monasticum ordinem erat admodum propensus. Ipse quoque Imp. ex eodem crimine beato viro confessus, pœnitentiæ causa nudis pedibus de Rom. Vrbe egrediens, sic vsque in Garganum montem ad S. Michaelis perrexit Ecclesiam. quod ipsum C asserit [a] Ostiensis in Chron. Casin. 2. cap. 24. sed id postea. Per totã verò Quadragesimam in Classensi Monasterio B. Apollinaris, cum paucis, ieiunio, & Psalmodiæ vacauit, cilicio ad carnem indutus, & lecto stramineo vsus. Promisit denique B. Romualdo, quod Imperium relinquens, Monachicum susciperet habitum. Romualdus autem cum Tammo, & cum Bonifacio viro clarissimo, & cum alijs conuersis Teutonibus à Tiburis oppido ad Monasterium S. Benedicti Casinense deuenit. inde cum omnibus superius nominatis ad locum, vbi diu habitauerat, redijt, ibique his, & alijs multis fratribus aggregatis, & per cellas singulas constitutis, tanto feruore Dominicæ conuersationis rigorem in se, & in alijs tenuit, vt illorum vita omnibus ad quos fama eorundem peruenire poterat, mirabilis haberetur, &c. hæc ex Petro Damiani breuiter contracta. Petijt idem Otto Monasterium D [b] Cassinense, eidemque priuilegium cõtulit, & oblationes vt Leo testatur, sed hoc, an primo, vel secundo aduentu contigerit, non constat, vt nec alia nonnulla quæ huius anni periodo sunt collocata. Cogitantem aliquando Imp. suadente Pontifice, & alijs, bono zelo ductis de Ecclesia S. Pauli amouere Monachos dissolutiores, & inducere Canonicos, per visum, B. Apostolus Paulus monuit, si bono zelo ducerentur, non expellẽdos Monachos, sed corrigendos; ex Glabro. [c]

Porrò hoc ipso anno compositis rebus, redditaque pace Ecclesiæ, Gregorius Papa consilio Ottonis ad stabiliendum statum Ecclesiæ adijciens animum, nec non ad electionem E Imperatorum pacifice absque tumultu, in posterũ faciendam, CONCILIVM ROMAE COLLEGIT EPISCOPORVM, cuius tantum extant fragmẽta quædam, per quæ, quasi per transennam, deperdita, & planè obscura sunt inspicienda. Mentio eis in primis extat in rebus gestis S. Adalberti. Post hæc facta est Synodus, inquit, & zelo iuris ductus Moguntinus Archiepiscopus, antiquam cantilenam cantat, & Episcopum sanctum à quiete Monasterij ad relictos greges reuocare instituit. Assensit Papa Gregorius, & semel susceptum gregem non posse impune eum dimittere, scripturæ sententijs affirmat. Velit, nolit vir Dei, eat, inquiunt, Episcopi sedentes: aliter vinculis nectatur anathematis. At ille secretum petens ad Papam ait: *Hostis quieti meæ inuidet, qui vos stimulo suo instigat, vt eo me ire compellatis, vbi animarum fructum non faciam, detrimenta autem capiam animæ meæ immania; mi-*

S. Romualdus deprecatur excidium Tiburis ab Imp.

[a] li. 2. c. 24

B. Romualdus redit ad Erem.

[b] in Chron. Casin. c. 22 in fin.

[c] lib. 1.

B. Adelb. à Monast. reuocatur ad Pragam sem gregẽ.

A *tiga ærumnã meam, defectui meo remedium appone, tristi recessui meo da, vel vnum solatium: si auditi ones meæ, quam clamo vocem, viuens moriar cum eis; sin minus pietas tua mihi succurrat, vt verba vitæ eis spernentibus, cum licentia tua, vadam ad exteras, & incultas gentes, quæ nesciunt nomen Domini.* Acquieuit libens volũtati hominis Dei Papa Gregorius, vt erat satis bonus, quantum permisit vaga iuuentus. Reliquit S. Adelbertus monasterium, non sine magno plãctu suo, & fratrum, moleste ferens ruptam quietem, sed habens de illo martyrio spem viuam, cuius in suo pectore ardebat longum desiderium, &c. At huius quoque concilij mentio habetur in vita S. Burchardi Vuormatiensis Episcopi. Quod autem maioris momenti est ad hoc ipsum Concilium à Gregorio V. celebratum, referri debere videtur, quod de Imperatoris electoribus ab eodem Pontifice, multorum assertione traditur, cõstitutum. Siquidem res magni momenti nonnisi consultis Patribus, collectis Episcopis, in synodo fieri consueuerunt. At quod res tanta magna est controuersia agitata, asserentibus Nouatorib. ius eligendi accepisse electores, non à Rom. Pont. sed ab Ottone Imp. 3. alij verò asserentibus, id non eos accepisse à Greg. V. sed à Greg. X. eius nominis Rom. Pont. de ea, quæ accuratissime collegit auctor Annalium, pro instituto breuitatis, nos attingemus. Quod attinet ad Nouatores, cum liberioris essent affectus, & non hominum gratia ducerentur, his verbis veritatem, sunt professi. [a] *Gregorius suam patriam insigni aliqua dignitate ornaturus, sanxit vt penes solos Germanos esset ius eligendi Regem, qui post Diadema à Romano Pontifice acceptum Imper. & Augustus appellaretur.* Stabiliunt hæc ad calcem eiusdem Tomi, auctoritate nitentes Blondi, quem citant, in hæc verba: [b] *Paulo enim postquam redierat (Gregorius Papa scilicet) eam fecit, de Imper. electione, sanctionem, quam hucusque super annos 400. seruatam videmus, solis licere Germanis, qui inde electores dicti sunt, Principem diligere, qui Cæsar tunc, & Romanorum Rex dictus, si à Romano Pontifice coronabitur, Imperator Augustus appelletur. suntque hi electores, &c.* Quibus recensitis subijcitur: *Annum in quo hæc sanctio à Pontifice Gregorio facta est, secundum supra millesimum Christianæ salutis fuisse inuenimus.* Hucusque ex Blondo in lib. in rebus gestis Ottonis tertij, ibique asserunt istud ipsum de electoribus deligendis ex Germanis, fuisse primum consilium eiusdem Imperat. generali sententia, & auctoritate eiusdem Gregor. Roman. Pontif. confirmatum ac promulgatum. Alios præterea plurimos recitant in eandem sententiam auctores. At illorum Antesignanus post ab asserta veritate desciscens, de trãslatione Imperij seorsum edidit commentarium, impugnans impudenter eam, quam vna cum cæteris collegis, defenderat, & probarat veritatem. quem commentarium potenter ac valide confutauit Cardinal. Bellarminus, eodem titulo scripto contradictorio cõmentario. Aduersus quem errorem (licet videri possit esse superfluũ) innumeris testibus historiarum scriptoribus, pro asserenda veritate, sanctissimorum Rom. Pontificum publicis asserta litteris, testimonia afferemus. Inde eorum ipsorum electorum testificationes. addemus denique litteras Imperatorias. Innocentius [c] III. Papa ad Ducem Caringiæ, siue Thuringiæ. *Illis Principibus*, inquit, *ius. & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure antiqua consuetudine noscitur pertinere. præsertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede peruenerit, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli transtulit, in Germanos.* [d] In Concilio Viennensi eadem habet Clemens V.

Greg. iuuenis factus Papa, ex eius epitaphio.

De Institutione electorũ Imperij.

Nouatores asserũt à Ro. Põt. cõstitutos electores

[a] Cent. 10. c. 10. pag. 146. 3.

[b] Cent. 10 ca. 16. pag. 720. 47

Iisdẽ Nouatores. post negãt & impugnant.

[c] Extr. de electi. cap. venerab. 34

Probatur per Pont. electores, & Imp.

[d] Clem. de iureiur.

Electorum porro ipsorum plures extãt litteræ publicæ, atque patentes, ad Rom. Pont. idipsum attestantium, quæ asseruantur in scripto Codice Romæ, in Castello S. Angeli, vbi selecta maioris momenti monumenta recondita habentur.

Vnius Comitis Palatini Rheni, Ducis Bauariæ, exẽplar describit auctor in Annalibus, quod etiam ipsum nos omittimus, ea excepta particula in qua post confirmationem collatorum

A torum beneficiorum, honorum, iurium Rom. Eccl. tū à præcessoribus Imperatoribus, tū à Rodulpho, tum imperante A. D. 1279. *Nominatim*, inquit, *super totam quæ est à Radicofano vsque Ceperanum, Marchia, Anconitana, Ducatu Spoletano, terra Comitissæ Mathildis, ciuitate Rauenna, & Aemilia, Bobio, Cesena, Foropopuli, Foroliuij, Fauentia, Imola, Bononia, Ferraria, Comaclo, Adrianis, atque Gabello, Arimino, Vrbino, Monteferetro, territorio Balnensi, Comitatu Brectonorij, Exarchatu Rauennæ, Pentapoli, Massa, Trebaria, cum adiacentibus terris suis, & omnibus alijs ad prædictā Ecclesiam pertinentib. cum omnibus finib. territorijs ad loca prædicta, quoquo modo spectantibus, necnon super ciuitate Rauenna, & regno Siciliæ, cum omnibus ad eam spectantibus, tam citra Pharum, quam vltra, Corsica quoque atque Sardinia, & cæteris terris ac iuribus ad ipsam Ecclesiam pertinenti-*
B *bus, nos nostri nomine principatus in omnibus, & per omnia approbamus, & ratificamus, &c.*

Eadem seorsum reliqui litteris singulis agnoscentes, & profitentes se ab Apostolica Sede tanta Imperij dignitate nobilitatos.

Extant in eodem Codice litteræ post 24. annos datæ ab Alberto Imper. in quibus post multa.

Recognoscens igitur, inquit, *quod Rom. Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis translatum est in persona Magnifici Caroli in Germanos, & quod ius eligendi Romanorum Regē, & in Imperatorem postmodum promouendum, certis Principibus Ecclesiasticis, & sæcularibus est ab eadem Sede concessum, à qua Reges. & Imperatores, qui fuerunt, & erunt pro tempore recipiunt temporalis gladij po-*
C *testatem ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum, pia deuotione & sincero corde profiteor, quod Rom. Reges in Imper. postmodum promouendi per Sedem eandem, ad hoc potissime, & specialiter assumantur, vt sint S.R.E aduocati, Catholicæ fidei, ac eiusdem Ecclesiæ præcipui defensores.*

Ecce igitur res tanta, publicis monumentis contestata. Si Concilij Romani de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum esset in perquirendo qualis fuerit ista ab ipso Pont. ijsdem Electoribus tributa concessio: num scilicet ipsa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantum sex vel septem certis nominatisque expressis Principibus (vt nunc sunt) Ecclesiasticis, atque laicis exhibita. Certè quidem asserere cogimur generalem saltem concessam Germaniæ Principibus omnibus eandem facultatem eligendi Regem in Imperatorem promouendum. Cum enim concessum fuerit
D à Leone VIII. Ottoni I. eiusque successoribus eligere Reges in Imp. promouendos, & ab eis factum vsque ad Tertium Ottonem constet, & post ipsum nunquam id tentatum ab ipsis fuisse inueniatur, plane dicendum est eam facultatem demptam fuisse Imperatoribus ipsis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio quam à Rom. Pont. cuius duntaxat id esset auctoritatis; quod (vt nuper audisti) electores. & electi Imperatores publicis scriptis ingenue sunt professi. Vt autem non ab alio quam ab ipso Gregorio id factum sit, multa sunt, quæ nos id affirmare cogunt. Atque in primis, quem diximus ipse rei vsus; cum post ipsum Gregorium, Ottone Imp. defuncto, non amplius per Imperatores, sed per Electores Principes constet fuisse successores electos, quod scriptores omnes
E affirmant, & quæuis vetera monumenta testantur, speciatim verò complures auctores, qui suorum temporum res scripserunt, id absque controuersia aliqua asserūt, quod & ipsi etiam refractarij Nouatores (vt dictum est) profitentur.

Electio Cæsaris concessa à Pa. Germ. Principib. omnibus.

Grego hic 5. auctor huius concessionis.

Ista autem decernendi Gregorio ipse Otto Imp. fuisse auctor videri potest. Cum enim absque liberis esset, & spes omnis dempta, vt in filium (quod fecerunt prædecessores, transferret Imperium: ne post eius obitum inter omnes sibi consanguinitate, & affinitate coniunctos, & alios æmulos eiusdem honoris Principes exoriri possent bella ciuilia, quibus idem conflagrans perderetur Imperiū, in electores eam referendam potestatē aucto-

Otto auctor Greg decernēdi electores.

ritate

ritate Pontificia, consultius existimauit. Et quod videret æmulos gloriæ Germanorum, Francos, explosis Carolinis, ignominiæ nomine sugillaris, nouos eosdemque pugnacissimos habere cepisse, ex alia linea, Reges, ne illis Imperiū pariter affectandi, & ad Francos, e quibus in Germanos fluxerat, reuocandi, aliqua quærentibus pateret occasio: bene consultum rebus Germanorum putauit, si Apostolica auctoritate firmaret, vt ijdem tantum essent Germani, quibus facultas esset creandi Regem, quem idem Rom. Pont. promoueret in Imper. ita tamen quod si causa aliqua esset id negādi, liberè facere posset, nec aliquo necessitatis nexu, quem ipsi elegissent in Regem, compelleretur probare, atque vngere Imperatorem. Nam audi Innocentium [a] Tertium id ipsum Electoribus, his verbis, insinuantem: *sed & Principes recognoscere debent, & vtique recognoscunt (sicut ijde in nostra recognouere præsentia) quod ius, & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promouendam ad Imperium ad nos spectat, qui eum inungimus, & coronamus Est enim regulariter, & generaliter obseruatum, vt ad eum examinatio personæ pertineat, ad quem impositio manus spectat. Nunquid enim si Princeps, non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcunque vel excõmunicatum in Regem, tyrannum, vel fatuum, hæreticum eligerent, aut paganum, nos inungere, consecrare, ac coronare hominem huiusmodi deberemus? absit omnino.* hæc Innocentius. Quod si personam electam in Imper. assumendam ex causa ipse potest reijcere Pontifex, multo magis ipsos Electores ab electione repellere potest ex causa, præsertim verò si inquinatus sit hæresi, in qua nec recipiendus, sed spernendus ab eo esset Imp. electus. Cùm igitur quæ de Electoribus dicta sunt, reuocari non possint in dubium; illud reperitur magnopere controuersum, à quo fuerit septenarius numerus electorum institutus. Vnus Panuinus, vnum ex Nouatoribus secutus, [b] commentario de Comitijs Imperatorijs asserit à Gregorio Decimo institutum. Sed cum complures eosdemque fide integros auctores, ante Gregorium Decimum, de septem electoribus iam antea constitutis, Bellarminus meminisse ostendat, falsum probatur, quod illi duo temere asseruerunt. Certum quidem est, quod tributum fuerat à Romano Pontifice, Ottonibus Imperatoribus, eligere successores, per Gregorium V. translatum ad Germaniæ Principes, sed quo certo numero, senario, an septenario planè non constat. hoc igitur inquirendum, quis definiti huius septenarij numeri auctor & institutor fuerit. Illud constat, post Tertij Ottonis Imp. obitum ducentis, & amplius annis quotquot electi fuerint Rom. Reges, Imperatores designati, eosdem omnium Principum Germanorum, qui ad Comitia conuenissent, suffragijs, fuisse electos, quod præter alias probationes, litteræ diuersorum Romanorum Pontif. ad Germaniæ Principes datæ indicant, & inter alias, quas Gregorius VII. scribit ad omnes Episcopos, Duces, atque Comites, Teutonicos de noui Regis electione facienda, si Henricus in Synodo excommunicatus non resipisceret, ostendens illorum omnium ius esse par in eligendo Rege in Imperium promouendo. Ita etiam perseuerasse tempore Innocentij Papæ III. anno D. 1200. cum mortuo Henrico VI. Imp. Principes Germaniæ scissi sunt inter se, eligentibus alijs Ottonem IV. alijs verò Philippum, litteræ ambarum partium ad Innocentium Papam datæ significant, quæ extant in Codice tunc scripto, qui asseruatur in Archiuo reconditiori Apost. Sedis in castello S. Angeli, nimirum litteræ Balduini, Comitis Flandriæ vnius ex electoribus, aliæ Comitis Damburgensis, & Metensis: Adolphi Archiepiscopi Coloniensis, & aliorum qui elegerunt Ottonem, qui sic subscribunt.

[a] Extra. de E ect. cap. Venerab.

[b] Auentin. lib. 5. Ann. Boiorum.

Papæ est pbare personā Imp. promouēdam.

Pap. Potest reijcere electores, maxime ob hæresim.

Quis instituerint septem electores.

Oēs Princ. German. olim paris iuris in eligendo Rege.

A N. Colon. Archiep.
N. Paderborn. Episcopus
N. Mindensis Episcopus } elegi & subscripsi

N. Condeciensis
N. Tudensis
N. Vuerdensis } Abbas } elegi, & subscripsi.

Dux Lotharingiæ qui & Brabantiæ, Marchio Rom. Imperij, elegi & subscripsi.

B Quos legitimos electores agnoscit Innocentius, nec aduersarij aliud obijciunt, nisi fuisse numero pauciores, & auro corruptos.

Qui vero Philippo Sueuiæ Duci studuerunt, ex litterarum titulo ad eundem Innocentium Papam, habentur.

Magdeburgensis
Treuirensis
Bisuntinus } Archiepiscopi

Ratisponensis
Frisigensis
Augustanus
Constantiensis
Eistatensis
Vuormatiensis
Spirensis
Buxiensis } Episcopi

Hildeshimensis, Imperialis Aulæ Cancellarius

Abbas. { Fuldensis
Hesuuoldens.
de Tergente
Ebbuuacensis }

C Item Rex Boemiæ
Dux Saxoniæ
Dux Bauariæ
Dux Austriæ
Dux Morauiæ
Marchio de Ruuaspergh. aliijq; Alemanniæ nobiles.

D Atque hæc epistola ea est cui respondet Innocentius illa, quæ habetur descripta in capitulo Venerabilem: ex qua redarguitur Ostiensis, dum interpretans Decretalem illam, hos quos ipse Papa redarguit, existimauit fuisse illos septem vulgatos ore omnium, Electores. Ex his epistolis liquet omnes Imperij feudatarios Ecclesiasticos Archiep. Episcopos & Abbates, & sæculares Principes, Duces, Marchiones, Comites, & Barones legitimos esse habitos Electores Romanorum Regis, designati Imper. sed neque mutatum id reperitur, cum anno millesimo ducentesimo duodeuigesimo post Ottonem, Fridericus II. creatus est Cæsar, vt apparet ex Comitijs tunc ea de causa habitis. Hæc cum plane perspicua sint: attamen non vsq; ad Gregorium X. fuit septem Electorum dilata creatio? quæ à quo- Ostiensis lapsus.

E nam Rom. Pont. fuerit primitus decreta, & vbi, & qui electi fuerint, certo certius ex Synodalibus Actis promptum est demonstrare, vt ea tuto affirmare possimus.

Matthæus Parisiensis Monachus S. Albani in Anglia, Anglicanam historiam aggressus est scribere ab anno Domini millesimo sexagesimo sexto, perduxitque eam vsque ad annum millesimum ducentesimum quinquagesimum. Qui auctor infensissimo ostendit se fuisse animo in Ecclesiam Rom. nisi, qui ex Nouatoribus commentarium illius nostra ætate protulit in lucem, cum, vt solent, corrupit, & infecit. In eo igitur commentario, præter alia nobilia monumenta, habentur Acta Concilij Lugdunensis Oecumenici, cui inter-

fuerunt in primis, qui indixit, Innocentius Papa I V. Anno Domini 1245. simulque duo Patriarchæ Orientales, Constantinopolitanus videlicet, & Antiochenus, Imper. quoque Constantinopolitanus, præter alios Principes Regumque Legatos, post Præsides diuersarum Ecclesiarum. In eo autem post excommunicationis sentētiam promulgatam ab ipso Pont. in Fridericum Imp. post translactionem eorū, quæ spectant ad expeditionem in subsidium terræ Sanctæ, complura alia ad statum Ecclesiæ bene disponendū constituta sunt. inter alia titulus est additus de electionibus, ob litium decisionem, in quoque simul septem definiti ab eodem Pont. A

Electores Imperatorum leguntur, his verbis:

Septem electores in Côc. Lug. designati.

Laici	Dux Austriæ Dux Bauariæ Dux Saxonum Dux Brabantiæ qui & Louaniæ.	Prælati	Archiepisc. Colon. Archiepisc. Moguntinus. Archiepisc. Salsburgensis.

B

Ratio eligendi Cæsarem.

Sequuntur hæc. *Isti ducentur in Insulam quandam Rheni, & dimittentur soli in ea, & amouebuntur omnes nauiculæ, & ibi tractabunt de electione Imp. Nec aduentat aliquis ad eos, donec sint concordes. Huic negotio præerit Archiep. Colon. secundus Moguntinus, tertius Salsburgensis.* Hæc de electoribus, septenario numero definitis. Stetit numerus conscriptus; perseuerauitq; in futurum. Personæ autem quatuor mutatæ, nempe, vt pro Salsburgensi, positus fuerit Archiep. Treuirensis: proq; tribus illis ducibus Austriæ, Bauariæ, atque Brabātiæ fuerint subrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeb. r[illegible] ensis, atque Rex Boemiæ, qui potius locum teneret definitoris, si discrepent Electores, quam vnius ex electoribus ipsis. A quo autem facta fuerit ista mutatio, non constat, nisi quod ex conuentione Germaniæ Principum id fuisse sancitum, qui sui temporis Chronicon scripsit vsque ad annū 1256. post dictum sub Innocent. I V. Concil. Lugdun. an. 11. Albertus Abbas Stadensis, tradit his verbis. *Ex prætaxatione Principum, & consensu eligunt Imp. Treuirensis, Moguntinus, & Colon. Et de secularibus Palatinus elegit,* inquit, *qui est Dapifer est: Dux Saxoniæ, quia Marescalcus, & Marcgrauius de Brandeburgh, quia Camerarius; Rex Boemiæ, qui pincerna est, non eligit, quia non est Teutonicus.* hæc ipse. Ex quibus illud in primis intelligere possumus, id ipsis exposcentibus Principibus simul consentientibus (nam hoc est illud quod ait ex prætaxatione Principum, & consensu) vel ab ipso Innoc. I V. post Lugdun. Concil. factum esse, vel sub eius successore Alexandr. I V. cuius annus secundus incidit in ann. Domini 1256. ad quem dictus auctor suum perduxit Chronicon, & non ab ipsis Principibus sua spōte: nam cuius fuit de septem electoribus legem condere, non alterius, quā ipsius esse potuit eam aliquo modo mutare, vel quomodo libet moderari. Elicitur etiam ex dicta Alberti assertione ipsum Regem Boemiæ nondum in Electorem vel Definitorem inter Electores ad numerum septenarium cooptatum fuisse, ante scilicet dictum annum 56. post 1200. quo ea ipse scribebat. Quod verò qui ab Innocentio electi Principes Electores Dux Austriæ, Dux Bauariæ, & Dux Brabantiæ cesserunt alijs, inde prouenire videri potest, quod magis cuperent eligi, quàm eligere Imperatores, sicque inter eligendos potius, quam inter Electores locum habere maluerint. Qui primus horum Electorū meminisse reperitur, Martinus Polonus, qui claruit sub eodem Innoc. Papa I V. de his in Ottone I I I. his verbis habet: *Et licet isti tres Ottones per successionem generis regnauerint: tamen postea fuit institutū, vt per officiales Imperij, Imperator eligeretur, qui sunt septem, videlicet primi tres Cancellarij, Moguntinus Germaniæ, Treuirensis Galliæ, Coloniens.*

Stante numero septem elect. psonæ mutatæ. C

Ex conuētione Germa. Principum mutatio elect. facta per Papam. D

E

Mart. Polon. prim' meminit horū septem Elect.

Italiæ;

B *Italia; Marchio Brandeburg. Camerarius est, Palatinus Dapifer, dux Saxoniæ ensem portat, Rex Boemus pincernam agit.* hæc Martinus primus omnium auctor, qui septem meminit Electorum in Ottone Tertio referens, quæ postea suo tempore facta essent. Vnde irrepsit error, vt sub Ottone Tertio, sub quo, id ab eo scriptum inuenerunt, multi putauerint septem fuisse creatos Electores, scripseruntq; à Gregorio factum quod scriptum repererunt sub eodem Gregorio Papa Quinto; qui tamen tantum auctor reperitur fuisse, vt electio Regis Imperatorem promouendi (vt superius dictum est) ad omnes Germaniæ Principes, & Prælatos Imperij feudatarios pertineret. Ad quem Martinum, & ad verba male intellecta allusisse videtur sanctus Thomas de regimine Principū, hac de re agens. At hæc his satis, qui puram diligunt veritatem. His peractis, absoluta Synodo, Otto Imp. in Germaniam reuertitur, & cum eo S. Adelbertus, qui antequā rediret in Boemiam, perrexit in Gallias ad visitandum corpus S. Martini, inde verò Floriacum veniens S. Benedicti venerandas reliquias coluit, vt testatur auctor, qui tunc præsens adesse poterat, in eiusdem Adelberti vita. Qui vnum tantum aduentum Ottonis in Italiam fuisse putarunt, omnia inuerterunt, cum bis saltem ex Ruperto Tuitiensi Abbate in vita S. Heriberti Coloniens. Episcopi, eum venisse sit exploratum: imò ter venisse ab antiquis Chronographis proditur, vt ab Adam [a] in Chronico, cui Ditmarus consentire videtur. Nos tres ab inuicem diuersos aduentus in Italiam Ottonis distinctè posuimus.

Vnde error electionis 7. elector. sub Ottone 3. à Greg. 5.

Otto Imp. 3. reuertitur in Ger.

[a] li. 2. c. 29. 30.

C

Christi Annus	Gregorij 5. Pap.	Ottonis 3. 14. / Basil. & Const. 22.	Impp. / Indict. 10.
997.	2.		

AD hoc tempus referunt S. Adelberti martyrium Cartuitius Episc. in vita S. Stephani Regis Vngariæ, necnon Lambert. in Chron. quod exactè describit auctor eius temporis, qui res eius gestas est prosequutus; ait enim primū eum præcognouisse martyrium, & fratrū suorum, per Boleslaū Regem Boemiæ: deinde prohibitum ab eodem ne penitus ad suam rediret Ecclesiam, quibus compedibus solutus, residendi in Ecclesia Pragensi, ad Prussios sit profectus, & Gnesnę primum in ea peregrinatione Missam celebrasse, & quam plurimos baptizasse: à Prutenis derisione, & verberibus exceptum, & abire iussum cum D suis, qui repulsi, cum ad vicinos Luiticos populos profecti essent, ab ijsdem vincti, & ad supercilium montis sunt adducti; vbi S. Adelbertus septem confossus lanceis martyr migrauit in cœlum. Porrò eiusdem S. Adelberti martyrium tanquam præsentes, per visum spectarunt Romæ monachi monasterij S. Bonifacij, Magnus ille Abbas Nilus, & Ioannes Abbas, & alius presbyter, qui vt idem auctor ait, dum Missam faceret, & sacram hostiam iuxta ritum religionis offerret, reuelans spiritus ad aures dixit, vt B. Adelberti martyris suffragia laboranti mundo imploraret. Passus est 23. mensis Aprilis, & post mortem miraculis coruscans, illud fecit in gentium conuersione, quod viuens facere concupiuit: Quod testatur Petrus Damiani in Romualdo. [b]

S. Adelb. exclusus Boem. trāsit ad Prussios.

S. Adelb. Mart.

Miraculū.

E Qui prosequuti sunt res Polonorum, [c] tradunt corpus S. Adalberti redemptum fuisse æquali auri pondere à Prussis, illudque translatum in Gnesnensem Ecclesiam, vbi immensis claruit miraculis, quorum fama permotus Otto Imper. ab Italia Gnesnam vsque fuerit peregrinatus. Quod autem Martyr Martyrem pariat, accidit eodem tempore, vt S. Bonifacius cognatus Ottonis Imper. de quo superius, relinquens florens sæculum, sequēs Romualdum, vitam monasticam sit amplexus; qua bene institutus valeret ad martyrij coronam pertingere. Qui audiens Adelbertum iam coronatum; impatiens moræ, illud ipsum vitæ stadium sibi currendum proposuit. Post igitur diuturnam eremiticæ vitæ disciplinam, Romam pergens ab Apostolica Sede consecrationē accepit, & cum peruenisset ad

[b] cap. 89.
[c] cap. 88.

Imper. ab Italia peregrinatur Gnesnam ad S. Adelbertum.

S. Bonifacio sæculo sequi- tur Rom...

ſer ad gentes, tanta cœpit feruidi pectoris conſtantia prædicare, vt iam nullus ambigeret, A
quin vir ſanctus martyriū flagitaret. Illi verò timentes ne ſicut poſt martyriū B. Adelberti coruſcantibus miraculorum ſignis, Sclauonicæ gentis plerique conuerſi ſunt, ipſis quoque ſimiliter eueniret; diu manus à B. viro, cupidiſſimo mortis, nolentes occidere, crudeliter abſtinent. Ex Petro Damiani.

a in V. S. Steph. Rex Hung. apud Surium 20. Aug.

S. Stepha. Vng. Dux hoſtes ſuperat.

Monaſter. extruit de manubijs.

Hoc eodem anno (vt auctor eſt Cartuitius) [a] Geiſa primus Dux Chriſtianus Hungariæ (de quo plura ſuperius) ex hac vita migrauit in cœlum, cui ſucceſſit S. Stephanus eius filius adoleſcens, ſapientia, & religione præſtans, aduerſus quem ciuile bellum inſurgit, recuſantibus pleriſque Chriſti fidem ſuſcipere, Dux autem diuinæ virtuti confidens, ſub ſignis Dei dilecti Martini, & Martyris clariſſimi Georgij mouet in hoſtes, Veſprinum tum forte obſidentes; profligatos partim cædit, partim capit, de ſpolijs nihil in vſus ſuos conuertit, ſed Monaſterium ſub Martini nomine conſtruxit, poſſeſſionibus, & redditibus attributis. B
Epiſcopis quoque de captiuorum facultatibus decimas perſolui ſtatuit, adeo exacte, vt ſi quis decem haberet liberos, decimam S. Martini cœnobio daret.

Christi Annus	*Gregorij 5. Pap.*	*Ottonis 3.* 15.	*Impp.*
998.	3.	*Basil. & Const.* 23.	*Indict.* II.

Robert. R. Fra. affinē coniugem relinquere cogitur.

HVgone Francorum Rege mortuo, ſuccedit Robertus filius, qui cum Patre regnare cœperat. Hic adulatione Epiſcoporum permiſſus eſt affinitate ſibi iunctam, & commatrem ducere vxorem. qui Epiſcopi à Gregorio v. grauiter reprehenſi, Regem anathemate obſtrinxerunt, niſi eam dimitteret. C
Porrò ex tali coniugio monſtrum editum eſt anſerino per omnia collo, & capite. Rex tandem ſuaſione, & increpatione Abbonis Floriacenſis Abbatis, magni nominis, eam dimiſit, & peccatum grata Deo ſatisfactione diluit. Ex Leonis Papæ IX. epiſt. ad Henricum Roberti filium: Petro Damiani epiſt. ad Deſiderium Abb. & Helgaldo Monacho in vita ipſius Abbonis. Sed Petri Damiani illa in primis notanda. Cuius, inquit, ſacerdotalis edicti (id eſt, latæ in Regem, & vxorem excommunicationis ſententiæ) tantus omnem vbique populum terror inuaſit, vt ab eius ſocietate vniuerſi recederent, nec præter duos ſeruulos, ad neceſſarij victus obſequium, illi remanerent: qui tamen, & ipſi omnia vaſa in quibus Rex edebat, & bibebat, percepto cibo, abominabilia iudicantes, pabula ignis exhibebant. D

Excomm. quanti facta à Fräc.

Eodem anno, rebellantibus Burgundis, Robertus Rex cum ingenti exercitu, & triginta millibus Northmannorum cum ſuo Richardo Duce Burgundiam ingreſſus, Antiſſiodorum fruſtra diu oppugnauit: vnde conuerſus cum vniuerſo bellico apparatu ad Caſtrum ſancti Germani, nequidquam Odilone Cluniacenſi Abbate deprecante; illud oppugnare aggreſſus, Dei ſubito Domui ſui adfuit præſens auxilium, cooperto caſtro, hora prœlij, nebula teterrima, vt aſpectus illis qui foris erant, & iaculandi facultas auferretur, & ab incluſis graui cæde proſternerentur. Sequenti igitur die Rex cunctis circumquaque incenſis, abſceſſit, & poſt, licet tardius, ad ſe reuerſis Burgundionibus, Rex vniuerſam obtinuit E
regionem. Ex Glabro. [b]

b li. 2. c. 8

De prima Northm. Eccleſia.

Occaſione mentionis factæ Northmannorum, idem Glaber celebrat eos, quorum caput Rhotomagum, à militari virtute, vnione, iuſtitia, liberalitate, miſerico[illegible] in [illegible]entes, & peregrinos, beneficentia erga omnes ferè orbis Eccleſias, & præcipue [illegible] Domini ſepulchrum. Hæc de primitiua Northmannorum in Gallijs Eccl[illegible], G[illegible]. [c]

c li. 2. c. 5.

Clades Hiſpan.

Quod verò ad ſtatum pertinet rerum Hiſpaniarum in hunc [illegible]em, ſub Veremundo Rege, magis, ac magis labefactatæ, miſerando interitu [illegible]æ, atque proſtratæ, vt

A amisso Legionensi Regno, & Gallecia ciuitate Compostella excisa, & Ecclesijs dirutis, vix sepulchro sancti Apostoli, Dei virtute, illæso seruato, in vltimum discrimen essent adductæ: cum exiguæ vires Christianorum Principum in vnum collectæ, quæ bellis ciuilibus, non disiunctæ tantum, sed mutuis confectæ cædibus debilitatę admodum fuerant, aduersus Almanzorem Regem Arabum numerosissimo pollentem exercitu, non restitere tantum, sed & superauere quàm felicissime, desideratis ex peditibus eius (vt ipsæ Maurorum produnt historiæ) septuaginta millibus, equitum verò quadraginta millibus. Cùm & ipse exercitus Dux ex desperatione, abstinens cibo, noluit tantæ acceptæ cladi esse superstes. Nulla hac victoria gloriosior, vel cessit vtilior, vel opportuniori tempore à Deo concessa est, vt tum veteres, tum recentiores affirmant. Porrò ipse Rex Veremundus anno sequẽti decessit, multis bonis operibus, pro suis expiandis delictis ante præmissis, quod B & eius sepulchri inscriptio, licet per breuis docet. H. R. REX VIRIMVNDVS ORDONII. ISTE IN FINE VITAE SVAE DIGNAM DEO POENITENTIAM OBTVLIT, ET IN FACE QVIEVIT ERA MXXXVII. Successit autem Veremundo, anno item sequenti, eius filius Alphonsus, eius nominis V. puer annorum quinque. Porrò quantũ contulerit semper pietas, ad hostes fidei profligandos, cum aliàs sæpe, tum his temporibus ostensum est, cum sub Garsia Fernando Castellæ Comite, apud Gormatium, cum hostibus confligente, pietate ac fide Ferdinandi Autolini, qui in proximam Ecclesiam ad orandum se receperat, exercitus hostium est profligatus, pugnante sub specie eius Angelo, cuius equus, & arma diuino miraculo inuenta sunt sanguine esse cõspersa, C iaculatus tamen cum ipse esset non missilibus, sed precibus in hostes.

Insignis victoria de Arabibus.

Pietas quantum valet ad hostes fid. superãdos. Miraculũ

Hoc eodem anno (Ditmarus ait) 14. kalend. Ianuar. III. Ottonis Imper. auia Primi verò Ottonis vxor, gaudens moritur, ædificata ciuitate Olse, collectis ibidem Monachis. Cuius fideli seruitio iusta recompensans premia Dominus, ad tumbam eius plurima hodie operatur miracula.

Inter hæc autem Imper. Romam cogitans, cum Mutinam peruenisset iuxta ipsam, in villa Amula dicta, hospitio susceptus est. Accidisse autem tunc ipsi ea tradunt,[a] quæ magna admiratione digna metro scripsit Gotefridus Viterbiensis; nempe coactum fuisse id iustitia ab eo exigente, Augustam vxorem suam, Mariam nomine, filiam Regis Arago D num, necis Comitis innocentissimi ream, publice cremandam iudicare. Cùm enim fœmina procax oculos in dictum Comitem virum integerrimum forma pulcherrimũ conieciffet, à viro castissimo passa repulsam, illum de pertentata pudicitia calumniose accusauit apud Imper. qui facilè nimis adhibens ipsi fidem, Comitem morte damnauit. Quem cum capite amputatum audisset eius vxor, magna audacia, quam pudoris nescius dolor ministrauit, Ottonem conuenit pro tribunali sedentem, clamans de nece iustissimi viri vindictam, proiectoque capite viri in medium, ipsum Imp. reum sanguinis innocentissimi apud ipsam iura reddentem accusat. Probationem per contractionem ferri candentis, veritatis indicem offert: consentit ille, paratur ignis, ferrum candens exhibetur, mulier E conscia innocentiæ viri sui, arripit illud illæsa, cõtrectat inusta, quia iusta stringit, vt flores, ignitum metallum, quo solum exuruntur præcordia ipsius Imp. Cui tunc insultans victrix fœmina, vindictam in Imp. à gladio exigit imperantis. Fatetur ille culpam, nec refugit pœnam, spondens iugulum, sed poscit inducias.

[a] Crant. in Saxon. l. 4. cap. 26. Gotefrid. Chr. pa. 15. in Otto. 3. Insigne exemplum maius prouidentiæ, & pietatis. Auxus iustitiæ. Imp. temeritas, & vxoris iustitia.

Interim proceres accurrunt, pro vita, fœminam exorant Imperatoris, sed frustra diu laboratum, at tandem ea est condirione transactum, vt autrix sceleris, ex qua causa processerat viri necis flammis comburenda daretur. Quo facto suam redemit vitam iustissimus Imp. qui eandem donatam tribus castris, solutus ipse, ac liber subeũdi supplicij, eam abire

 permisit.

rogauit. hoc tantæ tragædię est argumentum, quod, vt dictum est, Viterbiensis Gotefridus carmine cecinit, alij vero soluta oratione scripsere. Poteram hoc ego breuius, pro more; sed patriæ, in illustri exemplo prodendo, libuit indulgere. A

His ita decursis Imp. Romam versus dirigit iter. Inde ad Samnites se contulit, vt Principes Longobardos in officio contineret. tunc accidit, vt religionis ergo ad Cassinense monasterium se conferret, cui tunc præerat Ioan. vir egregiæ sanctitatis, cuius præfectura diuinitus ipsi creditæ hic erat annus primus, quo & incipiebat secundus, de quo Leo Ostiensis: Hic primo ordinationis suæ anno, præceptum confirmationis ab Ottone III. Imp. suscepit aureo sigillo bullatum. Quo etiam tempore, idem Imp. hic per dies aliquot remoratus, duas argenteas coronas obtulit B. Benedicto hæc Leo. B

Eodem quoque tempore idem Imp. Beneuenti cum esset, venit ad eum Heribertus vir Sanctissimus electus Archiepiscopus Coloniensis, vt ex more, inuestituram acciperet ratione feudorum, quæ idem Antistes ex Fisco Regio possideret: qua accepta idem Romam se contulit, & pallium à Gregorio Papa suscepit. Testatur hæc Rupertus Abbas Tuitiensis, [a] in vita ipsius, qui cum dicat id factum triennium ante Ottonis obitum, vtiq; ad hunc, vel potius sequentem annum sunt referenda.

[a] in P. eiusdem ca. 10. apud Sur. 16. Mart.

Quod ad res spectat Orientis, sub hoc anno Curopalat. Ioan. Malaceni per calumniam accusati apud Basil. Imp. quod Bulgarorum partibus fauisset, narrat historiam, eumque ab eodem vocatum Constantinopolim tradit. reliqua de eo habemus ex scriptore vitæ B. Niconis, nimirum eum nobilitate generis, splendore, & sapientia totius Græciæ facile Principem, ex falsis criminationibus delatum ad Imp. cum se B. Niconi commendasset, ne periret, audisse ab eodem beato viro oraculum; Regiam beneuolentiam, & omnia eum beatiora in posterum adepturum, se visurum, & in patriam, sub finem vitæ, reuersurum, quæ omnia, vt prædicta erant, euenerunt. Transacto post hæc tempore non breui, agente adhuc Constantinopoli Malaceno, Nicon ad Beatorum sortem transijt, quod malacenus ægerrime tulit, spe se eum videndi, vt promiserat, excidisse. Cum igitur verbis excellenti cuidam pictori hominem delineasset, nec ille tamen eum, vt reuera erat exprimere posse confideret, per visum astitit pictori B. Nicon, & expergefactus ille, expressam in tabella eius imaginem vidit, qua ad Malacenum delata, reque ordine exposita, magnum illi gaudium attulit, quod nec in hoc quidem prædictio vana fuisset. Hunc Basilium Imper. idem auctor appellat omnium fortunatissimum, cuius. & vita illustris, & imperij spatium longissimum fuit, & victoriæ, & trophæa de hostibus quam plurima, per quem & Bulgaricæ gentis Princeps (vt memorant historiæ) Samuel ille viribus, & robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus, & subactus est. C D

Io. Malacenus falso accusatus purgatur.
B. Nicon. prędictio.
Basilius Imp fortunatissimus.

Subijcit autem his quæ de Malaceno narrauit mox Curopalates eundem Basilium Imper. quo sibi Venetos conciliaret, eorum Duci in matrimonium iunxisse Argyri filiam, Romani, postea Imper. sororem quam putamus illam, de qua Petrus Damianus scribit ad Blancam Comitissam, adeo fuisse mollem, & delicatam, & tam artificiosam imo superstitiosam in victu & cultu corporis, vt vndique odoribus, & varijs delicijs circumflueret. quam tantam mollitiem sibi non probari Deus ostendit, cum permisit totum eius corpus computrescere, & tantum fœtorem exhalare, vt ferri non posset. Diutius ergo, inquit Petrus, (quod veracis, & honesti viri relatione se ait didicisse) hoc languore decocta, & miserabiliter cruciata, amicis quoque lætantibus, diem clausit extremum. E

Basil Imp. Venetos sibi conciliat per matrimon.
Mollis fœmina, vt diuinitus punita.

Christi Annus	*Siluestr. 2. Pap.*	*Ottonis 3.* 16.	*Impp.*
999.	1.	*Basil & Const.* 24	*Indict.*12.

A

GRegorius Papa moritur, cum sed. ann. 2. mẽses circiter octo: sepultus in Basilica Principis Apostol cuius, quod extat epitaphium, præter morem, libet ascribere, quod satio, lector non improbabis.

Hic, quem tegit humus, oculis vultuq; decorum
Papa fuit Quintus nomine Gregorius
Ante tamen Bruno Francorum Regia proles,
Filius Ottonis de genitrice Iudith.
B *Lingua Teutonicus, Vuangia doctus in Vrbe,*
Sed iuuenis cathedram sedit Apostolicam
Ad binos annos, & menses circiter octo,
Ter senos Februo connumerante dies.
Pauperibus diues, per singula sabbata vestes,
Diuisit, numero cautus Apostolico.
Vsus Francigena, vulgari, voce Latina
Instituit populos eloquio triplici.
Tertius Otto sibi Petri commisit Ouile
C *Cognatis manibus vnctus in Imperium.*
Exuit, & postquam terrena vincula carnis
Aequiuoci dextro substituit lateri.
Decessit 12. Kalend. Mart.

Otto, qui infidam fidem expertus fuerat Romanorum, ne Pontificatus in aliquem relaberetur Romanum, curauit Gerbertum, ex Archiepiscopo Rauennate, mox eligendum Rom. Pont. (qui vocatus est Siluester II.) ea quidem sede plane indignissimũ, vt qui, quæcunque potuit, improperia calumniose collegit, & in eam effudit, cum à Ioan. xv. Pontif. sede Rhemensi, quam iniuste inscenderat, deiectus est, cuius delicti credibile est eum pœnitentiam egisse. Ista adeo indigna pati coacta est Rom. Ecclesia, cum per Principes sæculi D electiones Rom. Pont. factę sunt. sic per Ottonem Primum, homo laicus, Leo intrusus est, sic modo, & Gerbertus, quem adulatus eidem Imperatori Rom. populus dicitur[a] postulasse. Porro tam eius continuata prosperitas, tantis aucta progressibus, Mathematicæ scientiæ, & præcipue Astrologiæ peritia, in tam rudi sæculo, occasionem dedere schismatico homini Bennoni cuidam, qui se appellaret Cardinalem, post annos octoginta, absurda, & monstrosa configendi, & vulgo persuadendi, quod per magicas artes ad Apostolicæ Sedis culmen prouectus esset, pacta pro mercede diabolo anima, quam statuto loco, Ierosolymis (sic nuncupata Romæ Sanctæ Crucis Ecclesia) exactor violentus extorserit. cuius probrosæ, & nefariæ fabulæ ante hunc Bennonem nullus, qui meminerit, extitit, contra vero. E qui sub eius Pontificatu vixerunt, honorificam de eo mentionem habuerunt, vt Ditmarus scriptor grauissimus.[b] & Helgaldus Monachus Floriacensis, qui summa fide scripsit vitam Roberti Francorum Regis, de Gerberto eius magistro scriptum reliquit, cum pro maximo suæ sapientiæ merito ad tres illas Ecclesias promotum, & in Apostolica Sede inquit, multa virtutum operatus est insignia, & præcipue in eleemosyna sancta, asserit idem eum fuisse professione Monachum Benedictinum.

De Siluestro P. fabula expeditur.

a Aimoin. li. 5. c. 45.

Benno primus calumniator Siluestr. II.

b lib. 6.

Qui post præsentem ætatem claruere scriptores, adeo Bennonis perculsi sunt testimonio, vt reuocarint in controuersiam, num Siluester iste inter Pontifices annumerandus

Siluestrũ cur quidam excludunt

quem crederent à Diabolo fuisse poomotum, vt appareat ex Sigeberto. * qui post annos 200. suum Chronicon scripsit. At non ista, qui præsenti sęcu'o claruere, scriptores, Ditmarus, Glaber, Helgaldus, Lambertus, Hermannus, & Marianus Scotus, qui omnes absq; controuertia res sui sæculi propius intuiti, nulla vel leui dubitatione, Siluestrum post Gregor. V. legitimum recensent Rom. Pont. Abeat igitur hæc fabula cum illa alia simili de femina Papissa, nisi quod illam leuitas excogitauit, hanc nequitia. A

* numero Ro. Pont.

Eodem anno Franco Vuormatiensis Episcopus egregiæ sanctitatis vir Romæ (vt ipsi antea reuelatum fuit) diem clausit extremum. hic per annum versatus cum Imper. in Italia, gratiosus illi & omnibus erat. Vterque indutus ciliciis, pedibus nudis, in quadam spelunca iuxta S. Clementis ecclesiam per 14. dies in orationibus, ieiunijs, vigilijs clam delituit. Cum suam mortem Imperatori prænunciasset, & solicito ac roganti quem substitueret illi episcopum, fratrem proposuit Burchardum, non quidem ex carnali affectu, sed vt doctrina, & sanctitate conspicuum, quem & Imp. post eius mortem, promouit in episcopum Vuormatiensem. Ex eius Burchardi Vitæ auctore. B

SYNODVS ROMAE HABITA, in qua accusatus Gislerus Archiepiscopus Magdeburgensis, quod duas parochias teneret; qui paralysi percussus venire cum non potuisset, res relata ad Concilium prouinciale Germaniæ. Ex Ditmaro, qui subdit de peregrinatione ab Imperatore suscepta ad S. Adelbertum, ob audita eius mirabilia. Gnesnæ instituit Episcopatum vt credibile est, auctoritate legati à latere S.R.E. Cardin. Verum an istud Roman. Pontifici probatum fuerit, dubitari potest, si quidem assertione Gregorij VII. Rom. Pont. apparet vsque ad sua tempora nondum fuisse institutam sedem Archiepiscopalem in Polonia. C

De archiepiscopatu in Polonia. à li. 2. ep. 71. data. An. D. 1074.

Accidit dum Imp. Romæ ageret hoc tempore Hermanni Ducis milites monachorum Sancti Pauli prata occupasse, & suppliciter rogatos dimittere neglexisse. at diuinitus factũ, vt obducto cœlo nubibus, terribili tonitru micantibus fulminibus, aliquot eorum interfectis, ceteri diffugerent. Ex Ditmaro.

Vitio in sacrilegos.

Eodem quoque tempore factam esse translationem venerandi corporis Benedicti Papæ V. ex Hamburgo, siue Hamaburgo, vbi, exulãs, relegatus ab Ottone primo, diem clausit extremum, idem Ditmarus narrat, vt plane, licet sero, cognitus fuerit Benedictus legitimus Ecclesiæ Rom. Pont. qui idem refert eundem Benedictum prædixisse se mortuo, regionem illam Gentili gladio desolandam, (quod per Sclauos contigit) postquam vero Romam translatus fuerit pacem restituendam. quæ Ditmarus pluribus. D

Dum autem adhuc Romæ Otto moraretur, hoc anno, agente apud eum Siluestro P. erga Vercellen. Eccl. se munificẽtissimum præbuit, donans ei ipsam Vercell. ciuitatem, necnon Comitatum S. Agathæ. Est de his adhuc integrum eiusdem Imp. diploma in Archiuo eiusdem Eccl. quod exhibet auctor in Annal bus, præclarum monumentum, à nostro cõpendio non exigendũ. Subscriptio est huiusmodi, Dat. Non. Maij Ann. Dominicæ Incar. 999. Ind. 12. anno Tertij Ottonis Regis 16. Imperij 4. alias 3. In quo obseruandum, vt & in alijs ab eo datis publicis monumentis apparet, annos Imperij ab eo incipi numerari, non à tempore, quo Patri successit Imp. sed ab eo potius anno, quo est coronatus à Rom. Pontif. antea vero non Imp. sed Regem se nominari voluisse. E

Quod ad res Orientales pertinet, hoc anno defuncto Sisinnio Patriarcha Constantinopolitano cum sed. ann. 3. subrogatus est in locum eius Sergius Abbas, ex progenie Photij schismatis auctoris, cuius secutus vestigia, eo amplius obfuit, quo diutius præfuit, propagato sedis tempore vltra 20. annum. huius nomine contra Occidentales inuenitur alicubi scripta epistola, quam Photij vere esse supra probauimus.

A

Christi Annus 1000. | *Siluestri 2. Pap.* 2. | *Ottonis 3.* 17. *Bafil. & Conft.* 25. *Impp. Indict.* 13.

EXtiterunt hoc anno duo quidam plebei homines, Leutardus in Gallijs, Vilgardus in Italia, apud Rauennam, qui nouis fpargendis dogmatibus famam, & fectatores quærentes nó multo poft extincti funt. Leutgardus quidem ortus ab Iconoclaftia, cum fe à Lebuino Epifcopo Catalonico conuictum videret, & ambitione vulgi deftitutum, in puteum deiecit: Vilgardus Grammaticus, fub fpecie Virgilij, Horatij, & Iuuenalis dæmonibus ap-
B parentibus ab ijs deceptus, cæpit multa turgide docere fidei facræ contraria, dictaque Poetarum per omnia effe credenda afferere, & hæreticus repertus, à Petro eius vrbis Epifcopo damnatus eft. plures etiam per Italiam huius peftiferi dogmatis reperti, qui aut gladijs, aut incendijs perierunt. Ex Sardinia quoque Infula, quæ in pluribus abundare folet, ipfo tempore aliqui egrefsi, partem populi in Hifpania corrumpentes, & ipfi à viris Catholicis exterminati funt. Quod præfagium Ioannis prophetiæ congruit, quæ [a] dixit, Sathanam foluendum expletis mille annis.

Hæretici duo apparent qui cito extinguuntur.

[a] *Apoc.* 20.

Hoc eodem anno Otto Imp. ex Polonia, quo pietatis ergo fuerat peregrinatus ad facra pignora S. Adelberti Martyris, Romam reuerfus, manus eius auferens, auro & gemmis mi-
C rifice exornatas, in ecclefia à fe fabricata, eius dicata nomini, inter duos pontes honorificentifsimè collocauit, & alia plura SS. MM. corpora diligenter conquifita illuc tranftulit, & inter cætera corpus S. Bartholomæi Apoftoli, & S. Paulini Nolani Confefforis. de qua re Robertus, qui ad Sigebertum adiecit appendicem 1157. fic ait. Circa hoc tempus inũdatione Tiberis facta non modica, Romæ in quadam Infula eiufdem fluminis, in Ecclefia antiqua inuentum eft in quodam farcophago corpus B. Bartholomæi Apoftoli totum integrum, excepto corio, quod remanfit Beneuenti, quando Otto Imp. capta eadẽ ciuitate, corpus præ dicti Apoftoli tranftulit Romam, ficut tabulæ æreæ demonftrant fcriptæ Græcis litteris & Latinis, quæ repertæ fuerunt in corpore Apoftoli. repertum eft in eadem Ecclefia corpus
D B. Paulini Nolani Epifcopi. Factum eft autẽ, vt illatione corporis S. Bartholomæi in ecclefiam, fub titulo Adelberti martyris inchoatam, tranfierit ipfa in nomen, & cultum eiufdem Apoftoli, memoriaq; Adelberti hoc modo fuerit paulatim obliuione deleta. reftituit eam Pafchalis II. poft 113. annos, cuius infcriptio notat tempus & corpora SS. Bartholom. & Paulin. Indictam fibi à B. Romualdo pœnitentiam Imp. pedes adeundi memoriam S. Michaelis Archang. in Gargano monte, in Apulia, hoc anno exoluit, tefte Oftiẽfe, ex antiquis Ecclefiæ Cafsinatis monumentis. Vnde rediens, inquit, cum veniffet Beneuentum poftulaffetque corpus S. Bartholomæi, nec illi negare auderent, aliud pro eo fuppofuerunt, in quo, Oftienfi ab omnibus contradicitur. In hoc reditu, per B. Nili hofpitium tranfiuit, quod cum
E ille audiffet, procedens illi obuiam cum thuribulo, (quod moris erat) honorifice eum excepit. Cùm autem Imp. illi monafterium, & prouentus, vbicunq; liberet, illi obtuliffet, recufauit Beatus cum diceret fe fuofq; Deo curæ futuros, fi Dei mãdata cuftodirent. Iterum conuerfus ad fenem Imp. dixit illi, Pete quodcunque volueris, & cum omni alacritate tibi præftabo. B. verò Nilus cum extendiffet manus ad pectus Imp. refpondit. Nihil aliud peto ab Imperio tuo, præter falutem animæ tuæ, licet enim Imp. exiftas, tanquam vnus de hominibus debes mori, & ad iudicium venire, & rationem reddere eorum quæ fecifti, bonorum fiue malorum operum. quæ audiens Imper. lacrymas fudit, & benedictione accepta cum fuis iter fuum eft profecutus.

Ottonis II. Romã aduentus. Peregrinatur ad S. Adelb. in Polon.

B. Nilus excipit Imper. cum Thuribulo. Renuit monafteria cũ reditibus. Salubria monita ad Imp.

Stephanus, quarto, ab obitu patris anno, legationem Romã mifit, largã benedictionem,

Legatio Steph. R. Vng. Romam.

Steph. D. Vng. quo accipit Coronam Regiam Polonis.

a c. 7. apud Sur. 20. Aug.

ecens conuersæ Pannoniæ, petiturus à Rom. Pont. & vt Strigoniensem Ecclesiam sua au- A
ctoritate Metropolim constitueret, reliquos Episcopatus, sua benedictione firmaret, & ipsum Ducem Regio diademate coronaret. Per idem tempus etiā Meisca Polonorum Dux, (an potius Meiscæ filius Boleslaus) Regium à Pontifice titulum impetrauerat, & iam coronam Pontifex egregio opere confici curarat, quam vt Stephano mitteret Pontifex diuinitus monitus est. Misit igitur, & crucem ante Regem ceu Apostolatus insigne; ob multos infideles ab ipso ad fidem adductos, gestandam adiunxit. Ego, inquiens, sum Apostolicus, at ille merito Christi Apostolus dici potest, cuius opera tantum sibi Christus populum acquisiuit. Atque ea causa, quemadmodum diuina gratia ipsum docebit, Ecclesias Dei vna cum nostro populo vltra ordinandas relinquimus. Ex [a] Carturtio in vita S. Stephani Regis. B

At indigne hæc ferentes rerum Polonarum scriptores, coronam scilicet paratā Duci Poloniæ, Dei monitu datam Duci Vngarorum, tradunt Regium nomē atque Regium diadema Duci Poloniæ datum ab Ottone Imp. tunc cum in Poloniam ad S. Adelberti Martyris visendū corpus profectus est, sed certius est, quod à temporis huius laudatissimo scriptore, & veritatis amātissimo, Petro Damiano, Episcopo Ostiensi S.R.E. Card. habemus in rebus gestis S. Romuald. vbi opportuna occasione diuertens ad res Polonorum, sub Sclauorum nomine recensendas, ait discipulos S. Romualdi Ioannem, & Benedictum, petitos ab Ottone illuc esse missos ad prædicandum; quorum causam martyrij cum enarrat, meminit de legatione ab eodē Duce Boleslao (quē corrupto vocabulo, vel deprauato textu Busclauum legimus) ad Rom. Pont. missam pro corona Regia consequenda, eleganterq; eiusmodi cōtexit historiam. [b] quam integram, etsi, pro compendio, longiorem, in eorum gratiam, qui non possunt fontes adire, describendam putauimus. *Busclauus volens coronam sui Regni ex Rom. auctoritate suscipere, prædictos venerabiles fratres, [illegible] capit supplicatione deposcere, vt ipsi plurima eius dona Papæ deferrent, & coronam sibi a Sede Apostolica reportarent. Qui Regiæ petitioni assensum penitus denegantes, dixerunt. Nos in sacro ordine positi sumus, tractare nobis sæcularia negotia nullomodo licet. Et ita relinquentes Regem, ad cellam reuersi sunt. Quidam [illegible] Regis familiares agnoscentes eius desiderium, sed quid sancti viri respondissent ignorantes, copiosum auri pondus, quod mittendum Papæ fuerat, secum eos detulisse ad cellulam falso opinati sunt. Deinde intra se conditione pacti sūd [illegible], vt noctu eremum latentur ingressi, & monachos interficerent, & pecuniam asportarent. Quos cum beati viri tentantes irrumpere persensissent, aduentus eorum causam protinus agnoscentes, confessionem inter se fecere, & sanctæ crucis se capere vexillo communire. Erant autem ibi duo pueri, eorum obsequio ex aula regia deputati, qui prout vires dabant, stare pro sanctis, & furibus resistere nixi sunt. Fures reperto tandem aditu irruentes, extractis gladijs omnes pariter occidere. Tunc thesaurum anxie perquirentes, sed euersis omnibus, nihil inuenientes, vt tamen reatus crimen obtegerent, & humana suspicio nō armis, sed flammis potius quod fuerat, deputaret, cellam incendere, & ipsa martyrum conati sunt cadauera conflagrare. Sed admoti ignes, amissis naturæ viribus nil omnino consumere, vllis hominum studijs potuere. Ita enim eos ipsa etiam parietum materia repellebat, ac si pro lignis durissimi silices essent. Frustrati itaque fures insequi se conferre nituntur: sed & hoc illis, ex diuina prouidentia denegatur. tota siquidem nocte per frutecta nemorum, per latitudinem saltuum, per opaca siluarum, viam anxiati sunt quærere, quam nullatenus valuere, errantibus vestigijs, inuenire sed neque pugiones [illegible] arefactis brachijs, recondere potuerunt. Vbi verò sanctorū iacebant corpora copiosum lumen, vsq; ad diem splendescere, & dulcisona angelica cantilena, non desiit suauitas resonare. Adueniente autem die, quod factum fuit R[illegible] potuit. Qui illico ad eremum cum copiosa populi multitudine festinauit, & ne fure[illegible] na hominum totam siluam vndique circumcinxit. Qui tandem reperti sunt [illegible] rei, & ad gladios adhuc vltione diuina ligati. Rex autem quid de ijs faceret, [illegible], deliberans hoc [illegible] vt [illegible] eos, sicut merebantur, occidi præc[illegible] atenus vinctos ad sepulchra* C D E

S. Romualdi discip. missi ad prædicandum in Polon.

b. apud Sur. 19. Iun. c. 32

Boleslaus coronam Reg. expetit à Pont.

Martyrio [illegible].

Sacrilegi occisores SS. multiplici miraculo detecti.

Rei ad sepulchra martyrum alligātur.

A *pulchra martyrum destinaret, quatenus aut ibi, vsque ad obitum in vinculis viuerent miserabiliter, aut si sanctis martyribus aliter videretur, ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad SS. tumulum fuissent ex præcepto Regis attracti, mox ineffabili diuinitatis omnipotentia fractis sunt nexibus absoluti. Deinde facta super SS. corpora Basilica, innumerabilia, non solum tunc, sed & nunc, ibi fiunt, ex diuina virtute prodigia.* hæc de martyribus Petrus. Ex quibus & illud apparet, ista facta esse non sub Meisca (vt Cartuitius ponit) sed sub Boleslao filio transacta; nec sub Ottone Tertio, sed sub eius successore Henrico Imp. talia petere à Rom. Pont. perseuerasse, ex his quæ subijcit idem Petrus. ait enim.[a] *Imp. autem Henricus Bufslaui consilium non ignorans, vndique vias custodiri præceperat, vt si Bufslauus nuncios Romam mitteret, in eius illico manus deuenirent. Monachus igitur qui nuper missus à SS. MM. fuerat, demum captus est, & mox carcerali custodia mancipatus. Nocte verò illum Angelus* B *Domini in carcere visitauit, & consummatos eos esse, quorum legatione fungebantur, admonuit, statimque aperto diuinitus carcere, præparatum sibi esse nauigium in fluuio, quem transiturus erat, asseruit. Quo festinans monachus Angelica promissionis fidem veram esse probauit.* Ex quibus apparet nullatenus ab Ottone Imper. vt tradunt Poloni, Regis titulum Boleslaum obtinuisse, quem constat esse quæsitum tempore Henrici Imper. eius successoris, non ab Imper. quem (vt audisti) sibi expertus fuerat aduersantem, sed à Roman. Pontif. à quo id petere primum cœpit. Sed vt ad Sanctum Stephanum Regem Vngarorum reuertatur oratio, cur ipse tantam diuinitus reuelatam gratiam promeruit, vt alteri paratam coronam acceperit, ex epistolis Gregorij Papæ VII. causam possumus intelligere eam fuisse, quod scilicet ipse Regnum Vn- C garicum Roman. Eccles. donauit. Sunt de his haud obscura testimonia pluribus eiusdem Pontificis[b] litteris comprobata, ex quibus vel vnas hic adscribere necessarium duximus, sic se habet.[c]

A MM. soluuntur.

[a] cap. 34.

Miraculū

Poloni non ab Imper. sed à Pap. nomē Regis ꝗrunt.

[b] li. 2. ep. 13. 63. 70. & lib. 3. ep. 25

[c] li. 2 ep. 13

Gregorius Seruus Seruorum Dei, Salomoni Regi Vngarorum salutem, & Apostolicam benedictionem.

Litteræ tuæ ad nos tarde, propter moram nuncij tui, allatæ sunt: quas quidem multo benignius manus nostræ suscepissent, si tua incausta conditio non adeo B. Petrum offendisset. Nam sicut à maioribus patriæ D *tuæ cognoscere potes, Regnum Vngariæ S. R. E. proprium est, à Rege Stephano olim B. Petro cum omni iure, & potestate sua oblatum, & deuote traditum. Propterea Henricus piæ memoriæ Imp. ad honorem S. Petri, Regnum illud expugnans, victo Rege, & functa victoria, ad corpus B. Petri lanceam, coronamque transmisit, & pro gloria triumphi sui illuc Regni direxit insignia, quo Principatum dignitatis eius attinere cognouit. Quæ cum ita sint, tu tamen in cæteris a regia virtute, & moribus longe discedens ius, & honorem S. Petri, quantum ad te imminuisti, & alienasti; dum eius Regnum à Rege Teutonicorum in beneficium (sicut audiuimus) suscepisti. Quod si verum est, qualiter gratiam B. Petri, & nostram beneuolentiam sperare debeas, tu ipse, si iustitiam vis attendere, non ignoras, videlicet te non aliter eam habiturum, nec sine Apostolica animaduersione diu regnaturum, nisi sceptrum Regni quod tenes, correcto errore tuo, & Apostolica non* E *Regia Maiestatis beneficium recognoscas. Neque enim nos timore, vel amore, aut aliqua personali acceptione (quantum Deo adiuuante poterimus) debitum honorem eius, cuius serui sumus, inrequisitum relinquemus. Verùm si hæc emendare, & vitam tuam (vt decet Regem) instituere, &, Deo miserante, adornare volueris, proculdubio dilectionem S. R. E. sicut matris dilectus filius, & nostram in Christo amicitiam plene habere poteris, D. Romæ 5. Kal. Nou. Ind. 13.* est A. D. 1073. Iure igitur illa de Vngaris Glaber[d] huius temporis scriptor. *Ipsa idemque* inquit, *Vngarorum gens post tot patrata flagitia, post tot flagella gentibus illata, cum suo Rege ad Catholicam fidem conuersa; quæ prius consueuerat crudeliter rapere aliena, libens impartitur pro Christo propria: A quibus etiam iam dudum diripiendo captiuabantur, vndecunque in miserrima mancipia distrahendi, qui reperiebantur Christiani: ab ijsdem quoque fouentur nunc confratres vel liberi.*

Regnum Vngar. B. Petro addictum, & traditum

[d] lib. 1. c. 5.

Matri verò omnium Ecclesiarum Apostolicæ sedi, Patriq; omnium Vicario Christi, summa pietatis ergo, se ipsos cum suis penitus deuouere. A

Mirandum plane, nec alterius, quam Dei inuentum, vt, quo tempore nequissimi homines Rom. Ecclesiam inuaderent, & Imperatores Roman. Pont. electiones vsurparent, quasi ancilla facta Domina gentium, Regna tamen ipsa ad eam afferrentur, & Regna item ab ea peterentur; vt quisq; agnoscat Rom. Eccles. non hominum arbitrio, & prudentia regi, sed Christi sapientia, & potentia disponi, & diuinis promissionibus niti, & custodiri.

B

FINIS.

Prætermissa hæc suis locis restitue.

Anno D. 584. in fine, post illa vltima verba, *demersa est*: adde } Extat hoc anno Tiberij Imp. sexto, ex quo cum Iustino regnare cæpit, data epistola Pelagij Papæ ad Auxanium Episcopum Arelatenensem, qua rogat eum, vt suadeat Francorum Regibus opem ferre Romanæ Ecclesiæ laboranti incursionibus Longobardorum, atque à confœderatione eorundem Longobardorum recedere. habes eam in Annalibus. C

Anno D. 615. pag. 148. C. ibi. Ioannes Præfectus, vsque ad nouum caput, sic incipiens: *Clotarius adepta*. illis ibi deletis: sic restitue.

Ioannes Præfectus Neapolis, cum videret accisas prope vires imperij, occiso Ioanne Exarcho, inuadit, quod eius reliquum erat. mox & ipse ab Eleutherio Exarcho occiditur, qui se Regem appellat, & ipse quoq; à militibus Rauennatibus interficitur, misso capite Constantinopolim ad Imperatorem. Anastasius in Bonifacio V. Deusdedit successore. Clotarius, &c.

D

E

INDEX SECVNDI TOMI
EPITOMÆ ANNALIVM
Eccleſiaſticorum.

in Al-

Arabes

C.

 Calun[illegible]

C[illegible]su[illegible]

Antisi-

Tabulæ

Constantinopolitani Patriarchæ.

Exarchi Rauenna.

F.

G.

 Augul

H.

Heraclius

I.

Imperatores.

Gothi Italiæ Reges.

Guude-

L.

Lateranen-

M.

 mensi

Pontifices Romani.

Christo-

Principes

Munitur

S.Theo-

V.

Archi-

F I N I S.

